

Illustreret Nyhedsblad.

Ugentlig

Beretning om vigtige Begivenheder og Nutidens Personligheder,

samt

Noveller, Fortællinger, Reiseskizzer

og

Meddelelser, henhørende under Videnskab, Literatur, Kunst og Industri.

Trettende Bind. 1864.

Christiania.

B. M. Bentzens Forlags-Boghandel og Bogtrykkeri.

1864.

Indholdsfortegnelse til trettende Bind af Illustreret Nyhedsblad.

Fra Januar til December 1864.

Alphabetisk Sagregister.

Literatur og Kunst.*)

*) Anmeldelser, der ikke ere forsynede med Navn eller Mærke, ere af Universitetsbibliothekar P. Botten Hansen.

Fortegnelse over Forfattere, der i 1864 have leveret Bidrag.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 1. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 3die Januar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Johan Sebastian Welhaven.

I.

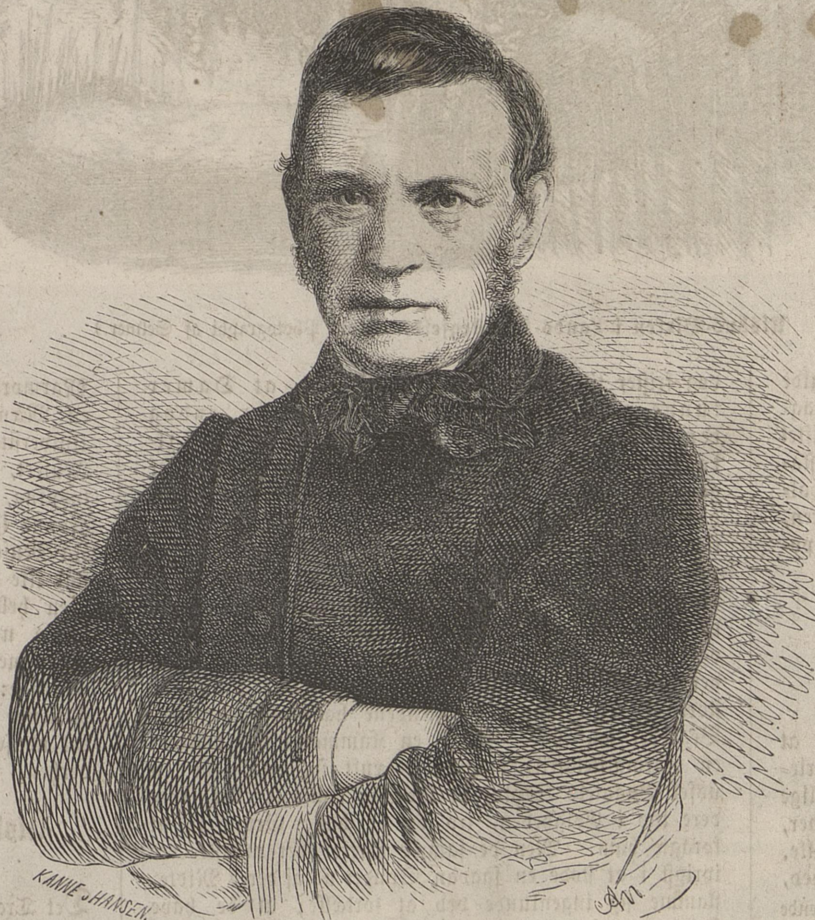
At give en Fremstilling af Welhavens Liv, hvori tillige hans literære Betydning med nogen Udførlighed skulde paavises, vilde ikke blive at skrive en Biographi i almindelig Forstand, egnet for et illustreret Blad, men noget nær at skrive den norske Literaturs Historie fra den Tid, da denne med nationalt Præg af Selvstændighed begyndte at udskille sig fra den danske. Welhavens Virksomhed saavel i kritisk-æsthetisk som selvproduktiv Retning har havt en Indflydelse og Eftervirkning paa vor nærværende Literaturepoche, som ingen anden Forfatters, og saa at sige givet den sit Præg og sin Tone. Denne indgribende Indflydelse, som det her ikke kan være Stedet i Enkelthederne at eftervise, er allerede givet og indrømmet derved, at selv de, som benægte den, og i hvert Fald drage dens Gavnlighed i Tvivl, dog i al Oprigtighed maa erkjende, at vor Literaturs Skik og Forholde vilde været anderledes end nu, dersom ikke Welhaven, med sin strænge Overholdelse af Kunstens Krav og „Tankens Tugt“ saavel med Hensyn paa sin egen Digtning, som paa Andres, havde trængt den viltre Phantasies oversvømmende Produktivitet og de uklare Nationalitetsbestræbelser tilbage inden rimelige Skranker. Intet er almindeligere, end at høre Mænd, der selv ere Forfattere i Medfør af Welhavens Aand og Smagsretning, oversee eller undervurdere de positive Sider af hans Virksomhed i Literaturen, og kun pege paa de negative, paa denne evigt prøvende Selvkritik, der hæmmer hans egen Produktivitet, og paa denne strænge Kritik over Andres Frembringelser, som er saa godt skikket til „at fordrive Folk fra Parnasset“ og bringe dem til literær Goldhed. Men netop i slige Udtalelser af Mænd, hvis Virksomhed overalt bærer Præget af en Tilegnelse af de i vor Literaturs første Gjæringsproces bestridte, men af Welhaven hævdede æsthetiske og literære Principer, ligger den fuldeste Anerkjendelse af disse Principers indre Sandhed og Nødvendigheden af deres Gjennemførelse i Livet. Intet Nyt kan fremlægge en gyldigere Attest for sin Berettigelse, end den, som ligger deri, at man endnu inden den første Generation er afraadt fra Skuepladsen, ikke længere mærker, at det er noget Nyt, men at dette synes saa klart og simpelt, som om det altid maatte have været saa. Det er ogsaa det bedste Beviis for, at Oehlenschläger ved sin Digtning førte en ny Epoche indover den danske Literatur — om end af tydsk Paavirkning, at man snart deri kun fandt det Almindelige og Vedtagne, og ikke mere studsede derved, at Andre digtede som han, men vel ved at nogen endnu kunde digte anderledes end han, og saaledes som vedtaget endnu inden han optraadte. Et ikke mindre oplysende Exempel kan hentes fra Sprogudviklingen i Midten af forrige Aarhundrede. Ord som Sædelighed, Overflade, Omkreds, Selvstændighed osv. vare ukjendte, og da de først vare bragte i Anvendelse, bleve de vel strax anfægtede; men snart kunde Ingen forstaa, at disse Ord vare ny; thi Trangen til disse Nydannelser var saa stærk, at man ikke engang kunde fatte, hvorledes man havde kunnet hjælpe sig uden dem.

I disse Exempler er antydet Vanskeligheden ved endnu i vor Tid at bedømme og vurdere den Welhaven'ske Virksomhed i Literaturen, og den derved fremkaldte Smagsretning, og denne Vanskelighed bliver saameget større for os, der have indforlivet os i og optaget Resultaterne, uden paa de enkelte Punkter at være os dette bevidste. Først ved en fremtidig literærhistorisk Revision, naar vor Literaturepoche ligesaavelsom den foregaaende fremtræder som noget historisk Afsluttet, vil Overgangene skarpt springe i Øinene og upartisk kunne vurderes og hele Epochen stilles i den rette literaturhistoriske Belysning. Hvad der allerede er skrevet eller nu kan skrives, maa til en vis Grad bære den personlige Lidenskabs eller Hildetheds Præg, men bliver altid for den kommende Literaturhistoriker af stor Betydning som Stemninger af Tiden og i Tiden og som Bidrag til Opfatning af Samtidens Standpunkt i literær og kulturhistorisk Retning. At vi give Welhavens Portræt og nogne Biographi uden noget Forsøg paa at forøge Antallet af de kritisk-vurderende, æsthetisk-orienterende Stemningsartikler, vil saaledes neppe vore Læsere eller Fremtiden fortryde paa.

Johan Sebastian Cammermeyer Welhaven er født i Bergen den 22de Decbr. 1807 og den næstældste af 8 Brødre. Faderen Johan Ernst Welhaven, der døde 1828 som residerende Kapellan til Bergens Domkirke og geistligt Medlem af Wasaordenen, var en inden sin Stand meget agtet Mand og har navnlig som Præst for de Spedalske i St. Jørgens Hospital, hvor han i 26 Aar virkede med Iver og opofrende Menneskekjærlighed, efterladt sig et hædret Eftermæle. Hans Fader, Professor Welhavens Bedstefader, Johan Andreas Welhaven, var Klokker ved Mariæ tydske Kirke i Bergen og døde i 1811. Han var en Tydsker af Fødsel (fra Ribnitz ved Rostock) og var efter eventyrlige, lidet bekjendte Ungdomstildragelser kommen til Bergen, hvor han omsider brød sig hiin Livsbane. — Præsten Welhaven, der paa Grund af Faderens Livskaar havde havt en trang og haard Ungdom at gjennemgaa, var gift med Else Margrethe Cammermeyer, hvis Fader var residerende Kapellan til Korskirken i Bergen, Johan Sebastian Cammermeyer, og Moderen Maren Heiberg, Tante til Peter Andreas Heiberg. Saaledes er Professor Welhaven langt ude beslægtet med Johan Ludvig Heiberg, med hvem han som Forfatter, navnlig som Kritiker og Æsthetiker, har saa mange aandelige Berøringspunkter.

Ti Aar gammel sattes Welhaven ind i Bergens lærde Skole, der dengang, ligesom Byen selv, paa Grund af Lærerpersonalet havde et vist Præg af folkeligt Humor og Originalitet. Blandt Lærerne hørte Lyder Sagen, en efter Tidens Leilighed anseet Digter, og i hvert Fald en Mand med et eiendommeligt Lune, udviklet Smag og levende literære Interesser, hvilke han ogsaa godt forstod at bibringe de mere opvakte af sine Elever. Welhaven hørte naturligviis blandt disse. Tidlig røbede han en sjelden Opvakthed, Iagttagelsesevne og Kunstsands, hvilket hos Sagen, der ifølge sin aandige og æsthetiske Retning lagde en næsten overdreven Vægt paa disse Egenskaber og deres Udvikling, snart maatte sætte Drengen i stor Yndest. Sagen laante ham Bøger og understøttede ham forøvrigt i hans friere Studier og Udviklingen af disse udover Skolefagene rækkende Interesser. Til hvad denne Discipel som moden Mand skulde vorde paa Forfatterbanen, knyttede Sagen store Forhaabninger. Endnu medens Hadet i Anledning af „Dæmringen“ var i fuldt Aande, udtalte han, med Anknytning til J. N. Bruns Ord om Cl. Fasting, en Opfordring til Staten om at sikre sig Welhaven til den Livsgjerning, hvortil han fandt ham saa fortrinlig skikket. „Jeg haaber, siger han, at dette lyse, herlige Hoved, der allerede har præsteret adskilligt Ypperligt, skjønt forrusket, tilrakket og blodig saaret af saa mange Næbbe og Kløer, som en anden Phønix, kjæk vil svinge sig over de Baal, hvormed man truede ham. Universitetet burde sikre sig ham som Docent i de skjønne Konster og Videnskaber, til hvilken Post han har saa eminente Talenter*.)

*) L. Sagens Udvalg af Cl. Fastings Skrifter. S. 16.

Joh. Seb. Welhaven.

(Efter Photographi af Petersen, xylographeret af Kanne & Hansen i Leipzig.)

Dimitteret fra Bergens Skole blev Welhaven i 1825 Student og tog 1826 Examen. I længere Tid studerede han derpaa Theologi; efter Ønske af Faderen, der selv Præst med Liv og Sjæl, helst vilde see sine Sønner i samme Livsstilling*) Han boede paa den Tid sammen med sin tilkommende Svoger, Michael Sars, der ogsaa studerede Theologi, men som allerede dengang ivrig lagde sig efter Naturvidenskaberne, hvorved han siden har vundet sig et saa stort Navn i den lærde Verden og Ansættelse som extraordinær Professor her ved Universitetet. Ogsaa Welhaven deeltog med Iver i sin Kontubernals naturvidenskabelige Exkursioner og Undersøgelser og følte sig, med sin sjeldne Jagttagelsesevne og sit opladte Blik for Naturens Phænomener til dens mindste Detailler, stærkt hendraget til dette Studium. Men hans Interesser for Kunsten og Literaturen trængte dog alle andre i Baggrunden. Allerede i Skolen var han begyndt at beskjæftige sig med Tegning, hvortil han snart viste store Anlæg. Og endnu efterat han var kommen til Hovedstaden vedblev han dermed i sine Fritimer og skaffede sig vistnok saavel herved som ved Informationer en liden Indtægt. Jalfald vil man paa enkelte fra Lithographiens Side forresten meget mislykkede Portræter fra den Wintherske Presse finde Welhavens Navn. — I 1827 reiste han til sit Hjem og blev der halvandet Aar.

Da Faderen var død, opgav Welhaven ganske Theologien og Brødstudiet for med hele sin Sjæls Alvor og Interesser at hengive sig til Poesien og æsthetiske Studier. Og dette Skridt er ikke bleven uden Betydning for den senere literære og aandelige Udvikling hertillands. Det Exempel, som Ewald havde givet ved at sætte sin Sjæl i Digtekunsten, og hvis Betydning Welhaven selv saa varmt og træffende har fremhævet,**) trængte i vor begyndende Literatur og paa Grund af den misvisende Opfatning af det Nationale, som begyndte at ytre sig, til en Fornyelse i en anden Form og under andre Betingelser. Det var fra Ewalds Dage og selv før dem intet usædvanligt, at saakaldte gode Hoveder efter et forvildet eller ørkesløst Ungdomsliv ofrede sig for Poesien og Literaturen og hos Publikum opnaaede Borgerbrev som „forulykkede Genier". Men det var og blev et Særsyn, at en Mand med overlegne Evner, kjærnesund paa Legem og Sjæl, udrustet med strængt sædeligt Alvor og alle de Egenskaber, hvorpaa et hædret Borger- og Familieliv bygges, dog valgte en Kunstners og Literats tvivlsomme Kaar, som kun Arbeide og Kamp muligens kunde hæve til Betydning og Værdighed. Men jo sjeldnere dette Exempel var, desto større Magt laa der i samme og desto grundigere er den i Mængden rodfæstede Fordom: at en god Digter og Forfatter nødvendigviis maatte være et ialfald til et vis Grad borgerlig og sædelig forvildet Subjekt, derved bleven afviist. — Den Omgangskreds, Welhaven valgte sig, bestod ogsaa fornemmelig af Mænd med samme strænge Livsførelse og fulde Agtelse for Literaturens Værdighed. Først og fremst maa i saa Henseende Anton Martin Schweigaard nævnes. Foruden ham omgikkes Welhaven i Ungdomsaarene især P. A. Munch og L. C. Langberg, begge nu døde som Professorer ved vort Universitet. Og i Forening dannede disse Fire en sluttet Kreds eller saa at sige et aandeligt Fostbroderskab, hvor de Ideer opstode og modnedes, som skulde føre til Studenterforbundets Udsondring af det bestaaende Studentersamfund, til Stiftelsen af Tidsskriftet „Vidar" med en saavel ved Talent som ved Kundskaber eneſtaaende, af „Forbundets" Midte dannet Redaktion, og til en paafølgende vidtgribende, i Literaturen, Kunsten og vort offentlig Liv indflydelsesrig, ja epochegjørende Virksomhed.

Ulshus-Birken i Lands Præstegjeld. (Efter Photographi af Selmer.)

Korrespondancer og Reiseskildringer.

(Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre.")

I

Berlinerne have engang faaet det Ord paa sig, at de ere et saadant forsorent-geistreich raffineret, hjertekoldt Folkefærd. Jeg kjender for lidt til det egentlige Selskab, hvem denne Beskyldning vel nærmest rammer, til at vove nogen Paastand om den er sand eller ikke. Det Indtryk, man faar af Berlinerne i Almindelighed, bestyrker den ikke. Der hviler meget mere en tillidsvækkende, spidsborgerlig Bonhommie over dem, der virker paa Nordmænd, under et længere Ophold her, som en Vallekur. Et artigt Folk maa ogsaa det kaldes, hvor der knapt kommer 1 Grobian paa 100 Individer. Med en sand godmodig Overbærelse møde de fremmed Ubehjælpelighed; for at vise en Fremmed tilrette, naar denne har ondt for at orientere sig, gaae de gjerne lange Strækninger. Allerbedst kan man dømme om en Befolknings Maade, naar man iagttager den, hvor der er Tilløb af Mennesker, f. Ex. udenfor visse Butikker, især Photographibutikkerne, ved Ind- og Udgange af Theatre, Museer etc., og navnlig hvad Mænds Forhold mod Damer angaar, hvilket er et meget belysende Punkt. Og her have vi aldrig erfaret eller seet noget, der kunde støde endog den sarteste Følelse. Overalt synes Enhver kun at skjøtte sig selv, dog under en stilfærdig Indrømmelse ogsaa af Næstens Rettigheder.

Til denne offentlige Velopdragenhed knytter sig en Kjendsgjerning af en dyberegaaende Beskaffenhed, der, hvorvel Pladsen neppe er den allerbekvemmeste, dog frister til nogle Betragtninger, den, at Damer kunne gaae alene gjennem Gaderne, endog temmelig silde, uden at udsætte sig for Tiltale eller Paatrængenhed af nogen Art. Her gaae Alle alene, som noget, der falder af sig selv, hvorved man dog maa tænke sig Berlins brede, prægtige Gader, lyse som om Dagen. Om en By, der viser denne Blu, denne Agtelse for sine Kvinder, maa man tænke godt. Det er mere end man kan sige om de tvende større skandinaviske Hovedstæder, og desværre ogsaa om vor egen lille Parvenu af en Saadan, der nok saa flinkt allerede har tilegnet sig denne de store Byers Vanart. Mændene have ofte underlige Begreber om Ære. Naar en Kammerat har begaaet en Formalitetsfeil, maaskee betænkt sig paa, for en ussel Bagatels Skyld, at lade sig lemlæste eller expedere ind i Evigheden, tro de at have Grund til at foragte ham. Men de samme Herrer, der maaskee ere ivrigst i at støde en saadan Synder ud af deres Midte, skamme sig ingenlunde ved at fortælle, at de have skræmt en værgeløs Kvinde paa Gaden, paa den eller den Maade, og hvo veed, hvem det saa haver været! maaskee en Søster, der har været hos sin syge Broder, eller en stakkels Syjomfru, der udmattet af sit penible Dagværk, gaar hjem for — ogsaa at sy om Natten. Det er kjækt! Det kunde være paa Tide at denne Handling, der ikke kan indstævnes for nogen juridisk Domstol, fandt en Anklage i Mændenes egen Bevidsthed. Skulde de ikke begynde selv at ansee den for lidt . . . nedrig? Vi kjende intet Feigere, Uslere. Det er umuligt at finde nogen Undskyldning for den. Feiltagelse? De ikkehonette Kvinder ville altid røbe sig, og røbe de sig ikke, saa fortjene ogsaa de at respekteres. Skal det maaskee være en Demonstration, en Tilretteviisning? udtrykke et dydigt Misnøie fra Mændenes Side mod at Damer gaae alene? Oh! ah! Jo, det er vist et dydigt Misnøie! paa en Maade altsaa et Agtelsesbeviis. Maatte vi da bede om Karether til at kjøre i — kunne Mændene give os — det vil sige sine Koner, Døtre, Søstre, Myndlinge, Mødre og Bedstemødre — Karether til at kjøre i, saa gaae vi ikke mere paa Gaden. Jo vi ville gaae. Vi ville gaae alligevel. Vi maa gaae. De Kvinder, som altid sidde i sine Karether, kjede sig tildøde. De Tider ere forbi, da Kvinden var for Manden kun en Luxusgjenstand, halv et kostbart Legetøi, halv en Gudinde, der skulde tilbedes. De have selv stødt os ned paa Handlingens Skueplads, hvor vi maa arbeide, erhverve, stride og tumle os, med et Ord: vi maa gaae. Dyrt have vi kjøbt denne Selvstændighed. Vi ændses ikke mere, vi elskes ikke mere, vi bortføres ikke mere, vi dyrkes ikke mere, skulle vi nu opgive alt dette og ikke engang beholde en Smule kold Agtelse igjen? Ikke engang have Lov til at gaae i Fred paa Gaden? Hvad har denne Generation gjort?

Berlin maa man helst see førstegang kort efter at det har regnet. I tørt Veir ligger Støvet, denne Berlinernes værste Plage, som en Sky over de mest befærdede Gader. Det var en klar Oktoberdag, da vi drog ind paa „unter den Linden," denne saa berømte Promenade. Solen stod sin Nedgang nær, netop ligeover Brandenburgerthor og kastede sit Skin op ad den hele brede Gade. I dette grelle, støvede Lys, midt under en sommerlig Varme, saa „die Linden" med sine gamle, skimlede Stammer og faa halvvisne Blade, ret traurige ud. De syntes selv livstrætte og blaserede at skue ned paa den kunstige, blaserede Verden, for hvilken de i saa mange lange Aar havde ageret Natur. Nu gad de ikke mere. De agtede overhovedet ikke at blive grønne mere. Unter den Linden er det at Kafee- og Driverlivet har sit fornemste Sæde. Indenfor kan man see Forretningsmanden nyde et Dieblikſ Pusterum mellem Kontoret og den huuslige Lyksalighed. Man kjender ham paa den Hurtighed, hvormed han sluger Aviserne og sit Glas Toddy. Udenfor Dørene i sorte ubevægelige Klynger, som Fluer over Spundshullet af et Mjødanker, sidde Eleganterne, Driverne ex professo, disse Arbeidere i Tidens Viingaard, der ikke kjende Pusterum eller Afbrydelse, hverken Kontoirer eller huuslig Lyksalighed; i stum, paschaagtig Ro røgte de sit Aftenkald: Cigarren og at see paa de Forbigaaende. Og saaledes vexler Kaffehuse og Butikker, indtil man kommer op mod Østenden, til Slotsbroen med sine hvide Marmorstatuer. Omkring dette Punkt grupperer sig en Mængde prægtige Bygninger, kongelige Paladser, Universitetet, Operahuset, det gamle Slot, Domkirken, Museet, til et sandt storartet Parti, der i smuk Belysning, og især, hvis die Linden betænkte sig og bleve grønne igjen, vilde tage sig prægtig ud. Og Museet! Ja Museet! Nei Landsmænd, værer ikke bange, jeg skal ikke komme med Noget fra Museet. Ikke fra Operaen heller. Jeg kjender den Art Beskrivelser, de klinge næsten som om man bad Hungrende tage tiltakke med Spisesedlen, istedetfor Retterne. Kun lad mig sige: den, som skal besee Museet paa den Maade Reisende i Almindelighed besee det, det vil sige jage det udaset igjennem, den gjorde rettest i ikke at gaa derhen.

Ulshus-Birken i Lands Præstegjeld,

(Efter Photographi af Selmer.)

Det Træ, som fremstilles ved nærværende Tegning, er omtrent 50 Fod høit; Kronen holder 25 Fod i Tvermaal og begynder 12 Fod oppe paa Stammen,

*) Welhavens yngre Broder, Johan Ernst, er residerende Kapellan til Stavanger.

**) „Ewald og de norske Digtere" 286—88.

som i Brysthøide har et Omfang af lidt over 8 Fod. Dette Træ udmærker sig saaledes ikke ved sin Størrelse, men derimod ved sin ualmindelig regelmæssige og smukt formede Krone. Forresten tillade vi os at henvise til den i forrige Aargang (No. 4, 6, 7 og 15) givne udførlige Beskrivelse af Birketræet, hvor tillige Tegninger findes af de for sin Størrelse og maleriske Form mest udmærkede Træer af dette Slags her i Landet.

Carlscrona.

Af de 3 Millioner til Forsvarsvæsenet, som den svenske Rigsdag nylig paa Kongens Forlangende bevilgede, sees en væsentlig Deel at skulle anvendes til ved Undervandsminer, Stængselsliner osv. at betrygge Stockholm og Carlscrona mod fiendtlige Angreb. Carlscrona er, som man veed, Stationen for Sveriges Orlogsflaade og som saadan af yderste Vigtighed. Det var Carl IX, som besluttede og gjennemførte Flaadens Forlæggelse fra Stockholm, hvis Stationering der under Krigen med Danmark havde viist sig saare uhensigtsmæssig, og som i dette Øiemed lod fra Nyt af anlægge en By paa Trosø, beliggende paa Grændsen af Øster- og Meddelstads Herreder, i den forrige danske Provinds Blekinge, der nu efter Byen fører Navnet Carlscrona Lehn. Kongen havde mange Vanskeligheder at overvinde, inden han kunde erhverve den til Byens Anlæg udseede Grund. Trosøen, den største og midterste af de Øer, hvorpaa Byen skulde bygges og hvorpaa den egentlige Stad nu ligger, eiedes af en Fisker ved Navn Vitus Andersen, som for ingen Priis vilde sælge denne Ø. Man greb da til det Voldsmiddel at fængsle Manden og med Magt sætte sig i Besiddelse af hans Eiendom. Til 1773 stod det Huus, hvor den stivsindede Selveier havde boet og endnu bærer Gaden Navnet Vitusgaden. 1686 løb det første paa Carlscronas Værft byggede Skib af Stabelen, og et Par Aar efter henlagdes ogsaa Admiralitetskollegiet did, men blev igjen 1776 flyttet derfra.

Carlscrona: Fæstningen Kungsholm.

De vigtigste til Flaadens Behov hørende Anlæg ere: Reparationsdokken, paabegyndt 1716 og sprængt indi Klippen; den nye Dokbygning, et Kjæmpeværk, som maaske aldrig bliver fuldført, paabegyndt 1775 af Thunberg og beregnet paa 20 særskilte Dokker og to saakaldte Svainingsrum. Værftet har tvende Mastkraner, en af Steen og en af Træ, Artillerigaard, Tøihuus, Rustkammer, Modelsal, og en Mængde Værksteder til Forsyning for Flaaden. Havnen beskyttes af de omgivende Øer mod Storme, og har tre tillukkede Indløb, af hvilke dog kun det søndre, der beskyttes af Fæstningerne Kungsholm og Drottningskär, er dybt nok for Linieskibe. Staden har tre Kirker, en Elementærskole og flere paa Krigs- og Søvæsenet beregnede Skoler. Folkemængden var allerede i Aarhundredets Midte omtr. 12,000, men er siden snarere aftaget end tiltaget. — „Skjøn er, siger Molbech i sin Reise i Sverige, Udsigten, som af og til aabner sig mod Havnen og Staden, hvis Beliggenhed er sjelden og besynderlig. Fra Lyckeby Bro saae jeg den paa en smuk Eftermiddag ligge for mig i fuld Klarhed; men da jeg kom Staden nær, hyllede den sig i en tyk Havtaage, og forsvandt næsten ganske. Tre meget lange Broer farer man over, inden man kommer ind i Carlscrona; man seer næsten intet andet end Steen og Klipper og maadelige Huse paa de Holmer, der kunne betragtes som Forstæder, og venter neppe at finde saa stor og smuk en Stad — den tredie i Riget.„

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Det man kalder god Tone, er i ubetydelige Ting forskjelligt i de forskjellige Lande; men i Hovedsagen er den dog eens overalt, og den Hurtighed, hvormed man nu kommer til hinanden fra et Land til et andet vil gjøre, at dannede Folk over hele Europa snart ville have samme Former ogsaa i Smaating. Erfaring eller medfødt Takt kan alene give god Tone, men man er ikke Verdensmand, fordi man har levet i Verden, man seer slet opdragne Folk i det fornemste Selskab, og man kan have fuldkommen god Tone, om man aldrig er kommen ud af Eensomheden; kun vil man da være uvidende om de før omtalte Smaating i Former. Anmelderen har derfor troet, det kunde læses af eensomme Folk med en vis Interesse og af Andre som en anden Kuriositet, om han samlede de Smaating, han med Vished veed ansees for god Tone i Frankrig og hele den Deel af Europa, der har franske Sæder, hvilket omtrent vil sige alle Lande undtagen England, der har sine egne Anstands-Love, sine egne Skikke. Den Læser, som bevæger sig i Verdenslivet der hjemme, er netop som overalt, langt mere end man selv tror og veed, maa springe den næste Side over, thi den vil ikke lære ham det mindste Nyt. Anmelderen har hentet sin Kundskab hos sikre Folk, thi selv i Smaating har han ingen ret Tro til hvad blot to Øine see. Bliver noget glemt dennegang, hvilket er mere end rimeligt, skal han en andengang komme tilbage dertil.

Chineserne have en Etikette-Lovbog, der ikke har mindre en 300 Paragrapher. Den franske er lettere, thi den er ikke kommen derfra, men fra Grækenland over Rom, og dens Hoved-Regel er at være høflig overalt selv i Krig, hvor den franske Soldat siger: A vous Messieurs. Tirez les premiers. „At invitere en Gjæst," siger Brillat Savarin, er at paatage sig hans Lykke i den Tid, han er under dit Tag." Lykke er en stor Ting og derom tale vi ikke, vi ville omsætte Satsen saaledes, at man har at gjøre alt muligt for at Gjæsten skal have det behageligt. I Lande, hvor man befatter sig med at have Venner, ønsker disse ikke at man skal forandre noget i sin Levemaade for deres Skyld, de ville ingen Notits tages af; men i Frankrig, hvor der er meget lidt Intimitet mellem Mennesken, ansees det for uhøfligt ikke at tage Notits af Gjæsten, og jo mere jo bedre; har man altid et fint Bord, føier man lidt til Deserten, giver en finere Viin, kort, viser Gjæsten, at man gjør Væsen af ham. Den godmodige, elskværdige Ting, at en Huusmoder gjerne nøder Gjæsten lidt, er her ilde anseet; det var som man troede, at han var kommen sulten, eller selv har et slet Bord, og man vil heller ansees for alt andet end for fattig; derfor byder man heller aldrig Noget at spise udenfor de bestemte Maaltider, man inviterer til Middag eller byder Ingenting, kun naar det er varmt tør man lade Forfriskninger komme: Jis eller kjølende Drikke. Er man inviteret til Middag, indfinder man sig nogle Minutter efter det Klokkeslet, Indbydelsen lyder paa; at komme for tidlig er indiskret, at komme for seent er Fornærmelse. Er det en ceremoniel Diner nærmer Herren sig itide den Dame, han skal have tilbords, og for hendes Skyld tager han den Plads i Rækken, der tilkommer ham. Naar han fører hende til Spisesalen, gaar han gjennem Døren først; ved alle andre Leiligheder lader han Damen gaa først. At skjære sit Kjød op strax er gammeldags; man skjærer det op eftersom man fører det til Munden; Brødet tør aldrig skjæres, blot brydes; Serviettcn udfoldes og lægges aldrig sammen, naar man reiser sig. Et ungt Menneske maa kunne skjære for; det ansees for en Fortjeneste, og man kan aldrig have formange. Man drikker ingen Skaaler, det er hjerteligt og altsaa ikke god Tone. At Herrerne gaa bort efter Bordet for at røge og saa bagefter bringe Damerne Tobaksduften i Klæder, Haar og Mund er i høieste Grad ilde anseet.

Grækerne omgave Bordets Glæder med Nydelser, som ere vor prosaiske Tid ukjendte; ved deres Banketter vare de skulpterede Drikkekar krandsede med Roser og Musik, og Sang turde ikke fattes ved Maaltidet. Roserne ere erstattede af Sølv og Krystal, blot paa Landet tillader man sig friske Blomster paa Bordet, hvorimod Damerne igjen føre et Monstrum af en Bouket med sig tilbords. Taffelmusik har man blot ved officielle Fester, ellers er Bordet stumt og koldt, naar det er rigtig fiint, en vis Portion skulde anbefales overhovedet her alle Unge. I Spisesalen tør der ikke være andre Malerier end saadanne, som fremstille Bord-Scener, Frugter, Fugle, helst Kopier af Jordaen's og slet ingen overflødige Møbler. Desert-Tellerkener med store Bouketter ere ilde seede. Og nu Hovedsagen. Fører man Kniven til Munden, ansees man uden videre for et uopdragent Menneske eller for en Englænder. I England, hvor efter fransk Formening Ingenting er poleret uden Staalet, spiser Enhver, som han kan bedst, med Kniv eller Gaffel, som det er ham bekvemmest, men ellers over hele Europa fører man blot Gaffelen til Munden. Naar man kommer fra Spisesalen griber Herren strax Hat og Handsker, og efter Kafféen tager han Handsken paa sin venstre Haand. Det er en Mode, som er kommen fra det „barbariske" England, tilligemed handshaking, som før var ukjendt i Frankrig, uden mellem intime Venner. Nu rækker man hinanden Haanden, netop som vi, men det ansees for uhøfligt at række Nogen sin Haand med Handske paa. I Salonnen efter Spisebordet har man bedst Anledning til at producere sig og sin Dannelse. Den, som forstaar at lade sin Forfængelighed bukke for Andres Forfængelighed, at gjøre Den, han taler med, fornøiet med sig selv, kan være viis paa, at man ogsaa er fornøiet med ham. Om private Ting tales ikke; det interesserer Ingen og ansees for slet Tone. Naar Nogen producerer sig paa een eller anden Viis, maa man være opmærksom, hvad det saa end koster. Man siger, at Nero deklamerede Vers i smaa Forsamlinger, men hørte man ikke i Taushed eller vovede man at afbryde, var det en Dødsdom. Fuldt saa farligt er Tingen jo ikke her, men hører man ikke efter, faar man sig let en Fiende i Vedkommende og strives paa Værtindens sorte Bræt.

„Vil Frøkenen gjøre mig den Ære at dandse med mig?" er den sanktionerede Form, aldrig Fornøielse. Det lille Ord Ære gjør sin Virkning overalt og allermest i Frankrig. Man beder aldrig om Tilladelse til at holde Damens Lommetørklæde, Vifte eller Bouket mens hun dandser; det er en Intimitet, som strax bemærkes. Med de Forfriskninger, som ombydes paa Bal, viser man sig altid til det yderste maadeholden; naar man her seer et ungt Menneske gribe den ene Skaal Jis efter den anden, heder det strax, at det er en Boutiksvend, og man venter, at han skal sætte Hatten paa Hovedet og spise, bedækket som en Grand d'Espagne — da det ikke er at vente, at en saa beskjæftiget Person kan udføre det Kunststykke paa engang at holde en Skaal, en Theskee og en Hat uden at have tre Hænder. Damerne komme ikke gjerne paa Bal i Krinoline, det ansees ikke for fiint, men erstatte Krinolinen med stivet Kaliko og saa Linon, det ene Lagen uden paa det andet, alt syet til een Linning. Stakkels forfulgte Krinoline. Forfølgerne skulde vide, at det var langt værre i de priste gamle Dage. Dronning Marguerite, ikke Forfatterinden af Novellerne, der var Dyden selv, skjønt ingen Dame skal kunne læse Novellerne, saa afskyelige ere de; men Henrik den Fjerdes letsindige Gemalinde bar en stor vertugadin, som havde Lommer rundt om, og i hver Lomme var en Æske, hvori var opbevaret en af hendes døde Elskeres Hjerte, som hun strax Personen var død lod balsamere. Samme Dame blev tidlig skaldet og holdt sig derfor store blonde Lakeier, som hun lod klippe som andre Faar; Nutidens Damer indskrænke sig til at kjøbe sig en stor Nakke i den første den bedste Boutik og bære denne Nakke, som Enhver kan see er tilføiet, med en selsom Frækhed. Den, der har eget Haar, søger at bære det paa en Maade, som Frisørerne ikke kunne eftergjøre, og det ansees ikke mere for fiint at møde frem med en uhyre Nakke.

Naar man gjør Visit tør man ikke lægge sin Hatte bort uden naar man opfordres dertil. Kommer der en ny Gjæst, hilser man og gaar, medmindre man kjender Gjæsten eller opfordres til at blive. Husets Dame reiser sig ikke, naar en Herre kommer i Visit til hende; heller ikke fører hun ham til Døren. Man maa fremfor Alt ikke stirre paa Møblerne i den Salon man er, thi da antages man strax for ikke at være vant til Luxus, og det er som før antydet en slet Anbefaling.

Carlscrona: Det kongl. Skibsværft.

Det ansees for meget simpelt at forblive paa samme Sted, naar man har havt

Bryllup. Man staar Bryllupsdagen tidlig op og er tilbage fra Kirken Kl. 10, hvorpaa man spiser Frokost, blot Familien og Vidnerne, og Kl. 2 trækker Alle sig tilbage og Brudgommen fører sin Brud til China eller til nærmeste Landsby. Ingen spørger derefter, kun maa de ikke vende for snart tilbage, og efter Hjemkomsten gjør de Nygifte sine Visitter, som besvares i Løbet af de første otte Dage.

Naar man i en Have skjærer en Bouket til en ung Pige, giver man hende hvide Roser, et Par Jasmingrene og Violer, ingen pralende Blomster; Moderen giver man Cameliaer, Nerium, alt hvad prægtigt er. Paa Landet gaa de allerfornemste Damer forbausende simpelt klædt, de eie alt muligt og bære det engang ved Leilighed. Parvenuer ere i Galla Nat og Dag. Det ansees for fiint at være i simpel hvid Kjole. Paa Landet rækker Herren en Dame den venstre Arm, med den høire beskytter han hende; kun paa Landet tør en Herre byde to Damer Armen.

Jeg glemte før at sige, at naar man indbydes til en Kop Thee, hvilket er den fornøieligste af alle Indbydelser, tør man komme i Frakke, sort Vest, og bære Handsker, der have været brugte før; det ansees ikke engang for passende at komme anderledes. I Lande, hvor Alt, hvad vi hjemme ansee for Stort, ansees for Smaat, bliver det, vi kalde Smaat, til Gjengjæld stort, og det er forbausende, hvilken Vægt selv forstandige Folk lægge paa saadanne Ynkeligheder: man maa gjøre alle Ting paa den Maade, som just er Lov, ellers siges man ikke at have chic. Dette Ord, som ikke findes i noget Lexikon, men som høres destomere, er ganske vist det samme som vi kalde „at have Skik paa sig." Etymologien maa Andre udfinde.

At behandle sine Børn med den yderste Høflighed er en smuk Skik, som til alle Tider har været Mode i Frankrig. En Tjener, der ikke kalder en liden Pjok af en Gut „Monsieur," bliver skarpt irettesat. Anna af Østerrige lod Ludvig den 14de rise og neiede dybt for ham før og efter Exekutionen — Barnet blev riset efter Tidens Opdragelses-Princip, Monarken blev neiet for. Jeg veed ikke hverken om Mødrene her rise eller neie, men det allersmukkeste jeg har seet udenlands, er Forældres Tone mod deres Børn, og heri give Englænderne Ingen noget efter; glubsk mod alle Andre bliver Englænderen fiin og urban mod sin egen Søn.

Og nu til Slutning et Ord om Reenlighed. Verden tilgiver mange Ting, men ikke Mangel paa den finere Reenlighed. Diogenes sagde, at han blot var en Hund for at have Ret til at være cynisk; men Cynisme er slet anseet i vore Dage. En fransk Dame dømmer en Mand, hun ikke kjender, efter hans Negle, ere de hæslig holdte, faar han ikke et Ord af hende, om de sidde sammen i Maanedsviis ved samme Bord. Opdager hun, at det er en Lærd eller en Kunstner, er det muligt, at hun kan formildes, ellers er en Mand med hæslige Negle ubarmhjertig en rustre. Jeg har fremhævet dette, da mange Mennesker tro sig overordentlig rene og nette og virkelig ogsaa ere det, men forsømme Neglene, som ude i Verden ere Alpha og Omega. Har man smukke Negle, er det Tegn paa, at man ingenting bestiller, ergo er man en Gentleman.

Og nu til Dagens Nyt. Vinteren er endnu ikke langt fremskreden, saa der er ikke meget at sige om Vintermoderne, men de lade til at blive mere og mere maskuline. Man har Kjoleskjøder à la Postillon og Ærmer à la hussarde; Epauletter bæres paa enhver Kjole og Paletot og høie Støvler med uhyre Hæle bæres i Høstsølen trods nogen Mand. De garneres oventil og et Stykke nedad Benet med Peltsværk, og nægtes kan det ikke, at denne Støvle giver en smuk Fod. Øverst, det vil sige halvt oppe paa Benet, er et Par Silkekvaster. Skjørterne holde endnu Stand, men Grækerne bære ogsaa Skjørter og dertil Jakken, saa Damerne behøve ikke at frygte for at synes for kvindagtige: Støvler, Kaskjet, opstaaende Krave, Halsklud, Jakke, man see, der ikke fattes stort. Her bruges en Art Paletot, som forbausende nok kaldes „Norvégienne." Det er et laadbent Plag, garneret overalt med smalt Peltsværk. Den er let at efterligne af Lysthavende og seer godt ud. Skotlands skrigende Farver sidde paa Brune og Blonde, men klæder blot de første. De haves i Uld og Silke og Flor. I Atlas tage de sig prægtig ud. Atlas er i Ære. Hattene staa ikke tilveirs mere som en Muur, men fyldes endnu indvendig med Fjedre, Tyl og Blomster i utrolig Kvantitet. Røde eller violette Fushiaer, som gynge sig fra Kanten af Hatteskyggen over Panden, see godt ud og er let at efterligne, ligeledes et Bælte af Silke eller Fløiel med Spids foran og smaa Skjøder bag, som snøres i Siderne. Foran er det besat med Knapper eller smaa Bjælder. Keiserinden har dekreteret uldne Kjoler til at spadsere med i Compiegne, og de ere alle ophæftede over røde eller skotske Skjørter, som naturligviis forsvinde strax man kommer i Huus.

En anden Gang mere.

Den nye Statue af Napoleon som paa Vendome-Pladsen har erstattet den gamle, forstaaes ikke af Populasen. Det Apotheose-Kostum, man har givet Keiseren til Tegn paa Guddommelighed: Tunikaen, Kothurnerne, den keiserlige Kaabe med Bierne og Laurbærkrandsen, smage slet ikke de gamle Soldater, der ikke kjende deres General igjen, og Folket, der blot kjender Napoleon i den graa Frakke og den trekantede Hat, og slet ikke kjender noget til Cæsar, spørger bedrøvet, hvor der er blevet af le petit corporal.

Student-Examen er igjen taget af to unge Damer med stor Ære. Følgen af disse Examener vil være, at man faar Doktoresser, Ingeniøresser og Advokatesser. Det sidste er farligt, thi naar Damerne, der tale saameget gratis, blive betalte for at tale, vil Klokken blive mange.

Et ungt Menneske af høi Familie, Lieutenant Fleurv, er af Krigsraadet dømt til 20 Aars Tvangsarbeide for i et Anfald af vanvittig Jalousi at have dræbt et Fruentimmer af simpel Stand. Det er en tragisk Historie, som har vakt megen Opsigt, da det unge Menneske syntes at have en stor Fremtid for sig. Kvinden var en af de allerletteste, der havde martret ham saaledes, at endogsaa den strænge Retfærdighed har troet at burde formilde den Lov, der kræver Liv for Liv.

Literatur og Kunst.

Aftonbladet har i Juletiden som Feuilleton bragt en original Skizze, „Julekvelden," af Israel Dehn, der nu for Tiden opholder sig i Stockholm. Vi modtoge ogsaa samme Skizze, men for seent til, at den efter Forf.s Beregning kunde komme ind som Julelekture.

— Paa Gads Forlag i Kjøbenhavn sees til Julen at være udkommet **Hertug Skule**, Tragedie i 5 Akter af A. Munch. Priis 1 Rdl. Emnet er, som man af Titelen kan slutte, tildeels det samme, som Henr. Ibsen har behandlet i „Kongsemnerne," men Munchs Stykke omfatter nok et kortere Tidsrum, nemlig Hertug Skules Fald med de nærmest forudgaaende Begivenheder, altsaa hovedsagelig, hvad der udgjør sidste Akt og Katastrofen i Kongsemnerne. Begge disse Digtere have, som vi vide, hinanden uafvidende samtidig valgt til Behandling hiint fremtrædende Afsnit af Borgerkrigenes Historie i vor Middelalder.

— Paa Gyldendals Forlag er udkommet **Signes Historie**, Fortælling af Magdalene Thoresen (fra Bergen), Forfatterinden til de ved B. Bjørnson udgivne „Digte af en Dame." Denne Fortælling, som hellerikke er naaet hidop, anbefales stærkt i „Fædrelandet."

— Blandt de ny udkomne danske Produkter paa Skjønliteraturens Gebet ville vi særlig henlede Opmærksomheden paa **Fortællinger** af Dr. H. Anden Række. 209 S. 66 ß. (Lose & Delbanco), hvilke ere livlige og underholdende og vistnok høre blandt de heldigste danske Forsøg i Landsbyhistoriernes rige Genre — Dr. H. er tidligere bekjendt som heldig Fortæller, især ved sine fortrinlige Skizzer fra Slesvig.

— Ogsaa maa vi nævne **Poetiske Naturer**, Skildringer af Th. Lange. (212 S. 83 ß. Wøldike), bestaaende næsten udelukkende af dialogiserede Skildringer, deels paa Prosa, deels paa Vers, samt **Løst og Bundet**, Eventyr af Forf. til „Tre Dramaer," fortalte deels i Prosa, deels i Vers, og ikke uden poetisk Talent. (48 S. st. 8. Gad.)

— I Kjøbenhavn og i Sverige udkommer i disse Dage et nyt Arbeide af J. L. Runeberg, nemlig Kungarne på Salamis, Tragedie i 5 Akter. — Digteren selv ligger nu syg, rammet af et alvorligt Slagtilfælde.

— Paa P. A. Mallings Forlag er i Aarets Løb følgende **Skolebøger** udkomne i nye Oplag:

1) Fransk Læsebog for Begyndere og Viderekomne af N. M. Aalholm. 4de Udgave. 382 S. st. 8. indb. 1 Spd. Da denne almindeligt benyttede Læsebog er beregnet ogsaa paa de første Begyndere, indeholder den foruden Veiledning om Udtalen og Læseøvelser en fremadskridende Række af lette Sætninger og Samtaler, hvortil Ordforklaringer gives nedenunder Texten, medens derimod Ordforklaringerne til de andre Stykker samt Anmærkninger følge i Bogens Slutning.

2) Tydsk Læsebog for Begyndere af N. M. Aalholm. 3die Udg. 231 S. 8. indb. 60 ß. Denne Læsebog, hvis Ordforklaringer og Anmærkninger ere indrettede ligesom i den foregaaende, har i dette Oplag faaet en Forøgelse af 6 nye Stykker, uden at Prisen derved er bleven forhøiet eller nogen paa Afsætning beregnet Hindring lagt iveien for de ældre Oplags Benyttelse ved Siden af dette ny.

3) Engelsk Læsebog med Betegnelse af Udtalen efter Walkers Methode, samt en kortfattet Grammatik for Begyndere af Chr. Aug. Hals. 2den forøgede Udg. IV. 198 S. 8. indb. 48 ß. Ordforklaringerne ere her hele Bogen igjennem anbragte under Texten. Det nye Oplag er forøget med 2de Ark, hvilke optages af indskudte lette Fortællinger af Englands Historie.

4) Praktisk Regnebog, især til Brug ved Hovedregning, af Chr. Aug. Hals. 3die forøgede Udg. VIII. 192 S. 8. indb. 48 ß. Forøgelserne, 2 Ark, der for allerstørste Delen ere henlagte til Enden af Bogen, bestaae især i et nyt Kapitel om Decimalbrøk, Rente- og Renteserenteberegning, specifik Vægt; det franske metriske System, med endeel Exempler af samme i benævnte Tal, for at vise, hvor uhyre let det er at regne med; samt flere Landes Myntvæsen og Maal i Forhold til det franske. Siden første Oplag udkom, er der af denne Regnebog solgt 5000 Exemplarer, trods den store Rigdom paa lignende Skrifter, som vor Literatur har.

5) Kirkehistorie nærmest til Skolebrug, ved N. Tønder Nissen. 2den Udgave. 143 S. 8. indb. 36 ß. Dette hensigtsmæssige og omhyggeligt udarbeidede Udtog af Kirkehistorien er ikke blot fortrinlig skikket til Skolen, men ogsaa til Læsning i Hjemmet, idet man her i kort Begreb vil finde de vigtigste Tildragelser af den christne Kirkes Historie kort og godt fortalte.

Jo større Fristelsen har vist sig at være baade for Forfattere og Forlæggere af Skolebøger til at skaffe sig en utilbørlig Indtægt ved i hvert nyt Oplag at foretage saadanne Forandringer, at Exemplarer af de ældre Oplag ikke kunde benyttes og de skolebesøgende Børns Forældre derved idelig blev nødt til at anskaffe en Bog i det nye Oplag, medens den haves i et ældre — desto større Paaskjønnelse fortjener det, at der ved de nye Oplag af ovennævnte Bøger, trods enkelte Forøgelser, ikke er foretaget saadanne Forandringer, der hindre Brugen af de ældre og nye Oplag ved Siden af hinanden.

Til **Nationalgalleriet** er i disse Dage indkjøbt et Billede af Hr. Lorch, forestillende en Bissekræmmer, der byder nogle Søfolk sine Varer. Efter i Begyndelsen at have samlet Exempler af temmelig tvivlsom Værd paa forskjellige ældre Malerskoler syntes Nationalgalleriet i de senere Aar fornemmelig at have sat sig til Maal at repræsentere de mere fremragende norskfødte Kunstnere ved betydeligere Arbeider af blivende Interesse. Paa denne Maade vilde denne Samling med Tiden faa en virkelig historisk Interesse, og man vilde med Pietet betragte de forskjellige Indflydelser og Paavirkninger, der havde gjort sig gjældende i den første Begyndelse til en kunstnerisk Virksomhed hos vort Folk. Det har derfor ikke været uden en vis Overraskelse, at vi har seet en saadan Afvigelse fra dette Princip, som den der ligger i Optagelsen af Hr. Lorchs Billede. Med al mulig Anerkjendelse af denne Kunstners Omhu og samvittighedsfulde Flid kunne vi neppe overtale os til at tro, at Nogen for Alvor vil regne Hr. Lorch til dem blandt vore Kunstnere, der staa som Repræsentanter for en udpræget Eiendommelighed eller for en bestemt Stiil, kortsagt paa nogen udmærket Maade hæve sig over det betydelige Antal Malere, som vort Land i den senere Tid har produceret saavel til Udførsel som til eget Forbrug. Hvad specielt det indkjøbte Billede angaar, da frygte vi for, at Hr. Lorch selv om ikke meget lang Tid vil føle sig utilfreds med at være repræsenteret paa en saadan Maade i vor nationale Samling; thi vi ville haabe, at den Tid ikke maa ligge fjern, da baade en mere udviklet Selvkritik og Bevidstheden om, at kunne frembringe noget ganske anderledes Gehaltfuldt, vil bringe ham til at føle det Ubehagelige i at vide Efterverdenens Dom om sig bestemt af et Billede, ved hvilket det Bedste, man kan sige om det, er, at det er aandløst.

Det kan være ganske forklarligt, at Vedkommende, der bestemme Indkjøbet til nævnte Galleri, føle Ønsket om, saavidt det staar i deres Magt, at raade Bod paa den forladte Stilling, enhver begyndende Kunstner hos os befinder sig i, naar det gjælder at faa Afsætning paa sine Arbeider og derigjennem Midler til en videre Uddannelse og Virken. Men Vedkommende maa ogsaa erindre, at hvor respektable disse Følelser end kunne være hos dem qva Privatmænd, saa indrømme de dem formegen Betydning, naar de i sin Egenskab af Bestyrere af en offentlig Samling af dem lade sig bevæge til at indkjøbe Sager, som ingen Privatmand kunde falde paa at ville pryde sin Væg med.

F. B.

Norge.

Christiania. I en gammel Beskrivelse over Justedalen hedder det, at det er et rart Exempel, naar Nogen der i Præstegjeldet dør. Ifølge en liden Artikel i Mgbl. No. 1 for iaar synes Lonsæts Kapelsogn til Opdal indtil sidste Tid at have været et lignende Udødelighedens Hjem. Den 29de Oktober døde der Kaarenken Brith Hansdatter Utheim i en Alder af 104¾ Aar, efterladende sig 50 Efterkommere, hvoriblandt ældste Søn 74 Aar gammel, og kort efter døde paa Nabogaarden en Mand paa 100 Aar, foruden at der findes mange andre meget gamle Folk der i Sognet.

— Waisenhuset har kjøbt „Rigstidenden" for fra Nytaar af at lade den udgaa som Tillæg til Christiania Intelligentssedler, og uden Forøgelse i dette Blads Abonnementspriis.

— Den 4de Decbr. rasede paa den hollandske Kyst en Orkan, uden Lige i dette Aarhundrede, hvorved mere end 120 større og mindre Skibe forliste og deriblandt mange norske. Den norsk-svenske Konsul har indberettet, at han den 15de afsendte 83 Mand forlist Mandskab til Norge. Ved Strandingen af 10 navngivne norske Skibe var intet Menneskeliv gaaet tabt; men mange Skibe, hvis Nationalitet var ubekjendt, vare gaaede under med Mand og Muus.

I Kjøbenhavn rasede den 22de Decbr. en Storm, som anrettede betydelig Skade, især paa Rheden.

— Pleiestiftelsen for Smaabørn har faaet sig et nyt, bekvemt indrettet Huus, beliggende ved Hægdehougsveien, og hvilket indviedes den 28de Decbr. Tomten er skjænket af Enkemadame Sørensen og Bygningen opført ved Hjælp af et rentefrit Laan fra Christiania Sparebank paa 3000 Spd.

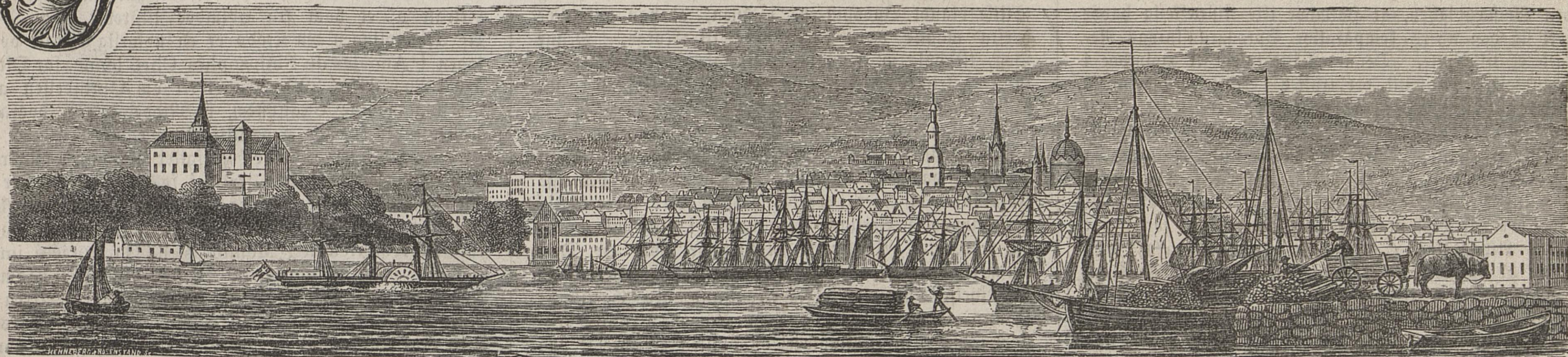
— Dødsfald. Forhenværende Statssekretær Ulr. F. A. Schouboe † 19 Decbr. 1863, 82 Aar gl.; Jernbanekasserer Kand. jur. Børge Hjelm, en rastløs, virksom og dygtig Medarbeider i „Krydseren" og i „Aftenbladet" i dets tidligste Dage. † 14de Decbr. 40 Aar gl.; Sognepræst Gert Jansen Frich † 10de Decbr. 60 Aar gl.; Kapitain Ad. Grüner Næser † 18de Decbr. 43 Aar gl.

— Dansk Generallieutenant Carl Frederik Moltke, en trods sin høie Alder uforfærdet Kjæmper i det treaarige slesvigske Felttog † paa Frederiksborgs Slot 82 Aar gl.; Professor Trier †.

Illustreret Nyhedsblads Expedition
er for Fremtiden hos Boghandler Carl Wang paa Torvet, hvor altsaa Avertissementer etc. til Bladet indleveres.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. (Prindsens Gade Nr. 10.)

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 2. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 10de Januar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Christopher Andreas Holmboe.

Vort Universitet har allerede feiret sin Halvhundredeaarsfest, og de Mænd, som arbeidede for dets Istandbringelse eller først betraadte dets Lærestole, ere alt gangne til Hvile. Af de oprindelige, men dog Aaret efter Høiskolens Aabning udnævnte Lærere er nu Professor Hansteen den eneste Gjenlevende. Af de i det første Decennium ny tilkomne Lærere leve tvende, nemlig C. A. Holmboe, Lektor fra 1822, og Fred. Holst, Professor siden 1824. Begge disse Veteraner have udmærket sig ved minutiøs Flid og Samvittighedsfuldhed i sin Gjerning og ved en varm Iver for Universitetets Ære og Fremgang. Holmboe, den Yngste af disse To, er endnu rastløs virksom. Som Medlem af det nystiftede Videnskabernes Selskab her i Christiania har han ligetil dette Dieblik udfoldet en stor Produktivitet og er desuden for Tiden beskjæftiget med et omfangsrigt Hjælpemiddel til den hellige Skrift. I Udlandet har han for længe siden som Numismatiker og Sprogmand vundet sig et Navn, og navnligen har han ved flere Afhandlinger henledet fremmede Lærdes Opmærksomhed paa vort Oldsprog og det Udbytte, som den komparative Sproggranskning derfra kan hente. Og uagtet hans vigtigste Arbeider ifølge Sagens Natur have sin hovedsagelige Interesse for egentlige Fagsmænd, tro vi dog ogsaa hos den større Almeenhed at kunne regne paa Opmærksomhed for en Levnetsbeskrivelse af denne i Stilhed virkende Lærde, selv om vi end, ved de velvillige Meddelelser, hvormed vi paa Anmodning ere blevne beærede, have følt os fristet til en noget større Udførlighed, end illustrerede Blades Biographier pleie at have. Men vi tør her som ellers trøstigt sætte os ud over vore Kollegers Exempel, og stille det som en vigtigere Opgave, at levere endog for Mængden mindre „underholdende" Efterretninger, naar blot kommende Biographer og Historikere deraf kunne øse som af Kilder fra første Haand, end at pidske det Almeenbekjendte ud til et for Dieblikket smageligt Flødeskum, hvoraf Intet lader sig hente efter at Nysigenheden og Dagens Stemningskrav er hendunstet.

Christopher Holmboe er født 19de Marts 1796 i Vang i Valders, hvor Faderen dengang var Sognepræst, men hvorfra han i1802 forflyttedes til Edsberg i Smaalenene. Da han var otte Aar gammel, tog Faderen Huuslærer til ham og tre andre Sønner. Men han var uheldig i Valget, hvorfor denne Lærer blev afskediget efter et Aars Forløb, og en hæderlig ung, dansk Student derpaa engageret 1805 og blev i sin Post 5 Aar som Lærer for de fire Brødre og en Naboes tvende Sønner. I 1817 indsattes Christopher og hans et Aar ældre Broder Bernt (død 1850 som Professor i Mathematik) i Christiania Kathedralskole, i 2den Klasses nedre Afdeling (Klassen var toaarig); men de opflyttedes begge extraordinært efter ½ Aar i øvre Afdeling og efter næste halve Aar i 3die Klasse, og dimitteredes i 1814 til Universitetet, hvor de begge erholdt bedste Charakteer (Christopher med Hovedsum 16 for 12 Fag.) I Skolen var Mathematik og Græsk hans Yndlingsfag, og i førstnævnte Fag gjorde han større Fremskridt end Kammeraterne, hvorfor Læreren jævnligen satte ham til at gjennemgaa Pensa med Disciple, der gjorde langsomme Fremskridt. Ved Examen philosophicum erholdt han Laud. præ ceteris, og specielt i Mathematik, hvori han, foruden i det befalede Pensum, ogsaa lod sig prøve i Begyndelsesgrundene af den høiere Mathematik og fik Laud. et quidem egregie. Ved Slutningen af 1817 blev Lærerposten i Mathematik ved Christiania Skole ledig, og Rektor tilbød Holmboe denne, men efter Raadførsel med Professor Hersleb afslog han Tilbudet, idet Hersleb raadede ham til at lægge sig efter Studiet af de østerlandske Sprog, hvormed han alt havde gjort en liden Begyndelse, for at forberede sig til en Lærerpost ved Universitetet. Hans Hovedstudium siden Anden-Examen havde imidlertid været Theologie og heri underkastede han sig Embedsexamen i Decbr. 1818 med Charakteren Laud. et quidem egregie.

Foruden Bernt og Christopher Holmboe havde Faderen i 1812 sendt en yngre Søn til Christiania og i 1813 atter en yngre, hvilke begge vare blevne Elever af Krigsskolen. Faderen havde saaledes paa engang fire Sønner i Hovedstaden, og da hans økonomiske Stilling ikke tillod ham i længere Tid at udrede saa store Udgifter, som hertil udfordredes, ophørte for Christopher's Vedkommende Understøttelsen hjemmefra i Foraaret 1815, da han antog en Huuslærerpost, først hos Assessor (senere Generalkrigskommissær) Mathiesen og derefter hos Professor Esmark.

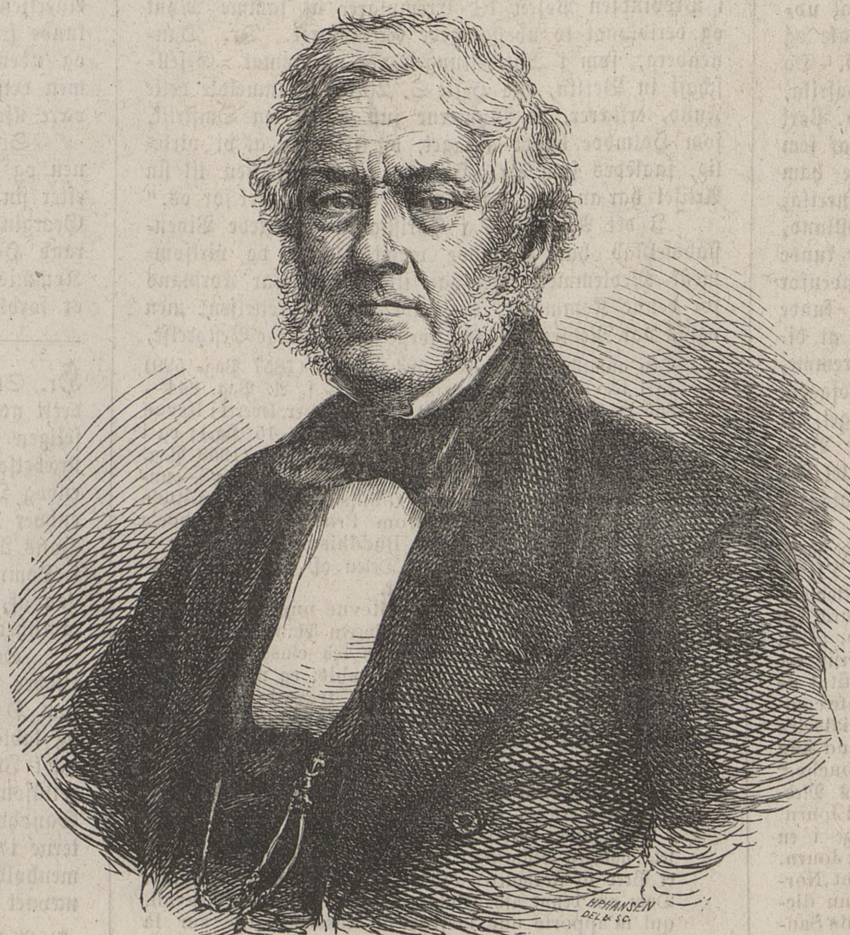
Ved Begyndelsen af 1819 traadte det philologiske Seminarium i Virksomhed og Holmboe indtraadte da som Alumnus og gjennemgik det første Kursus der. I 1819 ansattes han som Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket og i Slutning af 1820 blev han Sekretær ved samme, den samme Post, som senere blev kaldet Underbibliothekarpost.

Fra Begyndelsen af 1819 vare de semitiske Sprog Gjenstand for hans Hovedstudium og i andet Halvaar 1820 og første Halvaar 1821 foredrog han Hebraisk for de Studerende til Anden-Examen, medens Professor Stenersen foretog en Udenlandsreise for sin Helbreds Skyld, og Professor Hersleb imidlertid overtog de Stenersen paaliggende Forelæsninger. Disse hans agtede Lærere tilbøde ham i Foraaret 1820 at bringe ham i Forslag til Ansættelse ved Universitetet; men hans Hu stod til forinden ved et Ophold i Udlandet under en berømt Orientalist's Veiledning at udvide sine Kundskaber, og han erholdt om Sommeren 1821 et Stipendium, som satte ham istand til at tilbringe et Aar udenlands. Han drog da til Paris, hvor han stadigen bivaanede den berømte Orientalist, Baron Silvestre de Sacy's Foredrag over Arabisk og Persisk, og Professor Caussin de Perceval's over Ny-Arabisk, samt af og til hørte enkelte andre Lærdes Forelæsninger. Efter sin Hjemkomst om Høsten 1822 blev han under 1ste Novbr. s. A. udnævnt til Lektor i de østerlandske Sprog og senere, d. 11te Oktbr. 1825, til Professor i samme Fag. Han har derhos siden 1830 været Bestyrer af Universitetetets Mynt- og Medaille-Kabinet. — I 1827 var han første Gang Medlem af det akademiske Kollegium og har senere jævnligen (i det Hele i 14 Aar) været dets Medlem og ofte dets Præses. Som saadan har han ved flere Leiligheder paa Universitetets Vegne holdt Taler, hvoraf et Par ere trykte.

Han er bleven brugt i en Mængde Kommissioner, der have haft med Ordningen af Underviisningsvæsenet at gjøre, ikke blot vedkommende Universitetet og de lærde Skoler, men ogsaa Sø- og Land-Krigsskolerne og Almue- og Borgerskolevæsenet.

I de 3 første Bind af Norske Universitets- og Skole-Annaler, hvilke Holmboe udgav, har han selv meddeelt Alt, der angaar disse Kommissioner saavelsom Universitetet, saalangt hine Bind gaae (nemlig til Aaret 1840.)

Holmboes literære Virksomhed deler sig i to Grene, en philologisk-antikvarisk og en numismatisk. Til den første høre nogle Oversættelser fra Arabisk og Persisk (deriblandt Bidpai's bekjendte Fabler, fra Arabisk paa Tydsk 1832), samt flere Skrifter vedkommende det sammenlignende Sprogstudium. Han for-

Christopher Andreas Holmboe.
(Efter Photographi af Petersen, xylographeret af H. P. Hansen i Leipzig.)

fattede tre Universitets-Programmer, hvori han leverede Sammenstillinger af Oldnorsk og Sanskrit, nemlig „Sanskrit og Oldnorsk" (1846), „Det oldnorske Verbum" osv. (1848) samt „Om Pronomen relativium" (1850.) Disse Skrifter bleve i svenske, tydske og franske Anmeldelser gunstigen bedømte og bidroge vistnok ogsaa meget til at vække Interesse for Oldnorsken blandt fremmede Sproggranskere. Men Prof. P. A. Munch underkastede dem i Langes Tidsskrift for Videnskab og Literatur en Kritik, som ialfald i Formen var ubillig haard, og hvori der lagdes en overveiende Vægt paa den Omstændighed, at Holmboe ikke tilstrækkelig havde ført sig den nyere komparative Sproggranskningѕ Resultater til Nytte. Denne Kritik imødegik Holmboe i en udførlig Antikritik, der tryktes særskilt og omsendtes med hiint Tidsskrift. — Et fjerde Program betitlet „Norsk og Keltisk" (1854) foranledigede Vicomte Hersard de la Villemarqué, Medlem af Institut de France, og og Repræsentant for de keltiske Sprog i Academie des Inscriptions et belles lettres, til i et Brev til Holmboe ikke blot at takke ham for denne fortrinlige lærde Afhandling („excellent dissertation"), men ogsaa at opfordre ham til at levere et større Værk om denne Materie. Uagtet Holmboe i sit Svar erklærede sig ude af Stand til at komme hans Ønsker imøde, modtog han dog et nyt Brev fra ham, hvori han holdt fast ved den Mening, at Holmboe var den rette Mand til at anstille en udførlig Sammenligning mellem de keltiske og skandinaviske Sprog. — Imidlertid var Holmboes betydeligste sammenlignende Sprogværk: „Det norske Sprogs væsentligste Ordforraad, sammenlignet med Sanskrit og andre Sprog af samme Æt" (omtrent 500 Kvartsider) udkommet, trykt i Wien med Understøttelse af Videnskabernes Selskab i Throndhjem. Over dette Værk leverede en vis Rosselet i Kuhn's bekjendte „Zeischrift" en med politisk Had imod Alt, hvad der var skandinavisk, krydret Kritik, der var saa fuld af Ueiterretteligheder og aabenbare Usandheder, at Tidsskriftets Udgiver af Retfærdighedsfølelse fandt at burde optage i paafølgende Hefte en Antikritik fra Forfatteren, uagtet Antikritiker forresten ikke hørte til Tidsskriftets Plan. Dette Holmboes større Værk blev derimod fordeelagtigt anmeldt af ældre høitagtede Videnskabsmænd, saavel i Frankrig som i Tydskland.*)

Da Pastor Schreuder i Aaret 1843 som Missionær drog til Sydafrika, opfordrede Holmboe ham til, naar han kom til at behandle et afrikansk Sprog, da ikke at benytte den hidtil sædvanlige Uskik at betegne enkelte Lyd ved en Sammenstilling af flere Bogstaver, men derimod at bruge særegne enkelte Tegn for saadanne Lyd, som ei svarede til det europæiske Alphabet. I Overeensstemmelse hermed lod Schreuder et Par Aar senere i Kapstaden trykke en Zulu-ABC, hvori elleve Bogstaver, forskjellige fra ethvert europæisk, vare optagne og det samme Alphabet benyttede han ogsaa i et senere til det norske Missionsselskabs Bestyrelse hjemsendt Manuskript af en Zulu-Grammatik. Denne havde henligget nogen Tid, da Holmboe fik Kundskab om den. Han ansaa den for vigtig til at blive liggende ubenyttet og erhvervede sig Tilladelse til at udgive den, hvilket skede i et af ham med Fortale og Anmærkninger udgivet Universitetsprogram 1850. Da denne Grammatik var bleven bekjendt i Sydafrika, erholdt Holmboe et Brev, dateret Umsundwei pr. Port Natal d. 17de Mai 1853 fra en Kommittee af fem amerikanske Missionærer, hvori disse opfordrede ham til i Forening med sex andre Lærde, tre i Amerika, een i England, een i Frankrige og een i Tydskland, som Kommittee at udarbeide et Alphabet, der kunde passe for alle beslægtede Sprog i Afrika søndenfor Maanebjergene. Et saa upraktisk Foretagende kunde Holmboe ikke indlade sig paa; men for dog at bidrage, hvad han kunde, til en god Sags Fremme, skrev han en liden Afhandling om Sagen og ledsagede den med Forslag til et Alphabet for Zulu-Sproget, der afveg fra Schreuders i nogle Punkter, da flere Bogstavformer i dette ikke syntes bekvemme for en let flydende Haandskrift. Holmboe sendte sin Opsats til Professor Salisbury i New-Hawen, en af de Lærde, som af Missionærerne var udseet til Medlem af ovennævnte Kommittee. Salisbury lod Opsatsen trykke i Journal of the American Oriental Society Vol. V Pag. 427—429 under Titel: Ideas repecting an Alphabet suited for the languages of Southern Africa, by Professor C. A. Holmboe of Christiania.

*) Professor i Sanskrit Brochhaus i Leipzig erklærede saaledes i Zeitschr. d. Deutsch. Morgenl. Gesellschaft (B. VII S. 123 og 124) at „eine treffliche Grundlage für ein etymologisches Wörterbuch der Nordischen Sprache ist durch den gelehrten Verfasser gelegt worden." — I Journ. asiat. V Serie Tome II p. 187 siger Professor i Persisk ved College de France, J. Mohl, Medlem af Institut de France: „Mr. Holmboe a publié une excellente comparaison grammaticale et lexicographique des dialectes scandinaves aveç le sanscrit, travail qui s'etend aux etymologies des autres langues de la même souche." Professor i Hindustansk Garcy de Tassy, ligeledes Medlem af Institut de France, har anmeldt Værket i Journ. des savans for Marts 1853 og omtaler det tillige i en Anmeldelse af et andet sprogsammenlignende Værk (i Journ. des Débats for 5te Januar 1854.) „Un savant Norvégien, Mr. Holmboe, a publié l'an passé un dictionnaire comparatif de la langue norske et du Sanscrit, véritable trésor de science patiente et ingenieuse à la fois."

I 1857 lod Holmboe i Paris trykke en Bog under Titel: Traces de Buddhisme en Norvége, med to litogr. Plancher, hvori han paaviste saamegen Lighed mellem hedenske Stikke i Norge i Oldtiden og Stikke blandt Buddhisterne i Asien, at han antog de herfra maatte være overflyttede til Norge. Denne Bog, til hvis mythologiske Resultater en Anmelder her knyttede kritiske Bemærkninger, gjorde i Udlandet adskillig Opsigt.*)

Ogsaa som Numismatiker har Holmboe ladet adskillige Skrifter trykke. Rækken begynder med den som Program paa Latin udgivne Beskrivelse over det rige Fordfund paa Eger i 1834, hvilken blev fordeelagtigen anmeldt i Berliner Jahrbücher, i Journal asiat. og i Grotes Blätter f. Münzkunde, hvor en Deel deraf tillige blev oversat. To Aar senere udkom hans Beskrivelse over det rige Myntfund ved Egersund: De numis MD medii ævi in Norvegia nuper repertis med 4 lith. Plancher, og hvilken er oversat paa Tydsk i Grotes Blätter f. Münzkunde 3 B. og af Forf. selv meddeelt i Uddrag paa Norsk i Urda 1ste Bind.**)

Et betydeligt Myntfund paa Hedemarken i 1840 foranledigede ham atter til en Beskrivelse, som han denne Gang ledsagede med en Oversigt over det norske Myntvæsen i Middelalderen: De prisca re monetaria Norvegiæ og med 5 lithogr. Plancher.†)

En ny Udgave af Skriftet udkom 1859 i Forening med en ny Udgave af Beskrivelsen over Egerfundet, med 7 lithogr. Plancher. Beskrivelsen over Dælifundet (Hedemarken) er oversat med Anmærkning i Dr. Grotes Münzstudien 3die Bind. I nogle Indledningsord nævner G. Afhandlingen som et af de værdifuldeste Bidrag til Middelalderens Numismatik. Oversigten over det norske Myntvæsen omarbeidede Holmboe senere og lod den trykke i Dr. Köhnes nysnævnte Tidsskrift under Titel: Das älteste Münzwesen Norwegens bis gegen Ende des 14te Jahrhunderts, med 4 lithogr. Plancher, (hvoraf særskilte Aftryk haves.)

Efterat Beskrivelsen over det store Myntfund ved Egersund var udkommen, blev paa Stedet anstillet en Eftergravning, hvorved nogle faa Mynter fandtes, blandt hvilke een forhen ubekjendt meget forslidt, men paa hvis ene Side der var saameget tilbage af Omskriften, at Holmboe skjønnede, at Mynten var polsk. Han skrev en Opsats herover, som han tilligemed et Aftryk af Mynten sendte til Dr. Köhne, der lod den trykke i sit Tidsskrift og Mynten afbilde. Holmboe havde, da ingen Mynt fra Polen fra en saa fjern Tid kjendtes, givet sin Opsats den Overskrift: „Polens älteste Münze" og anførte sine Grunde for denne Bestemmelse; men Udgiveren ledsagede Opsatsen med et udførligt Raisonnement, hvori han søgte at bevise, at Mynten var böhmisk. Men nogle Aar senere fandtes i Provindsen Posen 13 Exemplarer af samme Mynt og deriblandt to ubeskadigede Exemplarer. Dr. Dannenberg, som i Mittheilungen der numismat. Gesellschaft in Berlin, 3te Hefte S. 268 flg. anmeldte dette Fund, erklærer, at Mynterne just havde en Omskrift, som Holmboe havde antaget, og tilføier, „at vi virkelig, saaledes som Hr. Holmboe i Overskriften til sin Artikel har angivet, har Polens ældste Mynter for os."

I det Aar 1857 i Christiania oprettede Videnskabsselskab har Holmboe været blandt de virksomмeste Medlemmer, idet han ikke alene var Formand for denne Kommittee, der anbefalede Oprettelsen, men ogsaa var Medlem af den første midlertidige Bestyrelse, og senere Vicepræses i 1858 og 1860 og Præses i Aarene 1859 og 1861, hvorefter han frabad sig Gjenvalg. I Selskabets Møder har han holdt mange Foredrag, de fleste sigtende til at belyse Asiens Indflydelse paa Nordens Kultur i Hedendommens Dage. De fleste ere trykte in extenso i Selskabets Forhandlinger. — Nogle af disse have tildraget sig Udlandets Opmærksomhed, saasom: „Om Præget paa nogle i Norden fundne Guldmynter og Guldbrakteater," hvorom Hindueren Rajendralál Mitra i Journal of the Asiat. Soc. of Bengal for 1860 har indrykket en Extrakt af et ham fra Holmboe tilskrevet Brev. — Af Afhandlingen om Krodo er en udførlig Extrakt optagen i Annales de Philosophie Chrétienne. for Okt. 1863 Pag. 315—320. Endvidere om Oprindelsen af det skandinaviske Vægtsystem i Middelalderen, hvoraf Udtog i det engelske Tidsskrift Athenæum.

*) Den anmeldtes i Journ. des Savans (1857 Pag. 599) og i Revue contemporaine (Septbr- s. A. Pag. 844—855.) Extrakt deraf ledsaget af Træsnit er leveret i Revue orientale & américaine (T. II Pag. 15 flg.); og i Journal of the Asiatic Society of Bengal (1858 Pag. 49 flg.) har en lærd Hinduer, Rajendralál Mitra — under Titel: Buddhisme and Odinisme their similtude illustrated by extracts from Professor Holmboe's memoir on the Traces de Buddhisme en Norvége — leveret Oversættelse af største Delen af Bogen med indstrøede bifaldende Bemærkninger.

**) I en Anmeldelse af Skriftet i Revue numismatique for 1838 Pag. 199 flg. ytrer Udgiveren blandt Andet: Mr. Holmboe se trouva chargé de les classer, et il l'a fait avec une sagacité remarquable, og mod Slutningen: nous devons indiquer ce travail comme un modèle á svivre dans l'inventaire raisonné d'un depôt d'anciennes monnaies.

†) Dette Skrift er anmeldt i Dr. Köhnes Zeitschrift für Münz-Siegel-und Wappenkunde 1ste Jahrg. Den bekjendte Professor Lelevel, der var Medlem af Nationalregjeringen i Polen under den forrige Opstand og siden levede i Brüssel, stadigen beskjæftiget med numismatiske Arbeider, har i et Brev til Forfatteren (1843) udtalt en meget smigrende Dom om denne Afhandling: „J'admirais votre travail, qui m'apporte une instruction aussi savante sur la monnaie de votre patrie; je la devorais avec envie et j'étudiais vos ideés, guidé par vos recherches."

Desuden er Holmboe Forfatter af mange mindre Afhandlinger og Artikler, trykte i følgende Tidsskrifter: Dr. Grotes og Dr. Köhnes ovennævnte numismatiske Tidsskrifter; Numismatic Chronicle; la Revue Orientale et Américaine; Memoires de la société imperiale d'Archéologie de St. Petersburg; Samlinger til det norske Folks og Sprogs Historie; Urda; Nor, Tidsskrift for Videnskab og Literatur; Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur; det i Kjøbenhavn udkommende Antiquarisk Tidsskrift.

I Brev af 19de April 1842 anmodede Centralkommitteen for det norske Bibelselskab Holmboe om i Forening med Professor Dietrichson at „gjennemsee og i fornødent Fald gjøre de nødvendige Bemærkninger og Forandringer ved en af DHrr. Lektor (senere Biskop) Kaurin og Pastor Wexels foretagen Revision af den kirkelige Oversættelse af det gamle Testamentes Skrifter." Holmboe overtog dette Hverv, og den største Deel af den reviderede Oversættelse er udkommen i Trykken. Arbeidet nærmer sig nu sin Fuldendelse.

Som Anerkjendelse for sine videnskabelige Fortjenester er Holmboe bleven optagen som Medlem i en lang Række lærde Selskaber. Allerede i 1822 blev han Medlem af Société asiatique i Paris, 1833 af Vidensk. Selskab i Throndhjem, 1838 af kgl. Vitterhets-, Historie- og Antiquitets-Academien i Stockholm og af det nordiske Oldskrifts-Selskab i Kjøbenhavn, 1841 af the national Institution for the promotion of sciences i Washington, 1843 Æresmedlem af la sociedad arqueologica i Madrid, 1844 korresp. Medlem af Vet.-Societeten i Upsala, Æresmedlem af the numismatic Society i London, korresp. Medlem af Gesellsch. f. Gesch. u. Alterthumskunde i Riga, 1846 Medlem af die deutsch-orient. Gesellsch. i Halle og Leipzig, 1849 af det archæolog. numismat. Selskab i St. Petersburg og 1850 korresp. Medlem af det amerikansk-orientalske Selskab i New-Hawen og Boston; 1860 Æresmedlem af la Société d'Ethnographie Orientale et Américaine i Paris*); 1863 Æresmedlem af Die numismatische Gesellschaft i Berlin. I 1856 dedicerede Udgiveren af Numismatic Chronicle (London) det 18de Bind af dette Tidsskrift til Holmboe. Endnu mangfoldige andre Beviser for den Anerkjendelse, Holmboe har fundet i den lærde Verden kunde fremhentes fra den Korrespondence mellem ham og udenlandske Videnskabsmænd, som foreligger os; men dette vil med Hensyn paa denne Artikels Formaal være ufornødent.

Siden 1843 er han Ridder af Nordstjerneordenen og siden 1848 af St. Olafs Orden. — Aaret efter sin Ansættelse ved Universitetet ægtede han Frøken Georgine Charlotte Hartmanstorff, Datter af Etatsraad Hartmanstorff, Kontorchef ved Generalitets- og Kommissariatskollegiet i Christiania, hvilket Ægteskab er forbleven børnløst.

Hr. Stiftsprovst P. A. Jensen har i dette Blad meddeelt nogle Erindringer fra sine Studenteraar, der visseligen fortjene at paaskjønnes som de hæderligste Bestræbelser for med Upartiskhed og Retfærdighed, ja endog Overbærelse, at fortælle enhver Sag eller skildre enhver Personlighed, som han har fundet Omtale værd. Hans Memoire har hele det umiskjendelige Fortrin i Dommens Sindighed og Maadehold, der bør fremgaa af, at et langt Tidsrum er henrundet siden Begivenheden passerede.

Det er alligevel en menneskelig Nødvendighed, at enhver i 30 Aar glemmer meget. Mange Smaatræk, som Dagbogen vilde have bevaret, ere nu udviskede og tabte, og det kan hende, at et af disse vilde have havt Indflydelse paa Dommen. Det er saaledes ikke tvivlsomt, at hvis Publikum skulde ønske at kjende Sandheden om noget, som passerede iblandt Studenterne i Maj 1832, maatte flere af Øjenvidnerne sammenholde sine Erindringer. Men uagtet Hr. J. har nævnet baade mit og et af mine Venners Navne, har

*) Ifølge de af Regjeringen approberede Statuter maa Æresmedlemmernes Antal ei overstige 40.

jeg dog længe været i Tvivl om jeg skulde nedskrive noget, som heller ikke støtter sig til samtidig Optegnelse. Thi mange kunde mene, at den, der er omtalt som Deeltager i en Sag, er inhabil til at forklare om den, endog efterat en Menneskealder er forløben.

Jeg maa imidlertid erkjende, hvad flere have bemærket, at de omtalte Studenterhistorier have baade vakt i sin Tid stor Opsigt og have havt meget vidtgaaende Følger. Det er mig klart, at man aldrig kan vente en retsindigere og humanere Forklaring om dem, end den som Hr. J. nu har leveret. Dersom jeg altsaa tror, at noget savnes i hans Erindringer, bør jeg maaskee ikke tilbageholde, hvad jeg kunde tillægge.

Idet Hr. J. skildrer DHrr. Birch-Reichenwalds og Fritzners Funktion som Studenter-Samfundets Direktører i 1832 som et „Reform-Ministerium," bemærker han, at:

„Hr. Fritzners Forsøg paa at reformere Samfundslagenes Hyppighed og Excentricitet, fandt mindre Gehør hos Daa og Broch."

Læseren vil naturligviis i en saa moderat holdt Skildring som Hr. J.'s, forstaa dette Udtryk som at D. og B. modsatte sig eller lagde Hindringer i Veien for den paatænkte Reform. I denne Henseende kan Ingen af os tilbagekalde i Hukommelsen en eneste Omstændighed, der vidner om, at disse den hæderlige Kammerats Bestræbelser mødte Modstand fra Nogensomhelst. Saameget mindre kan det have været fra mig, som jeg godt husker, at jeg i det omtalte Tidsrum kun ganske sjelden, om nogensinde, mødte i Samfundet, hvilket jeg erkjendte allerede havde borttaget altfor meget af min Tid. Det er maaskee en bogstavelig Sandhed, at de omtalte Reformbestræbelser slet intet Gehør fandt hos os, fordi vi bleve uvidende om dem; men blot i Anledning af saadan Indifferentisme vilde det dog være for meget at nævne os. I alle Fald erindrer jeg, at det var udenfor Studenter-Samfundet, jeg erfarede den Nyhed, at Direktionen vilde tiltale to unge Medlemmer til Exklusion for Usædelighed, og at Beretteren anmodede mig om da at indfinde mig, fordi han ansaa denne Straf for at være for haard.

Med Hensyn til denne Strafs Art har Hr. J. rigtigen oplyst, at der inden Samfundet kuns vare to Meninger, nemlig at det enten skulde i Anledning af de oplyste Udskejelser udstøde de to Medlemmer af sin Midte eller kuns udtale sin Misbilligelse af deres Færd.

Men det bør tilføjes, at Studenterne almindeligen troede, og at der citeredes Ytringer af en navngiven Professor til Bestyrkelse deraf, at en Exklusion af Samfundet strax vilde ledsages af en Relegation fra Universitetet og altsaa medføre en fuldstændig Afbrydelse af to Studerendes Livsbane efter kuns et halvt Aars Ophold ved Universitetet.

Angaaende Samfundets Misnøje kunde man forudsige dens hele Følge, nemlig at Vedkommende vilde ved Udmeldelse befri Selskabet for yderligere Forargelse og maaskee deraf tage Advarsel.

Naar der nu spørges, om hvilken af disse Straffe var den mest passende vil maaskee Publikum nære megen Tvivl om et Skjøn, som er udtalt af flere hundrede Jevnaldrende, naar disses Meninger omtrent vare lige deelte. Det være langtfra mig at ville støtte Skjønnet enten ved ubestemte Skildringer eller ved bestemte Fakta om det end var muligt efter saa lang Tids Forløb.

Men det bør atter tilføjes:

at Universitetet i Anledning af en Anklage, der havde vakt en saa exempelløs Opsigt, havde den højeste Opfordring til at indskride, hvis dets Styrelse maatte erkjende, at Ungdommen havde viist nogen daddelværdig Slaphed imod sine fejlende Kammerater.

Men det akademiske Kollegium lagde ingen ny Steen til Byrden;

at de Samfundsmedlemmer, som havde medvirket til, at den mildeste af de foreslaaede Straffe antoges, vare saa overbeviste om dette Udfalds Begrundelse i de stedfundne Forhandlinger, at de lode to Exemplarer af det fuldstændigste Referat, som da kunde præsteres, afskrive og nedlægge i Samfundets Bibliothek.

Men derfra forsvandt de begge inden kort Tid sporløst.

Det udtaltes i flere af den Tids Skrifter, at Aarsagen til, at saa mange af Universitetets dygtigste Borgere efter hiin Anklagesag udmeldte sig af Studentersamfundet og derpaa stiftede Studenterforbundet, aldeles ikke var, at de kuns halvt dreve sin Anskuelse igjennem. Man sluttede dette fornemlig af, at det sidste Selskab optraadte med et heelt udpræget literært og politisk Program af en ganske anden Art, hvilket fandt flere Organer i Pressen og derfor i flere Aar beskjæftigede Almenheden.

Man seer nu, at Hr. J. efter sit Kjendskab til de omhandlede Personer, udtaler den samme Opfattelse. Han betegner Anklagen som:

„en Kamp imellem Reform-Ministeriet (hvis man vil stemple det med et literært Navn det Welhavenske) og de konservative Forsvarere (Wergelandske);"

„den Mark, der tiltrængtes for en Fremtids Sæd, fandtes ikke inden det gamle Samfunds Enemærker. Den gamle Stok, hvor mange dygtige og redelige Arbejdere den end tællede inden sin Midte, var uskikket til at arbejde med."

„Hvad man siden skred til at gjøre, var kuns udvortes foranlediget, ikke begrundet i det i disse Dage passerede."

Det tilkommer ikke mig at afgjøre, om ikke denne Synsmaade indeholder en Indrømmelse, der falder sammen med Studentersamfundets Kjendelse.

Heller ikke vil jeg drøfte det Spørgsmaal, hvad der er hensigtsmæssigst enten at to modsatte Anskuelsers Repræsentanter stifte hver sit Samfund, eller at de kjæmpe imod hinanden inden det samme Selskabs Vægge.

Det som i 1832 blev gjort af en Deel af Christiania Studenter, havde til Følge først, at de tvende Partiers Strid siden førtes offentlig for Publikum i Tidningerne, istedetfor halv privat og mundtligt inden Samfundet; dernæst, da de tvende Studenterklubber skulde konkurrere med hinanden, indtraf den Besynderlighed, at Forbundet, som tællede Flerheden af Universitetets dygtigste Kræfter og engang maaskee ogsaa den numeriske Pluralitet, efter nogle Aars Forløb maatte gaa ind, medens det gamle Samfund fremdeles bevarer Livet trods alle odds.

Skulde maaskee Aarsagen til denne Anomali være at søge deri, at man til Udførelsen af et Formaal, som om det end ikke kunde erkjendes for i alle Henseender en Reform, dog var i høieste Grad berettiget, havde valgt en Anledning, der var saa uhyggelig og modbydelig, at den under et saadant Misgreb tilblevne Indretning blev født med et Ulivssaar? Noget lignende tror jeg Provst Wergeland har bemærket i sin Polemik om denne Sag.

Det maa erkjendes, at Studenterforbundets Stiftelse tilførte den offentlige Diskussion saa mange ny Kræfter, at Tidningspressen paa engang opsvulmede til et dobbelt Omfang. Alligevel tør man betvivle Nytten af at Studenternes literære Trætter indtoge et saa stort Rum deri, og under enhver Omstændighed var den Bitterhed imellem dem, som opelskedes ved Stridens Anledning, ikke en Reform i vore selskabelige Former.

De tvende unge Studenter, som vare Gjenstand for denne ulykkelige Skandal, ere for flere Aar siden døde. Jeg kjender kun lidet til deres Skjæbne, men blev dog ganske naturligen dreven til at spørge efter deres Færd. Jeg har da af troværdige Personer erfaret, at den ene af dem, der levede længst, i sin Fædreneby som Læge var agtværdig. Jeg fandt deri en liden Opmuntring under denne Sags mangehaande Ubehageligheder.

Den 6te Januar 1864.

Ludvig Kr. Daa.

Maanedlig politisk Revue.

(Ved Jonas Lie.)

Norges Udenrigspolitik. Den skandinaviske Sag. Under Stormagternes „Pression" nede i Kjøbenhavn har den danske Folkeopinion sandelig kjæmpet en Heltekamp for sit skandinaviske Ministerium Hall og for hvad der med dette hang urokkeligt sammen, nemlig Grundloven af 18de Novbr. Grundloven, Danmarks af Tydskland uhindrede Selvbestemmelsesret over sine egne Landsdeles Forfatning, var her det politiske Dannevirke, hvorpaa det danske Folk under Halls Overkommando leverede Tydskland sit første Slag. I sit Ministeriums sidste Stund bedækkede Hall sig med Hæder og tog paa sin Borgerkrone for Nordens Sag. Havde han først viist sig betænksom og ofte vankelmodig, stod han nu, da det gjaldt, fast og paa gamle Mærkismænds Viis stødte han, da han faldt, Dannebrogens Stang fast i Jorden paa den politiske Plet, han stod, saa hans Efterfølger Ministeren Monrad ialfald maa gaa did for at hente Mærket. Hvordan saa Kampen videre skal gaa veed ene Fremtiden. Men Eet saa vi i denne Kamp, og det var, at Hall og Ploug, som her i Slagets Stund bleve til Eet, altsaa dog igrunden kun have repræsenteret de tvende modsatte berettigede Sider af den ene og samme Sag nede i Danmark, nemlig Digteren og Jurnalisten Ploug, Skandinavismens ideale Side, og Ministeren Hall den samme Sags praktisk-politiske Virkelighed i Landet. Vi fik saaledes paa denne sørgelige Viis bekræftet vor tidligere Paastand om at den Strid, som i Fredens Dage førtes mellem disse to Personer, og som reiste to vrede Leire i Danmark, ikke fra vort fjernere Synspunkt paa Sagen var at betragte som principiel for selve den skandinaviske Sag, hvorfor vi, idet vi viiste at begge Parter kunde baade roses og dadles, nedlagte Paastand mod at denne Døgnkamps „Gud og Djævel" uden videre blev flyttet hidop fra Kjøbenhavneropinionen. Vi fandt, at Hall og Ploug burde betragtes, ikke som to Modsætninger, men som to Arme, der arbeidede og kjæmpede for samme Sag, den ene pegende paa Idealet og derfor saa opløftet, den anden nødt til først med Fingrene forsigtigt at beføle de praktiske Vanskeligheder og derfor saa varsom og ofte saa famlende, der hvor den anden Arm kunde pege høit og sikkert beent frem. Den Mand, som Danmark mangler og som skal kunne forløse, maa som en Cavour være skabt netop med to slige Arme. Plougs Rolle er i Digt og Skrift at skabe Opinion, Halls var at benytte den. Jo mere af Ploug, desto mere kom der ogsaa ud af Hall. Hvad der hos dem begge har været at udsætte paa, var vistnok for Plougs Vedkommende, at han eller hans Udtydere i Iveren oftere syntes at forvexle deres ideale Opgave (Studenternes) med en Halls eller en Manderstrøms politiske, medens Hall paa den anden Side maaskee har agtet som sin Gjerning altfor uvedkommende og „upraktisk" den Førstes Opløftelse. Som Sønner og Samtidige af samme store Tanke forsonedes de dog paa Slagets Dag. Men det lille modige danske Folk, som med sin Opinion saa tappert støttede dem midt under Stormagternes „Pression" og Skræmsler, har sandelig først og fremst Æren.

Stormagterne forlangte som bekjendt Grundlovens Ophævelse under 1ste Januar d. A. Da dette Forlangende imidlertid ikke letvindt lod sig iværksætte, fordi det danske Folks Opinion gik for stærkt imod, gik man en anden Vei. Hall havde erklæret, at man kun kunde naa til Grundlovens Ophævelse over hans politiske Fald, og man tog Ministeriet Monrad („Danmarks Richelieu!") der synes at have gaaet ind paa det Ene, som Hall ikke vilde indgaa paa. Men dette Ene er sandsynligviis Grundlovens Ophævelse engang længere ind i Tiden, naar Folkeopinionen er bleven tilstrækkelig afmattet til uden Besvær at kunne bøies bekvemmeligt til.

Til Sandheden gaar der heldigviis mange Veie, endnu flere end der gaar til Paris. Feilen er kun, at hver enkelt Reisende som gjerne tror, at hans Vei er den eneste, og at alle de andre Veie bærer til Afgrunden. Til Erkjendelsen af den skandinaviske Sandhed, at vi maa udtømme alle Hjælpemiddler og i Nødsfald kjæmpe, dersom Tydskerne for Alvor gaae over Eideren, er der saaledes Gudskelov ogsaa mange Veie, om der end paa disse Veie af ovenanførte Grund blir yppet mangen dum Kiv. Literære Tilhængere af det skandinaviske Nationalitetsprincip gaae did paa æsthetisk-historiske og literære Præmisser og forlange, at hele Nationen skal age ned til Dannevirke paa deres Slæde, med enhver Anden gaar det naturligviis til Wandsbeck. Tilhængerne af en nordisk Kirke bruge de forriges Præmisser, men føie sit Religiøse til, forlægge Akcenten derpaa og vil have alt Folket paa sin Slæde. Og saa fremdeles videre for enhver udpræget Tankens Retning i vort Samfund; Philologerne komme ridende nedover paa sine oldnordiske Lexika, Historikerne paa deres gamle nordiske Sagabøger, nordiske Geologer og Geographer paa deres Bøger; Økonomiens og Politikens Mænd age, om de kanskee end ikke saa lige forstaae, alle de andre Argumenter, men udhæve som Hovedsagen den Sikkerhed og de ydre Fordele som Staten ved den skandinaviske Politik vil opnaa — kort Alle ride de som sagt paa deres Viis ned til Dannevirke, og de Fleste troe da vel ogsaa, at de have hele Nationen siddende bag paa sin Kjæphest. Sandheden er, at Summen af alle disse forskjellige eensidige Meninger, hvis Repræsentanter her møde frem tilsammen, netop udgjør hele Nationens fornuftige Erkjendelse af Sagen, hvis bedste Beviis ligger netop deri, at alle disse saaledes i Eensidighed fordybede Raisonnements bestandig dukke op igjen paa eet og samme Sted, nemlig Dannevirke, den Vold, som værger for Norden, og i een og samme Konklusion, nemlig Skandinavismen. Men, hvad der i de mange Aar, som Skandinavismen siden sidste Krig har havt til at modne sig i vort Land, efter vor Opfatning har været dens Udbredelse i Folkets Masse saa overmaade hinderlig, har været, at de, som have anført Sagen, paa den ene Side næsten udelukkende have drevet paa med de Slags Præmisser for den, som ene trække i vor literære Leir, hos vore Studenter, Kunstnere, Videnskabsmænd, Embedsmænd etc., medens man, det kan gjerne siges, taabeligen har negligeret i Skrift og Tale at tyde for Folket de mere materielle Grunde for Sagen, der hovedsageligen overbevise den Masse af Nationen, der skal give Penge og Arme til Sagen. I den skandinaviske Propaganda ere disse Argumenter holdte ligesom et Slags halvt uværdige Bisandheder, for krasse til at bruges uden i Nødsfald, men uværdige for de egentlig ideale, dannede Øren. Ja regjerede disse Øren endda i vort Storthing, havde de endda havt den praktiske Magt inde her i Landet! Men dette er, som vi vide, langtfra Tilfældet.

(Fortsættes.)

Korrespondancer og Reiseskildringer.

(Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre.")

II

Det er en underlig fremmed, næsten nedstemmende Følelse at staae paa Skuepladsen, hvor navnkundige Personer have levet, af hvem vi have draget en stor Deel af vor aandelige Næring og som vi tildeels have vænnet os til at see saaledes i Afstandens Nimbus, at vi have ondt for at tænke os dem i deres almindelige menneskelige Forhold. Nu staae vi paa Stedet, hvorfra disse Straaler gik ud, der brød sig endog op mod vor taagede Kyst, men de lysende Skikkelser selv, hvor ere de allesammen henne? Ere de alle borte? eller hvis Nogen af dem endnu ere til, ere de til for os? lade de sig finde af os?

Fanny Lewald fortæller i sin Livshistorie, der netop faldt mig i Hænderne lige ved min Ankomst til Berlin, at Rahel og hendes Mand, Varnhagen v. Ense, boede i en stor, meget gammel Gaard i Mauerstraße, beliggende netop midt for Mundingen af „französische Straße." Her vare de begge døde, dog med et betydeligt Mellemrum af Aar, hun allerede i 33, og han næsten 30 Aar senere. Den samme fromme Trang, der bringer En til at besøge Grave, drev mig til at opsøge det Huus, hvor dette mærkelige Menneskepar havde boet. I det ovennævnte Værk hedder det:

„Det var et stort paladsmæssigt Huus, der syntes at være skabt til at modtage Selskab. Den anseelige Portal, den brede, magelige Trappe, de med Speilglas maskerede Indgangsdøre i første Etage, Bænkene for det ventende Tjenerskab havde noget fornemt gjæstfrit ved sig. Traadte man fra Forstuen ind i Værelserne, saa befandt man sig først i et stort Bibliothek, der strax antydede de tvende Elementer, der raadede i Varnhagen: Verdensmanden og den Lærde."

Efter denne meget tydelige, greie Anviisning gik jeg ud en af de vakre Solskinsdage vi i hele Oktober have havt hernede. Det betegnede Punkt af Gaden var let at finde, men her laa ikke mindre end tre palladslignende Huse ved Siden af hverandre, foran Udløbet af „französische Straße" og Huusnummeret, som jeg tydelig havde mærket mig, begyndte med et at vakle mellem ligesaamange Talstørrelser. Det gjaldt at gjætte sig frem. Instinktet skulde ikke bedrage mig. Jeg gik ind i et af dem. I Vestibulen stod jeg pludselig foran en kjæmpestor Person i Liberi. Underlig nok havde jeg ikke tænkt paa at træffe Nogen, hele Gaarden havde foresvævet mig mausoleagtig tom. Liberimanden stod der imidlertid, han saa min usikre, prøvende Mine, og for dog at sige Noget, spurgte jeg hvem der boede her i Huset. „Hier wohnen viele hohen Herrschatfen," sagde han med al den Selvfølelse denne Bevidsthed uundgaaelig meddeler Lakaien. „Wünschen sie Jemanden zu sprechen?" lagde han til med et artigt Buk. Nei, jeg vilde blot besee mig, men dette er maaskee et galt Huus . . . Hav den Godhed at sige mig, om der ovenpaa findes Døre med Speilglas i? Han rystede betænkelig paa Hovedet. Heller ikke Bænke til det ventende Tjenerskab? Nei,

Dannevirke.

sagde han mere bestemt, som om et psychologisk Problem, der beskjæftigede ham, endelig syntes at ville gaae op for ham. Danke sehr! sagde jeg og gik op ad den brede, magelige Trappe — efterladende ham, antager jeg, fuldkommen paa det Rene med Hensyn til Problemet.

Oh Henrike! kunde jeg udbryde, da jeg i Entréen ovenpaa stod foran Speildøren. Det var Rahels og Varnhagens Bolig. Over denne Tærskel vare de gangne ud og ind, herfra bares de bort for aldrig mere at vende tilbage. Der stod ingen Bænke mere for de ventende Tjenere. Ja, her havde hun levet, denne Kvinde, der var mærkelig ved den Sammenhæng hun stod i til sin Tid, en Sammenhæng, en Vexelvirkning, der var saa levende, saa omfattende, at hun gjennemskuede Alt, gjættede Alt og forudsagde ofte forunderligen Alt, hvad der i en lang Fremtid vilde komme, hvorfor en Digter har kaldet hende Tidsbegivenhedernes zitrende Norne — hun, der stod med sin mægtige Sondringstrang og et sandt frygteligt Afslørelsestalent midt i en forskruet, af alskens Usandhed laborerende Periode, der øste dybest af sit eget Hjerte og gav det hen, for at erindre Samtiden om, hvordan det virkelig seer ud inde i et Menneskehjerte, — dette store, kjække, uforkvaklede ægte Menneske — Rahel Levin kaldet, har her havt sin Bolig. Derinde flokkedes man om den nye Pythia, der i Sprudlen af en Salonkonversation, eller i hurtig henklattede Breve — de vare temmelig ulæselige — udslyngede sine mægtige Ord, sine Sibyllesprog. Dette Speil har ogsaa mere end engang gjengivet Bettina von Arnims lette Skikkelse, naar hun, den evig unge Syttiaarige kom farende til Varnhagen med alle sine Planer, sine Haab og sine Skuffelser. Derinde have de siddet disse to Gamle, der skulde overleve sin Tid, sværme sig tilbage i den, og i ungdommelig Lidenskabelighed gjennemheglet den nye. Der samledes alle hine Aarhundredets frisindede Veteraner, der havde gjennemhaabet, gjennemlidt og stridt alle dets Phaser, for tilsidst forbitrede og mistvivlende om Tingene rundt om dem, at see sig ved Enden af sin Bane, og her sad endelig den Sidste af dem — Varnhagen — som en Troldmand paa Ruinerne: harmfuld rugende, uden andre Vidner end de Henfarnes misfornøiede Skygger, har han støbt, En for En, disse giftige Smaakugler, som det blev Ludmilla Assings Sag at lade explodere blandt hans egne „hohen Freunde und Gönner," en datterlig Kjækhed, for hvilken Demoiselle Assing endnu bøder paa sit Forviisningssted ved Como eller lago maggiore, med Tilladelse dog til at spadsere frit omkring overalt, undtagen indenfor Grændserne af det preussiske Monarchie.*)

Af Respekt for „die hohen Herrschaften," som nu havde taget Plads i disse Værelser, vovede jeg mig ikke længer end til Entréen. Nu er jeg sluppen vel

*) See Varnhagen v. Enses Dagbøger, der Skridt for Skridt følge Begivenhederne under Fred. Wilhelm IV's Regjering.

fra Tjeneren, tænkte jeg, men man kan ikke vide, hvorledes det vilde gaaet mig med Herskabet, og om det virkelig var bleven saa meget lettere at forklare dem Grunden til mit Ærinde.

Natten efter havde jeg en besynderlig Drøm — Scenen gjentog sig, jeg gik op ad den brede Trappe forbi Speildøren; men dennegang trængte jeg indenfor — gjennem „Bibliotheket" kom jeg ind i en Række store, høie, kirkelignende Værelser, ja saadan maatte de Rum være, der havde huset en Sjæl som hendes! Hun kunde ikke bo snevert og lavt. Der var tomt overalt. I det inderste Værelse sad Rahel. Jeg nærmede mig med en Følelse af bange Ærbødighed. Hun er jo død! sagde den, der havde fulgt mig, men hvem dette var, veed jeg ikke, maaskee ingen Anden end den Genius, der leder ethvert Menneske. De veed jo, at hun allerede er død i 33! Jeg var mig denne Kjendsgjerning fuldkommen bevidst, og gjorde min Undskyldning med al den Iver, hvormed man i vaagen Tilstand stræber at afbede en ubegribelig og utilgivelig Glemsomhed.

Og Landsmænd! Drømmen er sand. Den vil idelig gjentage sig. Hvorsomhelst det fremmede Aandsliv har trængt sig hen til os og har glædet, styrket og hævet os, der lad os takke Gud for denne Vinding i vort Liv, men vi skulle ikke opsøge det i sit Udspring, maaskee vi da vilde finde det dødt, koldt, tillukket for os. Vi skulle elske det, som vi elske de kjære, fjerne, blaae Fjelde vi have seet saalænge vi kunne mindes fra vor egen Sval. Ved dem hviler sig vort Øie, naarsomhelst vi skue ud, de vække vel milde Længsler, men ingen dragende, smertende Uro, de maa blot staa der saa. Hvor mørke, fremmede, maaskee utilgjængelige mon de ville synes os, kom vi dem nær? Søger ikke Personerne, men støder Du paa en Grav, da bøi Dig med dit Hjertes bedste Bøn for dem. Søger ikke Personerne! I det sjeldneste Tilfælde vil Du drage noget Godt deraf for Dig selv, men meget ofte en Skuffelse. Og det er saa underlig med det! Disse fremmede Digtersjæle! Vi have optaget saameget af dem — men vel at mærke dog Meget ikke! — vi kjende dem saa vel, vi synes næsten, at de maa kjende os, at vi behøve blot at komme, for at indtage vor Plads hos dem og — andre Sæder, andre Sædvaner, andre Livsformer, en anden Livsanskuelse vil dog stille en Kløvt mellem dem og os, som der skal et roligt, sikret, ligesom mættet Bekjendtskab til at udjevne. Vi komme med Forkundskaber om dem, de have aldeles ingen om os. Vi komme med vor Friskhed og ærlige Begeistring, og vi træffe dem maaskee trætte, gamle, dødstrætte.

Da er det allerede meget at kunne sige at have gjort to Gange i sit Liv den modsatte Erfaring. To Gange i mit Liv har det været mig forundt at slutte et Bekjendtskab med berømte Forfattere, der virkelig blev til en Vinding. Den ene Gang i min tidlige Ungdom, da jeg traf en bekjendt tydsk Digter, og anden Gang i en meget senere Livsperiode, da jeg mødte Johan Ludvig Heiberg. At jeg har lært denne Mand at kjende, den vægtigste og vigtigste af Danmarks Digtere, ligesom han var det elskværdigste Menneske, at jeg har været Gjæst i hans Huus og der turdet udfolde mig frit, at jeg har nydt hans Raad og Opmuntring, regner jeg til en Velsignelse i mit Liv.

Slaget ved Chicamauga: General Hoods Fald.

Dannevirke.

Det er bekjendt, hvorledes Sagnet tillægger en Kvindes Kløgt og Udholdenhed denne ældgamle Befæstning, idet det beretter, hvorledes Thyra Dannebod lod alle de Danske, der kunde føre en Spade, samle sig der, og ved sin egen Nærværelse og sin Opmuntring begeistrede og forenede dem til dette mægtige Arbeide, der efter tre Aars Forløb stod færdigt. Det første Tørn, Dannevirke maatte tage mod, var allerede i 975, da den tydske Keiser Otto I drog mod Danmark, men efter tvende tabte Slag maatte trække sig tilbage. Dengang stod den norske Haakon Jarl Side om Side med de Danske paa Dannevirke. Efter længe at have tjent til Grændsevold mod den eventyrlige Erobringslyst, der fra umindelige Tider af har drevet Tydskerne ud over deres egne Grændser saavel i Syd som i Nord, i Søndrejylland som i Venetien og Lombardiet, lukkede man endelig i sørgelig Blindhed Døren helt op for den indtrængende Germanisme, der nu ikke mere kom med Ild og Sværd, men i en langt mildere og langt farligere Skikkelse, paa et aandeligt Erobringstog, anført af tydsk Dannelse, Sprog og Sæder. Imod dette stod Dannevirkes gamle Jordvolde uden Nytte, og de forfaldt da ogsaa Aar for Aar, saa at Tydskerne, da den voldsomme Krisis endelig indtraadte, den 23de April 1848 med Lethed kunde passere Dannevirkestillingen uden synderlig Modstand fra de Danskes Side. I Krigens følgende Aar og især efter Slaget ved Idsted tog man imidlertid atter fat paa at befæste den; fornemmelig er det dog i de sidste tretten, fredelige Aar, at der er gjort saameget i denne Retning, at Dannevirke nu har opnaaet en ikke ringe Betydning som Forsvarsværk.

Nu, da maaske om ikke lang Tid vort unge Mandskab vil staa paa Dannevirke Side om Side med den svenske og den danske Hær, er det os en Betryggelse at vide, at den Grændsevold, vi forsvare, ikke er nogen kunstig Traktatgrændse, udfundet i Diplomaternes Salon, og kun existerende paa Papiret, men en Grændse, som Folkene selv have stillet mellem sig, og som har faaet Historiens faste og ubrødelige Sanktion. Tillige skal det da være de Kjæmpende til Befæstelse og Ansporelse at erindre, at den Jordbund, de kjæmpe paa, ikke er fra igaar, men at den før har seet Nordmænd og Danske staa sammen i Farens Time, og at de Hedenfarnes Minde kræver en værdig Efterfølgelse.

+

Slaget ved Chicamauga.

I Slaget ved Chicamauga vandt Sydstaterne en af sine mest glimrende Seire; kun Skade at den ikke var saa afgjørende, som man kunde have havt Grund til at vente, da formedelst den konfødererede Generals Uduelighed eller Sløvhed, Modpartiets Anfører fik Tid til at trække sine adsplittede Tropper tilbage indenfor Chattanoogas Fæstningsværker. Kampen begyndte den 19de September og fortsattes med vexlende Lykke indtil Mørket faldt paa, da begge Hære bleve staaende i sin Stilling. Ved Midnat ankom General Longstreet fra Virginia og overtog øieblikkelig Befalingen over de Konfødereredes venstre Fløi, bestaaende af hans egne prøvede Veteraner fra Rappahannock og Potomac og

Burckners Division fra Tennessee-Armeen. Den næste Morgen aabnedes atter Kampen. Medfølgende Billede fremstiller en Episode af Slaget. General Hood — Sydarmeens chevalier sans peur et sans reproche — havde, endskjønt han endnu ikke var helbredet efter det Saar han ved Gettysburg havde faaet i Armen, dog stillet sig i Spidsen for sin Division Texasfolk. Henved Kl. 2 om Eftermiddagen den 20de befandt han sig med Et i en Aabning i Skoven, udsat for den fiendtlige Ild. Han giver Befaling til Angreb, Soldaterne rykke frem i to Kolonner, den første fælder Bajonet og stormer frem, men i det samme den anden skal følge den, synker Hood dødelig saaret af Hesten. Han bares bort fra Kamppladsen, medens Soldaterne nu i ustandseligt Raseri stormede frem og snart havde indtaget den fiendtlige Position.

(Efter Lond. Ill. News.)

Nyere engelske Digtere.

Robert Southey.

Den nye Retning i Poesien, hvortil Overgangen dannedes af Cowper og Burns, udviklede sig til en glimrende Høide i de første Decennier af indeværende Aarhundrede. Dette Tidsrum er saaledes et af de rigeste og kraftigste i hele den engelske poetiske Literatur. Et nyt friskt Liv kom ind i Digterkunsten. Originalt Geni traadte istedetfor den foregaaende Tids kolde Formalisme og forvidtdrevne Korrekthed. Og det kan idetheletaget anføres som et charakteristisk Træk paa denne Periodes mest fremragende Digtere, at deres Geni langt overgaar deres Dygtighed i Anlægget og Udførelsen af deres Værker. De fleste af dem bekymre sig lidet om Sprogets og Formens Korrekthed og Fuldendthed og endnu mindre om Eenhed og Sammenhæng i Planen. Grunden hertil maa deels søges i den Reaktion, der saa naturligt paafulgte, da den gamle Skoles Magt først var knækket, og deels i den bevægede Tid, hvori disse Digteres Ungdomsaar faldt, og som ikke kunde andet end udøve stor Indflydelse paa dem.

Blandt de Digtere, hvis Betydning var størst, og som erhvervede sig den høieste Berømmelse, maa især nævnes Scott og Byron, Coleridge og Wordsworth. Disse kunne betragtes som Lederne i de to forskjellige Retninger, som den nyere Skole dannede. De to førstes fortællende Poesi fandt strax Vei til Publikums Yndest og anviste dem øieblikeligt den høie Plads, som de endnu indtage, medens de to sidste først langsomt skaffede sig Læsere og Beundrere i en videre Kreds. Dette var dog naturligt nok. Scotts og Byrons Digtninger vare ifølge deres Natur langt mere skikkede til at skattes og forstaaes af Mængden, end Wordsworths philosophiske Naturbetragtninger og Coleridges ufuldstændige, men høist originale poetiske Udgydelser. — Til denne sidste Gruppe slutter sig Southey

Southeys Betydning for Literaturen er neppe saa vidtstrakt som nogen af de førnævnte Digteres. Men han indtager dog en hæderlig Plads ved Siden af dem. Han var en af de første i den nyere Tid, der slog ind i den episke Digtart, og i sine poetiske Theorier var han langt forud for sine Samtidige, om det end ikke altid lykkedes ham fuldkomment at gjennemføre dem. Tilligemed Wordsworth, Coleridge og nogle faa Andre pleier man at henføre Southey til den saakaldte Søskole (the Lake Poets.) Dette Navn, som tillagdes disse Digtere paa Grund af deres fleraarige Ophold ved Cumberlands og Westmorelands Indsøer, havde oprindeligt et Anstrøg af Latterlighed, som dog nu for længesiden er aldeles forsvundet.

Robert Southey blev født i Aaret 1774 i Bristol, hvor hans Fader var Klædehandler. I 1792 begav han sig til Universitetet i Cambridge, hvor han havde til Hensigt at studere Theologie. Men den alt overveiende Interesse, som Tidens nye revolutionære Meninger fremkaldte hos ham, bevægede ham efter kort Tids Forløb til at afbryde sine Studeringer. Hans revolutionære Begeistring drev ham endogsaa saavidt, at han i Forening med flere Venner fattede den Beslutning at oprette en Republik i Nordamerika ved Bredderne af Susquehanna. Denne Idee blev dog ikke udført, da der heldigvis itide reiste sig Tvivl om deres Hensigtsmæssighed. Kort efter giftede Southey sig og hans republikanske Iver kjølnedes mere og mere, indtil han omsider, især efter hans Udnævnelse til Hofdigter, blev en ligesaa ivrig Royalist, som han før havde været Republikaner.

Sit første større Digt „Joan of Arc“ udgav han i Bristol 1796. Strax derefter reiste han til Portugal og forblev nogen Tid i Lissabon. Efter sin Hjemkomst opholdt han sig nogle Aar i London og dernæst i Irland og slog sig saa til Ro i Keswick i Cumberland. Med den meest anstrængte Flid opofrede han sig her udelukkende til literære Sysler. Under lykkelige huslige Forhold hengik saaledes en Række Aar i uafbrudt Rolighed. Men i den sidste Del af hans Liv rammedes han af flere tunge Sorger, der ogsaa bidroge Sit til at nedbryde hans Aandskraft, som allerede var svækket ved hans stadige og utrættelige Flid. Tilsidst hensank han i en fuldkommen Sløvhedstilstand. Det sidste sørgelige Aar, han levede, pleiede han at tilbringe sin meste Tid i sit særdeles smukke og velforsynede Bibliothek, dog ikke som før for at læse og studere, men kun for at betragte Bøgerne, tage dem en for en ned af Hylderne og sætte dem ulæste tilbage igjen. Southey døde i Keswick i Aaret 1843. Nogle Aar før sin Død indgik han nyt Ægteskab med den bekjendte Digterinde Caroline Bowles.

Southeys rolige og afsondrede Liv hengik ikke uden mange Beviser paa offentlig Anerkjendelse. En aarlig Pension blev ham tilstaaet af Regjeringen, og i 1813 udnævntes han til Hofdigter (Poeta laureata). Efter hans Død modtog Wordsworth denne Post, der efter 1850 beklædtes af Alfred Tennyson.

I Bedømmelsen af Southeys Poesi maa man vise ham den Retfærdighed, at erkjende, at han i een Henseende stod langt over sin Tids store Digtere. Han var den første, der begyndte at skrive fortællende Poesi, og lige til det Sidste adskilte han sig fra dem af hans berømte Samtidige, der havde slaaet ind paa det samme Felt. Han var nemlig den eneste Digter paa sin Tid, der bestræbte sig for at efterligne den episke Digtarts store Mønstere. Han var nemlig den eneste, der søgte at give sine Værker ydre Symmetri og indre Eenhed ved konsekvent at gjennemføre een Hovedidee. Men skjønt denne Ros maa tillægges ham, kan det dog ikke nægtes, at han ikke var istand til at løse den Opgave, han havde foresat sig. Han havde det kunstneriske Blik, der sagde ham, hvorledes et fuldendt Digterværk burde være beskaffent, men som Digter betragtet havde han ikke nok Inderlighed og Dybde i Følelsen for at Udførelsen kunde svare til Opfattelsen. Hans Indbildningskraft var idetheletaget mere rig end original. Han kunde udarbeide herlige Billeder af Gjenstande, der ere afgjort poetiske, men han var ikke istand til at fremkalde poetiske Elementer af Ting, der tilsyneladende ingen Poesi indeholde. — Han dvæler aldrig ved den omhyggelige Beskrivelse af Enkelthederne. Han overgiver sig aldrig til poetiske Drømmerier, og han foragter enhver Tilnærmelse til Sentimentalitet. Han udkaster derimod raske Skitser, forskjønnede ved en Række glimrende Billeder, der maa vække Interesse ved deres Storhed og Alvor, skjønt han meget sjeldent nærmer sig det reent Pathetiske.

Af Southeys større Digte maa mærkes: „Thalaba,“ der udkom i 1801, „The Curse of „Kehama“ og „Roderick.“ I „Thalaba“ findes mange og store Skjønheder, men Indtrykket deraf svækkes af de mange Besynderligheder, der træde ved Siden. Digtet fremstiller en arabisk Helts Eventyr, og det Overnaturlige spiller en saa stor Rolle deri, at selv den meest levende Phantasie neppe kan undgaae at føle sig forvirret og tilbagestødt. Det andet af de nævnte Digte, der er et af Southeys omhyggeligst udarbeidede Værker, er endnu besynderligere end det foregaaende. Det støtter sig nemlig paa den indiske Mythologi, for hvis bizarre Urimeligheder Forfatteren af al Magt stræber at vække sine Læseres Deeltagelse. Man maa beundre hans Lærdom, men videre kan man neppe drive det, og trods dets store politiske Værd maa Digtet, som et Helt betragtet, ansees for mislykket. Det rimfrie episke Digt „Roderick,“ hvori han har givet Slip paa alleslags overnaturlige Hjælpemidler, er maaskee det bedste af hans Poemer. Men her maa man igjen beklage, at Valget af Stoffet, hvori der findes enkelte aldeles oprørende Omstændigheger, nødvendigviis maa nedsætte dette smukke Digt, der ellers vilde være det bedste Beviis, Forfatteren nogensinde har givet for Muligheden af praktisk Anvendelse af sine poetiske Theorier.

Southeys Digterværker ere dog ikke de eneste, der have gjort hans Navn berømt. Han maa desuden nævnes som en af vort Aarhundredes bedste og frugtbareste Prosaister, og hans utrætetlige Flid har efterladt sig Vidnesbyrd i forskjellige Grene af den prosaiske Literatur. I mange Aar var han Medarbeider i „The Quarterly Review“ og i dette Tidsskrift skrev han en Mængde Afhandlinger over de meest forskjelligartede Gjenstande. Hans øvrige Værker ere hovedsageligen historiske og biographiske. Af de første maa fremhæves den engelske Kirkes Historie, Brasiliens Historie, den spanske Krig, foruden flereandre. Af de sidste kunne mærkes hans Levnetsbeskrivelser af Wesley, Nelson, britiske Admiraler osv. Alle hans prosaiske Værker udmærke sig i mere og mindre Grad ved Forfatterens grundige og mangesidige Kundskaber, sunde Dømmekraft og store Herredømme over Sproget.

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Der klages i alle Lande over at Selskabslivet gaar tilbage, at det er forbi med Konversationen, at der blot spises og dandses, at Herrerne, der komme fra deres Klubber, møde frem med en Mine, der omtrent siger det samme som Trappisternes Frères, il faut mourir! at blot de yngste dandse, samt en Armee „Uberettigede,“ som man inviterer for at ikke Musikanterne skulle spille forgjæves sine Lancers og Mazurkaer. Værst skal det være i Paris. „Jeg kommer fra Theatret, jeg har kjedet mig, jeg kommer fra Bal, jeg har blot seet Dukker, jeg kommer fra Koncert, jeg har sovet;“ det er Tidens Mani at være vanskelig at amusere og at raillere Alt og det er Mode at paastaae, at det blot er morsomt paa Operabal, der vel er det Afskyeligste et anstændigt Menneske nogensinde har seet. Alt dette er vel ikke saa ganske oprigtigt meent, men det gjør et ubehageligt Indtryk paa Fremmede.

Var det da saameget bedre i den priste gamle Tid? Som Konversation ganske vist. I Versailles's store Tid under Ludvig den 14de var Ugen saaledes inddeelt: Tre Aftener om Ugen Appartement. De tre andre Aftener Hofskuespil. Søndag Ingenting. Hvad man kaldte Appartement var det hele Hof samlet. Først Musik, saa Konversation og Spilleborde i alle Værelser og fuldkommen Frihed til at spille og konversere med hvem man vilde. Hiinsides Billardsalen var Forfriskningsværelser. Hovedsagen var at være aandrig og forstaae at konversere. De Fornemme skrev Bøger, men Ingen vilde være homme de métier, ikke mettre cuseigne, som Pascal kalder det, de vare fremfor Alt aimable. Hvert Sekulum har havt en anden Maade at holde Appartement paa. Medens man endnu gik paa Regentlidens varme Aske, begyndte Beaumarchais at beherske Stemningen: Hofdamerne bleve sentimentale og søgte hver sin Cherubin i lille Trianons Skygger og mens man ventede, græd man over Clarisse Harlove, Dyden skulde endelig regjere paa Jorden; Frankrigs unge Dronning dyrkede Blomster i sit Lille-Trianon, men medens alle disse Idyller digtedes, trak Uveiret op og de kongelige Hoveder meiedes hurtigere end Græsset i deres Haver. Men Konversationen trivedes endnu altid i Frankrig, selv under Rædselstiden, hvor man saa philosophisk var fattet paa at dø. En ung Officier i Fængslet i Arras, der var sammen med sine Venner i den store Sal, hvor de samledes for at leve og man kan gjerne sige dø sammen, blev afbrudt midt i en smuk Historie af Fangevogteren, der kom for at afhente ham til den sidste Gang. Han bad Manden høfligt vente et Dieblik, fortalte sin Historie rolig tilende, omfavnede sine Ulykkeskammerater, som det var inden man besteg Karren. Han kommer ud. Karren var allerede fuld. „Hold Mund, Borger, og gaae ind igjen! Du kommer med imorgen!“ Officieren gik ind igjen og blev atter omfavnet. Den næste Dag hentedes han af sin egen Familie: den 11te Thermidor havde aabnet for Robespierre Helvedes Porte. Ja, den franske Adel forstaar at lide, det e et Privilegium, som ingen Revolutioner har betaget det franske Aristokrati, naar man hører Tale om syge, fornemme Damer, tales altid om deres Mod og Ro, medens det franske Bourgoisie græder og besvimer og Grisetten græder og leer afvexlende. Chateaubriand siger om Bourbonnerne: „Denne Race forstaar beundringsværdigt at dø, men den har ogsaa havt 800 Aar til at lære det.“ Paa Versailles Salonner fulgte Republikken, som intet andet paafaldende havde end le bal des victimes. For at komme der maatte man bevise, at man havde en Fader, Moder eller nær Slægtning mort revolutionairement. I disse Saloner konverseredes mere end nogensinde og det var da heller ikke Stoffet, der skulde mangle. Saa kom Direktoriet. Rædselstiden var over, der var almindelig Jubel, som Enhver udtrykte paa sin Viis; Mændene antog den Kjole, der er kjendt under Navnet incroyable, dertil rosenrød Vest og brogede Permissioner, Kvinderne satte Diamantringe paa Fødderne, og man begyndte igjen at spille Privat-Komedier, Franskmændenes Yndlings-Fornøielser. Keiserdømmet spillede ikke anden Komedie end den paa Verdenstheatret, men Kaffée- og Restaurationslivet begyndte at florere. General Bonaparte spiste ofte med Barras hos Frères Provençaux i Palais-Royal, det var Barras, Sybariten, der trakterede, og en saadan Middag var for den maadeholdne Bonaparte en olympisk Extra. Hos Frères Provençaux er endnu et Kabinet, som kaldes Prindse-Kabinettet og her spiste undertiden Louis Philips Sønner Hertugerne Nemours, Joinville, Aumale og Montpensier, som efter deres Broders Hertugen af Orleans Død fik lidt mere Frihed og vare hjerteglade, naar de kunde undslippe fra de kjedelige Familiemiddage og den strænge Etikette, Borger-Kongen overholdt i sit Huus. Enhver født Pariser siges at være født med Kjærlighed til at spise paa offentlige Steder, skjønt man i Paris ikke kjender de berygtede engelske Værtshuus-Middage, hvor man drikker mere end man taler og taler mere end man spiser, hvor man blot tørster efter Portviin og Veltalenhed, river Staten overende, spiller Parlament og synger Rule Britania.

Restaurationen indførte igjen den private Komedie: fornemme Damer toge Lektioner af Ricourt i Deklamation, men behøvede ikke at tage Lektioner i at konversere og være aimabel, thi det tilhørte endnu Tiden. Den sidste Salon af denne Art i Paris siges at have været Madame Recamiers, hvor Chateaubriand forelæste, Mademoiselle Rachel deklamerede, og Alt, hvad der havde Aand, mødte frem for at lade denne Aand spille.

Madame Ancelot, Philaret Chasles og et Par Hertuginder have endnu en Salon, hvor der blot konverseres, men ellers dandses, dandses, dandses; de sidste Vintre spilles desuden ivrigt Privat-Komedier og Aviserne omtaler ganske ugeneert Spil og Personer, formodentlig med høie Vedkommendes Samtykke. Berømte Mænd, som de forbums Saloner kappedes om at fængsle, sky i de moderne og blive i et Studerekammer eller Atelier. De fremmede Damer, Polakker og Russer, forstaae bedre at lokke dem til sig, medens en ægte Dagens Pariserinde ikke vender sig for en Mand, der blot er berømt og ikke beundrer hendes Slæb. Felix, der har den Ære at koeffere Keiserinden og tilsiges i Hofdragt og med Kaarde ved Siden, er for dem Tidens berømteste Mand, og at blive koefferet af ham — en Lykke, som kan opnaaes for 50 Franks — er noget ganske andet end at spilde den kostbare Dag paa at trække Celebriteter til sin Salon.

— Mercur fortæller, at der i China holdes et kuriøst Karneval, hvor en vis Stad efterlignes i det Smaa. Al Handel og Vandel efterabes: den Ene er Kjøbmand, den Anden Haandværksmand, den Tredie Soldat o. s. v. Lysthavende handle i det himmelske Riges snurrige Boutiker, Alt er at have: Klæder, Smykker, Møbler. I Kroer og Hoteller gaar Folk ud og ind. Mæglere trække dig i Armen og anbefale sine Varer. Man trættes og slaaes, de Stridende slæbes for Dommeren, der dømmer den Uskyldige til Bastonnade; Exekutionen paafølger slur og Personen striger og lader som han føler Smerte, Alt til Publikums store Fornøielse. Lommetyven er ikke glemt; det er tilladt at stjæle, naar det gjøres listigt, og Keiseren gaar selv forklædt omkring mellem sine Undersaatter. Der er Tale om i Karnevalet at optage denne chinesiske Idee i Paris. Scenen skulde være Hallerne og en Skylregn endte Alt, jage alt Levende paa Flugt. Blot Paris kan more sig over Paris, eller bedre endnu: Paris burde give London og London Paris. Det er ellers underligt at høre Tale om hvad man vil gjøre i Karnavalet; det kunde vel hænde, at en Skylregn af en anden Sort sætter en Pind for alle Projekter.

— Great Eastern skal nu sættes paa Lotteri efter at dens hele Carriere har været en Række Uheld fra den første Dag, man forsøgte at bringe den i Søen og der udsorbredes en forøget Udgift af 500,000 Francs til at faa Kolossen fra Værftet i Themsen. Under Forsøgstouren til Gravesend sprang en Kjedel og dræbte Ingeniøren, ikke at tale om, at den store Salons kostbare Møbler og Speile knustes. Dens første Kaptain druknede sig af Fortvivlelse og den har ikke gjort en Reise over Atlanterhavet uden at have havt Haveri underveis. I New-York har den to Gange været sat under Sekvestration og i London og Liverpool har den været under retlig Forfølgelse. For nogen Tid siden sattes den til Auktion efter Rekvisition fra Kompagniets Kreditorer og skulde tilkjendes Høistbydende ved Hammerslag, men der fandtes ikke en Kjøber, der vilde betale Saameget som Jernets Værdi. I sin Fortvivlelse have Kreditorerne nu besluttet at sætte Skibet, der synes at være seet paa af „det onde Die", paa Lotteri. Alle Hazardspil ere strængt forbudne i England, men det er tilladt at ruinere sig i vanvittige Spekulationer paa Kornladninger, der aldrig ville ankomme, paa Bomuldsballer, der endnu ere i Georgien eller paa de problematiske Miner i Peran. Nu har Great Easterns Kreditorer efterlignet Frankfurts Bank, der har sat sammen forsalden Nonne ved Rhinen paa Lotteri og staaet sig vel derved. Foruden det vindende Lod, foruden den af Guderne udkaarede, der vinder Great Eastern, er der flere andre lokkende Gevinster, een paa 500,000 Francs.

Ganske anderledes tragiske end Beretningerne om Great Easterns Vaande, er Fregatten Couronnes Forlis ved Cherbourg. Den Nat, der gik forud for den forfærdelige Orkan, 3die December, havde der været stærk Vind til henimod tre Morgen, men da var Vind og Hav sagtnet, og intet vakte i Cherbourgs rolige Havn nogen Anelse om det tragiske Drama, der snart skulde paafølge. Ved Dagens Frembrud saaes et lidet Skib i Havsnød ved Pynten af Den Pelée. Kommandanten paa Fregatten Couronnes, Marquien af Penhorst, en ganske ung Mand, lod strax Chalouppen armere med 36 Mand, og tog Retningen mod det i Nød stedte Skib for at gjøre det flot og føre det i Havn. En liden Damper, Navette, sendt af Marine-Prefekten fulgte efter og snart vare begge i det strandede Skibs Farvand. Mandskab sendtes ombord for at bistaa det strandede Skibs Besætning, der sognede af Træthed; Skibet gjordes flot og alle tre Fartøier toge Retningen mod Havnen. Neppe var Koursen taget, før de første Pust af Orkanen hvinede Havet; den kom hurtigt som Lynet, rullede Bølge paa Bølge og jog foran sig en tæt Taage. To til tre Minutter var neppe forgaaet, før gjentagne Slag af Havet fyldte Chalouppen halv med Vand; med hvert Sekund forøgedes Orkanens Voldsomhed og med svindlende Hurtighed tumledes Fartøiet ind i Hvirvelen. Kapitainen tilraabte sine Folk om Nogen var kjendt i Farvandet. Ingen kjendte det nøie, man antog at man gik mod Kap Levi og snart saaes ogsaa Bølgerne pidske denne Pynts Klipper, samtidig skimtedes gjennem Taagen Levis Fyr. En uhyre Bølge styrter i det samme over Chalouppen — et Skrig og Alt er taust. To Mænd af Besætningen frelstes, alle de Andre have Bølgerne begravet med deres unge Kapitain. Den ene frelste Mand, der kastedes bevidstløs op paa Havnen, har afgivet denne traurige og upaalidelige Rapport, den anden er forslaaet og lidende. Alle nærmere Omstændigheder veed blot det tause Hav.

— Der tales meget om en undersøisk Baad, der saa liden som den er, er sir og færdig til at bekjæmpe de største Krigsskibe. Dersom de Forhaabninger, som knyttes til dette ny Ødelæggelses-Værktøi, realiseres, vil intet Skib, bepantsret eller ubepantsret, kunne staa sig mod dets infernalske Maskineri.

— Nu alle andre Bøddeløb ere endte begynde Algiers, der have det samme originale Præg, som alt hvad der hører denne solbestinnede Jord til, hvor de forskjellige Racer danne saa skarpe Modsætninger som Lys og Skygge. Den Mark, der er befrugtet ved Kolonistens Sved, støder til Vildmarken, hvor Palmetræet har sine dybe Rødder; den moderat klædte Franskmand gaar Side om Side med Nomaden i den bibelske Burnous; den elegante Equipage, hvori Pariserinden producerer sin Gratie, deler Veien med det ydmyge Æsen, der bærer paa sin Ryg den phlegmatiske Mauresque, skjult bag sit hvide Slør. Paa den Mark bag Blidah, hvor den arabiske Legende henlægger Hesperidernes Have, og som høie Orangetræer give et duftende Belte, kjæmpe Araber og Franskmænd om Bøddeløbets Pris. I den gjennemsigtige Luft sees langt borte fra en broget Blanding af Dandys fra Algier og Blidah af Officierer tilhest, Damer i prægtige Equipager, Arabere med Bronce-Ansigter og hvid Burnous, ibenholtfarvede Negre, Jøder i broderet Jakke, tilslørede Negresser i blaa og hvid Thibet-Tunika, Spaniere, Kabyler, kort, det er et Skue, hvis Eiendommelighed alle hjemvendende Franskmænd ere uudtømmelige i at prise. Bøddeløbene staa under Gouvernøren, Hertugen af Malakoffs, Patronage.

— Tre irske Søstre ere pludselig forladte af deres Forældre i en Pension i Paris. Forældrene erklære sig ude af Stand til at betale for dem, ja til at besørge deres Hjemreise til Irland. Institutbestyrerinden har paakaldt Publikums Barmhjertighed for de tre Forladte og saadanne Opraab gjøres aldrig forgjæves i Paris, der har endog meldt sig flere Mødre til dem, villige til at overtage alle en Moders Pligter.

Literatur og Kunst.

I bunden Stil af Jens Justesen. Throndhj. (Chra.) 1864. 116 S. 16. Priis 40 ß. Jac. Andersens Enkes Forlag. Forfatteren, der under sit Pseudonym som Oversætter af Holbergs Epigrammer vil være Læseverdenen fordeelagtig bekjendt, er ingen ung eller usorsøgt Poet. I denne beskedne lille Samling findes et Leilighedsdigt fra 1850 (dengang, saavidt vi erindre, trykt med Forf.s virkelige Navn), og endda hører nok dette ikke blandt hans tidligste Arbeider. Af det lunefulde Slutningsdigt sees, at han har „ofret Vulkan" de fleste af sin Muses tidligere Fostre, navnlig alle i det sentimental-smægtende Genre; og hvad vi her modtage, er altsaa de fra det store poetiske Baal forskaanede Rester. Men man vilde visnok føle sig skuffet, om man blandt disse ventede lutter klassiske Sager. Trods Samlingens ringe Omfang er Afstilligt kommet med, som høiest kan have „Affektions-Værd" inden Forfatterens Familie- og Omgangskreds. Og de reent lyriske Digte savne især den dybere Stemnings milde Varme. Men da Samlingen mere bestaar af fortællende og lyriske Sager, og da Jens Justesen udmærker sig ved sunde Tanker og et vist Skjelmeri i disses Pointering, vil man ikke lettelig kjede sig ved Læsningen. De største og heldigste Digte i Bogen ere visnok tvende frie Oversættelser eller Efterdigtninger af Ovid (Forvandlingerne), af hvilke den ene („Atalanta") har været trykt i dette Blad for et Aars Tid siden.

J— Paa Harald Lyches Forlag er udkommet **Johan Arndt's Katechismusprædikener.** Oversættelsen besørget ved Chr. Dons, pers. Kapell. Drammen 1864. 456 S. 8, heftet 108 ß. Ved „Fire Bøger om den sande Christendom" og „Paradisets Urtegaard," der begge her i Landet ere udkomne i forskjellige Oversættelser, er Johan Arndt's Navn bleven saa kjært og yndet inden vor Opbyggelseslitteratur, og især blandt Lægmanden, at en Bog af ham ikke længere trænger til Anbefaling for at vinde Indgang. „Den barnlige opbøiede Enfoldighed — bemærker Oversætteren med fuld Grund — som ofte gjør hans Anvendelse af Skriftens Ord saa forunderlig slaaende og gribende, den Trostab, hvormed han øser af Guds „levende Vand," saavelsom hans urokkelige Tilhængen ved den lutherske Kirkes Bekjendelse, giver hans Skrifter et blivende Værd for den Menighed, som elsker at vandre paa Kirkens gamle Stier, og vil bevare dem fra Forglemmelse, naar mangen Røst, som Samtiden ikke vidste at prise høit nok, vil være glemt, fordi den ikke bragte den Lærdom, som er fra Gud, men talte af sig selv." — Som Titelen antyder, har den navngivne Oversætter ikke selv fundet Tid til at udføre det hele Arbeide, men maattet betjene sig af fremmed Hjælp til dets Fuldførelse. Han har søgt saavidt muligt „at bevare Eiendommeligheden i Originalens Stiil," men forresten borttaaret et Par polemiskdogmatiske Udviklinger og sløifet et Par andre Punkter ved tilføiede Anmærkninger.

Norge.

Christiania. Under 2den Januar er resid. Kapellan i Gausdals Pstgld. H. Chr. C. Seip udnævnt til Sogneprest i Nordre Odalens Pstgld; konst. Garnisonsprest paa Horten Honoratus Halling til Sogneprest i Loms Pstgld.; ledig pers. Kapellan Otto Ottesen til Sogneprest i Skøgers Pstgld.; resid. Kapellan i Vaage Pstgld. C. A. Lütken til resid. Kapellan i Grans Pstgld.; Kand. theol. Ferd. A. C. Huusher til Sogneprest i Rissedals Pstgld.; ledig pers. Kapellan P. M. H. Ottesen til resid. Kapellan i Hiterens Pstgld.; ledig pers. Kapellan C. F. Holmboe til Sogneprest i Bergs Pstgld. Kand. theol. O. C. Glatved til Stiftskapellan i Tromsø Stift.; Kopist Rasmus Schydtz og Fuldmægtig i Zahlkammeret Jørgen Anton Wendt til Fuldmægtige i Finants- og Told-Departementet.

— Prinds August er forlovet med Prindsesse Therese af Sachsen-Altenburg, f. 1836 og en Datter af den i 1852 afdøde Hertug Edvard i dennes første Ægteskab. Formælingen er af Kongen bifaldt i sammensat norsk og svensk Statsraad

— Prinds Oscars ældste Søn, Hertugen af Wermeland, er 7de Jan. bleven heftig syg med Feber. — Han havde i Forveien, ligesom sine smaa Brødre, været forkjølet.

— Danske Blade berette, at i Videnskabernes Selskabs Møde i Kjøbenhavn den 23de Decbr. er Professor Sars i Christiania optaget som Medlem. Dette er en Begivenhed, som fortjener at noteres. Siden Norge blev selvstændig Stat, er en stor Deel af dets Videnskabsmænd bleven hædret ved Optagelse i forskjellige europæiske, ja endog asiatiske og amerikanske lærde Selskaber. Kun det danske Videnskabsselskab har ikke villet erkjende, at der gaves nogen norsk Videnskabsmand, og i næsten et halvt Aarhundrede er Hansteen den eneste, som er bleven optaget som Medlem, og det visnok ikke qva norsk Videnskabsmand, men fordi han ved en til Selskabet for Afstillelsen indsendt Afhandling havde gjort sig værdig dertil. Man kan have forskjellige Begreber om Videnskab; men vi tør dog uden national Ubeskedenhed haabe, at hvor Brunius i Lund m. fl. Svensker og Udlændinger finder et Hæderssæde, der skulde Navne som Rudolf Keyser, P. A. Munch, A. M. Schweigaard, med flere ikke gjort nogen Skam.

— I Slutningen af f. A. blev i forskjellige Butikker her i Byen anbragt trende falske Hundredebalersedler, hvoraf de tvende først opdagedes at være falske, idet de leveredes i Norges Bank. Udstæderen af disse Sedler er nu opdaget og arresteret. Han hedder Henry Knudzen, og er Gaardbruger ude ved Drøbak.

— Simonsen, den ene af Knud Grøtes Mordere, har forsøgt at romme fra Raadstuearresten ved at bryde sig ud igjennem Muurfteens-Væggen, ved at tage Stene ud, hvormed han var kommen saavidt inden det en Aften opdagedes, at han allerede paafølgende Nat rimeligviis havde kunnet flygte.

— Den berømte engelske Romanforfatter og Humorist William Makepeace Tackeray er pludselig død i London 24de Decbr. 52 Aar gammel.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet og at erholde i alle Landets Boglader:

Den forlorne Søn

af

Dutton Cook.

Oversat af Falch Ytter.

438 Sider i Octav. Pris heftet 36 ß, elegant indb. 54 ß.

Studenten og Børnene paa Hof.

Efter

Nathaniel Hawtornes

A woonder-book for girls and boys

af

Falch Ytter.

Med Titelvignette. Heftet 40, indb. 48, 60 og 66 ß.

B. M. Bentzen,

Hoppes Gaard ved Torvet.

Udkommet er og faaes i Bogladerne:

Belevenhed og selskabelig Dannelse, en Veiledning ved Indtrædelsen i Selskabs- og Verdenslivet, af **Baronesse de Fresne,** 60 ß.

J. H. Schubothes Boghdl.

i Kjøbenhavn.

I alle Boglader faaes:

Fremmedordbog

eller kortfattet Lexikon over

fremmede, i Skrift- og Omgangs-Sproget forekommende Ord, Kunstudtryk og Talemaader,

tilligemed de meest brugelige

fremmede Ordforkortelser.

Af

Ludvig Meyer,

Professor.

Fjerde forbedrede og forøgede Udgave.

Ved Professor **F. P. J. Dahl.**

Priis 2 Spd 24 Sk.

J. H. Schubothes Boghdl.

i Kjøbenhavn.

Udkommet er og faaes i Bogladerne:

Guizot, Kongeligt Frieri, 90 ß.

Duvray, Grækerne i vor Tid, 25 ß.

Freytag, Dr. Martin Luther, et Livsbillede, 30 ß.

J. H. Schubothes Boghdl.

i Kjøbenhavn.

Paa **Jacob Andersens Enkes Forlag** er udkommet og at erholde i alle Boglader:

Ludovici Holbergii

Lib. Baronis de Holberg

Epigrammatum

Libri Septem

Fasciculus posterior.

Ludvig Holbergs Epigrammer.

Oversat fra den latinske Text af

Jens Justesen.

Anden Halvdel (Slutning).

Pag. 161—348 stor Oktav. Pris 64 Skill. heftet.

Ludvig Holbergs Epigrammer oversatte Jens Justesen. 2den Halvdel. (Den norske Text alene) 40 Skill.

Ludovici Holbergii Epigramatum Libri Septem. Fasciculus posterior.

(Den latinske Text alene) 24 Skill.

Ny Subscriptionsindbydelse

paa

Nordisk Conversationslexicon.

Da et Værk af saa betydeligt et Omfang som Nordisk Conversationslexicon, hvortil Stoffet har maattet tilveiebringes tildeels fra Nyt af, nødvendigviis medfører, at det maa udgives i Løbet af endeel Aar, er det naturligt, at Mange, der kunde ønske at eie dette Værk, i sin Tid have afholdt sig fra at tiltræde Subscriptionen, enten fordi en Bog i lexikalsk Form ikke fuldstændig kan benyttes inden den foreligger i sit hele Omfang, eller fordi de have næret en vis Frygt for, at et saa stort Værk meget langsomt vilde naae sin Fuldendelse. Med det 65de Hefte, der i disse Dage er udkommet, er Nordisk Conversationslexicon imidlertid sluttet, og under Forudsætning af, at Adskillige nu maatte ønske at anskaffe sig dette almindelig anerkjendte og særdeles nyttige Værk, vil den bestaaende Subskriptionspriis, 4 Sk. for Arket, foreløbig ikke blive forhøiet.

Vi tilbyde derfor Nordisk Conversationslexicon, der udgjør 5 Bind (i Alt 262 Ark i Imp. Octav), 1) enten paa eengang for 8 Spd. 113 Sk. norsk eller 2) bindviis med 2 Maaneders Mellemrum eller, 3) for hvem det maatte være beqvemmere, i 65 ugentlige Hefter à 24 Sk.

Da Restoplaget imidlertid er forholdsviis meget ringe, ville Bestillingerne blive udførte i den Orden, de indgaae, saalænge Forraadet strækker til.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

G. E. C. Gad. **Gyldendalske Boghandling.** **C. C. Lose & Delbanco.**

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

I bunden Stil

af

Jens Justesen.

116 Sider lidet Format. Pris heftet 40 ß.

Trondhjem den 15de December 1863.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

Magnus den Gode.

Historisk Skuespil

af J.

98 Sider liden 8vo. Pris heftet 36 ß.

Trondhjem den 10de December 1863.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

Throndhjems Stifts

geistlige Historie

fra Reformationen til 1814

af **Ludvig Daae,**

Stipendiat i Historie ved Christiania Universitet.

16 Ark stor 8vo, med Bilage samt forsynet med et alfabetisk Navn- og Sagregister ved Cand. jur. Otto Gr. Lund'h. Pris heftet 96 ß.

Trondhjem den 10de December 1863.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er udkommet og at erholde hos J. W. Cappelen i Christiania:

Tolv Sange

for Sopran, Alt, Tenor og Bas.

Komponerede af

M. A. Udbye.

Op. 28. Pris 24 ß.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er udkommet og at erholde hos alle Bog- & Musikhandlere:

To Melodikrandse af norske Fjeldtoner

for Pianoforte til 4 Hænder

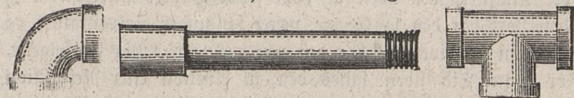
af **J. N. Lindeman.**

No. 1 Maidagen. Pris 42 ß.

Adolf S. Olsen,

Christiania, 28 Elvegaden.

Rørlægning og Handel med Jernrør, Messingkraner samt andre Ting for Vand-, Gas-, Damp- og Kloakledninger.

Tryk-, Skriv-, Post,- Cardus- og **Pakpapir**

i stort Udvalg

anbefales

af

Carl E. Petersen,

Christiania,

Torvet No. 6.

Bentze Papirfabrik.

Alle Slags Klude,

gammelt

Tougværk, Fiskegarn, Snit, Potetesmel,

kjøbes stedse af

Carl E. Petersen,

Christiania,

Torvet No. 6.

Avertissementer i Illustreret Nyhedsblad.

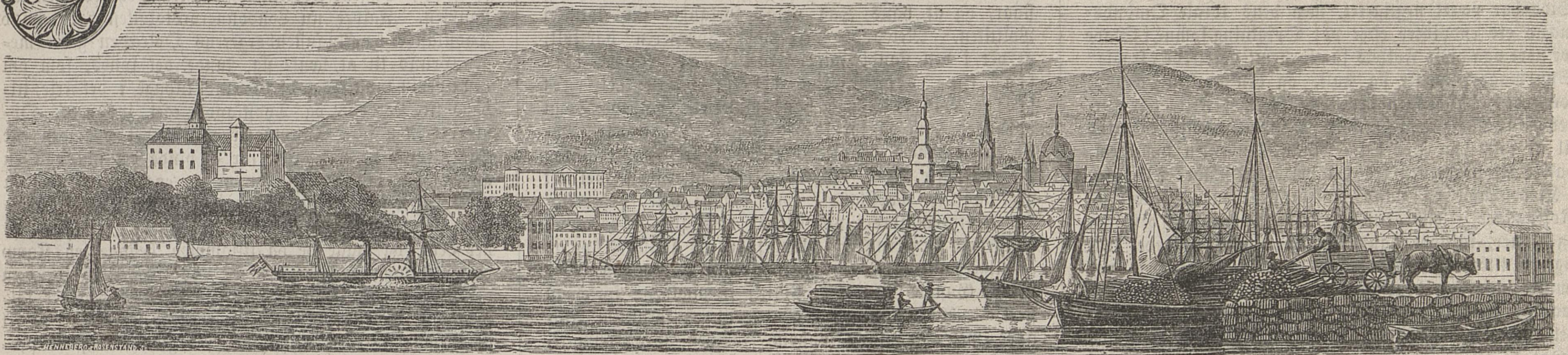
Avertissementer, der indløbe til dette Blad, ville, naar ikke Andet udtrykkelig forlanges, blive indrykkede i de herefter **regelmæssigen udkommende** maanedlige Dobbeltnummere. De betales med 4 Skill. pr. Linie Petit, og for andre Skriftsorter i Forhold.

Forsaavidt Avertissementerne maatte ønskes ledsagede af Illustrationer, ville disse blive udførte af Bladets Træskjærere og beregnede efter den samme moderede Priis, som den Bladet erlægger for sine egne Træsnit.

De i saadant Øiemed indsendte Tegninger eller Photographier bør være saa tydelige som muligt.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. (Prindsens Gade No. 10).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 3. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 17de Januar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Træskjærerarbeide i Norge.

(Af F. Bætzmann.)

I.

I de sidste Aarhundreder før Christendommens Indførelse synes det, som om der i Skandinavien, Ireland og Østersølandene har været i Brug en ganske særegen Maade at arbeide alle de Forsiringer paa, hvormed man smykkede Sager, der skulde udmærkes ved større Pragt og en omhyggeligere Udførelse. De Mønstre, man gik efter, og som man trods den store Afvexling og Mangfoldighed altid holdt sig nær til, med et Ord, den Stiil, der hersker i disse Ornamenter, er saa stærkt udpræget og saa ganske forskjellig fra det, der i denne Retning før havde været oppe og det som dengang var Skik i det øvrige Europa, at vi med Sikkerhed kunne adskille de Mindesmærker, der tilhøre denne Stiil, fra alle andre og opstille dem som eiendommelige for en vis Tid og et vist Strøg af Europa. Men Usikkerheden begynder, saasnart der spørges om, hos hvilket Folk den først er opstaaet, eller om den samtidig har udviklet sig selvstændig paa flere Steder, og Ligheden saaledes ikke skyldes nogen direkte Paavirkning, men kun har sin Grund i Folkecharakterernes Slægtskab. Noget sikkert Svar herpaa kan man endnu ikke give; kun saameget er vist, at det er i Ireland, man har fundet de første Spor af denne Stiil. Dette Land havde meget tidligt — alt i det 5te Aarh. efter Christus — modtaget Christendommen og med den en Mængde Klostere, Geistlige og Munke, og i de Bøger til kirkeligt Brug, som disse arbeidede og efter Tidens Skik rigelig prydede med Tegninger, træffe vi Slangeforsiringernes Stiil udelukkende anvendt. Desuden ogsaa paa Gravstene og i architektoniske Ornamenter. I det skandinaviske Norden møde vi den paa Runestene og andre mindre Gjenstande fra Hedenskabets sidste Aarhundreder; men hvorvidt vi her havde modtaget den vestenfra eller af os selv vare komne paa den, lader sig som sagt endnu ikke med Vished afgjøre. Efter Christendommens Indførelse i Norden forsvandt den efterhaanden i Danmark; dette Land, der havde modtaget den nye Lære fra Tydskland, erholdt fra denne samme Kant ogsaa den meste Paavirkning i sin Kirkebygningsstiil og sin øvrige Kunst og fjernede sig derfor mere og mere fra den gamle Tradition.

I Norge derimod udviklede Stavekirkernes eiendommelige Stiil sig; her fik hiin gamle Forsiringsmaade en rigere Anvendelse, end den nogensinde før havde havt, og det er fra denne Tid af, at vi kunne datere den norske Træskjærerkunst. Den havde efter al Sandsynlighed været øvet her i Landet lange Tider i Forveien; men et saa rigt Felt og en saadan Opmuntring var neppe nogensinde i Hedenskabets Tider blevet den til Deel. Christendommen bragte den mægtigste Løftestang for Kunsten: den religiøse Begeistring. Den katholske Geistlighed lærte Folkene at ansee det, de gjorde til dens og Kirkens Forherligelse, som Gjerninger, der indlagde dem en Fortjeneste hos Gud, og en saadan Tro maatte naturligviis tjene til at fremkalde en Iver og Begeistring, som en senere mere indadvendt Tid har tabt. Den Beredvillighed og Ihærdighed, hvormed man dengang hos os ofrede Tid og Penge paa Gudshusenes Opførelse og Udsmykning, er saaledes kun en Gjenklang af et aandeligt Liv, som var vakt i det hele Europa, og hvorom i fremmede Lande en Mangfoldighed af storartede og prægtige Mindesmærker aflægge Vidnesbyrd. Man forbauses, naar man oppe i høitliggende Bygder, som vist aldrig har været hverken meget velstaaende eller folkerige, træffer gamle Stavekirker, hvis Indgangsdøre osv. helt over ere bedækkede med Snitværk, saa fiint og omhyggeligt udført, at det maa have krævet en Tid og en Umage, som man nutildags under meget gunstigere Forhold neppe vilde finde sig foranlediget til at ofre.

Man har vanskeligt for at paavise, hvorledes den Stiil, der forekommer i Snitværket paa Stavekirkerne, har udviklet sig gjennem Tidernes Løb og i de forskjellige Dele af Landet, da man paa en enkelt Undtagelse nær savner al bestemt Angivelse af den Tid, de forskjellige Mindesmærker tilhøre. Man kan derfor i denne Henseende kun holde sig til den Udvikling og stigende Fuldkommenhed, man kan iagttage i Arbeidet selv. Vi see da paa de ældste Arbeider Former, der meget stærkt minde om Slyngningerne paa de gamle Runestene; paa Urnes Kirke, hvis Snitværk antages at være noget af det ældste, vi besidde, er det endnu kun Striber og Dragefigurer, der slynge sig sammen i uendelige Knuder; de løse sig ikke op i større Partier med nogen bestemt Leddeling, men bedække det Hele i broget og sammenhængende Mønster. Efterhaanden paa senere Arbeider blive Mønstrene klarere; de forskjellige Dele, Dørstolperne, Buen om Døren osv. udsondres mere og mere fra hinanden, saa at de træde tydeligt frem, og erholde da hver for sig sin Forsiring, der paa samme Tid, som den bliver mere overskuelig, tillige tiltager i Rigdom og Fiinhed; de simple Baandslyngninger blandes med Former af Dyr og Planter; medens Figurerne før traadte frem i et stærkt ophøiet Arbeide, bliver dette mere og mere let, synes, som al Forsiring bør være det, henaandet over Bygningen, og fremtræder ikke mere med det Krav paa særskilt Opmærksomhed, som det før stillede. Ogsaa selve Udførelsen bliver mere bestemt og sikker, paa samme Tid som den viser en større Frihed og afvexlende Mangfoldighed. Samtidig hermed begynder rigtignok tillige den udprægede Eiendommelighed, som mødte os i de tidligste Arbeider, at forsvinde, og kun med Vanskelighed gjenkjende vi den Stiil, der oprindelig har dannet Udgangspunktet; det Særegne, eiendommelig Nordiske viger efterhaanden Pladsen for en mere almeen Opfatningsmaade; den vilde, phantastiske Charakteer, der virkede saa tiltrækkende ved hine Arbeider, afløses af en Maner, som vi vel maa indrømme er smukkere, men som savner den folkelige Grundtone, der før lød os imøde. Henimod Reformationen forsvinder denne Stiil, sammen med Stavekirkebygningen, til hvilken den var saa nær knyttet, og vi kunne antage, at den fra Midten af det 16de Aarhundrede af ganske var gaaet i Forglemmelse.

Det vil vistnok forundre mange at iagttage den Frihed, hvormed man saaledes i selve Guds Huus afbildede Slanger, Drager og alle Slags Fabeldyr, og man vil kanskee være tilbøielig til heri at see en Mangel paa Ærbødighed for det hellige Sted. Men her maa man lægge Mærke til Tidsaandens Forskjellighed; om vi nutildags paa Kirkevæggene vilde nedlægge vore Forestillinger om de eventyrlige Skikkelser, som en barnlig Indbildningskraft har gjort os fortrolig med, da vilde vi med Rette være at dadle. Dengang var Forholdet anderledes; Menneskene levede i et mere umiddelbart Forhold til disse Væsener; Troen paa dem var end ikke ganske udslettet; ingen halvfærdig Dannelse eller overmodig Kløgt havde fraravet dem den levende Indbildningskraft, og saaledes faldt det dem naturligt, naar de skulde forsire sine Kirker med billedlige Prydelser, da at gjøre disse til Udtalelser af den forunderlig vilde, eventyrlige Aand, der levede og rørte sig i Folket selv. Ligefra de gamle Tider, der skabte Sagnene om Midgardsormen, om de uformelige Jøtuner, og ned til vore Dage, der endnu med barnlig Troskyldighed hænge fast ved Forestillingerne om de mangehovede Trolde, de græsselige Ryttere i Aasgaardsreien, har vort Folk, kanske meest af alle de nordlige Folkeslag, bevaret et stærkt Hang til det Eventyrlige, det Ubegrændsede, som ikke sluttes inde af nogen klar, bestemt Form, men som kun vækker Indbildningskraften til Virksomhed og saa lader den tumle sig i det Uendelige. For denne Aand er netop Slangeslyngningernes Stiil et slaaende Udtryk; hvo gjenkalder ikke i sin Erindring, naar hans Øie følger disse sammenslyngede Knuder, der ingen Ende synes at have, men binde sig fast sammen til en uopløselig Forvirring, som Blikket tilsidst bliver træt ved at beskue og Tanken fortvivler ved at opløse, — hvo gjenkalder sig ikke da i Erindringen et eller andet af disse gamle Sagn, der paa samme Maade føre Indbildningskraften frem for en uopløst Gaade, en eventyrlig Sammensætning af Antydninger og halve Ord, og saa, ret ligesom i et overgivent Lune, pludselig standser der, hvor man troede at skulle skimte Opløsningen og Klarheden.

Maanedlig politisk Revue.

(Ved Jonas Lie.)

Norges Udenrigspolitik. Den skandinaviske Sag. (Forts. fra forr. No.) Ligesaa seirende som den skandinaviske Sag saaledes har levet inden Grændserne af vor akademiske Leir, hvor den foruden af sin egen indre Rigtighed endvidere er baaret oppe af alt det, som fra den danske Kulturpaavirkning i literær og social Henseende er denne dyrebart, — under ligesaa uheldige Vilkaar har Sagen tilbragt Livet udenfor disse Grændser, idet den kun har havt Faa virkelige Førere i Opinionen inde paa det praktisk politiske Gebet, det, hvorfra de videre Samfundskredse hos os især skulde tage sin Forstaaelse af Sagen. I den offentlige Diskussion har Afhandlingen af vore udenrigsk-politiske Forholde, som noget „upraktiskt," desværre ikke udenfor det lille Nyk, naar det kniber, faaet den alvorlige Plads, som i andre Lande falder saa aldeles af sig selv. Og dog var det netop paa dette Punkt indad mod Folket, at Veteranerne fra 1848 i det Pusterum, Sagen har havt fra den Tid og til nu, skulde have ledet Arbeidet og ihærdigen brudt Sagen Vei, istedetfor bare at hvile sig paa sine Laurbær og af og til i et Studentermøde indbyrdes gjenopvarme Gammelt. Stod hiint Arbeide efter Evne gjort, vilde Folkemeningen i vort Land nu været færdig istedetfor ufærdig med Spørgsmaalet, og forberedt til at modtage alle dens Medfør, vilde vor Nation nu have havt det store Gode at kunne staae under denne sin klarede Tanke sikkert og roligt handlende, vilde Sagens Vete-

raner nu have taget en anderledes rig Høst end skeet ude i Folkemeningen og ikke behøvet at ty til Klager over Mangel paa „Varmhjærtethed hos Ungdommen" der, hvor Mangelen kun stikker i Skorten paa den Forstaaelse, som Sagen paa sit nuværende fremskredne Standpunkt forlanger, og vilde idetheletaget mangen Betænkelighed hos Nationen nu være bortveiret, som vi om lidt maaskee ville faa see strittende med Hænder og Fødder mod Sagen paa det bebudede overordentlige Storthing. Var det saa endda nok hermed, med den Omstændighed altsaa, at Sagens materielle Side har været negligeret, men dens ideale Ombudsmænd ere endvidere efter vor Opfatning komne i Skade for nede paa disse Folkets saa fornemt overseede „krasse" Synsmaader at tee sig galt, og den praktiske Mand, som her føler Sagen inde paa sit eget Felt, har derved mangen Gang faaet, som os synes, berettiget Grund til at ryste paa Hovedet. Naar Studenten kom hjem, vakker og straalende fra det herlige Festmøde i Upsala, i Kjøbenhavn og Lund og fortalte om „Høinordens Rosengaard," om Sange, Taler, Blomster, Hurraer og Faner, forstode hans Forældre ham alligevel ikke rigtigt tilbunds. De fandt vistnok, at det Hele var smukt, ungt og brød sig derfor kanhænde heller ikke saa synderlig om, at det var dyrt; men Alvoret deri, det, som efter deres simple Begreber er Landets Alvor, fandt de ikke. De fik nemlig ikke Sagen oversat i deres eget Sprog, sat over i de Nyttesbetragtninger og de Hensyn til dette materielle Arbeide, som udgjør deres Livsalvor, hvorom de vide, at, ligesom deres Søns Studenterexamen derved ene er muliggjort, saaledes hviler ogsaa derpaa hele Landets aandelige Fremtid — netop Alt det, som Studenten talte om. Studenten fortalte om Nordens fælles Nationalitet, om de trende Stammer, som skulle „bøies sammen," og Faderen spurgte til Gjengjæld, om vi da bleve saameget mere politisk sikrede, end vi nu allerede ere det sammen med Sverige, om vi tilligemed Danmark ikke skaffede os en heel Hoben Krangleri med Tydskland paa Halsen, om vi derved drive det til at blive en politisk Magt, der formaaede bedre at beskytte vor egen Uafhængighed, om vore Markeder og vor Adgang til Resourcer, vor Handelsflaades Sikkerhed derved vilde vinde, osv. osv. Sønnen beviste da borte i sit Hjørne mod Literatur, Kunst og Videnskab, hvad Faderen spurgte om henne paa et ganske andet Felt. Kort, de forstod hinanden ikke og dette netop i det ene vigtige Punkt, hvor Sagens Alvor ligger. Faderen fandt Sønnen for „ung" og Sønnen sin Fader i det Punkt for „gammel." Men Eet hagede den Gamle sig dog især fast i, og det var, at dette „Høinorden" i Sønnens digteriske Politik blev opstillet som sidste Øiemed, idet Tydskland i samme i Regelen opstilledes som et baade aandeligt og materielt principstridigt Element, og at saaledes hele Sønnens Politik med dette „Høinordens" Istandbringelse var fixt og færdigt uden nogen længere Udsigt eller videre Fremtid for sig. Og med sit sunde Kjøbmandsvet følte saa den Gamle, at denne Sønnens hele Sag dog igrunden var forliden til at der paa den kan gjøres nogen klækkelig Folkeaffære og til at en besindig Mand for dens Skyld forsvarligen skulde turde sætte i Vove den Ro og Lykke, som Landet for Tiden nyder. Derfor sværmede han under Fredrik den 7des Tid sletikke for dynastiske farefulde Operationer i Skandinavismen, havde tvertom heller Lysten til at faa Haand i Hanke med Udenrigspolitiken for her at kunne faa føre Kontrol. Hellerikke har det smagt den gamle Patriot videre, at vore unge Skandinaver ræsonnerede i Sagen saa aandsafhængigt ud fra Danmark, som om Kjøbenhavn og ikke Christiania her i Landet var Sagens Hovedstad; han fandt det endvidere at være en uordnet Tankegang inde i disse unge Hoveder, ja en Forsyndelse mod Folkets politiske Pietet, naar der i denne Sag, ligesom med Forglemmelse af, at Norges og Sveriges Udenrigspolitik efter vore Fædres Pagt i 1814 ligeoverfor alle andre Lande dog skal være Eet, raisonneredes som om vort Lands Sympathier alligevel halvt ulovligen kolliderede sammen med Danmark; dette var i hans Øine en Saarfeber, der gik oppe i vort øverste Samfundslag fra Adskillelsen fra Danmark, eftersom denne Klasse af Folket jo mest har været opdraget i og paavirket af den danske Kultur. Hans egentlige politiske Hovedbetragtning af Sagen er dog, som sagt, først og fremst den, at den hele Affære er bleven gjort ham (Spidsborgeren!) for trang og liden, saaledes som den ved det principielle Tydskehad, hvormed den skandinaviske Sags Forfægtere i Regelen udstyre den, bliver begrændset til kun at være sit eget Øiemed. Han kan slet ikke tænke sig, at det skulde være nogen Herlighed for vort Land — som Deel af et „Høinorden" at komme til at udgjøre Trediedelen af dette svævende, bestandig springefærdige og utrygge nordiske Hængelaas, som Vestmagternes Politik en Stund maaskee kunne faa ophængt foran Døren til Østersøen for at indestænge Rusland og foran Kielerfjorden og for at holde Tydsklands Udvikling mod Havet fangen; vor potitiske Rolle blev jo kun at være en midlertidig Kapsun paa disse Landes Udvikling, at være det Fængselslaas, som disses Politik immer og altid maatte prøve paa at overfile. Sagen er, at Spidsborgeren i Kraft af sit Folkeinstinkt her føler større end Studenten, der, optaget som han har været af sin aandelige Emancipationskamp mod Tydskland, i sit Raisonnement her saa let glemmer at lægge Dagens Nag bort for den rolige Oversigt, glemmer, at Luther dog er Fader for hele den Aandskultur, midt inde i hvilken hans lille Tvist staar, og at hans Sag ogsaa forlanger sin Form i Politiken. Med andre Ord, „Spidsborgeren" har følt, at der i den skandinaviske Sag, naar denne ikke skal føre videre end til at være sit eget sidste Øiemed, paa hans materielle politiske Tomt opbygges ham en for snever Bygning; han har nemlig der gjennem Historiens Gang faaet ryddet Plads for den hele store Luthers Kirke, hvortil saavel det protestantiske Tydskland, som ogsaa hele „Norden" sogner ikke mindre i politisk end i religiøs og de andre aandelige Henseender. Man faar nok saaledes hos os — ligesom i Sverige i den politiske Diskussion, hvor netop Gustav Adolphs Politik fremholdes, forlængst skeet — byde Nationen Udsigten til en fornuftig Alliance med Tydskland bagom Kampen for Danmark, fremholde den skandinaviske Sag som kun en foreløbig politisk Emancipationsproces fra Tydskland og som kun et Gjennemgansled til det store og for vor lille ubeskyttede Nation saa høivigtige Formaal, endelig engang at naae hen til en sikker politisk Havn som uafhængigt Led af en protestantisk Stormagt. Dette er den Gustav Adolphs gamle Tanke, hvortil vi i 1814 ved Foreningen med Sverige have svoret, og op til hvilken hvert af vort Lands Kirkespiir peger, dette er Lützen og Morten Luther, dette er den Tanke, som er den svenske Udenrigspolitiks overleverede Tradition og som nu ved Foreningen er blevet vor Adoptivhistorie. Vor Folkepolitiks lysnende Faneindskrift er endnu den samme, som Gustav Adolph skrev i sin Fane. Dette er endelig en Politik, stor og ophøiet nok i Tanken til at vort Folks Instinkt kan optage den i sig som sit store historiske Fremtidshaab; den regner op for Forstanden alle Fordele, udmaler for Phantasien alle ønskelige Muligheder. Vi tro, at Folket i sin Heelhed havde forstaaet, dersom man tilstrækkelig ihærdigt og tilstrækkelig populært havde stillet ud for det denne Sag f. Ex. i den Form, at, ligesom de tre nordiske Riger først gjennem Kamp er naaet til Engihed og indbyrdes Forstaaelse, saaledes forestaar nu igjen disse tre Riger som Eenhed betragtet — som et „Norden" en Kamp med Tydskland, hvis Udfald da vil bestemme vore fremtidige Forligsvilkaar med denne vor af Fortidens Historie, af fælles økonomiske og politiske Interesser, af fælles Religion, Kultur og Folkeracens Love anviste fremtidige Forbundne. Det er ikke vanskeligt at gjøre begribeligt, at Kielerfjorden er Tydsklands Vei til at blive Stormagt paa Havet, og at Tydsklands Politik for at faae denne sin Fremtid tildannet, nødvendigviis maa gaae ud paa at erhverve sig den Strimmel af Sydslesvig, som dominerer Kielerfjorden, og som nu er i det fiendtlige Danmarks Vold, medens paa den anden Side Nordens Politik af samme Grund maa være at holde fast paa Slesvig, i Krig med Sværdet, i Freden ved at nationalisere det og derved i Nordens Faveur bringe denne Landstrækning under det i Politiken nu anerkjendte Nationalitetsprincips Beskyttelse. Thi, fik Tydskland først Slesvig, underkuede det snart Danmark, og da havde vi igjen som i gamle Dage dansk-tydske Herrer i vore Havne og over vor Velfærd; det samme, hvis den danske Politik løsrev sig fra „Nordens" og med Opgivelse af sin egen Nationalitet frivillig tjente Tydskland. Derfor tør det øvrige Norden ikke lade Danmark i Stikken, naar dette til syvende og sidst **maa** slaaes for Slesvig. Men staar Norden samlet, ikke dynastiskt forenet, hvilket sidste er noget i denne Sag indblandet Uvedkommende, men kun politisk enigt, har dette vistnok, dersom Stormagterne ikke hindre Kampen eller lægge altfor egoistiske Lod i Vægtskaalen til dens Udfald, al Udsigt til tilslut at sikre sig en Fred og et Forlig med Tydskland, hvori vi som selvstændige Forbundne beholde Slesvig og derved altsaa med Kielerfjordens Nordside til politiskt Pant for Kontrakten i godt Venskab som Tydsklands Admiralstater faae dele med det en stor materiel og aandelig Fremtid, et Herredømme paa Havet og en Stormagts politiske Sikkerhed. Faar vi ikke dette Pant, hvilket forøvrigt for Nordeu betyder det samme som Retten til, naar det vil, at lukke og aabne denne Tydsklands Dør til Havet, resikerer de nordiske Lande igjen under Samlivet Overgreb af denne vor mægtige vundne politiske Ven; en Betragtningsmaade, som vi jo selv kjende igjen fra vort eget Forhold til Sverige, men som der ikke staar som saa farlig, fordi Sverige ikke er mægtigt nok. Men Stormagterne, især England og Rusland, maa igjen have den allerstørste Opfordring til at hindre denne Kamp fremover til Enighed, hvis fordeelagtige Følger for begge Parter, saavel for Norden som for Tydskland, de indsee, og som ere dem altfor interessestridige, og saa standse de da, saavidt gjørligt, den hele dem saa farlige politiske Udvikling ved „Kongresser," „Londonnertraktater" og alskens andre politiske Slaaer og Bommer for Sagens Vært, alt Afgjørelser, hvorved begge Parter saavel Danmark som Tydskland bestandig ere utilfredse og Sagens Udviklingsgang kan forhales, men ikke standses. Falder nu Londonnerprotokollen bort, hvad Tydsklands og Augustenborgerens Optræden giver megen Grund til at tænke sig, kunde det synes, som om den nordisk-tydske Sag derved faldt tilbage i det Frie, tilbage til Nordens og Tydsklands eget indbyrdes Opgjør. Men løse Stormagterne Baandet paa den ene Kant, sørge de nok igjen for at binde det fast paa en anden, og, kan hænde, komme da engang i Fremtiden under dette Tryk begge Parter en vakker Dag til Enighed, om hvad deres fælles velforstaaede Interesse byder dem, og maae de da tilsammen bestaae en Kamp mod Stormagterne for at faae Lov til i Fred for dem at indgaae sit indbyrdes Forlig. Saameget er ialfald vist, at enhver Kamp, som Norden faaer Lov til at kjæmpe ud med Tydskland, vil give den store protestantiske Forbundssag et mægtigt Fremstød, og at denne paa den anden Side vil voxe i Folkeopinionerne jo mere Stormagternes Politik undertrykker den. — Vi have her sidst ovenfor forsøgt i populær Form i al Korthed at fremstille den politiske Betragtningsmaade af den skandinaviske Sags Betydning og Striden med Tydskland, som vi for vort vedkommende vilde ønsket at man havde benyttet Aarene siden den sidste danske Krig i 1848 til paa alskens Viis i Skrift og Tale at gjøre vort Folk indlysende. Vi have efter ringe Evne her, og gjennem en Række Artikler før, fremstillet, hvad vi tror er Skandinavismen seet fra en selvstændig norsk og folkelig Opfatning, i Modsætning til saa meget, som hos os har faaet Æren af dette Navn. At det, som vi have sagt, ikke er Nyt eller Opdagelser, vide vi vel, det er tvertimod vor store Betryggelse, at vi her dele Meninger med andre og specielt for en Deel kunne henvise til Professor P. A. Munchs Udtalelser. Vi troe, at den fremsatte „norske" Opfatning falder sammen med Grundtrækkene i det svenske Folks traditionelle Gustav-Adolphske Politik, at den saaledes paa een Gang baade er skikket til at vinde Indgang i vort Folks Forstaaelse, til at hindre den Forvexling af vort eget Lands politiske Personlighed med Danmarks, hvortil den skandinaviske Sag saa høilig synes at friste Enkelte hos os, og til i dette saa vigtige udenrigske Spørgsmaal at forene begge Brødrefolks Opinioner i fuld gjensidig Tillid til de i begge Riger herskende Motiver.

I **Preussen** frembyder v. Bismarks Trakasserier med det nye Deputeretkammer det samme gamle jammerlige Skue. v. Bismark forlanger 12 Millioner Thaler for at opretholde Landets Ære og Interesser i denne kritiske Tid og specielt i Anledning af det slesvig-holsteenske Spørgsmaal; men samtidig hermed forklarede han paa sit Preussisk for Kammeret, at, dersom det ikke bevilgede, vilde Regjeringen skaffe sig Pengene paa egen Haand. Kammeret forlanger en Interpellation angaaende den slesvig-holsteenske Sag besvaret, nemlig om hvorvidt Regjeringen vil fratræde Londonnerprotokollen, saafremt Danmark ikke ophæver sin Grundlov af 18de Novbr. f. A., og v. Bismark svarer de gode Folk, at de faaer vente paa Svaret indtil de 12 Millioner ere bevilgede, da skal han overveie, om han vil svare. Sammen med Østerrige har Preussen indgivet et Andragende til Forbundsdagen om at Danmark uopholdelig under Trudsel af Slesvigs Besættelse med tydske Tropper skal tage tilbage Grundloven af 18de Novbr. f. A.

Frankrig, der for de politiske Eventualiteter har optaget eller er ifærd med at optage et Laan paa 300,000,000 Franks indtager i den dansk-tydske Strid en neutral Holdning der holder det Adgangen aaben til under Sagens Udvikling at tage det Parti, det maatte finde bedst. Det synes nu at lytte villigere til de engelske Kongresforslag i den nævnte Sag og arbeider overhovedet ivrigt og tilsyneladende alvorligt for at faa sit bekjendte store Kongresforslag frem. Det har saaledes sidst i en Note forslaaet Tydsklands Mellemstater en Konference til at ordne det slesvig-holsteenske Spørgsmaal ikke efter Londonnerprokollen, „der har vist sig vanmægtig," men efter de faktiske Forholde i Slesvig og Holsteen.

Rusland. Den før omtalte repræsentative Føderalforfatning, der i Sommer, efter Rygtet, af Keiseren skulde være stillet den russiske Nation i Udsigt, og om hvilken det hed, at Ideen var taget tilbage igjen, skal dog som det nu lader virkelig i denne Maaned emanere. Bliver dette Tilfældet, vil Keiseren ogsaa i Rusland gjøre een af disse store Samfundsomvæltninger oven-

fra, som begyndte med Ukasen om de Livegnes Emancipation og Ordningen af deres Jordforholde. Keiseren gjør selv Revolution ovenifra for at spare sig for at faa den gjort franeden med Folkets egne keitede Hænder.

Fra Italien.

(Efter F. Gregorovius, Wanderjahre in Italien. Leipzig 1864. 3 V.)

I.

Der gives i Rom en egen Menneskeklasse, hvis Liv er saa forunderligt og særeget, at det kanske skulde være taknemmeligere for Novellisternes Behandling, end hine Parisergrisetters og Blomsterpigers Liv, hvem den franske Literatur for Tiden har hævet til Idealer for den skjønne Kvindelighed og til Poesiens sande Muser. De romerske Figurer, som her skulle holde et Bal, ere nemlig Kunstnernes Modeller, Mænd og Kvinder, der bære paa den sørgelige Skjæbne, mange Timer om Dagen at sidde saa livløse som Figurer. De erhverve sit Livsophold ved sit Legemes skjønne og charakteristiske Former. De vise sig i alle tænkelige Skikkelser. Idag er den Pige, der staar Model, den mediceiske Venus, imorgen Diana, Ariadne, Madonna, Bacchantinde, en bodfærdig Magdalena, en Psyche, en Gudinde, en Slavinde, en Mirjam, en Vestalinde; idag nøgen og imorgen sædelig tilhyllet, drapperet med et kosteligt, broget Gevandt; snart som Tyrkinde, snart som Grækerinde, saa igjen i Kostume fra Albano, fra Campagnen og som Romerinde. Altid er det stakkels Væsen en Figur, hvis Opgave det er, saavidt muligt at være en Statue og holde ud i den Stilling, Kunstneren foreskriver: thi, som det var en Dukke, anordnes Modellens Stilling og Vendinger, de forandres, forsøges, dreies til igjen, indtil Figuren er kommen i den rette Position.

Foruden de større Akademier, i hvilke der til bestemte Timer af Dagen tegnes Alt, gives der ogsaa Privatakademier, hvis Eiere aabne dertil passende Sale, og hvor mod en passende Indtrædelsespenge Modeller fremvises. Den berømteste af disse Modelfædre er Nicola i Via Claudiana, en Mand, der besidder en forbausende Færdighed i at staae Model, og som i den Kunst plastisk at fremstille hvilkensomhelst Figur kan maale sig med den bedste Skuespiller.

En saadan Modelsal frembyder et forunderligt, eiendommelig fremmed Skue; jeg har endnu aldrig seet den fremstillet i noget Genrebillede, og dog skulde en saadan Scene, godt udført, give et ret interessant Maleri. I en uhyggelig, stor Sal sidder paa et temmelig høit Fodstykke Modellen, enten det nu er en Mand eller en halvt tilhyllet Pige, ubevægelig som en Statue. Omkring hende et tre eller firedobbelt Amphitheater af Tegnende, kanske en hundrede Stykker, Mennesker fra alle Lande, Franskmænd, Englændere, Tydskere, Amerikanere, Polakker, Russer, Danske, Belgiere, Italienere. Enhver har et lidet Bord og en liden Lampe foran sig. Enhver tegner Modellen, efter som han sidder eller staar, foranfra, bagfra eller fra Siden; den der tegner med Blyant, denne i Kridt, hiin i Akvarel; den ene omhyggeligt, den anden stymperagtig, den tredie fortræffeligt. Den ene drager det ned i det Hæslige, den anden idealiserer; og saa fordobles med en Gang Dukken de hundrede Gange lig Skriften i et Afskriverofficin. Man erindres uvilaarlig om et Trykkeri, hvor ogsaa i saadan en stor, tilrøgt Sal Sætterne staae med nedbøiet Hoved, enhver med sin Lampe, og snart see op til Skriften, snart igjen ned til Satsen. Imedens der saaledes hersker den dybeste Stilhed, og alle de Tegnende gjøre den samme stumme Bevægelse op og ned med Hovedet, og Alles Blikke ere rettede mod den broget udpyntede, livløse og dog levende Model, der sidder som et Afgudsbillede, opstaar der hos den ubeskjæftigede Tilskuer en blandet Følelse af Lattermildhed og Medlidenhed med det plagede Væsen. Thi hun synes ligesom uafladelig at gjennembores af hundrede Blikke og at være dømt til en ny og uhørt Dødsstraf, den nemlig at lade sig see og tegne tildøde.

Allerede i to Timer har nu Slagtofferet siddet i den samme Stilling; Ansigtet er rødt af Anstrængelse, Trækkene ere slappede, Oinene matte, kun det, at de af og til slaaes op eller ned, forraader en aandende Sjæl. Hvad tænker vel dette udpyntede Legeme paa? Slet intet. Men mangen Gang flyver der et Smiil over hendes Mund, hun bider Læberne sammen, for ikke at briste ud i en udødelig Latter og slaae sig fri ud af Positionen. Selv forekommer hun sig latterlig, eller de Tegnende synes hende i allerhøieste Grad naragtige og latterlige; kanskee har hun ogsaa seet en lyshaaret Fusker, der med Begeistring sidder i en komisk, fordreiet Stilling og tegner, og hvis Figur og Udseende har vakt den unge Romerindes Lattermildhed.

Til Ære for disse Modeller giver nu Akademiets Besidder i Karnevalstiden et Bal, paa hvilket de vise sig i Kostume, og hvortil Kunstnere og Bekjendte blive indbudne.

Naar man vil see de romerske Nationaldandse i al deres Mangfoldighed og Ynde, saa maa man see dem dandses paa et Modelbal af unge Piger og Mænd. Det Tiltrækkende ved dem forhøies endmere ved Afvexlingen i de Kostumer, som man seer her, og blandt hvilke det fra Albano og det rigeste af alle, den skjønne Dragt fra Nettuno, især falder i Oinene. Dertil gjør ogsaa Musiken, Mandoliner og Tamburiner, en eiendommelig national Virkning. Roms Ungdom seer man ogsaa i Oktober dandse sine Nationaldandse i Osterierne og ude paa Marken; thi i Viinhøstens Tid drage Skarer af Piger og unge Mænd ud af Roms Porte, især udenfor Porta Angelica, og da seer man dem paa den skjønne Slette nedenfor Monte Mario, paa Veiene og i Værtshusene svinge Tamburinen og dandse. Om Aftenen vende Pigerne syngende hjemad. Idet de nu komme dragende ind gjennem Gaderne, bærende i Spidsen en blomsterbekrandset Thyrsusstav, skulde man tro, at det var et Tog af Mænader eller Bacchantinder, som man saa drage forbi.

I Via Claudiana findes en stor Sal, som vor Vært har dekoreret med særdeles Flid. En stor Blomsterguirlande, der falder af til alle Sider ned ad Væggene, bærer en Lysekrone; det mangler ikke paa Strimler af Guld- og Sølvpapiir og alle Slags brogede Lampetter. Dekorationen har noget Landligt ved sig; Salens Gulv er sort som Jord og temmelig ujevnt. Paa et lidet Orchester stemme alt Musikanterne Mandolin og Hakkebræt, rundt om Væggene sidde Modellerne, dennegang i den høieste Grad af Bevægelighed og festlig Glæde. Mange af dem ere netop komne fra Corso, hvor de i det samme Kostume sad paa leiede Stole foran Paladserne og modtog eller uddeelte Blomsterbouketter. Mødrene ledsage som beskyttende Aander sine Døtre paa Ballet, ligesom overhovedet ingen uforbærvet Pige blandt Modellerne (thi der gives virkelig ogsaa saadanne), sidder i et Privatatelier, uden at have sin Moder ved Siden.

Ballselskabet er temmelig broget; thi Masker ogsaa af en temmelig underordnet Art indfinde sig fra Corsoen, og snart er Salen fyldt med Fremmede fra alle Lande, der ville see Modellerne dandse. Det er overraskende at see disse stakkels Pigers naturlige Anstand og tækkelige Maade at opføre sig paa; det italienske Folks af Naturen fine Takt strækker sig gjennem alle Samfundsklasser. Om dette Bal, paa hvilket Modellerne dandse i overgiven Lystighed, varede til den næste Morgen, vilde Tilskueren dog aldrig føle sig saaret af nogen Frivolitet, overhovedet ikke i det Ringeste see Grændserne for det Velanstændige overskredne.

Der hersker Ungdommens fulde, friske Dandselyst, som alene synes at besjæle disse unge Mennesker, og det er en sand Nydelse at følge deres graziøse Bevægelser saavelsom Udtrykket af Lidenskab og af Dandsens høieste Lyksalighed. Den, som ikke før har seet nogen sydlandsk Nationaldands, men kun kjendte de charakteerløse moderne Dandse eller de usmagelige Balletter, glæder sig ved den herlige Pantomimik i denne livlige Dands, saaledes som Folket dandser den. Den dermed vel stemmende Musik af Mandoliner og Hakkebræt, med deres noget kapriciøse, snurrige Klang, det brogede Kostume med Purpur og Guld, Grønt og Rødt, Dandsernes og Dandserindernes skjønne, ungdommelige Former, de ædelt dannede, klare Romeransigter, — Alt det virker fortræffelig sammen, og ofte ere disse sammenslyngede Dandsearabesker, denne Sammenkjeden og Opløsen, disse yndige Bøininger, denne Vinken, Bortilen og Søgen, denne Hensvæven med vexlende Stilling at see til som et skjønt og phantastisk Figurrelief.

Man dandser mange Slags Dandse, hjemlige, saavelsom fremmede. Den ægte romerske Nationaldands er Saltarelloen, der kun dandses af et Par ad Gangen. Den bevæger sig ikke i store Linier, men i smaa, meget raske Svingninger og dandses især med Overkroppen. Den har meget pantomimisk Liv i sig og noget Bacchantisk; mindre Ynde i Bevægelsen end Lidenskab. Pigerne dandsede ogsaa den over den hele Verden udbredte Polka, og forsøgte sig endog i Vals, der dog aldrig vilde lykkes dem; thi denne tydske Dands bevæger sig i horizontale Linier, medens Italieneren holder mere af en hoppende og svingende Bevægelse. Den tydske Dands er en Fællesdands ved hinandens Side, den italienske snarere en Fremstilling af de enkelte skjønne Legemsformer, med gjensidig Vexelvirkning og derfor dramatisk.

II.

Sine Følelser udtrykker Landfolket her*) paa en meget primitiv Maade og den simple Naturtilstand har vedligeholdt sig i Mangt og Meget. Paafaldende var mig stedse den næsten om Orienten mindende Tilbageholdenhed, som begge Kjøn vise mod hinanden. Her hersker den Grundsætning: Mænd omgaaes Mænd, Kvinder med Kvinder. Man finder det latterligt, naar Ægtemanden fører sin Hustru ved Armen, og Pigebarnet holder sit Rygte for truet, naar hun paa offentlig Gade bliver tiltalt af en ung Mand eller endog ledsaget et Stykke Vei af ham. Den Elskede tillader man kun en discorso, det vil sige en Samtale ved Vinduet eller paa Trappen, Horats's gamle „lenes sub noctem susurri.“ Man bringer Serenader paa Guitarren, og ofte hørte jeg Sangen ledsaget af Sækkepibens klagende Toner, der om Natten melodiske og sorgfulde svæve gjennem Luften. Til en vakker Melodi synger Folket her de simple, langt udtrukne Ritorneller, og det er behageligt i Viinbjerget at høre tvende Elskendes Spørgsmaal og Svar, som de, utrættelige som Cicaderne om Sommeren, syngende tilraabe hinanden.

*) i Genazzano, en liden By i Sabinerbjergene.

Man gifter sig her meget tidligt; den unge Mand paa 21 Aar tager en Kone, der ofte ikke er mere end femten. Et virkeligt Kjærlighedsforhold og længere Tids Samliv finder man snarere hos Almuesmanden end i de velhavende og de høiere Stænder, hvor Ægteskabet sædvanlig er en Forretning. Jeg oplevede et Exempel derpaa. En ung Abate paa 21 Aar, Søn af en velstaaende Familie her i Byen, omgikkes med den Tanke, at træde tilbage i den verdslige Stand. En Dag kom en Franciskanermunk fra Civitella (Franciskanerne ere i disse Egne Mellemmænd i alle Familieanliggender), til hiin Abates Moder og sagde hende, at der i Landsbyen Pisciano var en Pige paa henved otte og tyve Aar, der søgte efter en Mand; hun havde tusinde Scudi i Medgift og var af en udmærket Familie. Hvis nu hun, Moderen, syntes om dette Parti, skulde hun spørge sin Søn. Den unge Galning gik uden Betænkning ind paa Forslaget; den følgende Dag satte han sig i sin geistlige Dragt til Hest og red til Pigens Bolig, forat see hende og forlove sig med hende. Da Forlovelsen var kommen istand, blev Skrædderen tilkaldt for at skjære hans geistlige Dragt om til en almindelig verdslig Habit; Søstrene strikkede i Hast et Par graa Brudgomsstrømper, og da den unge Mand manglede en Vest, sendte Moderen i al Hemmelighed Bud til mig, for at faae en laant til hendes Søn. Udrustet paa denne Maade fremstillede han sig for anden Gang for sin Brud i en Viingaardsmands Huus, hvor Ægteskabskontrakten blev underskreven. Efter tre Ugers Forløb kom hun kjørende i en Vogn, førende med sig to store Poser fulde af Kobbermynt, og Vielsen blev strax foretaget. Den unge Ægtemand havde hidtil kun seet sin Livsledsagerinde tvende Gange og det nogle faa Timer. En liden Stue i Forældrenes Huus var indrettet for Parret, eller rettere, der var kun slaaet op en kolossal Brudeseng, forresten havde denne Begivenhed ikke medført nogen Forandring.

Jeg vil ikke forglemme en forunderlig Skik, som hersker her. En Aften reiste der sig paa Byens Torv en besynderlig og øresønderrivende Spektakkel af allehaande ubestemmelige Instrumenter; jeg traadte ud og fandt Genazzanos Ungdom forsamlet foran et Huus, hvor det lod til, den opvartede med en Kattemusik. Aldrig, selv ikke paa de tydske Universiteter, kunde man høre en mere genialt opfunden Disharmoni af Instrumenter. Thi nogle udstødte gyselige Toner af et krumt Sneglehuus, andre af Jæterhorn; hine larmede med store Knive, Spader, Jernpander, denne havde knyttet en Deel gammelt Jernskrab sammen med en Snor, som han rystede med stor Iver, og en tredie ramlede paa Gadestenene med en gammel Kasserolle, som han slæbte rundt i et Toug. En ti til tolv Stykker ringede med Kobjælder paa den frydefuldeste Maade af Verden. Jeg spurgte en Herre, der oprømt hørte paa Hobens Allarm, hvad i al Verden dette skulde betyde. „I det Huus der borte,“ svarede han, „bor en Enkemand, som netop har giftet sig; det er ham, man bringer en Scampanellata.“ I hele Latium hersker denne gamle Skik, at bringe et Ægtepar, af hvilke en eller begge før har været gifte, en saadan Kattemusik tre Aftener i Rad foran Brudehuset. Og saa gjorde de ganske rigtig trende Gange i Genazzano, idet de efter at have tilendebragt sin infernalske Spektakkel, drog gjennem Byen, bærende foran sig paa en Stang en af et Græskar dannet Lygte, og uden at lade sig forstyrre i Processionen, fortsatte sin Helvedesmusik gjennem alle Gader. Det var, som om en Skare Dæmoner og Djævle, gjennemsværmende Natten, drog over den fredelige By.

III.

Meget mærkelig er det, Vigo*) meddeler om de blinde Digteres Akademi i Palermo; det afgiver et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om Sicilianernes overordentlige Sands for Poesi. Paa hele Sicilien, fortæller han, beskjæftige de Blinde sig med Musik og Sang; den utallige Mængde Tabernakeler og Kapeller, i hvilke Helgener tilbedes, Julefesten, den hellige Josephs Dag,

*) Udgiver af en Samling sicilianske Folkesange.

Marias og Rosalias Høitid, Paaskefesten, desuden Bryllupper, Serenader og Karnevalet, Alt dette skaffer de blinde Musici Beskjæftigelse nok. Fra den ene Ende af Palermo til den anden seer man dem gaae, ledede af en Dreng, for til Violinen eller Guitarren at foredrage sine Viser, Lovsange til Helgenerne, Elskovscanzoner, eller Røverromanzer, om Testalonga, Fradiavolo, Tabbuso, Zuzza. De ere saa optagne, at man maa bestille dem i Forveien. I Palermo danne de et eget Akademi med egne Love.

Denne de blinde Troubadourers Skole hænger det saaledes sammen med. I Aaret 1661 forenede de Blinde i Byen sig, og erholdt Tilladelse til at ordne sig som Laug, hvorhos nogle medlidende Borgere skjænkede dem en aarlig Rente af 42 Unzer, henved halvhundrede Spd. I 1690 tillod Jesuitergeneralen Tirso Gonzales dem at benytte Forhallen i Ordenens Huus som Forsamlingssted. Da senere Jesuiterne bleve fordrevne, vedblev de Blinde at benytte det samme Lokale, og have siden stedse vedblevet dermed. Jesuiterne vendte tilbage, og Kongen tillagde dem en Trediepart af alle de Laugs Indkomster, der forsamlede sig i Ordenens Huus. Fra den Tid af beklagede de stakkels Blinde, ja de beklage sig endnu over, at Jesuiterne have frataget dem den hele Rente, og de anlagde en Proces, som de fremdeles fra Tid til anden friske op, for at den ikke skal præskriberes. Efter uendelige Reklamationer gav Ferdinand III dem endelig i 1813 en aarlig Rente af 14 Unzer, der skulde udredes af de ledige Bispestole. Siden den Tid ligge de Blinde i stadig Proces med Jesu Selskab, og disse fattige, blinde Sangere i Betlerdragten kjæmpe mere haardnakket mod dette end selve Illuminaterne. Jesuiterne ville jage dem ud af Ordenshuset, men de Blinde ville ikke rømme Pladsen; thi de holde paa sine dokumenterede Rettigheder. Medens Hertugen af Laurenzana regjerede Sicilien, erholdt de endog en Ministerialbefaling af Statholderen, der udtrykkelig forbød at udjage dem af Ordenshuset. Dette retfærdige og berømmelige Dekret indelukkede de Blinde i sin Diplomkasse, i hvilken de bevare alle Dokumenter, der angaae deres Laug. Vigo fortæller, at de bevogte disse med en saa mistroisk Skinsyge, at de ikke engang vilde tillade ham, skjønt han havde vist sig som deres Velgjører, at gjennemsee Papirerne, formodentlig af Frygt for, at han var en Udsending fra Jesuiterne. Saaledes have de Blinde seiret over Jesu Selskab, thi det er ikke lykkets dette at faa dem til at vige, — en selsom, ja rørende Triumph af den blinde og betlende Orpheus over den frygtelige og hellige General Ignatius Loyala.

Lauget bestaar af tredive Medlemmer, alle Spillemænd og Sangere. Nogle ere Opfindere af ny Digte (trovatori), andre Rhapsoder, der synge og udbrede hines Produkter videre. De forpligtige sig til ikke at synge i usædelige Huse, heller ikke at foredrage profane Viser paa Gaderne, hver Dag at bede sin Rosenkrands, og hvert Aar den anden November (Allehelgensdag) at erlægge 10 Gran (Skill.) til Messen over de døde Blinde og den 8de December en Tari til Immacolatafesten. De har en Kapellan, der daglig læser Messe for dem, en Jesuitpater, hos hvem de den første Thorsdag i hver Maaned gaae til Skrifte, og hvis Censur de maa underkaste sine Poesier. Forresten regjere de sig selv gjennem sine Embedsmænd: en Superiore, to Konjunkti og sex Konsultori. Stolte af sit Laug, rose de sig af at være Medlemmer af St. Maria Maddalenas Kongregation i Rom, og deres hemmelighedsfulde Kasse indeholder et naadigt Dekret af Erkebisp Mormile, der tilstaar Enhver, der lader en Blind recitere en geistlig Poesi, fyrretyve Dages Indulgents. Før var hvert Laugsmedlem forpligtet til den 8de December i Forsamlingen at foredrage et nyt Digt til Madonnas Priis, men denne Skik er for længe siden gaaet af Brug. Naar nutildags Sammenkomsten finder Sted, da er det rørende at see disse Fattige sidde rundt om i en Kreds, som lige saa mange blinde Homerer, i de forunderligste Stillinger, besjælede af glødende Iver for at tilkjæmpe sig det almindelige Bifald, og den ene efter den anden at foredrage sin nye Poesi og Musik, medens Børnene, deres Førere, for en Stund fri for sin møisommelige Tjeneste, ere krøbne sammen og have taget fat paa sine barnlige Lege.

Christiania nye Retslokale med de projekterede Bazarer mod Youngstorvet. (Efter Tegning af Architekt Nordan.)

Saaledes skildrer Vigo de Blindes Akademi i Palermo, et dyrebart Billede fra det fattige Folks Liv. Enhver Læser vil gjerne stille det ligeoverfor de kjedelige og fordringsfulde Akademier eller Rimerselskaber i de italienske Byer, i hvilke Herrer og Damer, endnu stedse som i Marinis Dage, lade sine kunstlede Sonetter høre. Og neppe findes der nogetsteds et Digter- eller Sangerforbund, hvem det i den Grad er Alvor med Sagen, som for hiint i Palermo. Jeg kjender ingen af de stakkels Sangeres Rimerier, thi Vigo har ingen meddeelt; men hvorledes de end ere, hvor skjærende Toner end deres Bue giver fra sig, saa tror jeg dog, at Muserne med et stille Smiil gjerne høre paa dem, og at de undertiden gjerne skjænke disse blinde Mestere, hvis eneste himmelske Trøstere og Ernærere de ere, et godt Rim og et godt Indfald fra sin Himmel.

Under mit Ophold paa Sicilien havde jeg ofte Anledning til at høre Improvisatorer eller hine Rhapsoder, der paa Gaderne for en Kreds af Tilhørere fortælle Eventyr og Ridderhistorier og foredrage Romanzer. Fordetmeste er det nogle kuriøse Mennesker, Blinde eller Krøblinger, og jeg mindes en saadan Fortæller i Catania, der gestikulerede med en Scepterstok i Haanden, og, naar han skildrede Riddernes Kampe, hug om sig i Luften; han saa ud som den saakaldte Æsop i Villa Albani i Rom. Naar man seer det Alvor og den Begjærlighed, med hvilket Folket hører paa saadanne Improvisatorer, saa undrer man sig ikke mere over, at Øen gjenlyder af Folkesange, saa talrige og mangfoldige som Græshoppernes Sange. Over hele Sicilien er Poesiens Steen (la pietra della poesia) berømt. Den findes i Mineo, og Vigo siger: „Det er en Folketro, at man, for at blive Digter, maa gaae til Mineo og kysse Poesiens Steen.“ Om nogen Landsmand, der reiser til Sicilien, skulde have Lyst dertil, saa kan han gaae efter følgende Adresse: Mineo, Contrada Camuti, Villa di Paolo Maura; for der staar Poesiens Steen. Dog, den som ikke medbringer det rette Hjertelag til dette Kys, kommer tilbage fra Mineo ligesaa klog, som om han havde været i Abdera. Det er mærkeligt, at Irlænderne har en lignende Trolddomshistorie; de sige det samme om en Steen i Taarnet Blarney; den, som kysser den, bliver veltalende.

Intet Folk, det skulde da være de beslægtede Neapolitanere, besidder en saadan Begavelse for Improvisation som Sicilianerne. Naar de sidde ved sit Bæger Viin, sprudler deres Glæde let over i Riim; ved Festerne, især ved de aarlige Markeder i Smaabyerne, mangler aldrig Folkepoeterne. „Enhver,“ fortæller Vigo, „synger for sig selv, som de gamle Troubadourer, og enhver af dem følges af en Folkehob, der applauderer ham og betaler ham, indtil saavel Sangernes som Tilhørernes Kappelyst antænder Tenzonen eller Sangerkrigen. Poeterne komme nu sammen under et skyggefuldt Træ eller i Værtshuset. Før Væddesangen begynder, gjennemsøger man dem og fratager dem de Vaaben, som de kunne have. Prosaen er forbudt; de hilse og udfordre hinanden i Vers, og forelægge hinanden Opgaver at improvisere over. Den Overvundne bliver udpeben og bortjaget, medens Seierherren fornøiet synger videre. Men den sædvanlige Ende paa Tenzonen er, at den Overvundne rasende som en Furie styrter sig over Seierherren, og i Almindelighed lykkes det da først de tililende Præster at skille de Kjæmpende.“ Vigo fortæller om en mere fredelig Tenzone, der fandt Sted ved Johannesfesten i Palermo, og som han overvar. „Det var der,“ siger han, „forsamlet fire til sex tusinde Tilskuere; ved Middagstid blev Helgenen baaren ud af Kirken og opstillet paa Torvet. Derpaa steg fem Poeter op paa det samme Stillads, paa hvilket Helgenen var reist; det var Antonio Russo, en Dreng, der førtes frem af sin Fader, en Smed, Giovanni Pagano, en Bonde, Skomageren Andrea Pappalardo, og Bonden Salvatore da Misterbianco. Den ene efter den anden sang til den hellige Johannes's Priis og om hans Mirakler; derpaa begyndte Væddekampen. Alle vare de overor-

dentlig raske og kampdygtige; fornemmelig Smeden. De bleve alle belønnede og bekrandsede."

Christiania, det gamle og det nye.

De projekterede Bazarer ved Youngstorvet samt det nyopførte Retslokale.

Medens Christianias ældste, ved Byens oprindelige Anlæg udstukne Kvartaler, trods enkelte vilkaarlige Forbygninger i Tidernes Løb, dog høre til de regelmæssigste, maaskee nogen By i Europa kan opvise, har Bebyggelsen udenfor denne egentlige Kjærne indtil den sidste Tid udmærket sig ved en Planløshed, som man i andre Hovedstæder har vanskeligt for at finde Mage til. Ingen paa en lang Fremtid og stor Grændseudvidelse beregnet Plan har været befulgt, og Enhver, som byggede sig et Huus udenfor de befolkede Gader, om end i et Strøg, som efter al Sandsynlighed snart maatte blive trukket ind i Færdselen, har fordetmeste kunnet ordne sig efter Behag, og derved saa at sige bestemme Planen for Bebyggelsen af alle Nabotomter. Først i den senere Tid har man ret faaet Øinene op for Nødvendigheden af en betimelig Regulering af de Strøg, der i den nærmeste Fremtid kunne paaregnes at ville blive bebyggede, og endog ved Sagene eller paa Galgebjerget vilde man ikke længere tillades, efter gammel nordisk Skik at bygge sit Huus tvers over Vei eller Stræde, om man end forpligtede sig til at udøve den mest uhørte oldnorske Gjæstfrihed. Ogsaa ere de ældre forbyggede Strøgs Ordning eller Regulering bleven Gjenstand for Opmærksomhed, om end ikke i den Grad, som Byens anstændige Ydre og fremtidige Interesser kræve. — Blandt betydelige nyere Reguleringer inden Byens Midte kan nævnes Østregades direkte Forlængelse mod Slottet med den senere Reisning af Storthingsbygningen, Udlæggelsen af tvende nye Torve (Jernbanetorvet og Youngstorvet), planmæssig Bebyggelse rundt vor Frelsers Kirke og Sløifningen af Kirkeristen (den sidste rigtignok kun fremkaldt ved Branden i 1857), samt Gjennembrydningen af øvre Slotsgade, der i forrige Aar er fuldført, tildeels med Gadens Bebyggelse. De fleste af disse baade til Forebyggelse af Ildsvaade, til Forskjønnelse og lettere Samfærdsel skikkede Reguleringer skyldes dog ikke saameget Byens Fædre, som den Omstændighed, at Tomter til Bygninger, der skulde opføres for Statens Regning, netop ere blevne valgte paa saadanne Steder, hvor Nedbrydelsen var høist nødvendig. Nogen Bistand har Reguleringen havt i Ildsvaader, dog langt mindre her, end i Landets øvrige større Byer i de sidste 30 Aar. Men mest hvad Regulering og Forskjønnelse angaar erder til een Kant fra Militærbestyrelsens Side udrettet saavel ved Nedbrydelser som ved nye hensigtsmæssige Anlæg og ved Forskjønnelsen af offentlige Pladse (Bankpladsens og Logepladsens Beplantning) m. v. Den Anledning, som har frembudt sig for Byens Fædre til at gjøre gjennemgribende Anlæg og Forandringer, er tildeels enten bleven forsømt, eller ladet ubenyttet endnu medens Betingelserne stode gunstigst. For endeel Aar tilbage vilde man vistnok for en moderat Sum faaet ryddet Strøget mellem Østergade og Torvet og dette selv derved betydelig udvidet, bekvemmeliggjort og forskjønnet; men istedetfor at gjøre noget Skridt dertil, saa man rolig paa, at nye kostbare Gaarde opførtes, og da dette var skeet, solgte Byen ogsaa det Huus og Tomt (den gamle Brandvagt), som den selv eiede, til ny Bebyggelse, hvilken nu alt har fundet Sted, saaledes at om nu en Udvidelse af Torvet skulde gjennemføres, vilde den koste maaskee det Tyvedobbelte af hvad den for tyve Aar tilbage kunde været iværksat for.

Man maa imidlertid haabe, at man her, som ellers, af Skade er bleven klog, og har faaet Øinene op for Fremtidens Krav og de Fordele, som kan opnaaes, ved at gjøre øieblikkelige Opofrelser i disse Retninger, som falde ind under Kategorien af de sibyllinske Bøgers Indkjøb (for at benytte et af en æret Politiker i en anden, maaskee mere tvivlsom Kasus nys anvendt Exempel.) Der har imidlertid neppe foreligget noget Tilfælde, hvor det i den Grad gjaldt at handle itide, som ved Indkjøbet af de usle Huse i Bakken

Nøden i Ungarn: Familie, der forlader Huus og Hjem.

mellem Youngstorvet og den nye Retslokale- eller Raadstuebygning ved Møllergaden. Paa Grund af sin Smalhed og det bratte Terræn er denne Strimmel uskikket til ordentlig Bebyggelse som Kvartal; mod Torvet stænger den Fortsættelsen af Gaden mellem Gjerdrums Gaard og Raadstuebygningen, hindrer den lette og frie Forbindelse mellem denne og Torvet og skjæmmer det Hele ud som offentlig Plads. For vel et Snees tusinde Daler vil denne Plads kunne ryddes og en Forskjønnelse og Bekvemmelighed opnaaes baade for Torvet, Raadstuen og de tilgrændsende Strøgs Vedkommenhed, som neppe kan anslaaes høit nok. Efterat Private til Indkjøbet af de i Bakken liggende Gaarde have subskriberet 4—5000 Spd., har ogsaa Formandskabet taget Sagen alvorligen og foreslaaet en Bevilling af indtil 18000 Spd. Med Hensyn til Anvendelsen af det Strøg, der agtes indkjøbt, har Architekt Nordan udarbeidet en Plan, der paa een Gang vil medføre Nytte og Forskjønnelse. Han har nemlig leveret Tegninger til Opførelse af Bazarer i den bratte Bakke mellem Raadstuebygningen og Youngstorvet, saaledes at medens Bazarerne vende mod Torvet, kommer deres Tage, liggende i Niveau med Møllergaden, til at danne dennes Fortouge eller Spadsergange med Rækværk udenom, og saaledes afgive en rummelig Plads udenfor Raadstuebygningens Hovedfaçade. Fra denne fører en Trappe ligened paa Torvet, og deler Bazarerne i tvende Rækker. Ved at anvende det Strøg, som agtes indkjøbt, paa denne Maade, vil den til Tomtens Indkjøb og Bazarernes Anlæg medgaaende Sum maaskee med Tiden komme til at forrente sig — idetmindste tør den fra Bazarerne om Vor Frelsers Kirke vundne Erfaring berettige til at vente dette. — Af medfølgende Tegning, hvorpaa Bazarerne sees i Forgrunden og Raadstuebygningen i Baggrunden, vil man danne sig et godt Begreb om hvorledes det hele Parti, kommer til at see ud. End tydeligere vil dette sees af en perspektivisk Tegning, som Architekten velvilligen har udlaant til os, tilligemed den her benyttede Tegning, og som vi i et følgende No. skulle meddele.

Dersom den her omhandlede Plan gaar igjennem, vil Youngstorvet, fra at være den fæleste af vore offentlige Pladse hvad Omgivelser angaar, gjøre et Kjæmpeskridt i Udseende, og derved sikre sig en hurtig og forskjønnende Bebyggelse ogsaa til de andre Kanter; thi det er saa naturligt, at midt imellem Rønner finder Ingen sig tjent med at lægge Pragtbygninger, medens derimod et forskjønnende Bygværk altid trækker et andet efter sig. I Yongstorvets nærmeste Omkreds, har i de sidste Aar reist sig flere paa den store Offentlighed beregnede Gaarde, der nødvendigviis maae trække en heel Deel af Rørelsen til dette Punkt; saaledes Hypothekbanken, Dampkjøkkenet og det af Thorv. Meyer til Byen skjænkede Dampvaskeri — alt i Torvegaden — foruden nu de nye Rets- og Fængselslokaler.

Nøden i Ungarn.

Den store ungarske Slette, der imellem Donau og Theiß strækker sig lige ud til de siebenbürgske Bjerge, har i de forløbne Sommermaaneder været hjemsøgt af den frygteligste Elendighed. Alt i Foraaret var meget tørt, og hele Sommeren igjennem regnede det ikke. Sæden hentørredes, og i Slutningen af Mai fandt man ikke engang en Plet at lade Kvæget græsse paa. Under disse Omstændigheder kunde man ikke regne paa nogen Høhøst og selv Kornet lod man paa mange Steder afmeie, før det modnedes, for at kunne benytte det til Foder. Elendigheden havde truffet de frugtbareste Egne. Det rige Banat, som ellers kaldes Landets Kornlade, har bogstavelig talt ikke frembragt det Ringeste, og Folket der er nær ved at dø af Hunger. I Theißegnen har flere hundrede Familier forladt Huus og Hjem. Efter at have tillukket Døre og Vinduer, greb Ung og Gammel Vandrestaven og sagde med Taarer i Øiet Farvel til de fædrene Boliger. Mange

Landsbyer ere ganske tomme; Beboerne ere dragne bort, for i det Fjerne som Daglønnere at søge sit Livsophold. (Illustr. Zeitg.)

Korrespondencer og Reiseskildringer.

(Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre.")

III.

Disse Blade ville, af Grunde som noksom ovenfor paapeget, altsaa ikke indeholde Stort af Oplevelser, hentede fra interessante personlige Bekjendtskaber. De faae blot gjælde som en Hilsen til Hjemmet, eller om man vil, som en Indledning, et Tilsprang til noget Andet, der maaskee senere kunde komme. Allerede hjemme tænkte jeg ofte paa at meddele noget — lidt biographisk — om En og Anden, hvis Liv eller Skrifter havde gjort Indtryk paa mig, men jeg frygtede altid for, at jeg ikke kunde gjøre det rigtig. Det er vist ikke saa let, som det see ud til. Det gjælder ikke her en blot og bar Opramsen af en Række Tildragelser. Jeg vilde samle Alt det Mærkeligste, jeg vidste, og ellers kunde overkomme, biographiske Optegnelser, Uddrag af Skrifter til at fuldstændiggjøre et mere inderligt Billede af et Par Digterpersonligheder, der turde være mindre bekjendte hjemme hos os, end de nok fortjente at være det. Det skulde hjælpe lidt til at udfylde et Savn, især blandt vore læsende Damer, et Savn, der kun er at søge i tilfældige Omstændigheder, og visselig ikke i Mangel paa Interesse eller Evne til den rette Forstaaelse. Mange af hine Navne cirkulere nemlig, men kun som ugangbar Mynt — Navne som Bettina von Arnim, Rahel, hvorofte støder man ikke paa dem, men hvor mange have i Virkeligheden læst noget af dem? Rahel! Rahel! hvem var da denne Rahel, spørger man ganske ærgerlig. Ja saare Faa have nogen Idee om hvem hun var og hvad hun var for sin Samtid — og dette har meget naturlige Grunde. Rahel var egentlig ikke Forfatterinde. Det eneste, hun har efterladt sig, er hendes Breve, der ikke engang vare bestemte til Offentliggjørelse. Denne Brevvexling existerer kun, saavidt jeg veed, i et eneste Exemplar hjemme, og det tilhører Universitetsbiblioteket. Har man endelig overkommet det, er det dermed ikke gjort. Der skal en vis Udholdenhed til at arbeide sig igjennem det blot Lokale og Tilfældige i en Brevvexling, for at opfange de Guldkorn, der gjælde for Alle og til alle Tider. Mere end det Halve bliver uforstaaeligt, fordi det knytter sig til Personer og Tilstande, som ere os fuldkommen ubekjendte. Men Guldkornene finder man og de gjælde for Alle og til evige Tider. Dette maa være min Undskyldning, hvor jeg tillader mig at gjøre Uddrag, hvilket i Almindelighed er forkasteligt.

Rahel er en af de faae Forfattere, der paa den Maade taaler at rives ud af sin Sammenhæng — ingen af hendes vægtige Ord hænge fast nogetsteds, men glide En som søde, fuldmodne Kjærner i Haanden — og som maa taale det, thi at oversætte hende heelt, vilde være saa godt som en Umulighed. At gjengive noget af Bettina, kunde ikke falde nogen ind, man kunde ligesaa godt tænke paa at udstoppe en Sommerfugl.

Fanny Lewald er en Skribentinde, der er meget lidet kjendt hos os, uagtet hun har et stort Navn i Tydskland. Hun er den eneste levende af de Skikkelser, der foresvæve mig, hvis Billede jeg i taksom Erindring vilde forsøge at mane frem. Derfor stiller jeg hende i Spidsen. En Visit, jeg aflagde hos denne Dame, bestyrkede mig noget i hvad jeg ovenfor ytrede om Besøg hos Celebriteter i Almindelighed. Jeg kan ikke bare mig for at stille denne lille Illustration foran det Lidet, jeg tør meddele om og udaf denne berømte Forfatterinde. Først et Par Ord om Anledningen til dette Besøg maa jeg besvære en velvillig Læser med.

„Amtmandens Døtre" var samme Vinter den kom ud, uden mit Vidende, hjemme bleven oversat paa Tydsk. Sagen stod da ikke til at ændre. Barnet var der nu engang, saa kunde jeg ligesaa godt staae Fadder til det: jeg tilegnede mig Manuskriptet, og da jeg var saa heldig at kjende en literær formaaende Mand her i Berlin, som jeg haabede vilde med lidt god Villie tage sig af Sagen, sendte jeg det ned til ham. Han var selv Forfatter; men i dette Stykke har jeg langt mere Tillid til Mænd end til kvindelige Kollegaer. En Mand, veed man, vil altid begegne En med den Ridderlighed, den skaanende Hensynsfuldhed, hvormed han vilde behandle os, naar vi mødte ham staalklædt med Landsen i Haand paa en Kampplads: han betragter os ikke som sin Lige. Desværre for alle kvindelige Kunstnere, bestaar Storthing og Regjeringer ogsaa blot af Mænd, der dele denne rodfæstede Anskuelse af Ulighed. Jeg tænker her paa saamangen trængende Kunstsøster, der ikke forlangte bedre, end at stilles i Klasse med ganske almindelige støvlebærende Dødelige, naar de blot havde Udsigt til ogsaa at tjene Sporerne, ja som endog vilde foretrække en saadan Behandling for Komplimenter og en luftig Hyldest af deres Kvindelighed.

Digteren, Professor Theodor Mundt, til hvem hiin Oversættelse blev sendt, skrev ogsaa meget smukt og opmuntrende tilbage og lovede at gjøre sit Bedste. Mundt blev syg og døde, og med denne sørgelige uventede Tildragelse — han var endnu en ung Mand — gik det Hele istaa, og jeg tænkte længe ikke mere paa det. Da jeg dog nu var i Berlin selv, vilde jeg gjøre et nyt Forsøg, maaskee jeg idetmindste kunde faae mit Tab dækket. Mundts Enke, den under Navnet af Louise Mühlbach meget bekjendte og meget læste Romanforfatterinde, var her den Nærmeste og Eneste, som jeg kunde henvende mig til om Raad og Bistand. Da jeg ikke strax kunde finde hende og der tilmed mødte mig en Hindring for min Oversættelse af en høist uventet Art, besluttede jeg at henvende mig til et andet literært navnkundigt Par, der maaskee kunde yde mig samme Tjeneste: Professor Stahr og hans Kone — Fanny Lewald.

Af Adolph Stahr have vi læst Adskilligt hjemme, han har skrevet meget om Heine. Han har især gjort sig bekjendt ved den smukke Maade, hvorpaa han har værnet om Heines Minde, ved at optræde mod saadanne Venner af denne, der have udgivet Skrifter under hans Navn, som ikke kunne være af ham. Den arme Heine! Han er en stor Synder, men skal nu ovenikjøbet fremmede Misgjerninger paaduttes ham! Kopier, der træffende efterligne hans Maneer, der overgaae ham i Dristighed, men mangle hans Aandrighed, paalyves ham nu, da han ligger i sin Grav! En frygtelig Nemesis vilde dette være. Det er beklageligt, at saadanne Skrifter ogsaa forvilder sig op i vore Læsecirkler.

Af Fru Fanny Lewald havde jeg læst hendes Livshistorie og den havde paa mig øvet hiin Virkning, der daarer En til at ville see og lære Angjeldende at kjende. Det skal skee ved Tid og passende Leilighed, tænkte jeg, maaskee træffer jeg hende og hendes Mand engang ude. Da kom min Forlegenhed med Oversættelsen, mit Ønske om at faae den Sag hurtigst muligt greiet lod mig springe over Præliminarier, og jeg besluttede at gaae lige op til Stahrs.

Digterparret boede i et af de nye, meget stille Kvarterer udenfor Potsdammerthor. Det var vanskeligt nok at finde dem ogsaa. Jeg syntes Veien tog aldrig Ende. Hvilke endeløse Rækker af Huse og Gader død i kjedsommelig Eensformighed, og charakteerløs Regelmæssighed! At bo her i en af disse Gader, et af disse Huse, en af disse mange Etager, maatte være at svinde til et Sandkorn i Ørkenen.

Ethvert eiendommeligt Individ maatte synes mig, ligesom Bæveren og Muslingen uundgaaeligt, naturnødvendigt have sin eiendommelige Bolig. Hvorledes kunne Digtere, store Kunstnere, Tænkere, kort Enhver der har noget at melde den øvrige Menneskehed, bo i en saadan Muurlabyrinth, tænkte jeg. Da begyndte en Klokke at ringe fra et nærliggende Taarn, den rungede ud over den hele Steenørken og visselig dens Røst trængte ind i alle Huse, alle Etager og enhver Vraa i disse.

Hr. Adolph Stahr kom selv og lukkede op. Naar man læser disse Forfattere, tror man at de ere unge — Adolph er desuden et saadant ungt, dunhaget Navn — og saa er det graahærdede Mænd! Hans Kone var ikke hjemme, men han tog mit Kort, hvorpaa jeg havde antydet Ønsket om at lære hende at kjende, og bad meget forbindtlig at gjentage mit Besøg til en Tid, da hun sikkert vilde være at træffe. Da jeg engang senere indfandt mig, blev jeg ført ind i en stor, rigt udstyret Salon, hvor der brændte flere Lamper. En temmelig lille, noget før Dame, hvis endnu ungdommelige Træk og livlige Kolorit stak besynderlig af mod det ganske hvide Haar, der hang i fyldige Lokker ned om Kinderne, modtog mig her. Det var Fanny Lewald.

Det var første Gang i mit Liv at jeg aflagde en Fremmed et Besøg, uden nogen saadan Tilskyndelse udenfra, der gjør dette til hvad man kalder *selskabelig berettiget*, for ikke at sige uundgaaeligt. Skriftlige Anbefalinger har jeg aldrig behøvet, og jeg hader skriftlige Anbefalinger. Kan Ens Personlighed ikke tale for sig jelv, kan den ikke godtgjøre den *indre* Berettigelse man har til at komme, kan den, med et Ord, ikke dokumentere sin „Ridderbyrdighed," saa vil der ikke komme stort ud af det, om man bringer denne Attest med fra en Trediemand. I de fleste Tilfælde ere disse Vexler, udstedede paa fremmed Interesse, fremmed Gjæstfrihed, dog vist uvelkomne. Præsenterer man sig derimod selv, saa skeer det idetmindste fordringsløst. Synes man da ikke om hverandre, og dette vil det første Indtryk dog vist temmelig sikkert afgjøre, saa kan man gaa hver sin Vei igjen, og da — skal man *ikke beklage det*. Vær vis paa, at Instinktet her har været rigtigt: her har dog Grundtonen til den rette Forstaaelse manglet.

Disse Anskuelser ere nok saa smukke og rigtige, ikke sandt? De ere fuldkommen tilfredsstillende, NB. naar man sidder vel fortøiet, i Bevidstheden om sin borgerlige Anseelse og Hæderværdighed *hjemme*. Men ak! de holde ikke Stik, naar man kommer ud! Der vil man mærke, at de ikke ere holdbare, at de ere upraktiske med andre Ord. Man løber en dobbelt Fare: at tabe maaske et skjønt Billede og at føle sig saaret i sin egen Værdighed. Faa, saare Faa, selv blandt de overlegneste Aander ere de, der besidde denne næsten divinatoriske Evne til at skue og læse i Sjælene, hvis Menneskekundskab endnu overgaaes af deres Kjærlighed til Mennesker, det er *Hjertet* der her gjetter den Andens. Rahel — atter Rahel har havt denne Evne, og Aurora Dudevant, dette store, varme, miskjendte Hjerte, vil have den. Men upraktisk, uholdbart bliver Principet i Almindelighed, og at det var upraktisk, følte jeg med al Vægt, da jeg sad der foran den fremmede Dame, denne skarpe, kloge Menneskekjenderske, da jeg sad der ligesom sneet ned fra en fremmed Planet, iførd med den dobbelte Opgave at skulle legitimere mig baade som Individ og Forfatterinde. Det Sidste var det Værste og for mit personlige Vedkommende vist det Alleruheldigste.

Hun sad ganske taus under denne min Bestræbelse. Men jeg følte hendes sorte Øine hvile paa mig med det Blik, hvormed de etruskiske Præster fordum af Offerdyrenes Indre søgte at udgrandske dunkle Gjerninger og Fremtidens skjulte Hemmeligheder. Ja hun var saa forbistret taus og stille og stirrende, hendes Tanke borede sig saaledes ind i mig, at den saa at sige tog Plads og borede mig selv udenfor, og nu begyndte ogsaa jeg at mønstre, og med en ret pinlig Skarpsindighed at udlægge enhver Enkelthed, hvoraf dette mit ulykkelige Jeg var sammensat. Jeg saa paa mine Handsker, de vare nye, men den ene var revnet, idet jeg tog den paa, og Landsmænd! hvad der lader sig uddrage af revnede Handsker, naar man ellers mangler alle Forudsætninger om et Menneske, det giver jeg Eder selv at betænke! Mest Bekymring voldte min Hat mig. Nu angrede jeg bitterlig, at jeg ikke havde fulgt en Venindes Raad, at anskaffe mig en *agtværdig* Hat.

Min runde, skikkelige Reisehat, der havde tjent mig troe i 2 Aar, forekom mig med Et, mildest talt mistænkelig. Vide I ikke, hvilken Betydning en Hat kan naae, naar man er ude blandt Fremmede, saa have I aldrig været det. Al den Ære, alle de Hensyn Hovedet ellers ubetinget kræver for sig, bliver nu naadigst tildeelt det gjennem Hatten. Det nytter ikke hvor dybt det føler denne Uret. Sikrere endnu end dengang kan jeg tale af Erfaring. De Trende, jeg her savnede, indbringe mig alle en efter deres Charakteer forskjellig nuanceret Tiltale og Titulatur. En ung En et „mein Freundlein" eller „liebe Dame." I en Anden sank jeg ned til „liebe Madame," det likte jeg ikke. Saa tog jeg en fin, moderne Hat paa, som aldrig pleier at komme udenfor Æsken, uden for at gaae i et Theater, og see, da steg jeg strax til „gnädige Frau." Det er dog maaskee tilfældigt, tænkte jeg, men nei, i Handskebutikken, hos Skomageren, hos Billedhandleren og hos Frugtmadamen — overalt var jeg bleven gnädige Frue, og har siden slet ikke været det.

Men ingen af disse Hatteindividualiteter vilde passet i den nævnte Situation ligeoverfor hine sorte etruskiske Øine. Jeg saae saa tydelig, hvordan den skulde været i en maadelig Top med Baand i Graat eller et resigneret Lilla, en af disse i sin Negativitet prætentieuse Hatte, der indgyder en tillidsfuld Vished om, at den og det Hoved, den repræsenterer, indtager en sikker Stilling i Selskabet. Jeg ønskede, — ak, jeg ønskede, at hun havde seet reent ud over Hatten — seet gjennem mine Øine, hvem jeg var, og hvor godt jeg forstod hvad hun havde skrevet! At hun ikke saae til! Som i disse Brønde, der synes ingen Bund at have — først seer man Intet, saa et dunkelt Punkt, saa et Ansigt, og se! det er jo vor egen Smerte som stirrer til os op fra Dybet.

Hun gav mig ingen Opmuntring, intet Raad, hun bad mig artig om at komme igjen og besøge dem, men der var ingen Hjerteklang i hendes Stemme, og jeg gaar der ikke mere.

Bierne som Sukkertyve.

I et Tidsskrift for Insektvenner, der udkommer i Stettin, som selv i Tydskland er lidet bekjendt og udbredt og hvoraf der her og ved et rent Tilfælde kun har forvildet sig et No. findes nedenstaaende interessante Meddelelse, hvoraf det fremgaar som en Kjendsgjerning, at man i Stettin har paakaldt Politiets Hjælp mod Sukkertyve, der brugte Bier til Hjælpere og Hjælpers Hjælpere.

„Her i Stettin, heder det, har der i en Række af Aar været to tore Sukkerværker eller rigtigere Sukkerraffinaderier, som til hen i Fyrretyveaarene rafinerede Rørsukker, der indfør-

tes fra Vestindien men som senere paa Grund af Toldforholdene vare nødte til at indskrænke sin Virksomhed til indenlandsk Runkelroesukker. Disse Raffinaderier ligge mellem Floden Oder og de milebrede Engevidder, som grændse til Stettin paa Østsiden. Paa Grund af den Mængde af Smørblom (Caltha), Engkarse (Cardamine), Raminsler, Trariske eller Saleia, Hanekam eller Silkevisp og Tjørngræs (Lyknis), Nøkkeroser eller Vandlilier (Nympnaa), Mækjæ eller Sverdlilier (Iris), Myrklegg eller Lusehat (Pedicularis), som pryder dette grønne Tæppe med brogede Farver, var det naturligt, at enkelte Grundeiere lagde sig til et Par Viestokke, da der var sørget mere end tilstrækkeligt for Biernes Næring ved den rige Blomsterflor paa disse uhyre Engevidder. Men de smaa vingede Blomsterjægere fandt snart ud at de aldeles ikke behøvede at indlade sig paa vidtløftige, usikre ja endog farlige Udflugter i de bagpommerske Maremner, da de i det nærmeste Naboskab i de nævnte Raffinaderier fandt det Sukker, de ønskede, færdigt og saaledes tillavet, at det var saare bekvemt til Transport. I disse Sukkerkogerier var man alt i flere Aar vant til, at en stor Mængde Bier opfyldte Fabrikbygningerne i Juli og August; ved deres fine Næse fandt de gjennem Døre, Vinduer, Tagluger og andre Aabninger Veien til Sukkeriet, og kun, naar de vilde ud igjen, tog de, som Insekter og Fugle gjerne pleie, Feil og styrtede tungt lastede med Sukker, med Hovedet mod Vinduesruderne. Man brød sig imidlertid ikke om disse fine Sukkertyve, førend det i Løbet af de to sidste Aar tydelig viste sig, at denne luftige Udførsel var ordnet til et driftsmæssigt Sukkertyveri. Bierne indfandt sig i saadan Mængde, at de ofte vare til Hinder for Fabrikarbeiderne, og ikke destomindre saa det (som en af Kogemesterne med Bestemthed har ytret sig) ud som om de selv vidste, at de ikke fore paa lovlige Veie; derfor gjorde de heller, selv i den tætteste Mængde og Trængsel, aldrig Brug af sin Brod, uden det var til Nødværge. Efterat man havde samlet nærmere Underretning om dette Uvæsen, viste det sig, at ikke alene en gde af de nærmere Huus- og Grundeiere havde forøget det tidligere Tal af deres Bistokke til det ti- og tyvedobbelte, men at de havde gjort formelige Kontrakter med Birøgtere udenfor Staden, og toge fremmede Bistokke paa Foder. De saaledes plagede og skattelagte Sukkerkogere vendte sig nu til Politiet og forlangte dets Beskyttelse, men det viste sig, at Lovgivningen ikke havde forudseet et saa eiendommeligt Tilfælde, og da det desuden var vanskeligt at paavise, hvad der var Vedkommendes egne og hvad der var fremmede Bistokke, saa var der ingen Hjælp at faa paa den Maade; de Bestjaalne besluttede derfor at hjælpe sig selv. — Saasnart der nu sværmer en stor Mængde Bier i et af de Rum, der kunne lukkes, og helst i et saadant, der har indfaldende Lys, saa lukker man til alle Døre og Vinduer, og en Arbeider sætter under det lyseste Vindu, hvor Bierne naturligvis især sværme og tumle sig for at komme ud, en eller flere Baljer med hedt Vand, hvilket han med en stor Murerkost stænker over Bierne saaledes, at de falde ned i Baljerne, hvoraf man øser dem op i Bøtter og slaar dem i Sukkerpanderne til Udkogning. Ved at tælle de Bier, man havde i en Bøtte, fik man ud, at det var 65 a 66,000; herved blev det ogsaa muligt at udfinde Middeltallet af de Bier, som i de sidste Aar paa denne Maade bleve dræbte. De have udgjort omkring 11 Millioner, og den Sukkermængde, som man aarlig har vundet af de udkogte Bier, har havt en omtrentlig Værdi af 200 Speciedaler. Men da det, saavidt det er mulig at skjønne, neppe er den fjerde eller femte Deel af de flygtige Sukkergjæster, som blive fakkede, kogte og raffinerede, saa dækker Nederlaget ikke paa langt nær Skaden, der mindst beløber sig til 1000 Spdr. om Aaret — en Kjendsgjerning, som man saameget mindre kan tvivle om, da Birøgterne i Stettinegnene tænke paa alt Andet end at give Slip paa sit Bihold og opgive Partiet. Da Professor v. Siebold, som levende interesserer sig for denne brændende Bikogerkamp („Aspidosideromachi“), var tilstede her, overbeviste vi os paa Stedet om, at der i en eneste Have udenfor Byen af en preussisk Morgens*) Udstrækning ikke var opsat færre end 150 Bistokke.

En Mærkelighed, som fortjener at nævnes er det, at Bierne paa den Tid man drev Kogeriet med vestindisk Sukker, tog tiltakke med enhver Kvalitet af raat eller raffineret Sukker, ja endog med Sirup; men efterat Raffineringen er bleven indskrænket til Runkelroesukker, tage Lækkermundene ikke fat paa Sukkeret, førend det ved gjentagne Klaringer og Omkogninger har mistet den gjennemtrængende Lugt af Planteslim. Alle saakaldte simplere Kvaliteter, Farrine, grov Melis o. s. v. ere fuldkomne sikre — det er først fint Melis og stødt Raffinade som de nedlade sig til at tage for sig af og forsyne sig med.

*) En preussisk Morgen er noget over 2½ norsk Maal Jord eller nærmere 6,485 □ Alen.

Literatur.

Magnus den Gode, historisk Skuespil af J—. Throndhjem, Jac. Andersens Enkes Forlag 36 ß. Sproget i dette Arbeide, der utvivlsomt hidrører fra en Begynder, er ikke uden en vis Stemning, men Billederne flyder ud i en taaget Ubestemthed uden at efterlade noget plastisk blivende Indtryk paa Læseren. Skulde Stykket opføres paa Scenen, vilde denne Mangel naturligviis end yderligere gjøre sig gjældende til Skade for Arbeidet. Samtlige Personer lider af en mærkelig Spædhed i Charakteerbygningen; nogen Dramatiker vil Forfatteren vanskelig blive; men det er ikke umuligt, at han paa det lyriske og de nærmest liggende Feldter vil kunne præstere noget ganske Respektabelt; Forf. er endnu ufri og kjendeligt under Indflydelse af Forbilleder, men det synes dog, som om der virkelig er Poesi i ham. +

— Bogtrykker B. M. Bentzen har udstedt Indbydelse til Subskription paa Havets physiske Geographi og Meteorologi i Uddrag og Bearbeidelse efter M. F. Maury's „The physical geography of the sea and its meteorology“ af H. J. Møller, Kapit.-Lieuten. i den norske Marine. Den norske Bearbeidelse af dette berømte, i sit Slags epochegjørende Værk, hvoraf der i Løbet af 9 Aar er udkommet lige saa mange Oplag, vil udgjøre omtr. 20 Ark og ledsages af 9 større lithogr. Plancher og Karter samt flere i Texten trykte Træsnit, og udgaa i 3 Hefter á 56 ß. Ved Maury's foreliggende Arbeide, der er bygget paa de mest omfattende Jagttagelser, ere en heel Deel nye, baade praktisk og videnskabelige vigtige Resultater vundne, hvoriblandt Bearbeideren fremhæver: „at det godtgjør en uligelig Fordeling af Atmosphæren paa begge Sider af Ækvator, saa at Trykket endog er 50 Pd. mindre pr. Kvadratfod i Sydpolaregnene end paa tilsvarende Nord-Bredde; — at der maa findes et forholdsviis mildt Klimat etsteds i de ubekjendte Regioner indenfor den sydlige Polarcirkel; — at der maa være et aabent nordligt Polarhav; — at vore Floder, Kilder og Bække fødes ved Vand fra Sydatlanterhavet, ligesom Nordamerikas store Floder fra det sydlige stille Ocean; — at den Omstændighed, at Saltvandet ikke som Ferskvandet har sin største Tæthedsgrad ved + 3° R., men følger den almindelige Lov, spiller en væsentlig Rolle ved Havvandets Cirkulation.“

— Paa Gads Forlag er i Kjøbenhavn udkommet **Om Forskjellen mellem direkte og indirekte Skatter** og om de Fordele og Mangler, som enhver af disse Klasser frembyder, af Marius Gad. 97 S. 8. — Skriftet fremtræder som „Konkursafhandling“ til et Professorat i Statsøkonomien ved Kjøbenhavns Universitet, hvorved ogsaa andre konkurrerende Afhandlinger samtidig ere fremkaldte. Forfatteren, der behandler samme Emne, som hos os Amtmand G. P. Blom i et i 1850 her i Christiania udgivet Skrift, kommer ved sin Undersøgelse til det Resultat, „at intet Skattesystem er fuldkomment, men at det System maa antages at nærme sig mest dertil, som forener en ifølge Forholdene passende Sammensætning af direkte og indirekte Skatter, som stræber efter at undgaae de mest fremtrædende Mangler ved hver især og omvendt benytter sig saameget som muligt af hvers særegne Fortrin. — De, som foretrække de direkte Skatter, maa indrømme, at det ikke ved samme alene er muligt at tilveiebringe saa store Summer, som de nuværende civiliserede Stater behøve til Dækning af deres Udgifter, og de, som særlig ynde de indirekte Skatter, maae omvendt tilstaae, at det vilde være taabeligt og uforsvarligt at give Slip paa saadanne direkte Skatter, som i Tidernes Løb have udjevnet sig og nu ere indgaaede i alle Livets Forhold og Beregninger.“

Sange ved Festen til Fædrenes Minde.

Den 13de Januar 1864.

Mel.: Vift stolt paa Codans Bølge.

Nu straale høie Minder
I Nordens Vinternat
paa Fjeldets hvide Tinder,
paa sorte Kattegat.
Der er saa stort og stille,
mens Nordlys flyve ind,
som om de skabe ville
en Dag ved Minders Skin.

Hver Daad til Nordens Ære,
hver Tanke til dens Held,
et Stjernebud nu bære
ned i den kolde Kveld.
Til Haab, til Trøst de lyse
og med fordoblet Magt
for dem, der gaa og fryse
ved Eideren paa Vagt.

Ei Angstens Skyggevrimmel,
ei Lunkenhedens Damp
kan mørkne Mindets Himmel
i Natten før en Kamp.
Vent! Nu som før vil høres
I Luften Klokker slaa,
og hele Hæren føres
af Mænd, den aldrig saa!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Fredrik VII's Minde.

Mel.: „Danmark deiligst Vang og Vænge.“

Dansken staar ved Dannevirke,
Speider spændt mod Syd;
Fredriks Hjem er Roskilds Kirke,
Stængt for Stridens Lyd.
Dansken slaar for Liv og Æren,
Fredrik kommer ei til Hæren;
„Jens“ om Nordens Grændsestene
Værge maa alene.

Nei, — gaar Blodværk frem af Tvisten
Ved den jydske Grind,
Reiser Fredrik sig af Kisten,
Kløver Nattens Vind,
Suser frem, som Ossians Helte,
Svingende sit Sverd fra Belte:
„Fremad, Børn, til Kamp for Æren;
Fredrik er i Hæren!“

Thi han lever stærk i Mindet,
Danmarks danske Drot, —
Kongemod i Folkesindet
Vidner det saa godt.
Derfor frem til Sandhedsseiren;
Fredrik er i Danskeleiren; —
Tydsken, Slaven og Kroaten
Slaar ei Landsoldaten!

Henr. Ibsen.

Norge.

Christiania. Ved Festen til Fædrenes Minde den 13de Januar i Studentersamfundet udbragtes Skaalen for Kongen af Kand. Birkeland, hvorpaa Prof. Monrad holdt den egentlige Festtale, hvortil ovenaftrykte Sang af B. Bjørnson blev afsunget. Lektor Thaasen holdt en Mindetale over Kong Fredrik VII., hvortil Henr. Ibsens Sang sluttede sig. Kand. Arntzen udbragte Mindebægeret for de i Aaret Afdøde og Lektor Rygh særskilt for Prof. Munch. Overretssagfører Ebbell udbragte Skaalen for Norge, Kand. A. Hansen talte for Sverige, Prof. Welhaven for Kong Oscars Minde, Kand. Hoelfeldt for Storthinget, o. s. v.

Imorgen (Søndag) opføres paa Christiania Theater Henr. Ibsens historiske Skuespil „Kongsemnerne,“ paa hvis sceniske Udstyr Theatret har anvendt stor Bekostning, idet der blandt andet er malet fire nye Dekorationer af Wergmann.

— Af Universitetets Budget 1863—66, der er udkommet i Trykken, sees det, at Professor Sars, efterat det til hans Gage, stor 1500 Spd., opførte Tillæg af 300 Spd. var forkastet af Storthinget, senere har indgivet Ansøgning om at tage Ophold i Udlandet, men at dette naturligviis hverken blev eller kunde blive indvilget.

— Ifølge Mgbl. have Stiftsprovst Jensen og Sognepræst S. Brun, som erholdt de fleste af Provsternes Stemmer til Bisp i Bergen, undslaaet sig for at modtage Kaldelsen, og Regjeringen skal nu have indstillet Stiftsprovst Birkeland til Embedet.

— Landskabsmaler Gude, som for Tiden opholder sig i Wales, er tilbudt Direktørposten ved Kunstakademiet i Karlsruhe.

— I Throndhjem har man tænkt paa, ved Subskription at faa reist paa Torvet en Statue af Tordenskjold, som er født der i Byen. Stiftstidendens Redaktør G. E. Petersen har i den Anledning forespurgt sig hos Billedhugger Bissen, om en Afstøbning af hans Statue af Tordenskjold, der eies af Grosserer Puggaard, kunde erholdes og hvad den vilde koste. Hertil har Kunstneren svaret, at han er villig til fra sit Værksted at levere en cisseleret Bronceafstøbning og at Prisen vilde blive mellem 3500 og 4000 Rdlr.

— Som Universitetsprogram vil i Løbet af Semesteret udkomme: „Om de i Norge forekommende fossile Dyrelevninger fra Qvartærperioden, et Bidrag til vor Faunas Historie af Prof. Dr. M. Sars.“

— Det akademiske Kollegium har den 9de Jan. uddeelt de af Storthinget bevilgede saakaldte Adjunkt-Stipendier for Aaret 1864 til Følgende: Kand. med. A. Arndtsen 200 Spd. i medicinsk Physik; Kand. mag. G. W. Lyng 200 Spd. i Philosophie; Kand. theol. E. D. O. Bang 240 Spd. i nordisk Literatur; Kand. mag. E. S. Bugge 240 Spd. i sammenlignende Sprogvidenskab og Sanskrit; Kand. min. H. Mohn 200 Spd. i Astronomi; Kand. juris L. M. Aubert 200 Spd. i Lovkyndighed; Kand. theol. F. W. K. Bugge 200 Spd. i Theologi; Kand. mag. L. L. Daae 240 Spd. i Historie; Kand. med. Axel Boeck 200 Spd. i Zoologi; Kand. med. Ivar Onsum 200 Spd. i Pharmakologi og Toxikologi; alt aarlig og samtlige med Dyrtidstillæg. Ogsaa denne Gang var Antallet af Ansøgere betydeligt større, end at de bevilgede Midler kunde tilfredsstille Behovet, saaledes at kun 2de nye Stipendiater (Boeck og Onsum) bleve antagne.

— Jernværkseier Treschow skal være tilsinds at sælge Fritzø Jernværk med sine store Jordegodser her i Landet for siden at flytte ned til sit Fædreland Danmark. Storthingsmand Christiansen i Laurvig skal have budt 1,300,000 Spd. for hine Eiendomme samlet.

— Til Morgenbladet indløb 15de Januar følgende Telegram: Forbundsdagen har med 11 mod 5 Stemmer forkastet Østerrigs og Preussens Forslag at okkupere Slesvig, for at tvinge Danmark til Novemberforfatningens Ophævelse. Begge Stormagterne erklærede da, at de alene ville besætte Slesvig. Herimod protesterede de Øvrige. Sachsen antog, at Østerrige og Preussen ikke kunde føre sine Tropper gjennem Holsten, der var besat af Forbundet. Danmark havde foreslaaet Konferents paa Grundlag af Overeenskomsterne af 1851 og 1852, hvorpaa er svaret, at man kun vilde gaae ind derpaa, dersom der gaves sikre Garantier for Ordholdenhed.

Fra Wien skrives: Østerrig og Preussen ere komne overeens om fælles Optræden mod Forbundsdagen og Udlandet, indtil det slesvig-holstenske Spørgsmaal er afgjort.

— Alexandra, Prindsesse af Wales, er 9de Januar nedkommen med en Søn.

— Efter hvad der meddeles fra Stockholm, skal et overordentligt Storthing sammenkaldes.

— Dødsfald. Overretssagfører Lars Rasch †. Han har i sin Tid været en meget betroet Forretningsmand og tillige Byens Formand og forøvrigt deeltaget i mange kommunale Anliggender og Velgjørenheds-Foreninger.

Illustreret Nyhedsblad

koster 1 Spd. halvaarlig, forsendt med Posten 1 Spd. 12 Skill. Abonnement kan til enhver Tid tegnes paa Postcontorerne og hos Boghandlerne, — i Christiania i Bladets Expedition hos Boghandler Carl Wang paa Torvet.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

Throndhjems Stifts

geistlige Historie

fra Reformationen til 1814

af **Ludvig Daae,**

Stipendiat i Historie ved Christiania Universitet.

16 Ark stor 8vo, med Bilage samt forsynet med et alfabetisk Navn- og Sagregister ved Cand. jur. Otto Gr. Lundh. Pris heftet 96 ß.

Trondhjem den 10de December 1863.

Ny Subscriptionsindbydelse

paa

Nordisk Conversationslexicon.

Da et Værk af saa betydeligt et Omfang som Nordisk Conversationslexicon, hvortil Stoffet har maattet tilveiebringes tildeels fra Nyt af, nødvendigviis medfører, at det maa udgives i Løbet af endeel Aar, er det naturligt, at Mange, der kunde ønske at eie dette Værk, i sin Tid have afholdt sig fra at tiltræde Subscriptionen, enten fordi en Bog i lexikalsk Form ikke fuldstændig kan benyttes inden den foreligger i sit hele Omfang, eller fordi de have næret en vis Frygt for, at et saa stort Værk meget langsomt vilde naae sin Fuldendelse. Med det 65de Hefte, der i disse Dage er udkommet, er Nordisk Conversationslexicon imidlertid sluttet, og under Forudsætning af, at Adskillige nu maatte ønske at anskaffe sig dette almindelig anerkjendte og særdeles nyttige Værk, vil den bestaaende Subskriptionspriis, 4 Sk. for Arket, foreløbig ikke blive forhøiet.

Vi tilbyde derfor Nordisk Conversationslexicon, der udgjør 5 Bind (i Alt 262 Ark i Imp. Octav), 1) enten paa eengang for 8 Spd. 113 Sk. norsk eller 2) bindviis med 2 Maaneders Mellemrum eller, 3) for hvem det maatte være beqvemmere, i 65 ugentllge Hefter à 16 Sk.*)

Da Restoplaget imidlertid er forholdsviis meget ringe, ville Bestillingerne blive udførte i den Orden, de indgaae, saalænge Forraadet strækker til.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

G. E. C. Gad. Gyldendalske Boghandling. C. C. Lose & Delbanco.

*) I forrige Nr. stod urigtigen 24 Skill.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er udkommet og at erholde hos alle Bog- & Musikhandlere:

To Melodikrandse af norske Fjeldtoner

for Pianoforte til 4 Hænder

af **J. R. Lindeman.**

No. 1 Maidagen. Pris 42 ß.

Udkommet er og givet mig til Forhandling:

Kjærlighedens Komedie,

af

Henr. Ibsen.

Priis 48 Sk. J. Dybwads Boghandling.

I alle Boglader faaes:

Fremmedordbog

eller kortfattet Lexikon over

fremmede, i Skrift- og Omgangs-Sproget forekommende Ord, Kunstudtryk og Talemaader,

tilligemed de meest brugelige

fremmede Ordforkortelser.

Af

Ludvig Meyer,

Professor.

Fjerde forbedrede og forøgede Udgave.

Ved Professor **F. P. J. Dahl.**

Priis 2 Spd. 24 Sk.

J. H. Schubothes Boghdl.

i Kjøbenhavn.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er udkommet og at erholde i alle Boglader:

Ludovici Holbergii

Lib. Baronis de Holberg

Epigrammatum

Libri Septem

Fasciculus posterior.

Ludvig Holbergs

Epigrammer.

Oversat fra den latinske Text af

Jens Justesen.

Anden Halvdel (Slutning).

Pag. 161—348 stor Oktav. Pris 64 Skill. heftet.

Ludvig Holbergs Epigrammer oversatte af Jens Justesen. 2den Halvdel. (Den norske Text alene) 40 Skill.

Ludovici Holbergii Epigrammatum Libri Septem. Fasciculus posterior. (Den latinske Text alene) 24 Skill.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er udkommet og at erholde hos J. W. Cappelen i Christiania:

Tolv Sange

for Sopran, Alt, Tenor og Bas.

Komponerede af

M. A. Udbye.

Op. 28. Pris 24 ß.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

I bunden Stil

af

Jens Justesen.

116 Sider lidet Format. Pris heftet 40 ß.

Trondhjem den 15de December 1863.

Paa Jacob Andersens Enkes Forlag er idag udkommet og at erholde i alle Boglader:

Magnus den Gode.

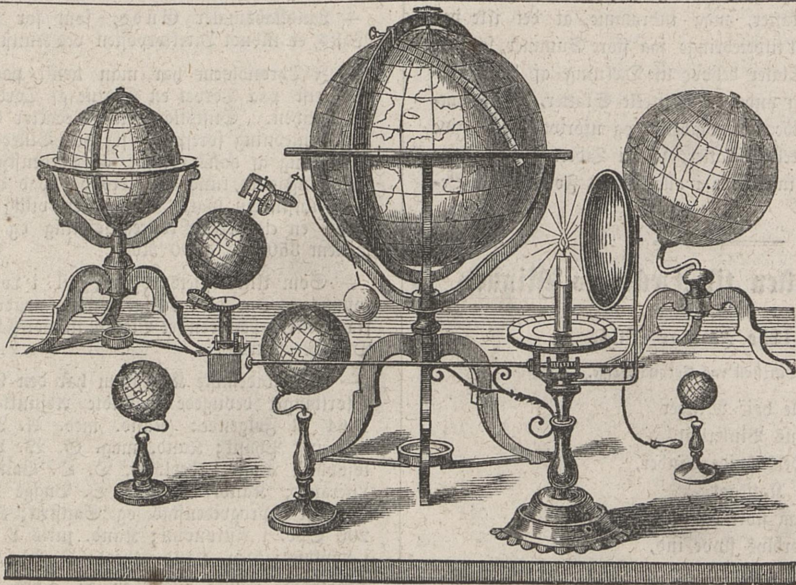
Historisk Skuespil

af J.

98 Sider liden 8vo. Pris heftet 36 ß.

Trondhjem den 10de December 1863.

Priis-Courant over Jord- og Himmelgloher hos J. W. Cappelen:

No.					Sp.	Sk.
No. 1a	2½°	Diameter	med	Meridian	„	100
„ 1b	„	—	uden	—	„	36
„ 2a	3½°	—	med	—	1	80
„ 2b	„	—	uden	—	„	72
„ 3a	4½°	—	med	—	2	60
„ 3b	„	—	uden	—	„	100
„ 4a	6°	—	med	— og Kompas	4	„
„ 4b	„	—	uden	— „ —	1	80
„ 5a	8°	—	med	— „ —	6	12

No.					Sp.	Sk.
No. 5b	„	Diameter	med	Meridian og Kompas	2	96
„ 6a	12°	—	uden	— „ —	10	„
„ 6b	„	—	med	— „ —	5	72

Tellurier og Lunarier:

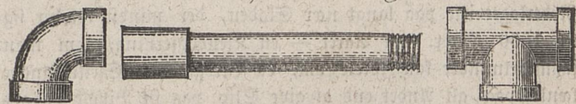
No.				Sp.	Sk.
No. 1	med Jordkugle	af 2½°	Diameter	8	40
„ 2	„ —	„ 3½°	—	13	90
„ 3	„ —	„ 4²/₂°	—	21	80
„ 4	„ —	„ 6°	—	33	40
Planetarium				15	„

I Partier tilstaaes Udsælgere Rabat.

Adolf S. Olsen,

Christiania, 28 Elvegaden.

Rørlægning og Handel med Jernrør, Messingkraner samt andre Ting for Vand-, Gas-, Damp- og Kloakledninger.

Gravmonumenter.

Alle Slags Gravmonumenter, Plader, Rammer af Granit med eller uden Marmorkors og Plade leveres efter Tegninger til billig beregnede Priser af

John F. A. Költzow.

Christiania. Skippergaden 27.

☞ Bestillinger paa Monumenter som ønskes færdige strax til Foraaret bedes opgivet snarest muligt.

Kurvmager W. Kühne,

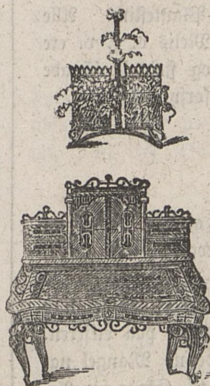
Carl Johans Gade

(ligeoverfor Storthingsbygningen)

anbefaler sit

Kurv- og Kurv-Møbel-Magazin,

der stedse vil være forsynet med alt til Faget Henhørende.

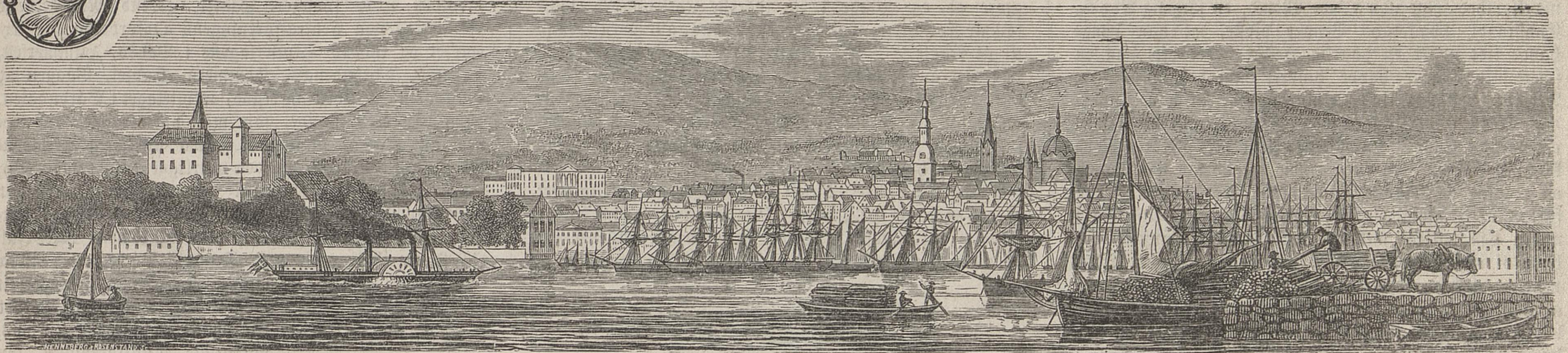

Da jeg staaer i Forbindelse med de største udenlandske Kurvfabriker, vil Publicum altid have rigt Udvalg efter de nyeste og smagfuldeste Mønstre. Udenbyes Ordres udføres promte og billigt.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 4. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 24de Januar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Korrespondencer og Reiseskildringer.

(Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre.")

IV.

Fanny Lewald er maaskee den betydeligste Forfatterinde, Tydskland for Tiden eier. Skulde hun være den Sidste i Kjæden af hine glimrende Kvindeskikkelser, der begyndte med Henriette Herz, begge Damerne Schlegel m. Fl. og naaede sin Blomstring i Rahel og Bettina v. Arnim — disse Kvinder, der paa forskjellig Viis, ved Aand, Skjønhed eller selskabeligt Talent gjennem et halvt Sekulum beherskede sin Samtid? Les grands esprits s'en vonts er nok et temmelig almindeligt Løsen over den hele Verden, og i alle ideale Retninger desværre. At dette er Sandhed og ingen misanthropisk Indbildning, udsprungen af Lyst til at klandre paa sin egen Tid, vil Enhver let kunne tælle efter. Man see kun til Theatrene, til dramatisk Kunst og Digtning, hvad disse have været og hvad de ere nu. I Geniernes Verden, navnlig de store Digteres, hedder det ikke som i Staternes: „le roi est mort! vive le roi!" Thronerne, hvorfra disse Aandens Souverainer ere nedstegne, kunne maaskee et næste Halvaarhundrede staa ledige, medens andre Interesser, andre Kræfter, sigtende til Menneskehedens mere materielle Krav og Fremskridt føre et Slags Folkeregimente og stræbe at bringe den noget ustø-blevne, geistesdrukne Klode i Ligevægt. Naar man seer hen til, hvad der er produceret, hvad der ligger ophobet af aandeligt Foder, skulde det ogsaa synes, som om Menneskeheden havde nok for lang Tid. Mig forekommer det endog i al Enfoldighed — jeg er rede til strax at tage saadan næsviis Formening tilbage — at den kunde været tjent med meget Mindre, og at Verden slet ikke vilde staaet stille, hvis meget af det, der er skrevet, var forblevet uskrevet. Her menes naturligvis ikke det Slette og Middelmaadige, som falder bort af sig selv, for det kan Enhver hytte sig, men netop, hvad gediegnere Forfattere have efterladt sig, hvilket ikke saa let kan overspringes, da enhver Dannet paa en Maade er nødt til at gjøre sig bekjendt dermed. Det har altid forekommet mig som en Lyde hos en Forfatter, at han er frugtbar, og en Forbrydelse, at han er vidtløftig. Skulde der ikke forestaa en Revolution i Formen, der indsætter Kortheden i sin Rettighed? Enkelte Forfattere have allerede med Held forsøgt sig i en saadan Tankens Stenographie. Menneskene ere jo dog nu blevne saa kloge, saa lærdførte, at der kan overlades meget til Gjetninger. Vi stakkels Mennesker, der skulle læse saameget, og som ofte paa 10 Sider maa samle et tyndt Indhold, der magelig kunde gaaet paa 3. Bogbinderne og Papiirhandlerne vilde tabe noget derved, men det læsende Publikum vilde vinde. Selv den største Forfatter burde tage dette ad notam og erindre, at han er et Led og intet Andet i den hele gjennem Modsætninger evig sig vindende, evig sig supplerende menneskelige Udvikling og ikke lade, som han var Diamanten, der sluttede Kjæden. Vilde Enhver, der skrev, beflitte sig paa at være saa kort og sammentrængt, som hans Natur og det Stof, han behandler, tillader det, saa vilde ogsaa den Dumhed falde bort af sig selv at beregne en Forfatters Værd efter Længden og Mængden af hans Produktioner, et Maal, som enhver literær Hurtigløber nutildags med Lethed kan naa.

Disse Betragtninger rettes ikke ligeoverfor den nævnte Forfatterinde, af hvem jeg vel endnu ikke har læst meget, men heller ikke noget, som jeg troer, man kunde ønske uskrevet. Recensioner er ikke min Sag, den Evne, kritisk at gjennemgaa og i sin Helhed belyse et Arbeide, har vel Ingen heller mistænkt mig for at eie. Jeg kan kun levere Uddrag og leilighedsviis det tarveligste Apparat til en Personalhistorie. Men af Fanny Lewalds Liv har en saadan biographisk Skizze af anden Haand allerede været meddeelt i et af vore Blade. Et Par Romaner, jeg har læst af hende, behager mig mindre. De deri behandlede Themaer: Ægteskabsskilsmisse og Jødernes Stilling, ligger os Norske for fjernt til at kunne interessere meget, det maatte da skee ved en ualmindelig phantasirig og henrivende Indklædning. Det forekommer mig, at Tendentsen i disse Romaner træder noget for høimælt og mægtig op, og at den savner denne fyldige og underlige Sammensmeltning med Begivenhederne, der ligesom os selv ubevidst smigrer de Sandheder, den vil udtale, inde i os. Personerne holde for lange Taler til at faa Tid til at være elskværdige. Desto mere gribende ved Sandhed og Dybde er hendes Livshistorie, fattet i sex Bøger. De to første skildrer hendes Barndomsaar og Forhold til Familien. Fanny blev overordentlig strengt opdraget, hun maatte lære og arbeide forfærdelig meget, for at hun, som Faderen sagde, kunde baade være et Mønster og tillige Opdragerinde for de andre Sødskende, hvem han ikke kunde give denne Opdragelse. Moderen døde, og hun saa sig i Spidsen for et stort, gammeldags strengt Huus, som Moder for omtrent et halvt Snes yngre Sødskende. De næste to Bind omfatter hendes Ungdomsaar og bærer det betegnende Navn „Leidensjahre", og endelig skildrer hun i sidste Afsnit „Freiheit und Wanderleben", hvorledes hun løsrivende sig fra det dobbelte Tryk af det forkuende Smaastadsliv og en langvarig Lidenskab, i Forfatterskabet finder Sundhed, Frihed og Lægedom. Fanny L. havde ikke behøvet at skrive mere end denne Bog for at opnaa det Navn, hun har i sit Fædrelands Literatur. Her er hun paa sin Plads, hvor det gjælder at gribe og haandtere Virkeligheden. Man kan have Indvendinger, men man tvinges til at anerkjende, at saa kan kun et overlegent Digtertalent og et ualmindeligt Menneske skrive og tænke. Man støder overalt paa djervt udtalte Sandheder og Anskuelser af Forhold og Ting, der bunde i en dybere Sædelighedsfølelse end Vedtægtens. Der rinder i det Hele et sundt styrkende Element deri, som uvilkaarlig meddeler sig til Læseren og vækker det Ønske, at man kunde handle saa kraftigt, saa kjekt som hun. Hun er ret en Hader af, hvad der er Halvt, Uklart, alt Tilsløret, Mystisk. Noget Skarpt, Beentfrem ofte Hensynsløst røber det jødiske Element — hun er en døbt Jødinde. Dette betager hendes Skildringer noget af den maleriske Ynde og Blødhed, men giver dem til Gjengjæld det Plastiske, der lader hendes Personer og Scener fremtræde som Skulptur seet i fuldt Dagslys.

Trods disse Fortrin, eller maaskee netop paa Grund af dem, er det et Spørgsmaal om Fanny Lewalds Skrifter vilde gjøre Lykke hjemme. Fordomsfrie Læsere, de som bekjende sig til et: „Prøver Alting og beholder det Bedste", vilde nok forstaa og vurdere dem, men hvormange af saadanne aandelig Karske har vor allerede i sig selv snevre Læsekreds vel at opvise? Hvor overveiende er ikke deres Antal, om hvem dette ikke kan siges? Vi ville ikke engang tale om dem, hvis Valgsprog er: „Prøver Intet, aldeles Intet." De, som slet ikke læse, uden hvad de nu engang regne til det ene Fornødne, og som tro ved en saadan total Stængsel udenfra at have sikkret sig imod Fienden — ligeoverfor dem har Keiseren tabt sin Ret. Men der gives en Klasse Læsere, der ikke stænge aldeles for sig, men som heller ikke have Mod til at lukke rigtig op, til hvem derfor den friske Luft udenfra kun naaer i Form af en ubehagelig Trækvind, der volder dem idelige Anfald af Snue og fromme Gysninger, en Sort Læsere, der hverken mangle Skjøn eller Dannelse, og som dog ikke ere istand til at bedømme en Forfatter fra dennes, men kun fra sit eget ofte fanatisk eensidige Standpunkt, der ikke kunne, ikke ville anerkjende noget Godt og Dygtigt i en Bog, naar den i visse Punkter udtaler en anden Anskuelse end deres. Dyret forsmaar dog ikke Engen, fordi der findes Urter i den, der ikke er det tjenlige. Skulde vor Forstand og Villiekraft være daarligere end de Umælendes Instinkt? Ikke forstaa at sondre det Gode fra det Ikke-Gode, det Farlige og Skadelige fra det Nyttige, naar vi virkelig gaa ud for at søge det Gode! Intet er Farligt for et Menneske, uden Fienden i hans eget Indre. Lad os stænge for den! Ingen Frihed, intet sandt Resultat for Aanden og Livet kan vindes uden gjennem en Erkjenden, Viden, med andre Ord en Prøven, og Resultatet, Vindingen er og bliver dog tilsidst at naa op til at blive et virkelig humant, mildt, overbærende Menneske, og gjennem dette til Gud.

Med alt dette mener jeg kun, at for den aandelige Kuldskjærhed hjemme vil denne Forfatterindes Skrifter maaske være for friske og djerve, selv naar man ikke tager de egentlige saare Punkter i Betragtning. Hendes religieuse Anskuelser — man erindre, at hun er født Jødinde — staa omtrent paa Negationens laveste Standpunkt. I dette Stykke gaar hun endnu et Skridt videre end Rénan, der dog, formoder jeg, thi læst hans Bog har jeg ikke, indrømmer en Udødelighed. Tilstaaelser som disse, der undslippe hende, maa forekomme Enhver smertelig-ubegribelige med en Sjel som hendes. Fanny L. er en selvstændig Natur, der med en mageløs Villiekraft og denne fuldkomne „todesmüthige" Ligegyldighed for Andres Domme, der charakteriser Individer og Nationer, som have lidt grændseløst, bekjender sine Meninger og gaar den Vei, hun anseer for den Rette, og som paa den Maade — saa forsikkrer hun — har arbeidet sig op til Klarhed, Fred og Enighed med sig selv. Men uden Troen paa et Hiinsides! Den Arme! Jeg synes, hendes hvide Haar, hvoraf hvert enkelt kunde fortælle om en Skuffelse, en Lidelse, maatte reise sig og protestere derimod! Hun offrede i streng Pligtopfyldelse Familien sin bedste Ungdom, hun elskede med hele sin mægtige Sjels Energi en Mand, som hun dog maatte opgive . . . og ikke haabe paa et andet Liv! Havde hun havt Børn, vilde hun have troet paa det. Havde hun havt Børn, som hun havde født med Smerte, og maaskee seet dø — ja da!

Fanny Lewald siger etsteds, hvor hun taler om de forskjellige Anskuelsesstadier, et Menneske har Lo,

til at gjennemgaa og vedkjende sig uden at sigtes for Vankelmod: „Vi vide aldrig, hvilket er vort sidste Ord". Og saa vil hint mørke haabløse Ord ikke blive hendes Sidste — maatte hendes og vort Alles sidste Ord blive et godt sidste Ord, fuldt af sand Fred og Fortrøstning!

William M. Thackeray.

Den 24de December bragte alle dem, der med Opmærksomhed følge udmærkede Mænd, en sørgelig Nyhed. Endskjøndt Thackerays Venner vidste, at han længe havde lidt under en daarlig Helbred, der ofte paa en smertefuld Maade havde hindret ham i hans literære Arbeide, var dog Underretningen om, at han Thorsdag Morgen var funden død i sin Seng, et haardt og uventet Stød. Hvorledes han for 53 Aar siden kom til Verden som Søn af en velhavende Gentleman og modtog en frisindet Opdragelse, er allerede bleven fortalt af Dagbladene; hvorledes han i sin Ungdom i nogen Tid vaklede mellem Literaturen og Kunsten, behøve vi ikke at dvæle ved; det maa være nok at bemærke, at han, med den Plan at skabe sig en Fremtid som Maler, i et længere Tidsrum opholdt sig i Udlandet. Efter sin Hjemkomst begyndte han den lange Kamp hen imod Navnkundighed og Berømmelse. Hans Kritiker over Malerier, endskjønt skarpe nok og affattede i et afslebet, epigrammatisk Sprog, vare dog for ufuldstændige og vansirede af Paradoxer, til at knnne gjøre noget videre Indtryk. Hans Tegninger røbede vistnok Blik for det Charakteristiske, men vidnede ikke om det alvorlige Studium, uden hvilket selv den mest Begavede ikke vil kunne drive det til Kunstner, men forbliver Dilettant. Hans literære Forsøg bar tiltrods for det Liv og den originale Retning, der viste sig i dem, det samme Præg; de syntes mere henkastede end udarbeidede med Omtanke. At give noget, der kunde ligne en fuldstændig Fortegnelse over dem, er umuligt; mange af dem tro vi Forfatteren selv ugjerne nu vilde have gjort Fordring paa. Imellem dem var Vers, halvveis melankolske, halvveis sardoniske, — forresten i lette og musikalske Rhythmer —, fremdeles, hvis ikke vor Erindring skuffer os, anonyme Tilløb til Komedier og Operaer, Oversættelser, skarpe Artikler om samtidige Malere og literære Størrelser, ved hvilke Mr. Michael Angelo Titmarsh begyndte at skaffe sig en Tihørerkreds. Da kom Reiseskildringer, af hvilke „Pariser Skitsebogen" var den første; den fulgtes i Tidens Løb af „Irsk Skitsebog" og det Bedste af dem alle, Beretningen om en Reise „From Cornhill to Grand Cairo". Medens hans Berømmelse i disse Aar efterhaanden tiltog, arbeidede han stadig i Frasers Magazin, hvor hans „Men's Wiwes" hans „Yellow-plush Papers", hans „Shabby-Genteel Story", hans „Great Hoggarty Diamond" og hans „Luck of Barry Lyndon" efterhaanden saa Dagens Lys. Det har vistnok været Tilfældet, at i Overeensstemmelse med Tonen i dette Tidsskrift, der var paa samme Tid bidende og hensynsløs, han selv overdrev den Tilbøielighed for Spot og Indifferentisme, som, om den end ikke var ham medfødt, iallefald blev en charakteristisk Egenskab ved hans Stil og hans hele literære Optræden. Dette blev det dog bedre med; det dæmpedes af en virkelig Smag og Følelse, nærmest som Følge af den nøie Forbindelse, i hvilken han traadte med de vittige og begavede Mænd, der grundlagde Punch. I Punch var det, at hans „Book of Snobs" offentliggjordes, saavelsom nogle af hans bedste lyriske Digte, hans komiske „Police Ballads", der i sit Slags staa uovertrufne i den engelske Literatur, og vor bedste Bordsang, horatsisk i sin smagfulde Versebygning og sin Aandrighed, „the Mahogny Tree".

Det var endelig Offentliggjørelsen af „Vanity Fair" — et Værk, der efter hvad der er bleven os fortalt, blev tilbagevist af flere Forlæggere, — der tilsidst stillede Thackeray paa hans Plads som Englands første Novelleforfatter, samt tillige blandt de literære Størrelser, der mest „søgtes" af rige og fornemme Folk, hjemme saavelsom i Udlandet. Det er lærerigt at lægge Mærke til, at netop den Menneskeklasse, som Forfattere som Thackeray holde mest af at analysere og gjøre latterlige, — hovmodige Mennesker, rige Ledig-gjængere, der ville mores, Mænd og Kvinder, hvis frie Liv mindst vilde kunne taale at fremstilles, — netop har været de ivrigste til at byde velkommen, gjøre af og optage i sin inderste Fortrolighed disse samme Forfattere, hvem de kunde have allerstørst Grund til at frygte, — ikke mindre lærerigt er det rigtignok paa den anden Side at se, hvorledes det andet Parti har bortkastet sig, til en uudsigelig Kjedsomhed har ødslet sin Tid og sin hjerteligste Følelse paa en Maade, som ingen selskabelig Fordeel, hvor glimrende den end kan være, holder skadesløs for.

Efter „Vanity Fair" kom tre andre Skildringer af det moderne Selskabsliv „Pendennis", „The Newcomes" og tilsidst „Philip", samt tvende Billeder fra en ældre Kulturperiode, Esmond og The Virginians. Desuden flere mindre Arbeider. Gjennem alle disse Bøger gaar der den samme Aand, overalt træder den samme Gaade os imøde, en Blanding af Begavelse og Mistro, en øm Følelse, der blidt anslaaes, og en ufrugtbar Cynisme, ligesaa uhyggelig som Byrons, til hvilken den grændser temmelig nær. I Sproget er han klar, velvalgt, afvexlende og i fortrinlig Grad fri for al Affektation. Ikke mange moderne engelske Fortællere have skjænket os saamange Typer som Thackeray. Vi kjende Becky Sharp og Mrs. O'Dowd med hendes Turban og hendes store klaprende Vifte og Major Pendennis og Colonel Newcomes, Vicomte de Florac (en fortrinlig Studie efter en fornøielsessyg Franskmand) og dette gamle, sminkede, uindtagelige jakobitiske Kvindemenneske, Lady Castleword, — for blot at nævne nogle af de mest fremragende. Det er Skade, at vi ikke kunne bringe det til at føle sand Interesse for en eneste af hans Helte og Heltinder, og at det kun er en enkelt Streng, paa hvilken han spiller, og paa hvilken Tro og Falskhed, Haab og Ligegyldighed kastes om hinanden, saa at vi tilsidst neppe kunne skille dem ad. Med denne Indskrænkning, — som det vilde røbe liden Ærbødighed mod en saa udmærket Mands Minde at tie med, — danne Thackerays Værker en Række, der altid vil vide at skaffe sig en Plads blandt den engelske Digtekunsts Frembringelser.

(Efter Athenæum.)

William Makepeace Thackeray, f. i Calcutta 1811, † i London 24de Decbr. 1863.

Skytterfesten i Maalselvdalen.

Indtil forrige Aar havde man nok Skyttelag i Tromsø Stift, men Ingen havde tænkt sig noget Saadant som en storartet Skytterfest i Lighed med dem, som stadig afholdes i de sydligere Stifter, førend Maalselvens Skytterlag paa Centralforeningens Opfordring gav Exemplet og indbød Skytterlagene i Vadsø, Hammerfest, Tromsø, Throndenæs, Hammerø, Hadsel, Vaagen og Saltdalen, foruden sin Nabo, Skyttelaget i Bardudalen. Men de store Afstande, som man har deroppe, hindrede dem alle fra at deeltage i Festen undtagen Mændene fra Annexet Bardu og den nærliggende Tromsø By, samt Hammerfest, hvorfra Kjøbmand Carl Rydén mødte som Repræsentant for det derværende Skytterlag. Deeltagerne fra Tromsø afgik den 12te Juli Kl. 2 om Morgenen med Dampskibet „Æger", efterat man først i Midnatssolens Skin havde samlet sig paa Torvet. Da man havde faaet „Tromsø borgerlige Musikforening", som bestaaer af 13 Mænd, med sig, og en heel Mængde Damer benyttede Anledningen til at tage sig en Tur til Maalselvdalen, varede det ikke længe, inden Dandsen var i Gang, vistnok ikke til Glæde for de Passagerer, som ikke skulde dele Festens Nydelser, men fremdeles blive ombord. Dog herom bekymrede ikke Skytterne og deres Damer sig, Dandsen gik ufortrøden til Kl. 5, da „Æger" kom til Maalsnes, og oven Dækket saaes kun glade Ansigter. Ligesom i Tromsø var der ogsaa paa Maalsnes høitidelig Salut og megen Jubel og Glæde, saaat gamle „Æger" vist maatte beklage, at han ikke kunde blive. Dette var da om ikke den første Deel af Festen, saa dog den første Deel af Glæden, og det er kanske bedst at forlade Deeltagerne her indtil Videre forat lade dem faa Tid til at sove o. s. v. samt indfinde sig paa Festens Sted.

To Miil oppe i Maalselvdalen ligger den faste Station „Moen"; Gaarden er velbygget og ligner mere en Velstandsmands Landsted ved Christiania end et Skifte i Finmarkens Amt. Ogsaa Omgivelserne ere smukke; frodig Skov er at see overalt og veldyrkede Egne, hvorimellem den brede Elv slynger sig i utallige Bugtninger; lige imod hæve sig de 3000 Fod høie Fjelde, Girragas Zjokko eller Istinderne med sine isbelagte Pyramider. Her skulde Festen foregaa, og her indfandt sig da den 13de Juli Alle, som vilde deeltage. Hvad Ubehageligheder man kunde have havt underveis, var nu glemt, og Alt var smilende undtagen Himmelen, som af og til nedsendte en Skylregn den hele Dag. Paa Gaardspladsen paa Moen fik de Fremmede fra Tromsø og Bardudelven det første Velkommen fra Festkommitteens Formand Hr. Forstassistent Nissen. Kl. 3 begyndte Skydningen paa den smagfuldt dekorerede Skydeplads, en jævn og rummelig Slette et Stykke fra Moen og var tilende henimod Midnat, da Præmierne bleve uddeelte. De Lykkelige vare 23 i Tallet, hvoraf En, Ole Olsen Fosmo, skjød paa 250 Alen, de Øvrige paa 200 Alen; af disse vandt Rydén fra Hammerfest første Præmie; 18 af de Vindende vare Bygdens egne Folk, 2 fra Bardudalen og 2 fra Tromsø, samt 1 fra Hammerfest.

Da Skytterne havde skudt fra sig, havde Himlen ogsaa regnet fra sig og hindrede ikke Spisningen i Restaurationsteltet. Her drak man Skaaler med Taler for Kongen, for Maalselven, for Sverige, for Tromsø, for Danmark o. s. v. og da Spisningen var færdig, tog man fat paa Dandsen under aaben Himmel, under hvilken det er at antage Skytterne gjorde Fyldest mod det smukke Kjøn, fordi de under Maden havde glemt Kvindens Skaal. Man glemte ogsaa i Skaalrækken

den velvillige Musikforening, som havde virket saa Meget for Festens Hygge.

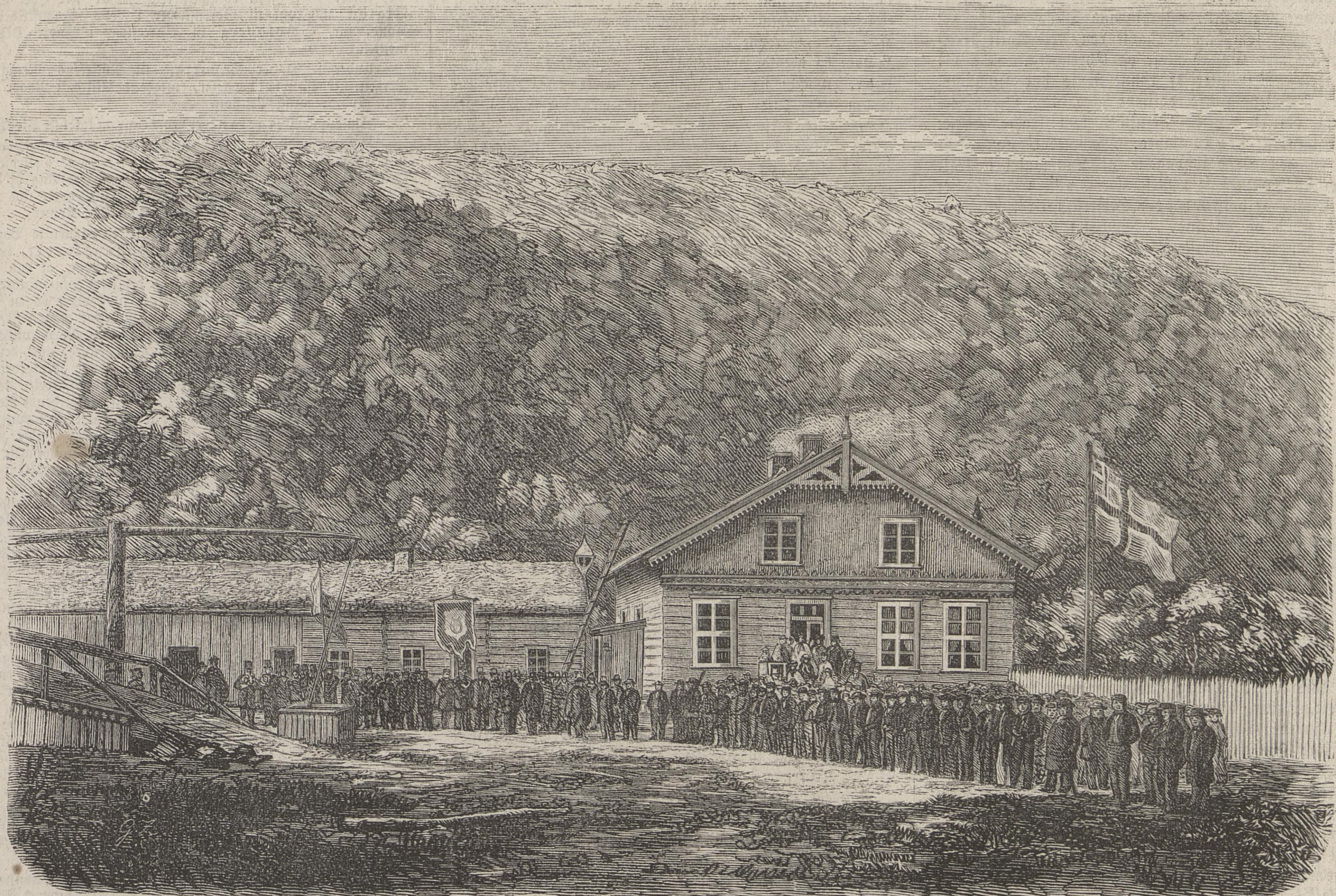
Gjæsterne nordenfra roede nedover til Maalsnes, hvor de bleve hentede af „Prinds Gustav“, som var sendt ned fra Tromsø. Dermed endtes den første større Skytterfest, som er holdt nordenfor Polarcirkelen; om den end kan have efterladt hos nogle Misfornøiede et eller andet mindre behageligt Minde, maa den dog i det Hele siges at have gjort et meget godt Indtryk, og hvad der kan have været mindre heldigt, vil let undskyldes, naar man erindrer, at den var den første i sit Slags. Man maa være de Mænd særdeles taknemmelig, som satte sig i Spidsen for dette Foretagende og satte det i Gang, thi de have derved gjort Meget til at bibringe Nordlændingen en rigtigere Mening om Vaabens Brug og Nytte. Dette gjælder vistnok mindre for Folket i Maalselv- og Bardudalen, som ogsaa er af en sydligere Race; men hvad deres Naboer paa alle Kanter angaar, er det utroligt, hvilke Tanker de gjøre sig om Vaaben og Krig. Da den lille, uskyldige Korvet „Ellida“ i 1862 skulde seile ind til Tromsø, var det umuligt at faa Lods ombord, da Kystbefolkningen ansaa den værre end baade Tyrker og Hedninger, og omsider maatte den gjøre Jagt paa en Baad og formelig erobre denne; ja selv da denne kom paa Siden, havde Folkene strax Betænkeligheder ved at gaa ombord. Paa selve Tromsø kom en Mand ombord og udbredte sig vidt og bredt over den Ugudelighed, at slige Skibe fandtes. Saadanne Meninger mellem de lavere Klasser kunne umulig udryddes, førend disse gjøres fortrolige med Vaaben og lære at indsee, at det ingen Synd er at kunne haandtere en Bøsse for i Farens Stund at kunne værne om sit Land. Nordlændingen kunde ogsaa have godt af at faa lidt Legemsøvelse, navnlig Svømning, men det kommer vel ogsaa med Tiden. Y.

Humboldts Brevvexling med Berghaus.

Brevvexlinger mellem saakaldte Skjønaander eller af æsthetisk Indhold ere nu for Tiden komne en Smule i Miskredit. Efterat man, idetmindste i Udlandet, nogetnær har ladet trykke hver Papiirstrimmel, hvorpaa en eller anden af vor klassiske Tids literære Størrelser har rablet et Par Linier, samt prentet alle Brevskaber, der ere vexlede mellem Digtere baade af anden og tredie Rang, føler man sig mere end mæt, naar der bydes nye Meddelelser fra Digtermapper. Hvad man derimod ikke paa langt nær har nok af, det er Brevsamlinger af videnskabeligt Indhold. I Massens eller det store Publikums Navn kan man vel ikke sige dette; men de mange, de store Kredse, som med levende Interesse følge Videnskabens Fremskridt og Historie i vore Dage, dem vil det glæde at kunne see og følge Videnskabens store Fremskridtsmænd under deres Arbeider og paa deres Baner. Alexander von Humboldts Brevvexling med Heinrich Berghaus*) er en overordentlig værdifuld Gave for dem, der have saadanne Interesser. De vigtigste Forhandlinger mellem disse berømte Mænd fra 1825 til 1858 har Berghaus her sammenstillet i Forening med hele Memoires af Humboldt og hans Korrespondent.

Humboldts Bekjendtskab gjorde H. Berghaus i Paris 1815, men deres Brevvexling begynder først 1825 og blev uafbrudt fortsat indtil 1858. „Disse Brevsamlinger med Tilbehør, siger Berghaus, indeholder saaledes en Historie af den positive Geographi gjennem et Tidsrum af tredive Aar.“ Men den giver tillige noget Andet, nemlig et Indblik i mange Sider af Alexander von Humboldts Væsen og Charakter, som ikke ere omhandlede af hans tidligere Biographer. Med enkelte af disse den berømte Mands Eiendommelighe-

*) Briefwechsel Dr. von Humboldt's mit Heinrich Berghaus. Leipzig. 1863. 3 Bde.

Skyttermøde i Maalselvdalen. (Efter Photographi.)

der ville vi her beskjæftige os; hvad derimod den vanskeligere, den egentlig videnskabelige Deel af Værket angaar, da maa de, som ønske at blive bekjendte dermed, læse og gjennemblade selve Brevene forat danne sig en Forestilling om, hvilke uhyre Arbeider Humboldt har udført endnu paa sine gamle Dage, og hvorledes han ogsaa ved Siden af det erkjendte Store har alvorlig beskjæftiget sig med det tilsyneladende Smaa, for Ex. Forskjellen mellem Blondiner og Brunetter.

Humboldts første Breve dreie sig om Hertha, et geographisk Tidsskrift, der blev udgivet paa Cottas Forlag af Carl F. Vollrath, Hoffmann og Berghaus. Humboldt havde udarbeidet en meget vidtløftig Plan, som maaske var vanskelig at gjennemføre i Tydskland, og lovet at levere tolv trykte Ark om Aaret. Det første, som han sendte var Breve fra Paraguay. „Jeg har, skrev han ved Fremsendelsen af disse, med Forsæt ikke udstrøget noget af det, som kun er underholdende i disse Breve, thi da de tillige meddele grundige geographiske Jagttagelser og Betragtninger, holder jeg en saadan Blanding for at være heldig for Journalen. Forat give Kundskaben om Jorden og dens Folkefærd Liv og Interesse, er det ofte nødvendigt at vige ud fra den slagne Vei, uden at man derfor behøver at forfalde til Anekdotkram, som Zach.“ Saaledes udtalte Alexander von Humboldt sig for henved fyrgetyve Aar siden, da Lærde, som neppe naaede ham halvveis til Knæerne, ved foragtelige Fagter tilbageviste enhver Anmodning om at „skrive for den store Hob.“

De belovede tolv Ark om Aaret indfandt sig ikke i Hertha. Men naar Cotta havde ventet længe forgjæves, blev han som Tydskeren kalder det „ubehagelig“ og klagede over at Humboldt ydede Tidsskriftets Interesser en saa ringe Opmærksomhed. Saadant tog Humboldt altid ilde op og sønderrev Rykkerbrevet, som han var bleven fortrydelig over, strax efterat han havde læst det, svarede strax med et Brev, „som Cotta nok ikke skulde stikke bag Speilet,“ men sendte ogsaa Manuskript med næste Post.

Humboldts første Breve ere daterede fra Paris. Han syntes saa godt om Livet der, at han ikke saasnart fulgte Opfordringen om at vende tilbage til Fædrenelandet. „Tydsk Potriotisme er et smukklingende Ord,“ svarede han Berghaus under 1ste Juli 1825, „men den tydske Ungdom hiinsides Elben geraadede i Raseri over dette Ord i 1813. Og hvad er der kommet ud af disse uendelige Ofre af Blod og Penge? Man mærkede allerede, hvad der vilde komme ud af det i 1814, da de høie Herrer vare forsamlede her. Og nu først Wien! Min Broder havde de bedste Forsætter, da han gik til Wien, men — — — „Og hvorhen skulde han gaa, naar han skulde blive paa tydsk Jordbund?“ spørger han i et andet Brev. „Dog vel ikke til München? Om end en Schelling, en Thiersch leve i München, saa forekommer dog den Idee, at en af kirkelige Troesartikler uafhængig Selvtænker skal lede i Hovedspellunken for den tydske Ultramontanismus saa komisk, at jeg maatte lee høit, da jeg fandt den ganske alvorlig udtalt i Cottas Brev.“

Om Berlin dømte han saaledes i Paris: „Mænd af Talent finde her i Verdensstaden snar og varig Anerkjendelse; i Berlins taagefulde Atmosphære, som rundt omkring tilslører Syndskredsen og hvor Alt maales efter Skriverschablonen, kan derom ikke være Tale.“ Da Nebel udtalte den Beslutning, at udgive sine amerikanske Antikviteter i Berlin, kom Humboldt tilbage til det samme Thema. Den gode Nebel tror, at Berlin er det Sted, hvor han vil finde Understøttelse til Udgivelsen af sit Pragtværk. Hvilken Skuffelse! De veed det ligesaa godt som jeg, at Sandsen for saadanne Ting endnu ikke er vaagnet hos os, og om den engang ogsaa pludselig vaagner, saa vil den ved dette sørgelige uundgaaelige Skrivervæsen og dette Udsættel-

fessystem gjennem Uger og Maaneder igjen total blive indstreven i den dybeste Søvn."

At Berlin i det mindste i en Henseende havde et Fortrin, derom gjorde Humboldt en komisk Erfaring. Fra en Englænder fik han et Brev, som var dateret Cawnpore. „Hvor i al den hindostanske Verden ligger dette Sted," spørger han Berghaus. „Jeg veed det ikke, jeg finder det ikke paa noget Kart, og ingen af de herværende Geographer kan sige mig det, ikke engang Lapie, som dog har gjort og fremdeles fabrikerer saa mangfoldige Karter over al Verdens Lande. Jeg maa skaffe mig Oplysning fra den tydske Civilisations Hovedstad, som man nu begynder at kalde Berlin — un peu hautainement." Han fik Oplysningen: „Cawnpore, en meget betydelig Stad med 100,000 Indbyggere, Hovedstaden i et Finantsdistrikt og en af Englændernes vigtige Militærposter, ligger i Duab, mellem Ganges og Dschumna paa den høire Bred af den førstnævnte Flod. Og Parisergeographerne kjende ikke engang Tilværelsen af denne store Stad."

Endelig vendte Humboldt dog tilbage til Berlin den 3die November 1827, hvor han begyndte hine Forelæsninger over Verdensaltet, hvorved det blev afgjort, at Naturvidenskaben havde fortrængt Philosophien af den offentlige Gunst. Det hele følgende Aar var han beskjæftiget med Forberedelsen til en Reise til det nordlige Asien, det chinesiske Dschungari og det kaspiske Hav, som han tiltraadte den 12te April 1829 i Selskab med Gustav Rose og Ehrenberg. De videnskabelige Resultater af denne Reise har Humboldt forlængst bekjendtgjort; derimod give disse Breve Beretning om et praktisk Resultat, som senere maaske kunde blive af stor Vigtighed. Humboldt gav Anledning til den første Opdagelse af Diamanter i Ural. Under sin Nærværelse i Petersburg viste Grev Polier ham Sand, af hvilken der ved Bisserst i Ural blev udvasket Guld og Platina. Humboldt fandt, at denne Sand havde den største Lighed med den brasilianske, hvori man fandt de skjønneste Diamanter og gav Greven gode Raad, om hvorledes et Diamantvasteri skulde indrettes. Til Juli 1833 havde man fundet 37 Diamanter, som alle vare smukke, og den største veiede 3/4 Karat.

Uagtet denne asiatiske Reise udvidede Humboldts personlige Bekjendtskab til Jorden og gav ham store nye Opgaver at løse, havde han dog sin Opmærksomhed altid henvendt paa Amerika. De Indtryk, som han i sin Ungdom havde modtaget i denne Verdensdeel, lod sig ikke udtrænge eller svække ved samme Kjendskab med andre Jordstrøg. Der gaar en Følelse af Deeltagelse, og ikke sjælden af Pietet, gjennem dem at disse Breve, hvori han taler om Amerika. Ugjerne indrømmer han Berghaus, at Frihedens sande Velsignelse er udebleven i Syd-Amerika, efterat det spanske Aag var afrystet. „Men," sætter han strax til, „vi maa ikke være for strænge, naar vi dømme om denne Fremskyning, thi meget maa her tilskrives det Tryk, som Moderlandet gjennem Aarhundreder har udøvet over Kolonierne. Derfra skriver sig denne Løsladelse af alle Lidenskaber, under hvis Herredømme det klare Syn paa Tingene er fordunklet. Jeg seer ikke det spanske Amerikas Fremtid saa mørk som De. — Og selv de forenede Staters Borgere spaar De ilde om. Jeg tror De gaar for vidt. Her ophører dog Indvandringen aldrig. Altsaa altid ny Tilstrømning i Overflod; og de klimatiske Tilstande, som der ere de herskende, ere meget lig vore egne. En anden Sag er det om Slavespørgsmaalet, som De rigtig bemærker, engang skulde komme til Udbrud. I dette Tilfælde deler jeg fuldkommen Deres Anskuelser angaaende den Fare, som truer den nordamerikanske Unions Bestaaen. Jeg ønsker ikke at opleve dette Tilfælde. Jeg gjør meget, særdeles meget af de forenede Stater, fordi de ere en fortrinlig Frihedens Støtte."

(Fortsættes.)

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Det nye Aar har bragt overordentlig Kulde til de Lande, der ikke have for Skik at fryse. Medens man i St. Petersburg har milde Dage, blæser man i Fingrene i Tydskland og er lidt mindre „siegesmuthig", fortvivler i Paris og løber paa Skøiter i London. Overalt ere de offentlige Arbeider standsede. Paa Seinen er al Navigation ophørt, da Floden er iislagt paa de Steder, hvor Strømmen ikke er stærk, og fuld af Jisflag overalt. Den fattige Arbeider, der ikke har for Skik at have et Logis, hvor han kan opholde sig om Dagen, da han netop betaler for Tag over Hovedet om Natten, veed under disse Omstændigheder ikke hvor han skal gjøre af sig. De stille Subjekter drive om i Kroerne saalænge de have et Par Skillinger, flittige Arbeidere søge de offentlige Forelæsninger, Musæer og Gallerier, de Klogeste gaa til de offentlige Bibliotheker, hvor de sidde lunt med en Bog i Haanden, som de ofte ikke forstaa. I London haves store opvarmede Sale, som oplades for Enhver, der banker paa, og der tales i Paris i disse tunge Dage om at oprette lignende Sale, hvor ogsaa fattige Kvinder kunne ty hen med deres Arbeide, istedetfor den lange mørke Vinteraften at arbeide i det kolde Hjem ved et slet Talglys eller en stinkende og farlig Petreol-Olie-Lampe *). I London ere alle Parker fulde af Skøiteløbere. Morgen og Aften er det Forretningsfolk, der faa sig en Sving inden de gaa paa Kontoret eller hjem til deres The; om Middagen er det Medlemmerne af de aristokratiske Klubber, hvis prægtige Ekvipager rulle tomme omkring i Alleerne for at holde de ædle Heste varme. „Hvor denne rene friske Luft er styrkende at indaande, hvor den vækker alle Livsaander, hvor den giver Appetit, hvor den lærer at sætte Priis paa Hjemmet og en knitrende Ild!" Saa taler den, der gaar i Kulden hyllet i sin Kappe og har en Arne at varme sig ved; saa taler den høibaarne Jæger, der lader Hornet gjenklinge i Skoven og kommer til et Slot, hvor der brænder en Skov i Kaminen og de dampende Retter, de hede Vine vente. Self is self all the world over. Kulden er en haard Gjæst for den, der kun har nogle Pjalter paa Kroppen, der ikke har spist Frokost og ingen Udsigt har til at spise Middag, som, dersom han eier to Penny, kjøber sig Gin, den Fattiges billigste Maade at varme sig paa, som ikke har Nattelogis, men maa krybe i Ly under en Kirkedør, hvor han trykker sig tæt ind mod en anden Lidelses-Kammerat for at de kunne dele mellem sig den Rest Varme, der endnu er i det usle Legeme. I de franske Departementer dø Dyrene af Kulde. Garonne er iislagt. I Vergegnene vover intet Levende sig udenfor Huusdøren uden bydende Nød. En Brevbærer forvildede sig 4de Januar og irrede flere Timer om mellem Jis og Snee. Da han kom til Huus, var hans venstre Haand ganske forfrossen og tre Fingre af den høire. I Lyon gjorde samme Dag en Parykmagerdreng ved Udgangen af en Dandsebod det overmodige Væddemaal, at han skulde tage sin Skjorte af paa Broen. Væddemaalet vandt han, men blev saa betagen af Kulden, at han maatte bæres hjem, og man mistvivler om hans Liv. I Paris var samme Dag 26 Ildebrande. Den største og farligste var i en Baade-Anstalt. Af Anstaltens ti Baade brændte de sex og man frygtede et Øieblik en uhyre Ulykke. Alle de andre hørte Ingen tale om. En Ildebrand expederes i de store Stæder uden at andre end Brandfolkene tage Notits af den. — Alle Vagter afløses hver Time istedetfor at hver Vagt ellers varer to Timer. Alle Bygge-Arbeider ere standsede, man seer kun tomme Stilladser. I Tuilleri-Haven faldt det vanskeligt nok, Morgenen efter den første Nattekulde at frelse de to Svaner i Basinet; de smukke Dyr sadde fast i et lidet Hul, de holdt aabent med deres Varme, medens alt Vand om dem var tilfrosset. Overalt viser Velgjørenheden sig vaagen og varm. Enhver veed hvad en Laane-Indretning vil sige. Mont de piété i Paris, der allerede havde for 90 Millioner pantsat Gods, har i disse Dage neppe Hænder nok til at modtage Alt, hvad der strømmer ind. Mere end een Fattig har i disse Dage med Undren og Tak seet den Madrats, det Teppe, han om Morgenen med Taarer i Øinene havde bragt til Mont de piété, komme hjem igjen til sig inden Aften. Man siger, at Direktøren ikke er fremmed for disse Mirakler, at han giver af sit Eget saalangt det strækker, og gjør Opraab til barmhjertige Damer, af hvilke der i Paris findes forbausende Mange. Mont de piété laaner til Alle og laaner af Alle, kun med den Forskjel, at Anstalten selv laaner til 3½ Procent og laaner ud til 9 Procent, men Differentsen gaar til Hospitaler og Fattighuse, saa Ingen har et Ord at sige.

Nytaar har i Paris bragt Liv i Handelen, thi det er i Frankrig gammel Skik at begave hinanden Nytaarsdag. En Mand kom ind til en Ven, der er Kunsthandler. „Nu, hvorledes er det gaaet? Er du tilfreds? Har du solgt dygtigt?" — „Ikke synderligt, men jeg tager det igjen paa Laanene, saa jeg i det Hele er tilfreds." — „Laanene? Hvad mener du dermed?" — „Er du endnu naiv? Veed du ikke, at en Mængde Damer 31te December laane eller rettere leie en Mængde Gjenstande, som de udstille i deres Bolig for at det skal see ud for deres Nytaarsvisitter, som om de have faaet mange Præsenter? Men reen Mund, dette er endnu en Hemmelighed mellem Damerne og Handelen." — En Journalist har givet Damerne en egen Nytaarsgave i følgende Recept, der skal tjene til deres Skjønheds Forherligelse. „Ingen Dame lade Lyset falde paa sig nedenfra. Ingen Dame, der har overskredet Ungdommens Grændse, vise sig nogensinde om Dagen i Musæer, Gallerier, Drivhuse og andre Steder, hvor Lyset falder fra Loftet. Kommer hun om Dagen ind i en Salon, da tage hun Plads lige foran Vinduet eller ganske i Skygge, dersom Lyset kan blive hendes Forræder. Om Aftenen sætte hun sig for et Kongerige ikke under en Lysekrone og de Huse være hende de kjæreste, hvor man spiser med Lysene satte ligefrem paa Bordet, saa Skinnet falder lige paa Ansigtet. I en trang Gade, hvor Lyset falder ovenfra, trækker hun Sløret for eller skygger for Ansigtet med sin Parasol. Skal en Rivalinde beseires, behøves blot, at en Værtinde, der er Diktator i sit eget Rige, belyser hende slet. At Lyset i Photographernes Ateliers falder paa Ansigtet ovenfra, er Skyld i, at de fleste Dame-Portræter blive hæsligere end Originalen."

*) Aviserne ere fulde af Beretninger om Ulykkestilfælder med den nye Olie, som, naar Lampen tilfældigviis falder om, i et Nu tænder Ild i Alt, hvad den kommer nær.

Til Nytaarsballet i Tuillerierne, det første i Sæsonen, vare 5000 Udkaarede tilsagte, men Mange udeblev for Kulden. Før Ballet var som sædvanlig det diplomatiske Korps samlet i Thronsalen, hvor man ventede Majestæterne. Det diplomatiske Korps indtog Plads efter Anciennitet, det vil sige, hvorlænge Enhver har været akkrediteret ved det franske Hof, med Undtagelse af Pavens Nuntius, der altid har Forrangen. Keiseren bar Generals-Uniform, Keiserinden hvid Kjole, indvirket med et græsk Diamant-Diadem, hvorfra et Slør af hvid Gazires faldt ned over Skuldrene.

Norge.

Christiania. Under 19de Januar er udfærdiget følgende kgl. Kundgjørelse angaaende Sammenkaldelse af et overordentligt Storthing: Vi Carl, osv. Gjøre vitterligt: Da Vi ansee det nødvendigt at overlægge med Nationens Repræsentanter angaaende vigtige Anliggender, saa have Vi, i Kraft af den Os ved Grundlovens 69de § tillagte Myndighed, besluttet, at et overordentligt Storthing skal sammentræde i Christiania den fjortende Dag i Marts Maaned Aar eet Tusinde otte Hundrede og sexti fire. — Thi er det Vor naadigste Villie og Befaling, at Storthingets Medlemmer indfinde sig i Christiania til fornævnte Tid, for der at anhøre og modtage de Meddelelser, som Vi maatte finde passende at forelægge det overordentlige Storthing.

— Under 16de Jan. er Høiesteretsassessor Fr. Chr. Stoud Platou udnævnt til Sorenskriver i Næs Sorenskriveri og Kand. jur. Scholdberg til Bureauchef i Indre-Departementet.

— Under s. D. er Sognepræst til Nykirkens Menighed i Bergen, J. B. Flottmann, meddeelt Afsked i Naade med 800 Spd. i aarlig Pension.

— Statsraad Wergeland er ved Telegram kaldt til Stockholm.

— I Formænds- og Repræsentantmøde d. 22de Jan. bifaldtes med 25 mod 17 St. — altsaa uden den fornødne Totrediedeels Pluralitet — Formandskabets Indstilling om Bevilling af indtil 18,000 Spd. til Indkjøb af Bygningerne mellem de nye Retslokaler og Youngstorvet eller det nu saakaldte Nytorv.

— I Anledning af vor Artikel om de paatænkte Bazarer, hvori det hosliggende Torv benævnes Youngstorvet, har en opbragt anonym Brevskriver underrettet os om, at han „forgjæves har søgt „Youngstorvet" paa det store som mindre Kart over Christiania", og i den Anledning indskjærpet os en større Efterrettelighed. Havde Brevskriveren, istedetfor at gaa til større og mindre Karter, spurgt det mindste Barn i Byen, vilde han strax faaet Besked om Youngstorvets Beliggenhed, men derimod fundet langt Færre, som kunde sige ham, hvor „Nytorvet" er. Ved at gjennemlæse Dokumenterne angaaende Torvets Regulering, vilde han ogsaa have fundet, at den forberedende Reguleringskommittee, med Politimesteren i sin Midte, benævner det omhandlede Torv Youngstorvet og intet andet. Paa Karter turde man vel ogsaa forgjæves søge Slottet og Kaholmen; men det vilde være Affektation at benægte, at de „existere", fordi „Kongeboligen" og „Oscarsborg" ere de officielle Navne. Det samme er det, naar man ikke vil vedkjendes eller forstaa de dagligdags igjennem lange Tider brugte Navne paa flere af vore offentlige Pladse og Gader, fordi en officiel Daabs-Kommission nu engang har stillet istedet noget Nyt, mod hvis Berettigelse der tildeels strax blev gjort grundede Indvendinger.

— En Indsender i Aftenbladet har gjort Indsigelse mod Gyldigheden af den af vor Kunstanmelder udtalte Dom over Hr. Lorck's til Nationalgalleriet indkjøbte Maleri, idet han imod samme stiller baade Præsumptionen for Direktionens Skjøn i deslige Sager*) og enkelte udenlandske Blades gunstige Ytringer om Lorck's Billede. Han har ogsaa ledsaget sit Tilsvar med en Anmodning til os om at optage dette i vore Spalter. Men uagtet Stykket er kort, kunne vi for Principets Skyld ikke tjene ham heri. Selv i Dagbladene, der have ganske anden Plads at raade over end et Ugeblad, befølges overhoved den rimelige Regel, at Tilsvar og Angreb, hvorfor der i Kollegers Spalter fra første Haand er søgt Plads, ikke eftertrykkes i det Blad, mod hvilket de ere rettede. Befulgtes ikke denne Regel, vilde det, endnu oftere end Tilfældet, have til Følge, at under en Polemik den ene Part tyede til et nyt Forum for saaledes at erhverve en Tillægs-Læsekreds for sig og sine Produkter, foruden den, som han havde fælles med Modstanderen.

— Ifølge det sidste Hefte af Universitets- og Skoleannalerne har Hr. N. Nicolaysen forelagt Kirkedepartementet et Forslag til en Forening af Nationalgalleriet, den oldnorske Samling og Myntsamlingen til et Rigsmuseum. Efter Forslaget skulde Nationalgalleriet indskrænkes til kun at optage Arbeider af norskfødte Kunstnere. I Betragtning af, at den svenske og danske Kunst i lige høi Grad hører med til at fuldstændiggjøre Billedet af den kunstneriske Opfatning af vor Folkeeiendommelighed, og at derfor en Splittelse og Udsondring af norskfødte Kunstnere vil lede til en fordærvelig Eensidighed, maa det imidlertid ansees uheldigt, om der blev opstillet et saa exklusivt Princip, som heller ikke Tidernes Pinagtighed kan gjøre nødvendig, da Nationalgalleriets Annuum, som Følge af Budgettets forøgede Bevillingskraft i andre Retninger, maa gjøre Fordring paa en forholdsviis Forøgelse. F. B.

— I Søndags opførtes for første Gang Henr. Ibsens nye Skuespil „Kongsemnerne." Stykket optoges med stort Bifald og efter dets Slutning blev Forfatteren fremkaldt. Forestillingen varede til Kl. 11¾; men der er senere truffet saadanne Arangements, at de følgende Forestillinger ikke ville strække sig udover sædvanlig Theatertid.

— Ifølge den foreløbige Optælling af de indsamlede Folketællingslister beløb Christianias Folkemængde ved Aarsskiftet sig til 55,088 Sjæle.

— Exam. jur. Sv. Bakche, der længe har drevet store Penge- og Diskonterings-Forretninger, har i denne Uge opgivet sit Bo, ligesom ogsaa Auktionarius Christophersen, der stod i Endossementsforholde til ham.

— I Drøbak døde nylig en Lods, Andreas Baltzersen, 84 Aar gammel, der havde deeltaget i Slaget den 2den April 1801 og under samme mistet sin venstre Arm.

*) Af de tvende spaaberaabte Kunstnere stemte forresten den ene mod Stykkets Indkjøb.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 5. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 31te Januar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Træskjærerarbeide i Norge.

(Af F. Bætzmann.)

II.

Efterat den gamle Stiil i Træskjærerarbeidet efterhaanden havde modtaget stærke Paavirkninger af den Ornamentik, der fulgte med først den romanske og siden den gothiske Stiils Gjennemgang gjennem vort Land, og dens oprindelige Charakteer derved saagodtsom var udvisket, bliver der tilsidst synlig Indflydelse fra den i det 15de Aarhundrede fra Italien udgangne Renaissance, en Indflydelse, som man imidlertid neppe kan flytte længere tilbage end til Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. Det er fornemmelig paa en Deel ældre Gaarde, at vi møde rige Udskjæringer i denne Stiil paa Gavlene, Svalgangene, Skabe, Døre osv., og sammesteds fra er ogsaa de Mønstre hentede, som Bønderne i enkelte Fjeldbygder endnu den Dag idag gjengive i sine smaa udskaarne Arbeider.

I de senere Aar er Træskjærerarbeidet kommet ned til Byerne. Bondegutter komme ind og finde Sysselsættelse, her i Christiania nærmest hos den driftige Entreprenør Hr. E. de Coninck, og det er mere end en af disse Bondegutter, som vi siden har seet igjen som dygtige og begavede Kunstnere. Men, uheldigviis for Træskjærerkunsten, har de forladt den netop i det Dieblik, da de med sin mere rensede og uddannede Smag kunde være istand til at udøve nogen gjennemgribende Indflydelse i Retning af at udvikle og forædle den Stiil, der er den gjængse i disse Arbeider. Enkelte af dem have senere beskjæftiget sig med Arbeider i lignende Retning med den, de ere gaaede ud fra; men det har da været undtagelsesviis; og om man end godt kan forstaa, at de rigere og større Ideer har gjort dem uvillige til at vende tilbage til den beskednere Form, kan man dog ikke andet end beklage, at de, om de end ikke selv har villet ofre Arbeide og Tid paa disse mindre iøinefaldende Værker, dog ikke har ladet det være sig magtpaaliggende at virke ledende og rettende paa de Yngre, der ere beskjæftigede i denne Retning.

Saavidt os bekjendt, er der kun en eneste Mand i vort Land, der har forsøgt at uddanne sig specielt som Træskjærer: Men hans Exempel skal ikke virke opmuntrende. For et Par Aar siden boede Laulo paa en liden Plads paa Lejnstranden; der var dengang Tale om at bestille en Altertavle til Domkirken i Throndhjem hos ham; Sagen er formodentlig atter gaaet i Forglemmelse; han har kanske skaaret nogle Gallionsfigurer, Tobaksdaaser og Pibehoveder; det var nu den Brug, man havde for ham, efter at han først havde ligget herinde i Christiania og derpaa tilbragt et Aars Tid ved Akademiet i Kjøbenhavn.

De norske Træskjærerarbeider have vakt en vis Opmærksomhed i Udlandet, dog frygte vi, mere for Kuriositetens Skyld end ved sin Skjønhed og Smagfuldhed. Thi naar man betragter disse Sager, maa man uvilkaarlig beklage, at saamegen Flid er anvendt med et forholdsviis saa ringe Resultat. De Ornamenter, der ere i Brug, ere somoftest tunge Barokforziringer, der med riig Haand ere ødslede paa enhver bar Plads; de ere modtagne i Arv fra en kunstnerisk Forfaldstid, og maa man end beundre den medfødte Kunstsands, der har vedligeholdt og forplantet dem i affidesliggende Bygdelag, saa maa man paa den anden Side beklage, at ikke nogen Retledning og ingen Henviisning til en renere Stiil er bleven disse dygtige Arbeidere til Deel. I Sammenhæng med Ornamenternes overlæssede Stiil staar da naturlig Mangelen paa al konstruktiv Sands. Thi det er ikke blot Bygningen, der skal have en Form, som udvikler sig med Nødvendighed og Konsekvents af dens Bestemmelse og den kunstneriske Hovedidee, der ligger til Grund for den; denne Fordring til en indre Lovmæssighed gjælder i alle Kunster, i Stort som i Smaat, og der, hvor den mangler, der hvor Formen bliver et ydre Paahæng, der hvor man ikke arbeider indenfra udad, men adskilt og uden Sammenhæng, der er Forholdet unaturligt, der bygges Kunsten paa Sand, den forfalder og den bliver Unatur og Usandhed. Det kan kanske synes underligt at tale om de store Love for den kunstneriske Skaben, der hvor det kanske gjælder et Drikkekar eller en Tobaksdaase; men naar man fremholder denne Side af Tingen, er det dog ikke saa ringe; thi i Kunsten gjælder det ikke om hvad, men om hvorledes. Og det er i disse smaa Ting, at Smagen og den kunstneriske Sands skal gaa ud blandt Folket og danne det og glæde det; det er disse smaa Ting, som det daglig har for Øie, der skulle øve sin stille og umærkelige, men sikre Indflydelse; det er Haandværket, der skal være den utrættelige og uafviselige Apostel for den Slags Dannelse; da skal med Tiden atter Folkets Smag og Sands for det Skjønne blive den brede, sikre Grundvold, paa hvilken en folkelig og sund Kunst reiser sine stolte Billeder til Glæde og Vederkvægelse ikke blot for de Rige og de faa Begunstigede, men for alle dem, der i dem modtage en kjærlig Hilsen fra en hjemlig og længe kjendt Skjønhedsform.

Det er altsaa især den organiske Eenhed og Lovmæssighed, der mangler, Sandsen for det Væsentlige og Betydningsfulde i Hovedformerne, under hvilke da Forziringen beskedent indordner sig, uden at stræbe efter nogen uafhængig Berettigelse.

Det er let at blive opmærksom paa Aarsagerne til, at Træskjærerkunsten hos os ikke er kommen videre, men det er vanskeligere at paavise, i hvad Retning Forbedringen i det Enkelte maa gaa, saalænge man ikke har for sig en Række Mønsterfrembringelser at henvise til. For den ornamentale Kunst i Steen og Metal vil Antiken altid afgive et tilstrækkeligt Korrektiv; Træforziringen, der med sit særegne Materiale ogsaa antager en særegen Charakteer, mangler denne Veiledning. I vore egne gamle Slangeforziringer vil man altid kunne finde frugtbare Motiver, men deels er den aandelige Retning, der frembragte dem, nu gaaet forbi, saa at vor Interesse for dem mest er af historisk Art, deels lide de i sin overstrømmende Rigdom netop af den samme Mangel paa Klarhed og Nødvendighed i Hovedformerne, som vi ogsaa møde i Nutiden, og som man, hvis denne Kunst skal faa en Fremtid, for enhver Priis maa søge at raade Bod paa. Man kan derfor maaskee med Tiden nærme sig denne Stiil mere og mere og da optage fra den det, der kunde tiltale vor Smag og vise sig dueligt til videre Udvikling, men til Udgangspunkt tør man under ingen Omstændighed tage den. Naar man derfor ved Siden af en virkelig kunstnerisk Teknik og en renset Smag, der maa udgjøre Grundlaget, tillige spørger efter Forbilleder, der i denne specielle Kunst kunde virke befrugtende og veiledende, og af hvilke man kunde lære, ikke at efterligne dem, men at arbeide efter Kunstens Love og i Overeensstemmelse med Materialets Fordringer, da veed vi ikke bedre end at henvise til den samme Kilde, af hvilken vi engang før alt har øst, og af hvilken hele vor Tradition i denne Retning er udstrømmet: Renaissancens Træskjærerkunst. Men da gjaldt det at gaa tilbage til Kildens Udspring og ikke øse længere nede, hvor den alt er bleven uklar; da maatte man søge hen til den rene og strenge Stiil, der møder os i Italien i det 15de og Begyndelsen af det 16de Aarhundrede og ikke blive staaende ved det nederlandske Træskjærerarbeides Forfaldsformer, hvor vi gjenfinde alt det Smukke og Rige fra Renaissancens første Aarhundrede overdrevet og sammenhobet vistnok til en ikke ringe Masseeffekt, men derhos med en Foragt for det konstruktive Element, som vi til vort Uheld har været altfor villige til at tage efter.

Efter at have gjort sig fortrolig med de vigtigste Træskjærerarbeider fra Renaissancen i Mellemitalien, havde Nedskriveren af disse Linier forrige Sommer Anledning til først i flere florentinske Værksteder og siden paa en Kunstudstilling i Bologna at blive bekjendt med det Standpunkt, paa hvilket denne Kunst befinder sig i sit gamle Hjem. Det Første, som man blev opmærksom paa, efterat have ydet den glimrende om end mindre gediegne Teknik sin Anerkjendelse, var den uheldsvangre Adskillelse, der ogsaa her, som en Følge af Nutidens overvættes Forkjærlighed for „Arbeidets Deling“, var opstaaet mellem Kunst og Haandværk. Vistnok havde jeg ikke ventet, at det patriarkalske Forhold endnu skulde have bestaaet, som de gamle Forfattere udmale for os fra hine Tider, da Bygmestrene tidt udgik fra Snedkerens Værksted, Trin for Trin hævede sig fra Haandværket og saa siden, under en mere omfattende Virksomhed ikke forglemte den Grundvold, de havde bygget paa, men med Samvittighedsfuldhed og Nidkjærhed for Gjennemførelsen af den kunstneriske Idee, under stadig Vexelvirkning med Haandværket paatrykkede dette et sandt monumentalt Præg; da ogsaa hos Bygherren Interessen for at see et gjennemarbeidet og fuldstændigt skjønt Værk var levende; — men dog overraskede det mig at se, hvorledes ogsaa her, hvor dog de gode Traditioner burde have talt indtrængende nok, Haandværket og da specielt Træskjærerdekorationen havde emanciperet sig fra sin beskedne Plads i det kunstneriske Hele, og i denne Isolation kun stræbte hen til en tilfældig Luxus, med Prætensioner paa en uafhængig Betydning, som den kun kunde hævde ved en mere og mere overdreven Pragt og fremstikkende Teknik. Naar jeg derpaa atter vendte tilbage til Beskuelsen af de gamle, beskedne og dog saa vidunderlig deilige Chorstole i St. Maria novella eller Carottos Tag i Laurenziana eller Bænkene og Pulten i Cambioen i Perugia, blev det mig, idet jeg i Erindringen sammenholdt dem med vore norske Arbeider, klart, at den eneste Vei for os, hvis vi vilde og kunde hæve denne Kunst til noget mere end til at tjene Modens luxurieuse Indfald, var, at vedkommende Bygmestere, naar de skulde besørge den indre Dekoration, ogsaa antog sig denne Kunst, og efterat have gjort sig bekjendt med de bedste Forbilleder i denne Retning saavelsom med det Charakteristiske i vor egne ældre Træskjærerkunst, lærte den at arbeide med

Sindighed og i velgjørende Afhængighed af hiin strenge Lovmæssighed, udenfor hvis Gebet enhver, væsentlig dekorativ Kunst hurtigt og sikkert gaar sit Forfald imøde. En saadan alvorlig Skole vilde da virke velgjørende paa det mindre, efter sin Natur mere uafhængige og løsrevne Pragtarbeide, som Tidernes Luxus nu engang gjør Fordring paa. Samt derhos, at det var nødvendigt, at ogsaa vedkommende Bygherrer opgav Noget af den overvættes Uafhængighed, som de saa absolut gjøre Fordring paa, naar det gjælder deres Boligers indre Dekoration og Udstyr, og istedetfor at gjøre sine Rum til sammenlappede Prøveklude paa sine egne eklektiske Lyster, trøstigen overlod dette til Architekten, af hvis Smag og Sands for det, der samstemmede paa en smuk og harmonisk Maade, de dog tilsidst kunne være forvissede om at faa noget mere Gediegent og Heelstøbt.

Ditlev Gerhard Monrad.

I Juleugen, da den ene forvirrende Efterretning fra Danmarks Hovedstad fulgte den anden, da Landet pludselig saa sig berøvet sin gamle Regjering, og det ikke lod til, at nogen ny turde indtage den tomme Plads, paatrængte der sig uvilkaarlig den samme Betragtning, som kort i Forveien Kong Frederik VII's Død havde fremkaldt: at denne tilsyneladende Usikkerhed dog ikke var saa farlig, som det ved første Diekast kanske kunde forekomme, at Danmarks Skjebne nemlig ikke var bunden til nogen enkelt Mand eller nogen enkelt Regjering, men at der bag Bevægelserne stod en bestemt og tryg, offentlig Opinion, udover hvilken Folket ikke lod sig lede, og som altid vilde vide at skaffe sig Organer, ja, selv om de, der kom i Spidsen for Styrelsen, var mindre venlig stemte for den, dog vilde tvinge disse til uden Nølen at slaa ind paa den Vei, den havde afstukket dem. Man kunde derfor, da det blev vist, at Biskop Monrad havde dannet et nyt Ministerium, uden Ængstelse lægge Mærke til den noget tvetydige Modtagelse, der fra enkelte Kanter blev ham tildeel, vis paa, at han i Tider, da den almindelige Opmærksomhed saa nøiagtigt fulgte hvert af Regjeringens Skridt, ikke kunde andet, om han end vilde, end anvende de Evner og den Dygtighed, som han i en mangeaarig Virksomhed saa glimrende har lagt for Dagen, i den Retning, som dyrekjøbte Erfaringer og Folkets egne sunde Sands for Tidens Krav endelig har lært det, er den ene rette, for ikke at sige den ene mulige.

Ditlev Gerhard Monrad er født den 24de Novbr. 1811 i Kjøbenhavn. Faderen, Otto Sommer M., blev kort efter ansat som Foged i det nordenfjeldske Norge; men Sønnen blev snart som Følge af uheldige Forhold i Faderens Huus sendt ned til Danmark igjen til en Slægtning, der var Kjøbmand i Præstø. Præsten Nicolai Søtoft, der i sin Tid havde et vist Navn som Digter, tog sig her af Gutten og skaffede ham ind paa Vordingborgs latinske Skole, hvor Adjunkt Westergaard fattede Yndest for ham, tog ham i Huset hos sig og tilsidst i 1830 dimiterede ham til Universitetet. Uagtet megen Sygelighed havde forsinket ham i hans Studier, erholdt han Udmærkelse til sin Studentexamen, saavelsom til anden Examen Aaret efter. Under jævnlig Sygelighed tog han nu fat paa det theologiske Studium, som han drev med en saadan Grundighed og Omhu, at han Sommeren 1836 tog Embedsexamen med egregie. I en Kreds af jævnaldrende Venner, blandt hvilke Fr. Barfod, Hall, Birkedal og Allen nævnes, havde han, tildeels som Regentsianer, tilbragt sine Studenteraar stille, tilbagetrukken i sig selv og kun opfyldt af Interesse for sit Studium, blandt hvis Discipliner han fornemmelig havde følt sig tiltrukken af Granskningen af de østerlandske Sprog. Beskjæftigelsen med disse var det hans Hensigt at fortsætte, og da han kunde gjøre sig sikkert Haab om paa den Maade at blive knyttet til Universitetet, ud over hvis fredede Mure hans Længsler dengang ikke syntes at række, tog han efter to Aars mere specielle Sprogstudier Magistergraden og opholdt sig derpaa et Aars Tid med offentlig Understøttelse i Udlandet for videre at uddanne sig til det Professorat, som ventede paa ham. Han var bleven forlovet med Datteren af en formuende kjøbenhavnsk Borger, havde udstedt en Subskriptionsindbydelse paa en Oversættelse af „Tusinde og een Nat", og alting tegnede til, at han ret snart for bestandig skulde indskrives i deres Skare, hvis store Lærdom og Belæsthed en liden udvalgt Kreds nævner med en hemmelighedsfuld Begeistring, men hvis Virken, om end betydningsfuld, dog ikke række ud over en snever Grændse, og for hvilke den travle Mængdes støiende og splittede Stræv er en Skræk.

En tidligere Biograph af Biskop Monrad har i sin Tid leveret en meget dramatisk Skildring af den Begivenhed, der kaldte den stille Magister ud paa det politiske Livs Kampplads, — en Forsamling af Studenterne den 3die Decbr. 1839, som „Lehmann og Hage havde trommet sammen forat forføre Studenterne til at bede den nye Konge om en fri Forfatning", i hvilken de tvende nævnte Mænd sammen med C. Ploug stod paa den ene Side, medens Madvig, P. C. Kierkegaard, Barfod, H. P. Holst og R. Nielsen paa sin Side søgte at holde igjen. Monrad blev paa Gaden formelig presset af Barfod og trukket med derop forat hjælpe denne, men optraadte til Alles Forundring med

Ditlev Gerhard Monrad.

Energi og Skarphed til Fordeel for de Liberale. Fra denne Aften skulde han da efter Beretningen være bleven forvandlet til den dygtige og ivrige Politiker, som han kort efter i sine „Flyvende politiske Blade" viste sig at være. Hvad Værd man nu end vil tillægge denne Beretning, der synes os noget vel meget „arrangeret" til at være sand, saameget er vist, at Monrad strax efter modtog et sikkert Beviis paa, at han virkelig nu var bleven en offentlig Størrelse af Betydning, i Skikkelse nemlig af en Trykkefrihedsproces, der paadrog ham Mulkt og Censur. Nogle Maaneder efter hiint Møde, — han havde imidlertid som Medstifter af det liberale Studentersamfund endnu klarere vist sine Sympathier, — indtraadte han som Medarbeider i „Fædrelandet", hvor strax Gjenstandene for hans første Artikler, nemlig Beskatningen i Kjøbstadskommuner og de holsteenske Chausseearbeider, viste, at det var hans Agt at tage sin journalistiske Virksomhed grundig og ikke blot flyde paa gjængse Partifloskler. Ved alle disse Skridt havde Monrad naturligviis brudt med Udsigterne til en Lærerpost ved Universitetet, der var besjælet af den mest konservative Loyalitet, og han styrede derfor fremad paa de politiske Farvande. 1841 valgtes han ind mellem Kjøbenhavns Borgerrepræsentanter, det næste Aar blev han Medlem af Direktionen for Kjøbenhavns Borger- og Almueskolevæsen, udgav som Frugten af en Udenlandsreise en Bog „Om Skolevæsenets Ordning i flere store protestantiske Stæder med Forslag til dets Reorganisation i Kjøbenhavn", redigerede fra Mai 1843 „Dansk Folkeblad", der udgaves af Trykkefrihedsselskabet, og holdt endelig i 1844 Foredrag over Danmarks Historie siden 1814.

Efter i to Aar at have opholdt sig paa Laaland som Præst i Vestre Ulslev, hvorhen Patronen, hans Ungdomsven Grev Knuth havde kaldt ham, kom han i Marts 1848 til Roskilde som Stænderdeputeret, derfra efter Udbrudet af Oprøret i Holsten til Kjøbenhavn og indtraadte den 24de Marts som Kultusminister i den nye Regjering, der dannedes efter Kasinomødet, i hvilket han selvfølgelig havde deeltaget. I den nye Grundlov, der nu udarbeidedes, tillægges Monrad en væsentlig Andeel, og denne, saavelsom adskillige administrative Forbedringer, optog ham det meste af den korte Tid, dette Ministerium, der opløstes den 15de Novbr. samme Aar, stod ved Roret. I Begyndelsen af det næste Aar udnævntes han, til ikke ringe Forargelse for Mange, der holdt fast ved Anciennitetsbefordringens usvigelige Regler, saavel som for Nogle, der med en vis Mistænksomhed betragtede disse mangfoldige Metamorphoser fra Sproglærd til Politiker, fra Redaktør til Præst og derfra igjen til Minister, til Biskop over Laalands Stift. Han forstod imidlertid ogsaa i denne Stilling at erhverve sig de Flestes Tillid ved den Energi, han udfoldede, og den Interesse, han viste for sin nye Virkekreds. Ved Siden heraf lukkede han vistnok ikke Døren til den politiske Arena ganske igjen for sig; ligefra 1849 til 1853 repræsenterede han nemlig, paa en kort Undtagelse nær, den fjerde Valgkreds i Mariboes Amt i Folkethinget, hvor han valgtes til Viceformand og til Formand for Finantsudvalget, og hvor hans mangfoldige Indsigter i de forskjelligste Specialiteter saavelsom hans Dygtighed som Taler skaffede ham en sikker, om end ofte antastet Overvægt.

Imidlertid var Ministeriet Ørsted kommen til Roret og behagede sig i at belære Rigsdagen om dens Afmagt ligeoverfor en kongelig Regjering, om den „frie Magtfuldkommenhed", af hvilken Kongen havde givet Folket Grundloven, og af hvilken han altsaa ogsaa kunde forandre den eller tage den tilbage, kortsagt, prækede i Ord og i Gjerning de gamle absolutiske Lærdomme, som mange i Danmark endnu dengang ikke fuldkommen havde løsrevet sig fra, som Folket en Tid med Resignation hørte paa, men mod hvilke ved Rigsdagens Slutning Monrad satte en kraftig og besindig Adresse, der strax antoges og frembares. Regjeringen fandt sig vistnok ikke ved denne Udtalelse paa nogen Maade foranlediget til at træde tilbage; men hvor dybt den alligevel følte sig saaret, viste først dens meget irriterede Svar paa Adressen, samt dernæst den summariske Afsættelse, der blev Hall og Andræ tildeel paa Grund af den Deel, de havde i Rigsdagens Udtalelse af Mistillid. Det Exempel paa hurtig og eftertrykkelig Revselse af de Gjenstridige, som Krigsministeren, (von) Hansen, saaledes havde givet, var altfor fristende, til at ikke hans Kollegaer skulde have fulgt det, og Ørsteds Begjærlighed efter at „faa Biskop Monrads Hoved paa et Fad" tilfredsstilledes den 26de April 1854 ved dennes Afskedigelse fra hans Bispestol. Han stod nu altsaa som politisk Martyr, og da det gamle Ministerium endelig i Slutningen af Aaret ikke længere kunde staa sig mod den Storm af Uvillie mod det, der blev stærkere og stærkere, var det at forudsee, at Monrad ikke længe vilde komme til at staa udenfor den nye Regjering. Han blev da ogsaa først Overdirektør for Borger- og Almueskolevæsenet og Departementschef i Kultusministeriet, til hvis Direktør han den 31te August 1858 udnævntes. Den Plads, han den 6te Mai 1859 indtog i Regjeringen som Kultusminister, beholdt han dog kun til den 2den Decbr. s. A., da hele Ministeriet gik af, formeentlig paa Grund af reent personlige Konflikter med formaaende Personer ved Hoffet, hvis Ærinder Regjeringen ikke vilde gaa. Som bekjendt opløstes den nye Styrelse, der dannedes af Rotwitt, allerede i Februar Maaned det næste Aar ved dennes Død, og

Monrad tilbagekaldtes nu fra Paris, hvorhen han var reist. Det lykkedes ham at danne et nyt Ministerium, i hvilket han dog overlod Hall Præsidiet. Hans Virken i de sidste Aar ligger for nær, til at vi behøve at minde udførligere om den. Fremtiden faar vise, om han længe kan holde sig som Leder af den nye Regjering, hvis eneste politiske Størrelse han udgjør, eller om denne mærkelige Mænd har endnu flere Metamorphoser at undergaa. +

Humboldts Brevvexling med Berghaus.

(Ved P. Chr. Asbjørnsen.)

(Fortsat fra forr. Nr.)

I flere Breve tilbagevisер Humboldt de engelske Anmasselser og det engelske Overmod. „Sydamerika gjennemstreifes nu af en Mængde Englændere, hedder det i et af dem, som alle enten de vide noget eller ere kundskabsløse Ignoranter, efter Hjemkomsten føle sig kaldede til at lade trykke tykbindede Reiseberetninger, hvori de opstemme en Tone, som om de vare de første, der havde bragt hine Landes Geographi for Lyset.“ Hvor den engelske Uforskammethed træffer ham selv, viser han den med Overlegenhedens selvbevidste Ro tilbage. Han kalder det ikke andet end eventyrligt, naar en stakkels Missionær ved Navn Hillhouse paastaar, at Humboldts Jagttagelser over Caraiberne ikke grunde sig paa egne Erfaringer. Det er mere end latterligt, at man har ladet trykke Saadant om Humboldt, som, da han kom fra Rio-Negro og Orinoco, drog mellem Angostura og Nueva-Barcellona tværs igjennem Caraibernes store Missionsdistrikter, hvor han havde Leilighed til at see mange Tusinde af dem.

Ligesom de Mænd, der i aandelig Henseende have sin største Styrke og Betydning, pleie at være mest stolte af legemlige Fortrin, saaledes dvæler ogsaa Humboldt altid med megen Forkjærlighed og Tilfredshed ved sin Bestigning af Chimborazzo. „Alle mine Levedage,“ skriver han til Berghaus, „har jeg gjort mig noget til af, at jeg blandt de Dødelige er den, som er steget høiest op i Verden. Hvor have Menneskene ikke undret sig over Cordillerernes Høide, og jeg har deelt denne Undren og været stolt af min Bjergstigning. Jeg har derfor med en vis Følelse af Misundelse seet paa de Opdagelser, som Webb og Konsorter have gjort i Indiens Fjelde; om disses uhyre Høider har man vistnok havt en Anelse og Formodning, men det er ikke Kjendsgjerninger, som ere bekræftede ved Maalning. Jeg har imidlertid slaaet mig til Ro angaaende disse Reiser i Himalaya, fordi jeg troer at kunne antage, at mine Arbeider i Amerika have givet Englænderne det første Stød til at agte noget mere paa Snefjelde end de have gjort i det lange Tidsrum af halvandethundrede Aar, som de, man kan gjerne sige tankeløst, have gabet paa den høie Bjergmuur paa Nordkanten af de uhyre Sletter, som frugtbargjøres af den hellige Strøm. De have jo aldrig, ikke engang i det Fjerne, gjort det Spørgsmaal: hvor høie ere disse Himalayas Kolosser. Jeg har sagt til mig selv: Andeskjæderne beholde dog sin Rang for den nye Verden; der ere de de høieste Fjelde, og paa dem er Chimborazzo den høieste Tinde og dermed har jeg søgt at neddysse den Følelse af Misundelse, som de indiske Fjelkolosser har indgivet mig.“ I „Annalerne“ meddeler Berghaus en Fortælling om en Bestigning af Popocatepetl ved Gerolt og Gros, hvorpaa Humboldt skriver til ham som følger: „Lad Hr. Peutland prale med sit Illimani og Sorata, lad det ogsaa i Himalaya findes en Mont Blanc (Dhawalagiri) en heel Række af uhyre Sneefjelde; saa har dog Chimborazzo et saa populært Navn, at der den Dag i Dag gives mange, og det endog Folk, som gjøre sig til af at være à jour med de geographiske Kundskaber, som endnu holde Chimborazzo for det høieste Bjerg i Verden. Jeg beder Dem at fortælle Deres Læsere om Bjerget, som bærer dette populære Navn!“ Der er altsaa Avindssygen atter, og Humboldt gjør igjen Fordring paa af alle Dødelige at være den, der er steget høiest tilfjelds i Verden.

Hos en Mand som Humboldt er en Svaghed af denne Art en saadan Ubetydelighed, at den ligesaavel kan udhæves som de videnskabelige Vildfarelser, han har gjort sig skyldig i. Han har saaledes altid holdt paa den eventyrlige Paastand, at Aztekerne og Tolteкerne have gjort store Vandringer og forfægter den Paastand, at alle Indianere stamme fra et Folk, der er kommet fra Asien, og at alle Forskjelligheder mellem dem skriver sig derfra, at de i Fjeldegnene have drevet Jordbrug og Kvægavl, paa Sletterne derimod Jagt.

En anden Vildfarelse har han været hildet i angaaende Kaliforniens Fremtid. Han klager over Opdagelsen af de rige Guldleier, fordi det vilde komme til at have høist uheldige Følger for Koloniseringen. Dagtyve, Kjæltringer og allslags Pak vilde strømme derhen og for lange Tider udstyde Jordbrugerens Virksomhed. Heldigviis er denne Spaadom ikke slaaet til. Pakket, som i den første Tid strømmede derhen, blev snart afløst af Selskaber, som arbeidede regelmæssigt med Kapital og Maskiner, og Kaliforniens Kolonisering ved Jordbrugere, Haandværkere og Kjøbmænd er ikke bleven ursat eller forsinket ved Guldmarkernes Skyld, men den er tvertimod bleven uhyre fremmet derved.

Parti af Christiania: Det nye Retslokale med de mod Youngstorvet (Nytorvet) projekterede Bazarer. Efter Tegning af Architekt Nordan. (Se No. 3.)

Det guldgravende Pak danner en flyvende Trop, som overalt ikke alene i Kalifornien, men ogsaa i Australien, i Carsondalen og ved Fraserfloden farer foran de solide Kolonister og trækker dem efter sig."

Skulde man ordne de fremmede Verdensdele efter den Interesse, som viser sig i Humboldts Breve for dem, saa fik man følgende Række: Amerika, Asien, Afrika. Australien er udeladt, fordi der ikke findes noget Spor af Interesse for Kænguruhens og Pungrotternes Fædreneland. Polarreiserne synes Humboldt heller ikke at have skjænket nogen kjærlighedsfuld Opmærksomhed, og om Jordomseilingerne siger han: „Disse Søexpeditioner er en kostbar Sag. En liden Portion national og personlig Forfængelighed er altid med i Spillet ved dem." Blandt de asiatiske Lande have de, der ligge hiinsides Ganges mindst interesseret ham, derimod skrev han om de hydrographiske Arbeider ved Aralsøen og Syr-Dariah, om astronomiske Stedbestemmelser i China, om Karter af Issical og Balcasch, om Forgreningen af Tigris i Norden, om Vinterkulden i Sibirien, lige til det Sidste; om Englændernes og Amerikanernes Foretagender i Japan og China, som saa levende beskjæftigede hans Samtidige, have vi ikke fundet et Ord.

Det er bekjendt, at han glædede sig meget over Barths, Owerwegs og Vogels Reiser, derimod havde han stor Mistillid til de sydafrikanske Opdagelser; thi de tydske og engelske Missionærer, som arbeide i Sydafrika, vare i hans Øine Lægmænd, som ikke havde noget Navn at tabe, om de trykte aldrig saa mange Almanakker for at gjøre sig interessante for Øieblikket. Her er et Exempel. Berghaus havde sendt ham et Kart, hvorpaa han havde tegnet ned Missionærernes Opdagelser. Alexander v. Humboldt svarer: „Jeg holder aldeles ikke af, at De lader Bæhr el Abiad springe ud af Søen Nyassa og Zambese af Søen Ngami. Saadanne mythiske Kart-Ornamenter ere nu forældede." Med indre Tilfredshed gjør Berghaus i 1853 følgende Anmærkning til denne Humboldts Dadel fra 1850: „Jeg har nu den Tilfredsstillelse, at de mythiske Kart-Ornamenter mere eller mindre ere blevne til en ptolomæisk Sandhed."

(Fortsættes.)

Literatur.

Ewald og de norske Digtere. Fire literairhistoriske Fremstillinger af J. S. Welhaven. Chra. 1863. IV. 289 S. 8. 90 ß. (P. T. Malling.) De fire Fremstillinger, hvoraf Bogen bestaar, ere: 1) Om Betydningen af det norske Selskabs Opposition mod den Ewaldske Poesi (S. 1—96); 2) Til Erindring om det norske literaire Selskab (S. 97—119); 3) En literair Situation og en Digter-Række (S. 121—240); 4) Efterskrift om Ewald (S. 241—289.) De to første have tidligere været trykte, nemlig No. 1 i „Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur" for 1849, og No. 2, der er fremstaaet som Foredrag ved Festen til Fædrenes Minde, i Nyhedsbladet for 1856, No. 5. De tvende sidste Afsnit, der udgjøre Bogens anden og drøieste Halvdeel, fremtræde her for første Gang. Men ogsaa deres Indhold vil være kjendt af dem, der have besøgt Forfatterens literaturhistoriske Forelæsninger her ved Universitetet og hans i sin Tid holdte Foredrag til Fordeel for Studentersamfundets Byggefond (om Ewald.) Men det vilde være latterligt derfor at sige, at Bogen kun byder gamle, bekjendte Sager. Thi for den store literære, den lærde Verden er en Sag lige ny, om man end her i Christiania for 10—15 Aar siden har havt Anledning til at høre den fremstillet i frie Foredrag fra Kathedret. Ja, en Forfatter, som ved en kjærlighedsfuld Beskjæftigelse med en Sag har afvundet denne nye Sider, har ikke blot Ret, men ogsaa en særegen Opfordring til at forelægge den for Publikum igjennem Literaturen, uden Hensyn til, hvorvidt der maatte findes en eller anden Tilhører, som tror af hans mundtlige Foredrag for sig at have suet al fornøden Saft og Næring, og hvor ubeleilig en saadan Publikation for en fri og ugeneret Benyttelse fra Tilhørernes Side end kan være. Ikke engang om de her paany aftrykte Afsnit kan det siges, at de have gjort sin Virkning og saaledes kun indeholde noget for Læseverdenen Almeenbekjendt. Thi om end et Par Literaturhistorikere (N. M. Petersen og J. Levin) have ført sig dem til Nytte, er dog den af Forf. gjennemførte Betragtning med dens Resultater langtfra fuldtud godkjendt og heller ikke gaaet over i den almindelige literære Bevidsthed. — Men en literærhistorisk Fremstilling af Welhaven skulde ikke engang tiltrænge Forsvaret for at være noget Nyt, — man kan her lægge til: i Forhold til sig selv, — for at blive optaget med Velvillie og Interesse af Læseverdenen. W. hører dog vel til de Forfattere, som paatrykke, selv de fra Stoffets Side mest bekjendte Emner et saadant Individualitetens Præg med Hensyn paa Opfatning og Fremstilling, at der alene heri ligger den fornødne Nyheds-Tillokkelse. Anmelderen har maaskee nøiere end nogen Anden fulgt Forfatterens literaturhistoriske Foredrag, men han har dog med lige usvækket Interesse læst nærværende Bog. — Da den, foruden det her for første Gang Trykte, indeholder tvende Monographier, beregnede hver for sig paa fuld Forstaaelse, er det let begribeligt, at enkelte Rekapitulationer maa finde Sted. Men ved en Sammenarbeiden af det tidligere Trykte og det ny Tilkomne vilde lidet været vundet endog med Hensyn paa den „læge Læser". Stoffets Beskaffenhed har ligesom medført een kritisk-kildeundersøgende og een speciel literær-biographisk Behandling med de af disse følgende Anvendelser og Betragtninger. Bogens første, i Norsk Tidsskrift trykte Afhandling, udgjør den kritisk-undersøgende Deel. Her klares Forholdet mellem de trende i den behandlede Periode bestaaende literære Selskaber, nemlig Selskabet for de skjønne Videnskaber, det danske Literaturselskab og det norske Selskab, hvilke tilsammen „danne den almindelige Situation, hvori de forskjellige poetiske Kræfter og Bestræbelser gjorde sig kjendelige." Blandt disse Kræfter har da Ewald den mest gjennemgaaende Plads, og hans Forhold og Digtning belyses nødvendigviis med selve Periodens Charakteer og Betydning. I det første af hine Selskaber fandt han sine kritiske, stiilrettende Opdragere og fornemtladende faderlige Formyndere, i det andet sine blinde Beundrere, der tog ligesaavel hans Feil som Fortrin til Indtægt for hans Storhed, og derimod i det norske Selskab en rektificerende literær Opinion. Det var, som Welhaven til Evidence har godtgjort, ligesaalidt Miskjendelse af Ewalds Digterbegavelse som smaalig Jalousi og Spottelyst, men en sundt udviklet literær Sands, med et nationalt Grundlag som Støttepunkt, der bragte det norske Selskab til at stille sig i oppositionelt Forhold til den Ewaldske Digtning med dens stærke Præg af Klopstock'sk Pathos og Skruethed. At de norske Digtere i en saa indgribende Periode stillede Parodiens Værn og egne, skjønt ikke talrige, Produktioner mod den saaledes indtrængende tydske Unatur, fremmet og baaret af en genial Digter, og værnede om Digtekunstens Reenhed og naturlige Udviklingsgang, er en Fortjeneste, som neppe kan skattes for høit, og som vel ogsaa Danskerne — skjønt den tilkommer Nordmændene — mere og mere ville vide at vurdere, efterhaanden som Sandheden af Ewalds Ord „at al vor Fortræd er tydsk", drages dem stærkere og stærkere til Minde. — Til Belysning af disse Forholde har Forf. kunnet benytte en heel Deel tidligere ukjendte Papirer; men han har i denne Henseende maattet friste den løierlige Sjæbne, at et af disse, som han først har aftrykt, af J. Levin er bleven grebet og benyttet som et nyt Fund og til at svække den her paany trykte Fremstillings Gyldighed. Benyttelsen af hine Kilder fra første Haand har paa sine Steder medført nogen større Tunghed i Fremstillingen her, end i Bogens øvrige Afsnit. Forf. har nemlig trukket ind under samme adskillige Citater og Detailler, der let kunde været anbragte i Noter, dersom han ikke, af Foragt for den Maneer, gjennem et tyndt Stof og en ofte halvfærdig Bearbeidelse, spækket med Noter og Noters Noter, at faa tykke Værker istand, havde sat sig til Opgave i sine Arbeider at gjennemføre den modsatte Yderlighed: ingen Noter at levere, men indarbeide Alt til Stoffet Henhørende i selve Fremstillingen. — En lettere Resumee af denne Undersøgelse, med almindeligere literaturhistoriske Betragtninger og Anvendelser, har Forfatteren givet i det som No. 2 optagne Foredrag „Til Erindring om det norske Selskab". — I det tredie Afsnit, der er betegnet „En literair Situation og en Digter-Række", fører Forf. os midt ind i de literære Tilstande og Bevægelser, hvorunder det norske Selskab opstod: Ewalds (ved Stoffet) nordiske Digtning, Bredals Syngestykker med tilhørende Theaterstridigheder og J. N. Bruns Forsøg i den franske Tragedies Smag, der strax fik sit Banesaar gjennem Wessels uforlignelige „Kjærlighed uden Strømper". De krydsende Interesser, Partiernes Formaal og Gjerning, Tidens poetiske Huulhed og Smagens Forvildelser stilles os her for Øie med en Klarhed og Anskuelighed, der saameget mere forbauser, som Forfatteren har mægtet at løse sin Opgave paa et meget indskrænket Rum. Midt under al denne Smagens Jammerlighed, hvori Tiden var nedsænket, bringer det norske Selskab Latterens forfriskende Luftning, uden derfor at stille dette som sin Hovedopgave eller tabe de positive og høiere Formaal af Sigte. I Besiddelse af grundigt Kjendskab til de fremmede Literaturers bedste Værker — navnlig udenfor den tydske —, havde det norske Selskabs Medlemmer en literær og æsthetisk Grundvold at støtte sig til, som de fleste danske „Skjønaander" dengang manglede, eller som ved den tydske Literaturs Indflydelse og dennes Forherligelse gjennem den klopstockiserede Ewald blev trængt tilside. Saavel ved denne sin literære Fordannelse som sin Begavelses Selvstændighed, sit nationale Forhold og de fra Fædrelandet medbragte Indtryk, ledEdes de naturligen i en fra den tydske afvigende Retning, hvorved Natur og sund Sands kom til sin ellers krænkede Ret. Alt dette er kommet den dansk-norske Literaturs Udviklingsgang tilgode. En anden Betydning har de norske Digtere for os derved, at de have trukket en Række norske Emner ind i den poetiske Behandling og tildeels behandlet disse i national Aand og Tonart. Welhaven har med Forkjærlighed dvælet ved de Digtere, hos hvem den nationale Tone, med en liflig Lyrik forresten, kommer til Frembrud, saaledes først og fremst Cl. Frimann, dernæst Zetlitz og J. N. Brun, der ellers som Digter bedømmes temmelig strengt. — Til Vurderingen af de enkelte Digtere slutter sig i Fremstillingen korte Omrids af deres Personlighed og literære Habitus, hvilke Silhouetter, som Forf. beskedent kalder det, er de bedste Vidnesbyrd, for hvilket forbausende skarpt Syn for det Charakteristiske i en Situation eller hos en Personlighed Welhaven er i Besiddelse af. Disse korte Digterskildringer sige eller oplyse mere, end naar Molbech eller andre Literaturhistorikere skrive Bind fulde. Thi netop det Betegnende, og kun det, siges, og det netop i de mest træffende Udtryk. Ikke blot fra Behandlingens, men ogsaa fra Emnets Side vil denne Deel af Bogen mest tiltale Læsernes Fleerhed. Den Kjærlighedsfuldhed, hvormed Forf. her endnu stærkere end ellers har fremhævet de norske Elementer i Fællesliteraturen og eftervist Nordmændenes Indflydelse og Betydning i denne, vil hos vore Læsere ogsaa bidrage til at vække en fordoblet Interesse for dette Parti. — Uagtet Forf. i de foregaaende Fremstillinger atter og atter har omhandlet Ewald og hans Digtnings Forhold til Literaturperiodens forskjellige Retninger, skjænker han dog tilsidst denne originale Digtergenius i en afsluttende „Efterskrift" et særligt Afsnit. Medens han yder Ewalds geniale Side, hans overvældende lyriske Begavelse, fuld Anerkjendelse, og fremhæver, hvorledes han, som ingen anden i den hele Periode, var Digter med Liv og Sjæl, paapeger han derhos skarpt og tydeligt det Forfeilede i Ewalds store, lovpriste dramatiske Arbeider, der alle falde ud af Kathegorien og kun bæres af sin Lyrik. Han blotter skaanselløst „Skjævheden og Overdrivelsen i den gjængse lovtalende Skildring af hans Liv og Virken", hvorved Digterens Beundrere have bragt ham ud af Situation, og trækker hans Ry ned fra hiin eventyrlige Høide af Digteranseelse, som paa denne Maade er bleven en Tradition, der pleier at følges uden næmere Prøvelse. En kritisk Reaktion vil altid fremkalde en Overdrivelse til den modsatte Yderlighed; dette gjælder saaledes vistnok ogsaa W.'s Vurdering af Ewald. Men i det Store taget maa dog denne erkjendes at være begrundet og tør saaledes for Fremtiden blive den eneste literærhistorisk gyldige og holdbare. — Nærværende Arbeide af Welhaven kunde give Anledning til flere Betragtninger, dersom denne Anmeldelse ikke alt havde faaet en saa stor Udstrækning, som Rummet for idag tillader. Vi maa derfor indskrænke os til endnu at berøre tvende Sider, den theoretisk-æsthetiske og Stilen. I de æsthetiske Betragtninger, som W. knytter til de foreliggende literære Phænomener, har han nedlagt en heel, saa at sige anvendt Æsthetik. Men ved at see den æsthetisk-gyldige Regel holdt ligeoverfor det historisk Givne, føler man oftere Nutidens literære Aspekter at rykke sig imøde, og skjønt godkjendte og lovpriste for Dagen, dog at stille sig i Geled med det historisk Absurde, der strax er sprunget os i Øinene som saadant, fordi vi mægtede at betragte det uden Partilidenskab og uden vor æsthetiske Bevidstheds Overdøvelse af Dagsopinionens Skraal. — Hvad W.'s Stiil angaar, har man oftere hørt den Bemærkning, at den i de kritisk-literærhistoriske Arbeider ofte er noget kunstlet og skruet, eller ialfald paatagelig kunstmæssigt udarbeidet. Dette kan maaskee i enkelte Tilfælder være nok saa sandt; men somoftest er denne Dadel ugrundet og har sin Rod i en Miskjendelse af den Opgave, Forf. selv har stillet sig og løst. W. har inden vort Sprogs Literatur saa at sige skabt sig sit eget literaturhistoriske Udtryksmiddel. Istedet for den philosophisk-ræsonnerende Stiilmaneer, som Molbech og andre danske Literaturhistorikere have overført paa Dansken fra Tydsken, har W. uddannet en egen kritisk Stiil, fri for hiint i det Blaa rækkende tydske Omsvøb, eiendommelig og prægnant i sine Vendinger og riig paa fritdannede Udtryk, der netop skarpt og bestemt udtrykke hvad de skulle. Forresten udmærker Welhavens skriftlige Fremstilling sig ved en Udtrykkets Moderation, som ofte i hans mundtlige Diskussion og Forelæsninger ikke i lige Grad er tilstæde. Undertiden vil derfor hans skrevne Ord i Forhold til hans „levende" synes noget matte og afsjælede. Vi skulle her nævne et Exempel. I sin Forelæsning over Ewald, udbrød han, idet han skildrede dennes sørgelige Lod som Leilighedsdigter, navnlig som Kongehusets Lovsynger: „Og hvilke Storheder havde Ewald at besynge? Den gale Kong Christian VII, den rænkefulde Juliane Marie og den stupide Arveprinds Frederik". I Bogen, hvor det tilsvarende Sted findes S. 250, ere samtlige djærve, men træffende Epitheter udeladte, hvorved den hele Sætning unægtelig er bleven noget afkvistet. Men vrager W. i sin egen skriftlige Fremstilling hine djærvere mundtlige Udtryk, hvoraf han betjener sig, gaa dog disse derfor ikke just tabt for Publikum. Hans skarpe kritiske Udsagn accepteres og bringes i Anvendelse af yngre Kritikere, om ikke oftere, saa dog hver Gang han selv fremtræder med et Arbeide, der da saaledes maa tjene som Gjenstand for Øvelsen i at haandtere dette hans sværere Skyts.

Norge.

Christiania. Overretssagfører Malthe har paa Grund af Endossementsforpligtelser og Laan til Sv. Bakche opgivet sit Bo. — Som Følge heraf har ogsaa Generalkonsul og Toldkasserer i Tvedestrand, Chr. Tønsberg, for hvem Malthe stod som Endossent for betydelige Summer, leveret sit Bo til Skifteretten (i Tvedestrand). Ligeledes har Malermester G. M. Nordraach, der har grundlagt og drevet Alfheims Snedker-Fabrik her i Byen, i denne Uge opgivet sit Bo. — Malthe var den ivrigste Kunstsamler hertillands og havde anvendt betydelige Summer til Indkjøb af Malerier, Mynter og Kobberstik, hvilket Alt formodentlig nu vil blive adsplittet.

— Stiftsprovst Jensen er udnævnt til Ridder af Carl den Trettendes Orden.

☞ **Bladets Redaktør P. Botten Hansen bor i Dronningens Gade, Nr. 26, 2den Etage.**

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 6. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 7de Februar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Humboldts Brevvexling med Berghaus.

(Ved P. Chr. Asbjørnsen.)

(Slutning fra forr. Nr.)

Hos Barth dadler Humboldt meget, at han ikke forstaar noget af det første Grundlag for al Jordbeskrivelse, Stedsbestemmelsen. Humboldt selv havde, før sin store Reise, paa Pariserobservatoriet gjort sig bekjendt med de første Fordringer til en Reisende i ubekjendte Lande og tilegnet sig dem. Og hvorledes har vel Rüppel gjort? „Han gik i Skole hos Zack i Genua, og den Underviisning, han der nød, har baaret rige Frugter for Østafrikas positive Geographi. — Hvad hjælper alle Fortællinger om Mærkværdigheder af Naturens og Menneskenes Riger, naar man ikke kan paavise den Plet af Jorden, hvortil denne eller hiin Mærkværdighed er knyttet, efter dens Beliggenhed under dette eller hiint Himmelstrøg!"

I det sidste Bind fylder en Plan til en Jordbeskrivelse for Hinduskolen, som Berghaus skulde skrive, mange Sider. Med hvilken Iver og hvilken Forkjærlighed Humboldt tog fat paa dette, seer man af den raske Maade, hvorpaa hans Breve følge efter hverandre. Han gjorde selv Udkastet til en udførlig Plan, hvorefter Berghaus skulde arbeide. Undersøger man denne nærmere, finder man, at Humboldt i Udtog vilde have indført sin Kosmos i Skolerne for Hinduungdommen. „Da jeg havde læst denne Plan, skriver Berghaus, maatte jeg spørge mig selv: „Kan man fortælle Skoleungdommen i Hindostan Ting, som efter Gangen i dens Opdragelse ikke er skikket for deres Fatteevner?" Han søgte at undgaa denne Vanskelighed og begyndte at skrive paa Bogen, som dog tilsidst heller ikke blev indført i Hinduskolerne, fordi der fra engelsk Side opstod Vanskeligheder angaaende Udgifterne.

Af Alt, hvad her er meddeelt, har man imidlertid kun faaet et svagt Begreb om de Arbeider, som Humboldt udførte, foruden sine store Værker. Hvilke Afbrydelser og Forstyrrelser, han var udsat for, antydes ofte i disse Breve. Hvor det gik an, afviste han de Paatrængende, som vilde røve ham hans kostbare Tid. Et saadant Attentat skildrer han sin Ven Berghaus i følgende Ord: „Kan De vel tænke Dem en galere Streg end den, som General Müffling har ført i Skjoldet mod mig? Denne Krigsmands-Excellence sendte mig sin Adjutant paa Halsen med et tykt Manuskript under Armen; ‚han havde Befaling at læse det for mig'. Jeg spurgte: „Hvad handler det om?" „Jeg har paa Excellencens Befaling maattet gjøre Uddrag af Bischofs Bog om Varmelæren og dette skal jeg forelæse Dem." Jeg havde ondt ved at holde mig for ikke at lee Adjudanten lige op i Ansigtet; men jeg svarede saa alvorlig som det var mig muligt: „Jeg er vistnok hans Excellence General Müffling meget taknemlig for hans store Opmærksomhed, men De skal ikke gjøre dem noget Bryderi, min kjære Kapitain, thi den Bog kan jeg udenad!" Den gode Mand pillede skamfuld af og det forekom mig som han mumlede ved sig selv: Det har jeg strax tænkt mig, spildt Arbeide!"

Hans Kammerherrepost var ingen Sinekure, naar han reiste med Kongen. Hans Tid var da fuldkommen optagen af alskens Smaatjenester. Hans skarpeste Ytringer til Varnhagen von Ense skriver sig fra de Dage, da han maatte overbringe Kongens Indbydelser til fornemme Herrer, med hvem der ikke lod sig tale et fornuftigt Ord, eller udstaa de sein-sollende lærde Bemærkninger, som de behagede at forsøge sig i. Som man veed, lagde han selv ingen Vægt paa alt dette Ydre og Overfladiske, hvorom saadanne Herrers Tanker udelukkende pleie at dreie sig. Berghaus har kun to Gange seet ham med en Orden paa. Den ene Gang reiste han til Taffels hos Kongen, den anden Gang modtog han en Deputation fra Potsdam, der bragte ham Diplom som Æresborger af Staden. — Da det blev forelagt ham et i det Brede og Lange udtværet Udkast til en Tilegnelse af en engelsk Bog, sendte han den tilbage med følgende Randbemærkninger: „Altfor lang. Om jeg turde bede, vilde det være smagfuldt at begynde ganske ligefrem: To Baron Alex . . . . . osv. samt at udelade Excellencen, de uskjønne og ubetydelige Ordenshieroglypher samt Geheimeraaden (Privy Counsellor); og derimod sætte: member of the Academies of Berlin, London, Petersburg, Paris, Stockholm, Calcutta etc."

Under Kong Wilhelm den Fjerde fik Humboldt større Frihed for den ham lidet tiltalende Kammerherretjeneste, og der blev anvist ham Værelser paa Stadsslottet i Potsdam, hvor han uforstyrret kunde arbeide. I Godveir spadserede han i Omegnen og tog sig ikke sjelden en Tur op paa en Høide, det saakaldte Bryggeribjerg, hvorfra man har en viid Udsigt over Landskabet og Havel-Søerne. En Dag sad han paa en Bænk heroppe, da en ung Mand hilste flygtig til ham og satte sig ved Siden af ham paa Bænken. Humboldt sagde et Par Ord om den smukke Udsigt.

„Ja, Udsigten er meget nydelig, den er endog smuk, men hvad har den at sige mod Udsigterne i Schweitz, ikke at tale om den man har fra Chimborazzo. Derimod er den Nul og Nichts!"

Efter denne Tale troede Humboldt, at det var en ubekjendt Reisende, som maaskee var kommen til Potsdam for at besøge ham; han spurgte da:

„De har altsaa været i Amerika og paa Chimborazzo? Jeg troede, at der hidtil kun var gjort to Forsøg paa at bestige Chimborazzo, engang af Humboldt, Bonpland og Montufar, og tredive Aar senere af Boussingault og Gale. De har altsaa ogsaa gjort en Prøve?"

„Jeg har ikke alene prøvet, men jeg er ogsaa kommen op paa Toppen. Mine Reisekammerater maatte blive igjen et Par Tusind Fod nedenfor."

„Maa jeg spørge, hvem Deres Reisekammerater vare ved dette farlige Foretagende?"

„Saa farligt er det ikke, som det bliver foremalet Folk."

„Jeg har ogsaa gjort nogle Fjeldreiser," sagde Humboldt, „og har under disse gjort den Erfaring, at foruden andre Farer, ere de personlige Lidelser i de høiere Luftstrøg ikke saa ganske ubetydelige."

„Det er meget Vind i dette, paa min Ære. Der kræves bare Kourage. Den har jeg; hos mit Følge slog den feil, og derfor blev de tilbage."

„Maa jeg gjentage Spørgsmaalet om Navnet paa deres Følge?"

„De nævnte dem selv forlidtsiden. Humboldt havde endda mest Kourage; han vilde partout efter mig, men Kræfterne slog ham feil. Franskmanden vilde rende om for hvert Skridt, og den svage Spanier peb og jamrede sig."

„De seer ikke ud til at være meget over 30 Aar gammel," sagde Humboldt smilende; „Humboldt gjorde sit Forsøg 1802, og nu have vi 1835. Hvorledes rimer det sig?"

„Beder om Forladelse. De forvexler Tallene. Det var ikke i 1802, men 1820 jeg var med Humboldt paa Chimborazzo. Da var jeg 20 Aar gammel?"

„Jeg har altid hørt, at der kun var to Personer med Humboldt."

„De tager feil, paa min Ære. Da jeg selv har været med, maa jeg dog vide det bedre. At Humboldt ikke har nævnt mig i sine Skrifter, det kommer af Misundelse, seer De, fordi jeg kom op paa Toppen, og han ikke kunde komme efter. Siden var han i daarligt Humør, og lod det ofte gaa ud over mig. Men jeg har da ogsaa ofte sagt ham min Mening om det, og det drøit nok. Tilsidst kom det til en Ordvexling; saa skilte jeg mig fra ham og vendte alene tilbage til Europa."

Nu blev Humboldt alvorlig og svarede: „Jeg hører gjerne Münchhausenske Historier, naar de ere godt opfundne og sammensatte; men Deres er daarlig, og den paadigtes desuden en Mand, som er sig bevidst, at han altid har været fri for den hæslige Misundelse."

„Kjender De denne Humboldt?"

„Det er mig selv."

Da Humboldt havde sagt dette, sprang den Fremmede op fra Bænken og forsvandt bag næste Busk. Det var en Hr. von Sch . . f (Schöpf?), som senere blev Landraad i Friedeberg i Neumark.

Den første Negerpræst i Amerika.

Allerede i flere Aar har nu en frygtelig Borgerkrig raset mellem Syd- og Nordstaterne i Amerika. „Negernes Emancipation" er det Løsen, hvormed Nordstaternes Præsident søger at dække de sande, ikke saa velklingende Aarsager til Krigen; og „Slaveriets Vedvaren" er det stadige, trodsige Svar, Sydstaterne give igjen. Negerne, paastaa de Sidste, ere selv bedst tjente med at forblive Slaver: de ere blot aandløse Maskiner, som mangle Evner og Forstand til Andet end at dyrke Plantagerne. At dette Ræsonnement er aldeles feilagtigt, har netop Krigen givet de mest slaaende Beviser paa, idet Nøden og Forlegenheden under den har tilladt de Sorte at deeltage i det, der udelukkende var forbeholdt de Hvide: hele Regimenter af Negre ere blevne oprettede og have allerede flere Gange udmærket sig paa en glimrende Maade, og idag have vi i et netop modtaget Nummer af Harpers Weekly læst, at der er bleven tilladt en Neger, Mr. H. M. Turner at fungere som Præst for 1ste farvede Regiment. Bladet leverer et Portræt af denne i Amerika almindelig bekjendte Mand og ledsager det med følgende biographiske Meddelelser:

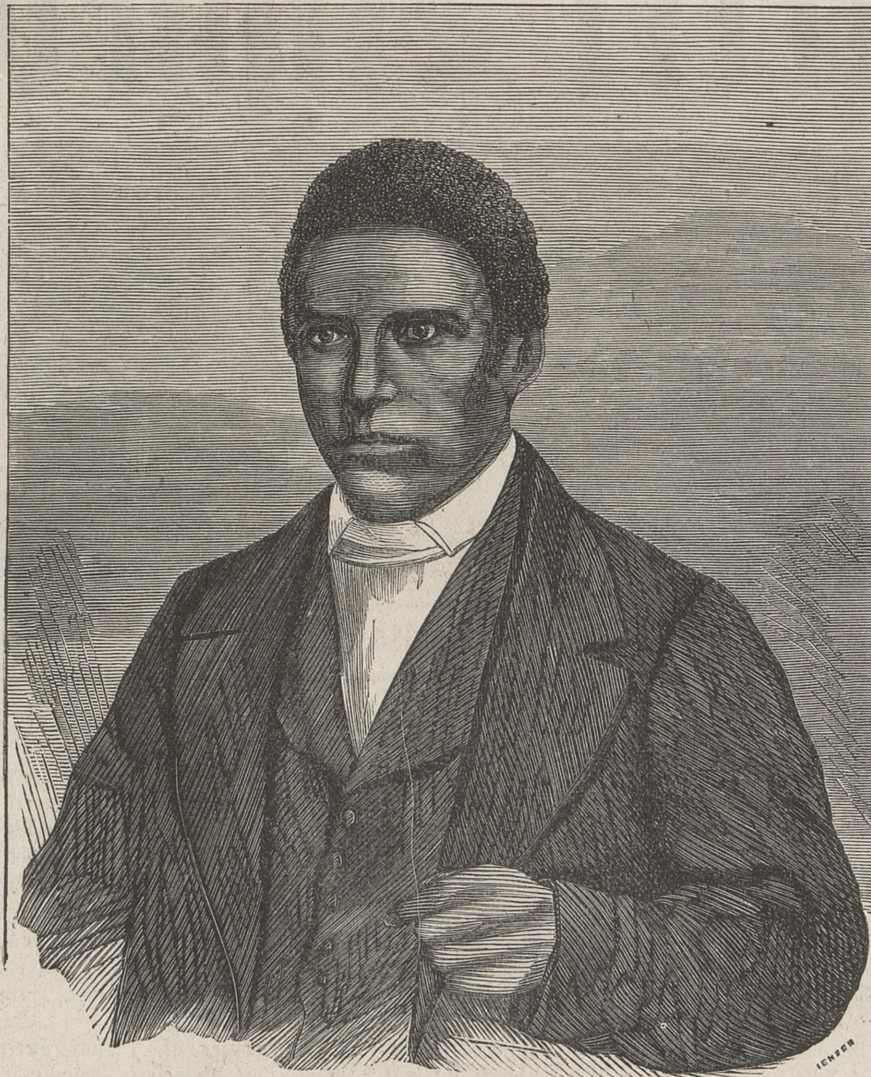
„Mr. Turner er født i Sydkarolina og er nu henved 31 Aar gammel. Han voxte op paa Bomuldsplantagerne sammen med de andre Negerbørn indtil han var 16 Aar; i denne Tid indskrænkede al hans Lærdom sig til, at han ved Hjælp af en gammel Bog, han havde faaet fat paa, og sin egen Flid og Udholdenhed lærte at læse. Hans Moder blev siden gift i

Landsbyen Abbeville, hvorhen hun ogsaa bragte den tilkommende Præst. Nogle Advokater lærte ham her at kjende og fattede saadan Interesse for den opvakte, videbegjærlige Negerdreng, at de, tiltrods for Lovens Forbud, toge sig af ham og underviste ham. Under- viisningen meddeeltes for det Meste gjen- nem belærende Samtaler, som Drengen siden gjentog for sig selv paa sine Van- dringer i Skovene. Han gjorde saadanne Fremskridt, at han i sit tyvende Aar fik Tilladelse til at holde sin første Prædiken*), der vidnede om ualmindelig Begavelse og vakte megen Opsigt. Fra denne Tid strømmede Mængden overalt, hvor han kom, sammen for at høre ham.

Hans Tilhørere vare, som man kan tænke, fra først af Negre, men efter- haanden indfandt ogsaa de Hvide sig, ja tillode ham endog at prædike i deres Kirker, — en Omstændighed, som vel maa lægges Mærke til, da Sydkarolinas Lov udtrykkelig forbyder Negrene at bestige Præ- dikestolen. Han gjennemreiste derpaa Sa- vannah, Montgomery og Mobile, og Sorte og Hvide kappedes om at faa høre „Ne- geren Spurgeon“, som han almindelig kaldtes. Efter at have besøgt de fleste af Sydens Stæder nedsatte han sig i St. Louis, hvor han stiftede den afrikanske Methodistkirke. I April 1862 blev han sendt af Biskop Payne til Washington for at overtage Ledelsen af den derværende store Negermenighed. Her steg hans Be- rømmelse, og det var ikke sjelden at see selv Medlemmer af Kongressen som Til- hørere i hans Kirke. I August samme Aar udgav han et Skrift om at benytte Negrene i Krigen og opfordrede til at or- ganisere Regimenter af Sorte. Dette For- slag vakte megen Modstand, men ved Standhaftighed lykkedes det ham at sætte det igjennem og danne det Regiment, for hvilket han nu er Præst. Han modtog Udnævnelsen den 10de Septb. 1863 og traadte nogle Dage efter i aktiv Tjeneste, og er nu med sit Regiment paa Veien til Texas for at forene sig med General Banks tapre Armee.

Mr. Turner er en Mand af stort personligt Mod: han frygter Ingen og Intet. I store Forsamlinger kan han bevare Opmærksomheden, hvor faa Andre vilde kunne gjøre det. Han er af almindelig Størrelse, guulagtig Ansigtsfarve og har stærkt markerede Træk.“

*) Man maa her mærke, at der i Amerika udfordres langt mindre boglig Lærdom for at optræde som Præst, end hos os.

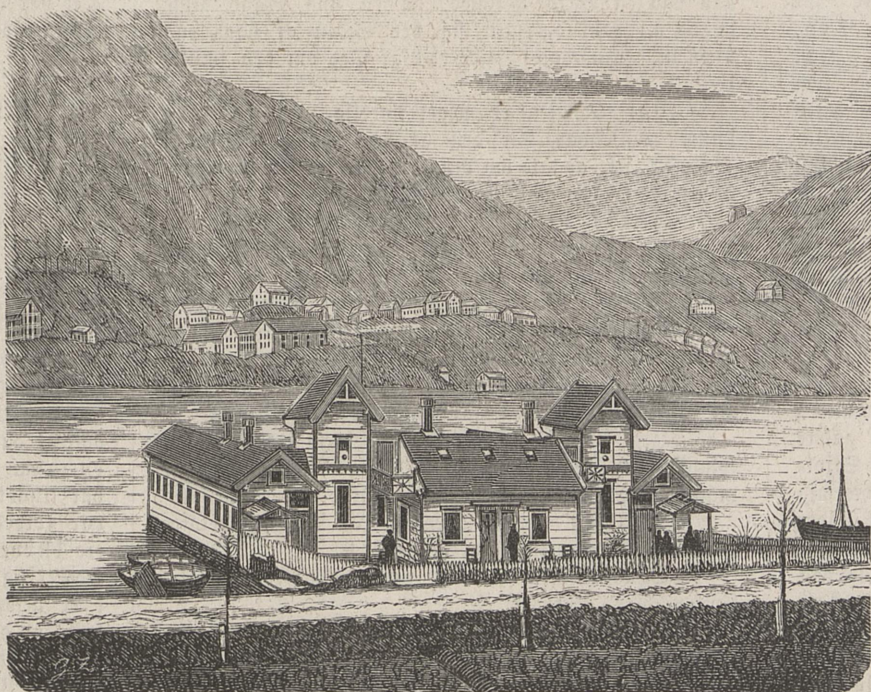

H. M. Turner, den første Negerpæst i Amerika.

Nylungegaards Badeanstalt ved Bergen.

Paa vestre Side af store Lungegaardsvandet, omtrent 700 Skridt søndenfor Balchens Reberbane ved Byens Sydkant og ved den østre Strand af Nygaardsmarken, har Blikkenslager R. C. Bonae anlagt en Badeanstalt, der vistnok er den fuldstæn- digste Indretning i sit Slags her i Landet og hvoraf her le- veres Afbildning efter Photographi samt en kort Beskrivelse.

Strømmen, der forbinder Lungegaardsvandet med Puddefjorden og gjør det til Brakvand, gaar ind ikke langt sydfor Badehuset, saa at der til Bassinet og alle Kummer og Kar altid er frisk Tilstrømning af fuldkommen salt nok Vand. Foran Huset op til den nye Postvei ligger en vakker Blomsterhave, forsynet med Vandspring. Igjennem den ere to Indgange til Badeanstalten. Til Haven støde to Værelser; bagtil er en Salon, hvor Badegjæsterne kunne nyde Forfriskninger. Bygningen er 36 Alen bred, 44 Alen lang og indeholder 49 Rum; intet Værelse er lavere end mellem 5 og 6 Alen, alle smukt malede og møb- lerede og godt ventilerede. Badeindretningen er opført i Fiirkant om et paa alle Sider indbygget Bassin, hvis Bund er sanddækket og skraaner saaledes af, at Vandet ved almindelig Flodstand er mod Vest 2 Alen høit, mod Øst omtrent 6 Alen. Her er det indelukkede Svømmerum. To 3 Alen brede og 7 Alen dybe Luger, der hæves ved et oven anbragt Skibsspil, aabne Indgang for Vandet. Paa alle fire Sider gaae Brygger, 2 Alen brede, indenfor Badeværelserne, der samt- lige have Adgang til Bassinet, hvortil føre 7 Trapper, den største mod Vest. 8 varme Værel- ser ere indrettede for varme Bad, 8 til Strøm- bad, og i alle disse 16 er Styrt og Dusch, der kan faaes koldt eller varmt efter Behag, da der i hvert af Hovedbygningens to Taarne er anbragt 3 Kar, hvert af omtrent 10 Tønders Indhold, hvortil Søvand opbringes ved Hjælp af en Svingpumpe og det ferske Vand tilføres gjen- nem en Vandledning fra den vestre Bakke; fra de nævnte Kar, af hvilke et er for ferskt Vand til Styrtene, et for koldt og et for varmt Søvand, gaa Rør af $1^1/_4$" Diameter til alle Badeværelser. Vandet opvarmes ved et i et særskilt muuromgivet Væ- relse anbragt Dampapparat; derfra føres det til Karrene. Strømbadeværelserne have alle et Paaklædningsværelse nærmest Indgangsdørene. 8 mindre og 3 større Kabinetter føre baade til Bassinet og det Frie, saa de Badende kunne komme ud i Lungegaardsvandet, hvortil 3 Springbord og 2 Bryg- ger føre. Fra Bassinet kan man komme didud ved at aabne en Luge. I de grundeste Strømbadkammere staar Van- det ved laveste Vandstand omtrent 2 Alen, siden alt høiere eftersom man kommer mod Øst. For Rensnings Skyld gaar Vandet til alle Kummer ind gjennem Glugger, forsynede med Rammer og fiin Siilvæv. I Hovedbygningen ere to Bade- kammere med tilhørende møblerede og med Hvilebænke og Tep- per forsynede varme Sideværelser, hvori faaes forskjellige Slags Styrtebad med 25 Fods Fald fra Taarnene. Retiraderum fin- des til begge Sider; Badebetjenten og Badekonen, der Begge have stadigt Tilhold i Bygningen, have hver et Værelse med Komfur; for Restaurationen er et med Komfur forsynet Kjøkken. I Bassinet er anbragt et gymnastisk Stillads, m. v. Appa- rater, Linned m. m. ere fuldstændige. Særskilte Timer ere be- stemte for Damer og Herrer til Badning. To Altaner ved Taarnene tilbyde Gjæsterne Hvile med en deilig Udsigt. For- trinligt Drikkevand springer der. Under alle Vinde er Bølge- slaget her mildt. — Anlægget har kostet Eieren mellem 6 og 7000 Speciedaler. — Ligesom Hr. Stadsphysikus Heiberg har anbe- falet denne Indretning, saaledes have samtlige andre Læger i Bergen glædet sig paa sine Patienters og egne Vegne over, at

Nylungegaards Badeanstalt ved Bergen. (Efter Photographi.)

den er kommen istand. Den har ogsaa vist sig meget velgjø- rende for kjertelsvage og af forskjellige andre Tilfælde lidende Personer. Der er endog Anledning til at faa Gytjebad. — Trods den usædvanlig ugunstige Sommer i 1863 var Anstalten ret godt besøgt, i de faa Godveirsdage endog overfyldt. Da Nytten af Badning og Trangen til hensigtsmæssige Badeind- retninger i den sidste Tid indtrængende er bleven fremhævet, kan det ikke være af Veien at gjøre opmærksom paa dette i sit Slags betydelige Anlæg, der i Sandhed fortjener Publikums Understøttelse gjennem talrig Søgning.

Om en Statue af Tordenskjold.

Det er allerede adskillig Tid siden Thrøn- derne fattede Ideen til at smykke en af sine mange, rummelige og smukke Pladse med et eller andet Mindesmærke, der paa engang kunde staa som en vækkende og ansporende Erindring fra en berømmelig Fortid og tillige tjene Byen til Forskjøn- nelse. Forskjellige Emner have været bragt paa Bane, saasom Olaf Thryggveson, Kong Sverre, ja en thrøndersk Indsender fore- slog for nogen Tid siden afdøde Professor G. Sverdrup; nu synes man imidlertid at være bleven staaende ved Tordenskjold, og har til den Ende henvendt sig til Prof. Bissen, der netop havde fuldendt hans Billedstøtte efter Bestilling af en dansk Riigmand, Grosserer Puggaard. Ved den Velvillie, hvormed saavel Kunstneren som Eieren ere komne Thrønderne imøde, kunne disse gjøre sig Haab om, for den forholdsviis særdeles billige Priis af hen- imod tre tusinde Speecies, at erholde et smukt og betydningsfuldt Mindesmærke om sit berømte Byesbarn. Prof. Bissens Værd og Dygtighed som Kunstner retfær- diggjør vistnok fuldkommen, at man i dette Tilfælde har forbigaaet vore egne yngre Billedhuggere, af hvilke ingen endnu har leveret noget Arbeide i denne Retning, og henvendt sig til en ældre Kunstner, hvis Mesterskab kanske intetsteds fremtræder saa klart, som netop i Portrætstatuer af mo- derne Skikkelser. I en Række Fremstillin- ger, — vi minde kun om Oehlenschläger, Frederik VI ved Fredriksberg, Fru Hei- berg og Skitsen til Frederik VII's Rytter- stue, — har han forsmaaet det pseudo- antike Slør, med hvilket mange Billed- huggere dække sin Skrøbelighed; i disse Billeder har han forstaaet at gribe det moderne Menneske, opfatte det fra en charakteristisk Side, gjengive det med Liv og inderlig Sandhed og alt dette med fuld Bevarelse af Agtelsen for det Skjønne og de strenge Fordringer, som Plastikens Love stille.

Vi kunne ikke negte, at det ogsaa af en anden Grund har glædet os at see, at Thrønderne netop nu kaldte Tordenskjold tilbage i Erindringen. Vi tro deri at have fundet et Tegn paa Sympathi med den Raskhed og Handlekraft, som ikke, naar Begivenheder- nes Alvor trængte Afgjørelsen frem, lod Tiden gaa forbi under Grublen og Overveielse af, hvorvidt det var muligt at slippe for bedre Kjøb, men som med Freidighed og Fortrøstning satte Alting paa Spil. Den Sympathi vilde vi inderlig ønske netop i disse Dage var almindelig over det hele Land; den vilde bedre sætte Folket istand til med Ro og Fasthed at tage sin Beslutning og saa gjennemføre den, end den Kræmmerpolitik, der i sin kortsynede Betænksomhed tror, at Viisdommen ligger i at skyde Afgjørelsen til- side og opsætte den saa længe som muligt.

I alvorlige Tider er det godt og styrkende at vende tilbage til Fortidens berømmelige Minder; for Thrønderne maa dette ligge saa meget nærmere, som netop deres By, kanske som ingen anden her i Landet, er „Mindernes Stad“. Men denne Tilbagevenden maa ikke blive en tom, ufrugtbar Fortabelse i Erindringen; den bestaar saavel i en levende Omhu for at holde hiin Tids Mindesmærker i Agt og Ære, som ogsaa i at udtrykke i Hand- ling, der hvor det gjælder Nutiden, at den samme Aand endnu er levende og virksom. Hvad det første angaar, da har Throndhjem, der eier vort stolteste natio- nale Mindesmærke, en Forpligtelse, som det vistnok vil vide at fyldestgjøre; hvad det sidste vedkommer, da vil det snart gjennem sine Repræsentanter faa Anledning til at aflægge Vidnesbyrd om, at det heller ikke i denne Henseende vil være sin Fortid utro. +

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Paa Isen i Boulogneskoven har der i de første fjorten Dage af Januar været livligt; idag er den igjen Svanernes

Domæne, og mere end en Roman, der begyndte med Thermometrets Synken, er nu pludselig endt med Tøveiret. Hoffet havde bragt Skøiteløbningen i Mode; Byen fulgte naturligviis efter og saa har Hof og By mødt hinanden i al Mindelighed. Enhver, der blot var nogenlunde habil, kunde haabe at løbe ved Siden af Keiseren. Myriader af Tilskuere belivede Scenen. Det er et ganske modigt Folkefærd til den uvante Leeg. Jockey-Klub gaar med tirrende Overlegenhed i polsk Frakke og sine Rytterstøvler og smiler saa spodsk over de Magtstjaalne ved Siden af sig. Der ligger En barduus og udlees i Chor. En svinglende Dame understøttes af en heel Livvagt, de fodside Kjoler ere iveien. Hvem er den Ranke hist, der stolt og bold forsmaar al Hjælp? Det er En, som ikke kunde vise sig her, var Foden ikke sikker. En tudende liden Pige gaar hende forbi. Den høie Dame standser sin Fart. Det er de Regjerendes smukke Skyldighed ikke at lade nogen stor eller liden Ulykke upaaagtet, hvor de vise sig offentlig. Keiseren lærte sin Søn at gaa paa Skøiter og Gutten viste Kourage; hvergang han drattede overende, var han strax paa Benene igjen og var tydelig oplært til ikke at ændse en Smule Svie. Glissez et n'appuyez pas, var den høie Lærers stadige Formaning. Heri ligger Skøiteløberens hele Kunst, maaskee ogsaa Keiserens hele diplomatiske Kunst. De bedste Skøiter komme hid fra Holland, og der skal ogsaa de bedste Skøiteløbere findes. I det Land, der er gjennemskaaret af Kanaler og hvor Vinteren er lang, har man riig Anledning til at øve sig, og Hollænderen er phlegmatisk, en dyrebar Egenskab for Skøiteløbere og Diplomater. — Pariserne havde ingen anden Sø end Lamartine's, som de kunde udenad. Alle havde hørt Tale om Comersøen; der gaves dem, der havde hørt tale om Wenneren og Wetteren, om Ladoga og Onega. Englænderne talte oprørende storagtigt om sine Søer, men saa besluttede Keiseren at skabe en Sø i Boulogneskoven, og enhver Pariser foretrækker en liden kunstig Sø for en stor og stolt, som blot er lagt der af Vorherre.

Den 13de Januar, Russernes Nytaarsdag efter den russiske Kalender, var stor Modtagning hos den russiske Ambassadeur. Ambassatricen bar hvad man her kalder russisk National-Kostume: rød Fløielskjole med Slæb, store Ærmer, fastholdte øverst med Diamanter, et Diadem af rødt Fløiel og Diamanter, hvorfra et hvidt Slør faldt tilbage. Paa høire Skulder bar hun de tre Ordener, som i Rusland tilstaaes Kvinderne.

En anden høitstillet russisk Dame har ladet komme fra Palermo et Kapel, hvis Lamper af massivt Guld, Marmor og Mosaik Salomo vilde misundt hende. Engle bære ikke mere saadanne Helligdomme frem paa deres Vinger; en intelligent Architekt har været sendt til Sicilien, hvor han har nummereret Alt, for siden at kunne gjenopføre Templet. Det høie russiske Selskab overvar Indvielsen. En Mumie, klædt i indisk Musselin og med Ædelstene ligesom Skeletterne i Klostret i Baden, var ved denne Leilighed krøben frem af sit Skjul. Det var en Dame, som for tredive Aar siden blev besunget i Vers og Prosa. Bringer dette Syn de Andre til at tænke paa den Tid, de skulle være Mumier? Neppe. Enhver lever som om hun tænkte, at Døden er opfunden for de Andre, men ikke for sig.

Under forrige Uges Kulde oprettedes de saakaldte Fourneaux de l'Impératrice, hvor sex Personer kunne hente sig et sundt Maaltid for 1 Franks, omtrent 21 norske Skilling: Bouillon 1 Skilling, kogt Kjød 1 Skilling, Ærter, Bønner eller Riis 1 Skilling Portionen. Der solgtes strax over 50,000 Portioner daglig, og disse Ovne eller Kjøkkener skulle herefter være aabne de sex haardeste Maaneder af Aaret. Staten giver Bidrag. Samtidig udgik Befaling til, at der paa alle Jernbanestationer skulde holdes kogende Kaffe og Bouillon færdig, som gratis skulde serveres Jernbanebetjente af alle Grader saalænge Kulden varede. Det kunde være noget at tænke paa hjemme, hvor for Medfølelsen dem, der lide ondt, ikke er langsom.

Victor Hugo har samlet alle de Digte, han har skrevet til sine Børn, fra den Nyfødte til den unge Pige i Liigkisten, og deraf gjort en Nytaarsgave for Børn.

Alexander Dumas har udgivet sit samlede Theater. Man forbauses over denne Produktivitet, over disse Orgier af Improvisation, som nu have varet i samfulde tredive Aar. Alexander Dumas er visselig en af de rigeste Organisationer, der have været skabte, og havde han arbeidet stille istedetfor denne vilde Improvisation, vilde Literaturen i ham have eiet en mægtig Kjæmpe.

Madrids Avis beretter, at Dronningen, der er upasselig, har forordnet, at St. Johannes's høire Arm skal bringes til hendes Privat-Kapel fra en af Kataloniens Kirker, hvor den længe har været opbevaret. Relikvien skal først tilbagegives Katalonierne efter hendes Majestæts Helbredelse.

I Hannover har en egen politisk Demonstration fundet Sted. Under Opførelsen af Operaen „Tempelherrerne" skulde den yndede Sanger Niemann synge: „Stolzes England ergötze Dich". Istedet sang han: „Stolzes England erröthe!" Det fulde Huus brød ud i endeløs Jubel. Kongen var ikke tilstæde, heller ikke den engelske Ambassadeur, men denne fordrede Dagen efter Niemanns Afskedigelse. Svaret er endnu ubekjendt.

5,000 Heste ere undløbne fra Kavaleri-Stalden i New-York. Paa Broen, der fører til Washington, forsøgte man at standse den vilde Flugt, men forgjæves. Mange af Dyrene omkom i Floden. De ansatte Kavalerister have organiseret en planmæssig Forfølgelse, og man haaber at tage Dyrene tilfange inden de naa Maryland, hvorhen de styre Farten.

Berlins Blade melde Hofgartnerens Død, 90 Aar gammel. I sin Ungdom plukkede han Frugter i Sans-Souci for Frede-

Billedhugger Th. Steins Statuette af Tordenskjold. (Se Bladets sidste Side under „Norge.")

rik den Store, som havde et meget hurtigt Øie til at opdage de mest lokkende og pegte paa dem med sin Stok. Denne Gartner har dyrket de første Georginer i Europa, som Alexander von Humboldt bragte til Preussen.

Den nye lille engelske Prinds er til Manges Misfornøielse ikke veiet, og man kives om han veiet sex eller ni Pund. Han har allerede meget udprægede Træk: sin Faders Næse og hele Ansigtsform.

Great Eastern blev ikke solgt ved første Auktion i Liverpool, skjønt man havde udspredt fabelagtige Rygter om alle de store Kjøbere, der vilde indfinde sig.

I hvilket Land og i hvilken Gade, i hvilken Salon og i hvilken Kro politiseres ikke i disse Dage? Anmelderen synes derfor ikke, han kan hjemsende sin Rapport uden en liden politisk Hale, som Redaktøren maaskee afklipper; jeg er vant til at faa mine Haler afklippede. Lord Palmerstons Ord ere vel allerede bekjendte hjemme: „I lang Tid har jeg seet i Europa en Fakkel (Polen) og en Fyrstikke (Slesvig-Holsteen). Fyrstikken vil tænde Ildebranden." I Paris ere alle officielle Deklarationer fredelige, men Stemningen i Publikum overordentlig spændt, da Krigen ruger overalt. Det eneste Haab, man har for Freden, er at man ikke fører Krig med Soldater, Kanoner og Bajonetter alene, der skal ogsaa Penge til, og Østerrig, Preussen, Rusland og Italien siges ingen Penge at have og Frankrig veed hvad Mexiko har kostet. Et Laan paa 300 Millioner, som skal reises ved National-Suaskription, er en trist Nytaarsgave til det franske Folk, og en Krig vilde fordre et Laan paa femhundrede Millioner. Det er blot Børserne i Paris, London og Antwerpen der have Penge at udlaane, men Kapitalisterne siges ingen Penge at ville laane til Rusland, Østerrig og Preussen for at føre Krig. Udenfor Frankrig tillægger man Keiser Napoleon altfor stor Indflydelse i Europa. Personer have blot en sekundær Indflydelse paa Begivenhederne, det er tvertimod Begivenhederne, der føre Personerne. Dagens vigtigste Interesser i Paris er Adressen. I England er Adressen en simpel Formalitet, som expederes i Hast, i Frankrig er den den lovgivende Sessions vigtigste Akt. I Publikum er man misfornøiet. Adressen forlanger Fred til enhver Priis, hedder det, og blæser af National-Æren. Vi ere gode Patrioter, svare de Deputerede, men det er vor Pligt at stille Feberen i Landet. I ville at vi formasteligt skulle vise Europa knyttet Næve og lade Allarmklokken gaa Dag og Nat? En Nation med saa hedt Blod, maa have kolde Formyndere. Frankrig behage herefter at forholde sig rolig og vente til man kommer og beder om dets Hære og Ideer. Hverken Kanoner eller Traktater mere, om vi maa bede, det er altsammen farlige Ting! Herefter behage du at lade Næsten skjøtte sig selv og tænke paa sine egne Affærer, du rører dig ikke, saalænge man lader dig i Ro. „Dine eventyrlige Expeditioner bringe dig Ære og engang i Tiden Rigdom", siger du? Hvad trænger Du til at være riig og agtet? Din Chimære Mexiko behage du at lade seile paa Lethe. Alt, hvad der er vundet ved fransk Blod, ville vi naadigt slaa en Streg over!! Det er let at gjætte at saadanne Formyndere bringe fransk Blod i Kog. Vilde Anmelderen gjentage hvad der idelig suser om hans Øren i denne Uge af Ondt mod de Styrende, vilde der gaa Gnister for Læserens Øine. Mest indigneret er man over den venskabelige Maade, hvorpaa Rusland omtales. „Polen har alle vore Sympathier, men Rusland skylde vi Hensyn og Taknemmelighed", saaledes oversættes det sibyllinske Sprog, hvori denne Part af Adressen var hyllet. Det danske Spørgsmaal vækker liden Interesse. Man finder det i sin Orden, at Dronning Victoria skriver et venskabeligt Brev til Hertuginden af Augustenborg og haaber, at Alt vil gaa for hende efter Ønske. Det er godt, at en Dronning af England sidder paa Thronen uden at styre. Prindsen af Wales har misbilliget denne Skrivelse. Ogsaa Keiser Napoleon har jo skrevet sit lille venskabelige Brev til Svar paa et ditto fra Hertugen af Augustenborg, overrakt ham i Compiegne af Prindsen af Reuss. Keiseren seer sig stillet, siger han, mellem Frankrigs traditionelle Sympathi for det danske Monarki og Nationalitetens Sag, som han ikke kan bestride i Norden, efterat have kjæmpet for den i Syden. Imidlertid udsteder Garibaldi fra Caprera et rasende Manifest mod det italienske Parlament, og et Opraab til alle Italienere om at udraabe Victor Emmanuel, den Eneste, der aldrig har bedraget Italienerne, til Diktator over hele Italien for i dette trofaste Navn forenede at gaa mod Mincio. Røveriet vil ophøre af sig selv, hedder det, Østerrigs Volde ville falde, Venetien og Illyrien ville reise sig og selv Herre over sin Skjæbne, vil Italien sætte sig i Besiddelse af sin Hovedstad.

Man fortæller idag at to af Garibaldis Agenter, der have hvervet for en mulig Revolution, ere udviste af Paris. Flere af de mange Hundreder af Munke, der have været huusvilde og hjælpeløse efter at over 200 Klostre ere sløifede i Italien og gjorte til Kaserner, skulle have ladet sig hverve til Soldater.

Ja: den vilde være den største af alle Propheter, der blot kunde sige, hvorledes det vil see ud i Europa den Dag imorgen! De kløgtigste Hoveder see blot til, og vide ikke hvad de skulle gjøre. De vide vel, hvad de gjerne vilde gjøre, men Spørgsmaalet er om Leiligheden ogsaa kommer. Hvad der er den ene Regjerings Haab er den andens Frygt. Den Ene har Retten, den Anden Magten. Forgjæves see vi den slaviske Races Hektor styrte mod sin Fiende med det gamle hellige Raab: „Fædreland"! han har hverken Magt eller Lykke, men Racerne have en selsom Levekraft, og hvad der ikke samtykker i at dø, er vanskeligt at udrydde. Spillet er aabnet, Croupiererne sidde færdige, Indsatserne ere store og mange, Verden staar om Spillebordet som Tilskuer, men Spillets Udfald, hvem der skal vinde og hvem tabe, veed ingen levende Mand at fortælle.

Den halve Verden venter for at see fra hvilken Kant Vinden blæser. Barometret er lavt, Solen gaar ned med Varsel om Storm, fjerne Horizonter synes sælsom nær, men saa var det alt mangen Dag og Intet fulgte. Hvorlænge skulle Varslerne endnu vare inden de vise sig at have været sande eller gjøglende?

I Genf er holdt en Kongres i den Hensigt at oprette et Korps frivillige Sygepleiere, som paa Valpladsen skulle pleie Saarede af begge Leire, en Orden af barmhjertige Brødre, som i Krigen skulle respekteres af Ven og Fiende, der skulle yde den saarede Soldat den første Hjælp inden Chirurgen kan komme, uden at spørge efter Farven paa hans Kokarde. Man har seet Valpladse nok, hvor Tusinder af Saarede laa hjælpeløse. I Amerika er denne saa simple Idee allerede bragt i Udførelse. Frivillige Feldt-Hjælpere have frelst Tusinder af Saarede fra at omkomme af Tørst eller Forladthed.

Gamle Nyheder.

Blandt de forskjellige Beretninger, som haves om Nisser og Underjordiske her i Landet, ere vistnok de ældste, fuldstændigste og fornøieligste at søge i et tydsk Skrift, som en i sin Tid berømt Musikus i Hamburg, Mattheson, udgav i 1740 under Titelen „Etwas Neues unter die Sonne, oder das unterirdische Klippekoncert in Norwegen", og hvori findes følgende fra General Bertuch i Christiania til Udgiveren indsendte Aktstykker, der her gjengives efter „Fortid og Nutid", et af M. Møller i 1808 udgivet, nu meget sjeldent Blad:

1.

„Anno 1695, da jeg omtrent havde været eet Aar i Lære hos Poul Kröplin, Stadsmusikant i Bergen, hændte det sig, at vi Dagen før Juul proberede, hvad der skulde musiceres i Helligdagene. En Bonde, der pleiede at bringe Melk og Smør til vort Huus, kom just idet vi spillede, og hørte paa os. Da sagde min Huusbond til ham: Idag faar Du ingen Penge for din Melk og dit Smør, thi hvad Du har hørt er god Betaling. Oh! svarede Bonden, i Fjeldet tæt ved min Gaard, hører jeg hver Julenat langt bedre Musik. Min Huusbond, Kantoren og Organisten, som alle Tre vare tilstæde ved Prøven, lo Bonden ud. Ja, gjentog denne, vil I komme ud til mig i Aften, saa skal de selv kunne overbevise Dem om, at jeg siger sandt. Da Bonden var gaaet, blev hine Tre enige om at begive sig til det bestemte Sted. Ved Midnatstid kom Bonden og hentede os. Jeg maatte gaa med, og bære en Flaske Brændeviin. Da vi nu havde siddet et Kvarteers Tid paa Fjeldet, hørte vi en Lyd inde i det, som syntes at være os ganske nær. Først en Akkord, derefter angaves en Tone, til at stemme Instrumenterne efter. Nu præluderedes paa et Orgel, og strax derefter begyndtes en fuldstændig Harmonie af Vokal- og Instrumentalmusik, uden at vi saa et Menneske. Da vi længe havde hørt paa dette, blev Organisten saa opbragt, over disse underjordiske Virtuoser, at han raabte: „Har vor Herre sendt Jer, saa lader Eder see, men ere I Djævelskab, saa hører op!" Flux blev det ganske tyst. Organisten faldt næsegruus, som om han var bleven rørt af Slag; Fraaden stod ham ud af Næse og Mund. I denne Tilstand bare vi ham ind i Bondens Gaard, og fik ham til Sengs. Om Morgenen var han igjen frisk, og vi skyndte os hjem. Dette Fjeld ligger en Miil fra Bergen, tæt ved Birkelands Kirke.

Alt dette er den reene Sandhed, og Melodien*) har jeg selv med egne Øren hørt paa dette Fjeld og dybt indpræget i min Hukommelse. Under min Haand.

Christiania, d. 4. Jan. 1740.

Heinrich Meyer,
Stadsmusikus i Christiania.

Til Vitterlighed: Bertuch,
Generalmajor og Commandant
paa Agershuus Fæstning."

2.

„Anno 1696 har jeg Underskrevne oplevet og iagttaget følgende: I Bergenhuus Amt, i Søndhordlehns Provsti ligger en Ø, Storøen kaldet, hvor Kong Harald Haarfager har havt sin Residents paa Hørneland. Denne Ø blev fordum idelig besøgt af Skotlænderne, som førte Lærred, Sukker, Meel, Hvedebrød, Steenkul og andet mere did, og igjen hentede Trælast derfra.

„Paa denne Ø er en Gaard, som heder Bieland, hvor jeg er født. Der har jeg i mine yngre Aar ofte seet de underjordiske Mennesker eller Nisser; de ere smaa og behændige, see ud som Dverge. Om Natten Kl. 12 har jeg ofte staaet paa Luur og med egne Øjne seet, hvorledes de, naar Folk var gaaet til Sengs, røgede deres Børn ved et Ildsted paa Gaarden. Disse Nisser, eller hvad man vil kalde dem, satte sig rundt omkring Ilden, indtil de vare færdige med deres Røgning, da de listede sig bort i al Taushed. De gjorde ingen Skade eller Fortræd, men satte alting igjen paa sit Sted.

„Deres Lys er ganske blaa og brænde meget klart. De opholde sig i Bjergene i store Fjeldkløfter o. s. v. Jeg selv og mange flere har ofte hørt deres Musik, der bestaar af Mundharper, Langeleg, Violiner, Trompeter og en besynderlig Sang, med Menneskestemmer. Deres Kvæg er ganske lidet af Væxt og i Almindelighed brunt; undertiden opholde de sig med det udenfor deres Vaaning i Dalene, men gjøre sig usynlige naar Nogen bliver dem vaer. Imidlertid ere dog mange Personer tilfældigviis komne ind i deres Boliger, men efter nogle Ugers Forløb blevne bortjagede, naar de ikke kunde eller vilde gjøre hvad disse Bjergtrolde forlangte af dem. Men hvo der saaledes har været inde hos dem og er kommen ud igjen, har siden den Tid været ligesom halvfjantet.

At ovenstaaende er mig vitterligt, som pureste Sandhed, bekræftes under min Haand.

Christiania, d. 5 Jan. 1740.

Barth,
Major af Infanteriet og Overvagtmester
paa Agershuus Fæstning."

General Bertuch, der ogsaa har bekræftet denne Beretning, bemærker i sit Brev til Mattheson blandt Andet:

„Jeg veed endnu mange Historier af dette Slags, der have tildraget sig i Norge, ja endog den Dag idag tildrage sig, og kunne stadfæstes ei alene af Militærpersoner, men endog af Præster dersom disse to agtværdige Mænds Vidnesbyrd ikke ere tilstrækkelige. Alt hvad her er fortalt er den rene Sandhed. I Herrer Philosopher, undersøger dette Under! — Hvi holdes disse Koncerter næsten altid kun Julenat? Er der ogsaa Musik i Helvede? Der, tænkte jeg, er kun Graad og Tænders Gnidsel. Ved Leilighed skal jeg sende Dem, store Mester, flere overnaturlige Begivenheder i disse Egne."

*) Den er aftrykt paa Skriftets Titelblad.

Literatur og Kunst.

Holbergs Peder Paars. Paany udgivet af F. L. Liebenberg. Med sex Tegninger af W. Marstrand. Kbh. 1863. XIII. 256 S. 8. 99 ß. (Wøldikes Forlag.) Denne Udgave (den nittende, med Eftertrykkene og de enkelte nye Udgavers ny Optryk regnet hver for sig) anbefaler sig baade fra Udgivelsens og Udstyrets Side som den bedste eller rettere sagt som den eneste tilfredsstillende Haandudgave, vi endnu eie af dette komiske Mesterværk. Vi sige med Forsæt „Haandudgave". Thi med Hensyn til rigt artistisk Udstyr og typographisk Luxus staar den nødvendigviis tilbage for den af „et Selskab" i 1772 udgivne Kvartudgave med de berømte Clemens'ske Kobbere, der nutildags blot paa Auktioner og til høi Priis lader sig opdrive. — Den Textrecension, som her bydes, og som ikke er noget simpelt Optryk af Liebenbergs i 1855 for det Holbergske Samfund besørgede Udgave af Digtet staar vistnok i kritisk Henseende langt over dem, der haves af Boye og Andre (Davidsens som den nyeste ikke at forglemme). Og de Anmærkninger, som bagi Bogen leveres, yde gode historisk-lingvistiske Bidrag til Digtets fulde Forstaaelse. Med Hensyn til Texten har Udgiveren naturligviis lagt den saakaldte „Tredie Edition" (1720), eller den eneste af Holberg selv leverede fuldstændige Udgave af Digtet, til Grund; men ogsaa den oprindelige, i særskilte „Bøger" (1719) udkomne Udgave er taget i Betragtning, og hvor Læsemaaderne i nogen væsentlig Grad afvige, er deres Forhold indbyrdes og til den nye Udgave angivet i en forudskikket Variantfortegnelse, der ikke har hiin afskrækkende minutiøse Bredde og Længde som den tilsvarende i det Holbergske Samfunds Udgave. Ligefremme Trykfeil ere rettede og Orthographien ordnet efter Udgiverens i 1854 (i „Betænkning over den Holbergske Orthographie") opstillede Regler. Anmærkningerne ere, uden forsaavidt deres Valg og den reent sproglige Deel angaar, kun for en ringere Deel af Udgiveren selv. Werlauffs Arbeider har været en Hovedkilde. Desuden har en nu afdød theol. Kand. T. C. Petersens efterladte Optegnellser afgivet adskillige, dog ikke just betydelige Oplysninger. De ældste Udgavers Titelblad og Fortaler ere gjengivne, hvorimod den i de andre nyere Udgaver sædvanligen optrykte „Critique over Peder Paars" ligesaavel i denne som i Liebenbergs tidligere Udgave savnes. Illustrationerne, (af den for sin Fremstilling af Holbergske Scener saa berømte Kunstner) ere etslags tontrykte Pennetegninger i en rask henkradset Maneer — kan man kalde det — og tilsvarende dem, der findes i den paabegyndte nye Udgave af Dorothea Biehls Don Quixote. De illustrere, med Undtagelse af Titelbladet, forresten kun den første Bog af Digtet, og det er saaledes sandsynligt, at vi — enten fordi Kunstneren eller Forlæggeren er gaaet træt af at levere Illustrationer til det Hele, — her kun have et Afsnit af den paatænkte Cyklus for os. — Nærværende Udgave af „Peder Paars" vil vistnok fortrænge de andre, der ere i Handelen, maaskee med Undtagelse af den paa Reiser bekvemme og yderst billige Lommeudgave af Boye. Boghandler Høst, som i 1857 foranstaltede et nyt Optryk af J. Davidsens berygtede Udgave „med 100 Illustreringer af et Selskab", har ogsaa godt indseet dette, og saasnart denne Liebenberg'ske Udgave udkom, nedsat Prisen paa hiin fra 2 Rd. 48 ß til 1 Rd., paa samme Tid som han da ogsaa har nedsat Prisen paa Levins ny Udgave af Holbergs Danmarks Riges Historie fra 6 Rd. 56 ß til 2 Rd.

A. Munchs nye Femakts-Tragedie **Hertug Skule** er endelig saavidt naaet herop fra Kjøbenhavn, hvor det udkom endnu før Juul. (167 S. 8. 66 ß. Boghandler Gads Forlag.) — Denne, som de andre nyeste danske Bøger gik tabt for „Jule- og Nytaarsliteraturen" heroppe, fordi vi beklagelsesviis i de sidste to Vintre have savnet den stadige Dampskibsforbindelse med Danmark, som engang forsøgsviis var sat igang, og fordi Boghandlerne ikke finde sin Regning ved at lade de „literære Nyheder" gaa gjennem Pakkeposten, hvilket imidlertid Nysgjerrighedens Interesse hos det bogkjøbende Publikum ialfald med Hensyn paa Forlæggerne for Fremtiden vil gjøre uundgaaeligt.

Fra vor Pariserkorrespondent have vi modtaget Følgende:

Den mest yndede Nytaarsgave er Don Quixote, illustreret af Gustav Doré. Allerede berømt, trods sin Ungdom, har Kunstneren bereist Spanien for der at studere de Typer og Landskaber, som begeistrede Don Quixote, den „berømmelige Ridder af bedrøvelig Skikkelse." I 114 store Tegninger og 250 Vignetter gjengiver den unge Kunstner den heroiske Ridders og hans Vaabendragers Eventyr, som vel de Fleste, der give sig af med at læse, kjende. Man taber gjennem alle disse Billeder aldrig Respekten for den gamle Ridder, der ofte er komisk, aldrig latterlig. Snart en Kjæmpe, snart et Spøgelse, ophører han aldrig at være stor og nobel, selv naar han falder i de mest burlesque Vildfarelser. Luften er fuld af vingede Syner i hans Drømme, og hverken den snorkende Sancho eller Rosinante bringer os bort fra disse rørende Drømme. Landskaberne ere gjengivne med en Kraft, som man aldrig skulde tro Træet egnet til; Salvator Rosa tegnede ikke dristigere. Mellem disse gigantiske Bjerge søger vor Helt Giganter at bekjæmpe, Prindsesser at befrie; man ser ham staa paa en Klippetop stolt som om han stod Skildvagt for Verden. I Sierra Morena er Don Quixote ikke den eneste sublime Gale. Disse Klippe-Labyrinther tjene til Skjul for Cardenco, som Kjærligheden har gjort forrykt, og denne Figur er ikke den mindst charakteristiske. Stedets Vildhed minder Don Quixote om den Klippe, der var Skuepladsen for Amadis's Heltebedrift, og her hengiver han sig til en Elskovs-Bod, som man skulde tage for en indisk Fakirs Bods-Øvelser — Alt for at Sancho skal fortælle det til Dulcinea af Toboso. Kapriolerne ere visselig latterlige, men de udføres af et Skelet, saa udmagret, Scenen er saa vild høitidelig, at man snarere er tilbøielig til at græde end til at lee. Saa seer man Sancho i Kast med Bønder og Banditter, med majestætiske Tiggere, stolt drapperede i deres Pjalter. Her er barbenede Alguasiler, leende Barberere, mørke Præster, mauriske Paladser, Alhambras Gaarde og Kroer, smudsigere end Orientens Karavanserailler. Pludselig er man midt inde i en gammel spansk Stads trange Gader, med Vaabenskjolde over Dørene, med Guds Moders Billede paa Hytte og Slot, med udspringende Balkoner og den aldrig manglende Blomsterpotte paa Vinduesbrættet, med Statuer af Helgener, hvor man gaar. Ganske saaledes tænker man sig Middelalderens gamle Gader i Toledo eller Cordova. Udenfor Kroen holder Æslet med Olie-Blærerne. Æslet sover og Driveren sover; inden Dørens Bue sidder en Kvinde og øver en veldædig Gjerning mod en liden Guts sorte Lokkehoved. Murillos verdensberømte Fremstilling af samme Akt — nødvendig under hine solbeskinnede Buer — har ikke mere Liv end disse Pennestrøg. En væbnet Ridder stirrer op mod en Balkon, hvorfra en Damehaand rækker ned et Brev. „Tapre Ridder, I vil, saafremt I tror paa Guds Moder, bringe denne Skrivelse sikkert frem til det Land og til den Broder i Christo, som paa Brevet skrevet staar." Dette er hele det gamle Spanien i to Ord. Og nu igjen dette mørke Chaos! Her er det Vildnis i Sierra, hvorhen Don Quixote er flygtet med Sancho for at unddrage sig St. Hermandads Haandlangere, thi skjønt vor Ridder dristig møder Kjæmper, Troldkarle og Magikere, trodser hans Mod ikke Inkvisitionen. Den Gjæstfrihed, som denne Klippeørk byder, er ikke smilende, men den er sikker. Her er Verdens Ende, her søger Ingen en Flygtning. Alle Kostumer ere omhyggelig studerede paa Stedet. Hvad der ved denne Leilighed forbauser, er ikke at en genial Kunstner leverer et Værk af høi Betydning, men at alle Dagens egoistiske Hjerter glæder sig over dette store Hjerte, juble til den stakkels Ridder, der blot elsker det Skjønne, det Retfærdige, som forfølges, men aldrig opgiver sin sublime Illusion; hvad der er sælsomt, er at ikke een af Dagens Overmodige vover at lee af denne gamle Ridder med den spøgelseagtige Længde, som hyllet i et Gevandt, hvis Slæb bæres af en Amor, trykker sit store Sværd mod sit store Hjerte. Denne gigantiske Illustration kan blot sammenlignes med Altrene i de ældgamle Kirker, hvor Patriarker, pluskjævede Basunengle, Dommere, Konger, Palmer, Sværd, Landser og Harper ikke gjøre hinanden Pladsen stridig. C.

Norge.

Christiania. Den her i Byen paabegyndte Indsamling til den danske Hær har indtil 1ste Febr. indbragt 2635 Spd. 24 ß. Ogsaa i flere andre Byer er en Indsamling begyndt.

— Stiftsprovst Birkeland er 30te Jan. udnævnt til Biskop i Bergen, Assessor Morgenstjerne til Amtmand i Stavanger og Overretssagfører O. A. Bachke konstitueret som Assessor i Christiania Stiftsoverret.

— Kampen mellem Danskerne og Tydskerne er begyndt 1ste Febr. med Forpostfægtning. 2den Febr. angreb 9000 Preussere 3000 Danske ved Mysunde, men bleve slaaede tilbage efter 6 Timers Kamp. Danskerne havde mellem 150 og 200 Døde og Saarede, hvoriblandt 7 Officierer. Den 3die gjorde Østerrigerne forgjæves Angreb ved Bustrup. — Den 4de leveredes Smaafægtninger paa hele Linien. Den 5te Febr. Kl. 9¾ om Aftenen trak den danske Armee, som det synes uden Kamp, sig tilbage til Flensborg, hvormed altsaa Dannevirkestillingen er opgivet. Det Telegram fra Kjøbenhavn til Mgbl., som melder denne sørgelige og forbausende Efterretning, lægger til: „Stor Bevægelse hersker. Tingen forekommer Alle ubegribelig." Troppeforsendelserne vedblive. Kongen, der personlig var tilstede ved Bustrup, skal nu være i Sønderborg.

— Da Interessen for en Statue af Tordenskjold i denne Tid er vakt hos os, turde det ogsaa interessere Flere at kjende den Tordenskjold, som den dygtige danske Billedhugger Th. Stein i 1862 har udført, hvorfor vi paa foregaaende Side give en Afbildning af samme. Vi beklage, at vi ikke samtidig kunne give Bissens Tordenskjold, hvilket foranstaaende Artikels Forfatter har forudsat, men haabe dog senere at gjenoprette denne Mangel.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 7. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 14de Februar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Af en gammel Militærs Optegnelser.

I.

Det har ofte faldt mig ind, at Livet i Nationaldistrikterne har sine eiendommelige Sider. Jeg har i mine tidligere Dage havt, hvad man kalder et let Hoved, og har paa Bunden af min Erindring gjemt mangt og meget, der dengang slog mig som ret kuriøst; men disse Minder have, Gud hjælpe mig, som Størsteparten af mine aandelige Skatte, faaet saa temmelig Lov til at skjøtte sig selv. Flere Gange har vistnok en dunkel Anelse slaaet mig, at de maaskee ved lidt Polering skulde kunde gjøres frugtbringende for en videre Kreds; men da jeg desværre altid har været af en „umiddelbar“ Natur, det vil sige, har ført Maden fra Fadet umiddelbart til Munden uden „Ræsonnement“, og har havt konservative Anskuelser, har jeg tilbagetrængt deslige Anelser som revolutionære og samfundsfarlige Ideer og erindret mig Klosterregelen: Sine vadere mundum ut vadere vult. Det har imidlertid været en uundgaaelig Følge af den nyere Tids Røre, at ogsaa mine Begreber ere blevne noget forvirrede, og at navnlig mine konservative Ideer ere blevne noget slappede. Jeg er begyndt paa, hvad jeg aldrig havde tiltroet min Faders Søn, at ræsonnere over Ordres, over Kontraordres, over Rulleførsel og Soldatens Beklædning, og navnlig er jeg i den senere Tid oftere kommen til at tænke paa mig selv og min Stilling. Jeg siger det med Stolthed, jeg er en national Officier, og jeg har tænkt over Sagen. Jeg er overbeviist om, at det er en god Ting at have nogle Hundrede ældre Officierer spredte ud over Landet; jeg sammenligner ofte deres Stilling med disse ærværdige Ege, som Engelsmanden trods alle Indvendinger beholder midt i sine bølgende Agre, og som giver Landet dette ægte engelske Præg: Jeg er overbeviist om, at det er de nationale Officierer, som giver Armeen dette ægte nationale Præg, og at deres Betydning i det militære Landskab er ligesaa stor som Egetræernes i de engelske Landskaber, hvorvel man ofte uretfærdigt beskylder begge Parter for at drage formegen Fugtighed til sig. Hvorledes det nu end er fat hermed, kan det ikke forundre Nogen, om jeg med Varme forsikrer, at den nationale Officiers Stilling ikke alene er betydningsfuld for Landet i Almindelighed, men ogsaa for det Distrikt, hvor han opholder sig i Særdeleshed, og at han her med Rette indtager en fremragende Plads. Og da alt Fremragende til en vis Grad ogsaa giver Stof til Interesse, tør jeg ansee mig berettiget til med Dristighed at fremsætte den samme Sætning, som jeg i Begyndelsen kun frygtsomt og saa at sige „med bævende Røst“ fremstammede, at Livet i Nationaldistrikterne virkelig har sine eiendommelige Sider.

Venter man nu af mig en kritisk Undersøgelse af dette Liv, med andre Ord, en Slags „Betænkning“, da kan jeg blot forsikre, at man ikke kjender mig ret. Til Kritik, til Undersøgelser og Betænkninger hører der Reflektion, og den er ikke min stærke Side, ikke fordi jeg jo endnu tænker overmaade sundt; men fordi min Magelighed forbyder mig at befatte mig med deslige Sager. Jeg anseer det for langt lettere og behageligere at slaa mig paa den reent historiske Side, uden Forsøg paa at granske Motiver og opsøge eller undskylde Mangler, der naturligviis findes overalt og i vore Dage sandelig ikke mangle Prokuratorer. Den simple Historieskriver, der lader Blikket glide hen over den tilbagelagte Livsbane, forekommer mig at have et ligesaameget behageligere Hverv end Kritikeren, som Vandreren, der fra Bakken skuer tilbage paa den Vei, han er kommen, har det lettere end den trællende Veiarbeider, der skal ophakke, fylde og stampe hver Fodsbred. Naar jeg endelig for at være fuldt oprigtig, oplyser, at min Erkjendelse af det national-militære Livs Sider først vaagnede til fuld Klarhed, efterat mine egne Sider vare begyndt at udvide sig stærkt, og min overhaandtagende Korpulence gjorde mig alt anstrængende, saavel aandeligt som legemligt Arbeide modbydeligt (en Sag, som jeg forøvrigt nødig rører ved, da den medfører bitre Minder om visse Yttringer af min Chef angaaende min Tjenstdygtighed), vil jeg haabe, at man undskylder mig for at optræde som noget Mere end blot og bar Beretter. Som saadan er jeg fuld af Liv og Lyst; som Kritiker har jeg altid følt mig ilde tilmode.

Det vil sandsynligviis snart vise sig for den opmærksomme Betragter, at min Opfatning og Fremstilling af Livet i Nationaldistrikterne tilhører en forgangen Tid mere end den nærværende. Jeg er født og opdraget i en Tid, da Jagtlove, Brændeviinslove, Værnepligtslove, Skydetheorier og Rulleførselsbestemmelser endnu saa at sige laa i Ægget, og til denne „förflutna tiden återgår min tanka än så gerna“. Jeg har endvidere, som saa mange Andre, mit Ideal, og jeg tror, at naar man skildrer en Sag, som man har kjær, da bør man fremstille den saa ligt Idealet som muligt, selv om den prosaiske Sandhed skulde lide derunder. Jeg maler de Scener, som ville findes i det Følgende, deels saaledes som de fremstille sig for min noget svækkede Erindring, deels saadan som de kunde have været, og som det aldeles ikke er min Feil, at de ikke vare. Jeg maler Fortiden i en „ny og forbedret Udgave“ og priser kun den. Da det desuden i dette Dieblik heldigviis falder mig ind, at Titelen „Af en gammel Militærs Optegnelser“ allerede er nedskrevet ovenover nærværende Blade, behøves det vist ikke at gjøres opmærksom paa, at mit Præsens godt kan ligge langt tilbage i Fortiden; hvorlangt bliver naturligviis min egen Hemmelighed. Og da jeg nu har fremstillet min „uvægerlige“ Beslutning, ladet skimte Grundtrækkene i min Felttogsplan og mildt, dog værdigt hævdet Forfatterens Rettigheder, gjør jeg Holdt, Front og hviler et Dieblik paa mine Vaaben, inden jeg fortsætter Marschen.

Jeg seer saa tydelig min Fader for mig, da jeg sendtes ind til Akademiet i Aaret 18 . . . „Gamlen“ stod paa Trappen i sin Vadmelsfrakke, med sin tilknappede militære Vest og det uhyre Halsbind, uden hvilket jeg aldrig har seet ham. Selv dengang da Staburet brændte, og han i bare Skjorte stod paa Gaarden blandt de søvndrukne Gutter, hvem hans Stentorstemme havde vakt efter Juleranglet, erindrer jeg ham med Halsbindet paa. Nu havde han selv fulgt mig ud til Døren, en usædvanlig Ting for ham, og havde selv pakket mig i Slæden. Aftenen iforveien havde han pryglet mig; nu havde han Taarer i Dinene, men søgte at skjule dem i Tobaksskyerne, som hvirvlede frem under Knebelsbarterne. „Respekt mod Obersten, Hans Peter, og Din Skyldighed forresten,“ sagde Gamlen medens han stivt betragtede sin grædende Søn, „saa klarer Du Dig!“ — „Rigtigt!“ sagde eller rettere gryntede en Stemme bagved ham; det var gamle Kapitain Gregersen, som dunkelt saaes gjennem mine Taarer og Gubbernes Røgskyer. Og saa bar det afsted.

Herregud, gamle Kapitain Gregersen! Aldrig glemmer jeg den Gang, da jeg efter to Aars Ophold ved Akademiet (thi i den første Tid efter min Ankomst til Byen tilbragte jeg Ferierne hos „Obersten“, hos hvem jeg var indlogeret) kom hjem til Julen, og Gregersen havde sit Eventyr med Bukken. Han kom paa Visit fra Nabogaarden, hvor han for Tiden var Gjæst, og jeg har ham endnu den Dag idag mistænkt for at komme af puur Nysgjerrighed efter at see mig og høre mine Beretninger fra Hovedstaden; men det vedgik han naturligviis ikke. Kapitainen havde et Tilfælde i Nakken, der, som han selv paastod, skrev sig fra Krigen, hvad dog Ingen med Sikkerhed vidste, og som gjorde, at han omtrent hvertandet Minut nikkede med Hovedet. Da han dennegang muligviis befandt sig i en noget stærkere Sindsbevægelse end ellers, og maaskee ogsaa var noget oprømt efter den gode Middag hos „Slagstaden“, vare hans Nik hyppigere og mere indtrængende end sædvanlig, og under hans Vandring over Gaardspladsen til Trappen var Grunden vanskelig at passere, „Terrænet noget kuperet“ og speilglat, hvilket altsammen havde sin Indflydelse. Forsigtig gik Kapitainen med Piben i Munden, klædt i sin Høitidsdragt, en gammel blaa, langskjødet Frakke og trange Buxer (Overfrakke brugte han aldrig), Stok i Haanden og tyksaalede Sko, da pludselig en ny Figur optraadte paa Skuepladsen; det var Bukken, hvem jeg Synder havde sluppet ud for at have den Fornøielse at see den entre opad den steile Staburstrappe. Allerede ved det første Syn af Veteranen studsede den øiensynligt og indtog først en iagttagende Holdning; men da Nikket kom, lidt mod Siden og med en Forrykkelse af hele Overkroppen, besvarede den det øieblikkelig med et ligesaa energisk. Jeg begyndte at ane Uraad og vilde ile til; men Grunden var, som sagt, speilglat, og jeg faldt paa Næsen, just tidsnok til at see Kapitainen nikke paany, Bukken at opføre en kort Krigsdands og stange Veteranen i „i den vestlige Deel“ af hans Legeme, saa han faldt omkuld paa den glatte Iis, just i det Dieblik, da han med Gratie vilde hilse paa min Moder, der stod i Vinduet. Hvad der var det Værste, var imidlertid den Omstændighed, at de unaturlig trange Buxer, som han stedse benyttede, ikke udholdt den pludselige Rystelse. Jeg glemmer aldrig gamle Gregersen, da han laa paa Knæ paa Isen og forgjæves forsøgte at komme paa Benene, thi Bukken forfulgte med Energi sin Seir, og Kapitainen blev puffet atter og atter, indtil endelig gamle Thor fik den ved Hornene. Kapitainen var i Begyndelsen noget mut; men da han havde faaet et Par af min Faders Buxer paa og et Glas Toddy i Livet, kviknede han til igjen. Jeg vogtede mig naturligviis vel for at fortælle, hvem der havde sluppet Bukken ud, indtil jeg saa hans gode Humør fuldstændig gjenoprettet. Kapitainen var en Hædersmand og tilgav mig.

Ridderlig var han til det Sidste. Mod min Moder var han Artigheden selv, og mod Bygdens

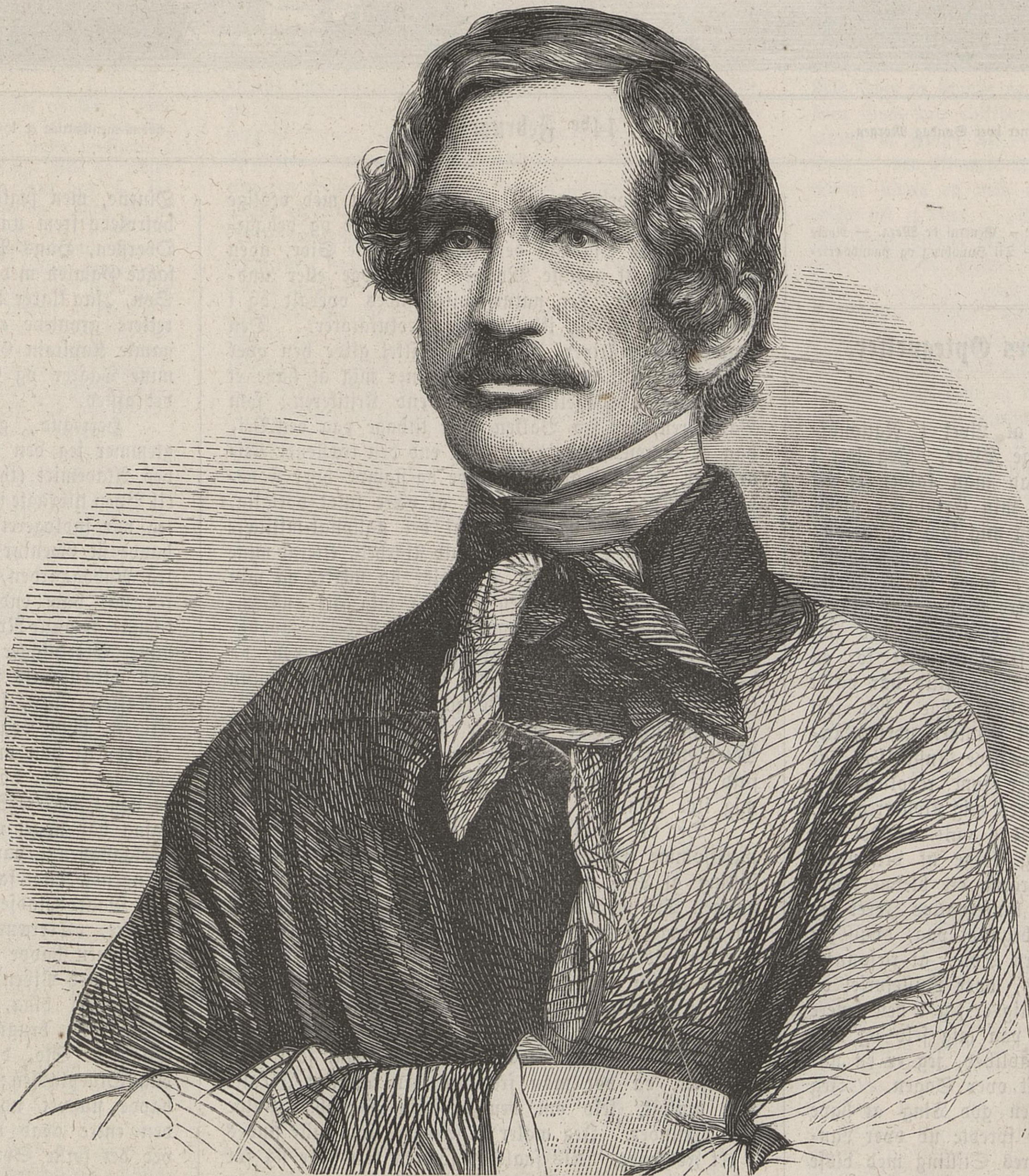
unge Damer den troeste Beundrer, hvorvel hans Alder og hans føromtalte Tilfælde forhindrede ham fra at deeltage i Dandsen. Havde han ikke frygtet for at gjøre sig latterlig, er jeg overbeviist om, at han nok skulde have optraadt baade i Figaro og Molinask. Paa Juleballet hos Simen Busterud drev han sin Artighed endog saa vidt, at han kyssede gamle Jomfru Petersen, da hun kom med Punschemuggen til Kortbordet; hun slap den i sin Forfærdelse over denne halvforglemte Nydelse, og Kapitainen drak sig fuld om Aftenen, som man sagde, af Fortrydelse over ikke at møde større Taknemmelighed. Paa Hjemveien væltede han naturligviis, og havde ikke Svarten været adstadig nok til at staa stille, indtil der kom Hjælp, kunde dette være blevet Kapitainens sidste Bedrift.

Han var en Mand af faa Ord, men med Vægt i sine Udtryk, naar han talte. Imod mig var han under min Barndom venlig paa sin Brumlemaneer; kun een Gang vare vi Uvenner, og det var, da jeg gjennem min gamle Barnepige, der kjendte hele Bygdens Personalhistorie, havde faaet en Beretning om Kapitainens ulykkelige Frieri paa Kløvstadmoen, hvor han efter Sigende med sit hele Kompagni skulde have marscheret bort fra Pladsen til en nærliggende Gaard, hvor hans Tilbedte befandt sig (det var nemlig under Exercitien). Kompagniet gjorde Holdt paa Gaarden, og Kapitainen gik ind, men kom snart ud igjen og var da sindt. Heraf sluttede den gemene Mand, at han havde været uheldig i Frieriet; hvorvel det aldrig blev oplyst, om han virkelig havde friet eller ei. Denne Historie diskede jeg engang op for Kapitainen, ikke af Ondskab, men kun af barnlig Længsel efter at faa det tvivlsomme Punkt opklaret. Spørgsmaalet havde den Virkning, at han blev rødere i Ansigtet end før og fik Toddyen i Vrangstrube. Men „Gamlen" lod mig ikke oppebie Svaret; thi han tog mig i Nakken og kastede mig paa Døren, og idetsamme den stængtes efter mig, hørte jeg Kapitainen frembrumme nogle Lyd, der havde Liighed med: „den Helvedes Gutungen!" eller noget Ligeartet. Dagen efter maatte jeg i „Gamlens" Nærværelse bede ham om Forladelse, og høre paa en lang faderlig Formaning om „Respekten", medens Kapitainen ledsagede Texten med Tobaksskyer.

General de Meza.

Christian Julius de Meza er født den 14de Januar 1792 og Søn af Doktor Meza i Helsingør. Familien skal flere Slægtled tilbage i Tiden være indvandret fra Spanien. Han var ved det engelske Angreb 1807 Stykjunker; blev siden Lærer ved den militære Høiskole. Han lagde sig nu fornemmelig efter Studiet af Artillerividenskaben, et Studium, som kom ham tilgode, da han i 1848 førte Artilleriet i Fægtningerne ved Bau, Slesvig, Nybbøl og Dybbøl. I Decbr. 1848 erholdt han som Ober t Kommandoen over en Brigade og førte denne i Slaget ved Fredricia. Den 1ste Januar 1850 blev han Chef for hele Artilleribrigaden. Uagtet alvorlig syg fulgte han ved Idsted Generalstaben, og da Efterretningen indtraf om, at Schleppegrel var falden og hans Tropper i Fare, overtog Meza Kommandoen, ordnede Soldaterne, bragte Artilleriet i Virksomhed igjen og førte med Koldblodighed og Ro Tropperne frem til Seier. Fra April 1858 af har han opholdt sig i Flensborg som kommanderende General over Slesvig, Jylland og Fyen, indtil han i Høst erholdt Overanførselen over den hele danske Troppestyrke.

Uagtet temmelig tilaars, — imod sin ærværdige Modstander Wrangel maa han imidlertid endnu ansees for ung, — er Meza rask og rørig. Han har ved flere Leiligheder midt i selve Aktionen viist, at han besad en Koldblodighed og urokkelig Aandsnærværelse, en Foragt for den personlige Fare, der gjorde, at Soldaterne følte sig sikre under hans Ledelse og holdt af ham med alle hans Særheder, som den kjøbenhavnske Bykrønike engang vidste at fortælle saameget om, og tiltrods for, at han ved sine politiske Anskuelser, som Manden fra en ældre Tid, ikke sjelden paadrog sig en mindre skaansom Behandling af det eiderdanske Partis Ordførere. Han er af Princip Heelstatsmand, men først og fremst Soldat, og hans Loyalitet og ubesmittede Ære har hidtil Ingen vovet at drage i Tvivl. De Forsøg, som den danske Hovedstads Pøbel efter de sidste Efterretninger har gjort paa at indstævne ham for sin Domstol med Beskyldningen for Feighed eller Forræderi, ville derfor ved en nærmere Undersøgelse vistnok vise sig at være ligesaa taabelige som ubetimelige, og man tør haabe, hvis Kampen fortsættes, inden ikke lang Tid atter at see den gamle General i Spidsen for sine Tropper paa den Plads, til hvilken hans Mod, hans Erfaring og Folkets Tillid kalder ham. Lüttichau, som ved Efterretningen om Opgivelsen af Dannevirke, fra Kjøbenhavn af udnævntes til Overstkommanderende i Mezas Sted, deeltog ligesom denne hæderlig i sidste Krig, men er 4 Aar yngre. +

General de Meza.

Nyere engelske Digtere. *)

Samuel Taylor Coleridge.

Coleridge, der sikkert kan betragtes som sin Tids originaleste Digter og dybsindigste Tænker, var yngste Søn af en Præst i Devonshire og blev født i Aaret 1772. Sin første Opdragelse modtog han i Bristol, og senere tilbragte han flere Aar i Christ Church, London. I sit nittende Aar begav han sig fra London til Universitetet i Cambridge, hvor han i længere Tid studerede ivrigt, navnlig Theologi og Philosophi. Men deels paa Grund af sine religiøse Meninger, der lagde ham Hindringer iveien for hans Examen, og deels drevet af andre Omstændigheder, forlod han pludselig Universitetet og drog til London. Her lod han sig hverve som Soldat, da han ikke vidste, hvad han skulde gribe til. Den militære Løbebane, som han saa overilet var slaaet ind paa, blev dog hverken lang eller glimrende. Endskjønt han forandrede sit Navn og bestræbte sig for, saavidt muligt, at skjule sin klassiske Dannelse, begyndte dog Officiererne snart at fatte Mistanke til den besynderlige Soldat, der ikke paa nogen Maade kunde lære at sidde ordentligt tilhest, men som derimod skrev Vers og endog undertiden citerede Latin og Græsk. Hans Venner havde imidlertid faaet hans Opholdssted opsporet og opsøgte ham nu for at udløse ham af Militærtjenesten. Denne forlod han gladelig, vendte for en kort Tid tilbage til Cambridge og tog saa for Alvor fat paa Literaturen. — Den franske Revolution fyldte ogsaa ham med Begeistring. Han var en af dem, der tilligemed Southey spekulerede paa at oprette en Republik i den nye Verden. Men ligesom Southey opgav han snart denne Plan, og begge Vennerne samt den tredie Deeltager, Lowell, giftede sig paa samme Dag med tre Søstre fra Bristol. Derpaa tog Coleridge sin Bolig paa Landet, i Nærheden af Southey og Wordsworth; her arbeidede han for flere Tidsskrifter, og i 1796 fremtraadte han første Gang for Publikum som Digter. Hans første Digte bleve vel ikke almindeligt bemærkede, men vakte dog stor Opmærksomhed hos Enkelte.

Coleridge slutede sig snart nøie til Wordsworth, hvis første Værker øieblikkelig havde opvakt hans varmeste Beundring. I 1797 aflagde han med sin Kone et Besøg hos Wordsworth, og begge Digterne følte sig gjensidig tiltrukne af hinanden og bleve snart fortrolige Venner. Coleridge, hvis urolige Hoved var fuldt af alleslags metaphysiske og philosophiske Studier, var henrykt over Wordsworths rolige, kontemplative Digterliv, medens denne paa sin Side følte sig ligesaa indtaget af sin Gjæsts Aandslivlighed, mangesidige Kundskaber og glimrende Underholdningsgaver. I Fællesskab besluttede de nu at udgive en Samling Digte. „Lyrical Ballads", hvortil Coleridge dog kun leverede meget faa Bidrag, udkom det følgende Aar. Disse lyriske Ballader deelte Skjæbne med saa mangfoldige Forsøg af samme Slags. Kritikken var ugunstig og meget Faa lagde Mærke til dem før noget senere hen, da Forfatternes stigende Berømthed henvendte den offentlige Opmærksomhed paa deres tidligere Arbeider.

Før de lyriske Ballader endnu vare udkomne, foretog begge Vennerne i Forening en Reise til Tydskland. Efter nogen Tids Ophold i Hamburg og flere andre Steder, skiltes de ad, og Coleridge tilbragte Vinteren i Ratzeburg. Opholdet i Tydskland havde en stor Indflydelse paa hans Udvikling. Han sluttede Bekjendtskab med flere tydske Digtere, f. Ex. Klopstock og Tieck og erhvervede sig et Kjendskab til den tydske Literatur, der var temmelig usædvanligt paa den Tid, da Studiet af tydsk Sprog og Literatur endnu ikke var kommet i Gang i England. Indvirkningen af hans tydske Studier spores ogsaa kjendeligt i hans prosaiske Skrifter, hvori han, trods deres Uklarhed og Ubestemthed, lagde Spiren til en ny philosophisk Kritik, som dog neppe nogensinde vil trives paa engelsk Jordbund. Hans første Værk efter hans Tilbagekomst var en Oversættelse af Schillers „Wallenstein".

Men allerede nogle Aar senere var hans Livs kraftigste Periode forbi, og i sine modnere Aar udrettede han langtfra saameget, som hans ualmindelige Begavelse havde givet Grund til at vente. Coleridge har igrunden kun efterladt Fragmenter. Hans Liv hengik i Tanken om Arbeider, der skulde udføres, men som aldrig kom Fuldendelsen nærmere. De fleste af hans Værker bære et mærkeligt Præg af Ufuldendthed. Det synes stadigt som om Forfatteren har meent senere at ville lægge den sidste Haand paa dem. Grunden hertil var en eiendommelig Indolents eller Villiesvaghed, der blev end mere forhøiet ved andre Omstændigheder. Paa Grund af en tiltagende Sygelighed lod Coleridge sig nemlig forlede til at søge Lindring ved Brugen af Opium. Da dette Middel tilsyneladende blev ledsaget af gunstige Resultater, tog han atter og atter sin Tilflugt dertil. I mange Aar var han ikke

*) Se Nr. 2.

Afstand til at løsrive sig derfra, skjønt han fuldtvel indsaa det Farlige deri og ofte led stærke Samvittighedsbebreidelser over den uværdige Maade, hvorpaa han tilbragte sit Liv. Tilsidst lykkedes det ham dog, men hans Sjels og Legemskraft var i høi Grad svækket. De sidste Aar af sit Liv opholdt han sig hos sin Ven, Dr. Gilman, der baade som Læge og som Ven ofrede ham den utrætteligste Omhu. I hans Huus, i Highgate, endte Coleridge sit Liv i Aaret 1834. Siden 1825 havde han af Regjeringen modtaget en aarlig Pension paa 100 Guineer.

Der kan ingen Tvivl være om, at Coleridge maa ansees for sin Tids originaleste Digter. Hvad han har strevet, er af usædvanligt poetisk Værd, og hans Indflydelse paa sin Samtid og nærmeste Eftertid er derfor langt større, end man skulde tro muligt ved at see hen til, hvor lidet han igrunden har strevet i Forhold til hans ualmindelige Begavelse. Coleridge er hovedsageligt, saavelsom Wordsworth, en tænkende og grundende Digter, og han naaede aldrig den overordentlige Popularitet, som flere af hans Samtidige, men han jagede heller aldrig derefter. Hans Hovedfortrin ere en aldrig svigtende Finhed og Reenhed, kraftigt og korrekt Sprog og en ganske mærkelig Rigdom paa Billeder, der hyppigt fremkalde nye, overraskende Tankerækker. Hans Billeder ere undertiden noget dunkle, men netop denne Uklarhed, der sjelden har sin Grund i Sproget, forhøier ofte deres Skjønhed.

Det er umuligt at sige, hvad Charakteer et større Værk af Coleridge vilde have havt, om han nogensinde havde fuldført et saadant. Det kraftigste af alle hans Værker, „Christabel", blev lagt tilside igjen, da det knapt var begyndt. Dette Digt, der aldrig blev fuldendt, fremstiller i en overordentlig smuk og poetisk Indklædning en Række af besynderlige Eventyr og phantastiske Skrækkebilleder. Tragedien „Remorse" er fuld af særdeles skjønne poetiske Skildringer. I „The ancient Mariner", hans fornemste Bidrag til de lyriske Ballader, har han givet efter for en altfor stærk Paavirkning af Wordsworth, der ikke er til hans Fordeel. Den altfor øsle Anvendelse af det Overnaturlige, samt en vis Uoverensstemmelse mellem Aarsag og Virkning stader Indtrykket af dette ellers saa originale og mærkelige Digt. — Tre af Coleridges Digte betegne maaskee bedst hans Genies Kraft og Mangesidighed. Den overordentlig poetiske Ode til det svindende Aar viser hans Tankestyrke og moralske Alvor; „Kubla Khan", Beretningen om en Drøm, fremstiller midt i sin glimrende Usammenhængenhed hans eiendommelige, korte, phantasirige Naturskildringer, og „The dark Lady" er et uovertræffeligt fiint og romantiskt Elskovsdigt.

Coleridges prosaiske Værker omfatte forskjellige Gjenstande, saasom Theologi, Historie, Politik, Logik og Metaphysik. Han har ogsaa leveret temmelig betydelige Bidrag til Literaturhistorien og den æsthetiske Kritik. Men ogsaa her aabenbarer hans charakteristiske Svaghed sig. Hans fine poetiske Sands og smagfulde Sprog fornægter sig aldrig, men hans Ideer ere ikke tilstrækkelig udførte. Man modtager stedse Indtrykket af, at han kunde have udrettet meget mere, end han nogensinde har gjort. Af hans prosaiske Skrifter kunne mærkes: „The Friend", „Lady Sermons", „Biographia literaria" og „Biographical Sketches" foruden flere andre.

Prospekt af Byen Kiel. (Text i næste Nr.)

Slesvig.

Denne frugtbare og rige Landsdeel, som nu staar aaben for tydske Tropper, danner i geographisk Henseende en Fortsættelse af Nørrejylland. Dets høieste Deel løber nærmere mod Østsiden, hvor det falder af i Bakkestrækninger, mellem hvilke en Mængde mindre Fjorde skjære sig ind. Skraaningen mod Vest er mere langstrakt; denne Retning tage de fleste Aaer, og her afsluttes Landet udad mod Vesterhavet med de frugtbare Marsklande, der ved vidtløftige Digeanlæg ere fravristede Søen og sikrede mod den. Udenfor Kysten endelig dukke hist og her de flade Øer frem af Bølgerne, der her mere end een Gang have øvet en frygtelig Gjengjældelse mod de Indgreb, Fastlandsboerne have gjort i deres Territorium. Ved sidste Folketælling havde Slesvig 409,907 Indbyggere paa et Territorium af 166½ Kvadratmile; af disse boede 322,767 paa Landet, Resten i Byerne, af hvilke Flensborg, den største, havde 19,682 Indbyggere, medens Slesvig selv, der efter den sidste Krig ophørte at være Hertugdømmets Hovedstad, var sunken ned til 12,197. Den mindste af de slesvigske Kjøbstæder er Garding med 1,656 Indbyggere; efter den kommer en Deel Flekker, med en Befolkning af ialt 14,766 Indbyggere.

Literatur.

Sidste Hefte af Theologisk Tidsskrift indeholder bl. A. en Afhandling om Sagnet om **den evige Jøde** af Prof. Caspari.*) Vi tro, at et kort Referat af de Resultater, til hvilke den lærde Forsker er kommen, ogsaa vil læses med Interesse udenfor den snevrere Kreds, Tidsskriftet er beregnet paa. Sagnet om den evige Jøde træffer man første Gang hos en engelsk Chronist fra det 13de Aarh. Han har en romantisk udsmykket Fortælling om, hvorledes Cartaphilus, Pilatus's Portner, idet Jesus forlod Domhuset, foragtelig slog ham og sagde: „Gaa hurtigere, Jesus; hvi tøver du?" hvorpaa Jesus vendte sig om og sagde: „Jeg gaar, og du skal vente mig, indtil jeg kommer." „Men da efter Herrens Lidelse den katholske Tro tog til, siger Chronisten, blev den samme Cartaphilus døbt af Ananias, som døbte den hellige Apostel Paulus, og blev kaldt Joseph. Han opholder sig hyppigt i Armenien og andre østerlandske Egne, idet han lever som en Mand af hellig Vandel og Gudsfrygt, af faa og betænksomme Ord, som han kun da ytrer, naar han udspørges af Biskopper og geistlige Mænd. Da beretter han om Oldtidens Begivenheder, baade om de Ting, der tildrog sig ved Herrens Lidelse og Opstandelse, og om dem, der stode op samtidig med Christus og kom ind i den hellige Stad og viste sig for mange." Philip Mouskes i sin Riimkrønike har en noget anden Redaktion: „Han sagde til de falske Jøder, da de førte Gud hen forat korsfæste ham: „Venter paa mig; jeg gaar med, naar den falske Prophet skal hænges paa Korset." Og Jesus saa sig om og sagde: „Disse skulle ikke vente paa dig, men vid, at du skal vente paa mig." Fra nu af vedblev han efter Sagnet at vandre om paa Jorden i ængstelig Frygt for, at Jesu Tilbagekomst skal være nær forhaanden, og at han da maa finde ham fortørnet som dengang, da han ledtes til sin Lidelse." Medens de første Beretninger hensætte ham i Orienten, finde vi ham senere vankende om i Occidenten, hvor man paa en Mængde Steder vil have seet

*) Afhandlingen er fremstaaet som Foredrag i Videnskabernes Selskab her i Christiania, i hvis Forhandlinger den tidligere er indført, og hvoraf ogsaa særskilte Aftryk haves.

ham, og hvor han antager den Form, i hvilken han er bedst kjendt, som „Jerusalems Skomager". Forf. stiller i Sagnet, der rimeligviis er af orientalsk Oprindelse, mellem en dobbelt Grund, en almindelig ideel og en speciel historisk. Den første er den almindelige Tro, at store Forbrydelser straffes paa den Maade, at Udøveren ikke blot ingen indre, men heller ikke nogen ydre Ro finder, en Tro, der foruden i Fortællingerne om Forbrydere, der ikke finde Ro i sine Grave, men maa flakke omkring i vild Jagt, ogsaa har skaffet sig Udtryk i Sidestykket til den evige Jøde, Beretningen om den flyvende Hollænder. Den historiske Grund for Sagnet er det Indtryk, som Jødefolkets Fremtræden gjorde paa de vestlige Nationer. Den evige Jøde er den individualiserede sagnagtige Reflex af det alle Slægter overlevende, overalt paa Jorden omvankende jødiske Folk; dettes Synd og Skjæbne danner i en vis Forstand Sagnets historiske Kjærne. I det Træk, at Cartaphilus bliver Christen, seer man let en sagnagtig Efterklang af de store Spaadomme om det jødiske Folks endelige Forløsning. Enkelte bibelske Ord og Fortællinger have ogsaa uden Tvivl bidraget til at give Sagnet dets Form. Den evige Jøde var ikke den eneste, om hvem det blev troet, at han skulde leve til Christi Gjenkomst. Det samme, troede man, var Tilfældet med Apostelen Johannes. Ogsaa Kains ulykkelige og rastløse Omflakken har været et Forbillede, som jo den evige Jøde paa en Maade er den anden Kain, eller rettere den individualiserede Reflex af Historiens anden Kain, det jødiske Folk selv. Analogier finder man ogsaa i nogle jødiske og mahummedanske Sagn, der bl. A. berette om Elias, ikke alene at han skal komme igjen før Messias's sidste Optræden, men at han ogsaa før denne Tid oftere viser sig for Menneskene. Det Træk, at Cartaphilus omvendes og i Daaben antager Navnet Joseph er øiensynlig dannet i Overeensstemmelse med Saulus's Omvendelse og hans Daab som Paulus. De Beretninger, som C. afgiver om Begivenhederne paa Christi Tid, og som især fremhæves i det ældste Sagn, kan man let forklare sig af den samme Trang, der skabte de mange apokryphiske Evangelier, og den evige Jøde fremtræder her paa en Maade som Repræsentant for den levende kirkelige Tradition. Forøvrigt staar ogsaa denne Side af Sagnet i en vis Sammenhæng med dets historiske Forudsætning. Det over hele Jorden adspredte, gjennem alle Generationer levende og dem alle overlevende jødiske Folk er netop det store levende Vidne om de evangeliske Kjendsgjerningers Sandhed, og de Skrifter, hvori den evangeliske Historie fortælles, ere alle fremgangne af dets Midte, ere dets Produkter. Efterat Forf. saaledes har paavist de Faktorer, der have virket med til at danne dette Sagn, som det naturligviis vilde være en fuldstændig Misforstaaelse at opfatte som en bevidst gjennemført Allegori, da det bærer de tydeligste Spor af at være en Folkedigtning, gjør han tilsidst opmærksom paa, efter hvilket middelalderligt-katholsk Snit det har dannet Jesus som den strenge Dommer, til hvem Synderen ikke umiddelbart, men kun gjennem Midlere kan henvende sig. Ogsaa Cartaphilus's bestandige Frygt for Christi Gjenkomst, der som en Grundstemning gaar gjennem hele hans Liv, er uforenelig med et evangelisk Standpunkt og viser tilbage til den samme katholskmiddelalderlige Anskuelse. z.

Paa Wøldikes Forlag er udkommet: **Nordisk personalhistorisk Folke-Kalender.** Af D. E. Rugaard. Kbh. 1863. 349 S. 12. Det egentlig „Kalendariske" ved denne Bog ligger deri, at ved hver enkelt Dag, istedet for Helgener, mærkelige Mænd og Kvinder, især nordiske, ere anførte, og at der ligeledes ved hver Dag er nævnt historiske Begivenheder, som paa samme ere indtrufne, foruden at der i kronologisk Orden er tilføiet kuriøse Uddrag af danske Almanakker i Tidsrummet fra 1597 til 1660. Størstedelen af Bogen optages imidlertid af en Række bagefter disse kalendariske Optegnelser ved hver Maaned tilføiede Biographier af Mænd, der ere fødte i samme. Der gives saaledes her længere Meddelelser om 115 mærkelige Mænd og Kvinder, hvoraf 77 danske, 3 norske, 22 svenske og 13 ikkeskandinaviske. Blandt de Biographerede findes forholdsviis mange Bønder. Forfatterens overdrevne Lovtaler over Tscherning og andre „Bondevenner" stiller ogsaa Bogen mere i Klasse med et Tendentsskrift i det danske „bondevenlige" Partis Interesse, end som et fuldtud upartisk historisk Arbeide. Om enkelte til Partiet hørende obskure Personer faar man vistnok noget Nyt, men om de historisk mærkelige Personer somoftest lidet andet, end hvad der kan hentes af let tilgjængelige Kilder forøvrigt. Men Bogens Interesse skal vel hellerikke saameget lægges i det Nye, der bydes, som i Sammenstillingen og den kronologiske Rekapitulation til enhver Tid, som herved tilbyder sig. Forfatteren har et godt Greb paa at udpille det Charakteristiske og Interessante, men han viser sig at være en mindre god Forfatter. Bagi Bogen har han samlet adskillige almeeninteressante historisk-statistiske Bidrag og aftrykt et Par Skildringer af det danske Folkeliv, foruden noget Rageri af det Slags, som ellers pleier at findes i Kurvekonernes Folkeskrifter. Man maa imidlertid indrømme Hr. Rugaard, at han har leveret en yderst afvexlende, ved Stoffets Rigdom og Blanding ret interessant og lærerig Bog. Udstyret er saa maadeligt, at det kun kan forklares deraf, at formodentlig en Dagsavis's slidte Spalter er ombrukket i Sider.

Hvad er Spiritismen eller Aandelæren? Bidrag til Kundskab om den usynlige Verden og Aandelæren, indeholdende Hovedgrundsætningerne i Videnskaben om Aanderne og Svar paa nogle mod denne fremførte Anmærkninger, af Allan Kardec. (Oversat.) Kbh. 96 S. 8. (Wøldike.) Som allerede Titelen antyder, er Forf. en Mand, der tror eller ialfald udgiver sig for at tro paa Aandernes Tilværelse, deres Aabenbarelser for Menneskene og indflydelsesrige Rapport til den hele sandselige Verden; og hvad han her har skrevet, foregiver han at være kommen til Kundskab om ved Aandernes egne Meddelelser. Han giver saa at sige en „Haandbog i den gode Tone" med Hensyn paa Omgangen med Aanderne — med andre Ord: en praktisk-anvendelig „Geistertheori". Spiritismen selv stiller han i Religiøsitetens og Moralens Tjeneste — en god Maske forat vinde Mængden. Ved Hr. Kardec ere Aanderne, hvis verdslige Herredømme fra Begyndelsen af „Oplysningens Tidsalder" og indtil den sidste Tid var bleven saa stærkt undergravet, gjenindsatte i deres gamle Rettigheder. Medens de tidligere hovedsagelig havde sine Tilhængere blandt Almuesmanden, have de siden Borddandsraseriets Dage vundet sit bedste Tilhold i den fornemme Verden, i hvis høieste Kredse de ere blevne fashonable, og hvor de med hver Dag finde flere og flere Bekjendere. Aandeseerne har nu sine lærde Selskaber og nogle og tyve Tidsskrifter, hvorigjennem de meddele sig til hinanden indbyrdes, og hvoraf intet skal have mindre end 10,000 Abonnenter! Af et saadant Tidsskrift, Revue Spirite, er ogsaa Allan Kardec Udgiver. I Amerika, hvor al Humbug er drevet videst, der er ogsaa Aandevæsenets det. Man finder der „Postmestere for Aandernes Rige", ved hvis Bistand man for anstændig Betaling kan faa Breve, Aviser m. m. besørget til afdøde Venner og Bekjendte, og erholde Svar paa Forespørgsler, Portræter af de Afdøde, malede af Kunstnere i Aandeverdenen osv. osv.

Af **Dr. Morten Luthers Huuspostil**, udgiven af ham selv, Wittenberg 1544, oversat af F. L. Mynster, er første Halvdeel (444 Kvartsider, trykt med stor Stiil) udkommet paa den Gyldendalske Boghandlings og Th. Linds Forlag i Kjøbenhavn. — I en Efterskrift gjør Oversætteren opmærksom paa det besynderlige Sammentræf, at Peder Tidemands Oversættelse af Luthers Huuspostil, der udkom 1564, netop udkommer i et nyt Optryk. Tidemands Oversættelse har i lingvistisk Henseende sin Mærkelighed og fortjener derfor vistnok at optrykkes, da Exemplarer af Originalen næsten ikke ere at opdrive. Men Sproget deri er naturligviis saa forældet, at den ikke nutildags i et ordret Aftryk kan tjene som „Opbyggelsesbog" for den store Almeenhed, og derfor vil det nye Oplag hellerikke kunne gjøre noget Skaar i Trangen til den nøiagtige Oversættelse i Nutidens Sprog, som Mynster har sat sig til Opgave at levere. Den Tidemandske Oversættelse bliver i det nye Optryk paa Grund af det bekostelige Udstyr desuden en saa dyr Bog, at kun Faa have Raad til at anskaffe sig den, medens derimod Mynsters Oversættelse vil komme blot paa omtr. 3 Rd. (8 Mk.) — Luthers „Huuspostil" har her og i Danmark fornemmelig været udbredt i Oversættelser efter en af B. Lindner i 1745 foretagen Sammensmeltning af Huuspostillen med de andre Lutherske Prædikensamlinger, hvorfor ogsaa disse Oversættelser bære Titelen „Kirke- og Huuspostil". Selve Luthers „Kirke-Postille" tilligemed „Festpostillen" er for første Gang 1862 udkommet i fuldstændig norsk Oversættelse hos Kjelland i Stavanger i 2 Dele tils. 1650 Sider 4to.

Af Müllensiefens **Huusandagtsbog til hver Dag i Aaret**, oversat af L. H. Schmidt, Præst ved Frederiks-Hospital, er 12te Levering udkommet, hvormed dette anbefalelsesværdige Opbyggelsesskrift foreligger fuldstændigt. (Philipsens Forlag.) Bogladeprisen er ansat til 3 Rdlr. eller 1 Spd. 88 ß norsk, hvilket i Forhold til Værkets Omfang (40 svære Oktavark) maa kaldes meget billigt og endog er langt under det Halve af hvad den tydske Original koster. Oversætteren fremhæver i Forordet, hvad der udgjør denne Bogs Fortrin, idet han bemærker, at den christelige Troes Lære og Liv deri udvikles udaf Forfatterens personlige Erfaring. „Fra Betragtning fører han gjennem Overveielse og Selvbetragtning Læseren hen til Bøn, idet han efterlader i hans Indre rigeligt Stof til Eftertanke og Trang til at komme Gud og hans hellige Ord nærmere." Fremstillingen er derhos „saa eenfoldig og klar, at enhver christelig Læser maa føle sig tiltrukket og fængslet af den, selv om han ikke i alle Dele er enig med Forfatteren."

Paa samme Forlag er udkommet: Vor Herres Jesu Christi **Fristelseshistorie**, udlagt ved M. C. V. Christensen, Kapellan pro persona, 100 S. 8., hvori Forf. søger at bidrage til en rigtigere og mere frugtbringende Forstaaelse end den sædvanlige af hiin Begivenhed i Frelserens Jordeliv.

Paa Wøldikes Forlag er udkommet **Haandbog for Christne** til Opbyggelse paa Troens Grund af Christiani, Præst. 159 S. 8. Forfatteren hører til Grundtvigianerne, og hans Bog er vel nærmest egnet som Opbyggelsesskrift for Partiets Tilhængere.

Af den paa samme Forlag udkomne Oversættelse af J. **Nissens Samtaler over den bibelske Historie**, er „andet danske Oplag" afsluttet med 10de Hefte. Denne riigholdige Samling af bibelske Emner, der i Tydskland har oplevet 8 Oplag, har baade i Danmark og Norge hurtigt fundet stor Udbredelse. Værket koster fuldstændigt 2 Spd. 24 ß.

Til Huusbrug og Haandværksdrift.

Et simpelt Middel til at skjelne Staal fra Jern. (Repert. d. chem. appl.) Saint Edme har opgivet følgende Middel til at skjelne Staal fra andre Jernsorter. Dypper man en Staalstang i almindelig Salpetersyre, som har en specifik Vægt af 1,34, saa foregaar der en stærk Gasudvikling omkring Stangen, men efter kort Tid, sædvanlig allerede efter 20 Sekunder, holder den pludselig op. Ved en Jernstang fortsættes derimod Gasudviklingen uafbrudt. Forfatteren føier hertil den Bemærkning, at alle saavel engelske som tydske Staalarter uden Undtagelse have forholdt sig paa den her anførte Maade.

Fodvarmer af vulkaniseret Kautschuk. (Bullet. d. l. soc. d'Encourag.) Denne bestaar af en Kautschukpude, hvori der kan fyldes 1 à 2 Potter varmt Vand, og som udenpaa er overtrukket med tykt og blødt uldent Tøi eller Silke. Disse Varmepuder have det Fortrin, at de ere bekvemme at haandtere, føie sig godt efter Legemets Dele og holde Varmen længe; de ere derfor ikke alene ypperlige mod Forkjølelser, paa Reiser, i Kirker og ved andre Leiligheder, men ogsaa meget at anbefale i Sygestuerne paa Grund af deres Blødhed og Elasticitet.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 30te Januar er Prof. Aschehoug entlediget fra sit Hverv som Medlem af den i 1861 anordnede Skatte-Kommission og Prof. Dr. O. J. Broch og Overretsassessor O. A. Bachke beskikkede som Medlemmer af samme Kommission.

— Ved kgl. Resol. af s. D. er det tilladt Prof. Hallager at aflægge Prøve som Assessor i Høiesteret.

— Under s. D. er afgivet kgl. Resol ang. Oprettelsen af en fuldstændig lærd og Realskole i Molde.

— Grev Raben, bekjendt for sin Længsel efter at skyde norske Bjørne, har været nær ved sit Maal, idet man i Holdens Præstegjeld havde indesluttet en Bjørn for ham til Skydning. Greven skjød imidlertid feil, og Bjørnen tog atter tilskogs. Men de som Præmie for Indringningen udlovede 100 Spd. betalte han naturligviis ligefuldt.

— Høiesteret stadfæstede 10de Febr. Dødsdommen over Priess og Simonsen, Knud Grøtes Mordere.

— Toldkontorist Hjort-Stuwitz, der arresteredes i Anledning af Branden af hans Huus, er bleven overført Falsk, idet han har efterskrevet sin Svoger Toldkasserer Salicaths Navn paa Obligationer, anbragte hos en Diskontør.

— Exam. juris Svend Bachke's Boes Passiva udgjør 580,851 Spd., Aktiva anslaaes til 376,322 Spd. Af dette Beløb er 273,758 Spd. uprioriteret, og til hvis Dækkelse Boet kun viser ubeheftede Aktiva for 47,969 Spd. — Auktionarius Christophersens Bo udviser i Aktiva 50,146 Spd., i Passiva 171,629 Spd.; i sidstnævnte Beløb er imidlertid indbefattet 105,767 Spd. i Endossements, som antages at komme Boet til Ansvar. — Banksagfører Malthe's Bo udviser i Aktiva 58,343 Spd., (foruden henved 12,000 Spd. i Vexler og Vexelobligationer, der antages uerholdelige), i Passiva 64,671 Spd., hvorunder indbefattet 45,000 Spd. i Endossementsforpligtelser, hvilket er det Beløb, som Malthe, ifølge Mgbl., har endosseret for Chr. Tønsberg for. — Malthe's Maleri- og Myntsamling er værdsat til 10,340 Spd.

— Fra Fiskeridistrikterne lyde de sidste Efterretninger meget tilfredsstillende. Flere Steder har været rigt Fiske.

— Opgivelsen af Dannevirke-Stillingen uden Sværdslag har ved den første Efterretning i Kjøbenhavn vakt en rasende Forbitrelse især mod den Øverstkommanderende, de Meza, der blev kaldt tilbage for at aflægge Regnskab, og mod Kongen og Ministeriet, navnlig Monrad. Denne har imidlertid forsikret, at baade han og Kongen forud vare uvidende om Tilbagetoget. Ved nærmere Kjendskab til Begivenhedernes sande Sammenhæng har Forbitrelsen, der fandt Næring i Avisernes voldsomme Udtalelser, igjen lagt sig og Besindighed og Resignation er traadt istedet. Affæren ved Bustrup har været forbundet med stort Tab, og det var nu — skjønt ubegribelig seent — bleven de høie danske Officierer klart, at den lange Dannevirke-Stilling ikke kunde forsvares med de danske Stridskræfter mod Tydskernes gjentagne Angreb. I det inden Tilbagetoget holdte Krigsraad stemte derfor 10 for og kun 1 mod at opgive Dannevirke. Den ene var Lüttichau, som Kjøbenhavnerne fik sat til Overgeneral istedetfor Meza. Tilbagetoget var imidlertid ogsaa forbundet med store Tab, idet Fienderne forfulgte den danske Hær. 1ste Regiment (Kjøbenhavnerne, 2000 Mand), der efter eget Ønske havde faaet det Hværv at dække Tilbagetoget, blev meget haardt medtaget og mistede Tredieparten af sine Officierer. Tydskerne have besat Flensborg og ere rykkede mod Fredericia; den danske Hovedstyrke staar nu vel forskandset ved Dybbøl og paa Als. — Den frivillige Rømning af den opskrydte Dannevirke-Stilling lynslog især Kjøbenhavnerne af Hensyn til det ufordeelagtige Indtryk, som det antoges man deraf vilde faa i Udlandet, der da hellerikke i Broderriget er slaaet feil.

— Indtil 11te Febr. var her i Byen og i nogle mindre Byer indkommet ialt 7,441 Spd. 60 ß til Danskerne.

— Dødsfald. I Broderrigerne er i den sidste Tid flere notable Dødsfald indtrufne: Forhenværende Expeditionssekretær Joh. Gab. Richert, en af Sveriges Lovgivning og politiske Udvikling høit forsjent Mand, † 2den Jan. 80 Aar gl. Professor Carl Aug. Hagberg, en af de Atten i det Svenske Akademi, bekjendt Oversætter af Shakespeare, † i Lund 8de Jan. 53 Aar gl. Otto Lindblad, bekjendt svensk Komponist, † 26de Jan., 55 Aar gl.; Grosserer G. Lallerstedt, bekjendt som politisk Forfatter. (Tit.) Professor, forhenværende Overlærer ved Fredriksborgs Skole, P. J. Dahl, der i et Aars Tid var Lektor i Philosophie her i Christiania, og som især besad stor Indsigt i det danske Sprog, † i Kjøbenhavn 75 Aar gl. — Professor Malmstrøms Hustru druknede 23de Jan. paa en Reise fra Stockholm til Upsala.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 8. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 21de Februar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Af en gammel Militærs Optegnelser.

II.

Da jeg første Gang kom hjem som Kadet og havde været to Aar i Byen, var jeg Gjenstand for en vis Nysgjerrighed fra samtlige Hjemmeværendes Side og ikke mindst fra „Gamlens“ og Kapitainens, uagtet Respekten ikke tillod at man anede noget Saadant. Imidlertid havde dog min forandrede Stilling ført den Forbedring med sig, at jeg nu „som en af Standen“, som Gamlen sagde, fik Lov til at overvære deres private Sammenkomster. Skjønt Respekten blev strengt overholdt her som andetsteds, kunde det dog ikke undgaaes, at begge Gubberne af og til lode sin naturlige Nysgjerrighed faa Bugt med den militære Stivhed; de tøede op ved at høre om gamle Tomter og gamle Venner, og ikke sjelden kunde en af dem give en Anekdot tilbedste fra sin Ungdomstid. Ved deslige Beretninger maa man aldrig tro, at Fortælleren vendte sig til mig, der dog var den eneste Tilstedeværende, for hvem de vare nye; det tillod ikke Respekten. Naar Gamlen fortalte, sad Kapitainen indhyllet i Tobaksrøg, hvorigjennem hans røde Ansigt og graae Knebelsbarter skinnede frem som Høstmaanen gjennem Septembertaagen, og Nikkene bleve hyppigere jo mere Fortællingen nærmede sig sin Ende. Sagen er, at Kapitainen, saa ordknap han end kunde være, dog var ret forhippen paa at fortælle Anekdoter, og han kunde altid sættes i Gang ved en liden Fortælling, ligesom en gammel Pumpe, der behøver en Spand Vand i sig, inden man kan faa noget ud af den. Under Fortællingen skelede han af og til paa mig for at nyde min Tilfredsstillelse, og min Latter fremkaldte altid en ny Historie. Da jeg først engang var introduceret i denne faste Tomandsklub, der havde sine Møder i min Faders „Kontor“, faldt det senere af sig selv, at jeg ved min Hjemkomst fra Byen uopfordret fulgte med Gubberne ind i Kontoret efter Middagen for, som min Fader forklarede min Moder, „at tale om Regimentsaffærer“. Mangen løierlig Historie fremkaldtes her ved Tobakspiben og Tordyglasset (notabene for de Ældre, ikke for mig) fra sin Hvile, og Størsteparten af, hvad jeg her kommer til at fortælle, er kun Minder fra hine Klubaftener.

„Lærer I at ride paa Akademiet nutildags, Hans Peter?“ spurgte Gamlen mig en Aften, da vi alle Tre vare vel fortøiede i Kontoret, hvor Ilden flammede i den store Jernkakkelovn og belyste Gregersens røde Ansigt og graae Haar og Knebelsbarter. Gubberne sade i Sophaen med Glassene foran sig og Piberne i Munden; Røgen opsteg i Skyer og fordeelte sig bølgende om deres graae Hoveder. Jeg sad ved Ovnen med streng Ordre til at passe Ilden, der aldrig maatte gaa ud; det var det eneste Lys, som paa denne Tid af Dagen taaltes i Kontoret; Halvmørket gjorde det hyggeligere og tillod en friere Samtale med den Underordnede.

„Lærer I at ride paa Akademiet nutildags?“ spurgte Gamlen.

„De Ældste rider en Gang i Ugen,“ svarede jeg og rettede mig paa Stolen; thi Gamlen led ikke, at man i mindste Maade tilsidesatte Respekten.

„Det er brav,“ sagde Gamlen.

„Godt nok for Adjutanter!“ brummede Kapitainen fra Sophahjørnet og nikkede saa Røgen veg tilside og hans Ansigt med Et kom frem af Skyerne. I næste Øieblik var han atter sunken tilbage i Taagen.

„Ja slig som de rede i vor Tid!“ udbrød Gamlen med Foragt og rettede paa Halsbindet, der truede med at skjære Ørene af ham. „Jeg mindes, da jeg laa paa Berby hos Oberstlieutenanten, og Halsted — han Halsted, Søn til Gamlemajoren — kom ridende ind paa Gaarden med Sporer og Alting. Jomfru Rønning stod i Vinduet, og han skulde vise sig for hende da, Gudbevares. Han gav sig til at volte og traversere paa Gaarden, slig han kunde faa Bondemærra til at gaa, for ikke havde den været ude for fiin Ridning; men ret som det var, blev Hesten lei af dette og begyndte at traversere paa egen Haand bort mod Staburvæggen, og ikke hjalp det, alt det han huserede med den; Sporerne turde han nu ikke bruge, for Hesten var lei til at slaa efter dem, og han var ikke rar Kavallerist, maavide. Saa bar det op mod Væggen, og der sad han Halsted i Klemme mellem Hesten og Staburet. Saa blev han sindt da, kan Du vide, for Jomfruen stod i Vinduet, og han bød til at pirke saa smaat med Sporerne. Men da kan Du tro, det blev Leven. Hesten satte afsted ud over Gaarden, og Halsted holdt i Manen og havde begge Sporerne i Siden paa Hesten. Midt paa Gaarden slog den bagud, saa den stod ende tilveirs med Bagdelen og Hovedet havde den mellem Forbenene, naturligviis. Halsted, han dat af som en Sæk, og Jomfruen stod og lo.“

„Var han i Uniform?“ spurgte Kapitainen.

„Blaa Livkjole og Uniformsbuxer. Han byttede sig til Fredriksstad siden, for han likte ikke at høre om denne Historien!“

„Kan tænke det!“ sagde Kapitainen bag Skyerne.

„Denne Halsted blev siden Kapitain etsteds paa Romerike.“

„Hadeland,“ ytrede Kapitainen.

„Romerike var det,“ sagde Gamlen med Værdighed. „Der havde han en Underofficier, som var flink paa Pladsen og en Tyrk mod Folkene. Engang, da de laa og exercerte paa Moen, havde Halsted ikke faaet sove en Nat, for et Par af Bygdens Gutter havde truffet et Par Kjendinger blandt Folkene, og de havde da drukket lidt, seer Du, og lidt Leven holdt de da vel ogsaa. Han var sindt over dette, Halsted, og om Morgenen kaldte han ind Sergeant Moe og befalede ham at paasee, „at ingen Støi skulde herske paa Pladsen om Natten“. Han var altid fiin i Talen, Halsted; men det skulde han heller ladet være, for næste Nat blev han vækket ved Skrig og Spektakel, ti Gange værre end første Natten. Han ud i bare Skjorten, med Forlov, og der fik han see Sergeant Moe, der stod og tærskede paa en af Folkene, som skreg og bar sig svært ilde. Halsted spurgte da Sergeanten, hvorledes han understod sig til at overtræde Ordren. „Han herskede, Hr. Kapitain“, sagde Sergeanten, „og da han ikke vilde holde op, som jeg befalede paa Kapitainens Ordre, saa slog jeg til ham snarest.“ „Hvad mener Du, Moe,“ spurgte Halsted, som troede, at Fyren var tullet. „Han herskede, Hr. Kapitain,“ gjentog Moe, „mod Kapitainens Ordre.“ I det samme hostede Karlen stærkt, og Sergeanten sagde indigneret: „Se, der seer Kapitainen selv!“ Det viste sig da, at Sergeanten var fra en Bygd, hvor de sagde herske istedetfor hoste, og dermed maatte han da gaa ind og lægge sig, han Halsted!“

„Og Karlen da?“ spurgte jeg i min Deeltagelse for den mishandlede Soldat.

„Karlen, han beholdt, hvad han havde faaet, naturligviis.“

„Men det var jo uretfærdigt!“ udbrød jeg.

„Hys, Gut, kom ikke med slig Snak. Veed Du ikke, at man skylder sine Overordnede Lydighed?“

„Ja, men han havde jo ikke forbrudt sig,“ ytrede jeg.

„Ordre er Ordre,“ sagde Kapitainen strengt. Jeg indsaa, at jeg var sunken i deres gode Mening ved mit ubetænksomme Spørgsmaal. Veteranerne røgte en Stund i Taushed.

„Ræsonnere,“ sagde Kapitainen efter en Pause, „det kan enhver Slusk af en civil Pæreskipper; men i det Militære er det høist u—u—utilladeligt. Jeg mindes,“ sagde Gubben, idet hans strenge Udtryk gav Plads for den formildende Indflydelse af Erindringen om Fortids Bedrifter — „jeg mindes, da jeg laa i Fredriksstad med Jægerne. Jeg var Garnisonsadjutant den Tiden, og en Morgen fik jeg see Vagtrapporten, som sædvanlig, for vi tittede nu altid lidt i den, vi Adjutanter, inden Obersten kom paa Kontoret, og der saa jeg en rar Ting!“ Kapitainen nikkede, og et ubeskriveligt Smiil leirede sig paa hans Ansigt.

„Hvad saa Kapitainen?“ spurgte jeg.

Intet Svar. Kapitainen holdt det sandsynligviis for at være under sin Værdighed at svare paa mit Spørgsmaal; thi han vedligeholdt en urokkelig Taushed, medens Sky paa Sky hvirvlede frem under de tykke graae Knebelsbarter, og Nik paa Nik lode ane, at en usædvanlig interessant Erindring opfyldte hans Tanker.

„Hvad saa Du?“ spurgte Gamlen, der syntes at dele min Nysgjerrighed.

„Hvad jeg saa? Aa jo; det var vel det Galeste, jeg har seet!“ Det samme ubeskrivelige Smiil lurede om hans Mundvige; men han vedligeholdt endnu den forrige haardnakkede Taushed.

„Feil i Rapporten?“ spurgte Gamlen med synlig Interesse.

„Feil? Jagu var del Feil!“

„Aa Kapitainen er nok saa god at fortælle det,“ udbrød jeg, hvis ungdommelige Nysgjerrighed nu gik over alle Grændser.

„Fortælle, hvad skulde det være godt for? Aaja, jeg kan vel sagtens fortælle det med! Joho, jeg staar og læser Rapporten, saa kommer Obersten ind, og jeg giver ham da naturligviis Rapporten, og han læser den, og saa siger han til mig: „Gregersen,“ siger han, — han kaldte mig altid Gregersen, Obersten, undtagen naar jeg meldte, at der var Brand, for da sagde han altid: „Lieutenanten undersøger, hvor Branden er, og anordner det Fornødne.“ — Han passede altid paa at hale ud Tiden, Obersten, for han likte ikke at ride ud ved Ildebrand. Naar han saa endelig havde faaet Meldingen, som tog Tid ud, saa gav han Ordre til at sadle Hesten, og inden den blev odsadlet, var gjerne Branden alt forbi. Naa ja, Gudbevares, han kommanderede. Ikke brændte det mere i den Tiden.“ Kapitainen nikkede og syntes at fordybe sig i sine Ungdomserindringer.

„Naa, og Rapporten da, Hr. Kapitain?“ sagde jeg.

„Joho, han staar og læser Rapporten, og saa siger han til mig: „Gregersen,“ siger han, „ved Vagtafløsningen idag komme Officiererne saavel af den optroppende som af den aftroppende Vagt op til mig!“ „Skal skee, Hr. Oberst!“ sagde jeg; jeg vidste, hvad han tænkte paa. Naa, Vagten blev afløst og begge Officiererne kom ind efter Ordre. Obersten tager Rapporten og gaar henimod den optroppende Vagtkommandør; det var han Kastrup, som siden kom til Throndhjem. „Hr. Lieutenant!“ siger Obersten, „De har idag paa Rapporten anmeldt at No. 102 af andet Kompagni har sovet paa Post!“ „Ja, Hr. Oberst!“ svarede Kastrup. „G— f— mig, Hr. Lieutenant!“ siger Obersten, „er det Deres Mening at skrive „Sove paa Post“ paa denne Maade,“ og saa viste han ham Rapporten. Kastrup han læste og læste og læste, han; men ingen Feil kunde han see — han var ikke rart lært heller. „Ja, Hr. Oberst!“ siger han, „saadan skriver jeg det.“ „Skriver De Sove med lidet Bogstav? Sove paa Post med lidet Bogstav? G— f— mig, Hr. Lieutenant! kom ikke igjen med slige Friheder! Veed De, hvad det vil sige at Sove paa Post? Veed De, at det er en ualmindelig grov Forseelse?“ „Ja, det veed jeg, Hr. Oberst!“ siger Kastrup, — han skulde nu altid ræsonnere; „men sove skal skrives med lidet Bogstav.“ — „Skal det det?“ raabte Obersten, for nu var han sindt; „nei det skal det ikke, Hr. Lieutenant! for jeg kommanderer her. Hr. Lieutenanten har fireogtyve Timers Arrest for respektstridig Opførsel!“ Dermed maatte Kastrup drive af, han, og tilpas var det.“ Kapitainen gav et energisk Nik og smilede stille ved Erindringen om Kastrups Naivitet.

„Han vilde ræsonnere, han!“ sagde Gamlen med Vægt.

„Han vilde saa,“ sagde Kapitainen og nikkede.

Jeg følte, at denne Fortælling var myntet paa mig, og at den var beregnet paa med Fiinhed at gjøre mig opmærksom saavel paa det daddelværdige Hang til at „ræsonnere“, hvoraf Læseren allerede har seet mig i Besiddelse, som maaskee mere specielt paa Vigtigheden af at udvikle og befæste mine orthographiske Kundskaber. Det var ikke den første Lærdom af dette Slags, som jeg modtog under disse for mig saa lærerige Samtaler, og blev heller ikke den sidste. Jeg kan forsikre, at de Timer, jeg tilbragte i Gamlens og Kapitainens Selskab havde en Indflydelse paa mig i humanistisk Retning, mere velgjørende end al den Veiledning vort udmærkede Akademi kunde skjænke mig. Med specielt Hensyn paa Orthographien kan jeg med Sandhed sige, at de Vink, der af og til meddeeltes mig, vare mærkelige og høist lærerige, og jeg kan forsikre, at Overbeviisningen om deres høie Værd aldrig vil forlade mig, hvor gammel jeg end bliver. Om Læseren end ikke i disse mine Optegnelser finder noget Spor af den Skrive- og Udtryksmaade, som Kapitainen hovedsagelig yndede, og hvorom ovenstaaende Fortælling kan give et Begreb, skylder jeg baade denne værdige Mand, Publikum og mig selv at oplyse, at denne Mangel paa Konsekventse skriver sig fra Nødvendigheden af at give efter for Trykket af de nu engang hos Almeenheden herskende Fordomme og langtfra fra nogen dyb indre Overbeviisning. Jeg føler, at jeg vilde være for svag til at kjæmpe mod Tiden, og jeg har derfor som klog General taget det Parti i min offentlige Fremtræden at følge Strømmen. Jeg har havt en lang Kamp med mig selv og er kommen til klar Overbeviisning om, at det bliver en Nødvendighed for mig ligesom for saamange andre Forfattere at drage en skarp Grændse mellem mine Pligter som Menneske og som Forfatter. Som Menneske følger jeg min Overbeviisning og de almindelige Morallove, som Forfatter maa jeg tage Hensyn til den almindelige Mening. Hænder det da altsaa, at min Overbeviisning skulde komme i Strid med Opinionen, da seirer den første eller den sidste, alt eftersom jeg optræder som Menneske eller som Forfatter. Skjønt jeg saaledes smigrer mig med at besidde en ufordærvet Charakteer og i Almindelighed opfylde mine Pligter, maa jeg tilstaa, at jeg som Forfatter kun tager Hensyn til, hvad der er Publikum velbehageligt, ja at jeg i denne Henseende gaar saa langt, at der ikke findes Noget, jeg ikke vilde begaa for at vinde Publikums Yndest. Medens jeg f. Ex. som Menneske er Sandheden selv, „lyver“ jeg som Forfatter. For dem af mine Læsere, der maatte være indskrænkede nok til at føle sig frastødte ved denne aabenhjertige Forklaring, kan jeg kun udtrykke min Beklagelse og Haabet om, at de snart maa faa Øinene op for den Naturlov, som driver mig. Lang Erfaring og en naturlig Iagttagelsesevne har sat mig istand til at opdage, at næsten alle Forfattere lyve mere eller mindre, og hvorfor skulde de vel gjøre dette om der ikke med selve Forfatterskabet var forbundet en Nødvendighed af at tage andre Hensyn end den tørre Sandhed. Og det landlige Liv, der begunstiger spekulativ Virksomhed, har givet mig Tid og Ro til at overtænke Sagen og komme til fuld Overbeviisning om, at en saadan Nødvendighed, en saadan Naturlov virkelig findes og ikke lader sig trodse. Da jeg vel neppe kan antage, at Læseren med Interesse vil følge mig gjennem den Kjæde af Slutninger, hvorigjennem jeg har vundet frem til Sandheden, vil jeg kun i Korthed fremsætte Resultaterne af mine Betragtninger. De ere korte og kunne indbefattes i følgende tre Punkter: 1) Alle Forfattere lyve. 2) De større Forfattere lyve mere end de mindre. 3) Jo længere man er Forfatter, desto værre lyver man.

Men jeg føler, at hvor interessant dette Emne end kan være for mig selv, er der kun altfor liden Sandsynlighed for, at Læseren vil føle den samme Interesse. Da jeg, som jeg før har udtalt, er villig til Alt for at behage Publikum, forlader jeg det spekulative Omraade og iler tilbage til Veteranerne, hvem vi forlode, siddende i Sophaen, med Tobakspiber i Hænderne, Glassene paa Bordet. Røgen var nu tæt og næsten uudholdelig; men Gubberne vare vante til den og lode næsten til at behage sig i den halvt indhyllede Tilstand, hvori de befandt sig, og som gjorde Meddelelserne lettere. Mangen en Lattermuskel, hvem den strenge Følelse for det Passende ellers holdt i Orden, kunde nu muligviis for et Øieblik slappes. Jeg lagde ny Ved i Kakkelovnen; Ilden blussede høit op, og Gregersens Ansigt, der dunkelt skinnede gjennem Røgen, belystes af et phantastisk Skjær. Grebet af det Alvor og den Inderlighed, hvormed han i sin sidste Fortælling havde lagt mig Moralen paa Hjerte, havde viist mig Lyset, syntes jeg han saa forklaret ud. Gode gamle Kapitain! Verden kaldte Dig en Fyldefant; jeg kalder Dig min Ungdoms Ven. Som Forfatter kan jeg hædre dit Minde; som Menneske maa jeg istemme Verdens Dom.

Men pauca verba! Væk med Sentimentaliteten fra Historiens Aarbøger! Kapitainen vilde selv have følt den dybeste Foragt for sin Lærling, hvis han havde kunnet see den Tribut til hans Minde, jeg her har ydet. Selv var han ingen Sentimentalist; hans Temperament var en lykkelig Blanding af det phlegmatisk-koleriske, med ikke ubetydelig Heldning mod det sidstnævnte. Hans mandige Natur hævede ham høit over Følelseslivets Smaabølger. Kun de store Søer kunde naa hans Fødder. At denne saa rigt begavede Natur dog havde sine svage Sider, ligger allerede udtalt i den Dom, Verden har fældet over ham; jeg har heller ikke villet skjule en anden Svaghed, der dog af Mange kaldes elskværdig, hans Hengivenhed for det smukke Kjøn. Det lader sig ikke negte, at denne sidste imellem ogsaa brød sig Vei i hans Anekdoter, og jeg vilde handle uretfærdigt mod gamle Gregersens Eftermæle, om jeg undlod at berette en af de Tildragelser, hvorpaa han selv satte mest Priis, da han selv var Helten i den.

„Det var paa Moen,“ fortalte Kapitainen, „jeg var Lieutenant dengang, og smal var jeg med. Det kunde da behøves, for i det lille Teltet, hvor jeg laa med han Dreyer, var der ikke mere end netop Plads til to Feltsenge, naar de stode tæt op til hinanden. Naar den Ene af os vilde ud eller ind, maatte han gaa over den Anden. Men det var nu ikke derom jeg skulde tale. Jeg var ung Lieutenant den Tiden, munter støt, men fattig som en Kirkerotte. Saa var det en Kveld efter Excisen, da kommer gamle Kapitain Olsen hen til mig — lidt havde han drukket — og siger til mig: „Gregersen, min Gut,“ siger han, „hvad mener Du, om vi gjorde en Tur ned til Byen som snarest“ — for Du veed vi kaldte det nu Byen, den Fillereden — „og fik os lidt Godt i Livet efter denne varme Dag,“ siger gamle Kapitainen. Ja, luur mig Du, tænkte jeg; det er Jenterne, Du løber efter, Din gamle Kanali, og Du vil have mig til at vise Dig Veien; men kanske Gregersen er fulere end Du, han! Jaha, jeg vilde være med, kanvide, og vi gik ind og anholdt om Permission fra Leiren, og den fik vi, som rimeligt var. Da vi kom til Byen, gik Kapitainen og jeg ind til Madame Hansen, for andet Sted fandtes det ikke at tage ind paa, og der bestilte han ind en ordentlig Kveldsmad og Viin tog han med. Jaha, vi spiste og drak — Appetit havde vi, skulde jeg tro, og tørstige vare vi altid. Da Kapitainen havde faaet sig nogle Glas tillivs, begyndte han at smaalee og plire med Øinene, og saa siger han til mig: „Du Gregersen,“ siger han, „der skal være saadan en urimelig vakker Jente paa Ovre-Braaten!“ — „Jasaa,“ siger jeg, „jamen kan det hænde sig; men ikke veed jeg noget om det.“ — „Aa din Kanali,“ siger Gamlen, „jagu veed Du Besked,“ og saa begyndte han at plire og smaalee igjen, „skal vi ikke gaa indom og hilse paa hende, naar vi gaar hjem?“ — „Jagu kan det hænde,“ siger jeg, for jeg tænkte ved mig selv: „jeg skal vel lure Dig, Puus!“

„Du kjendte vel Jenta?“ faldt Gamlen ind.

Et ubeskriveligt Smiil vexledes mellem Veteranerne; men intet Ord kom over deres Læber.

„Naa, vi drog afsted da; men det gik ikke fort, for Kapitainen var svært drukken nu og sjanglede slig, at jeg maatte holde ham under Armen; men alt i Et skreg han og huserte og vilde op til Braaten og hilse paa den vakre Jenta. Ja, jeg saa, at jeg maatte lade, som om jeg gav mig, for han holdt slig urimelig Spektakel, og saa dreiede jeg da af paa Veien til Ovre-Braaten, hvor jeg var godt kjendt. Saasnart Kapitainen saa, at jeg tog denne Veien, gav han sig strax, og nu blev han saa spag, at jeg kunde stelle med ham som jeg vilde. Nu vilde jeg ikke drage op til Gaarden med dette fulde Mennesket — i Uniform var han ogsaa — og derfor saa passede jeg paa at manøvrere, saa jeg kom bag Staldbygningen; der stod en Kariol fraspændt. „Boer hun her?“ spurgte Kapitainen, som vaagnede op af en Døs. „Ja vist boer hun her,“ svarede jeg, „nu faar Du vente her, til jeg gaar frem og banker paa,“ for det var seent, kan Du vide. „Ja saa sætter jeg mig her saalænge,“ sagde Kapitainen og satte sig i Kariolen; „men bliv ikke længe borte.“ Aldrig før havde han sat sig, før han sovnede. Jaha, jeg tog Kariolen og kjørte den hen til Laavebroen; der lod jeg ham sidde, og saa strøg jeg min Vei til Leiren.

Nu var, som sagt, Teltet saa trangt, at den, som skulde ligge inderst af os, jeg og han Dreyer, han maatte klyve over den Anden. Det var især ubehageligt fordi Dreyer var Adjutant og gik med Sporer, og var han saa lidt fuld, som vel kunde hænde, saa kraffede og slog han med Sporerne, og det var ikke behageligt, som sagt var. Da jeg kom hjem, var Dreyer endnu oppe og skrev i Expeditionsteltet; jeg gik da ind til ham og sagde, at jeg lagde mig, „og da Du bliver oppe endnu en Stund,“ sagde jeg, „og jeg ikke liker disse Sporerne Dine, naar Du klyver over mig, saa lægger jeg mig inderst ikveld,“ for ellers laa jeg altid yderst ved Indgangen — Sengene havde vi staaende paa tvers i Teltet. Jaha, han havde ingenting imod det.

Ud paa Morgensiden vaagnede jeg ved et fælt Spektakel, og da jeg faar Øinene op, faar jeg see gamle Kapitain Olsen, saa sindt som en Tyrk, staa og tærske paa Dreyer, som laa yderst. Dreyer vidste ikke, hvad dette skulde betyde, og var ikke rigtig vaagen endnu; men tilslut blev han sindt han ogsaa, og holdt paa at slaa fra sig. Saa stak jeg frem Hovedet jeg og sagde til Kapitainen: „Godmorgen, Kapitain!“ siger jeg, „kommer Kapitainen kjørende?“ — „Aa Din Nakker,“ siger Kapitainen, „kan jeg ikke faa Ret paa Dig for Krigsret, saa skal Du slaas med mig,“ og saa slog han paa Sabelen. „Aa, Kapitainen faar ikke tage det saa heftigt,“ siger jeg, „det er da ikke saa farligt at sidde i en Kariol et Par Timers Tid, naar En bare ikke veed om det,“ siger jeg. Kapitainen han blev flyvende sindt og vilde fare ud; men saa drog jeg frem en liden Flaske, som jeg altid havde staaende — for i den Tiden kunde det hænde, at der kom Besøg til alle Tider paa Natten, og da maatte man jo have noget at byde Folk. Naa, da Kapitainen fik see den vesle Flasken, saa gav han sig, og og saa bleve vi Venner igjen baade han og jeg og Dreyer; men vi maatte love ham aldrig saa meget som nævne Ordet Kariol engang.“ — Kapitain Gregersen nikkede og udstødte en svær Røgsky. Gamlen lod til at ville sige Noget; men et Blik paa mig syntes at bestemme ham til at holde sine Betragtninger for sig selv. Kanske var det „Jenta“, som stod ham for Hovedet? Hvem veed, til hvilke Tilstaaelser Gregersen maaskee kunde være lokket, hvis ikke min Moder i dette Øieblik havde betraadt det Allerhelligste og anmodet Gubberne om at komme til Aftensmaden. Kapitainen var altfor beleven til ikke strax at føre Samtalen over i en lettere Selskabstone, og saaledes undgik han for den Gang videre Pumpning.

En af Dagene i Julen skulde der være stort Bal hos Lensmanden, og for dem af Læserne, der ere hjemme i den nationale Literatur, vil det maaskee være af Interesse at erfare, at dette Bal var det samme, som findes beskrevet i en liden Skizze, betitlet „Et Gjensyn,“ som i sin Tid stod at læse i „Ydale“. Det ærgrede mig ved Læsningen af denne at see, at hverken min Fader eller Kapitainen med et eneste Ord vare omtalte; om mig selv vil jeg naturligviis ikke tale. Naturligviis er det let at gjætte Aarsagen; den overmodige Bykavaleer har holdt det under sin Værdighed at tage Notits af hine værdige Mænd, hvis Ydre — det tilstaar jeg beredvillig — muligviis var noget lurvet. Da Hr. M. endvidere synes at have været stærkt skinsyg paa samme Bal, som jo virkelig endte noget flaut for ham, vil jeg tilgive ham denne Forglemmelse. Naar han derimod under Skildringen af Ballets Livlighed tillader sig at anføre, at selv „Barnet i Moders Liv“ maatte i Dandsen, da kan jeg ikke lade ham slippe saa let. Sagen er den, at

min fortræffelige Moder, som havde den Ære at blive optagen af Lensmanden selv, var noget før af Figur; men jeg spørger enhver veltænkende Læser, om dette giver ham Ret til at insinuere, at hun befandt sig i interessante Omstændigheder. Denne skammelige Insinuation bliver saameget skjændigere derved, at min Fader, som bekjendt, allerede var over tredsindstyve Aar gammel, og da Gregersen saagodtsom var hans eneste stadige Omgangsven, vil det nu være klart for Enhver, hvilket Dyb af Ondskab der skjuler sig under hine tilsyneladende saa uskyldige Ord. Sandelig, Hr. M. havde gjort bedre i at tie stille om hele Ballet, saameget mere, som den almindelige Mening i Bygden efter hans Afreise var, at han selv aldeles ikke havde opført sig rigtig mod den stakkels Fredrikke, som jeg godt kjender, da jeg har staaet til Konfirmation med hende. Hvad hendes Feiltrin betræffer, da bør Hr. M. vogte sig, at jeg ikke offentliggjør en Deel faktiske Oplysninger om hans egen tidligere og senere Vandel, der fra en sikker Kilde ere komne mig ihænde. Og hermed være nok sagt om denne Person, som Almeenheden nu kjender.

Som sagt, Ballet skulde finde Sted, og jeg var ellevild af Glæde. Min Fader og Kapitainen toge Sagen med Rolighed som overhoved Alt, som mødte dem i denne Verden. Vi kjørte afsted i min Faders store Sluffe; „Gamlen" og Kapitainen paa Forsædet, min Moder og jeg paa Bagsædet, lidet anende, stakkels Kone, den Tort, der senere gjennem Hr. M.'s Insinuationer skulde blive hende tildeel efter dette Bal. Gud, hvor Fredrikke var sød! Jeg saa heller ikke ilde ud i min Kadetuniform; men det er desværre bekjendt, hvorledes den forbandede Bygdelaps stadig holdt hende i Aande, saa jeg neppe kunde faa een Dands med hende, og var ikke han der, da var strax Hr. M. paafærde. Hr. M. tror maaskee, at han var eensom under den uværdige Lyttescene, som han saa ligefrem beskriver? Langtfra; jeg havde holdt Øie med hvert af hans Skridt, og vil han vide, hvem det var, der gav ham Sneebolden i Nakken, da han satte sig i Slæden med sin indbildte Skjønne, saa kan han faa vide, at det var mig. Han lader imidlertid ikke til at ville være dette bekjendt; thi i hans Skildring findes Intet desangaaende.

Ballet var temmelig langt fremskredet, og Stemningen begyndte at blive munter, da Kapitainen gik ud i Gaarden for at drage frisk Luft. Da jeg saa, at han var noget omtaaget, fulgte jeg efter for at sikre ham mod Ubehageligheder — thi ogsaa paa denne Gaard fandtes Bukke —. Gubben spadserede med militær Værdighed frem og tilbage ved Huusvæggen, og gjorde kun af og til en liden Bout ud i Gaardsrummet; jeg iagttog ham opmærksomt. Han hævede Øinene mod de tindrende Stjerner, og Minderne syntes at gjenoplives i hans Sjel. Han vendte sig mod Væggen med militær Holdning og kommanderede med fast Stemme:

„Parade — Ret! Kerls! hvad tage I Ier for? — See til Høire!"

„Hvad gaar der af Kapitainen?" raabte jeg forbauset.

„Hold Mund, Grønskolling!" raabte Veteranen. „Ingen Snak i Tjenesten! Stille i Geledet!"

„Hør, Hans Peter!" sagde han paa eengang med fuldstændig forandret Væsen, „Du er din Faders Søn; du bist der Sohn eines brawen Officiers, og derfor vil jeg give Dig et Raad: Band aldrig i Tjenesten! Det er en — hik — styg Vane og — hik — ikke hjemlet i Reg — hik — Reglementet. Hvem var det nu, som bandte saa stygt for Fronten?" sagde han ved sig selv i en grundende Tone.

„Aa, det var vel en eller anden gammel Kapitain," sagde jeg for at gjøre Ende paa Samtalen; thi det begyndte at blive mig noget koldt derude.

„Kapitain? Aldrig! Nu veed jeg det," føiede han til, idet han vaklede, men strax igjen indtog sin lodrette Stilling. „Det var den samme Slubberten, som — hik — som — Nu skal jeg fortælle Dig, Hans Peter, at det var — hik — i Christiania — Han havde visiteret Vagtparaden, som stod opstillet udenfor Huset, og saa siger han — hik — „I Lømler!" siger han, „I Satans Karle, jeg skal, der Teufel — for han var tydsk født, Hans Peter — jeg skal Eder alle prigle — jeg skal Eder alle tampe, I Hundskerls, I Hundsvotte!" Og som han siger dette," lagde Kapitainen til med et stille Smiil, „saa kommer der ned af Taget — hik — ned af Taget — en stor — en stor" ....

Hvad der kom dengang veed jeg ikke; men i samme Øieblik kom der virkelig ned ad Taget en stor Sneedrive, der i et Øieblik slog gamle Gregersen overende og aldeles begravede ham. Med tilkaldt Hjælp lykkedes det mig vel at faa ham udgravet; men hans Meddelelseslyst var aldeles borte, og da jeg senere spurgte ham om, hvad der var kommen ned over Taget i hans Fortælling, rystede han blot paa Hovedet og betragtede mig med et bebreidende Blik.

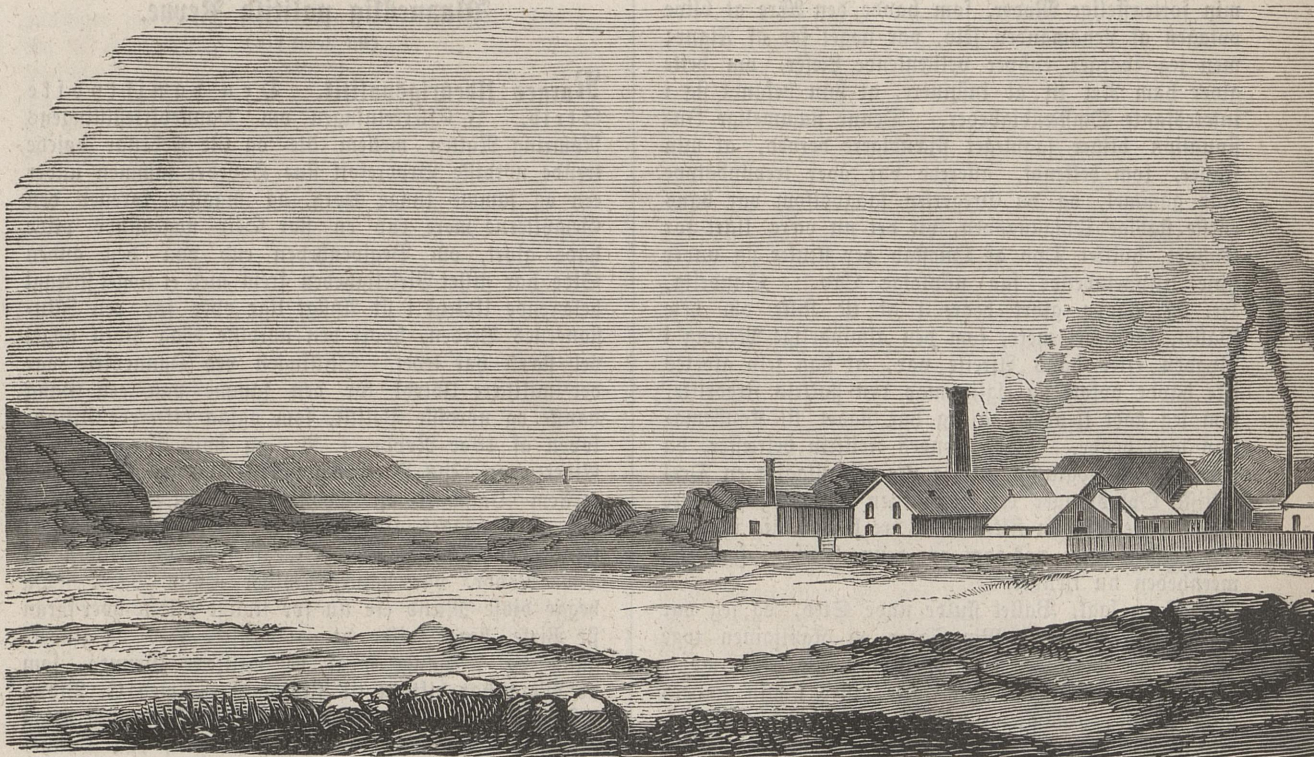
Maanedlig politisk Revue.

(Ved Jonas Lie.)

Norges Udenrigspolitik. Den dansk-tydske Strid. I Efterretningen om Dannevirkestillingens Rømring Natten mellem 5te og 6te Februar bøiede trende nordiske Brødrefolk sine Hoveder sammen under een og samme tunge Sorg, og maaskee forener den Gemytterne mere end en stor Seir nogensinde vilde have gjort, om Begivenheden end paa den anden Side har stillet Virkeligheden frem med et noget strængt belærende Udtryk i sit Ansigt lige over for den Illusionernes Verden, hvori den nordiske Sag hidtil noget vel stærkt har levet. Stillingen ved Dannevirke var det militære Udtryk for den samme paa een Gang danske og nordiske Politik, som ogsaa dikterede Grundloven af 18de Novbr. f. A., og hvis Program var Eideren og dens Fortsættelse Kielerfjorden til Grændse mellem Danmark og Tydskland. Dette Dannevirke var gjenopbygget af Frederik d. 7de og gjenopelsket i hans Tid af det danske Folk, ligesom Grundloven af 18de Novbr. var hans Minister Halls Værk. Og begge disse Mænd ere nu for tidligt faldne hver foran sit Virke, begge vilde de — uanseet Død og Undergang og 7 Gange 7 af de militære Grunde, som de Meza har dikteret til Protokols — med C. Ploug i Ryggen have leveret hvilkensomhelst Overmagt Slag for deres Livs Værk, den ene, Kongen, paa Dannevirke mod Alt hvad Tydskland kunde opdrive af Soldater, indtil hans Armee sov hen der under Laurer, den anden, Ministeren, med sin Konge ved Siden mod hele Diplomatiet for Grundloven af 18de Novbr. Den danske Folkekonge behøvede ikke Armeen til at støtte sin Throne med, han turde altsaa for den Sags Skyld gjerne spendere den paa Dannevirke for med dens Blod engang for alle at faa opfarvet Danmarks og Nordens Grændse rigtig tydeligt for Europas nærsynede Diplomater. Den ligefremme danske Konge havde kanhænde i den nuværende Konges Sted været antik eenfoldig nok til at ofre hele Armeen paa dette sit Dannevirke, sin Landegrændse og fantastisk nok til at tro paa, at hans Armees Skygger vilde reise sig igjen af den blodige Jord for ustandseligt og seirrigt at fortsætte Slaget for Danmarks Ret og Nordens Sag ude i Verdens dømmende Opinion, indtil den tilslut bragte sit Fædreland Seiren hjem. Kan hænde, havde denne Mand paa sin hjertelige Viis faaet Brødrefolkenes Konge til at bære sig ligesaa dumt eller stort ad som han selv, og til at gaa med til Dannevirke, thi en saadan Mand kunde nok faa Følelsen til at svulme over Forstandens tunge Hensyn. Men ligesaavist som Dannevirkestillingen saaledes virkelig strategisk ligesaavel som symbolsk i Frederik den 7des og de ejderdanske Politikeres Øine repræsenterede Dørtærskelen til det danske Huus og til Norden, Alt, hvad der for dem var helligt og værdt at kjæmpe for, ligesaa klart er det, at den samme Dannevirkestilling maatte for en Christian den 9de, en de Meza, en Monrad og andre Heelstatsmænd og netop alt Andet end Eiderdanske, repræsentere symbolsk kun en huul politisk Frase, der ved sit blændende Skjær misviste Folket og skabte det en anden Virkelighed end den, som de fandt attraaværdig. Dannevirkke ligger nemlig for Heelstatsmanden ikke paa Grændsen af det danske Monarki men midt inde i det, og Dannevirkestillingen skjærer kun deres Fædreland „Heelstaten" itu for dem. Dannevirkestillingen var saaledes ikke disse Mænd helligere end enhver anden god strategisk Stilling, og Spørgsmaalet, om den skulde rømmes, var dem altsaa blot en Forstandssag, ikke en absolut Hjertesag. Men denne Ligegyldighed for deres Høieste har rimeligviis de begeistrede Eiderdanske i deres første Skuffelse og Fald fra Illusionens Tinde ikke kunnet forstaa, og deraf da igjen Mistanken om diplomatisk Spillen under Dække med Fienderne etc., som Alt visseligen er ubegrundet, skjønt man vistnok i saa Cavourske Tider som vore ikke tør forsværge Noget. Stemningen i Kjøbenhavn, der i Førstningen brød ud i Pøbeloptøier og Skrig paa Forræderi, synes dog i de senere Dage, paavirket af de af Monrad for Rigsdagen afgivne Forklaringer, af Konseilspræsidentens Redebonhed til at faa de Meza under Krigsret, Ansættelsen af Lüttichau — den eneste som i Krigsraadet stemte imod Rømningen — i hans Sted og de Vedkommendes øvrige frimodige Opførsel at have vendt sig igjen til Gunst for de Anklagede, og Kongen, som i disse Dage ere ankommet til Kjøbenhavn, har der fundet en god Modtagelse; derimod skal Uvillien have vendt sig imod Pressen for dens Optræden i Sagen. En til Anledningen fra Kongen udkommet og med Konseilspræsidentens Kantrasignatur forsynet Proklamation, som for Opinionens Domstole er kjendt reent „ynkelig" at være, oplyses nu at være kommen til Verden ved en Misforstaaelse, og, er dette saa, hvad man jo maa tro, saa maa det indrømmes, at den danske Regjering i disse kritiske Tider er mere end lovligt uheldig og at der skal et Folk saa velsignet godmodigt som det danske til at bære over dermed.

Efterrelningen om Dannnevirkestillingens Rømning uden Sværdslag leder dog imidlertid endnu forgjæves efter sin fuldtud tilfredsstillende Forklaringsgrund og faar den neppe ved, hvad der kan fremkomme under de Meza's Krigsret. Netop Mængden af de Forklaringsgrunde, som man har opdrevet, gjør, at man har vanskeligt for at fæste sin Lid til nogen enkelt af dem. Diplomatiet synes her for de mistænkelige Øine at spille bag et tyndt Tæppe, gjennem hvilket de skimte en forud aftalt Fredskongres, et ved Hjælp af en saadan istandbringendes Hertugdømme Schleswig-Holsteen, der da skal danne, det ene Laaget og det andet Bunden til den Etui, hvori Tydskland gjemmer sin kostelige Krondiamant Kielerfjorden. Om dette Schleswig-Holsteen skal oprettes af Holsteen og kun Sydschleswig eller af det hele Schleswig, om atter igjen dette saaledes af Begivenhedernes Havskum opdukkende Hertugdømme skal i en Personalunion forenes med Christian den 9des Dynasti eller efter de tydske Mellemstaters Villie strax skal komme under Augustenborgeren blev isaafald, foruden de mange andre Kombinationer, hvortil Sagen, efter den Bismarckske Cirkulærdepesche af 19de Januar til Tydsklands Mellemstater, giver Anledning, paa denne Kongres at behandle. Hvorvidt hele Schleswig eller kun en Deel deraf skulde medgaa til dette Schleswig-Holsteen vil naturligvis isaafald høiligen interessere det danske Folk, om hvis større eller mindre Grændser der her spilledes. Derimod vil Spørgsmaalet om, hvorvidt et Schleswig-Holsteen skal forenes med Christian den 9des Dynasti i en Personalunion (altsaa ikke med selve Danmark), eller om det, efter de tydske Mellemstaters Villie, skal komme under Augustenborgeren, vistnok være af mindre Vægtighed, om ikke for Danmarks specielle Politik saa, ialfald for den Nordens fælles Politik, som det tilkommer de to andre Broderriger at støtte. Vi ville imidlertid ikke opholde os længere ved disse Gisninger, der alle for Øieblikket mere eller mindre maatte hvile paa Forudsætningen om en stedfunden politisk Machiavellisme, en Tanke, som Enhver i det Længste holder sig fra Livet, fordi de blodige Affærer ved Mysunde og Bustrup skriger for høit derimod, fordi den vilde gjøre Nutidens Politik eensbetydende med Nederdrægtighed, og fordi det dog tilslut ingen reel Skam er i at være dum paa, hvad som Ondt er. Saameget er imidlertid klart, at det, dersom den dansk-tydske Strid, som det forlyder, og hvad det engelske Parlaments Holdning i Sagen gjør rimeligt, skal finde sin fredelige Afgjørelse ved en Kongres af Rusland, Frankrig og England, da ligger i det øvrige Nordens Interesse at virke til et for Danmark heldigt Udfald af denne Kongres ved at vise en Holdning saa kampfærdig som muligt, og saa lystent som muligt efter at gjenoptage Striden igjen sammen med Danmark, saafremt Kongressens Dom i Sagen ikke skulde blive tilfredsstillende for Norden. Med saadanne Hensyn stemmer særdeles godt Mobiliseringen af Sveriges og Norges Armeer, hvorom jo Rygtet i disse Dage taler, den bebudede Afholdelse af en større Lystleir i Skaane og de andre direkte og indirekte Krigstilberedelser, hvorom Ordet gaar.

Frankrig indtager fremdeles den samme tause Holdning foran de stedfindende politiske Bevægelser, som giver saa grundet Anledning til Frygt, og som lammer Englands Politik i det dansk-tydske Spørgsmaal. Alle ere de bange for, at Napoleon, efterat de øvrige Magter endelig med megen Møie have faaet sammenbygget et Fredens Huus, lige bagefter skal komme og blæse det Hele overende for dem. Frankrigs lovgivende Forsamling begynder under Thiers's Indflydelse at afgive Billedet af den ved Keiserdømmet omstyrtede Parlamentarismens Tid. Man diskutterer med stor Frihed og under Publikums levende Interesse udenrigske Spørgsmaal som det mexikanske, det polske, det danske, medens der forelægges liberale Lovforslag med Hensyn til de indre Samfundsforholde, om at give Algier frie Institutioner, om Pressefriheden, om gratis, men tvungen Folkeundervisning, om Oprettelse af Haandværksskoler over hele Frankrig etc. Istedetfor afdøde Billault forsvarer nu Ministeren Rouher Regjeringen imod de Angreb, der under Diskussionen rettes mod dem; men, skjønt i Talent vistnok ikke Billault underlegen, staar Rouher dog her stillet foran større Modstandere end dem, hans Formand havde at trækkes med; en Mand som Thiers, der kom ud af sidste Valg, betyder intet mindre end en heel parlamentarisk Tid i Frankrig, som nu atter stiller sit Forlangende. Hvad Parti Keiseren her tager, om han afleder denne Bevægelse ved en Krig eller om han gaar med paa den, spænder for Øieblikket Forventningen. Medens Keiserens Kandidater tabe ved Valgene f. Ex. i Strasburg og i Vogeserne, saa at Regjeringen skal have besluttet paa Grund heraf ikke at stille Kandidater ved

Paraffinolie-Fabrikken v

Omvalgene i Paris, har paa den anden Side det glimrende Udfald af Keiserens Nationallaan, hvorefter der istedetfor de forlangte 300 Millioner Franks er tegnet mellem 2,000 à 3,000 Millioner, gjennem denne „Kapitalernes Afstemning" tilstrækkeligen vidnet for Keiserdømmets almindelige Kredit i Frankrig, hvor fast det er grundfæstet i Tilliden.

I Spanien er under Ministerpræsident Arazola dannet et nyt Ministerium af det moderate Parti, som efter sit Program har foresat sig at staa bestandig „indtil alle Partier anerkjende Dynastiet og Forfatningen". Man venter, efter dette Ministeriums første Fremtræden at dømme, ikke saa lidet af det med Hensyn til Overholdelsen af den konstitutionelle Forfatning, der i Spanien hidtil kun har faaet føre en mere eller mindre Skintilværelse.

I Italien har den lovlige Statsmyndighed, Regjeringen og Parlamentet, i længere Tid havt sine alvorlige Kampe at bestaa mod det italienske Handlingsparti under Garibaldi, der ikke vil mindre end med Ophævelse af Parlamentet gjøre Victor Emmanuel til Diktator over Italien og saa strax lade det Hele gaa løs igjen med Erobringen af Rom og Venedig. Garibaldis Navn og store Tilhæng har gjort den ordnede Regjering Kampen vanskelig nok. Affæren ved Aspromonte var her kun en Episode, men nu synes det, efter 22 Valg i Syditalien at dømme, som om Regjeringens Magt er i Voxende. Garibaldi er nemlig kun bleven valgt i Neapel og i Palermo. Ligesaa har Regjeringen været heldig med at fange og opløse de neapolitanske Bander, som gjorde Landet uroligt og sloges og plyndrede for Pavens og det forrige Dynastis Regning; saaledes er en slig stor organiseret Bande under en vis Croccos i de sidste Dage fangen og tilintetgjort.

I Holland har Udenrigsministeren Kathendyke under Behandlingen af sit Budget i Kammeret erklæret, at intet fiendtligt Skridt vil blive foretaget mod Danmark. Agitationen for Dødsstraffens Ophævelse, der nu vistnok har faaet sin Impuls fra Begivenhederne i England i Samuel Wrigts Sag, har ført til, at man ogsaa her har indgivet Andragender til Kongen om Dødsstraffens Ophævelse. I Portugal vil et Lovudkast afskaffe Dødsstraffen undtagen for militære Forbrydelser i Krig.

I Grækenland synes de opstaaede Militærtumulter at have taget en Ende til alle Parters Tilfredshed, mest dog til Frankrigs, eftersom det er lykkedes dette at trænge Englænderne bort fra Indflydelsen paa Anliggenderne, idet Sponneck og Bulgaris nu ganske støtte sig til Frankrig. Hvad der her har skadet England, synes at have været dets Holdning med Hensyn til Overdragelsen af de joniske Øer. Man arbeider paa en ny Forfatning, Valglov og Kommunallov. Forfatningen, der bl. A. skal bestemme, at Ministrene skulle tages af det lovgivende Kammer, synes at blive i høi Grad parlamentarisk. Dødsstraf skal ogsaa her afskaffes.

Prinds Friederich Carl
af Preussen.

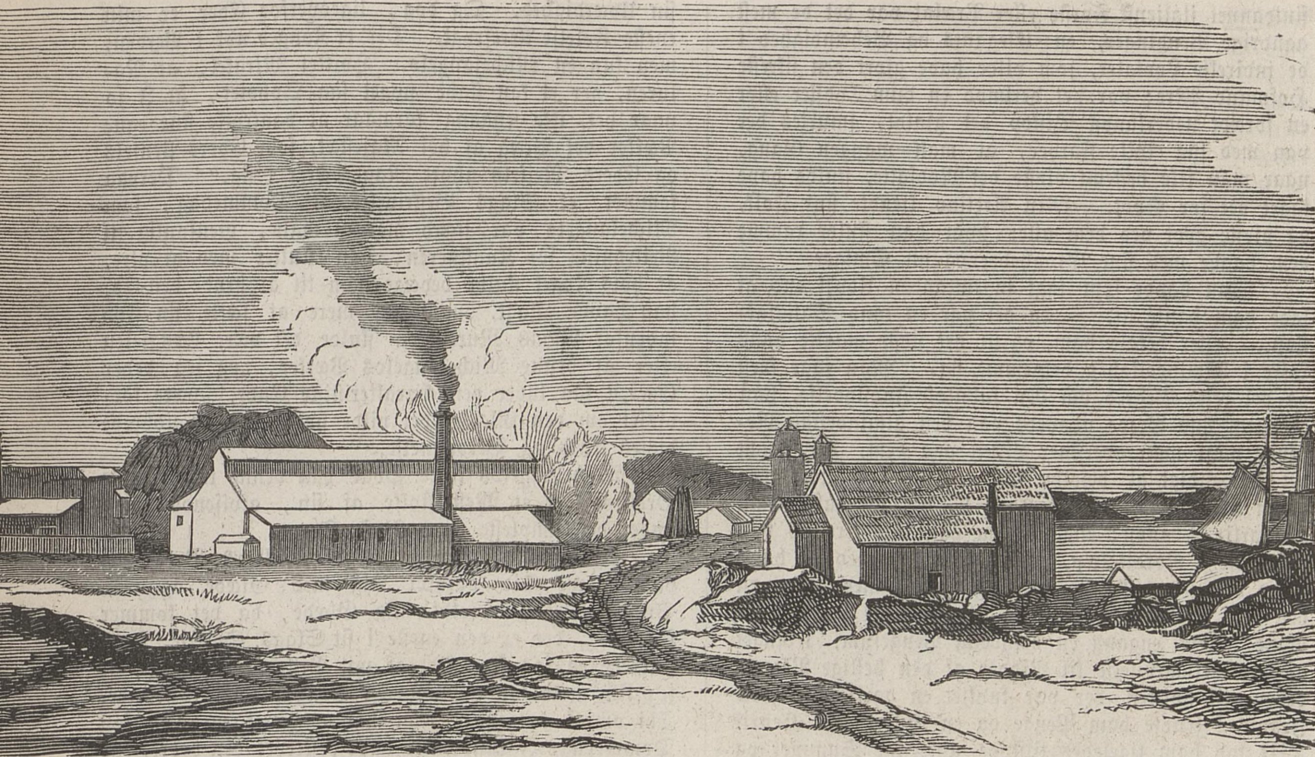
Prinds Friederich Carl af Preussen er født den 20de Marts 1828 som eneste Søn af Prinds Carl af Preussen; han er gift med Maria Anna af Anhalt, med hvem han har tre Døtre. I Felttoget i Slesvig fulgte han i 1848 som Officier den preussiske Armee og skal i Slaget ved Slesvig have lagt megen personlig Bravour for Dagen. Det følgende Aar forfulgte han, som Befalingsmand over nogle Husarer, en Afdeling badensiske Insurgenter, da disse forsøgte at sætte over Rhinen, men blev kastet tilbage og fik selv et Saar i Skulderen. Siden har han væsentlig beskjæftiget sig med den theoretiske Deel af Militærvæsenet og har bl. A. skrevet en Piece om de Franskes Kampmaade. For Tiden kommanderer han under General Wrangel de preussiske Tropper i de danske Hertugdømmer.

Prinds Friederich Carl af Preussen, Kommanderende ved den preussiske Okkupations-Styrke i Hertugdømmerne.

Paraffinolie-Fabrikken ved Mandal.

Paraffinolie-Fabrikken ved Mandal, hvoraf vi her levere en Afbildning, er beliggende paa en temmelig stor Sandslette omtrent $1/16$ Miil fra Mandal ved Riisøerbank Havn. Denne store rummelige Havn med den store fritliggende Grund, som til Værket blev indkjøbt, samt den passende Afstand fra Mandal og andre boesiddende Naboer, gjør Stedet overordentligt skikket for Anlæg af chemiske Fabrikker. Værket, som det nu er, bedækker allerede en temmelig betydelig Deel af Grunden, men der er overflødigt Rum for paatænkte Udvidelser. Efter de Dimensioner, Fabrikken nu har, vil den forbruge ugentlig 160 Tons Kul, altsaa fordrer den for hver Uge en Ladning paa circa 60 norske Læster. De Kul, som benyttes, er tvende Slags, almindelige Steam. coal, og en god Sort af Gaskul. Disse sidste blive brudte i Stykker af 2 a 3 Tommer i Fiirkant, og ophedede i store opretstaaende Støbejerns Cylindre, 4 for hver Ovn. Ophedningen skeer under en gradviis Forøgelse af Varmen og de udbrændte eller afdistillerede Kul trækkes ud fra den nedre Deel af Retorterne, som ere placerede over Jernkasser fyldte med Vand. Denne Proces foregaar uden Ophør Dag og Nat. Den raa Olie bliver kondenseret af den ved denne Proces frembragte Damp igjennem et heelt System af Jernrør, placeret tildeels i koldt Vand. Det fremkomne Fluidum er tykt og af Farve mørkebrunt; det samles i en meget stor muret Beholder som kaldes Black-liqvor-hole eller crude oil tank. Herfra pumpes det op igjennem lange Rør, der lede til saakaldte Stills eller Kjedler i Form af almindelige Dampkjedler, hvor det destilleres af, under stærk Ophedning. Kondenseringen foregaar igjennem en Mængde Jernrør, nedlagte i store Vandbeholdere. Den afkjølede Olie pumpes derefter ind i Stirringhouse, hvor den i store Støbejernkasser blandes med Viktriololie, Soda og andre chemiske Tilsætninger, der borttager det tjæreagtige Stof, som aftappes og omhyggeligt udskilles. Nu er Olien bragt saavidt, at den kan separeres og sorteres for dens forskjellige Bestemmelser. Dette sker under en ny Destillation. Det første Produkt, som destilleres af, er Naphta, det næste, Belysningsolie for Paraffinlamper, og tilsidst en tyk Olie, som efterat være heelt igjennem afkjølet, bliver en fast Masse.

al. (Efter Originaltegning.)

Naphtaen bliver benyttet for en Deel til at oplyse Værket om Natten, hvilket ogsaa skeer med den Gas, som udstrømmer under Kullenes første Proces i Retorterne, men som ikke kondenseres til Olie. Foruden at benyttes i Naphtalamper er denne Naphta et Substitut for Terpentin i Maling og Fernisser. Det andet Produkt næst Naphtaen er Paraffinolie for Lamper. Denne undergaar flere Destillationer og Rensninger, deels i forskjellige Stills, deels i Stirringhouse, og efterat være prøvet og befundet god, pumpes den op i 2de store Jernbeholdere, hvor den opbevares for Afskibning. — Mandals Paraffinolie er nu vel kjendt og anerkjendt over hele Norge, og den stærke Afsætning, Værket har havt paa denne Artikkel, har foranlediget store Udvidelser, og derhos Forbedringer i Apparaterne for kommende Saison.

Den vigtigste Fordel, som Mandals Paraffinolie besidder fremfor enhver anden Sort, er den, at den, foruden at brænde med samme Klarhed og Styrke, dog er meget drøiere end nogensomhelst anden Sort Olie, som har været indført. Dette har sin Grund i at Mandals Olie har en større specifik Vægt, idet Petroleum varierer fra 810 til 820, og skotsk Paraffinolie fra 820 til 824, medens Mandals Olie varierer fra 827 til 833. Da man i England og Amerika har et fordeelagtigt Marked for den tunge Deel af Olien, er dette Aarsagen til, at Belysningsolien gjøres saa let, som den kan taale, hvorimod dette Marked mangler i Norge. Disse faa Graders Forskjel i specifik Vægt gjør en betydelig Forskjel i økonomisk Henseende, da Olien er saameget drøiere, naar den faar en passende specifik Tyngde. Der vil for kommende Saison blive leveret tvende Sorter Olie, den ene aldeles lys og den anden noget mørkere i Farve. Det tredie og sidste Produkt, som destilleres af Kjedelen under denne Proces, er Maskinolie, blandet med Paraffin. Naar denne er afkjølet har den en Fasthed omtrent som Smør, den bliver presset i stærke Jernpresser, for at udskille Olien fra Paraffin-Voxet. Den Olie, som rinder ud under Presningen, er en værdifuld Artikel for Maskinerier, den har i England fornemmelig været benyttet i Bomuldsspinderier eller Væverier, men ogsaa i store Kvantiteter for almindeligt Maskineri. Apparater for Fabrikationen af denne Sort Olie i en større Maalestok end hidtil, er under Arbeide, og nærme sig Fuldendelse. Det samme er Tilfældet med Apparater til Fabrikation af Paraffin-Vox for Lys.

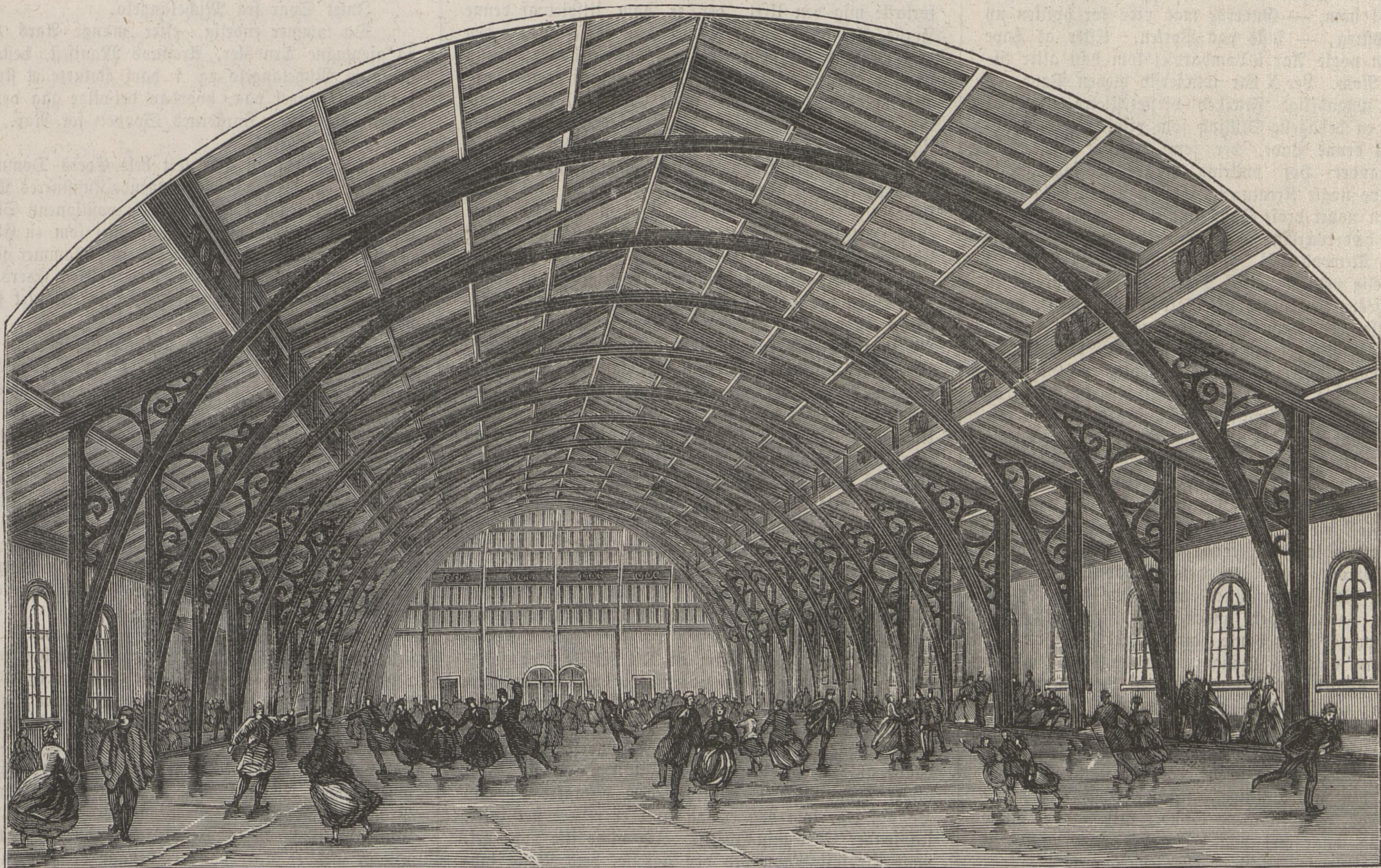
Der er ligeledes forbundet med Fabrikken et fuldstændigt Viktriolkammer, som er istand til at levere 3000 Pd. Viktriolsyre om Dagen; et Bødkerværksted, og forskjellige andre smaae Værksteder. Ingeniørens Værksted er en stor rummelig Bygning, hvori blandt Andet en Dampmaskine med Punchingmaskine og en udmærket Ovn for at ophede Jernplader af store Dimensioner. Dette Værksted er et absolut nødvendigt Tillæg til en Oliefabrik, hvor Apparaterne have at udholde en saa stærk Ophedning.

Lampefabrikken er beliggende lidt udenfor Værkets øvrige Bygninger. Et betydeligt Antal af Lamper er forfærdiget her, og forsendt rundt om i Landet. Disse Lamer have vundet almindeligt Bifald, og formedelst den yderst billige Pris fundet en ganske overordentlig Afsætning. Den Erfaring, man havde fra Udlandet om Paraffinoliens Fortrin for andre Olier eller Stof til Belysning, og den overordentlige Udbredelse den allesteds vandt ikke mindre paa Grund af dens Priisbillighed, end for det smukke og prægtige Lys, den giver, har naturligvis været den fornemste Opfordring til Anlægget af Fabrikken; men at denne saa hurtigt tiltrængte Udvidelse er et sikkert Tegn paa, at Olien vinder større Anerkjendelse end Interessenterne turde haabe. Hertil bidrager sikkert hovedsageligen den Omstændighed særdeles meget, at Lamperne ere saa yderst billige, saa at selv den Fattige kan anskaffe sig en saadan. Det har taget nogen Tid, inden den rette Behandling af Lamperne overalt er bleven forstaaet. Klager over Røg og slem Lugt var derfor i Begyndelsen ikke saa sjeldne, men ere nu ganske ophørte. Den almindeligste Feil i Behandlingen var, at Væken skruedes for høit op, og at den ikke klippedes lige af.

Omtrent 80—100 Arbeidere finde stadig Beskjæftigelse ved Værket.

Skøiteløbningshuse.

I den sidste Tid er der i Hovedstaden gjort Adskilligt — skjønt langtfra Tilstrækkeligt — for at udbrede ikke blot Indsigter i Vaabeners Brug og Legemsøvelser, men ogsaa for at fremme det Slags Færdigheder, som staa i nær Forbindelse med de sidste og som fra umindelige Tider saa at sige have hørt blandt de nationale Forlystelser — saaledes Skiløbning og Skøiteløbning. Skiløberne have for et Par Aar siden forenet sig til Afholdelse af et større Møde, hvoraf vi ogsaa i sin Tid leverede en Fremstilling. Men med Skøiteløbningen er det hidtil gaaet mere vildt og „usystematisk" til. Saasnart Bjørvigen afgav tilstrækkelig stærk Blankiis, have Tusinder strax indfundet sig med sine Skøiter. Men den hele Herlighed har ofte været yderst kortvarig, idet en Times Sneefald har tilintetgjort den hele Glidebane, hvorpaa der dog ved Sneens Affeining let kunde været raadet Bod. Dette vil vel imidlertid nu ikke længere blive saaledes, da der i disse Dage er udstedt Indbydelse til Oprettelsen af en Skøiteløberklub her i Christiania. Under disse Omstændigheder turde det være interessant at see et Exempel paa, hvad der i Udlandet er gjort for Skøiteløbningens Fremme. I Montreal i Amerika findes et Skøitehuus, der er 250 Fod langt, 100 Fod bredt og som om Aftenen er oplyst med Gas. Af dette Skøitehuus har Norsk Skytter-Tidende's No. 1 for iaar leveret en fra et udenlandsk Blad hentet Afbildning, som vi efter hiin Tidende nedenfor gjengive.

Skøiteløbningshuset i Montreal.

Michelangelo og P. Aretino,

Skandalpressens Fader.

(Meddeelt ved F. B.)

Ved Siden af enhver stor Mand veed Historien sædvanlig at berette os om en eller flere Figurer, der have vundet et Slags herostratisk Berømthed ved at staae ham i Veien, gjøre ham Fortræd, ærgre og bagvaske ham osv. De store Guder ere som bekjendt lidt misundelige, og taale ei, at de Dødelige skulle nyde nogen uforstyrret og varig Glæde; derfor give de hver af sine Udkaarne en saadan Plageaand med, der engang imellem kan minde ham om, at selv de reneste Hensigter, den ædleste Stræben ei kan hæve ham saa høit, at ikke Usselhedens og Daarskabens stumpe Pile kunne ramme ham.

Naar Guderne ville berede sig et saadant Værktøi, tage de tidt en Blindfødt, og forhærde ham i den Illusion, at han er seende. Naar da Manden med det stærke Blik og de store Syner kalder Folkene sammen og vil føre dem fremad til de forgjettede Lande, hvis Rigdom han har skuet ind i, — da begynder hin Blinde at raabe høit: „I Forblindede, see I ei, at det er en mørk, mørk Afgrund, han vil føre Eder ud i, tager Eder ivare, følger ham ikke; det forjættede Land, han fabulerer om, existerer ikke uden i hans egne vilde Hallucinationer!" En saadan Mand gjør i Grunden blot et latterligt Indtryk, og om hans Skraal skræmmer nogle Nærsynte og standser dem paa deres Vei, saa er derved ingen stor Ulykke skeet, og den lille Afbrydelse svinder ind til et komisk Intermezzo. Men andre gjøre Guderne onde, rigtig onde, saa de ikke taale at see noget Ophøiet, uden at de maa hænge sig paa det og drage det ned i Smudset, ikke noget Rent, uden at de maa besudle det; det kan gaa over til et Slags virkeligt ondskabsfuldt Raseri, ligesom hos dem, der lægge Stene paa Jernbaneskinnerne, bare fordi de synes, det skulde være morsomt at see saadant et stort Tog styrte ned i Afgrunden. Da bliver det et hæsligt Syn, og man fristes mangen Gang til at gaa i Rette med de olympiske Guder og deres misundelige Nidkjærhed.

Af de mange Herostrater, Historien kan berette os om, er der vel faa, der ere blevne saa — vi vide neppe, om vi skulle sige berømte eller berygtede, som Pietro Aretino. Han var født i Arezzo, men blev som ganske ungt Menneske jaget bort derfra for en satirisk Sonet, han havde skrevet; kom til Perugia, men maatte ogsaa forlade denne By, da han havde tilladt sig en obscøn Tilsætning paa en Altartavle, vandrede paa sin Fod til Rom, hvor han kom i Tjeneste hos den rige Agostino Chigi; her blev han imidlertid ikke længe, da han blev greben i et Tyveri. Efter en kort Tid at have tjent hos en Kardinal, fik han en liden Post i Vatikanet; efter nogen Tid lod Julius II ham, — Guderne maa vide for hvilken ny Kjeltringsstreg, — kaste paa Porten. Efter at have flakket om nogle Aar i Lombardiet kom han atter tilbage til Rom. Leo X var imidlertid bleven Pave, og ved sin umaadelige Frækhed vidste Pictro snart at skabe sig en behagelig Stilling som priviligeret Snyltegjæst hos denne Pave, der som bekjendt samlede et høist blandet Hof omkring sig, og som holdt af at have nogle Kreaturer, som han kunde lade sin undertiden noget drøie Spas gaa ud over. Han holdt sig i sin hæderværdige Stilling ogsaa under Leos Eftermand, Klemens VII, indtil han endelig forgik sig saa grovelig ved en poetisk Text, han havde skrevet til nogle obscøne Kobberstik af Marc-Antonio, at hans Nærværelse ved Pavehoffet ikke mere kunde taales. Efterat have strippet om i Mellemitalien, blandt andet en Tid som Snyltegjæst hos Condottieren Giovanni de Medici, slog han sig endelig til Ro i Venedig og begyndte derfra den smukke Trafik, der hans hele følgende Liv igjennem tjente ham til Levevei. Denne bestod i et Slags journalistisk Brevskriveri om og til alle mulige Potentater og store Mænd; sine Breve samlede han fra Tid til anden og lod dem trykke. Folk vidste, at naar de ikke betalte ham godt og ved alle Slags Gaver og Gunstbevisninger holdt ham i Humør, satte han dem i Gabestokken. Der var ingen Presse, der kunde tøile dette Uvæsen; de Angrebne havde ingen anden Hevn, end at betale nogle Sjouere til at banke ham, Noget, som virkelig hændte ham adskillige Gange; men hans Breve vare trykte og slugtes med Begjærlighed af det skandallystne Publikum; thi skrive forstod Mennesket. Hele Grovhedens Ordforraad var han Mester i at behandle, ligefra de pikanteste Hentydninger, som Læseren kunde fortolke efter Behag og lægge de forskjelligste Ting ind i, ligetil den mest uvittige, rasende Udskjælden, der som en Fos rev den arme Synder med sig og knuste ham. Og naar det paa den anden Side gjaldt at vise Gjengjæld for en Gave eller en Naadesbevisning, da kunde han vel haandtere Smigeren! Ligeoverfor en fintdannet italiensk Fyrste eller Prælat var det de mest aandrige Vendinger, en Elegants og Behændighed i de indirekte Lovtaler, som vilde have gjort den sikreste Hofmand Ære; var det derimod en dum Tydsker eller en forædt nederlandsk Biskop det gjaldt, smurtes der paa med saa tykke Farver, at man mangen Gang, naar man ikke bestemt vidste det Modsatte, skulde have taget det for Spot. Men Aretino kjendte sine Folk, og vidste godt ved dem alle, hvor han skulde ramme dem baade med sine Grovheder og sin Smiger.

Man havde som sagt ingen anden Udvei end at lade ham banke af, — og det var en tynd Satisfaktion, — eller betale ham, og til det sidste maatte hans Ofre i Almindelighed bekvemme sig. Man faar først da det rette Begreb om den fabuløse Indflydelse, han gjennem sine Breve udøvede paa den almindelige Mening, naar man overskuer Listen paa dem, der fandt det nødvendigt at besolde ham. Den begynder med ingen Mindre end Keiser Karl V, der udbetalte ham en aarlig Pension; engang, da han traf Aretino paa en Reise i Norditalien, lod han ham sidde ved sin høire Side og underholdt sig en lang Stund med ham paa den mest nedladende Maade. Julius III sendte ham blandt andet engang en betydelig Pengesum, ledsaget af hans Udnævnelse til Ridder af den hellige Petersorden, til hvilken der var knyttet en aarlig Pension. Frants I sendte ham Penge og en Guldkjæde, Henrik VIII lod ham ligeledes tilflyde anseelige Summer og indsatte ham endog i sit Testamente til Arving af et ikke ubetydeligt Legat. Den stakkels Konge var bange for, at den frygtede Smædeskriver skulde mishandle ham i hans Grav! Som man ser, var det ikke blot Penge, han tragtede efter, men ogsaa Hædersbevisninger. Engang vilde han saaledes med Vold og Magt faa Paven til at vælge ham til Kardinal, og da dette dristige Forsøg ikke lykkedes, fremstillede han i sine Breve Sagen, som om han selv havde afslaaet den Kardinalhat, Paven havde villet paanøde ham. Et af de naiveste Udbrud af den grændseløse Frækhed, der drev ham til at underskrive sig selv „den Guddommelige" eller „Fyrsternes Svøbe", finde vi i et af hans Breve. „Der er saa mange," siger han, „der besvære mig med sine Besøg, at mine Trapper er ganske opslidte, ligervis som den kapitolinske Brolægning af Triumfvognenes Hjul. Og aldrig tror jeg, at man, ikke engang i Rom f. Ex., har seet en saadan Blanding af alle mulige Folkeslag som den, der strømmer sammen i mit Hus. Til mig kommer der Tyrker, Jøder, Indianere, Franskmænd, Tydskere og Spanioler. Du kan deraf skjønne, hvad Italienerne gjøre. Jeg taler ikke om den simple Mand; thi det vilde være lettere at faa Dig til at svigte Din Troskabsed mod Keiseren, end at se mig et eneste Øieblik uden at være omringet af Soldater, Studenter, Munke og Præster; saa at det synes mig selv, at jeg er bleven et Sandhedsorakel; thi Hver og En kommer til mig, for at fortælle mig den Uret, der er ham tilføiet af denne Fyrste eller hin Prælat; saaledes at jeg er vorden den hele Verdens Haandskriver." Kunstnere havde Aretino fremfor alle udseet til sine Ofre, vel kjendende den Afhængighed, de mere end andre stode i til den offentlige Mening; de fleste af dem fandt det derfor raadeligst at opfylde hans Forlangender, der som oftest gik ud paa Billeder, Haandtegninger osv., som han selv da siden for store Penge solgte til Fyrster og rige Kunstkjendere. I den store Tizians Liv vil der altid være en mørk Plet; den Fortrolighed, hvori han sit hele Liv igjennem stod til Aretino, og i hvilken begge Parter syntes at overbyde hinanden i gjensidig Liberalitet, Kunstneren ved at portrætere den forfængelige Smædeskriver og fra Tid til anden forære ham værdifulde Malerier, Aretino ved at udbasunere den Andens Pris.

I 1535 havde Aretino fra Vasari, der ogsaa satte en Ære i at være den store Mands Protegé, modtaget nogle Tegninger af Michelangelo fra dennes Ungdom. De maa have vist sig at have været en efterspurgt og lønnende Vare; thi efterat have takket Vasari i de mest enthusiastiske Udtryk, sætter han sig til at forfatte en Epistel til Michelangelo selv. Det var en magtpaaliggende Fangst, det her gjaldt, og derfor er ogsaa Maddingen tilberedet med den omhyggeligste Kunstrighed.

Efter at have givet en vidtløftig og ret træffende Charakteristik af det Udmærkede og Enestaaende i den berømte Adressats Begavelse, og deri fundet Anledning til ogsaa at sige ham en Del direkte Behageligheder, kommer Aretino til Hovedsagen: nemlig at gjøre den store Kunstner opmærksom paa, af hvilken Vigtighed for ham Aretinos Reklame var. „Jeg, der formaar saameget ved min Ros og Dadel, at næsten baade al den Anerkjendelse og al den Foragt, der bliver Andre til Del, er bleven dem beskaaret ved min Haand, jeg, som dog er saa lidet er rettere slet intet, jeg sender Eder min Hilsen. Jeg vilde ikke vove det, naar ikke mit Navn ved den Agtelse, dets Klang indgyder enhver Fyrste, var bleven renset for noget af sin Uværdighed. Og dog, ligeoverfor Eder er min eneste Følelse Ærefrygt. Der er Konger nok i Verden, men kun en Michelangelo. Hvilket Mirakel, at Naturen, der ei kan skabe noget saa Ophøiet, at I jo naar det, ikke engang formaar at paatrykke sine egne Værker det Præg af høi Majestæt, som Eders Pensels og Eders Meisels uhyre Magt bærer i sig." Derpaa kommer et Slags Beskrivelse af Dommedag, som Michelangelo var ifærd med at male, øiensynlig til Veiledning for Kunstneren; han slutter med at ytre, at hvis Noget skulde bevæge ham til at bryde den Ed, han havde aflagt, om aldrig mere at sætte sin Fod indenfor Roms Mure, da skulde det være Længselen efter at beskue Michelangelos Værker, „og jeg beder Eder," saa lyder den charakteristiske Ende, „være forvisset om den Glæde, det vilde volde mig at udbrede disses Pris og Berømmelse."

Michelangelos korte Svar paa denne inpertinente Ordstrøm er et Mesterstykke af fin, afvisende Ironi under den simpleste og høfligste Form.

„Høistærede Herre og Broder, Eders Brev har paa samme Tid opfyldt mig med Glæde og med Sorg. Det har voldt mig Glæde, da det kommer fra Eder, der er den eneste i sit Slags, Smerte, fordi allerede en saa stor Del af mit Billede er færdigt, at jeg ikke mere kan have nogen Brug for Eders Ideer. Thi om I i egen Person havde været med og seet Dommedag, I kunde ikke have beskrevet den bedre, end I har gjort i Eders Brev.

„Hvad Eders Tilbud, om at skrive Noget om mig, angaar, da er det mig ikke alene en Fornøielse, men, da Keisere og Konger anse det for den høieste Naade, naar Eders Pen nævner dem, beder jeg Eder derom. Skulde I i den Anledning ønske eller attraa Noget, som er i min Besiddelse, saa tilbyder jeg Eder det med den største Beredvillighed. Og hvad endelig Eders Beslutning, ikke mere at komme til Rom, angaar, saa maa I endelig ikke lade Eder forlokke til at svigte den, blot forat se mit Maleri. Det vilde virkelig være altfor meget."

Med dette Brev troede Michelangelo at have tilkastet den bjæffende Hund det Been, den logrede for, og haabede for Fremtiden at skulle faa være i Ro for ham. Forgjæves; Aretino gaar ham atter paa Livet og beder om at faa nogle Haandtegninger, „slige som han ellers blot kastede i Ovnen." Kjed af hans Plagerier svarer Michelangelo ham ikke, og først efter gjentagne Paamindelser gjennem fælles Venner sender han Aretino noget. Men dette maa altfor bogstavelig have været „Noget, som han ellers vilde have kastet i Ovnen"; thi Aretino tager det meget fortrydeligt op, advarer Michelangelo, om ikke saaledes at holde ham for Nar, thi ellers vilde hans Beundring og Kjærlighed til den store Kunstner forvandles til Had, og opfordrer ham tilsidst til ved en anstændig Sending at gjøre sin Forsømmelse god igjen; hvis ikke —!

Intet Svar fra Michelangelo.

Da kommer endelig, efter mange Aars Venten og gjentagne Trudsler, Aretinos Manifest, bestemt til at knuse Michelangelo og i ham statuere et skrækindjagende Exempel paa, hvordan det vilde gaa dem, der vovede at holde „Fyrsternes Svøbe" for Nar.

„Min Herre!

Efterat jeg nu har seet hele Eders Dommedag" (nemlig i nogle fra Rom kommende Kunstneres Kopier), „gjenkjender jeg i den, hvad Kompositionens Skjønhed angaar, Rafaels berømte Ynde; men som en Christen, der har modtaget den hellige Daab, skammer jeg mig over den tøilesløse Frækhed, med hvilken Eders Aand har vovet at fremstille det, der udgjør Maalet for alle vore troende Følelser.

„Denne Michelangelo altsaa, saa berømt for sin Aandrighed, denne Michelangelo, hvem vi alle beundre, har villet vise Menneskene, at ligesaa fuldkommen han er i sin Kunst, i samme Grad er han blottet for Fromhed og Religiøsitet. Er det muligt, at I, som formedelst Eders Guddommelighed slet ikke nedlader Eder til at omgaaes almindelige Mennesker, at I har bragt slige Ting ind i Guds helligste Hus, over Christi første Alter, i Verdens første Kapel, hvor Kirkens store Kardinaler, de ærværdige Præster, hvor Christi Statholder selv med hellige Ceremonier og med guddommelige Ord bekjende og tilbedende betragte hans Legeme, hans Kjød og Blod?

„Naar det ikke næsten var en Forbrydelse at anstille en saadan Sammenligning, saa vilde jeg ved denne Leilighed rose mig af det, som er lyktes mig i min „Nanna", i hvilken jeg, istedetfor som I paa den utaaleligste Maade at blotte Tingene, med klog Forsigtighed har behandlet det utugtigste, yppigste Stof i fine og sømmelige Ord. Og I lader, ved et saa ophøiet Emne, Englene vise sig afklædte sin himmelske Pragt og Helgenerne uden mindste Spor af jordisk Blufærdighed! Selv Hedningerne har dog tilhyllet Diana med et Klædebon, og, naar de hug en nøgen Venus, gjort, at hun ved sin Stilling og sin Gestus

næsten syntes at være bedækket. Og I, som er en Christen, tilsidesætter i den Grad Rettroenheden for de kunstneriske Hensyn, at I i Martyrerne og de hellige Jomfruer har budt os et Syn, som man selv i et berygtet Hus kun vilde vove at kaste stjaalne Blikke til. I et yppigt Badekammer, ikke i Choret til det helligste Kapel kunde man vove at male Saadant. Isandhed, det var bedre, at I hørte til de Vantroende, end at I paa denne Maade, selv en af de Rettroende, saarer Andres Tro. Men saavidt vil Himmelen ikke lade det komme, at den ei straffer den uhørte Frækhed i Eders Værk. Jo vidunderligere et Kunstverk det er, desto sikrere vilde det blive Eders Berømmelses Grav." Efter saaledes en Tid lang at have ageret Moralist, kommer han høist naivt til sig selv og bemærker, at Michelangelo ikke maa tro, at Aarsagen til hans Vredesmod er de Afslag, han har erholdt paa sine gjentagne Anmodninger om Noget fra M.s Haand. „Godt vilde det rigtignok have været, om I havde vist mere Omhu for at opfylde Eders Løfter, om ikke for Andet, saa for i Gjerningen at gjendrive dem, der paastaa, at kun slige Folk, som Gherardo eller Tommaso forstaa sig paa at lokke en Venskabstjeneste ud af Eder. Men det forstaar sig, naar den Masse Penge, som Pave Julius (II) har efterladt Eder, paa det at hans jordiske Levninger skulde faa hvile i et af Eder arbeidet Gravmæle, naar alle de Penge ikke kunde formaa Eder til at opfylde Eders Forpligtelser, hvad Medfart kunde da en Mand som jeg vente mig af Eder! Men visselig er det ikke Eders Gjerrighed og Eders Utaknemmelighed, store Kunstner, der er Skyld i, at Julius's Ben hvile i en simpel Sarkophag, nei, Skylden ligger hos Julius's egne Fortjenester; thi Gud vilde, at en saadan Mand blot skulde vise sig, som det han var, og ikke først ved et pralende Monument fra Eders Haand skulde synes at blive til noget. Men alligevel har I ikke gjort, hvad I skulde — og det kalder man at stjæle.

„Vore Sjæle er ikke til for Kunstværkernes Skyld, men paa det at de maatte forfremmes i Dyd. Maatte Gud oplyse Pave Paul saaledes, som han i sin Tid oplyste Pave Gregor — Fred være med hans Minde! der hellere vilde se Rom berøvet de hedenske Billedstøtter, end at dens Beboere skulde tabe Ærefrygten for Helgenernes ydmyge Billeder.

„Havde I, da I komponerede Eders Billede, villet holde Eder til det, som jeg, der kjender den hele Verden, i mit Brev havde nedlagt af videnskabelig Belærelse om Himmel, Helvede og Paradis, da vilde Naturen, det vover jeg trygt at sige, nu ikke behøve at skamme sig over de store Gaver, den havde nedlagt hos Eder, saaledes at I nu selv staar der som et kunstrigt Afgudsbillede. Da vilde tvertom Forsynet have holdt sin beskyttende Haand over Eders Værk, saalænge Jorden stod.

Tjenstligst
Aretino."

Man maa være inde i Forholdene for ret at forstaa det Mesterskab, hvormed dette Aktstykke er smedet. Først Beskyldningen for Mangel paa Rettroenhed. Aretino vidste fuldt vel, at Michelangelos Ry som Kunstner var for grundfæstet, til at et Angreb fra den Side kunde lykkes; han dvæler tvertom ved hans fremragende Begavelse, for med desto større Fynd at kunne drage ham til Ansvar for det formentlige Misbrug af saa eminente Aandsgaver. Paa os, som nu læse det, gjør det et uimodstaaeligt komisk Indtryk at se Aretino, Forfatteren til Versene under Marc-Antonios Kobberstik og forskjellige lignende Produkter, optræde som Moralist; det er, som om en moderne fransk Romanforfatter vilde præke over Molières Usædelighed; men Aretino kjendte den Reaktion, som netop var i Begreb med at indtræde ved Pavehoffet under den bigotte Paul III, vidste, at Inkvisitionen paany rustede sig til et frygteligt og udholdende Felttog, vidste ogsaa, at Michelangelo, Savonarolas Discipel og Markisen af Pescaras Ven, ikke var umistænkt for kjetterske Meninger. At han havde rammet paa det rette Punkt, se vi ogsaa siden; Paul III vilde virkelig engang, skandaliseret over de nøgne Figurer i Dommedag, lade hele Billedet tilintetgjøre, og det var med Møie, at man bevægede ham til at afstaa fra sit Forehavende og lade sig nøie med at en ulykkelig Maler, der efter denne, Bedrift fik og til Verdens Ende vil beholde Navnet „Buxemageren" forsynede de nøgne Helgener med Beenklæder. Det andet Hovedpunkt, Beskyldningen for Uredelighed ved Julius II's Gravmæle, var ligesaa skikket til at ramme. Det var en endeløs Historie med dette Gravmæle; i henved 30 Aar havde Michelangelo været udsat for de mest vedholdende Trakasserier i den Anledning; Julius's Arvinger havde trykket paa den ene Side, Leo X og de følgende Paver paa den anden; den ene Kontrakt var bleven affattet og igjen annulleret efter den anden; Pengesummer udbetalte til Michelangelo, og af ham igjen ved hver ny Kontrakt givne tilbage; det kunde saaledes med Sikkerhed forudsættes, at faa af de Samtidige kjendte hele Sagens Sammenhæng fra Begyndelsen af og gjennem de utallige Forandringer, og at derfor en dristig udslynget Beskyldning fra Aretino vilde finde lettere og snarere Tiltro end en Redegjørelse fra Michelangelo, der, om den fremkom, vilde være saa vidtløftig og indviklet, at de Færreste vilde have Taalmodighed til at sætte sig ind i den. Naar vi nu upartisk gjennemgaa de vidtløftige Aktstykker angaaende Gravmælet, der foreligge os, Regnskabsopgjør, Breve fra Michelangelo, Kontrakter, pavelige Buller osv., vinde vi vistnok Overbevisningen om, at Kunstneren i den hele Sag har handlet med den strengeste Redelighed, men Sagen var som sagt saa indviklet, at en dristig Paastand, der stillede det som en afgjort Sag, at Michelangelo havde bestjaalet sin afdøde Herre, nok kunde finde Tiltro hos den lettelig imponerede Mængde og med Begjærlighed blive greben og bragt videre som en Kjendsgjerning af hans mange og mægtige Fiender.

Dette Brev lod Aretino afskrive og tilstillede Michelangelo det, efter egenhændig at have tilføiet følgende klassiske Efterskrift, der, om nogen skulde svæve i Vildfarelse angaaende Meningen med Brevet, tilstrækkelig vil oplyse denne.

„Nu da min Forbitrelse over den Grusomhed, med hvilken I har besvaret min ærbødige Hyldning, er fordampet en Smule, og da jeg, som jeg tror, har vist Eder, at om I er guddommelig, saa er jeg heller ikke nogen Stymper" (et uoversætteligt Ordspil: divino, guddommelig; kan ogsaa betyde „af Vin", i Modsætning til dell' acqua, af Vand), kan I rive dette Brev itu og betænke, at jeg er en Mand, hvem Keiser og Konger pleie at svare paa hans Breve."

Hermed var da denne Brevvexling tilende. Men de Beskyldninger, Aretino havde udslynget mod den gamle Kunstner, bleve troede af mange og forbitrede ham mere end en af hans sidste ensomme, tungsindige Levedage.

Aretinos Død var hans Liv værdig. Vi maa henvise dem, der ønske Besked om den, til Kilderne; Historien er for væmmelig til at gjentages.

Da han var død, digtede et vittigt Hoved følgende Gravskrift over ham:

„Her ligger Aretino, den toskanske Poet,
som talte ondt om alle, undtagen om Gud,
idet han til sin Undskyldning sagde: „Ham kjender jeg ikke."

(Kilder: Mazzucchelli, Vita di P. Aretino. Brescia 1763. P. Aretino, Lettere. Parigi 1609. H. Grimm, Michelangelo. Hannover 1863.)

Norge.

Christiania. Brigadeintendant C. Anker, der nylig høitideligholdt sit 50aarige Embedsjubilæum, er udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden.

— Den udmærkede Magiker Professor Joseph le Tort, som for et halvt Snees Aar siden besøgte Christiania og ved sine Præstationer høstede saa stort og almindeligt Bifald, ankommer om nogle Dage hid til Hovedstaden for at give en Række Forestillinger. Til sine tidligere Tryllekunster, der alle udmærkede sig ved en forbausende Lethed og Behændighed, har han nu føiet flere nye, ligesom han forevisér en stor Række Kjæmpe-Taagebilleder af 20 til 40 Fods Gjennemsnit, hvis Fremstillings-Apparat ved sidste Verdensudstilling hædredes med en Priismedaille. Sidst har Hr. le Tort givet Forestillinger i Fredrikshald og der trukket et saa stort Publikum til Theatret, „som ikke har været seet siden Ole Bull var der."

— Til de Danske er nu indkommet over 9000 Spd.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 9. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 28de Februar 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Gale Arne.

(Af Chr. Janson.)

I.

Oppe paa Fjeldet, hvor Storm og Fyg
stadigt er hver Mands Gjæst,
hvor som et skummende Fossestryg
Sneen hvirvles i Blæst;
der, hvor ved Fondens iskolde Bryst
knapt nok et Græsstraa gror;
der, hvor man ræddes, og gaar saa tyst,
der er det Arne boer.

Der kan du tro, han liker sig godt,
Gubben paa sexti Aar, —
Stormen, den spille kan slig Slaat,
som aldrig du høre faar,
Sneen kan hvirvle sig i en Dands
fygende, rædsom, vild, —
da kan han skoggerlee uden Stands,
og Dinene sprude Ild.

Da skulde du see ham fare paa Ski,
som Lynet en Uveirsnat, —
det suser ned gjennem Birkeli
og ud over Styrtning brat,
i Vinden flagrer hans lange Haar,
og Rimen filtrer hans Skjæg,
han Staven svinger, mens Sneen slaar
og sprøiter om Been og Læg.

Da er han lystig, den Gamle — hei!
han slænger Skiene af,
han dandser hen gjennem Bygdevei
og svinger Hatten paa Stav;
Bonden han hilser med skjemtsom Snak,
og Jenten med Fjas og Griin,
saa faar han til Løn lidt Skraatobak
og Levse i Skreppen sin.

Og om du banked paa hver en Dør
i Bygden, heel stor og viid,
du finder, at Arne er velkjendt før
langt op i gamle Fars Tid;
og Folk de sige: vel er han rar
og stundom skrullet og gal,
men aldrig findes muntrere Kar,
hverken paa Fjeld eller Dal.

Han Arne er med paa Leg og Dands,
i Gammen og Bryllupslag,
for han kan storlee foruden Stands
og synge til lyse Dag;
ja stundom tystned selv vildest Larm,
snart rullende Latter klang,
naar Arne snakked sig vild og varm
og slog i Bordet og sang.

Dog — engang er det han aldrig leer,
men stiv og stirrende staar,
naar „liden Signe" han stundom seer,
en Jente paa serten Aar,
saa frisk som Rosen med Dugdryp paa,
saa kvik som en løsladt Elv,
med gule Haar og med Dine blaa
og klare som Himlens Hvælv.

Da springer Arne fra Bænken brat,
han sandser sig ikke meer,
han stryger af sig sin gamle Hat
og folder Hænderne der,
Han stirrer bleg og med aaben Mund
i Dinene hendes ind,
og Taaren triller saa fuld og rund
ned ad den brune Kind.

Men fritter du Grunden? ja se, saa veed
nok ingen at give Svar, —
der var en Jente, som Signe hed,
og hun holdt Arne for Nar;
om Jenten var der nok svarlig Rift,
og Arnes Lykke var skral,
nu længer nordpaa hun nok er gift,
og Arne — ja han er gal.

Nu farer han rundt omkring paa Ski
og sælger Smaating af Been,
Bjørnen søger han i dens Hi,
og jager rapfodet Reen;
nævn Skud han feiled, saa er du klog,
nævn Reen, som flygted sin Vei,
Arne kan slænge Bøssen i Krog,
og sige: „du nævner den ei"! —

Og slig har han faret for Veir og Vind
i alle de Herrens Aar,
Stormen har brunet den magre Kind
og bleget det sorte Haar;
Ingen kan skjønne, han holder ud,
men Gamlingen trives godt,
og Sommer og Vinter, i Regn og Slud
er Fjeldsletten Arnes Slot.

II.

Saa var det engang en sildig Kveld,
Arne var ude paa Ski;
Vinden peb om det nøgne Fjeld,
og Skyerne jog forbi;
Mørket i Stuen rugende laa,
Ilden var slukt fra sidst,
det var som spøgte det fra hver Vraa
i Hytten, skummel og trist.

En Stund var det stilt, saa hørtes Trin,
Døren sparkedes op,
med Sne i Haaret drev Arne ind
og islagt hans hele Krop;
han bar paa En, som han løfted let
op paa sin stærke Arm,
han dækked varligt, han trykked tæt
ind til sin sneede Barm.

Det var en Kone, vel femti Aar,
forkommen af Frost og Fyg,
hun havde vandret tilfjelds igaar,
men var bleven klein og syg;
hun vilde gjæste Frænder og Slægt
og bringe en Hilsen hjem,
de gamle Been havde vandret kjækt,
men havde ei rukket frem. —

Han satte hende ved Gruens Steen —
„see saa, nu er du i Ly,
nu skal der Ingen gjøre dig Meen,
hverken i Bygd eller By,
for jeg er Konge, og Fjeldet trygt,
skjønt Snefog og Storm er slem,
de har nok leget med dig lidt stygt
før jeg kunde række frem."

Tændt Ild paa Gruen i Hast han fik,
„nu væk med Kulde og Frost,"
saa bød han Mad, og saa bød han Drik,
„tilfjelds faar du simpel Kost;
men du faar tække foruden Krus,
skjønt Stuen er klein og skral,
her er ei laget til Gjæstehuus,
for Arne, seer du — er gal."

Et Suk han hørte, et halvkvalt Skrig,
han vendte sig om i Hast,
der sad hun opreist, saa bleg som Liig
og stirrede paa ham fast;
Munden bævred, men hvert et Ord
stivnede hen af Skræk, —
da løfted han Faklen op fra Jord
og lyste paa hendes Træk.

Han stirred urolig, til med et
han vakled tilbage bleg,
han knuged Haanden om Sengens Bret,
og Brystet bølgende steg, —
længe var der som Graven stilt,
med et han skingrende lo,
han løfted Spiken, han hvisked vildt:
„vi kjendes nok før, vi To.

Ja see kun paa mig, du tror vel ei,
at Sorg gjør mager og bleg,
at Ryggen krummes paa Tyngslens Vei
og trættes i Livets Leg;
men husker du Gutten, rank og høi,
saa munter som Fugl paa Kvist,
der syngende ned ad Bakken fløi
og nikkede Tak for sidst.

Da havde jeg Livslyst da, maa tro,
Alt laa som et Favnetag,
jeg stod paa Høiden, og Livet lo
imod mig som solblank Dag;
snublede Foden paa stenet Jord,
den Sorg var dog snarlig slukt,
og Tanke raskt efter Tanke foer
som viltre Fugle i Flugt.

Da var jeg vel anden Kar end nu,
da spurgtes nok Arnes Vei,
da kunde vel Jenteflokken sig snu,
men Arne ændsed dem ei;
for engang nok han en Jente saa,
saa kvik som en løsladt Elv,
med gule Haar og med Dine blaa
og klare som Himlens Hvælv.

Det Syn, det grov sig nok vel langt ind,
det lagde sig paa hans Bryst,
det Syn, det gjorde nok Arne blind,
for det var skinnende lyst;
sig — mindes du Jenten? — hun lokked og drog
med Smiil saa daarende vænt,
og Ordene — husker du dem? — de tog
nok længere Fart end ment.

Saa var det, han hvisked den sagte Bøn
en stille, rødmende Kveld,
saa var det han stammed det Ord i Løn,
der brændte af Bøn om Held;
saa var det, han bad om Haand og Tro,
og bange, tryglende stod, —
men husker du, hvor hun haanligt lo
og stødte ham med sin Fod.

Ja husker du, hvad hun sa' dengang,
det Ord var nok Penge værdt,
hun tænkte, Tiden ei faldt saa lang
og glemme ikke saa svært;
lidt Leg, det skader ei, — det er sandt,
og Elskov falder saa let.
og om et Liv end gaar spildt iblandt,
det kommer vel ud paa et.

Du troede kanske, han kom igjen
af Kummer og Taarer bleg,
paa Kjærringeviis han slang sig hen
og tryglede feig og veg? —
Der feiled du — Ingen har endnu set
den Taare, Arne har grædt,
og ei der findes en Sjæl, som veed,
om her er tungt eller let.

Mens du en Anden lokked i Garn,
saa foer jeg paa Fjeldet mit,
og mens du trælled for Mand og Barn,
saa levede Arne frit;
du sad ved Vuggen, søvnig og slap,
i Stuen din, kvalm og trang;
men Arne — han fløi med Stormen omkap
og jubled en lystig Sang.

Haa — haa — jeg skulde nok rigtig vidst,
hvor der var friskest at bo,
hvem der har baaret Sorg siden sidst
og leet mest af os to, —
jeg tænkte, vi begge nu var kvit?
Hvad vil du i Storm og Sus?
trænger du kanske til Fjeldet mit
og tigger Arne om Huus?

Vilde du see, om Taaren fra sidst
var frossen fast paa min Kind,
om tredive Aar af Livet mist
kan gjøre ussel og blind? —
nei Tak! paa Graaden jeg ei har gjemt,
sligt har jeg ei Brug for nu,
men een Ting er det, jeg ei har glemt,
for lee — lee kan jeg dog, du!" —

Han lo saa rædsomt, uhyggelig, vild,
af Harm og smertekvalt Lyst,
det var som Oinene sprudede Ild,
og stønnende gik hans Bryst;
han svinged Spiken, saa Gnisten fløi
og slang den mod Gulvets Steen,
med knyttede Næver, truende, høi,
han frem imod Signe treen.

Bleg som Døden af Skræk hun sank
bønlig til Arnes Fod,
hun kunde høre sit Hjertes Bank,
der han truende foran stod;
hun strakte Armen i Vaanden stor,
den faldt i den samme Stund,
hun vilde tale, — men ei et Ord
kom fra den blege Mund.

Da var det Tyngselens Lænke brast,
som bandt ham saa mange Aar,
da vakled Arne, som stod saa fast,
som syntes saa barsk og haard,
sit brune Ansigt han dækked til,
hun skulde ei see, han stred,
og han, der før stod truende vild,
han hulkede nu og græd.

Først hulked han stærkt som Elven strid,
hans Bryst arbeidede tungt,
det havde ei lettet sig fra den Tid,
det bankede frit og ungt;
dog snart faldt Graaden kvægende mild
— og efter Regndryp blir lyst —
der stod den Stærke, som Barnet stilt,
der græder ved Moders Bryst. —

Saa var det som vaagned han af en Drøm,
som rev han sig løs med Vold,
Signe saa fager og ung og øm,
hun laa jo der bleg og kold;
han bar hende hen paa Sengen vart,
han hvisked: „tilgiv, tilgiv!" —
saa stirred han paa hende, om ei snart,
hun vaagned paany til Liv.

Han legte med hendes lange Haar:
„see — nu er det mørknet lidt,
det kommer af Tyngselens lange Aar,
men det er ligefuldt dit;"
han saa i Oiet: „det samme Blaa,"
han klapped den kolde Kind,
„lidt friskere Roser sidst jeg saa,
men den er ligefuldt din."

Han tog hendes Hænder: „du Signe, hør,
nu svarer du aldrig Nei,
nu skal det lyse ret slig som før
af Lykke paa Arnes Vei, —
see her — din Salmebog — den er slidt,
og Bindet brækket og myg,
nu Signe, synger jeg for dig lidt,
saa sover du mere trygt."

Han bladed i Bogen, tilsidst han fandt
en Salme med kjendte Ord,
det var en gammel, hun før var vant
at synge for Fa'r og Mo'r;
hun lytted — et Smil over Læben gik,
hun kjendte Tonen igjen,
det var fra Hjemmet, hun Hilsen fik
i denne sin fuldtroe Ven.

Og Arne sang, — han sang Verset ud,
han syntes, hun sov saa let,
han lytted — han bøied sig frem — o Gud!
standst var hendes Aandedræt;
han foer tilbage, maalløs af Skræk,
han knuged den kolde Haand,
forvildet med stive, stirrende Træk
han stod som en fredløs Aand.

Og var du kommen hiin Uveirsnat
til Hytten at søge Skjul,
du skulde hørt, naar du standsed brat,
en Tone, klagende, huul;
du kunde tro, det var Fjeldets Vind,
som stormed sin vante Gang,
men vistnok aldrig det faldt dig ind,
at det var Arne, som sang.

Han sang, til Tonen blev svag og mat,
til Blikket lyste af Fred,
han sang isønder hver Taagenat,
som leired sig om hans Fjed,
han sang, til Tanken blev klar og fri,
og Kampen slukles i Trøst, —
da folded han Haanden: „det er forbi,
Tak Gud! — nu er jeg forløst."

Han læned Panden mod Sengens Kant,
han vilde sove engang,
Stormen, hans Legebro'r, gik som vant,
og brusende Salmer sang;
Morgenen kom med solblankt Skin,
med Guldbræm og Morgenrød,
Straalerne seiled i Hytten ind,
men gale Arne — var død.

Ludvig von Gablenz.

Ludvig v. Gablenz, der under Wrangels Overanførsel kommanderer de østerrigske Tropper i Slesvig, er født i Dresden 1814 og var først i sachsisk Krigstjeneste, som han siden ombyttede med den østerrigske. Han deeltog nu under Radetzky i det lombardiske Felttog og udmærkede sig her saaledes, at han forfremmedes til Major i Generalstaben. Efterat have gjort Tjeneste imod Opstanden i Ungarn, ansattes han atter ved den østerrigske Armee i Italien, og kom da til at deeltage i den sidste italienske Krig, hvori han var med ved flere Leiligheder og fornemmelig gjorde sig fortjent ved den Dygtighed, hvormed han ledede de slagne Østerrigeres Tilbagetog efter Nederlaget ved Solferino. Han avancerede siden til Geheimeraad og Feltmarskalk-Lieutenant.

Feltmarskalk-Lieutenant Gablenz.

Den syttiaarige Epikuræer.

(Efter Alex. Soyer.)

I Slutningsskrivelsen af en Række kulinariske Breve til en Veninde giver Soyer, den fransk-engelske Koge- og Huusholdningskunsts Stormester, en Sandsynlighedsberegning over, hvad en syttiaarig Bonvivant vil have fortæret, inden han indstiller Fordøielsesoperationerne, og henter af de uhyre Masser, som gaa igjennem og tjene til at opretholde denne menneskelige Destillermaskine, indlysende Grunde for Nødvendigheden af Fødemidlernes hensigtsmæssige Valg, ordentlige Behandling og Udnytning.

„Da vi nu, heder det, ere komne til Enden af vore Arbeider, hvorunder mine Fordringer sikkerlig i mange Tilfælde er forekommet Dem at være ikke alene strenge, men endog urimelige, især med Hensyn til Fødemidlernes Udvalg, Behandling og Tilberedning, saa maa jeg dog til det alleryderste paastaa Rigtigheden heraf; thi det er utvivlsomt, at den allerstørste Deel af vore Fødemidlers Næringsværdi ofte tilintetgjøres paa Grund af Ukyndighed og Mangel paa Omhu. Dette er et betydeligt Tab, som ikke geraader Nogen til Nytte, men er til Skade for Alle. Naar man vil gjøre sig den Uleilighed at mønstre den uhyre Masse af Mad, som vort „skrøbelige Legeme" under Livets Løb fortærer i denne sublunariske Sphære, vil Sandheden af min Paastand blive mere iøinespringende, og overbevise Dem om, at Menneskene idelig og altid bør være rede til at ofre mere Tid, Omhu og personlig Opmærksomhed paa sin daglige Underholdning, da den under det hele Liv er det kostbareste Departement af den menneskelige Luxus. Jeg skal give Dem en simpel men rigtig Idee om dette, som jeg er sikker paa De aldrig har gjort Dem nogen Forestilling om. Til den Ende vil jeg foreslaa, at vi tage 70 Aar af en Epikuræers Liv, en Alder, som mange af denne Klasse af Bonvivants naa — Mange komme endog op til otteti, i fuld Vigeur og med Evne til at nyde (f. Ex. Talleyrand, Cambacérès, Lord Sefton og Flere). Naar den første af disse Epikuræere ved Indtrædelsen i den tiende Vaar af hans overordentlige Løbebane, havde staaet paa en Høide, f. Ex. Nøgleblomshaugen (Primrose hill) og for sine barnlige Oine seet udstillet den Masse af Føde, hans dengang ubetydelige Person skulde fortære, før han naaede det enogsyttiende, vilde han for det første holde det for en Skuffelse, en Umulighed, og for det andet vilde han spørge, hvor Pengene skulde komme fra, Pengene, hvorfor denne Masse af luxuriøs Overdaadighed skulde kjøbes. Den pekuniære Side af Sagen lade vi her aldeles ud af Betragtning, thi for en formuende eller riig Mand er det ingen Sag. Lad os altsaa for dette overordentlige Tilfælde forestille os, at der paa Toppen af den omhandlede Haug staar en Humlestage af en Gut i Førstningen af sin Alders tiende Aar, omgiven af de udsøgte Levnetsmidler og Delikatesser, han ifølge sin Rang og Formue kan gjøre Fordring paa i Livet, men disse regnes kun efter Gjennemsnittet eller Middelmængden af hvad han nyder i de daglige Maaltider. — Efter de nøiagtigste Udregninger vil nedenstaaende Flokke og Stimer af Fiirbenede, Fugle og Fiske, Krebsdyr og Skaldyr m. m. omgive ham som tilkommende Ofre for hans Appetit: Ikke færre end 30 Oxer, 200 Faar, 100 Kalve, 200 Lam, 50 Sviin; 1200 Høns, 300 Kalkuner, 150 Gjæs, 400 Ungænder, 290 Duer, 1400 Raphøns, Fasaner og Aarfugle, 600 Rugder og Sneppeer (Bekasiner) 600 Vildænder af forskjellig Slags (Stokand, Brunnakker og Krikænder), 450 Brokfugle m. fl., 800 Vagteler, Ortolaner, Viber og nogle faa Vandhøns og andre udenlandske Fugle; 500 Stk. Harer og Kaniner, 40 Raadyr, 120 Perlehøns, 10 Paafugle og 360 andre vilde Hønsefugle. Af Fisk: 120 Pigvarer, 140 Lax, 120 Stk. Revtorsk, 260 Stk. Orret, 400 Makrel, 300 Hvitting, 1200 Stk. Flyndrer af forskjellige Sorter, 400 Stk. Rødmuller, 200 Stk. Aal, 150 Stk. Hyse eller Kolje, en halv Snes Tusind Ansioser, Sardeller, Sild og anden Smaafisk, Smelt, og nogle hundrede Tusinder af den delikate bekjendte sølvglindsende „whitebait", som findes i Themsen, samt nogle Hundreder af forskjellige Færskvandsfiske. Af Skildpadder 20 Stk., 30,000 Østers, 1,500 Stk. Hummer og Krabber, 300,000 Ræger, med mange flere. Af Frugter omkring 500 Skaalpund Druer, 360 Pd. Ananas, 600 Fersken, 1400 Aprikoser, 240 Meloner og nogle hundredetusinde Blommer, Reineclauder, Æbler, Pærer samt nogle Millioner Kirsebær, Jordbær, Bringebær, Morbær, Solbær og en Mangfoldighed af andre Smaabær, Frugter og Nødder som Valnødder, Kastanier, tørrede Figener, Svedsker m. fl. Af alle Slags Grønsager og Rødder 5,475 Skaalpund, Smør 2434 Pd., 684 Pd. Ost, 21000 St. Æg, 800 St. Vibe- og Brokfugleæg, 9,000 Pd. Brød, 1,000 Pd. Salt og Peber, 5,000 Pd. Sukker; og af de Drikkevarer, han skulde nyde for at lette Fordøielsen af den ovenanførte faste Proviant, kunde han gjerne til Forsvar have dannet en Vandgrav omkring Høiden; thi de vilde Alt i Alt ikke udgjøre mindre end 50,836 Potter, som man faar ud af hvad nedenfor er anført: 48 Oxehoveder Viin, 6430 Potter Øl, 2,744 Potter Brændeviin, 1,607 Potter Liqueur, 11,251 Potter Kaffe, The og Chokolade og 1,429 Potter Mælk, 12,559 Potter Vand, og alt dette, siger Mr. Soyer, vilde været nok til at værge ham og hans antagne Eiendom af Fødevarer mod uerfarne Tyveknegte og Skolekammerater ligesom Alex. Dumas beskyttede Dante og hans umaadelige Skatte mod Sørøverne paa hans Monte Christo. Jeg veed meget vel, at De tror jeg slaar over paa alle Kanter; men for at overbevise Dem og for at forekomme, at De til ingen Nytte skal bryde Deres Hjerne, vil jeg her opføre en Gjennemsnitssum for Indholdet af de Dagens regelmæssige Maaltider, som jeg er gaaet ud fra ved min Beregning. I 60 Aar udgjør det ikke mindre end 118,000¾ Skaalpund Kjød, Meelspiser, Grønsager m. m., og heraf har jeg efter bedste Skjøn detailleret de forskjellige Sorter og de Delikatesser, som en riig Epikuræer efter al Rimelighed vil ud-

vælge og nyde under et langt og virksomt Liv. Men herved maa bemærkes, at de ti første Aar, da han især lever af Mælk, Meelpap, Brød og lidt Kjød, ikke ere medregnede; det Mere end dette, som maatte falde paa de ti første Aar, lægges følgelig paa de ti næste for at udjævne den hele Beregning, ihvorvel de epikuræiske Tendentser sjelden gjøre sig gjældende før det 20de Aar. Nedenstaaende viser det omtrentlige Indhold af hans daglige Maaltider.

Frokost: 1½ Pægl Kaffe, ½ Mark Brød, 2 Lod Smør, 2 Æg eller ½ Mark Kjød eller Fisk.

Mellemmiddag (Lunch): ¼ Mark Brød, ¼ Mark Kjød, Kyllinger eller Vildt, ¼ Mark Grønt og et Glas Øl eller Viin.

Middag: En god halv Pot Suppe, ½ Mark Fisk, 1 Mark Kjød, ½ Mark Kyllingsteg eller Høns, ½ Mark Vildt eller andet deslige, ¼ Mark Grønt, ¼ Mark Pudding eller andet Bagværk, 1 Lod Ost, ½ Mark Frugt, ½ Pot Viin, et Glas Liqueur, en Kop Kaffe eller The; og til Aftens et Glas Toddy. *)

„Efter disse vægtige Detailler," heder det til Slutning, „vil De forhaabentlig fæste Tro til mine Paastande og fatte Nødvendigheden af at den skarpeste Opmærksomhed daglig ofres den nødvendige og nyttige Kogekunst hos vore Middelklasser. De maa vel lægge Mærke til, at disse Masser af Levnetsmidler, som ovenfor ere omhandlede som medgaaede i 60 Aar, ere blevne udvalgte, tilberedte og serverede ved kunsterfarne Hænder; thi en riig Epikuræer vælger naturligviis den bedste Kok han kan faa og følgelig ogsaa de bedste Fødemidler, som, om de vare faldne i Hænderne paa Kogekoner, uerfarne eller udannede Kokke, mindst havde tabt en Trediedeel af sin Næringsværdi, hvorved Udgiften øgedes, uden at Konsumenten havde nogen sand Tilfredsstillelse af det Hele. Lad os derfor fare varligt og forsigtigt, som det sømmer sig for os Smaafolk, i lignende Maade som den Rige gjør i Forhold til hans Indtægter. Lad enhver Huusholder ofre mere Tid og Flid paa Huusholdningen og den praktiske Økonomi. Det vil i mange Tilfælde baade forøge Indtægter, huuslig Velfærd og huusligt Velvære."

Billeder fra Bergen.

Fisketorvet.

Fisketorvet ligger paa Bolværk, da Vaagen i gamle Dage gik lige indtil Domkirken, hvor man for længere Tid siden endnu fandt Fortøiningsringe for Skibe. Imidlertid er dog kun Triangelen en virkelig Brygge. Dersom du ikke gaar herind Onsdag eller Lørdag (Fiskedagene) mellem Kl. 8 og 11 Form., saa kan du ikke med frelst Samvittighed sige, at du har været i Bergen. Ogsaa Fredags Aften er her lidt Liv og i Laxetiden tillige Thorsdags og Søndags Morgen før Kl. 8. Alleslags Fisk fra Kysten nær Bergen falbydes her døde og levende, i Baade eller i Stampe og Kurve paa Land. Den brogede Uorden har nu veget for en mere politimæssig Regel i Fordelingen af Sælgernes Pladse, men Tummelen og Støien og Raabene ere endnu saa høilydte, at det høres over halve Byen. Du kan her studere bergenske Fiskearter og bergenske Mundarter, Havstrilernes Kjøbmandstalent og Tjenestepigernes Handelsvid; de første svare et Ord for hvert hundrede fra Pigerne; Havstrilen følger lakonisk og phlegmatisk de Vink og Opfordringer, som Pigerne under Skjemt og Vittigheder give dem med Haanden eller Foden. Forlanger Strilen en Ort for sex Smaapaler, saa spørge Pigerne om han vil have 12 Skilling for „de sex smaa Liv", eller raabe: „Aa du, læg meg op naaken fræge Smaatosk paa Toften." Der bydes og forlanges nu en Stund, tilsidst raaber da Pigen: „der har du aatte Sjælling for Slompen og de e sidste Sjællingen," og Strilen svarer lakonisk „Nægu smaker du hon inkje" eller rækker phlegmatisk Øsfadet op for at faa Pengene, førend han trækker Fisken op paa et Baand.

(Efter „En bergensk Cicerone".)

*) Som bekjendt er Middagen i de Kredse, hvortil vor Epikuræer hører, saa seen, at man i Regelen ikke nyder meget Aftensmad.

Fisketorvet i Bergen. Efter Photographi af Selmer, xylographeret af H. P. Hansen i Leipzig.

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Da George Sand vel for Øieblikket er den mest bekjendte af alle Landes Kvinder, har Anmelderen troet det kunde interessere Bladets Læsere at erfare noget om den private George Sand, og her er nu, ikke Rygter, men en mangeaarig Vens Forklaring.

George Sand er liden af Vært og er i den senere Tid bleven noget svær, men hun er næsten ligesaa smuk som før. Læseren har maaskee hørt sige, at hun ikke er smuk, men Alle, der kjende hende, ere enige i, at hun vel ikke er regelmæssig smuk, men pragtfuld som Udtryk, seierrig smuk ogsaa som Legeme; Panden deilig og Øinene som sorte Diamanter. Det sædvanlige Udtryk i disse Øine er Drømmeri. Hun falder Ingen i Øinene, men har man først seet hende, faar man ikke Øinene fra hende igjen. Naar det absolut maa saa være, kan hun være Dame; vil nogen behandle hende skjødesløst, forstaar hun at gjøre Marskalken af Saxens og Greverne af Königsmarks Datterdatter respekteret, men til Hverdagsbrug er hun hvad man kalder en god Bourgeoise. Den ene af hendes Forældre tilhørte den høie Adel, den anden Borgerstanden, og det lader som det borgerlige Blod har beholdt Overhaand.

Man har sagt om hende, at hun har bragt Splid ind i Halvparten af franske Ægteskaber, at hun altid gaar klædt i Mandsklæder, med Cigaren i Munden, Ridepidsken eller Geværet i Haanden, kort, er en sand vitago. Hvad Splid hun kan have bragt ind i Huuslivet faar staa hen, men selv er hun et mildt, godmodigt Væsen, let at leve mod, overbærende med Andre, hjælpsom, medlidende; kun en sjelden Gang, naar Leversygen plager hende altfor slemt, faar hun Lyst til at modsige Alt og Alle. Hun afskyer som bekjendt Paris, hvor hun ikke har Ro til at arbeide og er udsat for en pinlig Nysgjerrighed, og bor derfor paa sit Slot Nohant. I sin Landsby er hun forgudet. Hun betaler Doktor og Apotheker aarlig for at tilsee Bønderne; under Cholera-Epidemien tog hun saa mange Syge til sig, som Huset rummede, og pleiede dem selv, gjorde den groveste Tjeneste uden at trættes.

Oprigtig som Guld, er hun ofte munter som et Barn, kan more sig over alle Ting, skoggerlee over den tarveligste Calembourg. Er hun alene, bliver hun strax alvorlig. Hun forstaar slet ikke at konversere, har ingen Salon — Esprit tiltrods — eller maaskee paa Grund af sit Geni; hun er indadvendt og maa have Pen og Papiir for at tale, under Samtalen er hun slukt. Interesserer Noget hende, kan hun pludselig udsende et Lyn og efterhaanden belives og blive veltalende, men det er Undtagelsen.

Forfatter-Forfængelighed er noget, hun slet ikke kjender; naar Pennen er lagt, beskjæftiger hun sig ikke mere med sine Værker og ønsker ikke at man taler til hende om dem; mod Skribenters Sædvane er hun hurtig til at beundre hvad andre skrive, og det er hos hende slet ikke noget, hun har foresat sig, noget, som blot er paa Læberne, hun har sit hele Liv igjennem været sand og naturlig.

Saa godmodig hun er, er det dog umuligt at beherske hende; hun siger, at hun altid har seet hvor hendes Vei gaar, og saa har hun gaaet den, uden at lade sig lokke hverken tilhøire eller venstre; dog er der i hendes Bøger bestandig en Refler af de Venner, hun just er omgivet af. Uden at hun er sig det bevidst, tilegner hun sig deres Ideer og skriver ofte under en usynlig Diktat; hun optager saa ganske det Fremmede i sig, at hun tror det er sit Eget, skjønt hun blot giver det den pragtfulde Form, som falder hende ganske naturlig. Hun retter aldrig uden lidt paa andet Korrekturark.

George Sand har blot to eller tre kvindelige Venner, men tæller omtrent saamange mandlige, som der er store Aander i Paris. Hvergang et Geni bliver nervøs og weltmüde, saa flygter han til Nohant, hvor han behandles saa vel, at han vender kureret tilbage. Hun besvarer alle Breve, man skriver hende til, læser meget, Philosophi, Botanik, ja Medicin. Uden at ville eller vide det, har hun gjort meget ondt, thi hun har opdaget Samfundets hemmelige Saar, uden at finde den Balsom, der læger dem; hun har saaet Uro i exalterede Gemytter, som ikke formaa at finde sig i Livets Realitet, efter at hun har viist dem Idealet. Alle disse geniale Renovatorer ere farlige, thi de nedrive, men bygge ikke op igjen, de pirre til Revolte og Misfornøielse, de ryste Troen og saa gaar Haabet og hvad er saa igjen? „Jeg rydder Jorden, de Andre faar plante Palmerne," sagde engang en saadan Reformator til mig. Ak, Palmer, gro langsomt eller gro slet ikke; lader os vel vogte os for at rydde vor Jord saa vel, at den ingenting bærer.

I Paris beskylder man George Sand for at være sauvage, fordi hun skyer Verden, men i sit eget Rige er hun gjæstfrie og maa altid have glade Ansigter om sig. Enhver, der kommer til hende, føler sig let og vel, den Trætte mærker snart det nervestyrkende i hendes Nærhed. Saa fabelagtigt meget, som hun skriver, skulde man tro, at der ikke var nogen Tid tilbage for Vennerne; men hun har en mægtig physisk Organisme og forslaar til alt, trænger aldrig til at hvile, er altid oplagt; hun minder Anmelderen om Professor Munch og hans gaadefulde Begavelse. Naar hun begynder paa et Værk, længes hun strax efter at skrive det Ord „Ende," og strax hun begynder, har hun Syvmiilsstøvlerne paa; Ingen i hendes Omgivelse fatter denne Hurtighed.

Nohant er et smukt moderne Slot, bygget under Ludvig den 16de, men ganske uden Udsigt, skjønt Egnen er smuk. Floden Indre flyder tæt ved og Slottets Beboere gjøre daglig Udflugter i en Baad, som hører dem til. En engelsk Park tjener Borgfruen til Promenade; udenfor den kommer hun sjelden, uden for at kjøre ud i Skovene, som hun elsker. Huset er elegant og komfortabelt indrettet og man lever godt og overflødigt der; det seer Vertinden nøie paa, Alt skal have det godt som lever i hendes Nærhed; selv er hun intet mindre end Sybarit. Hun staar op Kl. 1 om Middagen og drikker en Kop sort Kaffe uden Sukker. Naar den er nydt, gaar hun ned i sin Have; skriver hun just en Bog, bliver hun der ikke længe, hvis ikke planter og skjærer hun, og glemmer alt derover. Hun elsker Blomster og har de allerdeiligste. Ogsaa Dyr elsker hun, og hendes Gaardsrum er ofte bleven sammenlignet med Noahs Ark. Foruden hendes Hund „Marquis," der aldrig forlader hende, har hun Fugle af alle Slags, Høns, for hvilke hun har bygget et Palais, Kjøer og Heste. Hun rider ikke mere, men elsker ligefuldt Heste. Paa sit Arbeidsbord har hun en Skildpadde. Neppe er hun staaet op, før hun tænder en Cigarette og hører ikke op at ryge, før hun gaar iseng; det er den eneste mandlige Unode hun har. Til Middagsbordet Kl. 6 klæder hun sig paa. Hvad Toilet angaar, mangler hun alt kvindeligt Instinkt. Hun stikker dog hver Dag et Par naturlige Blomster i Haaret. det er Artisten, som her stikker frem, Resten er det overflødigt at tale om. Hun eier prægtige Smykker og Kniplinger, men bærer dem ikke, hun finder, at uægte gjør netop den samme Effekt. Sine Kapper sætter hun selv op og laver selv sit Syltetøi, hvilket er langt vanskeligere, paastaar hun, end at skrive Lelia. Om Efteraaret træffer leilighedsvise Besøg hende ofte foran Ilden i et Antræk, som det just kan falde. Det er lidt vanskeligt at forestille sig Lelia med Skummeskeen i Haanden. En Dag hændte der hende noget ganske snurrigt. Hun staar og sylter sine Kirsebær, da en Herre lukker paa Kjøkkendøren og siger til den, han anseer for Kokkepigen: „Siig Madame Sand, at en Herre ønsker at tale med hende, min Gode." — „Madame Sand modtager ikke idag." — „Hun vil modtage mig, jeg er en af hendes nærmeste Venner." — „Saa?" —

„En af hendes allerbedste Venner, altsaa skynd Dem lidt." — Madame Sand, som først havde moret sig over Feiltagelsen, blev nu vred over Personens Selvtillid, gjorde Front mod ham, saa ham lige ind i Oinene, som hun forøvrigt altid gjør, og sagde: „Jeg er Madame Sand, min Herre, og jeg har aldrig seet Dem for mine Oine." — Personen fandt ikke forgodt at forsøge en Undskyldning, men tog ilsomt Flugten.

Middagsbordet er ofte meget muntert, skjønt Vertinden som sagt ikke er talende og ikke drikker andet end Vand, en sjelden Gang et Glas spansk Viin til Desserten. Efter Bordet læser en af Gjæsterne høit og Madame Sand tager fat paa sit Udgarns-Broderi. Hun har en Fees Fingre og har altid noget smukt under Arbeide — dertil strækker det selsomme Menneske ogsaa, hun er Artist gjennem og gjennem, det seer man ogsaa af hendes Broderi. Hvad der bliver læst? Altid alvorlige Ting. En Roman læses blot, naar den gjør Epoke. Walter Scott og Cowper have været læste fra Begyndelse til Ende. Musik elsker hun over alt, og er selv baade Exekutor og Komponist. Kl. 11 gaar hun op i sit Bibliothek og skriver den hele Nat til 6 Morgen. Hendes Lethed er overordentlig.

En af Fornøielserne paa Nohant er Theatret. Man spiller ikke lærte Stykker. Enhver improviserer. Om Formiddagen sætter man Tingen i Scene og saa er Enhver ansvarlig for sig. Det aftales hvad man vil sætte sammen. Madame Sand er ingenlunde stærk i denne Ovelse. Ordets Gave mangler hende aldeles, hun maa have Ro og Betænkning; dertil er hun frygtsom som en ung Pige. Hun har ogsaa et Marionet-Theater, som især morer hende, hun syer selv samtlige Kostumer.

Da hun var i Paris, var hun bekjendt for sin Forkjærlighed for Savoyarderne, de smaa Personer, der komme til Paris for at feie Skorsteenspiber. Det er ogsaa en ganske rørende Race. De have organiseret sig et Slags Samfund med Love; de Ældste kommandere de Yngre og straffer dem, der opfører sig slet. For en Deel Aar siden blev En hængt, som havde stjaalet. De spare paa det Nødvendigste for at sende Penge hjem til deres fattige Forældre og gaae i Pjalter, mens haarde, hjerteløse Børn gaa i Silke. De ere at see i Gaderne den hele lange Dag med sort Ansigt, hvide Tænder og den mest fornøiede Mine. Brevposten har skadet Savoyarderne og deres Troskab skal ikke længere være den samme, men Kjærligheden til Hjemmet og Forældrene vedbliver. Otte Aar gamle gaa de allerede op i Piben. Nogle have Dyr, de vise frem; den som eier en Laterna magica, synes de Andre er en Krøsus. Stakkels Smaa! En Fin, som kommer til Verden, eier dog en Reen, og naar han faar den første Tand, giver man ham nok een, men saadan en liden Stakkel eier ikke et Æble. Naar George Sand gik ud, havde hun strax en heel Forsamling af saadanne smaa Artister efter sig. Med eet Ord, for at slutte: hun er god; hendes Vildfarelser vil Gud derfor dømme mildt.

Literatur og Kunst.

Vi nævnte M. J. Monrads **Tre akademiske Taler** ved Universitetets Aarsfest den 2den Septbr. (Chra. 1864. 24 ß.) netop som de vare udkomne, men skulle nu her paapege Retningen af deres Indhold. I den første Tale (fra 1860) anvises det akademiske sandt videnskabelige Studium sin Plads som en Udjævning af Populariseringens og den lærde Specialiserens Ensidigheder, der begge knytte sig til en flad realistisk Opfattelse af Tilværelsen, og som derfor medføre en endeløs Splittelse til alle Sider. Farerne ved de tvende Yderligheder skildrer Forf. meget træffende; fornemmelig har han i den theologia ineradita, som Melanchthon kalder en Ilias malorum, charakteriseret en Forvildelse, der desværre nok ikke hører til Sjeldenhederne. Lige saa strengt afstikkes Grændserne for den Realisme, der, løsrevet, kun er rettet paa det Extensive, og med feberagtig Uro stræber efter en ydre Fuldstændighed. Mellem disse Yderpunkter fastsættes Berettigelsen og Nødvendigheden af en human akademisk Videnskabelighed. — Den anden Tale giver en historisk Oversigt over det Forhold, Universiteterne have staaet i til Staten, og søger saavel ad denne Vei som begrebsmæssigt at godtgjøre, hvorledes Universitetet, lige saa fuldt som Kirken, ikke kan fremme Statens Oiemed, med mindre det faar Lov til væsentlig at fremme sit eget. Et Stats-Universitet, bemærker Forf., kan vel gjøres til Opdragelsesanstalt for speciel Embedsvirksomhed eller Næringsdrift, men det bliver vanskelig Tilholdssted for den frie Videnskabelighed, hvis man ikke indrømmer det en vis Grad af Autonomi. — I det tredie Foredrag charakteriseres tilsidst Berettigelsen og Nødvendigheden af det akademiske Studiums Frihed, forat det isandhed skal kunne helliges den stille Betragtning, Aandens Uddannelse og Personlighedens Modning. z.

— I særskilt Aftryk af „Ugeblad for Lovkyndighed" er udkommet **Den norske Toldadministrations historiske Udvikling**, af David Schøyen. (Chra. 1864. 50 S. 8.) Som Forfatteren bemærker, er dette det første Forsøg paa at fremstille den norske Toldadministrations Historie. Materialet dertil har møisommeligen maattet sammensøges fra forskjellige Kilder og er — forsaavidt Tidsrummet før 1814 angaar — i det Væsentlige hentet fra Brevskaber i Rigsarchivet.

— **Almueskolelærernes sociale Stilling.** Christianssand 1864. 48 S. 8. Priis 18 ß. Grøntofts Forlag. Forfatteren giver gjennem en længere Indledning en historisk Skildring af Almueskolens og dens Læreres tarvelige Kaar fra ældre Tider indtil vore Dage. Det Billede af Almueskolelærernes sociale Stilling, han fremstiller, er visselig ikke meget tillokkende og skal neppe friste Mange til at ofre Skolen sine Kræfter. Skoleloven af 1860 finder Forfatteren mislig, rigorøs, Skoledirektør-Institutionen forfeilet, den Betragtning, at Skolen er en Kommune- eller Statssag, i sin egentlige Grund falsk; Seminarierne faa enkelte Knubs for den ved disse raadende Tone, for den Armodslære, som der i de karrige Kommuners Tjeneste indprentes. Enkelte af de i Bogen opstillede og med Kjækhed forsvarede Sætninger ville sandsynligvis overraske Mange. Man har hidtil anseet det som uimodsigeligt, at Læreren var til for Børnenes Skyld. Dette bestrider Forfatteren. Hvor han taler om Lærernes usikre Stilling paa Grund af den lette Adgang, man har til at skille sig af med dem, ytrer han: „Da man i Storthinget bestemte sig for at berøve Lærerne den Garanti, som ligger i en af vore eedsvorne Dommere afsagt Dom, blev der blandt Andet bemærket, at Læreren var til for Børnenes Skyld. Denne Sætning er fuldstændig falsk, thi ingen Lærer er til for Børnenes Skyld i den Forstand, at han ikke besidder ligesaa store Rettigheder som Børnene eller at hans Rettigheder kunne tilsidesættes ligeoverfor Børnene. Forholdet mellem Læreren og Børnene (Skolen eller Forældrene) er et reent Kontraktsforhold", osv.; og paa et andet Sted: „Ligeledes opfatter man en Lærers Stilling feilagtig, naar man tror, at Opdragelsen af Byens eller Bygdens Børn paahviler ham som Pligt blot fordi han tilfældigviis har valgt Skolefaget til Levevei. Børnenes Opdragelse paahviler nemlig Forældrene og dem alene. En Lærer er kun pligtig til at undervise og opdrage Børnene i Forhold til den Betaling, som gives ham, thi for halv Dagløn kan man ikke fordre at en Arbeider skal give fuldt Dagarbeide." Dette er temmelig skarpt sagt. Skolelærerne ræsonnere, til Gavn baade for dem selv og for Almueskolen, i en ganske anden Retning. Det er vistnok saa, sige de, at vor Løn er forholdsmæssig ringe, det erkjendes, at vi, inden vi ofrede Skolen vore Kræfter, ingen større Forpligtelser havde end Andre ligeoverfor den opvoxende Slægt, men fra den Stund, vi ere traadte i Skolens Tjeneste, ville vi, uanseet Lønnen, røgte vort Kald som vi kunne forsvare det for Gud og vor egen Samvittighed. —n.

— Udkommet er og givet J. Dybwad til Forhandling: **Om Grundtvigianismen**, til Veiledning for tænkende Christne af L. Fabricius, Stiftskapellan. 23 S. 8. Priis 8 ß. Skriftet er et Forsøg paa at orientere den store Almeenhed med Hensyn til Grundtvigianismens Afvigelser fra den evangelisk-lutherske Religionsbekjendelse, og har som saadant sin Betydning, om det end hverken indeholder noget egentlig Nyt med Hensyn paa den grundtvigianske Læres Gjendrivelse eller just kan roses fra Foredragets Side betragtet. — Idet vi nævne dette Skrift maa vi ogsaa gjøre opmærksom paa den almeenfattelige og praktisk overbevisende Gjendrivelse af Grundtvigianismen, som findes i „Luthersk Kirketidende" for iaar No. 2, 5, 7 og 8, under Titelen „Indlæg i Kirkestriden", af P—p.

— Af **Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben**, udgivet af C. Fogh og C. F. Lütken, er udkommet 5te Binds 5—6te Hefte, hvormed „anden Række" er afsluttet, og en ny, tredie, Række vil nu begynde. Dobbeltheftet indeholder den 4de, 5te og 6te af Prof. Tyndalls „Sex Forelæsninger over Lyslæren"; Om Dværggrene og disses Indflydelse paa Træernes Form, af Prof. A. S. Ørsted, II; Nogle Træk af Vestindiens Krybdyrliv, af Chr. Lütken, II; Svampene nærmest med Hensyn paa Troldsmørsvampen af A. A. Ørsted II, og en mærkelig Jagttagelse over en Eremitkrebs. Til Heftet er føiet en systematisk Oversigt over Tidsskriftets tvende Rækker eller de 10 første Bind, der afgiver et godt Beviis for Righoldigheden, Afvexlingen og Interessen af det optagne Stof. Tidsskriftet udkommer i Kbhavn. (paa Philipsens Forlag) og koster 1 Spd. 45 ß for Aargangen eller Bindet. — Første Række er udsolgt, men et Udvalg af de vigtigste deri optagne Afhandlinger gives i de nylig afsluttede „Almeenfattelige Naturskildringer," udgivne af C. F. Lütken, i 2 Bind. (Gyldendalske Boghandlings Forlag.)

— Et andet populært Skrift paa Naturvidenskabens Omraade er netop afsluttet paa samme Forlag, nemlig **Underverdenen med dens Skatte og Vidundere.** En Skildring for alle Stænder, af Dr. G. Hartwig. Slutningsheftet (det 6te) af denne interessante physiske Verdensbeskrivelse ledsages af et Billede i Tontryk af Themstunnelen.

— En i Danmark meget yndet og udbredt Bog, der ogsaa udkommer paa Philipsens Forlag, maa her samtidig nævnes, uagtet vort Lands afvigende klimatiske Forholde vil være til Hinder for at den hos os kan finde samme Anvendelse som dernede, nemlig: Dansk Havebog, en grundig Veiledning i Frugt-, Blomster- og Kjøkkenhave-Dyrkningen samt Driveriet, af F. J. Chr. Jensen, Kunst og Handelsgartner, 4de betydeligt forøgede Oplag, — hvilket udkommer i 4 Leveringer a 33 ß og ledsages med 50 i Texten indtrykte Afbildninger.

Aubers Operaer paa vor Scene. Den Tanke at forsøge igjen at give Syngestykker paa vor Scene, har bevist sig at være heldig ved de i Vinterens Løb til Opførelse bragte Operaer af Auber: „Broncehesten" og „Den Stumme i Portici", begge gjenoptagne fra Theatrets gamle Repertoire, hvorpaa Auber med Rette altid har indtaget en fremragende Plads saavel paa Grund af sin ørefaldende Musik, der udenfor Tydskland (hvor den dog stadig opføres med Bifald) endog gjælder for „klassisk",*) som for de mere moderate Fordringer, han i Almindelighed stiller til Solisterne fremfor de tydske Klassikere eller deres Antipoder Italienerne og Zukunftsmusikerne. Naar vi her lidt nærmere ville betragte den Udførelse, der hos os er bleven de nævnte Værker tildeel, er det vor Mening fuldt ud at tage de nødvendige Hensyn til vore egne Forhold og fremfor alt søge at holde os fjernt fra den kun altfor hyppige Methode at skrue sig op til et europæisk Standpunkt, og derfra forkaste alt, hvad der hos os præsteres i musikalsk Retning, en Skjæbne, der da rigtignok vel at mærke i lige saa fuldt Maal burde ramme de Mishandlinger af Koryfæernes Mesterværker, man undertiden paa Koncerter maa høre, som de mere eller mindre heldige Opførelser, der blive de mindre fordringsfulde Værker tildeel. Ved Fusionen af begge Byens Theatre er idetmindste det Gode opnaaet, at man har erholdt et Chorpersonale, der, ihvorvel det bestod af temmelig heterogene Kræfter, dog under Speratis dygtige Ledelse nu har naaet et særdeles respektabelt Standpunkt, og som har udgjort den Basis, hvorpaa det har været muligt at begynde Gjenindførelsen af et Syngespil hos os. Man kan derfor ikke noksom paaskjønne Speratis heldige Bestræbelser i denne Retning, og — næst Ibsens Fremkaldelse ved „Kongsemnernes" Opførelse — har derfor ingen Fremkaldelse i Vinter, da denne Ære kun har været altfor hyppig anvendt, været mere berettiget end den, der et Par Gange er bleven Sperati tildeel, thi Opførelsen af disse Operaer har staaet meget høit over, hvad Theatret paa lang Tid har formaaet at præstere i Lyst- eller Skuespillet. Næst Anføreren med Chor- og Orchesterpersonalet fortjene ogsaa adskillige af Solisterne efter vore Forhold Paaskjønnelse. For faa Aar siden maatte Hr. Wolf ubetinget været at nævne først, men det Tab, han, som det synes, ugjenkaldelig har lidt i de høiere Regioner af sin Stemme, kan ikke ganske dækkes af hans gode Spil og forøvrigt respektable Sang; imidlertid maa han f. Ex. i 2den og 5te Akt af den Stumme endnu altid høres med Fornøielse. Fru Ursin er nu ubetinget Theatrets betydeligste Størrelse, hvad Sangen angaar, og har meget heldig skilt sig ved sine Roller i begge de nævnte Stykker. Fra det Norske Theater har man erholdt to i Syngespillet meget brugelige Kræfter i Fru Døvle og Hr. Bucher, af hvilke den Første i „Broncehesten" og den Sidste i begge de givne Operaer have indlagt sig Fortjenester. Endelig tro vi at burde fremhæve, at Frøken Soelberg ved sin især fra Foredragets Side smukke Udførelse af den lille Romance i „Broncehesten" har vakt Forhaabning om noget betydeligere for Fremtiden. Fru Bruns Udførelse af Titelrollen i den Stumme fortjener megen Anerkjendelse, ligesom hun ogsaa tidligere (i „Muurmesteren") viste sig brugbar for Syngestykket; derimod ansee vi ikke Fru Wolfs Anvendelse i en saa betydelig Sangrolle som Stellas i „Broncehesten" tilraadelig uden i Nødsfald, da Nummerne ved Transpositionen m. m. tabe for meget af sin oprindelige Skjønhed. Hr. Lund viser sig fremdeles anvendelig og fortjener her som i Skuespillet den Ros, at han egentlig aldrig ødelægger, men ogsaa sjelden hæver nogen Rolle. Hr. Johannes Brun vil i komiske Roller formodentlig altid ligesom i „Broncehesten" forstaa at dække sine Mangler som Sanger ved sit Spil. Hr. H. Brun har ikke i de to givne Operaer faaet Anledning til at bruge sin ret gode Stemme i Solopartier. – Efter hvad der nu er præsteret, har man al Grund til med Længsel at imødesee den bebudede Opførelse af Offenbachs fortræffelige Trylleopera „Orpheus i Underverdenen", der maaskee vil vise sig at ligge heldig for vort Theaters Kræfter og neppe gjør nogen Udeladelse nødvendig, hvad der var Tilfældet med den Stumme (Balletten og den store Duet i 3die Akt, der her altid have maattet udelades); af „Broncehesten" var, som bekjendt, saa godt som intet udeladt. H. F.

*) Et Udtryk, der stadig sees anvendt i Frankrig f. Ex. om den Stumme, som i Almindelighed gjælder for Aubers fortrinligste Opera.

Norge.

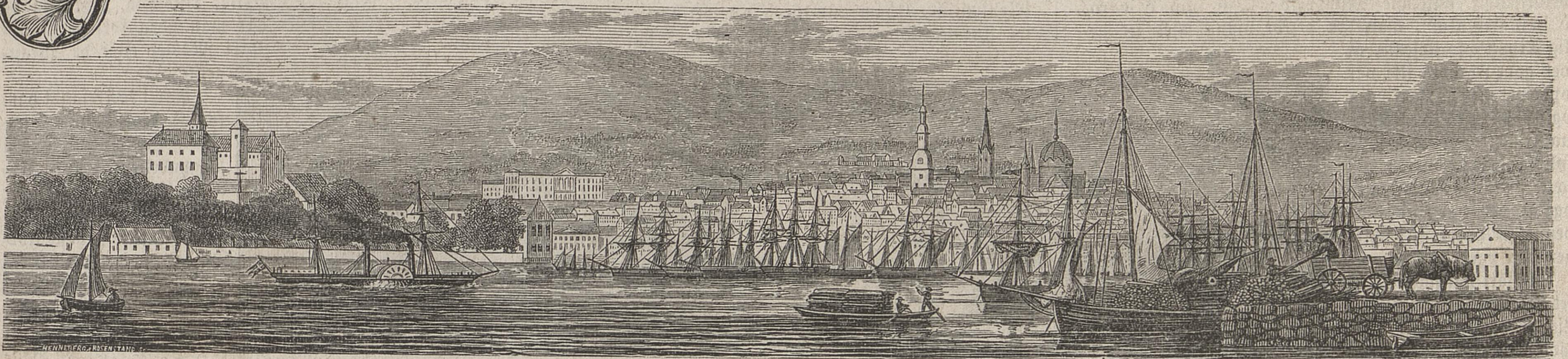
Christiania Under 13de Febr. er Sognepræst i Næsseby H. Heyerdahl udnævnt til Sognepræst i Buksnæs; Præst ved den svensk-norske Legation i Konstantinopel Peter Blom til Sognepræst i Valle; personel Kapellan i Selø Pstgj. U. F. W. B. Koren til Sognepræst i Bremanger; Sognepræst i Tranø W. S. B. Frost til Sognepræst i Holtaalen; Kand. theol. W. K. L. Rolfsen til Sognepræst i Fjotland; Sognepræst i Herreds Pstgj. J. S. Voss til Sognepræst i Ørskoug; Sognepræst i Romedal Pstgj. A. T. Deinboll til Sognepræst for Strømsø og Tangens Menigheder.

— Vor Landsmand, Kand. mag. J. D. Lieblein, der i forrige Aar med offentligt Stipendium tiltraadte en Udenlandsreise for i Paris, Turin og andre Steder at fortsætte sine ægyptologiske Studier, sees nu at være ankommen til Turin, idet hans Ankomst berettes i en Notits i „Gazetta di Turino" (gjengivet i Mgbl. for 24de Febr.), ligesom ogsaa hans Studier og Arbeider deri nævnes med Anerkjendelse.

— Dødsfald. Bogtrykker Chr. Grøndahl, † i Christiania 21de Febr. henved 80 Aar gammel. Han var født i Ullensaker paa Gaarden Grøndalen 24de Febr. 1784, kom 1809 som Faktor til Christiania, hvor han anlagde et Bogtrykkeri, som han siden drev, og hvorfra der længe, indtil udi Fyrretyveaarene udgik flere af de største og for sin Tid bedst udstyrede Værker i vor Literatur (Bugges Indberetning om Skolevæsenet, Norges gamle Love, m fl.). Foruden den saakaldte Vogt-Arntzen'ske Lovsamling indskrænkede imidlertid hans egen Forlæggervirksomhed sig hovedsagelig til religiøse Bøger, blandt hvilke vi især maa fremhæve Wexels's Forklaring over det Nye Testament tilligemed flere af denne agtede Forfatters øvrige Skrifter. Hovedsagelig beskjæftigedes G.'s store Bogtrykkeri ved Arbeider for det Offentlige og for Bibelselskabet. Ved disse sikre og betydelige Arbeider og ved den Akkuratesse, Grøndahl altid overholdt i sin Bedrift, samlede han sig en ganske anseelig Formue. Inden Kommunen var han en agtet og betroet Mand, var saaledes oftere Valgmand, samt medvirkende i Velgjørenheds-Indretninger. — Grosserer, Kand. theol. Henr. Th. Heftye, den Ældste af Handelshuset Th. Joh. Heftye & Søn, † 18de Febr. 60 Aar gl. Af sin efterladte betydelige Formue skal han have oprettet et Legat paa 20,000 Spd. til Fordeel for Christianias „Huusarme", for „Frøkenklosteret", for Studerende (5 Stipendier) og til Opførelse af Arbeiderboliger, hvilket Legat i alle dets Punkter dog først træder i fuld Virksomhed om 31 Aar fra nu af. — Den dygtige svenske Maler Marcus Larsson † i London 25de Jan. 39 Aar gl. — Dansk Geheimekonferentsraad Grev Adam Vilh. Moltke til Bregentved † 15de Febr. $78^1/_2$ Aar.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 10. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 6te Marts 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Lionardo da Vinci.

Foredrag i det norske Studentersamfund ved F. Bætzmann.

Den christelige Kunst var fra først af symbolsk, førte ud over sig selv. Den begyndte med de mystiske Tegn paa de Dødes Grave og levede siden gjennem Aarhundreder i Chor-Nischernes typiske Mosaikbilleder, en Gjenstand for dyb Veneration for de Troende, for hvis indre Syn Symbolet løftede sig som en Sky og bag sig viste Guddommens straalende Herlighed.

Dette var det italienske Maleri gjennem Middelalderen, indtil endelig den saalænge tilbagetrængte Menneskelighed begyndte at kræve sin Ret. Sagte og i Begyndelsen næsten umærkeligt lagde der sig en lyrisk Stemning over de hidtil saa ubevægelig Madonnaer og Helgener.

Men dette Liv er endnu ei traadt ud i Handling; det skeer først senere ved en Bevægelse, som man har personificeret i Giotto. Nu opfattes den historiske Side af de hellige Beretninger, istedetfor det stemningsfulde Kultusbillede træder den brede episke Fremstilling.

Endelig drages det hele Menneskeliv ind i Kunsten og fremstilles i dramatisk Rigdom og Mangfoldighed. Skranken mellem Guddommen og Mennesket er nedbrudt, idet de religiøse Billeder ikke mere symbolsk betegne det Uendelige og Ubegrændsede, men derimod i de hellige Mænd og Kvinder vise os vor egen Slægt i dennes bedste og skjønneste Dieblikke. Kunsten har endelig frigjort sig fra den ufeilbare Tradition, Kirken stillede frem for den som Rettesnor; den Tradition, der i de engang antagne Symboler saa den sande kirkelige Kunst, ud over hvilken man ikke kunde gaa et Skridt uden Fare for Profanation.

Det, der væsentlig bidrog til at skabe Renaissancens Kunst, var, at Naturen og det reent menneskelige Liv igjen indfattes i sin Ret. Efter Middelalderens asketiske Stræben indtraadte der et fuldstændigt Omslag; man fik Blikket op for den Skjønhed, Livet selv bærer i sig; og med uendelig Begeistring og ungdommelig Freidighed søgte man, efter saa længe at have vandret om i Selvplageriets Ørken, Vederkvægelse ved Livets friske Kilder. Dermed kom ogsaa Trangen til i Billeder at fremstille al denne Herlighed, og saaledes var Grunden til en blomstrende Kunst lagt. Denne vilde imidlertid neppe have udviklet sig med en saadan Reenhed, hvis den ikke paa samme Tid i den paanyt opdagede antike Kunst havde fundet et Korrektiv mod enhver uskjøn Udskeielse.

Der er to Steder paa Jorden, som man gjerne stiller Side om Side, naar Talen er om Kunstens Udviklingshistorie: det er Athen og Florents. Sammenstillingen er dristig, men sand; thi de ere de eneste, der har havt Kraft til af sin egen aandelige Jordbund at fremkalde en heel, fra sin første Begyndelse af indtil Fuldendelsens Høidepunkt organisk Kunst. I Florents fødtes Renaissancen, og der saa den sin Fuldendelse. Derfor er denne By dyrebar for hver den, der glæder sig over det, der saa sjeldent møder det betragtende Blik, et fuldbragt Menneskeværk. Og dobbelt dyrebar, fordi ingen forstyrrende og udslettende Haand er gaaet over den, fordi den endnu staar der med sine stolte Paladser og høie Buegange lige jomfruelig som for Aarhundreder siden, og naar du bøier ud af de skyggefulde Arkader og træder frem i Solskinnet paa Arnobroen, er det som du hvert Dieblik venter at høre Benvenuto Cellini demonstrerende og skjændende inde i Guldsmedværkstedet eller see Michelangelo komme gaaende dig imøde, alvorlig og eensom. Saa evig ung og forfrisket af den straalende Omegns vaarlige Ynde ligger Byen der for dit Blik, at Tanken om de henfarne Tider kun bliver som en Erindring fra Gaarsdagen.

Lionardo blev født Aar 1452 paa Slottet Vinci i den nedre Arnodal, en tre Fjerdings Vei i Nord for Byen Empoli, hiinsides de Aasstrækninger, som her falde af temmelig nær ned til Arnoen. Hans Fader[1]) Piero var dengang kun to og tyve Aar gammel og havde faaet denne Søn med en vis Caterina, der var gift med Cartabriga eller Accattabriga di Piero di Luca, der ogsaa var bosat i den lille By, der omgiver Slottet. Samme Aar giftede Piero sig med Albiera, en Datter af Giovanni Amadori, efter hendes Død i 1465 med den femten Aar gamle Francesca, Giuliano Lanfredinis Datter, — efter dennes Død med Lucrezia Cortigiana, og tilsidst førte han for fjerde Gang en Hustru til Alteret, om hvem vi ikke veed andet, end at hun hed Margherita og var otte og tyve Aar yngre end sin Ægtefælle. Det var saaledes en kraftig Slægt, Lionardo var kommen af. Flere[2]) Omstændigheder tyde hen paa, at han strax blev optagen i sin nygifte Faders Huus, og at han der — „aimable comme un enfant d'amour“, som en af hans Biographer[3]) siger — fandt et venligt Hjem og Kammerater nok i de elleve Brødre, der efterhaanden fødtes ham. Faderen var en brav Landmand og vældig Jæger, men heller ikke uden Dannelse. I hans fire og femtiende Aar finde vi ham som Notar ved det florentinske Signoria, en Post, som han imidlertid mere synes at have søgt for Honørens end for Indtægtens Skyld.

Der var dengang ingen philistrøs Frygt for Levebrødets Utilstrækkelighed at overvinde for den vordende Kunstner; Samfundsforholdene vare saa rigt udviklede, at Kunstneren ikke indtog nogen overflødig Plads, men at ogsaa han var en Nødvendighed i Borgernes Række og holdtes for lige saa nyttig og uundværlig som hvilkensomhelst næringsdrivende Borger. Ser Piero saa derfor sin unge Søns umiskjendelige Lyst til at tegne og forme alskens Figurer, uden nogen synlig Rædsel for „hvad der skulde blive af ham“. Dertil kom, at Drengen heller ikke forsømte de boglige Studier. I Regnekunsten, fortæller[4]) Vasari, gjorde han i et Par Maaneder saa hurtige Fremskridt, at han endte med at sætte sin Lærer Beet ved sine mangfoldige Spørgsmaal. Det var vel ogsaa i disse Barndomsaar, at han lagde Grunden til den musikalske Dygtighed, som siden ved Hoffet i Milano skaffede ham saamange Triumpher. Men først og sidst kom hans Leerklumper, saa at endelig Faderen en Dag tog ham og Tegningerne ind til Florents og gik op med dem til en gammel Ven af sig, den anseede Maler Andrea Verrocchio. Andrea, fortælles der, blev forbauset over at see en saadan Begyndelse paa Kunstens Bane som den, Lionardo havde gjort; han opfordrede Faderen til at lade Drengen ganske opofre sig til sin Kaldelse, og modtog ham selv som Lærling i sit Værksted. Hermed var Lionardo over al Maade tilfreds, og han øvede sig nu ikke blot i en enkelt Kunst, men i alle de Kunster, der hvile paa Tegning. Ikke alene beskjæftigede han sig med Billedhuggerkunsten og modellerede nogle smilende Kvindeansigter, som han støbte i Gips, og nogle mesterlige Barnehoveder, — men ogsaa i Bygningskunsten tegnede han Planer og Udkast; han var den Første, der fremsatte en Plan til at kanalisere Arno mellem Pisa og Florents; han gjorde Tegninger til alleslags Møller og Maskiner, der dreves med Vandkraft. Især var det dog det egentlige Maleri, han beskjæftigede sig med. I Andreas Værksted arbeidede Lionardo et Par Aar. Blandt de andre Elever der er det især tvende, der senere have vundet et berømt Navn, Pietro Perugino og Lorenzo di Credi.

Lionardo var dog hans rette Discipel; thi han var den, der i sig optog Mesterens noget eensidige Eiendommelighed og gjennemførte den til Klarhed og Berettigelse. Verrocchio var en søgende, rastløs Aand; han er en af de mest iøinefaldende Exempler paa den Trang til at bringe den hele Natur ind i Kunsten, som udgjør en saa fremtrædende Eiendommelighed ved den ældre florentinske Kunst. Han kom aldrig saalangt som til den ideale Forklaring; den naaede først hans berømte Lærling; men det skal være sagt til hans Ære: han søgte redeligen og ihærdigen som faa. Han var gaaet ud fra Haandværket, var begyndt som Guldsmed, havde derfra kjæmpet sig frem til Billedhuggerkunsten, forsøgte sig ind i Maleriet, hvor det dog ikke ret vilde lykkes ham, dertil var hans Maneer for haard, for tung, og vendte derfor tilbage til at modellere. Der er i hans Arbeider undertiden en Lidenskabelighed, som halvveis seer ud som en Kamp med Formerne, halvveis som et Udbrud af den ubændigste Livskraft. Liv, Kraft, Charakteristik — det var det, han kunde og vilde udtrykke i en Naturalisme, som undertiden næsten blev raa, men aldrig mat, altid ny, altid frisk og energisk. Alt dette optog Lionardo, eller rettere, den samme Retning hos ham udvikledes og styrkedes ved Mesterens Exempel og Paavirkning. For ikke at tale om hans naturvidenskabelige Studier, som væsentlig falde i et senere Afsnit, træffe vi hos ham den samme Trang og Kamp efter at gjennemtrænge alle Livsytringer, klargjøre sig hver Form, selv den mest afvigende og enkeltstaaende. Læreren kom ikke længere end til Formerne; det var hans Discipel forbeholdt at trænge igjennem til Aanden og optage det, der var hiins Maal, som et Gjennemgangsstadium i sin rige Udviklingsgang. Af sin Mester var det, at Lionardo havde lært at forfølge det menneskelige Physiognomi lige ud til den yderste Karrikatur blot for det Charakteristiskes Skyld, af ham havde han lært at gribe og fastholde Formernes Mangfoldighed og Vexel i de fineste Nuancer, i de hurtigste Overgange.

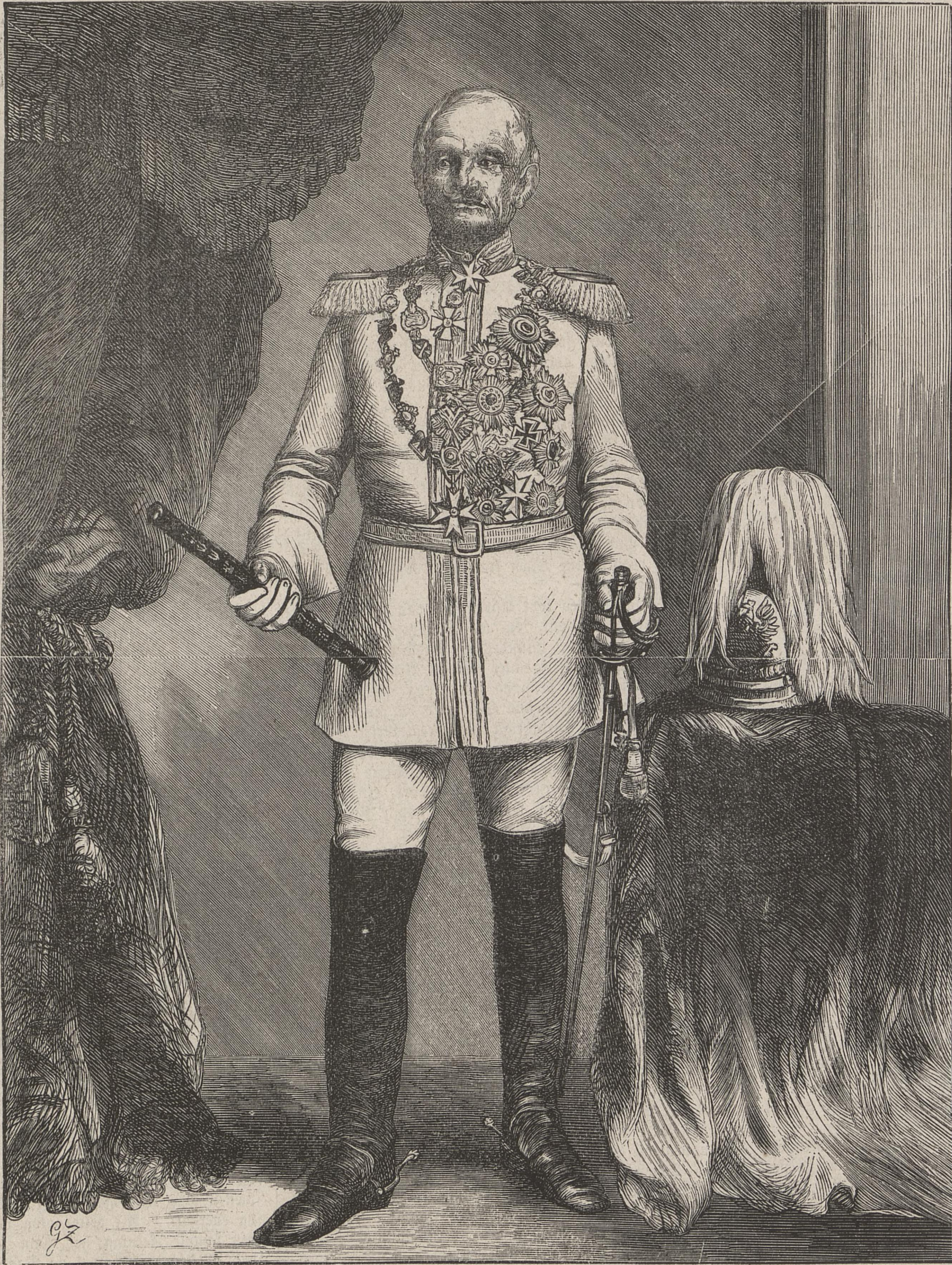
I den tossede og forvirrede Levnetsbeskrivelse af Lionardo, som Vasari har givet os i sit store biographiske Arbeide, omtaler han saagodtsom ikke hans Læreaar. Grunden skulle vi senere see. Og dog, hvor rige maa de dog ikke have været! Det Eneste, han veed at fortælle, er at Verrocchio paa et Billede,

[1]) Dei, Homini ill. tosc. Luca 1771. II, 127.
[2]) Amoretti, Mem. stor. su la vita di L. da Vinci. Milano 1804. p. 15.
[3]) H. Beyle. Hist. de la peint. en Italie. p. 127.
[4]) G. Vasari, Vite de' piu eccell. pilt. etc. Firenze 1846—47. VII, p. 12.

der forestillede Frelserens Daab, lod Lionardo male en Engel, der lykkedes saa herligt, at Mesteren i sin Ærgrelse over at see sig overvunden af en Dreng, nedlagde Penselen og fra den Dag af aldrig mere vilde male Noget. Billedet, der oprindelig var bestilt af Munkene i Vall'ombrosa, hænger nu i det florentinske Akademis Samling[1]), og den lille Engel straaler os i sin barnlige Ynde og Friskhed imøde som en Hilsen om Kunstens Forløsning ud af Verrocchios stive, haarde, bundne Figurer. Historiens romantiske Slutning røber sig forresten selv temmelig let som en Tilsætning, Sagnet senere har tilføiet, og det en Tilsætning, om hvilken man ikke engang kan bruge det velbekjendte italienske Mundheld: „se non è vero, è ben trovato“; man kan derfor vistnok med temmelig Tryghed forudsætte, at det gode Forhold ikke var ophævet mellem Lærlingen og Mesteren, der forresten naturligviis tilsidst maatte føle, at han ikke mere kunde lære sin unge Ven noget, og at det var bedst, at denne fik prøve sine Vinger paa egen Haand.

Vasari har næsten været aldeles fremmed for Lionardos væsentlige Betydning som Kunstner; han har heller ikke formaaet at tegne os klart og bestemt de uhyre Omrids af hans Kjæmpenatur, saaledes som den udviklede sig i hans Manddom, - Omrids, som vi nu neppe mere kunne gribe og fastholde. Men saa snever hans Biographi er, kommer man uvilkaarlig, især i Begyndelsen, til at læse mellem Linierne, og da hører man det Sagn, der har gaaet igjen fra Lionardos Ungdom, og som Vasari ogsaa i sin Barndom har hørt, hvorledes de, der havde seet og kjendt ham som ung Mand, bevarede et dybt, men forunderligt usikkert Indtryk af noget Stort, noget Herligt. At han for Alvor beskjæftigede sig med Kunsten, troede Ingen videre paa, han havde jo altid Tid til at tage sig Livet roligt og behageligt, man saa ham aldrig stønnende og pustende under Arbeidet, det gik som en Leeg for ham, og ovenikjøbet havde han Tid til at hænge efter de forunderligste Indfald; men var han end ingen alvorlig, stræbsom Kunstner, - hans Elskværdighed, det Store og Opløftende og dog saa Milde og Rolige i hans Personlighed og hele Fremtræden, det kunde Ingen fortælle nok om. Da han saa siden kom tilbage fra Milano som den berømte Kunstner, erindrede man nok saadanne Træk af ham, som at han havde været en Liebhaber af Heste og andre smukke Dyr, og at han ofte, naar han gik over Torvene, hvor man solgte levende Fugle, kjøbte disse og lod dem flyve ud i Frihed igjen, men der var Ingen, der kunde berette Noget om hans kunstneriske Udviklings Gang, Ingen, der havde havt Øie for hans inderste og væsentlige Liv. (Fortsættes.)

[1] Nr. 43.

General Wrangel.

General von Wrangel.

F. H. E. von Wrangel blev født den 13de Septbr. 1784 i Stettin, hvor hans Fader laa i Garnison som Oberst for et Infanteriregiment. Endnu ikke 13 Aar gammel begyndte han i 1796 sin militære Løbebane som Junker i det preussiske Dragonregiment von Werthern, i hvilket han 1798 avancerede til Sekondlieutenant. Strax i sit første Felttog 1807 i Preussen tilkjæmpede han sig ved sin usædvanlige Tapperhed Ordenen pour le mérite, forfremmedes 1808 til Premierlieutenant og 1811 til Ritmester. I Befrielseskrigen i 1813 træffe vi ham næsten i alle Slag, i hvilke han særdeles udmærkede sig. I Ryttertræfningen ved Haynau erhvervede han sig saaledes sin Majorrang, snart derefter Jernkorset af 2den Klasse og tilsidst i Slaget ved Leipzig sammes 1ste Klasse, der yderst sjelden uddeeltes. Efter Overgangen over Rhinen i 1814 førte han som midlertidig Kommandant det østpreussiske Kyrasserregiment i Træfningen ved Montmirail, Champaubert og ved det farlige Tilbagetog gjennem Skoven ved Etoges. En af sine dygtigste Bedrifter udførte han i Skoven ved Beaumont, hvor han med sit Regiment, som man alt ansaa for tabt, slog sig igjennem Fienden. Kongen udnævnte den dengang blot trediveaarige Major til Belønning herfor til Oberstlieutenant og Kommandør over det 2det vestpreussiske Dragonregiment, som han med Udmærkelse førte i Slaget ved Laon og i Fægtningen ved Sezanne. 1815 rykkede han i Spidsen for det atter ind i Frankrig, men kom ikke dennegang til at tage nogen videre Deel i Krigen. Efter sin Hjemkomst blev han Oberst, 1821 Brigadekommandør, 1823 Generalmajor. I November 1834 kom hans Udnævnelse til Kommandør for den 13de Division, paa hvilken 1838 fulgte hans Avancement til Generallieutenant og 1839 til kommanderende General for det 1ste, senere for det 2det Armeekorps. Som saadan ledede han 1843 de store Kavalleriøvelser paa Tempelhoferfelde ved Berlin, hvilke gjentoges under hans Kommando 1852 og 1857 og skaffede ham megen Berømmelse som Militær. Med Liv og Sjæl Rytter og ikke alene en tapper Medkjæmpende i, men tillige en skarpfindig Kritiker af Befrielseskrigen, smertede det ham, at det preussiske Rytteries Bedrifter under Frederik den Store overgik det, som det samme Rytteri havde udført i Krigen mod Napoleon, især ved Sammenstød mellem større Masser. Hensigten med de store Kavallerimanøvrer, som Wrangel havde foranlediget og som han ledede, var at raade Bod paa dette. Ogsaa i Østerrig, Rusland, Frankrig og de mindre tydske Stater har man siden forsøgt at uddanne Rytteriets Anvendelse i Masser efter de Wrangelske Ideer.

Aaret 1848 fandt ham som Kommandant i Stettin. Her modtog han i Begyndelsen af April Udnævnelse til General for Kavalleriet og til Overanfører over de tydske Forbundstropper, der rykkede i Marken i Anledning af den dansk-tydske Strid. Disse ledede han kun til den 26de August, da Vaabenstilstanden i Malmø standsede Felttoget, som han havde ledet dybt ind paa den jydske Halvø. Efter sin Hjemkomst fra Slesvig blev Wrangel udnævnt til Gouvernør i Berlin, i hvilken Egenskab han den 10de November 1848 i Spidsen for Tropperne marscherede ind i Hovedstaden og ved denne Demonstration bevægede den demokratiske Nationalforsamling til at adlyde den Befaling, der henlagde den til Brandenburg.

Den 15de Aug. 1856, ved sit tredsindstyveaarige Tjenestejubilæum, erholdt Wrangel den høieste Værdighed i den preussiske Militæretat, nemlig Titel som Generalfeltmarskalk, og udnævntes i Begyndelsen af dette Aar ved Udrykningen mod Danmark til Overstbefalende over den samlede preussiske og østerrigske Styrke.

(Efter „Männer der Zeit".)

Nogle Erindringer om Thackeray

af Charles Dickens.

Nogle personlige Venner af den store engelske Forfatter, der grundlagde The Cornhill Magazine, have ønsket, at nogle erindrende Linier om ham maatte blive skrevne af en gammel Kammerat og Vaabenbroder, om hvem han selv ofte udtalte sig og det altid med venskabelig Forkjærlighed.

Jeg saa Thackeray den første Gang for otte og tyve Aar siden, da han foreslog mig, med sine Tegninger at illustrere det ældste af mine Arbeider. Sidste Gang saa jeg ham nær under Juul i Athenæumsklubben, hvor han fortalte mig, at han i tre Dage havde holdt Sengen; han tilføiede, at efter Anfaldene af det Onde, der havde tvunget ham til at blive liggende, plagedes han af Gysninger, der hindrede ham fra at arbeide, og at han tænkte at forsøge en ny Kur, som han gav mig en meget pudseerlig Beskrivelse af. Han var meget munter og syntes at nyde en fortrinlig Sundhed; otte Dage efter døde han om Natten.

I det lange Mellemrum, der adskiller disse tvende Punkter, erindrer jeg mange Leiligheder, da jeg saa ham, snart usædvanlig oplivet og munter, snart roligere og alvorligere, elskelig især naar han var mellem

Børn; men ingen af disse Møder staar smukkere for mig end engang, da jeg pludselig saa ham træde ind i mit Værelse forat sige mig, hvorledes en vis Fortælling i en vis Bog havde faaet ham til at græde Dagen i Forveien, og hvorledes han ikke havde kunnet modstaa det Ønske at komme og spise Middag hos mig, forat tale med mig om den Fortælling. Ingen kan have seet ham mere hjertelig, naturligere, mere aabent sympathisk og meddeelsom, end han viste sig mod mig under disse forskjellige Sammentræf; Ingen kan være mere sikker, end jeg er det, paa det Ædle og det Gode i dette Hjerte, der saaledes aabnede sig for mig.

Vi havde vore Meningsforskjel. Jeg tænkte, at han altformeget lod, som om han manglede Sandsen for de alvorlige Rørelser, og at han affekterede en Foragt for sin Kunst, der ikke var gavnlig for selve den Kunst, til hvis Forkyndere han hørte. Men, naar vi drøftede disse Spørgsmaal, da var det aldrig synderlig alvorligt, og jeg synes endnu at se ham stikke Hænderne i Haaret og leende trampe i Gulvet, for at gjøre Ende paa Striden.

Da vi forenede os forat give afdøde Douglas Jerrold en Erkjendtligheds-gave, holdt Thackeray offentlige Oplæsninger i London og læste blandt Andet den bedste Række af de Artikler, han havde skrevet i Punch, den, i hvilken han beskriver Sorgerne i en fattig Familie af unge Faderløse. Ingen af hans Tilhørere havde kunnet tvivle om hans naturlige Mildhed eller hans mandige og dybe Medfølelse for de Ringe og de Svage, — han læste med en gribende Følelse og et Slags Ømhedens Ligefremhed, der visselig bragte mere end en Taare til at rinde derover. Det var kort Tid efter at han i Oxford havde stillet sig som Kandidat til Parliamentet; han havde sendt mig sin Valgagent med et komisk Brev, (til hvilket han senere føiede en mundtligt Postskriptum), hvori han opfordrede mig til at komme til ham og holde en speech for at sige Vælgerne, hvem han var; thi han tvivlede paa, sagde han, at han var kjendt af mere end To, medens der vel kunde være, at der gaves Sex eller Otte, der havde hørt tale om mig. Som Indledning til den Oplæsning, jeg nævnte, gjorde han en Hentydning til sit nylige Nederlag i Valget, en Hentydning fuld af Kløgt, Aand og Lune.

Han fandt et særeget Behag i at snakke med Børn og gjøre sig afholdt af dem. Jeg erindrer engang, da vi vendte tilbage fra Eton, hvor min ældste Søn dengang gik i Skole, at han med komisk Alvor spurgte mig, om det ikke gik mig som ham, hvem Synet af en ung Dreng fyldte med en uimodstaaelig Trang til at give ham en Guldpenge. Jeg mindedes dette Ord, da jeg kastede det sidste Blik paa hans

Nigaardsbræen i Justedalen. Efter Photographi af Selmer, xylographeret af H. P. Hansen i Leipzig.

Kiste, der sænkedes ned i Gravhvælvet, fordi jeg maatte støtte mig til en ung Dreng, for hvem han havde været fuld af Godhed.

Dette er alt Erindringer uden Vægt; men, naar vi tabe en Ven, søger vor Smerte helst hen til de smaa Enkeltheder, forat finde igjen Røsten og Blikket, de smaa Sædvaner hos ham, som vi aldrig mere skulle gjensee, aldrig mere i denne Verden. Hvis det her var Stedet dertil, da vilde der være meget at sige, der var bedre skikket til at skildre Thackeray, hans elskelige Natur, hans rolige Hengivenhed i Livets Prøvelser, hans Uegennyttighed i Venskabet, hans rige Gavmildhed.

Hvis hans satiriske Pen, i ungdommelig Ubesindighed, undertiden havde forvildet sig, nogen Gang havde havt Uret, var det ogsaa længe, siden han havde ladet denne samme Pen nedskrive sin Bøn om Tilgivelse:

„I have writ the foolish fancy of the brain,
The aimless jest that, striking, hat caused pain,
The idle word that he'd wish back again.“

Jeg vil ikke paa nogen Maade nu paatage mig at tale om hans Arbeider, om hans fine Charakteerskildring, om hans skarpe Sønderlemmelse af de menneskelige Svagheder, om det underholdende Causerie i hans Blandinger eller hans Smaastykker i Bladene, om hans originale og rørende Ballader, om hans Stiil, der staar ved Siden af de bedste engelske Skribenters. Jeg skriver dette i et Tidsskrift, der er bleven beriget med nogle af hans bedste Arbeider, og hvis Held hos Læseverdenen alt var sikret paa Forhaand ved den Garanti, hans Navn gav.

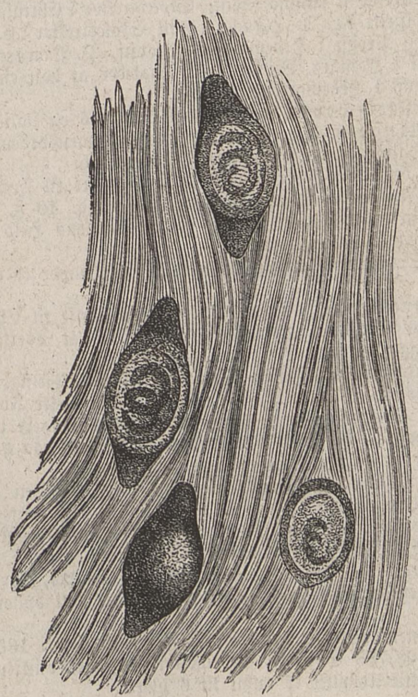
Men jeg har liggende for mig paa mit Bord alt det, han havde skrevet af sin sidste Roman. Man kan let tænke sig, at det, for vilde være smerteligt for Alle, er det dobbelt for en Forfatter: det nemlig at have for sig denne Plan til et Arbeide, der aldrig vil blive fuldført, denne Begyndelse til en Udførelse, der aldrig vil komme istand, denne omhyggelige Forberedelse til en lang Reise, som ene Forfatterens Tanke havde tilbagelagt ligetil Knudens Løsning. Den Sorg, jeg har følt ved denne Gjennemlæsning, har været lige saa smertelig som Overbeviisningen om, at Thackeray stod med hele sit Talents Kraft, dengang da han begyndte denne sin sidste Roman. Med Hensyn til gribende Alvor, det moralske Maal, han opstillede, Charaktererne, Hændelserne og en vis malerisk Grundfarve, der vilde give det Hele Eenhed, tror jeg, at det er det fuldkomneste af hans Arbeider. Næsten paa hvert Blad finder jeg, at det ogsaa var hans Mening, at det saa skulde blive, og at han ikke vilde spare nogen Umage forat retfærdiggjøre sin Forkjærlighed for dette Arbeide. Det danner et Billede, som han kun har kunnet fremstille under dybe Sjælslidelser, og som er et Mesterværk. Der er tvende Børn, skildrede midt al en Faders Ømhed, der er en Ungdomskjærlighed, ligesaa yndig, uskyldig og reen som sand. Det, som derhos er værdt at lægge Mærke til, er at man paa Grund af Fortællingens særegne Anlæg forudseer Resultatet af et Par af de vigtigste Episoder, der ellers først pleie at klare sig ved Knudens Løsning, saaledes at der er noget forholdsviis Fuldstændigt i dette Brudstykke og Læserens Nysgjerrighed derfor tilfredsstilles med Hensyn til de interessanteste Personer i Romanen.

Den sidste Linie, som Thackeray skrev, det sidste Stykke, han har korrigeret, ere mellem Bladene af dette Brudstykke, hvis Læsning jeg har fuldendt med en saa smertelig Følelse. Man seer af dette Korrekturark og dette Haandskrift, midt i hvilket Døden har standset hans Haand, at han havde baaret dem hos sig og fra Tid til anden taget dem frem for at gaa dem omhyggelig igjennem. De sidste Ord, han har korrigeret, ere disse: „Og mit Hjerte gjennembævedes af en høi Glæde“. Give Gud, at hiin Juleaften, da han lagde sit Hoved ned paa Puden og udstrakte Armene, som han pleiede, naar han var meget træt, give Gud, at da Erindringen om en fuldbragt Pligt og det christelige Haab, der holdt ham oppe i Livets Kampe, har ladet hans Hjerte føle denne „Bæven af en høi Glæde“ som en Overgang til hans Slummer i Gjenløserens Favn.

Det var den 24de December 1863 at man fandt ham liggende, som jeg beskrev det tilsyneladende rolig indslumret. Han var kun tre og femti Aar, saa ung endnu, at den Moder, der havde lyst Velsignelsen over hans første Søvn, lyste den over ham i hans sidste. Det er tyve Aar siden han, efterat have fristet en Storm paa Havet, skrev:

„And when, its force expended,
The harmless storm was ended,
And, as the sunrise splendid
Came blushing o'er the sea:
I thought, as day was breaking
My little girls were waking,
And smiling and making
A prayer at home for me.“

De smaae Piger vare blevne voxne Kvinder, da de ved Dagens Frembrud fandt sin Fader død. Efterat have levet sammen tyve Aar med denne høit elskede Fader, havde de lært meget af ham, og den ene af de To har liggende foran sig en literær Løbebane, værdig hendes berømte Navn.

Indkapslede Muskeltrichiner; Kapselen forkalket. (Forstørrede omtrent 90 Gange.)

Unge Muskeltrichiner i Begreb med at indvandre. (Forstørrede omtrent 90 Gange.)

En smuk Vinterdag, den næst sidste i Aaret, blev Thackeray sænket ned i Gravhvælvingerne ved Kinsal Green, hvor hans Been samles med hans tredie Datters, der for nogle Aar siden døde som Barn. En Skare af Forfattere og Kunstnere sænkede sine sorgtunge Hoveder over sin savnede Broders Grav.

(Cornhill Magazine.)

Trichinerne.

(Efter Professor Bock.)

Blandt de Farer, der udenfra true Menneskene, har blandt Lægfolk hidtil Parasiterne kun vakt liden Opmærksomhed og Frygt. For ganske nylig har en, Videnskabsmændene forresten siden 1832 bekjendt, liden Orm draget Blikket paa sig. Den berømte Zoolog Owen kaldte (i 1835) den 1/2 til 1 1/2 Linie store Orm Trichina spiralis, og fra den Tid af og lige til i den nyere Tid betragtede man den ved Dissectioner, — hvor man ofte saa Trichinen omgivet af en hvidlig Kalkkapsel som et ganske lidet hvidagtigt Punkt i Muskelvævnen, — som et uskadeligt Dyr. At den ofte havde været Aarsag til farlig, ja endog dødelig Sygdom, der havde forekommet som Forgiftning, især naar samtidig flere Personer vare blevne angrebne deraf, og som derfor havde været ganske uforklarlig, derom havde man ingen Anelse. Først da i Aaret 1860 paa Hospitalet i Dresden en Tjenestepige hos en Slagter døde under paafaldende heftige Muskelsmerter, og Muskelvævnen i Liget under Mikroskopet befandtes oversaaet med Trichiner, der imidlertid ikke vare omgivne af nogen hvidagtig Kalkkapsel og altsaa ikke kunde opdages med det blotte Øie, da først begyndte man paa forskjellige Kanter at foranstalte nærmere Undersøgelser om disse Dyr.

Disse Forskninger gav da først det Resultat, at Trichinerne ved Svinekjød kom ind i vort Fordøielsesapparat, at Kapselen i Maven eller Tarmene meget hurtig fortæredes, og saaledes Ormen selv blev fri. De voxe nu her — omtrent i Løbet af 3 Dage — til den dobbelte Størrelse og forandre ogsaa sin Form, hvorpaa de forplante sig. Afkommet gjennemtrænger Tarmvæggen og udbreder sig i Kjødet, dog kun i de Muskler, som vi vilkaarlig kunne bevæge, saalænge til de finde en Plads i Muskelvævens fineste Dele, hvor de danne Kapsler om sig. I dette Fængsel synes de at kunne leve i Aarvis.

At Trichinerne ere besværlige og farlige, kan ikke nægtes. Dog er dette kun Tilfældet da, naar de i meget stort Antal hjemsøge Tarmene og Musklerne. Svinekjød smager nu vistnok altfor godt, til at man som første Forholdsregel forat forebygge Sygdommen kan anordne total Afholdenhed. Det kommer ogsaa kun an paa Tilberedningen; Kjødet maa være heelt igjennem godt kogt eller stegt; thi denne Varme dræber Dyrene. Ganske raat Flesk bør man aldrig spise.

At det hele uhyggelige Trichinevæsen om kortere eller længere Tid maa have en Ende, er sandsynligt, naar man blot kunde komme efter, hvordan Trichinen er kommen ind i Svinene; men dette er endnu i det Dunkle. I ethvert Fald vil det være gavnligt, at man ikke lader Svinene opføre sig saa svinsk, som Tilfældet sædvanlig er, men holder dem rene og fodrer dem ordentlig. Tillige skulde man, naar et slagtet Sviin saa mistænkeligt ud, skjære et Stykke af det og undersøge dette mikroskopisk. Derhos er det at lægge Mærke til, at hos Slagterne hugges sædvanlig paa samme Blok og med de samme Redskaber forskjellige Kjødsorter itu, hvorved det let kan hænde, at Trichinerne bringes over fra Flesket ogsaa i andet Kjød. Derfor er det tilraadeligt at behandle Svinekjødet for sig selv paa en egen Blok og med egne Utensilier, og altid holde disse omhyggelig rene.

Nyere Forsøg har godtgjort, at Trichinerne dræbes ved længere Nedsaltning og ved varm Røgning i 24 Timer (men ikke ved en tredages kold Røgning), og at ogsaa en længere Opbevaring af koldt røget Pølse synes at betage de Dyr, der maatte befinde sig deri, Livet.

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

En forfærdelig Katastrophe har fundet Sted i Sanjago, Chilis Hovedstad. Historien har intet Lignende at fremvise. Man feirede den nuværende Paves ny Dogme: „den ubesmittede Undfangelse." Geistligheden har villet overbyde sig selv, den hele Kirke er omgivet af Ild. Guirlander, mangefarvede Lamper og funklende Blomster smykke alle Alter. Flere Timer for Ceremonien ere alle Tilgange besatte med Kvinder, og 3000 Mennesker fylde Templet, da der pludselig høres en Explosion. En Lampe, fyldt med den saakaldte portative Gas, er sprungen og tænder strax et Drapperi af Gaze, nogle Sekunder efter er Kirken et Ildhav. Man styrter mod Dørene. Kvinderne, iførte lange sorte Klæder og de lange Slør, der gjør, at de see ud som Nonner, falde om i disse Klæder; de, som komme bagefter, falde igjen over dem; Menneskemure optaarne sig til alle Sider. Jammerscener! En Kvinde styrter en Anden overende for at tage hendes Plads; man skriger, man paakalder Helgenernes Hjælp, man forbander den Dag, man fødtes. Omtrent 1000 Mennesker frelstes ud igjennem de to Sidedøre, deriblandt saagodtsom alle tilstedeværende Mænd, omtrent hundrede i Tallet. Hoveddøren kunde ikke faaes op, da Trykket mod den indenfra var for voldsomt, og af Iver efter at frelse sig paa de Andres Bekostning, frelstes Ingen. Børn knustes. En Time efter hørtes ingen Skrig mere, 2000 Kvinder af alle Folkeklasser, fra de Fornemste til Arbeidskvinderne, vare Liig. Man tænke sig Jammeren i Staden. Der gives Huse, som ikke siden ere blevne oplukkede, da der Ingen kom hjem til at lukke dem op. Man raser mod Præsterne, Anordnerne af denne Fest. Forsilde indsee Alle det Forvovne i saadanne Illuminationer i et tropisk Klima, hvor Kvinderne ere iførte de letteste, mest fængelige Stoffer. De, som tændte disse 20,000 Lamper, maa ikke med en Tanke have tænkt paa, at der blot udfordres at een knuses for at sætte den hele Kirke i Brand. „Hvorfor var der blot Kvinder i Kirkerne?" spørges der rundt om i Europa. Svaret er fiendtligt mod Præsterne. „Fordi deres Gudstjeneste Intet har, der kan drage Mænd, hvorimod de ved Fester og Optog af alle Arter, drage Kvinder og Børn til sig, som de ville have under sin Kontrol." Katholikernes Fremstilling af Guds Moder er ofte Protestanterne forargerlig. Naar hun fremstilles som Dronning gaar det endnu an, men fra Maria i Baldragt vender man Øiet bort. I Chili siges Smykker og Stads at være Hovedsagen, Dyrkelsen en Bisag. Præsterne skulle ikke turde vise sig i Gaderne. „Det er dem, der lukkede Sakristidøren for at frelse sine Skatte og hindre Tyve i at komme ind i Kirken," hedder det. Alskens andre Anklager høres ved Siden af. En saakaldet Fattigblok modtog Elskovsbreve mellem Præsterne og Stadens Damer. Alt dette er tragisk. En Beretning fra Konsulen siger, at Sanjagos Præster ere de nidkjæreste, redeligste Guds Tjenere. Anmelderen har hørt saameget Ondt om katholske Geistlige, men har i sin Nærhed seet dem øve store Dyder. Mens den trætte Last i Paris endnu ligger under Edderduun, ere de allerede i Kirkerne, mens den eenlige Lampe kjæmper i Templet med den gryende Dag, ere de paa Knæ foran Altrene.

Privatbreve fortælle, at der begaaes Grusomheder i Neapel og paa Sicilien, som skandalisere Garibaldi. I tre Aar har Piemont holdt en Armee af 120,000 Mand saagodtsom bestandig paa Feltfod, det er en stadig Beleiringstilstand med drakoniske Dekreter, Prokonsuler, forsynede med diktatorisk Magt og nye Love, som i kort Tid have kastet 35,000 Personer i Fængslerne. Der udføres Razzias, hedder det, der vilde gjøre Beduinerne jalouxe. Skjønt Ingen vil skrige det høit udover Europa, har Borgerkrigen i tre Aar hærjet Italien og man begynder at tale om Bourbonnernes Tid som den gode Tid, skjønt ingen ærlig Italiener vil have dem tilbage. Friheden kjøbes dyrt; den ene Generation veed, at den har at lide for den som kommer efter.

Gotha-Almanakken har atter iaar gjentaget sin afmægtige Protest: den vil ikke optage Neapel i Kongeriget Italien; for den gives der blot een Konge af Neapel og han hedder Frants den Anden. Det er ikke konsekvent, at den anerkjender Keiser Napoleon, naar der blot skal være Konger og Keisere „af Guds Naade."

Crackets Løver have gjort sig opsætsige og spiist en Opvarters Arm. Samme Aften var uhyre Trængsel for at faa Billetter. „Tænk om Dyrene begyndte forfra igjen!" Man skulde ikke tro dette muligt, men det staar at læse i Bladene. Alle Ting ere mulige i de store Stæder; jo mere man seer, jo mere vil man see, og Nysgjærrigheden, Nyhedslysten bliver en Sot. En Mand i London averterede en Gang, at han samme Dag vilde indeslutte sig i en Flaske. Man strømmede til, man betalte sine Pladse dyrt, det var jo ikke troligt, at en Mand skulde vove at harcellere et heelt Publikum! At Manden vilde tage Flugten og lade Flasken tom, naar først Pengene vare i hans Lomme, faldt Ingen ind.

En ung Pige i Paris har sat sig paa Lotteri. Der er 300 Lodder og selvfølgelig blot een Vindende. Hvert Lod koster 1000 Franks; den Vindende faar altsaa en Kone med en Medgift af 299,000 Franks.

Nadar er igjen i sit Atelier i Paris og tager Ansigter, men strax de milde Dage komme, forlader Géant Krystal-Paladset i London, og den kjække Luftskipper vil paany gaa op for ved Hjælp af den Maskine, hvis Konstruktion han har erklæret for ubrugbar og forældet, at faa Midler til at udføre sin store Idee. Det er ikke en ny Ballon, men en heel ny Maade at seile i Luften paa. Nadar er Luftseiladsens Prophet og Martyr. Han husker endnu efter Faldet i Hannover.

Forfatteren af „Det ubekjendte Mesterværk" Charles Lafont, er død. Det lille smukke Stykke skulde man tage op igjen hjemme til Minde om Oversætteren: Henrik Wergeland.

Der er i Rom Tale om at kanonisere en Jesuit.

Photographiske Landskabsbilleder.

Nigaardsbræen i Justedalen.

Paa foregaaende Side gjengive vi et af Kand. pharm. Selmer's mange fortrinlige, af os tidligere omtalte, photographiske Landskabsbilleder, nemlig Nigaardsbræen i Justedalen. Netop som dette Træsnit, der er udført i Leipzig, var leveret i Trykkeriet til Optagelse i nærværende Nr., modtoge vi fra Hr. Selmer endnu en anden Photographi af Nigaardsbræen, firedobbelt saa stor som den her gjengivne, og optaget fra et lidt forskjelligt Standpunkt, men som i ethvert Fald ved sin Størrelse vilde overskredet Grændserne for dette Blads Rum, selv om det mindre Billede ikke havde foreligget færdigt. Vi nævne imidlertid her dette store Billede som et Exempel paa, hvad Photographien ogsaa i Landskabsgenret nu hertillands kan præstere. I dette store Billedes Forgrund findes en af det Slags halsbrækkende Fjeldbroer, hvorpaa vi for et Par Aar siden leverede nogle Prøver efter de til Londoner-Udstillingen sendte Afbildninger, og paa Broens Midte befinder sig just to Bønder, der trods den lille Maalestok let vilde lade sig gjenkjende af Enhver, som før maatte have seet dem.

Literatur.

Udkommet er: **Forsøg til Besvarelse af et Par Tidsspørgsmaal** ved J. Chr. Aug. Holth. 55 S. 16 Priis 16 ß. (I Kommission hos J. Dybwad.) Denne politiske Broschure, der omfatter Tidens mest brændende Spørgsmaal, den dansk-tydske Krig og Nordmændenes Forhold og Interesser deri, bestaar af trende Redaktions-Artikler i „Christiania Dagblad", Fredens og Antiskandinavismens, for ikke at sige Slesvigholsteinismens, erklærede Organ hertillands. Nærværende Fremstilling af de politiske Begivenheders virkelige eller mulige Gang vidner om megen dialektisk Færdighed og indeholder ogsaa flere træffende Bemærkninger, om den end som afgjort Partiindlæg lider af Eensidighed i Opfatningen og visse Tilsnigelser i de historiske Kjendsgjerningers Anvendelse.

Med 68de Hefte af **Walter Scott's samlede Romaner**, oversatte fra Originalsproget (Kbhavn, Philipsens Forlag) er paabegyndt en Oversættelse af „Oldgranskeren" ved L. Moltke, hvilken, ligesom de 19 tidligere udgivne Romaner i denne Samling, faaes særskilt til en Priis af 25 ß for Heftet.

Paa samme Forlag er udkommet No. 9 af de yndede saakaldte **Solstraale-Fortællinger**, med særskilt Titel: Efter mange Dage, (88 S. 16), der vistnok fortjener samme velvillige Modtagelse, som overhovedet er bleven dens Forgjængere tildeel.

Digte, lyriske og dramatiske, af Chr. K. F. Molbech, hvorpaa vi tidligere have henledet Opmærksomheden, ere nu afsluttede med 8de Hefte. Andet Bind optages af Dramaer: Klintekongens Brud, Venusbjerget, Dante. Prisen for det Hele er 4 Rdlr., altsaa 4 Mk. mindre end i Subskriptionsindbydelsen fastsat. (Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.)

Norge.

Christiania. Under 27de Febr. er Kand. phil. M. Nygaard udnævnt til Adjunkt ved Christianssands lærde og Realskole, Adjunkt ved Bergens lærde Skole W. A. J. Reehorst til Overlærer og de philologiske Kandidater J. Johnsen og C. L. Sommerfeldt til Adjunkter ved samme Skole. Adjunkt ved Laurvigs Middel- og Realskole M. K. Album til Overlærer ved Drammens lærde og Realskole, konst. Lektor, Dr. philos. Fr. Chr. Schübeler til Lektor i Botanik ved Universitetet; Underretssagfører A. A. Bernhoft til Byfoged i Kragerø samt ledig pers. Kapellan til Vor Frue Kirkes Menighed i Throndhjem P. D. Hoflund til Sognepræst til Bjørnør.

— Under s. D. er Sognepræst til Hammerø Prstgld. B. F. Hansen meddeelt Bestalling som valgt Provst i Nordre Saltens Provsti.

— Under s. D. er Amtmand i Hedemarkens Amt L. Kyhn udnævnt tillige til Stiftamtmand i det ny oprettede Hamar Stift, Skoledirektør i Christiania Stifts vestre Distrikt H. Hansen til Skoledirektør i samme Stift, Skoledirektør i Christiania Stifts østre Distrikt Fr. A. Haslund til Skoledirektør i Christiania Stift og Provst i Hedemarkens Provsti, P. Vinsnæs til Stiftsprovst i Hamars Stiftsprovsti, saaledes at han entlediges som Provst i Hedemarkens Provsti.

— General Fleischer er udnævnt til Storkors og italiensk Konsul Axel Winge til Ridder af Mauritii og Lazarusordenen.

— Til de Danske er nu indkommet 11,500 Spd.

— Ved en den 23de Febr. given Militærkoncert til Fordeel for de Danske indkom et Nettoudbytte af 139 Spd. 40 ß, der tilligemed et hjerteligt Ønske for de danske Vaabens Held er afsendt til de danske Kammerater.

— Det til Sommeren berammede nordiske Skolemøde er opgivet.

— Bjørnstjerne Bjørnsen har ved en Henvendelse til Christiania Theaters Direktion erklæret sig villig til at overtage Theatrets Anliggender som Bestyrer i det Hele.

— I Throndhjem har Biskop Darre i Videnskabsselskabets Lokale for Tilhørere af begge Kjøn paabegyndt en Række Forelæsninger over Sverres Historie, hvilken Biskoppen tidligere har været betænkt paa at behandle i et Populærskrift, hvorpaa han for et Par Aar siden indrykkede en Prøve i Mgbl.

— A. O. Vinje („Dølen") sees at være kommen til Upsala, efterat han nogen Tid forud havde opholdt sig i Stockholm, og der seet sin Ankomst anmeldt jævnsides med Hoffets Notabiliteter. Han har i Upsala været Gjenstand for stor Opmærksomhed, idet der er givet ham en akademisk Souper, hvorved han er bleven feteret som en „ligesaa ædel som ophøiet Personlighed".

— Produktionen ved Akers mekaniske Værksted har i 1863 beløbet sig til 68,788 Spd. og Arbeidsstyrken været omkring 150 Mand. Aktie-Udbyttet er ansat til 6 pCt.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 11. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 13de Marts 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Antoine Pierre Berryer.

De sidste Maaneder af det forløbne Aar har i Frankrig havt en særegen Interesse for den yngre Slægt. Den har kaldt frem igjen paa den politiske Skueplads, kaldt frem til den parlamentariske Debats Liv Mænd, hvis Navne alt syntes hjemfaldne Historien, hvis Løbebane man for længe siden troede afsluttet og til hvis daadrige Liv man aldrig kunde tænke, at Dieblikkets Kamp skulde føie nye Blade fulde af Interesse og Vidnesbyrd om usvækket Fædrelandskjærlighed. Thiers og Berryer ere de mærkeligste blandt disse Gjenopstandne, som ere vendte tilbage for i al sin Glands at fremtrylle for en ny Slægt Minderne om en parlamentarisk Begavelse, om Talerstolens mest glimrende Seire, om en Veltalenhed, der rystede et heelt Land og henrev Mænd, hvis Sønner nu forundrede lytte til den aldrig svigtende Kraft paa selve Gravens Rand.

Berryer er født i Paris den 4de Januar 1790. Hans Fader var Advokat; den samme Bane slog Sønnen ind paa og havde den Lykke i denne Egenskab at bistaa Faderen og den ældre Dupin som Marskalk Neys Forsvarer i den Proces, der som bekjendt endte med den Tapres Dødsdom. Heldigere var han kort efter i sit Forsvar for Generalerne Debelle og Cambronne, forsaavidt som begge hans Klienter reddedes, men selv havde han ved sine frisindede Udtalelser for Skranken ved disse Leiligheder paadraget sig en Unaade hos de Styrende, som han kun endnu mere forøgede ved sin følgende Optræden imod Politiministeren Decazes, hvem han beskyldte for ved sin hensynsløse Færd at have foraarsaget Urolighederne i Lyon og Grenoble, Beskyldninger, som han siden i en Brochure nærmere motiverede. Berryer var ingenlunde nogen Fiende af den gjenindsatte Monarch, tvertom; men han forlangte med Bestemthed, at Frankrigs Styrelse skulde ledes i frisindet Retning, at Grundsætningerne fra 1789 skulde være de ledende for den nye Regjering. I selve Kongedømmets Interesse bestred han derfor den Reaktion henimod det vilkaarlige Monarchi, som altfor Mange forsøgte, en Reaktion, som da ogsaa senere viste sig at medføre de sørgeligste Følger for de Styrende selv.

Berryer optoges i Begyndelsen af en meget udbredt Virksomhed som Advokat, men skrev alligevel af og til i Bladene, fornemmelig i Journal des Débats. I 1830 indtraadte han i Deputeretkammeret som Repræsentant for Puy og aabnede her den 9de Marts s. A. sin lange og glimrende parlamentariske Løbebane. Det var kommen til den heftigste Spænding mellem Regjeringen og de Deputerede, der i Svaret paa Throntalen med Alvor og Værdighed havde udtalt, at de kongelige Ministre ikke besad Folkets Tillid, og at en Samvirken mellem dem var umulig. Efter de heftigste Debatter, i hvilke Berryer var optraadt som Forsvarer af den Lære, at en saadan Samvirken heller ikke var nødvendig, og at et Ministerium ikke burde lade sig rokke fra sin Plads af en Udtalelse af Nationens Mistillid, i hvilke han fremdeles havde fremkaldt Mindet om „hvorledes en ulykkelig Konge, trods alle Troskabseder og Forsikringer om Hengivenhed havde maattet ombytte Scepteret med Martyrpalmen", gik Adressen alligevel igjennem. Den 16de Mai underskreves Beslutningen om Kamrenes Opløsning, derpaa kom Ordonnancerne og Folkets Svar i Julidagene 1830. I Restaurationens sidste Dage havde Berryer forsøgt at redde, hvad reddes kunde. Hans Ord havde begeistret hans Meningsfæller; man kaldte ham den nye Mirabeau; han deelte ogsaa Mirabeaus Skjæbne deri, at han kom for seent til at standse en Strøm, der med uimodstaaelig Kraft trodsede alle Forsøg paa at inddæmme og lede dens Løb.

Den nye Tingenes Tilstand fandt Berryer atter paa hans Post. Hans Meningsfæller trak sig i Masse tilbage fra alt Samkvem med Borgerkongedømmet, traadte ud af Kamrene og undslog sig fra al Deeltagelse i Behandlingen af de offentlige Anliggender. Berryer blev staaende og svor Troskabseden til det nye Regimente. Men hans Stilling blev derved ikke uden Tvetydighed, og den har nedkaldt over Berryer den Anklage, at al den Virksomhed, han nu udfoldede, al den Iver, hvormed han prædikede Folkets Souverainitet og Massens politiske Frigjørelse, kun var et Kunstgreb, beregnet paa at bringe den endnu ikke dæmpede Strøm til at gaa over alle Grændser og i sin Fart rive med sig det nye Kongedømme. Man har vistnok gjort ham Uret ved at tillægge ham en saadan Plan; kun det er vist, at hans politiske Troesbekjendelse, de Principer, der ledede hans Optræden i disse Aar ikke laa klare for Dagen, hverken for andre eller — kanske allermindst for ham selv.

En Ytring, som Berryer i Debatten lod falde, synes tydelig nok. Regjeringen havde forlangt Kamrenes Tilladelse til ad retslig Vei at forfølge tvende Deputerede, der vare anklagede for Deeltagelse i hemmelige Selskaber. Med Heftighed greb Berryer denne Anledning til at paastaa, at Julirevolutionens Principer indebar uindskrænket Associationsret, og at man ubetinget maatte følge disse Principer „selv om de skulle føre til Julimonarchiets Undergang". En saadan Optræden syntes at tyde hen paa ikke synderlig strenge Begreber om Loyalitet, og da han engang i en Tale fremsatte en Theori om de hemmelige Forbehold, som Edsaflæggelsen ikke udelukkede, svarede Seglbevareren ham: „De sidder her i Kraft af den Ed, De har aflagt til Kongen og Forfatningen. Vil De tage den tilbage? Siig det ligefrem, men forfalsk ikke med Spidsfindigheder den offentlige Moral."

Da Hertuginden af Berry i 1832 begav sig til Vendée for at opflamme disse Egnes Beboere til en Reisning for den styrtede Kongefamilie, underrettede hun Hovederne for det legitimistiske Parti i Paris om sit Forehavende og forlangte deres Hjælp. Efter Samraad med sine Meningsfæller afreiste Berryer fra Paris den 20de Mai og traf den 22de Hertuginden, der imidlertid ikke vilde laane Øre til hans Fremstilling af, hvor unyttig og farlig en saadan Optræden i dette Dieblik var. Da han saa, at Hertuginden ikke mere lod sig standse paa sin ulykkelige Bane, forlod han hende og vendte sig mod Schweitz, formodentlig for at undgaa den Mistanke, der efter Konferentserne med Hertuginden kunde falde paa ham for Deeltagelse i de oprørske Bevægelser. Hans Frygt viste sig at være grundet; han blev indhentet underveis, greben og sat fast i Nantes, men kort efter af Domstolene fuldstændig frikjendt.

I de følgende Aar var det, han stod paa Høidepunktet af sin Berømmelse og indhøstede de mest levende Tegn paa en Beundring, der mere ydedes hans Talent end hans Grundsætninger, en Beundring, som man kan tildele den rigtignok temmelig tvetydige Ros, at den deeltes af alle Partier uden Hensyn til deres politiske Standpunkt. Det var i disse Aar, at en aandrig Jagttager gav en Skildring af Berryer, i hvilken han træffende charakteriserede hans mere advokatsmæssige end statsmandsmæssige Optræden. Foruden at Hr. Berryer er den

Antoine Pierre Berryer.

mest veltalende Mand, skriver han, er han tillige det mest feterede, det mest roste, det mest smigrede, det mest afholdte, det mest tilbedte Menneske i Kongerigerne Frankrig og Navarra. Al Verden holder af Hr. Berryer; de Radikale elske ham for hans demokratiske Udfald, Julidynastiets Tilhængere holde vexelviis af ham for den Deel, han tager i deres indbyrdes Krige; snart Hr. Thiers Parti for de Puf, han undertiden giver Hr. Molès Parti, snart igjen Hr. Molès Parti for de Skud, han affyrer mod Hr. Thiers Parti. En Tirade mod de Doktrinære skaffer ham et Haandtryk af Hr. Dupin, en Beskyldning mod det venstre Centrum belønnes med et Smiil fra Hr. Guizot. Medens den, der kommer ind i Affærerne, altid har Hr. Berryer til Modstander, har den, der forlader dem, ham altid til Bundsforvandt i sine Forsøg paa at gjenerobre sin Plads.

En Navnkundighed, kanske solidere end den politiske, skaffede hans Veltalenhed for Skranken ham; hans Foredrag var her vistnok meget ulige, og Sager, der kjedede ham, affærdigede han med en Hast og en Skjødeshed, der røbede saare liden virkelig Interesse for Klientens Fordeel; men undertiden, naar Emnet var af en mere spændende Art, naar der spilledes om Liv eller Død, naar Fremstillingen udviklede sig med dramatisk Fylde, da kunde Tilhørerne blive Vidne til Foredrag saa ildfulde, saa henrivende, rystende og overbevisende, at hver Modstand, hver Indsigelse henveiredes af Ordenes ustandselige Storm. Det var da ogsaa mest slige Sager, Berryer antog sig; de egentlige Forretningsprocesser, hvor det gjaldt et nøiagtigt Kjendskab til indviklede Enkeltheder, og som mindre gav Anledning til deklamatoriske Pragtværker, indlod han sig sjelden paa. Hr. Berryer, ytrer den nys nævnte Forfatter, benytter sig i rigeligt Maal af den Ret, Naturen har givet ham, til at slippe for Studium og Arbeide. Lidenskabelig, ubekymret om Penge, aandelig som legemlig Epikuræer kom han derfor tilsidst i temmelig betrykte ydre Forhold; hans udbredte Praxis som Advokat forslog ikke til at dække Udgifterne, og kun en Subskription, der blev sat i Gang af hans legitimistiske Venner, reddede hans Gods ved Angerville, der saagodtsom udgjorde Alt, hvad han eiede, fra at komme til offentlig Auktion.

Under alt dette vedblev han med Ihærdighed at forfølge sit Maal, Gjenindsættelsen af den fordrevne Kongefamilie. Han havde flere Gange besøgt denne i dens Landflygtighed, vedligeholdt Forbindelsen mellem den og dens Tilhængere i Frankrig selv og ansaaes som Partiets mest fremragende Personlighed. Hans Opposition mod Julimonarchiet blev tillige heftigere og heftigere, han følte, at det nærmede sig sin Ende. Endelig kom Februarrevolutionen. Berryer valgtes atter til Deputeret og troede nu aabent at kunne arbeide hen til sit Maal. Efter et Besøg i Wiesbaden var det, han ligefrem vovede at udtale, „at Greven af Chambord blot kunde vende tilbage til Frankrig i Kraft af den Stilling, der tilkom ham, nemlig som den første Franskmand.“ Hans Haab skuffedes atter; Legitimisternes Tid var forbi, og Berryers Sværmeri for Descendenterne af den hellige Ludvig kunde ikke staa sig mod de ubønhørlige Begivenheder, der efter Februarrevolutionens Storme kastede Frankrig i Armene paa et som reddende og styrkende Middel kanske nødvendigt Keiserdømme. Fra nu af forsvandt han naturligviis fra Scenen; 1852 optoges han blandt Akademiets 40 Udødelige, hvis salige Hvile han først ved de sidste Valg til det lovgivende Kammer atter forlod for at indhøste ialtfald den „succès d'estime“, paa hvilket Frankrigs engang mest veltalende Mand altid vil kunne gjøre Regning, selv hos dem, der, opvoxne under andre Forholde og støttende sig paa ganske andre Begreber om Monarchiernes Legitimitet, ikke kunne føle nogen Sympathi med den berømte Oldings Hengivenhed for en Slægt, der for længe siden er bleven fremmed for Frankrig.

+

St. Mariæ eller Frue Kirke i Tønsberg.

Denne Kirke er den eneste tilbagestaaende Levning af det gamle Tønsberg, der havde saamange Kirker og Klostre. Endnu i Begyndelsen af dette Aarhundrede havde man St. Laurentii Kirke i Behold, men den er nu nedrevet for mere end halvhundrede Aar tilbage. Dens Plads var den samme, som nu indtages af Byens nye Kirke, hvoraf Afbildninger findes i Nyhedsbladet for 1859 No. 6 og 8. Ifølge Kommunens Beslutning er man begyndt med ogsaa at nedrive St. Mariæ Kirke, der nu er bleven overflødig. Naar betænkes, at denne af hugne Stene opførte Kirke har en Ælde, der rækker langt ind i Norges Middelalder, idet den nemlig formodentlig er det samme Gudshuus, som Haakon Haakonsen, ifølge hans Saga Kap. 333, i Tønsberg lod opføre, kan dette vistnok synes at høre blandt det Slags Vandalisme, som den i den sidste Tid vakte Sands for Bevarelsen af Fædrenes Minder

St. Mariæ eller Frue Kirke i Tønsberg. (Efter Originaltegning.)

har viist sig saa villig til at reise sig imod, og det har derfor heller ikke manglet paa dem af Byens Borgere, som af Pietetshensyn have modsat sig hiin Beslutning med Heftighed; men for en liden By som Tønsberg vilde det vistnok være besværligt at vedligeholde nogen Kirke blot for Ældens og den historiske Interesses Skyld. Dernæst faar man ved Kirkens Nedrivning Anledning til at regulere og udvide Byens Torv, og man faar tillige den allerbekvemmeste Tomt til et nyt Raadhuus, som skal opføres. Kirkens Længde er 56 Alen, dens Bredde kun 13, hvorfor den i lang Tid havde været for liden for Byen. Dens Indre er saa simpelt som vel muligt. Der findes ingen Søiler af huggen Steen som i gamle Akers Kirke. Senere tilbyggede Gallerier, der bæres af Træsøiler, have gjort Kirken meget skummel og trist. Prædikestolen er nu aldeles blottet for Prydelser, uagtet den engang var saaledes smykket med Udskjæringer, at den regnedes for et kosteligt Kunstværk, efter hvad der berettes i Jens Müllers bekjendte Beskrivelse over Tønsberg. Om Altertavlen hedder det i samme Beskrivelse (S. 74), at den ved en flygtig Beskuelse synes at være „saa slet, som den kan være; men naar Skilderiet paa den betragtes, maa alle Skjønnere tilstaa, at det er fortræffeligt. Det præsenterer vor Frelser med sine 12 Apostler at æde Paaskelammet og derefter at indsætte den hellige Nadvere. Dette er noget almindeligt, men alle Personer, deres Ansigter, Hænder og Fødder og ganske Skikkelse er saaledes af Mesteren forarbeidet, at det den Dag idag er berømmer ham.“ — Inde i Sakristiet hænger et middelmaadigt Maleri, fremstillende Jesu Daab. Men Rammen er rigt udskaaret med mange Engle i heelt ophøiet Arbeide og overflødigen prydet med Forgyldning.

(Meddeelt.)

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Den Maade, hvorpaa man i den allersidste Tid bygger sine Huse, er saa forskjellig fra den for tyve Aar siden, at vi her nøiagtig ville beskrive et saadant nyt Huus, som en Familie med en aarlig Indtægt af 9 til 10,000 norske Specier lader bygge for sig alene.

Der er to Gaarde, une cour d'honneur og en Baggaard, samt en Have med Drivhuus, alt meget smaat. En Trappe paa nogle Trin af hvid Marmor, der altid holdes skinnende reen, belagt i Midten med et skarlagenrødt Tæppe, fører til et Forgemak af Eeg, omgivet af Bænke, betrukne med Fløiel. Her holder Tjenerne sig. Dette Forgemak fører til et Venteværelse, betrukket med Tapeter, indfattede i Ibenholt. Mid i dette Værelse staar et fiirkantet Bord med et Tæppe liig Betrækket, hvorpaa Skrivesager. Her holder Kammertjeneren sig, der melder Visitter, og her indskriver man sine Navne, dersom Herskabet ikke modtager. I dette Venteværelse er tre store Døre, skjulte bag Forhæng af samme Stof som Tapeterne. Døren til Høire fører til en Vaabensal, hvis Vægge ere ganske skjulte af alle Arter Vaaben; ved hver Side af Døren to fuldstændige Ridder-Rustninger paa Sokler, hvori Familiens Vaaben. Denne Vaabensal fører til Huusherrens Ryge-Værelse, som han udstyrer efter sin private Smag, og hermed ender Bygningen til høire Side. Døren midt i Venteværelset fører til Salonnen, hvis almindelige Farver ere Hvidt og Guld. I Udstyret varieres lidt, hvorimod Husets Hoved-Disposition er en Norm for alle dem, der bygge et Huus for sig alene. To Konsoler af Rosentræ, indlagte med Sevre-Porcellæn, tør ikke fattes mellem Vinduerne; paa Konsolerne bære hvide Marmorfigurer en Bouket Voxlys. De fire Vægge ere fire Kopier af Greuze. Den tredie Dør i Venteværelset fører til Spisesalen. En Fontaine af hvid Marmor bringer Kjøling. Den Væg, der er ligeoverfor Vinduerne, indtages af en eller anden Kopi af Vanloo, ofte Ludvig den 15des Jagt-Frokost; de andre Vægge ere malede med Freskoer paa italiensk Viis. Vi komme endelig til Boudoiret, der ender Husets venstre Side. Dette er det eneste Værelse, som Huusfruen kan siges at bebo; de andre ere kun for Modtagelser. Der er hendes Piano, hendes Staffeli, hendes Bøger, Brodeer-Ramme, Skriverbord. Om hun slet ingenting bestiller, tør intet af dette fattes. Forøvrigt et Chaos af yndige Ting. Den hele Person er her samt i Sovekammeret, hvorind vi ogsaa ville træde, da vi jo ikke ere Englændere, som vilde finde det høist shoking. Samtlige Vinduer i denne Etage vende til Haven eller rettere Drivhuset, der nogle Gange hver Vinter forvandles af Tapetserere til Theater, hvor den fornemme Verden spiller Komedie. Fruens Sovekammer er i anden Etage. Er Fruen Brunette, er det betrukket med guul Silke; alle Forhæng af samme Farve og Stof med Kvaster af blaa Silke. Sengens Træværk forsvinder under et stukket Tæppe fremdeles af samme Farve og Stof. En Kniplingsvæv bredes over. Er Fruen Blondine, forvandles Farven til hvid eller blaa. Toilet-Værelset, som ogsaa er Bad, er betrukket med Uld-Damask. Badekarret af hvidt Marmor. Hovedsagen er Tæppet paa Gulvet, thi her spadserer man ofte barbenet. Huusherrens Sovekammer, der er adskilt fra Fruens ved et stort Studere-Værelse, hvad vi kalde Kontor, er ligesom dette holdt i alvorlig Stiil. Nogle ypperlige Portræter af Heste og Hunde er den eneste Udsmykkelse. Toilet- og Badeværelse ved Siden af. Det hele Huus varmes med Rør. I Kvist-Etagen er

Tjenerkamre. I Side-Bygningen Stald til fire Heste, Vognskuur og Konciergens Bolig.

— Der er foreslaaet at anlægge en underjordisk Jernbane under Paris for at lette Cirkulationen i de overfyldte Gader. At Paris ikke har Vogne nok for Færdselen, seer man strax der er det mindste Usædvanligt paafærde, ja strax der er en Regnskuur eller en Regndag, hvilket sandelig ikke kan siges at høre til de usædvanlige Ting i Paris. En Vogn er da ofte ikke at faa for Penge til visse Tider om Dagen, og ved Omnibus-Stationerne kan man vente timeviis. Den underjordiske Jernbane vilde raade Bod herpaa og fremfor alt være en uhyre Lettelse for de 261,000 Arbeidere, der fra Udkanterne af Paris daglig maa gaa lange Strækninger til og fra Arbeidet. Ved at sætte Prisen lavere fra otte om Morgenen og efter sex om Aftenen, vilde man spare dem den sure Vandring i Kulde, Regn og Hede. Omnibussens 6 Sous sluger formeget af Arbeiderens Dagløn, den er saaledes ikke til for ham. Prisen menes at maatte sættes til 1 Sous Morgen og Aften for at opnaa Hensigten. Man frygter ikke, at det nye Galleri vilde formindske den Færdsel og det Liv i Gaderne, man gjerne vil holde paa; dette antages tvertimod at blive større, naar Enhver har Vished for med Lethed at kunne komme hvorhen han vil uden møisom Jagt efter Vogn eller Omnibus. Omnibus-Farten antages heller ikke at formindskes, da Fleertallet af dem, der ville søge de underjordiske Veie, ere Mennesker, som aldrig komme i en Omnibus. Den Lettelse, den hele Borgerklasse vilde have ved Søndag at kunne begive sig paa Landet i hele Familier sammen uden stor Bekostning, er Enhver indlysende. Ogsaa Brevposten vilde faa Lettelse. Det er kalkuleret, at Staden Paris aarlig vilde spare 11 Millioner Franks blot i Varetransporter, samt at Gadernes Vedligeholdelse vilde blive saameget billigere, naar alle de tunge Læs gik paa den underjordiske Vei. Priserne for 1ste Plads menes at burde ansættes til 4 Sous, for 2den Plads 2 Sous fra den ene Ende af Paris til den anden.

— En stor Banket for Suez-Kanalen har fundet Sted i Paris under Præsidium af Prinds Napoleon, der holdt en af sine glimrende Taler, som han dog udtrykkelig forlangte ikke skulde tillægges nogensomhelst officiel Betydning. Saadanne Meetings, hvori private Interesser forhandles offentlig, er noget ganske nyt i franske Sæder, og der var en saadan Higen efter at deeltage, at havde der været flere tusinde Pladse istedetfor 1800 vilde de alle være blevne besatte. Der skulde spises til Middag, og saadanne spisende Forsamlinger kunne i Paris ikke være talrige, da der stilles for store Fordringer til Komfort af enhver Art. — Der skrives fra Suez, at man allerede sporer Kanalens Virkninger. Hvor nødvendig den var, kan man slutte deraf, at hver europæisk Familie aarlig kjøbte for 1000 til 1500 Fr. Vand. Kanalen, der har en Bredde af 12 Alen og en Dybde af 12 Alen, bærer nu lette Barker, der fra alle Kanter føre til Staden Varer, som før maatte transporteres paa Kameler.

— Af et Brev fra en Polak, underveis til Sibirien, hidsætte vi følgende:

„I Selskab med Banditter og Ugjerningsmænd ankom vi til Pultawa, hvor vi haabede at forblive i otte Dage, da vi høilig trængte til Hvile. Der tilstodes os kun een Dag. Paa vor Indsigelse gav man os det Svar: „I har gjort Oprør mod Czaren som Barbarer, følgelig behandle vi Eder nu som Barbarer." Der tilstodes os til vor Underholdning blot 7½ Kopek (6 norske Skilling) daglig og fra nu af aftog man os ikke Lænkerne, hverken om Natten eller paa Hviledagene; Tre og Tre vare sammenlænkede. Vi forsøgte en Protest til Øvrigheden i Charkow, men Følgen var, at der herefter blot tilstodes os fire, ja paa enkelte Steder blot tre Kopek til Tæring. I Kursk ventede os nye Lidelser. Vi havde marscheret 8 Dage uden at skifte Linned i Juli Maaned. Ankomne til Fængslets Porte bønfaldt vi Befalingsmanden om at lade vore Lænker aftage, for at vi kunde rense vore Legemer og skifte Linned. Han svarede, at det var ikke ham, der havde lænket os, og at han følgelig intet kunde gjøre i den Sag. Vi forlangte, at der skulde sendes Bud til Øvrigheden, men Befalingsmanden havde allerede indgivet den Rapport, at Polakkerne havde viist Mangel paa Subordination, og i et Nu var det bekjent i Staden, at Polakkerne havde gjort Oprør. Politichefen samler i Hast nogle Invalider og Husarer, marscherer mod Fængslet og raaber: „Udlever os de rebelske Polakker eller jeg giver Ild." Banditterne i vort Jammertog bleve forskrækkede og skjulte sig, men vi, som vidste os uskyldige, gik barbenede og i det blotte Linned, men fremdeles i Lænker, ud for at forklare Sammenhængen. Neppe vare vi ved Porten, før man kastede sig over os, afrev os Linnedet og slæbte os under Trommeslag til Stads-Fængslet. Der bleve vore Lænker aftagne og J. udstraktes paa Jorden for at modtage Bastonade. Politichefen overvar Exekutionen og for hvert Slag opfordrede han Soldaterne til at slaa stærkere. „Slaar til, tapre Husarer," skreg han, „spar ikke Kræfterne, det er Polakker, det er vore Fiender!" Soldaterne skaanede sig ikke og J. transporteredes halvdød tilbage til Fængslet. Efter ham modtog Z. og L. hver 100 Stokkeprygl.

„Om Aftenen, da Alt var oplyst, kom Befalingsmanden i egen Person for at gjøre os en Undskyldning, og gav os den Forsikring, at denne Misforstaaelse skulde komme os tilgode i Fremtiden; men det var blot Hykleri, thi inden vor Afreise tilføiedes paa vort Pas: „Udstaaet korporlig Straf for Rebellion."

„Ankomne til Woronez indsendte vi Klage til Over-Øvrigheden. Gouvernøren syntes tilbøielig til at antage sig vor Sag, da Adelsmænd, tiltrods for Adelens Privilegier, havde været lænkede og lidt korporlig Straf; men Transportens Befalingsmand lod ham vide, at han havde hemmelig Ordre til at holde de politiske Fanger i Lænker, og efter et Blik paa vort Pas kom man til den Overbeviisning, at vi vare retfærdigt straffede som Rebeller.

„I Wilna havde vi den melancholske Glæde at støde sammen med Landsmænd og Brødre, og da de gjorde Reisen med de Privilegier, der tilkommer Adelsmænd, tilstodes os samme Gunst, og fra nu af fortsattes Reisen paa Kjærrer.

„Dersom Floderne ikke standse vor Marsch, ville vi være i Tobolsk ved Enden af Januar.

„Vi have lidt uhyre, men disse Lidelser ere Intet mod den Smerte at være dømte til Uvirksomhed i en Tid, da Fædrelandet trænger til alle sine Sønner. Under alle vore Lidelser har Gud styrket os, saa vi have kunnet bære dem med taalmodig Værdighed som det anstaar Polakker, der lide for Fædrelandet."

— I Rotterdam er et af Stadens herligste Musæer brændt. Skjønt Malerierne vare assurerede, er Tabet uerstatteligt, da den gamle flamske Skoles Mesterværker ikke kan erstattes ved nogensomhelst Pengesum. Neppe Fjerdeparten af Malerierne frelstes.

Lechthalerinden i Ørneredet.

Literære Efterretninger.

Som bekjendt har der nu i flere Aar i Rom bestaaet en skandinavisk Forening og et Bibliothek, der for et Aars Tid siden udgjorde henimod 6000 Bind og som i den senere Tid er bleven forøget ved værdifulde Sendelser fra Danmark og Sverige. Ifjor besluttede Skandinaverne i Paris at følge dette Exempel. Trangen til et fælles Samlingssted kunde her vel ikke være saa følelig som i det stille Rom, og det man først tog fat paa, var derfor Dannelsen af et Bibliothek. Efter en Beretning i det svenske „Aftonblad" seer man, at Sagen har gaaet særdeles vel. Allerede for længere Tid siden skal der, efter Traditionen, have existeret en liden nordisk Bogsamling der; den forsvandt i det skjæbnesvangre Aar 1848, der styrtede saamange Institutioner, men nogle Levninger, som det er lykkedes at opsamle af det, har imidlertid dannet Grundlaget for den nye Bogsamling, der allerede har henved 1000 Bind og en kontant Beholdning af henved 1500 Frs. H. M. Kongen af Norge og Sverige, danske og svenske Selskaber, Forlæggere og andre Privatmænd have ved Gaver istandbragt denne smukke Begyndelse; Norge repræsenteres her, ligesom i Rom, ene og alene gjennem Hr. Kammerherre Holsts utrættelige Liberalitet. Dog, — vi feile, hvad det romerske Bibliothek angaar; det maa ikke forglemmes, at paa en Liste til Bidrag i dette Øiemed, der blev udlagt her i Christiania, er der tegnet — 2 Spd. Hr. Chr. Becker har for Tiden velvillig overtaget at skaffe det parisiske Bibliothek Huusrum og at bestyre det; han bor i Nr. 48, Rue de l'Arbre sec, og der kunde de ikke faa Nordmænd, der mellem Aar og Dag komme til Paris, for 10 Frs. skaffe sig hjemlig Literatur et heelt Aar, ja, for 100 Frs. blive livsvarige Participanter i alle de Fordele og fornøielige Indretninger, som vi haabe vore Landsmænd derude efterhaanden ville vide at knytte til denne dygtige Begyndelse.

Vi tro, at en Institution som denne kanske ogsaa kan komme til at faa en videregaaende Betydning, end man ved første Øiekast er tilbøielig til at antage. Adskillige Tegn tyde hen paa, at der i Frankrig vaagner mere og mere Interesse for de skandinaviske Nationer, deres Institutioner, Historie, Sæder og Literatur.*) En skandinavisk Bogsamling i Paris vilde styrke denne Interesse, og gjøre det lettere at lede den i det rette Spor; den vilde kunne afgive paalideligere og rigere Grundlag for Studier af vore Forholde, end Tilfældet kan være med den

*) Saaledes nylig nogle Studier over nordiske Antikviteter af Hr. Beauvois, hvem man nu atter i de sidste Dage skylder en velvillig og klar Brochure om det dansk-tydske Spørgsmaal.

lille Samling af nordiske Værker, det keiserlige Bibliothek besidder. Revue des deux mondes, bringer i sit sidste Hefte et nyt Beviis paa den vorende Interesse, vi før omtalte, i en Artikel af Hr. A. Geffroy, om Gustav III af Sverige og det franske Hof i det 18de Aarhundrede. Hans Kilder har fornemmelig været den umaadelige haandskrevne Samling af Gustav III's Papirer, som Universitetsbibliotheket i Upsala besidder, de diplomatiske Korrespondencer og de talrige trykte Memoirer, som den svenske Literatur eier fra hiin Periode. Gustav III's Papirer danne 64 Vol. i Folio og 55 i Kvart, der foruden Sager fra hans egen Haand indeholde en uendelig Række Breve til ham. De righoldige Portefeuiller i Udenrigsdepartementet i Paris har Forfatteren ogsaa kunnet benytte. Det første Afsnit indeholder en Skildring af Sverige før Gustavs Thronbestigelse. Frankrigs Forholde til Sverige, bemærker Forfatteren, føre os først, under Choiseul og Vergennes, frem for nogle af Versaillerhoffets sidste skjønne Dage, da det endnu var sine Traditioner tro og til Bedste for den europæiske Ligevægt søgte de underordnede Staters Alliance. Senere, da Gustav III ligeoverfor den franske Revolution vil gjengjælde det gamle Monarchi den Hjælp, han havde modtaget af det, danne den svenske Konges Bestræbelser ved de europæiske Hoffer forat organisere en Kontrarevolution et ret kuriøst Billede, og som hidtil har været lidet kjendt. Fortsættelsen vil formodentlig bringe de interessanteste Meddelelser af hidtil utrykte Aktstykker, hvoraf vi skulle forsøge at fremhæve det, der fornemmelig kan ansees som nyt for skandinaviske Læsere. z.

Digte efter Longfellow.

Slavens Drøm.

Slaven segned' med Seglen i Haand
Ved den bølgende Riismarks Rand;
Hans Bryst var blottet, hans filtrede Haar
Sank dybt i det brændende Sand. —
Men svalet i Drømmenes skyggende Favn
Han gjensaa sit Fødeland.

Og gjennem hans Drømmelandskab vidt
Den vældige Niger flød; —
Paa Sletten der, under Palmers Tag,
Atter som Konge han bød;
Og hist fra den bugtede Klippevei
Karavanernes Klokker lød.

Og nu han møder sin Dronnings Blik,
Midt i Børneflokken hun staar;
De favne hans Knæ, de trykke hans Haand,
De kysse hans Kind og hans Haar! —
Fra det lukkede Øie en Taare nu brast
Mens Hjertet af Glæde slaar.

Og nu igjen paa sin lynsnare Hingst
Han farer langs Nigerens Bred;
Med Tømmen af Guld kastet over sin Arm
Sit Staalspyd leger han med —
Nu er han atter Kriger og Helt,
Og Frygt han ei kjendes ved.

Den lyse Flamingo foran ham fløi,
Liig et blodrødt Banner i Strid, —
Tamarinden og Palmen byde ham Frugt,
Men han standser ei, iler kun did,
Hvor bag Kaffernes Hytter han skimter glad
Oceanets Bølge saa hvid. —

Om Natten hører han Løvens Brøl
Og Hyænens hylende Skrig
Og Flodhestens tunge, knusende Trin,
Naar fra Vandet den reiser sig —
Der er som om Paukers og Trommers Lyd
Forkynde ham seierriig!

Og Skoven af truende Tunger fuld
Jubler om Friheds Lyst;
Og Ørkenens Vind, den synger høit
Med en Stemme fra Havets Kyst, —
Han smiler i Søvne, og standser sin Fart
For at rumme den Fryd i sit Bryst.

Nu føler han ikke Driverens Slag,
Ei Solens brændende Stik;
Over Drømmenes Bro ind i Dødens Land
Hans Sjel nu til Hvile gik, —
Sit Hylle den kaster, kun dette laa
Tilbage for Driverens Blik.

Qvadronpigen.

Slaveskibet med slappe Seil
Tilankers i Bugten laa,
Naar Aft'nens Bris kruser Havets Speil,
Dets Fører afsted vil gaa.

Hans Baad ved Strandbredden fæstet laa
Og det ledige Mandskab i den
Stirrer i Bugtens Dyb, hvor den graa
Alligator lurer sig hen.

Orangeblomstens krydrede Duft
Bæres til dem fra nære Kyst;
Den er som et Vift af Edens Luft
Over Jordens Brøde og Lyst.

Planteren hist i straaklædte Bo
Giver taus paa sin Pibe Agt;
Kjøbmanden haster fra Landets Ro,
Hans Haand paa Klinken er lagt.

„Mit Skib," han siger, „i Bugten der
Ligger rede til strax at gaa,
Naar Maanen staar op og Floden er nær
Til Hjemmet vor Kours skal staa!"

Ved disse Ord en Qvadronpige nu
Sit Blik paa dem falde lod,
Nysgjerrig halvt og halvt med Gru
Hun ydmygt foran dem stod.

Til Dragt kun en Kittel lys hun har
Og sit lange ravnsorte Haar,
Hals og Arme ei Dække bar,
En Lysglands fra Øiet gaar.

Et Smiil der leger om hendes Mund
Saa reent, saa blidt og svagt,
Som hist det Skin paa Altrets Grund
Om Helgenens Hoved lagt.

„Jorden er gold og Afgiften høi,"
Siger Planteren tankefuld;
Han seer paa Pigen og derpaa fløi
Hans Blik til Kjøbmandens Guld.

En Strid der dog i hans Hjerte stod,
Om Syndeguld ei det var:
I Pigens Aarer rinder hans Blod,
Hendes Moder han elsket har.

Men altfor svag var Naturens Røst —
Det glimrende Guld han tog;
Dødskulde foer gjennem Pigens Bryst,
Og Farven fra Kinden jog.

Og saa hun førtes fra Huset ud
Af den rige, fremmede Mand —
Nu er hun hans Slave, hans kjøbte Brud
I det fjerne, ukjendte Land.

Brev fra en Nordmand i Düsseldorf.

Kun sjelden bringe vore Aviser Noget fra Düsseldorf, medens man oftere læser Korrespondencer fra Rom, Paris og andre Steder, hvor norske Kunstnere færdes. Og dog er vistnok Düsseldorf det Sted, der interesserer os mest; her er jo den norske Kunsts „Vugge". — Vor norske Kunst! dette Underbarn, der fødtes hjemme blandt vore Fjelde og solbelyste Lier, endnu saa ungt i Aar, men dog saa kraftig udviklet; som maatte sættes ud for at opfostres, fordi Moderen var for fattig til at ernære det; men Barnet trivedes godt mellem de Fremmede, skjønt det ofte blev kuet og skjældt for en Bastard. Gid den Tid ikke maatte være fjern, da det kunde vende hjem til sin Moders Arne og være hende til Hæder og Ære! Ja gid det kunde skee snart, før vore norske Kunstnere gaa op i det fremmede Element! Oftere hører man Landsmænd, der i Aarets Løb besøge vor lille Koloni, ytre Forundring over, at man ikke reiser hjem en masse. „I kunne jo ligesaagodt male Eders Billeder der hjemme," sige de; og mangengang falder det vanskeligt at gjøre det indlysende for dem, at Tiden endnu ikke er kommen. Kunstsandsen er endnu ikke almindelig udbredt hos os; den maa først vækkes og Kunsten være bleven en Nødvendighed. Danmark brødføder alle sine Kunstnere; Grunden hertil er ikke alene Landets større Rigdom, men især at Interessen for Kunst er større, har gjennemtrængt alle Klasser. Hos os er det anderledes; faa Kunstnere vilde nu kunne existere derhjemme, hvis de udelukkende skulde være henviste til det Marked, som vort fattige Land byder. Vi maatte altsaa søge et andet Marked for vore Billeder; men medens man fra Düsseldorf med Lethed kan sende Billeder til hvilkensomhelst tydsk Udstilling, vilde dette være forbundet med mange Omkostninger at gjøre det hjemmefra. Desuden var det ikke nok til at grunde en selvstændig Skole, om en eller et Par af vore Kunstnere kom hjem; de Ældre maatte sætte sig i Spidsen for dette Foretagende — der maatte grundes et Akademi, og hertil er Landet for fattigt. Udsigterne ere derfor endnu lange; man kan blot ønske, at det ikke vil gaa saaledes, at „medens Græsset gror, dør Koen". Enhver føler, hvor ubehagelige Forholdene nu ere; at man ikke kan leve omgivet af den Natur, man fremstiller, er allerede et uhyre Savn, og for mangen er det vanskeligt at bestride de Udgifter, der ere forbundne med en Studiereise hjem. — — Gude har nu modtaget Udnævnelsen til Direktørposten ved Akademiet i Carlsruhe; dette vil uden tvivl drage flere af vore yngre Kunstnere derhen. Düsseldorf tabte meget ved hans Bortreise; et ligesaa stort Tab har man nylig lidt ved den ældre Achenbachs Overflytning til Paris. — I disse Dage er et stort Billede af Tidemand udstillet. Motivet er en Strid ved et Bryllup i Thelemarken i forrige Aarhundrede, da Stridsøxerne ikke sjelden bleve brugte ved saadanne Festligheder og Kvinderne bragte sine Mænds Liigskjorter med til Laget. Dette Billede har beskjæftiget ham i henved $1\frac{1}{2}$ Aar; nu staar det der færdigt, lige fuldendt i Komposition, Farve og Tegning, et Mesterværk, hvis Mage han endnu ikke har frembragt. Det er efter Striden. Fra Ljaaren i Taget falder det blege Dagslys ned og belyser Hovedgruppen; paa Bænken til Venstre ligger den dødelig saarede Brudgom; ved Siden knæler hans Hustru med Udtrykket af den dybeste Smerte, medens hans Saar med kyndigt Blik undersøges af en ældre Mand. Hans Banemand, ligeledes svært saaret, bæres bort af to stærktbyggede Mænd; imellem de Kjæmpende staar en gammel Kvinde, Brudgommens Moder, med Haanden løftet truende mod Himlen og med Liigskjorten paa Armen. I Forgrunden ligge de blodige Stridsøxer henslængte paa Gulvet. En anden Gruppe til Høire viser os den gamle, blinde Spillemand, der urolig samler sig hen til Arnen, medens bag ham et Par Børn i den dødeligste Angst klynge sig til hinanden. Lige i Forgrunden kommer Kjældermesteren op af en Luge med et Krus Øl. Ved Arnen til Høire i Baggrunden har Grupper af Kvinder og Børn flokket sig sammen. Mellem disse seer man en stor Skikkelse med hævet Haand at ville trænge sig frem for paany at yppe Strid, men bliver tilbageholdt af stærke Arme. Tilvenstre for Hovedgruppen staar det lange Bord med Levninger af Maaltidet. Over Alt hvirvler sig den tætte Røg fra Arnen. Det Hele er af gribende Virkning. Naar man staar foran dette Billede, maa man uvilkaarlig sukke over, at et saadant Mesterværk ikke skulde kunne vindes for vort Nationalgalleri. Det er bestilt til England; Prisen er 1000 £, lidet i Forhold til engelske Priser, men for meget for os! — Om 50 Aar vil det maaskee ikke kunne erhverves for den tidobbelte Priis. Istedetfor, som nu, hvert Aar at kjøbe flere, ofte mindre gode Sager, der neppe kunne bære Navn af Galleribilleder, burde man heller vente nogle Aar, forat kunne indlemme et saadant Billede i vort Galleri.

C.

Norge.

Christiania. Hs. Maj. Kongen ankom hertil Fredag Eftermiddag Kl. $3\frac{1}{4}$ og blev paa Forbikjørselen til Slottet ved Universitetet hilset af en Skare Studenter med Raabet: „Leve Kongen! Leve Danmark!"

— Under 7de Marts er Kand. philos. og Amanuensis ved Universitets-Bibliotheket P. Botten-Hansen udnævnt til Universitets-Bibliothekar; Professor i Lovkyndighed G. Fr. Hallager til Assessor i Høiesteret, og Kapitain i Marinen A. H. Bull til Indrulleringschef i Bergens Distrikt.

— Under s. D. er Sognepræst til Helland J. Schmidt forundt Afsked med aarlig Pension 500 Spd.

— I London har dannet sig et Aktieselskab til Indkjøb og Drift af Gellivare-Brugene i Sverige; 780,000 £ ere allerede tegnede i dette Øiemed.

— I Anledning af, at Norges gjenvundne Selvstændighed i dette Aar fylder et halvt Aarhundrede, havde Christiania Magistrat og Formandskab indbudt Medborgere til et foreløbigt Møde paa Børsen 10de Marts for at træffe de fornødne Foranstaltninger til Høitideligholdelsen af kommende 17de Mai. Følgende Indbydelse, der oplæstes af Borgermester Fougstad, vedtoges uden Debat og undertegnedes af de Tilstedeværende.

„Medborgere! For et halvt Aarhundrede siden gjenfødtes det norske Folk til Frihed og Selvstændighed. Det var et Værk af ham, som vaager, om Folkene sove, og vækker dem, naar Timen til Arbeide er kommen. — Vakt af ham kunde vort Folk ikke paany falde i Dvale, Friheden er en Magt, som holder vaagen; dens Løsen er: „Fremad", og fremad er det ogsaa gaaet for os. — Konger og Folk have troligen holdt sammen; Frihedens Spire har skudt kraftig Væxt i en Jordbund, hvor den fra gammel Tid hørte naturligen hjemme, og allerede den nu levende Slægt har den rigeste Deel i dens velsignede Frugter. — Fred har hersket, Handel har blomstret, Kunstflid og Haandværk er fremmet, Velstand er vunden, Folkemængden er fordoblet, Oplysningen er stegen, Loven er agtet, Retten er sikret. Frihedsværket fra 1814 har gjort os til et lykkeligt Folk. — Derfor er det en Trang for Folket at give sin Stemning et Udtryk paa den Dag, der er Halvhundredeaarets Mærkedag for dets gjenvundne Frihed. Vi gjøre os kun til Tolk for denne Trang, naar vi herigjennem opfordre til en almindelig og folkelig Festligholdelse af dette Aars 17de Mai. — I Erkjendelsen af, at Gud alene tilkommer Æren for den Lykke, der er bleven vort Folk tildeel, finde vi det passende, at Dagen over det ganske Land indvies og helliges ved en almindelig Kirkefest. — Kommer en saadan Fest istand, bør den i Eidsvold, vor Friheds Vugge, bære Præget af en Nationalhøitid. Vi nære da det Haab, at Repræsentanter fra By og Bygd ville der give Møde og frembære det hele Lands Tak og Bøn til ham, som kraftigen vil støtte, hvad han kjærligen har grundet, og mere og mere føre vort Folk frem paa Lysets, Lykkens og Ærens Bane."

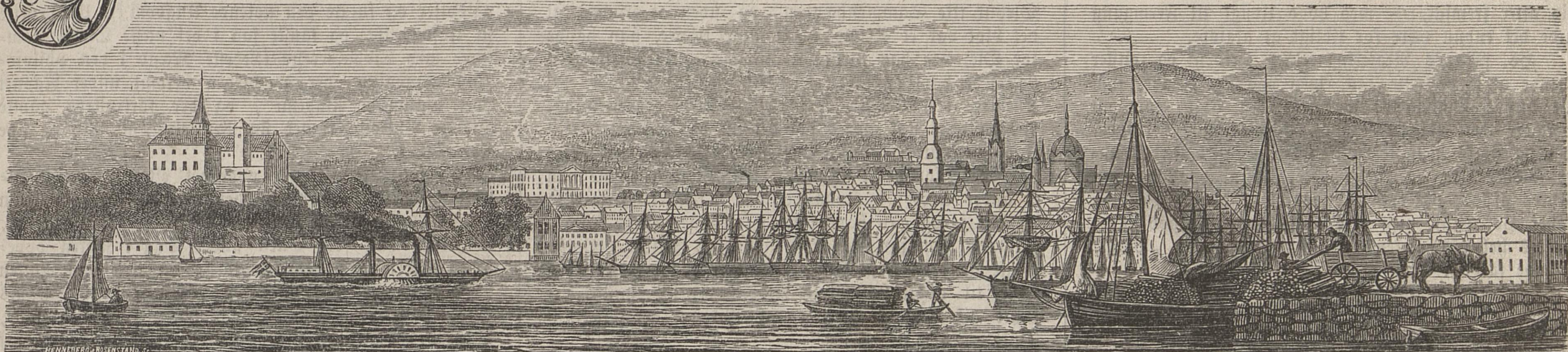
Den nedsatte Festkommittee bestaar af: Stiftamtmand Arntzen, Borgermester Fougstad, Ordfører Birch-Reichenwald, Prof. Broch, Grosserer P. Egeberg, Konsul Th. Heftye, Obestlieutenant Kierulf, Kjøbmand P. W. W. Kildal, Bogtrykker Malling, Grosserer Th. Meyer, Major Fr. Næser, Kjøbmand P. Petersen, Havnedirektør Roll, Fuldmægtig Ferd. Roll, Smedemester Thune, Korpslæge J. Vogt.

— Udbyttet af Vaarsildfisket inden Opsynets Distrikter, dog Søndmøre uberegnet, ansættes til cirka 500,000 Tdr.

Dødsfald. Kompagnichirurg Daniel Schjøtz, en begavet og vennesæl Mand, † i Danmark, hvorhen han nylig begav sig for som Læge at deeltage i det danske Felttog.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang, Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 12. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 20de Marts 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Grev Manderstrøm.

Den nuværende svenske (og norske) Udenrigsminister Christopher Rutger Ludvig Manderstrøm, er født 1806 og en Sønnesøn af Hofmarskalk og Friherre Christopher Manderstrøm, der var en af Digterne ved Dronning Ulrikas Hof og i 1779 udgav Forsøg til et svensk Riimlexikon. Som Sekretær i det udenrigske Departement, hvor han i flere Aar gjorde Tjeneste, erhvervede han sig den Færdighed i at benytte det franske Sprog til diplomatiske Udarbeidelser, som i hans følgende Karriere har forskaffet ham en saa smigrende Anerkjendelse. Han var derpaa en Tid Sekretær ved Legationen i London og fra 1840 til 1856 Kabinetssekretær. I de to paafølgende Aar repræsenterede han Norge-Sverige ved det franske Hof, hvor han skal have gjort megen Lykke, bl. A., efter hvad en svensk Forfatter beretter, som Prindsesse Mathildes erklærede Balkavaleer. Siden 1858, da han hjemkaldtes for at overtage Udenrigsministeriet, har han ledet de forenede Rigers diplomatiske Forbindelser med Udlandet. Ved Kongens Kroning i 1860 blev han ophøiet i grevelig Stand. Han er Medlem saavel af det svenske Akademi som af Videnskabernes Akademi, men har forresten lidet præsteret som Forfatter. I et i 1859 udgivet Skrift, om Gustav den Tredies udenrigske Politik under hans seneste Regjeringsaar, nedlagde han Udbyttet af archivaliske Granskninger.

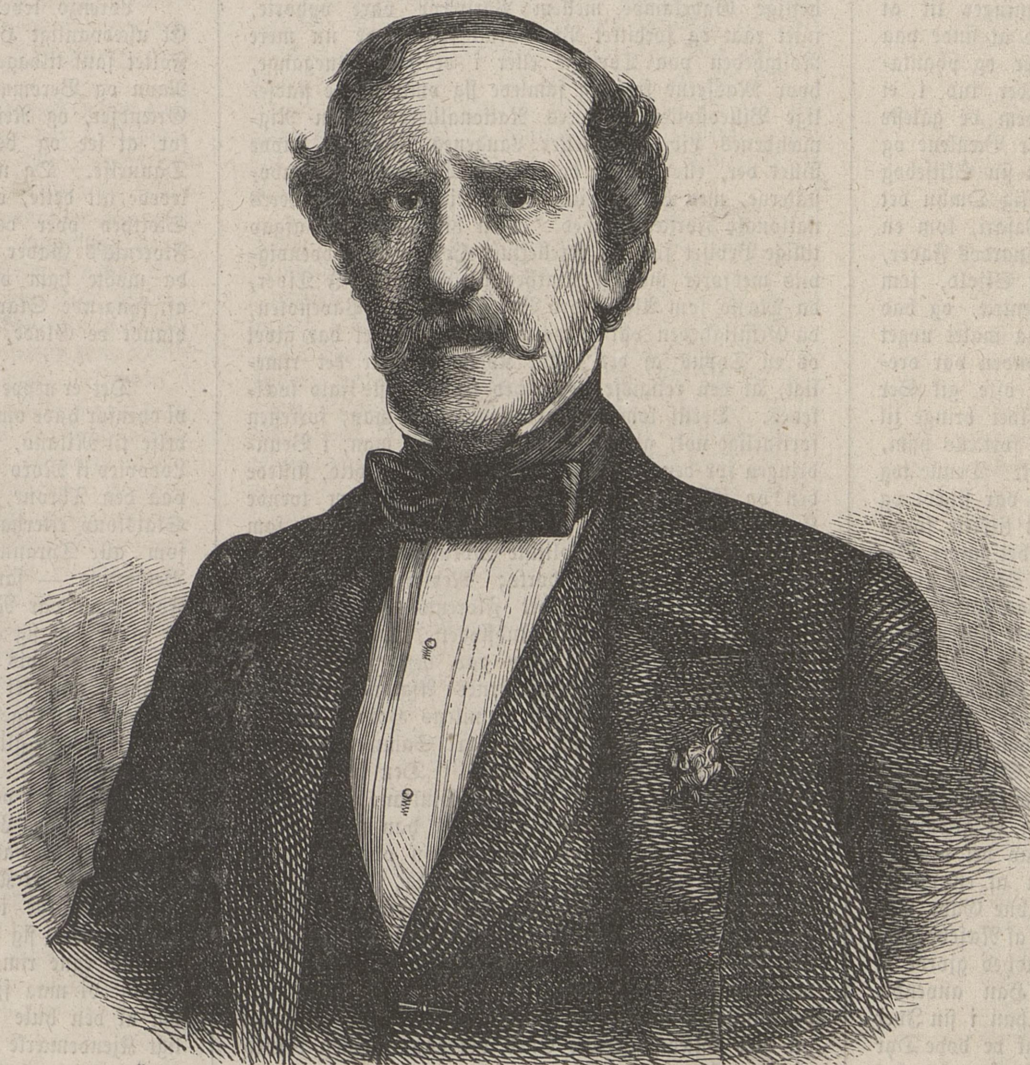
Grev Manderstrøm besidder i Broderriget en ikke ringe Grad af Popularitet og Anseelse, der vistnok tildeels grunder sig paa de Egenskaber hos Hs. Excellence, som vi have antydet, deels derpaa at han er Medlem af et Kabinet, der i alle Svenskers Øine staar som Repræsentant for en høist nødvendig Reform i Folkerepræsentationen, og af hvis Opretholdelse Reformens Gjennemførelse ganske troes at afhænge. Sin Stilling ligeoverfor Udlandets Diplomater, har Grev Manderstrøm forstaaet at sikre.

Med Hensyn til det danske Spørgsmaal har han iagttaget en Forsigtighedens og Beregningens Politik, som har været lidet skikket til at gjøre ham yndet og populær hos de ivrigste Skandinaver. Hvorvidt dette har været nødvendigt og beføiet, og den af Regjeringen overholdte Fredspolitik været dikteret af „den europæiske Nødvendighed“, bliver det først muligt at dømme om, naar Aktstykkerne angaaende hiint skjæbnesvangre Spørgsmaal foreligge. Selv har Manderstrøm ved en Fest, der gaves i Gøtheborg for de svenske Statsraader paa deres Gjennemreise til Norge, i en Skaaltale givet saadanne Bidrag til Forstaaelse af den befulgte Politik i det dansk-tydske Spørgsmaal, at man nok kan see Grunde for at en klog Politiker betænker sig to Gange, „om han skal gaa eller springe i det“. Talen er saa charakteristisk og oplysende, at vi her gjengive den, skjønt den allerede kjendes af Dagbladene:

„I den senere Tid har for alle Europas Regjeringer uden Undtagelse — for de større Staters saavelsom for de mindres — Ledelsen af den udenlandske Politik været en særdeles ansvarsfuld Opgave. Det Spørgsmaal, som nu er blevet et af de mest brændende i Europa, er ikke nyt. For flere Aar tilbage har Hs. Maj.s Regjering fæstet de øvrige Regjeringers Opmærksomhed paa de Farer, hvormed den truede Europas almindelige Fred.

„Hvad de forenede Rigers Regjeringer paa dette Omraade har foreslaaet, har ei vundet al den Erkjendelse, som det maaskee fortjente. Andre Regjeringer have troet, at det skulde være tilstrækkeligt ved en Pression paa de tvistende Magter at dæmpe de oprørte Elementer; men Spørgsmaalet har senere voxet dem over Hovedet, og de ville nu maaskee indsee, at Andet og Mere vilde have været udrettet, om Spørgsmaalet i Tide havde vundet større Opmærksomhed og Interesse. For Regjeringen har Stillingen havt sine Vanskeligheder, da Følelsen har altid maattet staa i Strid med det modne Overlæg. Det er ingen ubekjendt Sag, hvilken varm Hengivenhed der forenede vor Konge med hans Ven og Broder Kong Frederik VII af Danmark, denne retfærdige Monark, der stedse trofast holdt sit Folk de Løfter, han gav det, og derfor med Rette nød dette Folks Kjærlighed og Tillid. Man kjender ogsaa Kong Carl XV's oprigtige Venskab for Danmark. Blandt Hs. Maj.s Raadgivere, ligesaalidt som inden denne Forsamling, findes der heller Ingen, som ei nærer den varmeste Deeltagelse for Danmarks retfærdige Sag, og Harme og Uvillie mod den uretmæssige, voldsomme og samvittighedsløse Behandling, som overgaar dette faatallige, men tapre og for sin Frihed og Bestaaen kjæmpende Folk. At gaa ind paa Enkelthederne af, hvad der i denne Sag er gjort fra Hs. Maj.s Regjerings Side, dertil er her hverken rette Tid eller rette Sted. Hs. Maj.s Hensigter ere dog temmelig tydelige. Naar jeg er lagt tillast en alt for stor Forbeholdenhed i denne Sag, saa maa jeg trøste mig med, at der vel ikke findes nogen Udenrigsminister, hvem ikke denne samme Bebreidelse har truffet. Jeg klandrer ikke hos Nogen Lysten til at vide, allermindst naar den hidrører, ikke fra en blind Nysigenhed, men fra en livlig Deeltagelse i Fædrelandets Anliggender; men, mine Herrer, det er lettere at spørge i Utide end at bedømme den rette Tid til Spørgsmaalets Besvarelse.

„Ved en anden Udenrigsminister er imidlertid nylig en Flig af Sløret løftet i de Aktstykker, som nylig ere offentliggjorte. Den ædle Lord skulde dog maaskee kunnet gjøre disse Fremstillinger endnu fuldstændigere. Da han meddelte, hvad den svenske Regjering havde udtalt ved Slutningen af forrige Aar, skulde han have kunnet oplyse, at den samme Forklaring afgaves allerede i Begyndelsen af September Maaned. Og om Redegjørelsen havde strakt sig nærmere den nuværende Tid, skulde deraf have kunnet fremgaae, at endnu i Midten af Februar en varm Opfordring udgik fra Hs. Maj.s Regjering til England og Frankrig om at optræde kraftigere for Danmarks Sag end hidtil, i hvilket Tilfælde Sverige ikke vilde unddrage sig for at opfylde sine Forpligtelser som Medundertegner af Londonertraktaten.

Grev C. R. L. Manderstrøm.

„Det har dog altid været H. M.s Regjerings fulde Overbeviisning, at dette Spørgsmaal ei kan afgjøres med Sværdet, naar den øieblikkelige Løsning, som derved kunde vindes, ikke skulde blive bestaaende. Allerede for mere end 2 Aar siden foreslog derfor Hs. Maj.s en Konferentse med Deeltagerne i Londonertraktaten for at overveie den lempeligste Maade løse at Spørgsmaalet paa. Gemytterne vare dengang ikke saa ophidsede som nu og et Opgjør havde derfor dengang lettere kunnet istandbringes. Men man vilde da ei lytte til dette Forslag. Et lignende er i den sidste Tid atter fremsat, — med hvad Udsigt til Fremgang turde det endnu være for tidligt at afgjøre.

Hs. Maj.'s Regjering ellfer Freden og ønsker levende at gjenoprette den, men paa en Maade, som kan hævde Danmarks Ret mod den Vold, som nu overgaar den ædle Nation. Europa skal ei tillade, at dette Folks helligste Rettigheder ustraffet trædes under Fødder; vi bør være beredte paa, hvad der kan fordres af os, og ved en saadan Sagernes Vending regner Hs. Maj. med fuld Tillid paa hver god Medborgers hele Samvirken til Opnaaelsen af det „Maal, vi have sat os."

Lionardo da Vinci.

Foredrag i det norske Studentersamfund ved F. Bætzmann.

(Fortsat fra Nr. 10.)

Der har kanske existeret mangen en Begavelse, der har været ligesaa enorm som Lionardos, og som dog ikke har bragt Verden et Skridt videre, fordi den ikke har været forbunden med den Aandens Freidighed, den elastiske Villie, der for hver Gang, den bøies ned, springer op igjen med saameget større Kraft. Hver den, som mangler denne, bliver, lad hans Begavelse være nok saa dyb og nok saa omfattende, dog aldrig andet end en udygtig Pedant, en mystisk Gruble, der lukker sig inde i sig selv og fortærer sin egen Kraft.

Stærk i sin Glæde og sin Livskraft greb da hans Aand efter Opgaver, dem vi maatte charakterisere som en phantastisk Famlen ud over Maalet, naar ikke det Senere viste os, at det var den samme Stræben efter det Høieste, endnu i en halv barnagtig og urimelig Form, der siden vovede sig efter de største, de ædleste og dybeste Gjenstande, — og greb dem i Klarhed og Fasthed. Snart var det den gamle Kirke St. Giovanni, som syntes ham at ligge for lavt; den vilde han med sine Maskiner løfte i Veiret og lægge et Par Trin under den, uden at en Steen af Kirken skulde komme ud af sin Plads, og hvorledes dette skulde ske, udviklede han saa klart for sine Tilhørere, at de, naar han talte med dem, ikke kunde andet end gaa ind paa hans Plan, endskjønt de, saasnart han var gaaet bort, holdt det for Galmandsværk. Saa gjorde han Tegninger og Modeller til at gjennembryde Fjeldene, konstruerede Muddermaskiner og Indretninger til at pumpe ud Sumpe, eller morede sig med at finde paa alle Slags vanskelige Sammenslyngninger og phantastiske Dyr; eller han bød nogle Bønder ind i et Osteri, lod dem drikke tæt og fortalte dem de galeste Historier; naar de da halvfulde laa over Bænkene og lo, saa de neppe kunde standse, tog han sin Skitsebog frem og aftegnede med næsten vidunderlig Omhu det hele Kompagni. En Dag, fortæller Vasari, kom en Bonde, der ofte besøgte Ser Piero, Lionardos Fader, op til ham paa Slottet med et rundt Skjold, som han selv havde hugget sig til af et Figentræ, og bad ham tage det med til Florents og faa malet noget paa det. Denne tog imod det, da Bonden var dreven i Fiskeri og Fuglefangst og heri ofte gik Ser Piero tilhænde. Han lod derfor Skjoldet bringe til Florents, gav det til Lionardo, uden at fortælle ham, hvem det tilhørte, og bad ham male det. Denne tog det da en Dag for sig, saa, at det var skjævt og plumpt og slet forarbeidet, bøiede det tilrette foran Ilden og lod endelig en Dreier tage det under Behandling, saa at det blev ordentligt. Derpaa grundede han det med Gips, tilberedte det paa sin Maneer og begyndte at overtænke, hvad han vel skulde male paa det, forat det kunde forskrække den, der saa det, og saaledes frembringe en lignende Virkning som den, man fordum tilskrev Medusahovedet. Til den Ende samlede han i et Kammer, som han ene havde Adgang til, Græshopper, Slanger, Sommerfugle, Flaggermuus, Firbeen og allehaande sælsomme Dyr, og dannede af denne underlige Samling et græsseligt Uhyr, gav det en giftig Aande, omgav det med en gløende Dunst og lod det komme frem af en dunkel Klippevrevne, sprudende Gift ud af det aabne Gab, med gloende Øine og med Røg staaende ud af Næseborene, altsammen saa phantastisk, at det i Sandhed gjorde et frygteligt, ja græsseligt Indtryk. Han anvendte ogsaa saamegen Møie paa Arbeidet, at han i sin Iver slet ikke mærkede, hvilken utaalelig Stank de døde Dyr udbredte i Værelset. Da nu Arbeidet, som hverken Ser Piero eller Bonden mere spurgte efter, var færdigt, opfordrede Lionardo hiin til ved Leilighed at komme og hente sit Stykke; for sit Vedkommende var han nu færdig med det.

Ser Piero begav sig da en Morgen til sin Søns Bolig; han bankede paa Døren; Lionardo aabnede og bad ham vente et Øieblik. Han ilede tilbage til Kammeret, stillede Skjoldet paa Staffeliet i den rette Belysning, lod kun en svag Straale falde ind gjennem Vinduet og raabte til Faderen, at han maatte komme og se Arbeidet. Ser Piero fattede i det første Øieblik ikke Sammenhængen, og uden at erindre, at det blot var et Skjold og et malet Uhyre, han havde for Øie, veg han forskrækket tilbage. Men Lionardo standsede ham og sagde: „Dette Billede opfylder det Øiemed, i hvilket det er malet; dette er den Virkning, et Kunstværk skal gjøre; tag det nu og bær det bort." Faderen syntes, Tingen var heel kurios, og roste Lionardos sælsomme Paafund. Til Bonden kjøbte han et andet Skjold, hvorpaa der var malet et Hjerte med en Piil i, og gav ham det, og denne kunde aldrig fuldtakke ham for Gaven. Lionardos Skjold derimod solgte han, uden at sige det til Nogen, for 100 Dukater til nogle florentinske Kjøbmænd, fra hvilke det snart gik over til Hertugen af Milano, der gav 300 Dukater for det.

Betragter man denne freidige unge Mand, der gik og bar paa saa uendelig rig en Fremtid, i Reflexen fra hans Samtidige og det Liv, der netop da rørte sig saa kraftig i hans Fødeby, da træder hans Skikkelse os imøde i endnu skarpere Omrids, den kastes et endnu klarere Lys over ham; lige saa vist som paa den anden Side netop Besteuelsen af en saadan enkelt, reent og bestemt anlagt Personlighed gjør det lettere for os at opdage og udrede de charakteristiske Træk, der tilhøre hele Tidsalderen, men som de spredte Faktas forvirrede Mandfoldighed ofte ikke lader træde saa slaaende frem, som i det enkelte Forbillede.

Til Forstaaelse af Lionardos Ungdomsliv og til Fuldstændiggjørelse af de knappe Fakta, vi kjende om det, vil jeg derfor korteliq forsøge at charakterisere de mest iøinefaldende Træk ved det florentinske Liv i den sidste Deel af Aarhundredet, den Periode, som man par excellence kalder den mediceiske Tidsalder, den Epoche, hvis Berømmelse man minder om, naar man nævner Lorenzo de Medici, il Magnifico.

Det var en ganske mærkelig Tidsalder. En almindelig Dannelse var trængt igjennem i en Grad, man vistnok sjelden har seet Magen til; kunstneriske og lærde Interesser næredes ikke blot af enkelte Privilegerede, de stode ikke mere under Scholastikens Formynderskab, eiedes ikke udelukkende af Geistligheden eller nogen lærd Kaste, nei, de deeltes af det hele oplyste Folk og klang som forsonende Akkorder gjennem alle Livets Forhold. Som al Dannelse havde de hævet Folket til et sikrere og roligere ydre Liv; de heftige Gadekampe mellem Partierne vare ophørte, intet raat og forbitret Proletariat forstyrrede nu mere Roligheden paa Torvene eller i de høie Buegange, hvor Masserne fredelig samlede sig omkring de stadselige Billedstøtter af deres Nationalheroer, som Rigmændenes Liberalitet eller Laugenes Pragtlyst havde stillet der, eller under de krigerske Trophæer fra Nabostæterne, med hvilke leiede Kondottierer smigrede deres nationale Forfængelighed. Men hiin Tidsalder afgav tillige Beviset for, at intellektuel Høide ikke nødvendigviis medfører moralsk Klarhed og Fasthed. I Tider, da Mænd som Allesandro Borgia sad paa Pavestolen, da Geistligheden var saadan, som Machiavel har givet os en Typus af den i sine Komedier, var det rimeligt, at den religiøse Bevidsthed — i bedste Fald svækkedes. Dertil kom en Forvexling, som man, forresten forklarligt nok, gjorde sig skyldig i, idet man, i Beundringen for den nys gjenerobrede klassiske Oldtid, stillede den og Christendommen Side om Side som tvende Kulterformer, væsentlig kun kvantitativt forskjellige som Moralsystemer. Den politiske Moral var undergravet, eller rettere, den var borte; Medicifamilien havde gjennem Generationer ledet Florents's Anliggender, dog mere ved den indirekte Indflydelse, store Rigdomme og en klog Tilbageholdenhed gav den, end ved en direkte Indgriben i Statssagernes Afgjørelse. Kort efter at Lorenzo var bleven Familens Hoved, knyttede der sig en vidt forgrenet og stærk Sammensværgelse, ledet af den stolte Familie Pazzi. Den kom til Udbrud; Lorenzos yngre Broder, Giuliano, faldt for Mordernes Dolke; men selv reddede han sig, takket være sine Tilhængere, tog en blodig Hevn over de Sammensvorne, og herskede fra den Dag, vistnok uden Titel eller Embede, men dog med uindskrænket Magt, over sin Fødeby. Et forunderligt Held fulgte ham i alle Foretagender; Staden vandt Ro og Styrke; thi det, som Partiernes stadige Tvedragt havde splittet ad, det samledes nu af en eneste, stærk Haand. Folket gik med Glæde i denne Enes Ledebaand; men derved glemte det ogsaa at lede sig selv, og da Lorenzo var død, saa man Følgerne: Almeenaanden var svækket; Borgerne havde vænnet sig af med al Deeltagelse i Statssagernes Ledning; Kunst, Videnskab og et overdaadigt Levnet var det Eneste, de havde Smag for og Forstand paa.

Lorenzo var ligesaa forunderlig sammensat som Tidsalderen; denne Mand, der med stærk Haand ledede Florents's og det halve Italiens Skjæbne, ubarmhjertig nedslog enhver Opposition, der hævede sig, ethvert Forsøg paa at gjenindføre den gamle, republikanske Frihed; som i ledige Timer skrev sine tøileløse Karnevalsviser og fulgte den støiende Ungdom fra Udsvævelse til Udsvævelse, og kanske saa i det næste Øieblik samledes med Tidsalderens lærdeste Mænd i den philosophiske Forening, der er bleven berømt under Navnet „det platoniske Akademi", og der fortryllede gamle gnavne Philologer med sin Venlighed, sit Vid og sine Kundskaber.

Lorenzo var strengt opdraget efter Fædrenes alvorlige Skikke. Hans Moder var en enfoldig from Kvinde, og hans Lærer, Bispen i Arezzo, fortæller, hvorledes han som Barn „hver Dag i Kirken oppebiede Enden paa Gudstjenesten, og ofte om Natten begav sig med ham (Læreren) til den hellige Paals Broderskab, hvor mange mødte sammen for med Faste, Vaagen og Bøn at tilbede Gud". Ved Siden heraf indbrak hans Sjæl tidlig den platoniske Lærес ædle Sværmeri. Saaledes findes vi ham i hans første Kjærlighed til den — døde Simonetta Cattaneo, hvis Minde han en Tidlang hyllede en begeistret Dyrkelse. Selv fortæller han os vidtløftig denne underlige ulykkelige Kjærligheds Historie; i de senere Aar, da han nedskrev en Deel af sine Erindringer, staar endnu hendes Minde i et eget poetisk Skjær for ham; han fordyber sig i det og udmaler med Forkjærlighed det stille Vemod, som det dengang var hans eneste Glæde at skjule sig i. I sit et og tyvende Aar maatte han af politiske Hensyn ægte Clarice Orsini. Fra nu af var det forbi med hans Ungdom; snart efter maatte han optræde som Familiens Hoved og Leder af Florents's Anliggender; Verden krævede ham, og med hele sin stærke Natur gav han sig hen til den. Den stille Lidenskab, der havde ladet ham vandre om i Drømme, som han ikke for nogen Priis vilde vækkes fra, var nu vaagnet til Daad, og drev ham ud i et rigt bevæget, kæmpende og nydende Liv.

Der har kanske været mange Fyrster, der have ofret større Pengesummer paa Kunstværker og Kunstnere, end Lorenzo gjorde, men sikkerlig Faa, der saaledes som han har forstaaet at være Mæcen i Ordets bedste Betydning, Faa, der personlig har været det for Kunstnerne, som han var. Dette var ham ogsaa let; thi ingen fyrstelig Rang eller Hofetikette stod adskillende mellem dem og ham; uindskrænkt Hersker, som han i Virkeligheden var, forstod han at bevare det ydre Skin af kun at være den første Borger i en fri Stat.

Lorenzo levede længe og tilsyneladende lykkeligt. Et usædvanligt Held fulgte hans politiske Virksomhed; Folket sank tilbage i Tryghed og Sorgfrihed; Florents's Navn og Berømmelse udbredte sig til Verdens yderste Grændser, og Reisende strømmede did for at se alle Kanter for at se og beundre Høiden af Tidens Kultur og Dannelse. Og naar han, hvis Tanke fulgte med og ledede alt dette, og hvis Sjæl svulmede af sympathisk Stolthed over denne skjønne Rigdom, red gjennem Florents's Gader eller opad Fiesoles vaarfriske Bakker, da mødte ham overalt festlige Glædesblus og Jubel af syngende Skarer, der hilsede ham, den Gladeste blandt de Glade, med hans egne livsfriske Sang.

Det er neppe usandsynligt at antage, at det Billede, vi ovenfor have omtalt, har havt nogen Andeel i den Kaldelse til Milano, som i 1482 blev Lionardo til Deel. Lodovico il Moro stod netop i Begreb med at stige op paa den Throne, som han gjennem en lang Række af Statskoup efterhaanden havde banet sig Veien til, og som alle Tyranner — dette taget i Ordets græske Betydning — samt i Overeensstemmelse med den Tids Fordringer var Noget af det Første, han tænkte paa, at samle om sig en Skare Kunstnere, Videnskabsmænd og Digtere, hvis Værker og berømte Navne kunde kaste Glands over et Herredømme, der manglede Legitimitetens Berettigelse. Det lykkedes Lodovico, og Hersteren i denne glimrende og aandrige Kreds blev snart Lionardo.

Det vilde være at danne sig en meget feilagtig Forestilling om Lodovicos Hof og det selskabelige Liv, for hvilket det dannede Midtpunktet, at sammenligne det f. Ex. med det Kunstner- og Poethof, som en bekjendt sydtydsk Fyrste i Begyndelsen af dette Aarhundrede samlede om sig for at skaffe sig taalmodige Tilhørere for sine egne rimede Produkter og sine æsthetiske Phantasier; vi maa fjerne Forestillingen om alt Pedantisk, om al den hule Reflexion, der udgjør et saa bedrøveligt Kjendemærke paa vort Aarhundrede, og forsøge at tænke os en mere naiv, umiddelbar Tilstand, i hvilken

Trangen til at leve skjønt og rigt var kraftig og almindelig; da man ikke nøiede sig med at tænke det Sande, det Gode og det Skjønne, men med naturkraftig Energi og Glæde udtrykte det i Existentsen. Naar vi i Enkelthederne betragte dette Liv, forekommer det os af en næsten forvirrende Rigdom og Mangfoldighed; kolossale Daarskaber, Abnormiteter, ja næsten Laster staa uforsonede Side om Side med den høieste Aandrighed, den skjønneste Existents. Det var en Tid, om hvilken man kan fristes til at sige, at den ikke kjendte Forskjellen paa Ondt og Godt, idet den levede ud af sin umiddelbare Naturs rige Fylde. Har man engang fixeret sig dette Standpunkt, da er der neppe noget Interessantere end at læse de gamle Krøniker og i levende Træk lade denne Tid passere Revue for sig i dens brogede Pragt og Mangfoldighed. Men saa tiltrækkende det end vilde være her at gaa ind paa en nærmere Skildring, maa jeg dog lade det være nok med disse Antydninger, af hvilke De omtrent vil kunne danne Dem et Billede af, hvordan det Hof, vor Helt nu kom til, var.

Der er oppebevaret en i sit Slags høist kuriøs Promemoria, som Lionardo formodentlig strax efter sin Ankomst har tilstillet Hertugen, og i hvilken han gjør Rede for, hvad han er brugbar til. Det er fornemmelig sin Indsigt i Ingeniørfaget, han her lægger Vægt paa — en Indsigt som vi siden skulle se, at han fik Leilighed til praktisk at bevise — til Slut bemærker han ganske lakonisk, at han desforuden i de skjønne Kunster anser sig for kapabel til at maale sig med hvemsomhelst. Saa improviserede han; han havde selv, fortæller hans Biograf, arbeidet en Sølvlyre af meget kunstig Sammensætning og skjønne Former, paa hvilken han akkompagnerede sig. Som maitre de plaisir blev der ofte lagt Beslag paa ham, naar der skulde være et Indtog, en Turnering, et Bryllup hos Hertugen eller noget Lignende, strax maatte han holde for, bygge Triumfbuer, anordne Optog, gjøre Udkast til Dekorationer; saa var det Hertuginden, der vilde have et Bad i sit Palads, eller en Fontaine i Haven, eller Hertugen, som skulde anlægge nogle Terasser udenfor Paladset, eller Bygmestrene ved Domkirken, der vare i Forlegenhed med nogle komplicerede Stilladser, eller Borgerskabet, der skulde bygge en Kirke eller lade grave en ny Kanal, — Lionardo maatte give Raad, Lionardo matte skaffe Tegninger, Lionardo maatte være saa god at se til, at det blev smukt og forsvarligt udført, og Lionardo var altid parat og villig. Saa vilde Hertugen stifte et Akademi til at oplære unge Kunstnere, og Lionardo blev stillet i Spidsen for det. Han tog sig af de unge Folk, lod dem arbeide under sit Opsyn, gav dem sine Cartoner at male efter, skrev lange Bøger for dem om Lys og Skygge, om Farvernes Egenskaber, om den menneskelige Anatomi, udarbeidede en Række Tegninger efter de anatomiske Studier, som en Ven af ham, en lærd Professor, udførte sammen med ham, og demonstrerede for dem de Tyngdelove, som Architekten maa kjende.

Lionardos Akademi synes at have optaget en stor Deel af hans Tid og Arbeide, medens han var i Milano. En stor Deel af de Manuskripter og løse Optegnelser af hans Haand, som man siden har samlet, og hvoraf Størsteparten oppebevares i Bibliotheque Mazarin i Paris, er Udkast til de vidløftigere mundtlige Foredrag, som han i de forskjellige Fag holdt for sine Elever. Efter en Ytring af ham selv var han af den Mening, at en Kunstner burde være fortrolig med alle Videnskaber; han undtager kun Retsvidenskaben, Theologien og Philosophien. Foruden hans bekjendte, i forskjellige Sprog oversatte Trattato della pittura og en Bog om Hydrauliken er ingen af hans videnskabelige Arbeider offentliggjorte, men en fransk Videnskabsmand, Libri, saavelsom en Italiener, Venturi, har gjort dem til Gjenstand for nøiagtig Granskning. Nylig har en sieneser Professor Girolamo Buonazia i Florentiner-Udgaven af Vasari meddeelt en meget interessant Afhandling om det samme Emne. Midt i en Tid, hvis Naturforskning støttede sig paa aristoteliske Ideer og ikke vovede at gaa et Skridt udover de traditionelle Theorier, proklamerede Lionardo med Bestemthed og Klarhed Erfaringen, den uhildede Granskning af Fænomenerne selv som det eneste rette Grundlag for Naturvidenskaben. Men hans Undersøgelser og Udviklinger laa begravede i halvt ulæselige Haandskrifter, han dannede i denne Retning ingen Elever, og da Bacon længe efter i sit Organum novum opstillede den samme Grundsætning, daterede man Naturvidenskaben fra ham. Men længe i Forveien havde det samme Princip staaet klart for Lionardo.

Som før sagt udelukkede han Philosophien fra de Studier, som han fandt den unge Kunstner burde gjennemgaa, og det kan derfor ikke forundre os, at vi intetsteds, selv ikke i hans temmelig lange Bog om Maleriet, finde den ringeste Antydning til nogen æsthetisk Theori. Han har øiensynlig næret den vistnok saare priselige Overbevisning, at det er et forfængeligt Arbeide at proppe Theori i den producerende Kunstner, og hans Underviisning gik derfor væsentlig kun ud paa at bibringe sine Elever saa grundige Forkundskaber og en saa sikker Teknik, at de kunde staa paa sine egne Been og, uden at standses af Forestillingen om nogen ene saliggjørende Skolenorm, frit udvikle sig hver i sin Retning efter sin originale Begavelse. Om ogsaa enkelte af hans Disciple havde modtaget et saa overvældende Indtryk af Lærerens geniale Personlighed og fremragende Betydning som Kunstner, at de aldrig ganske kunde frigjøre sig derfor, men altid bleve staaende i et vist Afhængighedsforhold til ham, saa var det ikke hans Skyld; han gjorde alt, hvad han kunde, for at frigjøre dem og sætte dem istand til original Produceren.

Af denne Fremgangsmaade kan man ogsaa forklare sig den særegne Stilling, som den af Lionardo dannede Skole staar i til den store romerske Kunstskole, Rafaels. Denne sidste blev en Tid holdt sammen og fandt sit Centrum i en mægtig, fuldt udviklet kunstnerisk Individualitet, der uden videre ved sit Exempels Magt tvang de Disciple, der samledes om ham, til at gaa op i hans Stiil. Derved skabtes vistnok for en Tid et kraftigt Hele; men Rafael havde i sit korte, af Arbeide overlæssede Liv ikke havt Tid til systematisk at udvikle en eneste Elev fra Først af; han behøvede hvert Dieblik Kunstnere om sig, der vare fuldt udviklede i teknisk Henseende, Kunstnere, der i det samme Dieblik, de kom i Berørelse med ham, maatte tage Mesterens Stil paa sig som et nyt Klædebon. Den nødvendige Følge blev, at i samme Stund, Rafael gik bort, brød den længe tilbageholdte Individualitet frem hos hver af dem, og i et Nu var Skolen splittet ad i en saa utrolig Mangfoldighed, at det næsten bliver ubegribeligt, hvorledes der nogensinde har existeret en Kunstner, mægtig nok til blot ved sin aandelige Overlegenhed at samle disse modstridende Elementer til den Eenhed, som træder os imøde i den romerske Skoles vigtigste Værker.

Saare belærende er det netop hermed at sammenstille Lionardos milanesiske Skole. Her fremtræder Nuancerne mellem de forskjellige Individualiteter stærkere, men paa den anden Side vedligeholdes Skolens almene Charakteer længere og kraftigere. Det er tydeligt, og det berettes ogsaa udtrykkelig om enkelte af hans Elever, at de have staaet i et meget intimt personligt Forhold til Mesteren, medens de dog som Kunstnere udviklede sig i høist forskjellige Retninger, Noget som viser, hvorledes Lionardo, langt fra at søge at faa dem til at gaa op i sig, med Held har søgt kun at understøtte deres Svaghed med sin egen Styrke og samtidig hermed og netop herigjennem at opdrage dem til Styrke i sig selv, til at uddanne hver sin Eiendommelighed til fuld Frihed.

Og under alt dette var det, at han fuldførte sit Hovedværk, Nadveren, vistnok det mest bekjendte og i Afbildninger udbredte Kunstværk, der nogensinde har existeret, saa bekjendt, at jeg forudsætter, at der ikke er En af Dem, mine Herrer, uden at han jo, om end gjennem en daarlig og ufuldkommen Gjengivelse, har følt en fjern Gjenklang af Originalens Harmoni og Rigdom.

Den samme ulykkelige Skjæbne har fulgt dette Værk, der har saagodtsom udslettet alle hans mere fremragende Arbeider. Naar den Reisende nutildags i spændt Forventning træder ind i det kjølige Refektorium i det gamle Kloster, St. Maria delle Grazie, møder hans søgende Blik kun en tilkradset, oversølet Muur, i hvis sparsomme Farveklatter hist og her han finder Ruinerne af det herlige Værk, som det da, i Skuffelsens første Dieblik, skal en stærk Phantasi til at rekonstruere i dets Heelhed. Men naar man saa for gode Ord og Betaling har faaet den besværlige Custode til at gaa sin Vei, og i Stilhed mindes de gamle Kopier og Afbildninger, som man Træk for Træk har studeret saa mangen Gang, da ruller Billedet sig atter op for Tanken, friskt og straalende, og Apostlerne samle sig atter i bange Forventning om sin sørgende Herre. — Ja, mine Herrer, her har Kunsten brudt sine Lænker, her er den fri. Her er intet mere, der minder om Skolens Baand, Intet, der kun har Interesse som et Led i den historiske Udvikling; her er en Skjønhed, som har sin Gyldighed for enhver Tid, for enhver Smagsretning; her er Intet at dømme, intet betingende „Men", her er Herligheden heel og ubetinget, her er kun Plads for den rene Nydelse, for den fulde Hengivelse i Begeistringen. Og her er Døren aabnet for Renaissancens klassiske Periode; fra dette Billede daterer den Epoche sig, der begyndte med Lionardo da Vinci, naaede sit Høidepunkt i Rafael og sluttede med Michelangelo.

Det er sagt, at medens Luther protesterede i Ord, protesterede Rafael i Farver mod Katholicismen. Jeg siger: her, i dette Billede, i Lionardos Nadvere, er Protesten alt nedlagt. Her har Kunsten sagt op sin Tjeneste under den kirkelige Tradition. — Her staar Kunsten paa egen Grund, og her staar den sikkert.

(Sluttes.)

Ho Marit og han Ola.

(Av Chr. Janson.)

Marit Skar ho heitte,
vida spurd i by og land,
lenge laut ein leita
fyrr ein makjen fann
midja smal, og bringa full,
haaret langt og ljost som gull,
skyrta rein og kvit som ull,
stakk med raude rand.

Dar ho fór og leikad,
dar vardt fulla laat og song,
dar ho fór og reikad,
dar vardt vegen trong,
dar kom lensmann, dar kom fut,
dar kom ekkjomann og gut,
Marit berre log deim ut:
„kom ein annan gong!"

Ola upp i stova
dat var fulla spræk ein karl,
ein laut sakta traava
skuld' ein fylgja far;
han i snakk var beinn og greid,
yver brjostet var han breid,
huva sat heilt laust paa sneid,
foten spratt so snar.

Han, han kunde garta,
gjenta log seg mest ihel,
dat var lystugt hjarta,
altid lika sæl,
difyr' var dat inkje fritt,
gjenta saag paa Ola blidt,
„tru han kjem?" ho sukkad titt,
„gjev dat var so vel!" —

Upp paa Hoglandsgarden
møttest desse tvau i dans,
lenge gav 'kje kar'en
dar paa gjenta ans;
men daa lett paa taa ho sveiv,
tullad, medan slaatten dreiv,
daa med eitt han Marit treiv,
reint fraa vit og sans.

Dat vardt dans, som munad,
frisk og kaat, men stød og fast,
heile golvet dunad
ved hans sterke kast;
Marit tullad, han, han spratt,
Marit flaug, han smaug og smatt,
augo skjein som stjernor radt,
dat var uppsyn kvast!

Ola sat paa krakken
tagnad reint dan heile kveld,
„dat var kast paa nakken
auga nett som eld!"
kyrr han sat, i fingren beit,
skjeglad burt med hugen heit
„Ola storfelt, du, eg veit,
er vel inkje seld?

Gjentohopen kniste:
„Marit du fær udyrt mjøl,
saag du, kvor han gliste
burt, daa han drakk øl?" —
Marit log: „med staak og tramp
kjem dar mang ein vesall gamp,
fyrr eg tek slik kaut ein slamp,
friar eg nog sjøl." —

Marit slo med nakken,
totte dat var snodigt spel,
Ola burt paa krakken
høyrde dat nog lel;
burt han gjekk, nett som til leik,
dar som Marit stod heilt kjeik
tryste hondi, so ho skreik:
„takk no fyr' ikveld."

Men fraa denna tidi,
daa vardt karlen tagall han,
og fraa Per i lidi
stendigt spitord rann:
„no? — du ventar vel paa lag
gjenta av eit ovfint slag?" —
Ola rette seg heilt strak:
„kann nog henda!" sa'n.

Raakade dei saman
læst han vera byrg og stor,
han i leik og gaman
rødde 'kje eit ord;
men paa kver ein traad, kver flekk,
dar ho stod, og dar ho gjekk,
augat hans som fjettrad hekk,
nett som elding fór.

Og nær soli leikad
sumardagen varm og fin,
stødt tilfjells han reikad
han med gampen sin;
undarlegt dat og gjekk til,
øyken dar med eit stod still,
„du fær pusta her eit bil
vesle gampen min."

Dar han laag i graset
gnavlade paa nokot braud
saag paa setreglase
um ho fram seg baud;
og dei sa', ho hullad best,
at ho stødt heldt augo fest,
dar ho saag ein borkutt hest
og ei huva raud.

So dat leid paa aaret,
kver ein friar snudde um
Ola treiv i haaret
sagde berre: „hm!"
stendigt trøytt lel vardt hans gamp,
Marit sa': dat var ein tramp?
Ola er do rett ein slamp,
baade dauv og dum."

Atter sumarsleitet
kom med fagre dimme natt,
atter grønt stod beitet,
atter lauvet spratt,
daa vardt barmen hennar trong,
og ho totte mang ein gong
som dat baade gret og song
dar, i hjartat radt.

Og ein dag, dat blenkte,
vardt ho reint i hugen sjuk,
alt, ho saag og tenkte,
gjorde henne mjuk,
og dat taut i kveldens vind:
„gak og sval di heite kinn,
dar paa setrevollen dinn
blomar breida duk."

Og ho sprang i stova
spitetyet sitt ho treiv,
ruslad burt um laava
og paa fjellet kleiv;
og dat var, som med ein gong
bandet brast kring barmen trong,
og ho slo ut i ein song
so han vida dreiv.

Lensmann burt paa vegen
høyrde denna styr og staak
vardt som klumsad slegen
yver slikt eit braak,
braatt han stadnad, glande, grein,
soli beint i augom skjein,
dar han stod med stutte bein
pustande med tjaak.

Marit log og tullad
„nei hev' du set sligt i kveld
nett som um dei rullad
fram eit sprokket spjeld,
folk, dei segja, eg er vand,
kven vil vel ha' slik ein mann,
nei daa er han likar' han
Olaguten lel.

Han er høg og herdug,
ordlaget er djervt og kvast,
dat er gut som verdug
er at halda fast,
foten slær so fast i jord
fast i handtak, fast i ord
hugsar du hin gong ifjor,
for eit augnekast!"

So dat gjekk paa sluten,
kvor ho enn seg snudde vekk,
denna Olaguten
fast i hugen hekk,
vinden var no og so varm
strauk so lint kring hennar barm,
og kring graset kjælen arm
slo ein liten bekk.

So ho skrid og sullar,
fuglar syngja, lauvet sprett,
so ho gjeng og hullar,
foten fer so lett,
tanken dansar sving i sving,
Ola etter ring i ring;
men med eit ho ser seg kring —
var dat reint forsett! —

No ho stod paa flekken
dar han altid stadnad braat,
vesle skarvebekken
slo ut i ein laatt,
dar — jau dar laag hennar støl,
dar — jau dar laag guten sjøl,
spikkad paa ein liten fjøl,
mylte fult og smaatt.

Upp han sprett fraa vollen,
stend dar høg og frid og fræg,
slengjer furotollen,
Marit aat seg dreg;
„Marit, no du kom i beit,
slampen fær deg vel, eg veit?"
ho, ho berre stotad heit:
„Ola er dat deg?" —

Prospekt af By

Dampskibet Isaac Newtons Brand.

Den 5te Decbr. f. A. Kl. 6 Aften forlod Isaac Newton — en af de smukkeste Dampskibe, der løbe paa Hudsonfloden mellem Hudson og Albany — sin Ladeplads, under Kommando af Kapt. Peck. Fartøiet havde, foruden den sædvanlige Ladning, omtrent 200 Passagerer, — derunder ikke medregnet Matroser, Maskinister o. s. v. — Det gled omtrent en Times Tid let og rolig nedover Floden, da med et en frygtelig Explosion fandt Sted, som i et Dieblik bragte Alt i Skræk og Forstyrrelse. Den store Dampkjedel var sprungen, spredende en forfærdelig Mængde opstrømmende Damp og kogende Vand over enhver Deel af Skibet. Ovnene, som vare i umiddelbar Nærhed af Kjedelen, knustes ved det frygtelige Stød, og de gløende Kul og den brændende Ved slyngedes over alle Dele af Skibet, saa dette øieblikkelig antændtes og derved tidobbelt forøgede det Skrækkelige i de ulykkelige Passagerers Stilling. Hele Dampskibet beherskedes nogle Minutter efter aldeles af Flammerne og de Scener, som nu paafulgte, staa ikke til at beskrive.

Heldigviis vare kun meget faa Passagerer paa de aabne Dæk, hvor de vilde have været udsat for den frygtelige Fare at brændes eller skoldes. Ulykken indtraf netop paa den Tid, da Passagererne indtoge sin Aftensmad eller gjorde Forberedelser til at forskaffe sig en liden Luur i deres Køier. Damepassagererne

Parti af Dannevirke.

...Slesvig. (Se Nr. 7.)

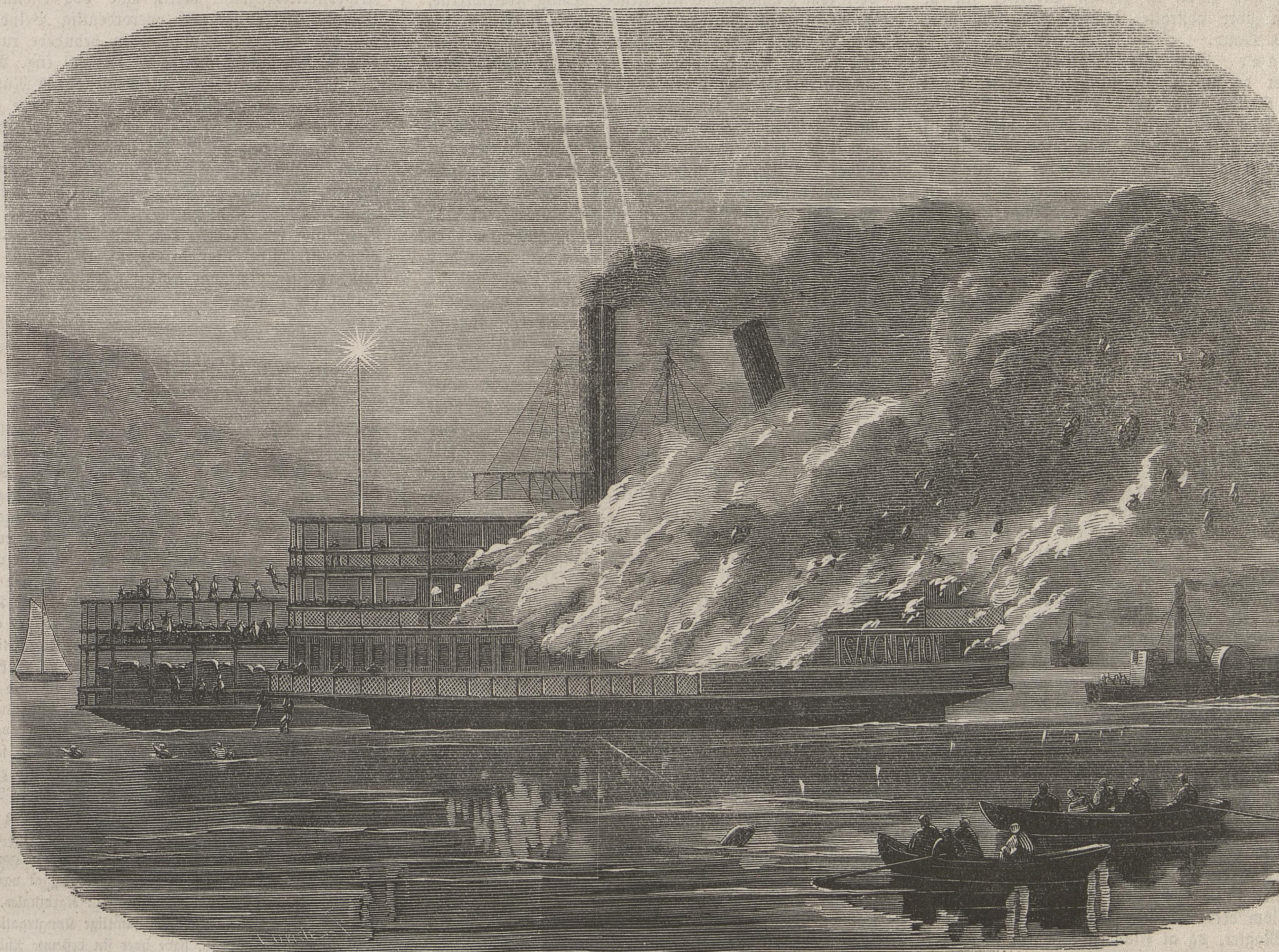
vare placerede i Damekahytten, medens Herrerne i den bagre Deel af Fartøiet smøgede sine Havannacigarer eller i Spisesalen — som oven sagt — indtoge sin Aftensmad.

Imidlertid bleve Nødsignalerne besvarede fra Strandbredderne paa begge Sider. Et Par mindre Dampskibe naaede lykkelig hen til det brændende Fartøi og optoge de fleste af Passagererne — halv døde af Skræk og Udmattelse. Flere andre Kanalbaade kom ogsaa til, og ved de forenede Anstrængelser lykkedes det at redde næsten alle Ombordværende. Fire Personer bleve dræbte og femten saarede, deriblandt flere dødelig.

Maanedlig politisk Revue.

(Ved Jonas Lie.)

Norges Udenrigspolitik. Storthinget har efter sexten Aars Forløb nu atter at veie den samme Sag, som det i 1848 alt engang før har veiet. Kun har Sagen i den Tid voxet sig større og veier derfor tungere. Den Storthinget forelagte kgl. Proposition gaar ud paa med Hensyn til de forenede Rigers Optræden i den dansk-tydske Konflikt at løse Kongens for Norges Vedkommende grundlovbundne Hænder ved for Mulighederne i denne Sag at give ham fri Raadighed til at anvende vore Linietropper og vor Roflotille samt at stille til hans Disposition 500,000 Spd. og under Betingelse af Approbation af senere overordentligt Storthing endvidere 300,000 Spd. Eftersom vort Storthing her i det Hovedsagelige gaar ind paa eller ikke gaar ind paa den kgl. Proposition, gjør vor Nation i Europas Øine en Nationaldemonstration af stor fremtidig Betydning. Propositionen lyder vel at mærke ikke paa Rustninger i Almindelighed paa Grund af den ude i Europa fra alle Kanter begivenhedssvangre Horizont; den lyder paa det Specielle at hjælpe Danmark, dersom vor Konge finder at kunne af Hensyn til vor Existence forsvare et saadant Skridt, og det har hans Udenrigsministerium paa alskens Viis i Taler og Depescher offentligt udtalt at kunne under den ene Betingelse, at vi faa idetmindste een af Stormagterne med. Den, som stemmer for Propositionen, stemmer altsaa for vor Konges førte Politik i det danske Spørgsmaal og lader ude i Europa vor Nation demonstrere saa stærkt, som for den er muligt, for den skandinaviske Idee. Uden Hensyn til Reservationer i Debatter eller i Præmisser eller stillede Betingelser, vil Europa, dersom Propositionen vinder Storthingets Bifald, opfatte os som de, der tale og handle for et Broderfolk, med hvem vi ere forbundne ved Livsinteressens, Historiens og Racens moralske Baand, og som vi ikke kunde svigte uden at begaa en Blodsynd; thi hvorfor skulde vor lille Nation ellers her ville vove sig ud? Fra alt andet end dette ene Synspunkt seer det nemlig ud som puur uforklarlig Galskab, at Europas mindste Nation heiser Flag og lægger først ud der, hvor Storskibene finde det sikrest i Havn. Gaar den kgl. Proposition derimod ikke i sin Hovedsagelighed igjennem, vil dette i vor egen oplyste Opinion kun sige, at den nordiske Idee endnu ikke er tilstrækkelig historisk fremmodnet i vor Nation, og den kunde til Nød trøste sig med, at al Historie har viist, og ikke mindst i den nordiske Sag, at Historiens Resultater ikke tør plukkes som umodne Kart. Men hvad Europa da vilde sige om os, det er et andet Spørgsmaal. Vi har nemlig selv indbildt Verdensopinionen, at en Idee som den skandinaviske existerer, og den skuffede Verden vil derfor isaafald ansee os for en snever Bondenation, som netop nu, mens vor Folkeidee slaar høilydt Appel, gjemmer sig bag sine Bjerge. Vi har som sagt den farlige Ære, skjønt mindst, at gaa foran. Paa den anden Side maa det bekjendes, at vi ere et lidet Folk med en naiv Folkeopinion, der kun er lidet skikket til at møde de gamle forfarne Politikeres Kneb der ude paa det europæiske Jødemarked for Politiken. Vi ere her som Bonden, der første Gang kommer tiltorvs, og beundrer alskens malede Pidske og kjøber forgyldte Uhre for Guld. Af store Fraser og Talemaader om „stor Sag", som trompeteres ud der af de politiske Gonglører, kunne vi lettelig blændes; en hvilkensomhelst Jøde af en Statsmand er os vistnok her absolut overlegen i Handelen. Det er saaledes ikke med østerrigsk eller fransk List og Statsmandskneb, at det norske Storthing i denne Sag skal imponere, men ved i al Simpelhed at handle ædelt og sandt ud af vort Folkeinstinkt, som maa kunne afgjøre, hvor hellige de Baand ere, der knytter os til Danmarks

Dampskibet Isaac Newtons Brand.

Skjæbne. Hvad Danmark i en taaget Tid har „forbrudt" mod os, kommer ikke her Sagen ved; heller ikke at dets kortsynte Statsmænd har ført en Dobbeltpolitik mellem Skandinavismen og Tydskland. Sagen for os er kun, at vi som Nation gjør vor Pligt ligeoverfor den skandinavisk Idee, saa at vi, hvor himmelvidt fra vore Illusioner en haard Verdensskjæbne end kan behandle den, kan have rene Hænder for Historien.

Den dansk-tydske Strid synes nu, dersom den ikke skulde standses af en af de mange Konference-forslag, hvoraf flere vistnok blot udspredes som Tendentsløgne, at skulle træde ud fra sit lokale og ind i et europæisk Stadium. Dens første Trin var Exekutionen i Holsteen af Forbundstropperne; dens andet Trin de to Stormagters Okkupation af Slesvig og Dannevirkes Rømning; dens tredie Trin er Indmarschen i Jylland, som er foregaaet alt op til Aarhuus, men stadig under alskens Paaskud om Rekognosceren, strategiske Foranstaltninger, Repressalier for tagne Skibe etc. Efter de seneste Efterretninger skulle Østerrigerne dog være i Udmarsch af Jylland, hvilket igjen kan have Forbindelse med Efterretningerne om ved en Konference af Frankrig, England og Rusland at paatvinge Danmark en Afgjørelse, der bevarer Danmarks Integritet og altsaa standser Udviklingen af et Skandinavien for denne Gang. Endeel Smaafægtninger ere forefaldne uden endnu noget afgjørende Angreb. Fredericia beleires. Dybbøl By er efter en varm Fegtning indtaget. Efter General Meza blev Infanterigeneral Gerlach Overgeneral og Stjernholm Stabschef. — I en Valgtale for Frederiksberg Valgkreds yttrede Hall, at Novemberforfatningen ikke var Grunden, hvorfor Alliancetraktaten mellem de nordiske Magter gik overstyr, men Frederik den 7des Død og det deraf følgende Augustenborgske Arvefølgespørgsmaal, der med een Gang satte det europæiske Spørgsmaal om Danmarks Integritet og Londonertraktaten i Forgrunden. — I danske „Dagblad" har J. N. Madvig som med sin berømt blevne slette danske Stiil, der gives i den latinske Periodeform, i 1849 i „Fædrelandet" skrev imod Heelstaten og dermed sig selv op til Minister, atter begyndt at skrive (for en Heelstat, dog uden et Slesvig-Holsten) Noget, som efter det anlagte Program, seer ud, som om han vil prøve paa at blive Minister igjen, men som kun nu gjør Indtrykket af en maadelig fra Latin oversat Stiil over Themaet. Danmark trængte engang saadanne Mænd, men Tiden er nu dog der voxet fra at forvexle saadant theoretiskt Professortænkeri med Evne til praktisk Styrelse, fra at forvexle den store abstrakte Tænker med den store Handlingens Mand.

England Den 29de Februar fremlagdes i Parliamentet de nu endelig aftrykte Aktstykker i den dansk-tydske Strid. For de 2½ Maaneder fra 30te Septbr. til 16de Dec. forrige Aar beløbe disse sig til ikke mindre end 450 Aktstykker, der fylde 386 Sider, og for de 14 Dage til 1ste Januar d. A. til 845 Aktstykker. Dette er endog i Englændernes Øine en imponerende Side ved dette lille Spørgsmaal. Man faar deri Oplysninger om de nærmere Omstændigheder ved „Pressionen" ved Chistian d. 9des Thronbestigelse og om de Instruktioner, Jarl Russel gav Lord Woodhouse til Anledningen, hvorefter det for denne gjaldt at bevirke fuldstændig Opfyldelse fra Danmarks Side af Traktaten af 8de Mai 1852 og af de i Aarene 1851 og 1852 mellem Østerrige, Preussen og Danmark trufne Overenskomster. Ligesaa oplystes man i et mærkeligt Aktstykke af 12te December om Indholdet af Woodhouses Samtale med v. Bismarck, der som de to tydske Stormagters Ultimatum før Krigen opstillede Novemberforfatningens Ophævelse og en Fællesforfatning med lige Stemmer for alle Danmarks fire Landsdele, samt sluttelig formente, at et Statskoup, hvormed Absolutismen igjen indførtes i Danmark, var dette Lands eneste Vei ud af Forviklingen.

Samme Dag, som disse Aktstykker fremlagdes, rettede D'Israeli i Underhuset et forgjæves Angreb mod Ministeriet i Anledning af dets Konferencebestræbelser, idet han for det første mente, at disse midt under den nu udbrudte Krig vilde nytte ligesaalidt som Wienerkonferencerne midt under den orientalske Krig, hvor Russel ligeledes prostituerede England, og dernæst paastod, at Frankrigs diplomatiske Medoptræden, som det da hed var erhvervet, ikke kunde være opnaaet med mindre England havde bundet sig ved resikable Løfter om reel Hjælp, ifald Diplomatiken svigtede. Paa Ellenboroughs Interpallation om hvorvidt Ministeriet agter for yderste Tilfælde at yde Danmark materiel Hjælp, har Lord Russel for nylig svaret, at England staar med frie Hænder til i dette Anliggende at optræde, som det vil, enten alene eller i Fællesskab med andre Magter, og at Flaaden er parat naarsomhelst. Et engelsk Forslag om Konference uden Vaabenstilstand, hvorom der en Stund var saa megen Tale, synes heller ikke at have gjort nogen Lykke og Efterretningerne om dette er nu afløst af andre Kongresprojekter. I det dansk-tydske Spørgsmaal er Dronning Victoria personlig tydsksindet og skal i denne sin Mening med Energi støttes af Lord Russel, Gladstone og Cobden-Brights Skole, medens Palmerston med Tilhæng og Størsteparten af Torypartiets Høvdinger, der ere dansksindede, med lige Iver skulle trykke mod. Ifølge Rygter kan denne Konflikt paa Grund af Dronningens Sindstilstand komme til at lede til hendes Thronfrasigelse. Prindsen af Wales har, som det heder, af Hensyn til denne Sagens kildne Stilling forladt London. Under et Festmaaltid har Prindsen udbragt Danmarks Skaal og derigjennem vistnok blottet sin personlige Sympathi, noget, som de i Pressen senere fremkomne ivrige Benægtelser kun bringer til desto stærkere Sandsynlighed. At der i selve det engelske Folk findes særdeles megen Sympathi for Danmark vil vistnok, foruden Pressens Udtalelser, Marqvien af Clanricards og Fleres aabnede Subskriptioner vise os. Men det engelske Folk slaas ikke som det franske naivement for en Sympathi eller en „Idee;" der maa en stærk og umiddelbar Egoismens Interesse til, og Danmark veier desværre ikke stort i Vægtskaaleu mod Englands Frygt for at slippe Napoleons Politik løs; thi i

Frankrige staar Napoleon nu med 2 a 3 Milliarder Francs i Lommen og Verdens bedste Armee, og tager til Indtægt hele den engelske Forlegenhed med det dansk-tydske Spørgsmaal. Hvor liden staar nu ikke Jarl Russel med sit evige talentløse Skriveri og sine af begge Partier foragtede, luvslidte Forslag lige over for den rolige Mand i Tuillerierne, mod hvem Orsinier og Grecoer bestandig klikke og som stoler paa Tidens Principer, ikke som England blot paa dens Penge. Den engelske Politik driver angstfuldt rundt hans taust stirrende Skikkelse som et Skib om Skjæret i en Malstrøm, og forsømmer for dette ene Skrækkens Øiemærke alle sine andre. Frankrig seirer i Mexico; dets Indflydelse veier nu over Englands overalt, hvor de to Lande rivalisere, ikke blot i Europa. Kun paa de udenlandske Børser hersker den engelske Forretningsmand endnu. Her gav England de nordamerikanske Unionsstaters Kredit sit Dødsstød, saa at de under sin tungeste Krise i Kampen mod Syden ikke vovede at laane paa Europas Børser. Her ventede England ogsaa stille paa Keiser Napoleon; „han trænger Penge, det viser hans Budget; han maa engang komme som Laantager til os og da"! — men Napoleon gik forbi disse Kræmmeres Boder hen til de Tidens rige Guder, som Englænderne ikke kjende, nemlig Folkeideerne, og fik gjennem Nationalsubskriptionerne ti Gange saa meget, som han bad om. Hvor liden er nu ikke Russels Politik, som hjælpeløs udbeder sig Napoleons diplomatiske Medvirkning i den dansk-tydske Strid og faar til Svar: „Ja, hvis England vil love at støtte sine saalænge misbrugte Ord med Handling og ikke vil svigte som i det polske Spørgsmaal;" og hvor endnu mindre bliver den ikke, idet Russel efter dette Svar atter ynkelig kryber tilbage i sit Skal. Vi erindre engang at have læst en Historie om en tunesisk Korsar, der efter et Plyndretog i Middelhavet vendte hjemover med en uhyre Skat af Zechiner, men allerede nær Havn blev opdaget og forfulgt af et stort spansk Orlogsskib og tvunget til Kamp. Da Kugler og Skraa slap op, maatte Tuneseren lægge sine røvede Zechinposer i Kanonerne istedetfor Kardætsker og feie Spanierens Dæk med sit Guld, indtil der ikke var mere. En saadan plyndrende Guldkorsar har det engelske Handelsherredømme været Verden; men nu dukker i Historien alt mere og mere det forfølgende franske Seil op af Horizonten. Engang kommer Slaget til at staa, og engang kommer England, paa Grund af sin bestandig egoistiske Politik isoleret, til igjen at maatte udbetale sit opdyngede Guld gjennem sine Kanoner. Det forladte Danmark, det forladte Polen og Verdens øvrige af den engelske Politik under Ikkeinterventionens Paaskud stadigt solgte Ideer ville engang hævne sig; deres Skygger ville engang borde det „stolte Albion." De ere ombord i den hvide franske Seiler i Horizonten.

Tydskland. De 13 Mellem- og Smaastaters Konferenceer i Würtzberg sluttede 19de Februar uden synderligt praktiskt Resultat med Hensyn til deres Optræden mod de to Stormagter. Badens Repræsentant, Minister v. Roggenbaum talte for en „energisk Løsning af den nationale Opgave," medens Sachsen og Bayern som mobiliserer 100,000 Mand, hvis Konge Maximilian d. II nu er død (den 10de Marts) og efterfulgt af Ludvig den 2den, førte et besindigere Sprog. Det praktiske Resultat blev et Andragende til Forbundsdagen om en stærkere Besættelse af Holsteen af Forbundstropperne og om, at den holsteenske Stænderforsamling skulde indkaldes, hvorimod Østerrige og Preussen igjen paa deres Side til Modvægt have foreslaaet Forbundsdagen, at Preussen skulde tage Overkommandoen over Tropperne i Holsteen og indsætte sine Kommissærer. — Alt endnu uden Afgjør. Smaastaterne ere mistænkelige især mod Preussen, som de tro omgaaes med Planer til at kuldkaste dem paa de 4 Kongeriger nær. Østerriges og Preussens Politik tvinges imidlertid af Forholdene mere og mere ind i den tydsk-nationale Sags Gjænge, og Uenigheden mellem dem og Smaastaterne synes saaledes ved de stores Føielighed og deres Frygt for, at det skal lykkes Napoleon ved sin listige Politik med Mellemstaterne at faa drevet en spaltende Kile ind i det tydske Forbund, foreløbig at være i Aftagende, hvilket igjen for en Tid vil styrke Tydsklands hele Holdning. Hannover har foreslaaet, at Forbundet skulde erklære Danmark Krig, dersom dette ikke inden 14 Dage udleverede de tagne tydske Skibe. Og de to Stormagter, hvem det maaske har været om at gjøre at standse den dansk-tydske Sag, medens de endnu selv have Spillet i Hænderne, har tilstillet Londonergaranterne en Note, hvori Danmarks Integritet erkjendes, og erklærer, at de ville indgaa Vaabenstilstand, paa Betingelse af enten, at de Danske rømme Alsstillingen og de Allierede Jylland, eller, at begge Parter beholde deres respektive Stillinger samt i ethvert Fald, at Forbundet faar sine tagne Skibe tilbage. De seneste Efterretninger melde, at Danmark ikke har indgaaet paa Forslaget, men vil kjæmpe og oppebie Tidens Chancer. Det heder, at Østerrige og Preussen i høi Grad nærmer sig Rusland, at Galiziens allerede erklærede og Posens forestaaende Belelringstilstand skal være fremvirket af denne Despotismens Treenighed, i hvis Favntag Polen nu kvæles. Engelske Blade spaa i den Anledning og dele med færdig Veltalenhed Europa til Vaaren i to Krigsleire, Frihedens og Despotiets, den danske Sag glemmes, og der skrives under denne Frygt høihjertede Artikler om Alliancen med Frankrige. Det Hele gjør Indtrykket af, at de store Begivenheder kun ville finde smaa Mennesker. 50 Aars Fred er nok ikke saa let at bære endda.

Schweitz. I Lausanne er indgivet en varm Adresse for det danske Folk. Schweitzerne sympathisere overalt i høi Grad med Danmark, hvis Interesse som Smaastat imod Tydsklands Overgreb det deler.

Nordamerika. Forsamlingen i Washington har gaaet ind paa Lincolns Forslag om at proklamere Slaveriet ophævet i alle Unionsstater, om en Konskriptionslov, hvorefter Slaverne mod Erstatning til Eierne kunne tages til Militærtjenesten, om at udskrive 200,000 Mand til, og at optage et nyt Laan à 6 pCt. paa 200 Millioner Dollars. Lincoln skal tænke paa nu at slaa det afgjørende Slag mod det udmattede Syden. Krigsefterretningerne derfra tale dog endnu kun om Ubetydeligheder. — Af overordentlig Betydning for vor hele Tid er den af Lincoln bebudede russisk-amerikanske Telegraph, hvoraf de 12,000 eng. Mile eller Traaden fra Petersburg til Amurflodens Munding alt er færdig. Fra Amerika paatænkes to Veie for Telegraphtraaden over til Asien, den ene Vei over Behringsstrædet, den anden Vei sydligere fra den amerikanske Halvø Alashka med Benyttelse af dennes Fortsættelse, den aleutiske Øgruppe, som Bro over til den asiatiske Halvø Kamschatka. Af ikke mindre politisk Betydning for Verden, end hiin Telegraphtraad er af økonomisk, vilde Istandbringelsen af den saa ofte omtalte russisk-amerikanske politiske Alliance være. Men herom hører man nu ikke mere.

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

Privatbreve fra Rom melde, at saa flaut et Karneval kan man ikke mindes. Fremmede ere blevne afholdte fra at komme, ved anonyme Skrivelser, hvori man advarede dem om, at alleslags Farer forestod; et Par Bomber, der vare lagte udenfor Kafé Venezia og Spitshovers Boghandel, holdt Romerne i Skræk, dertil havde man fire Uger i Træk Kulde indtil fem Grader, hvilket med de romerske Huus-Indretninger omtrent vil sige det samme som tyve Grader hos os; den 10de Februar laa Sneen ½ Fod høi paa Husene. I Neapel øsede det ned Karnevalsdagene, Hagel, Sne og Storm. En Dag, da nok en Bombe var lagt paa Piazza d'Espagna, spadserede Paven tilfods paa Monte Pincio. Hvor han viser sig, falder Alt paaknæ; naar han gaar tilfods, velsigner han med den ene Haand og støtter sig paa antik Viis med den anden paa en ung Præst, hans Alderdoms Stav. Ved Dagens Lys skal han see overordentlig ældet ud, men død er han ikke, som Rygtet har sagt! Den gamle Mand fører et meget mere anstrængende Liv end Nogen tror, og arbeider mere for at regjere slet, end andre Monarcher for at regjere godt. I Regelen giver han hver Dag Audientser to Gange, fra 11 til 1 og fra 7 til 9 Aften; blot tre Gange om Maaneden tillader han sig Ro, og da skal den gamle Mand være rørende at see paa, hvor han tillader sig at være træt og gammel. Den hele høiere Administration: Kardinaler, Ministre, Bisper, Politichef, Direktører for samtlige Kongregationer, Sekretærer, Videnskabsmænd, have hver sin bestemte Audientsdag; Paven kjender Enhver ligetil den ubetydeligste Kongregations ubetydeligste Sekretær, taler med Alle, vil vide Besked i alle

Detailler. Til disse officielle Audientser maa endnu føies Antonellis, hvem Paven modtager hver Morgen i sit Privat-Kabinet. Under de høitidelige Audientser sidder han paa en liden Throne med et Skrivebord foran sig. Ved Døren gjøres en Knæbøining, midt i Salen nok een, og naar man er arriveret til Thronen, en tredie, Paven strækker ud sin Fod, hvorpaa den Knælende har at kysse denne paa det Sted, hvor der er et Guldkors. Den Knælende bliver liggende indtil Paven er saa naadig at løfte ham op; for Verdensfolk skeer dette strax og de forklare sig staaende, men de Troende modtage som oftest intet Tegn til at reise sig, og tale paa to Knæ. Merodi skal altid tale i denne Stilling, hvor intim han end er med Paven. Merodi er en Hofmand og forstaar sine Præstesæder. Den Skik at tale knælende, gjenfinder man overalt i den romerske religiøse Verden; den romerske fornemme Dame taler aldrig med sin Skriftefader uden knælende, Kampagnolen sætter sig paa Huk, naar han bliver træt.

Ingen Damer tilstædes Audients; der er blot Undtagelse for Dronninger, Prindsesser og deres Hofdamer; andre Damer „møde" Hans Hellighed i Haverne, i Gallerierne, langt fra hans Værelser. Den lovbefalede Dragt for Damer af enhver Rang, er sort, høihalset Kjole og Slør. For Dronninger og Prindsesser reiser Paven sig op fra sit Sæde; Konger gaar han imøde til midt i Salen. Naar han gjengjælder en Konges Besøg, byder Etiketten, at Kongen gaar ned og lukker Hans Helligheds Vogndør op. Det er en Tradition, at alle Paver ere elskværdige og hjertevindende under Audientsen, man er uden dette ikke rigtig Pave, og saa kan man vide, hvor anstrængende det bestandige Audientsliv er for en sygelig gammel Mand. Naar Pavens Sko er kysset af saa mange Troende, at den begynder at blive kaput, tilfalder den Nonneklostrene, der rives om den som om en anden Relikvie. Anmelderen har seet en af Pio Nonos gamle Sko, som var meget appetitlig, af hvid Silke og utrolig liden. Paven har en ligesaa smuk Fod som Antonelli, der ved de store Kirkefeste sidder og sparker ganske sagtelig i Alteret med en liden rød Saffians-Sko. Da Antonelli ikke er viet Præst, ikke har Tonsur og kan træde ud af Kirkens Tjeneste, naar han finder for godt, ja selv gifte sig, tage Romerne ham en Smule Koketteri ikke ilde op.

— Skjønt den ulykkelige Stad Warschau stundom maa more sig paa Kommando, falder det dog det russiske Politi vanskeligt nok at faa nogen Festlighed istand uden ligefrem at bruge Vold. General Berg opfordrede nylig Warschaus Præsident til at give Borgerstanden et Bal, med hemmeligt Vink om Befordring og Orden, dersom Ballet var vel „besøgt". Præsidenten anvender Bønner, Trudsler, Løfter, Smiger for at rekruttere Gjæster, kjører i egen Person omkring til de vigtigste Borgere og giver overalt Forsikringer om sin Hengivenhed for den polske Borgerstand. — Tilberedelse til Ballet bliver trufne paa storartet Viis, og den vigtige Aften kommer, hvis mystiske Øiemed er at skaffe Underskrifter paa en Taknemmeligheds-Adresse fra Borgerne, som General Berg har isinde at oversende Keiseren. Politiet holder alle Udgange besat; et Detaschement Tropper er opstillet i Paladsets Have. Salene fyldes sparsomt. General Berg indfinder sig med en stor Suite af Officierer og forefinder omtrent 100 Borgere af tydsk Herkomst, en Deel Politi-Embedsmænd — ingen Polakker. Af Damer to Slagterkoner, en Kro-Kone samt nogle Politiagenters lydige Hustruer. General Berg maatte gjøre gode Miner og aabnede Ballet med den ene af Damerne, hvorpaa nogle Attentater paa at faa en Qvadrille istand viste Officierernes gode Disciplin. Tiden slæbte sig hen til Soupeen, hvorunder Præsidenten i Staden Warschaus Navn overrakte General Berg i en Sølv-Daase den foregivne Adresse, som Borgerskabet bønfaldt ham om at nedlægge for hans keiserlige Majestæts Fødder. De mest extravagante Toaster fulgte — man tro ikke at Politiet mangler Phantasi; tilsidst blev Præsident og General baarne i Triumph omkring i Salen. Hurraraab, knust Glas og Enthousiaster, som gjenfandtes under Bordene, var Enden paa denne „National-Fest".

Paa samme Tid skimtede man i Halvmørket en lang bevægelig Kjæde slæbe sig frem paa Sneen. Det var en Transport af 320 Statsfanger, udtagne af Citadellets Kaschotter, som ledsagede af en stærk Eskorte, afgik til Sibirien, dette Iis-Helvede, uden at have sagt deres Familier et Afskedsord. Daglig gaa de. Ingen har endnu seet Nogen komme tilbage.

— I Paris deler man sig i Fastetiden mellem Verdens Glæder og Kirkerne. Den religiøse Veltalenhed fik et stærkt Stød fremad ved Luther, Zwingli og Calvin. Ignatius, deres Samtidige, som saa „hvilken Magt den religiøse Veltalenhed havde i Løgnens Tjeneste, besluttede at bruge den i Sandhedens Tjeneste", saa lyde hans Ord, og Jesuiterloven foreskrev nu, at de unge Præster flittig skulde øves i Prædiken. De, der viste virkeligt Talent, skulde ved alle Midler udvikles til Prædikanter. Prædikanternes Sprog, der hidtil havde været Lærdommens, skulde herefter være den evangeliske Simpelheds. Den unge Præst skulde først øves i Stilhed inden det tillrdes ham at optræde offentligt; hans Stemme skulde udvikles ved alle Kunstens Midler, hans Legeme øves i skjønne Bevægelser. Grundigt Studium af den hellige Skrift og sand Lærdom udfordredes af enhver Jesuit, der indviedes til Prædike-Embedet. Men for at Jesuiten skulde vogtes mod Hovmod, skulde han fra den mest glimrende Advents- eller Fastetids-Prædiken i de store Stæders store Kirker, gaa lige til sin Stands ydmygeste Pligter og lære Fattigbørn Katechismus. Denne Lov gjælder endnu for Jesuiterne. Under Advent og Faste engageres de af de store Kirker, der ikke selv have udmærkede Talere, og Tilløbet er overalt overordentligt, men maaskee intetsteds som i Paris. Jesuiternes Veltalenhed er altid fiin og insinuant, ofte poetisk og pragtfuld.

— Emile de Girardin, der allerede har opfundet tyve Midler til at løse de europæiske Vanskeligheder, har nu opfundet et Slags politisk Lotteri, der er ligesaa simpelt som sindrigt. Det bestaar i at putte alle Europas Souveræners Navne i en Urne — hvorfor ikke en Hat? — og deraf udtrække flere Navne, der skulle danne en europæisk Jury. — Girardin er selv henrykt i sin Idee og tror alle Øine fæstede paa sin Urne. For Danmark turde hans System have sin Vanskelighed, da der mellem Europas 45 regjerende Herrer mindst er 30 Tydskere.

„En talende Avis" er ligeledes en ny Idee, født i en Pariser-Hjerne. Paa et af de nve Theatre skal i en Mellemakt en Person komme frem og fortælle Nyt fra Ind- og Udland: politisk Nyt, Børs-Nyt, literært Nyt, By-Nyt. Dejazet siges allerede at have parodieret denne Idee paa sit Theater. En liden Duo mellem hende, Dejazet, og Girardin om Dagens brændende Spørgsmaal, kunde være ganske fornøielig at høre paa.

„Memoires d'une femme de chambre" udkom igaar, og idag er første Oplag solgt. Titelen siger hvad Bogen er; en fordums Kammerpige, der har tjent hos en Aktrice, en Skribentinde, en Lorette, en Kokette og en udenlandsk Prindsesse, fortæller hvad hun har hørt og seet. Hvem kjøber saadan Literatur? Ingen. Men Oplaget er solgt i een Dag.

Den fornemme Pariser-Verden skal iaar som ellers give en dramatisk Forestilling for de Fattige: „Edvards Sønner" og Deklamation. Søstrene Brohans Niecer, den Ene 15, den Anden 17 Aar, to Foraar, der tilsammen neppe udgjøre een Sommer, skulle deklamere; Tragedien spille de høie Herskaber alene.

Auktionen over Eugene Delacroix's efterladte Skizzer og Tegninger har havt et for Kunsten glædeligt Resultat; man har kjæmpet om hver Streg, den mindste Skizze er bleven betalt med Summer, som Mesteren vilde have været den Første til at forbauses over.

Norge.

Christiania. Under 12 Marts er Kand. i Theol. J. K. Ellessen udnævnt til Præst ved Christianssands Tugthus; Skiftskapellan i Throndhjems Stift P. P. M. Widerøe til Sognepræst til Tønsets Sognekald i Christiania Stift; ledig pers. Kapellan i Christianssands Stift Chr. L. E. Meyer til pers. Kapellan hos Sognepræsten til Land; Kand. theol. F. E. Chr. Foltmar til pers. Kapellan hos Sognepræsten til Vinger.

— Under s. D. ere Efternævnte ifølge Ansøgninger meddelte Afsked i Naade, nemlig Chefen for Romerigske lette Infanterikorps under 1ste Agershusiske Infanteri-Brigade, Oberstløitnant K. M. H. Ingier, med aarlig Pension 700 Spd., og surnumerær Kapitain i den Throndhjemske Infanteri-Brigade J. M. Buck.

— Hs. Maj. Kongen aabnede i Tirsdags det overordentlige Storthing med følgende Tale:

„Gode Herrer og Norske Mænd! Ligeoverfor Begivenheder, der ere os Alle bekjendte, har Jeg anseet det for Pligt at sammenkalde Kongeriget Norges Storthing, for at Jeg ved dets Beslutninger kan erholde den samme Handlefrihed for Norges Vedkommende, som Jeg allerede er i Besiddelse af for Sveriges. Med det Maal uafladelig for Øie at spare, saalænge Forholdene tilstede det, de tvende Folk, hvis Skjæbne Forsynet har betroet til Min Ledning, for tunge Ofre, har Jeg dog ikke kunnet see bort fra Muligheden af, at Opfordringen til at bringe dem kan blive uafviselig, og Forskjellen mellem de i hvert af Rigerne gjældende grundlovmæssige Bestemmelser har derfor gjort det nødvendigt at sammenkalde Storthinget, for at de Hindringer kunne blive bortryddede, som ellers vilde stille sig i Veien for, at Foranstaltninger, svarende til Begivenhedernes Udvikling, kunne blive trufne samtidigt for begge Rigers Vedkommende. — Jeg holder Mig forvisset om, at Storthinget deler Min Anskuelse, at begge Broderfolk bør i lige Grad være beredte til at møde de Krav, Forholdene maatte stille til dem. — Siden Storthinget senest var samlet, har Jeg paa de forenede Rigers Vegne, i Forening med de fleste øvrige Magter afsluttet en Traktat med Hs. Majestæt Belgiernes Konge angaaende Afløsning af Schelde-Tolden. Denne Traktat er, af Hensyn til de i samme stipulerede Pengeudredsler, for Norges Vedkommende betinget af Storthingets Samtykke. Proposition vil derfor blive fremsat for Storthinget om Meddelelse af dettes Samtykke. — Enkelte andre Propositioner, vedkommende indre Anliggender, der gjøre Krav paa Storthingets Medvirkning, ville ligeledes blive Eder forelagte. — Jeg holder mig forvisset om, at Storthinget med Glæde vil modtage Underretningen om Min høitelskede Broders, Hs. kgl. Høihed Prinds August's snart forestaaende Formæling med Hds. Durchlauchtighed Prindsesse Therese af Sachsen-Altenburg. — Idet Jeg herved erklærer Norges Riges sjette overordentlige Storthing aabnet, nedbeder jeg Himlens Velsignelse over Eders Arbeide og forbliver Eder, gode Herrer og norske Mænd! Alle i Almindelighed og Enhver i Sændeleshed med al kongelig Naade og Yndest velbevaagen."

— Den i Anledning af den dansk-tydske Krig fremsatte Proposition til Krigsbevillinger lyder saaledes:

„Hans Majestæt, som tilfulde vurderer Vigtigheden af for de forenede Riger at bevare Fredens Velsignelser og hvis alvorligste Bestræbelser derfor ville gaa ud paa, saalænge som Forholdene tilstæde det, at undgaa et Fredsbrud, har dog ikke kunnet bortsee fra Muligheden af, at den i vort Naboland Danmark indtraadte beklagelige Krigstilstand kan gjøre det nødvendigt for de forenede Riger at træffe saadanne militære Forholdsregler, hvortil Begivenhedernes Udvikling og deraf muligens foranledigede Overeenskomster med andre Magter kunde komme til at give Anledning. — For at kunne for Norges Vedkommende erholde den Raadighed over Stridskræfter og Pengemidler, der kunne sætte hans Majestæt istand til samtidigen for begge de forenede Riger at træffe de Forføininger, som efter modneste Overlæg maatte findes at være tilsagte af de forenede Rigers Tarv — skulde Hans Majestæt, der trygt stoler paa, at Storthinget med sædvanligt Fædrelandssind og uhildet Blik paa Forholdene vil understøtte Hans Majestæts Bestræbelser i dette vigtige Anliggende, indbyde Norges Riges Storthing til at fatte følgende Beslutninger:

1. Storthinget samtykker i at Norges Linietropper og Roflotille, naar og forsaavidt Hs. Majestæt maatte finde det fornødent, anvendes til Bistand for Danmark under dets nuværende Krig med tydske Magter.
5. Som extraordinært Tilskud til Forsvarsvæsenet bevilges indtil 500,000 Spd., hvorhos Hans Majestæt bemyndiges til i samme Hensigt endvidere at anvende indtil 300,000 Spd., hvilken sidste Sum dog først maa anvendes, naar nyt overordentligt Storthing er indkaldt eller samtidigen indkaldes.

For paa den ene Side at sætte Storthinget istand til at danne sig en selvstændig Mening om denne vigtige Sag og for paa den anden Side ikke afvige fra den Hemmeligholdelse af diplomatiske Aktstykker, som foruden at være begrundet i de ved internationale Forhandlinger gjældende Vedtægter er uomgjængelig fornøden, for ikke at skade Rigernes Forhold til fremmede Magter, vil Hans Majestæt lade Storthinget tilstille Protokollerne over de i Sagens Anledning afholdte sammensatte Statsraad, hvori vil findes Udenrigsministerens Fremstillinger af Sagens Udvikling og af den Andel, de forenede Riger deri have havt, samt Afskrifter af den norske Regjerings derved foranledigede Betænkninger, hvilke Dokumenter dog, paa Grund af deres Indhold, ikke for Tiden bør komme udenfor Storthingets Medlemmers Kundskab. Til at gjennemgaa de diplomatiske Aktstykker, hvis Natur gjør en endnu strengere Hemmeligholdelse fornøden, indbyder Hans Majestæt Storthinget til at udvælge en Kommittee, der, mod at ansees forbunden til Taushed, vil erholde sig bemeldte Aktstykker tilstillede og hvis paa Granskning af disse byggede Overbevisning vil kunne tjene Storthinget til Veiledning."

Bjørnstjerne Bjørnson har nu efter Løfte i Aftenbladet offentliggjort sin Skrivelse af 10de Februar d. A. til Christiania Theaters Repræsentantskab, hvori han fremsætter sine Anskuelser om saavel den Opgave, som dette Theater har at realisere iblandt os, som den sørgelige Stilling, Theatret fortiden indtager til denne sin Opgave. I og for sig selv og uden Hensyn til den praktiske Afgjørelse, som dermed er tilsigtet, yder denne Skrivelse Læseren sit meget gode Udbytte. Thi paa samme Tid, som Skrivelsen med en fuldstændig Indsigt røbende klar og grei Motiveren og med Overbevisningens Magt gaar selve Sagen frasefrit paa Livet, meddeler den Læseren det isandhed løftede Syn for Theatrets store Betydning for vor Nations Kunstudvikling, som Hr. Bjørnson selv eier og hvorudaf han her skriver. At en dramatisk Forfatter vanskeligt kan udvikle sig uden i Samvirkning med et Kunstsandsen nogenlunde tilfredsstillende Theater tør falde ligesaa indlysende som det af al Historie er beviist, og Følelsen heraf er det da rimeligviis som først og fremst for Hr. Bjørnsons Opfatning sætter Omorganisationen af vort Theater i saadant Nødvendighedsforhold til hans egen videre Udvikling paa sin dramatiske Forfatterbane. Hans eiendommelige nordiske Dramaer forurettes af det gamle afdankede franske Effektspil. Theatret ligger saaledes ikke, som Enkelte have meent, saa langt af Veien for hans Digteropgave, men derimod saaledes, at han for at naa den og tilfredsstille sig selv og Nationens Forhaabninger maa tvertigjennem det. Og skal og maa dette først prøves realiseret, saa tør det vel være lige klart og af alle erkjendes, at ingen uden Hr. Bjørnson her er Manden for Forsøget, Noget, hvortil han jo ogsaa i sin Skrivelse har viist sig villig. Hans i Skrivelsen udkastede Idee om at samle Byens forskjellige Kunstneres Interesse om Theatret er i Hr. Bjørnsons Haand vistnok ligesaa realisabel, som det ved en død, upersonlig Direktionsforanstaltning med Fribilletter etc. vilde være upraktisk J. L.

— Sidste Storthing bevilgede som bekjendt det Fornødne til Udgivelse af Storthings-Efterretninger fra 1814—1821. redigerede af Hans Munk. Boghandler Dybwad har overtaget Forlaget af dette omfangsrige og vigtige Værk, og udstædt en Indbydelse til Subskription, ifølge hvilken Værket vil udgjøre omtr. 120 Ark og udkomme i Hefter paa 6—8 Ark til en Priis af 3 ß pr. Ark. — Værket vil, bemærker Forlæggeren, „indeholde en Fremstilling af Rigsforsamlingens, første overordentlige og første, andet og tredie ordentlige Storthings Forhandlinger. Fremstillingen vil i det Væsentlige være anlagt efter samme Plan, som de fra 1836 til 1857 udkomne Storthings-Efterretninger. De paa hvert Storthing behandlede Sager ville blive fremstillede i tidsfølgende Orden, og saaledes, at Alt, hvad der hører til samme Sag, ligefra dens forberedende Behandling forinden Indbringelsen i Thinget og indtil dens Afgjørelse paa samme — altsaa Angivelse af det fremsatte kongelige eller private Forslags Indhold, af den muligens forudgaaede Commissionsbehandling, af Committebehandlingen og endelig af Discussionerne i Thinget og dets Beslutning er samlet i en sammenhængende Beretning. Materialierne til Fremstillingen ville blive hentede dels fra vedkommende offentlige Documenter, dels ogsaa, navnlig hvad Discussionerne angaar, fra Avisnotitser og de spredte Efterretninger, der forefindes i forskjellige trykte Skrifter og utrykte Optegnelser. Med Hensyn til de ikke-officielle Kilder vil der til Læserens Veiledning blive gjort fornøden Bemærkning".

— Billedhugger Laulo har efter hvad Throndh. Adresseavis beretter, forfærdiget en Copi af Thorvaldsens Christus, der er bleven skaffet til Veie ved private Bidrag og skjænket til Havsteens Kirke ved Throndhjem. Bladet oplyser tillige, at Hr. Laulo til Kroningen udførte Træskjærerarbeidet om et Speil. Idet vi til Fornøielse erkjende, at han saaledes ikke har været saa ganske ubeskjeftiget, som vi i en foregaaende Artikkel i dette Blad antog, kunne vi dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at vi anse et isoleret plastisk Arbeide som det førstnævnte for en mindre heldig Opgave for Træskjæreren, hvis Kunst, som vi før have forsøgt at godtgjøre, væsentlig maa blive af mere tilknyttende ornamental Art. z.

Dødsfald. Kand. philos. H. Smith Hjort, † i Kjøbenhavn 6te Marts 57 Aar gammel. Han var en Søn af Biskop V. K. Hjort i Ribe og en Broder af den bekjendte Professor Peder Hjort i Sorø, kom, efter at have været Huuslærer i diplomatiske Kredse, 1835 til Christiania, hvor han oprettede et Pigeinstitut, som snart gik overstyr, og var derefter Lærer, først ved Møllers Institut og derefter paa Nissens Latin- og Realskole i Christiania. — I forrige Aar flyttede han ned til Danmark. Han var Forfatter af pædagogiske Skrifter m. m.

Den Abonnenterne belovede Præmie, Hs. M. Kongens Portrait, vil paa Grund af indtrufne Forhindringer først kunne leveres Abonnenterne i Løbet af Mai Maaned.

Paa mit Forlag er udkommet:
Digtsamling af A. O. Vinje.
Heftet 84 ß., indb. 1 Spd. **J. W. Cappelen.**

Carl Wang,

Christiania,

tillader sig at anbefale sin Boghandel som godt forsynet med norsk og udenlandsk Literatur. Bestillinger paa Alt til Literaturen henhørende, modtages og udføres hurtigst muligt.

I min Boglade erholdes:
Kongs-Emnerne, hist. Skuespil af Henr. Ibsen, 90 ß.
Hertug Skule, Tragedie af A. Munch, 66 ß.
Fortællinger af Magdalene Thoresen, 110 ß.
Signes Historie af Magdalene Thoresen, 110 ß.
Bjørnstjerne Bjørnson, Synnøve Solbakken, 40 ß.
—„— Arne, 72 ß.
—„— Smaastykker, 60 ß.
—„— Halte-Hulda, 48 ß.
—„— Kong Sverre, 55 ß.
—„— Sigurd Slembe, 110 ß.
Erik Bøgh, Jonas Tværmoses Ærgrelser, 88 ß.
—„— Syv Fortællinger, 77 ß.
—„— Dit og Dat fra 1863, 50 ß.
Kungarne på Salamis, Tragedie af Joh. L. Runeberg, 88 ß.
Carl Wang.

Hos Undertegnede erholdes de fleste til det theologiske Studium henhørende Bøger. **Carl Wang.**

Paa mit Forlag er udkommet:
Gaa ind i Dig selv! af Johann Kaspar Lavater. Oversat fra 17de Oplag af P. Bugge, Stud. theol. Priis 8 ß, indb. 16 ß. **Carl Wang.**

Hos Undertegnede modtages Subskription paa:
Bibelen med forklarende Anmærkninger af **Dr. P. Fjellstedt** i Hefter a 30 ß. Første Hefte indeholdende Psalmernes Bog er udkommet og ligger til Eftersyn.
Carl Wang.

I min Boglade erholdes:
Den danske Generalstabs Kart over Slesvig, 99 ß.
Kart over det sydlige Slesvig, 17 ß.
Kart over Hertugdømmet Slesvig, tillige militært Orienteringskart over Krigsskuepladsen, 22 ß.
Kart over Sundeved og Als, 12 ß.
Kart over Fredericia med Omegn, 8 ß.
Carl Wang.

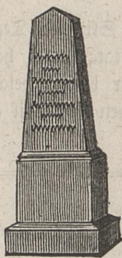
Smaastykker af det Gamle Testamente populært fremstillede af **John Stenersen,** Kandidat i Theologien.
Indhold: Abraham og Melchisedek. 1 Mosb. 14, 20—22.
Omskjærelsen. 1 Mosb. 17, 10.
Jakobs Velsignelse af sine Sønner. 1 Mosb. 49.
De ægyptiske Landeplager og Pharao.
Bileam. 4 Mosb. 22—24.
Saul, et Livsbillede.
Priis 36 ß. **Carl Wang.**

Paa K. C. Grøntofts Forlag i Christianssand er udkommet og faaes i Landets Boglader:
Almueskolelærernes sociale Stilling. Priis heftet i Omslag, 16 ß.
O. Storm. Elementer af den almindelige Navigation til Brug for Elever ved Sømandsskolerne. Priis indb. 30 ß.
Høiderettelser for Sol- og Stjernehøider tilsøs. Udregnede af O. Storm. Priis heftet 12 ß.

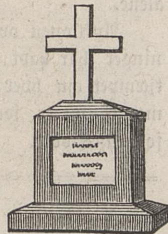
Gravmonumenter.

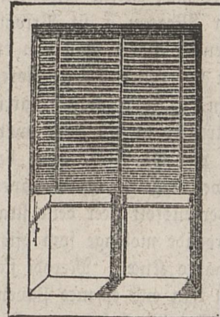

Alle Slags Gravmonumenter, Plader, Rammer af Granit med eller uden Marmorkors og Plade leveres efter Tegninger til billig beregnede Priser af

John F. A. Költzow.
Christiania. Skippergaden 27.

☞ Bestillinger paa Monumenter, som ønskes færdige strax til Foraaret, bedes opgivet snarest muligt.

Persienner

eller Spaanjalousi-Rullegardiner,

der tillige tjene som Markiser, smukke og solid udstyrede, med Tilbehør, anbefales til billige og bestemte Priser af **Maler O. Hansen,**
Nedre Torvegade No. 6,
1ste Gaard tilhøire fra Youngstorvet,
skraas over for den nye Vadske- og Bade-Anstalt.

Den 30te denne Maaned
begynder Trækningen af den
allernyeste
store Pengeudlodning af

2 Milloner, 121300 Mark,

i hvilken kun Gevinster blive trukne, garanteret af den frie Stad Hamburg.

Et Original Statslod koster 1⅓ Spd.
Et halvt do. ⅔ —
To fjerdedels do. ⅔ —
Fire ottendedels do. ⅔ —

Iblandt 17,300 Gevindster findes Hovedgevinster paa 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 20,000, 15,000, Mark; 7 Gange 10,000, 8000, 6000, 2 Gange 5000, 3 Gange 4000, 13 Gange 3000, 53 Gange 2000, 6 Gange 1500, 6 Gange 1200, 106 Gange 1000, 106 Gange 500, 6 Gange 300, 106 Gange 200 Mark etc. etc.

Min ved gjentagende **Udbetalinger af de største Gevinster** tilstrækkelig bekjendte Forretnings-Devise bliver stedse og uforandret:

„Guds velsignelse hos Cohn!"

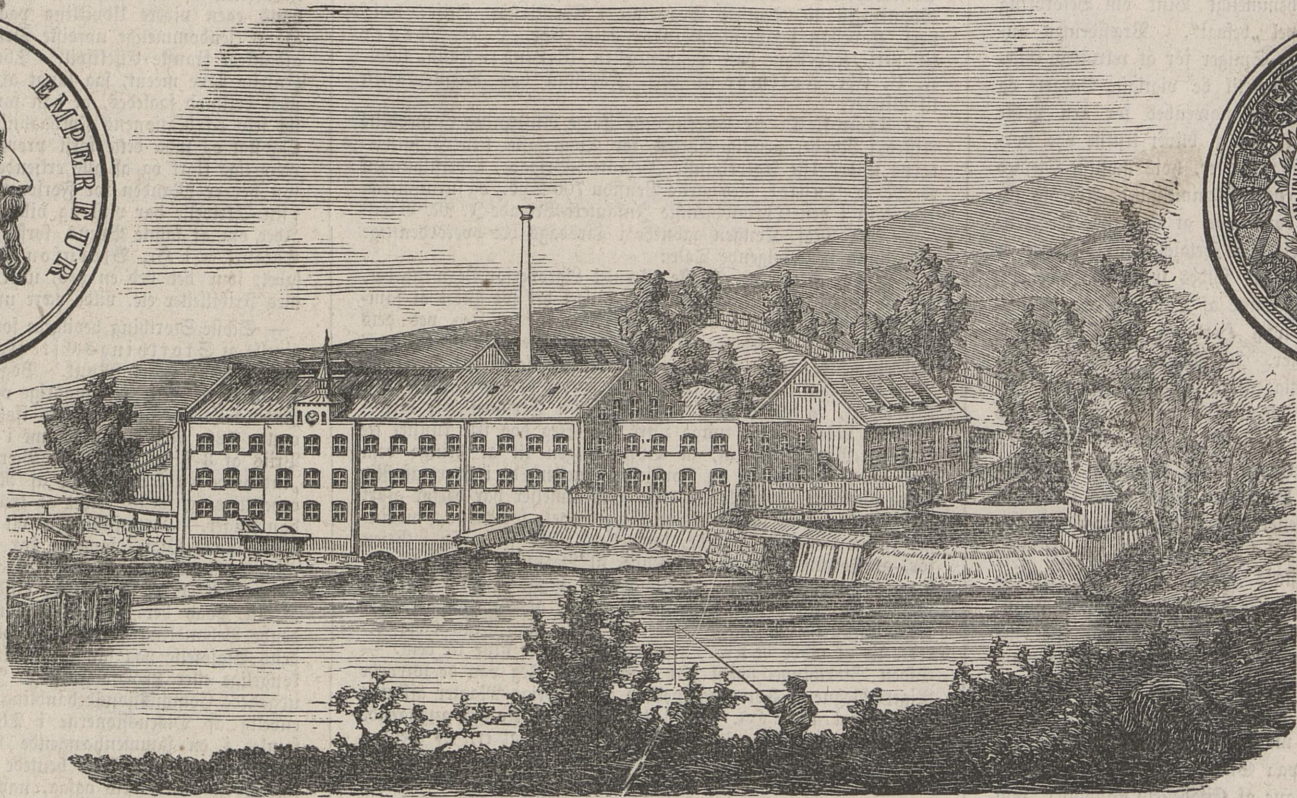
Ordres med Remisser i alle Slags Papirpenge eller Frimærker, eller mod Postforskud, udfører jeg **promt** og **discret** selv til de **fjerneste Egne,** ligesom jeg strax efter Trækningen sender **embedsmæssige Trækningslister** og **de faldne Gevinster.**

Laz. Sams. Cohn.
Banquier i Hamburg.

Tryk-, Skriv-, Post-, Cardus- og Pakpapir
i stort Udvalg
anbefales
af
Carl E. Petersen,
Christiania,
Torvet No. 6.

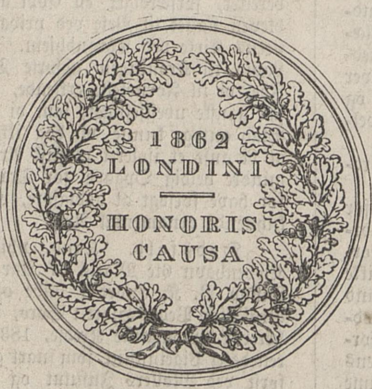
Bentze Papirfabrik.

Alle Slags Klude,
gammelt
Tougværk, Fiskegarn, Snit, Potetesmel,
kjøbes stedse af
Carl E. Petersen,
Christiania,
Torvet No. 6.

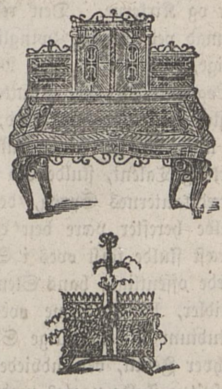

Kurvmager W. Kühne,

Carl Johans Gade
(ligeoverfor Storthingsbygningen)
anbefaler sit

Kurv- og Kurv-Møbel-Magazin,

der stedse vil være forsynet med alt til Faget Henhørende.

Da jeg staaer i Forbindelse med de største udenlandske Kurvfabriker, vil Publicum altid have rigt Udvalg efter de nyeste og smagfuldeste Mønstre. Udenbyes Ordres udføres promte og billigt.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang. Torvet.

Illustreret Nyheдsblad.

Nr. 13. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 27de Marts 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Daniel Schjøtz,

norsk Læge, født 1828, død 8 Marts 1864 af Hjernebetændelse som Følge af overanstrængt Arbeide ved Augustenborg Lazareth.

Han paa ingen Stormagt vented
uden den, som er hos Gud!
Dengang han sig Døden hented,
stikked han ei forud Bud
ned til England og til Franken,
om han og fik Lov at dø
mellem Brødrene paa Banken
ved den dybe, danske Sø!
Første Daad af Ungdom ildet,
første stærke, klare Tro,
første Mand, som svor ved Gildet, —
første over Dødens Bro!

Han ei fatted, han i Nøden
var den Eneste, som kom,
og han kjæmpede til Døden
for vor Æres Helligdom!
Han for alle vore Tusind
vilde gjøre Fyldest selv, —
sank saa gjennem Vanvids Brusen
ned i Dødens stille Elv.
Første Sjel, som turde haabe
Frelse af sin Hjælp mod Vold,
første varme, fulde Draabe
af vort Blod paa Danmarks Skjold!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Fra Italien.*)

(Efter F. Gregorovius, Wanderjahre in Italien. Leipzig 1864. 3 B.)

Agrippas Pantheon — et Dødningekapel.

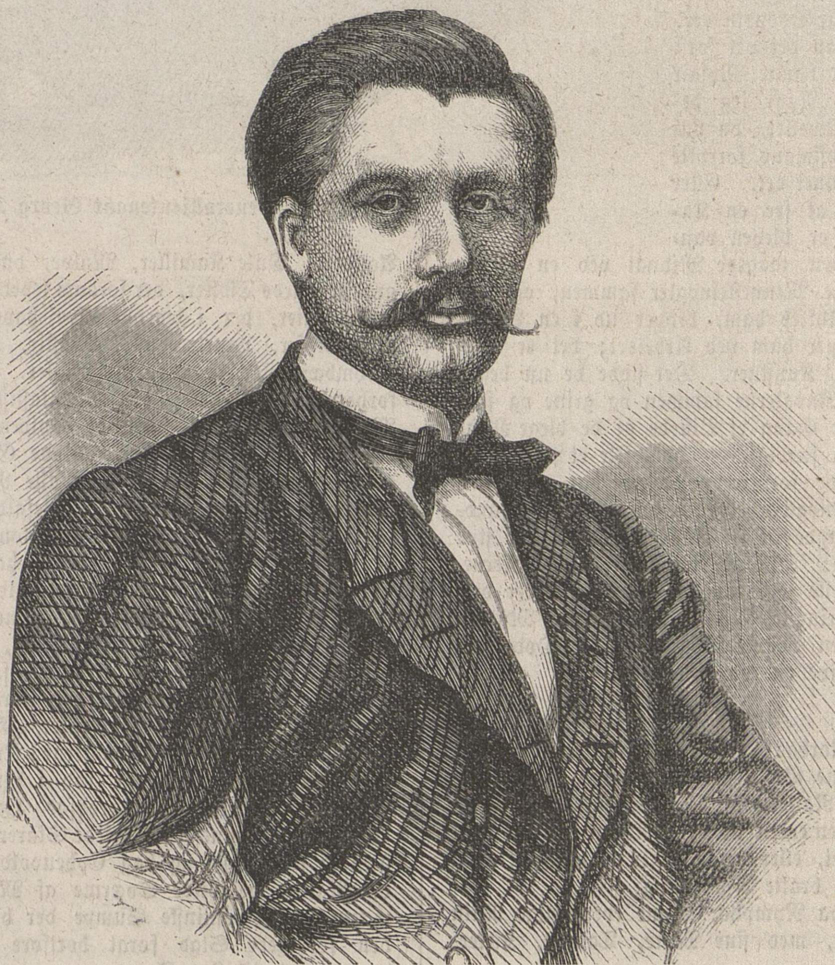
En Aften — det var netop i Allehelgensugen — lokkede Skinnet af Lys mig ind i Agrippas Pantheon. En Præst prædikede her over Purgatoriet og formanede Tilskuerne til at bede med Flid, thi netop i disse Dage rumsteredes der nede i Skjærsilden, og fromme Bønner formaaede meget. Præsten talte med megen Varme, med en sonor Stemme og paa den theatralske Maade, paa hvilken de italienske Geistlige tale til Folket. I Agrippas Pantheon gjorde hans Prædiken et næsten historiskt træffende Indtryk. „Thi," sagde Manden, „vi vandre her paa lutter Støv; tænker kun paa de utallige Christne, som fordum Nero, Domitian, Decius og Diocletian lod kaste for de vilde Dyr, korsfæste og myrde." Præstens Stemme gjenlød mægtigt i den store, stille og halvdunkle Rotonda, og Ekcho raabte tilbage fra Hvælvingen: Nero! Domitian! Decius! Diocletian! saa at det var som om disse skrækkelige Navne kaldte Roms Aander selv ned. Jeg sad paa Rafaels Grav, og, da jeg gjennem det dæmrende Lys derinde saa hen over de knælende Grupper paa Præstens hvide Skikkelse, syntes det mig, som om han kaldte de Døde op fra deres Grave.

Denne Scene i Pantheon bevægede mig til at foretage en Vandring gjennem Roms underjordiske Grave. Nu gives der i Allehelgensugen paa enkelte Kirkegaarde Rappresentazioni d. v. s. Fremstillinger af Martyrhistorier og bibelske Scener, der ere ret mærkelige. Kirkegaardskapellerne bestaa i Regelen af en Over- og en Underkirke, den egentlige Gravhvælving. I den øvre Kirke pleier der i Allehelgensugen at staa en sort Sarkophag mellem Cypresser og Kandelabre; ovenpaa den ligger et Krucifix og et Dødningehoved. Præsterne synge Psalmer, Sørgende og Nysgjerrige staa, knæle og trænge hinanden i Kirken, Røgelsen lægger sig som en Sky derover.

Der er nu Dødningekapellet alla morte ved Ponte Sisto, og i dens Underkirke ville vi gaa ned. Her see vi forunderlige Ting. Alle Vægge og Tage ere beklædte med de underligste Reliefs, bedækkede med phantastiske Arabesker og Mosaiker. Hist er anbragt siirlige Blomster, Rosetter, her Stjerner og Kvadrater, Kors og alleslags Ornamenter, som en østerlandsk Phantasi kunde have fundet paa dem. Alt er paa det Nydeligste arbeidet, sammensat af — Dødningebeen. Man tror neppe sine Sandser. Man tænke sig blot et underjordisk, klart oplyst Kapel, ligesom sammensat af Hoveder og Skeletter, men de med Dødningeknogler heelt og holdent beklædte Vægge besatte af en Guirlande af levende, aandende Mennesker, for det meste Piger, Koner og silkeklædte Damer, der sidde rundt om i Rækker paa sine Stole, blomstrende Ansigter, leende, hviskende, lænende sig paa de støvede, afblegede Been, i en af Raadenhed gjennemtrukken Luft og ombølgede af tunge Røgelsesskyer.

Jeg satte mig ved Siden af en ung Pige, der sad lige under et grinende Skelet og talte muntert og om saare levende Gjenstande med sin Naboerske; eftertænksom og næsten forskrækket betragtede jeg Knoglemanden og hans unge Bytte, over hvilket han holdt Hænderne udstrakt; thi Pigen sad saaledes, at det saa ud som om hun netop var sunken i Skelettets Arme. Hele Skeletter staa i Kapellets Nischer. Ethvert af dem holder i sine Fingre et beskrevet Stykke Papiir, et moralsk Bibelsprog om Livets Forfængelighed, eller en Bøn til de Levende om at mindes de Døde i Skjærsilden. Den omhyggelige Kunst og den piinlige

*) Se Nr. 3 d. A.

Søren Daniel Schjøtz. (Efter Photographi.)

Flid, med hvilken Benene ere anvendte til Dekoration, er ganske forbausende. Her har man bedækket en Deel af Væggen med bare Barnehoveder, hist henne igjen blot med større Hovedskaller; her ere lutter Skulderblade satte sammen, der ere Brystknogler, Nøglebeen, Ribben, Fingerknogler, Ledknogler osv. ordnede til Arabesker. Alt har man udvalgt, sondret og ordnet det til Mosaikfigurer. Selv Kandelabrene ere phantastisk sammenføiede af Menneskebeen. Det er mærkværdigt, hvorledes den kunstneriske Form og æsthetiske Lovmæssighed næsten have overvundet det af Naturen Gyselige deri. Men at Kunsten her har begaaet en saadan Gjerning, at den ligefrem har formet med Døden, og af det, der synes den Levende det Skrækkeligste, og som den Alt tilhyllende Jord vil holde begravet i en velgjørende Nat, skabt formskjønne Billedværker og graziøse Arabesker, det er dog gyseligt. Det synes mig at være det høieste Toppunkt af religiøsfanatisk Selvfornægtelse og den bizarreste Phantasi over en Triumph over Døden og dens Rædsel. Hvis det var muligt, at et saadant Dødningekapel fra Aaret 1863 efter Christi Byrd vedligeholdt sig under Jorden, lige saa længe som Etruskernes og Ægypternes Gravhvælvinger have holdt sig, og man da efter 3000 Aars Forløb opgrov det, da vilde det uden Tvivl være et kulturhistorisk Mindesmærke af høi Vigtighed, af hvilket Efterverdenen vilde danne sig en Anskuelse af den christelige Kultus. Men ogsaa for os levende Mennesker er et Blik ind i et saadant christelig-romersk Dødningekapel lærerigt nok. — —

Ægypterne bare sine afdøde Slægtninges Mumier om ved Gjæstebudene, paa det at den Glade skulde vide, hvilken Ende det tog med alle Ting; de gjælde for os som det Folk, der blandt alle Jordens Nationer mest havde overvundet Dødens Rædsel, og vore Philosopher kalde deres Religion Dødens Religion. Neppe har dog den med Døden fortrolige, alvorlige Ægypter formaaet at frembringe eller udholde noget Lignende. Ogsaa Christendommen er Dødens Religion eller den over Døden triumpherende. I ingen anden Religions mythiske Fremstillinger har Død og Liig spillet en saadan Rolle; Passionen, Døden paa Korset, Nedtagelsen, Gravlægningen, Opstandelsen og den lange Række Martyrer under hine Christenforfølgelser af Nero, Domitian, Decius, Diocletian og andre Keisere har paatrykket den christelige Kultus dette Præg, bestemt Livsanskuelsen og gjennemtrængt Kunsten, Musiken, Billedhuggerkunsten og Maleriet med sine Dødsbilleder.

Men hvem kan det vel først være falden ind at danne Mosaik af Dødningebeen? Naar jeg betragtede Dødningekapellet, da var det som om en Hoffmans forrykte Phantasi havde dannet det. Eller jeg indbildte mig at see en Kapuzinermunk, der er bleven vanvittig, og som i den taagede Midnat ved en osende Lampe sætter disse Menneskeknogler sammen, og hver Gang en Arabesk lykkes ham, bryder ud i en Latter. En Dødning hjælper ham ved Arbeidet; det er Skelettet af en afsindig Kunstner. Der sidde de nu begge og sætte med Flid Knoglerne sammen og grine og slaa op en Latter, hver Gang et Billede af de blege Menneskebeen er bleven færdigt, — hvis ikke et Par afsindige Skeletter i de forvirrede Nætter har gjort alt dette phantastiske Knoglearbeide, hvad vel er det sandsynligste. Jeg sagde til en Kapuzinermunk, der stod ved Siden af mig: „Padre, naar alle disse Hjerneskaller og Been skulle søge sammen det, der hører dem til, hvilken Forvirring!" — „Ja," svarede Munken alvorlig, „paa den yderste Dag, naar de Døde staa op, da vil her blive en svare Rammel."

Nympha.

Vi stege fra Norbas*) Cyklopborg ned til Nympha; thi denne nedsunkne By ligger dybt under vore Fødder, allerede paa Randen af de pontinske Sumper, og man kommer til den enten ad den bekvemt i Zikzak nedgaaende Landevei, eller ogsaa søger man sig selv en Vei over Fjeldets bratte Afstyrtning.

Der ligger da Nympha, denne eventyrlige Ruin af en heel Stad, med sine Mure, Taarne, Kirker, Klostre og Vaaningshuse halvt nedsunkne i Sumper og begravne under den tætteste Epheu. Isandhed! dette Sted seer mere fortryllende ud end selve Pompei, hvis Huse gabe En imøde som halvveis itubrukne Mumier, som man har draget op af den tørre vulkanske Aske. Men over Nympha bølger et duftende Hav af Blomster; hver Væg, hver Muur, hver Kirke, hvert Huus er vidunderligt tilsløret af Slyngeplanterne, og paa alle Ruiner lader Foraarets og Naturens triumpherende Guddom sine purpurrøde Faner vaie. Det gjør et ubestrideligt Indtryk at træde ind i denne Epheustad, at vandre om i de græsbevoxede, blomsterbækkede Gader mellem de nedsunkne Mure, hvor Vinden leger med Bladene; ingen anden Stemme lyder her end Ravnens, der nu er Vagtmester i Taarnet, eller Larmen af den stummende Bæk Nymphæus, en Raslen i det høie Siv ved Dammen og den melodiske Susen og Syngen i Græsset. Det synes, som om en Vulkan ogsaa havde bedækket Nympha ligesom Pompei, dog ikke med Aske, men med Blomster. Nu boer Floras Millioner Skarer her og feire sine Feste. De vrimle gjennem alle Gader, de drage i Procession hen til de forfaldne Kirker, de klatre op i Taarnene, de lægge sig leende og spøgende i de tomme Vinduer, de spærre Dørene tæt til; der beboe Alfer, Feer, Vandnympher og Fabelverdenens Tusinder af yndige

Dansk Generallieutenant Georg Daniel Gerlach.

Aander. Gule Kamiller, Malve, duftende Narcisser, graaskjæggede Tidsler, der fordum levede her som Munke, hvide Lilier, der i levende Live have været Nonner, vilde Roser, Laurbærbuske, Mastix, Klimatisvinde og Brombærbuske, de røde Rævehaler, der see ud som forhexede Saracenere, den phantastiske Kaperblomst i Muurrevnerne, den duftende Gyldenlak, Myrten og den krybende Menthe, den gyldne Gyvel og saa den dunkle Epheu, der bølger over alle Ruiner og strømmer over Murene i grønne Fossefald, — ja, man kaster sig ned i dette Hav af Blomster, beruset af deres Duft, og et henrivende Eventyr har bedøvet Sindet.

Endnu staa Nymphas middelalderlige Mure; de drage sig i en stor Ring om denne Aandeby; men overalt ere de bedækkede med Epheu, og kun hist og her dukker en Tinde og et firkantet, sønderbrudt Taarn frem af det. Ikke mindre ere Portene spærrede og barrikaderede af vilde Viinranker, Epheu og Brombærbuske, som frygtede Blomsterne i Nympha en Fiende, der udenfra vilde trænge ind i Byen som fordum Saracenerne, eller Barbarossas Hær, eller Hertug Albas og Kolonnesernes leiede Skarer. De har fuldstændig forskandset sig bag Epheuvolde; kanskee er det om Natten de vilde Sværme af Meteorer og Lygtemænd fra de pontinske Sumpe, der beleire eller storme den forhexede Stad forat bortføre Blomsteraanderne derinde ned til sine Sumpe.

Hver Plads og hver Gade staar endnu der; rundt om de forfaldne, af Epheu omspundne Huse, mange paladsagtige med halvgothisk Architektur, engang Boliger for den rige Adel, som holdt til her. Forunderlig tage Kirkerne, af hvilke endnu fire eller fem staa i Ruiner, sig ud. Aldrig saa jeg saa phantastiske Ruiner. Men hvorledes skal jeg male dem i Ord? Hvorledes skal jeg tegne et saadant brunt, sønderspittet Kirketaarn med dets runde eller ved smaa Søiler afdeelte Vinduer, med dets middelalderlige Frise af spidse Teglsteen, og med dets romantiske Festsmykke af Epheu og Blomster, der vugge sig i Vinden? Eller skildre de eventyrlige Ruiner af de hvælvede Nischer og Kirkeskibene, der alle ere behængte med Blomstertepper? Disse Kirker ere gamle; de tilhøre det ellevte eller tolvte Aarhundrede, om ikke et endnu tidligere; thi deres Stiil er i ganske simpel Basilikaform. I deres tomme Rum bede nu Blomsterne, og de bacchantiske Roser svinge Røgelseskarrene. Fra Væggene og hist og her fra en med Epheu overspunden Tribune titer endnu et gammelt Freskobillede ned. Det er Martyrerne med sine Palmer i Haanden og Martyrredskaberne ved Siden. Med den udslukte Nimbus om det blege Hoved, i gyldne Dalmatika, med Stolaen om Skuldrene, stirre de vrede frem af Blomstersløret og synes at ærgre sig over den Helgendyrkelse, som Floras Børn vove at opføre i disse forladte Kirker. Her lyder nu Munkens Litani ikke mere; kun Faarekyllingen summer atter og atter sin sommerlige Romance, og Græshoppen nynner sine anakreontiske Kjærlighedssange. Blomsterne og Skarnbasserne vige ikke mere ud af disse Templer.

Man klagede engang for den hellige Bernhard over, at talløse Sværme af Fluer havde sat sig i Besiddelse af en Kirke i det sydlige Frankrig, som nylig var bleven indviet, og at de ikke mere vilde forlade den. Da sagde St. Bernhard: „Jeg exkommunicerer dem!" — og see, da Sendebudene vendte tilbage til Kirken, laa alle Fluerne døde derinde. Men neppe vilde det lykkes nogen Helgen at exkommunicere Blomsterne fra Nymphas Kirker, og saa forbitrede Ansigter end de malede Martyrer derinde sætte op, kommer dog allerede Epheuen snigende og vil snart have tilsløret og indmuret dem. Af mange seer man ikke mere end Snippen af et Gevandt og Navnet i gamle latinske Skrifttræk, der sukker under Blomsterrankerne: Sanct Xystus, eller Sanct Cesarius og Sanct Laurentius. Jeg traadte i den sidste af disse Kirker — hvilket Syn! Den gamle alexandrinske eller byzantinske Mosaik paa Gulvet med dens Arabesker og Kredse eller Kvadrater synes nu de levende Blomster at efterligne, og frem af Konfessionen, hvor fordum Helgenens Been laa, voxer nu den vilde Viinranke med sine blaarøde Bær muntert frem.

General Gerlach.

Den nuværende Overgeneral ved den danske Armee er født i Eckernførde den 31te August 1798 og indtraadte femten Aar gammel i Hæren som Fændrik. I den lange Fredstid avancerede han langsomt opover, saa at Krigens Udbrud i 1848 fandt ham som Major. Det følgende Aar blev han Oberstlieutenant og fik Ledelsen af 3die Forstærkningsbataillon, som han ved Fredricia og Idsted førte i Ilden. 1850 blev han Oberst og Juni Maaned s. A. Kommandant i Angel. Efter Krigens Slutning kommanderede han i Kjøbenhavn første Infanteribrigade, blev 1856 Generalmajor og udnævntes sidste Juleaften paa 50aarsdagen efter sin Indtrædelse i Hæren til Generallieutenant. Som Kommandant for 1ste Armeedivision anførte han ved Krigens Udbrud de danske Tropper, der først stødte sammen med Tydskerne.

Gerlach, ytrer „Illustr. Tid." fra hvilket Blad vi have laant vort Billede, er neppe nogen studeret Militær eller særlig begavet, men han er Soldat med Liv og Sjæl, i Besiddelse af stort personligt Mod og Ro i Kampen, han er, skjønt født Sydslesviger, dansk i Sind og Skind, besjælet af den mest levende Fædrelandskjærlighed og Interesse for den Sag, han strider

*) En liden By paa Volskerbjergenes vestlige Skraaning.

for, og, følende med og for Soldaten, dertil en af de varmeste Venner, den menige Mand kan tælle i de Kommanderendes Række.

Thormod Torkeløn.

Skjønt Island lige indtil 1814 vedblev at henregnes mellem Norges Bilande, var dog, som bekjendt, vort Fædrelands Forbindelse med den gamle Koloni allerede forlængst næsten ganske ophørt. Den dansk-norske Heelstats Anliggender styredes alle fra Kjøbenhavn af, og ingen norsk Embeds-Autoritet strakte sig saaledes til Island, Norge havde ingen høiere Dannelsesanstalt inden sine Grændser, saa at ingen Islænding kunde drage herover for at studere, og endelig — hvad vi især bør lægge Mærke til — der bestod heller ingen Handelsforbindelse mellem os og vore islandske Frænder. Thi den danske Regjering havde paa en Maade, der medrette har vakt alle Islændingers stærkeste Harme og Uvillie, siden 1602 givet nogle enkelte kjøbenhavnske Forretningsmænd en Eneret til at handle paa Island, som i mange Menneskealdre kuede Dens Indbyggere og hindrede enhver materiel Udvikling af denne, — et Handelsaag, som først for faa Aar siden er bleven afkastet.

Det bliver derfor en heel Mærkværdighed, naar vi i de sidste Par Aarhundreder see en Islænding bosat eller virkende i Norge, og allerede det, at den Mand, som i det følgende skal skildres, var en af disse faa, giver ham en interessant Side mere i vore Dine. Vi ville nemlig forsøge at levere en Levnetsbeskrivelse af den Forfatter, som af alle dem, der før vort Fædrelands politiske Gjenfødelse i nærværende Aarhundrede, udentvivl maa siges at have vundet størst Berømmelse som Bearbeider af den norske Historie.

Skulde Nogen i den Henseende gjøre Thormod Torfesøn (eller som han paa Latin kaldte sig: Torfæus) Rangen stridig, maatte det naturligviis være Gerhard Schøning; — men hertil maa bemærkes, at denne sidste berømte Landsmand døde uden at have bragt sit Hovedværk synderlig vidt frem (han naaede nemlig kun til 995), ligesom vi maa erindre, at Torfæus i Udlandet erholdt en for en nordisk Forfatter sjelden Berømmelse, saa at det er hans Værk, der i en Grad, som vistnok meget faa andre, har gjort Norges Navn bekjendt i videre Kredse i Europa, ligesom det endnu f. Ex. i England med Begjærlighed eftertragtes af Bogsamlere.

Efterat ikke alene i Norge selv, men ogsaa paa Island Sagaers Nedskrivning var ophørt, hengik der en rum Tid, en Periode af flere hundrede Aar, i hvilken norsk Historieskrivning synes at have ligget næsten ganske brak. Det er imidlertid ikke at undres over. Vi ville overalt finde den Sætning bekræftet, at hvor et Folks Udvikling staar stille, eller hvad der næsten er det samme, hvor Folket befinder sig i Tilbagegang, der føler man ikke synderlig Opfordring til historisk Forfatterskab. Det høieste, man under saadanne Omstændigheder kan vente sig, er at der endnu gives Enkelte, som føle Lyst til at læse de ældre, i mere levende og bevægede Tider tilblevne historiske Skrifter. Deraf kommer det sig, at medens Norges ældre Historie kan glæde sig ved en Række ypperlige sagamæssige Kilder og ved forholdsviis ikke faa fortjente Bearbeidere, maa de senere Aarhundreder siges at mangle begge Dele, og det er først nu, siden vort Fædreland igjen i de sidste Menneskealdre har skudt en frodigere og raskere Væxt, at den Tanke har gjort sig gjældende med Kraft, at der her er et Savn, et stort nationalt Savn at afhjælpe.

Nyeste Pariser-Moder.

Saalænge nu det gamle norske Sprog endnu taltes eller dog forstodes i Norge, vedbleve de, hvem Fortiden interesserede, at læse Sagaerne, som vistnok endnu ved Reformationstiden vare udbredte i Landet i et rimeligviis ikke saa lidet Antal Exemplarer endda, noget, vi kunne slutte af de mangfoldige Brudstykker, man i vore Dage har fundet i vort Rigsarchiv som Omslag til Fogedregnskaber og andet deslige fra hiin Tid. Men da i det samme sextende Aarhundrede det danske Sprog blev Kirkesprog og danske Mænd kom til i alle Styrelsesgrene at blive de herskende i Norge, begyndte deres Antal, som forstode vort gamle Sprog, eller rettere deres, som vidste at sætte Priis paa de Skatte, som dette Sprogs Literatur eiede, visselig stærkt at forringes. Allermest maatte dette blive Tilfældet, efterat de gamle norske Love under Christian den Fjerde bleve afløste af nye; thi nu bortfaldt den sidste Grund, der havde gjort en Smule Kundskab i Oldnorsk idetmindste for Enkelte nødvendig her i Landet.

Da saaledes selve Oldskrifternes Læsning blev mere og mere sjelden i vort Land, fremstod imidlertid en Række Oversættelser af disse, udførte af Mænd, hvem deels egen Interesse for saadanne Sysler, deels undertiden høierestaaende Velynderes Opfordring gav Pennen i Haanden. Den ældste af disse Oversættelser, der som flere slige Arbeider aldrig er bleven trykt, bidrører fra en Laurits Hansson, som levede under Christian den Tredies og Frederik den Andens Regjering, men om hvis Livsforholde vi kun vide, at han kalder sig selv „Bonde" paa en Kongsgaard. Den ældste trykte Oversættelse af Norges Kongesagaer, — rettere burde den dog hede et meget kort Uddrag af disse — blev udgivet i 1594 af en Jens Mortensson, der vistnok var en dansk Præst, men som dog rimeligviis har faaet Værket fra Norge og altsaa neppe selv er Oversætteren; meget muligt ogsaa at Jens Mortensøn har været af norsk Fødsel. Den berømteste endelig af disse Bearbeidere og den eneste, hvis Navn endnu har bevaret sig i Almeenhedens Erindring, er Præsten i Undal, Peder Clausson, hvem den daværende danske Statholder i Norge Axel Gyldenstjerne opfordrede til saadan Virksomhed, men hvis Skrifter først længe efter hans Død bleve udgivne.

Fra Christian den Fjerdes Regjeringstid er der levnet os en Oplysning, som synes at vise, at denne Konge, som paa sin Viis ingenlunde undlod at gjøre sit til at ophjælpe Behandlingen af Danmarks Historie, ogsaa har havt nogen Opmærksomhed henvendt paa Norges. Thi i 1617 heder det i Anledning af en forøvrigt mindre bekjendt Mand, Henrik Høyers Død, at „hans mange og vigtige" Haandskrifter angaaende Norges Historie skulde overleveres til Kongen, for at man kunde forvare dem paa Kjøbenhavns Universitetsbibliothek. Der ere de sandsynligviis brændte i 1728. Et halvt Aarhundrede efter møde vi en danskfødt Mand ivrig syslende med Norges Fortid. Det var Mag. Arnoldus de Fine, som kom op til Bergen som Rektor, derefter blev Lektor i Theologien sammesteds og endelig 1672 Bisstop i Throndhjem, hvilket sidste Embede vi have udtrykkelig Vidnesbyrd om, at han fik deels som Belønning for sine historiske Studier, deels som Opmuntring til at fortsætte dem. Ja, han synes endog at have havt Beskikkelse som „norsk Historiograph", et ikke uinteressant Faktum, som mellem flere andre er et Tegn paa, at Norge dog i flere Henseender respekteredes som et eget, om end ikke fuldkommen selvstændigt Rige. Men Mag. Arnoldus drev det, uagtet han synes at have været særdeles flittig, ikke videre end til Forarbeider, som endda kun vare rykkede frem til Olaf Tryggvesøns Tider. Hans Arbeider ere forlængst tabte, og

rimeligviis vilde de ogsaa, om de endnu havde været til, ingensomhelst Betydning have havt.*) Men en yngre Samtidig af de Fine var det forbeholdt at gjøre dennes Tanke til Virkelighed og at frembringe et Værk over Norges Historie, saa godt, som den Tids Standpunkt og Hjælpemidler tillode at give det. Denne Mand var Torfæus, til hvis Liv vi nu ville vende os.

Thormod Torfesøn var født 27de Mai 1636 paa Engø, som ligger omtrent en Miil fra det bekjendte Bessastad, i Islands søndre Fjerding. Hans Fader Torfe Erlendssøn tilhørte en af Islands mest berømte Slægter og nedstammene bl. A. fra Lopt Guttormssøn, som i Erik af Pommerns Dage havde været øverste Befalingsmand over den hele Ø. Ogsaa paa Mødrenesiden stammede Thormod fra navnkundige Mænd, saaledes fra den fortjente Biskop i Hole Gudbrand Thorlakssøn, der i den lannge Tid, hvori han forestod sit Stift, gjorde sig saa fortjent af Reformationsværkets Befæstelse i samme, at hans Landsmænd endnu mindes ham som „den lille Luther.“

Thormods Fader var en bemidlet Mand og Sysselmand i Gullbringe Syssel, men hans Charakteer synes ikke at have været den hæderligste, og han blev derfor tilsidst dømt fra Embede og Ære. Sønnen Thormod blev sat i Skaalholts Latinskole og blev derfra sendt til Kjøbenhavns Universitet 1654, altsaa 18 Aar gammel, med Anbefalinger fra Biskopen i Skaalholt, den mærkelige Brynjulf Sveinssøn, hvem man bl. A. har at takke for Bevarelsen og Fremdragelsen af vor Oldliteraturs kosteligste Skat, den ældre Edda.

Da Thormod i 1654 kom til Kjøbenhavn, var Universitetets Virksomhed midlertidig afbrudt formedelst Pest, og han blev saaledes først i 1655 indskreven som Student. Han blev da dernede et Par Aar, indtil han 1657 havde taget den theologiske Embedsexamen, hvorefter han drog hjem til Island. Aaret efter vilde han atter drage ned til Danmark, men da var Krigen udbrudt mellem den dansk-norske Stat og Sverige, og da Søen selvfølgelig foruroligedes ved svenske Kapere, kom Thormod ikke længere end til Christianssand, hvor han tilbragte en Vinter, den første i det Land, som siden skulde blive hans andet Fædreland. Fra Norge drog han derpaa, da Tiderne bleve fredeligere, til Jylland og derfra til Kjøbenhavn igjen 1659.

Frederik den Tredie er utvivl den lærdeste Konge, som Danmark nogensinde har havt. Oprindelig bestemt til Fyrst-Biskop i Bremen, havde han tidlig fattet en Kjærlighed til Videnskabelighed, som siden ikke forlod ham, og han ytrede denne sin Sands for Lærdom ogsaa derved, at han satte Priis paa at lade samle islandske Sagaer og andre Kildeskrifter til Nordens Historie. Endeel af disse ønskede han at see oversatte paa Dansk, og hertil havde han antaget en islandsk Præst, Thoraren Erikssøn. Denne døde 1659, hans Plads som Oversætter blev altsaa ledig, og ved nogle Velynderes Mellemkomst, blandt hvilke Islands daværende Befalingsmand Henrik Bjelke, var Thormod saa lykkelig at faa den i Begyndelsen af 1660. Som Løn havde han aarlig 300 Rdlr., en i de Dage anseelig Gage, foruden Fribolig paa Slottet „med Lys og Ildebrand, Øl og Brød til Frokost samt Papiir af Kancelliet.“ Kongen viste Thormods Arbeider en særdeles Opmærksomhed, indfandt sig ofte paa hans Studerekammer, og talte med ham om Nordens Historie. Udbyttet af dette Oversætterarbeide, er en Række (utrykte) Foliobind, som endnu findes paa det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn, hvilke siden benyttedes af Flere, blandt andet af vor Landsmand, den bekjendte Mag. Jonas Ramus, Sognepræst til Norderhov (Anna Kolbjørnsdatters Mand), som efter Thormods Arbeider skrev sit dengang meget læste Værk „Det hedenske Norge“.

(Fortsættes.)

Til Storthinget.*)

Der gik et Raab over Dal og Fjeld:
„Danmark er hildet i Nød;
Tydsklands Ørne med vilden Skrig
fordre din Fost-Broders Død.

Blodet i Strømme forlængst har flydt,
alt Ledet er kastet af;
Danmarks deiligste Vang og Væng
er snart kun dets Heltes Grav.“

Det Budskab hørtes med Sorg og Harm
blandt vore Klipper i Nord;
Taaren perled paa Kvindens Kind,
men Lyn gjennem Manden foer.

Broders Blod raaber høit mod Sky,
hvo hævner den Niddingsdaad?
Norges Storthing nu samlet er,
det tage skal sine Raad.

Raade nu skulle de gjæve Mænd
med Kraft og med Mod i Bryst,
om Norge daadløs skal Danmark see
at segne i Jettedyst.

Eller om Landet et Slag skal slaa
for Frihed og Broderpagt;
stemme med Danmark Ryg mod Ryg,
„Enighed sætte mod Magt.“

Saa lyder det rundt i Norges Land,
bævende Hjerterne slaa;
thi hvad om Raadet bliver kun:
„Vi kan ei i Kampen gaa.

Vi kan ei Andet end staa og see
det blodige Sørgespil,
som tydske Voldsmænd, os til Skam,
opføre med Sværd og Ild.“

Da Løve, du sænke din Manke høi,
da bli'r den aldrig for lav;
split Hellebardens Staal i Knas
og brug den til Krykkestav.

Dog — det er Tvivlens og Angstens Sprog;
sligt sømmer ei norske Mænd;
Nordens Aand gjennem Folket gaar
og maner dets Sønner end.

Friheden binder dog ei vor Arm,
som Schweitzerjotter i Syd;
vi kan sende med samme Post
vort Bud, vort Blod og vort Spyd.

Vi har en Konge, som Frihed vil,
som bygger med Lov sit Land; —
hvad om med Staal han lærte sin Kunst
Germaniens Junkerstand?

Han hæver vort Norges Fane kjæk,
han viser Slægterne Vei;
Folket løfter ham paa sit Skjold,
han svigter dets Tillid ei.

Norriges Storthing! vort Fædreland
sin Ære i Manddomsfærd
kræver af sine Kaarne frelst, —
den skjændet, har Intet Værd.

Norriges Storthing! Tidernes Blik
er fæstet paa Eders Hal
I Verdenskrønikens store Bog
et Blad indskrive I skal.

Norriges Storthing! Frihedens Sag
venter af Eder et Ord;
Det Ord, som frelste Norge engang,
nu frelser vort hele Nord:

Ned Voldsmagt, frem I Frihedens Mænd,
løft Eders Banner mod Sky!
Timen er nær, at Sandheds Sag
skal seire blandt Vaabengny!

Kr. Mo.

*) See om ham L. Daae, Throndhjems Stifts geistlige Historie, 121—124.

**) Forfatteren havde ønsket dette Digt optaget i forrige Nr., hvori vi ikke kunde tjene ham. Red.

Søren Daniel Schjøtz.

Søren Daniel Schjøtz, hvis Portræt vi give foran i Bladet, ledsaget af et Mindedigt af Bjørnstjerne Bjørnson, var den første Nordmand, der under den nu i Danmark paany udbrudte Kamp ofrede Livet, og derved har han sikret sig et skjønt Eftermæle selv udenfor den store Kreds af Venner, som hans livsglade, ungdommelige Væsen og elskelige Personlighed havde vundet ham, og for hvem Efterretningen om hans pludselige Død kom ligesaa uventet som sorgrækkende. Schjøtz var født 1828 i Stavanger, hvor hans Fader var Foged, og sendtes 1846 fra samme Byes lærde Skole til Universitetet, hvor han underkastede sig Examen Artium, Anden-Examen og medicinsk Embeds-Examen (den sidste 1852), Alt med bedste Charakteer. Efterat være bleven Kandidat, praktiserede han som Læge, først i Bærum, derefter paa Kongsvinger, og var endelig, da Efterretningen om den dansk-tydske Krigs Udbrud kaldte ham ned til Danmark, Læge ved den norske Garde i Stockholm. Hans Personlighed er i vakre Træk skildret i nogle Mindeord i Aftonbladet, som vi her gjengive.

„Ihvorvel Schjøtz knapt et Aars Tid havde været i Stockholm, havde han dog allerede erhvervet sig en talrig Kreds af Venner, som hos ham skattede det ædleste og bedste Hjerte, en sand ungdommelig Enthusiasme og en urokkelig Trofasthed. Med disse Egenskaber forenede han et udmærket godt Hoved, megen Dygtighed som Læge og en meget behagelig og indtagende Personlighed. Som en Følge af hans glade og livlige Væsen, troede man i ham at see en nogle og tyveaarig Yngling, og han pleiede selv spøgende at sige: „Folk, som ikke kjende mig, tro gjerne, at jeg lyver, naar jeg siger, at jeg har været praktiserende Læge i 11 og gift Mand i 7 Aar.“ Varmt ivrende for alt Nationalt, omfattede han ogsaa med hele sin Sjæls Varme Ideen om Nordens Eenhed, og ofte udtalte han sig om denne Idee baade i fortrolig Omgang og i større Kredse med en ligesaa simpel og ukunstlet, som ved forenet Varme og Kvikhed glimrende Veltalenhed. Man havde sidst Anledning til at høre Prøver derpaa ved Knutsfesten i Stockholm afvigte 13de Januar, og i en større sluttet Kreds den 31te Januar, et Par Dage inden han afreiste til den danske Armee, ved hvilken Leilighed han paa en Maade, som henrev og rørte Alle, udtalte sin Længsel efter at komme ned til Dannevirke til de danske Brødre, som der kjæmpede for den nordiske Nationalitet. Han kom til Kjøbenhavn, just som man der modtog Efterretningen om, at Dannevirke var opgivet uden Kamp, hvilken Efterretning i høi Grad greb ham, saa at han et Øieblik tænkte paa at vende tilbage igjen. Men strax derpaa sagde han: „Nei, ere Soldaterne trætte og nedslagne, saa behøve de netop mig og mit gode Humør.“ Fuld af Mod og Haab begav han sig til Als. Men han synes at have grebet sig saa kraftig an, at have overanstrængt sig saa meget og over Omsorgen for de mange Saarede saa aldeles at have glemt Omsorgen for sig selv, at han maatte bukke under. Om Aftenen den 5te Marts indløb der Telegraphefterretninger om, at han var bleven heftig syg af rheumatisk Feber, og at Sygdommen ogsaa havde slaaet sig paa Hjernen, saa at der var Fare for Livet. Hans unge Frue afreiste strax den paafølgende Morgen med Expres-toget for at ile ned til Als, men inden hun naaede did, havde han udaandet det sidste Suk. Han døde den 8de ds. Formodentlig begraves han paa den lille Kirkegaard ved Augustenborg, hvor „Beppo“-Sommelius hviler under en liden grøn Høi uden noget Mindesmærke. — Fred, Ære og Velsignelse over Daniel Schjøtz's Minde!“

Literatur.

Havets physiske Geographi og Meteorologie i Uddrag og Bearbeidelse efter M. F. Maury's „The Physical Geography of the Sea and its Meteorology“ af H. J. Müller, Kapitainlieutenant i den norske Marine. 1ste Hefte, 112 S. st. 8vo. med Træsnit og 3 Karter. Priis 56 ß. B. M. Bentzens Forlag. Blandt de mange fortrinlige naturvidenskabelige Værker, som i de sidste Aar ved Oversættelser eller Bearbeidelser ere blevne tilgjængelige for det større Publikum i Danmark og Norge, har det, som her nu bydes norske Læsere, Krav paa en særegen Opmærksomhed baade paa Grund af det behandlede Emnes Vigtighed, navnligen for en søfarende Nation som vor, og paa Grund af Fremstillingsmaaden, der gjør Skriftet til en lige saa underholdende som lærerig Lekture. Uden at være Fagmand kan man naturligviis ikke fælde nogen Dom om hvorledes Bearbeideren i videnskabelig Henseende har løst sin Opgave — hans Navn og Stilling maa her være den bedste Borgen; men hvad Stiil og Fremstilling angaar, maa man erkjende, at begge Dele have en Originals Liv og Behagelighed. Saavel heraf, som af de Hensyn, der tages til norske Forhold, fremgaar let, at Bogen mere er en fri Bearbeidelse, end en simpel Oversættelse. Og vi tro derfor særlig at kunne anbefale dette Arbeide til en stor Udbredelse. Bogen har det Slags ziirlige Udstyr, som man ved udenlandske naturvidenskabelige Værker nu er vant til.

— **Martin Luthers Levnet** af A. Listow, med 48 Billeder efter Originaltegninger af Gust. König, er nu udkommet fuldstændig og udgjør 185 Kvartsider Text, foruden Billederne. (Priis 3 Spd. 36 ß, Philipsens Forlag, Kbhavn.) Denne Levnetsbeskrivelse af vor store Reformator frembyder en lige saa lærerig som tiltrækkende Læsning og vil derved og paa Grund af de ledsagende fortrinlige Billeder fortjene en Plads i ethvert udsøgt Familiebibliothek.

— Som Separat-Aftryk af Juridisk Ugeblad er udkommet: **Den dansk-tydske Strid.** Oversat fra det Engelske efter Quarterly Review. (78 S. l. 8. Priis 12 ß. I Kommission hos Malling.) Dette er en velskreven og grundig Udvikling af Emnet, i dansk Aand og Interesse.

Det samme kan langtfra siges at være Tilfældet med en tydsk, paa Norsk trykt Broschure om samme Emne, som velvilligen er bleven os tilstillet, og som fører Titelen **Slesvig-Holsteen — et andet Polen**, 40 S. 8vo. Hamburg, trykt hos M. Rosenberg. Forfatteren har især stillet sig til Opgave at skildre Danmarks politiske Forbrydelser mod Slesvig-Holsteen og saaledes levere et partitjenligt Pendant til N. Wergelands noksom bekjendte og gjendrevne Skrift om Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge, der nylig vilde have nydt den tvivlsomme Ære at udkomme i et tredie Oplag, hvis Forf.'s Arvinger ikke offentlig havde protesteret derimod. Broschuren siges i Fortalen at være bestemt for England, men „en i Udlandet levende Nordmand“, der, fra hans Norsk at dømme, maa have været meget længe fra Hjemmet, har fundet det tjenligt at oversætte den, for at berigtige sine Landsmænds Opfatning af de dansk-tydske Stridigheder, og navnlig at indvirke paa Storthinget, til hvis Medlemmer ogsaa Exemplarer skulle være omsendte. Skriftet vil dog neppe vinde Mange for Slesvig-Holsteinismen; thi dertil er det for konfust og eensidigt tydsk.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 14de Marts er der af Oplysningsvæsenets Fond tilstaaet Skoledirektør P. Coucheron et Reise-Bidrag af 250 Spd. til Undersøgelse af Skolevæsenets Ordning i de blandede Sprogdistrikter i de skotske Høilande og paa de skotske Øer.

— Under 22de Marts er Skoledirektør F. A. Haslund udnævnt til Ridder af Nordstjernen, og Korpslæge Larsen, Bogtrykker P. T. Malling og Kjøbmændene P. Schreiner og P. W. W. Kildal til Riddere af Wasaordenen.

— Den af Storthinget nedsatte Femtenmands-Kommittee angaaende den kgl. Proposition til Krigsbevillinger har eenstemmig indstillet paa Meddelelse af Samtykke til Benyttelse af Norges Linietropper og Roflotille for Danmark samt den i samme Anledning forlangte Bevilling af indtil 800,000 Spd.

— Storthinget ventes sluttet paa Thorsdag og H. M. Kongens Afreise er bestemt til Fredag.

— I Thordags kom Digteren Carl Ploug hid til Byen.

— Fattigvæsenets Kontor er bleven frastjaalet sin Pengekiste, der gjenfandtes paa Vaalerengen, opbrudt og dens kontante Indhold 450 Spd. udtaget. Kassen, der var saa svær, at to Mand knapt kunde løfte den, var bleven bortført paa Slæde.

— Dødsfald. Brigadelæge Andreas Wendelboe Münster, f. i Kjøbenhavn 14de Febr. 1810, † i Christiania 17de Marts. — Justitsraad Fr. Klee, der har gjort sig fortjent ved Udviklingen af Danmarks Post- og Kommunikationsvæsen og har skrevet en udførlig Europas Historie siden 1815 samt desuden er optraadt som phantasirig Dilettant i nordisk Archæologi og komparativ Philologi, † 13de Marts i sit 56de Aar.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang. Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 14. | Udkommer hver Søndag Morgen. | 3die April 1864. | Abonnementsprisen er 1 Spd. Halvaaret. | 13. Aarg.

Indhold.

Thormod Torfesøn.

(Slutn. fra forr. Nr.)

Thormod Torfesøn vedblev sin Oversætter-Gjerning uafbrudt i to Aar, og han havde da allerede det betydeligste af de gamle Skrifter, som vare ved Haanden, færdigt i dansk Bearbeidelse. For at tilveiebringe flere Originalskrifter besluttede derfor Kongen at sende ham over til Island, hvorhen han ogsaa reiste 1662 forsynet med Breve fra Kongen, som befalede Biskopperne paa Øen og andre Mænd af Indsigt og Indflydelse at gaa Thormod tilhaande med Veiledning til Bøgers, Haandskrifters og andre Mærkværdigheders Erhvervelse. Paa Opreisen til Island ledsagedes han af den ovennævnte Henrik Bjelke, der nu drog op for at modtage Islændingernes Hyldingseed til Frederik den Tredie som arvelig Enevoldskonge. Thormod vendte samme Aar igjen tilbage til Danmark over Hamborg og Lybeck og medbragte fra sin Færd adskillige Hjælpemidler til fortsat historisk Virksomhed. Ved denne Tid falder og Thormods i hine Dage saa berømte Bog om den danske Kongerække, han udfandt nemlig en dansk Kongerække for de hedenske Tider, forskjellig fra den almindelig antagne, som man pleiede at hente fra Saxo Grammaticus. Dette Thormods Arbeide er almindelig bekjendt under Navn af „den islandske Hypothese" og vakte dengang en umaadelig Opsigt, medens man nu forlængst har erkjendt, at hiin hedenske Tid navnlig i Enkelthederne ikke kan oplyses ved historisk Kritik, og at baade Torfæus og Saxo i dette Punkt ere lige lidet at stole paa.

Thormod havde imidlertid ogsaa sine Misundere og Uvenner; disse holdt for, at hans Oversættergage kunde indspares, naar man satte ham ind i en anden Embedsstilling, i hvilken han da kunde drive sine historiske Arbeider som en Bisyssel. Han blev derfor ogsaa i Juli 1664 udnævnt til „Kammererer" (d. e. Oppebærer af de kongelige Indkomster) i det daværende Stavanger Stift. I dette Embede, som han blot i et Par Aar beklædte, havde han fordetmeste kun Ærgrelser og stadige Klammerier, snart om sin Gage, snart om den ham tilkommende frie Skyds i Embedsreiser, snart endelig med sin Kollega i Oslo Stift om deres Embedsdistrikters Grændser. Hans Opholdssted var i disse Aar først Christianssand, siden forskjellige andre Steder i Stiftet. Den for Thormod vigtigste Begivenhed i disse Aar var imidlertid, at han paa den Tid giftede sig med Anne Hansdatter, almindelig kaldet Anne Stangeland efter hendes Eiendomsgaard Stangeland paa Karmøen, hvilken hun bragte ham som Medgift, og hvor han siden kom til at henleve sin meste Tid. Anne havde ellers to Gange før været gift, først med en Mag. Laurits Jenssøn, Lektor i Theologien i Stavanger, siden med Iver Nilssøn Lem, Forvalter over Utsteins Klostergods. Aarsagen til hans Giftermaal, fortæller han selv ganske ligefrem, var den, at han „søgte sig et fast Tilholdssted og fornødent Udkomme." Denne hans (første) Hustru levede med ham i børnløst Ægteskab omtrent 30 Aar; hun bortreves 1695 ved en Pestepidemi, som skal have kostet omtrent 1000 Mennesker i Stavangeregnen Livet.

Efter forgjæves at have søgt om Tillæg til sine smaa Indtægter som Kammererer — han havde lovet, hvis saadant blev ham tilstaaet, at udarbeide flere Skrifter, deriblandt en dansk etymologisk Ordbog — besluttede Thormod sig til ganske at opgive sit ubehagelige Embede som Oppebørselsbetjent. Han søgte derfor sin Afsked og gjorde saa en Reise ned til Kjøbenhavn. ikke uden en vis Frygt for, at det skulde lykkes en anden Mand af Faget, Jon Rugman, at faa Ansættelse som Oversætter af de gamle islandske Skrifter.

Ved sin Ankomst til Kjøbenhavn lykkedes det vel Thormod at faa udvirket en kongelig Resolution, hvorved der tilstodes ham 300 Rdl. aarlig som kongelig Antikvarius, og han var nu i nogen Tid i Besiddelse af Kongens og dennes mægtigste Raadgiveres Gunst, noget som bl. A. ogsaa viste sig derved, at han ved sin Anbefaling formaaede at skaffe en og anden Landsmand fordeelagtig Befordring. Men i hine Enevoldsmagtens første Dage var Regjeringens Naade ofte prekær nok, thi, saasnart en Konge døde eller et Ministerium afløstes af et nyt, tog de nye Magthavere saagodtsom intet Hensyn til sine Forgjængeres Bestemmelser. Dette fik ogsaa Thormod, som 1668 var vendt hjem til Norge, at føle, saasom hans Gage blev inddragen strax efter det i 1670 forefaldne Thronskifte.

I tolv Aar (1670—82) levede han nu uden nogen Ansættelse eller Understøttelse, og man kjender fra den Tid kun et literært Arbeide af ham, hvilket imidlertid nu er forsvundet, nemlig en Fortolkning af visse Kapitler af Christian den Fjerdes, dengang endnu gjældende norske Lov. Derimod indtraf 1671 med Hensyn til hans private Levnetshistorie en sørgelig Begivenhed, der nær havde kostet hans Liv. Han havde nemlig i det nævnte Aar foretaget en Reise (den sidste) til sin Fødeø Island, og paa Hjemreisen, der foregik over Amsterdam, kom han til Samsø. Her blev han om Natten overfaldt af en rimeligviis drukken islandsk Landsmand, der truede med at myrde ham. Thormod sprang op af sin Seng og greb sin Kaarde for at værge sig, men ved en ulykkelig Feiltagelse kom han i Nattens Mulm til med denne at dræbe sin danske Vært. For dette Vaadedrab blev han ved Herredsthinget dømt til Døden, men af Landsthinget i Viborg henvistes Sagen til Kongens Afgjørelse, og denne lod ham efter Høiesterets Indstilling slippe med 100 Dalers Mulkt samt offentlig Absolution i Christianshavns Kirke.

I 1682 gjorde han atter et Forsøg paa at opnaa offentlig Hjælp til sine Studiers og Arbeiders Fortsættelse, og at dette Forsøg fik et heldigt Udfald, er det, vi kunne takke for, at Eftertiden har faaet hans Skrifter at see. Han blev nemlig da udnævnt til Historiograph for Kongeriget Norge med 600 Rdlr. aarlig Løn, ligesom der ogsaa blev ham tillagt Rang med dem af Professorerne i Kjøbenhavn, der vare Medlemmer af det akademiske Konsistorium. Tage vi ikke Feil, da var det vistnok ikke saa meget sand Interesse for den norske Histories Bearbeidelse, der bevægede Regjeringen til at tilstaa Thormod saa anseelige Naadesbeviisninger, som meget mere Hensynet til, at der i Sverige, for hvilket Land man ei vilde staa tilbage, just var oprettet et saakaldet Antikvitetskollegium med frit Bogtrykkeri og andre Begunstigelser, hvilket ligeledes forestodes af en Islænding. Thormod, som ønskede fremdeles at opholde sig i sit norske Hjem paa Karmøen, viste man derhos en særdeles Imødekommen derved, at det tillodes ham saavel fra Kongens som fra Universitetets Bibliothek mod behørige Beviser at medtage til Norge alle de islandske Haandskrifter osv., som han maatte behøve til sine Arbeider, og disse kostbare og tidt i sit Slags eneste Sager fik han i lange Aarrækker Lov at beholde. Da han imidlertid behandlede dem med den mest udsøgte Omhu og Forsigtighed, bleve de samtlige bevarede. Ogsaa til de norske Domkapitler, hvis Archiver dengang endnu indeholdt ikke faa Dokumenter fra Norges gamle Dage, udgik kongelig Befaling, at Thormod af dem skulde erholde udleveret, hvad han maatte forlange; men kun fra Stavangers Kapitel skal han have erholdt noget af Betydning.

Naar undtages en liden Kjøbenhavnsreise i Aaret 1705 tilbragte Thormod fra 1682 af sine Dage paa sin Gaard Stangeland, hvor han 1704 havde den Ære at beværte Kong Frederik den Fjerde, som tilbragte en Nat i hans Huus. Ved denne Leilighed viste han Kongen Haandskriftet til sit da endnu ikke udgivne Hovedværk, Norges Historie.

Neppe har nogen dansk eller norsk kgl. Historiograph været saa arbeidsom og produktiv som Thormod Torfesøn. I 1695 udgav han et Værk om Færøerne, 1697 om Orknøerne, 1702 en dansk Kongerække, 1705 en Bog om Viinland, 1706 om Grønland osv. Af disse samtlige paa Latin affattede Arbeider tør maaskee Værket om Orknøerne (Orcades) ansees som det vigtigste; navnlig har man her en detailleret og interessant Fremstilling af de dansk-norske Kongers Bestræbelser for at gjenvinde disse af Christian den Første pantsatte Besiddelser, ja Bogens Udgivelse tør endog betragtes nærmest som en Reservation fra Christian den Femtes Side af hans formeentlige Rettighed til de skotske Øer.

Trods denne mærkelige Frugtbarhed var man paa høiere Steder ikke ganske fornøiet med Thormods Virksomhed, og hans Historiographgage blev beklippet; dog maa vel denne Misbilligelse fra ukyndige Autoriteters Side nærmest kun ansees som et Paaskud, thi overseer man den nævnte Række af Skrifter og tænker man sig dernæst hans Norges Historie i sine fire Folianter, synes der liden Grund at være til en saadan Behandling. I Slutningen af 1705 blev Torfæus syg og drog i det følgende Aar til Kjøbenhavn; vel fik han sin Helbred igjen, men Hukommelsen var borte, og fra den Tid maatte han opgive alle lærde Arbeider. Tillykke var Hovedværket, den ovennævnte Historia Rerum Norvegicarum, der gaar til 1387, færdigt, saa at det 1711 blev udgivet i Trykken. Thormod døde paa Stangeland den 31 Januar 1719. Trods sin Aandssvækkelse havde han 1709 indladt sig i andet Ægteskab.

Nuomstunder finde Thormods lærde og fra Latinitetens Side elegante Skrifter kun faa Læsere; de ere fordetmeste gjorte overflødige ved nyere Arbeider. Men de have, som allerede ovenfor berørt, for sin Tid været af megen Betydning, og har end Latinen indskrænket deres Benyttelse til de Lærdes Kreds, har den paa den anden Side ogsaa skaffet dem Læsere rundt omkring i de forskjelligste Lande. Man gjør i Torfæus Bekjendtskab med en Maud, der har helliget saagodtsom hele sit Liv til Videnskabernes Tjeneste, og

hans Brevbøger vidne tilstrækkelig om den overordentlige Omhyggelighed, med hvilken han har stræbt at erhverve alle overkommelige Oplysninger. At disse ikke altid ere benyttede med den tilbørlige Kritik, er vistnok unegteligt, men den var noget, som Fortiden endnu ikke eiede og som først ved Hans Gram er blevet indført hos os. Værd at lægge Mærke til er den Dom over hans Skrifter, som udtaltes af hans yngre Samtidige, Ludvig Holberg (hans 171de Epistel). Holberg dadler Thormods Lettroenhed og det meget Fabelagtige, han mangesteds har optaget, men kalder dog hans Norges Historie „for en af de prægtigste og anseeligste Historier, som nogensinde ere komne for Lyset."

Hovedkilden til vor Kundskab om Thormod Torfesons Levnet er den lærde Islænding Jon Erichsons Afhandling om ham i Minerva 1786—88, der er øst nærmest af de fire store Kopibøger i Folio, hvori Torfæus med Omhyggelighed har indført sine talrige dels paa Latin, dels paa Islandsk affattede lærde Breve. Disse Kopibøger kom ved hans Død i Prof. Arne Magnussøns Eie og gjemmes nu tilligemed dennes øvrige bevarede Samlinger paa Kjøbenhavns Universitetsbibliothek. Sammesteds forefindes ogsaa nogle ikke uinteressante Breve til Torfæus fra Nordmanden Jakob Rasch, senere Rektor i Christiania, som var Torfæus's Ven og havde forestaaet Trykningen af flere af dennes Værker. L. D.

Grev Hamilton.

Grev Henning Ludvig Hugo Hamilton er født den 16de Januar 1814 af en gammel, vidtforgrenet adelig Familie, hvis Navn man gjenfinder i Frankrig, England, Østerrig og Sverige, og hvis Udspring henføres til Skotland, hvor flere af dens Medlemmer til forskjellige Tider har optraadt og grebet ind i sin Samtids Historie. Dens første Berørelse med Sverige synes at have fundet Sted under Trediveaarskrigen, da en engelsk Grev Hamilton traadte i Tjeneste hos Gustav Wasa. Selv faldt han som Offer i den engelske Borgerkrig 1647, men flere af hans Slægtninge drog nogen Tid efter over til Sverige, hvor de efterhaanden steg i Anseelse og Magt, og fra Tid til anden indtog betroede Poster i Hæren.

Grev Henning Hammiltons Udvikling og Opdragelse havde en dobbelt Retning, deels militær, deels speciel videnskabelig. Efter i en tidlig Alder at have taget saavel Student- som Artilleriofficiers- og Kancelliexamen, ansattes han i 1836 som Lærer ved Krigsskolen paa Carlberg. Medens han i de følgende Aar udviklede en, saavel hvad Værdi som Omfang angaar, ikke ringe literær Virksomhed som krigsvidenskabelig Forfatter, gjorde han tillige Tjeneste først som Kammerherre hos Hds. Maj. Enkedronning — dengang Kronprindsesse — Josephine, hvorpaa han i 1843 fulgte vor nuværende Konge og hans to nærmeste Brødre, da de begav sig til Upsala for der for en Tid at prøve Studenterlivet. Samtidig med dette udfoldede han en politisk Virksomhed paa Ridderhuset, der i den Grad indbragte ham almeen Anerkjendelse, at han i 1848, 1853—54 og 1856 udnævntes til Landmarskalk. Han var imidlertid i 1852 bleven Landshøvding; 1858 kaldtes han til Statsraad uden Portefeuille, og Aaret efter overtog han Ekklesiastikministeriet. Denne Post beklædte han dog kun et Aars Tid. Han var nu en Stund ledig, indtil han Sommeren 1861 gik som svensk-norsk Gesandt til Kjøbenhavn, en Stilling, hvorfra han, som bekjendt, først i den aller seneste Tid har trukket sig tilbage.

I 1837 ægtede Grev Hamilton Maria Catharina v. Rosén. Han er en af de 18 Udødelige, Medlem af en Mængde Selskaber af alle Slags og Ridder af forskjellige Ordener. +

Grev Hamilton.

Fra Italien.

(Efter F. Gregorovius; Wanderjahre in Italien. Leipzig 1864. 3 B.)

(Slutning fra forr. Nr.)

Ligesom i Pompei i de livlige Freskobilleder den klassiske Alderdom bestemt udtaler sig, saa taler i Nympha Menneskehedens christne Epoche fra Billederne paa Ruinernes Vægge til den forbausede Vandrer. Hist er det Livets og Glædens mythiske, yndige Skabninger: Kjærlighedsguder, der ere paa Fiske i en Dam, dandsende Satyrer, Græshopper, der fare afsted med en liden Vogn, svævende Bachantinder med sine hvide Slør, slaaende Cymbler eller bærende et hemmelighedsfuldt Skrin i Hænderne eller løftende saftige Figener paa en Frugtskaal op, — men i dette middelalderlige Pompei fremstille Freskobillederne kun Døden og Smerten; i Stedet for hine muntre Billeder er det de tungsindige Skikkelser fra Katakomberne, Martyriets og Pinslernes mythiske Guddomme, omgivne af Flammer, slagne paa Korset eller med foldede Hænder knælende foran Bøddelen, der allerede har hævet sit Sværd. Jeg gik om der med Tanken deelt mellem Pompei og dette Nympha. Begge ere de sande Billedbøger fulde af Figurer fra sin Tid. — Ved Indgangen til Epheustaden rager endnu Kastellet frem, fordum Baronernes Sæde, i hvis Taarnkamre Feudalismens Ofre hensmægtede. Malerisk stiger Taarnet op, fiirkantet, bygget af røde og faste Teglsteen, ligesaa fast som Torre delle milizie i Rom og, som det synes, fra den samme Periode. I dets Revner boer Fuglene, og om dets sunkne Tinde, over hvilken høit oppe en Skov af Buske vaier, kredse de skrigende Falke. Det staar nær ved en temmelig stor Dam, der her som en stygisk Sump breder sig ud ved Indgangen til Dødningestaden. Høit Siv omgiver den. Det er en mystisk Afkrog, hentet ud af Æneas's eller Ulysses's Skyggeverden. Det mørke Taarn og de andre Ruiner kaste sit sitrende Billede paa Sumpens stille Vand. Mangengang lyder dybt inde i Sivet Lyden fra en Vandhøne, som om det var en Hedengangens Sjæl, der boer i dette Hades og længes op. Jeg sidder paa Ruinerne og skuer ind i dette grønne Aanderige, dernæst op til de blaa, henrivende Bjerge, paa hvilke Norbas Cyklopmure og Kastel rage op, saa over de pontinske Sumpe i det af Aftensolen bestraalede Hav, der funklende snoer sig om Circes Forbjerg. Skulde vel Troldkvinden Circe have forladt sit Forbjerg derborte? Boer hun kanske nu i Nympha? Blev hun Epheudronning? Saa megen Epheu er der her, — mig synes det, som om dette Nympha er Italiens Epheu-Rustkammer, og som om herfra alle Historiens Epheuaander forsynede dette herlige Lands Ruiner med sine Ranker.

Man maa sidde her, naar Aftenen farver disse Epheuhaller og hver Ruin først i Purpur og saa i Guld, og omstraaler Bjergene, Havet og Circes Forbjerg med en ubeskrivelig Farveglands; dog jeg vil tie og heller ikke forsøge at skildre, hvorledes dette Feeventyr former sig, saasnart Maanen begynder sin Vandring derinde.

Ud af Dammen styrter Bækken Nymphæus sig. Den synes at tage sin Begyndelse her, og pludselig bringer den en overraskende Modsætning af ungt, brusende Liv i denne grønne Gravverden. Thi med Fjeldbækkens stormende Magt sprænger den afsted langs Murene, jager som skrækket af Dæmoner, som bevinget, som vilde den undgaa Epheuens Strikker, frem mellem Gravene, og den er at see til som et levende Væsen, naar den saaledes funklende og skummende gjennem de lange pontinske Sumper flygter ud til Havet. Ved Dammen driver den en Mølle, der er indrettet i en middelalderlig Bygning, thi en Deel af den er i gammel Stiil med romersk-gothiske Søilevinduer. Paa Laden ved Siden af staar der skrevet, at Franciscus Gaetani, Hertug af Sermoneta og Herre til Nympha, har bygget den og Møllen i Aaret 1765.

Denne mærkværdige Stads Historie er temmelig dunkel. I det 12te Aarhundrede besad Frangipanierne den; den berømte Pave Alexander III blev den 20de Septbr. 1159 indviet der. Gaetanernes Slægt satte sig i Enden af det 15de Aarhundrede i Besiddelse af Nympha, og dens Efterkommere have beholdt det indtil denne Dag. Familiearchiverne i Rom bevare flere Dokumenter, der vise, hvorledes Bonifacius VIII's Slægtning, Pietro Gaetani, lateranensisk Pfalzgreve og Greve af Caserta, efterhaanden afkjøbte Nymphas Beboere deres Huse og Jorder. Det morede mig altid at læse disse gamle Pergamenter med deres forunderlige Skrifttræk, der saa ganske og aldeles hensatte En i hiin Tids Aand. Jeg fandt imidlertid ikke noget Dokument efter det 15de Aarhundrede. Men endnu den 22de Febr. 1349 er et Dokument bleven undertegnet paa hiint Baronalslot, hvis nedsunkne Ruiner vi netop betraadte. Jeg kan ikke angive, naar Nympha blev forladt. Historieskriveren, der vilde vide Alting, bedrøves herover, men Digteren dækker gjerne dette Mysterium med Epheuranker. I Oldtiden skal her have staaet et Nymphæum ved Bækken og Dammen, og uden Tvivl var dette Sted indviet Nympherne, af hvilke det ogsaa modtog sit skjønne Navn. Saa nympheagtig er Pletten, at man vilde give den dette Navn, naar den ikke alt bar det.

Pontonbroen over Egerusund.

Den 17de Februar begyndte Preusserne at slaa denne Bro, som det med deres udmærkede og velforsynede Brotrain var dem en Lethed at faa istand. I to Timer havde de lagt ind 28 Pontons og faaet Broen istand. Om Eftermiddagen begyndte en stærk Vestenvind at sætte Vand og Driviis ind paa Broen, hvorved Søen i det snevre Sund steg 6—7 Fod. I Nattens Løb maatte der da repareres og om Morgenen begyndte Overgangen under en kraftig Ild fra Pantserskibet Rolf Krake, der imidlertid formedelst det grunde Farvand ikke kunde komme saa nær at dets Ild i væsentlig Mon hindrede Tropperne. Efter at have løsnet en Mængde Skud og selv modtaget en heel Deel Kugler, der dog magtesløse sprang tilbage fra dets Sider, maatte Skibet derfor efter nogle Timers Forløb trække sig tilbage, medens Tropperne uhindrede fuldførte Overgangen.

Fra alle Lande.

(Til Nyhedsbladet; — fra Paris.)

To Komponister gaa i Spidsen for det 19de Aarhundres Musik: de hede Meyerbeer og Rosini. Wilhelm Tells berømte Komponist har næsten været stum siden 1829. Anmelderen har i et andet norsk Blad fortalt hans Liv indtil 1838. Da han forlod ham, plantede han Kaal i Bologna og havde strængt forbudt alle Sine at nævne det Ord Musik i hans Nærværelse. Der var dog et Piano i hans Huus, men det blev aldrig rørt af ham. Forgjæves søgte man at gjenopvække hans slumrende Geni ved at pirre hans Egenkjærlighed, forgjæves sendte Paris og Londons Opera Ambassadører til Bologna for at lokke ham ved glimrende Tilbud, han var og blev stum. Efter et mangeaarigt Ophold i Fædrelandet, begyndte Tonernes lunefulde Konge at kjede sig i sin Dunkelhed og sine patriarkalske Glæder; han mindedes sine glade Dage i Paris, al den Hyldest, han der havde mødt, de mange Venner, han der havde efterladt, de store Kunstnere, som der altid have et Hjemsted. Tanken var neppe opstaaet, før han allerede sad i Reisevognen. I Paris modtoges han som il dio della musica, og skjønt man blev skuffet i sit Haab om nye Operaer, er man lykkelig i blot at have ham hos sig; Paris's intelligente Selskab beskjæftiger sig altid med ham, han er Melodiens Patriark og han behøver blot ved Juletider at aabne sin Salon, for strax at see sig omgivet af alle Musikens Venner ligefra de olympiske Regioner og nedad til den ringeste Tilhænger af Gluck eller Cimarosa. Huset er gammelt og har intet af det Udstyr, som ikke berømte Folk tro sig forpligtede til at anskaffe for at aabne en Salon. I hans Sovekammer er et sandt Musæum af Parykker.

For ti Aar siden afbrød Rosini sin lange Stumhed ved et Stabat Mater, som senere opføres hver Langfredag i alle Kirker samt i den italienske Opera. Nogle Aar efter opførtes i Konservatoriet „Titanerne," et Chor, der svarede til sit Navn, men dette er dog Smaating mod hans Ungdoms Værker. Nu bebudes en heel Messe. Læseren veed maaske ikke hvad en heel

Messe vil sige? Det faar siges paa Latin, da Tingen ikke er oversat: Kyrie. — Gloria. — Credo. — Sanctus. — Agnus Dei og Domine salvum er ganske forskjellige Themaer for Inspirationen. Alle de store Mestre: Gluck, Mozant, Cherubini, Pergolese, Palestrina have sine Messer. Rossinis ventes at ville sætte hele Paris i Bevægelse. Den skal opføres i den stille Uge. Paa det første Blad staar skrevet med Rossinis allerægteste Kragetær:

„Jeg haaber at denne Messe vil regnes mig tilgode deroppe for alle mine Synder og aabne mig Paradisets Porte. Amen." Rossini.

I Tuileriernes Kapel, hvor Messen skal opføres, har under den hele Fastetid Biskoppen af Rochelle prædiket i Overværelse af Keiserparret og det hele Hof. Taleren har valgt til sin Faste-Text „Ordets Autoritet" og har talt med et Alvor og en Majestæt, som især siges at have tiltalt Keiseren, medens Jesuiternes mere farverige og dramatiske Veltalenhed foretrækkes af Keiserinden og den høie Dames Omgivelse. Biskoppen af Rochelle har beviist Ordets Autoritet ved Exempler, hentede fra alle Hierarchiets Grader. Det lader som han har sagt dybe, endogsaa strænge Ord. En Planke er lagt over det Ondes Afgrund, har han sagt. Over denne Afgrund gaar Fromheden uden Svimmel, med Blikket bestandig fæstet paa Maalet som er en skjøn Død. Denne Planke er ikke bred og vil man beholde Ligevægten, maa man have Gud til Fører, men hermed lader Nutidens Tolerance sig ikke nøie, den fordrer en bred Tribune at gaa paa; falder man ned af denne Tribune skal man have Ret til at klatre op igjen, een Gang, to Gange, tre Gange, saa der maa ganske speciel Syndevillie til for at blive i Afgrunden. Og Philanthroperne strø ovenikjøbet Sand paa Bunden at Stakkerne ikke skulle støde sig naar de falde."

Tuileriernes Kapel har ikke altid tjent til saa helligt Brug. Det har været Koncertsal, Theater og Samlingssted for National-Konventet efter Revolutionen. Første-Konsulen indrettede det nuværende Hof-Theater og Kapellet, bygget under Ludvig den 14de, hjemfaldt til sin første Bestemmelse. De Hvælvinger, der have hørt Gjenklangen af saamange larmende Feste, af saamange blodige Debatter, skulle herefter blot gjenlyde af Præstens Alvorsrøst og af den hellige Musiks Harmonier. —

Da Bonaparte afgik til Ægypten, tog han ikke alene Soldater med; Tidens mest berømte Lærde, Skribenter og Kunstnere gik med til Pharaonernes og Ptolomæernes gamle Jord; Skibene, som gik over Havet, førte ikke alene Kanoner og Krigsforraad; de førte ogsaa Telestoper, Mikrostoper, physikalske og mathematiske Instrumenter af enhver Art samt en utrolig Mængde Bøger. Hvad Bonaparte gjorde for Ægypten, har Napoleon den 3die gjort for Mexiko; der staar blot igjen at vide, om den gule Feber ikke strømmer fra Foretagendet, men gaa ikke de Gamle, saa gaa de Unge; man har faaet Livet for at have Ret til at ofre det. For at komplettere sit Herbarium har man jo seet Videnskabens dristige Missionærer trodse Pest og Død paa Himmalayas Bjerge. Saa finder man om hundrede Aar i en gammel Æske et Hjerte. Hvem har dette Hjerte tilhørt? Een, der levede og døde for en Idee og derfor levede og døde vel.

Har Daaben i England ikke været saa prægtig som Brylluppet, saa har den maaskee forsonet Hjerter. Prindsen førte den unge straalende Moder til det for hende bestemte Sæde tilhøire for Døbefonten. Strax Dronningen saa sit Sønnebarn blive indbaaret i dets Skarlagens Svøb, reiste hun sig, gik hen til Prindsesse Alexandra, lagde sin Arm om hendes Liv og kyssede hende med gammel Inderlighed; den yndige Prindsesse bøiede sig hurtigt ned og kyssede den moderlige Haand med hele sin gode danske Varme. Prindsen bøiede sig dybt for sin Moder til Tak for denne Godhed. Ved Prindsesse Alexandra sad de to unge Prindser Arthur og Leopold, klædte som Høilændere med bare Been; hos dem sad deres lille Søster. Hertuginden af Wellington i Sørgedragt sad lige bag Dronningen. Erkebiskoppen forrettede Daaben, hvorunder Prindse-Noret skreg som der var Brand i ham; den gode gamle Erkebisp maatte anstrænge sin Røst for at overdøve denne Musik og vandt virkelig over Kongedømmets oprørske Skud, hvorpaa han overgav „Prinds Albert Victor" til Dronningen. Efter at den lille Rebel igjen var hyllet i sin Fløiels Løiert og baaret bort, fortsattes Gudstjenesten med mere Ro og Sømmelighed. Dronningen var i sort Silke og Krep, en Maria-Stuart-Kappe af sort og hvid Krep og et langt hvidt Krepslør, fastholdt med Diamanter, Hosebaands-Ordenens Stjerne og Baand, samt et stort Kors, hvori Prindsgemalens Miniatur-Portræt. Prindsesse Alexandra var i hvid Atlask, hvorover en Kniplingskjole, indvævet med Vandlillier, samt en Tiara af Diamanter. Belgiernes Konge, Mægleren, Fredsstifteren, var i Marskalkuniform.

Pontonbroen over Egernsund.

I Australien klages over Mangel paa Kvinder. Kolonisterne have om sig alle en af Himlen elsket Jordbunds Undre, Frugter som Paradisets, de herligste Blomster, og dog kjede de sig, thi de ere alene. Mænd uden Kvinder kunne i det høieste danne en Armee; Kvinden er nødvendig for at danne et Samfund, uden hende intet Hjem; hendes Nærværelse er nødvendigere under Araberens Telt i Ørkenen, end i Paris's Salon. I Ny-Kaledonien, et fransk Besiddelse, er Savnet maaskee heftigst, fordi al Civilisation for Franskmanden er synonym med Kvinder og der i mange Miles Omkreds ikke er andet end afskyelige Negerinder. I denne Nød have de parlamenteret med Europa. Men tro ikke, at de have henvendt sig til de matrimoniale Kompagnier, heller ikke have de uden videre gjort et Avis-Opraab efter en Ladning unge Piger, som vistnok ikke var ubeklevet, thi Nødslen for den hæderlige gamle Pigestand er stor. Forlang big en Pariserinde til Kone i Kanton, Konstantinopel eller Ørkenen Sahara og hun kommer, vær vis derpaa, kun betinger hun sig Tid til at faae sin Brudekjole syet, thi en Pariseriede tror paa en tilkommende Ægtemand som hun aldrig har seet, men hun tror ikke paa en chinesisk Sypige, om hun saa var det himmelske Riges Perle.

Kolonisterne have som sagt ikke henvendt sig til de patenterede Ægteskabs-Stiftere, heller ikke til Aviserne, de have skrevet til St. Josephs-Klostret, hvor Fader- og Moderløse opdrages til at opfylde alle Livets Pligter, og de fromme Søstre have ikke alene lovet de Censomme at sende dem Hustruer, men have indskibet sig med dem som den troeste Moder vilde have gjort. Efter Brylluppet vende de tro Sjæle tilbage til deres stille Kloster. Fregatten „Sibylle" har bragt den kostbare Ladning over.

Til det Land, som fordum var beboet af Vilde, det Land, hvis Indfødte sagde til Europæerne: „I æde hinanden ikke, hvorfor føre I da Krig? til det Land, hvor Negerinden er Slavinde og hvor Christi Lære for ikke længesiden var ukjendt, sender man en Skare unge Piger, opdragne i Klostrets Skygger til Arbeide og Gudsfrygt. Disse unge Piger ere Missionærer paa deres Viis og kunne der, hvor de komme, udrette store Ting. Der har ikke været et frankt Hjerte, der har vidst Besked om denne Afreise, som jo ikke varmt har ønsket dem Lykke til den lange Reise og den lange Fremtid og alle har været rørt over, at Kolonisterne hverken forlange Penge eller Ahner, blot Ungdom og sande Dyder. Der kan blive noget af den Kolonie.

Af et privat Brev fra Neapel hidsætte vi Følgende om de sidste Levninger af Røverbanderne. En Præst, der i fem Dage var Cipriano la Galas Fange og som har været Vidne til de Umenneskeligheder, som Bladene dunkelt have talt om, uden at man nogensinde har havt Vished, da ingen Dienvidner have vovet at tale og anklage af Frygt for blodig Gjengjeldelse, har vovet at sige Alt uden Forbehold, og der herfker i Italien den høieste Nødsel for hvad der saaledes er kommet for Lyset. Vi forbigaa Detaillerne ved Ciprianos Paagribelse og Processens Begyndelse. En Mængde Vidner fremtraadte, men de vare alle enten strækslagne eller betalte af Røveren for at gjøre Meeneed. Cipriano er en Kolos paa 30 Aar med et frækt vildt Ansigt; men naar Læberne aabne sig til Svar, udgaar der af dem en spæd pibende Røst, som ikke synes at kunne tilhøre denne Kolos, men et eller andet mystisk Uhyre, som ved en Feiltagelse af Naturen er kastet ind mellem Menneskeheden for at være dens Skjændsel. Tre Røvere sad paa Anklage-Bænken med ham. Præsten kommer, rolig, majestætisk, frygtelig som Sandheden for Synderen. Røverne bæve. De andre Vidner have de leet ud. De vidste vel, at de ikke vovede at trodse dem. Han vover.

De fastsatte, saa lød hans Vidneforklaring, en Løsepenge for ham, som han vidste, at hans Familie ikke kunde betale og i nagende Angst ventede han Budets Tilbagekomst. Ved Siden af ham i Hullet var en Olding, ogsaa en Præst, der var Gjenstand for den hele Bandes Had. Man havde frataget ham Klæder og Sko og saaledes laa han i Hulen den bitterkolde Februarnat. Af de fem Dage, Vidnet tilbragte hos Røverne, gave de den gamle Mand ikke Føde de fire; forgjæves tiggede han om en Lækkebrikt, om et Par Druer, om de Brødskorper, man kastede for Hundene; Uhyrerne lo ham blot ud. Der var forlangt 12,000 Piastre i Løsepenge for ham. Hans Slægt havde sendt 2000, Alt hvad den eiede, og nu var Døden ham vis, kun skulde han først martres. Vidnet saa en Røver skjære hans Øre af saa roligt, som om han havde revet et Blad af et Træ, og saa bide i det floggerleende med det Udraab: Præste-Ører ere ikke møre!" Det saaledes paa mange Steder bidte Øre, sendtes til Oldingens Familie. Vidnet saa ikke sin Kollegas Endeligt, da hans Løsepenge virkelig kom, men to andre Præster, der hidtil havde været stumme, have

efter ham afgivet Vidne; derimod saa han en anden Mand dræbes og lemlæstes. Hoved, Arme og Been bleve ham afskaarne, hvorpaa Hovedet opstilledes med Tobakspiben i Munden i Vinduet i et kongeligt Jagtslot. Nu blev der gjort et Baal, hvori Resten af Legemet kastedes. Hvad der nu kommer, er næsten umuligt at sige, og dog, hvad vi ikke kunne sige, det maa andre lide! Røverne skar sig hver et Stykke af det stegte Kjød, aad det og gjemte Resterne i Papiir. En af Uhyrerne vilde tvinge Vidnet til at spise: „Zio prete, Onkel Præst, æd heraf som vi!“ Vidnet bønfaldt ham i Madonnas Navn om ikke at tvinge ham til en saadan Gruelighed. „Vil Du ikke æde af dette Kjød, ville vi imorgen smage paa Dit,“ lød Svaret. Saa kom Løsepengene og Vidnets største Smerte var at forlade den gamle Mand. De to Præster have forklaret, at man først gav ham flere Dolkestød, men uden at dræbe ham, hvorpaa man lagde ham levende i en Grav.

Cipriano La Gala har forsøgt at faa sine Forbrydelser betragtede som en politisk Akt og har i sit Forsvar slaaet om sig med de Ord: „Den provisoriske Regjering“, — „min Souveræn“, men er hvergang bleven udpeben af Folkeforsamlingen. Hans Dom er endnu ikke fældt.

De tre sidste Røvere af Carusos Bande bleve skudte i forrige Uge. Den Skyldigste, der ogsaa var den Yngste, var i en Alder af 21 Aar overbeviist om 37 Mord, uden at regne alle dem, for hvilke intet Beviis har kunnet skaffes. Det var et hæsligt Væsen, næsten et Barn, uden Skjæg, i hvis Ansigt Lavheden ikke engang var hævet ved et Udtryk af Mod og Dristighed, som man dog kunde vente at finde hos en saadan Røver. Det Væsen, der havde fordømt sine Ofre med Tigerens dyriske Ro, var sønderknust ved Tanken om det sidste Dieblik, som hver Bevægelse af Kjærren bragte ham nærmere; mellem de zitrende Hænder holdt han et Krucifix, der rokkede frem og tilbage ligesom Hovedet efter Kjærrens Bevægelser. Det var umuligt at føle Medlidenhed med et saadant Uhyre, man følte blot den Hjerte-Beklemmelse, som er uundgaaelig ved Synet af et Menneske, der endnu lever, men som snart skal være et Liig. — De to andre Røvere vare mindre haardt anklagede, men havde dog hver ti Gange fortjent Døden. De vare næsten ligesaa unge og hæslige som den Første. Den Ene var bleg og apatisk, den Anden blussede og syntes at haabe til det Sidste. En Præst ledsagede enhver af de Tre. Efter at Dommen var oplæst, lød Trommeslag og samtidig dermed de dræbende Skud. De døde alle Tre med det Udraab: Madonna! Madonna!

Nekrolog.

Carl Ludvig v. Røepstorff

er født i Frederiksstad den 26de Mai 1786. Hans Fader var Oberst Knud Adolph Gyldenstjerne v. Røepstorff († 1824); Moderen hed Kirstine Marie Wielsgaard († 1786), af hvilket sit første Ægteskab Oberst R. kun efterlod denne ene Søn, medens han i andet Ægteskab med Maren Sigersted († 1829) havde en Søn og en Datter, der begge endnu leve. Oberst R.s Fader, Generalmajor Carl Ludvig v. R. († 1787) var den første af Familien, der kom til Norge, idet han 1719 blev ansat som Sekondlieutenant ved det ene norske gevorbne Infanteriregiment, og han var igjen en Søn af Oberst Johan Christopher v. R. († 1731), der tilligemed sin Broder Brigader Claudius Ulrik v. R. i 1701 optoges i den danske Adelstand. — C. L. v. Røepstorff blev Fændrik ved Nordenfjeldske gev. Inf.-Regiment 1801, Sekondlieutenant 1803, Premierlieutenant 1806 og Kapitain ved samme Regiment 1812, forsat til Agershusiske gev. Musketeerkorps 1818, Major i Armeen 1832, Oberstlieutenant og Chef for Romerigske lette Infanterikorps 1836, entlediget efter Ansøgning 1839, Ridder af Dannebrog 1809 og af Sværdordenen 1823. Som Næstkommanderende ved det i 1808 oprettede Skarpskytterdetaschement af Nordenfj. Regiment udførte han (da Chefen formedelst Sygdom var fraværende) Attaquen ved Lundebroen i Høland den 20de April 1808 mod en overlegen Fiende, der efter en Times heftig Kamp blev tilbagedrevet. Den 5te Mai s. A. deeltog han i det Angreb, som Skarpskytterdetaschementet gjorde, i Forening med 3 Kompagnier af Norske Jægerkorps og 2 Kompagnier Grenaderer af Nordenfj. og Søndenfj. Infanteri-Regimenter ved Gaarden Opsal i Rødenæs Præstegjeld, paa Fienden, som efter en 6 Timers Fægtning blev drevet et Par Mile tilbage. I August s. A. anførte han en Deel af Skarpskytterdetaschementet som Avantgarde for det Hegermannske Korps ved Demoleringen af Forskandsningen i Tysmark i Sverige, ligesom han s. A. deeltog i adskillige smaa Forpostfægtninger. Den 11te Aug. 1814 bivaanede han med det Nordenfj. Regiments 1ste Jægerdivision, hvis Chef han da var, Affæren ved Thrykstad Kirke, hvor han blev let saaret, og, efter nogle Timers Kamp mod en langt overlegen Fiende, dækkede han det Stabelske Korps's Retræte til Fet-Sund. Oberstlieutenant Røepstorff var saaledes en af de faa endnu levende Officierer, der udmærkede sig i Norges sidste Kampe mod Sverige. Han afgik ved Døden i Frederiksstad Tirsdagen den 22de Marts sidstleden. Siden 1817 var han gift med Charlotte Christine Amalie Sibbern († 1859), Datter af Major G. W. Sibbern til Vernekloster og Søster Huitfeldt samt tidligere gift med Major N. F. R. Huitfeldt. Oberstlieutenant R. efterlader ikke Børn, men erholdt ved sit Ægteskab to Stifbørn, nemlig den i 1857 som Byfoged i Aalesund afdøde H. J. H. Huitfeldt og en Datter. *)

Literatur og Kunst.

Paa P. T. Mallings Forlag er udkommet **Norsk Grammatik** af Ivar Aasen. Omarbeidet Udgave af „Det norske Folkesprogs Grammatik“. XVIII. 399 S. st. 8. Priis 1 Spd. Aasen nyder som Sproggrandsker en saa stor og fortjent Anseelse, at ethvert Skrift med hans Navn altid vil bane sig Indgang hos dets rette Publikum uden Kritikens velvillige Bistand; men dette gjælder i dobbelt Grad om det her foreliggende Værk, der allerede i en tidligere (oprindelig) Skikkelse har havt en saa stor Betydning for vor Literatur, og som trods den stadige Efterspørgsel dog i længere Tid ikke har været at opdrive i Boghandelen. I de femten Aar, som ere forløbne siden „Det norske Folkesprogs Grammatik“ udkom, har Forf. som bekjendt uafbrudt beskjæftiget sig med Sproggrandskning; og at dette fortsatte Studium har medført mange Udvidelser og Ændringer med Hensyn til Stof og Behandling, følger af selve Sagen og er ingenlunde et Beviis for, hvad Forf. selv beskedent nok lader sig mærke med, at Bogens første Udgave var „et noget forhastet Arbeide“. Udvidelserne og Tilføielserne ere saa mange, at denne nye Bearbeidelse har faaet næsten det dobbelte Omfang. — Og dog har Forf. synligen overalt lagt an paa den størst mulige Korthed, som Tydelighed tillod, ligesom der ogsaa ved den vel gjennemtænkte Ordning af Stoffet og den gjennemførte videnskabelige Stringents i Behandlingen, som udmærker hans hele Forfatterskab, vistnok er indsparet en god Deel Ark. — Forf. paapeger selv som en betydelig Mangel ved forrige Udgave, „at Sprogets Eenhed og selvstændige Stilling ikke var tilstrækkelig fremhævet“. Dialekterne opstilledes som de forefandtes, „uden nogen forbindende Mønsterform“. Men dette kunde, siger han, ikke være nogen synderlig Opreisning for Sproget, og man maatte derfor gaa et Skridt videre. Allerede Bogens forandrede Titel antyder, at Forf. har vovet dette Skridt. Idet han ombytter „det norske Folkesprogs Grammatik“ med „norsk Grammatik“, benægter han selvfølgelig, at der gives noget andet norsk Sprog end det, som er nedlagt i Dialekterne, eller han udtaler med andre Ord faktisk den Sats: at det norske Folk for Tiden intet Skriftsprog har, der kan siges at tilhøre det. For 20—30 Aar siden vilde en saadan Udtalelse været Kjendemærket paa en rigtig „slet Patriot,“ thi det hørte dengang til national Rettroenhed at fægte med Arme og Been for at hævde Benævnelsen „norsk Sprog“ for Fællessproget, anvendt i Norge af norske Forfattere; og naar danske Forfattere protesterede derimod, fremkaldte dette ofte de skarpeste Vindikationer (saaledes f. Ex. i Mgbl. for 1828 af Prof. Steenbuch mod R. Rask.) Aasen stiller sig afgjort paa den modsatte Side, og finder, at det „norske Sprog“ netop har lidt størst Fortrængsel, siden Norge blev selvstændig Stat, og Forsøgene begyndte paa at hævde det her anvendte Skriftsprog (og Byernes Sprog) Navn af norsk. — Det er imidlertid neppe rigtigt, hvad der oftere ytres, og hvori ogsaa Aasen synes at samstemme, at det først var Selvstændighedsbestræbelserne hos Nordmændene efter deres politiske Gjenfødelse, som bragte dem til at tillægge Fællessproget, anvendt i Norge af dets Forfattere, Benævnelsen „norsk Sprog.“ Denne Benævnelse er meget gammel, og det er nu engang en Kjendsgjerning, som ikke staar til at benægte, at der blandt Danske som Norske har hersket den Anskuelse, at Sproget ikke var eens, men havde sit af Nationalforskjellen paatrykte eiendommelige Præg. Og saaledes finder man, at norske Forfattere endog have gjort Undskyldning for at deres Sprog var „norsk,“ ikke danskt Skriftsprog. Vi erindre særlig, at Menz Rynning i Dedikationen til Bisperne i hans Oversættelse af Serenius's „Christendommens Lys“, der udkom 1781, kalder sit Sprog norsk, og undskylder den Tunghed, Oversættelsen maatte lide af, tildeels med det Slægtskab, der er mellem det norske og svenske Sprog. — Men idet vi afbryde disse ved Bogens Titel og Fortale fremkaldte Bemærkninger, og idet vi her foreløbig henlede Opmærksomheden paa dette mærkelige Arbeide, have vi naturligviis ikke villet give nogen egentlig Anmeldelse, der blot kan skrives af en Fagmand og efter en nøiagtigere Granskning, end den korte Tid siden Udgivelsen vilde tilstædet. — Udstyret er meget godt og Prisen billig.

Paa samme Forlag er udkommet **Lærebog i Fysik** af Lektor H. Christie. Anden Deel: Electricitet og Magnetisme. — Varme. 298 S. med 134 i Texten trykte Træsnit. St. 8. Priis 1 Spd. 24 ß. — Denne Lærebog i Physiken, hvis første Deel udkommer i 2de Hefter i indeværende og næste Aar, vil formodentlig fortrænge ikke blot de til Anden-Examen brugte fremmede Elementær-Physikker (tidligere især Joh. Müllers, i den sidste Tid Svenskeren Foch's), men ogsaa være tilstrækkelig for de Realstuderendes, Krigsskolens og Høiskolens Behov. Med Hensyn paa de forskjellige Formaal er Bogen indrettet saaledes, at hvad der kræves ved en videregaaende Underviisning, uden Skade for Sammenhængen først lader sig overspringe, og allerede ved finere Skrift betegner sig i denne Henseende. En ikke ringe Vanskelighed ved Udarbeidelsen maa det have medført at varetage Hensynet til de mere og mindre Vidtkomne og saaledes, at Sammenhængen, trods Overspringningen, overalt bevaredes. — I Forhold til Arketallet kunde Bogens Priis synes noget høi; men da ikke blot Formatet er meget stort, men ogsaa Typerne tildeels meget fine og Trykken kompres, saaledes at hvert Ark rummer ligesaameget som et Par almindelige Oktavark, og da desuden de mange Træsnit have medført en ikke ringe Udgift, maa denne Lærebog tvertimod siges at være billig, hvilket ogsaa fremgaar deraf, at medens begge dens Dele ville komme paa 2 Spd. 2 Mk., koster Foch's her brugte Physik henved 3 Spd.

*) Om Familien Røepstorff see B. Moes Tidsskrift for den norske Personalhistorie 2 R. S. 123—29 og den af Kapitain Lengnick udgivne Stamtavle over Slægten.

Paa Wøldikes Forlag (Kahavn) er begyndt at udkomme **Skildringer af Reformationens Historie.** Et Priisskrift af B. ter Haar, Dr. theol. og Professor i Utrecht. Efter 5te forøgede Udg. (efter C. Groß's tydske Oversættelse) oversat paa Dansk af L. C. Hansen. (Udkommer i omtr. 12 Hefter à 17 ß.) Skriftet er i Forf.s Fædreland Holland bleven modtaget med usædvanligt Bifald; men har ogsaa været udsat for stærke Angreb fra katholsk Side, og det ganske naturligen, da netop den Bestyrkelse i sin Tro, som Protestanterne deri finde, er fremhævet som en af dets fortrinligste Sider. Som en anden fortjenstlig Side ved dette Skrift, bortseet fra dets anskuelige, selv for „Lægmanden“ fattelige Form, fremhæves, at Forf. behandler, ikke blot Reformationen i Tydskland, men ogsaa dens Gang gjennem de forskjellige Lande, hvortil den udbredte sig.

Udkommet er **Ueber die altnordische Philologie im skandinawischen Norden** von Dr. Thd. Möbius. Leipzig 1864. 40 S. st. 8. Dette Skrift bestaar af det Foredrag, som Professor Möbius holdt ved Philolog-Mødet i Meissen i forrige Høst, og hvoraf Nyhedsbladet i Novbr. leverede en noget forkortet, efter Forfatterens endda utrykte Manuskript besørget, Oversættelse. Som vore Læsere ville vide, har Möbius givet en grei, sammentrængt, upartisk og let overskuelig Oversigt over hvad der af skandinaviske Lærde i den nyeste Tid er præsteret i oldnorsk og nordisk Philologi, og navnlig ydet vore Landsmænds Arbeider og Bestræbelser i denne Retning en meget varm Anerkjendelse.

Paa samme Forlag udkommer **Snobberne** af Thackeray, oversat af Bob, i 5 Hefter à 17 ß. Snobberne, der først fremkom i „Punch“, er et af den berømte, nylig afdøde Humorists mest yndede og mest læste Arbeider, og Skildringerne af dem have sin Almeengyldighed selv for et ikke-engelsk Publikum.

Paa samme Forlag er udkommet **Danmarks Kongestammer gjennem tusinde Aar** af H. P. Selmer. 74 S. 8. Forfatteren har væsentlig benyttet Königsfeldts genealogiske Tabeller og Molbechs „Danske Kongerække“ i „Historiske Aarbøger“; men han har ført Gjenstanden ned til den sidste Tid og tildeels i sin Bearbeidelse fulgt en forskjellig Plan.

Et Privatbrev fra Düsseldorf, der er os meddeelt, nævner blandt de Arbeider, der i den sidste Tid ere fuldførte af norske Kunstnere dernede, et større Arbeide af Landskabsmaleren Morten Müller. Medens denne Kunstner før nærmest har holdt sig til den blidere Charakteer i vor Natur, til Tjernenes og de mørke Granskoves drømmende Stemninger, har han i dette sidste Billede, til hvilket han medbragte Studierne fra sit Besøg i Hjemmet ifjor Sommer, grebet et Motiv fra Folgefondens uhyre Vidder og gjengivet det med en storartet Kraft, der omtales som ligesaa smuk som træffende. Det samme Brev henleder Opmærksomheden paa det Ønskelige i, at de faa Bestillinger, der her hjemmefra, fornemmelig fra Kunstforeningen, gjøres, netop i disse Tider, da vore Landsmænd paa Grund af de politiske Forholde føle sig under et ikke lidet Tryk derude blandt de Fremmede, mere udelukkende maatte blive norskfødte Kunstnere tildeel og ikke saameget, som Tilfældet ellers har været, deles ud i smaa Portioner til obskure tydske Malere.

Norge.

Christiania. Under 30te Marts er Lektor R. Tønder Nissen udnævnt til Professor i Theologi ved Universitetet; Overlærer ved Christiania lærde Skole J. Chr. D. Elster Bødtker til Rektor ved Christianssunds lærde og Realskole; Kand. philol. Andr. B. Jensen til Adjunkt ved Arendals Middel- og Realskole; Politifuldmægtig i Christiania C. F. Irgens Steen til Politimester paa Kongsberg.

— Storthinget bifaldt 29de Marts Femtenmandskommitteens Indstilling om Ret til at benytte Linietropperne og Roflotillen til Bistand for Danmark, 1ste Post mod 2 Stemmer (Jaabæk og Bergsager), og 2den Post, Bevilling hertil af 800000 Spd., eenstemmig. 57 stemte for og 54 imod den i Præmisserne udtalte Reservation mod at det norske Folk skulde ønske nogen nærmere politisk Forbindelse med Danmark. 69 stemte for og 42 imod Oversendelsen til Regjeringen af Indstillingens Præmisser (med det deri udtalte Ønske om at Norge-Sverige sikrede sig tilstærkkelig Alliance, inden det indlod sig paa Krig). — Thingets høitidelige Opløsning foregik 31te Marts og næste Dags Morgen afreiste Hs. M. Kongen.

Som tidligere navngiven Redaktør af dette Blad finder jeg mig beføiet til at underrette Læserne om, at Redaktionen fra idag af gaar over i andre — og som jeg tror at kunne forsikre — dygtige Hænder, samt at min Befatning med Bladet herefter hovedsagelig vil indskrænke sig til Literatur-Artikelen, hvilken jeg som hidtil vedbliver at besørge. Men idet jeg saaledes træder tilbage fra en Virksomhed, der nu i 12½ Aar har været mig kjær og behagelig, men som min nye Stilling ikke levner mig Tid til at fortsætte, er det min Pligt at takke vore Forfattere for den beredvillige Bistand, jeg hos dem har fundet, og Publikum for den Overbærenhed med Bladets Mangler, navnlig i artistisk Henseende, som det overhoved har viist. Hvor meget jeg skylder fremmed literær Hjælp, vil bedst vise sig af Registrene, hvori faa samtidige norske Forfattere med et anseet Navn turde savnes. At Bladet fremdeles maa nyde godt af den samme literære Bistand og Velvillie som hidtil, er mit Haab og mit Ønske.

Bidrag og Breve, Nyhedsbladet vedkommende, bedes herefter stilede til Redaktionen, og ikke, som saa ofte før Tilfældet, til mig personligen.

P. Botten Hansen.

Christiania. Trykt hos H. J. Jensen. Expeditionen hos Boghandler Carl Wang. Torvet.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 15.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 10. April 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Gustaf Lallerstedt.

„Det var en Dag i Begyndelsen af det mærkelige Rigsdagsaar 1863. Borgerstanden havde Plenum den Dag, et langt og trættende Plenum. Formiddagen strak ikke til. Man traadte atter sammen om Aftenen, men kun langsomt fyldtes Salen, og endnu langsommere gik det med Diskussionen.

Sidst af alle indfandt sig Repræsentanten for Wadstena, Hr. Gustaf Lallerstedt. Saa var hans Vane.

„Hvorlangt ere I komne?“ spurgte han.

„Til sidste Punkt i Indstillingen Nr. 39.“

Nærmest paa Dagsordenen stod Statsutskottets Indstilling Nr. 40 angaaende Udgifterne ved Udenrigsdepartementet, og dernæst Nr. 41 angaaende en Pension til Oberst Ericson.

Lallerstedt skyndte sig frem til Talmannen forat anmelde sig til at erholde Ordet. Da han kom tilbage, mødte han en Collega, med hvem han i Formiddags-Mødet havde havt en livlig Skjærmydsel. „Iaften maa du hjælpe mig“, hvidskede han, „lad mig ei staa ene.“

Den, til hvem dette ytredes, vidste meget vel, at det var gammel Skik og Brug, at Statsutskottet uden videre Begrundelse indstillede til Antagelse alle de til Udenrigsdepartementet forlangte Summer, ligesom ogsaa at Utskottets Indstilling „i klump“ og sans frase bifaldtes. Han mindedes ved Siden deraf Lallerstedts Begeistring for den udmærkede Jernbaneingeniør og hans Forslag om en storartet Gave til ham. Han troede derfor, at det var denne Gave, Spørgsmaalet var om, og svarede spøgende: „Skal vi hjælpe Ericson til et Hertugdømme?“

„Vi skulle hjælpe Repræsentationen til at beskytte sin Ret og sin Værdighed“, svarede Lallerstedt og skyndte sig op paa sin Plads, netop som hans Navn blev opraabt.

Nu maa man lægge Mærke til, ikke alene at det, som før sagt, var en hævdet Skik i hele Repræsentationen uden Debat under Et at bevilge det diplomatiske Budget, men tillige, at det dennegang mere end ellers var af Vægt ikke at forspilde det gode Forhold mellem Repræsentationen og Udenrigsministeren, da netop Dagen iforveien det første Telegram havde meldt om den polske Opstand, der, efter hvad man da almindelig troede, vilde voxe op til et europæisk Spørgsmaal og lægge Beslag paa, om ikke Sveriges Sværd, saa dog dets diplomatiske bona officia.

Man kan derfor ikke fortænke Borgerstandens Medlemmer i, at de, vel kjendende Lallerstedts Tilbøielighed til at nappes med Grev Manderström, saa paa ham med en vis Uro, da han reiste sig fra sin Plads. Han opfattede ogsaa selv strax Indholdet af disse Blik, nølede et Øieblik, og begyndte, noget usikker, med at yttre: „Jeg ved ei, om jeg skal tale eller tie — —“

Nysgjerrigheden og Lysten til at faa høre Standens, ja kanske hele Repræsentationens bedste Taler just i det Emne, i hvilket han ialtfald selv troede sig bedst bevandret, veiede dog mere end alle Betænkeligheder, og Lallerstedt, som havde den Skik, inden han opstillede nogen betydeligere Sætning, at hente Styrke gjennem et Slags Buk, efter hvilket han reiste sig saa høit, som „den smånätta gestalten“ tillod det, fik ikke Tid til at bukke en eneste Gang, inden Standen med een Mund raabte: „Tal, tal!“ og saa talede han og bukkede han, bukkede og talede, saa det stod efter.

Han begyndte med at fremholde, at en Bevilgning under Et af Summerne til Udenrigsdepartementet, hvilket Utskottets Forslag gik ud paa, maatte betragtes som et Tillidsvotum til dets Chef, hævdede derpaa kraftigt Repræsentationens Ret til at udtale sig om den Maade, hvorpaa denne forvaltede sit høie Kald; udviklede, hvorledes ingen Minister, selv ikke en Udenrigsminister, i vore Dage kunde undvære den offentlige Opinions Understøttelse; udkastede i raske Træk den eneste sikre Grundvold for Sveriges Udenrigspolitik; fremholdt med overbevisende Klarhed det Hensigtsmæssige ved først og fremst at opretholde den for Sverige traditionelle Alliance med Frankrig og dernæst en nær Tilslutning til de konstitutionelle Stater af anden Rang; forudsagde, hvorledes „ligesom i Antikens Drama det ikke var Solostemmen, men Choret, der repræsenterede Folkebevidstheden, paa samme Maade den Tid skal komme, da de Solostemmer, der kaldes Stormagterne, ikke længere skulle være ene om at udføre den europæiske Concert, men nødes til at tage de mindre Stater til Hjælp“, og sluttede med at fremstille det Program, som efter hans Tanke de forenede Riger burde følge i den dansk-tydske Strid.

Da Lallerstedt begyndte sin Tale, vidste Ingen, hvorhen han styrede; da han sluttede, vidste Alle det. Han tilsigtede, som han selv i Forbigaaende ytrede, at vække Repræsentationen til at varetage sin Ret og sin Værdighed, idet han lod Regjeringen faa kjende Folkets Tanker og Mening om den i Landets Vel og Ve saa dybt indgribende udenrigske Politik.

Og han vandt en straalende Seier. De Mørkrædde fik Mod, og der opstod i Borgerstanden en Diskussion, i hvilken flere af dens mere udmærkede Medlemmer toge Del, visselig forsigtigt og varsomt, saaledes som det delikate Emne krævede det, men belivet og uforfærdet; en Diskussion, sikkerligen ikke engang uvelkommen for Udenrigsministeren, der rigtignok siden, da han paa Ridderhuset optog Interpellationen, i nogle behagelige Complimenter over Interpellantens Veltalenhed blandede nogle homøopatisk fine Piller, men dog kort efter fremlagde et fuldstændigt Program i det danske Spørgsmaal, tillempet efter dets daværende Stadium.

Der findes mangen Slags Berømmelse her i Verden. En af de mest straalende, som ogsaa en af de mest forgjængelige er Talerens. Lyden, Bevægelsen gaar ei over til Efterverdenen og ikke heller den Stemning hos Tilhørerne, der udgjør Talens Resonantsbund og skjænker den dens skjønneste Klang. Uagtet Lallerstedt unægtelig var en Taler af første Rang, paa engang simpel og fri for alt Søgt, som om han førte en sædvanlig Conversation, elegant, som om han skulde fortolke en diplomatisk Note, fyndig, som om han stod som Advokat for en Domstol, henrivende, som om han plaiderede for en Jury, — trods alt dette, vilde hans Navn kanske snart være bleven udslettet af Rigsdagsannalerne, om ikke det ovenfor skildrede Plenum i Borgerstanden og et Par lignende havde været.

I et halvt Aarhundrede, under hele den nuværende Statsskik, havde Repræsentationen fromt erkjendt sin Umyndighed i den diplomatiske Verden, og anseet denne Sag som et uudgrundeligt Arkanum. Lallerstedt gjorde Ende paa dette Misgreb. Ved den næstsidste Rigsdag formaaede han Repræsentationen til selv at tage Initiativet i det italienske Spørgsmaal og gav derved Stødet til de i en nær Fremtid kanske ogsaa politisk vigtige Sympathier mellem det yderste Norden og det yderste Syden. Gjennem den Debat, hvilken han, som før nævnt, ved sidste Rigsdag fremkaldte angaaende vor Udenrigspolitik i Almindelighed, formaaede han at vække Landets lovgivende Fædre op af den Sorgløshed, hvad denne Sag angik, som Intet berettigede dem til, og tvang selve Udenrigsministeren frem paa den politiske Arena. Og om ogsaa Fremlægningen af „den hvide Bog“ i det danske Spørgsmaal var forberedt, inden Repræsentanten for Wadstena forlangte at faa se den, saa tilkommer dog ham Fortjenesten af at have lært de kommende Repræsentanter den Kunst at forlange slige Bøger, samt af at have overtydet Udenrigsministeren, ifald det behøvedes, om at der ikke var forbunden nogen Fare ved at indrømme en saadan Begjæring.“

Til denne livlige Skildring af Lallerstedts parlamentariske Virken, som vi har laant fra vor svenske illustrerede Collega, ville vi føie nogle Oplysninger om hans Forfattervirksomhed.

I 1856 udkom i Paris Lallerstedts Bog „La Scandinavie ses craintes et ses espérances.“ Det er netop under de nuværende Tidsforholde af en ganske særegen Interesse at læse dette Værk; saa lig er Stillingen nu, hvad den dengang var, at man kan læse lange Stykker og tro dem skrevne igaar. Bogen blev forfattet i de sidste Dage af den orientalske Krig; Hensigten med den var at henlede fornemmelig det franske Publikums og de franske Statsmænds Opmærksomhed paa Nødvendigheden af at hævde Skandinavien saadanne Garantier, der, paa samme Tid som de betryggede disse Lande selv for deres østlige Naboes mulige Overgreb, tillige for Vestmagterne skabte en Forpost mod Rusland, som det maatte ligge i disse Magters Interesse at gjøre saa stærk som mulig. Medens Bogen, som Følge af de særegne Omstændigheder, under hvilke den var fremkaldt, fornemmelig beskjæftigede sig med en historisk Redegjørelse for Ruslands traditionelle Politik ligeoverfor Norge og Sverige, gik den dog heller ikke Danmark forbi, men mindede med Klarhed og en overbevisende Varme om Nødvendigheden af at sikre Skandinaviens Stilling mod Syd, — et Spørgsmaal, som dengang ikke stod først paa Dagsordenen i de europæiske Magters Interesse, et Spørgsmaal, som ogsaa det svenske Folk, spændt som det var paa de mulige Følger af Kampen med Rusland, dengang neppe havde Tid eller Lyst til at ofre videre Opmærksomhed, men hvis gjennemgribende Vigtighed og praktiske Betydning i en ikke fjern Fremtid Lallerstedt klart saa og udtalte.

Sin liberale Retning har Lallerstedt træffende karakteriseret, idet han paa sit omtalte Værk satte følgende Motto af den franske Moniteur: „Det er ikke nok, at Fyrsternes Politik forbereder Sammensmeltninger; kun de ere sande, der ske gjennem Folkene selv.“ Denne Overbevisning, at ene Folket selv, gjennem en fri Repræsentation, gjennem den offentlige Mening og en fri Presse, skal lede sin Skjæbne og danne sin Fremtid, denne Overbevisning, som en frisindet og ædel Tænkemaade havde lagt Grunden til, og som Betragtningen af den nyere Historie og Sam-

tidens politiske Forholde havde klargjort og befæstet, var det, der altid, offentlig som privat, stillede ham frem som en afgjort Modstander af en gammel diplomatisk Skole, der, døv for de Røster fra Folkene selv, der tale høit og indtrængende nok, sætter sin Opgave i en kunstnerisk Liniedands høit over Massernes Hoveder, med den europæiske Ligevægts Ballancerstang i Hænderne. Mod denne Skole, hvis Repræsentant i sit Fødeland Lallerstedt, maaske med Urette, saa i dets nuværende Udenrigsminister, optraadte han tidt og gjerne, — dog altid med en Takt og en Finhed, som Ingen mere anerkjendte og skattede end netop hans politiske Antagonister.

Personlige Sympathier og en ung, elskværdig Hustru, som han havde hentet sig i Paris, drog Lallerstedt stærkt mod Franskmændene, hvis Sprog han gjerne og med Lethed benyttede, og hvis Liv og Aandrighed stemmede saa vel overens med hans egen „spritande quickhet“, hans joviale Humør og en Elskværdighed, der til den Anerkjendelse, man villig yder en af Sveriges mest begavede og frisindede Mænd, hos alle dem, der har havt det Held at træffe sammen med ham, vil knytte en smuk og kjær Erindring om hans Værd som Menneske.

Den ny danske Pantserfregat.

Vi meddeler her en Afbildning af den ny Pantserfregat, der er bygget for den danske Regjering hos Dhrr. J. og G. Thomson, og som den 24de Febr. løb af Stabelen. Det er et Skib af et smukt Ydre, af samme Længde som Hector, der for to Aar siden løb ud i Clyde; men dets Skabning er elegantere. Skibets Længde er 280 Fod, Indholdet 3500 Tons og Maskinerne af 500 Hestes Kraft. Det er det første jernklædte Skib, der er gaaet af Stabelen med alle sine Pantserplader paa. Da Meningen er, at det skulde tjene som „Rambuk“, er Bougen dannet saaledes, at den under Vandet, der hvor Sammenstødet med en Fiende skulde ske, antager Formen af et Svanebryst; Skibet er derimod ikke forsynet med nogen Spids eller fremspringende Snabel saaledes som de engelske Skibe, der skulde tjene til „Rambukke“. Indvendig er Bygningen styrket ved talrige Jernvægge og ved de Jernstøtter, der bære Dækkene. Pantserpladerne har paa hele Skibets Længde en Tykkelse af $4\frac{1}{2}$ Tomme og deres Overflade er saa glat som Glas. Baade For- og Agterenden er dannet saaledes, at et Skud vil prelle af uden at gjøre nogen Skade. De ere forresten ved vandtætte og skudfri Rum skilte fra Skibets mellemste Del, saa at, selv om Stavn og Agterende blev ødelagt, selve Midtdækket dog vilde være urørt og Mandskabet, beskyttet af disse Rum, kunne blive ved Kanonerne. Styrmandens Hytte er skudfri, og selv Roret er beskyttet af en Beklædning. Bestykningen vil bestaa af tyve Kanoner paa Mellemdækket og tyve paa det øvre Dæk, og der er fuldkommen nok Rum til at manøvrere med dem. Overhovedet er den ny danske Fregat et af de bedst construerede og fuldstændigst indrettede ny Krigsskibe, der existere.

Til disse Oplysninger ville vi til Sammenligning føie nogle Ord om det andet danske Pantserskib Rolf Krake, der nylig har staaet sin Prøve mod Tydskernes Kugler.

Rolf Krake er ogsaa bygget i Glasgow, er 185 Fod lang, 38 Fod bred og stikker 10 Fod dybt. Jernklædningen, der strækker sig til 4 Fod under Vandfladen, er af samme Tykkelse som den nye Fregats, den indre Indretning er ogsaa lignende med afdelte Rum. Dampmaskinen er af 240 Hestes Kraft. Som man ser, er det ny Skib af ganske anderledes mægtige Dimensioner; men Udsigten til, at det allerede i denne Krig skal kunne komme til at gjøre den Nytte, som man kan vente af et saadant Jernudyr, er vel desværre saare liden.

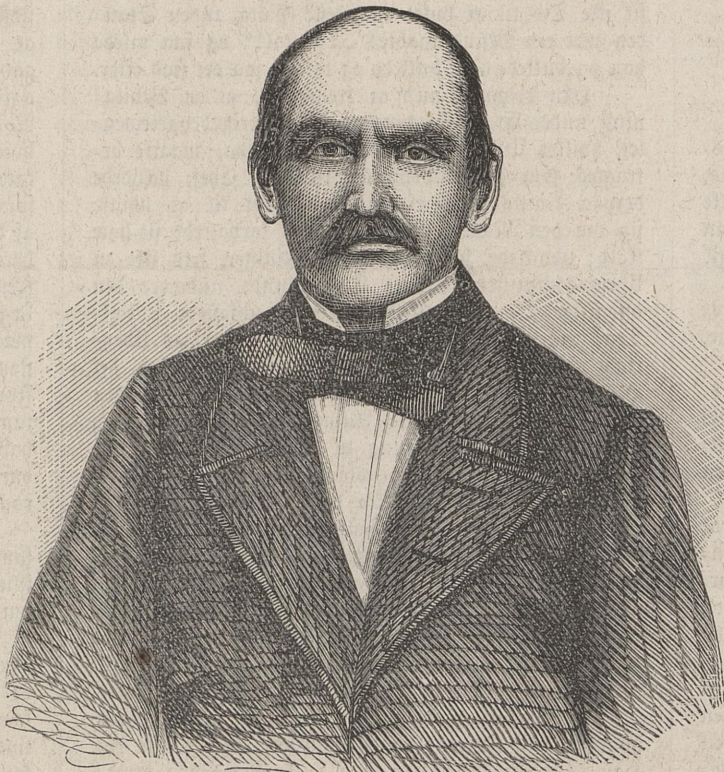
Den Forbandede.

Dette er Titelen paa en Bog, der udkom i Paris i Begyndelsen af dette Aar, for hvis Berømthed en høitstillet Prælats heftige Invectiver i det franske Senat gjorde en mere end tilstrækkelig Reclame, en Bog, hvis Værd som æsthetisk Arbeide ikke lover den et Liv og en Erindring ud over Døgnet, men hvis eiendommelige Emne og særegne Karakter giver den en historisk Interesse, gjør den til et Aktstykke af ikke ringe Betydning for den, der med Opmærksomhed følger den tiltagende Spænding, der udvikler sig mellem de gammelkatholske, strengt conservative Anskuelser i Frankrig og en fyrig, rastløs Liberalisme.

Den nævnte Bog skildrer i fortællende Form de Kampe, en ung, begavet og dannet fransk katholsk Præst har at bestaa mod et Hierarki, der med dobbelt Strenghed holder sine Medlemmer i ubetinget Lydighed og Undergivenhed, netop nu, da det ser, hvorledes en stor Del af Menigheden vender sin Sympathi bort fra det. Kampens Udgang er let at forudse; det maa naturligvis blive det stærke, vel organiserede Samfund, der slaar Individets Uafhængighed til Jorden.

I et Samfund som vort, der paa samme Tid, som det med Kraft beskjærmer Religionens dybe og alvorlige Interesser, tillige indrømmer den individuelle Opfatning, Forskjellighederne i den personlige Tilegnelse al den Frihed, som vor Kirkes øverste Princip — den fri Undersøgelse — consequent og nødvendigen medfører, i et Samfund, hvor den almindelige Troes- og Lærefrihed kun begrændses af de almene moralske Hensyn, og hvor de principielle Præstehadere ikke kunne finde andre Exempler paa Intollerance og Misbrug af Magten at besvære sig over end et klodset Forbud af en Concert eller lignende Bevis paa Malconduite hos den Enkelte, i et saadant Samfund som det, under hvis paa engang faste og frisindede Ordning vi befinde os, er det os næsten vanskelig at tro, at der endnu midt i det civiliserede Europa skal kunne herske en aandelig Terrorisme, saaledes som den nævnte Bog skildrer os det. Og det ikke i Rusland, Hannover eller Tyrkiet, men i Frankrig — i dette Frankrig, der endnu proclamerer, at det hylder Principerne fra 89.

Mærkeligere end Bogen selv og i endnu høiere Grad et Tidens Tegn er den Modtagelse, dette Værk,

Lallerstedt

som ovenfor antydet, har faaet. Det er en underlig Aand, bemærker Ch. de Mazade i en interessant Artikel om Bogen, der nu i nogen Tid har sneget sig ind i den Polemik, i hvilken religiøse Spørgsmaal ere komne frem. Man discuterer ikke nu mere alvorligt, mandigt, — Noget, som vilde være en Ret og undertiden en Pligt; man stiller ikke Videnskab op imod Videnskaben, en begrundet Overbevisning imod den forvildede; man gaar frem med en summarisk Fordømmelse, med Banlysning og Opfordring til Undertrykkelse. Man ringer med Ligklokkerne, naar der viser sig et Værk, som det vilde være bedre at tage fat paa med en fri og af Studier styrket Aand. Man kjøber Bøger for at brænde dem. Naar Øieblikket er kommet, ophidser man i de politiske Forsamlinger Undertrykkelsesiveren, man „paakalder Dhrr. Regjeringscommissairers Opmærksomhed.“ Og hvad bliver Følgen? Den Larm, man gjør, paaskynder en Udbredelse, som man ikke ønsker. Indhyllet i en Orkan af Forbandelser, udbreder Bogen sig med hver Dag videre og videre.

Bogens æsthetiske Værd er som sagt ringe, og det vilde derfor kun lidet lønne sig at give et fuldstændigt Uddrag af den. Dens Tyngdepunkt er de enkelte Skildringer og Træk, bag hvilke man uvilkaarlig føler Virkeligheden, og som forraade en Forfatter, der af egen Erfaring har det nærmeste Bekjendtskab til de Scener af temmelig tvetydig Beskaffenhed, der foregaa bag Coulisserne, naar det katholske Prælatur, Munkeordenerne og fornemmelig Jesuiterne ere paa Scenen. Bogens Helt, Abbé Julio de la Clavière, er fra Begyndelsen af det mest ydmyge og undergivne Menneske, man kan tænke sig; udstyret med en Mængde andre af Romanheltenes skjønne Egenskaber har han da ogsaa forstaaet at forene sin absolute Lydighed under Kirken med en fuldkommen fri og uhildet Aandsretning. Men efterhaanden antager denne Dimensioner, der lidt efter lidt borttage Pladsen for hin; hans liberale Anskuelser, hans videnskabelige Undersøgelser og hans fri Tænkning gjør ham snart bemærket af hans geistlige Foresatte, — som man kan tænke sig, ikke til hans Fordel. En Tid faar han rigtignok være i Ro, da han finder en Beskytter i en høitstillet Prælat af den gode gamle Skole, en Mand med udviklet Sands for Livets behagelige Sider, urban og føielig i Omgang og saare tollerant eller rettere indifferent ligeoverfor theologiske Subtiliteter. Men Julios Beskytter dør; hans Eftermand er af en anden Sort, og hans Opmærksomhed fæstes snart paa Julio; „det er en farlig Mand“, fortæller man ham, „med en brændende Indbildningskraft, hovmodig, forelsket i sig selv; han behandler uden Ærefrygt Guds Ord, besmitter Prædikestolen med ny Paafund; læser alle Slags Bøger, Aviser; en Præst, som man maa vaage over, lede med en Jernhaand og altid holde nede i Præsteskabets laveste Grader, for at Forlegenheden, Ensomheden, Mangelen paa Midler til at træde frem kan holde ham tilbage i en heldbringende Dunkelhed; den mindste Gunst vilde styrte ham i Fordærvelse.“ Vor Helt forvises da som Landsbypræst til en liden fattig, affidesliggende Menighed oppe mellem Pyrenæerne.

Her indtræder Katastrophen, en Arveproces mellem Julio og Jesuiterne, der har lokket en Tante af denne til med Forbigaaen af ham og hans Søster at testamentere sit efterladte Gods til de hellige Fædre, — det vil da sige til et Slags Stedfortræder for dem, en from Mand, Hr. Tournichon, da Frankrigs uheldige Lovgivning ikke tillader dem selv at modtage slige Gaver. Høist fornøielig er den Argumentation, gjennem hvilken de hellige Fædre søge at afskrække Julio, og, da dette ikke vil lykkes, paa anden Haand at virke paa hans Søster, hvem en devot Dame tager alvorlig i Skole for dette frække Angreb. „Det er klart“, ytrer denne ikke lidet spidsfindige Dame, „at under den ulykkelige Lovgivning, der for Øieblikket leder Frankrig, kunne Jesuiterne ikke gjøre sin Ret gjældende; men denne Ret, den existerer dog, og de, der foraarsage Jesu Selskab nogen Skade, de, der vove at tilbageholde Noget, der tilhører det, de, der angribe Institutionen selv, de, der forgribe sig paa Jesuiternes Rygte, blive banlyste. Idet Deres Broder nu vil lade sin Tantes Testamente erklære for ugyldigt, fordi han holder Jesuiterne for de virkelige Arvetagere i Stedet for og bag Hr. Tournichon, — Noget, som forresten virkelig forholder sig saa, — forgriber han sig paa Jesuiternes Eiendom. Idet han skriver et Indlæg mod dem, forgriber han sig paa deres Rygte. De indser, mit stakkels Barn, at om den borgerlige Lov, den hedenske Lov, ikke kan standse ham, ja, selv om den gik saa vidt, at den dømte Jesu Selskab, saa vilde dog den aandelige Lov ramme Præsten, der handler mod sin Embedspligt; først Interdictet, der allerede svæver over den Skyldiges Hoved, og saa den frygtelige Banlysning!“ Isandhed, den, der har kunnet nedskrive denne Prøve paa jesuitisk Casuistik, der i en Kvindes Mund tager sig dobbelt hæslig ud, maa mere end engang selv have bøiet sig under denne frygtelige Magt, mere end engang følt sit Inderste oprørt af denne skrigende Vederstyggelighed!

Gjennem denne og en Mængde andre Episoder, hvis noget klodsede Anordning til Overflod viser, at det ikke er nogen habile Romanskriver, man her har med at gjøre, drives Julio videre og videre, — dette dog ikke forstaaet om hans Anskuelser, thi disse, — og det er Bogens svage Side, — synes fra Begyndelsen af fuldkommen faste og klarnede, — men hvad hans Stilling udadtil angaar, idet Forsøgene paa at trænge ham tilbage i den forønskede „heldbringende Dunkelhed“ blive hyppigere. Nødtvungen stødes han da fremad og ender tilsidst efter mange Fataliteter i Paris som Redacteur af et Blad, hvis Tendents tydelig nok ligger i dets Titel „Le catholique libéral.“ Her træder en Virkelighed, som man paa saa mange Steder i Bogen skimter, tydelig frem bag Fictionen. Et Blad som det skildrede, med samme Titel, udkom for en Del Aar tilbage i Paris, men døde snart under de Beslaglæggelser, Forbandelser og Forfølgelser, der haglede ned over det. Tilsidst opnaar Julio et lidet Præstekald, atter i Pyrenæerne; men herfra er det, at han i sin ubetænksomme Iver til Slutning udsender en Bog, naturligvis om Dagens brændende Spørgsmaal, Pavens verdslige Magt; nu udslynges For-

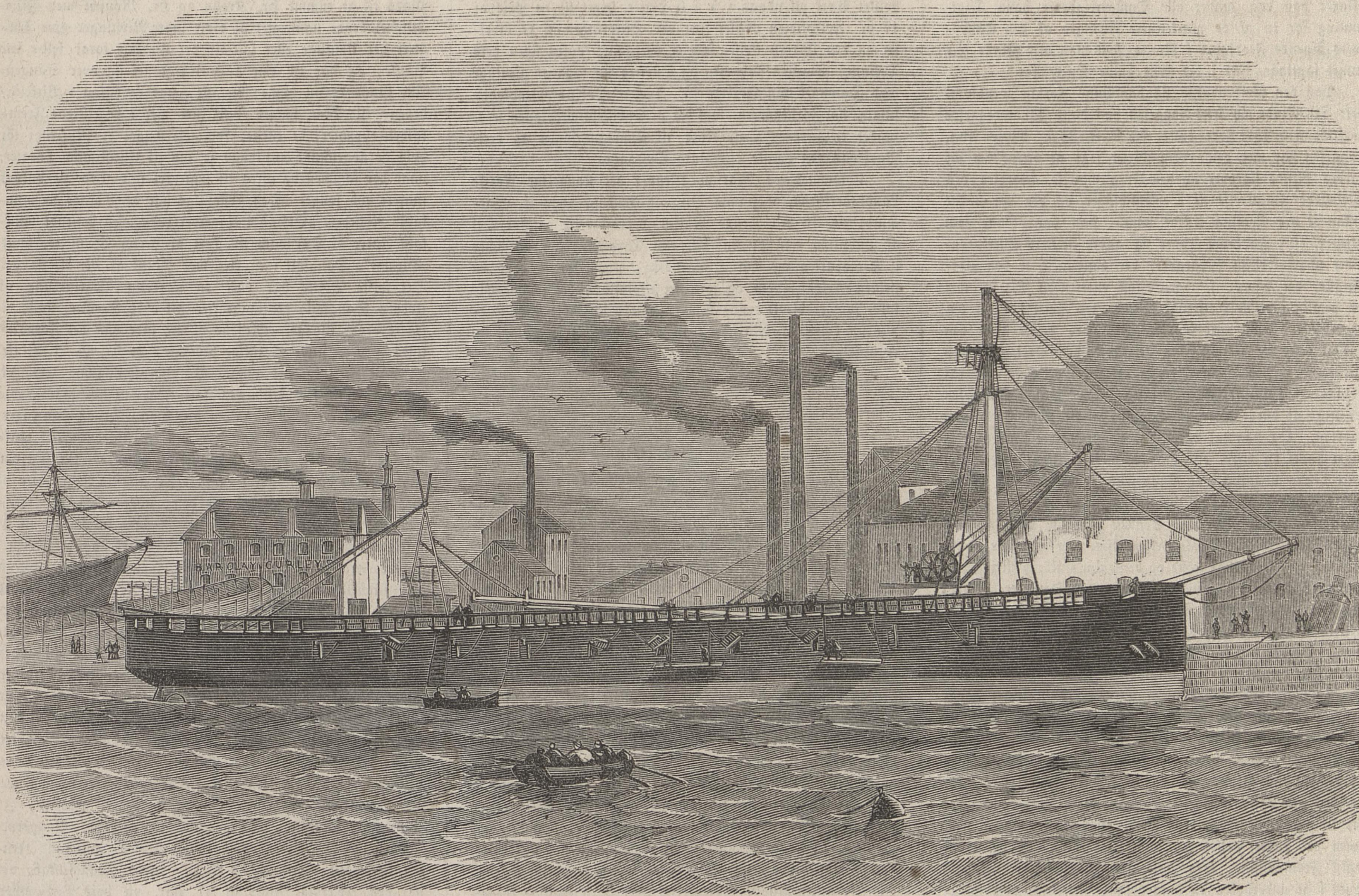
bandelsen mod ham, og ikke længe efter træder han af fra Scenen.

Er den mulig, denne Forening af Samvittighedens Frihed og den ubetingede Underkastelse under Kirkens ufeilbarlige Dogmer, mulig, ikke i en Tankeleg, hvor man ved sin Pibe i al Magelighed mediterer Sort og Hvidt, Fanden og Vorherre, Trældom og Frihed, men i en Existents, der er gjennemtrængt og paa hvert enkelt Punkt ledet af en klar og ren Bevidsthed? Beror dette ikke paa en Selvskuffelse, naar man tror at leve i og for Tidens liberale Ideer, følgende Videnskabens fri Forskning og hævdende Samvittighedens Ubundethed, og dog, som Julio og som næsten alle disse Liberalkatholiker, høit erklærer, at man tilhører Kirken, at man ikke paa nogen Maade vil træde ud af den, at man betragter den Løsrivning fra den almindelige Kirke, som Reformationen medførte, mildest talt for en Ulykke, hvis beklagelige Consequentser man ikke for nogen Pris paany vil fremkalde?

Vi tro, at hint er umuligt, at dette beror paa et Selvbedrag, frivilligt eller ufrivilligt. Og vi tro fremdeles, at det er et Feilgreb, der vil medføre de ulykkeligste Følger. Hvis disse Mænd med de frigjorte Anskuelser traadte over til os, til det religiøse Samfund, der, om vor Skrøbelighed end mangen Gang viser sig ogsaa i dette Stykke, dog principielt har forkyndt og altid vedbliver at forkynde Undersøgelsens og Samvittighedens Frihed, der ikke bindes og kues af noget absolut Symbol eller noget ufeilbarligt Menneskeord, da vilde de hos os finde Alt, hvad de søgte, finde frit Rum til at udvikle sine Anskuelser og lade sit Troesliv spire frem i Dagen. Da vilde Conflicten let og hurtigt løse sig og Tiden med hurtige Skridt udslette Sporene af hint nedarvede Aandsbarbari. Men som de Stridende nu staa, ligne de hine Bæltespændere, af hvilke ingen hverken kan eller vil ud over den Grændse, indenfor hvilken de dog temmelig sikkert kunne gjøre Regning paa begge at rive hinanden op og saa falde.

Men kan man end ikke tyde Tidens Tegn, kan man end ikke se, hvad alle disse halvt skjulte Rørelser ville ende med, — mærkeligt er det ialtfald at lytte til dem og høre, om de ikke bebude en Storm, der fra det Fjerne kommer dragende ind over Horizonten. Vi staa ængstelige paa vor lille tørre Plet og speide, om det er det ny Uveir, der iler op imod os, eller om det er de sidste Lyd af det bortdragende, der endnu i afbrudte Mellemrum lade sig høre.

Den ny danske Panserfregat.

Literatur og Kunst.

Af **Storthings-Efterretninger** 1814—1821, udgivne af H. Munk, er udkommet 1ste Hefte, 48 S. i tospaltet Kvarto. I den her i Bladet indtagne Subskriptions-Indbydelse findes angivet Plan og Anordning for Udgivelsen af dette Værk, der er fremkaldt ved Storthingets Beslutning om dets Udgivelse og Bevilgningen af de dertil fornødne Midler. For det Tidsrum, Værket omfatter, haves intet samtidigt Referat af Debatterne, og disses Indhold og Gang maa derfor fremhentes fra yderst spredte og sparsomme Kilder: Avisnotitser, Dagbøger (hvoraf enkelte alt ere offentliggjorte), „fortrolige Breve“, osv. At fremhente og sammenstille alt dette, er en møisommelig Gjerning, men tillige Udgiverens Hovedopgave; thi de egentlige Aktstykker vare alt tilgjængelige i Rigsdags- og Storthingsforhandlingerne, hvis forskjellige Aargange kunde faaes for en yderst billig Penge. Munk synes med Flid og Dygtighed at have samlet det til Forhandlingerne i Thinget hørende spredte Stof og knyttet det til vedkommende Aktstykker i en sammenhængende Fremstilling, samt derhos ved idelige Henvisninger til forskjellige Skrifter at have givet en yderligere Anvisning til historisk at forfølge en Sags Sammenhæng, hvilket især for Rigsdagsperiodens Vedkommende er af stor Interesse. Overhoved vil dette Værk blive et meget bekvemt og fortjenstligt Hjælpemiddel til at klargjøre sig det politiske Liv og vor Nationalforsamlings Virksomhed under de første Aar af vor Selvstændighed.

Dr. Rosenberg har i sin sædvanlige æsthetiske Aarsoversigt i **Dansk Maanedsskrift** (Februar-Heftet) omtalt flere af den norske Literaturs nyeste æsthetiske Frembringelser, nemlig Henr. Ibsens „Kjærlighedens Komedie“, samme Forf.s „Kongs-Emnerne“, A. Munchs „Hertug Skule“, Vinjes „Diktsamling“, Magdalene Thoresens „Signes Historie“ og „Holbergs Epigrammer, oversatte af Jens Justesen.“ Om disse Bøger bemærker Anmelderen overhoved, „at de næsten alle have større eller mindre Krav paa Opmærksomhed som Arbeider af mer end almindelig Betydning.“ Efterat have omtalt de i Aarets Løb udkomne danske dramatiske Arbeider, siger han: „Det er især paa det dramatiske Omraade, at Norge nu synes at skulle tage Luven af Danmark. I Løbet af faa Aar har der meldt sig Kræfter, talrige og stærke nok til at man allerede kan tale om en hel dramatisk Literatur i Norge, i hvilken endog to forskjellige Retninger gjøre sig gjældende med stor Bestemthed.“ Den ene Retning, bemærkes der videre, er fornemmelig repræsenteret af A. Munch, der slutter sig nøie til den danske dramatiske, navnlig af Oehlenschläger uddannede Skole; den anden især af Bjørnstjerne Bjørnson og Henr. Ibsen, hvilke Forfatteres Hovedbrist det har været at skabe et eiendommeligt norsk Drama, med et Stof, især hentet fra Norges Middelalder, og i et Digtersprog, der i Aand og Tone søger at komme dels Oldsproget, dels det norske Talesprog nærmere, end det Sprog gjør, der er eiendommeligt for de danske Digtere. Ibsens og Munchs Arbeider om et og samme Emne findes vel skikkede „til at lade de to Retningers Eiendommeligheder falde i Dinene“, om end Anm. ikke tør regne noget af dem til det Ypperste, hvert i sin Retning. „Hertug Skule“ staar vistnok tilbage for flere af Forf.s andre Arbeider, og „Kongs-Emnerne“ kommer ikke Bjørnsons bedste Frembringelser nær i poetisk Skjønhed.“ „Hertug Skules“ Digter har fornemmelig kun seet Modsætningen mellem de to Personer fra den kulturhistoriske Side; men Motivet ligger saa at sige kun udenpaa, fremtræder mere som Digterens Reflexion over Personernes Forhold end som disses eget Væsen.“ — „Stykket, bemærkes der videre, tiltaler nødvendigvis ved Læsningen og vilde vistnok gjøre god Virkning paa Scenen; men man savner dog bestandig Noget, den rette Lidenskabernes Storm osv.“ Dog, „noget Smagløst, noget Stygt, noget Uharmonisk skal man ikke kunne lægge Digteren til Last. Dette sidste kan ikke siges med Hensyn til „Kongs-Emnerne.“ Der er endogsaa store Anker at fremføre i saa Henseende mod denne Digtning. Men man kan paa den anden Side ikke nægte, at hvad Ibsen har villet, er noget Større og Originalere, end hvad Munch har havt for Øie, ei heller at han paa mange Steder griber langt dybere og stærkere end denne. Hans Opfattelse af Stoffet har for det Første det Fortrin, at den gaar den historiske Virkelighed langt nærmere paa Livet, sætter os ganske anderledes levende ind i Kampenes Gjenstande og de mangfoldige Motiver, der sætte Personerne i Bevægelse. — — Hovedhandlingen erkjendes at være storartet og dybsindig anlagt — Hovedcharaktererne skarpt og rigt skildrede, osv.; men Anm. nærer Tvivl om „hvorvidt den meget indviklede Handling er plastisk nok afrundet“, — — „ei heller tør man rose alle Charaktererne“, og navnlig finder Anm. „Stykkets Skurk at være et sandt Vrængebillede af Afskyelighed.“ Ogsaa finder han, at Ibsens Higen efter Effekt har bragt ham til at bruge skurrende Udtryk, om end hans Diktion erkjendes „i det Hele at være kraftig, tankevægtig, malende og tiltalende ved en eiendommelig Sprogklang, naturligvis mindende om Bjørnsons, naar man kjender ham først, men ingenlunde en Efterklang af denne.“ Kongs-Emnerne erkjendes, med alle de Feil, som kunne udpeges deri, at være „et storladent Værk, som efterlader et alvorligt og stærkt Totalindtryk. Det er Harmoni, der fattes, og man faar en Fornemmelse af, at det ikke saameget hidrører fra Mangel paa Smagsdannelse, som fra Mangel paa en sund

og harmonisk Livsanskuelse, en Formodning, der ogsaa styrkes ved Betragtningen af det andet Drama af Ibsen," som Anm. dernæst dvæler ved. Mod den Disharmoni og den Tendents, der gaar igjennem dette Stykke, udtaler han sig stærkt, idet han forøvrigt erkjender dets Værd og Betydning. — Vinjes „Diktsamling" omtales som „en i flere Henseender mærkelig Samling lyriske Frembringelser", og Forf.s Personlighed og Digterindividualitet opfattes ogsaa ganske anderledes rigtig, end Tilfældet er i en Anmeldelse af Cl. Petersen, der som Kritiker i „Fædrel." ved Siden af en vis træffende og dybsindig Betragtning af flere literære Phænomener er geraadet paa den Afvei at ville see de simpleste og soleklareste Ting anderledes, end de ere og maa være, kun fordi de ere saa simple og soleklare, at Alle kunne og ville se dem saa. Rosenberg har ganske rigtigt opfattet „Dølen" som en excentrisk, original, begavet Person, en rastløs, gjærende Aand, en „sand Digtersjæl," af hvis naturskildrende Sange „flere i Friskhed og Ynde kunne maale sig med det Skjønneste, nordiske Digtere have sunget." Medens Cl. Petersen finder samtlige Digte i Bogsproget at være ynkelige — en Dom, som enhver nogenledes Kyndig efter blot at have læst Indledningsdigtet og „Min Fødselsdag" vil være uenig i — fremhæver Rosenberg med Rette netop et af de „danske Digte" som et af de fortrinligste i Bogen*). Sluttelig sammenligner han „Dølen" med Burns, og om han end finder, at han i poetisk Rigdom staar under denne, erklærer han dog „under alle Omstændigheder hans Digtsamling for en af de mærkeligere Ytringer af den Aandslivets stigende Frodighed i Norge, som man med Glæde har kunnet iagttage, især i det sidste halve Snes Aar."

Paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag er udkommet: **Til Minde om Jens Baggesen** paa hans hundredeaarige Fødselsdag d. 15de Febr. 1864. 73 S. 8. 33 ß. Major Aug. Baggesen har med prisværdig Pietet søgt at værne om sin Faders Minde ligeover for den Forglemmelse, hvormed den ubetingede Forgudelse af Oehlenschläger og den ved denne anslaaede nye Retning truede ham. Han har ogsaa, som bekjendt, efter Faderens Breve og andre literære Efterladenskaber udarbeidet en Biographi, der omtrentlig er den vidtløftigste, der haves af nogen dansk eller norsk Mand, idet den nemlig i denne Henseende kappes med Thieles Værk om Thorvaldsens Liv, men som forresten med denne deler den Feil at være for vidtløftig og aktmæssig detailleret, til at en Flerhed af Læsere kan arbeide sig igjennem det Hele og deraf modtage et Totalindtryk. Ikkedestomindre har Aug. Baggesen her troet at burde gjøre en Efterslæt til sit store Værk over Faderen. Og han har ogsaa for danske Læsere kunnet levere noget andet og mere, end de ville finde i Biographien; thi siden denne udgaves, er Baggesens „philosophischer Nachlaß" kommet for Lyset, og deri findes Digterens „sidste Troesbekjendelser", som ikke vare Sønnen bekjendte dengang han udgav Biographien. Disse Bekjendelser, „der fremstille nogle af hans aandelige Livs sidste og betydningsfuldeste Ytringer", udgjøre Størsteparten af Mindeskriftet. Paa Dansk ere de deri gjengivne af Cand. theol. Stochholm. Aug. Baggesen, Mindeskriftets Udgiver, har forudskikket en kort biographisk Indledning. Broderen Carl Baggesen, der er Præst i Schweitz, har tilføiet en mindre væsentlig Efterskrift om Faderens theologisk-philosophiske Standpunkt. En Hovedhensigt med Skriftet sees det at være, faktisk at forsvare Baggesen mod de Tvivl og Indvendinger, der ere reiste mod ham som „grundig Tænker." Forsaavidt disse fremkaldtes af Oehlenschläger og hans blinde Beundrere, der selv i dette Stykke vilde hæve sig over den dalende Digter, trænger det literære Publikum ikke til anden Pegepind; end Heibergs Kritikker, for at vide, hvem der bærer Prisen for logisk Tænkning, og hvem for logisk Forvrøvling. Den Interesse, Philosophen Reinhold fandt i at underholde en langvarig Brevverling over spekulative Emner med Baggesen, tør ogsaa være et yderligere Bevis for dennes „grundige Tænkning." Men det er ogsaa vist, at denne „Tænkning" som Saameget af Baggesens Gjerning var for fragmentarisk og for meget betinget af Dieblikkets Indfald og digteriske Stemning, til at han skulde kunne levere philosophiske Værker af særdeles „Grundighed" og til Opreisning for Videnskaben. Meget mere maa man sige, at den tydske Philosophi og Bestræbelserne for at vinde Forfatter-Terrain i den tydske Literatur har medført en Dobbelthed og Forrykkelse i Baggesens hele Aandsproduktivitet, hvorved han som dansk Digter har lidt og tabt Meget.

Paa samme Forlag er udkommet **Dannevirke og Omegn** af Chr. L. Lorenzen, Præst i Siversted, 2det gjennemsete Oplag. 93 S. 8. med et Kart og Træsnit i Texten. 33 ß. — Første Oplag udgaves af Folkeskriftsselskabet i Haderslev, og Skriftet selv er fornemmelig et Uddrag og en populær Bearbeidelse af Forf.s i Annaler f. nord. Oldkyndighed f. 1859 meddelte Afhandling om de sydslesvigske Befæstningsværker. Fornemmelig Tidsbegivenhederne have foranlediget Forf. til at udgive dette Afsnit af sit Arbeide særskilt og forøget med et Uddrag af Rafns Afhandling om de sydslesvigske Runestene. Men det nu udkomne Oplag kom for sent til at nyde godt af Gemytternes Spænding med Hensyn paa Dannevirkes Skjæbne. Som en historisk-topographisk Skildring af en minderig Egn vil dog Bogen bevare sin Interesse.

Overflyttelsen af Krigsskuepladsen længere nordpaa har med den størst mulige Hurtighed fremkaldt flere Hjælpemidler til at følge Begivenhedernes Gang; saaledes Orienteringskart over Krigsskuepladsen af C. V. Rimestad, et Folioark i Oktav-Omslag, 27 ß, og Fredericia og Omegn (begge paa Woldikes Forlag).

Paa Woldikes Forlag (Kbhn.) er udkommet 1—2 Hefte af **Populær Skildring af Polens Historie**, navnlig i den nyere Tid, ved H. Roux-Ferrand, oversat af Dr. H. Schou, hvilket Værk vil udgaa i 5 à 6 Hefter, hvert til en Pris af 17 ß. Forfatteren dvæler især ved Skildringen af de Lidelser og den Undertrykkelse, som er overgaaet Polen siden dets Deling. Saasom Preussen og Østerrig nu søge at gjentage mod Danmark hin Forbrydelse, hvoraf Polens Elendighed fulgte, har Forlæggeren, som det af Subskriptionsplanen sees, fundet en særegen Opfordring til Omplantningen af dette Værk paa den danske Literaturs Omraade.

Udkommet er: **Marsch, tilegnet det Kongelige Norske Landkadetkorps**, af Hanna Bergwitz-Goffeng (hos C. Warmuth) Pr. 16 ß. Denne Marsch, der vil være en stor Del af Publikum bekjendt fra Speratis Concerter ifjor Sommer i Slotsparken og paa Klingenberg, udmærker sig ved en sjelden Melodirigdom og fortjener utvivlsomt det samme Bifald, som er blevet denne Componistindes bekjendte „Honneur-Marsch (Arvalla-Marschen) til Del, hvis 3die Oplag nu er udsolgt.

H. F.

Norge.

Christiania den 9de April.

De første Dage af April har fremkaldt en usædvanlig Virksomhed i den militære Verden. Strax efter at Storthinget havde bevilget den forlangte halve Million til Rustninger, udstedtes en kgl. Resolution, ved hvilken Armedepartementet bemyndiges til at organisere og udruste for aktiv Tjeneste, til Disposition efter nærmere Bestemmelse, det Antal Afdelinger fra de forskjellige Vaabenarter, som fornødiges for Opstillingen af 6000 Mand foruden Ikke-Stridende. Ved Siden af de Instruktionsskoler for Underbefalingsmænd, der allerede i nogen Tid har været i Virksomhed, organiseredes derpaa den paatænkte Skole for Uddannelse af Reserveofficerer. Idethele var 119 af det ikke det ubetydelige Antal Aspiranter foreløbig antagne, deraf 72 academiske Borgere; en Del af disse kasseredes imidlertid ved det paafølgende Lægeskjøn, og Resten inddeltes i to Compagnier, det ene bestaaende af dem, der allerede have tilegnet sig Exercitiens Rudimenter, det andet af de aldeles uøvede. Tjenesten er, som den naturligvis maa være, naar man i saa kort Tid skal kunne danne nogenlunde brugbare Officiersemner, temmelig stræng; om Morgenen fra 6—8 Foredrag over de forskjellige theoretiske Fag, Asprianterne skulle faa en Mundsmag af; praktiske Øvelser 11—2 og 5—7 Aften. Som Instruktionsofficierer ere tilkommanderede: Krigsskolens Chef Oberst Keilhau som Chef; Capitainerne Gill og Ruge, Lieutenanterne Dahl, Stang og Peters. Samme Dag som de 6000 Mand befaledes udrustede, offentliggjordes en anden kgl. Resolution, der forandrede de ifjorhøst tagne Bestemmelser om Øvelsestogterne denne Sommer derhen, at Fregatten Kong Sverre samt Dampkanonbaadene Glommen og Lougen skal udrustes til Tjeneste efter nærmere Ordre, medens Lærlingebriggen Statsraad Erichsens Togt indstilles; til lignende Tjeneste holdes fra Begyndelsen af Mai Maaned Fregatten St. Olaf, Korvetten Nidaros, Dampkanonbaadene Sarpen og Rjukand færdige. Udrustningen af disse Fartøier er nu snart tilendebragt; paa Kong Sverre skal Kommandoen heises den 11te, og man antager, at Fregatten kan lette Anker i Midten af Maaneden. Under al denne travle Virksomhed gribes, som ventelig er, ogsaa Officiererne af krigersk Mod, og da de endnu ikke har Tyskerne at øve det paa, har de for det Første ladet sig nøie med at udlade det imod den ny Generalstabsplan. Foruden Kavalleribrigadens Officierer her i Hovedstaden har, efter Bladenes Sigende, ogsaa akershusiske Brigades Officierer gjennem to Deputerede henvendt sig til sine respektive Brigadechefer med Andragende om, at DHrr. Generaler ville anvende sin Indflydelse hos H. M. Kongen forat faa den ny Generalstabsplan ophævet eller forandret saaledes, at Brigadens Officierer kan beholde den dem ved Armeplanen tilstaaede Ret til Avancement til Capitain. I de øvrige Infanteribrigaders Garnison arbeides paa at indgive Petitioner i samme Retning. Naar Militærstanden lader sig gribe i en saadan Kritik af Overordnedes Befalinger og Misfornøielse med det Bestaaende, kan man ikke undre sig, om det Samme gjentager sig i en anden Stand, der fra gammel Tid har Ord for at være mere oprørsk og tilbøielig til Revolte; vi mener Skuespillerne. I Virkeligheden har den forløbne Uge seet Slutningen paa en almindelig Theateropstand, og vi ønske af Hjertet Officiererne bedre Lykke til at drive igjennem sine Forlangender, end Skuespillerne have havt med sine. Ikke mindre end otte opsagde sit Engagement; det var Hr. Wolf med Frue, Hr. Monsen med Frue, DHrr. Krohn og Gundersen samt Frøkenerne Svendsen og Parelius, der alle paa en Gang, efter Morgenbladets Ord, gjorde Kvalm; den oprindelige Grund til denne Kvalme giver Bladet imidlertid ikke Besked om. Efterat Direktionen, for at bøde paa disse Tab, havde engageret Hr. Prom og Frue, ophørte med Et Kvalmen, de grebes samtlige otte af Anger, og ere nu atter ventte tilbage til Direktionens faderlige Skjød; det skal forresten endnu være tvivlsomt, hvorvidt dette samme har Plads til at rumme Hr. Krohn og Hr. Monsen med Frue. Tilsyneladende uanfægtet af disse indre Rivninger gjør Theatret det Umulige eller ialtfald det Utrolige forat fylde sine Bænke, og har til den Ende især kastet sig over Sangen. Alle kunne de nu synge, og alle synge de ogsaa i Virkeligheden; til Slut synger Publikum med i begeistrede Fremkaldelseshymner; de eneste, som ikke synge, er Muserne; thi hvis de nogensinde nutildags se ind til Christiania Theater, naar der sammesteds ofres til Euterpe, saa græde de vistnok snarere end synge. Den sidste Uge har atter bragt to musikalske Nyheder, „Orfeus i Underverdenen", en bekjendt musikalsk Farce af Offenbach til Text af Hector Cremieux, samt „Hjemve", Sangspil i en Act med Musik af M. A. Udbye. Det første Stykke har vakt en uendelig Begeistring; til Udbyes Sangspil, der igaaraftes gik over Scenen, skulle vi senere vende tilbage. Medens vi ere inde paa det Fornøieliges Gebet, skulle vi tillige bemærke, at Hr. O. A. Vinje agter at efterligne det af Hr. B. Bjørnson givne Exempel ved i Universitetets Festivitetslokale, som han har faaet Løvte paa, at holde tre Foredrag om sine Oplevelser og Erfaringer i Udlandet. Publikum kan der faa en Anledning til praktisk at befri den danske „Illustreret Tidende", der ligesom Fædrelandet har indeholdt en særdeles gunstig Anmeldelse af Hr. Vinjes „Diktsamling", for den Frygt, som det førstnævnte Blad nærer, „at Norge vil lade sit Talent til at ihjelslaa sine dygtige Mænd gaa altformeget ud over Dølen." Tilstedeværelsen af denne Drabslyst, som vor danske Collega vil paadutte os, turde være temmelig tvivlsom, al den Stund den ene Avisforfatter efter den anden ytrer den ømmeste Bekymring for den Skade, en af vore Digtere, der i den Henseende sandelig ikke er forkjælet, skulde tage paa sin Poesi ved at udsætte sig for de barske Vinde, der stryge forbi en Theaterdirektørs Sæde. Af andre Tilstelninger er man især beskjæftiget med Forberedelserne til Høitideligholdelsen af den næste 17de Mai. De sidste Dage Storthinget var samlet, valgte det en Commite, der skulle repræsentere det ved denne Leilighed samt, om fornødent gjordes, tillige førstkommende 4de November. Commiteen bestod af Dhrr. Valstad, J. Sverdrup, Hoelstad, Schweigaard, Heyerdahl, Baggerud, Færden, Viig, Rektor Holmboe, Christensen, Amtmand Jensen, Schwartz, Saxlund og Vogt. Akers Sogneselskab, der har den ærværdige Alder af 57 Aar, og hvis Virksomhed især før ikke var uden Betydning, har ligeledes valgt en Deputation, der skal affendes til Eidsvold, hvor ifølge den Kgl. Resolution af 30 Marts, ligesom i Rigets øvrige Hovedkirker, en Takkefest skal afholdes.

— **Dødsfald.** Justitssekretær ved Throndhjems Stiftsoverret, A. W. Kolderup, † 23de Marts af et Slagtilfælde, netop som han med Familie skulde tiltræde en Reise. — Infanteri-Kapitain N. W. Selmer † i Christiania 17de Marts i sit 44de Aar. — Grosserer Broder Lysholm Knudtzon, en inden sin Stand oplyst og agtet Mand, der i 1833 repræsenterede sin Fødeby Throndhjem paa Storthiuget, † 20de Marts, 75½ Aar gl.

Daniel Schjøtz døde 7de, ikke 8de Marts, som i Nr. 13 efter danske Blade angivet.

„ILLUSTRERET NYHEDSBLAD", hvis økonomiske Bestyrelse og Drift jeg fra idag har overtaget, vil fremtidig udgaa fra mit Bogtrykkeri, hvortil Bladets Expedition ligeledes er henlagt.

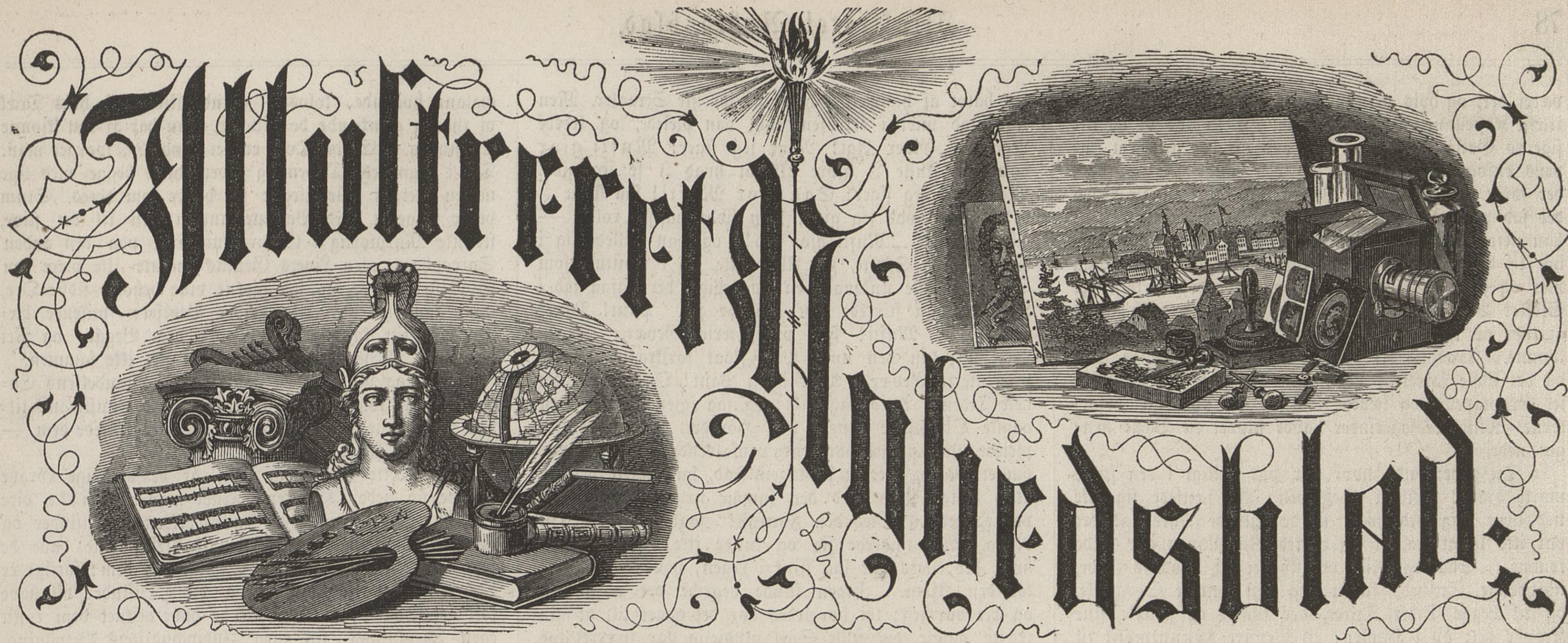
Breve, Bladet vedkommende, forsynes fremdeles som hidtil med Udskrift: "Illustr. Nyhedsblad" — Christiania.

Christiania, 9de April 1864.

B. M. BENTZEN.

*) I en forresten velvillig Anmeldelse i „Illustr. Tid." heder det, at Vinjes „Styrke er især det Elegiske (!!) eller om man vil Sentimentale (i god Betydning); men han har et stort Fortrin, som i hele sit „Maalstræv" saaledes særligt i sin Digtning, et Fortrin, hvorved han har dobbelt Ret til at fremtræde som det norske Folks Repræsentant, det er kraftig Ærlighed og sand Inderlighed." Disse Ytringer, sammenholdte med Cl. Petersens ligesaa skjæve, vise, hvor uskikkede Danskerne overhoved ere til at opfatte og bedømme Eiendommelighederne hos „det norske Folk", „Dølen" og den nye Tids Forfattere. Velvilligheden fører imidlertid jævnlig dertil, at saasnart de forefinde noget Uforstaaeligt og fra „Fælleskulturen" Afstikkende, proklamere de det nu strax som noget ægte norsk og nationalt, medens de tidligere i lignende Tilfælde kun saa „norsk-norske" Udskeielser og „Raahed."

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 16.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 17. April 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

VED ARNEN.

Til Frølichs Tegning.

Le tue bellezze fossero dipinte,
Fussan portate innanzi al re pagano!
Ché lui te ne farebbe un gran presente;
La sua corona ti darebbe in mano;
E manderebbe in bando alla sua gente,
Che tornasse alla fede ogni pagano:
Ogni pagano alla fede tornasse,
Si facesse cristiano e poi t'amasse.

Dit Billed, hvis det malet kunde blive
Og Hedningkongen sendt i al sin Ynde,
Med Gavmildhed han vilde strax begynde,
Sin Kongekrone vilde han dig give;
Og ud i Riget vilde Bud han sende,
At hver en Hedning skulde sig omvende;
Ja, hver en Hedning skulde sig omvende
Og elske dig til alle Dages Ende.

(Italiensk Folkevise.)

En Aften i Charlottenburg.

Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre."

Det er altid et Held i Udlandet at træffe paa Nordboer, der ere kjendte paa Stedet, fordi de gjerne drives af samme Interesser og have endnu ikke bødet noget af den Friskhed, den — Gridskhed kunde man gjerne sige — den Nyankomne bringer med; jeg tænker her nærmest paa den Klasse Landsmænd, hvis naturlige Kald, ja Livsopgave det er, ved Siden af Savn og strenge Studier, at søge og tilegne sig alt, hvad de formaa, af den fremmede Kunst og Skjønhed. I Berlin kom jeg til at bo sammen med to unge Landsmændinder, som jeg nok havde hørt omtale, da de hjemme allerede have vakt en fortjent Opmærksomhed, men som jeg først her skulde lære at kjende. Det er ingen Sjeldenhed at træffe denne Sort Landsmænd; man behøver ikke at gaa til det store Asyl ved Rhinen for at finde dem. Hvergang det har hændt mig, bevæger det mig sært. Disse Moderlandets udsatte Børn, som det trøstig overlader til en eller anden Muse at tage op og forsørge! En prægtig Forsørgerinde, ikke sandt? Javist, ja, man kan nok være stolt af hende. Hun er saa velsignet, saa varmhjertig, saa underholdende, saa ubeskrivelig amusant, den Himmelske! Naar hendes Kjøkken blot ikke mindede fuldt saa meget om det gamle Sparta, og hun ikke af og til havde den olympiske Ide, at man ikke behøver andre Fornødenheder end dem, man kjender i hine Egne, hun stammer fra, hine velsignede Egne, hvor man, som bekjendt, hverken brugte Kjoler, Vinterfrakker eller Skotøi, end sige Krinoliner og slige Nødvendighedsartikler, og hvor man kunde spare betydelig paa Brændet. Hun mindes undertiden denne Forsørgerinde, om Eventyrsara, der fortalte sine Døtre de smukkeste Eventyr, naar de Intet havde at spise.

Hvorhen jeg er kommet, har jeg stødt paa disse Landsmænd, Nogle i en lykkelig, Andre i en mindre lykkelig Stilling; Nogle, hvis Bestemmelse det er at vende tilbage, Andre, der for bestandig have fæstet sig til det fremmede Land. Alle maatte kunne gjøre en Nation Ære. Jeg vilde ønske, — thi ønske har man vel altid Lov til, — at vort Land vilde have et Moderhjerte for de ovennævnte to unge Kunstnerinder, at Hjemmet, naar de vende tilbage, vilde behandle dem mildt, og ikke haardt, som Skik og Brug er. Jeg vilde ønske det, fordi jeg har seet disse to Forældreløse, saa nøisomme, saa misundelsesværdig nøisomme i Alt, hvad der angik deres personlige Tarv, og saa freidige, saa utrættelige, saa glade i deres Kunst, at dette alene var en Lyst at se og høre paa — eller er det fordi jeg har lært at holde af dem? og hvorfor, dette ved man jo ikke at sige. Vi have delt saameget baade af det uundgaaeligt Onde ved Opholdet paa et fremmed Sted, og det, som giver Erstatninger, det meget Herlige, der er at skue og nyde. Saadant glemmes aldrig.

Ogsaa Mausoleet i Charlottenburg havde vi aftalt at ville se sammen. Enhver vil have hørt eller læst om dette Mausole; mange af vore Læsere have maaske besøgt det selv. Et lille Tempel, opført i antik Stil, i en ensom, skyggerig Trakt af Slotshaven, og som indeslutter Mindesmærkerne — de berømte hvilende Portraitstatuer i Marmor — over Frederik Wilhelm III og hans Dronning Louise. Det er især denne Sidstes Monument, der er bleven et sandt Helgenskrin, hvortil det hele fromme, loyale Preussen valfarter. Denne Dronning Louise, der til sin Glorie af uopnaaelig Skjønhed og Fortræffelighed endnu føiede en Martyrstraale! Det er almindelig antaget, at hendes tidlige Død, der indtraf 1810 i hendes neppe 34 Aar, var en Følge af de Strabatser, de Sorger og Krænkelser, hendes Lands Ulykke voldte hende. I tretten Aar arbeidede Kunstneren Rauch, hvis Velgjørerinde hun havde været, paa ovennævnte Monument. Naar Geni, Kjærlighed og Beundring forene sig om Arbeidet, maa der ogsaa komme Noget ud deraf. Intet Menneskeøie maatte i disse tretten Aar beskue hans Værk. Da det var fuldendt, aabnedes for første Gang Dørene for den sørgende Gemal — dengang gjenformælet med Fyrstinde Liegnitz — denne ugeniale, stive, skikkelige, grundprosaiske Gemal! At det skulde times ham at opleve en saadan Tid som den, han oplevede, og eie en saadan Dronning! Han overlevede hende meget længe, og døde lykkelig og i Fred med sit Folk, der holdt af ham, som man holder af og skaaner en gammel Kammerat, med hvem man har gjennemgaaet og oplevet det Utrolige, og med hvem man derfor ikke tager det saa nøie. Først omtrent tredive Aar senere gjorde Dronningens Sarcophag Plads for hans. Begge ere de bisatte i en Hvælving under Kapellet, ligesom ogsaa den sidst afdøde Konges Hjerte, efter dennes derom ytrede Ønske.

Den hele Høst havde vi talt om at gjøre denne Tour. Det skulde ske, medens Naturen havde en mild, solblank Dag at spendere, for at vi ogsaa kunde nyde lidt Godt af Omgivelserne. Men Ugerne gik, og det var ikke blevet Noget af. Aarets korteste Dag nærmede sig, Afreisedagen var forhaanden. Da overfaldt det mig igjen som en Bebreidelse: Men at forlade Stedet og maaske aldrig mere komme der, og ikke at have seet Mausoleet i Charlottenburg, — nei, det gaar ikke an! Om Formiddagen kan man Intet foretage sig i Berlin, da der spises Kl. 1, og vi maatte da betro os til Decembereftermiddagens stakkede Solskin og stole paa dog altid at kunne naa derud i Dagslys. Men Veiene ere lumskelig lange her i disse fremmede Byer; inden vi havde naaet Brandenburgerthor, hvor vi skulde tage en Vogn, var der allerede ingen Sol mere at se, og Veien medtog endnu henved en Time ud til Slottet. Dyrehaven er en kjedelig Park og vil neppe om Sommeren være meget interessantere. Man maa ikke tænke paa den danske Dyrehave, der er som den rigeste, flotteste Poesi mod saa ægte, prosaisk en Prosa, som nogensinde broutede sig i den kunstig korrekteste, snorligeste Ordform. Har man uden synderlig Debat fastslillet den Betragtning af en Ting, en Person, at den er kjedelig, saa er ogsaa Evnet afskaaret; der er intet Mere at sige om den. Og dog vare vi livlige og vel tilmode, vi ensomme, hjemløse Tre, der skulde finde sig sammen en Aften som denne, i saa uvante Omgivelser. Vi talte om norsk Julekage, den af den rigtige Sort, som kun bages paa Landet, og som ingen Bybager eller Konditor kan gjøre efter. At der var et Sted i Berlin, hvor man kunde faa Noget, der lignede. Vi talte om norsk Paalidelighed, hvoraf man ikke nogetsteds kunde faa Noget, der lignede; om Juleboller, om klingende Dumbjælder, om Fakler gjennem Skovene, om Julesolen, der glitrede paa Skarren anderledes end den almindelige Sol; — thi det var Jul, det var netop 2den Juledag, den 26de December 1863.

Da vi naaede den lille By, skumrede det allerede stærkt. Man begyndte at tænde Gaslygterne, og Slottet med sin mægtige Kuppel laa straalende oplyst foran os inde i den dunkle Have. Vi kunde tælle alle Lysekronerne gjennem de høie, buede Vinduer. Ak, den som var derinde! tænkte jeg idetsamme, og gav et Øieblik efter for den Lokkelse, Synet af et saadant Slot øver paa mig, jeg tror fra Eventyrene. Men inde i det Slot der bor dog ikke Glæden. Enkedronningen bor der — hun, den dobbelte, tidobbelte Enke, der skulde overleve Alt i ham, hun begræder: Krone, Hæder, Aandens Gnist, og tilsidst det sørgelige Irlys, der var igjen af ham. I dette Slot huser hun sin dybe, evig fortsløerede Sorg. Hun hang med den høieste Ømhed og Beundring ved denne sin elskværdige, aandrige, phantastiske Mand, der kun havde den Feil, at han var dette formeget til at være Konge, og være det under saadanne Tidens Braadsøer som hans; derfor skyllede de ham væk. Den evige Gjengjældelse har stiftet det saa: de elskes, disse høitbegavede, men confus uheldige Individer, hvortil Frederik Wilhelm IV hørte, — de elskes, savnes og begrædes, medens den lykkekronede Storhed maa nøie sig med Lykken, og, naar det kommer høit, en Beundring i Granit eller Marmor. Man fortæller, at Dronningen var den Eneste, han ligetil det Sidste kjendte. Hun elskede ham, derfor kjendte han hende, — og endnu En til kjendte han. Naar han troede sig alene, bad han, — han bad høit og med en brændende Inderlighed, og Bønnen forklaredes til fuld Bevidsthed hos ham, Bevidsthed om sig selv, sin Stilling. Sank han tilbage i sig selv eller Andre traadte imellem, forvirrede sig igjen hans Begreber.

Vi havde allerede trøstet os over den Udsigt at komme til at bese Gravkapellet i Halvmørke, men idet vi steg af ved Haveporten, meldte der sig et andet Spørgsmaal, der slet ikke havde foruroliget os endnu: Er det overhovedet til at faa at se, og til en saadan Tid paa Dagen? En gammel Mand vi traf indenfor, besvarede disse Spørgsmaal benægtende, men lagde til, at ganske undtagelsesvis havde det været aabent den Dag længere end sædvanligt, at en engelsk Familie nylig havde

været der, og hvis vi skyndte os, kunde vi maaske endnu træffe Kastellanen der viser frem. Dette lod vi os ikke sige to Gange. Vi mere fløi end gik hen gjennem Havens ensomme Gange og ad den lange „Sørgealle“, der fører til Gravstedet. Ingen Kastellan! Nogle Børn der sad paa en Bænk under Grenerne, fortalte os, at han netop var gaaet, at han desuden Kl. 5 skulde tage ind til Byen, nu manglede der kun Noget i 5. Saa nær og ganske opgive det, nei, vi vilde dog forsøge det Sidste! Ved gode Ord og Løfter fik vi de Smaa til at løbe op til Slottet og søge at formaa ham til at komme. Træt til det Yderste af en anstrængende Dag og det sidste forcerede Løb, satte jeg mig paa Trappen til Gravkapellet og lænede mig til en af Marmorsøilerne. Mine Ledsagerinder havde fundet en Bænk længer nede.

Du gode Gud, hvor der var deiligt i den stille, mørke Have! Hvilken ubeskrivelig Ro sænkede sig ikke ned over mig ved hvert af de stilnede Pulsslag! det var ikke langt fra, at jeg ønskede Kastellanen ikke vilde komme. Saa egentlig overskygget af Dødens dybe, ubrydelige Stilhed, foran mig den dunkle Sørgealle, og til begge Sider Træer, der syntes at strække sine Kroner helt op i Himlen, til Venstre Gjennemblik til et fjernere Skovparti mod en Grund, der netop her modtog et svagt Lysskjær fra Slottet og Omgivelse; over det Hele var sunket dette pludselige, hemmelighedsfulde Aftenslør, der hverken er Taage, Skyer, eller Mørket selv, men ligesom Lysets sidste Flig. I Zenith kunde jeg tælle nogle enkelte blege Stjerner. Luften var fugtig, sommerlig mild, der duftede stærkt af vissent Løv og Græs, som indbildte sig, at det var Vaar. Intet Vindpust rørte sig. Ingen Lyd af Mennesker eller Dyr. Det susede kun sagte og uafbrudt i Toppene af de høie Lærke- og Grantræer, ligesom den summende, neppe hørlige Byssen over et allerede slumrende Barn. O, hvor jeg kjendte denne Stilhed, denne Duft, disse Toner! hvor jeg kjendte dem igjen! Hvor længe havde jeg savnet dem! Tre lange Maaneder indespærret i den trange, stenkolde, stenhaarde By! Jeg selv var Barnet, der træt, forvildet, fortumlet, havde fundet hjem og kjender sig i Moderens Arme, i Mørke, og dog saa tryg!

Medens jeg sad saadan, jeg ved ikke hvorlænge det var, strøg der en Luftning forbi, der førte en ganske eiendommelig Duft med sig, en Duft, som jeg har kjendt kun et eneste Sted paa Kloden, og det var i de Værelser, min Moder beboede i mit Barndomshjem. Hun yndede Roser og Abrod, en gammeldags Urt, der ikke mere findes i de moderne Haver, men maaske i en Bedstemoders, hvis I kjender Nogen. I fjorten Dage blev der plukket, tørret og balsameret Roser og disse uhyre Masker bleve nedlagte i nogle tykmavede „Potpourri-Krukker“ af Glas, afpassede efter Størrelsen af ethvert Værelse. Den Største af dem befandt sig i vor Dagligstue. Hvor tydelig kunde jeg se denne Krukke for mig, naar jeg lukkede Øinene! jeg stirrede atter som saa mangen god Gang paa det underlige Blomstermosaik indenfor, og undrede mig over de enkelte røde friske Rosenblade, og hvorledes mon de vare tilmode mellem de andre, visne Blade. Medens jeg grublede over dette, sænkede der sig pludselig et Par bløde Hænder over mine Øine — til Gjetning. Jeg gjettede og gjettede, men de bløde Hænder trykkede kun fastere til. Jeg gjettede paa Alle efter Raden, ... det var det! Hænderne slap, og ja, jeg var jo i Hjemmet. Uden Forundring, hvor kan man være forundret over, at finde sig hjemme? Jeg var i den store Stue. Den hele Række af Værelser stod aaben, alle vare de festlig oplyste, og der duftede stærkt af Roser. Midt paa Gulvet Julekredsen. De vare der Alle. Far, Mor, Henrik, Emilie og Natalia. Alette sad der i stum Deilighed. Ogsaa August saa jeg der — ganske uventet — fra hans Pande var der gleden ligesom en unaturlig, trykkende Byrde, og han var ung og straalende som den første Gang, jeg saa ham. Obersten paa Mørk sad ogsaa i Kredsen, han var i rød Uniform, altsaa i sit muntre Hjørne, og hans Kone, vor velsignede, gamle Nabofrue og oh! ogsaa Selskabsdamen, den store, svære, blide Jomfru Netta Greffen, hun som altid blunkede med de runde, lyseblaa Øine, som om hun havde en glædelig Hemmelighed at betro En. Men Hemmeligheden bestod kun i, at hun var en hjertensgod Sjæl, der holdt af alle Mennesker, og af mig i Særdeleshed, ja, jeg var fra ganske liden Jomfru Nettas erklærede Yndling. Hun dansede altid Feier med mig, naar Ingen af os var engageret — Vals ikke saa gjerne, da hun hinkede en ganske lille Smule, hvilket generte hende, naar hun valsede. — Hun smilte og blunkede til Alt, hvad jeg sagde, enten det var klogt eller dumt. Hun var den Sidste ved Slæden for at kunne hylle mig rigtig ind mod den skarpe „Loft“. Det danske Sprog, der taledes af de Gamle, havde i Tidens Løb paavirket hende saa, at hun f. Ex. udtalte alle Uer som O. Den kjære, snille Jomfru Netta! hvor ubeskrivelig meget Gotter har hun stukket til mig med sin hemmelighedsfulde Blunken! og nu sad hun der. Alle sad de der! Og Alles Ansigter vare juleglade og lyste af den Glæde, der næres halvt af himmelske, halvt af jordiske Straaler. Men Far stod midt i Kredsen, som han pleiede, og ledede Legen. „Giver Agt! Naar jeg siger: Mufti gjør saa! da skulle I gjøre akkurat hvad I se jeg gjør. Men naar jeg siger: Saa gjør Mufti! saa skulle I ikke gjøre hvad jeg gjør, men sidde ganske rolige — ellers Pant!“ „Mufti gjør saa!“ og han stillede sig i Positur som Skytte, og Alle satte sig i Positur som Skytter. Alle undtagen en ung Pige, der ogsaa sad i Kredsen, hun stirrede blot hen for sig. Pant! Pant! Saa gjør Mufti! Far præsenterte Gevær. Ingen rørte sig, kun den unge Pige skvat forskrækket op og præsenterte Gevær. Atter igjen Pant! Og saa gik det hele Tiden. Altid bagvendt: og saa igjen Pant. Den gamle Oberstinde rystede paa Hovedet, som hun altid pleiede, naar noget var hende paafaldende; enten det var om et Mord, eller et ituslagent Fad, hun hørte berette, altid rystede hun med den samme urygelige Blidhed paa Hovedet. „Med den Fornoft!“ sagde blot Jomfru Netta. Alle undrede sig og kunde ikke begribe, hvor hun, der ellers var saa flink i Legen, havde sine Tanker den Aften. Ingen kunde begribe det uden En, og det var jeg; thi hvorledes var det gaaet til, at min trætte, gamle, dødsstille Sjæl pludselig var spærret ind i den unge Piges urolige, bankende Hjerte! Heller ikke det forundrede mig. Undertiden stod det stille, dette Hjerte, ganske stille, som om det lyttede, eller som om det ikke havde Magt til at slaa mere, men saa slog det dog med denne Ildkraft, den Udmattede faar i det sidste Ryk mod Maalet, og hvergang knitrede der et lidet Papir, som om disse To førte en heftig, stille, hemmelig Samtale. Men havde blot Jomfru Netta kunnet lytte til denne Samtale, og især hvad det lille Papir havde at sige, vilde hun ikke undret sig over, at man „med den Fornoft“ kunde være saa tungnem, saa tosset, — men før over, at der var et Gran igjen af den.

I Brevet stod der:

„Trofaste! Du spørger, om du skal leve eller dø, om jeg kommer eller ikke, om du skal vente eller ikke. Mit Svar er: du skal vente, vente. Og har du nu ventet i saamange Aar, Maaneder, Dage, Timer og Minutter, saa vent endnu kun til 2den Juledag, og jeg kommer, jeg kommer! og foran os ligger Livet som en Vaardag, hvor Alt skal springe ud. Vent mig til Klokken slaar 5; er jeg da ikke kommen, ... saa kommer jeg ikke. Far da vel! Støt dig til Evigheds stærke Pille, og du vil se tilbage paa Livet som — o, kun som en Sørgealle, der fører op til et Gravsted. Men jeg kommer! og vi skulle plante Glædesblus i Alleen. Pas paa Tegnet: en enkelt Bjælde. Præcis Kl. 5!

„P. S. Kommer jeg, saa kommer jeg.“

„Hvad skal den gjøre, som eier dette Pant?“

„Den dømmes til 3 Gange at sige 3 Sandheder, hvorimellem der findes en Usandhed.“

„Det er dit Pant“, sagde Far, „thi ingen Anden har givet. Nu, skynd dig!“

„Jeg skal leve,
Jeg skal dø,
Jeg skal hverken det Ene eller det Andet.

Han kommer,
Han kommer ikke,
Kommer han, saa kommer han.

Jeg skal vente,
Jeg skal vente,
Jeg skal vente, vente, vente!“

„Det er for mange Sandheder“, sagde Far, „nu har vi nok af at vente.“

Den gamle Frue rystede atter paa Hovedet. Jomfru Netta blunkede og fandt, det var noget Onderligt, som der næsten ikke var sond Fornoft i. Mange af de Andre fandt det Samme.

„Hvad skal den gjøre, som eier dette Pant?“

„Den skal gaa ud og tælle alle Stjernerne, og det skal ske paa fem Minutter — altsaa inden Kl. 5 maa Stjernerne være talte.“

Jeg gik udenfor og satte mig under den landlige Peristyl, lænet til en af Søilerne, og gav mig til at tælle: „Han kommer, han kommer ikke; han kommer, han kommer ikke!“ — saa vilde jeg tælle til den sidste Stjerne, og jeg naaede saa langt som til halvt paa Himmelhvælvet, da ... tys! „Han kommer!“ skreg jeg og for op ... En enkelt Bjælde klingrede om Hjørnet.

„Ja, tænk han kommer!“ raabte en fremmed Røst tæt ved mig. Kastellanen skred netop ind i Rotunden med et Par ringlende Nøgler. „Han kommer, er det ikke deiligt?“

Af Portneren, der bor i et lidet Hus lige ved, laante vi en Blændlygte. Det var altid et Lys, saa daarligt det var, og vi maatte takke til. Det var blevet ganske mørkt.

Jeg skal ingen Beskrivelse give over Kunstværkerne. Lidet kunde det nytte at lægge en Røst til de Utalliges, der have udtømt sig til disses Pris i en virkelig eller eftersnakket Henrykkelse. Vi have en deilig, næsten nonchalant hvilende, kolossal Kvindeskikkelse, i hvis Træk vi tydelig gjenkjende de Billeder, man har af den skjønne Dronning. „Er det Død, er det Søvn?“ spørger man. Thi i Sandhed, Døden og Livet synes begge med lige megen Ret at ville tilegne sig hende som deres. Stum peger Engelen med Valmuekrandsen hen til det stive, strunke Marmorlig i Generalsuniform paa den anden Sarcophag; men Livets Genius maatte ikke være den Sophist, han er, og saa gjerne ville beholde sidste Ord, naar han ikke begjærlig griber Beviset: smilende hæver han sin lysende Fakkel over dem Begge, og Ret har han; thi se! de høre rigtignok slet ikke sammen.

Og saa vil Striden gaa, indtil Opstandelsens Engel engang kommer og skyder det hele Kunstkram tilside. Gravene selv, — ikke Stenene, der lukkede dem, — er det, han søger.

Thi dette maa man vide, at de virkelige Grave befinde sig nede i Krypten. Eller man maa ikke vide det, skal man rigtig nyde Kunstværkerne. Tusinder og atter Tusinder have valfartet til disse; Alle have de paa det Nærmeste sagt det Samme om dem: fattigt er Ordet. Men ikke en Eneste af disse Tusinder vil have følt det Samme, — Alle vil de have beskuet dem i sin egen Stemnings, sin egen Individualitets Belysning. Og min Følelse hin Aften, for at nævne en af disse Manges, var, at de stolte, prægtige Marmorbilleder ganske skulde været borte, at det lille, Døden indviede Tempel vilde været endnu deiligere i sin stille, kunstløse Simpelhed, uden dem. For første Gang modig hen over Opløsningens Gru, følte jeg, at et eneste Fnug af disse engang saa smertebevægede, stormomtumlede Hjerter, der nu saa sødt hvilede dernede, var mere værd end al Verdens Kunstbilleder, og min Tanke søgte med uendelig Længsel og Kjærlighed mine Kjæres fjerne Grave.

Maanedlig politisk Oversigt.

(Ved Jonas Lie.)

Storthinget og den dansk-tydske Strid. Som ventelig bevilgede det nys sluttede overordentlige Storthing de af Kongen i Anledning den dansk-tydske Strid forlangte Midler. At derimod Storthinget, ikke nøiende sig med den Indflydelse, som ligger i de i dets Debatter stedfundne Udtalelser, i Form af Præmisser til Bevilgningen skriftligt har oversendt Kongen sine politiske Anskuelser i dette Udenrigspolitikens Anliggende, kunde ved første Øiekast og bortseet fra, at slig Fremgangsmaade hos os alt har sin Historie, synes afvigende fra, hvad man maa tænke sig som god parlamentarisk Statsskik. Storthinget har jo her paa en Maade konstitueret sig som Udenrigskabinet, og under sin Bevilgningsmyndigheds Ægide begivet sig et godt Stykke ned i den Gjerning, som efter almindelig vedtaget europæisk Begreb henhører under Udenrigsministeriets Ressort. Betænkes maa det imidlertid, at den Betydning, som Storthingets nøgne, for alskens Fortolkninger til enhver Side udsatte Debatter hos os kan have paa disse Anliggender udenfor Voteringens Resultat, practisk talt er saagodtsom ingen, medmindre den høieste Grad af Enstemmighed i Meningsudtalelsen opnaaes, og endda er Indflydelsen kun af moralsk Natur. Det, som derimod i et Land som England giver de i Debatterne udtalte politiske Anskuelser en saa høi Grad af Vægt for den herskende Regjering, er ikke saameget Meningsudtalelserne i og for sig selv, som den Omstændighed, at disse gjennem Voteringerne kunne ramme Ministeriets politiske Liv og selv komme til Roret. Den Vei i Bevilgningens Præmisser at gjøre Adresse til Kongen, og i endnu høiere Grad den yderlige Forføining at prøve at styre vor Udenrigspolitik gjennem Fastsættelse af visse Betingelser for Bevilgningens Anvendelse, er derfor hos os kun at betragte som en politisk Nødudvei, som Folkevillien selv bryder sig udenom al almindelig Statsskik, og kun fordi den mangler ethvert andet konstitutionelt Middel til at se sig gjort praktisk gjældende. Men Enhver maa indrømme, at dette yderste Middel, at stille Betingelser, hvortil vi saaledes i Nødsfald maatte ty — Spørgsmaalet om dets Grundlovmæssighed her sat ud af Betragtning — vilde falde alvorlig plumpt i Anvendelsen, og at det, paa samme Tid, som de stillede Betingelser for Bevilgningen vilde belemre Rigernes fælles Udenrigskabinet i dets Arbeide, igrunden ligesaa lidt kan ansees ønskeligt for vort eget Lands Vedkommende, da vi derved ikke vilde erholde det, som vi ved en konstitutionel Ordning af vor Indflydelse paa den unionelle Udenrigspolitik netop maatte ønske at opnaa, nemlig Adgangen til at influere paa denne Politiks tidligere forberedende Stadier og til at lægge vort Ord med i Laget ved Bestemmelsen af dennes Retning. I det sidste Øieblik at nægte en ført Fællespolitik den fornødne Bevilgning, eller for stærkt at betinge denne Bevilgning, maa nemlig bestandig bag ved reise det Gespenst, som alle af vor Generation nødigst af Alt vilde fremmane, nemlig Unionens Opløsning, —

medens derimod en tilfredsstillende Ordning af vor Indflydelse paa disse Anliggender, ved den givne betimelige Adgang til gjensidige Villiestilkjendegivelser og Rekonciliationer, netop her i høieste Maade vilde betrygge. Men ikke blot for Fællespolitiken udad er det nødvendigt at have vor ansvarlige egne Repræsentant. Ogsaa for de indbyrdes Rivningers Skyld mellem begge Rigerne, der, hvor stridige internationale Interesser i Tidens Løb skulle forsones, er det af høieste Vigtighed at vi have denne ansvarlige Mand. Thi Erfaring har alt vist os, at det dog igrunden er saa sin egen og farlige Sag saadan at polemisere Rigsdag mod Storthing istedetfor Minister mod Minister. Hvad en Folkerepræsentation selv siger, det er Folkets udtalte Villie, der engang sagt vedkommer Nationalæren, trods de mulige andre senere i Nationen fremkommende Opinioner, hvilke saaledes ved slig Udtalelse egentlig bindes. Derimod er Ministerskifter efter Sagens Natur i dette Forhold kun Udtrykket for de vexlende Anskuelser om Sagen i hvert af Rigerne, uden dybere politisk Betydning. Bag en Nationalrepræsentations engang udtalte Ultimatum staar Unionens Opløsning og Vaabnene, bag en Ministers kun hans personlige Fratrædelse, naar Situationen bliver det almene Vel for streng. Man tænke sig kun Englands og Frankriges gjensidige Politik styret, ikke, som skeet, gjennem til- og fratrædende Ministerier, som vexlende Opinionsudtryk, men direkte gjennem Adresser fra Landenes tvende Nationalforsamlinger, og man vilde rimeligvis, paa Grund af dette keitede Maskineri, forlængesiden, istedetfor den nuværende fornuftige Alliance, have seet en blodig Krig. En Ordning af vor Udenrigspolitik, ikke mindre i vort unionelle Forhold til Sverige end i den for Rigerne fælles Politik udad, vil derfor stedse stille sig som mere og mere trængende nødvendig og ligefrem udgaa af begge Parters velforstaaede Interesse.

I sine Præmisser til Bevilgningen i den danske Sag har Storthinget ikke, som af Enkelte først paatænkt, stillet direkte Betingelser, men kun som i en Adresse udtalt Anskuelser, der ved deres moralske Vægt skulle virke paa Førelsen af vor Politik i denne Sag. Og i den Omstændighed, at disse Præmisser saaledes maa betragtes som et Nødexpedient for Mangelen af en praktisk Institution for Tingen, ligger vel ogsaa den sande Forklaringsgrund til den saa bekjendte og saa kommenterede Passus angaaende vort Folks Stemning *mod en Statsforbindelse* med Danmark. Storthinget, der i Adressen erkjender vort nære Forhold til Danmark, har vistnok ligemeget i Danmarks som i vort eget Lands Interesse ved disse Ord søgt at hindre, at vi for hastigt blive kastede ind i den glimrende Skandinavisme, som fortiden prædikes fra Frankrig, som giver baade Dansken og Tydsken Ret, og hvis snare Realisation neppe opveier Slesvigs Deling og Danmarks nationale Svækkelse og vanmægtige Indgaaen i Forbundet. At Formen her bliver modsat dens virkelig dansk-venlige Realitet, kunde vel ikke undgaaes, og flyder af den Bagvendthed, at vort Storthing her til en vis Grad var nødt til at være ogsaa sin egen udførende Udenrigsminister, nødt til under Mangelen af Institution herfor paa een Gang baade at være Nationens Mening og den samme i sine Ord skjulende og udførende Talleyrand. Vi sige hermed ikke, at der jo ere Mange, som have ment Passusen direkte, men *sin Pluralitet har den ikke vundet herpaa*, men paa den Omstændighed at Storthinget, udestængt, som det er, fra Indflydelsen paa Udenrigspolitikens Ledelse gjennem en egen Tillidsmand, har maattet lægge Vægten stærkere paa sine Udtalelsers *politiske Virkning* end paa Udtalelserne selv. Saaledes have vi ialfald Grund for at opfatte Sagen.

Efter de gjentagne forgjæves Forsøg paa fredelig Mægling i den dansk-tydske Strid er der nu en svag Udsigt til en Conferentse i London, der skal sammentræde uden nogensomhelst bestemt Forudsætning. Danmark skal her repræsenteres af sin Gesandt i London Bille, Udenrigsministeren Quaade og Høiesteretsassessor F. A. Krieger.

Det er gjennem denne Conferentse, det engelske Ministerium vil forsøge at øve en afgjørende Indflydelse paa Fastlandets Anliggender, saaledes erobre tilbage den Anseelse, som Russels mislykkede Diplomati i den senere Tid har berøvet det, og derigjennem styrke sin Stilling indad mod Repræsentationen, en Stilling, hvis Svaghed Modstandernes idelige Angreb altfor tydelig har blottet, og som Regjeringen nær havde maattet forlade under det Stormløb, der foretoges mod Marineministeren Stansfield, der fra Frankrig offentlig var beskyldt for at staa i Rapport med de Italienere, der havde forsøgt det sidste Attentat mod Keiseren. Kun en ganske ubetydelig Majoritet reddede ham for Parliamentets Misbilligelse, men han har siden fundet det passende godvillig at trække sig tilbage.

Fra *Frankrig* foreslaaes der en anden Maade at afgjøre det danske Spørgsmaal paa, og det er naturligvis de nyeste Tiders Universalcur: almindelig Afstemning. Nogen direkte Indblanding fra Frankrig ser det ikke ud til, ligesaalidt som til at *Italien* vil røre paa sig. Strax da Krigen udbrød i Begyndelsen af dette Aar, udtaltes det overalt og ikke mindst i de italienske Blade, at den længe forventede Anledning nu var kommen til at fratage Østerrig Venedig, naar det tilgavns havde indviklet sig i den fjerne Krig. Men der — ligesom andetsteds er pludselig den krigerske Tone nedstemt, og Regjeringen beskjæftiger sig med en prisværdig Ro med forskjellige finantsielle Reformer af væsentlig Betydning.

Den 10de Marts døde Kong Maximiliam II af *Bayern* og strax derpaa udraabtes hans unge 19aarige Søn til Konge under Navnet Ludvig II.

I Slutningen af forrige Maaned undertegnedes i London den endelige Protokol, ved hvilken *de joniske Øer* overgaves til den græske Krone. Samtidig hermed ødelægges Fæstningsværkerne og de engelske Tropper forlade efterhaanden Øerne. De stærke Fæstningsværker, som England paa en saa lidet chevalerisk Maade nedbryder, skal det imidlertid være Tale om atter at opføre. For det Første har dog Grækerne nok med at hytte sig for hinanden; en saadan Mangel paa Respekt for Samfundsordenen, som den der synes at herske i dette ulykkelige Land er næsten utroligt. En Bataillon der laa i Missolunghi gjorde saaledes i forrige Maaned Oprør, idet de vægrede sig for at adlyde en Del Officierer som den sidste Revolution havde forjaget, men som nu af Krigsministeren havde faaet sine Poster tilbage. Derpaa sendte de ganske ugeneret en Deputation ind til Hovedstaden for at underrette Kongen om det Forefaldne med det Tilføiende, at alt dette dog var skeet netop i Ordenens og Rolighedens Interesse. Ikke destomindre sendte Krigsministeren Tropper mod Rebellerne, men istedetfor at bekjæmpe dem gik disse over til dem og tvang tilsidst det hele Ministerium til at vige Pladsen for et nyt. Saaledes foregaar Ministerskifte i Grækenland. +

George Sand.

Den Tid, da dette mægtige Talent ikke kunde ytre sig, uden at der strax blev skreget Skandal, er nu forlængst forbi; vel har man ogsaa seet et Par af hendes senere Frembringelser, som „Elle et lui“ og „L'histoire de ma vie“ vække stormfulde Bevægelser; men dette har dog udelukkende været grundet i private og personlige Hensyn, der ikke have formaaet at øve nogen Indflydelse paa Opfatningen af den rent literaire Personlighed. Denne har efterhaanden sikret sig en ligesaa ubestridt som glimrende Navnkundighed ved Siden af de mest fremragende blandt den franske Literaturs Mærkesmænd i dette Aarhundrede.

Uagtet det kun er Meningen at levere en flygtig Skizze af den berømte Forfatterindes Liv, kunne vi ikke undlade at meddele enkelte geneologiske Oplysninger — Stof har hun med overflødig Rundhaandethed selv givet i sin Livshistorie. Hendes Bedstefader var Helten ved Fontenais, Marschallen af Sachsen, Moritz, August II's og Aurora Königsmarks berømte Søn, — Bedstemoderen en af den franske Luines Dronninger: Adrienne Lecouvreux. Frugten af denne Forbindelse var en Datter, Marie Aurora, der i andet Ægteskab var gift med den rige Generalforpagter Dufrin, med hvem hun havde en Søn, Maurice, der i Ægteskab med en livlig Skjønhed, som han under det italienske Felttog havde bortført fra en overordnet Officier, hvem hun hidtil havde fulgt, fik en Datter, der i Daaben efter Bedstemoderen blev kaldet Marie Aurore, men som senere selv gav sig Navnet George Sand. Hvad Under, om der i dette Barns Aarer bankede et fyrigt, stormende Blod! Det har ligget i Ætten, kan man se, og hun har kun faaet det som en Arv, hun ikke kunde værge sig for at modtage.

Under Faderens eventyrlige Omflakken overdroges hendes første Opdragelse til Bedstemoderen, der fordetmeste levede paa Slottet Nohant i Berry. Her voxede hun op i al Utvungethed i Omgang dels med en frisk Natur og med Bønderne, dels med den gamle, livlige Bedstemoder, der sysselsatte hendes levende Indbildningskraft med Billeder af Hoflivet i Versailles og Schæferidyllerne i Trianen fra Marie Antoinettes Dage. Allerede tidlig skabte hendes hede Phantasi eventyrlige Skikkelser, ligesom hendes fri Udflugter i Egnen udviklede den dybe, inderlige Naturfølelse i hende, som hun gjennem saa mange af sine Værker har givet et ligesaa gribende som blændende Udtryk. Senerehen fuldendtes hendes Opdragelse i et Kloster i Paris, hvor hendes ubændige Væsen i Begyndelsen skaffede hende Tilnavnet „le garcon“, som imidlertid igjen snart ophørte at være passende, da det utæmmede Naturbarn under det snevert begrændsede Klosterlivs Indflydelse hurtig blev greben af en voldsom religiøs Krise, der ytrede sig paa en saa overdreven Maade, at Priorinden saa sig nødt til at skride ind med dæmpende Forholdsregler. Omtrent ved den Tid, hun traadte ud af Klostret, mistede hun sin Bedstemoder. Med sit livlige, lidenskabelige og letbevægelige Sind stod hun nu ene i Verden som rig Arving, ubeskyttet og overladt til sig selv, uden Raad eller Støtte. For en Natur som hendes var Stillingen uholdbar. En forhenværende Officier, Markis Deddevant, der søgte og fandt sine høieste Nydelser paa Jagten og i sin Stald, saa sig snart i Besiddelse af den uerfarne, unge Arvings Haand og Formue. Længe varede det dog ikke, før en høiere kvindelig Bevidsthed vaagnede i hendes Bryst: Slotsfruens indskrænkede Pligter bleve hende en Byrde, uudsigelige Sav nagede og kvalte hende, for hendes indre Syn afspeilede sig i stedse klarere og bestemtere Omrids en Verden, hvori hun følte, det skulde være godt at leve; Moderkjærligheden kom endelig til og fuldendte hendes Udvikling som bevidst og myndig Kvinde. Nogle Aar gik hen; en Reise til Pyrenæerne, som hun foretog i Følge med sin Ægtefælle, havde lun den Virkning at gjøre den Uro, der fyldte hende, endnu mere levende. Endelig — en Dag savner man Fruen paa Nohant. Hun havde taget det store Skridt og begivet sig til Paris, hvor det første Tilflugtssted, hun søgte, var det samme Kloster, der havde skjænket hende Ly i hendes Ungdom.

Inden disse Mure fandtes imidlertid ikke den Verden, hun havde drømt om. Hun maatte ud, ud i Livet, og dette bød Paris hende den rigeste Anledning til at lære at kjende fra forskjellige Sider. Hun traf Landsmænd fra Berry, unge Mennesker, der tildels syslede med literaire Arbeider. Kunde de end ikke gjøre Andet for hende, havde de idetmindste en venlig og opmuntrende Omgang tilovers for hende, og gave hende Anvisning paa at gribe til Pennen, for at skaffe sig det Nødvendigste til Livets Ophold; thi det Lille, hun havde bragt med sig, var allerede sluppet op. I Begyndelsen arbeidede hun saaledes for Bladet „Figaro.“ Ved denne Tid var det, hun anlagde Mandsdragt, et Skridt, der har oprørt mangen borgerlig Dydsfølelse og været anført som det skrækkeligste og mest uigjendrivelige Bevis paa hendes Ukvindelighed; selv fortæller hun i sin Livshistorie med rørende Simpelhed, at det væsentlig skeede af økonomiske Grunde, ligesom det er vist, at hun under gunstigere Forholde atter er vendt tilbage til sit eget Kjøns Dragt.

Blandt de Sambygdinger, hun som anført traf sammen med i Paris, spillede især den unge Jules Sandeau, der senere har erhvervet sig et anseet Navn som Romandigter, en Rolle i hendes Liv. I over et Aar levede de sammen i det fortroligste Forhold og delte trolig hinandens Arbeide. Udbyttet af denne literaire Samvirken var en Fortælling „Rose og Blanche eller Skuespillerinde og Nonne“, der udkom noget efter Julirevolutionen uden at gjøre synderlig Lykke. For at hjælpe en Smule paa de tynde Indtægter tog Markisen sin Tilflugt til sine Fingres Færdighed og tegnede Blomster. Under Samlivet med sin unge Ven skrev hun endnu „Indiana“, ved hvis Udgivelse hun tilegnede sig den første Halvdel af hans Navn for derpaa at forlade ham for stedse. Den bratte Skilsmisse saarede ham saa dybt, at han senere har tilbagevist alle hendes Forsøg paa en roligere venskabelig Tilnærmelse.

„Indiana“ udkom i 1832 og var vel egnet til at vække en umaadelig Opsigt. Denne lidenskabelige Roman blev i Hast Dagens store Spørgsmaal; Paris's mest fremragende Kritikere angrebe og forsvarede den med brændende Iver. Sex Maaneder senere kom „Valentine“ — samme Skuespil, der med fordoblet Fyrighed gjentoges, da „Lelia“ saa Dagens Lys. Kunne disse hendes første Værker end ikke i velgjørende Skjønhed maale sig med flere af hendes senere Frembringelser, skjæmmes de dog heller ikke af de uklare og forvildede socialistiske Ideer og Tendentser, som Forfatterinden paa et Trin af sin Udvikling hyldede, og de indeholde allerede den fuldstændigste Aabenbarelse af de sjeldne, glimrende Egenskaber, der udmærke hendes Forfatterskab. Der er den samme dybe, instinktive Evne til at ane og med glødende Liv at skildre Hjertets skjulteste Svingninger, den samme lidenskabelige Medfølelse for alt Menneskeligt, der lider og sukker, det samme vidunderlige Blik for Naturen, med den samme Gave til at fremtrylle den for Læserens Øie, og Stilen er allerede i „Indiana“ den samme skjønne Pragtbygning, som man saa ofte senere har maattet beundre, og det forholder sig ikke med denne Stils Pragt, som hos enkelte andre franske Forfattere, der have vidst at glimre ved samme Eiendommelighed; den falder aldrig tung eller opdynget; den viser sig stedse naturlig, letbevægelig, flydende, som en Strøm af smeltet Metal.

Revue des deux moudes stod i hin Tid endnu i sin første Ungdom, og den dristige og dygtige Udgiver stræbte af al Magt at knytte Alt, hvad der dukkede op af udmærket literær Begavelse, til sit allerede dengang høit anseede Tidsskrift. Det varede heller ikke længe, førend George Sand saa sig indført i den Kreds af udmærkede Aander, hvis Arbeider dengang prydede Re-

vhen. Om det var herved, hun først blev kjendt med Digteren Alfred de Musset, eller om dette Bekjendtskab allerede var stiftet tidligere, skulle vi ikke afgjøre; vist er det, at hun efter at være lovlig skilt fra sin Mand, hvorved hun igjen blev Herre over Størstedelen af sin Formue, en Tid levede i et intimt Forhold til Musset, der atter opløstes paa en brat Maade, ligesom den hele Forbindelse har vakt uhyggelig Opsigt og antages at have øvet en skjæbnesvanger Indflydelse paa hin geniale Digters Liv. Imidlertid fortsatte George Sand med stor Frugtbarhed sin Forfattervirksomhed og vandt et stedse stigende Ry, den forøgedes ikke lidet ved de Bidrag, hun en Tid leverede til Bladet „le monde“ under Lammenais's Redaktion. Samtidigt var hun imidlertid bleven stærkt paavirket af de Theorier, der prædikedes af den bekjendte socialistiske Filosof Pierre Leroux, og i denne Stemning skrev hun Romanen „Horace“, som blev nægtet Optagelse i Revue des deux mondes. Forbitret herover hævede hun enhver Forbindelse med dette Tidsskrift og grundede i Forening med Leroux en ny „Revue independante“, for hvilken hun i aarvis virkede med utrættelig Iver, idet hun i Romaner og Noveller saavelsom i Afhandlinger gjorde sig til en begeistret Forkynder og Forfægter af sin Mesters og Medredakteurs Læresætninger. I dette Tidsskrift leverede hun bl. m. A. først sit omfangsrigeste Arbeide „Consuelo“ med den ligesaa vidtløftige Fortsættelse „Grevinden af Rudolstadt“, der ved Siden af mange herlige Skjønheder indeslutter saa meget Mystik og Forskruet, at Virkningen i høi Grad svækkes. Endelig gik dog ogsaa dette hidsige socialistiske Udbrud over; George Sand levede afvexlende i Paris og paa Nohant og frembragte flere af sine skjønneste Mesterværker f. Ex. de i den franske Literatur saa enestaaende Fortællinger „La mare au diable“, „La petite Fadette“ og flere, som det vil være overflødigt at minde Læseren om, da de i Regelen allesammen have gjort sin Vandring Europa rundt ikke mindre end hendes Skrifter fra en tidligere Periode.

For enhver fransk Forfatter frembyder Theatret en Fristelse, der er vanskelig at modstaa. Som saa mangen Anden, hvis Kald og Evner laa i en anden Retning, har ogsaa George Sand gjentagne Gange forsøgt sin Lykke der og har gjentagne Gange kommet derfra med brændte Vinger. Dermed skal det dog ikke være sagt, at ikke ogsaa enkelte af hendes Forsøg ere blevne kronede med et heldigt Udfald og især har det seneste, Bearbeidelsen for Theatret af Romanen „Le marquis de Ville-mer“, der i Vinter har oplevet en Mængde Opførelser, skaffet hende en sand Triumf.

George Sand.

Nyhedsbladet har allerede i et tidligere Nummer af indeværende Aargang meddelt interessante Oplysninger om den store Forfatterindes private Liv, saaledes som dette nu i hendes ældre Aar ytrer sig, og det er derfor overflødigt her at gaa nærmere ind paa denne Side af den mærkelige Personlighed. Vi vide intet bedre at gjøre end at gjentage de Ord, hvormed hine Oplysninger sluttede: „Hun er god; hendes Vildfarelser vil Gud derfor dømme mildt.“ h. h.

Fra alle Lande.

Paris den 2den April.

Fastetiden overholdes i de katholske Lande strengere end mellem Protestanterne. Man dandser ikke, man gifter sig ikke, og om man end ikke afstaar fra Verden, finder man det nødvendigt at give Himlen en Part. Kirken søger ved alle Midler at drage Masserne til sig, og i Aar er det i Paris mere end sædvanlig lykkedes. Renans Bog „Jesu Liv“ har vakt en Bevægelse, som har forbauset Anmelderen, der i Tydskland har seet halvhundrede saadanne Bøger cirkulere frit. Denne Bevægelse er glædelig. I vort Aarhundrede har der ikke været sjunget saa høit i Paasketiden: Jesum Christum. Paaskemorgen var der Bevægelse om Paris's gamle Domkirke. Der var en bitterkold Vind, men det forhindrede ikke, at over 6000 Mænd af alle Samfundsklasser kom Kl. 7 om Morgenen for at kommuniere. Efterat man i sex Uger havde hørt Klokkeklang aarle og silde, hørte man ingen Klokkeklang. Gravstilhed overalt. Læg Øret til Jorden ligesom Araberen, naar han lytter, og du vil i hele Frankrig, i hele Italien, i hele Spanien ikke høre en Klokke fra Langfredag til Paaskemorgen; Klokkerne ere reiste til Rom, siger Legenden, til de syv Høies Stad, hvor Paven bor — han, som har Ringen — han, som er alle katholske Hyrders Overhyrde. Selv ombord paa Krigsskibene tør ingen Klokke høres. — Paaskeæggene, som i de nordiske Lande ere kjendte i en besteden Skikkelse, ere i de katholske en uhyre Luxus. I gamle Dage, hvor ingen Æg turde spises i Fastetiden, indviedes Paaskemorgen alle de Æg, man havde samlet i sex Uger. Det er denne gamle Skik, der har bevaret sig til vore Dage, men i en anden Form. Under Ludvig XIV og XV bar man Paaskedag store Pyramider af forgyldte Æg ind til Monarken, som fordelte dem mellem sine Hoffolk. Kroniken fortæller, at der paa alle Bøndergaarde i Landet søgtes efter det største Æg til Madame Dubarry, og at det, forgyldt

af Kronens Guldsmed, kostede 200 Livres. Vore Dages Æg ere saare komplicerede. En ung Maler siges i sit Æg at have faaet en Bestilling fra Staten paa 6000 Francs samt 50 Flasker Champagne. Anmelderen har hos en Pariser-Fabrikant seet et Paaskeæg, bestemt til en Infant af Spanien, som kostede 20,000 Francs. Det var af hvid Emaille, og indeni var en liden Hane, der sang tolv yndede Opera-Arier. Man har Æg af almindelig Størrelse og Æg en halv Alen lange. Paa Landet maa Børnene søge sine Æg mellem Havens første Blomster, ligesom de Juleaften søge sine Julegaver i en Sko i Skorstenen.

I en Tid af 14 Maaneder har Frankrig mistet tre af dette Aarhundredes første Malere. Horace Vernet, den sidste og mest berømte af de tre Vernets, gik først bort; saa fulgte Delacroix, de store Dramers og de store Lidenskabers Tolk, og for nogle Dage siden rammedes Flandrin, den religiøst Inspirerede, den uopnaaede Portraitmaler, i sin fuldeste Kraft under et Ophold i Rom. Bornekopperne, den Sygdom, man troede beseiret af Vaccinationen, rev ham bort under en Virksomhed, saa stor, at den syntes at kunne være et Middel mod Døden. Flandrin har efterladt sit Minde for alle Tider i flere af Frankrigs Domkirker. Mest er han dog kjendt gjennem sine vidunderlige Portraiter, som ere de eneste, der kunne sættes ved Siden af de Gamles. Keiserens Portrait er et fuldendt Mesterværk. Han staar i Infanteri-Generals Uniform, støttet til sit Arbeidsbord. Det er umuligt at møde hans Blik; det gaar hen over dit Hoved. De blaa Øine ere rolige og mystiske som det sovende Vand. Paa hvilket Felttog grunde de? Paa hvilket Lovgiver-Værk? — Denne Afgang mellem de store franske Kunstnere har skabt Regimenter uden Chefer. Sculpturen er uden Chef siden Pradier gik; Historie-Maleriet har mistet sin Mester med Delacroix og Delaroche; Genre-Maleriet sin Leder med Decamp; Historien sin med Horace Vernet; det religiøse Maleri og Portraitet sin Chef med Flandrin; Landskabet har mistet Daubigny.

Dagbladene have sandsynligvis omtalt den dramatiske Affære, der har været for Assiseretten i Aix. Det Mærkeligste derved er den Spænding, hvormed det hele franske Land otte Dage fulgte Processen; man tiltalte hinanden paa Gaden med det Spørgsmaal: „Tror De, at Armand er skyldig eller ikke?" Det hele franske Folk har været Jury i denne Sag; den har været discutteret i hver Salon som i den ringeste Kro. Og dog er det ikke en af de sædvanlige Rædselshistorier; her handles blot om en Mands Ære. En Tjener anklager sin Herre for at have villet myrde sig. Anklageren har Folkesympathien for sig; thi den Anklagede er Millionær, Eventyrets rige Mand, som altid er grusom. Tjeneren derimod er en Mand, som gaar i Kirke, og Enhver, der har levet i Syden, ved, hvilken Indflydelse det har paa Mas-fens Bedømmelse af en Mand. Sagen er kortelig denne: En Tjenestepige melder Armand, at hun hører Skrig i Kjælderen. Armand, Pigen og en Tredie gaa derned. Armands Tjener Roux ligger med Ansigtet mod Jorden, en Strikke om Halsen og Armene bundne paa Ryggen. Han raller; Pulsen mærkes neppe. Han kaldes tillive igjen. Næste Dag forsøges et Forhør. Han kan ikke tale. Man lægger et Alphabet for ham; han peger snart paa et Bogstav, snart paa et andet: Øvrigheden skriver Armand. Herre og Tjener konfronteres. Ved Synet af den, han anklager for at være sin Morder, faar Roux Krampetrækninger. Endelig faar han Mælet igjen og forklarer, at Armand har sagt til ham: „Jeg skal lære Dig, som mit Hus er en Barakke", hvorpaa hans Herre har givet ham et Slag, der saaledes har bedøvet Angjældende, at han blot har en smertefuld Erindring om, at flere Ting senere foretoges med ham, uden at han kan angive hvad. Mange af Vidnerne have paastaaet at kjende Roux som en ypperlig Komediant og havde fra først af den moralske Overbevisning, at han selv var Morderen, og at han var gaaet videre, end han selv havde tænkt — at den ynkelige Tilstand, hvori man fandt ham, var fremkaldt ved falsk Beregning af, hvad en Strikke om en Mands Hals, selv naar den er løst bunden, kan frembringe for Virkninger. Fire Læger have bevidnet, at Roux har faaet et voldsomt Slag i Hovedet; fer Læger have bevidnet, at der intet Tegn findes til noget voldsomt Slag. Den hele Befolkning tog Parti for og imod. Juryen erklærede Armand ustyldig. Uhyre Bevægelse. Folkemassen vilde storme det Hus, hvorhen Armand begav sig efter Frifindelsen. Der maatte Tropper ud. Hans Advokat var Gjenstand for de groveste Fornærmelser, naar han viste sig paa Gaden; man trængte endogsaa ind i hans Hus, hvor hans Kone og Børn vare alene hjemme. Som ved alle Folkeopløb var Hallernes Kvinder de mest rasende. De Vidner, der havde vidnet mod Armand, modtog Takadresser; de, som havde vidnet for ham, vare ikke sikre nogetsteds. Udenpaa Armands Hus skrev man: „Hæng Morderen Armand! Hæng ham!" I det øvrige Frankrig er Bevægelsen fornemmelig fremkaldt derved, at Assiseretten har erklæret Armand for ustyldig i attenteret Mord, men dømt ham til 20,000 Francs Skadeserstatning til Roux, der i længere Tid vil blive udygtig til Arbeide, paa Grund af voldsom Behandling af sin Herre, hvorimod Juryen har frikjendt Armand for al Skyld. Hvem har taget feil i sin Dom? Hvilken Borger er længer sikker, naar Landets høieste Domstole kunne feile?

Dronning Victoria siges at have taget Dispositioner for et langt Ophold udenfor sin Hovedstad, og den almindelige Tro er, at hun aldrig mere vil holde Hof i London. Dette er en Beslutning af politisk Vigtighed, og der lyder høie Anklager mod Ministeren, som undlod at gjøre Dronningen bekjendt med Stemningen hos sit Folk. Afsondring er den eneste Bekvemmelighed, kongelige Personer ikke tør tillade sig. Europa ved, hvilket smukt Forhold der for Prinds Alberts Død fandt Sted mellem England, Dronningen og hendes Folk, men al Folkekjærlighed trænger til at understøttes ved Sandserne; den Souverain, man aldrig ser, bliver for meget en abstrakt Ide. En Godseier, der altid bor i Paris eller London og ikke paa sine Godser, bliver fremmed for deres Interesser og Tilliden til ham svækkes. Monarker ere ikke udelukkede fra denne almindelige Lov. Engelske Souverainers første Pligt er at vise sig, at være Centret for den hele Stats Pomp, at give Fester og Optog Glands. Jo mere de opfyldte denne Pligt, jo mere populære vare de. Wilhelm III stod i alle moralske Egenskaber over Carl II, men Ingen kan drage i Tvivl, hvem der var den mest populære af de To. Georg IV's Upopularitet var stor, saalænge han hyldede Sandsernes Glæder offentligt, men da han gjorde sig til Eremit med sine Glæder, forøgedes Hadet hundredefold. En engelsk Monark kan forsømme den administrative Del af sine Pligter; har han dygtige Ministre, vil Statens Vel ikke lide derunder, — men Ingen kan tage hans Plads i Repræsentationen. De sidste Uger har der været Rygter i Omløb, som have bedrøvet alle de Englændere, der oprigtig elske deres Land og Kongehuset. Man tror, at Dronningen, ved hurtig at tage til London, kunde bringe dem til at forstumme, at Tilbagevendelsen til de gamle gode Skikke vilde fremkalde det gamle gode Forhold. Folkets Kjærlighed til Dronningen er ikke død, men den fattes en Gjenstand. Hofkalenderen kan ikke erstatte et Menneske.

Ved Arnen. — Tegning af Frølich.

DANIEL SCHIØTZ.

Glad Du vandrede paa Jorden,
Spredte Lysglimt over Norden,
Hvor Du naadde paa din Ferd.
Derfor videnom gik Sukket,
Da dit Liv saa braadt blev slukket,
Endt din lyse Vandring her.

Ak, i disse mørke Dage
Snart er Intet mer tilbage,
Hvormed man sig glæde tør.
Hvorfor fik dog Du ei blive
Længer mellem os ilive,
Du, som havde „godt Humør"?

Er vor Skjæbne nu at klynke, —
Skjønt forgjæves, — derpaa synke
Under tydsk og russisk Vold?
Er Retfærdighed nu vorden —
Som i Polen — i vort Norden
Røverstaters Legebold?

Faafængt kuu vi eftertragter
Hjælp af hine „store Magter",
Dem vort Norden er for smaat;
Nei, vi faar nok holde sammen
Og i Nøden som i Gammen
Tænke, Gud er vel ataat."

Ei for Nord er „uden Nytte"
Danmarks Blod og Taarer flydte;
Selv fra hans blodløse Grav
Du til os en Røst vil høre:
„Landsmænd! her er nok at gjøre,
Jeg kan ikke mer: Løs af!"

A. Aabel.

Literatur og Kunst.

Hr. Redacteur!

I en Literaturoversigt i Deres ærede Blad gjøres en Sammenstilling af de danske Kritikere Dr. Rosenberg og Cand. mag. Clemens Petersens Domme over Vinje. Deres Blads Omfang og Tendents tilsteder ingen Polemik, men en sideordnet Udtalelse, der forsøger at orientere, tør De maaske modtage.

Vi ere vante til at se den Mand, som Hr. Clemens Petersen har bedømt saa forskjellig fra Dr. Rosenberg og os herhjemme, i den Belysning, hvori han helst stiller sig selv, og hertil har Deres meget ærede Blad ikke mindst bidraget. Hr. Clemens Petersen tager derimod Tingen alvorligt; han undersøger, hvad der er Vinje og hvad der ikke er Vinje, — hvad der er hans oprindelige dygtige Natur, og hvad der er paahængt af mislige Forholde, forfængelighed og besynderlig, spredt Læsning. Han antyder, at vor egen Dom over Vinje, „vor Lyst til at have en Byron blandt os", d. v. s. noget sønderrevet Stort, — har ogsaa bidraget Sit til at forføre ham. Men med Digtene foran sig, siger Hr. Clemens Petersen, „at de Udfald af Satire og Polemik, som hist og her findes, ere rene Blottelser." . . . „Indenfor Kunstens Omraade er det ikke nok, at Satiren springer frem i en Række vittige Indfald; den er tvungen til at vise sig som Helhed." — „Men de polemiske Kast, som gjøres her i disse Digte, — — ere Brokker af meget forskjellige Dannelsesskikkelser, uden noget bestemt Sammenhæng og uden nogen positiv Form." — „Man kommer til at synge smilende med ham selv:

„Eg veit ej rett, der eg kjem ifraa,
og mindre enn,
hvorefter eg paa min Ferd skal gaa,
og naar eg ejngaang fær stille staa
og enda ben.""

Allerede dette lille Vers giver Overgangen til det, han siger, at Vinje egentlig er: „— — en varm, venlig, men rigtignok ikke meget betydelig, og i ethvert Tilfælde aldeles idyllisk Skikkelse."

Dersom man nu erindrer sig de mange friske, grønne Pletter i Vinjes „Førdaminni", i hans Skildringer i „Dølen", husker de mange rent barnlige Udbrud i hans Digte og mindes hans poetiske Debut herinde (en Idyl, indleveret til Christiania Theater, hvor den ikke blev antagen), eller hans lange, idylliske Digt i Anledning af Kongehusets Sorger (1853), — saa tør vi maaske faa en Mistanke om, at Hr. Clemens Petersen ikke har saa stor Uret endda. Og spurgte man Vinje selv, ikke den Vinje, som paa forskjellig Maade skal hævde sin besynderlige Stilling i vore Forholde eller som for enhver Pris skal gjøre sig bemærket, — men den Vinje, som har skrevet disse Digte, drømt disse Stemninger, — saa steg hin Mistanke maaske til Sandsynlighed. Tænker man videre omkring, bemærker man, hvortil hin excentriske Skrive- og Tænkevis, der efterhaanden er bleven hans sædvanlige, har ført ham, nemlig ikke som alt Ægte ogsaa til ægte Resultater, — saa stiger Sandsynligheden lidt efter lidt til Vished. Men da forekommer det mig ogsaa, at den første sande, og netop derved første kjærlige Opfatning af ham, som har faaet offentlig Udtalelse, maa ikke atter bortblandes*).

I disse Digte finder Petersen noget „varmt og venligt." Han maaler altsaa hist igjennem ikke Kvantumet, men den indre Gehalt; han finder, at i den lille Del varme, venlige Digte har Udtrykket Sandhed, medens i de polemiske eller spottende Digte har Satiren ikke Mod; der kommer frar bagefter et formildende Ord; begge Dele gjøre derfor ofte Ind-

*) Aftenbladets Anmelder har hans Digte har dog været inde paa den samme Opfattelse som Hr. Clemens Petersen, men uden at gjennemføre den

trykket af ikke at være mente, og dette beviser netop, at han her ikke staar paa sin oprindelige Natur; han er usikker.

Hermed hænger nøie sammen hin tredie Udtalelse: „han er ingen betydelig Skikkelse." Thi var han det, saa kunde Forholdene ikke have havt den Magt med ham; Vinje stod i Dag „varm og venlig" blandt os og havde handlet saaledes, at vi Alle ogsaa vidste, at han var det. Her har Publikum naturligvis nogen Skyld

Man gaa kun til vor Dagliteratur og vort Selskab for at finde, hvorledes det er gjennemvævet af et spottende Stof, der ikke har Viddets friske Farve, men taber strax Kulør. Enhver af disse, som forsøger sig i Ironien, har først forsøgt sig i at leve ligefrem, men har savnet Mod og Hjælp til at gjennemføre det. Den begavede umiddelbare Natur, som falder op i denne Presse eller et saadant Caffé-Selskab, løber adskillig Fare; men den, der som Vinje hverken i en eller anden Henseende var nok befæstet, løb naturligvis en dobbelt. Hans Natur var for stærk til at gaa under, hans ypperlige Hoved laante deres egne Vaaben, han lærte disses Brug til sit Forsvar, og han blev snart mægtigere end Angriberne. Kunde han ikke paa anden Maade værge sig for Latteren, saa lo han først selv. Men paa denne farlige Bane er han gleden saa langt ud, at vi maaske nu burde slutte.

Den, der er tvungen ind i en saadan uægte Stilling, faar et speidende Øie efter Virkning, Effekt, Latter, Ros, — og vi, der have tvunget ham ind i den, og ser ham staa opreist, vi imponeres og sige, der er noget sønderrevet Stort! og dette smigrer ham videre frem. Oprindelig var det saa, at baade vor Latter og hans Ironi var Mangel paa Mod, — men nu ser hele Situationen saa modig ud, vor uægte Fordring skaber det Uægte, — men hvor lidt have ikke vi faaet, og hvor træt maa ikke han være!

Hr. Clemens Petersen finder, at hans Digte i Skriftsproget „ere usle;" men de andre (i Dølemaalet) gode, enkelte endog „udmærket smukke". Maaske er det Første noget stærkt sagt, men det slaar mig; thi Skriftsproget bruger Vinje til at tænke i, hvorfor Digtene i dette ogsaa gjerne faar noget deklamatorisk, ere veltalende mere end inderlige, — det andet Sprog derimod, hvor forunderligt det end er i sig selv, er hans Hjertes, i dette er han virkelig Digter. Ogsaa dennegang synes derfor Hr. Petersens Dom at have Rimelighed for sig; men her maa man tillige huske, at Hr. Petersen er almindeligvis paa Jagt efter det, der tager Poesiens Smykker paa uden at være Poesi, og da navnlig efter det, som han kalder „Kritik" istedenfor Poesi, „Filosofi" istedenfor det samme, „smukke Tanker, men Talerens ikke Digterens" o. s. v. Enhver Tid har sit Bedrag, den Evaldske Poesi havde sit, den Oehlenschlægerske sit; vor har utvivlsomt ogsaa sit, skjønt det kun er en enkelt Indviet, som allerede nu kan se det. Det er den samme Clemens Petersen, som i sin Tid afslørede den Hoedtske Misforstaaelse, kort derpaa den Goldschmidtske, og som har taget saa stærkt fat baade paa Hertz og Palludan-Müller; — men det er utvivlsomt det samme Bedrag, han har forfulgt gjennem dem alle, om ogsaa hver Enkelt har havt det paa sin Maade.

For atter at komme tilbage paa Vinje —: lad os prøve at se paa ham, saaledes som den selvstændige danske Kritiker, lad os ikke sværme for det „store Sønderrevne", (et Sværmeri, der altid har den Bitanke: vi kunne nok beundre, men ikke bruge ham!) lad os ikke underholde hans Paradoxer og al den farlige Stads, der synes saa stor og er saa falsk; men lad os holde os til de Digte af ham, „der have Sanddruhedens mest usvigelige Præg", og i ham anerkjende en god Digter, som vi Alle give Plads og ere betænkte paa at skaffe Existens.

— **Danske Mindesmærker**, udgivne af en Forening. 5te Hefte, Veng Klosterkirke i Aarhus Stift, tegnet og beskreven af J. Kornerup. Kjbnh. 1864. Det her meddelte Bygningsarbeide — fra 1165—68 — er især mærkelig ved en usædvanlig Construction af Tverskibene. Disse ere nemlig oprindelig delte i tvende Stokverk, af hvilke det nedre aabner sig ud til Kirkens Midtskib gjennem en Portal, medens det øvre kun ved to smaa, af lave Søiler indesluttede Vinduer staar i Forbindelse med Kirken. Paa Tverskibenes østre Væg springer frem en halvrund Nische, der udvendig fortsætter sig uafbrudt forbi begge Stokverk, medens den indad til deler sig i en Nische med halvkupelformig Afslutning i hvert af Stokverkene. Disse ere skilte ad ved et fladt Trægulv, og Opgangen til det øvre synes at have været dannet af en simpel Trappestige mod Vest. Over Kirkens Hovedindgang i Vestenden har der ogsaa efter tydelige Mærker oprindelig været et lignende Kapel og over dette igjen et Taarn. Hr. Kornerups Tro, at dette Rum skulde have gjort Tjeneste som Sacristi, synes os lidet rimelig. Sacristiet, hvor de hellige Kar, Messeklæderne osv. opbevaredes, findes altid, noget, som da ogsaa dets Bestemmelse tilsagde, i Nærheden af Choret; derimod omtales ofte, netop i Kirker fra denne Tid, et „altare B. Michaelis in magna turri", og flere Exempler paa slige Kapeller over Hovedindgangen, indviede en af Erkeenglene, fornemmelig St. Michael, kunne endnu iagttages, som f. Ex. i S. Quentin, Brioude og S. Benoît sur Loire. En lignende Bestemmelse har da sandsynligvis ogsaa dette Kapel havt.

Tegningerne i dette Værk, paa hvis 3die Hefte, — 4de er endnu ikke udkommet, — vi i Nyhedsbladet for ifjor pag. 168 henledede Opmærksomheden, har fremdeles en mere malerisk end streng videnskabelig Karakter og vil derfor være af Interesse ogsaa for andre end dem, hvem det væsentlig er om den historiske Side at gjøre. F. B.

— Som Tillægshefte til „Folkevennen" er udkommet: **Norge i 1814**, ved A. Faye, Provst og Sognepræst til Sande. Chr.a 1863—1864. VIII. 266 S. 8vo med 10 Portraiter. Halvhundredeaarsdagen for Norges Selvstændighed er nu nær og forberedes feiret rundt det hele Land. Et Skrift, der fornyer Mindet om hin Tids Begivenheder og de Mænd, som under disse Begivenheder vare de mest indgribende, og hvem vi næst Forsynet for en væsentlig Del skylde vor fri Forfatning, er saaledes netop nu af særegen Tidsmæssighed. Selskabet for Folkeoplysningens Fremme kunde derfor neppe byde sine Medlemmer en mere kjærkommen Gave, end denne lille Bog. Dens Værd og Interesse er imidlertid ikke knyttet til nærværende Tids Foranledning alene; Bogen vil udover denne beholde sit Værd som en kortfattet og underholdende Fremstilling af vor Constitutions Tilblivelseshistorie og de øvrige dermed sammenhængende Begivenheder. Selv for dem, der kjende de ikke faa udførligere Fremstillinger af vor Constitutions-Historie, som allerede haves, vil Skriftet være af Værd og Interesse. Thi om end ikke nye Anskuelser deri gjøres gjældende eller væsentlige Kjendsgjerninger til at grunde saadanne paa fremhentes, indeholder Skriftet dog adskilligt Nyt, navnlig af Smaatræk og Anekdoter, til Belysning af Charakterer og Stemninger. Det lader sig ogsaa fra Fremstillingens Side læse med Behag, om end Stilen er lidet udarbeidet og afrundet, og der hist og her flyder noget ind af det Slags nu aflagte epethetisk-oratoriske Lyrik, som man kjender fra Forfatterens øvrige Skrifter, og som var særegen for de „gode Stilister" den Tid, hvori hans Dannelsesperiode falder. Overhoved er det Skrift, Faye her har føiet til sine mange og for den store Almenhed mindre skikkede specialhistoriske Arbeider fra de sidste Aar, et vakkert Vidnesbyrd om den Flid og Interesse, hvormed han trods ringe Opmuntring vedbliver at sysle med vor Historie og at samle og trække for Dagen de mange spredte Detailler, hvorved først et fyldigt og belivet Billede fremtidig kan gives. De medfølgende Portraiter, hvorved Skriftet i den store Almenheds Øine meget vil vinde i Interesse, ere i det Hele gode og klart trykte Træsnit og fremstille Christian Frederik, Carl Johan, J. Aall, P. Motzfeldt, Sverdrup, Løvenskjold, Christie, Wedel-Jarlsberg, Chr. M. Falsen og N. Wergeland.

— Fra Geelmuydens Enkes Officin er udgaaet: **Stamtavle over Familjerne Lossius og Brandt** med flere i samme indgiftede Slægter. Af W. Trykt som Manuskript. Bergen 1863 (ↄ: 1864) 106 S. 8. Den sidste Tid har fremkaldt flere genealogiske Specialarbeider, der ville være til god Nytte for vor Personalhistorie; saaledes Stamtavle over Familien Heyerdahl ved G. S. Faye (1857), Optegnelser ang. Th. G. Münster og hans Slægt (ved nu afdøde Brigadelæge Münster; 1858), Ætten Thams ved O. Gr. Lundh (1860), Stamtavle over Familien Daae ved J. F. Lampe (1862) og endelig ovennævnte Stamtavle, der er den største af dem alle, og derhos forfattet af en Dame. Det er i den sidste Tid gaaet op for Almenhedens Bevidsthed, at Kvinderne godt kunne udføre mange af de Arbeider, hvorpaa Mændene tidligere havde Monopol, og er end Emancipationen ikke kommet saavidt, at de kunne udfylde enhver Plads, som Holberg i sit halv velmente, halv satiriske Forsvar for Kvindekjønnet tror dem skikkede for (ligetil den hæderlige Stilling at sove i Retten), saa have de derimod vist sig duelige i Retninger, hvorom Holberg ikke kunde drømme, saaledes i Telegraphien. Genealogien, der ifølge sin Beskaffenhed kræver især Taalmodighed og Flid hos sine Dyrkere, synes at være et for Damerne — navnlig de ældre — meget passende Studium, og ialfald ligger det dem meget nærmere end Statsøkonomien og den physiske Geographi, hvori et Par i den sidste Tid have vundet sig et Navn. Thi med Hensyn til alt, hvad der angaar Familieforholde, Slægtskab og Kjendskab, besidde overhoved Damerne, de ældre og ugifte, en større Interesse, end Mændene. Det var os derfor en behagelig Overraskelse, og et nyt glædeligt Tegn paa, at Kvinderne alt vide at ofre sig for de forskjelligste Beskjæftigelser, hvor deres Evne og Taalmodighed have Anvendelse, da vi for nogle Dage siden modtoge denne Stamtavle. Uagtet Anmelderen har beskjæftiget sig adskilligt med Slægtsnotater, tiltror han sig ikke Indsigt nok til at dømme om Beskaffenheden og Paalideligheden af dette Arbeide, saameget mere som det for en væsentlig Del sees at være bygget paa Meddelelser fra vedkommende Familier — Noget, som da giver det et desto større selvstændigt Værd. Foruden Familierne „Lossius" og „Brandt" giver Skriftet genealogiske Oplysninger om Familierne Aas, Abel, Bull, Eeg, Feldtmann og Wisløff, Hammer, Klingenberg, Munthe, Møller, Sigholdt og Thesen. Det mærkeligste ved alle disse tildels vidtforgrenede og talrige Familier er maaske, at ingen af dem har nogen stor eller betydelig Mand at opvise, naar undtages Munthe-Familien, hvortil L. Holberg og den af vor Historie og Kartographi fortjente Kapitain Munthe hører. Hvad særskilt angaar Familierne Lossius og Brandt, have de dog en vis Interesse paa Grund af sine Medlemmers Vandrelyst og Overflytten til fremmede Verdensdele. I denne Henseende maa især nævnes Nic. Ol. Lossius, f. i Vos 1790 og død i Valparaiso som Marinearchitekt i 1850 (førende Navnet N. O. Lawson), samt P. A. Brandt, f. 1792 og Kjøbmand i Throndhjem, Grundlægger af Skilling-Magazinet og Medhjælper og Tegner ved en dansk naturvidenskabelig Expedition til Brasilien, hvor han døde 1862 efter et Ophold der af henved 30 Aar. — Hvad endelig den specielle Udførelse af Arbeidet angaar, har Forfatteren ikke indskrænket sig til de blotte Stamtavler, men i Form af Noter leveret adskillige videregaaende Oplysninger, tildels topographiske, Anekdoter, m. v., samt om Marinearchitekt Lossius en hel Række Breve. Ved strengere Kritik kunde Adskilligt af det Medtagne vistnok været sparet, men i det Hele maa man erkjende, at Forfatterinden har lagt baade Skjønsomhed og Flid for Dagen i sit Arbeide, og at dette vil være af varig Nytte for Personalhistorien.

— **Norske Naturforskeres Arbeider, anmeldte i Udlandet.** I Bibliotheque Universelle de Genève for 1862 (S. 265—270) findes en meget rosende Anmeldelse af Professor Sars's „Oversigt af Norges Echinodermer", der udkom i 1861 paa det herværende Videnskabsselskabs Bekostning. — Sammesteds (S. 314—333) er indrykket en Afhandling af Dr. Claparède: „L'époque glaciaire en Scandinavie", der er grundet paa det af Prof. Sars og Lektor Kjerulf i 1860 udgivne Universitetsprogram: „Jagttagelser over den postpliciocene eller glaciale Formation i en Del af det sydlige Norge", samt et Par af Sars i Magazin for Naturvidenskaberne og Videnskabsselskabets Forhandlinger indrykkede Afhandlinger, hvilke Arbeider omtales med megen Anerkjendelse. — Det ovennævnte Skrift af Sars og Kjerulf over den glaciale Formation synes overhovedet at have vakt ikke liden Opmærksomhed i den lærde Verden. Det er saaledes bleven oversat paa Tydsk af A. von Etzel i Berlin i „Zeitschrift der deutschen geologischen Gesellschaft" 1860, og paa Engelsk af Watson i „Edinburgh New Philosophical Journal" 1863.

— Medens Svalerne endnu lade vente paa sig, have vore poetiske Sangfugle allerede ladet høre fra sig i Anledning af „Foraarets Frembrud" og den forestaaende 17de Mai. Saaledes har den overmaade frugtbare Throndhjems-Poet Arnold Sylvester allerede sendt sine sydlige Landsmænd en **Syttende-Mai-Gave**, Fædrelandssange, udgivne i Anledning af Frihedens 50-Aars Jubelfest. (16 S. 8.) Denne poetiske Mai-Gave lider imidlertid ingen Skade ved at vente paa sin Dom, indtil hele det Slags Forraad af Poesier, hvortil den hører, og som vistnok ikke vil blive saa lidet, under Et foreligger.

— Af **Tidsskrift for det praktiske Landbrug** og dets Binæringer, udgivet af Joh. Th. Landmark, er udkommet 1ste Hefte af Aargangen for 1864, indeholdende foruden flere oversatte Smaastykker: Om Opfødning af Kalve og Ungkreature af F. A. Dahl; Om Meiemaskiner, m. Træsn.; Noget om Landbrugets Fremskridt i den nyere Tid. I; Røgter eller Budeie, — alle af Udgiveren. Af Omslaget erfares, at Udgiveren nu af Selskabet for Norges Vel er tilstaaet Bidrag til dette sit Tidsskrift, der i det første Aar af dets Bestaaen har medført Tab. Han ser sig saaledes for Fremtiden istand til at honorere indsendte Stykker fra 8 til 10 Spd. Arket.

— Den danske Oversættelse af E. Rénan's berømte Bog om **Jesu Levnet** er nu udkommet fuldstændig netop som den nye „for det tydske Folk bearbeidede Udgave" af D. Strauß's Jesu Liv ogsaa har naaet hidop. Oversættelsen, der angives at være foretaget efter 7de Oplag, udgjør 296 Sider og ledsages af Forfatterens Portræt samt et kort Levnetsløb (Woldikes Forlag). — I Sverige er Bogen bleven oversat endnu hurtigere end i Danmark og har der oplevet mindst 2 Oplag

— Paa Gyldendalske Boghandl.s Forlag (Kbh.) er udkommet **Kong Frederik den Syvendes Sangkronike.** En Samling Digte til og om vor hedengangne Konge. Samlede og udgivne af H. P. G. Birkedal-Barfod. XIII. 294 S. 8vo Pris 88 ß. Samlingen indeholder 170 chronologisk ordnede Digte, fremkomne dels gjennem Frederik VII's. Regjeringstid, dels ved hans Død, hvoriblandt et halvt Snees norske og svenske. Uagtet dette store Antal indeholder den paa langt nær ikke Halvparten af de Vers Udgiveren har faaet sig tilstillet. Selv af de optagne turde dog en stor Deel have mindre Betydning i poetisk Henseende, end som Led af en Kollektiv-Udtalelse af det danske Folks Hengivenhed for den hedenfarne „folkekjære" Konge. Nettoindtægten anvendes til Mindesmærket for Frederik VII. Udstyret er elegant.

— I Kbh. er nylig udkommet følgende Smaaskrifter af den bekjendte Professor med. Dr. Oluf Bang: 1) **Koldt Vand.** To Forelæsninger. 2det Opl. 31 S. 8. 2) **Hvem skal jeg vælge til Huslæge? Hvorledes hjælpe mig til han kommer?** Besvaret i tre Breve 128 S. 8 Det første Skrift anbefaler indtrængende Badning og Vandets Brug paa forskjellige andre Maader; det andet, hvori ogsaa Vandet spiller en vigtig Rolle, giver i dets første Brev en Oversigt over Menneskets Physiologi, i det andet Anvisning paa endel Sygeraad, som uden Skade kunne følges, i det tredie diætetiske Regler m. v.

Norge.

Christiania den 16de April.

„Musiken i dette Stykke er det modsatte af lapset, den er tvertimod adstadig, korrekt og hvad man generelt kalder god." Med disse smukke Ord har Kritiken modtaget M. A. Udbyes lille Operette „Hjemve", og paa den samme flotte Maade optoges ogsaa Stykket sidste Fredag i Theateret af et Publikum, der, med Ørene endnu fyldte af de Offenbachske Dandserhytmer, faldt tilbage i en taus Kjedsomhed over vor Landsmands simple Melodier. Sin Del i den Kulde, hvormed „Hjemve" modtoges, har naturligvis Texten, hvis usammenhængende, med nogle sentimentale Brokker udstyrede Prosa er saa blottet, som noget vel kan være det, for den Romantik, som Musiken kan faa Tag i, og ved Hjælp af hvilken en forresten uheldig og slet skreven Text kan gjøres bekvem til at underlægges et musikalsk Mesterværk. Men i den Henseende tvivle vi paa, at den dygtigste Componist havde kunnet faa noget ud af Borgaards Stykke. Medens vi ere ved Theateret, ville vi tilføie, at den lille Theateropstand, vi sidste Uge omtalte, efter en Forklaring fra Hr. Krohn havde sin Grund i Skuespillernes let forstaaelige Utilfredshed med Mangelen af Veiledning og Hjælp under Theaterets nærværende indviklede Ordning, saalænge den eneste æthetisk dannede Mand ved Theateret ikke kunde optræde selvstændig. Da det derimod tegnede til en mulig Omordning af Forholdene, hvorved de Spillende kunde faa Adgang til den Støtte og Ledning, som de vel kunne trænge, anholdt de atter om i saa Fald at maatte blive. Saalangt fra at løse sig, strammes Knuden mere og mere; den artistiske Consulent er reist udenlands, nogen anden Hjælp har man endnu ikke været betænkt paa at skaffe, og saaledes er Theateret for Øieblikket overgivet Skjæbnen.

Et Avertissement i Gaarsdagens Aftenblad bringer Publikum en Overraskelse af ublandet behagelig Art. Tre Skuespillere ved det kgl Theater i Kjøbenhavn, Dhrr. M. og W. Wiehe samt Phister, vil i Juni Maaned komme hid for at give nogle Gjæsteroller. Vistnok vilde vi finde det godt, om der netop ved den Leilighed var en ledende Kraft tilstede, — for at ingen Mangel paa Sammenhæng, paa den rette Side- og Underordning fra vore egne Skuespilleres Side skulde lægge nogen Hindring for det Samspil, den Enhed i Tonen, som en Samvirken af for hinanden fremmede Kræfter let tilføier nogen Skade; men selv om det maatte vise sig, at Veiene for Gjæsterne og for Husets Folk gaa i forskjellig Retning, eller, som nogle kanske hellere vilde sige, at den ene Part gaar fremad, medens den anden staar stille eller endog gaar tilbage, — ville de dog være lige kjærkomne, de to første Kunstnere som Repræsentanter for Rollefag, der hos os i længere Tid har staaet saa godt som ubesatte, medens Sammenstillingen med den udmærkede Skuespiller, vi selv besidde i Hr. Phisters Fag, her vil fordoble Nydelsen. Ikke ringe turde ogsaa den vækkende Indflydelse være at anslaa, som dette Besøg muligens kan øve paa vore egne Skuespillere.

Næsten samtidig har der i Kjøbenhavn og Christiania dannet sig Commiteer i det Øiemed at understøtte de Nordmænd, der maatte gaa i dansk Tjeneste som Frivillige. Her i Norge har man alt et Fond at begynde med, nemlig de 5—600 Spd., der blev tilbage som Overskud fra sidste Studentermøde, og flere Penge forsøger man at samle. Commiteen her har allerede kunnet afsende flere Frivillige.

Med særdeles Taknemmelighed har vi hilset et Skridt henimod en Foranstaltning, der ofte har været bragt paa Bane, vi mene H. M. Kongens Gave under sit sidste Ophold her af 100 Spd. aarlig som Stipendium til en norsk Student eller Kandidat, der ønsker at studere ved noget af de øvrige nordiske Universiteter. Stipendiet skal uddeles for et Aar ad Gangen af det norske Studentersamfunds Bestyrelse med Approbation af det akademiske Kollegium og saaledes, at det bortgives til Ophold vexelvis ved ethvert af de nævnte Universiteter. Maatte denne smukke Gave være Begyndelsen til, at Staten tog sig af Sagen, og maatte der med hver af de unge Mænd, der saaledes sendes ud til Kjøbenhavn, til Upsala eller til Lund, knyttes et Baand mellem Landene, varigere og stærkere end det, som blev spundet i Festernes Hastværksstund, og som viste sig skjørt nok, da det strammedes.

Men over alt dette havde vi nær forglemt Dagens store Begivenhed, som vor By imidlertid synes at tage meget rolig; Butikerne ere ikke lukkede, Handelen og Spektakelen gaar sin sædvanlige Gang, ja, de stakkels Reserveofficiersaspiranter maa gaa og sluge Støv paa Fæstningen, medens — ja, det er i Grunden vist ganske Faa, der erindrer det, — Prinds August staar for Alteret med sin unge Brud daraußen i Altenburg. Ingen Brudegaver, der overleveres af hvidklædte Jomfruer! Ingen Blomsterkrandse eller broderede Kakelovnsskjærme! Og slet ingen Begeistring! Aarsagen til dette har vor Pariserkorrespondent, i profetisk Forudfølelse af vort illoyale Phlegma paa denne høitidelige Dag, skildret i Slutningsbetragtningerne i sit Brev længere foran i Bladet.

— Professor Munchs Familie har lidt et føleligt Tab, idet de Sager, som ved Afreisen fra Rom efterlodes der, er gaaet tabt ved det Skibs Forlis, hvormed de vare afsendte. Det Sørgeligste er, at blandt de forliste Sager ogsaa fandtes Munchs literaire Notater og deriblandt vistnok ogsaa Forarbeiderne til Udgaven af Snorre, Bøger m. v. —n.

Vi har godt for at spøge og skrive om Bryllupsstadsen; i disse Dage er dog de Flestes Tanke, uanseet til hvilken Side deres Sympathier binder dem, dernede blandt de Stridende og Døende, og i spændt Forventning bie vi paa det frygtelige Øieblik, da det afgjørende Møde skal staa. En Dame, hvis Pen ikke er fremmed for vore Læsere, har sendt os nogle Linier, af hvilke vi her aftrykke en Del, fordi vi ved, at det vil finde Gjenklang hos mange, fordi der kanske ogsaa kan være den, hvem det er en Lettelse at finde et Ord og et Udtryk for den Følelse, der tynger mange i disse Dage, men som det ikke lykkes alle at skaffe Luft og den Befrielse, der ligger i en Udtalelse.

„Det var igjen bleven stille. I lange Rækker var Tropper og Kanoner passeret forbi til Jernbanen, for derfra at gaa til Krigsskuepladsen, hvorhen ny Soldatertog og Krigsmateriel idelig befordredes. Aftenens Dæmring lagde sig over den hvide Sneflade, som i flere Dage havde dækket Jorden, alt var stumt, alt var traurigt. Hvor Menneskene myrde hinanden, hvor Krigen stormer hen over Jorden, der flygter Glæden og lade de Steder øde, der ere prisgivne Rædselen. To Dæmoner ere Jordens Svøber: Krig, Revolution. Soldaten, Oprøreren maa myrde, maa være haard og grusom, fordi hans egen lille Kraft intet andet kan udrette. Menneskehedens Historie viser os Krig som et uundgaaeligt Renselsesmiddel for Folke-Atmosphæren, som et af Gud tilladt Onde. Det enkelte Menneske maa forstumme for Tidsbegivenhedernes Almagt, bøie sig for det Gaadefulde, men hvilket godt Menneskehjerte sørger ikke naar Krig bryder ud over Land og Folk, naar Broder løfter Mordstaalet mod Broder? Vi ere vante til at inddele Menneskene i Folkeslag, i Nationer, i Nord- og Sydlændere, men hvem tænker vel paa saadanne Jorde-Benævnelser naar han ligeoverfor den evige Almagt føler sig et med alle Jordefødte, en Part af en høiere moralsk og sædelig Menneskehed? Ja denne høiere Menneskehed hører sammen, med hvad Navn end de enkelte Folkeslag benævnes, med hvilke Lyd, de end tiltale hinanden, paa denne Menneske-Storhed maa man tro, fordi man møder den i alle Lande, fordi den overalt gjør sig forstaaelig, hvor fremmed Sprog og Sæder end kunne være os. Dersom denne Kreds af gode og store Mennesker, som enhver Nation eier, var større, dersom de kunde række hinanden Haanden fuld af Kraft, i hellig Begeistring, da vilde aldrig Krigens Furie rase, da vilde Enighed istandbringes uden Blodsudgydelse, da vilde alle urene Elementer blive dagsky og ikke træde ud af deres Dunkelhed for at oprive Verden, da vilde de mange Taarer ikke mere grædes. Et Ideal, vil man sige! Men saa traurigt, at det skal kaldes uopnaaeligt, som dog er en saa simpel og ren menneskelig Anskuelse.

Dæmringen var næsten bleven til Bælmørke; atter hørte man Signalet fra det tilbagevendende Jernbanetrain; det bragte et Tog Saarede, som skulde indkvarteres i Privathuse, hvis Beboere frivillig havde tilbudt sig til denne Kjærlighedstjeneste En haardt Saaret blev varligt baaret ind i et Hus og lagt paa det bløde Leie i en smuk, mildt oplyst Stue. Alt ordnedes ømt og stille omkring ham, og efterat Chirurgen med øvet Haand havde gjort sin Pligt, Vogtersken indtaget sin Plads og Husets Frue kastet et sidste prøvende Blik over Alt, fattedes Intet af, hvad Mennesker kunne gjøre for en Syg. En Række Dage gik. Saa slaar den Syge en Morgen Øinene op. Han ser omkring sig ligesom ny født med store, forundrede Blikke; den smukke Omgivelse, den venlige Betjening, den hele forfriskende Atmosphære synes ham en Drøm. En høi Kvindeskikkelse i Sørgedragt staar foran hans Seng; de dybe, alvorlige Øine hvile paa ham og Munden smiler vemodigt, da han med ungdommelig Heftighed trykker den Haand til sine Læber, som netop havde lagt den lægende, svalende Forbinding paa hans Pande. Endnu et Øieblik, og den hidtil stumme Røst gjenklinger i Gemakket. Takken strømmer varm og inderlig fra de blege Læber. Da zitrer den Haand, han endnu holder i sin, en dyb Smerte bæver om den tæt tillukkede Mund. Det var ikke den hjemlige Lyd, hun havde ventet; Klangen fra fiendtlig Leir var trængt til hendes Øre.

Solen havde kysset Sneen bort fra Jorden; den smilte fornøiet til blomsterspettede Enge, som Krigen havde skaanet, og straalte mildt forjættende over blodstænkede Marker, der havde tjent til Valpladse. Den møisomt tilkjæmpede Fred havde endnu ikke udslettet Krigens Spor, men Sygeværelset var forladt, dets Beboer med friskt Ungdomsmod ilet til ny Bedrift; kun det ensomme Moderhjerte var tilbage i det stille Hus. Glædens Smil skulde aldrig mere finde sit Hjemsted paa det alvorlige Ansigt.

Og atter var et Aar henrundet. I Gravlunden stod en Kreds af Venner om en aaben Grav. Den saa ikke mørk og traurig ud; Troskaben havde smykket den rigt med Blomster, saa Ingen tænkte paa Død, kun paa Opstandelse; Taarerne, der faldt paa den, tindrede saa forklarede i Solglandsen, at man troede at se Engelen, der tog hende i sin Varetægt og lagde hende ned for Guds Throne; ikke Jordens og Dødens Skygger, — Himlens og Gjensynets Salighed svævede om Graven. Da afbrødes Stilheden af den stærke Larm af fremsprængende Heste. En ung Mand kastede Bidslet heftigt til sin Tjener og skred med ilende Skridt over Kirkegaarden. Vennerne saa sig dadlende om efter Fredsforstyrreren, og der hørtes Mishagsytringer, da den sig Nærmendes viftende Kappe fremviste en endnu for kort Tid siden fiendtlig Uniform. Han syntes Intet at bemærke. Vennerne traadte uvillig til Siden. Men hen til den aabne Grav stævnede han sine Skridt; her knælede han ned og afdækkede sit Hoved. Et friskt Ar i Panden kom tilsyne. Han tog en Bouket hvide Roser op af Brystlommen, lagde den sagte ved Siden af de andre Kjærlighedsgaver, og over den friske, brune Kind trillede en Taare. Saa reiste han sig langsomt og bedækkede igjen Hovedet. Nu først syntes han at bemærke de Omstaaende, som igjen havde nærmet sig stille og deltagende. Den Nærmeststaaende rakte ham Haanden. Han trykkede den taus og tilvinkede Alle et vemodigt Farvel. Han var forsvunden. Man hørte endnu kun fjerne Hovslag. Alt var igjen stille. Kun den forklarede Kjærlighed smilte ned til forsonede Mennesker." c.

SUBSKRIPTIONS-INDBYDELSE.

HAVETS PHYSISKE GEOGRAPHI OG METEOROLOGI

I UDDRAG OG BEARBEIDELSE EFTER

M. F. MAURY'S

„THE PHYSICAL GEOGRAPHY OF THE SEA AND ITS METEOROLOGY"

AF

H. J. MÜLLER.

KAPTEINLIEUTENANT I DEN NORSKE MARINE.

MED TI LITHOGRAPHEREDE PLANCHER OG KARTER SAMT FLERE TRÆSNIT.

Maury's Arbeider tør ansees som noget af det Mærkeligste, den nyere Tids Videnskab har frembragt. Hans Sailing-Directions samt Vind- og Strømkarter, der udkom for mere end ti Aar siden, ere vel bekjendte, navnlig i den søfarende Verden. De have oplevet talrige Oplag, ere spredte over hele Kloden, og have været af uhyre praktisk Nytte. De fremstille Erfaringerne fra Tusinder af Skibe paa alle Have, og ere fremkomne ved Samling, Sammenligning og Granskninger af Oplysninger, hentede fra disse Skibes Journaler. De Masser af Iagttagelser, som kom Maury ihænde, efterat de søfarende Nationer, opmærksomme paa hans Undersøgelsers Værd, samtlige havde sluttet sig til ham, have efterhaanden betydeligt forbedret og forøget dem.

Mindre bekjendt er maaske Maury's physical geography of the sea. Dette Værk giver saa at sige Indbegrebet af alle hine talløse Iagttagelser. Det fremstiller paa en klar Maade de med megen Skarpsindighed deraf uddragne Slutninger, og vise os de skjønne og simple Love, som regjere Havet og Luften i deres Bevægelser. Det gjør os bekjendt med de Phænomener, som udspringe heraf, kuldkaster eller stadfæster hidtil antagne Forudsætninger, og sfslører nye Naturlove, der ere ligesaa vigtige for Sømanden som af Interesse for Videnskaben. Det har ligesom Maury's øvrige Arbeider vundet stor Udbredelse, udkom første Gang for 9 Aar tilbage, og har siden oplevet ligesaa mange Oplag. Det har været 3 Gange fuldstændigt omarbeidet, sidste Gang under Titel som ovenfor i den Udgave, som ligger til Grund for nærværende Bearbeidelse. Indholdet vil i sin Almindelighed skjønnes af Foranstaaende, kun skal her paapeges at det godtgjør en uligelig Fordeling af Atmosfæren paa begge Sider af Ekvator, — Tilstedeværelsen af et mildt Climat etsteds indenfor den sydlige Polarcirkel. — Tilværelsen af et isfrit nordligt Polarhav, — at vore Floder, Kilder og Bække fødes ved Vand fra Sydatlanterhavet, ligesom Nordamerikas store Floder fra det stille Ocean.

Saavidt vides, har dette interessante Værk hidtil ikke været gjengivet paa noget af de skandinaviske Sprog. Ønsket om at gjøre det let tilgjængeligt ogsaa for et større Publikum hos os, har fremkaldt nærværende Bearbeidelse. Denne vil, idet den skal fjerne sig saa lidet som muligt fra Originalen, dog blive saaledes ordnet, at den bliver fattelig for Enhver. Den vil tillige, væsentligt af Hensyn til Prisen, blive noget forkortet.

Frederiksværn i Januar 1864. H. J. MÜLLER.

Værket, der vil udgjøre 20 à 22 Ark st. 8vo. udkommer paa Undertegnedes Forlag. For at lette Publikum Anskaffelsen af samme, vil Bogen udkomme i 3 Hefter à 56 Skill. 1ste Hefte er udkommet, 2det og 3die Hefte vil blive færdige fra Pressen i Løbet af Sommeren. Bogladeprisen bliver forhøiet. Paa 10 Exemplarer det 11te gratis.

Christiania i April 1864. B. M. BENTZEN.

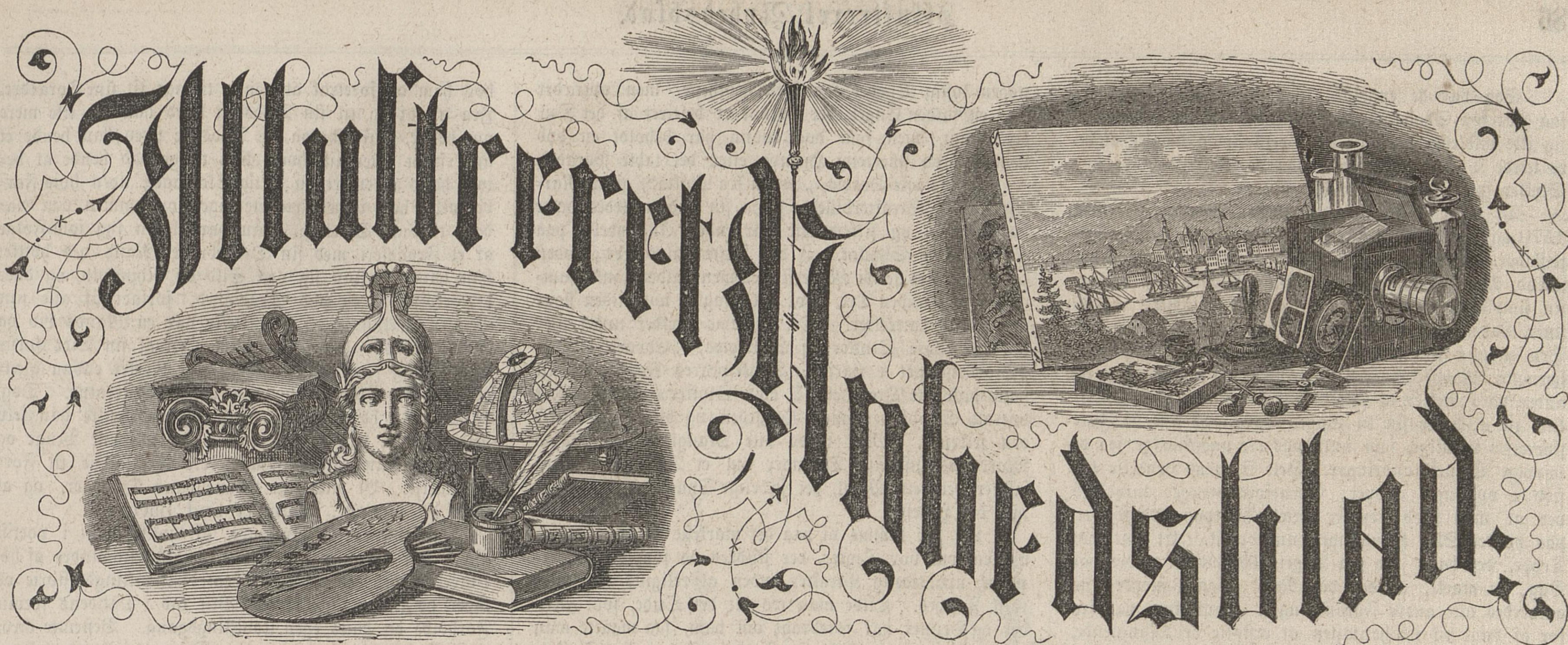
Illustreret Nyhedsblad.

Ældre indheftede Aargange af dette Blad kunne efter Requisition hos Undertegnede erholdes til følgende Priser:

Aargangene for 1853, 1854, 1858 og 1859 pr. Exemplar 1 Spd. 24 Skill. Aargangene 1861, 1862 og 1863 med tilhørende Nytaarsgaver pr. Exemplar 2 Spd. Nytaarsgaverne for 1860, 1861 og 1862 pr. Exemplar 30 Skill. Nytaarsgaven for 1863, „Kjerlighedens Komedie", af Henr. Ibsen 48 Skill. — Med Undtagelse af Aargangen for 1860 haves af samtlige Aargange fra 1853—63 enkelte Qvartaler indheftede, der sælges til 24 Skill. pr Qvartal-Exemplar.

B. M. Bentzen.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 17.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 24. April 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Prindsesse Therese,

hvis fulde Navn er Therese Amalie Caroline Josephine Antoinette, er født den 21de December 1836 og Datter af Hertug Edvard Carl Wilhelm Christian af Sachsen-Altenburg (f. 3die Juli 1804, død 16de Mai 1852) og Amalie Antoinette Caroline (f. 30te April 1815, død 14de Jan. 1841, Datter af Prinds Carl Anton Friederich af Hohenzollern-Sigmaringen). Hun er ældste Barn af det den 25de Juli 1835 mellem hendes Forældre indgaaede Ægteskab. Faderen var en Farbroder af den nu regjerende Hertug i Sachsen-Altenburg, Ernst.

Hertugdømmet ligger et Par Mile søndenfor Leipzig; det indtager en Udstrækning af 24 Kvadratmile med en Befolkning af 137,162 Indvaanere, hvoraf 91,650 paa Landet og 46,233 i Byerne; af disse er Hovedstaden, Altenburg, den største med 17,168 Indv. Budgettet beløber sig til 829,526 Thaler og Militærkontingenten til 1473 Mand, Reserven iberegnet.

De Forholde, Prinds Augusts Gemalinde er opvoxen under, ere saaledes ikke store; men netop derfor haabe vi, at hun i sit ny Hjem vil forstaa at finde den Tilfredshed i rolige Omgivelser, den Glæde i et kjærligt Hjems Stilhed og Fred, i hvilken vor Kongefamilies Medlemmer altid har vidst at finde sin bedste Hvile, og som har draget vort Folks Sympathi saa nær til dem, ikke blot som Fyrster, men tillige som Mennesker.

Det engelske Theater før Shakespeare.

Til Erindring paa Trehundredeaarsdagen efter Shakespeares Fødsel d. 23de April 1564.

I vore Dage, da det hele Europas vægtige Dom har forenet sig om at erklære Shakespeare for den nyere Tids største Digter, begriber man neppe, hvilket Mod i den selvstændige Dom det endnu i forrige Aarhundrede hørte til, overhovedet at holde Shakespeare for en betydelig Digter. Fremfor alt tog hans Modstandere Anstød ved den tilsyneladende Formløshed, ved en dramatisk Structur, der stred mod alle nedarvede Skoleregler, og de, der vare mildest stemte, vilde i det Høieste lade ham gjælde som et ganske raat Naturgeni.

Da Mænd som Lessing, Herder og Göthe havde paavist, at det var en Daarskab at bedømme den engelske Tragedie efter de Fordringer, man uddrager af den græske eller kanske endog den franske Tragedie, eftersom begge har stik modsatte Udgangspunkter og ere fremstaaede under ganske forskjellige Betingelser, da blev man snart lige saa overstrømmende af ensidig Beundring, som man før havde været af ensidig Dadel. Man lod sig ikke nøie med simpelthen at tage det gammelengelske Dramas Form for det, som det i Virkeligheden var, for den Form, der bedst svarede til den daværende Scenes Indretning og Betingelser, men man vilde nu af den igjen aflede almengyldige Love, der kunde føre til ny Misforstaaelser.

Feiltagelsen laa deri, at man ganske rev Shakespeare ud af Tingenes naturlige Sammenhæng, holdt ham for den eneste Skaber og Begrunder af en ny Kunstform, at man overhovedet ved Bedømmelsen af hans Værker fuldstændig tabte det historiske Standpunkt af Sie. Man vænnede sig til at betragte ham, der i en Grad som ingen anden Digter slaar sine Rødder ned i Virkeligheden, som et af alle Tidens reale Betingelser uafhængigt Vidunder, ret som om der ikke havde været Nogen, der havde beredt ham Veien.

Det, der gav den saakaldte Shakespearske Scene dens eiendommelige Karakter: den episke Rigdom paa Figurer, den skarpe Karakteristik, Skjæbnens Afledning ud af det menneskelige Bryst, Stykkernes bredt anlagte og indviklede Bygning, den Grundsætning at give hele Heltens Historie med alle Forandringer i Tid og Sted, og ikke blot, som i den græske Tragedie, Handlingens Katastrophe, endelig den dramatiske Dialog i rimfri, femfodede Jamber, der ikke skulde være noget Andet, end en forædlet, forhøiet Prosa i rhythmisk Bevægelse, — alt dette fandtes hos Christopher Marlowe, til hvem den mindre geniale, men for det engelske Dramas Udviklingshistorie vigtige Robert Green nærmest sluttede sig.

Christopher Marlowe, den største engelske Skuespildigter før Shakespeare, blev født i Canterbury i Februar 1563. Af hans omtumlede Liv kjende vi næsten ikke andet end dets bedrøvelige Begyndelse og dets sørgelige Ende. Som Søn af en fattig Skomager blev han allerede tidlig fortrolig med Sorg og Nød, og synes ogsaa paa Universitetet i Cambridge, hvorhen han kom i Foraaret 1581, at have levet af fremmed Understøttelse. Man ved ikke med Bestemthed, fra hvilken Kilde denne flød; kun Saameget er sikkert, at den ydmygende Afhængighed, i hvilken han voxede op, øvede — som Tilfældet saa ofte er med høitstræbende Naturer — en høist skadelig Indflydelse paa hans Karakter. Allerede før Fuldendelsen af sine Studier havde Marlowe knyttet Forbindelser med forskjellige Scener, sandsynligvis idet han forbedrede ældre Stykker og indrettede dem til Opførelse, saaledes som dengang unge Dramatikere pleiede at begynde sin Løbebane. Om han selv optraadte som Skuespiller, som hin Tids fleste Skuespildigtere, formaa vi ikke at angive med Bestemthed; men i ethvert Fald maa han tidlig have gjort sig fortrolig med Scenen og dens Fordringer; thi allerede hans første Stykke, „Tamerlan den Store", der blev opført 1586, frembragte en fuldstændig Omvæltning i Theaterverdenen, og er for alle Tider at betragte som Grundstenen i den Shakespearske Scenes vidunderlige Bygning.

For nogenledes at kunne bedømme Betydningen af dette af Literaturhistorikerne ilde medfarne Stykke, maa vi kaste et hurtigt Tilbageblik paa det engelske Theater, saaledes som det var før Marlowe.

Ethvert i Sandhed nationalt Theater har sin Rod i Hjemmets Grund; det udgaar fra Folket, for atter at vende sig til Folket; dets Vugge er Folkets Religion, og dennes Mysterier er dets første Indhold. Saa var det hos Grækerne, saa var det ogsaa hos Spanierne og Englænderne. I England rækker Opførelsen af Mysterier eller Mirakelskuespil, som de der bleve kaldte, tilbage lige til det ellevte Aarhundrede. I Begyndelsen var det korte Fremstillinger af enkelte Historier fra Bibelen, indledet med en Prolog og dramatiseret med den nærmest mulige Tilslutning til den hellige Skrifts egne Ord; siden blev det, — i Lighed med de tydske Passionsskuespil, — trukket ud til en saadan Længde, at Opførelsen kunde optage ligesaa megen Tid, som den virkelige Begivenhed havde krævet. De fleste af disse Fremstillinger tabte snart deres oprindelige Renhed; paa nogle Steder udartede de til det Uanstændige, paa andre Steder blandede de sig med verdslige Elementer. Af denne Blanding opstod omkring Midten af det 15de Aarh. de saakaldte Morals eller Moraliteter, allegoriske Fremstillinger, der skulde virke forædlende paa Sæderne. Hovedfigurerne deri var Djævelen og Lasten. Den første pleiede at vise sig i en Dyrehud, med lang rød Næse, Hale og Hestefod, medens Lasten optraadte som et Slags Hanswurst, i lang, broget Klædning, med en Svøbe i Haanden og førende raa Vittigheder i Munden. Ved Siden deraf optraadte Dyden, Sandheden, Retfærdigheden, Freden og de syv Dødssynder, og det Hele endte med Dydens Belønning og Lastens Straf. I Tidens Løb traadte det komiske Element mere i Forgrunden, og der opstod korte, enakts Farcer, der kaldtes Interludes, Mellemspil, fordi de sammen med andre Forlystelser opførtes ved Hoffester og Selskaber. I de bedre af disse Mellemspil kan man allerede opdage Spiren til den engelske Komedie.

Den Begeistring, hvormed man i det 16de Aarh. i England drev de klassiske Studier, fremkaldte en Række lidet heldige Forsøg paa at bringe den antike Komedie og Tragedie paa Scenen, medens den dramatiske Poesis egentlige, livskraftige Stamme havde sin Rod i Folketheatret og stedse udbredte sine Grene videre og videre.

Fra 1570 af formeredes Tragedier, Komedier og Historier i en forbausende Grad. Stofferne dertil bleve hentede fra alle Verdens Lande: Ægypten, Grækenland, Frankrig, Tydskland, men især Italien og Spanien maatte levere sin Tribut af Historier, for at forsyne den engelske Scene med Dramaer. En Mængde Oversættelser fra gamle og ny Sprog gjorde alle Nationers aandelige Skatte tilgjængelige ogsaa for Lægmænd. Iveren for Studiet af de Gamle var vaagnet saa levende, at endog Dronningen selv og Hofdamerne erhvervede sig grundige Kundskaber i de klassiske Sprog, og et almindeligt Kjendskab til den gamle Mythologi trængte ned i Folkets laveste Klasser. Ved Aarhundredets konfessionelle Spaltninger og Kampe var der kommen en mægtig Bevægelse i Nationen, en Bevægelse, der i det Enkelte gjorde megen Ulykke, men gav det aandelige Liv et mægtigt og frugtbart Opsving, hvis velsignelsesrige Følger gjorde Elisabeths Regjeringstid til den engelske Histories berømmeligste Afsnit.

Den ridderlige Aand blomstrede endnu, men den middelalderlige Feudalstats Kraft var brudt, medens det folkelige Kongedømme styrkedes mere og mere, og Englands politiske Betydning, Haand i Haand med Borgernes materielle Velstand, voxede med exempelløs Hurtighed. Saaledes forenede alle Betingelser sig, for i England at berede Theatret, der fremfor Alt til sin Udvikling behøver et stort nationalt Grundlag og et friskt Folkeliv, en frugtbar Jordbund. Ligesom Dramaet selv udvikler sig af Kampe og Modsætninger, saa trives det ogsaa bedst i en Tid, der bevæges af mægtige Kampe og Modsætninger. I England var det endnu i sin første, friske Opvæxt, da allerede høitstaaende og lærde Mænd, der ganske vare hildede i klassiske Anskuelser, forudsagde dets Undergang, fordi de i dets overmodige Tilløb kun saa raa Forvildelser og i dets Eiendommeligheder Spirerne til Fordærvelse. Selv den store Digter Spenser sluttede sig til disse varslende Profeter, der mente, at England aldrig vilde faa en national Scene, da dets Digtere druknede i fremmede Stoffer, ligesom da ogsaa de mange Oversættelser fra fremmede Sprog skulde være et farligt Tegn paa, at det gik nedad Bakke med den hjemlige Skaberkraft.

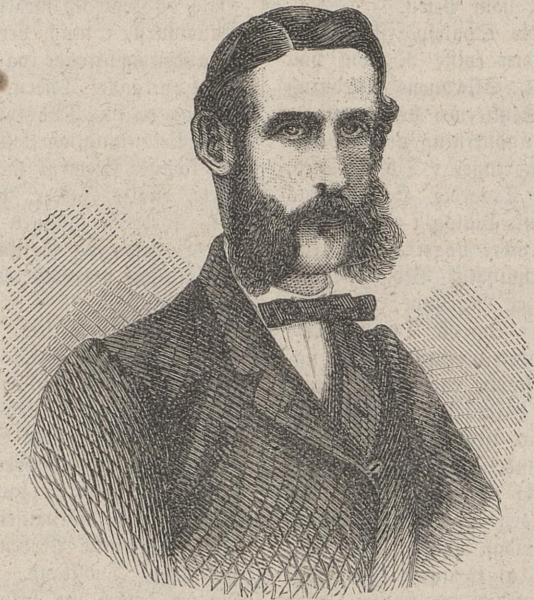
Saa var de engelske Vises og Skriftlærdes Dom faa Aar før Shakespeares Optræden. Men Folket lod sig ikke vildlede deraf, og efter dets Smag maatte ogsaa de lærde Digtere føie sig, naar de ikke vilde lade sine Stykker spille for tomme Bænke.

De første faste Theatre i London oprettedes mellem 1570 og 1580. Før gaves der, foruden de Skuespillerselskaber, der underholdtes af Hoffet og af enkelte Stormænd, kun omvandrende Skuespillertrupper, der opsloge sin simple Scene i Gjæstgivergaarde, Retsale, Skolestuer, Lader, kortsagt overalt, hvor man tillod dem det. Den utrolig simple Indretning af Scenen, der ikke i fjerneste Maade var beregnet paa ved Dekoration og andre ydre Midler at frembringe Illusion, tvang Publikum til at holde sig til Sagen og gjorde alle de Forstyrrelser umulige, som nutildags ere uadskillelige fra de hyppige Sceneforandringer. Hele Scenens Prydelse bestod i ophængte Tepper; Sceneforandringer antydedes ved at man skjød frem et Bræt, hvorpaa stod skrevet, paa hvilket Sted Handlingen nu foregik. Et lyseblaat Teppe, der hang ned fra Taget, betegnede, at det var Dag, et mørkt, at det var Nat. Paa lignende Vis antydedes alle andre Forandringer. Publikum var fra før af vant til i Phantasien at erstatte det Manglende, og uden at forstyrres af Bisting, fulgte det med saa meget større Spænding selve Stykkets Gang. Og Digteren maatte paa sin Side, jo mindre han understøttedes af ydre Hjælpemidler, desto mere søge at virke ved sin Digtnings indre Magt.

Endskjønt Skuespillernes Stilling i Samfundet dengang var meget lav, saa har vi dog al Grund til at tro, at deres kunstneriske Præstationer ikke have været af ringe Værd. Næsten alle hin Tids dramatiske Digtere vare tillige Skuespillere og bragte en grundig Universitetsdannelse med sig paa Scenen. Ved de religiøse Kampe var Universiteterne næsten blevne ganske folketomme; Kirken i dens Overgangstilstand havde intet Tiltrækkende for Studenterne, og deraf kom det, at en Mængde unge Lærde strømmede til Hovedstaden, for at finde et Levebrød ved Theatrene som Skuespillere og dramatiske Forfattere. Til disse hørte ogsaa Marlowe, der sandsynligvis i Aaret 1585 kom til London, da allerede 1586 hans „Tamerlan" blev opført og grundlagde en ny Epoche i det engelske Dramas Historie.

For Marlowes ukritiske, naive Publikum, som endnu ikke var vant til paa Scenen at søge Løsningen af psychologiske Problemer, gik Finhederne i hans Stykke kanske tabte, medens det fandt det største Behag i Tamerlans vidunderlige Heltebedrifter, som Digteren maatte skildre med den størst mulige Vidtløftighed. Dette Publikum fandt en hjertelig Fornøielse i at se Tamerlan i to Timer erobre den halve Verden, nedslaa de mægtigste Hære og spænde Konger for sin Triumfvogn. Saaledes finde vi da ogsaa i Stykket nogle Scener, der efter vor Smag ligefrem synes absurde, og som ogsaa har givet de fleste Kritikere Anledning til at finde det hele Stykke raat og forkasteligt, fordi de ikke gjorde sig den Umage at skille Guldet fra Slaggen. Men man maa ikke glemme, at Marlowe skrev for et Publikum, der først skulde dannes, for et Folketheater, som dengang endnu neppe stod i saamegen Anseelse som Nutidens Secondtheatre, og som hovedsagelig havde ham selv at takke for det raske Opsving, der satte det istand til allerede faa Aar senere at begribe og nyde Shakespeares mere fuldendte Værker.

Marlowe skrev sin „Tamerlan" i en Alder af mellem 22 og 23 Aar, og i sine senere Stykker, der fulgte raskt paa hinanden, arbeidede han sig videre og videre frem til større Mesterskab. Først kom hans „Doctor Faust", et Stykke, der maa betragtes som hans betydeligste Frembringelse, hvor feilfuldt i Kompositionen og ujevnt i Udførelsen det end er. Hvor han har taget Stoffet fra til dette mærkværdige Drama, har man endnu ikke kunnet paavise med Sikkerhed. Den ældste tydske Faustbog skriver sig fra Aaret 1587, og allerede i 1589 var Marlowes „Faust" et af Londonerpublikumets Yndlingsstykker. Om et sælsomt Tilfælde saa hurtigt har ført den tydske Bog i Hænderne paa den engelske Digter, eller om Faustsagnet i ganske den samme Skikkelse allerede tidligere var bleven gjængs i London, faar staa uafgjort hen. Kun saa meget maa bemærkes, at det ikke saa meget er af Tørst efter høiere Erkjendelse som af Begjærlighed efter Magt at den engelske Faust, i Modsætning til den tydske, drives til at slutte et Forbund med Helvede, og at den Marloweske Mephistopheles ikke er nogen lystig Djævel som den Götheske, men optræder som en falden Engel, der vistnok er beseiret af det Ondes Magt, men som dog endnu har beholdt en dyb Længsel, en smertelig Hjemve efter det tabte Paradis.

Prinds August og Prindsesse Therese.

I sit næste Drama, „Jøden fra Malta", giver Marlowe os et Karakterbillede, der i sin Tid ligeledes vakte stor Opsigt og sikkert ikke var uden Indflydelse paa Shakespeares Shyllok. I den første Halvdel er „Jøden fra Malta" et sandt Mesterstykke, men falder ganske sammen i den anden Del, hvor det Tragiske undertiden slaar over i det Latterlige. Det Samme gjælder noget nær om to andre Stykker af Marlowe, „Edvard II" og „Blodbryllupet i Paris", Shakespeares Forbilleder til hans historiske Dramaer. I disse Stykker kjæmper endnu overalt Skjønheden med Raaheden og bliver ikke altid den seirende. Men trods alle Mangler vidne ogsaa Marlowes historiske Dramaer om et Talent, der kun savner det rette Maal, det sædelige Tyngdepunkt, for at naa det Høieste.

Og her komme vi paa det mørkeste Punkt i Beretningen om vor Digter, der skildres os som en sønderreven, upaalidelig Karakter, uden al religiøs eller moralsk Fasthed. Vilde man tro alt det Onde, som Fiender og Venner har forebragt om ham, saa maatte man tro, at han havde tilbragt sin hele Tid i slet Selskab, ved Drikkegilder og under Udsvævelser af ethvert Slags; men naar vi betænke, at han døde neppe 30 Aar gammel, og at han under sit knapt syvaarige Ophold i London foruden et Bind Digte, der indeholder meget Fortrinligt, og 6 femakts Dramaer, der endnu udkomme i England i ny Oplag, tillige har skrevet en Række andre Stykker, der ere tabte, saa maa vi tilstaa, at der under en saa mangfoldig og mægtig aandelig Virksomhed dog ikke kan være bleven megen Tid tilovers for Lediggang og frivole Adspredelser. At forresten en saa lidenskabelig anlagt Natur som Marlowe ikke altid holdt sig indenfor den strenge Skikkeligheds Grændser, er i den Tid og de Omstændigheder, under hvilke han levede, let at forstaa og tildels ogsaa at undskylde. Gammelenglands Skuespillere og Scenedigtere vare før Shakespeare ganske udelukkede fra det gode Selskab og maatte søge sin Adspredelse i Kredse, hvor der ikke just pleiede at herske den fineste Tone.

Blandt Marlowes Kollegaer i London var Green, Lodge, Peele og Nash de eneste fremragende. Disse aandfulde Mænd levede, som Vexlingerne i deres usikre Literatexistents bragte det med sig, snart i Overflod, snart i den kummerligste Trang. Den mest glimrende og tillige mest karakterløse blandt dem var Robert Green, der i Begyndelsen, fuld af Misundelse og Skinsyge over Marlowes Lykke, indtog en fiendtlig Stilling mod denne, men snart opdagede, at det var bedre at have en saa farlig Medbeiler til Ven end til Fiende og nu — ialtfald i det Ydre — paa det Fortroligste sluttede sig til ham, for at kunne optræde med saameget større Overmod ligeoverfor de Svagere i Aanden.

Green blev født i Norwich i Aaret 1560 som Søn af velhavende og høit agtede Forældre. Han studerede i Cambridge, hvor han 1578 tog Graden, gjorde derpaa en længere Reise gjennem Frankrig, Italien og Spanien, hvor han synes at have sat overstyr Størsteparten af sin Formue, og hvor han efter sin egen Tilstaaelse førte et meget vildt Liv. Efter sin Hjemkomst levede han en Tidlang i London, og lod her sin Muses Førstefødte se Dagen under Navnet „Love-Pamphlets." Det var disse tre Fortællinger, der strax vakte usædvanlig Opmærksomhed og tillige udkom gjentagne Gange i ny Oplag. Han vandt en smuk, ung Piges Hjerte, og ægtede hende, som det synes, under de gunstigste Forhold. Men hans Hustru holdt det ikke længe ud hos ham og foretrak at vende tilbage til sine Forældre. Fra nu af og til sin Dødsdag brød han sig ikke mere om hende. Først paa sit Dødsleie skrev han hende et angerfuldt Brev til, hvori han tillige bad hende at betale hans Husvært, en fattig Skomager, uden hvis Forbarmelse han vilde være elendigen omkommen paa Gaden, ti Pund Sterling. Han var bleven syg som Følge af et Fraadseri med sin Drikkebroder Nash, ved hvilket han havde forspist sig paa Sild og Rhinskvin, og døde i Fortvivlelse og dyb Elendighed, forladt af alle sine Venner, i August 1592. Dette var en Mands Liv og Død, der var kaldet til at være en af sin Tids første Digtere, og som ved enkelte af sine Værker endnu gjælder som en Prydelse for den engelske Literatur. Dog, de fleste af hans talrige Skrifter, om hvilke han selv bekjender, at han kun skrev dem for at tjene Penge og med det letsindigste Hastværk, ere hjemfaldne til Forglemmelse. Vi ville kun nævne hans Dramaer, og af disse det vigtigste, „Bungay and Baco."

Greens øvrige Dramaer, af hvilke intet i poetisk Værd kan maale sig med dette, er ikkedestomindre af høi Interesse for det engelske Theaters Udviklingshistorie og lader os tillige kaste et dybt Blik ind i Datidens sociale Forholde og hans egen Udviklingsgang. Bestemte chronologiske Angivelser over den Orden, i hvilken hans Stykker ere skrevne, mangle vi; men af indre Grunde kunne vi med stor Sandsynlighed antage, at „den rasende Roland" var hans første dramatiske Forsøg. Vi finde her alle en flygtigt producerende Begynders Feil, hvem det øiensynligt mindre laa paa Hjerte at tilfredsstille Kunstens Fordringer, end et nysgjerrigt, naivt Publikums Forlangender. Digterens Hensigt synes at have været at skrive et Drama, der indeholdt det størst mulige Antal Begivenheder og Repræsentanter for fremmede Folkeslag, blandet med saamegen Kjærlighed og Skinsyge, Kamp og Myrderi, som lader sig expedere i Løbet af halvanden Time. Af planmæssigt Anlæg, Karakteristik og psychologisk Udvikling er her endnu intet Spor. Det samme gjælder om det Stykke, der sandsynligvis fulgte hint, „Et Speil for London og England", som Green skrev i Forening med Thomas Lodge, og som endnu minder saa levende om „Moraliteterne" og „Interluderne", at man, ved at adskille de komiske Elementer fra de alvorlige, med Lethed kunde sætte sammen en Moralitet og et Mellemspil. Digteren havde endnu ikke i mindste Maade klargjort sig Dramaets Væsen, da han skrev dette forunderlige Tendentsstykke, der i Grunden ikke indeholder Andet end Kopier af det gamle Testamente (saaledes forekommer f. Ex. hele Historien om Jonas, der bliver kastet ud af Hvalfiskens Bug op paa selve Scenen), afbrudt af komiske Scener (disjecta membra af et Interlude) og spækket med moralske Reflexioner og praktiske Regler.

Heller ikke det tredie Stykke, „Alfons, Konge af Arragonien", staar høiere i poetisk Henseende, men viser dog et betydeligt Fremskridt i Tekniken. Vi har her allerede det, som mangler de andre samtidige Skuespil, en regelmæssig Inddeling i Akter og Scener, og i Anlægget synes den gode, gamle Regel at have foresvævet Forfatteren, at ikke blot det Hele, men ogsaa hver enkelt Scene maa finde sin Exposition, Sammenslyngning og Afslutning. Dog er det blot Formen, ikke Sagens Kjerne, han har havt for Øie, og de lykkelige Motiver, som Stoffet bød ham, har han benyttet mere episk end dramatisk. Derimod maa Greens fjerde Stykke, der desværre er overleveret os i en meget lemlæstet Skikkelse, kaldes et særdeles heldigt Træf. Planen i „Jakob IV" er fortræffelig, det med Dramaets Tyngdepunkt sammentræffende Omsving overrasker og er dog fremkaldt ved de naturligste Midler, og endelig har vi her levende, skarpt udprægede Karakterer for os. Mellemspillet med „Oberon" — eller Oberom, som Green skriver — der ved sine tjenende Aander som en deus ex machina griber handlende og ledende ind i Heltens Skjæbne, viser sig mere som en Indrømmelse, der er gjort Tidens Smag og Interludets Elskere, end som en nødvendig Bestanddel af dette Drama, der med en meget ringe Forandring saare vel kunde undvære denne Tilgivt.

Green vidste nu, hvorpaa det kom an i Anlægget af et Drama, og bevægede sig herefter med større Sikkerhed og Frihed. Hans femte Stykke, „Skytten fra Wakefield", er et livligt, ægte engelsk Lystspil i den bedste Smag. Stykkets Helt, George Green, var ligesom hans Ven, Robin Hood, en af Folkets Yndlings-

figurer, og hans Historie var i Enhvers Mund. Digterens store Fremskridt i Bearbeidelsen af dette lykkelige Stof viser sig især deri, at han anvendte sin hele Kraft paa at skabe et af-undet Kunstværk og lade det virke som en Helhed, medens han før behandlede Compositionen fuldstændig som en Bisag og mere søgte at blænde ved vidunderlige og glimrende Enkeltheder. Pladsen tillader os desværre ikke her ved nærmere Udvikling og Exempler at vise, hvorledes Robert Green, med sit lette og behagelige Talent, virkede ved Siden af Marlowe og ryddede Veien for Shakespeare, der ogsaa i næsten alle Enkeltheder laante Stoffet til sit „Vintereventyr" fra Greens Novelle „Pandosto, Tidens Triumph."

Der var endnu ikke gaaet et Aar hen efter Greens Død, da Marlowe ligeledes endte sit Liv paa en skrækkelig Maade. Han blev nedstukken af en af sine Bekjendte, Francis Archer, saa at Dolken, som Marlowe søgte at afparere, gjennem Øiet trængte ind i Hjernen, og han efter faa Timers Forløb under frygtelige Smerter opgav Aanden. Saa sørgelig en Ende fik efter et kort og stormfuldt Liv Englands største tragiske Digter før Shakespeare. Han døde d. 16de Juni 1593, efterat hans falske Ven Green ved en Troløshed, der rakte ud over Graven, havde forbitret ham de sidste Maaneder af hans Liv.

Green efterlod nemlig under Titelen „For en Skilling i Vid, kjøbt med Anger for en Million" en paa Sygeleiet skreven Autobiographi, hvori han med stinhellig Syndermine anklager sig selv og sine Scenekammerater for deres lastefulde Liv, og især søger at skade Marlowe, hvem han uden al Grund beskylder for Atheisme. Denne berygtede Bog er for os af en særegen Mærkelighed, fordi deri Shakespeare for første Gang omtales i følgende Ord: „Der har vi nu en paatrængende Krage, der smykker sig med vore Fjær, og, med et Tigerhjerte i sit Skuespillerlegeme, tror ligesaa godt at kunne skraale frem sine bombastiske, rimfri Vers som nogen af jer Andre. Denne Lykkefugl, et sandt dramatisk Factotum, holder sig for den eneste Shake-scene i hele Landet."

Shakespeare var hidtil kun optraadt som Skuespiller og som Omarbeider af ældre Stykker; som selvstændig Digter viser han sig først i Marlowes Dødsaar, 1593, saa at Alle, der før beherskede Scenen, maa betragtes som hans Forgjængere, ligesom ogsaa den Indflydelse, som Lily, men især Marlowe og Green have øvet paa ham, er umiskjendelig. Alt hos dem finde vi alle de glimrende Egenskaber i hans egne Digtninger, men for at skabe fuldendte Værker, saaledes som han gjorde det, manglede de hans sædelige Høihed, hans mandige og sanddru Karakter. Thi kun af en harmonisk Aand kan der udspringe harmoniske Værker, og endnu har der aldrig levet nogen i Sandhed stor Digter, der ikke tillige var stor som Menneske.

(Efter en Forelæsning af Prof. Fr. Bodenstedt.)

Pantserkorvetten „Danebrog".

Pantserkorvetten „Danebrog".

(Text og Tegning efter dansk „Ill. Tid.")

Dette Marinens nyeste Pantserskib, der allerede i nogen Tid har spøget i de phantasirige Preussieres Hjerne, og efter deres Forsikring flere Gange har vist sig under de preussiske Kyster, er nu ikke længer noget Phantom; „Danebrog" er blevet til en Virkelighed i sin ny Skikkelse, det „svømmer paa Vove", som vort Billede viser, og har det alt inden sin Fremtræden vidst at indgyde vore ellers saa overmodige Fiender Respekt, da nære vi den sikre Forventning, at det vil gjøre det i endnu høiere Grad nu, da Vaabenet er færdigt og Kanonerne ladte. Da „Danebrog" sidste Gang var ude at flagre, nemlig i Foraaret 1861, var det et stolt Linieskib med høie Master og brede Seil, som det spredte for Vinden, medens det fyldige Skrog svømmede let som en Svane paa Søen. Det var et deiligt Skib! Man kunde ligge hele Timer i et Fartøi og betragte den smukke Boug, uden at trættes; ikke mindre end fire og halvfjerdsindstyve Kanoner, anbragte i tre Etager over hverandre, kigede ud igjennem dets Porte. Let som en Jolle dreiede Skibet for sit Ror; var Brisen frisk, da kastede det sig paa Siden, pidskede afsted, medens Vandet skummede for Bougen; og døde Brisen hen, da kom dets tro Ledsager „Hekla", bandt sig fast paa dets Side og førte det derhen, hvor Chefen bød. Hvad er der nu tilbage af al denne Herlighed? „Danebrog" er blevet til et fort,

lavt og bredt Søuhyre; Masterne og Reisningen ere lave og klodsede; kun fjorten Kanoner pege ud igjennem de smale Batteriporte, — men disse Kanoner ere jo rigtignok ikke Nøglebøsser. En sort Skorsten er bleven stukket ned igjennem Dækket, og agterud, bagved den afkortede, runde Agterstævn, snurrer et Hjul med nogle Vinger rundt, drevne af en i Uhyret anbragt Maskine paa 400 Hestes Kraft. Se alt dette er ingen Hemmelighed. Skulde Nogen ønske at erfare, hvad det er for et Slags Kanoner, Skibet nu er forsynet med, hvor langt de række, hvilke Projektiler de udkaste, — eller ønsker man at vide, hvor hurtigt Skibet kan løbe, hvor let det dreier, hvor roligt det ligger under Skydningen paa Søen: da maa vi henvise til vore Venner Preusserne, der forhaabentlig snart ville faa alle disse Ting og mere til oplyste. Spørge Læserne os derimod, hvorledes det Skyts maa være beskaffent, som skal kunne gjennemtrænge „Danebrogs" Sider, da skulle vi tillade os at bemærke, at det er Noget, som ikke kommer dem ved, saasom vore smaa Epistler ogsaa kunne naa dem, der agte at aabne deres Ild imod vore Fædrelandsforsvarere. De maa nøies med den Tegning, vi levere af Skibet.

Og hermed ønske vi „Danebrog" Lykke paa dets forestaaende Expedition; vi ønske, at det maa svare til de Forventninger, Nationen nærer om det, at det maa bringe det betrængte Fædreland Held og kaste et betydningsfuldt Lod i Vægtskaalen i Kampen for Frihed og Selvstændighed, for Nationalitet og Ære!

Af en gammel Militærs Erindringer.

III.

„Gaa ud, Mor", sagde Gamlen, „vi skulle tale om Regimentsaffærer!"

Et triumpherende Smil spredte sig over hans Ansigt, da denne aldrig feilende List gjorde sin Virkning. Smilet dæmpedes dog noget, da hans Øie faldt paa mig.

„Kvindfolkene ere rare", sagde han til Kapitainen.

„Jagu ere de rare", svarede denne med Alvor.

Ja, rare ere de virkelig! Undskyld mig, Læser, om jeg her medet slaar over fra det Episke til det Lyriske; men Dybden af Veteranens Bemærkning, der ligesom et Orakelsprog tillod tusinde Fortolkninger, greb mig med uimodstaaelig Magt. O, hulde Kvinde! ... Nei, den Tone passer ikke for en gammel Militær! Heller da den Maner, som min forhenværende Korporal, Søren Moe, forsøgte sig i, da jeg en Sommernat hørte ham pusle udenfor mit Telt. „Elsker du mig, Søren?" spurgte en kvindelig Stemme. „Javist, svarte Fanden, gjør jeg det!" svarede Søren.

Jeg mærker, at jeg har tabt Traaden. Min Mening var egentlig at hylde den elskværdige Side hos Kjønnet, som Mange kalde deres Lettroenhed, og som især hos min Moder viste sig i sin ædleste Form. Rigtignok har jeg undertiden tvivlet paa, at det forholdt sig saa ganske rigtigt med hendes ubetingede Tiltro til Gamlens Ord; men ialtfald forstod hun udmærket at skjule sin Tvivl, og Gamlen var fornøiet. Jeg er senere, grundet paa selvstændige Undersøgelser, kommen til det Resultat, at denne Lettroenhed er et almindeligt forekommende Træk i den kvindelige Natur. For at vise, at jeg som Psycholog nok kan hævde min Plads, ialtfald i Bygdekredsene, vil jeg ikke undlade at meddele en anden Opdagelse, som jeg har gjort i den senere Tid, nemlig, at Kvinden har Tilbøielighed til Skinsyge. Dette viste sig paa det Eklatanteste ved en af de sidste Udkommanderinger, hvori jeg var Deltager, nemlig til Skaane i 1848. Da mit Kompagni — et garnisonerende — var forsamlet paa Bryggen for at indskibes, var der „Graad og Tænders Gnidsel" hos en hel Del yngre Fruentimmer, som klyngede sig op til Soldaterne og trængte ind mellem Gelederne. En Soldat, selv dybt rørt, greb da Ordet, for at trøste de Sørgende. Hans Trøstegrunde vare hovedsagelig skikkede til at fæste deres Opmærksomhed paa det, som jo efter Alles Opfatning maatte ligge de elskende Kvinder mest paa Hjerte, den Elskedes Velbefindende: „Graat inte, Jenter", sagde den brave Karl, „hvis dom si'er sandt, saa er der nok af Jenter i Skaane au, saa for os behøver dere inte aa sørje." Efter al Rimelighed skulde de jo nu have givet sig tilfreds; jo pyt! — Skrigene og Hylene bleve værre end før, og jeg saa mig nødt til i egen Person at optræde, for at faa dem bort. Denne Scene gav mig et dybt Indblik i den kvindelige Karakter.

Naa da, det synes virkelig, som om enhver Tanke, jeg faar Tag i, skulde ville skeie ud til Siden, eller, som det i Ridehushjørnerne ofte gaar uøvede Ryttere, „flyve af efter Tangenten." Skjønt det ikke oprindelig var min Hensigt at indlade mig paa nogen Doktrin, føler jeg mig dog nu, da mine Tanker have taget den Retning, bevæget til at erklære som min Overbevisning, at en Kvindes huslige Elskværdighed og Fortjeneste er proportionel med hendes Lettroenhed, og omvendt proportionel med hendes Skinsyge (det kan ikke skade at vise, at man i sin Tid har studeret Mathematik).

Men for at komme tilbage til „Regimentsaffærerne."

„Salte mig!" sagde Gamlen, idet han med Mundstykket af sin Pibe kløede sig i Hovedet, „gik det ikke ganske underligt til i Garnisonerne i vor Tid. Da Volden blev nedrevet paa Munkholmen, stod bare Porten igjen som et Spøgelse. Men mener du ikke, at Kommandanten endda hver Aften lod stænge den efter Reglementet, da? Jøsses, Vagten i Gevær; Kommandanten nærværende, Porten stængt med Bulder og Brag; siden kunde det vel hænde sig, at Sauer og Kretur gik udenom Porten, og Folk med da, Gudbevares; men Porten var stængt, ser du!"

„Reglementet!" var Kapitainens korte Svar.

„Reglementet, jaha, Gudbevares!" tog Gamlen noget hastigt tilorde, som om han frygtede for at beskyldes for Mangel paa Respekt for dette Allerhelligste. „Men var det efter Reglementet, som han Homeier truede Kjøbmanden paa Kongsvinger med at skyde ned Laden hans ogsaa, kanske?" lagde han til triumpherende.

„Hækken Lade?" spurgte Kapitainen.

„Joho, da gamle Homeier var Kommandant paa Kongsvinger, levede han høit og vilde have det i alle Dele, som en Kommandant bør have det. Han pleiede da imellem, naar Tønden var paa Heldingen, at rekvirere Vin i Byen hos en Kjøbmand der; imellem hændte det, at Kjøbmanden fik Betaling ogsaa, imellem hændte det ikke, Gudbevares. — Saa hændte det engang, da gamle Ritmester Schwartz fra Hedemarken og Jürgensen fra Moss vare paa Besøg hos Kommandanten, at de sade ved Bordet, og at Kommandanten sendte Bud ned til Kjøbmanden efter mere Vin. Men dennegang kom Budet tilbage med den Melding, at Majoren fik ingen Vin, førend Kjøbmanden fik Penge for den Vin, som alt var opdrukket. „Gott verdamm!" raabte Majoren og slog Næven i Bordet, „aber wir werden wohl dem Schlingel zeigen, wie man mit solehen Leuten umgeht! Ordonnants!" Den for Dagen kommanderede Ordonnants, som forresten, paa Grund af Besætningens Faatallighed, hver Dag blev kommanderet til Ordonnants paany, traadte ind og stod ved Døren. „Ordonnants, mein Degen, ich werde die Festungswerke inspiciren." Kommandanten og de to andre Gamlingerne drog ud gjennem Døren; Skildtvagten præsenterede, — der fandtes vel ikke flere end en, kan jeg tro, — og saa gik de ud paa Volden. „Ordonnants", sagde Majoren efter en Pause, „was ist dat für eine Bygning, das dort heraufragt?" „Det er Kjøbmand Petersens ny Lade, Hr. Major", svarede Ordonnantsen. „Eh — so — Kjøbmann Petersen sin Lade — han maa sin Lade anderswo placiren, denn es fällt mir ein, heute ein wenig chargiren zu lassen — Ordonnants, gaa han, og sig Kjøbmann Petersen, at om han vil sin Lade beholde, da maa han den strax flitte; thi jeg will mich ein wenig mit den Kanonen amusiren." Ordonnantsen, som forstod Majorens Kaudervelsk, gik sin Vei, og Kommandanten og de andre gamle Kallene gik ind igjen. Efter en Tid kom Ordonnantsen tilbage og meldte sig for Majoren. „Nu, Ordonnants, was hat der Schlingel gesagt?" „Kjøbmand Petersen beder Majoren gunstigst modtage et Fad Vin og haaber, at Majoren skaaner hans Lade." Da lo den gamle Knarken til de andre To, og sagde til Ordonnantsen: „Gut, wir wollen Nachsicht haben", og saa drak de og lod Fem være lige."

Nekrolog.

Hans Munk.

Fuldmægtig i Kirke-Departementet Hans Munk, hvis beklagelige Død, i en ung Alder og efter faa Dages Upasselighed, indtraf 20de April ved et Slagtilfælde, var født i Solum Præstegjeld den 24de Oktober 1834 og Søn af Kjøbmand og belgisk Vicekonsul i Skien, Søren Munk († 1847) i dennes andet Ægteskab med Marie Pauline Plesner, der endnu lever. Bedstefaderen, hvis Navn han bar, var Landphysikus Doctor medicinæ Hans Munk, der døde i Skien 1848, 78 Aar gammel, bekjendt som Forfatter i lægevidenskabelig Retning, navnlig med Hensyn paa Hudsygdommene og Radesygen. — Nu afdøde Fuldmægtig H. Munk blev i sit 17de Aar (1851) Student fra Skiens Skole med Udmærkelse, juridisk Kandidat 1856 med bedste Charakteer, og ansattes 1857 som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han i forrige Aar forfremmedes til Fuldmægtig. Endnu som Student begyndte Munk at beskjæftige sig med literære Arbeider, navnlig Oversættelser. I Engelsk, Tydsk og Fransk, foruden Universalhistorien, havde han ualmindelige Indsigter, og dette i Forening med den Takt og Færdighed, hvormed han skrev sit Modersmaal, og den overordentlige Hurtighed, hvormed han arbeidede, gjorde ham til en dygtig og agtet Medarbeider og Oversætter i flere af vore Tidsskrifter og Dagblade, saaledes ogsaa i dette Blad gjennem en Række af Aar. I 1861 paabegyndte han, i Forening med Cand. phil. P. O. Schjøtt, Udgivelsen af et Ugeblad „Fra Udlandet", der fornemmelig optog udenlandske Revu-Artikler eller letfattelige Behandlinger af Emner paa det videnskabelige Omraade, men hvilket Skrift, trods den for Dagen lagte Kyndighed i Valg og Behandling, efter et Aars Forløb maatte gaa ind af Mangel paa Abonnenter, vel hovedsagelig fordi vore literære Forholde ere for trange til at kunne afgive det tilstrækkelige Antal Læsere for et eget periodisk Skrift af det Slags Tendents og Omfang. Siden leverede han til Maanedsskriftet „For Hjemmet" og til „Morgenbladet" og vore andre Dagblade en Mængde Oversættelser, især af Artikler, der hørte til det i hiint Ugeskrift forsøgte Slags, og som der — mellem det meget blandede og brogede Stof forresten — have fundet sine mange og taknemmelige Læsere. Paa Grund af en hurtig og let Opfatningsevne og den store Raskhed, hvormed Munk kunde nedtegne saavel egne Tanker som gjengive Andres, var han en sjelden dygtig Referent af offentlige Forhandlinger, og hans Tid og Evner toges da ogsaa i denne Retning meget stærkt i Beslag. Navnlig har han som Storthingsreferent, dels for Dagbladene, dels for Storthingsefterretningerne, dels endelig for Storthingstidenden (ved hvis Udgivelse i 1862—63 og under det sidstafholdte overordentlige Storthing han var Formand) indlagt sig virkelige Fortjenester ved den Dygtighed, Samvittighedsfuldhed og Omhu, hvormed han udførte sit Hverv. Disse inden selve Storthinget anerkjendte og paaskjønnede Egenskaber bevirkede ogsaa, at der af sidste ordentlige Thing overdroges ham at udgive „Storthingsefterretninger for 1814—1821", hvoraf første Hefte kort før hans Død var udkommet i Trykken. Ikke blot fordi Munk besad mange, ikke let erstattelige Egenskaber til Fuldførelsen af dette Værk, men ogsaa fordi man af hans sjeldne Evner og endnu sjeldnere Flid og Arbeidskraft var berettiget til at vente mange og rige Frugter for vort literære og offentlige Liv, fremkalder hans pludselige Død hos Mange Savn og Deeltagelse. Dette vil i dobbelt Grad være Tilfældet inden den Kreds, som kjendte ham nærmere, som i ham havde havt en jævn, oprigtig Ven, og som derhos bedst kan fatte, hvad hans nærmeste Efterladte, Moder og Enke med Børn, ved hans pludselige Bortgang endnu i de bedste Aar, tabe og lide.

Norge.

Christiania den 23de April.

Hvor fristende det end kunde være at anstille Betragtninger over flere Sider af den sørgelige Scene, der i Tirsdags foregik i Nærheden af Hovedstaden, over den hysteriske Geskjæftighed, med hvilken nogle Individer forsøgte sig i en vistnok lige saa unødvendig som unyttig Sjælesorg, over de Bevægegrunde, der drev Tusinder efter Tusinder sammen om det frygtelige Sted, — ville vi dog kun anmærke det ene, som staar fast, at der liden Mening er i de velmente Forslag om Dødsstraffens Afskaffelse, som have hævet sig fra enkelte Hold, og liden Udsigt til at de skulle kunne bane sig Vei, saalænge den offentlige Opinion endnu staar paa et Standpunkt, der er værre end blot indifferent, det nemlig, at Udøvelsen af denne Straf ansees som et Skuespil, og som saadant bivaanes af Tusinder, ikke blot af den laveste Pøbel, men af alle Klasser. Forandringen kan her ikke ske ved et Lovbud, den maa ske fra inden af.

De sørgelige Efterretninger fra Danmark har i de sidste Dage udelukkende lagt Beslag paa Opmærksomheden, og ligeoverfor Ulykker af den Art, ligeoverfor Tanken om den Sindsstemning, hvori det danske Folk nu maa befinde sig, taber man Interessen for de smaa Nyheder, Dagen kan bringe med sig. I Mandags — d. 18de — havde Beskydningen af Dybbøl været usædvanlig stærk. Ved en heftig Ild og Allarmeringer paa forskjellige Punkter havde Tydskerne allerede længe foruroliget og udmattet de danske Tropper, medens de selv, paa Grund af sin overlegne Troppestyrke, altid kunde føre ny og friske Soldater i Ilden. Om Morgenen den nævnte Dag var saaledes Skandserne omtrent demonterede, og de tydske Stormkolonner rykkede nu Kl. 10 frem, idet de fornemmelig rettede sit Angreb mod de Danskes Centrum. Her udspandt nu Kampen sig haardt og vedholdende, medens paa samme Tid Fløiene ogsaa angrebes. Forgjæves gik „Rolf Krake" op i Venningbond og forsøgte at støtte den venstre Fløi; det fiendtlige Artilleri var den for mægtigt, og selv dens tykke Pantser dækkede den ikke fuldstændigt, idet en Granat trængte gjennem Dækket. Efter halvanden Times Kamp trak da Skibet sig iilbage. Imidlertid var Skandserne Nr. 4, 5 og 6 tagne, og venstre Fløi maatte retirere; nu begyndte den for de Danske ulykkeligste Del af Slaget, da deres Reserve ikke kunde beskytte Tilbagetoget, der iværksattes under Fiendens idelige Angreb og med store Tab. Fra Brohovederne gjorde man de sidste Forsøg paa at opholde Fienden og dække Tilbagetoget, der om Aftenen var iværksat. Alt Artilleri i Stillingen faldt naturligvis i Fiendens Vold og desforuden en Mængde Fanger, saa at de Danskes Tab omtrent anslaaes til 4000 Mand Døde, Saarede og Fangne, foruden ca 120 Officierer. Bestormernes Tab af Døde og Saarede har formodentlig forholdsvis været endnu større, men das große Vaterland har jo altid ulykkelige Italienere og Ungarer nok at spendere til Kanonføde.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 18.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 1. Mai 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Den dyriske Magnetisme.

Vi ville i det Følgende give et Uddrag af en Fremstilling af dette Emne, der indeholdes i en Afhandling af Læge R. C. Holm i sidste Hefte af det danske Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben. Opmærksomheden er i den seneste Tid atter bleven henledet paa denne Gjenstand ved de Experimenter af en vis Hansen, som ogsaa vore Dagblade har refereret om, og hvis Resultater ligeoverfor et videnskabelig dannet Publikum vel har bragt de Faa til Fornuft, der, hengivne til Funderinger over „Livets Natside“, endnu troede i Magnetismen at finde en mystisk Naturkraft af underbar og særegen Virkning.

Thi dette er den opstillede Theori, at der skulde existere et „dyrisk-magnetisk Fluidum“, hvis Kræfter man kunde lede og anvende som en anden Naturkraft, Dampen f. Ex., og som da kunde fremkalde de mest forbausende Resultater. Bragt til den høieste Grad af Virksomhed hos de saakaldte Clairvoyante vil det, efter en troende Forfatters Ord, „bringe Mennesket til at leve et kraftigere og indholdsrigere Liv end ellers. Hans Legeme synes paa det Inderligste at passe til Sjælen og at være smeltet sammen med den til den reneste Harmoni. Han er rykket bort fra alt Grovere, alt Sandseligt, og hensat i en Tilstand af rolig, alvorlig og høi Selvbetragtning. Følelsen af det høieste Velbefindende og den høieste Renhed i Sindet skaffer ham en skjøn Sjælefred, som udtaler sig i hele hans Legeme og giver ham Udseende af et forklaret Væsen. I denne Tilstand, der efter Clairvoyantens Udsagn skal grændse til Salighed, er han ikke istand til noget Urent, og selv den allerede Sunkne faar i den en Følelse af Dydens Værd.“

Der har været mange skjønne Sjæle, hvem dette har forekommet at være en ædel og ophøiet Lære, og hvilken forfærdelig Materialisme ligger der dog i at antage, at alt dette skulde være Resultater, ikke af Sjælens inderlige Fordybelse i og langvarige Kampe med sig selv, altsaa ikke af Villien, heller ikke af en stærk Indbildningskraft, der i et Øieblik foregriber og paa Forhaand nyder en renere Tilstands Salighed, men af en aldeles mekanisk, ydre Behandling, som man for nogle Skillinger kunde forskaffe sig, i at man blev strøget om Ørene af Magnetisøren; paa den Maade skulde Menneskeheden regenereres!

Ulykken er nok, at det er saa langt fra, at den Behandling, Magnetisøren underkaster sine Objekter, helbreder dem paa Sjæl eller Legeme, at den tvertimod, forsaavidt den virker, fremkalder Symptomer paa Sygdomme, — fornemmelig Hysteri, Somnambulisme og Extase, — til hvilke Vedkommende allerede bærer Spirer i sig, og som kun vente paa Leilighed til at bryde ud.

De troende Forfattere, der have forsøgt at opstille et System for det dyrisk-magnetiske Fluidum og dets Virkninger, har inddelt disse sidste i 6 Klasser. De to første ere meget uskyldige; de bestaa i, at Patienten falder i en let Søvn. Det Resultat kan man jo nok komme til uden Hjælp af noget Fluidum. I den tredie Grad, den egentlige magnetiske Søvn, bliver man uimodtagelig for Sandseindtryk udenfra, og naar man vaagner, husker man ikke, hvad der er foregaaet eller foretaget med En, medens man sov. Heller ikke her er der nogen Nødvendighed for at antage noget mystisk Stof af særegen Virkning; man har Analogi i den saakaldte Hypnotisme, hvis Opdagelse for 4—5 Aar siden vakte saamegen Opmærksomhed, og som bestaar deri, at man, ved at anbringe en lysende Gjenstand i en vis Retning og Afstand foran et Individs Øine, kan bringe ham i en Tilstand af Følelsesløshed og undertiden Katalepsi (en Tilstand, hvori Lemmerne faa en Art voxagtig Stivhed, saa at de lade sig bringe i hvilkensomhelst Stilling og derpaa vedblive at holde sig i denne).

Da den simple og ligefremme Maade, hvorpaa man kan fremkalde Hypnotisme, er det stærkeste Bevis mod de overspændte Forestillinger, som Magnetismens Virkninger har givet Anledning til, ville vi paa dette Sted indtage Forf.s Skildring. Det gaar her, ytrer han, som ved den magnetiske Behandling, at det især er unge og nervøse Fruentimmer, der lettest lade sig paavirke, medens kraftige Mænd meget vanskeligt lade sig hypnotisere. Man anbringer Individet, man vil hypnotisere, i en bekvem, hvilende Stilling, helst siddende med bagover bøiet, understøttet Hoved, lader ham derpaa fæste Øinene bestemt paa en blank Gjenstand, der er stillet omtrent 6 Tommer foran og opad for Ansigtet. Hvis han nu er istand til at holde Øinene ufravendt heftede paa Gjenstanden (og dette er en nødvendig Betingelse for, at Forsøget skal lykkes), vil man først se Pupillerne trække sig sammen; men efter $1\frac{1}{2}$—5 Minuters Forløb bemærker man en Skjælven af dem, saa at de afvexlende udvide sig og trække sig sammen, ethvert bestemt Ansigtsudtryk forsvinder, Øielaagene blinke uophørligt, Aandedrættet bliver hurtigere og Patienten gjør uvilkaarlige Synkningsbevægelser. Derefter udvikler sig efterhaanden den følesløse Tilstand, idet Patienten enten lukker Øinene eller beholder dem aabne. Katalepsien udvikler sig samtidigt med Følesløsheden, hvis den overhovedet indtræder, thi dette sker ikke altid. Naar man taler til den Hypnotiserede, svarer han ikke strax; men ved gjentagne Spørgsmaal ser man, at han bestræber sig for at tale, og hvis man gjør nogle lette Gnidninger paa Strubehovedet, hvorved Katalepsien af dettes Muskler hæves, vil han virkelig svare. Efter dette Stadium indtræder ofte et følgende, hvori Følsomheden er betydelig forøget, saa at den letteste Berøring fremkalder stærke Skrig; hvis man vil benytte den hypnotiske Tilstand til Operationer, maa man derfor sørge for at være færdig, inden dette Stadium begynder.

Man vil altsaa se, at det kun er Maaden, hvorpaa Søvnen og Følesløsheden bliver frembragt, der udgjør Forskjellen mellem den hypnotiske og den magnetiske Tilstand, og man indser, at de magnetiske Strygninger ere ganske overflødige for at frembringe en Tilstand, som ikke er nogen anden end den, man har givet Navn af den hypnotiske. Men dermed maa ogsaa Theorierne om Strømningerne af et eiendommeligt magnetisk Fluidum falde sammen, ja ikke disse alene, men ogsaa de Theorier, der opstille Indflydelsen af Magnetisørens Villie som det Virksomme, og skjønt vi ikke ere istand til at sige, paa hvad Maade Indvirkningen sker paa Nervesystemet, blive vi dog nødte til at indordne disse Tilstande i den lange Række af Phænomener, som den daglige Erfaring viser, at Nervevirksomheden frembyder. Det kunde synes urigtigt, saaledes uden videre at opgive Forsøget paa al Forklaring, og En eller Anden kunde maaske derved blive tilbøielig til at antage de Mesmerske eller lignende Theorier. Men hvad opnaaes ved en saadan Theori? Kun at man besmykker sin egen Uvidenhed, kun at man, idet man giver Tingen et Navn, søger at indbilde sig, at man har vundet Indsigt i den. Nei, vil man opnaa Noget, maa man her, som andensteds i Erfaringsvidenskaberne, samle Kjendsgjerninger, ordne dem og stille dem op mod hverandre, saa at den ene kan belyse den anden; derved vil man faa en langt klarere Indsigt i Tingenes Grundsammenhæng, end idet man blænder sig selv ved strax at opstille uholdbare Theorier og Hypotheser.

Det andet Kjendemærke, som man har angivet paa det Særegne ved den saakaldte magnetiske Søvn, det nemlig, at man ikke erindrer det, der er gaaet for sig under Ens Søvn, finder man saavel, i ringere Grad, ved den almindelige Søvn som ved forskjellige sygelige Tilstande.

Den næste og femte Grad er den fuldkomne Somnambulisme, og her komme vi ind paa et Gebet, hvor vi vistnok ikke finde saa klare Analogier i bekjendte physiologiske Tilstande, som i det Foregaaende, men hvor ogsaa antageligen den frivillige eller ufrivillige Skuffelse spiller en Rolle, som det er vanskelig at controllere. Overgangen til denne Tilstand sker efter Beskrivelse paa den Maade, at den Magnetiserede fra sin foregaaende Søvn „vaagner i sig selv“, men til et Slags høiere Liv, der stiller Vedkommende i et nyt Forhold til Ydreverdenen. Herunder modtages alle Indtryk ikke gjennem nogen af de ydre Sandser, men gjennem en vis ubestemmelig „indre Sands“. Den almindelige Somnambulisme er kjendt af de Fleste; det er jo intet Usædvanligt, at Børn eller unge Mennesker tale i Søvne, udføre en hel Del Bevægelser, forsøge at spadsere omkring osv., og Fortællingerne om Søvngjængere, der rolig vandre paa farlige Steder, ere heller ikke blottede for Grund. Som Exempel paa, i hvilken Grad den somnambulistiske Tilstand kan gribe ind i hele Organismen, kan anføres Følgende.

Walter Scott (Letters on Demonology and witchcraft) fortæller følgende Begivenhed, der er berettet ham af Iagttageren selv. Medens denne, der var Kapitain paa et Skib, laa til Ankers i Tajo, blev en Mand af Besætningen dræbt af en Portugiser, og kort efter udbredte sig det Rygte, at den Afdøde gik igjen paa Skibet. For ikke at miste sine Folk, der vare overtroiske, som Søfolk i Almindelighed ere, og nødigt vilde blive ombord, besluttede han at undersøge Sagen nærmere. Det viste sig da, at Fortællingen om Gjengangeren oprindelig skrev sig fra en af hans Lieutenanter, der var Irlænder og Katholik, men forresten en forstandig Mand og en ærlig Karakter, hvem man ikke kunde tiltro noget forsætligt Bedrageri. Lieutenanten forsikrede paa den høitideligste Maade Kapitainen, at den Afdødes Gjenfærd viste sig for ham næsten hver Nat, at det tvang ham til at forlade sin Stilling paa Skibet og snart vilde bevirke hans Død. Han fortalte dette paa en Maade, som tydeligt nok beviste Virkeligheden af hans Sorg og Frygt. Kapitainen indlod sig ikke videre med ham paa Tingen, men besluttede at iagttage ham om Natten. Da Skibsuhret slog Tolv om Natten, reiste den Sovende sig pludselig med en forstyrret og forfærdet Mine, tændte et Lys og begav sig hen til Skibskjøkkenet; her satte han sig ned med aabne Øine og stirrende stivt ligeud for sig, som om han saa en Gjenstand, der indgjød ham Rædsel, og som han dog ikke turde vende Blikket bort fra. Efter nogle Øieblikkes Forløb reiste han sig, tog et Kar, som

han fyldte med Vand, idet han mumlede nogle Ord, blandede Salt deri og stænkede det derpaa omkring i Kjøkkenet. Endelig udstødte han et dybt Suk, som et Menneske, der føler sig lettet for en tung Byrde, vendte tilbage til sin Køie og sov roligt. Næste Morgen fortalte han Kapitainen sit Syn og tilføiede, at Aanden havde ført ham hen i Kjøkkenet, men der havde han, han vidste ikke hvorledes, faaet fat i noget Vievand, der befriede ham fra den besværlige Gjæst. Kapitainen fortalte ham nu, hvad der virkelig var foregaaet om Natten, og beviste ham, at hans Indbildningskraft havde spillet ham et Puds. Han gik ind paa Kapitainens Raisonement, og var fra det Dieblik fri for sine Syner.

Pathologien opstiller som egen Sygdomsform Extasen, en Tilstand, om hvis oprindelige Aarsag der hersker megen Tvivl, da den fremtræder paa saa mangfoldige Maader og under saa høist forskjellige ydre Omstændigheder; det vilde imidlertid være en lige saa kras som ubevislig Materialisme derfor at tilskrive den Tilstedeværelsen af et enkelt materielt Fluidum, som den dyriske Magnetismes Forsvarere gjøre. Naar den saaledes f. Ex. i religiøst bevægede Tider undertiden griber om sig som Epidemi, vil neppe Nogen for Alvor søge Grunden hertil i en rent legemlig Smitte, hvilket jo vilde være Konsekventsen af det meget omtalte Fluidum. En fransk Læge beretter en ganske mærkelig Sygehistorie af denne Slags.

Alexandrine Lauvis, en 17aarig Bondepige i Voray i Nærheden af Besançon, blev, efter i nogen Tid at have lidt af Koldfeber og derpaa af hysteriske Anfald, i Slutningen af Juli 1850 extatisk. Anfaldene kom regelmæssigt med 24 Timers Mellemrum og varede 24 Timer. Et af disse beskrives saaledes af Dr. Sanderet: „Ved min Ankomst laa hun udstrakt i sin Seng, Ansigtet var fuldkommen roligt, Dinene lukkede, Dielaagene i en skjælvende Bevægelse, Lemmerne vare slappe og faldt sagte ned, naar man løftede dem i Veiret, Aandedrættet jævnt og regelmæssigt, Pulsen hyppig. Hænderne laa nær hinanden og næsten foldede over Brystet. Efter nogle Minuters Forløb gned hun dem sagte mod hinanden. „Hun vil til at synge“, sagde hendes Moder til mig, og virkelig begyndte hun ogsaa at synge med en klangfuld, lidt sitrende Stemme, uden nogen Anstrængelse, men med en Stemme, „som man ikke kjendte hos hende“, og skjønt Sangen vel mindede om Landsbymaneren, havde den ganske vist ogsaa noget særlig melodiøst ved sig. Da Sangen var færdig, og den var temmelig lang, laa Alexandrine atter ubevægelig. Da jeg løftede Dielaaget i Veiret, flygtede Diet hurtigt for Lyset, og ved disse Forsøg kom der Taarer frem i den ydre Diekrog. I dette Dieblik kneb jeg hende stærkt, men hun syntes ikke at mærke Noget; jeg stak hende en Knappenaal dybt ind i Haanden, men fik samme Resultat; Ufølsomheden var fuldstændig. Efter nogle Dieblikkes Forløb gjorde hun nogle Bevægelser og skjød Tepperne ned mod Foden af Sengen. „Hun vil staa op“, sagde hendes Moder. Og derpaa hævede hun sig med en kraftig, men blød og næsten yndig Bevægelse og uden Hændernes Hjælp overende i Sengen, og reiste sig endelig, uden at bringe en Fold i Uorden paa sit hvide Skjørt, op i Aabningen mellem Sengeomhænget. Hovedet holdt hun let bøiet forover og tilvenstre, begge Armene hang ned langs Siderne af Legemet, med deres nederste Del fjernet fra Kroppen, og Hænderne tilbagebøiede med Haandfladerne fortil; det venstre Ben holdt hun en Smule krummet og Underkroppen let heldet. Saaledes gjengav hun nøiagtigt Stillingen paa et Billede af den „ubesmittede Undfangelse“, som er meget udbredt paa Landet, og heller ikke om hendes Ansigtsudtryk kan jeg give nogen bedre Forestilling, end ved at henvise til det nævnte Billede; og hun gjengav det Alt med en fuldkommen Naturlighed. Derpaa fremsagde hun flere Bønner; men, tvertimod hvad Tilfældet havde været ved Sangen, med hurtige, forvirrede Ord, som jeg ikke kunde forstaa. Jeg løftede flere Gange og lidt efter lidt begge hendes Arme opad til en ret Vinkel med Kroppen; de sank sagte tilbage med en jævn Bevægelse, og Hænderne indtoge atter deres forrige Stilling. Flere Gange forsøgte jeg ogsaa at føre Underarmene ind til Kroppen og bøie Hænderne indad, men Statuen kom stedse frem paany. Endelig sank hun sammen, og indtog med en upaaklagelig Holdning sit forrige udstrakte Leie og sin ubevægelige Stilling, for nogen Tid efter at begynde forfra med de samme Bevægelser. Den Syge syntes træt af de Forsøg, jeg havde gjort med hende, Sveden stod paa hendes Pande, og hun havde et noget lidende Ansigtsudtryk, hvilket hun ikke pleiede at have. Moderen bad mig om at forsøge at helbrede hende, men da Alexandrine for flere Dage siden havde sagt, at Anfaldene vilde høre op om Løverdagen (jeg saa hende om Thorsdagen), indlod jeg mig ikke derpaa. Om Søndagen kom jeg igjen til Voray; Extaserne vare da forbi, og Alexandrine var vaagen. Hun sagde, at Anfaldene vilde komme igjen om nogen Tid, men angav ikke bestemt naar. Paa mit Spørgsmaal om, hvad hun havde seet paa sine „Reiser til Himlen“, svarede hun, at hun havde seet den gode Gud, som var ganske hvid, samt Englene og Himlen, som var af Guld og Sølv, og andre lignende Ting. Forresten syntes hun i vaagen Tilstand at være en ganske jævn, blid og frygtsom, temmelig indskrænket Pige, uden Anlæg til noget snildt Bedrageri.“ — Senere indtraadte Extaserne paany, efterat hun havde havt en Aabenbarelse af den hellige Jomfru, der sagde til hende, naar de skulde begynde.

Ligeoverfor Foreteelser af denne Art standser Videnskaben og leder efter deres Grund og de Love, der styre dem; men det vilde være en utilgivelig Letsindighed, derfor at indordne dem under de fantastiske og ubeviste Theorier, som Mesmer og hans Efterfølgere have opstillet.

(Fortsættes.)

Legende Pige, Statuette af Billedhugger Bergslien. Se „Norge.“

Af en gammel Militærs Erindringer.

IV.

„Du talte engang“, sagde Gamlen efter en Pause, som udfyldtes af Røgskyer, „om feilskrevne Rapporter. Den Tid, gamle General Hausmann levede og stod i Tjenesten, kunde En ofte faa rare Ting at se. Jeg for min Del har aldrig været stærk i Pennen, og jeg maa sige, at jeg skjønner ikke, hvorfor en Officier skal behøve at veie hvert Bogstav og Fillekomma, ligesom en anden Lovtrækker, — saa det har jeg Ingenting at sige om. Men naar En ikke kjender sit Punktum, min kjære Kapitain Gregersen“, vedblev Gamlen med en noget spydig Mine, „og heller ikke ved Forskjellen paa store og smaa Bogstaver, saa siger jeg, at det er galt, og det skal jeg staa ved. For nogen Forskjel maa der være. Det gaar ikke an, at alle Bogstaver ere lige gode, ligesom det ikke gaar an, at Soldaten er ligesaa god som Lieutenanten.“

„Nækti!“ mumlede Kapitainen, hvem et vel anvendt Billede altid slog.

Var dette Beviset for, at Kapitainens Sjæl var af en kvindelig Natur? Forfærdes ikke, mine Herrer, over dette tilsyneladende Sprang; jeg er nok den Mands Søn, som greier sig ud af Sagen. Har ingen af Eder nogensinde disputeret med et Fruentimmer? Joho! Have I aldrig havt Uretten paa jer Side? Aa jo, det kan vel hænde. Og have I nogensinde seiret i Kampen? Nei, aldrig. Da kunne I forlade Jer paa, at det er, fordi I ikke have benyttet den overbevisende Magt, som ligger i et Billede eller i et Exempel, det være saa skjevt som muligt. For Exempel: Jeg disputerer med min Kone om Suppen. „Den er salt“, siger jeg. “Salt“, siger hun, „der er ikke kommet mere Salt i den, end hvad jeg selv har staaet og seet paa.“ „Ja, men der er Usmag paa den“, siger jeg. „Usmag“, siger hun, „hør Hans Peter, du burde skamme dig for at give Barna et saadant Exempel. Mig smager den godt!“ „Ja, men mig smager den F..... tage mig ikke!“ raaber jeg og slaar Næven i Bordet. Hun begynder at græde; jeg er nær ved at give tabt, da — anvender jeg Billedet: „Min Maren“, siger jeg med et ømt Blik og et Haandtryk, „du ved jo nok, af de samme Blomster suger Hvepsen Gift og Bien Honning!“ Hun smiler ved det smukke Billede, indrømmer, at der maaske er lidt vel meget Salt i Suppen, og — jeg faar Ret. (Suppen er naturligvis afskyelig.)

Saaledes behandler jeg altid min Kone, og leder hende derved som ved en Silketraad. Jeg har altid afskyet den raa Tone, hvormed enkelte Mænd sætte sin Ære i at behandle sine Hustruer i de delikateste Anliggender. Saaledes erindrer jeg specielt en gammel Ven af mig, hvem jeg for et Par Aars Tid siden besøgte paa en Reise. Vi sad tilbords og fik en Suppe, som just ikke saa indbydende ud. Min Vært rørte i den med de utvetydigste Tegn til Mishag. „Har du seet saa fæl Suppe før?“ spurgte han mig med et mørkt Blik. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare. „Aa, hu kryper nok ned, Far“, sagde den gamle Mutter med et tillidsfuldt Smil. „Aa jagu kryper a op igjen ogsaa!“ svarede Manden barskt.

Atter afsted efter Tangenten! Jeg forlod jo min hæderlige Fader i en Fortælling om General Hausmann, og den ville I vel høre?

„Generalen“, fortalte Gamlen, „havde Sønnen sin til Adjutant, og disse To lavede da sammen alle Ordre og Rapporter, maa vide. Saa var det engang, da jeg skulde hente Brigade-Ordren, at jeg kom ind paa Generalens Kontor, hvor han og Sønnen sad Beggeto. Generalen holdt just paa at diktere et Tjenestebrev, og derfor satte vi Korps-Adjutanter os ned, saalænge dette varede, som rimeligt var. „Med Hensyn paa ovennævnte Tjenestebytte“, dikterede Generalen, „vil Brigaden ikke undlade at bemærke“ ... „Far!“ sagde Sønnen, som sad og skrev, „skal jeg skrive „bemærke“ med stort eller lidet Bogstav?“ „Aa ... skriv det saa middels! ... bemærke, at en saadan Ansøgning er ligesaa uhørt som usædvanlig, og at Brigaden ... Hør, Hans!“ raabte Generalen, „det er saalænge siden vi havde os et Komma nu, slæng ind et Komma!“ Hans klemte paa med Kommaet. „Og at Brigaden“, vedblev Generalen, „paa det Alvorligste maa fraraade et saa utilraadeligt Arrangement og Forholdsregel! Semikolon!“ raabte han, „Hausmann, Generalmajor.“ „Er det færdigt, Far?“ spurgte Sønnen. „Javist er det færdigt“, svarede Generalen, — han blev altid rød i Toppen, naar En gjorde unødige Spørgsmaal. „Saa skal der vel staa Punktum og ikke Semikolon?“ sagde Hans og dyppede Pennen. „Hør, min Søn Hans“, svarede Generalen, „du er en ung Mand og kjender ikke Verden; naar du sætter Punktum, da maa du staa ved, hvad du har sagt; men sætter du Semikolon, da har du din Mening i Behold!“ — „Han var en klog Mand, gamle Generalen!“ sagde Gamlen med et Suk, og drak en Slurk til hans Minde.

Lad Teppet gaa ned over de gamle Helte! De hævede sig blandt den nyere Tids slappe Fredsborgere som mosgroede Bautastene mellem Myretuer; de følte selv, at deres Rolle var udspillet, deres Tid forbi, og derfor levede de ogsaa mest i Erindringen. Ikke være dog dermed sagt, at de forsmaaede denne Verdens Goder; jeg maatte have smaa Tanker om min egen Fremstillingsevne, hvis jeg ikke troede, tilfulde at have godtgjort, hvor villigt de benyttede alle de styrkende og inciterende Midler, hvormed ethvert velordnet Hus bør være forsynet. Og dog var det mærkværdigt, hvor vel de vogtede sig for ved Ord eller Mine at tilkjendegive Tilbøieligheder, der kunde virke som slette Exempler for mig, den Unge.

Jeg mærker, som allerede tidligere antydet, at Vanskeligheden ved at kue mit medfødte Hang til „at raisonere“ stedse bliver større. Rigtignok skylder jeg min Ungdoms Veiledere at oplyse, hvad der vel allerede af det Ovenstaaende maa fremgaa, at de have gjort Alt,

hvad der stod i deres Magt, for at undertrykke denne høist daddelværdige Tilbøielighed. Den strenge, militære Tone, som herskede i Fædrehjemmet, har vist allerede i tilstrækkelig Grad aabenbaret sig for den opmærksomme Læser, saa at jeg ikke behøver at fremtage yderligere Beviser herfor. Med Hensyn til min Krigsskole=Opdragelse er det udenfor al Tvivl, at de brave Mænd, hvem Opsigten med de Unge her var anbetroet, gjorde alt deres for at virke i samme Retning. Jeg behøver vist kun at anføre et eneste Exempel fra min Kadettid, for tilstrækkelig at gjøre denne Sandhed indlysende. Jeg blev som yngre Kadet reprimanderet for en Forseelse, som jeg notabene ikke havde begaaet, og da jeg forsøgte paa at aabne mit ungdommelige Næb for at forklare mig, afbrødes al yderligere Konversation med følgende fyndige Erklæring: „Naar du taler med mig, min Gut, skal du Død og Pine holde din Kjeft!"

Maaske er dog dette Hang til Raisonement et Karaktertræk, som mere tilhører Nationen end Individet. Paa mine hyppige Reiser i Sverige og Danmark har jeg havt Anledning til at se, hvorledes Almuen i Almindelighed i disse Lande og Soldaten i Særdeleshed er af en langt mere phlegmatisk og mindre reflekterende Natur, end hos os. Jeg har seet dem slænge sig ned i det vaade Græs under Bivuaken, gnavende paa det haarde Brød, men uden at ytre en Stavelse, der kunde tyde paa Misfornøielse. Ikke saa den norske Soldat. Giv ham et Brød. Han tager det, beser det paa alle Kanter, smiler halv medlidende og stikker det i Brødposen. „Det skal være Brød, dette!" bemærker han maaske til sin Sidemand, „salte mig, skulde jeg ikke lave ligesaa godt Brød af en Toskillings Plankeende!" „Hvorledes have I det, Gutter?" spørger jeg mine Folk. „Aa jo, saa godt, som En kan have det med slig Fø'e!" er det reserverende Svar. „Idag er det rigtig godt Veir, Ola!" tilraaber jeg min Oppasser. „Aa ja, for den, som liker Tørka, saa!"

Skulde imidlertid Nogen falde paa den Tro, at Ola (om jeg faar Lov at benytte dette Fællesnavn paa vore Soldater — kompromiterende for den Enkelte kan det aldrig blive) med denne sin tilsyneladende Malkontentse i Virkeligheden er saa overordentlig misfornøiet med sig selv eller sine Omgivelser, eller at han med sit Hang til Kritik forbinder nogen særegen Tilbøielighed til Insubordination, da tager han storlig feil. Hans Raisoneren spiller i hans Organisme samme Rolle som Sikkerhedsventilen paa en Dampmaskine; den er blot et Middel til at udlade den overflødige Kraft. Sæt ham udenfor sit Hjem og hør, hvorledes han skryder af de samme Forholde, som han derhjemme maaske dadlede. „Dette skal være Korn, dette", bemærkede en Karl under Marschen i 1848 forbi de prægtige skaanske Agre, idet han tog et Ax i Haanden; „har du seet saa smaa Ax hjemme?" „Torvet i Christiania", bemærkede omtrent ved samme Tid en Garnisonskarl til en Svenske, som med Forbauselse hørte paa ham, „er brolagt ligesom en Stjerne, og i Midten staar der en Lygte akkurat ligesom en Krone!" „Skal dette være Noget at se?" udbrød med Indignation en Matros ved Synet af Gibraltar, „nei, da lover jeg Fredriksværn!"

Jeg vil ikke nægte, at der imellem kan falde Ytringer fra Ola, som have en noget personlig og irriterende Karakter. I denne Henseende sparer han heller ikke altid sine Officierer. Paa et bekjendt Garnisonssted var jeg Vidne til en Samtale mellem to Karle. Den ene gik flot med Cigar i Munden, Huen paa tre Haar og med det utvetydigste Præg af Selvtilfredshed og Lediggang. „Jesu Navn, hvad gaar du her og driver efter, du da, Ola?" spurgte den anden. „Du ser vel,

Garibaldis Fødested. Se „Fra alle Lande."

jeg gaar og officierer mig!" svarede Ola med Hænderne i Lommen.

For imidlertid at forlade Ola og vende tilbage til mig selv, et Emne, som er mig ulige interessantere, vilde jeg have sagt, at denne nationale Trang til Raisonement og Ordgyderi stedse tiltager hos mig. Dette gjør mig ængstelig. Jeg har nu talt frem og tilbage i syv lange og syv brede, og opdager til min Skam, at mit oprindelige Emne, mit Udgangspunkt, Parentationen over de to Gamle, er fuldstændig forsvundet fra Horizonten, og jeg istedet har indladt mig paa en høist ufrugtbar Drøften af vore Nationaleiendommeligheder. For med engang at vende tilbage til Udspringet, vil jeg i Korthed meddele, at det er min Hensigt fra nu af at lade Veteranerne hvile i Fred og kun holde mig til min personlige Livserfarings opbevarede Skatte. Skulde det ikkedestomindre hænde sig, hvad jeg ialtfald ingenlunde er tryg for, at „Gamlen" eller Kapitain Gregersen endnu engang kommer vaklende ind paa Scenen, maa jeg bede den ærede Læser behandle dem som andre Gjengangere og forsøge Virkningen af Hørfrø eller andre spøgelse=fordrivende Midler. Paa mit Ord og Løfte om at skaane Læseren for yderligere „Regimentsaffærer" advarer jeg ham engang for alle mod at stole. „Er jeg Mand for at sige en Ting, saa er jeg ogsaa Mand for at gaa fra den igjen!" sagde en gammel Skipper.

Maa jeg da bede Læseren at følge mig til Paradepladsen i et velkjendt Garnisonssted. Vagtparaden er opstillet; den har gjort det Utrolige, hvad Pudsningen af det ydre Menneske angaar; ingen Plet, ingen Fold synes; Øinene staa ubevægelige i Hovederne, stirrende ret fremad. Samtlige Karle synes paa Afstand at have sorte Knebelsbarter; kommer man imidlertid nærmere, opdager man snart, at dette kun er Tilfældet med høist faa; de Andre have dels sværtet sine strysarvede Dun, dels anbragt Sværten paa den blotte Hud. Sagen er, at det nu, saalænge det varer, er befalet at have Knebelsbarter. Korporalerne have fremført sine Kompagniparader, Korpsadjutanterne have modtaget dem; Garnisonsadjutanten har igjen modtaget dem fra Korpsadjutanterne og vagthavende Officier fra Garnisonsadjutanten. Videre: Pladsmajoren skrider over Pladsen; vagthavende Officier afleverer Paraden, — Alt er færdigt til Dagens store Begivenhed; paa hvem venter man? Efter et Minuts ængstelig Spænding ser den ikkemilitære Tilskuer en uhyre trekantet Hat bevæge sig over Mængdens Hoveder henimod Paraden; hvad han ikke ved, er, at der under denne Hat er en General. Hatten gaar frem til Pladsmajorens Hat; der saluteres, og Hatten vender tilbage igjen. Nu kan Paraden marschere! Først kommer Musiken, — dernæst Paraden i Kolonne, Officiererne foran Afdelingen. Man hører Geværerne rasle; paa et Kommandoord flyve alle Hoveder om tilhøire i en høist unaturlig Stilling; efter tre Skridt flyve de igjen ret frem. Paraden marscherer afsted over Broen, og — Hans Peter er paa sin første Lieutenantsvagt i Hovedvagten.

Fra alle Lande.

Paris, April 1864.

Dagens store Begivenhed er Garibaldis Modtagelse i England, der under de nærværende Omstændigheder ansees for en Begivenhed af Vigtighed. Ingen levende Mand har havt et saa indholdsrigt Liv, som denne den italienske Uafhængigheds Helt og Ridder. Ingen i de moderne Tider og maaske ikke i Oldtiden har i den Grad eiet den Berømmelse, som hviler paa Samtidens Ærefrygt for en Karakter. Garibaldi kommer til

Englands Kyster som en fattig Mand, uden nogensomhelst Rang, uden noget af de Symboler, hvormed Dødelige mærke Enhver, som ansees for stor eller mægtig. Han er ikke et kronet Hoved, skjønt han har erobret og bortgivet Riger; han er ikke rig, skjønt han ved sin Daad har erobret og bortgivet Territorier, som ingen Rigdom kunde kjøbe. Han har ingen Rang, thi hans Generals-Titel er blot nominel; han bærer paa sit Bryst intet Ordenstegn, skjønt han har ført Armeer til Seir og har taget en Krone af et Hoved og sat den paa et andet. Garibaldi er ikke en Mand, af hvem man kan gjøre en sædvanlig Dagens Løve. Det var dybt at fornærme ham. Den Modtagelse, han har faaet, gjælder hans Dyder og bærer det smukke Præg af, at det er Dyden, Uegennyttigheden, Hjertets Enfold, man hædrer i Helten. Da Diogenes søgte et Menneske med sin Lygte, vilde han have standset ved Garibaldi. Det er en af de sublime Enthusiaster, hvis Tro paa deres Saga og dens Seier bringer den forsigtige Verdensmand til at smile vantro, men som løfter Bjerge. Garibaldi er vor uheroiske Tids Heros.

Da Dagbladene udentvivl ere komne os i Forkjøbet med Beretninger om Festlighederne i London, ville vi blot fremhæve nogle Eiendommeligheder, som kunne antages at være mindre bekjendte. Prindsesse Alexandras Indtog er ganske fordunklet. London var nu, som dengang, smykket med Faner og Guirlander, og Vinduer udleiede til høie Priser. Garibaldi ventedes først om Eftermiddagen, men fra Kl. 11 vare Arbeider-Deputationerne fuldtallige. Det begyndte med et lidet Tog i en afsides mørk Gade. I hver ny Gade voxede Toget, og voxede, indtil 3000 glædestraalende Mænd, gamle og unge, begave sig afsted med Musik og vaiende Faner, for at møde deres Helt, der ikke var dem en Fremmed, men en kjær Ven, der kom hjem til sine Egne, ligesaa kjendt af hver engelsk Mand og Kvinde, som our own Rob Roy. Ved Stationen Nine Elms var en Tribune reist for dem, der havde Billetter. Over 30,000 forlangtes, skjønt Billetten kostede 1 Guine, over 4 norske Specier, men blot 5000 uddeltes. Disse 5000 Begunstigede vare for det meste Damer i glimrende Toiletter, som ikke skyede en Venten af flere Timer. Halv tre raabtes: „Hattene af, han kommer!" Arbeider-Deputationernes Musik spillede Garibaldi-Hymnen, men den hørte ingen Sjæl, saa rungende var Hurraerne fra de 3000 Arbeiderstruber, og nu gjaldt det, hvem der først kunde faa et Glimt at se af Generalen, eller blot en Flig af hans Kappe. Han kom. Han gik langsomt, ikke af Svaghed, men fordi han idelig var hindret af gode Venner, af hvilke den Ene tog ham i sine Arme med Storm, og den mere Ydmyge lod sig nøie med at gramse paa ham. Han syntes lidt forvildet af alt dette, men saa ser han en Tribune, og med sin sædvanlige Troskyldighed antager han strax, at den er for ham, og gaar op uden videre, og deroppe er han igjen General og behersker Situationen ganske. Chefen for Citys Kommite hilste ham Velkommen i alle Englands Sønners og Døtres Navn. Garibaldi svarede paa Engelsk paa sin sædvanlige simple, varme Maade. Saa oplæstes Arbeidernes Adresse. Garibaldi svarede, at han aldrig vilde forglemme den Modtagelse, han havde mødt i England af den arbeidende Klasse, som han selv var stolt af at tilhøre. „I kalde mig Broder", endte han. „Jeg ønsker at kaldes alle Arbeideres Broder overalt i den hele Verden." Saa holdt en Dame et lynende Foredrag, som ikke hørte med til Festprogramet, men som derfor ikke modtoges med mindre Jubel. Arbeiderne bare Garibaldi til hans Vogn, og nogle Minuter efter var man i London, hvor den egentlige Festprocession dannede sig. Foran Garibaldis Vogn gik Repræsentanterne for den italienske Koloni i London i røde Garibaldi-Skjorter og med Italiens Farver i Fanerne: rødt, hvidt og grønt. Garibaldi bar selv sin graa Kappe, garneret med skarlagenrødt Klæde, kastet over den ene Arm paa Italienernes Vis, sin bekjendte røde Skjorte, graa Benklæder og et Tørklæde, bundet løst om Halsen. Han havde vanskeligt for at bære noget Andet, thi han har aldrig i sit Liv eiet en sort Stadskjole, ikke hvad vi Verdensmennesker kalde en passende Dragt at vise sig i i Selskab. Han rakte Haanden ud til Saamange, som kunde faa den fat; Kvinderne vare allerivrigst i at faa en handshaking, og det spaaes, at Garibaldi, inden han forlader England, vil have modtaget Dame-Demonstrationer uden Tal. Det er netop en Helt efter Damernes Sind. Det er vanskeligt at angive saadanne Folkemasser i Tal, men Processionen siges at have udgjort omkring 100,000 med nok en halv Million Tilskuere, komne for at faa et Glimt at se af en Mand, hvis legale Stilling i sit eget Fædreland er en benaadet Rebels. Arbeidernes Procession skildres som saare karakteristisk, med Tusinder af vaiende Flag med de naiveste Inskriptioner. I Midten var Garibaldis Portrait, vævet i Silke, Savoyens Vaaben og Myriader af rød-hvid-grønne Vimpler og Baand. Hvor mange Gange skulle de fattige Sjæle ikke spare sit Maaltid for at kunne betale al denne Herlighed? Paa mange Steder kunde Vognen ikke komme frem; Arbeiderne strakte de haarde Hænder ind, for at rystes. Og ikke en Soldat at se, blot nogle faa Konstabler til at bane Vei, naar Opholdet varede for længe. Først Kl. 8 ankom Generalen til Stafford-House, hvor han i ti Dage skal være Hertugen af Southerlands Gjæst, der har været hans Gjæst i 1862 paa Caprera, hvor Revolutionens Soldat og Englands mægtige Pair sluttede Venskab. Onsdag den 13de gav Hertugen en stor Fest, hvor Palmerston og Stansfield mødtes. Denne Dag læstes paa alle Gader store Plakater, hvorpaa stod: „Garibaldi, Mazzini, Stansfield og Palmerston for ever!" Denne underlige Combination, der i Paris vilde have vakt den høieste Skandal, lo man blot af i London. Hos Hertugens Moder var Dagen efter en smuk Formiddags-Fest for Helten. Inden han forlod den gamle Dames Villa, maatte han plante en Ceder foran hendes Vindu til Minde om sit Besøg, og de gamle tro Øine vare vaade, medens det Musikchor, der var opstillet i Haven, spillede Garibaldi-Hymnen. Thorsdag opførtes i Operaen „Masaniello" til hans Ære. Løverdag skal en Æreskaarde overrækkes ham i Krystalpaladset. Mandag har han udbedet sig ganske at tilhøre Arbeiderne. Toryer og Whigs rivalisere i Iver. Selv Lord Palmerston har aflagt Frihedens Ridder sin Visit, naturligvis for at bjerge sin Popularitet. Havde han ikke gjort det, havde Folket ikke ladet ham beholde et Vindu helt i sit Palads. Hertugen af Wellington, Gladstone, Grev Russell, Hertugen af Argyle have Alle bragt ham sin Hyldest. Enhver, der ikke kjender engelske Sæder, vil forundret spørge: „Ere Englands Store pludselig blevne revolutionære?" Svaret ligger nær: Man vil blot bjerge sin Popularitet, og lidt rørt er man vel ogsaa over Manden selv. Men vil han, vil Garibaldi forstaa denne Velkomst? Vil han ikke tro, at disse Hurraer gjælde Venedig og Rom? Det er den traurige Side ved de engelske Demonstrationer, saa ærligt ment de end kunne være. Polen har havt sin Part af denne Sympathi og vort kjære Danmark ogsaa. Man klapper de undertrykte Nationaliteter venskabeligt paa Skulderen og siger: „Drag afsted og vind!" men selv gjør man ikke et Skridt. Kossuth misforstod ganske sin Modtagelse. Det er vanskeligt for et vulkansk Temperament som Garibaldis at anvende paa sig den Lære, som ligger heri. Garibaldi er ingen Politiker. Cavours politiske Finhed var Naturbarnet en Gru. Vil han kunne skjelne mellem engelske Hurraer og engelsk Politik? Hvad man elsker hos Garibaldi, er Krystal-Gjennemsigtigheden i hans Karakter; men disse gjennemsigtige Karakterer tro, at alle Andre ere ligesaa gjennemsigtige. En skrigende Masse ledsagede Garibaldi gjennem Sicilien og feiede et Dynasti væk. En skrigende Masse følger ham gjennem England, men her ender Ligheden mellem de to Nationer. Den franske Keiser har levet saa længe i England, at han har lært, hvad Demonstrationer have at betyde, politisk taget. En Mand sagde til mig igaar: „Dette er Lykke nok for Garibaldis hele Liv." Jeg svarede Intet. Jeg kan ikke faa i mit Hoved, at Garibaldi skjøtter synderligt om al denne Ære, dersom den blot gjælder ham, Manden, og ikke Italien. Hvad bliver Følgen af alt dette? Maaske bitre Skuffelser for Helten. Arbeiderne have havt et Par glade Dage, det bliver igjen, og det er altid en god Ting. Andre dybere Følger? Hertugen af Southerland, Garibaldis Ven, faar den ledige Hosebaandsorden, fordi han har huset Folkets Ven, a good man of Gods own making, som har foretrukket Armod for Rigdom, en Bondes Hjem for et Palads, en Mand, som enhver Englænder kjender fra den første Dag, han optraadte som Italiens Ridder, til han faldt saaret ved Aspromonte, modig som en Løve, blid som et Lam, hvis hele Sjæl staar at læse i de gode, ærlige Øine. Og saa bære Damerne endnu i nogen Tid røde Liv og graa Skjørter, Dagens store Mode, og saa er Alt forbi! Har denne Begivenhed Følger nogetsteds, turde det snarere være i Frankrig. Der er Feber i Blodet i denne Tid. Det er en farlig Ting for Franskmænd at se Friheden hos Naboer. Det er godt, at Garibaldi er vred paa Franskmændene og gaar deres Dør forbi. Hvad der er Demonstration i London, turde i Paris let blive en Ting, der heder Revolution.

Der gaar allehaande Rygter om Beslaglæggelse af Garibaldis private Formue. Der er Noget i Historien, men man har grebet den ved den gale Ende. Ungarerne have gjort et Opraab til hans Gavmildhed, og han gav strax Alt, hvad han eiede, siger og skriver 1500 Francs, omtrent 250 norske Specier.

Staden London betaler Garibaldis og hans Følges Reise fra Caprera og tilbage.

Norge.

Christiania den 30te April.

Skatteligningen, som nu netop er tilendebragt, viser, i Sammenligning med før, en stigende Skattebyrde. Medens der i forrige Aar paa hver skatbar 100 Spd. faldt 2 Spd. 64 Sk. i Byskat og 2 Spd. 89 Sk. i Fattigskat, bliver det iaar henholdsvis 2 Spd. 92 Sk. og 2 Spd. 108 Sk. Hos 8,537 Skatteydere med en samlet Formue af 15,647,500 Spd. er der idethele udskrevet 53,000 Spd. i Byskat og 72,000 i Fattigskat; ifjor var der paa 7,689 Skatteydere med en Formue af 15,840,000 Spd. fordelt 45,000 Spd. i Byskat og 67,700 Spd. i Fattigskat. Øverst paa den lange Liste staar Hr. Grosserer H. Gulbranson opført med en antagen Indtægt af 26—32,500 Spd. aarlig og 450,000 Spd.s Formue, ved Siden deraf ogsaa med den respektable Skat af 883 Spd. til Byen og 1406 Spd. til Fattigvæsenet. Af de forskjellige offentlige Indretninger træffer man først Christiania Kreditbank med en Indtægt af 71,500 Spd. og Formue paa 70,000 Spd., dernæst Christiania Bank- og Kreditkasse med henholdsvis 29,700 og 48,000 Spd. Til Sammenligning ville vi anføre nogle Talstørrelser fra Bergen. Fattigskatten udgjør der 18,000 Spd., fordelt paa 2733 Skatteydere, og Næringsskatten, fordelt paa 2729 Skatteydere med en samlet Indtægt af 1,264,800 Spd., beløber sig tilsammen til 22,000 Spd. I den Liste, der foreligger os, anføres ikke den formodede Formue, og det er altsaa efter Indtægten Skatteyderne ere rangerede. Øverst finde vi det bergenske Dampskibsselskab med en Indtægt af 20,000 Spd., dernæst forskjellige Handelshuse, Bergens Sparebank med 8,500 Spd., Bergens Privatbank med 6,600 Spd. osv.

I den Aarsberetning, som Direktionen for det Kgl. Selskab for Norges Vel d. 14de d. M. afgav, omtales den Fremgang, Drainssagen i den senere Tid har havt. Allerede for flere Aar siden, — i 1856—57, — havde Direktionen i sin Tjeneste en Drainsmester, som man stillede til Disposition for et Distrikt, hvor Sandsen for Jordforbedringer i høi Grad var vakt, nemlig den sydlige Del af Smaalenenes Amt, men han fandt saa liden Beskjæftigelse, at man maatte afskedige ham. Nu har man derimod Sysselsættelse for to Drainsmestere, Agronomerne Bergstrand og J. Smitt, der have været beskjæftigede, den første i Smaalenene, den anden i Aas Præstegjeld, hvor Landbrugsskolens Nærhed, som ventelig var, har vakt en større Sands for det rationelle Jordbrug. Et endnu sikrere Kjendemærke paa det indtraadte Opsving finder man i den forøgede Mængde af Drainsrør, som nu forarbeides paa forskjellige Steder i Landet. Efter den Beregning, Direktionen har opstillet, er der i forrige Aar her i Landet tilvirket saamange Drainsrør, at man med dem kunde drainere henved 5000 Maal. Baron H. Wedel-Jarlsberg i Bærum sees at være den, der tidligst har begyndt med Tilvirkningen af Rør, nemlig i 1852; den største Masse, 400,000 Stk. Rør, er ifjor leveret af M. Falch paa Nøkleby ved Fredrikstad; Antallet af Drainsrørfabrikanterne beløber sig til 23, hvoraf 15 i Christiania Stift og 8 i de indre Egne om Throndhjemsfjorden. Ved Siden heraf har Selskabet ydet Bidrag til en Mængde forskjellige, mindre Foretagender, sendt en Mand fra Hardanger til Udlandet for at gjøre sig bekjendt med Frugtavl og Havedyrkning, tilskudt Penge til at lønne Amtsgartneren i søndre Bergenhus Amt, C. P. Riis, lønnet en omreisende Gartner i Smaalenene, understøttet en Udstilling i Throndhjem af Landhusholdnings- og Havedyrkningsprodukter, bidraget til tre Ysterier i Ringsager, Ringerige og Ramnæs, bevilget Smaalenenes Amts Landhusholdningsselskab 100 Spd. som Bidrag til Udgisterne ved at oplære ti Bondegutter i Kvægrøgt, Melkning og Melkens Behandling. Tre Schweitzere, hvis Lønning Selskabet tildels udreder, have været i Tjeneste, den ene i Gudbrandsdalen, de to andre i Gausdal. Endelig har Hr. A. Rosing ved Aas Landbrugsskole faaet 200 Spd. til at lønne En, der kunde assistere ham ved de landbrugschemiske Analyser og Forsøg, hvis Resultater Hr. Rosing tildels har meddelt i de offentlige Blade.

Festkommiteen for førstkommende 17de Mai begynder at lade høre fra sig. Rigtignok har allerede dens første Skridt vakt Opposition, det nemlig at indstille en paatænkt Sexa paa Klingenberg om Aftenen — paa Grund af Begivenhederne i Danmark. Kl. 7 om Morgenen skal der afgaa et Train med Gjæsterne til Eidsvold, hvor Gudstjenesten vil begynde Kl. 9¾ og Middagen Kl. 1. Det maa formodentlig være den sex Mil større Afstand fra den danske Krigsskueplads, der gjør, at Festkommiteen kan nyde Bordets Glæder paa Eidsvold, og ikke drister sig til at gjentage det her i Christiania om Aftenen, — forsaavidt den overhovedet finder Tiderne saa fornøielige, at man kommer i Stemning til at feire dem ved glædelig Pokuleren og Skaaltaler. Naar Toget kommer tilbage til Christiania Kl. 6, begynder man en Procession op til Slotspladsen, hvor der skal opreises et større Stillads med Figurer o. s. v. Her skal holdes Taler, afbrændes Fyrværkeri, spilles, kortsagt sørges paa det Bedste for Publikums Muntration.

Den lille legende Pige af Billedhugger Bergslien, som vi ovenfor i Bladet meddele en Afbildning af efter Kunstnerens originale Tegning, er oprindelig bestilt af Kunstforeningen og udstillet der. Vi ville benytte Anledningen til at gjøre opmærksom paa et Arbeide, som nylig er bleven udstillet der, og som er tilsalgs; det er et Billede kaldet „en hardangersk Bygdeskomager" af C. F. S. Hansen. Det lader til at være et Begynderarbeide, — ligesom vi heller ikke mindes at have seet noget af hans Haand før, — lidt almindelig holdt, med noget frygtsomme Træk; men alligevel er der i Motivet for dette Billede, saaledes som det øiensynlig har foresvævet Malerens Tanke, noget Friskt, et Spor af virkelig Lune, som vi ville ønske Kunstneren til Lykke med, og som vi ville bede ham bevare usvækket og udvikle med freidigt Mod.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 19.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 8. Mai 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Den 19de April 1864.

Fordum syntes Danebroge
snehvidt, rosenrødt,
straale gjennem Tidens Taage
som en Himmelfødt!
Gro som Frugt af Danmarks Have,
slaa som Sang paa deres Grave,
og med Tankers Trækfuglskare
over Verden fare!

Ak, nu synes Danebroge
ligblegt, blodigrødt,
dale som en truffen Maage,
der har sig forblødt!
Purpurstrømme Vunden gyder,
som af Tro paa Brødre flyder;
segnende maa Folket bære
Korsets tunge Ære!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Florence Nightingale.

For nogle Dage siden kunde man i de engelske Aviser læse en uendelig Beretning om, hvad Garibaldi havde taget sig til paa hver Time af Dagen under sit Ophold i London. Midt inde mellem Beskrivelserne over alle de Hurraraab, der havde tonet, de Haandtryk, der vare givne, og Adresser, der opløstes, stod: „Derpaa aflagde Generalen et Besøg hos Miß Nightingale, Baker Street.“ Mere stod der ikke, men Tanken blev dvælende ved denne Linie og glædedes ved den stille Plet mellem Ovationernes bedøvende Larm.

Det var engang, Florence Nightingales Navn var paa Alles Læber, og Beundringens brusende Bølger ogsaa slog sammen om hende. Nu er det forlængst bleven Stilhed omkring hende, og Ingen, — det vilde vi haabe, — skal nu mere bryde den; thi hun er ikke af dem, hvis Gjerning kun bæres fremad paa de stærke Vinger af tusindfoldige Bifaldsraab; derfor har den heller ikke sin Belønning i disse, men i den stille Tak fra de Lidende og Sorgfulde, i den stærke Sikkerhed, hendes Exempel har givet mange Kvinder til at gaa den samme Vei.

Hun er den yngste Datter af William Edward Nightingale. Hun blev født i Florents i Mai 1820, og fik deraf det Fornavn, hun bærer. Som Barn af dannede og rige Forældre nød hun en fortræffelig Opdragelse; hun lærte med Iver Musik og Sprog, og kjender derfor ogsaa de fleste nyere Sprog; Fransk, Italiensk og Tydsk taler hun lige flydende som Engelsk. Hertil bidrog ogsaa hendes Reiser, der strakte sig over det Meste af Europa og lige til Ægypten. Da hun kom til en Alder, der gjorde hende det muligt at bevæge sig friere, besøgte hun Skolerne, Hospitalerne og Velgjørenhedsanstalterne i London, og samlede der en rig Skat af Erfaringer og Kundskaber. I Aaret 1851, da hele Verden strømmede til Udstillingen i London, gik hun til Kaiserswerth ved Rhinen, hvor protestantiske barmhjertige Søstre opdrages til Sygepleiersker. Tre Maaneder øvede hun sig Dag og Nat i denne Stilling, og vendte derpaa tilbage til Hjemmet, for taalmodig at oppebie den Dag, man trængte til hendes Hjælp. Endelig overtog hun et Londoner Sanatorium for Governesses, og ombyttede sine behagelige Familieforholde med den anstrængende Opgave at reorganisere dette Institut, som hun ofrede sin Tid og sin Formue. Herunder led hendes Sundhed føleligt, og hun var endnu ikke ganske helbredet, da fra Krim af de saarede Krigeres Smerteskrig trængte til hendes som til det hele Englands Øre. Lord Herbert, Krigssekretairen, vendte sig til Miß Nightingale, der vovede at udvælge de barmhjertige Søstre og stille sig i Spidsen for dem. Hun beregnede tillige Omkostningerne ved Foretagendet, og strækkedes ikke tilbage ved Udgifterne; ogsaa hendes Slægtninge ydede beredvillig sin Hjælp og Understøttelse. Den 5te Nov. 1854 ankom hun til Constantinopel med syv og tredive barmhjertige Søstre. De bleve strax bragte til Barrakkehospitalerne i Scutari, hvor de ventedes af 600 Syge, der vare bragte did fra Slagmarken ved Inkermann. Chirurgerne kunde ikke nok rose den Hjælp, der ydedes dem af de ædle Kvinder, i hvis Spidse en saa erfaren Pleierske stod. Miß Nightingale var ofte uafbrudt i 20 Timer paa Benene, naar der kom ny Syge, for hvis Fordeling, Forsørgelse og Forpleining der skulde gjøres Anstalter, og vaagede saa hos Cholera- og Feberpatienterne, uden at unde sig et Øieblik Hvile. Og ved Siden deraf havde hun at kjæmpe med en Mængde slette Indretninger, som hun maatte bringe i en ganske ny Orden, især hvad Badsk og Kjøkkenstel angik. I Aaret 1855 kom Miß Stanley efter med 50 barmhjertige Søstre, hvorved det blev muligt at fordele Kræfterne bedre. Fra Scutari gik hun til Balaclava, for ogsaa der at undersøge Hospitalerne og stille dem paa en bedre Fod; men her blev hun, som Følge af Overanstrengelse, selv greben af Feber, og da hun igjen var bleven helbredet, raadede Lægerne hende indtrængende til at reise tilbage til England; men hun gik ikke længere end til Scutari og vendte derfra tvende Gange tilbage til Krim. Efter Fredsslutningen vendte Miß Nightingale tilbage til England, hvor hun blev modtagen med alle de Æresbevisninger, der skyldtes hendes velsignelsesrige Virken. Dronningen skjænkede hende et Ordenskors; England grundlagde et Fond, der bærer hendes Navn og anvendes til Uddannelse af barmhjertige Søstre. Sin Fritid anvendte hun nu til at forbedre Tilstanden i de engelske Hospitaler; men endnu vigtigere var og endnu længere trængte den Forfatterindevirksomhed, hun udviklede i sine to Bøger „Notes on Hospitals“ og „Notes on Nursing.“ Det sidste Værk, der omfatter hele Sygepleien, er i England udbredt i over hundrede tusinde Exemplarer og desuden oversat i de fleste europæiske Sprog.

Endskjønt det, som bemærket, er længe siden den Tid, den ædle Dame var Dagens Heltinde, har vi dog netop nu atter villet fremdrage hendes Billede og fremstille det, om muligt som et lysende Exempel, ikke blot til at beundre, men ogsaa til at efterfølge. Der har saa ofte, og ikke mindst hos os, været ført megen Tale om, hvor liden Anledning der var for Kvinderne til at finde en Virkekreds, der kunde tilfredsstille det mere ideale Sind, om hvor fattigt og idesforladt Forholdene gjorde alt deres Liv og deres Stræben, at det har undret os at se, at ingen af disse efter Daad og Opløftelse tørstende Damer greb Anledningen til at slaa ind paa den Vei, som den høihjertede engelske Kvinde har vist dem. Thi en skjønnere Virkekreds kan ingen ædel Kvinde ønske sig; sandt nok, den skal udfyldes i Hengivenhed og stille Taalmod, men saa har den ogsaa et Forklarelsens Skjær over sig, der er nok til at udfylde et helt Livs Trang og Erindring; den har en Adel, som den stolteste Stormand maa misunde den.

Den dyriske Magnetisme.

(Slutning fra Nr. 18.)

Den næste Grad er, efter Magnetisørernes Theori Selvbeskuelsen eller Clairvoyancen. For at bringe Patienten i denne Tilstand, kræves der en langvarig Paavirkning gjennem Spørgsmaal og Svar, der i Begyndelsen dreie sig om ligegyldige Ting, derpaa efterhaanden lede den Syge til de Svar og Resultater, som Spørgeren lægger ham i Munden. „Af den Maade, hvorpaa man spørger“, siger en af Magnetismens Forsvarere, Kluge, „afhænger for det meste det større eller mindre Klarsyn og ikke sjelden Heldet med den hele Kur, idet mange Syge i den magnetiske Søvn befinde sig i en Tilstand af Mørke og Idesforvirring, som kun kan hæves ved en rigtig Spørgen, og saaledes bringes til Tydelighed; ja undertiden vækkes først Ideerne hos den Syge i samme Øieblik, Spørgsmaalet stilles.“ Denne aabne Tilstaaelse gjør det derfor ikke saa usatteligt, som det ved første Øiekast kunde synes, at Patienten kan beskrive sin egen physiske Tilstand, sin Sygdom, dens Aarsag og Sæde og Midlerne mod den. Sædvanlig ere de Forklaringer, som fremkomme under slige Omstændigheder, ikke altfor klare og udtømmende, og det Sande, de indeholde, udfordres der dog ikke stor Skarpsindighed hos den Adspurgte til at føle ud af den lægekyndige Magnetisørs mange og ledende Spørgsmaal.

Dog, det er ikke nok, ytrer Forf., at Somnambulen opdager sine Sygdomme; hun skal ogsaa formaa at angive, hvilke Lægemidler der bør anvendes for at helbrede dem. Kjender hun ikke Lægemidlet ved Navn, beskriver hun det saa nøiagtigt, at man kan finde det, og bringer man hende flere Lægemidler, vil hun kunne kjende det rette, idet hun beføler det eller lægger det i Hjertekulen. Fremdeles bestemmer hun Dosis af Lægemidlet. Føie vi nu endvidere hertil, at Somnambulen kan gjøre alt dette ikke blot for sin egen Person, men ogsaa for Enhver, til hvem hun bliver sat i magnetisk Rapport, og gaa vi endelig et Skridt fremad, til det sjette magnetiske Stadium, og finde, at alle Skranker, som ellers Tid og Rum pleie at sætte, svinde bort for Somnambulen, — da have vi i Sandhed en mirakuløs Tilstand! Lad os engang stille os klart for Øie, hvad praktisk Betydning en saadan Udvikling af Somnambulens Aandsevner vilde have, hvis den existerede; — thi her maa vi tvivle og tvivle stærkt, hvad saa end alle Magnetisørerne sige. Tænk blot, hvilket Opsving Lægevidenskaben vilde tage! Sygdommenes Væsen lod sig erkjende, og de rette Lægemidler finde. Alle

Lægernes møisommelige Undersøgelser, deres Efterforskninger, deres Forsøg vilde være sparede, — blot en Somnambule! Alle Lægernes endeløse Stridigheder, deres haardnakkede og lidenskabelige Feider og deres alvorlige og rolige videnskabelige Diskussioner vilde med Et høre op, — blot en Somnambule! Thi Somnambulen har jo en dybere Indsigt i Tingenes Gang; hun ser med sit klare Blik det syge Organ, og hun vælger det Middel, der kan helbrede. Hvad ere da alle Videnskabsmændenes Systemer, alle Praktikeres Erfaringer? slet Intet! thi Somnambulen alene formaar ved sit umiddelbare Blik rigtigt at finde Sygdommen og helbrede den. En ny Tid vilde oprinde for Menneskeheden, Guldalderen vilde paany herske paa Jorden; thi Sygdommene vilde jo neppe faa Tid til at vise sig, før de allerede vare helbredede. Lægevidenskaben vilde kulminere, — men derpaa vilde den forsvinde, thi en sund Æt vilde kun faa et sundt Afkom, og Læger og Lægedom vilde være overflødige.

Men ak! skjønt det er længe siden, den første Somnambule viste sig for den forbausede Magnetisørs Øine, leve vi dog endnu stadigt i Jernalderen. Endnu have vi Sygdomme, endnu forske Lægerne, endnu prøve de Lægemidler, prøve og prøve atter og forkaste, ja ere undertiden endog nær ved at fortvivle om nogensinde at finde de rette Midler; endnu se vi Systemer i Lægevidenskaben: nye dukke op, gamle forsvinde, men hvad værre er: endnu se vi Systemer bestaa ved Siden af hinanden, skjønt grundede paa de mest modsatte Principer, og dog holde de sig, samle Skarer af Tilhængere om sig og lovprises hver for sig af deres Tilhængere som de bedste, de eneste ufeilbare. Hvorledes skulle vi forstaa det? Have da Magnetisørerne narret os, eller have de maaske ogsaa narret sig selv? Vi ville antage, at de ikke forsætlig have søgt at føre os bag Lyset, men at de virkelig selv ere blevne vildledede; men vi maa da se efter, hvad der muligt kan ligge til Grund for den Skuffelse, de have lidt, og vi maa undersøge, om der dog ikke er noget Sandt i de Phænomener, de have iagttaget og gjort til Gjenstand for deres Betragtninger.

Vi have allerede gjort opmærksom paa alt det Meget, som Magnetisøren ved sine Spørgsmaal kan bibringe Somnambulen, idet dennes hele Opmærksomhed er koncentreret paa den Gjenstand, han har vendt hendes Tanke hen imod. Naar vi nu hertil lægge Somnambulens livlige Aandsvirksomhed, hendes forhøiede Hukommelse, der bringer hende til at erindre, hvad hun tidligere har erfaret gjennem Læsning og Tale om Sygdomme og disses Behandling, da have vi her allerede et vigtigt Moment; maaske vi endelig ogsaa turde forudsætte Vækkelsen af det samme Instinkt, vi almindeligt iagttage hos Dyrene, med Hensyn til, hvad Føde der er dem gavnlig eller skadelig, et Instinkt, som vel kun sjeldent er udviklet hos Mennesket, men som vi dog af og til under Sygdomme kunne finde Spor til.

Videre end hertil tør vi neppe gaa; alt Andet, der fortælles om denne Somnambulernes Evne, maa vi afgjort forkaste. Og hvad saa end Magnetisørerne anføre til Bevis, — saameget staar fast, at Somnambulerne endnu ikke have beriget vor lange Række af Lægemidler med et eneste nyt; tvertimod, de have bestandigt i deres kurative Virksomhed rettet sig efter den netop da gjældende Lægemethode.

I det sjette og sidste Stadium, den almindelige Klarhed, begynder først „Trolleriet" ret for Alvor. Wienholts Clairvoyante havde saaledes nøie Kjendskab til sin Broders Sygdom, skjønt han var over 100 Mile borte. Paa Hospitalet i Straßburg blev en Clairvoyante sat i Rapport med en hende ganske ubekjendt Fremmed, for at give ham Raad angaaende hans Sygdom. Hun sagde ham, hvor han led, og fortalte ham, hvorledes han for 15 Aar siden havde gjort et

Florence Nightingale.

Fald med sin Hest, hvilket havde været den første Aarsag til hans Lidelse; hun angav de nærmere Omstændigheder ved denne Begivenhed, og Alt forholdt sig fuldkommen rigtigt. — Schellings Clairvoyante mærkede en Slægtnings Dødsfald, samtidigt med at det fandt Sted, skjønt han var 150 Mile borte. — Wienholts Clairvoyante forudsagde en svanger Kone, som var sin Nedkomst nær, at hun ved denne vilde faa stærke Kramper, der vilde helbredes ved magnetisk Behandling, og det skete.

Man vil se, at vi her fuldstændigt ere inde paa det Vidunderliges Enemærker, og man vil indrømme, at hvad vi hidtil kjende til Naturens Virksomhed, ikke slaar til for at forklare dette. Hvad skulle vi da gjøre? Skulle vi indlade os paa metaphysiske Spekulationer over Aandernes Færd, eller paa de ikke meget bedre Hypotheser om en Verdensæther, hvis Svingninger i ligestemte Sjæle skulle kunne frembringe sympathetisk Klang, ligesom vi i Physiken se den ene Strengs Svingninger gjennem Luften forplante sig til den ligestemte, som da ogsaa toner, — eller skulle vi fuldstændigt benægte, hvad der fortælles? Ingen af Delene er synderligt tiltalende. Thi, hvad det Første angaar: hvad Resultat se vi af saadanne Spekulationer? Kun det, at Forstanden omtaages, og en Erkjendelse vindes dog ikke. Og, hvad det Andet angaar: hvor tør vi da uden Undersøgelse forkaste, hvad der forsikres, ingenlunde af Charlataner alene, nei, ogsaa af forstandige og iøvrigt troværdige Mænd, om hvem vi vel kunne sige, at Phantasien undertiden løber af med dem, saa at de i deres Begeistring se mere, end de skulde se, men hvem vi dog ikke tør frakjende al Iagttagelsesevne?

Dog maa vi vogte os for at være for lettroende, selv om det skorter os paa Forklaring; det er bedre her at tvivle, thi mangt et Vidunder er svundet ved Naturvidenskabens Fremskridt og har vist sig at være Blændværk eller Bedrag, hvor skuffende det end lignede Sandhed. Fremfor Alt maa man ikke glemme, at der ikke er nogen Ting, hvori selv de paalideligste Mennesker ere mere tilbøielige til at forvandske Kjendsgjerninger, end netop denne — dels ufrivilligt, idet de mangle Kundskaber og fornøden Skarphed i Iagttagelsesevnen, dels halvfrivilligt paa Grund af en vis Ærefrygt for det Mysteriøse, en Ærefrygt, som kan være smuk nok, naar det gjælder det virkelig Ophøiede, det, ligeoverfor hvilket al Forstand staar stille, men som er meget ilde anbragt, naar det gjælder dagligdagse, jordiske Forhold, og ovenikjøbet Forhold, i hvilke Taskenspillerkunst og Bedrageri ganske afgjort have spillet og endnu spille en uforholdsmæssig Rolle.

Brussa.

(Efter Grev A. de Moustier.

— — „Brussa er Anatoliens Perle; mod Syd dækket af Skove og de Fjelde, der forsyne dens Brønde med rigelig Vand, skuer den ud over en deilig, frugtbar Dalstrækning; om Sommeren gaa Vindene fra Søen og fra Fjeldet over den og dæmpe Heden; en Krands af store Træer, Cypresser, Plataner, Popeltræer og Kastanier omringer den og strækker sine Kroner, saalangt Øiet kan række, hen mellem Morbærtræerne, der dække Dalen, og selv i det Indre af Byen, rundt om hver af dens Moskeer, der overalt strække sine Kupler og sine Minareter op mod Himlen.

Men denne smilende Overflade dækker en Jordbund, som de vulkanske Strømme hvert Øieblik kan ryste. Det er neppe otte Aar, siden Brussa blev forstyrret lige til sine Grundvolde af et heftigt Jordskjælv; grusomme Ulykker rammede Beboerne, og de interessanteste Mindesmærker ere styrtede ned eller have tabt sin Skjønhed. Derfor aftager ogsaa Befolkningen; forskjellige Kilder angive den til halvhundrede eller endog hundrede tusinde Sjæle; men paa selve Stedet har man forsikret mig, at man nu ikke kunde regne mere

end fem og tredive Tusinde; Sandheden ligger vel i Midten.

Efter denne Katastrophe tabte Brussa sin berømte Gjæst Abd-el-Kader, der, ligesom Hanibal, havde udsøgt den til Tilflugtssted. Han trak sig da tilbage til Damaskus, hvor andre Storme ventede ham." — —

Af en gammel Militærs Erindringer.

V.

Aldrig skal jeg glemme denne min første Vagt. Jeg har fra Barnsben af yndet paa Forhaand at gjøre mig mine Pligter og Rettigheder fuldkommen klare, og Resultatet af den Undersøgelse, jeg i saa Henseende anstillede ved Ankomsten til Vagten, var: Pligter: 1) ubetinget og stadig Agtpaagivenhed paa mine Undergivne; 2) do. do. paa Slaveriet, hvis hele Bevogtning syntes at være lagt paa mine Skuldre, med saadan Vægt var dette Punkt fremhævet (til Betryggelse havde jeg to smaa Kanoner foran Vagten); 3) do. do. paa Brandkanonerne (fem Minuters Vei bortfjernede mod Vest), med paahvilende Pligt ved Brandsignal ufortøvet at indfinde mig der; 4) do. do. paa Salutbatteriet (fem Minuters Vei bortfjernet mod Øst), med paahvilende Pligt ved Salutens Afgivelse at indfinde mig der; 5) do. do. paa Pladsmajorens Bevægelser, for ved hans Ankomst at styrte ud og i Gevær; 6) Udførelsen af en Visiter-Ronde en Gang paa Natten, der vilde medtage henved en Times Marsch; 7) Opsyn med Arresterne; 8) do. med Kronarbeiderne; 9) Afgivelse af en detailleret Rapport, hvis Affattelse med alle dens utallige Enkeltheder forekom mig alene at kunne udkræve et helt Døgns uafbrudte Arbeide; 10) Ansvaret for alle i Vagten værende Møbler og Apparater. Mine Rettigheder vare følgende: 1) At kunne tage den Hvile, som mine Forretninger tillod mig, og da, saavel Nat som Dag, iført fuld Uniform, trange Buxer med Stropper, Skjærf, Sabel ved Siden og sandsynligvis ogsaa Tschakoen paa Hovedet; 2) at kunne spise og drikke med Maade, forsaavidt Tiden tillod, og 3) at kunne vandre hjem efter fireogtyve Timers Forløb, saafremt Kommandanten ikke fandt sig foranlediget til at give mig Arrest.

Ved nærmere Grublen over denne Debet- og Creditliste følte jeg mig noget uhyggelig tilmode, og begyndte at nære en vis Angst for, at dette vilde gaa, som man med et populært Udtryk siger, Fanden i Vold. „Om nu", tænkte jeg mig, „et Skib seiler ind og saluterer paa samme Tid, der udbryder Brand, eller om Slaverne gjøre Oprør, medens jeg er paa Visiter-Ronden, eller om Arrestanternes Forpleining bliver forsømt, medens jeg skyder Brandskud eller saluterer paa det Bedste, eller om under nogen af disse Forudsætninger det dyrebare Inventarium beskadiges, — eller ..." Den kolde Sved brød frem paa min Pande ved disse Skrækkebilleder. „Gode Gud!" bad jeg, „Du, som kjender Nytten og Nødvendigheden af alle disse Anstalter, hjælp Du mig at klare mig nogenlunde herfra ... fuldkommen kan kun en af dine Engle gjøre det!"

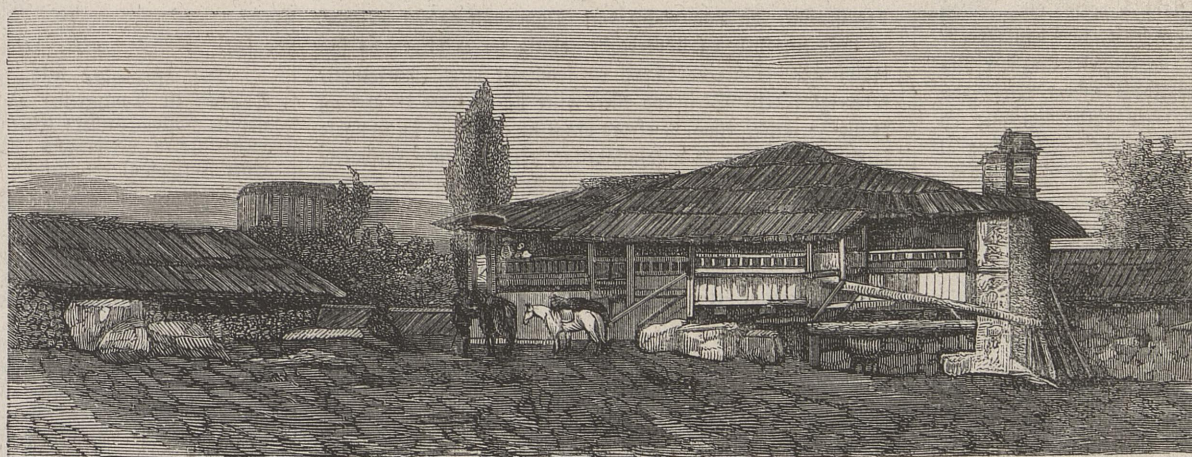
Med min gode Samvittighed, min redelige Villie og en Dram lykkedes det mig at overvinde de første Vanskeligheder. Dagen var allerede fremskredet, og jeg begyndte at trække Aanden lidt friere, da en uheldvarslende Banken lød paa Vinduesruden, og den frygtede Pladsmajors befjedrede Hat lod sig se udenfor. Jeg klemte Tschakoen paa Hovedet, styrtede ud af Værelset og hen til Majoren. „Hr. Lieutenant", sagde han med en af Indignation halvkvalt Røst, „en Buk har nærmet sig Skildtvagten ved ..." (et Sted, hvor det „forbødes Alle ikke at gaa") ... „Lad den strax arrestere og bringe paa Raadstuen!" Ordren var klar. Inden kort Tid saaes en Korporal med to Mand drage afsted med Bukken, hvem de efter en fortvivlet Jagt havde fanget, og som, ved at stemme alle fire Ben mod Gaden, tilstrækkelig tilkjendegav sin Utilfredshed med Operationen. Dens videre Skjæbne er mig ubekjendt.

Min næste Ubehagelighed var af et vægtigere Slags, ja rent ud en Attenpundinger. Sagen er nemlig den, at den skrev sig fra Brandkanonen. Jeg vandrede, som ovenfor omtalt, ud paa en timelang Visiter-Ronde, travende gjennem Smuds og Mørke; jeg havde allerede passeret et Par Vagter, da et klart Glimt og et Skrald lod sig se og høre. Min Forbauselse havde neppe lagt sig, før det atter knaldede. „Aha!" tænkte jeg, „det er min brave Underofficier, som i min Fraværelse har overtaget mine Funktioner og mit Ansvar! Godt, lad

Parti af Brussa.

ham brænde løs!" Da jeg kom nærmere Fæstningen paa Tilbagemarschen, hører jeg imidlertid en forbausende Larm fra et Par Gaarde; ved at undersøge Sagen, finder jeg, at en Kanonkugle efter det andet Skud var trængt igjennem et Par Hustage, og endelig mat faldet ned i et Gaardsrum. Blodet stivnede i mine Aarer af Skræk. Jeg vil ogsaa spare Læseren for nogen Beskrivelse af det Aasyn, hvormed Pladsmajoren ved min Tilbagekomst til Vagten modtog mig. Min Skjæbne var given; om Forklaring var ikke Tale; jeg blev strax afløst af en anden Officier og contumaciter arresteret. Senere hørte jeg Forklaring af Sagen. Da Kanonerne i den Tid endnu stode uden Hætter, og store Stabler af Kugler laa i Nærheden af Batteriet, havde en eller anden Lediggjænger gjort sig en Fornøielse af i et ubevogtet Øieblik at sætte en Kugle i Mundingen paa den ene Kanon og lade den rulle ind i Løbet, Noget, som let kunde ske, da Kanonen heldede svagt bagud. Da jeg imidlertid syntes, at det var noget besynderligt at sidde arresteret for en Kugles Skyld, der var indsat under en anden Vagt og affyret under min Fraværelse,

Gjæstgiversted i Nærheden af Brussa.

tillod jeg mig senere at besvære mig. Mine Anmærkninger indbragte mig kun den værdifulde Oplysning, at man, for at være fuldstændig sikker paa at ramme den Skyldige, ogsaa havde arresteret Underofficieren. Ved en saa grundig Fremgangsmaade var der jo ogsaa en vis Sandsynlighed herfor, og jeg tog derfor min Klage tilbage. Kun skylder jeg endnu at bemærke, at der fra dette Øieblik opstod et spændt Forhold mellem Pladsmajoren og mig, væsentlig fremkaldt ved en liden uskyldig Anmærkning fra min Side. Flere unge Officierer vare nemlig nærværende, da jeg for Pladsmajoren søgte at udvikle Vanskeligheden, ja Umuligheden af under de dagjældende Bestemmelser at kunne udføre en feilfri Vagt. Dette bekræftedes ogsaa af de Andre, og navnlig var det de syndige Brandkanoner, hvem den værste Harme traf. Pladsmajoren trak paa Skuldrene og indrømmede, at Sagen kunde have sine Vanskeligheder, men at han ikke saa nogen Mulighed for at kunne afhjælpe dem. Da traadte jeg frem og ytrede med Beskedenhed, at jeg havde et Forslag at gjøre, der maaske kunde raade Bod paa de værste Ulemper. Alle spidsede Øren og vendte sig til mig. „Jeg mener blot", stammede jeg noget forlegen, „at, om det kunde arrangeres saaledes, at vagthavende Officier under sin Fraværelse fra Vagten stedse medførte den ene af Brandkanonerne, saa ..." Videre kom jeg ikke, thi et almindeligt Indignationsudbrud kvalte mit spæde Forslag i Fødselen. Siden den Tid stod jeg paa det sorte Bræt. Da Majoren siden blev min Brigadechef, syntes han i Begyndelsen at være noget naadigere stemt mod min Ringhed, men en ulykkelig Hændelse, hvorved min forb...... Tunge igjen spillede mig et Puds, gjorde Udslaget. Brigadechefen, ledsaget af sin Adjutant, en Adjoint (mig) og et Par andre Officierer, besøgte strax efter sin Tiltrædelse til Kommandoen Brigadens Musikstue. Under den syndige Larm, som de forskjellige Instrumenter her frembragte, syntes især et at tiltrække sig hans Opmærksomhed, saavel ved sit glimrende Udseende som ved sine dybe og mægtige Toner. „Hvad kaldes dette Instrument?" spurgte han en Musiksergeant. „Basun, Hr. Oberst." „Et vakkert Instrument, Hr. Lieutenant", bemærkede Obersten til mig, „hvad mener De, om vi lod hele Musiken faa Basuner?" Formodentlig maa jeg have talt Noget om Jerichos Mure eller noget andet Nonsens; at han blev vred, det er det Sikre ved Sagen. Hvorvidt det var den samme Mand, som ytrede det bekjendte „Ingen Pauser ved mit Regiment!" derom kan jeg ikke med Bestemthed udtale mig, da jeg allerede har hørt denne Historie om ikke mindre end syv forskjellige Personer. At det imidlertid kunde ligne ham, er vist. Jeg hader denne Mand ligesiden den Gang, da han arresterede min Ven Lars Melvig, bare fordi han som Adjutant ved Korpsets Inddeling havde taget sig den uskyldige Frihed at kjøre i Kariol langs Fronten, istedetfor at ride!!!

Fra alle Lande.

Paris, April 1864.

Efter Privatbreve meddele vi Følgende om Pavens Optræden i Peterskirken Paaskedag.

En kold Regn faldt fra den tidlige Morgen; ikkedestomindre valfartede Fromme og Nysgjerrige i Legioner til St. Peters Kirken, og længe før 9 vare alle reserverede Pladse besatte. Udenfor, over den store Balkon, hvorfra Paven giver den høitidelige Velsignelse, hang de Romerne velbekjendte karmoisinrøde Silkedrapperier, der gav tilkjende, at Paven, som man troede døende, endnu engang vilde lyse Velsignelsen over sit Folk; dog syntes det haarde Veir at gjøre det umuligt for den syge Mand at give den ude i fri Luft. Inde i Kirken stod Soldater i lange, ubevægelige Rækker; Schweitzerne vare paa deres Poster; i Portal og Gange mylrede der af Soldater; den store Vestibule syntes forvandlet til Kvarter for Tropper. Enhver følte, at denne militære Pomp passede bedre ved en kongelig Turnering, end for at modtage en gammel, syg Mand, der sandsynligvis kom, for at give sin sidste jordiske Velsignelse i sin Herres Navn. Messen var forkyndt til Kl. 9, men Klokken blev 10, og endnu var Alt spændt Forventning. Endelig kom den befjedrede Baldakin tilsyne, og Pius IX blev endnu en Gang baaret gjennem sin Kirke paa det pavelige Sæde. Hans runde, friske Ansigt var vissent og indfaldent; der var stor Forandring, siden han viste sig offentlig Juledag; Udtrykket var sørgmodigt, ofte smertefuldt, og rundt om i Menneskegrupperne sagdes høit, at det var Synd og Skam, at den syge Mand skulde udstilles saaledes offentlig, for at fremme, Gud ved hvilke politiske Hensigter. Den hele Scene var et

Vrængebillede af Christendom. Christi Statholder bliver døende baaret ind mellem sine væbnede Legioner under al den verdslige Pomp, som i Rom ledsager den katholske Kirkes største Fest. Messen begyndte. Paven gav Svarene; men den smukke, dybe Røst, som Romerne saa vel kjendte, var forsvunden; nu lød blot en neppe hørlig Mumlen. Han holdt dog ud til Enden, og nu var Spørgsmaalet: hvor skulde Velsignelsen gives? Tropperne kom ind i Kirken, Alt strømmede op mod St. Peters Gravsted, hvoraf man drog den Slutning, at Dagens største Akt skulde foregaa inde i Kirken. De karmoisinrøde Skrud heisedes høit oppe paa Santa Veronicas Balkon, en liden Klokke klang, en stor Klokke klang, og høit oppe i Luften kom tre Præster tilsyne, der fremviste de hellige Reliquier, Svededugen og de andre. Processionen satte sig i Bevægelse, og Paven blev baaren til St. Peters Grav. Regnen var ved denne Leilighed Pavens providenzia, thi havde Veiret været smukt, kunde han ikke bryde gammel Paaskeskik og maatte lyse Velsignelsen ud over Pladsen, og Enhver følte, hvor farligt dette kunde blive den Syge. Alles Blikke gik fra det pavelige Sæde til St. Peters Broncestatu, som Paven havde til Venstre. Det Optrin, som nu fulgte, vil aldrig forglemmes af dem, der vare Vidner dertil. De knælende Skarer, med hvis dybe, oprigtige Følelse det var umuligt ikke sympathisere, tiltrods for al Forskjel i Tro, og den gamle Paves lidende Aasyn, samt Dødsstilheden i det store Herrens Tempel, kunde ikke undlade at ryste hvert Hjerte. Haanden hævedes for at velsigne, men ingen Ord fulgte. Overvældet af sin indre Bevægelse, holdt den gamle Mand Haanden for Øinene, og en enkelt Taare trillede ned af den gustne Kind. Saa gjorde han en heftig Anstrengelse; Haanden hævedes igjen, og med brudt, flere Gange svigtende Røst blev Velsignelsen givet. Kanonerne gjentog den for den ydre Verden med Tordenrøst. Pavens dybe Bevægelse sagde Enhver, at han troede at meddele for sidste Gang en Velsignelse, som hos ham aldrig var en tom Form. Han har havt onde Dage i den senere Tid. Kleresiet har Intet lært siden 93; det er mere absolut i sine Anathemaer, ubøieligere, dristigere i sine Drømme om Domination, end nogensinde. Man vil lettelig kunne faa en kraftigere Pave, men vanskelig en med et bedre Hjerte, bedre Hensigter i al deres Sneverhed. Han har gjort med oprigtig Tro, hvad hans Eftermand sandsynligvis vil gjøre med kold Foragt for Alt, hvad der ikke er Præste-Regimente. Der gaar det Rygte, at Paven vil tilbagekalde alle Konkordater, vil faa den ultramontane Kirkes Enevælde anerkjendt overalt, hvorefter Staterne ikke mere have at vælge sine Geistlige. Dette vil aldrig kunne sættes igjennem i Frankrig, hvilke sælsomme Ord der end i disse Dage have lydt i Kamrene i Anledning af Rénan, om hvis endelige Afsættelse som Professor der er anholdt. Man har en vis platonisk Kjærlighed for Religionsfriheden, men i Praxis vil man have den afskaffet, og derfor skal Rénan, der benægter Statskirkens Grundprincip: Christi Guddom, afsættes. Den Kalvinistiske Kirke i Paris har nylig afsat en høit begavet Præst, i hvis Lære Kirkens Fædre fandt Spor af Rénans Principer. Om denne Sag har der været stor Tvist. Anm. finder, at en Kirke ikke vel kan forsvare at lade den Præst lære offentlig, der ikke lærer Sandheden; at afsætte en Professor i de Dødes Literatur, fordi han i offentligt Skrift har fremsat en Mening, som Intet har med hans Professorat at skaffe, er en ganske anden Sag. Man ved ikke, hvad Resultatet bliver for Rénan. Det hele franske Regimente synes slapt i denne Tid. Man spørger høit: „Sover han, eller lader han, som han sover?" Man gratulerer enhver Seiersherre, og kondolerer enhver Beseiret lige venskabeligt; man har en Fod i enhver Leir, man holder Venskab med den gode Gud, men ogsaa lidt med en vis Anden; man vil have al Æren af de gode Følelser og al Profiten af de slette, og man gratulerer sig med sin Klogskab.

Dronningen af England har troet det nødvendigt at forklare sig for sit Folk med Hensyn til sin personlige Stilling, og man læser i alle de store Blade en kort Proklamation, som har vakt stor Opsigt. „Dronningen", heder det, „som altid er opmærksom paa Ytringerne af den offentlige Mening, har mærket sig det heftige Ønske, man nærer om igjen at se hende indtage den Plads mellem sine Undersaatter, paa hvilken hun var bleven saa folkekjær inden sin Ulykke. Dronningen lover at gjøre, hvad der staar i hendes Magt, for at imødekomme sit Folks Ønsker. Hvor der virkelig kan opnaaes en Fordel, ved at hun viser sig offentlig, hvor en National-Interesse kan fremmes, et Foretagende opmuntres, der tjener al Folkets Bedste, — vil Dronningen ikke vægre sig for en offentlig Optræden, hvilken smertelig Vold hun end derved maa gjøre paa sine personlige Tilbøieligheder; hvor det derimod kun gjælder den blotte Statspomp og Ceremonier, venter Dronningen af sit Folks Loyalitet, at man ikke vil fordre hendes Nærværelse." Saavidt var Alting godt, og da Englands Dronning virkelig har de loyaleste Undersaatter i Europa, vilde man maaske endnu i nogen Tid have respekteret hendes Sorg; men Dronningen nedlader sig til at give en Forklaring over denne sin Vægring, og denne Forklaring er det, der har vakt hin store Bevægelse og Forbauselse. „Dronningen", heder det, „er overvældet af Arbeider og Sorger, Dronningen har Pligter, der ikke kunne forsømmes, uden til det Offentliges Skade, Pligter, som uophørlig tynge paa hendes Sind og undergrave hendes Helbred." Dette kommer uventet. Hvem skulde have tænkt, at Englands Dronning var saa overvældet af Arbeide, at hun derfor maa skjule sig for sit Folk? Det næste Spørgsmaal er, hvori disse Arbeider bestaa? Da Dronningen aldrig kan have Uret, farer man løs paa Ministrene. Er det dem, der have exalteret Dronningens Opofrelseslyst?

Literatur og Kunst.

Den danske Sag har, foruden de tidligere nævnte Skrifter, fremkaldt flere andre, hvori paavises dels Danskernes Ret ligeoverfor de overmægtige Tydskere, dels hele Nordens Interesser i den nærværende Strids heldige Udfald for Danmark. Franskmanden E. Beauvois, der er vel bevandret i Nordens Historie og Literatur, hvilket han tidligere har vist ved et Udvalg af vore Folkeviser og Eventyr, har i en Afhandling, der under Titelen Slesvigs Nationalitet i en Oversættelse ved J. N. Mohn er udkommet hos Floor i Bergen (34 S. 8) godtgjort, at Slesvig baade har været og er vedblevet at være dansk, og at Danmark i Striden med Tydskland har den klareste historiske Ret. — En anonym norsk Forfatter har i et andet Skrift: Kampen for Slesvig (94 S. 8 med et Kart) baade udførligere og grundigen belyst dette Spørgsmaal og Sagen overhoved. — I kort Begreb, men ogsaa tydeligt, fremstilles Sagen i en af Martsforeningen i Kjøbenhavn udgivet Brochure: Hvad kjæmpe vi for? af F. R. (34 S. st. 8. 3 ß). — Hele Nordens Interesser i Danmarks Sag paavises varmt og indtrængende i et hos Malling udkommet lidet Skrift, betitlet Skandinavismen, de nordiske Rigers Værn i Nutid og Fremtid (23 S. 8. 6 ß), hvilket er et Aftryk af nogle i „Morgenbladet" under sidste Storthings Sammenvær indførte Artikler med Overskrift „Nogle Ord om vor Tidsalders Retning og Krav." — Endelig maa her ogsaa nævnes Sendebrev til Hr. Redaktør C. Ploug fra hans Landsmand Prof. P. Hjort (Kbh. 17 S. 8), der ogsaa væsentlig omhandler Danmarks politiske Stilling og allerede har oplevet to Oplag.

Om Ordet af Herrens Mund til os og til hans Menighed, hvilket er Aand og Liv for Alle, hvem der fæste hjertelig Tro dertil. En Undersøgelse med stadigt Hensyn til Biskop Martensens Bog „Forsvar mod den saakaldte Grundtvigianisme." Af Frederik Ingier. Chr.a 1864. 71 S. 8. Pris 24 ß. J. W. Cappelens Forlag. Vor Præstestand kan ikke beskyldes for overdreven Skrivelyst paa den theologiske Videnskabs Omraade. Thi udenfor Universitetet har den yderst faa Forfattere at opvise paa dette Feldt, og endda synes disse Faa fordetmeste, enten af sin Embedsgjernings blotte Medfør, eller ogsaa hovedsagelig af Sekter-Tilbøielighed at blive drevne til Forfatterskab. Dette sidste gjælder ialfald det Skrift, vi her have nævnt, og hvis Forfatter overhoved hører til de flittigste i sit Fag. — Vi høre vistnok til de Folk, som i Henhold til Forf.s Ytringer ikke burde tale med om det af ham behandlede Emne. Men forsaavidt Forf. ved den sprogphilosophiske Undersøgelse, som han stiller i Spidsen, og som i Skruethed og Uklarhed kan kappes med hvad tydsk Dybsindighed i det Slags kan præstere, skulde tro at have gjort Grundtvigs mageløse Opdagelse klar, da maa vi fra vort Standpunkt aabent bekjende, at dens Uklarhed og Uholdbarhed aldrig før er bleven os saa indlysende. Dette har slaaet os saameget mere, som Ingier forøvrigt i dette Skrift og ellers viser sig at være en grei og dygtig Forfatter. Anm. er derved bragt til at opgive sin tidligere fattede Mening, at de uvidenskabelige, ofte vrøvlende Forsvarere have ladet Grundtvigianismen bære Ansvaret for Svagheder, som den ikke havde, og nu at hælde til den Tro, at Uklarheden stikker i selve Sagen, i selve Lærens Grundlag. Hvad forøvrigt den længerehen i Skriftet specielt mod Martensen rettede Polemik angaar, er denne gjennemført med Værdighed og i et fatteligt Sprog.

— Israel Dehns **„Skizzer fra London"**, der først stode i dette Blad og derfra aftryktes som særskilt Bog, sees nu at være udkomne i en svensk Oversættelse (Hjerta's Forlag i Stockholm).

— Paa Cappelens Forlag er udkommet **Ledetraad ved Undervisning i Gymnastik** m. v. Nærmest til Brug ved Skytterlag, Seminarier og Almueskoler. Udgiven ved C. J. Anker, Premierlieutenant, Ordonantsofficier hos H. M. Kongen. Med 49 i Texten trykte Træsnit. 135 S. st. 8. Pris 48 ß. I Fortalen bemærkes med Hensyn til Bogens Affattelse, at de „forberedende Øvelser hovedsagelig ere hentede fra det Svenske", medens „de gymnastiske Grundsætninger", der forøvrigt ere fremstillede, og „de Øvelser", der beskrives, „ere hovedsagelig hentede dels fra: „det gymnastiske Militær-Institut" i Kjøbenhavn, dels fra: „Ecole Normale de Gymnastique" i Vincennes — dog først efterat man har prøvet dem og overbevist sig om deres Anvendelighed i vore Forholde." Det er efter Anmodning af Centralbestyrelsen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug, at Hr. Anker har udarbeidet denne „Ledetraad", og Bestyrelsen har da ogsaa anbefalet den „som en hensigtsmæssig Veiledning for de forskjellige i samme omhandlede Legemsøvelser."

— I Bergen er paa Beyers Forlag udkommet **Vejledning for Skoler** til de første Taleøvelser i det franske, engelske og tydske Sprog, efter Dr. Bernh. Schmitz's tydske Original, udgivet af M. Schmidt, Bestyrer af Tanks Skole. 70 S. 8.

— **Nytt och gammalt af O****. Några blad ur min dagbok.** (Stockholm 1864. 2 Rdr, Rmt. indb.) Som Prøve paa denne Digtsamling meddele vi Følgende:

O, Adrias drottning, fast din ärfda krona
Föll från ditt hufvud, böjdt af våldets hand,
Haf mod att genom lidanden försona
De brott, dig fängslade i träldomsband!
Haf tålamod att din förlossning bida,
Som fordom sönerna af Israël,
Och, medan väntans timmar skrida,
Sjung med förtröstan ditt: Immanuel!

Tänk på din syster, förr medtäflarinna,
Nu värmd vid samma helga glöd som du!
Ser du ej hoppets stjernljus svärmiskt brinna
I hennes sköna ögon redan nu?
Hör du ej tusen röster till dig hviska
På välljudsspråket om en bättre dag?
Säg, känner du ej svalkan re'n den friska
Af fria vestanvindars andedrag?

. . . .

Du spörjer hvarifrån den kraften stammar,
Som detta unga lif sitt upphof gaf?
Så vet, att utan luft ej lågan flammar
Och lyckan aldrig knoppats för en slaf!
Nej, endast frihet alstrar och fullkomnar
Och vecklar ut hvart godt och ädelt frö,
Förlänar kraft åt armen, då han domnar,
Och skänker mod att segra eller dö.

Blandede Meddelelser.

Havstrømningerne og Veiret. I et Møde i det geographiske Selskab i Berlin blev der for nogen Tid siden gjort flere interessante Meddelelser om den forandrede Retning i Oceanets Strømninger. A. Mann berettede, at han paa sin Søreise i 1862 fra Guiana til Paranahiba i Brasilien fandt, at Guianastrømmen ikke gik i nordvestlig Retning, men at den fuldkommen gik fra den modsatte Kant; ligesaa har Kapitain Maury paa en Fart fra Halifax til Bermudas-Øerne bemærket, at Golfstrømmen ikke fulgte sit sædvanlige Løb, men gik i sydvestlig Retning. Herved troede man at finde en Bekræftelse paa, hvad man allerede tidligere havde antaget, at dette var Aarsagen til den usædvanlige Temperaturforandring, man forrige Vinter mærkede i de nordiske Klimater.

Norge.

Christiania den 7de Mai.

Det academiske Collegium har bestemt følgende Pris-Opgaver til Conkurrence om de af Hans Majestæt Kongen udsatte Guldmedailler: Efter Forslag af det theologiske Facultet: „Kirkefaderen Irenæus's Lære om Skrift og Tradition." Efter Forslag af det juridiske Facultet: „At paavise, hvorledes fremmede Constitutioner have været benyttede som Kilder til vor Grundlov." Efter Forslag af det medicinske Facultet: „En critisk Bedømmelse af Chemiens Indflydelse paa Pharmakologiens nuværende Standpunkt." Efter Forslag af det historisk-philosophiske Facultet: „At fremstille de almindelige Betingelser for et Literatursprogs Udvikling i Forhold til Folkedialekterne, med særligt Hensyn til vort Sprog." „En Fremstilling af den Horatsiske Lyriks Karakter og Forhold til dens Forbilleder, helst ledsaget af en Oversættelse af et Udvalg af Horatsiske Oder i Originalens Versemaal." Efter Forslag af det mathematisk-naturvidenskabelige Facultat: „Der forlanges en Udsigt over de væsentligste Forbedringer i Jerntilvirkningen i de seneste Decennier." Ligeledes har Collegiet til Konkurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Prisopgave: Efter Forslag af det medicinske Facultet: „Tændernes pathologiske Anatomi, grundet paa egne Iagttagelser." Det medicinske Facultet har derhos foreslaaet, at det samtidig med Udsættelsen af dets ovenstaaende Prisopgaver maa blive bekjendtgjort, at Facultetet agter for næste Aar (1865—1866) at foreslaa følgende 2de Pris-Opgaver, hvis Besvarelser altsaa maa blive at indsende inden 15de April 1866, nemlig: For H. M. Kongens Guldmedaille: „Om Lungetuberculosens Arvelighed, støttet til egne Iagttagelser." For Prof. Skjelderups Guldmedaille: „Om ligamentum ciliare og corpus ciliare i anatomisk, histologisk og physiologisk Henseende." Ifølge vedkommende Reglement og Collegiets senere Bestemmelse skulle Besvarelserne af de 7 førstnævnte Opgaver indleveres inden 15de April 1865, alene betegnede med Mottoer og ledsagede af forseglede Navnesedler.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 20.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 15. Mai 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

TIL 17DE MAI 1864.

Idag det gamle Dovre staar
Med Elvens Harpe stemt mod Skulder,
Og Fossens hvide Strenge ruller
I Kvad, og Folkets Maisang gaar.

Som blomstlok't Barn ved Fjeldets Knæ
De staa og lytte alle Dale,
Mens Sangen fylder Majens Sale,
Og Folket krandser Frihedstræ.

Han gamle Norges Drapa slaar;
Hvor reist som Oldtids Marmorminde
Snehætten staar med hviden Tinde,
Den Kjæmpesang paa Strengen gaar.

Se, i hver Haug, som Landet har,
Den Gamle veed en „Kjæmpes Bolig,
Hvis Saga bærer stærk og rolig
Indunder Norge som Pillar.

Da stiger frem i Sangens Speil
Et Billedværk af Norges Sage
Om gamle, heltestore Dage
Tillands og under hvide Seil.

Der speiles gjen det Slag ved Stord,
Hvor Haakons Helte blev besjungne
Af Eivind Skald, med Strenge sprungne,
Mens Pile gjennem Harpen foer.

Og Olafs, Inges, Haakons Tid
Og Bjerkebejnernes Bedrifter
Staa lyse blandt de Billedskrifter
Om Norges Mænd og deres Id.

Der gaa saa stærke Mænd i Rad,
Et fjeldstort Norge udaf Minder
Med Kongekroners blanke Tinder
Sig speiler udi Gubbens Kvad.

Med Et blir Sangen dyster, og
Som Elven i et Stup blev lukket,
Om Folkehjertet, hvor det sukked',
Mens det som sorgfuld Fanges slog.

Da over Kristjerns røde Blok
Hvert opreist Hoved kyssed Støvet,
Og Landet, al sin Ret berøvet,
Blev traadt af fremmed Herreflok.

Det var i fire hundred' Aar,
At Folket bar med Hjerter trange
Paa babylonske Længselssange,
Og stunded' mod sin egen Vaar, —

Da sprang det ud det Frihedsflag,
St. Olafs Kors paa Hjertegrunden,
Af Sagas Traad saa blev det spunden
Paa Eidsvold femti Aar idag.

Skjønt liden blandt Nationer kun,
Det unge Flag som Hjerte banker
I Folkets Barm med store Tanker,
Der spaa en herlig Blomstringsstund.

Og rigt det slaar som før engang,
Da for hvert Slag en Tanke keistes,
Og i dets Dybder Valhal reistes,
Og Guder fødtes i dets Sang.

Med Seir i guddomsstærke Slag
En Mjølner end derinde banker,
Der knuser Jætter, meisler Tanker,
Og værger for dets Friheds Sag.

Og der for klarnet Blik end staar
Vort Valhal reist med Spir og Borge;
Did stevner hen det „unge Norge",
Og did dets Helteveie gaar.

Men gamle Dovreskalden staar
Med Elvens Harpe op mod Skulder,
Og Fossens hvide Strenge ruller
I Kvad, og Norges Maisang gaar.

Jonas Lie.

Naar disse Ord læses ud over Landet, da samle Skarerne sig for at drage op til Bakkerne ved Eidsvold.

Og hvor forskjellig end Stemningen kan være hos de Mange, saa vil der dog i hint Øieblik rulle sig op en Række af Billeder for det indre Syn, Billeder, ved hvilke Blikket bliver dvælende med Kjærlighed og Ærefrygt, mangen Gang seede og vel kjendte, men dog netop i denne Stund straalende med en særegen og frisk Glands.

Et Par af dem har vi villet fæste; nogle af hine ædle Skikkelser, der glide forbi os, naar vi træde ind i Rigsforsamlingens Sal; Huset selv, hin „Krybbe, hvor Norges Frihed blev født", og saa Digteren, der ridsede disse Ord ind i Ruden i Salen.

Carl Johan.

Meddelelsen af de fire Eidsvoldsmænds Billeder takke vi den os viste Forekommenhed af Folkevennens Redaktion.

Til Halvhundredeaarsfesten har ogsaa vi villet møde frem med en Blomst i Knaphullet og hænge op paa vor Væg et kjendt og folkekjært Billede: Henrik Wergeland i Vinduet hilsende den første Sommerfugl. Det er let at forstaa, at den Sommerfugl blev Wergeland et Digt. Han var jo selv en saadan tidligt udfløien glimrende Sommerfugl i vor nationale Vaar, der holdt paa at dø paa Sneen, og som Nationen tilslut om end for silde tog indom sin Rude.

17de Mai var Wergelands Dag; og den er det endnu. Ingen Folketaler vil den Dag glemme at nævne hans Navn i sin Tale, og den Aarets Dag hænger hans Buste, den, som Jøderne satte ham paa Kirkegaarden, altid fuld af Krandse. Det er Folket, som selv passer og pynter sin Yndlings Grav, og nu giver ham de Blomster, som han ikke fik i Livet. Denne stille Procession har maaske mere Betydning, end mangen en der larmer med Taler og Flag.

Skilt fra Danmark og nødt til fra nu af at staa paa egne Ben, skulde vort unge Samfund i alle Retninger med Et fundamenteres af Nyt, og Tidens bydende Krav udskrive Mænd med Kræfter i sig til at gjøre det, som ellers vilde været Generationers Arbeide. Medens paa Digtningens Gebet i Modsætningerne Wergeland og Welhaven opstilledes den nationale Uafhængighedserklæring, ryddede P. A. Munchs Kjæmpearbeide Landet dets gamle Historie, grundlagde Schweigaard os en fuldstændig juridisk Literatur, der byggede vor indre Ret, og bæres vort politiske Liv af Mænd, hvis Fædrenelandssind og Dygtighed gjennem seierrige Frihedskampe allerede har skabt vor unge politiske Frihedsbygning en stærk og daadfuld Histories Grundmur at staa paa. Men denne Tidens Vækkelse og Udskrivning af Folkeaandens Kræfter har ogsaa en anden og mindre heldig Side, og det er de Offere, som disse Mænd har bragt, idet de fulgte Kaldet, og gav Nationen sit Hjerteblod; ikke at tale om disse Begavelser, væsentligt paa de skjønne Kunsters Mark, der som fortidlige Sommerfugle døde i Sneen, fordi deres Liv forudsatte et endnu ikke færdigt Udviklingsstadium i Nationen. Enhver af os kjender mange slige Navne, endog udenfor saa bekjendte som en Sylvester Sivertsen, en Chr. Monsen, en Georg Krogh, en Række af dunkle Genier, der udgik af Folket, hvis Trang raabte paa dem, men hvis Civilisation endnu ikke var fremskreden nok til at kunne klarne dem ud, som blinkede med Vingen en Stund og saa døde. Og ser vi paa de Aandens Mænd, som have været stærke nok til at naa frem til Arbeidet, og at optage en Livsgjerning, forstaa vi let, at ogsaa disse maa i deres Indre have lidt under den samme Folkeaandens Uklarheds Tyngde. Af vort Lands skjønt eiendommelige dog smaa Forhold udgik naturlige, glimrende Krigerbegravelser som i gamle Dage en Cort Adelaers, en Tordenskjolds, og i Nutiden en Helgesens eller Ryes, men der udgaar neppe af sig selv Mænd, som kunne styre store Flaader eller Armeer; vi kunne frembringe kloge og listige Politikere, der genifuldt vide at klare en Øieblikkets Situation, men neppe Statsmænd med stort og fordomsfrit politisk Blik; Welhaven digter undertiden duftende Sange, og Kjerulf komponerer ligesaa deiligt dertil; men ingen af dem er naaet frem til at behandle Digtningens større Former; vi fik en Wergeland, men ingen harmonisk Byron eller Shakespeare; og hvad Wergeland var i Digtningen, er Ole Bull i Musiken. Skjønt begavet som en

Mozart, efterlader han os ikke dennes store Harmoniværker. Og hvorfor denne Achilleshæl ved alle vore store Mænd? Ikke fordi de mangler Begavelse; thi Evner ligger der i ødselt Overmaal. Men fordi vort Lands ufærdige Cultur hidtil har manglet de almindelige Opdragelsesbetingelser, som andre europæiske Nationer forlængst gjennem en gammel Udvikling er i Besiddelse af, og fordi vort Folks Livsforholde, om end vækkende, dog paa den anden Side arter sig i alle Retninger snevre og smaa og Folkets Aand derfor heller ikke nødes hen til at føle og tænke i større Former og Oversigter, men derimod sætter sin Kraft med desto mere Intensitet ind i det Enkelte. Det er altsaa vor endnu mangelfulde Folkeaand, som gaar igjen i disse Mænds Begavelser og bereder sin Uklarhed derinde. Fødte ude i Europa og støttede af dettes opdannede Samfundsforholde, vilde de fleste af disse rige Naturer skabt Epoche efter sig.

De fleste af det unge Norges begavede Mænd ere saaledes i en vis Forstand komne fortidligt — for deres egen Udvikling, men ikke for det Land, som forlangte sin Frelse af dem. Men af disse i Landets Vaargry tidligt udfløine Sommerfugle har ingen havt det Wergelandske Aandesvings skinnende Guldpragt. Og, sammenligner man, hvad Wergeland saa ofte gjorde, vort Flag med en udspringende Rosenknop i, saa var hans Aand den glimrende Sommerfugl, som Folket saa lege om Blomsten, allerede mens den første Vaarens Solstrøm døbte den. J. L.

Maanedlig politisk Oversigt.

Krigens Gang i den forløbne Maaned har, i Korthed resumeret, været følgende. Efter Dybbøls Fald den 18de April reiste den preussiske Konge, ledsaget af Bismark, gjennem Hertugdømmerne og modtog den Hyldning, der bragtes ham, paa en Maade, som ellers kun den lovlige Souveræn pleier. Masken glider mere og mere tilside; de fiendtlige Tropper ere rykkede ind i Jylland, som de besætte og hvor de udskrive Krigskontributioner, Altsammen nu ikke mere, som det i Begyndelsen hed, af strategiske Grunde, men alene efter den Ret, som Krigslykken giver. Da Dybbøl var tabt, kunde heller ikke Fredericia, der som Fæstning ikke skal due videre, holdes længere; Tropperne droges efterhaanden over til Fyen, og efterat det væsentligste Materiel var indskibet, Kanonerne fornaglede og Krudtbeholdningen medtagen, forlod de sidste danske Soldater Fredericia Natten mellem d. 28de og 29de April. De eneste Tropper, der nu ere tilbage paa Fastlandet, er det af Hegermann-Lindencrone førte Kavalleri, der stadig, uden at indlade sig i Kamp med Fienden, drager længere og længere nordpaa.

Under dette traadte den længe bebudede Konferentse sammen d. 20de, men da de tydske Affendinge udeblev, kom det første ordentlige Møde ikke istand før d. 25de; her fremsatte, efterat den engelske Udenrigsminister var bleven valgt til Formand, England Forslag om en øieblikkelig Vaabenstilstand med Bibehold af Blokaden. Siden er der modificeret frem og tilbage paa dette Forslag; men endnu er det ikke muligt at se, hvilke Stillinger de forskjellige Stater tilsidst ville indtage, og hvor stor eller hvor liden den Understøttelse er, som Danmarks Sag kan vente sig af de europæiske Magter.

Et Øieblik saa det ud, som om England vilde gribe handlende ind, da den østerrigske Flaade truede med at gaa ind i Østersøen. Den styrede imidlertid for det Første henimod Helgoland, hvor d. 10de Mai to østerrigske Fregatter og tre preussiske Kanonbaade stødte paa de danske Fregatter Niels Juel og Jylland samt Korvetten Heimdal. Efter en hidsig Kamp, under hvilken der gik Ild i en af de tydske Fregatter, søgte den fiendtlige Eskadre ind under Land, medens de Danske med et Tab af 15 Døde og 45 Saarede gik nordpaa. Samme Dag, som dette Møde stod, ankom Efterretninger om, at Dagen i Forveien Konferentsen endelig var kommen til Enighed om en Maaneds Vaabenstilstand fra 12te Mai at regne, paa de Betingelser, at Blokaden af de tydske Havne ophører, den danske Embedsstand i Jylland respekteres, Kontributionerne indstilles, men Jylland vedbliver at være besat af Tydskerne. Saaledes vil der da for det Første være en Ende paa de Lidelser, som de ulykkelige Jyder i den sidste Maaneds Tid efter Dybbøls Fald har maattet bøie sig under, og Turen vil nu komme til de venskabelige Magters Diplomater at anvende sine bona officia paa den Slagmark, der stemmer mere overens med deres Tilbøieligheder og Evner, end de sønderjydske Valpladse.

Om Garibaldis Reise til England faar vi henvise til vor Pariserkorrespondents Beretninger. Den sammesteds indeholdte Fortælling om det mexicanske Keiserpars Ophold i Rom ville vi derimod fuldstændiggjøre en Smule. Efter mange Overveielser og Betænkeligheder modtog endelig Erkehertug Maximilian Søndagen d. 10de April paa sit Slot Miramar den mexicanske Deputation og erklærede den, idet han betjente sig af det spanske Sprog, at han nu var kommen til den Erkjendelse, at de mexicanske Notablers Valg, der var falden paa ham, var bleven godkjendt af den store Flerhed af Befolkningen, og at han derfor i dette Øieblik ansaa sig selv som valgt af det mexicanske Folk. Den 14de indskibede han sig med sin Gemalinde i Triest, aflagde et kort Besøg i Rom, og forlod derpaa den 20de, efter samme Morgen at have modtaget den hellige Faders Velsignelse, Civita vecchia, for over Madeira og Martinique at indtræffe i Vera-Cruz omkring Midten af Mai Maaned. De franske Tropper skulle efterhaanden forlade Landet; 25,000 Mand skulle blive tilbage saalænge, indtil den mexicanske Hær er fuldstændig organiseret; Fremmedlegionen paa 8000 Mand skal være berettiget til at forblive i Landet og under meget gode Betingelser træde ind i den nationale Hær.

Man kan være i Tvivl om, hvem man skal misunde mindst af de to Potentater af nyeste Tilvirkning, Kongen af Grækenland og Keiseren af Mexico. Hvad den første angaar, da kunne vi dennegang, ligesom i vor Oversigt for en Maaned siden, have den Fornøielse at berette, at han har faaet et nyt Ministerium; da det dog formodentlig ikke vil blive siddende længere end til næste Gang, vi opgjøre Maanedens Regnskab, have vi ikke anseet det fornødent at notere, hvem det bestaar af. Den mexicanske Keiser vil finde sit ny Rige i fuld Kamp. I de indre, uveisomme Fjeldstrøg af det vidtløftige Land har Franskmændene ikke faaet fast Fod, og det vil neppe heller lykkes dem; udenfra udslynges de heftigste Trudsler mod det ny Monarki af de amerikanske Nordstater og de sydamerikanske Fristater, der erklære, ikke at ville taale, at et Monarki efter europæisk Mønster og under europæisk Indflydelse reiser sig paa Ruinerne af en fordums Fristat.

Det er saaledes vel temmelig tvivlsomt, om det bliver muligt for de franske Tropper, uden at stille den ny Monark altfor blot, at forlade Mexico saa snart, som deres Keiser nu visselig ønsker. Til de mangfoldige Expeditioner rundt den hele Jord, paa hvilke den franske Fane udfoldes, kommer nu ogsaa den Forøgelse af Troppemasserne i Nordafrika, der vil blive en Følge af det i Tunis udbrudte Oprør.

Om dette fremgaar af de endnu ikke fuldstændige og udtømmende Beretninger Følgende:

Oprøret tog sin Begyndelse i den sydlige Del af Provindsen Oran, hvor en af de fornemste indfødte Høvdinger, Sidi Seliman Ben Hamsa, efter at have samlet anseelige Troppemasser, drog op mod Geryville. Her stødte han paa en Afdeling franske Soldater, et Par Hundrede Mand stærk, under Oberst Beauprêtre, og den 8de April overfaldt han disse og overvældede dem; efter en fortvivlet Modstand blev de franske Infanterister nedhuggede til sidste Mand; kun nogle Rytere undslap og bragte Efterretning om Katastrophen. Hvor vidt Oprøret egentlig har grebet om sig, derom hersker de forskjelligste Angivelser, og da de algierske Blade have faaet Befaling til ikke at omtale hele Bevægelsen, kan man heller ingen paalidelig Underretning vente. I Forbindelse hermed staar vel de Uroligheder, der samtidig ere udbrudte i Tunis, der have foranlediget Affendelsen af en fransk-engelsk-italiensk Eskadre did, og nødt Beyen til at tilbagekalde Forfatningen. Hvis det lykkes de Franske paa alle Punkter at undertrykke Bevægelsen, vil efter den almindelige Tro den i Fællesskab overstandne Fare bevirke, at den nære Sammenslutning, som alt længe har fundet Sted mellem Frankrig og Tunis, besegles ved en ydre Pagt.

I Paris selv er der forefaldt livlige Scener i Repræsentationen; i Senatet, hvis Forhandlinger ikke sjelden faa en stærk komisk Farve, har de Boissy moret Pariserne med Deklamationer i Anledning af Garibaldi og Prindsen af Wales, og rasende Reklamationer bagefter, da han ikke fandt sine Ord gjengivne i den officielle Compte-rendu. Senatets Præsident gav i den Anledning den mærkelige og for Frankrigs parlamentariske Frihed betegnende Oplysning, at Præsidenten var berettiget til paa egen Haand at beskjære Referaterne af de holdte Taler. I det lovgivende Corps har man i længere Tid været beskjæftiget med en Lov angaaende Retten til at samles i Foreninger, der er bleven ikke ubetydelig udvidet.

Tilfælde og Forsyn.

Fortælling af Don Ramon de Campoamor. (Oversat fra Spansk ved H. Müller.)

Næsten i hele det Tidsrum, som ligger imellem den Periode, da Cervantes skrev sin udødelige Don Quixote, og vore Dage, har den spanske Literatur, ligesom saagodtsom alt Andet i Spanien, ligget i Dvale. En slet Regjering og et bigot Præsteskab har holdt et høihjertet Folk i en Umyndighedstilstand, hvorfra det først i de senere Aar har begyndt at reise sig. For Tiden skrider Spanien, som bekjendt, med kraftige Skridt fremad paa Kulturens og Udviklingens Bane, og dette af Naturen saa rigt velsignede Land lover snart at ville indtage den Plads i Staternes Række, hvortil saamange saavel indre som ydre Omstændigheder berettige det. Forbedrede Kommunikationer, Jernbaner, der krydse hinanden i alle Retninger, offentlige Arbeider, Land- og Søforsvarets kraftige Udvikling, betegne den Iver, hvormed Spanierne arbeide paa sin politiske Gjenfødelse, og over Literaturen synes ogsaa en ny og klar Dag at ville gaa op. Vel synes den væsentligt at have beskjæftiget sig med Oversættelser af fremmede, mest franske Værker, men heller ikke savnes originale Forfattere, som, tiltrods for den endnu kun mindre udbredte Læsning, dog have gjort sine Navne baade kjendte og yndede. Som Prøve fra en af disse leveres nærværende lille Fortælling, der kom Oversætteren ihænde ved et Besøg i Spanien i afvigte Sommer, og som — uagtet et af Forfatterens første Arbeider — dog tiltalte ham ved den eiendommelige Farve og Friskhed, som syntes ham at udmærke den.

Overs. Anm.

Indledning.

Mange ville, naar de høre Titelen paa denne Fortælling, sige af sit inderste Hjerte: „Alt forordnes af Forsynet."

Andre ville, naar de have læst den, udbryde: „Hvormeget beror dog paa Tilfældet."

1ste Kapitel.

Løse Led af den menneskelige Kjæde.

Skipper Juan Blasco var et af disse Mennesker, der vide, at Hjertet er et Gjemmested for de ømmere Følelser, men som iøvrigt ikke have noget Begreb om saadanne. Han erindrede, at han paa en Maade havde elsket et Par Gange, men hans Tilbøieligheder havde altid været halvt en Ytring af hans Villie og halvt en Ytring af Ømhed. Han elskede, naar han af en eller anden Aarsag syntes, at han burde gjøre det. Den instinktmæssige Kjærlighed, uafhængig af Villien, var for Juan Blasco en ubekjendt Ting.

Juan Blasco var af Middelshøide, og altsaa i denne Henseende som Folk er flest i Verden; men hvad der hos vor Skipper var en virkelig Særegenhed, var hans Ansigt, til hvis Dannelse baade Gratier og Furier syntes at have bidraget. Hans Pande, der var mere bred, end den var høi, var overskygget af et deiligt sort Haar, som af Havvindene, der stadigt havde rusket i det, havde faaet en Slags Krøl, der i visse Maader traadte istedetfor omhyggelig Pleie. Hans Øienlaag, der ved den mindste Sammentrækning dannede en yndefuld Cirkel af lunefulde Folder, skjulte næsten to sorte og dybtliggende Øine, som kun med Vanskelighed kunde se lige fremad, uden at Øienbrynene maatte sænkes, for at tjene dem som Jalusier. Fra midt imellem disse sprang Næsen frem, lige og velformet, og tabte sig symetrisk og net over en umaadelig tyk Knebelsbart, under hvilken man kun nu og da saa nogle halvgjennemsigtige Perlemoders Tænder, hvis Glands dannede en besynderlig Modsætning til en Ansigtsfarve, der var bronzefarvet og veirbidt af utallige Stormes pidskende Vinde. Aldrig lagde et Smil sit Lys eller Sorg og Trængsel sine Furer over vor ubevægelige Skippers Aasyn, og hos ham var ikke Ansigtet det mange Gange ubeleilige Speil, hvori Sjælens Fornemmelser afbilde sig; maaske var den eneste Egenskab, som det aabenbarede hos Blasco, en vis Uforstyrrelighed, som baade siger Meget og Intet, og som ofte karakteriserer baade Dosmere og Genier.

Heller ikke manglede hans Indre eiendommelige Egenskaber. En vild Indbildningskraft, som kun havde Sands for det Rædselsfulde og Vidunderlige, forenet med et Mod, der aldrig gav Tanken om Fare noget Rum, havde hos ham udviklet en forunderlig Tilbøielighed for alle saadanne usædvanlige Begivenheder, der ere frembragte ved Forstyrrelser i Naturen. Det var derfor ogsaa hans største Glæde, naar hans Skib tumledes om paa Havet under Elementernes Rasen, et usselt Legetøi for den samlede Magt af de løsladte Naturkræfter, som hver for sig syntes at kunne tilintetgjøre den hele Klode.

Passagerer, som havde været med Briggen „Iris" paa en eller anden Reise, sagde, at dens Skipper Juan Blasco var aldeles utaalelig i haardt Veir; især var han det, naar Braadsøerne vadskede over Skibet og truede med at begrave det paa Havets Bund; thi da, sagde de, pleiede han med en utilgivelig Ligegyldighed, og idet han opstemmede sin lystigste Sang, enten knytte en Sløife paa sit Hattebaand, eller, idet han vel undgik at stikke sig, sy en Knap fast i sin Frakke. Forfærdelige Modsætning, der ei kunde andet end bringe Haarene til at reise sig paa Hovederne af alle dem, som vare Vidner til en Opførsel, saa taabelig, men stor!

Om Aftenen den 30te Marts 18— befandt Briggen Iris sig noget udenfor Sigte af Andalusiens Kyster. Den dumpe og fjerne Larm af Bølgernes Brydning mod Klipperne; de tætte Skymasser, som skjulte Solen, forinden den sænkede sig under Horizonten; den urolige Bevægelse af Bølgerne, som viste, at en udvortes Kraft jagede dem op fra deres Hvile, — Alt var Tegn paa, at en Storm nærmede sig. Allerede afmalede sig paa Ansigterne af den største Del af Besætningen denne indre Uro, hvormed truende Fare imødesees, men hvad Juan Blasco angaar, saa er det vel

overflødigt at bemærke, at han, saalangt fra at vise saadanne Tegn, tvertimod med den ubevægeligste Ro gav sig til at tælle Garnene i en Tamp, hvormed han paa en ingenlunde lemfældig Maade pleiede at bearbeide Skibsdrengenes Rygstykker.

Som han holdt bedst paa med Behandlingen af dette frygtelige og saa ofte benyttede Instrument, slap han det pludselig ved en uvilkaarlig Bevægelse, og udstrakte Haanden til en Svale, som, enten overvældet af Træthed eller forskrækket over Stormen, der nu var i Begreb med at bryde løs, paa nærmeste Skib søgte et Tilflugtssted, som den visselig ikke vilde have naaet, om ikke Skipperens Haand saa beleiligt havde grebet den. Et Vingeslag mindre, og Svalen var falden i Vandet; et Vingeslag mere, og en af Skibsdrengene havde vredet Halsen om paa den. Under de sædvanlige Omstændigheder af vor Sømands Liv vilde han rimeligvis have kastet den i Havet eller ialfald ikke uleiliget sig med at gribe efter en saa ubetydelig lille Fugl; men i dette Øieblik, da Frygten havde bemægtiget sig Alles Hjerter, da det syntes, som om de vrede Himmelens Magter vilde begrave Skibet i Afgrunden, eller at Dybets løsladte Kræfter vilde slænge det ud i Rummet i den modsatte Retning, da var det en afgjort Nødvendighed for vor Skipper at bringe i Anvendelse sin Lyst til at beskjæftige sig med Smaating, og han maatte derfor undersøge, om Svalens Fjedre, naar han saa dem fra Nord, havde en mindre blaa Farve, end seet fra Syd, en Virkning af Lysets Straaler, som han jo meget vel forud maatte kjende. Saa forundrede han sig over, hvor lidet Fuglens Hoved var, og tænkte paa, at der kunde ikke rummes megen Forstand i det; saa slettede han paa Vingerne, som vare komne lidt i Ulave ved Vindens Heftighed, og saa vilde han glatte paa Fjedrene i Brystet, da hans Haand under denne Operation mødte et lille Papir, der var omhyggeligt sammenfoldet og fastholdt af en Silketraad rundt Fuglens Legeme. Han satte Svalen midlertidigt i Bur i sin Hat, udfoldede Papiret og læste Følgende:

„Jeg har elsket indtil Vanvid. Træt af at kjæmpe med mit sidste Haab, gjør jeg nu Afkald paa det for stedse. I det sidste Farvel, hvormed jeg hilser denne saa smertelige Skilsmisse, har jeg udaandet det Reneste af min Sjæl, mine bedste Illusioner. Jeg tror paa Forsynet, og idet jeg udsender i Skyernes Regioner mit Hjertes Skatte, haaber jeg, at de ville blive Arvedel for en Aand, der er ren nok til at kunne forstaa mig. Gid dette blive saa, og gid Himlen da sprede sine Velsignelser over den eneste Sjæl, som i Verden er værdig til at besidde det Hjerte, der tilhører den ømme, men ikke forstaaede D......“

Gjennembævet som af et elektrisk Stød, greb Juan Blasco fat i et Toug, for ikke at styrte om paa Dækket. Hvilken forunderlig Bevægelse kunde saa heftigt gribe denne Mands Jernnatur?

Der gives Øieblikke, i hvilke det synes, som om et eller andet usynligt Væsen berørte os med sin Tryllestav; i hvilke vort Livsløb oplyses af et Glimt, der er hurtigere end Lyset; i hvilke der ligesom falder os et Bind fra Øinene, og vi se den sande Vei, der fører os vor Bestemmelse imøde.

Denne Omvæltning i Sindet, der er Øieblikkets Værk, foraarsager en smerteblandet Glæde, frembragt ved de modstridende Følelser, som udspringe af Kampen mellem det gamle og det ny Kald.

Saadanne Omvæltninger ere hurtigere end Tanken. Mange, der have gjennemvandret det første Afsnit af deres Liv, beskjæftigede med den mest mekaniske Del af en smaalig Virksomhed, ere pludseligt store, uden at vide det.

Som oftest blive saadanne Kriser foranledigede ved de ubetydeligste Aarsager i Naturen; ved den svage Luftning af et Vindpust, ved det vexlende Farvespil af en Dugdraabe, ved en Drøm, ved en Kaprice. Det synes, som om Mennesket, lige til det opfatter den Sendelse, hvortil det høieste Væsen har bestemt det, befinder sig i en fuldkommen Slavetilstand; det beherskes af sine Fornødenheder; dets eneste Maal er at tilfredsstille disse. En Bold for Omstændighederne, trænger det til en fast Lov, efter hvilken det kan styre sit indre Livs Tilbøieligheder. I denne Tilstand lever det idag blot for at dø imorgen. Det ligner et ubeskrevet Blad i Menneskehedens store Bog, paa hvilket ikke engang disse Ord blive nedtegnede: „her har det vandret.“

Men naar Mennesket, gjennem Tilfældet eller Forsynets Tilskikkelser, bliver berørt af en af hine umiddelbare Affødningner af et Intet, af hine magiske Smaating, som udfolde hans naturlige Instinkter; da føler han sig frydefuldt gjennembævet af sin Frigjørelses underfulde Kraft; da stræbe alle hans Handlinger mod eet Punkt; da aftvinger han Alt, hvad der omgiver ham, Midler til at naa Maalet, og han ved, at om han dør imorgen, er det kun for at leve bestandigt. Men hvilken er den Læbe, som aabenbarer ham Hemmeligheden ved hans Kald? Hvilken er den Haand, der fører ham ad den Sti, ved hvis Ende han finder det Værk, til hvis Udførelse Himlen bestemte ham, da den skjænkede ham Tilværelsen?

Jeg har allerede sagt det. Hine overnaturlige Aabenbarelser, hine høiere Indskydelser, i hvilke Mennesket ser, hvad han har været, ved, hvad han er, og forstaar, hvad han bør være, blive førte til ham gjennem et hendøende Ekko, ved et vildfarende Atom, kort sagt, ved den ubetydeligste Smaating.

Man siger i Almindelighed, at alle Mennesker fødes store, og heri er der mere Sandhed, end de Fleste antage. Hvis Fleerheden af os ere smaa, hidrører dette fra, at vi, paa Grund af et Sammenstød af uheldige Omstændigheder, aldrig komme til at vende vort Ansigt mod den Kant, fra hvilken et gunstigt Vindpust kan blæse bort fra vore Øine den Taage, som bedækker dem, og hindrer dem fra at se den Vei, der af Himlen er udstukken for os. Der er Ingen, som er saa sløv (jeg har dog en Mistanke om, at der ere Nogle), at han ikke et eller andet Øieblik i sit Livs Barndom, Ungdom eller Alderdom, ved at se, høre eller drømme om en Bøddel, en Konge, Pave eller Bandit, i et Anfald af prophetisk Begeistring har udraabt: „O, jeg vil være en Saadan!“ Dog kan Livsløbet ofte i saa Fald lignes med en lille Bæk, der stræber at løbe over sine Bredder, for at blive en stor Flod; Skjæbnen tvinger den hen til den fælles store Kilde, og Bækken maa tilsidst, træt af at fremmumle Beklagelser over sin Lod, ukjendt ende sit Liv i Evighedens store Hav.

Ak! derfor er det, at endogsaa Hjertets inderste Streng bringes til at bæve i hint høitidelige Øieblik, da en usynlig Haand aabner Døren for vore Følelsers Lønkammer. Derfor er det, at vi, naar vi i det Fjerne opdage det første Glimt af den Stjerne, som skal lede os, underligt bevægede, af vor Sjæls inderste Dyb udraabe: „Der er den!“

Jeg ved ikke, om jeg har sagt, at Juan Blasco var utilgjængelig for enhver dyb Følelse; men dersom jeg har sagt det, eller dersom Læseren har forstaaet mig saa, maa jeg bede ham at tilgive mig, og fatte en anden Mening. Det er sandt, at Blascos Ydre tilkjendegav en fuldkommen Uimodtagelighed for Følelser, men hans Opdragelse og hans Sædvaner havde lagt en saadan haard og grov Skal udenpaa ham, at man ikke anede den Kjerne, som var indenfor, en Kjerne af overordentlig Rigdom og Blødhed, men som han selv ikke vidste om, forinden han derom fik Underretning gjennem en navnløs Meddelelse, bragt ham af en vildfarende Fugl. Og denne Billet, som for Blasco aabenbarede en mere inderlig, en mere livsfrisk Tilværelse, end den, han hidtil havde kjendt, og hvorfor hans Hjerte derfor var des mere modtageligt, var den maaske Frugten af et vanvittigt Menneskes fornuftløse Lune, en Ytring af et dumt Menneskes Taabelighed, eller maaske et pudserlig Indfald af En, der ikke var ved sine fulde Fem? Hvem ved!

Her var det Tilfældet, at den paa en saa forunderlig Maade fremkomne Billet virkede paa vor hidtil saa ufølsomme Skipper som en af hine vigtige Ubetydeligheder, der bærer Spiren i sig til ophøiede Følelser, — der forandre vor Fremtid uden mærkbar Overgang, — der ryste os, blødgjøre os, bringe os til at græde; — thi man maa vide, at Blasco fældede to store Taarer, som han hverken vilde eller kunde holde tilbage. Hvor mægtige og paa samme Tid hvor velgjørende ere de to første Taarer, der fældes af et Hjerte, som elsker for første Gang!

Stormen lagde sig; — det kan være det samme hvorledes. Mandskabet stak Hovederne hviskende sammen, og Blasco kom endelig herved til Kundskab om, hvilken Sløvhed han havde vist i sine Foranstaltninger under de meest farefulde Øieblikke. Det forunderligste er, at han paa en Maade endog følte sig stolt af sin Svaghed. „Jeg har været bange indtil Døden“, sagde han oftere siden med et saa oprigtigt Udtryk, at det kom til at betyde: „O, hvor høit jeg nu elsker Livet!“

Efterat Sindene vare saavidt beroligede, at de ikke længere søgte at læse sin Skjæbne i Skipperens ubetydeligste Bevægelser, steg denne ned i sin Kahyt, lod en af Skibsdrengene kalde, og sagde til ham:

„Kan du skrive, hvad jeg dikterer, paa Bagsiden af dette lille Brev?“

„Ja, Kapitain,“ svarede Gutten, forbauset over at skulle betroes saadant.

„Saa skriv da,“ vedblev Skipperen, idet han rakte ham et Blækhus. — „Husker du,“ tillagde han efter en kort Pause, „ved hvilket Tegn man tilkjendegiver, at man føler en Ting meget dybt?“

„Ved et Udraabstegn,“ svarede Gutten hurtigt, henrykt over, at kunne optræde som Læremester for den, der saa hyppigt „lærte“ ham ved Hjælp af Tougender, som ikke vare af de smækreste.

„Indret dig da saaledes, at man kan se, at jeg føler det, som jeg vil diktere dig, ti Gange mere end almindeligt; forstaar du, Slubbert?“

Og fuldkommen følgerigtigt begyndte derfor Gutten sit Brev med ti Udraabstegn og nogle Tankestreger.

!!!!!!!!!! — — — —

„Briggen Iris — N. Br. — L. B. for Cadix.

Hvis De vil forene Deres Skjæbne med en hæderlig Mands, som tilbeder Dem uden at kjende Dem, — som besidder en ikke ubetydelig Formue, — som smigrer sig med at kunne gjøre Dem lykkelig, og som i Dem ser sin frelsende Havn, da sørg for, at De snart kan findes af denne Ulykkelige, hos hvem det har været Dem alene forbeholdt at optænde Kjærligheden for første Gang i hans Liv. Juan Blasco.“

Og efterat have bundet Papiret om Svalen paa samme Maade, som han havde fundet det, lønnede han Skibsdrengen med et spøgefuldt Ørefigen, og steg atter op paa Dækket, smigrende sig med at have lagt den første Sten af den Grundvold, paa hvilken han skulde opføre sin fremtidige Lykkes Bygning.

Han blev staaende en kort Tid med Fuglen i Haanden, uvis om paa hvilken Side han helst burde slippe den, men tilsidst gav han den et Kys, hvori laa en hel Verden af Tvivl og Forhaabninger, af Kjærlighed og Anelse, og han slap den derpaa, idet han overlod til dens egen instinktmæssige Drift at føre den, hvorhen den vilde.

I nogle Øieblikke flagrede Svalen omkring, uvis om hvilken Vei den skulde tage; idet den stedse holdt sig i Nærheden af Skibet, tog den snart nogle Vingeslag mod Nord, snart mod Syd, som om den var tilbøielig til at slaa ind paa hvilkensomhelst Vei, der anvistes den af det mindste Vink, hidført af en blind Tilfældighed. Skulde dette maaske være et Billede af det, der bestemmer vor Skjæbne paa Jorden?

Ledet af en tilfældig Indskydelse var Blascos Tanke skreden forud i den Retning, som Svalen kort efter slog ind paa; det var, som om den gav efter for Magten af en hemmelig Sympathi. Blasco saa den hurtigt flyve hen imod Spaniens Kyster; han fulgte den med Øinene, og efterhaanden blev Svalen for ham til en Plet, en Sky, en Taage, et Intet; han hævede Øinene mod Himmelen, og udraabte af sit Hjertes inderste Dyb: „Før den frem, o Gud!“

Første Del af Mellemspillet.

„Taabeligheder, Usandsynligheder!“ hører jeg nogle af mine Læsere udbryde. Snak! Hvis De, ligesom jeg, havde studeret Logiken i Pater Manjons Læsesal, vilde De af denne lærde Mester ved en udtømmende og grundig Methode, som vi kunne kalde den Manjoniske, have lært at udgranske de umærkelige Aarsager, som bestemme de store naturlige og selskabelige Phænomener. „Vore menneskelige Forhold“, sagde hin berømte Theolog, „ere saa skrøbelige, at et Sandkorn, anbragt paa denne eller hin Maade, er tilstrækkeligt til at reise op eller vælte vor Lykkes Vogn.“

Men naar jeg tænker nærmere efter, ønsker jeg mig til Lykke med, at hine stumpe Sjæle, som aldrig hæve sig til Flugt, fordi de mangle Vinger, — som tale hen i Veiret, — som se Tildragelserne følge paa hinanden, uden at undersøge, hvorfra de komme; at de, siger jeg, udraabe „Taabeligheder, Usandsynligheder“, og ærgerligt slænge min Bog fra sig. Tak, mine Herrer! Jeg takker Eder, fordi I have befriet mig for det Arbeide at vise Eder en Vei, paa hvilken I maatte vandre i Blinde, fordi den alene oplyses af en Glands, der udgaar lige fra Gud, og som kommer ind gjennem et Vindu, som I aldrig have seet, og som kaldes Forstanden. Dette er Græsk for Eder, ikke sandt?

Men I, som ved at se den svulmende Flod, bemærke, søge eller tænke paa den Draabe, som var dens første Udspring; I, som forfærdede over Tordenveirets Brag, tænke Eder hensat til Arnestedet for den første elektriske Funke, — som fatte eller slutte Eder til, at den første Spire til Elementernes bedøvende Tummel kan have været en Gnist, frembragt ved den ufrivillige Gnidning af et Insekts Vingespids, — I ere, jeg gjentager det, Læsere, ret efter min Smag. Vi skulle i Forening sammenknytte de tilsyneladende ubetydelige Led, som danne den Kjæde af Tildragelser, hvoraf denne Fortælling bestaar. Med logiske Slutninger ville vi udfylde de Huller, som tilsyneladende skille Begivenhederne fra hinanden, og hvis I bemærke Nogle, som, idet de forsøge at udskille Meningen gjennem en indviklet Undersøgelses Haarsigte, mangle Evnen til at gjennemtrænge Tvivlen, ligesom Lyset straaler igjennem Krystalet, saa blot fremad! gjører Eder ikke delagtige i deres plumpe Sløvhed; thi I kunne sige uden at tage feil: „De ere tungnemme Hoveder.“

2det Kapitel.

Et Led af Kjæden.

Efter nogen Tids Forløb raabte en Tjener, idet han meldte vor Søhelt:

„Skipper Don Juan Blasco!“

„Lad ham komme ind,“ svarede hans Herre, idet han halvt vendte sig paa sin Stol, og reiste sig op med et Egerns Lethed.

Den egernagtige Herre var en temmelig ubetydelig Person, hvad det Udvortes angik; hvad hans Indre betraf, var han kun udmærket gjennem sin overordentlige Skepticisme. Han havde en paataget Maade at le paa, der kunde bringe en Helgen til at sværge; der laa en saa skarpsindig, tirrende Finhed i den, at en Spøgefugl engang havde kaldt ham „en levende Sarcasme“, og en Plagiator strax efter „Satiren personificeret“.

Han talte bestandig ironisk, det vil sige, han sagde altid noget ganske andet, end han mente. Derfor havde man altid Møie med at udfinde hans sande Mening. Vi skulle derfor nu og da opholde os med at tyde hans labyrintiske Udtryksmaade, idet vi skulle levere en Oversættelse af hans Ords skjulte Mening.

„Jeg er Skipper Juan Blasco“, sagde denne, idet han traadte frem paa en naturlig og utvungen Maade, der hverken var anmassende eller for beskeden.

„Jeg priser mig særdeles lykkelig ved at se en saa udmærket Personlighed hos mig.“ (Oversættelse) „Hvilken besynderlig Figur!“

„Jeg formoder, jeg har den Ære at tale med Don Rafael Sirvent“, gjentog Blasco.

Paa dette Spørgsmaal værdigedes Don Rafael kun at svare med et af de ham egne Smil, der var grusomt velvilligt.

„Min Forretningsmand her, Don Antonio Sicre, siger mig, at De ønsker at afgjøre med mig en Sag af den største Vigtighed.

„Behag at sætte Dem, sagde Don Rafael, idet han bød ham en Stol. (Egentl. Mening) „Sæt dig derhenne paa Bænken.“

„Med Deres Tilladelse.“

„De vil forene Deres Skjæbne med en hæderlig Kvindes, som tilbeder Dem, uden at kjende Dem?“ sagde Sirvent, idet han gjentog de selvsamme Udtryk, som Skipperen havde ladet skrive paa Bagsiden af en Seddel, som nu i en hel Maaned havde beskjæftiget hans Tanker.

„Ja!“ afbrød Blasco ham, dybt greben af en indre Bevægelse.

„Som kan komme til at besidde en betydelig Formue?“

„Ja.“

„Som smigrer sig med at kunne gjøre Dem lykkelig?“

„Ja, ja!“

„Endskjønt det ikke har været Dem forbeholdt at lade hende føle Kjærligheden for første Gang?“ (Skjult Mening) „Men derimod mig.“

„Kan være det samme!“

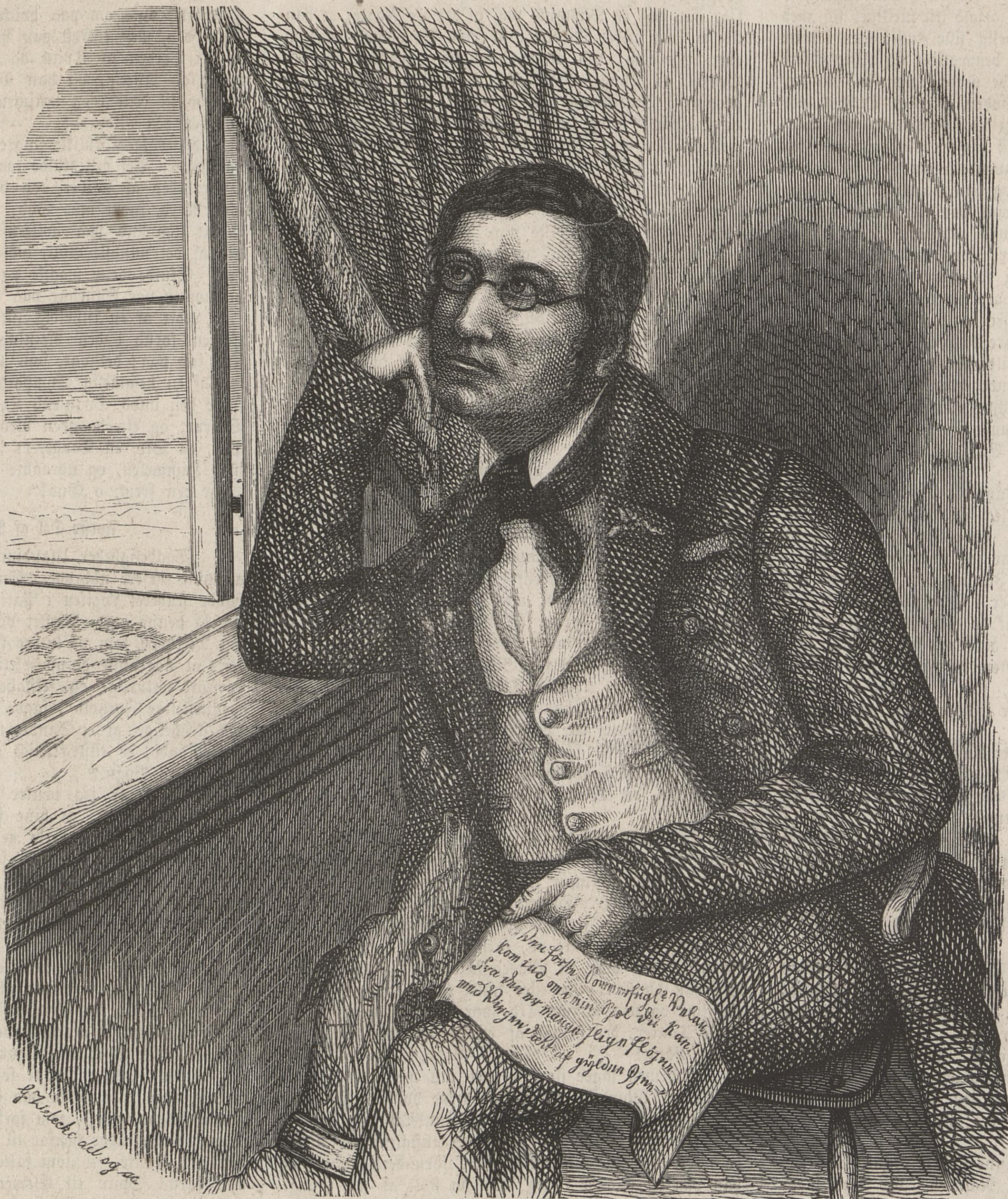
„Jeg skal have den Ære at præsentere Dem for hende iaften.“

„Tak!“ raabte Blasco, idet han sank sammen paa Stolen; overvældet af den Reaktion, der paafølger en saa ualmindelig Sindsbevægelse.

„Ved De, at der i Deres Lidenskab er noget Stort?“ fortsatte Sirvent, efter i nogen Tid medynksomt at have betragtet ham. (Betydning) „Og noget meget Naragtigt.“

„Og er da Originalen til den Skygge, som jeg forfølger med en Vanvittigs Raseri, er den da værdig til en saa inderlig Kjærlighed?“ spurgte Blasco, ivrig efter at faa sikker Bekræftelse om den ideale Skjønhed, som hans Hjerte afmalede for ham.

„Utvivlsomt“, svarede Sirvent. (Utvivlsom Mening) „Paa ingen Maade.“

Henr. Wergeland

„Altsaa, farvel saalænge“, sagde vor Skipper, idet han reiste sig, for ikke længere at uleilige den Mand, som saa snart skulde vise ham en saa uhyre Tjeneste.

„Farvel saalænge“, raabte Sirvent hurtigt, i den Hensigt at paaskynde hans Bortgang.

„Min Taknemmelighed skal være ubegrændset!“ udraabte Blasco med Haanden paa Hjertet, men Ingen hørte dette; thi Sirvent gik, efterat have gjort et zirligt og formelt Buk, ind i sit Kabinet, hvor han satte sig til som Fortsættelse at skrive følgende:

„Kjære Broder! Da jeg ved et formeligt Løfte har forbundet mig til at underrette dig om Alt, som staar i Forbindelse med det Ægteskab, som skal øve en saa heldig Indflydelse paa vor Fremtid, iler jeg med at lade dig vide, at jeg endelig, ved et overmaade besynderligt Tilfælde, skal blive kvit denne besværlige Dolores. Der er nemlig kommen til mig en naragtig Person, den personificerede Uslebenhed, der tragter efter hendes Besiddelse med en vis vild Omhed, og som ser mig ud til at kunne enten drive hende til Ægteskab eller tage Livet af hende; hversomhelst af disse Ting vilde særdeles convenere os.

„Den gamle Tante er fremdeles ubønhørlig. Hun vil ikke række mig sin Haand, uagtet jeg underholder hende med de Triumfer, som hendes graa Lokker ved Hjælp af fire hundrede tusinde Daler feire over Dolores's indtagende Skjønhed. Dette henrivende Barn bliver min Ulykke ved den sørgelige Kjærlighed, hun nærer for mig. Det er sandt, at jeg har været daarlig nok til at opmuntre hendes Lidenskab, forinden jeg nemlig vidste, at Tanten endnu var tilgjængelig for min ungdommelige Kurtise; men vist er det, at Dolores staar hindrende iveien for min Lykke; thi enten det nu er af Misundelse, af Forfængelighed, eller af en anden saadan smuk Bevæggrund, ukjendt for Menneskeheden i Almindelighed, men paa hvilke gamle Fruentimmer synes at have Monopol, saa behager hendes Tante sig i at lade haant om det, som jeg uden Egenkjærlighed tør sige, at mange Skjønheder ivrigt attraa. Fy! at coquettere, naar man er halvhundrede Aar gammel! En saadan Selvbeherskelse i Kjærligheden er ubegribelig.

„Bæstet, jeg mener Elskeren, er en Sømand, som man tydeligt ser har faaet sin fuldstændige Udvikling i Hajernes Skole. Jeg skal engang ved Leilighed forklare dig hans besynderlige Fremtræden paa Skuepladsen. Han har lovet mig at beleire det elskværdige Barn med en aldrig svigtende Vedholdenhed, og jeg tror, han vil gjøre det; thi det er let at se, at han har et Hoved, der er haardt som en Murbrækker. Naar Dolores vel er bleven gift, er det sandsynligt, at ogsaa Tanten vil give sig, thi hun vil da ikke mere beskjæftiges med den lette Rivaliseren, som hidtil har fyldt hendes skrøbelige Tilværelse med Stolthed. Faar Du høre, at jeg skal have Bryllup, da kast for Kuriositetens Skyld et Blik paa Tabellen over Sandsynligheds-Beregningerne over et Menneskes Liv, og skriv mig til, hvorlænge du antager, at et Væsen endnu kan leve, som allerede har tilbagelagt et halvt Aarhundrede. ... Ah!

„Jeg beder til Gud, at til vort fælles Bedste de Ønsker maa opfyldes, som saa ivrigt næres af din ømt elskende Broder

Rafael.“

Anden Del af Mellemspillet.

Og Brevet fortsætter saaledes:

„Efterskrift. Kl. er to om Natten, og jeg kan ikke sove. Denne Tilstand synes mig, naar jeg ikke har Andet at gjøre, netop at indbyde til at anstille endel philosophiske Betragtninger over min nærværende Stilling, der ialfald er mere lys end hidtil.

„Iaften paa Ballet lod jeg min stormfulde Sømand præsentere for Dolores og uagtet hans tilsyneladende Vildhed i Begyndelsen syntes at skrække hende, varede det dog ikke længe, forinden hun følte sig tiltrukken af ham; thi Barbaren har den Gave at behage Alle, som han taler med, paa Grund af en vis raa Oprigtighed, hvormed han fremsætter sine Tanker. Desuden talte til hans Fordel endel Omstændigheder, der vare paa engang baade ubetydelige og vigtige, og om hvilke jeg vil give dig et kort Begreb.

Der gives Dage, da Kvinderne svæve saa høit, at de endog hæve Tanken lige op til at samtale med Englene; paa en saadan nedskrev Dolores paa et Papir nogle usammenhængende Klager over sin forsmaaede Kjærlighed (i Sandhed, jeg er et utaknemmeligt Skarn), og hun anraabte Forsynet om en Elsker, der var ligesaa haardnakket i sin Kjærlighed som hun. Hun bandt dette Papir fast paa en Svale, som havde havt den Elskværdighed at bygge sit Rede i hendes Værelse; sendte bedrøvet Fuglen ud i Verden, og sagde Farvel til sit sidste Haab. Tænk dig Svalen flagrende om i Rummet, udsat for Regn, Kulde, Vind, Sol, Høge osv., og forestil dig de utallige Tilfælde, i hvilke den maa have været nær ved at miste det værdiløse Gods, som var den betroet. Læg hertil, at dette, tiltrods for saa-

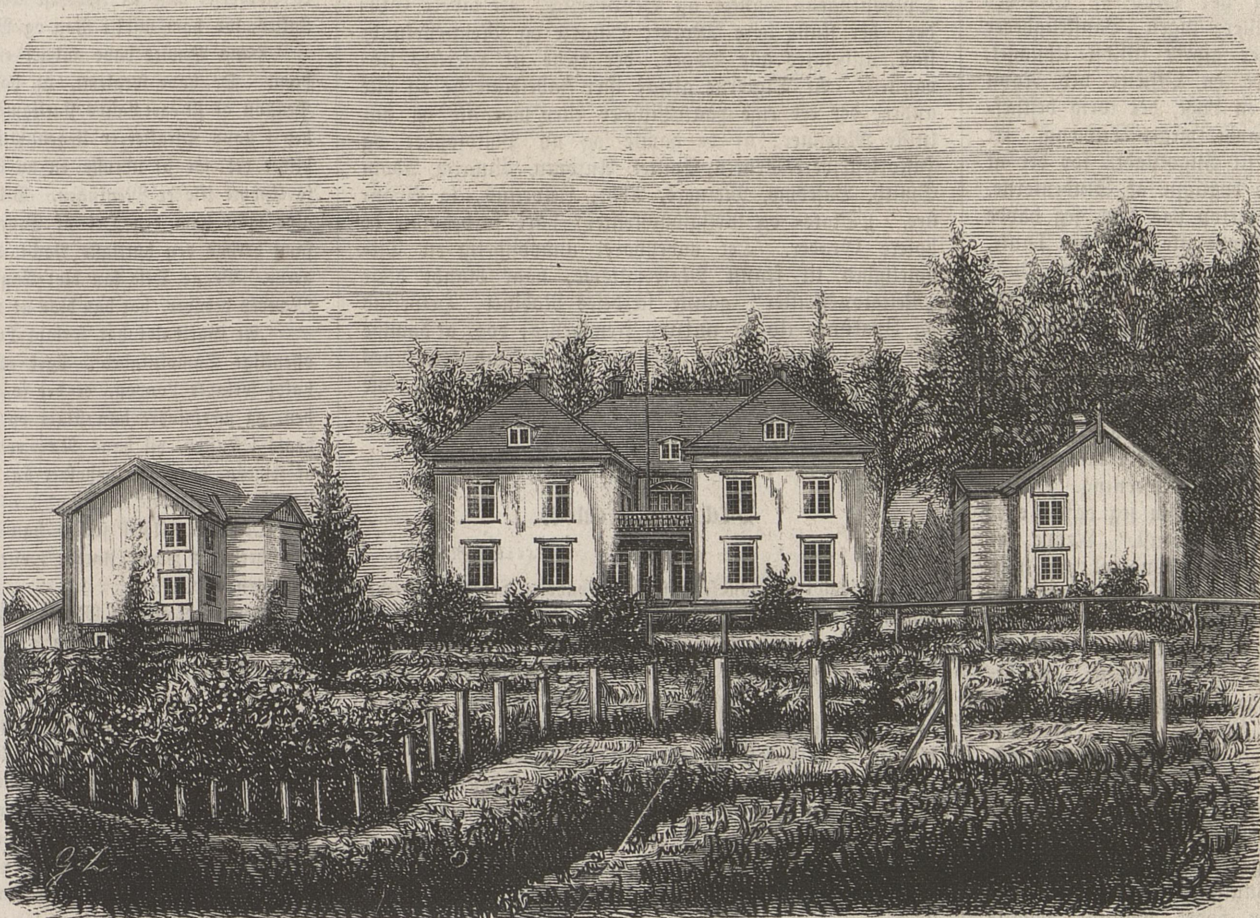

Grev Wedel-Jarlsberg.

mange Eventualiteter, falder i Hænderne paa en Taabe, der er ufornuftig nok til at begaa den Daarskab, paa Bagsiden af dette flygtige Brev at sætte sit Navn og sin Stilling; den ubegribelige Troskab hos denne Budbærer, som vender tilbage for at søge sit forrige Rede; den ubetvingelige Nysgjerrighed hos Dolores, som bringer hende til at gjenerobre sin fyrige Billet, hendes Oprigtighed ved at fortælle mig Udfaldet af hendes Forsøg; min mesterlige Opfindsomhed ved at lade hende sætte det i en Avis under Overskrift: „Mærkelig Tildragelse", og tilsidst det Træf, der bragte denne Avis, rimeligvis i Form af et Kræmmerhus med Godter, i den uovervindelige Skippers Hænder; og du vil med mig være enig i, at der i denne Forening af Omstændigheder, der vare ligesaa naturlige som usædvanlige, ligger et Fingerpeg fra en overnaturlig Magt, der ynder Smaating; af en Tilfældighedens Fatalisme, som endogsaa trænger ind i vore mindste Hemmeligheder, eller af et Tilfælde, der er saa overordentligt lunefuldt, at det bringer Menneskets ophøiede Bestemmelse til at stilles i Lighed med Atomernes uvisse Tilstand.

„Jeg er tilbøielig til at ræsonnere paa følgende Maade: Hvis mit Forehavende faar en heldig Udgang, vil jeg være Forsynet taknemmelig; hvis det gaar mig ilde, vil jeg skyde Skylden paa Skjæbnen; hvis jeg er heldig i en Retning, men uheldig i en anden, vil jeg sige, at denne Vaklen er bevirket ved Tilfældets Ubestandighed. Vi faa nu at se. Levvel!"

(Fortsættes.)

Eidsvoldsbygningen.

Jakob Aall.

Illuminaternes Orden.

(Af Hermann Hettner).

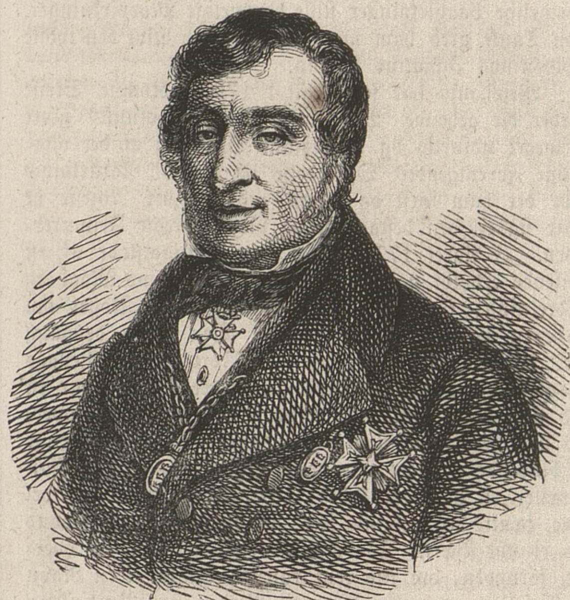
I.

Da Katholicismen ved de klassiske Studiers Gjenoplivelse og ved Reformationens Storme var bleven rokket i sin dybeste Grundvold, havde Oprettelsen af Jesuiterordenen ikke blot, saavidt mulig var, udbedret den faldefærdige Bygning, men endog udstyret den med ny, næsten useet Pragt.

Og da der i England var opstaaet en frisindet Philosophi, der skred ud over de kirkelige Troessætninger, da havde den ved Oprettelsen af Frimureriet skabt en Magt, der, idet den iklædte sig en religiøs Kultus, som ligemeget tiltalte Hjerte og Phantasi, raskt bar de ny, fri Tanker ud over Jorden og fra Aar til Aar tiltog i Udbredelse og vidt indgribende Betydning.

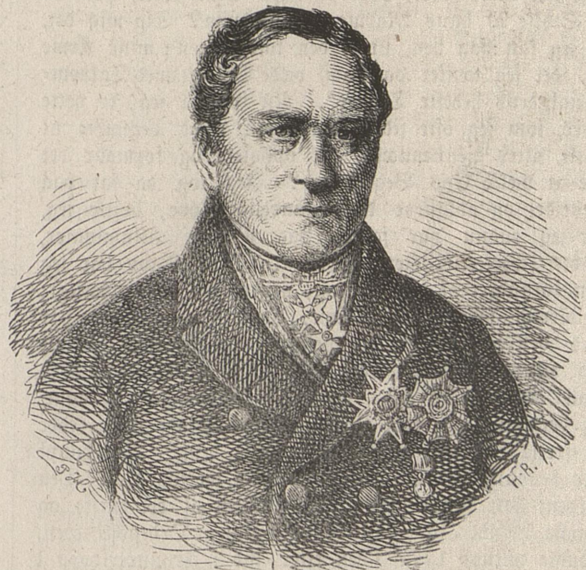
Begge disse Ordener saa den tydske Oplysning i det 18de Aarh. levende for sine Øine. Jesuiterordenen blev netop ophævet; men netop da viste det sig paa en skrækkelig Maade, hvor vidt forgrenede og dog vanskelige at gribe og sønderslide de Baand var, med hvilke denne stridende Kirkes aarvaagne Sluhed havde omspundet alle Kredse af det menneskelige Samfund. Ogsaa blandt de tydske Frimurere herskede en rastløs Iver. Især i Nordtydskland tilhørte næsten alle Dannede Ordenen; af de endnu i Tydskland bestaaende Loger stamme tretten fra Aarene mellem 1740 og 60 og ikke mindre end sexti fra Aarene 1768—80. Frimurervæsenet var i den tydske Protestantisme blevet en Kirke ved Siden af Kirken.

Især i den anden Halvdel af det 18de Aarh. var denne Lyst til Ordensforbund og Broderskaber overalt vaagnet. Den oplyste Despotismes Tid kunde ogsaa kun tænke sig Oplysningens Udbredelse i Form af et despotisk Formynderskab. Udelukket fra al selvstændig Deltagelse i Statens store Bevægelser søgte den Higende, hvem Virkeliggjørelsen af hans stille Begeistring var en alvorlig Hjertessag, det, som det offentlige Liv nægtede ham, i hemmelige Selskaber. Hvor dyb og almindelig Ideen om Nødvendigheden af og Velsignelsen ved opdragende og ledende hemmelige Forbund levede i de mest Oplystes og høiest Staaendes Bevidsthed, beviser den fremragende og afsluttende Stilling, som Gøthe i sin Wilhelm Meister tildeler dem; i hin uforlignelige Roman, der med dyb Livsvisdom og gribende Sandhed skildrer Skridtene i en moderne Udvikling, der gjennem mangfoldige Forsøg og Feilgreb skrider frem mod en ren og harmonisk menneskelig Tilværelse.

Christie.

I disse Stemninger og Tilstande havde Illuminatordenen sin Rod. Den opstod i Slutningen af Syttiaarene og beskjæftigede en lang Tid Gemytternes Had og Kjærlighed paa det mest levende. Dens Stifter var Adam Weishaupt, Professor i Ingolstadt, hvor han var bleven født den 6te Februar 1748 og opdraget af Jesuiterne. Men hos ham havde den samme Foreteelse gjentaget sig, som vi bemærke ved en stor Del af de franske Oplysnings-Filosofer; Trykket af en snever Opdragelse havde kun gjort ham til en saameget skarpere Modstander af Jesuiterne og deres Indretninger og Bestræbelser. Ogsaa efterat deres Orden var bleven ophævet vedblev de i Bayern at drive sit Væsen som før. Og Weishaupt fik fornemmelig føle dem, da han henimod Enden af Aaret 1773, strax efter Ordenens Fald, erholdt Professoratet i Kirkeret ved Universitetet i Ingolstadt, en Post, som i de sidste nitti Aar kun Jesuiter havde beklædt, og som han nu benyttede til ved Siden af at holde Forelæsninger over Moralphilosophi, i den tydske Oplysnings Aand. Weishaupt følte sig tvungen til at sikre sig mod det ufortjente Tryk, der øvedes paa ham. Han, Jesuiterlærlingen, kjendte den Magt, der ligger i Broderskabernes og Laugenes Sammenhold. Skulde det ei være

Løvenskjold.

muligt at gjengjælde Lige med Lige og ligeoverfor de hemmelige Paavirkninger stille hemmelige Modvirkninger. Den Tanke greb ham mere og mere, at blive den tydske Oplysnings Ignatius Loyola.

Weishaupt har selv i sit i 1795 udkomne Skrift „Ueber die geheime Welt= und Regierungskunst“ givet en meget udførlig og interessant Skildring af det vidtløftige Foretagendes Oprindelse og Vært. Naturligvis faldt det ham først og fremst ind paa det Nøieste at slutte sig til den bestaaende og vidt udbredte Frimurerorden. I Aaret 1774 havde han i Ingolstadt af en Reisende erholdt nærmere Oplysning om dens Maal og Indretning; fra nu af læste han alle de Bøger om Ordenen, han kunde overkomme. Men netop dengang var Frimureriet i den sørgeligste Forvirring, alleslags Gjøglere og Bedragere havde indsneget sig, der var en vild Gjæring i den. Graderne selv stemmede ikke overens med det Ideal, han havde dannet sig af hemmelige Forbindelser. Snart var hans Beslutning fattet. Han fortæller (l. c. Pag. 664): „Hvorledes skulde det vel være, tænkte jeg ved mig selv, om du vilde lægge Haand paa et nyt Værk. For mig var det rigtignok en overilet, forvoven, om ikke rent rasende Tanke, uden Navn og Anseelse, uden Kundskab til Verden og Menneskene, uden Forbindelser eller Bekjendtskaber paa andre Steder, uden Understøttelse, uden tilstrækkelig Erfaring, paa et saadant Sted, som Ingolstadt var, blot med vore egne Studenter, ganske alene og paa egen Haand at lægge Grunden til en saadan Forbindelse. Dertil hørte megen Selvtillid, en høi Følelse af sin Kraft, et Mod, der sætter sig ud over alle Vanskeligheder eller, hvad Tilfældet var med mig, en høi Grad af Blindhed og Uerfarenhed, der faa eller ingen Vanskeligheder forudser. To Omstændigheder gjorde tilsidst Udslaget. Netop paa denne Tid havde en Officier ved Navn Ecker i Burghausen oprettet en Loge, der ivrig beskjæftigede sig med Alchymi og fandt meget Tilhæng. Et Medlem af denne Loge kom til Ingolstadt, for der at hverve Tilhængere blandt de dygtigste af Studenterne. Hans Valg faldt ulykkeligvis netop paa dem, jeg havde kastet mine Oine paa. Jeg kunde ikke taale den Tanke, paa denne Maade at have tabt saa haabefulde Ynglinge og dertil se dem befængte med den afskyelige Pest, Hang til Guldmageri, og lignende Daarskaber. Jeg raadslog herom med en ung Mand, som jeg havde sat min Tro til. Han opmuntrede mig til at benytte min Indflydelse paa de Studerende, og saavidt mulig hemme dette Uvæsen ved et virksomt Modmiddel, ved Oprettelsen af et andet hemmeligt Selskab. Da kom det sidste Stød, der drev mit Forsæt frem til Gjerning. Blandt de mange Bøger, jeg maatte læse, kom jeg ogsaa over Abbts fortræffelige Bog „Vom Verdienst.“ Neppe har nogen anden Bog gjort et saadant Indtryk paa min Karakter og Villie. Ved at gjennemlæse den, stødte jeg paa et Sted, der nødvendigvis maatte faa en Sjæl, der bar paa saamange brændbare Materialier som min, til at slaa ud i Flamme. Stedet lød saaledes: „At befordre mange, særdeles mange Menneskers timelige og evige Velfærd, indrette deres Liv og Vandel saaledes, at de bestandig blive lykkeligere, bestandig fuldkomnere, træffe Foranstaltning til, at saadanne Regler blive dem ligesaa kjendte som kjære, udfinde en Ordning, i hvilken de tilhobe, trods al Modstand, maa lade sig lede hen imod et fælles Gode, tage fat paa Arbeidet, naar endnu ingen anser det for muligt, arbeide hele Uger igjennem, mange Gange uden noget Resultat, maatte trøste, anspore, hæve sig selv, ikke agte nogen Hindring, nogen Fare, ikke lade nogen indre Modløshed eller Lunkenhed tage Overhaand, og det altsammen blot fordi det geraader til Nytte for de hjertelig elskede Medmennesker, der ere skabte i det samme Billede som vi; o, hvor er det Menneske, der gjør dette? Og hvis han ikke mere lever, hvor er hans Billedstøtte, hvor er et Stykke af hans Marmor=Mausoleum? Sig mig det, at jeg kan gaa hen, slutte den kolde Sten i mine Arme og, idet jeg tænker paa ham, væde Billedet med Taknemmelighedens hedeste Taarer“. Nu spørger jeg, er dette Sted, som jeg ofte siden, naar mit Mod begyndte at synke, atter gjennemlæste, ikke ophøiet, og formaar det ikke at vække Ens Begeistring? Jeg tog da fat paa Arbeidet og udkastede de almindelige Love, hvilke jeg, før jeg endnu var falden paa Navnet Illuminater, kaldte „Perfectibilisternes Love“. Dette Navn har jeg kun forandret af den Aarsag, at det lød for underligt; imidlertid viser dette Navn, hvad min Hensigt var med den første Grundlæggelse af mit Selskab. Dette tog sin Begyndelse den 1ste Mai i Aaret 1776. Paa denne Dag blev de første Medlemmer optagne, og det netop dem, som jeg paa denne Maade vilde redde og frelse fra den Ulykke, der truede dem. Weishaupt var dengang en ung Mand paa otte og tyve Aar. Den Orden, han havde stiftet, blev fra nu af det eneste og høieste Maal for hans Liv. Han, Ordensstifteren, traadte vistnok 1777 siden efter ind i Frimurerlogen i München, dog ikke for at faa sit Forbund til at gaa op i det gamle, men for gjennem dette at vinde ny Midler og Kræfter for hint.

Ogsaa hvad Illuminatordenens senere Udvikling og Historie angaar, finde vi nøiagtig Oplysning i de Breve og Dokumenter, som i 1787 offentliggjordes af den bayerske Regjering. Saa kort dens Historie end er, saa deler den sig dog væsentlig i trende Epocher: Begyndelsen, Blomstringen og den voldsomme Opløsning.

Den første Begyndelse var ubetydelig. Weishaupt stod ubetinget i Spidsen; Medlemmerne vare for største Delen kun Studenter eller unge Folk, som netop havde forladt Universitetet. Virksomheden indskrænkede sig næsten udelukkende til Bayern og nogle nærliggende Byer i Franken og Schwaben.

Det stemmer fuldkommen overens med Ordenens offentliggjorte Love, Instruktioner og Troesbekjendelser, naar Weishaupt den 10de Marts 1778 skriver til en af sine ivrigste Bundsforvandte, Zwack: „Mon but est faire valoir la raison; som Bihensigt betragter jeg at beskytte os selv, forøge vor Magt, sikre os mod ulykkelige Hændelser, lette Midlerne til Erkjendelse og Videnskab. Fornemmelig søger jeg at befordre de Videnskaber, som have Indflydelse paa vor almene eller Ordenens Lyksalighed og at rydde de modsatte af Veien. De kan altsaa tænke, at vi ville faa at bestille med Pedanteriet, med offentlige Skoler, Opdragelse, Intolerance, Theologi og Statsforfatning. Dertil kan jeg ikke bruge Menneskene, saaledes som de ere, men maa uddanne dem. Og enhver forudgaaende Klasse maa være en Prøvelsens Skole for den næste.“ Derfor indførtes Disciplene kun efterhaanden og Trin for Trin i Oplysningens Tanker og Bestræbelser. De lavere Grader, der skulle lære Moral, Historie og Menneskekundskab, anbefales alle Bøger, der tjene til Hjertets Uddannelse. Af Digterne altsaa især Fabeldigterne og alle andre, der ere rige paa Billeder eller moralske og politiske Maximer; af de gamle og ny Philosopher og Historieskrivere Seneca, Epiktet, Antoniu, Plutarch, Adam Smith, Basedow, Meiners, Abbt, Helvetius, la Bruyère. „Stats= og Religionsskrifter“ vare forbeholdte de høiere Grader. Det aabenbarer uimodsigelig en Tilbøielighed til fransk Materialisme, naar blandt disse „Religionsskrifter“ ganske særdeles Robinet, Helvetius og Système de la nature fremhæves; dog, at dømme efter Weishaupts senere Skrifter og Bekjendelser, synes siden Rousseaus Indflydelse at have fortrængt disse materialistiske Tilbøieligheder.

Fra alle Lande.

Paris i Mai 1864.

Garibaldi har pludselig forladt London; det ved allerede enhver Læser; vi ville derfor blot standse lidt ved de mange Rygter, som i denne Anledning have faret Europa rundt. Den første Historie, som blev almindelig troet i Paris, var, at Keiser Napoleon havde forlangt Garibaldis Udvisning af England. Den sindige Del af Londons Befolkning forkastede øieblikkelig denne Fabel, og havde hin Tirsdagsmorgen efter Garibaldis Afreise blot et ironisk Smil for de Plakater, hvormed alle Mure vare spækkede, og som opfordrede „alle gode Englændere“ til en energisk Protest mod denne Impertinence af de Franskes Keiser. Den næste Historie var, at Dronning Victoria havde modsat sig Garibaldis Triumphtog gjennem hendes Lande, og denne Fabel gav Thorsdagsaften Anledning til uærbødige Demonstrationer mod Dronningen, til larmende Klub=Forsamlinger og meetings. Man troede paa Historien, indtil man fik en tredie Variant, der var i aabenbar Modsigelse med den: Keiseren af Østerrig, hed det nu, havde forlangt Garibaldis Udvisning som Betingelse for en østerrigsk Befuldmægtiges Optræden ved Konferencen i London. Palmerstons og Gladstones høitidelige Erklæringer i Parliamentet agtes ikke; det engelske Folk tror haardnakket, at Garibaldi er udjaget af Landet af en eller anden politisk Grund. Der skal dog ikke stor Kløgt til for at se Tomheden i de tre førnævnte Versioner. Garibaldi lægger vistnok ikke Skjul paa sit Had til Frankrigs Keiser, men gjengjælder Napoleon dette Had, saa er han for klog til ikke at vide, at enhver Forfølgelse af en Folke=Afgud er at gjøre denne Afgud om muligt end mere folkekjær. Det Samme tør vel antages om Østerrigs Keiser, og hvad der end kan være at udsætte paa Dronning Victorias Regimente, saa har det aldrig vist sig smaaligt, og er hun selv traurig, saa har hun dog endnu Hjerte for sit Folks smaa og store Glæder. Edilerne vilde stagge Londons Befolkning med den Forsikring, at Garibaldis Helbred havde tvunget ham til at flygte for de engelske Festligheder. Det var et uheldigt Opspind. Ingen er i England grøn nok til at tro paa denne Fabel. Garibaldi er ikke den Mand, der bliver syg af nogle Festiviteter, og trængte han til at hvile Foden, stod det ham frit, selv gjennem de tredive engelske Byer, der havde inviteret ham.

Anm. tillod sig, da Jubelen fra London klang over til ham, og Ingen omkring ham saa og hørte Andet end Jubel, at ytre en Tvivl, om Garibaldi ogsaa virkelig skjøttede om al denne Hæder, dersom den blot gjaldt ham, Manden. Begivenhederne synes nu at give Anm Ret i en Mening, som han dengang var alene om i sin Kreds, og som derfor maatte staa for hans egen Regning.

Hvad der har bragt den italienske General til London, ved vel Ingen at sige bestemt. At han kom, for at konsultere engelske Læger, tror Ingen, da han kunde faa Saamange, han vilde, over til sig paa Caprera, og det er desuden bekjendt, at han kun modstræbende fandt sig i en Konsultation, som Staden Londons kloge Fædre paatvang ham. Men hvad der har jaget ham bort, synes at ligge ganske nær. Det er faktisk, at der efter de første Dages Opiumsrus indtraadte en Reaktion i Garibaldi=Furoren, og at sindige Folk saa smaat begyndte at smile over deres Enthousiasme. Det har Nogen i Generalens Følge været klog nok til at bemærke. Trods sit Hjertes Enfold er Garibaldi selv klog paa sin Maade og har snart gjennemskuet al den hule Ære. Det er en praktisk Mand, som ikke befatter sig med Illusioner. Lidt mindre Virak og lidt mere praktisk Hjælp, færre Ord og mere Daad, mindre platonisk Kjærlighed og flere Musketter vilde have været mere efter hans Smag. Det er ingen sentimental Mand, og Sentimentalitet var bleven Dagens Orden; for at undgaa at give Løfter for Jorden, hævede Englænderne sig til de høieste Regioner af den sublime Enthousiasme. For en praktisk Mand er der blot et Skridt fra saadan Sublimitet til det Latterlige. Hvorfor da blive? Kossuth gik ogsaa op som en Raket, og kom ned igjen som en Pind. Dertil kom, at han aabenbart var iveien under Konferencen, samt den Rolle, hans politiske Parti vilde paatvinge ham „Det er ikke Politikeren, men Nationaliteternes Forsvarer, vi byde Velkommen!“ saa lød Raabet i London, og Garibaldi forstod det vel. Saa blev det Hele en Apothese, men en Apothese ved bengalsk Ild, som, da den sluktes, lod ham midt i Røg og Mørke.

Hans Venner have aabnet en National=Subskription for ham. De have forglemt, at han har afslaaet en livsvarig Pension af sit eget Lands Parliament, og at den høieste Skjønhed i hans Karakter er Uegennyttighed. Tager han Pengene, bliver det for at udruste en ny Expedition, og dette begriber jo Enhver ikke er Meningen. Vil man give ham Noget, saa give man ham den Del af Caprera, som ikke tilhører ham, samt derhos den hurtigste Yacht, der nogensinde fløi over Bølgerne. Begge Dele kan blot England give. Alt Andet, som Manden behøver, har han blot at udstrække Haanden for at faa.

„At Garibaldi har forladt London, er en Lettelse for den offentlige Samvittighed“, siger et fransk Blad. Idet Garibaldi forlader London, er det jo dog for at begive sig etsteds hen, og medmindre han stiger op i en Ballon og tager Residents i Luften, vil hans Nærværelse altid tynge paa den Plet af Kloden, hvor han opholder sig, og følgelig paa „den offentlige Samvittighed.“

Den 27de April forlod han Plymouth paa Hertugen af Southerlands Yacht „Undine“, efterat have modtaget Besøg af Hertugen af Wales.

Den ny Keiser af Mexiko med Gemalinde har paa Reisen til sit Rige aflagt et Besøg i Rom. Tidlig om Morgenen begave Keiser og Keiserinde sig til Peterskirken, stege ned i Crypten, der gjemmer Apostel=Fyrstens Grav, og hørte andægtig en Messe, som læstes for dem paa det Altar, der er reist over Graven. Samme Dags Middag var den store Pomp=Visit i Vatikanet. Major Domus modtog de høie Besøgende ved Foden af den store Gallatrappe, hvorpaa Majestæterne med den sædvanlige Etikette førtes for Hans Hellighed. Pavens Kræfter syntes betydelig tiltagne; han samtalede længe med Keiserparret, hvorpaa Følget præsenteredes og modtog den apostoliske Velsignelse. Keiseren lod det ikke blive ved dette Ceremoni=Besøg, men var inden sin Afreise endnu to Gange i Vatikanet, og gav 40,000 Francs i Peterspenge. Ogsaa med den fordrevne Konge Frants II har Keiseren havt flere Møder, der havde et saare broderligt Præg.

Fra Tydskland klages der over, at Keiseren af Mexiko overalt, hvor han paa sin Reise har havt Anledning til at udtale sig, har omtalt Østerrig saare koldt og Frankrig i de varmeste Udtryk. I Frankrig smiler man lidt over denne Varme. Erkehertug Maximilian har hjulpet Frankrig ud af en Knibe, som kunde blive alvorlig nok, og man mener just ingen Tak at fortjene. Keiserinden synes ikke at være gaaet til sit Rige synderlig tillidsfuld. Hun vendte atter og atter med Kjærlighed tilbage til Peterskirken, betragtede tankefuld den stolte Kuppel og de Ord, der ere indgravne med gigantiske Guldbogstaver: „Tu es Petrus.“ „Sender Forsynet os Lidelser“, udraabte hun, da hun paa Tærskelen vendte sig om, for at tilkaste den stille Helligdom et sidste Blik, „er det i Rom, vi ville søge Trøst.“

Allard, en anseet fransk Maler, der har tilbragt Vinteren i Rom med Moder, Hustru og fire Børn, blev nylig fundet myrdet i sit Atelier. Morderen antages at være en Model, der har siddet for ham som Judas, der forraader sin Mester med et Kys.

Den russiske Regjering har fundet en ny Maade til at ophjælpe sine Finantser. Den lader sig beregne Trykkeomkostninger for alle de Permissioner, Polakkerne maa lade sig give til Alt, hvad de foretage sig i Livet. For Permission til at gaa ud om Aftenen med eller uden Lygte: 5 Kopeker; Permission til at bære Stok, Paraply: 5 Kopeker, o. s. v. Der

gives Paalæg saa utrolige, at man skulde tro dem opdigtede, saaledes: Trykkeomkostninger for Permission til at have Spillemænd ved et Bryllup: 10 Kopeker. Polakkerne kunne hverken spise, drikke eller sove, uden at betale Trykkeomkostninger for Permissioner dertil. Kirkesorgen er forbuden, og nu høres igjen i Polens Kirker Klokker og Orgel.

Hvor bittert, at der skal være saa megen Sorg, nu den hele Natur tilraaber os Glæde. „De smaa Gnomer", siger Alphonse Karr, „vaagne i Jordens Indre, smøge op deres Skjorteærmer, som maa være fine for usynlige Arme, og begynde deres store Arbeide. Det gjælder at glide gjennem de Aarer, hvorigjennem Syrenens Safter stige til Knoppen og præparere Aromen, og passe vel paa, at Alt gaar rigtigt til. Alle de smaa Sangfugle skulle ogsaa vækkes til at gjøre deres Skyldighed. Det er en forskrækkelig Travlhed." Stjernehimlen ser rolig ned paa det Altsammen, men kun Faa se paa Stjernehimlen. Det er fordi man kan se den gratis. Viste en Entreprenør den frem, vilde der blive et Liv!

Literatur og Kunst.

Af **Claus Pavels's Biografi og Dagbøger**, udgivne i Uddrag af C. P. Riis, er nu udkommet 4de Hefte, hvormed Værket er sluttet. Det Hele udgjør 515 Oktavsider, foruden et Forord paa 12 Sider. Heftet omfatter Aarene 1815—1821, samt Begyndelsen af 1822, da Biskop Pavels (16de Febr.) pludselig døde af Hjerneslag. For de sidste Aar er „Uddraget" meget sparsomt (saaledes for 1819 kun 3 Sider), hvilket sees for endeel at hidrøre fra Hensynet til Bogens forud afstukne Omfang. I Forordet ytrer derfor ogsaa Udgiveren Ønske om senere at kunne give et „fuldstændigt Excerpt af Dagbøgerne, idetmindste Tidsrummet for 1815—17." Han holder fremdeles fast ved, at disse Dagbøger kun egne sig til Udgivelse i Uddrag, og tror herfor ogsaa at have fundet Støtte i Udtalelser af Pavels selv, hvilke han ordlydende anfører. Hvad der i Uddraget foreligger os, er imidlertid skikket til at vække Ønsket om, at erholde Pavles's Optegnelser saa fuldstændige som muligt. Vi eie intet Bidrag til vor Historie, der er af den Interesse og Righoldighed, som Pavels's „Dagbøger." Aalls „Erindringer", saa fortjenstlige og vigtige, kunne i flere Henseender ikke stilles lige med disse, om de end som, kritisk drøftet, udarbeidet Historie have sine Fortrin. Aall var i det Hele af en timid Natur og skrev derhos „for Trykken" og med alle de Hensyn, som endnu levende Venner og Venners Efterladte paabød ham; og han kunde, om han end støttede sig til samtidige Optegnelser og Indtryk, omgjøre Dommen og Opfatningen af enhver Sag efter de ofte lidet anede Resultater, som Tiden havde bragt, og de umærkeligt omstemmende Indtryk, som disse altid udøve. Pavels's Fremstilling og Opfatning af enhver Sag tilhører Dagen, dens Stemning og Impulser, og disse træde os derfor overalt levende og oplysende imøde. Dagbogsskriveren turde ændre og tilbagekalde, men ikke lægge en senere Tids Erfaring ind i sin Mortivering og Dom. Han kunde f. Ex. da han kom til Overbeviisning om Grundløsheden af Christian Frederiks Forgudelse, vel beklage, at han som de Andre havde ladet sig daare. Men hans af Øieblikket dikterede Opfatning stod der alt som et Tidsmærke og stod ikke til at ændre, men kun til at berigtige ved senere Rekapitulationer. Det er denne Omstændighed, som giver Pavels's Optegnelser en saa særegen Interesse. Det er ogsaa derved, at vi ret lære at indsee hvilken fordomsfri, sandhedskjærlig og klartseende Mand han var. Ofte deelte han med Samtiden Ængstelsen for Norges fremtidige Skjæbne, og navnligen saa han i 1818 denne i et Mørke, som heldigviis er udeblevet. Men ogsaa ofte afveg han fra Mængdens Opfatning i Tilfælde, hvor der skulde stort Klarsyn og Selvstændighed til, men hvor Resultaterne have givet hans afvigende Opfatning Medhold. Det er ikke blot med Hensyn paa Tidsbegivenhederne at Pavels har gjort gjældende en afvigende Anskuelse, som først i en fjern Femtid har vist sig at være rigtig. Ogsaa hvad Literaturen angaar er dette Tilfældet. Han bedømmer saaledes f. Ex. i korte Antydninger Rein, M. C. Hansen, Schwach og Bjerregaard omtrent paa den Maade, som de nu maa og ville bedømmes, efterat næsten et halvt Aarhundrede er bleven staaende ved en ganske forskjellig, afvigende Dom. — Kort Pavels viser sig som en i Alt sjelden klartseende og intelligent Mand, der vilde staaet miskjendt for Efterverden om ikke i Samtiden (thi uventet blev han paa Grund af Carl Johans Had til J. Rein kaldet til Bergens Biskop, istedetfor denne, der var indstillet), dersom han ikke havde efterladt sig denne ekklatante „Æresredning" i Literaturen. Den af hans Efterladerladenskab sammensankede Bog skal derfor være det bedste Monument for ham, lidesom den er af de betydeligste og med Hensyn til Liv og Afverling og Fordeling af Lys og Skygge det ypperligste i vor historiske Literatur.

— I Kommission hos Malling er netop udkommet **Skandinaviske Sange og Rim. 17de Mai 1864.** VI og 52 S. l. 8ov. Priis 63 ß. Titelen antyder allerede, at denne lille Samling har en bestemt Tendents, foruden den, som ligger i Tidens specielle Foranledning. Den er saa langt fra at være nogen Koder af Syttendemai-Sange, at vi kun møde tvende saadanne, den ene af Ploug og den anden af O. Vig. Derimod finder man her samlet endeel ældre og flere af de nyeste Sange, hvori en afgjort skandinavisk Aand raader, alle grupperede i fem Afdelinger: 1) Norge, 2) Sverrig, 3) Danmark, 4) Norden og 5) Danarks Kamp. Under sidste Afdeling hører de 13 af Samlingens 44 Nummere. Af Nordens Digtere er — som man kunde vente — C. Ploug stærkest repræsenteret; — næst ham B. Bjørnson. Som Anhang er trykt „O jag förstår dig" efter „En Samling Dikter af C." (Kong Carl.)

— **Eddasangene** forklarede som Bidrag til Verdensaandens Historie af V. B. Hjort, Kommitteret ved Generalpostdirektoratet. Andet Hefte. Kbh. 1863. 239 S. st. 8vo. — Første Hefte af dette Værk udkom i 1860 anonymt og under Titelen „Valasangen, Ravnegalderet og Viismandstalen". Vi henledede dengang Opmærksomheden paa dette Forsøg til en Edda-Oversættelse, der, trods de Mangler, som kunde eftervises, dog havde sin store Interesse. Oversætteren sees ogsaa at have fundet Sagkyndiges Opmuntring til at fortsætte sine Forsøg i den nordiske Mythologie, og saaledes fremkommer da dette nye Hefte. Dette er af saa stortt Omfang, at alle Eddasangene deri kunde været rummede, om Hr. Hjort havde inskrænket sig til en blot og bar Oversættelse. Men da han til hvert Digt ikke blot giver Indledning, men ogsaa tilføier lange mythologisk-philosophiske Exkurser, staar endnu en god Deel af Oversættelsen tilbage at levere. Hr. Hjort har stillet sig til Formaal „at sondre nogle vigtigere Kundskabsregler ud af Runlæren til Brug for Nutiden", paa samme Tid som han „forklarede Runlæren i sine Enkeltheder og den nordiske Oldtids deri vedlagte Kulturhistorie", samt „til Bestyrkelse af denne Forklaring paaviste, hvorledes Oldtiden gaar igjen i Nutiden, hvorledes denne i mange Dele kun kan forstaaes gjennem hiin". En saadan Opgave kan naturligviis føre meget vidt og har ogsaa ført Forfatteren vidt, ofte videre end Texten synes at kræve og den seneste Eddaforstaaelse forøvrigt vil finde beføiet. Der ligger, synes os, mere Belæsthed og autodidaktisk Spekulation — om vi saa maa udtrykke os — end egentlig Udbytte for Mythologien, nedlagt i dette ellers i og for sig ret mærkelige Arbeide.

Blandede Meddelelser.

Middel til at beskytte Skibe, Pæleværk m. m. mod Sødyr og Raadning. Jauvin, der er Professor i Chemi ved Marineskolen i Rochefort, har gjort endel Opdagelser til at beskytte Jernskibe mod Rust og Bedækkelse af Sødyr, og Træskibe samt alskens Pæle- og Bryggeværk mod Raadning og Ødelæggelse af Sødyrene. Efter hans Opgaver giver basisk svovlsurt Kviksølvoxyd (Mineralturpith SO^3, 3 Hgo) blandet med Berlinerblaat ($3\ Fe\ Cy + 2\ Fe^2\ Cy^3$) ved at komme sammen med Søvandets Chlorkalier, en af de stærkeste Mineralgifte, nemlig Kviksølvcyanid ($Hg\ Cy^2$) i Form af et Dobbeltsalt af Kviksølv og Natrium-Chlorcyanid. Dernæst blandede han 55 Dele Mineralturpith med 45 Dele Berlinerblaat (almindelig Farve men uden al fremmed Tilsætning), hvorved han faar et ensartet grønt Pulver, hvoraf den giftige Farve tillaves paa følgende Maade: 5 Dele kogt Linolie blandes med omtrent 13 Dele Mønnie (eller en anden Dækfarve, der sidder godt paa) samt henved 10 Dele af den ovenfor omtalte Blanding af Berlinerblaat. Dette rives meget vel sammen for at Giften overalt skal blive jevnt fordelt, hvorpaa det stryges paa de Dele af Skib, Brygger eller Pælværk, der skal beskyttes mod Sødyr og Planter. Det mindste Gran af Kviksølv- og Natrium-Chlorcyanidet tilintetgjør ethvert Dyr og enhver Plante, ja selv deres Æg og Spirer, naar det blot kommer i Berørelse med dem. Blandingen kan derimod ikke uden videre stryges paa Jern, da dette vilde reducere Kviksølv- og Bly-Forbindelserne. Skal det anvendes paa Jern, maa alle Dele af Jernet, der ere under Vand, først to Gange males eller forsynes med et metallisk Zinkanstrøg, og først, naar dette er vel tørt, kan den giftige Farve anbringes for at hindre Sødyr og Planter at fæste sig. Man sparer følgelig ogsaa her den tidsspildende og kostbare Rensning eller Kjølhaling For de to første Fremgangsmaader som er bragt i Anvendelse for at beskytte Jernskibe mod Rustens Ødelæggelser henvises til den Kilde, hvoraf disse Notitser ere hentede, nemlig Douglas: Polytechn. Journal 2det Oktoberhefte 1863. S 108.

Sukkeret og Tænderne. Professor Mantegazza har i sit Tidsskrift Igea skrevet en interessant og udførlig Afhandling om Sukkerets og nogle sure Stoffers Virkning paa Tænderne, og efter en Række af Forsøg er han kommen til Resultater, hvilke i Korthed af Dr. Reich findes anførte i Gothaishes Tageblatt. „Sukkeret i og for sig har ikke nogen chemisk Indflydelse paa Tænderne; det kan ligesom andre haarde Legemer kun paa mechanisk Maade skade Glasuren eller Emaillen. Derimod angriber det Tænderne, saasnart det er gaaet over i den edikkesure eller melkesure Gjæring, og dette er som bekjendt ogsaa Tilfældet med Melkesyre, Edikke og Citronsaft. Dog er det ikke umuligt, at gode Tænder ogsaa modstaa Virkningen af disse Syrer. De Plantesyrer, som vi i ringe Mængde optage i vore sædvanlige Næringsmidler, har i Regelen ikke nogen skadelig Virkning paa Tænder, som forresten ere gode. Derimod er Afsondringen af Spyt og Mundslim, som er for surt, en af de almindeligste og sikreste Aarsager til Tændernes Ødelæggelse. Brugen af alkoleriske Tandpulvere er det bedste Middel herimod, og man vælger i saadanne Tilfælde gjerne saadanne, der bestaa af fint fordelt Kulpulver i en mættet Opløsning af dobbelt kulsurt Natrum. Misbrugen af Sukkeret virker følgelig ikke ligefrem skadelig, som man gjerne pleier paastaa, men kun middelbart, forsaavidt som det bidrager til Udvikling af Syre i Munden.

Norge.

Christiania den 14de Mai.

Den Kontingent, som Norge leverer til den forenede Eskadre, der iovermorgen skal være samlet i Göteborg, bestaar af Kong Sverre, Kommandørkapt. Valeur; St. Olaf, Kommandørkapt. Krogh; Korvetten Nidaros, Kapt. Hagerup; Dampkanonskonnerterne Glommen, Laugen, Sarpen, Rjukan samt Seilkorvetten Ellida. Dertil kommer en Eskadre, bestaaende af de Dampkanonbaade, der for Øieblikket ere ude; Kapt Finn Wedel-Jarlsberg skal paa Gler føre Kommandoen over denne. Begge Fregatterne og Nidaros vare allerede den 4de under et Besøg paa Risvefjorden, men gik derpaa igjen tilsøs. Ledelsen af den samlede Styrke skal overdrages Prinds Oskar med Kapitainlieutn. Knap til Flagadjutant. I Stockholm har man villet vide, at Hensigten med Udsendelsen skulde være at hindre den østerrigske Flaade, om den skulde falde paa at gaa gjennem Sundet, at forcere Blokaden, overføre tydske Tropper til de danske Øer eller vove Noget mod Kjøbenhavn, — et Hverv, som Eskadren nu uden Fare kan paatage sig, efter at Østerrigerne have faaet sine Vinger en Smule stækkede nede ved Helgoland, og Vaabenstilstanden er afsluttet. Under denne vil der da ogsaa være tilstrækkelig Tid for Armeen til at samles og gjøre sig beredt til mulige Eventualiteter. En Del er allerede rykket ind paa Gardermoen, og Pintseaften venter man, at de 3800 Mand skulle være samlede deroppe. Reserveofficiererne ville ogsaa snart være disponible, idet den theoretiske Examen for de videst Komne skal begynde den 20de Mai. I fjernere Forbindelse hermed staar vel den Forøgelse, der er fundet Sted af den norske Garde i Stockholm, til hvilken der i Lørdags herfra afgik 130 menige Skarpskyttere under Kapt. Hals og Lieutenanterne Lützow, Steenbuch og Lund, med Kompagnikirurg E. Finne, der skal træde i Stedet for afdøde Daniel Schiøtz.

Det er ikke blot Christiania, som i Sommer vil blive glædet med Besøg fra det Kgl. Theater i Kjøbenhavn; den bekjendte Sanger Nyrop agter at gjæste Christiansand og Throndhjem, og paa det sidste Sted har man ogsaa Haab om at faa Hr. Mantzius at se. Vi ville ønske, at de ikke gaa Hovedstaden ganske forbi, og ialtfald hvad Hr. Nyrop angaar, tvivle vi ikke om, at den Theaterbestyrelse, der i den senere Tid har fundet saa godt et Trækplaster i Operaen, jo vil gjøre Alt, for at benytte den musikalske Interesse, den har forstaaet at vække, selv paa en Tid, da den kun havde to egentlige Sangere til sin Disposition.

Hvor gjerne vi end ville have seet, at Broderuniversitetet i Lund havde fundet en saa dygtig Stedfortræder paa den ved Prof. Hagbergs Død ledige Post, som det vilde have faaet i Hr. Sophus Bugge, er vi dog overbeviste om, at det altid inden sin egen Midte har dygtige Kræfter nok at gribe til, og det var derfor med Glæde, at vi modtog Efterretninger om, at denne Videnskabsmand var knyttet til os ved sin Udnævnelse til extraordinær Lektor (i sammenlignende indogermannisk Sprogforskning), en Ansættelse, som vi ikke tvivle om, det førstkommende Storthing vil gjøre varig. Thi selv om vi se bort fra, at vort Universitet ikke har Raad til at afse nogen af de virkelige videnskabelige Kræfter, som vort Land og vore Forholde ikke producere i nogen overvættes Mængde, var der en virkelig Trang tilstede i denne Branche, idet en af de Lærere, under hvis egentlige Fag Foredraget af Oldnorsk som Sprogstudium ikke egentlig faldt, Lektor Rygh nemlig, hidtil har maattet dele dette Fag med vor eneste Lærer i denne Retning, Prof. Unger. Der vil nu forhaabentlig være Udsigt til, at der kan rettes herpaa, at Arbeidet kan fordeles jevnere, og at Studiet af vort Oldsprog kan drives i den Maalestok, som nødvendig er, saalænge ialfald, som det ene er henvist til Universitetet, uden at derfor de faa historiske Forelæsninger lide noget Skaar i det dem knapt tilmaalte Raaderum.

For flere Aar tilbage havde Nyhedsbladet en staaende Artikel „Oersigt over norske Blades Indhold". Vi forbeholde os at optage den igjen, hvis Bladene ofte skulde forsyne os med lignende Kuriositeter som de, Morgenbladet i Thorsdags havde klemt ind mellem Forhandlingerne om et nyt Dampskib og et af de nu temmelig fortærskede Stormløb mod de ny Stalde paa Kontraskjæret. Det var nemlig noget indsendt Noget, betitlet „Bispeembede og Frimureri". Sammenskriveren havde hidtil taalmodig seet paa (eller hørt om), at P. A. Jensen paa en Gang var Stiftsprost og Frimurer; men nu syntes han, det blev for stærkt, naar 71 Geistlige erklærede ham værdig og dygtig til Biskop, og i den Anledning stilles forskjellige forunderlige Spørgsmaal til de 71; det vil da sige, da de 71 formodentlig kjende lige saa lidt til Frimureriet som Spørgeren, — til Hr. Siftsprost Jensen. Indsenderen vilde vel gjerne, at man skulde forøge vor Lovgivnings sindrige Bestemmelse om, at man kan være Undertoldbetjent og Muhamedaner, men at man for at blive Overtoldbetjent maa være Lutheraner, med en lignende Bestemmelse om Frimureriet, eller at der til Hustavlens Bestemmelse, om at en Biskop „bør være ustraffelig, een Kvindes Mand, aarvaagen, sindig, skikkelig, gjestfri" o.s.v. skulde føies det Tillæg „og ikke Frimurer"; men saalænge indtil Norge aabenlyst fremtræder med saadanne Fordringer, maa vi nedlægge Protest om Indførelsen af en slig anonym Inquisitionsdomstol, der paa Frihaand giver sig af med Denunciationer af Folk, fordi der fortælles om dem, at de anse Hedninger, Tyrker og Katholiker for Mennesker, der ogsaa kunne have ædlere Livsformaal og være med at stræbe mod de højere humane Øjemed.

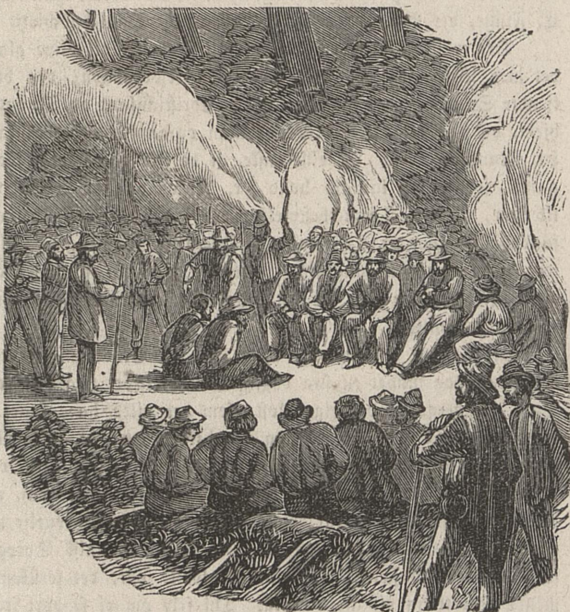

Illustreret Nyhedsblad

koster 1 Spd. halvaarlig, forsendt med Posten 1 Spd. 12 Skill. Abonnement kan til enhver Tid tegnes paa Postcontorerne og hos Boghandlerne, — i Christiania hos Undertegnede. **B. M. Bentzen.**

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Skildringer
af
Livet i Australien.
Efter den Engelske Original
af
Anthon Bang.

22 Ark med 12 Træsnit. Heftet 48, eleg. indb. 72 ß.

Fra Udlandet.
Meddelelser af den ældre og nyere udenlandske Literatur
ved
H. Munk og P. O. Schiøtt.

2 Bind eller 54 Ark st. dobbeltsp. 4to med flere lithograph. Plancher. 1 Spd. 60 ß heftet, 2 Spd. 36 ß eleg. indb.

St. Olafs Kildes
Bade- og Vallekuranstalt paa Modum,

¾ Mil fra Stationen Krona ved Tyrifjorden; 4 Mil fra Drammen; med Dampskibsforbindelser paa Tyrifjordens Anløbssted Næs, 3 Mil fra Christiania; Myrgytjebade, — Moorbäder, — Jernslambade; Douch-, Styrt- og andre lokale Bade; Omslag af Jernslam med Barnaalepræparater; Barnaalebade; Naaledampbad og Douch; Inhalationssalon for Naaledampe; frisk Barnaalesaft — Succus terconem pini — og Barnaalevand — Aqua pini —, med og uden Valle eller Jernvand; Galvanisme o. s. v.

Kilden er det reneste Jernvand*), hvis ringe Kulsyremængde gjør det muligt, selv for den Svage, at drikke Vandet i større Masser og saaledes tilføre Organismen det ønskede Kvantum Jern, — Noget, som ikke kan ske med salt- og kulsurrige Jernkilder, som Pyrmont, Franzensbad, Driburg o. s. v. Jernmyren kan fuldkommen sættes ved Siden af Franzensbades og andre berømte Badesteders Myrjord. Til disse Jernmyrbade, i Forbindelse eller afvexlende med Furunaalebade, Naaledampdouch og Furunaaledampbad, henvises, foruden mange andre Sygdomsformer, med største Gavn Rheumatisme, Gigt, Lamheder, Contracturer o. s. v.

Da Behandlingen af den tuberkuløse Disposition og den allerede begyndte Tæring mere og mere henvises til de rene salt- og kulsurfrie Jernvande og til Jernbade med gunstige klimatiske Forholde, — hvilke i høi Grad findes ved Modums Bad, — samt i Forbindelse dermed til Brugen af Vallekuren, frisk Naalesaft, Naalebad, Indaanding af ætheriske Naaledunster i dertil indrettet Lokale og Nydelse af Naaleskovluften, saa vil, for at fuldstændiggjøre Kurmidlerne, allerede til Sommeren en Inhalationssalon blive aabnet, hvor ogsaa andre Brystlidelser, saasom Asthma, kronisk Hoste, Strubeaffectioner o. s. v. ville finde det bedste Hjælpe- og Lindringsmiddel.

De Sygdomstilstande, hvori Jernvande i Almindelighed og Modums Jernvand og de her brugelige Kurrekvisiter og Bademethoder i Særdeleshed, ifølge vundne Erfaringer, med største Held komme til Anvendelse, ere følgende: ren Svækkelse, være denne nu en Arvefeil eller en Følge af en forkjælet og feilagtig Opdragelse og Leveorden, af overdreven Aandsanstrængelse, profuse Afsondringer, hvoriblandt andre ogsaa kan nævnes habituel Sved med Tilbøielighed til Forkjølelse, Rheumatisme, Diarrhoe og Slimtilstande i Respirationsorganerne, — eller som Følge af Blodmangel, som man finder den i Børnealderen, som Skrofler, engelsk Syge, eller i Pubertetsalderen som Blegsot, eller i enhver Alder i Følge med Vatersot, Tuberkulosis, Koldfeber o. s. v., eller man finder hos begge Kjøn en blegsotlignende Tilstand efter Blod- og Vædsketab, forstyrret Fordøielse, langvarige Sygdomme, især Typhus, for stærk Væxt og ufuldkommen Udvikling i Evolutionsperioden; — derhos i begyndende Rygmarvstæring; Mavesaar; Mave-, Tarm- og Blærekatarrh; gigtisk Disposition eller gigtigske Afsætninger med Svækkelse; gigtisk Lamhed; Muskelatrophi; undertrykt, mangelfuld eller for stærk Menstruation; Slimflod; Modertilfælde; Disposition til Abort; Sterilitet, især hos Chlorotiske; Hysteri; hypochondriske og hysteriske Sensationer, Nervesmerter, Lamheder og Sindslidelser; Uvirksomhed i Tarmkanalen som habituel Forstoppelse o. s. v.

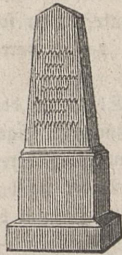
Modums Blaafarveværk i April 1864.

Distriktslæge THAULOW.

*) Efter Prof. Streckers Analyse indeholder 1 Pd. Vand 0,3232 Gr. kulsurt Jernoxydel, do. Kalk 0,122 Gr., do. Magnesia 0,100 Gr., do. Kali 0,100 Gr., Kieselsyre 0,123 Gr. Summa 0,7682 Gr. faste Bestanddele og 0,563 fri Kulsyre,

---

Gravmonumenter.

Alle Slags Gravmonumenter, Plader, Rammer af Granit med eller uden Marmorkors og Plade leveres efter Tegninger til billig beregnede Priser af

John F. A. Költzow.
Christiania. Skippergaden 27.

☞ Bestillinger paa Monumenter, som ønskes færdige strax til Foraaret, bedes opgivet snarest muligt.

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Robinson Kruso's
Liv og Hændelser.
Bearbeidet
efter Daniel Defoës engelske Original
af
Anthon Bang.

270 Sider med 45 Billeder. Pris heft. 36, eleg. indb. 60 ß.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:

LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill. J. W. CAPPELEN.

Tryk-, Skriv-, Post-, Cordus- og **Pakpapir** i stort Udvalg anbefales af

Carl E. Petersen,
Christiania.
Torvet No. 6.

Bentze Papirfabrik.

Alle Slags Klude, gammelt **Tougværk, Fiskegarn, Snit, Potetesmel,** kjøbes stedse af

Carl E. Petersen.
Christiania.
Torvet No. 6.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 21.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 22. Mai 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Erkehertug Maximilian,

som det er sikrest at kalde ham endnu en Stund, til man faar se, hvorlænge den keiserlige Herlighed varer, er den nyeste af de Potentater, ved hvilke man uvilkaarlig kommer til at mindes den gamle Poets Fabel, som vi læste i Skolen, om „ranæ regem petentes“, i hvilken Digteren, træffende for alle Tider og alle Steder, fortæller, hvorledes

„pater deorum risit atque illis
dedit parvum tigillum“ — —.

Ferdinand Maximilian Joseph er født d. 6te Juli 1832 og formælet d. 27de Juli 1857 med Marie Charlotte Amalie Augusta Victoria Clementine Leopoldine, født 7de Juni 1840 som Datter af Kong Leopold af Belgien. Erkehertugen har tilbragt længere Tid paa Reiser, var 1857—59 Statholder i Lombardiet-Venetien, og har i den senere Tid tilbragt Tiden paa sit smukke Slot Miramar i Nærheden af Triest.

Kanske har det været en Forudfølelse af, at det muligens vil gaa ham som Gjenstanden for den gamle Fabel, der har bevæget Erkehertugen til at betinge sig, at det endnu i sex Aar skal staa ham frit for at forlade Mexico, renoncere paa sin Keiserværdighed og atter indtræde som arveberettiget østerrigsk Fyrste. Vi ville haabe, om vi end ikke tør vente det, at denne Forsigtighedsregel maatte vise sig at have været overflødig.

Illuminaternes Orden.

(Af Hermann Hettner).

II.

Til at opnaa et saa ligefremt Maal blev der sat i Bevægelse et uforholdsmæssigt Apparat af kunstige Midler, en underlig Blanding af jesuitiske og frimureragtige Indretninger. Fra Jesuiterne laante man en strengt hierarkisk Ordning af Selskabet. Weishaupt selv indtog Ordensgeneralens Plads, ikke af blot Herskesyge, som allerede i Begyndelsen enkelte Medlemmer, fornemmelig Zwack, beskyldte ham for, men fordi han ansaa den monarkiske Ordning for nødvendig, til at hans Planer skulde lykkes, da han var overbevist om, at heller ikke en Ignatius, Dominicus og Franciscus vilde kunne have udført sin Opgave, hvis de havde taalt Indvendinger og Raad af sine første Tilhængere. Til denne høieste Spidse sluttede sig da de Indviede af de høiere Grader, „die erlauchten Oberen“, de saakaldte Areopagister, af hvilke Medlemmerne af de lavere Grader, de saakaldte Minervaler, uden Modstand og blindt hen maatte lade sig lede. Dertil kom de regelmæssigt indløbende Indberetninger, der traadte i Stedet for det mundtlige Skriftemaal, det nøiagtigste Opsyn og gjensidige Angivervæsen Medlemmerne imellem, Iveren efter at faa fat paa Adelige, Rige, Mægtige og Lærde, Mænd af Anseelse og Betydning, gjennem hvilke man kunde vinde Indflydelse; ja endog den i nogle meget betænkelige Tilfælde bona fide øvede Grundsætning, at Øiemedet helliger Midlet. Fra Frimurerne derimod nedstammede Tilbøieligheden til det Hemmelighedsfulde, Pragten i Ritus og Ceremoniel. Ingen skulde vide, at Sagen var ny; Ordenens Udspring og uhindrede Vedbliven bliver henlagt til den dunkleste Oldtid. Ordenen erholdt sin egen Geographi, sin særegne Kalender, sine særegne Navne; Kalenderen med dens barbariske Navne paa Maanederne skulde være den jezdegerdiske eller persiske; Bayern hed Achaia, Østerrig Ægypten, Schwaben Pannonien, München Athen, Ravensburg Sparta, Bamberg Antiochia, Wien Roma, Ingolstadt Elevsis; Weishaupt førte Navnet Spartacus, Zwack hed først Danaus, derpaa Filippo Strozzi og tilsidst Cato. Og da Stifteren var kommen til Erkjendelse af, hvormeget den katholske Kirke ligefrem skyldte sine Kirkers Pragt, Musiken, de stadselige Dragter, den sindrige og nøiagtige Ritus ved Præsternes Indvielse, spekulerede han stadig paa Mysterier, paa hvilke man ikke skulde mærke deres ny Udspring, og hvis Festlighed kunde opløfte og tiltrække Alle. Meiners Afhandlinger om de elevsinske Mysterier blev ham en dyrebar Fundgrube; siden fik alleslags Narrestreger med den persiske Ilddyrkelse Overhaand. Ordenen, mente dens Stifter, var i Grunden Ildtilbedelse; thi han vilde, at gjennem Kampen mod Mørket Lyset skulde fremstaa.

I disse første Aar var Ordenen dog, trods alt dette, ikke stort andet end en phantastisk udpyntet Dannelsesskole for katholske Ynglinge, der skulde frigjøres for Jesuiteropdragelsens Tryk og vænne sig til en friere Retning og selvstændig Tænken.

Et høiere Opsving og en helt ny Stræben fik Ordenen først, da den omplantedes paa nordtydsk Jordbund. Det er dens andet Afsnit, dens Blomstring.

Denne afgjørende Vending skyldtes især Knigge, der 1780 under Navnet Philo var indtraadt i Ordenen. Friherre Adolf von Knigge, der senere ved sin bekjendte Bog „Ueber den Umgang mit Menschen“ fik et Slags Berømthed, var dengang otte og tyve Aar gammel, en fattig Adelsmand, fuld af glødende Ærgjerrighed, halv

Erkeherlug Maximilian.

Sværmer, halv Eventyrer, utrættelig og behændig, yderst forfaren og hjemme i alle Frimureriets Bedrifter. Fornemmelig blev den store Frimurersammenkomst i Wilhelmsbad i Sommeren 1780, til hvilken Brødre fra alle Lande og af alle Systemer vare sammenkaldte, af ham benyttet til at drage en Mængde Frimurere over til Illuminaterne. Blandt disse var ogsaa den bekjendte Forfatter og Oversætter Bode, der under Navnet Amelius fra nu af blev en af de ivrigste og indflydelsesrigeste Medlemmer. Man søgte efterhaanden at faa Frimureriet til ganske at gaa op i Illuminatordenen. For de nordtydske Frimurere fremstillede man den ny Orden som det rensede gamle Frimureris kongelige Kunst.

For Mænd, der stod paa Høiden af protestantisk Dannelse, var de gamle, „paa uvidende katholske Provindser beregnede“ Minervalklasser ikke mere tilstrækkelige. Af de ny Fordringer fremvoxede der ny Indretninger og et omfangsrigere Maal.

Paa en Sammenkomst af Areopagister i München den 1ste Decbr. 1781 blev der besluttet, at man vel skulde lade de hidtilværende Minervalgrader bestaa som forberedende Klasser, men efter disse indskyde de tvende gamle Frimurergrader som nødvendige Betingelser for at rykke videre op. Og over Frimurervæsenet hævede sig tilsidst som Krone og Afslutning den tredie og høieste Klasse, Mysterieklassen. Imidlertid deltes atter denne i tre Grader: Illuminatus major eller skotsk Novice, Illuminatus dirigens eller skotsk Ridder og tilsidst Præster, Magiere og Regenter. Det Hele lededes af Areopagisterne, og disse igjen af Spartacus, som det monarkiske Overhoved.

I det Væsentlige var endnu den oprindelige Grundtanke bibeholdt. Lyksaligheden, det høieste Maal for den da herskende Sædelære, skulde blive Daad og Sandhed, og som den eneste Kilde til al sand Lyksalighed ansaa man en høiere Sædelighed, Menneskets indre Fuldkommenhed. Forsaavidt kunde man, som Nicolai fortæller i sin offentlige Redegjørelse for sine hemmelige Forbindelser med Illuminatordenen, ogsaa i de senere Aar sige dem, der traadte ind, at forstandige og veltænkende Mænd havde oprettet dette ny System, for at fortrænge den megen Overtro og de Sværmerier, der i det Skjulte gav Anledning til saameget Misbrug, og for at formindske Jesuiternes for Menneskeslægten skadelige Indflydelse, om man end ikke ganske kunde standse den; dette System skulde være det første Skridt henimod det Maal, at bringe Guldalderen tilbage til Jorden. Men rigtignok havde man seet sig nødsaget til nu at give denne Grundtanke en fastere og bestemtere Form, skabe Udtryk for dens enkeltvise Maal og Midler. Og derved kom man efterhaanden ind paa politiske Synspunkter, der unægtelig ikke blot gik ud over Ordenens oprindelige Raaderum, men tillige meget overskred den herskende tydske Moralphilosophis Anskuelser og Bestræbelser. Lyksalighedens Virkeliggjørelse satte man i Realisationen af den saakaldte naturlige og fornuftige Ret. I Samstemning med de franske Oplysningsphilosopher drømte man, endnu før den franske Revolution, om en utopisk Tilstand af almindelig Frihed og Lighed. I „Anrede an die neu afzunehmenden Illuminatos dirigentes“, der ere forfattede af Weishaupt selv tildels med Knigges Medvirkning, ere disse Tanker og Formaal aabent udtalte. Weishaupt nævner i „Kurze Rechtfertigung meiner Absichten“ Michaelis's „Mosaisches Recht“ og Steinbarts „Philosophie des Christenthums“ som de Bøger, der øvede den største Indflydelse paa ham. Dog kan der ikke være nogen Tvivl om, at det især var Rousseaus første Skrifter, som han dengang, da det kom an paa at give Ordenen en videre gaaende Betydning, ivrigst gjennemtænkte og benyttede. Ogsaa i et af Weishaupts sidste Værker, den før nævnte „Geheime Welt- und Regierungskunst“ (1795), er Rousseaus Indflydelse paa det Tydeligste synlig.

I Virkeligheden er den nævnte „Anrede“ osv. et af de mærkeligste skriftlige Aktstykker fra det 18de Aarh.

Den første Del behandler Nødvendigheden af hemmelige Forbindelser. Ganske og aldeles i Rousseaus Smag prises Menneskenes første, ikke af nogen Stat bundne Naturtilstand som den lykkeligste; men denne oprindelige Lyksalighed er ophørt, da Familierne formerede sig, da Næringskilderne svigtede, Eiendom opstod, og den almindelige Lighed tilintetgjordes af den Grund, at den Svagere underkastede sig den Stærkere og Klogere, for at beskyttes, ledes og belæres af denne. I samme Aand ere de historiske Tilbageblik, der skildre de som en Lavine voxende Onder ved et saadant Magtens Herredømme, holdte. Men nu kommer Modsætningen til Rousseau. Er det da sandt, at kun Naturtilstanden er fri? Nei, svarer Taleren. Ikke blot den Vilde, men ogsaa den i høieste Forstand Oplyste er bestemt til Frihed. Faderens Myndighed ender, naar Barnet ikke mere er hjælpeløst; bliver en Nation myndig, saa bortfalder ogsaa Grunden til et Formynderskab. Lad den Svage blive stærk og den Stærke svag, da vexle de Plads. Men hvor findes i vore Stater den Styrke, der beskytter os mod at tvinges under Aaget? Og hvor er i vore Stater den Enighed, der fordres til en saadan Magtens Omvexling? Altsaa trænger man ny, snevrere, paa en klogere Maade hemmeligholdte Forbindelser. De ere hemmelige Visdommens Skoler. Ved dem vil Mennesket reise sig efter sit Fald, Fornuften vil atter igjen blive Menneskenes eneste Lovbog.

Hvilke Midler ere nu de virksomste og varigste til at opnaa saa store Oiemed? Dette Spørgsmaal besvarer den anden Del. Den Enes Oplysning med den Tanke, at holde de Andre nede i Vildfarelsen, giver Magt og fremkalder Undertrykkelse; Oplysning med den Tanke, atter at oplyse Andre, giver Frihed. Den altsaa, som vil indføre almindelig Frihed, han maa udbrede almindelig Oplysning. Den, som udbreder almen Oplysning, skaber netop derved tillige almindelig, gjensidig Sikkerhed; og almen Oplysning og Sikkerhed gjør Fyrster undværlige. Eller hvortil skulde man vel da behøve dem? Naar denne Oplysning er et Moralens Værk, da tiltager ogsaa Oplysningen og Sikkerheden i samme Grad som Moralen. Moralen er altsaa den Kunst, som lærer Menneskene at frigjøre sig fra Formynderskabet, træde ind i sin mandlige Alder og undvære Fyrsterne. Og skulde det vel være umuligt, at Moralen, den simple, paa ethvert Menneskes Erfaring grundede Moral, kunde blive almen? Menneskene ere ikke saa onde, som grætne Moralister beskrive dem; de ere kun onde, fordi man gjør dem til det, fordi Alt sammensværger sig for at holde den menneskelige Ondskab vedlige, for at beholde sin paa denne grundede Magt. Fat værdigere Tanker om den menneskelige Moral, tag modig fat paa Værket, gaa ikke af Veien for nogen Vanskelighed! Gjør de ovennævnte Grundsætninger til din rette Mening, lad dem gaa over i Sæderne, gjør tilsidst Fornuften til Menneskenes Religion, — da er Opgaven løst. Men begynd ikke med at ville forandre den hele Verden, tag først fat paa dem, der staa dig nærmest, og naar hver Enkelt har omskabt sine Nærmeste, da ere Alle omskabte. Naar paa denne Maade Moralen, og ene og alene Moralen, skal skjænke Menneskets dets Frihed, oprette de Ædles Rige, fordrive Hykleri, Laster, Overtro og Voldsherredømme, da bliver det begribeligt, hvorfor Ordenen, ligefra de laveste Klasser af, saa indtrængende anbefaler Sædelæren, Kundskaben til sig selv og Andre, hvorfor den tillader enhver Nyoptagen at drage sin Ven efter sig, for at styrke Forbundet og oprette en Legion, der med større Ret end hin thebanske fører Navnet af den hellige og uovervindelige, fordi Ven strider fast sluttet til Vennens Side til Forsvar for Menneskerettighederne, den oprindelige Frihed og Uafhængighed.

Endelig søger den tredie Del at bevise, at Illuminatordenens Grundtanke ikke er andet, end den hemmelige, indre Kjærne i Jesu aabenbarede guddommelige Lære. Sammenholde vi Weishaupts Breve, saa viser det sig, at Udtalelserne om denne foregivne Overensstemmelse for en Del vistnok var hans rette Overbevisning, men i Hovedsagen dog kun en bevidst List og forsætlig Skuffelse. Christus, heder det, har villet gjengive Menneskene deres oprindelige Frihed og Lighed; først under den Forklaring blive mange ellers uforstaaelige og hinanden modsigende Ting begribelige og meget naturlige. Nu begriber man, siger Taleren, i hvilken Mening Jesus var Verdens Frelser og Forløser. Nu klarnes Læren om Arvesynden, om Syndefaldet, om Gjenfødelsen. Nu ved man, hvad der forstaaes ved den rene Naturtilstand, ved den faldne Syndestand, ved Naadens Rige. Da Mennesket traadte ud af sin naturlige Frihedstilstand, da forlod det Naturtilstanden og tabte sin Værdighed. Menneskene i Stater leve altsaa ikke mere i den rene, men i den faldne Naturs Tilstand. Naar de, ved at tæmme sine Lidenskaber og indskrænke sine Fornødenheder, atter erholde sit oprindelige Værd, da er dette deres Forløsning. Did naa de ved Sædelærens Hjælp, og den fuldkomneste Sædelære har Jesus Christus prædiket. Naar denne Udbredelse af Moralen bliver almindelig, da fremstaar paa Jorden de Frommes og Udvalgtes Rige. Og denne Oplysning, denne Naade vil gjøre, at Menneskene ikke mere synde, og at deres lyksalige Tilstand bliver stedsevarende. Var man forbleven tro mod Jesu Lære, da vilde i kort Tid alle Mennesker have opnaaet sin Frihed. Men for de fleste Mennesker gik den sande Betydning af Jesu Lære tabt. Egenkjærlighed og Herskesyge banede Vei for Theokrati, Præsteherredømme og Despotisme. Hidtil havde Menneskene ikke kunnet handle, som de vilde; nu turde de ikke engang tænke, som de vilde. Hidtil havde Menneskene kun undertrykt hinanden i eget Navn; nu skulde Despotismens Frækhed drives saalangt, at de undertrykkede i Guds Navn. Jesu sande Tilhængeres Tilstand var elendig og sørgelig; de maatte skjule sig og sin Lære under Frimureriets Dække, feirede under disse Hieroglypher Mindet om sin store Lærer og ventede med Længsel paa den Tid, da de kunde faa træde tilbage i sine første Rettigheder, i sin oprindelige Renhed, og vise sig for Verden i Lysets Klarhed. Men ligesom der ikke var noget menneskeligt Paafund, hvor helligt og ærværdigt det end var, uden at det var bleven misbrugt, saa havde denne Skjæbne ogsaa rammet Frimureriet. Mennesker, der allerede vare paa Veien hen imod Lyset, men som, før de vare komne til fuldstændig Klarhed, havde forvildet sig bort fra den betraadte Bane, vare faldne paa den forfængelige Tanke, at benytte sig af den ufuldkomne Kundskab, der var bleven den tildel i Helligdommens Forgaard, og mangen Gang benytte den i de skjændigste Hensigter. Endogsaa den hæsligste af alle Lidenskaber, Tørsten efter Guld, blev ansporet. Havde ikke de Ædle og Udvalgte endnu staaet i Baggrunden og støttet den synkende Bygning med sine Skuldre, vilde det være kommet til ny Ulykker, og Fyrster, Præster og Frimurere vilde have banlyst Fornuften fra Jorden. Men den Fortjeneste havde Frimurerne i ethvert Tilfælde, at de atter sammenknyttede Mennesker af forskjellige Folkeslag og Nationer med et fælleds Baand. De har været en Forberedelsesskole for os. Men vi ere visse paa Seieren. Kanske vil der endnu gaa med Aartusinder; men sent eller aarle maa Naturen fuldende sit Dagværk. Vi staa der som Naturens Tilskuere og Værktøi, paaskynde ikke Resultatet og tillade os ei andre Midler, end at udbrede Oplysning, Velvillie og Sædelighed blandt Menneskene; vi afholde os fra alle voldsomme Midler og nøies med fra det Fjerne at skue forud Efterverdenens Glæde og

Alvastra.

Lyksalighed, og vide, at vi have været med at grundlægge den. Vi afvise derfor med Ro enhver Bebreidelse, for at vi ere Aarsagerne til Staternes og Fyrsternes Omstyrtelse, den vi lige saa lidt have Del i, som Statsmanden, der beskyldes for at være delagtig i sit Lands Forfald, fordi han forudser, at der ingen Redning mere er. Som Naturens flittige og omhyggelige Jagttagere forfølge og beundre vi dens ustandselige, majestætiske Gang, glæde os over vor Slægt, og prise os lykkelige ved at være Mennesker og Guds Børn.

Tilfælde og Forsyn.

Fortælling af Don Ramon de Campoamor. (Oversat fra Spansk ved H. Müller.) [Forts. fra Nr. 20.]

3die Kapitel.

Endnu et Led.

„Frasig Dem Dolores's Haand", sagde Blasco, idet han traadte ind til Sirvent.

„Umuligt", svarede denne, skrækslagen ved Tanken om et saa uhyre Offer. Man maa nemlig vide, at Forholdene betydeligt havde forandret sig, hvilket man i det Følgende vil faa at se.

„Saa tag af", sagde Blasco, idet han lagde et Spil Kort paa Bordet.

Rafael tog mekanisk af.

„Iaften", vedblev Blasco, „gaar Dolores paa Bal i Plazuela de San Antonio. Der ville vi Begge indhente hendes endelige Bestemmelse. Den, som faar en Kurv, har ufravigeligt at skyde sig en Kugle for Panden. Hvis hun ikke elsker Nogen af os, ville vi Begge styrte os i Havet; thi vi ville ikke stille os iveien for Nogen, som med mere Held end vi anholder om hendes Haand, og som maaske vil skjænke hende den Lykke, hun fortjener. Har De ikke Mod til at dø for hende?"

„Jo", svarede Sirvent, idet han smilte paa en halv behagelig Maade. (Betydning af hans Smil) „Denne Mand har trukket paa sig en Løvehud for at se, om han ved sit Brøl kan skræmme mig bort fra den Vei, som fører til min Lykke; men saasom der ingen Fare er ved Komedien, saa ville vi gaa frem med selvbehagelig Koldblodighed."

Det Værste var, at Blasco talte i fuldt Alvor.

„Nu vel", fortsatte denne, „vi ville da, om De saa synes, bringe til Udførelse en Plan, som jeg skal have den Ære at forelægge Dem til Overveielse. Paa Slaget tolv inat samles vi under Balkonen af det Hus, hvor Ballet holdes. Den, som Skjæbnen nu tildeler Ruder Es, skal først gaa op i Balsalen for af Dolores at forlange et bestemt Ja; hvis hun da giver et afgjort Løfte om at blive hans Kone, udbeder han sig hendes Lommetørklæde, og den Seirende skal da slynge dette som et Dødsflag ned fra Balkonen til den Anden, som skal vente nedenunder med Pistolen i i Haanden, og som da ufravigeligt har at skyde sig en Kugle for Panden, naar det dødbringende Signal falder til Jorden. Den Første, som gaar op, faar en Time tilstaaet sig; hvis han i Løbet af denne Tid ikke kan vinde den attraaede Pris, gaar han ned for at indtage den Andens Plads; hvis denne i Løbet af den paafølgende Time ikke er heldigere, have vi at dræbe os sammen og paa den broderligste Maade, vi kunne finde paa. Hvis hun ikke elsker Nogen af os, ak! hvad have vi da at leve for?"

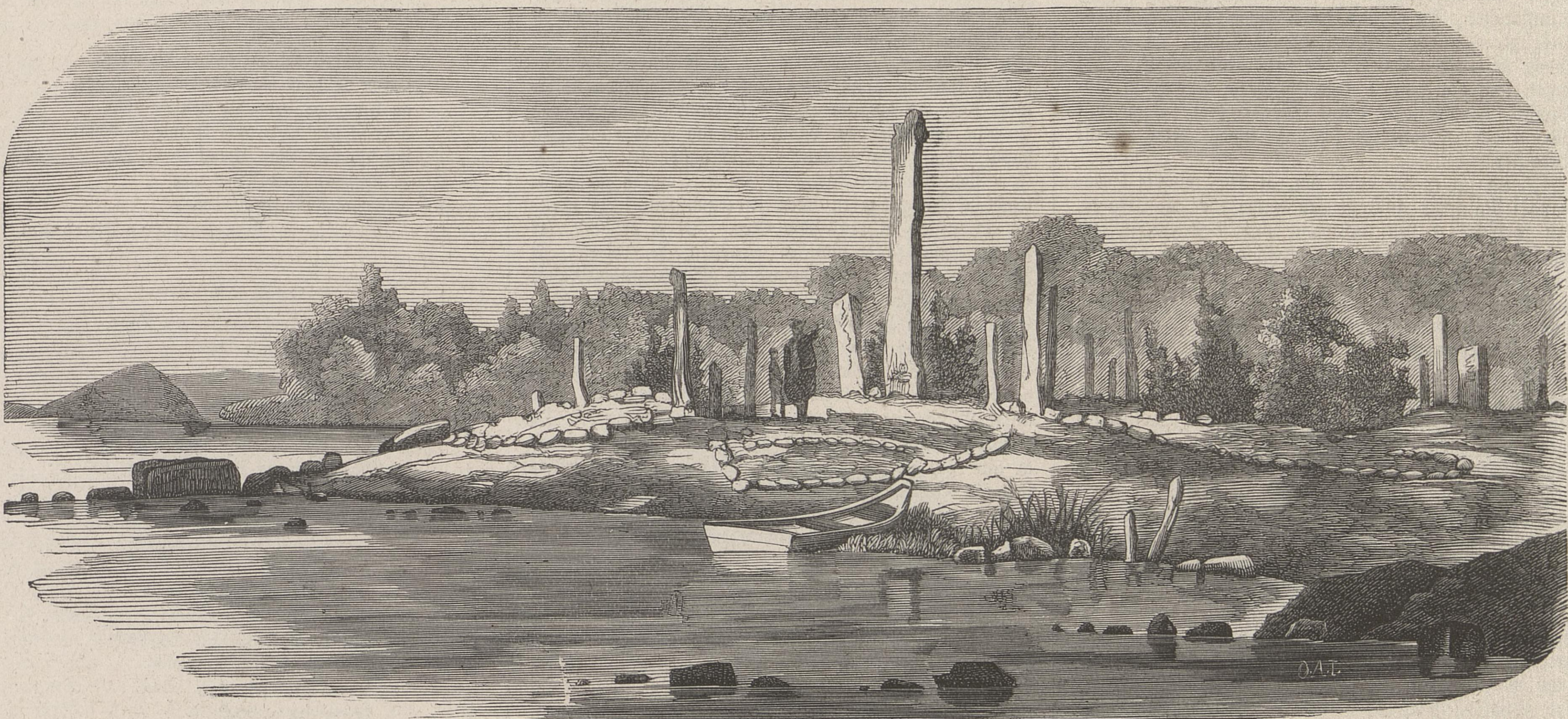
Dette sidste Udraab, der fremsagdes med det umiskjendeligste Udraab af dyb Bedrøvelse, bragte Sirvent til at fatte Mistanke om, at hans Rival nok fremsatte sin ulykkelige Plan for ramme Alvor; men han kunde dog ikke tro, at to Mennesker, der havde været fornuftige nok til at beile til en saa rig Kvinde, vilde begaa en saa paatagelig Daarskab, og han sagde derfor blot:

„Men synes De ikke, dette er en temmelig barnagtig Plan?"

„Andre endnu mere taabelige have været udførte af Elskende", svarede Blansco, og beredte sig til at give Kortene.

Tiltrods for denne nye Bekræftelse, som røbede et vel overveiet Forsæt, kunde Sirvent dog ikke bringe sig til at tro paa Muligheden af dens Iværksættelse; men heri gjorde han ilde; thi Blasco var jaloux, og følgelig uden sund Dømmekraft. Derfor var ogsaa Tanken om et saa usædvanligt Middel til at rede sig ud af en saa almindelig Forlegenhed, uagtet værdig en Vanvittigs omtaagede Hjerne, dog i hint Øieblik i Samklang med vor forstyrrede Sømands daværende Sindstilstand. En Mand, som siger, at han ikke kan leve uden en Kvinde, og som derfor vil dræbe sig, har Krav paa i den almindelige Medynk at faa Tilgivelse for alle sine Svagheder; thi Staklen har jo Skade paa Forstanden.

„Nu, lad Forsynet afgjøre det", sagde Blasco, og begyndte at give Kortene.

Hjortehammar.

„Og San Pedro staa os bi", fortsatte Sirvent med sin uforanderlige og ironiske Venlighed.

„En — To — En — To —", sagde Blasco.

„En — To — En — To —", gjentog Sirvent.

„Esset er mit!" afbrød Blasco ham, fæstende Blikket paa Ruder Es, som laa foran ham.

„Siger Intet", sagde Sirvent med paatagen Munterhed.

„Vor Aftale", tillagde Blasco, „maa blive en dyb Hemmelighed for Dolores".

„Saa være det", sagde Sirvent med dyb Skjødesløshed.

„Giv mig Haanden paa det", sagde Blasco. „Vi ere Gentlemen, og jeg tvivler ikke paa, at vi ville holde denne Pagt med den største Samvittighedsfuldhed".

Sirvent rakte ham Haanden med det koldest mulige Udtryk af Høflighed.

„Til Klokken Tolv da!", raabte Blansco med vild Munterhed.

„Til Klokken Tolv!" gjentog Sirvent, som, slaaet af Frygten, ikke vidste bedre end at sige efter, hvad hans Medbeiler sagde foran.

„Hun eller Døden!" udraabte Blasco, idet han gik bort.

„Hun eller —!" vilde Sirvent gjentage, men Evnen svigtede ham til at tale i samme Tone som Blasco, der herved havde givet den besynderlige Scene et Præg af ulykkespaaende Sandhed.

Efter hans Medbeilers Bortgang blev Sirvent i hele to Timer siddende i en fuldstændig Sløvhedstilstand. Han søgte derefter at mande sig op, tog nogle Skridt op og ned paa Gulvet, og fik endelig, efter at have anstrængt sig for at samle alle sine Livskræfter, bragt tilveie en Mine, der meget mere lignede et Smertesgrin end et Haansmil, som det skulde betyde. Han satte sig derpaa efter Sædvane til at skrive, og omtalte den foregaaende Scene som følger:

„Kjære Broder!

Alt er tabt! Den Gamle er død, og da hun med en utilgivelig Mangel paa Omtanke havde testamenteret sin Formue til sin yngre Søster, Dolores's Moder, der allerede er død for to Aar siden, saa er dette interessante Barn nu i Besiddelse af den uhyre Arv efter hendes Tante. Det er overflødigt at sige Dig, at jeg som Følge heraf atter har paabegyndt den hævede Beleiring. Dolores vakler mellem den Kjærlighed, som hun endnu nærer for mig og den Hevn, hun synes, at hun skylder mig. Tilsidst skulde hun dog nok bukke under for den Fortryllelse, jeg smigrer mig med endnu at øve over hende, hvis bare ikke denne afskyelige Sømand havde faaet det affindige Paafund i sit Hoved, at jeg skal respektere de Rettigheder, han har erhvervet. Dumme Menneske! Hvilken Lov kan paalægge mig at gjøre Afkald paa en Kvinde, der er saa rig og saa vakker? Man siger rigtignok, at han har Ret; men jeg synes dog, at jeg ogsaa har det.

Jeg har netop nu med ham havt en høist naragtig, men tillige frygtelig Scene. Han har faaet det i sit Hoved, at vi Begge imorgen paa Ballet skulle forlange hendes bestemte Jaord, og at den, som faar Afslag, skal være forpligtet til at skyde sig en Kugle gjennem Hovedet. Jeg er gaaet ind herpaa af to Grunde. Først, fordi jeg sætter min Lid til, at han vil blive Offeret for en List, som jeg senere skal gjøre Dig bekjendt med; for det andet, fordi jeg saa, at han havde været istand til at begaa en eller anden fabelagtig Handling mod mig, som at give mig et Orefigen f. Ex.

Vi have spillet Ruder Es, om hvem der skulde have det Fortrin først at gjøre hende sin Erklæring, og han har vundet. Hans mærkelige Foragt for Skjæbnen har ikke rystet mig saa dybt, som den blide Ro, med hvilken han gav disse blodtørstige Kort, der skulde dømme en af os til fuldstændig Tilintetgjørelse. Maaske mig! Jeg betragtede ham smilende, men jeg forsikrer Dig, at mit Smil var ikke andet end en Krampetrækning.

„Lev vel! Hav Medlidenhed med din Broder, som er ligesaa bange for Blikket af en af vore mange Kreditorer. Rafael."

Tredie Del af Mellemspillet.

Fortsættelse af Brevet:

„Efterskrift. Heller ikke inat kan jeg faa sove. Hvis jeg ikke havde det saa ondt her i Livet, skulde jeg næsten sige, at jeg var bange for Døden.

„Det er en physiologisk Kjendsgjerning, at efterat Fruentimmerne ere komne over de fyrgetyve — en Alder, i hvilken de vel ellers vilde have fuldført deres Bestemmelse her i Verden —, ere de lidet mindre end udødelige. Men saasom der ved Ufeilbarheden af denne Sætning vilde kunne opstilles en kjedelig Sandsynlighedsberegning over de Tildragelser, der skulde bestemme

min Fremtid, saa har den dennegang slaaet feil, ret som om Skjebnen vilde vise, at den ogsaa i dette Stykke er omskiftende og lunefuld. Men hvad har da kunnet hidføre Døden hos et saa ungdommeligt gammelt Menneske? Jeg skal sige Dig det; thi for dem, som ikke vare des fortroligere med hende, er det en tragikomisk Tildragelse.

„En Aften, som vi spadserede sammen (og i Sandhed, talende om Kjærlighed), saa vi en Barnepige med et Barn, der var udstafferet med flere Knapper og mere Stads end en Polichinel. Den Gamle (min Forlovede nemlig) greb Barnet i sine Arme, rimeligvis indtaget af dets brogede Paaklædning. Derpaa vendte hun sine glasagtige Øine mod mig, og gav mig et ømt Blik, som, o store Synderinde! skulde betyde: „Saaledes skulle vore blive“. Forhaanelse af Naturens Love, som Himmelen straffede med hendes Død! Barnet var sygt, og smittede den Gamle. Tjen mig i at holde hemmeligt, hvad jeg nu vil sige Dig; jeg vil ikke gjøre hende latterlig i hendes Grav. Ved en besynderlig Modsætning naaede den Sygdom hende ved Gravens Bred, som ellers pleier at lure paa os i Vuggen. Forstaar Du? Hun døde af Meslinger. Barnet med Knapperne havde smittet hende. Et Pust af dets svage Aandedræt eller en Partikel af dets Hududdunstning havde været nok til at styrte i Gruset alle mine henrivende Luftslotte.

„Siden det Øieblik har en sløv Ligegyldighed lagt sig som en Isskorpe om min Sjæl. Hvem kan ogsaa, uden at blive syg indtil Døden, se det Lykkens Palads, hvis Fuger han maaske har sammenkittet med sit Blod, tilsidst ødelægges ligesom ved Trolddom gjennem et fint Dunstatom? En af hine store Smaating, som uigjenkaldeligt forandre Begivenhedernes Gang, og bringe endog de mest ophøiede Sjæle til Fortvivlelse. Det synes, som om Himlen, idet den stedse bevarer sit Inkognito, handler paa denne Maade blot for at vise Menneskene Frugtesløsheden af endog deres største Bedrifter.

„Da jeg er overbevist om, at den mindste Gjenstand i Naturen, anbragt paa denne eller hin Maade, kan forspilde et helt anstrengt Livs Bestræbelser, vil jeg fra nu af lægge en ny Rettesnor for mit Forhold. Jeg vil med ringeagtende Ligegyldighed se Begivenhederne følge paa hinanden, og istedetfor at søge at indvirke paa deres Gang til min Fordel, — en Bestræbelse, der maaske vilde kræve den sidste Rest af mit allerede temmelig udtømte Forraad af Livskraft, — vil jeg listigt lægge mig i Baghold og indtage en forventende Stilling. Jeg vil lukke mig ude fra Samfundet med en Haandfuld Sand ved min Side. Hvilende i sød Uvirksomhed, vil jeg vente, indtil Lykkens Vogn drager mig forbi, og istedetfor da, som hidtil, at styrte mig lige imod den, og til Vederlag for min Iver kun faa smertefulde Stød, vil jeg nu kaste et Sandskorn under dens Hjul og se, om jeg kan faa den til at vælte, saa at jeg uden Fare kan forsyne mig af dens Indhold. Lykkes det ikke første Gang, saa lykkes det vel anden Gang, og lykkes det heller ikke da, saa sker det dog vel engang; thi det er umuligt andet, end at man maa gaa seierrig ud af en Guerillakamp, der er saa listig og saa vedholdende. Og saaledes har da Ulykken vist mig Veien til Lykken.

„Jeg vil gaa tilsengs; thi jeg har tilkjæmpet mig en Hengivelse i Skjæbnen og en Sindsro, som jeg ikke har kjendt i lang Tid. Dersom jeg blot kunde glemme den forestaaende Væddekamp, er jeg sikker paa, at min Søvn vilde blive den overvættes Lykkeliges. Men tænk, om denne Haifisk skulde dræbe mig!“ ...“ (Fortsættes.)

Svenske Fornlevninger.

I.

Alvastra.

Nogle grusdækkede Grundmure og nogle Hvælvinger, det er Alt, som nu er igjen af Alvastra prægtige Klosterbygning.

Den første Sverker og hans Dronning, Ulfhild, grundlagde Klosteret, og kanske har det faaet sit Navn af Dronningen. Alfhildsstad eller Alfhildsrum, Alvidsrum forvandledes til Alvastrum, og deraf blev Alvastra. Linköpings sidste katholske Biskop, Hans Brask, skriver i et Brev til Kong Gustaf I, at Dronning Ulvilla har grundet Klosteret med Jord af sin Morgengave. Efter hende berigedes Klosteret Tid efter anden med Gaver, indtil det tilsidst eiede ikke mindre end 438 undergivne Bønder. Ved Reformationen forstyrredes Alvastra, dets Mure nedbrødes, Stenene førtes til Slottet i Wadstena, som man netop holdt paa at opføre. Ligesaa havde Grev Per Brahe længe Tilladelse til at bryde Teglsten af Klosterbygningen og føre dem til Wisingsø; men det blev ham endelig forbudt af Kong Johan III Aar 1573. Et kongeligt Brev af 1797, som afslaar et Andragende fra Byen Hjo om at faa hente Bygningssten fra Alvastra Ruiner til Gjenopførelsen af sin Kirke, indeholder tillige en Befaling til den daværende Landshøvding i Linköpings Län, „att ruinerne efter Klostret och Kyrkan, såsom uråldriga minnesmärken af utmärkt beskaffenhet, måste fredas och ostörda lemnas.“ Hvorledes det kgl. Brevs Befaling er opfyldt, derom vidne Ruinerne selv altfor høit.

Blandt de mange fornemme Mænd, som der ligge begravne, ere de fire Konger af den Sverkerske Slægt. Deres Grave har det dog ikke været muligt at finde i Bygningens Grushobe. Sandsynligvis bør de søges i Nærheden af det forrige Høikor. I Aarene 1826, 28 og 29 foretoges med offentlig Bistand Undersøgelser af disse Ruiner under Ledelse af Kammerjunker J. F. Rääf; det Eneste af nogen Værdi, som fandtes tilbage, var Levninger af selve Klosterkirken. Alt det Øvrige var styrtet sammen og overdækket med Grus. Man saa vistnok Grundvoldene af mere eller mindre betydelige Bygninger, saavelsom Dele af tvende Mure, af hvilke den ene var en høi Gavl, som før havde været forbunden med selve Kirken og tilhørt Munkenes egentlige Vaaningshus, hvorfra der havde været en Indgang til Kirken; men intet Videre kunde findes.

For at finde Gravene bragte man bort det flere Fod dybe Lag af Grus og Sten, som fyldte Kirken. Efterat man paa den Maade var kommen ned til Gulvet, fandt man saavel Gulvfliserne som Gravstenene opbrudte og borte. Grunden under Gulvet bestod øverst af en særdeles fin Muld, der var mellem 2 og 4 Fod dyb. Den bar ovenpaa Spor af Begravelser, og af de Grave, som man aabnede i denne Muld, synes det, som om de — formodentlig for at forhindre Udviklingen af skadelige Dampe fra Ligene — vare blevne fyldte med Jord og omgivne med Stensætninger saavel paa Siderne som ovenpaa, og at man saa derovenpaa igjen havde nedlagt Gulvfliserne eller Gravstenene.

Paa den nordlige Side er Kirkemuren gjennembrudt af Indgange til smaa Siderum, som ligge udenfor Kirken op til dens ydre Væg. Da et af disse var bleven renset, fandt man en Gravsten, der beretter, at Nerikas Lagman Ulf Gudmarsson (S. Brigittas Mand) der ligger begraven. Ved Foden af den ovenfor nævnte Gavl leder en liden Trappe fra Kirken ned i et Gravkor med tvende flade Hvælv; her har man sagt Kong Sverkers Grav skulde være. Det er Mulighed for, at det har været Tilfældet; men ingen Indskrift og intet andet Mindesmærke giver os nogen Vished derfor. De tvende Hvælvs Beliggenhed udenfor Kirkemuren synes at tale for, at de neppe har været det indviede Hvilested for Klosterets første Grundlægger. Sandsynligvis maa man derimod, hvad ogsaa de ældste Forfattere antyde, søge Kongegraven i Nærheden af den Plads, hvor det gamle Høialter stod.

II.

Hjortehammar

er en Odde ude i den blekingske Skjærgaard og tilhører det Wachtmeistersko Fideikommis. Det dannes af en større Halvø i Forkärla Sogn, i Vest for Carlskrona, omgiven af mindre Holmer, blandt hvilke Råholmarne i Øst og Ifön mod Syd.

Stensætningerne paa Hjortehammar minde, naar man ser dem paa Afstand, om dem, der findes i saa stort Antal paa Bohusläns Kyst. De høie, tynde Stene ere dog ikke her, saaledes som f. Ex. „Kämpastenarne“ ved Blomsholm i Bohuslän, opreiste i Form af et Skib. De ligge her strøede om paa Odden og synes ikke at være sammenføiede i nogen bestemt Orden.

Det er nu Faa, som besøge denne bortgjemte Vraa af Verden. Kjæmpestenene have lokket Fornforskeren did, Traktens Skjønhed Kunstneren. Fordum var den vel mere kjendt, og sikkert har mangen nu forglemt Daad faaet Liv ved Gravene paa Hjortehammar Strand. Vældige Kjæmper ligge her begravne og slumre til Dommedag. Men hvem beretter os deres Saga?

Norge.

Christiania den 21de Mai.

Idet vi forbeholde os i næste Numer, da vi haabe at kunne give flere Billeder fra Syttende-Mai-Festen, at vende tilbage til de enkelte Episoder af denne Ugens store, Alt opslugende Begivenhed, ville vi idag meddele følgende Sange:

Mel. Hvor herligt er mit Fødeland.

For femti Aar paa Eidsvold stod
en Kreds af gjæve Mænd tilsammen
med Haand i Haand, med Folkets Amen
til deres Værk og høie Mod.

Derude bæved endnu Jorden
af tyveaarig Kamp og Torden,
og Himlen brandt endnu i Syd
i Bloddamp af Tartarens Spyd.

Da var det hundred Tapre, som,
født af det mindste Folk paa Jorden,
i Lykkens Arme bar til Nordeu
den Frihed, Verden kjæmped om.
Glad Folket reiste sig af Nøden
og slogs i Glands af Morgenrøden
og hjem den største Seier bar,
som Norges Saga tegnet har.

Det var vort eget Land vi tog
af hundredaarig Is og Harme
og lagde det for Sol og Varme
og bygde det med Lov og Plog, —
fik Skatten op af Klippen gravet,
med hvide Seil indtog vi Havet,
og fri steg Tanken over Pol
af Mørket frem som Midnats Sol.

Og end erobre vi med Gud:
hver Plet, vi lægge ind til Ager,
hvert Skib, vor Sø i Favnen tager,
hver Barnesjæl, vi folde ud,
hver Tanke, som kan Frøkorn bære,
hver Daad til gamle Norges Ære
er en Provinds til Landet lagt
og er en Tak, vor Frihed bragt.

Nu lyser det igjen i Syd,
om Friheds Ild der endnu kjæmpes,
i Røg og Blod skal Flammen dæmpes,
og Kampens Drøn alt rækker hid.
Men vi paa Eidsvolds Grund vil bede:
lad hundred slige Mænd staa rede,
at Prøvens store Time maa
endnu ei finde os for smaa.

Bjørnstjerne Bjørnson.

Ny Melodi af H. Kjerulf.

Hil dig, Bud fra Norges Vaar,
Signede blandt Dage!
Herlig i halvhundred Aar
Vendte du tilbage,
Kaldte Friheds Kildevæld
Blomstersmykt af haardest Fjeld,
Vakte Liv og Sang og Tale
I de dybe Dale.

Disse femti Lykkens Aar
Aldrig vi dig glemme!
Dog, selv for ublide Kaar
Vi din Magt kan gjemme.
Thi vi veed, din Livsensskat
Steg af mørkest Folkenat:
Norge da, forladt af Alle,
Hørte dig at kalde!

Kraften, som da Fædres Baad
Gjennem Storm fik bære,
Skal og styrke os til Daad —
Kamp, om saa maa være.
Gjævt de Gamle gik foran,
Tvivled ei om fattigt Land,
Lærte os, i onde Dage
Aldrig at forsage!

Tændt af dem paa Thingets Vold
Randt du, Sol blandt Dage!
Uden Plet dit blanke Skjold
Maa i Arv vi tage.
Halvt Aarhundred er jo kun
Folkets Liv en liden Stund —
Straal da længe, straal med Vælde
Dag! paa vore Fjelde!

A. Munch.

Til Nyhedsbladets Redaktion!

I den af mig i Nyhedsbladets sidste Nr. skrevne Text til Henr. Wergelands Billede er der indløbet adskillige Trykfeil. Jeg indrømmer villigen, at Skylden er min, da Manuskriptet baade var utydeligt og blev indleveret i den sidste Stund. En af disse Trykfeil vil jeg dog tillade mig her udtrykkeligen at berigtige. Der stod naturligvis ikke i Manuskriptet: „Welhaven digter undertiden duftende Sange“; men: „Welhaven digter underskjønne, duftende Sange.“

Ærbødigst
J. L.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 22.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 29. Mai 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

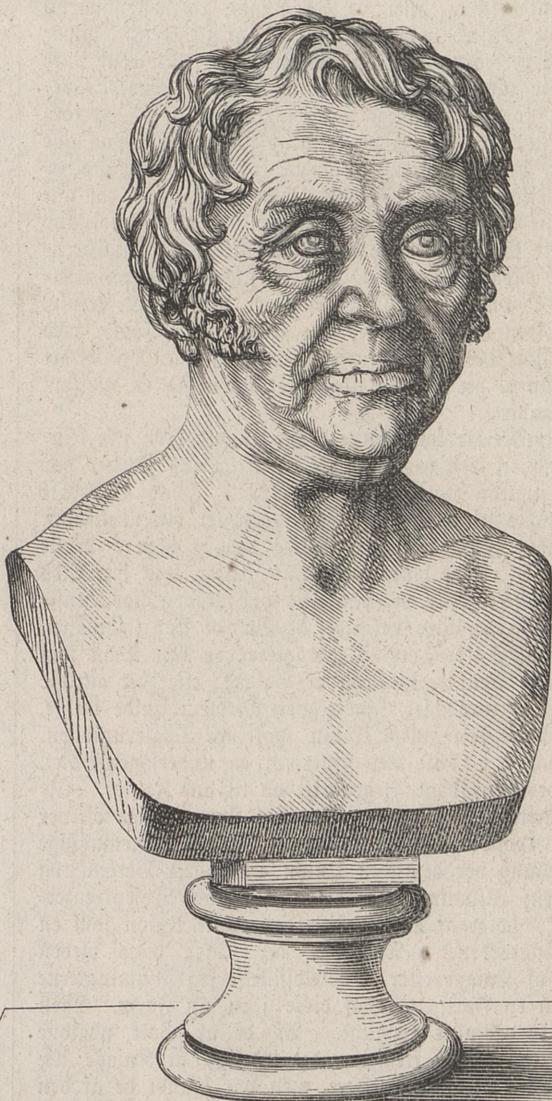
Rektor Hans Holmboe.

Til den Afbildning, vi idag bringe af Billedhugger Bergsliens Büste af Rektor Holmboe, ville vi kun knytte nogle korte biographiske Oplysninger, da man i „Mærkelige Nordmænd" (1ste Række, S. 211—218) besidder en Skildring af den gamle Hædersmand fra en af hans forrige Elever, en Skildring, der er skrevet med al den Pietet og Kjærlighed, som sømmer sig Gjenstanden, og som et personligt, længe vedvarende Kjendskab naturlig har nedlagt i Forfatterens Pen.

Holmboe er født i Throndenes d. 8de Okt. 1798, blev Student fra Throndhjems Skole 1818. Han delte nu sin Tid mellem Informationer og Studiet af Philologien samt gjorde nogen Tid Tjeneste som Amanuensis ved Universitetsbibliotheket. I 1824 ansattes han som Overlærer ved Kongsberg Middelskole, og allerede Høsten det følgende Aar modtog han Konstitution som Rektor i Bergen efter den gamle Jubellærer F. C. H. Arentz, med Forpligtelse til at underkaste sig Embedsexamen, hvilket han Sommeren 1829 gjorde med bedste Charakter, hvorpaa han d. 8de Jan. 1830 modtog sin Udnævnelse som virkelig Rektor. I denne Stilling forblev han indtil Aaret 1862, da han paa Grund af tiltagende Diensvaghed tog Afsked. I Bergens kommunale Anliggender tog han ivrig Del, som oftest som Ordfører i Formandskabet, og i Aarene 1833, 36—37, 42, 48, 51, 54, 59—60 og 62—63 repræsenterede han Byen paa Storthinget. I 1857 frabad han sig Gjenvalg. I 1825 ægtede han Henriette Løberg. December 1848 udnævntes han til Ridder af St. Olafs Ordenen. Man har af ham en Række Skoleprogramer, der indeholde Afhandlinger om forskjellige pædagogiske Emner, flere spredte Avisartikler (fornemmelig i Bergens Stiftstidende 1839—41) samt en i 1846—54 udkommen Oversættelse af Krummachers Elisa i 3 Dele.

Det er naturligvis især Holmboes Virksomhed i Storthinget, der har draget Landets Opmærksomhed hen paa ham og gjort ham afholdt og agtet i en saa vid Kreds. Vi vide ikke at slutte bedre end med den livlige Karakteristik, den førnævnte Forfatter giver af hans Storthingsliv.

„I Aaret 1833", fortæller han, „var Holmboe for første Gang Repræsentant. Han havde længe bevaret sin Ungdom; hans Anskuelse og Kampe dengang bare derfor et ungdommeligt Præg, det vil sige: de vare varme, men ofte heftige, frisindede, men stundom overspændte, kjække, men vel maaske noget overilede. Han hørte paa en Maade til Oppositionen; derfor fik han ogsaa Plads i „Svartekomiteen", hvor han — man forstaa det, som man vil — ikke skuffede Vedkommendes Tillid. Egentlig Taler var han ikke, skjønt han talte efter Pligt og uden Frygt, saa ofte han ansaa det fornødent; hans Foredrag, den Gang især, var knudret og usikkert, grundigt vel, men mat; det lod i det Hele ikke ane den Forkjæmperrøst, hvortil Sandheden i Sagen som i hans Sjæl siden har arbeidet hans Stemme op. Hver følgende Session i Thinget fandt ham modnere og modnere; der kom Klarhed i Blikket, Besindighed i Tanken, Mandsmod i hans Optræden, Sikkerhed i Formen, Varme i Udtrykket, og sin Gudinde, Sandheden, tro under alle Phaser, stod han, den Hædersmand, i enhver Kamp som den vakre, frygtløse og dadelløse Ridder for den gode Sag, uden Spørgsmaal om, i hvilket Partis Haand den laa. Mange har, ved at sammenligne Holmboes Storthingsfærd paa de sidste Thing med hans første Optræden, villet beskylde ham for Kaabevenderi, eller som en Dannemand 1851 retorkverede hans Ord: „han havde ikke rendt Hornene af sig, men blot vendt dem til en anden Kant"; men det er en usel og taabelig Beskyldning! den karakteriserer dem, der fremsætte den, mere, end de selv ved og ville. Det er Mærket paa en dum og doven, eller solgt og besoldet Mand at findes Aarrækker igjennem paa de Ideers Parti, som vel engang have gjældt for lyse, men som forlængst have aabenbaret sin Natur som Irlys; det er det bevægelige og perfektible Menneskevæsens Pligt, som det er dets Trang og Ret, det er Belærelsens Frugt, at man gaar frem fra Tanke til Tanke, fra Lys til Lys; drister man sig derfor til fra en Kant at kalde det Troskab mod Personer, saa er det under alle Omstændigheder Troløshed imod Sagen at lade sig slaa ihjæl blandt den Flok af Skygger, som endnu more sig med at kjæmpe i Luften.

Rektor Hans Holmboe. Büste af Billedhugger Bergslien.

Holmboe har nu den Tort at regnes til de Ministerielle; han har det Uheld at dele Skjæbne med „Intelligentsen"; han er gjort ikke blot til en Partimand, men ogsaa til en Partihøvding; hans Navn nævnes ved Siden af Schweigaards, — o Skam for Manden! Han bærer imidlertid alt dette ganske taalmodigt; jeg kan tro, at Selvbevidsthedens Renhed, hans Vælgeres Tilfredshed, alle besindige og hæderlige Medborgeres Bifald og endelig hans Konges Paaskjønnelse af hans Færd maa holde ham saa nogenledes skadesløs. O, at det kunde holde ham skadesløs for meget Mere! at dog Mindet om et rigt, skjønt ikke langt Daadsliv, Bevidstheden om, at de ædleste blandt Landets Borgere med Erkjendtlighed for, hvad han har virket overalt, hvor han har været hensat, tage Del i hans Skjæbne — maatte dette være ham et Lys i den Nat, som mere og mere tager til at omhylle ham! Med Guds Hjælp er hans Virksomhed ikke endt, men den ydre Verden kan han neppe mere tjene som før; han, den næsten blinde Mand, er henvist til sine Tankers stille Værksted, endskjønt — hvilket Liv kan ikke udgaa derfra!"

Om Holmboe findes endel Bemærkninger i P. A. Jensens autobiographiske Meddelelser i Nyhedsbl. f. 1863.

Illuminaternes Orden.

(Af Hermann Hettner).

III.

Det synes forunderligt, at Ordenen med saa uklare Fantasterier og saa vidtsvævende Formaal alligevel vandt en hurtig og almindelig Udbredelse, og dog blev det Tilfældet, og det ikke blot i det katholske Syden, men lige saa meget i det protestantiske Nordtydskland, i alle Stænder og paa alle Dannelsestrin. Det overrasker blandt Medlemmerne at finde Hertugen af Weimar, Karl August, under Navnet Æschylos, Hertug Ernst af Gotha under Navnet Timoleon, Arveprinds August af Sachsen-Gotha under Navnet Walter Fürst, Hertug Ferdinand af Braunschweig under Navnet Aaron, Fyrsten af Neuwied, Coadjutor Dalberg, Grev Pappenheim, Grev Seinsheim, Minister i München, Göttingerprofessorerne Koppe, Feder og Martens, Johan Georg Schlosser i Emmerdingen og Pestalozzi i Schweitz; det overrasker endnu mere, naar Perthes i sin fortræffelige Bog „Das

deutsche Staatsleben vor der Revolution“ (Pag 262) efter haandskrevne, aldeles paalidelige Fortegnelser meddeles, at ogsaa Göthe og Herder tilhørte Ordenen.

Der var sagtens Mange, som ikke kjendte det yderste Maal, som kun aabenbaredes de høieste Grader; og den, som kjendte det, skrækkedes ikke tilbage, thi disse Rousseauske Sværmerier forekom den tydske Oplysnings ubestemte Verdensborgervæsen og endnu mere Sturm- und Drangperiodens Frihedsradomontader som aldeles uskyldige; men de Fleste holdt sig slet og ret til den fattelige Virkelighed i de Lærdomme, der prædikedes, og denne ydede Menneskenaturens sædelige Forædling, Folketroens Lutring, Humanitetsideens ny Evangelium øiensynlig de velsignelsesrigeste og varigste Tjenester.

Men Angrebene lod ikke vente paa sig. Beretningen om de Forfølgelser, der førte til Ordenes Opløsning, er det tredie Afsnit af Illuminaternes Historie. Den begynder med Aaret 1784.

Da Ordenens Oprindelse hovedsagelig skyldtes dens Modstand mod Jesuiterne, saa var det naturlig, at nu disse paa sin Side ligeledes bevogtede Illuminaternes Skridt paa det Nøieste. De kunde saa meget sikrere haabe det heldigste Resultat, da de imidlertid helt og holdent havde faaet Kurfyrsten, Karl Theodor, i sin Magt. Forrædere sneg sig ind i Ordenen, fire Medlemmer i München, Utzschneider, Hofkammerraad og Geheimeskriver hos Hertuginde Anna, Abbed Renner, Prof. Grünberger, Pastor Cosandry, bragte Hoffet de skrækkeligste Angivelser. Det var vel neppe aldeles tilfældigvis, at netop paa denne Tid den slu Knigge trak sig ud af Ordenen. Den 22de Juni 1784 udkom en kurfyrstlig Forordning, der forbød alle uden de offentlige Autoriteters og Landsherrens Indvilgelse oprettede Kommuniteter, Selskaber og Broderskaber og alvorligen paalagde Alle og Enhver at afholde sig fra dem. Frimurerne adlød; Illuminaterne derimod lod sig ikke forskrække, men vedblev med sit Væsen, ja de smigrede sig endog med det Haab, som et Brev fra Weishaupt af 18de Decbr. 1784 udtaler, at Kurfyrsten skulde blive gunstigere stemt for deres Øiemed, naar han lærte dette nærmere at kjende. De lod sig kun nøie med at stryge nogle af de farligste Tirader i deres Papirer. Straffen for denne ubegribelige Sorgløshed lod ikke vente paa sig. Den 11te Februar 1785 blev Weishaupt som „ein hochmüthiger, renommirter Logenmeister“ afsat fra sit Professorembede; han flygtede og forlod Bayern. Han vilde ikke, som han udtrykker sig i et af sine Breve, til Løn for sit Arbeide selv bygge sig en Galge.

Nu slap man løs hele den Skare af Sporhunde og Angivere, der findes overalt, hvor en Regjering belønner og kjæler for moralsk Nederdrægtighed. Gjennemlæser man Dokumenterne over de Udsagn, der fremkom for Retten fra Utzschneider, Renner, Grünberger og Cosandry, maa man gyse over denne skjændige Væv af Løgne. Alle Retsformer bleve vilkaarlig tilsidesatte. Undersøgelsen foretoges af en særegen Hofkommission, der ene havde at afgive sine Indberetninger til Hoffet og fra dette modtog Instruxer om, hvordan den skulde forholde sig. Af hvad Slags disse Undersøgelsesdommere vare, viser en Anekdot, som en af de agtværdigste Illuminater, Regimentsauditeuren Baron von Meggenhofen, fortæller i sin „Geschichte und Apologie“; General Belderbusch modtog de Anklagede med de Ord, at Ordenens Skadelighed fremlyste allerede deraf, at et af dens Medlemmer anbefalede Læsningen af gamle hedenske Bøger. Der foretoges nu i Bayern en almindelig Razzia. Den der overbevistes om at være Medlem eller endog blot stod i det fjerneste Forhold til et af Medlemmerne, blev afsat fra sit Embede; en Del af de Skyldige blev landsforvist.

Man kan ikke sige, at disse Forfølgelser gjorde noget synderligt Indtryk paa den offentlige Mening. Den bayerske Regjering sendte Ordenens Dokumenter, som den havde fundet ved Husundersøgelserne hos Regjeringsraad Zwack i Landshus og Baron Bassus paa Slottet Sandersdorf, og som den strax lod trykke, til alle europæiske Kabinetter; men ikke en eneste Regjering, ikke engang i Tydskland, fandt det Umagen værdt at rette sig efter Bayerns Opfordring til at skride ind mod Ordenen med lignende Strenghed. Regjeringerne betragtede Illuminatordenen som det, den i Virkeligheden var, ikke som en politisk Agitation, men en kirkelig. Det som man i Rousseaus Spor fantaserede sammen om Statens Væsen, hørte i sin sidste betænkelige Yderlighed dog kun hjemme blandt fromme Ønsker og Drømme; idetmindste var Midlet til at virkeliggjøre dem det Middel, der laa i den lidet farlige og af de fleste Regjeringer selv ønskede og ivrig pleiede gradvise Folkeoplysning. Før Udbrudet af den franske Revolution havde man endnu ikke hin barnagtige Frygt, som senere drev Folk over i religiøs og politisk Reaktion. Den bayerske Forfølgelse af Ordenen udgik ene og alene fra Jesuiterne, der ikke kunde tænke sig noget Skrækkeligere, end at Bayern engang skulde blive saa oplyst og dannet som Sachsen eller Preussen. Men hvilken Regjering vilde i hin Tid give sig i Kompagni med Jesuiterne og gjøre sig til deres Værktøi?

Tvertom. De fleste Medlemmer, der fordreves fra Bayern, bleve andetsteds modtagne med Glæde.

Den bayerske Regjering havde udsat en Pris paa Weishaupts Hoved. Nu følte han sig heller ikke mere sikker i Regensburg, hvorhen han var flygtet. Men dengang var Tydskland ikke omspændt med et eneste Politinet. Han flygtede til Gotha. Hertug Ernst af Gotha, selv Medlem af Ordenen, søgte at skaffe ham en Professorpost i Jena. Da denne Plan ikke lykkedes, beholdt Hertugen den Forfulgte hos sig, udnævnte ham til Hofraad, gav ham en Gage paa 200 Thaler, foruden Erstatning for hans Reiseomkostninger og talrige Naadesbevisninger. Fra den Tid levede Weishanpt udelukkende som Forfatter. Hans Skrifter ere dels Retfærdiggjørelser for hans tidligere Hensigter og Ordensplaner, dels Skrifter mod Kant, hvis Metaphysik han angreb paa den popnlære Philosophis Vegne. Han døde først i Aaret 1826 i en høi Alder. Det er kuriøst at lægge Mærke til, at hans Søn vendte tilbage til Bayern og der blev en høist anseet General.

Paa samme Vis fandt de andre fremragende Illuminater Tjeneste og Ophold ved de mindre Hoffer. Baron Meggenhoffen, der som „naseweiser Philosoph“ i Bayern var bleven dømt til at opholde sig nogen Tid i et Franciscanerkloster for at undervises i den katholske Lære, fik en Ansættelse hos Joseph II.

Alligevel var Ordenens Dødsstund slagen. Hvad de bayerske Forfølgelser ikke bevirkede, udrettede den franske Revolution. Det var rigtignok en latterlig Overdrivelse, naar man af den Omstændighed, at to Illuminater, Bode og den hannoverske Major von dem Busche, i Aaret 1788 havde været i Paris, lavede en Anklage for, at de tydske Illuminater vare Fædre til og Grundlæggere af de franske Jakobinere. Men den Frygtens Aand, der efter den store franske Omvæltning kom over Europa, skaffede alligevel denne Anklage villigt Øre. Endnu i 1798 kunde Abbed Barruel udspinde den til et Værk i fire Bind, „Memoires pour servir a l'histoire du Jacobinisme“. Illuminatordenen døde hen, uden at man kan sige naar eller hvor. Allerede fra Aaret 1790 tabte vi dens Spor.

Paa samme Tid, som Ordenen opløstes i Bayern, søgte en ny hemmelig Forbindelse at hæve sig i Nordtydskland. Det var den saakaldte tydske Union eller de Toogtyves Orden.

„Vi har forenet os“, siger de Toogtyves Plan, „for ved et stille Broderskab mellem Alle, der elske Guds Værk, at sætte igjennem de store Maal, Christendommens ophøiede Stifter havde sat sig, Menneskehedens Oplysning, Overtroens og Fanatismens Fald. Midlerne vare temmelig uskyldige. En Forbindelse af ligesindede Forfattere, for, uafhængigt af Boghandlerne, selv at forlægge sine Værker; Oprettelse af Læseselskaber paa alle Steder, hvor der er Medlemmer, for at udbrede Oplysningsskrifterne lige til Folkets Hytter; Hverving af alle de bedste Hoveder, for efterhaanden at blive sat istand til i det Stille at virke paa alle Steder, i Familierne og hos Regjeringerne, og øve Indflydelse paa Besættelsen af Hovmesterposter, Sekreteriater, Præsteembeder osv. Ved Siden deraf rigtignok de traditionelle Fagter med hemmelige Mestere og renset Frimureri, uden hvilket det 18de Aarh. nu engang ikke kunde tænke sig en virksom Propaganda.

Imidlertid kom denne tydske Unionsorden ikke længer end til den første Begyndelse. Dens Stifter var den berygtede Karl Friedrich Bahrdt. Hvad Bahrdt i „Geschichte seines Gefängnisses“ fortæller om ubekjendte, forbundne Frimurere, der havde indviet ham i denne Orden, er en af hine frække Opdigtelser, som hin Tids Ordensstiftere vare vel vante til som uundværlige Kunstgreb. Da det blev bekjendt, at Bahrdt stod i Spidsen, svandt al Tiltro. Man betragtede den hele Plan som en simpel Pengespekulation af Bahrdt; efter det aarlige Bidrag af en Thaler, som ethvert Medlem skulde betale, kaldte man den tydske Union spottende Thalerunionen. Da Bahrdt i 1789 blev stillet for en undersøgende Ret, splittedes den svage Begyndelse ad til alle Kanter. Illuminateraes Modstandere, især den slyngelagtige Wiener Jesuit Leopold Alois Hoffmann i hans „Actenmäßige Darstellung der deutschen Union und ihrer Verbindung mit dem Illuminaten-Freimaurer- und Rosenkreuzerorden“, holdt af at fremstille den tydske Union som en Illuminatordenens Aflægger, der skulde være bleven stiftet af Knigge efter hans Adskillelse fra Illuminaterne og som en Fortsættelse af disse i en ny Form. Men dette er absolut urigtigt. Af de af Pott udgivne Breve til Bahrdt fremgaar det tydelig, at Knigge ikke hørte til Ordenens Stiftere, men var blandt de af den indbudne Gjæster. Selv har han aldrig udfoldet nogen indgribende Virksomhed i den.

Sikkerlig var dette stundesløse, hemmelige Ordensvæsen i det 18de Aarh. en sygelig Foreteelse, en Udvæxt af den almindelige Umodenhed og Undertrykkelse, der fratog enhver kraftig Rørelse af det almindelige Livs Aandedraget. Men den drivende Grundtanke, der gav dette sygelige Væsen Holdning og Kraft, var ikkedestomindre sund, og kunde ikke gaa tabt. Den var det frugtbringende Blik, Oplysningsphilosophien havde faaet for, at Videnskaben maatte træde ud af Skolestuen, og den Dannede umiddelbart og kraftigt indvirke paa de efter Dannelse tørstende Masser.

Den samme Stræben har nu atter vaagnet til et nyt og kraftigt Liv. Men det, som i den despotiske Stat er hemmeligt Forbund, det er under friere Tilstande fri Forening og offentlig Sammenslutning.

Tilfælde og Forsyn.

Fortælling af Don Ramon de Campoamor. (Oversat fra Spansk ved H. Müller.) [Slutn. fra Nr. 21.]

4de Kapitel.

Kjæden smeddes sammen.

Natten var fugtig etc. — „Hu, hvor det er koldt!“ (Billedlig talt for) „Hu, hvor jeg er bange!“ sagde Sirvent, idet han traadte hen til Blasco, som ventede ham med Utaalmodighed.

„Klokken slaar Tolv“, svarede denne hurtigt; „Ballet er allerede begyndt — tag denne Pistol — sæt Dem her; jeg gaar op, og faar jeg Dolores's Lommetørklæde! ... Farvel!“

Sirvent gav strax hos sig selv følgende Udtydning paa Blascos kraftige og kortfattede Udtryksmaade: „Hvis jeg faar hendes Lommetørklæde, saa — Bum! — skyder du dig en Kugle for Panden.“

Og „hvor skrækkeligt!“ mumlede Sirvent, idet en Gysen rystede ham til det Inderste.

„Enten De eller jeg“, lagde Blasco til, idet han fjernede sig.

Denne rolige Tone at omtale Døden i fuldendte aldeles Sirvents Tilintetgjørelse; han kunde ikke begribe, at Nogen kunde beslutte sig til at dø paa en saa lakonisk Maade.

Sirvent blev siddende, rystende af Frygt; han troede, det var af Kulde. Blasco steg op ad Trapperne, svedende af Mod; han troede, det var af Hede.

Han havde en Time til at erobre Dolores. Dersom hun i denne Tid ikke lovede ham sin Haand og gav ham sit Lommetørklæde som Kjærlighedspant, maatte han, ifølge den aftalte Overenskomst, paa Slaget Et stige ned paa Gaden og indtage Sirvents Post. I Sandhed, jeg tilstaar det, jeg er enig med denne Sidste i at finde Planen en Smule barnagtig, men jeg tror ogsaa med Blasco, at andre end mere taabelige have været udførte af Forelskede.

Og som Sagerne nu stode, hvem af de to Medbeilere havde den største Sandsynlighed for at gaa af med Seieren hos Dolores? Sandeligt et vanskeligt Spørgsmaal at besvare, især naar man har til Udgangspunkt en saa ubestandig Gjenstand som et Fruentimmers Hjerte.

Dolores var netop kommen ud af den farligste Skjærsild, der nogensinde kan indvirke paa en Kvindes Karakter; en Tilstrømning af Rigdom er for dem et fra Forfængeligheds- og Hovmodsdjævelen udgaaet Pust, som kalder tillive i deres Barm alle de fordærvelige Lyster, som kun have været holdte slumrende ved en omhyggelig Opdragelse. Hun havde elsket Sirvent med Heftighed, men dette var paa en Tid, da hun kun kunde bringe sin Elsker en Medgift af Følelser, og vi vide Alle, hvor liden Vægt det moderne Samfund lægger paa denne Slags Rigdom. Nu, da hun kunde betragte Verden fra Toppen af en gylden Piedestal, tvivler jeg meget paa, at Rafael endnu indtog den samme Plads i hendes Hjerte; thi, som jeg allerede tilforn har antydet, er det store Bevis paa Kjærligheden, at den, uden at slukkes, gaar igjennem Prøvelsen enten af en svær Sygdom eller en stor Arv. Jeg tror derfor, at hvis Dolores endnu bevarede nogen Ømhed for Sirvent, var det paa Grund af den uimodstaaelige Tilbøielighed, som den menneskelige Sjæl har til at hænge fast ved Erindringen.

Fra et vist Synspunkt betragtet, kunde Blasco have ligesaa gode Udsigter som hans Medbeiler. Vel begunstigedes han ikke af Erindringen om en tidligere Lidenskab, men til Vederlag indeholdt hans Beilen Løftet om en fremtidig Fylde af Kjærlighed. Den Maade, paa hvilken Blasco var bleven En af dem, der gjorde Fordring paa Dolores's Haand, var ogsaa altfor mærkelig og usædvanlig, til at hun ikke skulde betragte ham idetmindste med en høi Grad af Nysgjerrighed, og hvor denne Følelse er vakt i Kvindens Hjerte, har man Nøglen til en stor Mængde af hendes Handlinger.

Da Blasco traadte ind i Balsalen, dansede Dolores Rigodon med en Hr. N. N. Saasnart han opdagede hende, fæstede han Blikket bestemt, undersøgende, opfordrende paa hende, men dette Blik besvaredes af hende med et andet, der var ligefremt, tomt, uden

Inderlighed, kort sagt, saa betydningsløst, at Blasco tænkte ved sig selv, at det var værdigt en Klosterfrøken.

Alt hvad der forefaldt i den Time, i hvilken Blasco opholdt sig i Salen, kan sammenfattes i Følgende:

Første Kvarter.

Blasco kommer ind i Salen, og ser, at Dolores danser med en ubekjendt Person. — De ser paa hinanden. — De hilse. — Dolores danser. — Blasco spadserer.

Andet Kvarter.

Rigodonen er forbi. — Uorden. — Blasco ser i nogen Frastand, at Dolores betragter ham fra Siden, og dette Blik har for ham en særegen Tillokkelse ved en Egenskab, som jeg ellers ikke ved at behage Nogen; det er nemlig paa en Maade skelende. Blasco nærmer sig til Dolores. — Han gjør hende et Spørgsmaal, og hun svarer Nei. — Han gjør hende et andet, og hun svarer Ja. — Han vil gjøre hende et tredie, da en Marquis, ogsaa en ubekjendt Person, fører hende bort for at danse Cotillon. — Blasco rynker Øienbrynene. — Marquien smiler over hele Ansigtet. — Musik, tre Ottendedels Takt. — Dolores danser. — Blasco spadserer.

Tredie Kvarter.

Skipperen faar et andet Blik af Dolores, hvilket foruden at være som før paa en vis Maade skelende, har en anden Egenskab, som man kunde kalde gjennemrislende; thi Blasco følte det varmt lige ind i sit Hjerte. — Blasco nærmer sig til sin Elskede. — „Elsker De mig?" spørger han hende med et Barns Oprigtighed, og tillægger derpaa i en høitidelig Tone: „for sidste Gang!" — Dolores svarer med et af disse uoversættelige Smil, som have en Uendelighed af Betydninger. Et fint Smil, hvormed man svarer paa et Spørgsmaal af denne Natur, kan være enten et bekræftende Tegn eller have en afslaaende Betydning; det kan være en gunstig Kjendelse eller en Dødsdom. Blasco tog det hverken for det Ene eller det Andet, og han gjorde vel; thi naar jeg ret betænker mig, saa pleie disse Smaasmil ogsaa at være en af disse elskværdige Underfundigheder, hvoraf Damerne betjene sig, naar de ere i Forlegenhed. „Ak!" vedblev Blasco, henvendt til sin Elskede, „de Omstændigheder, der have bragt mig til at tilbede Dem som min Lykkes eneste Maal, ere saa usædvanlige —" Spildt Veltalenhed! Dolores maatte danse frem i fjerde Tur af Cotillonen, og vor Skippers sidste Ord tabte sig som en fortvivlende Klage i Luften. — Tiden løber. — Dolores danser. — Blasco spadserer.

Fjerde Kvarter.

Cotillonen vedvarer endnu. — Blasco nærmer sig atter Dolores. „Hvad sagde De?" spørger denne, maaske mere af Nysgjerrighed end af Kjærlighed. — „Jeg sagde", svarede Blasco, „at den Kjærlighed, som jeg nærer for Dem, er vakt i mit Bryst af en eller anden Guddom, som jeg ikke kjender —". Cotillonen slutter. — Blasco og Dolores sætter sig ved hinandens Side. — „Bliv ved", hvisker Dolores. — Blasco fortsætter: „Før vi endnu kjendte hinanden (ak, vi kjendte hinanden bedre da), da smeltede vore Sjæle sammen til den Grad, at den Ene ikke kunde ophøre at leve, uden at ogsaa den Anden maatte ophøre at være til. I det Øieblik, som jeg mindes som saa frygteligt, men saa herligt, da Dødens Aande for hen over Havenes Overflade, da var Deres Aand, der svævede om i den Luft, som jeg indaandede, det eneste Baand, som knyttede mig til Livet; da vilde jeg have modtaget Døden uden Sorg; thi jeg var træt af at bære denne Byrde, som nedtrykker Sjælen uden at anstrenge Legemet; jeg var træt af Livet; men efterat vore Sjæle, under hint bevægede Oprør af Frygt og Haab, havde forenet sig med hinanden, da troede jeg at fatte Hemmelighederne i Skjæbnens lunefulde Tilskikkelser, og jeg drømte om en Forening, der var forud bestemt af Himmelen! Har jeg taget feil, Dolores?" — „Vil De danse Rigodon med mig", afbryder Marquien ham. — „Hun er allerede engageret", svarer Skipperen ham temmelig bistert. — Forbauselse hos Marquien. — Bistert Blik af Skipperen. — Marquien trækker sig tilbage baade bange og skamfuld. — Blasco fortsætter: „I denne Nat maa De afgjøre min Skjæbne; enten Deres for bestandig eller for bestandig —" „Stil op! Stil op!" — Blasco og Dolores stille sig op. — Almindelig Bevægelse. — Blasco ser paa Uhret, og mumler med smertelig Rolighed: „Det mangler fem Minutter!" — „Elsker De mig eller ikke?" spørger Blasco i en bestemt Tone. — Dolores svarer med en af disse intetsigende Talemaader, som Fruentimmere i alle Lande siden sin Skolegang ere saa vel forsynede med. — Første Tur. — Dolores danser meget godt. — Blasco danser meget slet. — „Ja eller Nei?" spørger han atter med Fortvivlelsens Vedholdenhed. — „Vi faa se", svarer Dolores i en mildt beroligende Tone. — Velgjørende Virkning paa Blasco. — Mellemrum af behagelig Taushed. — Anden Tur. — Blasco ser paa Uhret, og udraaber med kjendelig Bevægelse: „Det mangler et Minut!" — En nydelig Rigodon tiltrækker sig Alles Opmærksomhed. — „Men Ja eller Nei?" spørger Blasco atter i forfærdelig Spænding. — „Vi faa se." — „Nu strax!" — „Imorgen." — „Nu eller aldrig!" — „Vi faa —" „Et!" raaber Blasco, og vender sig for at gaa. „Men —" begynder Dolores, og afbrydes ved den Opsigt og Forvirring, som opstaar omkring hende ved Blascos Udraab. „Hvad?" siger denne, idet han atter nærmer sig. — „At —" men Dolores er forvirret, og kan ikke finde Ord til at fuldføre sin Sætning. — „Farvel! Farvel!" raaber Blasco, idet han fjerner sig. — „Og for bestandig!" tillægger han midt i Salen i en saa tragisk Stilling, at En af dem, som lægger Mærke til ham, udtrykker den almindelige Mening ved at sige: „Han er jo gaaet fra Forstanden!" — Almindelig Latter. — Dolores fortvivlet.

Blasco steg ned paa Gaden, rev Pistolen fra Sirvent, og sagde med en bedrøvet, bydende Stemme:

„Gaa op!"

Sirvent løb op det hurtigste, han kunde, uden at mæle et Ord; thi han skjønnede af Blascos tunge Aandedræt, at denne vilde have deres Aftale udført til Punkt og Prikke.

Vor Skipper stillede sig med Pistolen i Haanden op mod Væggen og hensank i en mørk Resignation. Dersom man endnu nogle Øieblikke senere havde spurgt ham: „Er det fornuftigt at dræbe sig for en Kvinde under nogetsomhelst Tidspunkt af Livet?" saa havde han uden Betænkning svaret „Ja." Jeg siger dette, fordi han efter en kort Tids Forløb fremmumlede følgende Monolog, som vi med hans Tilladelse ville tage os den Frihed at gjøre nogle Betragtninger over.

„Ulykkelige! efterat have tilbragt din Barndom i en foragtelig Tilstand, der kun var lykkelig ved din Uimodtagelighed for dybe Følelser." Saaledes gaar det Alle i Barndommen.

„Hengik din Ungdom i en indbildt Lykke, hvis eneste Gode laa i dens Betydningsløshed." Saa gaar det de fleste Mennesker.

„I denne Tid holdt mine Forældre Forelæsninger for mig over det sædvanlige Thema, hvori alle Forældre undervise sine Børn, og som heder: „at tænke paa Fremtiden." Al min Tragten gik derefter ud paa at opfylde dette; jeg erhvervede Kundskaber, og jeg blev ærgjerrig; jeg arbeidede og blev rig, idet jeg spillede den Gjerriges Rolle til Maade. Mine Forældres Ønsker ere blevne opfyldte, men Tiden er gaaet hen, og nu, da jeg endelig troede at have naaet Maalet for mit Liv, ser jeg, at jeg ikke har gjort Andet, end at arbeide, for engang at dø."

Her kom vor Skipper til at tænke paa sin Kjærlighed, men han vilde ikke erkjende, at den var ligesaa ufornuftig i sin Oprindelse, som den nu var i Begreb med at blive det i sin Slutning. At forelske sig i en Kvinde, som man kun kjender af et Cirkulære til de følsomme Aander, kan man lade gaa som en øm Vildfarelse af en altfor ildfuld Sjæl, men det er derimod utroligt, at et Menneske af en saa luftig Aarsag, som et Papir, der er fastbundet paa en Svale, skulde gjøre det mindste Offer for at opsøge Udstederinden af et saa forfløient Dokument. Dog jo! jeg lader Pennen løbe hurtigere, end baade er ret og forsigtigt, og jeg er derved kommen til at gjøre Blasco en ufortjent Beskyldning. Jo, hans Iver for at finde Dolores er baade trolig og naturlig, og min Samvittighed tvinger mig til at aabenbare, at jeg i mit eget Hjerte bevarer Erindringen om mange lignende Offere; jeg vil dog stedse være oprigtig, selv om jeg udsætter mig for at blive kaldt en Sværmer. Jeg vil ikke anføre Exempler paa Anstrengelser, byggede paa ligesaa løs Grund som Blascos; thi jeg vil ikke trætte mine Læsere med deraf flydende, i Forbigaaende anbragte Beklagelser. Han havde dog noget Givet, paa hvilket en levende Indbildningskraft følgerigtigt kunde bygge et System af Forhaabninger, men hvad siger man vel om den, som maaske har gjort Offere, der end mere savnede fornuftig Grund, af en Anelse f. Ex.?

„At elske er at leve!" Nei! at sammentrænge Livet i en eneste Lidenskab af hvilkensomhelst Art, er at fornægte den menneskelige Tilværelses omfattende og ophøiede Vigtighed. — „Uden hendes Kjærlighed er Livet mig til ingen Nytte!"

Dette er en falsk Slutning efter foregaaende Sætning. Dog, efter hvad vi her have anført, vil Læseren kunne forstaa, at det følgende af Blascos Betragtninger kun kan blive at anse som en Slags moralsk Pinebænk for den sunde Sands, og vi ville derfor i Fornuftens Navn udelade Resten.

Velkommen være Døden!" sagde tilsidst Blasco, og spændte Hanen paa Pistolen, da han hørte Støi paa Balkonen. I samme Øieblik viste Sirvent sig med et hvidt Lommetørklæde i Haanden; Blasco hævede det dødbringende Vaaben, for at sætte det for sin — — —

Stakkels Blasco! Er det virkelig muligt, at Dolores kan have ofret Dig for din eneste Modstander? Lader os gaa op i Salen og se.

Da Sirvent traadte ind i Balsalen, vedvarede endnu den Forvirring af Snak og Forundring, som var frembragt ved vor Skippers høirøstede Udraab. Og saaledes havde da Sirvent den Ærgrelse, meget mod sin Villie at høre mere end tredive Gange fortælle en Tildragelse, som Alle havde fundet yderst interessant. Sirvent derimod fandt den aldeles ikke interessant; dertil var hans Skjæbne alt for meget afhængig af den Andens.

Første Gang, han henvendte Ordet til Dolores, vendte denne sig om med en Mine som en fornærmet Dronning; thi, ifølge det Raisonement, som Forfængeligheden tilhvisker Hjertet i Almindelighed og de kvindelige i Særdeleshed, maa vi, naar man søger at smigre den saarede Egenkjærlighed ved utilstrækkelig Hylding, støde denne tilbage og indhylle os i vor Værdighed, alene forskandsede bag Overbevisningen om vort eget Værd. Derfor var det, at Dolores, som troede sig gjort latterlig ved det, som havde tildraget sig, fandt Sirvents ubeleilige Kurtise en altfor ubetydelig Ofring paa hendes Elskværdigheds Alter, og derfor vendte hun Hovedet, som om hun vilde sige: „Naar man ikke vil yde mig al den Hyldest, jeg har Krav paa, bryder jeg mig ikke om den Smule, De kan vise mig!" Dette er ikke nogen holdbar Grund, men det er ialfald en Fruentimmergrund.

Sirvent, som saa, hvor uheldigt hans første Forsøg var faldet ud, besluttede sig til at vente. Resignationen er i Regelen det uhaandterligste Vaaben, en Ulykkelig kan gribe til, skjønt det undertiden kan være det kraftigste. I dette Tilfælde virkede det dog ikke godt; thi Sirvent forstod ikke at bruge det med Anstand. Resignationen er et Spyd, der saarer i lang Frastand, og da han derfor saa, at det paa Grund af Farens Nærhed var ubrugbart, maatte han efter en halv Times Forløb kaste det bort.

Han nærmede sig til Dolores, og, o du ubegribelige Kvindehjerte! — hun modtog alle hans Forsikringer med en exempelløs Elskværdighed. Sirvent tilhviskede hende et og to og tre Spørgsmaal, og Alle, som i nogen Frastand saa den Blidhed, hvormed hun svarede, tænkte ved sig selv: „Hans Lykke er gjort!"

Men aldrig havde han været uheldigere. Dolores gav ham det fuldstændigste Afslag, og Sirvent trak sig endelig tilbage i et Hjørne af Salen med en saa forsigtig og indesluttet Mine, at den vilde have passet for den fineste Diplomat eller den ubetvingeligste Eskadrechef. Den Besked, som Dolores tilhviskede ham, kan have været saa haard, den være vilde, men den Maade, hvorpaa den blev given, var visselig saa venlig som muligt. Udentvivl var det netop paa Grund heraf, at Sirvent følte Braadden dobbelt dybt; thi at se sig afvist af en Kvinde, der er forbitret, er som oftest ikke at tage sig synderligt nær af; men at høre sin Dødsdom af en Kvinde, der bærer Smilet paa Læben, er det samme, som at blive lagt paa en tilsyneladende indbydende Pinebænk, forinden man dræbes; det er en Forfinelse i Grusomheden, thi Sjælen vugges først i et behageligt Haab, for derefter at styrtes i des dybere Fortvivlelse.

„Altsaa, min Ven", sagde Sirvent til sig selv, „har du kun en Udvei. Dersom du kan bringe denne ubøielige Jernmand til at forsvinde fra Skuepladsen, saa faar du stole paa, at Tiden og din Bestandighed vil gjengive dig den første Plads i hendes Hjerte. Men han dernede kjender Dolores's Lommetørklæde, og det maa du altsaa bemægtige dig, koste, hvad det koste vil. Naar du da slynger det ned fra Balkonen, saa — skyder han sig, det er vist."

Og uden at gyse tilbage for dette Forræderi, gik Sirvent hen til Kredsen, hvor Dolores dansede, og denne begyndte snart efter at undres over, hvor hun vel kunde have forlagt sit Lommetørklæde.

Imidlertid ilede Tyven, med Usselhedens Blegheb og Uro paa sit Ansigt, hen til Balkonen, kastede Lommetørklædet ud over denne, og kort efter skræmmedes hele Nabolaget op af et voldsomt Knald. Dansen ophørte under et forvirret Skrig, og medens alle Mennesker løb til Balkonen, for at have den Fornøielse at se, hvem der havde myrdet sig, blev Dolores, ligesom truffen af en usynlig Haand, staaende ubevægelig midt i Salen, med Blikket stirrende ud i Rummet, som om hun saa sin henfarne Elsker at skrive sin Historie i Luften med Bogstaver af Blod!

5te Kapitel.

Kjæden fuldendes.

Fortsættelse af foregaaende Kapitel.

„Kjære Broder!

„Jeg sender dig et sidste Levvel! Maaske vil du aldrig mere høre Noget fra mig. I denne Nat sætter jeg Seil for Philippinerne. Jeg kan ikke bære den Skam, som nedtrykker mig.

„Som jeg berettede dig i mit sidste Brev, begave min Medbeiler og jeg os til den fastsatte Tid hen paa Ballet, for af Dolores at forlange et bestemt Ja. Vi vare enige om, at Enhver af os skulde have en Time til at sætte sine Fordringer igjennem, i hvilken Tid den Anden skulde paa Gaden afvente Udfaldet og holde Pistolen færdig i Haanden, for — o hvilken Afskyelighed! — at myrde sig selv, naar den Udvalgte lod fra Balkonen falde Dolores's Lommetørklæde, som skulde være Tegnet paa hendes kjærlige Indvilgelse. Jeg har allerede sagt Dig, at vi spillede Ruder Es, om hvem der først skulde gjøre hende sin Erklæring, og at han var den Vindende. Vi handlede da efter Aftale, og medens han trængte ind paa hende med en Fremfusenhed, som jeg forestiller mig i høieste Grad raa, ventede jeg paa Gaden i en Time, der forekom mig som et helt Aarhundrede. Hvert Dieblik syntes jeg at se det dødbringende Lommetørklæde flagre fra Balkonen; hvis det havde været saa, ved jeg nu ikke, hvilken Beslutning jeg havde taget; rimeligvis den, jeg nu har fattet, nemlig at seile til Philippinerne. Det Sikre er, at jeg ikke havde dræbt mig, selv om man havde slængt alle Lommetørklæderne fra Ballet ned paa mig.

„Tilsidst kom dog Turen til mig at gaa op, og neppe havde jeg nærmet mig til Dolores, førend jeg fik Bekræftelse paa en Grundsætning, der staar mere fast end nogen anden, jeg har hørt, den nemlig: „at Penge giver Fruentimmerne en utaalelig Opblæsthed." Derpaa blev jeg overbevist om, at der gives en Ting, som er foragteligere end de Fattiges Kryben, og det er de Riges hovmodige Overseen. Forgjæves søgte jeg at virke paa hende ved Erindringen om svundne Tider; dette Fruentimmer havde kun Hukommelse for mine Ubesindigheder. Hevnens Gud havde bestemt, at jeg skulde straffes.

„Hele tre Kvarter forløb, uden at jeg kunde faa andet ud af hende end nogle spidse Svar, som gjennemborede mit Hjerte. Den ugalante Tone, som hun anslog, havde ikke engang den Fortjeneste, at være original; thi det var ikke andet end en snerpet Efterligning af min Maner i tidligere Dage.

„Men tilsidst, kjære Broder, tog jeg en heltemodig Beslutning. Jeg vidste, at min Medbeilers og min Tilværelse vare uforenelige; Valget var da ikke tvivlsomt; jeg bestemte mig til at gjøre en Ende paa hans. For at bringe denne heldige Indskydelse til Udførelse, tænkte jeg paa at snappe Sløret bort fra Hovedet af den første den bedste Vestalinde; men jeg erindrede da, at hint Blodmenneske kjendte Dolores's Lommetørklæde. For at faa fat i det, det vil sige, for at stjæle det, stak jeg Haanden bagom hendes Cavaler, og da denne dansede frem med hende, blev jeg staaende paa den nydeligste Maade af Verden med Lommetørklædet i Haanden; jeg tog et fast Tag i mit Seiersflag, og ilede ud paa Balkonen. Der var hin Bøddel nedenunder ligesaa ubevægelig som en Støtte. Synet af hans Rolighed frembragte en saa forfærdelig Svimmelhed hos mig, at jeg uvilkaarligt slap Lommetørklædet. Saasnart det affindige Menneske nedenunder fik fat i det, gav han sig til at kysse det med Heftighed, og strax derpaa hørte man et Knald, der lød høist behageligt i mine Øren.

Festen foran Universitetet om Aftenen den 17de Mai.

„Men hvilken Ulykke! Skuddet gjorde ikke andet end blot at svide ham lidt i Haartoppen; Duggen havde gjort Krudtet noget fugtigt, saaledes at det ikke strax fængede, og Umennesket vilde just til at tage Pistolen bort fra Panden for at spænde paanyt, da Skuddet gik af. O, hvor uheldigt!

„Og ikke nok hermed. Netop som han var ifærd med at gjøre Forsøget om igjen, kom Politiet, og førte ham bort. Det er sikkerlig første Gang, at den spanske Politi er kommet i rette Tid. — Atter uheldigt!

„Nu ved du nok, at i et saadant Sladderhul som Cadix, have alle Nyheder en forfærdelig Evne til at sprede sig, og derfor var Sagen ogsaa allerede Klokken To bekjendt endog for Dagdriverne nede paa Kaien. Fruentimmerne — ja, jeg behøver ikke at fortælle dig, hvor naragtige og urimelige de ere, og behøver derfor heller ikke at sige dig, at Skipperen er bleven en ren Afgud for alle Cadix's Damer. Ja sandelig, jeg tror, de tilbede ham. Saavidt jeg nu kan skjønne, saa er det nødvendigt, for at Damerne skulle blive dødeligt indtagne i En, at man først gaar hen og dør for dem.

„Dolores tilbeder ham ikke, hun forguder ham. Man forsikrer mig idetmindste om, at hun skrev dette til ham Dagen efter hans Atentat paa sig selv. Følgen af alt Dette er — ak! jeg har næsten ikke Mod til at sige dig det, men du kan vel gjætte dig til det.

„Jeg skriver dette i Kahytten paa en Skonnert, til hvilken jeg er flygtet for at gjemme min Skam.

„Hvilken ny Ulykke! Man har vist opdaget mit Skjulested; thi en Matros siger mig netop, at man spørger efter mig. Hvem kan det være? Hvad vil man mig? Ialtfald, levvel, levvel for bestandigt!!!"

Efterspil.

Og Brevet fortsætter saaledes:

„Efterskrift. Jeg har netop modtaget en Billet fra Sømanden, og han siger deri: „Himmelen har allerede beseglet vor Forening." — O, Ve! — „Dolores tilgiver Dem." — Mange Tak! — „Hvis De endnu ikke skulde have dræbt Dem." — O, din Barbar! — „Saa vil jeg ogsaa løse Dem fra deres Løfte om at berøve Dem selv Livet." — Hvad synes du vel, Broder? Han giver mig Lov til at lade være at begaa

Fest paa Slotspladsen om Eftermiddagen den 17de Mai.

Selvmord! Jeg burde kanske gjøre det, for ikke at synes latterlig i denne Hottentots Øine. — „Den Stilling, i hvilken De har bragt Dem selv, gjør Dem uskadelig." — Altsaa latterlig. — „Lev vel." — Tusind Tak! — „Vi ere saa lykkelige!" — Det tror jeg saamen nok!

„Jeg kan ikke mere; Vreden holder paa at kvæle mig. Naar jeg tænker paa den Masse af Bagateller, som have saa dybt ydmyget mig, saa er jeg færdig at blive gal, ja færdig at blive Philosoph. Mit Liv har været en saadan Væv af Ubetydeligheder, at Enhver, som hører Beretningen derom, uden at kjende til det, maa kalde det en Række af Urimeligheder. En forelsket Kvindes vanvittige Indfald; løsslupne Fugle; en Dosmers Phantasibilleder; Taage; mephitiske Dunster; disse ere de usle Aarsager, som have ødelagt mine smilende Forhaabninger. I ingen af disse elendige Ubetydeligheder sporer man Menneskets Haand; i dem Alle se vi Virkningen af en eller anden Kraft, som ikke synes at have andet Maal end at løbe i Blinde og drage Menneskene efter sig ind i et forvirret Chaos!

„Jeg har hos Overbringeren af Billetten erhvervet nogle Enkeltheder angaaende disse Nygiftes ubegribelige Kjærlighed, og han har sagt mig, at Dolores efter Vielsen udraabte i en Slags englelig Begeistring: „Hvor vist Forsynet styrer alle Ting!" — Og han lægger til, at Sømanden, mindre let henreven end hans Ægtefælle, havde svaret: „Ja, Meget beror paa Tilfældet!"

„Jeg ræsonerer paa en anden Maade. Solen lyser sjelden mere end en Gang over samme glade Begivenhed, og da jeg er inderlig overbevist om, at Lykken paa Jorden kun er en Overgang fra en Ulykke til en anden, og at denne kortvarige Standsning af Sorgen kun er et forræderisk Lindringsmiddel, der skal gjøre os vore Ulykker end mere følelige, saa tror jeg, at man, undtagen nogle meget enkelte Tilfælde, kan opstille som ubestridelig Grundsætning:

„At Fatalismen er den Aand, der styrer Menneskenes Skjæbne."

Hvilken af de Tre havde Ret?

En Undskyldning.

Noget post festum.

Hr. Redaktør!

Da De for længere Tid siden henvendte den Anmodning til mig at meddele Dem en Text til det alt længe færdige*) Portræt af Ole Bull, hvormed De vilde berige den Samling af biografiske Skildringer af vore mest fremragende Landsmænd, som Nyhedsbladet har søgt gjennem Aarene at gjøre saa fuldstændig som mulig, vil De uden Tvivl selv erindre, at det først var efter adskillig Nølen, jeg lovede at forsøge paa Løsningen af en Opgave, som jeg vilde være voren som Faa, hvis det ene var den levende Interesse for Gjenstanden, det kom an paa, men som Bevidstheden om mine ringe Evner netop ligeoverfor et saa rigt og mægtigt Thema paa det Bestemteste fraraadede mig at tage fat paa.

Jeg gav mig imidlertid til at gjennemgaa Kilderne, især da H. Wergelands aandfulde, livlige Skizze og den Række af Artikler, Morgenbladet for 1852 indeholdt fra H. Winter-Hjelm om Mesterens Liv. Dermed sammenholdt jeg det, som det var mig muligt at overkomme af den samtidige Bladliteratur, især fra Bulls Optræden i Paris 1835. Jeg fulgte ham i Tanken til det kjedelige Göttingen, Scenen for hans burschikose Studenterleben, til det engang saa stolte Bologna, hvis Navnkundighed som Musikens By dets berømteste Søn harført lige ned til vort Aarhundrede; jeg mindedes de mørke Gader med Buegange paa begge Sider saa langt Øiet række, i hvis mystiske Skyggefuldhed Sindet lukker sig sammen og bliver stille; her var det jo, han sad paa et usselt Tagkammer, fjernt fra Hjemmet, kastet alene ud i Verden; i Sandhed intet muntert Sted! Mangen Aftenstund har han vel gaaet ud af Porten op til den høitliggende Kirke, Madona di St.a Luca, hvor Blikket søger ud over den endeløse lombardiske Slette og ikke finder nogen Hvile, før det fjernt, i de phantastiske Skyer, Solen skjuler sig bag i sin Nedgang, faar se det fjerne Hjemlands Bjerge, Længselens saa langt, langt borte liggende Maal. Og jeg gik atter ned med ham, naar det var bleven Nat, ind i den mørke By, hvor der ingen var, som kjendte ham. Men saa begyndte hans Seiersløb; jeg fulgte ham fra By til By, fra Land til Land, fra Verdensdel til Verdensdel, og Jubelen foran hans Triumfvogn berusede mig næsten og rev mig med, medens jeg læste.

Jo længere jeg imidlertid kom, desto klarere blev det mig, at jeg maatte opgive det Arbeide, jeg altfor tillidsfuldt havde paataget mig, ja, jeg begyndte endogsaa at nære grundet Tvivl om Hensigtsmæssigheden af et saadant Foretagende overhovedet.

Jeg kunde have sluttet mig til den lange Række af Bladskrivere, af hvilke nogle virkelig grebne af Begeistring og en Mængde for at følge med Strømmen, have hobet de mest superlativiske Udtryk af Ros, Beundring, Henrykkelse over Bulls Spil paa hinanden — desværre blive slige Raab, jo høiere de stige, desto mere hule og lidetsigende, — jeg kunde have anstrengt min Tanke til det Yderste, og det var maaske lyktes mig at frembringe et Basunstød af en hidtil uopnaaet Styrke, selv efterat en svensk Smaastadsavis havde erklæret, „at den Ære, Ole Bull beviste Werio Kommune (ved at give en Koncert der) skal fortælles til Efterkommerne i mange hundrede om ei tusinde Aar", efterat en norsk By havde vist ham den vistnok ganske enestaaende Ære at „feie Gaden" for hans Skyld, og efterat en fransk Kritiker havde anvendt paa hans Spil Göthes Ord

„Das Unbeschreibliche
Ist hier gethan."

*) Ja, mislykkede Hr. Biograf, det er saamen „alt længe" trykt ogsaa!
S. A.

Det vilde imidlertid være Synd alt nu at udtømme den daanefærdige Phraseologis sidste Resourcer; de stakkels Anmeldere maa ved Leilighed have nogle Trumfer i Baghaand at spille ud.

At give en klar og grundig Fremstilling af Ole Bulls Betydning som Kunstner og det da nærmest som Komponist ikke som Virtuos, er et Arbeide, som vi faa overlade Historien. Saalænge han lever og kanske endnu en god Stund siden, vil der være formegen Larm og Strid om hans Navn, til at der kan indtræde den Stilhed, i hvilken den rolige Beskuelse ene kan skue klart. De, der ere hildede i Øieblikket, som ere fødte af dette og forgaa med det, de dømmes i og af Øieblikket selv; ved dem, der have sin Betydning ud over dette, ved dem er der altid noget Misligt med et samtidigt Ovgjør.

Til at fuldstændiggjøre Wergelands og Winther-Hjelms Arbeider i det, der angaar Kunstnerens personlige Oplevelser i de sidste ti Aar, har jeg savnet det eneste, hvorpaa en saadan Fremstilling kunde støtte sig, og som hine to Forfattere have været i Besiddelse af, nemlig Bulls egne Meddelelser. Det er ogsaa mit Haab, at denne Skildring, der ved sin Rigdom og Afverling vistnok vilde blive ualmindelig interessant, engang i Tiden maa komme til os fra den Side, fra hvilken man uden Modsigelse helst modtog den: fra Kunstneren selv. *

Literatur og Kunst.

„**En Bog**" af N Mejdell. Christiania hos Joh. Dahl 1864. Naar jeg skulde have givet Forf. en Titel til denne Bog, vilde jeg have sagt til ham: Kald den „Min Livsopfattelse" eller, forsaavidt du ønsker en mere reserveret Titel: „En Livsopfattelse." En Titel som „Om Tilværelsens Betingelser" eller „Om Grundprinciperne for Tilværelsen" vilde jeg ikke have givet ham; thi Bogen er langt mere en Fremstilling af subjective Anskuelser end et philosophisk-videnskabeligt Værk.

Min Grund til at sige, at Bogen ikke er et videnskabeligt philosophisk Værk, ligger ikke deri, at den ikke prædiker en ægte speculativ Philosophi som den nyere tydske, men deri, at Forf. ikke har renset sin Empiri for alle spekulative Elementer.

Jeg gaar lidt ind paa dette Punkt væsentlig af den Grund, at jeg anser en absolut Fordrivelse af den spekulative Methode som den første Betingelse for al sund Philosophis Existence.

Pag. 2 ytrer Forf.: Ingen vil negte, at man kan komme til den almindeligere Lov gjennem Undersøgelse af og Slutninger fra det Enkelte; men det kan heller ikke negtes, at det selv i de saakaldte exacte Videnskaber gaar til paa den Maade, naar Sandheder skal findes, at Ideen sandsynligvis løber et godt Stykke forud for den strenge Slutning af Kjendsgjerninger."

Det er sandt, at Naturforskerne opstille Hypotheser, men saalænge disse Hypotheser ikke ere støttede til en vis Mængde af Erfaringer, ansees de ikke for videnskabelige Sandheder. En anden Betragtningsmaade og en Opstillen af en Mængde løse Hypotheser vilde gjøre Naturvidenskaben til et Fantasispil, til et Digt, muligens til et smukt Digt.

Pag. 6 heder det: „Vi har, naar Alt kommer til Alt, ingen anden Tryghed for, at den Tro, som vi har, er sand, end at den gjør det Indtryk paa os, at den er sand."

Det er sandt, at der ikke gives nogen Vished, som er aldeles absolut; men skjelner man ikke mellem objektive Sandheder og subjektiv Tro, har man egentlig opgivet Tanken om, at der gives nogen Videnskab. Der gives dog forskjellige Vishedsgrader, og en vis Grad af Vished staar den absolute Vished saa nær, at man uden nogen Skade stadigen har betragtet den som fuldkommen. Men der gives ogsaa Vishedsgrader, som ikke kunne betragtes saaledes. Den praktiske Følge af, at man opstiller Forfatterens Sætning er, at man kommer til at akceptere for meget.

Pag. 14 siger Forfatteren: „Man kan vel antage, at naar en Sats er saa simpel, at den store Majoritet af fornuftige Mennesker til enhver Tid er enig om, at den er vis, saa maa man ogsaa være berettiget til at anse den derfor, indtil det Modsatte godtgjøres." Denne Enstemmighed betragter han da som Sandhedens Kriterium. Satsen ser jo meget uskyldig ud. Man optager et almindeligt anerkjendt Begreb, man opfatter det med langt mere Stringens end det almindeligt er anerkjendt, og gjennemfører det med en Konsekventse, hvorpaa den almindelige Anskuelse aldrig har tænkt; det er med andre Ord, man opfatter det anderledes end det almindelig har været opfattet. Ved Hjælp af denne lille uskyldige Sætning kan man bane sig Adgang til en ganske vakker Numsteren med Begreber.

Pag. 33 til 34 foretages en aldeles ægte spekulativ Operation, idet Forfatteren fra Uendelighedens Tankelighed slutter sig til dens Existens. Ja er Sligt tilstedeligt, saa har Anselm af Canterburg for 100 Aar siden bevist Guds Tilværelse, og Atheismen var for evig slaaet af Marken. Paa den Maade kan man faa bevist, hvad man vil.

Kan jeg saaledes ikke anerkjende nærværende Bog som et videnskabeligt Værk — thi jeg kjender ikke mere end een videnskabelig Methode, Empiriens — er det imidlertid langt fra, at jeg vil udtale nogen Fordømmelsesdom over Bogen eller endog blot over dens Methode; thi Bogen skal betragtes i Sammenligning med den Philosophi, som ellers existerer hertillands. Denne Philosophi er rent spekulativ, og Forf.s Bog maa dog kaldes i en væsentlig Grad empirisk. Enhver, der har befattet sig med philosophiske Studier, maa vide, hvor vanskeligt det er at undlade at skyde Spekulationens Gjenvei.

Som Livsanskuelse betragtet, har Forf.s Undersøgelse en ikke ringe Interesse. Undersøgelsen, der dreier sig om Tilværelsens Grundprinciper, kan visselig med Hensyn til sit Resultat resumeres i følgende Ordelag: Tilværelsen, hvori Uendeligheden er indbefattet og som saavel i Rum som i Tid er uendelig, omfatter en uendelig Mængde af stadigt opstaaende, stadigt forgaaende og stadigt under anden Form igjen opstaaende enkelte Existencer, der gjensidig paavirke hinanden (se Pag. 69). Den enkelte Existens er ikke alene passivt lidende, men ogsaa aktivt handlende og paa de øvrige Existencer indvirkende. Denne Hovedanskuelse er i to Retninger interessant, for det Første fordi den gjør Principet om den gjensidige Paavirkning — en Analogi er trukken fra de i den materielle Verden gjældende Tyngdelove — til et Hovedprincip i Verdensbygningen, og dernæst fordi den tilkjender den enkelte Existens en vis Selvstændighed. Hermed hænger paa det nøieste sammen Forf.s Forsvar for Individualismen (se f. Ex. Pag. 5 og 179 flg. jeg reserverer mig forøvrigt mod de der udtalte demokratiske Anskuelser). Det er især for dette Forsvar jeg ved ham Tak i denne de politiske Organisationers og den offentlige Myndigheds Tid. Jo mere Civilisationen stiger, tiltager det Almene, det Fælles, Staten i Kraft og Betydning. De gjensidige Forpligtelser anerkjendes stedse klarere og klarere, og de mere og mere forviklede Forbindelser stille stedse stigende Krav paa Beskyttelse fra Statsmyndighedens Side. Statens Magt forøges mere fordi man følger Tingenes egen Strømning, end fordi man følger nogen bevidst Plan. Jo mere Statens Magt stiger, des mere bliver Individet Staten underkastet. Denne faktiske Underkastelse, mod hvilken det er forgjæves at gjøre Modstand, har lidt efter lidt Indflydelse til Svækkelse af Individets Selvstændighedsfølelse. Jo mindre denne bliver, des mindre har man imod nye Indskrænkninger. Saaledes gaar det stadigen ned ad Bakke, indtil Individets Kraft bliver uendelig liden, og man finder sig i Statstyranni. Man lader Alting gaa over sig uden Modstand. Man mister Kraften til at organisere Statsforfatningen paa en Maade, som garanterer Individet. Det enkelte kraftige Individ, som maatte findes, ved, at der kun gives en Maade, hvorpaa man kan beskytte sin Selvstændighed, man maa enten være undertrykt eller Undertrykker. Saaledes gaar en Civilisation tilgrunde. Saaledes gaar det, hvis man følger Civilisationens Strøm. Man kan ikke redde Civilisationen ved at undlade at handle, men kun ved at opstille stærke og virkelige Barrierer til Beskyttelse for Individet.

Hvad jeg hovedsagelig har at indvende mod Forfatterens Betragtning er det, at den er for abstrakt til at være en fyldig Livsanskuelse. Det viser sig især, naar Forfatteren kommer til at omhandle Guddommen. Gud er bleven til en Slags halvfri Existens hos ham. Dette er vistnok en Nødvendighed, naar man skal finde sin Livsanskuelse gjennem Abstraktioner og Begrebsudviklinger — og Forfatterens Gud har ialfald den Fortjeneste at være halvfri, medens han altfor ofte er bleven gjort til et abstrakt Princip — men Sagen er, at Mennesket skal erkjende, at det ikke kan løse de Spørgsmaal, som det ikke kan løse. Dette er et af de Tilfælde, hvori man bør sige med Sokrates: Jeg ved kun, at jeg intet ved.

Imidlertid — Hr. Mejdells Bog er et godt Værk, mindre abstrakt end man paa et saadant Gebet kunde vente, indtil en vis Grad empirisk i sin Methode — Forfatterens naturvidenskabelige Dannelse har gjort sin Indflydelse gjældende ogsaa i denne Retning — selvstændigt indtil det Yderste og besjælet af en virkelig liberal Aand. Forfatterens Liberalitet giver ham Krav paa en liberal Modtagelse, selv fra deres Side, der staa paa et andet Standpunkt. *

— **Den skandinaviske Forening i Rom** har, som man erfarer af et i Aftenbladet meddelt Brev fra dens nuværende Forretningsfører L. Dietrichson, gjennem Hr. H. Arentz modtaget en Forsending af hundrede Bind her fra Norge. Hr. Arentz vil fremdeles modtage og afsende de Gaver, som maatte indkomme til denne vor yderste Forpost mod Syd, hvor de reisende Normænd, som Aar for Aar i større Antal besøge den evige Stad, ville være glade ved at gjenfinde vore Forfatteres Værker. Biblioteket, der er ganske vel forsynet i andre Retninger, havde ialtfald for et Aars Tid siden neppe mere end 20 til 30 norske Værker og det tildels mindre læseværdige, saa man ser, der er rigelig Anledning til at kunne forskaffe sine fjerne Landsmænd en Glæde, selv for Eieren af det mindste Privatbibliothek. Gjennem Boghandelen kan Foreningen ikke forsyne sig med skandinavisk Literatur, da Bøgerne ved den lange Transport paa den Maade løbe op til mindst det Dobbelte af deres oprindelige Pris, — ikke at tale om, at det pavelige Toldvæsen da visselig vilde underkaste Bøgerne en nøiere Granskning, for at erfare, om der ikke var nogen af dem, der kunde faa den Ære at komme i den af andre Literaturer saa gavmildt forsynede „Index librorum prohibitorum."

— Det er nu tre og tyve Aar, siden Hr. Adolf Tidemand optraadte med sit første større Billede, „Gustaf Vasa i Mora Kirke." Dengang skrev Prof. Welhaven: „Dette Billedes Fortjeneste ligger mere i dets almindelige Sandhed, end i den Maade, hvorpaa det særegne historiske Moment i dets Opgave er fremstillet." Siden den Tid vendte Kunstneren sig mere og mere bort fra de „historiske Momenter" og søgte hen imod den almindelige Sandhed, de almengyldige Stemninger, hvor

Karakterernes og Individualiteternes Forskjellighed ikke træder saa skarpt begrændsede frem, som i den enkelte Handling, men hvor de Sider af Sjælelivet faa Overhaand, i hvilke Individet boier sig under eller glider over i det Almene. Da fik man se Hans fra et vist Standpunkt i Sandhed typiske Idyller af det norske Folkeliv paa Væggene i Oskarshals Spisesal, da kom hans Gamle, der sidde og læse i Bibelen, og tilsidst som Toppunktet hin mesterlige Fremstilling af en Haugianerforsamling, hvor Begeistringens Aande gaar som et Uveir over Tilhørernes Hoveder, driver hver prosaisk Tanke tilside og jager deres Sjæl tilbage ind i sig selv, ind til Fordybelse i sine egne Dunkelheder. Og saaledes en Række Fremstillinger, som vi ikke behøve at opregne, fordi de ere kjendte og afholdte over det hele Land, og fordi hver og en i dem har gjenfundet en eller anden tabt Tanke, et eller andet mildt Indtryk, som hans Erindring har bevaret fra de tidlige Timer. Saaledes var Hr. Tidemand bleven Kunstneren, der beherskede og gjengav de lyriske Stemninger, til hvis Fremstilling af ham behøvedes den skarpe Karakteristik, den stadige Søgen tilbage til Mangfoldigheden af Naturens verlende Former, den dramatiske Kompositionsevne, der forstaar at magte og samle det hele Kor til en rig Harmoni og endda lade Grundtonen klinge igjen paa en ny og afverlende Maade hos hver Enkelt i dette store Kor. Saalangt var han kommen, og dette var det Feldt, han beherskede. Det var derfor ikke uden en vis Overraskelse, vi modtog Efterretningen om, at han havde fuldført et Billede, hvis Emne „Kamp i et Bondebryllup" syntes at tyde hen paa en lidenskabelig og stærkt bevæget dramatisk Komposition. De Basunstod, som medfulgte Efterretningen, og som — uheldig, tro vi, for Billedet og for Kunstneren — bleve os bragte af altfor velvillige Venner, der ei syntes at vide, at Normændene ikke eie Tydskernes Evne til at fordoie pathetiske Phraser, — se vi ganske bort fra — om det end muligens atter bliver lagt os til Last, at vi ikke ere tilboielige til at honorere enhver Verel, der trækkes paa vor Smag af düsseldorfske Avisreferenter, — og ville kun i al Korthed fremsætte det Indtryk, der paatrængte sig os ved Beskuelsen af et i Kunstudstillingen udstillet Photographi af det nævnte Billede. Om Farvegivningen og den tekniske Side kan man naturligvis efter en saadan Kopi Intet have at sige; det er kun Kompositionen, vi kan holde os til. Vi ville for vort Vedkommende strax tilstaa, at vi aldrig i Virkeligheden herhjemme har seet en Scene som den skildrede; men vi tro heller ikke, at Hr. Tidemand har seet det, og det synes Billedet os at bære Spor af; thi til ud af den fri Phantasi, langt borte fra de Typer, man fremstiller, løsrevet fra det folkelige Liv, trykket af en sentimental Kunstskoles Traditioner, at skabe et Drama, som det valgte Emne, dertil hører en Aandens Kjæmpekraft, en Produktionsevne, som Hr. Tidemand ikke besidder, og som det vilde være taabeligt at forlange, at han skulde besidde. Vi kan ikke sige: saa eller saa burde det være opfattet og gjengivet, men vi modtage uvilkaarlig Indtrykket af, at Kunstneren her har gjort et Greb over paa et Feldt, hvor hans Begavelse ikke var hjemme; dette Billede siger ikke, som det rette Kunstværk bor gjore, selv til den Beskuer, hvem Originalen er fremmed: „Saaledes maa det være skeet, saa og ikke anderledes." Derfor vil vi slutte med en Sætning af den samme Artikel, vi tog Begyndelsen fra; den træffer idag som for 23 Aar siden: „Den bestemte Begivenheds eiendommelige Liv er her kun svagt udbragt og svæver mest i Kostumernes Synderlighed og andre udvortes Mærker." Men vi kunne tillige slutte med den Forvisning, at Kunstneren atter vil vende tilbage til de stille Fredens Steder, hvor hans Talent hører hjemme, og fra hvilke han gjennem Aarene har bragt os saamangt et smukt Budskab.

Blandede Meddelelser.

Sprogskatten. En Præst paa Landet i England har gjort den Iagttagelse, at mange af den arbeidende Klasse i hans Præstegjeld ikke have 300 Ord i sit Ordforraad. De gamle ægyptiske Vises Ordforraad omfatter, saavidt det kan skjønnes af Heroglypherne, kun 685 Ord, og en italiensk Operatext, som raader over en større Mangfoldighed, er en yderst sielden Fremsyning. Et veloplraget Menneske i England, som læser sin Bibel, sin Shakespeare, sin Times og Indholdet i det nærmeste Leiebibliothek, bruger i virkelig Underholdning almindelig kun mellem 3 og 4,000 Ord. Tænkere og strenge Logikere, som undgaa vage, almindelige Udtryk, og vente, til de have fundet det Ord, som nøiagtig svarer til Tanken, have et langt større Ordforraad, og de veltalende Medlemmer af Samfundet svinge sig vel endog op til en Kommando over 10,000 Ord. Shakespeare, der, som bekjendt, udviklede en ualmindelig Mangfoldighed i Udtrykket, frembragte alle sine dramatiske Værker med omtrent 15,000 Ord. Miltons Værker ere opførte af 8,000 af disse enkelte Stene, og det gamle Testamente siger Alt, hvad det har at sige, i 5,642 Ord. — For en Ordmærker kunde det være interessant nok at vide, hvormange Ord vore saamælte Bønder, vore Ordforere, Bygdetalere, Landsprester, Lægprædikanter, Kjøgemestere, Poeter, Departementsskribenter eller Kammeralstilister, populære Forfattere og Storthingstalere samt geistlige Koryphæer hjælpe sig med.

Norge.

Christiania den 28de Mai.

Det er ikke vor Hensigt nu, saalænge efter den 17de Mai, at levere en lang og bred Festberetning, som sikkerlig alle vore Læsere allerede have modtaget gjennem Dagbladene. Kun nogle Ord til Billederne; det første, paa fjerde Side, er taget om Aftenen mellem Kl. 8—9, da Byens Sangforeninger under Anførsel af Hr. Behrens lod sig høre for Mængden, der var strømmet sammen foran Universitetets Forhal; det andet Billede forestiller Slotsbakken om Eftermiddagen Kl. 7, da Toget af de fra Eidsvold kommende Gjæster, ledsaget af Byens Korporationer og Laug, havde naaet derop, og Talerne, der tappert trodsede den tætte Regn, havde begyndt. Paa sidste Side endelig give vi en Afbildning af den saakaldte større Frihedsstøtte, der var opreist midt paa Slotspladsen, og som, især om Aftenen, da Regnen var ophørt og Blussene omkring tændte, tog sig helt stadselig ud. Af de mange Taler, som holdtes her i Hovedstaden og hele Landet rundt den Dag, har vi ikke havt Plads for at indtage flere end de følgende.

Bjørnstjerne Bjørnsons Tale paa Slotspladsen for Dagen lød saaledes:

„Naar vi staa her, staa vi midt i et Billede til Frihedens Forherligelse, — Symbolerne ere om os! Grundlovens to største Paragrafer, den første, som siger, at Norge er et frit, selvstændigt Rige med en indskrænket monarkisk Regjeringsform, og den ni og fyrgetyvende, som siger, at den lovgivende Magt er hos Folket, — disse Paragrafer ere byggede i Sten paa hver Side af os, og imellem dem er Universitetets Lys hensat som i Vindstille, at det ikke skal flagre uroligt i Revolutionsideernes Trækvinde, eller kvæles i Despotiets tætte Luft; men give fuldt og rigt Lys i et konstitutionelt Samfunds rolige og sædelige Forholde. (Hør! Bravo!) Imellem disse Symboler færdes en bølgende, brusende Masse omkring Frihedens Støtte, Fanerne ere over dem, Musiken og Sangen iblandt dem, og Hurraerne tage Brand mod Himmelen, . . . var der nogen Mand af alle dem paa Eidsvold, som saa dette Billede stige op af Grundlovens vaade Linier? var der nogen af dem, som, da han skrev under, hilsedes i Aanden af det lange Festtog, som idag paa Jernbane skulde komme fra Huset, hvori, og Bordet, hvorved han skrev under, skulde stille sig her over Christiania, der var bleven fem Gange saa stor og hundrede Gange saa rig, stille sig her med det kongelige Slot, færdigt til Illumination, bag sig, med Storthingsbygningens vinkende Nationalflag foran sig, med Havnens tusinde Flag som Ekko i Luften, med Byens Jubel og den bølgende Fortsættelse til alt Land og til hvert Hjerte deri? (Bravo!) Jeg tror om dem, at de vare store Mænd; men Herrens Arbeide i et Folk er større end al Phantasi: der var ingen af dem, som saa dette. (Bravo! Bravo!) Gjennem Grundlovens dæmrende Mening saa de vel det frie Flags Farver bryde og samle sig; men at dette skulde signalisere en saadan Vrimmel af hvide Seil over alle Jordens Have, det saa de ikke; at dette Nationalkraftens Symbol, som i 1814 kun drog 70,000 Kommercelæster ad Vandets store Veie, kun femti Aar derefter skulde slaa som en Seierssang over 300,000 med 30,000 Matrosers Heisechor derunder, det saa de ikke. (Bravo! Bravo! Bravo!) At Grundloven var en Ager, hvori hver Linie laa som en Fure fuld af Sæd, det saa de; men at denne Ager skulde give en saa uhyre Fold, at en eneste Indtægtskilde skulde fra en halv Million i disse 50 Aar springe op til tre Millioner, det saa de ikke. (Bravo! Bravo!) At Landets Folkemængde skulde under Frihedens ordnede Forhold kun bruge halvhundrede Aar til at fordoble sig i, det saa de vistnok heller ikke. (Bravo! Hør!) Skulde Nogen tvivle om, at Friheden i alt dette er den avlende Kraft, saa henviser jeg kun til eders egen By. Efter alle de hundrede Aar, hvori den har bestaaet — først som gamle Oslo, siden som det ny Christiania — sad den i 1814 kun med 10,000 Indvaanere; men efter disse Frihedens femti Aar tæller den allerede 50,000. (Bravo! Bravo!) Friheden løser Naturens egne rige Kilder; dette var det, Mændene paa Eidsvold gjorde. (Hør! Bravo!) Hvad de have begyndt, er i dette Land bleven fortsat med megen Dygtighed, megen Taalmodighed, megen Forsigtighed. I en Nations Liv ere femti Aar kun at regne som et; men paa denne Frihedens Aarsdag have vi allerede mange Navne at erindre! Rigtignok skal der Aarhundreder til, for at alt det, som endnu staar i Knop i Grundloven, skal blive Frugt; men den, vi allerede have høstet, er en vakker Arv til Efterkommerne. Vort Land har ogsaa været istand til at bestaa store Kriser; jeg skal kun nævne en, nemlig Arbeidskrisen; den har aabenbaret Mangler iblandt os, men den har ogsaa aabenbaret vort Samfunds sædelige Styrke. (Hør! Hør!) Ja, vi have, den Fattige som den Rige, selv den Ulykkelige iblandt os, Aarsag til idag, da vi have gjæstet Herrens Hus og bragt ham Takofre, ogsaa at tage dette Samfunds byggende Mænd op i vor inderlige Taknemmelighed. Vi kunne ikke nævne dem Alle, men, medens Flagene vaie og Sangen venter, skulle vi nævne En, — ikke fordi han er den, som har gjort mest; der er Mange, som have gjort mere end han; — ikke fordi, at alt det, han gjorde, var rigtig; vi vide tvertimod, at meget deraf var meget galt; men fordi aldrig noget Hjerte har banket i varmere Følelse for sit Fædreland, end hans; fordi han, saadan som han var, i hele sin Begavelse og Karakter, det Store som det Feilfulde deri, var et nøiagtigt Billede af Landets egen halvfærdige Tilstand, — og fordi det, at nævne hans Navn, er som at vifte med et Syttendemai-Flag, jeg mener Henrik Wergeland. (Stormende Bravoraab, Applaus og Hurraraab). Skulde jeg bringe Landet et Ønske paa denne Frihedens Fødselsdag, da kjender jeg intet Skjønnere, end at alt det, som drømte sig sammen for dets Fremtid i hans kjæmpemæssige Sjæl, det maatte ogsaa ske. Thi i hans Ønsker var Arbeidsmanden og Kongen forenet, Forbryderen og Lovgiveren, Narren og den Vise, og Norges Skove, Gruber, Fabriker, Norges Agerbrug, Fiskeri, Skibsfart, — Altsammen ligened til Dyrene var med. (Hør! Bravo!) Det er denne en stor Sjæls Evne til at optage Alt i sit Syn og sin Kjærlighed, som jeg vilde idag skulde hvile over Eder, naar I takke for alt det, I have, og naar I opsende Ønsker for Landets Fremtid. (Hør! Hør!) Og hermed vil jeg slutte. Tak og Ære til de Mænd, som have grundlagt vor Frihed, Hæder og Velsignelse til alle dem, som have fortsat, til hver tro Arbeider, i hvilken Stilling han end maatte være! Fædrelandskjærlighedens inderligste Ønsker til vort deilige Norges Fremtid! Leve Dagen! (Applaus og ni Gange Hurra.)

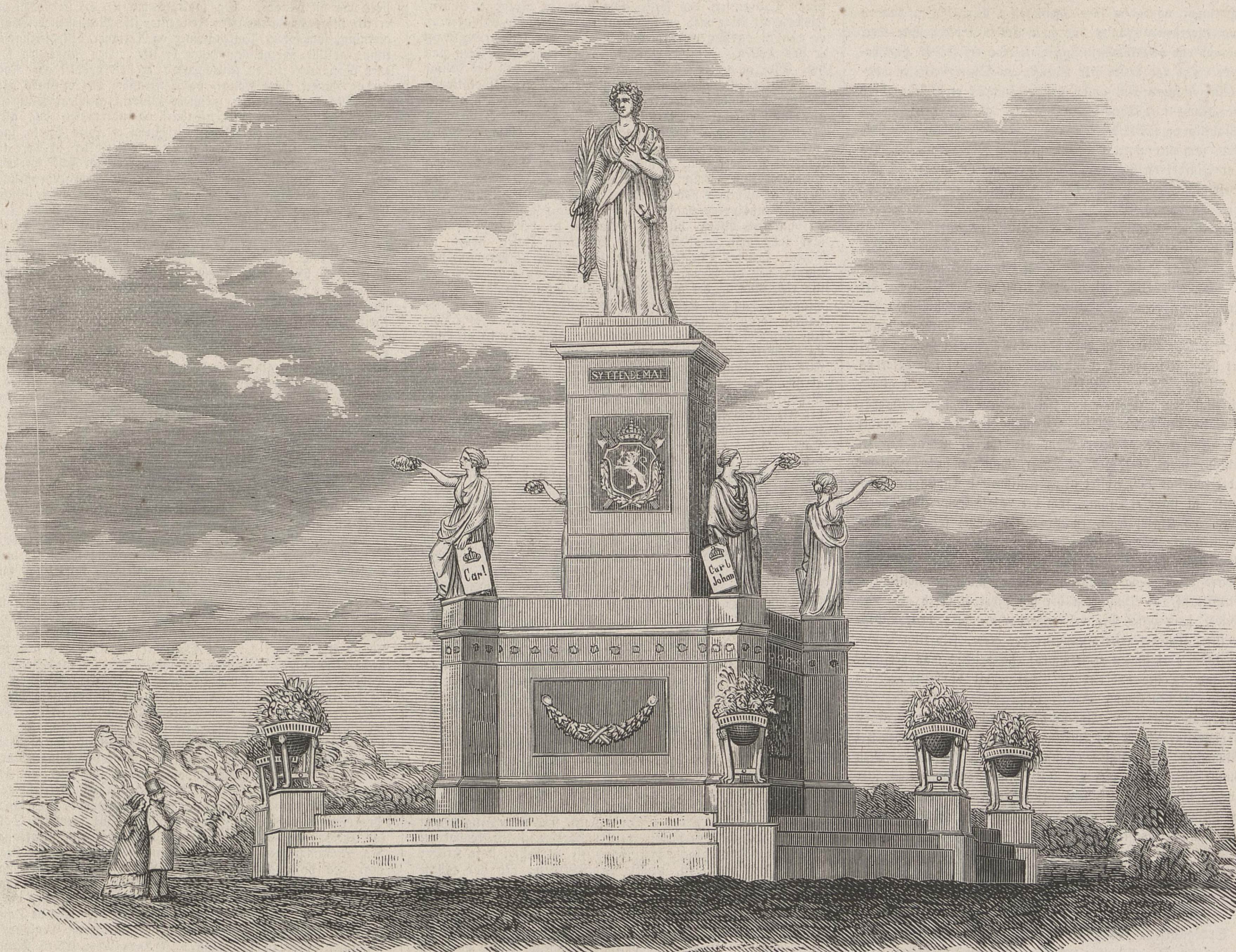
Advokat Dunkers Tale for Danmark lød saaledes:

Medens vi i Fredens Ly feire vor Friheds og Selvstændigheds Fødselsdag med Taler og Sang og festlige Optog, besegle vore danske Brødre sit Lands Selvstændighed og Nationalitet med sit Blod. Det er anden Gang, Danmark giver sig en Grundlov, anden Gang, det sætter under den det blodrøde Segl. For femti Aar siden var Danmark og Norge et og samme Rige, det danske og norske Folk en og samme Nation. Har Rigernes politiske Adskillelse overskaaret de Baand, som forenede Folkene? (Nei!) Er Danmarks Land nu blevet os en fremmed Jordbund, det danske Sprog en fremmed Tale, de danske Mænd og Kvinder et fremmed Folkefærd? (Nei! Nei!) Nei, visselig ikke! — Sandheden er, at fra den Tid af, da den norske Styrelse blev adskilt fra den danske, fra den Tid af begyndte Danske og Norske først rigtig at lære hinanden at kjende og at forstaa hinanden, — først fra den Tid af have de rigtig lært at indse, at de ere et og samme Folk, Grene af en og samme Stamme. (Bravo!) Da deres Regjeringer havde skilt sig ad, begyndte Folkene først rigtig at forenes. Men især siden Danmark gav sig en fri Forfatning, og som Følge deraf Nationen afrystede det tydske Aag, som de tydske Konger havde lagt paa Folkets Nakke, siden Danmark blev et dansk Land, det danske Folk et frit Folk, siden den Tid er Enheden af det danske og norske Folk altid mere og mere voxet ind i begges Forstand og Hjerte, og de have da ogsaa indseet, hvormeget de gjensidig trænge til hinanden, for tilfulde at udvikle sig hver paa sin Maade. Og saaledes maatte det ske. Thi det er ikke Rigsgrændserne, ikke Kongerne, ikke Menneskenes Døgngjerning, som forener Folkestammer og Nationer. Regjeringerne kunne adskille, forene dem kunne de ikke. Den Magt, der forener Nationerne til en fælles Enhed, er høit ophøiet over Konger og Fyrster, over Konge- og Folkeraad. Det er Guds egen evige Magt, der forener gjennem Blodet, gjennem Naturens evige Livskilder, der, ofte usynbart og ubemærket, dog altid strømme forfriskende og belivende gjennem et Folks Hjerte, saalænge Hjertet ikke har ophørt at slaa, og Folket at være til. Derfor ere Danmarks, Sveriges og Norges Folk forenede, om end deres Regjeringer ere adskilte. Mellem dem bestaar den sande Forening, som ikke kan løses, fordi den er Guds, ikke Menneskers Værk. Hvorledes skulde vi da kunne feire vor Friheds og Selvstændigheds Fest, uden at vore Hjerter derved ere opfyldte af Tanken paa det Broderfolk, der for at forsvare de samme Goder, som vi glæde os ved at nyde, kjæmper og bløder i en Kamp, hvori det mod Fiendens uhyre Overmagt i Vaaben og Tal alene kan stille sit uboielige Mod, sin opofrende Troskab mod Fædreland, mod sin, mod vor Nationalitet? Smerten over hvad Danmark nu lider, bæver gjennem vort hele Land. Som vor Festdag indhyller sig i Slud og Regn, saaledes græder vore Hjerter over Danmark. Vi vilde gjerne være glade over vor egen Lykke, men vi glemme Glæden for Sorg over Danmarks Smerte. (Hør! Bravo!) Vi vilde gjerne juble over vort Lands Gjenfødelse, men Jubelen drukner i Taarer over Danmarks Nød. Vi se nu Danmark at lide det, som vi havde maattet udstaa og bære, dersom for femti Aar siden det svenske Folk og dets ædle Styrer ikke havde været høihjertede nok til at foretrække en fri Forening mellem de tvende Folk for den Underkastelse, som Traktater med andre Magter formentes at give dem Ret til at fordre. Ingen Stormagt hjalp dengang Norge, alle Stormagter havde forenet sig mod det. Men det hjalp sig selv, derfor hjalp Gud, — og Gud vil vel ogsaa hjælpe Danmark. Som Norge i 1814 staar nu Danmark, kun at Danmarks Stilling synes for menneskelige Øine endnu meget mere fortvivlet, — kun at det, man byder Danmark, ikke er Underkastelse under en Frænde af samme Blod, men under en fremmed Fiende, der vil tilintetgjøre ikke alene dets Frihed og Selvstændighed, men ogsaa dets Nationalitet. Og hvad der for Norge kun var Fare, men ikke blev til alvorlig Kamp, det er i Danmark blevet til den forfærdeligste Virkelighed. Det begyndte med Stormagternes Pression. Englands og Frankriges, Ruslands og Østerriges, Preussen og det tydske Riges Udsendinge kom alle til Danmark for at skaffe Fred, ligegyldigt paa hvilke Vilkaar, kun Fred. Man fordrede, at Danmark skulde ofre sin Selvstændighed, sin Nationalitet, gjøre sig til et Lydrige under Tydskland, for at Stormagterne kunde have Ro. (Hør!) Og man havde ingen anden Grund at angive, hvorfor Danmark skulde give efter, end dets Fienders Overmagt. De talte til Danmark som Perserkongens Udsendinge talte til Grækerne ved Thermopylæ, og sagde: Preussernes og Østerrigernes Granater ville formørke Solen for Eder! De Danske svarede: saa ville vi kjæmpe i Skyggen. Og Stormagterne sagde til de Danske: I ville ingen Hjælp faa. Vi have garanteret Eders Lands Integritet, vi have garanteret Slesvig som en Del af Danmark. Men vi have ikke forpligtet os til at hjælpe Eder med vore Vaaben, og vi ville have Fred. Ingen af os vil hjælpe Eder. Men de Danske svarede: saa ville vi kjæmpe alene. Frankrige og England og Rusland sagde til de Danske: I have Ret; Eders Fiender krænke Folkeret, Traktater, Tro og Love. Men Eders Fiender ere mægtige, I ere svage, og vi ville have Fred. Derfor hjælpe vi Eder ikke. (Hør! Hør!) Men de Danske svarede: vi ville hjælpe os selv, saa vil Gud hjælpe, og vore Brødre ville hjælpe. Men det tungeste stod endnu tilbage, Brødrene hjalp ikke! Af Fiender havde de mange, af Venner vidste de, at de havde faa, men de troede, at de havde een, — de havde ingen. (Hør! Afbrydelse; Jo! Jo!) De, der talte det samme Sprog, til hvis Forsvar Danmark kjæmpede, de i hvis Aarer der randt det samme Blod, de, der vare rundne af samme Rod, der havde de samme Institutioner at værge, den samme Nationalitet at forsvare, de saa rolig til og kom ikke. Sverige og Norge trak sig tilbage fra Løftet om Forbund og Hjælp og sagde til Danmark: vi ere alle tre for svage til at modstaa den mægtige Fiende, derfor komme vi ikke. Det var det tungeste. Platæa sendte i Oldtiden sine tusinde Mand til Athens Hjælp, da det var angrebet af flere hundrede tusinde Persere. Og de tusinde Platæensere delte med de ti tusinde Athenienser den udødelige Hæder af Slaget ved Marathon. Men Sverige og Norge havde ingen Hjælp at sende Danmark, hverken til Dannevirke eller til Dybbøl. De mente, at Fienderne vare for mange, de fiendtlige riflede Kanoner for voldsomt, for sikkert rammende. De Danske raabte forgjæves til de svenske og norske Brødre: Fienderne ere komne. Hvor ere I? Sverige og Norge svarede: vore Sønner komme ikke. Vi sende dem ikke. Eders Fiender ere for stærke. Derfor maa I kjæmpe alene. Det var det tungeste. Og bitrere endda for Danmark, end at det ingen Hjælp fik, var det, at Sverige og Norge besluttede, at den danske Sag ikke mere skulde være Nordens, at Dan-

marks Sønderlemmelse og Underkastelse under Tydskland ikke interesserede Sverige og Norge, saa at vi skulde søge at forhindre den ved at deltage i en ulige Kamp. Det var den bitreste Kalk for Danmark at tømme. Det troede længe ikke Sandheden deraf. Det ventede Brødrene ved Dannevirke. De kom ikke til Dannevirke. Det ventede dem ved Dybbøl. De kom ikke til Dybbøl. Det ventede dem til Vaaren, naar Isen var oppe, naar Solen smeltede Vinterens Sne, varmede Luft og Jord og Menneskenes Hjerter. Vaaren kom, Isen gik op og Solen vendte tilbage, men Brødrene kom ikke. Dannevirke var falden, uden at Sveriges og Norges Mænd havde været der, — Dybbøl faldt, uden at vi havde nogen Del i dets heltemodige Forsvar. Vaaren er kommen, Havet er aabent, Havnene isfri, Storken er kommen til Danmark og bygger i de gamle Reder, der, hvor preussiske Granater ikke have ødelagt dem tilligemed de Huse, paa hvis Tage de vare lagte. Men Brødrene ere endnu ikke komne, og de komme ikke. (Jo! Nei! Jo!) De komme ikke, medmindre en eller flere Stormagters Hjælp gjør vor farefri for os, overflødig for Danmark. Saa lyder Sveriges og Norges Svar til de kjæmpende Danske. Er Norges Hjerte i dette Svar? (Nei! nei! nei!) Jeg siger som I, og jeg vilde ønske, vi kunde raabe det ud, saa al Verden hørte det: Nei, nei, det norske Folks Hjerte er ikke i dette Svar! (Bravo!) Det norske Folk holder ikke sit Blod for dyrt til at flyde med Danmarks til Nordens Forsvar. Med Glæde vilde de norske Krigere blande sit Blod med de danske og dele med dem deres Saar, deres Lidelser og den udødelige Hæder, hvormed de bedække sig. Med Glæde og Stolthed vilde de norske Hustruer sende sine Mænd, de norske Mødre sine Sønner, de norske Piger sine Beilere, for at kjæmpe ved de Danskes Side, og med dem værge for Norden, ved at værge for Danmark. (Ja! Bravo!) Med den Glæde, som er Belønningen for opfyldt Pligt, vilde det norske Folk se sine og Sveriges Krigere kjæmpe ved Brødrenes Side for det fælles Sprog, den fælles Nationalitet, den fælles Folkefrihed, for Nordens Uafhængighed, — se dem paa gammel nordisk Vis, ved at blande sit Blod, at slutte et Forbund mellem de tre Folk, der vilde betrygge det treenige Norden mod de Farer, som fra de omgivende Stormagter true dem alle, — og for hvilke de, naar de kun vilde værge sig hver for sig, ogsaa hver for sig ville bukke under. Men vil Norden staa sammen i Enighed til fælles Forsvar, ikke tælle Angriberne, førend det bekjæmper dem, men stole paa Gud, saa vil ogsaa Gud hjælpe. — Gud holde sin Haand over Danmark! Danmark leve! (Applaus og ni Gange Hurra.)

I Studentersamfundet, hvor der var istandbragt en Festmiddag, udbragte Skolebestyrer F. Gjertsen i disse Ord Skaalen for Danmark:

Jeg tillader mig, mine Herrer, at begynde med en gammel og velbekjendt Historie — at den ikke bliver ganske triviel, derfor sørger, tænker jeg, Tidsomstændighederne. Der var for mere end 2000 Aar siden et stort Folk, som vilde tage et lidet Land, fordi det havde gode Havne, gode Skibe og sødygtigt Mandskab. Erobringsfolket hed dengang Perser og Landet hed Hellas. Nu ved De, hvorledes det gik i Kampen; den overvældende Mængde ødelagde Landet, men tilsøs seirede Hellenerne; thi heller ikke dengang ligesaalidt som siden i Historien ser vi, at Despotismen taaler Søen — og Søen taaler ikke heller den. Saa var der et Aar indtraadt en Vaabenhvile, og der kom en Sendemand fra persisk Side til Athen med Forestillinger om, hvor lidet det kunde nytte at kjæmpe mod Mængden og med Løfter om Guld og grønne Skove, hvis Athen vilde blive, hvad man nu vilde kalde „Admiralstat" for Persien. Spartanerne, der havde vist sig som noget lunkne og egennyttige Allierede, blev nu ængstelige og sendte Bud til Athen med Tilbud om Alliance og om at hjælpe til med at underholde deres Koner og Børn, naar de blot ikke vilde slutte noget Forlig med den evige Fiende. Athenæerne takkede, vistnok med nogen Ironi, for det gode Tilbud — det angaaende Koner og Børn — men forsikrede om, at der ingensteds var saameget Guld og intet Land saa skjønt, at det kunde friste dem til at svige Hellas, og desuden maatte den Tanke være

Frihedsstøtten paa Slotspladsen.

dem nok, at der var samme Blod i deres Aarer, samme Sprog paa deres Tunge, fælles Helligdomme og samme Sæder. Men bedre end alle gode Tilbud for Fremtiden var det, om de vilde møde frem til rette Tid og Sted med sin Hær. Jeg skal forskaane Dem for Videre og fritage mig selv for at drage Paralleller. Men jeg vil fæste mig ved et Spørgsmaal. Denne Følelse af at være et Folk, omend splittet i forskjellige Stammer, som gjorde Hellenerne ubetvingelige — er den vel forstummet i den nyere Tid? Tvertimod — vi se den nu i en Styrke og en Bevidsthed som aldrig før, være ikke blot en Drift men en Overbevisning rundt omkring os; den har allerede øvet Storværk i vor Tid og varsler om Mere. Den lever vistnok ogsaa hos os; men er den kraftig og virksom nok? De Folk, hvor den har virket og virker kraftigst, det er sandt, de lider, og vi har det godt; ja vi! Eller er det fordi denne Erkjendelse er uklar hos os, ikke ved, hvad den vil, er bleven til Begeistringsrus, — huer ikke vort praktiske Folk, fordi det er upraktisk Studenterpolitik. Ja vistnok har Studenterne nogen Ære af den Tankes Aabenbarelse, og dog — er der da ikke mange Mænd, der ere blevne Verdens Lys, uagtet de ere fødte af Kvinder, som ere upraktiske, og selv har været upraktiske en stor Del af deres Liv? Upraktisk, ja det er den vistnok paa en vis Maade; det er dens Ufuldkommenhed; men er det netop en Svaghed? Ved De, hvad en Kraft, som er upraktisk, har at betyde? Naar Sneen smelter paa vore Fjelde, og Vaarflommen fylder Elveløb og Bække, da standser Kværn og Sag, og hjælpes der ikke itide, saa sker der Ulykker. Vaarflommen er nemlig upraktisk. Har vi da ikke i Historien Exempler nok paa saadanne Upraktiskheder? De Grundsætninger, hvorpaa vor Frihed hviler, den velsignelsesrige Erkjendelse, som idag for femti Aar siden begyndte sin livskraftige Gjerning iblandt os, hvorledes traadte den frem i Lyset? Der var for hundrede Aar siden Mænd, som erkjendte og vovede at udtale de evige Sandheder, at alle Mennesker er fri, at alle Mennesker er lige, at alle Mennesker er Brødre, men der var flere, som i bedre Tilfælde trak paa Skuldrene og sagde: det er maaske i Grunden sandt; vi kan vel neppe nægte det; men — det er jo upraktisk, det rimer sig ikke med det Bestaaende — og hvorledes gik det saa? Det voxede op til noget saa gigantisk upraktisk, at Alt hvad det tog paa gik i Stykker, Alt, hvad det kom nær, knustes. Denne Slags Upraktiskhed frygter vi som en Fare. Og derfor sige vi til dem, som staa paa de høie Stæder og have det vide Syn, — eller som burde have det; som have den dybe Indsigt, — eller som burde have den; som have det varme Hjerte for Folkenes Tarv, — eller som burde have det; som ræddes for at gaa ind under Historiens Dom, — eller som burde gjøre det: Tag Eder af denne Tanke itide, medens der endnu kjæmpes og lides for Nordens Sag, den er der, den lever og den voxer, og saasandt vi er værdige til den Frihedens velsignede Dag, som er oprunden over vore Hoveder, der kommer den Tid, at der gaar et Veir over Folket og det reiser sig og raaber: Gud vil det! Jeg har endnu ikke nævnt, mine Herrer, hvad der nærmest skulde være min Tales Gjenstand og dens Slutning, og det vil De maaske holde mig tilgode. De vil gjennem mine Ord have følt, hvad der ligger paa Bunden af min Tanke; men det er ikke let at tale, naar Sorg og Skam og Harme binder Tungen; naar man føler, at der allerede er talt formeget, fordi der er handlet saameget forlidet; fordi Ord er Gift for den, der kræver Helsebod; fordi jeg endelig blues ved Ordets Afmagt ligeoverfor Blodstrømme, som endnu ryger og slagne Mænd, som kræve Hevn! Det er da for Danmark, at Ønsket stiger; for Danmark, der vel gaar i Kampen alene, men ikke seirer alene; for Danmark, at Raabet stiger i denne Stund til Ham, som leder Folkenes Skjæbne og bøier de Styrendes Villie, som med vort fattige og kuede Folk har vist, hvad han formaar med de Ringe. Gud giv dog Danmark Seir tilsidst! Fri os fra Skammen, fri os fra Skaden!

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 23.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 5. Juni 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Giacomo Meyerbeer.

Vor Pariserkorrespondents sidste Brev indeholder følgende Skildring af den store bortgangne Mester:

„Paris, det tankeløse Paris, anede ikke, at et stort Geni stred den sidste Strid. Enhver gjorde sorgløs sin Gjerning, da den Efterretning pludselig fløi som en Løbeild over det moderne Athen: „Meyerbeer er opgivet af sine Læger, Meyerbeer dør.“ Nogle Timer efter havde denne Kunstens Athlet udaandet. Han havde længe lidt af Mavesmerter, som Ingen bekymrede sig om, netop af den Grund, at han havde havt dem saa længe; derimod ængstedes hans Venner over en Tilbøielighed til Halsbetændelse, som dog viste sig at være mindre farlig, siden den ikke dræbte ham. To Dage før sin Død arbeidede han endnu og lagde store Planer for en lang Fremtid, og han var ganske forundret, da de velbekjendte Mavesmerter mod Sædvane tvang ham til at gaa tilsengs. Dagen efter telegraferede Lægen til Berlin, og hans Hustru og to Døtre kom endnu til rette Tid for at modtage hans sidste Suk. Selv vidste Meyerbeer slet ikke, at han skulde dø, og Slægt og Venner slugte deres Taarer, en slet Tjeneste efter min Mening. Naar et Menneske skal dø, da lad ham modtage Døden med Dødens Alvor; den var min Fiende, som vilde skjule for mig det Store, der var mig nær. Den Døende talte kjærligt med Sine til det Sidste. Nogle paastaa, det var en sublim Forstillelse af ham at fortie sin Dødsfrygt.

Skjønt Meyerbeer allerede var over 70 Aar, beklages hans pludselige Død passioneret, da han gik bort Dagen før et nyt Slag, Dagen før en Seier. Hans ny Opera, „Afrikanerinden“, som man har ventet utaalmodig paa i flere Aar, som længe har været færdig, men som Mesteren endnu altid vilde fuldkommengjøre, som Statens høie Chef siges spøgende at have forlangt, uden at opnaa mere end andre Dødelige, var endelig bestemt til Opførelse, Rollerne uddelte, Prøve fastsat. Saa kom Døden brat. Da den første Efterretning derom lød, hed det fra alle Sider: „Vi have idetmindste nu hans l’Africaine.“ Saa aabnedes hans Testament, som til almindelig Forbauselse og Sorg indeholdt det bestemte Forbud, ikke at opføre nogetsomhelst af Testators efterladte, men ikke af ham selv i Scene satte Værker. Saa bragtes l’Africaine til en Notarius i Paris, hvor den henligger forseglet i denne Time. Musici, der kjende Manuskriptet, have erklæret, at selv om denne Testamentklausul ikke havde været, var l’Africaine at anse som en død Ting fra det Dieblik, Mesteren var borte. Det er bekjendt, hvorledes Meyerbeer indstuderede sine Operaer med Orchester og Sangere. Det var et Aars Værk. I l’Africaine har han noteret en Mængde Satser med tre Sorter Blæk: sort, rødt og blaat; Effekten af de tre forskjellige Satser skulde først bedømmes under Prøverne og Valget gjøres, og hvem vilde vel nu paatage sig det uhyre Ansvar for et saadant Værks Skabelse for Scenen?

Frankrig reklamerer Meyerbeer som sin Eiendom, skjønt han er født Tydsker; men da hans verdensberømte Trilogi „Hugenotterne“, „Robert“ og „Propheten“ ere komponerede i Paris til franske Texter og betragtes som fransk Nationaleiendom, har man nogen Ret for sig. Meyerbeer gik meget ung til Italien, for at studere. Saa gjorde Gluck og Mozart før ham. Hans Ophold paa Cimarosas og Pergoleses Jord udøvede mægtig Indflydelse paa hans Phantasi. Han forstod, hvilke Værker der kunde skabes ved at benytte de to Nationaliteters Erobringer, ved at forene Studium og Inspiration, Drøm og Passion. Italien berusede ham med sine Toner, sine Minder og sin Sol. Han gik fra Stad til Stad, fra Overraskelse til Overraskelse. „Aldrig glemmer jeg hin Tid“, sagde han en Aften i Operaens Foyer. „Min Familie kaldte mig tilbage til Tydskland. Jeg skjulte mit Opholdssted, for ikke at forstyrres, for at leve ganske i min Drøm. Den varede 9 Aar. Da jeg igjen var i Tydskland, syntes jeg, at Lyset var slukket paa Himlen.“ Hans Dine tindrede altid, sige hans Venner, naar han talte om hin Drømmenes Tid, og en selsom Melancholi lød i Røsten. Var det Italien, han elskede saaledes? Ingen ved bestemt at svare herpaa, men der gaar et Sagn om en stor, besvaret Lidenskab, hindret af Baand, knyttede i Hjemmet af et ungt Menneske, der troede sig at være en Mand og maatte bøde derfor med den gamle, evige Bod.

Hans Lærer, Vogler, og hans Ven og Meddiscipel, Weber, vare endnu utaalmodigere end hans Slægt over den lange Udeblivelse. Weber var forbleven den tydske Skole tro, og da han saa Vennen fjerne sig fra denne, gjorde han ham bitre Bebreidelser. „Du er mere Italiener end Tydsker“, skrev han, „bliver Du længer borte, er Du fortabt for os.“ Den Lykke, Meyerbeers første Værker gjorde i Italien, satte Kronen paa hans Vrede, og han fornægtede nu Vennen ganske. Neppe anede han, at denne Fornægtede skulde grunde en Skole, der har vist sig langt mægtigere end hans egen; Jægerbruden synes en Idyl ved Siden af Huguenoterne. Dolkenes Indvielse er maaske den mægtigste Inspiration, noget Theater har seet, og Duetterne mellem Valentine og Marcel mere smeltende, end noget af hvad der har Verdensry.

Hvad der udmærker Meyerbeers Skabelse, er Storheden. Den er ikke alene i Ideen, den er i Følelsen, den er i den hele Plan. Han drømte store Kombinationer, gigantiske Udviklinger. Denne Trang til Storhed, som hos ham ingenlunde var søgt, har stundom bragt ham til at overskride Operaens Proportioner; heraf knusende Anstrængelser for Sangere og Musici og vel ogsaa for Publikum, thi at høre anspændt i fem Timer, — intet af Meyerbeers Værker varede kortere Tid, — er et uhyre Arbeide. Hans eneste sublime Feil var Overdrivelsen af en Kraft, som den gode Smag ikke altid mildnede.

Meyerbeers Indflydelse paa den moderne dramatiske Musik er umaadelig, men skabt den har han ikke;

Giacomo Meyerbeer.

Europa kjendte allerede „Wilhelm Tell", da Meyerbeer kom."

Hertil ville vi knytte nogle korte biographiske Oplysninger. Meyerbeer blev født i en jødisk Familie i Berlin den 5te Septbr. 1794 som den ældste blandt tre Brødre, af hvilke de Andre have erhvervet sig et Navn i Literaturen. Hans musikalske Uddannelse tog sin Begyndelse i hans femte Aar; 6 Aar gammel lod han sig høre paa en Koncert, og da han var 9 Aar, holdtes han for en af Berlins dueligste Pianister. Som man ser, tilkommer ikke vor Tid Æren af at have opfundet de musikalske Underbørn; selv Meyerbeer har hørt til denne ulykkelige Slægt, fra hvilken han dog, medens det endnu var Tid, droges ud, da den bekjendte Abbed Vogler tog sig af ham og indviede ham i Kunstens sande Love. Meyerbeers første dramatiske Arbeide, „Jephtas Datter", gik over Münchener Scenen i 1814, men gjorde ingen Lykke; Skolelærdommens tunge Barrer havde han endnu ikke faaet præget ud i Skillemynt; han var bunden i det Lovmæssige. Forsøg i Wien mislykkedes ogsaa; man henviste ham til Italien. Han kom til Venedig, netop da Rossinis Tancredi enthousiasmerede Alle og sagtens ham selv med; thi „Romilda e Costanza", som han strax efter skrev for Sangerinden Pisaroni, er fuldkommen italiensk i sit hele Anlæg, og modtoges ogsaa af Italienerne som Kjød af deres Kjød. Den efterfulgtes i 1819 af „Semiramide riconosciuta" og i 1820 af „Margherita d'Anjou" samt „Emma di Resburgo." Flere Arbeider fulgte disse og modtoges med Bifald paa de italienske Theatre, indtil Mesteren i 1823 atter maatte gaa over Alperne, for i Spa at gjenvinde sin Helbred.

Meyerbeer havde banet sig en ny Vei, der skulde lede ham til Udødelighed. I 1828 tog han atter med Kraft fat paa de Arbeider, der i nogen Tid havde været afbrudt af hans Giftermaal og det smertelige Tab af to Børn. Den 22de November 1831 opførtes for første Gang paa den store Opera i Paris „Robert le diable." Virkningen var umaadelig, og allerede i de første Dage af 1833 blev det ham overdraget at skrive Musiken til „les Huguenots"; samtidig hermed indgik han paa at betale en Mulkt af 30,000 Francs, hvis Musiken ikke var færdig inden en bestemt Tid. Men som Følge af en Sygdom, hans Hustru blev angreben af, og efter hvilken Lægerne tilraadede et Ophold i Italien, saa han sig nødt til at anholde om en forlænget Frist af sex Maaneder; man afslog hans Forlangende; Meyerbeer betalte Summen og reiste. Entrepreneuren, bange for, at det talrige Publikum, som „Robert le diable" havde trukket til Operaen, igjen skulde forlade ham, reiser efter Komponisten, betaler ham Mulkten tilbage, og den 21de Febr. 1836 opførtes Huguenoterne og modtoges med samme Begeistring, som deres Forgjænger.

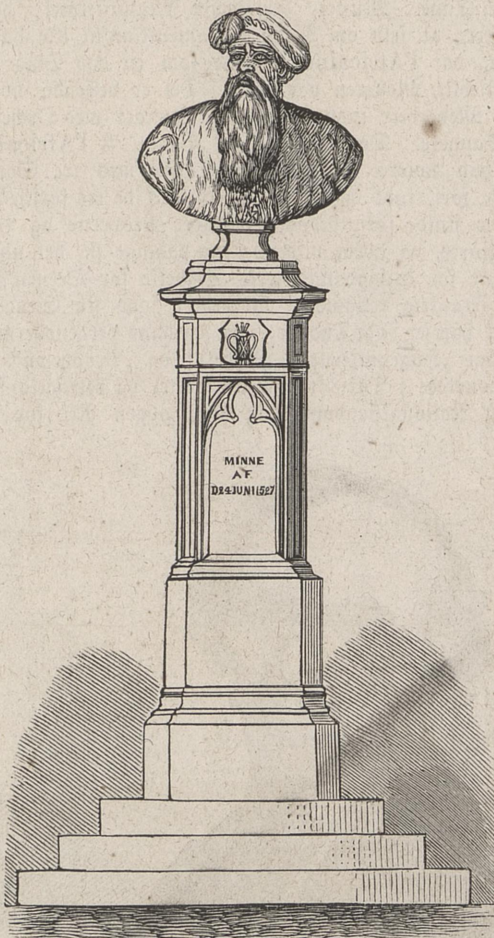
Et Tidsrum af næsten 13 Aar ligger imellem „Huguenoterne" og „Propheten." I 1854 kom „l'Etoile du Nord" og tre Aar efter „Dinorah ou le pardon de Ploermel." Siden den Tid har hans „Afrikanerinde" stadig været bebudet og har ligesaa stadig ladet vente paa sig.

Meyerbeers Liv, som alle store Kunstneres, har helt og holdent været nedlagt i hans Værker. Nogle Reiser til Italien, hyppige Toure i Frankrig og Tydskland, lange Ophold i Paris, Berlin og ved Badene i Spa, hvorhen han ofte vendte tilbage, for at styrke sin svage Helbred, det har været de eneste Afvexlinger i et Liv, der har været saa vel anvendt. Hvert af hans Arbeider var ham en Kilde til Anstrængelser, paa Grund af de talrige Rettelser, han foretog, og den ubegribelige Umage, han anvendte paa Indstuderingen. Høflig og forekommende mod al Verden, taug han med den Pine, som Sangernes og Orchesterets Feil og Skjødesløshed voldte ham.

Den Iver, hvormed han mere end overholdt den horatsiske Regel om de ni Aar, den Utrætteligheд, der aldrig blev tilfredsstillet hverken af sig selv eller af Andre, var en stadig Gjenstand for Drillerier ligesaameget fra hans Venner som fra hans Modstandere. „Meyerbeers egentlige Religion", skrev Forfatteren til Brevene „Ueber die franzøsische Bühne" i 1837 fra Paris, „er Mozarts, Glucks, Beethovens Religion, det er Musiken; kun paa den tror han; kun i den Tro finder han sin Salighed og lever han med hele sin Overbevisning. Ja, jeg vilde sige, han er denne Religions Apostel. Ret som med apostolisk Iver og Nidkjærhed behandler han alt det, der angaar hans Musik. Medens andre Kunstnere ere tilfredse, naar de have frembragt noget Skjønt, ja ikke sjelden taber al Interesse for sit Værk, saasnart det er færdigt, begynder tvertom hos Meyerbeer netop de værste Fødselsveer efter Forløsningen; da giver han sig ikke tilfreds, før hans Aands Barn straalende har aabenbaret sig for det øvrige Folk, før det hele Publikum er bleven opbygget af hans Musik, før hans Opera har udgydt i alle Hjerter de Følelser, som han vil prædike for den hele Verden. Som Apostelen, naar det gjælder at redde en eneste fortabt Sjæl, hverken skyr Møie eller Smerte, saaledes vil ogsaa Meyerbeer, naar han erfarer, at der er En, der fornægter hans Musik, utrættelig forfølge ham, indtil han har omvendt ham; og det ene reddede Lam, selv om det er den ubetydeligste Feuilletoniststjæl, er ham da kjærere end den hele Hjord af Troende, der tilbade ham med orthodox Iver.

Musiken er Meyerbeers Overbevisning, og det er vel Grunden til alle hine Ængstelser og Bekymringer, som den store Mand saa ofte lægger for Dagen, og som ikke sjelden aflokker os et Smil. Man maa se ham, naar han indstuderer en ny Opera; da er han en sand Plageaand for alle Musikere og Sangere, som han piner med uophørlige Prøver. Aldrig er han ganske tilfreds; en eneste falsk Tone i Orchesteret er ham et Dolkestød, som han tror at skulle dø af. Denne Uro forfølger ham endnu lang Tid, efterat Operaen allerede er opført og modtagen med Bifaldsstorme. Endnu da ængstes han, og jeg tror ikke, han giver sig tilfreds, før nogle tusinde Mennesker, som har hørt og beundret hans Opera, ere døde og begravne; af disse har han intet Frafald at befrygte; disse Sjæle ere ham sikre. Paa de Dage, da hans Opera bliver given, kan Vorherre selv ikke gjøre ham tilpas; regner det og er det koldt, frygter han for, at Mademoiselle Falcon skal faa Snue; er derimod Aftenen klar og varm, er han bange for, at det smukke Veir skal lokke Folk ud i det Fri, og at Theatret skal staa tomt. Intet kan lignes med den Pinlighed, hvormed Meyerbeer, naar hans Musik endelig bliver trykt, besørger Korrektur; disse utrættelige Rettelser i Korrekturen er bleven et Ordsprog blandt Paris's Kunstnere. Men man skal betænke, at Musiken er ham det dyrebareste af Alt, vistnok dyrebarere end hans Liv. Da Choleraen begyndte at rase i Paris, besvor jeg Meyerbeer om at reise bort snarest muligt; men han havde endnu nogle Dage Forretninger, der ikke kunde opsættes; han skulde arrangere den italienske Text til „Robert le diable" sammen med en Italiener."

Det var den 2den Mai, at dette rige, rastløse Liv udslukkedes.

Monument over Gustaf Wasa.

Gustaf Wasa Festen i Westerås
den 6te Juni 1864.

Den 6te Juni afsløres i Westerås det Monument over Gustaf Wasa, af hvilket vi her give en Afbildning. Og neppe kan man tænke sig noget mere passende Sted. Her ved Badelundsås og i selve Byen vandt Gustaf med sine Dalkarlar den første afgjørende Seier over de Danske; her i Sortebrødrenes Forsamlingssal vandt han for sig og for sit Folk en fuldstændig Seier over det katholske Præsteskabs Magt, og her bekræftedes i 1544 den Beslutning, der gjorde Sverige til et Arverige.

Slottet, hvor Gustaf boede, findes endnu, om end ikke i det Ydre aldeles lig det, som beleiredes og indtoges 1522. Midt imod, paa den anden Side af Svartån, ligger „Kungsträdgården", hvor det fordums Sortebrødrekloster laa. Grundmurene af dette Kloster er bleven staaende lige til nu, da de maatte borttages, for at man kunde rydde Grunden for Monumentet.

Monumentet bestaar af en Piedestal, paa hvilken er opstillet Kongens Brystbillede i Bronce, modelleret af Prof. Quärnström og støbt i Munchen. Hele Mindesmærket er 9 Alen høit.

Kong Sverre.

Hele Søndag Formiddag havde Menneskemasserne strømmet ned til Fæstningsvoldene og Bryggerne, forat speide, om ikke Kong Sverre snart skulde lade sig se. Endelig, da Klokken var vel Et, øinede man langt ude en tyk Røgsøile; snart begyndte man at skimte Mastetopperne, og i et Nu gled Skibet rolig og majestætisk ind mellem Øerne og forbi Fæstningen, uden at ændse den Salut, det hilsedes med. Først en Stund efter, da H. Maj. Kongen gik fra Borde, og Mandskabet, der bedækkede Ræerne, havde sendt ham et tordnende Hurra, rullede Røgsøilerne ud fra Skibets Kanonporte, og det gamle Ekebjerg skalv af Fornøielse over at høre paa, hvilket herligt Mæle Kong Sverre endnu havde til sin Disposition, om det nu, som i gamle Dage, skulde hændes ham, at han fik Lyst til at kaste sit Ord ind mellem de seiers- og øldrukne Tydskere. Han vilde nok kunne skaffe sig Ørenslyd i Laget.

Men indtil videre skyder Kong Sverre kun med løst Krudt, og derfor kunde vore fredelige Hovedstadsbeboere hin Søndag med Held og helt Skind udføre den storartede Entring, som Skibet snart blev Maalet for. I hvor barske Folder end Skildtvagten ved Faldrebstrappen lagde sit begede Fjæs, gjorde han dog ingen Mine til at spidde En med sin opplantede Bajonet, og den frygtsomste Medborger kunde med Rolighed trampe Skibets Planker, — det skulde da have været, om „Gjengangerens" troende Redaktør og hans af „Misbrug" levende Eftersnakkere havde faaet se den berømte Martyr af en Kok spadsere meget vel tilfreds om og af ham havde modtaget den samme Oplysning, som vi paa vort Spørgsmaal fik, at han ikke en eneste Dag havde været paa Sygelisten. Det kunde maaske have gjort Besøget ombord mindre behageligt for Vedkommende. Idetheletaget tager man nok en Smule feil ved at udmale sig Fregatten som et Barbariets Hjem; thi om vi paa vort Besøg, som vi aflagde paa en Tid, da man visselig ikke havde stadset sig op til at modtage Visiter, havde været ledsagede af et af de ærede Medlemmer paa Listerbænken, skulde vi være tilbøielige til at tro, at han vilde have opløftet sin Stemme til en høi Klage over den Comfort, der herskede overalt, de elegante, store, luftige Rum og den Ødselhed, hvormed der var sørget for Besætningens Bekvemmelighed og Velvære.

Kong Sverre er vel sagtens for Tiden det største Skib i de nordiske Mariner, og man giver den bedste Forestilling om, hvilken hel flydende liden Stat det er, naar man anfører, at medens et Koffardiskib paa 300 Kommercelæster ansees for forsvarlig stort, maa man dertil lægge sine gode 1000 Kommercelæster, for at komme op til Kong Sverres Størrelse. Skibets Bygning blev paabegyndt i 1856 paa Horten, og den 23de Oktober 1860 løb det af Stabelen. Med Forbigaaen af Beregningen over, hvad Skibet omtrent har kostet, — en Beregning, der maaske ogsaa vilde være noget vanskelig at udføre, — ville vi kun meddele nogle Talstørrelser, der give en nøiagtig Ide om Skibets Dimensioner og Udrustning. Længden i Vandlinien er 212 Fod, største Bredde sammesteds 48 Fod, Dybgaaende agter $21\frac{1}{2}$ F. Deplacement paa Tømret 104,900 Kvadratfod. Paa Batteriet er der tredive 60-punds Bombekanoner og to Kuglekanoner af samme Kaliber; af disse skulle imidlertid snart sex Bombekanoner ombyttes med Kuglekanoner. Paa Dækket er der 2 Sextipundingere og 18 Tredivepundingere foruden nogle smaa Kanoner, der høre med til Skibsbaadene, naar disse skulle ud paa egen Haand. Idethele har Skibet saaledes 52 Kanoner. Seilarealet angives til 23,393 Kvadratfod. Man har Plads til at indtage 90 Dages Proviant for den 550 Mand stærke Besætning og Vand for 30 Dage.

Nogle Breve
fra Norges Statholder, Grev Chr. Rantzau, til Hans Gram.

(Meddelte af L. Daae.)

Grev Christian Rantzau, af hvis Breve her nogle Brudstykker meddeles, blev 1731 Statholder i Norge efter den d. 5te Oktober s. A. afdøde Ditlev Vibe (Instrux af 5te November 1731) og indehavde Embedet indtil 1739, da han blev afskediget, idet samtidig Statholderembedet nedlagdes og først 1750 atter blev besat med Vicestatholder Jakob Benzon.

Statholder Rantzau (født 1684) var en Søn af Grev Otto R. til Asdal, som 1671 var bleven optagen i den danske

Grevestand og var død 1719. Ved Arv efter denne sin Fader og en barnløs Broder havde han erhvervet en meget anselig Formue, bl. A. ni Herregaarde. Hans fornemme Fødsel og betydelige Embedsstillinger havde skaffet ham Geheimeraadstitelen, Elefantordenen og andre større Udmærkelser; men forøvrigt vide vi, at Christian VI ikke var fornøiet med hans Embedsførelse i Norge, og at dette var Grunden til hans Afskedigelse. (Kongens høist interessante Breve herom til sin Minister, Schulin, se Møllers Mnemosyne 3die Del.) Han blev imidlertid senere Stiftamtmand i Fyen, og døde 1771 i en Alder af 87 Aar.

Men, hvorledes det end forholder sig med hans Dygtighed som Embedsmand og hans Iver i Statens Tjeneste, — han beskyldes bl. A. for som Statholder at have gjort altfor hyppige Reiser til sine danske Godser, — er det derimod almindelig bekjendt, at denne rige og høibaarne Herre, ligesom flere af hans Stand i de Dage, var besjælet af en meget levende videnskabelig Interesse*). Han havde derfor samlet et

*) I en Henseende har imidlertid Norge liden Grund til at glæde sig ved Rantzaus lærde Liebhaberier. Thi han skal have bortført fra Akershus det dengang der opbevarede Klosterarkiv fra Hovedøen og senere i et Anfald af Vanvid have tilintetgjort det. (Langes Klosterhistorie, 2den Udg., 401.)

udmærket Bibliothek og underholdt stadig Forbindelse og Brevverling med flere af Samtidens Lærde, navnlig med Hans Gram.

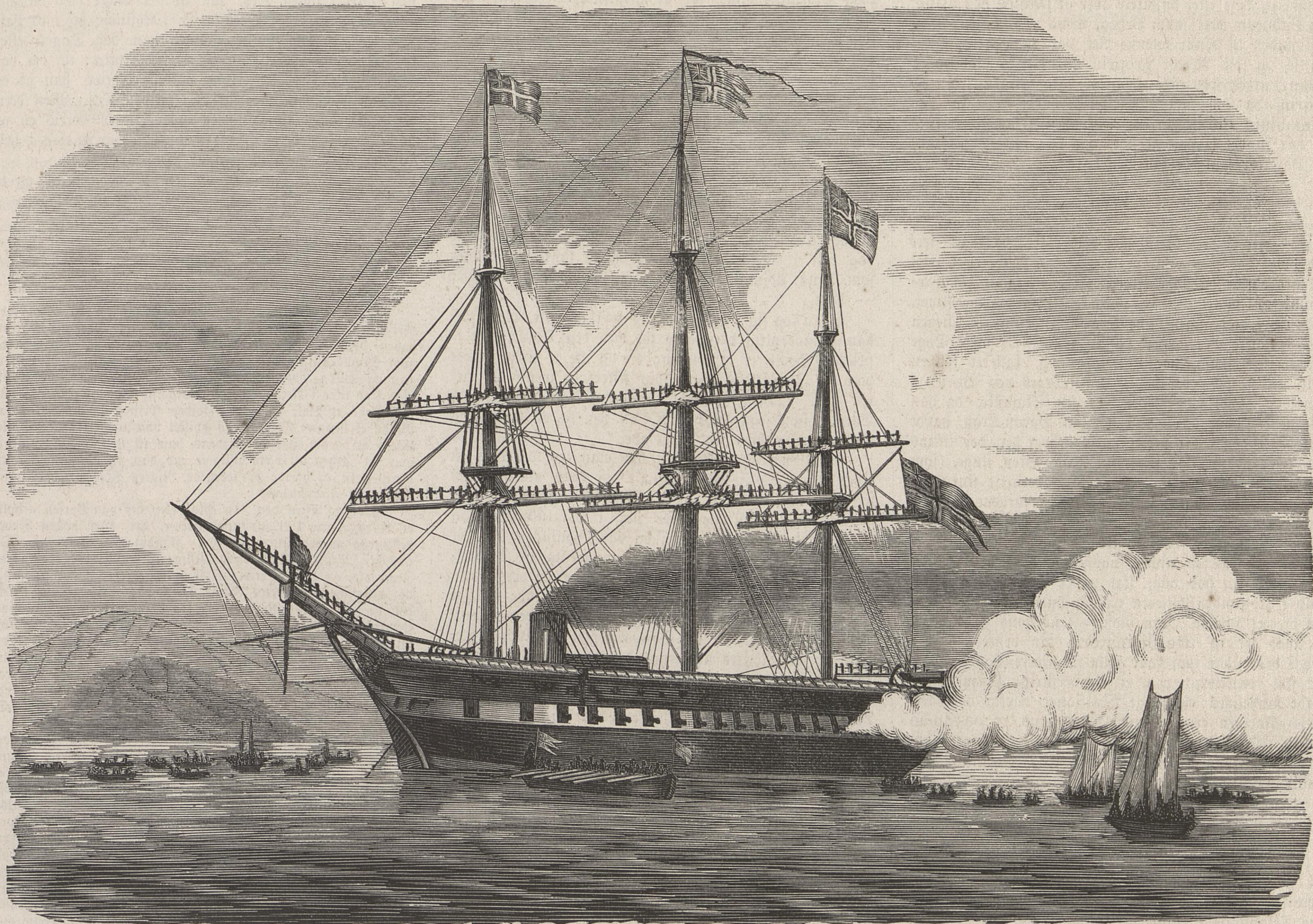
Grams Breve til Rantzau ere allerede forlængst offentliggjorte i O. Wolfs Journal for Aaret 1810, hvorimod Statholderens Breve til Gram, der findes paa det store kgl. Bibl. i Kjøbenhavn, endnu henligge utrykte. Da disse imidlertid indeholde adskillige, om end ei væsentlige, saa dog ikke uinteressante Træk til Oplysning navnlig af Christiania Bys Forhold paa den Tid, fortjener en liden Prøve deraf sagtens at trykkes, og det saameget mere, som hin Periode af vor Historie er temmelig fattig paa Notitser af denne Natur.

I.

Christiania 23 Januar 1734.

— — Her nøies vi endnu med vores gode gamle Tro, skjønt her og tales noget om Suurdeien; særdeles skal her være en Hjul-mand, en slet Arbeider, en dyr Kompan og en stor Bedrager, som Aanden skal være kommen saa stærk over, saavelsom over hans Kone, at de for ingen Deel vil, deres Lius maa staa under Skjeppen. Hos dennem tales der om Forsamlinger, jeg hører det uden at agte derefter; spreta vilescunt. Saalænge Geistligheden ei styrker, opirrer eller opmutzer de Ting, ere de af ringe eller ingen Betydenhed. Paa Moss skal der og være en Capellan*), der tiltager sig conscientiam scrupulosam over de Ord: Kjereste Christi Venner, som mig er fortalt; det er, siunes mig, vel longe petitum, da Deus (est) scrutator cordum. Idet ringeste kunde han uden scrupule, juxta me, sige det optative, mens disse Ting giver jeg enhver selv at betænke. Det kløgtigste er, at den gemene Mand paa Landet skal, da han hørte Forordningen i Faveur af Pietisterne oplæse paa Prædikestolen, være falden paa de Tanker, det Presterne nu ei havde Forlov at straffe dem eller Synden, de maa vel ei være ret opliuste, andre derimod skal med stor Flid have erkyndiget sig om, hvad Pietisterne havde for en Tro, og om den var meget bedre end Prestens, siden han ei maatte skjende paa dem. Biskop Hersleb ytrer sig ei med det ringeste videre end, at han ei kan improbere, det Folk kommer sammen for at læse og bede; ingen er vel saa ugudelig derpaa at finde at sige, al den Stund, de ei prædiker efter Aandens Drift, entholder sig fra Menigheden eller vil regulere den engang fastsatte Kirkeordning. — Saasnart jeg faar det reenskreven, skal jeg sende Hr. Justitsraaden en Beskrivelse over Malstrømmen skreven paa Latin af Hr. Spidberg*) paa min Anmodning efter Fru Grevinde Plesses Forlangende. Kortet er hende dediceret, som jeg vil submittere Hr. Justitsraadens Censur og Critique, før det hender overleveres. Jeg seer med Fornøielse, det Bordings poetiske Skrifter ei længere skal ligge i Dvale, jeg vil ved Hr. Justitsraads gode Forsorrig blandt de allerførste vente et Exemplar. — —

*) Hermed sigtes til Jens Rennord, en temmelig bekjendt Pietist, der senere blev Sognepræst til Korskirken i Bergen.

„Kong Sverre" paa Bjørviken Søndag d. 29de Mai.

— — Blev. Con Rector Schiøt flyt herfra, var det en ypperlig Ting om her til Skolen kunde faaes en god Mand, der var stærk in physicis, der burde excoleres besynderlig hisce in oris, hvor den saa høiligen behøves, som den mægteligen negligeres. Rasch**) inter nos dictum, habet muscas in capite og er saa godt som emeritus. Her i Riget er ikke saa meget, som en Navigations Skole, da dog dets Velfærd burde bestaa i Seilads. Jeg gestaar gjerne disse pia desideria ere tildeels interesserede, da jeg gjerne vilde see min Dreng vel anført samt delectere mig selv med en og anden Experimente, der og haver sin store Nytte. — —

*) Stiftsprovst, siden Biskop i Christianssand.

**) Jakob Rasch, Rector ved Christiania Skole, 1706—1737, om hvem i Ill. Nyhedsbl. for 1858 findes udførlige Meddelelser.

II.

Christiania 21 April 1734.

— — Det skulde være mig til Sinds Forlystelse og jeg nægter ikke maaskee til Ros og Berømmelse for Efterkommerne, dersom jeg kunde faa en fuldstændig Beskrivelse af dette Rige, saa adskilligt og saa bemærkeligt, som noget andet, mens jeg vilde have den uden Skrømt a fabulis & traditionibus vindicata, meget grundig saavel topographice, som in antiqvitatibus, naturalibus p. p. Hr. Justits Raad kan aldrig forestille sig, hvor liden Hjelp man i de Ting kan vente sig her i Riget, hvor alle (uden at ville tale nogen brav, fornuftig lærd Mand, som hist og her, skjønt de Udvaldes Tal ere faa, findes i Landet, for nær,) ikkuns bekymrer sig om meum et tuum uden at bekymre sig for det forbigangne eller at tænke paa det tilkommende. De Svenske tage sig deres Lands Berømmelse og Beskrivelse med stor Flid og endda større Bekostning an. — —

— — Med Religions Tvistighederne er det her nu, Gud være æret, ganske stille, og tales eller høres ei tiere derom, end Kbhvns Posten kommer, da vi derfra har seet her en Correspondentz mellem en Frøken og en Biskop*), der giver et fornuftigt, retsindigt og christeligt Svar i slet Tydsk. — —

III.

Juni 1734.

— — Den gode Spidberg er siden bleven en ret ulykkelig og fattig Mand uden Haab at kunne restitueres i sin Tid, da hans Menighed med ham er afbrændt. Han melder mig, det han meest beklager, er 6000 Bøger, han i 40 Aars Tid havde samlet paa og hans mathematiske Instrumenter, da han ei har faaet saa meget reddet som en Bibel eller Psalmebog, thi han fandt det at være sin Pligt den ganske Morgen at være hos de først antændte Huse for at opmuntre Brandfolket og andre at gjøre deres Flid og bjerge hvad de kunde. — —

*) Hermed sigtes til den bekjendte Historie om Biskop E. Hagerup og Hoffrøken Zeidewitz.

—— Jeg skal erkyndige mig og flittig efterforske, om af Mag. Melchior Ramuses*) Adversariis eller Kladder noget maatte findes, mens jeg maa troe, at Sønnerne, da han døde i deres uskjønsomme Aar, vel har det borte; Cancelliraad og Rector Rasch har i disse Dage opmuntret vores Curiositets og Nysgjerrigheds Andagt ved en Tale de lavacris & piaculis veterum Norvegorum ac de eorum urbanitate, moribus vel politesse, mens Talen svarede ei til Løftet; i den Sted blev vi ført vidtløftig omkring i mange ubekjendte Lande, Skikke og Love, den stakkels døde Pere le Bouhours fik sit Apage og sin Anathemismum, megen Ros har han ei fortjent af os i Norden, mens Manden er død, og om (han) end levede, tvivlede jeg paa, tog det op. Efter denne Harangue fulgte en liden Disputation, hvor hans egen 12—13 Aars Søn opponerede under Respondent af næsten lige Alder over den Thesis: an foemina sit homo, lige saa forslidt som foemina selv; det mærkeligste enda var, at Opponentens Profectus ere Colloqvia Corderi, der er vel slet af en Rectors Søn i de Aar og er ei stort at vise sig med eller at rose sig af. I de terminis staar vore Videnskaber her. Der er ei den Ting eller den Videnskab, som bem.te Rasch til Slutning jo lovede at ville fremsætte, læse eller disputere over et Danice et Latine, om Publicum deri fandt Behag, mens verba sunt p. p. Leiligheden til denne solenne Act var en Hørers Afskedigelse, og som Rector propria autoritate indsatte en anden, apostropherende hannem: designatus N. N. Storm, da som samme Person ei havde faaet sit Testimonium Publicum, er Biskoppen kommen imellem og har fundet derpaa at sige, saa han først maa gjøre sig klar, før han det kan betjene. ——

IV.

7 Januar 1736.

—— I dette Stift er i dette Aar født 3114 flere end døde og ifjor omtrent 5000, saa Gud være æret for grødefulde og gode Tider, thi ellers naar proportionaliter saaledes i de øvrige Stifter og vedbliver, vilde Underholdningen blive knap. Rugen er her stegen til 11 norske Mark eller 16 ℔ 8 ß. — I disse Dage har en Kjøbmand, navnlig Norborrig, falleret for en 8 à 10000 Rd., der vel ei vil spørges paa Børsen i London; havde han bleven ved sin Stumskee, da han tilforn skal have været Kok hos sal. Baron Krag, havde han venteligen gjort bedre, mens enhver her, der ikkuns kan skrive udenpaa sin Correspondance Brev, sluge, (som det kaldes, at svige Kongens Told), oversætte sine borgede Varer, er, saalænge det varer, en fornemme Kjøbmand. —— Her er en Doctor, navnlig Paris, curerer lystig derpaa løs, har ingen Testimonia eller Beviis nogensteds fra, en anden navnlig Mathias Grøn har meldet sig hos mig, skal under Præsidie af Buchwald i Novembr. sidstleden have disputeret og være bleven creeret Doctor. Jeg vidste gjerne hans profectus, og hvad der in arte divinatoria kan ventes af ham med Tiden, naar han faar fyldt sin Kierre=Gaard; hvor der skal reflecteres paa et Universitets Distinctioner, burde sandeligen med slige Creationer varlig omgaaes. —— Faderen er en gammel Advocatus, er pessimae notae. Kan Sønnen saa vel lage et sygt Legeme som Faderen har hjulpen mangen slet Sag, magnus erit nobis Apollo. ——

V.

7 April 1736.

—— Men sandt er det, at den sig kaldede Doctor Paris, der var saa ublu og søgde om at ville her være Land og Stadsphysicus, foregivende at have mistet sine Testimonia i Skibbrud, hvis Ansøgning jeg forebygte hos Hr. Geh. Raad Rosenkrantz, var en Bedrager, der kunde ei et Ord Latin, mens paa heel uredelig tydsk har han bedraget sine Creditorer og er gaaet fløiten.

VI.

22 Marts 1738.

—— Jeg veed, hvor stor en Elsker Hr. Justitsraad er af Antiqviteter, og her har været en mageløs, som nu til mange Arvingers største Glæde og Fornøielse maa savnes, den gode Sal. Fru Bispinde Munk, man til alles Forundring mener at efterlade sig ei langtfra en Tønde Guld, og er saa godtsom i en Forstue i Kister blandt gammel Kobber, Tin, Lærred og Pjalter fundet nogle og tyve tusinde Rixdaler rede Penge i forseglede og efter Aarstal numererede Punge. En gammel Kudsk, der med Fruen, sin Paryk og Hesten, vel udgjorde et Par secula eller tre, har været hendes eneste Geheimeraad, Amanuensis og Skatmester, har og ene vidst at gjøre Anviisning paa den forborgne Skat, saa herefter blive vist Kudske brugte til Wünschel=Ruthe, der dog hos Bergforstandige ere ganske afkomne. Det er ei det eneste Dødsfald, Publicum interesserer sig udi, den gode, brave Oberstlieutenant Peder Colbjørnsen paa Frederikshald har og maattet efter 5 Dages Sygdom takke af, saa hans høistbedrøvede Enke nu maa blande sin Drik med Graad*). ——

VII.

I et Brev af 3die Sept. 1738 omtales Justitsraad Claus Huitfeldt til Throndstad, (der 27de April 1733 blev Lagmand i Frederikstads og Tønsbergs Lagdømme, og var en Søn af Iver Huitfeldt, der 1710 udmærkede sig i Slaget ved Kjøbebugt,) som „et kløgtigt Hoved og temmelig lykkelig i Versekram."

*) Den berømte Lærde, Lektor Melkior Ramus i Throndhjem, Broder af Anna Kolbjørnsdatters Mand.

*) Allusion til dette Fruentimmers „excessive" Drikfældighed.

Historien om en „Sieger Greis" og to „Ehren Säbel."

Det var om Sommeren Aar 1858, tror jeg, at nogle af Armeens subalterne Officierer laa udkommanderede paa Drottningholm, for at gjennemgaa et Kursus i Skydeøvelser. Samtidig hermed indtraf i Stockholm som Sendebud fra sin Regjering General von Wrangel, den nu saa berygtede „Sieger Greis", der nylig har ført sine prægtige Preussere mod Dybbøls Skandser.

En Morgen gaar det Rygte blandt de unge Mars's Sønner paa Drottningholm: „General Wrangel kommer hid i Dag"! Og han kom ogsaa, fulgt af et Par preussiske Adjutanter. Der presenteredes, bukkedes og komplimenteredes. Endelig begyndte da de sædvanlige Øvelser med Skydning til Maals, og disse satte saadant Liv i Gamlingen, at baade han og hans Adjutanter begyndte at tage Del i Skydningen. Den Gang maatte Preusserne dog bide i Græsset; thi saavel hans junkerlige Naade som hans Adjutanter værdigedes hver Gang at skyde — bom.

Han tog sig dog ikke videre nær af dette, men, idet han formodentlig beroligede sig med den Tanke, at Officierens Hverv er at kommandere og ikke at skyde, ytrede han sin Henrykkelse over, hvor sikkert de svenske Officierer traf. „Mine Herrer", udraabte han tilsidst, „de Tvende, som idag skyde bedst, vil jeg, til en Erindring om mig, give hver sin Æressabel."

Da Generalen var reist, kan man tro, der blev en Iver og et Liv i Skydningen, som man aldrig havde seet Magen til. Der blev en Knalden og en Smelden af Skud og af Kugler, der slog i Maalskiverne, saa Ens Ørehinder kunde revne; og da Skydningen var vel til Ende, blev der en Sammensummering af Pointer, som aldrig syntes at ville tage en Ende. Hver og En sammenregnede for Sikkerheds Skyld vist tyve Gange sin Liste, for ikke ved en Feilregning at tabe et eneste Point. Lieutenant T. ved Dalregimentet og Underlieutenant L. ved Nerikes Regimente befandtes tilslut at være de lykkelige.

Det forstaar sig af sig selv, at det glade Haab om Æressablerne kostede Seierherrerne en Punschebolle, og snart gjenlød den dunkle Park af Sange og Latter i den milde Augustaften. Den følgende Morgen toge de Lykkelige sig en Drosche, for at gjøre Hr. Generalen sin Opvartning (en Drosche mellem Drottningholm og Byen koster 1 Spd. 78 ß) og for at aflevere Protokollen over Skydningen. De havde dog Uheld med sig; thi Generalen var forhindret fra at kunne modtage dem. „Gamlingen behøver vel Tid", tænkte de, „for at faa vore Sabler i Orden. Han skal vel pudse dem op og slibe dem, — bedre Lykke næste Gang da." Og derpaa kjørte de hjem igjen (atter 1 Spd. 78 ß). Neppe havde Aurora den følgende Dag gjort sit Morgentoilette, før de lagde i Vei til Byen, denne Gang forvissede om, at Lykken ikke skulde svige dem. De modtoges af et Par Tjenere og førtes ind til Hr. Generalen, der boede paa Rydbergs Hotel. Gamlingen hilsede dem helt artigt, hvorpaa de overleverede Protokollen. Efterat han flygtig havde gjennemseet denne, holdt han en meget skjøn Tale til dem, formodentlig om sine Soldaters „Sieges-Kühnheit" og „Todesmuth", hvilken de dog ikke blev synderlige kloge af, da de næsten var helt og holdent fremmede for den germaniske Tunge. Hr. Generalen behagede derpaa at forsvinde i sit Sovegemak. „Nu kommer han med Æressablerne, den hedersknyffelen!" tænkte de, saa paa hinanden og smilede ... „hør, det ramler derinde ... aa, det er Balgerne." Et Øieblik, og Generalen indtraadte i sit Modtagelsesværelse, med et Par prægtige Sabler ... aa nei! ... et Par Revolvere da ... vist ei! ... et Par Huggerter ... nei, nei! Han bar — et Par Hefter af „der Soldatenfreund"*). „Se her, mine Herrer, en Erindring om mig." Vore nys saa haabefulde Præmieskytter bukkede og marscherede af, men havde megen Vanskelighed med at bære sine lange Næser med sig ud af Døren. Ærgrelsen nedskylledes dog ved en god Frokost, hvorpaa de vendte tilbage til Drottningholm (Pris: se ovenfor), hvor Kammeraterne med spændt Forventning imødesaa deres Tilbagekomst. Alt paa langt Hold viftede de med sine Hefter, og hvilke Hurraraab og hvilke Lattersalver der hilsede dem, da de havde berettet sit Eventyr, kan lettere tænkes end beskrives.

Dermed var dog Fornøielsen ikke til Ende. Kammeraterne, som dog paa et Sæt vilde trøste Præmieskytterne for deres Modgang, arrangerede om Aftenen en Sexa for dem, og for at det hele Selskab fuldt op skulde kunne nyde den kostelige Scene, med hvilken Hædersgjæsterne var bleven modtagne, arrangeredes øieblikkelig en Gjentagelse af den. En af Officiererne forestillede gamle Wrangel, et Par Andre Præmieskytter og en Fjerde og en Femte hans Tjenere. Den improviserede General holdt en lige meget til Anledningen passende som høitidelig Tale. Sceneriet var vellykket og Skuespillerne i Aande. Situationerne bleve lidt efter lidt mere lystige, Ærgrelsen maatte nedskylles og Spadsen steg snart i høien Sky, saa at der senere blev dandset Indianerdands af Lieutenant H. i Kostume og med Palmer i Hænderne, hvilke Palmer han dog Dagen efter maatte betale med halvtredie Daler Stykket; thi det var Værtindens, Jfr. Pettersons vakreste Nerier, han af en Feiltagelse havde faaet fat paa og brudt af. Men dette hører ikke med til Historien om „Sieger=Greis"en og hans Æressabler, endskjønt netop han var Aarsag i hele Ulykken, efter hvad Lieutenant H. paastod.

Saa lyder Historien om en „Sieger=Greis" og to „Ehren=Säbel."

(Af Ill. Tidning.)

*) „Der Soldatenfreund" er et lidet Tidsskrift, som udgives i Tydskland til Læsning for de Menige ved Hæren og koster en eller et Par Groschen Heftet. Om Forf. ikke feiler meget, saa findes General Wrangels Biografi i de ovenfor nævnte Hefter.

Norge.

Christiania den 4de Juni.

H. Maj. Kongen, der i Søndags ankom til Byen med Fregatten Kong Sverre, begav sig den 31te Mai til Gardermoen, hvorfra han vender tilbage idag. Den forenede Eskadre, som formodentlig snart vil forøges med Korvetterne Nordstjernen og Ellida, hvis Ekvipering skrider raskt fremad, var i forrige Uge inde i Arendal, hvor Borgerne i den Anledning foranstaltede et Bal. H. kgl. Høihed Prinds Oscar holdt paa Ballet et længere Foredrag, i hvilket han udviklede det Ønskelige i at bevare Freden, medens han til samme Tid mindede om, at Ingen vil være villigere end han og hans Krigskammerater til at hævde de forenede Rigers Ære i Kampen for Konge og Fædreneland.

Tirsdag Aften den 31te Mai blev der paa Børsen afholdt et Møde af ca. 150 indbudne Herrer, der efter nogen Debat besluttede at constituere sig som „skandinavisk Selskab." Det udstedte Manifest nævner forskjellige Formaal for Selskabets Interesse, og bl. A. ytrer det som Udstedernes Overbevisning, at „der kræves udvortes varige Tegn paa Fællesskabet (mellem de tre nordiske Riger); der kræves et positivt i Statslivet fremtrædende Udtryk for Enhedstanken; der kræves juridisk forpligtende Overenskomster Folkene imellem. Med andre Ord, der kræves en politisk Sammenslutning." Selskabet, ytres der fremdeles, „søger sit Formaal fremmet ved Diskussioner og Foredrag i sine Møder, og ved Udgivelsen af Skrifter." Det skulde glæde os særdeles meget, om vi engang i Tiden hertil kunde føie, at det havde fremmet sit Formaal ved Handling.

I Mandags afsløredes Monumentet over Statsraad Vogt paa Kristkirkegaarden. En talrig Skare Medborgere, blandt hvilke Hr. General Fleischer paa H. Maj. Kongens Vegne, drog i sluttet Skare didud. Efterat Monumentet, af hvilket vi i næste Nr. skulle levere en Afbildning, var afsløret, holdt Hr. Statsr. Stang en længere Tale, i hvilken han smukt skildrede den Bortgangnes Færd. En Sang af Welhaven sluttede Høitideligheden.

De til videnskabelige Reiser i Norge bevilgede 600 Spd. ere for dette Aar fordelte saaledes: Professor Dr. M. Sars 80 Spd., for i en Tid af 4—5 Uger at fortsætte sine Undersøgelser af Christianiafjordens marine Fauna. Antikvar, Kand. Nicolaysen 100 Spd., for at foretage en antikvarisk Reise over Arendal gjenem Sætersdalen, Ryfylke, Roldal og Hardanger. Lektor S. Bugge 50 Spd, for i en Tid af 3—4 Uger at reise i Fjeldbygderne, navnlig Øvre=Thelemarken, for fremdeles at forøge sine Samlinger af Folkeviser, Folkesagn og sproglige Optegnelser. Kand. med. Siebke 130 Spd., for i entomologisk Retning at foretage Undersøgelser i og paa Veien til Romsdals Amt samt indsamle, hvad der for den zoologiske og zootomiske Samling i ornithologisk Øiemed kunde være af Interesse. Distriktslæge Printz 60 Spd., for i en Tid af 6 Uger at anstille botaniske Undersøgelser om Vaarens Udvikling i Valders. Stud. med. Hoch 100 Spd., for i en Tid af 2 Maaneder at anstille botaniske Undersøgelser i Bergens Stift. Stud. real. H. L. Sørensen 40 Spd., for i en Tid af 6 Uger i botanisk Øiemed at undersøge Egnen mellem Mjøsen, Vormen og Glommen søndenfor Elverum. Den tilbagestaaende Del af det for indeværende Aar til videnskabelige Reiser i Norge bevilgede Beløb, 40 Spd., stilles til Lektor Schübelers Disposition, for at anvendes til Udgifter ved de botaniske Excursioner, Gartner Moe efter Overlæg med Lektor Schübeler maatte foretage, for at indsamle levende Planter til den botaniske Have.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 24.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 12. Juni 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

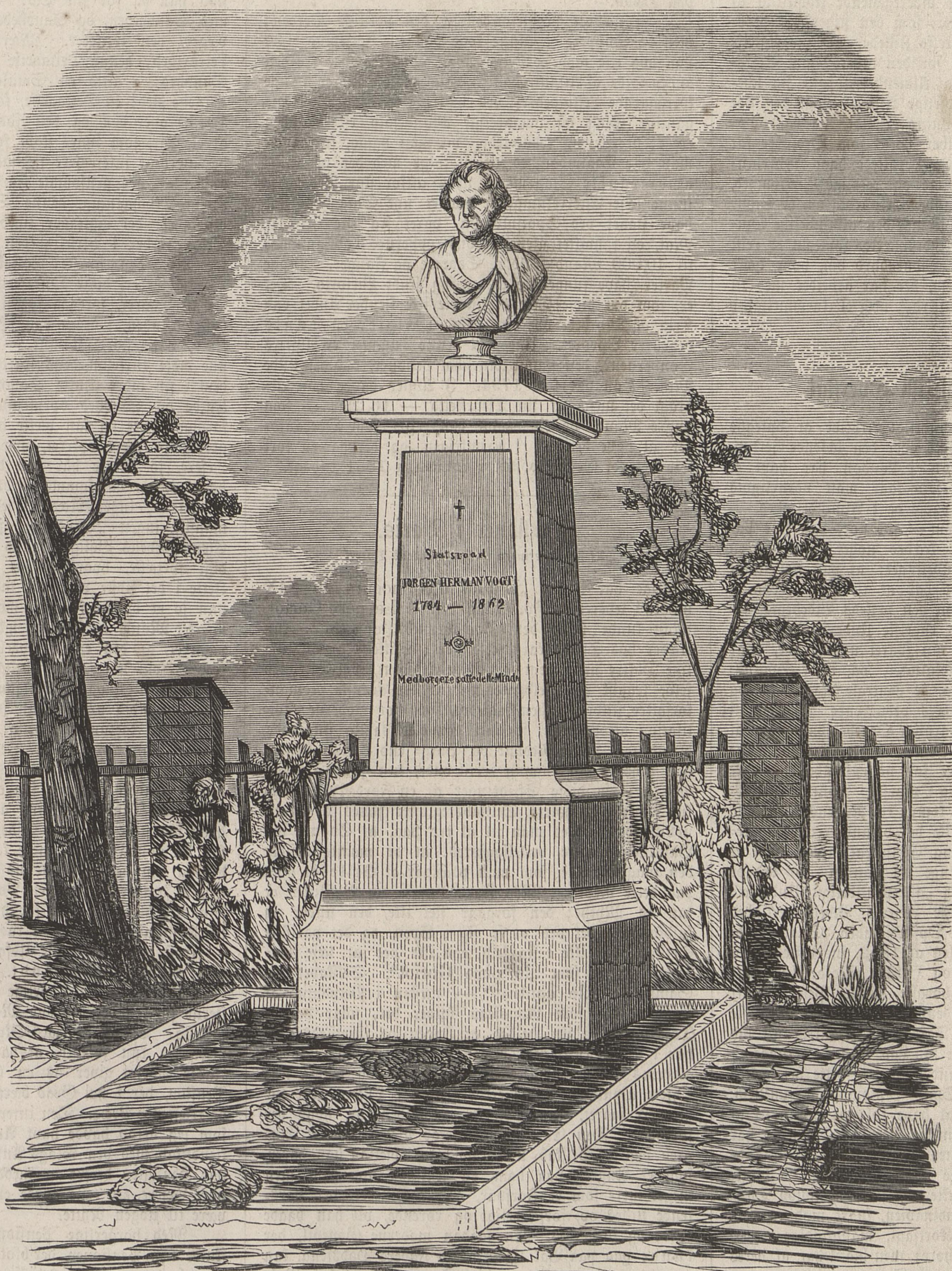
Indhold.

Mindesmærket
paa Statsraad Vogts Grav.

For nogle Uger siden drog Festen paa Halvhundredeaarsdagen efter vor Konstitutions Besegling Tanken tilbage til den Slægt, hvem hint Værk skyldtes og hvis stolte, paa sig selv saa sikre Freidighed en sildigere mere betænksom Slægt saa let fristes til at tage for Dumdristighed og Blindhed for Faren. Hin Slægt tilhører Historien, og der er en Mængde Forudsætninger, som vi maa sætte os ind i, før vi kunne fatte den Aand, der besjælede den; thi hint dristige Mod, hin ideelle, mangen Gang rent abstrakte Begeistring for Menneskerettighederne, hin sværmerske Patriotisme bliver efterhaanden mere og mere et historisk Problem for en Tid, der væsentlig er optagen af stærke materielle Fremskridt, hvis stigende Velstand indgyder Forsigtighed i Bevarelsen, og hvis Interesse retter sig mod de nærmest liggende, praktisk nødvendige Formaal.

Den Slægt, som Stadsraad Vogt tilhørte, ligger os ulige nærmere, ja det er kanske endnu hovedsagentlig den samme Strømning, over hvilken Vogt og hans Aandsfæller saa sikkert førte Roret, der bærer Landets Skjæbne ud i Fremtiden. Billedet af den

Mindesmærket paa Statsraad Vogts Grav.

Tid og dens mest fremragende Personligheder vil først en senere Tid kunne udkaste, der er kommen ud over dens Idekreds og kan se tilbage paa hin Periode som noget Tilbagelagt.

I de Aar, som Vogts Virksomhed væsentlig tilhørte, lededes Norge ikke af Statsmænd, men af Departements=Chefer. Det gjaldt ikke mere ved et modigt Greb ind i Begivenhederne at redde Folk og Land ud af en tvivlsom Krisis; Landet skulde om end langsomt saa dog sikkert bygges med Lov, Finantserne ordnes, Handel og Søfart bringes til Trivsel. Kortsagt, der var et Arbeide at forrette, til hvilket der ikke behøvedes Mænd med genialt Statsmandsblik, men samvittighedsfulde Mænd, et Arbeide, hvis Frugter vare lidet glimrende, men som dog maatte og skulde forrettes, hvis nogensinde den Grundvold skulde mures fast sammen, paa hvilken der siden kunde reise sig en skjøn og rig Statsbygning.

I den Tale, hvormed Statsraad Stang indledede Afsløringen af den Støtte paa Vogts Grav, som vi her meddele en Afbildning af, udviklede han smukt og veltalende den Bortgangnes Værd som Borger og som Embedsmand. Idet vi benytte os af den samme Kilde, som Hr. Statsraaden væsentlig havde øst af, vi mene Vogts tildels paa egne Optegnelser støttede Biografi i Budstikken for December 1861, meddele vi nogle korte Data af Vogts Liv. De ligge for en Del saa langt tilbage, at det ikke kan være uden Interesse at kalde dem tilbage i Erindringen.

Jørgen Herman Vogt var født i Drammen den 21de Juli 1784; Faderen var Kjøbmand. I 1800 tog han Studentexamen i Kjøbenhavn og fik allerede i det følgende Aar Ansættelse som Copist i Finantscollegiet. 1806 tog han juridisk Embedsexamen, og tre Aar efter befordredes han, kun 25 Aar gammel, til Sorenskriver i Nordfjord. Fra 1812 til 1814 var han atter ansat ved Finantscollegiet i Kjøbenhavn, og efter Foreningen med Sverige arbeidede han ivrigt med paa Ordningen af sit Fødelands forviklede Pengeforholde. Han var Statssekretair fra 1822—25, i hvilket Aar han indtraadte i Statsraadet efter Niels Treschow. Hans Virksomhed paa denne Post afbrødes imidlertid snart, idet han i otte Aar fra 1828 af optoges af Udarbeidelsen af den ny Criminallov som Medlem af en i det Øiemed nedsat Commission. Man har villet forklare denne lange Suspension af en personlig Antipathi mod Vogt hos Carl Johan; derpaa tyder ogsaa det, at han, da han i 1836 sammen med Grev Wedel igjen var indtraadt i Statsraadet, under hele Carl Johans Regjeringstid ikke en eneste Gang blev kaldet til Medlem af Statsraadsafdelingen i Stockholm. I disse Aar fortsatte han ivrigt sine Bestræbelser for Udviklingen og Befæstelsen af Landets materielle Velvære, fornemmelig i finantsiel Henseende. Under Kong Oscar kaldtes han gjentagne Gange til Stockholm og ledede afvexlende forskjellige Departementer, lige til Kirkedepartementet, altid med en Samvittighedsfuldhed og Arbeidsdygtighed, der maatte erhverve ham den største Anerkjendelse, selv fra deres Side, der fandt, at Vogt holdt for stærkt igjen ligeoverfor de Krav paa en liberalere og videregaaende Udvikling af Landets politiske Institutioner, som den stigende Oplysning og Trang til Selvstyrelse stillede. Denne Agtelse og den Pietet, man nærede for den aldersstegne Statsraad, gjorde derfor ogsaa, at Almenheden følte sig ubehagelig berørt af den pludselige Afsked, Vogt den 8de December 1858 efter Ansøgning erholdt, og da Advokat Kildal den 19de December 1858 som Ordfører for en talrig Skare af Medborgere tolkede ham Fædrelandets Tak for hans utrættelige og redelige Virksomhed, var enhver Misstemning, enhver Erindring om de Sammenstød, som han havde havt med den almindelige Opinion, forglemt. Og det Mindesmærke, som nu er reist paa hans Grav, er et nyt Vidnesbyrd om, hvor kjært det er os at mindes alle dem, der har arbeidet med til vort Lands Hæder og Velfærd, med Taknemmelighed og Hengivenhed.

Maanedlig politisk Oversigt.

Det vilde være et meget unyttigt Arbeide at optegne alle de Rygter, som udspredes over den læsende Verden, hver Gang Conferentsen i London har havt et Møde. Af Diplomaterne selv faar man naturligvis Ingenting at vide, dertil passe de i Almindelighed — Undtagelserne tie vi helst om — for godt paa sine Papirer, og om der end ikke kræves noget Andet af sen Diplomat, et fordres dog ubetinget: at han skal kunne tie, — selv om han Intet har at tie med. Paa de nysgjerrige Spørgsmaal som den fælleds Videbegjærlighed fremfører gjennem det engelske Underhus's Mund, har vedkommende Ministre kun svaret undvigende, naar det gjaldt Conferentsens Resultater, og naar Spørgsmaalet var om den Stilling, de neutrale Magter indtog ligeoverfor de preussiske Hæres vedvarende Plagerier i Jylland, med den fasteste, barnlige Overbevisning om, at det maatte være den rene Bagvaskelse, naar onde Tunger beskyldte de tydske Hære for nogensomhelst mindre korrekt og gentlemansmæssig Opførsel. Positive Kjendsgjerninger ere saaledes ikke komne til Nogens Kundskab, og vi misunde i Sandhed ikke de „velunderrettede Correspondenter", som, hver Gang, Conferentsen har havt et Møde, har maattet anstrenge sin Fantasi, for ved de utroligste Combinationer og „allerpaalideligste Underretninger" at tilfredsstille sine Læseres Videbegjærlighed og overbyde sine Kollegaers Opfindsomhed. Snart holdt man paa Londonerprotokollen af 1852, snart slap man den; snart skulde Slesvig og Holsten tilfalde Augustenborgeren, snart den oldenborgske Hertug Peter, snart igjen, hvad da var ensbetydende med begge de to sidste Ordninger, Preussen; til Tak, fordi Frankrig gik ind paa disse Planer, skulde det faa Lov til at „arrondere" sin Grændse imod Tydskland. Under dette hemmelige og uigjennemtrængelige Spil Diplomaterne imellem, synes disse imidlertid dog at have følt en Trang til at føle sig for hos den offentlige Mening; saaledes har man ialtfald, og neppe med Urette, villet fortolke de mange Artikler i forskjellige ærede Samtidige, i hvilke Følehornene ere blevne strakte ud, snart henimod Danmarks Indforlivelse i Skandinavien, snart mod en Deling af Slesvig m. M. Kortsagt, mangfoldige ere de Roster, der have ladet sig høre; men hidtil har al deres Tale mest været en Talen med Tunger.

Men det er i Almindelighed netop disse den tause Spændings Øieblikke, der gaa forud for enhver fordentet Afgjørelse, som alvidende Correspondenter og politiske Profeter benytte til at skaffe sig et lyttende Auditorium. Saaledes ogsaa i denne Tid i Syden, hvor de gjentagne og som det synes paalidelige Efterretninger om Sandsynligheden af, at Pius IX snart vil gaa bort, igjen har vakt tillive de mangfoldige Gisninger om en nær forestaaende Løsning af det romerske Spørgsmaal. Handlingspartiet driver paa en Afgjørelse med Sværdet, medens Ministeriet holder igjen og i Parlamentet erklærer, at man maa vente og haabe Alt af Underhandlingerne med Frankrig paa Basis af almindelig Stemmefrihed og Ikke=Indblanding. Man tæmmer her Aanderne med disse samme tvende magiske Ord, med hvilke man forsøger i Norden at besværge Uveiret. Hvis Pius IX nu dør, da dør han efterat have udtalt et smukt og ædelt Ord til Forsvar for et ulykkeligt Folk. Man føler endnu en Efterklang af den Bevidsthed om den aandelige Overlegenheds og Autoritets Styrke, der engang gjorde Pavedømmet til en stor Institution, naar man læser den Allocution, han udslyngede mod Polens Undertrykkere. Men den Tid er borte, der bøiede sig for en Paves Røst, og Udryddelseskrigen fortsættes lige ihærdigt i Polen, hvis Sag nu er skudt i Baggrunden og halvveis glemt over de mange brændende Spørgsmaal af nyere Dato. Polakkerne fortsætte sin Modstand, adspredte hist og her i mindre Afdelinger, der lettere kunne undgaa de russiske Kolonner; de faste Beboere føres bort og spredes i det indre Rusland, og snart vil Seierherrerne ikke kunne svinge sine Landser mod Andet, end de Faldnes Aander, der raabe paa Hævn.

Vi nævnte Rygtesmedene i den politiske Verden; men de Supper, de kunne koge paa en Pølsepind, forslaa dog ikke mod de Retter, man opvartes med fra den anden Side af Atlanterhavet. Naar man erindrer mange foregaaende Leiligheder, ved hvilke Beretninger om gigantiske Slag og umaadeligt Mandefald efterhaanden ere reducerede og reducerede, vil man ogsaa, forsaavidt man har Taalmodighed til at følge med det uendelige amerikanske Slagsmaal, uden altfor stor Bevægelse kunne læse Efterretningerne om et nyt Slag, der skal have staaet ved Spotsylvania, varet fra 6te til 11te Mai, og i hvilket alene Unionstroppernes Tab anslaaes til 40,000 Mand Faldne, Saarede og Fanger. Begge Parter have sunget te deum og skudt Victoria. Det er, som om disse Tiders Historie ikke kjender Andet end Krig og Myrderi overalt; ogsaa i Algier og Tunis vedvarer Oprøret. Under al denne Tummel er Algiers Gouverneur, den gamle Marschal Pelissier, død den 22de Mai. Han var født 1794. I Algier havde han tilbragt det meste af sin Tjenestetid — 16 Aar — som yngre Mand, og did vendte hau, efter som Overanfører at have deltaget i Krimkrigen og derpaa en kort Tid beklædt Gesandtposten i London, i 1861 tilbage.

Pensioner i Paris.

Af Forfatterinden til Amtmandens Døtre.

Balzac har i sine „Etudes des moeurs du XIX siecle" leveret en Fortælling betitlet Le père Goriot. Man kunde kalde den Romanernes Kong Lear, kun træder hos Shakespeare det Onde i Skikkelse af unaturlige Døttre mere frem som noget Absolut, som Skjebnen selv, tragisk gjengjeldende, medens den franske Romanforfatter skildrer Lasten saaledes, som vor moderne Civilisation afføder den, forfinet, kamæleonsagtig skimrende, blændende, mere Medynk og Sorg= end Afskyvækkende; han behøver ikke engang dertil onde, kun svage Hjerter. Ved at læse disse Skildringer af en Fordærvelse, som kun Livet i de høiere Selskabsregioner synes at kunne udvikle den, fristes man til at tro paa, at Sagnet om Basilisken maatte virkeliggjøres, at de maatte besidde den magiske Evne, som man paastaar at Billedet øver paa dette Reptil. Men Fortællingen om Basilisken er kun en Mythe; den forgaar slet ikke, den finder sig fuldkommen vel ved at se sig i Speil, og det parisiske Selskab gaar ikke i sig selv, end ikke ved at læse saadanne Bøger som „le père Goriot". Selskabet — Samfundet, „le contrat" — næsten i Betydning af Komplot — som Rousseau kalder det, naar her er Tale om det i sin Helhed, er Ingen og intetsteds; det har i denne Henseende megen Lighed med hin Middelalderens hemmelige Blodret, der dømte og fældte sine Offere usynligen. Alle erklære sig for Offere, Alle for at være saaret, Ingen vil bære Skylden for, hvad der foregaar. Den Enkelte vil derfor aldrig føle et Angreb paa det Selskab, under hvis Jurisdiction han hører, som et Angreb paa ham, en Anklage mod ham, men meget mere som et Forsvar, og er Billedet, der varslende stilles op, forfærdeligt og rørende, vil han baade røres og forfærdes. En saadan moderne Gonevil, der kunde gaa paa Bal lige fra sin Faders Dødsseng, kan meget godt græde sine modige Taarer ved at læse Balzacs Skildringer. Det store Publicum er strengere, og bliver det mere og mere, i Forhold som det indtager videre og fjernere Kredse om Scenen. Fra dette Publicum udgaar Kritikken, det føler sundere og holder endnu paa en vis borgerlig Skikkelighed, det har ikke saa let for at begribe Konsekventserne i det Gruelige, det oprøres derfor virkelig, og i dette Oprør bliver det uretfærdigt. Det gaar da ud over Forfatteren, der sigtes for Usandhed, Overdrivelse, Pessimisme — Umoralitet og Gud ved altsammen hvad; — ligesom, ak! at den Forfatter endnu var født, hvis Indbildningskraft kunde naa op til Virkeligheden, end sige nogensinde overtraf den.

Balzac yttrer sig i en af sine Fortaler, i Anledning af et saadant Angreb paa ham, paa følgende Maade:

En Forfatter i vore Dage kan kun stille sig den Opgave, at skildre Selskabet i sin Helhed, saadant som det virkelig er, med sine store og sine smaa, sine ophøiede og skjændige Sider, han bliver nødtvungen mere Historieskriver end Romanforfatter. I en Tid som denne, hvor alting analyseres og drøftes, hvor man hverken troer paa Præster eller Digtere, hvor man fornægter i Dag, hvad man løftede til Skyerne i Gaar, bliver Poesien en Umulighed. Han har da ingen anden Udvei end en Beskrivelse af denne Samfundets store Sygdom, og skal man skildre Sygdommen, er man nødt til ogsaa at skildre Selskabet.

Dette er Sandhedens Ord, der kunne passe i alle, endog vore smaa Literaturforhold. Ja vel er den Tid forbi, da en Forfatter kun nærede sit Publicum med Hjernespind, da det lod sig lulle ind i Drømme om Tilstande, der intetsteds hørte hjemme. Det var gyldne Dage for ham; hvor ophøiet, i hvilken mystisk Fjernhed stod han da for sin Tid! Nutildags maa han frem med Sandheden, og Sandheden er nærgaaende, den bevæger, den irriterer. Mærkelig er denne Publicums Letrørthed, denne Deltagelse ligeover for Digtningens Sandhed — altid en Smule af Basilisken, den slaar Øinene ned! en Deltagelse, som undertiden bryder ud i Harme over den og den sørgelige Vending, eller over, at et Par, som synes skabt for hinanden, og som man har lært at interessere sig saa for, ikke maa faa hinanden — den grusomme Forfatter! den danner en underlig Modsætning, denne Omhjertethed til den Koldblodighed, der iagttager ligeover for acurat de samme Begivenheder i Virkeligheden. Dette samme Publicum ser med den største Rolighed disse Misbrug, disse Sørgeligheder, disse Offerscener, der i Romanerne røre det til Taarer, foregaa for sine Øine, ser dem daglig, hos Granden, i deres egne Huse. Det er Forfatterens Kald, hans store, skjønne — vanskelige Kald, at samle alle disse Virkelighedens spredte Træk, samle dem, ordne dem i sin indre skjulte Sammenhæng, til et helt, hin Kulde og Sløvhed oprystende Billede. Jo mere han formaar dette og kan vække hin Deltagelse, jo mere ærgerlig, jo mere opirret mod sig han kan gjøre sine Læsere, jo sikrere har han løst sin Opgave. Der behøves ingen voldsomme Midler dertil. Ingen Pariseratrociteter, ingen Rædsler hentede fra den gamle Romanstil, ingen „Vandring gjennem Ulykkens Huler og Elendighedens Boliger;" lad ham simpelt og sandfærdigt fortælle, hvorledes det er gaaet til, at Naboens Jette i det sidste Aar har tabt sig saa gruelig, nu da hun jo er bleven forlovet med en i alle Henseender udmærket Mand, en Omstændighed, som naar den virkelig passerer, af den ene Halvdel af Jettes Omgivelse betragtes som noget Ubegribeligt, af den Anden som noget Utilladeligt, og af Alle som uinteressant, ja fuldkommen ligegyldig nu, da hun jo dog er forlovet; lad ham gjøre dette Factum begribeligt, tilladeligt — interessant, saa at man røres over Jette, trods den udmærkede Kjæreste, saa at man oprøres over det, der har voldt hendes Kinders Blegnen, saa at det maaske — o maaske vækker en Tanke, et Glimt af en Tanke paa hvad der gaar saa stille ved Ens Side og lider! Du som skriver, kan du opnaa dette, mere kan du ikke forlange! Trøst dig da, om det her gaar ud over dig, naar man fornemlig drager dig, stakkels Poet, selv confus og lidende, selv ofte blind og sløv for hvad der foregaar, formelig til Regnskab, som om du raadede for Menneskeskjæbnen, — trøst dig, naar disse Udfald treffe dig, vær stolt af dem: du har skildret sandt.

Men dette er alvorlige Betragtninger, der ganske fjerne sig fra det beskedne Maal, Meddeleren heraf har sat sig. Det er Balzacs Skyld. Ved at nævne Balzac vilde jeg kun fortalt, at han i Indledningen til sin Fader Goriot giver os en Skildring af en borgerlig Pension, der i høi Grad bærer hint Sandhedens rørende og træffende Præg. Den interesserede mig saameget mere, som jeg netop havde havt Anledning til at gjøre Bekjendtskab med den Slags Anstalter her i Paris, og det var Hensigten derfra at meddele Noget. For dem af vore Læsere, der reise, turde en Andens Erfaringer kanske være til nogen Nytte.

Med borgerlige Pensioner menes ikke, som man skulde tro, Pensioner, der blot optage borgerlige Personer, man benævner saaledes disse Kosthuse, fra de ringeste til de eleganteste og dyreste, i Modsætning til de Etablissementer, der give sig af med Opdragelsen. De optages

af enhver Stand. Mest søges de af Reisende, der ville opholde sig længere Tid paa Stedet, og dog leve et mere selskabeligt Liv, end det kan faaes paa et Hotel. Men de have ogsaa faste Kostgjængere, Enker, ældre ugifte Folk, der ganske have fæstet Bo der, man har Exempler paa Personer, der have levet 10—15—20 Aar i en og samme Pension. Hvilke Misligheder end Livet der kan have, foretrække de det dog ubetinget for den ensomme Husholdning, der i Frankrig er skyet som noget aldeles Uudholdeligt. Den ensomme Husholdning existerer næsten ikke. Ogsaa unge Folk begynde undertiden deres ægteskabelige Liv i en saadan Pension, om just til Befæstelse af den huslige Lykke, skal jeg ikke kunne sige. Man træffer alle Nationer der, men fornemmelig dog en i en saa overveiende Flerhed, at man skulde tro disse Etablissementer ere blevne til for den, — Nabofolket — hine vandrende Obeboere, der synes ikke saameget at vandre for at vandre, som for at komme bort fra deres eget Land, deres egen Arne. Men mon det ikke gaar dem som Manden, der flyttede? Bøtten med Nissen tage de med, og Nissen i Bøtten er ingen anden end deres egen Ennui, hin kolossale, verdensbekjendte, alt inden for sin Kreds manende brittiske Ennui, den kunne de ikke reise fra, den følger dem overalt. Og denne brittiske — Kjedhed — Kjedsomhed er endnu noget Andet, thi da er man endnu ikke kjed af sig selv — kan ikke rummes i de almindelige Pensioner i Paris, den har sine særegne Hvile- og Stoppesteder, specielt indrettede til at huse den, Boliger udstyrede med engelsk Komfort og Luxus, engelsk Kjøkken, engelsk Renlighed. Seer man blot paa at bo godt og bekvemt, er disse engelske Pensioner ubetinget at foretrække, men der gives ogsaa mange andre; man kan træffe dem i alle Genre, alle Afskygninger.

Den Balzacske Beskrivelse af en borgerlig Pension er anlagt paa en saa bred Basis, udført med en saadan Detailnøiagtighed, og saadanne Farver, at man strax mærker, den vil blive Scenen for store, frygtelige Ting. Meddeleren heraf kunde ellers fristes til at stille den hel og holden i Spidsen for sine Beretninger; Ubetydeligheder, kjære Læser! Jagttagelser, løse Smaatræk hentede fra en Scene, hvor der slet intet skal foregaa. Men saa taabelig uegennyttig er han naturligvis ikke. Har man en besteden Blomstergren at frembære, og Naboen beder En tage en Frugt med, som veier saa og saa meget, saa kan man jo nok gjøre det, som god Nabo, men man skal ikke just lægge dette non plus ultra ovenpaa Blomsterne heller, saa faar man slet ingen Tak for Sit. Der ligger Balzac paa Bordet; jeg vil blot endnu engang styrke mig ved den Sandhedens Duft, der ligesom aander ud af hver lille Enkelthed i disse Skildringer.

Nei de ere for mesterlige! Læser, jeg vil være uegennyttig; jeg maa idetmindste give Hovedtrækkene deraf. Læs dem her.

Madam Vanquet, født de Conflous, en aldrende Kone, har i en Række af Aar forestaaet en borgerlig Pension, beliggende paa Hjørnet af St. Genevievegaden, ganske nær det latinske Kvarteer. Denne Pension, kjendt under Navn af Huset Vanquet, modtager i Kost og Logis baade Kvinder og Mænd, Unge og Gamle, uden at nogensinde Bagtalelsen har vovet at angribe denne agtværdige Anstalt. Men der har heller ikke været seet noget ungt Ansigt paa de sidste 20 Aar, og for at et ungt Menneske skulde falde paa at bo der, maatte hans Familie sende ham en saare mager Pension. Dette Kvarter, der beskygges af Pantheons vældige Kuppel, er lidet kjendt; Husene have noget skummelt fængselsagtig ved sig, de bestaa næsten alle af Pensioner og Stiftelser, hvori Alderdommen døer, og den glade Ungdom spærres inde for at lære. J disse stille Gader voxer Græsset høit langs Murene, Rendestenene ere altid tørre, Lyden af en Vogn bliver en Begivenhed. Intet Kvarter af Paris er tristere og mere øde end dette. Især danner St. Genevievegaden en sand Bronceramme, der er fuldkommen passende til en Fortælling som den nærværende, en Fortælling, hvortil man ikke kan stemme Sindet alvorligt nok, ligesom ved hvert Trin, man stiger ned i Katakomberne, Dagslyset mindskes og Førerens Sang forstummer.

Forsiden til Huset Vanquet vender ud til en liden Have, der ligger indeklemt mellem Hjørnemuren og Nabohusets Mur. Gjennem en Port, over hvilken der er anbragt den Indskrift „Huset Vanquet, Pension for begge Kjøn og Andre", træder man ind i en Gang, der er smykket med nogle gamle Laurbærtrær, plantede i blaa og hvide Stentøispotter. Langs Nabomuren løber en smal Allee, der fører op til et Lindelysthus, som Mad. Vanquet, uagtet født de Conflons og trods hendes Gjæsters utrættelige gramatikalske Rettelser, haardnakket udtale for Linnedlysthuset. Her findes et Bord med Bænke, og her pleie de Gjæster, som have Raad til at drikke Kaffe, at søge hen i Hundedagene for at nyde denne Drik i en Hede, som kunde smelte Tagstenene paa Husene.

Huset har 3 Etager og Tagkamre, hver med fem Vinduer, der alle ere forsynede med Jalousier, hvoraf ikke en Eneste er trukket op paa samme Maade. Første Etage bestaar af et Værelse til Gaden, hvortil Indgangen er gjennem en Glasdør, der tilspærres om Vinteren. Denne Salon staar i Forbindelse med en Spisestue, der er adskilt fra Kjøkkenet ved en Toiletforstue. Intet kan være tristere end denne Salon med sine Stole og en Sofa i stribet Hestehaarsbetræk. J Midten et Bord, hvorpaa en uhyre Bakke med et hvidt Porcelainsstel, hvoraf Forgyldningen er afslidt. Dette Værelse har en Paneling af $1\frac{1}{2}$ Alens Høide. Resten er betrukket med et farvet Papirsbetræk, der fremstiller Billeder af Telemachs Liv. Pillen mellem Vinduerne frembyder netop for Beskueren den Scene, hvor Calypso giver denne berømte Søn af Ulysses et Festmaaltid, en Scene, der saalænge Pensionen har staaet, har været Gjenstand for Skjemt af de unge Spisegjæster, som tro sig sin Stilling overlegne ved at raillere de Maaltider, hvortil Nøden tvinger dem. Kaminen befinder sig altid i en Tilstand af Properhed, der tyder paa, at der blot ildes paa ved festlige Anledninger. Dette Værelse har en Atmosphære, der ikke har nogen Betegnelse i Sproget; man kunde kalde den Pensionslugt; indespærret, muggen, fugtig, kold, den minder om Kjøkken, gammel Mad, om Hospitaler. Men ak, naar man sammenligner denne Salon med Spisesalen, vil man finde den elegant og duftende som et Boudoir.

Denne Spisesal har et Betræk, som engang har været malet, men som man skal have ondt for at sige i hvilken Farve. Det danner nu en Grund, hvorpaa Tiden og Smuds har tegnet de bizarreste Figurer. Den er forsynet med en Buffet, hvorpaa endel uklare Karafler, to à tre runde Mesingbakker, forskjellige Stabler blaa og hvide Porcelainstallerker, fabrikerede i Tournai. J et Hjørne er placeret en Kasse med numererede Skuffer, hvori opbevares de mere eller mindre plettede Servietter til enhver Pensionair. Man finder i denne Sal visse Møbler, som forvises overalt, og dog ere uudryddelige — Stentryk i sortsmudskede, forgyldte Rammer, der betage En Apetiten. Et langt Bord, beslaaet med Voxdug saa grundig tilsedtet, at de uddendige Spisegjæster pleiede at skrive sine Navne med Fingeren for at mærke Pladserne. Kort her hersker den poesiløse Misere, — ikke Fattigdommens, Mangelens Misere, men Egennyttens, Fordærvelsens, en beregnet, luvslidt, ængstelig, malproper Missere.

Denne Sal er i sin fulde Glands tidlig om Morgenen, naar Mad. Vanquets Kat har sneget sig ind, hopper op paa Buffeten og slikker Fløden af endel af de mange smaa Melkeballer, der ere bestemte for Pensionairerne. Snart viser hun sig selv iført sin Tylskappe, med falske sorte Krøller, fæstet paa det graanende Haar. Det fede, laskede Ansigt, ud af hvis Midte der springer en Næse som et Pappegøieneb, hendes buttede Hænder, hendes smaa rynkede Øine, der har noget baade af en Pantelaaners Gridskhed og en en afdanket Danserindes Smil, staa i en fuldkommen Harmoni med denne Sal, hvori ligesom Ulykken og den laveste Beregning har fæstet Bo, hun indaander dens Atmosfære med Nydelse, den styrker hende, den gjør hende godt. Mad. Vanquet er et Billede af Pensionen, ligesom Pensionen er et Billede af hende. J den hele lille Kones Holdning, Udtryk, hendes blaste Fedme er Pensionen ligesom legemliggjort. Det er Altsammen saa uundgaaelig en Følge af Livet i denne, som Typhus er en Følge af Uddunstningerne i et Hospital.

„Mis, Mis, Schtt!" skriger hun. Katten springer ned, men nærmer sig igjen og stryger sig snurrende op til hende.

„Ja, nu kan du smigre, du gamle Kjeltring! ... Sylvie! Sylvie!"

„Hvad er der, Madame?"

„Ser du ikke, hvad Katten har gjort, — tømt næsten den hele Bolle?"

„Det er den dumme Christoffers Skyld, der har glemt at lægge Laaget paa. Men bryd Dem ikke derom, Madame. Far Gariot kan faa den Melk; jeg sætter lidt Vand til, han mærker det ikke. Han lægger ikke Mærke til Noget, ikke engang til det, han spiser."

Det var en frygtelig Skildring, ikke sandt? og dog er den betydelig formildet, ja jeg maa bede Balzacs Manes om Tilgivelse for den maaske alt for frie Bearbeidelse, som en Tillempning for norske Læsere har krævet det. Den er endda frygtelig nok. Den ligner hin Salmiakspiritus, man indaander, naar man har Hovedpine, der bringer En til at nyse, og som virker baade bedøvende og oplivende. Nei, da var det noget Andet de Pensioner, jeg lærte at kjende. Den ene af dem var netop en engelsk. Det Storartede, næsten Luxuriøse, maa overraske Enhver, der ikke kjender til denne Slags Indretninger. Hele Huset er bygget til Øiemedet. J hver Etage Korridore, som føre ind til Sovekamrene, alle Trapper og Gange forsynede med Tepper og stærkt oplyste. Nede i første Etage en Spisesal og to Saloner, saa gediegent udstyrede, at mangen liden Fyrste ikke vilde skamme sig ved saadanne daglige Værelser Marmor, stærk Forgyldning, Brüsselertepper og en Luxus af Speile, som man kun træffer dem i Frankrig, hvor man kan sige, de udgjøre en Del af Murene — paa Væggene nogle meget brede, prægtig forgyldte Rammer med noget Dunkelt indeni; Malerier kunde det maaske kaldes. Efter otte Dages Forløb havde jeg udfundet, at det Ene forestillede to Oxer, der trak et Hølæs. J Kaminen brændte en stadig og kraftig Ild, og de deiligste, mageligste Lænestole og Sophaer omringede den. Og alt dette er nu vort; det er vor Dagligstue, vor Kamin, vore Malerier; dette overflødige og velbetjente Taffel serveres for os, disse Tjenere ere der for vor Bekvemmelighed; dette er virkelig noget Stort, ja man faar en Jde om Associationens Velsignelser! Men til dette Almindelige maa man holde sig; i Egenskab af enkelt Personlighed existerer man ikke, og man kunde før haabe at røre Stenene, end vente en Haandsrækning udenfor dette store Fællesskab. Paa sit private Værelse er man et saa hjælpeløst og ynkeligt Individ, som nogensinde kan være til. Hænder der nu ovenikjøbet et af disse Smaauheld, som selv den store Napoleon i sine almægtigste Lykkesdage ikke kunde forebygge, — han drog endog store Varsler deraf — en væltet Vandkande eller et do. Blækhus, saa er man det ulykkeligste Menneske under Solen.

Dette Værelse, der idelig beboes, befinder sig i en mærkværdig Tilstand af Ubeboethed. Man skulde sige, det har staaet forstenet i et halvt Aarhnndrede. De ligne hinanden Alle. En stor, meget god Seng — skulde det ikke være at ønske, at vi hjemme kunde indføre disse ligesaa behagelige, som sunde og varme Madratser af Uld, der maatte falde os billigere end de dyre Krølhaars? Et Uhyre af en rundbuet Nøddetræes Dragkiste, forsynet med ingen Nøgel og nogle skrigende, modstræbende Skuffer, et Skab med en falsk Nøgel, et Taffeluhr, som naar man glemmer, at det staar, og vil raadføre sig med det, ironisk peger hen paa det muligst gale Klokkeslet, et eller to ruggende Borde. — At Klokkestrengen, hvis der er nogen, befinder sig i en Tilstand af fuldkommen Utjenstdygtighed, behøver jeg ikke at fortælle. Hvorfor skulde Klokkestrengen være hel? Man prøver den i al Beskedenhed, det vil sige, naar den bittre Nødvendighed kræver det, en Gang, maaske en Gang til, og lader det saa ganske fare; man glemmer, at der gives Noget som en Klokkestreng, og man bliver først erindret derom i det Øieblik, man skal reise; den staar da paa Regningen som itubrudt. Fader og jeg gjorde allerede; da vi i 1833 vare i Paris, Bekjendtskab med den Slags Klokkestrenge. Vi ringede rask paa, uden at ændse noget, og hver Gang vi ringede, faldt de ned. Men de vare ligesom Kjæmperne i Valhal, der staae lige raskt op igjen, hver Morgen var de i den gamle Orden. De stode noterede netop ligesaa mange Gange, som vi havde ringet. Endelig kommer Kaminen, dette kritiske Punkt for alle Nordboer. Naar denne blot ikke ryger maa man endda ikke klage. J begge Maaneder, Januar, Februar, var her imidlertid megen — ualmindelig Kulde her i Paris. For nu at frembringe den Varme i Værelset, som er nødvendig til Vedligeholdelsen af det animalske Liv, — mere maa man ikke fordre, — finder man hensat foran Kaminen en Kurv med Brænde af en høist ildespaaende Beskaffenhed. Runde, ukløvede Træer af gode tre Kvarters Længde, tunge og klamme som Bly; paa disse Træer synes aldrig Solen at have skinnet. Naar Pigen om Morgenen har stablet endel af disse op i Kaminen og tændt paa under dem, frembringe de en Lyd som en friskt kogende Themaskine, Stikkerne flamme op, det suser endnu en Stund; saa er det Hele slukket, og — Pigen er borte. Har man saa Tid og Taalmodighed til at friste selv, saa kan det maaske lykkes at faa Træerne i Brand, idet man skal til at gaa ned, og opnaar da en Hede, stærk nok til at stege en Oxefjerding, eller man opgiver det; man har ganske Valget; jeg foretrak at fryse. Trods denne Resignation og trods at man har saa ondt for at faa Has paa disse Træer, er det mærkværdigt, hvor mange Kurve man brænder, hvilket man atter igjen vil overbevises om, naar Regnskabets Time slaar. Lune ere disse Kaminværelser aldrig, om man brænder uafladeligt dem; Alt hvad der ikke findes i Kaminens umiddelbare Nærhed, Gulve, Sengklæder er rimede. Det Ord Lunhed har man ikke engang i det franske Sprog, man kjender det ikke, man kunde fristes til at sige ligesaalidt som dette spottende, opflammende Folk kjender til Varighed og Inderlighed i Følelse. Sammenligningen kunde maaske udspindes endnu længer, naar den ikke ledede ind paa paa metaphysiske Afveie, hvor jeg blot vilde forvilde mig. Vi klage over den franske Varmemethode, og de franske Læger ivre mod vor, de paastaa, at denne indespærrede, dumpe Varme er høist skadelig for Helbreden, at især vore Damer, der sidde saameget inde, lide ved den, at den volder Hjertebanken, slet Humeur og blege Kinder, og gjør tilsidst uskikket til den friske Luft udenfor. Der er Noget deri, og der kunde siges meget derom, men den Dag Menneskene

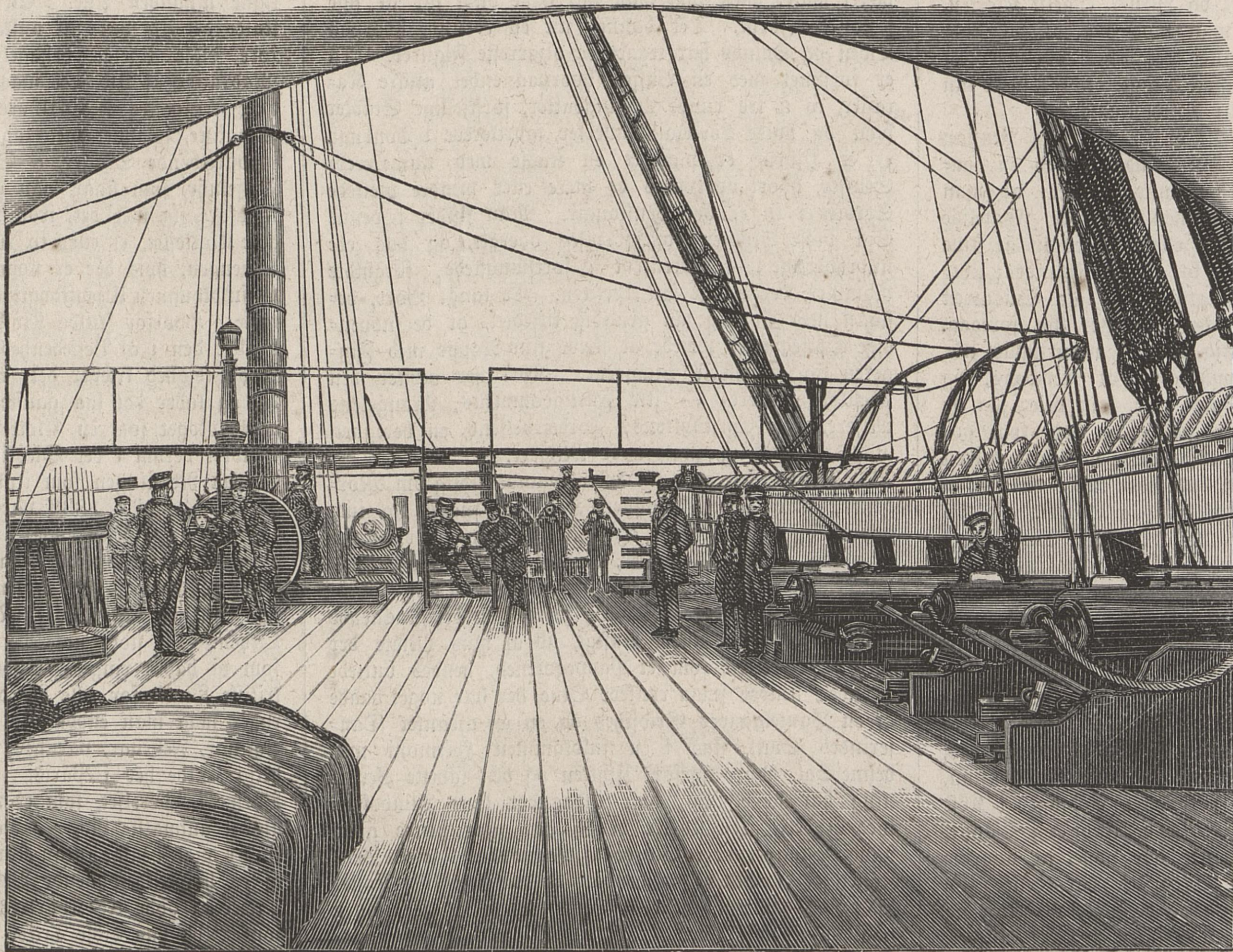
enes i dette, som i saa mange andre Spørgsmaal, ja den Dag forgaar Verden, og man behøver hverken Arne eller Kaminer mere.

Med alt det at Møblementet i disse franske Sovekamre ofte er saa gammelt, forfaldent og forsømt, have de noget høist Tiltalende ved sig. Der er et Præg ved dem, en vis Grandezza, Noget, som taler om gamle, svundne Tider. De ere altid forsynede med Tepper og med en høi majestætisk Topseng. Et anseligt Speil over Kaminen, derunder Marmorkonsolen med Uhret og et Par gamle Vaser, mangler aldrig selv i de mindste og tarveligste. Det Uhr, som stod i mit Værelse, var ellers et mærkeligt et. Det saa ud, som om det skrev sig fra Regentskabets Dage, og siden ikke havde fundet det Umagen værdt at mærke Tiden. Nu gik det i Barndommen. Naar jeg rykkede i en af de gjenstridige Snoere i den store Dragkiste, eller gik med en vis Raskhed over Gulvet, begyndte det at gaa, gik omtrent i 10 Minutter, slog pludselig 12 og standsede igjen. Jeg kan ikke sige, hvor jeg holdt af det gamle Uhr! Altid slog det 12, det var ligesom 12 havde Nogen at tale med.

Den styrende Aand, Værtinden i disse storartede Etablissementer er altid Enke. Hun udmærker sig gjerne ved en Holdning, en Værdighed, som den opnaar, der er vant til at befale, og som kun ved en ubetinget Myndighed kan holde sig paa en saa vanskelig Plads. En vis Fødsling for Mine er fælleds for dem Alle, det kommer maaske af den Nødvendighed, de ere stedte i, at skulle sige snart Forbindtligheder til den Ene, snart det Modsatte til den Anden af saamange Gjæster, Alt efter de Etager, disse indtage i hendes Hus og i hendes Gunst. Ved en stiltiende Overenskomst erkyndiger man sig aldrig om de sørgelige Omstændigheder, der have gjort hende til Enke. Spørger man paa anden Haand derom, faar man at vide, at han har været Militair. Hun staar altid i en interessant Rapport til den sidste Krig. Enten er han falden paa Ærens Mark, eller han er senere død af sine Saar. Den Værtinde, vi boede hos i 1834, hun, i hvis Hus fandtes de forunderlige Klokkestrenge, havde sin Mand endnu i Afrika, hvorfra hun kunde vente ham hjem hver Dag. Far og jeg vare meget bange for, at han skulde komme og tage Værelserne fra os; Pensionen var kun liden, og hvert Rum var optaget. Faa af disse Damer ere saa lykkelige at eie et Portrait af ham. Han er da ikke militair, men civil. Vor Værtinde eiede netop et saadant Portrait; det thronede i ensom Majestæt over Buffeten i Spisesalen. Intet fordunklede eller bortdrog Opmærksomheden fra det her. — En Mand i sin kraftigste Alder, med snehvidt Kalvekryds hvori en Solitair, en kneben Mund, store kolde Øine og en lang respectindgydende Næse. En saadan Ægtemand in effigie giver disse Anstalter en utrolig Anseelse.

Selskabet, der samledes om Bordet i denne Spisesal, var saa smukt og elegant, som man kan treffe det i noget Selskab. Det bestod af omtrent 40—50 Gjæster, hvoraf de Fleste engelske, omtrent et halvt Snes mere og mindre gamle Mænd, et halvt Snes do. Matroner, et ligesaastort Antal ældre, ugifte Damer samt nogle Faa Yngre. Ungdommen paa Sværdsiden var som sædvanligt svageſt repræsenteret, den indskrænkede sig i lang Tid til en ung Rhinlænder, et ret dannet og elskværdigt Menneske, og nogle Andre, der kun kom for at spise. Enhver indfandt sig og indtoge deres Pladse i et soigneret, ofte elegant Toilette. De unge Damer kunde gjerne gaaet paa Bal. Alle havde de denne sikre, utvungne Holdning, der opnaaes ved et fuldkommen Kjendskab til Situationen, og en Øvelse i at leve saadan i stort Kompagni, en Holding, en Optræden, som dog er strengt indordnet under Lære og Forskrifter, som den Nysankomne ikke kjender noget til, og derfor gaar i en bestandig Frygt for at støde an imod. Enhver er høflig eller synes at være det, men giver dog ikke saa meget som en Tomme af sin Ret til Fordel for en Anden, hvilket ellers er godt Hjerte og en god Opdragelse tilsiger. Hvad der bliver sat for En, beholder man, var end Naboen glemt to Gange, det vilde være af en yderlig slet Smag at tilbyde noget. Efter Bordet gaar man ind i Salonen og tager den bedste Plads, man kan finde. Med sin hjemmevante Velopdragenhed kommer man egentlig talt ganske tilkort. Der converseres, Damerne spille Piano eller danse lidt omkring, der drikkes The, derpaa bringes Spillebordene ind, de Ældre sætte sig til at spille Whist, de Yngre vælge gjerne et underholdende Selskabsspil f. Ex. Gnav. Kl. 12 gaar Enhver til Sit.

Det gjentog sig Dagen efter og Dagen efter og alle Dage. Man sov, spiste, spillede, man spiste, spillede, sov. I fire Maaneder — saalænge havde vi samme Selskab boet der — havde man spist, spillet og sovet, i fire til vilde man sove, spille, spise. Der var ingen Afbrydelse deri at øine, saavidt jeg mærkede, ikke Læsning, ikke et Arbeide i Damernes Hænder, ikke gik de ud. Der er noget Imponerende ved en saadan fornem Orkesløshed, naar den optræder med Vanens Sikkerhed, man bygger den saa gjerne paa Forudsætningen om noget Overlegent i Vilkaar og Dannelse. Jeg bevægede mig, som rimeligt er, usikkert deri, og der er Grund til at tro, at man betragtede mig som et ubrugbart og sjelden uinteressant Medlem af Selskabet.

Dækket paa „Kong Sverre."

Jeg spillede hverken Whist, Gnav eller Piano. Det gik ikke bedre med Samtalen, jeg ved ikke, hvordan det var, jeg kom altid tilkort. Et Par Gange hørte jeg paa en Konversation mellem to Damer, der vare lærde fortaltes der, de talede om Literatur og Politik, de nævnede Sterne og Addison. Jeg forsøgte i al Beskedenhed at skyde Ord ind, men det vilde ikke lykkes. Ved Enden af en saadan Samtale eller leilighedsvis kunde det hænde, at der nemlig nedladende henkastedes et Bemærkning som: Holder de af at læse Madame? eller: Kjender de Noget af Walter Scott, Madame? hvortil jeg først vil have sat et rigtig enfoldigt Ansigt op, omtrent som en Bager, som man pludselig spørger om han nogensinde har spist Kringle. Jeg var i fjorten Dage ikke kommen En i dette Selskab nærmere, og kjendte mærkelig nok ikke et eneste Navn.

Hvori dette har stukket, lærte jeg først efterhaanden at begribe. Disse elegante Folk, bevægende sig i en Omgivelse, som den jeg har forsøgt at skildre, havde en forbausende Lighed med dannede Mennesker. Man skulde svoret paa, at man befandt sig mellem Personer, der alle stode paa et høit Trin, baade hvad Opdragelse, Intelligents og Viden angik. At man ogsaa kan træffe Saadanne falder af sig selv, Undtagelserne findes Overalt, og et øvet Øie vil snart udfinde dem. Men har man ikke dette, har man ikke drukket meget dybt af den bitre, men nyttige Drik, som kaldes Verdenskundskab — Erfaring, vil man længe lade sig skuffe. Ingen har lettere for det end vi Nordboer. Hos os ligger Velstand og Rigdom ikke paa Vuggen, dem maa man erhverve, som oftest ved Talenter og Dygtighed. Vi have derfor ondt for at tænke os en vis Noblesse i Former og Omgivelser uden Dannelse, disse ere meget mere et Product af denne, her virker Pragten indenfra udad. Det er underlig nok, at hvergang jeg er udenlands, dukker der en gammel Brøvleanekdot op, som jeg maa have hørt engang i min Barndom; hjemme falder den mig aldrig ind. Den er om Bonden, som skulde bringe Frugt op paa Herregaarden. I Forstuen mødte han et Par med galonerede Kjoler og Fjederhatte udstafferede Abekatte, der kastede sig over Kurven; Bonden bukkede og skrabede. Men Frugten? spurgte Herremanden. Den har de naadige Herrer Junkere allerede faaet.

Denne Uerfarenhed, denne troskyldige Zeppeuerfarenhed, der staar færdig til at bukke for alt Nyt og Fremmed, naar det blot træder op i en vis Form — ja kjære Bondemænd! bliver ikke vrede, den har man en Portion af den Alle. Ved Hjælp af den kan man en kort Tid endog finde Opholdet i en engelsk Pension spændende og underholdende. Mig gik det saa. Men eftersom hint Indtryk svækkedes, svandt Bedaarelsen, og det fuldkommen Sjelløse i dette tvungne Samliv traadte frem i al sin Trøstesløshed. Dette Samliv er ikke bygget paa eller holdt sammen af nogen af de Følelser, der ellers forsøder den menneskelige Omgang: Hjælpsomhed, Deltagelse, Forekommenhed, Interesse, Agtelse for hverandre; det hviler kun paa den tørreste Egoisme, en Egoisme, der har ondt for at skjule sin Styghed, i de fortærskede Phraser af den almindeligste glatte Høflighed. I dette store Fælledsskab opgiver man sin Personlighed, ligesom paa Tærskelen af Forbedringsanstalterne Navnet udslettes og Fangen reduceres til et Numer, — sans comparaison naturligvis! — Forbedret bliver man nu slet ikke. Enhver synes, paa Grund af denne nødtvungne Opgivelse af Individet, ikke at have nogen anden Tanke, end at holde sit dyrebare Jeg oppe og paa det Omneste værne om det, sørge for det. Forresten, sauve qui peut! det angaar ikke mig! Kun i et Punkt mødes man, i den fælleds Bestræbelse for at dræbe Tiden. Da jeg otte Dage havde sat ved dette Taffel, hvor der i to Timer taledes om Ingenting, seet dette samme Selskab indtage sine Dovenpladse i Salonen, for der at tale om Ingenting, derpaa sætte sig til Spillebordet, da jeg i otte og otte Dage til havde hørt Misserne aflirendreie de samme Valse og Mazurkaer og de gamle lærde Damer deres Betragtninger over Sterne og Addisson, og Alt dette gjentage sig med en Punktlighed, en Uhrværkspræcisition, som kun kan tænkes i et Land, hvor „Maskinerne ere Mennesker, og Menneskene ere Maskiner", overfaldt der mig en Kjedsomhed, saa uhyre, saa unaturlig, saa himmelskrigende, at den finder intet Udtryk i vort Sprog. Det maa da være kanske i andet. Jeg spurgte mig, om jeg ikke selv var bleven til en Maskine og hvilken Slags? Vi tale hjemme om Kjedsomhed, vi tale med den vigtigste Kjendermine om den Bah, hvad vide vi om den: uægte efterlignede Varer. Vi kjende ikke mere til den end til den ægte Champagne, som vi aldrig har smagt. Den kommer kun paa Fyrsternes og Verdens Rigestes Borde. Om den ægte Kjedsomhed ogsaa kun der er at finde, eller hvor man ellers træffer den, ved jeg ikke, men jeg kan forsikre, den findes uforfalsket i et engelsk Boardinghouse.

Er først Illusionen svunden i et Stykke, gaar det med rivende Hurtighed ligedan med meget af det Øvrige. Det gjør mig ondt, at jeg maa sige det, men der kommer flere og flere Træk frem, der minder stærkt om Madame Vanquets, født de Conflons Etablissement. Visse Grundtræk have de Alle tilfælleds. Egennytte, Partiſhed, Sladder findes i dem Alle. Alle have de sine Far Gariotter, for hvem Katten spiser Melken, og hvem man erstatter denne med Vand. Underkuede, for-

knyttede Medlemmer af Selskabet, de blødeste, de bedste ofte, der maa taale alt hvad en nedrig Partiskhed, har af Tilsidsættelse og smaalig, drillende Ondskab. Hvilke Beklagelser har jeg ikke hørt, hvad har jeg ikke seet og selv oplevet! Landsmænd, I, som reise, jeg vil give Eder et Raad, selv med Fare for at I blot smile af det. Er du lykkelig, er du rig, behøver du Intet, du skuede blot ud i hin Pengenes naturlige Majestæt, og alt bøier sig for dig, alt bukker sig for dig og bringer det bedste. Mangler du derimod denne mægtige Talisman, maa du hjælpe paa det med en kunstig Majestæt. Lad som Ingenting. Træd sikkert op, bær Hovedet kjækt, kun høflig, høflig! dette gjælder maaske overalt, men Intetsteds mere end i Frankrig. „Jeg har kun et Raad at give dem“, sagde en Hofmand til en ung, rig og meget yndig Landsmandinde. Da hun i 1808 skulde stedes til Kour i Tuillerierne, for Napoleon, „de maa give dem Mine af at være den Første.“ Har du ikke mange Penge, og er du ovenikjøbet godmodig og vant til Indrømmelser, kan du ikke omhyggelig nok skjule disse Feil. Vær saa rundhaandet som du kan med det Første, giv saa lidet som muligt af det Sidste. Domestikkerne ere en frygtelig Magt overalt, og ikke mindst i en borgerlig Pension. Og Domestikerne dele kun Menneskeslægten i to Dele. For dem existerer hverken Racer eller Nationer, hverken Civilisation eller Religioner. Hedninger og Christne ere ligegode; der existerer blot Folk, der give store, og Folk, der give smaa Drikkepenge. Og de kjende sin Mand, ligesom en duelig Læge strax kan se, om en Patient lider af Svindsot, og i hvilket Stadium han befinder sig; de kjende sin Mand ved første Oiekast, og vide, hvordan han skal behandles.

Gudstjeneste i Hamar Domkirkes Ruiner den 17de Mai 1864.
Efter Photographi af H. Lunde.

Fra alle Lande.

Paris, Mai 1864.

Regnen falder i Strømme, og ikkedestomindre er det den yndige Maimaaned, den femte Maaned efter den gregorianske Kalender, Latinernes tredie Maaned, den Maaned, hvori det var forbuden Romerne at gifte sig, da den var viet Alderdommen og Forfædrene. Dens Navns Etymologi angives forskjelligt; den sandsynligste synes at være Maïa, Mercurs Moder, en af Plejaderne. Romerne havde i Maimaaned talrige Fester. Den 1ste Mai ofrede de til Larerne, deres Husguder; Maitræet skriver sig fra hine fjerne Tider. Det er i Maimaaned, sige Poeter og Astronomer, at Solen begynder sin Formæling med Jorden; vor Side af Planeten smykker sig ogsaa med Blomster som en Brud og forbereder sig paa Sommerens Frugtbarhed. Der bygges rastløst overalt i vore Dage, og de store Arbeider beskjæftige Tusinder af Mennesker, men hvad er dette mod alle de Arbeidere, Mai sætter i Bevægelse? Hvilke Myriader af driftige Bygmestere! Ingen Hindring skrækker dem. De bygge deres varme, solide Huse i Toppene af de høieste Trær. Verden klager over, at Tenorerne blive hæse og dertil sjeldne. Mai har en evig ung Virtuos, som kalder sig Nattergal, — Grækerne kaldte den Philomele, — men er Mai endt, saa tier den. Mai ser Bierne vende tilbage. Der er Blomster i Have og paa Mark. En Blomst uden et Hof omkring sig vilde dø af Kjedsomhed; det vilde være en ung Pige, som blev siddende paa sin Stol en hel Balnat; Roser og Anemoner vilde sygne hen i ensom Pragt, havde de ikke Bier og Sommerfugle til at more sig; de se ikke ud til at finde Tiden lang.

Rundt om i Verden ser Maimaaned alskens Fester. I Pavens Rom har man netop den Dag idag til Minde om Nymphen Egeria en Fest, som, sandt at sige, smager lidt af Hedenskab. I England have Skorstensfeierne sin Fest i Maimaaned; dens Detailler skal jeg maaske en anden Gang faa fat i; i Spanien smykker man en dydig og deilig Landsbypige med Blomster og Grønt og sætter hende paa en Trone til Minde om Plejaden Maïa. Paa mange Steder i Frankrig planter man Maitrær udenfor Moders og Kjærestes Bolig. Maitræet er i Familie med Juletræet; paa de Steder, hvor det ene er kjendt, har man som oftest det andet. Den største Yndighed ved Maimaaned for alle gode Katholiker er, at den er viet Guds Moder. Hendes Alter er den hele Maaned smykket med hvide Roser, og unge Piger synge hver Aften Hymner ved dets Fod. I Paris feires Mai med stor Pomp. Der prædikes hver Aften i Kirkerne, og de første Sangere fylde de høie Haller med Harmonier. Under al Dagens Strid have Menneskene altid Tid og Lyst til at løftes lidt opad. Maaneden begyndte med en yndig Børnefest i Tuileriernes Have, givet af den yngste Sergeant i Garden, den lille Prinds, i et velgjørende Diemed. Kl. to var der i en Have, smykket med det lyseste af alt Grønt, 35,000 Mennesker. Forældrene havde mod Erlæggelse af en vis Penge Ret til at ledsage de indbudne Børn. Fire Marionet-Theatre gav Forestillinger; en Cirkus var improviseret i den ene Ende af Haven; i den anden dandsedes; to Orchestre gjorde sin Skyldighed; Buffeter fyldtes idelig paany med Frugt og Bagværk, og 200 Limonade-Sælgere vare i uafbrudt Bevægelse. Lidt over To kom Keiserinden med den lille Prinds ved Haanden; Keiseren førte Prindsesse Mathilde. Keiserparret blev længe i Haven og saa paa Børnenes Lege. Aldrig har en Maidag været mildere og vel heller ikke seet mange smukkere Syn. Festens Maal var endnu det smukkeste. Der er af Børnene stiftet en Bank til at understøtte fattige Arbeidere med Laan, og den lille Prinds er dens Formand. Ideen til Banken siges at have været Keiserindens. Den har blot bestaaet et Par Aar og eier allerede halvanden Million, som, udlaant, vendt tilbage til Kassen, og atter udlaant, allerede har understøttet Tusinder af Arbeidsløse. Da Antallet paa de smaa Associerede er talløst, var ingen Sal i Paris stor nok til at rumme dem, hvorfor Festen gaves i Haven under de nyligt udsprungne Kastanietrær, med Fugle og Blomster til Tilskuere

Et Par Dage før var en anden Børnefest af alvorlig Art i Tuileriernes store Gaard. Det var de saakaldte Enfants de troupe, 250 i Tallet, der mønstrede for Keiseren. Ordet svarer til hvad vi kalde „Regimentets Børn“, de døde Heltes Børn, hvis Vuggesang har været Trommen, og som ikke vaagne ved Kanonsalver. Regimentets Barn er forgudet af Soldater og beskyttet af Officierer. Romulus havde en Ulvinde til Amme, men Regimentets Barn har stoltere Amme, det har Løven til Amme, men Løverne smile og brøle blidt, for ikke at forskrække den Smaa. Der gives ufrugtbare Kvinder, men der gives intet ufrugtbart Kompagni i et Regiment; hvert har sit Barn, sin adopterede Søn, som lærer at fægte af Fægtemesteren, at læse og skrive af Underofficieren, at regne af sin Sergeant og fransk Historie ved Vagtilden. Han lærer Tapperhed med Bogstaverne og Disciplin med det samme, han lærer at gaa. Den lille Prinds er nylig bleven indskrevet som Formand for de smaa Zuaver, der alle ere Regimentsbørn, som i en bestemt Alder skikkes til Paris, for at gjennemgaa et vist Kursus. Zuaven er Franskmændenes Yndlingssoldat Zuaven er ikke alene bekjendt for sin Tapperhed, men ogsaa for sit Geni i Felten. Det er ham, der i et Nu improviserer sig en Bolig midt paa en Steppe: nogle Kjæppe i Jorden og hans lille Telt er reist. Det er Zuaven, som bygger Theater og spiller Vaudeviller paa Inkermanns Slette. Det er Zuaven, der opdrager de lærde Kaniner og Katte Under Marschen sætter han dem paa Randslen, hvorpaa ogsaa Teltet er spendt og hele hans jordiske Eie. Denne Randsel er Pandoras Æske; det er ufatteligt, hvad den indeholder: Kamascher, Linned og Uldent, Skotøi, Traad, Synaale og Sax, Bøger, Krudt, Kugler og Spillekort. Under Mønstringen var der af de smaa Fremtidens Zuaver en liden Person i en grøn Turban, som tiltrak sig Opmærksomhed; det var Sønnen af den ædle og tapre General Espinasse, dræbt ved Magenta; Sønnen er indskreven som „Enfant de troupe“ og den lille Prinds's Kammerat og Ven.

Meyerbeers Portrait er nu at se overalt. Hvor stor en Mand end er, mens han lever, er det dog Intet mod de Dimensioner, han antager, naar han er død. Photographerne kunne nu ikke expedere hurtig nok de mange Bestillinger. Der er i den Afdødes Træk intet Charakteristisk. Panden er prægtig, men det er ogsaa det eneste; Munden er sammenknebet som en lukket Kuffert. Det var heller ikke let at faa den til at aabne sig, men naar han behagede at tale, havde han det mildeste Organ og talte Fransk, Tydsk, Engelsk og Italiensk med lige Færdighed. Han var en usædvanlig vel instrueret Mand, men en beskeden Mand, der levede med en Simpelhed, som beundredes af Nogle, men kritiseredes af Flere. Hans Kone og Børn levede paa en stor Fod i Berlin, medens Mesteren selv levede mere end beskedent i Paris, skjønt han havde indtil 400,000 Francs i aarlig Rente. Trods sin Beskedenhed har han, eller vel snarere hans kvindelige Anhang, gjort et Forsøg paa at faa ham adlet, men dette strandede paa den tydske Adelslov, der forbyder Israeliter at optages i Adelsstanden Der skal nu reises ham et Monument i Paris, og Berlin vil sandsynligvis ikke staa tilbage. Der vil reise sig den samme Vanskelighed som for Halevys Monument. Mose Lov indeholder nemlig det Bud: „Du skal ikke gjøre Billeder!“ Dette Bud, der naturligvis gjælder Afgudsbilleder, fortolkes af Israeliterne som Forbud mod at sætte Billedhuggerværker paa deres Grave. Konsistoriet har gjort en Undtagelse for Halevy, da Statuen, der var bestemt til hans Grav, var en kunstnerisk og national Manifestation, der Intet havde med Religionen at skaffe. Den samme Undtagelse vil vel blive gjort for Meyerbeer, og de to Venner, de to berømte Tonemestre, skulle hver ligge i sin Marmorseng, den ene paa Montmartre ved Paris, den anden i Berlins Lighave.

Man beskjæftiger sig meget med Mexico i vore Dage For Nogle er det et politisk Spørgsmaal, for Andre et finantsielt. Dagskroniken maa se til at holde Skridt med Tidens Spørgsmaal. Man behøver ikke at gaa tilbage til Syndfloden, for at finde de Folkeslags Spor, der have dannet det mexicanske Rige; en mægtig Familie nedsatte sig 1325 ved Texuco-Søen, som den døbte Mexicalzingo til Ære for Krigsguden, og udbredte sit Herredømme til de omliggende Lande, hvorpaa Familiens Overhoved lod sig udraabe til Konge. Den spanske Eventyrer Fernando Cortez erobrede Mexico 1519. Den dristige Eventyrer kom ikke i Spidsen for en Flaade for at beseire de vilde Stammer omkring Mexicalzingo, han kom med 11 smaa Skibe, 508 Frivillige, 16 Ryttere, 34 Musketter og nogle Kanoner, gik opad Mexico Bugten og indtog Byen Mexico næsten uden Modstand. Mexicos nuværende Befolkning er 8 Millioner Sjæle, men Antallet vil hurtig blive fordoblet, naar først de europæiske Kolonister finde Veien did, thi Mexicos Jordbund er overvættes frugtbar, og hvormeget Land end Nord-Amerikanerne have ranet, er Mexicos Overflade endnu tre Gange større end Frankrige. Mennesket skaffer sig der lettere Føde, end i Europa. Bananen trives, uden at man, som paa Antillerne, bestandig svæver i Frygt for at den skal oprykkes af Orkaner. Humboldt udregnede for femti Aar siden, at en Hektare Bananer ernærede stadig 160 Personer, medens ikke fem Mennesker kunne ernæres af en Hektare Korn, selv med en

god Høst, det vil sige, naar hvert Korn giver otte for et. Bananen er Votens lykkelige Rival. Man afskjærer Grenene, der have baaret Frugten, og spader en eller to Gange aarlig omkring Stilkene, deri bestaar den hele Dyrkning. Foruden Bananen har Mexico Mais, som i gode Aaringer giver 800 Korn for et, og i slette omtrent 150. Ogsaa almindeligt Korn trives vidunderligt. Medens hvert Korn i Europa i Almindelighed giver fem til sex Korn, giver det i Mexico med en langt slettere Dyrkning i det mindste 22. Humboldt var forbauset over denne den mexicanske Jordbunds naturlige Frugtbarhed, da han kom fra et Land, hvor man blot venter, at Kornet gjengiver fire til fem Korn. Ogsaa Vin og Oliven trives Mexico, kort, da Landet har alle Klimaters Eiendommeligheder, findes der ingen Frugter, som det ikke kan frembringe, og gives der paa Kloden et Jordstrøg, der vil kunne forsyne sig selv med alt Optænkeligt, maa det være dette. Strax efter Cortez's Erobring begyndte man ivrigt at dyrke Sukkerrøret, og 30 Aar efter udførte Mexico Sukker til Spanien; i Begyndelsen af dette Aarh. udførtes 6 til 7 Mill. Killogramer, en uhyre Kvantitet, især naar de slette Transportmidler tages i Betragtning. Sølvminer haves i stor Rigdom; man henter der ogsaa lidt Guld og især Merskum. Den nylig afdøde Lærde Ampère har forudsagt, at der etsteds paa dette af Guderne elskede Jordstrøg, hvis mindste Fordel ikke er den at være gunstigt for den europæiske Races Helbred, vil opstaa en Stad, der vil blive Verdens Hovedstad. Det gamle Europa vil da befinde sig at ligge paa en af den civiliserede Verdens Yderkanter. Det vil være Fortiden, men en agtværdig Fortid, da den ny Udvikling er udgangen deraf. Og da vil man gjøre fromme Pilegrimsvandringer til det gamle Continent, ligesom man nu besøger de Steder, der var vor Civilisations Vugge; man vil valfarte til London og Paris, som man nu gaar til Athen og Jerusalem. Mexico er Overflødighedens Land. Alt er der at finde: Antillernes pragtfulde Flora, Indiens sødt duftende Frugter, Californiens Guldminer. Rummet er umaadeligt, og Jordbunden bærer villigt og rigt.

De Undre, som fordum berigede Carl V, synes at fornyes, men de gamle mexicanske Gallioner, ladede med Guld, gaa ikke længer til Spanien, — de gaa til Frankrig. For en Maaned siden bragte det mexicanske Dampskib for fem Millioner i kostbare Metaller til fransk Havn, og for otte Dage siden for tre Millioner. En Expedition af franske Lærde er afsendt til Mexico, for at undersøge Landets naturlige Rigdomme, thi vel hjembringe de tapre franske Soldater underbare Beskrivelser af det Land, de have marscheret gjennem, men Videnskaben trænger til at bringe Lys i alle disse Legender. Allerede for 70 Aar siden fandt en lignende videnskabelig Expedition Sted. Den store Feltherre, der erobrede Ægypten, kom ikke alene med Soldater; han var omgiven af Lærde, og denne berømte Jord, Skuepladsen for de vigtigste bibelske Fortællinger, studeredes paa samme Tid, som den erobredes. Geoffroy de St. Hilaire gjorde ved Nilens Bredder sine anatomiske Studier; Champollion, i Kamp med Tiden, der havde begravet Byer og omstyrtet Monumenter, udfandt Fortidens Hemmeligheder af mystiske Inskriptioner. Hieroglyphernes Tydning er en af den moderne Videnskabs vigtigste Erobringer i Historiens Tjeneste. Man udregner Tal, man læser paa Graniten de halv udslettede Bogstaver, man adspørger Bygningernes Stil, Graves og Kolonners Former; man graver under Jorden, og Jord, Marmor, Sten og Metal, der saaledes sættes paa Forundringsstolen, ende med at forraade sine Hemmeligheder. Det er paa engang en geographisk, geologisk, medicinsk, historisk, astronomisk og botanisk Expedition. Architekter ledsage den. Mange berømte Reisende have sluttet sig til disse Videnskabens og Kunstens Missionærer.

Literatur og Kunst.

Íslenskar þjóðsøgur og Æfintyri, safnað hefir Jón Arnason. Annad Bíndi. Leipzig, Hinrichs 1864. 8vo. 581 S. Første Del af dette omfangsrige Verk af islandske Folkesagn og Eventyr blev anmeldt i Nyhedsbladet for 1862 Nr. 24, og er gjennem danske og norske Udvalg af Carl Andersen og G. A. Krogh vort Publicum bekjendt. Den Maade, hvorpaa denne Samling er bleven trykt og kommen ud i Verden, er saa usædvanlig, at Anmelderen ikke tager i Betænkning at berette derom efter et Brev fra Professor Maurer, af hvis Islandsreise i 1858 denne Samling paa en Maade kan ansees for at være en Frugt, og Professoren kan med fuld Føie kaldes Samlingens Pleiefader. „For 4 Aar siden", kort efter at første Bind var udkommet, skrev Maurer, „lærte jeg paa Island at kjende Udgiveren, som alt dengang havde sammenbragt en liden Samling af Sagn, Eventyr og Viser m. m.; men det var gaaet i Staa med Samlingen, fordi man holdt det for umuligt at finde en Forlægger. Ved Bistand af vor fælles Ven Mobius lykkedes det mig at finde en Forlægger i Leipzig, og i de sidste Dage af mit Ophold i Reykjavik blev der fattet en rask Beslutning om at begynde paa Samlingen igjen og truffet Aftale om det Nødvendigste i den Anledning. Vanskelighederne ved Udgivelsen vare imidlertid ikke smaa: i München maatte Bogen trykkes, da jeg skulde besørge Korrekturen, — medens Forlæggeren sad i Leipzig, Udgiveren i Reykjavik og hans Medarbeidere eller Kontribuenter vare spredte over hele Island. Om Sommeren er der Postforbindelse med Øen 6 Gange, om Vinteren ingen, og med de forskjellige Dele af Øen gives der saa godt som ingen Forbindelse. Saaledes kom Bidragene langsomt ind, tildels først efter at Hovedmanuskriptet var i mine Hænder og Trykningen sat i Gang; Rigdommen af det indkommende Materiale overgik alle Forventninger, men hverken Udgiveren eller jeg havde en fuldstændig Oversigt derover; han sendte mig hvad han fik indsamlet, men dette overskred de Grændser, der vare fastsatte for Værkets Omfang i Overenskomsten med Forlæggeren, og det blev derfor nødvendigt at korte af, hvilket i det fremmede Sprog var dobbelt vanskeligt, og det skulde have været mig rent umuligt, dersom min Ven Gudbrandr Vigfusson ikke saa trolig havde hjulpet mig." Andre Vanskeligheder lagde den Omstændighed i Veien, at Manuskriptet var skrevet af en Mængde forskjellige Hænder og med en ligesaa forskjellig Ortographi, samt at Sætteren ikke forstod et islandsk Ord. Alt dette taler i høieste Maade til Undskyldning for Trykfeil og Uoverensstemmelser i Anordningen, og man maa høiligen undres over, at Arbeidet under saadanne Omstændigheder har faaet et saadant Udfald.

Begge de udkomne Dele ere saavidt det efter en foreløbig Gjennembladning kan skjønnes meget interessante, baade ved det de meddele og ved det som mangler i dem, hvoriblandt maa nævnes Gudesagnene, som der, uagtet et rigt Materiale er sammenbragt fra alle Øens Kanter, saa godt som ikke findes Spor af, medens de i Sagnene om Asgaardsreien, Thorssagnene m. fl. hos os ere almindelig udbredt gjennem mange af Landets Egne. Saavel i det første som i det andet Bind, der tilsammen udgjør over 1200 store Octavsider, findes der, som ved en saa stor Masse under de anførte Omstændigheder kan ventes, en hel Del temmelig almindelige Sager og en Hob Gjentagelser af Ligeartede; men der findes ogsaa en Mængde gode, ja fortrinlige Fortællinger af stor Interesse, især for os, da en hel Del af disse islandske Sagn baade med Hensyn til Indhold og Farvning opvise saa fuldendt Overensstemmelse med de, der have hjemme i det vesten- og nordenfjeldske Norges Kystegn og især i Nordland og Finmarken. Mangt og meget er nyt, rigt, originalt og høist eiendommeligt f. Ex. de saakaldte Milegumanna søgur, hvortil dog ogsaa hos os findes enkelte Tilnærmelser i de vilde Sagnkredse fra Høifjeldstrakterne om fredløse Ugjerningsmænd og Skytter der her gjerne have forsvoret sig til Fanden; saadanne ere Skytterknud og Skytterjakob i Valders og Gudbrandsdalen. Samlingen indeholder ogsaa mange gamle Bekjendte fra forskjellige Lande, og disse ere forsaavidt af Interesse som de godtgjøre og bekræfte den almindelige Udbredning af dette Folkedigtningens Stof. Et af de fattigste og mindst eiendommelige Stykker er det som omfatter de egentlige Eventyr, faa af disse have en eiendommelig nordisk Charakter, og det viser sig ogsaa i de handlende Personers Navne, at de fleste ere indførte; denne Omstændighed maa man vel ogsaa for en Del tilskrive, at det Humor der gjennemtrænger en stor Del af de norske Folkeeventyr mangler i disse. Forsaavidt som Anmelderen seer sig istand til at dømme om Fremstillingen, da forekommer den ham temmelig uensartet i forskjellige Stykker, noget som ogsaa er at vente, efter den Maade som Værket er bleven til paa; det seer ofte ud som om Fortællernes Boglærdom og Sagalæsning har lagt en vis Stolhed ind i Fortællemaaden, hvis dette ikke (hvad man har ondt ved at tro) er Noget, som har hjemme hos det hele Folk. Under alle Omstændigheder er den høist forskjellig fra den Maade hvorpaa vore gode Fortællere af Bondestanden foredrage fine Sagn og Eventyr, hvorimod den idetmindste undertiden, minder temmelig stærkt om Seminarist- eller Skolemestertonen i vore Bygder. Samlingen kan imidlertid ikke noksom anbefales baade for dens rige Indhold af eiendommelige Folkedigtninger og for de mangesidige Interesser den har for os Nordmænd. Gjennem de Billeder den ruller op snart fra Folkenes Naturopfatning i fjerne henfarne Tider, snart med Livsskildringer i Folketroens Lys- og Skyggefald fra nærmere Dage, er det ofte som vi fornemme de samme Røster der tale til os gjennem vore egne Fjeldørkener og Myreøder, men maaske endda mørkere og dybere. Asb.

I Danmark er i den sidste Tid udkommet flere **naturvidenskabelige og økonomiske Skrifter**, som vi her skulle nævne under Et, forsaavidt de ere blevne os tilstillede. 1) Menneskeslægtens Ælde, Arternes Oprindelse og Menneskets Plads i Naturen. Tre Foredrag for dannede Tilhørere af M. J. Schleiden. Udgivet paa Dansk med tilføiede Anmærkninger af N. Varberg. 82 S. 8. Skriftet har sin væsentligste Fortjeneste derved, at det paa en livlig og tiltalende Maade henleder det store dannede Publikums Opmærksomhed paa nogle Problemer, som for Tiden beskjæftiger Naturforskerne og tillige have Krav paa den største Interesser udenfor disses Kreds. I tilføiede Noter har den kyndige Oversætter dels berigtiget, dels videre udført Forfatterens Fremstilling. (Philipsens Forlag.) — 2) Lærebog i den physiske Geographi i Forbindelse med en Oversigt over Jordens ethnographiske Forhold, af E. Løffler, Cand. mag. (og tidligere Forf. af et Skrift om „den skandinaviske Halvø)." Med Karter og en Farvetryktavle. 180 S. 8. (Samme Forlag.) Den physiske Geographi tilvinder sig stadig større Opmærksomhed blandt den dannede Almeenhed, og begynder ogsaa at blive Skolefag, ialfald i Danmark. Det er for de lærde og Realskolernes øverste Klasser, Forf. har bestemt sit Arbeide. — 3) Mechanisk Physik til Brug ved Skoleundervisningen, ved G. Silfverberg. 2det omarbeidede Oplag, med Træsnit i Texten. 97 S. 8. (Samme Forlag.) Ligesom Forf.s chemiske Physik, der har oplevet 3 Oplag, er denne en i Danmark ikke lidet benyttet Skolebog. — 4) Veiledning i den danske Flora. En populær Anvisning til at lære at kjende de danske Planter, af E. Rostrup. 2det forøgede Oplag. XVIII 276 S. 8 99 ß. (Samme Forlag.) Det er knapt 3 Aar siden 1ste Oplag udkom. Dette tyder paa, at Bogen er befunden brugbar og hensigtsmæssig, og at der, trods Hornemanns og Langes bekjendte større Værker over den danske Flora (af hvilke det sidste ogsaa netop udkommer i et nyt Oplag), var Trang til en saadan kortfattet Veiledning, som nærværende Arbeide er. — 5) Dansk Havebog af F. J. Chr. Jensen, 4de forøgede Oplag, er afsluttet med 4de Levering. Bogen udgjør fuldstændig 468 Sider 8vo og koster 1 Spd. 12 ß. — 6) Af Naturkræfterne i Menneskets Tjeneste af Aug. Thomson er 5te Levering udkommet. (Ligesom foregaaende Værk Philipsens Forlag.) — 7) Om Duerne, deres Kjendetegn, Røgt og Pleie, samt Anvisning til at behandle deres Sygdomme, ved F. Gram. 79 S. 8. I Forordene antager Forf., at hans Arbeide er det første i sit Slags i den danske Literatur. Dette er dog ikke saa; der haves nemlig allerede for 60 Aar tilbage en Duebog af Didrichsen. Men denne er vel forlængst ude af Boghandelen, og vil ikke gjøre dette nye Arbeide nogen Fortrængsel hos Dueelskerne. — Paa samme Forlag er ogsaa udkommet: Om Gigt, denne Sygdoms Behandling, Lindring og Helbredelse, ved Dr. N. Bérard. Efter Originalens 5te Oplag. 49 S. 8. Holder Skriftet, om kun for en Del, Titelens Løfter, vil det af Tusinder blive modtaget med aabne Arme.

Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger, førte under Tiende-Opkrævningen i Norden 1282—1334. Med et Anhang af Diplomer. Udgivne efter offentlig Foranstaltning ved P. A. Munch. Christiania 1864. VI. 191 S. st. 8vo. Nærværende diplomatariske Arbeide, der er en Frugt af Professor Munchs Ophold i Rom og hans Granskninger i Vatikanets Arkiver, var ved den lærde Udgivers Afreise til Rom Foraaret 1863 og hans snart paafølgende Død allerede færdigt fra Pressen indtil S. 153. Hr. H. J. Huitfeldt, hvem Munch overdrog under sin Fraværelse at forestaa Trykningen fik ogsaa denne tilendebragt i Sommerens Løb; men da det var at vente, at idetmindste Materialier til det topographisk-historiske Register, hvormed Munch havde besluttet at ledsage Værket, vilde findes iblandt hans literære Efterladenskaber i Rom, opsattes Udgivelsen, indtil hans Papirer kunde blive hjemsendte. Men da intet didhørende fandtes blandt de af hans Familie hjemførte Sager, og da det Skib, som skulde hjembringe Resten af Munchs Bøger m. m., forliste forleden Vinter, har man ikke fundet nogen Grund til længere at opsætte Udgivelsen af Værket, der ogsaa uden det tilsigtede Register ialfald for Historieforskere vil stifte sin væsentligste tilsigtede Nytte. Endel Bidrag til det paatænkte Register, som for Sveriges vedkommede af Bibliothekar Styffe i Upsala var leveret, findes optagne i den af Udgiveren Hr. Huitfeldt forudskikkede Fortale. — Det tilføiede righoldige diplomatariske Anhang optager 55 petittrykte Sider. Værket er udgivet med Bidrag af det til norske Kildeskrifters Udgivelse bevilgede Fond.

Fritzners Ordbog i det gamle Norske Sprog. Professor Konrad Maurer i München har i en temmelig udførlig Artikel i et hertillands meget sjeldent Blad, Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit 1863 Nr. 12 under Titel „Altnordische Wörterbücher" givet en historisk-kritisk Oversigt over oldnorsk Lexikograpfi, hvoraf vi hidsætte følgende Linier om Pastor Fritzners „Ordbog over det gamle norske Sprog," hvormed Artikelen slutter: „Ogsaa denne Ordbog, „heder det," udelukker med fuld Ret principmæssig Digtersproget og gjør heri kun en Undtagelse til Fordel for Eddasangene; derimod stræber den efter Fuldstændighed i Prosasproget, ikke alene med Hensyn til Sagaernes, men ogsaa til Lovenes og Diplomernes Ordforraad, og foruden de trykte Verker, er et ikke ubetydeligt Antal utrykte benyttede hertil. Som Fortalen angiver, indskrænker ogsaa dette Verk sig til det ældre Sprog og giver sine Ordforklaringer paa Dansk, eller om man heller vil, paa Nynorsk Dette er vistnok en Mangel for tydske eller udenlandske Sprogforskere, som derved fremdeles ere henviste til at bruge Bjørn Haldorssons Lexicon ved Siden af; men dette falder ikke Forfatteren tillast, der nærmest har arbeidet for sit Fædreneland, og det saameget mindre som hans Arbeide, inden de Grændser hen selv har sat sig, er overordentlig dygtigt, og tillige hensigtsmæssigt anlagt og gjennemført, for praktisk Brug." Hans Ordforklaringer ere korte, men saavidt jeg kan skjønne, klare, bestemte og derhos tilstrækkelige til at lade Betydningens Forskjelligheder fremtræde, saavel i deres Sammenhæng som i deres Modsætning; en Mængde Citater og Bevissteder gjør det let at forfølge Sprogbrugens Forskjelligheder i Kildeskrifterne, der skrive sig fra forskjellige Tider og Steder, og disse Citater aabner ogsaa en lettere Adgang til at kontrollere Forfatterens Tydninger, hvilke herved kun vinde i Verdi Med rosende Ord over Verkets Anordning Indretning, indre Værd og forholdsvis billige Pris, ønsker Anmelderen vi-

dere, at det snart maa blive fortsat og uden Afbrydelse fort ti Ende, hvortil vi føie det Ønske, at det ogsaa inden Fædrenelandets Grændser og i Norden i det Hele maa finde den Paaskjønnelse og Udbredning, som det fortjener

E. Beauvois, Le principe des Nationatés appliqué à la question Dano-Allemande. Paris 1864. Dentu. Under denne Titel har den unge franske Videnskabsmand, hvis Navn vi før har havt den Glæde at kunne anføre, udsendt et nyt Indlæg i den Kamp for Danmark, som nu fra Slagmarken er flyttet over til Kabinetterne og den almindelige Opinion. Et fransk Tidsskrift giver følgende Udsigt over Piecens Indhold. „I en foregaaende Brochure, Slesvigs Nationalitet, der var rettet mod dem, som sammenblande Nationaliteten med den ethnographiske Gruppering, havde Hr. B. stillet sig det Maal at selv fra dette Standpunkt af, Tydskerne ingen Ret havde til Besiddelsen af Slesvig, da deres Sprog, saa langt fra at have fortrængt de indfødte Danskes, kun tales af en Trediedel af Hertugdommets Beboere. Mange tro imidlertid, at i Kraft af Nationalitetsprincipet, dette Mindretal har Ret til at skille sig fra Danmark og forene sig med Tydskland. Hr. B.s ny Brochure har til Formaal at bevise, at dette ikke kan være Tilfældet. Nationalitetsprincipet bestaar, efter hans Fremstilling, ikke deri, at enhver Gruppe, der i Sprog eller Oprindelse skiller sig fra den Nation, til hvilken den hører, har Ret til at udskille sig. Det er kun Nationen, der har Ret til at skabe sig sin Regjering, give sig selv Love, med andre Ord raade over sig selv og sit Land. Men hvad er da en Nation? Det er Samlinger af Individer, der staa under samme Souverænitet og som, i Kraft af en frivillig Sammenslutning, leve under samme politiske Styrelse. Hver Gang derfor en ethnografisk Gruppe gjør Fordring paa at nyde Ret som Nation, maa man opmærksomt undersøge dens politiske Tilstand Hvis den frivillig har afstaaet sin Uafhængighed, som f. Ex. Savoyen i Forhold til Frankrige, kan han ikke mere raade over sig selv; hvis denne derimod, som Tilfældet er med Polen, er bleven den fravristet med Vold, beholder den, saalænge den vil, Retten til at frigjøre sig, konstituere sig som Nation eller slutte sig til en anden. Disse Grundsætninger kan man anvende paa Slesvig. Tydskere paastaa, at dette Distrikt er en af Danmark uafhængig Stat at det er uopløselig forbundet med Holsten, og at det følgelig maa have samme Souverain. Disse Paastande gjendriver Hr. B. og beviser ved de uomstødeligste Dokumenter, at Slesvig aldig har været en uafhængig Stat, at det altsaa ikke kan træde i nogen politisk Forening med Holsten, men at det endnu er en dansk Provinds, saaledes som det har været fra umindelige Tider. Beboerne kunne derfor ikke afgive nogen Bestemmelse over sit Lands Skjæbne uden i Samstemning med sine Medborgere i de øvrige danske Provindser."

Skandinavismen fra norsk Synspunkt. Betragtninger i Anledning af Femti-Aars-Festen den 17de Mai 1864. Christiania. Johan Dahl. 1864. Blandt den store Masse Smaaskrifter, som de nuværende politiske Forhold har fremkaldt, og hvilke man næsten har synes at ville nedlægge al den Trang til energisk Handling, der ikke kunde skaffe sig Luft, udmærker dette Aftryk af tre i Morgenbladet for Mai indtagne Artikler sig paa en fordelagtig Maade ved den klare og righoldige Fremstilling af de historiske Forhold i de tre nordiske Lande i Begyndelsen af Aarhundredet, og vil derfor beholde sit Værd selv naar den Stemning, der har fremkaldt dem, er gaaen forbi.

Hr. Redaktør!

Angaaende Tidemands sidste Billede ønskede jeg at gjøre en Opfatning gjældende, som vistnok er den modsat, som stod udviklet i næstsidste Nyhedsblad, men som jeg føler Trang til at forsvare, da jeg er en af dem, som har bragt Billedets Ny hjem til Fædrelandet.

Det er en Feiltagelse at kalde dette Billede „et Slagsmaal i et Bondebryllup"; Slagsmaalet er forbi, kun Stemningen deraf, det lyriske Udbrud over dets sørgelige Følger er det, som Tidemand har grebet. Ligesaa sandt som det maaske vilde være, at Tidemands Fortid som Kunstner ingen Formodning gav om, at han kunde skildre et Slagsmaal i et Bondebryllup, ligesaa sandt er det, at Slagsmaalets Virkning paa den Kvinde, som der blev Enke, eller paa den Moder, som der blev barnløs, eller paa den tilsideskræmte, af Deltagelse eller Angst grebne Almue, kan Tidemand netop i Kraft af sin Fortid tænkes at skildre med en lyrisk Inderlighed, som faa eller ingen samtidig Mester. Til denne Inderlighed er der dennegang kommen en Høihed, som han vel har stræbet op til gjennem tidligere Billeder, ligefra Bondegutten, som staar paa Krakken i Haugianernes Forsamling; men som han aldrig har naaet saadan som nu her i den gamle Kone, der, lænet til sin Krykke, strækker Haanden mod Himlen og nedkalder dens Forbandelse over sin Søns Morder! Denne gamle Kvinde er utvivlsomt det Største, som Tidemands Indbildningskraft har skabt.

Den Mand, som haardt saaret bæres bort, men med onde Øine endnu famler efter Øren, er ogsaa overraskende — ikke derved, at det nu paa een Gang kommer frem hos Tidemand (noget lignende har allerede været oppe een Gang før), men at det kommer i denne Størrelse, med denne Magt. Foruden disse to udmærkede Figurer ere ingen andre paa dette Maleri saadanne, at ikke Tidemands mange foregaaende skulde have vakt Forestilling om dem.

Naar altsaa det, „som man paa Forhaand ikke kunde vente sig og som ikke blev godt" — hverken ligger i Stoffet eller i Figurerne, saa maa det ligge i Kompositionen eller Billedets Arkitektur. Men Kompositioner af lige saa kompliceret Natur, om ikke netop af den Størrelse, hvad enten man ser hen til Emnet eller dets Behandling, har dog Tidemand allerede udført i „Katechisationen" og vistnok i flere Malerier, saasom i „Ligtoget over Søen", „Bryllupet" osv.; vi kjende dem ikke alle her hjemme, saa jeg skal ikke vove at nævne dem. Selve Figurernes Opstilling i Forhold til de Roller, som de have, saavel som Gruppernes arkitektoniske Forbindelse synes mig at frembringe en fuld, harmonisk Virkning. Hvor er saa til Syvende og Sidst det Nye, som man ikke kunde vente, og som heller ikke er lykkets ham? Anmelderen slaar paa, at det er „det Dramatiske"; thi før har han kun befattet sig med „det Lyriske." Det Sidste er ikke rigtigt; to af hans bedste Arbeider, Kathechisationen og Kortspillerne, ere ikke „lyriske." Men om det ogsaa dennegang var „det Dramatiske" (altid uklare Bestemmelser, naar de anvendes paa Malerier), saa er det dog især det Lyriske i det Dramatiske, som han fastholder i dette Billede, nemltg Smertens, Skrækkens, Forbauselsens, Vredens Udbrud.

Mig forekommer dette Billede ikke alene at være Tidemands bedste Arbeide, men i sig selv et stort Arbeide. Og ligesaavist som hans Landsmænd maa vide ham Tak for hans Aabenbarelser af deres Folkeliv, det gamle som det ny, maa de især vide ham Tak for dette Billede. **Bn.**

Naar Indsenderen af dette Brev urgerer, at Bestemmelserne lyrisk og dramatisk, anvendt paa Malerier, ere uklare, maa vi, da hele vort Forsøg paa at udvikle Betydningen af Hr. Tidemands Billede beror paa dem, dertil bemærke, at de samme Grundforskjelligheder, der sondre Poesien i lyrisk, episk og dramatisk fuldstændig gaar igjen i de andre Kunster, og at det derfor vistnok maa gaa an at overføre hine Betegnelser, Noget som Forf. ogsaa selv stiltiende indrømmer ved at benytte dem i Begyndelsen af sin Udvikling.

Da vi forsøgte at bestemme den Plads. hint Billede indtog imellem Hr. Tidemands Arbeider, gjorde vi det med den Tanke, at saavel Kunstneren som Publikum stod sig bedre paa en Klargjørelse af Kunstværkets eiendommelige Karakter, dets eiendommelige Fortrin og Mangler, end paa de pardisiske Jubelhymner, hvormed man, lige lidt til Gavn for Kunstneren som til Fornøielse for sig selv, er tilbøielig til at hilse Alting. Vi kom da tilfældigvis til at erindre nogle Linier af en Artikel, som Indsenderen maaske vil mindes at have læst i en af vore Dagblade for flere Aar siden, betitlet „den nye Videnskab: hvorledes man skal blive en stor Mand", og hvilken der med lige megen Sandhed som Vid drages til Felt mod hin ukritiske Forgudelse. Vi kan ikke nægte os den Fornøielse at aftrykke de Linier, vi sigte til:

„Methoden er saa let, Udsigten saa glimrende; thi hvad der i gamle Dage fulgte med at være en stor Mand, nemlig heftige Angreb, hvori En frakjendtes Alt, eller overdreven Ros, hvori han tillagdes Alt, og saa Avishaandtlangere, der slæbte Levningerne bort og saa Publikum, som saa til med Ligegyldighed indtil Historien var ude, — alt dette er man nutildags fri for. Med Ros begynder man, med Ros fortsætter man, under stadig, daglig Opmærksomhed af et aldeles begeistret, kjøbelystent Publikum."

Nekrolog.

Rolf Olsen. (+ 7de Juni.)

Rolf Olsen er født i Bergen 13de Februar 1818, af Forældre Andreas Olsen og Anna Hedvig Bohr, en Datter af Overlærer C. Fr. Gottfr. Bohr. Faderen, bekjendt som Digter efter Tidens fattige Leilighed, og derhos som Dilettant i Malerkunsten, hvori han ved Kjøbenhavns Kunstakademi havde vundet sig en Medaille, var ved denne Søns Fødsel Sagfører, men blev samme Aar Protokolsekretær og to Aar efter Justitssekretær i Høiesteret, og døde 1845 som Byfoged i Laurvig. Da Faderen i 1831 var flyttet til denne By, sattes Sønnen Rolf ind i Skiens lærde Skole, som dengang bestyredes af den dygtige Rektor Ørn, og hvorfra han af denne i 1836 dimitteredes til Universitetet. Som Student begyndte han at beskjeftige sig med Digtekunsten og Literaturen, og endnu inden han i 1841 blev juridisk Kandidat, havde han udgivet en fem Akters Tragedie, „Den sidste Viking", som ogsaa trods sine dramatiske Svagheder opførtes et Par Gange paa Christiania Theater. I de følgende Aar beskjæftigede han sig næsten udelukkende med Digtning, og lod foruden spredte Smaadigte trende større, tildels ret heldige Noveller trykke i Dagbladene, dog uden sit Navn, nemlig „Hersens Æ", 1843, og „Blade af en Reisedagbog" 1844, begge i Rigstidenden, hvilket Blad han nogen Tid redigerede, samt „Jægerens Søn" i „Den Constitutionelle" for 1845. Disse hans digterigske Produkter gik temmelig ubemærkede hen; men da H. J. Thue i 1845 paabegyndte Udgivelsen af sin norske Læsebog, gjorde O. sig sikre Forventninger om deri at blive optaget blandt Digterne, saameget mere som han stod paa en venlig Fod til Udgiveren. Men uaglet Thue i en utilbørlig Grad havde gjort sin Bog til et Ærestempel for sine Venner og optaget som Digtere Mænd, der knapt havde skrevet flere Vers end den meddelte tarvelige Prøve, besluttede han dog at udelade Olsen, trods alle hans Bønner og Trusler. Og da nu Læsebogen udkom, paafulgte en Skandale, som er enestaaende i vor Literatur. R. Olsen udførte sine Trusler og blottede paa den ubarmhjertigste Maade og med al den kritiske Skarphed, hvoraf han var i Besiddelse, det Thue'ske Arbeides Mangler og Svagheder, og Thue greb, for at redde sig, til det Middel, at trykke Olsens forudgaaende aldeles private Brevverling, hvorved Kritikeren i høi Grad blameredes og Hovedgrunden til hans Forkastelsesdom reduceredes til personlig Hævn. Men hermed var Sagen endnu ikke tilende; thi Olsen lod til Gjengjæld trykke Thues Breve, der angav alskens ydre, udenfor Literaturen liggende Grunde til Undskyldning for at han ikke havde kunnet føie denne sin Ven i at tage ham med som Klassiker (Den hele Strid findes i den hos J. Dahl i 1845—1846 udkomne Literaturtidende). — Nogen Tid efter at denne Feide var endt, blev Rolf Olsen Kopist i Indredepartementet (1846) og indtraadte samtidig som fast Medarbeider i Morgenbladet, hvilket han vedblev at være ligetil November 1851. Det var fornemmelig vor indre Politik, han behandlede i dette Blads Spalter. Da han førte en „skarp Pen" og forstod gjennem stilistisk fyldig Fremstilling at udhamre enhver Sag til et betydeligt Spaltetal, ja, at skabe tilsyneladende vigtige Spørgsmaal af Ubetydeligheder, maatte han i en vis Forstand regnes for en „god Mand" i et Dagblad. Men da han besad altfor stærke personlige Lidenskaber til et roligt og lidenskabsfrit, uden Partiformaal, uden Nag og uden Sidehensyn at kunne drøfte et Spørgsmaal, var hans Jurnalistvirksomhed dog skikket til alt andet end at hæve Oppositionspressens Anseelse i den dannede Almeenheds Bevidsthed. Hans gjentagne Angreb paa Regjeringen, Universitetet og de forskjelligste andre Institutioner og Autoriteter vare altfor hadske og ensidige til at kunne gjøre den tilsigtede fulde Virkning, hvor stor dialektisk Færdighed de end for Resten bares af. Mange af de Artikler, han skrev i Morgenbladet og hvilke han ved Oplysninger til Krafts Forfatter-Lexicon har vedkjendt sig som sine, tillagdes i sin Tid Hovedredaktøren, der saaledes ofte fik bære Ansvaret for et Rabbulisteri, som han ialfald kun indirekte var Skyld i. Flere af Disse hans Afhandlinger vare af stor Udstrækning, saaledes en om det 12te ordentlige Storthing, der i det særskilte Aftryk, hvori den siden fremkom, udgjør 142 Oktavsider. — Efterat Ansættelsen i Morgenbladet var hævet, redigerede O. det i 1852 grundlagte „Nationalblad", der var bestemt til at tjene Oppositionen som særeget demokratisk Organ, og som ogsaa nogle og fyrgetyve af 13de ord. Storthings Medlemmer havde tilsagt sin Understøttelse. Men da denne udeblev, endog i Form af literære Bidrag og Abonnement, ophørte Bladet efter nogle Maaneders Forløb, og ikke længe efter nedsatte O. sig som Sagfører i Riisør, hvorfra han sendtes som Repræsentant til Storthinget i 1854 og samtlige følgende Thing. Som Thingmand optraadte han langtfra saa oppositionelt, som man efter hans journalistiske Fortid skulde ventet. Thingen var, at han havde faaet Øinene aabne for det Utaknemmelige i „at vogte Oppositionens Sviin"; navnligen da den Statsrevisorpost, som han, efter gammel Skik, havde ventet at tilflyde sig for lang og opofrende Tjeneste, tvertimod al Formodning var gaaet ham forbi. Han nærmede sig efterhaanden mere og mere Embedspartiet og var ved sin Udnævnelse til Sorenskriver i Guldalen (Febr. f. A.) langtfra den gamle demokratiske Ultra.

Ligesom Rolf Olsen tidlig begyndte at beskjæftige sig med den dramatiske Kunst, saaledes fortsatte han ogsaa dermed i sine modnere Aar, og fik efterhaanden flere Stykker til at gaa over Scenen. I 1847 opførtes Vandevillen „Salonen" og gjorde adskillig Lykke, rel især paa Grund af de Hentydninger til visse Personer og Forholde, som Publikum troede at finde deri. Kort efter skrev han i Morgenbladet (med vel stærk Benyttelse af J. L. Heiberg), om „Indførelsen af en lokal Vaudeville," hvortil han betragtede Stykket som en god Begyndelse. 1847 opførtes „Kontrolløren", og blev under svære Spektakler udpebet, vistnok ifølge et blandt hans politiske og literære Antagonister forud truffet Arrangement. Paa Christiania norske Theater gav i 1852 „Anna Kolbjornsdatter", det bedste af hans dramatiske Arbeider. For samme Theater bearbeidede han ogsaa Wergelands Søkadetter og et Stykke af Kotzebu. Overhovedet kan det ikke nægtes, at Rolf Olsen besad adskilligt dramaturgisk Kjendskab og theatralsk Skjøn; men han manglede i for høi Grad Phantasie, til at blive nogen betydelig dramatisk Forfatter, ligesom det skortede ham paa den rette friske og umiddelbare Stemning, som konstituerer den sande Digter.

Norge.

Christiania den 11te Juni.

H. Maj. Kongen vendte den 4de d. M. tilbage fra Gardermoen, hvor han havde overværet Øvelserne og ved en festlig Tilstelning udtalt sin personlige Tilfredshed med Hr. General Wergelands Styrelsesæt, der som bekjendt fra mange Sider har været udsat for heftige Angreb. Samme Dag aflagde H. kgl. H. Prinds Oscar et kort Besøg her paa Dampkorvetten Thor, medens H. Maj. først Onsdag den 8de forlod Byen paa Kong Sverre.

I et af de Statsraad, som holdtes her under H. Maj. Kongens Nærværelse, blev Bispestolen i Hamar, som Stiftprost Jensen og Sognepræst Brun havde undslaaet sig for at beklæde, besat med Sognepræst til Fredrikshald Halvor Olsen Folkestad. Den ny Biskop er fød 28 November 1807 i Bø i Telemarken af Forældrene Gaardmand Ole Halvorsen F. og Asberg Augunsdatter, tog Studenteramen 1831 og theologisk Embedseramen 1836. I Aarene 1841—49 var han Sognepræst i Mo i øvre Thelemarken, derpaa blev han Præst i Hvideseid og Inspecteur ved Skolelærersemenariet dersteds, og 1852 Provst i det Vestfjelske Provsti. Derfra forflyttedes han til Fredrikshald.

Illustreret Nyhedsblad

koster 1 Spd. halvaarlig, forsendt med Posten 1 Spd. 12 Skill. Abonnement kan til enhver Tid tegnes paa Postcontorerne og hos Boghandlerne, — i Christiania hos Undertegnede. **B. M. Bentzen.**

St. Olafs Kildes

Bade- og Vallekuranstalt paa Modum,

¾ Mil fra Stationen Krona ved Tyrifjorden; 4 Mil fra Drammen; med Dampskibsforbindelser paa Tyrifjordens Anløbssted Næs, 3 Mil fra Christiania; Myrgytjebade, — Moorbäder, — Jernslambade; Douch-, Styrt- og andre lokale Bade; Omslag af Jernslam med Barnaalepræparater; Barnaalebade; Naaledampbad og Douch; Inhalationssalon for Naaledampe; frisk Barnaalesaft — Succus turconum pini — og Barnaalevand — Aqua pini —, med og uden Valle eller Jernvand; Galvanisme o. s. v.

Kilden er det reneste Jernvand*), hvis ringe Kulsyremængde gjør det muligt, selv for den Svage, at drikke Vandet i større Masser og saaledes tilføre Organismen det ønskede Kvantum Jern, — Noget, som ikke kan ske med salt- og kulsurrige Jernkilder, som Pyrmont, Franzensbad, Driburg o. s. v. Jernmyren kan fuldkommen sættes ved Siden af Franzensbades og andre berømte Badesteders Myrjord. Til disse Jernmyrbade, i Forbindelse eller afvexlende med Furunaalebade, Naaledampdouch og Furunaaledampbad, henvises, foruden mange andre Sygdomsformer, med største Gavn Rheumatisme, Gigt, Lamheder, Contracturer o. s. v.

Da Behandlingen af den tuberkuløse Disposition og den allerede begyndte Tæring mere og mere henvises til de rene salt- og kulsurfrie Jernvande og til Jernbade med gunstige klimatiske Forholde, — hvilke i høi Grad findes ved Modums Bad, — samt i Forbindelse dermed til Brugen af Vallekuren, frisk Naalesaft, Naalebad, Indaanding af ætheriske Naaledunster i dertil indrettet Lokale og Nydelse af Naaleskovluften, saa vil, for at fuldstændiggjøre Kurmidlerne, allerede til Sommeren en Inhalationssalon blive aabnet, hvor ogsaa andre Brystlidelser, saasom Asthma, kronisk Hoste, Strubeaffectioner o. s. v. ville finde det bedste Hjælpe- og Lindringsmiddel.

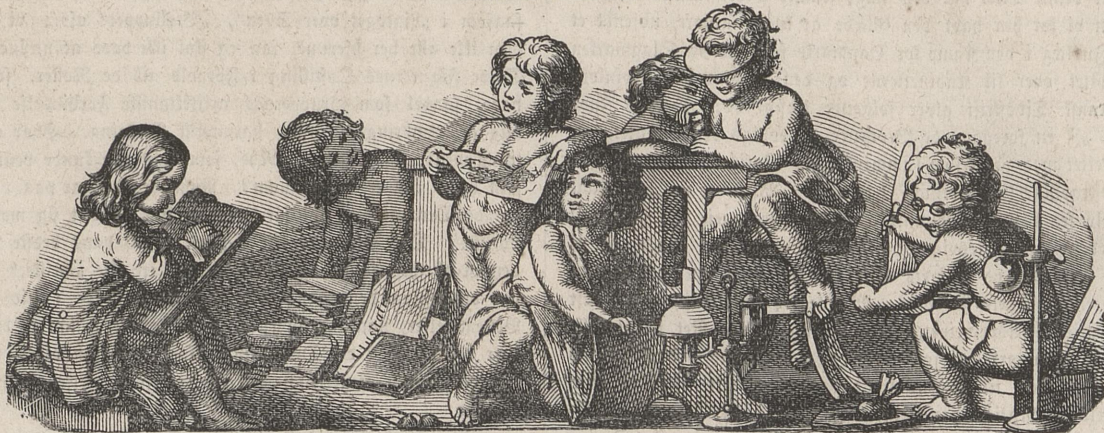
De Sygdomstilstande, hvori Jernvande i Almindelighed og Modums Jernvand og de her brugelige Kurrekvisiter og Bademethoder i Særdeleshed, ifølge vundne Erfaringer, med største Held komme til Anvendelse, ere følgende: ren Svækkelse, være denne nu en Arvefeil eller en Følge af en forkjælet og feilagtig Opdragelse og Leveorden, af overdreven Aandsanstrængelse, profuse Afsondringer, hvoriblandt andre ogsaa kan nævnes habituel Sved med Tilbøielighed til Forkjølelse, Rheumatisme, Diarrhoe og Slimtilstande i Respirationsorganerne, — eller som Følge af Blodmangel, som man finder den i Børnealderen, som Skrofler, engelsk Syge, eller i Pubertetsalderen som Blegsot, eller i enhver Alder i Følge med Vatersot, Tuberkulosis, Koldfeber o. s. v., eller man finder hos begge Kjøn en blegsotlignende Tilstand efter Blod- og Vædsketab, forstyrret Fordøielse, langvarige Sygdomme, især Typhus, for stærk Væxt og ufuldkommen Udvikling i Evolutionsperioden; — derhos i begyndende Rygmarvstæring; Mavesaar; Mave-, Tarm- og Blærekatarrh; gigtisk Disposition eller gigtigske Afsætninger med Svækkelse; gigtisk Lamhed; Muskelatrophi; undertrykt, mangelfuld eller for stærk Menstruation; Slimflod; Modertilfælde; Disposition til Abort; Sterilitet, især hos Chlorotiske; Hysteri; hypochondriske og hysteriske Sensationer, Nervesmerter, Lamheder og Sindslidelser; Uvirksomhed i Tarmkanalen som habituel Forstoppelse o. s. v.

Modums Blaafarveværk i April 1864.

Distriktslæge THAULOW.

*) Efter Prof. Streckers Analyse indeholder 1 Pd. Vand 0,3232 Gr. kulsurt Jernoxydel, do. Kalk 0,122 Gr., do. Magnesia 0,100 Gr., do. Kali 0,100 Gr., Kieselsyre 0,123 Gr. Summa 0,7682 Gr. faste Bestanddele og 0,563 fri Kulsyre.

H. P. HANSENs
Xylographiske Atelier
i
Kjøbenhavn,
NØRREBROGADE NO. 35.

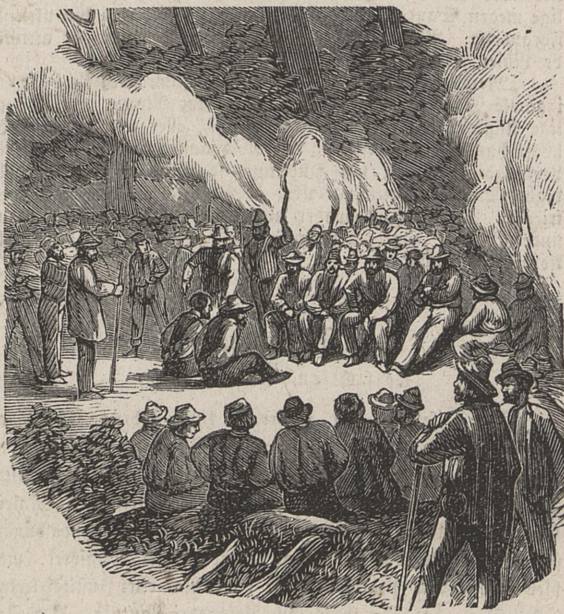
Efterat være tilbagevendt fra et fleraarigt Ophold i Udlandet, navnlig i Tydsklands bedste Ateliers, og efterat have gjort mig bekjendt med og senere selvstændig arbeidet i alle Brancher af min Kunst, — har jeg nu oprettet et eget Atelier for Xylographi og Tegning her i min Fødeby. Idet jeg anbefaler Samme, haaber jeg ved omsorgsfuld Udførelse og Prisbillighed at tilfredsstille Enhver, der vil beære mig med Bestillinger.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:

LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill. J. W. CAPPELEN.

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Skildringer
af
Livet i Australien.
Efter den Engelske Original
af
Anthon Bang.

22 Ark med 12 Træsnit. Heftet 48, eleg. indb. 72 ß.

Fra Udlandet.
Meddelelser af den ældre og nyere udenlandske Literatur
ved
H. Munk og **P. O. Schiøtt.**

2 Bind eller 54 Ark st. dobbeltsp. 4to med flere lithograph. Plancher. 1 Spd. 60 ß heftet, 2 Spd. 36 ß eleg. indb.

Idag er udkommen og faaes i alle Norges Boglader:

Den
dansk-tydske Strid.
Bidrag
til en Charakteristik
af de mod Danmark rettede
tydske Partibevægelser
af
Professor Dr. Manicus.
Pris heftet 66 Sk.

Tidligere er udkommen:

Hvad kjæmpe vi for? af F. N. Udgivet af Martsforeningen. Pris 3 Sk.
Slesvigs Land og Folk, physisk, topographisk og lokalhistorisk fremstillet af J. N. Schmidt. Pris 83 Sk.
Kort over Fredericia og Omegn med Angivelserne af Dybderne i Havet, smukt udført i Farvetryk. 17 Sk.
Preusserne og Østerrigerne i Danmark. En Henvendelse til Europas Folk. Udgiven af Martsforeningen. 6 Sk.
Sangbog for danske Soldater, med Portrait af Frederik VII og Christian IX. Udgiven af Carl Ploug. Indb. 11 Sk.
Slesvigske Folkesagn. 2den Udgave. Udgivet af Fr. Fischer. 116 Sk.
Pekings Erobring, populairt fremstillet af C. V. Rimestad. 58 Sk.
Wohlseley, Krigen i China i 1860, med Beskrivelse af Landet og Indbyggerne. Efter den engelske Original ved Wm. Mariboe. 83 Sk.
Morgenstudier angaaende Regjeringskunsten af Kong Frederik II. 17 Sk.
Korvetten Heimdals Togt til de vestindiske Farvande, med 4 Lithographier, af J. Holm, Lieutenant i Søetaten. Pris 66 Sk.
Japans Hovedstad og Japaneserne, en russisk Reiseskitse af W. Carstensen, Lieutenant i Søetaten. 42 Sk.
En gammel Soldats Erindringer. Med Forfatterens Portrait. Af J. H. Kloppenborg. 91 Sk.
Orienteringskort over Krigsskuepladsen af C. V. Rimestad. 28 Sk.
Napoleon i Landflygtighed, 1808—48, af August Wolff. 55 Sk.
Napoleon som Præsident for den franske Repuplik 1848—53 af August Wolff. 66 Sk.
Reiser med en dansk Orlogsmand i Aarene 1860—61. 25 Sk.
Skitzer af Livet i et dansk Fængsel ved A. W. 55 Sk.
Dansk Soldaterliv. Fortælling af G.-h. 116 Sk.
Napoleons Ophold paa St. Helena af Thiers. Oversat a Dr. H. Schou. 55 Sk.
Heichelmann: Sønderjyllands Historie indtil Opröret. 11 Sk.
Erindringer fra et Togt med Fregatten Sjælland ved Friis. 33 Sk.
En lille gudelig Somandsbog. 28 Sk.
Politisk Katechismus for Menigmand eller en kortfattet Forklaring af den danske Stats Sammensætning, Arvefølge og Forfatninger m. m. Udgiven af Martsforeningen. Pris indb. 6 Sk.

Illustreret Nyhedsblad

begynder den 1ste Juli en ny Halvaargang. Som af ovenstaaende Avertissement sees, kan Bladet rekvireres paa ethvert Postkontor samt gjennem Boghandelen. Avertissementer modtages og beregnes med 4 Skill. pr. 3spaltet Petit-Linie. Forsaavidt Avertissementerne ønskes ledsagede af Illustrationer, ville disse, efter indsendt Tegning, blive udførte i Bladets xylographiske Atelier til moderate Priser.

Ældre indheftede Aargange af dette Blad kunne efter Reqvisition hos Undertegnede erholdes til følgende Priser:

Aargangene for 1853, 1854, 1858 og 1859 pr. Exemplar 1 Spd. 24 Skill. Aargangene 1861, 1862 og 1863 med tilhørende Nytaarsgaver pr. Exemplar 2 Spd. Nytaarsgaverne for 1860, 1861 og 1862 pr. Exemplar 30 Skill. Nytaarsgaven for 1863, „Kjerlighedens Komedie", af Henr. Ibsen 48 Skill. — Med Undtagelse af Aargangen for 1860 haves af samtlige Aargange fra 1853—63 enkelte Qvartaler indheftede, der sælges til 24 Skill. pr Qvartal-Exemplar.

B. M. Bentzen.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 25.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 19. Juni 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

En gammel Billedhugger.

Donato eller, som han af sine Venner blev kaldt, Donatello var født i Florents 1383. Fra Barn af blev han opdraget hos Ruberto Martelli, og ved sine gode Anlæg og sin gode Villie erhvervede han sig hele Familiens Kjærlighed. I sine unge Aar arbeidede han en Mængde Billedhuggersager, som dog ikke vare af nogen videre Betydning. Det første, som tiltrak ham den almindelige Opmærksomhed, og som bar Præget af det, der senere skulde udvikle sig som hans Eiendommelighed, var en Mariæ Bebudelse, der blev opstillet i Kirken St. Croce. I den samme Kirke blev ogsaa ophængt et stort Krucifix, som han med megen Omhu havde skaaret i Træ; da han var færdig med det, syntes han selv, at det var et godt Stykke Arbeide, han der havde leveret, og viste det til sin fortrolige Ven Filippo Brunellesco, for at høre hans Mening. Filippo, som efter Donatellos Ord havde ventet sig noget ganske Andet, kunde, da han fik det at se, ikke tilbageholde et Smil; da Donatello saa det, bad han ham og besvor ham ved det Venskab, de nærede for hinanden, om at sige ham sin Mening, og Filippo, som var en ganske ligefrem Natur, svarede ham da, at han syntes, det var en Bonde, han der havde fremstillet paa Korset, og ikke Christus, hvem man maatte tænke sig som det skjønneste og i enhver Henseende mest fuldendte Menneske, der nogensinde var bleven født. Donato, som følte sig saaret heraf, og det saameget mere, som han havde ventet sig Ros, svarede: „Hvis det var lige saa let at handle som at dømme, saa vilde nok min Christus synes dig en Christus og ikke en Bonde; tag imidlertid et Stykke Træ og forsøg selv at gjøre en." Filippo svarede ikke herpaa, men gik hjem og begyndte, uden at Nogen vidste det, at arbeide et Krucifix, og da han, for ikke at beskjæmmes af sin egen Kritik, søgte at overgaa Donatello, arbeidede han paa det i flere Maaneder og fuldførte det med megen Flid. Da det nu var færdigt, indbød han en Morgen Donatello til at spise Frokost med sig. Denne tog imod. Da de nu sammen gik til Filippos Hus, kom de over det gamle Marked, hvor da Filippo kjøbte nogle Sager til Maaltidet og gav Donatello dem med de Ord: „Gaa du hjem med dette og vent mig der; jeg kommer strax." Donatello gik, og saasnart han traadte ind i Stuen, fik han se Krucifixet, som var stillet op der i god Belysning, og som han nu blev staaende og betragte det og fandt det herligere og herligere, jo længere han saa paa det, blev han tilsidst saa forbauset, at han ganske glemte sig, slap Tørklædet og lod Æggene, Osten og alt det Andet, han holdt paa, falde ned og gaa itu, medens han selv endda var som rent ude af sig selv af Henrykkelse. Da nu Filippo traadte ind, sagde han med et Smil: „Hvad tænker du paa, Donatello? Hvad skal vi spise nu, naar du har kastet det i Gulvet Altsammen?" „Hvad mig angaar", svarede denne, „saa har jeg faaet nok; vil du have Noget, saa se til, hvor du finder det. Men nok derom. Dig skal det være forundt at gjøre Christusbilleder, og mig Bønder."

Donatello udviklede sig efterhaanden til en mere og mere dygtig Billedhugger og fik nok at gjøre. Især kom han i Gunst hos Cosimo de' Medici, der satte saa stor Pris paa hans Dygtighed, at han altid lod ham arbeide Noget for sig, og til Gjengjæld bar Donatello saadan en Hengivenhed for Cosimo, at han søgte at gjætte og imødekomme hans mindste Ønsker.

Engang havde Donatello ved Cosimos Mellemvirken faaet en Bestilling af en genuesisk Kjøbmand paa et Bronzehoved, som denne vilde sende ud af Landet. Det blev fuldført og var fortrinlig arbeidet, ja som levende; men da nu Kjøbmanden skulde betale, fandt han, at Donatello forlangte en altfor høi Sum, hvorfor Arbeidet blev overgivet til Cosimo, der lod det bringe op paa en Balkon, som vendte ud til Gaden, og stille op paa Rækværket, for at det skulde være bedre belyst. Da nu Cosimo vilde bringe dem til Enighed angaaende Prisen og fandt, at Kjøbmandens Bud var langt under Donatellos Fordving, vendte han sig til hin og sagde, at det dog var altfor lidt. Kjøbmanden, som paa sin Side igjen syntes, det var formeget, sagde nu, at Donatello kanske havde arbeidet en Maaned eller lidt derover, og at han efter den Beregning vilde faa over en halv Fiorino om Dagen. Da blev Donatello, som syntes, at det nu gik forlangt, hidsig, vendte sig til Kjøbmanden og sagde, at han havde forstaaet i Hundrededelen af en Time at ødelægge et Aars Arbeide og Fortjeneste, hvorpaa han stødte til Bronzehovedet, der faldt ned paa Gaden og gik i tusinde Stykker, og sagde derefter til Kjøbmanden, at det vel viste sig, at han var vant til at handle med Ærter og ikke med Billedhuggerarbeider. Denne angrede nu Sagen og vilde betale det Dobbelte, hvis Donatello vilde gjøre Arbeidet om; men dertil lod denne sig ikke bevæge, hverken af Kjøbmandens Tilbud eller Cosimos Bønner.

Engang var det blevet ham overdraget af Skomagerlauget at arbeide en Statue af den hellige Philippus, men da de ikke kunde komme overens om Betalingen, blev Bestillingen ham fratagen og givet til en anden Billedhugger ved Navn Nanni, som lovede at ville udføre den for den Pris, de vilde give. Men da denne havde udført Arbeidet og stillet det op paa dets Plads udenfor Kirken St. Michele, forlangte han en langt større Betaling, end den, Donatello fra først af havde gjort Fordring paa. Begge Parter valgte nu denne Sidste til Voldgiftsmand, og Laugsmesterne troede sikkert, at han af Ærgrelse over, at den ikke var bleven ham overdragen, skulde sætte Prisen for den meget lavt. Men i dette Haab bleve de narrede; Donatello dømte nemlig, at Nannis Forlangende skulde opfyldes. Laugsmesterne bleve meget misfornøiede med denne Kjendelse og sagde til Donatello: „Hvorledes kan du, der jo selv vilde udføre Arbeidet for en ringere Pris, vurdere det saa høit nu, en Anden har gjort det, da du dog desuden ved, ligesaa godt som vi, at vi hos dig vilde have faaet et ganske anderledes Arbeide?" Donatello lo og svarede: „Denne brave Mand, Nanni, er ikke som Kunstner, hvad jeg er, og hans Arbeide volder ham derfor langt mere Bryderi; I er paa den Maade tvungne til, hvis I vil være retvise, at godtgjøre ham i Forhold til hans Umage." Herpaa maatte Laugsmesterne gaa ind, da begge Parter forud vare komne overens om at underkaste sig hans Dom.

Donatello var rundhaandet og vennehuld og bedre imod sine Venner end imod sig selv. Penge brød han sig ikke om; dem havde han liggende i en Kurv, som hang i et Reb, og i den kunde hans Arbeidere og Venner tage, hvad de behøvede, uden at sige ham det. Da han begyndte at blive affældig og ikke mere kunde arbeide, blev han understøttet af Cosimo og nogle andre gamle Venner. Da Cosimo laa paa sin Dødsseng, anbefalede han Donatello til sin Søn Piero, der redelig efterkom Faderens Ønske og gav ham et Gods i Cafaggiuolo, der gav saa store Indkomster, at han rigelig kunde leve deraf. Herover glædede Donatello sig høilig, da han syntes, han nu var ganske sikret for nogensinde at lide Nød. Men det varede ikke mere end et Aar, før han igjen indfandt sig hos Piero og afstod fra sin Eiendom med den Erklæring, at han ikke vilde forspilde sin Ro med at spekulere paa Bøndernes huslige Ulykker og Nød, som han hveranden Dag fik Ørene fulde af; snart var det Vinden, som havde blæst Taget af Duehuset, snart var det Kommunen, der havde udpantet mellem Besætningen for Skatterestancer, snart igjen var det Uveir, der havde ødelagt Vinen og Frugterne, og alt dette var han nu saa kjed og træt af, at han før vilde dø af Hunger, end være nødsaget til at have Saameget at tænke paa. Piero maatte le over Donatellos Enfold, og for at befri ham for alt Bryderi, tog han Godset tilbage igjen, saaledes som Donatello endelig vilde, og anviste ham i Stedet derfor en aarlig Rente, der idetmindste svarede til Indkomsterne af Godset, og som han hver Uge kunde hæve i rede Penge. Hermed var han overmaade tilfreds, og stedse det mediceiske Hus en tro og hengiven Tjener henlevede han fornøiet og uden Bekymringer Resten af sit Liv, ligetil han i sit 83de Aar blev rammet af et Slagtilfælde, saa at han ikke mere kunde arbeide, men bestandig laa tilsengs i et lidet Hus i Cocomerogaden, som han eiede; Dag for Dag svandt han hen og døde endelig den 13de December 1466.

Der fortælles, at da han laa paa sit Yderste, kom nogle af hans Slægtninge til ham, og efterat de, som Skik og Brug er, havde hilset ham og talt trøstende Ord til ham, sagde de, at det var hans Pligt at efterlade dem en Eiendom, som han besad i Nærheden af Prato, der rigtignok var liden og gav en ubetydelig Indtægt, men som de dog vilde paaminde ham om. Da Donatello hørte dette, sagde han: „Jeg kan ikke føie Eder heri, mine kjære Slægtninge, efterdi det er min Villie, — og deri synes mig, jeg handler fornuftigt, — at efterlade den til Bonden, som stedse har bearbeidet den i sit Ansigts Sved, og ikke til Eder, som aldrig har havt Noget med den at gjøre, og som nu, i Haabet om at faa Fingre i den, kommer hid og aflægger mig Besøg. Dermed Gud befalet!" Han lod derpaa Notaren komme og lod denne opsætte et Gavebrev, hvori han skjænkede Bonden Eiendommen.

Han blev begravet i Kirken St. Lorenzo i Nærheden af Cosimos Grav, saaledes som han selv havde ønsket det, for at ogsaa i Døden hans Legeme skulde være nær ham, hos hvem hans kjærlige Tanke i Livet altid havde dvælet.

Cosimo de' Medici var den berømteste og mest anseede Borger, Florents bevarer Mindet om; thi det var ikke blot i Indflydelse og Rigdom, at han uden Sammenligning overgik Alle; han overvandt dem ogsaa ved sin fyrstelige og velberegnede Gavmildhed. Man blev først ret opmærksom paa denne, da hans Søn Piero opgjorde Boets Regnskab; da viste det sig, at der ikke var en eneste mere fremragende Borger i Byen, uden at Cosimo havde laant ham store Summer, og slig Understøttelse lod han tilflyde Mange, der aldrig

havde henvendt sig til ham, naar det kun kom ham for Øre, at de vare trængende. Meest saa man hans Rundhaandethed ved den Mængde Bygninger, han lod opføre, i Florents Klostere og Kirker for St. Marco og St. Lorenzo samt Klosteret St. Verdiana, paa Bakkerne ved Fiesole Kirken St. Girolamo og det store Abbedi, i Mugello en Kirke for Tiggermunkene. I en Mængde andre Kirker lod han opføre prægtige Altere og Kapeller, udsmykkede dem paa det rigeste og forsynede dem med de fornødne hellige Kar. Dertil kom hans egne Huse, et i Byen selv, fuldt værdt sin Eier, fire paa Landet, nemlig i Careggi, i Fiesole, i Cafaggiuolo og i Trebbio, alle i en Stil, der mere tydede paa, at de vare Fyrsteboliger end Borgerhuse. Og, som om Italien ikke var stort nok til hans Byggelyst, lod han i Jerusalem opføre et Hospitium for fattige og syge Pilgrime. — — Ingen af hans Samtidige kunde maale sig med ham i Kjendskab til de forskjellige Staters politiske Liv, og det var Aarsagen til, at han i 31 Aar kunde bevare sit Herredømme over det ustadige og vankelmodige florentinske Folk; thi i sin Klogskab forudsaa han enhver truende Fare, og kunde paa den Maade standse den, endnu før den var kommen til Udbrud. Han var født 1389 paa St. Cosimos og Damianos Dag; i sin Ungdom havde han megen Modgang at kæmpe med; han maatte gaa i Landflygtighed, blev fangen og svævede i Dødsfare. Men fra hans 40de Aar vendte Skjæbnen sig, og Lykken fulgte ham fra nu af, baade i hans politiske Virksomhed og i hans Kjøbmandsskab; ja, skjønt han anvendte saa umaadelige Summer paa at bygge Kirker og til andre fromme Øiemed, sagde han mangengang til sine Venner, at det smertede ham, hvor lidet han i Gjerningen kunde vise sin Tak, i Forhold til alt det, han skyldte Gud. Han var ikke lærd, men besad en sikker, naturlig Kløgt og dertil udmærkede Talegaver, var tjenstvillig mod sine Venner, hjælpsom mod de Fattige, klog i sine Raad, langsom til at fatte en Beslutning, men snar til at sætte den iværk. I disse faa, men træffende Linier har Machiavel skildret Cosimo de' Medici, Brunellescos faa vel som Donatellos mangeaarige og prøvede Ven. I Cosimo finde vi det Forbillede til en oplyst og ædel Mæcen, som hans Sønnesøn, Lorenzo il Magnifico, i Slutningen af dette Tidsrum næsten realiserede Idealet af. Naar vi saagodtsom paa hvert Blad i den florentinske Kunsts Historie i hine Aar møde Cosimos Navn som den opmuntrende, stedse hjælpsomme og ordnende ved alle større Foretagender, fristes vi let til at tildele ham en falsk Stilling, som om han var den, der ved sin endeløse Liberalitet skabte Kunsten og fremtryllede den til et saadant Flor, som vi ved rige Fyrstehoffer ofte finde. Dette var imidlertid ikke Tilfældet. Kunsten støttede sig paa et ganske anderledes sikkert Grundlag, paa selve Folkets Trang og Sands, og den fandt Understøttelse og Beskjæftigelse, ikke i en enkelt Mands Pragtsyge og Forfængelighed, men i den udbredte Patriotisme, der, med de gamle romerske og græske Republiker for Øie, satte sin Stolthed og Ære ikke blot i Statens Magt, men ogsaa i dens Skjønhed og Forherligelse. Cosimo var ikke den eneste Mæcen i Florents, han var kun Repræsentanten for den Aand, der rørte sig i det hele Folk. Derfor var Kunstens Liv heller ikke afhængig af ham; den stod der fri og ubunden, og det er Cosimos Hæder, at han i denne som i andre Henseender ikke var Herre og Tyran over det offentlige Liv, men dettes første Tjener og ivrigste Repræsentant.

(Af et længere Manuskript: Kunstnerhistorier, gjenfortalte efter Vasari.)

F. B.

Svenske Fornlevninger.

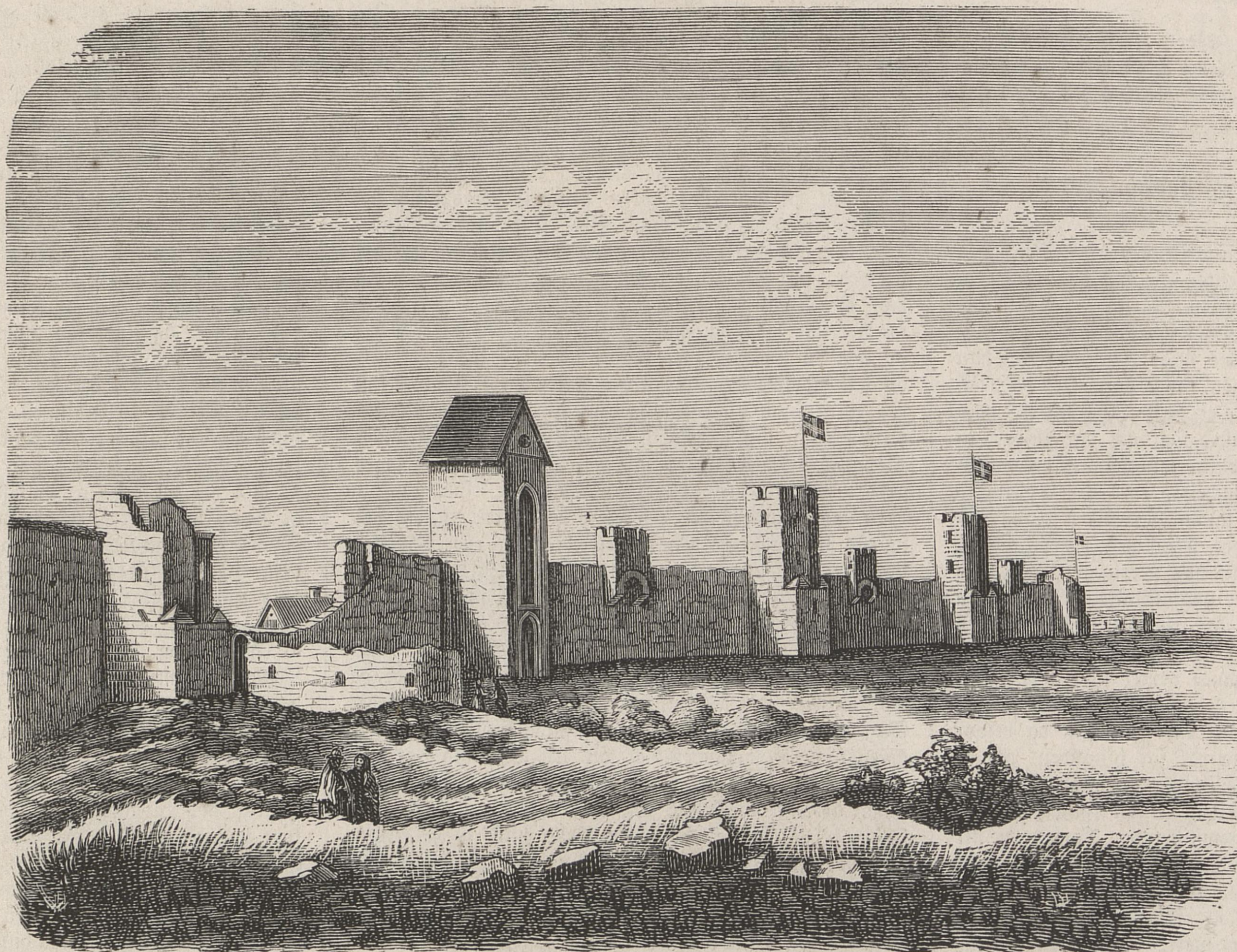
(Se Nr. 21.)

III.

Bymuren om Wisby

er en af Stedets mærkeligste Ruiner og endnu paa enkelte Steder i godt Behold; før omsluttede den helt og holdent Byen.

Nu findes indenfor dens Omkreds Agre og Haver. Naar den blev opbygget, har der været tvistet om; men en nærmere Undersøgelse synes at vise, at den er opstaaet efterhaanden og er bleven opført paa forskjellige Tider. Allerede før 1200 var der sandsynligvis opbygget en med Skydehuller og et Slags muret Brystværn forsynet Mur, og den staar endnu paa flere Steder næsten hel langs den vestre Side af Byen, mellem Krudt- og Mynttaarnet, ligesom mellem tvende Taarn paa den østlige Side. Muren har siden ind mod Landet faaet en endnu synlig Tilbygning af 6—10 Fods Høide, hvorved Skydehullerne ere blevne tilmurede og i deres Sted Taarn blevne opførte, hvis Spids skyder 60—70 Fod i Høiden, og af hvilke endnu mange staa igjen. Omkring Murene er der til Byens ydeligere Forsvar bleven gravet tredobbelte Grave med lodret murede eller sprængte Sider. Dette Befæstningsarbeide skriver sig fra Slutningen af det 13de Aarhundrede. Trende Skandser, som sees opførte mod Landsiden, ere formodentlig byggede henved halvandet Hundrede Aar senere, i Midten af det 15de Aarhundrede, da Ildvaaben kom i Brug i Norden.

Bymuren om Wisby.

Frimureriet i Sverige.

(Af „Geschichte der Freimaurerei von J. G. Findel*). Leipzig 1864. 2 B.")

Til Sverige naaede Frimureriet ved Midten af Trediveaarene i det forrige Aarhundrede og det over Frankrig. Overstatholderen, Grev Axel Erikson Wrede Sparre, som den 4de Mai 1731 i Paris var bleven optagen i Forbundet og siden havde besøgt italienske Loger, stiftede i Aaret 1735 den første Loge i Sverige, om hvilken man imidlertid ikke ved synderlig Besked. Sandsynligvis standsede den sin Virksomhed som Følge af den kgl. Forordning af 21de Oktbr. 1738, der under Trudsel af Dødsstraf forbød Frimurernes Sammenkomster. Dette Forbud blev imidlertid snart taget tilbage, og Frimureriet fik atter Indpas i Aarene 1740—45. Snart havde det faaet saa sikkert Fodfæste, at de derværende Brødre ikke betænkte sig paa offentlig at vedkjende sig det. I Aarene 1746, ved Gustaf III's og 1753 ved Prindsesse Sophie Albertines Fødsel, lod de nemlig i Anledning deraf præge Erindringsmedailler. I dette sidste Aar lagde ogsaa de svenske Loger Grunden til et Waisenhus i Stockholm, som de uden noget Tilskud af Staten oprettede af egne Midler, og som siden stedse har været den væsentligste Gjenstand for de derværende Brødres Velgjørenhed. Desuden grundlagde tillige Logen Salomon i Göteborg en egen Bygning til Vakcination.

I 1752, den 2den Januar, blev der i Stockholm oprettet en egen Loge under Navnet „la loge auxiliaire de St. Jean", hvis første Logemester var davaærende Major Grev Carl Knutson Posse, og saa Aar senere bestod ved Siden af den tillige en Hofloge (loge de la cour) og flere andre, der alle trivedes meget vel. Winkelloger, der forsøgte at danne sig, blev snart undertrykte; derimod fandt det Clermontske Høikapitel 1754 Indgang der, medens det forhen sandsynligvis kun var bleven arbeidet efter engelsk Lære.

I Aaret 1765 meddelte den engelske Stormester, Lord Blancy, Sekretæren ved det engelske Gesandtskab i Stockholm, Carl Fullmann, Patent som Provindsial-Stormester for Sverige, med fuld Autoritet og Magt til at optage Frimurere og danne Loger. Paa samme Tid kom Schubart (Eques a Struthione) til Sverige, for der at indføre den strenge Observants, der imidlertid fandt liden Anklang, da man allerede fra Frankrig af var kommen den i Forkjøbet med en lignende Indretning. Ogsaa i Sverige havde der — som overalt — hersket Utilfredshed og som Følge deraf — i Stræben efter det sande Murer-Lys, som man enten ikke vilde søge eller ikke fandt i den Andersonske Konstitutionsbog — en Trang efter Reformation, der villig optog ethvert nyt Paafund. Denne Stemning vilde Gustaf III, der selv var Frimurer og tog virksom Del i Forbundets Udbredelse og Befæstelse, muligens benytte til af det rige Materiale, han havde samlet paa sine Reiser, og de forhaandenværende Institutioner at stabe et nyt System, der nu er bekjendt under Navnet det svenske, og som maa ansees for en Blanding af Frimureri, streng Observants og Rosenkreuzeri.

Man har ofte paastaaet, at Kong Gustaf III ikke tjente Forbundet blot for Sagens egen Skyld, men tillige deri forfulgte politiske Formaal, og Ytringer, han selv lod falde, gjør dette temmelig troligt. Ham har det svenske System, som sagt, at takke for sin Opkomst og Uddannelse. Grundlaget til det er aabenbart af fransk Oprindelse. I Aaret 1777 var ved Kongens virksomme Understøttelse et Grand Chapitre Illuminé i Stockholm fuldstændig bleven organiseret, og Hertugen af Södermanland ansat ved det som Vicarius Salomonis. I 1780 blev dernæst den store svenske Landsloge fornyet og Hertugen med megen Pragt og Festlighed indsat til dens Stormester. Over 400 Brødre, og i Spidsen for dem Kongen, forsamlede sig i Børssalen i Stockholm. Kongen forsikrede den store Landsloge og de under dens Ledelse staaende Loger i et særskilt udfærdiget Diplom om sin Beskyttelse, og beklædte i Alles Nærværelse den ny Stormester med en Hermelinskaabe.

Endskjønt allerede tidligere de derværende Loger havde skrevet til Tydskland, at de havde den sande Hemmelighed og kjendte de hemmelige Øverste, samt at de vare beredte til at meddele dem sit Lys, naar de tydske Loger vilde udnævne Hertugen af Södermanland til Stormester, saa beviste dog Kjendsgjerningerne, at denne selv ikke troede herpaa, og at det paastaaede Kjendskab til de hemmelige Øverste var en Usandhed.

Systemet er inddelt i 9 Grader. 1. Johannesloge med tre Grader: Lærling, Svend, Mester. 2. St. Andreas's eller den skotske Loge med to Grader: Andreas-Lærersvend og Andreas-Mester. 3. Kapitelet med fire Grader, der bære forskjellige Navne. I Spidsen staar

*) Selv Frimurer og Udgiver af Frimurerbladet „die Bauhütte."

Vicarius Salomonis, den vise Ordensmester, der i indre Anliggender (Lære og Ritual) danner den høieste Instants, paa samme Maade som Stormesteren i de ydre. Det svenske Systems hemmelige Lære skal ligne Karpokratianernes og gaa ud paa, at Jesus har betroet nogle udvalgte blandt Apostlerne en hemmelig Viden, der er bleven forplantet, senere er gaaen over paa Tempelherreordenens Clerikere, og fra disse gjennem Byggelaugene er kommen ned til de nuværende Frimurere (af det svenske System). Fortællingen om denne Forplantelse af et christeligt Mysterieforbund er vistnok poetisk og interessant, tillige udpyntet med enkelte historiske Kjendsgjerninger, men dog i det Hele — en stor Usandhed. At man i Slutningen af det forrige Aarhundrede kunde fortælle Fabelen om dette ældgamle Mysterieforbund med dets romantiske Skjæbne, og udgive dette for Grundlaget til og det Væsentlige i det „egentlige, ældre Frimureri", er begribeligt; nu er slige Historier paa sin Plads i Barnekammeret, og til Ære for det svenske Broderskab maa det fremhæves, at det aldrig paa sin Side har pukket saaledes paa sin Hemmelighed og talt om den i en saa anmassende Tone, som dette f. Ex. har været Tilfældet lige til den nyere Tid i andre Loger.

Den høieste Afdeling, paa en Maade den tiende Grad, er de mest oplyste Brødre, Arkitekter eller Riddere og Kommandører af det røde Kors (R. C.), hvem Ordenens Styrelse er betroet, og af hvilke der skal være hverken flere eller færre end ni. De optages paa en Festdag og ved Midnat; deres fornemste Pligter ere: 1. sit hele Liv igjennem at bære Tempelherrernes røde Kors paa sit Bryst, 2. daglig at mindes Forgjængeligheden og hver Aften med Andagt at fremsige den hellige Bernhards Bøn, 3. hver Langfredag indtil Solens Nedgang at faste, derpaa nyde tre Skiver Brød med Olie og Salt og ved Aftensmaaltidet ikke nyde Noget af Due eller Lam, 4. ikke tillade, at der sker den ringeste Overtrædelse af Ordenens Love, Skikke, Forskrifter og Ceremonier.

Medens Hertug Carl af Södermanland førte Hammeren, tog som Følge af hans Forkjærlighed for Hemmeligheder Mysticisme og Hang til hemmelige Forbindelser Overhaand i en saadan Grad, at Broderskabet led ikke ubetydeligt under disse Taagebilleder. Trods den Oplysning, der skulde findes hos de høiere Grader, synes den daværende Vicarius Salomonis selv ikke at være kommen til nogen dybere Indsigt, ellers vilde han neppe have vist Fortrolighed mod Optrækkere som Björnram og Boheman. Med den Første havde allerede Gustav III indladt sig, idet han lod ham vise sig hans magiske Kunster. Grev Oxenstjerna ytrede sig 1802 i den store svenske Landsloge om ham i disse Ord: „Han var sjelden med i vore Sammenkomster, han blev ensom i sit stille Hus, hvor han ubemærket beskjæftigede sig med Udforskningen af hemmelige Lærdomme, og hvorhen han kun sjelden kaldte sine Fortroligste som Vidner til sine Undersøgelser, der bevægede sig udenfor de bekjendte Videnskabers Kreds og i den skjulte Naturlære. Vi afholde os fra at fælde nogen Dom om, hvilket ubekjendt Foreningsbaand i Hemmelighedens Net kan knyttes mellem den aandelige og sandselige Verden, og til hvilken Grad disse berøre hinanden."

Carl Ad. Boheman, fød 1770 i Jönköping, var 1790 som Privatsekretær hos en Reisende kommen til Tydskland og var derfra i Besiddelse af store Rigdomme vendt tilbage til Danmark, hvor han levede i stor Pragt og viste sig meget velgjørende. Beæret med den efter høiere Ordenshemmeligheder gridske Carl af Södermanlands Fortrolighed, kom han i 1802 til Stockholm, hvor han erholdt Titel af Hofsekretær og optog saavel Hertugen som flere anseede Embedsmænd i sit hemmelige Samfund. Men da ogsaa den unge Konge truedes med at blive dragen ind i dette Garn, blev Boheman 1803 fængslet og hans Papirer beslaglagte, idet man foregav, at han havde blandet sig ind i politiske Anliggender. Forvist fra Landet, vendte han sig atter til Tydskland, hvor hans Spor er tabt. I en sandsynligvis officiøs Meddelelse, der udkom i 1803, heder det bl. A., at han havde tilstaaet, at han var bleven Bedrager, dels af Egennytte, dels af Herskesyge, at han havde stræbt at opnaa Indflydelse ved at benytte sig af det Hang, visse Karakterer har til det Overnaturlige, og at han, for at udføre sine Bedragerier, dels havde benyttet sig af sit Kjendskab til nogle Ordeners Hemmeligheder, dels i paakommende Tilfælde havde forøget disse med egne Tilsætninger. Af hans Papirer fremgik det, at han var Medlem af eller endog Hovedpersonen i de asiatiske Brødres Orden. Denne har han sagtens lært at kjende i Tydskland.

En vigtig og særdeles glædelig Begivenhed var det, at der i Aaret 1799 kom istand en Forening mellem Storlogerne i Sverige og England; den var fornemmelig fremkaldt ved en Skrivelse fra hin til denne af 24de Januar 1798, som den svenske Gesandt, Baron Silfverhjelm, overbragte, og i hvilken den engelske Storloge modtog Bevidnelsen om sin nordiske Søsters „oprigtige Høiagtelse."

I Aaret 1811 overgav Hertugen af Södermanland, der nu som Carl XIII var stegen op paa Thronen, sin Adoptivsøn og Thronfølger Carl Johan Stormesterens Hammer, men stiftede samtidig dermed Carl XIII's Orden, for, som det heder i Konstitutionsakten, at ære de Dyder, der ikke ere foreskrevne af nogen Lov, og som sjelden blive Gjenstand for Offentlighedens Agtelse. Efter Statuterne kan denne Orden, hvis Insignier bæres offentlig, kun tildeles Frimurere; den danner derfor den høieste Grad i det svenske Frimureri. Den regjerende Konge er altid dens Ordensmester, og foruden de kongelige Prindser kan Ordenen kun bestaa af 27 verdslige og 3 geistlige Medlemmer. Det behøver vel neppe at bemærkes, at denne Indstiftelse vel er et Tegn paa kongelig Naade, men aldeles fremmed for Frimurerordenens Aand. Forresten blev Carl XIII lige til sin Død i 1818 et ivrigt Medlem af Ordenen og førte i nogle Afdelinger af den stadig Forsædet.

Siden denne Tid har Sverige holdt sig saa strengt afsluttet fra de øvrige Frimurersamfund, at Tydsklands Frimurer-Tidsskrifter allerede nu i flere Decennier ikke har været istand til at bringe nogen Meddelelse om Livet i de derværende Loger. Vi maa derfor indskrænke os til nogle enkelte Notitser.

I Aaret 1818 overtog Prinds Oskar Værdigheden som Stormester i den svenske Storloge. Under hans Ledelse blev Gjenforeningen med den store Landsloge i Berlin bragt istand. 1859 fulgte Kong Carl sin Fader i Ordensmesterens Embede.

Under den store svenske Landsloge, hvis Stormester for Øieblikket Prinds Oskar er, arbeider 3 Provindsialloger, 2 Stuartsloger, 7 Andreasloger og 12 Johannesloger.

Om Redning af Druknede.

Som et Tillæg til den Anvisning til dette Øiemed, som for kort Tid siden hos os blev offentliggjort af vedkommende Autoriteter, og som vil være i de fleste af vore Læseres Erindring, meddele vi en lignende Instruktion, der er forfattet paa Opfordring af den engelske Life-boat Institution, og af hvilken Admiralitetet har foranstaltet uddelt en Mængde Exemplarer til engelske Sømænd og Kystboere. Den lyder saaledes:

Send strax Bud efter Lægehjælp, uldne Tepper og varme Klæder, og tag imidlertid Patienten i Behandling paa Stedet, i aaben Luft, med Ansigtet nedad, lad Luften komme til hans Ansigt, Nakke og Bryst, saafremt Veiret ikke er altfor haardt, og løs op alle tilsnørende Klædningsstykker. Det gjælder først at faa ham til at aande, dernæst skaffe Varme i ham og faa Blodet i Omløb. Man maa strax forsøge at faa Aandedrættet i Gang og ikke standse i en eller to Timer, eller før en Læge har erklæret, at alt Liv er borte. Bestræbelserne for at fremkalde Varme og Blodomløb, ved at tage af ham de vaade Klæder og tørre Huden, skal man ikke begynde med, før der har vist sig Tegn til Aandedrag. Hvis Blodomløbet nemlig begynder, før Aandedrættet er kommet i Gang, er hans Liv udsat for Fare.

For at fremkalde Aandedrættet bør man lægge Patienten paa Marken, med Ansigtet nedad og en af Armene under Hovedet, en

Behandling af Druknede. Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Stilling, i hvilken alt Vand hurtigere vil strømme ud af Munden og selve Tungen falde frem og lade Luftrøret aabent. Under dette skal man tørre og rense hans Mund. Hvis der ikke viser sig noget Tegn til Aande, dreier man ham om paa Siden, holder Hovedet op, irriterer Næseborene med Snus eller andre stærkt lugtende Sager og kildrer ham i Halsen med en Fjær, hvis man har en ved Haanden. Man gnider Brystet og Ansigtet og bestænker det med koldt eller afvexlende koldt og varmt Vand. Hvis dette ikke hjælper, skal man ikke tabe et Dieblik, men lægge ham over paa Ansigtet igjen, idet man lægger nogle Klædningsstykker eller Lignende som Støtte under Brystet. Man dreier da Kroppen til Siden og lidt udad, dernæst lige ned og saa tilbage igjen, omtrent 15 Gange i Minutet, vexelvis paa hver Side, idet man saaledes fremkalder den samme Bevægelse af Brystet, som det har ved det naturlige Aandedræt. Hver Gang, man lægger Legemet ned, giver man det et raskt Tryk mellem Skulderbladene og trækker Haanden tilbage, naar man atter dreier Legemet om paa Siden. En Person maa imidlertid tage vare paa at holde Patientens Hoved og Arm i den rette Stilling. Man tørrer Hænder og Fødder, og saasnart der er kommen tørre Klæder eller Uldtepper tilstede, klæder man ham af og dækker ham til med disse, uden dog at standse med Bestræbelserne forat fremkalde Aandedrættet igien. (Fig 1 og 2.)

Skulde i Løbet af 2—5 Minuter dette ikke vise sig virksomt, lægger man Patienten ned paa Ryggen, med Hovedet noget høiere, trækker hans Tunge frem mellem Læberne og forsøger at holde den i samme Stilling ved at knytte et Baand, der gaar over den og under Hagen, eller ved at holde denne saa høit op, at Tænderne holde Tungen fast i den nævnte Stilling. Man stiller sig ved Patientens Hoved, griber hans Arme strax ovenfor Albuerne, drager dem langsomt opad og holder dem i denne Stilling omtrent to Sekunder. Derpaa strækker man dem ned igjen og lader dem atter i to Sekunder ligge sluttede ind til Siderne af Patientens Bryst (Fig. 3 og 4). Ogsaa dette skal man gjentage omtrent 15 Gange i Minutet og ikke standse, før Aandedrættet begynder at komme tilbage, hvorpaa man strax gaar over til at fremkalde Varme og Blodomløb. For at frembringe dette, gnider man Lemmerne stærkt opad, i Retning mod Hjertet, med Haandklæder, Uldklude osv. Denne Gnidning maa man vedblive med, enten under Uldteppet, han er indhyllet i, eller ovenpaa de tørre Klæder, man har iført Patienten. Fremdeles søger man at fremkalde Varme i Legemet ved Anvendelse af varmede Uldklude, Varmeflasker, ophedede Stene osv., der lægges paa hans Mave, i Armhulingerne, mellem Tæerne, under Fodsaalerne. Hvis man, efter at Aandedrættet er vendt tilbage, har bragt Patienten ind i et Hus, maa man sørge for, at den friske Luft kan strømme rigelig ind i Værelset. Naar Livet er vendt tilbage, skal man give ham ind en Theskefuld varmt Vand, og hvis han kan synke Mere, kan han faa smaa Portioner Vin, Brændevin og Vand eller Kaffe. Man bringer ham da i Seng og ser til at faa ham til at sove.

Literatur og Kunst.

Genealogiske Optegnelser om Familien Heiberg, samlede og udarbeidede af Hans K. Heiberg. Bergen 1864. 95 S. 8. med 1 Tabel i Folio. Floors Forlag. 90 ß. Dette Skrift er en ny og værdifuld Tilvært til de mange Stamtavler over norske Familier, som de sidste Aar have bragt. Forfatteren, Proprietær Heiberg i Sogndal, har hverken sparet Flid eller Penge for at give sit Arbeide den størst mulige Fuldstændighed og Nøiagtighed. Den levende Bevarelse af Familiens Historie og Eftermæle synes ogsaa overhoved at være ham en Livsopgave; thi allerede i 1862 fik han, ved thinglæst Fundats, paa sin Eiendomsgaard Amble oprettet et Portrætgalleri for den Heibergske Familie, hvilket efter hans Død skal staa under Kontrol af Direktionen for norske Fortidsmindesmærkers Bevaring. — I en Indledning „om Familiens Oprindelse og ældste Slægtled" søger Forf. at hævde Heiberg-Slægtens norske Oprindelse, ligesom han ogsaa tillægger Sagnet om dens direkte Nedstammelse fra Justedals-Rypen nogen Troværdighed, tiltrods for P. A. Munchs kritiske Forkastelse deraf. Stamfaderen for den nu existerende Slægt Heiberg er imidlertid Anders Søffrensen, der i anden Halvdel af det 17de Aarh. var Sorenskriver i Indre Sogn og døde 1688. Men ifølge Stamtavlen nedstammede han igjen fra en Anders Heiberg, der døde 1620. Det berømteste Medlem af Slægten er naturligvis Joh. Ludv. Heiberg. Men forøvrigt finder man, saavel blandt dens afdøde som nulevende Medlemmer, flere ved literære Arbeider eller anden Virksomhed bekjendte og dygtige Mænd.

Paa J. W. Cappelens Forlag er udkommet: **Filologisk Stat og Kalender for Kongeriget Norge**. 1864. Udgivet af Chr. Schmidt, Kand. mag. Christiania 1864. 23 S. 4. Pris 24 ß. Geistlige, Jurister, Medicinere, Militære tillands og tilvands, ja endog Seminarister have længe havt sin egen „Stat." Philologerne have nu for første Gang faaet sin. Deslige særskilte „Stater i Staten" ere for vedkommende Stand af større Bekvemhed og kunne ogsaa medtage flere Detailoplysninger, end den almindelige Statskalender, hvilket ogsaa er Tilfældet med Hr. Schmidts Arbeide. Ved Siden af den chronologiske Kandidatfortegnelse og Fortegnelsen over Lærerne ved de enkelte Skoler har han saaledes givet en for Lærerstanden vistnok meget nyttig og interessant Oversigt over Gageringsforholdene ved de offentlige Skoler, saadanne, som disse vare i Mai d. A., og til hvis Udarbeidelse han fra vedkommende Autoriteter har indhentet Oplysninger.

Dybbølskandserne. Digtcyklus af P. H. Sælges til Fordel for de Faldnes Efterladte. Kbh. 31 S. 8. Kr. Visings Boghandel. Ved literære Produktioners Udgivelse i veldædigt Diemed har man atter og atter havt Anledning til at gjøre sig fortrolig med den Sætning, „at Hensigten helliger Midlet." Det har derfor været en lovlig Anledning for daarlige Forfattere til at faa sine Arbeider trykte, at de medgave dem en saadan philanthropisk Anbefaling til den menneskelige Godgjørenheds Følelse. Uagtet nærværende Digtcyklus ingenlunde aabenbarer nogen stor Digterbegavelse, ville vi dog ikke dermed sige, at den kun paa Grund af den vældædige Bestemmelse med Udbyttet deraf fortjente at trykkes og læses. Den hører til det Slags Poesier, som i vore poetisk fattige Tider maa regnes til de bedre, og som ialfald paa Grund af Emnet ville gribe og tiltale Læseren, og vi kunne derfor raade vore Læsere til at ofre nogle Skilling paa denne Pjece. Det maa forresten bemærkes, at de dybbelske Ingeniører have gjort Poesien liden Tjeneste ved at nummerere Skandserne istedetfor at give dem Navne; thi det kan ikke nægtes, at disse nummererede Skandser fra en til ni tage sig meget ilde ud i Versene. Literaturen om den dansk-tydske Strid voxer med hver Dag. Hos Philipsen i Kjøbenhavn er begyndt at udkomme Krigen i Slesvig 1864, af Mr. Gallenga, Times's Correspondent, hvilken vil udgjøre omtr. 4 Hefter à 25 ß, hvoraf det første er udkommet. Gallengas Skildringer fra det danske Hovedkvarter til hint Verdensblad udmærke sig ved Sanddruhed og levende Sympathi for Danmark og dets Sag, og den danske Hærs Mod og Udholdenhed yder han saaledes den fuldeste Anerkjendelse. Hans Fremstilling er jævn, men rask, og anskuelig som man kan vente sig af et Dienvidne. Hos Wøldike er udkommet Den dansk-tydske Strid. Bidrag til en Charakteristik af de mod Danmark rettede tydske Partibevægelser, af Professor Dr. Manicus. 226 S. 8vo. 60 ß. Dette er et i det hele meget interessant og orienterende Skrift, som vi ville anbefale til alle dem, der vil sætte sig levende ind i den danske Strid, om det end, — hvad Forf. selv indrømmer, er skrevet fra dansk Standpunkt med den Partiensidighed, som deraf følger. Dr. Manicus har allerede ved et i 1848 under Navnet Henrichsen ved L. Skau udgivet fortrinligt lidet Skrift om de tydske Partibevægelser mod denne lagt det største Kjendskab til disse for Dagen. I den sidste Tid har han ved et Par velskrevne Afhandlinger i „Dansk Maanedsskrift" givet gode Bidrag til Belysningen af den tydske Politik eller rettere det politiske Tydskeri. Endelig har han her skildret saavel det tydske Samfunds almindelige Charakter, (Uenighed indad, Enighed udad ligeoverfor fremmede Nationaliteters Overgreb og Udvidelseslyst) som Maaden, hvorpaa den slesvigholstenske Agitation fra det store Fædrelands Side er sat i Gang og drevet, indtil den nærværende Krigs Udbrud. Manicus har ikke behandlet sin Gjenstand paa anden Haand og efter Skrifter, men han har bygget paa egen Jagttagelse paa selve Begivenhedernes Skueplads, da han nemlig her i længere Tid har havt sin Embedsgjerning. Han kan da heller ikke lægge Dølgsmaal paa, at de Danske have begaaet en stor Feil ved at møde de overmodig angribende tydske Partier netop paa deres Feldt, hvori deres Overlegenhed ligger klarest for Dagen, nemlig i den exalterede nationale Bevægelse. Thi baade numerisk og i „Gesinnungstüchtigkeit" og „Entschiedenheit" eller brutal og samvittighedsløs Færd bære Tydskerne Palmen.

Til Husbrug og Haandværksdrift.

Om Finslibning og Polering af Metaller.

Det er ikke saa faa Metalarbeidere omkring i vore Bygder, som baade gjøre godt og solid Arbeide af forskjellige Slags; det, som er det letteste og simpleste, men som ikkedestomindre først giver Arbeidet Værd og Brugbarhed i Manges Dine, og det, som hjælper til at sælge det til en høiere Pris, nemlig at give det en skinnende Politur, forstaa de imidlertid meget sjeldent. — Under Reiser i flere af Landets afsides, men i den senere Tid temmelig besøgte Egne, er jeg i de Par sidste Somre af Bælte- og Knivslirmagere, Lysestagedreiere og Fiskesnellefabrikanter, hvilke sidste endog arbeidede efter de nyeste engelske Modeller, oftere bleven spurgt om, hvorledes de skulde polere eller sætte Glands paa sit Arbeide. Da jeg ikke troede at kunne forlade mig paa min egen Kundskab i dette Stykke, lovede jeg at tilveiebringe nogle simple Fremgangsmaader eller Anvisninger til saadanne, som kunde være brugbare for Landsens Folk, og dette mit Løfte indfrier jeg nu ved at fremsende dem trykte.

Ved al Polering kommer det an paa, at Stykket er godt affilet eller afdreiet, saa det ikke viser Spor efter Dreierjernet eller Hammerslagene. Messing slibes bedst med Endekul af Birk, som først bruges med Vand og siden med Olie, og poleres med finstødt Wienerkalk, som paa Apotheket eller hos de, der handle med Apothekervarer, kjøbes i Klumper; thi den, som kjøbes finstødt, pleier sjelden due. Den bruges først med Vand og siden tør med en Skindlap, hvorved Messingen bliver saa blank som en Sol.

God Birkekul til Slibning skaffer Metalarbeideren sig bedst ved at tilskjære Birkestykker af fast Endeved af den Form, som han ønsker, og sætte den ned i en stor Digle, som tættes vel med Ler, hvorpaa de brændes til Kul i denne; men da der under Brændingen gjerne gaar Sprækker i Leret, hvilket viser sig derved, at der kommer blaa Flammer ud af det, saa maa den tættes og klines vel paanyt, om Kullene skulle blive faste og fri for Aske, thi ellers rive de under Slibningen og Pudsningen.

Hvor der er Smergellærred eller Smergelpapir at faa, kan baade Jern og Messing først afpudses tørt med dette, men det maa, især til Messing, være overmaade fint; derpaa finslibes med samme og Olie. Siden kan man bruge pulveriseret og slemmet Pimpesten med Vand og derpaa med Olie, og vil man have det endda finere, bruges finknust og slemmet Oliesten og Olie; herved faar Arbeidet Politur, men Wienerkalken giver det først, saaledes som ovenfor er vist og beskrevet, den fineste Glands.

Slemningen udføres saaledes: Smergelen, Pimpestenen, Oliestenen, Blodstenen eller det, som skal slemmes, stødes og knuses, rives eller males saa fint, som man kan faa det, og kastes derpaa i Vand, hvor det groveste fraskilles, for at rives finere. Det, som er igjen i Vandet, røres om i dette, som nu bliver staaende et Kvarter, en halv eller hel Time, eftersom man vil have det Slemmede fint til, hvorpaa det hældes fra det afsatte Bundfald. Dette Bundfald rives atter finere og slemmes igjen med det foregaaende; men det, som man agter at bruge, er det fine Bundfald, som man faar, ved at lade det fraskildte Vand staa i længere Tid, hvorpaa det først hældes fra, naar det er bleven klart. Det Bundfald, som da er igjen, tørkes, og dette bruges med Vand eller Olie til Finslibning eller Polering.

Om Glasglands eller Finpolering paa Knive og andre Staalvarer.

For at give Knive og fine Staalvarer den bedste Politur, bruges følgende Fremgangsmaade: Man skaffer sig en Skive eller Patron til at sætte i Dreierbænken, og denne gjøres bedst af 6—8 Kiler eller Stykker af Endeved, som limes sammen; i Kanten eller den ydre Omkreds bores Huller ind i Endeveden, hvorpaa Skiven lægges ned i en Form og omstøbes med en Ring af Bly og saameget Tin, at den ikke er haardere, end at den netop kan ridses med Neglen. Naar denne Ring er dreiet til den Form, man ønsker, indslibes heri det saakaldte Crocus Martis, som man faar ved at bringe Svovl sammen med en hvidglødende Staalstang. Det drypper ned i Draaber, som opsamles, stødes og finrives samt slemmes, hvorpaa det, som anført, indgnides eller indsættes i Skivens Metalring, paa hvilken man nu sliber og polerer Staalet, til det faar fuldkommen Glasglands. A.

Norge.

Christiania den 18de Juni.

Det skandinaviske Selskab, hvis Stiftelse vi for nogen Tid siden berettede, har i den forløbne Uge afholdt sit første diskutterede Møde; et lignende agtes afholdt den første Tirsdag i hver Maaned og man vil forsøge at istandbringe lignende Foreninger udover Norge saavelsom i Sverige og Danmark. Vi vide ikke, om Foreningens Medlemmer har taget sig som Exempel de gamle romerske Senatorer, der kungjorde de Marker, Hanibal havde leiret sig paa, ledige til Bortforpagtning; der skal næsten en lignende Sindsro til, for greben af Overbevisningen om den Kamp om national Existents, Danmark har ført og staar ifærd med at gjenoptage, at gaa hen og drøfte det dybtfølte Savn af en Bogpakkepost, ensartet Mynt, Maal og Vægt o. s. v., — Allesammen Spørgsmaal, som vi betvivle vore danske Brødre for Dieblikket ville føle sig oplagt til at tage under Overveielse.

Trykfeil og Rettelser.

I Literaturartiklen S. 126, 2den Spalte i 37te Linie f. o. staar saa fuldendt Overensstemmelse, læs: paafaldende Overensstemmelse; i 40de og 41de Linie f. o.: Milegumannasógur, læs: Utilegumannasøgur; i 21de Linie f. n.: Myreøder, læs: Myrvidder.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 26.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 26. Juni 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

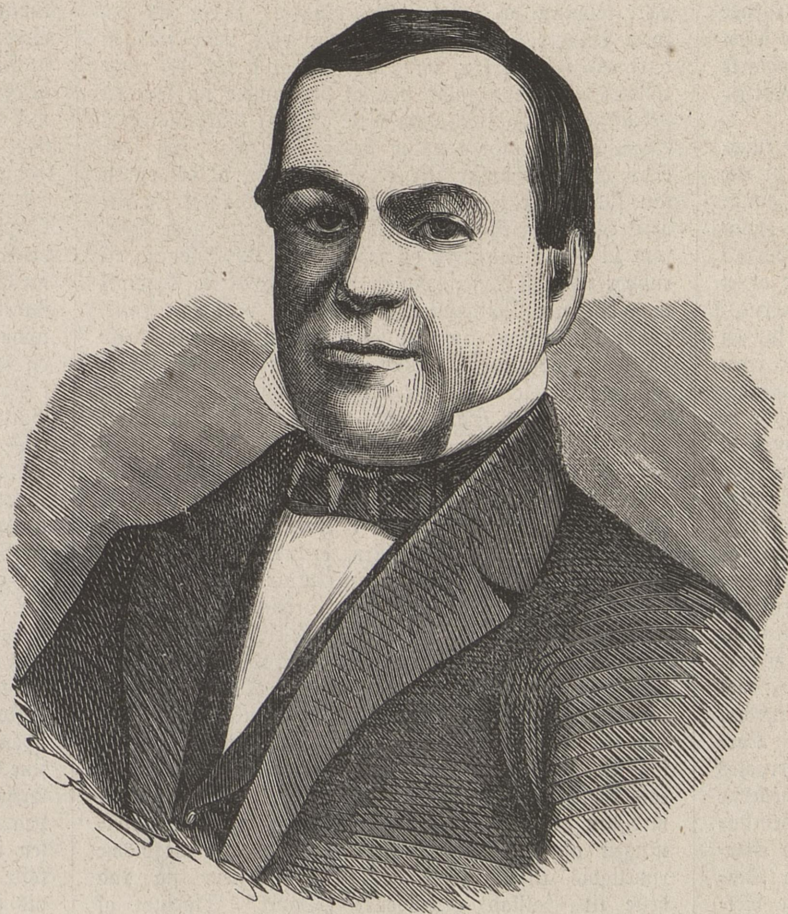
Døgnpressen, et Tidsbillede.

(Af Jonas Lie.)

II.

Netop i det Store seet er den Enkeltes Mening om Sandt og Ret i denne Verden langtfra nogen ligegyldig Sag. Den, som i sit Hjerte griber Parti for en Anskuelse, stiller med det samme en Soldat til dens Disposition. Alle disse Enkeltmands Meninger løbe nemlig tilsammen ud i en „Opinions" store Tryk. Og Opinionerne ere de moralske Naturkræfter, som bygger Samfundslivet. Det er, naar de store Verdensopinioner mødes, at Menneskeheden ser sine store moralske Revolutioner at foregaa, sine Religioner at skiftes, sine Krige at opstaa, sine Stater og Statsmænd knuste og andre opreiste i deres Sted. Det er med de af disse Enkeltmeninger opsvulmede Naturkræfter, at Samfundsmaskinen arbeider; Politikeren har organiseret og tæmmet dem til Civilisationens Brug, saa Lynet flyder tæmmet gjennem Telegrafen, saa Vandet og Dampen driver Maskinerne. For at kunne styre Statsskibet er det den første Betingelse, at være kjendt i Verdensopinionernes Farvand og der at kunne spaa Veiret. Opinionen er Statsmandens Medvind og Modvind, hans mattende Blikstille og hans knusende Storm. Her er netop Napoleon den Tredies store Kunst. Paa Nationalitets- og Revolutionsideen har han bragt sit Statsskib ind i en stadig gunstig Opinionens Passat, der sætter ham istand til altid fremfor Andre at have Vind i Seilene under hin politiske Manøvreren. Det var Opinionens Naturkraft, som bortskyllede Kong Bombas Trone og som frelste Italien, den samme, som nu reducerer Østerrige og Preussen hver for sig trods deres materielle Styrke til politisk svage Magter, den samme, som drager sin Livskraft bort fra det uindskrænkede Kongedømme af Guds Naade, saa Kronen visner paa Potentatens Hoved; men det er ogsaa den samme, som, fordi den frygter, hvad den under sit eget Oprør kan afstedkomme, nu staar stille og ser med sammenbidte Læber paa Polens og Danmarks Skjæbne. For en Politiker er Opinionen saaledes et kosteligt Stof, hvoraf han kan smedde Kroner, Berømmelse, Storhed og Velvære, og mangen politisk Alchymist har derfor spekuleret paa Kunsten at skabe Opinion paa samme Vis, som der er spekuleret paa Kunsten at frembringe Guld eller Diamant eller Livselixiren eller af Papir en uendelig Kredit eller perpetuum mobile, og Mangen har vel ogsaa her, som saa mange af disse, været heldig nok til dermed at kunne for en Stund bedrage sig selv og Andre. En skabt eller lavet Opinion — et Job — bliver altid et kunstigt Produkt, der dør paa Proberstenen og bagefter bringer Straf for Falsk over Fabrikanten. En anden Sag at vække en Opinion, som endnu slumrer i Ubevidsthed om sin egen retfærdige Grund; det er Tidens store Mænds Sag og Opgave.

Det er i Døgnpressens Organer at disse arbeidende Opinioner i vor Tid synligst rører sine Kræfter, og, opfyldt som Dagen er af Politikens Ide, laaner Døgnpressen heraf med Nødvendighed sin nærværende overveiende Karakter af et politisk Virkemaskineri. I Regelen „Organer" for en eller anden Politik, hvis Medlemmer bære Bladet ved sit Abonnement, eller for en eller anden Politiker, som støtter det ved Subsidier eller i andre for dette værdifulde Maader, synes Redaktørerne ude i det udviklede Europa ofte kun at være de underordnede jurnalistiske Maskinmestere, som stopper eller fyrer paa, gaar „forover" eller „agterover" alt efter den styrende Chefs Ordre. Naar saaledes „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" i veltalende og af Overbevisning varme Artikler udvikler, hvor farlig Frankrige fortiden er for England, eller prædiker mod Augustenborgeren i Holsten eller for den nordligste Delingslinie i Slesvig, saa vide Alle, at dette ikke sker ifølge Redaktørens pludselige personlige Overbevisning, men ifølge en fra Bladets politiske Chef v. Bismark indløbet Ordre til at producere Udtalelser i slig Retning, hvorfor han netop har Brug. Og saa forandrer Redaktøren sin før lagte Kurs og „fyrer paa" sin Aandsmaskine i den ny angivne Retning. Hvert større politisk Blad ude i Europa er i Regelen „Organ" for en eller anden mægtig politisk Partihøvding eller for en eller anden større Potentat i Pengeverdenen. Mirée eiede saaledes trende af Frankriges større Blade eller ialfald en overveiende Part i dem; disses Redaktører vare fordømte til at anbefale og støtte alle hans Actieprojekter og finantsielle Foretagender. Deres Bestilling var jo kun at „fyre paa", og de tage sig vist bagefter ingen Samvittighed over al den Ulykke, som denne deres „Fyren paa" har foranlediget i alle de ulykkelige og brødløse Familier, som nu ligge jamrende i deres Artiklers Spor. Den samme Mirée, som kommanderede dem, faar vel ogsaa efter deres Opfatning bære Ansvaret for Gud, ligesom han i Straffeanstalten allerede har baaret det for Menneskene. Det er klart, at Redaktørens Adgang til paa denne sin Post at kunne virke som en fri Aandens Mand i høieste Maade afhænger af, hvem og hvad der er hans politiske Herre og af, hvorvidt hans Overbevisning i Hovedsagen er samstemmende med dette Herskabs. Men hvorledes de af disse Mennesker, som ikke udelukkende ere Maskinmestere, kunne for deres Samvittighed bestandig klart sondre mellem de Krav, som deres jurnalistiske Maskinmesterstilling stiller til deres Artikler, og de ofte modsatte, som maa dikteres dem af deres personlige Overbevisning, vil dog altid være os ikke „europæiske", enfoldige Nordmænd noget gaadefuldt. Men Civilisationen forklarer saa meget og gjør mange Ting hvide, som man efter en enfoldig Børnelærdom skulde have svoret paa vare sorte.

Otto Lindblad. (Biografi i næste Nr.)

I den udenlandske Døgnpresse drives i vid Udstrækning vor Tids Condottierevæsen, og den Herre, som har de fleste Skribenter i sin Sold, vinder ogsaa i Opinionen i Regelen de største Slag. Og det indrømmer man disse Condottieri, der sælger sine Penne for Penge ligesom hine italienske i Middelalderen sine Sværde, og som udgyde Blæk for Blod, at de, engang beholdte og engagerede, fægte tappert og forblive Kontrakten tro. De føle vel ligesom hine Leieskarer, at Mangel paa Troskab vilde skade Forretningen i det Hele og betage den Tillidens Fordel. Men mangen en Mand har i vor Tid gjennem Pressen fra menig Soldat gaaet en Sforzas Vei til Magt og Ære. Ligesom der i hin Tid i Italien gik ledig mangen glimrende Krigerbegavelse til Afbenyttelse af den, som først vilde akkordere, saaledes vanker der i vor Tid herreløs om mangen glimrende og ærgjerrig Pen, færdig til at gaa i enhver beholdende Sags Tjeneste og paa Lykkeriddervis at kjæmpe og for en Stund dele Skjæbne med den. Det er ikke blot Potentater og Ministre, som til politisk Brug operere med disse litterære Leieskarer, men (vi tale om europæiske Forholde; herhjemme ere vi endnu noget enfoldige i disse Sager) Digteren, Kunstneren, Kjøbmanden, Forretningsmanden, kort Enhver, som har noget at „drive" her i Verden og da i Regelen nogen anden at drive afveien. Argumentet ser man saaledes i den meningsskabende Døgnpresse reduceret fra dets evige almindelige Værdi, saadan som Tydskerne og vi selv en Smule for stærkt pleie at tro paa det, ned til døde Mursten, hvoraf Enhver kjøber og lader bygge sit Lykkens Hus. En saadan Leielitterats Hoved er hans Butik; i dets Hylder ligge opstablede til Salg for billigste Pris Argumenter, i stykkevis eller sammensyede til Artikler eller Broschürer alt efter Behag, af hvilken-

somhelst Bonitet og Slags og for hvilkensomhelst Sag. Vi have hørt af en af vore Kunstnere, at han blev rød om Ørene og flau, da han engang efter Raad fra Folk, der kjendte Forholdene bedre end han, gik ind i en saadan literær Butik for at kjøbe sig en annoncerende Artikel i Bladet; men dengang kom han da ogsaa lige fra Norge, hvor man nok i disse Stykker er „dumme wie Ochsen".

Hjemme hos os sidder man overhovedet endnu i temmelig høi Grad inde med den gamle forlorne tydske Professoride, at det er Hovedets Abstraktioner, som sætter praktisk Reb her i Livet, og dette igrunden til stor Skade for en sand Opfatning og Dom over mange Livsfænomener, ikke mindst Politikens. Den saa meget lovpriste, over al Sag og jordisk Lidenskab i en abstrakt Retfærdighedssphære opløftede, theoretiske Afveining af Argumentet paa Filosofiens Guldvægt synes, anvendt iblandt Livets Foreteelser udenfor Videnskaben og Kunsten, at lide under en Aberration lig Lysets, med det samme det stiger ind i Atmosphæren. Det er i Anvendelsen blandt Lidenskaberne og det, som Menneskerne attraa, at Argumentet aberrerer og ligesom mister endel af sin himmelske Kraft. Men af slige Elementer er desværre hele Livet lavet. Noget elsker et sundt Menneske i dette Liv, og dette Noget er da for ham hans Hjertesag, lige fra den daarlige Sag at elske blot sin egen Person eller, endnu lavere, Lasterne, og op igjennem Rækken af alle mulige almindeligere Interesser lige til den største af alle Sager, at elske Alle og Alt, hvilken Sag i Gudsdyrkelsen har sit Udtryk. Men det, man elsker, det vil man og tror man, og for det kjæmpes der i Livet fuldblodigt, og deraf tildannes i høi Maade vor Overbevisning om Argumentets Betydning og Vægt; thi enhver tror sit Elskede at være det Skjønneste, for hvis Fødder han vil lægge Jorden. Det tror Egoisten om sig selv, Elskeren om sin Elskede, Mazzini om Republiken, Bomba om Despotiet, Garibaldi om Italien, Religionsivreren om sin Lære, Filosofen om sit System, kort Verden gaar den Dag i Dag hovedsagelig efter sit Hjerte og bruger Argumenterne hovedsageligen kun for at have Veien for de Formaale, som dette har sat sig. Og aldrig har Søren Kirkegaard, om vi ellers have forstaaet ham ret, feilet i den Grad, som da han sagde, at det overhovedet er Lidenskab, som mangler Menneskene. Feilen ligger vist ikke i, at Lidenskaben er borte af Tidens Menneskeliv, men i, at Lidenskaben begjærer for lave Ting, ikke vil stige op ad Argumentets luttrende Stige, men tvertimod bruger denne til at gaa nedad paa. Naar der tales saameget om, at vort Publikum maa lære sig til at „forstaa og læse sine Aviser," vil dette sige, at det maa kaste sin Naivitet foran Argumentet overbord, øve sig i at gjætte Villien, som ligger bagom det, og saa dømme efter den gjorte Prøve. Avisens Ord skal saaledes ofte og jo mere, des længere man er ude i Civilisationen, ikke forstaaes direkte, men ligesom Diplomatens Note efter de skjulte Interesser, som de skulle tjene til at fremme. Veien til slig Forstaaelse er at skaffe sig Færdighed i at tænke sig og beregne fra alskens smaa eller slette Motiver, Verdenskundskab. Vi kunne imidlertid ikke tænke os et mere rørende Syn end en gammeldags troende Filosofus foran en moderne Avisartikel, hvor de hedeste Lovtaler ofte betyder, at man netop vil modvirke Sagen, og „Ja" og „Nei" kan have omvendte Betydninger.

Førend vi forlade disse Betragtninger over europæiske Pressetilstande i sin Almindelighed, kunne vi ikke undlade at omnævne den i Volummen uhyre Haandværkerlitteratur, som Døgnpressen mere og mere synes at ville give Hus. Udgaaende hovedsageligt fra Paris's Exempel flommer det store Europas Avislitteratur af et stedse stigende „Virtuosenthum," hvorunder „Ideerne," Sandhederne, enten bare bruges som Anslag for en glimrende Unaturlighed eller i bedste Fald kommer frem og koquetterer som Skjøger foran de store Lidenskaber i Tiden. Aviserne blive som Restaurationer, hvor de aandelige Værter traktere Publikum ikke med, hvad de selv vide er sundt, men med det, som de vide, at de livskjede Gjæster helst goutere. Under en trykkende Konkurrence og for stedse mere unaturlige og forvænnede Ganer maa disse stakkels Kokke overbyde hinanden i nye Anretninger. Der sees ikke længere paa Stoffet selv, kun paa Arretningsmaaden. At forstaa at anrette et Intet, et Blændværk, tomt som et Nul og maveforda̸ervende som en Gift, paa en glimrende Maade eller i en ukjendt pikant aandelig Sauce er her den dyrebare Evne, medens den simple, solide og sunde Aandsføde, kun kryddret med sin egen Naturlighed, mere og mere vrages. Korsarvæsen, Skandale, Løgne eller „Blandinger" serveres for de mindre kultiverede Ganer; for Feinschmeckerne anrettes alt dette paa en finere Maade. „Virthuosenthumet," den Kunst ved Haandværkermidler at kunne eftergjøre den sande Produktion og levere Glas for Diamant, gaar igjen i enhver af vor Tids aandelige Retninger, i Musikkomposition, i Maler- og Digtekunsten etc. ligesaavel som i Pressen og som i de falske Fabrikata i den materielle Verden. Men jo usynligere, immateriellere Varen er, desto lettere unddrager Forfalskningen sig Kontrollen. Det farlige ved Virthuosenthumet i Pressen er, at Fordringerne til Sag, Overbevisning og Sandhed derigjennem slappes. Engang sluppet ind for Alvor i vort Lands Presse vilde det sætte Døren aaben paa vid Væg for Importen af alt det øvrige Slette, som vor Avisverden gudskelov endnu har igjen at faa fra Udlandet.

III.

At Pressens aandelige Niveau ikke kan staa høiere end Aandeligheden i selve det Samfund, hvoraf Pressen bæres, tør vel opstilles som en Sætning, der er ligesaa sikker som nogen af Fysikens Ligevægtslove. I sin Dom over Bladets Godhed, lægger en uvittig Kritik ofte den Skyld, som Samfundet har, paa Redaktørens Skuldre. Hermed falder det os naturligvis ikke ind, at benægte Virkningen af det enkelte jurnalistiske Talents Arbeide. En genial Forfatters store Indflydelse paa Pressen udøves nemlig ikke saameget direkte ved de enkelte Skrifter, hvormed han forøger den, som ved disse Skrifters direkte Tilbageslag paa Pressen fra det af hans Skrifter paavirkede Publikum. Lad f. Ex. en, om aldrig saa genial Mand redigere en Dagsavis, og han vil snarlig komme efter, at det ikke saameget er hans egne udmærkede Arbeider, som i direkte Forstand bærer Bladet, som hans Pens Evne til at vække Landets skrivedygtige Publikum, og samle dets literære Kræfter i Bladet. Han vil snart føle, at det ikke staar i hans, den enkelte Mands, Magt efter Behag at skrue Pressens Blus op eller ned, men at dette er hele Samfundsaandens Værk, og at, ligesom en Væge ikke kan lyse uden tilstrækkelig Olje, saaledes kan heller ikke Pressen lyse med noget stort og klart Blus i et Land, hvis Forholde ere for smaa og snevre til at afgive den tilstrækkelige almene Aandelighed. Til en udviklet Presse udfordres saaledes et sundt, paa Udviklingens Momenter fyldigt og aandeligt bæredygtigt Statssamfund. Er dette sidste ubetydeligt, fattigt og snevert, vil Ravnekrogens Billede ogsaa staa reflekteret i dens egen Presses aandelige Speil. Og her indtræder da det Under, at jo mere Ravnekrogen stirrer paa og undersøger dette sit eget lille ubetydelige Aasyn, desto mere selvforgabet bliver den i det, desto større finder den det, og desto kjedsommeligere blir den. En Afhandling om Pressens Tilstand i et Land falder saaledes i høi Maade sammen med en Overveielse af, om det besidder Betingelserne for en gjennem Pressen virkedygtig Samfundsaand.

Vi have i de foregaaende Afsnit af vort Billede omhandlet Verdenspressen. Her ville vi til Modsætning forsøge at skildre Pressens Kaar under de altfor smaa Forholde. Overgangstrinene mellem disse tvende Billeder kan saa enhver udmale sig efter egen Smag, og dette saameget lettere, som netop vort eget Lands Presseforholde, hvilke det er Meningen gjennem de nærværende Betragtninger indirekte at belyse, omendskjønt i en Mængde Stykker langtfra uberørt af Ravnekrogspressens Karakteristik, dog i det Hele maa siges nu at være kommen op i dette Mellemstade. Lader os da, fordi Billedet dog træffer os, om end mere som vi vare end som vi ere, imaginere os, at f. Ex. det unge Island nu havde faldt paa at proklamere sig som en politisk Stat, saaledes som dette Land i Aarhundredets Begyndelse jo gjorde under Kong Jürgensen, og saaledes som det kanske ikke er saa frit for, at det endda kan spøge inde i en eller anden rigtig islandsk Islænders Hoved. Vi forudsætter da, at dette gode Folk, som vi her, i Fiktionen og med megen Undskyldning til enhver islandsk Læser, opofre som afskrækkende Exempel mod borneret Nationalitetsberusning i vort eget Land, havde proklameret sin Grundlov og sin selvsagte snevre Nationalitetsgrændse, Havet, og at en begeistret Avertissementspresse om denne deres Nationalitet i Digt og Prosa alt i fuld Gang søgte at omgjærde denne lille Statsplantning med sit brogede Sprinkelværk af alskens patriotiske Selvbeundringens Udraabstegn. I Ly af denne sin snevre politiske Grændse, vilde den islandske Folkeeiendommelighed vistnok i Førstningen opnaa en vis Hast i Udviklingen. Men denne Udvikling vilde dog kun være en Potteblomsterkultur bagom Ruden, som kom til at visne, saasnart Forholdenes Magt engang rev Vinduet op til den øvrige civiliserede Verden. Landets for trangt satte politiske Grændser vilde tillige stænge for Landets aandelige Udsigt. Den paa disse bornerede Begreber fremvoxende Presse vilde betragte sit lille Samfunds Forholde med en Indbildskhedens Lindse i Øiet, som stedse mere og mere vilde forstørre dets eget kjære lille Billede. Afstængt fra Sammenligningen med den øvrige Verden, vilde Pressen under Paavirkningen af sit Folks stedse stigende Nationalegoisme rimeligvis tilslut drive det til at forstene sig paa dette til Galskab grændsende „Dovre"-Stadium af patriotiske Kjæmpeillusioner, som vort Land Gudskelov har været stærkt nok til nu at begynde at komme over, og som var dets Udvikling en, skjønt styrkende dog farlig Bakke. Vort nationale „Dovre" vilde sandsynsynligvis hos Islænderne blevet ansat til „Hækla", og saa Resten gaa frem i den samme Dur, som skeet er hos os. Man forestille sig da et Liv i et Land, hvor Pressen fra dette Standpunkt naivt-patriotiskt proklamerer sit Island som Verdens Centralland, dets „Hækla" at være Ildstedet for hele Verdens valne Hænder; „Hækla's" Gnister at være et synligt Billede for den idefunklende islandske Folkeaand, der ved sit Lys naturligvis skal redde den øvrige i Mørke hensunkne Verdenscivilisation; „Hækla's" (ɔ: Islands) Digtere, Forfattere, Politikere og Presse for det første, største og eneste Geniale, Verden til Dato har seet inden sin gamle Kreds; „Hekla's" (ɔ: Islands) Historie af større almindelig Betydning end Romernes og Grækernes; „Hækla's" Flotille til Sælhundefangst i de smaa islandske Sunde og Fjorde for deres „nordiske Armada" imod en Dyrenation, som de til Verdens Gavn aade op, og mod hvilken de engelske Dampskibe, der pløier op Atlanterhavet med en Besætning ombord, større end Indbyggerantallet i Islands Hovedstad Reikjavik, ikke er værd Omtalen. Man bo et Øieblik med os i „Reikjavik", og høre det ophøiet til „Islands Paris", hvilken sidste Stad det da ogsaa ligner akkurat saameget som en Snemand en Marmorstatue. Længere ville vi ikke gaa i dette Maleri af det nationale Hovmods gale Muligheder, ikke fordi vi i nogen Maade tro, her at have naaet til den Grændse, som dette overhovedet kan naa, men fordi vi her, til fornøden Forstaaelse og Gjenkjendelse af Adskilligt hos os, ikke have Brug for at fordybe os længere end skeet i dem. I en Stat, hvor Næringsveiene vare saa sparsomme og enkelte som i vort fingerede Exempelland, Klimaet saa haardt, Folkemonnet saa lidet, vilde den enkelte dannede Mand, trods al en selvindbildende Presses Frihedstaler, altid føle sig som Fange, altid længes udad. Han vilde med Smerte se sit lille indbildske, paa patriotiske Stylter, „selvstændigt" stavrende Samfunds Udygtighed til tilfredsstillende at udklare sit eget Livsindhold, se, hvorledes dets Presses tarvelige aandelige Kværn ligesom malede Sandheden med for smaa Stene, saa Folkeaanden kun fik daarligt Brød. Han vilde klemmes for Brystet af et stadigt Indtryk af, at Pressen i det lille Samfund, hvortil hans Virksomhed var lænket, netop mangler de Betingelser, som i det større Samfund trods al Døgnskrigets Larm og Overdrivelser, og netop gjennem dette, sikrer Faktumet en endelig rigtig Erkjendelse, og lader saavel Samfundets Begivenheder som dets Mænd vederfares Ret. Gjennem den fri Presses Meningsvexlinger og alle dens hinanden opballancerende Bedømmelser fra de utallige forskjellige Standpunkter for Faktumets Anskuelse, som et stort Statssamfund frembyder, arbeides dets Sandhed nemlig tilslut ud af Chaoset, saa at Faktumet, efterat Kamprøgen er trukket bort, for den rolige Betragtning nu foreligger som Noget af en alsidig og stor Folkeaand Gjennemtænkt, der ved den saaledes naaede Klarhed afsætter sig ind i Landets Civilisation og Historie. I et stort Samfund er den offentlige Mening endvidere for selvstændig og stærk til udelt at kunne ligge i noget enkelt ved Resourcer overmægtigt Presseorgans Magt, hvilket Alt er Muligheder under de smaa Forholde, hvor det Blad, som engang har arbeidet sig op, staar som en uryggelig Institution, og med en saadan Magt. Morgenbladet, Aftenbladet og vort Lands tvende større illustrerede Blade ere saaledes igrunden slige Institutioner. Og hvor egeninteresseret end hvert enkelt af de indbyrdes kjæmpende Pressens Organer i det store Samfund end bliver beskyldt for at være, er dog derstedS Et vist, og det er, at de alle netop gjennem denne deres ensidige Dygtighed og lidenskabelige Ivren hver i sin Retning med Nødvendighed komme til at gaa en og den samme Herres Ærinder, og denne Herres Navn er den Sandhed, der stiger op i Politikens Erkjendelse som Resultanten af alle disse Partikræfters Modvægter og tilslut kommer dragende ind i Bevidstheden med alle Presseorganerne foran sin Triumphvogn. Medens saaledes i det store Samfund Faktumets Sandhed væsentlig gjennem Pressens Aktion udklarnes, tjener en i Aanden fattigslig Pressekamp i en Ravnekrog ofte maaske snarere blot til at grumse det over med alle Smaastedets smaa, bornerede Begreber, foruden at det desuden maa finde sig i at slippes igjen for det kommende Nye, uden at være stærkere belyst, end denne Presse i den korte Tid har havt Praaser til, og finde sig i i slig Tilstand at gaa over i dets lille Historie, der saaledes foruden ubetydelig tillige bliver upaalidelig. Et sligt lidet Samfund maa saaledes gjøre sine Mænd utrygge, ikke blot paa deres Arbeides rette Erkjendelse, medens de endnu ere i Live, men endog paa et retfærdigt Eftermæle. Og hvad har saa Pressen i et saadant lidet Land videre at tale om, som kan løfte og alsidiggjøre Folkets Blik? Den kan naturligvis ikke tale om Andet end de Interesser, som røre sig i selve Folket, og disse ere saa ganske smaa. Fordømt, som Pressen med Livsnødvendighed maa være til bare

at afspeile sin egen Ravnekrog, vil den paa sine Blade afbilde de smaaslagne, men bittre Feider, som Ravnekrogen beærer med Navn af „Strid om Sag“, men som, naar det kommer til Stykket, kun ere Kampe mellem temmelig trængende Personer om Levebrød og Indtægter, om Tilfredsstillelse af smaalig personlig Animositet, Forfængelighed eller Misundelse. — Alt saa ynkelig smaat og med en Yderside af en saa gjennemsigtig Anstændighed, at Enhver kan se de private Motiver gaaende bagom dem som Krybdyr under en Vandskorpe. Pressens Speil vilde endvidere, istedetfor sunde kritiske Domme, vise os Billedet af en raa Hyperkritik, som ethvert saadant fra den almindelige Civilisation afstængt Miniaturpublikum med Nødvendighed maa opale hos sig, væsentlig fordi det mangler Sammenligningen med den øvrige Verdens Virkelighed og en derfra hentet sund Dom om de hjemlige smaa Forholdes ringe Magt til at producere, og derfor saa let kommer til at maale sit Eget, ikke med den udenlandske Virkelighed, men med de Eventyrdrømme, som det i sin Isolerthed har dannet sig om den udenforliggende ubekjendte Verdens Herligheder, hvilke Fantasier naturligvis ikke respektere nogen Gradstok eller fornuftigt Maal. Vi erindre engang at have hørt en fra Finmarken netop ankommen Mand, der neppe havde seet noget af Arkitektur større end en To-Etages Træbygning, udtale sin levende Skuffelse over, at det kongelige Slot i Christiania ikke var større, „ikke Andet“. Havde det været stort som Industripalladset i London, vilde det nok ikke derfor staaet sig bedre foran denne hyperboræiske Kritik, hvis Illusioner naturligvis ikke kunde overgaaes af noget Menneskeværk. Og den lille afstængte Nation har det i dette Stykke ligervis som denne Finmarking, saa at dens Presse ofte giver Hus for en Hyperkritik, der lægger sig koldt og kvælende over den lille Produktion, der ligesom sparsomme Græsstraa stræber op i Dagen og prøver paa at gjøre Sommer i Landet. Om vort eget Samfund er der saaledes, og som vi tro med megen Føie bemærket saavel af Svenske og Danske som ogsaa hos os selv, at, medens vor aandelige Produktion hører til de mindre blandt alle Europas Landes, have vi til denne Produktion eiet en Skare af nedrivende Kritikere, der var stor nok til at besørge Tjenesten i en Literatur som Englands eller Frankriges. Vi eie jo Ordet for „at forstaa at tage Livet af vore Mænd“, et Ord som i æsthetisk Retning desværre kan illustreres med Wergelands, Welhavens, Bjørnsens, Munchs og Ibsens med Fleres Levnetsløb, og i politisk ligefra Maribos og Kristian Magnus Falsens Tid og ned til vore Dages fremtrædende politiske Personligheder; man se sig kun om paa den Tid, som repræsenteredes hver i sin Gren af Oppositionen af nuværende Bankchef Stabell, Daa og Ueland med sin Modvægt i Vogts Ministerium, og den, som i de sidste Dage bæres i Oppositionen af Sverdrup og i den konservative Leir af Statsraad Stang, og før Birch-Reichenwald! Mon ikke enhver af disse Mænd, hvis respektive Livsgjerning for sit Land kun en borneret og af smaaligt Partihad blandet Samfundsaand tør nægte Anerkjendelse, maa siges at have vandret Martyrveie, der netop ere skabte af vore smaa kummerlige Forholde, og som det er et stort Spørgsmaal, om en efterfølgende livsklogere Generations Mænd ville være store nok til at efterfølge dem paa? Men disse vore Folk have da rigtignok ogsaa tilslut drevet det til at bære Pressens Martyrkroner med samme Anstand som vi andre vore Floshatte; de ere i vort Samfund ligesom Coryfæernes nødvendige Emblemer. Og saa gaar da Haand i Haand med denne store Hyperkritik ligesom Kjæmpen og Dværgen det lille uerfarne Samfunds naive Kulsviertro, hvilke tvende Elementer i vor Presse gjør adskillige pudsige Brydninger.

Vi vende imidlertid fra denne Digression ind i vort eget Lands Presseforholde tilbage til det i sin Almindelighed opkastede Spørgsmaal, om hvilke Livskilder Pressen i et saadant Miniaturland, som det vi have optænkt, kan have. Om Udenrigspolitik og de deraf flydende mangfoldige udenrigske Interesser, kan der naturligvis heller ikke være synderlig Tale. Thi for et lidet Land, et af disse „neutrale“, som Intet udad tør ville, som aldrig tør støtte sig paa sin egen Sverdklinge og sin egen Beslutning, men altid for at bevare sin Existence uanseet Ret og Moral maa hage sig fast i en større Nations Interesser, for et sligt Land kan det Udenrigske naturligvis aldrig blive nogen Folkeaanden opdragende og gjennem stor Gjerning prøvende Karaktersag, men kan i det Høieste i de sjeldne Tilfælde, hvor det hele Land har Interesser, kun drives som en lumpen Intriguesag for Existence. Den Verdenslov, som dødsdømmer de smaa Stater, og tvinger dem til at gaa op i de beslægtede store, er netop det reddende Princip for slig fattigslig Folkeaand; slige Foreninger dræbe ikke de smaa Stater, men levendegjøre dem. Verdensbevægelserne optage saaledes i disse igrunden ikke Folkets Interesse i synderlig høiere Grad end f. Ex. Begivenhederne i en hvilkensomhelst af Landets Presses oversatte Romaner; dets Alvor ligeoverfor dem bliver høist kun et Theateralvor, hvoraf igjen flyder, at en grundig Behandling af de udenlandske Anliggender kun kan være et lidet lønnende Arbeide for en Presse, der hos sit lille Folk for slige Sager kun finder den Art Kvasi-Interesse, hvorfor det ikke vil betale Penge. Og derfor er det vel undskyldeligt, naar de udenlandske Artikler, istedetfor en stadig selvstændig Redaktion kun skaber ud af fremmede Aviser med Saxen og en rød og blaa Blyant til at klippe ud og indcirkle med. Læseren vil der hellere se en personlig Skandalkamp mellem to af Hjemmets Personligheder, som han kjender og har Interesse for, end den bedste Fremstilling af tvende store Nationers Stridigheder, hellere se i sine illustrerede Tidninger den mindste af sine egne Skuder ved en Kjøbmandsbrygge eller en ny anskaffet Mudderpram end baade Cherbourgs og Plymouths storartede Befæstninger. Og al denne Bornerthed alligevel med en vis Ret; thi hin Baad og hin Mudderpram vedkommer dog selve deres eget Liv, medens Cherbourg og Plymouth kanske ligger aldeles udenfor den lille Nations hjemlige Livsinteressers Kreds, og altsaa er dem saagodtsom en blot og bar Jordbeskrivelsessag. Og at vort Land med sine i Udenrigspolitikens bundne Hænder og den deraf flydende for disse Anliggender afmattede Interesse i mange Stykker af dette en Ravnekrogs outrerede Billede maa kjende sig igjen, staar desværre ikke til at nægte, uagtet det dog i sin udviklede udenrigsk Skibsfart maa siges at have et denne Interessens Indestængthed i adskillig Grad opveiende og rettende Moment. Sveriges Forholde i dette Stykke er, om ikke saa løftet som en Stormagts, saa dog alligevel ganske andre end vore; thi det handler dog undertiden paa det politiske Marked med sig selv (og Norge) til Indsats, og dets Presse bærer derfor stærke Spor af Folkets alvorlige Interesse derfor. Se vi dernæst hen til Nabolandet Danmark, saa vil man finde, at dets Presse siden Sønderlemmelsen i 1814 og til de senere kritiske Dage, da det har faaet en alvorlig Udenrigspolitik i Forhold til Tydskland, væsentlig med Alvor kun har behandlet Kunst og Æsthetik etc., men ikke Politik. Og nogen sand Udenrigspolitik, hvilket Moment i saa høi Grad betinger Folkeaandens indre Løftethed, saavel med Hensyn til Syn som Karakter, og derigjennem udviklede Pressetilstande ville vore smaa nordiske Riger ikke naa op til, før de engang for alle samles i et større politisk enigt indad, og udad samvirkende skandinavisk Forbund, der i nogen Grad tør støtte sin Ret til at existere paa Klingen og ikke bære paa et Notevæsen, som er ufunderet paa selvstændig Kraft. Den Nationalaand, som hos os har drevet Maskinen nu i 50 Aar, trænger visseligen til Fornyelse og Udvidelse af en stor Folketanke — og en saadan er unægtelig Skandinavismens Ide retteligen opfattet. Vi haabe paa den Tid, da vore Presseorganers Maal flyttes op saa høit, at der konkurreres om at blive Hovedorgan, ikke for det enkelte Land, men for de tre Broderriger.

Victoria Hotel

er vel det af Hovedstadsboerne mindst kjendte, hvad den indre Indretning angaar, da Størsteparten af de ca. 2000 Reisende, der aarlig besøge det, ere Udlændinger og ikke „Folk fra Landet“, der modtage Besøg. Det er da ogsaa formodentlig for de Fremmede, at den ny Veranda, som vi her meddele en Afbildning af efter en Tegning af Hr. Billedhugger Bergslien, er opbygget, paa det at de kunne gjenfinde denne hjemlige Indretning, der imidlertid hos os, hvor man sjelden generes af nogen overvættes brændende Sols Straaler, mere er der for et Syns Skyld, end af Nødvendighed. Hotellet er grundet 1854 og har siden stadig floreret; det ligger frit, i en ikke altfor larmende Gade og er udstyret med en solid Comfort, som man kan gjøre sig et Begreb om, naar man hører, at de ikke saa særdeles vidtløftige Bygninger og Indboet er assureret for 50,000 Spd.

Paa Fladmark.

Det var senhøstes forrige Aar, da jeg reiste fra Molde. Aftenen før Afreisen saa jeg det berømte Fjeldpanorama i Maaneskin. De femti Tinder, Kamme, Horn og Nuter tegnede sig med sine sorte, skarpe og kantede eller nysneklædte, mere brede eller takkede Omrids mod en Himmel, fuld af tindrende Maaneskin, der ogsaa glitrede og glimrede i det vide Fjordspeil; da jeg steg ombord i Dampskibet, var Alt hyllet i Regn og Taage, og under Farten letnede det kun saavidt, at enkelte af de lavere Fjeldpartier traadte frem som kolossale Knæer for Fjeldjætterne, der skjulte sine Hoveder i Skyerne. Først ved Veblungsnæs klarnede det, og da jeg om Eftermiddagen sad i Kariolen og for op igjennem Dalen, var det det herligste Høstveir; Regndraaberne tindrede paa den høstlige Farvepragt og Solen gyllede paa det Løvværk og de brogede Blade, som „Skjella“ (Vinden ovenfra Høideskjellet) endnu ikke havde bortveiret; men snart blev det Skygge nede i Dalen og Solstraalerne legede kun oppe mellem Skyerne, over Hovederne paa det forstenede Brudefølge, som throner deroppe med Fødderne i den evige Is; Skyer og Snekaver fore tversover Dalen som Veirjætternes mægtige Aandedræt, og altsom Solen sænkede sig mod Vest, faldt Skygger og Skikkelser af de vildt sønderrevne, menneskelignende Klippeformer 3—4000 Fod over Dalen ud i Veiret i de Skyer og Sneskure, som drev over og mellem Fjeldene og vexlede Udseende hvert Øieblik. Medens denne Troldreid tumlede sig i Veiret høit over Dal og Jord og Fjeld, styrtede Hundreder af Bække og Smaaelve susende og brusende og larmende i skummende Straaler og blinkende Skumbaand ned over de himmelstræbende Fjelde, og Skjella kom ogsaa og for isnende ned gjennem Dalen. Det blev mørkt i Dalbunden, men oppe i Fjeldene lagde Maanen sit klareste Skjær over Nysne og Bækkeløb, og da jeg kom til Fladmark, lyste Maanen op som Dagen. Jeg havde sat Stevne der med en gammel Bekjendt, som jeg traf igaar og som, under en Forretningsreise, ligesom jeg agtede at overnatte her. Han var her alt, og det var varmt og lyst og hyggeligt i Stuen, det, som det saa sjelden pleier være paa saadanne Steder, selv om Kvarteret er bestilt i Forveien. „Ei!“ sagde jeg, medens jeg viklede mig ud af Reisetøiet, „ingen gemene Talgpraaser, men massive Stearinlys; det kan jeg godt lide, dette maa jo være et fortræffeligt Sted!“ „Aa ja“, svarede min Ven, „pyntelige Folk — af de Stille i Menigheden —; Lysene tog jeg med, og Vand til stærkt Thevand“, hviskede han smaaleende, „kommer strax.“ Ved et Glas Toddy eller to drøftede vi Gammelt og Nyt, men mest Gammelt. Min Ven var ogsaa i det daglige Liv en stille Mand, der ubemærket gik sin jævne, rolige Gang, uden at se synderlig til Høire eller Venstre; men alt som Tanker og de gamle Minder vexledes, voxte den lille Mand baade aandelig og legemlig; han talte om sit Pariserliv, om sine Bekjendte der; i Fortællingens eller Skildringens Hede blev Dialogen fransk, og der var en Fylde i Udtrykket, en Rigdom i Tanken, som jeg aldrig havde ventet eller anet hos ham. Hvorom Alting er, saa blev vi her enige om, at den, der ikke er skikket til at gaa tilfjelds, til at udholde Strabadser, til at savne og undvære, saaledes som man nødvendigvis maa kunne paa Reiser og Vandringer op paa eller over selve Fjeldvidden, men som desuagtet vil se Norge i sin Glands og Herlighed, bør reise til Romsdalen og til Molde. Ingen af os, der dog begge havde vanket viden os, kjendte nogen Egn i Fædrelandet, der saaledes som denne forener det yndige, det milde, det rige Vækstliv med en storartet Fjeldnatur. Man staar under sytti Fod høie Asketræer og ser i en Halvkreds henved femti Fjeldtinder paa 2—6000 Fod med Bræer og Jøkler, der speile sig i Havet.

A.

Begyndelse og Ende.

(Af Paul Heyse.)

I.

I en dyb Vinduesnische i den klart oplyste Sal brændte kun et eneste Lys i den Sølvstage, som en bevinget Figur med begge Hænder løftede op. Det beskedne Lys blev desuden dæmpet af skyggende Planter med brede Blade og Aarets friske Blomster paa, og en slank Palme hvælvede sine lette Grene sirlig over Indgangen til den halvdunkle Løvhytte. Derinde stod to Stole fortrolig ved Siden af hinanden. Men den ene var tom. I den anden hvilede en slank Kvindefigur, med Hovedet støttet paa Haanden og Øinene lukkede. Den, som havde mistænkt hende for, at hun havde trukket sig tilbage fra det muntre Selskab ind i dette grønne Skjul, kun for saameget mere at blive bemærket og opsøgt, vilde have gjort hende Uret. Hun tænkte i Sandhed ikke paa, hvilket fint Skjær af Gjenskin Palmen kastede over hendes skjønne Pande, hvor blødt og maaneskinsagtig Lysglandsen legede i hendes sorte Haar. Heller ikke benyttede hun, medens i den anden Ende af Salen en mild Pigestemme sang til Pianofortet, sin stjaalne Ensomhed til at forfølge Tanker af den Slags, der i Livets Sommerdage sagtens mangen Gang drive sit Spil bag et Par lukkede Øienlaag. Thi, for at tilstaa det rent ud, Musiken, som hun i Begyndelsen havde fulgt med halvt Øre, havde endelig vugget hende i Søvn som et træt Barn.

Hun vaagnede heller ikke, da Sangen var til Ende, da de gamle Herrer raabte sit opmuntrende Bravo, Stolen blev skudt hen til Pianofortet, og den da afbrudte Samtale atter gjenlød i Salen. Der kom Ingen og forstyrrede hende. Thi hun var fremmed i denne Kreds, og desuden laa der et Træk af tilbageholdt Alvor

over hendes Ansigt, der ikke netop kom ny Bekjendtskaber imøde. Det var nu engang hendes Skjæbne at gjælde for stolt, og hun vidste det. At hun ikke gjorde noget forat fjerne denne feilagtige Tro, havde sin Grund mere i hendes Magelighed end i Ringeagt for Andre.

En bekjendt Stemme, der nævnte hende ved Navn, trængte gjennem hendes Søvn. Da hun forvirret slog Øinene op, stod Værten i Huset for hende og holdt ved Haanden en Fremmed, hvis høie Pande berørte Palmegrenene „Tillader De mig at forstyrre Dem i Deres Overveielser, Fru Eugenia“, sagde Værten smilende. „Jeg bringer Dem min Ven og Fætter Valentin, der kom for et Par Timer siden, og som først for et Par Uger siden er vendt tilbage til vort kjære Fødeland. Men nu vil vi holde paa ham, tænker jeg, og hvem kunde understøtte os bedre dermed end vore Damer?“

Det var allerede længe, siden han havde vendt dem Ryggen, og endnu havde Ingen af dem sagt et eneste Ord til Velkomst. Hans Blik var sunket ned paa den røde Rose i Haaret paa den skjønne Kvinde, og kun en Bæven i Palmegrenen, der laa ned paa hans Hoved, forraadte, at Blodet rullede gjennem hans Aarer. Eugenie saa alvorlig op paa ham, saaledes som naar man eftertænker en Gaade. Eller havde kanske Søvnen endnu ikke ganske taget sit Slør bort fra hendes Øjne? Hvis dette Møde kun var en Drøm, da var det rigtignok ikke første Gang, hun drømte den. Men har Drømmen Magt til at forandre kjendte Træk, saaledes som Aarene gjør det, forkorte Lokker og indgrave hine Rynker i Panden, som hun ved det første Øiekast havde opdaget der over hans stærke Øiebryn?

Jo længere han biede med at tiltale hende, med desto dybere en Rødme farvedes hendes Kinder. Et Par Gange aabnede hun Læberne, men blev taus og sænkede Øinene. Hendes Vifte gled ned paa Teppet. Han lod den ligge.

„Fru Eugenie“, sagde han endelig, „— tillad ogsaa mig at kalde dem saa. Jeg traadte først nu ind i Huset og har virkelig forsømt at spørge min gjæstfri Vært om Deres Mands Navn. Hvor forunderlig træffer man hinanden igjen i Livet. Jeg maa forbauses over min Mangel paa Anelsesevne, naar dette Gjensyn ikke er bleven mig forud forkyndt ved noget Tegn i Himmelen eller paa Jorden.“

„Det er en særegen Anledning, som har bragt mig hid“, svarede hun raskt. „Jeg vil sætte min Søn i en Skole, og man sagde mig, at jeg gjorde bedst i at bringe ham til denne By. Hele den forrige Nat har jeg tilbragt i Postvognen uden at sove det mindste, og jeg tør vel tilstaa Dem, at netop da De kom, var den svage Natur i Begreb med, til Trods for al Sømmelighed at indhente det Forsømte. Jeg siger Dem det, da det maa undre en gammel Ven at blive modtaget med en saa adspredt og saa lidet hjertelig Hilsen.“

Hun rakte ham nu Haanden. „Jeg takker Dem“, sagde han, og hans Væsen klarnede, „jeg takker Dem, fordi De har bevaret for mig min ringe Ret til en Del af Deres Venskab. Bliv kun ved at behandle mig paa den gamle Fod og nyd kun videre den Hvile, jeg desværre har forstyrret Dem i. Jeg skal sørge for, at ingen Anden trænger ind i Løvhytten, og hvis De ønsker det, skal jeg selv staa Vagt under Palmen ved Indgangen.“

Hun lo. „Nei“, svarede hun, „saa er det ikke ment. Det er kun til at tale med vildfremmede Mennesker, at jeg er for træt. Hvis De vil tage tiltakke med min gode Villie, saa sæt Dem her hos mig og fortæl mig, hvorledes det gaar Dem og er gaaet Dem.“

„De vil selv bedst kunne dømme om, hvorledes

Veranda i Victoria Hotel.

det maa være gaaet mig, naar jeg som den dybeste Hemmelighed betror Dem, hvorledes det gaar mig i dette Øieblik. Min Ven har budt mig hid til sig, for paa en eller anden Maade at faa mig gift. Hvad siger De til det? Han holder det for sin Pligt. Hvor vidt maa det ikke være kommet med En, for at hans Venner skal anse det for sin Pligt at gjøre ham uskadelig!“

„De gjør mig bange“, svarede hun smilende. „Da jeg kjendte Dem, var De, om end ikke ganske uskadelig, dog langt fra at anrette saamegen Ulykke, at man i den offentlige Sikkerheds Interesse skulde have behøvet at lægge Dem i Lænker.“

„De spotter, Fru Eugenie. Hvor vel bekjendt er ikke denne Deres Færdighed mig. Men denne Gang træffe Deres Pile mig ikke. Den Fare, som min ædle Fætter befrygter, truer ingen Anden end mig selv. Han er af den Tro, at hvis jeg vedbliver at bo alene i den gamle Røverrede, jeg har kjøbt mig, beskjæftiget med at jage Harer og hjælpe mine Bønder med Recepter, som jeg selv intet forstaar af, saa vilde man en vakker Dag finde, at den Smule sund Fornuft, som han er saa venlig at forudsætte hos mig, var gaaen ganske op i Røg. De ser, han tænker at behandle mig homøopathisk, idet han bruger den ene Daarskab til at kurere den anden med. Kanske har han Ret, og naar man har aflagt Bevis for, at man ikke selv er istand til at indrette sit Liv fornuftig, maa man vel være glad til, naar en god Ven paatager sig Umagen. Undertiden tænker jeg rigtignok, at det er for silde.“

„For silde? Vi kan regne efter. Det er fjorten Aar, siden vi saaes sidst. Hvis De dengang ikke gjorde Dem yngre, end De virkelig var, saa er De nu netop i de Aar, som man kalder Mandens bedste.“

„Jeg skulde have gjort mig yngre? Herregud, det Modsatte havde snarere været i min Interesse. Hvilke Erindringer fremkalder De der, Eugenie!“

„Og er hun smuk, ung, elskværdig, Deres Brud?“ faldt hun strax ind. „Jeg kunde spart mig dette Spørgsmaal, der jo indeslutter en Tvivl, naar det ikke havde været, at De havde givet en Ven Fuldmagt til at disponere over Deres Hjerte. Og i saadanne Ting kan man ikke altid forlade sig paa sine Venner.“

„De gjør vor fortræffelige Vært stor Uret“, lo han. „Ikke blot, at ingen af de trende Kardinaldyder mangler, men hver af dem existerer ovenikjøbet tre Gange.“

„Tre Gange!“

„Jeg mener i tre forskjellige Exemplarer, saa det Valg, hvormed jeg trues, sagtens vil blive vanskeligt nok.“

„Og alle Tre ere dødelig forelskede i Dem? Saa kommer der da i ethvert Tilfælde til at blive mindst to Ulykkelige.“

„Vær ikke bange. Endnu ved ingen af mine Udvalgte Noget om, at jeg engang er til. Deres Fader —“

„Tre Søstre altsaa?“

„Ja, en lys, en mørk og en sorthaaret. De ser, der er intet Hul at smutte ud igjennem; der er sørget for ethvert Smagslune. Imorgen tidlig tager min ubarmhjertige Seelenverkoper mig i sin Vogn og udleverer mig til min Skjæbne. De bo i L., fire Timers Vei herfra, og en Hestehandel skal afgive et passende Paaskud. Deres Fader, der er Doktor i den lille By, har en prægtig Skimmel af rent arabisk Blod i sin Stald.“

„De drager ud som salig Saul, Søn af Kis.

Gid De, som han, maatte vende tilbage med et Kongerige."

„Naar De vidste", sagde han eftertænksomt, „hvor liden Længsel jeg har efter Herredømmet! Thi gives der vel en større Slave af sine Pligter, end en Konge? Idag er jeg endnu fri, og derfor tager jeg mig da den Frihed at sætte mig hos Dem og tænke paa fremfarne Dage, da jeg rigtignok ogsaa laa i Lænker, men det var Tryllelænker."

Hun taug, medens han kastede sig i den anden Lænestol og skjød den saaledes hen imod Salen, at han ikke saa Noget af Selskabet, men kun Blomsterne ved Vinduet og Lyset og den skjønne Kvindes Ansigt. Imidlertid havde Fruen i Huset sat sig til Pianofortet, for at spille til Dands, og snart skalv Kronen paa den slanke Palme i Vinden fra de forbifsvævende Par. Eugenie saa stille paa det muntre Liv; hendes venstre Haand legede med Guldkjæden, den høire havde ladet Blomsterbuketten synke ned i hendes Skjød. Valentin betragtede hende. Da hun mærkede det, løftede hun Buketten op og skjulte sit halve Ansigt mellem Blomsterne.

„De finder det ubeskedent", bemærkede han, „at jeg sætter mig ligeoverfor Dem som for et Billede. Men maa jeg ikke undres over, at alle Farverne straale mig lige klare imøde, som for saa mange Aar siden. Naar jeg for et Øieblik glemmer, at jeg er bleven fjorten Aar ældre og imorgen skal gifte mig, saa kommer jeg fuldkommen ind i den Illusion, at jeg atter sad i Deres Forældres Drivhus og netop havde lagt bort den Bog, jeg havde forelæst Dem af, og De nu saa ud gjennem Ruderne efter Myggene, der dandsede over Bækken, eller efter de faldende Blade. Men kun Ungdommen bringer os slige Timer af bortrykket Sløvhed, af Sjælens fuldstændige Gaaen op i Naturen, da vi frigjøres for alle Personlighedens Baand, for saameget mere, lig en Plante, at føle os bundne til Naturen. Undertiden, naar jeg efter slige Aftener begav mig paa den lange Hjemvei, bar Erindringen om hine Øieblikke mig saa forunderlig let gjennem den lange Poppelallee som en Fjær, et Blad, der bevæges af Vinden. Naar vi blive ældre, kalde vi det Sentimentalitet. Men jeg er endnu ikke kommen saa langt, at jeg kan le over det."

„Naar jeg dengang gjorde det", sagde hun, „saa tror jeg næsten, at jeg nu burde bede Dem om Tilgivelse for det. Men vi Piger blive jo opdragne til at vaage over vore Stemninger og være forsigtige i Alt, hvad der heder at give sig hen. Nu kan jeg tilstaa Dem det, at det dengang kun af den Grund var mig kjærkomment, naar Cora midt i vore fortrolige Læretimer begyndte at bjæffe, eller Frederik kom og kaldte os til Thebordet, at jeg et Par Minuter senere ikke havde kunnet holde mine Taarer tilbage."

„De havde fra først af en stærkere Natur", svarede han. „Det Kit, der holder mig sammen, er først efterhaanden, i et bevæget Livs fri Luft, blevet haardt. Men hvilke Navne har De der ikke udtalt! Min Ven og min Fiende! Den ærlige Frederik, jeg ved, han havde hjertelig Medlidenhed med mig, Noget, som sjelden skal være Tilfælde mellem Medbeilere. Thi det kan ikke være Dem nogen Nyhed, at han elskede Dem saameget som nogen Tjener og Gartner, der nogensinde har forgudet sin unge Herskerinde. Men han holdt dog sin Sag for mere fortabt end min, endskjønt jeg, hvad den borgerlige Stilling angik, ikke stod paa halvt saa sikre Fødder som han. Der var en stille Haabløshedens Forstaaelse mellem os. Naar han hentede os fra Orangeriet og De sprang foran efter Hunden, og vi Begge saa, hvorledes De indhentede den, tog den paa Armen

Fladmark i Romsdalen. (Efter et Maleri af Eckersberg.)

og kyssede den, vendte han sig med skinsyg Forbitrelse til mig og sagde: „Kan De begribe, Hr. Valentin, hvad Frøkenen kan finde hos det ufornuftige Kreatur, siden hun karesserer det saaledes?" Og dertil rystede han oprørt Hovedet, som han altid omhyggeligt friserede, fra den Tid af han opvartede ved Bordet og turde række Dem Netterne. Og De kan gjerne tilstaa, at det virkelig var myntet paa os To, naar De viste det dumme Dyr saamegen Gunst."

„Lad os ikke tale Ondt om de Døde", svarede hun. „Cora sover den lange Søvn, ikke langt fra det lille Kjern, der, hvor Bænken under Almetræet staar, om De erindrer det."

„Hvorledes skulde jeg have glemt det? Paa hin Bænk hjalp jeg Dem at spænde Skøiterne paa, dengang, da vi med Deres Kusine foretog den berømmelige Isfart. Hvorledes gaar det den lille Lucie?"

„Hun er bleven en stor Dame og har Huset fuldt af Børn. Naar hun vidste, at jeg her har fundet Dem igjen! Det er ikke mere end en Maaned, siden vi talte om Dem. De staar endnu høit i hendes Erindring, og hin skjønne Vintereftermiddag, da vi bibragte Dem Begyndelsesgrundene af Skøiteløberkunsten, har hun langtfra forglemt. Hun paastaar, at hun dengang har faaet et Haandtryk af Dem, der skal have været varmere, end Deres senere Opførsel har retfærdiggjort. Fra den Tid falder der over det forresten meget fordelagtige Billede, hun bevarer af Dem, en slem Skygge af Letsind."

„Retfærdige Guder", udbraabte han leende, „saa er da den Uskyldigste ikke sikker for sort Mistanke. Ganske ren føler min Samvittighed sig nu vistnok ikke, kun at jeg, som det saa ofte sker, maa bøde for en anden Synd end den, jeg virkelig har begaaet. Da I begge to ledede mine første Skridt over den glatte Flade, ønskede jeg ikke Noget inderligere, end at det faste Tryk, hvormed jeg greb Deres Haand, maatte sige Dem noget Mere end bare det, at jeg ikke ønskede at falde. De var, som altid, utilgjængelig for enhver Forstaaelse. Men nu maa De dog give mig det Vidnesbyrd, at jeg virkelig ikke havde Noget at bebreide mig ligeoverfor den lille Lucie. Det staar endnu saa klart for mig, som om det var skeet idag. Jeg synes endnu at føle den Hede, som midt i den skarpe Decemberblæst trængte gjennem alle Aarer, føle Trykket af Deres Haand, saaledes som jeg dengang bevarede Følelsen og Indtrykket af det flere Uger efter."

„De maa ikke blive vred", vedblev han, „fordi jeg nu saa ligefrem fortæller Dem alt dette. Vi er ikke mere de samme og tør tale om det, som en Historie om en Fremmed, man fortæller. Det er en meget uskadelig Fornøielse, at jeg idag tør sige Dem det, som da hundrede Gange laa paa mine Læber og dog altid blev trængt tilbage af en usalig Undseelse. Nu sidde vi lige overfor hinanden som gode Kammerater, der har en gammel Gjæld at opgjøre med hinanden."

„Hvem er Skyldneren?" spurgte hun alvorlig.

„Begge to. Eller kanske vil De ikke tro, at jeg ogsaa for en Del er det. Naar De vidste, hvad De har givet mig at bestille, hvor mange Aar Deres Billede tid mellem mig og enhver fuld Nydelse i Livet! Og De maa have havt en Anelse om det. Ofte, naar jeg passede Dem op paa Veien til Tegnelæreren, naar mit Hjerte bankede ved at se den skotske Kappe og den lille graa Hat dukke frem om Hjørnet, — og jeg da med den størst mulige Sindsro gik Dem forbi, salig over at jeg turde hilse Dem, — hvorfor rødmede De da, naar De ikke følte, hvorledes det stod til med den stakkels Dreng, der tog til Hatten?"

„De tager feil, min Ven", sagde hun med et hen-

rivende Træk af Drilleri. „Jeg rødmede for Enhver, som mødte mig i det Optog, i hvilket jeg forekom mig selv som et Fugleskræmsel. Kappen var for længe siden ude af Mode, men min Moder fandt den god nok, til at gaa til Tegnelæreren i. Hvor mange Forfængelighedens Taarer har jeg ikke aftørret med Snippen af dette forhadte Plag!"

Han maatte le. „Der kan De se, hvor forskjellig vor Natur er; den Skjebne, der skilte os ad, har handlet viselig. Jeg for min Del har søgt den halve Verden igjennem efter en saadan Kappe, som Indbegrebet af al Ynde. Engang i Frankrig stak det samme Stof mig paa en lang Afstand i Dinene. Som ude af mig selv styrtede jeg efter, men fandt desværre, at den, som gik i disse Farver, ikke var nogen Eugenie. Siden den Tid er jeg tilbøielig til at tro, at det dog gjør en Forskjel, hvem det er, der bærer vore Ungdomsdrømmes Gevandt."

Medens de talte sammen, vedvarede Dandsemusiken og det blev varmt i Salen. Eugenie bevægede sin Vifte og aandede med aabnede Læber. Der faldt hendes Ven et Ord ind, som han havde læst hos en Franskmand, om det nære Slægtskab, visse blaa Dine stod i til visse hvide Tænder. Han sagde hende det. „De ser", vedblev han, „hvor aabenhjertigt jeg misbruger vort Venskab til at sige Dem alt, hvad der falder mig ind. Paa den Maade holder jeg mig skadesløs for den lange Taushed, og De skal ikke blive vred paa mig for det. Isandhed, det forekommer mig, som om Himlen endnu tænkte at gjøre en god Ægtemand og Herre af mig, da den lige før det store Skridt tager alt det bort fra min Sjæl, der kunde tynge paa den. Ellers vilde der, selv i det lykkeligste huslige Liv, have foresvævet mig en Frygt for, at engang Deres Gestalt uformærket skulde skride mig forbi og styrte mig i den gamle Forvirring. Nu, da De ved alt og saa venlig har anslaaet den rette varme og sikre Tone mellem os, kan jeg tiltræde min Frierreise imorgen med et ganske anderledes let Hjerte."

De havde begge reist sig og betragtede Blomsterne. „Hvor smuk denne Lysestage er," sagde hun. „En Fortuna, som man har gjort sig underdanig, saa at hun maa holde Lyset for En."

„Det synes mig at være Seiersgudinden", svarede han. „Kuglen, paa hvilken Lykken ruller hen, mangler; thi Victoriaen holder Stand hos den Modige."

„Lad det da være et godt Varsel for Deres Reise imorgen, at Aftenen i Forveien Seieren har holdt Lyset for Dem."

„De tvivler om mit Mod, Fru Eugenie? Ja, De har rigtignok mere Ret dertil end nogen Anden. Dog haaber jeg nu at gjøre det bedre end for fjorten Aar siden, og ialtfald udfordre min Skjæbne, hvad enten den bliver god eller ond, og tvinge den til at give mig klar Besked. Og bliver Svaret gunstigt, saa lover jeg, at De skal være den Første, hos hvem jeg lader mig se som Budbærer om min egen Heltestorhed. Dog, nu kan det være nok om mig. Endnu har De ikke sagt mig et Ord om Deres Liv og Oplevelser, og jeg har aldrig havt Mod til at søge at faa Noget at vide paa anden Haand. Siden jeg erfarede, at De havde giftet Dem, har jeg undveget alle de Steder, hvor jeg kunde have hørt om Dem, ja endogsaa Deres Mands Navn er mig ukjendt. Det er bedst, at De strax forestiller mig for ham. Han er dog med her i Selskabet?"

„Jeg har tabt ham, — det er nu allerede syv Aar siden."

Han for sammen. „Kun en Dreng har jeg, og nu maa jeg ogsaa skilles fra ham. Thi paa Landet, hos min Moder, bliver han fuldstændig forvildet, og selv om jeg fandt en Lærer, der forstod at lede ham, saa vilde jeg alligevel synes, det var Synd, i hans friske Barneaar, at han skulde voxe op uden nogen jevnaldrende Legekammerat."

„Jeg maa se ham", sagde han hurtig og stirrede paa Buketten i hendes høire Haand. „Tabt sin Fader, stakkels Barn! Naar han bliver stor, Fru Eugenie, kan De engang sende ham til mig. Han skal ride mine Heste og følge mig paa Jagt, og naar han saa faar min ældste Datter kjær, saa bøier Begyndelse og Ende sig i Sandhed atter sammen, kun helt anderledes, end jeg taabelige Menneske drømte det. Vil De give Deres Samtykke, Eugenie?"

Han rakte Haanden frem mod hende.

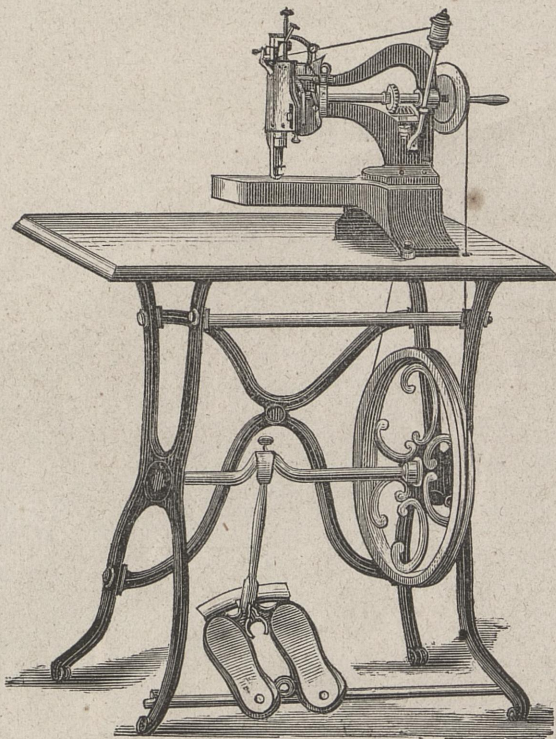
„Med al Agtelse for min Søns tilkommende Svigerfader", svarede hun lystigt, „forbeholder jeg mig dog først at se Pigebarnet, da De jo ei engang kan indestaa mig for hendes Moder."

„At Moderen maa have Deres Bifald, det forstaar sig. Jeg tager hende slet ikke, hvis hun er saa uheldig at mishage Dem. Det bedste vilde være —"

En ung Mand, der nølende nærmede sig Vinduesnischen, for at bede den fremmede Dame om en Dands, afbrød Samtalen. Hun undskyldte sig med sin natlige Reise, traadte frem af Løvhytten og blandede sig mellem det øvrige Selskab. Valentin, der blev staaende tilbage ved Palmetræet, saa hende endnu en Stund mellem de andre og troede af og til at høre hendes Stemme ud af de øvriges. Det forekom ham, som om der var noget Vigtigt, han havde glemt at sige hende, og han tænkte efter, hvad det vel kunde være. Endelig faldt det ham ind, at han for Anstændigheds Skyld dog maatte spørge til hendes Moders Befindende. Men da han gjennemsøgte Salen og de tilstødende Værelser, for at finde hende, var hun forsvunden.

Symaskinen,

dette nu snart i ethvert større Hus uundværlige Redskab, er oprindelig en temmelig gammmel Opfindelse, der forresten ikke, som man skulde tro, skriver sig fra alle Maskinopfinderes store Fødeland, England, men først er undfangen i en kløgtig fransk Skrædders Hjerne. Den Tid er endnu ikke kommen, da taknemmelige Medborgere eller Medborgerinder har indbudt til at lade ham hugge i Marmor eller støbe i Bronze; heller ikke har han nogensinde, saavidt vides, faaet nogen Sølvpokal eller Thekande som Erkjendtlighedsgave; men vi tvivle ikke om, at en erkjendtlig Efterslægt paa en passende Maade vil hædre Mindet om Skrædderen Thimonier fra Amplepuis, der i 1825 begyndte at kalde Mekanikens Kræfter til Hjælp ved sine Medmenneskers Beklædning og Forskjønnelse. „Fra denne Epoche", udbryder det franske Blad, fra hvilket vi have laant Tegningen, „er der foretaget talrige Forbedringer; forskjellige mere eller mindre fuldendte Systemer ere komne fra Amerika; men endnu er ikke det sidste Ord sagt i denne saa frugtbringende Opfindelse, da hver Dag ser

Symaskine.

en eller anden begavet Industridrivende fremstaa, der ved en kløgtig Forandring eller en særegen Fremgangsmaade bringer dette dyrebare Arbeidsredskab i Forhold til enhver Indtægt, saa det kan svare til de stadigt voxende Fordringer, som dets Bestemmelse stiller."

Literatur og Kunst.

Af **Norske Rigsregistranter**, der udgives ved Hjælp af det til norske Kildeskrifters Udgivelse bevilgede Fond, er udkommet 3die Binds 1ste Hefte, omfattende Aarene 1588—1593, og hvilket udgjør 324 Sider, skjønt det saaledes kun omfatter de 5 første Aar af Christian IV's Regjering. Skulde Registranterne for de følgende 55 Aar af denne Konges Regjering gives med lignende Udførlighed, vilde der endnu kræves 11 Hefter af Omfang som nærværende, eller med et rundt Tal ca. 220 Ark. Men da Værket i det Hele maa erkjendes at være en vigtig Materialsamling, og da ved Storthingets Liberalitet Udgivelsen er bleven mulig til en endog for Ubemidlede overkommelig Pris, kan man ikke andet end ønske denne fremtidig Fremgang. Nærværende Hefte er, ligesom det foregaaende, besørget af Otto Gr. Lundh (og E. Sars).

Af **Polyteknisk Tidsskrift** er 11te Aargangs 1ste og 2det Hefte udkommet. Fra forrige Aars Begyndelse udkommer Tidsskriftet aarlig i 6 Hefter med 32 dobbeltspaltede Sider og til en Pris af 1 Spd. 72 ß. Realkandidat C. M. Guldberg er Hovedredaktør. Tidsskriftet arbeider for Udbredelsen af naturvidenskabelige og techniske Kundskaber gjennem Behandling af en Mængde forskjelligartede Emner, for en væsentlig Del saadanne, som falder indenfor Fabriks- og Haandværksdriftens Omraade, og synes derfor at maatte fortjene en almindeligere Udbredelse end for Tiden er Tilfældet. Det følger af sig selv, at Skrifter med det Slags mangeartede Specialtendents stadig maa indeholde meget, som ere de fleste Læsere og deres Bedrift uvedkommende. Men paa den anden Side vil en enkelt Afhandling eller endog blot en Notits, som slaar ind i Ens eget Fag, ofte opveie flere Aars Abonnement, og derfor vil den ringe Udgift, som det medfører ved personlig Subskription at understøtte et for den praktiske Bedrift nyttigt Organs Bestaaen overhoved, i Regelen ogsaa vise sig „lønnende" for hver Enkelt. Foruden flere oversatte eller bearbeidede Smaastykker indeholde de tvende Hefter for iaar originale Afhandlinger af Redaktøren, af Kapitain Geelmuyden, af Cand. mineralogiæ R. F. Stalsberg, af Lieutenant Koch og af Ingeniør J. Vogt samt en indholdsrig Oversigt over Ingeniørkommissionens Forhandlinger i 1863.

Indbydelsesskrift til Hovedexamen ved Frederikshalds lærde og Realskole 1864; udgjør 48 S. 8vo og indeholder: 1) Til Forældrene og Børnene, et Par Skoletaler, af Rektor (H. Blom), den ene ved hans Afsked fra Tromsø Skole 6te Juni f. A., den anden ved Halvaarsexamen i Frederikshalds Skole 1863. 2) De adverbiale Afledninger paa —ledes i de nordiske Sprog og Dialekter. En etymologisk Undersøgelse af Cand. mag. Martin Arnesen (Hjælpelærer ved Skolen). 3) Skoleefterretninger, hvoraf sees, at der iaar afgaar 5 Disciple til Universitetet. Arnesens Afhandling er ogsaa udkommet i et Seperataftryk (27 Sider), der vil være dem, der beskjæftige sig med nordisk Philologie kjærkommet. Med stor Belæsthed og saavidt vi skjønne, ligesaastor grammatisk Indsigt er en Række Exempler her fremhentet og ordnet og Resultater uddragne.

Udkommet er **Beretning om Christiania Almueskolevæsen for** 1862 **og** 1863. Forfattet af Skoleinspektør G. Hansen og udgiven af Byens Almueskolekommission. 62 S. 8vo. Denne Beretning bærer ligesom de forudgaaende Vidnesbyrd om den Udvikling, Hovedstadens Almueskolevæsen har faaet i de sidste Aar. Alene Lærerpersonalets Forøgelse og Lønning viser dette. I 1856 var Lærernes Antal 12, i 1863 54 (deriblandt 9 Lærerinder): og deraf havde 34 en fast Løn fra 350 til mindst 250 Spd., foruden enkelte personlige Tillæg. I Januar d. A. udgjorde Børneantallet 4,811.

Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere, ved A. Strunk. Hefte 1 og 2, hvert paa 10 Ark 8vo. Kbh. 1864. Nærværende Arbeide, en Frugt af omhyggelig Samlerflid, er af stor Interesse saavel for den nordiske Personalhistorie som for Kunsthistorien. Alle Personer inden den ved Titelen afstukne Grændse, af hvem Portræter haves, findes her anførte i alphabetisk Orden, med korte Personal-Antegnelser (Livsstilling, Levetid osv.), hvorefter følger for hver Enkelt Opregnelse af de Portræter, der haves, saavel kobberstukne og lithographerede som xylographerede. Ved samtlige Portræter angives Størrelsen og vedkommende Kunstneres Navne, ligesom Kostumet m. v. nøiagtig beskrives. „I Almindelighed ere blot saadanne Portræter optagne, som ere forsynede med Underskrift, hvorimod de anonyme fornemmelig kun ere anførte, naar de gjengive mærkelige Personer." Portræterne i det saakaldte Müllerske Pinakothek (med Fortsættelse i det store kgl. Bibliothek, i Kjøbenhavn) danne Grundlaget for Fortegnelsen, og foran Løbenumrene i denne betegnes det ogsaa ved en Stjerne, at Exemplarer deri findes. — Hvad Norge angaar, er Forf. bleven staaende ved Aaret 1814, saaledes at kun de Nordmænd, som ere fødte før eller i dette Aar, findes medtagne. I enkelte Punkter ville vistnok hans Angivelser kunne suppleres; men overhoved ere de saa fuldstændige, at det maa forbause os, især naar vi betænke de uovervindelige Vanskeligheder, som paa Frastand stille sig iveien for en absolut Fuldstændighed i det Slags Samler-Retning. Det maa kun være blevet Forf. muligt at anføre Nordmænds Portræter saavidt fuldstændigt, som skeet, derved at de kjøbenhavnske Lithographer, af hvem de for det meste ere udførte, have afgivet Exemplarer direkte enten til de offentlige Samlinger eller ogsaa til Privatsamlinger, som Hr. S. har havt Adgang til. Paa den Maade kan det ogsaa forklares, at ved de norske Portræter, som høre til Bøger, dette kun sjeldent angives, saaledes som ved de danske.

Ved et Værk af nærværendes Beskaffenhed kunde naturligvis ikke tages Hensyn til, hvorvidt en portræteret Person var af nogen „Mærkelighed", — thi i saa Fald vilde Forf. kommet ind paa det subjektive Skjøns endeløse Felt. Man vil saaledes her ved Siden af de berømteste Navne finde de mest obskure Personer, saadanne som Hospitalslemmen Arnholdt og Carolicopski, Guldsmedsvend Bjering, Børstenbinder Billum, Porcellænshandler Brabant, Hestebonden Hutterbrodt, Hoteleierskerne Døll og Esselbach, Blokdreier Gertner, Farver Hempel, Blikkenslager Irgens m. m. fl. Ofte kunne Portræter af deslige intetsigende Personer have stort Værd formedelst den Kunstner, hvem deres Udførelse skyldes. — Overskuer man Rækken af de Portræter, der findes af hver enkelt Person i dette Værk (forsaavidt det hidtil er udkommet), vil man deraf kunne uddrage en ganske interessant Berømmelsesstatistik. Holberg*) findes repræsenteret ved 46 forskjellige Portræter; næst ham staar Skue-

*) Af Fortegnelsen over Holbergs Portræter har Hr. Strunk taget Separataftryk (8 Sider), der vil være kjærkomne for Holbergianere, og hvoraf han har havt den Godhed at tilstille Anmelderen et Exemplar.

spillerinden Johanne Louise Heiberg med 29 (hendes Ægtefælle, Digteren J. L. Heiberg, kun med 10), saa Tyge Brahe med 28 og H. C. Andersen med 18; Peder Griffenfeldt 15, Nils Juel 15, B. S. Ingemann 11, Cort Adeler 10, Thomas Bartholin 10, A. P. Bernstorff 10, Ole Bull 10, H. N. Clausen 9, Jonas Collin 9, Joh. Ewald 9, N. F. S. Grundtvig 9, Biskop P. Hersleb 9, Laur. Hvidt 9, Jens Baggesen 8, Dandserinden Lucilie Grahn 8, Chr. Hansteen 8, Tycho Hofman 8, Jesper Brochman 7, P. O. Brøndsted 7, Maleren Joh. Chr. Dahl 7, Komponisten N. Gade 7, Hans Egede 7, Kjelmannseck 7 (da han var Diplomat og derhos en begavet og dygtig Mand, delte han naturligvis Griffenfeldts Skjæbne, at forsmægte i Fængsel), Thomas Kingo 7, Dorthe Engebretsdatter 6, osv. Grev Dehn, hvis Navn vor frugtbare Novellist Fr. Foss har bemægtiget sig som et Pseudonym, og vor 146 Aar gamle Landsmand Drakenberg har hver maattet lade sig nøie med 3 Portræter. Af flere af de berømteste Mænd savnes ethvertsomhelst Portræt, saaledes f. Ex. af Søren Kierkegaard. — De to udkomne Hefter, der naa til Kortholdt, opvise halvandet Tusinde Nummere, og da de kun udgjøre omtr. Tredieparten af det hele Værk, vil denne beskrivende Katalog komme til at omfatte 4—5000 Portræter. Dette Antal vilde dog betydeligt reduceres, dersom man slog en Streg over alle de Tydskere, som ere optagne, enten fordi de ere fødte i Hertugdømmerne eller fordi de i længere eller kortere Tid have søgt sit Brød i Danmark, og der paa Grund af de danske Kongers og tildels det danske Folks Leflen med den tydske Nationalitet fundet en bekvem Anledning til at bygge paa denne store „tydske Fortræd", der nu i mere end et Aarhundrede har hvilet som en stadigen mere trykkende Mare over den danske Nationalitet. — Et Værk af saa speciel Art har naturligvis ikke kunnet udgives uden offentlig Understøttelse. I dette Tilfælde skyldes denne, efter hvad Forf. velvilligen har oplyst os om, det danske Kultusministerium. Da Udgivelsen af dette som af flere dansk-norske Samlerværker er af ikke mindre Vigtighed for det ene end for det andet Land, vilde det maaske ikke være af Veien, om der for Fremtiden fra begge Lande gjensidigen gjordes Noget for at fremme deslige Udgivelses-Foretagender, ialfald ved det Offentliges Subskription paa endel Exemplarer, der kunde fordeles paa behørig Maade. Dette vilde ialfald være en faktisk og for Literaturen gavnlig Vedkjendelse af den „aandelige Skandinavisme", som der nu i et Snes Aar har været talt og sunget saa smukt om.

Paa F. Beyers Forlag i Bergen er udkommet **Vejledning for Skoler til de første Taleøvelser i det franske, engelske og tydske Sprog** af Dr. Bernh. Schmitz's tydske Original, udgivet af M. Schmidt, Bestyrer af Tanks Skole. 70 drøie Oktavsider.

De fremmede Kunstnere have, trods den varme Aarstid, samlet fuldt Hus ligetil idag, og have, foruden selv at give den ene mesterlige Rolle efter den anden, belivet Samspillet, saa Præstationernes Ensemble ogsaa har staaet over, hvad man kunde vente. Thi ere et Par Roller ypperlig opfattede, sætter dette uvilkaarligt alt Andet paa sin Plads. Stykkernes Arrangement har ogsaa været et bedre, end man hos os er vant til; dog dannede „Axel og Valborg" en Undtagelse.

Den yngste af de Tre, Wilhelm Wiehe, er os saa bekjendt fra før, at vi ikke behøve nogen nærmere Udvikling af hans Kunstnereiendommelighed. Har han end ikke den samme ungdommelige Begeistring som før, saa har han betydelig mere Teknik, finere Overgange, rundere Spil, virker Mere med Mindre. Og dette har han naaet, omendskjønt han saalænge har været ved Sekondtheatre og der tildels er bleven misbrugt, hvad dog forresten ogsaa har efterladt Spor i enkelte faste Manerer og vel meget af det, man kalder Routine.

Men i de rene Kunstforholde, hvori han nu er flyttet over, vil det vistnok snart forsvinde. Wiehe har en erobrende Magt paa Scenen, det er hans lykkelige Forening af Kraft og Blidhed, Mand og Barn, og det gjør godt at se ham igjen.

Broderen, Michael Wiehe, er ligesom Wilhelm i sin Tid bleven forberedt til Scenen af Carl Borgaard. Om hans første Optræden heder det i Overskous „Den danske Skueplads" følgende: „Ingen skulde af denne Debut have anet, at han engang vilde blive den danske Skueplads's med Rette beundrede første Elsker, der blot ved sin Stemmes Klang, Karakter og lette Sløifninger kunde have Magt til at tolke de ømmeste, blideste Følelser, der uden en Bevægelse, blot ved sin Holdning og sit Blik, kunde give sig den ædleste Anstand, og som skulde henrive ved sit Spils inderlige Forening af Skjønhed og Natur. Han var dengang (1836) vel kun noget over 17 Aar, saa at hans Evner ikke kunde være udviklede, men disse syntes i deres Natur at være for tarvelige, til at der kunde ventes mere end det Almindeligste af det berømte Kunstnerpar Rosings Dattersøn. —— Holdningen var urolig, Bevægelserne uskjønne, Blikket usikkert omfarende og noget skelende. Det ikke svage, men noget ubetydelige Mæle blev, ved et stærkt fremstødt Foredrag, hvori opbrusende Trods var mere fremtrædende end lidenskabelig Varme, mere tykt og hult, end det maaske var af Naturen, men vakte ikke Anelse om, at det med Tiden kunde blive bøieligt og skjøntklingende." — De, der kjendte ham, vidste, at han arbeidede med Jernflid, navnlig med sit Organ, men det sagdes ikke uden Spot, at han i Stilhed forberede sig „til at overraske med det Store." — Senere heder det: „I de første Par Aar efter hans Optræden havde Publikums Masse mindre omtalt ham, end de andre Begyndere. Den fandt ham i de Smaaroller, han spillede, kun „underlig", men blot til den Grad, at det ligegyldig blev bemærket, ikke saa, at det vakte Opsigt. Kun enkelte Kunsterfarne troede i hans Underlighed at se stærke Glimt af et Geni, der stræbte at trænge igjennem individuel Særhed. — Hvad der tidligst ogsaa blev Mængden paafaldende hos ham var, at hans Taleorgan ei alene stadigt fik større Kraft, Fylde og Fasthed, men vandt en Smidighed, hvormed han gav sine Betoninger Finhed og Energi. Men endnu i December 1841 (altsaa fem Aar efter hans Debut) ytrer et Blad om hans Marquis de Valclos i „Et Ægteskab i Ludvig den Femtendes Tid": „— — Vi kunde ønsket en anden Fremstiller end Hr. Wiehe, der aldeles mangler Lethed og Elegants i Diktion og Manerer. — — Der er i Hr. Wiehes hele personlige Optræden noget eiendommeligt affekteret Fornemt og Vigtigt ... Vi ville aldeles ikke frakjende Hr. Wiehe Talent; — men oprigtig talt betvivle vi, at det Fag, hvorunder den omtalte Rolle henhører, nogensinde vil blive hans; — vi ere snarere tilbøielige til at anse ham for at høre hjemme paa det Komiske." — Et andet Blad, „Fædrelandet", kaldte ham ogsaa „affekteret", og lagde til, at den hele Rolle, trods et Par gode Steder, blev givet „temmelig farveløst." I Efteraaret 1842, altsaa sex Aar efter hans Debut, stod han endnu som Elev med 180 Rdlr. Gage (90 Spd.) Da opnaaede han at spille Oehlenschlägers Aladdin, og der skede Gjennembrudet!

Michael Wiehe staar nu paa sin Kunsts fulde Høide. Der har været en Tid, hvori hans Spil straalede af større physisk Skjønhed og Kraft; men den Aandens Adel, der nu er gaaet op derover, er som den stille Klarhed, man heller vil have end Sol. Medens man hos andre store Kunstnere (som t. Ex. Phister) beundrer Begavelsen, beundrer man her Personligheden. Det, som Michael Wiehe giver, udgaar af en Sjæl, som har Fred, og hvem alt Ubetydeligt ogsaa er bleven ubetydeligt; hans blotte Indtræden løfter os op paa den Høide, hvor Alt er Alvor. Det er hans Væsens Intensitet og Sandhed, ikke Midlernes Storslaaethed eller Omfang; det er Stemmens Hjerteklang, ikke dens Styrke; dens sympathetiske Magt, ikke dens ringende Klarhed; ikke Figurens Kraft, men Anstand; ikke Ansigtets Skjønhed, men Sjæl, man beundrer. Saaledes er det heller ikke Fantasiens Høide, men Sikkerhed; ikke Tankens Vælde, men dens ædle Finhed. Der er vel stor Afstand mellem Kvækerens sammenknebne Læber og stærke Blik og Munken Sortebroder Knuds cynisk aabne Mund og søvnløse, stirrende Øie; men netop ved at tage saa forskjellige Roller til Sammenligning, føler man, hvor begrændsede hans udvortes Midler ere, og hvorledes det i egentlig Forstand er noget Indre, der adskiller de to Figurer, og ikke at den Ene taler med stærkere eller anden Stemme, eller skriver sin Karakter med stort udprægede Bevægelser.

Wiehes Teknik minder om Theatre français. Hans Fremtrædens Elegance, Replikkernes naturlige Fald, den ydre Ro i Stilling og den meget sparsomme, men fuldt betegnende Gestikulation er derifra. Stemmens jevne Ligelighed, det sagte Tryk paa det enkelte Ord, som skal udhæves, Opmærksomheden fastholdt oftere ved at pianisere end ved at forcere — ogsaa derifra. Men Ordets indtrængende Magt, Blikkets dybe Troskab, Væsenets hele Vederhæftighed er hans egen, — og er neppe seet større paa nogen Scene eller i nogen Kunstart i Norden. At have seet ham er som en Formaning til Sandhed; ikke alene for Kunstneren i Kunsten, men for os Alle i Livet.

Phister er 58 Aar, prøver endnu sex Akter om Formiddagen, spiller dem om Aftenen og det flere Gange om Ugen i Christianias heftigste Sommerhede, — spiller dem med al den Legemets og Aandens Bevægelighed, som Skjelmsmesterene i Holbergs og Moliéres Stykker gjøre Fordring paa. Hvilket Væld af Begavelse! Opdragen for Dandsen har han endnu noget af en Dandsers Lethed og Kraft; i fordums Dage har han tillige udfyldt en respektabel Plads i Operaen og har havt et saadant Øre, at han lærte Partiet blot ved at overvære Andres Sceneprøver. Inden det Komiske behersker han den hele Scala, fra fjollet Godmodighed til raffineret Slyngelagtighed, fra tung Ligefremhed til spillende Spidsbuberi. Han kan synge i Fistel og tale med Bas, hans Ansigt har Bøielighed, hans Mimik Rigdom, hans Evne til at memorere gaar over til Hexeri, hans Tungefærdighed er latterlig. Vel har Alderen sat Sordine paa dette rige Værk, og Lunet vil ikke alletider fænge, Teknikken er undertiden stivnet til Routine; men Stilen i hans store Kunst erstatter meget. Scapin spilles ikke paa Theatre français med den Lethed og Finhed; den polerede Slyngel Henrik i Maskeraden har vel aldrig havt sit Sidestykke. Don Juans omdøbte Leporello, det syttende Aarhundredes sydlandske Adelsoppasser, hvis Rester af christelig Opdragelse prygles og drikkes væk, hvis borgerlige Forstand ikke kan omspænde al Herrens Nederdrægtighed, men hvis fødte Underkástelse heller ikke kan løsrive sig, gav han med saadan historisk Kolorit, at man ligesom sank ned i alt det Dynd, Revolutionen i det attende Aarhundrede skyllede væk.

Som følgeværdigt Exempel for vore Komikere maa hans selvvalgte Begrændsning udhæves. Ikke alene lader han de Medspillendes Replikker virke fuldt ud, hvor megen Anledning der end var til Forstyrrelse, men han farer legende hen over Pointer, Andre standse ved og nyde; sætter ikke Noget til Karakteren, som ikke ogsaa forklarer den, men for Erindringen opstiger rigtignok til Gjengjæld det samlede Hele.

Phister er forsaavidt uheldigere stillet blandt os end sine Kolleger, som han er bleven saa skammelig bestjaalet. Vi se jo nu, at her har neppe været en dansk Skuespiller, som ikke har smuglet ind af hans Eiendele; hvad han saa gjør, have vi som en Gjenkjendelse deraf, det, han leverer, virker derfor ikke nok med Overraskelsens Magt; det er os mesterligt, men ikke altid nyt.

Efter Phister bestaar der en Skole og hvilket Repertoire denne Mand lægger efter sig, naar han engang ophører at spille! Han har alene skabt flere Figurer end flere af Danmarks største Kunstnere tilsammen. Dele deraf ville mere eller mindre erstattes, enkelte spilles allerede bedre; men ligesom der med gamle Rosenkilde gik bort en Evne til lyrisk Hengivelse i Situationen og en Humorets Elskelighed, som denne Slægt vel aldrig mere faar at se, saaledes vil Komiken i vor Tid med Phister miste noget ironisk Spillende, Fint og Fiffigt. Det er Holbergs Henrik (ikke Kandestøberens, men Leanders belæste, slu Tjener), som en Stund vil gaa bort fra Nordens Scene.

Norge.

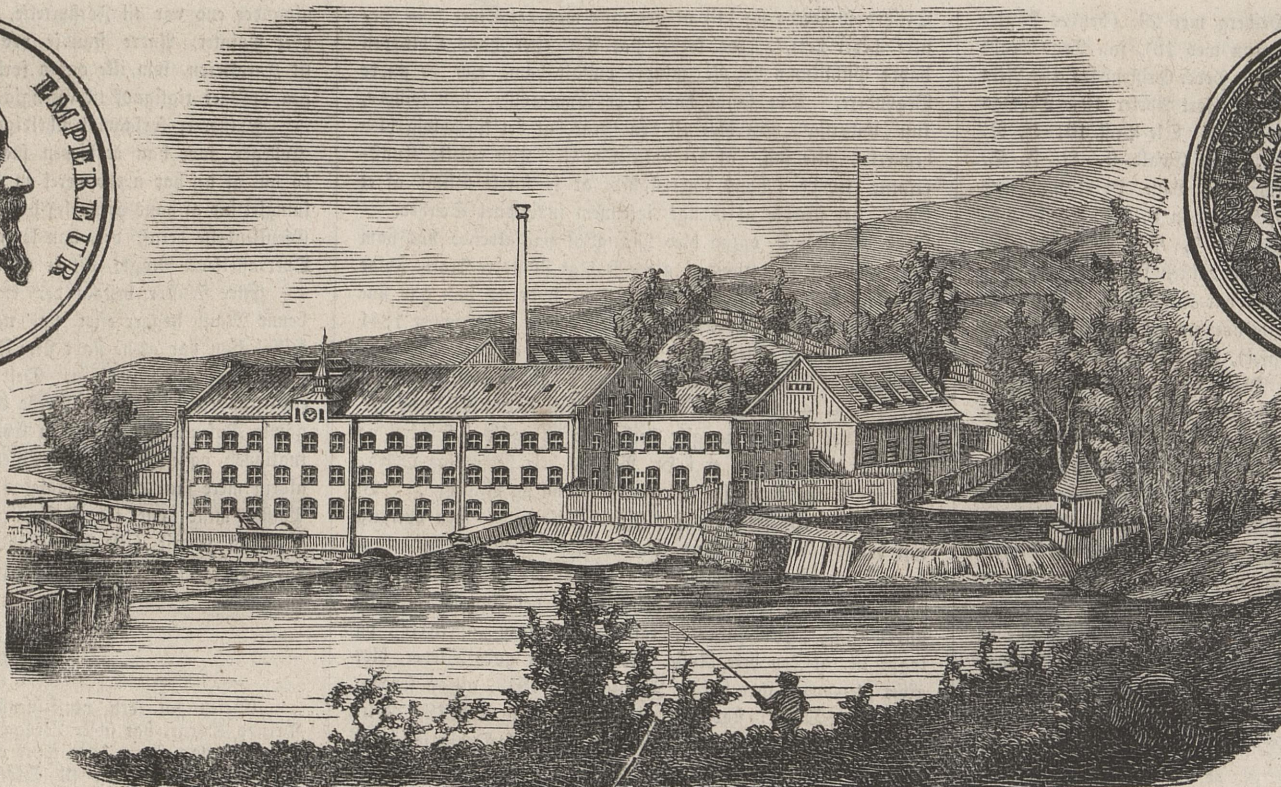
Christiania den 25de Juni.

Chefen for den norsk-svenske Eskadre paa Hakefjorden, Prinds Oscar, har sidste Lørdag endt sit Togt, nedlagt Kommandoen og, efterat have givet en meget belivet Sera for sine Officierer, begivet sig til Stockholm. Den norske Del af Eskadren er vendt hjem til Horten og Christiansand, hvor den idag (da den dansk-tydske Vaabentilstand udløber) skal modtage nærmere Ordre.

Søren Jaabæk og den danske Sag. Blandt de Statsmænd, som det danske Spørgsmaal i denne Tid piner, befinder sig ogsaa vor mærkelige Nordmand Søren Jaabæk. Døden skal en Aarsag have, heder det; men at Søren Jaabæk skulde dumpe af sin lille politiske Pinde paa en saa storartet Grund som det danske Spørgsmaal, vilde nok for en Stund siden de fleste med os have forsvoret og uok Jaabæk selv allerstærkest. Det Intrikate ved dette Spørgsmaal stikker imidlertid for hans Vedkommende ikke i Slesvig eller i nogen af de øvrige Problemer, der fortiden sysselsætte de trætte Statsmandshjerner, men i den leie Omstændighed, at han ved dette Spørgsmaal er kommen under Surkoup i det politiske Kortspil, for hvilken han har brugt Listerbænken til Bord. Skjønt hans hele reelle Gevinst der, som Alverden bekjendt, kun har været at prostituere sig, har han dog formaaet at indbilde sine Vælgere, at alle disse hans meningsløse Spekulations-Votaer i Bevillingssager, hvorigjennem han saa fuldstændig har spoleret sin Indflydelse i Storthinget, har været ligesaa mange indvundne Stik for et af ham hævdet principielt Besparelsessystem, der naturligvis skulde redde Land og Rige. De samme „Neier", som alle andre Mennesker i Landet har betragtet som kjedsommeligt, indflydelsesløst Vrøvl, have imidlertid i de gode Listerlændingers Øine til den allersidste Tid gaaet for blanke, af Jaabæk indsparede Dalere, og for ligesaa mange af ham satte Laase for Nationens Pengepung. Som bekjendt har denne vor mærkelige Nordmand ikke været mindst mærkelig derved, at vor hele Presses saagodtsom enstemmige Fordømmelsesdom ikke har magtet at kaste ham af hans politiske Sadel. Denne sin Pantserhud mod Landets fornuftige Mening skyldte Jaabæk den lykkelige Omstændighed, at hans Vælgere ikke holde de store Aviser, der saaledes have spenderet sine Taler for døve Øren. Nu er imidlertid den Ulykke hændt ham, at et Par mindre Blade, som netop holdes af Vælgerne, ere blevne forargede over hans Optræden i den danske Sag og i den Anledning til stor Forbauselse for det ganske Listerland, hvem Skjællet falder fra Øinene, have taget sig for at oplyse de uvidende Sjæle om, hvad det egentlig er for Slags Furore, deres Repræsentant gjør, hvergang han paa Politikens Vegne kommer ind til Hovedstaden. Fra det danske Spørgsmaal udgaar altsaa her en Tordenkile i den mest uventede Retning. Og af Jaabæks skummende Artikler i Morgenbladet og Lister og Mandals Amtstidende kan man forstaa, hvor stor han selv dømmer sin Fare at være. Det er ikke længere den Mand, som ligegyldigen lod Hovedstadspressen slaa sammen over sit Hoved. Disse Par Smaablade have med deres Fremstillinger rammet ham i det, som for ham er Sagens Kjærne, nemlig i Udsigten til paany at komme paa Storthinget, og de have truffet ham netop der, hvor de store Aviser ikke formaaede at lade sit Skyts række hen. I sine voldsomme Artikler render han tydeligvis om med Harpunen i Livet og sprøiter Forsvarssætninger tilveirs i store, skidne Straaler. For enkelte af hans Vælgere ville disse Kaprioler dog vistnok endnu tage sig ud som lutter Overfylde af politisk Evne, men de Forstandigere af dem — og disse ere vel paa Lister som andetsteds de Ledende — vide dog nu, at Jaabæk som Storthingsrepræsentant skaber dem alt Andet end Hæder. Og hermed er Storthinget formentlig næste Gang kvit ham. Det er vistnok saa, at Storthinget efter Principet for et parliamentarisk Liv skal repræsentere alle de Elementer, hvoraf Nationen bestaar, men deraf flyder ikke, at der i Thinget ogsaa skal gives Plads til dem, som kun repræsentere hvad der er skrøbeligt og aandssnevert i den; thi det er ikke berettigede Elementer.

***

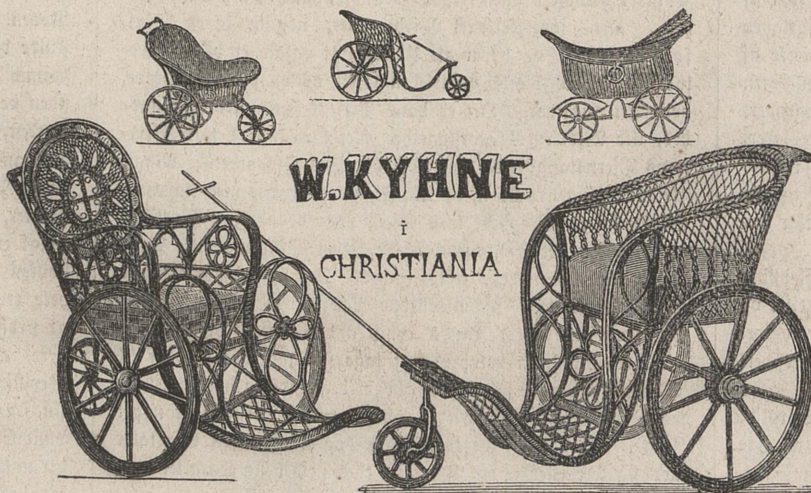

Tryk-, Skriv-,
Post-, Cardus-
og
Pakpapir
i stort Udvalg
anbefales
af
Carl E. Petersen,
Christiania.
Torvet No. 6.

Alle Slags Klude,
gammelt
Tougværk,
Fiskegarn, Snit,
Potetesmel,
kjøbes stedse af
Carl E. Petersen.
Christiania.
Torvet No. 6.

Bentze Papirfabrik.

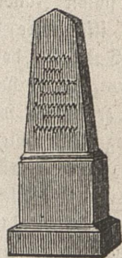

anbefaler sit Kurv- og Kurvmøbel-Magazin, der stedse vil være forsynet med Alt til Faget Henhørende. Et stort Udvalg af Børne- og Syge-Vogne haves paa Lager og anbefales til billigst beregnede Priser.

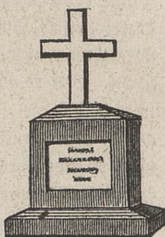
Gravmonumenter.

Alle Slags Gravmonumenter, Plader, Rammer af Granit med eller uden Marmorkors og Plade leveres efter Tegninger til billig beregnede Priser af

John F. A. Költzow.
Christiania. Skippergaden 27.

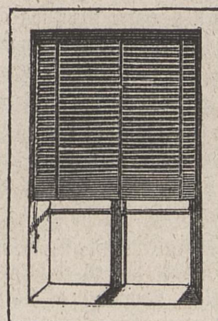
☞ Bestillinger paa Monumenter, som ønskes færdige strax til Foraaret, bedes opgivet snarest muligt.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:
Opgaver og Veiledning til Hovedregning i Almueskoler af L. F. Olsen, 3die Oplag, gjennemseet af Feragen. Pris indb. 36 ß.
Christianssand i Mai 1864. S. Thomassen.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:
LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill. J. W. CAPPELEN.

Persienner
eller
Spaanjalousi-Rullegardiner.

der tillige tjene som Markiser, smukke og solid udstyrede, med Tilbehør, anbefales til billige og bestemte Priser af
Maler O. Hansen,
Nedre Torvgade No. 6,
1ste Gaard tilhøire fra Youngstoret, skraas over for den nye Vaske- og Bade Anstalt.

Illustreret Nyhedsblad

begynder den 1ste Juli en ny Halvaargang. Med Abonnementet er forbundet en

Udlodning af Bøger til Værdi 400 Spd.

Præmiernes Antal er 312, — første Gevinst **en Bogsamling i Mahogni Bogskab til Værdi 120 Spd.** — I Lodtrækningen, der foregaar den 12te Oktober førstk. under Politiets Opsigt, deltager enhver Abonnent, som inden Udgangen af September har indbetalt sin Kontingent.

Ældre indheftede Aargange af dette Blad kunne efter Reqvisition hos Undertegnede erholdes til følgende Priser: Aargangene for 1853, 1854, 1858 og 1859 pr. Exemplar 1 Spd. 24 Skill. Aargangene 1861, 1862 og 1863 med tilhørende Nytaarsgaver pr. Exemplar 2 Spd. Nytaarsgaverne for 1860, 1861 og 1862 pr. Exemplar 30 Skill. Nytaarsgaven for 1863, „Kjerlighedens Komedie", af Henr. Ibsen 48 Skill. — Med Undtagelse af Aargangen for 1860 haves af samtlige Aargange fra 1853—63 enkelte Qvartaler indheftede, der sælges til 24 Skill. pr Qvartal-Exemplar.

B. M. Bentzen.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 27.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 3. Juli 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Otto Lindblad.

Den svenske Sangkomponist Otto Lindblad, der især ved sine firestemmige Mandssange er bleven almindelig bekjendt her i Landet, fødtes 1809 i Småland og døde i Slutningen af forrige Aar som Klokker til Melby i Skåne.

Efterat Lindblad havde taget Studentexamen ved Lunds Universitet og et Par Aars Tid studeret ved samme, faldt han i en svær og langvarig Sygdom, som i den Grad afbrød hans Studier, at han efter sin Helbredelse ganske forlod dem og fornemmelig hengav sig til sin Yndlingsbeskjæftigelse, Musiken. I 1835 stiftede han Lunds Studentersangforening, af hvis Uddannelse han havde store Fortjenester. Under hans Virksomhed som Instruktør for denne Forening skabtes de mange vakre og fuldttonende Mandskor, som senere ere blevne saa almindelig udbredte i Norge, Sverige og Danmark, at de med Rette kunne kaldes skandinaviske Folkesange, som: „Jag vet ett land, långt upp i högan Nord“, „Hör jag forssens vilda fall“, „Du, som verldar har til rike“, „Vintern rasat ut bland våra fjällar“ o. fl. Der er en særegen Friskhed og Varme i disse Kompositioner, og de have alle tilsammen en saa lys og klar Klangfarve, som ikke findes i nogen anden skandinavisk Komponists Sange i denne Retning. Da de tilmed ere let syngelige og melodisk behandlede gjennem alle Stemmer, findes Otto Lindblads Sange altid paa Sangforeningernes Repertoire. Lindblad har ogsaa skrevet Solosange med Pianoakkompagnement, og uagtet han som Solokomponist er mindre fremtrædende, har dog flere af hans Sange i denne Retning ogsaa vundet almindelig Udbredelse, som „Jätten“, „Trollhättan“ o. fl.

Lindblad komponerede med Lethed. Hans Sange undfangedes og nedskreves i Øieblikket, gjennemgikkes derpaa af hans private Kvartet, bestaaende af nogle Medlemmer af Studentersangforeningen, og efterat de af den vare approberede, overførtes de til den store Sangforening.

Foruden Musiken havde Lindblad endnu en Passion: han var en ivrig Skytter, saa han flere Gange tog Præmien ved Skytteforbundet i Lund.

Det sidste Halvaar af hans Levedage var han jævnlig syg, og han var tilslut bleven fortrolig med Tanken om sin nære Død. Han beskjæftigede sig derfor med at samle og revidere sine Kompositioner, men døde, før Arbeidet var bleven fuldført. Han gives det Lov af dem, der kjendte ham: „han var et godt Menneske og en varm Kunstner.“

Senere er „Otto Lindblads Favorit-Kompositioner“ udkomne i Stockholm og har vundet en rivende Afsætning, saa at allerede et nyt Oplag af dem har vist sig nødvendigt.

Bygningsskik paa Landet.

I.

Betragtet og opfattet som en særegen Videnskab er Studiet af Kulturhistorien temmelig nyt, og det kan ikke forundre, at mange Felter af denne endnu ligge saa godt som uopdyrkede, naar vi lægge Mærke til, hvilken umaadelig Mangfoldighed af specielle Undersøgelser, hvilket samlende Overblik og hvilken rig Kundskabsfylde Kulturhistorikeren maa raade over, naar han paa nogen Maade skal kunne løse sin lige saa vanskelige som interessante Opgave: at fremstille den indre Udviklingsgang, den Understrøm af sædelige Ideer, der gaar gjennem Aarhundredernes Løb, let upaaagtet af den Tilskuer, hvis Blik fængsles af den brogede Overflade, af den Rigdom af store historiske Begivenheder, diplomatiske Kombinationer og militære Aktioner, der saagodtsom udelukkende danne Historien, saaledes som den efter traditionelt Tilsnit foredrages og læres.

Blandt de mange enkelte Udtryk for det folkelige Liv og den indre Dannelses Udvikling, som Kulturhistorikeren har at fæste sin Opmærksomhed paa, har Bygningsskikken været et af de mindst paaagtede. Selv en ny og kun halvfærdig Videnskab har Kunsthistorien udelukkende holdt sig til, hvad man kunde kalde den aristokratiske Arkitektur, — vi tænke her paa saavel det verdslige som det geistlige Aristokrati, — og det egentlige Folks Sæt at bygge og indrette sine Boliger paa har kun været ofret en ganske flygtig Opmærksomhed. Vort Land har havt det Held at eie en Mand, der, selv Kulturhistoriker i Ordets bedste Betydning, har havt Øie for Betydningen af disse Undersøgelser, og for vort Vedkommende har gjort Begyndelsen til en Fremstilling af Bygningsforholdene hos selve Folket. Læseren vil allerede vide, at det er E. Sundts Undersøgelser om „Bygningsskikken i Norge“, vi her sigte til, et Værk, der selv udenfor vort Land — og kanske mere der end herhjemme — har vakt en fortjent Opmærksomhed, ikke saameget for de der fremkomne Resultaters Skyld, — thi Sagens Nyhed og Natur har gjort disse spredte og mindre klare, — som paa Grund af den Ide, der har fremkaldt dette Arbeide, og som hin Forfatter har været den første til at undfange og forsøge at gjennemføre i en større Skala. Det er et Haab, som visselig deles af hele den Skare videnskabeligt dannede Mænd, der i de senere Decennier har ofret vort Land, dets Historie, Natur og Folkeliv en saa levende Interesse, at disse Undersøgelser med Tiden maatte faa et Omfang og en Rigdom, der gjorde det muligt klart og bestemt at fremstille de Forhold og Betingelser, under hvilke Norges Bebyggelse er skeet og sker, den Sammenhæng og de Forskjelligheder, som de enkelte Grundformer i Bygningsskikken vise ud over det hele Land, og at saa vil ske engang med Tiden, derom er tillige vistnok Enhver overbevist, der kjender hin Forfatter, der, ikke tilfreds med at have et helt Folk til Læser, har fundet Midlet til ogsaa at gjøre det hele Folk til sin Medarbeider.

Ligesom Sprogforskeren ikke lader sig nøie med at udforske og gjøre sig til Herre over den enkelte Dialekt eller det enkelte Lands Sprog, men drives til at udstrække sin Forskning i stedse videre og videre Kredse, for at kunne paavise de Ligheder og de Afvigelser, der gaa gjennem større Strækninger og sammenbinde de mere udstrakte Sproggrupper, kommer den, der med Interesse og Opmærksomhed gjennemlæser en Bog som Sundts, uvilkaarlig til at kaste Blikket udenfor vort eget Lands Grændser og, selv om han ikke er dristig nok til at ville forfølge den folkelige Bygningsskiks Former gjennem det hele Europa, vil han dog forsøge ialtfald at indhente Underretning om, hvorledes det i denne Henseende er med Slægtskabet med de tvende Lande, med hvilke vi dele Sprog og Kultur, om det ikke skulde være muligt ogsaa i denne Retning at kunne paavise den indre Sammenhæng med de tvende andre skandinaviske Lande, der er paavist i saameget Andet, og som vor Sympathi gjerne vilde bevise som saa fuldstændig som mulig.

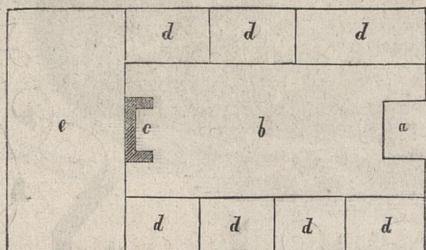
Vi meddele idag en Skitse af en jydsk Bondegaard, og det vil ved første Blik falde i Øinene, at Ligheden med den norske Form her ikke er stor. Det grunder sig naturligvis paa det forskjellige Materiale, der medfører en ganske anden Konstruktion, en anden Anordning af det Indre, andre Enkeltformer. En dansk Forfatter anfører, at i tidligere Tider opførtes Husene ikke sjelden af Bindingsværk, og man feiler neppe stort ved at antage, at de allerældste har været rene Træhuse. Nu derimod er Leret, enten blot tørret eller brændt, det udelukkende Materiale, og de steile Straatage sænke sig langt ned mod Jorden. Leret opfordrer ikke til de stærke og dristige Former, som de norske Bønderhuse ofte antage, og Jydens Bolig lægger sig derfor ogsaa beskedent og uanseeligt omkring et firkantet Gaardsrum, sammenbunden af fire „Længder“, af hvilke den sydlige indeholder Stuen med dens Indgang fra Gaarden, den nordlige danner Laden, og Stalde, Vognskur og andre Udhusbygninger optage de to andre Fløie.

Forskjellig herfra er Bygningsmaaden i Angel, Sundeved og paa Als. Her danner en eneste lang Fløi det hele Hus og det saaledes, at en Gjennemkjørsel, der gaar midt igjennem Huset, deler det i to Hovedafdelinger, hvoraf den ene, den til venstre, udgjør Lade og Fjøs, medens den anden indeholder forskjellige mindre og større Beboelsesrum. Heller ikke denne Grundform synes at kunne frembyde Anledning til synderlig Afvexling eller Forskjønnelse. Naar man fra den lange Tvergang gjennem Huset træder ind tilhøire, kommer man ind i Kjøkkenet, og ved Siden af dette ud imod Husets Forside er den saakaldte Dørnsk, Dagligstuen, med sine to Fag Vinduer, sin kolossale Bilæggerovn og sine lukkede, skablignende Sengesteder. Derfra træder man ind i den gjennem Husets hele Bredde gaaende „Pissel“, et Slags Stadsværelse, hvor Kister med Linned, Sengeklæder, Høitidsdragter osv., Forraad af finere Madvarer, Brødoplag og andet Lignende udstilles til skyldig Beundring for den Besøgende. Udenfor disse Beboelsesværelsers Vinduer ligger paa Forsiden af Huset „æ Kalgaard“, den beskedne og strengt symmetrisk afdelte Have.

Det sydlige Slesvig og Holsten viser os endelig en tredie, hvad selve Anlægget og Ordningen angaar, høist eiendommelig Form, hvor Husets Hovedrum dannes af „Dielen“, et stort Værelse, der fra Husets Indgang paa Tversiden strækker sig indover i en langagtig Firkant og i sin anden Tverende afsluttes af en stor Arne, fra hvilken imidlertid ingen Skorsten afleder Røgen, der, uden engang at faa slippe ud gjennem noget Røghul i Taget, behageligen boltrer sig i det store Rum og gjennemtrækker ikke blot Madvarer og Korn, men ogsaa Menneskene selv i en saadan Grad, at „man vil have bemærket, at Befolkningen i disse Røgstuer har en mørkere Hudfarve, end man ellers træffer her i Landet“ *).

*) Erslev, Den danske Stat, pag. 330.

Paa begge Sider af Dielen er Kreaturernes Plads, og paa den indre Tværvæg fører Døre ind til Beboelsesværelserne. Følgende Rids vil gjøre Beskrivelsen af denne særegne Husform mere anskuelig; *a* er Indgangen, *b* selve Dielen, *c* Arnestedet, *d*..*d* Staldene og *e* Vaaningsrum.

Om Bygningsskikken i Sveriges skovrige Trakter, hvor vi med Grund kunde vente at finde Tilknytningspunkter til vor egen, har det ikke været os mulig at opdrive en eneste Oplysning. Vi vilde derfor gjerne have disse Linier betragtet som en Reclame, der kunde foranledige en af vore svenske Brødre til for Sveriges Vedkommende at paatage sig et lignende Arbeide, som det, Sundt har udført herhjemme. Saalænge indtil dette er skeet, nødes vi til at opsætte Behandlingen af denne Gjenstand, og ville i det Følgende kun kaste et hurtigt Blik over Forholdene lidt længere mod Syd.

For den Reisende, der er vant til de norske Husklyngers labyrinthiske Mangfoldighed, er det paafaldende at lægge Mærke til, hvorledes, selv efter at han har overskredet det danske Monarkies Grændser, ganske den samme Form paa Husene følger med langs Nordsøens Kyster henimod Holland, over den lange Lüneburgerhede og dybt ind i Westphalen, overalt det høie, svære Tag, der strækker sig ned mod Jorden og beskyttende forener alle Husets Rum under sig, for ligesom at samle dem til enig Modstand mod de heftige Storme, der gaa over disse flade og ubeskyttede Egne. Overalt Vaaning, Lade og Stald i samme Hus, snart i skjøn Enighed, som f. Ex. i de westphalske Bondehuse, hvor Krybben er det Eneste, der skiller Kjøkken og Stald ad, snart, som i Osterfriesland, adskilte lige til Taget ved en Brandmur. Den indre Indretning ligner de angelske Huses, som vi før har omtalt, og kan hos de mere Velstaaende være ret bekvem. En gjennemgaaende Regel er det ogsaa her, at man altid har Stald og Lade paa venstre Haand, naar man træder ind i den Gang, der midt paa Huset gjennemskjærer det paa tvers, og Vaaningsrummene paa høire. Vi ville anføre et Exempel fra en af Øerne udenfor Osterfriesland, Borkum. Til høire kommer man først ind i det rummelige „Vorhaus" og det med Sten brolagte Kjøkken, dernæst kommer Vinterkjøkkenet med en Arne i den ene Ende og i den anden en eller to Skabsenge, som ligge saa høit oppe paa Væggen, at man maa stige op paa en Bænk for at komme til dem. Dette skal efter Sigende være gjort, forat man i Tilfælde af en af de her saa hyppige Oversvømmelser ikke skal overraskes af Vandet. Ved Vinterkjøkkenet ligger Melkekjælderen og længst inde den saakaldte „Piesel", der imidlertid nu bliver mere og mere sjelden. Dette med smaa, brogede, firkantede Stene belagte Rum gjemte Familiens Kostbarheder; men dets egentlige Bestemmelse var at tjene som Ligstue, indtil man kunde faa den Døde begravet. Inde paa Fastlandet findes i meget gamle Huse et Slags Antydning til et andet Stokverk, idet der over Melkekjælderen er anbragt det saakaldte „Aufkammer."

Begyndelse og Ende.

(Af Paul Heyse.)

II.

Det var den anden Dags Morgen efter hin Aften. Endnu laa den tætte Nattetaage i Byens Gader, men høiere op rødmede Luften, og man kunde haabe paa en solklar Dag.

I et Værelse i Gjæstgivergaarden sad Eugenie ved Skrivebordet foran et paabegyndt Brev. Hun havde foldet Hænderne over Bladet, og hendes Tanker svævede langt borte fra disse Liniers Indhold. Flere Gange, naar der hørtes Skridt paa Gangen udenfor, for hun op og lyttede. Det gik forbi hendes Dør, og hun blev alene med sig selv.

Hvorfor vendte al hendes Tanke atter og atter tilbage de henfarne Dage, til hin Gang i Haven, hvor der stod Solsikker og Aster, og hvor de smaa Frugttræer kastede saa lange Skygger over Urtebedene. Solen funklede gjennem det høie Gjærde, og Luften var endnu stille for Fuglesang. Dagen efter skulde hun være langt borte fra denne stille Plet, og naar hun kom igjen, vilde der ligge Sne paa Bedene, og Træerne havde maattet lade Blade og Frugter falde. Og Studenten, som gik ved Siden af hende og stødte dybe Hul i Jorden med hendes Parasol, vidste dette. Han havde seet den paapakkede Reisevogn staa i Gaarden og lagt Mærke til, at Frederik snørede sin lille Bylt fast paa Tjenersædet. Naar Mennesker reise bort, hvem staar da inde for, at de komme tilbage eller ialtfald for, at de komme tilbage ganske de samme, som de reiste bort? Hvor nyttigt er det derfor ikke i Forveien at udvexle sin sidste Villie, især naar man er tilsinds at forskrive sig til hinanden med Legeme og Sjæl. Og naar han havde vidst, i hvor stor Forbindtlighed han stod til hende, fordi hun havde styret sine Skridt til denne affides liggende Del af Haven. Mens hun gik der, var hun vred paa sig selv, over at hun var kommen ham saameget imøde. Men nu ikke et Haarsbred længere, nu skulde og maatte han gjøre det Øvrige, ellers kunde hun aldrig tilgive sig selv, hvad hun allerede havde gjort for at løse hans Tunge. Thi det syttenaarige lille Hoved havde et mægtigt høit Begreb om sit Kjøns Værdighed, og om den unge Mand ved hendes Side havde opgivet Aanden af Stumhed og Respekt, saa vilde hun dog ikke paa nogen Maade være kommen ham til Hjælp. Var det her ikke ensomt nok? Og Solen stod dem i Ryggen, og Kjøkkenhaven havde ellers aldrig været hendes Spadseretur. Og stod til syvende og sidst ikke Vognen i Gaarden?

Men han maatte for alt Ting ikke tro, at det var hende, som havde bragt dette i Stand, eller at det var for hans Skyld. Hun talte ivrigt om Reisen, hun glædede sig til at se en hel Hær af Fættere og beskrev enhver enkelt og lo over hver af dem; og allerede stod de ved den sidste Ende af Veien og saa over Gjærdet, og mere og mere talte han bare i Enstavelsesord. Nu taug han ganske, og ogsaa hun taug; det kogede og gik indvendig i hende af tilbageholdte Taarer og Bevægelse, Vrede, Lidenskab, Skamfuldhed. Da vendte hun sig pludselig om, blodrød i Ansigtet, og sagde: „Vi vil gaa tilbage. Giv mig Parasolen, ellers bryder De den itu, og den skulde være med paa Reisen. Vi maa gaa lidt raskere, jeg har endnu saameget at pakke. Ved De vel, jeg er ganske bange for, hvorledes jeg kommer til at gaa tilbage i min Dannelse. De engelske Konger, som De af Shakespeare har indpræget mig saa grundig, kan jeg vist ikke beholde længe i Hovedet. Det vil være Synd, men hvad skal jeg gjøre? Mine Fættere ere meget daarligere Pædagoger end De. Naar jeg kommer tilbage, — men hvo ved, om Tante ikke holder mig fast hos sig Vinteren over. Nu vel, saa varer det kanske Aar og Dag, før De atter kan komme til at examinere mig, og naar jeg da bestaar Prøven slet, vil den lange Tid tjene mig til Undskyldning."

Det varede mere end Aar og Dag. Da Morgenen efter Reisevognen stod for Døren, og hun allerede havde sat sig i den, traadte han endnu engang hen til Vognslaget. Han rakte en Blomsterbuket ind; Moderen tog den og takkede venlig. Eugenie nikkede muntert til ham og gav ham sin Haand — med Handske paa. Men han saa ikke bag Sløret hendes Ansigts Blegped og de forgrædte Øine. Da lukkede han Vogndøren igjen og tog til Hatten. Frederik paa Tjenersædet saa sig endnu om efter ham, da Vognen allerede havde sat sig i Bevægelse, og ud af hans ærlige Ansigt lyste der Noget, som lignede en Lykkeligs Medlidenhed med en mishandlet Rival.

Dette var om Høsten. Da hun langt ud paa Vinteren vendte tilbage, havde han imidlertid maattet forlade Byen, for at arbeide paa et Kontor paa Landet. Først Sommeren efter kunde han atter trække i den velbekjendte Klokke ved Haveporten. Man sagde ham, at der var Besøg i Huset, Fætterne og andre Fremmede. Han lagde igjen den Besked, at han vilde komme en anden Gang. Men den kolde Hilsen af Moderen, som Dagen efter mødte ham paa Gaden, lod ham føle, at han ikke vilde finde Alt saaledes, som han ønskede det, og han kom ikke igjen.

Om man alligevel savnede ham? Hvem kunde tyde de Ord, der stod skrevet paa Eugenies blege Pande, da hun tre Aar efter rakte den Mand, hendes Moder havde valgt, Haanden? Dog nu, da hun over Brevets Linier saa ind i de forgangne Tider, klang gjennem hendes Sjæl disse Ord af et gammelt Digt:

„Ich hätte können glücklicher sein,
Und glücklicher machen."

Da lød raske Hovslag nede paa Gaden, og hun fløi til Vinduet. En Rytter paa en smuk arabisk Skimmel sprængte frem gjennem Taagen, som atter slog sammen bag ham, og det dampede af Dyrets opspilede Næsebor. Hendes Blik fulgte med Bevægelse den stolte, mandige Skikkelse, der uden Møie styrede det livlige Dyr. Hvilken Afstand mellem denne ridderlige Sikkerhed og den bløde, drømmende Yngling! Og dog havde hun strax seet, at det var den inderste Kjerne, der havde udfoldet sig, ikke forvandlet sig. Mon han nu virkelig har vænnet sig af med gamle Skyhed og sagt det Ord, der binder ham? Hun skalv, da hun tænkte paa det. Nu hørte hun ham komme op ad Trappen, og hendes gamle Evne til at beherske sit Sind slog ikke feil. Da Døren aabnedes og Valentin traadte ind, var hendes Træk rolige, saa voldsomt end hendes Hjerte bankede.

Hun kom ham venlig imøde og rakte ham Haanden. „God Morgen", sagde hun; „det er smukt, at De holdt Ord. Deres Hests triumferende Hovslag har allerede forraadt mig, at De kommer tilbage som Seierherre."

„Eugenie", svarede han, „De er mig sandelig Tak skyldig, fordi jeg atter fremstiller mig for Dem, til Trods

Værkstedsbygningen for Arsenalet paa Fæstningen. Efter Tegning af Billedhugger Bergslien. (Se „Norge.")

for, at jeg er sikker paa at blive tilgavns harcelleret af Dem. Hele Gevinsten af Gaarsdagen er Hesten dernede, som jeg har betalt kontant, og dette Æble, som jeg har stjaalet." Han lagde et smukt, bleggult Æble paa Bordet, og kastede sig uden Videre i en Stol. Eugenie stod smilende foran ham.

„Jeg finder Udbyttet af Deres Felttog ikke saa foragteligt endda", sagde hun. „Heste forstaar jeg mig rigtignok ikke paa; men da det uden Tvivl er fra Deres Udvalgte, De har ranet dette Æble —"

„Ja, var jeg blot kommen saa langt", afbrød han hende ærgerlig, „da vilde jeg ikke være bange for Resten. Men De tager ganske feil, hvis De atter i Deres stille Sind anklager mig for Mangel paa Mod. Denne Gang var det tvertom min Overflod paa Mod, der kom i Veien. Det havde, saafandt jeg lever, ikke kostet mig det Ringeste at erklære dem alle Tre min Kjærlighed, den Ene efter den Anden."

„Ja, det vilde være blevet et grusomt Nederlag, De da kunde have anrettet."

„Det har jeg ventet, at De kun vilde have Ironiens Medlidenhed med mig. Og dog — De ser, i hvilken alvorlig Forlegenhed jeg maa være — kommer jeg til Dem, og vil her hente Raad og Hjælp."

„De lover Dem mere af mig, end jeg med den bedste Villie vil kunne holde."

„De kan, Eugenie; hør nu blot, hvorom det dreier sig. Jeg var altsaa derude med vor Ven en hel Dag, altid i Pigebørnenes Selskab."

„Det er lidt og meget, ganske som man tager det til."

„De har Ret; det er nok, for at forelske sig i alle tre Søstrene, den ene efter den anden, og meget for kort Tid til at give en af dem Fortrinet. Man kunde have Lyst til at tage hele Reden paa engang."

„Og de smaa Fugleunger har ikke stærkere Vinger, end at de vilde finde sig deri?"

„Sandt at sige, det har jeg ikke engang tænkt paa. For mig er det Hovedsagentlige at lade mig saaledes beruse af en af dem, at de to andre for mig ere som ikke existerende. Og det er ikke saa let, bedste Veninde, ikke saa let for et saa gammelt Menneske som mig."

„Er de da alle Tre saa fuldkommen lige uimodstaaelige?"

„Alle Tre ganske henrivende, og enhver af dem paa saa eiendommelig en Maade, at man synes, man ikke kan være tilfreds med en alene, saafnart man ser de tvende andre ved Siden af."

„De bruger altfor almindelige, enthusiastiske Udtryk. Jeg vil vide Alting paa en Prik og i fornuftig Sammenhæng. Altsaa først den blonde, saa den brunette og saa den sortlokkede. Eller hvorledes følge de efter hinanden i Alder?"

„Jeg ved ikke."

„Saa vil vi gaa efter Størrelsen og begynde med den mindste. Er det den brunette?"

„Jeg ved det virkelig ikke."

„De synes at have benyttet Deres Tid slet. Eller var den tredobbelte Fortryllelse lige fra Begyndelsen af saa stærk, at Sands og Samling forlod Dem?"

„Jeg kan rigtignok ikke rose mig af at have været i nogen høi Grad tilregnelig", svarede han leende. „Jeg kan neppe erindre at have havt en saa ubehagelig Fornemmelse som den, jeg havde, da vi kjørte didud. At gaa til Tanddoktoren er i Sammenligning dermed en ren Fornøielse. Flere Gange var jeg nær ved at springe ud af Vognvinduet. Men min Hr. Fætters Heste vilde snart igjen have indhentet mig og jeg vilde saaledes alligevel med Skam og Skade være bleven udleveret i min Dæmons Hænder. Thi saa sagtmodig min Ven forresten er, i dette Punkt kjender han ingen Naade. Jeg tænker altsaa, for at opmande mig, paa

En jydsk Bondegaard.

alle de Ulykker, der er hændt mig i dette Liv og trøster mig med den Betragtning: det kommer saa alligevel tilsidst ud paa Et. Endelig komme vi frem. Jeg havde stillet det som Betingelse, at min Fætter hverken skulde lade den gamle Herre eller Døtrene mærke det ringeste. Og saa var da Doktoren først ikke hjemme, men derimod mine trende Skjæbnegudinder, i det nydeligste Antræk, friske og yndige som tre Mosroser paa en Gren. Nei, det er virkelig sandt, Fru Eugenie, ganske udsøgte Gratier og alt andet end med et ravnekrogsagtigt Tilsnit. Jeg kunde ikke se mig mæt."

„Begyndelsen lover noget."

„De lade alle tre sine huslige Forretninger staa og ligge, løbe løs paa min Fætter og lade høre den allerelskværdigste Terzet af lystige Pigestemmer. Jeg blev naturligvis, hvad Ord og Blikke angik, først afferdiget med den mig pligtmæssig tilkommende Del, og var ganske tilfreds dermed, da jeg paa den Maade saameget mere uforstyrret kunde anstille mine Iagttagelser. Strax da jeg traadte ind, da hun med de sorte Lokker slog sine store Øine op fra Sytøiet, sagde jeg til mig selv: hende er det. Jeg har altid foretrukket sort Haar. Men jeg blev atter tvivlraadig, strax jeg fik se den blonde, der har en Latter som en Fugl og en Hud som en Kirsebærblomst. Da træder den brunette ind fra Sideværelset som Ynden og Beskedenheden i egen Person. De kan tænke, hvilket aandrigt Ansigt jeg under disse Omstændigheder kom til at sætte op. Imidlertid stod jeg snart paa den bedste Fod med dem alle tre, og da de havde ført os ned i Stalden, for at vise mig Skimmelen, tager jeg mig endog til at løfte den blonde op paa Hesten og føre hende en Smule omkring i Gaardsrummet."

„Den blonde altsaa?"

„Kun fordi hun var den kjækkeste og omgikkes det smukke Dyr mest fortrolig. Hun sad deroppe med Armene i Kors som i sin Sopha. Den brunette derimod klamrede sig med yndig Angest fast til Manken og —"

„De har altsaa alle Tre maattet vise sig til Hest for Dem? De maatte jo vistnok vide, hvormeget Deres Tilkommende veiede."

„Nei", sagde han, „hun med de sorte Lokker bestod ikke Prøven. Den gode Hr. Papa kom til, og efter den første Hilsen jagede han Pigebørnene bort fra Gaardsrummet, for at sørge for Middagsmaden. Derpaa bragte vi Mandfolk snart Handelen paa det Rene og beseglede den derefter med en Flaske fortræffelig Heilbronnervin. Doktoren behagede mig. Han er netop saadan en Mand, som man kan ønske sig til Svigerfader, desuden Jæger, en Autoritet i Kjendskab til Heste og den første Schakspiller paa tyve Miles Distance."

„Paa den Maade vil Deres tilkommende Hustru tilbringe ret underholdende Aftener."

„Ja, hvis det overhovedet kommer saa vidt. Men, som sagt, jeg har skjændigen tabt min Tid og den bedste Anledning. Om Eftermiddagen tog vi os en Spadseretur gjennem Byen til det gamle Slot, hvor den forrige Konge gav sine Fester. Under sin nuværende Eier er det ganske forfaldet, og den Plads, hvor før Orangetrærne stod, er nu forandret til en Kjøkkenhave. Det var et smilende Sted, og saa er der store Hauger af de herligste Æbler og Pærer omhyggeligt sorterede ligge paa Grønsværet under Træerne, og en Duft laa over Engen, den mest forfriskende, jeg nogensinde har kjendt. Der gik vi da forbi, Søstrene foran med sine lette Smaahatte, alle ligedan klædt, vi tre Mandfolk bag dem. Og som jeg saa gaar og ser paa dem, falder det mig ind, hvor lig min Stilling er hin Prinds's, der vogtede sin Faders Hjord, og pludselig skulde fordele Skjønhedens Pris mellem trende Gudinder."

„Og saa tog De dette Æble til Dem, forat det paa lignende Maade symbolsk skulde hjælpe Dem ud af Forlegenheden?"

„Ja, det forstaar sig. Jeg stak det ubemærket i Lommen. Og da vi vare komne dybere ind i den gamle Park, og paa de smale Veie snart den ene snart den anden af Søstrene gik alene ved Siden af mig, greb jeg mangengang allerede hemmelig efter mit Æble, naar jeg just troede at være overbevist om, at hun og ingen anden var den Rette. Da behøvede kun en af de andre at vende sig om, eller et Ord, en Latter at naa mit Øre, og Æblet blev atter i sit Gjemmested. Og saa har jeg da ganske rigtig baaret det bort med mig, uden at blive det kvit. Er det ikke til at blive gal over, Eugenie? Da jeg var forelsket, manglede jeg Mod, og nu, da jeg har Mod, mangler Forelskelsen."

„De maa ikke strax fortvivle, stakkels Ben", sagde hun trohjertet. „Til at være en Begyndelse har De jo holdt Dem nok saa tappert, og saa lidt som Rom blev bygget paa en Dag, lige saa lidt vil De i saa kort en Tid kunne bygge Deres eget Hus. Synes De ogsaa lige godt om de Navne, som hver enkelt af dem bærer? Jeg holder meget paa Navne og kan godt sympatisere med hin Dauphin, der ikke vilde have En, der hed Uracca, til Kone."

„Der er heller ikke nogen Hjælp at faa", svarede han med en bekymret Mine. „Anna, Clara, Marie, — alle tre Navne ere mig ganske lige tilpas. Nei, min bedste Veninde, nu haaber jeg ene og alene paa Dem."

„Paa mig? Jeg formaar ikke i fjerneste Maade at gjætte, hvorledes jeg kan være Dem til Nytte i et saa indviklet Tilfælde."

„Det er rigtignok en sand Venskabstjeneste, som jeg vil opfordre Dem til", sagde han i en noget langtrukken Tone. Han var staaet op og havde taget Æblet i Haanden. Et Par Gange kastede han det i Veiret, greb det atter og lagde det saa tilbage paa Bordet. "Ser De", vedblev han, „da jeg idagmorges tidlig efter en meget urolig Nat besteg min Hest — min Fætter var allerede Aftenen i Forveien taget hjem igjen — og red frem gjennem Taagen og Morgenduggen, kom det mig i Tanke, hvor forunderlig det havde truffet sig. Netop lige før den vigtigste Afgjørelse i mit Liv skal jeg atter møde Dem, den Eneste, der virkelig kjender mig, og for hvem jeg ret af Hjertens Grund kunde ville skrifte det, som kanske endnu manglede i det fulde Kjendskab. Jeg tænkte paa Deres Godhed og tillige paa alt det Onde, De har gjort mig, og at De virkelig endnu staar i Gjæld til mig og ikke kan vægre Dem for at hjælpe til at skaffe mig nogen Erstatning for al min Nød og mit Savn. Hvad andet jeg kom til at tænke paa, Eugenie, — det hører ikke hid. Og saaledes modnedes der hos mig en ret klog Plan, som De nu ikke maa komme og ødelægge for mig."

„Lad høre", sagde hun adspredt.

„Hvad mener De, om De nu strax satte Dem med mig i en Vogn, og vi saa kjørte den korteste Vei til L. Jeg bringer Dem til Doktoren, og De ser alle tre ved Siden af hinanden. Den, hvem De giver Æblet, hende skal det være, og jeg lover herved høitideligt ikke at gjøre den allerringeste Indvending."

„En saadan Fuldmagt er for stor, baade for den, der giver den og for den, der modtager den."

„Hvorfor det? jeg tiltror mig selv at kunne blive lykkelig med enhver af dem, og det ikke var, at det vilde synes bespotteligt, saa kastede jeg simpelthen deres Navne i min Hat og trak med tillukkede Øine mit Lod. Stor er den Fuldmagt ikke, og det kan den heller aldrig blive, — da maatte meget være anderledes. Men en Niete drog jeg i hvert Fald ikke. Naar jeg nu beder om Raad hos min Ungdoms Veninde, i den faste Overbevisning at saadan et Pigebarns Væsen lettere gjennemskues af en klog Kvinde end af en af os Mandfolk, — hvor blev der saa af Faren og Ansvarets Tyngde?"

„Og om jeg besluttede mig til at opfylde Deres eventyrlige Ønske, under hvilket Paaskud vil De indføre mig i det fremmede Hus?"

„Det har jeg ogsaa tænkt paa", sagde han rolig og slog med Ridepidsken paa de brogede Figurer i Gulvteppet. Jeg forestiller Dem for Doktorens som min Forlovede. Ser De, paa den Maade komme vi sikrest til Maalet. Thi en Pige, selv den mest uskyldige og ureflekterede, — ligeoverfor en ledig Mand vender hun dog altid den bedste Side ud. Evadøtre ere de tilhobe. Kommer jeg derimod „vel forsørget" tilbage til dem, da vil jeg let kunne se, hvem af Søstrene det er, som Dagen i Forveien har spillet en Smule Komedie med mig, kanske endogsaa, at en af dem allerede i Stilhed har lagt Beslag paa mig. Overraskelsen bringer den sande Natur til at træde frem og vise sig."

Han saa paa Eugenie, der stod foran ham med et Udtryk af rolig Overveielse. Hun havde ladet ham tale ud, men nu rystede hun paa Hovedet. „De faar tænke paa noget Andet, Valentin. Dette Forslag kan jeg ikke gaa ind paa."

„Det er saa uskyldigt."

„Det kan saa være. Men jeg føler mig hverken i Stemning eller istand til, at gjennemføre denne Rolle indtil Skuffelse, og naar jeg i Utide lod Masken falde, ville Deres Forlegenhed være lige saa stor som min."

Hun betænkte sig. „Naar jeg gjør det", sagde hun endelig, „saa sker det kun for at bevise Dem, at jeg ikke kan være Dem til Hjælp. Det, som en gammel Kone finder elskværdigt eller at dadle ved en Pige, er saa ganske andre Ting end de, der ligge Mændene paa Hjerte. En Smule skriver det sig ogsaa fra min Nysgjerrighed og ikke mindst fra min Frygt for Deres Fætter, der aldrig vilde tilgive mig det, naar han hørte, at jeg ikke paa enhver Maade havde hjulpet til den menneskekjærlige Plan, han har med Dem,"

„Jeg takker Dem", udraabte han fornøiet og tog hendes Haand, som han kyssede. „Nu er jeg fri for enhver Sorg. Det er dog Himmelens bedste Gave, at finde trofast Venskab! Lad mig nu strax springe ned til Værten, for at bestille Vognen."

„De maa finde Dem i at bie endnu en liden Stund med at udfolde Vingerne paa Deres Frierfødder. Eller vil De kanske, at jeg skal spille dem Rolle, De har tiltænkt mig, i Morgendragt og med ufriseret Haar?"

„Isandhed", svarede han, „det ser jeg først nu. Ved De vel, at De bare kjækt skulde kjøre med, saaledes som De gaar og staar? Haarene, der ere strøgne tilbage under den lille Kappe, lade Deres skjønne Tindinger fri, og nu ser jeg ogsaa de skalkagtige smaa Lokker i Nakken, i hvilke engang min stakkels Sjæl var fangen, lig en sprællende Fisk i Garnet."

Hun truede ad ham med Fingrene, og, idet hendes Ansigt overgjødes af en pludselig Rødme, sagde hun: „Tag Dem i Agt, jeg forraader Deres Tilkommende Alting. Forresten maa man jo holde Dem, i Deres tredobbelte Frierstand, det tilgode, at De ikke har Øie for en gammel Venindes Toilette. Fordriv imidlertid Tiden, saa godt De kan; der er Bøger. Jeg er strax tilbage hos Dem."

Fra alle Lande.

Paris, Juni 1864.

Hvorfor mon Poeterne aldrig have besjunget Dagen uden Nat? De ere dog Auroras fødte Hofmænd og have ofte nok talt om, hvorlunde hendes Rosenfingre aabne Østens Porte. Young, der har skildret sine „mørke Nætter", maatte være i Knibe denne lyse Junidag; ikke Spor af Mørke, blot noget blankt og lifligt, som kaldes Nat. Ogsaa Anna Radcliffe maa have standset sit Skriveri den Dag. Hvor tog hun vel sine uhyggelige Spøgelsesslotte, sine ensomme, mørke Herberger fra? Naar der ingen Nat er, er der heller ingen Spøgelser, ikke en eneste stakkels Vampyr; dersom Dagen uden Nat varede en Maaned derude i den urolige Verden ligesom i det stille Norge, vilde bemeldte Verden se anderledes ud. Denne saakaldte Dag uden Nat, hvor Gas og Olie kun gjøre en flygtig Tjeneste, da man næsten kan læse i de fleste Landes Gader, er nu tilende: det er den 21de Juni, og nu gaar det igjen ned ad Bakke. Blot i Norge og i Rusland har Dagen bogstavelig ingen Nat; blot der frembringer Solopgang og Solnedgang saagodtsom det samme Lys. Natten til 21de Juni er i mange Lande en Valfartsnat. I Paris valfarte aarlig 100,000 Personer til Boulogneskoven, for ikke at bortsove Aarets ene lyse Nat. Stjernerne have denne Nat engang for alle sin Afsked, siger en tydsk Legende, de ere fritagne for at tindre paa Firmamentet. De hvile ud. Den 21de December er den mørkeste Dag i Aaret, som 21de Juni er den lyseste. Den er mørk som en Enkes Sørgedragt. Naturen bærer Sorg over alle sine døde Blomster og Blade, blot i Norden er Sorgens Farve hvid; der lægger Sneen sit bløde Teppe over Jorden, at Nabo kan reise lystigt til Nabo og holde Juul, og de lange Skarer vandre til Kirke, uden at Kirkeklædningen bedærves. Hvad enten det er Dag eller Nat, Lys eller Mørke, bringer hver Time os nærmere Evigheden, og dog leve Menneskene, som om Døden var opfundet for alle Andre, kun ikke for dem. I Paris og de andre store Hovedstæder ser Nattens eller rettere Dagens første Time, den være lys eller mørk, Komedigjængere begive sig hver til Sit; Klokken to komme de Souperende ud af de fine Restaurationer; Klokken tre komme Spillerne ud af sine respektive Klubber; Klokken fire komme Slagterne ud fra Offerstederne med de døde Dyr paa store Karrer; Klokken fem begynde Gadefeierne deres Dagværk; Klokken sex kommer der Liv i Avisbærerne; Klokken syv komme Æslerne til Staden, bærende paa deres villige Ryg hvad Byrde man vil lægge paa dem, men deres egentlige Ærinde er at bringe deres lægende Melk til alle dem, hvis Bryst har en Vunde; Klokken otte staa rimelige Folk op; Klokken ni bære Postbudene Breve om, Klokken ti gaa Embedsmænd til deres Kontorer; Klokken elleve spiser „man" Frokost; Klokken tolv stiller man sit Uhr efter Kanonskudet eller gaar paa Børsen; Klokken et gaa Arbeidsfolk tilbage til Arbeidet efter en altfor kort Hvile; Klokken to blive Damerne synlige; Klokken tre gjør og modtager man Visiter; Klokken fire kjører man ud; Klokken fem er den store Menneskeudstilling; Klokken sex spiser man til Middag; Klokken syv drikker man Kaffe; fra otte til Midnat er man i Theatrene. Man! hvilken man? Alle de, som gjøre sig brede i Livet, og bilde sig ind, at Verden blot er for dem. Lykkeligvis ere alle vi Andre mere end Spurvene, og der sørges bedre for alle dem, der ikke ere „man", af den Eneste, som forstaar Tingen rigtig, end „man" sørger for sig selv.

Literatur og Kunst.

Familjen Bonnevie. En Stamtavle, udgiven af Daniel Thrap. Trykt som Manuskript. Bergen 1863. 38 S. 8vo. Bergen har længe i en vis Henseende kunnet kaldes Familie-Traditionernes By. Det lader ogsaa til at ville blive den By, der bedst sørger for disse Traditioners Bevarelse gjennem Literaturen og Genealogien i det Hele; thi derfra udgaar Stamtavler for den ene Slægt efter den anden med de korteste Mellemrum. — Hvad nærværende Stamtavle angaar, antage Medlemmerne af den Bonnevie'ske Familie, at denne nedstammer fra en Franskmand, der med flere Brødre forlod sit Fædreland paa Grund af Ludvig XIV's Religionsforfølgelser, og som her i Landet gik over til Protestantismen og derom i 1715 har nedskrevet en mærkelig Forklaring i Brevigs Ministerialbog. Denne Bonnevie, der hed Honoratus, antages at være den samme som den Honoratus Bonnevie, der senere forekommer i Odense som Vintapper, og fra hvem igjen hele Familien Bonnevie i Danmark og Norge skal nedstamme. Dennes sikre ældre Stamfader er i hvert Fald Honoratus Bonnevie, f. 1726, der var Læge i Mandal, havde 11 Børn og døde paa Falkenstein i Borre 1811. En Sønnesøn af ham var Honoratus Bonnevie, der døde 1848 som Borgermester i Throndhjem samt Storthingsmand. En Datterdatter var afdøde Byfoged Thrap's Hustru, og Byfoged Thrap selv en Dattersøn, idet nemlig hans Moder var en Datter af ovennævnte Læge Hon. Bonnevie. Blandt dennes Sønner hørte ogsaa Torris Bonnevie (f. 1762), der i Ostindien havde samlet sig en Formue og kjøbte omsider Gaarden Falkenstein, og hans Søn var igjen den dygtige Kapitain C. S. Bonnevie, der i 1856 omkom ved Sprængningen af en Kanon paa Dampkorvetten Nornen; videre Emanuel Bonnevie, Toldinspektør i Kallundborg og Stamfader til den i Danmark værende Green af Familien, samt Præsten Andreas Bonnevie til Øiestad, der er bekjendt som Lejlighedspoet og Forfatter til et Par Brochurer ang. Foreningen med Sverige. — Udgiveren har ikke indskrænket sig til at levere en nøgen Stamtavle over Familien, men han har ogsaa, især om de mærkeligere Medlemmer af samme, leveret temmelig udførlige Biographier.

Norge.

Christiania den 2den Juli.

Foreningen til norske Fortidsminders Bevaring holdt i Onsdag sin aarlige Generalforsamling. I de tyve Aar denne Forening med indskrænkede Midler og indtil den aller sidste Tid uden offentlig Understøttelse nu har virket, har det lykkedes den at sammenbringe en fuldstændig Statistik over og Afbildninger af Landets Oldtidslevninger, saa at der nu kun resterer et Par Kirker af nogen Betydning, der endnu ikke ere afbildede. Medens saaledes før Foreningens Midler for en væsentlig Del er gaaet med til at sende Arkitekter om i Landet i Sommermaanederne for at tegne, vil den herefter komme til fornemmelig at beskjæftige sig med Offentliggjørelsen af sine righoldige Samlinger og med Ledelsen af ny Udgravninger. For dette Aar vil der saaledes om kort Tid blive omsendt det tredie Hefte af Cand. N. Nicolaysens Norske Fornlevninger samt fjerde Hefte af Norske Bygninger fra Fortiden, hvori Restaurationstegninger af Kongehallen i Bergen. Desuden forberedes et Værk over vore Runemindesmærker, hvis Udgivelse er betroet Lektor S. Bugge. Filialafdelingen i Throndhjem, der fremdeles har modtaget Tilskud af Foreningen, har man i de sidste fire Aar intet hørt fra, enten den nu intet har foretaget, eller det har været ren embarras de richesse, der hidtil har standset den i dens Indberetninger. Desværre har ogsaa dette Aar leveret et nyt Exempel paa det bornerte Barbari, hvormed man i vort Aarhundrede — det vil da sige i vort Land — omgaaes Fornlevninger, og som man vel kan smertes over, om man ikke er nogen romantisk Tilbeder af Fortiden, der falder i Staver over enhver gammel Grushob. Da Direktionen var kommen til Kundskab om, at man agtede at nedrive den gamle Kirke i Vanelven, henvendte den sig saavel til Vedkommende paa selve Stedet som til Stiftsdirektionen og gjorde opmærksom paa, at der Intet var, der fordrede Kirkens Nedrivning, og at de ubetydelige Omkostninger, der vare forbundne med dens Vedligeholdelse, vilde Direktionen i fornødent Fald overtage. Men det hjalp ikke, den engang fattede Beslutning kunde ikke forandres, og Kirken maatte ned.

— Den ny Værkstedsbygning for Arsenalet ville vi senere meddele en længere Beskrivelse af, ledsaget af en Tegning af dens Indre.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 28.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 10. Juli 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

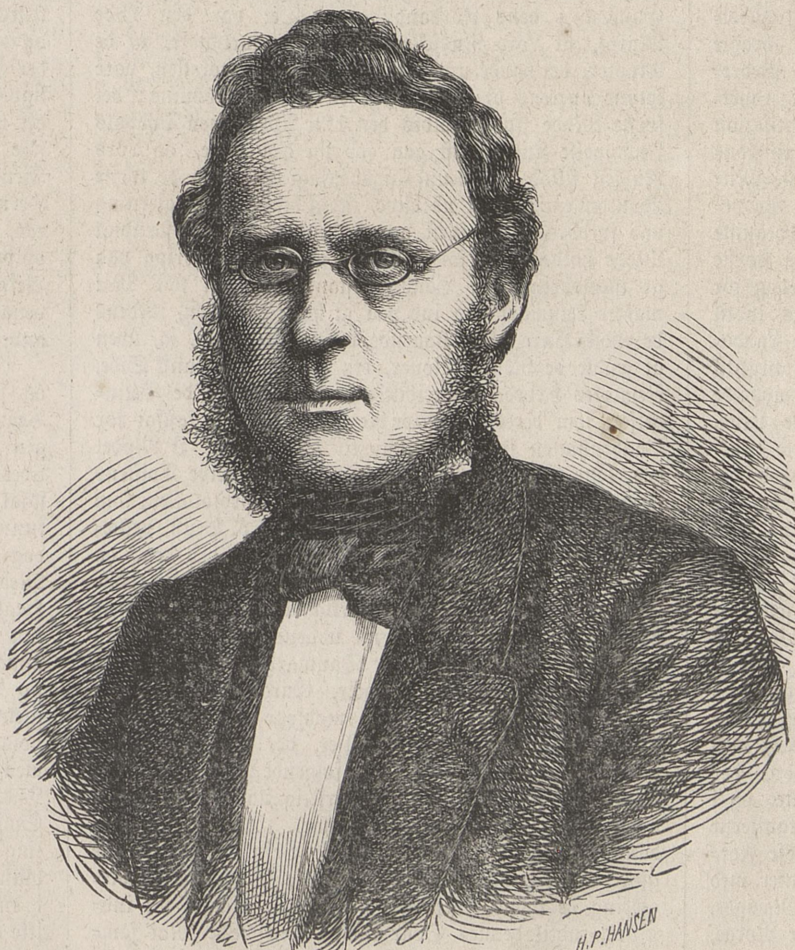
Frederik Christian Schübeler

er født den 25de September 1815 i Frederiksstad og er Søn af Handelsmand Gregers Frederik Schübeler, der var dansk af Fødsel, men oprindelig af tydsk Herkomst, og Louise Christine Engestrøm. Schübeler blev Student i 1833, medicinsk Kandidat 1840, og praktiserede en Tid som Privatlæge i Lillesand. I 1846 blev han Korpslæge i bergenske Brigade; men det varede ikke længe, før han kom underveir med, at han ikke havde Gaver for at lystre Kalveskindet; thi da han ikke, efter Brigadens Ordre, havde indfundet sig paa Exercerpladsen, fik hans bergenske Venner hel uventet den Glæde at profitere af hans underholdende Selskab en Maaned, da han saa længe blev indsat paa Bergenhus Fæstning „for Overhørighed af Brigadens Befalinger.“ Schübeler fratraadte naturligvis Posten, inden Aaret var ude, og det er virkelig med Beklagelse, at vi ikke se os istand til at meddele hans Affskedstestimonium, da det foresvæver os som et Mesterstykke, baade paa den altfor vel kjendte Militæraand og den som klassisk bekjendte militære Stil.

Fra 1848 til 1851 foretog Schübeler, med Stipendier fra Selskabet for Norges Vel og Statskassen, Reiser i de tydske Stater, Schweitz, Belgien og England, for at studere Dyrkningen og Behandlingen af Skov- og Frugttræer samt Havedyrkningen i alle dens Forgreninger; senere har han, med offentlig Understøttelse, ogsaa foretaget botaniske Reiser i Norge. Fra 1851 har han været Universitetsstipendiat i Botanik og siden 1852 Konservator ved Universitetets botaniske Musæum samt Bestyrer af den økonomiske Forsøgsdyrkning i den botaniske Have, og i 1864 blev han endelig, efter Professor Blytt's dødelige Afgang, Lektor i Botanik ved Universitetet og Direktør for den botaniske Have.

Schübeler var fra August 1851 gift med Datter af Kapitain Marcus Holtermann i Orkedalen, Hanna Augusta Holtermann, der døde i Mai 1853 og efterlod ham en Datter. Fra 1860 til Høsten 1863 var Schübeler Sekretær i Selskabet for Norges Vel. Han er Medlem af Videnskabsselskaberne i Christiania og Throndhjem og en hel Del udenlandske Selskaber baade med videnskabelige og praktiske Tendentser.

Saagodtsom fra Barndommen af var Schübeler Samler, og samlede især alle Slags Naturalier. Som medicinsk Studerende og praktiserende Læge studerede han især Botanik og beskjæftigede sig fornemmelig med Algerne og generelt med Plantephysiologi. Paa sine Reiser i Udlandet gjorde han Bekjendtskab med de berømteste Botanikere, de dygtigste Gartnere, og studerede ikke alene baade theoretisk og anvendt Botanik, men deltog, med sin udviklede Sands for det Praktiske og sin ualmindelige Nævenyttighed, i alle til Gartneriet hørende Arbeider, af hvilke han aldrig fandt noget for lavt eller simpelt, naar det paa nogen Maade kunde fremme hans Øiemed, ogsaa at tilveiebringe al den praktiske Dygtighed og Indsigt i Havevæsenets Detailler, som han ansaa det uomgjængelig nødvendigt baade fra Grunden af at kjende, kunne lægge Haand paa og udføre for den Mand, der skulde paatage sig Overbestyrelsen af en botanisk Have. Schübeler har, saavidt os bekjendt, givet et i vort Land enestaaende Exempel paa, at en Mand i den modnere Alder, med den betraadte Embedsbane for sig, lader Doktorskab og Embedsstilling ligge og trækker Arbeidskittelen paa, for at bryde en ny Bane, der allerede nu har bragt Fædrelandet en uberegnelig Nytte, men som først i en fjernere Tid tilfulde vil fattes og værdsættes. Den Omstændighed, at Schübeler ikke undsaa sig ved at svinge Møggrebet og Spaden med ligesaa megen Færdighed, som han i et flydende Sprog meddelte Almenheden sine Erfaringer om disse Gjenstande, og den Omstændighed, at han ikke saa meget fordybede sig i at anlægge de traditionelle Magasiner for tørt Hø, en Gjerning, der visselig heller ikke er uden Fortjeneste, naar den ikke udelukker alt Andet, — bevirkede, at den haandværksmæssige Videnskabelighed rystede sine ærværdige Parykker og rynkede Næsen ad hans hele Stræben, som den i sin exklusive Visdom fandt at staa udenfor den Skigaard, som skiller mellem Videnskabsmand og Haandværker. At den fra sit indskrænkede Standpunkt ikke kunde øine den Videnskabens røde Traad, som gik gjennem Schübelers Arbeider og hele Stræben, var ikke Andet, end man kunde vente, da det Hele var noget Nyt og Uvant hertillands; men at den med den yderste Seighed sparkede imod, selv efterat der fra Udlandet var strømmet Ros og Lovtaler ned over Schübeler fra alle Kanter, netop for det Videnskabelige i hans Gjerning og for hans ny Opdagelser paa Videnskabens Omraade, ja endog længe efterat et anseet udenlandsk Universitet, som Bevidnelse af sin Paaskjønnelse af hans Arbeider og Jagttagelser, havde skjænket ham Doktorhatten, det var noget saa Eiendommeligt, at det udentvivl ikke kunde arrivere andetsteds — i vore Dage. Ligesom den her omhandlede traditionelle Videnskabelighed ikke kunde fatte det Videnskabelige i Schübelers Digten og Tragten, saaledes kunde en Del Folk omkring i Landet, som, sammenvoxne med nedarvede Bygdeskikke og Jordbrugstraditioner, ansaa sig selv som overmaade praktiske, ikke gjøre sig fortrolige med den for dem ny Lære, som han søgte at udbrede om en mere intensiv, d. v. s. en bedre og fuldkomnere Nytning og Dyrkning af Jorden. Dette vilde man paastaa var upraktisk i vort Land, medens det er Noget, som ikke alene i flere Egne alt gjennem længere Tid er praktiseret, men det maa være indlysende for Enhver, der har Øine at se med, at i et Land, hvor Jord- og Agerlapperne ere saa smaa og indskrænkede som hos os, der maa de ikke alene dyrkes saa godt som muligt, men man maa ogsaa for de forskjellige Forhold udvælge de Væxter, der paa ethvert Sted kunne antages at give den rigeste og passeligste Afgrøde, og man maa overalt søge at bringe Eierne af disse smaa Jordlapper til at bøde paa Jordens Ringhed ved Frugtdyrkning, anden Smaanytning af Jorden eller Husflid. Saavidt vides, har aldrig Nogen før Schübeler tænkt paa en saadan Kultur af Fædrenejorden; vore Gartnere kunde det ikke falde ind, thi de havde ikke Rede paa Andet end det Haandværksmæssige af den hele Sag, og indlode sig, paa Grund af det sædvanlige, Haandværket tilliggende Brødnid, ikke engang paa at meddele de praktiske Erfaringer, de under et langt Livsløb havde vundet. Desuden tiltrængte ogsaa de forskjelligartede Forhold i dette baade i Høide og Bredde saa vidtstrakte Land planmæssig at studeres med en mere omfattende Basis af naturvidenskabelige Kundskaber; og et saadant Studium blev først grundlagt og sat igang af Schübeler ved de forskjellige (10) Udstillinger til Havedyrkningens Fremme, der ere afholdte i Christiania og siden have fundet Efterligning i Bergen, Throndhjem og i flere Landsbygder. Paa den ved disse Midler tilveiebragte nærmere Kundskab om hvad der frembragtes, hvad den skjønsomme Botaniker og Gartner deraf kunde slutte, at Jorden maatte kunne frembringe, arbeidede Schübeler nu videre for sit Øiemed, ved Opsatser og Afhandlinger i Aviser og Tidsskrifter, ved Foredrag og Diskussioner paa Landbrugsmøder, som siden bleve trykte,

Dr. F. C. Schübeler.

Efter Photographi af Petersen. Xylographeret af Kanne & Hansen i Leipzig.

kort, med Mund, med Pen og med Bogtrykkersværte, og dertil søgte han at indføre forskjellige Nyttevæxter, som antoges passende for vore Forhold. Ved Siden af disse Schübelers Bestræbelser skyldes den Interesse, som har fundet Indgang og er vakt for denne Sag, Universitetets overordentlige Liberalitet, idet det har tilladt en saa storartet Uddeling af allehaande Frøsorter, Stiklinger, Podekviste osv., som den, der siden Begyndelsen af 1852 har fundet Sted gjennem Schübeler fra den botaniske Have.

Da Schübeler begyndte at holde Udstillinger, havde man saagodtsom heller intet Begreb om de pomologiske Tilstande i Landet. Nu er der ikke alene vundet en grundig Indsigt i disse, men Resultatet af de anstillede Undersøgelser have gjort Opsigt i Udlandet. Man har ved Udstillingerne faaet frem 17 ny værdifulde norske Æbler, som her i Landet ere fremkomne af Kjærner, uden at man nærmere kjender deres Oprindelse, men som fortrinsvis ere skikkede for nordlige Veirlag og høitliggende Egne i Mellemeuropa. De fleste af dem ere beskrevne og tegnede i tydske og belgiske Tidsskrifter; Podekviste have forlængst været udsendte til forskjellige Lande, og de norske Frugttræer ere alt for flere Aar siden optagne i udenlandske Priskouranter som salgbare Varer.

Medens Schübeler saaledes paa en Side, gjennem sin hele Stræbens Retning, i høi Grad har virket for Almen- og Folkevellet i Fædrelandet, har hans Virksomhed og hans Skrifter, og af disse især det store Universitetsprogram om Norges Kulturplanter, væsentlig bidraget til at opklare Udlandets Begreber om Norges Væxtforhold. Dette har ogsaa givet Anledning til, at Oberdieck's og Lucas's pomologiske Maanedsskrift har optaget hans Biografi og Portræt. Hans Sendelser af norske Have- og Jordprodukter til forskjellige store Udstillinger og sidst til Londonner-Udstillingen have virket og ville vedblive at virke i samme Retning; thi fra Udstillingerne ere de gaaede over til Samlinger for anvendt Botanik og Udbredelsen af Kundskab i Plantegeografi i Edinburgh samt ved Universiteterne i Lüttik og Breslau. I et tydsk biografisk Konversationslexikon, „Männer der Zeit", findes følgende Skildring, som vi her optage i sin Helhed, uagtet den tidligere har været indført i dette Blad 1860, Nr. 19, S. 83:

„F. C. Schübeler, født den 25de Septbr. 1815 i Fredriksstad i Norge, er Søn af en Handelsmand af tydsk Herkomst. Allerede som Barn beskjæftigede han sig med at samle alle Slags Naturalier; senere som medicinsk Studerende og praktiserende Læge blev Botaniken hans Hovedstudium, og medens han ofrede sig for Plantephysiologien i Almindelighed, samlede han specielt de i Norge forekommende Algearter. Ved sine Reiser paa Kontinentet saavelsom i England lærte han at kjende ikke blot de mest berømte Botanikere og botaniske Haver, men ogsaa Forskjellen mellem theoretisk og anvendt Botanik. Denne sidste studerede han under et længere Ophold i Tydskland, med Understøttelse af den norske Regjering og det kgl. Selskab for Norges Vel. Efter sin Hjemkomst til Fædrelandet forlod han Medicinen, undersøgte Norges Vegetationsforhold, bragte Lys i dette hidtil aldeles mørke Parti af hans Fædreland og banede saaledes Veien for rationel Agerdyrkning, for Udbredelse af Gartneriet og Akklimatisation af mange fremmede Næringsvæxter. Udnævnt til Konservator ved den botaniske Afdeling af Universitets-Musæet i Christiania og anbetroet Bestyrelsen af Prøvestykkerne for anvendt Botanik i den derværende botaniske Have, har Schübeler allerede erhvervet sig de største Fortjenester af sit Fædreland. Ved sin „Havebog for Almuen", (hvoraf der inden kort Tid udbredtes indtil 20,000 Exemplarer i Landet) vakte han sine Landsmænds Opmærksomhed for Hortikulturen; ved praktisk Undervisning i den botaniske Have søgte han at udbrede Havedyrkning og Frugttræ-Avling i det hele Land, saavidt Klimatet tillod det. Ved Siden af dette praktiske Feldt dyrkede han med sjelden Udholdenhed det Videnskabelige, som kan sees af hans Værk: „Ueber die nördlich-geographische Verbreitung der Obstbäume und beerentragenden Gesträuche" (Hamburg). Praxis og Videnskab faldt sammen i de af ham siden 1852 aarligt foranstaltede Udstillinger af norske Have- og Markfrugter i Forbindelse med de samme Produkter, indførte fra sydligere Lande. Den af ham foreslaaede og udførte sammenlignende Prøvedyrkning med Sædekorn og Frøsorter fra Norge, som samtidigt foretoges der og i forskjellige Stater paa Kontinentet, ligesom omvendt med Sæd og Frø fra bestemte Egne paa Fastlandet, der sættes paa en og samme Tid paa Kontinentet og i Norge — har været ligesaa interessant for Botanikerne som udviklende for Plantephysiologien. Thi disse Forsøg have allerede frembragt overraskende Resultater med Hensyn til Spiretiden, Væxten, Frugtens Mængde, Vægt, Modenhed osv. Ved Siden heraf har Norge, Europas i vegetativ Henseende mærkværdigste Land, ved Schübelers rastløse Bestræbelser faaet en betydelig Akklimatisationsflora, der er ligesaa behagelig for Normændene i deres Haver, som nyttig for dem i deres Kjøkken. — I en fortløbende Række af populære Afhandlinger har Schübeler ogsaa søgt at bekjæmpe den endnu i Norge sædvanlige adamitiske Maade at dyrke Jorden paa, og har derfor i Haven og paa Ageren vist sig som en i Ordets sande Betydning „Nutidens Mand."

En lignende biografisk Skitse findes ogsaa optaget i „Unsere Tage. Blicke aus der Zeit in die Zeit." 51de Hefte.

Hans Skrift om Norges Kulturplanter, der som Universitetsprogram udkom paa Tydsk i 1862, med et Forord af Professor Chr. Boeck, er i tydske, engelske og belgiske Tidsskrifter udførlig bleven anmeldt med tilhørende Uddrag og Fremstillinger af Videnskabsmænd, som Berthold Seemann, Professor Stöckhardt og Oberforstrath v. Berg, og det samme gjælder om et mindre Udtog af dette Skrift, der blev udgivet paa Engelsk til Londonner-Udstillingen under Titel: „Synopsis of the vegetable products of Norway."

Schübelers Fremstilling har altid været givet i et flydende Sprog, der dog ikke synderlig har skillet sig fra det gjængse og gjæve; men det havde tidligere ofte for stor Bredde og tyngedes ikke sjelden ved Ting, som ikke egentlig vedkom Hovedsagen, saaledes at det Hele kom til at lide under Mængden af de mindre vigtige Enkeltheder. Han fandt imidlertid snart, at der maatte skrives paa en anden Maade, om det, han vilde skrive, skulde finde Indgang hos F o l k e t, som han skrev for, og da hans Øine af et Par af hans Omgangsvenner vare aabnede for det Eiendommelige i en renere og mere folkelig Fremstillingsmaade, tilegnede han sig, ved sin Sprogsands og den ihærdige Flid, hvormed han lægger sig paa Alt, hvad der interesserer ham, i utrolig kort Tid en saadan, og frembragte sin „Havebog for Almuen", der ikke alene er et fuldendt Mesterstykke i praktisk Retning, men tillige i grei Fremstillingskunst, og et sjeldent Exempel paa, hvor kortfattet og klart Saadant kan gives. Enhver, som har nogen Fatteevne og kan læse indenad, maa kunne skjønne dens Indhold, og skjønner han den ikke, kan han ikke skjønne Noget.

Ovenstaaende Skildring af en i sit Slags storartet og fædrelandssindet Livsvirksomhed kunne vi ikke slutte, uden at tilføie en Bemærkning, som paatrænger sig. Medens det undertiden regner, hagler, ja fyger offentlige Udmærkelser ned over mangehaande Personligheder, hvis Fortjenester ere mikroskopiske eller mildest talt af en yderst problematisk Natur, finder den v i r k e l i g e Fortjeneste ikke sjelden saa sent sin Paaskjønnelse, at Udmærkelser af den Art blive overflødige. Dette er ikke Noget, som er eiendommeligt for Preussen og Rusland, men det hænder ogsaa hertillands.

*

Maanedlig politisk Oversigt.

K o n f e r e n t s e n s Forhandlinger tilhøre nu Historien, og vi ville derfor i det Følgende give en kort Udsigt over Gangen i dens Forhandlinger. Det var den 18de Marts, at Lord Russell i Overhuset forkyndte, at de Magter, der havde undertegnet Londonerprotokollen, vare komne overens om at forsøge en fredelig Løsning; det første Møde skulde holdes den 12te April, men Dybbøls Indtagelse skulde først gaa for sig den 18de, og Lord Russell tillod med beundringsværdigt Taalmod de tydske Befuldmægtigede at udeblive, indtil denne Kjendsgjerning var fuldbragt, og først den 25de kunde et fuldstændigt Møde holdes. De første Møder optoges af Forsøg paa at istandbringe en Vaabenstilstand, og den 9de Mai maatte Danmark gaa ind paa at hæve Blokaden, medens de tydske Hære bleve staaende i sine Stillinger, ja, uden at ændse de Reklamationer, der gjordes fra dansk Side, fremdeles hævede Kontributioner og krænkede de Betingelser, som deres respektive Regjeringer havde fastsat for Vaabenhvilen fra 12te Mai til 12te Juni. I Mødet den 12te Mai begyndte Behandlingen af selve Tvistens Gjenstand, og det var da først Londonerprotokollen, som det gik ud over. Forbundets Gesandt, v. Beust, erklærede, at Tydskland ikke ansaa sig bunden ved den, da den aldrig var vedtagen i Frankfurt, og de tvende tydske Stormagters Repræsentanter erklærede med lige Aabenhed, at ogsaa de ved den nu udbrudte Krig ansaa sig for løste fra de ligeoverfor Danmark indgangne Forpligtelser. De neutrale Magter, Garantisterne for den nu fornægtede Overenskomst, modtoge med prisværdig Ro disse overraskende Meddelelser, der fra nu af bleve mere og mere aabne og i det følgende Møde, den 17de Mai, viste sig at sigte til et virkelig uafhængigt Slesvig-Holsten, løsrevet fra Danmark. Ligeoverfor saadanne Fordringer kunde de danske Befuldmægtigede ikke gjøre andet end erklære, at de skulde forebringe sin Regjering de tydske Forslag, og Møderne maatte nu indstilles, indtil dennes Svar kom. Den 28de Mai samledes man paany, og efterat Grev Apponyi bestemt havde gjentaget Fordringen om et Slesvig-Holsten som uafhængig tydsk Stat, var det, at Lord Russell endelig rykkede i Marken med sit Forslag om en Deling efter Nationaliteterne, saaledes, at Lauenburg, Holsten og den tydske Del af Sydslesvig indtil Slien og Dannevirke tilfaldt Tydskland, hvorpaa disse Distrikter ved en almindelig Afstemning selv skulde bestemme sin videre Skjæbne. Hvem de end tilfaldt, skulde det imidlertid være forbudt her at opføre Fæstninger eller anlægge Krigshavne, og endelig skulde det øvrige Danmarks Uafhængighed garanteres af de europæiske Magter. Londonerprotokollen var saaledes i Virkeligheden opgivet; Tydskland havde i den Henseende allerede faaet sin Krig frem. Til Lord Russells Forslag sluttede sig Frankrig, Rusland og Norge og Sverige; ogsaa Danmark erklærede sig villig til at gaa ind paa det, medens Tydskland i Mødet den 2den Juni istedetfor Slienlinien fordrede en Linie, dragen mellem Aabenraa og Tønder. Forskjellen var betydelig, men den sangvinske Lord Russell udtalte ikke destomindre Haabet om Muligheden af en Udjevning, og med Udsigten hertil var det, at man besluttede en Forlængelse af Vaabenhvilen og Forhandlingerne indtil den 25de Juni.

De tydske Magter forlangte denne betydelig mere forlænget; men et saadant Arrangement, der vilde have tilladt dem, uforstyrrede af nogen Blokade, at sætte sig saa fast i Hertugdømmerne, at neppe nogen Magt mere vilde kunne have fordrevet dem derfra, strandede dog paa Danmarks absolute Vægring. Nu skulde man have troet, at Slesvigs Deling paa nogenledes rimelige Betingelser var bleven tagen under Behandling; men i Mødet den 9de Juni vendte Lord Russell, der ganske syntes at have forglemt sit eget Forslag, tilbage til Spørgsmaalet om, hvorfor man endelig skulde opgive Londonerprotokollen, hvad man vilde sætte i dens Sted, og hvorfor de tydske Magter først nu vedkjendte sig sin Hensigt, fuldstændigt at tilegne sig Hertugdømmerne, et Maal, som de ved Krigens Begyndelse paa det Bestemteste havde benegtet, og, uden at Nogen, mærkeligt nok, kaldte de ærede Talere til Sagen, udspandt der sig en Diskussion om Arvespørgsmaal, Slægtskab og gamle Traktater, saadan, som kun Tydsklands med Philosophiens Føde nærede Jurister forstaa at føre og begribe. Den 18de kom atter den almindelige Afstemning paa Tale, og nu var det, at Preussen fremkom med det berømmelige Forlangende, at hele Slesvig skulde raadspørges, om det vilde tilhøre sin retmæssige Souverain, til hvis Fiender det for Størstedelen ikke i ringeste Maade havde sluttet sig. Men selv denne Tydsklands Tilflugt til den almindelige Afstemning var, som man kunde forudse, alt andet end alvorligt ment; dertil vilde Anerkjendelse af et saadant Princip medføre altfor store Farer for det selv, i Ungarn, Polen og Italien, og nu var det Rusland, der paatog sig at rage Kastanierne ud af Ilden for sine omskindede Naboer, — Rusland, som, uden at rødme, har knust saamangen Nationalitet, og som den Dag idag vedbliver med den samme Beskjæftigelse midt for Europas Øine, kunde ogsaa aabent vedkjende sig, at det aldrig vilde være med paa at tillade, at en europæisk Konferents anerkjendte Folkenes Selvbestemmelsesret. Dermed var den Dør lukket, og det Forslag, som man nu greb sin Tilflugt til, at der skulde udnævnes en Voldgiftsmand, strandede naturligvis strax paa Preussens meget aabne Erklæring, at det med Fornøielse gik ind paa Forslaget, — det vil sige saaledes, at det ikke vilde anse sig for bunden ved Kjendelsen selv, hvis denne ikke fandt dets Bifald. Hermed var da al videre Debat om Sagen selv afskaaren, og de to sidste Møder, den 22de og 25de Juni, optoges kun af de Udgydelser, hvormed de respektive Befuldmægtigede lettede sine Hjerter, og under en konvenabel Form udtalte sin Længsel efter snart at kunne anvende mere slaaende Argumenter.

Den 25de Juni holdtes Konferentsens sidste Møde, og samme Dag aabnede Biskop Monrad paa Kongens Vegne det ny danske Rigsraad og forkyndte det, at Krigen var gjenoptagen, vel med Bevidstheden om „hvor lidet Retten i vore Dage veier i Europas politiske Vægtskaal, og hvor forladte en Konge og hans trofaste Folk kunne staa ligeoverfor en overmægtig Fiende", men dog neppe ganske uden Haab om, „at idetmindste et Sted Medfølelsen vilde voxe til kraftig Medvirkning." Dette Haab skulde imidlertid snart tages bort; hidtil var det kun en enkelt Regjering, der aabent havde erklæret sig afmægtig til at møde de tydske Hære og til at paatage sig Ansvaret ved en Krig; men efter Als's Indtagelse gjentog det samme Skuespil sig i det stolte England, hvis Ministere udtalte ganske de samme Undskyldninger, med hvilke man før havde krænket Danmark i dets Ulykke. Tydskland — det foragtede Tydskland, over hvis indre Splid og og Uenighed, over hvis Udygtighed til Handling og barnagtige Mangel paa Energi enhver Dreng blandt Staterne før troede at kunne spotte, har sat sig i en saadan Respekt, at de engelske Ministre — for ikke at tale om andre mindre — ikke tage i Betænkning at vedgaa, at England ikke tør optage Kampen for Danmark.

Allerede den 29de Juni Kl. $1\frac{1}{2}$ om Morgenen slog Tydskerne ned over Als, der efter heftig Kamp,

i hvilken de Danske tabte ca. 3000 Mand, maatte opgives. Nu er det vel Fyen, Turen er kommen til.

I Frankrig er det lovgivende Kammer sluttet og de administrative Forfølgelser begyndte paanyt. Et mærkeligt Exempel paa disse er den Fremgangsmaade, man har anvendt mod den bekjendte Forfatter og Videnskabsmand E. Rénan, og da denne Episode, som vi ikke have seet nævnt i noget af vore Dagblade, virkelig som et Tidens Tegn har lige saa stor Interesse som nogle meningsløse Noter eller svulstige Parliamentstaler, ville vi i Korthed anføre Sagens Sammenhæng. Allerede for et Par Aar siden blev Rénan efter sin første Forelæsning suspenderet fra det Professorat i orientalsk Philologi, som han ifølge sine Kollegaers enstemmige Indstilling var bleven kaldet til. Han havde været dristig nok til i denne Forelæsning at ytre Anskuelser om Jesu Guddommelighed, der maatte opvække en Storm af Forbitrelse hos Frankrigs bigotte, strengt orthodoxe katholske Præsteskab. Han forblev imidlertid Professor, kun uden Ret til at holde Forelæsninger; hjemme i sin Bolig foredrog han imidlertid de østerlandske Sprog for den lille Kreds af Elever, der helligede disse Studier nogen Opmærksomhed. Imidlertid udkom for neppe et Aar siden Rénans bekjendte Bog og slog an hos en Læsekreds saa stor, som sjelden noget literært Arbeide har forstaaet at erobre sig. Her var under den officielle, rettroende Jødedoms Billede det katholske Kleresi rammet paa det Føleligste, og for en Regjering, der i den Grad som den nuværende franske støtter sig paa Præsterne og i politiske Øiemed benytter sig af deres Indflydelse paa Massen, var det nu en Nødvendighed at fjerne den fri Forsker fra hans Lærestol, med hvor stor Ret det end blev fremhævet fra den modsatte Side, at en Mand, hvor kjætterske Meninger han end nærede i religiøs Henseende, ligegodt derfor kunde foredrage de østerlandske Sprog og være en udmærket Linguist. For kort Tid siden læste man da Rénans Udnævnelse til Inspektør ved det keiserlige Bibliothek, en Post der er uforenelig med offentlig Lærevirksomhed; R. havde imidlertid ikke søgt den, og da han i et Brev til Undervisningsministeren erklærede ikke paa denne Maade at ville lade sig skubbe bort fra et Embede, han endnu ikke formelig var afsat fra, tilbagekaldtes hans Ansættelse ved Bibliotheket, samtidig med, at han erklæredes afsat fra sit Professorat. I slige Lænker lægges den fri Videnskabelighed i vore Dage af Børn af Mændene fra 89! Man taler om vort Aarhundredes umaadelige Fremskridt, man tilbeder i stum Forbauselse det materielle Opsving, og under alt dette glemmer man at lægge Mærke til, hvorledes den Aand, der skulde løfte alt dette paa stærke Vinger, søger sine Ideer og Forbilleder i længst hensvundne Tiders indskrænkede Anskuelser. Møderne i Kissingen og Karlsbad har i de sidste Dage skaffet Verden det mærkelige Syn af en Fornyelse af den hellige Alliance, om end ikke i Navnet saa dog i Realiteten. Øiemedet ligger nær: Enighed i at underkue Folkevilliens stærke Rørelser, der saa længe har truet med at sprænge de kunstige Baand, i hvilke forældede diplomatiske Kombinationer har lagt Nationerne. Først og fremst maa de trende Magter gjensidig sikre hinanden de Stykker af Polen, de eie, og hindre Opstanden der fra at antage Dimensioner, der tilsidst dog maaske kunde bringe Europas Taalmodighed til at briste. Rusland maa have Ro til at „pacificere" Polen med den Methode, det længe har anvendt. Fra Lithauen deporteres Hundreder af Familier, og Kolonister fra det indre Rusland indtage deres Plads. Selv det polske Sprog skal dø; Aviserne i Wilna har faaet Befaling til kun at betjene sig af Russisk; i Skolerne læres det ikke mere, og Bibliotheker og Bogtrykkerier lukkes. Det er den samme Methode, der anvendes i Kaukasus. Den 6te Juni telegraferede Storfyrst Michael, Overbefalende over Kaukasusarmeen, til Keiseren: „Jeg er saa lykkelig, at kunne meddele Deres Maj. Tilendebringelsen af det berømmelige Kaukasusfelttog. For Øieblikket findes der ikke en eneste Stamme, der ikke er overvunden." Det er rimelig nok; thi her som i Polen vil den russiske Keiser snart herske over et Land uden Beboere, og kunne gjentage Horace Sebastiànis Ord fra 1831:

„L'ordre règne dèsormais à Varsovie."

I Kong Wilhelm I af Würtemberg, der netop er død, gik den ældste af de tydske Fyrster bort. Han var født den 27de September 1781 og tilbragte hos sin tyranniske Fader, Kong Frederik, en Barndom af den Art, at han i sit to og tyvende Aar saa sig nødt til en hemmelig Flugt, paa hvilken der, for at forebygge videre Skandale, fulgte et fleraarigt Ophold i Udlandet. Tvungen af den almægtige Keiser rakte han 1808 Charlotte af Bayern sin Haand til et glædeløst Ægteskab, der var beregnet paa at nærme de tvende Hoffer til hinanden, og endnu bitrere var det, da han i 1812 maatte følge de würtembergske Tropper mod Rusland, indtil den paafølgende Katastrophe tillod ham at vende sig mod sin og sit Fædrelands Fiende. Han deltog nu med Tapperhed og Iver i den store nationale Kamp, der endte med de Allieredes Indtog i Paris, og Alt syntes at vende sig til det Bedste, da han, skilt fra sin Gemalinde, i Januar 1816 indgik et nyt Ægteskab med den elskværdige Sophie Dorothea af Würtemberg og kort derefter, i Oktober samme Aar, besteg Thronen efter sin Faders Død. Den ny Konge vandt snart Anerkjendelse for sin stille, dygtige Virken for Landets Velstand, men det Forslag til en Forfatning, han fremlagde, vandt ikke Bifald hos de Liberale, og det var kun Frygt for, at Forbundsdagen skulde gribe ind og paatvinge Landet en endnu mindre frisindet Forfatning, der i 1819 drev Ministeren Wangenheims Forslag igjennem hos Stænderne. Det politiske Liv i Würtemberg var siden ringe; enkelte Rystelser kunde dette Land lige saa lidt som det øvrige Tydskland undgaa efter de franske Bevægelser i 1830 og 1848; men Kongen viste ved disse Anledninger et Maadehold og en personlig Mildhed, der forsonede Folket med ham og de Institutioner, indenfor hvilke det maatte erkjende, at det kunde bevæge sig med en Frihed, der var sjelden i Nabolandene. Først i 1851 drog den gamle Konge Opmærksomheden paa sig ved en Skrivelse til Fyrst Schwarzenberg, hvori han, den ivrige Bekjæmper af Preussens Hegemoni, tog Ordet for et tydsk Nationalparlament og en Reform af Forbundsforfatningen i en saa frisindet Retning, som vistnok faa tydske Fyrster dengang vovede at bekjende sig til. De senere Aar tilbragte han i ubemærket Stilhed, fornemmelig optaget af sin levende Interesse for Landvæsenet og industrielle Foretagender. Sin anden Hustru havde han mistet allerede i 1819, og Aaret efter indgik han et nyt Ægteskab med en Kusine, den 19 Aar yngre Pauline af Würtemberg. Kong Wilhelm var ikke altid populær; men hans personlige Bravhed og Redelighed vandt ham Folkets Agtelse.

Kampen mellem Kearsarge og Alabama.

Vi har herom modtaget følgende Brev fra vor Pariserkorrespondent:

En gribende Duel har fundet Sted paa Havet, ikke mellem to Mænd, men mellem to amerikanske Skibe, „Kearsarge" og „Alabama." De to Antagonister gjorde som andre Duellanter: de begave sig til fremmed Kyst, for at afgjøre sit Udestaaende, og havde Vidner ligesom de, nemlig to franske Krigsskibe, en engelsk Damper og en Yacht, der optog de Saarede. Hele Cherbourgs Befolkning fulgte med Kikkerter Duellen, og saa det konfødererede Skibs Flag efter to Timers Kamp forsvinde for sine Øine. To Timer er i vore Dage nok til at ende et Søslag. Søkrigen har gjort rædselsfulde Fremskridt. Hvor er den Tid, da man tilkastede hinanden Pile fra et Skibsdæk til det andet, hvor man betjente sig af en simpel Spore, for at gjøre Hul i det fiendtlige Fartøi, hvor man tilkastede hinanden Kar, fyldte med brændende Materiel? Grusommere var man maaske i Midlerne, men det gik dog ikke saa rædselsfuldt hurtigt. Hannibal fyldte Lerpotter med Slanger og kastede dem over paa Romernes Skibsdæk. Englænderne slog i 1217 en fransk Flaade, ved at kaste ulæsket Kalk i Luften, der gjorde Fienderne blinde. Nu har man Kanoner, der gjøre Fyldest for Alt.

Ved den Kamp, der fandt Sted ved Cherbourg mellem de to fiendtlige Skibe, gik man ialt frem som ved en almindelig Duel. Kun blev der ikke, som ved Dueller mellem Mand og Mand, trukket Lod om, hvem der skulde have Solen i Øinene. En Kanontorden, der bragte alle Kystens Fugle til at tage Flugten, fortalte videnom, hvad Rædselsfuldt der foregik paa Havet, og under en Røg, der som en hvid Damp lagde sig over de Kjæmpende, som om de vare Halvguder, skjulte i deres Skyer, forsvandt „Alabama", det konfødererede Skib, der havde været forfulgt af det fødererede Skib „Kearsarge" lige ind til Cherbourgs Havn. Et fransk Krigsskib havde faaet Ordre til at føre „Alabama", der brændte efter at maale sig med sin Fiende, ni Mile fra fransk Kyst, for at Mødet ikke skulde finde Sted i fransk Farvand. Klokken ni om Morgenen forlod „Alabama" Havnen, og Kl. 11 begyndte Ilden mellem de to Skibe, der gjennemborede hinanden med Kugler. Syv Gange fjernede man sig fra hinanden og tog igjen Tilløb; Kl. 12½ var de to Skibe for ottende Gang Side ved Side, da „Alabama", ved at vende sin Agterdel mod „Kearsarge", modtog en saadan Salve, at den ti Minuter efter var under Vand. En engelsk Yacht, der i nogen Afstand havde fulgt de to Skibes Bevægelser, optog 14 Officierer og 42 Mand, dels af Havet, dels af en Baad, hvori Nogle havde søgt Frelse. „Kearsarge" optog 62 Skibbrudne og har selv nogle Saarede og Døde.

Der skrives fra Cherbourg, at Kapitainen paa „Alabama", der havde udholdt mere end en Dyst, dog betænkte sig paa at forlade Cherbourgs Havn, da han vidste, at hans Fiende oppebiede hans Udgang. Skibet var i daarlig Stand, og alle erfarne Sømænd fraraadede den tapre Kapitain Kamp, men man indsaa, at kloge Raad her vare spildte, og at det tidligere eller sildigere vilde komme til Kamp; og ganske rigtig, en Morgen forsamler Kapitainen sine Officierer, og man beslutter enstemmig at seire eller gaa under. At Officiererne ansaa Kampen for ulige, sees deraf, at de havde efterladt i Cherbourg Breve til Slægt og Venner, som skulde sendes med Posterne i Tilfælde af Undergang. Kapitainen havde nedlagt hos en Bankier en stor Sum Penge. Han er mellem de Frelste.

Begyndelse og Ende.

(Af Paul Heyse.)

III.

Hun gik raskt ind i Sideværelset og lukkede Døren til efter sig. Nu stod han ved Bordet, paa hvilket Æblet laa, og stirrede en Stund dybsindigt paa det. Derpaa gav han det ærgerlig et Puf, saa at det fløi ud over Bordet og rullede henad Gulvteppet. Han sukkede, og, ligesom for at muntre sig selv, slog han sig med Ridepidsken i Haanden, saa længe til det gjorde ondt. Mekanisk greb han efter en af Bøgerne i Sophahjørnet. Det var Mørikes Digte; han glemte, hvor han var, og fordybede sig, dragen videre fra Blad til Blad, i Bogen.

Da gik Døren til Korridoren raskt op, og en Dreng paa henved ti Aar sprang lystig ind i Værelset. „Mor", raabte han, „faar jeg Lov til —, men Mor er jo ikke her", afbrød han sig selv og saa forundret paa den Fremmede med sine klare, skarpe Øine.

„Kom bare nærmere min Dreng", sagde Valentin og rakte Haanden ud imod ham. „Din Moder er i Sideværelset og klæder sig paa. Hvad heder du?"

„Fritz heder jeg."

„Vil Du ikke give mig Haanden, Fritz?"

Drengen nølede. "Hvem er De da?" spurgte han halvt forlegent, halvt trodsigt.

"En gammel Ven af din Moder. Du kan gjerne tage mig i Haanden; din Moder har intet mod det. Saa, det er ret, min Dreng. Vil Du ikke besøge mig? Jeg har fire vakre Heste. Og et lidet Gevær giver jeg Dig og tager Dig med paa Jagt, og naar Du har skudt den første Hare, bringer Du Moder den."

Drengens Øine straalede. Men pludselig betænkte han sig og sagde: „Jeg vilde gjerne komme til Dem; men jeg skal i Skole. Det er bare idag, jeg har fri, og nu spurgte just Rektorens Sønner mig, om jeg ikke vilde følge med dem udenfor Byen og sætte op en Drage."

„Saa faar Du komme til mig i Ferierne; vil Du det, kjære Fritz"?

„Hvis Mor giver mig Lov til det."

„Spørg hende Du, min Gut! Og, ikke sandt, vi skal være gode Venner?"

Drengen nikkede. Valentin løftede ham op og kyssede ham paa Munden. Nu kaldte hans Moder paa ham og slap den Lille ind til sig. Valentin hørte, hvorledes han ivrigt fortalte hende alt det, den fremmede Mand havde talt med ham. „Han har givet mig et Kys ogsaa", sagde Drengen, „hvorfor holder han af mig, strax den første Gang, han ser mig?"

Nu talte de en lang Stund sagte sammen, og Moderen lod ham derpaa gaa bort gjennem en anden Dør. Men Valentin traadte til Vinduet og saa ham komme ud af Huset og gaa hen til to Kammerater, som havde ventet paa ham dernede. Det glatte, lyse Haar faldt rigt ned paa hans Skuldre, og under den mørke Hueskjærm straalede de rene Barnekinder. Og alligevel var det ikke med Glæde i Hjertet, at han deroppe i Vinduet fulgte Barnet med Øinene.

Saaledes fandt Eugenie ham, da hun reisefærdig traadte ud af sit Værelse. En sort Fjær faldt ned fra hendes mørkegrønne Hat, og den korte, graa Kappe sluttede snevert om hendes Skuldre. „Jeg er færdig, min Ven", sagde hun, „lad os nu sætte os i Vognen."

Han saa forvirret op. „I Vognen?" spurgte han.

„Som De naturligvis for længe siden har bestilt."

„Sandelig", svarede han, „det har jeg endnu ikke gjort. De er ogsaa saa hurtigt bleven færdig med Deres Paaklædning."

„Og De er den første Mand, der beklager sig derover. Nu vel, saa faar jeg da sørge for, at vi komme afsted."

Hun ringede og gav Ordre til, at der skulde spændes for. Medens det skede, blev Valentin staaende sammensunken ved Vinduet og studerede Arabeskerne i Gardinet. Han saa, at hun tog Æblet op fra Gulvet, og kom hende ikke i Forkjøbet. „Ved De vel", sagde hun spøgende, „at man maa omgaaes en saa skjøn Frugt omhyggeligere? Æblet har allerede faaet en Plet af sit ublide Fald."

„Saa var det kanske det bedste, Fru Eugenie, at man ganske lod det være ude af Legen. Jeg føler allerede paany den samme Gysen som før Reisen igaar. Hvorfor maa det da ogsaa netop være i L., at jeg skal friste min Lykke? Hvorfor netop hos en áf de tre Søstre?

Til Syvende og Sidst kunde jeg vel finde det, som jeg søger, nærmere."

„De skulde skamme Dem over Deres Vægelsind", svarede hun med komisk Alvor. „Er det det Mod, De har pralet med? Vær dog en Mand og stik det stjaalne Æble smukt i Lommen. Den Brøde, at De har røvet det, kan kun forsones ved et endnu større Hjertetyveri fra en af de tre Søstre. Jeg hører, Vognen kjører frem; kom nu! De har vakt min Nysgjerrighed, og nu hviler jeg ikke, før den er tilfredsstillet."

Da de sad i Vognen og vare komne ud af Byen og uden Larm rullede hen over den jevne Vei, var Valentin den første, der brød Tausheden. „Jeg har seet Deres Dreng, Eugenie."

„De maa rose ham, det siger jeg Dem", svarede hun rask, „thi jeg er en meget forfængelig Moder. Han ligner sin Fader paafaldende."

„Det tænkte jeg nok; thi Ansigtet var mig fremmed. Kun Munden var Deres, Eugenie, ganske og aldeles Deres."

Hun vendte sig bort og lod Blikket streife ud over Egnen, der her trak sig sammen i en trang Dal; til begge Sider hævede der sig Vinbjerge. Taagen var nu aldeles forsvundet, og de funklende Solstraaler spillede paa de fugtige Ranker og Blade. Nede i Dalbunden bruste Elven afsted mellem Pil og Lind, og Smaabaade glede rask nedover Dalen.

Der gives Intet friskere og mere opmuntrende end en Udflugt under en klar Høsthimmel. Dette følte ogsaa Valentin og begyndte atter paa den afbrudte Samtale. Han spurgte først om Moderen, hvorpaa Eugenie af sig selv begyndte at tale om sin Mand. „De var bleven hans Ven, Valentin", sagde hun alvorlig. „Han var en udmærket Mand, en tapper Officer og var besjælet af en naturlig Følelse for alt Skjønt og Godt i Menneskelivet. Folk, der ikke kjendte ham, ansaa ham for kold; men i sit Hjerte bar han en Skat af ædel Varme, der kom hans Nærmeste, hans Hus, hans Venner til Gode. Min Moder sørger endnu den Dag idag over ham, næsten som over min Fader. Det er mit Haab, at Frits vil voxe op i hans Billede."

Valentin taug længe. Endelig spurgte han uden at se paa hende: „Og siden De blev Enke, har De ikke villet laanet Øre til nogen ny Beiler, hvorpaa der udentvivl ingen Mangel har været?"

„Nei, min Ven", svarede hun rolig; „jeg har ingen Lidenskab følt, og hvad Ægteskab grundet paa Agtelse angaar, er det altid et ualmindelig heldigt Tilfælde, naar man ikke kommer til at angre det."

I dette Øieblik bøiede de om en Krumning af Dalen, og den pludselig forandrede Udsigt afbrød Samtalen. Til Venstre, hvor Vinhøiene paa den anden Side af Elven traadte tilbage i en Bue, laa en net liden By, om hvis Virksomhed Skorstenene paa en Mængde Fabrikker og Larmen af Hjulene i Mølleværkerne bar det bedste Vidnesbyrd. En anseelig Stenbro hvælvede sig over Elven. Men over Husenes høie Gavler ragede en gothisk Kirkes slanke Skikkelse i Veiret, og den fint gjennembrudte Spids med Korsblomsten hævede sig let og luftigt i det sollyse Blaa, omflagret af Duesværmer.

„Det er E.", sagde Kudsken og pegede bortover med Svøben, medens han et Øieblik holdt Hestene stille. „Kjør kun over Broen", raabte Valentin til ham, „vi ville ikke forbi, før vi have seet den skjønne Kirke lidt nærmere."

Eugenie saa spørgende paa ham. „Lad mig raade, bedste Veninde", vedblev Valentin; „vi komme endnu altid tidsnok til Doktoren. Jeg tænker, vi hvile her et Øieblik, bestige Taarnet og spise saa til Middag her i Byen for ikke atter at overraske min tilkommende Hr. Svigerfader midt under Maaltidet. Vi har Maaneskin, og, om end Hjemturen kommer til at falde lidt sent, kan nu ikke det være saa farligt."

„Lad saa være da", svarede hun. „Kun betinger jeg mig, at det bliver ved vor første Aftale, og at min tapre Ridder ikke søger Udflugter for heller ikke idag at komme til at udlevere Æblet."

Han lovede det muntert — ved sin Ridderære.

De stege ud ved Kirken og lode den ældgamle Port aabne. Den graahaarede Portnerske førte dem hostende og snappende efter Veiret langsomt omkring i de høie Skibe. „I Eders Alder har man ikke godt af Kirkeluften, Mor", sagde Valentin. „Har De ikke et eller andet Barnebarn, som kan vise Fremmede om? De skulde sidde derude i Solskinnet; vi finde os nok ogsaa tilrette paa egen Haand."

„Aa, nede i Kirken gaar det endnu an", svarede den Gamle, „men de mange Taarntrin slæber jeg mig rigtignok aldrig mere opover. Vil Herskabet op, kan det heller ikke tage feil; Trappe følger paa Trappe lige op i det øverste Galleri, hvor En kan blive svimmel."

Valentin saa paa Eugenie. „Vi gaa dog op?" Hun nikkede. Gjennem en liden Stendør, der bevogtedes af to i Væggen udhugne Drager, stege de ind i Taarnet. Her vare de ganske udelukkede fra al Dagens Glands og fra Høstsolens milde Varme, og den kjølige Skumring, hvori de befandt sig, gjorde dem tause. Medens hun traadte op ad Vindeltrappen, kunde han ikke andet end som fortryllet lade Blikket følge de smaa Fødder, der skrede hurtigt iforveien. Det forekom ham, som om han maatte følge overalt, hvorhen disse Fødder vandrede, selv om det skulde falde dem ind at klatre bent op ad det steile og høie Tag, som man hist og her skimtede gjennem Lugerne. Han udstødte uvilkaarlig et Suk; hun standsede paa en Trappeafsats og saa sig muntert om efter ham. „De taber Veiret, min Ven", sagde hun.

„Det forekommer mig tvertimod, som om jeg har formeget", svarede han.

„Vær sparsom dermed; jeg tror, vi endnu kan faa Brug derfor. Se, hvor høit vi allerede befinde os over Jorden, og endnu har vi ikke naaet Gesimsen paa Skibene."

„Jeg tror for Alvor, Eugenie, at De fører mig lige lukt ind i Himlen."

„Taalmodighed", svarede hun i en spøgende Tone, „først maa De gjøre Dem fortjent dertil."

„Og om jeg nu havde isinde at storme den?"

„Vi faa nu først se, om De er saa fri for Svimmel, som maa være til et saa titanmæssigt Foretagende. Gaa nu De heller foran; Trappen bliver trangere, og jeg taber Modet, naar jeg ikke ser Nogen foran mig."

Han gjorde, som hun bad, og steg tankefuld opad Trinene. Han havde ikke Hjerte til at se sig om efter hende. Kun hendes Kjoles Raslen mod Muren forsikrede ham om, at hun fulgte ham. Saaledes naaede de det første Galleri paa Taarnet, der løb rundt om Foden af den gjennembrudte Spids, i hvilken de traadte ind. „Ikke hvile endnu", sagde hun, „jeg vil ikke se ned, før vi have naaet det Øverste. Men opad kan man nok vende det forbausede Blik. Hvor eiendommeligt indesluttes vi ikke her til alle Sider af dette spidse, luftige Stentelt, denne kjølige Sommerbolig. Skade, at denne Træsøile, hvorom den øverste lille Trappe snor sig, forstyrrer hele Virkningen af de skjønne Stenrosetter. Men uden den kom vi rigtignok ikke Spidsen saa nær. Velan da, lad os trænge frem i det Længste."

Snart stode de dybtaandende ved Siden af hinanden i den fri Høide, og Blikket sænkede sig nu med glad Gysen i det umaadelige Dyb. De Hundreder af takkede Pyramider og Fialer paa Kirkebygningen stirrede opad, derunder de utallige Skorstene paa Byens Tage, det renlige Torv med Raadhuset, bygget i den eventyrligste Rokkokomaner, Menneskevrimlen i Gaderne, Alt lydløst, smaat og besynderligt som i et Dvergeventyr. Hen over Dalbunden gled Elven frem i Solskinnet som en Sølvslange, med Bølgerne glitrende som Skjæl, og i Baggrunden dukkede blaa Høidedrag med skarpe, utilslørede Omrids frem over Vinbjergene.

De støttede sig Side om Side mod Brystværnet, og han saa hendes Ansigt i klart Profil udsat for Solen, mod hvilken hun ikke søgte at beskytte det. Kun Øienlaagene havde hun sænket. Den friske Vind for gjennem hendes rige Haar og løste en liden Fletning, hvorved den streifede Valentins Kind. Hun mærkede det ikke; med aabnede Læber indsugede hun den rene Luft, de fine Næsebor vare i en zitrende Bevægelse, og Blodet løb raskere gjennem hendes Aarer.

„Lønnes man ikke for sin Møie?" sagde hun; „her

Kampen mellem Kears

er herligt; og hvor kjær faar man ikke Verden og Menneskene, jo længere man kommer bort fra dem."

„Der ligger en rensende Kraft i Luften i Høiden", svarede han sagte. „Det indsnevrende Tryk af de daglige Hensyn og Vaner slipper os, vi tykkes os rykket nærmere hen til vor Skaber og i Sandhed kaldede til at beherske Livet, naar vi saaledes med et eneste Blik omfatter, hvad der udbreder sig nedenunder for vore Fødder. Selv de Tvivlraadigste føler her sin Sjæls Vinger voxe, og hvad man nedenunder i Hverdagslivets Jammerlighed og Larm aldrig vovede at tænke, træder her af sig selv frem af Hjertet paa Tungen."

Horn- og Fløitemusik klang pludselig op fra Byen, og man saa et Tog Spillemænd, komme ud af en Gade og drage hen over Torvet, fulgt i festligt Optog af en Sværm Mennesker. Solen blinkede paa det gule Metal, og Musikanterne bar Buketter paa Hovedet.

„Et Bryllup", bemærkede Valentin.

„Hvor er Bruden?" indvendte Eugenie. „Jeg tænker, det er et af de Selskaber, som paa denne Aarstid daglig tage ud i Vinbjergene for at feire Høstfest. Men De taler i rette Tid om Bryllup. Lad os gaa ned igjen og tænke paa Dagens store Maal."

Han lod ikke til at høre det. „Eugenie", sagde han, „havde jeg for fjorten Aar siden staaet her ved Deres Side, var det gaaet anderledes."

„Men var det gaaet bedre? Jeg har nu engang den Tro, at Alt, hvad der sker, er godt og tjener til vort Bedste."

Han havde taget Æblet frem og holdt det i Haanden, som han lod hvile paa Randen af Stengalleriet. „Tror De virkelig det, Eugenie?"

„Ja virkelig."

„Og om jeg nu dengang havde sagt Dem det, som jeg iforgaarsaftes, Gud ved hvordan, røbede Dem, hvad havde De da svaret, Eugenie?"

„Det er et Samvittighedsspørgsmaal, min Ven", svarede hun i en let Tone, „som man ikke engang i saa mange hundrede Fods Høide over den borgerlige Verden tør fremsætte saa pludselig. For at give et udtømmende og rigtigt Svar derpaa, maatte jeg paany læse nogle Kapitler i min Erindrings Bog, som jeg ikke paa længe har bladet mere i."

„Ja", svarede han skarpt og smerteligt, „en saadan Møie kan jeg jo ikke anmode Dem om. Det var vel desuden forgjæves; thi Skriften vilde nok findes udslettet. Jeg glemte, at De har en Fortsættelse, hvor jeg kun har rene Blade."

Med disse Ord hævede han sig raskt, og Æblet

som han holdt i Haanden, trillede, som det lod, uforvarende ud over Kanten af Brystværnet. Det stødte haardt mod den kantede Top paa et af de mange Smaataarne, der skjøde op langs med Siderne af Hovedtaarnet, og Stykkerne fore i høie Buer ned i Gaden.

„Hvad gjorde De, Valentin?“ raabte Eugenie. „Hvor skal vi nu saadan i en Hast faa stjaalet et andet Æble? Men kom nu desto hurtigere ned; de Frugter, man heroppe skulde kunne plukke, ere af Sten.“

„De har Ret, de ere alle af Sten; jeg var ikke fattet derpaa“, svarede han ligegyldig. Derpaa talte han ikke et Ord mere, før de vare komne ned.

Men den Forstemning, der havde lagt sig over ham, holdt ikke Stand mod hans Ledsagerindes ligefremme Munterhed. Allerede medens hun paa Veien til Værtshuset skred langsomt frem, støttet paa hans Arm, opklaredes hans Pande igjen, og de skjæmtede over Duften af den ferske Vin, der overalt strømmede dem imøde fra Kjældere, Gaardsrum, ja selv fra en gammel, forfalden Kirke.

I Gjæstgiverstedet var allerede Middagstiden forbi, og de satte sig derfor alene i den store Stue, ved et lidet Bord, hvor der ikke var nogen Mangel paa bedste Sort af den i Egnen brugelige Vin. Men hun paastod, at hun vilde have af Aarets Drue, der nu længe havde duftet hende indbydende imøde paa Afstand. Hun roste den søde, dunkle Drik.

„Den ligner aldeles en første Kjærlighed“, sagde Valentin. „Men De maa dog være paa Deres Post, Eugenie, at den ikke stiger Dem en Smule til Hovedet.“

„I min Alder har det ingen Fare“, svarede hun smilende. Thi, ser De, jeg har allerede lagt mig til den Gammelkonevane at tage mig en liden Middagssøvn. Det kan nu komme mig til god Nytte.“

Da hun derpaa virkelig trak sig tilbage, blev han alene i Salen, hvor Vinen holdt ham med godt Selskab. Han følte sig befriet for Formiddagens urolige Ængstelse. Han tænkte slet ikke paa, hvad der skulde komme, og en god Aand tilhviskede ham hemmeligt, at hans Skjæbne laa i venlige Guders Hænder. Han saa sig rundt, om han ikke blev iagttaget, og drak derpaa raskt af Eugenies Glas i den fromme Overtro, at han derved skulde gjætte hendes Tanker.

Men da han alligevel ikke benaadedes med nogen pludselig Aabenbaring, sagde han for at trøste sig selv, at hun udentvivl for Øieblikket sov og altsaa ikke kunde tænke paa Noget. Han forestillede sig nu hendes Billede, udstrakt paa Sofaen, de smaa Fødder slyngede over hinanden, Ansigtet sænket mod Skulderen. En Følelse af Velbefindende gjennemfor ham; det var, som om han i Øieblikket maatte op og knæle ved den Slumrendes Side og trykke hendes Haand til sine Læber. Men saa forjog han igjen denne Tanke, tændte sig en Cigar og ventede taalmodig paa, at hun skulde vaagne.

Og virkelig syntes det, som om den søde Most ret vilde vise sin Magt paa hende. Det varede over en Time, før Salsdøren atter aabnedes, og den Ventende saa sin skjønne Veninde træde ind.

„God Morgen!“ raabte hun ham imøde, „hvor længe har jeg sovet? Denne unge Vin er sandelig allerede i Vuggen stærk som en Gud, saa uskyldig en Mine den end sætter op. Nu kommer vi sent til Deres Skjønne.“

„Altid mere end tidlig nok“, svarede han muntert.

„Husk, hvad De har lovet mig ved Deres Ridderære“, sagde hun og løftede truende Fingeren, „og sørg for, at vi komme afsted i en Fart. Hvilken samvittighedsløs Moder jeg dog er! Istedetfor at tilbringe den sidste Fridag sammen med min stakkels Gut, farer jeg ud i den vide Verden og stifter Bekjendtskab med gamle Kirker og ny Vin.“

Saa ivrigt nu Valentin end drev paa Kjørselen, var det dog allerede i Skumringen, da de endelig i Skridt naaede Dagens Maal oppe paa den jevnt skraanende Bakke. Langsomt raslede Vognen hen over den slette Brolægning, og atter laa der Taage over Egnen.

Valentin løftede Eugenie ud af Vognen, der var standset foran Værtshuset og gik taus ved hendes Side de faa Gader til Doktorens Hus. Hun saa, at han var i stærkt Oprør, og havde næsten Medlidenhed med ham. Men saa stege de op ad Stentrappen ved det vakre lille Hus, Hammeren lød, og strax aabnedes Døren af en undersætsig, velnæret Mand med Guldbriller.

„For Pokker“, raabte den muntre lille Mand og rettede paa sine Briller, „hvad skaffer mig den uventede Glæde, saa snart at se Dem igjen, min bedste Ven? Vil Da haabe, at ikke Hesten — men De kommer selvanden, som jeg nu først ser, og jeg er usleben nok til ikke fremfor Alt at bede Dem træde indenfor. De maa undskylde, skjønne Dame, vi ere halve Barbarer i vort for Verden fremmede, lille Rede. Jeg beder Dem paa det Indstændigste, behag at vise mit ringe Hus den Ære. Nei, alvorlig talt, bedste Ven, der er da ikke noget iveien med Almansor? — Og saa at De nu netop skal finde mig alene i Huset — mine Døtre ville aldrig kunne tilgive sig, at de netop idag — men jeg vil sende Bud efter dem, paa Stedet — ja, det vi sige, jeg har jo allerede sendt Bud efter dem, og de ville være her tilbage om et Øieblik. Her tilvenstre, vær saa god! Forstuen er noget mørk; vil de ikke behage at spadsere ind her, mine meget ærede Gjæster.“

sarge og Alabama.

De fulgte den livlige Mand til Værelset, som han aabnede, og traadte ind. Der stod et Bord med fire Couverts, nogle kolde Retter og en Flaske Vin, og det sidste hendøende Dagslys saa ind gjennem Vinduerne. „Ser De, Høistærede, saaledes har man det med sine Børn; de løbe sin Vei og lader Far vente paa Aftensmaden. Nu skal vi spille dem det Puds, at de skulle finde tomme Fade, naar de komme hjem. Men jeg elendige Menneske, jeg erindrer jo ikke, at her sandelig ikke er dækket saaledes, som det sømmer sig for saa dyrebare Gjæster. Og nu er Pigen løben efter Børnene, og jeg har Ingen — men jeg beder Dem ikke forsmaa en Stol, og lægge Hat og Kaabe af — hjertelig velkommen i L.! Og nu ud med Sproget, min Bedste; Hesten er da ikke —?“

„Jeg kan fuldkommen berolige Dem, hvad vor Ven angaar, kjære Doktor“, tog Valentin Ordet. Dens herlige Egenskaber straale først ret i sin fulde Glands, efter at den har fundet Naade for min kjære Forlovede, som jeg har den Ære, her at forestille Dem.“

Eugenie neiede for Husets forstenede lille Herre. Hun havde et Ord til Valentin paa Tungen, men det blev usagt, og kun et kort Blik straffede ham for det egenmægtige Kontraktsbrud. Om Doktoren kanske alligevel til Besøget igaar havde knyttet Tanker, der gik videre end til en Hestehandel. Han fremstammede under dybe Buk sin Lykønskning og sin Tak til Valentin, der havde ladet ham vederfare denne Ære. Men snart gjenvandt han sin joviale Ligevægt og sagde: „Men det kan jeg kalde Underfundighed og slet Venskab, De slemme Knegt! Hvem monstro det var, som igaar netop paa denne selvsamme Plet rev saa ubarmhjertig ned paa Ægteskabet, at selv en gammel Enkemand som jeg kan blive ganske bange blot ved at tænke paa det. Og Dagen efter at forestille En en saadan Brud — isandhed, det er nok til at omvende en Hedning — De maa ikke tage det fortrydeligt op min Naadige.“

Valentin lo. „Nei, Doktor“, sagde han, „Skylden bliver saamen ingen Andens end Deres, saafremt det med Tiden skulde vise sig, at jeg alligevel tilsidst havde Ret i de kjætterske Anskuelser, jeg foredrog igaar.“

„Jeg? De spøger.“

„Nei, alvorlig talt, Doktor, De selv har hjulpet mig til min Brud, eller ialtfald Deres Almansor. Da jeg idag lod mig se paa det ædle Dyr udenfor min dyrebare Eugenies Vindue, smeltede hendes Hjerte, og hun erklærede sig for beseiret. Men neppe var jeg igjen kommen til Sands og Samling efter min uventede Seiers Rus, saa paastod jeg, at vi ikke skulde aabenbare Nogen vor Forbindelse før Dem, og saa satte vi os i Vognen og kjørte hid, og nu maa De tillade Deres over al Forstand lykkelige og taknemmelige Ven at omfavne Dem.“

„Ser De“, udraabte Doktoren hjertensglad, „nu har jeg da havt saamange Ærgrelser af min Lidenskab for Heste; men alt det opveies fuldkommen af dette Mesterstykke af min gode Almansor. Ja, smukke Frøken, De behøver ikke at være vred paa Deres Hr. Forlovede, fordi han har aabenbaret Deres Hemmelighed. Jeg sætter kun saameget mere Pris paa Dem, naar jeg ser, at De har et Begreb om, at først en Mand tilhest er en hel og holden Mand. Ja, lad De mig kun sørge for den Ting. Jeg har mine Øine med mig, hvor jeg farer, og skulde jeg nogetsteds faa se en Hest, der var værdig til at trave ved Almansors Side —“

„Saa er den min! Deres Haand paa det, Doktor, og første Gang, min Hustru rider ud paa den, maa De ledsage os.“

„Ja vel“, raabte den lille Mand og slog til. „Men hvad bliver det af de forbistrede Tøse? Og nu, da Alting saa prægtig forenede sig til et lystigt Forlovelsesgilde.“

„Er Deres Døtre ude i Besøg i Byen?“ spurgte Eugenie.

„Ja da, min naadige Frøken; de ere budne til Høstgilde i en Vingaard hos en af mine Venner, der ogsaa har Døtre. Og jeg kan tænke, Meningen er vel, at de med det Samme skal faa sig en Dands; men jeg har brugt min faderlige Myndighed og sagt dem, de skulle være hjemme til Aftens, for hver Gang, de have været til Dands i Vinhøsttiden, ere de komne hjem med en Forkjølelse. De ugudelige Pigebørn, nu faa de sin fortjente Straf for sin Ulydighed, naar de gaa tabt af Leiligheden til at se saa ærede —, men jeg lader dem alligevel hente, paa Øieblikket. Hei da, Henrik“, raabte han til en Dreng, som han havde seet gjennem Vinduet, „løb strax hen i Kitzingers Have; Margrete skal hente mine Døtre hjem. Der ser De“, henvendte han sig atter til de tvende, „saa liden Respekt nyder en Fader. Opdrag nu De Deres Børn bedre. Ak ja, medens min Kone endnu var i Live!“

Eugenie rødmed og taug. Men Valentin raabte: „Gudbevares, bedste Doktor, for vor Skyld skal De ikke forstyrre Pigebørnene i deres Morskab. Jeg har rigtignok fortalt min kjære Forlovede saameget om dem, at hun ikke vil forlade L., før hun har seet Deres tre smukke Døtre. Men dertil er der Tid nok imorgen; thi Maanen, som jeg havde gjort Regning paa til vor Hjemreise, lader til at ville blive siddende, og man bor jo fortræffelig i Værtshuset her ved Siden af.“

„Valentin“, sagde Eugenie, „De ved, hvad De har lovet mig.“

„Der kan De høre, Doktor, hvorledes jeg bliver erindret om et Løfte, medens jeg burde beklage mig over, hvor slet Du holder Dit. Har Du ikke som rimeligt er, lovet mig at sige Du, om vi end ikke har havt Tid til at drikke Dus med alle nødvendige Formaliteter?“

„Det kan der raades Bod paa", raabte Doktoren. „Paa Bordet staar rigtignok bare Aarsvin, men i Kjælderen —"

„Spar Deres Møie, gamle Ven! Er ikke Aarsvinen sød og ugjennemsigtig og berusende som en Ungdoms Kjærlighed? Og denne Kvinde, som sidder for Dem, Dokter, hende har jeg sandelig tilbedt siden den Tid, jeg løb om i Studenterhue, og, naar end Livet senere har skilt os ad, gammel Kjærlighed ruster dog ikke, siger Folket, og Folkets Røst er Guds Røst. Og derfor vil vi ikke besegle det hellige Du i noget Andet end Aarets Vin. Skjænk i Doktor!"

Han var sprungen op og traadte med to fyldte Glas frem for Eugenie. Hun sad blodrød i Sophaen og havde sænket Oinene. Jomfruelig Forvirring laa paa hendes Læber, hun forsøgte at tale, men kunde ikke faa et eneste Ord frem. Mekanisk tog hun Glasset. Men han knælede ned for hende, stak paa god Studentervis sin Arm ind under hendes og tømte Glasset. Ogsaa hun nippede til sit. Da kastede han sit bort og, før hun vovede at se paa ham, kyssede han hende paa Munden.

„Det er ret", sagde Doktoren, „og De behøver ikke blive rød, smukke Brud, fordi jeg gamle Dreng var Vidne til denne høitidelige Handling. Og det beder jeg desuden om, at jeg til Gjengjeld for den beviste Tjeneste maa blive buden til Bryllups."

Valentin nikkede stille og blev en Stund taus staaende foran Eugenie, med Blikket sænket paa hendes Pande. „Kjære Doktor", sagde han derpaa, „De maa bære over med os taabelige Folk. Det er ikke nogen ringe Sag, at være saa aldeles nyforlovet, som Tilfældet er med os tvende. Se, denne min Hjertenskjære der, hvor har hun ikke med sin Underfundighed og sine kolde Ord plaget mig saa fortrinligt, at jeg blev stum og klodset som en rigtig Dreng; første Gang var det for mange Aar siden i hendes Moders Hus, hvor jeg undertiden troede, at jeg maatte springe lige ud i Vandet, for at afkjøle mine Saar, og nu atter igjen, da vi efter saa lang en Adskillelse fandt hinanden igjen. Hvor ofte laa den Bekjendelse mig ikke paa Læben, at jeg endnu var tilmode ganske som fordum, og altid spøgte og spottede hun det igjen tilbage; og hvo ved, hvad det var blevet til uden Dem, kjære Doktor. Men nu er hun ganske forvandlet, og De skulde ikke kunne mærke paa hende, hvilken Kløgt og Kvindelist der skjuler sig bag disse stille Oienlaag."

„Du bagtaler mig, kjære Ven", sagde hun og slog sine skjønne Oine op. „Det er vel naturligt, at jeg endnu ikke føler mig ganske saa hjemme i dette Hus som Du."

„Og hvem anden er vel Skyld deri end jeg", udbrød Doktoren, „eller rettere de ugudelige Pigebørn, som overgiver hele Huset til mig. Nu, hvad bliver det saa af dem?" raabte han til Pigen, som netop traadte ind i Værelset. „Hvorfor bringer I dem ikke med, Margrete?"

„Fruen og Herren bad saa meget, om at Frøkenerne maatte blive", svarede den Gamle, der med store Oine mønstrede de Fremmede. „De skulde nok passe paa, at de ikke dandsede for meget. Og Frøken Clara mente, at naar jeg forestillede Dem —"

„Aa, saa gid Tu faa en Ulykke", brød Doktoren løs. „De skal komme, og det paa Oieblikket."

„Nei, kjære Hr. Doktor", bad nu ogsaa Eugenie. „Den Grusomhed tør vi ikke tage paa vor Samvittighed."

„Nei, Gudbevares", istemte Valentin hastigt. „Det er tidsnok imorgen."

„Saa skulde vi ialtfald gaa efter de uopdragne Børn", foreslog Doktoren. „Hvad tænker De om at faa Dem den første Dands som forlovet Par?"

„Nei, kjære Ven", sagde Valentin, „vi ere aldeles fremmede for Deres Venner. Det vilde være os meget kjærere, om De endnu en Times Tid taalte os under Deres Tag. Ikke sandt, Eugenie?"

Hun nikkede. Da sprang den gamle Mand op og forsikrede den ene Gang efter den anden, at det var det Fornøieligste, der var hændt ham i hans Levedage. Og nu maatte Tjenestepigen, til Trods for de Fremmedes Protest, løbe om i Kjøkken og Kjælder og finde frem det Bedste, som Huset formaaede. Medens saaledes de tre i den lystigste Stemning sad sammen, sagde Doktoren gjentagne Gange i en fornøiet Tone: „Naar nu mine Pigebørn havde en Anelse om, hvad de har gaat tabt af ved sin Ulydighed!" Og Valentin saa smilende paa Eugenie; hun havde imidlertid gjenvundet sin gamle rolige Holdning, gav betænksomt sin Formening tilkjende om alt, Valentin kom med, angaaende hvorledes de for Fremtiden skulde indrette sig, og skikkede sig overhovedet fortrinligt i sin Rolle.

Da det slog ti, stod hun op. „Vi kan dog ikke vente længere paa deres Døtre", sagde hun. „Naar de imorgen har sovet ud efter Dandsen, vil vi tillade os at se herind."

„Jeg vover ikke at holde paa Dem", svarede Doktoren; „thi jeg har en Anelse om, at de ikke komme, før jeg selv henter dem. Saaledes tager man mig gamle Mand ved Næsen. Idag skal det dog være dem tilgivet, da de skaffede mig den Fornøielse, at have Dem ganske alene for mig selv. Men jeg gjør Regning paa, at De imorgen holder Ord; kanske begriber De min Svaghed bedre da, naar De selv faar se de flygtige unge Damer."

Nu brød de op, og Doktoren vilde paa ingen Maade afstaa fra at følge dem ligetil Gjæstgivergaarden. Uden at tale et Ord fulgte begge Opvarteren, der gik foran med Lyset. Han aabnede to Værelser ved Siden af hinanden og ønskede Godnat.

Valentin rakte Haanden ud mod Eugenie. Hun trykkede den let og sagde, idet hun roligt saa paa ham: „Sov vel, min Ven; til imorgen altsaa." Derpaa forsvandt hun i sit Værelse og lukkede til efter sig.

En lang Stund efter bankede han paa Døren, der skilte ham fra Eugenie. „Eugenie"! raabte han sagte.

„Hvad er det?" lød det fra Sideværelset.

„Den Godnathilsen, som jeg nys fik, var imod vor Aftale."

„Hvad for en Aftale?"

„Den som vi høitidelig beseglede i Aarets Vin."

„Jeg tænker, vi har spillet Komedie, og jeg fandt mig ogsaa i det, fordi jeg tænkte, det hørte til Rollen."

„Men skal vi ikke lade det gjælde for Alvor. Det var dog i hvert Fald en høitidelig Handling, foretagen i Vidners Overvær."

„Lad gaa da, kjære Ven. Altsaa: Farvel! til imorgen!"

Ingen Bevægelse forraadte, at hun var traadt tilbage fra Døren. Og efter atter en Pause sagde han: „Og det Andet, skal ikke det ogsaa gjælde?"

„Hvilket andet?"

„Jeg mener Altsammen."

„Altsammen er noget meget."

„Eugenie!"

„Min Ven?"

„Er det Dig virkelig formeget, som dog ene og alene forslaar til at gjengive mig det Liv, Du tusinde Gange har berøvet mig?"

„Naar jeg betænker det ret —"

„Vil Du endda betænke det? O Eugenie! Sig, at jeg tør kaste mig for dine Fødder, luk denne Dør op —!"

„Saa sagte, min Ven. Du fortjener vel, at man straffer Dig en Smule. Hvad? Er det ridderligt, at bestorme en stakkels Kvinde bag lukkede Døre? Naar Du mener det godt med mig, maa Du da kalde den søvnmørke Nat til Din Hjælp? Skam Dig, min stakkels Helt! Men nu vil jeg ogsaa sige Dig, at det er fra gammel Tid af, jeg har lagt Dig ud for Had."

„Spøger Du, Eugenie?"

„Jeg talte i fuldt Alvor. Hvorfor var Du dengang ikke ialtfald ligesaa kløgtig som nu, om Du end ikke var modigere. Var der ingen Dør, gjennem hvilken Du kunde raabe til mig det, som nu kommer meget for sent."

„For sent? Nei, Eugenie, hvor ere Aarene mellem dengang og nu? som en bange Dreng, som dengang, staar jeg her og beder i mit Mørke om en Lysstraale fra Dine Oine. Og Du kan lade mig vansmægte?"

Han ventede længe paa Svar. Paa engang gik Døren lydløst op. Der stod hun for ham; han saa, at hendes Oine havde grædt; nu smilte de ham imøde.

„Kun et Kys paa din Mund, min Elskede", sagde hun og udbredte Armene, „til Tegn paa, at alt er Dig tilgivet, som jeg har lidt for Din Skyld."

Han styrtede til hendes Hals; hun strøg med Haanden hen over hans Pande og sagde: „Der er Rynker; men ikke sandt, min Ven, vore Hjerter ere unge og uden Rynker, og imorgen begynde vi atter der, hvor vi dengang blev afbrudte."

De kyssede hinanden og traadte sammen hen til Vinduet. Maanen derude seirede over Taagen, og en let Høstvind kom og bar Duften fra Vinhaverne ind til dem. „Lad os kjøre bort endnu iaften", sagde hun. „Hvorledes kunde jeg tænke paa Søvn? Imedens Du bestiller Vognen, vil jeg skrive et Ord til vor Doktor, at han ikke skal vente os imorgen. Valentin, er det virkelig sandt, at vi har sagt hinanden det, som vi saa længe har vidst?"

Fra alle Lande.

Paris. Juni 1864.

Sex Timer, efter at Skarpretterens Karre havde bortbragt den henrettede La Pommeraies Rester, tordnede Kanonerne i Paris, for at melde Marskalken af Malakoffs pompøse Begravelse i Invalidernes Kirke. Forbryderens Rester paa en forbandet Krog af Kirkegaarden, Heltens Rester under den Hvælving, hvorunder den store Keiser sover; for Forbryderen hurtig Glemsel, for Helten den største jordiske Ære, en Franskmand kan attraa: Retten til at sove den evige Søvn Side om Side med „den store Keiser."

Frankrig har i denne Helt mistet et af sine kjækkeste Børn, der begyndte med at være Underofficier og endte med Marskalkstaven, Belønningen for Indtagelsen af Sebastopol. En af Anmelderens Bekjendte, der var med at tage Sebastopol, har fortalt, hvorledes det gik til ved denne mindeværdige Kamp. Mod Ild og Jern og Stenregn sattes Mure af Mennesker; Russerne gjorde Udfald med 80,000 mod 17,000, og Kanonerne gjorde en saadan Larm, at flere af Angriberne forbleve døve hele Maaneder efter. General Pelissier fremkom med det Forslag, der gjorde Udslaget for den hidtil uindtagelige Fæstning, der var befæstet med alle den moderne Krigskunsts Hjælpemidler. Man tog den, og sex Dage efter meldte Monitøren, at General Pelissier var udnævnt til Marskalk af Frankrig med Titel af „Hertug af Malakoff", arvelig for hans Slægt. Vant til Krigen søgte og fandt den ny Marskalk efter Fredens Afslutning et værdigt Felt for sin Virksomhed som Gouvernør for de franske Besiddelser i Afrika, hvor han havde vundet sine første Laurbær, og han var i fuld Gang med at kolonisere og virke, da Døden, der ikke undser sig for at nærme sig nogen Berømthed, gjorde Ende paa hans Helteliv.

Hvorfor tales der dog paa denne Jord saameget om Forskjel i Stillinger, om Fødselens Privilegier, om Opdragelse, Rigdom og Geni, kort, om den Lykke, som denne Verdens Begunstigede nyde? Det synes dog at ligge saa nær, at jo beskednere man er, jo mindre man slæber med sig i denne Verden, desto lettere gaar man ud af den, og ingen Ydmyg har endnu nægtet, at han eier en Rigdom i selve sin Ydmyghed. Døden er vistnok haard for Enhver, men at gaa ud af Verden, naar man heder Baron Salomon de Rotschild og er ung, det vil Enhver strax fatte har Noget at sige. Den Afdøde var tredie Søn af Baron James Rotschild og neppe tredive Aar. Efter at have gjort en Reise til Amerika, for at studere dette kuriøse Lands Finantsforhold, giftede han sig som Rotschilderne gifte sig, det vil sige i sin egen Familie. Ligesiden 1795, da det tydske Hus stiftedes, er det blot hændt en eneste Gang, at en Rotschild har søgt sin Hustru udenfor sin Slægt, nemlig for nogle Aar siden, da Baron Gustav forelskede sig i Præsident Ansbachs Datter, der var og er deilig som Dagen. Ingen, der var tilstede ved Vielsen, glemmer vel saa let Brudens Deilighed, og hvorlunde de tolv Stammers Diamanter funklede i Synagogen ved Skinnet af Tabernaklets Lamper.

Baron Salomon Rotschild efterlader en Enke paa tyve Aar og et Barn paa syv Maaneder. Han var stærk som Guden Mars og fældedes dog af en Forkjølelse, paadragen ved en Forkjølelse, han havde faaet ved et Væddeløb. Rotschildernes Gravsted paa Kirkegaarden Père Lachaise i Paris er et stort, alvorligt Monument, uden Smykke, uden Statue, blot med et stort R ridset i Stenen og Granitvaser, fyldte med Blomster Sommer og Vinter. Hvor lidt man end har misundt denne Mand ilive, kan man dog ikke værge sig for en vis Bevægelse ved at erfare en Mands Død, som Alt bandt til Livet: et stort Navn, en Formue uden Lige, et patriarkalsk Forhold til Fader og Brødre, en fin og yndig Hustru, en Fremtid fuld af Løfter. Hvor var Trøsten for dem, som græde ved Baaren, dersom Jøder og Christne ikke vidste, at det blot er Formerne, som vexle, men at Livet er evigt?

Literatur og Kunst.

Norges Fiskerier af O Løberg. Chr.a 1864. XI. 323 S. 8vo. Nærværende Skrift, hvoraf Prøver forhen have været trykte i et Par af Byens Blade, er bekostet udgivet af Selskabet for Norges Vel og — som det af en Bekjendtgjørelse fra Selskabet sees — trykt i 3000 Exemplarer, hvoraf 1600 skulle gaa i Boghandelen til en Pris af 40 ß. — Vigtigheden af Fiskeriernes Bedrift for vort Land, idet deres Udbytte aarligen løber op til Millioner og Snese Tusinder af Mennesker derved finde Beskjæftigelse og Næring, har, i Forening med Skriftets indre Beskaffenhed, været tilstrækkelig Grund for Selskabet til at overtage de Pengeudlæg, som udkrævedes for Udbredelsen af et saa stort Antal Exemplarer til en Pris, der staar langt under den i Boghandelen sædvanlige efter Arketallet beregnet. Det Gavn, Skriftet kommer til at stifte, vil mer end opveie alle Udlæg, og ikke blive indskrænket til Sødistrikterne alene, men i større eller mindre Grad strække sig til det hele Land. Som naturligen har Forfatteren inddelt sit Emne i to Hovedgrupper, Saltvandsfiskerierne og Ferskvandsfiskerierne og under hver Afdeling igjen behandlet de enkelte Fiskerier efter de forskjellige Fiskearters Beskaffenhed. Under Saltvandsfiskerierne behandles først Sildefiskerierne (Vaarsildfiskeriet, Sommersildfiskeriet, Brislingfiskeriet) S. 3—101; dernæst Torskefiskerierne S. 101—218, — saa „forskjellige Fiskerier" (Makrelfiskeriet, Størjefiskeriet, osv. osv.) S. 218—277 og endelig „blandede Saltvands- og Ferskvandsfiskerier" (Laxe- og Aalefiskerierne) 277—304. I anden Hovedafdeling, S. 307—323, indtager Orretfiskerierne den første og fornemste Plads. Men ligesom Ferskvandsfiskerierne ere af underordnet Betydning i Forhold til Saltvandsfiskerierne, saaledes ere de ogsaa skjænkede en temmelig knap Behandling, maaske knappere end Forholdsmæssigheden forøvrigt vel tillod. Thi enhver nogenledes kyndig Ferskvandsfisker vil med Hensyn til Fiskens Forekomst og Fangst-

maade yde ikke faa supplerende Oplysninger, som ikke vel burde savnes. Men Sagen er vistnok den, at Forfatteren har personlig Erfaring i Saltvands-, men maaske liden eller ingen i Ferskvandsfiskeriet og saaledes i dette Stykke har maattet støtte sig særlig til Andres Meddelelser. Det vilde derfor være ubilligt, om vi, der kun forstaar det sidste, herefter uddrog nogen Dom, med Hensyn til det første og vigtigste Afsnit, som synes os at bære alle Mærker af Kyndighed og Interesse for Gjenstanden. -- Forfatteren giver ikke blot Oplysninger om selve Fiskebedriften, Fiskestederne, Fiskeredskaberne, Udbyttets Behandling, Størrelse og Afsætningen paa de forskjellige Markeder, men han indfletter ogsaa interessante Meddelelser om tilsvarende fremmede Fiskerier, navnlig de skotske, om den afvigende Fremgangsmaade i Fangst og Behandling, som der finder Sted, og drøfter kritisk og som det synes os meget uhildet Spørgsmaalet om hvorvidt i dette eller hint Tilfælde det Fremmede er at foretrække for vort Eget. Det er i denne Henseende at Bogen vil blive af størst Nytte for vore næringsdrivende Fiskere. Men medens en Efterlignelse af Udlandet hvad Fangstmaader og Redskaber angaar som oftest — paa Grund af Forholdenes forskjellige Beskaffenhed — kun betingelsesvis tilraades, indskjærper Forf. gjentagende og med stor Styrke Indførelsen hos os af den ved udenlandske Fiskerier fulgte Behandling af Udbyttet (Sildens Saltning osv.), og godtgjør ved de mest slaaende Exempler Fordelene heraf saavel for Fiskeren som for Handelsmanden, idet de norske Fiskevarer først ved en omhyggeligere, kyndigere og reellere Behandling end hidtil kunne bestaa Konkurrencen paa de udenlandske Markeder, og ville vinde den Tillid, som f. Ex. de skotske Produkter. Trods den simple Mands Træghed i at opgive gammel Vane og Slendrian, tør man dog haabe, at Løbergs Skrift i denne Henseende ikke vil blive uden Virkning, men at Mange ville faa Øinene op for sin egen velforstaaede Interesse.

Men medens vi saaledes anse Skriftet for et baade lærerigt og praktisk nyttigt og, hvad Behandlingen i det Store angaar, dygtigt Arbeide, kunne vi ikke tilbageholde en Anke mod Fremstillingen. Stoffet er som sagt godt ordnet, men Forfatteren bruger hist og her for mange Omsvøb, inden han kommer med sin Mening, og bliver idelig og idelig staaende ved halve Behandlinger af en Tanke, for siden at komme tilbage til den, og saa igjen at henvise til hvad han har sagt eller siden vil sige, eller kun klare sig ved den Erklæring, at Stedet er ikke det rette til Tingens Behandling. Havde Forf. med større logisk Skarphed stillet og behandlet enhver Sag paa sit Sted, vilde Bogen været ikke lidet formindsket i Omfang og have vundet meget i Klarhed. Vi beklage dette saameget mere, som Forfatterens Fremstilling forøvrigt har en Varme og Fylde, som man forgjæves søger i flere saakaldte Folkeskrifter.

Af **Tidsskrift for det praktiske Landbrug og dets Binæringer**, udgivet af Landbrugsskolebestyrer Joh. Th. Landmark, er udkommet 2det Hefte for iaar, hvilket indeholder: 1) Er en rigelig og kraftig Fodring til Melkekjør virkelig lønnende under vore Forholde? af Landbrugsskolebestyrer Norstrøm; 2) Hvorledes uddanner man en god Melkerace? 3) En fortrinlig Maade at behandle og anvende Gjødselen paa, af Jensenius; 4) Om mit Kvægstel, af Landbrugsskolebestyrer P. Otto; 5) Om Saamaskiner (med Træsnit); 6) Anmeldelse af Norstrøms Bog „Jordbruget." — Med Heftet følger som Bilag „Beretning om det kgl. Selskab for Norges Vel, dets Tilstand og Virksomhed i Aaret 1863", 12 Sider 4to (aftrykt af Mgbl.)

Af Fritzners **Ordbog over det gamle norske Sprog**, hvoraf vi netop have gjengivet den sagkyndige Konr. Maurers Anmeldelse, er nu 5te Hefte udkommet, hvilket omfatter landeign —noring.

I Skien er udkommet: **Lovsange og aandelige Viser.** I. II. 32 S. 32mo. 1864. Paa denne lille Samling gjøre vi specielt opmærksom, da den ikke hører blandt de mange af Bogtrykkere eller „christelige Lægmænd" foranstaltede simple Eftertryk, men skyldes en Geistlig, der har gjort Hymnologien til særskilt Studium, hvilket man let vil erkjende, naar man ved, at den anonyme Udgiver er den Samme, som i sin Tid leverede den grundige og udtømmende Anmeldelse af Landstads Psalmebog-Udkast i Morgenbladet, der fra Hr. L.'s Side foranledigede den ogsaa som særskilt Brochure aftrykte Redegjørelse. Samlingen bestaar af 23 Nummere, de fleste Bearbeidelser af ældre tydske Kjernepsalmer.

Ole Bulls Folkekoncerter paa Klingenberg have stor Søgning. Der var ikke Faa, som sagde, da disse Koncerter begyndte, at nu skjæmmer Ole Bull baade sig selv og Kunsten. Men Kunsten staar sig paa at lukke op Vintersalonen, slukke Gasens kunstige Lys og flygte den Kritik, som en Kreds af Dilettanter paa Pianoforte, Violin og Sang gjør næsten lige saa lummer som Gasen; Kunsten har godt af at aande Friluft. Her er to nye Faktorer, Dagen og Folket, — i den første som hos den anden blegner det, der er vekt eller udtværet Tænkt, Snurrepibererne blive lette som Fugle, væk er de; men den faste, klare Tanke, de fulde Harmonier vugge paa brede Luftstrømme over til de Tusinde paa den anden Side. Disse Tusinde kalder man Folket, skjønt Halvparten bestaar af dem, som ogsaa søgte ham i Salonen. Men herude forvandles de; i Salonen hørte man uvilkaarlig gjennem deres Øre, som man tillagde Kunstkritiken derinde; her hører man med den Opfatning, som man tillægger det ny Publikum. Omgivelsens Magt er virkelig saa stor, at det, man føler, disse Nye ikke forstaar, det forstaar man neppe længere selv. Indflydelsen paa Ole Bulls eget Spil, paa Valget baade af større Numre, som især af hans Extranumre for Violin er betydelig og — vi tilføie — meget god. De Par første Gange gav han kunstige Overgange, fulde af Bravour; nu kaster han en Bouket friske Melodier. Inde i Stuen pinte han undertiden disse Melodier; den stakaandede Maade, hvorpaa Andre spille Saadant, drev ham over i den modsatte Yderlighed. Den rasende Takt, hvori Orchesteret hver Theatersæson gallopperer gjennem Europas Musik, tvang Bull, der nu engang ikke taaler, at Noget lider Uret, over til disse stadselige, langsomme Festoptog, hvori Dækkener og Kjoler slæbe. Men her i den fri Luft, sammen med „Folket", har Tingen sin rette Takt, Melodierne sin oprindelige Friskhed. Han spiller med glad Naturlighed, — nu maa han spille Mozart, ikke alene fordi Mozart er født herude, men ogsaa fordi Ole Bull i Vinter har gjort Mozart lidt Uret, idet han har spillet ham med Tendents, har villet bruge ham som Indlæg for sin Opfattelse, og da nu Mozart ikke taaler den sagteste Berørelse af Noget, der heder Tendents, uden at pines, saa maa Bull spille ham nu igjen, da han tænker paa Ingenting uden paa at spille.

Der er flere af Ole Bulls egne Kompositioner, som ikke passe synderlig herude; men dette maa ikke forundre, derimod at saamange kunne følge med ham herud. Hvorledes vilde det gaa de fleste Kompositioner af Europas Salonvirtuoser, naar de skulde blive saaledes gjennemluftede? Deres „Korrekthed", „Elegance", „Pikanteri" vilde tage sig ud som malede Koulisser blandt Træer. Vi tænke her nærmest paa dens Kompositioner, der i Salonen har gjort mest „Furore", nemlig Vieuxtemps's sirlige Broderimønstre, hvor Blomster og Landskaber staa udklippede i Papir med fuldendt Virtuositet; her i Naturen vilde der paa een Dag øves samme Kritik paa dem, som den, Aarene nu øve. Men Ole Bulls Kompositioner, som vistnok savner Adskilligt af hin Kunstens ordnende Haand, have derimod en ganske anden Oprindelighed, og den redder dem her. De ere ikke tænkte saaledes, som en Pariser tænker sig Naturen, men ere Udbrud af en Kraft, som har tumlet sig i Livet, været gal af Glæde, men ligesaa ofte trodsig af resultatløse Kampe, indtil den barnlige Smidighed i hans Natur har momentant forsonet. Alt dette findes i hans Digtninge, notabene naar han spiller dem selv. De enkelte, som for en Del blegne herude, ere derimod fødte af det Bizarre, Effektsøgende, som aldeles uundgaaeligt samler sig i en Virtuos's forunderlige Liv. Naar nu Ole Bulls Instinkt har ført ham til at begynde disse Folkekoncerter, saa skjæmmer han ikke — for at komme tilbage til vort Udgangspunkt — baade sig selv og Kunsten, men begge have i mere end en Henseende godt deraf; thi de baade sees og se hinanden i bogstavelig Forstand i et nyt Lys; han er vist aldrig fulgt med mere sand Glæde, end af det Publikum, som derude har samlet sig om ham, og han har vist aldrig hørt saa fordomsfrit paa sig selv, som i denne folkelige Vennekreds.

Hvad er det saa, man herude kalder „folkelig"? Jo, naar der til det Publikum, som ellers giver en halv Daler, slutter sig en Masse, sam nu kan komme med for 12 Skilling, saa er disse tilsammen, Halvdaleren og Tolvskillingen, „Folket" og deres Smag „folkelig." Og det vil her ligefrem sige naturlig; thi naar Tolvskillingen har uvilkaarlig Respekt for den silkeklædte og klædesklædte Halvdaler, for dens stille Opmærksomhed og for dens Dom, som han instinktmæssig føler, og naar den anden Part til Fordel for hin ligesaa uvilkaarligt korter af paa sit Hang til det Raffinerte, saa er det, at Smagsresultatet bliver et naturligt. Og her komme vi til, hvormeget Godt Ole Bull gjør ved disse sine Koncerter! De forskjellige Samfundsklasser, som hos os aldrig mødes, uden afspærrede i et Theater, samle sig her foran den høieste Kunstnydelse, som vort Land kan byde, paa et smukt Sted i Sommerens Skjød. Hvis ikke disse Koncerter ere, hvad vi tro, en smuk Ouverture til Folkelivet hos os, d. v. s. til Møde af alle Klasser paa Forlystelsessteder i og om Byen, — om han ikke, hvad vi tro, drager Efterfølgere og lærer Entrepenører, hvad de skulle gjøre, for at komme til dette Maal, saa ere de i alle Fald blevne uforglemmelige for det uhyre Publikum, han nu har havt; thi at der tilsammen har været 20,000 Mennesker, er vel ikke formeget sagt*).

Før vi slutte, vilde vi gjerne tale et Par Ord om den forskjellige Virkning af et Musikstykke i fri Luft og i en Salon, uanseet Publikum og Forholde. I vor Tid, da Kunsten er tænkt for lukkede Rum og kunstigt Lys, er det aabenbart, at den ogsaa tildels maa forfordeles ved at føres ud i Friluft. Dog gjælder ikke dette saameget om Musiken, som til Exempel om Ordet; det vilde se galt ud med de franske Stykker, hvis de skulde (som de græske Tragedier) spilles under Træerne. Det er ganske vist, at dette er en Mangel paa Naturlighed ved dem, men det maa heller ikke glemmes, at Meget har Virkning i det mindre Rum, som ikke har det i det større, navnlig det Fine, det Individuelle i Tonens Afskygning, i Miner og Blik, og Stykkerne ere nu engang beregnede paa dette, saasom de (i Modsætning til den græske Tragedie) beskjæftiger sig med det Individuelle. Men om nu Musiken ikke ganske har den samme Undskyldning, — da den nu engang er et abstraktere Medium, saa er dog ogsaa den som Følge af de moderne Kulturforholde saa sammenlevet med de smaa Rum, at den der har tiløvet sig Fordele, som den ikke godt kan undvære. Vi tænke blot paa et Pianoforte, eller paa al den Musik, som er komponeret for dette Instrument, hvor rent den vilde falde igjennem i fri Luft. Vi tør naturligvis ikke sige, at den Musik, der ikke taaler Dag og Himmel, er paa Afveie; men det tør vi dog nok sige, at den burde kunne taale den lidt bedre, end den nu ialmindelighed gjør.

Der foregaar imidlertid i dette, som i saameget Andet, en stor Bevægelse mod en Forandring. Det mere demokratiske, „folkelige" Samliv, som Nutiden indøver, har affødt hine uhyre Sommer-Forlystelsessteder, som Puristerne have havt saameget imod, men som, rigtigere beseet, udføre en kulturhistorisk Mission. Til disse Steder er ogsaa Musiken flyttet ud fra Salonen, først Orchesteret, saa lidt efter lidt Solister, naturligvis først de tvivlsomme, lette (Tiraillørerne), saa vel ogsaa snart de store og tunge. Ole Bull gaar lige gjennem Hvisket og Snakket hen og gjør Begyndelsen; han føler det Ny og tager fat. Men det forstaar sig, han var al sin Dag en Demokrat, og han har været sex Aar i Amerika.

Man maa ikke tro, at Musiken i Friluft behøver at opgive alt individuelt Sving, fordi den maa slippe en vis puslende Finesse; Karnevalet holder sig godt endnu derude, Flageoletten t. Ex. forklares, ja faar en usædvanlig Styrke, og giver derved som en Bebudelse om, at det Intense rækker frem, hvor store end Forholdene bliver.

Og ikke alene glæde vi os, naar vi tænke paa den Indflydelse paa Fremtidens Musik, som denne Bestræbelse for at bringe den ud til Dagen og Folket overalt maa øve; men nu her i det Mindre blandt Publikum ude paa Klingenberg glæde vi os, over at vi have en Mand hos os, saa stor, at han kan gjøre Begyndelsen uden at blive misforstaaet. Og saa glæde vi os over dem blandt dette Publikum, som før stod udenfor og raabte Hurra for ham, men som aldrig fik komme indenfor og høre en Tone af ham, denne store troende Masse, som trænger Nogen, den kan elske og tænke Stort om, — nu har den da faaet staa ham nær og høre paa. Ole Bull har ogsaa Løn for det: han skjønner nemlig selv, hvad han har gjort.

*) Hr. Bull har ikke, som Publikum i Almindelighed tror, Leiligheden til at forlyste os gratis; Entreprentøren paa Klingenberg tager hver Aften 15 — femten — Spd. for Salen, som staar ledig i Tilfælde af godt Veir. Nu er vistnok Entreprentøren paa mere end en Maade belønet for, at Bull drager et ganske nyt og bestandig stort Publikum til Klingenberg, saa vi synes ikke, her er Anledning til at lægge Skat paa denne Ole Bulls Tanke, men heller til at betale for den.

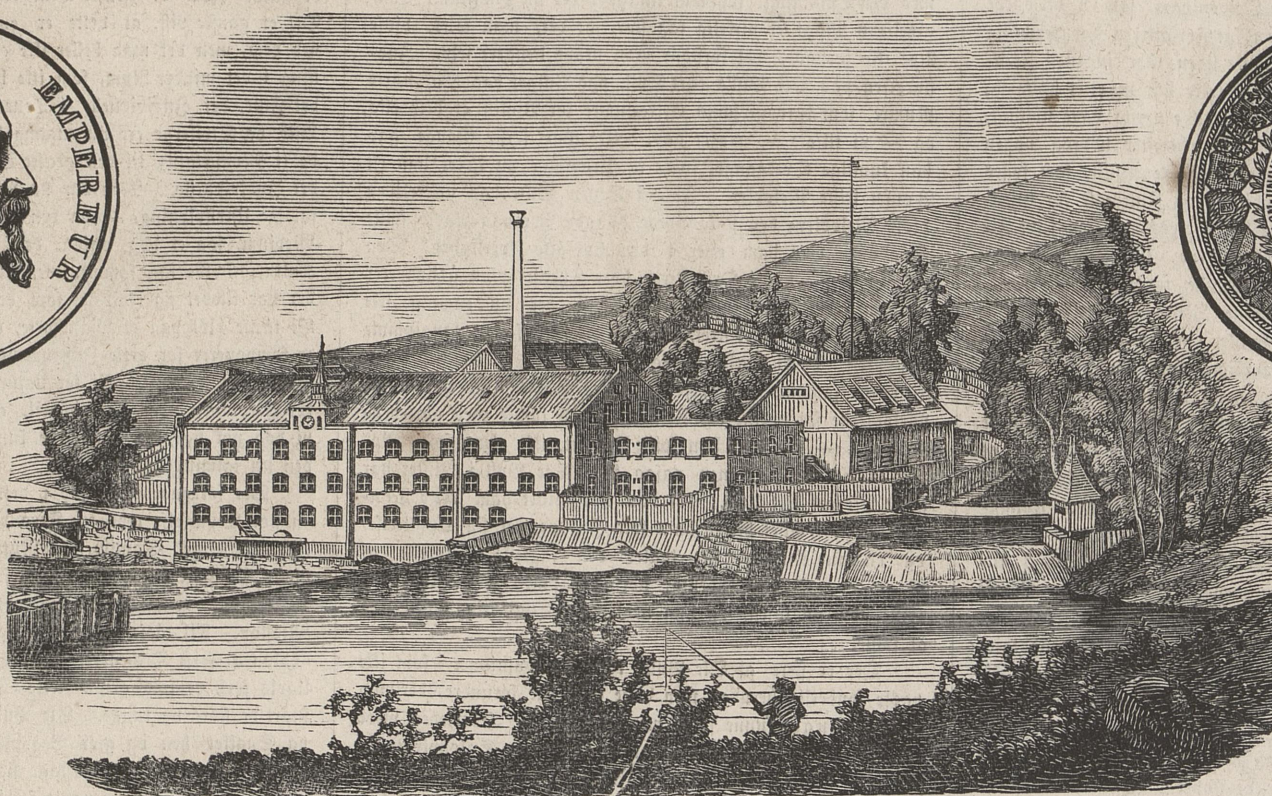
Norge.

Christiania den 9de Juli.

I Tirsdags holdt den herværende skandinaviske Forening sit andet Møde, der optoges af et Foredrag af Lektor L. K. Daa. Taleren udviklede, efter et historisk Tilbageblik paa den dansk-tydske Strids Udvikling, hvorledes han troede, at det var en grov Usandhed, naar Nogen mistrøstende raabte, at Alt var forbi for Danmark og Skandinaverne. Selv om Danmarks Rige faldt, vilde det danske Folks Modstandskraft dog holde dets Nationalitet oppe og leve lige stærkt efter Nederlaget, og naar man har troet, at Tilliden til de trende andre Nabofolk vilde slukkes, naar disse ikke havde gjort noget, for at redde de Danskes Selvstændighed, da viste Historien os, hvorledes f. Ex. Tydskerne kunne glemme de blodigste Forurettelser indbyrdes sig imellem og forene sig mod et ydre Formaal, hvor fiendtlig de end før havde staaet ligeoverfor hinanden. Saavidt var det endnu ikke kommen her i Norden, og Aarsagen til, at den svensk-norske Styrelse ikke havde grebet handlende ind, søgte Taleren deri, at de tvende Lande endnu ikke udgjorde en eneste Stat, og at saaledes Folkeretten, der endnu ikke har lært at kjende noget Folkeslægtskab (?), betragtede dem som Udlændinger imellem hinanden. Han fandt derfor, at Oprettelsen af en politisk Forening var det ene Fornødne til Selvstændighedens og Frihedens Betryggelse. Thi først en saadan var det fyldige Udtryk for den Nødvendighed, der bandt de smaa Stater sammen, og gjorde det muligt for dem at føre en sikret Tilværelse ved Siden af Stormagterne, uden at behøve at ty til den Understøttelse i disses Interesse for den europæiske Ligevægt, der nu viste sig ikke paa langt nær at være den, som man altfor godtroende havde antaget. Taleren sluttede med at udtale Overbevisningen om, at det skandinaviske Selskab, uanseet Tidens Trængsler, ja netop fordi Tiderne ere onde, bør fortsætte sin Virksomhed til at modne den store fælleds Tanke, — en Udtalelse, der vandt Foreningens fuldkomne Bifald. Dagen efter indeholdt imidlertid Aftenbladet en Udtalelse fra et andet af Selskabets Medlemmer, der, ikke tilfredes med Hr. Lektor Daas fredelige Udtalelser, fremholdt, at, siden Hovedstadens Indvaanere for et halvt Aar siden erklærede sig for Nødvendigheden af, at vi deltog i Danmarks Kamp, var der intet fremkommet, der kunde ophæve denne trængende Nødvendighed. Han erklærede det fremdeles for sin Overbevisning, at hvis Danmark falder, saa falder ogsaa sent eller tidligt vort eget Fædreland. Efter det Bifald, hvormed den skandinaviske Forening modtog Hr. Lektor Daas Tale, er der imidlertid liden Sandsynlighed for, at Hr. G. A. K.'s Mening i dette Stykke skal finde synderlig Gjenklang hos den.

Tryk-, Skriv-, Post-, Cardus- og Pakpapir i stort Udvalg anbefales af **Carl E. Petersen,** Christiania. Torvet No. 6.

Bentze Papirfabrik.

Alle Slags Klude, gammelt Tougværk, Fiskegarn, Snit, Potetesmel, kjøbes stedse af **Carl E. Petersen.** Christiania. Torvet No. 6.

PRIIS-COURANT
fra
A. H. SIEWERS.

Christiania, Torvet Nr. 7, 2den Etage.

Pr. Contant 5 pCt. Rabat. Detailpriser uden Forbindtlighed.

SENGEFJÆR.

Mk			Spd.	ß	Sk.
H	GAASEFJÆR, 1ma hvide russiske	pr. B℔	6	-	-
„	do. 2da do. do.	—	5	-	12
ḦH	do. 1ma halvhvide do.	—	4	2	12
„	do. 2da do. do.	—	4	-	18
G̈	SENGEFJÆR, 1ma graa do.	—	3	3	12
„	do. 2da do. do.	—	3	1	6
„	do. 3tia do. do.	—	2	3	18
D̈	do. 1ma bøhmiske	—	4	3	18
„	do. 2da do.	—	4	-	18
„	do. 3tia do.	—	3	3	12
C̈	KAPUNFJÆR, franske	—	2	2	18
P	HØNSEFJÆR, do.	—	2	1	12

DUUN.

Mk			Spd.	ß	Sk.
FE	EDDERDUUN, 1ma	pr. ℔	4	1	-
E	do. 2da	—	3	3	-
VD	GAASEDUUN, 1ma hvid	—	1	2	2
„	do. 2da do.	—	1	-	6
G̈D	do. 1ma lysgraa	—	1	-	14
„	do. 2da do.	—	-	4	8
„	do. 3tia do.	—	-	2	12
ḦD	HALVDUUN, 1ma	—	-	2	12
„	do. 2da	—	-	2	6

KRØLHAAR.

Mk			Spd.	ß	Sk.
SK	KRØLHAAR, 1ma sorte	pr. B℔	7	-	-
„	do. 2da do.	—	6	2	-
ḦK	do. 1ma hvide	—	7	-	-
„	do. 2da do.	—	5	2	-
G̈K	do. 1ma graa	—	5	2	-
„	do. 2da do.	—	4	3	-
„	do. 3tia do.	—	4	-	-

BOLSTRE.

Mk			Spd.	ß	Sk.
S	LIINBOLSTRE, gode, 25 Tommer brede	pr. Al.	-	-	22
„	do. bedre, 20, 22, 24 —	—	-	1	4
L̈	do. 1ma, 25 —	—	-	1	8
„	do. „ 27 —	—	-	1	11
„	do. „ 36 —	—	-	2	-
„	do. „ 40 —	—	-	2	2
B̈L	BOMULDS og LIIN, 1ma, 27 Tommer brede	—	-	1	-
B	BOMULDSBOLSTRE, 27 —	—	-	1	-

LAGENLÆRREDER.

Mk			Spd.	ß	Sk.
G	HEEL LIIN, grovt stærkt, halvbleget 27 Tomm. bredt	pr. Al.	-	-	22
	48 —	—	-	1	10
	60 —	—	-	1	20
T	do. fiint do. bleget 52 —	—	-	1	22
	66 —	—	-	2	5
F	do. fiuere do. do. 52 —	—	-	2	-
	66 —	—	-	2	7
FL	do. fineste do. do. 52 —	—	-	2	3
	66 —	—	-	2	12

SENGKLÆDER
(af Størrelse til enkelte Senge).

Mk			Spd.	ß	Sk.
A	KRØLHAARS MADRATSER, gode, i een Deel, 3 T. tykke	pr. Stk.	10	1	6
B	do. do. do. — 4 —	—	12	-	-
C	do. do. bedre, i tre Dele, 4 à 5 —	—	12	3	-
D	do. do. bedste, — 4 à 5 —	—	15	-	-
B	KRØLHAARS SKRAAPUDER, gode	—	3	-	18
C	do. do. bedste	—	3	4	-
A	FJEDERMADRATSER, gode, for Jern- og Træsenge	—	5	3	16
B	do. bedre, „ do.	—	6	4	12
C	do. bedste, med Krølhaars Overlag	—	8	-	-
A	KRØLHAARS UNDERTÆPPER, gode	—	5	2	12
B	do. do. bedste	—	6	3	12
A	KORKMADRATSER med Strie Betræk	—	3	-	-
B	do. - Bolster do.	—	3	2	12
A	TANGMADRATSER - Strie do.	—	2	3	12
B	do. - Bolster do.	—	3	2	12
A	TANGSKRAAPUDER - Strie do.	—	-	3	18
B	do. - Bolster do.	—	-	4	12
A	UNDERDYNER, gode, med Liinbolstre og Fjær	—	6	1	6
B	do. bedre, - do. do.	—	7	4	-
C	do. bedste, - do. do.	—	9	-	-
A	OVERDYNER, gode, med stærkt Vaar og Halvduun	—	6	4	12
B	do. bedre, - dobbelte Vaar og Gaaseduun	—	6	1	12
C	do. bedste, - do. do.	—	7	-	-
D	do. do. - do. og Edderduun	—	10	2	-
A	HOVEDPUDER, gode, med Liinbolstre og Fjær	—	1	3	20
B	do. bedre, - do. do.	—	2	2	-
C	do. do. - do. og Halvduun	—	3	1	-
D	do. bedste, smaa med Liinbolstre og Duun	—	1	4	-
B	LIINLAGEN, gode stærke	pr. Par	2	1	12
C	do. finere	—	2	4	18
D	do. fineste	—	3	3	-
B	PUDEVAAR af LIIN, gode stærke	pr. Stk.	-	2	8
C	do. - do. finere „	—	-	2	18
D	do. - do. fineste „	—	-	3	4
AB	EDDERDUUNS TÆPPER, gode, syede med Poser	—	10	2	18
B	do. do. bedste, „ - do.	—	12	2	-
A	GAASEDUUNS do. gode, „ - do.	—	6	2	12
B	do. do. bedre, „ - do.	—	6	4	12
C	do. do. bedste, „ - do.	—	7	2	-
A	VATTÆPPER, gode	—	3	-	-
B	do. bedre	—	3	1	20
A	ULDTÆPPER (Blankets), simple hvide	pr. Par	2	3	12
B	do. gode „	—	3	-	18
C	do. bedre „	—	3	2	20
D	do. do. „ store	—	5	4	-
E	do. bedste „	—	4	3	8
F	do. do. „ store	—	6	4	-

SENGE.

Mk			NETTO.		
M	JERNSENGE, malede	pr. Stk.	4	2	12
B	do. broncerede	—	6	4	12
D	do. finere, med støbte Forsiringer	—	7	4	12
Æ	do. fineste, - „ do.	—	12	-	-
T	JERNFELTSENGE, malede	—	4	2	12
S	do. do. bedre	—	5	1	8

Mk			NETTO.		
AA	MAHOGNY SENGE, fine	pr. Stk.	12	2	12
A	BIRKETRÆES SENGE	—	7	2	12
B	do. do. finere	—	8	-	-
A	FURUTRÆES do. malede	—	3	4	-
B	do. do. bedre	—	4	1	-
B	BØRNESENGE	—	3	4	-

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 29.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 17. Juli 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

En Maiaften i Paris.

(Af Forfatterinden til „Amtmandens Døtre.")

Den ualmindelig kolde Vinter, vi have havt, har forsinket Foraaret, som Pariserne paastaa, en hel Maaned. Vi Nordboer mærkede naturligvis ikke dette; for os var det allerede et Under, da Træerne i Tuillerihaven stode grønne i Begyndelsen af April. Denne Maaned søgte ogsaa paa bedste Vis at indhente det Forsømte; den indfandt sig med en Hede, der med nordisk Pludselighed drev Alting frem. Det blev trangt og lummert i Pensionen inde i Gaderne, og jeg flyttede herop til Gaden Chaillot, der har en luftig, fri Beliggenhed; til Stedet hører en smuk liden Have. Det var rent som et Eventyr, i en varm, deilig Aprilaften fra Vinterkvarteret pludselig at se sig overflyttet til denne Have. Syringer, Guldregn, Akazier, Alting stod i fuldeste Flor; Roserne knoppedes. Det var mere, end man begjærede. Her var Luft, balsamisk Luft, her var Stilhed, Hvile at finde efter Paris, og Paris det er for den Fremmede: Anstrengelse, lange, lange Veie, kort, en idelig Anspendelse af legemlige og sjælelige Kræfter.

Det var jo et rent Paradis, men da vi nu engang ikke kunne tænke os det uden Slange, manglede heller ikke denne, og Slangen heder Boulevard, en Boulevard, hvorpaa der arbeidedes.

Den Slette, hvorpaa Paris er bygget, høiner sig noget ud mod Vest og afsætter sig tilvenstre fra Champs Elysées i en temmelig betydelig Affats, der følger Seinen et godt Stykke. Langs Skrænten af denne Affats snor sig Gaden Chaillot, en lang, smal, støiende, intet mindre end aristokratisk Gade, hvis egentlige Herlighed man ikke aner, naar man krydser sig igjennem den i en uafladelig Frygt for at blive overkjørt. Den anden Side af Husrækken tilvenstre behersker nemlig Udsigten over hele Sletten nedenfor. Bakkeheldet er forvandlet til Haver. Fra intet Punkt i Paris nyder man et Skue som dette. Denne herlige Beliggenhed har endog draget Keiserens Opmærksomhed hen paa Gaden; han skal have store Planer isinde med den og skal have besluttet at ville bygge et Palads der for sin Søn. En af de mange Boulevarder, der i alle Retninger straale ud fra Triumfbuen, Boulevard Josephine, har netop naaet Chaillotgaden, den fortsætter nu sit Løb tvers over den, gaar lige ved Siden af os ned af Bakken, rivende Huse og Haver og Alt, hvad den møder, med sig. Allerede er det ene Nabohus nedrevet, det andet paabegyndt og vort vil inden en Maaned have lidt den samme Skjæbne. Hundreder af disse store, gulblakke, normanniske Heste, — man kan blive ganske forfærdet ved at møde disse Mastodonter foran sine Karrer, hvoraf enhver synes at bære Materialierne til et maadeligt Hus, — føre nu Gruset ned paa Sletten under idelige Smeld og Brøl af deres Førere. Det er en Støi, en Kvalm fra den tidlige Morgen, langt værre end inde i Centrum af Staden. Men hvilke Arbeidskræfter! Naar man ser, hvordan her arbeides, begriber man disse Forvandlinger, der nu forekomme os som Mirakler. Det maa være en ganske egen Sag for saadan en Huseier, hvis Slægt maaske gjennem flere Led har eiet Huset, i en Magistratsskrivelse høfligst at blive anmodet om at rømme det inden tre Maaneder, da der skal gaa en Boulevard over det eller Tomten lægges ud til Plads. Trøsten er en Godtgjørelse, der næsten skal kunne betale det dobbelt. De deilige Haver gjør det mig kun ondt for. Disse vinløvbedækkede Terrasser med deres Stenvaser; disse Blomster og Træer, saa længe og ømt pleiede, netop udsprungne — midt i deres Pragt skal Ødelæggelsen fuldbyrdes paa dem. De maa ikke engang faa blomstre af, det vilde været en Trøst. Et prægtigt Ferskentræ hist, bedækket med røde Blomster, hæver sin Krone høit over de andre Buske inde i den allerede forladte Nabohave. Det arme Træ! det aner ikke sin Skjæbne. Igaar hørte jeg det brage derude, for mit Vindu saa jeg en Sværm Drenge, der ret syntes her var god Raad til ustraffet at drive Hærværk, iførd med Træet; to af dem vare oppe i det og brød Grene af, ligesom naar man hjemme „lauer" Rognetrær; de andre sled i det nedenfra. Jeg maatte vende mig bort; det var, som om Nogen haanede og slog en Dødsdømt.

Men saa kommer Aftenen, og har Dagen været slem, er den desto deiligere. Hvilken Stilhed efter Larmen! Hvilken Skjønhed! Ingen Beskrivelse vil kunne gjengive, endog kun svagt, det Syn, man da nyder fra disse Høider. Ja, herfra maa det sees. Det er Paris, Verdensstaden, Skjønhedens, den moderne Skjønheds Stad, med sin bugtende Flod, sine Kupler og Buer, sine Haver og Alleer; saaledes maa det sees i det varme Skjær af en sydlig Foraarsaften og indrammet af disse blomstrende Haver. Ikke smukkere, kun mere eventyrligt bliver det, naar de Myriader Lys tændes dernede og det næsten paa engang; det ser ud, som om en usynlig Haand sagte strøede Stjernerne ned paa Jorden. Hvor mangen Aften har jeg, som denne, siddet i mit Vindu, uden at kunne komme derfra, uden at kunne overvinde mig til at tænde Lys. Hvoraf kommer det, at man, med al denne fremmede Herlighed for Øie, netop vemodigst maa tænke paa sit eget Land? Det er Skjønheden, der har denne Magt, at vække det Dybeste til Liv, og vække det netop ved sin Modsætning. Og Skjønheden omspiller os her; vi høre, vi se, vi indaande den, vi beruses af den. Nede i Haven synge Nattergalene, som om de ret vilde tage sin Møn igjen efter den spildte Dag. Der er to af dem, en hos os, en længer borte, de synge formelig i Versetakt og med Variationer, men den Ene gjentager nøiagtig den Andens. Naar det kommer til Stykket, ere Nattergalene Verdens første Digtere; de vare til, mener jeg, førend nogen anden Poet. Det er dem, som have lært Menneskene at binde sine Følelser i tonefulde Rythmer, ligesom et hullet Rør i den thesaliske Hyrde Jubals Haand lærte dem Musiken. Fra den Tid have de beholdt en slem Egenskab: Enhver, som hører paa dem, lytter længe til deres Sang, faar en Trang til at fatte sig i Vers. Det nytter ikke at protestere, at forsikre, at man ikke kan, at man slet ikke er af Faget; har man tilfældigvis en Pen i Haanden, maa man til. Ja, Nattergalen, Nattergalen! man skulde ikke høre forlænge paa den, men heller være betænkt paa at sige noget Smukt om den.

Men hvad skal man sige, der ei end er sagt?
Man tale i Prosa, i Versetakt — —

At den forholder sig til de øvrige Skovens Kvidrere og Jodlere som den rigtige Kunstner til Natursangerne?

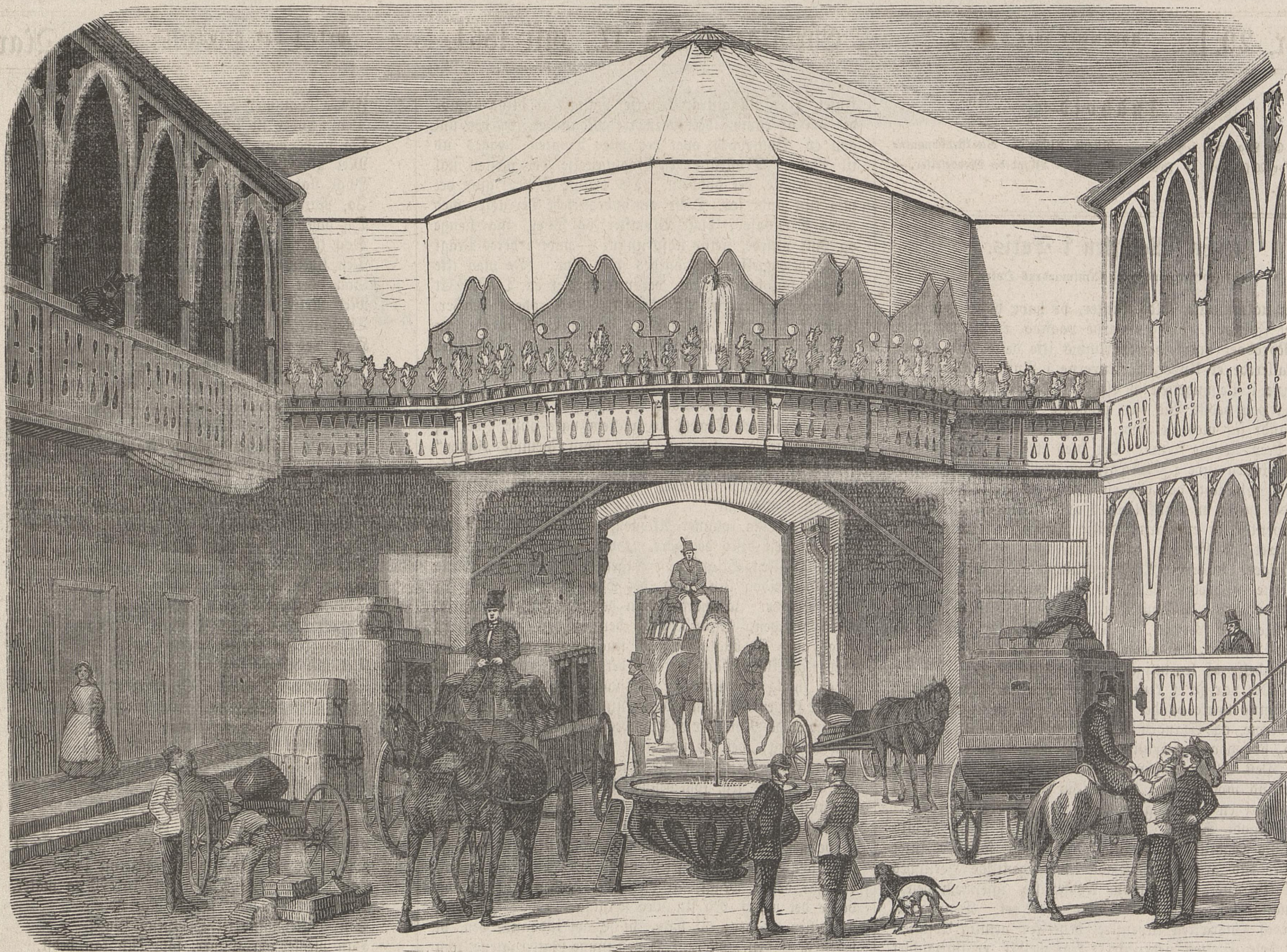
Ja, Nattergalen, den er af de Ægte!
Tilvisse ja, det Ingen tør nægte.
Fra ældgammel Tid, i Bygd og By,
Den hævder sit store, almægtige Ry.
Og sagde man Andet, og taug man stille,
Med alle Poeter fik man at bestille.
Hvor slaar den sin Trille sikkert og flot!
Ja, Nattergalen, den synger herligt!
Og dog — skal jeg tale fuldkommen ærligt —
Dog lider vor Maaltrost jeg nok saa godt.
Den liden Sanger foruden Pral
Saa lidet er kjendt, — som dog burde det være;
Med Rette fortjente den at bære
Titel af „Nordens Nattergal."
Hvor ved den at tolke den Ve, den Lyst,
Der ligger dybt bunden i Landets Bryst!
Og synger den helst mod Morgenstunden,
Naar Midsommerregnen har lædsket Grunden,
Mens Tausheden endnu hersker i Uren,
Og salig stillet end hviler Naturen:
Da synger den om den indre Nød, —
Hin lange, tause Naturens Nød, —
Om lumre Nætter, om bange Dage,
Om brune Marker og Bondens Klage,
Om Stilhed og Sturhed i Birkesalen,
Da ingen Draabe lindrede Kvalen.
Nu er det over, — Jorden er mættet,
Skoven sin Overflod gavmild, glad
Drysser tilmed over Blomst og Blad,
Alting reiser sig nyfødt, tvættet.
Det mindste Straa bær en Perle klar,
Det dufter af tusinde Blomsterkar.
Hveden er frelst, har i Nat skudt Ax,
Agerrixen melder det strax.
Smaafisken sprætter i Mølledammen:
„Vi leve! her ere vi Allesammen!
Her er et Hav, her er ingen Bund!
Nu kan I komme! ja, tag os kun!"
Det hvisler, det summer, det pusler, det gaar;
Man hører det hviske: det bliver godt Aar!
Om dette og Mere vor Maaltrost taler,
Langt bedre, end Nogen det skildrer og maler.
I rungende Toner sender han ud
Sin Takkehymne til Hjælpens Gud;
Han messer og synger, som han kan bedst,
Han takker for Alle, den lille Præst.
Det klinger, som naar En for pludselig Glæde,
Der Hjertet knuger, ret kan faa græde.
Saa tungt det klinger af Sorg og Lyst,
Ja, ret som om Skoven selv fik Røst.
I Nattergale, ham skulde I høre
Og Landet kjende; — det er et Land!
Sin Lige det har ei; nei, nei, forsand!
Det er vel altid Jer kommen for Øre?
Et Land med de deiligste Skjær og Øer, —
Med Furruskove og Fosse og Søer, —
Til sine Tider lidt Sne og Is?
Ganske rigtig! „Nord for Paris."
Hin dirrende Trille den kunne I bedst,
Den holder jeg af; o, syng den atter!
Den minder om det, som jeg elsker mest:
Om Børnenes Surren og friske Latter.
Mit stolte Firkløver! mit Lykkefund!
Fra Livsgangens tørre, stenede Grund,
I kjæreste Kjære, jeg ser Jer saa klart!
Jeg hører Jer kalde, — nu kommer jeg snart!
Forunderlig stiger i Aften frem
Hver Scene, hvert Syn fra det fjerne Hjem.
En Susen i Løvet, en Duft vækker Minder

Om Alle derhjemme, om Mænd og om Kvinder,
Om barske Miner og ærlige Hjerter,
Om stille Glæder og stumme Smerter;
Det kjære Vante! de kjendte Savn!
Om bitte smaa Sorger uden Navn, —
Om Aftengjæster — Musik i Parken —
En ensom Gang gjennem Blomstermarken, —
Om Søndagsmorgenens Klokkeklang,
Den bramfri Kirke, den simple Sang,
Hvor trygt der er, hvor godt dog at være! —
Om Hjemmets Præster, som Alle ære,
Om Aftenbesøg til de kjære Grave,
Naar Gutterne bære vor Blomstergave.
Alt Solen er svunden fra hans og min,
Den rødmer kun Bræmmen af Henriks Skrin.
Her sad jeg en Aften, — uendelig trist
Og øde syntes Alting mig da, —
Til de fremmede Vidder! at flyde derfra
Vil være en Lise — det hjælper vist!
Som Fuglen den skræmte, der pikker paa Rude,
Jeg kommer igjen, — der er ondt derude.
Jeg lægger mit Hoved paa Stenen ned,
Der hviler det bedst, der faar det Fred.

Hvad Suk var det? Det lød mig saa nær!
Det kom som et Pust gjennem Lundens Træer,
Det klang af en Smerte, saa dyb, saa hed,
Som et Suk af den dybeste Sorg, jeg ved;
Det klang, som naar Hjertet maa slippe sit Haab,
Som i Nødens Time det sidste Raab.
Hvad, være endnu? Som en bristende Ed?
Som Mødres Stønnen ved Sønners Kiste?
Som naar Broder fra Broder Haand maa vriste
Og se ham synke i Dybet ned? —
Det klang saa tungt, saa tungt, saa tungt,
Som et Suk af det ofrede Danmark......

Nilens Kilder.

De Fleste af vore Læsere ville uden Tvivl erindre, hvorledes Bladene ifjorhøst kappedes om at berette om de Æresbevisninger, med hvilke Londons geographiske Selskab havde modtaget de tvende efter en treaarig Opdagelsesreise hjemkomne Afrikareisende Speke og Grant. Kapitain Speke har siden udgivet en Beskrivelse af denne sin sidste Reise, hvis væsentlige Øiemed for ham var at konstatere, at Søen Victoria-Nyanza, som han havde opdaget den 30te Juli 1858 paa en tidligere Reise, var den egentlige Kilde for Nilen. Der har siden reist sig heftige Indvendinger mod Paalideligheden af Spekes Anskuelse, og man har ikke villet gaa ind paa den Forestilling, at noget saa Mystisk, noget i sin Hemmelighedsfuldhed saa Ærefrygtindgydende som Nilens Kilder skulde være bleven skuet af menneskelige Blikke. Hvad enten det store Problem nu virkelig har modtaget sin endelige Løsning eller ikke, saa frembyder Beskrivelsen af de tvende uforfærdede Engelskmænds Reise en Række af tiltrækkende og overraskende Skildringer saavel af Naturen som af de vilde Folkeslags Sæder og Skikke, gjennem hvis Territorier de maatte lægge sin Vei, og hvis Regenter de maatte sætte i godt Humør og drage over til sig ved diplomatiske Kunstgreb af en ganske anderledes original Art, end de, hvormed vore Statsmænd tro at kunne putte hinanden Blaar i Øinene. En Konge ved Navn Kamrasi, der, efter det Portræt af ham, der ledsager Spekes Skildring, maa have været en ret manerligt udseende Person, vilde saaledes ikke give de tvende Reisende en for dem høist nødvendig Audients, bl. A. fordi man havde fortalt

Gaardsrum i Victoria Hotel. Efter Tegning af Reinholdt Boll.

ham om dem, at de ikke alene „aad Bjerge af Oxekjød og drak Elve af Pombe", men desuden tre Gange om Dagen maatte fødes med Menneskekjød, hvortil han havde bemærket, at „saamange af sine Undersaatter havde han virkelig ikke Raad til at spendere." Endelig, da Dag gaar efter Dag uden noget Resultat, lader Speke Kongen underhaanden underrette om, at han og Grant agte at lade sit Haar rage og sværte sig i Ansigtet, paa det at Kongen ikke mere skulde behøve at frygte dem. Dette hjalp; Kamrasi sendte strax Bud til dem, at de dog ikke maatte skabe sig saaledes til, og nogen Tid efter opnaaedes virkelig den attraaede Visit. Vor Vært, fortæller Speke, der endnu ikke havde befriet sig ganske for sin forrige Mistanke, forlangte først, at vi skulde lade nogle af hans Officierer forud undersøge de Gaver, vi havde bestemt ham. En saadan Mistillid sømmede det sig ikke for mig at finde mig i, og jeg afslog bestemt en saadan forudgaaende Visitation. Kamrasi gav efter, og vi drog da afsted, med Union-Jack foran, i tre Baade, der vare sendte mod os, for at sætte os over Kafusloden. Paa den anden Bred af denne var der for Anledningen opreist en liden dækket Hytte, omhyggelig unddraget alle nysgjerrige Blikke. Det var her, at den store Konge ventede os. Vi satte os paa vore Feltstole, og vor Tjener Bombay udbredte vore Gaver*) for Kongens Fødder. Paa denne Ceremoni fulgte en Dødsstilhed, som jeg endelig brød, idet jeg forespurgte mig om Monarkens Sundhed og fortalte ham, at jeg havde reist i 30 lange Maaneder for at komme til dette Møde, som satte Kronen paa alle mine Ønsker. Naar jeg var kommen over Karague istedetfor at følge Nilen, saa var det, fordi Beri-Folket hidtil havde modsat sig ethvert Forsøg af de hvide Mænd paa derigjennem at bryde en ny Vei til Ounyoro. Hensigten med mit Besøg var at erfare, om det ikke skulde behage Kongen at handle med mit Land og bytte Elfenben mod vore europæiske Handelsvarer. Hvis han gik ind herpaa, skulde Handelsmændene komme til ham, ligesom de fra Zanzibar kom til Karague.

Istedetfor at give os et ligefremt Svar, gav Kamrasi sig i den roligste Tone af Verden til at fortælle os alle de vanvittige Historier, man havde forebragt ham om vort Ophold i Ouganda. Forresten var han glad over at se, at selv om vort Haar var glat og vor Hud hvid, vi dog idetmindste havde Hænder og Fødder som andre Mennesker.

Blandt de Gjenstande, der vare fremlagte for Majestæten, vakte Brillerne lige megen Munterhed, som Fyrstikkerne Forbauselse. Kongen var den eneste, der ikke gav noget Tegn paa Deltagelse. Da alt var endt, bad man mig om at fremvise mit Chronometer eller, som de Herrer Officierer kaldte det, det magiske Horn, ved Hjælp af hvilket de hvide Mænd finde frem igjennem den hele Verden. Kamrasi ytrede Ønske om at erholde Uhret, det Eneste, foruden mine Geværer, der var ham aldeles nyt. Jeg forsøgte at undskylde mig, idet jeg gav ham Haab om, at hvis han sendte Bud til Gani, kunde han skaffe sig et lignende Instrument som mit. Idet han forandrede Samtalens Emne, spurgte Kongen:

„Hvem regjerer over England?"
„En Kvinde", blev der svaret.
„Har hun Børn?"

*) Forf. meddeler en Liste paa disse. Den ender med et Par Briller og en Æske Fyrstikker.

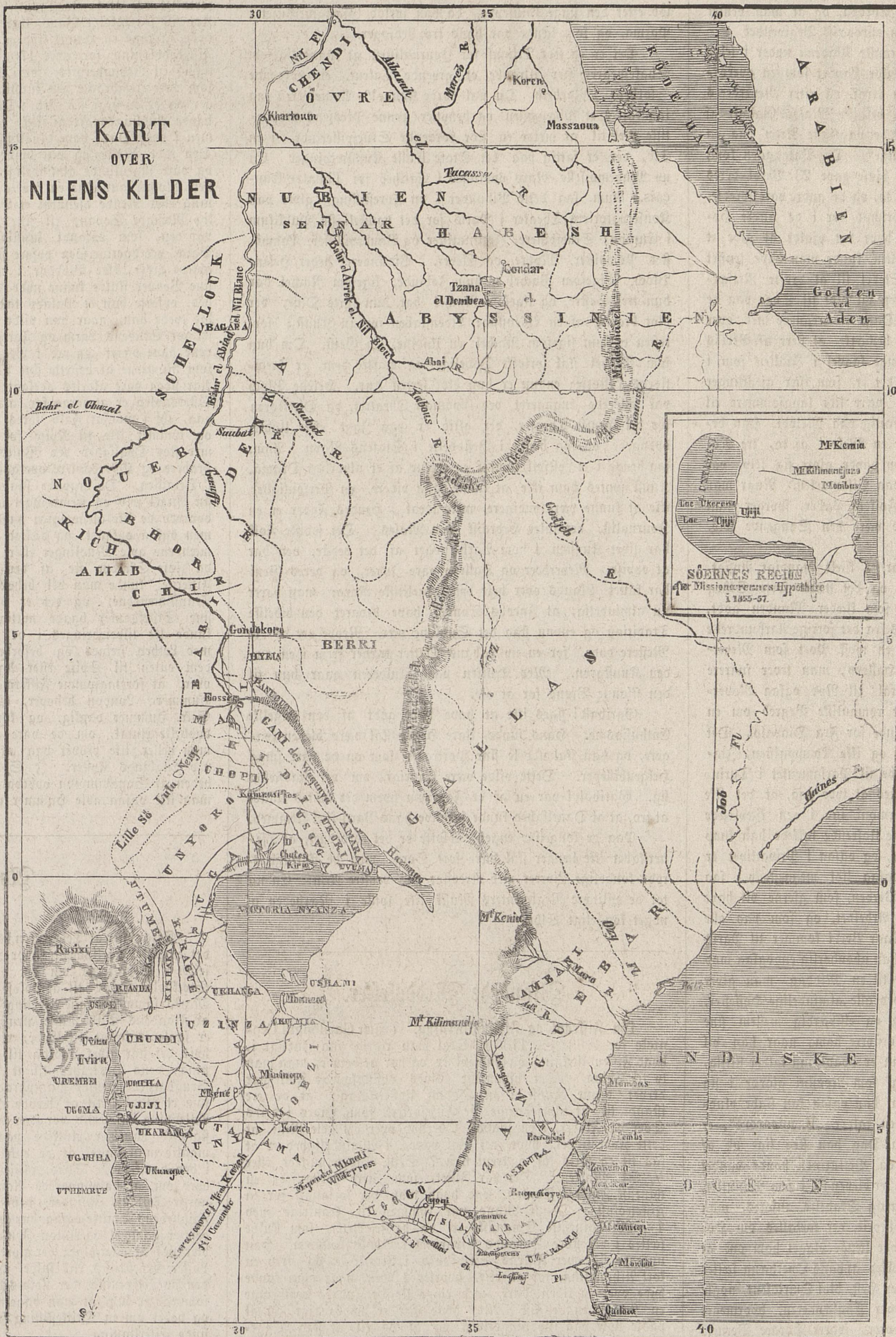
„Javist, og her ser Du to af dem", svarede Bombay med sin sædvanlige urokkelige Sikkerhed. Kamrasi vedblev imidlertid at holde os for Handelsmænd og foreslog en Tuskhandel med Kjør, som vi imidlertid afviste som noget for os aldeles Uværdigt.

Ovenpaa denne Audients fulgte forskjellige andre Besøg, i hvilke Majestæten, der ikke syntes fornøiet med Brillerne og de andre Sager, nedlod sig til et meget paatrængende Tiggeri om alle de Gjenstande, han saa hos de Reisende, besynderlig det før omtalte Chronometer, som Speke endelig til sin store Ærgrelse maatte give ham, og som han den næste Dag modtog tilbage til Reparation, da Kongen havde pillet det itu.

En Nat havde Speke mistet en Regnmaaler, hvorved han fik Anledning til Dagen efter at bivaane de Ceremonier, som en Troldmand foretog, for at komme paa Spor efter den. Han lod stege en Oxe i Overvær af nogle Officierer og Kongens Dværg, beretter Speke, satte sig dernæst ned paa Huk mellem os, gloede snart paa den Ene, snart paa den Anden, og fremmumlede nogle uartikulerede Besværgelser, idet han fra Tid til anden ringede med en liden Klokke, hvorpaa han pludselig med en tilfreds Mine erklærede, at vi skulde faa den tabte Gjenstand i vor Besiddelse igjen.

Vore Folk havde faaet Befaling til ligeledes at sætte sig ned foran vor Hytte, og idet Troldmanden nu langsomt gik dem forbi, truede han snart til En med sit Horn, snart lugtede han paa en Anden, indtil han tilsidst erklærede, at mellem dem var Tyven ikke, Noget, som forresten ogsaa hans lille Klokke, som han af og til holdt op til Øret, til Overflod underrettede ham om. Fra min Hytte begav han sig til Grants, derpaa til selve Stedet, hvor Regnmaaleren havde staaet. Her fik han efter nogle Undersøgelser Øie paa Sporene af en Hyæne; han fulgte omhyggelig disse, og nogle Skridt derfra gjenfandtes Karet. En Hyæne havde faaet fat i det, men havde strax igjen sluppet det.

Det var den 28de Juli 1862, at Speke naaede frem til „Stenene", som de Indfødte kalde den Fos, med hvilken Nilen strømmer ud af Victoria-Nyanza-søen. Speke døbte den Ripon-Fossen. Vi var vel lønnede for vor Møie, skriver han, thi her udfoldede sig det interessanteste Skuespil,

som jeg har været Vidne til paa mine Reiser i Afrika. Hvor smukt end Landskabet var, saa svarede det dog ikke ganske til det Billede, jeg havde dannet mig. Søen selv skjultes tildels af en Odde, der sprang frem fra de nærliggende Aasstrækninger; selve Fossen, der er omtrent tolv Fod høi og fire eller fem Hundrede Fod bred, deles hist og her af store Stene. Men Larmen af Vandet, Fiskene, som hist og her sprang op over Vandfladen, Fiskerne fra Ousoga og Ouganda, som vare komne hid i Baade, og som nu med Snøret i Haanden havde stillet sig paa de mest fremspringende Kanter af Fjeldet, Flodhestene og Krokodillerne, som gik og dovnede sig i Vandspeilet, længere op, ovenfor Fossen, Hjorderne, som tyede ned til Søens Bredder for at drikke, — alle disse Enkeltheder dannede tilsammen et saa tiltrækkende Hele, som man kunde tænke sig.

Reisen havde nu ogsaa naaet sit Maal. Jeg saa den gamle Nil løbe ud af Victoria-Nyanza. Jeg overbeviste mig om, at det var, som jeg havde formodet, at det er denne store Sø, der udsender den hellige Flod, der bar Moses som Barn paa sine Bølger. Det gjorde mig ondt, det er sandt, at en Række uundgaaelige Forsinkelser havde forhindret mig fra at undersøge i det nordøstlige Hjørne af Søen det Stræde, man saa ofte havde fortalt mig om, der forener den med en anden Sø (Baringo), hvor Folkene fra Ouganda drage hen for at søge Salt, og fra hvilken der mod Nord udstrømmer en anden Flod. Men jeg var derfor ikke mindre taknemmelig mod Forsynet for det, som det havde tilladt mig at udføre; thi jeg havde dog selv seet over Halvdelen af Søen, og angaaende den øvrige Del af den havde jeg indhentet Underretninger, der tillod mig at oplyse flere væsentlige Punkter i den geographiske Videnskab. Af de Oplysninger, jeg havde modtaget, var det bleven mig klart, at den østlige Bred af Søen strakte sig ialtfald lige saa dybt ind i Landet som den vestlige. Dens længst bortliggende Ende, der altsaa i Grunden danner Nilens egentlige Udgangspunkt, nærmer sig den tredie sydlige Bredegrad, hvorved Floden faar en Længde af idethele 34 Grader, det vil sige over en Ellevtedel af Jordens Omkreds.

Værkstedsbygningen for Arsenalet.

(Afbildning i Nr. 27.)

Denne Bygning, hvis Opførelse er motiveret ved de nuværende Artilleriværksteders Utilstrækkelighed og for en ordnet og økonomisk Drift uhensigtsmæssige Anordning, indeholder i 1ste Etage: Smedie, Rum for Maskine til Kanoners Oprifling og enkelte andre nødvendige Maskiner, Værksteder for Snedkere og Hjulmagere, Rum for Dampmaskinerne og nogle mindre Værelser i to Høider. I 2den Etage findes: Værksteder for Malere, Sadelmagere og Bøssemagere, Tegnesal, Værelser for Artilleri-Konstruktionskommissionen med Kontor for Konstruktøren, Værelser for Haandværksofficieren, Kontor for Arsenalsforvalteren og endel mindre Rum til forskjelligt Brug. I 3die Etage, der kun omfatter Midtpartiet, bevæger sig en Vandrekran, bestemt til dermed at indstille Kanoner af alle Kalibre til Rifling i Riflemaskinen i nederste Etage og til at løfte Gjenstande op i 2den Etage.

Over hele Bygningen findes rummelige Lofter. Taarnet paa nordre Side indeholder en ildfast Vindeltrappe med hugne Granittrin, og i det andet Taarn er Damp-Skorstenspiben, hvorpaa Opfangeren til Lynafledningen.

Til Drift af Blæsemaskinen (Visten) for Smedien og de øvrige Maskiner indsættes to 6-Hestes Dampmaskiner med to Kjedler. Værkstedsrummene vil blive opvarmede ved Hjælp af Jernrør, hvorigjennem ledes Damp. I Smedien er lagt Fundament til en Damphammer, som altsaa der kan anbringes, naar fornøden Bevilgning erholdes.

Bygningen, i hvilken man nu er især med at indrede Smedien og indsætte Maskineri, antages at blive fuldt færdig i Løbet af en eller to Maaneder. Den er 95 Alen lang og 20 Alen bred, og til dens Opførelse er der bevilget 35,000 Spd. Til Halvtagsskure, der skulle opføres i Forbindelse hermed, er der for Budgetterminen anslaaet 10,480 Spd. Disse Skure dannes af en Mur, der skal udgjøre Fæstningens Afslutning mod Byen paa denne Kant og gaa frem fra Værkstedsbygningen i Skippergadens Forlængning indtil Forlængningen af Logebygningens Façade, som derefter følges, hvorefter atter bøies i ret Vinkel ind til Skolebygningen, saaledes at der bliver en 20 Alen bred Gang mellem Logebygningen og Muren. Denne Mur faar en Længde af 300 Alen.

Fra alle Lande.

Paris, Juli 1864.

Verdi, der er bleven Medlem af det franske Akademi efter Meyerbeer, er Søn af en fattig Værtshuusholder i Hertugdømmet Parma. Historien kjender ikke Noget til, om hvorledes den unge Giuseppe udfandt, at han kunde udrette noget bedre i Verden end servere Makkaroni og iskjænke rosolio, man ved blot, at han var ganske ung, da han første Gang applauderedes i Mailand. Et Par Aar efter var hans „Nebukadnesar" allerede kjendt i Frankrig og Tydskland, men den ny Maestro blev meget bestridt, hans Musik ødelagde Stemmerne, hed det, og fattedes Melodi. Striden fortsættes den Dag idag, hvilket ikke er til Hinder for at Eranani, Trovatore, Rigoletto og de andre Verdiske Operaer synges over hele Europa, og at man venter paa hans „Macbeth", som paa en europæisk Begivenhed.

Hvor liden Anseelse end det franske Akademi nyder i selve Frankrig, anses det dog i og udenfor Landet som en overordentlig Ære at vælges til Medlem deraf, og efter Meyerbeers Død antoges almindelig, at den belgiske Maler Gallait af de nu levende Berømtheder havde de største Krav paa en Plads mellem de fyrgetyve „Udødelige". Da Valgdagen kom, var 37 Medlemmer tilstede, og af disse gave 23 Verdi deres Stemme, medens Gallait blot havde to, og de andre vare spredte. I Paris er Valget godkjendt, hvorimod der i de andre Hovedstæder almindelig antages, at hvor det gjaldt at give et berømt Institut et udenlandsk Medlem, kunde man have truffet et værdigere Valg. Her er ikke Stedet til at drøfte Retfærdigheden af dette Valg; Anmelderen vil blot til Svar paa de mange Angreb, der netop i disse Dage ere regnede ned over den af Moden kronede Komponist, bemærke, at flere af Verdis Melodier hurtig ere blevne Folkesange saavel i Italien som i Frankrig, og hvo, som ved, hvad det er, som især gjenklinger paa det egentlige Folks Læber, vil være lidt langsommere til at udtale den Dom, at Verdi er fattig paa Melodi. Han besidder tvertimod den Tone at skabe en Melodi af to, tre Noter, en Melodi saa simpel, som den havde gjort sig selv, var skudt frem, som Blomsterne skyde paa Vildmarken. Naar man hører disse simple Melodier paa Folkets Læber, spørger man sig uvilkaarlig, om det ikke skulde være den Syngende selv, der inproviserer dem.

Verdi er femti Aar. Han har et kjækt mandigt Ansigt, bevægeligt som en Neapolitaners, og det stærke sorte Skjæg giver ham noget vist Martialsk, som klæder Manden godt. Det er ingen fin gammel Marquis fra det forrige Aarhundrede ligesom Rossini, det er ligesaalidt en tydsk Poet som Meyerbeer og allermindst en Lærd som Hallevy, man troer snarere at se for sig en eller anden General, til Nød ogsaa Røverhøvedsmand, det vil sige efter det romantiske Begreb om en saadan. Det er et ypperligt Udseende for Fra Diavalo. Det var denne kjække, martialske Mand og ikke Komponisten, Italienerne sendte som deres Deputerede til Parlamentet i Turin. Han blev ikke gjenvalgt, hvilket synes at tyde paa, at det ikke stod i hans Magt at bringe Harmoni ind i den kjævlende Forsamling. Tiltrods for sit øvrige Udseende lukkede han knap Munden op under Forhandlingerne, og ogsaa i Privatlivet er han taus og tilbageholden, endogsaa lidt menneskesky, saa dømmer idetmindste den fornemme Verden, som gjerne vil have ham fat og gjøre ham utro mod Arbeidet, og som paa alle sine Lokkelser blot faaer Afslag. Naar Verdi kommer til Paris for at faa sine Operaer opførte, er han ubønhørlig endogsaa mod Keiser og Keiserinde; han kommer til en Middag, man giver specielt for ham, men er usynlig ved alle almindelige Hoffester, derimod siges han at være livlig og elskværdig mellem sine Kunstfæller, kun maa man ikke forstyrre ham, naar han vil arbeide, og han vil meget ofte, han er hvad man kalder flittig, han ryster ikke sine Værker af sig, som Rossini gjorde i sin Ungdom. Dette forhindrer ikke, at han ogsaa kan fuske selig. Det Mesterværk, som Verden kalder „Il miserere", er skreven paa et Værtshusbord, en Dag han steg lige ud af Reisevognen, Reisen fortsattes, da Vetturinen havde vandet Hestene. Drikkevisen i la Traviata er bleven til i fem Minutter, men naar slige Exempler paa hurtig Skabelse anføres, maa Anmelderen tænke paa en liden Historie, der fortælles om Horace Vernet. En Englænder havde længe plaget ham om at tegne sig en Skizze for sit Album. Kjed af hans Overhæng sætter Horace Vernet sig ned og tegner en Hest, blot Omridsene, nogle faa Blyantstreger. Fornøiet spørger Englænderen, hvormeget han er ham skyldig. 25 Louisdorer, svarer Horace Vernet. Hvad behager? raaber Englænderen, 25 Louisdorer for tre Minutters Arbeide? De tager feil, svarede Kunstneren koldt, jeg har arbeidet ti Aar paa den Hest. „De seer altsaa, at De faar den for Spotpris." Det Meste af hvad der saaledes frembringes pludseligt, har vel vegeteret i en Sjæl længe.

Verdi lever paa en smuk Villa i sin Fødeby, eller rettere et Gods, som han bestyrer og dyrker med stor Dygtighed; thi han forstaar sig ligesaa godt paa Agerbrug og Kornavl, kort paa det hele Landbrug, som paa Generalbas. En smuk Dame gaar ofte ved hans Arm. Det er hans Kone, som man ellers sjelden har Anledning til at se, thi den mest bekjendte af Nutidens Maestri er ikke gjæstfri og ser helst sine Kunstfæller udenfor sit Hus. En af hans Fornøielser er at lade sine Hoffolk synge Chorene af hans Operaer. Da Italienerne næsten alle fødes musikalske, er det ikke et saadant Kjæmpearbeide at indstudere et saadant Chor med simple Bønder, som det klinger for vore Øren. Han skal selv ofte have sagt, at han martres ganske anderledes paa Prøverne i de store Stæders Theatre. Scribe havde indgravet paa Døren til sit Landsted:

Le théatre a payè cet asile champêtre,
Vous qui passez, merci, je vous le dois peut-être.

Verdi har ladet grave over sin store Indgangsport det ene Ord: Loulou. Man gjætter og gjætter, hvad dette skal betyde. Man har almindelig troet, at der vilde komme en Opera af dette Navn. Det er Navnet paa den Hund, som løb efter den unge Giuseppe, da han forlod Gjæstgiverhuset i Parma, og som længe var hans tro Ledsager.

Det er en stor Triumf for Journalisten at kunne ligesom Shakespeares Hex tilraabe et gryende Talent, en vordende Storhed: „Macbeth, Du skal vorde Konge!" Anmelderen saa igaaraftes et Phænomen og benytter denne Pressens prophetiske Ret til at melde en stor vordende Skuespillerinde, i en Tid, der er fattig paa det Store i alle Kunstretninger. En ny Mademoiselle Mars opdrages i Stilhed for Théatre français. Anm. saa dette Vidunder i en Forestilling, givet paa Konservatoriets Theater i Paris for det vanskeligste Publikum i Europa: Skuespillere, Journalister og Vaudevillister, Lampister, Pompister, Mødre og Elever. Vidunderet heder Helene Bloch. Ligesom Rachel er hun Jødinde, ligesom Rachel har hun tre Søstre, og ligesom Rachel har hun sorte Øine, der blot brænde af en Lidenskab: Lidenskaben for sin Kunst; forresten er hun ligesom Rachel en Undine, en Geist. Om hun som Rachel skal forlokke Dødelige og martre dem, er Fremtidens Historie; endnu er hun blot sexten Aar. Helene Bloch var allerede engageret ved Gymnase-Theatret, da Direktøren for det franske Theater, der altid er paa Jagt efter Undre, opdagede og tog hende i Besiddelse i Statens Navn. Anm. saa hende i et Lystspil samt i en Scene af et alvorligt Drama. Kunst syntes ham ikke at kunne gaa videre, en Personlighed ikke at kunne være yndigere, mere ideal. Hendes Fader er en Journalist, der taler Hebraisk som Moses. Det jødiske Folk har givet Kunsten i vort Aarh. noget af det bedste, den har at opvise. Meyerbeer og Hallevy vare Jøder, og deres Geni har kastet Glands over hele den israelitiske Race; man hører nu almindelig, at Jacobs Sønner have bevaret den bibelske Tradition og endnu staa det Sublime nær. Neppe ere de to Mestere døde, før en ny Labans Datter træder frem i en anden Kunstgren. Med Krukken paa Skulderen gaar hun til den skjønne Brønd for at øse.

Garibaldi siges ikke at have havt godt af den engelske Enthusiasme. Hans sunde, klare Hoved skal være bleven svagere, og han skal uddele sine Portræter, som on de vare smaa Helgenbilleder. Dette vilde være traurigt, om det stadfæster sig. Garibaldi var en af de Faa, om hvem det syntes tilladt at tro, at al Daarlighed kunde forblive hans Barnesjæl fremmed.

Paa de kongelige engelske Slotte er det forordnet, at Tjenerskabet ikke længer skal bære sort Sorg, men de skarlagensrøde kongelige Livreer med Krepflor paa venstre Arm. Endnu tør de militære Regimenters Musik ikke spille i Nærheden af noget kongeligt Slot.

Blandede Meddelelser.

Om Fiskeavl og Fiskeudklækning. (Efter Gardeners Cronicle for 1863, S. 1135.) Skal man rigtig faa Indsigt i, hvad Fiskeudklækning og Fiskeavl er og har at betyde, maa man ty til China. Det himmelske Riges opfindsomme Folk har drevet denne Kunst i en saadan Udstrækning, at de ere istand til at tilveiebringe de Fiskesorter, som findes i deres Søer og Floder, i en saadan Overflod over det hele Rige, at dette Fødemiddel, hvor det skal være, i Almindelighed er at faa til en Pris af omtrent 6 à 7 Skill. Bismerpundet eller 1/4 Sk. Marken. Der var Intet, som mere forbausede en chinesisk Fisker i Toulon, end hvad man der forlangte for en Fiskefrokost. Denne Mand var kommen til Frankrige med 4—5000 chinesiske Smaafiske af de bedste Arter, som skulde sættes i det store Søvands Akvarium i Boulogneskoven. Han undrede sig over Fiskens Sjeldenhed i Frankrige og skrev en kort Afhandling, for at vise, hvorledes man, naar man kunde byde over en liden Park, med ringe Udgift kunde frembringe en stor Mængde Fisk. Alt, hvad der er nødvendigt, er at passe nøie paa Gydningstiden og af og til at slaa Æggeblommer i Vandet, hvorved en utrolig Mængde Rogn og Yngel frelses for Ødelæggelse. Chineserne have benyttet en sindrig Fremgangsmaade, som er en Nyhed for den kunstige Fiskeudklækning. De opfindsomme Beboere af det himmelske Rige drive nemlig store Forretninger med Fiskeklækning samt Salg og Førsel af befrugtet Rogn fra de forskjellige Floder og Søer, der afsættes til Eierne af en Mangfoldighed af Kanaler og Damme. Naar Legeliden kommer, tømme de Hønseæg, ved at suge Hvide og Blomme ud af fine Aabninger, fylde dem derpaa med Fiskerogn og tilkline Aabningerne. Derpaa lægges de saaledes behandlede Æg nogle Dage under en Liggehøne. Siden slaar man Skallet istykker og hælder Rognen ud i et Kar med Vand, som varmes ved Solens Hede. Yngelen kommer snart ud, og kan da sættes i en Elv eller Sø, hvor Vandet har den almindelige Varme. En høiere Temperatur fremskynder Yngelens raskere Udvikling i Ægget*). Man har gjort den Jagttagelse, at Rognen af en Gorkun modnedes øiensynlig ved at holdes inde i Haanden. Hummerrognen har den Fordel, at den næres under Dyrets Hale, indtil den er modnet til Liv. Laxerogn, som lægges tidlig paa Aaret, naar Vandet er varmere, modner og kommer til Liv i en forholdsvis kortere Tid, end den, der lægges midtvinters; mellem den, som lægges i September, og den, som lægges i December, er der hele 50 Dages Forskjel, idet de første kræve 90 Dage, de sidste 140, for at modnes til Liv. I Hunningen har man klækket Laxerogn paa 60 Dage, medens den hurtigste Udklækning, man har opnaaet i Kormontfields Klækningsdamme krævede 120 Dage. De gamle Romere, som havde taget et Blad ud af Chinesernes Fiskeklækningsbog, gjorde Underværker i Fiskeavlen og foretog rare Forsøg med Fiskene i deres Aqvarier. En klassisk Ven, som er godt belæst i gamle Fiskeværker, fortæller os, at de store romerske Lækkermunde kunde vende sin Kogefisk fra iskoldt Vand lige op i den kogende Fiskekjedel, uden at tage en Haand i dem. Lucullus solgte engang sin Fiskebeholdning for over 170,000 Spd.; men det var rimeligvis en Liebhaberpris, fordi han formodentlig eiede Afarter, som vare frembragte ved kunstige og eiendommelige Krydsninger og de eneste i sin Art. Disse gamle Elskere af gode Ting havde Yndlingsyngel af Fisk, i samme Mening, som Gentlemen i vore Dage have Yndlingsavl af Faar eller Hornkvæg. Den røde Mulle og den hvide Karpe solgtes til høie Priser og vare ingenlunde almindelige, som i vore Dage. En fornem Romer anvendte en fabelagtig Sum paa at bore en Ledning eller Rende gjennem et Bjerg, for at skaffe en tilstrækkelig Mængde Søvand til sine Fiskedamme. Sergius Ærata var den, som opfandt kunstige Østersbanker. Han lod ved Baiæ, ved Lucrinersøen opføre store Søvandsdamme, hvor han avlede disse lække Bløddyr i tusindvis, og for at han med sine Venner skulde kunne nyde dem i den høieste Fuldkommenhed, opførte han et Palads tæt ved Kysten og Østersdammen; hid tyede han, naar han vilde nyde en Fiskemiddag i Ro og fri for Stadens Larm og Forretningernes Møie. Franskmændene have været og ere i Begreb med paa lignende Maade som Romerne at besætte sine Østersbanker, som indtil for faa Aar siden vare aldeles ødelagte og udfiskede. Hovedsagen ved Østersavlen er at sørge for, at Yngelen har noget at fæste sig paa, thi i modsat Fald føres den bort af Strøm og Bølger og kommer ikke til Nytte for Menneskene. Østersavl drives med stor Dygtighed ved Whitstable; men de franske Østersskrabere og Østersavlere overgaa de engelske langt i Dygtighed i Detaillen. De begynde saa at sige med Begyndelsen, avler sin Yngel selv og frembringer umaadelige Mængder af Østers, hvorved de ikke alene igjen have besat alle gamle Østersbanker, men ogsaa optaget og dækket en stor Mængde nye. Franskmændene avle Muslinger eller Skjæl paa samme Maade, og da disse Skaldyr ere af den største Vigtighed som Agn for Fiskerne, kunde man vel behøve Undervisning i Skjælavl af Franskmændene, og det er vist, at de vide at gjøre sig sine Skjælbanker baade nyttige og indbringende. Lignende kunde let tilveiebringes i de skotske og engelske Bugter og med Lethed sælges og befordres overalt, hvor man trang dem enten til Spise eller Agn. Vi have ofte undret os over, at foretagsomme Fiskermænd ikke have begyndt at avle Hummer. London behøver, efter hvad der berettes, 40,000 Stkr. Hummer daglig, og kunde naturligvis bruge det flerdobbelte Antal, om de vare at faa. Saavidt bekjendt, har man heller ikke prøvet paa at avle Hummer ad kunstig Vei ved Englands Kyster. I Sødammene ved Hamble i Nærheden af Southampton opbevarer man dem blot. Men kunde man ikke ogsaa avle Hummer paa kunstig Maade?

Norge.

Christiania den 16de Juli.

Strax efter at Telegrafen havde meldt om Forhandlingerne i det engelske Parliament, hvor Regjeringens Fredspolitik havde seiret i Debatterne om det danske Spørgsmaal, ankom fra Stockholm Ordre til at opløse de ved Kgl. Resol. af 31te Marts sammendragne Afdelinger af Armeen, ligesom de mindre af Flaadens Skibe skulle afruste. Det norske Felttog af 1864 er saaledes bragt til Ende, vistnok ikke ganske uden Resultat, hvis det har givet Bidrag til at dømme om Armeens Udrustning, dens Hurtighed til at kunne være marschfærdig, dens Brugbarhed udenfor Vagtparadetjenesten og politiske Betydning som et Middel til at hævde Landets Interesser. Jo mindre Anledning imidlertid vor Hær dennegang har havt til at bedække sig med Laurbær plukkede paa selve Slagmarken, desto mere maatte man ønske, at de enkelte Private, der gik med herfra i den dansk-tydske Strid, i Gjerningen maatte aflægge Vidnesbyrd om, at halvhundrede Aars Ro ikke havde gjort hele det norske Folk til Kvinder, desto pinligere er det at erfare, at Feighedens Smitte ogsaa har anstukket norske Frivillige. Methoden er gammel og Anton Jensen Korgen har havt gode Exempler nok at efterfølge; der gjøres Tilstelninger og aflægges dyre Løfter, der skrives Ark fulde, skydes Skræmskud med løst Krudt; den ny Tilsætning, der skyldes den nyeste Plattenslagers Opfindsomhed, er kun, at man bagefter kommer stikkende med Næven og beder om en Drikkeskilling for sin Umag; Exempelet tør nok finde Efterligning.

— Ved kgl. Resol. af 2den d. M. er det tilladt Stipendiat L. M. B. Aubert og Kand. jur. M. P. Ingstad at holde Prøveforelæsninger til Koncurrence om den ledige Lektorpost i Lovkyndighed.

— Hovedstadens Sommermuntration besørges i denne Tid, foruden af diverse Selskaber, der give Familie- og andre Koncerter, og Artillerimusikken, der lader sig høre i Studerterlunden, fornemmelig ved et dansk Skuespillerselskab, der huser paa Klingenberg.

*) Det er vel et Spørgsmaal, om dette ikke sker paa Levedygtighedens Bekostning.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 30.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 24. Juli 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Peter Frederik Steinmann,

Generallieutenant.

Ved Krigens Udbrud vidste man, selv i Danmark i videre Kredse, neppe synderlig større Besked om denne Mand, der inden et Tidsrum af sex Maaneder skulde staa som den fjerde i Rækken af den danske Hærs Overgeneraler under Krigen, end at han havde været Ryes Stabschef paa det navnkundige Tilbagetog, og at han var en af Kong Christian IX's fortroligste Venner. Forresten var han anseet for en Mand med megen militær Dannelse og en dygtig og omsigtsfuld Officier. Da udbrød Krigen; Efterretningen om Danevirkes Rømning bredte sig med Rædsel ud over Landet, og i det Raab paa svegen Pligt, som den selvstændige Del af den danske Presse løftede, var det ikke langt fra, at Navnet Steinmann lød høiest. Den Brøde, han beskyldtes for, var, at han skulde have ladet falde Ytringer, ifølge hvilke han ansaa Krigens Formaal for uhensigtsmæssigt, ja fordærveligt. Under Tilbagetoget fra Danevirke var det hans Division, der bestod den blodige og glimrende Kamp ved Oversø; Steinmann saaredes i Knæet, men holdt sig endnu med Bravour en Time efter paa Kamppladsen, og maatte senere tilbringe et Par Maaneder i Kjøbenhavn som Rekonvalescent. De liberale Blade tillagde imidlertid Regiments-Kommandør Max Müller Æren for at have truffet Dispositionerne for den berømmelige Kamp, og da det blev uimodsagt fra andre Kanter, forholder det sig vel saa. I de nærmest følgende Begivenheder kunde General Steinmann, paa Grund af sit Saar og af sin Konvalescents, ikke tage nogen Del. Men neppe var han helbredet, før han reiste til Dybbøl for at overtage Kommandoen, og kom netop tidsnok til at faa sit Navn som kommanderende General knyttet til Mindet om Dybbølstillingens Fald, for hvilket det dog ikke kan falde Nogen ind at ville paabyrde ham noget Ansvar. Under Vaabenstilstanden blev han paa Als som kommanderende General for de der liggende Tropper; han har været anseet for en af den danske Hærs betænksomste og aarvaagneste Officierer; men 72 Timer efter Vaabenstilstandens Udløb havde Preusserne fast Fod paa Als, og Steinmann maatte med Resterne af sin Division sætte over til Fyen, hvor han faa Dage senere modtog sin Udnævnelse til Overgeneral over den danske Hær.

Vi har her leveret en sammentrængt Oversigt over den sidste og ulige vigtigste Del af General Steinmanns Løbebane, uden at have til Hensigt at ledsage den med nogensomhelst Slags Bedømmelse, hvortil Tiden udentvivl endnu ikke er kommen. Dansk „Illustreret Tidende" ledsager hans Portræt med nogle biografiske Oplysninger, hvoraf vi tillade os at benytte endel. Han er født den 8de Juli 1812 i Kjøbenhavn. I 1830 blev han Sekondlieutenant ved Artilleriet og traadte ind i den netop samtidig stiftede militære Høiskole. Efter at have gjennemgaaet denne, blev han i 1834 udnævnt til Adjoint i Staben. I 1839 og 40 gjennemreiste han med kongelig Understøttelse Mellem- og Sydeuropa, og foretog atter i 1841 og 42 en Reise i det sydlige Frankrig og i England, og ansattes imidlertid i 1841 som første Klasses Kapitain i Staben. Sommeren 1842 beordredes han til at møde ved 10de Forbundsarmekorps's Samling i Lüneburg, for at gjøre Tjeneste i Generallieutenant Halkets Stab, ligesom han Høsten 1843 overvar den storartede preussiske Troppesamling ved Stettin under Wrangels Ledelse. Oprørets Udbrud i Marts 1848 kaldte ham pludselig tilbage fra et Ophold i Italien, hvorpaa han ansattes som Stabschef ved Generalkommandoen paa Fyen og udnævntes til Major i Staben. I Mai fortsattes han som Stabschef ved Kavalleriet i Fyen under Oberst Juels Kommando; men da dette Korps i Juni lagdes ind under General Bylows Korps paa Fyen, blev Steinmann Stabschef ved dette og forblev paa Fyen under Vaabenhvilen 1848 — 49. Ved Krigens Gjenudbrud om Vaaren var det, at Steinmann ansattes som Stabschef ved General Ryes Korps i Jylland, i hvilken Stilling han i Juni Maaned udnævntes til Oberstlieutenant. Da Rye noget efter fik Befaling til at gaa over til Fyen med sin Afdeling, blev Steinmann tilbage i Jylland som Stabschef ved Kavalleriet; men da Felttoget for Aaret var endt, blev han atter Stabschef ved Generalkommandoen paa Fyen, for under næste Aars Felttog at beordres i samme Egenskab til Hærens første Division under Generallieutenant Moltke, der den 24de Juni fik Befaling til at rykke frem i Egnen om Siversted, hvor han efter Kampen ved Standrup og Papholt Skove blev Herre over Terrænet ved Hellebæk og for endel bidrog til at sikre Udfaldet af Idstedslaget, der stod Dagen efter. Da Freden var sluttet, ansattes han efter et kort Ophold i Nørrejylland som Stabschef ved Generalkommandoen for Slesvig, i hvilken Stilling han, paa en kort Fraværelse nær, forblev til 1862 og imidlertid i 1860 udnævntes til Generalmajor. I Marts 1863 blev han Kommandør for 4de Infanteribrigade, og 23de Oktober samme Aar udnævntes han til Divisionskommandør og kommanderende General i tredie Generalkommandodistrikt.

Generallieutenant Peter Frederik Steinmann.

Kadetkorvetten Ellida.

Korvetten Ellida løb paa Vandet i August 1848, gjorde sit første Togt 1849, og har siden stadig været benyttet som Kadetskib. Den er 100 Fod lang i Vandlinien, 29 Fod bred paa Klædningen, fører 10 Stkr. 18pundige Kanoner, og rummer 14 Ugers Proviant samt 8 Ugers Vand for 130 Mand. Den er et overmaade hændigt og velmanøvrerende Skib, en ret god Seiler, og har under hidtilværende Forholde meget godt svaret til sin Hensigt, at tjene som Øvelsesskib for Kadetterne.

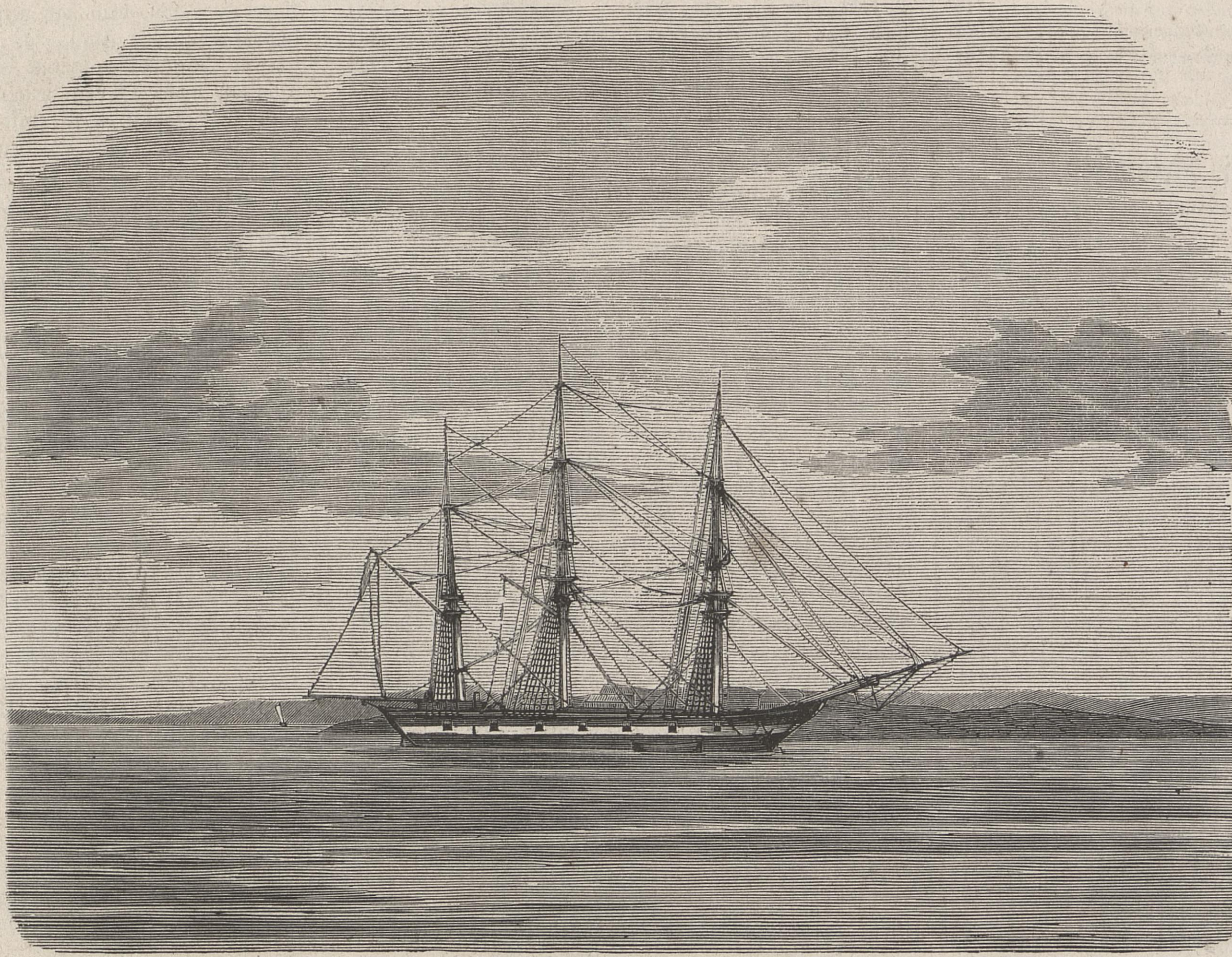
Den begynder imidlertid nu at blive noget gammel, og er heller ikke mere tidsmæssig; thi Dampmaskine hører for Tiden nødvendig med til et Krigsskib; det gjælder nu ikke saa meget om at kunne manøvrere sit Skib med Seilene, som at kunne bevæge det hurtigt og let ved Maskinen. Seilene bruges nu til Dags kun for at bringe Krigsskibene fra Sted til andet; i Batallie derimod ere de beslaaede, og Dampen er da den ene bevægende Kraft. Det Skib, hvorpaa Kadetterne uddannes, bør selvfølgelig være af samme Beskaffenhed, som de, de senere som Officierer skulle behandle, og derfor gjør Ellida iaar sit sidste Togt. Den vil til næste Aar afløses af Skruekorvetten Nornen.

Det var altsaa iaar sidste Gang, at Kadetterne indskibede sig paa gamle Ellida, og det var ogsaa sidste Gang, de indskibede sig i Fredriksværn; thi Institutet er under Flytning, og Kadetterne ville efter endt Togt debarkere i Horten, — ikke mere i Fredriksværn, — dette Sted, der i næsten halvhundrede Aar har været Sædet for de norske Søkadetters Opdragelsesanstalt, og derfor med Rette kan kaldes vor unge Marines Vugge. Flytningen til Horten er visselig en rigtig Forholdsregel; thi det synes klart, at den Skole, der skal uddanne i en speciel Retning, bør være der, hvor de største Hjælpekilder for Fagdannelsen findes; men — den griber forstyrrende ind i mange Forholde, opløser tilvante,

gjennem Aarrækker hævdede Forbindelser og afsplitter Baand, der vare saa fast knyttede, at kun et ubønhørligt Magtens Bud kunde rive dem over. Intet Under da, at Alle følte sig grebne af en bevæget og vemodig Stemning, da den første store Akt af Flytningen skulde foregaa, og Kadetterne med sine Officierer den 13de Juni skulde indskibe sig. Man ønskede at fængsle kjære Minder, man ønskede at fastholde Personer og Forholde, og man samledes derfor om Eftermiddagen om Kaffeborde i det smukke, i Sommerens fulde Pragt prangende Anlæg paa Torvet, af hvilket med dets livlige Grupperinger en Del vellykkede Photographier da bleve tagne. Disse Billeder ville være kjære for de Bortdragende som for de Tilbageblivende; de ville altid kalde lyse Minder tillive og erindre om Tider, der vare fredelige og lykkelige som faa.

Da det led mod Aftenen, kom Ellidas Musik iland, og Kadetterne toge Afsked fra sine gamle Læsesale ved en Dands paa deres Gulve, udbragte et Hurra for det gamle Lokale og droge ned til sine Baade, ledsagede af visselig Størsteparten af Stedets Befolkning. Afskedens Time var kommen; barkede Næver og bløde Hænder raktes frem til Haandtryk; Baadene satte af, og rungende Hurraraab vexledes. Da blev atter Alt stille, og Sommernattens tause Ro brødes kun af de afmaalte Aareslag fra Baadene, der sagte glede hen mod Ellida, som speilede sin høie Reisning i den blanke Vandflade.

Neppe var der noget Øie, som ikke var dunkelt; mangen smuk Kind var vaad, og selv den begede Sjøuer strøg sit luvslidte Ærme hen over Panden og syntes „det var et leit Arbei', at Institutet skulde flyttes."

Korvetten Ellida.

Stora Sundby.

Dette skjønne Herresæde, der for Tiden er i Familien de Geers Besiddelse, ligger i en af Södermanlands mest romantiske Egne, ved den nordlige Bred af Indsøen Hjelmaren.

Fra Middelalderens Dage knytter der sig mere end et røverromantisk Sagn til Stedet. Den ældste historiske Eier af Stora Sundby, som man ved at nævne, er Gustaf Wasas Ven og Kampfælle, den bekjendte Lars Siggeson Sparre, og efter ham gik Godset i Arv i den Sparreske Æt, indtil det i 1711 blev inddraget af Kronen paa Grund af Gjæld, dog kun for allerede i 1719 at gjenindløses af Feltmarskalken Grev Erik Sparre. Stora Sundby blev nu uafbrudt i Slægten Sparres Besiddelse til henimod Slutningen af Aarhundredet, da det blev solgt til Feltmarskalk Meijerfelt, fra hvem det igjen gik over til en Brugspatron Gödecke, indtil det endelig i Tyvearene blev kjøbt af Greve Carl de Geer, der besluttede at lade Slotsbygningen opføre fra Nyt i ren og pragtfuld Stil. Efter en Plan af den engelske Arkitekt Robinson udførtes dette Arbeide under Opsyn af Svensken Abr. Nyström. Opførelsen begyndte i 1831 og varede for det Ydres Vedkommende til 1839, medens Indretningen af Slottets Indre ikke blev færdig før i 1848.

Slottet er opført i normannisk Stil og danner en Firkant, hvoraf hvert Hjørne danner et Taarn med vedhængende Fløi. Bygningen udgjør omtrent 130 Fod i Længde saavelsom i Brede, Høiden er omtrent 120 Fod; hele Slottet hviler paa en 10 Fod høi Granitmur, der danner Grundlag for de normanniske Piller, der bære flere mindre Taarne. Blandt Slottets mangfoldige pragtfulde Værelser udmærker sig især Riddersalen, der gaar gjennem tre Etager; den er forsynet med herligt smykkede Vinduer af dobbelt Høide og Væggene ere nedentil bedækkede med Gyldenlæderstapeter med Fremstillinger af historisk Indhold, oventil med Jagtstykker.

Blandt al den Herlighed, dette Slot gjemmer inden sine Mure, fortjener en kostbar Malerisamling specielt at nævnes.

Anno attenhundrede og tretten.

Et Billede fra Befrielseskrigen.

(Af Edm. Hoefer.)

I.

Ja, Anno tretten! Det var et mærkeligt, et ganske forunderligt Aar, siger jeg Eder, et saadant, som der aldrig har været hverken før eller siden, og den, som ikke har oplevet det, vil aldrig være istand til at tænke sig det og endnu mindre til at tro, naar man fortæller ham om, hvorledes det har været, — saa ganske besynderligt, saa ganske usædvanligt var det, der dengang passerede; man kunde næsten fristes til at sige: saa ganske og aldeles umenneskeligt. Dengang vare alle Mennesker gode og brave, modige og raske, hjertelige og villige, og det i dem, som mindede om den medfødte Syndighed, viste sig som Vrede og Had mod Fienden. Men hvis der gaves en jammerlig Karl, der ikke havde noget Hjerte for Konge og Fædreneland eller følte sine Ben ængsteligt zitre og slaa sammen, holdt han viseligt sin Mund eller tog den først rigtig fuld — alt eftersom det passede sig — og var i sine Ord den troeste og tapreste Helt af dem alle. Han vogtede sig vel for at lade det mindste af sin virkelige Hjertensmening komme tilsyne; thi da kunde han ikke noget Øieblik været sikker paa sit Liv.

Og var hele Aaret stort og skjønt, saa var det dog allerskjønnest om Foraaret, dengang, da man først begyndte at reise og at ruste sig, — sidenefter maatte man omsider dog begribe, at den store Varme og Hjerteglæde her og der ogsaa vare ubekvemme, og tog det igjen koldblodigere. Men i hine første Tider overlagde og beregnede man endnu ikke, og vidste og vilde ikke andet, end at alle Hjerter maatte og skulde slaa i en og samme Takt, og allermest viste det sig i hine første Dage, da Opraabet af 3die Februar slog som et Lyn gjennem hele Landet, og allevegne, i Land og By, i Hytte og Slot, efterlod de klare Flammer. Fredagen den 5te Februar, sent om Aftenen, var Opraabet kommet i Hænderne paa Landraaden i den lille By og var af ham bleven meddelt hans nærmeste Venner. Om Natten blev det sat og trykt og fløi Løverdagsmorgen omkring i Borgerhusene og gjennem Byportene ud over Landet. Paa Raadhuset sad Stadens Fædre, ikke i ærbar og kjedelig, men i en frisk og freidig Raadslagning om, hvorledes man paa det Fuldstændigste og Hurtigste skulde kunne anspænde og bruge Byens Kræfter. Under dem sammentraadte den af Civil- og Militærpersoner dannede Kommission, der modtog de Krigslystnes Anmeldelser og skulde prøve deres Tjenestedygtighed, og foran Salens endnu lukkede Døre trængte sig allerede Mænd og Ynglinge med freidigt Hjerte og fast Villie og fulde af Utaalmodighed over ethvert spildt Minut. I Gymnasiets øverste Klasse forelæste den gamle Rektor med skjælvende Stemme og fugtige Brilleglas Kongens Ord for sine Elever, og da han sluttede, traadte Læreren frem for Kathedret og sagde: „Hr. Rektor, jeg melder Dem min Udtrædelse; jeg gaar til Raadhuset", og Klassen reiste sig som en Mand og de Unge raabte jublende: „Hr. Rektor, vi gaa Alle!"

Og i Gaderne og paa Torvet stod man rundt om hver, som eiede et Exemplar af Opraabet, og lod sig dette atter og atter fra nyt af forelæse under en Jubel, der stedse brød frem paanyt. Og Bytjenerne og Gensdarmerne, som idag havde en svær Dag, vare ikke grove, naar de paa sin Vei bleve standsede af en saadan Hob, men jublede med og bade kun: „Børn, lad os komme frem! De derude maa dog ogsaa faa Noget at vide." — „Afsted med Dig, Kammerat! spar ikke Kreaturet! sig dem det, sig dem det rigtig tilgavns! Kongen leve! Krig, Krig! Ned med Franskmændene! Hurra, gamle Preussere, nu gaar det løs!"

Det var ude paa Gaderne; men inde i Husene var det ikke stort anderledes; naar En var alene, havde han ingen anden Tanke, og hvor To sade sammen, havde de intet Andet at tale om. Af Kummer og Sorg var endnu lidet at spore i disse første Timer. I den tykke Bager Salbands Hus paa Hjørnet af Munke- og Domgaden foregik der nu en næsten uhørt Scene. Den tykke Salband havde allerede i nogle Timer siddet og svedet paa Raadhuset for Fædrelandets Sag — han var Formand, — men hans ikke mindre tykke Kone Magdalena havde det ligesaa surt hjemme; thi hun stod indenfor sin Disk og uddelte til Kunder og Ikkekunder, hvad Bageriet havde leveret om Natten, og hvad Bagerdrengene — Svende kaldte man dem endnu ikke dengang — bare til hende i sine store Kurve og renlige Trouge, og tog ikke en Skilling af noget Menneske for sine Varer. „Idag for Intet og imorgen for Penge!" sagde hun med selvtilfreds Latter; „gaa hen og nyd det med Sundhed; tak Vorherre og velsign den brave, modige Konge!"

Da nu en Dreng igjen bragte ind en Kurv med Brød og sagde: „Madam, det er den sidste!" saa hun paa ham og de andre, som endnu stode i Værelset, og som allerede havde taget sine Forklæder af, medens de holdt Huerne i Hænderne, og sagde: „I har Ret, Børn! opholder Eder ikke, men se til at komme afsted til Raadhuset, for at det ikke skal siges, at Salbands Folk vare de Sidste. Som Mester før har sagt: den, der selv ikke har Nok til at udruste sig, ham hjælpe vi efter bedste Evne. Med Gud Børn! Har ingen af Eder seet vor Wilhelm? Han 'er vel allerede væk?"

Derom vidste Ingen at give Besked; de havde ikke seet ham paa en lang Stund, siden Mesteren havde forelæst dem Opraabet i Bageriet; han var gaaet enten med eller strax efter Faderen. Konen lod det bero dermed; hun havde Andet at tænke paa og at gjøre, da det netop var den Time, i hvilken hendes Boutik fik sit største Tilløb. Hun uddelte Brød, godsnakkede vel lidt med denne eller hin af sine Bekjendte, da Døren gik op, og en gammelagtig, liden mager Kone i en simpel, mørk Klædedragt traadte ind og sank som aldeles sønderknust ned paa Træbænken, som stod bag Døren. Der sad hun, med Hænderne foldede i Skjødet og med Øinene fulde af Taarer, sukkede dybt og mumlede: „Ak, du retfærdige Frelser, Naboerske, nu er det ude, rent ude med mig!" Madame Salband expederede roligt en Tjenestepige, der netop stod ved Vinduet, hvorpaa hun langsomt vendte sig om til Naboersken, — en større Modsætning lod sig ikke let tænke end den mellem den magre, indskrumpne og sørgmodige Skikkelse paa Bænken og Bagerkonens trinde, glatte, godmodige og veltilfredse Ansigt. Og idet hun tog en Tvebak fra den nærmeste Kurv, brækkede den istykker og stak Stykkerne mellem Tænderne, sagde hun beroligende: „Naa, naa, Mor Helm, hvad er der nu igjen paafærde? Jeg synes, at vi vel idag kunne være tilfredse. Men I klager altid!"

„Hvad der er paafærde, Mor Salband?" vedblev

Mor Helm jamrende. „Forsynd Jer ikke! Ved hun det endnu ikke? — der er jo Krig, Krig paafærde, Naboerske. Ak, du retfærdige Jesus! Hun maa jo vide det; Salband maa jo allerede være paa Raadhuset. Krig, Mor Salband, Krig! Og det heder, at Alt, hvad der kaldes Mandsperson, maa afsted; Ingen bliver hjemme! De ere jo som gale, Naboerske! de løbe Alle til Raadhuset, mine tre Unger foran; ogsaa Christian —"

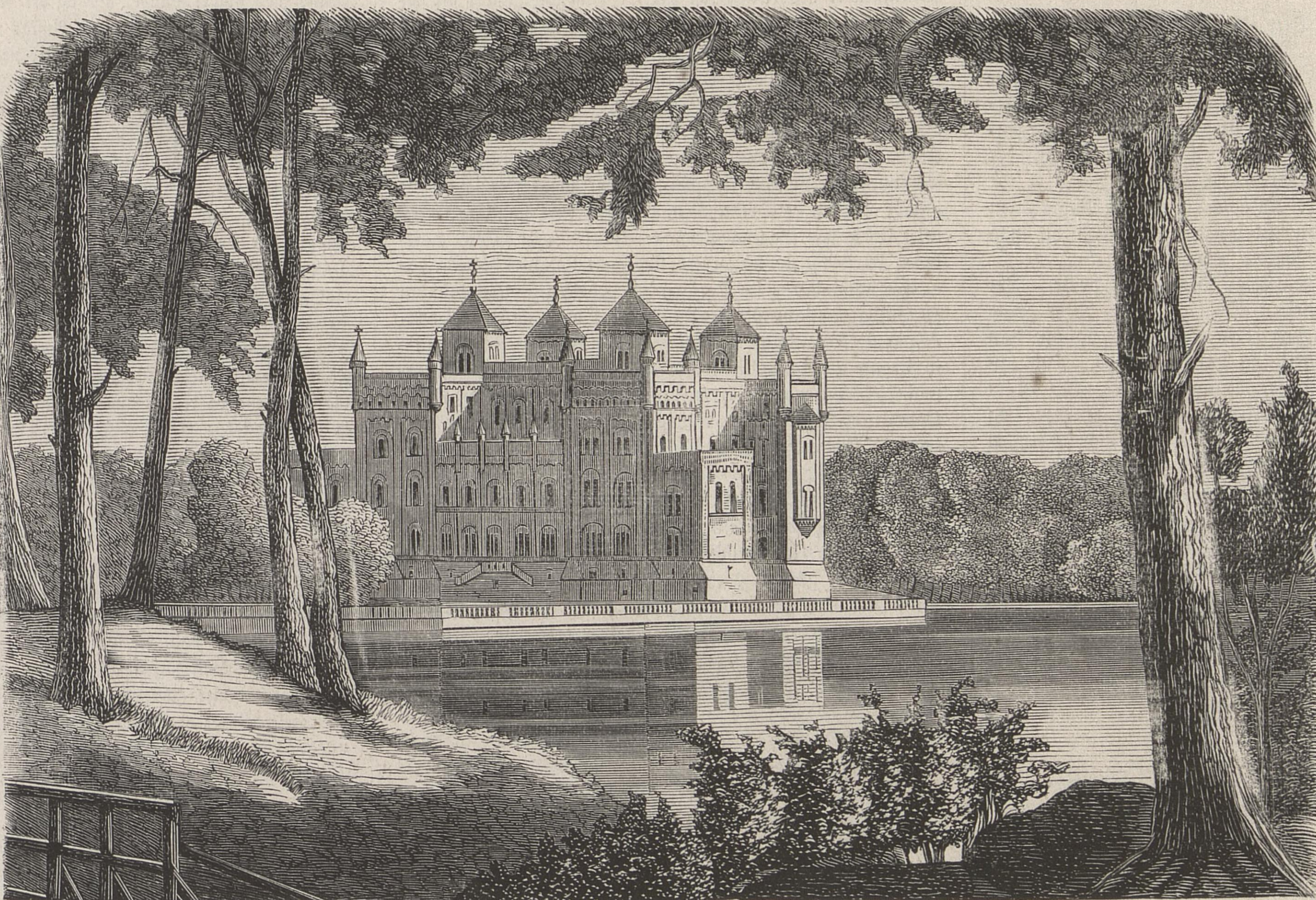
„Nu, det forstaar sig dog ganske af sig selv", mente Madame Salband levende. „Christian og Hans, de ere jo dygtige, raske Gutter; de skulde dog vel aldrig sidde hjemme!"

„Christian, Mor Salband, Christian! Tænker hun da slet ikke derpaa? Han skulde jo nu i Sommer blive Mester, overtage sin salig Faders Værksted og gifte sig. Nu kan jer Lise faa vente længe nok. Dersom han nu kommer hjem igjen som en Krøbling eller kanske slet ikke? De skyde og slaa jo løs paa hverandre, som om de vare blinde og gale!"

„Aa, Mor Helm, hvilke gruelige Tanker gjør hun sig der! saadant noget tør vi slet ikke tænke paa; det falder sig dog kun, som Vorherre vil det. Til ham maa vi nu ofre os Alle; hvorledes kunne vi da ellers haabe paa hans Velsignelse?"

Bagerkonen vendte sig igjen til Vinduet for at expedere en ny Kunde, og da hun derpaa vendte sig til sin Gjæst, sagde hun: „Det falder ikke let paa nogen af os, Mor Helm, men vi tage det gjerne paa os."

„Hun har godt ved at snakke", fortsatte Mad. Helm med en Smule Bitterhed. „Hun har en Mand, Mor Salband, og Wilhelm, hendes Eneste, ham tager man ikke fra hende. Dertil har hun sine fem, sex Drenge, de komme ikke alle til at gaa med, de kan ikke overkomme det. Men jeg — du milde Gud! — jeg stakkels Enke med tre Sønner, som alle ville afsted, og som hidtil alene forestod Haandværket. Skal det ganske staa stille nu? Skal den Smule Eiendom gives ud til brogede Trøier og Geværer og Sabler? Skal jeg nu ogsaa bære mine Drenge, mit Hjerteblod, til Graven, — ja, selv drive dem derhen? Ak, Mor Salband, det tænker hun ikke paa, og Christian — det kan og skal vi ikke taale!"

Stora Sundby.

„Det er Altsammen ikke andet end dumt Tøi", sagde Mor Salband efter en Pause i en straffende Tone. „Altsaa, først hvad der angaar hende: Peter kommer man ikke til at tage fra hende; han er endnu ikke atten Aar, og han er vel nødt til at blive tilbage. Han kan tælle til fem, saavidt forstaar han da allerede, og en Svend vil hun da nok finde sig; der bliver altid nok tilbage af dem, som ikke kunne blive Soldater; Rebslagerhaandværket fordrer just ikke stærke Ledemod. Og nu vi: ja, vore Drenge gaa alle; hun maa have mødt dem udenfor Døren. Vi hjælpe dem til Udrustningen, om ogsaa den sidste Skilling skulde gaa med. Vores Wilhelm gaar ogsaa, det forstaar sig af sig selv; min Gamle og den lamme Hans maa imidlertid besørge Haandværket, det kan ikke være anderledes. Knappere vil det gaa til hos os, hos hende og hos os Alle. Det gjør Intet til Sagen, og dersom vore Børn herefter maa begynde smaat, er det godt. Deres Fædre og Mødre have ogsaa først maattet det, og det har dog gaaet; — saaledes tænker jeg, Mor Helm."

„Ja, saaledes tænker hun", svarede Naboersken, idet det Veke og Ubestemte var forsvundet af hendes blege Ansigt og havde veget Pladsen for et mørkt, fortvivlet Udtryk. „Ja, saaledes tænker hun, og da er jeg rigtignok kommen forgjæves. Jeg mente, at hun og hendes lille Lise vilde være fornuftige og christelige og tænke paa det, som er afgjort os imellem, og at Bruden vilde overtale Brudgommen til ikke at hænge sin og hendes Lykke i et Haar."

„Hvad? vor Lise sknlde raade Christian til at blive siddende bag en Ovn som et tro- og æreløst Menneske, en Forræder mod sin Gud og sin Konge?" tog Mor Salband heftig tilorde, medens paa samme Tid hendes Pande begyndte at farve sig. „Fy, skam sig dog, Madam Helm, over at hun kan tiltro mit Barn og sin brave Dreng noget Saadant! Tro hun mig, jeg kjender Børnene; en saadan Hundsvot tog Lise aldrig, om hun end havde havt ham nok saa kjær, og et elendigt Kvindemenneske, som kunde tiltale ham saaledes, vilde hendes Christian sparke fra sig med Foden."

Madame Helm reiste sig pludselig op, trak det tynde Tørklæde fastere sammen om de magre Skuldre. „Gud befalet, Madam Salband", sagde hun kort og vendte sig mod Døren.

„Nu, hvorhen da?" spurgte Bagerens Kone ligeledes overrasket. „Vil hun da ikke vente paa min Gamle og paa Lise? Hun staar kun paa Loftet med Vadsken og maa strax komme ned. Hun vil kunne styrke hendes forsagte Hjerte."

„Hvad skulde det være godt for, Madam Salband?" svarede Mor Helm koldt og skarpt. „Jeg maa vel søge min Trøst andensteds, mærker jeg; I er hovmodig og uden Barmhjertighed med en Enkes og Moders Elendighed. Dersom min Christian endnu bryr sig noget om sin Moders Ord, vender han sig i ethvert Fald bort fra de Mennesker, der ikke have et eneste Ord for at afholde ham fra hans Dødsgang; det vil jeg sige hende, og dermed Farvel og god Dag!"

Konen havde talt med stigende Forbitrelse. Nu nikkede hun vredt med Hovedet og for ud af Døren, næsten lige i Armene paa den unge Pige, som kom nedad Trappen med en Kurv fuld af tørret Vadsk, og modtog hende med et hjerteligt, jublende: „Ak Gud, Mama Helm, det er rigtignok en Lykke!"

„Pokker velsigne hende, Jomfru!" skreg den arrige, fortvivlede Kone og lukkede Husdøren.

Pigen stod et Øieblik som bedøvet og saa efter den Forsvundne, som om hun ikke troede sine egne Øren, at de virkelig havde fornummet saadanne Ord af den venlige, milde Gamle, som om faa Maaneder — rigtignok nu først efter Krigen — skulde blive hendes Svigermoder. Inde i Stuen stod Bagerkonen med Hænderne i Siden og saa neppe mindre forbløffet paa Datteren, uden at sige et Ord eller røre sig, som om hun vilde spørge: Er det, som vi der saa og hørte, en Drøm eller virkelig Sandhed?

„Gud bevare os, Moder, hvad feiler der da Mor Helm?" spurgte endelig Lise, thi hende var det, satte Kurven ned og traadte ind i Stuen til den Gamle; „hun var ganske fra sig selv, — Moder, hvad har I gjort?"

Da kom der igjen Liv i den tykke Kone; hun rystede saadan paa Hovedet, at hendes store Hue vaklede og raabte med hele den djerve Energi, som dengang endnu var sædvanlig i disse Klasser, istedetfor den nuværende Drivhusdannelse, og som ogsaa syntes at passe bedre til hendes robuste Udseende og hele Væsen end den hidtil forholdsmæssige Mildhed: „Naa, det var da et Tordenveir! Noget saa Forrykt har jeg aldrig i mit Liv seet! Hvad der har været paafærde?" vedblev hun, vendt mod Datteren, „den slette, feige Sjæl jamrer over Krigen, og over at hendes Unger ville med afsted, især Christian. Hun opfordrede da os, mig og Dig, til at vi skulde overtale ham til pent at blive hjemme, holde Bryllup og blive Mester. Og da jeg rentud, men ganske mildt, sagde hende vor Mening derom, blev hun pludselig som bare Gift og Galde, og har svoret og bandet for mig — Gud ved hvad — naa, Du har jo ogsaa faaet din Velsignelse; i den Tone gik det fra først til sidst."

„Ak Gud, Moder, tungt er det da ogsaa for Mor Helm, naar hun skal afse alle Tre", begyndte Lise. Men hun fuldendte ikke sin Tale, til hvilken den Gamle alt havde begyndt at gjøre et Par vrede Øine; thi i samme Øieblik blev Døren revet op, og en ung, slank Mand stormede ind og tog Pigen pludselig i sine Arme. „Vundet, vundet! Hurra, jeg er den Første! — og antaget!" raabte han, idet han kastede sin Hue mod Taget med den ledige Haand. „Lise, Moder! jeg kunde ikke spare Eder derfor! Jeg har meldt mig hos Kommissionen, I kunne ikke ville holde mig tilbage!"

„Christian!" havde Pigen raabt; „Christian!" havde ogsaa den Gamle sagt, da han stormede ind. Nu hang den Første om hans Hals og græd og lo, klappede hans blonde Hoved, kyssede hans Læber og stammede derimellem: „Ak, min Christian! virkelig allerede antaget? Den Første er Du? maa Du nu strax afsted?" — og Bagerkonen stod ved Siden og betragtede Parret med stolt Tilfredshed, slog med sin brede Haand Knøsen paa Skulderen og sagde: „Det er ret! Du er en brav Dreng og gjør din Moders Synd god igjen for Vorherre. Nu modig, lille Lise! saa brave Børn kan det ikke gaa ilde!"

„Min Moder? Hvad er der i Veien med min Moder?" spurgte den unge Mand levende og, som man godt kunde mærke, en Smule forstemt. Og derpaa fortalte Mor Salband ham om den Samtale, de havde havt med hinanden, om det uhørte Forlangende, hans Moder havde opstillet, og den ligesaa uhørte Forbitrelse, med hvilken hun var gaaet bort. „Og Du kan ikke forestille Dig, Christian, hvor forskrækket jeg blev, da hun, som jeg altid havde kjendt som saa mild og god, nu paa engang skreg de frygtelige Ord imod mig", sagde Lise tilsidst og rystede sit lille blonde Hoved.

Christian var allerede bleven munter igjen. „Ei", sagde han leende, „det har nu Intet at sige. I vide jo, hvordan den Gamle er, lidt vankelmodig og forunderlig svag, indtil hun sidder midt i Nøden og i Arbeidet; da holder Ingen bedre ud end hun. Saaledes kommer det ogsaa nu til at gaa. Forresten skal jeg nok gjøre hende fornuftig igjen; at hun er kommen til at være saa haard mod Lise, det vil nok snart bedrøve hende selv allermest. Men jeg staar her og væver bort Tiden og er dog ikke mere min egen Herre."

„Ak Gud, Christian, skal det da virkelig gaa for sig og saa snart? Hvad siger man derom?" Pigen klyngede sig med disse Ord tæt ind til ham.

„Ei, min Skat, naar ved jeg ikke", svarede han livligt; „at det gaar for sig, forstaar sig selv; hvorfor vare vi ellers saa glade? Vil Du ogsaa begynde at blive svaghjertet og til Slutning dog rette Dig efter min Moder?"

„O Gud, nei, Christian! Vist ikke! I maa og skal

imod Fienden. Jeg vil ikke gjøre Dig tung om Hjertet, det kan Du tro; men — men — saa snart, saa skrækkelig snart har jeg ikke tænkt mig det!"

„Nu, mit Hjerte, saa hurtigt gaar det da heller ikke. Man bliver ikke med Knald og Fald fra Rebslager til Soldat. Vi ville blive indexercerede derover ved Regimentet; der kan endnu gaa Uger hen — desværre, lille Lise, desværre! — men imidlertid kan der vel endnu findes en halv Dags Tid, som jeg kan være hos Dig. Men nu er det virkelig nok", afbrød han og greb efter sin Hue; „nu vil jeg gaa til Mester Hartvig og sige ham, at han ikke maa tage nogen anden Mundering i Arbeide før min. Vi skulle skynde os saa meget som muligt og være parate hver Dag. Altsaa, til i Aften, Lise! Til i Aften, Moder! Jeg kunde omfavne hele Verden, saa fuld er jeg af Glæde!" Og, som om han vilde give Fruentimmerne et synligt Bevis derpaa, tog han først Pigen i Armene og svingede hende lystig rundt, og derpaa tog han ogsaa fat i den Gamle, og skjønt hun, paa Grund af sin Trivelighed, ikke var let at haandtere og hun derhos ogsaa satte sig lidt til Modværge og halv leende, halv fortrædelig raabte sit „Naa, naa, Du Galfrands", maatte hun dog tage en saa pen Svingom, at baade Lise og en anden Pige, som stod ved Vinduet for at hente Brød og saa derpaa, brød ud i en munter Latter.

„Dreng, Galhoved! skammer Du Dig ikke?" sagde Mor Salband anpusten og truede leende med Fingeren, medens hun vaklede hen mod Disken. „Passer det sig til et saadant Foretagende som det, vi ruste os til?" tilføiede hun.

„Skamme mig! Slet ikke, Moder, slet ikke!" svarede han ubekymret. „Jeg veed saa godt som Nogen, hvor hellig vor Sag er; men hvorfor vi skulde hænge med Hovederne derover, det indser jeg ikke. Nei tvertimod! Hæv Hovedet kjækt og muntert, brug eders Hænder og hold eders Hjerte friskt og freidigt, saa vil det gaa allerbedst. Og nu farvel til i Aften!"

„Har Du ikke seet Wilhelm?" raabte Bagerkonen venlig efter ham; „han gik ogsaa strax afsted og maa vel være kommen paa samme Tid som Du."

Døren faldt til, den unge Mand var borte. „Det er et hjertegodt Menneske, Barn", mente Mor Salband, som saa ham stryge forbi Vinduet; „og om han ogsaa er en fattig Djævel og har en Moder, som kan fordærve Enhver Appetiten, angrer jeg dog ikke, at vi har givet Dig til ham. Man maa holde af ham, og Du bliver en lykkelig Kone. Ja han! Var Wilhelm kun halvveis slig! Men det er en Sæbekoger."

Det led længere ud paa Dagen; Lise holdt paa at vaske, Moderen skjænkede til sine Kunder og sladrede med dem, roste Mange og opmuntrede mangen En, der kunde være lidt forsagt. Thi hvad der forestod disse Mennesker var rigtignok ikke noget Hverdagsligt. Den, som saa Sine følge den almindelige Bevægelse og kaste sig i Strømmen, maatte have et fromt og stærkt Hjerte for at kunne holde sig fornøiet og munter.

Af den nyeste franske Literatur.

(Svensk Månadsskrift.)

Reaktionen af 2den December har ikke formaaet at knuse Frihedens hellige Sag i Frankrig, — i det Land, hvor denne Sag saa ofte har besjælet Nationen til de største Handlinger, hvor mere Blod er udgydt for den end andensteds, men hvor den maaske ogsaa er bleven mere misforstaaet end hos de øvrige Folk, der engang har lært at elske og agte Friheden. Det har været umuligt ganske og aldeles at udrydde Frihedsgrundsætningerne fra Aarene 1789 og 1830 af Folkets Hjerte; endog den keiserlige Regjering, der allerede fra Begyndelsen af ikke kunde undvære Frihedens og Folkesouverænitetens Navne for dermed at støtte og pryde sin Throne i et Folks Øine, som desværre altfor ofte har ladet sig forlede til at tage Navnet for Sagen, endog denne reaktionære Regjering har seet sig nødt til at sætte dette Folk i Besiddelse af nogle faa af Selvstyrelsens og Uafhængighedens frugtbringende Goder. Men alligevel kan det nuværende Frankrig ikke siges at besidde nogen virkelig Frihed, saaledes som den existerer hos de mest udviklede Folk i Europa og Amerika. Men om end ikke den store Masse af det franske Folk endnu er gjennemtrængt af de rette Begreber om Selvstyrelse og Agtelse for Loven, om Ønsket om at styre Andre hos en ikke ubetydelig Del af Nationen endnu er mægtigere end Kjærligheden til Uafhængighed og end Uvillien mod enhver Indblanding i den personlige Retssfære, om den vældige Centralisationsbygning — denne fordærvelige Arv fra l'ancien régime, der fuldendtes af Napoleon og Jakobinerne —, endnu synes at kunne trodse gjentagne Storme fra Frihedens Leir, saa synes dog de Kræfter, som fra denne sættes i Bevægelse mod Centralisationen, snart at maatte komme til at faa Overmagten. Alt, hvad Frankrig eier af Ædelt, Stort og Genialt, har stillet sig paa Frihedens Side, og Fremtiden tilhører dette Parti. I den første store Centralisationsfiende Alexis de Toquevilles Fodspor er der traadt en hel Række mere eller mindre radikale Frihedskjæmpere, hvoriblandt flere udmærkede Videnskabsmænd og Begavelser.

En af de mærkeligste blandt disse Nutidens radikale Doktrinærer er Professor i sammenlignende Retshistorie ved Collége de France, Edouard Laboulaye, bekjendt som Forfatter af flere fortrinlige Skrifter, hvoriblandt de to sidste: Le parti libéral, son programme et son avenir, samt Paris en Amérique har vakt særdeles Opmærksomhed. Det første er en politisk og social Frihedslære; om det andet vil vi her levere nogle Oplysninger, samt, saavidt Rummet tillader, meddele nogle Uddrag deraf.

For at sprede de heldbringende Ideer, for hvilke han kjæmper, blandt den store læsende Almenhed, har Laboulaye søgt at give disse Tanker et saa konkret Udtryk som muligt; han har skjænket os et livligt, anskueligt Billede af det frie Folk i Modsætning til det meget administrerede — tvende Fremstillinger, i hvilke Repræsentanterne for de ulige Anskuelser optræde i levende Skikkelser — paa den ene Side virksomme, selvstændige, originale Væsener, som stole paa sine egne Kræfter, paa den anden Side den gamle Centralisations Tilhængere, en Slægt af Regjeringsmaskiner og „Statshæmorrhoidarer", som venter, at al Velsignelse skal komme ovenfra, fra Thronen, og som ofrer Livets Rigdom, Mangfoldigheden, Udviklingen for den slaviske Uniformitet og Enhed; paa den ene Side de frie, friske angelsaxiske Folkeslag, paa den anden Side Franskmænd i Administrationens trangtsiddende Tvangstrøier. Kontrasten er i Virkeligheden stor, og Laboulaye har i sin politiske Satire endnu forhøiet og idealiseret den. Ti Oplag i Løbet af meget kort Tid vidner noksom om den Lykke, som denne kvikke, med komiske Situationer rigt udstyrede Skildring har gjort blandt det franske Publikum.

Vi ville i størst mulige Korthed søge at gjøre Rede for Indholdet af dette Skrift. Hovedpersonen, der af Laboulaye fremstilles som Bogens Forfatter, og som han derfor lader tale i første Person, er Doktor René Lefebvre, hvis samtlige Æres-titler læses paa Bogens Omslag: Le Docteur René Lefebvre, Parisien, de la societé des contribuables de France et des administrés de Paris; des societés philadelphique et philharmonique d'Alise et d'Alaise etc.; de la real academia de los tontos de guisonda; pastore nell' Arcadia in Brenta (ditto Melibeo l'intronato); Mitglied des grosz- und kleindeutschen Narren-Landtags; Mitglied der K. K. Hanswurst-Academie zu Gänserdorf; membre du club Tarleton, à Coventry; F. R. F. S. M. A. D. D. etc.; commandeur de l'ordre grand ducal della civetta; chevalier du Merle Blanc (LXXXIX: e classe) avec plaque etc. etc.

Denne rigt betitlede Læge er en Aften tilstede ved en saakaldet spiritisk Forevisning, som en Amerikaner, Mr. Jonathan Dream, giver i Paris. Denne amerikanske Aandebesværger underholder ved Hjælp af Psykografen en levende Forbindelse med Aandeverdenen og adskillige der residerende berømmelige Personligheder, f. Ex. Nostradamus, den reaktionære politiske Forfatter de Maistre, Hippokrates og andre, som give ganske passende Svar paa de Tilstedeværendes Spørgsmaal. Resten af Selskabet er med megen Fornøielse Vidne til denne interessante Underholdning; dette er derimod ikke Tilfældet med Hr. Lefebvre, da han ikke hører til de Troendes Tal, men tvertimod søger at bringe Aandebesværgeren i Forlegenhed ved at opfordre ham til at besværge Personer, som kun har levet i Digternes Fantasi, f. Ex. Werther, Don Quixote o. fl. Harmfuld over denne, som det tykkes dem, ilde anbragte Spøg, bryder Resten af Selskabet op; kun Lefebvre holdes tilbage af Spiritisten, der har foresat sig at knække hans Tvivl. „Indbilder De Dem da", siger Dream, „at Don Quixote og Sancho, Robinson og Fredag, Werther og Charlotte, Tom Jones og Sofie aldrig har levet? Mennesket kan ikke skabe et Atom af Materien, og alligevel tror De, at det skulde kunne skabe uforgjængelige Sjæle. Tror De da ikke mere paa Don Quixote end paa alle Artaxerxeser i Verden? Staar ikke Robinson mere levende for Dem end Drake, Magellan og mange andre udmærkede Sømænd?" Da vor Doktor ikke vil lade sig overbevise om disse Romanheltes Virkelighed, eiheller synes at sætte Lid til Magnetismens Almagt, tilbyder Dream sig som Prøve paa sin Kunsts Kraft at iværksætte snart sagt Alt, hvad Lefebvre maatte behage.

„Jeg skal, om De ønsker det", erklærer han „inden imorgen flytte Dem over til Amerika, og ikke blot Dem selv, men Deres Kone, Deres Børn, Deres Naboer, Deres Hus, ja tilmed hele Paris. Ifald De modtager min Udfordring, saa vælg en af Pillerne i denne Æske; jeg skal selv tage den anden." Lefebvre er allerede gaaen for langt til at kunne trække sig tilbage, han svælger Pillen, tager Afsked med Hr. Dream og begiver sig — underlig tilmode — hjem og gaar til Ro. Da han vaagner næste Morgen, staar en diabolisk sort Skikkelse ved hans Seng — Negeren Zambo, hans nye Tjener i den nye Verden, hvorhen Hr. Dream har flyttet ham. Spiritisten har tilfulde holdt Ord; Forvandlingen er fuldstændig. Lefebvres Hus er med hele det øvrige Paris flyttet til Massachussetts, Alt er indrettet paa sin amerikansk; hans fordums Indlogerende bo nu i smaa Huse med Haver, som de har forpagtet af ham; hans Værelser ere indrettede paa amerikansk Vis og udstyrede med al mulig Komfort, hvoraf han i Begyndelsen ikke strax forstaar at paaskjønne alt det Fortræffelige. Naar han f. Ex. spørger sin Neger om, hvor man i det nye, ham ubekjendte Paris skal gaa hen for at faa sig et Bad, peger denne paa det Badeværelse der er anbragt ved Siden af Sovekammeret. „Fordømte By", udbryder Lefebvre, eller, som han nu heder, Daniel Smith, „med disse uselskabelige Boliger, sande Fængsler, man ikke kan gaa ud af, da man paa Stedet finder alt det, som vi i Paris har den Fornøielse at kunne søge udenom Huset, vistnok for høi Betaling, men ogsaa langt hjemmefra."

Ikke blot Værelserne, Husene, Gaderne have undergaaet en fuldstændig Forvandling; ogsaa Menneskene have skiftet Anskuelser og Gemyt; hans Kone er fra en forfængelig fransk Dame bleven til en huslig, varmhjertet Amerikanerinde, i hvis Selskab vor Helt idetheletaget føler sig langt lykkeligere end med den forrige; hans Venner og Naboer ere baade i Ydre og Indre blevne fuldkomne Yankeer; Urtekræmmeren Monsieur Leverd er nu Mr. Green, den franske Bankier Petit er forvandlet til den amerikanske Do. Little, Advokaten Reynard i Paris i Frankig er i Paris i Massachussetts sollicitor Fox; deres Anskuelser ere fuldkommen amerikanske, kun han selv er endnu med Liv og Sjæl Franskmand, endskjønt ikke med Hensyn til sit Ydre. Da han kaster et Blik i Speilet, forfærdes han over det Billede, som der møder ham. „Jeg saa en mager Mand med skaldet Pande, hist og her forsynet med nogle røde Haarstriber, med et meget blegt Ansigt indfattet i et Par ildrøde Bakkenbarter, som lagde sig lige ned paa Skuldrene. Se, saaledes havde Skjæbnen behandlet en Pariser fra Chaussée d'Antin. Jeg blegnede, mine Tænder klaprede, jeg skalv lige til Marven!"

Imidlertid er Hr. Lefebvre-Smith dog idetheletaget tilfreds med sit nye Liv, fremfor Alt af den Grund, at han har faaet en Kone, der kun tænker paa at gjøre ham Hjemmet hyggeligt. Endnu har han ikke lært at kjende sine amerikaniserede Børn, Datteren Susanna og Sønnen Henry, han brænder af Utaalmodighed efter at se dem i deres nye Skikkelse. Vi ville lade Hr. Lefebvre-Smith selv tale:

„Medens min Hustru stellede med Frokosten, satte jeg mig til at læse i „Paris-Télégraphe", et uhyre stort Godtkjøbsblad, som havde disse dumme Ord til Valgsprog: „The world is governed too much" (Verden er for meget regjeret). Den raa Tone i Bladet mishagede mig. Gudskelov, hos os faar man en bedre Opdragelse; os skulde ikke en hæderlig Regjering tillade at nævne Tingen ved dens rette Navn. Hvem skulde vel tro, at Paris-Télégraphe har den Frækhed at brændemærke en hæderlig Millionær med Navnet Tyv, ja Morder, fordi han af en vistnok meget undskyldelig Feiltagelse er kommen til at forsyne Nordhæren med 60,000 Par Sko, hvis Saaler vare af Pap, og som derfor lede meget af Væden. Jo, det maa lønne sig at gjøre Forretninger i et Land, hvor man ikke har mere Respekt for Spekulationen i det Store!

Hele Bladet var holdt i denne beklagelige Tone. Intet undgik den uforskammede Pennefegters, den elendige Skriblers Smædeord. Den ene eller anden Lov var afskyelig, idet den gjorde Skaar i Medborgernes frie Virksomhed; en Embedsmand var en Jeffries eller Loubardement, fordi han lokkede en Skurk, der betroede sig i Retfærdighedens Hænder, i en liden uskyldig Snare, en maire var en Verres eller en Dumrian, fordi han bevilgede veltænkende Aktionærer et Monopol, der var til Fordel for al Verden, som Monopoler da i Regelen ere.

„Elendige Smædeskiver", udbrød jeg, „hvis Du havde havt den Ære at leve blandt det elskværdigste og mest oplyste Folk paa Jorden, vilde Du fra din Fødsel af have lært at indse, at enhver Kritik over Love, Dommere, Embedsmænd er en social Majestætsforbrydelse. Den høieste Læresætning hos et kultiveret Folk er Magtens Ufeilbarhed. Forbandet være Opfinderen af Blade, især af de uafhængige og billige Blade. Pressen er en Gas, et Lys, som paa engang ødelægger Øinene og forgifter Lungerne. Men hvorfor spise vi ikke Frokost?" spurgte jeg hurtigt min Kone for at skille mig ved disse ubehagelige Tanker. „Hvor ere Børnene? Hvorfor komme de ikke ned?"

„De ere gaaede ud, men komme snart tilbage. Henrik holder ikvæld sit første Foredrag i de unge Forelæseres Akademi; inden han optraadte, vilde han prøve Salens akustiske Forhold."

„Og over hvilket Emne taler da vor sextenaarige Cicero iaften?"

„Her er Udkastet," sagde Jenny, og rakte mig med Moderstolthed et Stykke Papir, fuldt af understrøgne Ord, Interjektioner, Pauser og Udraab. Den med store Bogstaver skrevne Titel syntes mig mere respektindgydende end klar; den lød: „Om Moralisationen af Kvinden, betragtet som Menneskeslægtens Opdragerinde." (Forts.)

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 31.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 31. Juli 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Edmond About.

For en 4—5 Aar siden gjaldt dette Navn i den politiske Verden saagodtsom for en pseudonym Benævnelse, hvorunder det behagede Hans Majestæt de Franskes Keiser i en glimrende Stil at fremsætte adskillige nye og overraskende „Idées Napoléoniennes“ til det politiserende europæiske Publikums nærmere Overveielse. Det hjalp ikke, at man i Paris meget vel kjendte en anseelig ung Mand med et friskt og aandfuldt Udseende, der kaldte sig med dette Navn, og som ved flere ypperlige Fortællinger allerede havde knyttet en hædrende Opsigt til det; naar man i 1858 læste det i den keiserlige Styrelses allerofficielleste Blad under en Række lynende Korrespondentartikler fra Rom, der med skaanselløs Satire blottede og gik løs paa baade aabenbare og lønlige Brøst i det udvalgte Samfund, der er lyksaliggjort med Hans Hellighed Pavens Bestyrelse, og naar man saa denne ligefrem betegnet som uforenelig med Civilisationens Interesser, eller naar man saa igjen fandt det samme Navn paa Titelbladet af saadanne under Dagens Forholde opsigtvækkende Brochurer som „Det romerske Spørgsmaal“, „Paven og Kongressen“, „Den nye Forfatning“ osv., da kunde man vel altid bekvemme sig til at indrømme, at man i den vittige Novellists ligesaa blændende og fristende som slaaende Stil gjenfandt Esaus Haand, men man vilde heller ikke slippe den Overbevisning, at det i Anskuelserne og Tankegangen var Jakobs Røst, man hørte, eller at det med andre Ord var den saakaldte „tause Mand“, der — talte.

Denne især hos den parisiske Ungdom grundfæstede Vantro med Hensyn til hine Smaaskrifters Oprindelse har voldt About — Stakkel! — adskilligt Bryderi; man har lagt ham for Had, fordi han skulde have solgt sit Navn og sin Pen til „Magten“ — Prisen har der aldrig været mumlet et Ord om —; den har gjort Skaar i hans i andre Henseender vel fortjente literære Anseelse, ja udsat ham for alle Ubehageligheder ved en stormende Pibekoncert af Pariserfolket. Han selv synes imidlertid neppe han har Grund til at holde den Tid for bortkastet, som han anvendte til at trække Uveiret sammen over sit Hoved; saafremt vi af Mandens Skrifter have opfattet hans Karakter nogenlunde rigtigt, eier han et overmaade lykkeligt Humør, der vel kan bøie sig, men ikke briste, og han har neppe megen Smag for at lade sig forbløffe, dertil holder han altfor meget af at forbløffe Andre.

Hans fulde Navn er Edmond François Valentin About; han er født i Byen Dieuze i Departementet Meurthe den 14de Februar 1828. Efter at have erholdt en omfattende og grundig klassisk Dannelse ved Normalskolen i Paris, gik han i Begyndelsen af 1852 med offentlig Understøttelse til Athen, hvor den franske Regjering i 1846 oprettede en Skole for arkæologiske Studier, til hvilken den aarlig sender nogle unge franske Videnskabsmænd. About bemærker, at deres Studier ikke optage dem saaledes, „at de ikke kunne nyde Godt af Skyggen om Sommeren og af Solskinnet om Vinteren“ — en Bemærkning, der ialfald finder sin Bekræftelse for hans eget Vedkommende; thi foruden at vel han som de øvrige Stipendiater har maattet sende sine visse videnskabelige Meddelelser til Institutet, overraskede han ved sin Hjemkomst til Frankrig i 1853 sine Landsmænd med en Bog, som han kaldte „Grækenland i vore Dage“, der var lagt an paa at vække Opsigt, og som naaede sit Maal fuldstændigt. Det er en med de pikanteste Anekdoter rigt gjennemvævet Skildring af alskens offentlige og private Forholde i Grækenland under Kong Ottos Regjering, med hyppige Sidehug til de forskjelligste, mere eller mindre fremragende Personligheder — det Hele særdeles fiffigt beregnet paa at knuse alle Illusioner angaaende Landets Forhold til den europæiske Civilisation. I Kapitlet om Landets Styrelse findes en Underafdeling med den lakoniske Overskrift: „La justice: point de justice“; under Finantserne finder man saadanne Afsnit som: „La Grèce vit en pleine banqueroute depuis sa naissance“, „Les contribuables ne payent point l’état, qui ne paye point ses créanciers“, osv., og Hr. About har sørget for, at Fremstillingen ikke er mindre salt end Overskrifterne, og han fortæller selv de utroligste Ting med en vis sorgløs Overgivenhed, der bringer En til at følge ham, som om det var et Eventyr af „Tusinde og en Nat“, man læste. Samme Gjenstand har han senere paany taget for sig til Behandling i den satiriske Roman „Bjergenes Konge“, i hvilken han lader en tydsk Botaniker fortælle, hvad der hændte ham, da han var falden i Hænderne paa en Røverbande i Nærheden af Athen. Røverhøvdingen Hadji-Stavros driver Forretningerne i det Store, støttet paa en betydelig Aktiekapital, hvori flere af Hovedstadens mest anseede Mænd — ja, tak Gud, om ikke en og anden af selve Regjeringens Medlemmer — har gjort Indskud. De Fangne — Botanikeren og et Par engelske Damer — faa tilfældigvis Anledning til at høre det Regnskab, Høvdingen sender til Aktieeierne i Athen; et Par Træk af dette Aktstykke fortjener at anføres som karakteristiske Vink om Abouts Fremstilling af græske Forholde. Røverhøvdingen dikterer blandt andre Udgiftsposter følgende: Tiende til Kirker og Klostre 26,148 Francs; Istandsættelse af Veien til Theben, som var bleven ufremkommelig, og hvor man ikke længer fandt Reisende, man var tjent med at standse: 2,540 Francs; Understøttelse til endel Journalister 11,900 Francs; Præmier til nogle administrative og judicielle Embedsmænd 18,000 Fr. osv. Udbyttet af Aktierne beløb sig alligevel til 82 Procent, og Hadji-Stavros kunde vel saaledes have Grund til at slutte, som han gjør: „Døm herefter om den Fremtid, vi gaa imøde, naar den fremmede Besætning holder op med at tynge som et Aag paa Landet og paa vore Foretagender.“ Romanen har tabt endel ved nogle unødige, grusomme Scener henimod Slutningen, men er dog i sin Helhed en meget tiltrækkende Læsning saavel ved sin Rigdom paa groteske Situationer som ved de kostelige, skarpt tegnede Karakterer, der optræde i den, og hvad Sandsynligheden af det Hele angaar, maa man underskrive Forfatterens Slutningsord: „De sandeste Historier ere ikke dem, der virkelig ere gaaede for sig“, hvilket imidlertid ikke skal anvendes til Nedsættelse af hans tidligere

Edmond About.

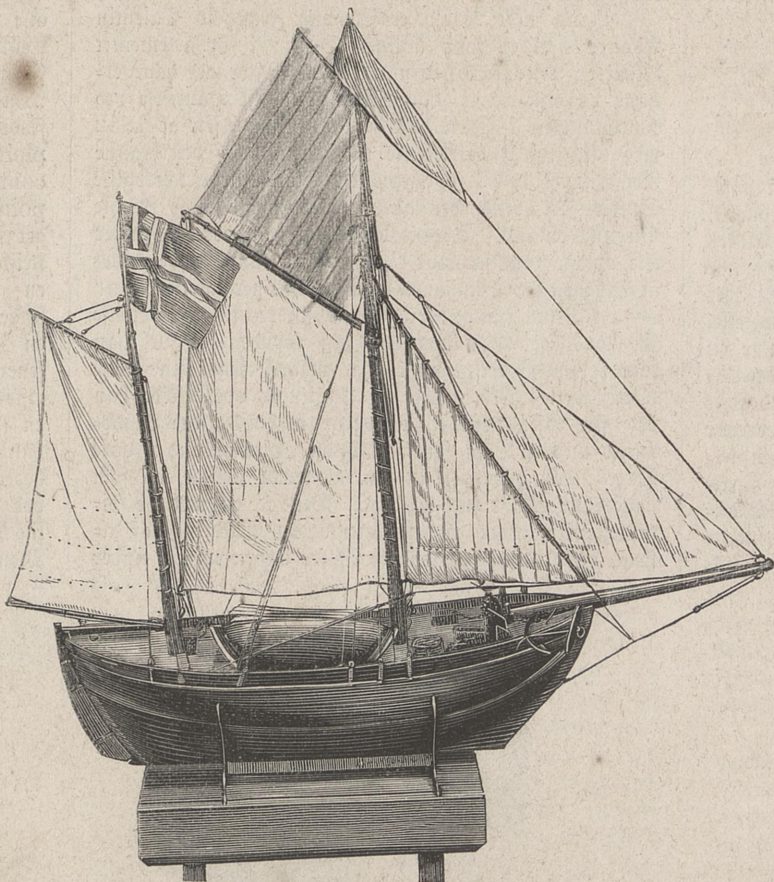
udgivne Fortælling „Tolla“, der støtter sig paa virkelige Begivenheder. Det er en romersk Familiehistorie, til hvilken han har fundet Grundtrækkene i en liden italiensk Bog „Vittoria Savonelli“, der fremstiller Begivenheder i et Par romerske Adelsfamilier paa en saadan Maade, at Vedkommende havde fundet det raadeligt at opkjøbe hele Oplaget, saavidt det var muligt at overkomme det. Et Exemplar var faldet i Abouts Hænder, og efter dette udarbeidede han nu sin „Tolla.“ Uagtet han ingensomhelst Hemmelighed havde gjort af Fortællingens Oprindelse, beskyldte man ham dog for Plagiat, en Beskyldning, det imidlertid ikke faldt ham vanskeligt at gjendrive. Og man skulde sandelig heller ikke kjende Meget til hans Stil og hans Fremstillingsmaade for at kunne overbevise sig om, at Fortællingen i Ordets egentligste Betydning var frembragt af ham; den samme Færdighed til ligesom legende at gribe de flygtigste Træk af menneskelig Svaghed, Smaalighed og Forfængelighed og at spidde dem paa Naale til forlystende Beskuelse, som han havde givet saa mærkelige Prøver paa i sin Bog om Grækenland, gjenfandtes her, kun dreven til en endnu høiere Grad af Fuldkommenhed inden rent artistiske Grændser, der gjorde Krav paa en fastere Afrunding. Hvad der især udmærker „Tolla“ er Skildringen af den romerske Adels indskrænkede, kvalme Tilværelse mellem den gamle Verdensstads Ruiner, Modsætningen mellem det, denne Adel burde repræsentere, og det Liv, hvori den hendøser sin Tid og slapper sine Kræfter; det er et Billede af et sløvet, et sunket Samfund; Rammen er Historien om en Kjærlighed, der kvæles under Røgen af Brøvl og Sladder, smaalig Ondskab og tøilesløs Bagtalelse. Men Repræsentanterne for disse smukke Egenskaber ere tegnede med raske, skarpe Træk og med et Lune, der ofte løfter op over det uhyggelige Indtryk, som dog Bogen idetheletaget frembringer.

Blandt Abouts øvrige talrige Fortællinger roses især „Maitre Pierre“ og „l'homme à l'oreille cassée“ særdeles, og har ligesom alle de andre i kort Tid oplevet flere Oplag. Dog har neppe noget af hans Værker gjort saa megen Lykke som en Samling Noveller under Fællestitelen „Parisiske Ægteskaber“, i hvilke der — paa en enkelt Undtagelse nær — hviler en velgjørende lys, livlig og munter Tone over Satiren. En ung Mand faar en Arv; istedetfor at gaa hen og sætte den i Børsspekulationer, som anden hver en af hans Jevnaldrende vilde have gjort, sætter han den paa sin egen tækkelige Person, for saaledes at gjøre et glimrende Parti. Eventyret gaar for fulde Seil; Arven er sat overstyr, men han selv ligger ogsaa for Anker i Ægtestandens Havn, da han opdager, at Svigerfaderen noget nær har havt samme Ide som han selv; Bruden har ikke en Skilling. Han har imidlertid faaet hende kjær, ligesom hun ham, og han fatter den heroiske Beslutning at arbeide. Lykken hjælper ham nu vel udover denne sørgelige „Nødvendighed“; men ved Fortællingeus Slutning se vi ham i en Provinds som en skikkelig Mand med en l.den Antydning til Mave. „Marquisens Moder“ — Titelen paa en anden af disse Fortællinger — forfølges hele sit Liv af en ulykkelig Kjærlighed til Adelen og det fornemme Kvarter Faubourg St. Germain. Hendes Fader, en rig Kræmmer, der havde mange adelige Debitorer, havde gjort hende til en agtværdig Madam Morel; Døden befriede hende snart fra den værdige Morel og hun selv fra Navnet, idet hun ægtede Marquis de Kerpry, der imidlertid viste en uovervindelig Modbydelighed mod Faubourg St. Germain og foretrak at leve paa salig Morels Jernværk i en Egn, hvor man avlede fortræffelig Vin. En vakker Dag oplyses det, at hans Marquisat er beliggende udi Maanen eller tilgrændsende Strøg og at Navnet de Kerpry kun ved en Feiltagelse havde forvildet sig til ham, og hans Kone ser sig reduceret til en ret og slet Madam Benoit — tænk Benoit! At den ægteskabelige Harmoni ikke vilde have overlevet et saadant Stød, kan man nok vide, og Skjæbnen stellede det derfor vel for hende, idet den lod den virkelige Marquis de Kerpry skille Benoit af med Livet med det Samme, han tog Navnet fra ham — Læseren føler dog ingen Vemod ved hans Død, det har About sørget for. Enken flytter nu sin Ærgjerrighed over paa sin unge Datter af første Ægteskab — men vel at mærke kun som Middel, ikke som Maal. Men da hun endelig har faaet hende gift med en Marquis, der er i Slægt med hele Faubourg St. Germain, begynder Komedien først ret for Alvor; thi han er Videnskabsmand og vil heller ikke forlade Jernværket. Selve Bryllupsaftenen bortfører hun Bruden til Paris, og udvikler her de mest forbausende Anstrengelser for at trænge ind i det hellige Land, der ikke er hende forjættet. Efterat Forsoning ad de mest tragikomiske Veie er bragt istand mellem hende og det unge Par, bygger hun sin Fremtids Forhaabninger paa den Datterdatter, hun venter, og som med Tiden ingen Anden end hun skal føre ind i den fornemme Verden i Faubourg St. Germain. Men — horribile dictu — hun faar ikke Andet end 7 — syv — Dattersønner; den første af dem kunde den bittert skuffede Kone ikke engang bekvemme sig til at holde over Daaben.

About synes at holde af at dedicere sine Bøger til Damer — ligesom han ogsaa, før han i Vaar blev gift, var en stor Mand til at kokettere med sit Samliv med sin Moder og sin Søster. I Tilegnelsen af de „parisiske Ægteskaber“ forklarer han denne Lyst som en finere Udvei til at sige Publikum: „Mine Fortællinger ere sunde og uskyldige og kunne læses i godt Selskab; der findes hverken et plumpt Ord eller et stødende Udtryk i dem, ei heller nogen af disse smægtende Talemaader, der udbrede en sentimental Smitte; en Mand kan laane dem til sin Kone, en Moder til sin Datter“, og dette kan med fuld Ret siges om alle de Fortællinger af ham, der er kommet os for Øie, naar undtages hans sidste Roman „Madelon“.

Theatre français opførte i 1856 et Skuespil „Guillery“ af ham, der gjorde Fiasco; hans sørgelig bekjendte Drama „Gaëtana“, der vakte saa voldsomt Spektakel, var ogsaa indleveret til samme Theater, men gik over til Odéon, hvor det faldt med stor Glands ligesaavel som senere i Lyon og Neapel, hvilket imidlertid paa ingen Maade hindrede Monitøren fra at fortælle, at det hver Aften gjorde stormende Lykke. Forresten har han udgivet et Bind „Theatre impossible“, som vi kun kjende af Navn.

About vil sandsynligvis om nogle Aar kunne skrive sig de l'Académie française. Han er ialfald fra Talentets Side mere berettiget dertil end mangen Anden, der allerede nyder denne Ære. h. h.

Fra Fiskeriudstillingen i Aalesund. (Text i næste Nr.)

Anno attenhundrede og tretten.

Et Billede fra Befrielseskrigen.

(Af Edm. Hoefer.)

II.

Bageren kom tilbage fra Mødet; han havde ikke lang Tid, da det snart igjen skulde begynde; den tykke Mand vilde kun forfriske sig lidt og spise til Middag. Han stønnede og pustede og tørkede Sveden af Panden; thi foruden alt Andet, som ophedede ham, var det ogsaa en ganske ualmindelig mild Dag i hin overhovedet meget milde Februarmaaned. Han lod Hat og Stok falde paa Bænken, Mor Helm før havde siddet paa, og gled selv saa tungt bagefter, at den knagede i alle Fuger. Han knappede Kjolen og Vesten op og tog Halstørklædet af. „Puh!“ sagde han og for med Haanden over Panden. „Kone, frem med Maden! — har en djævelsk Appetit! Og Du, Lise, giv mig et Glas Øl — skynd Dig! jeg vansmægter næsten! Hvad Nyt? Alle Drengene borte? Antagne?“

Madame Salband berettede ham dette og hint og fik ogsaa Efterretninger igjen af ham. Amtet havde besluttet at bidrage til Udrustning af Alle, der vilde melde sig i disse Dage, og som ikke selv havde Raad til at ekvipere sig.

„Byen kan det ikke“, havde Borgermesteren sagt, „og saaledes maa mangen vakker Gut blive tilbage, der er fattig paa Gods og Guld, men rig paa Hjertelag, Mod og Troskab. Saaledes bør det ikke være, I Herrer! Lad den Enkelte gjøre, hvad han formaar, og jeg ved, han vil gjøre det, og da ville Mange blive hjulpne. Men for den store Masse maa Stad og Land, maa Alle staa sammen.“ Derpaa havde ogsaa Landraaden lagt sine Ord til og —

„Jeg kan ikke sige Jer, Børn, hvorledes det har været“, sluttede Hr. Salband sin usædvanlig veltalende Meddelelse. „Puh! Det var rigtignok næsten ikke til at holde ud, og vi havde Alle Øinene fulde af Vand. Det kommer forøvrigt til at koste os en vakker Skilling“, tilføiede han; „der har været en ubændig Trængsel og er det endnu. Men vakkert er det dog, at Alt har gaaet ordentligt til — ingen Trætte, ingen Skandale, ingen anden Larm end Munterhedens — Alt eet Hjerte, een Sjæl. Kun om Fortrinet have de Alle stridt. Helms Christian har været den Første; kan altid gjøre Dig lidt tilgode dermed, lille Lise; kunde dog glædet mig selv, hvis det havde været Wilhelm. Men — puh, den Nathue er naturligvis den Allersidste. Kunde vædde paa, at han ikke har taget i over Kræfterne. Hvorledes gaar det? Hvor stikker han?“

„Det maa Gud vide!“ svarede Bagerens Kone. „Jeg har ikke seet noget til ham siden imorges.“

„Wilhelm, Madame?“ faldt her den gamle Pige ind, som dækkede Bordet; „ei, han er jo i Bageriet og gjør istand Kringledeigen til imorgen og har det svært travlt.“

„I Bageriet? Kringledeigen?“ spurgte Mor Salband høist forundret; „og har været afsted og er kommen igjen uden at sige mig det mindste derom?“

„Nathue!“ faldt den Gamle ind, tømte sit Glas til Bunden og stak en Brødskorpe ind mellem sine fortræffelige Tænder.

„Sæbekogeren!“ sagde Bagerkonen vredt. „Naa, vent du —“

„Ja, Madam, borte har han slet ikke været, tror jeg“, faldt Pigen igjen ind, medens hun stillede Tallerkenerne om. „Ude paa Formiddagen saa jeg ham idetmindste komme ned fra sit Kammer, og da var han ikke paaklædt. Siden den Tid har han arbeidet der bag i Huset og er grætten; han gav mig et drøit Puf, da jeg spurgte ham, om han ikke gik med.“

Det kunde neppe have været meget mildt; thi Pigen var endnu vred derover. Hun saa rød ud — mere rød end hun ellers pleiede at blive ved sin Kjøkkenild — og var, som man kalder det, krakilsk og tog intet Hensyn til Tallerkeners og Koppers lempelige Behandling. Heller ikke gav hun Agt paa de hemmelige Vink og bedende Blikke, med hvilke Lise bag Forældrenes Ryg søgte at faa hende til at tie stille. Det flød hende ustandseligt fra Læberne.

Madame Salband stod som en Saltstøtte og stirrede halv vantro, halv vred paa den Talende. „Hvad er det, Du vrøvler om?“ sagde hun endelig.

Men Mesteren, som ligeledes med al den Forundring, hele hans Ansigt paa nogen mulig Maade var istand til at udtrykke, havde hørt paa hende, lod sine tykke Læber aabne sig til et noget bestemtere Ord, men rigtignok heller ikke til meget mere end eet Ord, da det kun var den patriotiske Bevægelse, der tidligere havde formaaet at bringe hans Taleorganer i en saa usædvanlig Virksomhed, og han i Almindelighed talte saa kortfattet, som hans trange Aandedrag lod vente. „Hent ham!“ sagde han. „Mad paa Bordet!“

Maden kom; Drengene viste sig og med dem ogsaa Wilhelm. Mor Salband saa lidt mørkt fra Siden til ham og begyndte: „Naa!“ — men videre kom hun ikke, da Mesters korte „Beder!“ faldt ind imellem, og da Lise havde læst Bønnen, rakte den Gamle sin Kone Tallerkenen med det korte Forlangende: „Suppen!“ Da fik Konen igjen travlt med at sørge for alle Sine, thi hvor ægte og retskaffen en Kone ogsaa Mor Salband var, og hvormeget hun end i mange Henseender beherskede sit Hus, vogtede hun sig dog for den mindste Dvælen og Nølen, naar Mester var sulten og tørst og i slet Lune og viste sig kort for Hovedet, og hun viste da aldrig Noget, som lignede egen Villie. Den tykke Mester var ikke at spøge med i saadanne Øieblikke. Først da Alle vare forsynede og Mor selv i Huset med nok et mørkt Sideblik til sin Søn sænkede sin Spiseske

i Suppen, kom Mester med et mumlende: „Tal, Gamle!“

Men nu faldt det Mor Magdalene anderledes ind. Hun kunde ikke blive den Tanke kvit, at det let kunde blive en ubehagelig, ja en uvenlig Samtale; Sønnen saa hende fuldkommen ud, som om han ingen god Samvittighed havde, og at han var fuld af Trods, vidste hun forud. Det kunde nok blive en liden Familiescene; særdeles tilfreds med Wilhelm var hun egentlig ikke, tvertimod havde der i flere Dage samlet sig Meget hos hende imod ham. Og naar han nu ogsaa til og med blev opsætsig, vilde hun selv ikke kunne tage roligt derimod. Det følte hun, og Bagerdrengene omkring dem behøvede da heller ikke at blive Vidner dertil. „Det haster ikke, Far“, sagde hun, hvorpaa hun lidt vranten tilføiede: „Efter Bordet.“

„Nei, nu, Gamle“, lød det rolige Svar.

„Nu da, for Pokker“, sagde Madame Salband endnu fortrædeligere, ja rentud med vredt Blik og Tone; „hvorfor sidder Du da der som en Træklods, Unge, og lukker ikke Munden op?“ vedblev hun, idet hun vendte sig mod Sønnen. „Du har vel en urolig Samvittighed? Er det ret, at et Barn render ud af Huset og ind igjen, uden at unde Forældrene et eneste Ord, paa en saadan Dag og til et saadant Arbeide? Man turde dog i det mindste have glædet sig med, om man ogsaa ikke kunde have været stolt af Dig; thi den Første har Du dog desværre ikke været.“

„Jeg ved ikke, hvad Du mener, Moder“, svarede Wilhelm, lagde Skeen paa den tomme Tallerken, satte et fortrædeligt Ansigt op og hans Stemme klang intet mindre end venlig. „Jeg har ikke været ude af Huset — vidste ikke, hvordan det skulde have kunnet gaa an, da jo disse“, og han pegede paa Drengene, „Alle vare løbne afsted.“

„Slet ikke været ude?“ spurgte Moderen bestyrtset og holdt Skeen som forstenet over Suppen, uden at sænke den ned eller fylde Mandens fremrakte Tallerken. Et utaalmodigt „Naa?“ fra denne, som imidlertid kun havde gloet med et skjævt Blik op og ned paa sin Søn, og tilsyneladende ligegyldigt tyggede videre paa den uundværlige Brødskorpe, bragte hende igjen tilbage til sin Forretning. „Slet ikke været ude?“ mumlede hun endnu engang.

„Jeg vidste rigtignok ikke, hvorfor jeg skulde det“, vedblev Wilhelm trodsigt. „Som jeg sagde, i Bageriet presserede det, og hvorfor skulde jeg gaa og drive omkring i Gaderne?“

„Saa?“ svarede Bagerkonen, idet hun lagde sig tilbage mod Stolryggen, satte Armene i Siden og stirrede paa Sønnen. „Du skulde gaa did, hvor disse der gik og hvor alle Andre gik, og det, som Alle gjorde, det skulde Du ogsaa gjøre. Naar gaar Du?“

„Jeg? Hvorhen? For at melde mig til Soldat?“ spurgte Sønnen med tilsyneladende Forundring. „Det siger Du vel ikke for Alvor. Jeg som Mestersøn og eneste Søn er fri for Tjenesten. Dersom andre af mine Lige ere saa dumme — nu godt, lad dem det, jeg er det ikke og har ingen Lyst til at lade mig dressere i den brogede Trøie. Og da disse der“, og han nikkede bortover til de skumlende Drenge, „dog Alle vilde afsted, ved jeg ikke, hvorledes det skulde gaa med Haandværket uden mig. Du har allerede idag havt en Prøve derpaa, Moder“, sluttede han og hævede sin Tallerken. „Jeg kunde heller ikke skaffe Alt istand alene, det ser daarligt ud til imorgen. Giv mig endnu en Tallerken Suppe, Moder.“

Det var dødsstille i Stuen. Drengene sad som forstenede og kigede vantro paa „Mestersønnen.“ Bagerkonen bevægede sig ikke og Taarerne randt sagte ned over Lises sænkede Ansigt.

Dette varede imidlertid kun et Øieblik; i det næste fore Alle synligt sammen ved en dump, rasende Lyd og vendte Øinene mod den hidtil forglemte Fader. Den tykke Bager havde lagt sin Ske fra sig paa Tallerkenen, og da han, paa Grund af sin mægtige Bug, sad langt borte fra Bordet, kunde man nu, da han havde rettet sig i Veiret, se, hvor fast han støttede sine Næver paa de vældige Laar. Men han havde vendt Ansigtet mod Sønnen, der sad tilhøire ved Siden af ham. Det var overgydt af en mørk Rødme. Aarerne i Panden svulmede, de upudrede, kortklippede graa Haar reiste sig ligesom struttende op fra det store, runde Hoved, og i hele Ansigtet, i de med Blod underløbne Øine, laa et løveagtigt Udtryk af mørk Forbitrelse. Han aandede tungt, og det var denne Lyd, som havde draget Alles Øine hen paa ham, og som ogsaa nu nødte Wilhelm til at se paa ham og blegne. Og nu hævede den Gamle, uden forresten at bevæge sig eller give en Lyd fra sig, den høire Næve fra Laaret, tog Tallerkenen ud af Haanden paa den forstenede Søn og kastede den under Bordet; derpaa greb han Kniv og Gaffel, som han kastede efter Tallerkenen, og skjød derefter det unge Menneske af Stolen saa haardt, at han var nær ved at falde om, hævede Armen mod Døren og sagde med dyb Forbitrelse: „Marsch!“

Ovenpaa Larmen af Tallerkenen, Kniven og Gaffelen var det igjen bleven dødsstille rundt omkring, indtil Wilhelm, som endnu stod i Nærheden af sin Faders Plads, ligbleg og med bævende Røst stammede: „Men, Fader —“

Fra Fiskeriudstillingen i Aalesund. (Text i næste Nr.)

Den Gamles Blik og Ansigtstræk blev om muligt endnu vredere; hans Arm sænkede sig ikke. „Marsch! — bliver det af?“ sagde han og intet Mere.

„Fader!“ stammede Lise; „Mester!“ bad den ældste af Drengene, den lamme Hans. „Gamle, han maa føie sig, maa blive fornuftig“, sagde Konen, som ligeledes var bleven meget bleg og ikke mere holdt Hænderne i Siden. „Det er din eneste Søn!“

„Mestersøn — den feige, æreløse Usling? det er ikke sandt, Gamle, han hører ikke til Familien Salband. Marsch! siger jeg; bliver det af?“ Og Haanden pegede uforandret mod Døren.

Da syntes Wilhelm at vaagne som af en Drøm. Han kastede endnu et vildt Blik omkring sig og styrtede ud, uden at sige et Ord. Døren faldt i Laas; Moderen reiste sig om muligt endnu blegere end forhen.

„Bliv her!“ brølte Bageren og hans Blik skræmmede den skjælvende Kone øieblikkeligt tilbage paa hendes Stol. „Lise, se efter, hvor Maden bliver af; jeg maa paa Raadhuset, Klokken gaar allerede til Et.“

Lise sprang op, ilede ud og hjalp den gamle Pige med at bringe ind de andre Retter. Og Moderen lagde for og de spiste; men Ingen talte et Ord, Ingen hævede sine Øine og Ingen lod sin Tallerken fylde for anden Gang. Mester Salband gjorde det heller ikke.

Efter Bordet, da Mester igjen var paa Raadhuset, gik hans Kone — før turde hun ikke vove det — ud i Kjøkkenet, hvor den gamle Pige nu vadskede op og skyllede Tallerkenerne. Det var noget dunkelt der; thi som i mange saadanne gamle Huse laa Kjøkkenet midt i Huset og modtog kun sit Lys gjennem Døren og et ovenikjøbet tilstøvet Vindu øverst oppe, hvilke begge førte ud til den allerede i og for sig dunkle Gang. Ind af denne Dør traadte Mor Salband og sagde med dæmpet Stemme: „Hvor er han, Dora?“

Den Gamle kastede de rene Tallerkener i Bænken og Knive og Gafler om hverandre, saa at alt klirrede. „Det ved jeg ikke!“ svarede hun vredt; „skudt op er han; om han alt er kommen ned igjen, ved jeg ikke. Det er mig det samme; for mig skal han være i Fred!“

„Dora“, sagde Madame Salband bekymret, „forhærd Dig ikke imod ham! Du har jo dog selv, dengang jeg var syg, maattet tage ham til Brystet og opdrage ham med mig — det er nu fem og tyve Aar siden “

„Sex og tyve til Valborgsmesse“, sagde Dora barsk.

„Saaledes er det nok, Dora, og saa vilde Du sige Dig løs fra ham, fordi han engang har faret op imod Dig, — nu, da Mester jager ham fra Bord og Seng, ud i det Fremmede, i Elendighed, og det ubændige Menneske i sin Bitterhed ikke har et godt Ord at sige sin Fader, ikke nogen Indsigt, ingen Forstand paa sin Uret. Skal han nu gaa bort, Dora, vor Eneste, som vi have pleiet saa godt? Hans Brødre ere døde, ham have vi beholdt, Du og jeg — og nu skal han gaa tilgrunde i sin Trods og Forbitrelse? Mig og Dig holder han af, os vil han høre paa, naar vi begge nu staa for ham.“

Dora var allerede forlængst bleven blød; i sit hele Liv havde hun endnu ikke hørt den strenge Kone tale saaledes, og hun elskede det trodsige Menneske af sit ganske Hjerte, hvormeget hun end undertiden ærgrede sig over ham; hun var kommen i Huset som hans Amme. Allerede et Par Gange havde hun faret med Tørklædet til Øinene og nu hulkede hun og sagde: „Ak Gud, Madam, græm Eder da ikke saa. Vor Wilhelm er vel en Galfrands, men dog ogsaa et godt Menneske, og lader sig tale tilrette, naar han ikke netop har sine Luner. Jeg vil jo hjertensgjerne gjøre, hvad I beder mig om: snakke med ham og overtale ham; thi jeg indser jo, at det ikke kan forblive som det er. Mester er jo af Jern og Staal.“

„Ja, det ved Vorherre!“ sagde Mor Salband sukkende og blev derpaa ved: „Nu vil jeg gaa op og gjøre ham myg, og saa kommer Du bagefter. Han maa føie sig efter sin Fader, og den Skam at blive alene igjen hjemme maa han ikke gjøre os. Der have vi det. Det kommer vel nok til at koste Kunster at faa den Gamle god igjen.“

Af den nyeste franske Literatur.

(Svensk Månadsskrift.)

[Slutn. fra f. Nr.]

„Gaa hen og hæng Dig, Cherubin“, udbrød jeg, „Verden kommer bestemt til at gaa tilgrunde som en Følge af det Overtag, Dyden faar. Hvis man i min Tid tænkte paa Noget i Sextenaarsalderen, var det ialfald ikke paa Moral.“

„Min Ven“, sagde Jenny. Den Tone, hvori min Hustru ytrede disse to Ord, afbrød Fortsættelsen af mine Bemærkninger. Jeg bed mig i Læben og rødmede mod min Villie.

„Min Ven“, vedblev min Hustru, som ikke lagde Mærke til min Forlegenhed, „jeg tror, der forestaar en Forandring i Henriks Liv; hver Dag gjentager han, at han allerede forlænge har ligget os til Byrde, og at dette maa ærgre Guvernøren“.

„Hvem er da Guvernøren?“

„Du ved jo, at dette er det Kjælenavn, vore Børn give sin Fader; imidlertid vil nu Henrik vælge sig en Levevei “

„Taalmodighed, Fru Smith, vi har Tid endnu; dette er en Sag, som det tilkommer mig at sørge for.“

„Min Ven, vor Søn er allerede fexten Aar; alle hans Kammerater har allerede slaaet ind paa en eller anden Levevei, han maa saaledes ogsaa vælge sig en Bane. Tal med ham om det, han har fuld Tillid til Dig, Ingen kan bedre lede ham end Du."

Ja min Søn, tænkte jeg, det bliver min Sag at skaffe Dig en Plads. Det er allerede længe siden jeg forberedte Alt paa det Heldigste for Dig. Det var ikke for Ingenting, jeg for fexten Aar siden til Fadder for Dig valgte min Ven Regelman, dengang Vicechef, nu Bureauchef i Finantsministeriets Afdeling for Toldsager. Ja, min kjære Henrik, Du er allerede, uden at ane det, Aspirant til en extraordinær Plads i Finantsdepartementet. Om nogle Aar tager Du din Examen, og kommer Du da senere til at nyde kraftig Beskyttelse ovenfra, tu Marcellus eris! Jeg ser Dig allerede i en Alder af 35 Aar som Vicechef med 2400 Francs Gage og dekoreret ligesom din Gudfader; jeg ser Dig ligesom dit Mønster mild, ydmyg, høflig, føielig ligeoverfor dine Overmænd, streng, haard majestætisk med dine Underordnede, og efterhaanden avancerende til Chef over hele Personalet. Hvilken Lykke! Hvilken Fremtid!

„Der er Henrik", sagde min Kone, som stod og saa ud af Vinduet. „Han taler med Mr. Green; jeg er vis paa, at han beder ham om et godt Raad eller maaske om noget endnu Bedre."

„Hvad siger Du, min Ven? Med Urtekræmmeren Green? Taler min Søn med saadanne Smaafolk?"

„Smaafolk?" gjentog min Kone forbauset. „Green er en Hædersmand, en god Christen, der er almindelig agtet; han er 300,000 Dollars værd og gjør det bedste Brug af den Formue, han ved eget Arbeide har erhvervet sig."

„Fortræffeligt!" raabte jeg. „Lykkelige Land, hvor Urtekræmmere ere Millionærer og give Raad ligesom Advokater, ja maaske tilmed uddele Embeder ligesom Ministre. Lad da min Søn gjøre Hans Excellence, Herren over Blommer og Sirup, sin Opvartning; men bed Susanna komme hid; jeg formoder da, at hun ialfald ikke har Noget at opnaa hos den hæderværdige Mr. Green."

„Susanna er paa Forelæsningen over Sundhedspleie og Anatomi."

„Gud i Himlen! Anatomi! Min nittenaarige Datter gaar og lærer Anatomi! Hun dissekerer maaske endog?"

„Hvad gaar der af Dig, min Ven?" spurgte min kjære Kone med en Rolighed, der atter bragte mig til at besinde mig. „Susanna bliver engang Moder. Vil Du, at hun skal pleie og opdrage sine Børn iblinde, uden at vide Besked om deres Legemsbygning? Har Du da ikke hundrede Gange sagt hende, at Studiet af det menneskelige Legeme udgjør en nødvendig Del af en god Opdragelse?"

„Og hvem er vel den Læge, til hvis Klogskab man betror de unge Damers Undervisning i Anatomi?"

„Det er vor Lægestands Prydelse, Fru Hope."

„Kvinder som Læger! O, Molière, hvor er Du? Hvorledes? I dette besynderlige Land, der er indrettet ganske anderledes end alle andre, er det altsaa ikke Mændene, der besørge vore Mødres, vore Hustruers, vore Døtres Sygepleie? Kvinderne gjøre maaske endog Tjeneste ved høitstaaende Damers Forløsning? Sligt bruges ikke paa noget andet Sted; det er uanstændigt!"

„Jeg skulde være tilbøielig til at tro det Modsatte, men Saadant forstaar Du Dig maaske bedre paa. Om nu f. Ex. vor Datter led af en eller anden Upasselighed, som hun i sin jomfruelige Blufærdighed neppe vovede at tilstaa for sig selv, synes Du altsaa, det vilde være bedre, at hun lod en Læge komme?"

„Paa ingen Maade, paa ingen Maade; Du misforstaar mig, bedste Veninde. Jeg vilde blot sige, at der gives visse gamle Sædvaner, der indgyde Agtelse, ligesom alle gamle Vildfarelser. Det vil sige — men nei, dette skal jeg forklare Dig en anden Gang. Hvem ledsager nu Susanna paa denne Forelæsning over Anatomi?"

„Ingen."

„Ingen, siger Du? Nitten Aar gammel og smuk som en Engel gaar min Datter alene paa Gaderne uden nogen Ledsager?"

„Og hvorfor skulde hun vel bære sig anderledes ad end hendes Jevnaldrende? Hvilken Fare løber hun vel derved? Indbilder Du Dig, at der i Amerika gives nogen Mand, der skulde være fræk og daarlig nok til at krænke den Agtelse, man skylder Ungdommen og Uskyldigheden? Fædre, Ægtemænd, Brødre og Sønner vilde strax forene sig for at knuse en saadan Usling. Saadan Skjændsel findes blot paa det gamle Kontinent. Desuden tror jeg", tilføiede min Kone med sit lyse Smil, „at Susanna er vel beskyttet. Hr. Roses yngste Søn Alfred er kommen tilbage fra Indien; jeg saa ham igaar i Selskab med Faderen og sine otte Brødre. Jeg faar det ikke ud af mit Hoved, at Susanna og han allerede i lang Tid har været forlovet."

„Forlovet? Min Datter forelsket i en Apothekers niende Søn? Og det er hendes Moder, som ganske rolig meddeler mig en Nyhed af den Beskaffenhed?"

„Hvorfor skulde hun ikke gifte sig med den, hun holder af?" sagde Jenny og saa paa mig med sine smukke blaa Øine. „Har ikke jeg gjort det Samme? Angrer jeg det vel? Har Du angret det?"

„Men hvilken Stiling, hvad Formue har vel denne unge Mand?"

„Vær rolig, min Ven! Alfred er en fortræffelig ung Mand; han gifter sig ikke med Susanna, før han kan forsørge hende."

„End Medgiften da, har Du tænkt paa den? Ved Du, hvilke Hensigter denne unge Sprade, der kompromitterer vor Datter, kan have? Ved Du, hvad vi kunne give, eller hvor stor Del af vor lille Formue vi maa opofre?"

„Jeg forstaar dig ikke, Daniel. Sælge vi da vort Barn? Maa man betale en ung Mand, der er forelsket, for at han skal beslutte sig til at vælge til Livsledsagerinde en fortryllende ung Pige, hvis Aasyn er en Øienslyst, og som er ligesaa god, som hun er vakker? Hvorfra har Du faaet disse besynderlige Ideer, som jeg idag for første Gang faar høre?"

„Uden Medgift!" udbrød jeg, „og det i et Land, hvor Enhver fra Morgen til Aften ligger paa Knæ foran en Dollar!"

„I Amerika elske Mennesker hinanden, gifte sig af Kjærlighed og blive lykkelige hele Livet igjennem, fordi de have valgt hinanden af Kjærlighed. Hver og En giver sit Hjerte i Medgift, og jeg haaber, at man hos et frit, ungt og høisindet Folk som det amerikanske aldrig skal lære anden Medgift at kjende."

Uden Medgift! tænkte jeg, hm — uden Medgift! Harpagon har ikke Uret — dette forandrer Sagen. Ægteskabet er ikke længere en Forretning. Hvad enten Bruden er rig eller fattig, føler hun sig overbevist om, at hun er elsket; det er for hendes egen Skyld, ikke for hendes Penge, at Brudgommen tager hende; den Fader, der med skjælvende Haand bortgiver sin Datter, behøver idetmindste ikke at frygte for, at han skjænker hende til nogen nederdrægtig Spekulant. Uden Medgift! De barbariske Folkeslag have undertiden, uden selv at ane det, en Finhed i Følelsen, der vilde gjøre vor Civilisation Ære!"

~~~~~~~~

Vi beklage, at Rummet ikke tillader os at optage flere af de underholdende Skildringer af „Paris en Amérique." Laboulaye skaaner ingenlunde Amerikanernes Svagheder og Feil; et eget Kapitel ofres deres storartede Pufsystem, et andet den overdrevne Iver for Sabbatens Helligholdelse; ikke sjelden lader Forfatteren Læseren le paa deres Bekostning, men lærer ham tillige at føle og agte den sunde, sædelige Kjerne, den Karakterstorhed, som dølger sig under ofte kantede og løierlige Former. Et eget Kapitel er anvist hver af det amerikanske Livs vigtigere Sider, f. Ex. Gudstjeneste, Presse, Lovgivning, Administration, Velgjørenhedsanstalter, m. M. Paa alle disse Gebeter optræder Doktor Smith-Lefebvre i Begyndelsen som Tilhænger og Forsvarer af det gamle Centralisationssystem og Statstyranni og som Modstander af Frihedens Tilhængere; overalt beseires han af sine Modstanderes Logik og endnu mere af de overbevisende Fakta, der ved hvert Skridt træde ham imøde i Paris i Massachussetts. Efter otte Dages Ophold i dette før saa foragtede Amerika bliver han en ligesaa varm Frihedsven og Patriot som nogen Amerikaner Da alle Andre rykke ud mod Rebellerne i Syden, følger ogsaa han, den fædrelandselskende Galloamerikaner, med for at gjøre Tjeneste som Læge ved den Hær, hvori hans Søn og Svigersøn staa som Frivillige. Man nærmer sig Fienden, et Sammenstød vil snart finde Sted, man slaar Leir. Nu falder vor Helt i Søvn, til Trods for alle Krigens Strabadser, lykkelig og inderlig fornøiet over at tilhøre et saa frit og kraftigt Folk som det amerikanske, og rede til at udgyde sit Blod for det nye Fædrelands Vel, men vaagner — i sin Seng i Paris i Frankrig. Alt er her desværre ved det Gamle. Hans franske Ægtefælle fortæller ham, at han aldrig har været i Amerika; de sidste otte Dage har han ligget i sin Seng, febersyg og fantaserende, som en Følge af det Opiat, den spiritiske Charlatan havde ladet ham tage. Imidlertid har vor stakkels Doktor i disse otte Dage inddrukket altfor mange amerikanske Ideer til at kunne finde sig i de ensformige parisiske Forholde. Han vil ikke længere lade sin Kone faa ham til i Alt at faire comme tout le monde; han vil nu handle overensstemmende med Fornuftens Bud, og som det anstaar ham. Saa gjør man i Amerika. Hans Kone, som anser en saadan Selvstændighed, der vover at trodse Skik og Brug og ikke længer vil bekvemme sig til at gjøre comme tout le monde, som det ubedrageligste Tegn paa Galskab, søger Raad hos sin Huslæge, Doktor Olybrius, en Pedant af Fuldblodsrace. Man beslutter sig til at indespærre den uforbederlige, for Frihed og Selvstændighed sværmende Enthousiast i Daarekisten. Imidlertid er det nødvendigt at bevidne Visheden af hans Galskab; to af Naboerne tilkaldes, og en Samtale finder Sted, hvorunder de Tilstedeværende examinere Doktor Lefebvre om de amerikanske Forholde. Han giver da en Skildring af Institutionerne i Amerika, der strider mod Alt, hvad der gjælder i Frankrig, og som derfor ansees for det sikreste Bevis paa hans Galskab; fremfor Alt overbevises man ved den Paastand, at i Ameika findes den fortræffeligste af alle Regjeringer, „den, der selv administrerer saa lidt som muligt og skjænker Borgerne den største Frihed til at styre sig selv." Efter saadan Tale er der ikke længere nogen Grund til at tvivle om, at Doktor Lefebvre virkelig er splittergal; han indespærres i Galehuset, hvor han forfatter „Paris en Amérique", der af Doktor Olybrius sendes til hans Kone. I det Brev, hvormed Olybrius ledsager Skriftet, erklærer han den bedrøvede Fru Lefebvre, at hun maa berede sig paa aldrig mere at faa sin Mand at se. Hans Sygdom er uhelbredelig. „Folie d'amour", med disse Ord slutter Doktorens Brev, „on en guérit, quand on est jeune, les vieux en meurent; folie d'ambition cède quelquefois à l'age et au mépris des hommes; folie de liberté, on n'en guérit jamais."

Literatur.

I Kjøbenhavn er udkommet **Stamtavle over de norske Forgreninger af Slægten Selmer.** Udgivet af to af sammes Medlemmer i Danmark. Juni 1864. 39 S. 8. — Slægten Selmer er meget gammel i Danmark og synes nærmest at stamme fra Slesvig og Holsten. Stamfaderen for Slægtens norske Forgreninger er Over-Krigs- og Land-Kommissær Christian Selmer fra Rendsborg, hvis Fader eller Bedstefader skal have været Brygger i nævnte By. Hans Søn Oberst Johan Henrik Selmer (f. 1678) overførte Slægten til Norge. De betydeligste Medlemmer af Familien med dens fire norske Linier hørte i tidligere Dage til Militærstanden; men for Tiden har den kun en Milltær at opvise, medens den derimod tæller 3 Præster, 7 Jurister og Forst- eller Toldembedsmænd samt 2 Læger. Som det sees, have Udgiverne Hr. Bureauchef V. Lassen her i Christiania at takke for væsentlige Bidrag til denne sin Stamtavle.

Paa Cappelens Forlag er udkommet **Fortællinger af Fædrelandets Historie.** Folkelæsning ved Siegwart Petersen 3die Hefte 10 Ark, 8vo. 30 ß. Heftet omfatter Begivenhederne indtil Kongedømmets Deling mellem Magnus den Gode og Harald Haardraade. Skulde Emnet for den følgende Tid behandles med lige Udførlighed, vilde der kræves et stort Antal Hefter endnu; men ifølge Subskriptions-Betingelserne skal det Hele blot udgjøre 4 Hefter, — altsaa har Forfatteren kun et Heftes Rum til Raadighed for den lange Tid fra 1046 til 1811. Hvorledes Tingen end tages, vil Bogen komme til at lide af stor Uforholdsmæssighed i Behandlingen, medmindre det bestemte Arkeantal betydeligt overskrides, eller endog Forfatter og Forlægger enes om at levere en „2den Række" for Kjøbere, som ønske det. I dobbelt Henseende vilde det være ønskeligt, at erholde en udførligere Fremstilling af vor Historie fra den Tid, Sagaerne ophøre, tilsvarende Barfods „Fortællinger". Thi medens der for den tidligere Middelalder, foruden selve Sagaerne haves flere let tilgjængelige Bearbeidelser (Falsens, Munchs, Keysers, O. Vigs m. fl.), vente de følgende Tiders Begivenheder for det meste endnu paa sin første Behandling; og om man end i et populært Skrift ikke kan vente nogen selvstændig Kildeforskning eller Oprydning af Historiens udyrkede Feldter, er der dog mange og interessante Episoder, som i omhandlede Øiemed ville kunne behandles tilfredsstillende uden uoverkommelig Special-Granskning. Vi ønske og haabe derfor, at Hr. Petersen i en følgende Række „Fortællinger" vil lægge Haand paa den vistnok vanskeligere, men ogsaa mere fornødne og taknemmelige Del af Arbeidet.

I London er nylig udkommet SPORT IN NORWAY, AND WHERE TO FIND IT. Together with a short account of the vegetable productions of the country. To which is added a list of the Alpine Flora of the Dovre Fjeld and of the Norwegian Ferns, &c. By Rev. M. R. Barnard. XVI. 334 S. 8vo. Pris i eng. Lærredsbind 3 Spd. — Forfatteren har flere Aar været Præst ved det engelske Konsulat her i Christiania og saaledes havt Anledning til at erhverve et nøiagtigere Kjendskab til vort Land og vore Forholde, end mange af de andre engelske Turister, som strax ovenpaa en Reise i Norge skrive en Bog derom. Først giver han en kort Beskrivelse af hvert Amt, navnlig forsaavidt angaar den naturlige Anledning til Jagt og Fiskeri, dernæst behandler han de forskjellige Arter af begge Dele i særegne Kapitler. Sætersdalen med dens eventyrlige Bjørnehistorier er ofret et eget Kapitel. Den paa Titelbladet nævnte Skildring af Norges Vækstrige skyldes Lektor Schübeler; Fortegnelsen over Dovrefjelds Flora er hentet fra Prof. Blytt's Arbeider. Bogen er paa sin sædvanlige Engelsk smukt udstyret og tilegnet Professor Rasch her ved Universitetet.

Norge.

Christiania den 30te Juli.

Træstilladset foran Storthingsbygningens Façade begynder nu at falde, og efterat Rotunden med de tilgrændsende Partier paa denne Maade er bleven fri, giver Façaden et forandret Indtryk. Fladerne mellem Rotunden og de to Fremspring ere større og lysere end de før syntes, og ere hverken dybtliggende eller snevre. Frygten for at der ikke skulde komme Lys nok synes derved ogsaa at maatte bortfalde.

— Paa Hamar agter de theologiske Kandidater Anker og Arvesen fra Høsten af at oprette en „Folkehøiskole" for Ungdom af Bondestanden. Tanken er hentet fra de efter Grundtvigs Tilskyndelse oprettede Skoler af lignende Slags i Danmark, der allerede have baaret velsignelsesrige Frugter for Almuens Udvikling og Dannelse, og det Samme skal forhaabentlig blive Tilfældet hertillands. Vi henvise forøvrigt til Programmet, som Dagbladene have givet i den forløbne Uge.

Med dette Nr. følger Hs. Maj. Kongens Portræt til Bladets udenbyes Abonnenter.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.
~~~~~~~~

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 32.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 7. August 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Islandske Folkesagn.

(Meddelte af G. A. Krohg.)

I. Grishild.

En Gang var en Konge i sit Rige og havde hverken Kone eller Børn. Hans Høvdinger tyktes dette ilde, at han ikke sørgede bedre for Riget, saaat hans Ætt døde ud med ham og at han ingen rettbaaren Arving havde. De talede ofte om dette med Kongen; men han brød altid af, naar de kom paa det Emne. En god Vinterdag lod Kongen sadle 20 Heste, 10 til Karlmænd og 10 til Kvinder, og paa en af dem lod han lægge Kvindesadel helt lueforgyldt. Begyndte da Kongens Hirdmøer at tale sig imellem om det, hvo af dem nu monne nyde den Hæder at faa ride i Guldsadelen, og vilde Alle være den og tyktes hver om sig at være den værdigste. Men dette gik anderledes, end de troede; Kongen lod ingen af dem ride den Hest, som Guldsadelen var paa; men 9 af dem lod han ride hine Sadelheste og 9 valgte han af sine Hirdmænd og lod dem ride med sig og Hirdmøerne; men Hesten med Guldsadelen blev ledet løs med de Ridende. Ingen vidste, hvad Kongen havde fore, og Ingen vilde spørge ham om det. Saasnart Ridefølget kom noget fra Gaarden, saa det, at Kongen stevnede ud i Skoven. Red det da saa længe og raadede Kongen for Ferden. Omsider kommer han til et Hus; der standsede han og alt hans Følge. Kongen slog paa Døren, og kom der ud en Mø, uvanlig fager og yndig. Han spurgte hende, hvad hun hed, og af hvilken Ætt hun var; hun sagde, at hun hed Grishild og var Datter af Folkene der i Kotet; Fader hendes var sengeliggende af Elde og Skrøbelighed, men Moderen noget raskere. Kongen sagde, at han havde Noget at tale med dem om, og bad Grishild ham da gaa ind. Kongen gjorde saa, hilsede Kallen og Kjærlingen og sagde, at han var kommen i det Erinde at bede om Datter deres. De toge det meget koldt, dog mest Kallen, og sagde, at Kongen vilde spotte ham, som var gammel og skrøbelig, og vist monne han finde andre Kvinder, som vare ham mere jevnbyrdige, andre Steder, end hans Datter, Kotkallens, og sagde, at han ikke kunde gaa ind paa det; thi om han ogsaa vilde give ham Datter sin, saa monne han inden kort tykkes lidet om det Giftermaal og drive hende fra sig med Skam. Kongen fandt sig ikke i disse Kallens Indsigelser og lod forstaa, at han havde Magt at tage Datter hans ham uadspurgt, om han ikke vidste at svare mere hovisk end saa. Kjærlingen var meget villigere og vilde myge Maalet for Kallen og bad Kongen ikke ænse, hvad Manden sagde, for han var trætt og sløv af Alder, der laa saa tungt paa ham, og kunde han derfor ikke altid styre sin Tunge. Kjærlingen talede da godt for Kallen, at han skulde tage alle Kongens Tilbud vel og blidelig, og sagde, at det var dem til Hæder og Ære, at Kongen tog Datteren, om han ogsaa efter nogen Tid braadt lod hende fare fra sig. Gik det da saa ved Kjærlingens Overtalelser, at de Kotfolk fæstede Kongen Grishild. Medens dette afgjordes inde, stod Grishild udenfor; men saasnart Kongen kom ud, bad han hende stige paa Hesten med Guldsadelen. Hun spørger, hvad det skulde betyde? Og sagde Kongen hende da, hvorledes Alt var tilgaaet. Det kom uventet paa Grishild og tyktes hende heller Skynderaad; men Kongen sagde, at her var ikke Ord mer at spilde; thi om hun ikke vilde fare med det Gode, monne han lade hende føre bort med Vold. Siden gik Grishild ind og hilsede Forældrene sine grædende, og talte de vel for hende, og for hun saa hjem med Kongen og hans Hirdfolk. Derefter holdt Kongen Bryllup med hende og levede de kjærligt med hverandre. Kongens Hirdmænd tyktes ilde om det, at han havde taget sig Dronning af saa lav Byrd, og de gjorde sig al mulig Umage for at spilde Kongens Kjærlighed til hende; men Andet kunde de ikke sige hende paa; thi hun var god imod Alle. Efter disse Hirdmændenes Omtaler blev Kongen tilsidst koldsindig imod Dronningen; enda var han egenraadig og gnaven. Lede nu Tiden frem til Dronningen fødde en Datter; det var et underdeiligt Møbarn og meget ligt Moder sin. Kongen sagde, at Dronningen skulde have Barnet hos sig til sin Fornøielse og vaage vel over det. Men efter nogen Tid sender han en af sine haandgangne Mænd til hende og byder ham tage fra hende Barnet og lægge Mærke til, om det gjorde hende Ondt. Manden gik, dog nødig, og tager Barnet. Dronningen bad ham lade Barnet være. Men han sagde, at Kongen havde paalagt ham at tage det. Dronningen kunde Intet sige imod, og brast i bitter Graad; men Manden for med Barnet til Kongen, og satte han det til Opfostring hos en sin Frænde eller Farbroder. Ikke torde Dronningen klage over denne Medferd hos Kongen; enda spurgte han aldrig efter Barnet; men om det spurgte han sin Hirdmand, hvorledes Dronningen havde taget Barnetabet? Efter et Aar fødde Dronningen en Søn, et fagert Barn, som Alle spaade vel, og sagde da Kongen ligesom første Gang, at hun skulde have det hos sig til sin Fornøielse og vaage vel over det. Men ikke længe efter at hun var bleven rask, sendte Kongen en Mand efter Gutten og lod tage ham fra Dronningen ligesom Datteren fordum. Men saa ilde, som Dronningen bar sig efter Dattertabet, var hun dog end mere sorgfuld over Sønnetabet og græd bitterlig, da han var bortbaaren. Alt dette blev sagt Kongen, men han brød sig Intet om det, og lod kort efter kalde Dronningen for sig. Saasnart hun kom, bød Kongen hende syne sig Børnene deres. Derved reves Saaret op igjen, saa hun flød helt i Taarer og sagde, at Børnene vare tagne fra hende efter hans Bud, saa hun kunde ikke syne ham dem, og maatte han bedst vide, hvad der var vordet af dem. Kongen blev vred ved dette Svar og spurgte, hvor hun torde gjøre Sligt ovenpaa Barnemordet (thi myrdet havde hun dem) at lyve paa ham, som om han havde nogen Del i, at Børnene vare borttagne, og saa frelse sig med det. Kongen blev ustyrlig af Vrede og bød Dronningen gaa sin Vei hvorhen hun vilde, og aldrig komme for hans Øine oftere, sagde, at hun havde gjort Sligt, som hun burde dræbes for. Siden for Grishild fra Kongsgaarden, utrøstelig af Sorg og Harme, og hjem til Forældrene sine i Husmandsstuen ude i Skogen; og øgede det ikke lidet hendes Harme, at Kallen, Fader hendes, tog ilde imod hende og sagde, at det var gaaet, som han havde haft Mistanke om, at hun havde faret med Kongen for at bo med ham i 2 Aar og siden vorde dreven bort med Skam. Kjærlingen var meget mildere mod Grishild og holdt igjen for hende alt hvad hun kunde. Var saa Grishild hos Kallen og Kjærlingen de næste 16 Aar og tjente dem med Troskab og Dyd. Da de Aar vare ledne, kundgjorde Kongen, at han vilde gifte sig igjen og havde faaet sig en underdeilig Mø til Dronningemne. En Dag sendte han Mænd ud i Skogen til Husmandsstuen, der som Grishild boede med Forældrene sine. Bare de frem for hende Kongens Hilsen og den Ordsending, at han bad hende gjøre ham den Tjeneste at komme til Kongsgaarden og være Forgangskone ved Madlavningen til hans Bryllup, som han agtede at holde samme Dagen. Hun var længe træg til det, men Forældrene dog endnu trægere. Men dog gik det saa, at hun for hjem i Kongsgaarden; blev saa Brylluppet holdt og stod Grishild for al Tillavningen, og tyktes Alt at gaa hende vel og snildt fra Haanden; men ikke talte hun et Ord om Andet end det, hun havde at sysle med. Om Kvelden, da Folk ginge til Hvile og Kongen vil gaa til Sengs med sin nye Dronning, siger han til Grishild, at hun skulde tage et lidet Kjerteskar, tænde det, holde det i Gommerne og følge Brudeparret til Hvile. Grishild gjør saa og lyser dem, medens de klæde sig af; stiger saa den nye Dronning først op i Sengen, men Kongen var endnu iferd med at lægge sig. Var da Skaret, som Grishild holdt i Munden, saa brændt, at det luede i bare Gommerne, saa Kongen spørger, om hun brænder eller ikke. Grishild svarede: „Saart brænde Gommerne, men saarere brænder Hjertet", og taarefældte en Stund. Ta holdt Kongen ikke ud at se længer paa hende; saa staar han op og siger: „Nu vil jeg gjøre dit Navn længere herefter og kalde Dig Grishild den Gode. Jeg har nu prøvet dit gode Hjertelag og Taalmod ved alle de Lidelser, som Du har gaaet igjennem; men denne Kvinde, jeg lod som om jeg vilde tage til Dronning, hun er vor egen Datter; hun er dit udtrykte Billede og Dig lig i Alt, og Søn vor er ligeledes kommen hid, den elskeligste Gut og Emne til god Høvding. Er det nu din Villie som min, saa er Du Dronning min og ingen anden." Efter det omfavnede de hverandre og bad Kongen Dronning Grishild med mange Ord om Tilgivelse. Siden sattes hun i Høisædet med ham og elskede de hverandre meget til sin Dødedag. Sønnen tog Riget efter dem, giftede Syster sin med en Kongesøn af et andet Land, og slutter saa Sagaen om Grishild hin Gode.

Charles Sealsfield alias Postel,

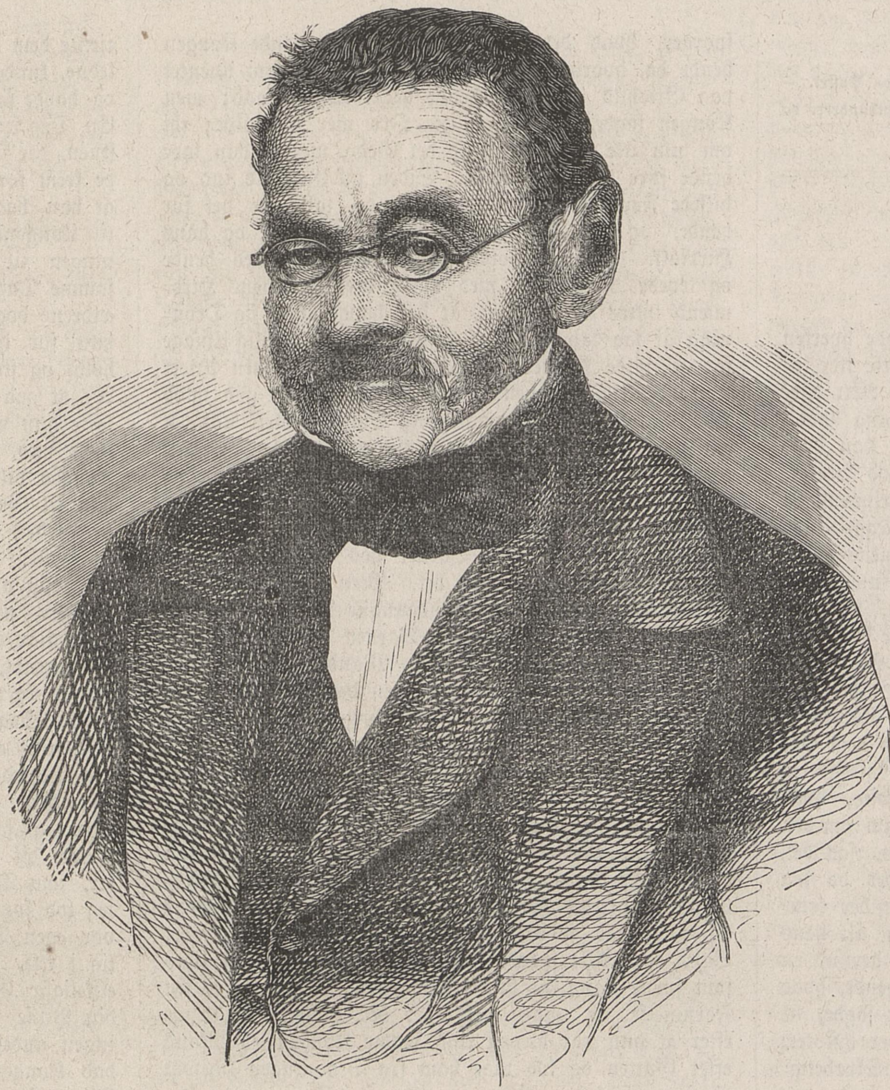
født (?), død 26de Mai 1864.

Den første Formodning, som falder En ind, naar man læser denne Overskrift og derpaa kaster et Blik paa Billedet, er sikkert, at det er en eller anden Forbryder, hvis Biographi vi har hentet fra „Der neue Pitaval" eller lignende Kilde. De Færreste ville kjende den Række Skrifter, der har gjort denne Pseudonym, hvis rette Navn Ingen kjendte, medens han levede, bekjendt — i hans Fødeland? Ja, heller Ingen vidste, hvor hans Fødeland var; selv fornægtede han det og bortviste ethvert Krav, som Hjemmet kan gjøre gjældende. Charles Sealsfields Skildringer i Romaner og Reisebeskrivelser er alle henlagte til Amerika, hvis haarde, for vore kontemplative Blikke forvirrede og forcerede Liv han gjengav i et halvvildt Bastardsprog, med realistisk Kraft og en Sandhed, der rev selv den Læser med, der forskrækket veg tilbage for den utæmmede Kamp mellem Lidenskaber, som oprulledes for ham. Det for os In-

teressante ved Manden er imidlertid ikke hans Bøger, men han selv; den biographiske Skildring af E. L. Rochholz, som vi i det Følgende skulle meddele nogle Træk af, giver i sin Helhed Omridsene af en saa bizar Personlighed, som Nutidens Literærhistorie sjelden faar den Tilfredsstillelse at skildre.

Ham selv vidste man i hans levende Live kun lidet eller intet om. Hans fingerede Familienavn, hans nordamerikanske Herkomst, hans Eiendomme i Louisiana, hans gjentagne Reiser, udstrakte Sprogkundskab og mangfoldige Skrifter, det var Alt ham selv angaaende, som han — ikke udtalte sig over, men ved Leilighed lod falde nogle løsrevne, grætne Ytringer om. Det er efter hans Død bleven bekjendt, at hans egentlige Navn var Postel, at han var født i en liden By i Mähren og, efterat have tilendebragt sine Studier, blev viet til Præst; denne Stilling blev han imidlertid snart kjed af og flygtede over Schweitz til Amerika. Selv gjorde han Fordring paa at holdes for en fuldblods Amerikaner, og den stærke sydtydske Dialekt, han ikke kunde blive kvit, paastod han at have faaet af tydske Lærere i Officiersskolen i Westpoint. Man vil af Portrætet kunne faa en Forestilling om hans alt andet end indtagende Physiognomi; han var stærkt bygget, med stiv militær Holdning, dybtfurede, veirslagne Træk; den høit og kantet byggede Pande med det paafaldende trivielle Haar vidnede ogsaa om den sydtydske Bonde; bag Guldbrillerne derimod lurede et Par speidende, protkollerende Politimandsøine. Saa man ham le, Noget, som kun hændte, naar Bordets Glæder satte ham i godt Lune, antog den nedre Del af Munden et Udtryk af frastødende Raahed; man vidste ikke, om man skulde tilskrive det aarelange Lidelser og alt det, der hænger sammen med Negerslaveri, Vexelfeber og Vomito, eller om det var Dyret i ham selv, der beredte sig til det sidste Spring mod sit Offer. Saaledes frembragte det første Møde med ham sikkert nok et ubehageligt Indtryk. Denne forstenede Mine turde man vel tiltro, at den selv havde seet Størsteparten af de Grueligheder og Rædsler, som Forfatteren i sine Billeder fra Mexiko, i Kahytsbogen, i det blodige Blokhus fortæller med en Kriminalhistorikers Ro og Nøiagtighed i Kjendsgjerningerne. Ubevidst gav han Beskueren en Forestilling om en Mængde forfærdelige Prøvelser, gjennem hvilke han maatte have kjæmpet sig frem med Aandens skarpeste Vaaben. Men den mindste Antydning herom vilde hans spartanske Stolthed have afvist med Foragt. „Nervesvaghed!“ sagde han med et foragtelig Skuldertræk, og udviklede derpaa, hvorledes hele vor Maade at opdrage, uddanne og føle paa ikke duede det mindste, hvorledes derimod Amerikaneren med sin Smule nødtørftige Kundskab netop derfor saameget snarere som Californiafarer, som texikansk Guerrillero under uafbrudte Farer og Prøvelser modnedes til en stærk Karakter. Det var forresten ikke i saadanne theoretiske Kapitler, at hans Dom og hans Viden havde sin Styrke; hans egen Skoledannelse havde været yderst maver, og for at hævne sig paa sig selv for sin egen Uvidenhed, greb han da til at skjælde ud de tydske Stuelærde og med den Sprogblanding, som han var stor udi, naar han blev ivrig, kalde dem Edukationskvaksalvere og Humanitetsvægterkorps. I Begyndelsen af en Konversation skjulte Sealsfield sig altid i den amerikanske Tilbageholdenhed, og kun naar man ved en lignende Portion af henkastede Ytringer og knebne Svar forstod at vække hans Interesse, var der Mulighed for at kunne løse hans Tunge. Ingensomhelst Beundring taalte han; det var principielt; heller ikke ved at rose hans Værker fangede man ham. Ofte var Selskabet bedre bevandret i hans Skrifter end han selv. Han havde aabenbart fortolket det horatsiske Nil admirari saa urigtigt, som den tyndeste Skolediscipel nogensinde har gjort det, og pleiede saaledes at se med Foragt tilbage paa Alt, hvad han før havde udgivet. Dette var hverken Blaserthed eller den Slags Beskedenhed, der allerede ved, hvorledes det skal gjøres bedre; det var heller ikke den Stolthed, der antyder, at Vedkommende har noget ganske anderledes Storartet i Baghaand. De tvende sidste Forklaringer kunde man nok have tænkt sig hos den frugtbare Forfatter; men hans Hovedmotiv var alligevel vistnok ogsaa her det samme: hans Incognito. Ved denne sin skarpe Selvkritik afskar han den, han talte med, al videre Indgaaen paa det Authentiske i de forarbeidede Stoffer og Motiver, og Forfatteren stod der atter saa ugjennemsigtig som et Fjeld. Det var i 1828, at han første Gang vendte tilbage til Europa og fik sin første tydske Bog udgivet hos Cotta. Han fandt sig i under Samtalens Løb at gaa tilbage til denne Grændse. Men hvad den tidligere Periode angaar, lyder den Mands Beretning, som han paa sit Dødsleie bad komme til sig, har han hver Gang, selv endnu kort før sin Død, ved den mindste Berørelse rullet sig sammen som en Kugle og stukket Piggerne i Veiret. Det hørte med til hans Legen Skjul at foregive et fuldstændigt Ubekjendtskab med den nyere tydske Literatur; mod enhver ikke amerikansk-engelsk Bog affekterede han Ligegyldighed. Senere erfarede man rigtignok, at han paa ethvert Sted, hvor han opholdt sig i længere Tid, forhørte sig nøie om den eller de Forfattere, som kunde være der i Naboskabet. Men var der iblandt disse en mere fremragende og berømt Mand, kunde man være vis paa, at han aldrig nærmede sig ham.

Ikke mindre paafaldende Urimeligheder viste hans Privatliv. Snart fandt han Behag i at undvære og spare saa godt som den skidneste og gjerrigste Squatter, snart opslog han sin Residents i Hotel Bauer i Zürich og øste Penge og Vid ud med fulde Hænder. Snart spottede han vore Modefornødenheder og vor Luxus, som jo kun var Reversen af vor Fattigdom, og prædikede Abstinents som en anden Pater Matthew; en anden Gang morede det ham kun at leve af Hare- og Sneppeposteier og i Limathof i Baden udfordre Kjøkkenchefens hele Kunst. Da han endelig havde nedsat sig ved Solothurn paa sin lille Eiendom „Unter den Tannen“ ved Foden af Weißenstein, ophørte rigtignok denne alkibiadiske Vexelfeber; dog kunde han ikke ganske give Slip paa Kontrasterne. Overkom der ham en sjelden Gang Lyst til at modtage Gjæster i sit Hus, viste han sig særdeles splendid. Derimod plagedes han stadig af den Synken i Værd, som rammede hans amerikanske Værdipapirer; den stadige Angst for tilsidst at blive ganske fattig gjorde ham endnu mere mistroisk; han stødte nu tilbage selv uafhængige og fremragende Mænds rene Velvillie. Det var naturligt, at han ligeledes snarere stod paa en fiendtlig end en venskabelig Fod med sine Naboer. Man hørte, hvorledes han tilsidst havde trukket sig tilbage fra al Omgang og, ved en Øiensygdom afbrudt i sit Arbeide, dragende paa et langvarigt Krebsonde, tilsidst sluttede sig til en Bonde, hvem han tilfældigvis var stødt paa, og som endelig lukkede hans trætte Øine. Men hvor forunderligt, at han i sit Testamente, der ellers indeholdt flere anseelige Dotationer, skjænkede denne fattige Mand, der i de sidste Maaneder havde bevist ham tusinde Tjenester, et Legat paa ikke mere end et Par og tredive Daler!

Charles Sealsfield.

Det største Kapitel i Sealsfields Liv udgjorde hans Konjekturalpolitik, og man maa sige, at det egentlig var den, som lagde ham i Graven. Allerede i Newyork havde han været Redaktør, forunderlig nok af den i det franske Sprog udgivne „Courrier des Etats-Unis“, der snart gik over i napoleonistiske Hænder. Senere var han Medarbeider i europæiske og amerikanske Journaler. Hans første Roman var ligeledes politisk og hed „Legitimist og Republikaner.“ Vistnok repræsenterede han Demokratiets yderligste Grundsætninger, men han gik paa Tæerne, for personlig at kunne række op til konservative Notabiliteter. Om disse sidste ytrede han sig aldrig uden med den dybeste Ærefrygt. Henreven af Julirevolutionen kom han over til Europa, havde i Tuilerierne ladet sig forestille for Borgerkongen, modtog der hos Madame Adelaide ærbødigen fromme Prædikener, som han ellers ved et Glas Vin gjorde Nar af, og svor paa det thierske Ministeriums Soliditet. Det gjorde et forunderligt Indtryk, naar man lige efter en saadan Oplysning af ham selv erfarede, at han allerede i Newyork havde staaet i politisk Forbindelse med Joseph Bonaparte, at han nylig paa Arnenberg havde gjort Louis Napoleons Bekjendtskab. Denne Chamæleonsnatur i sin underlige Forbindelse med en forresten skarp Dømmekraft er først i Sealsfields sidste Dage bleven mere forklarlig for hans Bekjendte og har da kastet et vist Lys over flere af hans øvrige Særheder. Han havde skabt sig en Fatalismus, af hvilken han konstruerede sig op hele Verdens Skjæbne. Den store europæiske Katastrophe, som han var saa vis paa skulde komme, begyndte efter hans Mening i Kirkestaten og skulde nærmest ende med Østerriges Fald, en Udvikling af Begivenhederne, som efter hans Formening vel endnu kunde forhales et Par Aar, men som sent eller tidlig maatte komme. Herpaa havde han udmalet sig en Blomstringstilstand i Amerika saa storartet og pragtfuld, som Verdenshistorien endnu aldrig havde seet Mage til. Sealsfield udkastede nu en Civilisationsroman, der skulde omfatte baade Amerika og Europa, hans største og mest omfattende Værk, hvis Pulsslag og Drivefjæder skulde være Religionsfrihed og Kolonisationspolitik. Dette Værk og sine øvrige haandskrevne Arbeider brændte han kort før sin Død. I fyrretyve Aar havde han dels ventet, dels forkyndt en Katastrophe. Nu brød den løs, dog ikke over os, men over hans amerikanske Union. Medens det gamle Østerrige overstod Krisen, bukkede den unge Union under for den; Borgerkrigen sønderrev de forenede Stater og tillige Sealsfields amerikanske Bankaktier. Hans Beregninger som Politiker og som Handelsmand havde slaaet sørgelig feil, fortvivlet kastede han det gigantiske Misfoster af tvende Verdener i Flammerne og døde.

Keiser Maximilians Indtog i Veracruz.

Den 28de Mai ankom de Skibe, der bar Keiser Maximilian I af Mexiko over til hans ny Rige, til Veracruz, og allerede den følgende Morgen tidlig steg han og hans Gemalinde i Land, hvor de modtoges af Autoriteterne og gjennem en dobbelt Række Soldater, paa den ene Side franske Marinere, paa den anden den mexikanske Nationalgarde, begav sig ind i Byen. Paa plaza de las armas var opreist den stadselige Triumfbue, som Afbildningen viser os. Allerede Klokken halv syv tiltraadte det høie Par og deres Følge Reisen gjennem Landet ind til Hovedstaden.

Anno attenhundrede og tretten.

Et Billede fra Befrielseskrigen.

(Af Edm. Hoefer.)

III.

Konen havde talt fra sig og derved givet en Del af sin Kummer Luft. Doras Eftergivenhed bidrog ogsaa forendel dertil, da den Gamle rigtignok havde en stor Indflydelse paa den trodsige Søn. Hun vendte sig nu og begyndte at stige opad den smale Trappe, der lige ved Siden af Kjøkkenet gik op til Husets øvre Rum, det store Loft og Børnenes og Tjenestefolkenes Værelser. Let blev Veien hende ikke, thi Trappen var

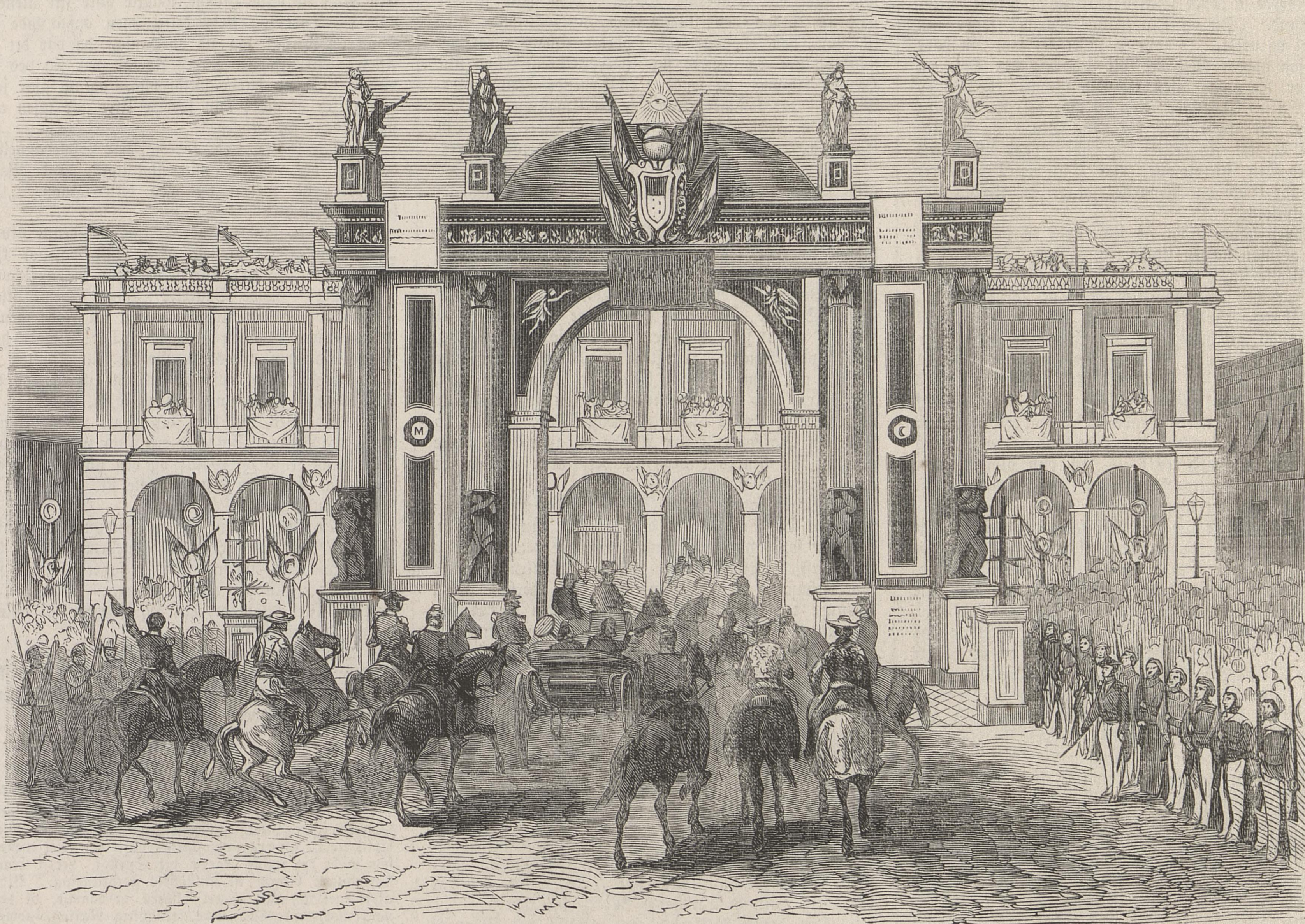
mørk og brat, og Trinene vare desuden udtraadte, saa at den svære Kone maatte tage dygtige Tag i Rækværket for at komme opover. Men hun var ogsaa tilmode, som om hun aldrig i sit Liv havde gaaet saa tung en Gang. Overbærende og eftergivende mod Sine var hun ikke, og at hun nogensinde havde givet først efter og søgt Forlig, var neppe forekommet før, og nu gik hun jo efter Sønnen! Han var hendes Eneste. Mod Fædrelandets Fiende skulde han gaa, og dersom han hentede sig Døden, saa var det netop et Offer af det Kjæreste, hun besad i Verden foruden sin Mand og sin Datter. Saadanne Ofre maatte man bringe, og vilde alle de Andre bringe. Men at han vanærede sin Familie og sig selv, det turde og kunde hun ikke taale, og ligesaalidt, at han, forstødt af Faderen, faldt i Fordærvelse og døde mellem Fremmede. Han var jo hendes Eneste! Scenen ved Bordet havde truffet hende lige ind i Hjertet. Og nu steg hun op til ham, fuld af Kummer og Sorg, fuld af Vrede og krænket Følelse. Give efter for ham kunde hun ikke, han maatte indse sin Uret, afbede den og gjøre den god igjen. Men hun vilde dog ogsaa selv tale godt med ham, holde ham fast, det heftige Brushoved, hvem Faderen i Drengenes Nærværelse havde sagt saadanne Ord, hvem han saaledes havde jaget fra Bordet, vist ud af Huset! Hvorledes skulde det ende? Aldrig i hendes Liv, tænkte hun, havde en Vei været hende saa tung, som opad den bratte Trappe, og aldrig havde hun talt saamange Trin. Hun maatte gjøre Holdt og læne sig til Rækværket, for engang at puste rigtig ud, og derpaa steg hun igjen sukkende videre. Nu var hun oppe under Taget. Der var Døren til Sønnens Kvistværelse; den var slaaet igjen. Hun stod udenfor og trak endnu engang dybt Aanden; — hørt hendes Trin maatte han have og ogsaa kjendt dem. Han havde dog kunnet komme hende imøde, men han gjorde det ikke. Moderen lyttede ved Døren. Det var ganske stille heroppe; men derinde i Kammeret var det endnu mere stille, syntes det hende, saa stille, som havde der i lange Aar ikke været et Menneske der, eller kun en Død, som laa derinde; thi om ham er der rigtignok den dybeste Stilhed.

Konen for sammen; der gik Noget igjennem hendes mægtige Legeme, som lignede en pludselig Gysen. Hun rev Døren op og saa sig omkring i den lille Stue; — det saa ordentligt og opryddet ud derinde, kun Sønnens Klædesskab stod aabent og syntes tommere, end det skulde være. Til Wilhelm selv var der Intet at se; men derborte paa Sengen, — Moderen traadte nærmere, — ja, der laa de ituslagne Stykker af den Lersparebøsse, som hun havde givet ham, medens han endnu var et Barn, og som han altid havde gjemt paa og undertiden pralet af var saa tung. Det var et sikkert Bevis!

„Jesus Christus, han er borte!“ stammede hun og satte sig ned paa Sengen, thi hun følte sig svimmel, og bedækkede Ansigtet med Hænderne i taus og mørk Smerte.

Og da hun endelig tog sig sammen igjen og steg ned, var hendes Skridt endnu tungere, og hendes Fødder bar hende neppe. Hint Ord af Naboerskeu Helm: „Skal jeg nu ogsaa bære mine Drenge til Graven, mit Hjerteblod! ja selv drive dem did?“ vilde hende, — hun vidste ei selv ret hvorfor, — ikke ud af Hovedet. Var det, hvortil hun havde opfordret sin Søn, sin Eneste, da Synd, og hævnede det sig saaledes og allerede nu paa hende? Hun kunde og vilde ikke tro dette. For Gud, for Konge og Fædreland og mod Fienden — der kunde og turde man ikke tænke mere paa sig selv; i et saadant Øiemed var Intet for kostbart, Intet for helligt!

„Han er borte!“ sagde hun i Kjøkkenet til Dora, som blev staaende som en Saltstøtte, indtil denne Forstenelse opløste sig i Graad og Jammer, i Forbandelser og Bønner. — „Han er borte!“ sagde hun til sin Datter, som græd stille hen for sig. — „Han er borte,

Keiser Maximilians Indtog i Veracruz.

Gamle!“ sagde hun endelig lidt sky til Manden om Aftenen. Og Bageren udbrød med nok et vredtluende Blik: „Lad ham gaa Fanden i Vold! Han kan jo forsøge sig hos ham, siden han ikke kan komme ud af det med os. Puh!“

Saa freidig, omend ogsaa stundom smertelig nok den næste Tid var for By og Land, gik den dog tungt nok i Bagerhuset paa Hjørnet af Munke- og Domgaden. Ingen Time var uden sit Tryk og Ingen uden sine mørke eller bitre Tanker; thi Bagerens Kone tænkte ikke alene med Sorg, men ogsaa med Vrede paa sin forsvundne Søn. Borte var han, hvor vidste man ikke, thi Ingen havde seet ham forlade Huset; — han maatte have benyttet sig af den korte Tid, medens Dora var inde i Stuen, — og Ingen havde seet noget til ham i Byen. Rigtignok gav man den Dag ikke megen Agt paa et enkelt forbigaaende Menneske, og ligefrem spørge efter ham vilde og kunde Moderen heller ikke. Mester maatte ikke erfare noget Saadant; han var mod al Sædvane rasende paa Gutten, og vilde ikke engang høre hans Navn; med hint uhyggelige: „Lad ham gaa Fanden ivold!“ syntes han at have afsluttet Sønnens Regnskab i sit Hjerte. Det var da heller ikke nødvendigt, at man ude i Byen skulde erfare Noget om denne onde Splid, og dertil endnu ved Spørgsmaal blive gjort udtrykkelig opmærksom paa den. Desværre vidste allerede alt for Mange Besked derom og plagede Konen og hendes Datter dels med beklagende, dels med misbilligende Spørgsmaal; ja, endnu mere end ved ligefremme Spørgsmaal pintes den brave Kone af de Blikke, som hun tænkte rettede paa sig, og af de Tanker, som hun troede at læse i Alles Aasyn.

Hans Salband var ikke alene paa Grund af sin Tykkelse en bekjendt og anseet Mand, men han og hans var ogsaa ellers i Byen Gjenstand for Opmærksomhed, og at nu den eneste Søn af dette Hus netop var veget tilbage for det, som greb Alle ind i Hjertet og rev dem med sig, og at han, forstødt af Faderen, var gaaet sin Vei uden et eneste Forsøg paa Forsoning, — dette maatte vel vække Opsigt! Gud skal vide, at Bagerkonen aldrig havde grædt saa ofte og saa bittert, aldrig i Stilhed følt saa megen Vrede, som i disse Uger, og hun følte godt, at hun ikke paa længe vilde kunne tilgive Wilhelm, ifald han kom tilbage i denne Tid med dens Jammer og Bitterhed.

Og det var heller ikke nok hermed; ogsaa fra en anden Kant kom der Sorg, Forstemthed og Mismod i Huset, saa at selv den tykke Bager engang i en fortrædelig Tone lod sig mærke med, at det ikke længer forekom ham som hans eget Hjem, i hvilket der hidtil bestandig havde hersket rolig Tilfredshed og en fast, ordnet Levemaade.

Madam Helm, den ængstelige lille Naboerske, var ikke bleven forsonet med sine Sønner, og at hendes Vrede ikke havde gjort noget Indtryk paa Christian, at hendes Bønner og Forestillinger ikke havde formaaet at holde begge de ældre tilbage, — Peter, den yngste, var dog formedelst sin Ungdom indtil videre bleven afvist, — og at hun nu maatte svæve i en stadig Angst for deres Liv og Helse, der allerede vare i Felten, — alt dette formildede ikke hendes Sind, nærmede hende heller ikke mere til Naboer og gamle Venner. Hun lod sig det ikke snakke ud af Hovedet, at det var Madam Salband og hendes Datter, der havde overtalt Christian og drevet ham i Krigen.

„De Folk“, sagde hun i en giftig Tone, „have ved sin Haardhjertethed og ubarmhjertige Umenneskelighed ret synligen udfordret Guds Straffedomme, og det er dog kun skeet af pur Hovmod og ugudelig Forfængelighed. Man skulde nu fortælle det hos de Store og forundre sig over, at Salbands sender sin eneste Søn i Krigen og udruster sine Drenge, og at Datteren selv

havde jaget sin Brudgom afsted! Mere end Salbands har Ingen gjort, skal det hede, Mage til det gives der ikke paa Jorden! Men Gud lader sig ikke spotte! Nu har de det saa godt; sin Søn har de jaget ud i Nød og Elendighed, jeg ved det nok; den Gamle har selv kastet ham paa Dør, da han pent og ærbart vilde blive hjemme og sørge for sine Forældre, som det sømmer sig en brav Søn og Borger, der har at sørge for Sine og lade Soldaterne, som man betaler med sine Penge, sørge for Slag og Brag. Nu har de det saa godt, og Gud give, at de ikke ogsaa trækker os med ind i Straffen, at ikke ogsaa jeg bliver hjemsøgt paa min Christian. Da vilde vel Jomfruens Klager komme bagefter, men da nytter det ikke, om hun ogsaa græder Øinene ud, thi da er det for sent."

Ja, mod den stakkels Lise syntes den lille Kone næsten at være mest opbragt. Hun skulde ikke have tilladt det, thi hun kunde sat igjennem, at han havde tænkt mere paa hende og sig og sin Familie end paa det store Hele. Hun bortstødte altid Pigen, som i sin Længsel efter den fjerne, Gud ved i hvilke Farer stedte Kjæreste og i sin huslige Kummer og Sorg over den forsvundne Broder saameget inderligere og trofastere søgte at nærme sig til hende, — med endnu mere Haardhed og Bitterhed end forhen, da Sønnen selv havde ført sin Forlovede til hende igjen og forsøgt at bringe Forsoning istand. „Du og Din vigtige Gamle", sagde hun haanligt og vredt, „I have jo villet det saa, nu have I det saa godt! Men det vil jeg dog sige Dig, og Du siger det ogsaa igjen til Din Gamle: dersom en Ulykke træffer Christian, — og det gjør det, det ved jeg; Vorherre vil straffe ham for hans Trods og Ulydighed, — da skal jeg heller ikke have nogen Medlidenhed med Din Fortvivlelse, men Dig og Din Moder vil jeg for Gud og Mennesker drage til Ansvar for hans Ulykke!"

Konen havde bragt sig selv op i en saadan Hidsighed, at man næsten skulde tro, at hun længtes efter, at en Ulykke sknlde ramme Christian, blot for at hun kunde faa den Fyldestgjørelse at have forudsagt det, fordi Naboerne havde fortjent det. Og skjønt de første Sammenstød gik heldigt af, og Sønnerne begge forbleve friske og sunde og med freidigt Mod skrev til Moder og Brud, — skjønt Lise altid paanyt og trods al Afvisning kom igjen til Mor Helm, og fuld af Glæde forelæste hende et saadant Brev og derpaa hjerteligt sagde: „Ser hun vel, den gode Gud er dog naadig mod hende og mod os!" — fik hun aldrig andet Svar end en vantro Hovedrysten og de haarde Ord: „Giv kun Tid, det kommer nok!"

Christian stod ikke ved det samme Regiment som hans Broder; der havde været for mange fra Byen og dens Omegn, til at de havde kunnet blive sammen. Men istedetfor denne havde han blandt Kampfællerne fundet en Kammerat, der ret var bleven hans Ven; om ham kunde han ikke fortælle nok; hvor kjæk og god han var og hvor tapper og afholdt af Alle, var det stadige Thema. De vare begge blevne Underofficierer, skrev han nu, og havde faaet Korset efter Fægtningen ved Haynau.

„Hvad siger hun nu, Moder?" sagde Lise med straalende Øine, da hun læste Brevet for Madame Helm; „bedre kunde det jo aldrig gaa!"

Naboersken svarede saa bidende som nogensinde: „At min Christian er en brav Karl, som ikke vil lade sig karnøfle, ved jeg godt nok; vilde han ikke blive tilbage her, vil han heller ikke blive tilbage der. Forresten — naa, vent kun; det kommer nok! Før jeg ser ham sidde hel og holden i Stuen igjen, er vor Regning ikke sluttet. Da skulle vi tales ved."

Saaledes gik Mai, og de første Uger af Juni vare ogsaa allerede forbi. De Forhaabninger om et godt Aar, som man i de tidligere Maaneder havde næret, viste sig allerede nu at være forgjæves, thi fra Uge til Uge blev Regnen altid stærkere og hyppigere, og naar der virkelig faldt et Par varme Dage ind, bleve de strax afløste af endnu regnfuldere og kjøligere. Og ligesom det saa ud i Luften, saaledes saa det næsten ogsaa ud i Menneskenes Hjerter. Af Februars og Marts's Forhaabninger vare idetmindste allerede mange baarne til Graven, især deleshed i de selvsamme Dage, til hvilke vi nu ere naaede i vor lille Historie, da Enhver var bestyrtset over Vaabenstilstandens Afslutning, og næsten Ingen forstod de fra Regjeringen udgaaede Forklaringer eller bleve virkelig beroligede ved de forgjæves Forsøg derpaa. Man følte den smertelige Mistanke: skulde da hele denne freidige, ærlige Stræben, det uhørte Opsving, det allerede udgydte Blod igjen været bortkastet og kun have tjent til at opnaa en uholdbar, elendig Fred, uden Erstatning, uden Hævn for det Foregaaende?

Et heftigt Tordenveir var fulgt ovenpaa en tung og trykkende Morgen og Middag. Uveirsskyerne selv vare vel snart dragne over, men deres Efternølere bedækkede endnu henimod Aftenen hele Himmelen og kastede mørke Skygger over Byen, saa at det ved det tidlige Tusmørke og den strømmende Regn blev uhyggeligt i de smalle, krogede og vaade Gader, og næsten endnu uhyggeligere i de gamle Bygningers kvalme og mørke Værelser. Men trods dette tændte man ikke Lys i disse Aarets længste Dage. Saaledes samlede man da omkring i Mørke, udmattet af de hede Dage, idet man med lange Drag indaandede den kjølige Luft, som strømmede ind ad de aabnede Vinduer.

Tykke Bager Salband havde taget af sig Frakken, Vesten og Halstørklædet, og sad nu pustende og stønnende paa Bænken bag Bordet. Ogsaa hans Kone havde lagt af forskjellige Trøier og Tørklæder og alene for Anstændigheds Skyld kastet et let Tørklæde over de brede Skuldre. Thi Klokken var allerede otte og derover, og det var mørkt. Paa den Tid kom ikke mere noget Besøg, og skulde der ogsaa komme Nogen, havde han neppe kunnet se noget Upassende.

Salband sagde til Datteren, som netop stod og saa ud af det aabne Vindu: „Pige, hvad glor Du efter? Gaa fra Vinduet, siger jeg, saa at Luften kan komme ind. Puh! man kvæles!"

Den gamle Herre talte i energiske Stød, og det var derfor saameget forunderligere, at Lise ikke strax efterkom Faderens retfærdige Ønske. Men hun stirrede uafbrudt nedad den skumle Gade ud i Regnen, indtil hun paa engang trak Hovedet tilbage, for op slank og høi og vendte sig til Forældrene, slog sine Hænder sammen og sagde i en bævende Tone: „Far, Mor, — der kommer Naboerske og Christian!"

„Du tænker heller aldrig paa andet end Din Christian!" mente Mor Salband med godmodig Spot.

Den Gamle lod med allerstørste Ro Tobakspiben glide ud af Munden og sagde koldblodigt: „Kjæresteøine ere blinde. Puh!"

„Nei, — det er dem!" sagde Lise igjen i den samme bævende, sagte og dog saa aldeles tydelige Tone, og med det samme stod ogsaa to Mennesker ved det aabne Vindu, og en Stemme raabte jublende: „Lise!" — en Stemme, som bragte Madame Salband til at fare op og fik selve Bageren med et forundret „Naa, naa?" paa Benene. „Christian!" udbrød Pigen; mere fik hun ikke frem og havde heller ikke kunnet sige mere, thi Døren blev hurtig revet op, den unge Mand var allerede inde, havde raabt „Goddag, Far, Mor!" og holdt nu Pigebarnet i sine Arme, og gjorde det ganske umuligt for hendes Læber, for det Første at lade en eneste Stavelse undslippe.

„Puh!" sagde Bager Salband i den høieste Forundrings Tone og med al den for ham mulige Glæde, og den, som hyppigere kunde fornemme dette Ord og dets forskjelligartede Klang, maatte ikke alene beundre Bagerstemmens Modulationsevne, men derhos ogsaa misunde den tykke Mand et Udbrud, som passede for ham under alle Livets Omstændigheder, og som i sin Korthed, Simpelhed og Betydningsfuldhed saa ganske svarede til hans Natur og Bekvemmelighed. Han havde forøvrigt allerede sat sig ned igjen, da han indtil videre var tilovers for det unge Par, og Hilsenerne paa Nabokonen og hendes anden Ledsager, hvilke endnu stode i den aabne Dør, kunde med fuld Føie overlades til hans Kone.

Madame Salband sagde ogsaa paa det hjerteligste: „Børn, saa kom dog ind! Mor Helm, nu vil hun dog vel ikke mere skjænde og græmme sig, da hun har begge sine Gutter hele og sunde for sine Øine, baade Christian og Moritz? Tusinde Gange velkommen, kjære Dreng!" og leende tilføiede hun: „Ei, Dora, jeg har da aldrig vidst, at Du havde Moritz saa kjær!"

Den gamle Kokkepige stod nemlig ved Siden af dem Begge i Døren, klappede og strøg Manden og hulkede lydeligt. Alt dette var gaaet for sig saa hurtigt, som Saadant pleier at ske i Virkeligheden. Digteren behøver Timer, men Livet og Virkeligheden har nok med Sekunder.

Da Mor Salband endnu engang sagde: „Saa kom dog ind!" svarede lille Mor Helm, endnu altid i en noget spottende Tone: „Uden ham kommer jeg ikke!"

Og han, som stod ved Siden af hende og klappede Dora, — man saa virkelig ikke mere af ham, end at han var en Smule mindre end Christian og ligeledes i Uniform, hvilket begge Dele passede paa Moritz Helm, — han sagde nu med bævende Stemme: „Ja, tør jeg da, Mor og Far?!"

„Wilhelm!" raabte Moderen, og hvorledes hun kom ud til Sønnen, hvorledes hun fik taget ham i sine Arme og draget ind i Stuen, det vidste hverken hun selv eller nogen af de Tilstedeværende. Men saa var det, og hun holdt ham i sine mægtige Arme, som om hun aldrig mere vilde slippe ham; hun kyssede ham og lo, og Taarerne fløde strømmevis ned over hendes Kinder.

Ved Lyden af Broderens Stemme havde Lise revet sig løs fra Christian, og denne Sidste havde sagt: „Det er jo min Ven og tro Kammerat, hvem jeg aldrig forlader. Da jeg fik Orlov, maatte han med, omendskjønt han ikke ret vilde til. Men jeg har sagt ham, at baade hans Far og Mor vilde tage mod ham med aabne Arme, og i dem skulde han kaste sig."

Det er et stort Spørgsmaal, om Nogen hørte noget af disse Ord, selv Mor Helm og Lise ikke undtagne. De havde Alle nok at bestille med Wilhelm.

Bageren havde reist sig, og støttende Næven mod Bordet sagde han en Smule kort og barskt: „Lys!"

Da Lyset var bragt ind af Dora, kigede den Gamle paa Sønnen, som Moderen havde sluppet, og som nu i god Belysning ganske rigtig stod foran ham i fuld Uniform, med Korset paa Brystet, — endnu vel med lidt mørke, men dog ikke særdeles faste Blikke, og spurgte derpaa igjen kort: „I Mundur, Hr. Bagersøn? Skjæmmer den Dig ikke?"

„Far, Du har Ret til at være vred", svarede Wilhelm stille; „jeg har været en strafværdig Daare og et slet og ukjærligt Menneske; men jeg er bleven straffet haardt derfor, ikke af Dig alene, men ogsaa ellers. Da jeg løb bort i bitter Trods, og saa, hvorledes Alle havde et Sind, de Rige og de Fattige, de Gamle og de Unge, da rørte det sig allerede i mig. Og da jeg derpaa overalt, hvor jeg trodsig fortalte om min Villie at blive tilbage, maatte høre ikke alene Forundring, Dadel og Bebreidelse, men ogsaa lade Spot, Haan og Foragt gaa ud over mig, da var det forbi. Allerede efter fjorten Dages Forløb var jeg ved Regimentet i D. og havde meldt mig, og nu gjør jeg alt muligt for at gjøre min forrige Uret god igjen og ikke staa tilbage for Nogen."

„Han snakker godt for sig, har Skoledannelse, — den har ogsaa kostet mig Adskilligt", sagde Bageren, haardere end forhen og med bitter Haan. „Er det sandt, Christian?"

„Det er sandt, Fader", svarede denne alvorligt. „Jer Søn er den braveste af os Alle og vor kjæreste Kammerat. Se paa Korset, det faar ingen Uværdig!"

„Der!" sagde Bageren. Hans Legeme skjælvede ikke, dertil var han altfor fast paa sin Fod; men hans Stemme var blød og sitrende. „Der!" sagde han og strakte Haanden tversover Bordet til Sønnen, drog ham uimodstaaeligt omkring det og til sig, og kyssede ham varmt. „Velkommen hjem igjen, Dreng!" sagde han, og vedblev, idet han slap ham: „Saa, Gamle, nu Mad paa Bordet; Soldater ere altid sultne. Giv Wilhelm hans Kniv og Gaffel og den anden Suppetallerken extra, som han dengang ikke fik. Vin hid! Vore Gutter skulle leve!"

„Nu, Mor Helm, skal jeg endnu altid vente paa Ulykken?" spurgte Lise, vaklende mellem Smil og Graad.

„Hvo ved, Barn? Ulykken sover aldrig!" svarede Konen, idet hun trak paa Skuldrene. „Men den bæres lettere i Fællesskab, det har jeg mærket; vi ville igjen slutte Venskab med hinanden."

Mor Helms Frygt og Angst var unødig. Ublide Timer blev saavel disse som de fleste Mennesker tildel; men Tider fulde af dyb Smerte og Kummer have de ikke mere oplevet.

Blandede Meddelelser.

En ny Opdagelse af Liebig. Til Videnskabsakademiet i München har Liebig gjort følgende Meddelelse: Man har hidtil troet, at den atmosfæriske Luft var den eneste Kilde, som ydede det dyriske Legeme det Surstof, der i Ernæringsfremgangen bruges til Kulstoffets Forbrænding. Ved Hjælp af et eget Apparat er det lykkedes at paavise, at der, især naar kjødædende Dyr nyde kvælstofrig Næring, udvindes en betydelig Mængde Surstof ved direkte Dekomposition af det af Legemet optagne Vand, som virker med til Kulstoffets Forbrænding og udaandes som Kulsyre tilligemed det Vandstof, der bliver frit ved Vandets Dekomposition. Den Vandstofmængde, som saaledes udaandes, er meget betydelig. Denne mærkelige Tilgang var hidtil saa godt som ubekjendt, og dens Opdagelse kaster et nyt Lys paa Ernæringsprocessen og Stofskiftet. I praktisk Henseende tør Fortsættelsen af disse Forsøg blive af Vigtighed for diætetiske Kure og Vandkure.

Norge.

Christiania den 6te August.

Forrige Løverdag kom Kong Sverre og St. Olaf tilbage til Horten fra sit Sommertogt og har nu begyndt at desarmere. Samtidig er den Bestemmelse hævet, efter hvilken de hjemforlovede Arme-Afdelinger skulde holdes beredte til atter at møde frem med kort Varsel.

— I Søndags indviedes de tvende ny Bisper, Birkeland i Bergen og Folkestad paa Hamar, i vor Frelsers Kirke af Biskop Arup assisteret af et talrigt Præsteskab.

— Den 1ste August begyndte Examen artium's skriftlige Del med 150 Kandidater, det største Antal, som nogensinde har fremstillet sig til Prøven. De tvende skriftlige Opgaver til Udarbeidelser i Modersmaalet har været: „Hvorfor er det godt for Mennesket, at det ikke kjender sin egen Fremtid?" og „Om Munkevæsenets Indflydelse paa Menneskeslægtens Udvikling."

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 33.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 14. August 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Islandske Folkesagn.

(Meddelte af G. A. Krohg.)

II.

Arne paa Hladhamar.

Sagn fra Hunavatnssysle.

For længe siden er det sagt, at en Mand boede paa Hladhamar ved Hrutafjord paa Vestersiden. Han hed Arne. Ikke er nævnt hans Kone eller hvis Søn han var. Gild Bonde tyktes han i den Bygd, storsindet og hævngjærrig og kunde lidet stille sit Sind, om Noget gjordes ham imod. Han aatte en eneste Datter, som hed Gudrun. Hun tegnede snart at blive gjæv Kvinde. Haard var hun i Sind som Fader hendes. Ikke var det Alle undt at naa hendes Yndest; men tryg var hun og venfast, der som hun slog til. Paa en Gaard ikke langt derfra boede en Kone eller Enke; ikke er sagt fra hvad hun hed. Søn aatte hun, som Jon hed; han var tidlig mandvoxen og rask i alle Idrætter; blid var han og hovisk mod hver Mand, enten han havde meget eller lidet at fare med, spagfærdig og skjønsom i Alt, som han tog sig for. Gudrun paa Hladhamar og han havde ofte Barnelege sammen og holdt meget af hinanden. Da Jon var 16 Vintre, kom han i Tjeneste paa Hladhamar til Arne Bonde. Da var Gudrun Bondedatter 12 Vintre; han var vennesæl og afholdt af Alle paa Gaarden. Da Jon havde været 2 Aar paa Hladhamar, kom han sig i Tale med Bonden og bad om Dotter hans. Men Arne tvernegtede og bad ham aldrig nævne sligt tiere. Det tyktes Folk at skjønne, at dette faldt Gudrun og Jon meget tungt; thi altid var megen Kjærlighed imellem dem, skjønt de ikke lode sig merke stort med det. Lede nu frem Tider og blev han fremdeles paa Hladhamar. Da Jon var 20 Aar, bar saa til om Høsten, at Arne savnede meget Fæ fra Fjeldet, og saa gik det flere Bønder, at de savnede mere Fæ end vant var. Jon gav sig da op til Fjelds at lede efter Fæet; han var en Uge borte og kom hjem med en Mængde Saudfæ. Nu var alt stille og tidendeløst til næste Høst. Var da eens til, som forrige Høst, at meget Fæ savnedes. For Jon da igjen afsted og var en halv Maaned borte. Han kom hjem sent paa Dagen og gik til sit Rum; han havde haft med sig hjem Flest af Fæet, som var blevet i Fjeldet. Gudrun Bondedatter aatte en Saud, og var det en svartflækket Veder. Men da Jon var ifærd med sit Maaltid*), siger han til Bondedatteren: „Gudrun, vil Du ikke komme op i Kvien og see ham, Flekken din?" Hun sagde jo og gik strax frem og greb en stor Klædebylt under Armen, og gav Ingen Agt paa det. Men da Jon var mæt, gik han ud, og vidste Folk ikke mere, hvad der var blevet af ham og Gudrun. Arne Bonde lod nu spørge efter dem i næste Gaardene og saa i alle de næste Bygder; men Ingen havde seet eller hørt noget til dem. Intet var savnet paa Hladhamar uden alle de Sauder, som Jon aatte, Gudruns Flekk og deres Klæder. Ved samme Leite kom ogsaa en Ko eller Kvige bort for Jons Moder; hun talede ikke stort om det og gjorde sig ikke megen Umage heller for at faa den opspurgt. Arne Bonde tyktes nu vide, at Jon havde strøget med Datter hans og blev han ustyrlig vred og lod lede, hvor som han kunde. Men det hjalp Intet; enda gik nu Vinter i Gaard og Intet hørtes til dem. Bonden lovede nu 20 Hundreder i Jord til hvem, som kunde føre Jon til ham død eller levende, og desuden Gudrun, Datter sin, til Kone, om han vilde have hende. Sommeren efter fik Arne mange Mænd til at lede om i Fjeld og Ubygder, hvor som Folk kunde tænke, at de Bortrømte monne have skjult sig. Men det hjalp Altsammen ikke mer end før. Enda var det da, som ofte kan vorde, at hver vil Sit. Vilde alle bedre Folk helst ikke finde Jon, og end mindre sige fra, om de havde fundet ham; men ondskabsfulde Folk og Gjærrige vilde naa den lovede Løn. Leed nu saa denne Sommer og Vinteren efter, at Intet spurgtes til Jon. Næste Sommer fik Arne atter Folk til at lede og skulde de nu fare længere end før. Og da de vare som længst komne, tyktes det Somme, at de kjendte Røglugt, men Andre sloge det ned, og holdt de saa op at lede. Men da de kom hjem, fik Arne Teft af dette. Og skjønt de fleste og bedste Ledemænd sagde, at det var usandsynligt, saa vilde han dog ikke tro det og for selv afsted med dem, der syntes, at de havde lugtet Røgen. Og da de kom paa de samme Steder og havde seet sig om, saa de Røg stige op af en liden Houg; der saa de ogsaa et stort Riskast. De gik op paa Hougen og saa der en Glugge aaben. Jon var der nede i sin Seng og laa paa Ryggen og leste i en Bog; men med den anden Haand vuggede han et Barn, der laa i Vugge frem for Sengen. Arne for nu ned af Hougen og fandt en liden Dør et Sted. Der gik han ind og saa der Gudrun, Datter sin, i en liden Kove; hun havde en Pot paa Gruen og ildede Noget deri. Arne gik nu længer ind og kom i den Kove, som Jon laa i og Barnet i Vuggen. Løb han da til Jon og stak ham med Kniv 18 Sting, og gik siden fra ham; dog var enda ikke alt Livet af Jon; Kniven lod Arne efter sig. Ikke bleve Folkene, som fulgte ham, nogen levende Skabning var; en Ko var den eneste, de saa der; den havde nylig kalvet. Ikke er sagt, at de toge sig Andet for der; de fore nu bort og hjem til Sit. Efter en Uges Tid kom de atter til Hougen. Sad da Gudrun ved Jons Leie og holdt Barnet i Favn og lod det die sit Bryst. Potten stod paa Gruestenen, som før, og Ilden var for længe siden død. Aldrig havde Koen været melket og var megen Melk runnet af hendes Spenner, og hun var næsten død af Hunger. Arne tog nu Datter sin og Barnet; det var Møbarn; han førte dem med sig hjem til Hladhamar. Gudrun havde sovet paa et lidet Loft oppe i Badstuen, og var der nu et andet Kvindfolk. Did gik Gudrun, drev hende bort, som før laa der, lagde sig til Sengs og for ikke paa Fødder igjen, medens Fader hendes var der, talte heller ikke et Ord til nogen Mand. Nu spørger Jons Moder, hvad der var hendt; faar hun da Mænd til at søge Jons Lig og det, som noget var værdt i deres Kot, og var det meget lidet og ikke andet end det, som hun havde ladet ham faa; de havde mest levet af at veide Dyr. Men Jordhytten havde Jon gravet sig om Høsten, dengang han var ude at lede efter Sauder. Jons Lig blev nu ført til Kirke og jordet, som Skik og Brug er. Efter dette lod Moder hans stevne Arne for Mord og blev han fængslet og dømt til at hugges. Denne Dom tyktes Gudrun, Datter hans, var altfor lind. Hun steg nu op af Sengen og fik Sagen taget op igjen og krævede, at Faderen skulde lide for sin haarde og ukristelige Medfærd mod hende og Barnet, som han lod ene tilbage i Ubygden ved hendes myrdede Husbonds Lig. Hun synte Dommerne den alblodige Kniv, som Faderen havde ladet efter sig i Jons Legeme, og krævede haardelig, at Arne skulde aflives paa samme Maade, som han havde brugt, da han skildte Jon ved Livet, og hans Legeme brændes til Aske. Hun sagde, at saare havde hendes Hjerte brændt, da hun sad over den døde Jon. Blev det saa dømt, som hun krævede, og Dommen fuldbyrdet. Men Gudrun tog ved Boet paa Hladhamar og boede der længe, men vilde aldrig tage imod nogen Beiler. Datter hendes hed Gudrun og giftedes siden og boede paa Gaarden efter Moder sin. Og saa er ikke mere sagt om dem.

*) Islændingerne sidde gjerne hver paa sin Seng og nyde sit Maaltid for sig selv.

III.

Fanden som Plagiator.

Alment Sagn paa Nordlandet.

Ikke var Gud før færdig at skabe Manden, end Djævelen fik Avind imod denne og vilde prøve at gjøre ham Men. Kølsken (Fanden) lægger da Krog paa Halen sin, hitter Gud Almægtige og beder ham give sig Misjevnerne af alle Mandens Fingre, saaat alle Fingrene vorde jevnlange. Gud lovede ham det, at han maatte eie alle disse Misjevner, om Fingrene ikke vorde alle jevnlange, saasnart Haanden var knytt. Men vare maa man sig, at man ikke mister Knoerne sine, om ikke alle vorde jevnlange, naar de komme i den lukkede Haand. Saasnart Fanden saa, at han monne lidet høste af dette Herrens Lovord, bad han Herren atter om det Skarn, der faldt af Folk. Herren lovede ham det, saafremt Manden ikke saa bag efter sig, naar han var færdig med sit Erinde. Men saa er sagt, at det vorder de Fleste at se bag efter sig. Saasnart Fanden saa, at han Intet monne faa af alt dette, bad han Gud om de Negler, som Folk skjære af sig eller klippe. Gud lovede ham dem, om alle Negle vare skaarne af i Eet og ikke tagne isønder sidenefter; men var Neglen skaaren af i 3 Stykker eller flere, skulde Kølsken ikke have Noget af dem. Derfor skjær hver Mand sine Negler i tre eller flere Stykker; thi ellers eier Fanden Neglerne, om de ere skaarne af i eet Lag og ikke skiftede isønder, og han skraber sig deraf sammen Læder til Sko, som nogle Gange har hændt. (Jfr. Snorres Edda om Skibet Naglfare og Vidars Sko.)

IV.

Fanden paa Kirkebjelken.

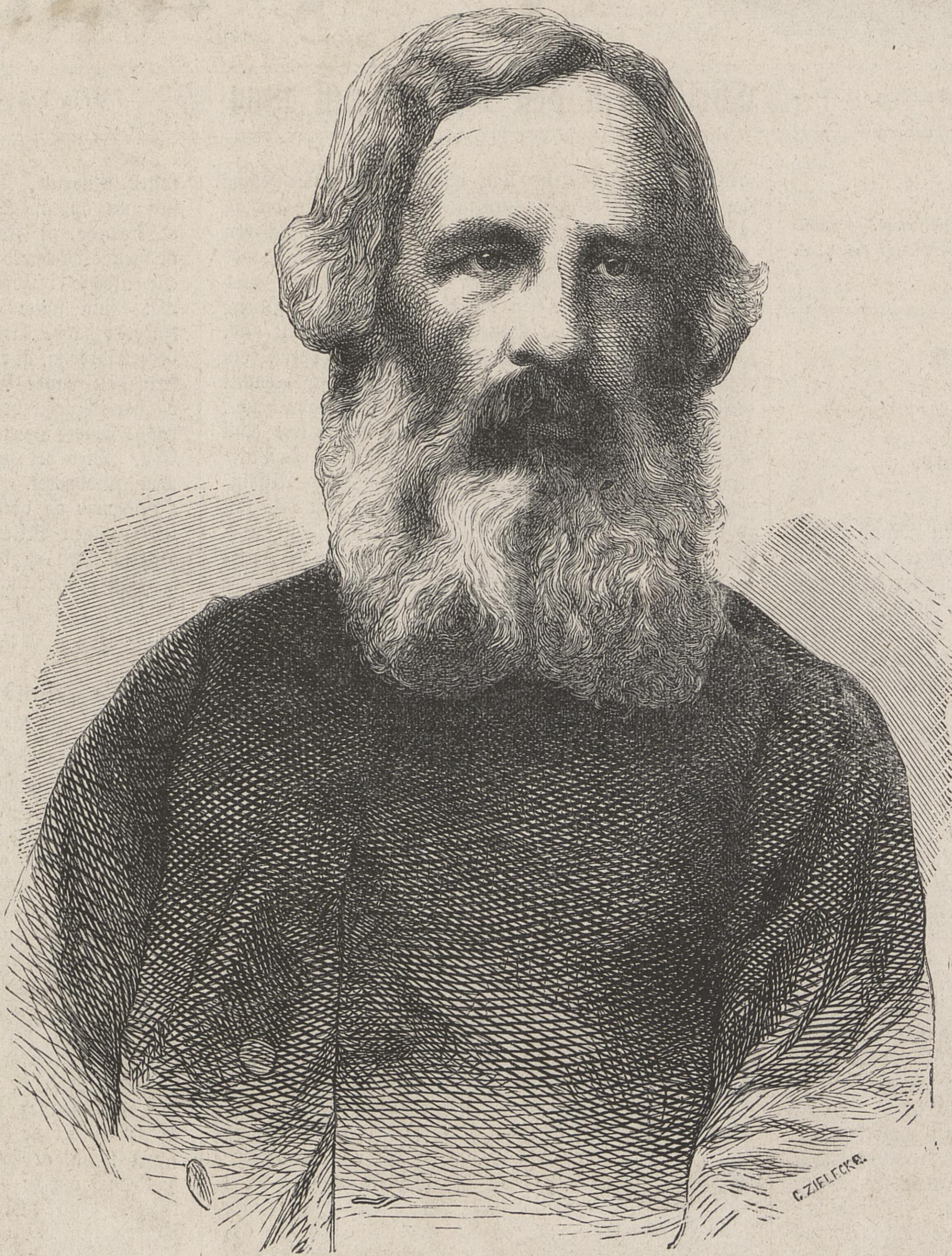
Engang hendte det, at En slog op Skoggerlatter midt under Prediken, uden at der var Noget i Talen eller Andet, som kunde fremkalde nogen slig Ulyd i Kirken. Presten spørger siden, hvo der havde gjort det, lod den Skyldige kalde for sig, og vilde vide, hvad der havde været saa latterligt i det, han sagde idag i Stolen, at Manden ikke havde kunnet bare sig for Latter og dermed forarget Menigheden. Manden svarede, at det havde aldrig faldet ham ind at lee af Prestens Lærdom. „Men jeg saa Noget", sagde han, „som I kanske ikke har seet, gode Prest, og neppe nogen Anden af Menigheden." „Hvad var det?" siger Presten.

„Saasnart I, Presten min, var kommen op i Stolen", siger Manden, „da tog 2 Kjærlinger, der sade paa Kvindesiden paa Krogbenken, til at skjelde hverandre Huden fuld, og øste hver en Syndflod af Skarnsord over den anden. Med det Samme kom jeg til at see op i Kirkebjelken, og saa jeg da, at Puken (Fanden) var kommen der. Han havde i sin ene Klo et Stykke sammenskrumpet Skind, men i den anden holdt han en Hestelegg. Han lagde Hovedet paa Sned ved hvert Stygord, der for af Kjærlingerne, og lurede grant efter og skrev skyndsomt med Hesteleggen paa Skindstykket Alt, som de sagde, saalænge Stykket strak til. Men det kom omsider, at Skindet var for lidet; var Fanden da ikke raadvild; thi han giver sig til at tøje det, tager i det med Tænderne paa den ene Led og med Krummerne paa den anden Led, og saa fik han Rum end en Stund. Holder han da ved i største Skynding, indtil Stykket er udskrevet. Gjør han da end, som før, at han tøjer Skindet og giver sig saa atter til at skrive. Gaar dette da saa Koll af Koll, at Kølsken tøjer Skindet i alle Ender, hver Gang som fuldskrevet er. Tilsidst kommer det dog dertil, at han maa skrive paa Randene og tøje Skindet saa, at al Tøjning er af det. Men med det, at Kjærlingerne lode end Bøtten gaa og Fanden vilde for ingen Mon miste noget af Stygord deres, saa kiler han igjen paa og tøjer alt hvad han kan. Men idet han tager som fastest i med Tænderne, revner Stykket, og ved det ryger Fanden ned af Bjelken og havde vist trimlet endelang ned paa Kirkegulvet, havde han ikke, idetsamme han røg ned, festet Kløerne i Kirkebjelken. Og da kom det over mig, gode Prest, at jeg lo, og beder jeg nu baade Eder og Menigheden ydmygelig om Tilgivelse, hvis Nogen har taget Forargelse af mig."

G. A. Wislicenus.

I vort lille Samfund, hvis afsides Beliggenhed og kun mod det Nærmeste rettede Interesser hidtil har bevaret os fra de heftige Kriser, som et rigere Kulturliv andetsteds fremkalder, kan vi ikke ret forstaa den lidenskabelige Voldsomhed, hvormed der somoftest fra begge Sider kjæmpes, naar der ud af de tilvante Anskuelser, til hvilke Mængden ved Pietetens Baand er knyttet, udvikler sig en mere kritisk, dybere trængende Opfatning. Det synes os, som om den Opposition, som denne sidste nødvendigvis maa stille sig i til den traditionelle Anskuelse, dog maatte kunne haandhæves med mere Ro og Værdighed, og som om paa den anden Side heller ikke den ældre Skole øieblikkelig skulde behøve at raabe paa Forræderi, afvise enhver rolig Diskussion og støde den anderledes Tænkende bort fra sig. Den Mands Liv, til hvis Billede vi idag føie disse Linier, har maattet prøve, hvor let i det større Samfund og ligeoverfor det større Publikum enhver Mening, der vil trænge igjennem hos Massen, iklæder sig et extremt Udtryk, som om den først da skulde kunne bryde sig Vei; han har ogsaa erfaret, med hvilken Bitterhed enhver videnskabelig og religiøs Differents optages, og hvorledes den af Modstandernes Forkjætringsraab hidses og drives ud i hine Yderligheder; hvorledes i vort for sin høie Oplysning og sin ædle Kultur saa lovpriste Aarhundrede Intollerancen ikke har glemt at haandtere Politistokken med en fanatisk Iver, der ei hviler, før Verdenshavet ligger imellem den og den brændemærkede Kjætter.

Gustav Adolph Wislicenus er født 1803, d. 20de November, i en liden By i Preussen, som Søn af en protestantisk Præst. Som theologisk Studerende deltog han i Burschenschafternes barnagtige Fantasterier, lod sit Haar voxe og tømte Ølkruset til det enige Germanias Frelse. Men det blev bittert Alvor, da Regjeringerne slog ned over disse Selskaber, i hvilke deres tyranniske Mistænksomhed saa Arnen til kommende Omvæltninger; Wislicenus fik betale sine overflødige patriotiske Drømmerier med fire Aars Fængsel, og det var endda en særegen „Naade", at han slap saa let; hans Dom havde lydt paa tolv Aar. Men i de lange Timer i Fængslet blev det ham ogsaa klart, at det ikke var af politiske Don Quixoterier, man skulde vente Fædrelandets Opreisning, men at Befrielsen, om den skulde være mere end blot Øieblikkets Værk, og hvis den ikke skulde udarte til anarkisk Forvirring, maatte ske gjennem den stille Virken paa Folkets hele aandelige Retning og sædelige Ideer, og da han saa kom ud af Fængslet, fulgte han selv den Vei. Han blev Præst først i en liden Landsby og siden i Halle; her havde han fundet den Plet, hvor det var ham anvist at arbeide og med Taalmod vente paa Høsten og dens Frugter, om han nogensinde skulde faa dem at se.

Gustav Adolph Wislicenus.

Den snevre Aand, som i hine Aar truede med at undertrykke enhver friere Rørelse i det religiøse Liv, havde i disse Egne fremkaldt en stille Opposition, der støttede sig paa den ældre saavelsom den nyere Rationalisme og forsøgte at popularisere dens Lærdomme; det var de saakaldte Lysvenner eller protestantiske Venner. Til disse sluttede W. sig og deltog i de af en talrig Mængde besøgte Møder, som Vennerne aarlig holdt; paa et af disse, i Köthen 1844, var det, at H. E. F. Guericke kom til at høre et Foredrag af ham „Ob Schrift, ob Geist?" der bragte ham til øieblikkelig at rykke ind en Denunciation i Hengstenbergs Kirchenzeitung; der udspandt sig en Skriftvexel; W. offentliggjorde sit førnævnte Foredrag, der indbragte ham den ene Protest efter den anden fra Embedsbrødre, der, kløgtigt nok, tillige udlagde ham som en Demokrat og vordende Revolutionsmand ogsaa paa det politiske Feldt. Herpaa svaredes med andre Protester osv. Imidlertid blev Wislicenus i April 1846 afsat efter at være underkastet et theologisk Forhør, og nu traadte han endelig ud af Statskirken og stillede sig i Spidsen for den Frimenighed i Halle, der imidlertid havde udviklet sig af de protestantiske Venners Samfund. I denne Stilling vedblev han at virke indtil 1853, da hans Bog „Die Bibel im Lichte der Bildung unserer Zeit" paadrog ham retslige Forfølgelser, som han fandt det raadeligst at unddrage sig ved Flugt, og han var ogsaa neppe kommen over den preussiske Grændse, før han modtog Efterretning om, at han var dømt til to Aars Fængsel. Han begav sig derpaa til Nordamerika, hvor han senere har opholdt sig.

Musikalske Physiognomier.

(Af „All the year round" ved E. B.)

Lavaters Tilhængere troede af Ansigtstrækkene at kunne slutte sig til Individets moralske Natur. Det forholder sig ogsaa virkelig saaledes, at et Menneskes mest fremtrædende Følelser og Lidenskaber sammentrække Musklerne paa en Maade, der karakteriserer disse Lidenskaber. Disse Sammentrækninger give, naar de hyppig fornyes, Ansigtet et vist staaende Udtryk og omdanne tilsidst tydelig Trækkene, hvilke saaledes aabenbart forraade Hjertets hemmelige Længsler og Tilbøieligheder.

Ved at undersøge lidt videre paa samme Maade kan man bestemme med høist tilfredsstillende Resultater en Mands Stilling i Livet, hans private Tilbøieligheder, hans Levevis, hans Opdragelses Godhed eller Slethed og hyppig endog hans Profession (hvis han har nogen), Alt af hans Gang og ydre Opførsel. Hvad saaledes angaar Folk, der leve af deres Midler, da øiner man i hver Muskel deres Jernbane-Aktier, Renter, Kontanter i forskjellige Fonds osv. Det er umuligt at sammenblande dem med Folk, der maa arbeide for sit Brød.

En flink Mand gjør et Buk, aldeles uligt Sinkens. En Kontorbetjent gaar ikke som en Høker, ligesom ogsaa Violinistens Skikke og Manerer afvige i mange Henseender fra Klarinettistens, Fløitistens eller Kornistens. Der er endog, naar man ser hen til Kunstnerne med specielt Hensyn til de forskjellige Instrumenter, tydelig udprægede Karakterer, der forhindre dem fra at sammenblandes med hinanden.

Saaledes have Hornblæserne, siger Mr. Cornettant, et vist opsvulmet Udseende i Ansigtet, paa Grund af den stadige Anstrængelse under Behandlingen af deres Instrument. Men foruden den physiske er der ogsaa den moralske Indflydelse, som Behandlingen af de forskjellige Instrumenter udøver hos Musikeren. Kornister f. Ex. ere baade ved Opdragelse og Opførsel de mest udmærkede af alle de Kunstnere, der behandle Messinginstrumenter. Hornet er helt igjennem poetisk af Naturen og nyder det Privilegium at faa Adgang ttl Saloner og Balværelser. Artisten indtager Rang som sit Instrument, og han bliver en Mand af Verden, for at straale der med sit yndede Horn. Det almindelige Ordsprog kan forandres til: „Sig mig, hvilket Instrument Du spiller, og jeg skal sige Dig, hvad Selskab Du har, og følgelig hvad Du er."

Kornisten laaner selv noget af sit Horns milde Værdighed, af dets landlige og phantastiske Karakter. Venlig, øm, følsom for Naturens Skjønheder elsker han sit Land med dets dybe, mørke Skove og deres ensomme Lunde. I Kjærlighed er han tro af Pligt, men ustadig af Naturen. Han drømmer stedse om en Lykke, han ikke kan naa; thi ak! han ved ikke, hvor han skal fæste den. Hans Kjærlighed er uden Lykke, den gløder for Alle, men kan ikke standse ved Nogen længe nok til at gjøre et Valg. Det er snarere hans Phantasi end hans Hjerte, der leder ham. Saaledes forbliver Kornisten, ofte misforstaaet og skuffet, alene, medmindre den altid listige Kupido ofrer ham til en eller anden uskyldig Pige paa 36 Aar eller en Obersts Enke, hvis første kjære Mand lidenskabelig elskede Hornet.

Den mest forbausende Hornblæser, man kjender, er Vivier, som ved uforklarlige Midler, uden Tvivl ved en mangedobbelt Presning af Læberne, kunde frembringe

Toner paa sit Instrument, hvorved flere Dele deraf syntes at lyde paa samme Tid. Det er næsten utroligt, naar man ikke i en intim tête-à-tête har hørt det. Vivier (en Undtagelse fra den almindelige Typus af Kornister) er ikke mindre excentrisk som Menneske end som Musiker. Hans Liv er en lang Række af Løier og Spøg.

Paa sin Tilbagereise til Frankrig drog han engang over den belgiske Grændse. Enhver, der har gjort det Samme, vil have et — sandsynligvis langt friskere end behageligt — Minde om de franske Toldofficianter. Hans Bagage bestod af to Kufferter; den ene af disse syntes han at ville skjule for deres undersøgende Øine. Øieblikkelig blev der lagt Haand paa Kufferten og Nøglen forlangt.

„Monsieur", hvidskede Vivier i Toldbetjentens Øre, idet han kastede et ængsteligt Blik omkring sig, „lad denne Kuffert passere uden at aabne den. Jeg forsikkrer Dem om, at den Intet indeholder, der kan fortoldes."

„Nøglen!" sagde Toldmanden barskt, „eller jeg bryder Kufferten op!"

„Monsieur, jeg bønfalder Dem!"

„Nok, intet Snak! Nøglen, siger jeg!"

„Nei, ikke nok! Jeg skal falde paa Knæ for Dem, hvis det behøves."

„Behøves ikke! — Nøglen!"

„I Himlens Navn, Monsieur! I Eders elskede Hustrues og elskede Børns Navn besværger jeg Dem ikke at aabne den Kuffert. Thi — jeg sværger det ved min salig Tantes Aske — der er intet Toldbart deri!"

Naturligvis blev den brudt op med Magt. Et Dusin Toldbetjenters Hænder løftede Laaget op, men Dusinet af Hænder holdt sig fra at røre ved det, der laa under Laaget. Thi tyve Snoger af forskjellige Farver og Størrelser reiste sine flade Hoveder og forsøgte at undfly.

„Jeg sagde Dem", sagde Vivier smilende, „at der Intet var at fortolde i den Kuffert. Thi Snoger gaar, Gud ske Tak, ind i Frankrig toldfrit!"*) Efterat have kjærtegnet sine Krybdyr, — han var ligesaa glad i Orme som i Hunde og Katte — lukkede han Laaget til, mumlende: „Disse Toldembedsmænd vil aldrig tro, hvad en Reisende siger. En af disse Dage ville de blive sønderslidte af vilde Dyr; det er temmelig vist."

Pauken, Fløiten og Lyren ere de fra Oldtiden nedarvede Instrumenter og de, der i Alderdommen vare de mest karakteristiske. Pauken brugtes af de oprindelige Beboere i Indien, og er endnu et af deres yndede Instrumenter. Hebræerne anvendte den under Navn af Haandpauke (Tamburin) ved sine religiøse Ceremonier, ligesom ogsaa for at feire en Seiervinding eller hylde en fornem Mand. Da Jephtah „kom til Mizpeh til sit Hus, kom hans Datter ham imøde med Pauker og Dands." Paukerne vare en Tid i stor Yndest ved forskjellige europæiske Hoffer, hvor de stedse maatte akkompagnere Trompetere. Paukistens Kunst var dengang af største Betydning, og det tog ikke mindre end sex Aars Øvelse, for at gjøre sig fortjent til Navnet Kunstner.

Flere Tamburinslagere have erhvervet sig et Navn, der endnu lever. Straßburg praler af at have frembragt Willig. Byen skjænkede ham en rig Æresdragt og tilstod ham en Pension, værdig hans høie Ry. — Men eftersom Musiken er gaaen frem, er Pauken ophørt at være Soloinstrument, og dens Behandler opvækker ikke længere enthousiastiske Bifaldsraab. Ikkedestomindre var der ved Londoner-Udstillingen (1862) et Par Sølvpauker, værdsatte til 1200 Lst. Der udbredte sig det Rygte, at de vare forarbeidede for en engelsk Dilettant, der adspredte sig ved at slaa dem i sine Anfald af Spleen og Melancholi.

„Paukisten" er en Mand af middels Størrelse, et fint Ansigt og nervøst, noget heftigt Temperament. Hans blege og omhyggeligt barberede Ansigt bærer Spor af alvorlige Betragtninger. En ubestemt Følelse af Ildebefindende er blandet med Udtrykket i hans skarpe og gjennemtrængende Blik. Den Ansvarlighed, der hviler paa ham i Orchestret, den Forvirring, der vilde opstaa, hvis han til urette Tid gav et Slag, Umuligheden af at skjule det for Publikum og den anspændte Opmærksomhed, der er nødvendig for at læse Paukistens Partitur, hvori Takter, der skulle tælles, og Pauser af saa forskjellig Længde ere yderst talrige, — alt dette giver ham det ængstelige Physiognomi, det hurtige, noget febrilske Blik, som man næsten bestandig kan iagttage hos ham. Naar han er ude af Slagmarken (det er: udenfor Orchestret), bevarer han det samme Udtryk, blandet med rolig Melancholi.

(Forts.)

*) Slanger maa der endnu den Dag idag betales Told for, hvorimod ikke for Snoger og Orme.

En Fredagaften i Posthuset i London.

Londons Postvæsen.

Ingen anden Stat i Verden besidder et saa stort Antal Postkontorer som England, hvor der i Gjennemsnit regnet kommer et paa 2500 Indvaanere; desuden over 15,000 Brevkasser. Regner vi hertil, at man bringer det korresponderende Publikum Brevene i Huset i det Indre af London ti Gange om Dagen, i Forstæderne sex Gange, at der mellem Manchester og Liverpool finder Brevbefordring Sted otte Gange daglig, at fem Byer i Kongeriget fem Gange hver Dag faar sine Breve fra Hovedstaden, tolv fire Gange, syv og femti tre Gange daglig og henved trehundrede to Gange, at Portoen over det hele Land er fastsat til en Penny, at Bøger og alle Slags trykte Sager, Photographier, Landkarter og Lignende kan sendes under Korsbaand med den saakaldte Bogpost til meget lave Priser, at man uafladelig er betænkt paa at indføre Forbedringer og simplere Methoder i den komplicerede Forretningsorden, og at der aarlig overgives Offentligheden udførlig Beretning om Postvæsenets Tilstand og Fremgang, — da maa man tilstaa, at Organisationen af det engelske Postvæsen i enhver Henseende staar som et Mønster for alle lignende Anstalter, intetsteds opnaaet, endsige overtruffet.

Det er ikke synderlig længe siden, at den var alt andet; endnu for et Fjerdedels Aarhundrede siden hørte den til de tungeste og ufuldkomneste i Verden. Dengang var der meget raaddent i Bestyrelsen; Postembedsmændene havde en høist ubetydelig fast Løn, men fik derimod visse Procenter af Portoen, en Methode, der gjorde, at enkelte Poster vare fyrstelig aflønnede. Portoen selv var ulige; den var fastsat efter en indviklet Skala og desuden meget høi. Endnu i 1837 beløb den sig i Gjennemsnit for ethvert Brev inden Kongerigets Grændser til $8^3/_4$ Pence; rigtignok var der allerede i 1833 oprettet en „Topencepost", der oprindelig kun var bestemt for Brevcirkulationen i selve London, men som siden blev udvidet til hele den Strækning, der ligger mindre end to norske Mil fra Martins-le-Grand.

Den høie Porto var Aarsag til, at Publikum ved Befordringen af sine Breve saameget som muligt søgte at slippe for den kongelige Post; man regnede saaledes f. Ex., at fire Femtedele af de Breve, der sendtes fra Manchester, ikke gik igjennem Postens Hænder, og lignende var Forholdet i andre Manufaktur- og Handelsstæder i England og Skotland. Støttende sig paa disse slaaende Kjendsgjerninger havde man forelagt Parliamentet flere Reformplaner, som dog ikke fandt Repræsentationens Bifald. Da sendte i Aaret 1837 en ung Mand, som Faa kjendte, en Skriver ved et af de mange engelske Kolonisationsselskaber, et Flyveskrift ud i Læseverdenen om „Reformen af Postvæsenet, dens Betydning og Muligheden af at gjennemføre den." Uden Skaansel paaviste han, hvorledes den indviklede Kontrol, som førtes med Brevenes Modtagelse og Affendelse, alene opslugte to Trediedele af Tiden og Pengene, og foreslog

et simpelt Radikalmiddel mod alle de Mangler, han havde paapeget, det nemlig at fastsætte en og samme Porto gjennem det hele Land for Breve indtil en vis Vægt, — han opfandt det saakaldte Penny-Postsystem, som siden har tjent som Forbillede ved alle Postreformer paa Kontinentet. Skriftet vakte uhyre Opsigt i hele Storbritannien, oplevede i kort Tid tre store Oplag; men Rowland Hill — saa hed Forfatteren — skulde erfare, hvor vanskelig det ogsaa i England er at trænge igjennem med nye Ideer; endskjønt mange Hundreder af Petitioner bestormede Parliamentet om at antage Hill's Forslag, endskjønt der endnu i samme Aar blev nedsat en Kommission til at undersøge Planen, og til Trods for, at nogle af de mest indflydelsesrige Whigs varmt interesserede sig for Projektet, saa fremstillede dog den daværende Overpostmester, Lord Lichfield, Hill's Plan i Overhuset som „den mest fantastiske og forskruede Ide, han nogensinde havde hørt tale om.“ Først i 1839 trængte Hill's Reform igjennem, rigtignok i Begyndelsen endnu ikke i den Form, han havde ønsket. Man kunde ikke ganske frigjøre sig fra Frygten for, at hvis man helt og holdent indførte den, vilde Budgettet uigjenkaldelig give Slip paa en væsentlig Indtægtskilde, og fastsatte derfor først, istedetfor den foreslaaede Penny, en Taxt af 4 Pence for Breve indtil en Vægt af ½ Unze. Efter et Par Maaneder — det var i Januar 1840 — tog man imidlertid Mod til sig og besluttede sig til det Vovestykke at gaa ned til 1 Penny. Den Mand, hvem Ideen til denne Reform skyldtes, fik ogsaa gjennemføre den, indtil han i Februar Maaned dette Aar tog sin Afsked.

„En Sammenligning af Aarene 1863 og 1838, det sidste Aar før man optog mit System“, siger Sir Rowland i den Skrivelse, hvori han tog Afsked med sit Embede, „viser, at Tallet af de Breve, der aarlig befordres gjennem Posten, er voxet fra 76 Millioner til 642 Millioner, og at Udbyttet ikke blot i kort Tid har naaet den Sum, der indkom under det gamle System, men endog er stegen fra 2,346,000 Lstr. Brutto til næsten 4 Millioner og fra 1,660,000 Lstr. Netto til 1,790,000. Antallet af Breve er omtrent steget til det Dobbelte, medens Nettogevinsten tiltog 130,000 Lstr. Med Udbredelsen af Postanvisninger er det gaaet endnu hurtigere; siden 1838 er Beløbet af disse steget fra 313,000 Lstr. til 16½ Million, altsaa til 52 Gange saameget som før. Men det Væsentlige bliver, at det er lykkedes mig at skaffe Almenheden en lettere, billigere og mere omfattende Forbindelse, uden at forringe det Offentliges Indtægter, og at mine Ideer i den Retning i større eller mindre Grad har brudt Vei i hele den civiliserede Verden.“

Det er Fredag Aften mellem Klokken 5 og 6, at vi stige op ad den brede Trappe til Londons General Post Office; efter at have passeret gjennem den elegante Forhal, træde vi ind og befinde os i en høi, rummelig Sal, der til begge Sider begrændses af de forskjellige Arbeidsrum, hvor Posternes Affending og Udlevering forberedes, medens tilhøire og venstre en Række rummelige Kasser modtage de Breve og trykte Sager, der skal indleveres. Sjelden er der folketomt herinde, men nu, da Viseren paa det over Døren anbragte Uhr snart vil staa paa Slaget Sex, opføres her et Forvirringens Skuespil, hvis Mage man selv i London skal have vanskeligt for at finde.

Saasnart Klokken slaar et Kvarter over fire, aabnes Lugerne, der om Dagen ere lukkede. Øieblikkelig bølger Menneskemassen op ad Trappen og en sand Hagelskur af Breve og Aviser begynder at regne ind i Kontorerne. En Flok Drenge af de forskjelligste Aldre og Kostumer har øieblikkelig trængt sig om Avisvinduet og holder det i Beleiringstilstand; andre komme slæbende med tunge Papirbyrder. Vi maa trække os tilbage i en Krog, thi det er ikke godt at være i Nærheden af denne hidsige Sværm, der kun har sit Maal for Øie og ikke tager det ringeste Hensyn til vore Næser eller Tær. Rigtignok lykkes det de vagthavende Policemen at holde nogenledes Orden, men under de Rivninger, der opstaa, og som ikke faa Lov til at udarte til et almindeligt Slagsmaal, der mangen Gang synes nær nok, faar Tungen Lov til at tage sit Mon igjen og tjene som Sikkerhedsventil. Drengene ere ansatte i de forskjellige Londoner Avisexpeditioner og med en prisværdig Troskab mod den Sag, hvis Fane de have svoret til, overføre de nu sine respektive Blades Antipathier og Sympathier paa sit indbyrdes personlige Forhold. Idag, Fredag, levere de en usædvanlig stærk Kontingent til den Menneskemasse, der bruser gjennem Salen; thi det er idag, at de 60—70 Ugeskrifter, med eller uden Illustrationer, udkomme, som London sender ud over Jordkloden. Hele denne Literatur skal med det næste Nattetog expederes til samtlige Grevskaber i de forenede Kongeriger, til Havnepladsene i Nord og Syd, i Øst og Vest, for der at tiltræde sin Civilisationsmission til Kontinentet og over Oceanet til Antipoderne og til Verdens Ende.

Vi maa passe paa at holde os midt i Salen, thi med hvert Minut blive Drengene galere, i dristige Buer suse de endnu vaade Pakker gjennem Luften og falde tættere og raskere end Sne paa en stormfuld Decemberdag. At Kasteskydset i Farten tager med sig en Hat eller en Parasol, at mange forfeile sit Maal, richochettere mod Væggene og falde tilbage ned paa Publikum, det standser ikke i ringeste Maade Bombardementets Heftighed. Og fra Sekund til Sekund voxer Forvirringen, tilsidst flyder Altsammen, Arme, Ben, Avissække, Kurve, Hoveder og Blade sammen til en uopløselig Masse, og endnu komme nogle Efternølere aandepustne stormende op af Trappen. I sække- og kurvevis udtømmer den periodiske Presse sig for Fødderne af de inde i Kontorerne arbeidende Betjente, der maa parere og manøvrere med megen Kunstfærdighed, for ikke at kastes til Jorden af Papirregnen, og som fra sin Kant igjen kaste de tomme Kurve tilbage over Mængdens Hoveder ud i Salen, uden at bryde sig om, hvor Projektilet træffer. Times og Daily News, den ærkeradikale Weekly-Despatch og den ultratorystiske John Bull, Bell's Life in London med sin Krønike for Væddeløb og Kaproninger, Boxerkampe og Hanefægtninger, Yachtklubber og Cricketpartier og den fromme høikirkelige Record, Saturday Review og Morning Star, Palmerstons og Derbys Organer, Disraelis og Russells, Brights og Shaftesburys, saa himmelvidt forskjellige de end ere i Anskuelser og Optræden, Meninger og Tendentser, her gjør de i den intimeste Nærhed sin fælles Luftreise ind i Expeditionen og leire sig i broget Forvirring endrægtigen over hinanden.

Endnu et Minut, og Klokken er 6. Larmen og Trængselen er paa det Høieste, da Publikum meget vel ved, at Postpersonalet ikke skjænker det et eneste Sekund over den bestemte Tid, og at med det sjette Klokkeslag Stormen uden Medlidenhed standser. Hør, nu slaar det — en — to — et Par bredskuldrede Karle gjennembryde med de sidste Sække i Dødsforagt Trængselen, — tre — fire — Alt skraaler og skriger om hinanden i en sand babylonisk Sprogforvirring, — fem — der komme Sækkene susende ud, — sex — og i et eneste Nu falde Vinduerne til, og Lugerne foran Kasserne lukke sig med et raskt Ryk. For idag er Skuespillet tilende, for at begynde paanyt igjen imorgen, rigtignok med mindre Liv. Hallen bliver efterhaanden tom, og der, hvor nylig Hundreder af Stemmer overskraalede hinanden, bliver det saa stille som i en Grav, naar undtages, at en eller anden, der er kommen et Par Sekunder for sent og nu maa vende om med uforrettet Sag, giver sin Vrede Luft i en halvhøit fremmumlet Ed.

Psalme.

(Af H. C. Andersen.)

Jeg har en Angst som aldrig før,
som stod jeg foran Dødens Dør
og maatte ind og styrte ned
i Mørke og i Ensomhed.
Jeg drives frem med Stormens Hast,
o, Herre, Herre, hold mig fast!

Alt Ondt i mig, det kom fra mig.
Hvad Godt jeg gjorde, kom fra Dig.
De Andres Skyld jeg nok opskrev,
men ei mit eget Skyldnerbrev.
Hvor har jeg for mig selv hver Dag
besmykket godt min egen Sag!

Jeg trædes skal af Dødens Hæl,
først da sig løfte kan min Sjel!
Læg Fadervor som Duens Blad
mig paa min Tunge, gjør mig glad!
Har jeg ei Gud, hvad har jeg da,
naar hele Verden falder fra!

Literatur.

Paa Cappelens Forlag er nylig udkommet **Udvalgte norske Oldkvad**, som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv i Hedenold, oversatte og forklarede af J. Aars. 118 S. 8vo. 48 ß. — Disse Oldkvad bestaar af Oversættelser af fem af den ældre Edda's i mythologisk og kulturhistorisk Henseende vigtigste Digte, nemlig Þrymskviða, Vegtamskviða, Völuspá, Rigsmál og Helgekviða Hundingsbane. Alle ledsages de af Forklaringer og Indledninger med sammenknyttende Betragtninger, hvori de vigtigste Punkter i vore hedenske Forfædres Aandsliv betragtes. For den lettere Forstaaelses Skyld har Bearbeideren ikke fulgt den Orden, hvori Digtene forekomme i Edda, men stillet et Par letfatteligere Digte (Þrymskviða og Vegtamskviða) foran den dunkle og svære Völuspá. I sidstnævnte Digt er ogsaa den sædvanlige Versorden noget fraveget, idet Hr. Aars i denne Henseende har fulgt S. Bugge's Udgave af Edda, der vel endnu ikke er færdig fra Trykken, men som han dog har været tilstedet velvillig Adgang til at benytte. I Oversættelsen er Originalernes Versform (med Alliteration osv.) saavidt muligt befulgt; dog har paa nogle Steder Formen maattet ofres, naar det ikke var muligt at ramme baade denne og Meningen. Hr. Aars har som Læsere nærmest tænkt sig Folk med almindelig Dannelse, men uden Fagkundskab, som gjennem Oversættelsen kunde faa et Indblik, ikke blot i Edda-Digtenes Stof og Indhold, men ogsaa nogen Forestilling om deres poetiske Eiendommelighed. Vi tro, at hans Arbeide i denne Henseende vil opfylde sin Hensigt, og vove derfor paa det Bedste at anbefale det til vor Læsekreds. En Oversættelse i vort Sprog af den ældre Edda, udført efter den mythologiske Forsknings og Textkritikens nærværende Standpunkt er saa at sige bleven en Fornødenhed, og indtil en fuldstændig saadan kommer, ville disse udvalgte Stykker bøde paa det føleligste Savn. Sandvig's er forældet og uoverkommelig, Finn Magussen's for mechanisk stiv og opfyldt af et altfor bugnende og for en stor Del antikveret lærd Apparat, Hjort's ufuldendte og ingenlunde forkastelige Forsøg, med hvilket Aars's Arbeide ved sammenknyttende Betragtninger osv. har nogen ydre Lighed, lider som Oversættelse betragtet af for stor Frihed og strømmer over af en Mængde overflødigt naturphilosophisk Ræsonnement; kort, der gives kun een Oversættelse af hele den ældre Edda (fraregnet forresten Afzelius's svenske), som med Hensyn til Troskab og poetisk Aand og Form tilfredsstiller billige Fordringer — men den er uheldigvis paa et fremmed Sprog. Vi sigte her til Carl Simrock's heldige tydske Oversættelse, hvoraf 3die Oplag nylig er udkommet.

Udkommet er: **Norway**: the Road and the Fell. By Charles Elton, late fellow of Queen's College, Oxford. London and Oxford. 1864. VI. 285 S. 8vo. 2 Spd.

Norge.

Christiania den 13de August.

Listerland. Fiskeriinspektør Hettings Bestræbelser for i Henhold til Lov af 23de Mai f. A. § 11 at stifte Foreninger, med Tilskud af Statskassen, til særskilt Opsyn ved Overholdelsen af Fredningsloven for Laxefiskerierne ere, som venteligt, strandede borte paa Listerland. Medens Folk andetsteds om i Landet, ved at forene sig om slige Opsyn, have erkjendt den store Gavnlighed heraf for denne Erhvervsgrens Fremtid, nægter Befolkningen ved Undals- og Mandalselven paa deres Listeramerikanske at give sig i Trældom under et Opsyn, der vil hindre den enkelte Mands Ret til hensynsløst at plyndre og ødelægge Alt, hvad Elven for Øieblikket eier af Lax, lige ned til Yngelen fra Udklækningsapparaterne. Dette er nok en Mundsmag af det, som man dersteds forstaar ved Frihed, nemlig uindskrænket Ret for den Enkelte, til, uden Hensyn til det Almindeliges Tarv, at forfølge sin personlige Interesse til det Yderste, med andre Ord den løsslupne Lumpendom. Det er klart, at de moralske Begreber, hvormed „Land bygges“, kun kan have fæstet en saare svag Rod blandt disse Mennesker, siden de saadan bestandig, i det Store som i det Smaa, blive veiede op og satte tilside endog af den mindste Særinteresse. Medens Sandsen andetsteds i Landet mere og mere vækkes for Samvirken til de almindelige Øiemed, til Organisation af Næringsveiene etc., synes Tendentsen der netop at gaa i den stik modsatte Retning. Man deler Formandskabsdistrikterne saalangt, som Loven tillader, delte dem, om det gik an, helt ned til den enkelte Gaard, hvorved enhver Listerbonde altsaa opnaaede Hæder og Værdighed af at være sin egen Ordfører med sin egen Mødding til Talerstol, og man betragter der bestandig med en forunderlig Mistanke og Uvillie enhver Opfordring til Organisation, der tvinger den Enkelte til at bøie sig for et fælles, større fornuftigt Hensyn. Og dog er der, som bekjendt, intet Sted i Landet, hvor Politiken gaar husimellem om, svøbt i slige Pragtsætninger, som paa Lister; men hellerikke skjuler der sig, som ogsaa noksom bekjendt, noget andet Sted saa megen aandelig Nøgenhed og Fattigdom under Fligen af dem. Det er de høitravende Ord og bag dem den smaalige Gjerning. Det er ikke Jaabæks Skyld, at han er politisk umulig; det er det Distrikts Skyld, som har opdraget ham og hvis Type han er, og som, saalænge den nærværende slette Aand raader der, aldrig vil formaa at fremskaffe en antagelig Storthingsmand.

***

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 34.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 21. August 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Dr. Ole Jacob Broch.

I den europæiske Literatur ville norske Forfattere i Almindelighed vanskelig kunne vinde nogen Indflydelse allerede paa Grund af vort Sprogs ringe Omraade og det tildels heraf betingede Ubekjendtskab til samme udenfor selve Skandinaviens Grændser. Dette gjælder imidlertid ikke om de exakte Videnskaber. Dels have disse, som Mathematiken, saa at sige sit europæiske Almensprog, dels ere de Undersøgelser og Opdagelser, som overhoved maatte gjøres, af den Beskaffenhed, at de store Resultater med Lethed kunne forelægges den hele videnskabelige Verden enten ved Meddelelser til udenlandske Tidsskrifter eller ved Udgivelse af særskilte Skrifter i et af de mest udbredte fremmede Sprog — en Udvei, som især Universitetets Programmer bekvemmeligen tilbyder og som hyppigen er bleven benyttet. Paa dette Omraade have da ogsaa norske Videnskabsmænd ydet mange værdifulde og anerkjendte Bidrag til Videnskaben, og i Forhold til vort Folks ringe Tal have ikke saa faa norske Lærde og Naturforskere vundet sig et udenlandsk Navn. For Naturforskerne frembyder ogsaa vort Land, paa Grund af sin naturlige Beskaffenhed, en særegen Anledning til Undersøgelser og Opdagelser. Norges Flora, Kystfauna og „Gæa“ have alle fundet sine specielle Dyrkere og have belønnet dem med rige Resultater og europæisk Berømmelse. — Selv den flittige Arbeider, uden egentlig Genialitet, men med Jagttagelsesevne, vil her gjøre god Tjeneste, gavne Videnskaben og indlægge sig et Navn; thi Hjemmets Forhold, der altid ere Hjemmets Børn bedst, træde her kjærligt og begunstigende til. Men anderledes stiller Tingen sig i de egentligst taget exakte Videnskaber; thi her maa Enhver, der skal gjøre en Opdagelse og vinde Navn, saa at sige bestaa en europæisk Konkurrence. Grundtvigianere kunne vistnok tale om „danske Naturlove“ og „Indskrænkningen af Studiet“ til disse; men Videnskaben respekterer hverken disse „Love“ eller Grundtvigianerne, og en Opdagelse i Mathematiken og tildeels ogsaa i Physiken, i Mekaniken, i Astronomien, osv., er som Opdagelse betragtet lige stor og lige vanskelig at gjøre overalt — efter danske, efter chinesiske „Naturlove,“ — naturligvis med Fradrag af den Bistand, som bedre eller slettere Instrumenter i de sidste Fag yde. — I Mathematiken og i Physiken har jo Norge tvende Navne at opvise, som hører til de største i vedkommende Videnskabsfag, Abel og Hansteen. Abel døde som man veed i sit 27de Aar, men havde allerede leveret Værker, hvorved hans Navnkundighed som en af Verdens første mathematiske Genier for bestandig er grundfæstet. Faa Aar efter hans Død skulde der fremtræde en Yngling med overvældende Begavelse netop i den samme Videnskab, og som ligesom syntes kaldet til at fortsætte Abels for tidlig afbrudte Gjerning og føie nye Straaler til den Glands, der fra hans Arbeider faldt tilbage paa Fædrelandet. Ole Jakob Broch begyndte sin videnskabelige Bane under samme løfterige Aspekter som Abel. De Arbeider, han paa sin første videnskabelige Uddannelsesreise i Udlandet forelagde, vakte de første Lærdes Opmærksomhed og overalt aabnede hans afgjorte Begavelse ham lette Forbindelser med de berømteste Videnskabsmænd inden hans Studiers Retning. Hjemkommen stillede han sin største Ærgjerrighed til Videnskaben, og for at have et afgjort Stempel tog han — hvad der vakte enkelte af vore lærde Ikke-Doktorers Forargelse — den ved alskens Omsvøb hos os besværliggjorte philosophiske Doktorgrad. Og da han nu havde naaet sit oprindelige Maal, en Ansættelse ved Universitetet, begyndte han at arbeide for det store videnskabelige Publikum ved i Tydskland at udgive en Lærebog i Mekaniken. Men saa kom vore snævre Forholdes hjemlige Krav og førte ham ind paa mange Veie, hvor mathematisk Geni vel kan være godt, men hvor almindelig Regnefærdighed dog i Regelen er tilstrækkelig. At han under disse Forhold ikke kunde fyldestgjøre de videnskabelige Forventninger, Mange havde stillet til ham, er ikke saa forunderligt, som at han tiltrods herfor fremdeles har kunnet arbeide videre i sit Fag og udgive en Række af Skrifter, der skjønt mest beregnede paa Undervisningen, dog har sin store Betydning. Men paa den anden Side har Broch, udenfor sin Videnskab og de stillede Forventninger, nemlig i vort praktiske og offentlige Liv, udfoldet en Virksomhed, som i flere Henseender har været af Betydning for Landets materielle Velvære, og hvorved han saa at sige i klingende Mynt har betalt Staten den Tid, han tog bort fra Videnskaben. Forsaavidt kan det siges, at Brochs senere Livsforhold har stillet sig omvendt til Abel's. Medens Udlændinger have bebreidet os — skjønt med Urette, — at vi lode Abel gaa under af Mangel paa materielt Udkomme, ville de med Hensyn paa Broch kunne klage over det Modsatte. Thi gaar han paa nogen Maade under, er det ikke af det Slags Mangel, men paa Grund af den Hensynsløshed, hvormed man beklæder ham med den ene Bestilling, mere praktisk og mere besværlig end den anden, — kort sagt, fordi man har nødt ham ind i det med Hensyn paa al Aandens Gjerning vanskelige Hverv: „at tjene Gud og Mammon.“ Men naar denne Dobbelttjeneste alligevel for Broch har været mulig til en forsvarlig Grad — vi sige kun forsvarlig, da naturligviis hver enkelt Post vilde været bedst tjent med at have sin Mand heel — kan dette ene tilskrives hans storslagne Begavelse, hans Lethed i at arbeide, hans sunde og skarpe Blik paa alle Forholde, hvilket lader Vrøvlet og Omsvøbet ved enhver Sag falde, uden noget Tidsspilde, samt en vis hensynsløs Djervhed, der bryder med alle brydsomme, konventionelle Former, men som undertiden ogsaa er skikket til at støde dem, der mangle det nærmere Bekjendtskab til hans eiendommelige Charakter og djærve Væsen.

Professor Dr. Ole Jacob Broch er født i Fredriksstad den 14de Januar 1818. Faderen, Johan Jørgen Broch (f. 1791 † 1860), en Broder af den i 1863 afdøde Generalmajor Th. Broch, var dengang kun Fændrik, men blev senere Krigskommissær og har baade som politisk Forfatter og Storthingsmand havt en vis Betydning for vort offentlige Liv*). Endnu samme Aar som Sønnen Ole Jacob blev født, gik Faderen over i den Christianssandske Brigade, og tog Bopæl i Stiftsstaden. Her modtog han af Faderen sin første Undervisning. Men snart gaves der ham Anledning til hyppigere og længere Ophold i Hovedstaden, hvorhen Faderen Tid efter anden kaldtes som Medlem af forskjellige Kommissioner. Tidlig viste han Anlæg til Mathematiken, som skulde blive hans Hovedstudium. Efterat han hjemme med Faderen havde læst Lintrups og Bjørns mathematiske Lærebøger, kom han i 1829 sammen med sin yngre Broder nuværende Lektor Jens Peter Broch ind til Christiania til Farbroderen Theodor Broch og fik her fat i Vega's „Vorlesungen über die Mathematik,“ hvilke han gjennemstuderede dels paa egen Haand, dels med Hjælp af Onkelen. Her gjen-

Professor Dr. Ole Jacob Broch. Efter Photographi af Petersen.

*) Hans Biographi og Portræt findes i dette Blad for 1860 Nr. 53.

nemgik han Differential- og Integral-Regning. I 1830 kom han tilbage til Christianssand og blev i Febr. indsat i Stedets Latinskole, hvor han glemte meget af den Mathematik, han før havde lært; men ved at være sine Kammeraters stadige Manuduktør til Examen vedligeholdt han dog sin Kundskab og Færdighed i den elementære Mathematik. — Fra Christianssands Skole flyttedes han tilligemed Broderen i 1833 over til Overlærer Møllers Institut her i Christiania, som dengang hørte blandt Landets bedste Undervisningsanstalter, og hvorfra han i 1835 dimitteredes til Universitetet.

Endnu under sin Skolegang her havde han dels paa egen Haand, og dels med Veiledning af Bernt Holmboe studeret den høiere Mathematik — fornemmelig Cauchy's Værker. Og da han i 1836 var bleven færdig med Anden-Examen, lagde han sig udelukkende efter Mathematik, Mechanik og tildels Physik. Endnu i sidstnævnte Aar blev han Lærer paa det Institut, hvorfra han Aaret i Forveien var dimitteret.

Som ung Student var han gaaet ind i Studentersamfundet, med dets dengang stærkt bevægede Liv, ikke blot i det Indre, men ogsaa udadtil og under mangehaande Rivninger med Studenterforbundet. Han deltog med Liv og Sjæl i alle Debatter og Diskussioner; men han optraadte aldrig blandt Festtalernes banale Flok, skjønt han forresten efterhaanden beklædtes med alle de Embeds- og Hædersposter, som Samfundet raadede over. Levende grebet af den ved den akademiske Ungdom fostrede skandinaviske Ide, har han ivrig arbeidet for Danmarks Understøttelse ligeoverfor Tydskland og deltaget i Stiftelsen af den skandinaviske Forening her i Christiania.

Tidlig bestemt paa at ofre sig for en bestemt Videnskab brød Broch sig ikke om noget saakaldet Brødstudium. Men for med større Udbytte at kunne vedblive sit specielle Studium søgte og fik han i 1840 et Reisestipendium paa 850 Spd. for i halvandet Aar at foretage Reiser i Udlandet. Han drog først til Paris, hvor han ankom i September Maaned og opholdt sig der i trefjerdedels Aar. Efter Ankomsten did androg han strax om Tilladelse til at bivaane Forelæsningerne ved den polytechniske Skole. Men da Andragendet kom til Side i Krigsministeriets Bureauer, blev dette først indvilget efter omtrent to Maaneders Forløb, til ikke ringe Skade for hans Studium. Han bivaanede imidlertid Forelæsningerne i Physik og Maskinlære. Derhos fulgte han Forelæsningerne paa Collége de France, hvor han hørte Pouillet og Babinet. Foruden Forelæsningerne, søgte han at benytte de i Paris værende Lærdes Hjælp ved sine Studier og blev i Særdeleshed modtaget med udmærket Velvillie og Ufortrødenhed af Mathematikeren Cauchy og Physikeren Babinet. Han sattes derved, som han selv siger i sin Reise-Indberetning, istand til hurtigere end ellers muligt at studere de mathematisk-physiske Videnskaber, især den mathematiske Optik. Han indleverede ogsaa til det franske Videnskabernes Akademi en Afhandling i den høiere Mathematik, som ifølge den speciel nedsatte Kommissions Dom besluttedes trykt i Selskabets Skrifter.

I Mai 1841 forlod han Paris og foretog paafølgende Sommer Reiser gjennem Belgien, Tydskland, Schweitz og Nord-Italien. Overalt besaa han de vigtigste videnskabelige Samlinger paa denne sin Vei og stiftede Bekjendtskab med flere Lærde. Fra Wien kaldte Familieanliggender ham i August Maaned tilbage til Christiania. Men efter tre Ugers Forløb begav han sig igjen til Udlandet, læggende Veien over Lund, Ystad og Greifswalde til Berlin. Her opholdt han sig et halvt Aar, navnligen sysselsat med Studiet af Optiken, og den deskriptive Geometri. Blandt de berømte Lærde, hvis Bekjendtskab han her stiftede og hvis Veiledning han nød, kan nævnes Dove, Lheune-Diclet, Jacob Steiner, Crelle og Encke. — Vaaren 1842 drog han til Kønigsberg, hvor han opholdt sig i 3 Maaneder og studerede under Jacobi, Richelot og Neumann samt stiftede nøiere Bekjendtskab med Moser, Hesse og Borchhardt. Af Moser opfordredes han til at overtage Redaktionen af den mathematiske Optik i det af Dove m: fl. udgivne „Repertorium der gesammten Physik", hvilken ærefuld Opfordring han modtog med Glæde, saamegetmere som den aabnede ham Adgang til vedvarende Forbindelse med flere berømte Physikere. I Slutningen af Juni afreiste han fra Kønigsberg over Stralsund til Stockholm for at deltage i det der sammentrædende Møde af Naturforskere. Under Mødet foredrog han et kort Udtog af en i Berlin paabegyndt og i Kønigsberg fuldført større Afhandling om Lovene for Lysets Forplantelse i isophane og eenaxig krystalliserede Legemer. Forøvrigt var naturligvis den Udvexling af Ideer, hvortil den ommeldte Forsamling gav Anledning, i flere Dele lærerig for ham.*)

*) Jfr. Norske Univers. og Skole-Annaler 2 R. 2det B. S. 133—138, hvor Brochs Indberetning om Reisen findes, tilligemed den af den specielle Bedømmelseskommitte til det franske Akademi afgivne hædrende Rapport om det til samme indleverede mathematiske Arbeide.

Efter i Høsten 1842 at være vendt tilbage til Christiania, erholdt Broch en Stipendiatpost ved Universitetet og oprettede næste Aar i Forening med Hartvig Nissen den Latin- og Realskole her i Byen, som endnu bestyres af Sidstnævnte, men hvoraf Broch kun var Medbestyrer indtil 1847. Ogsaa blev han 1843 Lærer ved Krigsskolen, hvorved Stipendieposten bortfaldt. Samme Aar indgik han i Ægteskab med Frederikke Ernestine Wilhelmine Schmidt fra Berlin, med hvem han under sit Ophold der var bleven forlovet.

I 1846 tog han den philosophiske Doktorgrad her ved Universitetet, idet han som Disputats udgav den tidligere nævnte Afhandling om Lysets Forplantelse i de isophane og eenaxig krystalliserede Legemer, (160 Sider 8vo), der ogsaa optoges i Nyt Tidsskrift for Naturvidenskaberne og i „Repertorium der Physik" VII. I de af ham foretagne experimentelle Undersøgelser over Bjergkrystallens Rotationsevne havde han anvendt en aldeles ny Methode, som mærkeligt nok ogsaa var bleven samtidig opdaget af et Par franske Physikere, idet de indleverede en Afhandling om sin Opdagelse til Akademiet den 24de Novbr. 1845, medens Broch havde indleveret sin Disputats til det akademiske Kollegium her allerede den forudgaaende 18de Novbr. Saaledes fandt Broch sig beføiet til at inhærere sin Ret som den omtalte Opservationsmethodes samtidige Opfinder*). — I Decbr. 1848 udnævntes han til Lektor i den rene Mathematik her ved Universitetet, i hvilken Videnskab han siden 1858 er Professor. I 1849 paabegyndte han Udgivelsen af den nævnte „Lehrbuch der Mechanik" der trykkes i Berlin, men blev ved Sygelighed hindret fra at fuldføre den før i 1854. I Mellemtiden opholdt han sig 1849—1850 i Syden, dels i Frankrig, Spanien og Lissabon, dels paa Madeira, for at gjenvinde sin tabte Helbred. Opholdet paa Madeira varede et halvt Aar, og imidlertid gjorde han Bekjendtskab med Hother Hage. Han skrev der en Del af sin Mechanik og botaniserede derhos saa flittig, at han ved sin Tilbagekomst kunde levere Professor Blytt en Samling af 5—600 Plantearter. I 1861 besøgte han Verdensudstillingen i London og leverede i dette Blad en aandrig Artikel om dens Betydning og Resultater.

Den store Forretningsdygtighed og de mangesidige Kundskaber, hvoraf Broch som sagt er i Besiddelse, henvendte snart Opmærksomheden paa ham ved Besættelsen af forskjellige Poster i offentlige Indretninger. I den almindelige Enkekasse, blev han saaledes 1850 en af Administratorerne, efterat han et Par Aar i Forveien havde været Medlem af en kgl. nedsat Kommission for Revision af dens Tabeller. I 1852 blev han Medlem af Direktionen for Hypothekbanken og samme Aar Lærer i den høiere Mathematik og Mechanik ved den militære Høiskole. I December 1855 blev han 1ste Direktør for Jernbanen og i 1859 Meddirektør for den i 1857 oprettede Kreditbank, hvortil han allerede 1855 havde givet Forslag, og af hvis Oprettelse han saaledes har en væsentlig Fortjeneste. I 1857 blev han ogsaa Medlem af Repræsentantskabet og 1861 af Formandskabet i Christiania. Som saadan indlagde han sig Fortjeneste ved at bringe Orden i Bykassens Regnskaber. Paa begge de sidste Storthing har han repræsenteret Christiania By og i Forhandlinger og Debatter udfoldet megen Virksomhed. Ligesom han i Pressen arbeidede for Eidsvoldsbanens Istandbringelse, kjæmpede han i Thinget ivrig for Drammensbanen og havde meer end nogen anden Del i Beslutningen om dens Anlæg. — Han har altid været en Fremskridtsmand og ikke næret Frygt for store Bevillinger, naar de blot bleve vel anvendte. Derimod er han, som han selv har erklæret, en afgjort Modstander af alleslugs Gagetillæg og personlige Tillæg. Almindelig taget kan dette være rigtigt. Men ofte staar Lønnen for Arbeidet og hvad den Arbeidende fortjener og trænger i et saadant Misforhold, at han finder sig nødt til at anvende megen Tid, som helst burde været ofret i den egentlige Livsstilling, til Erhverv udenfor, hvilket dog kun er Gagetillæg i den ubestemmeligste Form. Det er saalangt fra at Brochs Theori synes os overalt ubønhørlig rigtig, at vi meget mere, om vi sad paa Thinget i hans Sted, vilde sige: Giv Broch 3000 Spd. extra, hvis han ønsker ene og alene kan virke paa sin Embedspost. Universitetet, Staten, og han selv vil være tjent dermed, forudsat at der findes Forretningsmennesker, paa hvem hverken Videnskabeligheden eller Udødeligheden trækker Vexel, som kunne overtage hans mange Hværv, og udføre dem til Maade. Thi en saadan Mands Tid og Arbeide kan ikke kjøbes for dyrt for hans Begavelses egentlige Fag.

Foruden de i det Foregaaende nævnte Skrifter har Broch udgivet: Samling af Exempler og Opgaver til B. Holmboes Lærebog i Mathematiken (2 Hefter), 1839, andet Oplag 1861. Den deskriptive Geometries Elementer, 1847; Lærebog i Trigonometrien, 1851;

*) Jfr. Norsk Tidsskr. f. Vidensk. og Lit. II, hvor Broch (S. 111—121) selv har meddelt en Anmeldelse af sin Doktordisputats.

Lærebog i Plangeometrien 1854; 3die Udg. 1863. Forelæsninger over den høiere Mathematik, 1861 (135 S. svær 8vo.); Lærebog i Arithmetik og Algebraens Elementer 2det Oplag 1862, 346 S. I autographeret Kontratryk haves: Exempler og Noter til den deskriptive Geometri, 1843. Forelæsninger over Funktionslæren, Differentialregning, Integralregning, bestemte Integraler, Analytisk Plangeometri og Stereometri 1853—1856; den rationale Mekaniks Elementer, 1853; ny Udgave 1856. Hans Forelæsninger, som saaledes for endel her haves gjengivne, stilles ikke blot fra Indholdets men ogsaa fra Foredragets Side meget høit. — En større Afhandling om Telegraphen i Nyhedsbladets to første Aargange, og hvoraf nogle faa Separataftryk toges, er bleven meget søgt og benyttet af Telegraphister.

Broch er Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem og i Christiania samt af Videnskabs-Akademiet i Stockholm. Siden 1855 er han Ridder af St. Olafs Orden.

Maanedlig politisk Oversigt.

(Ved Jonas Lie.)

Muligheden af Nordslesvigs Afstaaelse og dettes Betydning for Skandinavismen og Nordens fremtidige Forhold til Tydskland.

Istedetfor at lade sig nøie med en af de under Londonerkongressen opnaaelige Delelinier i Slesvig, satte Ministeren Monrads fortvivlede Spillerpolitik ogsaa det nordlige Slesvig paa Kort og — tabte. En anden Sag at Frankrig og England nu synes at ville tage Spillet op igjen og give Danmark Kortene tilbage paa Haanden, saa Nordslesvig maaske reddes. Monrad lyttede til den D'Israeliske Oppositions Forespeilinger, et Parti, som kun vilde have Kongressen istykker, for at styrte Lord Palmerstons Kabinet, men som udenfor dette private Partiøiemed ikke brød sig et Halmstraa mere end det andet Ministerium om hele den danske Sag. Det Palmerstonske Ministerium seirede, som bekjendt, og efter Krigens paa Kongressens Opløsning følgende Gjenoptagelse, Als's Indtagelse og flere Nederlag havde det stakkels Danmark ingen anden Udvei, end at træde i direkte Underhandlinger i Wien med de to fiendtlige Stormagter, hvilke Underhandlinger da ledede til Fredspræliminarier paa Grundlag af, foruden Hertugdømmerne Lauenburgs og Holstens endvidere Slesvigs principielle Afstaaelse, derunder Als og de slesvigske Øer med Undtagelse af Ærø; endvidere undtoges Ribe Amt, og skulde Danmark under Titel af Grændserektifikation tillægges Erstatning i Nordslesvig for Tabet af det Lauenburg, hvorom der aldrig har været Strid. Efter de sidste Efterretninger synes det imidlertid, som om der er indtraadt Omstændigheder i den europæiske Politik, der influere gunstigt for Danmark, og som gjøre, at dette Land maaske dog kan komme til at beholde Nordslesvig ved den endelige Fredsafslutning. De tydske Mellemstater, der anse deres Uafhængighed truet af Østerrigs og Preussens Overlegenhed i Tydskland, have med Hensyn til disse to Stormagters Optræden i den danske Sag hele Tiden indtaget en oppositionel Holdning og sluttet sig mere og mere sammen. Uagtet deres Overlegenhed i Stemmetal paa Forbundsdagen have de dog med Harme maattet se paa, hvorledes Styrelsen af det danske Anliggende lidt efter lidt er gledet ud af deres og Forbundsdagens Hænder og over i Østerrigs og Preussens. I den sidste Tid begynde Mellemstaterne imidlertid i mange Stykker at optræde saa voveligt, at man neppe har anden Forklaringsgrund end den, at de maa stole paa Keiser Napoleon, der hele Tiden har været beskyldt for at have havt et diplomatisk Spil gaaende paa de Kanter. Misfornøielsen med Rendsborgs Besættelse af Preusserne istedetfor af Forbundstropperne, og den Omstændighed, at Hannover har turdet vove direkte at fornærme og trodse Preussen ved at besætte Hertugdømmet Lauenburg, tyder paa, at Buen nu er i høieste Grad spændt. Lægges hertil Efterretningen om, at England og Frankrig i dette yderste Splidens Øieblik, medens Østerrig og Preussen ere generede, synes mere bestemt at have forenet sig om at udvirke Danmark en gunstigere Fred, hvilken Omstændighed maaske heller ikke er uden nogen Indflydelse paa Børskoursens pludselige Stigen i England, samt det, at Danmark, efter al Sandsynlighed af Hensyn til disse saaledes forbedrede Chancer, indtil Videre har udsat Fredsunderhandlingerne, saa har man vistnok nogen Grund for den Antagelse, at Danmark alligevel tilslut maaske kommer til at slippe fra det med en Delelinie i Slesvig, der nogenlunde tilfredsstiller det franske Forlangende om Afgjørelse efter Nationalitetsgrændsen og dermed tillige hævde Nordens og Tydsklands Tarv.

Beholder Danmark Nordslesvig, har denne Krig efter vor Opfatning sat Slutstenen paa en lang Grændsetvistighedernes Historie mellem Norden og Tydskland og lagt et ved sin retfærdige Fyldestgjørelse af Nationalitetsprincipets Fordringer stærkt og endeligt Grundlag

for en fremtidig venlig Tilnærmelse mellem disse beslægtede Folk, en Tilnærmelse, hvorpaa tilslut de germanniske Nationers fælles Fremtid beror. En Fredsafgjørelse nogenlunde efter Nationalitetsprincipet, hvorved altsaa tillige Danmarks Nationalitet vil blive udrenset for de tydske Bestanddele, vilde paa engang danne Udgangspunktet for Udviklingen af en klar og ublandet skandinavisk Almenvillie hos de tre nordiske Folk, medens Ideen hidtil kun har levet oppe i endel af deres intelligente Samfundslag, og paa samme Tid danne Udgangspunktet for en sig af Interessernes Fællesskab udviklende fremtidig Sampolitik mellem Norden og Tydskland, en større germannisk Politik — foreløbig med det protestantiske Nordtydskland — i hvilken de begge med Nødvendighedens Magt ville blive drevne til at søge deres Redning mod de slaviske og romanske Nationer, der stedse trykke sig mægtigere og med større Rovsyge op mod dem.

Beholder Danmark ved den endelige Fred derimod ikke den utvivlsomt danske Del af Slesvig, vil dette med dets undertrykte en Fjerdedel Million dansktalende Mennesker fremtidig komme til at ligge op mod Tydskland som et Nordens Venedig, svangert med en Fremtid af adskillende nationale Fordomme og Krige. Ogsaa dette kunde imidlertid tænkes at være af sin historiske Nytte, som hindrende en for tidlig intim Forening mellem et frit og folkeligt Norden og et endnu absolutistisk og i Despotismens Geled staaende Tydskland.

Vi have overhovedet — og dette har været den gjennemgaaende Tanke i alle vore i Vinter til dette Blad navngivent leverede Artikler angaaende Skandinavismen, der bedes ikke forvexlede med Bladets andre unavngivne, hvori er gaaet ud fra en anden Opfatning af Sagen end vor — aldrig været istand til at finde Glimt af Forstand i en Skandinavisme, der hovmodigen stænger for sin egen Fremtid ved at bygge paa en Opinion af principielt Had mod Tydskland endog udover det nærværende Krigens Øieblik, og som er blind nok til at tro Skandinavismen tilstrækkelig stærk til at kunne stænge fra deres naturlige Vei til Havet, paa den ene Side 70 Millioner Russere og paa den anden Side næsten lige saa mange Millioner Tydskere. Vi ere ogsaa Skandinav af mange Grunde, men først og sidst af den afgjørende Grund, at den rene Nødvendighedens og Selvbevarelsens Lov tvinger de nordiske Lande til at føre en fælles Sammenslutningspolitik. Men vi ville paa den anden Side have lagt en alvorlig Akcent paa den Fare, som indeholdes i Skandinavismen, og som gjør, at denne kun kan betragtes som den politiske Gjennemgang til et større Allianceforhold, for hvilket vi ene kunne vente at opnaa antagelige Betingelser, naar vi kunne underhandle som et stærkt og enigt Norden. Jo større Forbundet dannes, desto lettere blir tillige den enkelte Stats Selvstændighed at bevare. Man behøvede ikke først at lære af Begivenhederne, for at skjønne, at Rusland hellere vilde have tre Krimkrige, end taale Oprettelsen af et eneste Skandinavien, der lukker det inde i Østersøen. Med Tydskland har Norden kun et Opgjør at faa istand, og Tidspunktet, naar Forsoningen bagefter skal begynde, beror blot paa, om det forudgaaende Opgjør er skeet retfærdigt, saa det tilfredsstiller begge Nationaliteter. Med Rusland har Norden derimod til den anden Side ifølge Historiens urokkelige Lov en Racekrig at bestaa og en saadan tillader efter sin Natur kun midlertidige Forsoninger, ikke endelige Opgjør; skjønt indklædt i vor Tids humane Former skjuler sig dog her til syvende og sidst en Undergangskrig. Og Sveriges historiske Stilling som Nordens Avantgarde i dette Forhold er vistnok neppe endnu i de to andre nordiske Nationers Opinioner blevet tilstrækkeligen fattet og paaskjønnet. Skandinaverne af det almindelige med principielt Tydskerhad bornerede Program grunde med Vanvittiges fuldkomne Sindsro deres politiske Hus paa de to Vulkaner Rusland og Tydskland, og forstaa ikke, at hver af dem, naar de explodere, ere istand til at slynge deres hele Skandinavien op til den Maane, hvor en slig politisk Tanke egentlig hører hjemme. Sandheden er, at Skandinavismen under en slig Forudsætning er ligefrem absurd, og at man for at faa Folkets fornuftige Masse til at gaa ind paa den vil være nødt til at løfte dens Program ved at sætte Tanken paa en fremtidig Alliance med Tydskland bagom, hvilken Tanke foruden Sikkerheden giver Udsigten til at blive Medeier af en Stormagts Civilisation og Resourcer. Og enda skal man erkjende, at den Vei hertil gjennem Skandinavismen, som vor Politik saaledes er tvunget til at gaa, kan være farefuld nok. Skandinavien vil nemlig i Overgangstiden ikke blot have at leve det samme Galgenfristliv, som alle de andre dødsdømte Smaastater i vor Tid, der kun friste Livet paa de omgivende Stormagters Uenighed om, hvem der skal sluge dem op, eller som leve ballancerende paa den usikre „europæiske Ligevægts" Lov. De tre smaa skandinaviske Stater vilde hertil endvidere under denne deres Sammenslutning komme til at danne en større politisk Situation, end de paa nogen Maade isolerede vilde have Evne til at forsvare. Deres Forbund vilde nemlig existere tvertimod Ruslands og Tydsklands umiddelbare Livsinteresse og ikkun kunne holde sig ved fransk-engelsk Hjælp. Disse Lande vilde naturligvis have Interesse af saa længe som muligt at holde paa Skandinavien som den Fængselsslaa, hvormed de kunde stænge Ruslands og Tydsklands maritime Udvikling. Men, hvad Sikkerhed en saadan udenfra diplomatisk lønnet og garanteret, os uværdig Fangevogterstilling i Længden vilde afgive, vil Enhver, der har vor Tids politiske Erfaringer for Øie, let indse. Situationen vilde derfor snarligt tvinge Skandinaviens Selvopholdelsesdrift til at vælge mellem Alliance med Rusland eller Alliance med Tydskland, for ved den ene Stormagts Hjælp at kunne beskytte sig mod den andens Rovsyge. Og her bliver Valget ikke tvivlsomt, medmindre en fortsat med Tydskehad næret Opinion skulde til den Tid have naaet Styrke nok over vor sunde Sands til at kaste Landene ud af deres historiske Skinner og ind i den russiske Undergang.

Nødvendigheden af en Alliance med det protestantiske Tydskland, paa hvilken forresten den svenske Politik i Nordens Interesse alt ofte har rettet sit Blik, vil saaledes efter vor Opfatning klart og praktisk vise sig i det samme Øieblik, som Norden træder ind i den skandinaviske Situation og da maa se sig om efter Støtte. Paa Istandbringelsen af en slig Alliance vilde da et i tydsk Vold liggende sleswigsk Venedig virke høist ugunstigt. Det samme vil blive Tilfældet, om det skulde lykkes at faa prædiket Skandinavismen ind i de nordiske Folks Opinion paa dens nu gjængse Fundamentalsætning af Tydskehad. Det er Nordens Emancipationsproces af den tydske Kultur, i hvis Ledebaand Norden har gaaet og hvoraf det er befrugtet i alle Grene af sin Civilisation, som her forvexles med det, som begrunder Nationalhad mellem tvende Folkestammer. Paa samme Vis forvexlede vi Nordmænd ogsaa en Stund med Nationalhadet vor Emancipationsproces af den danske Kultur, der havde befrugtet os. Ligesaa med Nationalhadet mellem Sverige og Norge. Vi have talt med mange Skandinaver, som sige, at de kun paa slig Vis bornere deres skandinaviske Program med Tydskehad for at „være praktiske" og for at faa det til at passe ind i Øieblikket, hvori det aldeles ikke passer at prædike Tydskevenlighed. Vi ville hertil erindre, at man ved saaledes at bornere sit Program og indsætte deri Lidenskab istedetfor Sandhed vistnok kan vinde en Smule i Øieblikket, skjønt dog ikke noget særdeles Betydeligt, men at dog i Længden kun det Sande og Fornuftige eier Evnen til at trænge igjennem og vinde sig almen Erkjendelse i Folkeaanden. Politiken eier ikke Ordet „Had" blandt sine Bestemmelser, kun mere eller mindre sande Interesser. Under et saadant vigtigt Program havde Politiken ogsaa forstaaet at bie en Smule og ikke fløiet i hvert Lys. Det oprettede skandinaviske Selskab her i Landet bør saaledes, om det isandhed skal virke til Gavn for en fremtidig Skandinavisme, først og fremst søge at rense fra Skandinavismens Begreb de indgroede fiendtlige Fordomme imod Tydskerne, som nu findes hængende ligesom spigerfast ved det, saavelsom den snille Betragtning hvorefter Skandinavismen opfattes som en Studenteridyl, hvori Fornuften i alle Retninger ustraffet kan kastes overbord, Norges og Danmarks Politik i et Væk uden Skade forvexles, etc. etc. Det skandinaviske Selskab bør derimod stille sig til Opgave at tydeliggjøre for Folket under et nøgternt men sandt Program, først Skandinavismens indre og ydre Nødvendighed for vort Lands Fremtid, derneſt de Risikoer som ere forbundne med dens Gjennemførelse og endelig det hvori vi skulle søge Frelsen nemlig ved foruden andre Alliancer at tænke udover Øieblikkets Lidenskab hen til Muligheden af en fremtidig fast politisk Alliance mellem Norden og det protestantiske Nordtydskland. Det gjælder her om at klargjøre for vort Publikum den Historiens Lov, som med Nødvendighed fører denne Vei. Vor Tro er, at man ikke havde risikeret nu at miste Nordschleswig, om man itide havde funderet den skandinaviske Opinion paa et saadant fordomsfrit germanisk Program, hvilket den tydske Folke-Opinion efter alt, hvad man kan forstaa paa den, med Glæde havde grebet og gjort til sit. Det er vort dumme Tydskehad, som vi nu faa betale med Nordschleswig, og som giver Tydskland frie Hænder til at tage saameget af Danmark, som det for Europas Skyld tør, og som har sat den hele skandinaviske Udvikling tilbage. Det er fordomsfrie, langtudskuende Mænd, som det har skortet paa.

Idet vi med nærværende Artikkel afslutte Rækken af de, som vi i dette Blad have leveret om det dansk-tydske Spørgsmaal, bemærke vi her, hvad de Fleste vistnok alligevel ville have forstaaet, men hvad vi vide, at Enkelte have misforstaaet, at Meningen med dem netop ikke har været paa Dagbladsartiklers Vis direkte at søge at paavirke Dagens praktiske Afgjørelser hos os i dette Spørgsmaal. Meningen har derimod været, saavidt vi formaaede, at løfte Undersøgelserne op over de speciellere politiske Bestræbelser for en Freds- eller en Krigspolitik ind paa et almindeligt historiskt Standpunkts idealere Gebet, der ikke beskinnes af Øieblikkets Farve eller oprodes af dettes Lidenskaber. Det er P. A. Munchs germaniske Ide, som vi have villet fremholde som Grundlaget vor praktiske Politik.

Sverige. En alvorlig Reformations Aand synes med Et at være draget ind i Sveriges gamle ormstukne politiske og sociale Liv. Det Forældede afskaffes, og det Nye antages med en sand amerikansk Fart og et Livsmod, der nok kunde give os Nordmænd med alle vore Selvindbildninger om Kraften i vort „unge friske Samfundsliv" en Smule at tænke paa. Vi faar sandelig være alvorligt oppe herhjemme, om vi skulle vente i Længden at beholde den Tilfredsstillelse at kunne maale vore Institutioners Frihed og Udvikling med et Lands, der engang begyndt, forstaar med slig Hast og Kraft at skynde sig hen og indtage sin Plads i Nutiden. Man behøver ikke at være nogen stor Spaamand for at kunne forudsige den Tid, da Sverige i alle Retninger vil efter gammel Sæt føre Norden an saavel indad som udad. I politisk Henseende arbeider Nationen paa intet mindre end med engang at omstyrte hele sin gamle Stænderinstitution og at skabe en ny Statsforfatning. En Kommunalforfatning modsvarende vore Amtskommuner kom istand og praktisk Gang ifjor. I social Henseende er der bragt paa Bane og langt mod sin Løsning mange Spørgsmaal, som hos os kun har formaaet at vække en ringe Grad af Interesse, vi erindre saaledes om det store om Kvindens Stilling i Samfundet, Hustugtens Begrændsning etc. I Aar er der i Sverige atter foregaaet en kollossal Samfundsreform, idet der ved en Forordning af 18de Juni d. A. er borttaget fra Bestemmelserne om Næringsfriheden saagodtsom alle de Indskrænkninger, hvorunder den før i dette Land sukkede, saaledes al Examen, alt Laugs-Mester- og Geselvæsen, Forskjel mellem Land og By, alskens specielle Kontrolbestemmelser etc. Med Undtagelse af enkelte endnu af særegne Grunde priviligerede Næringer som hos os Apothekernæringen, staar al anden Virksomhed, det være sig Handel, Fabrik eller Haandværk aaben for Enhver, som anmelder sig hos vedkommende Autoritet med Bevis for, at han har godt Rygte og er sig og sit Bo raadig. Vore Næringslove af 1839 og 1842 staa nu i Liberalitet tilbage for den svenske.

Bygningsskik paa Landet.

II.

Fra Frankrig se vi os idag istand til at levere nogle Afbildninger af Bondehuse, som vi tro ville være vore Læsere velkomne. De ere, tilligemed de nærmere Oplysninger, vi i det Følgende skulle meddele, tagne af den franske Arkitekt Viollet-le-Ducs fortrinlige Dictionaire raisonné de l'architecture française.

Det er blandt disse Bygninger vanskeligere at afgjøre, hvad der er nyt og hvad der er gammelt, end det er Tilfældet med Byernes mere udviklede Arkitektur. Landmandens Fornødenheder vedblive gjennem Generationer at være de samme, og Slægt efter Slægt vandrer trolig i Forfædrenes Spor, uden at lade sig forstyrre af Modens luxuriøse Kapriser. En Byboer i vore Dage har ikke bevaret noget af sin Bedstefaders Levesæt, medens Landmanden midt i det 19de Aarhundrede, paa faa Undtagelser nær, lever som det 14de Aarhundredes Bonde gjorde. Jo længere man stiger ned, desmindre Forskjel finder man derfor mellem Middelalderens Bondehuse og vor Tids. Naar man gjennemreiser de franske Provindser, der fornemmelig ere blevne forskaanede for Samfærdsel med Beboerne af de store Byer, saasom enkelte Dele af Languedoc, Corrèze, Auvergne, Berry, Saintonge, Bretagne, Haute-Marne, Morvan, Jura og Vosgerne, opdager man endnu hundredeaarige Boliger, som kun ere blevne høist ubetydelig forandrede, og som, efter al Sandsynlighed uden noget Mellemled, frembyder for os Exempler paa den gallo-romerske Bondes Bolig.

Man gjenkjender ogsaa i Virkeligheden i disse Bygninger enkelte tekniske Eiendommeligheder, der helt og holdent bærer Karakteren af en barnlig Kunst, og om end Materialet er stygt og Arbeidet klodset, er det ledende Princip i Almindelighed rigtigt og bærer undertiden Præget af den Ynde, der knytter sig til Kunstens Barndom — for den, der har Øie for den. Den mangfoldige Forskjellighed, hvori man finder disse Bondehuse i Frankrigs Provindser, er et Bevis paa, hvor fast man har holdt ved gamle Traditioner, thi medens nutildags det ene Byhus ligner det andet, er dette langtfra Tilfældet paa Landet, og den picardiske Bondes Hus ligner ikke Bretagnerens, dette skiller sig igjen fra Auvergnatens og saaledes videre.

De ældste Bondehuse synes det man finder i Midten af Frankrig og i det østlige Provindser. I Morvan frembyder Typen for det gamle Bondehus ikke andet end en Samling af raat tilhugne Stene; Muren ere opførte af store Stykker Granit med smaa Aabninger, der tjene til Vinduer; Kjelderen tjener paa engang til Svinesti, Hønsehus, Spiskammer og meget Andet. Døren er noget hævet over Jorden; en Trappe, der springer frem af selve Væggen, fører op til den. Over

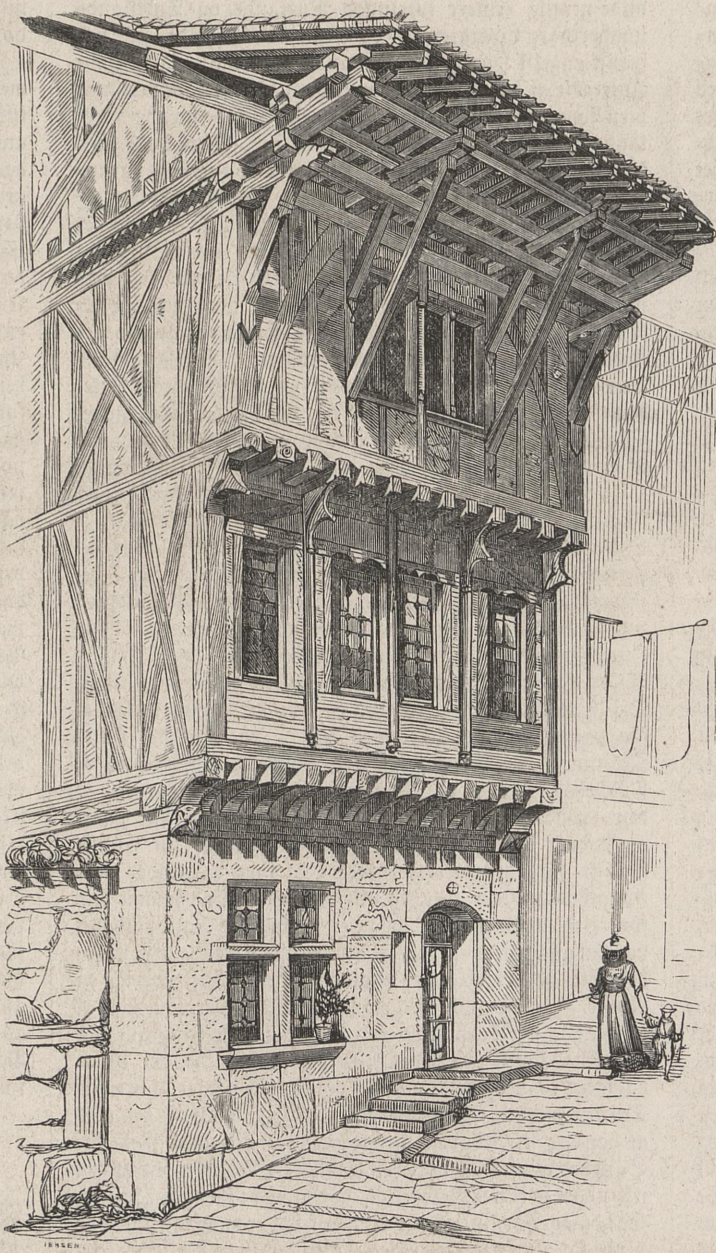
Stuen er der et Tagloft; Taget selv bæres af en klodset Bjælkekonstruktion og er dækket med et Slags Skiffer, som brydes der i Egnen. Hvert Hus indeholder kun et eneste Værelse med dets Arne; vil man have to Rum, bygger man et Hus til, Væg til Væg med det gamle. Gulvet er dækket med stampet Jord, og Alting saare simpelt (Fig. 2).

Kommer man derimod til øvre Bourgogne og Nivernais, træffer man ofte i Bondens Hus Spor af en vis Grad af Kunstfærdighed. Dørkarmen er smukt tilhuggen, indvendig ere Væggene kalkede og ofte i Mandshøide forsynede med et Træpanel; Bjælkerne ere tilhugne, ja ofte sirligt tilhøvlede, Teglsten er traadt i Stedet for Skiffer. Undertiden springer Trappen helt malerisk frem, forsynet med et smukt tilhugget Rækværk af Sten (Fig. 3).

Nogle meget vel vedligeholdte Huse i Landsbyen Rougemont, mellem Montbar og Aisy, give os Exempel paa denne Bygningsmaade. Disse Huse, der for Størsteparten skriver sig fra det 13de Aarh., vende Gavlene ud mod Veien; de ere byggede særdeles omhyggeligt og har næsten alle et øvre Stokverk. Rigtignok hørte Byen til et rigt Abbedi. I Virkeligheden vil man ogsaa mærke, at de bedste og smukkeste Bondehuse finder man lige til ud i det 14de Aarh. i Nærheden af de Geistliges Residentser.

Ved Bredderne af den nedre Del af Seinen, af Orne og Dives, paa Kysten af Kanalen ligefra Cherbourg til Eu findes endnu tydelige Spor af Normannernes særegne Levesæt. Bondehusene ere af tykke Planker, rappede med Ler blandet med Halm. I de senere Aar vige disse Bygninger mere og mere Pladsen for de smaa Murstenshuse, men lige til henimod 1830 kunde man træffe en Mængde, der tydelig mindede om de norske Træhuse saavelsom om de Bygninger, som findes afbildede paa Tapeterne i Bayeux. Normannerne byggede, som alle Skandinaviens Folk, kun af Træ og vare dygtige Tømmermænd allerede dengang, da de kom og nedsatte sig paa Kysterne af Frankrig. Opvoxne paa Søen beholdt de i sine Boliger noget af Skibets Bygningsmaade. Paa Tapeterne i Bayeux kan man flere Steder se afbildede Huse med rigt smykkede Gavle, der forbindes ved en Trækam, der løber langs hele Ryggen af Taget. Det er ikke mange Aar, siden man i Egnen ved Eure kunde se Reminiscentser af den Tradition, der er fremstillet i vor Afbildning Fig. 4. Disse normanniske Huse fra det 11te og 12te Aarh. indeholdt kun en eneste, temmelig høi Sal, med Vinduer til alle Sider; i Midten af Rummet var Arnen, og Røgen slap ud gjennem en tyk Træpibe, der gjennemskar Taget.

I Auvergne, Vélay og den nordlige Del af det gamle Aquitanien synes de keltiske Traditioner at have vedligeholdt sig langt ind i Middelalderen. Landboernes Huse vare tildels gravede ned i Jorden og bedækkede med et Slags tumulus, dannet af Jord og Sten, der kastedes ovenpaa et Lag Bjelker, der straaleformigt støttede sig sammen om en i Midten opreist Bjelke. En Aabning, der anbragtes i denne sammenkastede Høi, tjente paa samme Tid til Dør og til Vindue; Røgen slap ud gjennem et Hul midt i Rummet. Man kan i Bjergene ved Cantal se Boliger af dette Slags, som syntes meget gamle, og som vistnok fulgte et fra ældgammel Tid nedarvet Mønster. Det forstaar sig forresten af sig selv, at Kunsten ikke har noget at bestille med disse Boliger. Enkelte Hytter i Bocage og Bretagne har nogen Lighed med dem, for saa vidt som Gulvet ligger lavere

Bygningsskik paa Landet. Fig. 1.

end Marken udenfor, og det med Straa dækkede Tag næsten gaar helt ned til Jorden. Men forresten har deres ydre Form ikke noget tilfælleds med hines, men ligner de almindelige aflange Bygninger.

Naar man nærmer sig til Bredderne af Rhinen, i Østprovindserne, Vosgerbjergene, i Nærheden af de smaa Søer Gerardmer og Retournemer, ser man endnu Bondehuse med tydelig Trækonstruktion. Lave, brede og vel skikkede som de ere til at modstaa Stormen og bære Sneens Tyngde, antage de et meget kraftigt Physiognomi. Næsten alle disse Huse bestaar af tre Værelser i nedre og fire i øvre Stokværk, fire Tagkamre. Først kommer man ind i en Forstue, der baade fører ind til selve Stuen og til et mindre Rum, hvor der er en Trappe op til det øverste Stokværk. I selve Stuen, der har Vinduer paa begge Smalsiderne, er det at Husets Folk samle sig til Maaltiderne og om Aftenen. Midt paa den indre Langvæg staar den aabne Skorsten, med sin massive, murede Pibe; den og Grundmuren er de eneste Dele af Bygningen, der ikke er af Træ. Taget er enten dækket med Teglsten eller med Skifferplader, derovenpaa er, for at holde det Hele fast, hist og her lagt større Stene. Med sine stærkt fremspringende Gavle, der rage langt ud over selve Huset, frembyde disse Bygninger adskillig Lighed med de gamle Huse, som man endnu kan træffe paa i Schweitz.

Det er paa Bredderne af Garonne, i Languedoc og Provence, at man finder de smukkeste Bondehuse, der næsten ligne de Bygninger, som vi finde afbildede paa de pompeianske Fresker. Der er intet Sted i Frankrig, hvor den romerske Tradition har holdt sig saa ren som i disse Egne. Her er Landmandens Hus stort og rummeligt, ligger altid bekvemt til, med en Portikus eller snarere et dækket Gaardsrum, hvor Folkene, der under dette milde Himmelstrøg mest opholde sig i det Fri, kunne forrette sit Arbeide. I Sletterne omkring Toulouse, i Ariége og Aude ser man endnu, overskyggede af hundredeaarige Træer, Huse byggede paa denne Maade, og som ere forholdsvis gamle; det vil sige, de skrive sig fra det 15de Aarh. De, som man nutildags opfører, følge forresten nøiagtigt det samme Mønster.

Det første af vore Træsnit, Fig. 1, er en Afbildning af et gammelt Hus, sandsynligvis fra det 14de Aarh., i den lille By Annonay. Vi har hidsat Billedet som en Prøve paa den Skjønhed, til hvilken Træarkitekturen i Byerne udviklede sig, og den Strenghed, hvormed de konstruktive Principer udprægedes. Det lige saa interessante som rige Emne om disse Bygningers Udviklingshistorie og om den Nytte, som ogsaa for vor Tids Bygningskunst især i vort Land kunde flyde af en gjennemført Anvendelse af Trækonstruktioner, forbyder Rummets Knaphed saavelsom Hensynet til Læsernes Taalmodighed os at tage fat paa.

Hoifjeldsbillede af Eckersberg.

I en Række af Aar har nu denne Kunstner leveret praktisk Bevis for, at Norges Hovedstad har Raad til at brødføde en Maler, og det baade uden at han bliver forglemt derude paa det store europæiske Marked, og uden at der er nogen Nødvendighed for, at han absolut skal rustificeres og glemme Kunstens ophøiede Traditioner, saasnart han har vendt Ryggen til Kunstnerlaugenes store fælleds Værksteder. Det Hoifjeldsbillede, som vi idag meddele en Afbildning af, var udstillet en kort Tid her i Kunstforeningen i Sommer og gik derpaa til England, der fra Eckersbergs Haand har modtaget og vistnok ogsaa for Fremtiden vil erholde ikke faa sande og smukke Skildringer af vort Lands Natur. Der har heller ikke vist sig noget Spor til, at Kunstneren har lagt de gode Traditioner tilbage i Düsseldorf; tvertom synes det os, at hans Billeder, siden han sluttede sig til Hjemmet og forsøgte at leve vort stille, affides Liv sammen med os, snarere har fæstet mere og mere Grund i Hjemlandets Natur, har faaet en Sandhed og ædru Troskab, der kanske er mindre glimrende end meget af det, der bydes os af Andre, men som hviler paa den kjærlige Fordybelse i det Skjønnes smaa Eiendommeligheder, som det daglige Samliv giver, og som det gjør saa godt at kunne sympathisere med.

Der er vist Faa af vore Malere, der maa ansees saa skikkede til at veilede yngre Kunstnere som netop Eckersberg, og med Tiden tro vi ogsaa man vil se Frugterne af den Kunstskole, han nu staar i Spidsen for. Det Princip, der leder ham, er det simple, at henvise Eleven til Naturen, lære ham at se den og gjengive den i sin eiendommelige Opfatning. Han har selv udtalt det. „Min Mening med Skolen", skrev han for flere Aar tilbage, „er at faa Elevens Øie aabent for den Skjønhed i Skabningen, som omgiver ham, og det ved Hjælp af en grundig Forstaaelse af Form og Farve." Det høres meget ligefrem, og Enhver vilde vidstnok underskrive denne Troesbekjendelse, især naar den blev forøget med en smuk Frase om „Naturens Forædling", men det er ikke enhver, der, saaledes som Eckersberg, ogsaa i Praxis beskedent vilde indskrænke sig til den rent praktiske Veiledning og ikke forsøge at indvirke paa det Eiendommelige i Elevens Opfatning, — om det maatte findes. Skulde end Antallet af de virkelige Kunstnere, der maatte udgaa fra Eckersbergs Værksted, ikke blive stort, kvantitativt taget mangler det os ingenlunde paa Malere, og Tallet vil ialtfald blive opveiet ved Sikkerheden for, at de der have havt Anledning til at lægge den bedste Grundvold. En af Eckersbergs Elever, hvem vi skylde Tegningen til vort Træsnit, Barlag, har allerede draget Opmærksomheden hen paa sig ved flere Arbeider, der fornemmelig have ud-

Fig. 2.

Fig. 3.

mærket sig ved en heldig Teknik, og vi tro, at han ikke er den eneste, hvem Mesteren med Tiden vil faa Glæde og Ære af at have hjulpet frem til Dygtighed og Sandhed i Kunsten.

En Gjæld,

der blev skrevet i Glemmebogen.

(Af Don Juan Eug. Hartzenbusch.)

For faa Aar siden levede der i Madrid en fattig Castillianer, som, til Trods for sin Ungdom og sin gode Helbred, savnede det Gode, som den Fattige mest almindelig og sikrest pleier at eie: en god Søvn.

Don Alfonso Zamora sov altid slet; den forønskede Hvile var sen med at komme til hans Øine; han vaagnede let, og under selve Søvnen plagedes han af en trykkende Tyngde. Alfonso havde Gjæld; han savnede Midler til at betale den, og det var Tanken herom, der forfulgte ham i den Grad, at den ikke tillod ham en eneste Nat at nyde en rolig, sammenhængende Søvn.

At se sig gjældfri, betale det han skyldte, var Alfonsos eneste Ønske, den eneste Lykke, han attraaede. Hvor lykkelig jeg vilde være, tænkte han ved hvert Skridt, naar jeg ikke mere havde nogen Kreditor at tilfredsstille, hvor rolig vilde jeg sove den Nat, jeg kunde lægge mig gjældfri!

De Gjældsposter, som hvilede paa Alfonso, var hverken store eller mange; men den Fattige har ingen Gjæld, der er saa liden, at han kan overse den; at skylde meget og dog kunne snorke i højen Sky, er en Kunst, der er et Privilegiumfor de rige Skyldnere. Det maa være en af dem, som med altfor megen Ret har kunnet sige, at det ikke er Skyldneren, som ei kan betale, der maa føle Uro, men Kreditoren, der ikke kan faa sine Penge.

Denne bekvemme Grundsætning kjendte Alfonso ikke; derfor plagede han sig med at opfylde sine Forpligtelser og græmmede sig i den mørke Nat, naar han overveiede, at han alligevel ingen Udsigt havde til at opfylde dem.

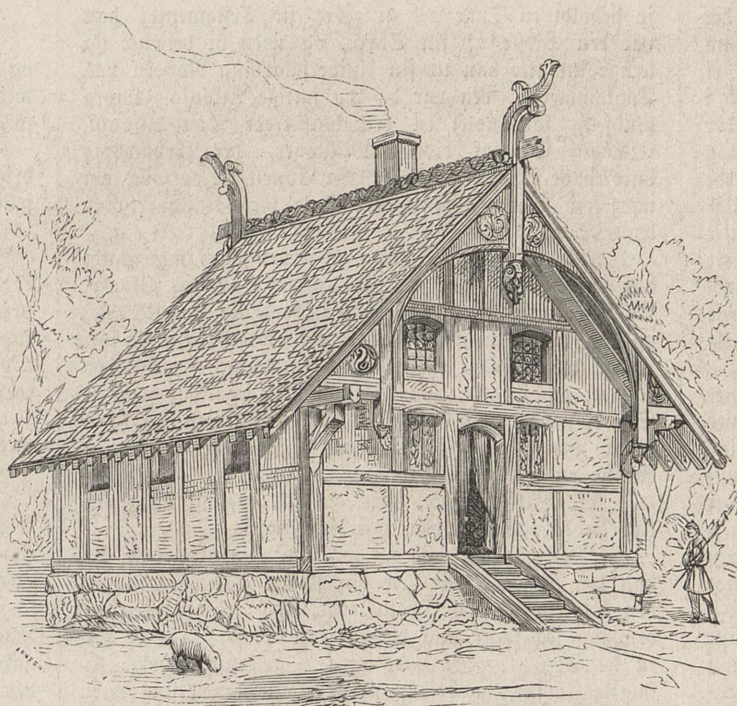

Fig. 4.

Alfonsos Ulykke skrev sig fra trende forskjellige men beslægtede Aarsager: Uheld, Forfængelighed og en svag Karakter. Den sidste indbefatter de tvende andre; Forfængelighed er en Svaghed; og den Svage pleier altid at være ulykkelig.

Alfonso faldt i en haard Sygdom, under hvilken hans indskrænkede Midler slap op og han maatte sætte sig i Gjæld. Denne voxede med hans Udgifter, da han ikke savnede Venner, der var klogere end han. Han forsømte Leiligheden til at rette paa sin Stilling, dels idet han kun arbeidede saare lidet, dels ved at understøtte Folk, som sent eller aldrig vilde betale ham.

Forresten var Alfonso en brav Mand, naar man undtager enkelte Skrøbeligheder, som Faa gaa fri for. Med en Gjæld, som skulde holdes løbende, kunde han ikke undgaa Handlinger, som han maatte undse sig over. Løgn er en Datter af Gjæld, i dennes dobbelte Samliv med Skyldner og Kreditor; for hin lyver den for at faa ham til at tro, han ikke kan betale, for denne for at overbevise ham om, at han maa have sit tilbage.

Der var ogsaa tvende andre Smaasynder, som Zamoras Samvittighed bebreidede ham i de søvnløse Nætter; rigtignok var de af den Natur, at mange Læsere vilde finde, det var Narrestreger at bekymre sig om dem.

Et Sted høit oppe mellem Spaniens Fjelde ligger en liden Dal, der er saa fattig, at Naboerne maa betale de tre Embedsmænd, som tiltrænges der, deres Ugeløn; det er en Buhund, en Jæter og en Skolemester. Gagen til den første af disse Bygdens Bestillingsmænd, Hunden, der skal passe paa Kvæget, gaar altid igjennem i Formandskabet uden nogen Indvending; Lønnen til Jæteren prutter man en Smule om; men Betalingen til en Skolemester volder altid Vanskeligheder; uaar det gjælder Buhunden, ser man ikke saa nøie paa et Pund Brød mere eller mindre; men hvad Skolemesteren angaar, synes enhver Pris for høi. Naar en af disse Skoler, som man i Mangel af et mere betegnende Navn kalder incompletas, har en ledig Post, kan derfor den Ansøger, der stiller de mindste Fordringer — og det er da i Almindelighed den af dem, der duer mindst — være sikker paa at gaa af med Seieren. En Ansøger, der havde Kone og Børn, dristede sig til at søge om en af disse misundelsesværdige Poster paa samme Tid som Alfonso, der nylig havde forladt sin Hjembygd, saa sig om efter et Middel til at opholde Livet. Lønnen bestod foruden fri Kost i nogen Tønder Korn, der imidlertid ikke var nok til at ernære den første Ansøgers Familie. Alfonso tilbød sig at overtage Posten for tre Skjepper mindre, og man sørgede for Bygdens Bedste ved at foretrække den beskedne Kandidat for den mere fordringsfulde. Alfonso tilstod, at han havde forsyndet sig dobbelt vedsin ulykkelige Beredvillighed, baade imod sin Medbeiler og imod Børnene; thi hans afviste Medansøger var en duelig og øvet Lærer.

Hoifjeldsbillede af Eckersberg. Efter Photographi af W. Cappelen.

Der var her i Egnen en ung fjortenaars Pige, der hed Rosa, fin og yndig som den Blomst, hvis Navn hun bar, Datter af en allerede temmelig moden Enke, et strengt, bydende Kvindemenneske. En rig Pebersvend i Bygden friede til Moderen; men den ærbare Dame, der først tænkte paa sin Datter før paa sig selv, foreslog Frieren at rette sit Andragende til Rosa, der allerede var giftefærdig og neppe nogensinde vilde finde Leilighed til at gjøre et saa godt Parti. Den gamle Beiler lod sig ikke to Gange bede, og Moderen bød uden videre Omsvøb Pigen at gjøre sig færdig til at holde Bryllup, samt tillige, hvis hun ikke vilde udsætte sig for følelige Beviser paa hendes Unaade, modtage sin Tilkommende med et blidt Ansigt.

Vor Alfonso, der som en anden Abælard lærte Fjeldets Heloise at skrive, havde imidlertid givet sig til med større Opmærksomhed, end det i Grunden var hans Pligt, at betragte det smukke Billede af sin Elev med Pennen i Haanden, hendes runde Nakke, hendes rige Haar, der i tætte Fletninger sluttede sig om Hovedet, og fra at se og andægtigen betragte det skjønne Billede havde han avanceret til at udarbeide for Rosa nogle underlige Forskrifter med Kursivskrift, hvis Text ikke fandtes i nogen af de til Brug i Skolerne approberede Samlinger; og efter at have skrevet dem færdige, havde han i al Hemmelighed bragt dem i Hænderne paa Rosa, der gav sig til at studere dem med en ikke ringere Opmærksomhed. Skolemesteren fortrængte i Pigebarnets Hjerte den forhadte Brudgom, man havde bestemt hende; de skuffede den Gamles Opmærksomhed, der, skjøndt hun var rapfodet nok, dog ikke paa en Gang kunde være paa to Steder; de fik hinanden i Tale og svor hinanden evig Troskab.

Dette havde været Alfonsos anden Feil, der øieblikkelig medførte ulykkelige Følger. Dagen efter at Rosita havde erklæret sin Moder, at hun fandt, hun var alt for ung til at kunne tænke paa at gifte sig, forlod hun altfor pludselig Egnen med røde Øine og hovne Kinder og et gjennemgrædt Tørklæde for Øinene. En Slægtning i Nabobygden førte hende bort paa sit Æsel; hun skulde tage Tjeneste i en fjerntliggende Egn.

Næstkommende Søndag blev der lyst i Kirken for Enken og den langnæsede Methusalem; Natten efter slæbte Rosas Slægtning, der havde ført hende bort med sig, hjulpen af nogle lettroende Kammerater, Alfonso i Bygdearresten, efter først at have slaaet ham næsten halvdød. Han havde indbildt sine Hjælpere, at Skolemesteren stod i et utilladelig Forhold til hans Hustru, der forresten, naar man skal sige Sandheden, var det frommeste og det grimmeste Fruentimmer i Egnen. Rosas Moder, der angrede, at hun havde lagt Haand paa sin Datter, var ikke til at trøste, før hendes kløgtige Slægtning havde lovet hende at finde en Udvei til at bibringe den nederdrægtige Skolemester en følelig Revselse og faa ham jaget bort med Spot og Skam. Alfonso maatte ogsaa virkelig flygte med Fare for Liv og Lemmer; taknemmelige Disciple, der vare ophidsede af den forbitrede Enke, forfulgte ham tappert med Stenkast.

Den bortjagede Skolemester kom snart til Madrid, rigtignok med det faste Forsæt, at lede efter sin Rosa i hver eneste Krog af Halvøen. Et forgjæves Forsæt; thi saasnart hendes kløgtige Moder havde feiret sit andet Bryllup, tog hun Pigebarnet tilbage til Hjembygden, hvor hun vidste Alfonso aldrig mere turde sætte sin Fod. Rosa blev særdeles huldsalig modtaget af sin Moder, der med et høitideligt Løfte forpligtede sig til at lade hende være i Fred, saalænge hun blot ikke dristede sig til at gjøre Modstand, naar Moderen fandt en Frier til hende.

Og da Rosa var et vakkert og elskeligt Barn, fik hun en ny Frier hvert Fjerdingaar; alle fik de samme Svar, som hun i sin Tid havde givet sin nuværende Stedfader, og saaledes kom hver Frier til at koste hende en lidet apostolisk Haandspaalæggelse af Moderen. Imidlertid var Alfonso kommen under Veir med, at Rosa levede hos sin Moder; han skrev hende til, men fik intet Svar, da hans Breve faldt i Hænderne paa den Gamle. Der gik Maaneder og Aar hen; Alfonso tabte Haabet om at faa Rosa at se, lidt efter lidt tabte han ogsaa Erindringen om sine elskovsfulde Løvter og til syvende og sidst tabte han, som berettet er, sin Nattero og sin Søvn.

En gammel Pengemand, der beboede den fornemste Leilighed i det samme Hus, hvor Alfonso havde fundet et Kvistværelse oppe under Taget, blev opmærksom paa dennes Søvnløshed, kom til engang at høre ham udstøde sit sædvanlige Hjertesuk „Hvorgodt jeg skulde sove, naar jeg havde betalt al min Gjæld“, og kom fremdeles paa den barmhjertige Tanke at forskaffe den urolige Debitor den forønskede Hvile.

Den Gamle stod netop i Begreb med at underrette ham om dette sit skjønne Forsæt, da han selv paa en anden Vis blev overrasket af det Besøg, som vi har mest Grund til at haabe, og som dog finder os mindst forberedte: Dødens nemlig. Imidlertid var Overraskelsen ikke saa pludselig, at den velgjørende Rigmand jo heholdt en Time til at gjøre sit Testamente; han var den Sidste af sin Slægt, og uden at betænke sig længe indsatte han til sin Universalarving Naboen paa Tagkammeret. Nu var da den fattige Alfonso Zamora pludselig forvandlet til den høistærede Don Alfonso, retmæsig Eier af diverse Millioner, der forholdsvis burde have sikret sin forrige Eier Evnen til at sove, om man saa raabte Brand eller skjød med Kanoner over hans Seng.

At sætte sig i Besiddelse af Arven og sammenkalde alle Kreditorerne, vor faa Minnutters Værk for Alfonso. De fleste indfandt sig paa hans Opfordring, dog ikke alle; og den rige Don Alfonso sov ikke bedre for det end før. Den følgende Dag opsøgte han de Kreditorer, der stod tilbage, og betalte dem. „Inat skal jeg sove som en Sten“, tænkte han, da han om Aftenen strakte sig i den salige Pengemands bløde Seng. „Endelig skylder jeg da ikke en levende Sjæl en Hvid!“

Men Alfonso sov, som om ikke engang Skjorten, han havde paa Kroppen, var hans egen.

„Der gaar et Lys op for mig“, udbrød han, da han den følgende Morgen var staaen op; „jeg skylder den Skolemester en Godtgjørelse, som jeg forurettede, dengang jeg søgte mig hen til hin Bygd. Det er det en let Sag at gjøre godt igjen.“ Alfonso udførte sit smukke Forsæt, havde Ro nogle Nætter, men sov snart igjen ligesaa slet som før.

„Men, Herregud,“ tænkte han, „hvad mere har jeg at betale? Hvad skylder jeg endnu? Jo, det er sandt, Rigmanden skylder Kunst og Videnskab sin Beskyttelse. Den vil jeg afbetale, saavidt mine Indkomster tillader mig. Han bør ogsaa selv tjene sit Fædreland, naar han ikke legemlig eller aandelig er en Krøbling. Jeg vil arbeide for mit Land; jeg vil forbedre dets Jordbrug.“

Antonio udførte sit Forsæt; men i de søvnløse Nætter maatte han endnu sige til sig selv: „Der maa være noget Mere, jeg skylder, noget Mere, jeg skal betale. Hvad kan det være?“

Tilsidst mindedes han Rosa. „Jeg tilbød hende min Haand, det er sandt; men hun har ikke svaret paa de Breve, jeg har skrevet hende til. Jeg vil skrive paanyt.“

Træt, i en fortvivlet Stemning red Alfonso paa sin stolte Ganger en Aften ud af Madrids Port. Flere Gange slog han fra Kongeveien ind paa en Sidesti, og kom atter fra Stien tilbage til Kongeveien. Og her skulde det hænde, kjære Læser, at Alfonso pludselig ved en Dreining af Veien befandt sig Ansigt til Ansigt med et Æsel, der bar hin slyngelagtige Slægtning af Rosa, som for ikke længe siden havde tvunget Alfonso til at forlade Landsbygden.

Det var den gode Zamoras alvorlige Forsæt at betale sine Skyldnere af ethvert Slags. Da han fik Øie paa Rosas Slægtning, erindrede han de vægtige Prygl, han havde modtaget, og for hvilke han endnu ikke havde givet ham det ringeste Vederlag. „Det er den Gjæld, som endnu stod igjen“, udbrød han ærgrelig; „nu er vi kommen til Enden, og i Nat skal jeg for første Gang faa sove godt“. Alfonso løftede Ridepidsken og betalte Bonden hans Prygl tilbage med Rentes Rente. Men, underligt nok, den Nat sov han slettere end nogensinde før.

„Hvad skylder jeg nu mere? Jeg er rig og ugift. Skylder jeg at gifte mig? Lad gaa. Imorgen stiller jeg mig i Forhallen til Kirken i Nabolaget, hvor der pleier at komme saamange smukke Damer. Jeg vil se, om nogen af dem behager mig“.

Tidlig den følgende Morgen var Alfonso paa Benene, for at gaa til Kirken. Da han var kommen til Forhallen, følte han en stærk Drift til at gaa ind. Imidlertid, han kunde ikke fatte nogen Beslutning; det var mange Aar, siden han havde været i Kirke.

Det ringede sammen til Fromesse. To unge Fruentimmer, meget beskedent klædte, — det var øiensynlig en ung Dame og hendes Tjenestepige, — kom ned ad Gaden og nærmede sig til Forhallen. Alfonso betragtede Damen, der standsede et Øieblik, som om hun betænkte sig paa, om hun skulde gaa ind i Kirken eller vende om. Alfonso saa opmærksommere paa hende, og forbauset gjenkjendte han sin fordums Elev.

Det var virkelig Rosa, hende selv; ikke mere med de ungdommelig rødmende Kinder som før, men endnu yndigere i sine Bevægelser og sin Fremtræden; fra Bondepige var hun bleven forvandlet til en sirlig Bydame.

„Rosa“! „Alfonso!“ „Naar er du kommen til Madrid“? „For tre Aar siden“. „Jeg har aldrig seet dig“.

„Jeg har seet dig flere Gange“.

„Nei virkelig? Og Du har ikke havt Lyst til at tale til din gamle Skolemester?“

„Skolemesteren værdigedes ikke at lade Blikket falde paa sin fordums Elev.“

„Og din Moder?“

„Hun blev for anden Gang Enke, og kom saa og nedsatte sig her i Madrid“.

„Og du, Rosa, er du allerede gift?“

„Jeg gav En min Tro derhjemme i min Bygd; og skjøndt det har voldt mig megen Fortræd, at jeg vilde holde fast ved hint Løfte, har jeg dog ikke sveget det.“

„Rosa, Rosa! Du skal blive min! Jeg har aldrig elsket nogen Anden end dig! Du har sagtens ikke faaet mine Breve?“

„Nu først erfarer jeg, at Du har skrevet mig til.“

„Da maa jeg komme paa det Rene med, om det er din Moder, der har opsnappet dem. Jeg maa nødvendigvis afbetale min sidste Gjæld, for at jeg skal kunne faa sove godt. O Rosa, du ved ikke, hvilket ulykkeligt Liv din fordums Lærer, din første Elsker, din første Kjærlighed fører.“

„Min første Kjærlighed, Don Alfonso, der ikke efterfulgtes af nogen anden.“

„Er det sandt, elskelige Rosa? Er det muligt?“

„Min Moder vil bedre kunne give dig Besked om de Tilbud, jeg har afslaaet. Den fattige Skolelærer, som jeg lærte at kjende derhjemme, har hos mig seiret over min Hjembygds rigeste Friere.“

„Nu er jeg rig, min egen Rosa; jeg har et stort Hus, Tjenere, Heste, Smigrere og Ord for at være begavet; Rigdom er en Evne eller gjælder ialtfald for det. For at være fuldkommen lykkelig savner jeg nu intet andet end syv Timers Søvn hver Nat.“

„Hvad forhindrer dig fra at tage den?“

„Det er en lang Historie. Jeg har havt megen Gjæld, Rosita; Tanken om at jeg umulig kunde betale den, betog mig Søvnen. Jeg troede endelig at have betalt alt, hvad jeg skyldte, og alligevel var der ikke den Nat, jeg i mine ensomme Grublerier syntes at høre en Stemme, der gjentog atter og atter: „Du staar i Gjæld og betaler ikke; du staar endnu i Gjæld og betaler ikke. Rosa, min egen Rosa, vilde du ikke værdiges at modtage denne Haand, som Alfonso skylder dig, saa han imorgen dristig kunde spørge det Spøgelse, der forfølger ham: „Hvad skylder jeg vel nu mere?““

„Alfonso“, sagde Rosa stille, idet hun fæstede et Blik paa ham fuldt af uendelig Mildhed og Ømhed, „har du betalt den Gjæld, du staar i til Gud?“

Han sænkede Hovedet og bedækkede sit Ansigt med sine Hænder; i det første Øieblik kunde han ikke faa et Ord frem.

Med det samme holdt Kirkeklokken op med at ringe sammen til Messe. Alfonso saa op og sagde med rørt Stemme til Rosa: „Lad os gaa ind, Rosa; kom, lad os gaa ind; du faar føre mig.“

Otte Dage, i den samme Time, stod Rosa og hendes Skolemester foran Alteret i den samme Kirke som Brud og Brudgom.

Den følgende Morgen sad den unge Hustru opreist i Brudesengen og lyttede med glad Forundring til sin sovende Ægteherres rolige Aandedræt. Da hørte hun pludselig ligesom et let Suk, og derpaa blev Aandedrættet mere og mere stille. Hun forstod ikke, hvad det var for en Frygt, som pludselig kom over hende. „Alfonso“, hvidskede hun stille og mildt. „Alfonso!“ gjentog hun forskrækket, idet hun sprang ud af Sengen. „Alfonso!“ raabte hun ude af sig selv af Rædsel. Den Sovende svarede ikke. Han skulde ikke mere svare hende.

Alfonsos Ønske var bleven opfyldt; han havde betalt sin sidste Gjæld, og nu holdt den bedste Søvn hans Øienlaag tillukkede, hin Søvn i evig Fred, der er den Retfærdiges Løn.

Lykkelig den Nattevagt, der fandt sin Ende i en saa velsignet Hvile!

Rosa døde ikke endnu. Hendes Moder laa netop syg; først fire Maaneder efter gik Datteren bort, fjorten Dage efter at de havde baaret Moderen til Graven. Rosa havde taget Arv efter Alfonso, og hende arvede igjen mange bekymrede Skyldnere, mangen en stræbsom Fattig.

Hvorfor skal vel, selv hos den nøiagtige Betaler, den Gjæld, der gaar foran dem alle, være den eneste, vi ikke lægge Mærke til, den eneste, vi skrive i Glemmebogen?

Fra alle Lande.

London maa altid have sin Helt eller Heltinde. Efter „Danmarks Rose“ kom Garibaldi, efter Garibaldi kom et „patenteret“ Spøgelse, hvis Tid endnu ikke er omme. Professor Pepper drev engang en Apothekers nyttige Profession, men med sin Nations praktiske Instinkt begreb denne Albions ægte Søn, at vor Tids Forkjærlighed for Spiritisme og Aandevæsen lettere lod sig udmynte i Pounds og Shillings end Naturens Rige. Han begyndte altsaa ivrig at studere Optik, udfandt snart et System, der satte ham istand til at mane Aander, og for at forebygge Medbeilerskab i Haandværket, tog han Patent paa sine Aander. Patenterede Spøgelser, det klinger stort! Lader Englands Lordkantsler for ramme Alvor udstede et Spøgelse-Patent! Den blotte Ide er nok til at gjøre den geniale Opfinder populær, og det er han da ogsaa til Overmaal

i London, hvor han hver Aften i det polytekniske Institut fremtryller for et bævende Publikum sine uhyggelige Undersaatter. Vi tale for ramme Alvor. Han har Patent paa sine Kunster og forevisér dem i et høit anseet Institut, der staar under Prindsen af Wales's Patronat, bestyres af syv Direktører, mellem hvilke Professor Pepper har faaet Plads som „Æres-Direktør", og er oprettet af et Aktieselskab til „Befordring af Kunster og praktiske Videnskaber." For at vise, hvad dette Institut har at betyde, ville vi ordlydende kopiere Programmet for en Aften: „Løverdag Aften. Kl. 7 Kosmorama, Maleri-Galleri, Glasblæseri, Model til en Patent-Teglstens-Maskine, Sammenklinken af ituslaaet Porcellæn og Glas, samtlige Maskiner i Bevægelse. $7\frac{1}{2}$ Bugtalerkunster. $7\frac{3}{4}$ ny Aande-Forestilling af Mr. Pepper. $8\frac{3}{4}$ en Dykker-Klokke i Vand, en Mynt hentes op af Vandet af en Dykker. Til Slutning musikalsk Promenade." Vi give Programmet, som det ligger trykt for vore Øine, uden Kommentar over dets Mangfoldighed, og gjentage, at Institutet ikke er en Markedsbod, men et anseet Selskab under høi Protektion. Vi ville standse et Øieblik ved Aande-Forestillingen, som Anm. har seet i Tydskland, men inden Patentet udstedtes. Bænkene ere fulde, Hoved ved Hoved, Gammel og Ung, Store og Smaa. Det er plutseligt blevet mørkt i Salen. Naar man har faaet Tid til at samle sig, ser man blot et svagt Lysskin fra en middelaldersk Kirke. Mellem Altre og Sten-Sarkophager holder en ung Ridder sin Fanevagt. Midnattens Time slaar. Med draget Sværd oppebier han, hvad der nu skal komme. Munke, tæt hyllede i deres mørke Kutter, Riddere i blanke Rustninger vinke og lokke ham. Han strækker afværgende Haanden ud imod dem og ser med blegnende Kind, at Haanden gaar igjennem de væsenløse Skikkelser, og at det altsaa er ægte ulegemlige Væsener. Saa er Raden til skjønne Kvinder at friste og daare. En Adelsfrøken synes et Sekund at skulle seire, men den unge Ridder er sine Sporer værdig; han modstaar ogsaa Skjønheden, og det kan altsaa ikke vække Undren, at han koldt afviser en Børs, der rystes melodisk for hans Øren af en gammel Jødes Skyggehaand, og hvori reelle Guldstykker klinge. I Mellemakten forlystes et æret Publikum med et norsk Islandskab, hvorover en regnbufarvet aurora borealis, og stiger saa paa Peppers Tryllebud til Havets Bund. „Wie wird es uns so kühle" siger en tydsk Ballade; det kan sagtens gaa os koldt nedad Ryggen, thi vi ere i Hav-Ulvenes, Salamandernes, Haifiskenes, Hav-Hyænernes Rige. Smaafiske fare os lystigt forbi, men de ere alle Spøgelser. Taskekrebsen kravler, man tror at føle, at den kniber; man lugter Søtang og ser Dagen skimte ned igjennem Vandet. En Skibskjøl kaster sin Skygge ned i Dybet. En Dykkerklokke sænkes ned i et Toug. Mellem The- og Guldstøv-Kasser, som tilhøre et længst sjunkent Vrag, stiger Dykkeren ud og stirer gjennem Brillerne paa Dybets Undre. Hav-Circer friste ham ikke; Fiskene overser han stolt, han tænker blot paa sine Forretninger og slæber Kasserne en for en ind i sin Klokke. Neptun med Gemalinde viser sig. Guden bærer ingen „Trøie af gul Flanel", som Heine har forsøgt at indbilde os; han optræder i fuld Hav-Nimbus, men har ingen Magt over den kjække Dykker, som allerede er i sin Klokke igjen og vil svinge sig op paa Jorden, da en længst druknet Kammerat, en lystig Matros, lokker ham ud igjen ved at dandse Hornpipe med dundrende Hæle. Denne engelske Matrosdands kan blot dandses rigtig, naar alle Bakkus's Kobolde drive deres Væsen i Matrosens Hoved; den døde Matros udfører et non plus ultra af en Hornpipe, og da intet Orchester er ved Haanden, spiller en liden Havdjævel en uhyggelig Aandeviolin. Og push! saa er Alting forsvundet. Vi ere igjen paa det Tørre, men inden vi have faaet Tid til at gnide Øinene, ere vi paa Brokens Top, paa de øde Klipper, hvor Tydsklands „islandske Mos" voxer, og hvorhen Mephistopheles Valpurgis-Nat stævner alle Hexe, som vi se komme ridende paa Kosteskaft fra alle Verdens Hjørner. Og push! saa ere de igjen borte, og Prof. Pepper staar for os i sort Kjole og hvidt Halstørklæde; han nedlader sig til at forklare for os, hvad vore Øine kun ufuldkomment saa; men nu forflygtiger ogsaa han sig til et Phantom, skrumper for vore Øine sammen til en Dverg, som med sine smaa Dvergehænder tilsender os de forbindtligste Hilsener. Sløret falder fra Lamperne, og vi ere igjen i Konversationssalen eller i det polytekniske Institut. Alt er i Rigtighed, selv Policemanden staar ved Døren i sin blanke Hat. „Hvorledes gaar alt dette til?" siges der omkring os. „Vi saa jo for vore Øine Spøgelset gaa gjennem alle Gjenstande eller rettere alle Gjenstande gaa gjennem Spøgelset?" I Tydskland fandt vi ikke Svaret, som nu er naaet til os fra London. Alt gaar naturligt til ved Hjælp af optiske Apparater og en fiffigt anbragt Glasskive. Theatret har en særegen Indretning. Det bestaar ikke af et eneste Podium, men har en Aabning og over denne en Falddør, som fører ned i et Underrum, der er skjult for Publikum ved et fiffigt Arrangement. Bag denne Aabning er en stor, fint poleret og gjennemsigtig Speilplade, lidt foroverbøiet, saa at Rummet under netop afspeiles deri. I Underrummet agerer en Skuespiller med Kjød og Ben, det vil sige Prof. Pepper, selv Spøgelse, og gebærder sig dernede netop saaledes, som Spøgelset skal vise sig i Speilet; Tilskuerne se ham og hans Bevægelser, men ikke Speilskiven, hvorom de ingen Anelse have. Gulvet, han gaar paa, og alt omkring ham er betrukket med sort Fløiel, og ud af denne dunkle Grund træder den grelt belyste Gestalt skarpt frem. En pludselig Belysning af Overrum og Tilskuerplads bringer os tilbage til Virkeligheden, og inden det forbløffede Øie kan samle sig, er en Sceneverel foregaaet og Aanderiget forsvundet. Er det fornødne Apparat godt, Speilskiven stor og Theatrets Oplysning vel beregnet, er Skuffelsen fuldstændig; Spøgelset med Medhjælpere hindres ikke ved Noget i sine Bevægelser, Intet standser det, det gaar gjennem Buskenes Grene og Bladene bevæge sig ikke. For at gaa lige fra den nyeste Spøgelse-Verden til den allernyeste Forklaring over et gammelt tragisk Spøgeri, gjengive vi efter Mémorial diplomatique følgende Brev fra Benjamin Franklin under hans Mission ved Hoffet i Versailles. Det er skrevet til hans Ven John Joy i Amerika og nylig udkommen i Baltimore med en Samling andre utrykte Breve fra den folkekjære Statsmand. Det kaster Lys over en politisk Hemmelighed, som i to Aarhundreder har givet Anledning til en Skare mere og mindre sandsynlige Hypotheser. Brevet lyder som følger:

„Jeg talte igaar med Hertugen af Richelieu, der er vel stemt for vor Sag. Det lod til at smigre ham, at jeg roste hans berømte Frænkes, Kardinalens Ministerium, og ved denne Leilighed spurgte jeg ham, om han hændelsesvis skulde vide noget Nærmere om „Jernmasken", som utvivlsomt var født under Kardinalens Ministerium. I Begyndelsen svarede han undvigende, men da jeg trængte mere ind paa ham, betroede han mig Følgende, dog under Tausheds Løfte:

„Jernmasken var en naturlig Søn af Anna af Østerrig, og Hertugen af Buckingham var sandsynligvis Faderen. Dronningen, der ikke vidste, til hvem hun skulde betro sit Barn, kastede sig i sin Dødsfiendes Arme, og Kardinalen ordnede Alt, for at holde Sagen hemmelig for Kongen. Efter Richelieus Død blev Barnet med Magt frarevet Madame de Motteville, til hvem det havde været anbetroet, og holdtes i Fængsel af Mazarin. Bastardens Lighed med Ludvig den XIV bevægede Ministeren til at bedække Fangens Ansigt med en Maske, dels for at forebygge stridige Demonstrationer, dels vel ogsaa for at skjule Dronningens Feiltrin.

Dette er et historisk Faktum, min kjære John, som ikke staar i nogen Forbindelse med vor Revolution, og som jeg blot beretter for et Øieblik at vende Tankerne bort fra vore egne Anliggender, som ofte overvælde mig. En koket Dronnings Galanterier kunne blot flygtigt distrahere Mænd, som ville grunde et frit Folk. Jeg drager ikke i Tvivl, at man i Frankrig endnu vil digte en Mængde romantiske Forklaringer om Jernmasken. Dette Lands Indvaanere ere lige saa frivole som tappre, og saadanne Hof-Intriguer have for Franskmændene en særlig Tillokkelse."

Literatur.

Medlemmerne af det i 1861 stiftede **norske Oldskriftsselskab** have for forrige Aars Kontingent (1 Spd.) nylig modtaget: 1) Gammelnorsk Homiliebog (Codex Arn. Magn. 619 Qv.) udgivet af C. R. Unger. 2det og sidste Hefte. 72 S 8vo. 2) Heimskringla eller Norges Kongesagaer, forfattede af Snorre Sturlassön, udgivne ved C. R. Unger. 1ste Hefte. 160 S. 8vo. 3) Norröne Skrifter af sagnhistorisk Indhold, udgivne af Sophus Bugge. 1ste Hefte. 80 S. 8vo. — Homilebogen antages at være skreven i Norge i Slutningen af det 12te Aarhundrede og er saaledes den ældste her i Landet tilblevne Bog, som endnu haves i Behold. Dette i Forening med dens sproglige Eiendommeligheder giver den en vis Interesse, trods det forresten lidet tiltrækkende Indhold. Bogen begynder med en Oversættelse af Alcuins Afhandling om Dyder og Laster, hvorefter følger en Række Festdags-Homilier, en Prædiken om Tienden og en Samtale mellem Sjælen og Legemet efter Døden samt endelig et Par som Anhang trykte Fragmenter. — Det udkomne Hefte af „Heimskringla" gaar til Kap. 47 i Olaf Tryggvessons Saga. Trykken er den samme som i Homiliebogen, men Papiret er meget bedre, saaledes at de smaa Typer ikke ville genere Øiet. Den længe følte Trang til en Haandudgave af Snorre, som man først haabede afhjulpen ved Prof. Munch, bliver saaledes nu paa bedste Maade afhjulpen ved dennes i Oldskrifters Besørgelse flittige og kyndige Medarbeider. For Udgavens Korrekthed er jo Udgiverens Navn den bedste Borgen. — Det udkomne Hefte af „Norröne Skrifter af sagnhistorisk Indhold" indeholder „Hálfs Saga" og „Nornagest Þáttr." Der meddeles ingen Oplysning om hvilke Stykker denne Samling skal komme til at omfatte. Men i hvert Fald vil det vel blive de i mythologisk og sagnhistorisk Henseende vigtigste Sagaer, som haves i den af Oldskriftselskabet i Kjøbenhavn udgivne Samling under Titelen „Fornaldar Sögur." Der er naturligvis ikke Tale om noget simpelt Optryk, men — som foreliggende Hefte viser — en omhyggelig kritisk drøftet Textrevision med Læsevarianter og fornødne Anmærkninger. — Medens Homiliebogen kun er af Interesse for Sproggranskeren, hører Snorre og de romantiske Sagaer til det Slags Oldskrifter, som særlig maa interessere endog Dilettanter i Sproget, hvorfor de paabegyndte Udgaver af disse Bøger i Forening med den af Selskabet tidligere udgivne Formlære ved J. Aars ville frembyde et bekvemt Apparat for alle dem, som paa egen Haand ønske at gjøre sig bekjendt med vort gamle Sprog og Literatur. Selskabet maa saaledes kunne regne paa en almindeligere Deltagelse hos det dannede Publikum, end dets Medlemantal hidtil tyder paa. Ogsaa først derved vil det blive istand til at virke i en større Udstrækning og at give hver Enkelt et større Vederlag for sin Aarskontingent end nu, idet nemlig de for Aaret udgivne Skrifter kun udgjør tils. 312 middelsstore Oktavsider.

Det **islandske Literaturselskab** (hið islenska bókmentafélag) har iaar, som sædvanligt, givet sine Medlemmer et langt større Arketal for Pengene, end vort Oldskriftselskab; men dets Skrifter staa i Interesse og indre Værd forholdsvis noget tilbage for det Sædvanlige. Foruden Fortsættelsen af Selskabets Tidsskrifter (Skirnir, det islandske Tabelværk og do. Departementstidende) erholde Medlemmerne 2det Binds 1ste Hefte af Islenzkar Þjódsögur, 1ste Hefte af Þyding brefja Hórazar, eftir G. Magnusson og J. Þorkelsson (128 S.) og Fornaldarsagan eller en islandsk Oversættelse ved G. Melsted af Bohr's gamle Historie. De islandske Folkesagn er det værdifuldeste af disse Skrifter; men da hele 2det Bind længe har været i Boghandelen*), medens nu kun første Halvdel deraf omdeles til Medlemmerne og den anden lader vente paa sig til næste Aar, gaar ogsaa en Del af Interessen dermed tabt. Til Horats's Breve gives meget vidtløftige Anmærkninger, saaledes at det udkomne Hefte kun omfatter Halvparten af første Bog. Oversættelsen af Bohr's Historie vil paa Island vistnok være en nyttig Bog; hertillands har den sin væsentligste Interesse for dem, som arbeide paa at skille sig af med det almindelige Skriftsprog og sætte et nylavet, for dem selv møisommeligt og for Andre uforstaaeligt Idiom istedet.

Norge.

Christiania den 20de August.

Norges Bank — Nutidens Fordringer. Da der sidst i Storthinget forhandledes om Flytningen af Norges Banks Hovedsæde fra det afsidesliggende Throndhjem til vort Lands Pengecentrum Christiania, anførtes som det vægtigste Argument derimod, at Norges Bank nu ved de oprettede Telegrafforbindelser kunde følge Pengerørelsen paa de forskjellige Steder, hvor den har Afdelinger, ligesaa godt, som om Hovedsædet laa paa selve Stedet. Dette Argument gav dengang et bredt Ly imod Opinionen, som i denne Sag periodisk vender vredere og vredere tilbage og stedse med større Kraft forlanger Flytningen. De throndhjemske Bankmænd gjøre imidlertid nu med dette frelsende Argument, som det utaknemmelige Dyr i Fabelen, der aad det Bukkeblad op, bag hvilket det havde fundet Skjul for Forfølgerne. De hæderlige Repræsentanter for Norges Bank i Throndhjem have nemlig i disse Dage erklæret Telegrafmeddelelsen for uanvendbar i dets Forretningsgang, ialfald forsaavidt den skulde bruges til at befordre de vigtigere Ordres. Men hermed have de ogsaa slaaet dette deres i Storthinget med saa megen Høitidelighed paaberaabte Argument ihjæl og vist os, at det i denne Strid ikke gjælder dem om Sagen selv, men om Egeninteresse. Af en i Mgbl. offentliggjort Brevverling mellem Christiania Bank- og Kreditkasse og Direktionen for Norges Bank i Throndhjem, — hvilken Brevverling fremkaldtes derved, at Christiania Bankafdeling, paa Grund af manglende Bemyndigelse, har nægtet at efterkomme en dertil pr. Telegraf indløbet Ordre fra Bergens Bankafdeling om at udbetale Kreditkassen i Christiania 80,000 Spd, som for dennes Regning vare udbetalte til Bergens Bankafdeling, — sees Striden af Repræsentantskabet i Throndhjem at være afgjort komplet i Disfavør af hint moderne Kommunikationsmiddel, der af de gammelagtige Herrer formodentlig mistænkes for at være ligesaa letsindig som det er rapmundet. Medens Telegrafen overalt andetsteds udenvidere betroes Forretningsverdenens alvorligste Anliggender, saavel Bankers som Privates, ja endog benyttes til Befordring af Statshemmeligheder, er vor gamle, forsigtige Norges Bank hulere end som saa, og foretrækker heller at hjælpe sig med de gamle Omsvøb, som vel kunne være noget vidtløftige, det er sandt, men til Gjengjæld ikke ere saa resikable, som denne nye Mode med Telegram. Norges Bank er her som enkelte mindre opvakte gamle Folk, der endnu ikke tør betro deres Liv til Befordring pr. Jeenbane, men foretrækker at age med Skydskjærre ved Siden af; „den er saa tryg."

Et næsten ikke mindre Bevis for Utidsmæssigheden i Norges Banks Forretningsmaade har en i disse Dage i Bladene offentliggjort Dom leveret. Ved den er Norges Bank dømt til at betale Kassereren i Throndhjems Privatbank 90 Spd. og Omkostninger i Anledning af, at denne — hvad begge Parter synes at have været moralsk paa det Rene med — havde ved en Feiltagelse udbetalt Norges Bank denne Sum formeget. Det var en lærd og gal Distinktion om Hittegodsbegrebet, som kom iveien. Skulde det almindelige Forretningsliv gaa saa tungt knirkende paa Hængslerne, vilde nok det meste standse og Pinen blive stor.

Slig Utidsmæssighed skaber desuden en for Banken skadelig Tanke in publico om, at den ledes af Folk, der, om ellers paalidelige, dog finantsielt ere aldeles agterudseilede af sin Tid.

Paa sin stive Parykvis vil gamle Norges Bank naturligvis hellerikke nedlade sig til at konkurrere med de andre Banker paa Pengemarkedet, ved i sine Forretninger at rette sig efter Dagens sande Pengepris. Dette Stivstikkeri skal nu, heder det, være Hovedaarsagen til, at vore andre Banker under den herskende store Pengenød ikke uden at udsætte sig for, naar denne er overstaaet, at blive siddende igjen med et Aagernavn og de mindre gode Papirer, tør lette vort Marked og støtte Diskonteringen ved at indbringe den dyrere udenlandske Valuta. Norges Bank vilde nemlig, ved i denne i de andre Banker dyrere Tid at fortsætte, som om Ingenting var, med sin lave Diskonto, aabenbart paa de andre Bankers Bekostning tilrive sig en uforholdsmæssig Del af de allerførste Slags Papirer. Men det, at Banken saaledes for bare Alder lader Forretningsverdenen i Stikken, gjør den langtfra populær. ***

*) Det er anmeldt i dette Blad Nr. 24 for iaar.

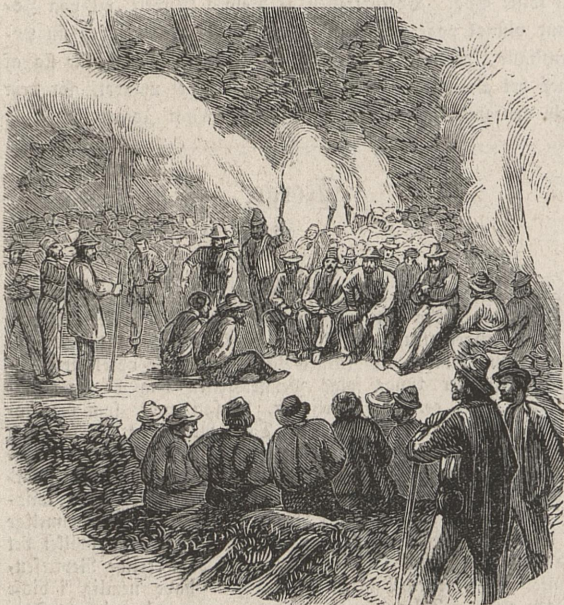

Illustreret Nyhedsblad

koster 1 Spd. halvaarlig, forsendt med Posten 1 Spd. 12 Skill. Abonnement kan til enhver Tid tegnes paa Postcontorerne og hos Boghandlerne, — i Christiania hos Undertegnede. **B. M. Bentzen.**

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Skildringer
af
Livet i Australien.
Efter den Engelske Original
af
Anthon Bang.

22 Ark med 12 Træsnit. Heftet 48, eleg. indb. 72 ß.

Fra Udlandet.
Meddelelser af den ældre og nyere udenlandske Literatur
ved
H. Munk og P. O. Schiøtt.
2 Bind eller 54 Ark st. dobbeltsp. 4to med flere lithograph. Plancher. 1 Spd. 60 ß heftet, 2 Spd. 36 ß eleg. indb.

Paa Undertegnedes Forlag har forladt Pressen:
Kortfattet Lærebog i Arithmetik, Geometrie og Stereometrie for Haandværkere og Elementærskoler, sammendraget af Kapitain C. W. Garben, gjennemseet af Professor Hansteen, 4de forøgede Oplag, 9 Ark 8vo med 222 i Texten trykte Figurer, Priis indb. 48 ß.
J. W. Cappelen.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet:
Udvalgte norske Oldkvad,
som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv i Hedenold, oversatte og forklarede af J. Aars. 8 Ark 8vo. Priis 40 ß.
J. W. Cappelen.

Undertegnede har tilkjøbt sig Rest-Oplagene af efternævnte Skrifter og sælger samme til vedføiede tildeels betydelig nedsatte Priser:
Reise-Erindringer af Professor Hansteen. Med Forfatterens Portrait, Kort over hans Reise i Sibirien og 4 lithograferede Billeder. 1 Spd.
Fremmed-Ordbog udgivet af M. C. Hansen. 2det betydelig forøgede og forbedrede Oplag, udgivet af A. Autenrieth. Indb. 1 Spd.
Lærebog i Landmaaling af Lars Brock, Kapitain og Adjoint i Generalstaben. 23 Ark stor 8vo med 31 lithograferede Plancher. 96 ß.
Norges Konstitutions-Historie af Henrik Wergeland. Efter det norske Studentersamfunds Foranstaltning udgivne af Hartvig Lassen. 1 Spd. 60 ß.
Vesle Kari eller de Forældreløse. Fortælling af J. L, ledsaget med et Forord af Pastor W. A. Wexels. 60 ß.
Album af nyere norske Digtere. Med 12 smukt lithograferede Portraiter. 1 Spd. 30 ß.
Almindelig Huusret eller Haandbog i den norske Lovkyndighed, til Brug for alle Stænder, af Høiesteretsadvokat O. H. Rolfsen. Med Tillæg. Indb. 96 ß.
Samling af Love for 1857. Forsynet med Henviisninger. 12 ß.
Samling af Love for 1858—60. Forsynet med Henviisninger. 12 ß.
A. Munch. Digte og Fortællinger, ældre og nyere. Med Forfatterens Portrait. 80 ß.
— Nye Digte. 36 ß.
— Nyeste Digte. 48 ß.
— Pigen fra Norge, historisk-romantisk Fortælling. 60 ß.
— Kongehallen i Bergen, Festspil med Sang. 10 ß.
For Hjemmet, udgivet af P. A. Munch og A. Munch. 1ste—4de Bind, 3 Spd. Tiltrædende Subskribenter erholde for denne Priis tillige 5te Binds 1ste og 2det Hefte. 5te Binds 3die Hefte udkommer i Begyndelsen af September d. A. og senere et Hefte hver Maaned.
J. W. Cappelen.

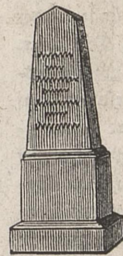
Nedsat Bogladepris.

For at realisere Restoplagene af efternævnte Skrifter er Bogladeprisen nedsat saaledes:
Beskrivelse over Slesvigs Land og Folk
af N. Schmidt. För 83 ß, nu 33 ß.
Gustav III og hans Tid
af C. V. Bergmann.
För 2 Spd, nu 99 ß.
Slesvigske Folkesagn, udg. af Fr. Fischer.
2det Oplag i elegant illust. Omslag.
För 116 ß, nu 50 ß.
Fortællinger af Claus Groth
ved Dr. E. Rosenberg. För 83 ß, nu 42 ß.
Dansk Soldaterliv, Fortælling af G. h.
För 116 ß, nu 50 ß.
En Kjærligheds-Historie,
Fortælling af G. h.
För 1 Spd. 12 ß, nu 50 ß.
Expl. faaes i alle Landets Boglader.

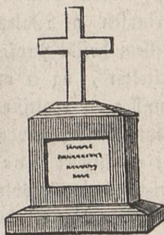
Udkommen er 2det Oplag af
Botanisk Lommebog for Skoler
af T. Dahl,
til Brug for Eleverne ved botaniske Vandringer, indeholdende letfattelig Beskrivelse af over 370 Arter af de almindeligste vildtvoxende danske Planter samt et Tillæg med Forklaring af de i Bogen forekommende terminologiske Udtryk. 2det Oplag. Priis 33 Sk.

Paa mit Forlag er udkommet:
Fortællinger af Fædrelandets Historie.
Folkelæsning ved Sigwart Petersen, 3die Hefte, 10 Ark 8vo. Priis 30 ß.
Subskriptionen paa dette Værk staar fremdeles aaben og kan tegnes i alle Landets Boglader. For Subskribenter vil Bogen koste komplet 1 Spd.
J. W. Cappelen.

Gravmonumenter.

Alle Slags Gravmonumenter, Plader, Rammer af Granit med eller uden Marmorkors og Plade leveres efter Tegninger til billig beregnede Priser af
John F. A. Költzow.
Christiania. Skippergaden 27.
☞ Bestillinger paa Monumenter, som ønskes færdige strax til Foraaret, bedes opgivet snarest muligt.

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:
Robinson Kruso's
Liv og Hændelser.
Bearbeidet
efter Daniel Defoës engelske Original
af
Anthon Bang.

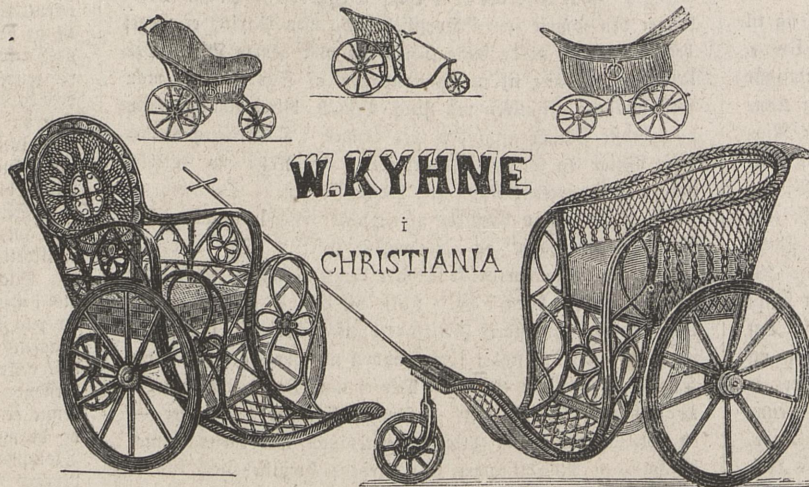
270 Sider med 45 Billeder. Pris heft. 36, eleg. indb. 60 ß.

Fra Pressen er nu komplet udkommet paa mit Forlag:
Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet.
Udgiven efter offentlig Foranstaltning, 40 Ark 8vo. Bogen erholdes indbundet i tre Bind for 50 ß og i et Bind for 36 ß.
Tillæg til Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet. Udgiven efter offentlig Foranstaltning. 10 Ark 8vo. Priis indb. 24 ß.
J. W. Cappelen.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:
Opgaver og Veiledning til Hovedregning i Almueskoler af L. F. Olsen, 3die Oplag, gjennemseet af Feragen. Pris indb. 36 ß.
Christianssand i August 1864. S. Thomassen.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:
LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill. J. W. CAPPELEN.

anbefaler sit Kurv- og Kurvmøbel-Magazin, der stedse vil være forsynet med Alt til Faget Henhørende. Et stort Udvalg af Børne- og Syge-Vogne haves paa Lager og anbefales til billigst beregnede Priser.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 35.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 28. August 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Svar.

Nej, den er ikke død endda
Nordens Aand, den er ikke knækket; —
skjønt den er ussel og nervesvækket,
skal den dog styrkes til Daad endda!

Derfor faldt Jern i vort Drikkevand,
derfor vi sættes paa Sorgens Strand,
hærdes af Isen i Nordenvinden,
pidskes af Smertens Salt paa Kinden.
Derfor ser Øjet ei Sejl paa Leden,
at det skal øves mod Evigheden!

Snart der voxer en stærkere Slægt,
ammet af Harm og Frihedslængsel,
tirret af Haan og Smaaheds Trængsel,
den vil vælte vor Skjændsels Vægt!

Den vil herske med gjæve Sønner
frit i Norden, det stærke, hele,
og naar Europa i Krudtdamp stønner,
endnu engang med Tysken dele!

Men vor Races historiske Kald
aabner sig først, naar Alt er jevnet;
den, som Herren til Stort har evnet,
har han ikke bestemt til Fald.

Hør, hvad Herren har talt til os:
rydde du skal i kolde Norden,
derfra som Vaarflom over Jorden
vælte din Styrkes springende Foss, —
vande med Blod de Andres Ager,
bryde den op, saa Sæd den tager;
men til dig selv slet Intet bære,
kun dine Saar og saa din Ære.

Uden Uret og Andres Land
ensom du bo paa egen Strand;
mellem de blandede, travle Folk
hel du være Min Helheds Tolk.

Blandede Folk har ingen Hvile;
Tvivlens, Opfindelsens tusinde Veje
fredløst med Kain de frem maa ile,
tæres af Lyst til Andres Eje.

Store de vorde og Ingen frygte,
bygge sig Throner af Undertrykte,
knuse de Svage; — men Smertens Hvin
flyver og tænder de røde Lyn!

Kjæmperiger vi styrte saa,
stort var Modet, men større Faldet;
snart vi lignende Rædsel faa:
tusindaars Synd for Dommen kaldet.
Hør, det skriger! Hør Slavernes Røst!
Brødrene svarer dem snart i Øst:
Vogter da vel Kulturens Sommer,
Krigen og Pesten og Hevnen kommer!
Blodstrømmen vælter og Ilden spruder,
Skogene voxer og Ulven tuder,
snart i Forfærdelsens Tordenbyge
Mødre sig dræbe og Byer ryge,
Sandheden dør under Løgnens Hæl,
Staterne rives som Tøj i Laser,
Skjul ej finder den jagede Sjel,
Herren er borte, Sandserne raser! —

— Da skal, o Nord, dit skyldfrie Sind
straale derover som Fjeldets Tind,
Dalene mørknes af Uvejrsvreden,
medens du skinner i Tankefreden!

Naar det saa stilner, og nye Kræfter
vaagne dernede og strækker efter
Freden og Lyset, — din snerene Top
viser dem Vej til Himlen op!

Bjørnstjerne Bjørnson.

Oskar Patrick Sturzen-Becker.

Familienavnet skriver sig, efter hvad Manden selv fortæller, oprindelig fra en dristig Fribytter i det fjortende Aarhundrede, Claus Størtebecker, „Admiral“, hvis Bedrifter hans aandrige Ætling i det 19de Aarhundrede har gjort til Gjenstand for et Digt, hvori det skildres, hvorlunde han i sit Flag som Skjoldmærke førte „en bägare, störtad upp och ned“, hvilket Symbolums Betydning han udlagde saaledes:

„så lyster det mig intill min död
at tömma den giriges öfverflöd,
men, gör han sig dervid gul och grå,
kan lätt han sjelf på sitt hufvud stå
en smula fortare, än han vill.“

Saa længe føiede imidlertid denne selvgjorte „Admiral“ sin ubetvingelige Lyst til at sætte andre Folk paa Hovedet, til det kom til at koste ham hans eget; i 1402 fik nemlig en hanseatisk Flaade under Anførsel af den hamburgske Borgemester Nikolaus Schocke fat paa ham, og den djerve Havdrot blev halshugget paa Grasbrook ved Hamburg.

Kan nu Sturzen=Becker end ikke lede sin Ættavle op i selve Vikingetiden, ser man dog, han kan rose sig af et krigersk Udspring. I flere Aarhundreder tabte Slægten sig imidlertid i fredelige Sysler og Idrætter, indtil igjen i vore Dage dens gamle Krydsernatur løftede sine Krav i vor ærede Samtidige, Skandinaven Orvar Odd; thi han vedkjender sig ialfald i et Punkt freidig Frændskabet med den gamle hanseatfiendske Admiral og paastaar deri at høre „Blodets Røst“:

„Men den, som sägnen quad och satte rim dertill,
han är en fredlig man, som ingens ofärd vill,
och gerna för borgmästare och råd med flera
han tar helt ödmjuk, när han går förbi, åt hatten;
dock är och blifver blodet tjockare än vatten,
och när han ser og när han högljudt hör skrodera
en probenreuter utaf firman Börsenhalle,
då börjar något liksom spöka i hans skalle,
det sprittar i hans fingrar och hans blod får fart,
en stridslust fyller upp hans hjerne underbart,
och på hans läppar spelar ordet, trotsigt nog:
Ur vägen, pepparskutor, för min fria bog!
hej, seglet bättre än i topp, och så framåt!
storm fejar luften, dristig vilja lifvets stråt;
hur böljan skummar och hur skrofvet än må vagga,
frisk vind är min, och gammal kurs och gammal flagga!“

Sturzen=Becker blev født i Stockholm den 28de November 1811 og blev i en ung Alder Student ved Upsala Universitet, hvor han i 1833 tog den filosofiske Doktorgrad. Hans Studenteraar faldt saaledes omkring Julirevolutionen og de den ledsagende Rørelser. Nu havde det vist aldrig været Naturens Tanke, da den skabte ham, at udstyre ham med nogen særlig Evne til blind og lydig Agtelse for det Hævdvundne blot i dets Egenskab af bestaaende og helliget ved gammel Skik og Brug; dertil havde den lagt et altfor stærkt skeptisk Drag i ham, og da dette i den stentunge Konservatisme, som i hine Dage raadede i alle Retninger af det offentlige Liv i hans Fædreland, havde fundet den gunstigste Jordbund til at slaa Rod og trives i, var Intet naturligere, end at en Begivenhed som Julirevolutionen med den Luftning, den førte ud over Europas Stater, maatte virke i høi Grad frigjørende og styrkende paa en saa bevægelig og livlig ungdommelig Aand som hans, der gjerne kan betegnes som født Oppositionsmand. Han havde allerede tidlig følt og fulgt literære Tilbøieligheder, men havde, ligesaalidt som nogen anden ung svensk Forfatter i hine Dage, der troede sig kaldet til poetisk Frembringelse, kunnet undgaa at bøie sig for Tegnérs magiske Indflydelse; han havde i dennes Maner skrevet et episk Digt „Romarskölden“, hvis Uselvstændighed og Umodenhed han dog selv inden ret lang Tid fik mere end en Anelse om; han havde endvidere forfattet et Par Fortællinger, med hvilke han dog heller ikke var rigtig fornøiet. Studenterlivet havde ogsaa givet ham Anledning til at skrive en hel Del lyriske Digte, i hvilke det dog af og til kunde hænde, at han ikke tegneriserte saa helt og holdent; enkelte af dem vidnede om et ganske eget Anlæg.

Saasnart han var bleven færdig med sine akademiske Studier, flyttede han ind til Stockholm, hvor han strax fik Ansættelse i Finantsministeriet; men da han allerede nu var en erklæret Tilhænger af de stedse friskere og friskere frembrydende liberale Ideer, høvede denne Plads ham ikke længe, hvorfor han allerede Aaret efter (1834) frasagde sig den og traadte ind i Redaktionen af det af Lars Hjerta i Slutningen af 1830 oprettede Aftonbladet. Dette i Sveriges Journalistik reformerende Blad indskrænkede sig i hine sin Ungdoms Dage ikke til at virke for Opnaaelsen af sit Maal alene ved en grundig og belærende Drøftelse af Tidens store Spørgsmaal; det lagde ret fuldt saa meget an paa at bearbeide og vinde den almindelige Mening og Stemning for sig og dermed for sine Anskuelser, ved glad humoristisk eller bidende satirisk Polemik mod sine tal- og indflydelsesrige Modstanderes mosgroede Troessætninger i de forskjelligste Retninger, saavelsom ved en pikant spøgende Fremstilling af, hvadsomhelst der tilbød sig, der var nogenledes egnet til at forebringes Almenheden paa Prent. Og i denne Retning var det fornemmelig, at Sturzen=Beckers Medarbeiderskab snart blev af Betydning og vakte almindelig Opmærksomhed. En vakker Dag var „Tegnériden“ som strøgen væk af ham, og igjen stod Orvar Odd, det vil med andre Ord sige Feuilletonens Skaber i den svenske Literatur; fra den Dag af særkjendtes han for sin „sprittande penna“, og siden har dennes Fostre — saavel i Vers som i Prosa — hørt til yndet Læsning i Sverige. I en temmelig orvaroddsk Autobiografi har han selv udtalt sig herom paa følgende Maade: „Som æsthetisk Forfatter turde Sturzen=Becker nyde nogen Popularitet i sit Fædreland. Hans Begavelse i saa Henseende vil jeg lade staa hen; mig har det altid forekommet, som om Hemmeligheden ved den Smule Fremgang, han har havt i den literære Verden, nærmest laa deri, at han besidder Noget af det, man kalder Stil, og en Stil, der tilvisse nu og da er, hvad Svensken kalder „piquant.“

Dette kan være sandt nok; men hans Stils Pikanteri er ikke frit for at være dygtig koket. Man beskyldte ham i Begyndelsen for at herme efter Heinrich Heine og Jules Janin; var nu dette end et stærkt Udtryk, har man dog med disse to Navne nævnt hans Mønstre. Forresten bevægede han sig fra første Stund af med sjelden Smidighed i denne mere europæiske end svenske Feuilletonstil og behøvede ikke lang Tid til at øve sig op, før den stod ham, som om den var ham i Kjødet baaren og ikke blot udi Klæderne skaaren; han havde i den fundet et fyldestgjørende Udtryk for sin aandelige Eiendommelighed, sit jevne, om end ikke meget spillende Lune og sin Evne til at gaa rask løs paa en Sag og at afvinde den en eller anden interessant Side. Der kan naturligvis her ikke være Tale om at give en blot nogenlunde fuldstændig Oversigt over Frembringelserne af en mere end trediveaarig uafbrudt flittig Forfattervirksomhed i de forskjelligste Retninger — mangengang af temmelig forsvindende Betydning; han siger selv, at han har „forsøgt sig i de allerfleste Arter af Literaturen: som politisk Forfatter, som Digter, som Romanforfatter, som Literærhistoriker m. m., fremfor Alt som Feuilletonist.“ Han begyndte i 1860 en Udgave af „Samlade Arbeten“, hvis første Bind „Grupper och Personnager“ indeholder en særdeles livlig og underholdende Oversigt over de betydeligere æsthetiske Forfattere i den svenske Literatur i dette Aarhundrede saavelsom over enkelte mere fremragende artistiske Personligheder (f. Ex. Skuespillerinden Emilie Högquist). Bogen oversattes næsten øieblikkelig paa Tydsk, og har overalt, hvor den er bleven læst, fundet megen Anerkjendelse. Som andet Bind udgav han for første Gang et større fortællende Digt med aldeles modernt Tilsnit, „Grefvinnan Gruffiakin“, som vi specielt ville anbefale dem af vore Læsere, der maatte ønske at danne sig et Skjøn om hans poetiske Retning og Evner. Som i mange af hans bedre lyriske Digte (der første Gang samledes i „Min fattiga sångmö“) dæmrer ofte en blød, næsten vemodig Følelse frem gjennem den syrlig satiriske Farve, hvori Skildringen er holdt. Paa hans vanlige Vis vanker der alt som tiest en ironisk Snert snart til Høire, snart til Venstre, medens den romanagtige Fortælling bevæger sig mageligt fremad gjennem de mest vexlende rhythmiske Former, der ofte har en ret fornøielig Klang. I „Brunt och Rosenrödt“ har han samlet flere mindre fortællende Digte, hvoraf det i Skotland spillende „John Faa“ fortjener at fremhæves, og som „La Veranda“ har man faaet et Udvalg af hans humoristiske Smaastykker. Samlingen er endnu langtfra sluttet. Størstedelen af hans talrige Arbeider ere blevne til under en saare ihærdig journalistisk Virksomhed. I 1834 blev han som sagt Medlem af Aftonbladets Redaktion, og i denne Stilling blev han staaende til 1844, da han kom til at gjæste Kjøbenhavn, hvor han snart traadte i intimt Forhold til de mest fremragende Forkjæmpere for Skandinavismen, og fra den Tid af kan hans Liv siges at have været viet til denne Tankes Fremme. Den nærmeste Anledning til, at hans første Ophold i Kjøbenhavn blev mere end et flygtigt Reisebesøg, gav maaske en Opfordring fra det da bestaaende „skandinaviske Selskab“ om at holde en Række Forelæsninger over svensk Literaturhistorie. Han efterkom Anmodningen; men inden han blev færdig med det Hverv, han havde paataget sig, havde han vundet et nyt Blik paa de politiske Forhold i Norden, der manede ham til for længere Tid at fæste Bo i Danmarks Hovedstad. Han blev der da ligetil 1847, uden at dog derfor hans Forbindelse med Aftonbladet blev afbrudt; tvertimod kunde man stadig i dette Blad finde Bidrag — Korrespondancer, Köpenhamnskurirer m. M. — under Mærkerne S. B. eller O. O., medens man samtidig tidt og mangen Gang vilde kjende hans Pen i Artikler i „Fædrelandet“ — han drev det nemlig snart saavidt i praktisk Skandinavisme, at han skrev det Danske ligesaa smukt og rent (ja renere) end sit Modersmaal, om end ikke med det egne Sving som dette. Selv tyder han i den omtalte autobiografiske Skizze („Illustreret Tidende“, 3die Bind) hen paa, at man „vistnok ikke uden al Grund“ har holdt ham „mistænkt for til sine Tider ogsaa at have havt sine Fingre med i visse franske Dagblade“; man tør da være vis paa, at det har været for at gjøre Propaganda for Skandinavismen. En saadan Forbindelse med den franske Presse er sandsynligvis bleven lettet ved hans gjentagne Besøg i Paris.

I 1847 forlod han endelig Kjøbenhavn og flyttede over til Helsingborg, hvor han grundlagde det endnu udkommende Blad „Öresundsposten“, som han i 1854 solgte for at vende tilbage til Kjøbenhavn, hvor han denne Gang paa korte Afbrydelser nær blev til 1862, beskjæftiget med forskjellige literære Sysler. Siden 1861 er det bleven stedse sjeldnere at finde Bidrag af ham i Aftonbladet. I 1862 flyttede han atter tilbage til sit Fædreland — for at slaa sig til Ro der i Længden? Ja, det er maaske et Spørgsmaal, han for Tiden neppe selv kan besvare.

— k.

Oskar Patrick Sturzen-Becker.

Musikalske Physiognomier.

(Af „All the year round“ ved C. B.)

[Slutn. fra f. Nr.]

Paukeslageren er ikke alene en udmærket Musiker, begavet med et fint Øre, men han maa ligeledes besidde visse physiske Kvalifikationer (f. Ex. et smidigt, bøieligt Haandled), der ere aldeles nødvendige for ham, hvis han attraar Navnet Kunstner. Da nu imidlertid blot Musikere af Faget ere istand til at forstaa og skatte hans Fortjenester, lider han stedse af saaret Forfængelighed og bliver kummerfuld og en Misanthrop. Hvor mange ubetydelige Pianister, usle Violinister og ubekjendte Sangere blive vel ikke feterede i Samfundet og rigeligen belønnede, medens Paukeslageren, denne fuldstændige Musiker, der ofte endog er kyndig i Kompositionslære, lever ringeagtet af den ubetydelige Løn, han faar i Orchestret! Alt dette skriver sig blot fra, at Pauken ikke har Adgang til Selskabsværelset, og at Damerne ikke kunne vise sig behagelige og interessante ved at affektere Besvimelse af Fornøielse over et heldigt Slag!

Paukeslageren iagttager i alle sine Handlinger den største Nøiagtighed. Han betaler sine Kjøbmænd regelmæssig, og aldrig staar hans Navn paa nogen Regning. Lig subalterne Bureaukrater bærer han aldeles udslidte Klæder, men nette ere de, saavidt muligt. Adskillige udmærkede Komponister, blandt hvilke vi først og fremst maa nævne Adolphe Adam, begyndte sin musikalske Bane med Pauken. Duprez, den berømte Operasanger, slog Pauken, førend han blev Tenorist.

Den mest berømte af disse Kunstnere er dog upaatvivlelig Schneitzhöffer, der var ansat som saadan ved Operaen, og desuden er fordelagtig bekjendt som Komponist af flere betydeligere Værker, hvoriblandt „Sylphiden“, Taglionis Triumf. Skjønt med et Navn, mere tydsk end Tydskland selv, var Schneitzhöffer Franskmand, Gascogner af Fødsel og Sind. Et helt Bind kunde fyldes med Beretningen om alle hans excentriske Luner og Puds. Det første, og maaske det mest originale, spillede han Pariserne ved sin første Ankomst til deres Stad, hvor det var hans Agt at nedsætte sig som Sanglærer. Idet han vidste, at hans Navn, fuldt af Konsonanter som det var, aldeles umuligt kunde udtales af parisiske Læber, skrev han paa sit Kort:

Schneitzhöffer,
(udtales Bernard)
Sanglærer.

Denne Spøg udbredte hans Navn hurtigere, end om han havde averteret aarvis i samtlige Aviser.

Hoboer, Tamburiner og Fløiter vare længe de eneste Instrumenter, hvortil Franskmændene i gamle Dage dandsede sine „branles“ og „gaillardes.“ „Hoboen“, siger Père Mersène, „egner sig fortrinlig for store Forsamlinger, saaledes som Baller, Bryllupper, Landsbyfester og andre offentlige Forlystelser, paa Grund af den stærke Lyd, den frembringer, og dens udmærkede Harmoni.“ Til Trods for moderne Forbedringer, der egentlig have gaaet ud paa at dæmpe og afpasse Tonerne noget mere, kan ikke Hoboen anvendes til brillante og hurtige Bravourstykker. Dens Mekanisme er fremdeles mangelfuld, og mange Passager, der ere mulige i en Toneart, kunne ikke udføres, naar Tonearten forandres. Men om Hoboen staar tilbage i brillante Passager, har den andre værdifulde Egenskaber: den er mild, pastoral, simpel og rørende. Intet Instrument synger yndigere Bjergboernes rene og uskyldige Sange.

Hoboisten er, lig sit Instruments Tone, alvorlig, kjærlig og frygtsom. I Elskov er han mindre lidenskabelig end Violinisten, men man kan stole paa ham. Den Kvinde, der ønsker at faa sig en trofast Husbond, hvilket alle Kvinder gjøre, kan intet Bedre gjøre end at ægte en Hoboist. Hans Hus er meget ordentligt og tyder paa økonomisk Sands. Af alle Orchestrets Medlemmer er han maaske den Eneste, som eier en Sparebankbog. Uden egentlig at gjøre Fordring paa Elegance er han altid meget respektabelt og i Særdeleshed overordentlig net klædt. Hans Vaner ere meget magelige og rolige, og han sparer paa sine Ord. I „møblerede Værelser“ logerer han aldrig. Alting omkring ham er omhyggelig ordnet. Hans Musikbøger — en sjelden Omstændighed hos Musikere af Profession — ere aldrig slængte omkring paa Stole og Borde, men stillede ved Siden af hinanden i Række paa et dertil bestemt Bord. Hoboisten indfinder sig punktlig til alle Prøver og er en af de Første til at tage sin Plads i Orchestret, naar Ouverturen skal begynde. Følgelig er

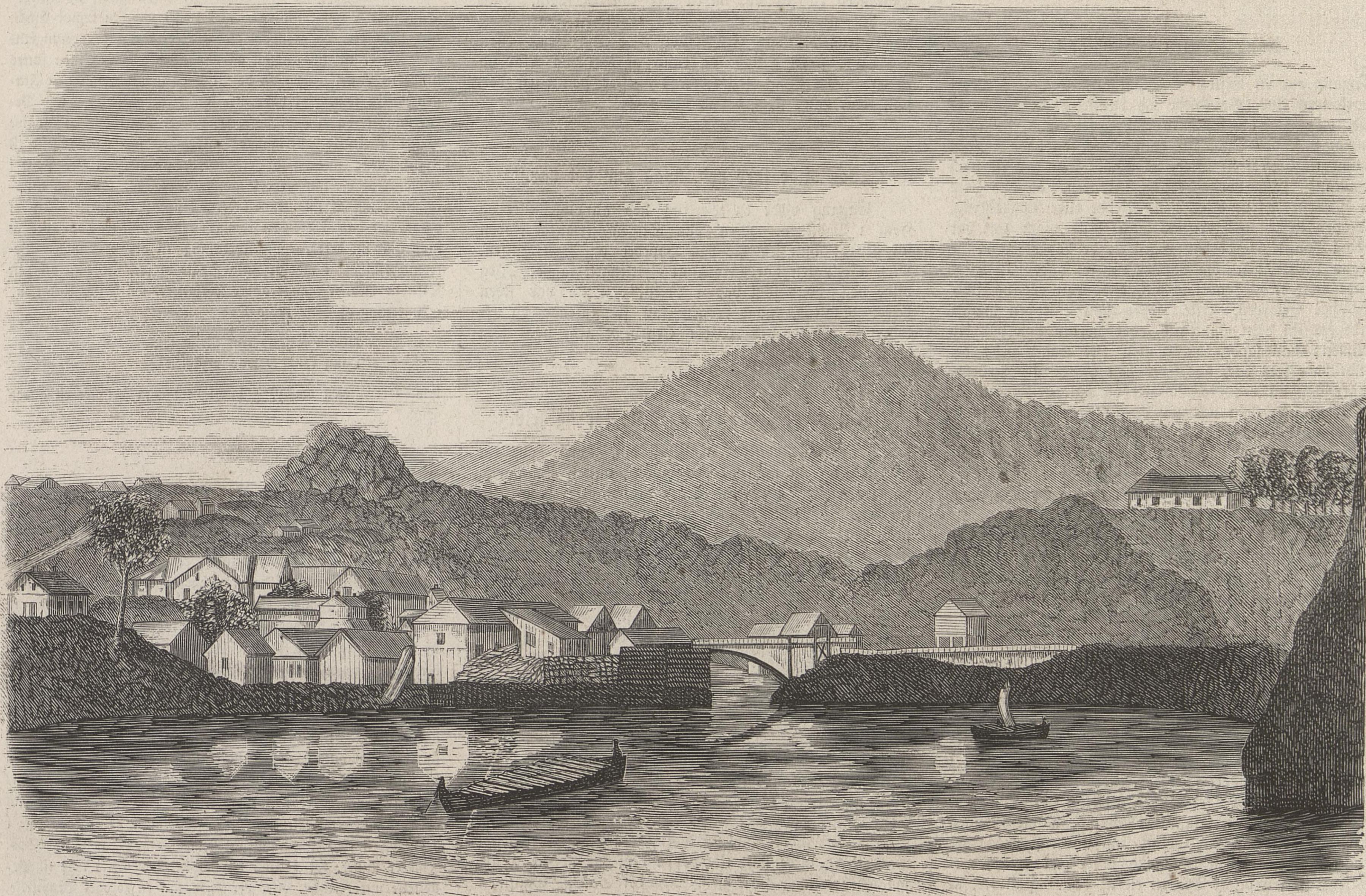
det meget sjeldent, at hans Maanedsgage lider nogen Formindskelse ved Mulkter, paalagte ham i Maanedens Løb. Hoboisten øver sig staaende foran sit Nodebord med begge Hænder paa Instrumentet. Denne Stilling giver nødvendigvis til Slutning den hele Person en vis Stivhed. Desuden bevirker ikke Hoboens Musik, der temmelig hyppig er monoton og alvorlig, disse Nakkevridninger, som hos nogle Kunstnere saa hyppig anvendes, for at lægge større Udtryk i Passager af mere lidenskabelig Karakter. Følgen heraf er, at Hoboisten, naar han udfører en Solo, er en fuldstændig Marmorstatue.

Naar Violinen opfandtes, er meget omtvistet. Nogle antage, at den bragtes til Europa ved Korsfarerne, som havde lært den at kjende hos et eller andet indisk Folk. Andre holde for, at den er af fransk Oprindelse, saaledes som det synes antydet i de ældste italienske Musikstykker, hvor den betegnes som „piccolo violino alla Francese.“ Den ældste Violin, man kjender, var forarbeidet af Jean Kerlin, en bretagnisk Luthmager, hvis Navn den bærer med Aaret 1449. Den var i Mr. Koliker's Besiddelse i Paris i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Ordet Violins Etymologi er ligesaa uvis som den nøiagtige Tid for dens Opfindelse.

At dømme efter de talrige, men frugtesløse Forsøg, der ere blevne gjorte for at omdanne Violinens Form, ledes vi til at tro, at den for længe siden har modtaget sin architektoniske Fuldendelse. Violinforarbeiderens Kunst er den eneste, som ingen Fremskridt gjør. Hans Anstrengelser gaa ikke ud paa at forbedre, men blot paa at efterligne Magini, Steiner, Guarnerius og Stradiverius. Violinens Bygning, der tilsyneladende er saa simpel, at det ser ud, som om den blot var dannet af fire ulige store Stykker Træ, et Haandtag og fire Skruer, er ikkedestomindre meget indviklet. Der er i dens Bygning uigjennemtrængelige Mysterier, som forbause og forvirre Videnskabsmænd. Dog, det er sikkert, at de gamle Mestere lededes ved akustiske og mathematiske Grundsætninger. Hvorledes det nu end forholder sig med dette, saa er Traditionen om disse Principer gaaet tabt, saaledes som det tydelig viser sig af den Mængde slette Violiner, der forarbeidedes i Europa i forrige Aarhundredes Slutning.

Violinen er udentvivl det mest poetiske, mest lidenskabelige og udtryksfulde af alle Instrumenter. I Orchestret hævder den en saa fuldstændig Forrang for Blæseinstrumenterne, at de aldrig kunne betragtes som dens Rivaler. I Symphonier saavelsom i Akkompagnement holder Violinen bestandig den musikalske Konversation oppe. Dens fire Strænge give den mere end fire Oktaver. Dens Tones udmærkede Egenskaber, Blødhed i Forening med Livfuldhed, gjør den fuldkommen overlegen, og med Hensyn til at kunne modulere Lyden og give lidenskabelige Passager Eftertryk kappes den med den menneskelige Stemme.

Violinens sympathetiske og udtryksfulde Toner og den lidenskabelige Musik, hvis dramatiske Fortolker den er, har uimodsigelig en ikke umærkelig Indflydelse paa Violinistens „Moral.“ Han er i Almindelighed lidenskabelig, irritabel, ustadig, stolt, følsom til Overdrivelse, men frygtagtig. Hans Munterhed har ligesom Violinens et Anstrøg af Galskab, ofte af det Burleske. I sin Skjæmten leger han med Ord, ligesom han leger med Noterne, naar han spiller Paganinis „Carneval de Venice“ eller Pilet's „Malbrook.“ Han er sørgmodig, uden at have Noget at sørge over, men i næste Oieblik kan han være ligesaa munter, som han før var mørk. Du taler til ham, og hans Tanker ere beskjæftigede med noget ganske Andet. Violinisten har Forudanelser og Visioner, og han er glad i Eventyr og Hexehistorier. „Djævelens Sonate“ maa nødvendigvis være en Violinists Komposition.

Ulefos.

I hans Ydre ere mange Træk fremtrædende. Hans Ansigt, fuldkommen ovalt, er blegt, Næsen lang og fantastisk, Munden gabende og Oinene smaa, men ildfulde og fortryllende. Figuren er slank. Saa Nogen nogensinde en virkelig Violinist, som var fed? Som en charakteristisk Biomstændighed kan bemærkes, at hans Haar stedse er langt.

Med Hensyn til sin Dragt er han nøieseende, og han ynder særdeles at have mange Juveler. Adskillige af de Naale og Ringe, han bærer, kunne være givne af store Mænd som Tegn paa deres Tilfredshed, men andre, og det de fleste, har han selv kjøbt; men han udgiver dem alle for kongelige Gaver. Violinisten var den sidste Mand i Frankrige, der opgav Stropper i sine Benklæder. Hans Frak er bestandig vel igjenknappet, og paa hans lakerede Støvler kan Ingen finde Noget at udsætte.

Naar han spiller offentlig, anstrænger Violinisten sig for at opvække Auditoriets Interesse ved søgte Stillinger og lynende Blikke. Hans Hensigt er at frembringe Effekt som et overnaturligt Væsen; det er hans fixe Ide og en af Aarsagerne til hans Held. En Violinist med lette Manerer og et Ansigt som en trivelig Handelsmand vilde ikke være en Violinist, men ret og slet en Violinspiller, — hvilket er en ganske anden Ting.

Ulefos.

Naar man, efter at have gjennemstreifet Øvre Thelemarkens nøgne og fattige Dalstrøg, kommer ned til Hitterdalsvandet og har installeret sig paa den patriarkalske Statsraad Stang, er man med Et hensat i en ny Verden. Magelig og behagelig glider Dampskibet ned ad Søen og pladsker med sine store Hjul i Vandet, som om det ikke havde andet at gjøre, end at tage sig en lille forfriskende Svømmetur paa den hede Sommerdag; Tømmerflaaderne, der ligge og vente paa at faa hænge bagpaa, har det øiensynlig slet intet Hastværk med, og jeg skulde næsten tro, at de havde skrevet sig bag Øret det ligesaa skjønne som sande Ordsprog, en af vore Rorkarle trakterede os med paa Tinsjøen i Anledning af vore fromme Ønsker om en hurtigere Befordring, „chi va piano, va sano, e chi va sano, va lontano.“ Snart drage Bredderne sig nærmere sammen, og Skibet glider om en løvdækket Odde ned i Elven, der i de mangfoldigste Slyngninger drager os nedover, idet den snart aabner os en liden Bugt, hvor Vandet strømmer tilbage og ligesom ikke vil forlade det stille Skjulested, snart fører Skibet tæt ind under en nøgen Fjeldknat. Endelig aabner Landskabet sig igjen; vi er nede paa Nordsjøen. Man kaster et sidste Afskedsblik paa Fjeldsletterne oppe ved Gausta, hvis dristige Storhed man nu mindes med ublandet Begeistring, efterat man ikke mere behøver at indskrænke den Næring, hvormed man skulde holde den patriotiske Flamme ilive, til Spegekjød og sort Kaffe med Smør i. Solen begynder at sænke sig, og Luften bliver friskere; man spadserer op og ned paa Kommandobrættet, hvor, tiltrods for den fortrinlige Orden, alle Andre end Kapitainen synes at føre Befalingen — eller ialtfald Ordet; det hele Reiseselskab har snart placeret sig deroppe i en støiende Klynge, midt i hvilken Styrmanden med stoisk Ro staar saa urokkelig som et af Pastor Wolffs norske Fjelde og dreier paa sit Hjul.

Langt nede paa den vestlige Bred af Nordsjøen ligger Ulefos. Det præsenterer sig som en hel liden By, og i Virkeligheden bor her vistnok mindst en fem til sex Hundrede Mennesker, de fleste naturligvis be=

skjæftigede ved Jernværket eller Sagbruget, der ligge hver paa sin Side af den Elv, der kommer frem i Midten af vort Billede, eller ialtfald burde komme frem der med et lidet Fossefald, hvis Tegneren har gjort sin Skyldighed. Landet tilhøire tilhører Familien Aall, hvis statelige Residents paa Høiden af Bakken den tætte Skov skjuler for os; tilvenstre er Jernværket med alle dertil hørende Bygninger, og endnu længere ud, længere end Afbildningen gaar, en lang Række Arbeiderboliger, der just ikke gjør Stranden meget pittoresk, men til Gjengjæld se noksaa tækkelige og vel vedligeholdte ud.

Selve Jernværket er anlagt Aar 1652; fem Aar efter gik det over til Admiral Ove Gedde. Det kom senere til forskjellige Eiere, indtil i 1835 en af Skiens Rigmænd, D. Cappelen, kjøbte det; hans Familie tilhører det fremdeles. Støberiet, der nu er i en stor ny Bygning, som vi næste Gang skulle bringe en Tegning af, beskjæftiger sig saagodtsom udelukkende med Fabrikation af Gryder og Ovne.

Islandske Folkesagn.

(Meddelte af G. A. Krohg.)

V.

Raadsdrengen i Skaalholt.

Engang var en Biskop i Skaalholt, som var meget haard mod sine Gaardsfolk og vanskelig at komme af med. De fore derfor med Vrede fra ham. Mange ønskede Biskopen Ondt for hans Harke og bade Fanden komme til ham i sit Sted. Omsider kom dog til ham en Mand, rask, rødhaaret og tætvoxen, og bød ham sin Tjeneste, og at blive hans Bryde eller Raadsdreng. Biskopen tager imod det saa meget heller, som han var stedd i Vaande, fordi han ingen Bryde havde, og denne Mand Intet talte om Lønnen, men sagde, at Sligt kunde være tidsnok at tale om, naar han engang flyttede fra Gaarden. Ikke gjorde han Biskopen nogen Rede for sin Ætt og Byrd eller hveden han var did kommen; han sagde, at det kom ikke Sagen ved; det skulde bare sees paa, hvorledes han gjorde sin Tjeneste. Tager han nu ved Gaardsstyret og fandtes det saa, at Biskopen liker ham vel og er nu kyrt nogen Stund. En gammel Bonde var i Sognet, som vidste mer end Folk flest og havde Meget at sige hos Biskopen. Braatt blev det meget spendt imellem denne Bonde og Bryden. En Dag kommer Bonden i Tale med Biskopen og siger, at han er rædd for, at Raadsdrengen hans ikke monne vorde ham blød Tue til Slut. Bonden spørger Biskopen, om han ikke tiltaler ham for det, at han aldrig kommer i Kirken før efter Evangeliet og altid far af Kirken, førend Velsignelsen er lyst over Menigheden? Biskopen sagde, at han ikke havde lagt Merke til det. Men saasnart han saa, at det var sandt, som Bonden sagde, gjør han Bryden Paamindelse om det; men Bryden stillede sig vred og sagde, at han havde Saameget at tage vare paa, at han kunde ikke være længe i Kirken, sagde, at han vilde selv raade for det, hvorlænge han skulde side i Kirken; ellers kunde han flytte. Dermed mildnedes Biskopen, og er nu Bryden hos ham i 6 Aar, uden at noget spurgtes Andet end det, at Bryden var da vorden hver Mand ulidelig, uden Biskopen. Paaskedags Natt om Lavnatten kommer gamle Bonden til Skaalholt; for han lydløst ind under Kirkegaardshegnet. Ser han, at 3 Mænd holde paa med Noget omkring Kirken og er Bryden en af dem. Han ser, at de ere i Ferd med at slaa Baand og Snører om Kirken og over den, og siger Bryden Alt, hvad der skal gjøres, og tykkes Bonden vide, at hine ere Brydens Tjenere. Begge vare de stygge og ildske at se til. Men saasnart de vare ferdige med at faa vævet Baandene om Kirken, saaledes som dem likte, hører han, at Bryden siger dem, at i Morgen, saasnart han kommer ud af Kirken, skulde de være hver paa sin Side af den og tage i Festerne, men han vilde være ved Døren og holde i Baandet der, og kunde de saa faa sænket Kirken med alle dem, som i den vare. Saasnart Bonden saa, hvad de holdt paa med, og kunde skjønne deres Forehavende, drager han sig bort fra Hegnet, gik til Biskopen, vakte ham og sagde ham Alt. Biskopen blev forferdet, men Bonden siger, at „ikke duger nu Raadløshed"; han bad ham vaage det, som efter var af Natten og gange Dagen efter selv i Stolen. Selv skulde han holde igjen for Bryden, om han vilde ud, og skulde Biskopen da lyse Velsignelsen, og monne den da duge med Guds Hjælp. Bonden tog sin Lommekniv og rister hist og her Korsmerke i Kirken; Ingen vidste, hvad det skulde tyde, uden han selv; thi han gjorde det, for at skjere over Baandene, som Bryden havde flettet over den om Natten. Biskopen steg i Stolen og Bryden kom i Kirken efter at Evangeliet var læst; var han meget mørk og uvenlig, og blev ille ved, da han saa, at Biskopen var selv i Stolen. Dette ser Biskopen og holder nu sin Tale efter det, som Aanden indgav ham. Intet Mandsbarn var i Kirken, som ikke taaredes ved hans Tale, men Bryden blev snart bleg som Lig eller svart som Sod, og da det led paa Talen, stikker han op og vil ud. Bonden træder i Veien for ham ved Døren og siger, at han havde Intet at gjøre, som det laa saamegen Magt paa, og han skulde nu til Høitiden bie Velsignelsen. Bryden blev vild og ætler at rydde Bonden fra Døren; men dertil var ingen Kost. Biskopen ser, hvad kommet er, og lyser Velsignelsen med opløftede Hænder; for Bryden da at sige ned i Golvet, men Bonden havde i Barmen sin Davids Salter, tager den og slaar ham med i Hovedet, saa Hjernen braſt ud i samme Stund, som Biskopen endte. Da takkede Biskopen for sin og Menighedens saa øiensynlige Frelse fra den Ondes Baghold og Trædskhed, og var siden bedste Mand imod Bryder sine.

VI.

Isen.

Engang vilde Djævelen veide Fisk paa Søen. Han greb da for sig, og en Ise kom for ham. Han tog den under Øinene og sees der siden svart Plett paa Isen; det var Fingerspor efter Djævelen. Isen tog da et sterkt Tilløb og rann af Kølskens Klør og er end svart Raak (eller Rende) efter paa Isen der, som Klør hans strøges paa begge Sider.

VII.

„Jeg vilde fare ned, hvad som det var."

Engang vilde en Kjerling ned ad Lugehullet og frem i Badstuen. Men paa Stigen skridnede Foden for hende; hun styrtede paa Hovedet og brød Halsen. Men i Flugten hørde Folk, at Kjerlingen sagde: „Jeg vilde ned, hvad som var i Veien." Dette har siden været Maaltag, naar Nogen far fremfusende og ikke lader sig afholde ved Noget: Jeg vilde ned, hvad som det var.

VIII.

„Godt er at gjøre vel og hitte for sig selv."

Engang predikede en Prest om, hvor godt det var at give, thi man fik det syvfold lønnet. En Dreng var i Kirken fra et Kot der i Nabolaget; han hjalp sin blaafattige Moder med Arbeide og aatte hun Intet uden en Ko, men Presten aatte 6 Køer. Saasnart han kom hjem, sagde han Moder sin, hvor godt det var at give, og vil for alle Moner fare med denne ene Ko til Presten og give ham den. Moder hans vilde det ikke; men hvad som hun siger, far han afsted med Koen til Prestegaarden og giver den til Presten. Presten takker for Gaven og tykkes vænt om det. Nu bar saa til noget senere, at Prestens Køer komme hjem til Kotet, og saasnart Drengen ser dem, lader han dem ind i Fjøset og siger Moder sin, at sandt havde Presten sagt, at godt var at give; thi nu vare 7 Køer komne i Steden for den ene, som hun havde givet. Nu er om det at sige, at Prestens Gjætergut kommer til Kotet og spørger efter Køerne. Drengen sagde, han vidste Intet om dem; men 7 Køer vare komne, som vare givne Moder hans for Koen, som hun havde sendt Presten, og vilde hun ikke sleppe dem for nogen Mon, saa Gutten maa fare hjem med det Svar. Saasnart Presten hørde det, sendte han hver Mand paa Gaarden for at hente Køerne; men de kom hjem med samme Svar. Tilsidst for Presten selv afsted til Stuen, fandt Drengen og spurgte efter Køerne. Drengen sagde, at der vare komne 7 Køer, der vare sendte Moder hans for den Ko, som hun gav Presten. Presten sagde, at det var hans Køer. Drengen siger, at det kunde de ikke være; thi han havde sagt den ene Dagen, at den, som giver, faar syvfold igjen. Presten vil ikke tale mere om det, men siger, at hver af dem, som først kunde byde den Anden god Dag næste Morgen, skulde have Køerne, og for siden hjem til sig. Om Kvelden nær ved Hviletiden for Drengen til Prestegaarden og op paa Gluggen, som Presten sov under, og ligger der om Natten. Saasnart det lider under Dag, hørte Drengen, at Presten kaldte paa Raadskone sin og spurgte hende, om det nu var Tid at ride ned til Jerusalem? Hun sagde, at det var ikke langt fra. Presten for paa Fødder og noget efter kommer han ud. I samme Øieblik løber Drengen frem paa Tagaasen og bød Presten god Dag. Presten mælte: „Kom Du hid nys?" „Da I red ned til Jerusalem", sagde Drengen. Presten bad ham eie Køerne, men tie med det, som han havde hørt.

Literatur.

Folkevennen. 13de Aarg. 5te Hefte. Dette Hefte indeholder bl. A. Fortsættelsen af Overlærer V. Vogts Reise i Ægypten, det hellige Land og Syrien i 1863. Forf. gjør sig øiensynlig megen Møie for at skrive populært, — Noget, som han fornemmelig søger at opnaa ved en overmaade bred og detailleret Skildring af Alt, hvad der er hændt ham paa den nævnte Reise. Uagtet vi ingenlunde tvivle paa, at den har været særdeles interessant for Forf. selv, tro vi dog, at hans Skildringer vilde have vundet ved at befries fra meget af blot personlig Interesse og samles mere til karakteristiske Skildringer af Punkter af almindelig Betydning, der da kunde have været behandlede med mere Ro og Fuldstændighed, end nu er Tilfældet, da Forf., i sin Iver for at tage Alting med, undertiden kommer til at gjøre Hop fra det Ene til det Andet af en mindre heldig Virkning. Saaledes Pag. 379, hvor Forf., efter at have berettet, at han paa Pyramiderne tænkte „paa alle de Folkefærd, Persere, Grækere, Romere, Arabere og Tyrker, som efter hverandre have kjæmpet om Herredømmet over Pyramidernes Land", fortæller, hvorledes Napoleon „før Slaget ved Gizeh havde redet foran Armeen, peget paa Pyramiderne og raabt til Soldaterne: „Fra Toppen af disse Pyramider skue 40 Aarh. ned paa Eder." Da vi kom ned, satte vi os til at spise af den Niste, vi havde med fra Kairo." Saadanne Sammenstillinger gjør noget nær en komisk Effekt, især naar der da ovenpaa gjøres Rede for, at „Levningerne bleve ofrede til Ali-Hassan og Mohammed", at Vinen sattes tilside til Læskelse, men da de Reisende kom ud, fandt de Flasken næsten tom. Vi have ikke villet tilbageholde disse Bemærkninger, da vi have hørt, at der er Tale om at udgive Noget af Forf.s østerlandske Skildringer som Tillægshefte til Folkevennen; ligesom vi ere overbeviste om, at Hr. Vogt i denne Retning kan meddele ganske anderledes solide og interessante Ting af sine Kundskaber og sine Jagttagelser, tro vi ogsaa, at han bedre vil ramme den populære Tone ved at indskrænke sin brede, episke Fortælling til det i Sandhed Betydningsfulde; i modsat Fald frygte vi for, at han vil dele Skjæbne med de mange andre Forfattere, om hvilke Andersen, i Anledning af Claudius's Ord

„Wenn jemand eine Reise thut,
Dann kann er was erzählen",

bemærker: „Men om Nogen vil høre paa det, er en anden Sag."

*

Norge.

Christiania den 27de August.

Af den netop offentliggjorte Beretning om den norske Telegrafs Virksomhed i det forløbne Aar kan følgende Data anføres. Det samlede Antal af Telegrammer beløber sig til 164,032. Den Prisnedsættelse, som indtraadte i Begyndelsen af April forrige Aar, havde, som ventelig kunde være, en saa betydelig Forøgelse til Følge, at der fra den Tid og til Aarets Slutning i det Hele indleveredes 22,826 Telegrammer mere end i den tilsvarende Del af det forrige Aar. Det var naturligvis ikke at vente, at der øieblikkelig skulde vise sig en saa stærk Tilstrømning, at den iværksatte Nedsættelse af Portoen strax skulde vise sig direkte indbringende, og i Virkeligheden falder hele Overskuddet i Forhold til det foregaaende Aar paa det første Kvartal, medens April—December er omtrent lige i 1862 og 63. Den hele aarlige Bruttoindtægt var 98,350 Spd. Paa de Linier, der i Kinn og Lofoten har været lagt til Benyttelse under Fisket, viser der sig ogsaa en forøget Benyttelse. Af de Arbeider, til hvilke der af sidste Storthing blev bevilget Penge, blev i Aarets Løb udført Nedlægningen af en Linie mellem Batalden og Aalesund, saa at hele Traadens Længde er bleven forøget fra 452 til 477 Mile. I Gjennemsnit har der fra Indleveringen af et Telegram til dets Modtagelse paa den Station, det var adresseret til, medgaaet 34 Minutter, og af den hele Masse Telegrammer, der Dag og Nat ere afsendte, er der kun indløbet Feil i 87 Stykker; derimod er der ikke mindre end 320 Stykker, hvis Adresse ikke har været til at finde. Foruden de almindelige Depescher har Telegrafen ogsaa stadig Beskjæftigelse dels med de Tidssignaler, som to Gange om Ugen fra Hortens Observatorium sendes ud over det hele Land, dels med Befordringen af de meteorologiske Jagttagelser, som samles saavel fra vore egne Kyster som fra Østersøen og den botniske Viken. Desuden sendes der hver Morgen fra Skudenes Telegram direkte til Paris; dette indtages i den Oversigt over Dagens Veirforholde det hele Europa over, som Observatoriet der lader udgaa ved Middagstider, og af hvilke der kan drages temmelig sikre Slutninger angaaende Veirliges Tilstand den næste Dag. Endelig maa det bemærkes, at af de 144 Personer, der ere ansatte i Telegrafvæsenets Tjeneste, er 15 Damer, og af disse bestyre 3 endog selvstændig hver sin Station.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 36.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 4. Septbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Louis Adolphe Thiers

er født den 16de April 1797 i Marseille. Han var paa mødrene Side beslægtet med André og Joseph-Marie Chénier, og det var denne Families Hjælp, der satte ham istand til at besøge Lyceet i Marseille og siden i Aix tage sin juridiske Examen. Efterat han i 1820 var bleven Advokat, følte han dog snart, at han ikke saameget var skabt for Retsskranken som snarere for Politiken og Literaturen, og han kastede sig nu udelukkende over Studiet af Historie og Philosophi. Opmuntret af d'Arlatan de Lauris, Medlem af Akademiet i Aix, konkurrerede han det samme Aar til en Pris, der var udsat af det nævnte Akademi for en „Lovtale over Vauvenarges." Man fandt, at hans Opsats var den bedste, men da Royalisterne, blandt hvilke Thiers gik for Jakobiner, vare i Majoriteten, blev det besluttet, at man skulde opsætte den endelige Afgjørelse et Aar. Den unge Advokat tog en aandrig Hevn over sine Modstandere; han indsendte atter sit Manuskript uforandret, men samtidig hermed skrev han nok en Afhandling over det samme Emne, som han daterede fra Paris og lod expedere derfra gjennem Posten. Han erholdt første Pris med dette ny Arbeide og Akcessit med sit gamle. Det var i 1821, han sammen med sin trofaste Ven, den senere saa bekjendte Historieskriver Mignet, for første Gang kom til Paris, for at søge sin Lykke. Fattige og uden Beskyttere arbeidede de to Venner Dag og Nat paa at bryde sig en Vei. Thiers, der var den dristigste af de To, gik til Manuel, der var hans Byesbarn. Den berømte frisindede Taler forestillede ham for Etienne, og den 30te Novbr. 1821 aabnede Constitutionel sine Spalter for ham ved at optage nogle Brudstykker af Lovtalen over Vauvenarges. Knyttet til dette Blad som fast Medarbeider ventede han ikke længe med at gjøre sig bemærket ved sin Duelighed til at skrive om alle mulige Gjenstande. Rask til Angreb og til Forsvar, hurtig, bestemt og foretagsom, besad han allerede en klar og sikker Stil, og hans Artikler vandt Anerkjendelse, selv mellem hans Medarbeidere. Ved Siden af politiske og literære Opsatser beskjæftigede han sig tillige med Kunstkritik. I Bladet leverede han en Udsigt over Maleriudstillingen i en Række Artikler, som han senere samlede og udgav som en særskilt Bog, „Salon de 1822." Foruden en biographisk Skizze af Skuespillerinden Mistress Bellamy leverede han tillige i Høsten 1822 efter en Tur i Sydfrankrig og Pyrenæerne i Constitutionel's Feuilleton nogle livlige Reiseskildringer under Titelen „Les Pyrénées, ou le midi de la France pendant les mois de novembre et de decembre 1822."

I Oppositionens Saloner var Thiers's Lykke næsten lige saa snart gjort som i Pressen. Strax han var bleven optagen i Lafittes Hus, fortæller Loménie, gjorde han sig bemærket ved sin esprit causeur og sin Indbildningskrafts sydlandske Liv. Hans lave Vært, det vulgære Udtryk i hans Ansigtstræk, der halvt skjultes af et Par umaadelige Briller, den særegne Akcent i hans Tale, hans ustandselige Bevægelighed og en kuriøs Maade, han havde, at skyde sine Skuldre op og ned paa, hans fuldstændige Mangel paa Lethed i sin Fremtræden, Alt bidrog til at gjøre ham til et aparte Væsen. Intet syntes fremmed for ham, hverken Finantserne, Krigen eller Administrationen. Han blev en stadig Gjæst hos Lafitte, saa sig søgt af Alt, hvad Oppositionen talte af Udmærket, og blev venlig modtaget af den gamle Talleyrand.

Fra nu af begyndte Thiers at arbeide paa „Den franske Revolutions Historie", som han allerede for længe siden havde lagt Planen til. Felix Bodin, en af Constitutionel's mest anseede Medarbeidere, som gjælder for at have havt den første Ide til Værket, vilde ialtfald med sit Navn understøtte det i Begyndelsen. Men neppe var det paabegyndt, før Bodin saa, at han havde at gjøre med sin Mester, og trak sig tilbage. Paa det tredie Bind forsvandt hans Navn. De to første, der behandle den konstituerende og den lovgivende Forsamling, udkom i Høsten 1823, og i hvor høi Grad de end fængslede ved Stilens Klarhed og den dramatiske Spænding i Fortællingen, røbede de dog Forfatterens Mangel paa Indsigt. Han følte det selv og kastede sig kjækt over de Specialstudier, som hans Plan fordrede. Finantsvidenskaben lærte han af Baron Louis, Krigskunsten af General Foy og fornemmelig af Jomini. Venner, som han havde blandt Artilleriofficiererne i Vincennes, indviede ham i Reglerne for Angreb og Forsvar af Fæstninger. Geographiske og strategiske Karter, Aviser, trykte og haandskrevne Memoirer, offentlige Indberetninger, Alt raadspurgte han, som kunde give ham nogen Oplysning om Personerne og Forholdene i hin store Epoche, fra hvilken desuden enkelte Mænd, der havde overlevet den, og som Thiers nu stødte sammen med i de Liberales Rækker, skaffede ham de værdifuldeste Oplysninger. Forberedet paa denne Maade skrev han det tredie Bind af sin Historie, og det var først nu, at han viste sig at være bleven fuldstændig Mester over sit Stof.

Den franske Revolutions Historie fra 1789 til 18de Brumaire (10 Bind, 1823—27) udkom i heftevis hos Forlæggerne Lecointe og Durey, der havde kjøbt den for et meget beskedent Honorar. Den vakte alle den liberale Ungdoms Sympathier, men nød en meget forskjellig Modtagelse hos Skuespillerne i hine Begivenheder, hos Vidnerne ved dem og hos Ofrene for dem. Den gjorde imidlertid en Lykke, som efter 1830 ikke kunde andet end fordobles; indviet paa en Maade af den ny Revolution, udbredte den sig hurtig og blev populær. Udbredt, i to forskjellige Formater, i over 150,000 Exemplarer, har den, uden at medregne de talrige Eftertryk, oplevet mere end 15 Oplag. Faa Bøger have øvet en større Indflydelse. Man begreb snart saavel dens Mangler som dens Fortrin; Kritiken bebreidede Forfatteren et Slags politisk Fatalisme, der bringer ham til altid at holde med og rose det Parti, der er det seirende; en overvættes Skaansomhed mod Lasten, ja selv mod Forbrydelsen; en vis Skjødesløshed i Sproget, der lidet stemmer overens med Historiens Værdighed. Men Enhver følte sig fængslet af Fortællingens sammenhængende, dramatiske Gang, af det grundige Kjendskab til ethvert Spørgsmaal, af den udmærkede Klarhed, der syntes at flyde af Stilens egen Simpelhed. For det liberale Parti havde Bogen en mægtig Anbefaling, idet den hævdede Revolutionens Grundsætninger og Handlinger, en Maade at fremstille Sagen paa, der var ny og tillige vidnede om et vist Mod ligeoverfor et Kongedømme, som Revolutionen havde ført til Retterstedet, en Adel, som den havde niveleret, en Geistlighed, som den havde plyndret, trende Magter, som nu igjen havde reist sig med truende Styrke.

Efter sin Revolutionshistorie var Thiers betænkt paa at skrive en almindelig Historie, og besluttede at forberede sig til dette Arbeide ved Reiser. Han stod allerede i Begreb med at indskibe sig, da Ministeriet Polignac blev konstitueret, den 5te August 1829. Thiers blev

Louis Adolphe Thiers.

for at bekjæmpe det; den offentlige Frihed blev hver Dag mere truet; Royalisterne opmuntrede Kongen aabenlyst til et Statscoup. Thiers forstod, at Constitutionel's gamle Vaaben ikke mere forslog i denne afgjørende Kamp; han grundlagde sammen med Mignet og Armand Carrel le National, og hvis Ministeriet Polignac udtrykkelig blev dannet for at omstyrte Charter, blev National dannet for at forsvare det, selv om det skulde gaa ud over Dynastiet. National, hvis revolutionære Tendentser dengang endnu ikke gik videre end til en Forandring af Dynasti, opstillede allerede den 9de Februar Hertugen af Orleans's eventuelle Candidatur i en Artikel, der skaffede Bladet en Proces og en Domfældelse, men tillige i den Grad vandt almindelig Bifald, at den idømte Pengebøde blev dækket ved frivillige Sammenskud.

Fra Juli Maaned af antog National's Artikler Karakteren af Udfordringer; hver Dag opfordrede den Regjeringen til dog endelig at komme frem med sit Statscoup. Da Ordonancerne udkom, den 26de Juli, samledes man derfor i National, og Journalister og Deputerede af Oppositionen overdrog Thiers at forfatte en Protest. Den blev undertegnet. Om Aftenen kommer en Politibetjent ind i National's Trykkeri med Forbud, mod at Bladet skulde udkomme den følgende Dag. „Vi vige kun for Magten!“ udraaber Thiers. Efter den 27de og 28de at have deltaget i flere Forsamlinger, hvor han forgjæves søgte at hævde Anvendelsen af den rent legale Modstand, trak han sig, da der var udstedt en Arrestordre mod ham, tilbage til Montmorency. Den 29de om Eftermiddagen kom han tilbage og deltog i Mødet hos Lafitte, hvor han forfattede den Proklamation, der kaldte Folkets Opmærksomhed paa Hertugen af Orleans. Natten mellem Fredag og Løverdag d. 31te Juli begav han sig, udsendt af Sébastiani, Gérard og Lafitte, til Neuilly, for at overvinde de Betænkeligheder, der næredes af Hertugen, som da endelig den 1ste Aug. proklameredes som Generalstatholder over Kongeriget. Thiers var en af Grundlæggerne af Kongedømmet af 9de August; neppe var ogsaa dette konstitueret, før han blev udnævnt til conseiller d'état og øverste Sekretær i Finantsministeriet. Den 11 Oktbr. 1832 traadte han ind i Ministeriet paa den afdøde Casimir Périers Plads.

Thiers's følgende Løbebane ligger os nærmere, og vi behøve ikke her at skildre den lange Række indre Kampe, der bragte Julimonarkiet til Randen af Revolutionen 1848. I det sidste Øieblik forsøgte Thiers endnu at redde det. Natten mellem den 23de og 24de Februar lod Kongen ham kalde til Tuilerierne og overdrog ham sammen med Odilon Barrot at danne et nyt Ministerium. Efter at have givet Befaling til at standse med Skydningen, henvendte han til Paris's Borgere en Proklamation, hvori han tog til Devise: „Frihed, Orden, Enighed, Reform!“ Dagen i Forveien vilde denne Proklamation kanske have beroliget Alle; men i dette Øieblik opkastedes der Barikader over hele Paris, og „Republiken“ var Insurgenternes eneste Løsen. Udsat for Hobens Forhaanelser og overbevist om, at han ikke mere magtede Situationen, indgav han sin Afsked. Han optraadte kun i det lovgivende Kammer for at erklære, at der intet Mere var at gjøre.

Den 2den December 1851 om Morgenen blev Thiers arresteret i sin Bolig, ført i Fængsel og dernæst bragt over Grændsen til Frankfurt am Main. I August 1852 modtog han imidlertid, uden at have ansøgt derom, Tilladelse til at vende tilbage til Paris. Først ifjor Vaar ved de ny Valg til det lovgivende Kammer fremtraadte han atter paa den politiske Skueplads, frygtet og bekjæmpet af Regjeringen, hilset med Ærbødighed og Hengivenhed af alle Venner af politisk Frihed og Liv.

Foruden det før nævnte Værk om den franske Revolution og den vidtløftige Histoire du Consulat et de l'Empire, der paabegyndtes i 1845, har Thiers skrevet Law et son système de finances (1826); la Monarchie de 1830 (1831); en Mængde politiske og literære Artikler i le Globe (1824); l'Encyclopédie progressive (1826); Revue française (1829); Revue des Deux Mondes o. s. v.; uden at regne hans talrige Taler, der findes i Moniteuren, og af hvilke mange ere særskilt udgivne. Alex. Laya har udgivet et eget Værk om ham under Titel: Etudes historiques sur la vie privée, politique et littéraire de M. A. Thiers. (1846, 2 Bind).

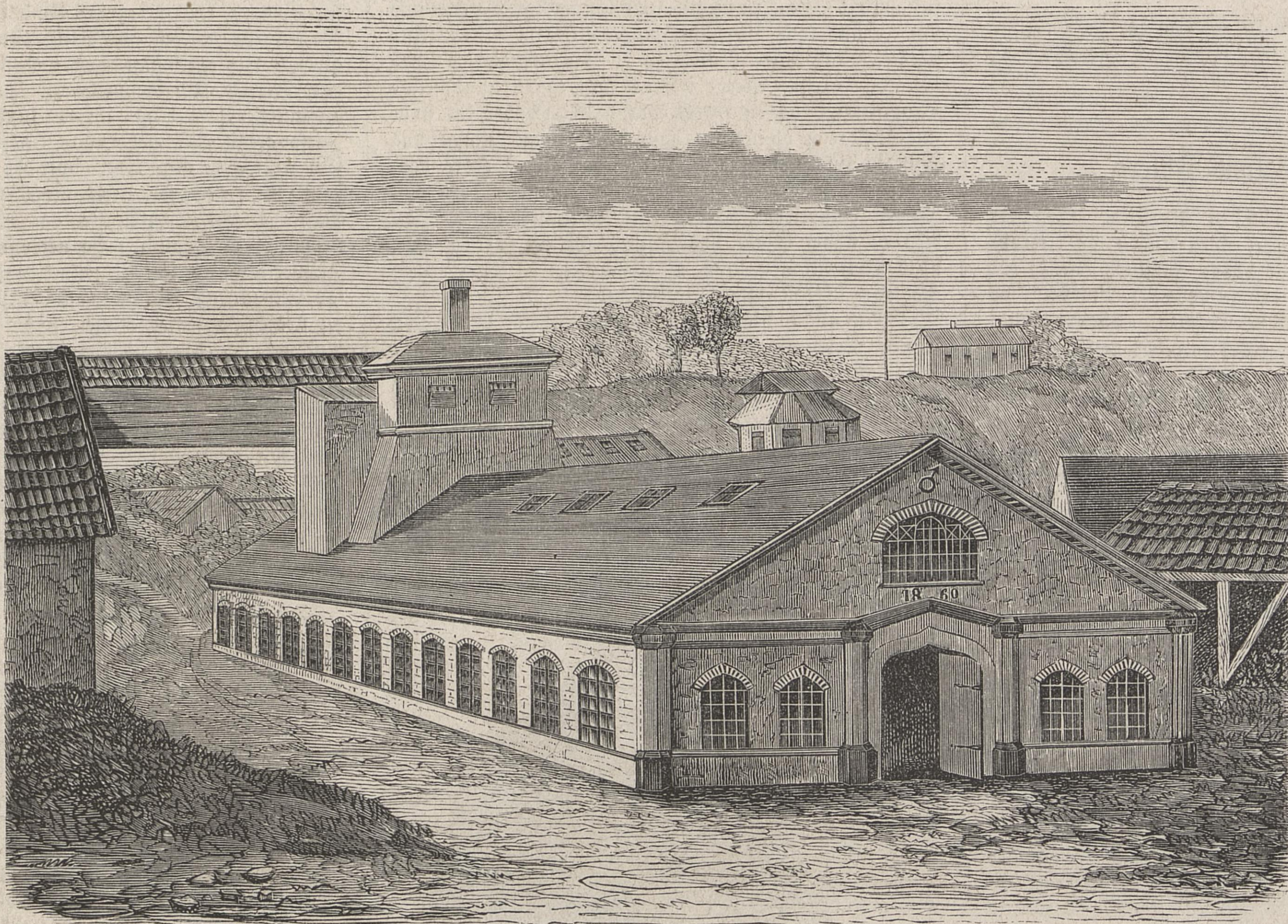

Nogle Bemærkninger

om den ældste, spanske Bearbeidelse af Sagnet om Don Juan.

I.

Naar man gjennemblader franske Forfattere fra Tiden omkring Aar 1600 og derefter, overraskes man snart af det forholdsvis store Antal ny Ord, som dukker op, og som man forgjæves vil søge efter i ældre Sprogmonumenter. Lægger man nærmere Mærke til disse, vil man snart komme til Vished om, at de næsten alle ere laant fra det Spanske; der finde vi Originalen til det franske galan, der nu fortrænger det oprindelige

Støberiet ved Alefos Jernværk.

amant; manganilla bliver ved en liden Forandring til manigance, og af det spanske caballero dannes cavalier. Og de Begreber og Ideer, som disse ny Ord maatte laanes til, var hentede fra Spanien; det var den Tid, da dette Land gav Tonen an over det halve Europa, og da dets Literatur gjorde Erobringer, ligesaa glimrende og udstrakte som dets seirrige Vaaben og dets dristige, omfattende Politik.

Omtrent fra den anden Trediedel af det 17de Aarhundrede finde vi spanske Skuespillerselskaber dragende omkring eller fast bosatte i Italien, Frankrig og England og gjørende Propaganda for sine store dramatiske Mesteres Værker. Nederlandene og Amerika, München og Wien vare heller ikke blevne fremmede for spansk Skuespillerkunst; ja, af en kuriøs Notits i Lope de Vega's Fortælling, El desdichado por la honra, ser vi, at i selve Storsultanens Serail spanske Slaver morede sine høie Herskerinder med at opføre sit Hjemlands Intriguestykker. Fornemmelig var det dog franske Forfattere, der foretog formelige Plyndretog ind over den spanske dramatiske Literaturs Grændser, hvorfra de ikke sjelden vendte tilbage med saa dyrebare Skatte, som selv den mest anstrængte Flid aldrig havde ladet dem grave op af deres egen golde Jordbund. Fontenelle, en Søstersøn af Corneille, siger selv: „Paa min Morbroders Tid pleiede man at laane næsten alle Stoffe hos Spanierne, der besad en saa stor Overvægt i disse Materier“, og Voltaire ytrer, at „det er Spanien, Frankrig har at takke for sin første sande Tragødie og sit første Karakterlystspil“. Antallet af Beviser for denne Paastand er Legio; vi behøve blot at nævne Corneilles Cid og Menteur; vi kunde anføre næsten alle af Rotrous Arbeider og for hvert af dem paavise en spansk Original, som den utrættelige Bearbeider imidlertid i de fleste Tilfælde forstod at gjengive med Smag og Dygtighed. Ogsaa Molière har øst tilgavns af denne Kilde, og det fornemmelig i sin Don Juan, hvor han har taget ikke blot Sujettet, men ogsaa en god Del af Enkelthederne fra Tirso de Molina's originale spanske Bearbeidelse.

Sagnet om „den store Forfører“ peger i sine forskjellige Skikkelser tilbage paa en saa stor Ælde, at det bliver umuligt at afgjøre det historiske Faktum, der har ligget til Grund for den folkelige Digtning, eller om der overhovedet har ligget noget historisk givet til Grund, og ikke snarere det hele er fremstaaet som en fri Skabning af den populære Mythes digtende Virksomhed. En Nat, beretter Sagnet os, kommer Don Juan gjennem Sevillas Gader gaaende fra en af sine sædvanlige Orgier, da møder han et langt, stille Ligtog, der i dyb Taushed bærer en Død til Graven. Han ved ikke, hvad det er for en Gysen, der uvilkaarlig griber ham; alligevel spørger han i sin sædvanlige spottende Tone, hvem det er, der nyder Æren af en Begravelse paa denne Tid af Døgnet. Da standse de, og En af Følget svarer ham: „Den vi begrave, er den høibaarne Don Juan de Marana. Bed for hans Sjæl“. Rystet vender Don Juan hjem; han omvender sig og træder som simpel Munk ind i Klosteret la Caridád, hvor endnu den Dag idag hans Billede og den Kaarde, hvormed han dræbte Kommandøren, forevises. Paa den Gravsten, under hvilken Munkene berette, at han blev begravet, staar følgende Indskrift: „Her hviler det sletteste Menneske, som nogensinde levede.“ Almindeligere er imidlertid den Redaktion af Sagnet, efter hvilken Kommandørens Statue hentede ham, og hertil har en Variant, der øiensynlig er af meget senere Datum og skriver sig fra en mere skeptisk Tid, føiet den Forklaring, at det var Klosterets Munke, der for at hevne sin myrdede Velgjører, Kommandeuren, lokkede Don Juan ind til sig og dræbte ham, og derpaa senere, for at forklare hans Død, blandt den lettroende Mængde udspredte Historien om, at det var Statuen selv, der havde hentet ham med sig ned til Underverdenen. Med et nærmere Kjendskab til de ældste spanske Kilder vilde man udentvivl kunne nærme sig endnu mere til Sagnets første Udspring, og havde det været i forrige Aarhundrede, da man havde den Mani at ville udfinde et faktisk Grundlag for ethvert Sagn, da man endelig skulde underlægge enhver vidunderlig Mythe en naturlig Forklaring, vilde der vistnok være bleven ødslet en Uendelighed af Skarpsind paa at efterspore den historiske Don Juan. Vor Tid, der tror at have faaet et rigtigere Blik for den sande Karakter af den primitive Sagndigtning, forfølger ikke mere slige Opgaver og mener at kunne forklare Mythernes Tilblivelse paa en sandere Maade ved blot at søge deres Rod i den almene folkelige Bevidsthed, end ved at sammensanke en Del apokryphiske Fakta, der skulde have udgjort den faktiske Kjerne i dem. Den virkelige Don Juan er for os ikke denne eller hin Adelsmand, hvis Grav eller Kaarde videbegjærlige Reisende kunne tage og føle paa; vi finde ham i fuld Realitet i Digtningens Verden, og det er der, vi ville lære at kjende ham og forfølge hans Spor.

Tirso de Molina's Bearbeidelse af Sagnet under Titelen „El burlador de Sevilla y convidado de piedra“ kan hensættes til Aarene omkring 1600; editio princeps har endnu ikke været til at opdrive, og den ny kritiske Udgave af Hartzenbusch i tolv Oktav=

bind og senere i Aribaus store Biblioteca de autores espanoles (5te Bind, 1850), hvis Text vi have fulgt, er revideret og ordnet efter meget upaalidelige Eftertryksudgaver. Allerede i 1620 blev Stykket bearbeidet paa Italiensk (Riccoboni, Theatre italien, I., 47), og derfra gik det over til Frankrig, hvor allerede tvende Forfattere, Villiers (i 1660) og Dorimon, havde behandlet det, før Molière i 1665 med et heldigt Greb overførte det til os og skaffede det en saadan Popularitet, at senere Mozart i det kunde finde et Emne, der var gaaet over i Alles Bevidsthed, og som derfor indklædt i hans vidunderlige Musik kunde hæve sig ud over den snevrere nationale Kreds, der fra først af havde begrændset det, til verdenshistorisk Gyldighed. — Vi ville nu give Ordet til den spanske Forfatter.

1ste Scene.

(Sal i Kongen af Neapels Slot. Nat. Der er ikke noget Lys i Salen.)

Isabella: Denne Vei kan I sikrest komme bort, Don Ottavio.

Don Juan: Hertuginde, jeg sværger paany, at jeg vil ægte Eder.

Isabella: Saa skal da min Lykke blive til Virkelighed . . .

Don Juan: Ja, min Elskte.

Isabella: Jeg vil tænde Lyset.

Don Juan: Hvorfor?

Isabella: For at se den Skat, jeg eier.

Don Juan: Saa slukker jeg dit Lys.

Isabella: Himmel! hvem er Du, Menneske!

Don Juan: Hvem jeg er? en Navnløs.

Isabella: Du er da ikke Hertugen?

Don Juan: Nei.

Isabella: Hjælp, Hjælp!

Don Juan: Stille, Hertuginde; giv mig Eders Haand!

Isabella: Slip mig, Elendige! Hjælp, Hjælp!

2den Scene.

Kongen af Neapel: Hvem er her!

Isabella (afsides): Kongen! Jeg Ulykkelige!

Kongen: Hvem er I?

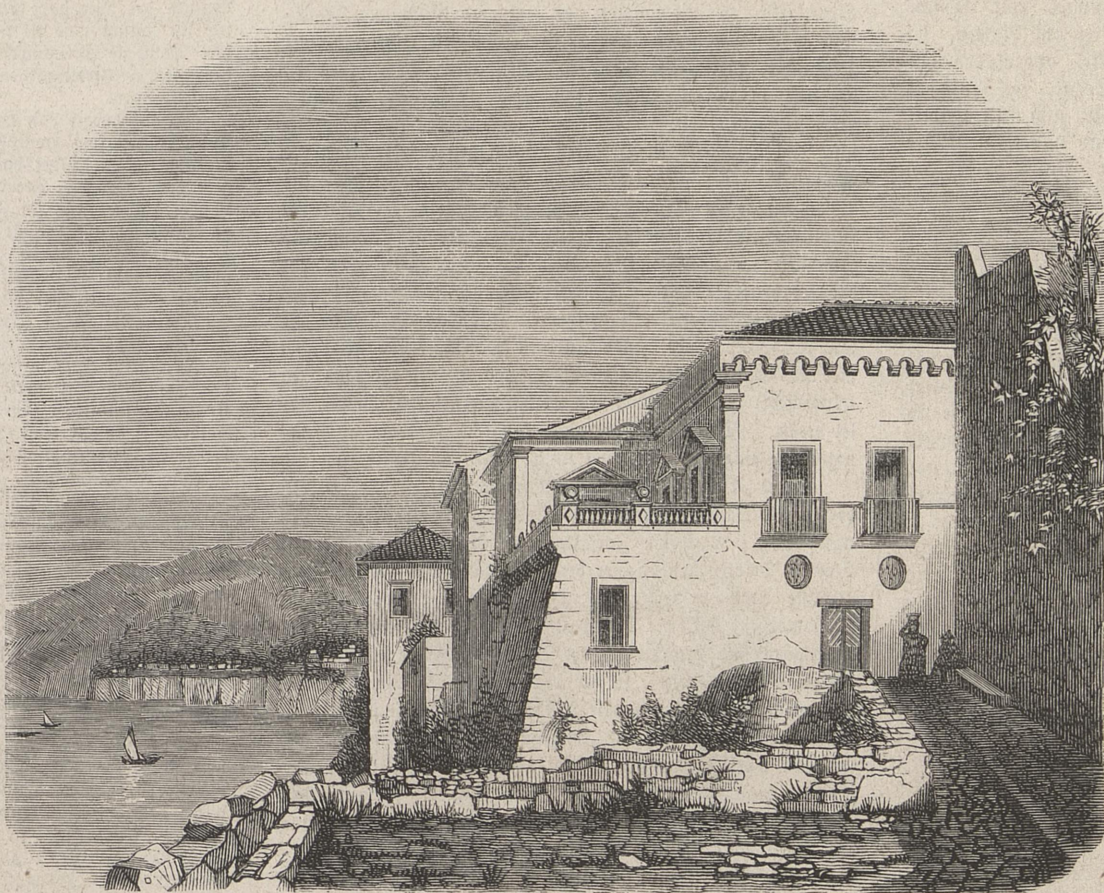
Don Juan: Hvem kan det vel være? En Mand og en Kvinde.

Allerede i denne Expositionsscene er i et Par raske Træk Grundlinierne dragne til Don Juans Karakter, saaledes som den senere i Dramaet gjennem en Række løst sammenføiede Episoder udvikler sig til et rigt og straalende Billede. Det laa ikke i Tirso de Molinas Opgave at skildre Don Juans Skabelseshistorie, fremføre for os den Udviklingsgang, hvorigjennem denne Karakter er fremstaaet; det kunde ikke ligge i hans Opgave; thi Don Juan Tenorio, saaledes som Sagnet havde skabt ham, og som han typisk stod for de spanske Tilskueres Bevidsthed, Don Juan med de 1003 Elskerinder, har ingen Udviklingshistorie; han er ikke gradvis voxen op til hvad han er; det er ikke Livsmæthed eller Skuffelsen af en ideal Trang, der har lært ham at foragte alt andet end den materielle Livsnydelse; han er en aldeles umiddelbar Karakter, født og baaren til at være Spaniens største Forfører; han staar der som en Personification af den ubændigste, mest ligefremme Trang til Livsnydelse, begavet med en Elasticitet, der driver ham ustandselig fremad fra Eventyr til Eventyr.

Don Juan, saaledes som Molière har fremstillet ham og som han derfra er gaaet over i vor Forestilling, er et i Bund og Grund fordærvet Menneske; det er i Grunden hans mindste Feil, at han bliver kjed af sin Kone, løber bort fra hende og underveis forfører et Par Bondepiger; det Hæsligste er, at han øiensynlig uden nogen tvingende Grund, blot af ren Forvorpenhed, synes at finde en sand Fornøielse i det Onde; snart vil han forføre en gammel Mand til at bespotte Gud, snart nedlader han sig til paa den uværdigste Maade at hykle Gudsfrygt og Omvendelse; han finder udtrykkelig Behag i at prale med forvorpne Grundsætninger; hans Lastefuldhed er vel bevidst, helt og holdent reflekteret, og til Syvende og Sidst bliver det os temmelig uforstaaeligt, hvorledes nogen Kvinde i den Grad kan føle sig hendragen til en Person, som man, om man traf ham i det daglige Liv, uvilkaarlig snart vilde mærke var et godt Stykke af en Schofelist.

Molière har hos sin Helt indlagt et Motiv af væsentlig Betydning: hans Bevidsthed om, at han kan trodse paa sit Adelsskab, at som Adelsmand er Alting ham tilladt. Af hvor megen Vægt end dette Motiv viser sig at være, bidrager det imidlertid til at give den franske Bearbeidelse en fra den spanske Typus aldeles afvigende Karakter, idet Don Juan fra det mythiske Naturmenneske er bleven forvandlet til en fordærvet Adelsmand ved Ludvig XIV's Hof, der er opvoxet og skudt vildt ud af en unaturlig social Bund, medens Tirsos de Molinas Helt i den som i alle andre Henseender viser sig som aldeles blottet for enhver anden Forudsætning end den, der ligger i hans individuelle Natur.

Tirso de Molinas Don Juan er i Grunden, saa paradox det end kan synes, ikke noget fordærvet Menneske. Man kunde sige, at han ikke saameget er en fordærvet Karakter, som et ufuldstændigt Menneske. Naturen har i ham paa en Maade incarneret al sin ubændige Trang til at nyde, og har glemt som Modvægt at give ham Sandsen for de ethiske Skranker. Disse kjender han ikke, og det vilde være et forgjæves Arbeide at gjøre dem begribelige for et saadant fuldstændigt Naturbarn; han vilde alligevel ingen Anelse faa om, at der er Grændser for Egoismens Forlangender, Grændser, som man ikke kan overskride uden at krænke saavel guddommelige som menneskelige Love. Naar Sganarel begynder at præke Moral for Molières Don Juan, føler denne sig truffen; han forstaar, at Sganarel har Ret i Grunden, og saa bliver han vred,

Tassos Fødested.

naturligvis paa Leporello istedetfor paa sig selv. Catalinon holder ogsaa undertiden smaa Foredrag for sin Herre; men istedetfor at blive hidsig, ler denne blot; det kjeder ham at høre paa det, men han rammes ikke af det; at han ikke skal kunne elske alle Kvinder, er en Tale, der rettes til den Stok- og Stendøve; Naturen har nu engang nægtet ham den moralske Sands, saa man kan ikke forlange, han skal kunne opfatte det, der ligger for den.

Det kan gjerne være, at Molières Don Juan er mere virksom som moraliserende Skrækkebillede for gudsforgaaede Udhalere; men den spanske er unægtelig betydelig elskværdigere og tillige, naar man engang har fastholdt ham som Typen af et sydlandsk Naturbarn, betydelig mere forstaaelig. Der hvor Lastefuldheden stiger til den Grad som hos Molières Don Juan, pleier der ogsaa at indtræde en Forhærdelse i det hele Væsen, som vanskelig lader sig forene med den Blødhed, hvormed Forføreren maa kunne omslutte en Kvinde.

Som bemærket maatte Behandlingen af det gamle Folkesagn nødvendigvis blive en rent episodisk. Tirso de Molina har ogsaa her grebet det Rette; og den Dadel, som enkelte Kritikere har rettet mod Stykkets løse Bygning i dramatisk Henseende, synes os i Grunden at vende sig til den bedste Ros, man kunde give det. I en Række af Scener, som vi i det Følgende skulde give en hurtig Udsigt over, se vi i Grunden kun Fortsættelsen af det brogede Liv, hvis Antecedentia senere, i den mesterlige Scene mellem Mota og Don Juan (2den Akt, 5te Scene) i raske Træk føres frem for os; det samler sig ikke med forstærket Intensitet i nogen Forførelseshistorie, værre end alle de foregaaende, der kunde bringe Bægeret til at flyde over, men glider rolig fremad paa gammel Vis, indtil Katastrophen er der. Stykket selv før denne kunde for den Sags Skyld være saa langt, det skulde være, og det Punkt, paa hvilket Afslutningen indtræder, bestemmes ikke af nogen psychologisk Nødvendighed, da der som sagt i det Hele ikke er Tale om nogen indre Udvikling, men kun af rent ydre, formelt æsthetiske Hensyn.

Det er tilfældigvis Don Juans egen Farbroder, hvem Kongen paalægger at fængsle det ømme Par, som første Scene gjorde os bekjendt med. Don Pedro Tenorio forfærdes naturligvis over i Misdæderen at finde sin egen Brodersøn, befaler ham strax at flygte og beretter derpaa Kongen, at det havde været Don Ottavio; han faar derpaa Befaling til at fængsle denne i hans Hjem, hvorpaa han ogsaa lader ham flygte. Don Ottavio, der var greben af en brændende Kjærlighed til Hertuginde Isabella, forbander hendes Troløshed og begiver sig til Spanien, hvorhen ogsaa Don Juan har rettet sin Flugt.

Vi føres nu til Kysten ved Tarragona, hvor Fiskerpigen Tisbea, en stolt og varmblodig Kvinde, er beskjæftiget med sit Arbeide; pludselig ser hun to Mænd komme svømmende ind mod Stranden fra et Vrag, som Bølgerne holde paa at knuse; det er Don Juan og hans Tjener. Denne sidste slæber med Møie sin Herre iland og iler derpaa afsted for at hente Hjælp, medens Tisbea forsøger at bringe Liv i Don Juan. Han kommer til sig selv; „hvor er jeg?" spørger han. „Som Du ser", svarer Tisbea, „i en Kvindes Arme."

Don Juan: Du er mit Liv, hvis Havet har været min Død. Jeg har alt glemt, at jeg druknede, siden jeg fra Havets Dyb stiger op til din straalende Himmel. Stormen har knust mit Skib for at kaste mig for dine Fødder; der er mit Ly og min Havn.

Catalinon og Fiskerne komme tilbage; Don Juans Plan er lagt; han maa eie Tisbea, og den stolte Pige, der med Hovmod ser sine Lige over Hovedet, bøier sig ydmyg og næsten uden at gjøre Forsøg paa at staa imod, under den unge Adelsmands brændende Begjær. Catalinon bebreider ham, at han paa den Maade vil belønne disse Folk for deres Gjæstfrihed. „Dumrian", er det Eneste, Don Juan har til Svar, „det samme gjorde Æneas med Dronningen af Carthago." Efter at have forført Tisbea, flygter han afsted med Catalinon paa et Par Heste, som denne har holdt i Beredskab, medens Tisbea fortvivlet styrter efter dem og raaber sin Vanære ud for den hele Verden. „Brand, Brand! For Guds Skyld, I Fiskermænd, bring Vand; Barmhjertighed, min Hytte staar i lys Lue."

Coridon: Lad os forfølge Forbryderen.

Anfriso: Det er grusomt at lide og tie. Men takket være Himlen, som igjennem hin Mand har skaffet mig Hevn over den utaknemmelige Kvinde. Kom, lad os følge Tisbea; i sin Fortvivlelse flygter hun og tænker kanske paa noget endnu Værre.

Coridon: Det var en elendig Ende, det tog med hendes Stolthed.

Anfriso: Hun kaster sig i Havet!

Coridon: Stands, Tisbea!

Tisbea (langt borte): Brand, Brand! Barmhjertige Himmel, min Sjæl staar i lys Lue.

I anden Akt mødes Don Juan og Don Ottavio. Den sidste kjender ikke, hvem det var, der havde benyttet sig af hans Navn for at bedrage Isabella, og bliver meget glad ved at træffe en gammel Bekjendt, især efter at han er blevet særdeles naadigt modtaget af Kongen af Spanien, der har lovet ham sin Beskyttelse og ovenikjøbet en smuk Brud, Gonzalo d'Ulloas unge Datter, Anna, hvem Kongen, før han kjendte Don Juans sidste Streg, havde bestemt til denne. Ottavio er imidlertid ikke den eneste Beiler til Annas Gunst; en Slægtning af hende, Marquesen af Mota, elsker hende, og ved en ironisk Vending af Skjæbnen træffer denne sammen med Don Juan, aabenbarer ham hele sin Kjærlighed, beder om hans Assistance — og faar den

da ganske rigtig saaledes, at Don Juan om Natten kommer til Stævnemødet med Motas Kappe. Anna mærker imidlertid Feiltagelsen, gjør Allarm, og her er det, at Don Juan med Sværdet i Haanden maa bane sig Vei over hendes gamle Faders Lig; han frelser sig ved Flugten, og medens Mota, der har ventet udenfor, bliver grebet som Morderen, undslipper Don Juan til Landsbyen Dos-Hermanas, hvor han netop kommer til et Bondebryllup. Hans Indtræden imellem dem, det første Blik, han kaster paa Bruden, og de første Ord, han henvender til hende, idet han, indbuden til at deltage i Festen, sætter sig ved hendes Side, er nok til at antyde, hvad Vei det ogsaa denne Gang vil gaa.

Tredie og sidste Akt aabnes med en Monolog af Brudgommen, der er høist fortvivlet og skinsyg, men tillige saa forskræmt af den ligefremme Maade, hvorpaa Don Juan har ladet ham mærke, at han ikke agter at respektere hans ældre Rettigheder, at han, da han ser Don Juan nærme sig, udbryder:

„Nei, jeg holder det ikke ud længere. Jeg skulde have Lyst til at gjemme mig, men jeg faar ikke Tid til det; han har nok alt seet mig."

Don Juan: Patricio!

Patricio: Hvad befaler Deres Velbaarenhed?

Don Juan: Jeg vil lade Dig vide ...

Patricio (affides): Mon det er nogen ny Ulykke?

Don Juan: ... at jeg elsker Aminta, og at jeg agter ...

Patricio: ... at snappe hende bort fra mig?

Don Juan: Ja!

Aminta, ja selv hendes Fader, den gamle, godtroende Gaseno, tager han paa noget nær samme Maade; han lover at ægte hende, og om Natten, da han kommer til hende i Brudegemakket, overvinder han tilsidst hendes Modstand efter en Scene, saa fuld af glødende Omhed og seirrig Overtalelse, som kun sjelden en Digter baade har kunnet og har vovet at skildre den. Her er det egentlige afsluttende Punkt i Stykket, og her viser det sig, med hvilken Kunst den formelle, æsthetiske Afslutning, vi før omtalte, er udført. Scenerne saavel med Isabella som med den lidenskabelige Tisbea og med Donna Anna ligge mere udenfor Theatret; de ere lettere skizzerede, og det overvældende Forførende i Don Juan, den umiddelbare Naturkraft, der er virksom i ham, og som ingen enlig Kvinde i Længden kan modstaa, aabner sig først her i sin hele overstrømmende Fylde, i al sin berusende Rigdom. Fra nu af er ingen Stigning mulig i den dramatiske Skildring af det Dæmoniske i denne Karakter; Grændsen er naaet, ja, man staar saa nær paa Yderpunktet, ser saaledes ned i en Afgrund af ubændig Lidenskab, at mangt et Øie, der er vant til de roligere Billeder, den nordiske Literatur fører frem for os, vil lukke sig, for ikke at blive svimmel ved at stirre ned i denne Malstrøm, hvor alle Naturens Elementer synes løsslupne, og hvor Lidenskabens Storm gaar over Havet og rasende slynger Alting ned i Bølgerne.

Tassos Fødested.

I det Hus, som vor Afbildning fremstiller, blev, efter hvad Traditionen ved at fortælle, Torquato Tasso i Aaret 1544 født. Faderen levede i Landflygtighed, Familien var i trange Kaar, og saasnart den unge Digter følte sine Vinger voxe, forlod han sit Fødested og nedsatte sig efter forskjellig Omflakken i Ferrara. Ulykkelige Forviklinger, der foraarsagedes af hans Lidenskab for Fyrstinde Eleonora, forjog ham imidlertid igjen herfra, og han flygtede fortvivlet, alene og under et fremmed Navn tilbage til Sorrento, hvor han en kort Tid fandt et Asyl hos en ældre Søster af sig, saalænge til den gamle Uro igjen kom over ham, og Længselen efter at gjense Ferrara og den tilbedte Fyrstinde atter vandt Overhaand. Nu begyndte den lange Pilgrimsgang, som han først fik hvile ud fra i det stille Kloster, hvorfra hans sidste Blik gled ud over den evige Stads bølgende Høie, og hvorhen nu den Fremmede vandrer for at hellige det befriede Jerusalems uforglemmelige Sanger en vemodig og taknemmelig Erindring.

Saa langt bort Tasso end gik fra sit Fødested, kom dog hans Geni til at beholde et uudsletteligt Præg af den milde, smilende By med det straalende Middelhav for sine Fødder, hvor hans Sjæl havde modtaget de første, stærke Indtryk af Naturen. Ligesaa forskjellig som Florents's gamle, mørke Palladser og de høie Fjelde, der begrændse Byens Horizont, er fra Sorrentos lave, kalkede Huse og den aabne Udsigt, der lader Øiet uforstyrret glide hen langs den lave Kyst og det uendelige Hav, ligesaa forskjellig er Dantes malmhaarde, klingende Terziner fra Tassos bløde, dæmpede Ottaver. Saaledes vender Tanken sig under Læsningen af Korsdragerheltenes rørende Eventyr uvilkaarlig til den solbeskinnede Bugt ved Neapel og det lave Hus med den aabne Veranda foran, hvor Sorrentinerne nu er ifærd med at reise et Mindesmærke for sin berømteste Landsmand.

Fra alle Lande.

Der udkommer i London Bog paa Bog, som alle behandle danske Begivenheder og Forholde, og disse Bøger læses med særlig Interesse; thi, siger en Anmelder, „vi ere alle Danske af Høflighed" mod „the Sea-king's daugther from over the sea". (Vi have seet, hvad det har at betyde, at de alle ere Danske; „den danske Rose" har ikke bragt Danmark Roser.) Den mest værdifulde af disse Bøger er „Life and Times of Caroline Matilda" by Sir Lascelles Wraxall. 3 vol. Ridderligheden er ikke forsvundet af Jorden, den er blot forvandlet. Galante Riddere udfordre ikke længer den ganske Verden for udi Tvekamp at bevise en forfulgt Dames Dyd; de søge og granske nu mellem gamle Manuskripter, og forsvare med Hjerte og Pen længst begravne Skjønheders haardt angrebne Rygte. Saaledes har Maria Stuart havt mere end een Ridder, der har vadsket hende saa hvid som Melk, og nu har Caroline Mathilde ogsaa fundet sin, som i tre uhyre Bind bevise hendes Uskyld. Tiden var heldig valgt til at gjenoptage et Drama, hvori en Dronning af Danmark spiller Hovedrollen. Englænderne kjende længst af Romaner og Skuespil Georg den Tredies yndige Søster, og der er grædt mere end een Taare over Sorgerne, der saa tidlig gik over hendes Liv, og over hendes tidlige Død; den forbryderske Kjærlighed undskyldes med, at hun var gift med en udsvævende Idiot, endvidere med hendes Venneløshed, Uerfarenhed og fri Opdragelse, der gik saavidt, at hun „sad tilhest paa Mandfolkevis". Tvivl om hendes Brøde har ikke existeret i disse Digtninge, indtil et nyt Lys er kastet over Sagen derved, at det er bleven tilladt Historikere at granske i Archiverne i Kjøbenhavn. Et Brev, skrevet af den danske Dronning paa Dødsleiet til Broderen Georg den 3die, er ligeledes opdaget i de hemmelige Archiver i Hannover, og det har altid Vægt, naar en Døende vidner om sin Uskyld. Forfatteren fremstiller alle de Omstændigheder, der ledede til Dronningens Intimitet med Struensee, og omstyrter alle de Beviser, der haves for hendes Skyld. Hendes Skjønhed og Ynde, hendes Hjælpeløshed under det sørgelige Ægteskab og det Trykkende i alle de Baand, der bandt hende til Danmark, er fremhævet med stor Kraft. Det melankolske Ophold i Celle ender med en tidlig Død. Mistanken, som denne pludselige Død vakte, er let berørt. Denne halvforglemte Tragedie fortjente at fremtages, og Bogen er vel egnet til at læses med Interesse.

Elleve „Breve", skrevne fra Danmark af en Mr. Hebert, der gik til Danmark strax efter Udbrudet af Krigen, er den næste Bog i Rangen. Forfatteren er rørende enthusiastisk i de Danskes Pris, sammenligner deres Soldater med Fortidens patriotiske Armeer, bestaaende af Fiskere og „Plovens Mænd". Den moderne Historie, siger han, har intet seet, som kan sammenlignes med den Vold, der er begaaet af de Berliner- og Wiener-Stratenrøvere, ja der er Spørgsmaal, om der findes Sidestykke dertil i den gamle Historie. „Skulle mine Øine se den Dag", udraaber han, „da Forsynet tillader patriotiske Armeer at seire over fremmede Voldsmænd?" De tappre Circassiere kunde have svaret ham for de Danske; de kunde have fortalt ham en bitter Historie, om hvorlunde der kommer Tider, da Forsynet er paa den Stærkes Side. (Forts.)

Norge.

Christiania den 3die Septbr.

I den forløbne Uge har den svenske Sangerinde Fru Michaëli gjentagne Gange optraadt paa Theatret, de sidste Gange for et talrigt og taknemmeligt Publikum. Hvad man end kan savne hos denne Kunstnerinde, formel Fuldendthed er det i alt Fald ikke; den besidder hun i en Grad, der næsten gjør hendes Tone til en Abstraction, til Tonen i og for sig uden nogen individuel Svaghed.

— Idet vi optage nedenstaaende Brev, som vi have modtaget fra en fuldkommen paalidelig Kilde, kan vi ikke andet end beklage, at de offentlige Blade maa tage sig af en Sag, som det havde været let for Publikum paa selve Stedet at nedlægge den virksomste Indsigelse imod.

Hr. Redaktør!

Vort Theater behøver ikke i mere end een Henseende atter at begynde forfra; det var sørgeligt, om man maatte sige, at de danske Skuespilleres Ophold blandt os vel har været os til Glæde, medens de vare her, men ingensomhelst Virkning har efterladt. I kunstnerisk Henseende er den desværre ikke stor, da der ikke er den Skuespiller ved vor Scene, om hvem man kan sige, at han (til sin Fordel) staar paa den Tradition, de Danske have skabt. Det Bergenske Theater er Grundlaget i dem, og deres Fremstilling er i intet Væsentligt forandret, siden de kom herned. Fru Gundersen har udviklet sig helt her; men det, hun er, er hun ved sig selv, og det, hun ikke er bleven, skylder hun den danske Form, som hun ikke kunde haandtere, men som dog hindrede hende i utvungent at udvikle sin egen. De bedre danske Skuespillere kan vel ved sit Exempel have indvirket, men ikke anderledes, end flinke Skuespillere overhovedet, t. Ex. i Tydsk eller Fransk ogsaa vilde have gjort; der bestaar ingen Skole efter dem; de Par ufrie Efterlignere, som spøge paa deres Plads, ere jo til Latter.

Men i Henseende til Publikums Smagsudvikling har man Frugt af deres trediveaarige Kunstøvelse blandt os, og i en Henseende til bør man have den, nemlig i det, som ethvert Theaterpersonale modtager, hvis Hovedrepræsentanter ere blevne ældre og agtede: sømmelig Opførsel paa Scenen, Ærbødighed for Kunsten og for Publikum.

I den første Tid af de danske Skuespilleres Gjæstestilling heroppe vare de alle unge, viltre Mennesker; men da tillige de Fleste af dem vare meget begavede, bar man over med dem og ventede. Og det skylde vi at sige, at den sidste halve Del af deres Ophold her har indlagt Skuespilstanden et godt Ord blandt Medborgere, og det var mere end Talentet, man belønnede, da dHrr. Rosenkilde, Rasmussen, Smidth, Hagen, Wiehe og Jørgensen modtoge sine store Beneficer til Afsked fra os, eller da deres Hovedmand, Hr. Jørgensen, tillige blev Ridder af St. Olaf.

Den Frugt venter vi ogsaa deraf, at vort Theater, hvad sømmeligt Forhold angaar, ikke anden Gang behøver at gjennemgaa sine Slyngelaar. Hvor Tegn til det Modsatte viser sig, maa den offentlige Omtale strax modsætte sig, eller vi faa Andel i, hvad der udvikler sig. De tillade, Hr. Redaktør, en gammel Theatergjænger, som ufortrøden har fulgt Theatret i onde som gode Dage, at gjøre opmærksom herpaa, da de faste Anmeldere (paa een Undtagelse nær) ikke har følt det som Pligt paa Publikums og Kunstens og de stakkels Medspillendes Vegne ved skarp Tilrettevisning at forhindre en Skandale, som forrige Fredag atter gjentog sig fra den Kunstners Side, der spillede Hovedrollen i „Den Tredie."

— Private Banker. Paa en fornuftig Indretning af slige Pengeinstituter paa de Steder, der danne vort Lands forskjellige Forretningscentrer, beror i høi Maade vor Forretningsverdens fremtidige Opsving. At arbeide herfor er det samme som at arbeide for at faa vort Lands Laanecapitaler samlede og bedst muligt organiserede til forretningsdrivende Kraft. En stor Del af sit nærværende oeconomiske Velvære skylder England saaledes sit tidlig og fortrinligt udviklede Banksystem. Ligesom fortiden Tilfældet er med Throndhjem og Bergen, der hver have sine Privatbanker, burde saadanne vistnok nu ogsaa hos os findes, om ikke netop i de Byer, som føre Navn af Stiftsstæder, saa dog i de af vore større Steder, der i Virkeligheden danne Middelpuncter for betydelige Omsætninger.

Den Mangel paa Evne til at tilfredsstille det almindelige Pengebehov, som Hovedstadens Kreditanstalter i disse siden Nytaar trykkede Tider har vist, har paa sin Vis tjent til at give denne Sag et Fremstød, idet man paa enkelte Steder i Landet har i denne sin Forlegenhed prøvet paa i noget Mon at hjælpe sig selv ved at oprette egne Banker. I Stavanger er der saaledes til en Privatbank allerede tegnet Actier for over 200,000 Spd., og andetsteds f. Ex. i Brevig ere saadanne med mere eller mindre Beføielse paatænkte. Kysten fra Christianiafjorden til Bergen, der bærer Hovedparten af vor Fragtfart og Sildefart, eier ogsaa i sig selv for store Resourcer og for kraftig Forretningsrørelse til at kunne tænkes i Længden forblivende i umiddelbart Afhængighedsforhold til saa fjerne Bankinstituter som Hovedstadens. Og, efterhvert som Forholdene langs dette Kyststrøg udvikle sig, vil man derfor her se en Emancipationsproces foregaa i Form af Oprettelsen af egne Discontobanker.

Vort Lands oeconomiske Forholde ville imidlertid medføre, at Norges Bank og Christiania private Bankinstituter altid vedblive at være de regulerende Centrer for det Banknet, der vil udviklende sig. Som de, der have største Kredit saavel i Forhold til Ind- som Udlandet, ville disse Landets Hovedbanker dog stedse blive de, som i farlige Tider komme til at tage det egentlige Stød for Landet. Ved deres større Kredit ville de endvidere til alle Tider eie Evnen til at skaffe udenlandske Valuta ind paa vort Marked for billigst Pris og i størst Mængde, og derved mere og mere faa det i sin Magt at kunne regulere den herskende uberegnelige Ujevnhed i vort Lands Pengecirculation, der er saa stor, at Disconteringen hos os til sine Tider endog saagodtsom rent ud maa standse. Men hertil udfordres nu først og fremst, at disse Bankers Adgang til den regulerende fremmede Capital ikke kommer til at hindres af taabelige Rentefordomme hos Publicum, at med andre Ord vor Forretningsopinion først bringes ind paa Erkjendelse af, at Penge er Vare og med Hensyn til Prisen aldeles undergivet de samme Love. Da Erkjendelsen heraf saaledes igrunden er et Livsspørgsmaal for Bankvirksomhedens Udvikling i vort Land, burde specielt vore Hovedstadsbanker i sin Forretningsførelse djervt gaa i Spidsen imod denne Opinion og ikke, som iaar skeet, af Hensyn til denne undlade at komme vort haardt betrængte Marked til Hjælp, blot fordi de udenlandske Penge vilde komme en Smule dyrere, end man er van til. Privatmanden har vanskeligere for her at træde op; det er Bankerne, som maa gaa foran.

De Penge, som vort berømmelige danske Felttog paa Gardermoen kostede, blev jo taget lige ud af Discontovirksomheden, som derved, iforveien trykket, nu rent ud lammedes. Men disse Penge, eller en stor Del af dem, burde og kunde vore Bankinstituter vistnok, uanseet Publicums Aagerfordomme, have hentet fra Udlandet og derved lettet Stillingen. Det var vel ogsaa under Tanke om, at vort Pengemarked dog tilslut havde denne private Udvei til Laan fra Udlandet gjennem Bankerne, at Staten vovede saadan paa een Gang og tilsyneladende hensynsløst at drage sine Penge ind fra det. Et Statslaan, optaget paa en Tid, da der var Spørgsmaal, om Landet skulde styrtes i Krig, vilde virket skadeligt paa Nationalkrediten, hvilket derimod ikke vilde været Tilfældet, om vort Publicum, om end til en noget dyr Rentefod, var blevet hjulpet ved private Laan fra Udlandet gjennem sine Banker. ***

— Igaar uddeltes, samtidig med Immatrikuleringen af de ny Studenter, tre Prismedailler, nemlig til Cand. jur. Th. Boeck for den juridiske Opgave, Cand. med. Adam Arndtsen for den medicinske og Cand. real. Thorv. Broch for den fysiske.

— I Thorsdags afholdtes endelig Generalforsamling i Christiania Theater, hvorved det overdroges det ny Repræsentantskab at vælge en Direktion paa 5 eller 3 Mænd. Det er at ønske, at det maatte lykkes det ny Repræsentantskab, af hvis 9 Medlemmer de 3 jo ere Læger, ret snart at bringe vor Byes „syge Mand" paa Benene igjen.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 37.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 11. Septbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Hans Christian Andersen.

Naar vi til det Portræt, vi idag bringe, ville knytte nogle Ord, da er det ikke vor Mening i disse at levere en udtømmende Skildring af Andersen som Menneske eller som Digter. Han har selv fortalt sit „Livs Eventyr", og om ogsaa Enkelthederne i denne omfangsrige Skildring maatte være traadt noget tilbage i Læsernes Erindring, vil dog Enhver, der har arbeidet sig igjennem hine tvende Bind, have modtaget et fyldigt og klart Indtryk af Forfatterens Personlighed, som han med tillidsfuld Aabenhed her har givet os et Indblik i, en rigt begavet Digtersjæl med nogle smaa Svagheder, men tillige med saa mange elskelige og ædle Sider, at vi uvilkaarlig ikke blot komme til at beundre Digteren, men ogsaa føle os sympathetisk hendragne til Mennesket.

Andersens Værd og Betydning som Digter vil først da fuldstændig kunne skildres, naar den Literaturepoche, til hvilken han hører, ligger afsluttet for os, og indtil det er skeet, indtil vi eller en senere Slægt kan betragte det Tidsrum, ved hvis Afslutning vi nu synes at staa, med det klare og rolige Blik, som først Afstanden giver, tro vi, det er et mislykket Arbeide, ved Hjælp af nogle systematiserende Phraser at ville reducere en Digter som Andersen, hvis Indflydelse har været saa omfattende og vidt forgrenet, til et Skolebegreb som Repræsentant for umiddelbar Naturbegavelse eller noget Lignende. Vi tro, at dette er et forhastet Arbeide, og at det vil være en senere Tid forbeholdt at give et baade sandere og fyldigere Billede af Andersen som Digter, end det, der paa den Maade lader sig bringe istand.

Vi optog for nogen Tid siden efter den danske Kirketidende et Digt af Andersen, som vore Læsere vistnok ville erindre. Den samme Inderlighed, som i hint Digt henførte den Straffedom, der nu gaar over Landene, til det enkelte Menneske, den samme faste Forvisning, som der fremtraadte, om en direkte Indgriben af den guddommelige Styrelse i det menneskelige Liv, har udgjort et fremtrædende Træk i Andersens hele Digtning, og vi tro at kunne sige, at Andersen skylder en stor Del af sin Popularitet til denne faste, urokkelige Overbevisning, saaledes som den aabenbarede sig snart i hans freidige Vidnesbyrd om det Eviges uforkrænkelige Gyldighed, snart i hans lunefulde Spøg over det Smaalige, det Forgjængelige i Menneskets egoistiske Stræben, ovenover hvilken en høiere Magt gaar ledende og styrende Alting efter sine vise Formaal. Han har selv udtalt det i de smukke, tillidsfulde Linier, hvormed han indleder Fortællingen om sit Liv: „Havde jeg som Dreng, da jeg fattig og ene gik ud i Verden, mødt en mægtig Fe, og hun havde sagt: „„Vælg din Bane og dit Maal, og da, efter din Aands Udvikling og som det fornuftigvis maa gaa til i denne Verden, beskytter og fører jeg dig,"" — min Skjæbne kunde da ikke have været lykkeligere, klogere og bedre ledet, end den er. Mit Livs Historie vil sige Verden, hvad den siger mig: der er en kjærlig Gud, der fører Alt til det Bedste."

Med denne Overbevisning rodfæstet i sin barnlige Sjæl forlod han sit Hjem; den fulgte ham frem gjennem al den Jammerlighed, der himmelhøi taarnede sig om ham; og naar han saa i sin menneskelige Skrøblighed et Øieblik havde bøiet sig i stum Bitterhed mod al denne Smaalighed, da var det atter hin seirrige Overbevisning, der løftede ham og reiste hans Hoved saa høit og sikkert, at Stimmelen, der forsøgte at spærre ham Udsigten og Veien, blev til et humoristiskt Eventyr.

Hans Christian Andersen.

Andersen er født i Odense den 2den April 1805; Forældrene vare fattige Haandværksfolk. Sommeren før hans Konfirmation havde netop en Del af det kongelige Theaters Personale været i Odense og der givet en Række Forestillinger, og nu antog da hans Fremtidsdrømme den Form, at han vilde gaa til Theatret, til hvilket han troede hans gode Sangstemme vilde aabne ham Veien. Den Modtagelse, han fandt hos dem, han efter sin Ankomst til Kjøbenhavn i denne Anledning henvendte sig til, var ikke meget opmuntrende, — Noget, som man heller ikke i Grunden kan forundres over, naar man hører den Skildring, han selv giver af sin Optræden paa den Tid. Han var saaledes gaaet op til Theaterchefen, Kammerherre Holstein, for at søge Ansættelse; denne saa paa ham og sagde, at han var for mager for Theatret. „Aa", svarede Andersen, „naar jeg kun maa blive ansat med hundrede Rigsdalers Gage, vil jeg nok blive fed." Kammerherren synes imidlertid ikke at have gouteret denne Spøg, som rimeligt nok kunde være.

Efter forgjæves at have henvendt sig til Flere, — strax han var kommen til Byen, var han saaledes gaaet op til Dandserinden Madame Schall og havde begyndt at dandse for hende, medens han slog paa sin Hat som Tambourin og sang Visen af Cendrillon

Hvad vil vel Rigdom sige,
Hvad er Glands og Herlighed! —

faldt det ham endelig ind, at han i Odense havde læst om en Italiener Siboni, der i Kjøbenhavn var bleven ansat som Direktør ved det kgl. Musik-Konservatorium; saa gik han da lige op til ham. Siboni havde stort Middagsselskab; den berømte Komponist Prof. Weyse, Digteren Baggesen og Flere vare der. Til Husjomfruen, der lukkede op for Andersen, fortalte han ikke blot sit Ærinde, at blive ansat som Sanger, men endogsaa sit hele Levnetsløb. Hun hørte med stor Deltagelse paa ham og maa have fortalt igjen en Del deraf; thi han ventede længe, før hun kom tilbage, og da hun saa kom, fulgte hele Selskabet med. Siboni fik ham ind i Stuen, hvor Klaveret stod; han maatte synge, og derpaa deklamerede han Scener af Holberg og et Par Digte, i hvilke Følelsen af hans egen ulykkelige Stilling saaledes overvældede ham, at han brød ud i virkelige Taarer, og hele Selskabet applauderede. „Jeg forudsiger", sagde Baggesen, „at der engang bliver Noget af ham; men bliv nu ikke forfængelig, naar det hele Publikum tilklapper Dig Bifald." Siboni lovede at tage sig af hans musikalske Uddannelse og mente, at han som Sanger vilde komme til at kunne optræde paa det kgl. Theater. Dette var egentlig Andersens første Indtræden i den Verden, som han fra nu af skulde tilhøre, og hvor han, skjønt gjennem megen Smerte og mange Skuffelser, skulde kjæmpe sig frem fra Døren, hvor han nu forskræmt og grædende stod, til en Plads i Høisædet. Siboni og Weyse, Guldberg og Collin tog sig af ham, og da hans Syngestemme kort efter gik tabt og han i Mai 1822 ikke alene fik tilbagesendt med Protest en „fædrelandsk Tragedie", kaldet „Røverne i Vissenberg", som han havde indleveret til

Theaterbestyrelsen, men tillige blev „entlediget" fra Chor- og Dandseskolen ved Theatret, var det disse Mænd og fornemmelig den sidste af dem, der greb ham under Armene og skaffede ham ind paa den lærde Skole i Slagelse, siden i Helsingør, hvorfra han i 1828 dimitteredes til Universitetet. Den ubændige poetiske Produktionskraft, som i disse Udviklingens og Studiernes Aar havde faaet hvile noget, brød nu atter frem, men i en Form, som man i Forhold til hin fædrelandske Tragedies og lignende Arbeiders maatte tilkjende baade større Rigdom og Renhed. „Fodreisen fra Holmens Canal til Østpynten af Amager" (1829) var det første af disse Arbeider; „Kjærlighed paa Nicolai Taarn" og et Bind Digte fulgte snart ovenpaa og modtoges af Læseverdenen med en Interesse, som Kritiken dengang endnu ikke havde begyndt at nedlægge de skarpe Indsigelser imod, som Digteren selv har hjulpet til en i Almindelighed høist ufortjent Evighed, da han i sit Levnetsløb opfriskede Erindringen om næsten hver eneste af de Bedømmelser, Bladene i sin Tid havde bragt af hans Arbeider.

Fra den Tid af levede Andersen kun for Literaturen og for Reiser; han søgte engang om en Ansættelse ved det kongelige Bibliothek, men Chefen, Overkammerherre Hauch svarede ham, at han var altfor talentfuld til at blive sat til et saa trivielt Arbeide, som det paa Bibliotheket var, et Resultat, der vistnok var det bedste for begge Parter, og som Andersen heller ikke kunde beklage, da han kort efter af Frederik VI erholdt Tilsagn om en fast aarlig Understøttelse paa 200 Spd., hvilken han vedblev at hæve, indtil der af Rigsdagen blev tillagt ham en af de saakaldte Digtergager.

Rummet tillader os ikke her hverken at opregne den lange Række Skrifter, som Andersen har forenet i sine samlede Skrifter (Kbnh. 1853—63; 24 Bind) eller skildre de mangfoldige Reiser, paa hvilke han gjentagende Gange har besøgt de fleste af Europas Lande, — ja, for to Aar siden aflagde han jo endogsaa, som vore Læsere ville erindre fra hans Bog „i Spanien", et Besøg i Afrika.

Allerede i 1835 udgav han sin første Samling Eventyr, der senere i Aarenes Løb ere efterfulgte af det ene lille Hefte efter det andet, og som have baaret Andersens Navn saa langt ud i de fremmede Literaturer, som ingen anden nordisk Forfatter før er trængt. Disse Eventyr og Historier er det, Andersen væsentlig skylder sin Popularitet, og dem var det som der blev bragt ham en Tak for, da en Kreds Landsmænd for nogle Aar siden i et fremmed Land sang til ham:

— — „Du vilde se, om vi har gjemt
Den Barnelyre, Du har stemt,
Og om den toner født, selv naar
Antikken Takten slaar.
Ja, selv i Sten den klinge maa,
Og skal som Du rundt Verden gaa
Med Trylleslag
Og hvælve Dag
For Kjærlighedens Sag."

Det ny Theater i Djurgården.

Aar 1795 erholdt daværende Skuespiller ved det kgl. Theater i Stockholm, Abraham de Broen, udelukkende Ret til i Djurgården at anlægge, hvad i Resolutionen benævnes et „Theater af svensk Ungdom", og paa dette fra 1ste Mai til 1ste Oktober hvert Aar spille „Comedier, Dramaer og Opera-comiques, men ikke dem, som paa Theatrene her i Staden opføres", et Privilegium som ogsaa udstraktes til hans Kone og Børn. Først i Aaret 1800 fik han imidlertid ved Venners Bistand opført et Slags Theater, hvor han under stor Tilstrømning selv optraadte med sine — 12 Børn.

Den sidste af disse Tolv, Fru Wildner, døde 1862, og med hende udløb Privilegiet. Et nyt Theater paabegyndtes strax istedetfor det gamle, der blev solgt for

Det ny Theater i Djurgården.

200 Spd. og nedrevet. Nederste Stokværk paa Forsiden er indrettet til Schweitzeri, hvorfra en Spiraltrappe leder op til en større, særdeles indbydende Foyer med tvende Balkoner, hvor Publikum i Mellemakterne kan drage frisk Luft og nyde den smukke Udsigt. Selve Theatersalen, der er dekoreret i Hvidt, Gult og Rødt med Speilglas, samt inddelt i Parquet, staaende Parterre og to Logerader, skiller sig fra andre Theatres Indretning derved, at her ikke er afsondrede Loger. Korridorerne ere nemlig aabne, og man har Anledning til, selv naar Teppet er oppe, at kunne spadsere frem og tilbage uden at forstyrre Publikum, da Gulvene ere belagte med tykke Matter. Hver Logerad har sine to særskilte, brede og bekvemme Trapper, ogsaa belagte med Matter, og anlagte saaledes, at de ikke mødes, saa der ingen Trængsel kan opstaa. Udgangene fra Parquet og Parterre ere forresten saa talrige, at et eneste Minut er nok til at tømme Salen, selv naar den er fuldt besat. Den rummer bekvemt 600 Personer. Fra Scenen findes fire særskilte Udgange med 2 Trapper, hvoraf den ene leder til Direktørens Bolig, den anden til Skuespillernes Værelser. For at dæmpe Sommervarmen er der i det Indre anbragt en Masse Luftverlingsrør. Salens Tag ligger desuden 7 Alen over Gulvet i øverste Logerad, en betydelig Forskjel, mod hvad der er Tilfældet i andre Theatre, hvor man sædvanlig lægger den saa nær Taget, som det paa nogen Maade er muligt. Bygningen er udført efter Tegning af Prof. Tornquist og har kostet omkring 14,000 Spd.

(Ill. Tidn.)

Nogle Bemærkninger

om den ældste, spanske Bearbeidelse af Sagnet om Don Juan.

II.

Efterat den dramatiske Stigning i den Scene, hvormed vi sluttede vor forrige Artikel, er afsluttet, begynder nu Knudens Løsning. Det usynlige Net, hvis Traade Don Juan selv i sit Letsind har spundet, begynder at drage sig sammen om ham, og vi føle allerede nu uvilkaarlig, hvorledes det snart vil omslutte ham med en ubønhørlig Rædsel, mod hvilken han intet Vaaben har. Tisbea, der har forladt sit Hjem og er vandret ud i den vide Verden, for at tage en Hevn over ham, der skal vorde ligesaa glødende som den Omhed, hvormed hun før omsluttede ham, træffer sammen med Donna Isabella og beretter hende sin Ulykke. Ottavio faar Underretning om, at den Skjændige, der i Neapel havde misbrugt hans Navn, var Don Juan; Marquesen af Mota kommer ogsaa underveir med den sande Beskaffenhed af den „Spøg", til hvilken Don Juan hin ulykkelige Nat havde faaet laant hans Kappe; og tilsidst møde vi Aminta og hendes gamle Fader Gaseno, der i sin uskyldige Godtroenhed ikke kunne tænke sig Muligheden af et Bedrag fra Don Juans Side. Og her maa vi atter uvilkaarlig beundre den Kunst, hvormed Kontrasterne ere stillede sammen til en gribende Virkning; hvorledes den uerfarne Aminta og den troskyldige Gaseno ved sin Fremtræden midt i disse spændende Scener, der hurtigere og hurtigere følge paa hinanden, ligesom danne et Havblik, i hvis Stilhed man næsten aandeløs bliver staaende og lytter efter den Storm, som drager op over Horizonten, og hvis fjerne Drøn snart ville komme nærmere. Denne Scene er ligesom det sidste Stykke klar Himmel, hvis Glands henriver Øiet dobbelt, netop fordi vi ved, at Uveirsskyerne snart vil have bedækket det.

Don Juan har maattet skjule sig i Sevilla, og i den Kirke, hvorhen han med sin tro Catalinon har taget sin Tilflugt, gjenfinder han det Monument, Kongen har ladet sætte over den myrdede Gonzalo d'Ulloa. Med den overmodige Spot, som endnu ikke et Øieblik under Forfølgelsen har svigtet ham, falder han paa at

bede Statuen komme og besøge sig til Aftens. Det sker, og efter Maaltidet indbyder Statuen igjen Don Juan til at komme og spise i Kirken den samme Nat. Don Juan kommer, og midt imellem alle de Rædsler, som stige op i Kirkens mørke Hvælvinger, staar han endda med stolt Pande og freidige Blikke. Gravmælet aabner sig og viser et dækket Bord; men Retterne ere Skorpioner og Slanger, og Drikken er Gift og Galde; da bruse Toner frem fra et usynligt Chor; det synger:

„Du, som tror at kunne undfly
Herrens store Straffedomme,
Vid, at hvert et Maal skal fyldes,
Hver en Gjæld engang betales.

Derfor, du, som gaar i Støvet,
Vid, at aldrig du maa sige:
„Endnu har jeg Tiden for mig!“ —
Husk, at kort er Angerstimen.

Don Juan: Jeg har spist; Du kan lade tage af Bordet.

Statuen: Giv mig din Haand; vær ikke bange for at give mig den.

Don Juan: Hvad siger Du? Jeg skulde være bange? (Han giver ham Haanden.) Oh, jeg brænder! Fortær mig dog ikke med din Flamme!

Statuen: Dette er lidet mod den Ild, der er antændt for Dig. Guds Veie, Don Juan, er uudgrundelige. Han vil, at Du skal betale Dine Synders Sold i en Afdøds Hænder. Det er den guddommelige Retfærd, at hvad Du har syndet, det skal Du bøde for.

Don Juan: Kald paa en Præst, at jeg kan faa skrifte og modtage mine Synders Forladelse.

Statuen: Dertil er der ikke mere Tid; det er det nu forsent at tænke paa.

Stykket slutter imidlertid ikke med Don Juans Død; den Tanke, der ligger til Grund for Historien, den nemlig, at Synden tilsidst, om end sent, modtager sin Straf, Tanken altsaa om en retfærdig Gjengjældelse, maa, naar den skal gjennemføres, ikke blot fremtræde deri, at Don Juan selv straffes, men tillige i den Form, at ogsaa den Ulykke, han har bragt over Medmennesker, udslettes og den for et Øieblik forstyrrede Ligevægt i Løddernes ligelige Fordeling gjenoprettes. Det sker da ogsaa i et Par korte Slutningsscener, i hvilke det hele imbroglio af Kjærlighedseventyr, som der næsten skal er spansk Sands for Intriger til at følge, med Lethed opløser sig i trende Brudepar, Octavio og Isabella, Marquesen af Mota og Anna samt endelig Patricio og Aminta. Uveiret er gaaet forbi og Luften er renset. Netop den klare Ro, hvormed Stykket ender, frembringer en fortrøstningsfuld Følelse af, hvor forbigaaende det Onde er, en tillidsfuld Forvisning om, at det vil gaa hastigt over Jorden, og at dets Spor vil udslettes, — medens det vil staa urokket og ikke omskiftes, som bærer Agtelse for de evige Love.

Hvad man ved om Forfatteren til det mærkelige Arbeide, vi i det Foregaaende have forsøgt at give en Skildring af, er saare lidet. Han er født henved 1570 i Madrid; hans virkelige Navn var Gabriel Tellez; femti Aar gammel indtraadte han i 1620 i de barmhjertige Brødres Orden, i hvilken han snart erhvervede sig en saadan Anseelse, at han udnævntes til Ordenens Chronist for Ny-Castilien og Doktor i Theologien. De tre sidste Aar af sit Liv tilbragte han som Prior i Klosteret Soria, hvor han skal være død 1648.

I 1621 udkom en Samling Fortællinger og Skuespil af ham under Titelen Cigarrales de Toledo og

Jernbanegaarden i Throndhjem.

under Pseudonymet Tirso de Molina, som han beholdt og under hvilket han almindelig er kjendt. Han beretter der, at han allerede da havde skrevet 300 Skuespil; af den hele Masse er der endnu kun opdaget fem Bind Skuespil og nogle særskilt trykte, idethele 68 Stykker, foruden nogle Mellemspil og Autos sacramentales. De ere naturligvis af høist forskjelligt Værd; men naar man har vænnet sig til den for vore Øren usædvanlige pompøse Stil, i hvilken han somoftest, til Skade for de finere psychologiske Nuancer, lader alle sine Personer tale, — en Eiendommelighed, der imidlertid er aldeles national og staar i Forbindelse med hele den sydlandske Opfatning, — vil man overalt finde en Rigdom i Intrigens Slyngning, der for os undertiden næsten bliver forvirrende, Sands for det Poetiske i Valget af Sujetter, — det maa ellers indrømmes, at han i Benyttelsen af disse ikke tager i Betænkning at bestjæle sig selv temmelig hyppigt, — en uudtømmelig Kunst i den afrundede Udførelse af Enkelthederne og en Dybde og fin Ironi i Dialogen, som gjør, at man kan læse flere af hans Skuespil atter og atter og hver Gang finde ny Skjønheder at beundre, som man før ikke havde lagt Mærke til.

Men hvad vi før have antydet maa vi her gjentage og fremhæve endnu mere indtrængende: den Fordring, som enhver Digter kan stille til sin Læser, at denne skal stille sig paa hans Tidsalders og hans Nations Standpunkt, faar dobbelt Betydning, naar det gjælder om at tilegne sig en Forfatter, der som Tirso de Molina er udgaaet fra en Kulturtilstand, diametralt modsat vor. Man kan afslutte sig for dem. Man kan, forstandig som man nu er bleven til med Ordet at dække over klog Beregning, smile ad denne ligefremme Pathos, der lægger sit Indhold for os som en aaben Bog. En Slægt, som har glemt de store Passioner, og hvis Had og Kjærlighed er lige maadeholdent, kan spotte over de blinde Naturkræfter, der herske i den spanske Digters Passioner og som drive hans Personer langt, langt ud over den Skranke, indenfor hvilken vi forsigtigt har indespærret vore Følelsers Udbrud. Nutidens kloge Læser, der har studeret Naturvidenskaberne og ved, at der intet Overnaturligt gives, kan gjøre Nar ad Tirsos Gjengangere, og den indifferente Philosoph, der har lært at tollerere alle Bekjendelser og erklære det Religiøse for et overvundet Standpunkt, kan forarges over den glødende Fanatisme, som vi møde hos den spanske Digter, og som undertiden hæver sig til en brændende Mysticisme, som vi for længe siden har tabt Nøglen til, og som vi, om den fremtraadte i vore Dage, vilde behandle som simpel Sindsforvirring og kurere med kold Douche og spanske Fluer. Men netop i den absolute Modsætning, hvori denne Digtnings hele Grundlag staar til vore Forestillinger og Begreber, har den en Interesse baade i psychologisk og almindelig historisk Henseende, som det vilde være en Uforstandighed og et Tab at afslutte sig ganske for.

Jernbanegaarden i Throndhjem.

Ordet om „nordenfor Folkeskikken“, som saalænge har naget mangen patriotisk Throndær i hans stille Sind, vil nu snart være en fuldkommen Absurditet, takket være den Iherdighed, hvormed der i en Række af Aar har været arbeidet paa en let og hurtig Forbindelse mellem det Nordenfjeldske og Søndenfjeldske, og det med saadant Held, at Reisen over Fjeldet, som rigtignok har mistet sine romantiske Himmelstiger, Vaarstien, Garlidbakkerne, Rusten osv., nu magelig kan tilbagelægges

i det halve af den Tid, der var nødvendig til en saadan Reise for en Menneskealder, da den vel at mærke til sine Aarstider heller ikke var ganske uden Fare. Med Jernbanen fra Throndhjem til Støren er nu disse Arbeider enten, som Nogle vilde, bragte saavidt, som Forholdene tillade det, og afsluttede, eller, efter Andres Paastand, kun indviede til en ny Æra, da de tvende Jernbanetog fra Nord og Syd skulle møde og favne hinanden paa Dovres brede Ryg.

Omstaaende Billede forestiller Jernbanegaarden i Throndhjem, saaledes som den viser sig, naar man kommer kjørende ind fra Banen. Da vi haabe senere at kunne meddele flere Billeder fra den ny Bane, forbeholde vi os da at meddele de nærmere Oplysninger om Arbeidet og de dygtige Mænd, under hvis Ledelse dette efter Alles Erklæring solide og smukke Værk er udført.

Fra alle Lande.

(Forts. fra forr. Nr.)

En anden Bog, der gjør stor Opsigt i England, er Oversættelsen af Victor Hugos sidste Værk over Shakespeare, dedikeret til England. „Jeg siger England Sandheden", hedder det i Fortalen, „men jeg beundrer England som et stort og frit Land, og jeg elsker det som mit Asyl." Den originale, dristige, stundom phantastiske Stil, der er Forfatteren egen, behager, selsomt nok, i det stive England. At glorificere Shakespeare er ogsaa den eneste Vei til engelske Hjerter, og det er i fuldeste Maal skeet i den nye Bog, som Anmelderen har læst og ikke fundet synderlig Smag i paa Fransk. „Shakespeare", hedder det, „er Englands største glory. England har i Politiken Cromwell, i Philosophien Bacon, i Videnskaben Newton. Men Cromwell er mærket med Grusomhed, Bacon med Lavhed; Newtons Bygning ryster i sin Grundvold. Shakespeare er ren, hvilket Cromwell og Bacon ikke ere, og urokkelig, hvilket Newton ikke er. Han indtager desuden en høiere Rang som Genius. Over Newton staa Copernicus og Galilei; over Cromwell staa Danton og Bonaparte; over Shakespeare staar Ingen. Shakespeare har Ligemænd, ingen Overmænd."

I Leiren i Aldershott har der været en Udstilling, som kan give vore Officerer og Soldater noget at tænke paa. I Løbet af Vinteren gjorde en høiere Officer i Dublin de Intelligenteste af sit Regiment opmærksomme paa, at de kunde besvære Garnisonslivets Monotoni ved at organisere en Industri-Udstilling. Regimentet optog sin Obersts Ide, og der kom en Udstilling istand, som vakte almen Interesse. Exemplet er nu fulgt i større Stil i Leiren i Aldershott. Hertugen af Cambridge har interesseret sig høilig for Sagen, ligeledes Stabs-Officererne. Regiment-Comiteer have været nedsatte, og Resultatet har været glimrende. Udstillingen, der holdtes i Leirens Klub-Lokale, aabnedes høitidelig af den kommanderende General i Overværelse af Officerer og Mandskaber samt en stor Skare tilstrømmende Fremmede. Efter den korte Aabningstale Kanonsalut og Musik af fire Chor. Samtlige Ladyes og Gentlemens betalte hver en halv Krone for Indladelsen; de følgende Dage var Entreen billigere, for menige Soldater med Familie en Sixpence. Hvert Corps fik sin særskilte Plads anvist, og denne var overalt benyttet paa den sindrigste Maade. De udstillede Gjenstande vare Artikler opfundne eller udførte af Officerer og Menige eller deres Koner og Børn. Der var 6 Klasser: 1) Malerier, Tegninger, Photographier etc. 2) Snedkerarbeide og udskaarne Sager. 3) Militære Redskaber, Ekviperingssager etc. 4) Vaaben- og Grovsmed-Arbeide. 5) Læderarbeide. 6) Haandarbeider. En Officer har udstillet et Arbeide i Elfenben, der er ligesaa udmærket i Tegning og Udførelse som Chinesernes. Flere ny Militær-Opfindelser vakte Opsigt: et nyt Signal-Flag under Rifle-Skydning, en fortrinlig Maskine til at gjøre Charpi paa selve Slagmarken etc. Der var 7 til 800 Artikler udstillede af Regimentets Officerer og Mandskaber med Familier og omtrent 400 sendte fra andre Militære. Mandskaberne havde Tilladelse til at sælge de af dem udstillede Ting for egen Profit, Officerer med Familie lode Gjenstandene sælge i velgjørende Øiemed. En Underafdeling af Udstillingen var saare interessant. Den indbefattede Gjenstande, som Officierer og Mandskaber have samlet under Felt-Tjeneste i Verdens forskjellige Dele. Der var en Mængde Sager fra Indien og China.

London har saagodtsom den hele Sommer været et ulideligt Opholdsted, bestandig Hede og Støv; Vestenvinden synes dette Aar at jage alle Regnskyer hen over England mod Kontinentet. I Kirkerne har der været bedet om Regn, men Himlens Sluser ere forblevne lukkede. Landet er ligesaa trøstesløst ud som Staden. Gammel-Englands saftige Grønne, der Vinter og Sommer danner Grundfarven i et engelsk Landskab, er forsvundet, og Parke, Haver og Marker hentørrede til et smudsigt Graagult. Smør- og Melkepriserne ere enorme; Kjødpriserne stige, men Dyrtiden vil først blive ret følelig henimod Vinteren, naar Fodermangelen indtræder. Det er ikke alene i Agrikulturdistrikterne den tørre, hede Luft føles smerteligt, men ogsaa i Bjergdistrikterne. I mange Bjergværker i det sydlige Wales har Arbeidet maattet standse paa Grund af Vandmangel. I London har Saisonen, som alt Andet, vansmægtet; store Kunstnere have optraadt paa Theatre og i Koncerter, men Bifaldet har været mat. En smuk Koncert har været givet til Bedste for den berømte Violinist Ernst, der i flere Aar har været en Krøbling, og som, efter at have brugt en Kur i England, giver Haab om Bedring. Ude af Stand til selv at medvirke med sit bløde, sjælfulde Spil, gav han en af sine melodiske Kompositioner til Pris, en Kvartet, som udførtes til Mesterskab af fire af Tidens Koryphæer. Saisonen er nu endt i Høst, og Hendes Majestæts Ministre, — thi ogsaa Politiken har Saison i England, — sees Alle at befinde sig paa Reiser; Lord og Lady Palmerston reise om og lade sig forgude; „old Pam for ever!" Dette skal vel ikke tages ganske ordret, thi evig kan Manden dog ikke holde ud. Under det politiske Vindstille, som Parlamentets Slutning har fremkaldt, har Londoner-Pressen havt Tid til at beskjæftige sig med en kurios Proces, der er fremkaldt ved, at Ægteskabslovene ikke ere fælles for de tre Kongeriger, saa en Dame, der er ægteviet i det ene Land, egentlig først har at forhøre sig i de to andre Lande, om hun ogsaa er „ret Hustru." Af det procesførende Par er Damen katholsk, Manden Presbyterianer. I Skotland kopuleredes Angjældende paa den simpleste Maade, nemlig ved en Gretnagreen-Vielse; da Konen derpaa fik religiøse Skrupler, indviedes Forbindelsen af en katholsk Præst i Irland. Saa fik Manden Skrupler over, at Konen ikke behagede ham nok; han lokkede hende med sig til England og erklærede der, at Vielsen i Skotland blot havde været en Skin-Vielse, samt at Vielsen i Irland var ugyldig i England, som forrettet af en katholsk Præst, der „ikke kan ægtevie protestantisk Mand til katholsk Kvinde." Dette er igjen a shabby affair i det høit moralske, christelige England. Damen har indappelleret sin Sag for Overhuset, og har tabt den; den energiske Dame har derfor ikke givet tabt, men vil bringe den for Skotlands High Court. I sex Aar har hun procederet, siger hun i et Brev til Times, og giver Himlen hende Kræfter, vil hun procedere i sex Aar til, for at frelse sin Kvindeære.

Det afskyelige Mord, begaaet paa en engelsk Jernbane, giver fremdeles Anledning til megen Tale og mange daarlige Forslag. Pressen har for den ubeskyttede Reisende forlangt et eller andet Middel til at standse Toget, medens den hele Jernbane-Styrelse og samtlige Embedsmænd sætte sig energisk imod enhver saadan Forholdsregel. Enhver, der har reist, ved, at ikke en af tyve Reisende tør betroes Midlet til at standse et Træn, der bærer flere hundrede Personer. Der gives Mennesker, som ikke vilde betænke sig paa at standse et Træn, fordi de høre en Lyd, de ikke kunne forklare sig, eller fordi de ere forbi en Station, hvor de ønskede at stige af, eller fordi de befinde sig ilde, eller fordi en Medreisendes Tobaksrøg generer dem. Obskure Folk, der ikke ere vante til at reise, vilde være de Første til at standse et Træn, fordi det pludselig falder dem ind, at Vadsækken eller Posen maaske ikke er kommen ind i Pakgodsrummet. Det Høieste, forstandige Folk kunne forlange, er et Middel til at kalde paa Konduktøren, og det engelske Publikum, der nu har taget sig af Sagen, vil vistnok ikke slaa sig tiltaals, før dette er opnaaet. Naar det behager en brutal Opsynsmand at sætte en drukken og smudsig Karl ind i første Klasse, fordi han ikke mere har Plads i tredie Klasse, uden at føie en Vogn til Toget, synes det billigt, at de Personer, der dyrt have tilkjøbt sig Retten til at være i anstændigt Selskab, have Anledning til at beklage sig, dersom den Drukne opfører sig slet. Det kan være Konduktøren ubehageligt nok at forstyrres af „stupide Reisende" i Læsningen af sin Avis, men det fik tages i Betragtning i hans Lønning. For os rolige Vidner til al denne Strid synes det at være en skrigende Uret, at tusinde Personer stuves sammen i en Række Kasser, som sætte afsted mange Mile i Timen, uden at En af de Tusinde har Middel til at sætte sig i Forbindelse med den eneste Person, der fører Kontrol med den brusende Masse. Vil Jernbanerne ikke afhjælpe Mangelen, heder det i England, vil det engelske Folk selv vide at opfinde sine Signaler, og lades de upaaagtede, vil en engelsk Jury vide, hvad den har at gjøre i Tilfælde af Molest. Den engelske Passager ved, at han har en god Ven i Jurymanden, til hvem han vil henvende sig, dersom Konduktøren ikke vil være denne hans „gode Ven."

For Kong Francisco af Spanien, der har bragt den franske Keiserinde et egenhændigt Brev fra Dronning Isabella, gaves den 20de en Fest i Versailles, hvor Festerne fra Ludvig XIV's Tid ere paa det nøiagtigste kopierede. Disse Fester have beskjæftiget Keiserinden og hendes Hof i flere Uger. Paa det Theater, der saalænge stod lukket, fordi der blot var Gru at mindes derinde, skal en Pragt-Forestilling gives ved Skinnet af 3000 Voxkjerter og 1200 Gasflammer. Det er ellers en farlig Sag at gjenoptage disse Versailles-Feste, der ere aldeles forhadte. Keiserinden har vovet det to Gange, har endogsaa ladet opføre Tyrefægtninger der. Folket har knurret. Keiserinden er stolt og ikke bange for at tirre. Ikke mindre end 19,000 Ansøgninger om Æreslegionen ere indkomne til Dagen, Armee og Marine ikke indbefattet. I Frankrig venter man ikke til Ordenen kommer, men ansøger om den, men aldrig før har Forfængeligheds-Feberen naaet denne Høide. Det siges, at Keiseren vil stifte en Civil-Medaille for at stagge saamange som muligt; den skal være det samme for borgerlige Folk som Militær-Medaillen for Armeen. Der er nedsat en Kommission for at undersøge, hvorvidt Æreslegionens Orden ikke ogsaa bør tildeles Kvinder; Kommissionen har udtalt sig derfor, og Forslaget vil blive forelagt Statsraadet.

Norge.

Christiania den 10de Septbr.

Ved et Theater som vort, som ingen fast kunstnerisk Tradition holder sammen, hvor Kassens Fylde maa være det væsentlige Formaal ved Anstalten, og som derfor tvinges til at rette sig efter Tidens vexlende Smagsretninger, for ikke at sige Smagsgriller, og altid sørge for noget Nyt og Afvexlende, der kan trække, skal det baade et sjeldent Held og virkelige solide Egenskaber til, for at en Skuespiller gjennem en lang Aarrække skal kunne beholde ikke alene sin Plads, men ogsaa Publikums Velvillie. Vor Scenes ældste Medlem, Skuespiller Peter Nielsen, kunde i Thorsdags høitideligholde 30-Aarsdagen efter sin første Optræden i vor By. To og tyve Aar gammel — han er født i Kjøbenhavn den 28de December 1808 — optraadte han første Gang for Publikum paa Bergens Scene, hvor dengang en dansk Skuespillerdirektør Olsen havde samlet et Selskab; her blev han i tre Aar og gik derpaa til Throndhjem, hvor han sluttede sig til et andet dansk Selskab, der ledede af Orlamundt. Han var imidlertid allerede traadt i Underhandling med Christiania Theater, som da nylig var gaaet over fra privat Entreprise til den Ordning, som endnu bestaar, og da en af dets daværende Direktører paa en Reise fik se Nielsen spille i Throndhjem, paaskyndede han dennes Afreise til Hovedstaden, hvor han første Gang optraadte den 8de September 1834 i Lystspillet „Brødrene Philibert." Siden den Tid har Nielsen været knyttet til det herværende Theater, har overlevet alle de Smagskriser, der ere gaaede over det, og har samvittighedsfuldt og beskedent udfyldt en Plads, som det kunde falde vanskeligt nok at faa tilfredsstillende besat, om han skulde forlade den, — Noget, som vi haabe, det endnu vil have gode Stunder med. Han har været brugt i snart sagt alle mulige Roller, ligefra Svend Dyring til Klokker Link eller Moses i „Bagtalelsens Skole", saa at han i det Hele nu har givet 621 Roller 3310 Gange, hvoraf de 2957 ved Christiania Theater. Hans egentlige Fag har været Roller som de to sidstnævnte; men under den tarvelige Besætning, som Theatret har havt at raade over, har han ogsaa været benyttet langt ud over den Grændse, der indeslutter hans egentlige Begavelse, hvad man vistnok maa beklage, hvor heldigt det end maa indrømmes at han har baaret flere af disse Roller, som f. Ex. Bisp Nikolaus's i „Kongsemnerne." Ligesom dette vistnok var den omfangsrigeste Rolle, Nielsen har spillet, var det ogsaa en af dem, der har skaffet ham mest Bifald, og man feiler neppe ved at sige, at det for en væsentlig Del skyldtes hans forstandige og for enhver Overdrivelse fri Spil, at det nævnte Stykke paa Scenen slog saa godt an, som det gjorde, og at ikke Bispens lange Replikker og specielt hans Gjengangerpoesier snublede ud over den Grændse, paa hvis yderste Rand de ballancerede, og fra hvilken de i en mindre øvet og mindre forstandig Skuespillers Mund saare let vilde være dumpede ned i det Parodiske.

— Eiendommelig Polemik. Som man vil erindre, indeholdt Dagbladene strax før sidste Bispevalg et Par anonyme Protester mod Tilladeligheden af, at Geistlige, specielt Bisper, vare Frimurere. Spørgsmaalet synes at være kommen paa Dagsordenen; thi i sidste Nr. af Luthersk Kirketidende har en Indsender atter taget det for sig, vistnok med et Maadehold, som vi bør være taknemmelige for, naar vi sammenligne det med hine Denunciationer, men tillige rigtignok med et saare ringe Udbytte, hvad enten nu Forfatteren ikke har kjendt eller ikke benyttet de Kilder, der kunde have oplyst ham om det Eiendommelige ved Frimureriet. Hans Polemik mod det reducerer sig derfor til den Sætning, at Præsten skal være et Mønster for Menigheden, og skal han vente, at dette Mønster vil blive fulgt, da maa han ogsaa fjerne al Mistanke mod dets Følgeværdighed. Men end de da, der udsprede saadan Mistanke, medens samtidig erkjende, at de ikke har noget Andet at støtte den paa end den Omstændighed, at her er Noget i Præstens Liv, som ikke de besidde Nøglen til, — de altsaa, som omhyggeligt skjulte, paa det rette Tidspunkt, naar Sagen kan have praktisk Interesse, udsaa hin Mistro og Mistanke, — mon hvorledes man skulde karakterisere deres Handlemaade, mon deres Motiver kunde taale at lægges som „et aabent Brev for Menigheden?"

— Aftenbladet for i Tirsdags indeholder en Notits om tre Portraiter af Peder Colbjørnsen, af hvilke Bladet synes især at tillægge det ene en ubestridelig Authenticitet. Vi kunne imidlertid oplyse vore Læsere om, at det Billede, der nu bydes som en mærkelig Nyhed, er det samme, hvis Uægthed en sagkyndig Forfatter for syv Aar siden i dette Blad (1857, Nr. 43) tilstrækkelig har paavist; om de tvende andre Billeders Værdløshed kan der neppe være mere end en Mening.

— I Thorsdags gav Hr. Telleffsen og Frue i Forening med Cand. jur. H. Meyer en Concert i Frimurerlogen. I den sidste Herre gjorde Publikum Bekjendtskab med en Landsmand, der foredrog sine Buffo-Partier baade med dramatisk Livlighed og ikke uden Held, ogsaa hvad det rent Musikalske angik.

— Høiesteret har i disse Dage, ved at frikjende en Mand, der var anklaget for Mord, tillige ilagt vedkommende Underretsdommer Sorenskriver i Inderøen Bernt Anker, der havde dømt Vedkommende fra Livet, en Mulkt af 20 Spd. for denne aabenbarlig ugrundede Domfældelse, et Tilfælde, som til Ære for vor Dommerstand vistnok hører til de overmaade store Sjeldenheder.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 38.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 18. Septbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Morten Müller.

Landskabsmaler Morten Müller er født i det Nordenfjeldske og Søn af Foged i Skogn Müller, der døde som Pensionist i denne Sommer. Han blev sat i Throndhjems Latinskole; men de lærde Studier maatte staa tilbage for den Iherdighed, hvormed han allerede da havde begyndt at drive paa Tegning. Han modtog først i Throndhjem nogen Veiledning i denne Retning af en der bosat Portraitmaler Hansen, og da denne ikke kunde lære ham mere, og det tydeligere og tydeligere viste sig, at det ikke var ved lærde og kuriøse Maleriers Trakteren, at han skulde vinde sig Laurbærkrandsen, erholdt han endelig Tilladelse til at følge sit Kald og drage til Düsseldorf. Var han kommen did temmelig uindviet i selve Kunstens Rudimenter, saa biede han ikke længe med at lægge sig til en saa fuldendt Teknik, at det vakte ængstelige Bekymringer hos besindige Tilskuere, der fandt, at dette gik altfor raskt, til at det kunde gaa ganske naturligt til.

En Forfatter, der under Mærket E. T—d. i „Deutsches Kunstblatt“ havde leveret en Række Artikler om norskfødte Kunstnere, skrev saaledes i 1852 om Müller (l. c. III, 136): „Det han hidtil har frembragt, vidner ikke just om nogen synderlig fremtrædende Originalitet, hverken i Valget af Gjenstand eller i Opfatningen, og det egentlige Resultat af hans Stræben hidtil turde vise sig at være det, at han har opnaaet en vis teknisk Færdighed. Imidlertid har han frembragt flere nette („gefällige“) Billeder, der dels ere blevne kjøbt af vor Kronprinds dels af Kunstforeningen i Christiania. I Stockholm, hvor han en Tid lang opholdt sig, vakte hans Billeder ikke liden Opmærksomhed, og med flere Bestillinger vendte han i Høsten 1851 tilbage derfra til Düsseldorf. En pludselig, i store Sprang naaet Udvikling fører, som Erfaringen giver os saa mange Exempler paa, ofte ikke til det høieste Maal i Kunsten; man føler sig da saa lettelig sikker, falder i Dvale og vugger sig foran Staffeliet i tiltrækkende Drømme om et allerede opnaaet Mesterskab, medens paa den anden Side en noget langsommere, men efterhaanden fremadskridende Udvikling ofte turde være saa meget fordelagtigere for den unge Kunstner. Saaledes vil der da ventelig ogsaa ved Hjælp af alvorlig Stræben og omhyggeligt Studium engang blive en dygtig Kunstner af Müller“. Dette Haab gik snart i Opfyldelse — eller rettere, det var allerede gaaet i Opfyldelse; thi allerede længe før den store Pariserudstilling i 1855 havde skaffet Müller en mention honorable og Brev paa, at han indtog en fremragende Plads mellem de norskfødte Kunstnere, var hans Billeder blevne kjendte og yndede af Almenheden, der i dem fandt grebet og fremstillet en ny Side af Hjemlandets Natur: de store Aasstrækninger dækkede med mørke Granskove, der brede sig ud og danne Overgangen fra Høifjeldet til Sletterne. Snart var det en hel Egn seet næsten i Fugleperspektiv som i det store Billede i Nationalgalleriet (1855), hvor Maleren oprullede for os et helt geografisk Billede, snart var det Stilheden inde i Skovens Tykning, der hvor den hælder sig sammen om et mørkt Tjern og kaster Skygge over den enslige Vandrer. I alle disse Billeder var der en Sandruhed og en stille Skjønhed, som gjorde dem kjendte og afholdte af den store Almenhed.

Morten Müller.

Nogle Ord

om de norske Studenters Væbning i 1814.

(Meddelt af Universitets-Stipendiat Ludvig Daae.)

I Claus Pavels's Dagbøger (Riis's Udg., Pag. 203) læses under 27de Juni 1814 følgende lille Notits: „75 Embedsmænd og Studenter have indgivet Ansøgning om at maatte organiseres til et Korps til Statens Forsvar. Kongen har modtaget det med Bifald“.

Videre er ikke, saavidt vi mindes, bekjendt om denne Væbning af akademiske Borgere i 1814, og, da denne heller ikke ledede til noget egentligt Resultat, kan det jo nok indrømmes, at Sagen i sig selv er af liden Vigtighed. Alligevel fortjener efter vor Formening ethvert, endog ubetydeligt Træk, der angaar Aaret 1814, at opbevares, om end kun som Bidrag til Opfatningen af hin Tids Folkestemning. Da nu denne første norske akademiske Vaabenøvelsesforenings Papirer tilligemed nogle Optegnelser desangaaende af dens Stifter befinde sig i mit Værge, har jeg efter Anmodning af Nyhedsbl.s Redaktion uddraget deraf de nedenstaaende Efterretninger. Mellem de Underskrifter af Indbydere og senere tiltraadte Medlemmer, som forekomme under Foreningens Program, vil Læseren derhos opdage adskillige temmelig bekjendte Landsmænds Navne; mange ville gjenfinde Fædre og Slægtninge og en og anden gammel Mand maaske gjenkalde sig en Erindring fra sin Ungdom.

Den, som egentlig gav Stødet til Foreningens Oprettelse, var den senere som Toldkasserer i Throndhjem afdøde A. C. Schult, der dengang fra Proviantsforvalter ved Roflotillen i Throndhjem var forflyttet til Hovedstaden som Fuldmægtig i det nysoprettede Søkrigskommissariat (nu Armeedepartementet), i hvilket han kort efter blev Bureauchef. Den 19de Juni afholdt denne i sit Logis „en mindre Samlingaf Bekjendte“, og i Forening med disse udstedte han en Indbydelse, hvoraf maaske nogle Tirader fortjene at anføres:

„Til de i Christiania værende Embedsmænd og Betjente ved Statsbestyrelsen, saavelsom andre offentlige Kontorer, til samtlige Studerende.*)

„Den Tidspunkt, hvori Nordmandens Frihedsaand, Samdrægtighed og Standhaftighed skal sættes paa Prøve, synes at nærme sig. Inden et Par Maaneder er maaskee det store Spil fuldendt, som vil afgjøre, om vi skulle opnaa den Selvstændighed, for hvilken udentvivl i hver Nordmands Barm de varmeste Ønsker lue, eller om vi skulle spændes i Lænker, mod hvilke de, vi hidtil bare, vare Rosenbaand, — om vi skulle se vore Dale blomstre under et frit Folk, lykkeligt ved dets medfødte Nøisomhed og en selvvalgt Regjeringsform, eller om vi skulle sværge en fremmed Tyran, os bekjendt alene af hans Fiendskab, vor Troskabsed, see Landets Sønner, saavelsom Frugten af vor Vindskibelighed bortføres, svenske Despoter under allehaande Skikkelser indtage de øverste Pladse saavel i Staten, som i det selskabelige Liv, see ödmjukaste tjenare med Pidsken i Haanden vise os,

*) Herunder sees ogsaa Præliministerat have været medregnede.

at de ere vore Herrer. Dette vil maaskee inden nogle Uger være afgjort. I Forventning af dette afgjørende Oieblik har allerede vor elskede Konge, vor Friheds første Ven, opfordret enhver af Landets vaabendygtige Sønner til at tage virksom Del i Fædrelandets Sag. Ei ville vi, Brødre, være de sidste, som følge den billigt kaldende Stemme, ei ville vi roligt være Tilskuere ved dette store Skuespil eller lade os tilsidst ved bestemte Ordre anvise Plads ved Kanonen eller Vandpompen. Nei, Brødre, Kongens og Fædrelandels Krav være os tydeligt nok, lader dem ei vente. Lader os samdrægtigen gribe til Vaaben, for samlede at udgjøre et frivilligt Korps.

„— — — — — Bliver Antallet nogenlunde tilstrækkeligt, skal samtlige Underskrevne under Tegnet U+ i de offentlige Ugeblade vorde indkaldte til bestemt Tid og Sted for der nærmere at overlægge Planen, hvorefter vi skulle virke, bestemme Korpsets Rettigheder og Pligter, udvælge Formænd o. s. v."

Christiania, 19de Juni 1814.

A. C. Schult. Conrad Schwach. N. F. Berg. J. Messell. J. A. Hoffeth. P. Krog. J. Knoph. C. Arbo. B. C. Petersen. H. Riddervold. Bertelsen. Colban. C. D. Cappelen. C. Garmann. Ole Rein Holm. J. L. Frølich. J. Wedege. J. Bernhoft. Wahl. Ebbell. P. Giertz. N. R. Schjoldager. Vidsteen. Nilson. Boye. O. H. Keyser. Bautz. John Aas. O. C. Gjerdrum. Doxrud. Krag.

Nogle Dage efter blev den i Indbydelsen antydede Forsamling afholdt i en stor Sal i det nuværende Storthingslokale, som dengang tilhørte Christiania Kathedralskole. Auditoriet var meget talrigt og her tiltraadtes Foreningen af adskillige nye Medlemmer. Af disse kjendes Følgende:

Harboe. Carl T. Bech. Ove Gude. G. Wang. F. C. Krabbe. Peter Klein. J. Chr. Juel. Kahrs. C. Bruun. Alb. Lassen. S. C. Petersen. J. Keyser. J. L. Storm. Poul B. Lassen. Ellevsen. Hans Christopher Leganger. M. C. Hansen. Backe. Hans Lange. C. A. Amundsen. C. A. Holmboe. C. M. Eckhoff. Døderlein. O. Lange. J. Aars. Hausmann. Jacob Rieck. Bernt Holmboe. Ahlert Hysing. A. Hofgaard. Dahlin. C. Keyser. J. G. Blix. J. C. Frimann. Bye. H. Arnesen. M. R. Flor. Meer. H. C. Petersen. S. Stenersen. Hartmann. Saxild. C. B. Stenersen. D. B. Simonsen. A. Olsen. C. Hanssen. Peter Stubergh. P. L. Worsøe. L. Hoff. Wulfsberg.*)

I samme Møde udvalgtes ogsaa en Kommittee, som midlertidig Bestyrelse af Korpset, bestaaende af fem Medlemmer. Disse vare:

1) Overlærer M. R. Flor . . . . med 50 St.
2) Lektor i Theol. S. J. Stenersen - 47 —
3) Pastor Wulfsberg. . . . . . - 29 —
4) Adjunkt Alb. Lassen . . . . - 29 —
5) Fuldmægtig A. C. Schult . . . - 22 —

Man overdrog tillige samme Kommittee at afgjøre et Spørgsmaal, som strax var blevet bragt paa Bane, nemlig om Korpset kun skulde vedblive som et særskilt Studenterkorps i Christiania eller om dets Medlemmer skulde, naar de havde opnaaet nogen Øvelse i at exercere, sprede sig om rundt i Landet som Anførere for „Mandhusingerne". Dette sidste Forslag var allerede i det konstituerende Møde blevet fremsat af Lektor Stenersen, og i Kommitteen vandt det Pluraliteten for sig, idet Schult var den eneste af dennes Medlemmer som paastod, at Studenterne deels manglede den hidtil fornødne Dygtighed og deels neppe vilde blive antagne som Anførere af Mandhusingerne selv.

Man paabegyndte imidlertid Øvelserne, idet der vedtoges, at naar den foreløbige Exercitie var tilendebragt, skulde de, som maatte ønske det, drage ud mellem Mandhusingerne og de øvrige, om de vilde, vedblive at danne et særskilt Korps. Man tilstillede Kong Christian Frederik en Skrivelse, der var forfattet af Lektor Stenersen, og hvoraf en Gjenpart er i min Besiddelse, og, som Pavels beretter, vandt Sagen Hs. Majestæts Bifald. De fornødne Musketeer-Vaaben fik Foreningen udleveret af Arsenalet, og Øvelserne foregik i Krigsskolens Gaard under Ledelse af daværende Lieutenant og Lærer ved Krigsskolen, Eckhoff. Medlemmernes Antal tiltog efterhaanden i temmelig stort Mon, saa at Foreningen tilsidst tællede 200 Deeltagere, som flittig exercerede udover Sommeren og endog foretog et Streiftog i fri Mark, under hvilket man antager, at den bekjendte Original, Overlærer Flor „lagde Grunden til sin paafølgende Sygdom og Død, saa at han saaledes blev et Offer for sin krigeriske Patriotisme". Det var, siger Schult, af hvis Opregnelser dette er anført, „komisk at se gamle Overlærer Flor og Raadmand Saxild m. Fl. lære at marschere, præsentere Gevær o. s. v., medens paa den anden Side enkelte Straajunkere, som en Fuldmægtig Klein, var saa undselig for at bære sin Musket gjennem Gaderne, at han ei vovede at gjøre det, med mindre vi vare mange i Følge og paa en Maade tvang ham dertil".

Da Konventionen til Moss var bleven bekjendt, blev denne Forening naturligvis opløst.

*) Om alle disse have tegnet sig strax eller nogle af dem maaskee lidt senere, kan nu ei afgjøres.

Maanedlig politisk Oversigt.

Medens Lord Palmerston med det for ham eiendommelige gemytlige Brøvleri udbreder sig for sine gamle Vælgere i Tiverton over den Lykke, Hæder og Magt, som England nu har kunnet samle i de lange Fredens Aar, takket være hans egen forsigtige Tilbageholdenhed, medens Roebuck fortæller sine Tilhørere, at Englands Lykke er saa stor, saa uendelig og saa grundfæstet, at den ikke kan andet end vække de udødelige Guders Misundelse, har de blodige Scener, som Ireland nylig har været Skuepladsen for, ladet os kaste et dybere Blik ind i den sande Beskaffenhed af al hin lovpriste Herlighed, end gavnlig kunde være for den Beundring, man vil aftvinge os for „det store Verdensrige, over hvilket Solen aldrig gaar ned." Vore Læsere ville erindre, at der af Katholikerne i Dublin med stor Festlighed blev opreist en Støtte for den berømte irske Frihedshelt O'Connell; Protestanterne i Belfast foretog en Moddemonstration, hvis Raahed kun kan forklares af et indædt Had og en Fanatisme, som Aarene ikke har formaaet at slukke; det kom til Strid, og i en hel Uge var Byen i en Oprørstilstand, som vi kunde have ventet i Grækenland eller Tyrkiet, men som bliver os uforklarlig i det civiliserede England, hvor vi se, at Øvrigheden har disponeret over en anseelig Styrke baade af Politi og Tropper. Den hele Tildragelse viser ikke blot, hvilken Raahed der maa herske i borgerlig og politisk Henseende, den afgiver tillige Vidnesbyrd om et Religionshad, der ikke vilde betænke sig paa at bryde ud i aaben Religionsfeide, naar ikke Statens Magt holdt det i Ave, og der har man kanske det stærkeste Bevis paa, hvor lidet den Dannelse, den høie Kultur, som England roser sig af at eie, er trængt igjennem med sin forsonende Magt. Det Land, der maa kjæmpe med saadan en Fanatisme, behøver virkelig ikke at frygte hverken Guders eller Menneskers Misundelse; det har ikke andet at være bange for end deres Medlidenhed.

Et ganske eiendommeligt Modstykke foreligger i de Tumulter, som den 23de August fandt Sted i Genf. Der var ogsaa en Folkemasse, som greb til Vaaben, fordi den troede sig forurettet; det kom til beklagelige Excesser; men allerede den næste Dag var Ordenen gjenoprettet. Sagen dreiede sig imidlertid ikke om noget politisk Princip, da baade de Radikale, hvem Genf egentlig skylder sin nuværende fri Forfatning, og de Liberale ere enige om at holde fast ved de Grundsætninger, der nu siden Revolutionen i 1846 har ledet de Styrende, og under hvilke den lille demokratiske Stat har nydt Velstand og Lykke, seet Tilfredshed og Oplysning udbrede sig mellem Borgerne.

De tapre Tscherkessere, hvis udholdende Modstand imod Rusland nu Generation efter Generation har seet paa, uden at ofre den andet end i Høiden en magtesløs Sympathi, vil nu snart have ophørt at existere som et Folk. Mellem 3 og 400,000 Mennesker ere af den russiske Regjering førte ud fra sit Hjemland og bragte over til Tyrkiet, der er i megen Forlegenhed, med hvad det skal gjøre af dette uventede Besøg. 40,000 bleve sendte til Bredderne ved Donau; men det siges, at ikke mindre end 6000 af disse ere døde i Løbet af tre Uger. Den engelske Gesandt i Konstantinopel, Sir Henry Bulwer, har foreslaaet at bosætte Tscherkesserne i det Distrikt, der strækker sig fra det sorte Hav til Erzerum og der lade dem danne et Slags Militærgrændse.

Vil man more sig over Karrikaturen af alle vor Tids politiske Kampe, behøver man blot at læse Avisernes Korrespondencer fra Grækenland. De gode Hellenere, der ikke synes at være i Besiddelse af den prisværdige Egenskab at kunne lade sig regjere, ere naturligvis høilig misfornøiede med sin nuværende Styrer, Grev Sponneck, der, som det synes, nærer altfor pedantiske Begreber om parlamentarisk Regime. Saaledes fandt en af Repræsentanterne paa at skrive et Brev til Kong Georg, hvori han en fem—sex Gange kalder ham Sire og forresten siger ham en hel Del Grovheder angaaende Rigets Styrelse og de Underhaandspaavirkninger, han modtager fra sit Hofpersonale; derover udspinder der sig i selve Nationalforsamlingen en Nævekrig, hvor en duelig Tegner vistnok vilde have kunnet finde gode Motiver til Illustrationer til berømte Batailler i Peder Paars. Resultatet blev, at Synderen fik Bank, hvorpaa Lovens Orden igjen indtraadte.

I den forløbne Maaned er en Personlighed gaaet bort fra Scenen, hvis Navn nu vistnok de færreste erindre, skjøndt han engang var Hovedet for et talrigt og intelligent Parti, der ikke stræbte til noget mindre end hel Revolution i selve de Grundlag, paa hvilke vor Tid har bygget sine Samfundsforhold og sin hele Kultur. Barthélemy Prosper Enfantin — bedre kjendt under Navnet Père Enfantin — var fød i Paris den 8de Februar 1798. Som Elev af den polytekniske Skole deltog han i det forgjæves Forsøg, en liden Hob den 30te Marts 1814 paa Høiderne ved Montmartre gjorde paa at modsætte sig de Allieredes Indtog i Paris. Da Skolen strax efter blev opløst, maatte han slaa ind paa en anden Vei; han traadte ind i Handelen og gjennemreiste som commis-voyageur Nederlandene, Tydskland og Rusland. I 1821 blev han ansat i et Bankierhus, der var bleven oprettet i St. Petersburg, hvorfra han to Aar efter vendte tilbage til Paris.

Det var i Slutningen af 1825, at han gjennem en Ven kom til at stifte personlig Bekjendtskab med den bekjendte Saint Simon, der snart drog ham ganske over til sine phantastiske Ideer om Grundlagene for en industriel og religiøs Reformation. Han vandt snart Saint Simons Tiltro i den Grad, at denne ved sin Død indsatte ham til Hovedarving af sit ideelle Efterladenskab; og nu skulde der da aabnes den Propaganda for de ny Lærdomme, som Mesteren selv ikke havde været istand til at gjennemføre. Et lidet Blad, le Producteur (1825—26, 5 Bind), blev grundlagt; det eneste i dette, der har overleveret Pressens korte Udødelighed, er vel det berømte Motto, Enfantin skrev over det „L'âge d'or, qu'une aveugle tradition a placé jusqu'ici dans le passé, est devant nous." I 1828 kunde han endnu kun gjøre Regning paa et Dusin Medarbeidere, blandt hvilke A. Blanqui, Leon Halévy, Duveyrier, Artaud, Péreire. Det var først efter Revolutionen i 1830, at Enfantin frit kunde optræde som Talsmand for sine Grundsætninger. Han begreb strax, hvilken Nytte han kunde drage af den, og undertegnede Proklamationen af 30 Juli, i hvilken man forlangte Fællesskab i Eiendom, Udslettelse af Arveretten og Kvindernes Frigjørelse. Efter at have nedlagt sit Embede ved Hypothekbanken, organiserede han dernæst Underafdelinger i Toulouse, Montpeillier, Lyon, Metz og Dijon, indrettede Foredrag i Paris, søgte uophørlig Proselyter blandt Lærde, Kunstnere og Industridrivende og sikrede sig fra Novbr. 1830 Bistand i det anseede Blad Globe. Snart efter blev han sammen med Bezard udvalgt til en af de „øverste Fædre." Men det, at han maatte dele Magten med denne, blev Kilde til uendelige Debatter; i Modsætning til sin Kollega, der lagde den hovedsagentlige Vægt paa den politiske Side, beskjæftigede Enfantin sig kun med Moralen, Kunsten, Religionen og den sociale Reform; han vilde fremfor Alt bringe Orden i de individuelle Forhold, frigjøre Kvinderne og de Fattige. Hans Maal var at bemægtige sig Samfundet ved at rive det fra Kirken, ikke fra Staten.

I November 1831 forkyndte han endelig i et Manifest, der var rettet til hans 40,000 Tilhængere i Frankrig, at Bazard og Rodrigues havde skilt sig fra ham, og at den ny Lære kun var blevet Kjød i ham, den levende Lov. Idet han fra Ideen gik over til den umiddelbare Udførelse, erklærede han Familien for konstitueret, drog dens Gods og Eiendomme sammen til et Fælledsskab og satte i Vinteren 1832 flere hundrede Tusinde Francs overstyr i Fester, til hvilke han indbød det halve Paris, og hvis Maal var at søge det kvindelige Komplement til det sociale Individ. Han forsøgte derpaa et Laan, som ved nogle Troendes Bistand naaede en Størrelse af 82,000 Frs; flere Arbeider-Værksteder, der vare grundlagte af „Moderhuset" (la maison mère) og arbeidede for dets Regning, maatte opgives paa Grund af Mangel paa Midler. Den samme Aarsag standsede le Globe, som man havde uddelt gratis. Endelig i Mai Maaned 1832 gjorde Politiet en brat Ende paa Familien.

Nu undergik det en ny og sidste Forandring. Fulgt af 40 Disciple, blandt hvilke var Michel Chevalier, E. Barrault, Duveyrier, Talabot, Gustave d'Eichtal, F. David, Terson, Raymond Bonheur, Steph. Flachat og mange andre, som senere have erobret sig et Navn i Industrien eller i de store finantsielle Foretagender, trak Enfantin sig tilbage til en Eiendom, han besad i Nærheden af Menilmontant og oprettede der et Mønster-Sameie. Brødrene, der vare delte i forskjellige Arbeider-Grupper, bar en særegen Dragt og tilbragte Dagen med legemligt Arbeide, religiøse Sammenkomster og symbolske Ceremonier. „Faderen" — førte Opsynet, prædikede og opmuntrede; han skrev Artikler i les Feuilles populaires og le Livre nouveau, digtede mystiske Oder og udviklede uforstaaelige Theorier. Men medens „Faderen" drømte om et paveligt Verdensherredømme og havde nok at gjøre med at afslaa de Angreb, der rettedes mod ham af Carnot, Jules le Chevalier, J. Reynaud og Andre, blev han indstevnet for Politiretten og anklaget for at have konstitueret en ulovlig Forening, saavelsom for at have forbrudt sig mod gode Sæder. Man nægtede at imødekomme hans Forlangende at faa tvende Damer, der vare hans hengivne Disciple, til

Forsvarere for Retten, „da Sagen“, efter hans egen Ytring, „specielt interesserede Damerne“, og efter to Dages stormfulde Forhandlinger blev han dømt til et Aars Fængsel den 28 August 1832.

Dette var Tegnet til Saint-Simonisternes Adsplittelse. Da han efter nogle Maaneders Forløb blev løsladt af Fængslet, reiste han sammen med nogle Disciple til Ægypten, hvor han levede i to Aar; ved sin Hjemkomst trak han sig tilbage til en liden By i Drôme og blev siden Postmester etsteds i Nærheden af Lyon. Ved Hjælp af sine Venner, der nu næsten alle vare blevne indflydelsesrige Folk, erholdt han i 1841 det Hverv at deltage i den videnskabelige Sendelse, der skulde undersøge Algerien; i 1845 blev han sat i Spidsen for den ny Jernbane til Lyon. I November 1848 grundlagde han sammen med Duveyrier Bladet le Credit, der levede til ud i 1850. I sine sidste Aar havde han en Ansættelse i Bestyrelsen af Jernbanen mellem Lyon og Middelhavet. Han døde den 31te August.

Laurence Sterne.

(Efter det Engelske ved C. B)

I.

Det er med Glæde, at vi se fordelagtige Skildringer af vor meget forurettede Ven Laurence Sterne. Mr. Percy Fitzgerald har netop fuldendt en livlig, aandrig, upartisk og meget interessant Biographi i to Bind af denne Mand; i dette sit Værk fremdrager han Alt, hvad der kan tjene til at belyse den store Humorist baade som Menneske og Forfatter. Sternes Liv har været underkastet mange haarde Domme, og det tildels med Rette. Nu ville vi gjøre os bekjendte med hans bedste Sider, idet vi følge en Biograph, der saavidt muligt vil se Sternes Liv og Karakter reflekteret i hans Skrifter.

Forfatteren af „Tristram Shandy“ blev født i den sydlige Del af Irland, i Casernen ved Clonmell, den 24de November 1713. I Clonmell laa dengang det 34te Regiment, ved hvilket hans Fader, Roger Sterne, var Fændrik. En Gren af Familien Sterne var naturaliseret i Irland, men Roger henhørte til den Gren, der paa den Tid var en god, gammel Yorkshire-Familie, hvoraf nogle Medlemmer boede i Kilvington, andre i Elvington. Fændrik Rogers Bedstefader, Richard S., havde været en anselig Erkebiskop af York, som havde tretten Børn, og ved sin ophøiede Stilling i Kirken havde forstaaet saa godt at se paa sit eget Bedste, at han kunde efterlade sin ældste Søn, Richard, en smuk Eiendom i Kilvington. En anden af Erkebiskoppens Sønner, Simon, ægtede Arvingen til Elvington nær York, og deres yngste Søn var Fændrik Roger. Under et Felttog i Flandern ægtede denne Agnes, Datter af en Mr. Huttall fra Clonmell, en rig Marketenter; Moderen var Enke efter en Kaptein Hebert eller Herbert. Brylluppet stod i Bouchain omtrent to Aar forend Laurences Fødsel. Hans Søster Mary, femten Maaneder ældre end han, var født i Lisle. Roger S.'s Regiment forblev i Flandern indtil Undertegnelsen af Utrechtertraktaten; det kom derpaa i Garnison i Clonmell strax før Laurences Fødsel. Moderen var kommen did fra Dunkerque blot tre Dage forinden denne Begivenhed. Alle de Regimenter, der vare samlede siden Ryswickerfreden, hvoriblandt ogsaa det 34te, bleve med Undtagelse af to uden videre opløste ved Krigens Ende, „og“, siger Sterne senere, „min Fødselsdag var en haard Dag for min stakkels Fader, som Dagen efter vor Ankomst tilligemed flere andre tapre Officierer var bleven afskediget og sendt ud i den vide Verden med Kone og to Børn“. Dog, hans Stilling var ikke saa rent fortvivlet. Han tog sin Hustru og sine to Smaa med sig til Yorkshire, hvor han slog sig ned i sin Moders Hus, der da var bleven Enke. Til Tjener havde han Corporal Butler, Ordonnants i det opløste Regiment. Fændrik Roger skildres af Sønnen Laurence som „en liden rask Mand, overordentlig ivrig i Tjenesten og taalmodig ligeoverfor de Lidelser og Skuffelser, hvoraf Forsynet gav ham saa mange. Han var af Temperament noget heftig, men kunde ogsaa være venlig og øm; Planer lagde han aldrig, og saa uskyldig var han i sin Tænkemaade, at han ikke mistænkte Nogen; man kunde have bedraget ham ti Gange om Dagen, hvis ikke ni havde været nok for Hensigten.“

I mindre end et Aar var det 34te Regiment igjen samlet under Oberst Chudleigh, og det traf atter sammen med sin Fændrik Roger og hans Familie i Dublin, hvorfra de inden en Maaneds Forløb flyttede til Exeter, paa hvilken Reise et tredie Barn, en Søn, der blot levede fem Aar, blev født. Efter et Aars Ophold i Exeter blev Regimentet kommanderet tilbage til Dublin, hvor det laa i Garnison de følgende tre Aar. S., der ligesom sin Kone i denne By havde flere rige Bekjendtskaber og desuden selv maa have havt en Del Penge at forøde, opgav sin tidligere Levemaade. I Stedet for at leve i Barrakken af sin knappe Fændriksfold, indredede han et stort Hus og, som hans Søn siger, ødelagde i et halvandet Aars Tid adskillige Penge. I det Aar, de tilbragte i Exeter, og de tre Aar i Dublin var ingen Forøgelse til den lille Familie skeet, men da Faderen drog med sit Regiment fra Dublin for at tage Del i Vigo-Expeditionen, blev Mrs. Sterne, hvis yngste Søn var død af Børnekopper paa Veien fra Plymouth til Wight, to Dage efter Togets Afreise forløst med en Datter, der i Daaben fik Navnet Anna. Denne Datter døde imidlertid snart. I det Hele fik de syv Børn, hvoraf blot tre naaede den voxne Alder.

Mrs. S. drog sin Mand imøde, da han vendte tilbage fra Vigo Bay, og han stationeredes derpaa i Wicklow. Laurence var nu en Gut paa syv Aar. I Wicklow levede han mellem Soldaterne og modtog maaske fra sin Fader og den Corporal, der var hans Ordonance, eller fra en eller anden de Indtryk, der senere gjenfindes i hans Billeder af Onkel Toby og Corporal Trim.

Under det sex Maaneder lange Ophold blev Familien gjæstfrit modtagen i Anamoe, syv Mil fra Byen Wicklow, hos hans Velærværdighed Mr. Tetherston, en Beslægtet af Laurences Moder. I Anamoe tumlede den unge Laurence engang ned i et Mølleværk, slæbtes med af Hjulet og faldt ud paa den anden Side ubeskadiget i grundt Vand. Han fortæller selv denne Historie om sig som utrolig, og det er ikke uden med en Smule Mistænkelighed, at vi høre den samme Historie fortælle om hans Bedstefader, Erkebiskoppen. Mølleværket er endnu at se i Anamoe.

Da Regimentet umiddelbart derpaa gik for et Aar i Garnison i Dublin, levede Familien i Casernen. Der lærte Laurence at skrive og læse; der døde lille Anna. Hendes Broder omtaler hende engang i sine Skrifter og siger om hende: Hun var en fin Skabning, ikke skikket til at leve længe, saaledes som det ogsaa var Tilfældet med de fleste andre af Faders Børn. Regimentet kom dernæst i Kvarter i Mullingar, hvor der atter var en Slægtning, som tog imod den lille Familie og underholdt den et Aar. Et Par Stationer fra Mullingar er Fort Arlington, hvor en Lefevre, hvis Søn havde en Post i Armeen, havde oprettet en fransk Skole. Heri tro Nogle at finde det første Vink til Sternes „Le Fever“.

Efter først at have været nogen Tid i Carrickfergus, kom S. tilbage til Winckløw, hvorfra Roger, der af sin Oberst havde faaet Permission, tog sin Søn Laurence, der dengang var 11 Aar gammel, med sig og satte ham ind i Latinskolen i Halifax. Familiens Hoved — Rogers ældste Broder, Richard S. af Elvington — boede nemlig i Woodhouse, halvanden Mil fra Halifax, og var en af Ephorerne for Latinskolen der. Her blev saaledes Laurence opdraget de næste syv Aar af sit Liv. Da disse vare forløbne, døde den forhenværende Fændrik, nu Løitnant, Sterne af den gule Feber paa Jamaika, og hans rige og brave Broder Richard blev, som Laurence selv siger, „en Fader for mig“.

Onkelen sendte ham til Jesus College i Cambridge, til hvilket Erkebiskoppen, den tidligere omtalte Richard S., havde skjænket adskillige betydelige Legater og Stipendier. Under det første Universitetsaar blev hans Opdragelse holdt paa en økonomisk Fod, uden Tvivl paa Grund af hans Forældreløshed ligefra hans Indtrædelse som „Sizar“*) den 6te Juli 1733. Hans Onkel var død den næstforegaaende Oktober, og Sønnen Richard, Laurences Fætter og omtrent sex Aar ældre end ham, arvede nu Elvington. Han havde samme Velvillie for L. som Faderen, og han var da den, der bestred Udgifterne ved hans Universitetsuddannelse. Ved Universitetet tilbragte den unge L. „det sædvanlige Antal Aar, læste en stor Del, lo end mere og fornøiede sig ofte med at sætte sine Lærere i Forlegenhed. Han forlod Cambridge med Ord for at være en Original, der ikke gjorde Nogen Fortræd og havde gode Evner, hvis han blot vilde bruge dem.“ I Cambridge knyttedes Venskabet med John Hall, senere med Tilnavnet Stevenson — Eugenius i „Tristram Shandy“. Her gjorde han ligeledes sit første Bekjendtskab med en anden, senere meget vedholdende Ledsager, nemlig den Brystlidelse, der senere ytrede sig ved bestandig Hoste og undertiden Blodspytning. I Marts blev han immatrikuleret og tog sin Grad som baccalaureus artium næstfølgende Januar 1736. Til Diakonus indsattes han i Marts samme Aar, og to eller tre Aar senere fulgte hans Ordination som Præst; da var han ikke fuldt 25 Aar.

Foruden sin ældste Broder Richard havde Roger S. en ældre Broder Jaques, som ligeledes overlevede ham, og som var ligesaa villig som Richard til, saa godt han kunde, at hjælpe Rogers faderløse Søn. Laurences Onkel, Dr. Jaques Sterne, en Whig og streng Protestant, var paa den Tid, da hans Brodersøn traadte ind i den geistlige Stand, Kanonikus i York og Sognepræst i to smaa Kald i Distriktet East Riding.

Den unge Geistlige, hans Velærværdighed Laurence S., kom da hjem fra Universitetet til York, hvor hans Onkel Jaques, som Forsanger ved Cathedralen, havde en Bolig; hans Fætter Richard var i Elvington, en fem Miles Spadsertur fra York, eller ogsaa boede han i Sternernes Familiebolig i Castlegate. Nu hændte det, at L. traf en ung Dame, Datter af en Præst, der opholdt sig i længere Tid i York, og hvis Bekjendtskab han der gjorde. Denne Dame var Elizabeth Lumley, Datter af Sognepræsten til Bedal, Staffordshire. Efter i to Aar at have modtaget hans Hyldning vendte Miss Lumley tilbage til Staffordshire, ladende den unge Geistlige aldeles trøstesløs tilbage. Da hun atter kom til York, var hendes Helbred nedbrudt; man troede, at hun led af Tæring, og da hun selv delte denne Tro, sagde hun sin „Laury“, at hun ikke kunde leve og blive hans, men at hun havde gjort sit Testamente, hvori hun efterlod ham al sin Eiendom. Hun havde 40 Pund om Aaret, om ikke mere, for sin egen Part. Imidlertid havde S. gjort sin Indtrædelse i Embedslivet, idet han blot fem Dage efter sin Ordination tiltraadte et Præsteembede i Sutton-on-the-Forest. To Aar senere tog han sin Grad som Magister artium, og i det følgende Aar fik han en af de bedste Præbender ved Yorker Kathedralen, hvorved han fik en aarlig Indtægt af 40 Pund og et Hus i Stonegate, foruden den dermed forbundne Anseelse og Udsigt til Forfremmelse. Nu giftede han sig da. Vielsen fandt Sted Paaskemandag (30te Marts) 1741.

Mrs. Sterne, der før Ægteskabet havde været Gjenstand for hans mest glødende Kjærlighed, saa sig snart behandlet med Ligegyldighed af sin Mand. Idet Mr. Fitzgerald vil undskylde denne hans Ligegyldighed, hvorom Rygtet har talt altfor overdrevent, er det Eneste, han kan finde til hans Forsvar, at et nylig opdaget Blyantportrait af hende viser et temmelig ubehageligt Ansigt, og at hun, skjønt begavet med en smuk Stemme og god Smag for Musik, sikkerligen maa have været en ligefrem, velmenende, ordentlig, men dum Husmoder; flink i Skolearbeide, Besøg omkring hos Fattigfolk, Rengjøring og Ugevadsk; dygtig Medarbeiderske i Livets Gjerning, men uheldigvis med en altfor ligefrem og indskrænket Forstand, der hverken forstod at optage eller skatte sin Husbonds glimrende Vid. I Sutton stod Præsten Sterne paa en mindre god Fod med Sognets Herremænd, og han var heller ikke almindelig afholdt af Menigheden, medens nogle enkelte fornemme Familier begunstigede og støttede ham. Han morede sig med at spille Bratsch, male, skrive og undertiden gaa paa Jagt, dyrke sin Frugt og Kjøkkenhave og tilse sit Hø. Hans Prædikener vare i Almindelighed meget korte; hans svage Bryst gjorde dette nødvendigt. At prædike, sagde han i 1762, er mig altid en vanskelig Sag, da jeg ikke besidder den fornødne Styrke dertil; men jeg kan dog endnu ikke undlade det. Vare hans Prædikener end korte, saa vare de dog djærve, naturlige og praktiske, ofte med et dramatisk Foredrag og altid egnede til at fængsle Tilhørerne.

Aaret efter sit Ægteskab fik han en Datter, der opkaldtes efter Mrs. Sternes Yndlingssøster Lydia. Denne Datter blev døbt Dagen efter sin Fødsel og begravet Dagen efter sin Daab.

Det derpaa følgende Aar blev en Præbende og et lidet Kald i Stillington, paa 48 Pund aarlig, ledigt. Stillington ligger blot to Mil fra Sutton, og Sterne fik Posten af Lord Feirfax, der havde Patronatsret, og med hvis Familie Sterne var besvogret. Mr. Fitzgerald tror, at Lord Feirfax, som havde Eiendomme i Kent, var „den Ven i Syden“, der efter Sigende havde lovet Miss Lumley før hendes Giftermaal, at, hvis hun blev gift med en Geistlig i Yorkshire, skulde denne have et Kald, han havde at bortgive, saasnart det blev ledigt.

S.'s Universitetsven, Stevenson — Yoricks Eugenius — blev paa den Tid Besidder af Shelton Castle, i Nærheden af Guisborough, og dette Sted blev under Spøgenavnet Crazy Castle (den skrøbelige Borg) Præsten i Suttons andet Hjem. Fra denne Bolig var det, at Stevenson, der var Medlem af det skamløse Broderskab: „Twelve Monks of Medmenham“, udgav sine usædelige „Crazy Tales“. I Bibliotheket paa Shelton kunde Præsten, der almindelig kaldtes Sortdrosselen af Crazy Castles muntre Indvaanere, mætte sig med franske og engelske vittige Historier. Her fik han fat paa Burtons „Anatomy of Melancholy“, der ikke forsynede Sterne alene med en hel Del uægte laant Dannelse, men ogsaa hundrede andre Folk, der attraaede, hvad S. imidlertid ikke gjorde, at opnaa et billigt erhvervet Ry for Lærdom. Det var ligeledes her, han for første Gang saa Don Quixote og Montaignes Afhandlinger, og hans Vært var en ligesaa ivrig Enthusiast for Rabelais som han selv.

*) ɔ: Student af laveste Klasse i Oxford og Cambridge.

Dengang praktiserede i York en Dr. Burton, Medlem af det kongelige og det antiquariske Selskab, som sandsynligvis er den Samme, der endnu lever som Dr. Slop i Tristram Shandy. Dr. Burton, som havde studeret udenlands og været en Elev af Boerhaave, var Accoucheur og Antiquar, og han skrev et Værk i begge disse Brancher; af disse er imidlertid hans antiquariske Værk ikke offentliggjort, men man ved, at dets Navn var „Yorkshire Monasticon". Han døde i en Alder af 75 Aar 1772. I Yorks lille politiske Verden var Dr. Burton i Krig med de ultra-loyale Whigger, til hvis Parti Laurence S. og hans Onkel hørte. Under Urolighederne i 1745 lykkedes det Dr. Jaques Sterne, som Stedets Magistratsperson, at faa Burton arresteret, sendt til London og holdt i Forvaring et helt Aar. Det var nemlig sagt, at Høilænderne vare komne saalangt som til Kendal — i Tiden umiddelbart før Slaget ved Culloden —, og Dr. Burton, som havde Godser, hvorpaa flere hundrede Pund i Kontanter forvaredes før ham, liggende ved Hovedveien igjennem Yorkshire, fik Tilladelse til at drage derud og sikre sig sin Eiendom. Han drog afsted, blev fangen, givet fri og vendte tilbage til York, hvorpaa Dr. Sterne paa det Ivrigste førte sig den gode Anledning, til at skade sin politiske Modstander, til Nytte. I Anledning af denne Handling blev han senere dadlet af Lord Carteret.

Imidlertid reiste der sig en Strid imellem Onkelen Dr. Jaques og Brodersønnen, der varede ligetil Onkelens Død 1759, nogle faa Maaneder forend det første Bind af „Tristram Shandy" udkom. Han blev, siger L., min værste Fiende. Denne Strid havde flere Grunde, hvoraf imidlertid ingen er sikker. Saaledes taler L. om en yngre Søster af sig, der var elleve Aar yngre end ham, og ytrer, at hun desværre blev mere og mere fremmed for ham, paa Grund af Onkelens Slethed og hendes egen Daarskab. Det eneste Lys, vi faa om disse Familieaffærer, er fra Horace Walpole, hvis Ytringer Mr. Fitzgerald søger saa godt som muligt at formilde: „Jeg ved, og det med fuldkommen Sikkerhed, at hans Moder, der holdt Skole, kom i betydelig Gjæld ved sin udsvævende Datter og vilde være kommen i Fængsel, hvis ikke Forældrene til hendes Elever havde samlet den fornødne Sum til hendes Understøttelse. Af sin Søn kunde hun ingen Hjælp vente; for ham var et dødt Asen interessantere end en levende Moder".

Omtrent to Aar efter hans første Barns Fødsel og Død blev Laurence S. Fader til en anden Lydia, den Datter, der overlevede ham. Hun fødtes den 1ste December 1747. I dette Aar var det ogsaa, at hans første Værk blev trykt, nemlig en Prædiken, hvis Gjenstand var Elias og Enken i Sarepta. Denne fulgtes af en Prædiken, holden i York's Kathedral ved en Retssession, hvilken han syv eller otte Aar senere gav til Korporal Trim, der forelæste den for de kritiske Øren, tilhørende Dr. Slop, Mr. Shandy og Onkel Toby. Kan Læseren tro, at denne Yoricks Prædiken virkelig var bleven holden for et høiærværdigt Publikum i Kathedralen af en Kirkens Præbendarius?

Hvad angaar hans Udførelse af sine Embedspligter, da var denne ikke meget punktlig, hvilket imidlertid dengang heller ikke var almindelig ventet; forresten havde hele hans Liv og alle hans Handlinger et Anstrøg af Sentimentalitet. Han bekjender selv: „Jeg maa altid have en eller anden Dulcinea i mit Hoved; det bringer Sjælen i Ligevægt." Saaledes fandt Mr. S., i en Alder af 46 Aar, med en Hustru og Datter, paa sin Præstegaard i Sutton, sin Sjæl bragt i Ligevægt ved Miss Catherine de Tourmantelle, en ung fransk Dame

Hestevæddeløbet paa Gardermoen den 5te September.

af en landflygtig Huguenotfamilie. Hendes ældre Søster havde fundet sig i de Religionsforanstaltninger, der tillode hende at forblive paa sine Familiegodser, medens Catherine levede med sin Moder i York. Til hende skrev S. de mest glødende Breve, hvori han kaldte hende sin „kjære, kjære Kitty", og skrev: Jeg elsker Dig til Affindighed, Kitty, og vil elske Dig til Evighed! Den første af Skrivelserne til hende, med en Present af Caliavella, er undertegnet „Yorick"; og det var omtrent paa den Tid, at Tristram Shandy var paabegyndt. Om sin Hustru skrev han til Kitty: Jeg har blot en Hindring for min Lykke, og hvori denne bestaar, ved Du ligesaa godt som jeg; — der vil engang komme en Tid, da vi kunne være langt mere sammen. Han sendte Syltetøier til sin Kitty, og ligeledes den ovenomtalte Prædiken, fordi han hos hende fandt Noget af Elias's ømme og medfølende Karakter.

En humoristisk og billedlig holdt Beretning af S. om nogle Kjevlerier angaaende en fremragende Stillings Besættelse, hvori en Dr. Topham, beskreven under Navnet Trim, spiller Hovedrollen, holdt paa at offentliggjøres, da Striden endte, og S. derved saa sig foranlediget til at lade sit Værk henligge i sin Pult. Imidlertid nærmede Tistram Shandy, der var paabegyndt tidlig i Aaret 1759, sig med stærke Skridt sin Fuldendelse. Det blev hurtig udbredt over Egnen og Landet, at han ivrig holdt paa at skrive et overordentligt Værk. Indtil de faar læst min Tristram, skriver han til Mrs. Ferguson, maa De ikke fordømme den. Jeg føler mig forvisset om, at De vil finde Fornøielse i alt Fald ved enkelte Steder af den.

Da de tre første Bind, ved hvis Ende Helten endnu ei var født, vare færdige, blev Værket tilbudt Dodsley for 50 Pund, men han afslog Tilbudet. Da Sterne altsaa ikke kunde faa solgt det, tilbød han at betale Omkostningerne med Trykning og Papir i en simpel Prøveudgave, idet han i den udelod alle specielle Hentydninger og omstødte Værket, saa at dets Satire gjaldt Alle. I denne Form udkom det første Gang i York. Det kostede blot fem Shillings (omtr. 1 Spd.) Mr. Dodsleys Navn i Londonner Bekjendtgjørelserne ledsagede den egentlige Forlæggers, og Bogen dannede to Miniaturbind i Lommeformat, som udkom i Slutningen af December 1759. Den blev blot to Gange averteret i London, men Miss Tourmantelle skrev til en indflydelsesrig Ven i London, for at anbefale den paa det Bedste, og et Udkast til dette Brev med Sternes Haandskrift, fundet blandt hendes Papirer, viser, at Forfatteren til Damens Brev var den velbaarne Herre selv, som deri var beskrevet som en sjelden stor Aand og en Mand af Lærdom og Vid. Nogle faa Exemplarer vare blevne sendte til Byen i Januar for at efterkomme Dodsleys Forlangende; men i Midten af det næste Aar blev en ny Udgave nødvendig, og Præsten fra Yorkshire, der i egen Person havde fulgt sin Bog til London, hvorhen han kom tidlig om Vaaren, blev Saisonens Løve, yndet og feteret af Alle, hvoriblandt Garrick var den, der først og hjerteligst tog ham ved Haanden. Henrykte Beretninger om de Hædersbevisninger, der ydedes ham, bleve sendte til hans kjære, kjære Kitty. Hans Hustru, der gjemte alle hans Breve, havde ikke en Linie at vise, hvori han delagtiggjorde hende i sin Lykke. Mr. Fitzgerald er meget tilbøielig til at tro dem, der tillægge Warburton paa den Tid at have bestukket Sterne for at slippe at blive Gjenstand for et Smædeskrift fra hans Haand. Der er Intet, der kan bestyrke Paalideligheden

af denne Historie i Watsons nylig udgivne Biographi af Warburton, hvori findes Breve med veuskabelige Paamindelser, skrevne af W. til Sterne i denne Periode. Dog vi maa ikke indlade os paa Diskussioner, men indskrænke os til Skelettet af Mr. Fitzgeralds vidtløftige Værk. Af Lord Falconberg fik S. et livsvarigt Embede som Sognepræst til Coxwould, ikke 20 Mile fra Sutton, hvilket Kald blev ledigt i den første Tid af hans Glandsperiode. Det var paa et hundred Pund om Aaret, og det var da, at han skrev til Kitty den ovenfor nævnte Ytring, at nu var der blot en Hindring for hans Lykke o. s. v. Ikke mange Uger senere ankom den kjære Kitty til London. S. saa hende en Søndag Eftermiddag, skrev i Hast midt i Ugen at „ethvert Minut af hans Tid var saa forud optaget etc.", skulde saa træffe hende Fredag, men i hans Sted kom blot en Billet: „Jeg beder Dig, min elskede Pige ,at tro, at jeg ikke tilbringer nogen Time rigtig glad uden hos Dig, thi din Nærværelse ønsker jeg stedse; Skjæbnen styrer imidlertid nu alle mine Skridt, Gud ved hvorledes". Mr. Fitzgerald baade ved hvorledes og fortæller os det. „Skjæbnen tog ham til Baller, Selskaber, Visiter, Middage og Drurylanes Couliser. Dette er vort sidste Glimt af den kjære Kitty. Mr. S.'s Vogn for hurtig forbi hende".

S. var nemlig uden Ro og Hvile paa Grund af sin Hjertens Tilfredshed. Der blev opfundet et nyt Slags Kortspil kaldet Tristram Shandy. Man havde Shandy Salat. Der var Heste ved Navn Tristram Shandy i de irske Væddeløb, og i Dublin solgtes eftertrykte Udgaver af Bogen for 6 Pence.

Hestevæddeløbet paa Gardermoen

den 5te September.

Blandt den Hærskares Mangfoldighed af „Selskaber", „Samfund" og „Foreninger", der i vort Land stræbe at bibringe alt Jordisk den høieste Grad af Fuldkommenhed, existerer der, som de fleste af vore Læsere vel vide, ogsaa et „Selskab til Hesteracens Forædling." Dette Selskab, der til Dato især havde lagt sig efter den nationale Idræt, Kapkjøring, er nu efter udenlandsk Mønster begyndt at foranstalte „Kapløb i Firsprang" eller virkelige, veritable „horse-races", som Engelskmanden siger. At imidlertid et saadant Væddeløb her maatte blive „efter fattig Leilighed", er en Selvfølge. Foruden Vennerne af Hestens Sag, hvoriblandt da et overveiende stort Procentantal Officierer, havde ikke mange Tilskuere indfundet sig, og disse Faa speidede forgjæves efter de storartede Arrangements, de fra alle Kanter i tusindvis tilstrømmede Landsfolk, de bestaltede „Muntrationsraader", Gjøglere, Taskenspillere og Liniedandsere, Teltene med Forfriskninger, — kort sagt: alt det brogede, larmende Liv, som man nu engang, takket være engelske Aviser og Beretninger, har vænnet sig til at forbinde med Begrebet „Hestevæddeløb." To store Flag og diverse smaa do., en lang Tribune for Selskabets Medlemmer og to korte for Prisdommerne og Musiken udgjorde, som ogsaa vor Tegning viser, i Forbindelse med nogle Birkekviste, der prangede stoltelig paa Dommertribunen, Alt hvad der var gjort til Festens Forherligelse. Naar hertil kommer, at Veiret aabenbart havde foresat sig at forpurre det Hele, saasandt som en kold Vind og Regnveir formaa at forpurre en Fest i det Frie, saa vil man skjønne, at Livligheden ikke var stor blandt Tilskuerne. Man holdt imidlertid Stand, slog Paraplyerne op, knappede Overfrakkerne, forsaavidt man var forsynede med saadanne, til, og ventede standhaftig paa, hvad der skulde komme, medens man taalmodig hørte „Musiken" gjøre adskillige Attentater paa at spille „Høiest løfter jeg da Guldpokalen", — formodentlig en Allusion til de to Sølvpokaler, som mangen Hesteeier haabede at skulle faa løfte paa i Løbet af Dagen. — Endelig lød Trompetsignalet, og de tre norske Heste viste sig ved Lanens Endepunkt. Paa Kommando satte de afsted, og i næste Dieblik vare de allerede flere Hestelængder adskilte.

Serenade. Billede af Spitzweg.

„Samson", der var sidst, syntes at svæve i den feilagtige Tro, at den stod foran en Skydskjærre, medens de to øvrige, der vare Rideheste ex professo, vare Gjenstanden for Publikums spændte Forventning. No. 1, (vi have desværre ikke dens Døbeattest ved Haanden og mindes ikke Navnet), holdt sig omtrent til midt paa Banen et Par Hestelængder foran No. 2, Hektor; men da forandredes pludselig Forholdet. Hektor for som en Pil forbi sin Rival og kom flere Sekunder før den til Endepunktet, medens Samson en god Stund efter kom anstigende i kort Gallop til stor Moro for Publikum, der lod Spottegloser og Vittigheder regne i Hobetal over det stakkels Dyr, der dog syntes med fuldkommen Sindsro at hæve sig over Mængdens Dom. I andet Løb deltog Blodshestene, 4 i Tallet; her var Afstanden mellem Deltagerne kortere end ved første Løb. Den flinkeste norske Hest, Konditor Møllhausens „Hektor", tilbagelagde Banen (2000 Alen) i 101 Sekunder; medens Sergeant Løkens Blodshest „Sela" kun brugte 95. Efter Løbet bleve Sela og Hektor, rigtignok under adskillige modvillige Demonstrationer, smykkede med rødblaa Fjærbuske, ikke ulige dem, som nogle Officierer bære i Hatten, og redne Banen rundt. Hermed var „Folkeforlystelsen" forbi, idet „Hesteforædlerne" med Musik i Spidsen drog afsted til sin Festmiddag, medens de Tilskuere, der ikke deltoge i denne forædlende Virksomhed, maatte tage tiltakke med en tarvelig Middagsmad i en improviseret Restauration. Det viste sig nemlig strax, at Hesteforædlerne følte sig som en egen ophøiet Kaste ved denne Leilighed; ingen Uvedkommende tilstededes Adgang til deres Tribune, der vogtedes af en Krigsmand med blank Sabel, og endnu mindre naturligvis til deres Middag. Maaske vilde de Herrer have givet det Hele mere Karakteren af en Fest, om ogsaa Publikum havde faaet deltage i de Tilstelninger, der vare gjorte.

Dette var den første norske horse-race, — tarvelig nok, det skal Gud vide; men kanske bedre næste Gang.

Den ny Havn ved Gamlebyen

er nu færdig og vil snart være tagen i Brug. I den ydre Del ligge allerede — som vor Tegning viser — enkelte større Skibe og indtage sine Trælastladninger, og længere inde i Havnen er en Dampmudderpram i stadig Aktivitet for at rense Farvandet og gjøre det dybt nok. Naar man for et Par Aar siden kom gaaende frem ad den Sti, der slynger sig paa den ydre Side af Jernbanelinien, havde man udenfor sig en lang Sump, hverken rigtigt Land eller Vand og saa godt som utilgjængelig. Hele dette Strøg er nu erobret til Landet ved Forpælinger og paakjørt Jord, og paa den Maade er der fremkommen en stor og rummelig Havn, hvor den meste Trælasttrafik utvivlsomt med Tiden vil drage sig hen, da Jernbanen her paa de store aabne Tomter, der støde ned til Søen, kan ophobe Lasten i den umiddelbare Nærhed af Skibene. Endnu aner man inde fra Byen neppe Tilværelsen af dette Anlæg, men det vil ikke vare længe, før en Skov af Master derudefra vil varsko om, at Christianias tredie store Havn er tagen helt i Brug.

Fra alle Lande.

Privatbreve fra Rom fortælle om de deilige Fester, der feires omkring i de smaa landlige Byer, som lyksaliggjøres med Pavens Nærværelse under hans Ophold i Castel Gandolfo, hvorfra Udflugter gjøres til de omliggende Steder. Til slige Fester har man der det, som nu blot synes at findes i Italien og selv der blot hos de Enfoldige og Ringe: Naivitet, Barneglæde. Hans Hellighed begiver sig ud i den tidlige Morgenstund, for at undgaa Dagens hede Timer; ofte ledsages han af den neapolitanske Kongefamilie. Alle Kirker og Klostere besøges, og den venlige gamle Mand er altid omgiven af en stille, rørt Befolkning, som paa alle Maader viser ham sin Ærefrygt. I denne Blomstertid har man grebet til den næsten forglemte Infiorata, det vil sige Blomstertepper Gaderne. Det er vanskeligt at forestille sig, hvor deiligt dette Syn er, og hvor kunstforstandigt de simple Landboere vide at lægge Sydens Pragtblomster, saa det Hele danner Tepper, blodere og

Den ny Havn ved Gamlebyen.

med dybere Farveglands end Orientens; saadanne Tepper i alle Gader, Purpur-Blomster i alle, selv de fattigste Kvinders sorte Haar, en Blomsterkost i hvert Hul i Væggen, der forestiller Vindu, og de naive, glædeluende Ansigter passe vel til en saadan Visita graziosa. I Castel Gondolfo, hvor Hans Hellighed virkelig siges at have gjenvundet den Helbred, som Aviserne hidtil paa Kommando have tilloiet ham, er Dagsordenen den samme som i Rom; Audientserne gaa sin Gang, Ministrene komme hver Uge til Raad, Principer og Diplomater komme fra deres Pallads-Villaer, Deputationer fra nære og fjerne Steder komme og gaa, Peterspenge samles, og de saakaldte Kjærlighedsgaver, det vil sige alskens Klenodier, Juveler og Smykker bundne sammen til en Snor, overrækkes Pave-Kongen. I Fraskati, der, tiltrods for de der garnisonerende pavelige Zouavers insolente Opførsel, hænger med passioneret Troskab ved Kirkens Fader, var Clerus og Familien Borghese nylig stedet til Fodkys. Ved Hjemkomsten til St. Gondolfo spillede Lißt til Afsked i Thronsalen. Hans Hellighed elsker Musik og har særlig Forkjærlighed for Lißt, som den katholske Kirke altid haaber at optage som sin Eiendom, og hvis Hang til Mysterierne afpræger sig i alle hans senere Kompositioner. Fra Italien gaar han til Paris, hvorfra de sælsomste Rygter berettes om en Musikfest, hvortil Entreen skal koste 100 Franks. Lißt skal for sit Yndlingspublikum spille „overjordiske" Ting, og et usynligt Englechor skal svare ham. Det vil snart vise sig, hvad der heri er sandt; thi inden dette læses i Norge, er den sælsomme Virtuos allerede i Paris. At noget Originalt skal ske, synes at være udenfor al Tvivl. Merode har været farlig syg i Castel Gondolfo, hvor hans Soveværelse vendte ud til Søen og havde slet sluttende Vinduer. Det er lykkedes Pavens tydske Læger at frelse den præstelige Statsmands Liv til liden Gammen for de romerske Soldater, hvis Plageaand Merode er, da han idelig anvender dem til Veiarbeider og andre offentlige Foretagender. Onde Tunger paastaa, at den høie Prælat ikke er ganske uvidende om det Tab, Garibaldi led paa sin Tilbagereise fra England til Caprera, og som har sat den populære Helt i en Tilstand, der ligner slet Humør, han, som aldrig har kjendt anden Stemning end den lyseste; vi tale om Tabet af hans Vadsæk. Den indeholdt, foruden nogle værdløse Klædningsstykker, — som bekjendt er Garibaldis Garderobe altid af værdiløseste Sort, — Papirer, som ansees for politisk vigtige. Han bruger for Tiden Bad i Piemont for sin chroniske Rheumatisme, som nu haardnakket har sat sig fast i venstre Arm og Fod. Den haardt strabadserede Mand synes svækket og maa tilbringe en Del af Dagen i sin Seng; han kan blot trække frisk Luft, naar han bringes udenfor i sin Rullestol.

Den overordentlige religiøse Bevægelse i Tyrkiet siges Paven at følge med særlig Ugunst; i det Øieblik, Muselmændene blive Islam utro, og med deres Higen efter Civilisation er det uundgaaeligt, at de om kortere eller længere Tid ville faa Øinene op for de skrigende Mangler i Islam, syntes det den katholske Kirkes Overhoved en Selvfølge, at de maatte blive katholske, og nu have de protestantiske Missionærers hellige Iver været stærkere end selve Jesuitismen. De engelske og amerikanske Missionærers Bestræbelser i Orienten gik fra først af ud paa at omvende Jøder og Græker, men det gik langsomt med Omvendelsen, indtil en fornem Tyrk med sin hele Familie offentlig afsvor Islam og begyndte at prædike for sine Landsmænd som christen Missionær. For faa Aar siden vilde en Tyrk, der afsvor sin Tro, ufeilbarlig være bleven dømt til Døden; en christelig Sjælesørger, der havde vovet at nærme sig den af Tyrkerne beboede Del af Constantinopel i den Hensigt at prædike og omvende, vilde heller ikke have været sikker paa sit Liv. Tiden har bragt større Tolerance, og da de protestantiske Missionærer saa, at Islam ikke var uangribelig, udvidede de deres Virksomhed og fandt et rigt Felt for sig. Alt gaar vel ikke efter deres Ønske, men Isen er brudt; de engelske Missionærer have allerede gjort flere tusinde Proselyter, men ved Siden af har en philosophisk Skole grundet sig efter fransk Mønster, og Rénans Bog, oversat paa Tyrkisk, er denne Skoles Bibel. Det er en Selvfølge, at den tyrkiske Regjering ser skjævt til disse Frafald fra den herskende Statsreligion. En Del døbte Studenter ere forviste til Provindserne; dog har den engelske Gesandt udvirket, at de blot sendes til Steder, hvor der er engelske Konsulater, der ville vide at beskytte dem mod videre Forfølgelse. Ved denne Forholdsregel har Regjeringen selv bevirket, at Spiren til Christendom med de Unge vil trænge til alle Rigets Provindser. Ifølge en Overenskomst mellem Porten og den engelske Gesandt, Sir Henry Bulwer, tør Bibelen sælges i Bogladerne, hvorimod al „Huseren" dermed i Moskeernes Forhaller, hvorved Islam formelig forhaanes, ligesaavel som al Prædiken i de tyrkiske „Hans", offentlige Beværtningssteder, er strengt forbuden. Missionærerne ere modige Mænd, der gaa saalangt, som de paa nogen Maade formaa, men europæiske Lærere og Lærerinder have faaet Skræk i Blodet, da de sees med mørke Øine. De fornemme tyrkiske Familier have besluttet at civiliseres, og have derfor kaldet smaa og store Talenter fra Europa, men de ville intet hemmeligt Proselytmageri have i sine Huse, og enhver Christen ansees for en hemmelig Apostel, siden Protestanterne have ansøgt Sultanen om Indrømmelsen af en af de store Moskeer til deres Gudstjeneste og derved offentlig vist, at de allerede tro sig faste i Riget.

Medens Amerika reiser Shakespeare et Monument og Londons Kirkeværger have tilladt Garrick-Klub at reise Thackeray, den ny Fielding, et Monument i Westminster Abbey, maaske for at trøste sig over, at den rette Fielding for 100 Aar siden døde som en fattig, venneløs Fremmed i Lissabon, og ikke havde faaet christen Begravelse, havde den franske Konsul ikke taget sig af Englands Ære, — har man det i England travlt med at fabrikere en ny fashonabel Glorie af en middelmaadig Skribentinde, Miß Culloch, hvis „Sensations-Romaner" og Kriminal-Noveller gjennem Penny-Bladene udbredes til Millioner Læsere. Anmelderen tilstaar, ikke at have noget udbredt Bekjendtskab til den moderne Roman-Literatur, men studser dog ofte over engelske Novellers Ubetydelighed og Smagløshed. Disse Sensations-Romaner ere ikke umoralske, forsaavidt som den poetiske Retfærdighed haandhæves med pinlig Samvittighedsfuldhed: enhver Synder faar ganske rigtig sin Straf; her er intet Spor af de parfumerede Laster, der udmærke den franske Demimonde-Literatur; her er usminket Last, som staar der løsreven fra enhver poetisk Ide; men hvorvidt disse Produkter, der paa hver af sine Sider indskjærper sit Publikum, at yndige Giftblandersker, Bigami, Falskneri, Bedrag egentlig ere yderst interessante Fremtoninger i Livet, ere mindre farlige end det franske ublu Væsen, er et andet Spørgsmaal. Det sælsomste er, at de sletteste af disse Romaner ere skrevne af Miß'er. Skylden for dette høist betænkelige Phænomen falder tilbage paa Mændene, der have indført den besynderlige kvindelige Opdragelse, paa samme Tid, som de begyndte at sky de Pligter, som Ægteskabet medfører, og foretrække det bekvemme Klubliv for et beskedent Hjem. Den i andre Lande saa høit priste engelske Pigeopdragelse er paa engang i høieste Grad prætentiøs og overfladisk; for to gode prætentiøse Skoler gives ti slette; den er overalt ukvindelig og uskjøn i sine Resultater: an accomplished young lady, der disputerer høit om alle mulige Ting, er langt ubehageligere end en ung Pige, der tror, at hun Intet ved; naar denne accomplished lady nu ikke længer er ung, hævner hun sig paa Samfundet ved at skrive Sensations-Romaner i tre Bind, og alle de andre ikke-skrivende Miß'er applaudere, og saaledes fabrikeres et kunstigt Renomme, som vore læsende Damer ikke maa tro ægte. Et glædeligt Tidens Fænomen er det, at en liden ny Digtsamling af den ædle Digter Tennyson udsolgtes i nogle faa Dage. Oplaget var 16,000 Exemplarer. Dette minder om den Heißhunger, hvormed Publikum for femti Aar siden faldt over ethvert nyt Værk af Byron, Thomas Moore og Walter Scott. England har for Øieblikket blot en profan Poet, Tennyson, hvorimod det har Myriader religiøse, hvis Hymner og Meditationer opleve talløse Oplag, sees paa alle Toiletborde og i alle Saloner. Disse fromme, populære Poeter ere dog neppe kjendte udenfor England.

Til alle de andre Laurbær, den franske Statsmand, Modekongen, Hertugen af Morny, allerede har vundet, kan han nu føie dem, der skyldes Grunderen af en Stad. Efterat der i Diplomaternes Badested Trouville, udelukkende bestemt for det fornemme Selskab, begyndte at vise sig borgerlige Tournurer, dekreterede et Par høitstaaende Pariserinder, at man maatte finde sig et Sted, hvor man kunde være alene, hvorpaa den galante Hertug strax gav Stødet til Deauvilles Opkomst, som Smigrere ville forvandle til Mornyville. Han har bygget sig selv et Slot med to Taarne i gothisk Sukkerbagerstil samt en Stump Jernbane til sit Slot, hvorhen man kommer fra Paris i sex Timer. Allerede har Deauville en Kirke, et Kasino og tre Hoteller til 600 Personer, Alt splinternyt og prægtigt. I Deauvilles jomfruelige Gader sees Paris's første Damer. Den ny Stad fylder sig hurtigt med Schweitzerhuse. Den unge Fyrst Demidoff bygger sig et italiensk Slot og vækker imidlertid Opmærksomhed ved sin Dragt af grøn Fløiel med ungarske Halvstøvler, rød-grønne Strømper og Silkeskjærf om Livet. Man maa være Fyrste og Millionær, for at vove at bære en saadan Theaterdragt.

Literatur.

Kirchliche Zustände in den skandinavischen Ländern Dänemark, Norwegen, Schweden. Mittheilungen aus der Gegenwart von Moritz Lüttke. Elberfeldt 1864. Forfatteren af denne Bog, en tydsk theologisk Kandidat, der i Fjorsommer opholdt sig her en kort Tid, har med den for hans Landsmænd eiendommelige Virtuositet strax i en Bog nedlagt Frugterne af sine Studier af et Lands aandelige Liv, hvis Sprog var ham en lukket Bog. Professorerne Caspari og Johnsen samt Pastor Lammers behandles med nogen Udførlighed, i Forbigaaende nævnes det grundtvigianske Partis Organ „redigirt von einem jungen, hitzköpfigen Kandidaten, Arvesen". Aldeles ubegribeligt har det været Forfatteren, at blandt de Disciplinér, til hvilke Theologernes Examensstudier indskrænke sig, Philosophiens Historie ganske mangler. Forfatteren har øiensynlig været lige generet som den lærde Mand Erasmus Montanus, da han kom hjem til Bjerget; „man tør neppe indlade sig i en Samtale om philosophiske Ting med de theologiske Kandidater og Studenter, uden at man mærker, at Samtalen snart vil tage en Ende" (formentlig med Bedrøvelse.)

Paa B. M. Bentzens Forlag er udkommet: **Anviisning til Forudsigelse af Veirliget.** Efter Admiral Fitzroy's Barometer Manual ved H. J. Müller, Captain-Lieutenant i den Norske Marine. 16 S. st. 8vo. Pris 12 ß. — Dette lille anbefalelsesværdige Skrift er ingen ligefrem Oversættelse af Originalen, men en forkortet Oversættelse, foretagen af en Mand, hvis Navn er den bedste Borgen for en kyndig og skjønsom Behandling.

Paa Philipsens Forlag (Kbh) er udkommet **Menneskets vigtigste Indvoldsorme,** deres Liv og Vandringer. Fremstillede med særligt Hensyn til den offentlige og private Sundhedspleie af Dr. Rud. Leuckart. Paa Dansk ved J. E. Hoffmeyer. 60 S. 8vo. — Dette Skrift er oversat efter en i „Unzere Zeit indført Afhandling. Under den stærkt vaagnede Skræk for „Trichinerne", om hvilke Halvparten af Bogen handler, vil det tjene til at vise, hvilken Vei den offentlige og private Kontrol burde følge, for at afværge disse farlige Gjæster ligesom de andre Indvoldsorme. Oversætteren beklager for Danmarks Vedkommende, at man der lever uden nogensomhelst offentlig Kontrol med Hensyn til Salget af Kjød, som er befængt med Indvoldsorme, — en Klage, der er ligesaa beføiet hos os.

Paa Woldikes Forlag er udkommet: **Syltebog for større og mindre Husholdninger** af N. Halvorsen (72 S. 8vo.), — en paa egen Erfaring grundet Veiledning, som netop betids har naaet hidop, for at vore Husmødre endnu iaar kunne føre sig den til Nytte.

Norge.

Christiania den 17de Septbr.

Christiania Haveforenings Bestyrelse indbyder til 11te søndenfjeldske Udstilling til Havedyrkningens og Landhusholdningens Fremme. Til denne Udstilling, der er en Fortsættelse af de tidligere af Dr. Schübeler afholdte, indsamles Bidrag, saasom Træfrugter, Kornarter, Rod- og Bælgfrugter o. s. v., inden 1ste Oktober. Gjenstande fra Christiania og nærmeste Omegn modtages paa Børsen endnu Mandag den 3die Octbr.

— Jordbrug og hvad dermed staar i Forbindelse vil først langsomt tage noget rigtigt Opsving i Distrikter, hvor Forholdene ere saa smaa, som i Almindelighed Tilfældet i Christianssands Stift, hvor Indvaanerne desuden har saamange Interesser at tage vare paa Søen. Fra Stavanger Amt har der imidlertid i den senere Tid vist sig glædelige Tegn paa vaagnende Sands for Landbonæringen. Saaledes har man nu med Understøttelse af Landhusholdningsselskabet begyndt at anlægge store Træplantninger paa det flade, træløse Jæderen baade til Ly mod de stærke Vinde og til Opelskning af Gavntræ. Ved Sænkning af Hægrevandet har endel Gaardbrugere fra Klep, Haaland og Høiland indvundet store Strækninger dyrkbar Mark, som før laa under Vand eller dannede udyrkbare Myrer. Foretagendet har kostet 1300 Spd. og skal svare særdeles god Regning. Med en yderligere Udgift af 200 Spd. venter man at faa Vandet ganske udtørret og atter indvinde betydelige Strækninger.

— Fru Michaëli, der forhen har assisteret ved 4 Forestillinger ved Christiania Theater, gav forrige Lørdag for denne Gang sin Afskedskoncert i Frimurerlogens Festivitetssal for taaleligt godt Hus og med Assistence af Theatrets Orchester samt et Chor fra Philharmonien. Hendes lige udmærkede Stemme og Kunstfærdighed nød sin Anerkjendelse i stormende Bifaldsytringer og gjentagne Fremkaldelser.

— Udlandets fortrykte Pengeforholde undlader ikke at øve sin Indflydelse paa vort Lands Erhverskilder, og Følgen deraf maa naturligvis være, at ogsaa vort Pengemarked er trykket og Omsætningen af Værdipapirer vanskelig. Det værste er, at man ikke alene venter liden Forbedring, saalænge Krigen i Amerika varer, men selv maa forudse Rystelser af de forandrede Forholde, som en Fredsslutning i hin Verdensdel vil medføre.

— Af Læsebogen „Folkeskolen og Folkehjemmet" er allerede første Oplag, saavidt vides paa 50,000 Explr., udsolgt. Et nyt revideret Oplag paa 50,000 Explr. er under Pressen.

— Etsteds i Finmarkens Fielde, berettes der i Tromsø Stiftstidende, skal en Fin have fundet et Hus uden Døre og Vinduer. Et Par Reisende, han tilfældigvis traf paa og hvem han vidste denne Mærkværdighed, hug strax Hul paa Væggene og se, Huset var fuldt af — Skier og Vaaben! Rimeligvis sikre paa, at her var Russen ude, lode de fædrelandssindede Borgere hele Stadsen gaa op i Luer. Da selve Referenten tvivler paa Sandheden, tør man vel indtil Videre haabe, at vi ikke for Tiden ere truede af Russernes Indrykning.

— Prinds Alfred af England streifer fremdeles om langs Kysten, og glæder nu og da en eller anden afsides By eller Bygd med sit Besøg. Hans største Bedrift skriver sig nok fra Alten, hvor han i 3 Dage egenhændig fiskede 60 Lax. Til Gjengjæld for sine honnette Lax venter Alten Besøget gjentaget til næste Aar.

— Den 14de dennes afsløredes den for Magnus Christian Falsen paa Gaarden Vollebæk i Aas reiste Mindestøtte. Høiesterets Justitiarius og ældste Assessor, flere Storthingsmænd, Embedsmænd og andre Honoratiores fra Omegnen vare tilstede. Ved Afsløringen blev en Sang af A. Munch afsungen, hvorpaa Professor Aschehoug i en Tale skildrede de vigtigste Træk af Falsens Liv og Virken. Taleren dvælede især ved, at Falsen havde en væsentlig Andel i, at vor konstitutionelle Forfatning erholdt den Skikkelse, den har. I Forbindelse med Lektor Adler udarbeidede han nemlig i Begyndelsen af 1814 det Udkast til en Konstitution for Norge, der maa ansees som det vigtigste Forarbeide til vor Grundlov. Netop paa det Sted, hvor Støtten er reist, skal det Værelse have lagt, hvor disse Mænd saaledes med kraftige Hænder lagde Grundvolden til vor Frihed.

Bekjendtgjørelser.

Paa mit Forlag har forladt Pressen:

Anviisning

til

Forudsigelse af Veirliget.

Efter Admiral Fitzroys Barometer Manual ved H. J. Müller, Captain-Lieutenant i den Norske Marine. — Koster heftet i Omslag 12 ß.

Christiania den 16de September 1864. **B. M. Bentzen.**

Norsk Skytter- og Jagt-Tidende,

der har begyndt sin 3die Aargang, kan bestilles i alle Landets Postkontorer, Postaabnerier og Boglader samt ved direkte Henvendelse til undertegnede Udgiver, J. C. Hoppes Gaard, Torvet, Christiania.

Bladets nuværende Abonnenter faar — som Bilag — et Exemplar af

Skive-Register

for Rifleskyttere,

2det Oplag,

eftersom Kontingenten for den forløbne Tid indbetales.

Det sidstudkomne Dobbeltnummer (No. 1—2) indeholder: Repræsentantmøde i Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug; Om Rifleskydning i England; Efterretninger om Skytterfester, Turnfarter osv.; Kapseiling; Opsyn ved Fiskerierue; At purre Aal; Hvitingens Graadighed; Norges Rovfugle; Et Væddemaal; Bjørnejagt i Dalarne; Vandreduen i Amerika; Jagt og Fiskeri i Norge; Ulven; Bekjendtgjørelser.

Med dette Nummer paabegyndtes en Fremstilling af „Norges Rovfugle“, ledsaget af Træsnit, hvorpaa hosstaaende er en Prøve.

Norsk Skytter- og Jagt-Tidende, der udkommer med et Ark dobbeltsp. 4to to Gange maanedlig og ledsages af oplysende Træsnit, koster 48 ß pr. Halvaargang, foruden 8 ß Porto for udenbyes Abonnenter.

Nye tiltrædende Abonnenter erholde for halv Pris, 96 ß og 16 ß Porto,

Norsk

Skytter-Tidende,

1ste og 2den Aarg.,

eller, om kun en Aarg. ønskes, for 48 ß og 8 ß Porto.

Det i disse Dage udkommende Dobbeltnummer (No. 3—4) indeholder: Uddrag af de til Centralforeningen indsendte Indberetninger angaaende Rovdyrjægere; Beretning om Skytterfest paa Hafslund; Skytterfest i Surendalen; Norges Rovfugle (Forts.); Elgens Vilkaar i Norge; Revolverrifle som Jagtgevær; Spidskugle — Rundkugle; Bjørn i Levanger og Skogns Almenninger; Elg i Rendalen; Ulven (Forts.); Jagt og Fiskeri i Norge (Forts.); Om Folkegymnastik og Militærgymnastik; Sanger-Tidende: Om Mandssangforeningers Organisation; Brevverling

Avertissementer indrykkes mod moderat Betaling. — Breve, Bladet vedkommende, bedes tilstillede „Norsk Skytter- og Jagt-Tidendes Expedition.“

Christiania i September 1864. **B. M. Bentzen.**

Illustreret Nyhedsblad.

Til Underretning for Abonnenter og Kommissionærer.

Den 12te Oktober førstkommende foregaar, som tidligere bekjendtgjort, den med Abonnementet paa dette Blad forbundne Udlodning af Bøger. Enhver Abonnent, som inden Udgangen af indeværende Maaned har betalt Kontingenten for 2det Halvaar d. A., og som ikke staar i Gjæld for tidligere Abonnement paa Bladet (fra 1ste Januar 1862 at regne), er Deltager i Udlodningen og vil som saadan ved denne Maaneds Slutning blive tilstillet en nummereret Lodseddel som Bevis for Indbetalingen. Udenbyes Abonnenter og Kommissionærer, som endnu ikke have afgjort Kontingenten, anmodes om at indsende denne med omgaaende Post.

Til fornøden Kontrol meddeles her de Præmier, der ville blive udloddede:

1 Gevinst paa 120 Spd., bestaaende af: en Bogsamling i Mahogni Bogskab; 1 paa 18 Spd.: Beckers Verdenshistorie tilligemed de sidste 40 Aars Historie af Eduard Arnd, 18 Bind indb.; 1 paa 12 Spd.: Nordisk Konversationslexikon smukt indb.; 1 paa 7 Spd.: H. Chr. Andersens samlede Skrifter i 24 Bd.; 1 paa 2 Spd. 24 Sk.: Ingemanns Romaner: Erik Menveds Barndom 3 D., Kong Erik og de Fredløse 2 D., Prinds Otto af Danmark 2 D. og Waldemar Seier 3 D.; 2 à 1 Spd. 110 Sk.: Adam Homo af Paludan-Müller; 4 à 1 Spd. 60 Sk.: Holbergs Komedier ved Levin, indb.; 2 à 1 Spd.: Snorre ved Munch; 4 à 1 Spd, 60 Sk.: Aalls Erindringer, smukt indb.; 3 à 1 Spd. 84 Sk.: Girondisternes Historie af Lamartine, 4 Bd. indb.; 1 paa 1 Spd. 12 Sk.: Girondisternes Historie af Lamartine, heftet; 5 á 1 Spd. 48 Sk.: Meltzers Smaabilleder, 2 D. indb.; 2 à 110 Sk.: Signes Historie af Magdalene Thoresen; 3 à 108 Sk.: I de lange Nætter; 2 à 1 Spd.: Digtsamling af Vinje, indb.; 2 à 96 Sk.: Færdaminni af Vinje; 5 à 1 Spd. 72 Sk.: Søkrigens Historie af H. Müller; 12 à 72 Sk.: Ivanhoe af Walter Scott; 10 à 48 Sk.: Skildringer af Livet i Australien; 10 à 48 Sk.: Nordamerikas Bebyggelse; 10 à 30 Sk.: Percival Keene; 10 à 30 Sk.: Nybyggerne paa Long Arrow; 10 à 1 Spd. 60 Sk.: „Fra Udlandet“ 1ste og 2den Halvaargang; 5 à 2 Spd. 36 Sk.: „Fra Udlandet“ 1ste og 2den Halvaargang, indb.; 1 paa 112 Sk.: Den hvide Slave, 2 D.; 1 paa 66 Sk.: Pendennis Historie af Thackeray, 3 D.; 2 à 60 Sk.: Jăcob Ærlig af Marryat; 1 paa 66 Sk.: Wessels Digte ved Levin; 3 à 96 Sk.: Bjørnsons Smaastykker, indb.; 3 à 88 Sk.: Kong Sverre af Bjørnson, indb.; 3 à 110 Sk.: Sigurd Slembe af Bjørnson; 3 à 66 Sk.: Hertug Skule af Munch; 3 à 96 Sk.: Kongsemnerne af Ibsen; 30 à 30 Sk.: Nyhedsbladets Nytaarsgave for 1860; 30 à 30 Sk.: Do. for 1861; 30 à 30 Sk.: Do. for 1862; 25 à 48 Sk.: Kjerlighedens Komedie af Ibsen; 50 à 1 Spd. 24 Sk.: Illustreret Nyhedsblad for 1853, 54, 58 og 59, heftet; 20 à 2 Spd.: Do. for 1861 med Nytaarsgave, heftet. Tilsammen 312 Præmier til Værdi 400 Spd.

Resultatet af Lodtrækningen vil blive bekjendtgjort i det i Oktober Maaned udkommende Dobbeltnummer.

Christiania den 17de September 1864. **B. M. Bentzen.**

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 39.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 25. Septbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Otto Christian Hammer,

Kapitainlieutenant i den danske Marine og bekjendt for sin eventyrlige Kjækhed, er født den 22de August 1822 paa Sjælland. Hans krigerske Bane, som vi her efter danske Blade levere en Skildring af, tog allerede i forrige Krig sin Begyndelse; kort efter Krigens Gjenaabning i 1850 detacheredes han saaledes fra Kommandørkapitain Ellbrechts Kommando paa Vestkysten med en Styrke, bestaaende af 15 Mand, i en Baad med to smaa Messing-Haubitser, det vil sige Kanoner af en Længde omtrent som dem, der gives Børn til Legetøi, men naturligvis langt tykkere. Med denne Styrke Artilleri og med de femten Mand, bevæbnede til Tænderne, blev Lieutenant Hammer afskaaren fra de danske Skibe af fiendtlige Kanonbaade og maatte søge sin Tilflugt til Fastlandet, hvor han indtog Byen Høier. Helt omgiven af fiendtligt Militær baade tillands og tilvands, og tildels af en fanatiseret, oprørsk Befolkning, pacificerede og afvæbnede han baade Byen og den nærmeste frisiske Landbefolkning. Med sine Femten skræmmede han Fienden bort ved alle mulige Kunstgreb og snilde Paafund; han angreb og slog Landstormen af de frygtelige Frisere, som Oprørerne satte saa stor Tillid til. Snart truet fra Søsiden, snart fra Landsiden, udstillede han sine Forposter, indtog Stillinger og trak sig undertiden, naar det syntes nødvendigt, ogsaa hen til andre Steder. Senere indtog han Øerne Pellworm og Nordstrand søndenfor den overlegne fiendtlige Søstyrke, og omorganiserede disse Øers civile og geistlige Bestyrelse, efterat have gjort et godt Bytte af flere tusinde Infanterigeværer, Jagtrifler, Hellebarder, Piker, ja endog en Kanon, der veiede fire Gange saa meget som hele hans Artilleri, idet det var en lang Tolvpundinger.

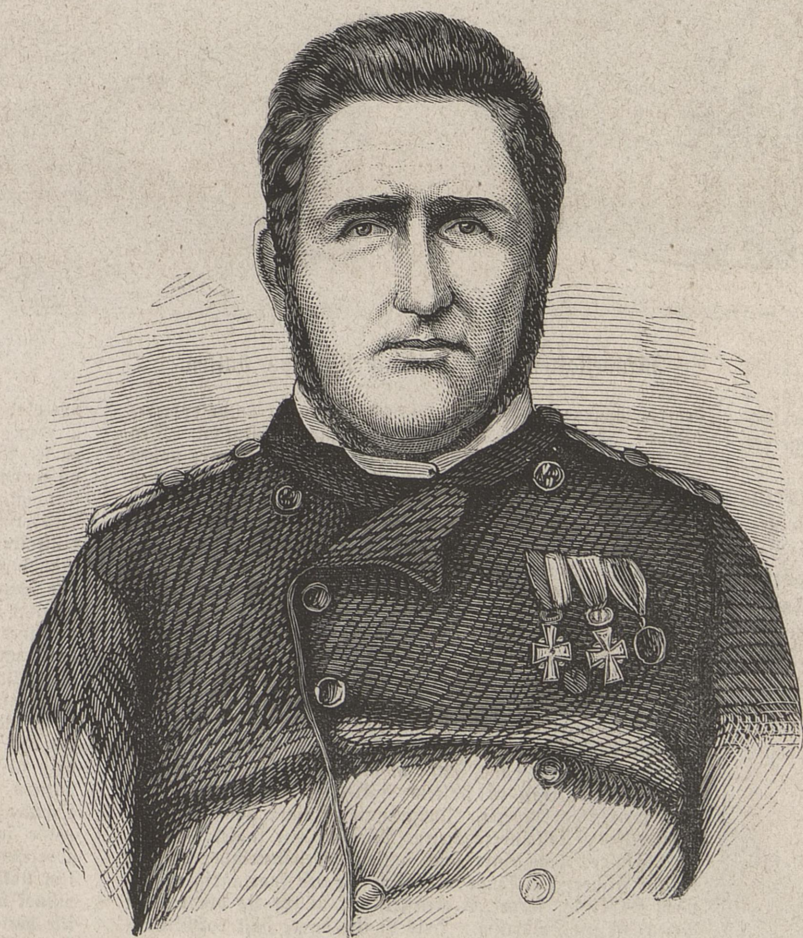
Saadanne Resultater skyldes saavel Aandsnærværelse og Kjækhed, som vistnok ogsaa en særdeles administrativ Dygtighed. Han begyndte med at blive afskaaren fra den danske Hovedstyrke og endte med at afskjære sin overlegne Modstander fra al dennes Soutien. Under saadanne omskiftende Forhold maatte han selvfølgelig ofte komme i mange Slags Situationer. Saaledes saa man ham i en Natstilling ved Høier ved Enden af et Dige med sine to Haubitser paa Lavetter, beskyttende hele Fronten; de femten Matroser med Bajonetgeværer bivouakerede ved deres Artilleri, med Baaden i Ryggen som Retraite. Senere saaes han ved Husum paa en Marsch med sine 15 Sø-Infanterister og et Gros, bestaaende af to Vogne, den ene sammensat af to Lavetter med Haubitserne paa, den anden af en Baad, der var kommen op at age. Omgiven af Forrædere, benyttede han sig af dem; ved at bestille Kvarter til 400 Mand indgjød han Fienden Respekt og holdt ham i Skak. Sine fortræffelig beredne Matroser lod han sværme omkring lig Kosakker, eller han udsendte dem som Kurerer, en Tjeneste, hvortil de naturligvis særlig egnede sig paa Grund af deres Forkjærlighed for den bølgende Bevægelse i det Ridt, der heder Gallop.

Samme Aar blev han Høistkommanderende paa Pellvorm og Nordstrand. Senere udnævntes han til Kapitainlieutenant, Krydstoldinspektør samt Fyr- og Vagerinspektør paa Vestkysten; desuden til Ridder af Danebrog og Danebrogsmand.

Han indtraadte ved den sidste Krigs Begyndelse paany i Marinens aktive Tjeneste og fik Overbefalingen paa de frisiske Øer. Efter Sønder- og Nørrejyllands Besættelse af Fienden blev hans Stilling temmelig isoleret, om han end indtil den første Vaabenhvile havde Veien aaben søværts, saalænge den danske Flaade endnu var Herre i Vesterhavet. Det vil ogsaa erindres, at Rapporterne om Træfningen ved Helgoland omtalte Forbindelsen mellem Nordsøeskadren og Kapitain Hammer paa Øerne, idet der fra disse meddeltes Underretninger, ligesom de tildels vare bestemte til Brug under en eventuel Retraite og til hurtig Landsættelse af Saarede; dog føiede det sig saa, at andre og bedre Veie aabnedes for de brave danske Søfolk.

Men da den danske Marine ved Krigens Gjenoptagelse ikke kunde vove sig ud vesten om Jylland, blev Hammers Stilling kritisk. Der var Tale om at kalde ham tilbage, selv forlangte han en høist fornøden Forøgelse af sin Styrke, men der kunde kun gjøres Lidet eller Intet. Ikkedestomindre brugte han sin Magt med stor Energi og haandhævede Kongens Myndighed saa længe som muligt paa disse afskaarne Ølande. Det er givet, at han kun formaaede at gjøre dette ved en Forening af Snildhed og Kraft, ved en Færd, der ingenlunde kunde være den fiendtligsindede Del af Befolkningen behagelig. Det vilde dog have været smukkere, om denne havde anerkjendt Nødvendigheden for ham i at optræde saaledes; han fik vel ved Slutningskatastrophen Ros af de fiendtlige Officierer for en „brav og taktfuld Opførsel", men hans Rygte blev langtfra godt behandlet af den tydske Presse og af alle Hylere og „Wühlere" i Befolkningens pøbelagtige Masse. Og dog maa man virkelig være fanatisk, for at komme i dydig Extase over en saadan Fremgangsmaade, som f. Ex. at han, for at holde Orden og Ro paa Sild, lod nogle ligefrem oprørskfindede Beboere gribe og sende til Kjøbenhavn. Hans Energi og Raskhed, der ikke var mindre end for fjorten Aar siden, mindede noget om den Tordenskjoldske Aand, men Tydskerne forbitredes paa ham og ansaa ham som en Pirat og lovløs Ildgjerningsmand. I lang Tid fjernet fra Forbindelse med andre Danske, havde han og hans Folk haarde Dage at gjennemgaa; men, som det altid sker, forplantedes hans Dristighed og raadsnare Sind til hans Undergivne. Dersom Fienden havde vidst, hvor ilde det ofte stod til paa disse faa Alen dansk Jord, vilde idetmindste nogle af Øerne ikke have kunnet holde sig saa længe. Skandser uden Kanoner, alslags Finter, dertil Paapasselighed og djerv Anvendelse af smaa Midler holdt imidlertid Fienden i ærbødig Afstand og forhindrede Overgang over de Vandløb, hvis Smalhed ellers vilde have lettet Forsøg i den Retning.

Medens man i Kjøbenhavn med stigende Interesse spurgte om Efterretninger fra ham og neppe turde mistro de Rygter og ligefremme Løgne om Overgivelse, som Tydskerne fandt paa at udsprede; medens ethvert Ønske om Forstærkning af hans ringe Magt var forgjæves, — nærmede det Tidspunkt sig, da hans Modstand maatte brydes. Ved Hjælp af de farlige Løb mellem Øerne, hvor Vagere og Sømærker naturligvis vare fjernede, kunde han være sikker imod en overlegen Styrke, naar denne ikke bestod i saa smaa Fartøier, at den kunde komme ham nær paa Livet, og af saa stort Mandskab, at han aldeles kunde omgaaes og lukkes ude fra ethvert af de mange Udløb. Men nu var den fiendtlige Nordsøeskadre istand til at detachere saa meget Mandskab paa mindre Fartøier, at hans gode Tid snart maatte være forbi. Tydskernes Hovedstyrke — angiven saaledes i officielle Rapporter — bestod af to østerrigske og to preussiske Dampkanonbaade: „Seehund" og „Wall" samt „Blitz" og „Basilisk"; dertil et ikke ubetydeligt Antal Landtropper samt nogle Skibskanoner fra „Don Juan d'Austria."

Otto Christian Hammer.

Herimod havde Hammer den lille Hjuldamper „Limfjorden" med to Stykker Skyts, den ubevæbnede Skruebaad „Augusta", otte Kanonjoller à 17 Mand, tolv Toldkrydsbaade og et halv Snes andre Kystfartøier.

Allerede den 12te Juli gjordes der af Fienden Forsøg paa at komme fra Kysten over til Sild, men det mislykkedes; dog blev Hammer tvungen til at koncentrere sine Skibe mellem Før og Fastlandet. Den 13de iværksattes Overgangen, og Hammer opfordredes til Overgivelse, idet han gjordes opmærksom paa det Vanskelige i at holde sig længere, medens det anerkjendtes, hvorledes han fuldelig havde opfyldt sin Pligt mod sit Flag. Han forlangte imidlertid fri Bortgang paa de to Dampere, hvilket afsloges.

Man vidste, at der paany var Vaabenhvile i nær Udsigt, og Hammer seilede derfor den 17de frem med Parlamentærflag, idet han foreslog at lade Fiendtlighederne ophøre, saasom Vaabenhvilen formentlig alt var indtraadt. Denne Tro viste sig at være feilagtig, og saavel dette, som gjentagne andre Forsøg paa at undgaa Katastrophen ved Diplomatikens Hjælp, mislykkedes. Paa forskjellige Punkter kom det derfor til blodig Kamp, men Fiendens Overlegenhed gjorde et fortsat Forsvar umuligt, idet han efterhaanden fik iværksat de forskjellige Overgange og vanskeliggjort yderligere Bevægelser af de Danske. Det var navnlig „Blitz", som stak saa lidet dybt, at den stadig kunde nærme sig til de Hammerske Skibe. Det var ogsaa paa dette Skib, at Kapitainen den 19de om Aftenen Kl. 7½ kom ombord med sin Næstkommanderende, Lieutenant Hollbøl, og overgav sig med samtlige Baade og hele Besætningen. Havde det været ham vitterligt, at Vaabenstilstanden indtraadte 16 Timer senere, vilde Kapitulationen vel neppe have fundet Sted, ialtfald ikke førend det Klokkeslet, da den ifølge Vaabenstilstands-Betingelserne havde været ugyldig. Nu maatte ikke alene Fartøierne modtage tydsk Flag og Besætning, men det danske Mandskab gjøre en lille Reise som Krigsfanger til Tydskland. At Erobringen af „Limfjorden", denne Pjalt Baad, som Vendel- og Thyboerne havde ladet sig nøie med til Passagerskib, og som nu havde faaet den Ære at føre to smaa Kanoner, at den exploiteredes som den første Overmanding af et dansk Krigsskib og belønnedes med den i dette Øiemed udsatte Præmie, — det er ikke synderligt Andet end latterligt. Men det er bedrøveligt, at Hammers hæderlige og djerve Opførsel ikke anerkjendtes bedre af mange Tydske, end at det forlangtes, at han skulde stilles paa anden Fod end andre Krigsfanger og holdes udenfor den sædvanlige Løsgivelse ifølge Fredspræliminærerne. Dog blev heldigvis denne uretfærdige og svigfulde Fordring ikke tilfredsstillet; Hammer vendte rigtig tilbage med alle sine Fæller. Ja, der blev end ikke nogen Varighed i den Glæde, som man paa en eller anden Banegaard havde nydt i at identificere den danske Marineofficier med de velbekjendte holstenske Skippere af en alt Andet end ædel Type; thi det viste sig, at den Person, der var saaledes betegnet, slet ikke havde været Kapitain Hammer, og at denne derfor maatte fritages for bemeldte Reduktion til Silderøgeres og Smørhandleres Klasse.

I det danske Rigsraad har Hammers Optræden fremkaldt ligesaa megen Anerkjendelse baade fra Regjeringens og Medlemmernes Side, som almindelig Beklagelse over Nødvendigheden af hans ugunstige Stilling. Det danske Folk istemmer denne Ros og glæder sig ved at have Vidnesbyrd om, at Fædrenes og navnlig den hos Tordenskjold beundrede Forening af Tapperhed og Snille endnu kan spores, hvor den røde Dug udfolder Korset over Hav og Bølge.

Mindestøtten over K. M. Falsen.

Som vi allerede i forrige Nummer meddelte, blev den Støtte, vi idag levere en Tegning af, den 14de September afsløret. Den er komponeret og udført under Ledelse af Arkitekt Hanno, 10 Alen høi og af huggen Granit; paa den ene Side staar denne Indskrift: „Til Minde om Kristian Magnus Falsen og den Gjerning, han paa dette Sted, hvor hans Arne engang stod, udførte for Fædrelandet." Vi vide ikke bedre Text at give til vor Afbildning, end den Tale, hvormed Prof. Aschehoug indledede Festen, ligesom vi ikke tvivle om, at vore Læsere ville vide os Tak, fordi vi søge at bevare den historiske Skitse, der med ligemegen Veltalenhed som Sandhed i hin Tale blev tegnet i sine Grundtræk. Den lød saaledes:

„Den Mand, til hvis Ihukommelse vi her ere forsamlede, Kristian Magnus Falsen, fødtes i Oslo idag for 82 Aar siden, den 14de September 1782. Ved sin Byrd tilhørende en af Norges mest anseede Embedsfamilier bestemtes han allerede fra sin Barndom til Statstjenesten. Han blev juridisk Kandidat 1802, Høiesteretsadvokat 1807, og i det paafølgende Aar Sorenskriver i Follo, hvor han kjøbte og bosatte sig paa denne Gaard.

Det var, medens han beklædte denne Embedsstilling og boede her, Forsynet kaldte ham til fremragende Andel i et Verk, det største, der nogensinde er udført i vort Land.

Da Fredrik VI ved Freden til Kiel den 14de Januar 1814 blev tvungen til at afstaa Norge, var Folket overalt enigt med sig selv om, at det nu, løst fra sin Troskabsed til den gamle Fyrsteæt, havde gjenvundet Retten til at raade over sin egen Skjæbne. Men i samme Øieblik, som det havde erholdt sin Suverænitet tilbage, havde det tabt ethvert Organ, hvorigjennem denne Suverænitet skulde kunne bringes i Virksomhed under regelbundne Former. Thronen havde under Enevoldsherredømmet været Samfundets eneste politiske Institution. Den var tilintetgjort ved Adskillelsen. Man stod saaledes uden nogen organiseret Statsmyndighed med Anarkiets Afgrund paa den ene Side og tungen Underkastelse under fremmed Magt paa den anden. Den eneste eller i alt Fald den nærmeste Udvei var den, som man valgte, at tillade Statholderen, den danske Thronarving, Prins Kristian Fredrik, at vedblive Landets Styrelse. Men dette var kun en midlertidig Nødhjælp, der medførte sine eiendommelige Farer. Der maatte istandbringes en Statsforfatning, — der maatte skabes et Organ, hvorigjennem Folket kunde give sin Vilie tilkjende. Dette indsaa ogsaa de Fleste. Men Europa negtede vort Folk Retten til at bestemme sin fremtidige Stilling, Tiden var al Frihedsstræben fiendsk, selve Prins Kristians Stemning var tvivlsom. Om det end ikke var hans Hensigt at tilvende sig Enevoldsmagten, saa var det dog oprindelig hans Ønske at lade sig udraabe til Norges Konge, ikke i Kraft af Folkets Kaldelse, men i Kraft af sin egen formentlige Arveret. Udsigten til at vinde ham for Gjennemførelsen af Folkesuverænitetens Principer var saaledes usikker.

Mindestøtten over Kristian Magnus Falsen.

Skulde Norge vinde sand national Selvstendighed og fuld politisk Frihed, saa kunde det alene ske ved snarraadig og bestemt Handling, førend de Kræfter, der stillede sig hindrende i Veien, fik frit Spillerum. Hvis vi ikke havde haft vor Grundlov færdig, førend Europa havde talt sit sidste Ord og de allierede Hære havde staaet inden vore Grændser, saa vilde det ikke være bleven det norske Folk, som i Virkeligheden havde bestemt Norges Forfatning. Det vilde være bleven enten Kristian Fredrik og den danske Konge, hvis Legitimiteten havde seiret og Europa svigtet Karl Johan. Hvis dermod Stormagterne holdt sine Løfter til ham, maatte det være bleven den svenske Regjering, som havde faaet vor Skjæbne i sin Haand.

Til at paaskynde Forfatningsspørsmaalets heldige Løsning og derved at redde Norges Selvbestemmelsesret blev Falsen en af Hovedmændene. Dertil var han i mange Henseender vel udrustet. Hans skarpe Forstand var uddannet ved flersidigt videnskabeligt Studium og allerede øvet i betroede og ansvarsfulde Stillinger. Han var opdraget i en bevæget Tid, der havde gjort ham fortrolig med store og uventede Tildragelser. Kun 32 Aar gammel stod han endnu Ungdommen saa nær, at han havde bevaret Evnen usvækket til at begeistres for en stor Sag. Hans glimrende Veltalenhed satte ham istand til at rive andre med sig. Han besad endelig en Egenskab, der i Fredens Dage ofte viser sig som en Feil, men i stormfulde Tider kan være en Betingelse for at udrette det ene Fornødne. Han eiede det vilde Mod og den lidenskabelige Energi, der tilsidesætter alle Hensyn for at drive sin Vilie igjennem.

Det var i de sidste Dage af Januar Maaned 1815 Efterretningen om Kielerfreden kom herop. Umiddelbart derefter begyndte Falsen i Forening med daværende Bestyrer for Frederikshalds Skole, Rektor Adler, paa at forfatte Udkast til en Grundlov for Kongeriget Norge. Dette Arbeide er efter paalidelige Vidnesbyrd udført i et lidet Kabinet, netop paa den Plads, hvor denne Støtte er reist.

Udkastet blev fuldendt i Løbet af to Dage. Det blev derpaa i en af Dagene før den 16de Febr. forelagt Generalveimester, senere Statsminister Peder Anker, Professor Sverdrup og Professor Platou, hvem Falsen i den Hensigt havde indbudt til Vollebæk. Senere, i April Maaned, blev det offentliggjort ved Trykken.

Jeg skal ikke her dvæle ved det Spørgsmaal, hvilken Andel Adler ved Siden af Falsen havde i Udkastet; thi derom kan Intet med Sikkerhed siges. Saameget vissere er det derimod, at Udkastet har havt stor Betydning som Hjælpemiddel til Istandbringelsen af vor Grundlov. Allerede den Omstændighed, at Tanken om en fri Forfatning havde vundet et saadant Udtryk, maa have faaet sin Indflydelse i det Møde paa Eidsvold den 16de Febr., hvor man formaaede Prinds Kristian Fredrik til at indkalde en Rigsforsamling, et Møde, til hvilket vistnok ikke Falsen var indbuden, men ved hvilket baade Anker og Sverdrup var tilstede. Udkastets Indflydelse paa den offentlige Mening, førend Folkets Repræsentanter samledes, kan vistnok ikke have været stor. Dertil udkom det for sent. At Konstituenterne fandt et saadant Arbeide liggende for sig, var imidlertid af indlysende Nytte. Det er i vore Dage ikke saa vanskeligt at tilveiebringe et Udkast til en Forfatningslov for et konstitutionelt Monarki i en Stat, hvor Borgerne danne en naturlig Enhed. Schemaet er nu færdigt. Tvende Kamre, i hvilke man ved velbekjendte Midler skaffer saavel det konservative Mindretal som Mængdens bevægeligere Meninger sin Repræsentation, — Beskatningsret, Bevilgningsret og lovgivende Magt hos Nationalforsamlingen, — et i Formen absolut Veto hos Monarken, fuld Ministeransvarlighed samt Ret for Kongen til at opløse Kamrene og paabyde nye Valg, se, dette er, hvad der strax fremstiller sig for Enhvers Bevidsthed som de almindelige Grundtræk i det konstitutionelle Monarkis System. Saaledes forholdt det sig ikke i 1814. Der gaves i hele Europa dengang kun et eneste Land, hvor det konstitutionelle System under alle Tidens Omskiftelser havde kunnet holde sig, nemlig i dets Hjemstavn, England. Men de engelske Samfundsforholde vare for eiendommelige til, at der hos os kunde blive Spørgsmaal om ligefrem at efterligne dets Forfatning. I enkelte af Fastlandets Stater havde man vel forsøgt at indføre det konstitutionelle Monarki, men disse Forsøg vare i Almindelighed strandede. Grundene til Systemets Held i England og Vanheld paa Fastlandet vare endnu hverken fuldstændigt udredede eller almindelig forstaaede. Her i vor Afkrog af Verden, hvor man havde savnet baade det offentlige Liv og en fri Presse, og hvorhen Resultaterne af fremmed Tænkning og fremmed Erfaring kun forplantede sig langsomt og ufuldstændigt, maatte Kjendskabet til en fri Forfatnings Væsen og Livsbetingelser være endnu mindre end i Fastlandets større civiliserede Stater. At det ikkedestomindre lykkedes vort Folk at istandbringe en Grundlov, der paa engang har skjænket os alle Frihedens Goder og vist sig levedygtig, maa vistnok hovedsageligt tilskrives vore Samfundsforholdes Simpelhed og Naturlighed samt Folkets sunde praktiske Sands. Det er imidlertid unægteligt, at dette Arbeide i høi Grad lettedes Rigsforsamlingen derved, at Spørgsmaalet allerede før dens Sammenkomst var gjennemtænkt af en af Landets dygtigste Mænd og et Udkast til Grundlov færdigt. Et uforkasteligt Vidnesbyrd om den Pris, Rigsforsamlingen selv satte paa dette, ligger deri, at Falsen ikke alene blev Medlem af Konstitutionskommitteen, men ogsaa dens Formand. Et andet er tilstede i den Omstændighed, at Udkastet blev lagt til Grund for Diskussionerne inden Kommitteen. Et tredie Vidnesbyrd afgiver den Overensstemmelse, der i mange og vigtige Partier findes mellem Udkastet og vor nuværende Grundlov. Dette Udkast led vistnok af store Mangler. Det var opfyldt af Sætninger, der ikke hørte hjemme i nogen Lov. Det var overlæsset med Bestemmelser, som ialtfald ikke havde sin Plads i en Forfatningslov. Mere end Halvparten af dets Indhold er udeladt af Grundloven. Det manglede Forskrifter, som bør findes i enhver

Konstitution, f. Ex. de nærmere Bestemmelser om Ministeransvarligheden og om Rigsretten. Men saadanne Mangler stode neppe til at undgaa i et Udkast, udarbeidet af et Par Mænd i faa Dage og under saadanne Omstændigheder. Hvad der maa forundre os, er ikke, at der i Udkastet fandtes Feil, men at der i samme kunde findes saameget brugbart, som det viste sig at være Tilfældet. Desuden maa det vel erindres, at Falsen havde sin fulde Andel i Afhjælpelsen af disse Mangler. Som Formand i Konstitutionskommitteen og Præsident i selve Rigsforsamlingen under flere af dens vigtigste Overlægninger og som en af Ordførerne for dens Majoritet, bidrog han paa mange Maader til at give Grundloven sin nuværende Skikkelse. Endelig har han som Kristian Fredriks fortrolige Raadgiver vistnok hjulpet til at sikre Prindsregentens oprigtige Medvirkning i Forfatningsværket.

Ved Opførelsen af den Samfundsbygning, i hvilken vi nu gjennem et halvt Aarhundrede have levet saa lykkeligt, har altsaa vistnok Andre baade lagt betydeligt til og taget betydeligt fra, saa at Bygningen er bleven baade varigere og hensigtsmæssigere, end den vilde have været efter Falsens oprindelige Plan. Men hans er den udødelige Hæder paa en Gang at have gjort den første Tegning og at have været Arbeidets Formand under selve Udførelsen. Æren for hele det store Verk tilkommer næst Gud kun Folket selv, men blandt alle de enkelte Mænd, som have bidraget til at reise det, maa Falsen ubestrideligt nævnes fremfor nogen anden.

Dette var ogsaa Glandspunktet i Falsens Liv. Han beklædte vel lige til sin Død den 13de Januar 1830 flere af Landets høieste Embeder Han var Overøvrighedsperson, Generalprokurør og Høiesteretsjustitiarius. Han forfattede literære Værker, han havde Sæde i Lovkommissionen, han var Medlem af tvende ordentlige og et overordentligt Storthing, og han tog ogsaa udenfor Nationalforsamlingen Del i den offentlige Diskussion af flere vigtige Spørgsmaal, som dengang var paa Bane. Men hans senere politiske Virksomhed vandt ikke samme Anerkjendelse som hans tidligere. Den udsatte ham tvertimod for en Uvilie og Forfølgelse, som græmmede ham dybt.

Hvorvidt han dertil gav grundet Anledning, er et Spørgsmaal, som jeg aldrig har undersøgt og derfor ikke ved nøiagtigt at besvare, men som ogsaa maa være Efterverdenen ligegyldigt. Det er vistnok Historiens Pligt at holde Regnskab ogsaa med fortjenstfulde Borgeres Feil, men kun forsaavidt de have efterladt sig skadelige Virkninger. Det hører derimod til Efterslægtens skjønneste Forrettigheder at kunne tilgive, ja at kunne glemme den menneskelige Svaghed, der har klæbet ved fremfarne store Mænd, men ikke affødt varige Order. Ingen Fortjeneste hos en Mand kan være stor nok til at betage hans Samtid Retten til at bekjæmpe hans Misgreb, men i en liden Stat, hvor Modstanderne staa hinanden mere Ansigt til Ansigt, bliver Kampen ofte bitrere, end den burde være, og Lidenskaberne smaaligere, end i de større Samfund, medens Nederlagets Byrde som oftest føles tungere, fordi den fordeles paa færre. Intetsteds trænger man derfor bedre til, baade for deres Skyld, der have fundet Gravens Ro, og deres, som endnu staa midt i Striden, at mindes om den Forsoning, som Døden bringer, mindes om, at Historien har en anden Bedømmelsens Maalestok end Døgnet, mindes om, at den store Mands Fortjenester leve evindeligt og vinde i Glands ved hver ny Slægt, til hvis Lykke de bidrage, medens hans Skrøbeligheder svinde med den Samtid, der værgede sig mod dem og gjorde dem uskadelige. Selv om al den Dadel, der forbitrede Falsens sidste Leveaar, havde været ligesaa beføiet, som den efter de Mænds Dom, der have gransket hans Liv nøiagtigst, var hadefuld, overdreven og i mange Henseender ligefrem uretfærdig, saa vilde den ikke have kunnet formindske det norske Folks Erkjendtlighedsgjæld til ham. Hvad man har villet tilregne ham som Feilgreb, er forbleven uden Spor af skadelig Følge for hans Fædreland. Hvad han har udrettet af Godt, er derimod saa stort, at dets velsignelsesrige Virkninger ville brede sig ud over en uoverskuelig Fremtid.

Til synligt Tegn paa, at dette er blevet hans Landsmænds Overbevisning, til varigt Vidnesbyrd om, at den eneste Følelse, som hans Billede fremkalder i vore Hjerter, er Taknemmelighedens, indvie vi ham nu denne Mindestøtte."

I den romerske Campagna.

Det er, som Naturen havde lagt Campagnaens Stilhed omkring Rom, for at ikke Larmen fra den travle Verden derudenfor skulde trænge frem her og forstyrre Stædernes Dronning i hendes tause Sorg, mens hun sidder og grubler over Tidernes Omskiftelser og mindes Prophetens Ord:

Quomodo sola sedet civitas plena populo? facta est quasi vidua domina gentium.

Milevidt strækker Sletten sig til alle Kanter, i Nord begrændset af Høiderne søndenfor Viterbo, der løbe sammen i Monte Veneres høieste Spidse, hvorfra den Reisende, der kommer nordfra, ved klart Veir kan være saa lykkelig første Gang at faa se St. Peterskirkens Kuppel. Mod Øst drager Campagnaen sig hen under Foden af St. Oreste, det gamle Soracte, der ganske ensom hæver sin skarpe Ryg som en fremskudt

I den romerske Campagna.

Forpost fra Sabinerbjergenes lange Kjæde, der længere nedover danne Slettens østlige Grændse lige ind til Palestrina, hvor de bøie sig tilbage, og hvor Albanerbjergene med et kort aabent Mellemrum slutte sig til og standse Campagnaens videre Fremtrængen imod Syd. Men disse Bjerge række ikke langt; de falde snart af imod Vest i langstrakte Bakkehæld, og imellem dem og Kysten aabner sig nu en lang, øde Strækning, længst nede ved Stranden bedækket med tæt Skov; her er Forbindelsen mellem det sydvestlige Strøg af den egentlige romerske Campagna og den nordligste Spids af de pontinske Sumper og deres Fortsættelse lige ned til Grændsen af det gamle Kongerige Neapel, hvor den anden Campagna begynder, de Gamles Campania felix.

Det Strøg af Campagnaen, som de Reisende sædvanlig kjende bedst, eller kanske, rettere sagt, det eneste Strøg, som de kjende noget til, er Stykket mellem Rom og Albanerbjergene, en Strækning paa henved to norske Mile. Her strækker Haverne udenfor Byens Porte sig langt ud i Sletten, og de Boliger, man i Begyndelsen støder paa, gjør, at den Reisende ikke gribes af hin Frygt for Ensomhed og Malaria, som holder saamange borte fra de interessante og afvexlende Udflugter i dette terra incognita. Her kan man ogsaa følge den gamle Via Appia, i hvis snorlige, ensformige Linie de utallige Gravmæler, som bedække Siderne, bringe Afvexling. Marken her er sjelden saa aldeles afbrændt, som paa de andre Kanter, og ved Vintertide, naar en frodig Vegetation dækker den bølgeformige Slette, og Slyngplanterne sno sig op ad de hældende Mure og Buer af de gamle Aquaducter, medens Januardagens blændende Sol tegner Bjergenes Omrids klare og bestemte mod den skyfri Himmel, da kan man neppe tænke sig en behageligere og mere afvexlende Spadseregang, end over denne Del af den romerske Campagna. Men hvis Du ikke er saa rask paa Foden, at Du ikke behøver at standse, før den ariccianske Signor Martorellis dampende Maccaronifad indbyder Dig til salig Hvile, maa Du ikke glemme selv at sørge for Niste; thi den Forfriskning, Du kan finde ude i Campagnaen, er liden. Et Hus er ikke at se paa lang Vei; endelig opdage vi Noget, der ser ud som en Sukkertop eller en betydelig stor Høstak. Vi gaa nærmere, og den sidste Conjectur synes at faa mere og mere Rimelighed for sig, indtil vi endelig ved en Dreining af Veien blive var en Aabning i den ene Ende; vi træde ind og befinde os i en Campagnols Capanna; dens Konstruktion er af simpleste Sort; det er en udhulet kegleformig Høstak, indvendig afstivet med nogle Stænger. I den ene Ende forestille nogle sammenhobede Stene en Arne; Røgen faar finde Vei, saa godt den kan, gjennem den lave Aabning, ad hvilken vi traadte ind. Høiere op hænge paa et Tværtræ nogle Skinker, et Par smaa Oste uden Smag og uden Lugt; under en Indretning, der skal forestille et Bord, ligger et Anker Vin, tynd og kraftesløs som al den øvrige Kost, og paa den er det Campagnolen skal gaa den hele Dag ude i den brændende Sol, udsat for den bidende Vind, som ofte stryger hen over Sletten, og sove derude om Natten, naar den usle, utætte Hytte kun lidet beskytter ham for Malariaens giftige Aandepust. Og elendig ser han da ogsaa ud; gul i Ansigtet og afmagret, og ofte, naar jeg traadte ind i Campagnolens Capanna eller i Kjøkkenet i en af de større Tenutaer langt ude i Sletten, var det Første, jeg fik Øie paa, et febersygt Væsen, der havde strakt sig ud tæt foran Arnen og forgjæves søgte Tilflugt ved den knitrende Ild for den Feberkulde, der gjennemrystede ham.

Laurence Sterne.

(Efter det Engelske ved C. B)

II.

Anden Udgave af Tristram, med et Titelkobber af Hogarth og en Dedikation til Pitt, efterfulgtes næsten strax af to Bind Prædikener af Mr. Yorick, prydede med et Portræt af Sterne efter Sir Thomas Lawrance.

Dodsley betalte for den ny Udgave og Prædikenerne 480 Pund Sterling. Goldsmith og Johnson gyste instinktsmæssig for den ny Stjerne i Selskabslivet, men Gray fandt, at han var en udmærket Mand i sine Prædikener. En Dame spurgte Johnson, hvad han syntes om dem, og paa sin raa, keitede Maner svarede han: „Jeg kjender Intet til dem, min Frue!“ Senere faldt Talen paa den samme Gjenstand, og han udtalte sig da meget strengt om dem. Damen, der ikke havde forglemt hans Svar, ytrede kort: „Jeg forstod Dem saaledes, at De ikke havde læst dem.“ „Nei, Madam“, svarede den Lærde; „jeg læste dem, men det var i en Deligence; havde jeg været paa fri Fod, vilde jeg ikke have værdiget dem et Blik.“ Garrick, der havde været den Første til at ønske S. velkommen til Hovedstaden, beholdt ikke altid sin gode Mening om ham, men ytrede, at han vanslægtede i London lig et slet omplantet Træ. De Stores Hyldest ødelagde hans Hoved, ligesom deres Posteier havde fordærvet hans Mave.

S. vendte fra London ikke tilbage til Sutton. Da han havde fundet sig en Kapellan for dette Sogn, slog han sig selv ned i sit ny Kald i Coxwould, en Egn, han omtalte som en behagelig Plet at trække sig tilbage til i Sammenligning med Sutton. Menigheden var liden, men mange gode og rige Venner fandtes i Nærheden. Han gav sin Præstegaard her Navnet Shandy Hall, og paa denne Gaard fuldførte han i Løbet af det næste Aar tredie og fjerde Bind af Tristram, hvorpaa han igjen drog til Hovedstaden for at fryde sig ved Londonnernes Smigrerier over hans Held. Middagsbordet var hans Paradis, og i omtrent fem Uger spiste han ikke en eneste Gang hjemme. Dodsley betalte for disse to Bind 380 Pund. Det var fra nu af hans Plan hvert Aar at tilbringe Saisonen i London og Resten af Aaret hjemme i sit Sogn. „Jeg har ikke baaret Sorgerne som en vis Mand“, siger S., „og dersom ikke Gud til Trøst under disse havde opvakt i mig en Shandy-Aand, som ikke tillader mig to Minuter ad Gangen at tænke paa noget Alvorligt, vilde jeg nu have lagt mig ned for at dø.“

To—tre Dage før næste Jul udkom det tredie Par Bind af Tristram, disse Bind hos nye Forlæggere. Historien om Le Fever var blandt det Bedste af deres Indhold. Sterne gjorde sin sædvanlige Visit til London, men han var nu temmelig svag paa Grund af sine Lungers slette Tilstand, og en Reise til det sydlige Frankrig blev paatænkt. Han drog først selv afsted; hans Hustru og Døtre skulde træffe ham i Paris. I Paris gjorde man ligeledes i Salonerne meget Væsen af ham, og Landsbypræstens gode Mening om Paris gik snart over til ren Forgudelse af alle de Behageligheder, denne By, der i Vellevnet overgaar alle Stæder i Europa, skjænker. Men han tænkte ogsaa paa sin Kone og unge Datter, Lydia, der arvede Faderens Asthma eller Tæring. Han tilskrev dem hyppige Beretninger om sine Hændelser, og lod dem ikke være uden tilstrækkelige Pengeforsyninger. Ligeledes sørgede han omhyggelig og kjærlig for deres Reise til ham. Da de havde forenet sig med ham, og han var kommen til Toulouse, fuldførtes det syvende Bind af Tristram, hvortil de nye Erfaringer gave ham rigt Stof. Mrs. Sternes Omsorg i Syd-Frankrig gjaldt ligesaa meget hendes Datters Helbred som hendes Mands, og for hendes Skyld opholdt hun sig i Montauban, medens S. selv vendte tilbage til England.

Saaledes gik Aaret til Ende, og det sædvanlige aarlige Bind af Tristram udkom blot nogle faa Uger over Tiden, nemlig i Januar 1765, indeholdende Reiseerindringer og Episoden om Kapitain Shandys Kjærlighed. I den derpaa følgende Londonner-Saison blev han heftig forelsket i Lord Percys Gemalinde, en Datter af Lord Bute, og skrev til hende et forunderligt Kjærlighedsbrev: „Skjønt jeg havde kjøbt Billet til Miss —'s Benefice, tør jeg dog forsikre om, at dersom en eneste Linie henvendtes til mig, for at lade mig vide, at Lady — vilde være alene Kl. 7 og tillade mig at tilbringe Aftenen i hendes Selskab, vilde hun sikkerligen se alle mine Forsikringer bekræftede.“

Inden næste Vinter tog Hosten og Blodspytningen saaledes Overhaand, at han blev raadet til at drage sydover, og han besluttede nu at reise til Italien og paa Veien besøge sin Kone og Datter i Montauban. Denne Reise var Grundlaget for den berømte „Sentimental Journey.“ For at have Tid til at arbeide paa dette ny Værk, skrev han dette Aar blot et Bind af Tristram, det niende, og, som det senere viste sig, det sidste. Hans Hustru var daarlig, og han søgte at gjøre hende det hyggeligt, skjønt de vare saa langt fra hinanden, ligesom han ogsaa skrev mange ømme Breve til Lydia.

Med Shandys niende Bind viste ogsaa Forfatteren sig, som sædvanligt, i London. Der kom snart flere Prædikener af Mr. Yorick. Det var denne Gang, at S. traf sammen med en ung, gift Dame, Mrs. Elisa Draper, omtrent 25 Aar gammel, hvis Mand var Sagfører i Bombay og nu havde sendt hende med sine Børn hjem til England, for at redde deres truede Helbred. Da S. skrev sin „Sentimental Journey“, var hans Sind aldeles optaget af denne Dame, hans Elisa. Han gjorde ingen Hemmelighed af sin ny sentimentale Lidenskab, og Rygtet derom naaede ogsaa hans Kone, der dengang opholdt sig i Marseille; hun ytrede blot, at hun intet nærmere ønskede at høre. Forresten var der hos Sterne, med Hensyn til hans Forelskelser, mere Forfængelighed end egentlig Lastefuldhed med i Spillet. Da Damens Mand skrev hende til, at hun skulde vende tilbage til Indien, reiste Mrs. Draper ned til Deal, for at vente paa Tiden til at indskibe sig i en Indiafarer, som laa der, og det var ved den Leilighed, S. skrev sine Kjærlighedsbreve til hende, som ere oversatte paa næsten alle europæiske Sprog. Han bad hende ordne dem i chronologisk Orden og sy dem sammen i en Konvolut. „Jeg tror“, skriver han, at de ville blive en stadig Kilde til Trøst og Hygge for Dig, og jeg haaber, at naar Du er træt af Taabers kjedelige Diskurser, Du da en Times Tid vil underholde Dig med mine Breve og derigjennem med mig selv.“

I et af sine Breve til hende siger han: „Dersom Du, kjære Elisa, nogensinde bliver Enke, beslut Dig da til aldrig at give nogen rig Nabob Din Haand; thi jeg har i Sinde at ægte Dig. Min Kone kan ikke leve længe, og jeg kjender ingen anden Kvinde, jeg skulde ønske at eie i hendes Sted, end Dig.“ Man maa imidlertid ikke lægge formegen Vægt paa disse hans Naragtigheder. I sit sidste Brev omtaler han, at et Blodkar atter er sprunget, og han udtaler Ønsket om at have sin Hustru og sin Datter, sit Hjertes Yndling, hos sig. Han blev lidt bedre, men fik atter Tilbagefald, takket være den Tids Læger. Fra sin Bopæl i Bond-Street blev da den syge Mand bragt til Yorkshire, hvor hans Helbred hurtig forbedredes. Til sin letsindige Ven Hall Stevenson skrev han med et Anstrøg af det Alvor, der dengang var i hans Hjerte: „Jeg har aldrig befundet mig saa rask, siden jeg forlod Universitetet, og vilde være en fuldkommen lykkelig Mand, hvis der ikke var saamange Tanker, der nedtrykke mig; dersom jeg imidlertid lever tre eller fire Aar til, vil jeg skille mig vel fra min Livsgjerning.“ Han skrev nu ivrig paa sin „Sentimental Journey“, og var meget omhyggelig for at vedligeholde en ren, uforfalsket Aand i den.

Næste September reiste han til Scarborough, for at tage nogle Søbad. Han var der Gjæst hos en irsk Biskop. Ved Slutningen af Maaneden mødte han i York sin hjemkomne Kone og sin Datter Lydia; denne Sidste var bleven et elegant, fuldendt lidet Væsen. Julen tilbragte S. i London, og imidlertid opholdt Familien sig i York, hvorfra den om Vaaren skulde vende tilbage til Frankrig, hvor Lydia havde faaet et meget fordelagtigt Ægteskabstilbud.

Førend han brød op, for at drage til London, svækkede et nyt Anfald ham baade paa Sjæl og Legeme; men han sagde sin Kone og Datter Farvel, uden at ane, at det var den sidste Afsked, og begav sig paa Veien til Hovedstadens muntre Liv. Den 27de Febr. 1768 udkom første og andet Bind af „Sentimental Journey through France and Italy.“ Udgaven var i Lommeformat og solgtes for fem Shillings. Han havde tænkt at fortsætte dette Værk aarlig i Tristrams Sted. Han fik imidlertid allerede paafølgende Marts en Brystbetændelse, hvorfor han blev tre Gange straffet af Lægerne ved Aareladning. Og til Slutning fik de ogsaa Livet af ham! Han døde den 18de Marts; Ingen var hos ham, uden en Sygevogterske og en Tjener, der var sendt til ham fra et Middagsselskab, for at spørge om hans Befindende. Tre Dage før sin Død skrev han til Mrs. James, en Dame, der havde hans fulde Tillid: „Naar jeg dør, udslet da ikke Mindet om mig, og tilgiv de Daarskaber, De saa ofte udtalte Deres Uvillie over. Skulde mit Barn, min elskede Lydia, trænge til en Moder, haaber jeg, at hun vil finde en saadan i Dem. Thi De er den eneste Kvinde paa Jorden, hvem jeg kan tiltro en saa velvillig Handling.“

Sternes Lig blev bragt til Hvile paa den ny Kirkegaard ved Tyburn, ledsaget af en eneste Sørgevogn, hvori sad to Herrer, af hvilke den Ene var hans Forlægger. Næsten strax efter Begravelsen blev det opgravet af Ligranerne og, da Dissektionen næsten var fuldendt paa Anatomikammeret i Cambridges Universitet, gjenkjendt.

S. døde aldeles forgjældet; hans Kone maatte tage Meget af sin egen ubetydelige Formue for at betale. Senere blev der sammenskudt en betydelig Sum til Enkens og Datterens Hjælp, men deres Kaar bleve dog stedse usle og trykkende. Syv Aar senere døde Mrs. Sterne. Lydia var bleven gift med en Franskmand.

Literatur.

Frihandelens Fremgang og Seier i Storbritannien og Irland. Fremstillet ved L J. Vogt. Chr.a 1864. V. 276 S. 8vo. Pris 1 Spd. (I Kommission hos J. Dybwad.)

En grundig Tydsker, der nylig skrev Statsøkonomiens Historie, opførte kun een norsk Forfatter i denne Videnskab, nemlig en ved Navn Anskuelse, der havde skrevet en Statsøkonomi.*) Men om end Hr. „Anskuelse“ ikke er Norges eneste Statsøkonom, saa maa det dog indrømmes, at Statsøkonomien hertillands er yderst tarveligt repræsenteret baade i Literaturen og ved praktisk Studium. Den Bog af Hr. Bureauchef Vogt, hvis Titel vi ovenfor have angivet, er saaledes et Særsyn, ligemeget paa Grund af Materien og Behandlingens Udførlighed, som det vidtgaaende Specialstudium, hvoraf den er en Frugt. Af Titelen turde Mange strax slutte sig til en for os saa fjerntliggende Gjenstand, at den Tid og de Penge, som Bekjendtskabet med Bogen kræver, vil være bedre anvendt i en anden Retning. Men nærmere beseet vil man finde det Spørgsmaal, som her er behandlet og historisk belyst, ogsaa for os at være af yderste Vigtighed og saa at sige at strække Analogiens lange Arme ned til vore Forholde, hjælpende og støttende det Skete og hvad der monne ske i Retning af Frihandel og Monopolers Ophævelse. Erfaring og gjennem Tal paaviselige Resultater tale tydeligere end alle Doktriner. Det er disse Talsmænd for en længe omtvistet stor Sag, som gjennem Vogts Bog stædes tilorde, og de ville med uafviselig Styrke godtgjøre det fremadstræbende, seirede Princips Rigtighed overhoved. Det protektionistiske Princips Fordærvelighed er forlængst i England tydeligst bleven lagt for Dagen derved, at beskyttede Manufakturister selv have andraget om at blive befriet for Beskyttelsen, saasom de først da kunde overvinde Fordommene mod deres Produkter ligeover for Udlandets (især Frankrigs), fries ud af den gamle Slendrian, der stod hemmende iveien for Indførelsen af nye Forbedringer, og deres Bedrift overhoved føre sig til Nytte den Spore, som altid ligger i Konkurrencen. Vogts Bog giver paa den ene Side et fuldt Billede af Forholdene, saaledes som de vare i England, og saaledes som Mængden af Næringsdrivende (Jordbrugere, Skibsrhedere, Manufakturister og Fabrikherrer o.s.v.) troede, at de maatte vedblive at være, for at Englands Jordbrug og Industri skulde bestaa og dets merkantile og maritime Overlegenhed hævdes. Paa den anden Side skildres Kampen mod det Bestaaende, mod de traditionelle, krydsende Interesser, Organisation af Partierne til disses Omstyrtelse, Reformens Maal og Midler, og de Mænd, hvis Anstrængelse det især skyldtes, med stor Udførlighed. Dette sker dels ved Optagelsen af selve Aktstykkerne, Taler, Petitioner m v, der ligemeget udmærke sig fra Indholdets Side, som ved den Virkning, de have udøvet, dels ved Indskydelsen af Charakteristiker og Biographier af Reformagitationens vigtigste Ledere, dels gjennem Forfatterens hele udførlige Fremstilling. Derved at han inde i Fremstillingen lader selve Personerne og Aktstykkerne komme tilorde, bliver Billedet rigere og Fremstillingen mere aktmæssig holdbar, men nødvendigvis ogsaa belastet med adskillige Gjentagelser, en Mangel, som let tilgives paa Grund af hine Fortrin. — I det Hele kan man ikke andet end være Forfatteren taknemmelig for hans Arbeide, der har været møimmeligere end maaskee Mange forestille sig, idet han ikke har indskrænket sig til Benyttelse af Arbeider paa anden Haand, men hyppig er gaaet tilbage til selve Kilderne, til Parlementsforhandlingerne o.s.v. At han derhos har benyttet de bedste og vigtigste Værker over Englands nyeste Historie og Statsøkonomien, fremgaar saa at sige af Henvisningerne paa hvert Blad.

Norge.

Christiania den 24de Septbr.

En Kommission har været i Virksomhed et Aars Tid med at værdsætte Christiania Byes Grunde. Loven af 6te Juni 1863 bestemmer nemlig, at Byens Grundskat efter 10 Aars Forløb skal svares udelukkende efter den skatbare Gjenstands Værdi, medens i disse 10 Aar det Gamle og det Nye skal bestaa ved Siden af hinanden saaledes, at Skatten i de første 5 Aar kun for det Halve udlignes efter det nye System og i de næste 5 Aar for Trefjerdedele. Kommissionens Taxter viser, at de 2679 Grunde, hvoraf Skat svares, tilsammen have en Værdi af 4,214,000 Spd. Lægger man hertil Assurancesummen af Byens skatbare Bygninger, 13,162,000 Spd, viser det sig, at de faste skatbare Eiendommes Værdi i Christiania for Tiden udgjør 17,376,000 Spd.

*) Denne Snurrighed, som et dansk Blad har gjort opmærksom paa, er fremkommen derved, at den gode Tydsker har taget for sig M. Nissens Bogfortegnelse, hvor en anonym i 18.. udkommen Broschure, hvis Forfatter, Hofgaard, Nissen ikke har kjendt, derfor kun er opført i Alphabetet som „Anskuelse, Statsøkonomisk“, hvilket igjen har forledet den statsøkonomiske Historiker, der for den tydske Grundigheds Skyld skulde tage Alt med, og som saa, at der her handledes om Statsøkonomi, til at antage det bibliographiske Ordningsord for en Forfatter.

☞ Med næste Nummer tilstilles de Abonnenter, der have indbetalt Kontingenten, Lodseddel til den den 12te Oktober stedfindende Lodtrækning.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 40.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 2. Oktober 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

En Nutids Udenrigsminister.

Der er en vis Udenrigsminister, hvis Depescher ere kjendte af enhver Avislæser; de hagle nemlig ned fra Himmelen ved enhver passende eller upassende Leilighed og udtale sig „med Uforbeholdenhed“ om alle mulige Spørgsmaal, som fængsle Europas Opmærksomhed. Enten det saa var Kranglerier i et lidet Schweitzerkanton eller den dansk-tydske Krig, overalt kom den lille Udenrigsminister hæseblæsende farende med sine Depeschers overstrømmende Visdom. En Tid lang gik dette godt; han erholdt virkelig en vis Anseelse for de liberale Anskuelser, til hvis Forsvar han ved enhver Leilighed sleb — sin Pen; de Nationaliteter, der vilde erobre sig en Existents eller befæste sin Uafhængighed, saa hen til ham og de forenede Riger, han repræsenterede, som til en sikker Bundsforvandt. Da udbrød den sidste dansk-tydske Krig. Den nævnte Udenrigsminister havde i sine tidligere Udtalelser paa det Bestemteste advaret Tydskland mod ethvert Angreb paa dansk Land; hans Udtalelser i denne Retning var ikke alene aldeles utvetydige, de bare endog i den Grad Præget af et „quos ego—“, at det ikke kunde falde En andet ind, end at han, om ikke for andet saa dog for sin egen Skams Skyld, maatte lade Handling følge paa dette Ordgyderi. Men man ventede forgjæves; den kom ikke. Nu hed det, at han ikke havde turdet forsvare at kaste sig alene ind i en Kamp, hvor han kun vilde have styrtet sine Lande i Ødelæggelse, uden dog at kunne hjælpe Danmark. Pilatus vadskede sine Hænder, og Folket, der saa paa, erklærede, at der ikke mere hang det mindste Smuds ved dem. Ligefrem talt, vi erindre Alle, hvorledes han fik Landets Repræsentanter til — rigtignok med en svag Majoritet — at erklære sig enige i den Neutralitetspolitik, han fulgte, men vi vide ogsaa, at han for den offentlige Menings Domstol staar tiltalt for at have sveget de Grundsætninger, han engang høitideligt selv opstillede, for at have undergravet sit Lands Anseelse og Betydning mellem de europæiske Stater.

Og de, som have reist denne Anklage, ere ikke Stuepolitikere, der repræsentere sentimentale Forlangender om, at de samme moralske Grundsætninger, der gjælde Mand og Mand imellem, skulle overføres paa Staternes indbyrdes Forhold; de vide fuldtvel, at der kan være en Masse Uvederhæftighed og Uredelighed, som kan taales i private Transaktioner, fordi dens Virkninger kun række ud over en snæver Grændse, men som ikke et Øieblik maa tolereres i det offentlige Liv, fordi den der virker demoraliserende og destruerende paa et helt Folks og en hel Tidsalders aandelige Retning. De vide ogsaa, at det gaar an i de private Forhold at være ukonsekvent og bruge Prokuratorkneb, for at komme bort fra sine Udtalelsers sande Gyldighed, thi der strander Sligt snart paa Enkeltmands usvigelige Retsbevidsthed, men at det er en ganske anderledes alvorlig Sag, naar der leges Skjul med et helt Samfunds Traditioner, naar den Retning, det hele Folk skal tage, bestemmes af Udtalelser, hvis Betydning vexler som Skillingens Kurs paa Markedet, naar Betydningsløshed og Tvetydighed fra oven af bringer Usikkerhed i Folkets Tillid til sig selv, sin egen Fremtid og de Mænd, i hvis Hænder Ledelsen af denne er lagt.

Og ligefuldt er det fremdeles ham, som styrer sit Lands Udenrigspolitik — eller, rettere sagt, som koncipperer Noterne til de fremmede Magter; thi til disse uskadelige stilistiske Øvelser har den udenrigske Politik indskrænket sig i det Øieblik, da Ministeren selv med Landets Samtykke erklærer, at det ikke mere paa egen Haand tør gribe afgjørende ind i de europæiske Spørgsmaal. Folket paa sin Side samler sig en Gang imellem i imponerende Folkemøder, skjælder og smelder, saa man skulde tro, Væggene skulde falde sammen af Rædsel; de samme Udtalelser forstærker Udenrigsministeren i sine Depescher, og dermed er Sagen ude; Folket og Ministeren finde, at de have gjort nok ikke alene for Bevarelsen af den almindelige Retfærdighed, men ogsaa for Opretholdelsen af sit eget Lands Ære og Interesser. Resultatet er allerede indtraadt; man læser Referater af Talerne og Depescherne og morer sig over disse Pralerier, forsaavidt man ikke sørger over, at al denne Uvederhæftighed har faaet Indpas i det offentlige Liv.

Englands Udenrigsminister, — thi vore Læsere ville alt længe have mærket, hvem vi mente med denne Skildring, — har nu snart leveret Materialier nok til sin Biographi. Vi ville i det Følgende i Korthed samle dem.

Lord John Russell er født den 18de August 1792 som tredie Søn af Hertugen af Bedford. Hans Opdragelse, der var paabegyndt i en Skole i Sunbury, afsluttedes ved Universitetet i Edingburg, dengang det eneste Sted, hvor den unge Mand, der ved sin Slægts Traditioner tilhørte Whiggernes Parti, ikke var udsat for Smitte af torystisk Vranglære. Efterat have fuldendt sine Studier, skulde han besøge Fastlandet, men maatte indskrænke sig til en Reise i Spanien (1809), saagodtsom det eneste Land, som Napoleons Hære dengang ikke havde lukket for Englænderne. Her streifede han da omkring, sværmede for Hertugen af Wellington og skrev et Drama, „Don Carlos“, der senere, i 1822, blev bragt paa Scenen, hvor det faldt fuldstændig igjennem. I disse Aar skrev han ligeledes en Biographi af Lord William Russell (London 1815), en Roman og nogle Sketches by a gentleman.

I Juli 1813 blev han valgt ind i Parliamentet, hvor hans første Fremtræden imod Kielertraktaten (1814), til Fordel for et Folks Ret til selv at vælge sin Regjering (1815) og imod den Ophævelse af habeas corpus Akten, som Lord Castlereagh havde foreslaaet, kun gjorde liden Lykke. Han tænkte alvorligt paa at drage sig tilbage til det literære Liv, hvor han spaaede sig større Held; han tog imidlertid atter Mod til sig og optraadte i 1818 med de Forslag til en Reform i Repræsentationsforholdene, som han siden utrættelig har gjentaget, og til hvilke hans Navn er knyttet. Hans Maal var en Udslettelse af de saakaldte „raadne Flekker“ og en Overdragelse af deres Rettighed til at vælge Parliamentsmedlemmer til større Byer, som Leeds og Manchester, og til en streng Kontrol med Valgbestikkelser.

Lige til 1830 havde Lord John Russell i de parliamentariske Kampe kun erhvervet sig Ord for at være en dygtig og kundskabsrig Taler med frisindede Sympathier og Ærbødighed for de konstitutionelle Traditioner. Først da Ministeriet Grey kom til Roret, aabnedes Adgangen til direkte Deltagelse i Statstjenesten for ham. Nu blev det ham ogsaa overdraget, sammen med Lord Durham og Sir J. Graham, at udarbeide det Forslag til en Valgreform, som Regjeringen den 1ste Marts 1831 lod forelægge Parliamentet.

Medens Folket modtog dette Forslag med udelt Tilfredshed, erholdt det i Parliamentet kun ved en eneste Stemmes Overvægt en første Læsning, og blev derpaa efter en lang og stormende Diskussion forkastet.

Den 4de Juli blev Forslaget forelagt et nyvalgt Parliament, blev antaget, men strandede paa Overhusets Modstand, som det kun lykkedes Kongens direkte Indgriben og Folkets truende Stilling at overvinde. Ved Loven af 7de Juni 1832 blev Parliamentsmedlemmernes Antal ikke forøget, men vel Vælgernes; sex og halvtredsindstyve Flekker bleve berøvede sin Valgret og denne fordelt til de større Byer, der hidtil havde savnet al Adgang til den.

I 1831 var Lord Russell bleven valgt i Devonshire, og med den Anseelse, som Reformloven havde skaffet ham, optraadte han nu som det liberale Parties Ordfører i Parliamentet. I 1835 overtog han Indenrigsministeriet, som han i 1839 ombyttede med Ministeriet for Kolonierne. I 1841 gik den Regjering, til hvilken han hørte, af, og nu gjenoptog han i Parliamentet, hvor han fra nu af stadig repræsenterede London, sin gamle Rolle som Whigpartiets Leder.

I 1846 blev Lord Russell kaldt til at danne et Ministerium efter Robert Peel; selv overtog han Forsædet i det og Posten som første Skatkammerlord. Hans Bestyrelse, der havde en Uendelighed af Hindringer at kjæmpe imod, svarede ikke til den almindelige Forventning. Imidlertid maa man blandt de heldige Foranstaltninger, der udgik fra den, anmærke Sukkertoldens Nedsættelse, et Tilskud af 10 Millioner Lstrl. til at lindre Nøden i Ireland, Ophævelsen af habeas corpus Akten sammesteds, en Revision af Sølovgivningen. I 1850 skaffede den romerske Kirkes Forlangender ham nye Vanskeligheder. Han lod det ikke være nok med i et Brev til Biskopen af Durham at afvise dem paa en meget energisk Maade; i Begyndelsen af den følgende Parliamentssession (Februar 1851) forelagde han en Række Forslag, der sigtede til at forbyde de katholske Biskoper at bære denne Titel, og til at inddrage de Gaver, der vare gjorte til den katholske Kirke. Disse Forholdsregler, som ikke havde nogen synderlig Betydning og kun vakte Forbitrelse, tilfredsstillede ikke nogen af Parterne. De bleve afviste af Overhuset, hvor et andet saare liberalt Forslag, der sigtede til at aabne Parliamentet for Jøderne, maatte dele Skjæbne med dem. Da Lord Palmerston paadrog sig det almindelige Misnoie ved sin raske Anerkjendelse af det franske Statscoup af 2den December, benyttede Lord Russell Leiligheden til at skaffe sig denne undertiden noget ubekvemme Kollega fra Halsen, og indbragte derpaa selv, for at gjenvinde sin tabte Popularitet, to Lovforslag, det ene i Retning af en ny Valgreform, det andet sigtende til at organisere en Nationalvæbning, der kunde betrygge England mod Faren for et fiendtligt Indfald. Det lykkedes ham imidlertid ikke at skaffe disse Forslag mere end en yderlig svag Majoritet, og forbitret nedlagde han i Februar 1852 Regjeringen, idet han lydelig beklagede sig over at være bleven holdt for Nar af sit eget Parti.

Sommeren 1855 afreiste Lord John Russell, der nu atter havde overtaget Ministerporteseuillen for Kolonierne, til Wien, for at deltage i den Konferentse, som der skulde forsøge at bringe den orientalske Krig

til en fredelig Ende. Fra dette Hverv skilte han sig paa en saa tvetydig Maade, at han ved sin Hjemkomst efter Underhandlingernes Afbrydelse erholdt en Modtagelse af sin gamle Antagonist, Disraeli, som vistnok sjelden er bleven en konstitutionel Minister til Del, og for hvilken han endelig maatte vige sin Plads. Efter igjen at have indtaget sin Plads i Parliamentet, forsøgte han i April 1856 at komme frem med et Lovforslag, der skulde gjøre en større Indgriben af Staten i den offentlige Undervisning mulig; det vakte imidlertid en formelig Storm og faldt fuldstændig igjennem. Som Udenrigsminister først under Derby og senere under Palmerston har han gjort sig bekjendt ved sine energiske Noter, først til Fordel for Italiens Sag, senere til Forsvar for Danmark. Men ingen af dem har været støttet af nogen Handling.

Naar det Alvor, der ligger i Nødvendigheden af et afgjørende Valg, atter er gaaet over Staterne, naar der ikke blot snakkes, men handles, naar Ordet atter er naaet op til fuld Valuta og bliver lidt mere værdt end det Aandepust eller den Lap Papir, der bærer det frem, — da vil Lord John Russell staa som et historisk Tidsbillede af en særegen Interesse, som Repræsentant for en Slægt af Statsmænd, der da forhaabentlig forlængst vil være afløst af en mere vederhæftig og mere handledygtig Generation.

Lord John Russell.

Tønsberg.

Som bekjendt er denne By den ældste af Norges nu bestaaende Stæder, og indtog ogsaa i Middelalderen en ganske anden Plads mellem disse, end nuomstunder. Den synes som Handelsplads at have afløst det endnu ældre Skiringssal i Thjødlings Præstegjeld, og Tunsberg forekommer allerede i Harald Haarfagers Tid som Residents for denne Konges Morbroder og Statholder i Viken, Guttorm Sigurdsson, og senere som det Sted, hvorfra den nævnte Konges Søn, Bjørn Farmand, Underkonge paa Vestfold, drev sin Handel. Han boede paa det nærliggende Sæheim (nu Sæm eller Jarlsberg), og Tunsberg beskrives allerede paa den Tid som et meget besøgt Handelssted, hvorhen der endog kom Skibe fra Saxland eller Nordtyskland.

Det vilde her føre os forvidt, om vi skulde opregne alle de mangfoldige Leiligheder, ved hvilke Tunsberg nævnes i vore Sagaer som Skueplads for tildels meget betydningsfulde Begivenheder. Vi skulle kun kortelig minde om, at Staden var et meget vigtigt Punkt baade i geistlig, politisk og militær Retning. I første Henseende er det noksom bekjendt, at Byen havde et stort Antal Kirker, hvoraf flere vare meget skjønne og prægtige. Der nævnes saaledes i den nordlige Del af Staden St. Laurentii Kirke (der først nedbrødes 1810) med et Hospital. Provsten til denne Kirke var en stor Prælat, og Kirken havde endog et mindre Domkapitel. Det saakaldte „Tønsbergs Provsties Gods“ var saa stort, at det endog, da det ved Reformationen sekulariseredes, kom til at udgjøre en egen Forlening; efter Suverænitetens Indførelse overlod Kong Christian den Femte Mesteparten af dette Gods til Griffenfeld, for hvem i disse Egne Tønsbergs (senere Jarlsbergs) Grevskab blev oprettet. St. Mariæ Kirke blev først for ganske kort Tid siden nedbrudt, da den ved en ny Kirke var bleven overflødig, og Stenene af denne gamle, ærværdige Kirke anvendes nu til andre Bygværker. Af de øvrige Kirker kunne mærkes St. Stephans og Georgs Kirke og St. Michaels Kirke paa Slotsbjerget; begge disse Kirker hørte til de saakaldte kongelige Kapeller, hvorved forstodes et Antal af 14 Kirker paa forskjellige Steder i Landet, som vare undtagne fra den biskoppelige Myndighed, og hvis Geistlighed udnævntes af Kongen selv og stod under Tilsyn af Provsten ved Bergens Apostelkirke. Foruden disse og flere andre Kirker havde Tønsberg derhos ogsaa idetmindste to Klostre. Et Præmonstratenserkloster, helliget St. Olaf, laa ved Byens Brygge (ikke, som Mange feilagtig have troet, paa Gaarden Teige); i dette Klosters Kirke blev den bekjendte Baglerhøvding Erling Steinvegg begraven 1207. Det sekulariseredes allerede paa en Maade før Reformationen og brændte 1536, hvorefter det rige Gods tilligemed Provstigodset gik ind i Griffenfelds Grevskab. Det andet Kloster, der tilhørte Franciskanernes eller Minoriternes Orden, laa omtrent i Midten af Byen, hvor dets Navn er bibeholdt i „Graabrødres Kirkegaard“, som i senere Tider har været benyttet til Fattiges Begravelse; men selve Tomten kan ikke mere paavises. Ogsaa dette Kloster gik rimeligvis tilgrunde ved Ildsvaaden 1536.

Som en af de betydeligere norske Byer var Tønsberg i Middelalderen en saakaldet villa forensis, det vil sige: Staden havde ingen Lagmand og saaledes sin særskilte Jurisdiktion. Paa den nu saakaldte Mølle-Haug, strax østenfor Byen, var det gamle Haugar, hvor Vestfolds Thing, Haugathing, afholdtes. I Nærheden af St. Laurentii Kirke laa en Kongsgaard, som var bygget af Kong Haakon Haakonssøn. Denne Konge gjorde i det hele meget ogsaa for denne Stads Opkomst; saaledes lod han udgrave den Kanal, som nu kaldes „Piren“, men fordum hed Skiljasteinnssund.

Paa det fritstaaende „Slotsbjerg“ ligeoverfor Byen paa Nordsiden var der allerede i 12te Aarhundrede en Borg og Kasteller. Som bekjendt var denne Borg i Slutningen af Kong Sverres Tid besat af Baglerne under den bekjendte Hreidar Sendemands Anførsel, og Beleiringen og Erobringen deraf var denne Konges sidste Krigsbedrift. Haakon Haakonson byggede et Kastel over den saakaldte Danakleif (Opgangen til Bjerget), og siden den Tid kaldtes Fæstningen almindelig Tunsberghus. Som befæstet Plads blev Stedet ligesom Bergenhus, Nidaros, Oslo og Baahus ogsaa Sæde for en af Rigets fornemste Oppebørsels-Embedsmænd, de saakaldte Fehirder, og Tunsbergs Fehirdsle omfattede Vestfold, Skienssyssel og Borgesyssel. Fehirden var tillige Fæstningens Kommandant.

Om Byens Folkemængde i Middelalderen kan man nu neppe engang tilnærmelsesvis have nogen Mening; men, skjønt Tunsberg dengang forholdsvis var betydeligere end nu, er det dog vistnok rimeligt at antage, at dens absolute Folketal dengang var mindre end i vore Dage; med Undtagelse af Bergen havde Norge i ældre Dage ingen folkerig Stad. Som næsten alle Nordens Handelsstæder blev ogsaa Tønsbergs Udvikling standset og hindret ved Hanseaterne, uden at vi herom kunne give speciellere Oplysninger. Hvor dybt Staden var funken ved Reformationstiden, viser sig klarest deraf, at da den ødelæggende Ildebrand, vi ovenfor have nævnt, havde lagt hele Staden i Aske (21de Febr. 1536) tænkte Borgerne paa ganske at forlade Byen, og kun Kongens Løfte om sex Aars Skattefrihed kunde bevæge dem til atter at opbygge den. Inddragelsen af de geistlige Stiftelser, som vistnok for en stor Del maa have bidraget til at underholde Borgerne, har ventelig været et føleligt Tab for Byen. En anden mislig Omstændighed for den var det ogsaa, at der ikke i dens Nærhed løber noget betydeligere Vasdrag i Søen, og at Tunsberg saaledes ikke i noget større Mon kunde deltage i Trælastudskibningen, der netop fra Reformationstiden af blev en stedse vigtigere og vigtigere Velstandskilde for vore Kyststæder. Med større Held har imidlertid Byen i den senere Tid kunnet deltage i den frodig opblomstrende Skibsfart, og med Hensyn til sin Handelsflaade indtager den nu, som bekjendt, en meget høi Plads mellem vore Byer.

Af mærkelige Mænd, som ere udgaaede fra denne By, kan nævnes Laurits Nilsson (Klosterlasse), som fødtes her 1538, tidlig i Udlandet gik over til Katholicismen og indtraadte i Jesuiter-Ordenen, inden hvilken han naaede til de høieste og mest betroede Poster. I Sverige spillede denne Mand i Kong Johan den Tredies Tid en betydelig Rolle; ogsaa i andre Lande fremtraadte han med Iver som Redskab i den katholske Reaktions Tjeneste. Som Bestyrer af Jesuiterseminariet i Braunsberg i Preussen søgte han at vinde unge Nordmænd for Katholicismen, og det er mærkeligt, at mellem norske Apostater fra Tiden omkring Aar 1600 et overmaade stort Antal hidrøre fra Tønsberg. Efter mangehaande Skjebnens Omvexlinger døde endelig denne Mand i Vilna, 1622, i en meget høi Alder. I Slutningen af det sextende Aarhundrede havde Tønsberg i Anders Madsen, som var indvandret derhen fra Slesvig, en rig Borger, som endog paa høiere Steder, f. Ex. hos Statholder Gyldenløve, stod i høi Anseelse, og hvis Efterkommere opnaaede Rangadel. En af disse var Wilhelm de Tonsberg, der var Medlem af Slotsloven og 1731 døde som Stiftamtmand i Christiania. Tvende af Byens senere Embedsmænd have leveret Efterretninger om den, nemlig Provst Jens Müller, der er Forfatter af en (rigtignok temmelig ukritisk) Beskrivelse af Staden i Kvart, som udkom i Kjøbenhavn 1750, og Byfoged Ove

Gjerlev Meyer (berømt som det norske Selskabs Stifter), hvis Optegnelser læses i Budstikken for 1822.

Fra alle Lande.

Anmelderen, der tilbringer et Par Uger paa et gammelt Røverslot ved Neckaren, og saaledes lever i den høieste Uskyldighedsstand, hvad europæisk Nyt betræffer, har anvendt et Par Regnaftener til at udspørge en fra Amerika nylig hjemkommen Husven om amerikanske Forholde. Da Manden er klog og lærd og tør ansees for paalidelig, gjengives her det Hovedsagelige af hans Meddelelser.

Hvilken Stilling Kvinden skal indtage i det moderne Samfund, er et af vor Tids Stridsspørgsmaal. I Europa opstilledes det først i Frankrig, hvorfra det fandt Veien til Tydskland. I Tydskland blev det, som alle andre Kontroverser, resultatløst. I Amerika er det forlængst løst. Den Agtelse, Kvinden nyder i Amerika, viser sig allerede paa offentlig Gade; ligesom i England hilses hun ikke af Mændene, men hilser selv; det er en Gunst, hun viser, og Herren holder Cigaren tilside, idet hun gaar ham forbi. Paa alle Floddampskibe er opslaaet en Plakat, der ordner Mændenes Opførsel mod det andet Kjøn. I en Paragraf heder det: „Mændene sætte sig ikke tilbords, inden alle Damer have taget Sæde." I en anden: „Fødderne strækkes ikke paa Stole i Damers Nærværelse"; osv. I alle Hoteller sørges først for Damerne; Mændene jages uden videre ud af deres Værelser, for at give Plads for ny ankomne Damer. Efter samtlige Ladies komme „distinguished foreigners", og efter disse members of the press. Paa Reiser er det en slem Sag at være Bachelor; thi en Bachelor faar først Plads i et Hotel efter samtlige Ladies og samtlige Mænd, der høre til deres Følge: Fædre, Ægtemænd, Sønner. Beskyttet af Sædvanen kan en Amerikanerinde gaa, hvorhen hun vil, uden Ledsagelse, og sidder i en Jernbanevogn ligesaa sikker som i Kirke; Plagerier af enhver Art ere for Mændene; hun reiser som en Gudinde. Alt er i Amerika beregnet paa Familieliv, saa at selv Pebersvende leie sig et Hus sammen og indrette det paa Familievis. Kvindernes Prærogativer ere Legio; et, som ikke skal foragtes, er, at enhver Amerikanerinde kan blive gift, dersom Ægtestanden frister hende. Det er bekjendt, at ethvert Kjærlighedsbrev, skrevet til en ugift Nord-Amerikanerinde, har Retsgyldighed som et Ægteskabsløfte, og at Fader, Broder eller Formynder med et saadant Brev i Haanden strax kan fordre Ægteskab; to Linier er nok til at aftvinge Juryen et „Skyldig", og saa maa Malefikanten for Brudeskamlen. I gamle Dage forbød Loven, under en Mulkt af fem Lstrl., at tale om Kjærlighed til en ung Pige, uden i Forældres Nærværelse. Loven existerer ikke mere, men den offentlige Mening har Lovskraft og sætter en Mundkurv paa Mændene. Roser en Mand sig af Kvindegunst, bliver han gjennempryglet, og ve den, som vanærer en Kvinde! En Kugle gjennem Hovedet af Ægtefælle, Fader eller Broder er ham vis, og Morderen frikjendes af Juryen. Den Ægtemand, der ikke behandler sin Kone vel, faar slet Rygte; man betvivler hans Hæderlighed, man finder, at han ikke besidder de moralske Garantier for Kredit, og denne lider følelig derunder. Amerikanerinden ved, at Kirke, Lov og Sæder beskytter hende; hun optræder derfor med stor Ro og Sikkerhed. En Amerikanerinde er aldrig forlegen. En ung Datter modtager Herrebesøg, der gjælder hende og ingen Anden i Huset. I Dagligstuen, der staar tom den Del af Dagen, da ethvert af Familiens Medlemmer er beskjæftiget i sit Værelse, kan hun modtage, hvem hun vil. Franske Herrer fatte ikke denne Frihed, og ere strax færdige til at skrive den paa deres egen Uimodstaaeligheds Regning. Sædvanlig maa de dyrt betale en saadan Skuffelse; thi er den unge Pige end en kjæk Vovehals, saa ved hun dog ganske vel at holde paa sin dignity, en Følelse, der er enhver Amerikanerinde medfødt, og som hun erindres om sit hele Liv igjennem. Faderen viser sig som Gentleman allerede mod den lille Pige; Moderen behandler den voxne Datter som sin Lige; Brødrene ere altid artige mod smaa og store Søstre, og Lærerne minde dem idelig om deres dignity. En ganske egen Art Gratie udgaar heraf. Amerikanerinden er ikke gratiøs af Naturen; hendes Gratie er den fri Kvindes. Tager man for sig Alt, hvad man kjender af europæisk Gratie, findes intet Tilsvarende til den, som her antydes.

Tønsberg.

Pariserindens Gratie er vittig, pikant, koket, elegant, smidig, daarende, gjøglende. Den fornemme Englænderindes Gratie er hyllet i Askelik og fashion, aristokratisk, puritansk, hovmodig, skjøtter ikke om at være elskværdig. Den tydske Kvindes Gratie er Ydmyghed. Den samme Egenskab, der saa ofte gjøre Mændene umandige, bliver Sværmeri og Dybde hos Kvinderne. Den uadelige Russerinde har ingen naturlig Gratie; den Adeliges Gratie er en Efterligning af den franske, men med mere Karakter og Alvor, mindre Originalitet og Elskværdighed. Polakindens Gratie har et let Anstrøg af Tungsind. Romerindens er plastisk, naiv og indolent. Venetianerindens mere fyrig. Spanierindens er ildfuld, stolt, majestætisk; hun er dristig og imødekommende, men uden lavt Koketteri I Norden er Gratien ikke mere indtrængende, fordi den er ligesaa bly, som Amerikanerindens er udfordrende. En Nordens Søn maa vistnok gjøre Vold af enhver Art paa sin Smag, for at finde Behag i disse mandhaftige Kvinder, Republikens Stolthed og Støtte. Lykkeligvis for sig have de, til at bestikke Mændene, der gjerne ville beholde Kraftens Monopol for sig selv, adskillige kvindelige Tillokkelser forud for Europæerinderne. Den vidtberømte amerikanske Teint misundes af alle Evadøtre; det turde ligeledes være bekjendt, at Hovedet er et Mønster for gratiøse Hoveder, selv efterat al Coiffure er borttaget; dette er en National-Skjønhed. Et Yankee-Hoved adskiller sig fra alle andre; Formen er mere oval end rund.

Alle Romanlæsere ville vide, hvad flirtation vil sige. Flirtation drives i Amerika af alle Unge; den Person, der ikke har havt sin Periode, ansees for ukomplet. To Unge behage hinanden. Herren gjør Visiter; de To spadsere, ride, dandse sammen. Enhver ved, hvad det har at betyde. Perioden maa imidlertid ikke trækkes i Langdrag; en Yankee er lidet sentimental, og har man grundig traadt sine Børnesko, er det ogsaa forbi med al flirtation. Den bespottes, der ikke forstaar at holde Maade.

I intet Land anvendes Saameget paa Døtres Opdragelse. Undervisningen varer længere og er grundigere end i Europa. Pigerne gaa i Regelen i Skole til det 18de Aar, og mange af dem ere formelige Mezzofantis, der tale og skrive flere Sprog. Historie, Naturlære og især Botanik studeres med Lidenskab. Musik og Tegning drives ikke mindre ivrigt. Lærerens Opgave gaar først og fremst ud paa at bibringe Eleven en dyb, indre Overbevisning om Lærdommens Nytte; derfor komme europæiske Lærere ingen Vei med amerikanske Smaapiger, der kjede sig ved den europæiske Magtfuldkommenhed; de ville lære, hvis Læreren formaar at overbevise dem om, at det lønner sig; hvis ikke, foretrække de deres independence, det vil sige Lediggang. Lange Studentinder i Giftealderen drage skarevis gjennem Gaderne med Folianter under Armen, og ældre og yngre Herrer overvære ofte Undervisningen, for at overbevise sig om deres unge Veninders Fremskridt. Ruslands forrige Gesandt i Washington lærte sin senere Gemalinde at kjende i Skolen. Naar en amerikansk Miss forlader sin Høiskole, har hun ofte mere i sit Hoved, end mangen europæisk Student. Har hun endt sine Studier, saa heder det: „Hvad nu?" Hvad kan en ung Pige vel gjøre andet, end gifte sig? sige vi Europæere. Saa gjør Pluraliteten det i Europa, men i Amerika gaar det anderledes til. Intet er, som allerede sagt, lettere, end at blive gift. Alt, hvad Loven i saa Henseende forlanger, er, at Parret i to Vidners Nærværelse erklærer at ville indtræde i Ægtestand. Disse Vidner er gjerne Præst og Notarius; paa mange Steder kan det ogsaa være to andre troværdige Personer. Parternes skriftlige Erklæring har Retskraft. Vielse i Kirken er tilladt, men ikke fornøden. Forældrene have liden Indflydelse paa Døtrenes Beslutning, og de give dem ingen Medgift, blot et Udstyr. Den amerikanske Pige er vant til selv at fatte sine Beslutninger, og vil man tvinge hende, heder det strax: „Well, then I take my hat and go!" (godt, da tager jeg min Hat og gaar). Dette klinger for os stivt; dog, her er ikke Stedet til at ræsonnere, her fortælles Fakta. Pigen gaar til en Veninde, og den offentlige Mening tager hendes Parti mod Forældrene. Paa Friere er der aldrig Mangel. En Mand er først vel anseet, har først Kredit, naar han har sig en Kone og lever i god Forstaaelse med hende; enhver Amerikaner, som paa nogen Maade ser sig istand til at stifte Familie, gifter sig altsaa.

Efter amerikansk Begreb udfordres hverken betydelige Indkomster eller sikker Stilling, blot Evnen til at erhverve sig begge Dele med Tiden; den mere eller mindre Tiltro, en Mand indgyder, gjør derfor Udslaget for ham, hvor det gjælder at gjøre et saakaldet godt Parti. De fleste matches stiftes ene og alene paa denne Tiltro. Besidder en Mand den, og han netop har nok til at betale for to Personer i et boarding-house, da kan han uden videre gifte sig, og saa lever det unge Par ofte flere Aar og med smaa Børn, uden at have Fod under eget Bord; men naar det saa endelig er lykkedes Manden at grunde sig en egen Husstand, da er man ikke henrykt, thi Henrykkelse ansees ikke for passende i Amerika, men man er stille lykkelig. Vælger en amerikansk Pige forstandigt, faar hun sin Løn; vælger hun slet, er det hende selv, der har at bære Følgerne, det ved hun fuldkommen vel, og dette gjør hende forsigtig. Ægteskabs-Skilsmisse er ilde anseet og vanskelig at erholde; en Pige, som gifter sig, ved, at hun er evig lykkelig eller ulykkelig; en Smule Forelskelse forblinder hende ikke; hun ved tydelig og bestemt, hvad Tingen har at betyde. En Hindring for Ægtestanden i Amerika er, at Mændenes Dannelse langtfra ikke kan maale sig med Kvindernes; thi medens Pigen endnu gaar i Skole, er Drengen forlængst paa Kontoret og arbeider for den materielle Existents; finder hun ikke en Mand, der er ligesaa ægte dannet, som hun selv, frabeder hun sig den hele ægteskabelige Historie og bliver ugift, men gifter hun sig, har hun den bestemte Fordring, at hendes Døtre idetmindste skulle lære ligesaameget som hun selv, hvorimod hun ingen Magt har til at holde paa sine Sønner, saalænge til Opdragelsen kan ansees for endt og vel endt. I det amerikanske Livs Ocean, hvor intet fast Punkt gives, hvor Enhver er henvist til sin egen Kraft, findes kun et roligt Samlingspunkt: Familien. Ægteskabet har derfor ogsaa indtil denne Dag været betragtet som Republikens Grundpille. Dette føle de amerikanske Kvinder; de have en stor Opfatning af the home (Hjemmet), men netop derfor blive de calculating i deres Valg. Elsker en Amerikanerinde en Frier, da ægter hun ham, rig eller fattig; elsker hun ikke og finder intet Behag i sine Friere, saa afholder Intet hende fra at blive gammel Jomfru, og de gamle Miss'ers Tal er derfor stort. Det er kjække Personer, der ikke finde sig i at fortørre ved Sybordet; de fordre sin Plads „i Solen" og faa den. De gjøre sig nyttige paa alle Maader og respekteres derefter. Intet, som de formaa at udrette vel, ansees for ukvindelig Gjerning; de grunde Skoler, stifte Foreninger, skrive for Aviser osv. Deres Bevæggrunde ere altid patriotiske, og deres Virken anerkjendes i sit fulde Værd af Fædreland og Kommune; den jomfruelige Matrone, der har udrettet noget Ordentligt, er et Lys i Samfundet. Enhver ugift Pige har gjerne en Ven, flere Venner, der følge hende gjennem Livet, og den vilde blive foragtet, der tillod sig et spottende Ord derom. Den unge Mand har gjerne ogsaa med fra Børnealderen en Veninde, som sjelden bliver hans Ægtefælle; men, „værer principle, Børn, ellers falder Republiken", er Noget, begge Parter have hørt saa ofte, at den ringeste Afvigelse fra, hvad den strengeste Sædelighed kan kræve, aldrig engang streifer de unge Sind. Beslutter en Pige at gifte sig, er Brudestanden kort. Huset indrettes i nogle Dage; Husgeraad af al Art findes fix og færdigt; Huset af Jern er ligeledes færdigt og behøver blot at transporteres. Brylluppet er tarveligt; thi „brillant nuptials, wretched marriage", siger et amerikansk Ordsprog; blot Forældre og Sødskende samt Brudens Ven ere tilstede; Brudgommens Veninde viser sig sjeldnere. Efter Vielsen afreiser Brudeparret; a trip for Europe er samtlige Brudepars høieste Ønske, men man er ikke ublu i sine Ønsker; der gives dem, som gjøre en saadan trip af i fjorten Dage! Reisende Brudepar behandles med særegen Agtelse overalt i Unionen, saa at de handlede langt mere i egen Interesse, om de opgav den intetsigende trip til en Verdensdel, hvor Ingen ærer dem paa hjemlig Vis. I et Yankee-Ægteskab er mere Agtelse end Kjærlighed. Fælles Interesser for Børnenes Opdragelse og Fædrelandskjærlighed er Hovedsagen. Har Konen store Evner, griber hun direkte ind i det politiske Liv. I Europa ansees det ikke længer for ukvindeligt at skrive Romaner; i Amerika ansees intet for ukvindeligt, som Vedkommende stiller sig vel ved; selv at reise omkring og holde offentlige Forelæsninger, strider ikke mod Sæderne hos et Folk, begavet med saa høi Tænke- og Villiekraft. Størst er Kvindernes Virksomhed paa det religiøse Felt; de gjøre idelig Proselyter og stifte nye Sekter. Videnskaberne ere dem ikke fremmede, og især studeres Medicin; der gives flere hundrede kvindelige Læger, ikke Læger for Fruentimmer alene. Mange gaa til europæiske Universiteter. I Literaturen have Amerikanerinderne en høi Plads. I alskens Bedrift, som andetsteds ansees for udelukkende mandlig, anvendes de med Held. I Redaktioner og Trykkerier ere altid mange Fruentimmer. Al Smaahandel besørges af dem. Man betror dem ogsaa Embeder i Statens Bureauer; de ere dygtige Postmestere og Bibliothekarer og forestaa Læseselskaber. Dog er det fornemmelig i Huset, Amerikanerinden spiller sin store Rolle. Hun er Familiens Ypperste-Præstinde; i hendes Haand ligger dens Skjæbne.

Det her Anførte gjælder udelukkende Nordamerika. I Sydamerika er Opdragelsen ganske fransk.

Literatur og Kunst.

Af **Gammelt og Nyt**, et Tidsskrift til Oplysning og Opbyggelse for lutherske Christne, udgivet af Gisle Johnson, er udkommet 4de Hefte, der afslutter Bindet, og blandt mere indeholder Levnetsbeskrivelser af Schöner og Goßner, en Ordinationstale af Biskop Grimelund, en Prædiken af Jul. Bruun og en aandelig Vise af Chr. Dick. — „Gammelt og Nyt" begyndte i August 1862 og var beregnet paa at udgaa i Kvartalshefter eller et Bind, 30—40 Ark aarlig. At 1ste Bind har krævet en Tid af to istedetfor et Aar, har vel imidlertid sin Grund deri, at det i Juli f. A. af Udgiveren paabegyndte theologiske Ugeskrift, „Luthersk Kirketidende", der hidtil stadigen og regelmæssigen er udkommet, har optaget meget af den Tid og vel ogsaa af det Stof, som ellers vilde kommet Tidsskriftet tilgode. For desuagtet at fremkalde en regelmæssig Udgivelse, er det formodentlig, at Hefterne fra 2det Binds Begyndelse skulle indskrænkes til den halve Pris og det halve Omfang, altsaa 4 Hefter aarlig à 15 ß. Det formindskede Rum vil vel let blive hemmende for Optagelsen af større Artikler, — Levnetsbeskrivelserne, der udgjøre en staaende Afdeling, kræve altid et større Omfang, for at blive af nogen Interesse, saameget mere naar de, som hidtil, foruden det Biographiske skulle optage opbyggelige Betragtninger og Anvendelser, hvilket formedelst Valget af Personligheder af stærkt pietistisk Charakter ogsaa synes at være et Hovedformaal med selve Skildringerne. Men paa den anden Side vil den formindskede Pris sætte mange mindre Formuende istand til at holde Skriftet, og dette saaledes komme til at virke til Oplysning og Opbyggelse i endnu videre Kredse end hidtil.

— **Den historiske Skole og Jesus Christus.** Med særligt Hensyn til Rénans Jesu Liv. Af Edm. de Pressensé. Forlagt af den Gyldendalske Boghandel. 1864. 65 S. 8vo. I en saa letlæst Form denne Pjece end er forfattet, og endskjønt dens Forstaaelse hverken kræver dybere Lærdom eller besværligere Eftertanke, tro vi dog neppe, den hos os vil finde mange Læsere. Dertil staar vor Almenhed altfor langt udenfor den brændende Kamp, hvis Larm i det sidste Aar har opfyldt Udlandets literære Forum, og hvis Hede endnu ikke er afkjølnet. Den Bog, mod hvilket dette lille Skrift er rettet, har i Norge neppe fundet nogen synderlig Opmærksomhed; dertil er baade den selv for let og vor Almenhed for meget optaget af de religiøse Kontroverser, der har delt alle dem, der ikke i religiøs Henseende ere indifferente, i forskjellige Leire, som alle, hver for sig, utvivlsomt lige ivrigt vil afvise al Beskjæftigelse med „den historiske Skole" og dens nærgaaende Kritik af de kirkelige Overleverelser.

— **Kong Frederik den Syvendes Kongegjerning.** Af Fredrik Barfod. Kjøbenhavn. Forlagt af den Gyldendalske Boghandel. 1864. 233 S. 8vo. Til Grund for denne Bog ligger et Foredrag, som Forf. holdt den 21de Novbr. f. A., og hvori han udkastede en kort Skildring af den afdøde Konges Regjeringsaar, der her er udført i Enkelthederne. Derved at den ligger saa langt tilbage i Tiden, har den faaet et Præg af Fortrøstning og Tillidsfuldhed, som vi nu næsten ikke mere kunne mindes. Det var endnu hine Dage, da Soldaterne, der mødte Kong Frederiks Lig, blottede sine Hoveder og hilste det med Sangen:

„Vel mødt igjen, Kong Frederik, ved Hæren!
Til Kamp beredt den venter kun Dit Bud.
Hvor Stevnet blodigt var, vi frelste Æren —
Lad os da trøstigt fægte Striden ud!"

Sangen er forlængst forstummet, og Kong Frederiks Kongegjerning staar for os som en Saga fra en fjern Fortid. Den er i dette lille Skrift skildret med Varme og Hjertelighed, og som Bogen er tilegnet „den menige Almue", giver den et smukt og tiltalende Billede af dens „afdøde fuldtro Ven", som Modsætningen til det Forhold, der senere er indtraadt, gjør saa meget mere gribende.

— **A. Legrelle.** Holberg considéré comme imitateur de Molière. Paris. Hachette et Ce. 8vo. 6 fr. Under denne Titel er netop ganske nylig udkommet et nyt Bidrag til Holbergliteraturen. Vi skulle senere meddele en nærmere Redegjørelse for det.

— Forlagsbureauet i Kjøbenhavn bekjendtgjør, at det har nedsat Prisen paa en Samling Romaner, som for endel Aar siden udkom under Fællestitel „**Udlandet**", fra 17 Rd. til 17 Mk. Samlingen indeholder meget læsbare Sager, saasom C. Levers pudsige „Familien Dodd paa Udenlandsreise" og den i sin Tid ogsaa paa Norsk oversatte sentimentale Dameroman „Queechy" af Miss Wetherell.

— Ifølge Efterretninger fra Digteren **Henr. Ibsen**, er han siden Foraaret i Rom, hvorhen hans Familie har fulgt efter. Ved Siden af at studere Verdensstadens Historie og Kunstværker, arbeider han vexelvis paa en Tragedie, „Julianus Apostata", og paa et større Digt. — Docent **L. Dietrichson**, som nu har været i Rom i næsten to Aar, maa inden Vaaren til Upsala, hvor hans Permission ikke kan forlænges, men agter derfra, saa snart ske kan, at vende tilbage til Rom, hvor hans Studier endnu ikke ere fuldendte. Hans lille Post som Bibliothekar i den skandinaviske Forening samt Sekretær hos Konsulen skal Ibsen imidlertid bestyre.

— Af **Bjørnstj. Bjørnson** vil der til Jul paa den Gyldendalske Boghandels Forlag udkomme to dramatiske Arbeider, et toakts Skuespil, til hvilket Emnet er taget fra Nutidens borgerlige Liv, og et femakts Drama, „Maria Stuart", i hvilket den Skildring er sammenføiet, som det oprindelig havde været Forfatterens Hensigt at dele i to dramatiske Arbeider, „Dearnley", som Publikum vil erindre fra Forf.s Oplæsninger sidste Vinter, og „Bothwell."

— Ifølge Aftenbladet er der under Titelen „Schön Signes Liebe" udkommen en tydsk Oversættelse af Fru **M. Thoresens** Signes Historie, besørget af Dr. Helms, der for nogle Aar siden udgav en Oversættelse af B. Bjørnsons Synnøve, Arne og en glad Gut.

— **Theatret.** I Thorsdags optraadte for første Gang paa Christiania Theater Frøken Siewers i Vict. Sardous morsomme Skuespil „et farligt Brev." Debutantinden, der har modtaget sin dramatiske Uddannelse ved Bergens Theater, hvor hun først optraadte, om vi erindre ret, i 1857, blev modtaget med Bifald og vil med Held kunne overtage en Del af de Roller, hvis Besættelse under Fru Bruns hyppige Sygdomsforfald bringer Theatret i Forlegenhed. Indvant i de endnu noget fremmede Forholde og ledet af en fornuftig Instruktion vil Frøken Siewers formodentlig med Tiden blive en af de beskedne, men solide Støtter, der i Længden bære et Theater ligesaa sikkert som enkelte løsrevne, glimrende Begavelser.

Til Husbrug og Haandværksdrift.

Forskjel paa Kjødet af gjødede og ugjødede Dyr. Lawes og Gilbert have i England paavist, at Kjødets Indhold af Vand aftager, eftersom Dyrene fedes, saaledes, at 1 Mark Oxekjød af en velfedet Oxe næsten indeholder lige saa meget Næringsstof som 2 Mærker af en ugjødet Oxe; dette er ved gjentagne Forsøg blevet bekræftet. Heraf er det indlysende, hvilken Taabelighed det er, saaledes som paa flere Steder i Udlandet er Tilfældet, at udgive Kjødtaxter uden Hensyn til Kjødets Kvalitet; thi Konsumenterne nødes saaledes ofte til at betale det dobbelte af, hvad 1 Mark Kjød er værd og Producentens Lyst til at frembringe godt, fedet Kjød forspildes naturligvis ganske, da Taxten under alle Omstændigheder holder ham skadesløs.

— Om Kjødet af syge Dyr. I en ny officiel Beretning fra Skotland angaaende Nydelsen af syge Dyrs Kjød gjøres der opmærksom paa, at Dødelighedsforholdene i de Aar, da Lungesygen herskede blandt Hornkvæget, opviste en ualmindelig hyppig Forekomst af Carbunkel Antra eller Blodbyld, medens denne farlige Sygdom ellers var sjelden. (Hvis man ikke feiler meget, forekom der ogsaa her i Landet for et Par Aar siden, formentlig samtidig med den ondartede Lungesyge hos Kvæget, flere Tilfælde end sædvanlig af denne Sygdom.) Dr. Livingstone har i Afrika iagttaget, at Folk, som havde spist Kjødet af Dyr, der vare døde af Lungesyge, fik Carbunkel eller Blodbyld, og at Giften følgelig ikke lod sig ødelægge ved Kogning eller Stegning af Kjødet. Den ovennævnte Beretning fra Skotland opkaster det Spørgsmaal, om Diphteritten (hos os kaldet den throndhjemske Halsesyge), som i den senere Tid forekommer saa hyppig, ikke ligeledes kan skrive sig fra Nydelsen af syge Dyrs Kjød.

Norge.

Christiania den 1ste Oktober.

Det af Danmark i England før Krigen bestilte Pantserskib, som af Neutralitetshensyn holdtes tilbage i Glasgow medens Krigen var igang, er nu afhentet af den danske Fregat Niels Juel og indbragt til Horten, for at gaa i Dok der. Dokken ved Kjøbenhavns Red skal være for kort.

— Paa forskjellige Steder i Christianssands Stift har vedvarende Regnveir foraarsaget store Ødelæggelser, idet Elvene have gaaet over sine Bredder, bortført Broer, ødelagt Veie og udestaaende Korn, ja endog bortrevet Huse. Postveien mellem Mandal og Christianssand har par sine Steder endog staaet 10 à 12 Fod under Vand. I Mandal steg Vandet saa høit, at man kunde ro i Gaderne.

— Tvende Brødre, Violoncellisten John Grieg og Pianisten Edvard Grieg, have i deres Fødeby Bergen, sammen med Violinisten Aug. Fries, optraadt med meget Bifald. Specielt nævnes deres Udførelse af Beethovens Op. 70, Trio i D-Dur. Edvard Grieg, der roses mest som Exekutør, skal tillige være et lovende Talent som Komponist. Han foredrog en af ham komponeret Mazurka, der modtoges med stærkt Bifald.

— I Bergen er stiftet et Missionsselskab for skandinaviske Søfolk i udenlandske Havne. Større Bidrag ere allerede tegnede i Leith og Newcastle.

— D'Hrr. Bøhn, F. Ursin og Hennum agte i Høst at arrangere endel Soiréer for Kammermusik.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 41.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 9. Oktober 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Robert Schumann.

(Efter Josef W. v. Wasielewski.)

I.

Den Forfatter, efter hvis Værk vi uddrage følgende sammentrængte Skildring, gaar fra første Færd af ud fra den Mening, at Grunden til den skjæbnesvangre Ulykke, der rammede den geniale Tonedigter midt i hans kraftigste Manddomsalder, oprindelig maa søges i en organisk Feil i Hjernen. Han henviser med Betydning til Moderens idetheletaget noget overspændte Væsen, og undlader ikke at bemærke, at en Søster af Schumann døde ung i en uhelbredelig Sindssygdom. Der synes altsaa at have været et Anlæg for saadan Sygdom i Familien, der sandsynligvis er bragt ind fra Moderens Side. Faderen var en overmaade dygtig og energisk, men noget indesluttet Mand, der af Naturen havde en bestemt udpræget literær Tilbøielighed, men som trange Forholde havde tvunget ind i Boghandlerforretninger, dem han med utrættelig Iver stræbte at give det høiest mulige Opsving. Materielt kronedes ogsaa hans Anstrengelser med Held; men han kunde aldrig føle sig ret tilfreds i sin Stilling. Dette tærede paa hans Indre, og da det yngste af hans fem Børn, Robert, fødtes, havde Sygelighed allerede faaet Bugt med ham.

Robert Schumann blev født i den lille By Zwickau i Sachsen den 8de Juni 1810. Sin Barndom og sine Gutteaar tilbragte han næsten udelukkende i kvindelig Omgang, dels fordi han som den yngste var selvskrevet Kjælebarn, og dels fordi Faderens mangfoldige Forretninger ikke undte denne synderlig Tid til at tage sig af ham. Under disse Omstændigheder er det ikke at undres over, at Gutten blev høilig forvænt. Han havde fra Faderen arvet Anlægget til en vis Stivhed og Haardnakkethed, i Forbindelse med hvilken der, som en Følge af en saadan Opdragelse, snart udviklede sig en stærkt fremtrædende Pirrelighed, der med Tiden berøvede ham al Evne til at lempe sig ved Sammenstødet med et modstridigt Element, der ikke vilde bøie sig for hans Villie.

Sin første Musikundervisning begyndte han at faa senest i det 7de Aar. Det kunde naturligvis ikke være videre rart bevendt med den Ting i en liden By som Zwickau; men et smukt Træk i Schumanns Karakter er det, at han efter mere end tredive Aars Forløb, da den Mand, der havde givet ham denne første tarvelige Undervisning, feirede sit Embedsjubilæum, — han var Lærer ved Latinskolen i Zwickau, — sendte ham en Laurbærkrands med et erkjendtligt og ærbødigt Brev. Men hvad der manglede i Undervisningens Grundighed, erstattedes, saavidt det kunde, ved Discipelens glødende Iver og udelte Interesse for Emnet. Han erhvervede sig snart en for sin Alder ikke ringe Færdighed paa Pianofortet, og musicerede ofte sammen med dem af sine Kammerater, der vare indviede i Brugen af et eller andet Instrument. Faderen lagde med Fornøielse Mærke til den Retning, der røbede sig i Sønnens Anlæg; paa hans Lager fandtes en Mængde Musikalier, som han efterhaanden lod Sønnen faa Godt af, ja han gav ham endog tidlig et udmærket Pianoforte. Man fortæller, at Robert allerede dengang som Gut skal have havt en særegen Lyst og Evne til at skildre Følelser og karakteristiske Træk i Toner, ja at han ved visse Figurer og Løb paa Pianoet skal have kunnet udtrykke sine Legekammeraters forskjellige Væsen saa træffende og komisk, at de selv maatte briste i Latter over det. I sit niende Aar fik han i Karlsbad Anledning til at høre den beundrede Pianist Ignatz Moscheles, der gjorde et saa uudsletteligt Indtryk paa ham, at han endnu i sine sidste Aar oftere talte derom med Begeistring. Denne første Aabenbarelse af virkelig udviklet Kunst virkede som en mægtig Spore paa ham, og hans Uddannelse skred saaledes frem, at det ikke varede længe, før man begyndte at søge hans Spil ogsaa udenfor Familien og dens nærmeste Omgang. Dette fornærmede imidlertid hans Musiklærer saaledes, at han erklærede, ikke længere at ville befatte sig med Roberts Undervisning. Han tilføiede, at Robert nu allerede var kommen saa vidt, at han selv kunde fuldende sin musikalske Uddannelse. Maaske havde den skikkelige Mand i sit stille Sind virkelig erkjendt, at Robert var hans Overmand paa Pianofortet. Faderen vendte sig nu til Carl Maria von Weber med Anmodning om at overtage Sønnens musikalske Uddannelse. Mesteren skal have været villig; men af ukjendte Grunde blev der Intet af den hele Ordning. Han vedblev derfor sine Studier paa Gymnasiet og udviklede sig i musikalsk Henseende som en Autodidakt, en Omstændighed, der foruden andre Ulemper ogsaa medførte den, at han blev vant til at overse Nødvendigheden og Nytten af theoretisk Dannelse og sagkyndig Veiledning, hvilket senere kom ham dyrt nok til at staa.

Schumann var voxen op som en rask, livlig og munter Gut, fuld af Indfald og Spilopper. Men da

Robert Schumann.

den første Ynglingealder begyndte at nærme sig, foregik der næsten pludselig en mærkelig Forandring i hele hans Væsen. Overgivenheden veg med et Pladsen for et taust, indesluttet Væsen, i det Ydre viste han en Passivitet og Tilbageholdenhed, der bestandig tog til med Aarene.

Den gamle Schumann døde i 1826, og med ham tabte Robert den bedste Støtte for sin kunstneriske Tilbøielighed. Han havde allerede begyndt at komponere et og andet Smaatteri, ja var endog optraadt offentlig som Klaverspiller, røbede kort sagt paa det tydeligste, at al hans Hu stod til Musikken; men dette var Noget, som hans Moder ikke vilde høre et Ord om. Hun havde Intet imod, at han ofrede en god Del af sin Tid paa Pianoet, men derimod vilde hun paa ingen Maade bekvemme sig til at lade ham vælge Kunsten som Livskald. At komme til en snar og klar Beslutning om en Ting var nu i Regelen heller ikke Robert Schumanns Vane; han lod ogsaa ved denne Anledning Sagen gaa sin skjæve Gang og søgte største Delen af sin Trøst hos Jean Paul, der var og blev hans kjæreste Læsning, uagtet han engang skriver om ham: „Han har ofte været nær ved at gjøre mig vanvittig". I Breve fra hans Ungdom kan man paa hver Side opdage den stærke Bevægelse, denne Forfatter har sat ham i.

I 1828 reiste han til Universitetet i Leipzig for at tage fat paa Jus som Brødstudium. Han sluttede sig imidlertid snart til en Kreds unge Musikvenner og fik ogsaa her for første Gang Kjendskab til en virkelig uddannet Undervisningsmethode paa Pianoet, idet han en Tid blev Elev af sin tilkommende Svigerfader Friedrich Wieck. Eiendommeligt er det herved for Schumann, at Wieck paa ingen Maade kunde faa ham til at tage Del i Undervisningen i Akkordlære, som enhver forstandig Lærer indøver som en for Pianofortespillet uundværlig Hjælpevidenskab. Han vilde idetheletaget gjerne springe over Nødvendigheden af theoretiske Studier, og det var først da han med Alvor kastede sig over Kompositionen, at han kom til en klarere Erkjendelse i saa Henseende. Det følgende Aar reiste han til Heidelberg, hvorhen flere af hans kjæreste og mest musikalske Venner havde begivet sig for sine Studiers Skyld; Schumann tog did under Paaskud af, at han skulde høre den lærde og aandrige Thibauts Forelæsninger over Pandekterne. Men om disse som om sine øvrige juridiske Studier sagde Schumann selv senere spøgende, at han kun var kommen til Døren af vedkommende Auditorium, havde lyttet udenfor en Stund og derpaa i al Stilhed gjort „omkring marsch!" Engang var han for Kuriositetens Skyld fulgt med nogle af sine Venner paa en Forelæsning hos Thibaut; denne talte om Myndighedsalderen og Grundene til, at den i enkelte Lande indtræder tidligere for Kvindens end for Mandens Vedkommende. „En Yngling paa 18 Aar", ytrede han, „er endnu som en uslikket Bjørn, og selv i bedste Fald endnu en Skabning, som ikke ved, hvor han skal gjøre af sine Hænder og Fødder. Kommer han ind i et Selskab, kan man ikke se noget mere klodset. Det slaar ikke feil, at han har Hænderne paa Ryggen og søger at naa et Bord eller en anden Gjenstand borte i en Vraa, for saaledes at skaffe sig et Holdepunkt. En ung Pige paa 18 Aar er derimod ikke blot det nydeligste, man kan se, men det er allerede en ret fornuftig Person, der sidder midt i Selskabet med Strikketøiet i Haanden og har Ret og Evne til at lægge sit Ord med i Laget. Der har De, mine Herrer, ganske simpelt Grunden til, at det kvindelige Kjøns tidligere

Modenhed ogsaa anerkjendes af Loven". „Det er godt nok", sagde Schumann bagefter, „at Thibaut sætter saapas Krydderi paa sit Foredrag; men det behøves ogsaa; thi hans Videnskab er saamen tør og ufordøielig nok. Men trods al hans Udpyntning kan jeg ikke finde Smag i den: jeg forstaar den ikke. Paa den anden Side er der igjen Mange, som ikke forstaa Musikkens Sprog. Men I, mine Venner, skjønner dog Noget af det, og jeg vil derfor fortælle Eder noget af det". Dermed satte han sig til Pianoet, tog Webers Opfordring til Dands og spillede den. „Nu taler hun", sagde han, „det er Kjærlighedens Trylleklang; nu taler han", blev han ved, det er Mandens alvorlige Stemme. Nu tale de begge paa engang, og jeg hører ogsaa tydeligt, hvad de sige hinanden. Er nu ikke alt dette skjønnere end hvadsomhelst, der kan bringes ud af Jurisprudensen?"

Heri kunde Vennerne maaske være villige nok til at give ham Ret; men en og anden af dem manede ham dog til at træffe et afgjørende Valg. De tvivlede ikke paa, at han havde et ægte og alvorligt Kald for Kunsten; men de saa dog, at det maatte gaa bagvendt med Udviklingen af hans Evner, saalænge han ikke satte dem i ordnet Arbeide under en moden Veiledning. Ikke fordi han lod det mangle paa Flid — tvertimod: han gjorde aldrig en liden Tur paa Landet med sine Venner, uden at han havde en saakaldet stum Klaviatur med sig, som han stadig øvede sig paa; men de bleve urolige for enkelte extravagante Indfald, der satte sig fast hos ham og truede med at sinke hans Fremskridt i foruroligende Grad, og mere end alt andet ængstede det dem maaske, at han fremdeles lod sin Moder og sine Slægtninge staa i den Tro, at han beskjæftigede sig med det juridiske Studium, om det end ikke gik raskt, og at det stedse var hans Agt at tilendebringe det. Schumann var imidlertid døv for deres Forestillinger. I Sommeten 1829 gjorde han en Udflugt til Milano og Venedig, hvor han følte sig ganske henreven, og vendte derefter tilbage til Heidelberg, hvor han fik Moderens og Formynderens Samtykke til at blive et Semester til — for Thibauts og Pandekternes Skyld, og hvor han naturligvis levede aldeles som før. Han var meget anseet i Byen for sin musikalske Dygtighed og havde rig Anledning til at tage Del i Selskabslivet. Hvorledes det imidlertid undertiden kunde falde ham ind at stille sig ligeoverfor dette, fremgaar af en liden Anekdot fra dette Aar. Der boede en rig engelsk Familie i Heidelberg, der gjorde meget af Schumann. En Aften var han buden i Selskab der, i hvilket man havde gjort en Smule Regning paa hans Musik. Schumann staar fuldt selskabsklædt om Aftenen, da en af hans bedste Venner kommer for at slaa Følge med ham, men med et faar den Besked, at han agter at blive hjemme. Han kunde ingen Grunde give og var uimodtagelig for Vennens Forestillinger; men hjemme blev han.

Sommeren 1830 reiste han til Frankfurt for at høre Paganini, der gjorde et overvældende Indtryk paa ham, og lidt efter (30te Juli) skriver han endelig det afgjørende Brev til sin Moder, hvori han aabenhjertig skrifter hende hele sin Tilstand. Han beder hende spørge hans forrige Lærer Wieck i Leipzig; erklærer denne, at han ikke har Noget i Musikens Verden at gjøre, vil han blindt lystre Dommen; udtaler han sig derimod ikke forkastende, maa Moderen føie ham. Wieck giver ham et lovende og opmuntrende Vidnesbyrd, Moderen siger ikke et Ord mere, Sagen er afgjort og Schumann flytter tilbage til Leipzig, hvor han tager ind i Huset hos Wieck.

Hundrede Aars Kamp mod Dødsstraffen.

(Af F. Holtzendorff.)

I.

Der er nu netop gaaet hundrede Aar hen, siden Beccaria udgav sin Bog „Om Forbrydelse og Straf" (dei delitti e delle pene). Uden nogen Angivelse af Aarstal og Trykkersted fremtraadte paa den beskedneste Maade dette Værk af en 27aarig Mand, der ikke anede, at hans Navn paa Titelbladet af denne lille Bog skulde blive baaret i Triumf over Europa. Hvis det var Skik og Brug at feire fremragende Skrifters Fødselsdag ligesom de store Forfatteres, da vilde Beccarias Bog kunne gjøre Fordring paa i Aaret 1864 at blive feiret i en europæisk Mindefest. Det, som stod skrevet i den, blev fælleds Eiendom for en hel Verdensdel, det blev oversat i to og tyve Sprog, kommenteret, fortolket og beundret af Samtidens berømteste Philosopher.

Beccaria, fød i Aaret 1738 og død 1794 i Milano midt under den franske Revolution, havde gjennemgaaet en Jesuiterskole, men var tiltrods herfor bleven greben af de franske Jesuitstormeres Aand, af Encyclopædisternes og Oplysningsmændenes Opfatning. Men Beccaria gik langt ud over denne blot forstandsmæssige Oplysning; han kaldte Menneskets Hjerte og Samvittighed til Vidne om det Retfærdige i den Sag, han forfægtede.

Dengang da Beccaria fremtraadte, var endnu i de fleste europæiske Stater Pinebænken det Midtpunkt, om hvilket den offentlige Straffeudøvelse koncentrerede sig. At bestride dens Nytte og Nødvendighed ansaaes som statsfarligt Projektmageri. Fredrik den Stores Exempel var bleven uden Efterligning, da han kort Tid efter sin Thronbestigelse afskaffede det pinlige Forhør. Det overveiende Antal lærde Dommere og juridiske Forfattere saa i Torturen et uundværligt Middel til at faa Sandheden frem. Endnu længe efter at Beccaria havde skrevet og virket erklærede høitstaaende Korporationer, som f. Ex. det lombardiske Senat, sig mod den Ophævelse af Torturen, som Regjeringen da havde bragt i Forslag. En Modstander af Beccaria troede endogsaa at have leveret Bevis for, at Torturen var en „Velgjerning" — fordi den Mistænkte, der overstod den, paa denne Maade kunde godtgjøre sin Uskyld. Først den franske Revolution og dens Indflydelse paa de senere Lovgivninger gjorde en Ende paa det pinlige Forhør. Vi forbigaa derfor alt det, som Beccaria ytrede imod dets Anvendelse. I alle tænksomme og medfølende Menneskers Mening havde det i 1764 modtaget sin Dødsdom. Desværre vare de lærde Jurister paa Dommersæderne for det Meste de Sidste til at glæde sig over et Fremskridt, der forøgede deres „Arbeidsbyrde" ved en Undersøgelse.

Ved Siden af Pinebænken florerede paa det Ypפigste de haardeste legemlige Straffe, Brændemærkninger og pinlige Henrettelser. Man behøver blot at læse Dødsdommen over Damiens, der var bleven fældet i Paris 1757, fordi han havde gjort et Forsøg paa at dræbe Ludvig XV med en Pennekniv, og man vil faa en Forestilling om, hvad der var mulig for hundrede Aar siden. At radbrækkes, brændes eller hænges vilde være en Fornøielse i Sammenligning med den Dødsdom, der traf et Menneske, som vi nutildags vilde overlevere til et Sindssygeasyl. Den lød paa, at først skulde den Haand, der havde været hævet mod Kongen, brændes, derpaa skulde hans Kjød sønderrives med gløende Tænger, i Saarene skulde der hældes kogende Beg, og endelig skulde Legemet langsomt sønderrives af fire Heste; en Dødsdom, hvis Fuldbyrdelse varede henimod fem Fjerdedels Time.

For at spare Betaling til Bøddelen, fritog den velvise Regjering sig undertiden for selv at overtage de Dødsdømter Henrettelse, idet den i dette Øiemed drog Vexler paa den private Velgjørenhed og den Enkeltes Patriotisme. Aaret før Beccarias Skrift udkom, var der i Lombardiet offentliggjort Navnene paa 65 Personer, som En og Hver havde Lov til at slaa ihjel. Lige til Aaret 1789 havde franske Finantsembedsmænd Tilladelse til paa den formløseste Maade, og uden at der kunde appelleres, at straffe Smugling af Salt og Tobak med Galge og Hjul. Det gjaldt endnu, hvad Mad. de Sevigné havde sagt: „Nos paysans ne se lassent pas de se faire pendre". I de ti Aar mellem 1760 og 1770 var der alene i Byen Lyon bleven henrettet 102 Forbrydere; ved Domstolene i de nærliggende Egne, Dijon, Valence, Aix, Grenoble og Chambery var der afsagt 1100 Dødsdomme. Alle disse Kjendsgjerninger forslog imidlertid ikke til at vække Samtidens Medfølelse. Hvad man tog Anstød af, var de hyppige Tilfælde, da det bagefter viste sig, at Dommeren havde overilet sig i Afsigelsen af en Dødsdom, og at det var en Uskyldig, der var bleven henrettet. Fornemmelig var det tvende Justitsmord, der for hundrede Aar siden i den høieste Grad vakte alle Dannedes Afsky. I Toulouse var Jean Calas uskyldig bleven anklaget for Mord, underkastet pinligt Forhør og henrettet paa en barbarisk Maade; kort efter var Sirven uskyldig bleven dømt til Døden. Paa Voltaires Forlangende var Processen mod Calas bleven underkastet en Revision og den Henrettedes Uskyld ad retslig Vei bevist. Netop disse Omstændigheder begunstigede Optagelsen af Beccarias Bog. Alt var forberedet paa at modtage de Tanker, han forkyndte. Endskjøndt han udtalte Sandheder, der virkede langt ud over hans Aarhundrede, tør man dog ikke, naar man vil undersøge deres Værd, ganske lade Tidsforholdene ude af Syne; uden disse sidste vilde vi heller ikke kunne forklare os Grunden til, at et Skrift, der for hundrede Aar siden vakte en saa umaadelig Opsigt, nu kun pleier at være kjendt af de Lærde. Beccaria havde ikke engang til Hensigt, fortrinsvis at tiltale Masserne eller de almindelig dannede Klassers Bevidsthed. Man har bebreidet hans Skrivemaade, at den paa enkelte Steder er dunkel og vanskelig at forstaa; selv stillede han ogsaa Stilens Værdighed og Kunstrighed høiere end det, der forstaaes let og fattes af Alle. Alligevel er det ingen Overdrivelse, naar man paastaar, at der paa hele Rets- og Statsvidenskabens Omraade ikke kan paavises et Exempel til paa den hurtige Virkning og vidtløftige Udbredelse, der fulgte Beccarias Bog. Forresten bekræftedes da ogsaa ved denne Leilighed den gamle Erfaring, at de, der danne en stor Mands nærmeste Omgivelse, ere de sidste til at anerkjende hans Fortjenester. Medens Katharina af Rusland, Kongen af Neapel og flere tydske Fyrster ydede Forfatteren sin Beundring, medens man i Bern lod slaa en Guldmedalje til hans Ære, lagde Milano lidet Mærke til sin berømte Søn.

Sine heftigste Modstandere fandt Beccaria i Begyndelsen paa italiensk Jordbund. Paa Opfordring af den venetianske Republik skrev Fachinei, en Korfiot, et Modskrift fuldt af uvittige Skjældsord og Forhaanelser, i hvilket Beccaria blandt Andet beskyldes for „dumme Feiltagelser, fanatisk Bedrag, Naseri, tøilesløs Spot, giftig Bitterhed, troløst Hykleri, Sophismer, Selvmodsigelser og meget andet." Naar man i denne Stil aner en forkjættrende Geistligs zelotiske Iver, tager man ikke Feil. I Virkeligheden var Angelo Fachinei en from Broder, en Munk fra Vallombrosa. Efter hvad han forsikrede, var Beccarias Bog fremgaaet „af Mørkets dybeste Afgrund, dikteret af statsfarlige Grundsætninger og af Fiendskab imod Kirken." Havde Beccaria, dengang han forfattede sit Værk, været paa venetiansk Grund, vilde han sandsynligvis gjort Bekjendtskab med Blykamrene; thi ikke blot Dødsstraffen, ogsaa den hemmelige Procedure, Angivervæsenet og de hemmelige Spioner — Ting, som Beccaria ogsaa havde vovet at angribe — ansaa denne Fristat for uomgjængelig nødvendige for sin Bestaaen.

Og af hvad Slags vare nu de Indvendinger, som Beccaria havde anført mod Dødsstraffen? Tilraabte han Masserne, at de skulde afkaste de Lænker, der vare lagte paa dem? Fordrede han, at de bestaaende Straffelove umiddelbart skulde omstyrtes? Vakte han Mistanke mod de Fyrsters moralske Karakter, der havde undertegnet en Dødsdom? Eller appellerede han til Dommernes Medlidenhed, for at de skulde lade de Love slumre, som de vare satte til at vaage over? Intet af alt dette. Den eneste Forbrydelse, som Beccaria gjorde sig skyldig i, bestod deri, at han har vendt sig til de mildere Følelser, har aabnet Øret for Menneskelighedens Stemme, og paa denne Maade bidraget til, hvad mange kalde „Kvindagtighed i Lovgivningen." Naar Beccaria bekjæmpede den nedarvede Troessætning om Dødsstraffens Gyldighed, var det især tvende Grunde, han støttede sig paa, af hvilke den ene var af rent abstrakt Natur og hang sammen med Statens almindelige Berettigelse, medens den anden mere tilhørte Erfaringens Gebet. I Modsætning til den traditionelle Theologis Paastand lærte det forrige Aarhundredes Philosophi, at Staten ikke var en tilfældig Kjendsgjerning eller en af Gud fastsat Ordning, der bestod i Undersaatternes blinde Underdanighed, men at den derimod var skabt af den menneskelige Frihed, at den var fremgaaet af det Mangelagtige ved den Naturtilstand, der gik forud for Statslivet, og at den saaledes støttede sig paa det, man fandt hensigtsmæssigt. Statens Opstaaen blev ført tilbage til en frivillig Underkastelse af alle Borgere, til en fælles Overenskomst. Man trængte dengang til denne Forestilling for at finde en Overgang til Fordringerne paa politisk Frihed og almene Menneskerettigheder. Medens Rousseau i sin Contrat social retfærdiggjør Dødsstraffen ved at fremholde det Brud, den Enkelte har gjort paa den gjensidige Overenskomst, hvorved han stiller sig udenfor al Ret, gjør Beccaria fra den samme Tanke om en oprindelig Overenskomst den Slutning, at Retten over Liv og Død ikke kan være overdraget til Statsmagten af noget enkelt Menneske; thi hver Enkelt havde kun opofret saameget af sine oprindelige Rettigheder, som det var uomgjængelig nødvendigt for at nyde de Fordele, der flyde af Samlivet i en Stat. Var Beccaria i sit Angreb mod Dødsstraffen bleven staaende ved denne Forestilling, er det rimeligt, at han lidet vilde have udrettet. Efter den franske Revolution tabte nemlig hin Tanke, om at en gjensidig Overenskomst var Statens Grundlag, snart sin Anseelse. Megel vigtigere for den følgende Tid var derfor den anden Grund, han gjorde gjældende, den nemlig, at Dødsstraffen ikke frembringer den tilsigtede Virkning, at den kan undværes, og at den er ligefrem skadelig. Thi her kunde Striden føres med Kjendsgjerninger, med Jagttagelser og Erfaringer. Vistnok er det Retfærdige og det Nyttige Begreber, der staa i meget nær Sammenhæng og ofte flyde sammen. Men naar der strides om, hvorvidt en Straffemaade er retfærdig eller ikke, vil altid den gaa af med Seieren, der kan bevise, at den er unyttig eller skadelig, naar han paa samme Tid kan paavise, at der paa anden Maade opnaaes bedre Følger. Forat anerkjende, hvor berettiget dette er, behøver man ingenlunde at slutte sig til dem, der blot ville straffe for den ydre Nyttes eller Fordels Skyld. Tvertom søgte Beccaria den sidste Grund til Statens Magt tit at straffe i Retfærdigheden og den menneskelige Samvittigheds Fordringer. Men hvad Midlerne angaar, der gjælder det, om hvad der bedst opfylder sin Hensigt.

I Midten af det forrige Aarhundrede var den

Overbevisning endnu almindelig, at Dødsstraffen var i høieste Grad nyttig, at den afskrækkede fra at begaa store Forbrydelser, og at man derfor ikke paa nogen Maade kunde undvære den, en Anskuelse, der endnu den Dag idag finder mange Tilhængere, endskjøndt nutildags sjelden nogen er dristig nok til at vedgaa, at han finder, det er Straffepleiens Maal at afskrække. Imod denne Mening optraadte nu Beccaria.

„Det er kun af tvende Grunde“, skriver han, „at en Borgers Død kan ansees som nyttig. Først naar han, selv om man berøver ham Friheden, alligevel vilde beholde saamegen Magt og Indflydelse, at Samfundets Sikkerhed led under det, naar altsaa hans blotte Tilværelse kunde bevirke, at Statens retslige Forfatning omstyrtedes. En Borgers Død kan altsaa blive nødvendig, naar en Nation er i Begreb med enten at erobre eller tabe sin Frihed, naar Samfundet befinder sig i en Opløsningstilstand, naar selve Uregelbundetheden træder i Lovens Sted. Men naar Retten har sin fredelige Gang; under en Regjering, der bæres af det almindelige Samtykke og saavel indad som udadtil styrkes af sin Statsmagt og den offentlige Mening, — og den sidste er kanske stærkere end alle voldsomme Midler; — hvor Herredømmet kun hviler hos den retmæssige Hersker selv, og hvor Rigdom kun kan skaffe tilladte Nydelser, men ikke formaar at bestikke Embedsklassens Redelighed, — der ser jeg ikke den mindste Nødvendighed i at myrde en Borger, det skulde da være, at man i hans Død fandt det eneste Midvel til at afholde andre fra Forbrydelse. Og dette vilde være den anden Grund, til at man kunde finde Dødsstraffen retfærdig eller nyttig.“

Det som Beccaria videre ytrer om denne Grund, der skulde ligge i det Afskrækkende ved Straffen, og den Maade hvorpaa han imødegaar Dødsstraffens Tilhængere, idet han skildrer Indtrykket af en Henrettelse paa Tilskuerne, fortjente endnu den Dag idag at gjentages og læses.

Men hvilke andre Midler har Samfundet at raade over for at naa det samme Maal, der tilsigtes ved Dødsstraffen? Beccaria henviser til det eneste, der svarer til vore Begreber, Forbryderens Indespærren i livsvarigt Fangenskab. Saasnart det bliver muligt at overbevise Samfundet om, at Straffeanstalterne forhindre de værste Forbryderes Flugt, at en sædeligt opdragende og menneskelig Fangetugt endog formaar at stemme Morderen til oprigtig Anger og indre Omvendelse, maa Dødsstraffen tabe sin sidste Støtte. Det er saaledes klart, at Dødsstraffens Afskaffelse staar i det nærmeste Sammenhæng med Forbedringen af Fængslerne. Og historisk taget finde vi ogsaa som Beccarias Samtidige den ædle Menneskeven Howard, hvis uegennyttige og utrættelige Bestræbelser var rettet paa Forbedringen af Fangepleien. Alt i Forhold som man har været istand til paa en bedre Maade at øve Fængselsstraffene, er siden den Tid Antallet af Henrettelser aftaget. Man maa imidlertid ikke indbilde sig, at, selv om vore Fængsler frembød alle mulige Garantier for Sikkerhed og god Orden, der ikke skulde blive nogen tilbage, der forsvarede Dødsstraffen. Desværre dø de aldrig ud, som sætte sin Stolthed i at hænge fast ved længst opgivne Vildfarelser, eller som rose sig af, at de ikke lade sig overbevise, idet de anse det for et Bevis paa Styrke, at de kunne modstaa Sandheden. Hvis Pinebænken ikke allerede var afskaffet, vilde den den Dag idag ikke mangle sine Forsvarere. Nutildags træffer man ofte saadanne, der søge at stille vaklende Statsindretninger og uholdbare Paastande under Troens og Religionens Beskyttelse. Det er et ikke ringe Antal Theologer, der imod Beccaria har gjort gjældende, at Dødsstraffen er en af Gud i det gamle Testamente forordnet Nødvendighed, og at ogsaa Christendommen har betroet eller overgivet Bøddelsværdet til Øvrigheden. Men den, som i den oprindelige Christendom, før den endnu havde forstenet sig til Statskirke, finder det reneste Vidnesbyrd om den gammelchristelige Lære, skulde dog ikke glemme, at de første Kirkefædre har anseet enhver Blodsudgydelse for stridende mod den guddommelige Villie, der er kraftig i Kjærlighed. Men nu synes mange Theologer med Forkjærlighed at slutte sig til den mosaiske Gjengjældelseslov. Den gamle hedenske Tid forbandede den dødsdømte Forbryder og gav ham til Pris for Gudernes Hevn. Hos dem var Dødsstraffen det samme, som at den fuldstændige Tilintetgjørelse rammede Forbryderen, fordi hans Brøde ikke kunde udsones. Om man end heri ser de tidligere Aartusinders frygtelige Raahed og den Magt, Religionen havde til at gribe Menneskenes Indbildningskraft, maa man dog paa samme Tid erkjende, at de Gamles Forestillinger her havde skabt et storartet Billede af den guddommelige Hevn. Men for den mere Fintfølende er det derimod næsten ubegribeligt, at man ledsager Moderen til Retterstedet med den Korsfæstedes Billede, ved geistlig Tiltale formaner ham til Anger, offentlig forsoner ham med Gud og derpaa, efter at han som Belønning for sin Bodfærdighed har faaet Løfte paa Paradiset, hugger Hovedet af ham. Det er isandhed en frygtelig Modsigelse og en skrækkelig Gaade: gjennem Præstens Mund i Guds Navn forkynde ham Syndernes Tilgivelse og alligevel opofre ham, der er benaadet af Gud, til den menneskelige Uforsonlighed. Selv Oldtidens hedenske Sagn lod Modermorderen, hvis Brøde Guderne havde udslettet, vende tilbage i sin Søsters Arme og til den Fred med Menneskene, fra hvilken Erinnyerne havde fordrevet ham.

I det Væsentlige er siden Beccarias Dage Striden om Dødsstraffen bleven staaende indenfor de samme Grændser. Det var kun et enkelt Moment, som først senere blev fremhævet i hele sin Betydning: Hensynet til, at den menneskelige Retspleie, der dog ved, at den kan feile, aldrig burde afskjære sig selv Muligheden af senere, hvis Sandheden kommer for Dagen, at gjøre sin Feil god igjen. Vi forskrækkes over Antallet af de os bekjendte Justitsmord; vi vove neppe at tænke paa de Processer, i hvilke man med Sandsynlighed aner en Feiltagelse fra de Dømmendes Side. Vistnok bør Muligheden af at kunne tage Feil ikke afholde os fra at sætte igjennem, hvad vi finde er Ret. Men hvad Menneskeheden skulde vogte sig for, hvad vor Samvittighed maa nedlægge Indsigelse mod, er, at vi egenmægtigen gjør os det umuligt senere at rette paa de Feiltagelser, vi maatte opdage. Man maa ikke tro, at nutildags de Tilfælde ere saa særdeles sjeldne, at Uskyldige fældes paa Grund af Feiltagelser, som selv den bedste Dommer og den samvittighedsfuldeste Retspleie ikke kunne undgaa. Bliver ikke Retspleien benyttet som Middel til Selvmord, naar en Tungsindig gjennem en usandfærdig Tilstaaelse lader sig dømme til Død?

Nogle Talstørrelser

til Oplysning om den engelske Bladliteratur.

Den gjennemsnitlige Omsætning af de i London udkommende Dagblade beløber sig nu tilsammentagen til 248,000 Exemplarer, altsaa ugentlig 1,488,000 og aarlig 77,376,000 Nummere. Alene Times afsætter nu siden Papirskattens Ophævelse gjennemsnitlig 13,000 Exemplarer mere end før. I Modsætning til, hvad der er Brug hos os, finde de engelske Blade sin Afsætning fornemmelig i Salget af enkelte Nummere, ikke ved Abonnement, og Oplagene variere derfor ofte i høi Grad.

De ugentlige Blade kunne ordnes i 10 Hovedgrupper, og det tilsammentagne Oplag af disse angives som følger:

1,149,000	Expl.	af saadanne, der væsentlig indeholde politiske Artikler, men ved Siden deraf ogsaa andre.
510,400	„	politiske Ugeblade.
252,500	„	Blade for Sport osv.
47,000	„	Tidsskrifter for Agerbrug og Havedyrkning.
44,050	„	Do. for Bygningskunst og Ingeniørvidenskab.
40,750	„	Do. for Literatur og Kunst, indbefattet literære Ugeskrifter med ledende politiske Artikler.
15,300	„	Do. for Medicin, Chemi og Pharmaci.
12,000	„	Do. for Retsvidenskab.
8,500	„	Do. for Musik.
183,700	„	Do. for Theologi, saavel videnskabelige som opbyggelige Tidsskrifter.

Altsaa trykkes alle Ugebladene tilsammen i et Oplag paa 2,263,200 Exemplarer, hvori ikke er indbefattet de, der i Omsætning gaa for „Magaziner.“

Det giver altsaa aarlig et Antal af 117,686,400 Nummere og sammen med de ovenfor angivne Dagblade en Totalsum af 195,062,400; i Aaret 1860 var det 118,799,200, og er altsaa siden den Tid tiltaget med 76,263,200 Nummere. Desuden bliver i et Londonnertrykkeri trykket den væsentlige og almene Del af 400 Lokalblade, der udgives i Englands Smaabyer hvert i et Oplag af omtrent 800 Exemplarer.

Allerede i Aarene 1830 og 31 blev der gjort forskjellige Forsøg paa at indføre billige Folkeskrifter til Underholdning og Belærelse, og især var det the Society for the diffusion of usefull knowledge, der havde stillet sig dette Maal.

Men næsten alle Forsøg mislykkedes; det er kun to af de dengang grundlagte Blade, som endnu udkommer, nemlig Mechanics Journal and Magazine, der er meget udbredt i Haandværksstanden, og Chambers Journal, der udkommer i henved 60,000 Exemplarer.

Reformbillen frembragte en voldsom Bevægelse og en næsten lidenskabelig Læsetrang, og idet man omgik Stempelskatten, udkom billige Smaablade. De fandt en stor Udbredelse, endskjønt Regjeringen ved alle Midler søgte at standse dem. Der opstod da den i den engelske Presse velbekjendte, saakaldte „Stempelkrig“, en vidtløftig Bevægelse, der drog med sig ikke mindre end 500 Personers Fængsling. Ogsaa Henry Hethingerton, Forlægger og Trykker af Tidsskriftet the poor mans guardian, maatte møde for en særskilt Afdeling af the Court of Exchequer, hvor Lord Lynthurst havde Forsædet. Han førte selv sin Sag og blev frifunden. Denne vigtige Dom banede Vei for den snart paafølgende Omordning af den engelske Presselovgivning, som man for en stor Del skylder den engelske Dagbladspresses senere Opsving.

Hvad „Magazinerne“ angaar, da overskred deres samlede Oplag i 1831 neppe et Tal af 125,000 Exemplarer. Naar vi ordne dem i Klasser, finde vi nu 15, der udkomme ugentlig med et samlet Oplag paa 489,600; af teknologiske, pædagogiske og Almendannelse befordrende Blade, af hvilke mange tillige bringe Morskabslæsning, gives der 32 med 734,000 Exemplarer. Af egentlige skjønliterære Blade med musikalske og artistiske Bilag udkommer der ugentlig 13 med et samlet Oplag af 1,053,000.

Derpaa kommer det egentlige Marked for gruelige Mord- og Røverhistorier til Lands og Vands, romantiske Fortællinger, Beretninger om de interessanteste Henrettelser, „very nice murders“ og Lignende, der regelmæssig udkomme hver Uge, men dog ikke som formelige Blade. De figurere gjennemsnitlig med 8 Stykker og 195,000 Exemplarer ugentlig. Det er ogsaa interessant at forfølge den Virkning, de friere Presselove har havt paa umoralske Skrifter (Erotica). Da Papirskatten blev ophævet, tog disse rigtignok strax et stærkt Tilløb, men sank meget snart ned under sin forrige Udbredelse. For tre Aar siden blev der ugentlig trykt 53,000 Exemplarer af direkte umoralske Skrifter; nu er det 9,000, et Phænomen, der forresten ogsaa gjentager sig paa Fastlandet og tillige ellers i den almindelige Kulturhistorie. De Tider, da Pressen er sunken ned enten ved ydre Tryk eller indre Svaghed, er altid frugtbare Tider for Erotica.

Den saakaldte fritænkerske Literatur naar i sine ugentlige Organer neppe Tallet 5,000.

Kaste vi endelig et Blik paa Reviews og Monthly Magazines, saa viser sig ogsaa der lignende Forhold.

Den videnskabelige Theologi og Opbyggelsesliteraturen betjenes af 84 Tidsskrifter med tilſ. 1,469,500 Exemplarer. En anden Klasse med religiøs Baggrund, men som ved Siden deraf tillige byder underholdende Læsning, tæller 22 Maanedsskrifter med 400,000 Exemplarer. Maadeholdsliteraturen er repræsenteret af 22 Skrifter i 793,500 Exemplarer og forfølger for det Meste det Maal, paa en belærende og overbevisende Maade at indskjærpe Maadeholdsgrundsætninger og hindre Styrelsen fra at gribe ind. Underholdende Læsning og teknologisk Literatur har 19 Tidsskrifter med et Oplag paa 338,500. Af egentlige „Magaziner“ gives der 54 med 224,850 Exemplarer; de, der udgives af betydeligere Forlæggerfirmaer, bringe det til et Oplag af 363,250; i det Hele turde Forbruget af maanedlige „Magaziner“ være idetmindste fire Gange saa stort som i Aarene 1830—31.

Tivoli.

Tibur — —
Sit meæ sedes utinam senectæ
Sit modus lasso maris et viarum
Militiæque.
[Horatius II, 6, 5–8.]

Tiburs By — —
Blive Hvilestedet for mig som Olding,
Blive Maalet, naar jeg er træt af Krigen,
Havet og Marscher.
(L. O. Kjærs Oversættelse.)

Saa godt Ny staar vore Dages Tivoli — det gamle Tibur — ikke i hos Poeterne. Tvertom har en af dem tilladt sig at gjøre et Nidvers om Byen, der lyder saaledes:

„Tivoli di mala sorte,
O piove o suon'a morte“ *).

et Vers, paa hvis hele Façon man kan mærke, at, om det end først er fremkommen i en Enkelts Mund, saa er det dog i Grunden digtet af hele Folket og maa paa den Maade indeholde en almenerkjendt Sandhed. Vist er det ogsaa, at Tivoli staar i slet Ny; selv de Hærskarer af „Forestieri“, som Rom om Sommeren spreder over de nærliggende Landsbyer, drage Tivoli forbi; selv ved Midtsommers Tid kan man der slippe for det ellers uundgaaelige Skue af de store hvide Parasoler med Maiere under, der skyde frem i et italiensk Landskab saa sikkert og tæt som Sop paa en Regndag.

Sagnet tillægger det gamle Tivoli en endnu høiere Alder end selve Rom. Byen, fortælles der, var bleven anlagt af Sicaner eller Siculer, og Dionysos fra Ha-

*) Uheldsſvangre Tivoli! Enten regner der eller ringer det til Begravelse.

likarnas beretter, for at støtte denne Paastand, hvorledes endnu paa hans Tid et Kvartal af Byen kaldtes Sicilio. En Tid lang havde Siculerne boet her, da bleve de forjagede af en Coloni, der var kommen over fra Grækenland under Anførsel af Tiburnus, Corax og Catillus, Sønner af Amfiaraos, en af de Syv, der var med i Toget mod Theben. I den historiske Tid beholdt Tibur længe sin Selvstændighed; først da Byen havde sluttet sig til Kelterne, og sammen med dem baaret Vaaben mod Rom, maatte den bøde med Tabet af sin Frihed.

Disse lærde Oplysninger kan Læseren imidlertid finde i enhver skikkelig Skoleudgave af Horats, og fra den erindrer han ligeledes, at Tibur dengang var et besøgt Sommeropholdssted for de romerske Rigmænd. Byen maa efter de Ruiner, som man endnu ser, dengang have ligget betydelig længere frem, end den nu gjør, og i Villa d'Estes Have, fra Bakkerne paa den nordre Side af Anio og fra Skraaningen nedover til Hadrians Villa, hvor dengang de fleste Sommerboliger maa have ligget, opruller der sig ogsaa i Virkeligheden

Ved Tivoli. Efter et Billede af J. W. Schirmer.

et ganske andet Panorama for Beskueren end inde i det moderne Tivolis Gader.

Seet fra et af disse Punkter af, breder Sletten sig milevidt til alle Kanter som i et Fugleperspektiv; her kan man staa i den tidlige Morgenstund, naar Solen begynder at vinde frem over Sabinerbjergene, og Vinden, der kommer i dens Følge, gaar hen over Campagnaen og ruller Taagen, der dækker den, tilbage som et Teppe, der tilsidst løfter sig helt op over Havet derude i Synskredsens yderste Grændser, medens et lysende Punkt i Midten af Landskabet viser, hvor den evige Stad ligger.

Her kunde det være forfriskende at sidde for den omstindede romerske Rigmand, naar saa igjen ved Middagstider Vinden fra Havet strøg ind imod Bjergene, eller endelig naar Solen tilsidst sank glødende ned i Bølgerne, medens allerede Sletten og Bjergene paany hyllede sig ind i den kølige Nattetaage.

Det Interessanteste i Tivoli nutildags er det lille Rundtempel, der almindeligvis betegnes som Tempio della Sibilla, men som de Lærde snart kalde et Vesta=

En Kanon paa Vandring.

tempel snart en Helligdom for Herkules; thi at vox populi skulde have Ret i Afgjørelsen af en saa dybsindig Kvæstion, er naturligvis utænkeligt. Det hører med til et Besøg i Tivoli, at man holder sit Maaltid paa den smale Terrasse udenfor Tempelet, og denne Tradition vil formodentlig overleve baade Potentater og Riger; thi en herligere Plet at indtage sit Maaltid paa skal man vanskelig kunne tænke sig. Det Hele er ikke i nogen overvældende Grad imponerende; Tanken lokkes ikke ud i noget endeløst Fjernsyn, stille lukkes den inde af Bakkerne rundt omkring og vugges behagelig af den monotone Brusen af den Fos, Anio danner lige nedenfor Terrassens Mure. Det lille Tempel har heller ikke det mindste Strengt ved sig; med sine lidt barokke, lidt kokette Former danner det den nydeligste og luftigste Baggrund i Dekorationen, man kan tænke sig. Og naar da „Skyggerne blive saa lange“, og den sidste Solstraale gaar bort fra Sabinerbjergenes Toppe, da træder den forfaldne Byes Fattigdom og Smuds tilbage i Dunkelheden; man ser snart kun de rene, ædle Omrids af Landskabet, skimter det hvide Skum af Fossen nedenunder; Illusionen flytter dig tilbage over Aarhundrederne, og naar du hører Klangen af en Mandolin inde i Gaden, falder det dig strax ind, at det ingen Anden kan være end Horats, som er ude igjen og kvinkelerer foran Lydias Vinduer. Du synes i Grunden, det er Synd i ham, at han skal gaa saaledes og gjøre sig til Nar, og har allerede reist dig i Stolen for at raabe til ham, at han hellere skal komme hid og faa sig et Glas Vin. Men da ser du, at der ikke er en Draabe igjen, og desuden var det i Grunden Synd at forstyrre ham; de langstrakte, noget ensformige Toner tage sig saa smukt ud i Natten; Vinden bærer dem hid, og du kan endog skille Ordene; hør blot, hvor han synger:

„O, ham, som i den første skjønne Stund
Saa herligt skabte Verden, ham jeg lover!
Han skabte Havet med den dybe Grund,
Han skabte Skibene, som gaa derover;
Han skabte Paradisets salige Vei,
Han skabte Skjønheden, han skal te Dig!“

En Kanon paa Vandring.

Scenen for det Skuespil, som Tegningen paa Side 213 fremstiller, var de forenede nordamerikanske Staters Krigsdamper Mobile, hvor en Parrott-Kanon, der havde sin Plads paa Bakken, pludselig en Dag, det var usædvanlig høi Sø, falder paa at „bryde Lænker, Baand og Tvang“ og foretage en ligesaa umotiveret som farlig Spadseretur frem og tilbage ad Skibets Planker. Billedet viser, hvorledes de kjække Søgutter søge at fange den løsslupne Malefikant, og i sin Iver tumle over hinanden og øiensynlig staa i Fare for at knuses under Uhyrets Vægt. Til vore Læseres Beroligelse kunne vi imidlertid tilføie, at Flygtningen atter blev paagreben, før den havde udrettet videre Skade, og ikke blev løsladt igjen af sine Baand, førend den i høie Toner kunde udgyde sin Vrede over „Rebellerne.“

Solens Datter.

(Af Fernan Caballero.)

Est ce vrai? — Oui; mais qu'importe? BALZAC.

Klokkerne i Sevilla ringede sammen til ánimas, og mangt et troende Hjerte hævede sig mod Himmelen i denne Time, som Kirken har viet til Erindringen om de Døde. Det var koldt, taust og trykkende, alt som Decembernattens Mørke skred frem; et Slør af Skyer dækkede Stjernerne, der — som en Digter siger — ere de Øine, med hvilke Himlen ser ned paa Jorden.

I Dagligstuen i et af de statelige Huse i Sevilla, som de Fremmede kalde Paladser, sad foran Kaminen, fra hvilken det tørre Olivenbrænde udstraalede Lys og Varme, en Dame hensunken i alvorlige og sørgmodige Tanker, saadanne, som den sildige Time og den bælmørke Nat fremkalde dem. Der var intet Andet at høre end Vindens Suk, naar den bøiede Orangetræerne ude i Haven eller trængte ned gjennem Skorstenspiben og skjælvende slog ud over Flammen, saa den blussede op og kastede sit Lys ud i Stuen. Ensomheden syntes at trykke hende, og som om en venlig Engel havde paataget sig at opfylde hendes tause Ønsker, aabnedes Døren, og en Dame, som maatte være hende kjærkommen, viste sig paa Tærskelen; hun fik nemlig ikke før Øie paa hende, før hun med et uvilkaarligt Udbrud af Glæde sprang op og ilede hende imøde.

Den, som var traadt ind, var en noget ældre, spedlemmet, brunett Dame, hvis livlige Bevægelser og spillende, aandrige Øine vidnede om, at Aarene vare gaaede hen over denne ungdommelige og rastløse Natur, uden at knække den, og uden at dens Eierinde havde mærket det.

„Ved Du vel, Marquesa“, udbrød den Nyankomne, „at for at vinde frem til Dig derfra, hvor jeg bor, maa man baade være i Besiddelse af et særdeles godt Hjerte og særdeles gode Heste.“

„Og Du er alligevel kommen frem bare med dit gode Hjerte; hvor taknemmelig er jeg Dig ikke. At vove sig ud en Aften som denne!“

„Ja, mit Barn, man faar tage den, som den er. Ved Du vel“, fortsatte hun, „at jeg har staaet og betragtet Dig gjennem Vinduet, og at Du saa saa træt ud, saa languissant, som vore Løver sige, at det skulde undre mig, om Du befandt Dig vel. Havde din Ven, Baron de Saint-Preux, seet Dig, vilde han have sagt, at, som Du hvilede udstrakt i din Lænestol foran Ilden, lignede Du en Statue af Troskaben, der græder foran en Throne, som Flammerne fortære.“

„Heldigvis“, svarede Marquesaen med et Smil, „var den Throne, som her blev Luernes Bytte, kun af Træ.“

„Hvis Joaquin Becquer*) saa Dig“, fortsatte den Nyankomne, „vilde han tage Dig til Model for et Portræt af la Viuda de Padilla.“

„Har Du snart udtømt al denne Galskab, som Du, lig et ellevildt Barn, ikke kan holde Styr paa?“ spurgte Marquesaen i en resigneret Tone.

„Her vilde din Yndling, Sir Robert Bruce, uden tvivl gjøre den Bemærkning, at det, som gjør Fremskridt i denne Verden, det er Spleen'en.“

„Ja, min kjære Veninde“, svarede Marquesaen, „naar man har Sorger ....“

„Begynder Du at tale til mig om Sorger, saa jager Du mig strax paa Dør“, afbrød Damen hende; „af dem har jeg et helt Regimente til din Raadighed, men jeg lader dem blive hjemme, naar jeg gaar ud. Jeg kommer her for at slaa en gemytlig Passiar af med Dig, som de gode Causeurs — disse sjeldne Fugle nutildags — vilde sige. Lad os gjemme Begrædelsernes Bog til den stille Uge.“

„Den bedste og kjærkomneste Underholdning, Du kunde forskaffe mig“, svarede Marquesaen, „vilde være, om Du fortalte mig Historien om den smukke Dame, som skyldte sin sjeldne Skjønhed det Navn, under hvilket hun var kjendt.“

„Solens Datter? ... Det er sandt, jeg har lovet at fortælle Dig den, og det er ogsaa vist, at Ingen kunde give Dig bedre Besked derom end jeg, som har hørt den paa selve Skuepladsen for denne Tildragelse, Isla de Leon, hvor jeg tilbragte min første Ungdom, og hvor min Fader var Generalguvernør.“

De tvende Veninder rykkede sammen foran Kaminen, lagde ny Ved paa Ilden, og Marquesaen gav sig med angstblandet Nysgjerrighed til at lytte til følgende Berettelse:

„Da Senora ... blev Enke, beholdt hun tilbage en Datter af en saa vidunderlig Skjønhed, at hun fuldkommen fortjente Navnet „Solens Datter“, under hvilket hun var almindelig kjendt. Hendes Moder opdrog hende langt borte fra Verden, i Stilhed og Ensomhed, idet hun uophørligt vaagede over sin Skat, at hun maatte bevare den ubeskaaren, indtil hun kunde overgive den i den Mands Hænder, der var værdig til at dele Navn og Skjæbne med Pigen.

Don A. F. var en anseet Mand, og Solens Datter gav ham sin Haand, uden at nære hverken nogen særdeles Længsel efter eller nogen synderlig Afsky for denne Forbindelse; hun fulgte ogsaa ved denne Leilighed Moderens Raad, der endnu aldrig var stødt paa nogen Modstand hos sit lydige Barn.

En Tid lang kunde de Nygifte glæde sig over en skyfri Lykke, da Forhold, som det her er unyttigt at berette om, nødsagede Don A. F. til at foretage en Reise til Habana. Han bad nu sin Svigermoder at tage Datteren under sin Varetægt og under hans Fravær opholde sig med hende udenfor Cadiz. Dengang — det var i 1764 — var nemlig denne By rig og velhavende, og Guldet drog med sig al den Overdaadighed, de Fornøielser, den Forfængelighed og alle de Lidenskaber, der danne dets sædvanlige Følgeskab. For at fjerne hende fra alle disse forføreriske Farer var det, at Don A. F. bad dem flytte ned til Isla, en øde og ensom Søhavn; Cadiz drog dengang alt Liv til sig fra langt Hold.

Isla de Leon er en vidtstrakt By, der hæver sig mellem Saltklipperne, skinnende hvid som en Svane.

Der er tre Ting, som den Reisendes Blik strax skiller fra Resten, Palmetræerne, der skyde op fra den sandede Jord, Observatoriet nede ved Stranden og Domkirkens store Kuppel. Isla er en sørgmodig Stad; den ligner en Kvinde, der tilsidesættes for en lykkelig Medbeilerske, eller, snarere sagt, Isla med sine Arsenaler, sine Dæmninger, sine Reberbaner, sine Skibsværfter og Dokker ligner Sømandens Hustru i hendes Ensomhed, som hun sidder paa Stranden og ser ud over Havet.

*) En nulevende, bekjendt Maler i Sevilla.

En Reisevogn, der indesluttede Solens Datter, hendes Moder og en Negerpige, standsede udenfor et smukt Hus, der, som næsten alle de andre, var af Sten. Ligeoverfor Gadedøren førte en Port ud til Haven, gjennem hvilken man først kom ud i en Buegang, baaren af Stensøiler, som Jasminer, Gedeblade og Rosenbuske havde dækket med sine Blade, og imellem hvilke de gyngede sine Blomster for Vinden. Længst nede vare Væggene dækkede med et tæt Slør af Slyngplanter. Midt i Haven var en Løvhytte, der var saa tæt dækket med Passionsroser, at den i sin friske Kjølighed mere lignede en Grotte end en Løvhytte. Her stod paa et Fodstykke en liden Statue af Kjærlighedsguden; med den ene Haand skjulte han sine Pile, medens han med den anden Haands Pegefinger, som han løftede til sine Læber, paabød Taushed.

I lange og ensomme Timer, som hun oftest tilbragte i Haven, gik Dagene hen for denne Kvinde, der, til sin Ulykke, ikke havde lært at udfylde sin Tid og finde Beskjæftigelse for sine Tanker, og som bøiede sig under Vægten af denne Orkesløshed som den Søvnløse under Byrden af Nattens Mørke.

En Dag sad den smukke Eneboerske ved Vinduet og legede med sin Vifte. Hendes sorte Kammerpige, Francisca, havde sat sig ved hendes Fødder og var beskjæftiget med at træde Perler paa en Snor til et Halsbaand for sin Herskerinde.

„Ved De vel, gode Frue“, udbrød hun pludselig, at den Officier, den Lieutenant ved Marinesoldaterne, som altid følger efter os, naar vi gaa til Messen, er flyttet ind i Huset her ligeoverfor?“

Uden at tænke nærmere over det og uden egentlig at ville det, vendte Solens Datter sig, da hun hørte Negerpigens Ord, og saa paa Balkonen af det Hus, hun pegede paa, en ung Mand, der, idet han benyttede sig af det Øieblik, hun fæstede sit Blik paa ham, hilsede hende med den Ærbødighed og Gratie, som altid har udmærket den kongelige Marines Officierer.

Den Tilrettevisning, som Solens Datter havde staaet i Begreb med at give sin Negerpige, standsede paa hendes Læber ved Synet af Ynglingen. Det blev derfor Francisca, som fortsatte:

„Han heder Don Carlos de las Navas, han er fire og tyve Aar gammel og hele Brigadens Yndling. Han er saa god og saa mild, at hele Verden vil ham vel ...“

Det lader til, at Du er meget interesseret i alt det, som angaar denne Herre“, afbrød hun sin Tjenestepige. „Men da det hverken angaar mig eller interesserer mig, kan Du gjemme det til Dig selv og andre Nysgjerrige.“

„Se saa, nu har Fruen et rigere og mere straalende Perlebaand end det, den store Sultan bærer paa sin Turban“, sagde Negerpigen, for at drage sin Herskerindes Opmærksomhed hen paa noget Andet.

Imidlertid tænkte Solens Datter hverken paa sit hvide Halsbaand eller paa sin sorte Tjenestepige. Allerede i flere Dage havde en forvoven ung Mand fulgt efter hende overalt; hun saa ham allevegne, paa Gaden, i Kirken, i sine Tanker, i sine Drømme. Nu træffer hun ham som sin Gjenbo; hun har faaet hans Navn at vide, hun staar alt i et Slags Forhold til ham gjennem den Hilsen, som hun ikke kunde vægre sig for at modtage.

Du forstaar let, hvorledes las Navas, der var en lige saa øm som ridderlig Karakter, ved det første Syn af Solens Datter var bleven greben af en af de lidenskabelige Tilbøieligheder, der i Tider, naar det politiske Liv ikke fuldstændig drager Mændene til sig, udfylde deres Sjæle og hæve dem til det Punkt, hvor det Umulige bliver muligt.

En lang Tid vare alle hans Bestræbelser forgjæves; man havde indplantet Solens Datter religiøse Grundsætninger, der, om de end — i Betragtning af den menneskelige Svaghed — ikke altid bevare mod et Feiltrin, dog stedse hjælpe til at angre det og gjøre det godt igjen. Las Navas var fortvivlet; hos Solens Datter paa den anden Side var den forrige stille Kjedsomhed bleven afløst af en stedsevarende Smerte, der nagede hende. Dreven af Medfølelse med Begges Lidelser og givende efter for sin halvvilde Naturs Tilskyndelse, lod endelig Francisca, uden at betænke hverken den brødesvangre Aarsag til disse frivillige Lidelser eller de uberegnelige Følger af sin forræderske Eftergivenhed, sig overvinde af Las Navas Bønner, og en Nat, da hendes Herskerinde stille og bedrøvet hvilede sig i Lysthuset i Haven, aabnede hun ham en liden Dør, der vendte ud til Albina, en øde Slette, der strækker sig mellem Isla og Havet.

Det er en velbekjendt Sandhed, at det kun er det første Skridt, som koster Noget. Den Dør, som Negerpigen i sin Ubesindighed havde lukket op, aabnede sig snart hver Nat. I denne Buegang, der nys var saa ensom og øde, imellem disse Blomster, der for kort Tid siden vare saa upaaagtede, i dette klare Maaneskin, som nys Ingen havde skjænket nogen Opmærksomhed, van=

drede de Elskende frem og tilbage, i disse Nætter saa fulde af underbar Deilighed, at deres Sødme tilsidst dyssede selve Samvittigheden i Slummer. Paa denne Maade gik et Aar hen.

Da hændte det, at Generalguvernøren i Departementet, der paa en Reise var kommen til Jeres, pludselig døde der; hele Brigaden Marinesoldater fik Befaling til at marschere afsted tll denne By for at ledsage Ligtoget. Dette Fravær, saa kort det end var, vakte en levende Smerte hos tvende Væsener, som nu i et helt Aar havde været vante til at leve i den samme Luft, og for hvem Adskillelsen var en Blanding af Smerte, Uro, Angst og Lidenskab.

Natten til den tredie Dag efter hans Bortreise hvilede Solens Datter i Buegangen foran Haven; Francisca havde sat sig ved hendes Fødder. Maanen steg op, straalende og stille som et Hjerte, der ikke kjender Lidenskabens Uro.

„Min Frue“, udbrød Francisca, idet hun pludselig sprang op, „der er Senorito de las Navas! Hørte Deres Naade ikke Signalet?“

„Det er ikke muligt, Francisca“, svarede Solens Datter forvirret og med bankende Hjerte.

„Hør, Frue! hør!“ svarede Negerpigen.

Solens Datter lyttede, og nu hørte ogsaa hun tydelig den særegne Fløiten, hvormed las Navas pleiede at give sig tilkjende.

Francisca ilede hen efter Nøgelen til Døren, sprang hen imod den, aabnede den, og indhyllet i sin Kappe traadte las Navas ilsomt ind.

Men Francisca fik ikke Tid til at lukke Døren efter ham; hun hindredes af to Mænd, der traadte ind og fulgte las Navas.

Greben af en Rædsel, der slog hende med Lamhed, kunde Negerpigen hverken røre sig af Pletten eller skrige. De tvende, som vare traadte ind, kastede sig over las Navas, og før han kunde forsvare sig eller endog blot afparere Stødet, havde de boret sine Dolke i hans Bryst. Las Navas faldt, uden at give en Lyd fra sig; da Morderne saa ham ligge udstrakt paa Marken, grebe de Flugten.

Et Øieblik laa endnu den samme dybe Taushed over det Sted, der havde været et stumt Vidne til Tildragelsen. Francisca blev staaende som lynslagen under den dobbelte Vægt af Rædsel og Afsky. Solens Datter laa bevidstløs udstrakt over Buegangeus Marmorfliser; las Navas gav ikke noget Tegn til Liv fra sig. Taus oplyste Maanen denne Scene, og Blomsterne lagde sin Duft over den.

Men efter et Øieblik havde en rastløs Angest, der fulgte den paniske Rædsel, bragt Francisca til sig selv igjen; hun iler hen til sin Herskerinde, som hun allerede ser vanæret og fortabt; hun trykker hende i sine Arme og bringer hende til Live igjen.

„Min Frue, min Frue“, udbryder hun, „Du er fortabt, hvis de finde Liget her! Min Frue, din Ære og din Skjæbne er afhængig af, hvad vi kunne udrette i disse Øieblikke. Vi maa nødvendigvis skaffe Liget bort herfra, saa det ikke kan forraade os. Mod, Senora, Mod! Om end ikke for din Skyld, saa for Herrens! Lad os faa dette Lig bort, saa vi kunne frelse os for Straf og Skjændsel. Hjælp mig at drage det ud paa Albina; jeg magter det ikke alene.

Den kraftige Negerpige løftede sin ulykkelige Herskerinde op og tvang hende til at hjælpe sig med at drage Liget ud paa Sletten.

„Stands, jeg formaar ikke mere“, stønnede hun.

„Hold ud endnu et Stykke“, svarede Negerpigen i sin Angest; „vil Du da hellere blive slæbt for Domstolen?“

Og overvindende sin Svaghed og sin Rædsel drog de Tvende det livløse Legeme endnu længere bort.

Idet hun støtter sin Frue, leder Francisca hende derpaa til Sovekammeret og bringer hende til Hvile; hun vender tilbage til Haven, strør Sand over Blodpletterne og forsøger med den Iherdighed, der er den utrætteligste, fordi den er en Datter af Hengivenhed, at udslette ethvert Spor af denne Rædselsdaad. Hun vender tilbage til sin Frue, og da hun ser hende ligge udstrakt saa ligbleg og ubevægelig, som om dette Leie var hendes Kiste, falder hun paa Knæ, og idet hun udstrækker sine skjælvende Hænder mod sin Herskerinde, udbryder hun hulkende: „Det er mig, min Frue, som har styrtet Dig i Ulykken!“

„Nei, Francisca, nei“, hviskede hun; „Du har frelst mig“. Og idet hun lagde sine hvide Arme om Negerpigens ravnsorte Nakke, drog hun hende op til sig og brast ud i krampagtig Graad.

En Stund efter sagde Francisca, idet hun slog Vinduesgardinerne tilside: „Endelig kommer da Morgenen, og bringer os en Ende paa denne forfærdelige Nat“.

Morgenstunden — hvad end Poeterne, der kun kjende den af Hørensagen, sige — er en trist Tid. Naar Dagen hælder, bereder Alt sig til Hvilen; om Morgenen bereder Alt sig til Arbeide og Lidelse. Dagens Lys falder over en uddød Stad; al denne Klarhed paa Himmelen og Taushed paa Jorden danner en sørgelig Modsætning. Skjøn og taus beredte Solens Datter sig til denne livløse Vaagen.

Francisca nødte hende til at staa op og sætte sig ved Vinduet, som hun pleiede, for ikke at vække Mistanke. Hun gik ud og kom efter en Stund igjen.

„Hører Du noget?“ spurgte hendes Frue sagte.

„Nei, slet intet“, svarede hun med samme Hvisken.

„Gud sig forbarme! Dette forladte Lig!“ stønnede den Ulykkelige.

Francisca foldede Hænderne og gjorde Tegn til hende, at hun skulde tie, idet hun pegede paa hendes Moder, der rolig laa udstrakt paa Sofaen.

Pludselig hørtes de livlige Toner af Militærmusikken. Det var Marinesoldaternes Brigade, der vendte tilbage fra Jerez.

Hver af disse Toner, som hun saa mangen Gang har hørt, naar han, som hun elskede, og som nu ligger dræbt og forladt ude paa Albina, var kommen gaaende i Spidsen for Brigaden, hver af disse Toner er en Dolk, der sønderriver den ulykkelige Kvindes Hjerte, hun, der nu er saa elendig, at selv hendes Sorg er en Brøde.

Pludselig standsede hendes halvkvalte Stønnen; hendes Øine aabnede sig stirrende og fulde af Rædsel, en krampagtig Skjælven greb hende, og alt hendes Liv syntes at være samlet i den gysende Bevægelse, hvormed hun udstrakte sin Arm og pegede ned paa Gaden. Francisca ilede til Vinduet og fulgte med Blikket den Retning, i hvilken hendes Herskerindes Haand og Øine pegede og se — — — se, i Spidsen for Brigaden gaar las Navas; nu løfter han Hovedet og hilser smilende sin Elskerinde! Besvimet falder Francisca om, Solens Datter ude af sig selv skriger til Himlen om Forbarmelse; hun bryder ud og beretter Nattens Hændelser. De tro, hun er bleven vanvittig, og hendes Moder sender Bud efter en Læge; men Francisca, der er kommen til sig selv igjen, bekræfter sin Frues Beretning. De gaa til Albina; der er intet Lig at finde; de spørge las Navas, han har ikke forladt Jerez; han har ikke kunnet gjøre det; hans Kammerater bevidne det.

Da hun er kommen sig igjen efter en lang Sygdom, skriver hun til sin Mand, tilstaar sin Brøde, bønfalder ham om Tilgivelse og om Tilladelse til at gaa i Kloster og gjøre Bod. Hendes Mand indvilger deri, Geistligheden giver sit Samtykke, og Solens Datter traadte ind i Barfodnonnernes Kloster i Cadiz, hvor hun efter et mønsterværdigt Liv døde med gudhengivent Sind. Francisca fulgte hende i Klosteret.“

Literatur.

For Hjemmet, udgivet af A. Munch, standsede, paa Grund af Forlæggerens Ovbud, netop som 5te Binds — eller ny Række 1ste Binds — 2det Hefte var færdigt fra Trykken, og hvori et Par paabegyndte Artikler afbrødes midt inde i dem. Boghandler Cappelen, som tilkjøbte sig Restoplaget, har imidlertid besluttet sig til at fortsætte Tidsskriftet, idetmindste indtil det paabegyndte Bind bliver fuldt, og saaledes er i disse Dage 5te Binds 3die Hefte udkommet, hvilket indeholder Slutningen af den tidligere paabegyndte Artikel Dupleix og Franskmændenes Herredømme i Ostindien og ligeledes Slutningen af A. Munchs Reiseskildring „Udflugt til Skotland og de engelske Søer“, samt følgende særskilte Stykker: Charlotte Corday's Ungdom, efter Revue des deux Mondes; islandske Folkesagn ved G. A. Krohg; Sjælenes Dal, en indisk Mythe efter det Franske, og Pyrola uniflora, Digt af A. Munch. Subskribenterne ville vistnok være baade Udgiveren og den ny Forlægger taknemmelige, for at Tidsskriftet er blevet fortsat, idetmindste indtil et helt Bind foreligger. Hvorvidt dette i sit Slags eneste Tidsskrift hertillands for Fremtiden skal blive fortsat, vil bero paa Forøgelsen af Subskribenternes Antal, saaledes at den økonomiske Existence tilstrækkelig betrygges. For at lette tiltrædende Subskribenter Adgangen til at anskaffe de tidligere Bind, har Forlæggeren nedsat Prisen paa disse til 3 Spd. Hvert Hefte paa 6 Ark koster 30 ß, og Subskriptionen er bindende for 6 Hefter, der udgjøre et Bind.

— Den tydske Kritiker **Robert Prutz** meddeler i sit Ugeskrift „Deutsches Museum“ følgende Anmeldelse:

Hos Wolfg. Gerhard i Leipzig er udkommet: „Schön Signes Liebe.“ Eine Erzählung aus Norwegens Hochlanden von Magdalene Thoresen. Deutsch von Henrik Helms. „Eva Haller“, die Seemannsbraut. Erzählung. Deutsch von demselben og „Die Amtmanns-Töchter.“ Eine Erzählung von Camilla Collat (sic). Deutsch von Baronin von K. — Vi stille disse Bøger sammen, ikke blot fordi de allesammen have samme Udspring — ved „Schön Signes Liebe“ og „Die Amtmannstöchter“ er det udtrykkelig bemærket, og til Grund for „Eva Haller“ ligger ogsaa, efter hvad der fremgaar af Indholdet, utvivlsomt er norsk Original, — men tillige fordi de indre Kjendemærker, Anlægget, Udførelsen og Fremstillingen tyde paa en umiskjendelig Familielighed. De Forældre, fra hvilke disse Børn stamme, og hvis Træk vi her mere eller mindre tydeligt gjenfinde, er paa den ene Side Familieromanen, saaledes som den især af Frederikke Bremer og Emilie Carlén fra tydsk Jord bund af (?) blev forplantet tll Sverige og Danmark, paa den anden Side den moderne Dorfgeschichte, saaledes som denne i den seneste Tid fra Tydskland (?) har udbredt sig næsten over det hele Europa. Noget virkelig Nyt byde de nævnte Romaner os altsaa ikke; meget mere er det de gamle, velbekjendte Stoffe, som allerede utallige Gange ere præsenterede os af vore egne saavelsom af fremmede Digtere, og Indklædningen er det eneste, som bærer Nyhedens Præg, forsaavidt som Landskabssceneriet, tildels ogsaa de selskabelige Tilstande, under hvilke Heltene i disse Romaner udvikle sig, for største Delen hidtil sagtens har været den tydske Almenhed ubekjendt. I disse Omgivelsernes Nyhed ligger da ogsaa væsentlig den Tiltrækning, disse Bøger udøve paa den fordringsløse Læser. Den betydeligste er „Schön Signes Liebe“, og vi kan ikke andet end være Oversætteren, der for nogle Aar siden indførte den norske Digter Bjørnstj. Bjørnson hos os, taknemmelige for dette ny Bekjendtskab. Historiens Indhold er rigtignok ikke synderlig betydelig; det er en Elskovs- og Smerteshistorie med det velbekjendte Tilbehør af Forførelse, Anger og Forsoning. Derimod er Karakteristiken fortrinlig; især den selvgode, koldhjertede Præst, den fordums Modeherre, Hovedstadens Yndling, der da tilslut henkastes som Præst: den ensomme affidesliggende Bygd paa Kulturens yderste Grændse, og som nu krænket og skuffet i sine dyrebareste Forhaabninger ikke kan komme i noget hjerteligt Forhold til sin Menighed ligesaalidt som den til ham, er en fortrinlig Figur, der endogsaa, saa vidt os bekjendt, har den Fortjeneste at være ny. Derimod er „Eva Haller“ og „Die Amtmannstöchter“ Familiehistorier af temmelig sædvanlig Sort; kun er der i den sidstnævnte Fortælling i Falskmyntnerens Figur gjort et Forsøg paa at krydre Familiehistoriens temmelig tynde og smagløse Suppe med den nu saa særdeles yndede Sensationsromans Peber. Dette Forsøg er imidlertid ikke synderlig vellykket; snarere høre disse Partier til de svageste i Bogen, da netop her den os for Resten fuldkommen ubekjendte Forfatterindes Mangel paa Opfindelsesevne og psykologisk Blik tydeligt træder for Dagen. Derimod anbefale ogsaa disse to sidstnævnte Romaner sig saavel ved Troskab i den locale Skildring som fornemmelig ved en hjertelig og godslig Tone, der da formodentlig ogsaa vil berede dem en venlig Modtagelse hos det tydske Publikum, der jo, som bekjendt, elsker det Godslige over alle Ting.

Norge.

Christiania den 8de Oktober.

Christiania Formandskab og Göteborgs samt Stockholms Stadsfuldmægtige have allerede truffet forberedende Skridt til en storartet Høitideligholdelse af Halvhundredeaarsdagen efter Broderrigernes Forening. Foruden Illuminationer, Fyrværkerier, Fattiges Bespisning m. V. udhæves, at begge Hovedstæderne gjensidig indbyde hinanden til ved Deputationer at overvære Tilstelningerne.

Her i Byen er det paatænkt at feire Dagen først ved almindelig Gudstjeneste, derpaa holde Middag for de svenske Gjæster og endelig den 5te give et Bal.

— Et engelsk Kompagni skal allerede have indgaaet Kontrakt med nuværende Eiere om Kjøbet af Eidsfos Jernværk. Værket drives og agtes drevet med Trækul, hvorved som bekjendt erholdes bedre Jern end med Stenkul, — en af Grundene til, at norsk og svensk Jern staar i saa høi Pris.

— En Musikskole vil i Vinter begynde sin Virksomhed her. Undervisningsgjenstandene ville foreløbig blive: Harmonilære, Sang, Violin- og Pianofortespil, samt muligens enkelte andre Fag. De hidtil navngivne Lærere ere Pianist Otto Winther-Hjelm og Violinist Bøhn, Navne, der forresten maa være Borgen for, at Sagen er i gode Hænder.

— Ifølge Agdesidens Budstikke skulle Listerlandets Beboere altid havt megen Lyst paa Vrag. De skulle saaledes i Fortiden bl. A. have søgt at forvilde Søfarende ved i mørke Høstnætter at lade sine Heste løbe om paa Stranden med en Lygte i Halen, o. s. v. At den gamle Aand end hviler over Befolkningen, kan man se af nævnte Blads Beretning om, at 25 Personer (den 26de var bortreist) fra en og samme Gaard ved samme Dom ere tilfundne Straf for ulovlig Omgang med Vraggods. Maaske endmere betegnende er det, at den, der bragte Sagen for Øvrigheden, vakte megen Uvillie mod sig ikke alene hos Tiltalte, men ogsaa hos mange Andre. Bladet fortæller, at Angiveren er flyttet, uden dog at opgive, om det er fremkaldt ved Opinionens Tryk.

— Det toakts Stykke af Bjørnstjerne Bjørnson, som vi i forr. Nr. omtalte, skal bære Titelen „de Nygifte“.

Fortegnelse

over

Skrifter, der i Tidsrummet fra 25de August til 31te Decbr. 1864 sælges til vedføiede betydeligt nedsatte Priser.

Den 1ste Januar 1865 indtræder den tidligere Bogladepris.

Endel af disse Bøger egne sig til Konfirmations- og Julegaver og kunne faaes indbundne.

☛ 1 Rd. (96 ß) dansk = 66 ß norsk. ☚

Babiér, Jules, Cora eller Slavinden, Folkecomedie med Sang i 5 Acter. 72 ß. Neds Pr. **24** ß
Barth, Reiser og Opdagelser i Afrika. Med Portrait, Kort og Billeder. 7 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **3** Rd.
Bentzien, J. A., Anviisning til at indrette og passe Fersk- og Saltvandsaqvarier. Med 17 Afbildninger. 60 ß. Neds. Pr **24** ß.
— Vinterflora eller Anviisning for Blomsteryndere og Gartnere til at bringe en stor Deel af vore skjønneste Ziirplanter til at blomstre om Vinteren i Værelser og Værthuse. 1 Rdl. Neds. Pr. **36** ß.
Beretning om de vidtbekjendte Molboers vise Gjerninger og tappre Bedrifter, ved V. Fausbøll. Med mange Billeder 2det Oplag. 72 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Bergmann, W. C., Gustav den Tredie og hans Tid. 3 Rd 60 ß. Neds Pr. 1 Rd. **48** ß.
Bien, den danske, udg. af Th. Thorson, ialt 10 Kvartaler. 3 Rd 72 ß. Neds. Pr. 1 Rd. **48** ß.
Bjørnstjerne Bjørnsons „Arne.“ En Undersøgelse, udg. af Winsløv. 48 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Bærentzen, Dansk-fransk Parleur, indeholdende en Samling af de i det daglige Liv hyppigst forekommende Ord, Talemaader og Ordsprog til Skolebrug og Selvstudium. 76 ß Neds. Pr. **40** ß.
Caird, J., Paa Stepperne. Reiseskildringer fra Canada og de forenede Stater. Med et Kort. 72 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Chandless, Ved Saltsøen. Et Besøg hos Mormonerne i Utah. 1 Rd. 48 ß. Neds. Pr. **60** ß.
Chesterton, Fængselslivets Hemmeligheder. 2 Rd. Neds. Pr. 1 Rd. **24** ß.
Coquerel, A., Fadervor Otte Taler. 60 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Dalton, William, Den kinesiske Ulvedreng. Med Illustrationer. 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Dehli, Haandbog for Bødkere. Med Billeder. 56 ß. Neds. Pr **16** ß.
Devay, Om det Farlige ved Ægteskaber imellem Slægtninge. 72 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Feuchtersleben, Bidrag til Sjælens Diætetik. 56 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Fischer, Bibelsprog til Luthers Catechismus, ordnede efter Nissens Samtaler over Luthers Catechismus. 84 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Fischer, Fr., Slesvigske Folkesagn. 2det Oplag. 1 Rd 72 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Fornuftige, De. En original Roman. 2 Rd. 48 ß. Neds. Pr. 1 Rd. **24** ß.
Frederik II, Morgenstudier angaaende Regjeringskunsten. 24 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Gloger, C., De nyttige Dyr og deres Virksomhed til Utøiets Udryddelse. 20 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Groth, Klaus, Fortællinger. Oversat af Dr. C. Rosenberg. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **60** ß.
Guizot, Ægteskabelig Kjærlighed. En historisk Studie. 36 ß. Neds. Pr. **20** ß.
Handelskrisernes Historie. (Handelskrisen i Kjøbenhavn, ved W. Rasmussen.) 1 Rd. 56 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Hansen, Den norske Literatur fra 1814 indtil vore Dage. 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Harries, Om den naturlige Formering i Planteriget. Med Billeder. 70 ß. Neds. Pr. **28** ß.
Heiberg, C. B., Pharmaceutisk Chemie. Med mange Afb. 2 Rd. 48 ß. Neds. Pr. 1 Rd
Heichelmann, H. H., Kort Udtog af Sønderjyllands Historie indtil Oprøret Med Betragtninger over de nuværende Tilstande. 16 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Hillerup, F. C., To Noveller. 1 Rd. Neds. Pr. **40** ß.
Hippel, Om Ægteskabet. Oversat af Christian Winther. 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **48** ß.
— Præstefamilien i Kurland. Et Livsbillede fra forrige Aarhundrede, ved F. L. Mynster. I-II. 3 Rd. 72 ß. Neds Pr. **2** Rd. **24** ß.
Hoffmann, E. T. A., Fire Fortællinger, ved F. L. Mynster. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **56** ß.
Holst, L., Kjøbenhavn og Kongerigets Kjøbstæder for omtrent 100 Aar siden. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Huber, F., nye Jagttagelser over **Bierne** med Anmærkninger af Georg Kleine. Med cirka 120 Afbildninger. 4 Rd. Neds. Pr. 1 Rd.
Japans Hovedstad og Japaneserne, En russisk Reiseskitse ved W. Carstensen. Med Lithographi 60 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Jens Lesberg, Fortælling fra Griffenfeldts Tid. 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Kempis, Thomas a, En Sjæls Samtale med sig selv. 48 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Kingston, G. H., Frederik Markham i Rusland eller de unge Reisende i Czarens Land. Med Illustrationer. 1 Rd. 20 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Kjærlighedshistorie, En, Fortælling af G. h. 2 Rd. Neds. Pr **72** ß.
Lampepudserens Historie og andre Fortællinger af Charles Dickens o. Fl. 72 ß. Neds. Pr. **28** ß.
Lisco, Jesu Christi Undere, exegetisk-homiletisk bearbeidede. Oversat af Pastor C. L. Jensen. 2 Rd. 36 ß. Neds Pr 1 Rd.
Luther, Martin, Christelige Betragtninger til hver Dag i Aaret, ved Provst H. P. Møller. Med Portrait. 1 Rd. 84 ß. Neds. Pr. 1 Rd.
Luthers Psalmer, ved F. L. Mynster. 48 ß. Neds. Pr. **20** ß.
Mikkel Ræv. En Fortælling efter Reinike Voss. 4de Udgave med Billeder efter Kaulbach. 1 Rd. 40 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Monod, To Taler. Med Portrait i stort Format. 48 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Munshi Lutfullah eller hvad en muhamedansk Gentleman oplevede med sine Medmennesker og sig selv. 1 Rd. 72 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Museum, Nordisk. Et Maanedsskrift for almeennyttig Underholdning, redigeret af L. S. Borring. Neds. Pr. **48** ß.
Münchhausens vidunderlige Reiser og Eventyr tillands og tilvands. Med Illustrationer. 84 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Orsini, Felix, Memoirer, skrevne af ham selv. Med Portrait. 1 Rd. Neds. Pr. **24** ß.
Pontoppidan, Erik, Menoza. En asiatisk Prinds, som drog Verden omkring og søgte Christne, men fandt lidet af det, han søgte. Udgivet paany af **Vilhelm Birkedal.** 3 Rd. Neds. Pr. 1 Rd **48** ß.
Napoleon, Præsident for den franske Republik 1848—53. Udarbeidet af August Wolff 1 Rd. Neds. Pr. **48** ß.
Nissen, J., Samtaler over den bibelske Historie. Med et Forord af Dr. Cl. Harms. Efter Originalens 8de forøgede Oplag. 2det danske Oplag. Bogladepris 4 Rd. Neds. Pr. **2** Rd.
Plenge, J. C. L., Udvikling af de christelige Hovedlærdomme i deres Sammenhæng. 80 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Poznanski, Choleraens Væsen og Behandling samt Præservativerne derimod. 20 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Pressencé, E. de, Den christelige Familie. 72 ß. Neds. Pr. **40** ß.
— Det hvide Huus. En Fortælling for Ungdommen, oversat af S. B. 1 Rdlr. Neds. Pr. **48** ß.
Rasmussen, W., Historiske Meddelelser om Hamburgs Handel. 60 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Raspail, F. W., Huuslægen. Anviisning til selv at tilberede og anvende de vigtigste Lægemidler, der tjene til at helbrede og beskytte mod de hyppigst forekommende Sygdomme. 4de Udgave. 1 Rd. 48 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Recke, Adolph, Nytaarsaften paa Hveen. 36 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Rimestad, Pekings Erobring og den nordamerikanske Unions Ophævelse. To Verdensbegivenheder. 84 ß. Neds. Pr. **36** ß.
— Grækenland og det græske Folk. En populær Fremstilling. 36 ß. Neds. Pr. **16** ß.
Rugaard, Nordisk personal-historisk Folke-Calender. 1 Rd. 48 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Samuelsen, W. C. En Fodvandring i fire Verdensdele. Med Portrait. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Schmidt, J. U. Beskrivelse over Slesvigs Land og Folk. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Schmidt, Reise i Grækenland, Ægypten og det hellige Land. Elegant udstyret. 2 Rdl. 48 ß. Neds. Pr. 1 Rd. **24** ß.
Serno, Om Paaskemaaltidet i Lidelsesugen. 48 ß. Neds. Pr. **12** ß.
Sibbern, Gabriel. Om Humanitet og Alsind. 84 ß. Neds. Pr. **36** ß. } Begge **48** ß.
— Om Humanisme. 72 ß. Neds. Pr. **36** ß. }
Skitser af Livet i et dansk Fængsel, ved A. W 80 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Slavindes, En, Liv og Kamp, fortalt af hende selv. Indb. 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Soldaterliv, Dansk. Fortælling af G. h. 1 Rd. 72 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Stockhardt. Himmelporten. En Bønnebog for evangeliske Christne. 72 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Strauß, F. A., Sinai og Golgatha. Reiser i Østerlandene. Efter Originalens 7de Oplag ved A. Olivarius. Med Lithographier og Kort. 2 Rd. 48 ß. Neds. Pr. 1 Rd. **48** ß.
Suhr, Bloch. Prædikener og Taler. 1 Rd. 56 ß Neds. Pr. 1 Rd.
Sygdom, betragtet som Prøvelse og Velsignelse. 1 Rd. Neds. Pr. **36** ß.
Syntax'es, Dr., mærkværdige Reise-Eventyr. Oversat af Dr. H. Schou. Med 30 Lithographier. 2 Rd. 48 ß elegant udstyret. Neds. Pr. 1 Rd. **48** ß.
Sømandsbog, En lille gudelig. 40 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Søvn, Den magnetiske. 56 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Tayler, Daabens Kraft og Betydning. Erindringer af en god Mands Liv. Efter 10de Oplag. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **72** ß.
Testamentjægeren. Af F. C. Hillerup. Et Livsbillede. 1 Rd. 56 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Tetens, Peter. Prædikener for dem, som ei kunne komme i Guds Huus. 1 Rd. 48 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Theremins „Evige Jøde.“ 72 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Thiers. Napoleons Ophold paa St. Helena. Oversat af H. Schou. 80 ß. Neds. Pr. **36** ß.
Thorson, Th. Den italienske Birace. Oplysning om Racens Egenskaber osv. 24 ß. Neds. Pr. **8** ß.
Thomander, Joh. Henr. Prædikener over alle Aarets Søn- og Helligdages Evangelier. Oversatte af Theodor Schorn. 3 Rd. 68 ß. Neds. Pr. 1 Rd. **48** ß.
Tidsskrift for Biavl. Udgivet af S. Bretton. 4 Rd. Neds. Pr. 1 Rd.
Tidsskrift for Literatur og Kunst, udgivet af L. Dietrichson. 4 Rd. Neds. Pr. 1 Rd.
Timm, H. A. Joseph og hans Fædre. 1 Rd. Neds. Pr. **36** ß.
Tæring efter Næring. En Fortælling. 72 ß. Neds. Pr. **24** ß.
Vahl. Er det Guds Villie, at Christendommen i vore Dage skal udbredes blandt Hedningerne, og hvorledes kan dette skee paa den bedste Maade? 1 Rd. 36 ß. Neds. Pr. **48** ß.
Varulven. Fortælling af G. h. 48 ß Neds. Pr. **16** ß.
Wildenhahn. Dr. **Martin Luther.** Kirkehistorisk Livsbillede fra Reformationens første Aarti. 2det Oplag. 2 Rd. Neds. Pr 1 Rd.
— **Philip Jacob Spener.** Et historisk Livsbillede fra Begyndelsen af den spenerske Skoles Opkomst. 2 Rd. Neds. Pr. 1 Rd.
Wilson. Om de fem Sandser. 24 ß. Neds. Pr. **12** ß.
Wolseley. Krigen i China i 1860 med Beskrivelse af Landet og Indbyggerne. 1 Rd. 24 ß. Neds. Pr. **40** ß.
Zeilau, Th. Før-Expeditionen i Aaret 1860 over Færøerne, Island og Grønland. **Med smukke Lithographier og Kort.** 2 Rd. Neds. Pr. 1 Rd.
Ørsted, A. S. Af mit Livs og min Tids Historie. I-II. 1850—57. Neds. Pr. **2** Rd. **48** ß.
Digter-Album af nyere norske Digtere. Med Bidrag af H. H. Foss, H. A. Bjerregaard, C. N. Schwach, M. K. Hansen, M. B. Landstad, J. S. Welhaven, H. A. T. Wergeland, Sylvester Sivertsen, A. Munch, P. A. Jensen, J. Moe, C. M. Monsen. Neds. Pr. **48** ß.

Berømte Nordmænd,

12 Portraiter i st. Folio. 12 Rd. Nedsat Pris 5 Rd. 48 ß.

En Cyclus Mindeblade om fortjente Landsmænd i ældre og nyere Tider med Biografier af forskjellige Forfattere (P. Botten Hansen, H. og E. Huitfeldt, E. O. Heiberg, P. A. Munch, J. S. Welhaven m. Fl.) Portraiterne ere:

Jacob Aall Holberg Peter Tordenskjold Joh H. Vessel Hvidtfeldt Cort Adeler	à 72 ß.	Anna Colbjørnsen Hans Egede Henrik Wergeland Edv. Storm J. N. Bruun Colbjørnsen	à 40 ß.

Exemplarer af disse Bøger kunne bestilles i enhver Boghandel i Christiania og Provindserne. 1 Rdlr. (eller 96 ß) dansk beregnes med 66 ß norsk.

Subskriptions-Indbydelse.

Af de Skrifter, hvormed Hr. Generalkonsul Chr. Tønsberg som Forlægger har beriget den norske Literatur, har undertegnede Firma paa den i Sommer afholdte Auktion tilkjøbt sig Restoplaget til følgende tre Værker, og derefter betydeligt nedsat Priserne og samtidigt indbudt til ny Subskription i maanedlige Hefter à 30 ß norsk:

P. A. Munch, Det norske Folks Historie.

Dette Værk omfatter tvende Hovedafdelinger, hvoraf den første udgjør 4 Dele i 6 Bind (340 tættrykte Ark i Royal Oktav) og den anden (Unionsperioden) 2 Bind (90 Ark); det er ledsaget af flere Kort, Slægtregistre og Tabeller, samt af Forfatterens Portræt og Biografi. Subskriptionsprisen var hidtil 21 Spd. 60 ß, men er nu

nedsat til 6 Spd. norsk.

For yderligere at lette Anskaffelsen indbyde vi til en **ny Subskription** i **24 Hefter** à 30 ß. — 2den Hovedafdeling faaes særskilt for 1 Spd. 60 ß.

Henrik Wergelands Samlede Skrifter.

Denne fuldstændige og smukt udstyrede Udgave af den berømte Digters samlede Arbeider, der er udgivet paa det norske Studentersamfunds Foranstaltning ved Hartvig Lassen i 9 Bind, har hidtil kostet i Subskriptionspris 10 Spd. Denne høie Pris har vistnok ofte været afskrækkende for Mange, der ønske at eie Forfatterens samlede Værker, og det vil derfor sikkert være kjærkomment, at disse nu kunne faaes for den

nedsatte Pris 4 Spd. 60 ß norsk

eller i 18 **maanedlige Hefter** à 30 ß.

Norske Folkeviser, udg. af M. B. Landstad.

Denne anerkjendte Samling af norske Folkeviser (59 Ark), der er ledsaget af Melodier, hvis Pris tidligere har været 2 Spd. 60 ß, faaes nu for **nedsat Pris** 1 Spd. 30 ß eller i 5 **maanedlige Hefter** à 30 ß.

Subskription paa ovennævnte Værker modtages i alle Norges Boglader, hvor de ogsaa paa Forlangende kunne faaes paa engang. — Tidligere Eiere af ovennævnte Værker kunne faa enkelte Hefter eller Bind til Supplering, saavidt Oplagene tillade det, til nedsatte Priser, beregnede i Forhold til den for de fuldstændige Værker nu gjældende Pris.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn den 21de September 1864.
(G. E. C. Gad. Gyldendalske Boghandel. C. C. Løse & Delbanco.)

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 42.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 16. Oktober 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

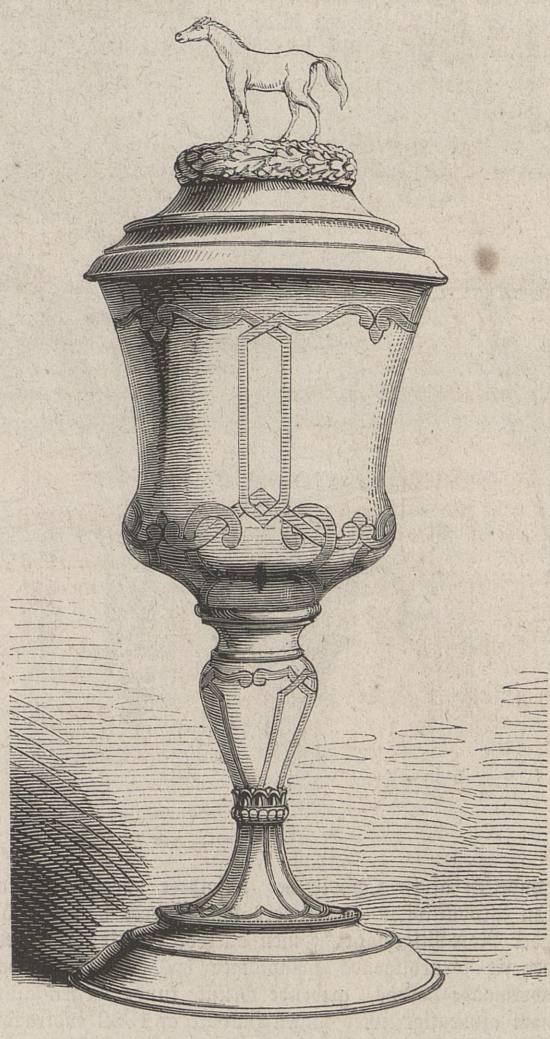
Robert Schumann.

(Efter Josef W. v. Wasielewski.)

II.

Idet nu Schumann skulde til at uddanne sig som Virtuos paa Pianofortet, varede det ikke længe, før det Misforhold gjorde sig gjældende, der fandt Sted mellem det Trin af aandelig Udvikling, hvorpaa han overhovedet stod, og den Grad af teknisk Evne, han hidtil havde formaaet at tilegne sig. Han fik den Indbildning, at de Anvisninger, hans Lærer gav ham, ikke førte ham rask nok fremad, og gjenoptog derfor nogle voldsomme Fingerøvelser, som han allerede havde fundet paa i Heidelberg. Saavidt det lod sig forstaa af hans senere sparsomme Ytringer om Sagen, havde han ved Hjælp af en i Loftet over Pianoet anbragt selvgjort Maskine trukket den tredie Finger paa høire Haand i Veiret og saaledes øvet sig med de fire øvrige Fingre, for at faa saa frit Herredømme som muligt over disse. Til den Ende havde han komponeret en Mængde egne Etuder. Sagen fik det Udfald, at Senen i den opadtrukne Finger blev forstrakt, tabte den naturlige Spændkraft og gik i Veiret, naar han vilde bevæge den nedad. Schumann blev vel ræd, men haabede dog endnu, at Tingen skulde kunne rettes, og i dette Haab vedblev han en Stund ufortrøden at øve med venstre Haand alene, hvorved han fik en Færdighed med denne, der har sat Mærker i hans Kompositioner. Ved Siden af disse Øvelser begyndte han ogsaa at lægge sig noget efter theoretiske Studier; men det blev dog endnu ikke til noget Videre. Et Aars Tid efter var imidlertid hele høire Haand bleven lam, og dermed var da Virtuosbanen for altid lukket for ham, om end Haanden senere kom sig saapas igjen, at han til Nød kunde bruge den. Dette var Følgen af de trodsige, selvgode Nykker, som en tidlig udviklet Foragt for en systematisk Indvielse i Kunstens Love havde sat ham i Hovedet.

Dette svækkede imidlertid ingenlunde hans varme Kjærlighed til Kunsten. Han havde allerede i det sidste Aars Tid udgivet enkelte Kompositioner, hvori den ham eiendommelige mystiske Symbolik allerede aabenbarede sig, men endnu indhyllet i en temmelig bred, uformelig Svulst. Nu vaagnede for Alvor Tanken om at uddanne sig som Komponist, og nu erkjendte han ogsaa Nødvendigheden af at søge en grundig Veiledning ved sine theoretiske Studier. Den var han saa heldig at faa hos den anseede Musiker Heinrich Dorn, senere Hofkapelmester i Berlin. Nu arbeidede han ogsaa med megen Iver og Flid, og gjorde stadige, om end ikke overraskende hurtige Fremskridt. Allerede i 1831 debuterede han paa en Bane, der lidt senere skulde komme til at fylde et ikke ubetydeligt Rum i hans Liv — nemlig som musikalsk Kritiker. Det var efter megen Møie og Fortrædelighed lykkes Chopin at faa sin Don Juan Fantasi udgivet i Wien. Schumann følte sig øieblikkelig dybt greben af den eiendommelige Skaberkraft i dette Værk og skrev i „Allgemeine musikalische Zeitung" en Anmeldelse deraf, i hvilken man allerede finder den samme overstrømmende Fantasifylde i Jean Paulske Farver, der udmærker hans senere Forfattervirksomhed. — Man opdagede allerede ved denne Tid adskillige paafaldende Særheder ved Schumanns Væsen, der vise, hvilket Herredømme vilkaarlige Luner kunde faa over ham. Snart fandt han sin bedste Fornøielse i at vetskræmme Wiecks Smaabørn ved at fortælle dem de rædsomste Spøgelsehistorier, snart klædte han sig selv ud som Spøgelse, og til andre Tider kunde han finde den ypperligste Moro i at betale en af Wiecks Sønner for at blive staaende en halv Time paa een Fod, medens han selv gik op og ned paa Gulvet og kun standsede engang imellem, for med sammenknebne Øine at gotte sig over Guttens Balancerøvelser. Efter et Besøg i sit Hjem havde han om Sommeren 1833 leiet sig ind i 4de Etage i et Hus. Ved denne Tid døde pludselig en af hans Svigerinder; dette satte ham i en voldsom sygelig Bevægelse, under hvilken han endog en Nat skal have villet styrte sig ud af Vinduet. Derefter betoges han efter sit eget Udtryk af en „frygtelig Melankoli", under hvis Tryk han en Stund var ganske sløv. En af hans Venner maatte flytte sammen med ham, og først langsomt og efterhaanden gik denne Tilstand over, i hvilken vel ogsaa Overanstrengelse, Nattevaagen og mindre regelmæssig Levemaade kan have havt sin Del. Som Tegn paa det dybe Indtryk, dette Tilfælde havde gjort paa ham, fortjener at mærkes, at han for Fremtiden bestandig udtalte Sky for høie Boliger.

Pokal, udført af Guldsmed Thune i Christiania.
(1ste Præmie ved Hestevæddeløbet paa Gardermoen d. 5 Sept.)

Aaret 1834 blev af Betydning i Schumanns Liv. I dette Aar grundlagde han nemlig sit bekjendte „Neue Zeitschrift für Musik." Herom udtaler han sig selv senere saaledes: „I Slutningen af Aaret 1833 pleiede i Leipzig en Del, især yngre Musikere at komme sammen for at adsprede sig og for at vexle Tanker om den Kunst, der var deres Liv — Musiken. Man kan ikke sige, at de musikalske Tilstande i Tydskland dengang vare meget opbyggelige. Paa Scenen herskede endnu Rossini, paa Klaveret næsten udelukkende Herz og Hünten. Og dog var det ikke mange Aar, siden Beethoven, C. M. v. Weber og Franz Schubert levede blandt os. Vel var Mendelsohns Stjerne i Opgang, og der fortaltes mærkelige Ting om en Polak, Chopin, — men en eftertrykkelig Virkning øvede disse først senere. Da for en vakker Dag den Tanke gjennem de unge Brushoveder: lad os ikke staa ledige og se til, lad os tage et Tag, at det kan blive bedre, at Kunsten igjen kan komme til Ære. Dette var Ophavet til de første Blade af et nyt Tidsskrift for Musik." Schumann fik vel snart en hel Del ivrige Medarbeidere; men i de første Aar udfoldede han dog selv en Virksomhed, der fordunklede alle de øvriges. Hans Artikler savne vel objektiv Klarhed og hans Kritik absolut Skarphed og Bestemthed; men til Gjengjæld møder man en yppigt blomstrende Rigdom af Tanker i en mest billedlig Indklædning, der kun vel ofte minder om Jean Paul, men som alligevel tidt er meget træffende. Men Schumann kunde under denne Virksomhed aldrig tilfredsstille sig selv. Han havde sat sig den Opgave ved Tidsskriftet at bryde Vei for en ny Retning i Kunsten, for hvis Hovedmand han holdt sig selv. Dette frembragte en stærkt fremtrædende Uklarhed hos ham, der ikke kunde andet end virke skadeligt paa hans produktive Virksomhed; thi da denne aldrig kunde virkeliggjøre det Ideal, han drømte, og da han dog i umættelig Ærgjerrighed stedse haardnakket vedblev at efterstræbe dette, maatte hans Produktion ofte blive anstrengt, ængstelig og oprivende, medens han paa den anden Side, naar han ikke bestræbte sig for at give Mere, end han kunde, bestandig har leveret virkelig skjønne og gediegne Sager. I nøie Forbindelse hermed staar det i Schumanns hele Væsen dybt rodfæstede Hang til ved sine Frembringelser at foretrække en afvigende fremfor den naturlige Vei og at tilsidesætte det simple og skjønne Udtryk for det pikante og aandrige. En anden Eiendommelighed, som herved kommer i Betragtning, er den forbausende Iherdighed, hvormed han i længere Tid kunde forfølge en og samme Retning i sin Komposition, vælge en eller anden enkelt Branche til Øvelse og da saagodtsom udelukkende kaste sig over denne med Tilsidesættelse af alt Andet. Til saadanne Tider kunde han udfolde en næsten unaturlig Produktivitet.

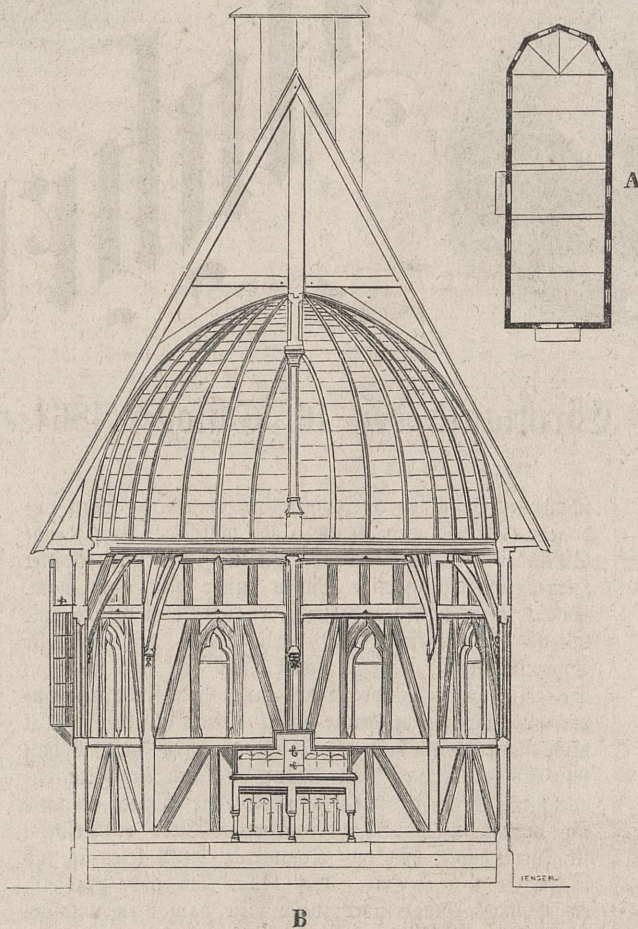
Schumann havde i disse Ungdomsaar megen og intim kvindelig Omgang, der synes at have havt ualmindelig Tiltrækningskraft for ham. Han havde været forelsket et Par Gange, var nok ogsaa bleven forlovet med en ung Dame; men dette Forhold var dog bleven løst igjen. Men fra 1836 begyndte der at rodfæste sig en Tilbøielighed hos ham, der skulde blive af større og varigere Betydning. Den, hans Hjerte nu vendte sig til, var hans forrige Lærer Wiecks høitbegavede Datter Clara, der allerede i en Alder af 17 Aar var en feiret Kunstnerinde. Shumanns Kjærlighed synes

meget snart at være bleven besvaret fra hendes Side; men hendes Fader har tydeligvis i længere Tid betragtet Partiet med alt andet end gunstige Øine. I Begyndelsen negtede han vel ikke rentud sit Samtykke, men fandt dels, at Clara endnu var for ung til at gifte sig, dels, at Schumanns økonomiske Forholde ikke vare sikre nok. Der hengik hele fire Aar, under hvilke Schumann en Stund levende sysselsatte sig med den Tanke at flytte til Wien med sit Tidsskrift, før Ægteskabet endelig kom istand 12te September 1840, og selv da skete det ikke med Svigerfaderens Bifald; men Schumann havde, som hans Biograf udtrykker det, „betraadt Rettens Vei“ for at faa sit Ønske opfyldt. Senere Breve fra Schumann vise imidlertid paa det Tydeligste, at det ikke varede længe, før der igjen indtraadte den hjerteligste Forstaaelse mellem Wieck og det unge Par. Før Schumann tog dette Skridt, havde han fra Universitetet i Jena skaffet sig Titel af Dr. Phil., dels for at gjøre Svigerforældrene en Fornøielse, dels fordi Clara nys i Forveien var bleven udnævnt til Hofpianistinde.

Efterat være bleven gift førte Schumann et endnu mere tilbagetrukkent Liv end tidligere og hengav sig med mere udelt Flid til sine Kompositioner. Til større Berørelse med Udenverdenen fik han vel Anledning, da han i 1843 ansattes ved Musikskolen i Leipzig som Lærer i Pianofortespil, Kompositionsøvelse og Partiturspil, men hans Virksomhed som saadan blev ikke af stor Betydning; dertil var han for lidet meddelsom. I 1844 gjorde han med sin Kone en Kunstreise til Rusland, der var rig paa Triumfer for dem begge. Efter Hjemkomsten til Tydskland flyttede han i December 1844 over til Dresden, og opgav derved sit Tidsskrift, der gik over i andre Hænder og bestaar endnu den Dag idag.

Schumann havde allerede før Reisen til Rusland fuldendt et af sine omfangsrigeste Værker: „Das Paradies und die Peri.“ Under et foreløbigt Besøg i Dresden om Høsten 1844 beskjæftigede han sig særdeles ivrigt med at sætte Musik til Epilogen til Goethes Faust, samt til et Chor og en Arie af en Opera, “Korsaren“, efter Byron. Under disse Arbeider overfaldtes han af et Ildebefindende, der plagede ham uafbrudt hele det første Aar, han var i Dresden, og som tvang ham til at lægge al sin Opmærksomhed paa at gjenoprette sin nedbrudte Helbred. Selv skjød han Skylden paa sit anstrengte Arbeide, fornemmelig med Faustkompositionen; men, om end dette kan have fremskyndet Udbrudet, er det dog mere end sandsynligt, at det Hele kun var en naturlig Følge af en organisk Lidelse, der havde udviklet sig efterhaanden, og hvis første Fremtræden vi ovenfor have paapeget. Lægen skildrer hans Tistand saaledes, at, naar han var aandelig sysselsat, overfaldtes han af heftig Skjælven, Mathed, Kulde i Fødderne og en Angst, en eiendommelig Dødsfrygt, der ytrede sig som Rædsel for høie Bygninger og Bjerge, for alle Sager af Metal (selv Skeer), for Medicin og for Forgiftning Han led ogsaa meget af Søvnløshed. Det Eneste, som hjalp ham noget, var Styrtebade. Lægen raadede ham til engang imellem til en Adspredelse at vælge nogen anden Sysselsættelse end Musikken; han valgte da Naturhistorie eller Fysik, men efter et Par Dages Forløb hang han igjen over sine Kompositioner, og den gamle Tilstand indtraadte paany. Ved Siden heraf begyndte han ogsaa paa denne Tid at lide af skuffende Fornemmelser paa Høreorganerne, der senere gjentoge sig fra Tid til anden. Et eiendommeligt Træk er det, at han ikke kunde udstaa Synet af en Daareanstalt, der laa i Nærheden af Byen. At denne vedvarende sygelige Tilstand ikke har været uden Virkning paa hans Komposition, ligger nær nok at antage; dog vilde man feile meget, om man troede, at de i de nærmest følgende Aar faldende Frembringelser allerede bare iøinefaldende Spor af den tragiske Skjæbne, der truede Schumann. Som paavis elige Følger af hans Sygelighed tør man vel derimod betegne dels de midlertidige Afbrydelser i hans Virksomhed som Komponist, dels en paafaldende, med 1847 begyndende Stigning i hans Frugtbarhed, der naaede sit Høidepunkt i 1849, da han ialt frembragte henimod 30 Værker af større og mindre Omfang. I August 1848 fuldendte han sin eneste Opera, „Genoveva“, der allerede paa Grund af Textens Beskaffenhed (som han selv havde havt den mest afgjørende Indflydelse paa), aldrig kunde ventes at gjøre nogen synderlig Lykke paa Scenen. Strax efter faldt Kompositionen af hans mærkelige Musik til Byrons Manfred.

Da Opstanden udbrød i Dresden i Mai 1849, vilde Schumann ikke længere være der. Der er ingen Tvivl om, at han i sit Indre var en frifindet Mand og sympathiserede med Bevægelsen. Men det stemte lidet overens med hans stille, indesluttede Væsen at blive staaende i den umiddelbare Nærhed af en Revolutions Storme, og han flyttede derfor ud til en liden By,

St. Giles Kapel. Fig. 1.

Kreischa — og der tilføies, at det skete i saadan Hast, at han glemte at tage sine Børn med sig.

I Begyndelsen af 1850 gjorde han atter et Par mindre Kunstreiser med sin Kone, der virkede opmuntrende og forfriskende paa ham, og i Oktober forlod han for bestandig Dresden for at flytte til Düsseldorf, hvorhen han var bleven kaldet som „städtischer Musikdirektor“, hvilken Post han beklædte i 3 Aar. I Be-

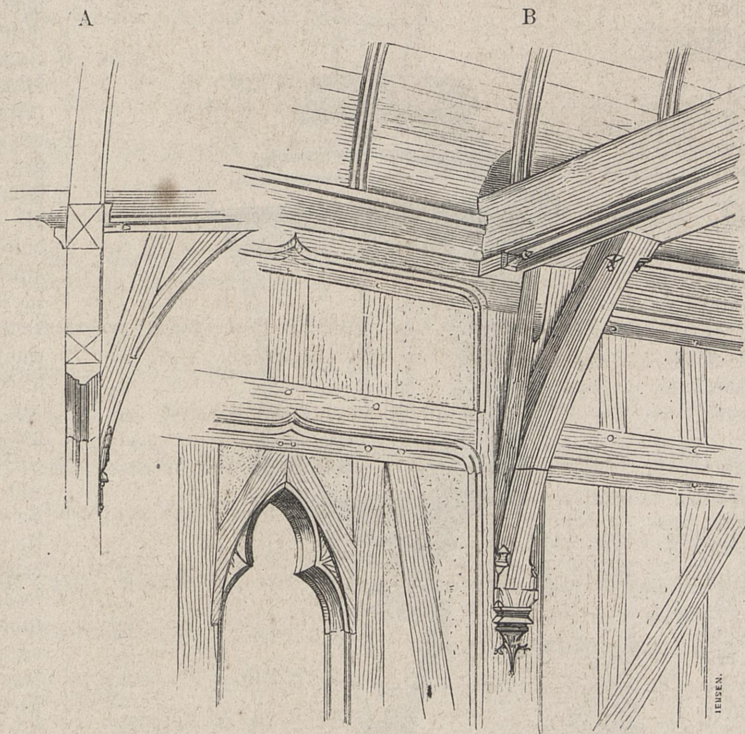

Fig. 2.

gyndelsen af sit Ophold her udfoldede han endnu nogen Produktivitet — saaledes komponerede han i 1851 „der Rose Pilgerfahrt“; men allerede i dette Aar ytrede der sig foruroligende Symptomer hos ham. Han var overmaade nervøs, gribende Musik kunde næsten gjøre ham afmægtig. Med anden Halvdel af 1852 indtraadte der en stedse tiltagende Slappelse hos ham, Talen begyndte at falde ham tung, og ved Musik syntes alle Tempi ham for hurtige. Hans Holdning var ganske sammenfalden og trykket og hans Fremtræden saagodtsom sløv. Høreorganerne vare i fuldstændig Uorden. Det Eneste, som ogsaa nu hjalp ham noget, var kolde Bade. Allerede i Dresden var han bleven meget hengiven til Mysticisme; denne Tilbøielighed fik nu i 1853 ny Næring ved Borddandsen, som man af hans Breve kan se har gjort et dybt Indtryk paa ham. Han skriver engang i den Anledning for rammeste Alvor: „Det er, som om man var omringet af Undere.“ I Juli samme Aar rammedes han af et stærkt Nerveslag, men kom sig dog igjen saaledes, at han i November kunde følge sin Kone paa en Kunstreise til Holland. Men efter Hjemkomsten fra denne forværredes paany hans Tilstand. Det forekom ham ikke alene, at han hørte en Tone, der uafladelig forfulgte ham, og hvoraf der efterhaanden udviklede sig Harmonier, ja hele Musikstykker, men snart troede han ogsaa at høre Aandestemmer, der tiltalte ham snart i fortrolig, snart i truende Tone og tilsidst endog røvede ham al Nattero. En Nat forlod han pludselig Sengen og forlangte Lys for at optegne et Thema, som Franz Schubert og Mendelssohn havde sendt ham fra de Dødes Rige, og ingen Forestillinger kunde skille ham ved denne Tanke, medens han atter til andre Tider havde det klareste Blik for sin Tilstand og forlangte at sendes til en Helbredelsesanstalt, idet han paastod, at hjemme kunde han unulig blive frisk igjen.

Fastelavnsmandag den 27de Februar 1854 havde Schumann i Middagstiden Besøg af sin Huslæge og en Ven. Midt under Samtalen forlod han pludselig Værelset uden at sige et Ord og kom ikke igjen. Uden Noget paa Hovedet havde han i al Stilhed listet sig til Broen over Rhinen og havde ved et Spring herfra søgt at gjøre en Ende paa sit Liv og sine Lidelser; men han blev strax trukken op igjen. Da han igjen var kommen til Live, var hans Tilstand saadan, at der maatte holdes Vagt over ham. Da Lægerne fandt det raadeligt, at han kom i andre Omgivelser, sendtes han til en privat Daareanstalt i Enderich ved Bonn, hvor han vegeterede til den 29de Juli 1856, da Døden endelig løste op for ham. Hans Kone var hos ham i hans sidste Stund, og hendes trofaste Bestræbelser skyldes det ogsaa for en meget væsentlig Del, at hans Musik i den seneste Tid har vundet saa overordentligt Indpas overalt, hvor Tonekunsten dyrkes.

Om Præmier.

Det synes virkelig, som om man snart kan fremhæve det som et Karaktertræk — og det rigtignok ikke noget smigrende — for vor Tid, at den føler en Trang, som da forresten fra alle Kanter beredvilligt tilfredsstilles, til at have haandgribelige Beviser for den reelle Værdi af sine „store og gode Handlinger.“ Naar en Embedsmand skal skifte Virkekreds eller trække sig tilbage fra Statens Tjeneste, strax ansees det, forsaavidt han ikke har været rentud uduelig, for uomgjængelig nødvendigt, at der med en hel Del anerkjendende Ord skal overleveres ham en Bordopsats, en Sukkervase, en Strøske eller et Dusin Sølvskeer som „Hædersgave“, og dette har i den Grad grebet om sig, at det snart maa betragtes som et ligefrem Vidnesbyrd om almindelig Misnøie, naar en saadan Bekomplimenteren og Begavelse udebliver. Naar Folk ere gode mod sine Husdyr, strax kommer man med Præmier for denne opofrende Dyd, og lige saa ivrigt og stadigt belønnes Gartneren, Landmanden, Jægeren for den Duelighed i sit Fag, som det er hans simple, ligefremme Opgave at erhverve sig, uden Hensyn til, hvorvidt idelige Præmier dels drager en smigrende Opmærksomhed hen paa ham, dels giver ham virkelige Valuta for den. Dette kan tænkes at have sin Grund enten deri, at Folk har saa liden Forstand paa, hvad der er deres Pligt, og hvad der ligger i deres egen velforstaaede Interesse, at deres Iver nødvendigvis maa have en Stimulants i Udsigten til en reel Belønning; eller ogsaa maa vort Land være lyksaliggjort med en overstrømmende Mængde af borgerlige Fortjenester, som det er Samfundets Pligt at fremhæve ved extraordinære Dydsgaver.

Som en faktisk Oplysning ville vi tilslut tilføie, at den Pokal, som har foranlediget dette Hjertesuk, blev givet som 1ste Præmie ved Væddeløbet paa Gardermoen i forr. Maaned. Den er forfærdiget af Guldsmed Thune.

En Trækirke.

Man har forgjæves søgt andetsteds at finde Tilknytningspunkter til den eiendommelige Stil, som i Tiden fra Christendommens Indførelse og til henimod Reformationen udviklede sig i Norges mest affides liggende Dalfører, og hvis mærkeligste Frembringelse vare hine forunderlige Trækirker, gjennem hvis fantastiske Former og indviklede Sammensætning der gaar en organisk Lov saa streng, som nogensinde den mest udviklede Stil har hvilet paa.

Hist og her finder man vel endnu enkelte af de Trækirker, som i Middelalderen ikke synes at have været sjeldne i de mere skovrige Trakter. I Strøget ligefra Theiss's Bredder og op i Schlesien finder man et ikke ringe Antal af dem, og med sine fremspringende Tage og sine Svalgange — lop — med sine særskilt staaende Klokketaarne, hvis Vægge ofte ere prydede med udskaarne Zirater, kunde det synes, som om de maatte frembyde ikke faa Analogier med vore gamle Stavekirker, naar det ikke var, at de efter de Tegninger, der ere komne os for Øie, synes at røbe et meget lavere kunstnerisk Standpunkt. Imidlertid vilde det være af særdeles Interesse, om dette Punkt kunde drages ind under nærmere Undersøgelse*).

Efter Viollet-le-Ducs udmærkede Dictionnaire meddele vi idag Afbildning af en Trækirke, hvor det ikke er uden Interesse at forfølge den med vore Stavekirker beslægtede Byggemaade.

Forf. ytrer sig som følger: „Man ser endnu i Faubourg Cronceus i Troyes et Kapel indviet til St. Giles, der helt og holdent er af Træ, og som skriver sig fra den anden Halvdel af det 14de Aarh. Denne Bygning, der ved senere Tilsætninger har tabt noget af sin Eiendommelighed, bestod af en eneste Skib, der endnu er bevaret i sin oprindelige Tilstand, og som løber ud i en firesidet Korafslutning. Vi meddele under Fig. 1 A Grundridset og B Tversnittet af denne lille Bygning. Hele Konstruktionen bestaar i en Række Stolper, der forneden hvile i en Række Bjelker; i Toppen bindes de atter sammen i en lignende, og to Rækker Tverbjelker knytte sig tvers over Bygningen. Fig. 2 giver under A det geometriske Oprids af Tverbjelkernes Sammenføining med Stolperne og den dobbelte Afstiver; B er en perspektivisk Afbildning af et af Sidevæggenes Afsnit med Vinduet og den øverste sammenbindende Bjelke med sit Listværk. Man ser, med hvilken Omhu Tømmerarbeidet i denne beskedne Bygning er udført, og hvorledes Dekorationen træder simpelt og ligefrem ud af Konstruktionen. Der er ingen Kalkpuds, der skulde give det Udseende af en Stenbygning; derfor har ogsaa Træet, der paa begge Sider er ubedækket mod Luften, nu holdt sig i fire hundrede Aar."

*) I den ny (4de) Udgave (1863) af H. Ottes Handbuch der kirchlichen Kunst-Archæologi, S. 26, findes mere detaillerede Oplysninger om disse Bygninger. Smlgn. Nord. Univ. Tidskrift I. 196.

Fra alle Lande.

Da Anmelderen for Tiden opholder sig i Baden-Baden, Oplagsstedet for den høiere Sladder, ser han sig idag istand til at levere en Ragout af Nyt, som med lidt god Villie endogsaa kan tages for politisk Nyt.

Huslig Tvist afgjordes i gamle Dage mellem fire Vægge, selv naar det var Potentater, der kivedes; i vore Dage annammes den strax af Aviserne. Saaledes har Europa erfaret, at en høi Dame, der for et Par Aar siden gjorde en barsk Høstreise til Skotland, nu af samme Grund er forvist til et tydsk

Den ny Børsbygning i Throndhjem.

lidet Badested, Schwalbach, hvor hun bader og modtager høie Besøg under Navn af Comtesse de Pierrefonds. I sit Hjem heder den høie Dame Keiserinde Eugenie og bor i Tuillerierne. Der er blevet Liv i det lille Rede, Schwalbach, i denne Sommer. Først var Keiserinden af Rusland der, avec tout le tremblement, det vil sige hendes hele larmende Hofstat; saa kom den store, ubegribelige Begivenhed, at de Franskes Keiser sender sin Gemalinde, som virkelig er syg, til Schwalbach i September og Oktober, hvor de fugtige Taager ligge over Dalen, og alle tydske Læger sende sine Patienter derfra til de solbeskinnede Sletter. Man gjætter paa alle mulige Grunde. Den huslige Tvist er utvivlsom, men man kunde fundet et sundere Forvisningssted i Frankrig selv, hvor der er fuldtop af berømte Kilder, som franske Læger sætte langt over de tydske. Den kloge Keiser formenes at have havt andre Hensigter med at sende den gratiøse Dame til Tydskland; hun er ikke meget klog, men overordentlig insinuant, og kan bedre end Nogen lære en Lektie og recitere efter, hvad der bliver hende lært. Kronede Hoveder have gaaet ud og ind hos hende. Først kom Hertugen af Nassau. Der var ikke Stort at vinde for Frankrig; men saa kom Keiseren af Rusland, og hvad forlangte man vel der? Intet mindre end Amnesti for Polen. Dette er et Faktum, som Anmelderen har fra selve Hofverdenen. I Privatkredse drøftes det daglig, og man finder den høie Dame høist indiskret, at kaste en saadan Kanonkugle lige mod sin fredelige Gjæsts Pande. Hvad kunde han vel svare, naar saa insinuante Læber bade? Han skal have stammet og befundet sig ilde. Noget bestemt Løfte blev ikke givet, men man skiltes varmt og har store Forhaabninger for Polen. Saa kom den tungvindte Dronning af Holland, som ikke var af politisk Betydning, og saa den allervigtigste af Alle: Kongen af Preussen, hvis Besøg dog blot varede i tre Kvarter. Intet er bekjendt om Resultaterne af disse Kvarter, men Ingen drager i Tvivl, at den vel instruerede Dame har benyttet Tiden. Østerrig er lidt i Unaade, saa Erkehertug Stephan, der var den følgende høie Gjæst, afkortede sit Besøg. Næste Dag begav Comtesse de Pierrefonds sig i dybeste Inkognito til Wiesbaden i en almindelig Vogn uden Livre. Hun spadserede med sin smukke Hofdame, Mlle. Bouret, paa Promenaden fra Kl. 7 til 8 Aften, gjorde nogle smaa Indkjøb i Butikerne og vakte saalidt Opsigt i den overfyldte Badeverden, at selv Politiet først erfarede, at den høie Naboerske havde været i Wiesbaden, da hun allerede var borte igjen. I Schwalbach gaar hun paa Promenaden i almindelig Sommerdragt og rund Hat, altid med en liden Stok i Haanden. Hendes sygelige Bleghed vækker Alles Sympathi; hun afhjælper al den Nød omkring sig, som kommer til hendes Kundskab, og besvarer enhver Hilsen, selv af den mest Uanseelige, med sit gode, milde Smil. Dette Smil er det, der virkelig har vundet hende Hjerter, skjønt man i hendes Land ikke tillægger hende store Kvaliteter, hverken Aandens eller Hjertets; hun er i høieste Grad bigot, og dette er Kilden til Feiderne med den høie Gemal. Den bigotte Kvinde er de antike Tiders Furie. I vore Dage gjør hun en Skjærsild af sit Hjem og korsfæster daglig sin Mand af lutter Christenkjærlighed; paa Thronen kan hun blot ty til Jeremiader, men Jeremias's Lamentationer skulle være spage mod dette spanske Bigotteries. Det høie Keiserpar ventes nu til Baden-Baden; alle Hotelværter jubilere, da der vil vanke stor Tilstrømning af Reisende. Selv officielle Blade melde, at det er en afgjort Sag, at her skal være Fyrstemøde først i Oktober. Dronning Augusta af Preussen er allerede daglig at se paa Promenaden, først Kl. 8 om Morgenen tilfods med en Hofdame og en Lakai i sort Livre bagefter sig.

og saa igjen om Eftermiddagen. Hun er altid prægtig, i klæbende Sommerdragter og rund Hat, men hun ser sjelden egentlig tækkelig ud, hun har et haardt Ansigt; saadanne Dronninger af Guds Naade, der saa smaat tro sig Guder, burde fødes med en dertil svarende personlig Nimbus; affort sin Prunk, vilde denne Dronning sættes selv den tarveligste Nimbus. Den hele franske Keiserslægt er paa Reiser. Prinds Napoleon har med Gemalinde begivet sig til sin Villa ved Genfersøen, hvor han agter at opholde sig nogle Uger. Den saakaldte „røde Prinds" siges at blive mindre og mindre rød i enhver Forstand. Den lille, fine Prindsesse Clotilde, der halv ser ud som et Barn, har forstaaet at sætte sig i Respekt hos en af de mindst respektfulde Kavallerer, der have levet ved et fransk Hof. Dette er en Triumf for os, der altid have paastaaet, at selv i Paris gives ingen Indflydelse saa mægtig som den, der øves af de Gode, de Rene. Prindsesse Clotilde er en Ære for sit Kjøn, ædel, fin og klog; ved et løst henkastet Ord forstaar hun diktatorisk at holde Orden ved sit Bord, saa de Scener, der havde bragt Prinds Napoleon i ondt Ry, aldrig mere forefalde. At hun skal have omvendt „den røde Prinds" til hellig Frygt for Paven, synes mindre troligt. At den unge Moder, der har to udøbte Sønner, som hun ikke kan faa optagne i Kirken, for Hans Hellighed ser mindre skjævt til hendes kongelige Fader, Victor Emmanuel, skjælver for Paven, er naturligt, men den røde Prinds har aldrig syntes os at være af frygtsom Bonitet. Prinds Murat er med sin Familie paa Veien til Jerusalem, og den yndige Prindsesse Anna har saaledes i nogen Tid Ro for Friere. Man siger, at Prinds Humbert af Italien, denne Don Juan af Profession, har saaret hendes Hjerte. Gud Amor, der ellers blot pleier at saare kommune Menneskehjerter, har denne Sommer kaaret sig allerhøieste Hjerter til sin Bues Maal, og Myrten snor sig allerede til Krandse ved mere end et Hof. Ung-Bayern, den blege, svgelige Konge-Yngling, er allerede udkaaret af Dronning Isabella for Spaniens unge Datter; Georg, Grækernes Yngling, glæder for Rusland; Czar-Sønnen gaar til Danmark, for at hjemføre Prindsesse Dagmar, den deilige danske Rose, beilet til mangefold; i Gammel-England feire Prindsesse Helene og den ridderlige Elimar af Oldenburg sin Brudestands Sommerdage; hinsides det blaa Ocean beile to Orleans til Brasiliens Krone, for i en ny Verden at gjenerobre den Herskerthrone, de mistede i den gamle. Det er ogsaa paatide at tænke paa en Gemalinde for le prince imperial, Frankrigs Eneste, thi han har alt fyldt otte Aar og er forlængst Korporal; man har derfor Øinene vendt paa Spanien, hans Moders Land.

Konventionen mellem Frankrig og Italien er naturligvis det staaende Thema i alle Kredse. De bedst Underrettede ville vide, at hemmelige Lægeberetninger fra Rom om Pavens virkelige Befindende har fremkaldt den. Keiseren, siges det, har villet forekomme et nyt Udbrud af den italienske Revolution i det Dieblik, den pavelige Stol pludselig skulde blive ledig. Den gamle Mand er vendt tilbage til Rom fra sine landlige Glæder, og har nylig en Dag gaaet tilfods paa Corso, trods al pavelig Skik og Anstand, for at vise sine Romere, hvor frisk han er.

Efter at man saa længe blot har hørt tale om Krig, tales der nu ligesaa ivrigt om Fred og gode Dage, først og fremst almindelig Afvæbning. Endnu er i Europa tre Millioner Soldater under Vaaben, altsaa tre Millioner Mænd frarevne deres Familier, Handelen og Industrien, og som koste Europa 6 — siger og skriver sex — Millioner Francs daglig; enhver Læser kan selv være Regnemester og regne efter, hvormeget dette er i norske Penge, naar 1 Fr. er omtrent 21 norske Skilling. Føi hertil, hvad der udgives i Arsenaler og paa Værksteder, og udregn saa, hvad den bevæbnede Fred har kostet den nuværende Generation. Hvormange Skoler, Hospitaler og Fabrikker kunde der ikke reises for disse sex Millioner daglig? I et eneste Aar maatte jo Pauperismen kunne forsvinde, Jorden maatte kunne bære hundredefold, naar alle de Skatte pleiedes ømt, der nu slumre i dens Skjød; Havene vilde fures af Skibe, der bragte Industriens Produkter til de trygge Havne. Frankrigs Militærudgifter beløbe sig aarlig til to Tredieparter af Statsindtægterne, Preussens til tre Fjerdeparter, Ruslands mere end tre Fjerdeparter, Danmarks syv Tolvteparter, og Italiens Militærudgifter overgaa Statsindtægterne. Overalt hjælper man sig ved Laan, om hvilket Hjælpemiddel den kloge Statsmand Colbert sagde: „Man ved, hvorledes man kommer ind paa den Vei, men man ved aldrig, hvorledes man kommer ud af den igjen."

Victor Hugo har været tre Dage i Baden i dybeste Inkognito som en anden Potentat. Han har hverken værdiget at vise sig paa Promenaden eller i Theatret, hvorimod han, naar den travle Verden sov, optog en Mængde Noter, der sandsynligvis ville komme den læsende Verden tilgode. Herfra gik han til Brüssel, for at overvære Nationalfestlighederne. Festprogrammet ligger for os, og det hører iaar til de magre Køer. Den fedeste Bid var, at Nadar vilde gaa tilveirs igjen, uanset Ulykken i Hannover, og derom udstedt til Universet følgende Erklæring: „Saalænge der er Gas over mig og Jord under mig, gaar jeg tilveirs, indtil mit Maal er naaet." Veiret forhindrede ham fra at gaa op selve Festdagen, den 22de September; derimod vankede der National-Belønninger af al Art. En femaarig Gut fik Tapperheds-Medaillen i Guld, for med Livsfare at have baaret ud af et Kammer, der stod i Flammer, sin sex Maaneder gamle Broder, som sov i sin Vugge, da den kjække Gut opdagede Ilden. Om Aftenen opførtes et Feestykke, „Djævelens syv Slotte", som i Paris forrykkede alle Hoveder. Om det er de rige, sølverne og gyldne Gevandter, de prægtige Dekorationer, de mange komiske Intermezzoer eller Stykkets Moral, der saaledes bevæge Masserne, maa henstaa uafgjort. Den hele franske Befolkning sværmer for disse Feestykker, alle Blade melde om denne Flitters Herlighed, om den bengalske Ild, om Papirslottenes Pragt, og høiest af Alle tale de Blade, der skjænde oftest og mest over den franske Literaturs Forfald og den offentlige Smags Forkjerthed. De syv Djævelens Slotte ere de syv Kardinalsynder, i hvilke Satan fører fromme Pilgrime, der beskyttes af en Engel, Helvede tiltrods. To af Pilgrimene ere Dyden selv, de andre bide mere og mindre i den forbudne Frugt. Igaaraftes spilledes i Paris et Stykke af Racine og to af Molière, tilsammen elleve Akter; man maa tage det igjen i Kvantiteten, thi de første af Theatre français's Skuespillere ere her i Baden-Baden, hvor Anmelderen igjen falder i Staver over denne Maade at spille den egentlige Komedie paa. Vi hjemme lægger ikke saameget Mærke til den overordentlige Forskjel, der er i de forskjellige Stænders Maade at være paa, fordi Klasserne hos os ikke staa saa skarpt mod hinanden. I Frankrig er Forskjellen uhyre; den bestaar ikke i, at den Ene har stram Ryg og den Anden krum, men i Udtryksmaade, Væsen, Gang, kort i Alt, hvad der danner Personligheden. Denne Personlighed er det, som studeres gjennem alle Klasser og gjengives til et Mesterskab, som udelukker al Tanke om, at det er Komediespil, man ser. Iaften opføres Drac, Skuespil af George Sand, hvorom man gjør sig store Forventninger. Den vel belæste Læser maa selv udfinde, hvad Drac vil sige. Anmelderen ved det ikke.*)

Nekrolog.

(Professor Rudolf Keyser.)

Den 8de Oktober døde Professor Rudolf Keyser. Han var den ældste og sidstlevende af de Mænd, der saa at sige grundede den nye norske historiske Skole, og blandt hvem han var den egentlige Hovedrepræsentant ved den i „Samlingerne til det norske Folks Sprog og Historie" indførte Afhandling „om Nordmændenes Herkomst og Folkeslægtskab." Keyser var nemlig født 1803, paa Aarets første Dag, medens Chr. Lange, der døde 1861, og P. A. Munch, der døde 1863, og som begge stode i et vist Lærlingsforhold til ham, vare fødte i Aaret 1810. Af Mænd, der samtidigen med disse, men fornemmelig i mindre eller specielle Arbeider have virket for Fædrelandets Historie og bidraget til at vække Sandsen for denne og fremme Kjendskabet til Fortidens Tilstande og Personer, leve vistnok endnu Tvende, begge ældre end nogen af hine Tre, nemlig Gerhard Munthe og Andreas Faye. Men Munthe, nu henved 70 Aar gammel, har for over tyve Aar siden paa Grund af Dienſvaghed maattet opgive alle literære Sysler, og Faye, nu over 62 Aar gammel, tør herefter mindre end tidligere paaregnes at ville levere mere fremtrædende historisk-kritiske Arbeider, om han end med sin varme og priselige Interesse for Fædrelandets Minder og Historie monne vedblive at forøge Antallet af de historiske Populærskrifter og fortjenstlige personalhistoriske Materialsamlinger, hvoraf der allerede foreligger saa mange fra hans Haand. Men om end Keyser, ligesom hans egentligste videnskabelige Aandsfæller, bortkaldtes i en lidet fremrykket Alder, kan dog Døden ikke for hans Vedkommende, saaledes som Tilfældet med Munch og Lange, siges at have afbrudt en Virksomhed, der ellers vilde kommet Videnskaben tilgode. Lige fra den Tid, han i 1861 søgte sin Afsked som Universitetslærer, har han nemlig paa Grund af stadig tiltagende Svagelighed været hindret fra saagodtsom alt anstrængende Aands-Arbeide, og derfor kunde det fra Embedsforretningerne vundne Otium ikke anvendes i den Retning, han vistnok selv havde ønsket og Publikum haabet. Hans omhyggeligt udarbeidede Forelæsninger over Fædrelandets Historie, dets Literatur og de indre Tilstande i Middelalderen, hvis Udgivelse i Trykken er bleven imødeseet med en saa oprigtig og utaalmodig Længsel, henligge saaledes fremdeles i Manuskript. Om Beskaffenheden og Vigtigheden af disse vil man kunne gjøre sig et Begreb saavel efter de af Andenmand saa at sige i Flæng tagne og i Trykken udgivne Brudstykker, som især naar man betænker, at hans Norges Kirkehistorie, der er anseet som et Mesterværk baade blandt Landsmænd og i Broderrigerne, ialfald for første Dels Vedkommende væsentlig kun er hans Forelæsninger, saaledes som han havde holdt dem, og som kun Tilhøreres og Andres indtrængende Opfordringer omsider havde formaaet den beskedne Forfatter til at lade udgaa i Trykken. Men hvad Keyser paa Grund af sine strenge Fordringer til egne Arbeider, en overdreven Ængstelse som Forfatter og Mangel paa ansporende literær Ærgjerrighed samt endelig en nedbrudt Sundhed saa at sige har forholdt Literaturen, vil og bør vistnok efter hans Død tilflyde denne. Thi netop den Omhyggelighed og literære Afsluttethed, hvormed han udarbeidede sine Forelæsninger, vil gjøre det muligt, ja maaske endog let for Andenmand at udgive dem i Trykken. Først derved blive de den dannede Almenheds fulde Aandseiendom, først da ville de rige Frugter af anstrængt Granskning, som deri er nedlagt, fuldtud udnyttes og nydes. Ved en saadan Udgivelse af Keysers efterladte Arbeider turde det vise sig, at han langtfra som Forfatter har været saa „uproduktiv" som man idetmindste indtil Udgivelsen af Norges Kirkehistorie antog ham for, — om han end stod vidt tilbage for sin Kollega P. A. Munch, der, som man ved, var et Vidunder i denne Henseende. Keysers Maade at arbeide paa maatte nødvendigvis, endog med lige Flid og Arbeidsdygtighed, kvantitativt taget, give et langt mindre literært Udbytte end Munchs; thi han gjennemarbeidede atter og atter en Materie, endog inden han foredrog den for sine Tilhørere, — ikke at tale om, hvor noget skulde udgives i Trykken, medens derimod Munch skred til Trykningen saa at sige i samme Dieblik, han havde besluttet sig til at ville bearbeide en Materie, og lod det dryppende Manuskript stumpevis gaa til Sætteren, for ofte senere at lade det allerede Satte i Korrekturen gjennemgaa en ny Bearbeidelse. Paa den Maade, vil man se, kunde en Mand som Keyser ikke levere Halvparten saamange Bøger som Munch, om han end havde arbeidet dobbelt saa hurtigt som han. Hovedtyngden ved Keysers Fortjenester har dog ikke saameget ligget i hans literære Arbeider, som i hans Embedsgjerning. Hans Forelæsninger med deres i mange Retninger vækkende Impulser have været af den overordentligste Betydning for Nationens hele Aandsliv. Ligemeget ved sin omhyggelige Behandling af Fædrelandets ældre Historie med dets forskjellige Hjælpevidenskaber og ved den Ufortrødenhed, hvormed han for en stadigt stigende Tilhørerkreds foredrog vort Oldsprog, som han ved et længere Ophold paa Island nøie havde studeret, har han bidraget til Kjendskab og Kjærlighed til Forfædrenes Liv og Historie og til Styrkelse af en sund og sand national Bevidsthed. Selv en Repræsentant for den største Beskedenhed og Humanitet og fremmed for al snæverhjertet Egoisme, har Keyser, paa samme Tid som han styrkede denne Bevidsthed ved sin blotte Personlighed, ligesom været en Værn mod den blinde nationale Selvforgudelse, som allerede havde stukket Hovedet iveiret, dengang han optraadte som Lærer, uden at de ivrigste Kjæmpere for det „Norske" og det „Nationale" havde nogensomhelst klar Forestilling om hvori begges Væsen egentligen laa. Istedetfor en løs eller æsthetiserende Methode og en Flyden paa Floskler har han i Alt stillet den omhyggeligste kritiske Prøvelse og en nøktern pragmatisk Fremstilling, hvorved vel hans egen Mening om en Sag ytres, men stadigt trædende beskedent i Baggrunden, som den muligens feilagtige, hvor ubestridelig begrundet den end forresten monne være. Denne omhyggelige Drøftelse af en Sag og den beskedne Formening, hvori Resultat fremsættes, havde ellers for Keysers Vedkommende den Følge, som han ved sin Læremethode mest søgte at fjerne, at man ubetinget troede paa ham og hans Udsagn, og at han altsaa i Alt kom til at gjælde, for hvad han nødigst vilde være, en inappellabel Autoritet. Men saa vildledende, som Authoriteter i Videnskaben ellers kunne blive, saa lidet skadelig var den almindelige blinde Tro til hans Ord og Udsagn. Den var kun Udtrykket af en Tillid, der aldrig skulde blive skuffet, ialfald ikke udover de knappeste Grændser, hvortil den menneskelige Svaghed for at feile nødvendigvis maa føre. Der kan saaledes med Sandhed siges, at der mellem Keyser og hans Lærlinger har bestaaet det skjønneste og inderligste Forhold, som Lærer og Discipel imellem er tænkelig. Og den almindelige Tillid og Hengivenhed, hvormed han omfattedes af sine Lærlinger, har ligesom forplantet sig til det store Publikum, saaledes at vel faa eller ingen Videnskabsmænd hos os i alle Stykker har nydt en saadan Tillid og Agtelse, som den Keyser gjennem hele sit Liv kunde glæde sig ved, og som var lige uforandret til hans Død.

*) Svarer omtrent til vor Nisse. S. A.

Norge.

Christiania den 15de Oktober.

Norsk Hovedjernbane (Eidsvoldsbanen) kan for det med August Maaned udløbne Driftsaar give de norske uprioriterede Aktiehavere 4 pCt. Udbytte, altsaa mere end det Dobbelte af det sædvanlige. Endda haves nogle Tusinder i Behold til Bygning af ny Bro over Lerelven. De engelske Aktier har, som bekjendt, Ret til 5 pCt. Udbytte, forinden Noget falder paa de norske.

— Landets ældste Dommer for Tiden, den 80aarige Sorenskriver Ellefsen i Folloug, har i denne Høst feiret Halvhundredeaarsdagen efter sin Udnævnelse til det Embede, han endnu forestaar. Deputerede fra Sorenskriveriets forskjellige Formandskaber, med Veiinspektør Erlandsen som Ordfører, udtalte ved denne Leilighed sin Anerkjendelse af Sorenskriverens Færd som Embedsmand og overrakte ham som et synligt Tegn herpaa en Flaskeopsats af Sølv.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 43.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 23. Oktober 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Poul Steenstrup,

en af de faa Eidsvoldsmænd, som endnu vare tilbage, var født paa Hovedgaarden Kjeldkjær ved Veile d. 10de December 1772 som Søn af Proprietær og Landvæsenskommissær Hans Severin S. og Charlotte Sophie Resen. I den første Tid efter at han i 1790 var bleven dimitteret fra Koldings Skole og havde taget sin Studenterexamen, lagde han sig efter Medicin, som han dog snart ombyttede med Naturvidenskaberne. Da han i 1797 var kommen til Kongsberg som Hovmester for en Søn af Carsten Anker, der skulde besøge den derværende Latinskole, fuldendte han selv sine Studier ved Bergseminariet og tog i Aaret 1800 Bergexamen med bedste Karakter. I Aarene 1802—4 foretog han med offentlig Understøttelse en videnskabelig Reise til flere mellemeuropæiske Bergværker og blev i 1808 sat i Spidsen for det Jernværk, som da oprettedes paa Kongsberg, og til hvilket han efter Regjeringens Opfordring havde udarbeidet Forslag. Den 13de Juni 1811 blev han udnævnt til Bergmester, senere til Direktør og forestod nu i de paafølgende Aar Anlægget af et Uldmanufaktur. Efter Jernværkets Salg i 1824 begav Steenstrup sig til Sverrig, hvor daværende Kong Karl Johan overdrog ham at undersøge Jernværkerne Selet og Gellivare, hans Majestæts private Eiendom, og udarbeide et Forslag til deres hensigtsmæssigste Drift. Først i 1833 traadte han atter i Statens Tjeneste som første Sølvværksdirektør, en Stilling, fra hvilken han imidlertid atter traadte tilbage d. 23de December 1839. Han havde som Deputeret fra Kongsberg deltaget i Rigsforsamlingen paa Eidsvold og Storthingene 1814 og 1824. Han døde den 9de Oktober.

„Af sit livlige Gemyt," — saaledes karaktiserer hans Biograf i Eidsvoldsgalleriet ham, — „bragtes han ofte til at gribe fat, endnu inden Forholdene og de mødende Vanskeligheder vare prøvede med koldt Overlæg, og saaledes maatte Verden mere end en Gang berede ham Skuffelse. — — Hjertet og Følelsen var det Raadende hos ham og trængte Klogskabens Hensyn tilside. Denne Dom har ogsaa Grev Wedel-Jarlsberg udtalt i et Brev til Steenstrup. „Jeg ærer og elsker", siger Wedel, „dit fortræffelige Hjerte, der harmes over al Uret og oprøres ved Tanken om Nederdrægtighed; jeg beundrer dine virkelige Talenter; men jeg kan ikke nægte, at jeg ofte ønsker dig en god Portion mere Livsklogskab."

Opdraget under Indflydelsen af den franske Revolutions Ideer og en Ungdomsven af den landsforviste Malte-Brun, havde Steenstrup i Politiken som i Tænkningen tilegnet sig hin Tids liberale Synsmaader med den ham egne Enthusiasme, og han gjorde disse Ideer gjældende ved Forfattelsen af vor Constitution og bevarede dem under sit følgende Livs vexlende Skjæbner."

Hundrede Aars Kamp mod Dødsstraffen.

(Af F. Holtzendorff).

II.

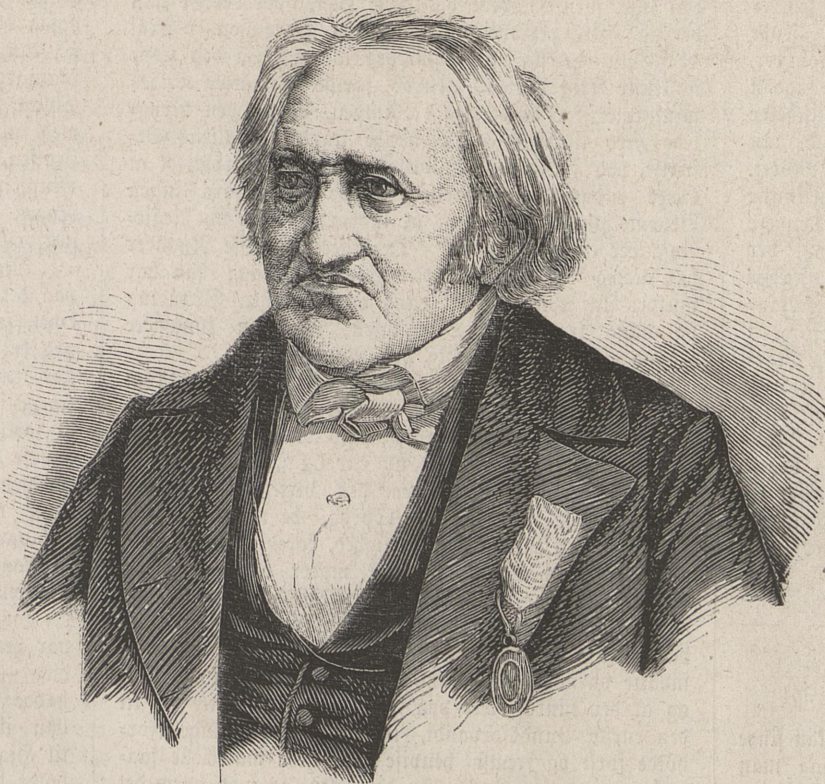
Hundrede Aars Historie har bekræftet alt, hvad Beccaria forudsagde om Dødsstraffens Undværlighed. Med langsomme, men sikre Skridt nærmer Menneskeheden sig det Maal, han opstillede for den. Ingen Lovgivning i Europa og Amerika, ingen Stat er forbleven uberørt af Angrebene paa Dødsstraffen. Allerede har vi erkjendt den uimodsigelige Sandhed, at fremadskridende Mildhed i Straffene har havt til Følge en Formindskelse af de større Forbrydelsers Antal.

Allerede det forrige Aarhundrede saa Begyndelsen til en Opfyldelse af de Fordringer, Beccaria havde stillet. I Toscana blev Dødsstraffen afskaffet i 1789, indtil Skrækken for den franske Revolution gjorde de Styrende ængstelige for deres egen Sikkerhed og trængte den rolige Overveielse tilbage. Sytti Aar senere afskaffedes den imidlertid paanyt, og mere og mere synes dette Exempel at finde Efterligning i det øvrige Italien. Talrige Foreninger og Blade saavelsom et Tidsskrift, der ledes af Professor Ellero specielt i dette Øiemed, agitere for Dødsstraffens Afskaffelse. Pisanelli, den nuværende Justitsminister*) fremkom for flere Aar siden i Neapel med et Forslag i denne Retning, og som Bundsforvandt staar hans Landsmand, den neapolitanske Professor Pessina, ham bi.

Ved Begyndelsen af den store Revolution erklærede Frankrig, at det vilde opgive Dødsstraffen. Robespierre og Marat istemte det Raab, som dengang hævede sig. Med blodige Bogstaver opstillede Code Napoleon (1810) sine Trudsler for et Folk, der havde berust sig i Berømmelse. Langsomt og efterhaanden vaagnede endelig efter 1830 ogsaa i Frankrig den almindelige Bevidsthed. En Lov af 1832 tillod selv ved Dødsforbrydelser, af hvilke Code pénal opregnede 39, Dommere og Jurymænd en mildere Fortolkning. Under den kortvarige franske Republik afskaffedes Dødsstraffen for politiske Forbrydelser, en Forbedring, som Guizot allerede under Bourbonerne havde bragt paa Bane; men den ny Imperator søgte atter i Dødsstraffen Beskyttelse mod Attentater. Skal Orsinis Skygge blive den sidste, der omsvæver Keiserens Throne? Sikkerlig er Frygt alene ikke den Klippe, hvorpaa et nyt Dynasti bygges.

Intetsteds var Troen paa de gode Virkninger af Dødsstraffen almindeligere og fastere end i England. Blackstone, som i 1765 formanede til Mildhed, havde talt for døve Øren. Endnu ved Slutningen af forrige Aarhundrede talte man 242 forskjellige Tilfælde, i hvilke Dødsdommen kunde fældes. Og alligevel vidste man allerede dengang, at ved ingen Leilighed blev der begaaet saamange Tyverier, som blandt den Folkemasse, der overvar Henrettelserne. Men ogsaa i England vakte Beccarias Optræden Eftertanke. Lord Mansfield, Bentham og Sir Samuel Romilly virkede i hans Aand; der debatteredes i Parliamentet og stiftedes Foreninger. Ethvert Skridt, som blev gjort i denne Retning, viste, at man havde lagt altformegen Vægt paa den afskrækkende Magt, der skulde ligge i Henrettelserne. Af hin talløse Mængde Forbrydelser, som man før havde straffet med Døden, blev kun tvende staaende igjen: Mord og Høiforræderi. Ogsaa disse sidste Levninger ville forsvinde, saasnart Dannelse og Sædelighed faar trængt ned i de lavere Lag af et Folk, der vel besidder politisk Frihed, men ingenlunde dybere Dannelse. Sjelden fældes der nu en Dødsdom, uden at den almindelige Misbilligelse lader sig høre, eller der fremkommer Ansøgninger om Benaadning fra Personer, der staa udenfor Sagen. Dødsstraffens Modstandere i England kunne støtte sig paa den værdifulde Erfaring, at de statistiske Tabeller ikke vise nogen Forøgelse i Antallet af de Forbrydelser, for hvilke Dødsstraffen er bleven afskaffet. Heri ligger det eftertrykkeligste Bevis for England, hvis Statsmænd med Forkjærlighed pleie at tage Hensyn til det Nyttige. Lignende Erfaringer frembyde de nordamerikanske Stater. Efterat Livingstone med Iver har bekjæmpet Dødsstraffen, har nylig flere Stater afskaffet den uden Skade for den almindelige Retssikkerhed. Det, som saavel i England som i Nordamerika fortjener en særdeles Opmærksomhed, er den Omstændighed, at Dødsstraffens Modstandere indse Nødvendigheden af at gaa den Vei, som Beccaria har betraadt, afføre Angrebet dets lærde Klædebon, gjøre det til en Gemytssag, og vinde alle Dannedes Deltagelse for det. Medens det ellers er sjeldent nok, at man i Lovgivningsspørgsmaal tager Hensyn til Folkets og især de lavere Klassers Villie, hører man ofte, naar det gjælder at forsvare Dødsstraffen, den Grund anført, at „Folket" fordrer den og anser den for retfærdig. Denne Vildfarelse kan man først da faa udryddet, naar enhver dannet Mand foranlediges til selv alvorlig at

*) før den 23de September.

Poul Steenstrup.

overveie Retfærdigheden af Dødsstraffen, og uden Frygt udtale den Overbevisning, han gjennem samvittighedsfuld Granskning er kommen til. Det veiede tungt i Vægtskaalen, da Florents's Befolkning i Begyndelsen af dette Aarhundrede, da Dødsstraffen igjen var indført, ved en forestaaende Henrettelse forlod Gaderne, tilhyllede Vinduerne og lukkede alle Butikker, for at Ingen skulde være Vidne til det blodige Skuespil.

Ogsaa i Belgien har der dannet sig et særeget Selskab med det Maal, at virke til Dødsstraffens Afskaffelse og det har i dette Oiemed grundlagt et Tidsskrift, i hvilket især Professorerne Thonissen i Louvain og Nypels i Lüttich har virket. At arbeide med saadanne Midler, det er en smuk og ædel Opgave, der kan være vis paa at bringe det til noget. Folkesamfundenes Retsforholde lade sig ikke bestemme af enkelte Individers Villie, om disse end ere nok saa fremragende. Hvad hjalp det, at Keiserinderne Elisabeth og Katharina af Rusland erklærede sig for Modstandere af Dødsstraffen? Russiske Domstole dekreterede saadanne Pryglestraffe, at Døden blev den nødvendige Følge af deres Udførelse.

I Henseende til Tydskland maa man rigtignok indrømme, at Ophævelsen af urimelige Straffe fra mange Sider ikke opfattes som et Menneskehedens og Retfærdighedens Anliggende, men som noget, der maa bedømmes fra det politiske Parti- og Magtstandpunkt. Saaledes var det med Pryglestraffen, og saaledes er det endnu paa mange Steder med Dødsstraffen, der af Mange betragtes som en Institution, ærværdig ved sin Ælde, helliget ved foregaaende Aarhundreders Tradition og uundværlig for at opretholde Regjeringens Autoritet. Ofte hører man endnu Dødsstraffen anbefalet af lærde Jurister med abstrakte Grunde, og den ydre Gjengjældelse anprist som Maalestokken for Strafferetspleien. Men Livet er mægtigere end den blotte Theori. Thi hvis Dødsstraffen virkelig var Noget, som Strafferetten ikke paa nogen Maade kunde undvære, Noget, som Retfærdigheden absolut fordrede, da vilde det være ubegribeligt, hvorfor i de fleste Tilfælde Statens Overhoved benytter den ham tilkommende Ret til at benaade den af Domstolene til Døden dømte Forbryder, og paa denne Maade gjør en Henrettelse til en Undtagelse. Saa stiller da Spørgsmaalet sig tilsidst i Korthed sammenfattet saaledes: Kan Staten, naar den vil følge Menneskelighedens ædlere og høiere Fordringer, give Afkald paa den Ret til at tilintetgjøre Menneskeliv, som den historisk taget har arvet, og som oprindelig er fremstaaet af Frygt og Hevn, uden at krænke sin Pligt til Selvopholdelse og til fredelig Orden i Samfundsforholdene?

Dette Spørgsmaal har udmærkede Videnskabsmænd besvaret med Ja. Medens Welcker, Gøtting og fornemmelig Berner har ført et efter vor Mening aldeles fyldestgjørende Bevis for, at Dødsstraffen ikke kan fordres fra Retfærdighedens Standpunkt, men snarere maa misbilliges, eftersom den ikke gjør den tilsigtede Nytte, har Mittermaier i 1862 i et Skrift, der sammenfatter alle saavel theoretiske som praktiske Sider af denne Gjenstand nedlagt sit rige Livs Erfaringer, sine Jagttagelser af næsten alle europæiske og transatlantiske Stater tilligemed statistiske Oplysninger om Dødsstraffen og de Forbrydelser, der rammes af den. I Størsteparten af de tydske Stater blev Dødsstraffen, efter at den i 1848 var bleven afskaffet, atter indført, endskjøndt Anhalt-Bernburg, Nassau, Oldenburg og Bremen leverer Beviset for, at man i disse Stater, der ikke kjende Dødsstraffen, kan lægge sig til Hvile lige rolig som der, hvor Skarpretterens Øxe truer Morderen. En saadan Vaklen, som Dødsstraffens Historie i dette Aarhundrede viser os Exempler paa i Toscana og Tydskland, kan ikke overraske Nogen og bør ikke berøve Nogen Modet. Det er de store Reformers Skjæbne, at de aldrig kunne iværksættes pludselig, uden indre Forberedelse og længere Modstand. Efter Forsynets Planer og den Lov, der leder Menneskehedens Udvikling, maa Sandheden aflægge Prøve paa sin Styrke paa den Modstand, den overvinder. Deri ligge de Vidundere, som Ideen udfører i Menneskehedens Historie, at den finder Apostler og Martyrer, fra en ringe Begyndelse bryder sig Vei gjennem Aartusinders Vaner og Fordomme, saa den tilsidst efter længe at have været den Forfulgte modtager sine Modstanderes Underkastelse. Naar vi se tilbage paa denne hundredeaarige Kamp, ere vi allerede nu berettigede til at erklære, at Antallet af Dødsstraffens Modstandere er tiltaget i den Grad, at den endelige Seier maa blive deres.

Maanedlig politisk Oversigt.

Hvor samvittighedsløst og ideforladt man end kan finde de senere Tiders politiske Liv, i en Ting maa man dog indrømme, at der er skeet en Forandring til det Bedre, og det er i den aabne Offentlighed, hvormed de diplomatiske Forhandlinger nu paa faa Undtagelser nær føres i Modsætning til en ikke meget fjern Tid, da enhver Statsmands Troesbekjendelse faldt sammen med Herman v. Bremens „qui nescit simulare nescit regnare.“ Selv den Mand, hvis Planers og Tankers Forborgenhed er alle politiske Sandsigeres Fortvivlelse, selv Manden i Tuillerierne, og kanske han allermest af alle Statsmænd, har altid ved ethvert større Skridt, han har staaet i Begreb med at tage, omhyggelig forberedt Offentligheden paa det, og dels gjennem halvofficielle Brochurer, dels ved egenhændige Breve forstaaet i den almindelige Mening at skaffe sig en Medvider og en mægtig Medarbeider. Hvor farligt det er at undlade at tilfredsstille denne Trang til en forberedende offentlig Diskussion, viste Begivenhederne i Turin den 23de September, da Efterretningen om den fransk-italienske Traktat af 15de September, ene og alene fordi den kom saa uforberedt og uventet, bragte selve den By ud af Fatning, som gjennem de mange og lange Prøvelsens Aar, der ere gaaede over Italien, hidtil altid havde bevaret en patriotisk Omtanke og prisværdig Besindighed.

Idet det italienske Ministerium traadte tilbage eller, som Forholdet nok i Grunden var, af Kongen blev anmodet om at træde tilbage, var dette saa langt fra at være et Skifte af Grundsætninger, at megetmere det ny Ministeriums første Handling var, fuldt ud at slutte sig til de styrtede Ministeres sidste Bedrift, Septembertraktaten, og man kan saaledes i denne lille Paladsrevolution kun se den hævnende Nemesis, der i Hemmelighed og underhaanden styrtede en Regjering, hvis ene og store Feil havde været, at den selv havde forhandlet Statens vigtigste Interesser i Hemmelighed og underhaanden. Det ny Ministerinm, der afløste Minghetti-Peruzzi's, har ingen politisk Nuance; det faar lade sig nøie med i den Henseende at tage Arv efter sine Forgjængere og igjen overantvorde denne ubeskaaret til den ny Regjering, som atter vil afløse det, saasnart det igjen bliver nødvendigt, at en virkelig Statsmand staar i Spidsen for Italiens Regjering. Alfonso Ferrero Marchese af Lamarmora, den ny Ministerpræsident, er Soldat, men ingen Politiker. Han er nu tredsindstyve Aar gammel og har staaet i Armeen siden 1823. I Uafhængighedskampen 1845 deltog han med Held; han var dengang Major; i 1848 rykkede han op til Brigadegeneral. I 1849 blev han af den daværende Ministerpræsident Alfieri sendt til Frankrig for at „faa fat i en General.“ Man havde givet ham tre Timers Varsel, før han skulde reise, og da han kom til Paris, maatte han vente i ti Dage paa sine Kreditiver. Saaledes gik idethele fjorten Dage tilspilde, medens den sardinske Arme manglede al øverste Ledelse. Marechal Bugeaud syntes tilbøielig til at modtage Tilbudet; Cavaignac modsatte sig dette, men overlod forresten alle de andre Generaler Valget; en af dem motiverede sit Afslag med at sige, at han havde seet en officiel Indberetning, i hvilken det hed, at Piemont ikke kunde raade over mere end 12,000 Mand. I et sidste Møde ytrede endelig General Cavaignac, efter hvad Lamarmora selv har berettet, efter en hel Del Omsvøb: „Vi ville ikke hidse Østerrige paa os, forat gjøre Jer en Fornøielse“, og saaledes mislykkedes denne Sendelse. Den 3die Novbr. samme Aar overtog han efter Carlo Albertos Thronfrasigelse Krigsministeriet, hvor han nu i Løbet af de følgende fem Aar skabte den lille, men veløvede og kjække Hær, hvis Ledelse han derpaa selv personlig overtog, da Sardinien i Mai 1855 sluttede sig til Krimexpeditionen. Da den sidste italienske Krig i 1859 udbrød, forlod han atter Krigsministeriet, for at deltage i Kampen, og da den berygtede Fred til Villafranca havde standset Italiens Befrielse paa Halvveien og bragt Cavour til forbitret at træde tilbage fra Styrelsen, havde Lamarmora ingen Betænkeligheder ved atter at indtræde i den ny Regjering, der afløste Cavour. De finere politiske Nuancer har aldrig været den kjække Generals Sag; han har hjulpet sin Konge og sit Land over mangen Brænding og villig traadt til Side igjen, naar en kyndigere Haand end hans lagde sig paa Roret.

De franske Troppers endelige Afmarsch fra Rom var nu allerede saa mange Gange omtalt som nærforestaaende, at det næsten var med Mistro, man modtog Efterretningen om, at nu endelig „Tidens Fylde“ var kommen. Dog, nu var den virkelig indtruffen. Det mere og mere bydende Sprog, de tydske Magter, stærke ved sin midlertidige Enighed, føre, den hensynsløse Foragt, hvormed Rusland møder ethvert Forsøg paa at standse det i dets Bersærkergang i Polen, den cyniske Ligegyldighed, hvormed England trækker sig tilbage fra Fastlandets politiske Interesser, — alt dette maatte varsle Frankrig om, at det stod saagodtsom alene, og at det kunde være paa Tide atter at slutte sig til den eneste Bundsforvandt, til hvem de naturlige Forholde først og fremst henvise det, hvis materielle saavelsom aandelige Interesser det deler, og med hvem det har sluttet Fostbroderskab paa hine Kamppladse, der danne Milepæle paa Veien henimod Italiens nationale Frigjørelse.

Den ene Del af Septembertraktaten, den, der bestemmer Residentsens midlertidige Henlæggelse til Florents, maa betragtes væsentlig som en ren strategisk Forholdsregel, hvorved Toskanas Hovedstad, der forsvares af Polinien og dækkes af Appeninerne, for større Sikkerheds Skyld sattes istedetfor det let tilgjængelige Turin, foran hvis Mure intet andet end et selv under de ugunstigste Forholde leveret Slag i aaben Mark kunde standse en fra det Venetianske i nogle faa Dage fremskudt østerrigsk Hær. Den anden Del af Traktaten gaar, som bekjendt, ud paa, at Frankrig i Løbet af to Aar drager sine Tropper ud af Kirkestaten, medens den pavelige Regjering i denne Tid selv kan organisere sin Styrelse og sin Hær, saaledes at den kan sikre sig indadtil, medens Italien forpligter sig til at standse ethvert Overgreb udenfra. Hvad der tilsigtes med denne Ordning, og hvorledes man paa denne Maade haaber at kunne forhindre et heftigt Sammenstød mellem den verdslige og den geistlige Autoritet, faar man et klart Begreb om ved atter at gjennemlæse det mærkelige Program, som den franske Keiser for over to Aar siden gav Omridsene af i sit Brev til Thouvenel af 20de Mai 1862. Den samme Tanke, der var den ledende ved Affattelsen af hint Aktstykke, har dets Forfatter holdt fast med saadan Klarhed, at det og den tvende Aar yngre Traktat synes konciperede i samme Time, under en og samme Overveielse.

Med den skarpe Sands for Betydningen af de historiske Traditioner, som den franske Keiser i saa høi Grad besidder, paapegede han i hint Brev Nødvendigheden af en Overgang imellem de diametriale Modsætninger: den nu existerende Kirkestat og en fri Kirke i en fri Stat, hvis Berettigelse sikkerlig Ingen hellere erkjender i Principet, end Keiseren, men som han indser ikke med et Trylleslag kan fremkaldes af de nu bestaaende Forholde. I det nævnte Brev udtaler han sig saaledes for, at den pavelige Regjering bør „anerkjende Municipaliteternes saavelsom Provindsernes Rettigheder i en saadan Udstrækning, at de paa en Maade komme til at regjere sig selv; da vilde Pavens Magt svæve i en høiere Sfære over Samfundets mere underordnede Interesser og frigjøre sig for det Ansvar, der stedse hviler tungt paa den, og som kun en stærk Regjering formaar at bære.“ Altsaa, Overgangen skulde ske gjennem Municipalforfatninger, hvorved den verdslige Magt lidt efter lidt løste sig fra den geistlige, indtil endelig Byerne af sig selv og som sine egne Herrer umærkelig sluttede sig nærmere og nærmere til den konstitutionelle Stat, der rundt om omgav dem, og fra hvis mægtige Tiltrækningskraft de da, selv berøvede sit sammenbindende Centrum, umuligt kunde frigjøre sig. Man ser, hvor sindrig denne Kombination er lagt, og hvor nøie de enkelte Led er sammenknyttede. Men hvor meget man end kan beundre denne beregnende Kløgt, er det dog let at forudse, at ogsaa denne Gang Begivenhederne selv, naar man først engang har løsnet den Lænke, der holdt dem tilbage, i sin utaalmodige Iver for at indhente det Forsømte ville springe over enkelte af disse Led og med et dristigt Greb omfatte Maalet. Ligesom det hele Italien, for at opnaa national Enhed, ikke behøvede at gjennemgaa den Udvikling, som Züricherfreden havde beredt det i en Føderativstat, men med engang greb det i et stærkt konstitutionelt Monarchi, saaledes er der Sandsynlighed for, at ogsaa dennegang al den franske Keisers Holdenigjen ikke vil kunne hindre Rom og det omliggende Distrikt fra, saasnart den sidste franske Soldat har indskibet sig i Civita vecchia, at afholde en almindelig Afstemning og med fuld Besindighed og Ro slutte sig til Kongeriget Italien, uden først at vente paa, at Paven gjennem Municipalforfatninger selv skulde løsne deres Baand, — Noget, som vistnok ogsaa vilde vise sig som et aldeles illusorisk Haab.

Nu, da man saaledes endelig kan se Slutningen paa det stedsevarende Brud paa Ikkeinterventionsprincipet, som har foreligget i den franske Okkupation, synes det næsten underligt, at denne abnorme Tilstand har kunnet vedvare saa længe. At Frankrig fastholdt sin Stilling i Kirkestaten før den sidste italienske Krig, er forklarligt nok; thi det kunde ikke ligge i dets Interesse at se østerrigske Tropper rykke ind og besætte Posterne i Vatikanet, Dagen efter at den trefarvede Fane var baaren bort derfra. Efter at det store Løsen var udtalt i 1859: „Italien frit til Adriaterhavet“, indtraadte der et underlig tvetydigt Forhold; det var ikke længere for Italienerne, Frankrig bevarede Rom; det syntes næsten, som om det var for sig selv. Det var her den samme Agtelse for de mellemliggende Stadier — eller, om man vil, den samme Feighed — der havde standset Keiseren paa hans Vei til Venedig, da han ikke vovede „at kalde den europæiske Revolution til Hjælp“, det var den samme Betænksomhed, som nu holdt ham tilbage fra at bryde overtvert med hele det klerikale Parti og kaste sig i Armene paa det moderne

Samfund. Han vilde derhos først være vis paa, at det Italien, til hvilket han overantvordede Rom, ogsaa virkelig havde Magt til at værne om denne dyrebare Gave baade mod Angreb udenfra og mod anarchiske Rørelser i det Indre.

Det var, som bemærket, den 20de Mai 1862, at de Franskes Keiser tilstillede sin daværende Udenrigsminister det Brev, vi have meddelt Hovedindholdet af; det skete umiddelbart efter at den italienske Regjering med Energi og Bestemthed havde standset en Bevægelse i Sarnico, der tilsigtede et Indfald i det italienske Tyrol; idetheletaget udfoldede Ministeriet Rattazzi, hvis Formand almindelig ansaaes for vel instrueret fra Paris, og hvis Udenrigsminister var en af de mest energiske Depescheskrivere, Italien har havt, en stor Virksomhed saavel for at konsolidere Kongerigets Stilling udadtil ved at skaffe det de udenlandske Magters Anerkjendelse, som for i det Indre at tilbagetrænge de selvraadige Bevægelser, som mere og mere begyndte at vise sig, og som endelig kulminerede og definitivt afsluttedes i Garibaldis sicilianske Tog, paa hvilket Dagen paa Aspromonte, hin ulykkelige 29de August, gjorde en saa smertelig Ende. Efter de dyre Ofre, som Italiens Erkjendtlighed her havde bragt Frankrig, var det ganske naturligt, at Udenrigsministeren Durando lod sig henrive til at tilstille den italienske Gesandt i Paris en Depesche (af 10de Setbr.), i hvilken han i saare lidet diplomatiske Udtryk gjorde Keiserens Regjering opmærksom paa, „at vel havde Loven denne Gang seiret, men de Frivilliges Løsen havde dog ikke været noget andet end det, som hver Dag viste sig som en uafviseligere Trang", Rom som Hovedstad. Fordringen om Roms Overleverelse til Italien var her stillet i saa nøgne Udtryk, at selv om Frankriges Interesser havde tilladt det, kunde dets Ære ikke have fundet sig i en Indrømmelse, der vilde se ud, som om den var det aftvunget. Følgen blev, at Roms dengang nær forestaaende Rømning udsattes paa ubestemt Tid, medens Thouvenel d. 15de Oktober afløstes af Drouyn de Lhuys, og den paafølgende 1ste December i Italien Ministeriet Ratazzi veg Pladsen for Farini. Det romerske Spørgsmaal kunde nu ikke mere bringes paa Bane, og det er først nu efter tvende Aars Forløb, at de afbrudte Underhandlinger kunde gjenoptages og føres frem til en Afgjørelse, der danner en af de betydningsfuldeste og glædeligste Begivenheder, som dette Aars Historie vil kunne opregne.

Fra Østerdalen.

I.

Det var en solvarm Dag i August Maaned, og vi bleve grundigen gjennemstegte, mens vi langsomt vandrede hen over den lange, sandede Skovmo. Omtrent en halv Mil varede denne banede, ensformige Vei uden anden Afvexling, end at vi nu og da sank dybere end sædvanligt i den løse Sand, medens hist og her en liden Skraaning gjorde et mislykket Forsøg paa at ville give Veien et bakket Udseende. Skoven omkring os kunde ei heller yde synderlig Skygge; det var kun Mulighed til Skov, der her voxte; hvad der virkelig fortjente dette Navn, var for længe siden paa vide Strækninger nedhugget; kun smaa og tildels forkrøblede Træer stode spredte henover Moen, forgjæves sukkende efter det Ly og den Skygge, som deres Fædre vilde kunnet yde dem, om ei Pengegridskheden og Uviddet havde myrdet dem alle.

Vi gik tause afsted, Kristian og jeg bagefter; ingen Lyd hverken fra Skoven eller os; kun nu og da et lydeligere „Puh!" ledsaget af Huens Aftagelse, mens Lommetørklædet foretager en Spadsertur over Ansigtet og vender tilbage til sit Sted i en saadan Tilstand, som om det just skulde være blevet afbenyttet af en eller anden sentimental Skjønhed i et „høitideligt Øieblik"; kun nu og da en enkelt fremtvungen Mumling: „Forfærdeligt hedt idag, du! — trænger ikke Finnemut nu! — den afskyelige Sand!" og andet Deslige, som man under lignende Omstændigheder med behørige Mellemrum og en for Anledningen passende Livlighed mekanisk lader undslippe sig.

Da vi havde tilbagelagt noget over en halv Mil, begyndte Skoven at blive lidt høiere og frodigere; Aasen, som vi længe havde øinet, og over hvilken vor Vei skulde gaa, laa nu tæt foran os. Vi hørte Risling af Vand, og da Veien havde gjort en Dreining, saa vi nede i en Dalsænkning en liden Elv med svage Smaastryger og store Stiller slynge sig hen gjennem Skoven. Her var alt forskjelligt fra den hede Sandmo, vi nu forlode: store, kjække Graner, blandede med Birk og anden Løvskov krandsede Elvebredden, blød Græsbund traadte istedenfor den mos- og lyngbevoxede tørre Mark over Moen; en mild Kjøling slog os imøde fra Vandet.

Under Sang og Kauing, Ljoming og Latter, et Skud nu og da for at vække det slumrende Echo, tarvelige Vittigheder, anbragte efter Leiligheden, altid optagne med Bifald, snublende og staaende op igjen, — naaede vi endelig saa langt frem, at vi saa Indsethsætrens Huse, hvor Aftensolen blinkede i Vinduerne, liggende oppe i Kanten af en Aas en halv Fjerdingvei fra os. Med foryngede Kræfter ilede vi nu i Stormskridt op over Aasen, og med Sang rykkede vi ind paa Sætervolden, medens Kristians og Bergs Bøsser knaldede og bleve svarede af mangedobbelt Echo fra Aaserne rundt omkring.

„Nei, jeg spør rigtig, jeg!" — lød en klar Stemme os imøde. Det var Kirsti, Kristians Søster, der kom ud i Sæterdøren.

„Er det dig, Kristian? — og fremmed Folk ogsaa?" — hun skyggede med Haanden for Øinene og og saa paa os. Jeg nævnede vore Navne.

„Aa, er det dig, som har været i Byen saalænge? — jeg saa dig ved Kirken ifjor Sommer; men den andre Kroppen kjender jeg nok ikke" — med et noget forundret Blik paa Bergs lange Skikkelse.

„Mener du nu, du kan huse os en Dags Tid eller saa, Kirsti?" spurgte jeg.

„Aa det kan vel blive en Raad med det; dere faar komme ind da; langfærendes Folk kan være trætte. — Dere faar nu tage tiltakke, sligt det er da; det er ganske uvandt her i Sætren maatænke; se til, dere faar sidde indpaa," blev hun ved, da vi havde fulgt hende ind.

Det var en liden, meget gammel Sæterbygning og vistnok „ganske uvand", som Kirsti havde sagt, især ved første Øiekast, da Bjælkerne vare ganske sorte af Røg og Ælde. Men saa man nøiere til, var de aldeles rene, ja saa rene, at det ordentlig skinnede i dem, og ikke det mindste Støvgran, endsige Sod fulgte med, naar man berørte dem. Bordet, Pallen og et Par Løsbænker var derimod skurede skinnende hvide, og der hvilede over det Hele dette Præg af Nethed og Renslighed, som er karakteristisk for Østerdalen, og som danner en saa behagelig Modsætning til det Griseri, man ikke saa sjelden har Anledning til at iagttage enkelte Steder i Thelemarken og paa Vestlandet.

Om en Stund gik vi alle ud, Kirsti for at møde Buskapen, Kristian og Berg for at forsøge at faa en Aftenlos, jeg for at nyde Udsigten og tage en Skitse deraf. Og det kunde vel lønne Umagen; det var et ægte østerdalsk Skovprospekt: i Forgrunden Sætre og Sætervolde, nedenfor høi Skov af Gran, Furu og enkelte høie, hængende Birke, — skraanende brat ned mod en deilig Sø, Avsjøen, som slynger sig frem i Bunden af Dalen, glitrende gjennem Trægrenene i Forgrunden, dyb og mørk mod Foden af Aaserne i Baggrunden, med en liden Ø i Midten og langs Bredderne store Hængemyrer, som strække sig ud i Vandet og Aar for Aar erobre mer og mer af Søens Enemærker. I Baggrunden Aas over Aas; overalt Skov og Skov, saalangt Øiet rækker, og en enkelt Sætervold hist og her langt borte i Skraaningerne, med Aftensolens Blink i Sætervinduerne. Borte mellem Aaserne og nede i Skoven Kauing og Lok af Jæterjenterne, blandet med Buskapens Røt og Bjeldernes Klang, medens Skyvalken kredser høit over Trætoppene med sin langtrukne, melankolske Piben. Over alt dette Aftensolens milde Glands med det stærke Lys og de dybe Skygger, og dertil Glæden og Vemoden og den underlige Længsel og Frihedens stærke Vingeslag, der suser hen gjennem vore Fjelde og løfter Ens Sjæl.

Vi var atter Alle forsamlede i Sæterstuen; Kveldsverden var spist, og vi samlede os rundt omkring Gruen, hvorfra nogle store, brændende Tyrirødder kastede et stærkt, rødligt Skin og udbredte en lun, behagelig Varme. En saadan Kvæld i en Sæterstue er just egnet til Eventyr og Historier, og det varede heller ikke længe, før Fortællingen kom igang, idet snart den Ene, snart den Anden meddelte Noget af sin Erindrings Forraad, dels fra det virkelige Liv, dels fra Fantasiens Rige.

Efterat vi, forat bryde Isen, først havde meddelt nogle Eventyr fra Christianiatrakten og derved af Kirsti og Kristian erfaret, hvorledes de samme Sagn med ubetydelige Tillempninger efter Stedet ogsaa leve i Østerdalen, spurgte jeg Kirsti, om det da var saa ganske sikkert for Sligt her paa disse Kanter. Først vilde hun ikke rigtig ud med Sproget, men tilsidst slap det dog ud, at det nok kunde hænde, der var seet Somt deroppe ogsaa, især borti Furuaasen og Røsberget; men det var længesiden nu, lagde hun til. — „Mener du dengang, hun Birthe Harstad laa heroppe?" spurgte Kristian. Ja, det var det, hun tænkte paa; men hun havde hørt det af Mor sin, og det var længesiden, saa hun vidste ikke, om hun kunde fortælle det nu. Hun lod sig dog endelig bevæge af vore indstændige Bønner, og jeg skal forsøge at gjengive Indholdet af hendes Fortælling; kun maa jeg beklage, at det vil være mig umuligt at gjengive det Liv og den — jeg tør vel kalde det saa — dramatiske Anskuelighed, hvormed hun fortalte.

„Ja, det var da for mange Aar siden — Mor min var dengang en Ungjente — at hun Birthe Harstad laa her i Sætren, for den hørte Harstad til dengang. Vakrere Jente end hun Birthe skulde du ikke let finde; rig Gaardmandsjente var hun ogsaa, saa der var nok af dem, som gik til hende. Men de blev snart lei af det, for hun brød sig ikke stort om dem, endda der var mange gjilde Gaardmandssønner blandt. Hun bare drev Narreri med dem, og havde just sin Moro af at lage det slig, at de kom op at slaaes udenfor Sæterdøren; hun stod da indenfor, passede saa paa at slaa en Bøtte Vand over dem, som de sloges i haardeste Taget, stængte Sæterdøren og lagde sig til at sove. Hun blev ilde likt for dette, og der var Mange, som varede hende ad, fordi hun var saa uvoren; men hun lo bare til Alt, Folk sagde. En Ting forstod hun, som allerede dengang begyndte at blive sjeldent paa disse Kanter; hun blæste i Lur, og der var Mange, som syntes, det var forunderlig deiligt, naar Aaserne og Skovene bar tilbage hendes vakre Lurspil om Sommerkvældene.

Saa var det en Kvæld først i August, efterat hun var færdig med Stellet, at Birthe, som hun pleiede, tog Luren og gik ned paa en Plads i Skoven her nedenfor Volden, hvor hun gjerne stod, naar hun blæste, fordi hun syntes, der var mer Klang, naar Tonerne gik over Sjøen. Jæterjenten havde denne Gang fulgt hende, saa som hun undertiden fik Lov til, naar Birthe var i det Lune. Denne Kvæld var Birthe svært stille og mild, og hun blæste saa vakkert, at Jæterjenten troede, hun aldrig havde hørt noget vakrere. Og saa al den forunderlige Laat, som kom tilbage, først bent over fra Furuaasen, saa fra Røsberget og saa altid længer og længer bortefra fra alle Kanter. Som de nu begge stod og lyede, og den sidste, svageste Tone naaede dem, kvak det med engang baade i Birthe og Aslaug, saa hed Jæterjenten; thi bent derover fra Furuaasen kom der et Lurspil saa lydt og saa klingende vakkert, saa Birthe aldrig kunde gjort det efter.

„Nei, hvad var det, du? — Kunde det være efter din Lur?" spurgte Aslaug. Birthe svarede ikke, hun saa ganske forandret ud og stirrede borti Furuaasen; men det var for skymt, til at hun kunde se Noget. Just nu begyndte det forunderlige Lurspil paanyt.

„Det er utrygt her nu", hviskede Birthe til Aslaug, „du ved, der er ingen Mennesker i Furuaasen iaar; det er Bergfolk, men vogt dig for at nævne dette for Nogen." Dermed sprang de begge op til Sæteren saa fort, de vandt.

Den følgende Dag kunde Aslaug intet Synderligt mærke paa Birthe; kun var det hende paafaldende, at det hændte et Par Gange, mens hun stod og rørte i Ystegryden, at hun med engang lod Haanden hvile og blev staaende ganske stille som i Tanker; men saa tog hun sig strax igjen og rørte om i Gryden, saa det havde Klem. Ingen af dem snakkede om, hvad der var hændt Førekvælden.

Da det var begyndt at skymre, gav Birthe Aslaug nogle Embærer og Melketroug at skure og gik ud. Ikke længe efter kunde Aslaug høre hendes Lur, og efter en Stund troede hun ogsaa, at hun hørte den, som svarede borti Furuaasen. Aslang sprang nu udenfor Døren, og da hørte hun tydeligt, at der fra den anden Side blev raabt Ord gjennem Luren; men hvad det var, kunde hun ikke forstaa. Snart svarede Birthe paa samme Maade, men heller ikke nu kunde Aslaug skjelne Ordene. Derefter kunde hun ikke skjønne, der blev raabt flere Ord, men Lur svarte Lur, saa det rigtig sang i Skovene. Aslaug stod saa rent fortabt i dette, åt hun ikke vidste Ordet af, før Birthe kom lige paa hende.

„Hvad staar du her og koper efter? er du færdig med Kjørlerne kanske?"

Saa ondt havde Birthe aldrig talt til Aslaug før. Denne blev ganske ilde ved, og endnu mer, da hun kom ind og saa Birthe skure Melkefadene, som om det gjaldt Livet; Hjælp fik Aslaug ikke Lov til at give hende; „hun kunde gaa bort og lægge sig, kunde hun."

Det gik nu saaledes nogle Dage; hver Kvæld — ofte meget sent — kunde Aslaug høre Birthes Lur og den, som svarte. Hun kom dog altid temmelig snart ind igjen og lagde sig. Aslaug vovede nu aldrig at bede om at faa følge hende; hun havde været saa studs mod hende i det Sidste.

Saa var det en Kvæld, Aslaug hørte Lurene noget længer end sædvanligt. Som hun pleiede, sad hun oppe, til hun hørte, at Alt var blevet stilt; da klædte hun sig af og lagde sig. Hun sovnede snart, men vaagnede igjen om en Stund og undrede sig nu ved at se, at Birthe ei var i Sengen. Hun blev da meget bange, for i Klæderne, ud paa Volden og raabte hendes Navn. Der var intet Svar at faa. Kanske var hun falden isøvn nede paa Pladsen, hvor hun pleiede at sidde, tænkte hun og løb derned. Nei, der var Ingen at se. Nu blev Aslaug for Alvor bange, raabte Birthes Navn saa høit hun kunde og kauede dertil. „Birthe", svarede det fra Aaserne, men ingen Birthe svarede igjen. Med engang fik Aslaug en Tanke og løb ned ad Stien, som bar ned til Avsjøen. Der pleiede at ligge en liden Fiskerbaad; den var borte nu. Sommernatten var lys, og over paa den anden Side

kunde Aslaug skjelne den: „Gud hjælpe hende Birthe nu!“ Hun stod en Stund og saa over, gik saa hjem igjen og tilsengs. Da Birthe kom mod Morgenstunden, lod Aslaug som om hun sov.

Ud paa Dagen var Alt som sædvanligt; kun var Birthe meget stille og mild. Dette gav Aslaug Mod.

„Du Birthe, du! hvor vakkert det er om Kvældene, naar du blæser paa Luren din.“

„Synes du?“

„Ja, det synes jeg; men — hvem er det, som — — som svarer dig saa vakkert?“

Birthe vendte sig om til Vinduet for at tage op en Maske.

„Det er jo Bergfolket, ved du.“ —

„Aa du med dit Bergfolk! — Kan du ikke have Tro til mig Birthe?“ —

Birthe svarede ikke, men fortsatte ivrigt at strikke, idet hun bøiede sig dybere ned over Strømpen.

„Ved du Birthe, at han Thorkel Vestlænding er kommen til Furuaasen for nogle Dage siden? — Det hørte jeg af Ola Siljubakken, som var indom her som snareste igaar, mens du var i Fjøset.“

Aslaug gik forbi Birthe, saa hun fik se hendes Ansigt; hun saa da, at hun var meget rød, men hun svarede endnu Intet. Aslaug tænkte nu, hun fik vove det Sidste:

„Hvor var du henne i hele Nat, du Birthe?“

Dette sagde hun meget sagte og turde ikke se paa hende. Om en Stund hørte hun en Hulken og saa Birthe sidde med Hovedet i sine Hænder. Hun sprang hen til hende.

„Kjære, vene Birthe! kan du da ikke have Tro til mig? Jeg holder slig af dig, og saa ung jeg er, saa skjønner jeg, det er farligt, som du har fore; jeg er saa ræd, du skal gjøre det, du kommer til at angre.“

Aslaug var bare 17 Somre gammel, men hun var en stø Jente, godt lært fra Skolen og Præsten og havde havt en gjild Moder. — Birthe hulkede endnu mer; endelig brød hun ud:

„Aslaug, Aslaug! nævn ikke dette for nogen Mors Sjæl; Gud trøste og bære mig, faar nogen af Mine vide det! Gjør mig ikke elendig, Aslaug, — spørg mig ikke mere; bare vær mig tro!“ — Saa krystede hun hende ind til sig og sprang ud.

Aslaug var meget bedrøvet; hun vidste ikke, hvad hun skulde gjøre. Til Birthes Fader — Moderen var død — følte hun nok, at der kanske burde siges Noget; men saa tænkte hun paa, hvor haard han var, og opgav snart den Tanke. — Da Birthe om en Stund kom ind igjen, var hun saa kvik og glad, som Aslaug ikke havde seet hende paa længe, og Aslaug begyndte at haabe, at Alt kanske kunde gaa godt endnu.

Denne Thorkel, som er nævnt, var fra Thelemarken eller en anden Bygd der vester. Han var kom-

Frugtudstillingen paa Børsen i Christiania fra 7de til 9de Oktober. (Se Norge.)

men over til Grundseth Marked; derfra kom han her til Bygden, hvor han havde gaaet paa Arbeide i Gaarden. Det var en staut Karl at se til med hvasse Øine og dygtig til Arbeide, naar han gad tage i. Folk sagde, at Kniven sad vel løst hos ham, og han var nok nær kommen i Uleilighed paa Grundseth. Om Vaaren havde han havt Arbeide paa Harstad, og der var dem, som sagde, hun Birthe havde seet saa ofte paa ham, at gamle Harsta'en var bleven sint og havde sagt, hun kunde holde sine Øine hos sig selv. Saameget er vist, der blev braad Ende paa Thorkels Arbeide paa Harstad, og at Birthe en Tid havde været meget stille, mens hun ellers bestandig var kvik og fuld af alslags Galskab. Nu var Thorkel kommen til Furuaasen, hvor, som før er sagt, ingen Budeie laa den Sommer. Han drev paa Tømmerhugst og nok ligesaameget paa Fiskeri og Fuglefangst.

Tiden led nu udover mod Høsten. Birthe og Thorkel mødtes ofte; han kom endog sommetider hid til Sæteren, og Aslaug traf ham da et Par Gange. Hun syntes nok ogsaa, det var en staut Karl; men der var Noget i hans hvasse Øine, som hun ikke likte. Folk, som ikke havde noget Slemt at gjemme paa, havde ikke saa dulgt et Øiekast, mente hun. Besynderligt nok var der foruden Aslaug Ingen, som med Sikkerhed vidste noget om Forholdet mellem Thorkel og Birthe, skjønt lidt Snak gik der alletider, men det var saa lidt, at ikke engang gamle Harsta'en brød sig derom, hvis han ellers fik høre Noget da; for det gaar mest saa, at Forældrene er de, som sidst faar Sligt at vide, helst da, naar de er haarde mod Barnet, som Gamlingen paa Harstad var. Saa var ogsaa de To meget forsigtige. Luren brugtes næsten aldrig uden af Birthe alene, saa som hun før havde gjort; deres Møder var altid om Natten, og til Aslaugs Sorg var det næsten bestandig Birthe, som satte over Avsjøen til Furuaasen. Aslaug havde et Par Gange forsøgt at faa hende fra dette, men Birthe vilde ikke høre paa det Øre. Hvorledes det ellers stod sig mellem Birthe og Thorkel, kunde Aslaug aldrig faa rigtig Greie paa. At Birthe holdt af ham mer end af noget Menneske og nok mer end af vor Herre selv, det kunde Aslaug godt nok forstaa; men Birthe saa ofte ulykkelig ud og kunde sidde lange Stunder og græde for sig selv. Naar Aslaug kom til, prøvede hun altid at lade som Intet, og hun slog alle Spørgsmaal hen i Fjas. Dette var især tiltaget paa det Sidste, og hun var nu næsten bestandig stille og saa ofte rent klein ud. Hendes Møder med Thorkel bleve ogsaa sjeldnere.

Saa var det en Kvæld først i September. Birthe var gaaet afsted med Luren, men Aslaug hørte ikke,

En Aften ved Rhinen. Efter et Maleri af C. C. Böttcher.

at hun brugte den. Hun kom nu ihug, hvor sorgfuld Birthe havde seet ud og var ængstelig for at lade hende være alene. Da hun kom til Pladsen hendes, fandt hun hende siddende stille. Hun havde grædt, kunde hun se, men saa nu meget mild ud. Aslaug satte sig ved Siden af hende. — Det var saa vakkert den Kvæld, fortalte Aslaug siden; Løvskoven stod rød og gul mellem Gran og Furu, og Solen var netop gaaet ned bag Furuaasen; nogle store, røde Skyer stod bare igjen, og der stod saadant underligt Skjær af dem; saa var der saa stille, saa de hørte Bladet falde. Aslaug mindedes saa godt dette ved hvad der senere hændtes. — Længe taug de Begge; Aslaug vilde gjerne sige Noget, men hun var ikke god for at finde Ord. Endelig brød Birthe ud:

„Du er lykkelig du, Aslaug."

„Hvorfor siger du det Birthe? — jeg ved ikke" —

„Det er ikke længe siden du var et Barn, Aslaug, og vist er du det endnu."

„Hvad mener du?"

„Det er saa længe, siden jeg var Barn, saa længe!"

„Birthe, hvorfor gjemmer du saa Meget for mig?"

„Tys, Aslaug! — nu skal jeg fortælle dig Noget. — Det var mens Mor min levede, — aa, hvor god hun var, du Aslaug! — jeg var saa en tolv Aar gammel, og vi var en Dag i Præstegaarden, som vi oftere pleiede. Gamlefruen var saa snil mod mig, og kaldte mig altid sin vilde Rose. Saa var vi ude i Haven, og vi saa paa en Rosenbusk; en af Roserne var ganske fordærvet af Mark. Gamlefruen brak den af og kastede den, og saa sagde hun, mens hun klappede mig paa Hovedet: „Gud give, ingen Orm nogensinde maa faa min lille gilde Rose til at falme!" — Just saa sagde hun, og saa saa hun saa rart og alvorligt paa mig. — Jeg skjonte ikke dengang, for da var jeg bare Barnet endda."

Birthe tog til at hulke saa stærkt og vride sine sine Hænder, saa Aslaug blev rent forfærdet. Hun vidste ingen anden Raad end at tage hende om Halsen, og dermed begyndte hun at græde selv.

„Birthe, Birthe! sig mig Alt; det blir bedre for dig da."

Og nu fortalte Birthe hende under Graad og Jammer det, som Aslaug nok havde tænkt og været ræd for hele Tiden.

„Var jeg endda tryg for ikke at miste ham, saa kunde jeg baaret Alt; men jeg er saa bange, saa bange, at — — at han ikke bryder sig om mig længer." — Det var det Sidste, hun fik hulket frem.

Aslaug tog hendes Hoved i sit Fang, og der græd hun saare længe. Lidt efter lidt sagtnede Graaden. Tilsidst laa hun ganske stille, og Aslaug saa nu, at hun sov. Hun havde ikke Hjerte til at vække hende og blev derfor siddende rolig i stor Bedrøvelse. Om en Stund blev det ganske skymt, og hun tænkte allerede paa at vække Birthe, forat de kunde vende hjem til Sætren. Da naaede hende en Lyd, som gjorde, at hun baade blev bange og maatte undre sig. Hun syntes grant, hun hørte en Lur — Thorkels, tænkte hun først; men det Forunderlige var, at det hørtes for at komme borte fra Røsberget, og der, vidste hun, kunde ikke findes Folk, allermindst nu. For i Røsberget fandtes ingen Sætre, end sige anden Bolig for Folk; det var bare et eneste Ulænde med Berg og Urd og Vindfald, og aldrig pleiede Folk at søge derop; der havde de Intet at gjøre, og det var gjængs Snak, at derover var det „utrygt", saafremt det ikke var „høgst Dags." Hun sad endnu og undrede paa dette, da hun igjen hørte Luren fra samme Kant og nu ganske klart og lydt og med en saa besynderlig Gjenklang og Laat bortigjennem Aaserne. Nei, Sligt havde hun aldrig hørt; hun syntes, det var ganske uhyggeligt, men tænkte, at det vel maatte være Thorkel alligevel. Men saa blev det rent galt, for just, som hun havde gjort op dette, klang Thorkels Lur bent over fra Furuaasen. Idetsamme vaagnede Birthe; hun for op som af en Drøm: „Thorkel, Thorkel! — — Hvor er jeg?" lagde hun til om Lidt. — Nu lød den forunderlige Lur fra Røsberget igjen. Aslaug havde forskrækket slaaet Armene om Birthe, og hun kunde kjende, hvor hun skalv.

„Aa — aa! — Huldreluren, Huldreluren!" jamrede hun og slog Hænderne sammen, — „nu er han fortabt!" — Med engang rev hun sig løs, tog sin egen Lur og satte den for Munden; der kom bare en eneste lang Ulyd, der endte som den brast. Forfærdet kastede hun Luren: „Nu er det forbi!" — Dermed kastede hun sig plat ned paa Marken. Der blev hun liggende som død og ændsede slet ikke Aslaug, der skalv som et Aspeløv, græd og bad og velsignede hende, at hun maatte følge hende hjem til Sætren.

Under dette vedblev det sære Lurspil, og det var rent forunderligt for alle de rare Laat og koglende Toner, der kom borte fra Røsberget og dandsede rundt i Skovene. Altimellem hørtes Thorkels Lur at svare, men længer og længer borte, altid nærmere Røsberget. Aldrig havde Aslaug været saa ræd, fortalte hun siden. Det var, som om hun ikke kunde røre sig af Flækken. Syv Gange havde hun forsøgt at bede Fadervor, men hun kunde aldrig komme paa den syvende Bøn „Fri os fra det Onde", saa forgjort var hun bleven af Spillet.

Endelig blev Alt stille. Om en Stund stod Birthe op; hun leiede Aslaug, og de gik hjem mod Sæteren. Vel de hundrede Gange havde de gaaet den vesle Stubben til Sætervolden; men hvorledes det nu var eller ikke, saa syntes Aslaug, det drog besynderlig længe ud, før de kom til Skigaarden. De gik og de gik, men der var ingen Sætervold at øine. Tilsidst mærkede hun, at der heller ikke var nogen Sti længer. — „Men kjære, vakre, hvor kan dette have sig da? — Jeg mener vi er gaaet feil, jeg", sagde hun endelig ganske ilde ved. Birthe svarede ikke; hun gik, som om hun sov. Vist en Time gik de uden at finde frem. — Endelig, langt om længe kom de ind paa en aaben Flæk, som Aslaug syntes, hun skulde kjende, endda det nu var temmelig mørkt. Hendes Fod spændte mod Noget; hun tog det op; ganske rigtig: det var Birthes sprukne Lur. Slig havde de gaaet i Ring. Aslaug tog nu det nøieste Mærke, hun kunde; men hvordan de saa gik, og hvor vel hun saa tog Mærke, saa gik de feil igjen og kom tilbage til samme Flækken. Dette gik saa ialt tre Gange. De var nu næsten forkomne af Trætheb beggeto; ofte havde de maattet sætte sig og hvile lange Stunder. Af Birthe havde Aslaug ikke faaet et Ord den hele Tid, og hun havde været ligesaa bange for hende som for alt Andet. Aslaug græd nok flere Taarer den Nat, end hun gjorde Skridt.

Endelig begyndte det at lysne af Dag, og de fandt let den kjendte Vei og fik slæbt sig ind i Sætren. Som rimeligt kan være, kastede de sig begge paa Sengen. Da Aslaug vaagnede ud paa Morgenen, fandt hun Birthe syg. Ikke talte hun, ikke spiste hun, bare laa og stirrede, saa Aslaug var ræd, hun var gaaet fra Viddet. Med en anden Sæterjente fik Aslaug sendt Bud til en „klog Kone", som boede paa en Rydning en halv Mils Vei borte. Hun kom, saa paa Birthe, støbte Bly over hende, rystede paa Hovedet og hviskede til Aslaug, at det var „Troldsvek." Saa læste hun over hende og gav hende Noget ind. I en otte Dages Tid var Birthe klein; hun kom sig dog, og stelte lidt inde i Sæteren, men hun talte aldrig, uden hvad der var høist nødvendigt, og det var, som om hun havde faaet et rent forandret Mæle. Oftere i denne Tid, naar Aslaug vaagnede om Natten, troede hun at høre det forunderlige Lurspil borte fra Røsbergkanten; men hun var saa ræd, at hun da gjemte Hovedet under Skindfællen.

Aslaug havde nu faaet sendt Bud til Bygden, at Birthe var syg, og at der snart maatte komme Hjælp. En Dag kom ogsaa Gamlen selv og et Par Folk. De var komne, mens Aslaug var ude, og da hun kom ind, saa hun Birthe ligge paa Sengen i stærk Graad. Hun kunde ikke mindes, hun havde seet hende græde siden hin Kvæld; nu havde hun begyndt, da hun fik se Far sin. Denne havde intet Svar faaet af hende og saa bister ud. Den næste Morgen skulde Birthe følge med ham til Bygden.

Men om Morgenen blev der stor Forundring og Forskrækkelse, for da var ingen Birthe at finde. Aslaug, Stakkar, kom nu rent udaf det og fortalte Alt, hun vidste. Harsta'en sagde ikke noget. Han tog sin Rifle, som han havde med sig og gik ned mod Avsjøen. Aslaug blev rent fra sig selv og bad og besvor en af Folkene at følge efter ham. Men da Gamlingen mærkede det, gjorde han en slig Mine med Riflen, at Karlen fandt det raadeligt at vende om igjen. Han havde dog seet saameget, at Baaden var over paa den anden Side, og at Harsta'en havde taget Veien søndén om Avsjøen. De saa ikke Mere til ham hele Dagen. Ud paa Eftermiddagen fortalte en af Folkene, at han om Natten havde hørt saadan forunderlig Laat og Lurspil borte fra Røsbergkanten, og at det vist ikke var sikkert for noget af Hvert der. — Hvordan Aslaug var tilmode, kan En nok vide.

Mod Aftenen hørtes der ligesom et svagt Skrald af et Skud mod Røsberget, og de ventede nu snart at se Harsta'en. Men han kom ikke før den næste Morgen. Han saa da rent styg ud. Han sagde i en kvas Tone, at Folkene skulde følge ham ned til Baaden, som han havde roet over.

Om en Stund kom de bærende opover med Noget mellem sig. Det var Birthe.

Hun var dog ikke død, som Aslaug i sin Jammer først havde tænkt, men dødeligt syg. Hun laa en Maaneds Tid i Sæteren, hvorhen Dokteren blev hentet, og det stod længe om Livet med hende. Endelig blev hun saavidt brav, at hun kunde flyttes til Bygden, og snart drog Aslaug efter med Buskapen. — Ud paa Vinteren fik Birthe et dødfødt Barn.

Fra den Tid gik det rent galt med gamle Harsta'en; han tabte store Penge ved Kautioner, slog sig paa Drikken og maatte tilsidst gaa fra Gaard og Grund. Om et Par Aar døde han. — Imidlertid var Aslaug bleven godt gift med en brav Gaardmandssøn, og han kjøbte Harstadsæteren. Birthe kom til dem, og der var altid stort Venskab mellem Aslaug og hende. — Først mange Aar efter fortalte hun Aslaug, hvordan det var gaaet den sidste Nat. — Nogle Gange før havde hun hørt det sære Lurspil i Røsberget, naar hun om Natten havde været over hos Thorkel. Han havde da været meget underlig af sig, og fra den Tid havde hans Hug vendt sig fra hende. Hun begyndte da at skjønne, hvad det var, som havde bundet ham og lokket ham fra hende. Hun var blevet vis derpaa den Kvæld, hun og Aslaug havde været ude sammen og var gaaet Tul om Natten. — Da hun saa vaagnede hin sidste Nat og igjen hørte den hemmelighedsfulde, lokkende Lur, og da hun tænkte paa, at Thorkel nu ganske vilde blive overgivet til den lønlige Magt, og at hun aldrig vilde faa se ham mere, kunde hun ikke holde sig længer, men beslnttede i sin store Angst og Bedrøvelse at friste paa at frelse Thorkel og vinde ham igjen. Hun havde da taget Baaden, roet over og var gaaet efter Lyden. Thorkel var et godt Stykke foran hende, og det bar bortover til Røsberget. Mange Gange raabte hun efter ham, men han hørte hende ikke. Endelig vandt hun ind paa ham, — hun kunde siden ikke skjønne, hvordan hun havde holdt ud at løbe slig, — og hørte ham ikke langt foran. Da var de lige under Berget, og hun hørte nu grant den fornnderlige Lur; tillige saa hun en Lysning gjennem Skoven som af Ild. Hun mægtede næsten ikke at flytte Benene længere, men vandt dog endelig frem, saa hun just fik se en stor Hule i Berget, hvor der var ganske lyst. Netop idetsamme saa hun et Kvindfolk med langt, sort, flagrende Haar og en Lur i Haanden fare henimod Thorkel, som kom opover til hende, tage ham i Favn og blive borte i Berget med ham. Alt blev mørkt idetsamme. Hun vilde skrige og raabe paa Thorkel; men det var, som om hun skulde kvæles, og hun kunde ikke faa en Lyd frem. Saa faldt hun overende og var rent borte, indtil hun syntes huske, hun havde vaagnet i Furuaassæteren, og der seet sin Far. Siden havde Alt været uklart for hende, og det var først længe efter, at hun kom paa, hvorledes det var gaaet til hin Nat. — Mens hun laa saa klein og da alt som tiest snakkede over sig, havde hun ogsaa altid havt det travelt med en Hulder med sort, langt Haar, og hun klagede altid over, at hun ikke fik sove, fordi Huldreluren holdt slig styg Støi.

Thorkel saa Ingen noget til. Somme vil rigtignok vide, at han engang flere Aar efter skal være seet paa Grundseth Marked i et Fantefølge, men de Fleste mene, han blev borte i Berget. — Nogle sige ogsaa, at der endnu af og til kan høres ligesom Laat af Lur borti Røsberget, men det er bare, naar det er Uveir om Høstnætterne, og da er der nu saamange Slags Laat, maa vide.

Siden hun Birthe Harstad laa tilsæters hin Sommer, har der aldrig været brugt Lur paa disse Kanter."

Her standsede Kirsti med sin Fortælling, lagde mer Tyri paa Gruen, og der var længe ingen anden Lyd end Spraget og Duren af den brændende Rod.

„Men du sagde jo, Kirsti, at Aslaugs Mand kjøbte Harstadsæteren, og det er jo — efter hvad du fortalte — netop denne Sæter?"

„Ja, det er nok saa det; for hun Aslaug er nu Mor min, hun."

„Saa har du vel kjendt Birthe ogsaa da?"

„Aa ja, det har jeg vel, vi var saa glade i hende alle vi Barnene; sligt snilt gammelt Kvindfolk skulde du aldrig have kjendt. Nu har hun hvilet otte Aar i sin Grav."

„Snakkede hun aldrig om Thorkel siden?"

„Aa nei, det var ikke ofte, hun nævnte ham; men det er nok ikke sikkert for Andet, end at hun tænkte paa ham, saalænge hun levede. Hun kunde aldrig forvinde den Kjærlighed og vilde aldrig gifte sig siden, endda hun fik et Par gode Tilbud; for hun var en vakker Jente efter hin Ulykke ogsaa, og hun var bleven saa mild og stille."

En Aften ved Rhinen.

(Til et Billede af C. E. Böttcher.)

I Düsseldorf er det øde som i Christiania Theater en Mandagsaften; kun en og anden Efternøler slæber sig endnu om Aftenen ud til Pempelfort for at drage lidt frisk Luft efter Sommerdagens trykkende Hede; den store Armee er dragen ud paa Erobringstog og har spredt sig ad, og der er nu ikke den Dal saa trang eller den Bæk saa liden, at den ikke stormes af en af disse med Solskjerm og Tegnemappe bevæbnede Væsener, som i Sommerens korte Tid maa se til at opfriske sit gamle Forraad af Motiver og Studier og forsøge, om der ikke skulde kunne opdages en malerisk Udsigt eller et

pittoresk Sujet, som hidtil var bleven skjult for Laugsbrødrenes speidende Øie. Og naar saa Dagens besværlige Gjerning er forbi, da smager vel Rhinens Drue herligt! Maa jeg forestille dig for det Selskab, som er samlet her i Billedet, kjære Læser, de skjæggede, langhaarede, velnærede, joviale Mænd, som sidde deroppe udenfor Døren; det er en Flok Kunstnere fra Düsseldorf; de ere ude paa en Studiereise, og det kunde nok hænde, at der bag en eller anden af disse støvede Frakker skjulte sig en europæisk Berømthed. Men vi ere alle Jyder for en Flaske god Vin, og de store Mænd synes at være i en meget gemytlig Stemning, saa vi tør nok driste os til at sætte os ned i deres Nærhed og lytte til, hvad de tale om.

Gamle Minder! Erindringer fra Aarhundredets Begyndelse, da Immermann, Schadow, Schnaase, Mendelsohn levede og virkede i Düsseldorf, og da Kunstakademiet engang talte 300 Elever, da Russere, Polakker, Nordmænd, Englændere samledes der, da Henry Ritter kom over fra Amerika, og Liflænderen v. Reuter malte med den venstre Haand, efter at han havde mistet den høire paa Slagmarken ved Leipzig, da Christian Köhler fra Schadows Oppasser svang sig op til hans Elev i den ædle Malerkunst, og Theodor Mintrop forlod Ploven, som han til sit otte og tyvende Aar havde ført, for at gribe Pensel og Pallet. De tale om, hvor underligt det var, at der netop hernede i den lille Provindsby, med dens kjedelige Tone og ensformige Omgivelser, langt borte fra Kunstens Midtpunkter skulde opstaa et „moderne Athen;" thi at Düsseldorf virkelig er dette, derom tvivler naturligvis ingen af de godtroende Kunstnere. „Ja, og dog kjende ikke I Unge ret, hvad et gemytligt Kunstnerliv vil sige", udbryder den ældste af dem. „Ak, mit Haar er bleven graat og min Haand træt, siden hine Dage, da Robert Reintck sang:

„Was giebt es lust'ger's auf der Welt
Als wie ein Maler sein",

og da Schadow endnu ledede os med sine milde Ord og sit elskelige Exempel. Men hvor mange Storme er ikke siden hine Dage gaaede hen over vor fredelige Kunstnerkoloni! Først var det Angreb i Blade og Bøger af alskens ford— Kunstskrivere; det blev Mode at tale med Foragt om Kunstskolen i Düsseldorf; lige til gamle Cornelius saa kunde han ikke bare sig for at være vittig paa vor Bekostning og sige om Elisabeth Jerichau, dengang Baumann, „at hun var det eneste Mandfolk i Düsseldorf." Men ikke nok dermed; saa blev vor lille Kunstnerstat splidagtig med sig selv; Schadows katholske Væsen traadte skarpere og skarpere frem, og da Lessing malede sit Husbillede, erklærede Direktøren, at han ikke vilde sætte sin Fod i hans Værksted, saalænge han holdt paa med en saadan Kjætters Historie. „Saa vil da Christne hindre mig i at male en hellig Mand", svarede Lessing, da han fik høre Schadows Ytring. Men det Værste havde vi endnu igjen. I har sagtens alle hørt om den Rumor, det vakte, da de katholske Geistlige for 20 Aar siden i Triers Domkirke udstillede Christi Kjortel til de Troendes Tilbedelse. Halve Düsseldorf kom i Oprør, og da der udkom en Tegning som spottede Mirakelkjortelen, var det Lorenz Clasen, som fremtraadte og denuncerede sin egen Broder Karl som Ophavsmanden til den bespottelige Streg. Ak, ak! Der er kommen Bitterhed og Splid for den gamle Fred og de forsvundne Tiders Gemytlighed!"

„Vist ikke, du Gamle", svarede en Anden. „Hvor kan saadant Døgnets smaalige Kjævleri forstyrre den sande Kunstners Sindsro? Ligesaalidt, som disse moderne Opfindelser, disse stinkende og uformelige Indretninger, der sno sig frem gjennem vor gamle Rhin, og som man kalder Dampskibe, kunne standse den herlige Strøms Løb eller farve dens Vande mørke. Et Øieblik, saa er det forbi, og Vandfladen gjenspeiler lige klar og jomfruelig Breddernes Frugtbarhed og Himmelens straalende Klarhed. Se, saadan en Aften som denne er nok for at kalde al den Poesi, al den Begeistring og Aandsfriskhed tilbage, som kanske de smaa Kjævlerier dernede i den kvalme By har formaaet et Øieblik at bøie til Jorden. Derfor griber jeg Glasset og hilser dig, du evig unge Rhin, med Digterens Ord:

Dich grüß ich, du breiter grüngoldiger Strom,
Euch Schlösser und Dörfer und Städte und Dom,
Ihr goldenen Saaten in schwellenden Thal,
Dich Rebengebirge im sonnigen Strahl,
Euch Wälder und Schluchten, dich Felsengestein:
Wo ich bin, wo ich gehe, mein Herz ist am Rhein!"

— n.

Fra alle Lande.

Til Baden venter man en bekjendt og mangefold omsnakket Mand, den fordums Diktator i Genf, James Fazy, den moralske Ophavsmand til Blodsudgydelsen i Genf. Han fandt det raadeligst at søge Beskyttelse hos sin Herre og Mester ved Seinen, men har gjort Fiasco i Paris. Hvad er dette for en Mand? spørger man hinanden forundret, efter at den europæiske Opmærksomhed er henvendt paa ham, og hvor er det muligt, at et saa høit dannet Folk som Genferne i Aarrækker har ladet sig beherske af en enkelt Mands Jernvillie? James Fazy er en gammel, graahaaret Mand med et Par uhyggelig stikkende Øine, hvis Glands endnu forøges af Briller. „Papa Fazy", som han kaldes i Genfs Folkehistorie, ligner frappant en Ræv, og ikke alene i Ansigtet; Dyrekarakteren ligger dybere; det er intet mindre end den ideale Daads Mand, det er ingen Helt, det er de smaa, listige Midlers store Mand. I Folkeforsamlingen har han havt en diabolisk Veltalenhed. Han reiste sig frygtsom, næsten zitrende, og begyndte med sagte Røst, som en Novice, der skal tale for første Gang. Dyb Stilhed lægger sig over Forsamlingen. Han roser først sin Modstanders Patriotisme, er lutter Venlighed, men saa gaar Slagteriet løs, Fienden levnes ikke Ære af nogen Art, alle ædle Motiver blive slette ved en Sophistik, som Mephistopheles vilde vedkjende sig, og saa endes med Spot og Haan. Fazy gjør som Slangen, der først knuser sit Offers Knokler og saa overgyder dem med Slim, for at kunne sluge dem. Lidt efter lidt bliver det fortrukne Ansigt roligt, den krumme Ryg rettes iveiret, den hele Gestalt voxer, Manden er 30 Aar foryngct; thi nu er Fienden slagen, og nu udvikler Patrioten, Statsmanden sine egne store Ideer; alle Akkorder anslaaes, som slumre i et Menneskebryst, og hvo der vil staa sig mod denne Veltalenheds Strøm, forskandse sig vel. Hvorledes Fazy som en gammel Magier har omskabt det mørke Genf til en lys, prægtig Verdensstad, tør være almen bekjendt. Han har skaltet og valtet i Genf, ikke som Republikens Præsident, men som absolut Monark, og har ogsaa tilfulde forstaaet Absolutismens store Kunst: at vinde og fængsle Alle, den Ene ved Embeder, den Anden ved Andel i store, finantsielle Spekulationer, Katholikerne ved Friheder og Begunstigelser. Ultramontanerne vare derfor ogsaa ved hans Fald hans troeste Tilhængere; ja, deres Biskop, Mermillad, fandt det ikke under sin præstelige Værdighed ofte at drikke sin The hos den gamle Fører af Radikalismen, hvis Tro var den allerløieste og hvis Sæder aldrig have været anseede for orthodoxe. Det er bekjendt, at hans Spillehule lokkede til Genf alle Europas Eventyrere af begge Kjøn. Endelig spændte han Buen for høit, hans Overmod og ynkelige Afhængighed af de Franskes Keiser og „den røde Prinds" styrtede endelig den Mægtige.

En sørgelig Art Duel har fundet Sted i Heidelberg. En ung Student har skudt sig efter at have trukket Lod med en anden Student, om hvo af dem der paa denne Maade skulde sone en opstaaet Trætte, som de strenge Duellove forbød at udkjæmpe paa vanlig Vis, Liv mod Liv. Det er anden Gang i kort Tid, at denne ny Art Duel har fundet Sted ved Heidelbergs Universitet.

Literatur.

Sidste Hefte af det paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag udkommende Maanedsskrift **Aftenlæsning** optages af „En Reiseerindring" af Fru M. Thoresen. Forfatterinden har i denne Fortælling flyttet Skuepladsen til Sverige, og istedetfor norske Bønder er det her en ung sjælesyg svensk Præstedatter, hun har sat sig til Opgave at tegne. Fortællingens Indledning, som man vel maa kalde det, skjønt Forbindelsen med det Følgende er løs nok, falder noget lang og svævende, og Motiveringen af Opløsningen vil udentvivl synes mange Læsere en Smule vilkaarlig. Den Del af Fortællingen, der vil vinde mest Sympathi, er Skildringen af „stakkels Agnes" og hendes ulykkelige Udviklingshistorie; men her møder man ogsaa en saa dyb og blød Stemningsfylde med et saa eiendommeligt romantisk Skjær, at man i inderlig Medfølelse let og gjerne glemmer de Mangler, man ellers kan have stødt paa. Den alvorlige, taktfuldt behandlede Grundtanke i den lille Skizze fortjener al Opmærksomhed. h. h.

— **Folkevennen.** Trettende Aargangs 6te Hefte er i disse Dage udkommet og indeholder bl. A. et af Hr. Fyrdirektør Diriks besørget Uddrag af et engelsk Værk om udenlandske Baade; Stykket ledsages af instruktive Afbildninger. Fremdeles Oversigt over sidste ordentlige Storthings Virksomhed, ledsaget af nogle Ord til Erindring om Hans Munk, hvis sidste Arbeide til Folkevennen var denne Oversigt; om Arbeidsvæsen af Udgiveren; en Opfordring til at anstille Undersøgelser angaaende Kvindens Stilling, og endelig nogle historiske Skildringer fra Sverige af J. N. M.

— **Biskop Ludvig Hanssøn Munthes Katechismusforklaring.** Paany udgiven af C. P. Caspari. Chr.a. P. T. Mallings Forlagsboghandel. 1864. Dette gamle Aktstykke meddeltes først i Theologisk Tidsskrift og er nu udkommen særskilt, forsynet med en Fortale af den lærde Udgiver. Hans Hensigt har været dels at levere et Bidrag til Lærebegrebets Historie i den norske Kirke i det 17de Aarh. — Munthes Bog udkom 1644 — dels specielt at hjælpe „til den rigtige Besvarelse af det nuomstunder blandt os saa forskjelligt besvarede Spørgsmaal, hvad der er luthersk, og specielt hvad der er norsk-luthersk Lære, et Spørgsmaal, der som et historisk kun kan besvares ad historisk Vei." Udgiveren agter efterhaanden at meddele de fire norske Katechismusforklaringer, der udkom før Pontoppidans, nemlig Munthes, Biskop Erich Pontoppidan den Ældres, Knud S. Bangs „søde oc velsmagende Catechismi Brystmelk, Uddragen aff de tvende Guds Kierligheds Bryste", og T. Arentz's. I Fortalen har Udgiveren meddelt en Skitse af Biskop Munthes Liv, sammendraget efter de trykte Kilder, Pontoppidans Annales Ecclesiæ Danicæ, Zwergii Siellandske Clerefie, Hattings Præstehistorie og nogle Efterretninger i dette Blads No. 1 for 1859. Efter hvad Udgiveren oplyser, kan det ogsaa være paa Tide at foranstalte et Optryk af Munthes Bog, der nu er en bibliografisk Raritet; Videnskabsselskabet i Throndhjem og det Deichmanske Bibliothek er i Besiddelse af de to eneste Exemplarer, som Udg. har stødt paa her i Landet. Det kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn og Karen Brahes Bibliothek i Odense eie ogsaa Bogen.

— I sidste Hefte af **Ny kirkehistoriske Samlinger**, udg. af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, meddeler Dr. L. N. Helveg en Del af de utrykte Pavebreve angaaende danske Kirkeforhold, som Prof. P. A. Munch havde taget Afskrifter af i det vatikanske Archiv og siden overladt til det kgl. Geheimearchiv i Kjøbenhavn. Af de 57 Aktstykker, som meddeles i dette Hefte, er det første fra 1220, det sidste fra 1278. Den hele Samling, hvis Trykning her er paabegyndt, strækker sig lige ned til Reformationen, og størst Udbytte giver den for det 14de og tildels ogsaa for det 15de Aarh.s Vedkommende. Foran hvert Aktstykke har Udgiveren tilføiet en kort Angivelse af Indholdet, ledsaget af Henvisninger til sin danske Kirkehistorie.

— **Fra Dannevirke til Dybbøl.** Halvhundrede Breve fra Krigen af P. V. Grove. Kbh. C. A. Reitzels Forlag. 430 S. 8vo. De fleste Læsere ville erindre disse Breve, som i Krigens Tid vore Hovedstadsblade stadig laante fra det danske „Dagbladet", til hvilket de oprindelig vare skrevne. De ere nu samlede og til den mere spredte Skildring, Brevene selv indeholde, er der givet et samlende Tillæg i Form af en kort Udsigt over Krigsbegivenhederne ved Dannevirke og Dybbøl fra 1ste Februar til 18de April, ligesom de offentliggjorte Rapporter fra det samme Tidsrum til Krigs- og Marineministerierne ere tilføiede. Ligesom Antonio Gallengas Korrespondencer til Times, vil ogsaa denne individuelle Skildring, især med de orienterende Tillæg, den har faaet, afgive en interessant og belærende Læsning, saalænge ialtfald til den afløses af en fuldstændigere og mere objektivt holdt historisk Skildring af hele den sidste Krig. Men en saadan staar neppe til at vente i den nærmeste Tid; dertil har der gaaet altfor skjulte Understrømninger under Begivenhederne, Strømninger, hvis Styrke og Retning først en senere Tid vil se.

— Hos J. C. W. Vogel i Leipzig er udkommen en nitid Udgave af **Eyrbyggia Saga**, herausgegeben von Gudbrandr Vigfusson. Mit einer Karte. 144 S. 8vo.

Norge.

Christiania den 22de Oktober.

Den Udstilling paa Børsen af Have- og Meieriprodukter, af hvilken vi foran i Bladet levere en Afbildning, var iaar rigere end den pleier, ligesom den ogsaa kunde glæde sig over et talrigt Besøg. Fortrinsvis var naturligvis alle nyttige Indretninger og Produkter repræsenterede; Blomster — der jo ogsaa er blot til Lyst — var der saare lidet af.

— Lensmand i Næs Præstegjeld, Jess Diedriksen Koren, feirede den 17de dennes sit Guldbryllup, ved hvilken Leilighed Amtmanden i Akershus overrakte ham Medaillen for Borgerdaad i Sølv, der nylig forinden af Hs. Majestæt Kongen var bleven ham tildelt for fortjenstlig Virken som Lensmand i omtrent 44 Aar, samt i forskjellige andre offentlige Hverv, hvorpaa senere Kommunerepræsentationen ved O. Valstad som Ordfører komplimenterede det alderstegne Ægtepar samt overrakte dem, som Tegn paa Bygdens Agtelse og Kjærlighed, en Sølvkaffekande m. V.

— Næsten samtidig med, at en stor Deel af det øvrige Christianssands Stift har lidt af Oversvømmelser, har der i Nyfylke raset stærke Storme, saa at endog Huse er blevne flyttede af Vinden. Den skaarne Grøde er paa sine Steder fort væk lange Strækninger og rørt sammen for de forskjellige Eiere, saa det undertiden skal være vanskeligt nok at faa den udskiftet igjen.

— En Maskinist og 3 af Mandskabet paa Dampskibet Nor, der henlaa her ved Bryggen, havde Nat til Onsdags lagt sig i 2den Plads's Damekahyt, hvor de for at fordrive Kulden havde tændt Ild paa noget Stenkul i en Jernpos. Om Morgenen fandtes Maskinisten og 2 af Mandskabet kvalte af Kuldampen, medens den fjerde fandtes i en Sidelugar, vel temmelig angrebet, men dog saa at han stod til at redde.

— I Stavanger paatænkes oprettet en Privatbank med Aktiekapital 350,000 Spd.

— Ved kgl. Resol. af 10de Ds. er der befalet, at Undersøgelse skal anstilles angaaende en Forlængelse af Hamar-Elverums Banen fra Grundset til et Sted i Nærheden af Aamodt Kirke.

— Af Professor Broch er der vakt Motion om Anlæg af en Jernvei fra Christiania til Drammen.

— Ved kgl. Resol. af 10de Ds. er den tidligere fattede Bestemmelse om, at der paa Horten skulde bygges et Pantserbatteri, forandret derhen, at der skal bygges et Pantserfartøi i det Væsentlige efter det Eriksonske System, — en saakaldt Monitor.

— En stærk Storm af Sydvest brød løs her Thorsdag Aften og varede henved et Døgn ledsaget af høi Vandstand. Skjønt man var varslet derom ved Telegrammer fra Paris, kunde man dog ikke forhindre nogen Skade paa Brygger, Pramme o. L. Stormen antages at have udstrakt sig over en stor Deel af det nordlige Europa.

Udkommet er: **2det Hefte.** Pris 56 Skill.

HAVETS PHYSISKE GEOGRAPHI OG METEOROLOGI

I UDDRAG OG BEARBEIDELSE EFTER

M. F. MAURY'S

„THE PHYSICAL GEOGRAPHY OF THE SEA AND ITS METEOROLOGY"

AF

H. J. MÜLLER,

KAPTEINLIEUTENANT I DEN NORSKE MARINE.

„Blandt de videnskabelige Undersøgelser, som i det sidstforløbne Decennium ere blevne anstillede til Erhvervelse af en fuldstændigere og nøiagtigere Kundskab em Havets Strømninger og Vinde, indtager den berømte amerikanske Astronom Maury's hydrografiske og meteorologiske Arbeider uden Tvivl den første Plads. Med en overordentlig Utrættelighed har han samlet og ordnet Erfaringerne fra mange Tusinder af alle Nationers Skibe, der have beseilet de forskjellige Have, og med en lige overordentlig Dygtighed bearbeidet samme Erfaringer i Form af „Seiladsbeskrivelser" samt „Strøm- og Vindkarter", saaledes at disse ere blevne af en uberegnelig Nytte for Søfarten. Navigatørerne kunne nemlig nu, ved at følge Anvisningerne i de nævnte fortrinlige Værker, forkorte sine Reiser fra Europa eller Nordamerika til Ekvatoren med 10 Dage og de meliem England og Australien med ikke mindre end 60 Dage, hvorved en meget betydelig Besparelse aarlig kommer Rederierne tilgode. Opdagelserne af de mærkværdige Kjendsgjerninger og Naturlove, der betinge disse glimrende og storartede Resultater, har han systematisk fremstillet i sin „Physical Geography of the Sea and its Meteorology", et Arbeide, der selvfølgelig ikke alene er af yderste Vigtighed for Sømanden, men ogsaa af stor Interesse for Videnskaben. Hr. Kapteinlieut. Müllers Bearbeidelse af Maury's Bog, maa derfor ansees at være en velkommen og værdifuld Berigelse af den norske Literatur. Med en Mesters Sprog har han afpasset Bogen for vore Forhold og forsynet den med en Mængde forklarende Noter. Derved har den faaet et for vort Publikum i Almindelighed, og for de norske Sømænd i Særdeleshed, interessant og lærerigt Indhold, der er delt i følgende 22 Kapitler: Havet og Atmosphæren. — Golfstrømmen. — Dennes Indflydelse paa Climater og Handel. — Atmosphæren. — Regn og Floder. — Rød Taage og Søbriis. — Pasaternes østlige Retning, Luftlagenes Krydsning ved de stille Belter og Atmosphærens Magnetisme. — Strømninger i Havet — Havvandets specifike Vægt og det isfrie Polarhav. — Saltene i Havet. — Skyregionen, det ekvatoriale Skybelte og Havtaage. — Vindenes geologiske Virkning. — Havets Dyb. — Atlanterhavets Seng, Veie over Havet, stille Belter og ustadige Vinde-Monsoner. — Havclimater. — Strømraser og Havdrift. — Storme, Orkaner og Typhoner. — Vinde paa den sydlige Halvkugle. — Sydpolaregnene og deres Climatforholde. — Havets Varmeudstraaling.

Bogen illustreres med en hel Del fortrinlige Plancher og Karter samt flere i Texten trykte Træsnit, og er, i Forhold til dens Omfang og elegante Udstyr, særdeles prisbillig.

J. J. ÅSTRAND,
Konservator ved Bergens Observatorium."

I Paris hos FIRMIN DIDOT FRÈRES, FILS & CO., udkommer, at bestille gjennem Boghandler JOHAN DAHL i Christiania:

MALERI-GALLERI,

eller de berømteste Maleres Værker og Levnetsbeskrivelser, indeholdende 1300 Omrids af de fortrinligste Malerier af **Michel Angelo, Baccio Bandinelli** og **Daniel di Volterra,** 1 Deel; **Correggio,** 1 Deel; **Tizian, Albano, Leonardo da Vinci, Guido Reni** og **Paul Veronese,** 1 Deel; **Dominichino,** 1 Deel; **Raphael,** 4 Dele; **Lesueur,** 1 Deel; **Le Poussin,** 2 Dele; **Antike Malerier,** 1 Deel.

Hele Værket bliver fuldstændigt i 160 Leveringer i stort 4to Format. Enhver Levering indeholder 8—9 Stik, ledsaget af Text. Hele Værket bliver 12 Dele. Hver Levering koster 36 Sk. N. Sp.

I Planen heder det: „Stikkene, som gjengive de store Mesteres udødelige Værker, ere værdige deres ophøiede Forbilleder, og Prisen for hele Værket er sat saaledes, at Anskaffelsen bliver mulig for en viid Kreds af Kunstvenner."

1ste Levering af Michel Angelos Værker vil snart være til Eftersyn hos

Johan Dahl.

Subskriptions-Indbydelse.

Af de Skrifter, hvormed Hr. Generalkonsul Chr. Tonsberg som Forlægger har beriget den norske Literatur, har undertegnede Firma paa den i Sommer afholdte Auktion tilkjøbt sig Restoplaget til følgende tre Værker, og derefter betydeligt nedsat Priserne og samtidigt indbudt til ny Subskription i maanedlige Hefter à 30 ß norsk:

P. A. Munch, Det norske Folks Historie.

Dette Værk omfatter tvende Hovedafdelinger, hvoraf den første udgjør 4 Dele i 6 Bind (340 tættrykte Ark i Royal Oktav) og den anden (Unionsperioden) 2 Bind (90 Ark); det er ledsaget af flere Kort, Slægtregistre og Tabeller, samt af Forfatterens Portræt og Biografi. Subskriptionsprisen var hidtil 21 Spd. 60 ß, men er nu

nedsat til 6 Spd. norsk.

For yderligere at lette Anskaffelsen indbyde vi til en ny Subskription i 24 Hefter à 30 ß. — 2den Hovedafdeling faaes særskilt for 1 Spd. 60 ß.

Henrik Wergelands Samlede Skrifter.

Denne fuldstændige og smukt udstyrede Udgave af den berømte Digters samlede Arbeider, der er udgivet paa det norske Studentersamfunds Foranstaltning ved **Hartvig Lassen** i 9 Bind, har hidtil kostet i Subskriptionspris 10 Spd. Denne høie Pris har vistnok ofte været afskrækkende for Mange, der ønske at eie Forfatterens samlede Værker, og det vil derfor sikkert være kjærkomment, at disse nu kunne faaes for den

nedsatte Pris 4 Spd. 60 ß norsk

eller i 18 **maanedlige Hefter** à 30 ß.

Norske Folkeviser, udg. af M. B. Landstad.

Denne anerkjendte Samling af norske Folkeviser (59 Ark), der er ledsaget af Melodier, hvis Pris tidligere har været 2 Spd. 60 ß, faaes nu for **nedsat Pris 1 Spd. 30 ß** eller i 5 **maanedlige Hefter** à 30 ß.

Subskription paa ovennævnte Værker modtages i alle Norges Boglader, hvor de ogsaa paa Forlangende kunne faaes paa engang. — Tidligere Eiere af ovennævnte Værker kunne faa enkelte Hefter eller Bind til Supplering, saavidt Oplagene tillade det, til nedsatte Priser, beregnede i Forhold til den for de fuldstændige Værker nu gjældende Pris.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn den 21de September 1864.

(**G. E. C. Gad. Gyldendalske Boghandel. C. C. Løse & Delbanco.**)

Udkommet er og faaes i enhver Boghandel i Norge:

Lessing, Menneskeslægtens Opdragelse, oversat af Overlæree Hovgaard. Pris 11 ß norsk.

Eberhard, Hvad er Dannelse? Hvem kalder man et dannet Menneske? Oversat af Dr. H Schou. Pris 17 ß norsk.

Don Quixote, oversat af Charlotte Dorothea Biehl, 2den Udgave, **med Kobbere af Professor Marstrand.** 10de Hefte. Pris 17 ß norsk. (Med 11te Hefte, der udkommer om 14 Dage, er første Halvdel af Værket sluttet og vil være at faa heftet i et Bind.)

Pariserskafottets Historie, oversat af Dr. H. Schou. 27de Hefte. Pris 14 ß norsk. (Med 28de Hefte er dette interessante historiske Værk sluttet.)

Digter-Album af nyere **norske** Digtere. Neds. Pr. 33 ß norsk.

Begyndelsesgrundene i Naturlæren, ved A. V. Fohlmann. Indb. 11 ß norsk.

Drengenes egen Bog, en passende Gave for Drenge i en Alder af 8—14 Aar. Indb. 22 ß norsk.

Pigernes egen Bog, en passende Gave for Piger i en Alder fra 7—15 Aar. Indb. 22 ß norsk.

Evangelisk Pædagogik af Dr. **Christian Palmer,** oversat af Pastor J. N. Stockholm. 3die Hefte. Pris 17 ß norsk. Værket bliver komplet i 8 à 10 Hefter à 17 ß norsk.

Fr. Wøldikes Forlagsexpedition.

Fra Pressen er udkommet paa Undertegnedes Forlag:

For Hjemmet,

udgivet af **A. Munch,** 5te Binds 3die Hefte. Pris 30 ß. Tiltrædende Subskribenter erholde de tidligere udkomne 1ste—4de Bind og 5te Binds 1ste og 2det Hefte for 3 Spd.

Skriftet kan rekvireres gjennem alle Postkontorer og enhver solid Boghandel i Landet. **J. W. Cappelen.**

Udkommet er:

Skildringer af den slesvigske Krig 1864,

ved Premierlieutn. Th. Thorsen,

1ste Hefte, med Orienteringskort over Krigsskuepladsen, tegnet af C. V. Rimestad, samt et Lithographi i Tontryk, forestillende „Scene af Tilbagetoget fra Frederiksstad." Pris heftet i illustreret Omslag 11 ß norsk.

Dette Værk vil blive komplet i ca. 6, høist 8 Hefter, ledsagede af Lithographier og Kort à 11 ß norsk pr. Hefte.

Subskription modtages i enhver Boghandel i Norge.

Fr. Wøldikes Forlagsexpedition.

Fra Pressen er nu komplet udkommet paa mit Forlag:

Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet. Udgiven efter offentlig Foranstaltning, 40 Ark 8vo. Bogen erholdes indbundet i tre Bind for 50 ß og i et Bind for 36 ß.

Tillæg til Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet. Udgiven efter offentlig Foranstaltning. 10 Ark 8vo. Priis indb. 24 ß.

J. W. Cappelen.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:

LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill. J. W. CAPPELEN.

Paa mit Forlag er udkommet:

Brevet til de Ebræer.

Fortolket af Cand. theol. John Stenersen. 23 Ark 8vo. Priis 96 ß. **J. W. Cappelen.**

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet:

Udvalgte norske Oldkvad,

som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv i Hedenold, oversatte og forklarede af J. Aars. 8 Ark 8vo. Priis 40 ß.

J. W. Cappelen.

Hos **B. M. Bentzen** er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Skildringer
af

Livet i Australien.

Efter den Engelske Original
af
Anthon Bang.

22 Ark med 12 Træsnit. Heftet 48, eleg. indb. 72 ß.

Fra Udlandet.

Meddelelser af den ældre og nyere udenlandske Literatur
ved
H. Munk og P. O. Schiøtt.

2 Bind eller 54 Ark st. dobbeltsp. 4to med flere lithograph. Plancher. 1 Spd. 60 ß heftet, 2 Spd. 36 ß eleg. indb.

Den 12te dennes fandt den berammede **Udlodning af Bøger** Sted i Fleres Overvær og under Kontrol af Undertegnede. I Henhold til Bekjendtgjørelsen var der ialt udstedt 1511 Lodsedler. Udlodningen havde saadant Udfald:

Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.	Lods. No.	Gev. No.
615	96	878	161	107	30	1043	278	370	240	1334	74	563	26	356	63	819	312	213	36	1102	174	159	124	467	28	158	230	1242	84
256	195	227	131	405	304	584	197	663	183	1147	265	1056	262	1417	10	635	68	153	149	67	107	124	194	1169	203	661	200	633	52
603	142	1111	223	1186	159	112	54	936	266	739	145	850	98	1003	123	1	57	886	44	123	309	533	146	310	41	1426	246	960	143
1489	104	524	33	329	222	1494	109	786	211	1344	260	1471	76	25	305	801	69	265	60	883	125	768	279	1386	275	908	264	664	95
367	20	974	133	1342	273	665	39	78	151	668	37	834	297	1395	157	785	6	842	235	729	201	131	172	649	79	934	269	905	53
1044	188	1327	64	477	256	1159	13	1136	11	1173	205	896	175	312	78	881	254	176	49	30	90	1430	227	1392	103	394	162	79	276
318	138	579	8	1211	3	828	285	58	298	909	199	11	155	1020	71	306	122	687	212	1109	282	720	299	1225	2	232	34	1302	165
28	251	1021	280	1131	119	218	94	1163	140	389	219	1454	35	1015	166	1051	173	1116	176	1167	132	820	120	561	248	408	281	250	221
1429	169	372	148	718	93	565	218	847	59	59	121	1094	229	995	186	1198	247	9	72	1245	87	1403	58	999	192	1468	113	434	43
461	134	906	182	409	244	637	128	469	178	1465	27	208	110	1019	249	968	215	204	306	1243	31	1080	250	1464	158	14	70	91	144
808	239	822	259	1079	236	1150	99	913	1	1095	257	1424	170	1125	136	769	126	1233	234	1299	284	314	189	1381	7	703	210	741	228
1084	9	1154	106	1009	147	262	73	835	261	1001	193	1491	141	1484	296	777	283	1253	191	1279	267	973	163	1368	252	1220	202	717	23
673	289	576	5	225	180	1401	18	155	243	1425	245	518	65	222	112	610	80	345	196	1083	168	1291	308	923	179	37	268	544	190
959	51	979	241	976	135	1293	255	591	253	1313	97	928	288	630	38	817	209	165	61	271	50	1232	160	670	42	1069	208	773	292
41	242	1496	83	1376	171	889	263	1459	156	1420	85	1164	293	932	270	1499	12	540	21	1216	214	1040	232	1033	154	8	91	207	89
1210	272	299	100	247	55	1466	300	1345	301	1483	258	1366	294	1161	287	1281	307	619	213	1096	129	1081	16	1303	48	1445	88	1504	118
1070	220	382	130	1374	198	1435	62	1477	137	185	105	4	286	1506	225	1221	115	1487	117	967	67	536	19	1207	181	1406	217	1383	22
70	237	440	24	1226	75	949	216	361	29	719	231	1152	66	1505	167	1347	47	951	153	187	274	245	204	1272	233	1488	56	475	77
737	277	1455	187	927	32	261	15	764	164	93	25	1357	206	1340	238	210	108	548	14	702	116	332	185	1502	17	818	177		
859	127	1307	150	725	184	1448	271	624	101	308	86	444	102	917	224	1511	81	150	40	701	46	1364	92	424	303	311	82		
359	302	51	291	1382	45	455	114	1497	4	525	310	1205	139	722	207	1331	152	873	111	337	290	1411	226	19	295	566	311		

Saaledes passeret bevidner

H. Goffeng, Holst. C. Gundersen.

☞ Med Hensyn til Gevinsternes Størrelse henvises til Avertissementet i dette Blad No. 38.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 44.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 30. Oktober 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

En xylografisk Kuriositet.

Naar vi — som det desværre altfor ofte sker — se os nødte til at byde vore Læsere Afbildninger, der mere maa søge sin Interesse i de fremstillede Gjenstande end i den formelle Fuldendthed, er det sjelden, vi kunne gjøre det med saa god Samvittighed, som naar vi idag aftrykke de tvende Billeder, hvis eiendommelige Udseende strax vil være falden Læseren i Øinene. I Almindelighed kunde vi ellers anføre en hel Del, om ikke til Undskyldning, saa dog til Forklaring for, at man forgjæves hos os søger efter den kunstneriske Udførelse, der udmærker Udlandets illustrerede Blade, blandt disse først og fremst medregnet vor ærede danske Kollega; vi kunde gjøre opmærksom paa de ringe Kræfter, vort Lands Hovedstad har at byde over baade i kunstnerisk og i ren teknisk Henseende, vi kunde paapege Forholde, som det ikke staar i vor Magt at forandre, og som ene Tiden og Nationens stigende Udvikling kan rette paa, — kortsagt, vi kunde fremføre en hel Del Forklaringer, naar det ikke var, at vi foretrak at tie i Erindring om det gamle Ord „qui s'excuse, s'accuse." Denne Gang haabe vi ialtfald at kunne spare dem og indtil videre gjemme den Artikel om „et Blad, der søger efter sine Illustrationer", som vi ofte har været fristede til at nedskrive. Disse tvende Billeder søge nemlig og ville ogsaa, som vi tro, finde sin Interesse i den Omstændighed, at de skrive sig fra hvad man kalder „en simpel Mand", der hensidder som Livsfange paa Akershus Fæstning.

Ledet af den smukke Tanke, at det bedste Maal, Fængselsstraffen kunde føre til, var, naar den gjengav Samfundet den Forbryder, for hvem Fængslets Porte havde aabnet sig, som en duelig og nyttig Medborger, har vedkommende Autoriteter med en Beredvillighed, som man ikke nok kan paaskjønne, gaaet ind paa Hr. Billedhugger Borchs Tanke at forsøge at uddanne Fanger, som maatte vise Lyst og Duelighed, til mere fri Stenhuggere. Paa denne Maade arbeides nu paa de to Løver, som skal smykke Opgangen til den ny Storthingsbygning. Blandt de Fanger, Hr. Borch paa denne Maade kom i Berørelse med, var en ved Navn Martin Haagensen; han tog sig af Manden, veiledede ham i hans famlende Tegneforsøg og gjorde ham efterhaanden ogsaa bekjendt med Træskjærerkunstens Teknik. Man kan tænke sig alle de Hindringer, Omstændighederne maatte stille i Veien for denne Undervisning, hvorledes Fangen f. Ex. i sin lille Celle, der oplyses fra et tilgitret Vindu, næsten ikke kunde faa Anledning til at øve sig i at gjengive større levende Gjenstande eller iagttage, hvorledes Lys og Skygge fordeler sig over Legemerne. At han imidlertid maa være i Besiddelse af gode naturlige Anlæg, synes de meddelte Billeder os at vidne om, og at han i en forholdsvis kort Tid har bragt det dertil, taler for den Flid, hvormed han maa have fæstet sig til denne Beskjæftigelse. Det ene af Billederne, en Bondekone fra Bergens Stift, har han tegnet og skaaret efter et Fotografi; det andet, der forestiller en Del af Rom nede ved Tiberen med Isola di S. Bartolommeo i Midten, er udført i formindsket Maalestok efter en gammel Radering, hvis Maner let vil kunne gjenkjendes i Kopien.

Det er langtfra Meningen med disse Linier at gjøre os den Fornøielse at ville have opdaget et „overvældende Naturgeni." Dels er dette noget, som ikke lader sig se med et halvt Øie, dels tro vi, det kan være meget tvivlsomt, hvorvidt man virkelig gjør noget Godt ved slige Apotheoser, som man f. Ex. i sin Tid foretog med Møllargutten, dengang da det Pikant-Nationale var paa Moden i vor kjære Hovedstad. Men hvad vi formene i dette Tilfælde at kunne tro og trygt sige, er, at Martin Haagensen under heldigere Forhold og med fortsat Veiledning vilde kunne bringe det til at blive et nyttigt og dygtigt Medlem af det borgerlige Samfund, af hvilket han nu er udstødt — for bestandig? Ja, se det er noget, som i det Hovedsagentlige maa afgjøres af ganske andre Omstændigheder end det, at han kan blive en dygtig Træskjærer, og noget, som vi ingenlunde tvivle om vil blive afgjort paa den rette Maade. Men skulde andre Hensyn, som naturligvis først og fremst maa tages, tale for, at Fængselsporten atter engang aabnedes for ham, da tro vi, at ogsaa det, vi har anført, kunde bidrage noget til at forøge deres Vægt. Skulde dette blive Tilfældet, vilde det være os dobbelt kjært, at vi, ved at irettelægge disse Aktstykker, og vore Læsere, ved venligt at erindre dem, maaske havde bidraget til at hjælpe en af dem, paa hvem Retfærdighedens Haand hviler tungt.

Bondekone fra Bergens Stift.

Fra Østerdalen.

II.

Det er en psychologisk Kjendsgjerning og en indtil Forslidthed ofte udtalt Sandhed, at det Komiske ligger det Tragiske uendeligt nær, saa at sige staar bag Døren og lurer. Selv om man ikke er af dem, der antage, at Livet konstrueres og udvikler sig efter logiske Formler, vil man ofte nok have Anledning til at se hin Sandhed bekræftet, og Enhver har

vist følt, hvorledes man ofte kan føle formelig Trang til det Komiske, naar man netop har været bevæget af det Tragiske. Jeg skal lade det staa derhen, om det var en saadan ubevidst Trang, der, efterat vi havde vexlet endel ligegyldige Ord og bedet om flere Historier, bragte Kristian til at fortælle Følgende, som han paastod var sandfærdigt, og som, efter hans Sigende, for ikke ret længe siden var passeret:

„Tæt ved Kongsveien laa en liden Plads, som kaldtes Mellemstua. Der boede en Mand og en Kjærring, som levede sammen som Hund og Kat. Ikke langt derfra, paa Reistad, boede en gammelagtig Ungkarl, som hedte Per, og som Ingen kunde blive rigtig klog paa. Det saa oftest ud, som om han drev Narreri med Alting, men Somme mente, han nok igrunden var klogere og mer dybtænkt, end Folk kunde vide. Saa var det en Dag, han Per kom gaaende forbi Mellemstua og hørte, der var et rent ugudeligt Styr og Spektakel derinde. Han kjendte Folket der vel nok, og saa gik han bort og lukkede Døren op. Jo, der stod Mand og Kjærring og sloges af al Magt og skjældte og bandte, saa Fanden maatte gjort det værre; de ændste slet ikke han Per; det var netop det, de standsede et Øieblik, da Døren gik op, saa tog de paa igjen der, de slap. Han Per stod nu ganske stille i Døren, han, og saa paa, uden at mæle et Ord. Endelig var de vel blevne trætte og lei det beggeto. Kjærringen satte sig til at storule, og Manden drev paa med at smaabande, mens han gik rundt i Stuen og spændte til Krakker og Bytter, som der laa væltede. Han blev dog nok tilsidst lei han Per, som endnu stod i Døren og stirrede:

„Haa er det, Du staar der og glor efter, din —"

Længer kom han ikke, for Pers Næve lukkede Kjæften paa ham, saa det skrangslede i Tandgarden hans. Helst havde Manden nok lagt til ham igjen, havde han saa sandt turdet; men nu sagde han bare i inderligt Sinne:

„Er det Noget, Du vil mig, kanske?"

„Aaja, det er nok det ogsaa", sagde Per ganske rolig; „vil Du sælge mig Kjærringen din, Andreas?"

Andreas blev staaende med Kjæften paa Gab, og Kjærringen holdt op at ule og gjorde som Mand sin.

„Vil Du sælge mig Kjærringen din, hører Du!" gjentog Per ligesaa stø som før.

Nu var Per en rig Mand, som holdt baade Heste og Fæ og havde Penge nok, saa han for den Sags Skyld nok kunde kjøbe om det saa var en Kjærring.

„Aapas vil Du gji' da?" spurgte Andreas om en Stund.

„Aa — — en 25 Daler kan Du vel være tjent med?"

„Hm! — — det bli'r vel noget Lidet det. Nu har jeg født hende i halvandet Aar, og hun æder som Ti — —"

„Det løgst Du!" for Kjærringen op.

„Naa, hvad bli'r det?" spurgte Per.

„Gji'r Du mig 30 kontant, saa skal Du have hende!"

„Her har Du 30", sagde han Per, tog op Bogen og lagde tre Gule paa Bordet.

„Nei, men er det Alvoret dit, da?" sagde Andreas; han blev ganske smørblid over hele Ansigtet og lagde Haanden paa Pengene.

„Javist er det Alvor, ja! Pengene er dine og Kjærringen er min. Kom nu, Anne, og følg med mig."

Denne havde sletintet imod at komme fra Mand sin, den Styggingen, og til den rige Per Reistad, hvor hun mente, hun just skulde faa leve i Herlighed. Først maatte hun fli sig lidt, for hun var nu en hel Del ruskete, maavide, og saa fulgte hun han Per hjem. Her fik hun nu anvist et særskilt Kammer i Kogehuset, fik god Kost og tænkte de første Par Dage, at hun var kommen rent i et Himmerig, for hun bestilte ikke Andet end at vande Haven, og forresten gjorde hun, hvad hun selv vilde. Men om nogle Dage fik hun nok Andet at gjøre: snart maatte hun gjøre Gaarden ren, saa maatte hun give Grisene, saa maatte hun maake i Fjøset, saa maatte hun skure, saa maatte hun paa Marken, og tilsidst gik hun i det haardeste Slid, fra Sol gik op til Sol gik ned. Et Par Gange havde hun prøvet at sige Nei og vise sig tvær; men da havde han Per taget hende slig fat, saa hun tabte Lysten til at prøve det tiere. Forsvarlig Kost fik hun, men ellers ikke en Skilling for Alt, hun stræverede. Havde hun før syntes, det var et Himmerig, saa syntes hun nu, det var et Helvede, og Jenterne kunde sommetider høre, hvor hun om Kvælden sad og græd i Kammeret og snakkede om den snille Manden hendes, som hun havde havt.

Saa var det efter en Maaneds Tid eller saa, at han Andreas Mellemstua kom op paa Gaarden, mens Per stod ude og stellede med noget Redskab, der var gaaet itu.

„God Kvæld, Per!"

„God Kvæld igjen! — — Naa, er den Mand ude og gaar?"

„Ja, det var saa det; — godt Veir aat os idag."

„Aaja, bare hun ikke bli'r for kold snart."

„Det kan bli' slemt nok for Poteten det ja."

Saa snakkede de om noget Arbeide, som Andreas

Parti af Rom.

havde paataget sig for Per. Andreas var alt færdig til at gaa, men saa sagde han:

„Ja, saa var det naa den Kjærringen da!"

„Aa, hun Anne? — ja, det er rigtig en ganske god Arbeidskjærring, noksaa bra, kan ikke sige Andet."

„Hm — — ja, jeg havde nok kanske mest Hug paa at faa at' hende."

„Faa at' hende? — har Du hørt slig Snak? — Kjærringen er min, hun; har jeg ikke givet Dig 30 Daler kontant for hende, kanske?"

„Jo, det var nok saa det, men — —"

„Naa ja, saa er der ikke mer at sige om den Ting, ser Du; det er, som sagt, en ganske bra Arbeidskjærring, og jeg kan ikke sige, jeg angrer paa Handelen."

„Her har Du de 30 Dalerne, saa la'r Du mig vel faa atte Kjærringen da, lel?"

„Nei, stop lidt, Kar! — Vil Du endelig have Handelen omgjort, saa skal Du sandelig betale Opgjæld; saa bra en Arbeidskjærring la'r jeg ikke gaa for 30 Daler."

Endelig blev de da saa forligte, at han Andreas skulde faa igjen Kjærringen sin mod de 30 Daler og det Arbeide, de før var blevne forligte om, at han skulde gjøre for Per. Men fra den Tid levede Anne og Andreas nok saa vel sammen, og der blev ikke tiere hørt sligt Spektakel i Mellemstua som før."

Imidlertid var det ledet langt udover Kvælden, og Hulder og Lur, sinte Mænd og „ulende" Kjærringer begyndte paa en saa usammenhængende Maade at danse om hinanden i vore Hoveder, at vi fandt det raadeligst at krybe tilkøis. Da der endnu ikke var indbjerget noget Hø i Laden paa Sætervolden, hvilket ellers er et af de behageligste Sovekvarterer, man kan ønske sig, bleve vi nødte til Alle at arrangere os, saa godt vi kunde, i Sæterstuen. Der var kun to Senge; i den ene blev det — efter afholdt Raadslutning — bestemt, at Berg og Kristian skulde tage Plads; den anden blev Kirsti og Sæterjenten, ved et kategorisk Imperativ fra vor Side, nødt til at beholde, skjønt de begge vilde lagt sig paa Gulvet; den brede Langbænk, hvor Randselen maatte tjene som Hovedpude og mit Plaid som Teppe, havde jeg, trods alle velvillige Protester, bemægtiget mig som mit Leie.

Vi gjorde nu ihast vort Aftentoilette, der bestod i at afføre os Frakker og Støvler. Kirsti og Sæterjenten, der vare gaaede ud i Melkeboden, for ligeledes at undergaa den nødvendige Forandring for Natten, kom snart efter ind igjen, og vi indtoge nu uden mange Omstændigheder hver vor bestemte Plads. Tyriródderne brændte endnu svagt og kastede et dunkelt, flagrende Lys, der snart beskinnede lutter sovende Ansigter.

Den følgende Morgen, da jeg vaagnede, kastede allerede Morgenlysningen et rødligt Skjær ind ad Sæterstuens smaa Vinduer. Skjønt mit Uhr kun viste 4, var det dog ikke at tænke paa at faa sove længer, da en Masse Fluer med den for disse Dyr særegne Ihærdighed fast havde besluttet at foretage sine Morgenpromenader paa mit Ansigt. Jeg stod derfor stille op, fik mine Støvler og min Frakke paa, kastede Plaidet om mig og listede mig ud af Sæteren. Først fik jeg mig et partielt, forfriskende Bad ved at stikke Hovedet ned i en klar, kold Bæk; derpaa begav jeg mig op paa en Høide, hvorfra der var en vid Udsigt, og hvor jeg ret af Hjertenslyst kunde nyde den deilige Solopgang. Selv den dygtigste og mest begeistrede Maler vil ikke kunne gjengive en saadan Scene. Han vil maaske kunne fængsle et Moment af den, men det Dramatiske i den vil han ikke formaa at fremstille. Den lidt efter lidt forsvindende Dæmring, det mer og mer seirende Lys, de flygtende Skygger, der tilsidst skjule sig i de dybe Kløfter og Skovkanternes Dunkelhed, det vaagnende Liv, der fra nær og fjern naar den Lyttendes Øre stedse stærkere, stedse fuldere, — alt dette kan ei fængsles til Lærredet. Det samme, mener jeg, gjælder Solnedgangen og Aftenstemningen. Skulde disse to Naturens skjønneste Forvandlinger udtrykkes ved Kunsten, vilde maaske Musikken heldigst kunne løse den Opgave.

Efterat have været Vidner til Kjøernes Melkning og Slipning, efterat have seet dem alle modtage deres Portion Salt af Kirstis Haand og beundret den gjensidige Kjærlighed, der fandt Sted mellem dem og deres venlige Herskerinde, lagde vi vore Planer for Dagen. Berg og Kristian skulde naturligvis først have sig en Morgenjagt, og de vare halv ærgerlige over, at de ei vare vaagnede før; saa skulde vi tage en Tur op paa en Bergknab, hvorfra man kunde se udover paa den anden Side af Aasen, og om Eftermiddagen skulde vi Alle begive os ned til Avsjøen, for at forsøge Fiskeriet der.

Disse Planer bleve alle heldigen udførte, og Kvælden fandt os samlede ved Bredden af Søen, hvor vi fik lændset en skrøbelig Farkost, som laa der halv fuld af Vand. Mens Berg langs Bredderne skulde forsøge, hvad Indtryk nogle Medemarker vilde gjøre paa de Kjærnets Beboere, der maatte befinde sig lige under Land, stege Kristian og jeg i det fordringsløse Fartøi,

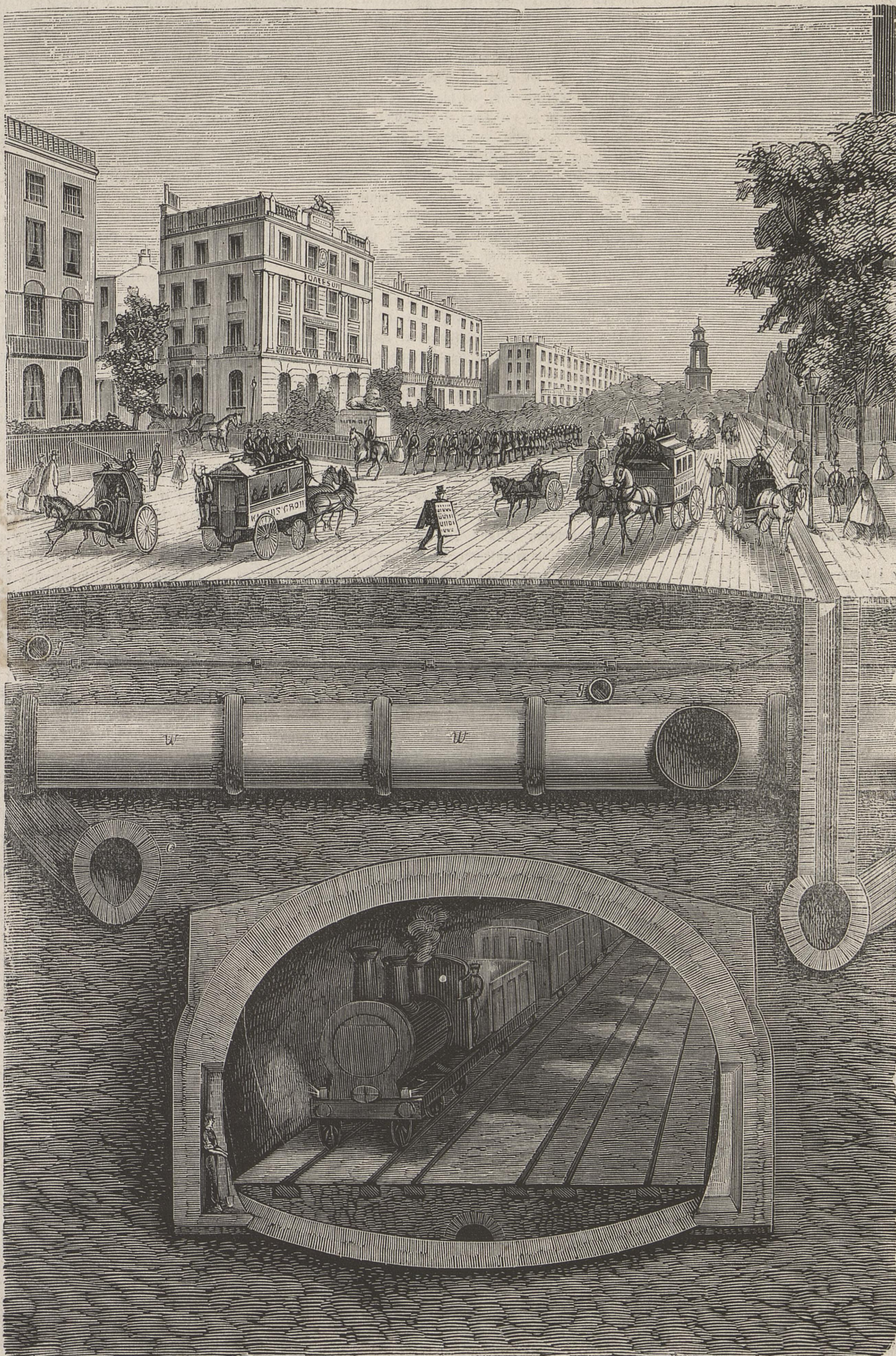
for at prøve mine engelske Fluers formodede større Overtalelsesevne. En liden Bris krusede Kjærnets Overflade, Snøret blev firet ud efter Baaden i tilbørlig Længde, og vi havde ikke roet ret længe, før et ordentligt Ryk og en derpaa følgende stærk Krumning af Stangen tilkjendegav, at en Fisk havde slaaet sig fast. Der er intet saa interessant og spændende for en Fluefisker, som den Akt, der nu paafølger, den nemlig, at bringe en Fisk, der har slaaet an, velbeholden i sin Besiddelse. Er Fisken nogenlunde stor, udkræves der megen Forsigtighed og omhyggelig Brug af den elastiske Stang og Snellen, for at Fisken ei skal rive sig løs eller slide det fine Redskab istykker. Ofte kan man mene, at Fisken er ganske udmattet og allerede have den lige ved Baaden eller Landet, — da samler den pludselig de synkende Kræfter og farer igjen afsted med voldsomme, pilsnare Bevægelser. Holder man i et saadant Tilfælde forstærkt igjen, eller begaar man den Ubesindighed, hvortil Begynderen saa ofte lader sig forlede, at gribe i Snøret med Haanden, saa vil man i Regelen være sikker paa at miste sin Fangst. Da vi en Times Tid med taaleligt Held havde drevet vort Fiskeri og bragt adskillige vakre, guldglindsende og rødspettede Orreter ind i Baaden, roede vi iland efter Berg, hvis Held havde været mindre godt, og satte i Forening ud til den midt i Kjærnet liggende lille Ø, der var bevoxet med endel Krat og nogle vantrevne Furuer med krogede Stammer og Grene. Her gjorde vi op en lystig Ild og sad og lyttede til Røten af Kjøerne og Lokningen af Jæterjenterne, der lød rundt omkring Bredderne.

Ved denne Leilighed fortalte Kristian, at man i fordums Dage ikke havde kunnet faa et eneste Ben her i Kjærnet hverken paa Krog eller Garn, uagtet det dengang vrimlede af Fisk. Sagen var nemlig den, at det var fortroldet af Huldren, der eiede al Fisken. Men saa var der engang en gammel Kall, som kunde lidt mere end sit Fadervor. Da han ogsaa havde prøvet Fiskeriet her og seet Fisken gaa i store Stimer om Krogen og Garnet, uden at en eneste blev hængende ved, skjønte han strax, hvordan det havde sig. Da han kom op til Sæteren igjen, fik han høre mange Fanteord, fordi han havde været saa dum at ville fiske der, hvor Ingen før ham havde kunnet faa et eneste Bid. Dette ændsede han ikke, men bad Budeien, at hun næste Mandagskvæld vilde have Gryden sin færdig, for da skulde hun faa koge Fisk fra Avsjøen. Herover lo de endnu mere. Men den gamle Kallen drog ned til Bygden samme Dag, — det var en Lørdag, — gik saa ved Midnat op paa Kirkegaarden og fyldte en liden Sæk med indviet Jord. Med denne drog han Mandag op til Sæteren og gik om Kvælden ned til Avsjøen. Han begyndte nu at kringgaa den, idet han strøede lidt Jord, alt som han gik. Han var allerede kommen næsten helt rundt, og der var bare nogle faa Skridt tilbage; da raabte det borte fra Aasen paa den anden Side:

„Laat bli' et lite Le',
saa faar vi fiske baade Du aa je!"

Det gjorde han og undlod at strø Jord over Resten. Saa kastede han Snøret ud, og da drog han saamange digre Fisk og saa rat, at han efter 10 Minuter havde en Bøl saa stor, at han knap aarkede at bære den frem til Sæteren. Siden den Tid har der altid været Fisk at faa i Avsjøen; men Ingen har nogentid faaet saa megen og saa gjild Fisk som hin gamle Kall; det voldte nu det, at han havde været saa føielig mod Huldrefolket, maatænke.

*

Gjennemsnit af en Gade i London.

Gjennemsnit af en Gade i London.

Vi se et firdobbelt Kanalsystem over hinanden. Først det smale Rør med de smaa Aabninger (G); det er Gasledningen, der maa forsyne Londonerne med den fornødne Oplysning ikke blot om Aftenen og om Natten, nei, naar den mørke Novembertaage kommer, ofte nok hele Dagen med, og det ikke med kontinental Sparsomhed; nei, det er et sandt Lyshav, der vælder frem, og det er da heller ikke mindre end 10 Selskaber, der gjennem en Masse Gasværker i Byen og Forstæderne tilfredsstille denne Trang.

Den anden Etage, regnet fra oven af, det brede Rør W, er det, der skaffer Londonerne en anden uundværlig Ting: Vand. Paa Fastlandet pleier man at være af den Mening, at hele London ikke har andet Drikkevand end det, der hentes fra den med tusinde ubestemmelige Krydderier blandede Thames, og at man derfor, naar man vil have smageligt Vand, nødsages til at drikke det i Form af Grog. Saa er det imidlertid ikke; en stor Del af det nordlige og nordvestlige London saavelsom City selv faar sit Drikkevand fra den dybere inde i Landet helt idyllisk flydende lille Elv Lea og fra Chadwellkilderne, der udspringe i Hertfordshire, og i sit nedre Løb samle sig til den saakaldte New River. Blot det sydlige og sydvestlige London er endnu henvist til Thamesvandet; dog tør efter en Parliamentsbeslutning af 1855 ikke noget Kompagni mere tage sit Vand fra den Del af Floden, der omgives af selve Byen, men maa hente det flere Mile oppe i Landet, hvor Thames endnu er en klar, yndig Flod. London bruger i Gjennemsnit daglig 46 Mill. Galloner Vand, men deraf kun de 20 Millioner fra Thames. Den Vandskat, som Londonerne maa erlægge til vedkommende Kompagnier, er ubetydelig, og foruden at Vandet uden Besvær kan ledes op i de høieste Huse, kan det ogsaa gjennem smaa Rør, der hist og her rage op af Brolægningen, benyttes til Vadsk af Gader og Huse og i Ildebrandstilfælde koncentreres i større Masser.

Den tredie Rørledning — C — der i murede Render gaar fra Gaden forbi Gas- og Vand-Kanalerne ned i Dybet, er den saakaldte Sewage eller Hoveddrainage. Man begyndte med den i 1859, da det viste sig, at det gamle Kloaksystem var meget mangelfuldt og forpestede baade Luften og Vandet. Paa de forskjelligste Steder i Byen og dens Omegn optager en Række af lange Kanaler al Uhumskhed og udtømmer den i Thames, — ikke, som før, indenfor selve Byens Grændser, men flere Mile længere ned mod Flodens Munding.

Det er ikke stort mere end to Aar, siden Spaden første Gang blev sat i Jorden til the Metropolitan eller Underground Railway, som dens officielle Navn er, og nu gaar Lokomotivet hver Dag 164 Gange frem og tilbage under Londons Gader og aabner en ny Plads for en Færdsel, der var saa stor, at den paa enkelte Steder undertiden truede med at stoppe sig selv.

Banen tager sin Begyndelse tæt i Nærheden af Vestbanegaarden, løber hen under Mary-le-bone-road, overskjærer Euston Square og berører Kings-Cross, dette vigtige Midtpunkt for Londons Færdsel. Her

ophører den at være underjordisk i Ordets egentlige Betydning. Med Undtagelse af en ganske kort Tunnel, over hvilken det store Bodsfængsel paa Coldbathfields hæver sig, løber den nu gjennem flere obskure Gader og Torve sydostlig ned imod City. Der finder den sit foreløbige Maal i Farringdonstreet, hin lange og brede Kommunikationsaare, der gaar fra Nord mod Syd lige ned til Blackfriarsbroen, og som Alt, der vil fra Vestkanten ind i den gamle Del af Byen, maa passere. Senere skal den fortsættes ned imod det gamle Fleetfængsel og her forbinde sig med Chatam- og Doverbanen.

Til Unionsflaget!

Du sprang, o Banner, af herlig Muld:
En Oldtids Nat af Bedrifter fuld,
En Tvillingsaga, hvis dunkle Buer
Af Seire funkler, og af Stordaad luer,
Saa Verden undres, som ei forstaar,
Hvad Gudeild i et Folk formaar.

Saa vaj, vort Mærke! i fager Dragt,
Vor store Saga den er Din Pragt;
Hvad Ædelt sluktes i Krig og Taarer,
I Dig det knuppes paanyt og vaarer;
To Fosterfolk, som i Tvedragt stod,
I Dine Farver nu blande Blod.

Gud gav os Brødre til Hverv at staa
Som Vagt paa sneføgen Fjeldmur graa;
Vort Land er fattigt, men skabt at være
Europas Forpost mod Østens Hære,
Naar op det dundrer til Kamp en Dag,
Har Ærespladsen vort frie Flag.

See Mærket luer i Bægrets Speil,
Vort Fremtidstog for dets Silkeseil!
Skaal og for dem, som langs Grændsen sove!
Paa Fædres Tuer gror Laurbærskove. —
En Skaal da, Banner, i Bægrets Speil
For Færden under Dit Silkeseil!

JONAS LIE.

Fra alle Lande.

Det store Keisermøde i Baden-Baden blev til Vind. De Franskes Keiser, for hvem der allerede var beredet en værdig Bolig, indfandt sig ikke; den Ene sagde, fordi Podagraen igjen holdt ham fangen, den Anden, fordi Keiseren af Rusland ikke kom. Keiserinden kom som en Meteor og forsvandt ligervis. Hvor lidet trykkende hun end havde gjort sin Majestæt i Schwalbach, aflagde hun den i den Grad paa Reisen, at hun ikke blev kjendt af en Sjæl. Over Rhinbroen ved Mainz kjørte hun i Leievogn og lod sine egne Eqvipager passere tomme nogle Timer efter. Darmstadt, hvor det russiske Hof opholdt sig, gik man forbi paa en for Diplomaterne noget anstødelig Maade; „fortjent Straf", sige de franske Satelliter, for at de Russers Herskerinde ikke havde gjort noget Skridt for at møde hendes gratiøse Majestæt Eugenie. Enhver af disse vilde nok saa smaat, at den Anden skulde gjøre det første Skridt, og saa gjorde man ingenting. Opgivelsen af Keiserens tydske Reise har intet med disse Fruentimmerintriger at bestille. Fra Ludvigshavn til Mannheim gik Keiserinden tilfods og dinerede i den almindelige Spisesal med sine Damer saa ikke engang Værten anede hvem det var han beværtede. Først i Baden-Baden optraadte hun igjen som Keiserinde. Paa Banegaarden modtoges hun af Storhertugen og Kongen af Preussen. Om Dagen gjordes og modtages høie Visitter, og om Aftenen var Galla paa Slottet, hvor Storhertuginden og hendes Moder, Dronningen af Preussen, modtoge hendes gratiøse Majestæt, som om hun var en virkelig Potentat af Guds Naade som de selv. Blandt alle de broget og prægtigt smykkede Damer udmærkede de Franskes Keiserinde sig ved en Simpelhed, som synes forsvunden fra vore Tider: hvid Mousselins Kjole, violet Belte, to hvide Perlenaale i Haaret, en Perlerad om den hvide Hals, hvide Perler om de hvide Arme, finis. Og dog saa hun elegantest ud af det hele Selskab. Det er ellers ikke hendes Skik at udmærke sig ved Simpelhed. Det er hende, der har givet Stødet til den vanvittige Luxus ved det franske Hof og i det franske Selskab, men paa denne Reise har det behaget hende at være extravagant i en anden Retning; dog Ingen tro, at den simple hvide Kjole var en troskyldig Kjole som en anden; mange Timer var vistnok tilbragte for Speilet, inden den fik dette fuldendte Snit, som saaledes fremhævede den Gudinde-Taille, som man er saa stolt af og maaske skylder sit Regimente. Næste Morgen, medens et gabende Publikum var forsamlet om Keiserindens Bolig for at se hende afreise, sneg hun sig ud af en Bagdør og gik i mørk Reisedragt og rund Hat over Promenaden, for mellem 8 og 9 Morgen at gjøre den preussiske Dronning sin Afskedsvisit. En Time efter sad hun i Reisevognen, og de Preussers Konge stod ved Døren og konverserede hende til Kogemaskinen sattes igang. Atter og atter raktes en hvid Haand ud til Afsked; de To have stiftet Venskab for ever sandsynligvis under Preusser-Kongens Ophold under St. Clouds gjæstfrie Tag. Baden-Baden forlades nu efterhaanden af alle sine høie Gjæster, der belivede Promenaderne. Det preussiske Hof er her endnu, og hver Morgen kan man trygt stille sit Uhr paa 8, naar man ser Konge og Dronning spadsere ud, selv i Øsregn, hun opskjørtet som en anden Dødelig, han beskyttende hende med en hel borgerlig Paraply. Bestandig gaa de til Lichtenthal-Alleen, hvor det maa gjøre et ganske eget Indtryk paa Kongen at se det Træ, fra hvilket den unge vanvittige Daare skjød paa ham, fast afbarket af Englændere, saa Stammen skinner gulhvid mellem de andre sorte. Efter Attentatet vilde Dronningen bygge et Kapel paa det Sted, hvor Gud havde bortvendt Kuglen fra hendes Gemals Hoved, og Storhertugen forærede strax sin Svigermoder den Eng, der støder til Lichtenthal-Alleen, med Huset, som staar derpaa. Intet Kapel er den Dag idag reist, og Huset er bortleiet til en Vadskerkone for 40 Gylden om Aaret. Det er ellers selsomt, hvilken Attraction for Mord og Død denne Allee maa have i sin smilende Skjønhed; naar et Mord skal begaaes i Baden, sker det der; i en Maaned er nu to Selvmord begaaede der. En Amerikaner havde et halvt Aar søgt Lindring i Baden uden at finde den, og Lægerne vidste, at han led Martyrdom; saa gik han en Morgen til Lichtenthal med en Revolver og kom ikke tilbage. En Polak var den Næste. Ingen kjender hans Sygdom. I hans Hat blev fundet en Seddel saalydende: „Jeg dræber mig, fordi det saa behager mig. Man forske ikke efter min Familie." Ansigtet var saaledes lemlæstet, at det ikke kunde kjendes. I intet Hotel savnes en saadan Mand. Er han kommen til Lichtenthal langveisfra, for at øve denne Daad? Tæt ved Blodmarken segne Frugttræerne under en Frugtbyrde, man i Norden intet Begreb gjør sig om; man sætter tyve, tredive Støtter under et Træ, og over alle Veie trække store Kjør Læs med Frugt. Hvilken herlig Skik at bruge Koen til slig Gjerning! Det ser altid ud, som det gaar saa tungt, saa tungt med det fulde Yver.

Omkring i de tydske Smaastæder har man det travelt med det franske Keiserhof. I forrige Uge udkom en liden Brochüre betitlet: „Hvorfor Hun kjøbte sig en ny Stok i Schwalbach?" Lidt før var der udkommen en Række Breve fra Anna Murat i Constantinopel til Hende, hvori den smukke Anna klager bitterlig over Ham, der aldrig vil det samme som de To og blot har Tanke for sin Podagra og sin kjedelige Politik, ja, som har tvunget Hende til at drikke Bittervand en hel Maaned i Schwalbach. Sultanen, hedder det, er en ganske anderledes galant Mand; skjønt han har mange Koner, tvinger han ikke een af dem til at drikke Bittervand; derhos er han Elskværdigheden selv mod Papa og Mama og især mod den lille Anna; var hun saasandt blot fød Circassierinde, saa kunde hun nu blæse af Onkelen, som trods sin Magt dog endnu ikke har kunnet skaffe hende en Mand. Til Slutning mange Formaninger til Tanten om ikke at lade sig kujonere.

Kronen for denne vildtydske Literatur er en Farce med Titlen „Er." „Han". 1ste Scene foregaar i Paris, og Personerne ere Han, den røde Prinds og Erkebispen.

Han (gaar heftig op og ned): Erkebispen skal komme.

Erkebispen (kommer ydmygt): Her er jeg, høie Herre.

Han (i Vrede): Paven har intet at sige i Paris, min Herre! Med næste Post har han at sende de to Bengler, der forlængesiden kunne løbe, sin Velsignelse! (afsides): For bliver der ikke Husro at faa.

Erkebispen: Eders høie Villie skal efterkommes.

2den Scene. (Nogle Dage efter).

Bispen (overrækker et Brev): Voila den befalede Velsignelse!

Han (aabner Brevet med glad Hast): Pio nono var mod mig altid buono! Ha! Hvad maa jeg se? Han vil blot give Canaillerne sin Velsignelse, naar jeg igjen lægger Romagna for hans Fod? Hent mig Drouyn, Bisp! den Spas skal du dyrt betale mig, Pio mio. De følgende Scener fyldes af den røde Prinds's Jammer, over at Gutterne ikke kunne blive døbte, samt af Forberedelser til Konventionen.

I Rom har Paven for at besværge de onde Tider forordnet, ikke Reformer, men Processioner til flere Helgeners Skrin. Det er en komod Fremgangsmaade. Han vil ikke tænke paa Ordsproget: „Hjælp dig selv, saa hjælper Himlen dig," Himlen skal arbeide solo. Medens Decadencens Richelieu fnyser i afmægtigt Raseri og intet andet Middel eier, end selv at gaa til Paris, hvor han blandt andet vil anholde om Maltheser-Ordenens Gjenoprettelse, for at en Æresvagt kan gives Hans Hellighed, haaber denne blide Haardnakkethed paa Mirakler: nogle Oriflammer baarne omkring i Roms Gader, nogle Munke, som marschere og psalmodiere sig dødstrætte, det vil gjøre det, mener han. Paa andre Mirakler tænker han ikke, og de staa dog i hans egen Magt: give gode Love, lade alle Jodemødre beholde sine Benjaminer i Ro, Folkeundervisning, Finantsorden, Tollerance, saadanne Mirakler skal der til og ikke Processioner. Victor Emmanuel skal være mørk og trist. Under Cravallen den 21de September raabtes rasende: „Ned med Kongen, den forræderske Konge!" Dette skal han ikke kunne forvinde, og det siges, at han skal ønske at resignere til Gunst for Prinds Humbert. Et andet Spørgsmaal er det, om det bliver ham tilladt.

En mindre lykkelig Mand, den ny Luftskipper Nadar, endte ikke i Havet, hvorhen Østvinden drev hans Ballon, men i den lille By Ypres i Retningen mod Havet. Saadanne ny Christopher Columbus'er dø ikke før deres Amerika er opdaget og der er først virkelig Fare for den dumdristige Nadar, naar han har realiseret sit famøse „Tungere end Luften." Født i Paris 1820, nu 5 Fod 9 Tommer høi, betragtedes denne Person, der har sat sit Navn over Montgolfiers, i Skoler og Collegier som umulig at disciplinere. Som en halv studeret Rover blev han Journalist, i hvilken Stilling hans sprudlende Humor erstattede den manglende Kundskab; saa blev han en af Parises første Photographer, og er det endnu, thi Luftskipperiet drives blot for Menneskehedens Skyld og ikke som Malkeko. Passioneret Demokrat, vilde Nadar foretage en tredie Luftreise fra Bryssel for at forherlige Septemberdagen, som Belgierne aarlig feire til Minde om den gjenvundne Uafhængighed. Han fik 10,000 Francs af den belgiske Regjering og 10,000 af Staden Bryssel, og dette var omtrent hvad Expeditionen kostede Nadar. Han kunde have ladet sig Entre-Priser betale til Tribunerne, der rummede mange Tusinder, men naar Staden Bryssel vilde forlyste sine Borgere gratis, var Nadar for storsnudet til at forlange Noget for sig. Passager-Billetter koster vistnok 1000 Francs, men blot for Folk, der have Raad til at betale, og da de Fleste, der gaa tilveirs, ere lette paa jordisk Gods, er det ikke ad denne Vei den ny Opdager skal samle den Million, han trænger til for at realisere sin Ide. Det er forunderligt, hvor Nadar er bleven en populær Mand. Han kan ikke overkomme at læse alle de Breve og Telegrammer, der kommer til ham fra alle Lande, naar det er bekjendt, at han skal foretage en ny Luftreise. Franske Blade gjengive et Brev fra Victor Hugo, hvori Digteren tilbyder sin Ven Nadar at aabne en National-Subskription for ham og indskriver sig øverst paa Listen for 500 Franks. Fra George Sand, Louis Blanc og en Mængde andre Berømtheder ligeledes Breve og Ønsker. Mest rørende er et Brev fra en Mand, som i tredive Aar har været bekjendt for alt andet end at være rørende: den rasende, bestandig fraadende og tænderskjærende Katholik Louis Veuillot, Hovedmanden for Ultramontanismen i Paris. Han beder Gud behandle Daaren, Hugenotten Nadar, ikke efter hans Hoved, men efter hans Hjerte, beder Nadar, naar han høit oppe i Luften mærker, at der gaar galt, at skrige til Celui qui est, han som frelser, selv naar han lader falde, som hører selv det svageste Skrig, og som er Fader. — Mellem Pasagererne vare to unge belgiske Lieutenanter og en Guldsmed, der var som forrykt for at komme med. Skulde han ville aabne en liden Juvel-Handel deroppe?

Inden Vinteren kommer, et Ord om Høstmoderne. Mere og mere mandlige Dragter: Smaa graa Hatte, akkurat som Mændenes, blot med to lange flagrende Ender i Nakken og den forordnede Pung naturligvis. I en Vogn er det ikke muligt at vide, om det er Mand eller Kvinde: graa Hat, graa eller sort Paletot, Stok i Haanden og Skjørterne skjulte under Vognens brogede Tæppe. Forøvrigt Hatte, der se omtrent ud paa Hovedet som et lidet Halvtørklæde, den hele Pung ud og lidet nok foran. Alle Klæder broderede med sorte, hvide og kulørede Lidser. For ikke at give Damerne noget efter, reise unge Herrer i grønne Slør og Schawl. Sæt en saadan Figur i en Vogn, skjul Underdelen, og sig saa, om det er en Mand eller Kvinde.

Norge.

Christiania den 29de Oktober.

Der forekommer i vor Kriminalhistorie ikke sjelden Exempler paa, at Folk i et Slagsmaal har bidt Næsen af sin Modstander, især skal Sligt ofte hende i enkelte af vore Fjelddistrikter. Den gamle Historie har i disse Dage gjentaget sig paa 2 forskjellige Steder, paa en Ølkneipe her i Christiania og ved et Bryllup i Vegaardsheien i Nobygdelaget, hvor selve Brudgommen saaledes behandlede en af Gjæsterne. Paa begge Steder skal Angjældende have slugt de afbidte Næser, — i Sandhed en appetitlig Kost.

— Under Forfærdigelsen af Fyrværkerisager til 4 November i en af Laboratorbygningerne paa Akershus indtraf det Uheld, at en Raket exploderede og antændte derved først en Del liggende explodérende Sager og dernæst selve Bygningen, som ødelagdes, medens man reddede de tilstødende Bygninger. En Artillerist indebrændte, og en anden saaredes, dog ikke betydeligt. Det betydelige Antal færdige Fyrværkerisager, som ødelagdes, er man i den knappe Tid nok ikke istand til fuldstændig at faa erstattet.

— Til Festforestillingen paa Kr. Theaer 4de Novbr. skal man have valgt Jubelovertüren af Weber og A. Munchs „En Aften paa Gidske"

— Frøken Siewers har erholdt Ansættelse ved Kr. Theater.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 45.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 6. Novbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

4de November.

Aldrig har Unionens sande Betydning for begge Rigernes fælles Folkefrihed, deres fælles politiske Velvære og Evne til at realisere sit verdenshistoriske Folkekald i den Grad været oppe for Folkebevidstheden i ethvert af Landene, som nu, da vort Samliv med Sverige feirede sin Guldbryllupsfest. Det var ikke blot i Vinduerne, at der den Dag vistes Lys rundt om i Rigerne, det var i Begreberne, der viste den unionelle Ide at være trængt dybt ned i Folkenes Masser og ifærd med der at tage Udbredelse med stedse stigende Fart.

En Union mellem tvende Stater af ulige Størrelse, og som hver for sig gjøre Paastand paa national Selvstændighed, maa altid medføre sine Vanskeligheder. Det ligger i Sagens Natur. Enhver af de tusinde Interesser, som i Samlivet skal bringes til Forsoning, kan nemlig den middelmaadigste Konsekventsemager af en theoretisk Patriot, med den enkelte Nations Uafhængighed til Udgangspunkt, med Lethed faa stillet paa Spidsen, saa at det Hele udsættes for at sprænges, medens paa den anden Side ene en høi Grad af Sindighed hos Folkene og praktisk Sands for Nødvendigheden af gjensidige Tillempninger her formaar at danne Modvægten til Forsoning. Norges og Sveriges Forening har imidlertid, foruden denne almindelige Opgave for et politisk Samliv, hvis Vanskelighed bestaar i at gaa Ballancen mellem begge Folkenes nationale Fordringer og deres Unions souveraine Krav, endvidere havt at kjæmpe med alle de indvortes Hindringer, som en Folkebevidsthed, der i ethvert af Landene endnu ikke var naaet frem til Klarhed om Unionens sande Betydning, har kunnet lægge den iveien. Vor Folkeforening anticiperede i ethvert af Landene sin egen moralske Betingelse, som var Udviklingen af deres begges Folkefrihed, det Fundament, hvorpaa Unionen ene med Tryghed kunde hvile, og fra hvilket det ene var muligt at bøie de tvende Nationaliteter sammen til Forsoning. Foreningen blev saaledes bygget, om man saa vil sige, bare paa Haab; men paa et Haab, som havde sin Begrundelse i to stærke Nationaliteters Livskraft til under en rask Udvikling at arbeide denne Folkefrihedens Sokkel ind under den unionelle Bygning.

Hovedopgaven hos ethvert af Folkene har saaledes i de forløbne halvhundrede Aar været og maattet være at indarbeide denne saaledes anticiperede Udvikling, hvoraf den folkelige Union betinges. Imidlertid har Unionens Fællesopgaver faaet vente i Folkeaanden. For Sveriges Vedkommende har det gjældt om at faa arbeidet af sig en gammel Tidsaand, som binder Folkets Anskuelser med en ærerig Fortids Traditioner, og fra hvis Udgangspunkt en folkelig Union altid maa misforstaaes, til Fordel for Nutidens, som ene finder sit Udtryk i en tidsmæssig Forfatning. Og her har Sveriges Udvikling i de sidste Aar taget sande Kjæmpeskridt. En storartet materiel Udvikling, en gjennemført Kommunalforfatning og Næringsfrihed bær Vidne herom, medens Folkeaanden der alt staar slagfærdig foran Repræsentationsforslagets Storværk. Hos os er 17de Mai og alt det, som vi ved denne Fest ære og høitideligholde, Udtrykket for det, som i den forløbne Tid har været vort Forberedelsesarbeide, nemlig at udføre vor Frihedsbygning paa den i Grundloven lagte konstitutionelle Grund, og i Folkebevidstheden aandeligt som materielt at klargjøre vor nationale Selvstændighed, saavel i Forhold til vor Fortid sammen med Danmark, som vor Fremtid sammen med Sverige. I 17de Mai har vor nationale Individualitet reist sine Fordringer og tilarbeidet sig sin Plads i den svenske og danske Opinions Erkjendelse; under dens Fane har vort Storthing vundet sine parlamentariske Slag paa vort indre Frihedsfelt, under den blev Adelsloven knust, fik vore Statsraader Gehør i de ogsaa Norge vedkommende udenlandske Anliggender, der behandles i svensk Statsraad; under den blev vort særskilte Flag erobret, dette Tegn paa vor nationale Ligeberettigelse, uden hvis Erkjendelse vor Nation aldrig godvilligt kunde række Sverige sin Haand i Unionen. Denne Tid hos os har havt sine stærke Mænd og sin store Historie, der nu ligger som Grundmur til Unionens Fremtid. 17de Mai danner saaledes hos os Folkeaandens Indgang til 4de Novemberfesten.

William Hogarth. (Se næste Side.)

Norge staar nu med saagodtsom færdigt Arbeide og venter paa den Dag, da Repræsentationsforslaget i Sverige skal seire. Den Dag bliver vor Unions reelle Fødselsdag, der vil fylde med sin Aand Unionens formelle Faktum i 1814. Thi fra den Dag staa vi endelig i vore unionelle Forhandlinger Ansigt til Ansigt med selve det svenske Folk, som er stedt tilrors i sin egen Statsstyrelse, istedetfor med priviligerede Mænd fra en gammel Tid, hvis Sprog vi ikke forstaa. Vistnok vil ogsaa i Tiden efter Repræsentationsforslagets Seir vel endnu staa splittende igjen mangen Efterlevning af den gamle Aand i Broderriget og vel ogsaa mangen kortsynet patriotisk Fordom hos os. Men det Ufrihedens Princip, som skiller Folkeaanden ligesom med en Grændsekjøl, er da brudt ned, og de senere mulige Misforstaaelser dermed nedsænkede til kun at herske inden den enkelte Forhandlingssags Omraade, ligesom paa den anden Side en høiere Forstaaelse derved er indvundet til de stridige Interessers Forsoning. I begge Lande er nu ogsaa alle Unionens Betingelser saavidt fremmodnede, at den forstandige Opinion med Opgivelse af smaalig Særpatriotisme mere og mere sætter sit Lands politiske Hovedsag i Unionen, og indser, at begge Nationaliteter kun gjennem denne kan naa til sin høiere Forklaring. Det Væsentlige i Flaget blir mere og mere at lægge i Unionsmærket, Hovedbestræbelsen at virke til alt det, som i sand Forstand tjener til at forene Rigerne, og at modvirke alt det, som kortsynt bærer den modsatte Vei og adskiller. Det er først som i Sandhed forenede under Unionsflaget, at de to Broderfolk med Seir kunne følge deres Folkekald og sammen skabe den Historie, hvorigjennem dette Kald skal finde sin Opfyldelse. Det er ene

gjennem Troskab mod Unionen, at vi engang kunne naa frem til en folkelig Skandinavisme og aabne os en større politisk Fremtid. J. L.

TIL FORENINGENS

HALVHUNDREDEAARS FEST

4de Novbr. 1864.

Melodi af R. Nordraak.

Mørk Novembernatten sænkte
Sig paa Slagnes Grav —
Stormen hylte. Skum opsprængte
Høit af Nordens Hav.
Da steg midt af vilde Brænding —
Mellem Brødre lagt —
Straalende, som Guds Udsending,
Vor Foreningspagt! —

Han, som førte Pagtens Fane,
Var en Krigens Mand —
Blev dog Frændekrigens Bane
Snart som Carl Johan.
Af de to modsatte Kræfter
Sprang et Tankelyn —
Og det sluktes ei derefter:
Blev et Folkesyn! —

Meer og mere klarned siden
Denne Nordens Dag —
For dens Straaler sank i Tiden
Broderhad og Nag.
Mildt Kong Oscar kunde pleie
Store Faders Værk,
Gav sin Æt den Tro i Eie:
„Kjærlighed gjør stærk!"

Femti Aar er nu hensvundne
Siden Dagen randt:
Svensk og Norsk staa nu forbundne
Lige, frit og sandt —
Række tro hinanden Haanden
Over Fortids Grav —
Skue broderfast i Aanden
Ud paa Fremtids Hav.

Lad nu kun Novemberstormen
Over Fjeldet gaa! —
Aldrig mer kan Tvedragts-Ormen
Til dets Hjerte naa.
Altid vil fra dunkle Fjerne
Vor Forenings Fred
Tindre klart som Nordens Stjerne,
Der ei kan gaa ned!

A. Munch.

TIL KONGEN

VED FORENINGENS HALVHUNDREDEAARS FEST

den 4de November 1864.

Melodi af F. A. Reissiger.

Sæl det Folk, som i sin Konge eier
Emne for et Kvad!
Som kan Ham blandt Alt, hvad vægtig veier,
Se i første Rad!
Sæl den Drot, som veed sit bedste Smykke
Gjemt i Folkets Bryst!
Drot og Folk har der kun fælleds Lyst,
Og den store Konge giver Lykke.

Trende Konninger til Nordens Ære
Bar vort eget Old;
Alle Tre tør Broderfolket bære
Høit paa Gyldenskjold.
Carl Johan gaar forrest, som sig sømmer
Kampens kronte Helt;
Oscar seirer paa et andet Felt:
„Ret og Sandhed" fra hans Throne dømmer.

Tredjemand i denne stolte Række
Det, Kong Carl, er Du!
Over Nordens Himmel saa Du trække
Skyer op med Gru;
Kampens Torden rulled i det Fjerne, —
O, hvor slog dit Bryst!
Men Du bøied Dig for Folkets Røst,
Derfor blev Du og dets Lykkestjerne.

Ja, Kong Carl, din Ros er denne stærke:
Du er Lovens Mand;
Derfor skrev Du i dit Skjoldemærke:
„Lov skal bygge Land".
Byg kun fort! vi Begge bi Dig stande,
Norsk og Svensk som Een;
Lægge uden Mistro hver sin Steen
Til et Fællesværn for begge Lande.

Ingen veed, hvad Fremtidsnornen bærer
I sit dunkle Skjød;
Stærkt paa Folkedybets Bund det gjærer, —
Mon til Liv? til Død?
Lad det gjære! Veien, Carl, Du kjender,
Som til Seier bær:
Gud og Folket — se, det er din Hær!
Nordens Sag — den er i gode Hænder.

P. A. Jensen.

TIL PRINDS OSCAR

VED FORENINGENS HALVHUNDREDEAARS FEST

den 4de Novbr. 1864.

Melodi af F. A. Reissiger.

Hvad bedst det har, nu Sverig skifter
Med os paa vor Foreningsfest:
En Ætling af dens store Stifter
Staar blandt os som vor Hædersgjæst.
Hvad? — Gjæst? — Nei, her han og har hjemme
Den Arving til vor Oscars Navn,
Og hjemligt lyder her hans Stemme —
Han er jo her i Landsmænds Favn.

Den ædle Fyrstes høie Tanke
Er nordisk, som en Havets Søn,
Og stolt han føler Hjertet banke
For hvad der gjør vor Saga skjøn.
Som mangen Høvding i Oldnorden
Han er og selv en fuldgod Skjald,
Og til det Skjønnes, Godes Orden
Han løftes af sit høie Kald.

Velkommen da her i vort Norge
O Fyrste, denne Høitidsstund! —
Lad alle Hjerter her Dig borge:
Din Æt har Rod i Landets Grund.
Og naar Du gaar — tag med tilbage
En Hilsen til vort Broderfolk!
Ei bedre Fører kan vi tage:
Vor Konges Broder er vor Tolk!

A. Munch.

TIL 4de NOVEMBER.

Mel. Vift stolt paa Codans Bølge.

Norønastammens Længsel,
den var det frie Hav
og Kampens Gude-Trængsel
og Æren, som den gav; —
var Stordaad og var Tanker
med Rod i Surters Ild,
med Grene uden Skranker
og Top i Yggdrasil.

Gik hver sin Vei, hver Frænde,
brød hver sin Lykkegren,
vort Seiersløb var trende,
men Æren, den var een.
Fik hver vort Kald af Tiden,
vi og de Daner først;
om Svearne kom siden,
saa kom de ogsaa størst.

Som Sol sken Danmarks Drage
i Vest- og Østerled,
Normannaaandens Sage
svang helt til Jorsal ned.
Af Gnisten, Svea Stamme
fik tændt paa Polens Is,
gjir Lützens Seiersflamme
end halve Verden Lys.

Gik Norsk og Dansk til Ening,
da onde Tider kom
men Sagas større Mening
fik mindre Mænd vendt om.
Gik Norsk og Svensk til Ening,
da Tidens Fylde kom,
og Sagas større Mening
skal mer ei vendes om.

Sig gode Varsler sanke;
den første Dag, vi gik,
var blid som Oscars Tanke
og høi som Faderns Blik,
var fuld af Sang i Skoven
og Guld paa lyse Vold,
af Snekker over Voven
og Sol paa deres Skjold.

I femti Aar vi lærte
hverandres Skik og Sæd,
og nu begynder Hjertet
at tale rigtig med.
Vi ser det ud af Øiet,
nu vi er begge glad:
hvad Gud har sammenføiet,
kan mer ei skilles ad.

Der er en Spaadomsevne
i Folkeaandens Trang:
Norønastammens Stevne
til Stordaad end engang.
Den Festdag, som vi feirer,
er og en Løftets Dag:
den synker ei, den seirer,
vort Blods, vor Stammes Sag.

Bjørnstjerne Bjørnson.

William Hogarth,

f. 1697 eller 98, † 26de Oktober 1764,

kom til Verden i S. Martins Sogn, Ludgate, i London, hvorhen hans Fader, en Skolemester fra Westmoreland, var kommen og ernærede sig dels ved Korrekturlæsning, dels ved at give Undervisning. Allerede som Dreng begyndte Hogarth at arbeide som Graveur og traadte i Lære hos en dengang berømt Guldsmed, Mr. Ellis Gamble i Cramburne-Street, Leicesterfields. Det første Arbeide, der drog Opmærksomheden hen paa ham, var en Skitse af et Slagsmaal, han tilfældigvis var bleven Vidne til paa et Beværtningssted. Først omkring 1720 begyndte han imidlertid at arbeide paa egen Haand, og det var først lidt efter lidt, at han forlod Graveurarbeidet for at levere Illustrationer til Bøger, og endelig dristede sig til selvstændige Kompositioner, i hvilke han kunde faa frit Spillerum for sin Skaberevne og sit Talent for den komiske Karakteristik. Samtidig hermed maatte han imidlertid for Fortjenestens Skyld male Portræter af alskens agtbare Mænd og Kvinder. Kort efter at han i 1730 havde ægtet en Datter af Sir James Thornhill, mod Faderens Villie, fuldendte han sin første større Række Kobberstik, „Harlot's Progress". der fra nu af efterfulgtes af den ene Samling efter den anden, blandt hvilke „La mariage à la mode" turde være det mest bekjendte.

Som ældre Mand og allerede videnom bekjendt som Karrikaturtegner, kunde Hogarth ikke modstaa Fristelsen til at søge en efter hans Mening værdigere Udmærkelse som æsthetisk-philosophisk Forfatter. Han fremtraadte da med „The analysis of beauty, written with a wiev of fixing the fluctuating ideas of taste", hvori han forsøgte sig paa den Gaade, som saamange baade kloge Folk og Narre saavel før som efter hans Dage har anstrengt sig for at løse, den nemlig, der bestaar i at finde en almengyldig Regel for, hvad der formelt taget er skjønt, og hvori saaledes denne Skjønhed saavel i Naturen som i Kunsten har sin sidste og dybeste Grund. Hogarth spotter i dette Værk, til hvilket han imidlertid havde modtaget adskillig Bistand, fornemmelig af Physikeren Dr. Benjamin Hoadley, med en overlegen Mine „de kløgtige Herrer" Philosopher, der altid, naar man gaar dem nærmere paa Livet, forskandse sig bag „den indre, moralske Skjønhed" og lignende tomme Talemaader. Nei, det er ene den, som er inde i „den hele Malerkunsts udøvende Videnskab (at være blot Billedhugger, forslaar ikke), der er istand til at følge Undersøgelsens Kjæde gjennem alle Led." Man faar da indtil videre tro ham paa hans Forsikring, og det viser sig ogsaa strax, at vi ikke faa synderlig Oplysning om Skjønhedens theoretiske Natur hos en Kunstner, der praktisk er saa ubekjendt med den, som Hogarth var; thi al hans vidtløftige Theoretiseren ender med den meget lidetsigende Sætning, at den slangeformede Linie er den eneste, som stemmer overens med Skjønhedens Love. Han tager da, forledet af denne Sætnings tilsyneladende Ufeilbarhed, ikke i Betænkning at udelukke Spidsbuestilen fra Skjønhedens Rige og derimod erklære sig ganske enig med hine bølgeformige Façader, brudte Flader, snoede Søiler, som Barokstilen i sin Forfaldstid ved enhver Leilighed anvendte.

Vi forlade imidlertid Hogarths Æsthetik; en Ting kan man ialtfald lære af den, og det er, at de Herrer udøvende Kunstnere, hvor gode Ideer de end kunne have, dog naar de skriftlig skulle fremsætte sine Anskuelser om Skjønhedens Væsen og Natur, ikke bringe det et Haars-

bred videre end hine Theoretikere, hvis usagkyndige Funderinger over en Kunst, med hvis Praxis de ere aldeles ukjendte, altid har været og altid vil blive en Yndlingsgjenstand for spottende Bemærkninger fra enhver, der har drevet det saavidt i Kunstens Udøvelse, at han kan balancere en Palet paa den venstre Tommelfinger uden at smøre altformeget af Farverne paa sin Bluse. Hogarths „Analysis“ blev imidlertid oversat paa Tydsk af Mylius, udkom senere, (1754 i Berlin), i en mere korrekt Oversættelse, ligesom den ogsaa blev oversat paa Italiensk (Livorno 1761).

Uagtet Hogarth, ialtfald før han selv optraadte som Forfatter, altid lod haant om de Kundskaber, han ikke netop selv havde havt Anledning til at erhverve sig — og disse sidstes Antal var temmelig begrændset — levede han dog paa en fortrolig Fod med flere af Samtidens Forfattere, og kunde regne Fielding, Garrick, Swift til sine nærmeste Venner. Rigtignok manglede det heller ikke paa Sammenstød, der kunde udarte temmelig i Retning af det Grove, saaledes med Digteren Churchill, hvis karrikerede Portrait Hogarth offentliggjorde under Maske af en Bjørn. Heller ikke kunde han afholde sig ganske fra at benytte sit Talent i de politiske Partiers Tjeneste; den skarpe Afvisning, der her mødte ham, gjorde ham kun endnu mere bitter, og bidrog vistnok til at undergrave hans Helbred. Han døde den 26 Okt. 1764 i Chiswick ved London, hvor han eiede en liden Landeiendom.

Hogarth afgiver et slaaende Exempel paa Sandheden af Holbergs Ytring, at Englænderne mangle den „Festivitet“, der udfordres til at fremstille en sand komisk Skildring af Livet. Hogarths Scener give os et træffende Billede af Samtidens Liv og Samfundsforholde; de lade en hel svunden Slægt drage frem for os igjen; men den Fordærvelse eller endnu mere den bundløse Raahed, der var et karakteristisk Træk for Tatidens England, har Kunstneren ikke forsonet hverken ved at fremholde det Smukke, som dog altid i Livet bryder frem selv af den dybeste Forvorpenhed, og heller ikke ved en hensigtsmæssig Overdrivelse i Retning af en ublandet komisk Virkning. Naar Hogarth kaster sit skarpe Blik ud over det brogede Liv rundt om sig, opvækker det ikke hans Munterhed, men hans Forbitrelse, og at et Kunstværk, der skylder en saadan Stemning sin Oprindelse, skulde øve den ublandet velgjørende Indflydelse, som et rent komisk Billede altid har, er mere end man kunde vente. Det, der forvirrer Indtrykket af Hogarths Billeder, er dels deres stødende Plathed, dels den stærkt moraliserende Tendents, der fremtræder fornemmelig i de større Rækker Billeder, og som ikke nøies med den Belærelse, Sujettet af sig selv let og naturligt giver, men indlægger saameget i det, at det oprindelige Motiv tilsidst ganske skjules under Masse af Henthydninger. Ganske karakterisk er det i denne Henseende at lægge Mærke til, hvorledes Malerkunstens egne Midler ikke forslaar for ham, til at udtrykke alt det, han i den bestemte Tendents's Tjeneste vil have indlagt i sit Billede; det er da han griber til disse lange Indskrifter, som man gjenfinder ikke blot i hans Kobberstik, men endog i hans Malerier, og som paa en farlig Maade minde om det Holbergske: „Dette skal være Troja.“

Kolorist var Hogarth ikke, og vi skulle være tilbøielige til at anbefale selv den, der kunde have Anledning til at se et af hans originale Malerier, til hellere at lade sig nøie med det Kjendskab, man faar til ham gjennem hans Kobberstik, og spare sig den Skuffelse, som forestaar En ved Synet af disse grelle, uharmoniske Farvesammensætninger.

Hogarths store Fortjeneste var, at han paa en Tid, da den aandløseste Zirlighed var eneherskende i Kunsten, forstod at vække Sandsen for det Karakteristiske. Det rige Fund, han her havde gjort, udmyntede han for langt; men alligevel bliver der, naar man erindrer dette, et Gran af Sandhed igjen i det i og for sig uhyre overdrevne Udsagn af en Landsmand af ham: „at Hogarth er Fader til det moderne Maleri, paa samme Maade, som Dante er Fader til den moderne Poesi,“ og der bliver tilbage en Fortjeneste, som man ikke, uden at være uretfærdig, kan afdisputere ham, og som er stor nok til at skaffe ham en varig Erindring og en hædret Plads i Kunstens Historie.

Holberg i Frankrig.

Det er nu omtrent otte Aar, siden en fransk Reisende skrev, at man kun behøvede at være Franskmand, for at finde en velvillig Modtagelse hos vort Blads Redaktion*). Det er os en sand Glæde at kunne aflægge en Prøve paa, hvor fast vi holde paa denne Tradition, — Noget, som i Sandhed ogsaa er let nok, naar vi modtage Besøg af saadanne Gjæster, som den Forfatter, hvis Bekjendtskab vi idag ville lade vore Læsere gjøre. Det er allerede en Tid, siden han lod sig melde, men for en Sikkerheds Skyld skulle vi endnu engang forestille ham: det er Hr. A. Legrelle, Forfatteren til en Bog om Holberg og Molière.

Skjønt han tillige bærer Titelen af Doctor philosophiæ ved Universitetet i Jena, er Hr. Legrelle fuldblods Franskmand, og det kan derfor ikke vække nogen Forundring, at han, idet han skildrer Holbergs Kilder, med Forkjærlighed dvæler ved Molière og fortrinsvis paapeger, med hvormegen Sandhed Holberg kunde sige, at „mellem de Nyere havde Molière været hans Veiviser“; det maa meget mere glæde os, at Forfatteren ikke har indskrænket sig til dette ene Slægtskab, men med lige megen Skarpsindighed som Smag har givet en alsidig Karakteristik af H.s Virksomhed som Theaterdigter og dens Forudsætninger.

For os stiller det sig, som om den væsentlige Kilde, Holberg har øst af, var Samtidens brogede borgerlige Liv, med dets originale Figurer og stærke Sammenstød; den franske Forf. har forbigaaet dette og fortrinsvis holdt sig til hans literære Forbilleder, Plautus, den italienske Maskekomedie, Molière og dennes Efterfølgere. Fornemmelig er det da M., hvis Indflydelse han har villet hævde i Modsætning til det Faderskab, en anden udenlandsk Forfatter, Robert Prutz, i sin Bog, „Holberg, sein Leben und seine Werke“, har tilskrevet den italienske Commedia dell' arte. At Prutz har tildelt denne sidste for stor Del i Holbergs Skuespildigtning, er klart nok; den virkelige Sammenhæng hermed, som Hr. Legrelle neppe tilfredsstillende har udviklet, forbigaa vi, da vi have Haab om med Tiden at kunne forelægge vore Læsere en mere udtømmende Behandling af dette Emne fra en kyndigere Haand, og gaa strax over til at skildre den Paralel, som Forf. har draget mellem sin berømte Landsmand og gamle Holberg.

Først og fremst maa vi da bemærke, at den franske Kritiker i fuldeste Maal erkjender vor Landsmands fuldstændige nationale Selvstændighed som Skildrer af Sæderne. Det er ene og alene i den ydre Form, han søger at paavise Slægtskabet med sin Nations store Komediedigter, og det Resultat, han tilsidst kommer til, falder ganske sammen med en Ytring af Overskou, som han citerer, „Sæderne vare danske, Formen var fransk.“ I den første Henseende, det tilstaar han saa aabent, som vi paa nogen Maade kunne ønske det, skylder Holberg Frankrig Intet. Ikke alene er den Samfundsklasse, til hvilken Molière forlægger sin Komedie, Borgerstanden nemlig paa det Punkt, hvor den grændser op til Aristokratiet, en ganske anden end den, hvor Holberg bereder den et Hjem, Borgerstanden nemlig der, hvor den grændser til Folket; men selv den Enes Lediggjængere og Elskere, den Andens Arbeidere og Bønder drager vor Indbildningskraft over i et ganske andet Land, i en helt forskjellig Kulturtilstand. Det er det kjøbenhavnske Folk og den arbeidsomme Borgerstand, som vi finde hos ham, med al dets Naivitet, skildret med denne Raskhed, der undertiden kan blive en Smule drøi, med denne Omhu for Smaating, som er eiendommelig for den hollandske Skole, en Ostade, en Teniers. I Randen af Horizonten, paa Bagteppet, opdage vi altid enten Rundetaarn og Vor Frelsers Taarn eller ialtfald en af Vindmøllerne paa Volden. Overalt møde vi et Samfund, der vel endnu er uslebet, men sundt og virksomt; som bestaar af simple Folk, for hvem Arbeide er den høieste Lov og Tarvelighed det Vante, Handelsmænd, Søfolk, Kandestøbere, Retsbetjente, Bogholdere, Gjæstgivere, Barberer, Skrivere, Apothekere. Næsten alle Haandværkslaugene passere Revue forbi os. En fire eller fem Gange i det høieste forlade vi Kjøbenhavn og følge med ud til en eller anden Smaaby paa Sjælland eller i Jylland. Der træffe vi da sammen med nogle fast dyriskt dumme og klodsede Bønder, undertiden næsten halvvilde Naturbørn, som til Exempel Jeppe paa Bjerget, denne anden Caliban, ligesaa uforbederlig en Drukkenboldt som Shakespeares. Og man maa vel lægge Mærke til, at det ikke er danske Forhold i deres Almindelighed, Holberg skildrer; han er i en udmærket Grad Skildreren af det 18de Aarhundrede i sit Fødeland. Det er netop i det Dieblik, den franske Politur begynder at trænge igjennem, at han tager Danmark og viser os det. Det er midt i denne Kamp mellem Fortidens Barbari og Fremtidens Dannelse, at vi se Kjøbenhavn leve og røres paa hans Theater. Han har derfor paa samme Tid, han gav os et nationalt Storværk, tillige skjænket os et historisk Mindesmærke.

Hr. Legrelle gaar derpaa over til at skildre de enkelte Holbergske Typer i en Fremstilling, der for norske Læsere ikke kan bringe noget væsentligt Nyt, dertil staa Digterens Figurer for klare og levende for vor Erindring; hvad den franske Fotfatter kan bringe, er Sammenstillinger med sin Landsmand Molières Figurer. Han sætter Jeronimus ved Siden af Geronte, Magdelone ved Siden af Hustruen i les Femmes savantes, Mad. Pernelle i Tartuffe og Béline i le Malade imaginaire; han sammenholder Leander og Clitandre, Leonora og Lucile, Mr. Jourdains Datter, Henrik og Covielle i le Bourgeois gentilhomme, Arv og den hele Række Dumrianer: Alain og Georgette i l'Ecole des femmes, Lubin og Colin i George Dandin, Jeannot, Criquet og Andrée i la Comtesse d'Escarbagnas, Lucas i le Médecin malgré lui. Blot af denne simple Opregning af Navne vil man se, at Holberg altid kun har en enkelt Figur med en Typus, der, som vi Alle vide, er temmelig konstant, — der, hvor Molière stadig bringer nye Figurer frem paa Scenen under nye Navne. Det er denne Forskjel, som har bragt Mange, og blandt disse da R. Prutz, til at søge Holbergs formelle Forbillede i den italienske Komedie med dens engang for alle faste Masker, istedetfor i Molières større Afvexling. Men, mener Hr. Legrelle, det kunde hænde, at Holberg, naar han saaledes engang for alle samlede et vist Indbegreb af Følelser og Ideer, ikke fjernede sig saa langt fra Molière, som man skulde tro, af den gode Grund, at man maaske har overvurderet Molières Fortjenester med Hensyn til Mangfoldigheden og Afvexlingen. Baade er det hos Molière for en stor Del de samme Typer, der vende tilbage under nye Navne, og disse optræde fra Stykkets Begyndelse af i temmelig sikkert tegnede Træk, der ikke undergaa nogen synderlig Udvikling i Løbet af Komediens senere Knytning og Løsning. I denne Henseende erklærer den franske Forf., at han maa være enig med Devrients Ytring i hans „Gesch. der deutschen Schauspielkunst“, at „Molière ikke har vovet sig ind paa det menneskelige Livs egentlige Hemmeligheder, Modsigelserne i selve Karakteren“, men at „hans bedste Karakterer mere gaa ud paa en bestemt og koncentreret Theatervirkning.“ Det er øiensynlig, at han i Anlægget af alle sine Karakterer har havt for Øie det Horatsianske quod sibi constet. Om nu Holberg har misbrugt den Skik at overføre den samme Type fra det ene Stykke til det andet, og derhos overdrevet den Ubevægelighed i Karakteren, som man gjenfinder hos Molière, saa kan man deraf ikke drage den Slutning, at det er direkte af den italienske Komedie, han har lært denne Ligegyldighed for Menneskenaturens Bevægelighed og Bøielighed. Det er sandt, Pernille bliver hos ham altid den samme Pernille, og Leander har ikke nogen anden Leander, der undertiden kunde vexle med ham; der er i alt dette en god Del af et konventionelt System, en god Del, der smager af stereotype Regneformler. Men hvad andet er det dog i Grunden, han gjør, end hvad Molière selv havde gjort, naar han lader sig lede af den Anskuelse, at Menneskeheden kan begrændses i eller reduceres til et lidet Antal uforanderlige Typer. Man skal ikke sige, at disse Figurer ere af Træ, at hver af Karaktererne synes dømt til hele Stykket igjennem at blive staaende ubevægelig i den samme Stilling, indtil der endelig, naar Knuden skal løses, indtræder en pludselig Omvendelse, der løsriver den komiske Helt fra alle hans Forudsætninger. I alt dette gjør Holberg ikke noget Andet, end at han gaar videre end sin Mester, han gaar ikke ud over ham.

Efter at have skildret de af Holbergs Personer, der danne den egentlige Familie, og enkeltvis draget Paraleller mellem dem og Molières Figurer, tager Legrelle den anden Klasse, de løsrevet staaende groteske Figurer, de Retslærde, Doktorerne, Rimsmedene osv., idet han adskiller disse sidste i dem, der gjøre sig latterlige ved at affektere Kundskaber, de ikke eie, og dem, der blive komiske ved sin halv dyriske Mangel paa al mulig Dannelse; paa den ene Side altsaa alle Juristerne, Philosopherne osv., paa den anden den pantsatte Bondedreng og Studenstrup i „den Ellevte Juni“. Ved Siden af Naragtigheder, der ere fælleds for en hel Stand og paa en Maade smitsom, finde vi endelig hos Holberg mere end en grotesk Figur, hvis Daarskab er helt og holdent individuel.

Efter denne Mønstring af „den Danske Skueplads's“ Personale gaar Forf. over til den indre Bygning af den Holbergske Komedie. Ligesom det enkelte komiske Karaktertræk dominerer den bestemte Figur, der bærer det, saaledes finde vi atter denne enkelte Figur paa samme Maade beherskende det hele Stykkes Anlæg. Dette er noget, som den gamle romerske Komedie ikke kjender, og som vi først iagttage hos Molière og efter ham hos Holberg.

I Grunden skulde man ikke vente en saadan Methode hos denne sidste. Denne Smag for en systematisk Overdrivelse og en Klarhed, der forstærkes selv paa Sandhedens Bekostning, svarer meget mere til de sydlandske Nationers Opfatning, end den stemmer overens med de nordlige Folkeslags Hang til Nøiagtighed i Enkelthederne. Allerede det er derfor, mener den franske Forfatter, et Tegn paa Paavirkning fra Molière, naar vi hos Holberg, lige fra hans første Skuespil af, altid finde en øinefaldende Tilbøielighed til i en Yndlingsrolle at personificere en eller anden bestemt Vildfarelse. Man kan endog sige, at han i den Henseende gaar videre end Molière og opgiver endnu mere for at samle Alting

*) Louis Enault, La Norvège, Pag. 38.

Sang af „Hjemve,“

Syngespil af C. Borgaard.

M. A. Udbye.

Adagio ma non troppo.

espressivo.

Pierre.

En = = = gang end = = nu vil jeg se mi = ne Da = = le, mit stil = = le Hjem og mit Fjeld og min Sø; med

Bjer = = = gets Luft vil mit Bryst sig hu = sva = = le og gjen = se min Slægt, min kjæ = = = re Mø.

fz

E = = = = = = = = kos Røst i mit Bryst skal gy = = = = = = = de Haab og Lyst! hvad end Straf = fen

vi = ser sig, om og = saa Dø = = den ram = mer mig, saa dør . . . . jeg dog ved Hjem = mets Strand i mit el = = = =

fs

ske = de Fæ = = dre = land.

espress.

om sin komiske Helt. Intet er lettere, end fra hvert af hans Stykker at tage frem den særegne Daarskab, der, om den end ikke giver Stykket dets Navn, ialfald giver det dets Indhold.

Der er to Midler, som Molière og Holberg ofte anvende for at forstærke Indtrykket af den ene komiske Hovedfigur. Det ene er at vente med at føre ham ind paa Scenen, for at lade de Andre faa Tid til i sine Samtaler at skildre ham, Noget, som naturligvis saameget mere spænder vor Forventning. Det andet bestaar i at samle Hovedkarakteren i en enkelt Personlighed og ikke fordele dens forskjellige Nuancer paa flere, hvad det nyere Lystspil i lignende Tilfælde ikke vilde forsømme. Man maatte næsten gjennemgaa et af Holbergs Stykker i dets Helhed og ledsage det med en fortløbende Kommentar, for fuldstændig at paavise, hvorledes han gjør Alt, for at samle det Hele om den enkelte Hovedfigur. Man kan for Exempel gjennemgaa de første Scener af „Den Vægelsindede“ og sammenholde dem med de to første Akter af Tartuffe. Paa samme Vis som Molière i det Længste unddrager Tartuffe vor stigende Utaalmodighed, paa samme Maade vil vi da finde, at det Fruentimmer, hvis vexlende Humør skal udgjøre Stykkets Hovedindhold, helt og holdent udfylder det, selv før sin Fremtræden. De Bipersoner, som den ene efter den anden før hende vise sig paa Scenen, synes kun at fremtræde der, for at føie hver sit eiendommelige Penselstrøg til det skitserede Billede, der saaledes nærmer sig mere og mere sin Fuldendelse. Og dette er ikke det eneste Exempel paa, hvorledes Holberg efter Molières Forbillede, istedetfor at gjøre Komedien til en Række Tildragelser, der fordeles paa en hel Gruppe af Personligheder, tvertimod bruger den til at skildre en enkelt Latterlighed, der finder sin Repræsentant i Hovedpersonen. Men hvad skal der nu blive af denne moralske Daarskab, der saaledes er indesluttet i en enkelt Sjæl? Vil Digteren, idet han slynger denne farlige Kraft ud i Verden, give den fuld Frihed til at frembringe Ondt som Godt, følge dens Virkninger, de fjernere saavelsom de mere nærliggende, idet han kun foresætter sig med Klarhed at skildre deres nødvendige Udvikling? Hverken Molière eller Holberg opfatte Sagen saa ligegyldigt. For dem ikke blot taaler den komiske Poesi en nyttig Belærelse, den fordrer det endog, og det er for dem ikke nok at vise sig som en stor Digter, naar man ikke paa samme Tid viser sig som Moralist. De tillade derfor ikke den paa Modsætninger og komiske Overraskelser saa rige Fremstilling af en Daarskab, der er uskadelig, eller endog gavner den, der er befængt med den; det er dem en afgjort Sag, at den Vildfarelse, de fremstille, først maa vække vor Misbilligelse, og først dernæst vor Latter. De fremkalde vor Misbilligelse, idet de paavise al den Forvirring, den bliver Aarsag til i den Familie og det Samfund, i hvilket den voxer frem; de fremkalde vor Latter, idet de skildre, hvorledes den altid tilsidst falder tilbage paa den Person, hos hvem den findes.

Norge og Sverige.

Transparent, komponeret af v. Hanno for Hr. Grosserer P. Petersen. (Se Norge.)

Det tredie Hovedafsnit af sin Undersøgelse kalder Forf. „om Analogierne i Stilen,“ ved hvilket Udtryk han da ikke saameget forstaar den grammatikalske Bygning af Phraser og Valget af enkelte Ord, som de enkelte Sceners indre Anlæg og dernæst den almindelige Retning af Replikerne. Af de enkelte Scener udvælger han tre Slags, der oftere vende tilbage: Visitter, Trætter, Forvexlinger, og drager i disse Paralellerne mellem den franske og danske Komediedigter. Dernæst gaar han over til i Enkelthederne at undersøge, hvorledes den komiske Virkning frembringes. Hans Fremstilling af disse Punkter tillader Rummet os ikke at gjengive; vi maa henvise vore Læsere til Bogen selv, hvor de ville finde dem udviklede med ligemegen Smag som Indsigt.

Et Savn, vi ofte føle hos den danske Digter, ytrer Hr. Legrelle, i Sammenligning med Forfattere til l'École des femmes, er de faa ny Sider og fornemmelig den liden Interesse, han afvinder sine kvindelige Figurer. I alle hans Stykker gjenkjender man Pebersvenden, og man søger forgjæves hos ham det, som vi gjenfinde selv i Molières mindst udførte Skitser: en ung Kvinde, hos hvem naturlig Ynde og aandelig Begavelse fremhæve og pryde Ungdommens og Skjønhedens mere forgjængelige Gaver.

Men til Gjengjæld eier Holberg en Skat af Kundskaber og Aandens Dannelse, der leder ham til i sine Komedier at fremhæve kulturhistoriske og politiske Spørgsmaal, som Molière aldrig havde turdet røre ved. Man mærker snart, hvor helt og holdent Holberg er det 18de Aarh.s Mand. Han er ikke blot i Slægt med Molière; der er desuden en god Del af Voltaire i ham. Fra Tid til anden bliver Holberg, hvad Molière aldrig var, en sand Offentlighedens Mand, der aabent reiser en Polemik. Hans Indflydelse paa hans Lands Sæder har derfor været mere ligefrem end Molières i Frankrig. For Holberg er den komiske Kunsts sande Valgsprog: Castigat ridendo. Ostendit ridendo er Molières. Det er derfor ofte Tilfældet hos Holberg, at den komiske Digter i ham maa afgive Terrain til Moralisten. Menneskene ere i hans Hænder kun forskjellige Størrelser i en Ligning, der skal opløses. Deraf disse en Smule algebraiske Figurer, hvis fuldstændige Underordnen under Digterens Hensigter stemmer saa lidet med den menneskelige Naturs uendelige Bevægelighed. Deraf disse Intriger, der altid, selv gjennem den mest henrivende Forvirring af komiske Scener, ledes henimod den Løsning, der paabydes af det strengt moraliserende Formaal. Deraf endelig disse Opløsninger, som næsten altid underkaster Helten en gavnlig Kur eller endog slutte med en afgjørende Helbredelse.

Dertil maa føies, at Holbergs moralske Tendentser væsentlig har en frisindet Karakter. Det er sjeldent nok, at Komedien, naar den bruges som Partivaaben, og det et af de frygteligste, stiller sig paa Fremtidens Side. Næsten altid falder den i Hænderne paa dem, der prise

det Forbigangne eller ialtfald slutte sig fast til det Bestaaende. Først og fremst maa jo Digteren se at behage en Mængde, hvis Blik sjelden rækker synderlig langt ud over Øieblikket, og dernæst holdes han næsten altid tilbage af Hensyn til en Styrelse, der ikke tillader en saa virksom Kritik som Scenens at gaa synderlig langt i frisindede Skildringer. — Det er underligt nok, at man i Frankrig lagde saalidet Mærke til en Forfatter, der i den Grad som Holberg stod i den inderligste Sammenhæng med alle det 18de Aarh.s frisindede Bestræbelser. At de franske Literatorer brød sig mindre om den danske Komedieskriver, er rimeligt nok; forsaavidt de kjendte ham fra denne Side, var han i deres Øine vistnok ikke andet end en daarlig Kopi af Molière; men at Oplysningsmændene, der vare saa utrættelige for at gjøre Propaganda, ikke indskrev ham i sine Mandtalslister, kan med Rette vække vor Forundring. En Del af Holbergs Skrifter vare vel blevne oversatte paa Fransk, en vis Parthenay havde mellem 1752 og 1754 oversat de „Moralske Tanker;“ „Nils Klim“ havde fundet en Oversætter i Mauvillon, og i 1746 var den første Tome udkommen af Fursmanns Oversættelse af „den danske Skueplads.“ Men det var først den franske Revolution, som gjorde det franske Publikum bekjendt med den danske Komediedigter. Det er naturligvis især i politiske Kriser, at det Latterlige, der viser sig i et taabeligt Projektmageri, fremtræder, og at man ser selv de mest uvidende Klasser blive grebne af den Syge at ville dømme Alt, uden at kjende Noget. Det var netop denne Daarlighed hos den lavere Borgerstand, Holberg havde angrebet i Hovedpersonen i sin „Politiske Kandestøber.“ Begivenhederne i 1790 og 91 havde atter gjort Holbergs gamle Stykke tidsmæssigt, og det „Collegium politicum,“ der udfyldte en hel Akt i den politiske Kandestøber, kunde næsten synes en Satire, der paa Forhaand var bleven rettet mod en eller anden politisk Klub i Paris. Vi møde nu to franske Bearbeidelser, der udkom samtidig i Basel og Berlin i Aaret 1797 under Titlerne „le Revolutionnaire corrigé“ og „Chacur son metier.“ Et heldigt Tilfælde bragte en af disse Pjeser i Hænderne paa en ung Theaterven, Etienne, og det var han, der for første Gang lod Holberg spille i det franske Sprog paa en fransk Scene. Hans Oversættelse eller rettere hans forkortede Bearbeidelse, — han havde nemlig indskrænket Originalens fem Akter til tre, — blev opført den første Thermidor Aar VII paa Ambigu-Comique-Theateret under Titelen le Chaudronnier homme d'État politique under almindeligt og vedholdende Bifald. Dagen efter den første Opførelse rettede Kritikeren Cailhava et Brev til de fleste af Bladene, i hvilket han oplyste, at ogsaa han havde oversat Holbergs Stykke, og at Skylden for, at denne Oversættelse ikke var bleven opført før Etiennes, faldt paa Theatre-Français, som ikke havde troet at burde aabne sine Døre for den. Men Theatre-Français skulde ikke altid vedblive at være lige ubøielig mod dette Stykke, som det saaledes havde forkastet, da Cailhava bød det frem. „Le Luthier de Lubeck,“ der gik over dets Bredder i et af de første Aar af Restaurationen, var ikke andet end en ny Omstøbning af Holbergs Stykke.

Enkelte franske Forfattere har senere i Forbigaaende beskjæftiget sig med Holberg; den utrættelige X. Marmier har saaledes oversat den politiske Kandestøder, rigtignok efter en tydsk Oversættelse af Holberg. Men den eneste franske Forfatter, der gav sine Landsmænd noget Begreb om den danske Digter, var den nylig afdøde Voyageur og Videnskabsmand Ampère; han havde lært Holberg at kjende i Danmark selv og skrev efter sin Hjemkomst en Skildring af ham (i Revue des Deux Mondes, 1 Juli 1832), mod hvilken man ikke kan have andet at indvende, end at den er bleven indskrænket indenfor en Revueartikels Grændser, istedetfor at udvikle sig til et selvstændigt og afrundet Arbeide.

Vi ere nu komne til Ende med vor Redegjørelse for det væsentlige Indhold af Hr. Legrelles Bog. Meningen var ved mere almindelige Antydninger af Gangen i den at give vore Læsere Lyst til selv at gjøre sig bekjendt med den Maade, hvorpaa Undersøgelserne ere udførte i det Enkelte. De ville da gjenfinde en god Del Bemærkninger, som de alt kjende, fremsatte i en ny eller ialtfald en smuk Form; de ville finde mange fine og træffende Jagttagelser angaaende den Holberg-Molièreske Komedies Form, og først og sidst ville de finde et smukt Vidnesbyrd om den Sympathi hos den franske Nation for de skandinaviske Folk, deres Minder og deres Fremtid, paa hvilken denne Bog ikke er det første Exempel.

Tre Bjørnehistorier.

Jeg tror sandelig ikke, der er en Læsning, som Folk er mere begjærlig efter end Bjørnehistorier, og med alle de Geschichter, som man nu i Aarenes Løb har hørt og læst om bemeldte Dyr, maatte det være en let Sag for et spekulativt Hoved at sætte sammen en saare nøielig og instruktiv „Bjørnepsychologi“. Adskillige Bidrag til et saadant Værk, der udentvivl vilde udfylde et dybtfølt Savn i Literaturen, som det heder i alle Subskriptionsindbydelser, ere dog endnu kanske irettelagte. Besjælet, som jeg er, af levende Interesse for et saadant Værk, vil jeg ikke entholde mig fra at meddele Dem følgende sandfærdige Tildragelser, hvis Paalidelighed faar undskylde det illiterære Sving, som min kun til Proklamers og Stevningers Udfærdigelse vante Pen utvivlsomt vil gjøre føleligt nok.

For omtrent 8 Aar siden begav Ole J. Flaane og Naboen Peder Barosen Hægseth sig tilskogs for at undersøge et Bjørnehi. Førend de vare ankomne til Hiet, og medens de vandrede frem langs en brat Aasstyrtning, nedenfor hvilken Elven hurtig skynder sig frem, og medens Jægeren endnu havde sine Rifler i Hylster hængende paa Ryggen, kommer en Bjørnebinne (Bingse) farende ud af et Hi, som Jægeren ikke kjendte, og søger at komme forbi Ole Flaane, der stod ved et saakaldet Svajerg (en brat Afstyrtning i Fjeldet), udenfor hvilket Afgrunden aabnede sig til Elven. Ole Flaane, der tillige var bevæbnet med et dygtigt Spyd, kunde i Hasten ei faa Riflen betids nok ud af Hylsteret, men betænker sig ei paa at støde Bjørnespydet i Siden paa Binnen, som han ei syntes han kunde lade passere forbi. Der opstod nu en Kamp paa Liv og Død. Bjørnen lægger sig langs Spydskaftet fremover for at faa fat paa Ole, men denne holder den fra Livet ved behændig at sætte Skaftet mod Fjeldvæggen, saa at den ei kan faa fat paa ham, der omsider ved rask Vending med Spydet faar væltet Bjørnen udover Styrtningen. I Faldet brækkes Spydskaftet af, medens selve Spydjernet bliver siddende i Bjørnens Side. Binnen styrter under gyselige Brøl fra Fjeldskrænten ned over de bratte Styrtninger lige ned paa Elvisen, og søger derpaa at kravle sig, forslaaet og blodig som den var, over Elvisen, for at komme op i Skoven paa den anden Side. For at hindre dette, haster Ole med at faa Riflen løs, men netop, som dette er lyktes ham, kommer en Bjørneunge, opskræmt ved Larmen, ud af det samme Hi og vil passere forbi. Denne bliver da strax fældet ved et velrettet Skud af Ole, hvorpaa nok en Bjørnepode kommer farende samme Vei, men denne maatte Ole lade passere, da han Intet havde at gjøre med. Dagen efter fandtes Bjørnebinnen liggende død i Skoven omtrent 1000 Alen fra Elven. Beretteren heraf var da med og hørte af Ole selv Beretningen om Jagten. Da jeg spurgte ham, om han ei var bange, medens det stod paa med Bjørnen, hvis Aande han følte, da den strakte sig langs Spydstagen, for at faa fat paa ham, svarede han: „Nei, jeg fik ei Tid dertil, men jeg tror ei, jeg oftere vil være saa dristig.“ Ole Flaane var dengang 60 Aar gammel. Han er nu for nogle Aar siden død, efter i det Hele at have fældet 18 Bjørne.

Esten Hansen Hilnæs begav sig for 3 Aar siden tilskogs, for at hente sin Hest hjem. Som han ubevæbnet gaar i Skoven tænkende paa Fred og ingen Fare, ser han pludselig paa Fjeldstien lige ved sine Fødder en liden Bjørneunge og strax efter 2 andre tæt ved Stien. Idet han standser, kommer pludselig Moderen farende imod ham med aabent Gab og gaaende paa Bagbenene. Eisten blev naturligvis noget befippet, og i Forskrækkelsen drager han sin Tælleknív ud af Sliren og holder den imod Bjørnen. Denne standser ogsaa, og gaar truende rundt om Esten, der efter hvert gjør Front mod Binnen, uden at røre sig af Stedet, dog stedse med Tællekniven holdt lige mod Bjørnen som en fældet Bajonet. Hvorlænge denne Stilling varede, kan Manden ei bestemt angive, men han antager, at der hengik omtrent 10 Minutter, hvori de stridende Parter paa denne Maade gjensidigen mønstrede hinanden. Omsider kommer Ungerne bort fra Stien, hvorefter Binnen trækker sig langsomt tilbage til Skoven.

Esten Hilnæs Datter, Mette, gjætede for 2 Aar siden sammen med et yngre Barn sin Faders Kreaturer. Mette var dengang 18 Aar. En Bjørn kommer da og lægger sig paa en Saud; men idet den skal drage afsted med Sauden, griber Mette denne i Bagbenene, medens Bjørnen holder den i Fordelen i sit Gab. I denne Stilling skjælder hun Bjørnen ud, og skammer paa den for dens slette Opførsel*), men da dette ei hjælper, river hun Sauden ud af Bjørnens Gab, kaster den paa Ryggen og løber afsted. Bjørnen sætter efter hende, og i Flugten snubler Pigen en i Kvist, falder og vilde neppe være kommen helskindet derfra, hvis ei Fæhunden betimelig var kommet til, havde sprunget op paa Bjørnens Ryg, og skaffet Bamsen saa meget at bestille, at den maatte lade Pigen uantastet undkomme med Sauden, medens Hunden omsider jog Bjørnen tilskogs. Mette var dengang Bygdens fagreste og stolteste Jente og kunde nok bestaa sig selv mod Bjørnen. Senere maatte hun dog bukke under for en farligere Fiende og er nu sjelden at se, thi beskjæftiget med sit uægte Barns Pleie holder den Stakkel sig hjemme.

X

*) En ganske almindelig Folketro nordenfjelds antager, at Bjøruen bliver skamfuld, naar der moraliseres for den og derpaa skal ville af uden at gjøre Skade.

Fra alle Lande.

Ved Comosøen, Oktober.

Hvor for Aartusinder, Aarhundreder, ja endnu i vor Tid den dristige Jægers Fod blot formaaede at bane sig en Sti, der gaar nu Landeveie. Napoleon erindrede, hvilken Møie det havde kostet Hannibal at smelte Alperne med Edikke, som Legenden fortæller, og han sprængte derfor med Krudt den første Stribe, som kaldes en Vei; men den antike Edikke maa have været stærk, thi Helten brugte dertil 10,000 Mand og 160,000 Centner Krudt. Nu heder det, at man ikke ret mange Aar skal passere Isregionerne for at komme til Italien, men gaa gjennem Bjergenes Dyb, hvor de ædle Metallers Aarer gjennemskjære Graniten. Indtil Aarhundredets Begyndelse kunde man blot paa to Steder møisomt komme til Italien; saa kom Slaget ved Marengo, og sex Aar efter kunde Artilleri passere Alperne paa tre Steder. Vanskeligheden ved at anlægge Veie, hvor hver Fodsbred maa sprænges ud af Klippen, kjende vi Nordboere helt vel. Ved Djævlebroen arbeidede Stenhuggerne hele Uger, hængende i Toug. De mange Ulykkestilfælde afskrækkede Schweitzerne, men de italienske Stenhuggere hang som Ederkoppe i sine Toug, til Værket var fuldbragt. Med sex Heste for gaar Postvognen nu over disse Alpeveie. Man møder blot Muldyrtog, man ser dem over sig, man ser dem under sig; allerdybest dernede bruser Fjeldbækken, og Fantasien befolker de bundløse Dyb. Hist følger Øiet tankefuldt den smale Stribe, paa hvilken Pilgrimene fordum gik til Rom. I vilde Krumninger gaar Veien gjennem Snevildnisset. Det sidste Træ, som vorer, er Granen. Paa en Aas ere alle Graner fældede, og Stubberne staa igjen nogle Fod fra Jorden; saadanne se Gravmærkerne ud paa tyrkiske Kirkegaarde: smaa stubbede Søiler. Undertiden er et Træ gledet halvt ned i Afgrunden, men standset i Faldet af en solidere Broder. En forskrækket Gjed er det sidste Syn, man ser. Dette er vel de vildeste, ødeste Bjergkroge, der findes i Europa; blot gulgraa Vægge, lodret opstigende eller vildt sønderrevne og styrtede i Dybet. Veien gaar ved svimlende Afgrunde; ikke en Lyd mere i dette Øde; den sidste Kobjælde har for længe siden ophørt at lyde; blot Fjeldbækkens Brusen og tilsidst Isvægge, Gletscher, Snepyramider. Solnedgangen overgyder Alt med et Hav af Lys, Alt tindrer, Alt funkler, som var det opbygget af Bjergkrystal og Smaragder. Menneskets Barmhjertighed holder længst ud: hvor knapt et Græsstraa mere findes, hvor Alt er Ruin, Trudsel, Fare, har Barmhjertigheden reist et Hospits til den Reisendes Husvalelse.

Udenfor St. Gothards Hospits holder en af de sidste Oktoberdage i dette Aar en Reisevogn. Et forfrossent Selskab tager Plads i den lune Gjæstestue. En af de Reisende befinder sig at være Nyhedsbladets Correspondent, som netop har draget sig til Minde, at den norske Dampskibsfart ender med Oktober, og at et Brev fra Italien, der om Sommeren behøver sex Dage for at naa hjem, om Vinteren behøver tolv, at der altsaa flux maa skrives til Bladet. Men hvor tage Nyt fra oppe paa Alperne? Eller nede ved Comosøen, hvor der i det høieste vil findes et Ugeblad og lutter vildfremmede Ansigter? Den befippede Correspondent ser paa Broder-Værten. Det er ikke en fed, rød Munk, af dem, som spise meget og drikke mere. Det er en bleg, ascetisk Mand. Han ved blot Nyt fra Himlen. Er her da ingen andre Levende? Jo, endnu to Munke og en stor gulagtig Hund, som ligner en Løve. Af de Tre ser Dyret mest meddelsom ud. „Hvad Nyt, store, prægtige, verdensberømte Hund?“ Dyret ser op med kloge, milde Øine og snuser lidt omkring sin interesserede Beundrer, saa ryster den paa Manken: „Du er jo ikke det mindste forulykket“, vil denne Bevægelse sige, „gaa hen og lad Dig begrave under en Lavine, saa vil jeg se til, hvad jeg kan gjøre for Dig.“ — Hvad Nyt paa Alperne, fromme Broder Munk?“ fortsættes Forhøret, som dennegang er rettet mod den yngste af de to Munke. — „Paa dette hellige Sted vides blot Nyt om Brodres Nød og om Guds Moders Miskundhed“, lyder det strenge Svar. Den Irettesatte gaar udenfor Husdøren. Paa en grøn Plet, saa stor som et Skakbræt, staar en liden violet Stedmoderblomst. „Det er Synd at plukke Dig, Du Smaa, men de mørke Munke agte Dig ikke, og jeg kaster Dig i den lystigste Alpesø og raaber efter Dig: „Reis hjem til Norge og sig, at der ikke er andet Nyt paa Alperne, end at den Sne, som faldt ifjor, ligger endnu, og at der faldt ny i August. Og hils saa, hils mit Norge!“

Fra Hospitset gaar det hurtigt nedad. Det første italienske Værtshus kjendes let: istedetfor Dør en Aabning, blot Huller i Muren til Vinduer. Vær hilset, bella Italia! Der staar alt den blodrøde Nellik i Blomsterpotten, og foran Husdøren brygges lidt Mais til Familien; i Kjøkkenet bager Konen Polenta og raaber „che commanda“? som havde hun mange gode Ting at byde frem. En Gruppe Mænd med Ravnelokker, spidspullede Hatte og Træsandaler tale med heftige Bevægelser under den tamme Kastanie, bøiet under Vægten af sin lodne Frugt. Vinranker og Morbærtræer blive allerede

synlige paa Høiene. Kan nogen Kontrast paa Jorden tænkes skarpere, end Polar-Regionens Gletscher den ene Dag og den næste alle Søers Perle, Como? Som ved et Trylleslag er den hele Scene forvandlet! Vandspeilet har en varmere Farve end Alpesøerne. Rhonen er blaa, som Middelhavet, den styrter sig mod; Rhinen er smaragdgrøn, som Oceanet, den stræber mod; Alpesøerne ere sølvgraa. Hvilken Farve har Como? Idag ganske vist Guldets; thi idag holder Naturen Karneval; en let Frost har overgydt Alt, hvad der gror paa Jorden, med Guld og Purpur, og Solen gjør Parti med. Her føler man Betydningen af Italienernes dolce far niente; Alt indbyder her til Nydelse, Alt har Festgevandt; overalt kige hvide Huse med orangesmykkede Terasser frem bag Citronskove, og Slottenes Marmortrapper ende i det gyldne Vandspeil. Man reiser videre Ud af Platanens og Figenens Løv kige hvide Landsbyer, fyrstelige Villaer, slanke Kirketaarne, og Luften er opfyldt af Orangers Duft. I en Pinies Skygge beskuer man den hele Pragt. Kjæmpealoer, Palmer og Kaktus leve her i det Fri. Ak, det er et andet Liv under Sydens Himmel! Paa den anden Side Alperne slæber man nu sine Værter ind i Drivhusene, her har den lette Nattefrost ingen dræbende Magt. Uovfordret rækker Naturen Mennesket, hvad det behøver: Marmor, Eg og Cedertræ til hans Boliger, Vildt i Bjergene, Fiske i de klare Søer, Olie, Figen og Honning paa Høiene til hans Næring, Morbærblade for Ormen, der giver den herlige Silke. Ja, stor er Naturens Pragt ved Como. Jordbærtræet med Bær netop som vore voxer her kraftigt; den ædle Magnolia ved Siden af den glindsende Camelia, Myrte, Granattræ og Himalayas Ceder. Fremmedartet, sydlandsk er Alt, ligetil den grønne Lucertola eller hvad den heder paa Norsk, selv en Lyd, man hører overalt i Italien, og som klinger som Siridsens Sang, er en ægte sydlandsk Naturkoncert Høit oppe paa Bjergene ligge Sæterne, hvor Alpehyrden driver sit Væsen; ved deres Fod udbreder Oliventræet sit Sølverløv. Og fra den aarle Morgen til den dybe Nat glide fantastisk smykkede Baade over Søen. Sang og Klang hvorhen man vender sig. Og midt i denne Naturfylde den kongelige Villa Sommariva, hvis Vægge smykkes af Thorvaldsens Alexandertog. I Midten Alexander paa sin Triumfvogn, fulgt af sine Krigere, en stært Elefant bærer Byttet. Bag Dyret gaar Darius, fulgt af macedoniske Tropper. Victoria med Laurbærkrandsen kommer Helten imøde; i Baggrunden sover den gamle Flodgud. Herlig fremfor Alle er Seierherren Alexander, den ungdommelig skjønne Kriger; stolt, overmodig skuer han ned paa dig. Med sænket Hoved gaar Darius. For ham er Alt paa Jorden endt. Villa Sommarina er et Eventyr. Indiens og Chinas, Australiens og Japans Blomsterskatte eier den. En Række Grotter, hvis Vægge have en naturlig Kappe af Alabast og Marmor, synes ikke at være Menneskeværk; Marmor-Statuerne staa der som deres naturlige Beboere, Dagslyset falder ned gjennem tynde, matslebne Alabasterplader og faa Marmorlemmerne til at rødme, saa de synes at blive levende. Paa Scipios Askeurne bryste sig blaa Hortensiaer, blaa, ikke røde. Det er Gartnerens Hemmelighed, og han giver Ingen Recepter. Ja, her begriber man Göthes: „Kennst Du das Land, wo die Citronen blühn?“ Langt koldere kommer man tilbage fra de udskregne Boromæiske Øer i Lago Maggiore. Isola bella var midt i det 17de Aarhundrede en øde Klippeø, beboet af Fiskere. Saa lod Hovedet for Familien Borommeo Jord brede paa Klippen og Mure opføre til Værn, saa Øen nu hæver sig over Vandet i kunstige Terasser. Anlæggene ere i hin Tids smagløse Rococco-Stil, og den hele Ø er forfusket. Slottet er altfor stort for den lille Plet Jord; Naturen er friseret, brændt, pudret og bærer høihælede Sko; Orange- og Citrontræer danne de underligste Figurer; Sydens prægtige Blomsterverden er indknebet efter gammelfransk Mønster; Myrter og Cypresser staa sexkantede ligeoverfor hinanden, som færdige til at gjøre kunstige Pas; hæslige Stenengle med tykke Kinder blæse Vand ned i Cascader, hvori hver Draabe er reguleret til at udføre visse Spring, men Alt i den underbareste blaa Luft, som ingen Maler nogensinde har blandet paa sin Palet. I Baggrunden skimtes Simplons Granitbjerge med sine hvidskinnende Toppe som bag et Forhæng af blaa Gaze.

Idag for halvhundrede Aar siden afsluttedes den Akt, hvorved hvort Fædreland blev politisk forenet med et Folk, til hvilket det ved Frændskab og Grandskab, ved Aand og Sprog fra første Færd af naturligen var henvist.

Det indgik i denne Forening med fuld Selvstændighed, i Besiddelse af alle en nyserhvervet Friheds dyrebare Rettigheder.

Foreningen har baaret Velsignelsens Frugter. Var dens Betydning og Værd maaske i den første Tid ikke fuldt forstaaet, saa kan der nu, efter halvhundrede Aars Forløb, neppe gives nogen besindig Mand i Landet, som ikke lovpriser Forsynets Styrelse og ser i Foreningen med Sverige en Udslettelse af Fortidens Splid mellem Folkene, et Værn mod Fiender udad og en Betingelse for begge Rigers fremtidige Lykke.

CARL JOHAN, med sit Navn som Kriger, sin Evne som Statsmand, sit skarpe Blik for begge Frændefolks Tarv og med sin høihjertede Agtelse for det nordiske Folks Frihed og Selvstændighed, blev den af Forsynet udkaarne Stifter af denne Forening, og han udførte sit Hverv paa en Maade, der gjør dette Værk til det største af hans rige Livs Storværker.

I Erkjendelse heraf er det, at vi, efter en til os fra Carl-Johans-Forbundet stillet Anmodning, herved tillade os at opfordre vore Medborgere til ved Subscription at tilveiebringe et Mindesmærke for CARL JOHAN, bestaaende af en Eqvester-Statue i Bronce, at opstille i Christiania paa Pladsen foran Storthingsbygningens Hovedfaçade.

Christiania den 4de November 1864.

T. H. Aschehoug. Birch-Reichenwald.
Dr. O. J. Broch. Jacob B. Brun. C. Fougstad.
Chr. Glad. Tho. Joh. Heftye. P. A. Jensen.
P. W. W. Kildal. Løvenskiold. A. Schweigaard.
F. Stang. A. Thomle. H. Wedel-Jarlsberg.
J. Welhaven.

Subscription paa det paatænkte Monument, hvis Kostende ikke paa Forhaand nøiagtig kan opgives, men efter anstillet Undersøgelse vil beløbe sig til omtrent 20000 Spd. kan tegnes enten med et aarligt Bidrag, at erlægge i 4 paa hinanden følgende Aar, første Gang ved Udgangen af 1865, eller med et Bidrag engang for alle, der indsendes til undertegnede Udvalg under Adresse: Komiteen for Carl Johans-Monumentet i Christiania.

Løvenskiold. J. Welhaven. P. A. Jensen.
Tho. Joh. Heftye. P. W. W. Kildal.

Siegw. Petersen.

Literatur og Kunst.

Theateret. Det er nu snart hundrede Aar, siden the Wicar of Wakefields berømte Forfatter skrev sit Lystspil „Feiltagelserne“ eller, som det i Originalen heder, „She stoops to conquer, or the mistakes of a night“. En af Digterens Samtidige fortæller, hvorledes Goldsmith den første Aften, da Stykket skulde opføres, drev omkring i en af Parkerne i Selskab med en Ven; først langt om længe faar denne ham overtalt til at gaa op i Theateret forat være tilstede, om Noget skulde mangle. Med det samme han træder ind, modtages han af en langtrukken Piben; det var i den Scene, hvor gamle Mistress Dorthe tror, at hun er midt paa den sorte Hede og ikke mærker, at det er Gaasedammen ved hendes eget Hus, hun netop har aflagt et Besøg Denne kolossale Usandsynlighed var Tilskuerne for drøi. „Hvad er drr paa Færde,“ udbrød Goldsmith forskrækket. „Bliv ikke da bange for den Raket“, svarede en af hans Venner, „vi har nu i to Timer siddet paa en Krudttønde.“ Saa farlige syues den gamle Forfatters Overdrivelser ikke Nutidens Tilskuere; det kan jo ogsaa være, at man lettere finder sig i dem hos den hundredeaarige Forfatter, til hvis ærværdige Eiendommelighed disse stærkt paalagte Farver passe, end man vilde gjøre ved et nyere Skuespil, hvor man med Rette kunde forlange, at Nutidens blegere og svagere nuancerede Farveovergange skulde være de raadende. For et Theater som vort, hvor der endnu ikke har dannet sig nogen fast Tradition for Gjengivelsen af vor egen Tids ikle synderlig skarpt og bestemte fremtrædende Figurer, hvor man altsaa ikke er naaet til noget sikkert Mesterskab i Opfattelsen af disse mindre haandgribelige Karakterer, falder det naturligvis lettere paa en tilfredsstillende, ja tildels endog særdeles heldig Maade at faa fremstillet de mere generelle Karakterer, som hine gamle Skuespil føre frem for os. Thi det er iøinefaldende, hvor meget lettere det er at holde sig indenfor de nøiagtigt afstukne Grændser, der her ere satte Fremstilleren, end at forfølge ud i alle Enkeltheder en moderne Individualitet med dens rige Stemningsvexel og krydsende Motiver. Hine gamle Roller kunne være Fremstillerne en Skole til skarp Opfatning og prægnant Gjengivelse, de kunne der hente Erfaringer, som vi kun ønske ikke altformange Bajadsroller maatte komme og udslette. Det er saaledes naturligt, at der paa Christiania Theater blev „Feiltagelserne“ en saa jevnt heldig Udførelse tildel, som faa Stykker i den senere Tid kunne rose sig af, og med Hjælp af en virkelig kunstnerisk Instruktion vilde det meget virkelig vellykkede i Udførelsen udentvivl kunne blevet samlet til mere Helhed, end nu var Tilfældet. Det er her ikke Opfattelsen og Gjengivelsen af de enkelte Figurer, vi tænke paa; thi saavel det ærværdige Ægtepar med den haabefulde Søn, som Elsker og Elskerinde, staa dertil for klart og bestemt tegnede.

Men Mangelen af en overskuende Ledelse, der kunde sammenarbeide disse brogede Figurer til en hel Virkning, lod vistnok de Spillende selv og ialtfald Tilskuerne føle, at det var mange træffende Replikker, mange af disse kostelige Situationer, der faldt til Jorden uden at have gjort den Virkning, de kunde have frembragt i en mere samlet Fremstilling

Norge.

Christiania den 5te November.

Indtægten af Jernbanen mellem Christiania og Eidsvold er i det første Tiaar, med Undtagelse af et enkelt Aar, stadig steget, gjennemsnitlig over 9 pCt. aarlig. Indtægten i 1ste Driftsaar — fra 1ste Septbr. 1853 til s. D. 1854 — udgjorde 117,591 Spd., og i 10de Driftsaar — 1863—64 — 248,763 Spd. eller omtrent 112 pCt. mere i sidste end første Aar i Tiaaret.

— Til Prøveforelæsningen for den ledige Lektorpost ved det juridiske Fakultet havde denne Gang Tvende fremstillet sig, nemlig de juridiske Kandidater Aubert og Ingstad. Aubert er indstillet af Censorerne.

— Hr. Overretssagfører A. O Vinje holdt i Tirsdags i Universitetets Festsal det første af sine bebudede Foredrag om svenske Forhold, i hvilket han gav en Skildring af Landets økonomiske Vilkaar, sammenlignede disse med Forholdene i Norge og sluttede med nogle mere almindelige Bemærkninger om Svenskernes Tænke- og Levesæt. Foredraget holdtes i Dølemaal.

— Thorsdag Middag ankom med Dampskibet Kronprindsesse Louise de svenske Mænd, der skulde repræsentere Broderlandet mellem os. H. k. H. Prinds Oscar med de ham undergivne Officierer tog ind i Palæet, medens de øvrige Gjæster, blandt hvilke Generalmajor Hazelius, Præsident Ackermann, Oberstlieutenant von Vegesack, Kommandør Ahlgren, Ordførende for Studentcorpserne i Upsala og Lund, Dr. H. v. Schéel og Kand. Dunér o fl. A., modtoges af sine respektive Værter. Næsten hele Fredag sneede det temmelig tæt, noget, som imidlertid ikke forhindrede en stor Menneskemasse fra at være paa Benene. Festlighederne løb af efter Programmet; først Gudstjeneste, som H. k. H Prindsen med Følge bivaanede i vor Frelsers Kirke, hvor Biskop Arup holdt Talen. Dernæst Middag i Logen, hvor de ovenfor aftrykte tre Sange bleve afsungne og Taler holdte, bl. A. af H. k. H Prindsen for Dagen, samt senere for Danmark af Pastor Werels. Samtidig dermed afholdtes en Middag paa Klingenberg, i Spidsen for hvilken den skandinaviske Forenings Bestyrelse havde stillet sig. Her blev bl. A. afsungen B. Bjørnsons Sang i Anledning af Dagen, som vi ovenfor have indtaget, og som man vil erindre i sin Tid blev forkastet af Bestyrelsen for Middagen i Logen. Herfra gik det til Theateret, hvor Festforestillingen, efter at H. k. H. Prindsen havde indfundet sig og var bleven hilset med Leveraab for H. M. Kongen, tog sin Begyndelse med Webers Jubelouverture. Derpaa fulgte „En Aften paa Giske“ af A. Munch med Hr. Wolf som Kong Olaf, Hr. P. Nielsen Thorbjørn, Ragnhild, hans Hustru, Frøk. Parelius, Eystein, deres Søn, Fru Wolf, Islændingen Stein, Hr. Gundersen. Efterat Orkesteret ledet af sin ny Anfører Hr. Lindholm, der er traadt i Stedet for Hr. Sperati, havde udført Ouverturen til „Hvita Frun på Drottningholm“ af Prinds Gustav, gik Teppet op og viste en formørket Scene, bag hvilken et Kor udførte følgende Sang af A. Munch til Musik af Hr. Arnold.

Her vaage Tidens Aander
I Høitidsstunden —
Vi svæve hen som Vinden
I Granelunden.
Vi hviske om det Svundne,
Vi se tilbage,
Vi løse op det Bundne
For Fremtids Dage.

Vi kalde op fra Graven
Den gamle Kjæmpe,
Som engang bygged Landet
Med Magt, med Lempe.
Han vaaged lange Nætter
Med Sorg for Norge —
Nu vil han og med Glæde
For Dagen borge —

Stat op da, Hellig Olaf!
I dine Haller!
Alt slaar Halvsekelstimen
Dit Folk Dig kalder.

Scenen oplystes nu, og man saa sig hensat i Throndhjems Domkirke, hvor Kong Olaf, i Kostume fra det foregaaende Stykke, fremsagde den egentlige Epilog, der sluttede med at nedbede Himlens Velsignelse over de forenede Riger, hvorpaa, efterat Folkesangen var bleven forlangt, Orkesteret faldt ind med „God save the King“.

I Gaderne var det imidlertid til Trods for Snesoget, der faldt tættere og tættere, bleven lyst af den straalende Illumination. Foruden de private Huse blandt hvilke Hr Grosserer P. Petersens tildrog sig almindelig Opmærksomhed ved det Transparent, som vi foran i Bladet ved Hr. Petersens velvillige Forekommenhed se os istand til at levere vore Læsere, var det især den ny Storthingsbygning, hvis Hovedfacade Natten til igaar var bleven helt afdækket, Universitetets Midtbygning og Byens to Hovedkirker, som vare straalende illuminerede.

Idag Formiddag holdt det herværende militære Samfund i Fæstningens Gymnastiklokale en Frokost for H. k. H. Prinds Oscar, og medens vi nedskrive disse Linier, rulle Vognene afsted til det store Bal i Frimurerlogen, med hvilket disse Dages Festligheder skulle afsluttes. H. k H. Prindsen og de svenske Gjæster vende imorgen med Dampskibet tilbage til Göteborg.

Tryk-, Skriv-, Post-, Cardus-
og
Pakpapir
i stort Udvalg
anbefales
af
Carl E. Petersen,
Christiania.
Torvet No. 6.

Alle Slags Klude,
gammelt
Tougværk,
Fiskegarn, Snit,
Potetesmel,
kjøbes stedse af
Carl E. Petersen.
Christiania.
Torvet No. 6.

Bentze Papirfabrik.

Udkommet er:

Skildringer af den slesvigske Krig 1864,

ved Premierlieutn. Th. Thorsen,

1ste Hefte, med Orienteringskort over Krigsskuepladsen, tegnet af C. V. Rimestad, samt et Lithographi i Tontryk, forestillende „Scene af Tilbagetoget fra Frederiksstad." Pris heftet i illustreret Omslag 11 ß norsk.

Dette Værk vil blive komplet i ca. 6, høist 8 Hefter, ledsagede af Lithographier og Kort, à 11 ß norsk pr. Hefte.

Subskription modtages i enhver Boghandel i Norge.

Fr. Woldikes Forlagsexpedition.

Fra Pressen er nu komplet udkommet paa mit Forlag:

Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet. Udgiven efter offentlig Foranstaltning, 40 Ark 8vo. Bogen erholdes indbundet i tre ,Bind for 50 ß og i et Bind for 36 ß.

Tillæg til Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet. Udgiven efter offentlig Foranstaltning. 10 Ark 8vo. Priis indb. 24 ß.

J. W. Cappelen.

Paa mit Forlag er udkommet:

Brevet til de Ebræer.

Fortolket af Cand. theol. John Stenersen. 23 Ark 8vo. Priis 96 ß.

J. W. Cappelen.

VIVE LA CONCURRENCE!

S. A. SAMUELS MAGAZIN
FOR
FÆRDIGE HERREKLÆDER.
JERNBANETORVET No. 7.

Fra Pressen er udkommet paa mit Forlag:

LEDETRAAD VED UNDERVIISNING I GYMNASTIK M. V., nærmest til Brug ved Skyttelag, Seminarier og Almueskoler, udgiven ved Premierlieutenant C. J. ANKER. Gjennemseet og anbefalet af Bestyrelsen for Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. 9 Ark st. 8vo med 49 i Texten trykte Træsnit. Priis 48 Skill.

J. W. CAPPELEN.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet:

Anviisning
til
Forudsigelse af Veirliget.
Efter
Admiral Fitzroys Barometer Manual
ved
H. J. Müller,
Capteinlieutenant i den Norske Marine.

Bogen kan erholdes i alle Landets Boglader og koster heftet i Omslag 12 ß.

Christiania i November 1864.

B. M. Bentzen.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommet:

Udvalgte norske Oldkvad,

som Bidrag til Kundskab om vore Forfædres Religion og Liv i Hedenold, oversatte og forklarede af J. Aars. 8 Ark 8vo. Priis 40 ß.

J. W. Cappelen.

---

anbefaler sit Kurv- og Kurvmøbel-Magazin, der stedse vil være forsynet med Alt til Faget Henhørende. Et stort Udvalg af „Børne- og Syge-Vogne haves paa Lager og anbefales til billigst beregnede Priser.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 46.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 13. Novbr. 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Wilhelm Andreas Wexels

er født i Kjøbenhavn den 29de Marts 1797. Moderen var dansk, Faderen derimod Nordmand, og endnu medens Drengen gik i Skole, droges hans Tanker ofte op til det „klippefaste“ Fædreland. Han kom herop paa et kort Besøg i 1807 med et Skib, hvor det var Meningen han skulde vænne sig til Sømandslivet. Denne Plan gik imidlertid overstyr, og han traadte nu ind i Metropolitanskolen i Kjøbenhavn, hvorfra han i 1814 absolverede Studentexamen med bedste Karakter. Nu kom han op til Norge, hvorhen hans Fader flere Aar i Forveien var flyttet, blev indskreven som Student ved det unge norske Universitet, og begyndte, efter i 1816 at have taget anden Examen, her sine theologiske Studier. „Dette skede“, ytrer han selv i en autobiografisk Skildring*), „som af en Selvfølge; Tanken paa noget andet Studium var aldrig faldet mig ind, og, skjønt mit Øie endnu, uagtet den christelige Religionsundervisning, som jeg havde modtaget paa Skolen, var lukket for Christendommens Betydning, saa var det dog, som om mit hele Sind, min hele Livsindividualitet drog mig til Theologien og til „at blive Præst.“ Nogen bevidst Rationalisme havde ingensinde udviklet sig hos mig, men først under min Syslen med Studiet aabnedes mit Øie for Christendommen; og Erkjendelsen af dennes Betydning ei alene for Skolen, men for Livet her og hisset, forhøiede igjen min Interesse for Theologien. Til at vække hin Erkjendelse bidrog, ved Siden af subjektive Omstændigheder, kraftigen de samme høiærværdige Læreres Veiledning, af hvilke jeg modtog min theologiske Dannelse, og som saa Mange med mig takke for det Lys, Gud ved dem lod oprinde i vort Indre. Navnligen maa jeg komme Professor Stenersens Forelæsninger ihu, som de, der egentlig først vakte Forestillingen hos mig om Christendommens Herlighed. Saaledes har jeg oftere gjenkaldet mig i min Erindring, hvorledes denne dyrebare Lærers Forklaring over Johannes's Evang. 3die Cap. lod mig se den himmelvide Forskjel, der er mellem den menneskelige saakaldte moralske Forbedring og den Grundforandring hos Mennesket, som Herren og hans Apostle kalde Gjenfødelsen. Imidlertid, skjønt jeg tør sige, at den orthodoxe Lære ingenlunde alene blev en Gjenstand for min Viden og billigedes af min Tanke, fulgtes i min Studium, men ogsaa berørte mit Hjerte og vakte min Deltagelse som en Livets Sag, saa gik det dog kun smaat fremad, ikke alene med den klarere og dybere Indsigt i den christelige Sandhed, som kun Erfaring og fortsat Grunden over og Indtrængen i Ordet giver, men ogsaa med den levende personlige Synds-Erkjendelse og den deraf følgende levende personlige Tilegnelse af Evangeliet, paa hvilket Alt kommer an for Ens eget Vedkommende. Af og til prædikede jeg saavel i Byen som paa Landet, og ligefra Begyndelsen af havde mine Prædikener en orthodox-christelig Charakter. Min første Prædiken holdt jeg ved Kommunionen 3die Onsdag efter Paaske 1817 i den Kirke, hvor jeg siden gjennem saa lang en Række af Aar skulde forkynde Livets Ord, og hin Morgen, jeg med daværende Katechet ved Vor Frelsers Menighed, nu Sognepræst til Vang paa Hedemarken, Provst Paul Vinsnæs, vandrede til Kirken, erindrer jeg, som om det skulde være langt kortere Tid siden.“

Efterat Wexels i 1818 havde taget Embedsexamen med Udmærkelse, blev han allerede det næste Aar udnævnt til Katechet ved den samme Menighed, hvis aandelige Pleie han senere uden nogen Afbrydelse har ofret sit Liv. „Saaledes“, ytrer han, „var jeg da traadt ind i det hellige Lære-Embede, i hvilket det var mit Ønske at kunne ved Guds Naade udbrede hans Navns Ære og vinde Sjæle for hans Rige, skjønt Mangt og Meget endnu stod uklart for mig, ligesom jeg vistnok ikke heller med saa dyb Alvor, som det sig burde, gjorde mig Rede for det Kalds store og hellige Betydning, hvormed jeg nu var kaldet. Hvad min Indsigt i Christendommen angaar, da voxede den efterhaanden dels ved den Erfaring, som Embedsførelsen og en bestandig Sysselsættelse med Guds Ord og christelig religiøse Gjenstande, i Forbindelse med mit indre Livs Tilstande og Gang, gav, dels ved Manuduktion af yngre Theologer til Embedsexamen, dels ved Omgang med christelige Venner, dels endelig ved Læsning af christelige Skribentere. Blandt disse maa jeg i Besynderlighed nævne N. F. S. Grundtvig, det store Vidne i Norden, hvem ogsaa jeg skylder saa ubeskrivelig Meget med Hensyn til hvad jeg ved Guds Naade maatte besidde af christeligt Syn, og hvem jeg først i Evigheden vil kunne takke efter Hjertets Drift for hvad han har været mig under mit aandelige Livs Udvikling. I hin Tid, hvori min første Virksomhed som Ordets Tjener falder, var iøvrigt endnu, navnlig for den saakaldte dannede Klasse, den i sin Ret efter den lange Vantroens Periode fremtrædende Christendom noget saa Fremmed, at min luthersk-rettroende Prædiken kaldtes „en ny Lære“, og at Spot, Forbitrelse eller medlidende Beklagelse i Forbindelse med de forunderligste Domme ledsagede mit Vidnesbyrd, medens dette dog paa den anden Side hos en liden Kreds af stadige Tilhørere fandt en venlig Modtagelse.“

Wilhelm Andreas Wexels.

Den første offentlige Strid, hvori Wexels ind-

*) Trykt i Skilling-Magazinet 1852, Nr. 1.

vikledes, førte han som Forsvarer af den orthodoxe Bibeltro; det var, som vi skulle se, først meget senere, at han selv maatte høre Beskyldninger for en altfor frisindet og mod Bibelens Ord stridende Opfattelse af Christendommen. Statsraad Treschow havde i 1828 udgivet en Bog, betitlet „Christendommens Aand eller den evangeliske Lære.“ Mod denne stillede Wexels endnu samme Aar sine „Tanker over og i Anledning af Hr. Statsraad Treschows Bog osv.“ Treschow, der var stærkt paavirket af Kant, havde opfattet Christendommen væsentlig som et Moralsystem, og fremstiller den som grundet paa Sandhedens naturlige Kraft til at røre Hjerterne og berolige den tvivlende Forstand. Undergjerninger og Spaadomme ytrer han sig med megen Forbeholdenhed om; uden at indlade sig paa nogen Udvikling af deres Natur og Tilblivelse, omtaler han dem som „unaturlige og derfor utrolige Ting“, og tilskriver Mængdens Overtro flere Beretninger, som en streng Bibelfortolkning maa hævde som historiske Kjendsgjerninger. De hellige Skrifters Inspiration forklarer han som „den Aandsopløftelse eller høiere Sindsstemning, hvorved Mennesker erholde Dygtighed til at foredrage Sandheden med Styrke og en inderlig Overbevisning, som fra dem let overgaar til deres Tilhørere, ja til blotte Læsere af deres Ord.“ Kortsagt, i sin hele Udvikling heraf, af Læren om Engle og Djævle, de christelige Dogmer og Christendommens hele aandelige Retning, fremtræder han som en moderat, men alligevel temmelig aabenlys Tilhænger af den rationalistiske Opfatning, som man dengang havde taget i Arv fra Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede, til hvilken Størsteparten af de Dannede, forsaavidt de ikke i ren Indifferentisme havde draget sig tilbage fra al Sysselsættelse med religiøse Gjenstande, sluttede sig, som selv Geistligheden ikke var gaaen ganske fri for, og som Wexels's Forbillede, Grundtvig, sytten Aar i Forveien ved sin første Optræden havde aabnet en saa ihærdig Krig imod.

Wexels's Optræden som Orthodoxiens Forkjæmper imod Treschows Rationalisme var skarp nok. Han erklærer Bogen for „uchristelig, grundfalsk og et Angreb paa vort helligste Klenodie“, og opstiller som Hovedgrundsætning, at „Bibelen skal forstaaes efter sit Ord og troes paa dette“; paa den anden Side gjør han rigtignok den Indrømmelse, at der kan indtræffe det Tilfælde, at en Lære „strider mod den christelige Kirkes, og altsaa, historisk betragtet, er uchristelig, ja antichristelig“, uden at man derfor kan paastaa, at den er „ubibelsk eller ikke bedre end Kirkens kunde fortjene Navn af den christelige, d. v. s. den med Christi Lære overensstemmende.“ I denne Distinktion ligger, som man let ser, en Antydning til Berettigelsen af en langt friere Fortolkning af den christelige Lære, end det vel kan tillades af den strengere Konfessionalisme, der anser de af Kirken antagne Bekjendelsesskrifter som retledende og afgjørende med Hensyn til Fortolkningen af de hellige Skrifter. Et eiendommeligt Billede af den Tids religiøse Liv giver Forf., idet han bemærker, at hans Modstanders Bog dog maaske ikke turde øve en saa indgribende Virkning, som man ved første Øiekast skulde være tilbøielig til at frygte. „Den er“, ytrer han i sit Modskrift, „ingen Bog for Menigmand. Den høiere Klasse er der ingen Grund til at tiltro nogen Begjærlighed eller Lyst til Undervisning om, hvad Christendom er. Den geistlige Stand er dels smittet af den herskende Ligegyldighed for det Aandelige og Ulyst til grundig Tænkning, og kan dels ikke ventes at skulle anskaffe sig en udkommen Bog, fordi dens Titel antyder den som en Veiledning til Indsigt i Christendommen. For de studerende Theologer endelig vil Bogen ikke have nogen varig Interesse, da den dels ikke siger dem andet, end hvad de alligevel høre, dels fordi Mængden af dem har altformeget at bestille med de Ting, der skulle læres til Examen, og altfor liden Hu til at læse noget udenom.“

Hvilken Forandring! maa man uvilkaarlig udbryde. Hvilke stærke aandelige Rørelser, der i de forløbne, udadtil saa rolige sex og tredive Aar maa være gaaede over Landet! Nu er der Intet, der i den Grad vækker den almindelige Interesse, Intet, der saaledes holder Folket i Aande, og hvori Enhver vil afgive sit Votum, som de religiøse Kampe; ingen Gren af Literaturen, der kan opvise saamange Forfattere og Skrifter, som den theologiske, og ingen, der kan regne paa en saa talrig Læsekreds, som den.

Det er ikke Mange, der have virket saameget til at vække denne religiøse Sands, som Wexels selv, væsentlig vel ved sin personlige Virksomhed som Sjælesørger, men ved Siden deraf tillige ved den Række Skrifter af opbyggelig og belærende Art, som han fra 1821 af nu i over et halvt Aarhundrede har sendt ud til talrige og opmærksomme Læsere. De væsentligste blandt disse turde være hans Forklaring over det Ny Testamentes Skrifter (4 Bind, 1837—1854) samt forskjellige Samlinger af Psalmer og religiøse Digte, dels originale, dels oversatte eller bearbeidede. Som Psalmedigter er Wexels's Begavelse mere stille og jevn, end egentlig original og høitflyvende; Tonen i hans religiøse Digte er mindre Udtrykket for en begeistret Stemning og slaar lettere over i det Opbyggelige og Belærende. Som et af de mest udbredte Opbyggelsesskrifter turde ogsaa hans „Andagts-Bog for Menigmand“ nævnes; den udkom første Gang i 1826 og oplevede i 1861 sit 10de Oplag, et vistnok temmelig enestaaende Exempel under vore Forholde.

I 1845 kom Wexels atter i literær Feide. En Kommission, der var nedsat for at foranstalte en ny og omarbeidet Udgave af Pontoppidans Forklaring, og i hvilken, foruden Wexels, Professorerne Keyser og Kaurin havde Sæde, havde i dette Arbeide ladet indflyde Ytringer om Muligheden af en Omvendelse efter Døden, der fra enkelte Hold vakte Mistanke. Det var fornemmelig mod Wexels, at Uvillien rettede sig, og der aabnedes en Polemik mod ham, — eller rettere en dobbelt, en offentlig og en underhaands, — der i høi Grad udmærkede sig ved den Lidenskabelighed, der næsten synes uundgaaelig i enhver religiøs Controvers.

indse, at selv i Punkter, hvori den af mig udtalte Anskuelse afviger fra den i længere Tid almindelige, er den dog ingenlunde af en saadan Natur, at ikke en alvorlig luthersk Christen skulde kunne tilegne sig den, ingenlunde en givet Støtte for den ugudelige og bedragende Tanke, at man kan forsømme Naadens Tid her paa Jorden og opsætte sin Omvendelse til efter Døden med Haab om, at den da skal kunne ske, en Tanke og et Haab, som man meget mere, naar man med nogenlunde Opmærksomhed har læst den omhandlede Bog, vil ligesaa vel deri, som i min øvrige Skrift, finde alvorlig bekjæmpet.“

I $27\frac{1}{2}$ Aar blev han staaende som Katechet ved Vor Frelsers Menighed. „Jeg stod i hint Embede“, skriver han, „ganske i en Ordets Tjeners og Sjælesørgers Forhold til denne, navnlig efter at jeg i Begyndelsen af 1823 havde faaet Adgang saavel til at antage Konfirmander, som til at udføre Skriftemaal. Efter Embedsmedfør havde jeg jo desuden netop da at forkynde Ordet fra Prædikestolen, hvor Hjerterne maa antages mere end almindelig aabne derfor, nemlig ved

Walachisk Kurer i en Snesto

Wexels led netop den Gang af en Muskelstramning i Nakken, der hindrede ham fra at udføre sine Embedsforretninger og gjorde alt andet Arbeide saare besværligt. Ikkedestomindre kunde han ei tie til de stærke Beskyldninger, der vare rettede mod ham, og i 1845 udkom hans „Aabne Erklæring“, et Skrift, „der“, ytrer han selv, „satte mig i en forandret Stilling til flere af dem, som hidtil havde yndet mit Vidnesbyrd, ja, skjøndt udarbeidet under aarvaagen Overveielse og med særdeles Bestræbelse for at forebygge en nærliggende Mistydning af mine Ytringer, dog ikke alene ikke undgik denne, men fremkaldte en Dom over mig som Lærer i Kirken, hvis Gyldighed visselig maatte have gjort mig uværdig til at betjene en Christi Tjeners Embede, medens jeg nu, saa meget det end maa smerte mig at blive miskjendt af nogen Sandheds Ven, dog roligen kan bære hin Dom, fordi jeg er mig bevidst, Intet at have ytret, som skulde berettige dertil, Intet, som ei lader sig forene med den bibelske og christelig rettroende Lære, og derfor nærer det glade Haab, at Sandhedens Venner blandt mine Modstandere mere og mere ville

Altergangen. Disse Ugeprædikener, ved hvilke jeg havde Ret til at vælge hvilken Bibeltext, jeg ønskede, vare mig overmaade kjære og skaffede mig mangengang en søregen Glæde. Man undrede sig ofte over, at jeg saalænge blev i denne min Embedsstilling og ikke søgte en større Virkekreds; men jeg havde mine gode Grunde til at være tilfreds i den, som mig var givet, og ønskede kun at maatte nogenlunde kunne opfylde dens Krav, medens derhos forskjellige Hensyn bandt mig til Stedet. Med dette voxede jeg efterhaanden saaledes sammen, at jeg ikke godt kunde tænke mig nogen Adskillelse. At blive Præst paa Landet stod vistnok i enkelte Øieblikke for mig som noget særdeles Tiltrækkende, — jeg har altid elsket den landlige Natur, og Drømme om et patriarkalsk Præsteliv vare mig ikke fremmede, — men nogen ret egentlig Lyst til et Landkald havde jeg dog ikke, og troede mig ei heller skikket dertil. Den eneste By, paa hvilken jeg stundom fæstede Tanken, var Throndhjem, og i 1829 indgav jeg Ansøgning om det residerende Kapellani ved Domkirken dersteds, dog hverken med særdeles Ønske eller med Haab

om at faa det.“ I 1846 ansattes Wexels som residerende Kapellan ved Vor Frelsers Menighed.

Vi kunne ikke ende bedre end med de Ord, hvormed Wexels selv slutter den Skitse, vi i det Foregaaende have fulgt:

„Jeg skal kun bemærke, paa den ene Side, at, ligesom min Livsførelse har givet mig rigelig Anledning til at erfare, hvad Mennesket er uden den guddommelige Naades frelsende Kraft, saaledes har den øvet stor Indflydelse saavel paa Dannelsen af min aandelige Individualitet, som paa min præstelige Virksomhed, paa den anden Side, at jeg, midt under Erfaringen af min store Skrøbelighed og Udygtighed som af mig selv til Gjerningen, har havt ikke alene stadig Grund, men mangen særegen Anledning til at prise Gud for hans Barmhjertighed og for Velsignelsen, han saa uforskyldt værdigedes at lægge til min Gjerning. Han har faderlig ført mig fra mit Livs Begyndelse, og hans Naade og Miskundhed har hver Morgen været ny. Hans Navn være evig lovet! Han bevare mig i Sandheden og dens Bekjendelse, indtil det behager ham at kalde mig fra Stridens til Fredens, fra Troens til Synets Land!“

Maleri af Adolf Schreyer.

Liv paa Corsicas Fjelde.

(Efter F. Gregorovius.)

I.

To Soldater af det franske Regimente Flandern, der som genuesisk Hjælpekorps udgjorde en Del af Besætningen i Ajaccio, deserterede en Dag. De flygtede op i Bjergene ved Alata og holdt sig der skjulte i Udmarken, hvor de havde anraabt de fattige Hyrders Medlidenhed og Gjæstevenskab.

Gjæstens Rettigheder ere hellige. Den, som krænker dem, er efter Fædrenes Skik for Gud og Mennesker lig Kain.

Da det var bleven Foraar, kom nogle Officierer af Regimentet Flandern paa Jagt i hine Bjerge ved Alata. De kom nær det Sted, hvor de tvende Flygtninge holdt sig skjulte. Disse fik Øie paa Jægerne og bøiede sig ned bag en Klippeblok, paa det at de ikke selv skulde blive det Vildt, Jagten gjaldt. Netop paa den samme Plet drev en Hyrde sine Gjeder. Hr. de Nozières, Regimentets Oberst, kom forbi og spurgte ham, om ikke nogle bortløbne Grenaderer havde skjult sig i Bjergene der. „Jeg ved ikke“, svarede den unge Hyrde forlegen. Hr. de Nozières fattede Mistanke og truede Hyrden med haard Straf, med at han øieblikkelig vilde blive sat fast i Taarnet i Ajaccio, hvis han ikke sagde Sandheden.

Da blev Joseph forskrækket; han sagde Intet, men skjælvende pegede han med Haanden hen mod det Sted, hvor de stakkels Desertører havde skjult sig. Officieren forstod ham ikke; „tal“, raabte han til ham. Joseph mælte ikke et Ord; han pegede igjen med Haanden. De andre Officierer slap nu Hundene løs og ilede til Stedet, kanske i den Tro at finde et Dyr der, som den enfoldige Stumme havde villet vise dem.

De to Grenaderer sprang op, flygtede, bleve indhentede og lagte i Lænker. Hr. de Nozières gav Joseph fire blanke, gyldne Louisdorer som Angiverløn. Da den unge Hyrde holdt Guldstykkerne i Haanden, glemte han i barnlig Glæde Grenaderer og Officierer og den hele Verden; thi aldrig havde han seet saameget Guld. Han løb til sin Fars Capanna, og Far, Mor og Bror kaldte han sammen, var rent fra sig selv af Glæde og viste dem sin Skat.

„Hvorledes har Du tjent det Guld, Joseph?“ spurgte den gamle Hyrde. Sønnen fortalte, hvad der var skeet. Med hvert Ord, han sagde, blev hans Fars Ansigt mørkere; Brødrene forfærdedes, og da Joseph havde endt sin Beretning, var den Gamle bleven bleg som Døden.

Hellige ere Gjæstens Rettigheder. Den, der krænker dem, er efter Fædrenes Skik for Gud og Mennesker en Kain.

Den gamle Hyrde kastede et skrækkeligt Blik paa sin skjælvende Søn og gik ud af Capannaen. Alle sine Slægtninge kaldte han sammen, og da de vare komne, berettede han dem Sagen og gav dem at dømme over sin Søn. Thi det syntes ham, at Drengen var en Forræder og havde skjændet sin hele Slægt og det hele Folk.

Slægtningerne fældte den Dom, at Joseph var skyldig til Døden, og de gjorde det enstemmigt. „Ve over mig og min Søn“, raabte den Gamle; „ve over min Hustru, at hun fødte mig denne Søn.“

Slægtningerne gik til Joseph; de toge ham og førte ham til Bymuren om Ajaccio til et ensomt Sted.

„Vent her“, sagde den gamle Hyrde; „jeg gaar til Kommandanten. Jeg vil bede ham om de tvende Grenaderers Liv. Deres Liv være da min Søns Liv.“

Den Gamle gik til Hr. de Nozières. Han kastede sig paa Knæ for ham og bad om Naade for de to Grenaderer. Forbauset saa Officieren paa ham og undredes over denne Hyrdes Medlidenhed, der graad saa bitterlig for to fremmede Soldaters Skyld. Men han sagde ham, at Desertørerne vare skyldige til Døden; saa bød Loven. Den Gamle stod op og gik sukkende sin Vei.

Han kom tilbage til Muren, hvor Slægtningerne stode med Joseph. „Det var forgjæves“, sagde han. „Joseph, Du maa dø; dø som en tapper Mand, og lev vel!“

Den stakkels Joseph græd; derpaa tog han sig sammen og blev stille. Man havde hentet en Præst; denne modtog hans Skriftemaal og gav ham Syndsforladelsen.

Det var netop i den samme Time, at de tvende Desertører segnede om, pidskede tildøde af Spidsroden, de havde løbet. Da stillede ogsaa den stakkels Joseph sig rolig mod Muren; Slægtningerne sigtede godt, og han var død.

Da han nu var falden, tog hans Fader de fire Louisdorer, gav Præsten dem og sagde: „Gaa nu til Kommandanten og sig ham: Herre, her har I Blodpengene tilbage. Vi ere fattige og redelige Mennesker, og Dommen er overgaaen ham, som modtog dem af Eders Haand.“

Hellige ere Gjæstens Rettigheder. Den, der krænker dem, er efter Fædrenes Skik for Gud og Mennesker en Kain.

II.

De corsicanske Banditters Historie er rig paa heroiske, dæmoniske og ridderlige Karaktertræk. Over det hele Land istemmer Folket Klagesangen over den faldne Bandit; det er jo ogsaa dets egen Skjæbne og dets egen Smerte, der klager i disse Sange. Mange Banditter ere blevne btrømte; fremfor Alle er En bleven udødelig ved sin Dristighed. Han hed Teodoro, og selv kaldte han sig Fjeldenes Konge. Corsica har altsaa havt tvende Konger af Navnet Theodor. Teodoro Poli var en Dag bleven truffen af Konskriptionen; han havde bedet om Ventetid, for at skaffe Penge til en Stillingsmand; men den væbnede Magt greb ham og førte ham til Kasernen. Nu kom hans Frihedskjærlighed og Stolthed i Kog. Han flygtede til Bjergene og blev Bandit. Han henrev hele Corsica til Beundring af sin Dristighed; han var hele Øens Skræk, men ingen Lavhed besmittede ham; tvertom priste man hans Ædelmod; selv Slægtninge af sine Fiender skaanede han. Han var en smuk Mand og elskede, som sin Navnebroder Kongen, at gaa prægtigt og fantastisk klædt. Hans Kjæreste delte hans Skjæbne, og af den Skat (taglia), Teodoro paalagde Bygdelagene, levede de rigeligt. I Følge med ham var desuden Banditten Brusco og hans Farbroder Augellone. Augellone betyder en slem Fugl; det er nemlig Brug, at Banditterne antage et Tilnavn, saasnart de begynde at spille sin Rolle i Macchia'en. Augellone blev skinsyg paa Brusco for den Tillid og det Venskab, Teodoro nærede for ham, og en Dag stak han ham det kolde Staal vel dybt i Brystet. Derpaa greb han Flugten. Da Teodoro fik vide, at Brusco var dræbt, lod han efter gammel Skik sit Skjæg voxe og svor, ikke at rage det, før han havde badet sine Hænder i Augellones Hjerteblod. Det varede ikke lang Tid, saa var Teodoros Skjæg atter kort. Det er en af de smaa Tragedier, der ogsaa opføres ude i Skoven mellem Banditterne; thi overalt bevarer det menneskelige Hjerte sine Lidenskaber. Tilsidst blev Teodoro syg; en Spion viste Sbirrerne det Skjul, hvor han havde gjemt sig; de kom og gjorde Ende paa ham. Men først havde han selv dræbt to af dem. Folkevisen fortæller om ham, at han døde med Pistolen i Haanden og Geværet ved Siden come un fiero paladino, som en stolt Ridder. Men saa stor var den Respekt, som denne Fjeldenes Konge havde indgydt, at endnu efter hans Død fik han den Skat, man var ham skyldig. Han havde endnu havt en Del Skat at inddkræve, og de, som skyldte ham den, kom og lagde den paa det lille Barns Vugge, han havde havt med Fjeldenes Dronning. Teodoro faldt i Aaret 1827.

Massoni var et dristigt Menneske og besad en ganske usædvanlig Energi; han var Søn af en velhavende Familie fra Balagna. Blodhevnen havde drevet

ham til Bjergene. Der levede han, understøttet af sine Slægtninge og hjulpen af Hyrderne, i flere Aar og dræbte i flere Kampe et stort Antal Sbirrer. Hans Broder og den tapre Arrighi var hos ham. En Dag opsøgte en Mand fra Balagna, der skulde tage Hevn over en mægtig Familie for en Slægtnings Drab, Massoni og bad ham om hans Bistand. Banditten modtog ham gjæstfrit, og da han ikke havde noget Mad, gik han til en Hyrde paa Monte Rotondo og fordrede et Lam af ham. Hyrden gav ham et af Hjorden. Men Massoni viste det tilbage og sagde: „Du giver mig et magert Lam, og dog vil jeg idag gjøre Ære paa en Gjæst; se det der er fedt; det vil jeg have", og med disse Ord skjød han Lammet og bar det med sig til sin Hule.

Men Hyrden forbitredes over denne Medfart. Pønsende paa Hevn steg han ned fra Fjeldet, lovede Sbirrerne, at han skulde vise dem, hvor Massoni havde skjult sig, og en stor Hob af dem fulgte med ham op igjen paa Fjeldet. Disse corsicanske Gensdarmer, vel kjendte med Landets Natur og øvede i Kamp med Banditter, ere ikke mindre tapre og forvovne end det Vildt, de jage. Deres Liv er i stadig Fare, naar de vove sig op mellem Fjeldene; thi Banditterne ere aarvaagne, de speide med sin Kikkert, som de altid føre med sig, ud ifra sine Gjemmesteder, og naar der viser sig Fare, reise de sig og ile hurtigere bort end Muffoen, det vilde Faar; eller de lade Gensdarmen komme paa nært Hold, og aldrig feiler deres Skud.

Sbirrerne steg altsaa tilfjelds, Hyrden foran; ad Stier, som kun han kjendte, klavrede de op mellem Fjeldene. I en Hule laa Banditterne. Den var skjult af en Busk og næsten utilgjængelig. Arrighi og Massonis Broder laa inde i Hulen; Massoni sad paa Vagt bag Busken.

Ad en Sti vare nogle af Sbirrerne krøbne frem over Hulen; andre havde besat Tilgangene. De deroppe stod og saa paa Busken, om de kunde opdage Noget; en Sbirre syntes han saa noget Sort inde i den, tog en Sten og kastede ned. Øieblikkelig sprang en Mand op bag Busken og skjød sin Pistol af, for at vække dem, der laa inde i Hulen. Men i det samme Nu knaldede ogsaa Sbirrernes Bøsser, og Massoni styrtede død ned foran Hulen.

Da Skuddene faldt, sprang en Mand ud af Hulen; det var Massonis Broder. Lig Bjerggjeden satte han i vilde Sprang afsted fra Klippe til Klippe, medens Kuglerne pep om ham; en af dem traf ham, saa han styrtede ned over Uren. Arrighi, der saa Alt, hvad der foregik, holdt sig i Hulen. Gensdarmerne derudenfor nærmede sig forsigtigt, men Ingen vovede sig til at stige ned i den mørke Hule. De lod sig nøie med at besætte Indgangen.

Natten kom. De tændte Fakler og Bivouakild. De besluttede at udhungre Arrighi; om Morgenen gik Nogle til en Bæk nær Hulen, for at hente Vand. Da faldt der et Skud og nok et, og to Sbirrer styrtede. Rasende skyrede deres Kammerater sine Bøsser af mod Hulen. Alt var stille.

Nu gjaldt det at hente de tvende Døde eller Døende, der laa lige foran Hulens Aabning. De nølede længe; endelig tog nogle af dem Mod til sig, og atter kostede det En Livet. Atter gik en Dag hen. Nu faldt En paa den Tanke at røge Banditten ud, som man gjør med Ræven, et Middel, som man med Held havde forsøgt i Algier. Saa samlede de da tør Ved foran Indgangen til Hulen og antændte den; men Røgen slog udad. Arrighi hørte hvert Ord, der blev sagt, og talte selv med Sbirrerne, der hverken kunde se eller træffe ham. Han vilde ikke overgive sig, endskjønt han fik Løfte om Benaadning, hvis han frivillig gav sig. Endelig lod Kongens Prokurør, som var kommen op fra Ajaccio, hente Soldater og en Ingeniør fra Byen Corte. Ingeniøren skulde afgive Erklæring, om det var muligt at sprænge Hulen i Luften med Krudt. Ingeniøren kom og erklærede, at det kunde ske ved at kaste Petarder ind i Hulen. Arrighi hørte, hvad de talte om, og den Tanke, at blive knust af den sammenstyrtende Hule, fyldte ham med saadan Rædsel, at han besluttede at flygte.

Han ventede, til det blev Nat, rullede da nogle Stene nedover i en anden Retning, og sprang fra Sten til Sten, for at naa et andet Fjeld. Bag ham knaldede Sbirrernes Bøsser paa det Uviste. En Kugle traf ham i Foden. Han blødede stærkt, og hans Kræfter udtømtes. Da det nu blev lyst, forraadte det blodige Spor ham; Sbirrerne fulgte det. Udmattet havde Arrighi krøbet ind under en Klippeblok. En Sbirre var sprungen op paa den med Bøssen færdig til Skud. Arrighi strakte Hovedet frem for at se sig om, et Knald, og Kuglen havde rammet ham.

Saaledes døde disse tre Banditter, endda lykkelige, at de ikke endte ved den røde Pæl. Men saa stor var den Agtelse, hvori de havde staaet hos Folket, at ingen af dem, der boede omkring Monte Rotondo, vilde laane sit Muldyr til at bringe de Faldnes Lig bort. „Vi vilde ikke have nogen Del", sagde de, „i det Blod, I have udgydt." Da endelig Muldyr vare opdrevne, lagde man de Døde, Banditter og Sbirrer, paa deres Ryg, og med dette Tog steg Sbirrerne ned fra Fjeldet til Corte med otte Lig, baarne af Muldyrene, otte Mænd, der vare faldne i Kampen.

Naar denne Ø Corsica atter vilde give fra sig alt det Blod, den i Tidens Løb har drukket, Blod i Kamp og Blod i Vendetta, da vilde det oversvømme dens Byer, drukne Menneskene og farve Havet rødt fra Øens Kyster og til Genua.

Det er næsten ikke til at tro, hvad Historieskriveren Filippini fortæller, at i hans Dage var i tredive Aar 28,000 Corsicanere faldne for hevnende Morderhaand. Efter en anden corsicansk Historieskrivers Beretning var der i de sidste 32 Aar før Aaret 1715 begaaet 28,715 Mord paa Øen. Den samme Historieskriver beregner, at efter dette Tal var Antallet af dem, der vare myrdede i Vendetta i Tidsrummet fra 1359 til 1729, i det Hele 333,000. Ligesaamange Saarede maa man regne, mener han. Det giver altsaa 666,000 Corsicanere, der vare trufne af Morderhaand.

Efter de Oplysninger, Corsicas Præfekt i August 1852 meddelte det forsamlede Departements-Generalraad, er der siden 1821 øvet 4,300 Mord paa Corsica, deraf i de sidste fire Aar 833, i de sidste to Aar 319, i de første syv Maaneder af Aaret 1852 99 Mord. Og Øen tæller i det Hele 250,000 Indvaanere!

Literatur.

Danske Digtere i det 19de Aarhundrede, literaturhistorisk Haandbog af Kristian Arentzen. Kbh. 1864. 227 S. 8vo. Pris 83 ß. Steen & Søns Forlag. Denne Bog kan kun kaldes en „literaturhistorisk Haandbog" i den Forstand som de Ideler & Nolteske Anthologier ere det, og endda med den Indskrænkning, at her mangler Prøverne paa de behandlede klassiske Forfatteres Stil; thi hele Bogen bestaar af en Række Biographier af de danske Digtere, hvoraf Prøver almindeligvis optages i Læsebøgerne. Benyttet sammen med en Læsebog af nogne Læsestykker vil Bogen derfor ogsaa være paa sin Plads og afgive et passende Supplement. Men som „literaturhistorisk" Arbeide betragtet er den af liden eller ingen selvstændig Betydning. Forfatteren siger vistnok, at ikke lidet af det Faktiske i hans Skizzer støtter sig til skriftlige og mundtlige Meddelelser af vedkommende Forfattere selv. Og vi tro ogsaa gjerne, at han har modtaget saadanne Meddelelser. Men hvad han byder, vilde dog nok kunnet været ydet med Benyttelse af trykte Kilder alene, selv om man sad i Vadsø, naar undtages Skildringen af Bredahl, det nyopfundne, overseede, men dog altid tvivlsomme danske Geni, — hvortil Hr. Arentzen har benyttet endel utrykte Breve. Men dette eneste originale Parti af Skriftet er heller intet Nyt. Thi i „Dansk Maanedsskrift" har Forf. allerede udmyntet dette Stof i en særskilt Afhandling. Og sammenholdt med denne giver Bogen kun et Exempel paa den tydsk-literære Vindskibelighed, som med al anden Fortræd fra „das große Vaterland" er begyndt at indsnige sig i Danmark. I Afhandlingen om Bredahl anstilles høitidelige Literatur-Betragtninger, der i Anledning den Spurv, hvortil de hængtes, var mig i den Grad paafaldende, at jeg sagde ved mig selv, at det maatte være noget Tilfældigt og Uvedkommende. Og ganske rigtigt viser de sig nu at være det nævnte senere udkomne Skrifts Indledning og Stumper af Betragtninger, der henhøre til andre literære Personligheder. Det Nye, Forfatteren har troet at præstere om Bredahl, har ogsaa med Hensyn til Udførlighed ført til et stort Brud paa al fornuftig Forholdsmæssighed, idet den danske Grabbe er indrømmet størst Plads, Oehlenschläger undtaget. Han faar nemlig sine tyve Sider, C. Ploug og Andre knapt een. — Skulle vi udtale en mere speciel Dom over Hr. Arentzens Bog, maa vi tilføie, at den ikke blot i literaturhistorisk, men ogsaa i æsthetisk Henseende er et svagt Arbeide. Den giver ingen kritisk Orientering i den danske Poesies Historie, ingen æsthetisk Vurdering af de enkelte Forfattere og deres Værker, idet nemlig disse kun anføres i tør bibliographisk Orden, sammenkjædet i en kontinuerlig Form, der gjør det Hele endnu tørrere end en almindelig Katalog. — Sluttelig kan det fortjene at bemærkes, at uagtet Forfatteren er en baade som Digter og Literator bekjendt Mand, fører han dog en Stil, der vil kunne yde gode Bidrag til en ny Udgave af M. C. Hansens „Veiledning", hvad afskrækkende Exempler angaar. Vi skulle kun afskrive de første Linier af Bogens første Stykke, overbeviste om, at ingen Pegepind behøves for at øine Ukorrektheden: „Adolph Wilhelm Schack von Staffeldt er født paa en Reise den 28nde Marts 1769 i den lille By Gartz paa Rygen. Hans (for at bruge Sønnens Ord) „ulykkelige" Fader var af gammelpommersk Adelsslægt og døde, som afgaaet Major i dansk Tjeneste, da Sønnen var 11 Aar gammel; Digterens pommerske Moder var alt død fire Aar iforveien." — Dog med al sin Mangel paa Originalitet, kritisk Syn og trods en vis Torhed og Ubehjælpelighed i Fremstillingen, vil Bogen som sagt kunne benyttes som et Supplement ved Siden af de danske poetiske Anthologier, da dens Angivelser, skjønt saa forskjellige i Dom og Udstrækning, i det Hele taget ere nøiagtige.

— I det nylig udkomne Dobbelthefte af **Universitets- og Skole-Annalerne** (3die Rækkes 5te Bind, 3) har Udgiveren meddelt „Det kgl. Norske Frederiks Universitets-Matrikel eller Fortegnelse over samtlige ved Universitetet fra 1854—1863 afholdte Examina", der optager 144 Sider. I følgende Hefter agter han efterhaanden baade at gaa tilbage til Aaret 1813 og fremover med hvert kommende Aar. Et rigt og paalideligt Materiale for vor Personalhistorie vil derved være tilveiebragt, idet hver Kandidats Navn, Fødested og Fødselsaar samt de specielle Charakterer angives. En større Lethed ved Benyttelsen vilde været opnaaet, om Universitetets Matrikel fra 1813 kunde været udgivet under Et og i alphabetisk Orden, altsaa ikke som nu hvert Aar for sig. Men ved et alphabetisk Register til det Hele vil den samme Bekvemhed tildels kunne opnaaes. Bagefter Artiumslisterne følger Embeds-Examina og Tabeller over Forholdet mellem de Skoledimitteredes og de Privatdimitteredes Hovedcharakterer for det Decennium, Heftet omfatter. Deraf fremgaar, at Privatisterne ikke blot til Artium, men ogsaa til Anden- og Embeds-Examen staa tilbage for Skolernes Dimittender, hvad gode Charakterer angaar. Men forsaavidt man heraf vilde uddrage nogen Slutning angaaende de forskjellige Dimittenders indbyrdes Dygtighed og Beviser mod Privatdimissionens Berettigelse i det Hele, turde dette være overilet. Examens-Charakterer er ofte en slet Maalestok for Dygtighed og Begavelse, idet den regelrette Skoledressur let indbringer et Laud, hvor en i denne ubevandret Privatist med større Aandsmodenhed forresten maa lade sig nøie med langt ringere Charakterer. Et sikrere Fundament for Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om Privatdimissionen bør taales, vil man derfor erholde ved at se hen til Livet og de faktiske Forholde. Og da skal det vise sig, at Privatdimissionen har tilført Landet en maaske større Tilvært af Aand og Begavelse, — om ikke af høiere Embedsmænd, hvis Forfremmelse har været en nødvendig Følge af Examenscharaktererne, — end Tilfældet er med Skolerne. Saagodtsom alle vore nyere Digtere ere privatdimitterede, og alle — kan man lægge til — med „slette" Examenscharakterer, (kun een af de mere bekjendte har „Laud"), og Privatister er endog flere af Rigets høieste Embedsmænd, f. Ex. tvende af vore Biskopper, osv. En stor Del af disse Mænd have bestemt sig for Videnskaberne i en saa seen Alder, at de paa den almindelige Skolebane aldrig vilde vundet frem til akademisk Borgerret, altsaa været udelukkede fra den Stand og Stilling, som de nu med Hæder beklæde. At afskaffe Privatdimissionen vilde være det samme som at gjøre Fødselen og Formuen til et Embedsmands-Monopol til Fortrængsel for den naturlige Begavelse, som ikke kunde støtte sig til hine tilfældige Fortrin. Og i et saa demokratisk Land som Norge vilde en saadan Hindring for Talentet til at bryde sig den Bane, som det bedst vil og kan, være det utaaleligste af Alt. Det er sandelig bedre, at en og anden tynd Privatist taales, end at man for Fremtiden gjør det umuligt f. Ex. for en voren Thelemarking nu som før at forlade sin Hjembygds fattige Forholde og arbeide sig frem til Bispesædet eller andre hædrende Stillinger i Samfundet, hvorom der ikke var sunget ved deres Vugge.

Norge.

Christiania den 12te November.

Fra Tromsø er i Høst 7 Mand udrustede til at overvintre paa Beeren Island for at skyde Hvalros, som ved Vintertide er lettere at træffe, end efter Isens Opbrud. 2de lignende Expeditioner er tidligere forsøgte, senest i 1834, men med det sørgelige Udfald, at alle Mand omkom. Den nuværende Expedition bestaar udelukkende af Kvæner, der som bekjendt er meget haardføre Folk.

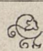
— Befolkningen paa Stordøen skal have sat sig i Hovedet, at deres ganske Ø er en eneste Metalklump, og man skjærper af alle Livsens Kræfter efter Jern, Guld, ja endog Diamanter tror man at skulle finde. I Virkeligheden skal man dog nok have fundet Jernmalm af lovende Beskaffenhed samt Svovlkis, der paa de Kanter vel let kan gaa for guldholdig Erts.

— Dagbladene have i den forløbne Uge Dag efter Dag strømmet over med Beretninger angaaende Foreningsdagens Høitideligholdelse i de forenede Riger. I Upsala har Studentcorpsen havt den heldige Tanke paa denne Dag at indbyde til Grundlæggelsen af et Fond, hvoraf der aarlig skulde uddeles et Reisestipendium til en svensk Studerende, der vilde opholde sig ved Christiania Universitet. Ved H. M. Kongens Liberalitet er som bekjendt vi Nordmænd allerede satte istand til de to Aar af tre at sende en Studerende til de tvende svenske Universiteter, og det vilde være meget at ønske, at en større Vexelvirkning i den Henseende kom istand, Noget, som sagtens lettere lod sig gjøre ved de Studerendes Reiser end ved den fra andet Hold projekterede Bytteforbindelse med Lærere.

— Bergen er vel nu ligesaa god norsk By som nogen. Ikkedestomindre holdes endnu hver 14de Dag Prædiken paa Tydsk i Byens saakaldte Tydskekirke. Biskoppen har dog nu æsket Menighedens Udtalelse, om ikke denne utidsmæssige Skik bør afskaffes.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 47.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 20. Novbr. 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Liv paa Corsicas Fjelde.

(Efter F. Gregorovius.)

III.

Inde mellem sine Fjelde har Corte en ikke mindre imponerende Beliggenhed end Byerne ude ved Søkanten. Panoramaet af de brune Fjelde, i hvis Midte Staden ligger, Citadellet paa sin utilgjængelige Klippespidse giver den et mandigt og strengt Physiognomi. Til alle Sider hæve Bjergene sig og det i de mangfoldigste Former. Imod Nord er det lavere og næsten kuppelformede Høider, bedækkede med Kratskov eller Agre. Sommeren har klædt disse Høider i en dyb brun Farve, og saaledes bidrage de til at give Egnen et alvorligt Udseende. Det er de sidste Affænkninger af de Bjergrækker, der danne Vandskillet mellem Golo og Tavignanoelven. Der, hvor Tavignanos Dalføre aabner sig og Elven forener sig med Restonica, der ligger Corte. Tre høie og helt klippebepantsrede Bjerge beherske Indgangen til denne Fjelddal; begge Elvene har brudt sig Vei gjennem dybe Kløfter og ile frem over vildsomme Stenurer.

Den lille By har kun en Hovedgade, der er ny, den saakaldte Corso, som en Allee af Almetrær giver et usædvanlig landligt Udseende. Ogsaa her overraskedes jeg af den Stilhed, den Fjernhed fra Verden og den idylliske Stemning, som giver de corsicanske Stæder et saa eiendommeligt Præg. Man synes, man er i Verdens fjerneste Afkrog og afskaaret fra alt Samkvem med andre Mennesker.

Byen er ærværdig ved sine Minder fra Corsicas Historie. Paa Paolis Tid var den Midtpunkt for hans demokratiske Regjering og i de ældste Tider Sæde for mauriske Konger, igjennem alle Aarhundreder vigtig som Øens Midtpunkt, ligesom Besiddelsen af Fæstningen ved den ofte var afgjørende for Krigsbegivenhedernes Gang.

Fæstningen har et underligt Udseende. Den er Corsicas Akropolis. Den hæver sig paa en sort, ganske steil Klippe, der stiger op over Tavignanofloden. Mure, Taarne, den gamle Del af Byen, som den omslutter, Alt ser sort, forvitret, grueligt øde ud, og som om det var sønderhugget i uafladelige Kampe. Oftere end selve Belgrad er Fæstningen ved Corte bleven stormet og forsvaret. Grunden til dens nuværende Skikkelse lagde den tapre Vincentello i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede.

Man viser her endnu det Skydeskaar i Muren, hvor Genueserne hang ud Gafforis unge Søn, for at afholde Faderen fra at storme Fæstningen. Er Stedet allerede i sig selv saa grueligt og skrækindjagende, hvor vild maa da hin heltemæssige Scene have været! Den er en af de mest ophøiede Træk i Corsicas Historie, denne Historie, der for hvert eneste klassisk Træk af Sjælsstorhed hos Grækerne og Romerne kan sætte et lignende op ved Siden. Ja, i Sandhed, dette corsicanske Folk har været besjælet af den samme Helteaand, som vi beundre hos Brutus og Timoleon; men dets Bedrifter, især saamange enkelte Smaatræk, ligge begravne i Tidens og Stedets Dunkelhed.

Gafforis Navn er Cortes skjønneste Prydelse, og hans lille Hus inde i Byen, hvor man endnu ser Mærker efter Kuglerne, er dens mest straalende Mindesmærke. Det gjemmer endnu et heltemæssigt Minde til, Mindet om hans Hustru. Genueserne benyttede sig engang af Gafforis Fravær, for at overfalde hans Bolig og bemægtige sig hans Hustru, saaledes som deres Politik var, at bruge de mest frygtede Corsicaneres Familier som Gidsler og bekjæmpe Mændenes Fædrelandskjærlighed med den snevrere Kjærlighed. Men Gafforis Hustru forskandsede sig øieblikkelig i sit Hus, og efterat hun havde forvandlet Dør og Vinduer til stærke Barrikader, forsvarede hun sig med de faa Venner, der vare ilede hende til Hjælp, med Bøssen i Haand i flere Dage mod Genueserne, der slyngede en Haglskur af Kugler mod Huset. Da Nøden tilsidst var stegen til det yderste, raadede Vennerne hende til at overgive sig. Men hun lod bringe en Krudttønde ned i et Rum i nederste Stokverk, og idet hun greb en Lunte, svor hun, at hun vilde sprenge Huset i Luften, hvis de ophørte med at skyde paa Angriberne. Vennerne vidste, at hun var istand til at opfylde sin Trudsel, og holdt sig atter brav, indtil endelig Gaffori selv kom ilende til med en Skare Corsicanere og befriede sin Hustru. Da Gaffori var bleven myrdet, tog hun sin unge Søn med sig — ham, som Genueserne engang havde bundet fast til Fæstningsmuren — og lod ham sværge at hade Genueserne og hævne sin Fader. Saa gjorde ogsaa Hasdrubal med sin Søn Hannibal i gamle Dage.

Mange Minder om Paoli knytte sig til et Hus, der fører Navnet Palazzo de Corte, og som var baade Sædet for Regjeringen og hans egen private Bolig. Der er endnu det lille Kammer, i hvilket han arbeidede, fattigt og daarligt, som det sømmede sig for Corsicanernes Lovgiver. Man ved at fortælle, at den store Mand, der ikke var sikker for Mordernes Kugler, stedse holdt Vinduerne i sit Værelse tilbarrikaderede. Nationalforsamlingen havde tilstaaet ham en Garde paa 24 Mand, saaledes som i fordums Dage græske Republikker gjorde med sine folkelige Mænd; stedse havde han i sit Værelse sex corsicanske Hunde, der holdt Vagt hos ham. Jeg maa her tænke paa hans Samtidige og Beundrer, Frederik den Store, hvorledes ogsaa han i sit Kabinet stedse var omgiven af Hunde; men det var Hunde til at lege med, den nydelige Alcmene og den sirlige Biche og andre Støvere. Der er en karakteristisk Forskjel paa Scenen. Vilde man male Paoli i dette Hundeselskab, saaledes som man saa ofte har fremstillet Frederik den Store sammen med hans Hunde, saa vilde det blive et temmelig vildt Billede: den corsicanske Helt i sit fattige Værelse, siddende og skrive foran Kaminilden, indhyllet i en grov, ulden Kappe, bag et barrikaderet Vindu, paa Gulvet nogle magre, bidske, corsicanske Hunde, — der har man et historisk Genrebillede fra Corsica.

Et andet Kammer, fordum Forsamlingsrum for Nimandsraadet, bevarer en ikke mindre interessant Mærkværdighed. Der ser man nemlig endnu de Stænger, der skulde bære Thronhimmelen over en Throne, bestemt for Paoli. Paoli og en Throne? Det er utroligt, — har denne Folkets Mand nogensinde følt Begjær efter de kongelige Emblemer? Man vil paastaa det; Fortællingen lyder saaledes. En Dag saa man i Nationalpaladset en Throne opstillet. Den var af karmosinrød Damask, prydet med gyldne Fryndser og bar over Corsicas Vaaben en gylden Krone, der var anbragt saaledes, at naar Paoli satte sig, svævede den over hans Hoved. Da nu Nimandsraadet havde forsamlet sig i Salen, berettes der, aabnedes Dørene til Paolis Kammer, og han selv traadte ind, prægtigt klædt, med Hatten paa Hovedet, Kaarden ved Siden, og gik hen imod Thronen. Øieblikkelig hørtes der en forbauset og vred Mumlen mellem de ni Mænd, og derpaa fulgte en dyb Stilhed. Paoli standsede, og aldrig satte han sig siden paa Thronen.

I den umiddelbare Nærhed af Corte ligger det gamle Franciscanerkloster, en anseelig Ruin. Her forsamlede paa Paolis Tid det corsicanske Parlament sig i Klosterkirken, fra hvis Prædikestol saa mangen Patriot udsendte sine flammende Ord. I denne Kirke blev der bragt Friheden mangt et Offer, og dens Navn klang her ikke som en betydningsløs Phrase. De, som anraabte den, maatte alle gaa i Døden for den. I Aaret 1793 var paa Pladsen foran dette Kloster Corsicanerne komne sammen til en Folkeforsamling; Tiden var stormfuld; thi det franske Nationalconvent havde anklaget Oldingen Paoli for Høiforræderi. Da steg Pozzo di Borgo, hin uforsonlige Fiende af Napoleon, op i et Træ og holdt en begeistret Tale til Folket, en Forsvarstale for Paoli, og her erklæredes hans Anklagere, de rasende Clubbister Arena og Bonaparterne, for æreløse.

Naar man nutildags vandrer om i den stille Stad, hvor fattigt udseende Corsicanere staa og dovne sig under de skyggefulde Almetræer, som om de vilde drømme Dagen og Livet bort, da kan man neppe tænke sig, at det ikke er hundrede Aar, siden den mest oplyste Statsvisdom havde opslaaet sit Sæde i denne skjulte Afkrog af Verden.

Ogsaa et Universitet havde Paoli grundlagt i Corte, ligesom det var her, han kaldte til Live det første Bogtrykkeri og den første Avis paa Corsica. Fra Høiskolen skulde Oplysning og Videnskab udbrede sig lig et Straalehav over Corsicas Fjelde og ned i de dybe Dale, og for den skulde Corsicanernes middelalderlige Barbari forsvinde. Mange brave Mænd gik ud fra den, dygtige Advokater, der her paa Øen fordetmeste tillige ere Forfattere. Ogsaa Carlo Bonaparte, Napoleons Fader, studerede ved dette Universitet. Men den unge Anstalt gik under samtidig med Tabet af Friheden. Paa sit Dødsleie udsatte Paoli et Legat, der var bestemt til at gjenoprette den, og ved Hjælp af denne Kapital blev der i Aaret 1836 paanyt oprettet et Slags Høiskole. Den har nu en Direktør og syv Professorer; dog vil den ikke trives synderlig. Det kan vel ogsaa hænde, at slige Anstalter, der ere anlagte efter et akademisk Tilsnit, mindre svare til Corsicas Behov, end gode Realskoler vilde gjøre.

IV.

Fra Gaden S. Charles i Ajaccio træder man ud paa en ganske liden firkantet Plads. Der staar et Almetræ foran et gulgraat, overkalket, gammeldags Hus med et fladt Tag og en Balkon, med sex Vinduer paa Forsiden og med forfaldne Døre. Paa Hjørnet af dette Hus læser man „Place Letitia."

Ingen Marmortavle siger den Fremmede, der kom fra Italien, hvor de store Mænds Huse bære sin Indskrift, at han staar foran Bonaparternes Hus. Han banker forgjæves paa Døren; ingen Stemme svarer, og alle Vinduer ere tæt tillukkede med graa Jalousier, som om Huset truedes af en Vendetta og havde sat sig i Forsvarstand.

Intet Menneske viser sig paa Pladsen. Alting er stille og synes uddøet eller strækket bort af Navnet Napoleon.

Endelig viste der sig en gammel Mand ved et Vindu i Naboskabet og bad mig komme igjen om to Timer, saa skulde han imidlertid skaffe Nøglerne frem.

Bonaparternes Hus, der, efter hvad man forsikrede mig, ikke har undergaaet nogen synderlig Forandring, var om ikke just noget Palads, saa dog Bolig for en anseet og fornem Familie. Det viser dets Udseende, og man kan gjerne kalde det et Slot i Sammenligning med den Landsbyhytte, i hvilken Pasquale Paoli blev født. Det er rummeligt og i det Indre vel vedligeholdt. Men alle Møbler ere forsvundne fra Værelserne; kun Tapeterne har man ladet blive paa Væggene, og de ere forældede og afblegede. Gulvet, der efter corsicansk Skik er belagt med smaa sexkantede røde Stene, begynder allerede hist og her at trænge til Istandsættelse. Tomheden og det Mørke, der herskede bag de tillukkede Vindusdodder, gav Huset noget Spøgelseagtigt.

Engang, — det var i den skjønne Letitias Dage, — var dette Hus Scenen for en stor Families Liv og for munter Gjæstfrihed; nu ligner det en Gravhvælving, og forgjæves søger man efter en Gjenstand, i hvilken Indbildningskraften kunde finde et Tilknytningspunkt for dets gaadefulde Beboeres Historie. De nøgne Vægge have ikke noget at fortælle.

Jeg ved ikke, naar Huset blev bygget; dog er det neppe synderlig gammelt. Dengang beherskede Genua Øen, og Ludvig XIV fyldte maaske dengang Verden med sin og med Frankrigs Berømmelse. Jeg tænkte paa den Tid, da Murmesteren byggede dette Hus og udsagde den gamle Velsignelse over det, og da efter en ærværdig Skik Slægtningerne fulgte den Familie ind i Huset, der havde ladet det bygge; de anede ikke, at engang den lunefulde Skjæbne skulde ryste Keiser- og Kongekroner ud over dette Tag, og at det skulde blive Vugge for en Fyrsteslægt.

I disse Værelser søger Indbildningskraften dem og finder dem forsamlede om deres Moder; Børn, sædvanlige som andre Menneskebørn, der gaa i Skole og svede over sin Plutarch eller Julius Cæsar, holdte i Ave af den strenge Fader og Farbroder Lucian, og saa de trende unge Søstre, der voxe op sorgløst og temmelig vildt, lig sine Naboerske i den halv barbariske By. Der er Joseph, den ældste, Napoleon, den næstældste, Lucian, Louis, Jerome, Caroline, Elise og Pauline, Børn af en Notar med temmelig smaa Indtægter, der uophørlig og forgjæves ligger i Proces med Jesuiterne i Ajaccio, for at vinde tilbage nogle Eiendomme, som hans talrige Familie gjør uundværlige. Thi hans Børns Fremtid opfylder ham med Bekymring. Hvad skal der blive af dem i Verden, og hvorledes skulle de have Udsigt til at skaffe sig et sorgfrit Udkomme?

Og se, en Dag gribe de samme Børn efter Jordens mægtigste Kroner, rive dem af Hovederne paa de stolteste Herskere, bære dem, saa al Verden ser derpaa, lade sig omarme af Keisere og Konger som Broder og Svoger, store Folkeslag falde for deres Fødder, og for Sønnerne af Notaren fra Ajaccio prisgive de Land og Mennesker, Blod og Formue. Napoleon er europæisk Keiser, Joseph Konge af Spanien, Ludvig Konge af Holland, Jerome Konge af Westphalen, Pauline italiensk Fyrstinde, Elise ligesaa, Caroline Dronning af Neapel. Saamange kronede Herskere fødte og opdrog i dette lille Hus en af Verden ukjendt Borgerdatter fra en liden Landsby, der neppe har noget Navn, Letitia Ramolino, der fjorten Aar gammel ægtede en ligesaa ubekjendt Mand.

Der gives ikke noget Eventyr af Tusind og en Nat, der er mere eventyrligt end Familien Bonapartes Historie. Men at dette Eventyr i disse Nutidens nøgterne Dage er bleven Sandhed, maa man betragte som en stor Daad af Historien og en stor Lykke. Thi derved skede et Gjennembrud i Menneskehedens Historie, der ved den politiske Regelbundethed forstenedes og sank ned til Kastevæsen; den blev paany sat i Bevægelse og bragt til Live igjen, og Manden blev stillet over den politiske Skjæbne. Menneskets Kraft og Menneskets Lidenskab blev løst fra den traditionelle Standsforskjels Lænker, og det viste sig, at den Enkelte, om han ogsaa er født i Støvet, kan blive Alt, fordi Menneskene ere lige. At Bonaparternes Historie nu synes os eventyrlig, skylde vi alene de middelalderlige Tilstande, i hvilke Livet endnu bevæger sig, og hine nedarvede Forestillinger om de urokkelige Skranker i Samfundet. Napoleon er den politiske Faust. Det er ikke i hans Slag, men i hans revolutionære Væsen, at hans verdenshistoriske Storhed ligger. Han har styrtet Traditionens politiske Guder. Derfor er denne prædestinerede Mands Historie meget ligefrem, menneskelig og naturlig, men endnu kan den ikke blive skreven.

Ogsaa Historien er Natur. Der gives en Kjæde af Aarsager og af Virkninger, og hvad vi kalde et Geni eller en stor Mand, er altid den nødvendige Følge af bestemte Forudsætninger.

Der var paa Corsica gaaen forud en mere end tusindaarig, næsten uafbrudt Kamp mod Voldsherrerne, før den store Seierherre Napoleon blev født; i hans Natur skabte dette klippefaste Øland og disse i Kampen staalsatte, paa en snever Plet sammenklemte Oboere, hvis Lov var Ubundetheden, sig et Organ. Det er

Illuminationen i Christi[ania]

1. Torvet med Omgivelser. 2. Universitetsbygningen. 3. Logebygningen (Byens Festivitetslokale

Slægtregisteret opover: den corsicanske Bandit, den corsicanske Soldat, Renuccio della Rocca, Sampiero, Gaffori, Pasquale Paoli, Napoleon.

...ania den 4de November 1864.

...le). 4. Latinskolen. 5. Trefoldighedskirken. 6. Jernbanestationen. 7. Den ny Storthingsbygning.

Illuminationen i Christiania d. 4de Novbr.

Nu at byde vore Læsere i Hovedstaden nogen lang Beretning om Stadsen paa Foreningens Halvhundredeaarsdag, vilde være at byde Bagerbørn Hvedebrød. I de sidste fjorten Dage har ikke Bladene indeholdt andet end mere eller mindre begeistrede Beretninger om de forskjellige Maader, hvorpaa det hele Land har skaffet sin Glæde Luft paa denne historiske Mærkesdag med Illuminationer, Taler, Sange, Middagsgilder og Baller. Man har læst Expektorationer af Formænd, Professorer og Prindser; man har seet Bladene kives om, hvem der nød Æren af at føres i Française af en kongelig Høihed; man er bleven overvældet af den Rigdom, med hvilken de forskjellige Byers Øvrigheder frembar sine Loyalitetsytringer for Kongehuset og Fædrenelandet, — der er intet mere at gjøre for Referenterne, og mættede af Beretningernes Uendelighed maa vi overlade Marken til vor Tegner, der i det vedføiede Billede har forsøgt at fremstille Glandspunkterne i det straalende Billede, Hovedstaden om Aftenen den 4de November frembød for sine overraskede og tilfredse Borgere.

Bjørnejagt i Wermland.

(Af Herm. Otto Falk.)

I Februar Maaned 1853 kom der Bud om at en Bjørnebinne med to Unger, der havde ligget i Vinterhi paa Backaskog i Råda Sogn, Elfdals Herred, vare blevne jagede op. Der blev strax truffet Foranstaltning til at faa dem indringede, men nu fandt man, at Familien havde skilt sig ad, saa at Moderen havde indtaget nyt Kvarter for sig selv, og Ungerne omtrent halvanden Fjerdings Vei derifra paa et andet Sted. Efter at man i nogen Tid havde ladet dem være i Ro, foretoges Jagten. Den første Dag blev Binnen skudt, og befandtes hun at være af et meget stridbart Gemyt; efter at hun var bleven rammet af nogle Skud, styrtede hun løs paa en af Jægerne, der kastedes omkuld, men lykkeligvis blev liggende paa Maven, saa at det blev hans stærke Ryg, Dyret fik at bearbeide. Manden, der havde en tyk Faareskindspels paa, blev ikke synderlig medtagen, men saa meget mere Pelsen, der i et Øieblik blev revet til Filler. Som det pleier at gaa ved slige Tilfælde, indskrænkede de tilstedeværende Bønders Virksomhed sig til at forsøge at skræmme Dyret ved Skrig og Larm; det var heller ikke saa godt at gjøre noget andet. At skyde vove de ikke, dels af Frygt for muligens at træffe den urette af de stridende Parter, men endda mere fordi de ere bange for, at Bjørnen ved et nyt Skud skal bringes i endnu større Raseri og mod det Offer, den har i sin Magt, anvende al den Kraft, som staar til dens Raadighed, og som den ellers ved slige Tilfælde i saa ringe Grad gjør Brug af; thi gjorde den det, da slap Ingen med Livet fra et saadant Favntag. Ved denne Leilighed sprang en Jæger fra Byen med høie Raab frem imod Bjørnen og gav den med Geværpiben et Stød i Siden. Dette bevidnede Folk, som stode tæt ved, endskjønt den nævnte Jæger selv siden paastod, at han ei var Dyret saa nær, at han berørte det; det lader sig dog tænke, at han i Kampens Hede ikke selv mærkede det. Overrasket af denne nærgaaende Behandling sprang Bjørnen strax op og modtog nu af sin paatrængende Nabo et Skud, der rammede Rygraden; dødelig saaret slæbte den sig nogle hundrede Skridt fremover, hvor den, truffen af flere Skud, blev liggende. Dagen efter blev Ungerne skudte; de befandtes at være toaarsgamle og desuden ikke blot to i Tallet, som man havde troet, men hele tre. Det viste sig ligeledes, at en opgaaet Vei fandtes mellem Moderens og Ungernes Hi; tydelige Spor viste, at de flere Gange havde aflagt hinanden Besøg. Dette var ganske mærkværdigt at iagttage. Saavidt jeg ved, er dette det eneste Tilfælde, i hvilket man har opdaget en saadan Kommunikation mellem Binnens og hendes Ungers Hi, efter at hun først har skilt sig fra dem, hvilket, som bekjendt, indtræffer, saasnart hun paanyt er bleven drægtig.

I Slutningen af Februar Maaned 1863 anstilledes der i Elfdals Herred en mindre Drivjagt paa en indringet Bjørn. Da man kom saanær, at man fik Øie paa Hiet, sprang Binnen op og satte afsted; inde i Hiet fandt man en levende Unge samt Hovedet af en anden. De vare ganske nyfødte, og det synes saaledes, som om Moderen selv har forgrebet sig paa sit Afkom, enten i Følge af en haard Forløsning eller i sit Raseri over at blive opjaget, forsaavidt man da ikke vil antage, at Bjørnen, i Lighed med mange andre Dyr, undertiden æder sine Unger. Men det er noget, jeg aldrig har hørt omtale, og som der turde være saa meget mindre Sandsynlighed for, som Binnen føder sine Unger paa en Tid, da hun ingen Føde fortærer, og da hun heller ikke, naar man lægger Mærke til hendes

Huld, skulde synes at have Trang dertil. Bjørnen blev strax dræbt.

En anden mere detailleret Beretning om en i sit Slags mærkelig Bjørnejagt i Dalby Sogn i Elfdal giver baade Bidrag til en Karakteristik af Bjørnens Levesæt og vidner tillige om den Iherdighed, som stundom lægges for Dagen paa Bjørnejagterne.

I Midten af Oktober 1843 blev der seet Bjørnespor i Nærheden af Backa Sætervold, en Mil østenfor Klarelven og i Nærheden af Grændsen til Dalarne. Bjørnen syntes at have jaget to Elger didover, dog uden at have gjort nogen Fangst. Sporet fulgtes af en gammel Bjørnejæger til det en Milsvei nordenfor liggende Önsjöberget, hvor man atter traf Spor af tvende Elger. Bjørneskytten begyndte nu ogsaa at jage Elgerne, og den dobbelte Jagt gik nordpaa, men uden Resultat for nogen af de Jagende. Bjørnen vendte nu Reisen sydover tilbage til det nævnte Önsjöberget, tilsyneladende i den Hensigt at tage Vinterkvarter deromkring; thi man mærkede, den havde redet sig Hi der; men da den stadig forfulgtes, fik den ikke Tid eller Anledning til at lægge sig for der. Det var nu den 21de i Maaneden, og samme Dag havde Bjørnen aflagt Besøg paa en Sætervold, uden at faa noget for sin Umag, da der ingen Buskap fandtes; til Erindring om sit Besøg havde den efterladt dybe Mærker af sine Labber paa Fjøsdøren. Nu indtraf der Tøveir, og Jagten paa den maatte afbrydes; men tre Dage efter begyndte det at sne, saa at Forfølgelsen atter kunde fortsættes. Medens den stod paa, traf Jægeren sammen med nogle Dalkarle, der havde jaget Bjørnen helt op til Transtrands Kapel i Dalarne. Et godt Stykke Vei! Under denne Jagt havde Bjørnen været inde paa en Sæter, taget noget Brød ned fra en Hylde og spist det, og rusket i en Melkop, hvis Indhold den havde slængt ud paa Gulvet. Jagten fortsattes nu sydover til Malungs Sogn, men paany kom der Tøveir, der havde en ny Standsning til Følge. Dog, Historien var ikke ude dermed; thi ud i November traf den førstnævnte Jæger atter Spor af Bjørnen i Egnen ved Backasæteren, det vil sige i den samme Trakt, hvor Jagten fra først af var begyndt. Nu gik det sydover til Ny Sogn; paa denne Reise tog Bjørnen en Gang Nattekvarter under en Hølade. Atter indtraf der Tøveir, saa at Jagten afbrødes og Bjørnen fik være i Fred i henved fire Uger; men derpaa optoges den paanyt og gik henover mod Dalarne. Bjørnen fik sig her et godt Maal Mad i en styrtet Hest, den traf paa; den forstyrredes imidlertid i denne Nydelse af et Skud, som, tilsyneladende uden at træffe, løsnedes paa den af en Skytte, der tilfældigvis kom forbi. Jagten gik siden i samme Trakt uden noget Resultat i flere Dage, i Løbet af hvilke Gamlingen flere Gange vendte tilbage, for at tage sig en Bid af Hesten. Jægerne havde nu faaet fat i en Bjørnehund, der rigtignok ikke formaaede at standse den omflakkende Bamse. I disse Dage blev Bjørnen truffen i Halsen af et Selvskud, der var bleven udlagt ved Hesteaadslet; men den havde dog baade saamange Kræfter og saamegen Energi igjen, at den kunde adsprede sig med at jage Elg, saasnart den traf Spor af disse. Da Hunden, som sagt, ikke duede synderlig, og Sneen ikke var saa dyb, at der var Grund til at tro, Bjørnen skulde gaa træt, hørte Jægerne endelig op med den fortvivlede Forfølgelse. Bjørnen gav sig paa Reise nordover, og syntes nu at være tabt; men ud i Januar kom en Bonde til Svansaas-Sæteren, for at hente hjem Foder fra et Hølade der, og fandt til sin ikke ringe Forundring, at den saalænge eftersøgte Bjørn havde opslaaet sin Residents i Laden. Der fandt den da endelig sin Bane. Den var stor og vakker, men yderst afmagret.

Ovenstaaende Beretning synes at vise, at naar Bjørnen bliver hindret i at tage sit Vinterkvarter i rette Tid, det da kan hænde, at den helt og holdent opgiver det. Hvor længe Forfølgelsen end stod paa, havde den dog i de Mellemrum, i hvilke den afbrødes, havt god Tid til at gaa i Hi. At Bjørnen, som Tilfældet dennegang var, ikke benytter sig af denne Leilighed, hænder yderst sjeldent.

(Af Svenska Jägareförbundets Nya Tidskrift 2dra Aarg.)

Literatur.

Romanzer af danske Digtere. Udgivne af H. P. Holst. Kbh. 1864. 373 S. 16 De Danske have selv bemærket, at Epigonernes Tid i deres poetiske Literatur er kommen. Vi kunne lægge til, at den merkantille, den rent haandværksmæsmæssige Leverances Tid staar for Døren. Hvad der ydedes i Aarhundredets første Halvdel, afgiver Stof for stadige Kompilationer i vor Samtid, uden at denne kan lægge nogen ny Vært dertil. Det er saaledes betegnende, at de første danske Digtere, søgende Hvile og Indtægt, atter og atter hengive sig til Forfærdigelsen af poetiske Anthologier, — ikke med literaturhistorisk Formaal, men saadanne, som de almindelige Salonborde kunne og stadigt taknemmeligen ville modtage. Oehlenschläger, Joh. L. Heiberg og Chr. Winther have alle paa sine gamle Dage ydet sine Bidrag i denne Retning. H. P. Holst har gjort det for og gjør det fremdeles. Han har den æsthetiske Indsigts og Literaturkjendskabets Betingelser for at kunne levere godt Arbeide paa det Slags eklektiske Feldt. Og nærværende Samling vil ogsaa stadfæste denne Forventning. Vel valgt og elegant udstyret vil den være en for Aanden og Øiet tiltalende Boukét af den danske Poesies bedste Frembringelser paa Romanzens Omraade. Foruden Prøver af de ældre Klassikere indeholder Samlingen ogsaa Stykker af Kr. Arentzen, J. Helms og Chr. Richardt, — Digtere, der vistnok have sin Betydning i Forhold til Øieblikkets Smag, men som vel alle om en Menneskealder ville falde ud af Literaturen.

— **Bibelsk Geographie** for Skolen og Hjemmet, udgiven af Calwer-Forlagsforeningen. Oversat efter Originalens 8de Oplag af J. C. V. Funch. Kbh. Fr. Woldikes Forlags-Expedition. 1864. 180 S. 8vo. M. K. Det vilde være vanskeligt at sige, for hvad Slags Skole denne Bog skulde kunne passe. Vistnok er det ganske i sin Orden, at Discipelen gjøres bekjendt med et Lands ydre Beskaffenhed og Forholde, der har grebet saa kraftigt ind i Verdenshistorien som Jødeland, og fra hvilket vi have modtaget saa stor Del af vor Kultur og hele Aandsretning. Men da maa det tillige erindres, at et saadant geografisk Studiums Maal ikke alene er at levere topografiske Oplysninger til Forstaaelsen af Slag, Krige, Omflytninger og lignende ydre Begivenheder, men at det ogsaa har at paavise de naturlige Betingelser, under hvilke Folkets Aandsliv udviklede sig, de ydre Forhold, der indvirkede paa Landets Bebyggelse, paa Næringsveie osv., kortsagt ikke blot maa indskrænke sig til en tør Opregning af Navne, men samle de enkelte Træk til et anskueligt og levende Billede. Dette er noget, man forgjæves søger i den foreliggende Bog; de eneste Oaser, der findes i denne Sandørken af Navne, er nogle Citater af Robinson, og som Exempel paa Forf.s Udueligbed til at opfatte det Karakteristiske ved Landets Physiognomi, vil det være tilstrækkelig at anføre følgende konfuse Tirade, i hvilken Resultatet af den mere almene Skildring er samlet: „Denne forunderlige Forening af høie Bjerge, Høiland, Høislette, Kystsletter, Alpesøer, Kjedeldale, dybe Dale og Kløfter, som ikke findes i noget andet Land af lige Størrelse, giver det en stor Afverling i Henseende til Natur og Klima, og dette har igjen Indflydelse paa Landets Sikkerhed og Fasthed, dets Mangfoldighed af Produkter og Indvaanernes Sundhed og Frugtbarhed, saaat intet Land heri kan lignes med det forjættede Land.“ Istedetfor at skildre Landets Natur saaledes, at det blev os klart, hvilken Indflydelse selve Scenen havde paa det Drama, som her opførtes, har Forf. valgt den lettere Fremgangsmaade, at opstille et smaalig nøiagtigt topografisk Schema, hvis Ensformighed kun afbrydes af Fortællinger om, hvad en ofte meget apokryfisk Tradition har at berette om de enkelte Steder og forkjert anbragte Citater af den hellige Skrift.

— **Fra Udlandet.** Det er ikke længe siden Jean Reboul, af Profession Bager, af Kald Digter, gik bort; han er nu efterfulgt af en Laugsbroder i „den glade Videnskab“, Jacques Jasmin, eller, som han hellere kaldte sig med sit provindsielle Navn, Jaquou Jansemin, der forenede to Hverv, der synes endnu mere heterogene: han var Digter — og Haarskjærer. Hans Fader, en fattig Krøbling, drev selv paa at gjøre Vers, som bleve afsungne ved Bryllupper, Kirkefester og Gjæstebude. Her var den lille Jacques altid med, her indsugede han i dybe Drag Sydfrankrigs brændende Sol, og voxede op lige saa uskyldig og lige saa ubekymret om Fremtiden som Lilierne paa Marken. Hans første Sorg var, at han ikke kunde faa lære noget; hans Forældre vare for fattige til at sende ham i Skole. En Dag, som han legede paa Torvet med sine Kammerater, ser han sin gamle Bedstefader blive baaret forbi. Han spørger ham forundret, hvor han skal hen. „Til Hospitalet“, svarer den Gamle; „det er der Jasmin'erne dø.“ Ganske uden Undervisning blev Drengen dog ikke. En Slægtning af ham, der var Skolemester, paatog sig at lære ham at læse for Intet; derfra kom han paa Skolebænken, hvis Tvang dog snart blev ham utaalelig. Han løb bort og blev Barbersvend; snart kunde han selv aabne en Barberstue; han udgav nogle smaa Samlinger Digte, giftede sig — og dermed er hans Livs Begivenheder alle berettede. Efterat hans Charivari (1825) og Los Papillotos havde skaffet ham et Navn, aflagde han et kort Besøg i Paris; alle Saloner aabnede sig for ham, og hans Kunstbrødre ikke mindre end Publikum kappedes om at brænde Virak for denne „Fremtoning“, dette Sydens Naturbarn. Han berusede sig imidlertid ikke i den farlige Drik, der blev ham budt; klogere end saamange lignende Naturgenier, som den store Verden en Stund morede sig med og derpaa, naar den var bleven kjed af dem, kastede bort, indsaa han, hvor lidet fristende det Literatliv var, som man vilde bringe ham til at tilbytte sig mod en beskeden, men sorgfri og agtet Stilling. Paris's høie Paladser og larmende Liv kunde ikke udslette Mindet om Languedocs milde Himmel og rige Marker, og efter at Indenrigsministeren havde bevilget ham en aarlig Digtergage paa 1000 Francs, trak han sig som klog General atter tilbage til Agen og tog igjen fat paa Saxen og Barberkniven.

Jasmin skrev sine Digte i den sydfranske Dialekt, der var hans Modersmaal, og sluttede sig saaledes til en Skole, der tæller ikke faa Tilhængere og deriblandt Mænd af fremragende Dygtighed; en Skole, der har en lignende Tendents som vore norske „Maalstrævere“, rigtignok med den Forskjel, at det endnu ikke er falden hine sydfranske Digtere ind, at det skulde være muligt med deres Dialektsprog at fortrænge det almene franske Kultursprog. Mindst af Alle havde Jasmin stillet sig noget saadant polemisk Maal for Øie; hans eneste Læremester havde været en naturlig Begavelse og den poetiske Tradition, der endnu ikke er udslukket i Troubadourernes gamle Land; sine kunstløse og livlige Improvisationer holdt han af selv at foredrage for en lyttende Kreds af velvillige Venner. Han vidste, at hans Sange ikke vilde overleve ham selv længe; men han vidste ogsaa, at de havde sin Rod i Folkets egen digteriske Aand, at de vilde vende tilbage til dette sit Udspring igjen og hjælpe den til større Klarhed og Fylde.

„La Prouvènço cantavo, e lou tèms courreguè;
E coume au Rose la Durènço
Perd à la fin soun escourrènço,
Lou gai reiaume de Prouvènço
Dins lou sen de la Franço à la fin s'amaguè.“

(„Provence sang, og Tiden gik, og ligesom Durances Løb tilsidst taber sig i Rhone, indslumrede Provences glade Kongerige tilsidst ved Frankrigs Bryst.“)

Saa sang en af hans berømteste nulevende Landsmænd, Mistral, og lige saa resigneret, lige saa smukt viste Jasmins Liv, at han opfattede sit Værk i Forhold til Digtningens store, kulturhistoriske Gjerning.

Blandede Meddelelser.

De kongelige Skove i England. Af en Beretning i „Gardeners Chronicle“ angaaende de kongelige Parke og Skovflader i England viser det sig, at i Forstaaret 1862—63, som endte med Udgangen af Marts, har Indtægten været 56,497 Lstr., medens Udgiften var 50,090 Lstr. Den rene Indtægt var følgelig 6,407 Lstr. eller med et rundt Tal 28,000 Spd., som i Forhold til Grund- og Skovværdier i England synes at være, hvad det i Times kaldes, et sørgeligt Resultat. Af Udgiften er 8,613 Lstr. gaaet med til Plantning, nye Anlæg og Forbedringer; Resten udgjør Vedligeholdelses- og Forvaltningsudgifter.

— **Magnetbjerget.** Hvem har ikke i „Tusind og en Nat“ og af andre Eventyr læst eller hørt om Magnetbjerget, som trak Jern-Naglerne ud af Skibet. Med passeligt Afslag er dette som saamange af Oldtidens Fortællinger, der heltigjennem have været anseede for Fabel, blevet til en naturhistorisk Sandhed i vore Dage. I de svenske Lapmarker er der opdaget et helt Magnetbjerg. Det vil sige, det er gjennemstrøget af en flere Fod mægtig Aare af magnetisk Jernmalm, der skal være den rigeste, som hidtil er opdaget. Eieren haaber at kunne forsyne hele Verden med stærke Magneter, og en af disse, der ikke veier mindre end 68 svenske Pund, er erhvervet af Professor Dove i Berlin, der, foruden i andre Grene af de physiske Videnskaber, især har udmærket sig paa Elektricitetens Gebet.

Norge.

Christiania den 19de November.

Dhrr. Kand. theol. Anker og Arvesen have paa Hamar grundet en norsk Folkehøiskole, der aabnedes den 1ste ds. med et Antal af 50 Elever. Stifterne ville, at dømme efter Skolens Program og efter deres Ytringer ved dens Aabning, hovedsagelig søge at uddanne sine Elever ved det mundtlige Ords Kraft til at vække og udvikle Aanden. Undervisningsgjenstandene i Skolen skulle hovedsagelig være Modersmaal, Historie og Geografi m. v., og ikke fortrinsvis Religion, skjønt en christelig Aand skal gaa gjennem Undervisningen og et christeligt Liv søges fremmet blandt Eleverne. Formaalet er i det Hele at udvikle Almendannelse hos Eleverne, og Politiken skal derfor heller ikke være ganske udelukket fra Skolen.

— Banken har nedsat Diskontopræmien til 6 pCt. p. A., hvilket vel skulde tyde paa en bedre Tilstand i Pengeverdenen.

— Handelsmand Holsts betydelige Skoveiendomme i Helgeland, indbefattende over 160 Gaarde og med en Udstrækning af 35 til 40 norske Kvadratmile, er solgt til et engelsk Interessentskab for 22,500 Lstr. Skovene har tidligere været solgte til P. Gregersen fra Modum, der skal have 12,000 Spd. for at frafalde Kjøbet.

— Grosserer J. H. Schwensen hersteds har kjøbt den forrige Herregaard Bærby i Smaalehnene for 15,000 Spd.

— I Frederikstads Forstad er nedbrændt et Dampbageri, assureret for 9,800 Spd.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 48.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 27. Novbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Dr. theol. Hans Lassen Martensen,

Biskop over Sjællands Stift, Medlem af det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Hofprædikant, benaadet med Danebrogsmændenes Hæderstegn, Kommandør af Danebroge osv., er født den 19de Aug. 1808 i Flensborg og Søn af Skipper Hans Andersen Martensen og Ane Marie Truelsen. Nitten Aar gammel gik han til Universitetet, hvor han i Løbet af fem Aar tilendebragte sine Studier og tog samtlige sine Examina med Udmærkelse. Efterat han havde vundet Universitetets Guldmedaille ved en Afhandling over et theologisk Prisspørgsmaal angaaende Forholdet mellem Christendommen og den dengang meget yndede „naturlige Theologi“, reiste han i Høsten 1834 med offentligt Stipendium til Tydskland, hvor han opholdt sig i to Aar.

Allerede Aaret i Forveien havde Martensen fundet Anledning til ved et personligt Bekjendtskab at belive det Kjendskab til den moderne Spekulation, hans Examensstudier havde skaffet ham. Schleiermacher havde nemlig i 1833 været i Besøg i Kjøbenhavn, og Martensen undgik da heller ikke den Paavirkning, som denne begavede, let bevægelige Mand udøvede paa Folk, der senere have splittet sig saa vidt ad, og som nu alle paaberaabe sig Mesterens Autoritet for hver sin Mening. Det var dog imidlertid først i Spekulanternes store Fædreland, at M. ret lærte at haandtere den dialektiske Methode med en Elegance og Behændighed, som man længe skal søge efter Magen til; det er neppe tvivlsomt, at han i dette Stykke endog besidder større Virtuositet end selve J. L. Heiberg, der, som bekjendt, efter sin Omvendelse i Streits Hotel ogsaa med Forkjærlighed skrev Hegelsk. Den strenge Videnskabelighed, som Systemet medførte, kunde imidlertid ikke ganske tilfredsstille M.s bevægelige Aand; Bekjendtskabet med Schelling, Franz Baader og Nicolaus Lenau, til hvilke han sluttede sig nær, fyldte hans Sind med de mystiske Anskuelser, som han senere forsøgte at bringe sammen i System med Hegelianismen, og som gjorde ham i saa fortrinlig Grad skikket til Udarbeidelsen af det historiske Billede, han nogle Aar efter udgav under Titelen „Mester Eckart“ (Kbh. 1840). Bogen oversattes to Aar senere i Tydskland og modtoges der meget gunstigt, ligesom den vistnok er det af hans Værker, som er blevet mest læst og paaskjønnet i Danmark.

Efterat have opholdt sig ved Universiteterne i Berlin, (hvor han især sluttede sig til Steffens og Marheinecke), Heidelberg, (hvor Daub var hans Lærer), og München, og efter derpaa over Paris at være vendt tilbage til Danmark i 1836, disputerede han det følgende Aar for Licentiatgraden, for hvilken han udgav en latinsk Afhandling, der senere blev oversat paa Dansk af L. V. Petersen under Titelen „Den menneskelige Selvbevidstheds Autonomie i vor Tids dogmatiske Theologie.“ En Anmelder i F. C. Petersens Tidsskrift for Literatur og Kritik saa i Bogen en grundig Kritik over Gudsbevidstheden, saaledes som denne fremstiller sig paa Nationalismens Standpunkt, — altsaa det Modsatte af, hvad der senere fremtraadte i Mester Eckart, hvor Standpunktet var en Nationalismen diametralt modsat Mysticisme.

Den 21de April 1838 blev Martensen udnævnt til Lektor i Theologi ved Universitetet, ligesom det efter Poul Møllers Død blev ham paalagt at foredrage Moralphilosophi for Andenexamens Studerende. I 1840 modtog han fra Kiel Æresdiplom som Doctor theologiæ, og 1ste December samme Aar blev han Professor extraordinarius, samt fem Aar senere Hofprædikant. Han udgav i disse Aar flere mindre Skrifter, saaledes et „Grundrids af Moralphilosophiens System“ (Kbh. 1841), en Piece om „Den christelige Daab, betragtet med Hensyn til det baptistiske Spørgsmaal“ (1843), Prædikener (1847, 1849 og senere) samt endelig sit Hovedværk „Den christelige Dogmatik“ (Kjøbenhavn 1849).

Martensens Dogmatik er et fuldendt Kunststykke. Den Spaltning, som vi overalt se fremtræde mellem Dogmet og Spekulationen der, hvor begge føres til sine yderste Konsekventser, er skjult med en Virtuositet, der kunde friste til den Tro, at den virkelig ogsaa var udfyldt. Tildels opnaaes dette ved Videredannelser af og frie Fantasier over enkelte Partier, hvor man uvilkaarlig i den Grad rives med af Forfatterens digteriske Flugt og tiltrækkende Fremstilling, at man næsten ikke mærker, man er kommen over paa et Feldt, hvor Bibelens simple Ord ikke mere give noget Støttepunkt, og som vanskelig lade sig henføre under den nøgterne Videnskabs Omraade. Her gjenkjender man da let den Forfatter, hvem en indre Sympathi drog over til et saa omhyggeligt Studium af Mystikerne, og det er utvivlsomt hos disse, han f. Ex. har hentet Inspirationerne til sin Lære om Nadverens legemlige Betydning i Forhold til det Menneskelige, der engang vil fremgaa ved Opstandelsen; det er fra den samme Kilde, han har øst sin Fremstilling af Læren om Djævelen som „den Førstefødtes yngre Broder“, sin poetiske Udvikling af Eschatologien osv. Samme Udspring kan man vel ogsaa tilskrive hans temmelig uprotestantiske Helden til at give Præstevielsen en sakramental Betydning; han bekjender aabent, at det geistlige Embede efter hans Opfatning „indeslutter en Kraft og en Anseelse, der udgaar fra Herren selv og paa en vis Maade maa være ledsaget af de Forjættelser, som paa en overordentlig Maade bleve opfyldte paa de af Herren selv udsendte Apostle og Disciple“, og han er af den Mening, at det „kun var paa Grund af en vis Frygt for Præsteherredømmet, den protestantiske Kirke ikke kom til at udtale et Præstevielsens Dogma, medens den i Grunden nærer den Tro, at Præsteindvielsen er mere end en Ceremoni“.

Dr. theol. Hans Lassen Martensen.

Martensen havde i Fortalen defineret Dogmatiken som en Videnskab, der skulde udvikle sig indenfor Christendommens egne Konsekventser, uden at bryde sig om, enten den stemmer med det Videnskabsbegreb, der opstilles af den rent verdslige Fornuft, med den almenmenneskelige Erkjendelses Love, eller ikke. Som rimelig var, kunde han dog ikke holde sig dette scholastiske Princip efterretteligt i al dets Strenghed; der ofredes en Smule til den verdslige Tænkning, og der søgtes ikke blot et Ita, der spurgtes ogsaa efter et Quare.

Medens Martensens Dogmatik i Tydskland vandt megen Anerkjendelse, bragte den ham hjemme i Danmark i Berørelse med en Mand, fra hvem der senere skulde falde et saa eiendommeligt Lys over den Tilstand, hvis fornemste og dygtigste Ordfører Martensen blev. I sin „Afsluttende Efterskrift til de philosophiske Smuler“ havde Johannes Climacus aabnet en Polemik mod Spekulationen og Spekulanterne, der øiensynlig for Danmarks Vedkommende nærmest maatte ramme Martensens Licentiatdisputats, dette „det første Skrift“, som den danske Oversætter i Fortalen til det ytrer, „der hos os udkom i den nyere spekulative Retning og bebudede den Æra i Theologien, hvorfra man nu allerede har begyndt at regne.“ Martensen, der ikke var bleven nævnt ved Navn,

havde imidlertid tiet til Pseudonymens Angreb. Da udkom Dogmatiken og efterfulgtes først af en Piece af Prof. R. Nielsen, „Mag. S. Kierkegaards Johannes Climacus og Dr. H. Martensens Christelige Dogmatik“, samt derpaa af Mag. P. S. Stillings „Om den indbildte Forsoning af Tro og Viden, med særligt Hensyn til Prof. Martensens Christelige Dogmatik.“ Stilling havde angrebet Martensens Værk paa en grundigere Maade, og han havde ogsaa bragt sin Kontrapart i en saadan Affekt, at denne til Gjenmæle blot slog om sig med nogle Ytringer om „Erasmus Montanus“ og „uvadskede Hænder.“ Nielsen havde derimod draget en Parallel mellem de Kierkegaardske Pseudonymer og Martensen; og det var denne, som fra M. fremkaldte den eiendommelige Erklæring, at hans „Kjendskab til denne vidtløftige Literatur kun var saare ringe og fragmentarisk“, men at han tillige fandt, at „det Nye i den ikke var sandt og det Sande ikke nyt“, ligesom han erklærede, at Pseudonymerne i nærværende Sammenhæng vare ham „aldeles uvedkommende.“

Striden døde efterhaanden hen; de Fleste saa sagtens i den kun en ganske almindelig literær Skjærmydsel. Paa de Punkter, mod hvilke Angrebet var bleven rettet, havde Martensen nægtet at optage Kampen, medens han havde ført den over til andre Sider, hvor han var bedre rustet, og hvor han, „hvergang han stod paa Skilleveien og gav en Troesartikel Haanden, medens hans objektive Logik gjorde fæle Grimasser, kunde dølge denne sin Ubestandighed for sig selv og for andre, enten ved aandrige Bemærkninger udenom Sagen eller ved den Ambiguitet, der er den hegelske Dialektiks Særkjende *).“

Martensen var imidlertid den 1ste September 1850 bleven udnævnt til Professor ordinarius samt den 30te April 1852 valgt til Medlem af Konsistoriet. Efterat hans første Hustru, H. M. Hess, var død den 20de September 1847, havde han den 10de November det næstpaafølgende Aar indgaaet Ægteskab med Virginie Henriette Constance Bidoulac (født i Kjøbenhavn den 8de April 1817 som Datter af fransk Sproglærer Joseph B.). I 1854 blev M. efter Biskop Mynsters Død udnævnt til Biskop over Sjælland, en Stilling, i hvilken han senere er forbleven.

Det er netop i disse Dage ti Aar, siden den bekjendte Strid aabnedes, til hvilken M. gav Anledning ved sin Ligtale over Biskop Mynster, i hvilken han havde fremstillet denne som et Led i „den hellige Kjæde af Sandhedsvidner, som strækker sig gjennem Tiderne fra Apostlernes Dage.“ Der er nu gaaet lang Tid nok hen, til at det ligger klart, at Kampen dengang dreiede sig om noget Andet og noget Mere, end om, hvorvidt dette Udtryk var paa sin Plads i en panegyrisk Nekrolog over den afdøde Biskop, hvortil man dengang fra forskjellige Hold søgte at indskrænke den. Derimod feiler man neppe ved at paastaa, at selv efter et helt Decenniums Forløb Tiden endnu ikke er moden til at dømme Omfanget af de Kræfter og Grundsætninger, som dengang reiste sig saa fiendtligt mod hinanden. Den ene af Modstanderne er forlængst gaaet bort, og har kun efterladt sig nogle faa Tilhængere, der paa en klodset Maade parodiere det Eiendommelige i hans Fremstillingsmaade og Stil; hans Skrifter ligge endnu for, en stor Del som en død Skat, og ialtfald er den Virkning, de udøve, efter sin Natur i det Skjulte og det Stille. Biskop Martensen er fremdeles den danske Geistligheds Primas; var det end, for at bruge den russiske Statsmands Lignelse, ikke ham, som tog Livet af Kierkegaard, saa var det ialtfald ham, der kastede den sidste Skuffe Jord paa ham. Han har senere med Dygtighed og Klogskab forstaaet at hævde den Indflydelse, som hans høie Stilling gav ham; han har med Kraft bekjæmpet de Modstandere, der senere have reist sig mod ham, og ved forskjellige Taler og Skrifter, fornemmelig ved sine klassiske Mindetaler, forstaaet at hævde og forøge sit Ry for Aandrighed og fuldendt Dannelse. Det var ogsaa kun i Begyndelsen af Striden, det egentlig gik ud over Biskop M.; senere, da Kampen ved Kierkegaards Reisning mod hele den „officielle Christendom“ antog ganske andre Dimensioner, afholdt han sig fra at deltage i den, enten dette nu kom af, at han strax i Forpostfægtningen havde modtaget Saar, som krævede Tid for at læges, eller han som en klog General ikke selv vilde følge de menige Soldater ud paa et Terrain, som han før havde erklæret sig „ganske uvedkommende.“ I ethvert Tilfælde slap han bedre fra Krigen, end man fra først af skulde have troet; han beholdt Slagmarken og vistnok tillige Størsteparten af det Terrain, der udgjorde Tvistens Gjenstand. At han heller ikke blev Invalid, har han vist ved den Kampdygtighed, han senere har lagt for Dagen i forskjellige Stridsskrifter, fornemmelig mod Grundtvig og dennes Tilhængere, blandt hvilke især hans aarsgamle Piece „Til Forsvar mod Grundtvigianismen“ vil være i vore Læseres Erindring.

Hvilken Mening man end kan nære om Paalideligheden af Martensens Opfatning af Christendommens Lære og Betydning i Livet, vilde det dog være urimeligt at nægte Tilstedeværelsen hos ham af saa glimrende Aandens Gaver, som kun faa af hans Lands Geistlige kunne rose sig af. Ligeledes indtager han en mærkbar Plads i den danske Kirkes Historie som Repræsentant for en theologisk Retning, der har øvet en betydningsfuld Indflydelse indenfor Protestantismen, og som først ved ham blev bragt til Norden og populært fremstillet for en større Mængde.

*) C. Pram Gad i Dansk Kirketid. V, 183. (Erslev anfører i sit Forfatter-Lexikon feilagtig P. C. Kierkegaard som Forf. til denne skarpe Artikel.)

Breve

fra en Maler i Christiania til en Maler i Düsseldorf.

Første Brev.

Kjære Ven!

Da jeg kom saa nær, at jeg saa mit Fædrelands Klippevægge, udbrød jeg med Digteren:

> Ja, vi elske dette Landet,
> som det stiger frem,
> furet, veirbidt over Vandet
> med de tusind Hjem!

Thi det Hele ligner et ophængt Ørnerede, Skyerne flakse derom og Havet naar det. Jeg huskede endvidere paa en Proklamation fra Ole Bull i Nyhedsbladet, hvori han indbød til et musikalsk Konservatorium, og hvori han sammenlignede Kunstens Forholde herhjemme med at klyve op ad en Klippevæg; — man gjorde nogle Tag og dumpede, atter nogle Tag for ogsaa atter at dumpe. Det var denne Leg, jeg netop selv vilde begynde.

Med en Fantasiens Inkorrekthed, som maa tilgives en Kunstner, huskede jeg umiddelbart paa en By i Øvre-Italien, en liden By fuld af skjældende Mødre og brune Unger, en solstegt, allerkjæreste Dagdriverby, der laa og strakte sig mellem Vinhaver oppe paa Fjeldkammen, med den ene Arm hængende nedover i Vandet. Jeg huskede den, formodentlig fordi jeg følte, hvor let den havde taget sin Klippe, og hvor godt der var at være. Den tiggede ikke Sol, og selv tiggede vi ikke Venlighed; den havde sin Kirke fra Begyndelsen af det sextende Aarhundrede, i den fineste Renaissance og af Marmor, reven op af et nærliggende Brud, der endnu gabte og gulnede i Solen. I Kirken var der to Billeder, som maa kaldes Mesterværker, og desuden nogle andre, hvoraf tre i alle Fald ere mere værd end noget, vi har her hjemme. Tilhøire Levninger af en romersk Fæstning og af en Vei, der førte did op, bygget af hine haarde Hænder, der tog i Klippen, saa det vises endnu.

Der laa denne dovne By og havde Alting gratis: Historie, Mindesmærker, Kunstværker, Vin, Frugtbarhed og Unger. Foran de nøgne Skjær, de graa Klipper bag dem i Høstens blege Solskjær, foran dette fattige norske Kystbillede saa jeg hin italienske By ligge som en fed Gris paa Landeveien i det fede Solskin. Imod det blaalig Blege stod for Fantasien det rødlig Gule; her gik de allerede paa Dampskibet i Ulveskindspeltse, og jeg forkjælede Kunstnersjæl frøs tilbage til hin lille nøgne By. Jeg ved ikke, men jeg mindedes vor joviale Maler Fearnley, der drev Europa rundt med sin Malerkasse, fordi det endnu ikke var bleven varmt nok for saadanne Folk herhjemme. Han havde kanske ogsaa siddet i hin italienske By og malet, siddet og tænkt paa Norge ligesom jeg. Kanske havde han seet det Syn, jeg saa der, og gjort de Tanker derude, som jeg gjorde, og dette Syn og disse Tanker stod nu for mig. Jeg sad atter paa min Altan dernede og saa udover Vandet, da der kom en noget ældre Moder ud af Nabohuset og satte sig foran Døren med sit Arbeide. Strax kom en Del Smaatrold omkring hende, og de brune Øine mødtes saaledes, at jeg saa, de vare voxede i samme Rede ind under denne stærke Kvindes Arme. Den yngste af disse endnu nøgne omvraltende Ællinger kom tættere ind til hende end de andre, og til min største nordiske Harme saa jeg, det var for at faa Die. Jeg vidste endnu ikke, at italienske Mødre ofte give Die i to Aar, at de have Kraft nok til at holde ud dette Tyranni samtidig med at arbeide paa Markerne og sørge for Huset, og naar der er Festdage eller om Aftenen Lystighed, at dandse paa Torvene til Tamburinens Takt. Dennegang vilde Moderen imidlertid Intet have med Drengen at gjøre; hun talte til ham, men det nyttede ikke; hun skjød til ham, men den nartige Tyran bed sig fast, hvorpaa hun skreg og bandede; han bed stærkere, hun skreg stærkere, og endelig bankede hun Munden op paa ham. Jeg lo jo værre end Solskinnet over denne Scene, men greb mig i, at jeg flyttede den hjem og gjorde den allegorisk alvorlig. Have vi Kunstnere, naar vort Udklækningsaar er forbi, Ret til at kræve noget af vort moderlige Fædreland; skulle vi ikke tage Føden, som alle Andre, ved Verdens Madbord, og ikke klænge os paa Moderen med Krav og Skrig?

Se, dette var Synet og Tankerne derved, det stod nu foran mig paany, og Fearnley med sit muntre Ansigt under Kasketten sad tyk og fed midt oppe i det og sagde: jeg gjorde saa, jeg plagede hende ikke! Men jeg arme, moderne Kunstner, paa Opseiling mod disse Klippevægge, jeg turde ikke føle mig saa sikker; jeg huskede nu paa dine Ord, kjære Ven, og for første Gang med Skræk: „reis ikke hjem, de kjøber ikke dine Malerier, uden at Andre gaar omkring og tigger Rigmænd til at gjøre det. Hele Kunsten betler hjemme, den betler af Staten, den betler af de Rige eller af Kommunen eller Kongen; der betles til en Altertavle, til en Døbefont; der kjøbes Intet af fri Drift eller Trang. Der betles til Musæumsbygning, betles til Theatret, betles til Udenlandsreiser for de unge Kunstnere og Forfattere, — hele den Side af Livet, som beskjæftiger sig med at tegne dem selv og deres Natur til Lærdom, til Glæde, til Forsoning, den er halv foragtet; man lægger kun Mærke til den, hvis Udlandet har gjort det.“

Jeg ved, hvor vred jeg var bleven paa Dig for denne Tale, da jeg sad ved Rhinen paa Verandaen med Vinløvet over; jeg ved, at det var disse haarde Ord mere end noget Andet, som drev mig til at prøve, hvorledes det var at leve her. Jeg husker, jeg svarede Dig, at saalænge ingen Kunstner vilde holde det ud hjemme, saalænge kunde man heller ikke vække Sands og Trang; thi saalænge kunde vi ikke give dem det Billede, som skabte Gjenkjendelsens Alt overvindende Glæde. Og jeg er endnu af samme Tanke. Jeg husker, hvor hin Aften var smuk; Rhinen laa blank og bred, Dampskibene glede summende hen, de lange Fragtbaade med sin Familie ombord rodede i Strømmen, som dog skjød paa under den stille Flade, — ret et Billede af Naturens eget Liv omkring Rhinen, — saa hvilende, men dog i bestandigt frugtbart Arbeide. Jeg husker, hvorledes Norge med sin grønne Sommerglands da tindrede for Øiet; mit Sind var forsonet af Omgivelsen, jeg saa ogsaa Alting deiligt her hjemme. En Kunstnersjæl er en sentimental Sjæl, Malerens maaske mere end nogen Andens; thi Naturstemningerne byde aldrig mod, de bøie sig for den hele fulde Hengivelse. Jeg greb mit Glas, jeg løftede det og raabte: Fædrelandet skylder man sit Liv! Da mindede Du om Heines Matros, der styrtede sig i Havet fra det Øverste af den høieste Mast, raabende: jeg dør for General Jackson! — og hans Anvendelse deraf paa den tydske Poesi, som styrtede sig op i Dagens Spektakel, raabende: jeg dør for Prosaen! — „Vær her“, sagde Du, „derhjemme faar Du ikke Fred til at være Kunstner.“

Beruset af Naturstemningen dernede kastede jeg dine Spaadomme i Rhinen; — men her, foran Væggene, den ene bag den anden, mellem Ulveskindspeltsene, her kom de op igjen rundt Skibet, og stærkere og stærkere hvirvlede Hjulenes Skumslag dem ind; det var som et Haab knustes i hvert med vilde Kast af Levningerne; Dampskibet blev et snøftende Uhyre, der stræbede frem med mig mod min Undergang: — du skal faa komme did, du vil! — det var ægte norsk Humor! Ak, det er en Skrøbelighed med den uanede Kunstnerfantasi; man gaar og tager lange, lyse Glæder, der ikke ere til, man gaar og skræmmer sig med Skarer af fiendtlige Armeer, hvor der ligger en Skygge langs Fjeldet. Men da jeg følte, at jeg under alle disse Tankers Stræv havde gaaet mig baade træt og sved, skjønt frem og tilbage paa et lidet Overdæk, og skjønt saa tyndt klædt, satte jeg mig — ikke uden at en kold Gysen kom ovenpaa, dels af den kolde Vind, men endnu mere af den Tanke: du er for svag til dette Forsøg; du, som ingen har, du kjender, og hvis Navn endnu kun er et vordende. Om du blev gaaende alene herhjemme, som du nu driver paa dette Dæk, skræmmende dig selv? Naar man kan holde ud, saa gaar det; javist, men kan jeg holde ud, saalænge som det behøves? Jeg har gaaet med dette Skib, sammen med disse Ulveskindspeltse, lige fra Kjøbenhavn og Göteborg og op i Fjorden, og jeg er endnu ikke kommen i Samtale med en Eneste, fordi jeg enten er tvert afbidt eller svaret saa ligegyldigt, at min kuldskjære Natur er krøbet tilbage. Naar man paa Reise, hvor ellers Sindene saa let springe hinanden imøde, ikke kan faa dem til at vise Venlighed, ja blot Høflighed, — i al Verdens Navn, hvorlænge skal man saa bo sammen med dem i en stor By, før det kommer saavidt? En Arbeids-, en Handels-, en Departementsmand kan holde dette ud; thi han arbeider ikke med Tanker, der maa have Forbindelse langt ind i Menneskenes Sympathi; men en Kunstner maa leve i Sjælenes Solskin, det gror i ham, naar der falder Lys, venlige Ord leve igjen som Sommerfugle, blive Pupper, som spinde lange, lange Traade i hans Fantasi. Hvorledes skal det gaa mig, dersom jeg ikke faar Omgangens Forstaaelse istand, hvad saa de saa igjen af mig?

Jeg er en sympathetisk Natur, og som alle Sanguinikere, der have Hældning til det Melancholske, let

modfalden. Ak, jeg begynder at frygte, at jeg ikke kan holde Ensomheden og Kulden saalænge ud, til Sommeren endelig engang kommer. Jeg har ikke den Bjørnenatur, som maa til for Ideens Folk i dette Klima.

Den sidste Sammenligning kom naturligt af alle Ulveskindspeltse, som marscherede omkring, rustede for Vinteren, den komme saa haard, den vil! Jeg havde om min fine, forkjælede Figur kun hin gamle graa Kappe, Du kjender, og som har holdt ud med mig over Alperne og tilbage, og som stundom var mig Slaabrok, stundom Teppe og stundom atter indsat i sin Værdighed som Overklædningens Overklædning. Men jeg slog den vel om mig, den gamle Trofaste, reiste mig og rystede alle mørke Anelser af mig, idet jeg atter drev. Med et af de hurtige Omslag, som Du kjender, mandede jeg mig op til at se lysere; thi en noget blidere Natur havde lidt efter lidt taget mit Sind, uden at jeg selv vidste deraf. Jeg saa et Symbol deri paa, hvorledes det vilde gaa mig selv; skjønt det var noget tarveligt, saasom Naturen nu var nøgen, var det dog nok; thi nu vilde jeg engang se det lyst; thi jeg vilde være hjemme, jeg vilde prøve paa! Norge sender sine Kunstnere og Forfattere mod Syden som til Historien og til Folkenes Længsel, men skulde Følgen deraf være, at de saa ikke mere kunne holde det ud hjemme, da var jo deres Udvikling for dyrt kjøbt! Da blev jo det varme Kys, som Sydens Sol og Kunst og Folkeliv og Historie gav dem, et Slangebid, hvori der gik Koldbrand. Nei, Forkjælelsen maa af igjen; er det koldt, maa man klæde sig derefter, og Varmen dernede fra, som endnu sidder dem i Blodet, maa netop hjælpe til. Og se nu det aabnede Landskab til Siden, Fjeldene begynde at blaane, Holmene at bære Huse, hver Vig har sit Fartøi, Maageflokkene skrige om Baadene, Dampskibe komme udover, — og den lille By, som er krøbet op af Havet som en Flok Fiskere og Sømænd, der have hvælvet Baadene og Skibene over sig, efter hvert som Havet gav den Enkelte nok Næring dertil, hvilket Billede af stærk Virksomhed, liden Løn, men stort Stræv. Jeg vil være med blandt disse, jeg vil ogsaa suge mig fast til dette haarde Bryst. I Lys af disse Tanker syntes selv Ulveskindspeltsene omkring at omhylle lune, godmodige Skikkelser; ham, den største af dem Alle, vil jeg tale til, sætte mig hos ham og ikke slutte, før jeg faar knappet Peltsen op. Han sidder der som Jætten paa Dovre: „lika du Spæk Jætte?" — jeg vil stikke dig en Venlighed lige under Næsen. Han puster Tobak paa mig, han vender Hovedet halvt og ser halvt paa mig, idet jeg modigt begynder: „der bliver tidlig koldt herhjemme."

(Forts.)

Meran.

Imellem de mangfoldige Nuancer, der adskille Bade- og Kurstederne i Udlandet, kan man opstille to Hovedklasser, under hvilke de fleste falde ind: først de fornøielige, hvor den fornemme og lystige Verden har sat hinanden Stevne, og hvor Badene og Vanddrikningen kun er et Paaskud; og i anden Klasse de kjedelige, hvorhen Lægerne sende Patienter, om hvis Helbredelse de mistvivle, og af hvis Gnaal de ere kjede, hvor man lever i den strengeste Klosterregel, fjernet fra alle frivole og verdslige Adspredelser og ene med det Maal for Øie at tvinge i sig det reglementerede Antal Glas Vand eller lade sig koge i de varme Bade til de forordnede Timer. Til en Mellemklasse mellem disse, hvor det Nyttige og det Behagelige forenes i en passende Blanding, hører den gode Stad Meran, hvis Prospekt vi idag bringe vore Læsere, haabende, at det maatte vorde givet ret mange af dem at indaande dens klare Luft, saa ren og frisk som den kommer ned fra Tyrols Høifjelde. Beskyttet til alle Sider mod skarpe Vinde af de Fjelde, der tillukke Dalen, har Meran en sjelden, ikke blot mild, men ogsaa stadig Temperatur, hvorfor det ofte besøges af Tæringspatienter, der ikke kunde vinde helt ned til Sygestationerne ved Middelhavet. Desuden forener Vallekuren om Foraaret og Druekuren om Høsten en Mængde mere eller mindre lidende Medmennesker, dog ialmindelighed ikke slige rene Lazarus'er, som f. Ex. enkelte af Schweitz's Kuranstalter samle; og i ethvert Fald behøve Gjæsterne i Almindelighed ikke at opholde sig længe i Meran, før de føle den velgjørende Indflydelse af Stedet og Luften, og de tilbagevendende Kræfter tillade dem at udstrække sine Udflugter og Besøg længere og længere ind i de tilgrændsende Dalfører, hvor Landets rige Natur for hvert Skridt bereder Vandreren nye Overraskelser.

Meran i Tyrol.

Fra alle Lande.

Hver Søndag gaar et Dampskib fra Livorno til Øen Elba Alle kjende vi Elbas Drama, men kun Faa af os have betraadt Øen; selv den, der fra Livorno gaar til Neapel, haster gjerne frem, og den stille Ø ser blot sine egne 20,000 Indbyggere og de Søfolk, der søge til Porte Ferrajos Havn. At Turen lønner sig vel, vil Enhver sige, der gjør den. Jo nærmere man kommer Øen, jo vildere synes dens Klipper, og denne mørke Majestæt svarer til Billedet, man bærer i sig; paa den høieste Bjergtop staar et gammelt Taarn, bygget i graa Tider, kaldet Jupitertaarnet Saa flyver Dampskibet om et Forbjerg, og foran sig har man pludselig ikke et mørkt Fængsel, men en liden gratiøs Stad, fuld af landlig Ro, indfattet i Cypresser og høie Alleer. En historisk Idyl er Øen. Skibet lander ved den Klippe, hvor Napoleon indskibede sig og sin Garde til Frankrig; et gult, venligt Hus var Keiserborgen. Det er Søndag; overalt lydløs Søndagsstilhed. Alt ser beskedent ud, Alt tilfreds; de renlige Huse have hver sin Blomsterhave. Saa gaar man med Hjertet i Halsen ind i det gule Hus. Herlig Udsigt over det solstinnende Hav og Italiens skjønne Kyster havde Helten idetmindste. Saa han nogensinde paa den? Huset er lidet, med fire Vinduer i Façaden og to endnu lavere Sidefløie; en Mur omgiver Haven, hvor Fangen gjorde sin Morgen- og Aftenpromenade. Citrontræer skjule Muren; Kanoner ere plantede i denne af Napoleon selv anlagte Have. Det var hans Yndlingsplanter, der duftede ham lifligere end Roser og Lillier. Hvad har Helten drømt ved Synet af Elbas uudtømmelige Malmleier, hvoraf Nationerne i mere end tyve Sekler have smedet sig Vaaben, ja, hvor Romerne hentede de Sværd, hvormed de betvang Verden? Den 20de April 1814 tog Napoleon Afsked fra sin Garde, den 27de April ankom han til Frejus. Der landede han ogsaa, da han kom som Triumfator fra Ægypten. Den 5te Mai bragte et engelsk Skib ham til Elba, og Syvaarsdagen efter, 5te Mai 1821, døde han som en forvist Mand paa en øde Ø i Atlanterhavet.

Det var en sydlig skjøn Dag denne første 5te Mai. Elbas Folk staar paa Quaien i Faareskindstrøier og med den phrygiske Hue i Haanden; thi det venter sin ny Konge. Der er han, den forunderlige Mand, der har givet Kongeriger bort som andre Potentater bortgive Daaser og Ringe. Musiken spiller op; Borgermesteren overgiver den store Mand Stadens Nøgler; halv forskrækkede, halv sky, halv nysgjerrige

Oine stirre paa ham. Saa gaar han ind i Guvernørens lille pene Hus med den lille pene Have og de smaa pene Blomsterbed. Saa giver han sig selv til at bygge og forbedre, planter sin Kanonhave og indretter sig et Arbeidsværelse, mørkt og haardt som han selv. Skriverpulten staar der endnu. Hans Hof bestaar af 35 Personer, hans Hær af 70 Mand Fodgarde og 80 Mand Hestfolk. I den yppigt blomstrende Campagna bygger han sig en Villa, som nu tilhører den russiske Krøsus Demidoff, der er kvasi gift med Prindsesse Mathilde, Keiser Louis Napoleons Slægtning, men som vel ikke maa have fundet synderlig Behag i Forbindelsen; thi han har sjelden levet der, hvor Prindsessen har levet. Stort Sværmeri for Slægten maa Manden dog have havt; thi paa Væggene har han ladet male samtlige Napoleons store Momenter, og alle optænkelige Reliquier, der staa i Forbindelse med Helten, har han samlet til et Slags Musæum, som er tilskue for hvem, der lyster. Her i dette lille Værelse var det, Helten sad og lagde sine Slagplaner, medens det høie Diplomati sad paa Kongressen i Wien; ved dette Stenbord sad han, medens alle Europas Magter sad bag de grønne Borde og bevægede tusinde Penne og tusinde Tunger, Alt for den lille Jernmands Skyld, som pludselig reiser sig fra Stenbordet, — og saa er der ingen Kongres mere, Fyrster og Diplomater fare fra hinanden og Europa er igjen en tordnende Krigsleir!

Det gik ganske simpelt til. Det var en Løverdag Aften. Den deilige Pauline Borghese, der har fundet sig i at forvise sin Deilighed til den bondeagtige Ø, giver et Bal for Hof og Hær, — det er dog altid lidt Lys, lidt Musik, lidt Liv. Lidet drømmer hun om, at 800 Mand staa marschfærdige, at syv Fartøier ere rustede. Den lille Mand viser sig ikke paa Ballet; han gaar op og ned paa Stranden, hvor hans Garde indskiber sig. Kl. 9 gaar han selv ombord paa Skibet „L'inconstant" (den Ubestandige). To Proklamationer til det franske Folk skrives ombord paa en Tromme mellem Grenaderhuer. Den 1ste Marts betræder han fransk Grund, og den 1ste Mai er han en politisk slagen Mand. Den 18de Juni er han en militært slagen Mand ved Waterloo. Den 21de ankommer han som en Flygtning til Paris og den 22de dikterer han: „Mit politiske Liv er endt, og jeg proklamerer min Søn de Franskes Keiser under Navn af Napoleon den Anden." Den 16de Oktober lander han paa St. Helena. Saa ligger han paa sit Dødsleie paa den afrikanske Ø, bleg og stille, dækket med den blaa Kappe fra Marengo. Ved hans Fødder staar hans Søns, Kongen af Roms blege Marmorbillede. Paaknæ foran Leiet hulke Bertrand, hans andre tro Venner og hans Tjenere. Solen synker netop i Havet. Præsten, der har rakt Keiseren den sidste Olie, hæver Armen og raaber: „Sic transit gloria mundi!"

Anmelderen er bleven sit Embede utro, men hvad Nyt er der at hente paa Bjerge, ved Søer og paa Have? Snart er han i Neapel, sit gyldne Vinterhie, og skal da gjøre bedre Fyldest for sig. En Nyhed har han dog erfaret af en Mand fra Lyon: der har i Lyon dannet sig et Selskab til at befordre Nydelsen af Hestekjød. „Det er godt nok", var Anmelderens Svar til Manden fra Lyon, „men hvor tager man de mange Heste fra? Vil man blot æde Heste, der ere blevne uduelige til anden Tjeneste?" Manden forsvarede Systemet lidenskabeligt. Paa det Spørgsmaal, om man vil opføde Heste for Slagterbænken ligesom Oxer, skjønt Kjødet da maatte blive langt dyrere, blev han Svaret skyldig. Paa hans Spørgsmaal, om man i Norge da ingen Heste spiste, var Svaret simpelt: „Man spiser ingen Heste, fordi man ingen Heste har at spise; gammelt, sygt Hestekjød er ikke yndet." Manden blev ganske vred. En Tilhører af Striden fortalte den gamle Historie om de to religiøse Sekter i Orienten, der tvistedes om Zoroaster tillod at æde Sphinxer. Man kivedes lystigt, indtil det faldt en Lægmand ind at spørge de Lærde, om der da gaves Sphinxer. Man opdagede, at Sphinx var et Fabeldyr og saa forligede man sig.

Literatur.

Nye religiøse Skrifter. Paa J. W. Cappelens Forlag er udkommet Brevet til de Ebræer. Fortolket af John Stenersen, Kandidat i Theologien. XV. 347 S. 8vo. Pris 96 ß. Fortolkeren siger i Fortalen, at Brevet til de Ebræer har lige siden han forlod Universitetet været Gjenstand for hans gjentagende Studium, og at han i mange Aar har næret det Ønske at udarbeide en Fortolkning til samme, som kunde sætte den dannede christelige Lægmand istand til at læse dette Brev med større Velsignelse. Og dette sit mangeaarige Ønske har han nu endelig seet opfyldt. Det er ikke blot den dannede Lægmand, men ogsaa den theologiske Studerende, som Hr. Stenersen haaber hans Fortolkning skal komme til, og af Hensyn til det sidste Slags Læsere har han ogsaa paa sine Steder været noget vidtløftigere end han ellers vilde have været. Bogens anseelige Omfang synes os imidlertid ikke blot at hidrøre fra det Slags Vidtløftighed alene, men ogsaa derfra, at der paa sine Steder ofres mange Ord, hvor faa eller ingen behøvedes, naar kun en logisk stringent Udvikling skarpt var overholdt. Allerede Indledningen afgiver et Exempel herpaa, hvor der paa syv Sider undersøges, hvem Brevets Forfatter er, uden andet Udbytte for Læseren, end at dette ikke vides, hvilket alt kunde været sagt i faa Linier. Det Slags tidsspildende Vidtløftighed er imidlertid ikke egen for Fortolkeren, men fælles for en stor Del endog gode religiøse Forfattere, og tør maaske af ham og mange andre tildels være forsætlig og fremgaaet af den Erfaring, at Gjentagelser bidrage til at indprente en Ting stærkere i den store Hobs Hukommelse (paa den gode Læser tør Virkningen være modsat) og at navnligen det fyldige, opbyggende Indtryk derved voxer. Men ofte skjuler sig under de mange smukke Ord en stor Tankens Uorden, som man vel tør møde med den amerikanske Hovedmaxime, at „Tid er Penge." Hvad nu specielt foreliggende Arbeide forresten angaar, vil det vistnok befindes meget brugbart og opfylde Fortolkerens Hensigt, at tjene til Opbyggelse og Befæstelse i Sandheden. De bedste Hjælpekilder, ikke blot fra den nyeste Tid (Delitzsch m. fl.), men ogsaa flere ældre, ere saaledes benyttede dertil, og Forf. har hverken sparet Tid eller Møie for at gjøre denne Fortolkning hensigtsmæssig og brugbar.

Paa J. Dybwads Forlag er udkommet Omrids af det christelige Troesindhold. Forsøg til en Lærebog i Religion for viderekomne Disciple af Oluf A. Aabel, Præst. 112 S. 8vo. Dette Skrift er egentlig en revideret Udgave af Forfatterens i 1855 udgivne „Omrids", der kun var beregnet paa de øverste Klasser i Nissens Skole, hvor han dengang var Lærer, men som ogsaa udenfor denne er bleven benyttet ved Undervisningen. — Denne nye Udgave er bleven forøget med et Anhang: „Den Augsburgske Troesbekjendelses første Afdeling", i Professorerne Casparis og G. Johnsons Oversættelse.

Paa samme Forlag er udkommet Johannes's Breve, forklarede i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversat af A. Balchen, Sognepræst, og E. Corneliussen, Cand. theol. 448 S. 8vo. Denne Bog udgjør 5te Bind af den norske Oversættelse af Bessers baade i Tydskland og hos os meget udbredte, fortrinlige Bibellæsninger. Det foregaaende Bind, Apostlernes Gjerninger, er noget tidligere udkommet hos Gram, men faaes ogsaa hos Forlæggeren af dette og Værkets tre første Bind.

Paa F. Beyers Forlag er i Bergen udkommet Dr. Philipp Jakob Speners Forklaring over den christelige Lære efter Dr. Martin Luthers lille Katechismus. Oversat fra Tydsk af J. Belsheim, Cand. theol. 348 S. 8vo. Subskriptionspris (der gjælder til Nytaar) 48 ß. Bogladepris 72 ß. „Som bekjendt har Spener vistnok gjort mere end nogen Anden siden Luther for Ungdommens christelige Undervisning og for den kirkelige Katechese, og nærværende Bog, som udkom første Gang i 1677 og oftere, medens Forfatteren levede, og som i vor Tid er udkommet i flere Udgaver og Oplag i Tydskland (1730 udkom den ogsaa paa Dansk), er et af hans kathechetiske Hovedværker, og den har særegen Interesse for os, eftersom Pontoppidans „Sandhed til Gudfrygtighed" nærmest kan betragtes som et Uddrag af den. Den fremstiller den lutherske Kirkes Lærebegreb udførligt, klart og simpelt, belagt med bibelske Bevissteder i rigeligt Maal." (Overs. Forord.)

Hos samme Forlægger er udkommet Omvendelse, dens Nødvendighed, Natur og Hjælpemidler. Af John Jackson, Doktor i Theologien m. m. Oversat efter syvende Udgave af J. W. Crøger, Præst. 91 S. l. 8vo. Pris 14 ß.

— **Landøkonomisk og Teknisk.** Af Tidsskrift for det praktiske Landbrug og dets Binæringer, udgivet af Landbrugsskolebestyrer Landmark, er udkommet 2den Aargangs 3die Hefte, hvori der foruden flere Smaastykker findes tvende længere Afhandlinger: Om Finmarkens Landbrugsforholde (uddraget af en Beretning fra Bestyrelsen for Finmarkens Landhusholdningsselskab) og: Hvilke ere de bedste Plove? (Sidstnævnte af Udg.)

Anton Rosing indbyder til Subskription paa Norsk Landmandsbog for 1865, der, saafremt et tilstrækkeligt Antal Subskribenter tegner sig, vil udkomme inden Aarets Udgang, udgjøre 6 à 8 Ark i Lommeformat til en Pris af høist 36 ß og komme til at indeholde en Samling af Talopgaver og Tabeller af speciel Nytte for Landmanden, samt flere paa Jordbrugeren beregnede Smaaafhandlinger, i hvilken Henseende Udgiveren er tilsagt Bidrag af flere sagkyndige Mænd. Det er at forudse, at vore Landmænd her ville erholde et meget nyttigt Skrift, saasandt de ved fornøden Understøttelse gjør dets Udgivelse mulig.

Af Polyteknisk Tidsskrift, redigeret af C. M. Guldberg, er udkommet 11te Aargangs 5te Hefte, der bl. Mere indeholder: Om Th. Agudio's System for Transport paa Skraaplan; Amerikansk Malm- og Stenknusningsmaskine ved R. F. Stalsberg; Logarithmisk Regnestav til Brug ved topografiske Opmaalinger ved Hjælp af Distancetabeller ved Civilingeniør Tischendorf; Sprængolie eller Nitro-Glycerin; Om Metallegeringer samt Bekjendtgjørelser (hvori er Beskrivelse over Walsøes patenterede Fiskenetsmaskine).

Den tredie aarlige Klassefortegnelse over norske Skibe (1864), udgivet af H. E. Møller i Porsgrund, er udkommet i Boghandelen og udgjør 26 Halvark i obl. Oktav foruden 28 S. Forord og Subskribentfortegnelse. Pris 1 Spd. 48 ß (med 3 efterhaanden udkommende Supplementer). Denne Fortegnelse, der har vist sig meget nyttig og fundet et stort Antal Subskribenter i og udenfor Landet, vil ifølge Fortalen for Fremtiden ikke blive fortsat af Hr. Møller, men af den nyoprettede almindelige norske Skibsbesigtelsesforening, hvis Fortegnelse dog for første Gang ikke udkommer før om et Aar.

— Under Titelen **Holberg og Molière** har den danske Holbergkjender Dr. C. V. Smith i „Fædrelandets" Feuilleton leveret en Række Artikler om den franske Bog om Holberg af Hr. A. Legrelle, som vi for nogen Tid siden leverede et kort Resumé af. Den danske Kritiker er ikke ganske tilfreds med den Ensidighed, hvormed den franske Forf. har fremhævet Ligheden mellem Holberg og Molière. At en saadan maa findes, ytrer han, følger af sig selv; thi saalænge der har været Literatur til, har enhver Digter og Forfatter begivet sig i Skole hos sine Forgjængere, for at lære, hvad der kunde læres af disse. Ligeledes følger det af sig selv, at Holberg maatte kunne lære Mere, af hvad der passede for hans Tid og hans Folk, hos Italienerne og hos Molière, end hos Aristophanes, Plautus og Terents, og navnlig maatte han, hvad Plan og Konstruktion angaar, være nærmest henvist til Molière, da „Théatre Italien" i denne Henseende saagodtsom ingen Veiledning tilbyder. Men dette, mener han, maa ikke bringe os til at overse de ganske væsentlige Forskjelligheder, og blandt disse fremhæver han fornemmelig det forskjellige Omfang af begges Begavelse. Molière slaar kun sjelden over i det Groteske; det er ialtfald kun en enkelt Side af hans Digtervirksomhed, hvis Tyngdepunkt mere ligger andetsteds, og hvis Udstrækning omfatter en langt større Rigdom af Nuancer. Denne enkelte Side er det derimod Holberg har bemægtiget sig, og over hvilken han er fuldendt Mester. Det var Molières Opgave at skabe Charakterkomedien; det var Holbergs at give det rent komiske Drama dets fulde konsekvente Udvikling.

Norge.

Christiania den 26de November.

Jurysystemet. Alle Verdens Aviser have i denne Tid beskjæftiget sig med en Sag, som sætter det engelske Rettergangssystem i et glimrende Lys. Morderen Frantz Müller bliver, skjønt flygtet til et andet Kontinent, indhentet, konfronteret med alle Vidner og Oplysninger, dømt paa blotte Indicier og trods egen Benægtelse ført til Skaffottet, hvor han endelig tilstaar og derpaa henrettes, — endnu medens Harmen over Briggs Mord er varm og hele den engelske Nation med sine Aviser i Spidsen er i Spænding over Mordets Detailler og Morderens Opførsel og Udsagn. Under saadanne Omstændigheder faar Dommen en uberegnelig moralsk Virkning. *

— Vor udmærkede Kunstner Ole Bull staar atter i Begreb med at begive sig paa en Kunstreise til Holland, Belgien og Tydskland. Forinden har han, tildels med Bistand af den dygtige Musiker, Violoncellisten Hennum, omarbeidet flere af sine mest udmærkede Kompositioner, og vi tro, at der, efter den Prøve, man fik deraf paa hans Afskedskoncert forrige Løverdag, kun er en Mening om, at ikke alene Solostemmerne, men især Partiturerne have vundet særdeles ved Omarbeidelsen.

— Den betydelige Gaard Vøien i Aker er i disse Dage af Kand. Hansen solgt til Proprietær Olsen fra Ringerige for 22,000 Spd.

— Ifølge Morgenbladet blev i det medicinske Selskabs sidste Møde af Bodsfængslets Læge meddelt følgende kuriøse Tilfælde: En Mand, der i Fængslet havde arbeidet som Snedker, begyndte først i dette Aar at skrante. Han klagede over Fordøielsesbesværligheder, som i Førstningen vare lettere, men som efterhaanden toge til. Et Par Gange truede de med at gaa over til en virkelig Mavebetændelse. Ud paa Sommeren bemærkedes under Brystet i Mavegruben en Svulst, som voxede smaat, men stadigt. Manden var dog i Almindelighed ikke daarligere, end at han kunde arbeide. For et Par Uger siden blev han imidlertid hurtig værre; der udviklede sig en virkelig Mavebetændelse, hvoraf han døde. Ved Obduktionen fandtes i Mavesækken en fritliggende Masse, som aldeles opfyldte denne, og hvis Form var en nøiagtig Afstøbning af Maven, saa at det saa ud, som om Maven var bleven fyldt med et flydende Stof, som var størknet. Ved Undersøgelsen af denne i Medicinens Aarbøger sikkerlig „noch nie da gewesene" Afsætning i det menneskelige Legeme, befandtes den at bestaa af — Shellak. Man har ikke Ret til at undre sig over, at Lægernes diagnostiske Skarpsindighed kan slaa feil, naar den er udsat for at støde paa slige Skjær. Opløsningen paa Gaaden er forresten følgende: Manden elskede Brændevin og det eneste spirituøse Stof, som han kunde faa fat i, var Shellak, opløst i Spiritus, hvilket han brugte i sit Haandværk til at fernisere med. I sin enlige Celle har han vel skaffet sig mangen en hyggelig Aften, men man kan jo betale Nydelsen for dyrt. Brændevinet steg ham til Hovedet og glædede ham, men hans Ulykke var, at Shellaken blev liggende igjen i Maven. Hvergang han fik sig en ærlig Rus, fyldte han sin Mave med mere af det ufordøielige Stof, som tilsidst gnavede et Hul paa den, hvilket blev hans Død. Shellakklumpen veiede da henimod 3 Pund. — Det er altsaa Brændevinsdjævelen, som atter har krævet et Offer.

— Biskopen i Bergen har ikke kunnet vinde Pluralitet for Ophævelsen af tydsk Prædiken ved St. Mariækirken i Bergen. Trods det Skrig, som dette Udfald har frembragt, er det vel uvist, om Autoriteterne fatte en Beslutning, som strider mod hvad Menighedens Flertal ønsker.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 49.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 4. Decbr. 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Breve

fra en Maler i Christiania til en Maler i Düsseldorf.

Første Brev.*)

(Fortsat.)

„Aa ja; for den, som er tyndt klædt", sagde han med et Sideblik paa mig. Det var maaske netop Deltagelse med min gamle graa Kappe, som sendte Ytringen og Blikket; men denne personlige Berøring var mig ubehagelig. Jeg mandede mig dog atter op og sagde: „Jeg har ikke følt meget til Kulden, thi jeg har holdt mig i stadig Bevægelse." — „Ja, jeg har ogsaa seet Dem hoppe om her som en Graaspurv", sagde han og smilte. Jeg skrumpede ind til at blive saa udmærket liden, medens Jætten paa Dovre voxede i samme Forhold. Yderst ræd søgte jeg at føre Samtalen bort fra alle personlige Berøringer: „Hvordan er Kunstforholdene hjemme nufortiden?" Han svarte ikke; han saa paa mig, og endelig sagde han: „Er De Kunstner, De da?" Det blev altsaa personligt alligevel, og da jeg maatte svare Ja, føiede han til: „Det var det, jeg tænkte." Det klang som et afgjørende Øxehug, og en meget lang Pause paafulgte. Han brød den selv: „Kjære, hvad har nu en saadan En som De at leve af?" — „Af det, som jeg fortjener", stammede jeg. — „Hvad kan De fortjene da?" Jeg svarte ikke; jeg tænkte derimod paa at reise mig og gaa. Han saa det nok og tilføiede: „Tag det ikke fortrydeligt op, at jeg spør; men før jeg vilde, at min Søn skulde leve saadan paa det Uvisse og krydse nu denne, nu hin for at faa solgt, skulde han slaa sig paa et Haandværk." Hvad var dog hans Hensigt med at sige mig dette? Vilde han raade mig til at blive Haandværker? Eller havde han opfattet alle mine Forsøg paa at faa en Samtale istand som ligesaamange Forsøg paa at faa en Handel istand? Vreden gjorde mig ikke modig, men vemodig; det syntes mig en skrækkelig Modtagelse. Men idet jeg tænkte mig, at den jo var ganske tilfældig, og at Manden jo kunde være en ren Undtagelse, blev jeg siddende; men jeg var saaret og taug. Han brød atter Tausheden: „Spiller De, — eller maler De, — eller —?" Han standsede, enten fordi han ikke kom paa de øvrige Kunstarter, eller fordi han ligesom undsaa sig for at nævne dem. „Jeg maler." Det Næste, han spørger om, tænkte jeg, er vel, hvad jeg maler; men han bryddc sig ikke om at vide det. Han slog ud og stoppede: „Kjender De Tidemand?" sagde han. — „Ja." — „Han bliver vel gammel nu?" — „Man maa sige, at han som Kunstner staar i sin fulde Manddom." — „Men han er jo svært klæk og klein?" — „Ja, det er en fin Natur, som ikke taaler stort", sagde jeg, ikke uden Polemik. Men Jætten havde ingen Anelse om saadant: „Han maler altid det Samme", sagde han.

Jeg saa paa Manden; skulde han være en Fiende af Tidemand? Jeg fik ikke Tid til at tænke videre: „Kjender De Ole Bull?" Jeg svarede Ja. „Han bliver gammel nu!" — „Kjære, det er da forunderlig, hvor ung han endnu er!" — „Aa, det er snart forbi med ham nu." — „Men han har dog aldrig spillet saa smukt som nu." Uden at ville indlade sig paa noget saa Uvæsentligt, sagde han: „Hvad Fanden skal en saadan En leve af, naar han bliver gammel?" Hvadfornoget? ogsaa en Fiende af Ole Bull? „Kjender De Welhaven?" Det gøs allerede i mig; jeg svarede, som om jeg rakte et Skjold frem over Digteren, meget fort: Nei. Men han hug det iknas med et eneste Kølleslag: „Gammel og klein, det knyr ikke i ham!" Det var, som han havde stille harmet sig over, at disse Mænd nogensinde havde været unge og friske; han var kommen i Aande: „Kjender De Vinje — Dølen?" — „Nei." — „Skrangler Gaard imellem. — — Har De været i Christiania før? — har De været i Theatret?" — „Nei, ingen af Delene"; — men glad over at være kommen bort fra det almindelige Ødelæggelsesværk, holdt jeg fast ved Theatret: „Theatret er jo blevet norsk nu; hvordan gaar det?" — „Skidt! 4 Jurister og 1 Doktor paa det, saa kan De selv skjønne." — „Men Kunsten, mener jeg, de unge norske Talenter?" — „Skidt; bliver ikke noget af nogen af dem; de er de Samme bestandig; Ingen gaar der."

Han jublede Tobaksskyer ud af den dybe Pibe; han sad paa sit Fædrelands Ruiner som Fanden paa Skagastølstinden efter Sortedøden, eller som et græsædende Dyr, der har spist hvert levende Straa omkring sig, ligger mæt paa den afspiste Plads og fordøier.

Jeg vilde ikke vanskeliggjøre ham dette Arbeide; jeg fjernede mig. Jeg gik atter frem og tilbage, indtil jeg huskede hans Billede om Graaspurven, der hoppede, — og virkelig af Frygt for at synes Graaspurv, puttede jeg begge Hænder i Lommen og satte mig — først tæt sammenkroget, men kunde da maaske ligne en Graaspurv, der kurede, hvorfor jeg strakte Benene udover Dækket og lagde mig bagover. Jætten fulgte enhver af mine Bevægelser med ørneagtig Glubskhed; han løftede sig og flaksede nedover til mig. Jeg trak mine Ben ind under mig og kastede Vingerne ud til Flugt, men hans mægtige Nærværelse tryllede mig fast; han hug Kloen i mig: „Ser De, vi Norske er ikke skabt for Kunst og den Slags Greier. Vi er ikke Skuespillere; det bliver aldrig til Noget. Nei, de Danske kan den Ting! — Men det forstaar sig: det er ogsaa det Eneste, de kan."

Hele Danmark knust! Den Forfærdelige sad mægtig og saa ud i den vide Verden, søgende hvad han ellers kunde opsluge, da en noget liden dansk Passager med fint Ansigt gik stille forbi og gjorde en varsom Vending ved en Tougende, som maaske en Anden vilde have gaaet over. „Der ser De en Dansk!" sagde Jætten med sprøitende Øine, og idet han lænede sig overvældende fortroligt henover mig, meddelte han mig langsomt: „En Nation, som gaar under." Der stod en Tobaksguvs af hans Aande, og for min Fantasi blev den til en moralsk ætsende Dunst, der ganske opløste min Personlighed, saa jeg følte mig som i mange Stykker og prøvede paa at samle ind, nu en Haand, nu et Ben, nu en Tanke, for at komme afsted, men uden at drive det til at lykkes. Fik han Medlidenhed med mig, eller ændsede han mig ikke videre, nok, han løste mig selv af Fortryllelsen, idet han lettede paa sig og sopede Tougenden tilside med sin allerstørste Reisestøvle, indtog Dækket og jog den lille Danske ned paa en Bænk, men oversaa atter sin Erobring, idet han slet ikke mere gik, men samlede sig agterud med en Del andre uhyre Ulveskindspeltse. Jeg ved ikke hvorledes, men de bleve mig til mægtige, snelagte Træer, denne en Gran, hin en Furru, der stod velbehagelige og fnyste sammen i Vinteren. Den lille Danske paa den ene Side og jeg paa den anden beilede forgjæves til deres Samfund; — maaske vare vi ogsaa rædde for at komme i det; thi jeg gik nedenunder, og om en Stund saa jeg den Danske komme efter.

Der laa nye Aviser paa Bordet. Jeg slog op den første den bedste og læste under Redaktionsartikelen. Det var Drøftelse af noget Militært, jeg husker ikke mere hvad, og jeg havde under andre Omstændigheder utvivlsomt ikke læst det; nu var jeg skræmt bort fra mit eget Fag og tyede ind paa neutral Grund. Men, I Gratier, I attiske Guder og Gudinder! paa Flugt i den sidste Florstump, I kunne finde at hylle Eder ind i! Fire hundrede tusinde Kardætscher og Granater ud af Hadets allergroveste Mortere staa efter de Flygtende!

Den Mand, som har fortjent en saadan Medfart som denne, maa have begaaet flere Mord, stjaalet fra Staten eller løsladt Forbrydere, men dersom han ogsaa ikke dør i en saadan Artikel, saa findes der ikke en Galge, der faar Ende paa ham. Det var saalænge siden jeg havde seet en norsk Avis; jeg kom i udmærket Humør; den virkede homøopathisk; jeg sattes efter Jættens Præstationer, som her vare paa det Brillianteste overtrufne, i gammelt Hjerteforhold til alt det Kjærlige herhjemme. Ved den yderste Rand af denne Artikel sang jeg atter:

> Hvor i Verden jeg gaar, om i Øst eller Vest,
> det er dog ei min hjemlige Strand —,

nei, her er den! Saadan ser det ud i Norge med de lyse Bakkehæld, de blaa Søer, med den jomfruelige Birkeskov og det bløde Græs. Jeg strakte mig ud og hvilede i vuggende Erindringer, Drømmeskikkelser glede mig forbi og strøede de gyldneste Løfter om, hvor deiligt jeg selv vilde faa det i disse Fædrelandets Laurbærlunde.

Denne Avis satte mig pludselig i Forstaaelse af Jættens Væsen og Ytringer; thi af at faa saadanne Artikler tillivs hver Frokost maa man blive saadan, og for saadanne Folk maa serveres saadan. En Udlænding eller En, som kommer udenifra, og ser, hvorledes et norsk Publikum vil have det, tror naturligvis, at vi ere tilsammen en Flok Gavtyve. Men en Hjemmevant, en Fuldbefaren, han ved det, at det er det gamle Sagafolk, som havde den største Moro af at ødelægge hinanden i gamle Dage, og som agte altfor vel Fædrenes Skikke til ikke at blive ved dermed i de nye. Dengang ødelagde vi hele Landet med vore rasende indbyrdes Drab og Krige, nu ødelægge vi bare Landets Rygte. Dengang havde vi Island og en Del andre Lande at ty til, naar her blev for trangt, og vi fortsatte ærligt med at dræbe hverandre derborte; — nutildags have vi Aviserne, naar Livet ikke længere giver Plads nok; der myrde og snigmyrde vi, og skrige hver med Bort — ikke som om det var i en bitteliden Nation paa halvanden Million Indbyggere, hvor selv Hvisket kan høres, men som om man, for at bemærkes, maatte overdøve 30 Millioners Arbeidslarm! Hvilke Trommehinder!

Under disse opmuntrende Tanker havde vi nærmet os Christiania. Jeg var som sagt kommen i godt Humør; det vinterlig Friske laa over mit Sind. Den Larm, der slog os imøde fra Havnen (det var netop bleven mørkt), forfriskede ogsaa, som Nærheden af Arbeidet altid gjør. Gasblussenes Trylleri, den Masse, som havde samlet sig ved Landgangsbryggen, deres Raskhed og dog den fuld=

*) I første Del af dette Brev staar: — ligner et ophængt Ørnerede; Skyerne flakse derom og Havet naar —, skal være: naar ikke. Endvidere staar: uanede Kunstnerfantasi —, skal være: uavede.

stændige Disciplin iblandt dem, gav et godt Indtryk. Gaderne ere brede, Husene som i en liden nordtydsk By baade i Stil og Størrelse, i alle Fald i det Parti, som jeg da saa. Jeg skal siden give Dig en Beskrivelse; dennegang vil jeg standse ved mit Komme og ved, at de første Priser, som jeg gjorde Kjendskab med, ogsaa var de første kolde Hilsener paa fast Grund; thi de tog saaledes i min Pung, at det gyste koldt helt ned i min Kuffert. Hvis jeg var vittig, vilde jeg sige, at Christiania forstaar at sætte Pris paa sig selv. Men jeg er ikke vittig, jeg siger tvertimod med en vis Kjendsel af kold Sved, at dersom jeg ikke snart faar solgt et Maleri her, saa kommer jeg til at sulte.

Kjære Ven, jeg har skrevet dette Brev som jeg endnu er stemt efter Touren og dens Indtryk, — og Du vil forstaa, hvor tro de er, naar Du ser, at det sidste er Frygt for ikke „at faa solgt.“ Ak ja, dette er Forbandelsen, som hviler over vor Stand, at vi skal skjælve for den Dag i Morgen, — men ellers vilde ogsaa den Dag i Dag være altfor deilig!

Gid det nu maa gaa mig godt her, ja, Gud give det! Lad ikke disse Varsler, som Optouren gav, være Andet end min egen Fantasis Sygdom! Min Sjæl har stor Evne til Kjærlighed, og som Alle, der have stor Evne, ogsaa stor Trang. O, lad mig finde lidt, — bare lidt! — — Og saa en Kjøber!

Din *

Halberstadt.

Medens de store Byer, der danne Milepælene paa Civilisationens Bane, stadig tabe mere og mere af sit eiendommelige Udseende, der maa vige Pladsen for en stiv, kasernemæssig Ensformighed, er det enkelte smaa Byer, fjernt ifra de store Kommunikationslinier, hvor man endnu kan finde hin gamle maleriske Uregelmæssighed, som det gjør saa godt at iagttage i en Stads Physiognomi, fordi den ved at berette om, hvorledes dens Borgere have været selvstændige, stærke Mænd, der vilde leve og bo efter sin egen Tilbøielighed og ikke lade sig indkvartere i disse store Kasser med Aabninger paa, som danne vore moderne Byer, disse sande Noæ Ark'er. Træder du ind gjennem Porten til en af disse Byer, som vi finde hele Europa igjennem i de mere afsidesliggende Egne, og gaar fremover i Skyggen af disse gamle Huse med deres smaa Fremspring og aabne Buegange i nederste Stokværk, med de udstaaende Karnapper og de dybe Buevinduer med smaa blyindfattede Ruder, medens Stilheden paa Gaden kun afbrydes af en Bondepige, der tripper forbi i sin bizarre Dragt, eller nogle kraftige Borgermænd, der rolig og besindig skride hen ad Gaden, og kanske et friskt Pigeansigt nysgjerrigt titter ud af et Vindu, for at iagttage den fremmede Vandrer, da er det, som om Du pludselig var bleven sat Menneskealdre tilbage i Tiden, som om Verden endnu ikke havde opreist disse Afgudsbilleder, paa hvis Alter den ofrer sine Børn, og som den kalder Centralisation og Administration; du synes, at du maa have forvildet dig i den „slumrende Skov“ og gjenfundet en af disse smaa, men stærke Fristater, hvor Mand stod jevnbyrdig og uafhængig ved Mand, og først da traadte ind under Kommando, naar det gjaldt det almene Vel.

Oppe i Harzen ligger en af disse Byer, over hvilke Tidens Haand er gaaet saa let; det er Halberstadt. Siden 1813 nyder den Æren af at staa under preussisk Regimente; det tør vel hænde, at Folkene lydigen maa indordne sig i den strengt militæriske Organisation, i hvilken denne Stat søger at tvinge alle sine Borgere ind, men Byen selv staar der ialtfald endnu som en stadig Protest i Træ og Sten mod dette Væsen; med dens uafhængige Foragt for al Disciplin og Organisation har det endnu ikke lykkedes nogen Bismark at faa Bugt. For Halberstadt kom under preussisk Regimente, har den udgjort en Del af Kongeriget Westphalen. I Middelalderen var Byen Sæde for en Fyrste-Biskop, og det var i denne Periode, at den blev beriget med de mange kirkelige Mindesmærker, som endnu udgjøre dens bedste Prydelse. Af Byens eiendommelige Physiognomi har den hosstaaende Tegning forsøgt at give et Billede. Bygningen tilhøire med den fremspringende Trappe er Byens Raadhus; som man paa Buevinduet kan se, er Huset selv meget ældre end det i en temmelig bizar Renaissance fra det 17de Aarh. tilbyggede Fremspring.

Halberstadt.

Universitetets Dekoration
den 4de November 1864.

Blandt Dekorationerne ved Illuminationen i Christiania i Anledning af Foreningsfesten den 4de November var uden Tvivl Universitetets en af de heldigste. Museebygningens Midtparti var oplyst med flere tusinde Lamper, medens den øvrige Del af Bygningen laa i Skygge. Den aabne Forhalles smukke Architektur var fremhævet ved Lamper, idet alle dens Gesimser og architektoniske Fremspring betegnedes ved Lampelinier, ligesom Søileskafterne paa samme Maade, men i Baandform, vare omslyngede; endelig var ogsaa alle Trappetrin og Gelændere markerede med kulørte Lamper. Paa Væggen i Forhallens Baggrund var anbragt en med Kroner dekoreret rød Fløiels Vaabenkappe, hvorover en Glorie af Gasflammer. Foran samme var placeret 3de Piedestaller, paa hvilke vare opstillede Büster af de 3de Unionskonger Carl Johan, Oscar og Carl XV. Paa Gesimsen mellem de øvre og nedre Søiler var i Midten anbragt Rigsvaabenet, hvorover slyngede sig et Baand med Inskription i gylden Skrift: „4de November“, og paa hver af Siderne runde Skjolde, der viste Aarstallene „1814“ og „1864“, — Alt omslynget af Guirlander og Krandse. Sidevæggenes Nischer vare drapperede med røde Gardiner, foran hvilke stode 6 Büster, 3 paa hver Side; disse Büster fremstillede de svenske og norske Mænd, hvis Navne paa omstaaende Randtegning findes anførte. Samtlige Büster vare omslyngede med Ephеu; flere Steder vare anbragte allegoriske Figurer. Paa de 2de store Kandelabre i Forhallens Midte brændte Gasstjerner, der udbredte et jevnt Lys over det Hele, hvilket ved de mægtige Granitsøiler, der danne Yderpartiet til Forhallens Indgang, fik et meget imponerende Udseende. Dekorationen var ordnet af Theatermaler Wergmann.

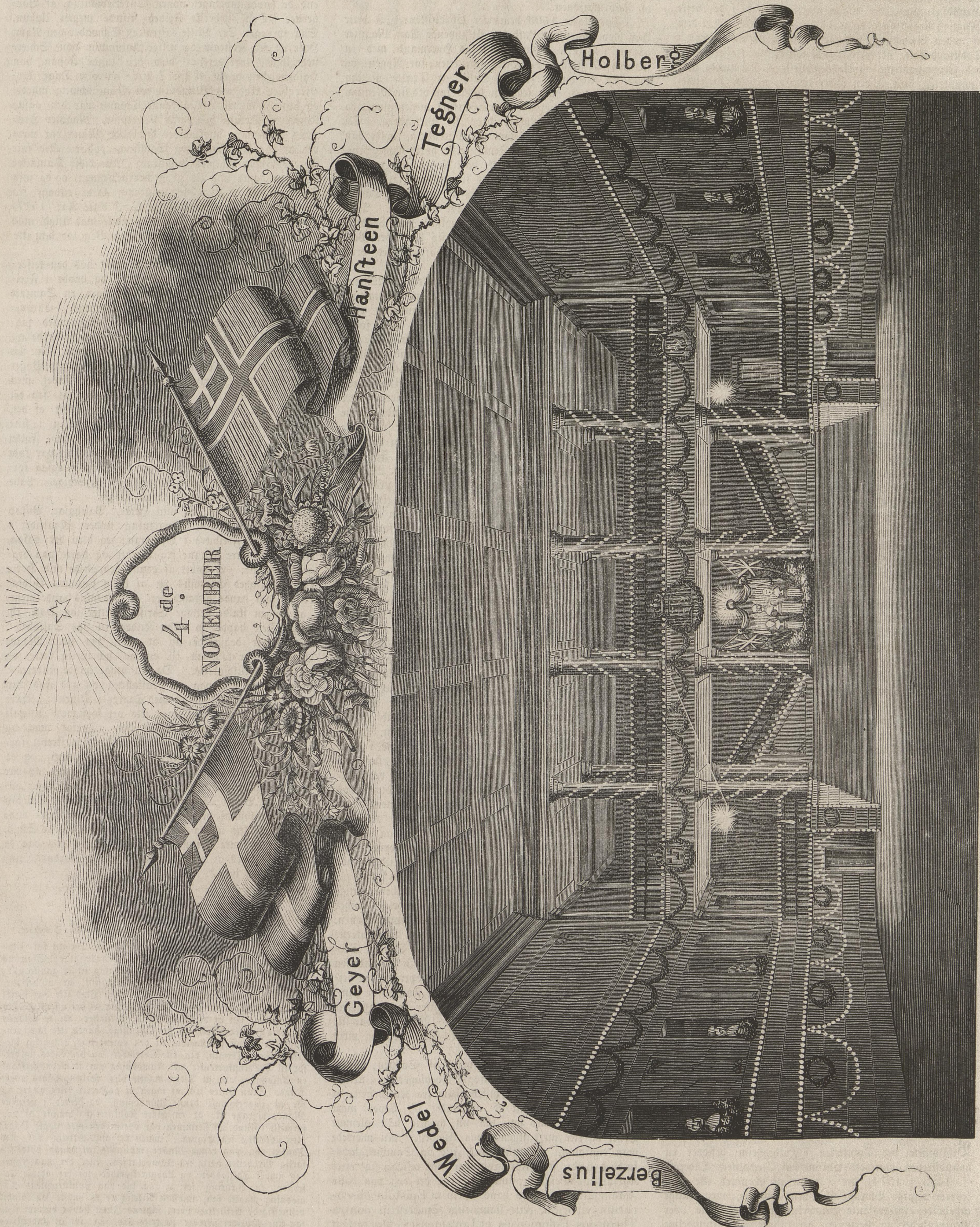
Studentersangforeningen, med Bistand af de øvrige Sangforeninger og under Ledelse af Hr. Sanginstruktør Behrens, udførte mellem Kl. 9 — 10 forskjellige større og mindre Chorsange, hvilke især toge sig godt ud i Museebygningens Forhal, paa Grund af dens stærke Resonnance og den særegne bekvemme Plads for Sangerne. Ved Hs. Kgl. Høihed Prinds Oscars Nærværelse blev først udført Fædrelandssangen „Ja, vi elske dette Landet“ af Bjørnson og Nordraak samt den svenske Dalkarlasången „Jag vet ett Land.“ Efterat Sangerne havde udbragt et Leve for Prinds Oscar, havde Hs. Kgl. Høihed den Naade at tiltale de forsamlede Sangere, idet Han ytrede, at det glædede Ham ogsaa her at høre en Gjenklang af de Følelser, Han selv havde for Dagen, udtalt af Sangerne gjennem deres Chor, — og bad dem mindes, at det var deres Sag i Fremtiden at bringe til videre Udvikling den Tanke, hvorom idag Alle sluttede sig; endelig opfordrede Han Sangerne til at udbringe et Hurra for Foreningen, hvilket med Enthousiasme istemtes. Derpaa intoneredes Prinds Gustavs Studentersang „Sjung om Studenten“, hvorefter Hs. Kongl. Høihed under gjentagne Hurraraab, saavel af Sangerne som af den forsamlede Mængde, forlod Museebygningens Forhal.

*

Maanedlig politisk Oversigt.

Den 30te Oktober undertegnedes i Wien Freden mellem Danmark og de tydske Magter, efter at Underhandlingerne havde vedvaret et helt Fjerdingaar, og de tydske Tropper imidlertid havde benyttet dette Tidsrum til at øve et hensynsløst Tryk paa det af dem besatte Jylland. Den ny Grændselinie skjærer i en Mængde Krumninger og uden naturlige Skillemærker en liden Strimmel af Nordslesvig over til dansk Eiendom som Vederlag for de saakaldte jydske Enklaver, hvilke Tydskland beholder. Skibe, som under Krigen bleve tagne af den danske Blokadeeskadre, gives tilbage, og af det forrige danske Monarkis fælleds Statsgjæld overtage Hertugdømmerne 29 Millioner Rigsdaler, medens de tillige beholde de dem nærmest vedkommende Beholdninger af rede Penge, Archivalia, Samlinger osv. og Domainerne. Freden blev strax forelagt det danske Rigsraad, der gav sit Samtykke til den. Enkelte Stemmer, og det saa vægtige som den forrige Konseilspræsident Monrads, hævede sig, for at bevæge Rigsraadet til at nægte det forlangte Samtykke, men den modsatte Mening, der fornemmelig

udtaltes af Hall, gik af med Seiren. Den 16de November fandt Fredstraktatens endelige Ratifikation Sted i Wien, og samme Dag offentliggjordes tre aabne Breve fra den danske Konge, ved hvilke de ved Freden afstaaede Undersaatter løses fra sin Troskabsed. Freden blev saaledes beseglet, dog fra dansk Side saaledes, at man var enig om, at den blot kunde være at betragte som midlertidig, og at man maatte tage Tiden iagt, saasnart der tilbød sig en Leilighed til at føre tilbage til Danmark den Del af Slesvig, der beboes af Dansktalende, hvad enten dette nu skulde ske med Vaabenmagt eller ad fredelig Vei, naar Europa ret fik

Universitetets Dekoration den 4de November 1864.

Øinene op for den Krænkelse af Nationaliteten, som her bevislig er begaaet, og som med Tiden utvivlsomt vil vise sine mislige Følger for Seierherrerne selv. Det var fornemmelig Hall, der fremhævede, at Haabet om, at dette skulde indtræffe, maaske dog ikke var saa rent chimærisk; at der dog ialtfald var en Hersker, der aabent havde proklameret Nationalitetens Ret, at et virkeligt Venskab mellem Danmark og Tydskland blot kunde opstaa ved, at Tydskland gav tilbage, hvad der var dansk, og at denne Mening ikke blot var kommen til Orde i det danske Rigsraad, men selv paa mange Steder i Tydskland.

Til endnu klarere Indsigt i den Uretfærdighed, som er begaaet ved denne Fred, og Nødvendigheden og Billigheden af at gjøre den god igjen, vil det liberale

Parti i Tydskland snart komme, naar de erobrede Hertugdømmers Skjæbne skal afgjøres, og det kommer til at spørges, om de selv skulle raade denne eller underkaste sig et Magtsprog af Statsmændene. Jo mere det viser sig, at det er rent absolutistiske og monarkiske Grundsætninger, der endnu ubetinget raade i de tydske Magters Regjeringer, og at Folkenes egen Villie ikke er dem af nogen Betydning, destomere ville frisindede Mænd i Tydskland føle, at deres Lands Interesse ikke befordres ved Erobringskrige og Undertrykkelse af fremmede Nationaliteter, men at den byder dem at arbeide for rimelige og retfærdige Grændser udadtil og saa vende sin Kraft indad for der at bekjæmpe det absolutistiske System, som de kun styrke mere og mere ved at give sit Bifald til dets Overgreb over Nabonationer. Saalænge det er Fyrsterne, hvis Lyster og Interesser ere de raadende i de internationale Forhold mellem Tydskland og Danmark, saalænge vil der aldrig kunne opnaaes en varig Fred; thi der er altid Smaaprindser nok, der ville agere Napoleon og Konger, der trænge en Smule Laurbær til at pynte op sine Kroner, som Forgyldningen er gaaet af; der er ogsaa altid Regenter, som ville gaa ind paa de unaturligste og unationaleste Kombinationer forat kunne føie Navnet paa en Provinds mere til sin Titulatur. Først naar Folkene selv faa Raadighed over sine egne Anliggender, kan der være Rimelighed for, at deres Retfærdighedsfølelse og sunde Sands finder det Rette.

Uheldigvis er det endnu langt fra, at det er kommen saavidt. Medens i Preussen og de tydske Smaastater Regjeringerne uden Sky behandle Folket som et dem undergivet Gods, lider Østerrig, hvor dog Selvstyrelsen ikke i den Grad forhaanes, under den unaturlige Sammensætning af Nationaliteter, der, om de end bleve ledede med nok saa megen Humanitet, dog ikke kunne komme til at faa fælleds Interesser. Den Usikkerhed, som derved nødvendig maa opstaa i Østerrigs politiske Stilling, har atter fremkaldt en Ministerkrise, idet Udenrigsministeren von Rechberg den 28de Oktober har veget Pladsen for en i den politiske Verden hidtil ganske ubekjendt Størrelse, Grev Alexander Mensdorff-Pouilly. Det fortælles, at denne Mand, der hidtil kun har været Militær, skal være opdraget i liberal Retning; selv om saa er Tilfældet, er det ialtfald neppe denne Egenskab, han har at takke for sin ny Værdighed, men snarere den samme Dyd, som i 1859 efter Villafrancafreden bragte Rechberg til Roret, den at han er uden nogen politisk Fortid, saaledes kan lade sig bruge, naar det gjælder at gjøre en diplomatisk Volte, og uden Opsigt skaffes af Veien, naar det skal forsøges, om en ny politisk Kombination kan redde Staten.

Naar et Lands Skjæbne ledes paa denne Maade, naar dets Politik ikke har andet Princip end at rette sig efter de diplomatiske Strømninger og lade sig drive afsted paa dem, naar enhver Statsmand bliver kastet bort, saasnart han er bleven gammel nok i Forretningerne til at have en Fortid, han ikke kan bryde med, bliver det en Umulighed paa Forhaand at se, hvilket Udfald en Sag vil faa, selv naar den paa det dybeste berører Landets Interesser. Saaledes nu Østerrigs Forhold til den ny Tingenes Stilling i Italien; ingen Klarhed, ingen bestemt Udtalelse, alt overlades til Omstændighederne. De venetianske Provindser har i den forløbne Maaned været Scenen for utidige Friskaretog, hvis Betydning Aviserne imidlertid synes at have overdrevet, og som Tropperne med Lethed have standset.

Medens det italienske Handlingsparti ikke har lagt Dølgsmaal paa sin Sympathi med Opstandsforsøgene i Venetien, fortsætter Regjeringen i fuld Overensstemmelse med Landets Repræsentation sit vanskelige Hverv at forsone de Interesser, der ere komne i Kollision ved Septembertraktaten. Spørgsmaalet om Realisationen af den nationale Enhed er for Italien væsentlig et Tids- og Pengespørgsmaal. Det har vist sig, at den samlende Bevægelse, der gaar gjennem Folket, er for stærk til at kunne standses ved noget ydre Middel; det gjælder kun om med Rolighed at lade Begivenhederne udvikle sig selv, ikke at begaa nogen Ubesindighed, og fornemmelig se til at holde Landets finantsielle Kredit oppe.

Luther og Erasmus Rotterodamus,

bedømte af en samtidig Katholik.

(Efter en haandskreven Chronik, meddelt af Karl Seifart).

Bibliotheket ved Domkirken i Hildesheim besidder en haandskreven plattydsk Chronik af Dechanten Oldecop, (f. 1493 † 1574), der i Form af Annaler ikke blot leverer vigtige Bidrag til Byens Historie, men tillige indeholder interessante Bemærkninger og Domme over Begivenheder og Personer, der tilhøre den almindelige Historie. Saaledes turde ogsaa Chronistens følgende Udtalelser om to berømte Samtidige, som han personlig havde kjendt, være af almindelig Interesse; dog maa man med Hensyn til deres historiske Værd lægge Mærke til, at Oldecop lige til sin Død blev fast ved den gamle Tro og derfor ikke kunde se de angjældende Personligheder i et upartisk Lys. Forresten viser det sig af mange Udtalelser, at Forfatteren vel har været en afgjort, men ingenlunde blindt hen fanatisk Modstander af Reformationen.

For Aaret 1503 bemærker Chronisten: „I dette Aar blev Martinus Luther i sit tyvende Aar Magister artium i Erfurt. Han talte mod Hvermand med en særegen Dristighed, vilde ikke give efter for Nogen og brød sig ikke om der opstod Splid og Trætte af den Haardnakkethed, hvormed han holdt fast ved sin Mening. Derfor bleve de lærde Herrer i Erfurt meget glade, da Magister Martinus Luther drog til Wittenberg. Da nu Magister Martinus kom til Wittenberg, holdt han flittigt Forelæsninger, og Studenterne hørte ham gjerne, thi der havde man endnu ikke hørt Nogen, der var saa tapper til at give et tydsk Ord for ethvert latinsk. I Aaret 1513 begyndte M. Luther at læse over Davids Psalmer, var flittig og havde mange Tilhørere. Desuden pleiede han at prædike, var nidkjær paa Prædikestolen og straffede Synden, som det sig bør, uden Persons Anseelse og Frygt; men hans Hoffærdighed drog Næring deraf."

I Aaret 1515 blev Oldecop Student i Wittenberg og en af Luthers Tilhørere. Hans Fortælling derom lyder saaledes: „Anno 1515, Mandagen efter Hvidesøndag, kom jeg til Wittenberg, og min første Rector Universitatis var den ærværdige og høilærde Hr. Johan von Staffelstein. Paa den samme Tid begyndte Doktor Martinus at foredrage epistolas ad Romanos; dertil havde han hos Bogtrykkeren Grüneberg bestilt en Udgave af Brevet, i hvilket Linierne vare trykte med lange Mellemrum, forat han kunde tilføie sine Anmærkninger, hvilket han ogsaa gjorde og satte meget til fra de gamle katholske Doktores. Jeg var dengang 22 Aar gammel og gjorde mig al den Flid, jeg formaaede; ligesom jeg ogsaa gjerne hørte Martini Lektioner. Ligeledes gik jeg altid, naar han prædikede, stiftede nærmere Bekjendtskab med ham, gik ham tilhaande, naar han læste Messe og valgte ham til min Skriftefader. Gud ved, at jeg taler Sandhed: Jeg fandt dengang ingen Mangel eller intet at misbillige hos ham, undtagen det, at han undertiden ikke samstemmede med den katholske Helgenlære. Saa sagde han engang i sin Prædiken, at enhver Helgen i Himmelen nok havde sin egen Bestilling; den ene raabte man paa, naar man havde Tandpine, den anden, naar Øinene vare betændte. Saaledes spottede han ofte over de kjære Helgener, besynderlig over St. Valentin, Servatius, Vindalinus, og St. Christoffer. Til St. Christoffer hørte man dengang ofte i Wittenberg en firestemmig Sang, den begyndte saaledes: „St. Christoffer, der viel heilige Mann" osv., naar Doktor Martinus fik den at høre, var han, som man siger, nær ved at gaa ud af sit gode Skind, thi paa den Maade, mente han, kastede man Vorherre paa Døren og satte Helgenerne i Høisædet. Studenterne pleiede at feire en Fest for Helgenerne Borchardus, Pantaleon og Johannes, ved hvilken de drak og vare glade og bød Borgerdøtrene op til Dands, undertiden var det ogsaa Pigebørnene, som bød Studenterne op og smykkede dem med Krandse. Mod denne Skik prædikede Doktor Martin saa haardt og skarpt, at Forældrene derefter holdt sine voxne Døtre hjemme, og derved erholdt Luther et stort Tilhæng hos de fornemste Borgere, og Lov, Ære og Pris."

Ved Aaret 1517 omtaler Oldecop Luthers heftige og forvovne Kamp mod Tetzels Afladshandel. Luther appellerer til et almindeligt Koncilium, og Appellationen, fortæller Oldecop, blev strax trykt og af Studenterne skikket ud rundt i Landet til Forældre og Slægt. Derved kom Luen til ret at gribe om sig. I Begyndelsen bad Luthers gode Venner ham ikke at optræde saa heftigt, thi det kunde have mange slemme Følger for ham; han maatte ogsaa betænke, hvilke Ulykker hans ny Lære kunde bringe over den ny Høiskole. Men han var ikke til at bevæge, og blev fra Dag til Dag mere og mere hoffærdig og hensynsløs.

„Hertug Frederik, Kurfyrste af Sachsen, hvem Wittenberg tilhørte, sendte nogle Theologer og Jurister til Doktor Martin, der hilsede ham fra Kurfyrsten, at Doktor Tetzel var reist ud af Landet og havde taget sin Afladsbutik med sig, saa nu maatte han glemme Tetzel og ikke mere skjænde paa Afladen. Nu mærkede man rigtignok, at Luther med Flid og Samvittighedsfuldhed holdt sine Forelæsninger og rettede sig efter Kurfyrstens Befaling; imidlertid var det dog paa hans Foranstaltning og ved hans Hjælp at Epistolæ obscurorum virorum, dette skammelige Smædeskrift contra Theologos Colonienses et Lovanienses, blev forlagt og optrykt i Wittenberg hos Johan Grüneberg. Og Studenterne bleve nu i kort Tid saa raa og vilde, oprørske og ulydige, at alle Kollegiater med samt Rektor Universitatis havde nok at gjøre.

Borgerne kunde ikke straffe Studenterne; thi der var dengang fire—fem Gange saa mange Studenter i Wittenberg som Borgere; desuden havde Borgerne tilsvoret Studenterne og Universitetet Frihed, og Studenterne havde ogsaa hellere ladet det gaa paa Livet løs, end de havde modtaget nogen Tilrettevisning af Borgerne. Den lutherske Frihed stiftede megen Ugavn. Saa springer St. Mikkelsaften en Schwaber ved Navn Hase ud fra Kollegio og stikker Antonium von Schierstedt ihjæl, kort derefter blev den lange Johan von Haldensleben dræbt af sin Tjener, og otte Dage derefter blev Andreas Binnerau fra Braunschweig myrdet og kastet i Elven. Ved denne Tumult var der ogsaa tilstede to Drenge hos min Præceptor, Magister Henricus Stakeman, hvorudover den gode Mand var nærved at gaa fra Sands og Samling, ophørte med sine Forelæsninger og blev Physikus. Alle disse Tumulter forledede ogsaa mig til at gribe til Pennen, og da min Fader fik det at høre, lod han mig kalde tilbage fra Wittenberg og hentede mig hjem. I dette Aar (1517) gjorde Luther ikke andet end at prædike mod Aflad, mod den fri Villie og Skjærsilden; nogen Bog lod han ikke udgaa i denne Tid."

I Aaret 1529 var Oldecop ansat hos den keiserlige Vicekantsler Balthazar Merklin, og havde i Freiburg Anledning til ved Bordet at høre en Samtale mellem Merklin og Erasmus Rotterodamus. Chronisten omtaler under Aar 1536 denne Begivenhed saaledes: „Paa denne Tid døde i Basel den høilærde og vidtberømte Doktor Erasmus fra Rotterdam, en slet Geistlig, men udmærket Lærd, som hans mange Bøger og Skrifter vise. Han var ikke ret luthersk sindet, men hans Ny Testamente, som han havde oversat fra det Græske, tog Luther i Haand og gjorde Tydsk af det, saa at Luther og Erasmus „voxede sammen i sine Skrifter" og kom med ny Paafund mod Gud. Folket i Holland er af Naturen letfærdigt; Erasmus var født Hollænder, hvorfor hans Bøger og Skrifter ogsaa fordetmeste befindes at være kjødelige og letfærdige. Pave Paul IV har forbudt alle hans Bøger.

Jeg gjorde engang min Herre, Balthasar, Biskop af Hildesheim, min Opvartning under Maaltidet i hans Hus i Freiburg i Breisgau; jeg blev der ogsaa, efter at de vare gangne fra Bordet og hørte paa begges Samtale. I Løbet af denne bebreidede min Herre i al Venlighed Erasmus en af hans fordums Vildfarelser, som havde bestaaet deri, at Erasmus havde ment, „at Ingen skulde beklage Christi Lidelser og Død, thi begge Dele havde jo været Kilden til vor Salighed." Min Herre begjærede nu at vide, paa hvad Maade Erasmus var kommen til en saa uchristelig Lære og en saadan Vildfarelse. Da nu begge havde studeret i Bononia og stod paa en venskabelig og god Fod med hinanden, sagde Erasmus med Taarer i Øinene: „Kjære Broder, jeg havde læst, men ikke vel forstaaet: angeli pacis amare flebunt, Esaiæ 33. Derfor maa du tilgive mig min Daarskab; desuden har jeg skrevet forskjellige Bøger, saasom militem christianum, og er kommen med mange Fabler i mine colloquia og har befordret dem i Trykken. De ville skade alle mine øvrige gode Bøger og bringe mig i Vanrygte. Det kan vel ogsaa komme dertil, at de Bøger, som jeg i mine unge Dage lod udgaa for det ciceronianske Latins Skyld, i hvilket de vare skrevne, ville kaste et slet Lys paa de andre, saaledes at disse blive foragtede og fordømte under Et med hine."

Norge.

Christiania den 3die December.

Om nogle Dage udløber den fastsatte Termin for Indleverelsen af Udkast til den ny Kirke, Brandvagt og Skolehus paa Grønland. Dette har givet Anledning til et ganske pudsigt lidet Intermezzo, der er saa karakteristisk, at vi beklage, Brevskriveren paa den første Side af vort Blad ikke har kjendt det og kunnet optage det i sin Skildring af det offentlige Liv herhjemme. En af de konkurrerende Arkitekter, der er optagen af større Byggearbeider for det Offentlige, havde ikke faaet rentegnet sit Udkast fuldstændig til den oprindelige, temmelig knebent ansatte Termin, den 1ste December, og henvendte sig derfor til sine Konkurrenter med Anmodning om at medundertegne en Ansøgning om, at Tiden maatte blive forlænget med nogle Dage. Man skulde tro, at ingen af de Herrer vilde vægre sig for at imødekomme denne Anmodning, og derved i fjerneste Maade bidrage til, at en ældre Konkurrent maaske af den formelle Grund, at Terminen var overskreden med nogle Dage, blev udelukket fra Prøven. Enten det nu virkelig var med Tanken om, paa denne Maade muligens at kunne holde en farlig Medbeiler borte fra Kamppladsen, eller det maa tilskrives simpel Taktløshed og Uopmærksomhed for det odiøse Udseende, en Vægring for at gaa ind paa Konkurrentens Anmodning maatte faa, undslog virkelig de to yngste og mindst beskjæftigede Arkitekter, hvem sagtens Intet havde hindret i at faa sine Arbeider færdige til rette Tid, sig for at underskrive Ansøgningen. Den blev ikkedestomindre bevilget af vedkommende Autoriteter, og Terminen udsat i 10 Dage.

Til Hr. P. P. Red. ønsker meget en Samtale med Dem angaaende Lægprædikanten.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 50.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 11. Decbr. 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Rafaels Brud og Grav.

En Septembereftermiddag i Aaret 1862 fulgte Nedskriveren af disse Linier en Landsmand og Ven fra det i Rom velbekjendte Trattoria del Falcone. Vi vare netop komne udenfor det gamle Pantheon — nu Kirken S. Maria della Rotonda — da min Ledsager med Et udbrød:

„Men det er ogsaa sandt, vi talte nylig om Rafael — ved De vel, hvor hans Forlovede ligger begravet?"

„Rafaels Forlovede?" udbrød jeg forundret, „Rafael Santi, den store Urbinaters Forlovede? Jeg synes dog, det er at profanere dette Ord en Smule, at anvende det om et Fruentimmer, som den bekjendte Fornarina, med hvem —"

„Hvor Deres nordisk-moralske Indignation klæder Dem pudsigt", svarede han. „Men dengang skjød De dog forbi, og, som jeg kunde tænke mig paa Forhaand, har De naturligvis ikke havt Øie for andet, end det, som staar anmærket med fede Typer i Deres Reisehaandbog. Kom nu med ind i Kirken, saa skal jeg vise Dem Gravskriften, og saa skal jeg fylde Deres Hjernekiste med mere paalidelige Sager, end disse forslidte Fabler om Fornarina."

Lidt forstemt fulgte jeg ham ind i Pantheon. Der var ikke et Menneske at se derinde, uden den blinde Tigger, der altid pleiede at sidde ved Døren, og, naar den aabnedes, fremmumlede sit „Carità, Eccellenza! Una piccola moneta per amore di Madonna!" Fra den store runde Aabning øverst oppe i Taget faldt der en bred Solstribe henover Gulvet; Larmen fra Torvet udenfor lød kun som en fjern Brusen inde i det store Rum, hvor en behagelig Kjølighed herskede. Vi gik henover til det Kapel, hvor Rafael ligger begravet, og her viste min Ledsager mig en liden Marmorplade i Væggen, som jeg ikke før havde lagt Mærke til. Den bar følgende Indskrift:

MARIÆ ANTONII F. BIBIENÆ SPONSÆ EIUS
QUÆ LÆTOS HYMENÆOS MORTE PRÆVERTIT
ET ANTE NUPTIALES FACES VIRGO EST ELATA
BALTASSAR. TURINUS PISCIEN. LEONI X DATAR.
ET JO. BAPT. BRANCONIUS AQUILAN. A. CUBIC.
B. M. EX TESTAMENTO POSUERUNT
CURANTE HIERONIMO VAGNINO URBINATI
RAPHAELI PROPINQUO
QUI DOTEM QUOQUE HUIUS SACELLI
SUA PECUNIA AUXIT.

(Maria Bibiena, Antonios Datter, hans Forlovede, som ved Døden blev reven bort fra det glade Bryllup, og som, før Brudefaklerne bleve tændte, som Jomfru hævede sig til Himmelen, osv.)

„Men Sammenhængen hermed?" spurgte jeg forundret, da jeg havde stavet mig igjennem Indskriften.

„Ja, den skal jeg fortælle Dem, min unge Herre, naar De vil behage at sætte Dem ned paa denne Bænk og høre min Historie. Det er længe siden, jeg blev opmærksom paa Gravskriften, da jeg selv pleier at bruge mine Øine og ikke dingler i Hælene paa en Leietjener, naar det peripatetiske Lune kommer over mig. I Formiddag gik jeg op paa Dominikanerbiblioteket tæt herved, som De kjender, og rodede, tiltrods for min gode Ven, Præfektens Protest, i nogle gamle Hylder, saalænge til jeg fandt, hvad jeg søgte. Jeg har Papirerne paa mig, saa jeg kan belægge min sandfærdige Beretning med Aktstykker. Behag da først at høre, hvad Rafael under 1ste Juli 1514 skriver til sin Onkel derhjemme i Urbino, Simone Ciarla:

„„Jeg har netop modtaget Eders meget kjærkomne Brev, i hvilket I underretter mig om, at I ikke er vred paa mig, hvori I sandelig ogsaa vilde gjøre Uret, naar I betænker, hvor besværligt det er at skrive, naar man ikke har noget Magtpaaliggende at skrive om. Da dette imidlertid nu er Tilfældet, svarer jeg Eder, for fuldstændig at sige Eder Alt, hvad der staar i min Magt, for at underrette Eder om Sagernes Stilling.

„„Hvad nu det angaar, at jeg skulde gifte mig, saa vil jeg svare Eder, at jeg er vel tilfreds og daglig takker min Gud, for at jeg hverken har taget hende, som I først vilde give mig, eller nogen Anden til Hustru, og deri handler jeg klogere, end I gjorde, dengang I vilde give mig hende. Jeg er overbevist om, at I ogsaa nu indser, at jeg i saa Fald ikke var kommen saa langt, som jeg er; jeg eier nu 3000 Guldscudi og tjener 50 Guldscudi, idet Hans Hellighed for Ledelsen af Bygningsarbeiderne ved Peterskirken har bestemt mig en aarlig Løn af 300 Gulddukater, som jeg beholder paa Livstid; jeg er ogsaa overbevist om, at jeg vil tjene endnu mer, og da jeg faar for Alt, hvad jeg arbeider, fuldt ud den Betaling, jeg forlanger, og jeg har begyndt at male en ny Sal for Hans Hellighed, hvilket vil beløbe sig til 1200 Gulddukater, saa gjør jeg Eder, min kjære Morbroder, og min Slægt og mit Hjem Ære. Alligevel bærer jeg Eder altid i mit Hjerte, og naar jeg hører tale om Eder, er det mig, som om min Faders Navn blev nævnt, og I maa ikke beklage Eder over, at jeg ikke skriver Eder til; snarere kunde jeg skjænde paa Eder; I har jo den hele Dag Pennen i Haanden, og alligevel er der et halvt Aar mellem Eders Breve. Men trods alt det faar I mig dog ikke til at blive vred paa Eder, saaledes som I saa uretfærdigen er paa mig.

„„Dog, jeg kommer ganske bort fra Gjenstanden, nemlig om Giftermaal, og for at komme tilbage til det, svarer jeg Eder, at Kardinalen til S. Maria in Portico vil give mig en af sine Slægtninge, og at jeg har lovet, hvis Farbroder Pastoren og I give Eders Samtykke, at gjøre, hvad hans Høiærværdighed vil; men mit Ord kan jeg ikke tage tilbage; vi staa nu paa en fortroligere Fod med hinanden, end nogensinde før, og snart vil jeg kunne give Eder Underretning om hele Sagen. Slaa Eder derfor tiltaals, indtil Sagen faar et Udfald; bliver der saa ikke noget af den, skal jeg føie mig efter Eders Ønske.

„„Naar forresten Francesco Buffa har Partier til sin Raadighed, saa skal I faa vide, at jeg heller ikke lider Mangel paa slige; thi jeg er her i Rom kommen paa Spor efter et, efter hvad jeg hører, særdeles vel anseet Pigebarn af god Familie, der vilde bringe mig 3000 Guldscudi i Medgift — osv. osv.""

„Den i Brevet omtalte unge Dame, med hvis Haand en Kardinal vilde lyksaliggjøre den etogtredive-aarige Rafael, hed Maria og var en Datter af Antonio Divizio da Bibiena, en Brodersøn af Kardinalen af samme Navn, hvis mesterlige Portrait, malet af Rafael, kan sees i Palazzo Pitti i Florents. De blev trolovede, og Forbindelsen vilde sandsynligvis have ført til et Ægteskab, hvis ikke Marias tiltagende Sygelighed snart havde lagt hende i Graven. Det indre Forhold mellem de Tvende har ingen Historieskriver bragt os Underretning om; det er vel uvist, om der kan have fundet nogen hjerteligere Sympathi Sted mellem den svagelige, hensygnende Maria og den livsglade Rafael, Verdensbarnet og de Stores Yndling; men at han i ethvert Fald, efter at Forbindelsen var kommen istand, viste mere Hensynsfuldhed og Takt ligeoverfor sin unge Trolovede, end man skulde ventet i et Forhold, der, efter Rafaels egne Ytringer i Brevet, fra hans Side synes sluttet temmelig udelukkende af konventionelle Hensyn, det se vi af det Venskab, der vedblev at bestaa mellem Rafael og Kardinalen ogsaa efter Marias Død, og om hvilket Pietro Bembos Ytringer om Rafael i hans Breve til Bibiena bære Vidnesbyrd*).

„Hvad Rafaels øvrige Forelskelser angaar, da har Sladderkrøniken grebet dem med al den Interesse, som den i saa rigeligt Maal altid lægger for Dagen, naar det gjælder at drage et stort Navn ned i det Smuds, hvori den selv vælter sig. Historien om den smukke Bagerdatter, la Fornarina, synes temmelig snart efter Rafaels Død at have uddannet sig til en ganske anseelig Mythe, og senere har Folkefantasien igjennem Tidernes Løb med sær Forkjærlighed beskjæftiget sig med at berette det Uvisse som Sikkert, udmale de enkelte Træk med poetisk Nøiagtighed og sætte til der, hvor det kunde synes at mangle en Detail.

„Hvis De i nogen Tid har nydt den Lykke at færdes mellem Kunstnerne her i Rom, vil De uden Tvivl have mærket, at der mellem dem holder sig en hel Sagnkreds om dette Forhold, en hel Cyklus af Myther, som de med pudsig Naivitet ikke taale nogen Tvivl om, og som for en stor Del er af en saadan Art, at jeg ikke vil gjentage dem her ved de tvende Trolovedes Grave. Det Eneste, der har et Slags historisk Værd, er Vasaris Beretning; men det maa erindres, at der ligger et halvt Aarhundrede mellem den og Rafaels Død, og i den Tid henfaldt en Begivenhed endnu lettere under Sagndigtningens udsmykkende Virksomhed, end Tilfældet er nutildags, da enhver Ubetydelighed finder sin samtidige og aktmæssige Fremstilling.

„Strax efter at Rafael i 1508 var kommen til Rom, blev det ham overdraget at male en af Salene i Vatikanet, og hans første Billede her blev den saakaldte Disputa. Paa Blade, der indeholder nogle Studier til dette Billede, har man fundet tre Sonetter, skrevne med Rafaels Haand. De røbe, at han har havt lettere for at bruge Penselen end Pennen; thi Originalerne, der findes i British Museum og i Oxford, ere mangfoldige Gange rettede og overstrøgne. De ere alle tre**) af stærk erotisk Farve; Sproget i dem er noget tungt og Billederne ikke ganske korrekte; det synes forresten, som om de ikke have modtaget sin endelige Form, og den Interesse, hvormed man læser dem, er saaledes mere historisk end ren æsthetisk. De tvende af dem lyde saaledes:

„Du har mig blændet, Amor, med de Lys
Af tvende Blikke, i hvis Glands jeg hildes,
Mens hviden Sne og Roser sammen gløde,
Og hendes milde Røst og Blik mig daarer;

Nu slaar min Flamme ud, saa ingen Flod,
Ei Havets Bølger kunde Ilden slukke.
Saa mild og vellystfuld er denne Lue,
At i al Evighed jeg ønsker brænde.

Hvor let at bære var den Lænke, da
Omkring min Hals hun slynged sine Arme;
Jeg brød den kun med Døden i mit Hjerte.

---

*) Fornemmelig i Brevet af 15de April 1517. Lettere di M. Pietro Bembo. Ven. 1560.

**) Offentliggjorte af Fernow i Wielands Mercur for 1804.

Dog, Læben tier om en Salighed,
Saa stor, at knap mit Liv den kunde bære;
Til dig sig tause vende mine Tanker."

„Det skjønne Minde om vort Møde nys
Har Afskedsstundens Sorg mig næsten røvet.
Om tumles jeg som Skipperen, der ene
Paa Havet ingen Stjerne mere øiner.

Bryd Taushedś Baand, min Tunge, og fortæl
Om Snaren, som blev lagt af Elskovsguden,
Og hvori lumskelig han har mig fanget; —
Og dog jeg takker ham og priser hende.

Det var den sjette Time — Solen alt
Var gaaet ned; da steg en ny i Stedet,
Hvis milde Løfter snart blev herlig Sandhed.

Men jeg er overvunden af den Glød,
Som brænder mig; jo mer jeg vilde sige,
Desmere mærker jeg min Tunge bindes."

„Det er muligt, at allerede disse Vers vare rettede til den samme Kvinde, som først Døden skilte Rafael fra; men det kan ikke paastaaes med Sikkerhed. Det Eneste, man ved, er, at hun hed Margarita; saa nævnes hun nemlig i en haandskreven Note fra det 16de Aarhundrede til Udgaven af 1568 af Vasari*); Navnet la Fornarina, Bagerdatteren, under hvilket hun er almindelig kjendt, opkom først i forrige Aarhundrede.

„I en af de snevre Gader i Trastevere, den Del af Rom, der ligger paa den vestlige Side af Tiberen, viser man et gammelt Hus, Via Santa Dorotea No. 20; her skal Rafael første Gang have seet hende i en liden Have, der stødte op til Huset, og være bleven indtagen af hendes Skjønhed. Fra nu af stod han i et intimt Forhold til hende, benyttede hende ofte som Model til sine Billeder, og malede hendes Portrait, som man nu viser i Palazzo Barberini i Rom. Det forestiller en smuk, fyldig Romerinde; paa Armen bærer hun en Ring med Rafaels Navn paa. Dette er de, vel at mærke temmelig apokryphiske Efterretninger, man har om hende; de øvrige Historier, som især Vasari smykker sin Biografi af Rafael med, lade sig dels ligefrem modbevise, dels bære de selv det stærkeste Præg af indre Usandsynlighed. Saaledes —"
(her diskede min Ven op med en lang, subtil Bevisførelse, som jeg vil spare Læseren for.)

„Herregud", udbrød jeg ganske forbløffet, „hvorlidt det dog er her i denne sublunariske Verden, som man kan vide med nogen synderlig Grad af Sikkerhed. Og jeg, som havde taget alle de Historier, som De nu har brugt saamegen Skarpsindighed for at reducere in absurdum, for gode Varer! Men sig mig — min forrige Troskyldighed har veget Pladsen for en haardnakket Tvivlesyge — er De nu ogsaa ganske vis paa, at her bag disse Stene Rafael og hans trolovede Brud virkelig ligge begravede?"

„Ja, sad jeg ikke netop og ventede paa det Spørgsmaal", smaalo min Ledsager. „Jo, det er jeg rigtignok temmelig vis paa, og De skal ogsaa faa Troen i Hænderne. Jeg har hørt Historien af gamle Thorvaldsen, og forresten, tror De mig ikke paa mit „levende Ord", saa kan De gaa op paa Bibliotheket og finde frem den Piece af Visconti, jeg nys citerede; der vil De finde det belagt med Notarialdokumenter.

„Den Tvivl, De ytrede, opstod for tredive Aar siden ogsaa hos forskjellige andre Godtfolk. Man fremviste saaledes i Akademiet S. Luca et Cranium, der blev udgivet for Rafaels, og som fremkaldte mange lærde og skarpsindige Fortolkninger af kloge Phrenologer; var det ægte, saa var der jo Sandsynlighed for, at Graven var bleven aabnet, og maaske var der da bag denne Sten kun et tomt Rum, hvilket vilde have unddraget Sakristanen her i Kirken mangen god Drikkeskilling af følsomme Reisende, der kom hid for at forrette sin Andagt ved „den Guddommeliges" Grav. I den Tro, at Hvælvingen her bag virkelig skjulte Rafaels Ben, havde i gamle Dage flere Kunstnere ønsket at hvile her i Nærheden, saaledes allerede Baldas. Peruzzi, Giovanni da Udine, Perino del Vaga, Taddeo Zuccaro. Den 7de Juni 1833 blev den forlangte Tilladelse given af høie Vedkommende, og den 9de Sept. paabegyndtes Undersøgelsen. Man gravede i flere Dage uden noget Resultat. Den 14de Septbr. fandt man Graven, og med megen Høitidelighed blev Kisten i Overvær af Roms første Videnskabsmænd og Kunstnere taget frem. Camuccini, en dengang ikke uberømt Historiemaler, havde erholdt Eneret til at tage Afbildninger af Graven og Ceremonierne, og da Horace Vernet, der som Direktør for det franske Akademi var tilstede, vilde tage en Skitse af Høitideligheden, blev det ham sagt, at dette var forbudt. Ærgerlig spørger han, om det maaske ikke heller var tilladt at udføre en

Rafaels Grav. Efter et Lithografi af H. Vernet.

Tegning efter Hukommelsen, og da dette var noget, som vanskelig kunde forbydes ham, udkastede han om Eftermiddagen, da han var kommen hjem, en Tegning, der blev lithograferet. Da imidlertid Camuccini modsatte sig Salget af disse Aftryk, existere de kun i ganske faa Exemplarer.

„En Maanedstid var Rafaels Lig udstillet her i Kirken, hvorpaa det den 18de Oktober med stor Høitidelighed bragtes tilbage til sin Plads igjen.

„Se, nu kan De bande paa, at han ligger der, om det kniber; værs'god, fald paa Knæ, om De saa lyster, og fæld Rørelsens Taarer over „den Guddommelige." Men det siger jeg Dem", fortsatte han hidsig, „jeg vil være fri for det Abekatteri. Jeg har nu skaffet Dem Besked om de historiske Fakta; den Sauce, De sætter paa, er vel af en ganske anderledes sødlig Smag end min."

„Mangen Gang", fortsatte han ligesom halvt for sig selv, „naar jeg i Nattens Stilhed har siddet taus og ensom, og i Eftertanke og Studium stræbt at fordybe mig i Erindringen om hans Liv og hans Værk, har tænkt og gransket og forsøgt at finde Nøglen til dette glimrende Billedslot, som viste sig for mig i Dagens klare Belysning, har det forekommet mig, som om hans Skikkelse gled forbi, straalende og herlig, som vi kjende den af Portraiterne, og dog tillige med dette halvt trætte, halvt vemodige Udtryk, som de sidste Aar lagde som et Slør over hans friske Ungdomsaasyn. Og det var, som om han smilede medlidende til mig og sagde: „Du Taabe, bryd ikke Din Hjerne dermed; jeg hører hjemme i Dagen, i Livet, i det brogede, solbelyste Liv; Nattens Timer kjender jeg ikke, og mindst Dine tunge, lange, nordiske Nætter, hvor Sorgen og Smerten hører hjemme, hvor den Syge kaster sig søvnløs paa sit Leie og Angeren og Erindringen fremkalder de truende, blodløse Aander fra det Glemtes Rige; bring mig ikke med til dem; thi der har jeg ikke hjemme. Vil Du finde mig, vil Du gribe den Aand, som svævede over mig, saa gak ud i Dagen, træd hen til de Glades og Sundes Skare, hvor der er Jubel og Glæde over Tilværelsen, til dem, der Intet have at angre, Intet at græmme sig over; søg mig ikke i Orkus; thi jeg siger som den gamle Helt, jeg vilde før være Dagløнner paa Jorden end Konge i Skyggenes Rige, hvor de tause sidde og vogte paa Erindringens dyrekjøbte og smertefulde Skat. Søg mig ikke i Skyggen; thi der laa aldrig nogen Skygge over mig; nei, søg mig paa Jorden, søg mig paa Olympen i de evigt glade, evigt unge Guders Skare." Og det syntes mig, somom Livet og Glæden straalede ud af hans Blik, men naar jeg saa nærmere til, laa der en dyb Træthed, en tung Vemod i det, og den sad jeg og stirrede paa, og naar jeg spurgte ham, om han stedse havde været den Lykkelige, den Glade, som Menneskene priste ham for, om han aldrig havde følt Tilværelsens Smerte og Nød kaste Skygge over hans Tanke, om aldrig Erindringen om de Hedenfarne havde fyldt hans Øie med hede Taarer, ikke Vemodens vellystige, men Savnets smertefulde, — da svandt han bort, og jeg sad der igjen alene, sad der tilbage med mit Spørgsmaal og min Tvivl, og Natten løste mig ikke Gaaden; den hjalp mig ikke at støde Spørgsmaalet bort, Tausheden raabte det høiere og høiere for mig."

„Behold da", vedblev han, idet han atter vendte sig mod mig, „den Guddommelige for Dem og Deres glade Sjæle. Jeg skal være med i Laget, naar Solen staar skinnende og klar over os; men naar det bliver Kvæld og Ensomhed, da gaar jeg hen til de Alvorliges Skare, til hine Mænd, der vidste, hvad det var at leve og at lide."

Det var allerede bleven dunkelt. Da han havde sluttet, slog han Kappen om sig og skred hastigt ud af Kirken. Idetsamme raslede noget nede ved Alteret. Jeg bøiede mig ned for at se. Det var en liden Snog, der under vor Samtale havde listet sig frem paa Gulvet, og som nu, opskræmt af de hastige Trin, skyndsomt smuttede ind gjennem en Sprække ved Foden af Alteret.

*) Visconti, Istoria del trovamento delle spoglie mortali di Rafaello etc. Roma 1833, pag. 85.

Fra alle Lande.

Dagbladene ville allerede have meldt om Keisermødet i Nizza; vi, som komme bagefter, have altsaa blot at berette, hvad der fortælles fra Mund til Mund i det Land, hvor Mødet fandt Sted. Det var for det første ikke let at faa istand. Hvilken af de to Monarker har først ytret Ønske om at se den Anden? Vides ikke. Adspurgt vilde de Franskes Keiser upaatvivlelig svare, at han blot har imødekommet Czarens Ønske, og Czaren, at han har imødekommet Keiserens. De saaes tre Gange i Nizza. Franske officielle Blade fortælle om lange Samtaler under fire Øine, men de høie Personers nærmeste Omgivelse i Nizza give anden Rapport. Neppe var Napo-

leon stegen af i Præfekt-Hotellet, før Czaren indfandt sig, sige de franske Blade. Dette forholder sig ikke saa. Strax efter Ankomsten om Aftenen gik Keiseren incognito ud at spadsere med General Fleury, og blev ikke kjendt i Gaderne; først næste Morgen kom Czaren. Denne Visit varede 27 Minutter og anvendtes til de sædvanlige handshakings og Komplimenter samt til Præsentationer af de to Monarkers Følge. Napoleon gjengjældte Visitten i Villa Peillon, hvor Czaren boede. Dette Besøg varede 20 Minutter. Samtalen var taalelig livlig, men de Russers Keiserinde var tilstede, og der kunde følgelig ikke være Tale om Politik; thi den høie Dame har ikke den samme Tilbøielighed for Statsaffærer som hendes gratiøse Majestæt Keiserinde Eugenie. Der taltes længst om at sætte Tag paa et vist christent Tempel i Jerusalem. Monarkerne saaes tredie Gang ved en stor Dinér, som den russiske Keiser gav. Napoleon sad mellem Keiseren og Keiserinden og konverserede pligtskyldigst den høie Dame, der ikke er aandrig, og da Keiser Napoleon den Tredie altid har været Menneskene mere interessant ved sin Stumhed end ved sin Tale, var Følgen, at de To ikke lod til at more sig. Maaltidet var stivt og uden egentligt Præg som et andet officielt Maaltid. Efter Bordet tog man i Theatret, hvor Napoleon syntes at interessere sig mest for en uhyre Blomsterkurv, som han strax gjættede var kommen fra Alphonse Karrs Haand. For de Læsere, der ikke kjende Alphonse Karr, bemærkes her flygtigt, at det er en yderst populær fransk Skribent, som bor i Nizza og gjælder for den første Blomsterdyrker i Europa. Midt under Forestillingen befalede Napoleon sin Kammerherre at bringe Alphonse Karr sin Hilsen med Bøn om øieblikkelig at affende en Bouket til Keiserinde Eugenie i St. Cloud. Alphonse Karr sender sine Bouketter Verden rundt i dertil særegent indrettede Wagons, som han plukker dem i sin Vidunder-Hauge. I Logen konverseredes lidet. De Russers Hersker syntes noget forlegen over denne offentlig viste Mangel paa Hjertelighed; Napoleon havde sin kolde, uudgrundelige Mine. Hvad der i Nizza interesserede det store, gabende Publikum mest, var Czarens uhyre Newfoundlænder „Mylord", hvis Tjener har Majors Rang. Hvad de to Keisere talte mest om, var om „Mylord".

Gang fra Skolen. Billede af Edvard Meyerheim.

En Monark, der reiser uden Hund og uden Major, er Leopold af Belgien. Han kom nylig incognito til Marseille, standsede udenfor et Hotel og spurgte, om der var Logis at faa; men fik det Svar, at den hele Bal-Etage var bortleiet til den belgiske Konsul. Istedetfor at anmode sin Konsul om at spadsere ud, giver den gamle Konge roligt Ordre til at kjøre til et andet Hotel. Dagen efter gik han ligeledes incognito i en Café, hvor han tog Plads bag et Par ivrige Skakspillere. Den Ene taber; Tilskueren bag ham gjør en utaalmodig Bevægelse. „Finder De, at mit Træk var slet beregnet, min Herre?" spørger Spilleren den ivrige Amatør. — „Ja", var Svaret. Man begynder igjen. Samme Uheld og samme utaalmodige Bevægelse af Tilskueren. „De finder altsaa fremdeles, at jeg spiller slet?" — „Ja", var Svaret. — „Saa har De selv ikke mere Forstand paa Spil end en Østers." — De Spillende reise sig, Kongen betaler sin Fortæring og gaar.

En Mand, der drikker sin Kaffe, siger høit: „Det var Kongen af Belgien.“ De to Spillere se paa hinanden. „Jeg tror ikke, jeg var ganske hoflig?“ siger den Ene lidt lang i Ansigtet. Den Anden modsagde ham ikke. Dagen efter stod Historien at læse i Marseilles Hovedavis.

Sidste 13de November var Paris's Notabiliteter inviterede til at overvære Indvielsen af Paris's ny Docks og Lanceringen af flydende Magasiner. Fem saadanne Magasiner kunne indeholde 2½ Million Potter Olie, Spiritus og andet ildsfarligt Fluidum. Dette ny Magasinerings-System er opfundet med stadigt Hensyn paa, at Havet med Tiden skal ledes til Paris. I et Basin, dybt nok til at modtage de største Skibe, kastedes de ny kolossale Jernmasser i Overværelse af 25,000 Tilskuere. Franske Blade berette ingen nærmere Detailler om dette interessante Phænomen, med hvilket Prinds Napoleon siges at beskjæftige sig ivrigt.

I et Trykkeri i Rue de Rivoli har man i Overværelse af flere Lærde forsøgt et nyt Trykkesystem, som vækker stor Opsigt i Paris. Der trykkes uden encre, heder det. Encre maa vel her sige Sværte. Chemi og Elektrisitet spille naturligvis Hovedrollen i den ny Opfindelse. Trykningen sker paa et chemisk præpareret Papir, og Bogstaverne blive sorte ved et Tryk paa Typerne. Trykningen foregaar med vidunderlig Hurtighed. I et Minut tryktes for de Lærdes Øine 125 Visitkort.

Alexander Dumas père skal holde Forelæsninger i Paris over Eugéne Delacroix. En Indsender foreslaar Alexander Dumas père at holde Forelæsninger over Alexander Dumas père. Hvem ved, om Handsken ikke optages? Alt er muligt for Alexander Dumas, selv at holde Forelæsninger over sig selv. Hans Lune og gode Humør hjælper ham over alle Vanskeligheder. For nogle Aftener siden tabte han dog dette berømte gode Humør. En Mand bliver ham forestillet i et Theater:

„De er Mulat, Hr. Dumas?“

„Ja, min Herre.“

„Isaafald maa Deres Fader jo have været Neger?“

„Ja, min Herre“, svarede Alexander Dumas, som begyndte at tabe Taalmodigheden.

„Men saa maa jo Deres Bedstefader have været —“

„Abekat, min Herre“, faldt Dumas ham i Talen; „min Familie begynder, hvor Deres ender.“

Mirés gjør sin Gjenindtrædelse paa den finantsielle Væddeløbsbane ved at bede Pariserne om en Bagatel af 100 Millioner. Han faar dem.

Italien gjennemgaar en Prøvelsens Tid. En Konvention med en Regjering, der siger: „Det er ikke Jer, Italienere, — det er ikke Jer, Romere, der have at afgjøre Italiens Skjæbne; det er mig, Napoleon den Tredie“; dertil forstyrrede Finantser, Paalæg i Skatter og Ofre af enhver Art, og saa tilsidst Elementernes Løsladelse. En Del af Toskana staar under Vand; i den lavt liggende Del af Florents have Indvaanerne maattet forlade sine Huse; dog ser Staden ikke saa jammerfuld ud som Landdistrikterne. Paa lange Strækninger ere Oliventræerne rykkede op med Roden; Jernbanerne kunne ikke befares; Telegrapherne ere i Ustand. Og nye Hjobsposter indtræffe daglig i Turin. Den store Skare Reisende, der paa denne Aarstid gaar til Italien, er i Fortvivlelse. Ankommet til Bologna staar man fast og maa tage Vetturin for at komme videre. Hvad den elendigste Vetturino forlanger under saadanne Omstændigheder, kan Enhver vide. Det er tragi-komisk at tænke sig, en nydende, overmodig Menneskekaste reduceret til at blive i det kjedsommelige, kolde Bologna, eller at gaa videre med Udsigt til at komme frem paa en elendig Maade, „dersom det ikke paany regner og dersom det ikke paany sner.“ Og da det nu fast daglig behager at regne og sne paa Appeninerne, saa begynder den tragiske Komedie. En Lord leier en Vetturin til Florents for 400, ja 600 Francs, et Stykke Vei, der før Jernbanens Tider kostede 70 Francs for fire Personer. Mylord begiver sig i Vei med Mylady, Tjenere og fire Heste for Vognen. Han kommer til en Bæk, hvis Bro Orkanen har bortrevet om Natten. Vognen kan komme over tom, Menneskene maa lade sig bære over Vandet af pjaltede Væsener, som dertil staa beredte, vilde, barbenede, brunsorte Karle, der ere komne ned fra Bjergene for at tjene nogle Sølvmynter. Det høie Par vil ikke ud af Vognen; kan den tunge Ekvipage komme over, vil det tynde Par Intet kunne gjøre til Vægten. Midt i Bækken staar Vognen fast. De fire Heste puste, stønne, pidskes, slide i Tømmerne. Man kommer ikke af Pletten. Regnen falder i Strømme. Mylords matte Øine stirre paa Scenen fra Vognvinduet. „Oxer, Oxer, bovi!“ skriger den sorte Skare. Oxer maa hentes for at faa Vognen løs. Naar komme vel Oxerne? Medens Vognen stod fast i Bækken eller Sumpen, kom Anmelderen med sit Reiseselskab, efter at have tilbragt Natten i et Hus, som, inden Jernbanen kom istand, havde været et beskedent Herberge paa Appeninernes Top, men som siden er sjunket ned i dyb Armod, og som en Aften pludselig modtog halvhundrede forkomne, hungrige Reisende. Man havde ikke Brød, man havde ikke Lys, man havde ikke Penge. Og her overnattede Rigdommens forvante Børn; thi ingen Vetturino turde i det dybe Mulm drage videre. Altsaa, Mylord sidder fast i Sumpen. Vilde Ansigter standse den Vogn, hvori Anmelderen netop opkaster det Spørgsmaal, om Norges vildeste Veie frembyder større Vanskeligheder. „Vognen kan komme tom over, Menneskene maa lade sig bære“, skriges igjen. Ud med dig og paa Guldstol over det brusende Vand, i hvis Midte Vognen holder, saa Karlene, der bære de sitrende Skikkelser, maa træde paa selve de Stene, der nylig bar en Bro, eller rettere, der ere Broens Levninger. Ville de ikke styrte og begrave dem, som bære, og dem, som blive baarne? Luk Øinene og bed en Bøn. Kvinderne ere over; Oxerne komme efter med Mylords Vogn. Regnen pidsker Mennesker og Dyr. En barmhjertig Samaritan paa Mylords Buk rækker en Paraply ned til to sitrende Damer. „Fremad!“ skriger Mylord. Kureren paa Bukken siger et Ord ind i Vognen, vel en Bøn om et Øieblikś Standsning, indtil den beskyttende Vogn optager de To under Paraplyen. Mylord bliver ildrød af Arrighed og pidsker paa Vognvinduet. „Paraplyen, Paraplyen!“ Ikke et Minuts Ophold for at frelse nogen Sjæl! Adjø, beskyttende Paraply! Men deroppe er ingen vred Mylord, og Regnen ophører. Et Rædselsskrig lyder; en svær Mand i Anmelderens Følge sidder paa Ryggen af en liden Karl. Karlen vakler under den svære Mands Vægt. Hvo udstødte Skriget? De vilde Karle? De se ikke omme ud. Den svære Mand? Han ser ikke bange ud. Anmelderen maaske, chi lo sa? Den mindste Ulykke, der syntes at forestaa, var, at den svære Mand faar et koldt Bad og bæres dryppende ind i Vognen til sit Reiseselskab, som naturligvis ikke kan efterlade ham ene ved Sumpen. O, Mirakel! den blussende Smaa sætter den Digre uskadt fra sig paa Klippen!

Der er nu, Læser, en af de Scener, som daglig foregaa fra Bologna til Florents og fra Florents til Rom, hvor Jernbanerne ogsaa ere ødelagte. Denne Jammer har nu varet tre Uger. De fleste Reisende have nok af Vetturin-Reise, naar de ere i Florents. Derfra kunne de ad Omveie naa Livorno paa Jernbane, og saa gaa de med Dampskib til Civita Vecchia eller Neapel. Der er vel ikke Mange, der gaa over St. Gothard, den høieste Alpeovergang, uden lidt indre Gru. Veien gaar i mange Bugtninger; det er, som om man valtser med Afgrundene; det er Knips i Fingrene til Vorherre, men man sidder i den bekvemme Deligence og Veien ere Mesterværker; ligger Sneen, saa staar Slæderne beredte; Alt er ordnet, Alt er indenfor Regelen. En Aftenfart paa Appeninerne, hvor al Regel er ophørt, har en ganske anden Gru. Stormen slider i den usle Vogn, der brager og stønner og hvert Minut synes at maatte styrte overende; Vetturino er ikke bange for Stormen, men for vulcani. Jetvæk mumler han: „vulcani, vulcani.“ Om vulcani har Anmelderen Intet at melde; han har blot havt Rædslen for dem; men hvilke Beretninger vilde komme for Lyset, om hver af de hundrede Vetturin-Reisende talte, som nu i tre Uger have ligget i Kamp med Elementerne?

Victor Emmanuel har af sin Privatkasse givet 6000 Fr. til de Oversvømmede i sit Rige. Stakkels Vittorio Emanuele! Han har vanskelige Tider. Hans Fiender haanle over Enhedsstaten Italien. Man kan indforlive Gebeter, men skabe Kredit, Hære og Flaader, bringe Ligevægt i Budgettet, det er Ting, der ikke lade sig udføre i en Haandevending. Victor Emanuel er ikke mere Italienernes populære Helt. Han stod i 1862 netop som Louis Philip stod i 1831; ligesom denne Konge havde han ladet sig give et stort Rige af den revolutionære Bevægelse; ligesom denne Konge havde han sin Lafayette: Helten paa Caprera; — men, ligesom Louis Philip skilte sig fra Lafayette, skilte Victor Emanuel sig fra Garibaldi den ulykkelige Dag ved Aspromonte, og dermed var den konservative Politik adopteret, som Italiens Konge ikke let igjen vil kunne opgive. Dermed endte ogsaa hans Popularitet Af Præsterne er han hadet.

Der er i Italien panisk Skræk mellem Præsterne. Man frygter et nyt 93, og de Hoveder, der da vilde falde, vilde være Præstehoveder. Paven er fremdeles rolig og uden at bevæge fra Pletten. Hele hans Politik er indbefattet i de Ord: „Naar de Franske forlade Rom, vil Forsynet sørge.“ Imidlertid har han tilstaaet 50 Dages Aflad for hver den, der tiltaler en Anden med de Ord: „Jesus og Maria!“ og den, der svarer: „Nu og altid!“ I Rom er Alt stille; der er kommen Advarsel fra Turin mod høirøstet Politiseren i Caféerne. I selve den hellige Stad har man været forskaanet for Oversvømmelse.

Paris har faaet Is og Kulde istedetfor alt det Vand, som Mathieu de la Drome havde spaaet; derimod har Spanien faaet mere Vand, end lovet var. I Valencia ligger Dyndet halvanden Alen høit i Gaderne. Tabet ved Jucars Bredder anslaaes til to Millioner Francs. I Nærheden af Calcutta ere 200 Skibe knuste eller satte ude af Stand til at holde Søen. De Druknedes Antal angives til 12,000. I London er man skrækslagen af denne Efterretning, uden derfor at glemme Müllers Domfældelse, som i høieste Grad har ophidset Gemytterne.

Literatur.

En Jægers Erindringer af Bernhard Herre. Andet Oplag. Chr.a 1864. 80 S. 8vo. Pris 30 ß. P. T. Malling. Det er ikke hyppigt hos os, at et æsthetisk Arbeide først udkommer i nyt Oplag en rum Tid, efterat Nyhedens egentlige Tiltrækning er borte. Dette er imidlertid Tilfældet med disse „Erindringer“, som nu i 15 Aar har været i Publikums Hænder. Allerede ved den første Udgivelse vare de et „posthumt“ Værk. Thi Forfatteren, der som Jæger med Liv og Sjæl tumlede sig i Guds fri Natur, var paa en af sine Jagtture omkommen ved et Vaadeskud. Og skjønt han i levende Live havde beskjæftiget sig med alt Andet end Forfatterskab, fandtes der dog blandt hans Papirer endel Udkast og Optegnelser fra hans Jagtliv, der indeholdt saameget Friskt og Godt, navnlig fra Naturskildringernes Side, at et Par af hans Venner fandt sig opfordrede til at udgive dem i Trykken, og det saamegetmere som et vældædigt Øiemed dermed kunde forenes. Disse Skildringer gjorde almindelig Lykke, ikke blot ved sit Indhold og den Friskhed, som gik igjennem dem, men ogsaa, og for en væsentlig Del, ved en for en tidligere ukjendt Forfatter sjelden Formskjønhed og et smukt, i god Forstand folkeligt Sprog. Hvad man imidlertid ikke vidste — og hvad vel de Færreste endnu vide — var, at disse Fortrin ikke saameget skyldtes den Forfatter, under hvis Navn Bogen udkom, som de anonyme Udgivere, idet nemlig disse med Frihed havde behandlet hans famlende Udkast og givet dem Formens og Stilens Korrekthed, som han ikke selv vilde have magtet. Dertil kom Deltagelsen over Forfatterens ulykkelige Død og de Forhaabninger, mange her som ellers tænkte sig opfyldte ved et længere Liv. Imidlertid kan man ikke nægte, at det Bifald, „En Jægers Erindringer“ vandt, i det Hele var vel begrundet i deres egen Gehalt, og at Bogen (trods nogen konvulsivisk, psychisk Overspændthed i Novellen „Carl“) hørte og hører til de bedste i sit Slags inden vor Literatur. At Forlæggeren ved et nyt og særdeles smukt udstyret Oplag har sørget for, at den fremdeles bliver tilgjængelig i Boghandelen, kan derfor ikke Andet end glæde vor æsthetiske Literaturs Venner.

Norge.

Christiania den 10de December.

En Notits i dette Blads sidste Nr. angaaende tvende Arkitekters Vægring for at imødekomme en Konkurrents Anmodning har fremkaldt den Oplysning, at de tvende Herrer senere henvendte sig til Raadmand Ebbell med Tilkjendegivelse af, at de Intet havde imod den ansøgte Forlængelse af den engang bestemte Termin. Denne Oplysning, der imidlertid ikke rokkede Faktum: at vedkommende Herrer havde nægtet sin Medbeiler den Imødekommen, han havde ønsket, om de end havde vist ham en anden, han ikke havde anmodet dem om, — var imidlertid ledsaget af en Del Bemærkninger, der foranledigede et Tilsvar fra vor Side. Forbitret over denne Dumdristighed fremkom den næste Dag Indsenderen N. med en Udgydelse, der leverede en ganske træffende Illustration til hans Opfatning af Stridspunktet, Begrebet god Tone og aaben Færd. Efter at have meddelt en Del sagkyndige Bemærkninger angaaende en Redaktørs Pligter, nedlader han sig nemlig til en ganske simpel og nogen Insinuation om en Mand, der havde noget udestaaende med en anden og derfor „satte ham i Bladet.“ Vi tilgive gjerne vor glubske Kontrapart denne Fornærmelse, fordi den er saa latterlig, og fordi Hr. N. øiensynlig har været i en Sindstilstand, som ikke har tilladt ham at veie sine Ord, der tilsidst ende med Forfærdelse i nogle meningsløse Tirader om at „slaa Folk paa en Pæl“ og om Grundene, hvorfor man ikke betaler sine Regninger, med Mere i den samme indholdsrige og populære Smag.

— Ifølge Underretning fra Kjøbenhavn er det første Oplag paa 1200 Exemplarer af Bjørnstj Bjørnsons Maria Stuart, fradraget de til Norge afsendte Exemplarer, i Løbet af et Par Dage udsolgt og andet Oplag taget i Arbeide, — et i den nordiske Literatur vistnok temmelig sjeldent, for ikke at sige enestaaende Exempel paa rask Afsætning af et literært Arbeide.

— Bakkehuset med en tilstødende Del af Meyerløkken er af det Offentlige for 25,000 Spd. indkjøbt til Tomt for et nyt Rigshospital. Tidligere har man underhandlet om Kjøbet af en Del af Løkken Inkognito til dette Brug; men heldigvis har man nu frafaldt den Plan, der vilde have givet Slottet et uhyggeligt Naboskab.

— Studentersangforeningen gav i Tirsdags for overfyldt Hus en Koncert i Samfundsbygningens store Sal til Indtægt for Studenternes umættelige Byggefond. Præstationerne modtoges med stærkt Bifald, og enkelte Numere maatte gives da capo.

— Det Femmandsraad, som i en Tid har forsøgt at regjere vort Theater, har enstemmig og paa det Bestemteste nægtet at ville vedblive i Bestyrelsen længer end til Nytaar, det vil sige ikke en Dag længer, end de i sin Tid forpligtede sig til at vedblive. Der bliver da Spørgsmaal, om man skal vende tilbage til de gamle tre Direktører, til en Diktator, til et nyt Femmandsraad, eller om man kan udspekulere noget Andet, som er bedre end noget af dette. Det er forresten vist ikke Mange, som har Mod til nu at overtage Theatret; thi foruden den sædvanlige daarlige Kasse, de sædvanlige Theaterstridigheder, Misnøie hos Publikum osv., vil den ny Bestyrelse faa i Arv Stridigheder mellem den ny Orchesteranfører og Orchesteret samt de Syngende ved Theatret, hvilke alt skulle have antaget større Dimensioner.

— I Arendal er afbrændt et Par endnu ikke fuldfærdige Bygninger, hvis Eiere netop vare af de Brandlidte ved sidste store Ildebrand, og som altsaa atter maa tage fat paa at bygge.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Nr. 51.] Udkommer hver Søndag. Christiania den 18. Decbr. 1864. Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Breve

fra en Maler i Christiania til en Maler i Düsseldorf.

Andet Brev.

Tillad mig at begynde med en æsthetisk Reflexion. Man siger i Almindelighed, at en Kunstner er en Digter, idet man underforstaar: i sit eget Fag; men jeg mener, han maa næsten ogsaa være det i Digterens. Han maa have en usædvanlig Forstaaelse af Digtningens Væsen, navnlig maa han være Psykolog; og ikke Genre- eller Historiemaleren alene maa være dette, men ogsaa Landskabsmaleren, Musikeren, Billedhuggeren maa Allesammen have Evne til at opfatte Mennesker, og om ikke netop til atter digterisk at forklare dem — hvad dog forresten de fleste Kunstnere virkelig har — saa Sangbund nok for den letteste Gjengivning. Naar Digtets Kunst er paafærde, maa det klukke og le i ham, før i nogen Anden, og Alvorets blege Lyn træffe hans Hjerte, før det endnu er ved en Andens Isse. Thi i al Kunst er det med Mennesket, at man beskjæftiger sig; hvad Musikeren hører i sine Toner, Maleren ser i sit Landskab, Billedhuggeren føler i sit Ler, er enten dette eller hint Menneskehjerte, eller dette eller hint aandelige Udtryk i en Karakter eller en Ytring, ja, i et Øiekast eller et Smil, og dette hæfter sig siden til Forestillingen som den inderligere og hemmelige Fortolkning af Kunstværket. Selv han, der sidder og maler paa en Ko, har det, han ved om Mennesket, til Fortolker, naar han skal opfatte Koens egentlige Væsen. Et godt Landskab er jo altid et Sjælebillede eller blot en Humørtilstand, jeg for min Part hører altid synge henover Linierne, og denne Sang (som oftest en Folkevise ligefra Egnen) er atter igjen et bestemt Sjælemaleri, ja et bestemt Menneske, som jeg kjender. Man gjør sig det ikke altid op, men jeg, som nu engang har den ulykkelige Blanding af Æsthetiker og Kunstner, af Poet og Maler, og som spaar mig, at jeg vel ikke skal drive det til noget Stort i nogen af Delene, jeg kan se det. Jeg kjender ogsaa neppe en Kunstner, som ikke — ofte uden selv at vide det — røber sin digteriske Forstaaelse af Menneskene enten deri, at han ligefrem digter en Smule, eller er Skuespiller og gjengiver tilrels fortrinligt, eller taler efter visse Folk med stor Virtuositet, eller slaar ind i den musikalske Fortolkning, forsaavidt han er Maler, eller i den malende, forsaavidt han er Musiker, — aabenbart fordi han ser mere i Mennesket, end hans Kunstart direkte kan modtage. Af Kunsthistorien er der en Uendelighed af Exempler, men da jeg, som sagt, ogsaa har dem af min egen Erfaring, er det unødvendigt at ty til den.

Men er det saa, da skal Du tilgive mig, at jeg endnu ikke kommer til Kunsten i denne By, hverken til dens udvortes Fysiognomi i Sten og Træ, eller dens indvortes i Toner, Maleri og — hvorfor ikke? — ogsaa i Anskuelse og Liv. Jeg skal nok naa det; men nu maa jeg dvæle ved det, som først har mødt mig, nemlig Menneskene selv i deres ydre Rørelse; jeg er endnu saa optaget, at naar det banker paa Døren, skjælver jeg forat overfaldes af endnu mere Nyt og Usædvanligt. Paa ethvert Sted, hvor jeg har opholdt mig i Udlandet, har jeg faaet en bestemt Omgang; det har givet sig af sig selv, jeg drog til og stødte fra, og det Samme gjorde Andre med mig. Men her er man ikke kommen dertil, at den enkelte Kreds er en Personlighed; man har aabenbart endnu ikke engang Trang til at være samlet med sit Eget, saasom meget Faa har faaet det færdigt, som de tør kalde sit Eget.

Her skal være gjort et mat Forsøg paa at danne et politisk Parti i dette Land for nogle Aar tilbage; men det maa have været store Sangvinikere; thi den første Betingelse derfor, den at være enig med sig selv, mangler endnu Størsteparten af mine Landsmænd. De, der i Følge Alder eller Opdragelse staar helt i den danske Kultur — og disse er nu meget Faa — frembyde ogsaa en hel Personlighed med udprægede Meninger; men de, der ere sammenførte af alle de norske Kulturbegyndelser, lade se snart denne, snart hin Prøve og midt imellem endnu den nøgne Naturside. Der mangler ikke paa energisk Bestemthed i Udtalelsen, ja storslagen Foragt for den modsatte Mening; men nogle Dage efter har han den dog selv, og gjør med Fornøielse Nar af sig selv, fordi han nogensinde har havt en anden. Gaar saa siden atter over i den første. Med eet Ord: Usikkerheden, Uopgjortheden er det, du her omgaaes, selv naar det klinger med Eder, eller ramler med Hyperboler, eller sprøiter af vrede Penne! Vare de Herrer mindre usikre, saa vare de mindre voldsomme. Betegnende for al denne Usikkerhed er det ogsaa, at der den Dag i Dag er stort Spektakel om, hvad der egentlig er norsk. Tvivler en Franskmand om, hvad der er fransk, en Englænder om hvad der er engelsk?

Men til mig selv. Jeg bor prægtigt, i tredie Etage med vid Udsigt. Værelset var averteret, og med et Bybud som Veiviser gik jeg efter Avertissementet, men troede dog at være gaaet feil; thi den, jeg traf, var udklædt som Englænder, idet hans Benklæder, Frakke og Vest var af engelsk Stof og Snit, hans Linned syet i England, Haaret skilt som paa en Englænder og Bakkenbarterne engelske hængende; Alt, jeg saa i Værelset, tykt, svært, mørkt engelsk, og den samme bizarre Smag i Indredningen af Værelset som en rig Englænder (og en rig Hamburger eller Göteborger) har, nemlig Gulvtepper i Mønster fra Ludvig den 14des Tid, men Vægge i Rødbrunt med sorte og gule fine Linier, der delte Væggen i Kvadrater, utvivlsomt udført af en Maler fra Pompej paa salig Augusti Tider, Taget deri od gothisk fra Welsers Herredømme i Nürnberg, — Kaminen saa omtrent neutral, men Møblerne med buede, snirklede Ben, hvælvede, opblæste og tildels nægte forgyldte — altsaa fra den letsindige Mad. Pompadours Tider med sin udsvævende Smag. Paa alle urimelige Steder stod der Vaser eller Nips i Porcellæn — I milde Guder! — fra China. Men Pianofortet fra Paris og af Pleyel, Stolen foran det derimod en national norsk Krak, udskaaret i Stil af de bekjendte Kirkeornamenter, som skal datere sig fra Irland i det 8de Aarhundrede. Men Betrækket paa denne Stol var et Kanavasarbeide, udført i østerlandsk Farvesammensætning. Paa den ene af de pompejanske Vægge stod et massivt, gammelt Skab, et hollandsk Træskjærerarbeide fra det 16de Aarhundrede. Men paa det Skab stod et Par Figurer i Gibs fra den ædleste græske Kunstperiode, og midt imellem dem i Bronze Vischers Statue fra Monumentet i Nürnberg, den bekjendte med Fangskindet og Hammeren.

Paa den modsatte (man erindre: pompejanske) Væg hang et Uhyre af et Speil; dets nægte forgyldte Ramme var i Rococcostilens allervildeste Fantasi; — omkring den hang en Del tamme Fotografibilleder af meget tamme Mænd og Kvinder. Under Speilet stod en af disse buede, udsvulmede Consoler, som trække sine 10 Ben indunder sig sammen til et, ligesom Fluen, naar hun gnider sine Bagben. Under dette Rococcodyr, som var krøbet op paa den pompejanske Væg, stod en flettet Kurv i Form af en etrurisk Vase.

Foran Vinduerne hang Gardiner ned fra forgyldte, svære Stænger; disse Gardiners Farve faldt sammen med Hovedfarverne i Værelset, hvad næsten altid er Tilfældet, ja det er netop en af Grundene til det Stilens Virvar, hvormed man smykker sit Værelse, idet Farven er det Eneste, hvortil de tager Hensyn. Men Gardinernes egen Opgave, den at forbinde de forskjellige Vinduesfag med hverandre, udslette Virkningen af de haarde Firkanter og gjøre Vinduesvæggen til en Helhed, var naturligvis tabt, idet de vare saaledes ophængte, at man skulde tro, de havde den Bestemmelse at holde Lyset ude og ingen anden.

Manden, som boede i dette Værelse, eller rettere: i denne lille Verdenshistorie, var, som sagt, forklædt. Da han oplod sin Røst, var den buldrende, utydelig, han gjentog tre, fire Gange enkelte Ord, skoggrede flot og var usigelig og bestandig fornøiet. „Jeg har seet Stykker af Dem i Kunstforeningen; De ved, vor Kunstforening, oppe paa et Loft, Lys ovenfra, Lys ovenfra, trangt.“ Under en videre Samtale om Kunstens Stilling hertillands beklagede han, at jeg vilde forsøge den: „Her gaar Ingenting; den Maler, som vil leve, maa faa fat i Englænderne, Englænderne, som er det eneste Folk. Et Par norske Rigmænd kjøber, et Par; men een Svale osv. — osv. — Før jeg vilde være Kunstner i dette Land, hængte jeg mig, hængte jeg mig, hængte he, he, he — ho, ho, ho!“ Jeg maatte le med, skjønt jeg igrunden ikke syntes, det var vittig at hænge sig. „Det kan blive bedre for Kunsten, eftersom her kommer Dannelse og Kapital.“ — „Dannelse? Tror De, her kommer Dannelse? He, he, he — ho, ho, ho! Fjøslugt, Skibslugt, Fiskeguano, Sild! — Og Kapitaler? Ingen Kapitaler, ingen Kapitaler! Kapitaler? He, he, he — ho, ho, ho! — vi lever af Englænderne, Englænderne, Englænderne; hele Norge er en Plads, en Husmandsstue under England; herover kommer de og roder i Jorden, Elven og anordner Alt; vi er derover og arbeider for Gaardmanden med vore Skibe og Matroser, fisker Hummer, Ørret, Makrel, Lax, bringer op i Gaarden, — og Amerikanerne, naturligvis: Amerikanerne; thi de er jo Englændere, — Amerikanerne tager vort Jern og leier os, leier vore Skibe, vore Matroser og vort Fattigfolk, men Fortjenesten gaar igjen, gaar strax; magert Land, — hundrede Kvadratmile dyrket Land, hundrede; — et Maleri paa hver 10 Kvadratmile gjør ti; — men da Billedhuggerkunsten ogsaa skal leve, saa tage vi af de 10 2, gjør 8, og da af disse 8 mindst 2 ere udenlandske, saa er tilbage 6, — gjør 6 Malerier om Aaret, og henved 30 Malere, ho, ho, ho — he, he, he!“ Jeg lo med; thi jeg følte, at dersom det var saa galt, var Nordmanden det dristigste Folkefærd paa Jordens Overflade, at han overhovedet befattede sig med at leve, og den allermindste Opmuntring, man kunde bringe saameget Mod, var utvivlsomt at le med, saalænge de selv kunde le.

(Forts.)

Oversættelser fra det Italienske.

I.

Efter Leopardi.

Da som Barn jeg kom til Musen,
For hos hende gaa i Skole,
Tog hun venlig mig ved Haanden
Og mig førte om i Huset
Og mig Arbeidsstuen viste;
Et for et hvert Værktøi tog hun
Og forklared mig det Brug, man
Gjorde af ethvert iblandt dem
Til Forfærdigelsen af
Gode Stykker Vers og Prosa.
Jeg betragtede dem, men spurgte:
„Musa, sig mig, hvor er Filen?“
Og Gudinden svarte: „Barn,
Den er opslidt, og nu gaar det
Uden den.“ — „Men vil en ny da
Du ei skaffe for den gamle?“ —
„Den er sendt at repareres;
— Men end har Smeden ei havt Stunder.“

II.

To Sonetter af Dante.

TUTTI LI MIEI PENSIER.

Om Kjærlighed kun hver min Tanke taler;
Og dog saa vildt de mod hinanden stride,
At medens en kun af dens Magt vil vide,
Den anden kun som Galskab den afmaler.
Den ene mig med Haabets Sødme svaler,
Den anden fylder mig med Sorg og Kvide;
Og kun i Bøn de staa paa samme Side,
Og enes gjør de kun i Frygtens Kvaler.
Saa ved jeg ei, hvem af dem skal mig lede;
Jeg synge vil og kan ei Tonen finde,
Og som berust af Elskov jeg omvanker.
Og om jeg ene vil de mange Tanker,
Alnaadens Dame, ak ei min Veninde,
Kun hende jeg om Trøst og Hjælp kan bede.

COLL' ALTRE DONNE.

I ler til mine underlige Lader,
Som andre Damer, og I aner ikke,
Hvi jeg mig saa besynderlig maa skikke,
Naar jeg i Eders Skjønheds Glands mig bader.
Men om I vidste da, hvad saa mig skader,
I lod mig ei saa bedskt et Bæger drikke;
Thi Amor, naar jeg staar for Eders Blikke,
Da klæ'er han sig i Pantser og i Plader.
Da slaar ihjel han mine stakkels Sandser,
Og nogle dør og andre han forjager,
Og han i mine Øine sig forskandser.
Da er det, at jeg bliver saa forandret,
Dog saa, at godt jeg føler, hvad der nager
De arme Sandser, som for ham udvandred'.

I. I.

III.

Toskanske Rispetti.*)

I Skumringsstunden er det godt at synge;
Om Elskov tale da i Tugt og Ære
De unge Piger, samle sig i Klynge
Og sige: „Har du se't min Hjertenskjær?“
De sige: „Hvad er der ble't af min Ven?
Jeg ser ham ei, — vil kalde ham hidhen.“
De sige: „Kommer ei min Hjertenskjær?
Jeg ser ham ei, — i Hjertet jeg ham bær.“

Kom med en Sang ifra Toscanas Bjerge,
O, stem dog i, om blot den ene Gang!
Jeg vil dig tvinge; ei du kan dig værge,
Jeg er forelsket i din skjønne Sang.
Ja, for din Sang jeg luer og jeg brænder,
Naar jeg dig ser, naar jeg din Stemme kjender.
Ja, for din Sang jeg brænder og jeg luer,
Naar lyttende jeg i dit Øie skuer.

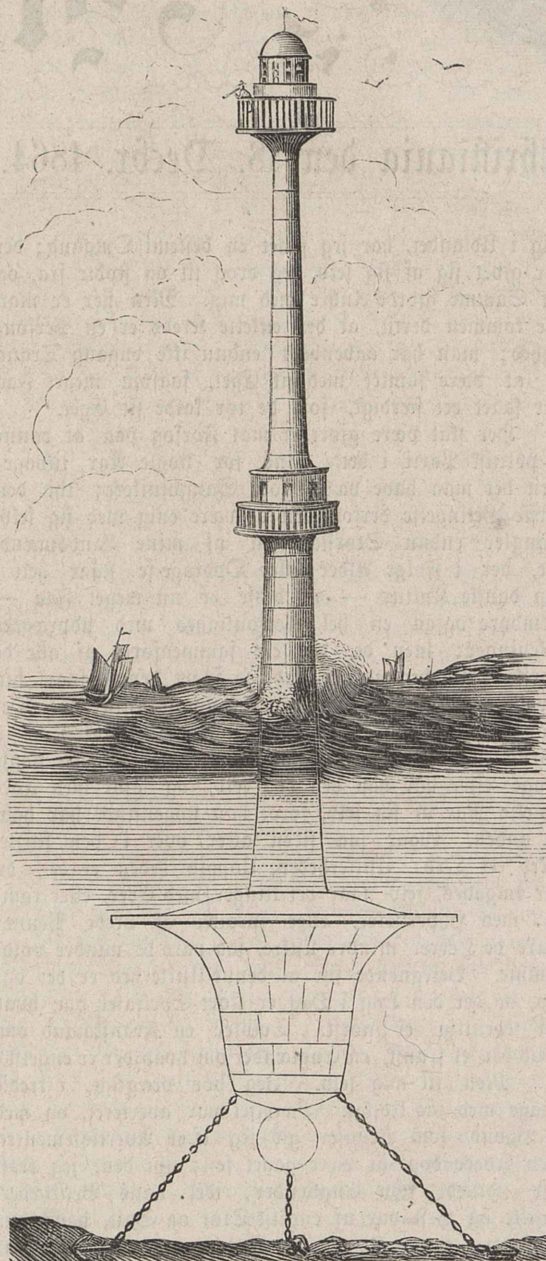
Jeg gik og vandred' i de dybe Dale
Den første Dag i Mai blandt Vaarens Blommer;
Da jublende en Sangfugl mod mig kommer,
Om Elskov lød saa lokkende dens Tale.

„Du lille Fugl, som fra Firenze kommer,
Sig, naar begynder Kjærlighedens Sommer?“
„Med Sang og Klang gaa ind dens Sommerdage;
Men de gaa ud med Sorrig og med Klage.“

Nys traadte Maanen frem alt for Vorherre
Og hævede sin Stemme hel bedrøvet.
Den vilde ikke mer paa Himlen være;
Thi al dens Glands var bleven den berøvet.
Og det var over Stjernerne den klaged;
Den havde talt dem; Tallet var der ikke;
Der mangled to, som lumskt du havde taget;
De tvende, dem bær du i dine Blikke.

Jeg gik til Rom og spurgte Paven selv,
Om det var Synd, at tvende Elskende kom sammen?
Han svared: „Elsk du kun, min fromme Sjæl,
Dog — vel at mærke bare smukke Piger. Amen!“

*) „Rispetti kaldes hos os smaa erotiske Digte, et Slags ærefrygtsfulde Hilsener (rispettosi saluti), som de Elskende sende hinanden.“ (Tigri, Canti popolari toscani.)

Fyrtaarn, konstrueret af A. Fryer.

Fyrtaarn.

Naar man overværer Forsøg med elektrisk Belysning, og man ser det stærke Skin, som denne udstraaler, kommer man strax til at tænke sig det anvendt i Fyrtaarn. Imidlertid varede det længe, før man kom til at gjennemføre Tanken. De første Forsøg bleve gjorte i Frankrig i 1848. Man maa forresten lægge Mærke til, at under almindelige Omstændigheder de Søfarende ikke har nogen Interesse ved, at Lysstyrken forøges i en overhaandtagende Grad. De største Fyrtaarn lyse saa langt ud i Horizonten, som Høiden af Blusset over Vandfladen tillader det, og et altfor stærkt Skin er da ikke blot unødvendigt, det bliver uheldigt, idet det blænder Sømandens Øie, der, efter at have stirret ind i det stærke Lys, har vanskeligt for at bemærke et Skjær eller et fjernere Blus. Men naar Skaadden lægger sig over Havet og indhyller Fartøiet, da er det, det gjælder om at kunne drive Fyret op til den størst mulige Styrke. Da kan det elektriske Lys komme til god Nytte, og bliver Taagen altfor tæt, kan man ovenikjøbet samtidig lade begge de Apparater arbeide, som man altid maa være forsynet med i Fyrtaarnet, forat der ikke skal indtræde nogen Standsning paa Grund af tilfældige Beskadigelser eller Uheld. Desuden har man i saadant Veir Klokkeringning og lignende at tage sin Tilflugt til for at advare Sømanden om Nærheden af de farlige Skjær.

En anden Forbedring finder sin Anvendelse ved de Fyrskibe, som især England har saamange af rundt sine Kyster. Man har hidtil givet dem Form af et Fartøi; men paa den Maade give de altformeget Vinden og Søen Tag i sig, til at man kan lægge dem ud paa de farligste Steder. Det Projekt, vi meddele Tegning af, og som skyldes en engelsk Videnskabsmand A. Fryer, synes ikke blot at garantere en større Soliditet, men det tillader ogsaa at hæve Blusset til en anseelig Høide over Havfladen, og derved, at der længere nede befinder sig nok et Blus, giver det tillige Leilighed til, at Sømanden med Lethed kan iagttage, hvor langt borte fra Fyret han befinder sig.

Man maa tænke sig et Slags flydende Areometer, helt og holdent af Jernblik, naar man undtager Glasruderne omkring Blusset. I det Indre af Søilen er der kun saa stort et aabent Rum, at et Menneske kan komme frem; i Enderne, ved de tvende Blus, gaar der Gallerier rundt om; den Del, der er under Vandet, og hvis Form og Dimensioner afhænger af Vandets Dybde, indeholder Bolig for Vogterne og Oplagsrummene; et Ventilationsapparat skaffer frisk Luft didned. Det er et cirkelrundt Rum, $3\frac{1}{2}$ Metres høit og 6 M. i Gjennemsnit. Den Baglast, som man anbringer der, giver det Hele tilstrækkelig Holdning, idet den drager Tyngdemidtpunktet ned til 11 Metres under Havfladen, medens Volumets Centrum ligger ikke fuldt 9 M. dybt. Tre Kjættinger, der gaa ud fra den nederste Rand, bære Ankrene. Af de tvende Blus, selve Taarnet har, er det ene 10, det andet 26 Metres over Havfladen.

Hvad Stenene fortælle.

(Efter H. Brugsch, Aus dem Orient. Berlin 1864.)

Der er en Talemaade, der næsten er bleven et Ordsprog, og som Enhver, om han end ikke selv har brugt den, dog vistnok ofte har hørt brugt: „Ja, naar Stenene kunde eller turde tale, da vilde de fortælle os mangt og meget.“ I min mangeaarige Omgjængelse med Tusinder af Stene, og det ikke blot i deres Egenskab af Brolægningsstene, har jeg aldrig ret kunnet finde Smag i denne Talemaade, der ikke indeholder nogen hel Sandhed. Det har ogsaa Sproget selv følt; thi medens det ofte nævner at være stum som en Fisk, har det ikke sat denne Egenskab i Forbindelse med Stenene. Sandelig, Stenene tale og fortælle meget, som den sædvanlige Kløgt ingen Anelse har om; rigtignok tale de ikke til Øret, men til Øiet, med Tegn, til hvis Fortolkning man nutildags kun behøver Forskningens Tryllestav.

Stenenes Beretninger ere af en egen Art. Medens en gammel Forfatter om den mundtlige Overleverelse af historiske Kjendsgjerninger har brugt det eiendommelige Billede, at Traditionen var et Erindringens Aandepust, der slog Nutiden imøde fra det Forbigangne, kunde man med en dristig Lignelse opfatte den skrevne Historie som en ofte kopieret Meddelelse i Breve, som Forfædrene have tilstillet de sildigere Slægter, og med et endnu dristigere Billede skildre de i Stenene indhugne Overleveringer fra Fortiden som Telegrafdepescher, der, skjønt vanskelige nok at dechifrere, sætte de længst hensovede Mennesker i umiddelbar Forbindelse med de levende Slægter. Den drastiske Lignelse træffer ogsaa til, hvad Depeschens telegrafiske Kortfattethed angaar. En Depesche i den gode Lapidarstil, saaledes som den f. Ex. i de fleste romerske Indskrifter har opnaaet den epigrafiske Fuldendthed, og som med faa, men velvalgte Ord udtrykker en indholdsrig Tanke, har ubetinget et større kunstnerisk Værd, end de kjedelige officielle Ud- og Indberetninger i Departementsstil.

Det er et eiendommeligt Træk hos Menneskeheden, den raa og udannede Del ligefuldt som den civiliserede, at den Enkelte behager sig i, ja føler en ligefrem Trang til, som man kalder det, at „forevige“ sig i Sten eller andre haarde Gjenstande, d. v. s. at indridse sit Navn, Datum og et Par korte Ord eller blot et symbolskt Tegn. Selv om Indskriften ogsaa ikke altid viser en kaligrafisk eller stilistisk Mesterhaand, saa er den alligevel undertiden i høieste Grad fornøielig eller epigrafisk karakteristisk.

De korte Ord Route de Paris, som en Grenader af en Bataillon i den franske Okkupationsarme, der i Begyndelsen af dette Aarhundrede holdt Øen Philæ, paa Grændsen mellem Ægypten og Nubien, besat, i en ledig Time med megen Møie indhug paa en af Væggene i det vidtberømte Isistempel, viser ligesaa tydeligt og klart den bevidste Tilhænger af den uimodstaaelige Grande nation, som de talløse Reminiscentser, som en fransk Eventyrer, der for nogle Aar siden gjennemstreifede Asien saagodtsom i alle Retninger, pleiede at kradse ind i den haarde Sten: „Jeg, M. Legran, Menneskehedens Stolthed, har ogsaa været her.“

Ligesom den vildfarende, forskrækkede Pilgrim i Ørkenen øser ny Trøst og nyt Haab af Fodsporene efter vandrende Mennesker og Karavanernes Dyr, saaledes virker ude i de mennesketomme Ødemarker Synet af ældre og nyere Indskrifter paa den ensomme Fjeldvæg velgjørende og beroligende paa Gemyttet.

Uge ud og Uge ind havde jeg i Spidsen for en Karavane vandret frem over den øde, stenrige Høislette, der optager Sydpersien. En Aften befandt jeg mig paa et ensomt Sted ved Murgab, ikke forstyrret af noget Menneskes Nærhed, kun Ørnen og Gribben svævede over mig, og rundt om en umaadelig Grushob, der bar Spor af Menneskehaand; da stod jeg med en Gang foran en Marmorblok, der i Relief fremstillede Billedet af en bevinget, gammelpersisk Monark. Lignende Billedværker havde jeg ofte seet, og en ganske sædvanlig Nysgjerrighed var den eneste Følelse, der i Begyndelsen greb mig. Men da jeg over Billedet læste disse korte Ord: „Jeg er Cyrus, Kongen, Achæmeniden", var det, som det gik mig varmt gjennem Blodet, thi den døde Marmorblok fik Liv og blev en levende Historie, og de faa Ord fyldte mig med Begeistring foran denne Mærkepæl i den persiske Historie. Jeg stod foran et Minde om den store Cyrus og paa den verdenshistoriske Slette ved Pasargadæ. Det varede længe, før jeg kunde skilles fra den ærværdige Sten, og da jeg gik bort, misundte jeg næsten de solbrændte Nomader, der Aar ud og Aar ind drage forbi den; al den Mening, de har om den, er rigtignok, at den er den skinbarlige Djævel, og at man for Alt i Verden ikke maa se den ind i Ansigtet, naar man ikke vil dræbes af Billedets „onde Øine."

Og naar jeg nu tænker mig om, for selv med det strengeste Udvalg at gjenfortælle, hvad alene de døde Stene kunne fortælle os om Menneskeaandens Arbeide og Glæder i den graa Oldtid, da trykkes jeg næsten ned af den overvældende, talløse Masse af disse talende Vidner om det Forgangne i alle Verdens Dele, en Masse, som hverken et enkelt Menneskeliv eller et enkelt Menneskes Viden kan omfatte. Jeg vil da følge min Yndlingstilbøielighed til den ægyptiske Stenverden, der, foruden det, at den er den ældste af dem alle, tillige virker saa tiltrækkende ved den Dunkelhed, i hvilken den er hyllet. Jeg vil gjenfortælle, hvorledes den haarde Sten, skjult i Gravens Nat, efter tusindaarig Taushed oplader sin Mund og taler til os om Menneskets Aand og Menneskets Værd.

At det især er til Gravstenene, jeg giver Ordet, har sin gode Grund i den gammelægyptiske Opfatning, at dette Skinliv kun er en Forberedelse for det sande Liv hinsides, ligesom et Forværelse til Evigheden. Derfor byggede de sine egne Boliger af det forgjængelige Nil-Ler og brændt Sten, men den evige Bolig af fast, varig Kalksten eller Granit, naar man ikke foretrak at hugge de lange Forrum, Gange og Kammere som Schachter ind i selve Klippen.

Og lige ved Indgangen i den dunkle Grav, som Nutidens videnskabelige Iver og Nysgjerrighed har aabnet for det ny Dagslys, raabe Klippevæggene og Stensøilerne os som med en Mund imøde: „I, som leve paa Jorden, I, som endnu elske Livet og hade Døden, naar I træde ind i denne Grav og skue denne Sten, saa lover og priser Eders Lands Gud, overgiv da gjerne Embede og Værdigheder til Børn og Børnebørn og lægger Eder høitbedagede ned til Hvile som denne Afdøde, for hvis Minde I bede en Bøn." Saa ofte jeg traadte ind i en gammelægyptisk Grav, kunde jeg aldrig uden Rørelse vende mit Blik bort fra denne alvorsfulde Formaning, der saa umiddelbart vende sig til de følgende Slægter.

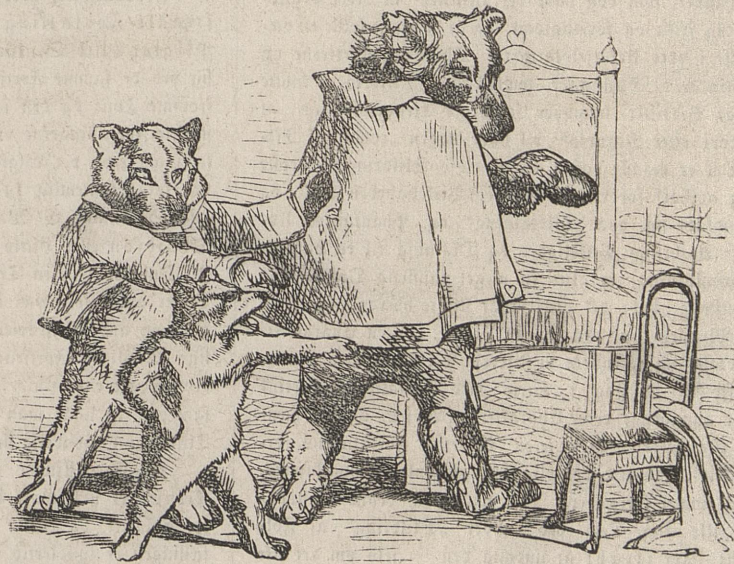
Conferentsraad Werlauff. (Text i næste Nr.)

I de fleste Tilfælde rette Stenene disse Ord ikke til de levende Mennesker i Almindelighed, men kun til de dannede Klasser af den ægyptiske Befolkning, efter deres forskjellige Trin i Rangen, ligefra den fornemste Guddoms Ypperstepræst og ned til den laveste Skriver eller, som vi med et moderne Ord vilde sige, den beskedneste Literat.

De dannede Klasser i Ægypten satte en særegen Stolthed i at være værdige Tilbedere af Thoth, den ægyptiske Hermes, og Landets Vismænd kunde ikke lade være med veltalende Ord at udvikle, hvor elendige, sørgelige og pinagtige alle andre Livsstillinger vare. Vi finde høist tiltrækkende Ytringer herom i Gravene. Saaledes stille lange Indskrifter paa følgende Maade de videnskabelige Beskjæftigelsers Ro ligeoverfor Krigerens og Jordbrugerens Møie og Sorger: „Hvad skal den Tale betyde, at en Lieutenant er bedre end en Literat? Se dog engang paa Lieutenantens Tilstand, hvor talløse hans Piner ere! Er han ung, bliver han indespærret i Krigsskolen; man straffer ham, saa hans Hoved bløder, og man holder ham fast, for at prygle ham. Derpaa sender man ham til Syrien i Krig. Paa steile Høider maa han vandre, hans Brød og hans Feltflaske hænge paa hans Arme ligesom Lastdyrets Byrde. Er hans Nakke bøiet som Æselets og hans Rygrad krummet af Udmattelse, saa faar han alligevel kun slet Vand at drikke. Nu kommer han paa Post. Da vise Fienderne sig og fange ham som i en Fuglesnare. Vender han tilbage til Ægypten, saa er han som ormstukket Tømmer. Er han ovenikjøbet syg, saa lægger man ham i en Baare, og han bliver transporteret paa Æselsryggen. Hans Bagage bliver stjaalet af Tyve, og hans Oppasser smører Haser."

Det faldt ikke den ægyptiske Literat ind, der i Midten af det 14de Aarhundrede før vor Tidsregning udkastede dette Billede af en gammelægyptisk Soldats Stilling, at nedsætte Krigerkasten i sin naive Skildring; han vilde blot paa en ret indtrængende Maade fremhæve Nydelserne ved videnskabelig Beskjæftigelse og den Studerendes behagelige Ro i Sammenligning med Plagerne og Stormene i Krigerens urolige Liv. Hvorledes det samme er lykkedes ham ligeoverfor Jordbrugerne, maa den følgende Text selv fortælle: „Hvorfor vil du opgive Videnskaberne og beskjæftige dig med at dyrke Jorden? Har du da aldrig betænkt en Landmands Stilling? Før han faar indhøstet, komme Ormene og æde en Del af Grøden, Resten æde Dyrene, thi talrige Markmus vise sig paa Agrene, Græshopperne slaa ned over dem, Kvæget gnaver Stumperne af, og Spurvene stjæle alt, hvad de kunne. Vaager ikke Jordbrugeren over, hvad der bliver igjen paa det opdyrkede Land, saa stjæle Tyvene det fra ham. Plovjernet sløves, og Hesten synker af Anstrengelse omkuld i Furen. Fogden stiger ud af sit Fartøi ved den lille Bys Landgangsbrygge; han inddriver Skatterne. Betjenterne, som følge ham, true med Kjæppe og de sorte Slaver

„De tre Bjørne." (Se Literatur.)

med Palmestokke. De skraale til Landmanden: „Giv os Korn til Gave", og gjør han det ikke, lægge de ham ned paa Jorden og banke ham. Han bliver bastet og bundet, dyppet i Vandet og faar morderiske Puf. Hans Kone bliver lagt i Lænker lige for hans Øine, og hans Børn fratager man deres Klæder. Hans Tjenere flygte og lade Kornet i Stikken. Literatens Arbeide staar høiere end nogen anden Beskjæftigelse. Han behøver ikke at arbeide sig sved, og af ham kræver man ingen Skat. Betænk vel dette!"

I lignende naive Fortællinger, der blandt Andet levere Beviset for, at det for tre tusinde Aar siden under de indfødte Pharaoners Regjering ikke stod det ringeste bedre til med de saakaldte Fellachiners Stilling, end Tilfældet er den Dag idag under det ægyptisk-tyrkiske Regimente, og at der overhovedet intet Nyt er under Solen, — skildre Indskrifterne og Besværlighederne ved alle øvrige Livsstillinger, lige til Barberens, om hvem de Ord til andet ytre sig saaledes:

„Barberen maa rage til langt ud paa Natten. Uden Ophør bøier han sin Nakke og sine Arme. Han løber fra den ene Kro til den anden for at speide efter Kunder. Han er et plaget Menneske; thi alene med sine Hænders Erhverv fylder han sin hungrige Mave, ligesom Honning er deres Mad, der selv tilberede den."

Denne rosværdige Trang til Dannelse, denne Trang til videnskabelig Forskning er et Grundtræk hos de gamle Ægyptere, der gjør dem ligesaa megen Ære, som det Træk, der er den nødvendige Følge af al Aandskultur: jeg mener en Humaritet, der forædler Sæderne. Tusinder og atter Tusinder af Stemmer tilraabe Efterverdenen dette fra de gamle Stene.

Om en i Gravene ved El-Kab i Øvreægypten begravet Ægypter fortæller Stenvæggen dette: „Han elskede sin Fader, han ærede sin Moder, han elskede sin Broder og gik aldrig med Had i Hjertet over sin Dørtærskel. Han satte aldrig den fornemme Mand over den ringere."

Om en anden, ligeledes i El-Kab for over fire Tusinde Aar siden begravet Ægypter, en Profet, beretter Klippen, idet den indfører den Hedengangne talende: „Jeg var en klog og vis Mand paa Jorden, og min Sjæl havde altid Gud kjær. Var jeg den Rige en Broder, saa var jeg den Fattige en Fader og udsaaede aldrig Had mellem Menneskene."

Klippevæggen i en anden Grav lader den Døde henvende disse Ord til den Indtrædende: „Jeg vil sige Eder, der leve efter mig, hvem jeg var: ikke var jeg overmodig, ikke bandede jeg eller skjældte, og ei elskede jeg at stride med min Næste. Aldrig lagde jeg Hindringer for den Nedkuede og Fattige, men i Ord og Gjerning søgte jeg hjertelig Forsoning." (Fortls.)

Literatur.

Fra Lofoten og Solør af H. Schulze. Chra. 1865. 121 S. 8vo. Pris 36 Sk. J. W. Cappelens Forlag. Vort Folks Charakter og Livsvilkaar ere saa forskjellige, at der fra de forskjellige Egne kan leveres en Mængde Skildringer, som hver for sig ville have sit Værd, selv om de bringe meget Bekjendt og medtage meget, af hvad der er fælles for flere eller de fleste Egne. Hr. Overretssagfører H. Schulze har i dette lille Bind sammenstillet Skildringer fra tvende høist forskjellige Strøg af Landet, som dog have det tilfælles, at Livet beggesteds arter sig friskt og foretagsomt, og at de begge spille en væsentlig Rolle i vore Udførselstariffer. Thi Torskefiskerierne og Trælastdriften er de Gjenstande, hvortil disse Skildringer knytte sig. Begge Bedrifter frembyde saameget Eiendommeligt, at selv en „Kopi efter Naturen" vil have nogen „romantisk Tillokkelse. Det er maaske ogsaa en af disse Skildringers bedste Anbefaling, at Forf. fordetmeste har ladet Virkeligheden gjælde og kun lidet indladt sig paa „Tildigtning" og Phantasiens Udsmykning. At bringe Virkelighed og Digtning til en harmonisk Sammenslutning, er altid en meget vanskelig Opgave og dobbelt vanskelig, hvor det gjælder at skildre hverdagslige Forholde og Mennesker af den laveste Klasse. Den Charakteristik, der udtaler sig igjennem de skildrede Personers egen Mund, kommer ofte til at staa i Strid med Forfatterens poetiske Forsikringer angaaende deres Charakter og Væsen, og det hænder derfor ikke sjelden, at Læseren istedetfor Forfatterens formentlige „Helt", hvormed der pligtskyldigst skulde sympathiseres, kun ser „en simpel Skrædder." At undgaa denne Anstødssten, er en ikke ringe Dyd ved enhver „Skildring" af Folkelivet. At have stræbt at undgaa den – selv om det ikke altid er lykkedes, hvilket hellerikke er Tilfældet i nærværende Skizzer, — fortjener Paaskjønnelse. Det Jagttagne og Oplevede udgjør Bogens Hovedbestanddel, den „indlagte Romantik", som Forfatteren noget spasende kalder sin Tildigtning, er af underordnet Betydning, men bidrager dog altid til at give Billedet nogen mere Afverling, ialfald for den til den importerede Moirskabslekture vante Læser, om der end ligesaalidt som i denne vil findes megen „dybere Poesie." Men hvad Forf. har seet og oplevet eller rettere medlevet — thi det sidste er for en god Del Tilfældet — skildrer han raskt og anskueligt, uden stilistisk Kunst og Selvkritik, men ogsaa med en Djervhed og en Uforbeholdenhed, som den egentlige Forfatter — maaske ofte høist ugjerne — af „høiere Hensyn" maa give Slip paa. I denne Henseende kan Schulze's Arbeide nærmest sammenstilles med Meltzers „Smaabilleder" — der have vundet saa mange Læsere ved sine gode Sider — og maaske endnu flere ved de fra et strengt Forfatterskab taget slette. Thi saalænge Mængden af Læsere ikke er naaet op til en yderlig høi Grad af æsthetisk Dannelse, vil altid de Produkter, hvori de poetiske Elementer endnu ligge ubeartede, saaledes at de under Nydelsen kunne formærkes ligesom Klumper i en ærlig Fjeldbygds-Grød, altid mest tiltale Mængdens Smag. Og forsaavidt nogen Bog, der mangler denne for de simplere aandelige Maver fornødne Egenskab, dog vinder almindeligt Bifald, kan man temmelig trygt stole paa, at den maa have visse Bestanddele, hvoraf Læserne ved en fri Phantasivirksomhed ligesom i Tanken rekonstruerer hint tunge, poetiske Raastof. Paa Grund heraf kunne ofte ikke blot de „realistiske", men ogsaa de virkelige Digterarbeider oftere opnaa et betydeligt Publikum. — Det er hellerikke blot fra den realistisk, stofagtige Side, at Schulze's Skizzer har Lighed med Meltzer's. Ligesom disse har de i sin Tid for en stor Del tjent som Dagbladfeuilleton og ere blevne slugte med Begjærlighed, — for ligesaa snart at glemmes. Samlede ville de maaske ligeledes overraske Læseren som noget nyt, og ialfald noget for betydeligt til at være bleven ganske forglemt i det halve Snes Aar, som er hengaaet siden den første Publikation. Læsere med god Hukommelse ville dog finde, at der blandt Skildringerne fra Solør gives enkelte, som ere „absolut nye" — som hverken have været trykte som Feuilleton eller Korrespondencer. Disse Stykker ere øiensynligen de sidst tilblevne, men neppe de modneste. Hin for grovere Organismer egnede Tilsætning af „Klumper" er her hyppigere end i Lofotskizzerne, og Skildringen af Solungen røber paa sine Steder, at Forfatteren ved mere end Fødsel er Solung. Thi ved et stadigt Liv i sin Fødeegn synes hans Sympathier stærkt lokal-paavirkede og hans aandelige Synskreds derved noget indsnævret. — Men betragtet som Helt vil hans Bog overhoved fortjene at kjendes og læses af ret Mange, baade for Fornøielsens og Nyttens Skyld (det sidste især med Hensyn paa Skildringerne fra Lofotfisket, som Forf. selv har overværet). Dette Skudsmaal yde vi Bogen af et oprigtigt Hjerte, og ikke fordi Forf. giver den Forsikring, at den bliver baade hans første og sidste Arbeide, fordi nemlig andre Gjøremaal og andre Interesser forlængst have optaget ham. Her stilles ingen æsthetiske eller poetiske Ærgjærrighedskrav, men en ledig Pen, der i „Literatens" Begyndelse kunde skrive et Theaterstykke til hver Aften, har med Raskhed nedtegnet en Række Oplevelser og Jagttagelser.

Af **For Hjemmet**, udgivet af A. Munch, er udkommet 5te Binds 4de Hefte, der indeholder fire velvalgte oversatte Stykker samt et originalt Digt af Udgiveren.

De tre Bjørne eller Besøget i Bjørnestuen. Et Eventyr med 9 Tegninger. P. F. Steensballe. 16 S. I denne lille Jule- og Nytaarsgave for Børn ere Tegningerne Hovedsagen. De ere kvikke, morsomme og vel udførte, saaledes som de to omstaaende Billeder udvise. Fortællingen og Eventyret er Text til Illustrationerne, men det er saa rent og ligefrem fortalt, at det udentvivl ogsaa ligesaavel som Illustrationerne vil falde i de smaa Læseres Smag.

Fortællinger, oversatte fra Engelsk. Af de bekjendte Solstraale-Fortællinger er udkommet en ny: Helena's Pligter (104 S. 16mo, Philipsens Forlag), der anbefaler sig ved de samme Fortrin, som dens Forgjængere. Den samme fromme Tone og den samme Belærelsens Tendents som i Solstraale-Fortællingerne vil man ogsaa finde i tvende Smaafortællinger efter det Engelske, hvormed vor Julelitteratur er bleven forøget, nemlig 1) Søster Patience, oversat af C. V. (64 S. 16mo. C. Wangs Forlag. 16 ß) og 2) Robert Davidson eller Hjælp dig selv, ved A. W. (99 S. l. 8vo. J. Dybwad). Fra Tendentsens og Moralens Side ere begge Bøger anbefalelsesværdige. Men det kan ikke nægtes, at disse gode og anbefalelsesværdige engelske Fortællinger, hvis egentlige Maal og Fortjeneste ligge udenfor Poesien, i Længden blive noget ensformige, da de alle ere skaarne over een Kam, saaledes, at naar man har læst een, kan man af de andres Titler og Begyndelse slutte sig til, hvad der forresten vil følge.

Af **Fortællinger af Fædrelandets Historie** ved Siegw. Petersen er udkommet 4de Hefte, hvormed Værket kan ansees for afsluttet, da Heftet ender med Tidstavle og Register. Fortællingen er imidlertid kun ført frem til 1319 (Haakon Magnussøns Død) istedetfor, som det i Subskriptions-Indbydelsen lovedes, „til Norges Forening med Sverige 1814." Om hvorvidt der i en ny Serie vil gives Subskribenterne en ny Behandling af den følgende Tid, hvorom vi ved 3die Heftes Udgivelse have fremsat Ønske, giver hverken Forfatter eller Forlægger nogen Oplysning. Det Udkomne — 40 Ark i liden Oktav — koster 1 Spd.

Til Husbrug og Haandværksdrift.

Brillantine, et nyt Polermiddel for Metaller. W. Clark i London har nylig taget Patent paa nedenstaaende Komposition: Man laver en Guanoextrakt ved at koge Guano med Vand. Ved Afkjølingen af denne danner der sig en koncentreret krystallinsk Masse. Af denne Extrakt tager man 100 Dele, sætter dertil 25 Dele calcineret Tripels, 12 Dele Hvedemel og 10 Dele almindeligt Salt, blander alt dette saalænge og vel sammen i et Kjøreld over lind Varme, til det danner en ensformet Grød, som man lader blive kold og haard. Derpaa støder man Massen til et fint Pulver og bruger den til at polere Metaller og slibe Glas med, idet man blander Pulveret med stærk Spiritus. Det er især de krystaliserede urinsyrede Salte af Guanoextracten, som angribe haardt Metalplader.

Norge.

Christiania den 17de December.

Mandagen den 5te December afholdt Turnforeningen i sit Lokale en Fest under Nærværelse af flere af Byens Autoriteter, hvoriblandt Statsraad Wergeland, Statsraad Birch-Reichenwald, Professorerne Rasch og Voss, Lektor Daa, mange Skolemænd, Officierer, Nogle af Centralforeningens og Skøiteklubbens Direktion osv. Anledningen til Festen fremsattes af Foreningens fungerende Formand, Institutbestyrer Roggen, i de Ord, hvormed han indledede Festen:

„Turnforeningen har bestandig søgt at bevare den Karakter af Folkelighed og Offentlighed, som den allerede ved sin Stiftelse ansaa hensigtsmæssigst; den har derfor søgt at knytte til sig Individer af enhver Stand og enhver Alder, i den faste Overbevisning, at den derved arbeidede for noget stort og godt, idet den nemlig gjengav hine den aandelige Friskhed, som et civiliseret Samfunds Indretninger desværre paa saamange Maader nedbryder og tildels maa nedbryde, idet de enten fordre en for stærk, ensidig aandelig Udvikling hos Ungdommen og en for stærk ensidig aandelig Sysselsættelse hos den Voxne, eller lader Legemets Kræfter sygne hen af Mangel paa Øvelse og Virksomhed. Men ligesom Turnforeningen oftere har paapeget dette som sit Formaal, har den ogsaa grebet flere Leiligheder til at lægge baade sin Fremgangsmaade og dens Resultater frem for Offentligheden, dels ved Beretninger derom, dels og især ved Turnskuer. Et saadant Turnskue var ogsaa paatænkt afholdt iaar, men blev paa Grund af Omstændighederne indstillet; for dog paa en Maade at raade Bod herpaa, har Turnforeningen til sin Fest idag, i Anledning af dens Lokales Indvielse for 6 Aar siden, tilladt sig at indbyde de Autoriteter og Turnvenner i Byen, hvis Gunst den anser det for en Ære og Lykke at besidde, eller hvis gode Dom den ønskede erhvervet og befæstet gjennem Synet af dens Fremgangsmaade og de vundne Resultater.

„Jeg ønsker da paa Foreningens Vegne de ærede Indbudne velkommen til vor Fest, og — I Herrer Turnere, for Eder udtaler jeg det Haab, at vore ærede Gjæster maatte faa det Indtryk af vore Øvelser, at disse er istand til at naa sit Maal gjennem systematisk Orden, gjennem Alsidighed og Moderation, men paa den anden Side ogsaa gjennem Liv og Friskhed."

Under de sidste Øvelser, Forturn, hvor hver Forturner havde Anledning til at gjøre Øvelser efter Valg og Behag, tildrog, foruden Turnlæreren, en ung Turner sig Forsamlingens Beundring ved den Styrke, Sikkerhed og Lethed, hvormed han førte sit Legeme paa og omkring Svingstangen. Det er Øvelser, der krævede den største Muskelstyrke, og dog saa det ud, som om det kun var en Leg for ham. Blandt disse Øvelser vil vi omtale følgende: Fra Hængstilling under Stangen hævede han sig 4 Gange i Træk forbi Stangen til Strækstilling over samme og tilbage igjen. Vi kan paa dette Sted heller ikke undlade at gjøre opmærksom paa den Lethed og Færdighed, hvormed saadel Hoppe- som Springøvelser over Masten udførtes af Medlemmerne, hvilke Øvelser i saa fortrinlig Grad tjener til at udvikle Benmusklerne.

Efter endte Øvelser bragtes Drikkevarer frem, og da Formanden, v. Hanno, havde takket Gjæsterne for deres Nærværelse, traadte Statsraad Wergeland frem og udtalte Ønsket om, at gymnastiske Øvelser maatte blive almindelige over det hele Land, hvortil han knyttede Haabet om, at den Meningsforskjel, der fandtes angaaende de forskjellige gymnastiske Systemers Fortrin maatte udjævnes til Med for Sagen i sin Almindelighed. Lektor Daa holdt et længere Foredrag, hvori han udviklede Nødvendigheden af gymnastiske Øvelser og henpegede paa den Gavn, de udøver paa Gemyttet ved at udvikle Fasthed, Mod og Sindsro ligeoverfor de mange Situationer, hvori hine Sindets Egenskaber saa høiligt fornødiges.

— I Ogne Anner til Ekersund Præstegjeld skal man have fundet meget lovende Malm-Anvisninger, der ligesom de ikke fjernt derfra liggende, til et engelsk Kompagni solgte Gruber eller Skjæp i Soggendal, indeholde Titanjern. Man har Forhaabninger om, at disse Malmleier strækker sig over en stor Del af Stavanger Amt. Som bekjendt er Titan et af de i den nyere Tid opdagede og sjeldent forekommende Metaller, der oftest optræder i Forbindelse med Jern. Om end tilstede i meget ringe Kvantitet, forøger det i høi Grad Jernets Godhed og gjør specielt det deraf fabrikerede Staal fortrinlig skikket til skjærende Redskaber.

— Theaterkrisen har nu definitivt fundet sin Afslutning, idet Advokat Dunker, Oberst Ræder og Arkitekt Schirmer have antaget Bjørnstj. Bjørnson som artistisk Direktor.

— Af de indsendte Tegninger til de ny Byggearbeider paa Grønland har de af Arkitekterne Christie, Hanno, Nordan og Trap-Meyer indsendte erholdt de fire fastsatte Honorarer.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 52.] Udkommer hver Søndag. — Christiania den 25. Decbr. 1864. — Pris 1 Spd. Halvaaret. [13. Aarg.

Indhold.

Breve

fra en Maler i Christiania til en Maler i Düsseldorf.

Andet Brev.*)

(Slutning fra forrige Nr.)

Men denne samme Angloman var et meget godmodigt Menneske, hvis Skraal egentlig ingen Fortræd gjorde. Jeg opdagede siden, at han endog kjøbte Malerier, formodentlig ogsaa for ikke stedse at ligne Englændere; i alle Fald ligned han de fleste deri, at han slet ikke vidste, hvad han kjøbte. Det var en fix Ide, som styrede hans „Liebhaberie", nemlig den, at Maleriet enten maatte have Vand, hvorpaa der gik Dampskibe, eller Land, hvorpaa der stod Fabrikker, Damp maatte der være, og dette kaldte han: det moderne Maleri. I hans Omgang var der ogsaa mange moderne Mennesker, alle Anglomaner, med hængende Skjæg som to Langører paa intelligente Jagthunde, de havde Alle engelske Klædemoder, og deres Tale var om England og Englænderne. En gav den stumme Englænder; han havde aabenbart den Mening, at det var ufint at sige Noget, han hørte, han bukkede, han spiste, han spillede, tabte og betalte, men han talte ikke. Alt paa hans Person, indtil Minen, var korrekt engelsk; der lugtede engelsk Sæbe af hans Hænder. En — forresten driftig — Grosserer gav en engelsk Oppasser paa Reise. Han befalte, han talte kort og fort og uden egentlig at se paa En, han forlangte med Haanden, opvartede alle Damer indtil Paatrængenhed, gjorde Kortkunster, talte tilfældigvis om sin sidste Reise, eller om et rent tilfældigt Bekjendtskab i England, tilfældigvis et meget stort Bekjendtskab, hvor han tilfældigvis havde sagt noget meget godt, eller ganske tilfældig var bleven komplimenteret for Noget, han igrunden slet ikke havde gjort eller slet ikke fortjente, i alle Fald ikke uden „som ren Tilfældighed". Ved samme Leilighed fik han vise frem noget Smukt, som tilfældigt knyttede sig til hint lille Tilfælde, der igrunden ikke var værdt Omtale, men som var komne saa ganske tilfældigt.

Allerstørst Moro havde jeg dog af en engelsk-norsk Overgangsform, en Polytekniker, Værksbestyrer, eller Værkseier, eller saadant Noget, et solid bygget Menneske, med meget solid Skjæg og Haar, solid Ansigtsfarve, solide Hænder, Arme, Skuldre, Benene i et Par solide amerikanske Snørestøvler, som han gjerne viste frem, og hvis Saaler angaves at holde i to Aar; han brugte aldrig Galoger, aldrig Ytterfrakke; en liden rund engelsk Hat af disse, der lader Menneskene se ud som kollede Kjøer, en kort Frakke (thi intet maatte være overflødigt, men akkurat og nyttigt), altsaa en Frakke, der Intet skjulte uden Ryggen, Vest og Benklæder af samme Stof og Form, og saa tykt og stivt, at han istedetfor som andre Mennesker at lægge Klæderne paa en Stol ved sin Seng, godt kunde sætte dem op og Hatten ovenpaa. Klædet var patenteret og havde faaet Prisbelønning paa sidste Londonnerudstilling; Hattens vandtætte Tøi havde ogsaa faaet Prisbelønning, men jeg husker desværre ikke hvor; Bøffellæderet i hans amerikanske Sko var hævet over enhver Pris. Han havde godt Huld, røgte helst af en Snadde, hvortil Futeralet passede saa akkurat, at det var mig en Lyst, hvergang han lagde Piben ned og klappede til; han havde Patent-Fyrtøi og en lille Gummielastikumspung for Tobakken, hvis Indretning var saa patent, at jeg aldrig har faaet rigtig Rede paa den. Han elsker Jagt og Fiskeri, han har en Kongsbergerrifle, som han gjerne viser, og som netop er det Exemplar, der har vundet første Pris ved en europæisk Riflekongres, jeg tror i Belgien. Om hans Fiskefluer etc. ere patenterte, ved jeg ikke, men hele Personen er et Patentmenneske, trohjertet, godmodig, løftefast, vis; hans Haandtag er af prima Kvalitet; man sluttes ned som Piben i Futeralet; han taler lidt, men staar der, han staar, gaar der, han gaar, tung og lidt dum. Han forekommer mig som et prisbelønnet Exemplar af Aishirerracen.

Han bruger gjerne engelske Ord som Svar, dog nogle faa, som altid kommer igjen, saasom wery well, yes, Sir, — no, Sir, — noget, jeg aldrig hører af lidt finere Anglomaner; men saa har han til Gjengjæld norsk Bælte istedetfor engelske Sæler, norsk Slidre med norsk Kniv i, og den bærer han, selv paa et Bal. Han har ogsaa gjerne norsk Træskjærerarbeide omkring sig i Værelset, norske Vaatter, naar det endelig skal være Vaatter. Fortæller han Noget, er det helst om Bønder; jeg tror ogsaa, han helst omgaaes dem; thi han vil gjerne være den Undervisende og Overlegne, og er det nok ikke ellers. Englænderne paa den ene Side og Bønderne paa den anden, de første som det Overnaturlige, for hvilket hans høieste Tanke om Soliditet dog ærbødig bøier sig, — de andre som det Undernaturlige, for hvilke han selv gjerne vilde staa, som Englænderne staa for ham. I sin øvrige Omgang grændser han noget op til de rent norske Kraftmænd, der putter Buxerne ned i Støvlerne og lader Skjægget voxe; men han er en mere bly Natur, og jeg maa sige, at jeg ofte søger ham. Alle de, jeg her har skildret, ere hver paa sin Kant og Maade dygtige, agtværdige; gave de sig ikke saaledes til at staa paa Tæerne og strække sig efter et andet Lands Kulturfrugter og da naturligvis kun række de nederste og sureste, saa vilde de have været med at danne et trofast, tæt Grundlag i den Masse, hvorpaa Nationalitetens aandelige Bygning stiger op. Men nu glider Grunden netop paa deres Side, og deres Familie er desværre ikke liden.

Jeg hørte nylig Følgende om en Handelsmand: Det var i lang Tid gaaet ham meget godt, han kunde ikke alene udvide sine Forretninger, men sit Hus, han kunde gjøre sig det hyggeligt. Hvad greb han saa til? At flytte lidt Kunst ind i det? Nei. — At kjøbe Bøger, at læse? Nei. — At bruge sin opsparede Tid paa mere dannende Omgang, forædlende Fornøielse? Nei: han lod Dampskibene Emma og Ganger-Rolf bringe hver sin Tour en Oxesteg fra England!

Exemplet skal ikke netop tegne nogen Nordmand, mere end det tegner Materialisten i hvilketsomhelst Land; men den store Nation har saameget forud for den lille, at kan den lille Nation ikke faa Noget til Gjengjæld, faa klarere Blik for hvad der er væsentligt, faa den Hjertevarme og Sandhed, som saa godt kan trives, netop fordi vi ere faa, men saa vanskelig kan trives mellem de Mange, — saa er det i Længden altfor ynkeligt at høre til en liden Nation. Kan vi ikke naa de store Nationers store Gjerninger, store Tanker, saa kunne vi dog vogte os for deres store Feiltagelser, deres Cynisme, Materialisme, kort al denne „ismens" Vederstyggelighed, som gror langs Bredderne af de store Handelsflomme eller i Millionernes Mudder.

Og trods hin Usikkerhed, hvori man herhjemme dels griber efter det Fremmede, dels gaar feil i sit Eget, er her dog ganske velsignede Begyndelser. Hin engelsk-norske Overgangsform har ført mig ind paa flere Steder, hvor der er et Hjerteliv i Omgangen og et Tankestof i Talen, som er vort eget, og som gjør vel. Vel er der ikke overvættes megen Form, men det nytter lidet at bestille Formen, før vi have Indholdet. Er der Nogenting i Verden, som ikke er kosmopolitisk, skjønt det ofte synes saa, da er det Selskabs- og Omgangslivet; thi der har hver Nation, ja næsten hver By sin Form, og hvor den endnu ikke er ganske færdig, fordi Byen er ung, uensartet sammensat, og endnu har en noget ujevn Dannelsens Overflade, der maa vi være meget mere rædde for det Fine, fra Udlandet Indførte, end for den noget uhjælpsomme Hjemlandsskik, selv om den undertiden slaar over i det Raa.

Ak, jeg har meget mere at skrive om, men mit Brev er allerede for langt, og saa har jeg, — hører det, Düsseldorfer forkjælede Mænd, Affaldne, Landsforrædere, — søde Sværmere, jeg har faaet en stor, stor Bestilling! Og hvem tror Du, det er af alle de Mænd, som jeg har omtalt i mine Breve, der har givet mig denne Bestilling? Ja, gjæt nu til næstegang! Du skulde se mit Udkast, — stor Furruskog, høi og alvorlig, og som om der ikke havde rørt Ox ved den i hundrede Aar, — men en liden Rydningsflek er kommen i det ene Hjørne, et lidet optømret Hus og Haandsag udenfor; Floden larmer allerede afsted med de første Stokke, flere ville følge; der er Virksomhed og Lyst, Solen er i Opgang; den alvorlige, gamle Skog skal flyttes! Din *

*) I første Del af dette Brev stod Tale om en Console med ti Ben, skal være: to; — endvidere om Welsers Herredømme i Nürnberg, skal være: Augsburg.

Oversættelser fra det Italienske.

I.

Efter Dante.

PIANGETE, AMANTI.

Nu klager, I, som elske! Amor klager;
Og klager mer, naar I hans Grund faar høre.
Veraab af Kvinder naaed' til hans Øre,
Og bitter Sorg i Øiet han opdager.
Thi Døden, som er ond og som bedrager,
Og i sin Nat hver Ynde vil tilsløre,
Den slog, — kun Æren turde den ei røre, —
Den slog en Kvinde nys saa fin og fager.
Hør nu, hvor Amor hædred' hendes Minde:
Over det døde, yndefulde Billed
Saa jeg, hvor Taaren i hans Øie brændte.
Og tidt sit Blik mod Himlen op han vendte,
Hvor nu den ædle Aand i Fred er stillet,
Som her paa Jorden var saa lys en Kvinde.

I. I.

II.

Efter Lorenzo de' Medici.

O, hvor skjøn er Ungdoms Alder,
Og hvor flygtigt bort den svinder!
Grib i Øieblikket Glæden,
— Ved dog ei, hvad Morg'nen bringer.

Her er Bacchus, Ariadne,
Skjønne, flammende af Elskov;
For at skuffe Tidens Flugt de
Fast sig klynge til hinanden.
Disse Nymfer, som saa komme,
Lue høit af Ungdoms Flammer.
Grib i Øieblikket Glæden,
— Ved dog ei, hvad Morg'nen bringer.

Disse skjelmske Satyretter,
Glødende for hine Nymfer,
Listige i Skovens Tykning
Lægge Baghold for de Skjønne.
Snart af Bacchi Rasen grebne
Høit i vilden Sky de juble.
Grib osv.

Og i Snaren la'r sig gjerne
Hine muntre Nymfer fange,
— Kun de marmorkolde Hjerter
Kunne stænge Amor ude, —
Og i Klynge de sig samle,
Drage jublende i Skare.
Grib osv.

Denne Klump, som rider efter
Paa sit Æsel, er Silenus;
Gammel, lystig, smilende han
Under Vinens Byrde vakler,
Kan sig knap i Sadlen holde,
Men er lige glad og drukken.
Grib osv.

Midas kommer i hans Følge
Guld blir Alting, han berører;
Men hvad hjælper al den Rigdom,
Kan tilfreds ham dog ei stille;
Thi hvad Glæde kan han føle,
Naar han aldrig kan bli' utørst?
Grib osv.

Aabn dit Øre for min Tale:
Glæd dig ei til Morgendagen!
Se, idag blandt Unge, Gamle
Svinger Glæden stolt sit Scepter;
Jag paa Flugt hver Alvorstanke,
Nu er Festens Lamper tændte!
Grib osv.

Ungersvende, glade Kvinder,
Leve Bachus, leve Amor!
Dands og syng og lad din Jubels
Flamme slaa mod Himlens Hvælving!
Bort med Træthed, bort med Smerte,
Nyd i Hast, hvad Stunden byder,
Grib i Øieblikket Glæden!
— Ved dog ei, hvad Morg'nen bringer.

O, hvor skjøn er Ungdoms Alder,
Og hvor flygtigt bort den svinder!

Toskanske Folkesange.

Jeg troed, Elskov var en Leg saa mild,
For den mit Hjerte turde jeg oplukke;
Men den er bleven til en rædsom Ild,
Som alle Havets Bølger ei kan slukke.

O, se de tusind Stjerners rige Pragt!
Kom hid, Peppino, kom, lad os dem tælle;
— Thi fler er Sorgerne, du har mig bragt.

Fra Stranden stirrer ud jeg over Bølge;
Nu komme alle Baade hjem i Følge;
Men ak, min Elsktes kan jeg ikke finde.

Hvor du gik hen, jeg havde næsten gjættet,
Om Søndag Morgen i din bedste Dragt.
Af Mange blev der til dig Mærke lagt,
Og de kom hjem og Alting mig beretted.
De talte, og jeg sang ad deres Raad,
Gik til mit Kammer og brast ud i Graad;
Og som de talte, lo jeg høit i Sky,
— Og græd i Ensomhed til Morgengry.

Hvad Stenene fortælle.

(Efter H. Brugsch, Aus dem Orient. Berlin 1864.)
(Slutn. fra f. Nr.)

Rørende klinger den Tilstaaelse, med hvilken en Nomosfyrste ved Indgangen til sit evige Herberg, den bekjendte Klippegrav ved Benihassan, har gjort sit Minde mere Ære end ved Opregningen af de krigerske Tog, om hvilke Stenen ligeledes giver Efterkommerne Besked. „Hvad jeg har gjort, vil jeg sige. Jeg var fuld af Godhed, og min Kjærlighed fandt ikke sin Grændse; aldrig undertrykkede jeg den Fattiges Barn, aldrig bedrøvede jeg Enken. Fiskeren lod jeg fare med Fred og jog ikke Hyrden bort. Aldrig betyngede jeg et Menneske med Tvangsarbeide. Der var ingen Hungersnød i min Tid, og der manglede aldrig Brød. Thi jeg dyrkede mit Lands Marker lige til dets Grændser imod Norden og Syden, paa det at de kunde give mit Folk Næring, og der ikke skulde være nogen Hungrig. Enken skjænkede jeg Gaver ligefuldt som Mandens Beherskerinde, og naar jeg gav, foretrak jeg aldrig den Høitstaaende for den Lave."

Endnu kunde jeg fremkalde en Mængde Vidner fra Stenene og lade dem fortælle om, med hvilken Pietet Moralens Love og Forskrifter Aarhundreder og Aartusinder før vore Dage udøvedes af de gamle Ægyptere, og hvorledes de ansaa det for det skjønneste Minde, at kunne lade Stenene høit og lydeligt aflægge Vidnesbyrd om deres Daad.

Høiest af Alt, ja som Maalet for deres hele jordiske Liv stod for dem et hæderligt Minde efter Døden, paa det at, som Stenene fortælle, „hans Navn maa leve i al Evighed, hans Hus bestaa og hans Slægt leve længe i Landet."

Trods al Magt, al ydre Glands og sin personlige Uantastelighed holdt Pharaonerne det dog ikke for at være under sin Værdighed at lade de kommende Slægter vide, hvorledes det var gaaet dem for den uundgaaelige Domstol, der havde at affige den høitidelige Kjendelse over de Afdøde. Stenvæggene i de berømte Kongegrave i Biban-elmoluk i Thebens vestlige Klippedal fortælle endnu den Dag idag i ligefremme, rørende Ord Pharaos Bekjendelser for Gud og Mennesker. „Jeg har levet af Sandhed, — saa taler Kongen, — og næret mig af Retfærdighed. Hvad jeg handlede mod Menneskene, var fuldt af Forsoning, og hvorledes jeg elskede Gud, det ved han selv og mit Hjerte. Jeg har givet den Hungrige Brød, den Tørstige Vand, den Nøgne Klæder, og Vandreren skaffede jeg Husly. Med Offer ærede jeg Guderne og de Afdøde med milde Gaver."

Efter denne almindelige Bekjendelse, der vidner om hans fornemste Dyder, vender Kongen sig til sine guddommelige Dommere og fralægger sig alle den gammelægyptiske religiøse Lovbogs 42 Dødssynder, der i tabellarisk Orden pryde Klippevæggen, og af hvilke nogle enkelte her kunne finde Plads.

„Ikke har jeg røvet, ikke har jeg bedraget, ikke har jeg dræbt eller ved Svig ladet omkomme noget Menneske, ikke har jeg hyklet eller løiet, ikke afpresset Nogen Taarer, ikke vendt mit Øre bort fra Sandhedens Ord; ikke har jeg bandet, ikke ladet min Haand falde tungt paa Nogen, ikke talt ilde om Gud, Kongen eller mine Forældre, ikke har jeg lukket mit Hjerte til for Gud."

Et Folks sædelige Høidepunkt kan i en særegen Grad maales efter den Agtelse og Stilling, som det tildeler Kvinden, og i denne Henseende bevise Stenenes Beretninger, at de gamle Ægyptere allerede i Historiens Barndomsaar forstode at elske og agte den skjønne Halvdel af Menneskeslægten.

I en Klippegrav ved Lykopolis, ved hvis Fod den nyarabiske Stad Osſint har lagt sig, priser den kolde Klippe med følgende smukke Ord en ældgammel Nomarchs Hjertensgodhed: „Aldrig har jeg revet Barnet fra Moderens Bryst eller den Fattige fra hans Hustrus Favn."

Moderen, saa sige Stenene, beskytter og bedækker Barnet med sin Kjærlighed som Hønen Kyllingerne med sine Vinger; derfor var hendes Anseelse saa stor, at Stenene i Opregningen af Slægtregistere oftere forbigaa Faderens Navn end Moderens. Hustruen, som hvis kosteligste Prydelse Stenene nævne og prise Kjærlighed til Manden, fører det ærefulde Navn „Husets Herskerinde". Og medens Stenene ellers ikke pleie at tale i Billeder, saa omtale de dog med en særegen Begeistring Kvinderne som „skjønne Palmer", hvis Frugt er den milde Kjærlighed, og det var den herligste Gave, de evige Guder kunde love sine Yndlinge blandt de Dødelige, naar de skjænkede dem „Hæder af Mændene og Kjærlighed af Kvinderne". Det fortælle Hundreder af Stene.

Den skjønneste af Gudinderne, den aphrodisiske Hathor, hvem Stenene betegne som „den gyldne, himmelske Herskerinde", der „opfylder Himmelen og Jorden med sin Skjønhed", og hvis gyldne Krands danner et sindrigt Symbol paa det Kjærlighedens Baand, der forener Alt, i Naturen som i Aandens Liv, denne hulde Gudinde blev æret som Kvindernes Dronning, og som Gudindens Repræsentant modtog Ægyptens jordiske Dronning iført Hathors Prydelser den Hyldest, der skulde bringes Kjærlighedens Gudinde. — Naar man er vant til at høre svulstige Lovprisninger og overdrevet udsmykkede Titler i de ægyptiske Stenes officielle Sprog og i de brogede, især for Dagens Lys bestemte Hieroglypher, saa man de varme, hjertelige Ord, der tone os imøde fra Gravens Nat og den ærværdige Fortid, overbevise os om, at allerede i hin Historiens Barndom ædle Sæder, Sandhed og Retfærd ansaaes som det menneskelige Livs Prydelse, der gjaldt høiere end Rigdom, Titel og Rang.

Ligesom Sjælens Aande, ren som den i Østen opstigende Sol, blev indblæst i det nyskabte Menneske af Gud gjennem dets Næse, saaledes skulde den ved Enden af sit Løb, lig den dalende Sol, pletfri og straalende gaa til Hvile i Vest for at vidne for den evige Dommers Aasyn og forene sig med den evige Guddom. Saa sige Ord til andet Stenene.

Der ligger en dyb Trøst skjult i de gamle Stene, at de græsselige halvt som Mennesker, halvt som Dyr dannede Væsener i de gamle Malerier og Billedhuggerarbeider ikke var Ægyptens sande Guder, men politiskreligiøse Masker. Stenene fortælle, at Gud var en, udelelig, bestaaende fra Begyndelsen af, alle Tings Skaber, og at han, som den mosaiske „Jeg er den, jeg er", navnløs aabenbarede sig for de forklarede Sjæle. Rigtignok var det kun de Indviede, der kjendte denne rene Lære, og Stenene advare mod at aabenbare den, naar de tilraabe Mysteriernes Lærlinge: „Det er en skjult Bog, lad aldrig Nogen vide Noget om det, sig det ikke til noget Menneske, lad ikke noget Øie skue det, ikke noget Øre høre det; kun du alene og han, som har lært dig det, skal vide det."

Den særegne Fortrøstning til Guddommen, der sammen med uskyldig Livslyst opfyldte de gamle Ægyptere, finder en veltalende og tidt tilbagevendende Tolk ikke blot i den Stenverden, der var bestemt til Gravens Mørke, men ogsaa i den, der var offentlig udstillet til Skue, og som fortæller os om Kongernes og de Fornemmes Bedrifter og Liv. I Glæde og Sorg, i Angest og Fryd, i Seier og Nederlag er det den evigt styrende Guddom, for hvem Tak og Bøn frembæres.

Naar Ramses III paa den lange Stenvæg i Amontemplet ved Medinethabu triumferende fremfører de Overvundnes lange Tog, som han leder hjem til Ægypten, da fortæller Stenen: „Saa taler Kongen til Fysterne og de Vældige, der staa omkring ham: I have skuet den Naade uden Ende, som Gudernes Konge har bevist mig, hans Barn", og det samme fortæller en Stenmur paa Sydsiden af det thebenske Amontempel.

Da Ramses II, Klassikernes store Sesostris, afskaaret fra sine Folk, ved Bredderne af den syriske Orontes omringes af de mægtige Hethiter, al Redning synes umulig, og han staar der alene paa sin Kampvogn med sin Kjøresvend, da lader Stenen ham udraabe disse varmt følte Ord: „Mine Bueskyttere og mine Vogne har forladt mig, ikke en af dem blev tilbage og stred for mig. Hvor est du, min himmelske Fader Amon? Se, kan da en Fader forglemme sin Søn? Har jeg vel nogensinde stolet paa min egen Kraft? Hvor jeg gik, og hvor jeg stod, var dog ikke mit Aasyn vendt mod dig? Har jeg ikke altid kun handlet efter din Munds Ord, og fulgte jeg vel andet end dit mægtige Raad? O, du store Ægyptens Hersker, knus de Skarer, der omringe mig! Hvem er vel disse Hyrder, for hvem Amon er et Intet, og som ikke kjender Gud? Har jeg ikke opreist dig talløse og stolte Altere, har jeg ikke fyldt din Helligdom med Fanger, der byggede dig et uforgjængeligt Tempel? Har jeg ikke slagtet Hekatomber og viet dig sødtduftende Urter af alle Slags? Jeg har bygget dig et Hus af Sten og der opreist evige Søiler og hentet Obelisker fra Elephantine. For dig har jeg sendt Skibe tilhavs for at bringe dig alle Folkeslags Arbeider. Har nogensinde en Anden vel gjort det? Den, som modstaar din Villie, skal beskjæmmes, men ophøiet skal hver den vorde, der priser og bekjender dig, store Amon. Af mit Hjertes Dyb raaber jeg i min svare Nød til dig, Fader Amon! Omringet er jeg af talløse Skarer fra alle Lande. Alene er jeg; ingen Anden er med mig. Mine Bueskyttere og mine Vogne have forladt mig. Grebne af Frygt, har ikke en eneste af dem hørt mit Raab. Men Amon er bedre end Myriader Bueskyttere, end Millioner Vogne, end ti tusinde udvalgte unge Krigere, selv om de vare samlede paa et Sted. Til Intet nytter Hjælpen fra Menneskenes Skarer, Amon staar over dem."

Efter disse Ord griber Kongen med ny Kraft og besjælet af nyt Mod sine Vaaben, og Amons Hjælp bliver ham saa kraftigt tildel, at han ikke blot lykkeligt undgaar den øiensynlige Fare, men endog bedækker den blodbestænkte Jord med Liget af de slagne Fiender.

Selv i den mest larmende Glæde over Livet blev Nydelsen ved den symbolske Henpegen paa den sidste

Time paa samme Tid dæmper, hvad det Sandselige, og løftet, hvad det Aandelige angik.

Naar de gamle Ægyptere sad sammen ved det glade Gjæstebud, og Maden var baaret bort, da traadte en Mand ind i Salen med en liden Kiste, hvori der laa et Dødningbillede, viste det til de forsamlede Gjæster, en for en, med disse Ord: „Betragt dette og drik saa og vær glad; thi naar du er død, vil du være lig det.“ Og selv i den Sang, som Ægypterne ved sine Gjæstebude pleiede at synge til den gamle Sørgemelodi, blandede Livets Alvor og Livets Lyst sig paa en sælsom Maade. Naar de sang sine Klager over den gode Gud Osiris, som hvert Aar blev dræbt paanyt af den onde Dæmon Typhon, da gjaldt det ikke blot Naturen, der dør hen om Vinteren; naar de fandt sin Trøst i hans Tilbagekomst fra Gravens Nat, da jublede de ikke blot over Foraarets Komme; men i Gudens Liv og Død, i Aarstidernes Kredsløb fandt de et betydningsfuldt, sindrigt Symbol paa det Uforgjængelige i Menneskets egen Tilværelse, paa Sjælens Udødelighed.

De gamle Ægyptere have opfyldt sin Mission i Verdenshistorien som et fremadstræbende Culturfolk. I den yderste Horizont af den historiske Videnskab, hvor de vise sig for os, har de allerede i den graa Alderdom lagt Spirerne til Culturen og, som en stor Aand har sagt „givet det første Stød til saadanne Ideer og Følelser, der staa i Slægtskab med et Folks Humaniseren og aandelige Opløftelse. Det, som vi blot kunne have en ubestemt Formodning om efter sildigere Øienvidners upaalidelige Overleverelser, det siges os nu af Stenene, hvilke gjennem Aartusinder Hærskarer og Karavaner ere dragne forbi, uden at have nogen Anelse om deres Indhold.“

Men fremfor Alt fulgte det af den dybe Anskuelse om det menneskelige Liv og af den dybt rodfæstede religiøse Sands, at netop i Ægypten Christendommen vandt Tilhængere, der vare den tro ind i Døden, og det er ikke blot et Tilfælde, men en verdenshistorisk Styrelse, at der, hvor i Templerne og Gravhulerne Stenene fortælle om de gamle Guder, Konger og Mennesker, deres yngre Stennaboer i christelig Ydmyghed tale om de ældste Christnes fromme Følelser og Tanker og om deres klippefaste Tro.

Det er ikke blot det gammelægyptiske Østerland, der bar paa denne Trang til at lade Gravstenen med Lovprisning give Efterverdenen Besked om gammel Tænkemaade, gamle Sæder, gamle Værker, om de gamle Mennesker; ogsaa den nuværende Orient bærer en egen medfødt Kjærlighed til Stenene, og Stenene maa høit og lydeligt forkynde, hvad Menneskerne engang følte, grublede over og tænkte. Naar den vandrende Pilgrim drager igjennem de krumme, snevre Gader i de tyrkiske Byer, i de troende Gammeltyrkers straalende Hovedstad ved Bosporus, om han flytter sin Vandringsstav fra Afrikas ugjæstmilde Nordvestspidse lige til Mellemasiens Høisletter, aldrig vil han ved Enden af de bugtede Gader og de lange Karavanveie, selv paa de ensomste Steder, ja kanske især der, savne de talende Stene.

Til høire og venstre for Menneskenes travle Vei ligge de hvide, skinnende Grave, hvis Stemme lyder til den kommende og gaaende Vandrer. Tause tilraabe de ham den udødelige italienske Digters Ord: „Viver, ch'è? Un correr alla morte. Hvad er Livet? Et Løb — Døden imøde“, og formane den altfor hastige Pilgrim til at tænke paa det uundgaaelige, fælleds Maal for Reisen.

Men medens paa de gammelægyptiske Stene Længselen efter Vandringens Maal er mere fremherskende end Klage over det hensvundne Liv, begræde disse Stene, naar de indeholde noget mere end de sædvanlige Vers af Koranen, i længselsfulde Ord Tabet af den jordiske Tilværelse og udtrykke den dybeste Smerte over Dagens hendøende Lys. Paa de talløse Stene, der paa denne Maade tilraabe Vandreren henad de persiske Veie, som jeg saamangen Gang drog frem, et alvorligt Memento mori, antager denne Tanke et ligesaa dybsindigt som melankolsk Udtryk, uden at henfalde til den brede Overlæsselse, der ellers er egen for den østerlandske Digtning.

„Foraaret kommer, og jeg svinder hen af Længsel;
Snart skal mit unge Liv skjules i Gravens Fængsel.
Mod Solens milde Lys slaar Blomsten op sit Øie;
Mit Hoved ene maa i Støvet dybt sig bøie.“

Ingen Klage kan være mere bitter, ingen Jammer dybere og inderligere følt end disse Ord paa en persisk Gravsten, som kun, for at være fuldkommen skjønne, mangle den sædvanlige ægyptiske Slutning: „Netop fordi Foraaret vender tilbage, skal ogsaa jeg vende tilbage.“

Byron.

(Af H. Taine.)

Hvis der nogensinde har existeret en Sjæl, heftig og følsom, men ikke istand til at frigjøre sig for sig selv, stadigt rystet, men det indenfor et snevert Omraade, ved sin naturlige Ubændighed skabt for Poesien, men ved naturlige Grændser indskrænket til et enkelt Gebet af denne, saa var det Byrons.

Denne Lethed til at henfalde til yderlige Følelser var hos ham arvet og fremkaldt ved Opdragelse. Hans Farfaders Broder, et Slags heftig og menneskefiendsk Galning, havde i et Værtshusslagsmaal dræbt en Slægtning af sig, Mr. Chaworth, og var bleven draget for Overhusets Domstol. Hans Fader, en brutal og udsvævende Mand, havde bortført Lord Carmarthens Hustru, ødelagt og mishandlet sin anden Kone, Miss Gordon, og efter at have levet som en Galning og en Slyngel, var han flygtet til Fastlandet med Familiens sidste Rest af Formue. Hans Moder, naar Raseriet greb hende, sønderrev sine Hatte og Kjoler. Da hendes elendige Mand døde, var hun nær ved at tabe Forstanden af Sorg, og man hørte hendes Skrig ude paa Gaden. Det vilde udfylde en hel Fortælling at berette, hvilken Barndom det var, Byron tilbragte i denne „Løvindes“ Hule, i hvilke Storme af Frækheder, afbrudte af ømme Mellemrum, han selv levede, ligesaa lidenskabelig og endnu mere bitter. Hun løb efter ham, kaldte ham en halt Gadedreng, skjændte og kastede ham Ildskuffen og Ildtangen i Hovedet. Han tiede stille, hilsede hende, men følte lige dybt den Tort, han led. En Dag, han var greben af et af sine „tause Anfald af Raseri“, maatte man vriste fra ham en Kniv, som han havde grebet paa Bordet, og med hvilken han vilde gjennembore sig. En anden Gang blev Striden saa græsselig, at Moder og Søn hver for sig gik hen til Apothekeren „for at høre, om ikke den Anden var kommen for at kjøbe Gift, og for at advare ham om ikke at udlevere den.“ Da han kom i Skole, blev hans Venskab, siger han selv, til Lidenskab. Mange Aar efter kunde han ikke høre Clare, en af sine fordums Skolekammerater, nævne, uden at føle en Hjertebanken. Gang efter Gang kom han i Uleilighed for sine Venners Skyld, hvem han gav fri Raadighed over sin Tid, sin Pen, sin Pung. Hans Ædelmodighed var som alt Andet hos ham uden Grændse. „Aldrig“, ytrer En, der kjendte ham meget nøie i hans Ungdom, „stødte han paa en Ulykkelig, uden at komme ham til Hjælp.“ Senere under hans Ophold i Italien gik der af hundrede tusinde Francs, som han brugte, femogtyve til Gaver. De levende Kilder i dette Hjerte vare for fulde og strømmede ved det mindste Stød over med Godt som med Ondt. Otte Aar gammel, ligesom Dante, blev han forelsket i en liden Pige ved Navn Mary Duff. „Er det ikke underligt“, skrev han sytten Aar senere, „at jeg har været saa helt og holdent, saa dødelig forelsket i dette Barn i en Alder, da jeg ikke kunde føle Kjærlighed, ja, ikke engang forstaa Betydningen af dette Ord. Jeg erindrer saa vel alt, hvad vi talte med hinanden, vore Kjærtegn, hendes Ansigtstræk; jeg havde ikke Ro paa mig mere, jeg kunde ikke faa sove… Min Angest, min Kjærlighed var saa heftig, at jeg mangen Gang spørger mig selv, om jeg senere har følt en sand Tilbøielighed. — Da jeg senere fik høre, at hun var bleven gift, da rammede det mig som et Lyn, jeg var nær ved at kvæles.“ Ligeledes, da han tolv Aar gammel var forelsket i sin Kusine Marguerite Parker; han tabte Søvn og Appetit. „Jeg havde Grund til at tro, at hun elskede mig, og alligevel var det Dyrebareste, jeg kunde tage mig til, at tænke paa, hvorlænge det vilde vare, til vi næste Gang mødtes. Og sædvanlig varede vor Skilsmisse tolv Timer! Men dengang var jeg rent fra Forstanden, skjønt jeg ikke er stort visere nu.“

Og han var det aldrig. Anstrængt Læsning i Skolen, senere voldsomme Idrætter i Cambridge, Newstead og London, Vaagen til den tidlige Morgenstund, Udsvævelser og overdrevne Selvplagerier, et ødelæggende Levesæt i det Hele; han tømte alle Nydelsers og alle Plagers Bæger lige til Bærmen. Da han var Dandy og det en af de mest straalende, var han nær ved at sulte sig ihjel af Frygt for at blive førladen; saa drak og spiste han i Sviregilderne, til han næsten var overvældet. „De to sidste Dage“, skriver engang hans Ven, Moore, „havde Byron kun nydt nogle Biscuiter for at stille sin Hunger. Da han saa satte sig til Bords, kastede han sig over Hummeren, tog to — tre af dem paa sin Part, idet han fra Tid til anden slog i sig et lidet Glas stærk Likør, af og til et stort Glas varmt Vand og saa derovenpaa det rene Brændevin; derpaa gjorde vi To Ende paa to Flasker Bordeaux; Klokken fire om Morgenen skiltes vi ad.“ En anden Gang finder man i hans Dagbog følgende: „Spist til Middag igaar hos Coco sammen med Scrope Davis. Tilbords fra Kl. 6 til Midnat. Drukket vi To en Flaske Champagne og sex Flasker Bordeaux. Ingen af disse Vine gjør nogen synderlig Virkning paa mig.“ Senere i Venedig: „Jeg har neppe lukket et Øie hele den sidste Uge. Jeg har havt nogle forunderlige Maskeeventyr i Carnevalet. Jeg vil udmynte min Ungdoms Guldmine til den sidste Klump og saa — Godnat. Jeg har levet og er tilfreds med det.“ Der skulde mindre til at ødelægge baade Legeme og Aand. Saaledes leve disse heftige Sjæle, der uophørlig stødes fremad af den Drift, der er i dem selv, som en Kugle der standses, dreier sig omkring og synes rolig, saa hastigt gaar den, men som ved den mindste Hindring springer op, slaar ned, kaster en Støvsky op og tilsidst borer sig dybt ned i Jorden. En skarpsindig Jagttager, Beyle, der levede flere Uger sammen med ham, siger, at enkelte Dage var han gal; til andre Tider, naar han stod ligeoverfor noget Skjønt, blev han sublim. Saa tilbageholden og stolt han end var, Musikken kunde faa ham til at græde. Ellers kunde de smaa engelske Lidenskaber, Standsstoltheden for Exempel eller hans Dandyforfængelighed bringe ham rent af Lave; om Brummel talte han kun „med en Gysen af Misundelse og Beundring“; men enten den var stor eller liden, den Passion, der i Øieblikket greb ham, sænkede sig over hans Aand som et Uveir, hævede ham og rev ham med sig enten til Ubesindighed eller Genialitet. Hans Dagbog, hans private Breve, al hans ufrivillige Prosa er som bævrende af Aand, af Vrede, af Begeistring; Følelsens Skrig skjælver gjennem den ned i de ubetydeligste Ytringer; siden Saint-Simon har man ikke seet mere livfulde Tilstaaelser. Enhver Stil synes mat, enhver Aand sløv ved Siden af denne.

Aldrig at taale nogen Mester, reise sig mod ethvert Skin af Paavirkning, holde sin Personlighed urørt og ukrænket lige til Enden og imod Alle, vove Alting heller end at give et Tegn paa Underkastelse, — det var hans Princip. Derfor vilde han ogsaa taale Alt heller end at give et Tegn paa Smerte. Med Aand og med Legeme kjæmper han eller forbereder sig til Kampen. Hver Dag flere Timer igjennem boxer han, skyder med Pistol, øver sig i Hugning, løber og springer, rider og tæmmer de modstridigste Heste. Det er Beskjæftigelse for hans Haand og hans Muskler; men han trænger andre. I Mangel af Fiender tager han fat paa Samfundet, og erklærer det Krig. Man ved, til hvilken Yderlighed de herskende Meningers Intolerance var stegen. England var netop dybest indviklet i sine Krige med Frankrig og troede sig at stride for Moral og Frihed. I dette Øieblik er i dets Øine Kirken og Constitutionen hellige Ting; vogt dig for at røre ved dem, hvis du ikke vil blive Guds og Hvermands Fiende. I dette Anfald af national Lidenskabelighed og protestantisk Strenghed synes hver den, der fremtræder med mere frisindede Ideer, en Mordbrænder, og ophidser selv mod sig Selveiernes Instinkt, Moralisternes Doktriner, Politikernes Interesser og Folkets Fordomme. Det var dette Øieblik, Byron valgte til at rose Voltaire og Rousseau, beundre Napoleon, bekjende sin Scepticisme, hævde Naturen og Glæden ligeoverfor det Regelrette, sige, at de høiere Stænder i England vare fordærvede og hyklerske, slog om sig med Phraser og lod Mennesker slagte blot for at kunne beholde sine Sinecurer og sine raadne Landsbyer. Ret som om det politiske Had ikke forslaar, paadrager han sig ovenikjøbet literære Uvenskaber, angriber hele Kritikernes Kor, rakker ned paa den ny Poesi, erklærer, at de mest berømte af dens Tilhængere ere Claudian'er, Folk fra Keiserdømmets sletteste Tider, tager fat paa Lakisterne og skaffer sig i Southey en giftig og utrættelig Fiende paa Halsen. Omgiven paa denne Maade af Fiender, stiller han sig selv til alle Sider blot for deres Angreb. Af rent Lapseri udskriger han sig selv som besudlet med alle Laster. Han afbilder sig selv i sine Helte, med Sort i Sort, saa at Ingen kan undlade at gjenkjende ham og anse ham for meget værre, end han er. Umiddelbart efter at han har læst Childe Harold, skriver Walter Scott: „Et saare fortjenstfuldt Digt, men som giver en daarlig Forestilling om Forfatterens Hjerte og Moral. Lasten burde være en Smule mere beskeden, og der maa udfordres en Frækhed, der næsten er ligesaa stor som den ædle Lords Talenter, til at forlange, at man skal beklage En for den Kjedsomhed og Ækel, som han har fundet i sine Svirebrødres og Elskerinders Selskab. Det er ogsaa en umaadelig Opblæsthed at belære os smaa Mennesker, om at vore smaa forældede Betænkeligheder og vore Lærdomme om Maadehold ikke er værd hans Opmærksomhed.“ Se, det var den Følelse, han opvakte hos alle respektable Folk; han fandt selv Behag deri, og drev det endnu videre, idet han lod forstaa, at han paa sine Eventyr i Orienten havde oplevet Mangt og Meget, og ikke afviste den Sammenblanding, man gjorde af ham selv og hans Helte. En Dag sagde han: „Jeg skulde have Lyst til at fornemme den Følelse, der griber et Menneske, naar han har begaaet Mord.“ En anden Dag skrev han i sin Dagbog: „Hobhouse har fortalt mig, at der gaar det Rygte, at jeg selv er den virkelige Conrad, den virkelige Corsar, og at jeg har foretaget en Del af mine Reiser uden Vidner. Nu, Folk er mangen Gang nær ved Sandheden, men griber den aldrig helt og holdent. Hobhouse ved ikke, hvad jeg var beskjæftiget med, Aaret efter at han havde forladt Orienten. Hverken han, eller noget Menneske, … eller …“ Han elskede Faren, og var først i

godt Lune, naar han saa Alles Forbitrelse rettet mod sig. Alene mod alle, imod et væbnet Samfund, uovervindelig, selv ligeoverfor Fornuften, ligeoverfor Samvittigheden, var det, han følte sit hele Væsen løftet af den storartede og forfærdelige Spænding, som hans hele Sjæl længtes efter.

En yderligere Uforsigtighed gjorde, at Anfaldet paa ham blev aabnet. Saalænge han var ugift, havde man kunnet undskylde hans Overdrivelser med det altfor heftige Temperament, som saa ofte driver Englands Ungdom ud over det Skjønnes og det Rettes Grændser; men Giftermaalet pleier i Almindelighed at bringe dem til Fornuft. Byrons Ægteskab var Begyndelsen til hans værste Galskaber. Tilfældigvis var hans Hustru dydig, „et Slags Model", berømt som saadan, „et regelret Væsen", forstandig og tør, der hverken kunde feile eller tilgive. „Det er pudsigt nok", sagde hans Tjener Fletcher, „den eneste Dame, jeg har kjendt, der ikke kunde tøile Mylord, det er Mylady!" Hun troede, han var gal, og lod Lægerne undersøge ham. Da hun fik det Svar, at han var ved sin Forstands fulde Brug, forlod hun ham, vendte tilbage til sin Familie og vilde aldrig mere gjense ham. Fra nu af gjaldt han for et Uhyre. Bladene overøste ham med Haan; hans Venner bad ham at holde sig borte fra Parlamentet og Theatret; de frygtede for, at man vilde pibe ad ham. Kun hans Digte kan give os en Anelse om det Raseri og de Pinsler, denne heftige Sjæl, der var vant til straalende Berømmelse, følte under dette Uveir af Haan. Han reiste til Venedig, dukkede sig ned i det vellystige italienske Liv, lige til dets laveste Udsvævelser, for ret at forarge det puritanske Prüderi, der havde fordømt ham, og endte med en Forargelse, der blev endnu mere haanet: hans offentlige Forhold til den unge Grevinde Guiccioli. Imidlertid viste han sig som en ligesaa rasende Revolutionsmand i Politiken som i Literaturen. I 1813 skrev han: „Jeg har reduceret min Politik til noget meget Enkelt; nu bestaar den i et dødeligt Had mod alle de Regjeringer, der findes." I Ravenna, hvor han engang opholdt sig, var hans Hus Oprørsmændenes Samlingssted og Arsenal, og han stod i Begreb med i sin ubesindige Ædelmodighed at væbne sig og sammen med dem drage ud for at forsøge Italiens Befrielse. „Man vil gjøre Oprør her", skriver han i sin Dagbog, „og vil nok beære mig med en Indbydelse. Jeg skal ikke svigte, endskjønt jeg hverken tror, de ere talrige eller modige nok til at udrette synderligt; men fremad! — Hvad Værd har dette Jeg? Et Menneske eller en Million Mennesker, det er lige meget værdt; det er Frihedens Aand, som man udbrede. I slige Tilfælde maa man ikke anstille nogen personlig Beregning, og i dette Øieblik vil ialfald ikke jeg gjøre det." Medens han ventede paa Udførelsen, havde han Trætter med Politiet, hans Hus blev bevogtet, han blev truet med Snigmord, og alligevel red han hver Dag ud i den nærliggende Pinieskov for at øve sig i at skyde med Pistoler. Det er af det Slags Følelser, som griber et Menneske, naar han staar foran Mundingen af en Kanon, som han hvert Øieblik kan vente, skal brænde løs; Bevægelsen er stor, ja endog heroisk, men den er ikke behagelig, og selv i disse mest rystende Øieblikke var han uden Tvivl ulykkelig; thi der er Intet, som lettere forgifter Glæden end denne Kampstemning. „Hvorfor", skriver han, „har jeg kjedet mig i mere eller mindre Grad mit hele Liv igjennem? Jeg finder ikke Svaret; men jeg tænker, det ligger i mit Temperament, — ligesom ogsaa at jeg reiser mig igjen af Sløvheden, Noget, som nu i flere Aar altid har indtruffet. Det Maadehold og den Selvbeherskelse, som jeg undertiden har øvet og det med Kraft og Iherdighed gjennem længere Perioder, bidrog lidet eller intet dertil. Jeg befandt mig bedre ved de heftige Lidenskaber. Naar jeg befandt mig under deres umiddelbare Indflydelse, — det er underligt nok, — var jeg kun bevæget, men ikke bøiet. Hvad Vin og Spirituosa angaar, da gjør de mig mørk og vild, saa jeg kan blive rasende, — men alligevel taus og tilbagetrukken, jeg søger ikke Kiv, naar man ikke taler til mig. At svømme opfrisker mig ogsaa; men sædvanlig er jeg nedstemt og det Dag for Dag mere og mere. Dette er der intet Middel mod; thi jeg kjeder mig ikke nu i den Grad, som da jeg var nitten Aar gammel. Det ser jeg deraf, at i den Alder var jeg nødt til at spille eller drikke eller drive paa en eller anden Legemsøvelse; ellers var jeg rent elendig. Det, som nu faar Overhaand hos mig, er Dorskhed. Naar jeg af og til vaagner, er det i Anfald af Raseri. Nylig kom Lega ind til mig med et Brev fra Venedig i Anledning af en Factura, som jeg troede, var bleven betalt for ti Maaneder siden. Jeg kom i en saadan Paroxsmye af Raseri, at jeg nær havde besvimet. Jeg tænker, jeg kommer til at ende som Swift, det vil sige, at mit Hoved bliver det første, der dør hen, — med mindre jeg før skulde rammes af et Ulykkestilfælde. Da han laa paa sin Dødsseng i Grækenland, vilde han, Gud ved hvorfor, ikke lade sig aarelade og vilde heller, at det skulde være forbi med det samme. Man truede ham med, at han vilde blive gal; han sprang op: „Gjør det da, I Bødler", og han rakte sin Arm frem. Det var blandt slige Udbrud og slige Angester, at han tilbragte sit Liv; den trodsede Fare, den kuede Modstand, den udtømte Smerte, al Kamplystens Stolthed og Pine, det var de Billeder, som han forespeilede sig. I Mangel af Handling havde han Drømme. Dengang da han indskibede sig til Grækenland, sagde han selv, at han havde grebet til Poesien i Mangel af noget Bedre, og at den aldrig egentlig havde været hans Fag. „Hvad er en Digter? Hvad gjælder han? Hvad gjør han? Han er en Sladderhank." Han spaaede ilde om sit Aarhundredes Digtning, selv om sin egen, idet han sagde, at hvis han levede i ti Aar til, saa skulde man faa se andet fra ham end Vers. I Virkeligheden havde han været bedre paa sin Plads som Røskonge eller middelaldersk Condottiere. Naar man undtager to eller tre Glimt af Italiens Sol, er hans Poesie og hans Liv en gammel Skalds, der er ført over til Nutiden, og som ikke kan finde nogen Plads i denne altfor nøiagtigt regulerede Verden.

Lappen Anders Larson Havnvig fra Hasvig Sogn ved Hammerfest.

Skizzer fra Finmarken.

Om man end nutildags ikke gaar fuldt saavidt som paa Professor Leems Tid — for omtrent hundrede Aar tilbage — da han i sin Beskrivelse over Finmarkens Lapper beretter, at der vare de, som troede, at Lapperne „vare ganske laadne og med kun eet Øie midt i Panden", — saa er der dog vist endnu Mange, som forestille sig, at denne Del af Norges Befolkning udmærker sig ligesaa meget ved sin Hæslighed som ved sin Uvidenhed. Det er imidlertid en Uret, man gjør denne Folkestamme; thi saaledes som hosstaaende Billede viser, findes der blandt Lapperne ikke sjelden Mænd, der overalt vilde kunne gjælde for smukke. Anders Larson Havnvig var paa den Tid, da hans Portrait blev udført (1861), i en Alder af omtrent 22 Aar, og var der saaledes hos ham endnu ikke blevet synlig noget af det charakteristiske Udseende, som ofte mere iøinefaldende træder frem hos de ældre Lapper. De fremstaaende Kindben, den noget fladtrykte Næse og de tynde Læber, som tidligere gjaldt for Særkjender, ere mere eller mindre forsvundne. Hvad de skjævtliggende Øine angaar, hvilke ligeledes have været et Særkjende og som maaske derfor paa vort Billede kunne have faaet et stærkere Udtryk, end Manden i Virkeligheden har havt, — da synes ogsaa dette mere og mere at tabe sig, saaledes at det nu er en Sjeldenhed at gjenfinde denne Egenhed blandt den nærværende ved Ægteskaber med Nordmænd og især med Finner som særegen Kaste stadig mere og mere forsvindende ægte lappiske Race. Hvad der meget har bidraget til at give Lapperne Ord for Hæslighed, har uden Tvivl, i Forening med deres lave Væxt og Mangel paa Renlighed, været deres mindre smukke, men til Klimatets Beskaffenhed meget passende Klædedragt, — skjønt denne iøvrigt ved sin Eiendommelighed ikke ganske mangler et vist malerisk og til de haarde og raae Omgivelser svarende Anstrøg. Det vigtigste Klædningsstykke er en vid, oftest ufarvet Vadmels Kufte med opstaaende Krave, næsten ganske af samme Tilsnit som en Skjorte — hel nedentil, men opskaaren og aaben i Brystet — forsynet rundt om denne Aabning med en Kantning af farvet Klæde. Til Stads bruges ogsaa blaa, grønne eller brune, ja stundom endog høirøde Kufter; men hvilken Farve disse end have, saa ere de i Sømmene og langs Skuldrene udsyede samt for Hænderne og nedentil kantede med Klædeslister af andre Farver end Kuftens, især med rødt, gult eller blaat. Under denne Overkjortel, som paa Lappisk kaldes Gafte, bæres — dog blot om Vinteren — en Faareskinds-Underkjole, med Ulden indad, umiddelbar paa Legemet. Lapperne bruge nemlig sjelden Linned. Denne Underkjole kaldes paa Lappisk Muodda. Det Hele omgjordes af et Læderbælte, der spændes saaledes, at Kuften derved drages noget op, hvorved den oventil falder i Folder ud over Bæltet; i dette hænges Kistenøglerne og en stor Tollekniv, der bruges baade som Kniv og som Haandøxe. Benklæderne ere ligeledes af ufarvet Vadmel, nedentil snævre og saa lange, at de kunne bindes ind i de saakaldte Komager eller Finsko, et Slags Halvstøvler af barket Læder eller Rensdyrskind, der med et uldent Baand snøres saa fast, at intet Vand kan trænge ind. Strømper bruges ikke, hvorimod Komagerne indvendig udfores med et Slags Myrgræs, der ved at bankes eller hægles er gjort mygt og blødt. Paa Hovedet bærer Lappen en Hue, forsynet med en Dusk samt med en rød eller gul Klædesbræm. Denne Hue har i de forskjellige Trakter en noget forskjellig Form, undertiden spids opad, undertiden med firkantet Pull aldeles som en polsk Hue. Endelig have de et Slags Halstørklæde, der er smalt og kort og kun gaar engang om Halsen; men det er saaledes indrettet, at deri kan gjemmes

Juletræ.

Smaating saasom Ildtøiet m. m., medens større Sager puttes ned i Barmen i Folderne af den rummelige Kufte. Til Vinterdragt og paa Reiser ere de derhos forsynede med en Pæsk eller sid Rensdyrskinds Kufte samt med en Hætte, der falder ned over Skuldrene. Ogsaa med Hensyn til Bedømmelsen af Lappernes Charakter, Oplysning og Moralitet har man været mindre retfærdig. Lapperne ere saaledes venlige og godmodige og savne ikke Evne til at erhverve sig Kundskaber, skjønt det ikke sjelden hænder, at deres tilbageholdne Taushed faar Udseende af Uvidenhed og Dorskhed. De fleste voxne Mandfolk i Sødistrikterne kunne i Regelen nogenlunde udtrykke sig i det finmarkske Almuesprog over daglige Gjenstande; men de ere ikke altid villige til at benytte dette Sprog, — hvortil Grunden vel hyppig maa søges i den Ringeagt, hvormed de Norske ofte behandle Lappernes Nationalitet, idet de betragte deres Fordring paa at tiltales paa Lappisk som en ubeføiet Pretension. Heller ikke den Gjerrighed og Mistænksomhed, som man tillægger dem, er fortjent, — og man kan ikke bedre slutte denne Skizze end ved at gjengive den bekjendte finske Sprogforsker Castrèns Skildring af sit Folks og dets Stambeslægtedes Charakter*): „Lappens Sind er stille, fredeligt og eftergivende. Fred er hans Valgsprog, om Fred er hans første Spørgsmaal, Fred er hans Afskedshilsen. En skjønnere Skat kan knapt eies end den fredfulde Ro, som Lappen besidder. Blottet for de fleste af Livets Nydelser, omgiven af en ubetvingelig Natur, hensænket i Armod, er ham beskjæret den misundelsesværdige Lod at kunne udholde alle Møier med urokkelig Ro. Den ugunstige Natur driver ham ofte til Arbeide og Rørelse, men undertiden overlader han sig gjerne til et mageligt, eller som han kalder det, fredeligt Liv. Han elsker ikke vidtudseende Planer, kloge Beregninger eller noget Slags udad rettet Virksomhed, men lever helst hensunken i en stille Begrundelse af religiøse Emner eller andre Sager, som findes i hans lille Verden."

Lapperne benævne sig selv Samek eller Sabmelassak, ligesom deres Brødre Finnerne (eller som de nordpaa kaldes: Qvæner) benævne sig selv Suomalaiset.

*

*) Jfr. Jordbeskrivelse for den norske Almue ved L. K. Daa. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Christiania 1859. IV. Pag. 228.

Fra alle Lande.

Italien er vel det Land, hvor der for Øieblikket staa flest Interesser paa Spil og de fleste Passioner ere i Bevægelse. Skal Pavedømmet staa eller falde? Skal Florents blive definitiv Hovedstad? Det livlige Folk disputerer om disse Punkter i Parlament, paa Gader og Stræder. Man vil gjerne finde det Rette ud, men det er vel ikke saa smal en Sag i dette Land. Sandheden er en deça des Alpes, sagde Pascal, Vildfarelsen au delà. I Tiberstaden haaber man paa, at Paverne 43 Gange have været forjagede og altid ere komne igjen, men det romerske Folk haaber paa Pavedømmets Fald. „Hvorledes skulle vi blive af med Pavedømmet, Ninni?" spurgte en Fader sin syv Aar gamle Søn. — „Lad os kaste de røde Præster i Tiberen, Papa", svarede den Smaa. Historien er nylig fortalt i det italienske Parlament. Saa er Stemningen ved Tiberens Bredder. Naar de Franske drage ud af den ene Port, forlanger man, at Italienerne skulle drage ind af den anden. Lad Frankrig kysse Pavens Tøffel, om det lyster, heder det, men det understaa sig ikke til at give Italien Love. Der begynder at stikke noget frem af Antonellis skumle Politik. Han skal i Stilhed ville skabe en Arme og først og fremst fjerne sin Fiende Merode, der ikke er lidet urolig over de Projekter, der lidt efter lidt komme ud af den tause Statssekretær, og en panisk Skræk har bemægtiget sig de Prælater, der ere kjendte under Navnet „Anti-Antonelliani." Imidlertid stagger man den store Hob med Mummerier. I S. Peterskirken har man nylig kanoniseret Canisius, en jesuitisk Missionær, som for diverse Sekler siden førte en Del af Tydskland tilbage til Katholicismen. Jesuiterne bestrede de uhyre Omkostninger ved denne Kirkepomp. Den gamle Kong Ludvig af Bayern var tilstede. Kanonisering er dog ikke det rette Ord; det heder beatificazione, man erklæres salig Der forestaa de Døde flere saadanne Hædersbevisninger; kun fattes Penge. Jesuiterne lukke blot Posen op for at kanonisere sine Egne, og det gaar smaat med de Millioner, man havde haabet at faa ind i Vatikanets Kasser ved det formelige Finantskorstog, som foretages af det hellige Hierarchi for at samle Peterspenge, og dette paa samme Tid, som der strømmer Penge ind i det italienske Kongeriges Kasser, og Italienerne give storartede Beviser paa Patriotisme ved frivillig at bringe Ofre, for at afhjælpe Finantsnøden og vinde den dyre Skat, Friheden. Hvad man ikke gjør for Pavedømmet trods Homilier, Hyrdebreve, Opraab, Aflad, Prædikener og Kirkeposer, ombaarne af yndige Damer, det gjør man af egen Drift for Fædrelandet. Der foretages samtidig to Indsamlinger: den ene for den hellige Stol, den anden for Nationen. Den ene gaar mere end trægt, den anden rivende. Er dette ikke tydeligt Svar til alle dem, der betvivle Stemningen i Italien? Rom til Hovedstad er ikke at bringe ud af Italienernes Hjerter. Den strategiske Hovedstad var egentlig Bologna, sagde nylig en aandrig og original Mand i Parlamentet. Turin er uskikket til at være blivende Hovedstad, men af alle italienske Stæder mest skikket til midlertidig Hovedstad som Alpernes Vogterske, og at Staden ikke er befæstet, var ingen Hindring; thi man havde netop havt isinde at befæste den, og i femten Aar er dens Befolkning forøget med det tredobbelte. Det var en Dumhed at gjøre Florents til Ventestation for Italien. Italien er ingen Postillon, der gjør Holdt i Florents.

Under al denne Strid synger og klinger det i alle italienske Stæder. Hvo der er høist i Ære, Donizetti, Bellini eller Verdi, er vanskeligt at sige. Rossini synes mere dyrket i Paris og London end i Italien. Donizettis 65 Operaer gives samtlige; man har ikke havt Hjerte til at stryge en, medens man udenfor Italien knap har beholdt elleve til tolv. Denne den italienske Musiks Alexander Dumas, der i et Aar lod gaa af Stabeler syv Operaer, skrev en af sine bedste, „Don Pasquale", i 18 Dage og den sidste deilige Akt af „Favorita" i tre Timer, gav Alt da prima ispirazione. Undertiden var Inspirationen sublim, og saa fik Verden „Lucia" og de andre Mesterværker; undertiden og oftere var den uheldig, men det var Mesterens mindste Sorg; havde han frembragt lutter Mesterværker, vilde Europa ikke havt Skuepladse nok for ham alene. Parisernes forkjælede Barn, Adelina Patti, synger for Øieblikket i Paris hans Elisire d'amore, og overrasker hver Aften ved at udelukke Mesterens Skabelse og istemme noget af egen Tilsætning: en ny Vals, en Gadevise fra Madrid, en russisk Mazurka, spanske Muldyr-Driveres Skrig, Kafé-Løier. Den unge diva ved, at hun kan gjøre, hvad hun lyster, og behandler Mestrene med den største Ugenerthed. Det har man igjen, for at man er ung og fortryllende; thi da den første Tenorist i Europa, Rubinis og Garcias eneste legitime Arving, Fraschini, en Aften ogsaa opvartede med noget af egen ispirazione, blev han alvorlig irettesat af de samme Kritici, som lade Patti husere. I Italien gjøres ingen slige Attentater. To herlige Værker af italiensk Genius, som samme Maaned kom frem paa San Carlo i Neapel, gives siden gjerne samtidig, da Sammenligningen af to saa modsatte Mesterværker er Italienerne kjær. Vi tale om „Norma" og „Rigoletto", Bellini og Verdi. Storartet og dog altid blød, dyb og høitidsfuld er Bellinis Musik til „Norma"; gjennemrystende, vibrerende Verdis til „Rigoletto" Bellinis har Taarer. Verdis fortvivlet Hulken. Catanesen vil røre, Lombarden vil ryste. Efter at have hørt Bellini, gaar man hjem, opfyldt af hans Sødhed og med det Ønske, snart igjen at høre disse skjønne, stille Melodier; efter at have hørt Verdi, gaar man bort bævende, og der hænger endnu Taarer i Øinene. Normas poetiske Person var ganske skikket for Bellini, og det heder ogsaa, at han strax forelskede sig i Digteren Romanos Poem og behandlede det med særlig Kjærlighed. Norma er Moder, Norma er Elskerinde, Norma er Præstinde. Intet er mere dramatisk end den forraadte Elskerinde; Passioner, Bønner, Trudsler og store Beslutninger; forraadt af Kjærligheden, men for elskende til at udføre Hævnens Værk, kalder hun Druider og Soldater og hengiver sig som Offer for Præsternes Vrede. Norma er den mest dramatiske Figur, vi kjende Aldrig forglemmer man den majestætiske, rørende, sublime Præstinde og de dybe, melancholske Toner, der gaa ud af hendes Bryst Sidste Scene har en Magt, der aldrig er overgaaet af nogen Maestro. Prokonsulen er hverken af Digter eller Komponist behandlet med samme Kjærlighed. Denne svage Mand er ikke den romerske Typus, ikke Romeren, der førte de seirrige Ørne til det yderste Britanien. Sælsomt nok fordrer vor Tids Smag, at man, selv i et Værk som Norma, indlægger en Ballet. De phantastiske Druider og den hele sælsomme Verden, hvor man føres hen, synes selv for den store Masse at kunne gjøre Fyldest for Balletten, men nei, den maa med! I San Carlo har man som i London Plads nok til Armeer af Peris, Houris, Nympher, Fauner og Nonner, og der er høit nok tilveirs, til at Luftens Beboere kunne stige ned i Underverdenen; men i Italien behandles dog intetsteds Dandsen som Dronning og Musiken som Slavinde; det har Paris og London forbeholdt sig. I Rom giver man „Hugenotterne", men uden Tex ; Censuren har strøget Texten og selv lavet en anden. „Il y a avec le Ciel des accommodements" siger Tartuffe.

Processer høre til Dagens Orden. I den engelske fornemme Verden har man en af det skandaløseste Slags. Admiral Codrington anklager sin Gemalinde for Ægteskabsbrud, og alle engelske Aviser ere fulde af oprørende Detailler. Breve ere forelagte Retten, Spioner ere brugte; man har holdt den vildeste Jagt paa Damens Privatpapirer for at finde Beviser. Paa andre Steder bliver slig Jammer en Familiehemmelighed; i England gaar saadan en stolt Ægtemand strax til Justitsen. Alle Parter have for Skranken gjort et høist ubehageligt Indtryk. Konen er erklæret skyldig. Paa Malta, hvor Gemalen havde Station, har hun havt to Elskere, en Oberst og en ung Søofficier. Manden har paa Malta daglig lynket og klaget for en Dame, der er hans Gemalindes bedste Veninde, og som forraader hende. De to Elskere have ingen Ædelmodighed vist. Den Eneste, der har forsøgt at være ædelmodig, er hendes Advokat, der blev ved at erklære hende uskyldig, efter at hun selv saa omtrent havde tilstaaet. Damen var overspændt og romantisk, og naar Georg den Fjerde kunde bilde sig ind at have fægtet med ved Waterloo, kunde saadant et uroligt Hoved ogsaa bilde sig ind at have begaaet Ægteskabsbrud. Han havde maaske frelst hende, dersom han ikke havde reist en Mod-Anklage mod Gemalen og Veninden, der aabenbar var falsk. Manden har blot snakket, det er hans Brøde; han har ikke „ædt sit Hjerte i Taushed", som det heder, naar en Englænder bider sin Skam i sig. At beskylde en Mand for Utroskab, er en farlig Grund i England, og Konen er som sagt dømt skyldig.

I Bern hed det for nogen Tid siden, at en Doktor og en ung Pige havde druknet sig sammen. Faderen averterede rørt sin Datters Død. Man søgte Ligene i Genfersøen, men ingen Lig fandtes, og saa begyndte det Rygte at gaa, at de vare flygtede sammen. For deres Død havdes ingen andre Beviser end Afskedsbreve til Familien, men der var fremkommen graverende Beskyldninger mod Doktoren, saa det syntes rimeligt, at han kunde have fundet det raadeligt at absentere sig. Han stod ikke i noget ømt Forhold til den unge Pige, saa Stakkelen vel blot er taget med, for at give Fabelen om Drukningen et romantisk og troværdigt Anstrøg. Doktoren er anklaget for at have stjaalet en kostbar Diamantring fra en Englænder, han behandlede, og nok en Ring fra en Brasilianer, som boede i samme Hotel, og som ligeledes havde den Lykke at behandles af denne opfindsomme Doktor. Parret siges at have været seet i Havre, som det indskibede sig til Amerika, men Justitsen har lange Arme i vore Dage, og Personerne hales nok hjem igjen.

Literatur.

Historisk Literatur. Medens Danmarks æsthetiske Literatur i det forløbne Aar — vel især paa Grund af de politiske Forhold — kun har faaet en ringe og saagodtsom værdiløs Tilvæxt, er Historien bleven beriget med Værker, der baade ved indre Gehalt og Omfang høre til de betydeligste, som Fællesliteraturen for de senere Aar har at opvise, og som hvert for sig har Krav paa levende Interesse, ikke blot blandt Historiens Yndere og Dyrkere her i Norden, men vistnok ogsaa tildels udenfor denne. Men intet af disse Værker kan i egentlig Forstand siges at være „Aarets literære Frugt"; tvertimod vise de sig at være Resultatet af aarelange Studier, og forsaavidt de ere udkomne netop i en Tid, der har havt alt andet at tænke paa, end Videnskab og Kunst, og hvori ydre haarde Kaar have stillet sig saa hemmende for den ephemere Literaturs Trivsel, betegner dette noksom de Forventninger, der have knyttet sig til disse Arbeider, og den danske Boghandels sunde og solide Tilstand, idet nemlig saa omfangsrige, paa Døgninteressen saalidet beregnede Skrifter, under saa lidet gunstige Omstændigheder har kunnet se Lyset. Det tidligst udkomne Værk, hvortil vi her sigte, er:

De danske Runemindesmærker, forklarede af P. G. Thorsen Første Afdeling. Runemindesmærkerne i Slesvig. Kbh. 1864. 359 S. Imp.-8vo; med mangfoldige, tildels i Bronce trykte Afbildninger og Faksimiler. Ligesom Dybeck (i Sverige) og G. Stephens (ansat som Professor i Kjøbenhavn) har Professor Thorsen skjænket Runologien et vedvarende Studium, og tør maaske i dette Fag være at anse som den største nulevende Autoritet her i Norden. Det Værk, hvis første Afdeling her foreligger, har derfor været imødeseet med stor Længsel, og vil, engang fuldendt, blive en uvurderlig Fundgrube for Nordens Oldgranskere. Dette tør Anmelderen, uden at være Runolog af Fag, trygt sige, da han har forvisset sig om, at han herved blot udtaler Sagkyndiges Dom, og da han desuden selv er forvisset om, at der her findes et overordentlig rigt, med Møie samlet og med Kritik drøftet Materiale paa Runologiens Omraade. Det staar kun tilbage at ønske at Forf. maatte finde Tid og Lyst til at fortsætte og afslutte Værket saaledes som begyndt. Ved en sær Skjæbnens Tilskikkelse skulde nærværende Afdeling af disse „danske Runemindesmærker" først udkomme paa samme Tid som det Land, hvori de der beskrevne Runemindesmærker findes, af en rovlysten Skare Tydskere er tagen som god Prise under Skin af Nationalitetens Ret. Men baade i Medhold af og tiltrods for al tydsk Stuelærdom kan man her — og uden Blasphemi — sige, at hvor Diplomatiets levende (indbildte) Sandhedsvidner tie, der tale Stenene. — Bogens Udstyr er yderst pragtfuldt, og Prisen, 5 Rd. 48 ß, i Forhold hertil meget billig.

Det næste Værk, som her skal nævnes, er: De tre nordiske Rigers Historie under Hans, Christiern den Anden, Frederik den Første, Gustav Vasa, Grevefeiden, 1497 1536. Af C. F. Allen Første Bind. (Ogsaa med Titel: Hans, Konge i Danmark, Norge, Sverrig. Christiern den Anden, udvalgt Konge, deltagende i Regjeringen, 1497 – 1513.) Kbh. 1864. 695 S. 8vo. — Støttet til en omfattende og vidtgaaende Kildegranskning har den lærde Forfatter her behandlet et paa Begivenheder saare rigt og for fremtidige Paralleliseringer meget instruktiv Parti af de tre nordiske Rigers Historie, sammenfattet under Et. At behandle hvert af de tre

nordiske Riger med samme Udførlighed, forsaavidt Kilderne ikke krævede Andet, har været hans Opgave, den han ogsaa upartisk har løst. Men at betragte enhver Begivenhed fra et af alle nationale Hensyn upaavirket Standpunkt, har ikke lykkets ham overalt, og vilde ogsaa krævet en næsten overmenneskelig Selvfornægtelse ligeoverfor Tidens Krav og Fremtidsudsigter (Allen er varm Skandinav), og ligeoverfor den Partiskhed og Selvforherligelse, der fra Nabofolkenes Side gjennem deres Historieskrivere i visse Punkter har gjort sig gjældende. Hvad man ialfald ved Allens Værk skal prise og anerkjende, er det omfattende og omhyggelige Kildestudium, hvorpaa han har bygget sin Fremstilling, og som giver hans Værk en selvstændig, diplomatarisk Interesse, paa samme Tid, som det er en omhyggelig bearbeidet, let læselig historisk Fremstilling. Hvad de utrykte Kilder angaar, har han ikke alene gjennemsøgt Skandinaviens, men ogsaa flere udenlandske Archiver.

Geistlighedens Optræden ligeoverfor Staten fra Slutningen af Constantin den Stores Regjering indtil det vestromerske Riges Fald. En historisk Skildring af Dr. E. Holm. Kbh. 1864. VIII. 555 S. 8vo (Gad's Forlag). — At der i Danmark, paa privat Forlag, har kunnet udkomme en Monographi af saa stort Omfang over et Emne, der ikke har nogen national, men kun en almenhistorisk og theologisk Interesse at støtte sig til, har baade forundret og glædet os. Det Slags Specialskrifter se jævnlig Lyset i Lande som Tydskland, Frankrig og England. Men foruden at de i vedkommende Land have et ganske anderledes talrigt Publikum at henvende sig til, frembyder hele Europa, ja tildels de fremmede Verdensdele, et taknemmeligt Marked for deres lærde Produkter, hvilke Fordele de smaa Sprogsamfunds lærde Værker næsten ganske savne. Men jo større Fristelsen for Nordens Folk saaledes er, til kun at beskjæftige sig med det Nærmestliggende og sit Eget, desto mere maa man glæde sig over de faa heldige Forsøg, som gjøres paa at vække og bevare Interessen for Emner, der have en stor, almeen Kulturinteresse, og hvorfra man først henter det rette og vide Syn paa, hvad der ligger os nærmest, og i det Almindelige taget i den literære Produktion opstaa bør og maa det. — Holms foreliggende Bog er vistnok et i alle Henseender saa dygtigt Arbeide, at det uden Skam turde vise sig i hvilkensomhelst stor Literatur. Det er, som allerede Kildeangivelserne vise, Frugten af et omfattende kirkehistoriskt Studium, hvorved stadig de oprindelige Kilder (Kirkefædrene, Acta SS. etc), raadsporges. — Det Resultat, Forf. i sit Værk kommer til, er. at Geistlighedens Optræden ligeover for Staten i 4de og 5te Aarhundrede for Kirkens Vedkommende har ført til, at Principet om dens Selvstændighed hævdedes, og at Grunden derved lagdes til dens kraftige Holdning ligeover for Staten gjennem Middelalderen; for Staten derimod virkede den dels skadeligt ved den Iver, hvormed Geistligheden arbeidede for den asketiske Retning, og ved den Ensidighed, hvormed den søgte at hævde sit Supremati; dels gavnligt ved Vækkelsen af et inderligt Troesliv og en Sædelighedens og Kjærlighedens Aand i Menighederne, ligesom den ogsaa ofte bidrog til at styrke den nationale Bevidsthed under Folkenes Nød og Fare.

Under en Livsforelse. Af Christine Lund. 102 Sider l. 8vo. Priis 30 ß. J. W. Cappelen. De Fleste ville vel af ovenstaaende Titel vente at finde en Autobiogrophi eller en Novelle. Men Bogen bestaar kun af en Samling lyriske Digte, der ved ingen indre Forbindelse have nogensomhelst Adgang til at unddrage sig denne med Hensyn paa Afsætning nuomstunder lidet lokkende Benævnelse, medmindre det skulde være den, at de alle har en streng (tildels mørk) religiøs Karakter. Forfatterinden indleder sin Samling med følgende beskedne Forord: som selv den strengeste Kritik tør medunderskrive: „Disse Vers have vistnok et ringe æsthetisk Værd, og især den første Halvdel. Men de vare mig til Lettelse og Trøst, da de bleve til, og jeg kan tænke mig, at de ogsaa ville være det for Andre; thi vi søge ofte Styrke i den Fortrolighed, hvori ligestemte Ord hviske op til os.“ Medens flere af disse Digte maa regnes til rhytmisk Klingklang, kan man i de andre ikke miskjende det kristelige Alvor, den Gudhengivenhed, som gaar igjennem dem, om end Religiøsiteten et enkelt Sted udarter til en, som det synes os, usund Forlængsel, saaledes som i „Toner fra Zulu,“ hvor Forfatterinden udbryder:

„Zulu, Zulu, Hednings Land!
Skal jeg aldrig naa din Strand?“

De bedre af Digtene ere skrevne i et flydende Sprog og maa kaldes „korrekte Vers.“ Men Forfatteren har tilladt sig flere af disse Lemlæstelser af Ord og deslige, som man finder selv hos navnkundige Digtere; men som ikke destomindre ere lige utilladelige; thi det er jo ikke Feilene, men Fortrinene, man skal tilegne sig — og mod Sprogforvanskningen maa der ligefuldt protesteres, om selv de største Autoriteter af Magelighed har søgt at legalisere den.

Jesu Billede. Digtkrands efter en romersk Legende af A. Munch. Christiania 1865. 96 Sider l. 8vo. Pris 36 ß. J. W. Cappelen. Til Emne for denne Digtcyclus har Forf. benyttet den bekjendte Legende om Veronica, hin fromme Kvinde, der fulgte Frelseren paa Vandringen til Golgatha, tørrede Sveden af ham med sin Dug, og modtog i denne et Billede af hans Træk, som i den katholske Kirke gjennem Aarhundreder blev bevaret, og som endnu bevares blandt Sanct Peders Relikvier (foruden i Mailand og Jaen, hvor man ogsaa gjør Fordring paa at besidde den samme Sveddug!). Ifølge den af Digteren benyttede Legende blev Veronika med sin Sveddug bragt til Keiser Tiber, som ved at kysse dette Billede blev helbredet fra sin Spedalskhed og til Tak vilde reist Jesu en Billedstøtte i Templerne mellem de hedenske Guder, hvilket dog de romerske Senatorer modsatte sig. Et Digt af en religiøs Karakter som det nærværende, trænger ingen anden Anbefaling, end den, der ligger i Munchs Navn, for at blive modtaget som en kjær Julegave.

— **Fortællinger for Menigmand** om Lande og Folk i Jordens fem Hoveddele. Med 118 Afbildninger og 18 Landkort. Chr.a 1864. 640 S. 8vo. Pris i Papbind med Lærredsryg 36 Sk. — Da Henr. Wergeland i 1839 paabegyndte Udgivelsen af Skillings-Bladet „For Arbeidsklassen“ (eller som Titelen paa No. 1—2 lød: „For Fattigmand“), ansaa han det for noget Stort, at et Oplag paa 1000 Exemplarer strax kunde blive omdelt — rigtignok derved, at Selskabet for Christiania Byes Vel tog Halvparten af dette Oplag. Og i Forhold til Tidens literære Leilighed maatte det ogsaa erkjendes at være saa. Det Publikum, hvortil Wergeland henvendte sig, læste Lidet eller Intet udenfor gudelige Skrifter. Paa en stadig periodisk verdslig Lekture havde der ikke været Tanke. Prisen paa de tidligere Blade havde været for høi til at Menigmand kunde holde dem, og deres Indhold havde desuden været beregnet paa Læsere med anden Dannelse og andre Interesser. Ved Bladet „For Arbeidsklassen“ oparbeidedes en Læserkreds i et Lag af Samfundet, hvor tidligere ingen gaves. Bladets voxende Abonnentantal talte bedst for, at et Frø var lagt, hvor stadigt nye, vidtrækkende Skud kunde paaregnes. Som Initiativ — om endog i mange Stykker svagt — har derfor dette Blad været af stor Betydning, gjort fuld Ret for den Understøttelse, Selskabet for Christiania Byes Vel ydede det, og for de Penge, Udgiveren oppebar af Carl Johan, til Vederlag for hvilke han sagde sig at udgive Bladet, og som bragte over hans Hoved den af ham selv fostrede, terroriserende og forkjætrende Opfatning med Hensyn paa alle dem, som nøde Gunst eller Gage af Konge og Regjering. — Siden Bladet „For Arbeidsklassen“ ophørte, er Forholdet blevet ganske forandret. Ved Bøger tænkte Almuesmanden sig tidligere næsten ene og alene Opbyggelsesskrifter, hvorfor ogsaa trykte Sager kaldtes „Gudsord.“ Men efterhaanden begyndte ogsaa Blade og Bøger med et belærende og underholdende Indhold at trænge sig frem blandt den mørke Skare af forældede, men atter og atter optrykte Andagtsbøger, som ved sine konvulsiviske Pønitentsprædikener vistnok i ikke ringe Grad have medvirket til at fremkalde det store Antal af Affindige, som vort Land har havt og har at opvise. Den lettede Postforsendelse gjorde ogsaa her meget. Verdslige Folkeskrifter og billige Aviser begyndte at finde Vei til Kredse, hvor al periodisk Literatur tidligere havde været ukjendt. Men det viste sig ogsaa snart, at Folkets Hang til Opbyggelse dog var stærkere end Lysten til verdslig Belærelse, og at, naar man i Opbyggelsens Tjeneste benyttede sig af hin lettede Forbindelse, opnaaedes dog størst Resultat. „For Fattig og Rig“ vandt ikort Tid, om jeg ikke feiler, henved 30,000 Abonnenter. (Arbeiderbevægelsen skabte en hel Del verdslige Læsere, hvor ingen før vare.) „Almuevennen“ — de simple Klassers nu mest udbredte Organ — har dog ikke opnaaet Tredieparten af hint Antal, og „Folkevennen“, som vel byder sine Abonnenter det største kvantitative og kvalitative Vederlag for Aarskontingenten, er hidtil endnu ikke naaet op til 6000. — Men ved den periodiske Presses Indtrængen, selv i de mest afsidesliggende Bygder, er en saa stor Læsekreds for verdslige Skrifter bleven oparbeidet, at det allerede maa forbause og vække store Forhaabninger med Hensyn til Nationens fremtidige Oplysningstrin. Fyrgetyve Tusinder af „Berlins Naturlære“, endnu flere af „Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet“ og af Petersens „Norges Historie“ ville, spredte Landet rundt, alle i Forening bidrage til at vække Læselysten og udbrede mangehaande Kundskaber. Og paa samme Tid virkes der fra andre Hold til samme Maal ved Jagttagelse af de for en stor og almindelig Bogudbredelse vigtige Betingelser: billig Pris og en til alle Egne strækkende Expeditions-Forbindelse. — Den Bog, hvis Titel vi ovenfor have angivet, vil bedst vidne om, hvad disse Betingelser føre til. Almuevennens Udgiver har opdrevet 10,000 Abonnenter paa et Skrift af Omfang som det Nye Testament, uden denne Garanti, som ligger i et Forfatternavn, kun ved at henvende sig til det Publikum, som han især ved en klog Expeditions-Forbindelse har vundet for sit Blad. Det er et næsten skrækindgydende Resultat; thi Literaturens og Politikens Koryphæer staa afmægtige ligeoverfor en saadan Frugt af Expeditions-Dygtighed. Men det skal ogsaa erkjendes, at den Tillid, som 10,000 have vist Almuevennens Udgiver ved at subskribere paa den af ham frembudte Bog, ikke er bleven skuffet. Kjøbere have her faaet mere for sine Penge end nogensinde ellers: en Bog, forholdsvis billigere end Psalmebøger og Nytestamenter, og derhos udstyret med en Mængde oplysende Træsnit og Karter. Der ligger isanhed det stort Fond af Belærelse i disse Fortællinger. Hvo, som læser dem, vil faa et Begreb om det Væsentligste baade af Historien og Geographien, og dette Begreb vil vinde saameget mere Klarhed ved de mange Træsnit (Portræter, Prospekter, Afbildninger af Bygninger osv.), hvormed Fortællingerne ere udstyrede. Selve Fremstillingen gjør intet Krav paa Originalitet eller Selvstændighed, — det er, om man vil, simpelt og solid Haandværksarbeide, — men Udvalget er overhovedet godt, Stilen uden al affekteret folkelig Leslen — en Dyd, som ikke noksom kan paaskjønnes i vore Dage, da enhver Fusker i Forfatterskab anser sig som Autoritet i „norsk Sprog og norsk Stil,“ og da der ligesom skal begynde en ny Æra med enhver Seminarists Indtrædelse paa Forfatterbanen.

— Dr. J. Froschhammer, **Om Gjenforeningen af Protestanter og Katoliker.** Med særdeles Hensyn til Skriftet: Pax vobiscum! Den kirkelige Gjenforening af Katoliker og Protestanter, historisk-pragmatisk belyst af en Protestant. Bamberg 1863. Efter den tydske Original. Christiania 1864. 58 S. 8vo. Denne lille Piece med den lange Titel vil, efter al Rimelighed, ikke dele Skjæbne med anden religiøs Literatur, der udkommer her i Landet; den vil sandsynligvis blive læst af Faa, forstaaet af Færre og billiget af de Færreste. Den indeholder en katholsk Professors Formening om, ad hvilken Vei en Gjenforening af de tvende store kristelige Sekter skulde være mulig. Dette Udspring vil være nok til at holde Skriftet borte fra de fleste Læsere, der, hvor liberal en Form det end har, altid ville opdage kjætterske Anskuelser i det. Andre ville afvise et Spørgsmaal som dette som uvedkommende i et Land, der intet Berøringspunkt har med Katholikerne, og hvor man i det Stykke slet ingen har at gjenforene, — det skulde da være den katholske og den lutherske Præst, der for nogen Tid siden i Morgenbladet arbeidede saa ivrigt paa at drage den anden over til sig. Selv om man gaar Spørgsmaalet noget nærmere paa Livet — og en vis historisk Interesse har det jo altid — vil man snart komme til det Resultat, at det Hele er en Illusion, og at en saadan Ide, som den, at tvende Kirkesamfund, der gjennem Aarhundredernes Løb kun have stillet sig skarpere og skarpere ligeoverfor hinanden, og som hver for sig mere og mere splitte sig i mindre Samfund, nogensinde skulde kunne forenes, at Anathemerne skulde standse og Kjærlighedens og Forsonlighedens Aand blive den herskende, kun er en ganske tiltalende Drøm, der i det Høieste hører hjemme i en tydsk Professors Hjerne. Og allermindst Sympathi vil vel den Maade vinde, hvorpaa Forfatteren har søgt at begrunde Muligheden af en Gjenforening, idet han nemlig ikke sætter den i den ene Kirkes Underkastelse eller Gaaen op i den anden, men i en gjensidig Imødekommen. Det er muligt, at man i Tydskland er løi nok i sine theologiske Anskuelser, til saaledes hver paa sin Kant at kunne fire en Smule; vi tvivle rigtignok derom, og om saa skulde være, skriver det sig vel mindre fra oprigtig Overbevisning, end fra Følelsen af Solidaritet ligeoverfor de rationalistiske Anskuelser, der nu hæve Hovedet, og ligeoverfor hvilke Katholiker og Protestanter maa stille sig lige fiendtligt. Men vi tvivle ikke et Øieblik om, at der hos os ikke findes en eneste Geistlig, der vilde bortgive et Jota af sin Kirkes Lære og Grundsætninger, om han saa kunde faa Paven og hele Kardinalkollegiet til at træde over til den „modificerede“ Protestantisme. Dertil er der stridt og arbeidet formeget for at uddanne og beskytte Lærebygningen, og dertil kjæmper den norske Kirke altfor ihærdigt mod Nuancer, der afvige uendeligt mindre fra dens Lære, end den rene og pure Katholicisme gjør. Bogen selv er bygget paa temmelig rationalistiske Anskuelser; det Sprog, hvori den er forfattet, lider i en ikke ringe Grad under den sædvanlige tydske Dunkelhed, og ogsaa af den Grund tro vi neppe at spaa feil, naar vi forudsige den faa Læsere. Oversættelsen er i det Hele vellykket, naar undtages enkelte skrigende Germanismer, saasom „Thomas von Aquin“, „Billedet af Sais“, o. fl.

Norge.

Christiania den 24de December.

Norges Perlefiskerier var i Fortiden af saa stor Interesse, at de dansk-norske Konger fandt det værd, at tilegne sig dem som et Regale. En hel Del Embedsmænd og Betjente vare ansatte ved denne Bedrift, der ved temmelig strænge Straffe beskyttedes mod Indgreb fra Private. En Tidlang var Udbyttet tillagt Dronningerne som „Naalepenge“. Med Tiden blev imidlertid Udbyttet mindre og Perlerne tillige mindre søgte, hvorfor Kongen tilsidst ophørte med at drive Perlefiskeriet. Forbudet mod at Private fiskede Perler, existerede imidlertid paa Papiret indtil Lov af 7de Juni 1845 udkom, ved hvilken Retten til at fiske tillagdes Grnndeieren. Allerede tidligere havde man imidlertid undladt at overholde Forbudet mod Perlefiskeri af Private, og da Grundeieren før nævnte Lov ingen større Ret havde end Andre til at fiske Perler — forsaavidt han ikke kunde jage Fiskerne væk fra sin Grund — saa var Fiskeriet egentlig faldet i det Frie. I den Tid var det, at enkelte heldige Søgere fandt ikke saa faa og tildels værdifulde Perler, hvilket foranledigede Udgivelsen af Loven af 1845. Perlerne forekomme her i Landet især i Elvene paa Kysten af Christiansands Stift; thi skjønt den norske Perlemusling tilhører Ferskvandet, findes den nok sjelden i Elve langt fra Kysten. Det vilde derfor være interessant, om en Beretning i Drammens Tidende var sand, ifølge hvilken Perler i større Antal skulle være fundne i Oneaaen i Odalen (Aadalen?). Skulde Perlemuslingen ogsaa kunne trives i vore Indlandselve, hvoraf vi har saa mange, kunde det ganske vist være værd at forsøge deres Overførelse til den Masse af saadanne Elve, hvor den slet ikke findes.

Paa mit Forlag er udkommet:

Fortællinger
af
Fædrelandets Historie.

Folkeløsning ved Siegwart Petersen. 40 Ark 8vo. Pris heftet 1 Spd., indb. 1 Spd. 24 ß, 1 Spd. 30 ß og 1 Spd. 36 ß.
J. W. Cappelen.

Paa mit Forlag har forladt Pressen:

Under en Livsforelse
af
Christine Lund.

7 Ark 8vo. Pris heftet 30 ß, indb. 48 ß.
J. W. Cappelen.

Fra Pressen er udkommet:

For Hjemmet.

Udgivet af A. Munch. 5te Binds 4de Hefte. Pris 30 ß. — Indhold: Det sydfranske Riddervæsen. Eugenie de Guerin. Ti Dages Dødsangst. Mine Gjenboer af „Miss Lettys Optegnelser", ved Forf. til „John Halifax". Under en Gran, af A. Munch. — Skriftet kan rekvireres gjennem alle Postkontorer og enhver solid Boghandel i Landet. Tiltrædende Subskribenter erholde de tidligere udkomne 1ste—4de Bind og 5te Binds 1ste og 2det Hefte for den nedsatte Pris 3 Spd.
J. W. Cappelen.

I disse Dage er udkommet:

Dr. **Morten Luthers Leveregler** for menige Christne. En Anvisning til at føre et christeligt Levnet, udgivet af F. L. Mynster. 2det Oplag (Godtkjøbsudgave), Pris 33 ß norsk. Dette Skrift er egentlig et Udvalg eller Sammendrag af Luthers mangfoldige Skrifter, ordnet saaledes, at Enhver strax kan finde det moralske Emne, han søger. Det er af en ubekjendt tydsk Landsbypræst sammendraget i Slutningen af forrige Aarhundrede, og neppe findes der en mere tiltalende eller sundere Folkebog end denne, der forener dyb Menneskekundskab med levende Tro og der, uden Vidtløftighed, ligefrem og inderligt, afhandler Pligterne i enhver Livsstilling. Vi lære her Luther at kjende fra en for Mange ny Side og kanske netop fra hans elskværdigste, som den faderligsindede Folkeopdrager og Vismand.

Fremmedordbog, indeholdende en Samling (ca. 7000) af de i Bøger, Blade, det daglige Omgangssprog og Forretningslivet almindeligt forekommende fremmede Ord og Udtryk, med sammes Oversættelse og Forklaring samt en nøiagtig Angivelse af den rigtige Udtale og Betoning, ved M. Meyer. Pris heftet 33 ß norsk.

Bibelsk Geographi for Skolen og Hjemmet, udgivet af Calwerforeningen. Efter Originalens 8de Oplag ved Pastor J. C. V. Funck, med Kort af C. V. Rimestad. Pris heftet 55 ß norsk.

Endvidere er fornylig udkommet:

Udtog af den Bibelske Historie og en kort Udsigt over Kirkens Historie i vore Dage af Sognepræst C. J. Anger. Denne Bog, der allerede er autoriseret til Skolebrug og indført i mange Skoler, udgjør 120 tættrykte Sider i stort Format og ledsages af et Kort af C. V. Rimestad. Sælges indbunden for 21 ß norsk.

Om kort Tid udkommer:

Tre Fortællinger af Anthon Nielsen (Forf. af „Fra Landet").
Fransk Elementærbog efter Dr. Ahn ved Aug. Arland.
Nygræske Folkeeventyr, samlede af J. Hahn, udgivne paa Dansk af Christian Winther.
Physiognomiske Studier af Major Sophus Schack, med mange Illustrationer (Godtkjøbsudgave, 1ste Oplag udsolgt).
Vaar og Høst. En Digtsamling af Pauline Worm.
Min Ven og hans Kone, original Fortælling.

Exemplarer kunne faaes eller bestilles i enhver Boghandel i Norge. Fr. Woldikes Forlags-Expedition.

Paa mit Forlag er udkommet:

Fra Lofoten og Solør
af
H. Schulze.

8 Ark 8vo. Pris heftet 36 ß, elegant indb. 60 ß.
J. W. Cappelen.

Paa mit Forlag er udkommet:

Melodier til Sangene i Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet,

udsatte for Sopran, Alt og Bas tilligemed en Tenor efter Behag for Skoler og Sangforeninger af Ludv. M. Lindeman. Første Skoletrin. 46 Sider Nodetryk størst 8vo. Pris heftet 15 ß, stivt heftet 18 ß.
J. W. Cappelen.

PRIIS-COURANT
fra
A. H. SIEWERS.

Christiania, Torvet Nr. 7, 2den Etage.

Detailpriser. Pr. Contant 5 pCt. Rabat. Uden Forbindtlighed.

SENGEFJÆR.

Mrk.			Spd.	Mk.	Sk.
H	GAASEFJÆR, 1ma hvide russiske	pr. B℔	6	-	-
„	do. 2da do. do.	—	5	-	12
HH	do. 1ma halvhvide do.	—	4	2	12
„	do. 2da do. do.	—	4	-	18
G	SENGEFJÆR, 1ma graa do.	—	3	3	12
„	do. 2da do. do.	—	3	1	6
„	do. 3tia do. do.	—	2	3	18
D	do. 1ma bøhmiske	—	4	3	18
„	do. 2da do.	—	4	-	18
„	do. 3tia do.	—	3	3	12
C	KAPUNFJÆR, franske	—	2	2	18
P	HØNSEFJÆR, do.	—	2	1	12

DUUN.

Mrk.			Spd.	Mk.	Sk.
FE	EDDERDUUN, 1ma	pr. ℔	4	1	-
E	do. 2da	—	3	3	-
VD	GAASEDUUN, 1ma hvid	—	1	2	2
„	do. 2da do.	—	1	-	6
GD	do. 1ma lysgraa	—	1	-	14
„	do. 2da do.	—	-	4	
„	do. 3tia do.	—	-	2	12
HD	HALVDUUN, 1ma	—	-	2	12
„	do. 2da	—	-	2	6

KRØLHAAR.

Mrk.			Spd.	Mk.	Sk.
SK	KRØLHAAR, 1ma sorte	pr. B℔	7	-	-
„	do. 2da do.	—	6	2	-
HK	do. 1ma hvide	—	7	-	-
„	do. 2da do.	—	5	2	-
GK	do. 1ma graa	—	5	2	-
„	do. 2da do.	—	4	3	-
„	do. 3tia do.	—	4	-	-

BOLSTRE.

Mrk.			Spd.	Mk.	Sk.
S	LIINBOLSTRE, gode, 25 Tommer brede	pr. Al.	-	-	18
„	do. bedre, 20, 22, 24 Sk. og	—		1	4
L	do. 1ma, 25 —	—	-	1	8
„	do. „ 27 —	—	-	1	11
„	do. „ 36 —	—	-	2	-
„	do. „ 40	—	-	2	2
BL	BOMULDS og LIIN, 1ma, 27 Tommer brede	—	-	1	-
B	BOMULDSBOLSTRE, 27 —	—	-	1	-

LAGENLÆRREDER.

Mrk.				Spd.	Mk.	Sk.
G	HEEL LIIN, grovt stærkt, halvbleget	27 Tomm. bredt	pr. Al.	-	-	22
		48 —	—	-	1	10
		60 —	—	-	1	20
T	do. fiint do. bleget	52 —	—	-	1	22
		66 —	—	-	2	5
F	do. fiuere do. do.	52 —	—	-	2	-
		66 —	—	-	2	7
FL	do. fineste do. do.	52 —	—	-	2	3
		66 —	—	-	2	12

SENGKLÆDER
(af Størrelse til enkelte Senge).

Mrk.			Spd.	Mk.	Sk.
A	BASSETT's endeløse Krølhaars Madratser	pr. Stk.	21	-	-
B	do. — do.	—	18	-	-
A	KRØLHAARS MADRATSER, gode, i een Deel, 3 T. tykke	—	10	1	6
B	do. do. do. — 4 —	—	12	-	-
C	do. do. bedre, i tre Dele, 4 à 5 —	—	12	3	-
D	do. do. bedste, — 4 à 5 —	—	15	-	-
B	KRØLHAARS SKRAAPUDER, gode	—	3	-	18
C	do. do. bedste	—	3	4	-
A	FJEDERMADRATSER, gode, for Jern- og Træsenge	—	5	3	16
B	do. bedre, „ do.	—	6	4	12
C	do. bedste, med Krølhaars Overlag	—	8	-	-
A	KRØLHAARS UNDERTÆPPER, gode	—	5	2	12
B	do. do. bedste	—	6	3	12
A	NØTEHAARS MADRATSER med Bolster Betræk	—	4	2	12
„	do. SKRAAPUDER „ do. do.	—	1	3	18
„	ALPHA MADRATSER „ do. do.	—	5	-	-
„	KORKMADRATSER med Strie Betræk	—	3	-	-
B	do. - Bolster do.	—	3	2	12
A	TANGMADRATSER - Strie do.	—	2	3	12
B	do. - Bolster do.	—	3	2	12
A	TANGSKRAAPUDER - Strie do.	—	-	3	18
B	do. - Bolster do.	—	-	4	12
A	UNDERDYNER, gode, med Liinbolstre og Fjær	—	6	1	6
B	do. bedre, - do. do.	—	7	4	-
C	do. bedste, - do. do.	—	9	-	-
A	OVERDYNER, gode, med stærkt Vaar og Halvduun	—	6	4	12
B	do. bedre, - dobbelte Vaar og Gaaseduun	—	6	1	12
C	do. bedste, - do. do.	—	7	-	-
D	do. do. - do. og Edderduun	—	10	2	-
A	HOVEDPUDER, gode, med Liinbolstre og Fjær	—	1	3	20
B	do. bedre, - do. do.	—	2	2	-
C	do. do. - do. og Halvduun	—	3	1	-
D	do. bedste, smaa med Liinbolstre og Duun	—	1	4	-
B	LIINLAGEN, gode stærke	pr. Par	2	1	12
C	do. finere	—	2	4	18
D	do. fineste	—	3	3	-
B	PUDEVAAR af LIIN, gode stærke	pr. Stk.	-	2	8
C	do. - do. finere „	—	-	2	18
D	do. - do. fineste „	—	-	3	4
AB	EDDERDUUNS TÆPPER, gode, syede med Poser	—	10	2	18
B	do. do. bedste, „ - do.	—	12	2	-
A	GAASEDUUNS do gode, „ - do.	—	6	2	12
B	do. do. bedre, „ - do.	—	6	4	12
C	do. do. bedste, „ - do.	—	7	2	-
A	VATTÆPPER, gode	—	3	-	-
B	do. bedre	—	3	1	20
A	ULDTÆPPER (Blankets), simple hvide	pr. Par	2	3	12
B	do. gode „	—	3	-	18
C	do. bedre „	—	3	2	20
D	do. do. „ store	—	5	4	-
E	do. bedste „	—	4	3	8
F	do. do. „ store	—	6	4	-

SENGE.

Mrk.			NETTO.		
M	JERNSENGE, malede	pr. Stk.	4	2	12
B	do. broncerede	—	6	4	12
D	do. finere, med støbte Forsiringer	—	7	4	12
E	do. fineste, - „ do.	—	12	-	-
T	JERNFELTSENGE, malede	—	4	2	12
S	do. do. bedre	—	5	1	8

Mrk.			NETTO.		
AA	MAHOGNY SENGE, fine	pr. Stk.	12	2	12
A	BIRKETRÆES SENGE	—	7	2	12
B	do. do. finere	—	8	-	-
A	FURUTRÆES do. malede	—	3	4	-
B	do. do. bedre	—	4	1	-
B	BØRNESENGE	—	3	4	-

Udenbyes Ordres udføres hurtigt og nøiagtigt ved Indsendelse af Maal.

B. M. BENTZENS BOGTRYKKERI.

Jensen

1864